TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 1. ANULU XVIII.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu . éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. entru princ. si tieri straine pe anu 12 „e ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu, in 1/13 Ianuariu 1870.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Dumineca — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

La anulu nou.

Obiceiulu este cá in momentulu schimbârei anului sa faca fia-cine o reprivire preste celu trecutu. Dela acésta limite, intre trecutu si viitoriu, sa mai arunce odata privirea pre cale inapoi, cá sa-si póta luá unu resumatu din cele intemplate, in viitoriulu, in care au a se intemplá alte lucruri inca póte numai aspirate.

Noi de asta data incredintiâmu urmarea acést'a fia-cârui'a si iute ne intórcemu privirea spre viitoriu, carele cu câtu e mai nechiaru, cu câtu e acoperitu de veluri mai gróse, cu atât'a trebuie sa ne apropiâmu de elu mai cu precautiune, mai pregatiti, pentru cá la totu pasulu ce-lu vomu calcá spre cele aspirate sa aflâmu unu drumu liberu de ori-ce poticnéla si pregatitu de a ne duce la tient'a nóstra dorita.

Tient'a nostra este prosperarea natiunale.

Acést'a este curendu pronunciata. Insa dupa ce stâmu a meditá câtu de putienu asupr'a firei si pârtiloru ei, vedemu, ca ne aflâmu inaintea unei opere, carea da de lucru la atâtea milióne, din câte se compune natiunea nóstra. „Tantae molis erat romanam condere gentem“

Este de multu de cându apucati de vertejulu politicu, abiá ne mai remâne tempu, de a meditá celu putienu asupr'a altoru afaceri de natura mai putienu politica. Deci acum cându stâmu inaintea unei pârti a viitoriului si avemu inaintea nóstra unu operatu mare de privitu si studiatu sa ne incercâmu putienu si la analis'a lui.

Partea cea dintâiu a modului vietiei a fia-cârui poporu stabilu e agricultur'a.

Scimu cu totii in ce stadiu se afla acestu ramu de viatia la noi. Tempurile au modificatu la noi putienu instrumentele si modulu lucrârei pamentului, decum s'a perpetuatu cá o traditiune din tata in fiiu inca da prin seculii celoru prime colonie romane.

Astadi vedemu ca lumea civilisâta lucra cu atât'a diligentia pana si la instrumentele pentru distrugerea vietiei omenesci. Pusci cu acu si alte feliuri de sisteme ; tunuri de cari se umplu pre dinapoi si alte feliuri de arme se inventéza mai pre fia-care dî. Noi sa luâmu notitia despre tóte aceste si se ne dicemu, ca déca omenimea inaintéza in perfectiunarea unoru lucruri, cari numai indirecte i servescu spre óre care folosu, nu e detorinti'a cu atâtu mai mare a fia-cârui omu si a fia-cârui poporu de a se interesá, de a primí, de a introduce la sine moduri de lucrare, instrumente de acele ce nu distruescu, ci construescu societatea omenésca ?

Tieranulu nostru e fórte lucratoriu. Decum se desprimivaréza elu e, in fia-care dî, mai tóte 24 órele pre câmpu. Si cu tóte aceste sporesce putienu. Trebuintiele lui s'au mai immultitu si chiaru si acele cari nusu mai multe cá de alta data s'au mai scumpitu, pentru ca bratiele cele eftine de alta data se rarescu pre dî ce merge; ele se impartu la lucrarea drumuriloru de feru, se impartu, de-si inca incetu si putienu, la industria, se impartu si se voru imparti la fabrici cá lucratori cu mai multa tignéla si venitu mai siguru.

Impregiurârile aceste trebuie se indemne pre agricultorii nostri la modificâri, la procurarea mijlóceloru, prin cari cu bratie mai putiene se póta produce, déca nu mai multu, déra atâtu câtu au produsu mai inainte spre a-si puté sustiené ecuilibrulu intre venitu si erogate.

Altu ramu de viétia este celu alu economiloru de vite. Situatiunea topografica, geografica a tierei si chiaru si cea politica a avisatu pre o multime de ómeni la cultur'a acestui ramu de viétia. Durere, ca acei'a-si ómeni nu l'au sciutu esploatá din destulu. Pentru ca pre cându ei produceau lucruri necesari pentru industria, se opreau numai la productiune si mai departe folosulu celu mai mare, celu castigatu cu mai multa comoditate trebuiá sa tréca in mânile altor'a. Astadi situatiunea politica si in parte si cea economica ingreunéza pasu de pasu cultur'a viteloru in modulu de pâna ací. Viitoriulu pretinde si dela acesti ce se ocupa cu densulu o precugetare matura, ca ce e de facutu ; câci a lasá sa se gramadésca evenemintele, fâra de a le prevení cu ce-va corespundietoriu impregiurâriloru celoru nóue, este atât'a câtu a se lasá respectivii sortiei se faca ce va voí cu densii. Avisulu ce li-lu da teritoriulu ce-lu locuiescu este, ca de aici, adeca din acesti ce se ocupau mai inainte cu economi'a de vite, are sa iese contingentulu celu mai mare de acei individi, cari au sa imbratisieze industri'a. Apele cele multe si limpezi ce traverséza mai la fia-care dóue-dieci de pasi siesurile dela pólele carpatiloru, padurile si muntii cu diferite minerale, cari vinu intr'ajutoriu industriei, suntu totu atâtea indigitatiuni câtra ramulu acest'a de viétia si apoi acei multi, cari cunoscu din desele loru caletorii strainetatea, suntu totu asiá de apti de a desvoltá din trensii intreprindietori, cari se fia mijlocitorii intre producentii industriei si, incâtu cere trebuinti'a, intre producentii producteloru, din cari se faca industri'a manufacturele.

Acestu ramu sociale este comerciulu. Acest'a, ne spunu cei betrâni, pre tempurile cându monopolulu „cultivatoriloru orientului“, (a celoru cari numai prin sisteme opritórie scieau si puteau sa faca ce-va) nu suferea, in puterea legiloru positive, industria si comerciu in mânile româniloru, nu puteau sa pórte nici industria nici negotiu, se facea de români sub firma grecésca. Inse se facea in mesura mare. Déca ne preumblâmu numai pre vre-o câte-va strade mai de capetenia ale Sabiiului, aflâmu ca casele din decenicle trecute, cari suntu zidite mai cu gustu si mai cu simetria suntu zidite de comercianti români. Astadi abiá mai suntu vre-o optu firme romanesci in Sabiiu. Acest'a e unu esemplu singuratecu si ni se pare ca si in multe alte pârti comerciantii români in locu sa se immultiésca se imputienéza. Viitoriulu insa si in privinti'a acést'a ne chiama cu deosebire pre românii cei din imperiulu austro ungurescu câtra acestu ramu, pentru ca elu este acel'a, carele, purtatu cu buna chibzuire, nu aduce numai buna stare, dara individului respectivu i deschide cunoscinti'a lumei intregi si a referintieloru ei materiali. Acésta stare produce pre cetatienii cei practici si folositori, pentru cá ei se puna in miscare productiunea tieriloru celoru mai diverse spre folosulu pârtiloru aceloru de lume, cari se punu in contactu prin ei.

Inteliginti'a, si cea preotiésca si cea miréna, nu o vomu contrage cu ocasiunea acést'a in cadrulu privirei nóstre de anulu nou, pentru ca ea, precâtu o iérta impregiurârile, face destulu si pre terenu politicu si pre terenu natiunalu-bisericescu. Cându celelalte ramuri amintite pâna aci aru fi in alta stare, atunci si câtra ceste din urma amu mai adauge unele postulate. Totu ce amu poté dice in acestu locu este, ca incepe a se simtí in ambe directiunile inteligintiei unu feliu de recéla câtra imbratisiarea literaturei natiunali, de unde urméza ca barbati multi, cari aru puté pasí cu ceva folositoriu pre ori care terenu alu sciintieloru, se retragu in fati'a recelei séu de totu, séu se decidu pré a nevoia a edá vre unu opu. Ei se temu ca opulu loru dupa trecerea a câtoru-va escemplare are se remâna pentru anticnari, séu, cá marfa mórta se cuprinda locu in vreunu magazinu. Din acést'a urméza apoi si a dóu'a dauna natiunale, ca ómeni, cari cu ori si ce pretiu voiescu se faca reclama, pasiescu in publicu cu câte o compilatiune séu cu nisce idei scrintite, sub titule si firme grandióse, incâtu serbadiescu cu scrierile loru si putienulu gustu ce mai este la unii altii câtra literatur'a nóstra. Reulu acest'a, in interesulu viitoriului nostru, este datori'a inteligintiei de alu oprí prin sinceritatea ei. Se intempla adese sa vedemu aparându opuri mediocre, inse fiindu ca autorulu e favoritulu unei partide politice ori sociale, fâra de a i se cetí opulu de cineva si fâra de alu judecá dupa valórea lui este trambitiatu in publicu pre lânga nisce epitete stereotipe de „sublimu“ etc.: din contra déca autorulu unui opu bunu nu are norocirea de a fi favoritulu trambitasiloru, apoi siede cu elu. Odata inteligenti'a sincera, si dându-si parerea in publicu dupa cum afla in realitate unu opu, folosesce siesi, folosesce autorului, carele si póte indreptá erorile si in fine folosesce publicului celui numerosu, carele se invatia si elu a nu luá totu ce se tiparesce de adeveru, ci i se atrage prin critice atentiunea asupr'a scaderiloru si asupr'a bunetâtiloru din literatur'a sea si prin acést'a devine si elu in óre care mesura judecatoriu asupr'a tesaurului literaturei sele.

Precum se vede din cele de mai susu partea esentiale a unui diuariu politicu o amu trecutu de asta-data cu vederea.

Amu disu la multe ocasiuni, cându ne-a fostu vorb'a despre politica, ca noi avemu inaintea ochiloru numai pre cea natiunale. Deci si de asta data totu asiá dicemu. Si in locu de a ne cufundá prin stepele cele sterpe ale conjecturâriloru intre sistemele politice, noi cu tóta seriositatea strigâmu connationaliloru nostrii: meditati asupr'a celoru dise de pâna aci, indreptati-le, mai amplificáti-le si apoi puneti-le in lucrare si ve-ti folosí natiunei de o miia de ori mai multu decâtu cu diece programe de dualismu, multalismu séu centralismu si câte ismuri mai suntu. Si credemu ca acést'a va fi gratulatiunea cea mai fertile ce o póte aduce cine va unei natiuni in secululn nostru, carele a intratu dejá in unulu din ultimele decenii ale sele, in

1870.

195.

Eveneminte politice.

1961

Ministrii din Cislaitani'a suntu provocati de M. S. a purtá inca provisoriu afacerile sî mai departe.

Confiniile militari dau de lucru in cercurile respective. Deputatii senatului imperiale incepu a se interesá de afacerea acést'a. Unu deputatu din stâng'a estrema are de cugetu se faca o interpelatiune in un'a din cele mai de aprópe siedintie in privinti'a straformârei regimenteloru confiniari in provincia civile sî adeca :

1. Déca regimulu cislaitanu are cunoscintia despre o invoire facuta cu ministeriulu ungurescu pentru transpunerea confinieloru militari in administratiunea jumetâtiei ung. a imperiului sî 2. ce feliu de mesuri are de cugetu se itreprinda ministeriulu, pentru cá se apere interesele regateloru sî tieriloru representate in senatulu imperiale.

Din D a l m a t i 'a se scrie la „N. Fr. Bl.“ ca pacificatiunea nu merge asiá dupa cum o descriu oficiósele ; din contra Crivoscianii amâna continuu terminii fipsati pentru intalnire cu comisarii imperatesci sî facu mina de a prelungí lucrurile pâna in prima-véra, cându voru a reincepe lupt'a de nou.

Archiducele A l b r e c h t se afla la P a r i s u. Caletori'a acést'a are diverse interpelatiuni. Unii o aducu in legatura cu candidatiunea archiducelui Victoru la tronulu vacantu din Spani'a.

Comissiunea de adresa a casei magnatiloru din Translaitani'a.

La siedinti'a comissiunei, emise spre elaborarea adresei, din 7 lun. c. n., cârei'a a presediutu cavalerulu de Schmerlig, au luatu parte, afara de min. Dr. Berger ministeriulu intregu.

Referintele, cont. A. Auersperg, propune proiectulu de adresa compusu de comissiune. Acelu proiectu accentuéza, dupa cum se spune, in modu categoricu, sustienerea constitutiunei, lips'a de reforme la alegeri, fâra inse de a trece in detaiuri, in privinti'a nesuintieloru de complanare contiene proiectulu unu pasu, care arata, ca ce au fostu cu putintia s'a facutu.

Adres'a s'a desbatutu paragrafu de paragrafu sî in fine s'a primitu fâra schimbâri insemnate de majoritatea comissiunei.

Minoritatea, constatatória din principele C z a r t o r y s k i, princ. Iablonowski, pr. Lobkowitz, pr. Schwarzenberg sî contele Kuefsteiu, dechiarà ca de vreme ce nu are sperantia a reusî cu parerea sea, se va retiené dela ori sî care desbatere in comissiune sî va presentá casei votulu minoritâtiei, a-lu cârui, aperatoriu e anunciatu princ. Lobkowitz.

Ministrii n'au luatu parte la discussiune, nici n'au fostu provocati de câtra vre-unu membru alu comissiunei a se pronunciá in óresi-care privintia ; presiedintele min. cont. Taaffe si-au esprimatu speranti'a cà in 14 dile va puté publicá pacificatiunea deplina a Dalmatiei, prin care dechiaratiune comissiunea inse nu s'a vediutu silita a schimbá tecstulu adresei, de vreme ce, dupa parerea comissiunei, e de a se tiené in vedere numai starea presenta a lucruriloru.

Sî asiá si-a finitu comissiunea afacerile sele intr'o siedintia ; spre desbaterea proiectului de adresa va tiené cas'a siedintia, dupa cum aflâmu din isvoru siguru, inca in septamân'a acést'a.

Comitetulu Asociatiunei pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu cu privintia la punerea in lucrare a regulârei mijlóceloru spre ajungerea scopului asociatiunei ne tramite urmatórele :

Nr. 295 din 1869.

Pré stimate Domnule!

Adunarea generala IX. a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, in siedinti'a sea a II. tienuta in Siomcut'a mare in 11 Augustu 1869 a primitu prin conclusulu seu de sub p. XV. alu protocolului respectivu, reprodusu in fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ nr. 20 din 1869, regulamentulu alaturatu aici sub ·/. de alu seu, sî a concrediutu esecutarea acelui'a, comitetului Asociatiunei.

Voindu deci comitetulu a corespunde insarcinârei acestei'a, a conchisu in siedinti'a sea de astadi :

I. Formarea sî arondarea despartieminteloru cercuali din tóte acele districte, comitate sî scaune asupr'a cârora se estinde dupa statutele Asociatiunei, teritoriului acestei'a, va se dîca : sa se formeze câte unu despartiementu cercuale :

1. in B r a s i o v u din districtulu Brasiovului sî scaunulu Treiscaune (Háromszék) ;

2. in F o g a r a s i u din districtulu Fogarasiului, scaunulu Cohalmului sî scaunulu Cincului ;

3. in S a b i i u din scaunulu Sabiiului ;

4. in S e b e s i u din scaunulu Mercurei, alu Sebesiului sî alu Orastiei ;

5. in H a t i e g u din tienutulu Hatiegului ;

6. in D e v 'a din tienutulu Devei, Uniadórei sî alu Dobrei ;

7. in A b r u d u din tienutulu Albei inferióre de susu, séu alu intregiloru munti apuseni ;

8. in B e l g r a d u din ceealalta parte a Albei inferióre ;

9. in B a i 'a d e C r i s i u din comitatulu Zarandului ;

10. in C l u s i u din comitatulu Clusiului ;

11. in S i m l e u l u S i l v a n i e i (Szilágy-Somlyo) din Crasn'a sî Selagiu ;

12. in D e e s i u din comitatulu Solnocului interioru ;

13. in G h e r l 'a din comitatulu Dobacei ;

14. in S i o m c u t 'a m a r e din districtulu Cetâtiei de piétra ;

15. in N a s e u d u din districtulu Naseudului ;

16. in B i s t r i t i 'a din districtulu Bistritiei ;

17. in R e g h i n u l u s a s e s c u din comitatulu Turdei de susu ;

18. in T u r d 'a din comitatulu Turdei de josu sî din scaunulu Ariesiului ;

19. in M u r e s i u O s i o r h e i u din scaunulu Muresiului ;

20. in B l a s i u din comitatulu Cetâtiei de balta ;

21. in S i g h i s i ó r 'a din comitatulu Albei superióre sî din scaunulu Sighisiórei ;

22. in M e d i a s i u din scaunulu Mediasiului sî alu Nocrichiului.

II. Cá prin unu cercularin indreptatu câtra colectorii Asociatiunei, cá organele acestei'a, aflatori in susu numeratele despartiemente, séu — neaflându-se in vre-unu despartiementu colectori — adresatu câtra alti barbati de incredere, sî cunoscuti de zelosi in promovarea binelui publicu, sa se provóce acesti'a a conchiamá pre o di anumita, membrii Asociatiunei, intrég'a intielegintia sî pre fruntasii din despartiementu, in loculu resiedintiei comitetului cercuale spre acelu scopu, cá dupa intielesulu regulamentului, la olalta se constitue comitetulu cercuale, care va avé a face aretare despre infiintinrea sea numai decâtu comitetului Asociatiunei, apoi se va ingrigí despre infiintiarea agenturiloru comunale, sî de aplecarea celorlalte dispusetiuni din regulamentu.

III. Cá in fiacare despartiementu sa se imparta 80 de esemplarie ale regulamentului la sciutorii de carte prin colectorii Asociatiunei séu prin alti barbati de incredere.

Deci aducânduti-se acestea concluse la cunoscientia, esti amicabilminte poftitu, ale primí in parte de indreptariu, iéra de alta parte a lucrá conformu acelor'a, a te pune adeca fâra intârdiare in cointielegere cu cei-lalti colectori ai Asociatiunei, séu cu alti barbati de ai nostrii de distinctinne, locuitori in despartiementulu, de care te tieni Preastimatu Domni'ata, sî fpsându cu acesti'a o dî, se conchiamati pre d î u 'a a c e e a, pre toti membrii Asociatiunei, pre inlieleginti'a sî pre fruntasii ro-

---

FOISIÓRA.

Epistol'a seniorului Cocsu episcopu de New-Iorcu adresata papei, aprópe de fiitoriulu conciliu ecumenicu.

(reprod. dupa „Fói'a oficiala biser.“)

Prea respectabilului Pius, episcopu Romei vechi sî metropolitu ; sî, altcum, cu favórea consilieloru ecumenice, patriarchu, primatu, avendu jurisdictiune asupr'a provincieloru suburbiale din Itali'a meridionala ; gratia sî pace fia-ve in de ajunsu.

Venerabile confrate !

Adresându-me vóue fâra a ve dá titlurile diplomatice pre care suveranitatea vóstra temporala le-au facutu cunoscute in lume, eu n'amu intentiunea de a nu ve pazí respectulu. Inse positiunea mea de episcopu americanu de ritulu anglicanu nu-mi da nici de cum dreptulu de a ve apropriá in rolulu vostru de rege. Eu nu a-si avé decâtu a face, nimic'a mai multu, decâtu a ve recunósce functiunile pre cari vi le-au insusîtu óre-care biserici latine, cá la siefulu loru spiritualu. Câtu e pentru mine, eu nu v'asi cunósce decâtu cá episcopu alu Romei sî patriarchu prin dreptulu canonicu, cu atât'a mai putienu cá succesoru a unui Nicolau séu a unui Hildebrand, decâtu succesoru a lui Linius, a lui Climentu sî a stului Gregoriu. Cá astfeliu, voi aveti, eu o recunoscu, pretensiuni fórte juste de a ve respectá ; sî, din care causa, ve scriu cu precautiuile detorite demnitâtiei vóstre canonice, vorbindu-ve i totulu, dupa stilulu primitivu, cá la confratele eu in episcopatulu universalu, cârui'a spiritulu [illegible]redintiatu guvernamentulu bisericei catolice. Ocasiunea ce me aduce de a ve scrie este acést'a : A-ti publicatu, cu dat'a din 29 Iuniu 1868, óre-care epistole, in care esindu-ve din limitele afaceriloru vóstre locale sî provinciale, v'ati adresatu pâna la unu punctu óre-care la tóta ras'a omenésca. — Intentiunea vóstra declarata in acele epistole aru fi de a se aduná totius catholici orbis antistites (tóta sum'a archiereiloru catolici), intr'unu consiliu pre care a-ti dorí a-lu considerá cá ecumenicu. Eu nu putuiu a renunciá nici de a nu participá la ras'a omenésca pre care o amenintiati, nici la episcopatulu catolicu, despre care faceti o mentiune mai particularia. Eu n'amu dara necessitate de alta scuse, pentru cá se ve respundu in calitate de episcopu sî omu.

Déca nu v'ati fi adresatu decâtu la episcopii de confessiunea tridentina, adeca la acei ce se numescu „a bisericei catolice romane“, biserica ce-si trage originea sea dela consiliulu de Tridentu, atunci nu s'aru fi datu locu la nici unu respunsu din parte-mi. Dara a-ti adoptatu limbagiulu tempuriloru primitive ; v'ati servitu de termini din simvolulu din Niche'a a cârui sensu este definitu ; sî in acestu sensu trebuie se ve ascultu. In acestu simbolu „biseric'a catolica“ — Istori'a trebue se ve fi invetiatu bine, voie-sce a dice, o biserica unde nici unu episcopu n'are nici o superioritate asupr'a confratiloru sei. Nici unu consiliu a acestei biserici n'au fostu nici odata adunatu de unu episcopu alu Romei ; sî in acésta biserica simbolile suntu neschimbate. Deci déca ve numiti catolicu, nu aveti dreptulu de a intrebuintiá termini de acei'a in unu sensu diferitu de valórea loru sî de intentiunea loru primaria. Permiteti-mi deci, mai intâiu, de a ve intrebá prin ce autoritate a-ti convocatu pre toti episcopii a tóta lumea catolica, a se intruní cu voi in consiliu. Canónele antice au marginitu provinci'a vóstra in regiunea suburbiana a Italiei impreuna cu insulele in apropiere. Mai incolo, st. Ciprianu dice : Episcopatus unus est cujus a singulis in solidum pars tenetur, (episcopatulu este unulu care parte se tiene de fia care intacta). Ea nu scie déca episcopatulu catolicu v'aru fi conferatu autoritatea de a convocá. Mi se pare ca n'ati obtienutu nici invoirea episcopului Romei nóue, nici a episcopiloru scauneloru apostolice din orientu. Se dice din contra, ca acei'a au desaprobatu conduit'a vóstra, dupa cum o facu sî eu in numele umilitu alu rangului.

Este adeveratu ca episcopii de Halcidon au recunoscutu o primatiune óre-care de onóre apartienetória scaunului vostru „pentru ca erá capita-l'a imperiala“; dara au conferitu totu aceleasi privilegii scaunului din Constantinopole „pentru ca erá Rom'a nóua.“ Acest'a-i sensulu tuturoru canóneloru facute in cele patru concilii mari, pre care st. Grigoriu predecesorulu vostru, nu in papotate ci in patriarchatulu vostru legitimu suburbianu, le venerá totu astfeliu dupa cum sî pre cele patru evangelii. Sunteti deci voi mai superiori decâtu elu, voi care ve ingrigiti asiá de putienu de aceea ce au ordinatu acele sinóde, cá se tratati pre confratii vostri in episcopatu intr'unu modu cu totulu contrariu canóneloru catolice ?

In locu de a solicitá, celu putienu, consentimentulu scauneloru antice sî apostolice a orientului, voi a-ti cutezatu a adresá cuventulu confratiloru vostri in episcopatulu catolicu, dupa ide'a sî consultulu óre-câroru demnitari ai episcopiei vóstre, pre cari-i numiti cardinali.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 2. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 4/16 Ianuariu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Duminec'a — Pretiulu abonamentului e :

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainetate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Cris'a in Franci'a.

Franci'a iéra atrage atentiunea Europei asuprâ-si. Ministeriulu lui Ollivier, cu ómeni si cu idei din tempulu republicei suntu semnele invederate ca Napoleonu III, dupa unu regimu personalu de dóue-dieci de ani, s'a pusu iéra in fruntea revolutiunei democratice inse fâra baricade, fâra versâri de sânge pre bulevardele, piatiele si stradele Parisului. Déca va succede revolutiunea acést'a pacinica, Franci'a va fi mai fericita cá la 1789, cá la 1830 si 1848, cându revolutiunile au fostu stropite de sânge cetatienescu francesu. Franci'a va avé unu regimu natiunale, corespundietoriu progresului. „Democrati'a francesa va vedé realisânduse progresulu fâra violentia si libertatea fâra revolutiune.“

Pâna va puté remané lumea in credintia, ca imperatulu conduce cu bratiu puternicu reformele ce se petrecu adi in Franci'a, are dreptu la speranti'a de unu esîtu bunu. Franci'a si Europ'a se voru bucurá de fruptele reformeloru. Absolutismulu va disparé din tóte unghiurile spre a fi inlocuitu de vointi'a popóreloru ce constituescu staturile, ce constituescu societatea in Europ'a.

Dóue impregiurâri au inceputu a clatiná increderea in esîtulu pacinicu alu reformârei in Franci'a.

O partida estrema, a „neimpacatiloru“, carea, dupa cum vedemu din vre-o câte-va siedintie ale corpuriloru legislative francese, nu se multiamescu cu ceea ce s'a facutu, staruiesce cá reformele sa nu se oprésca unde le vedemu sosite, ci sa se oprésca numai la republica. Concessiunea ce ni se anuncia ca a facutu imperatulu Napoleonu : sa se póta intórce Ledru Rollin in patriasi, se esplica dreptu slabiciunea lui Napoleonu, carele nu mai este in stare de a tiené in locu torentulu eveneminteloru. Poporulu francesu, se dîce, dupa sosirea acestui republicanu mare si inimicu neimpacatu alu imperialismului va aflá ca e de prisosu mergerea mâna in mâna cu imperialismulu, lu va delaturá si sub conducerea republicanului Ledru Rollin se va incepe adeverat'a revolutiune. Acést'a aru fi asiá dara prim'a impregiurare, carea are natura de a insufflá neincredere. Acést'a se póte privi de caus'a movens, ce impinge incetu cu incetulu lucrulu pâna la unu conflictu intre ceea ce esista acum in Franci'a, intre imperiu si ceea ce aru avé se fia, intre republica.

A dóu'a impregiurare e unu incidentu in cas'a principelui Petru Bonaparte. Acestu principe vatematu de unu articulu alu diuariului lui Rochefort, unu republicanu neimpecatu cu imperialismulu, a indreptatu câtra cestu din urma o harthia, prin carea imputa ca densulu, adeca principele, este vatematu de articululu unui dileriu de ai lui Rochefort. Paschal Gousset subsciutoriulu articulului de causa, tramite la principele pre doi insi : pre Victoru Noir si Ulricu Fonvielle. Principele indata dupa ce intra ii intrebà in tonu despretiuitoriu déca densii suntu dilerii tramisi de Rochefort. Victoru Noir respunde cu o palma preste fati'a principelui, carele cându vediù ca tovaresiulu palmuitoriului scóte unu revolveru din paletot, pune mân'a pre unu pistolu acatiatu pre paretele salonului seu si trage in Victoru Noir. Ranitu fuge acest'a pre scâri in josu, la capetulu câroru si cade.

Unu telegramu ne spune ca Noir, murindu in urm'a acestei raniri, fu immormentatu joi'a trecuta ; ca poporu fórte multu a esitu pre strade cu ocasiunea acést'a ; ca s'a stricatu liniscea si ordinea si militi'a a intrevenitu, si s'au intemplatu nóue raniri si arestâri *).

Incidentulu acest'a póte dá ansa la unu conflictu de mare intensitate. Sa ne aducemu aminte de mórtea Lucretiei de pre tempulu celui din urma rege romanu cum o esploatà Brutu, cá se póta resturná pre Tarquiniu superbulu, si de alte intemplâri de felulu acest'a si vomu cunósce câtu de critice suntu momentele prin cari trece astadi Franci'a.

Norocosu va fi poporulu francesu si chiaru si Europ'a, déca impregiurârile mentiunate nu voru trage urmâri mai grave dupa sine.

Alungarea regentiloru a dovedit'u in tóte trei rendurile, cari le-au practisatu francessii, ca in afara trage dupa sine o slabiciune a politicei francese. In 1848 revolutiunea a aprinsu Europ'a intréga. In momentulu primu natiunea francesa erá mare prin energi'a ei, dara lumea inca erá entusiasmata de triumfulu libertâtiei resaritu in Franci'a si eata ca trebuie sa aiba spectacululu celu mai bizaru, se véda trupele republicei, trupele libertâtiei, alergendu la Rom'a se suprime libertatea si se sustiena cu baionetele loru absolutismulu papei, pre cându pentru libertatea popóreloru nu avura nici unu soldatu.

Intemplarea acést'a singura e de ajunsu da a ilustrá impotenti'a morale intrata in republica, dupa resturnarea lui Luis Filipu.

Decumv'a este dreptu ca asemenea cause tragu dupa sine asemenea efecte, o miscare resturnatória aru puté se traga dupa sine pentru Franci'a slabiciuni interne si conditiunate de aceste si esterne. Echilibrulu, nu atâtu alu staturiloru, dara alu elementeloru din Europ'a, s'aru vatemá; iéra in privinti'a libertâtiei nu putemu teme ca absolutismulu se aru puté intórce mai tardiu asupr'a popóreloru europene mai puternicu de cum a fostu inainte de caderea lui.

Sa sperâmu ca incidentulu de carele amintiramu si pre carele-lu aretaramu possibilu de a aprinde o nenorocire mare asupr'a Franciei si a Europei va fi tiermuritu intre marginile sele naturali si ca verdictulu justitiei va satisface dreptatea vatemata prin conflictulu intre persónele, din cari un'a trebuì sa devina victima. Desele revolutiuni „premeture“, dupa cum le numesce E. Duvergier de Haurane, voru fi invetiatu pre francesi, ca ele mai multu au impedecatu ajungerea la adeverat'a democratia si libertate decâtu ori-cari alte impregiurâri. „Alt'a este, dîce mentiunatulu publicistu, a cadé in democratia cá intr'unu precipisiu si alta a intrá linu, siguru si gradatu in trens'a. Fericite acele popóre, cari urméza pasu de pasu calea acést'a si cari ajungu la democratia fâra revolutiuni, fâra resbele civile, fâra sguduiri violente, fâra de a rumpe cu traditiunile loru istorice, si in deplin'a barbatia a etatei loru mature !“

Sa sperâmu ca aceste idei a petrunsu in majoritatea liberaliloru din Franci'a si ca ei se voru nisuí a tiené in freu pre malcontentii nimpacati.

Speranti'a acést'a realisata va sustiené pacea européna, de carea au tóte popórele, dara avemu si noi popórele din si de lânga orientulu Europei inca fórte mare lipsa.

*) Principete inca e arestatu si datu in mân'a justitiei.

Eveneminte politice.

Diuariele de Vien'a aducu dóue memorande ale fractiuniloru ministeriali de dincolo de Lait'a, prin cari si arata pre largu parerile loru cum cugeta despre viitoriulu celu mai de aprópe in viatia constitutiunale a tieriloru tienetórie de senatulu imperiale. Majoritatea nu voiesce se scie de nici o concessiune fatia cu slavii din Boemi'a si Moravi'a si tacite si cu ceilalti, si, in interesulu autoritâtiei regimului si a puterei de statu a tieriloru de dincolo de Lait'a, pretinde cá opusetiunea se intre in constitutiune asiá dupa cum este. Minoritatea voiesce se faca unele concessiuni. Lucrurile se pare ca au ajunsu pâna in acelu stadiu, incâtu mâne vomu puté ceti in foile oficiali demissiunarea definitiva a minoritâtiei din ministeriu si primirea demissiunei de câtra monarcu. Provisoriu va conduce ministeriulu Plener.

Din Dalmati'a spunu telegramele cu Crivoscianii s'au supusu in 11 a lunei cur. st. n. intre aclamatiuni de zivio si salve de pusci, jurându credinti'a Maj. Sele. Corespundintiele particulari a unoru diuarie cu inspiratiuni guvernamentali, vorbindu despre supunerile bochesiloru, se esprima cu óre-care neincredere si atingu si impregiurarea ca crivoscianiloru iéra li se radica crést'a de cându vedu cum suntu tratati de domolu de regimu, respective de acei ce negotiaza cu ei. Dupa Zkft. inse suponerea bochesiloru e adeverata si acést'a o adscrie generalului bar. Rodich, carele cu tactulu seu scie sa-i câstige si sa-i mulcomésca.

Despre disolverea confinieloru militarie cetimu in „Brünner Ztg.“:

Presenti'a presiedintelui ministeriului cont. Andrássy in Vien'a are mai inainte de tóte scopulu de a resólve practice cestiunea confinieloru militarie, care in principiu e dejá resolvata ; o resólvere practica se pare cu atât'a mai necesaria, cu câtu pre tóta diu'a se aude de agitatiuni panslavistice si reactiunarie, câror'a suntu supuse confiniele din caus'a resólverei proiectate. Noi nu dorimu altu ce-va mai multu, decâtu resólverea acestei cestiuni intr'unu modu cuviinciosu, câci o re ólvere cuviinciósa si corespundietória a cestiunei confinieloru militarie aru ajutá multu la consolidarea monarchiei. Durere inse, ca acést'a resólvere e impreunata cu multe dificultâti. In rendulu primu suntu cele financiale, câci mai inainte de a se incepe desmilitarisarea confinieloru e neaperatu de lipsa a se decide o schimbare a cuoteloru, ce are Ungari'a si Austri'a a contribuí spre acoperirea speseloru co-

mune. Noi nu ne indoimu de o complanare multiemitória, asiá incâtu nici unulu nici altulu, dintre factorii contrahenti, sa nu se crédia fortiatu ; din asta causa ne aparu pedecile eventualminte in confiniele militarie mai mari ; de óre-ce de ací resulta, ca reactiunea de o parte va cercá cu unu zelu passiunatu a iritá pre granitieri contr'a unguriloru, sî ca aceste agitatiuni voru produce frupte rele, iéra de alta parte, ca starea de fatia a lucruriloru in confinii, voru ingreuiá fórte trecerea la constitutionalismu. Diferinti'a originei moravuriloru sî simtieminteloru intre locuitorii confinieloru e periculósa la casulu unei tractâri egali, sî relatiunea de clanuri inca e de a se luá in consideratiune, sî de vreme ce schimbarea relatiunei posessiunarie cu deosebire insa disólverea comunitâtiei de familii recere o precumpenire seriósa, ne pare o procedere precauta imperiósa. Partidele, care au luatu positiune fatia cu acést'a reforma se impartu in trei grupe. 1. Oficierii, cárora le place viéti'a de pâna acum, suntu pentru status quo ; 2. ceea-lalta partida voiesce a fi supusa nemediatu ministeriului de resbelu, totu deodata sî reforme liberale, cu deosebire insa autonomi'a comuneloru ; 3. a trei'a partida pretinde anecsarea teritoriulu corónei st. Stefanu ; acést'a partida constà iérasi din dóue fractiuni, dintre care un'a pretinde desmilitarisarea grabnica. Ce-va mai de aprópe despre acestea partide nu se scie, atât'a numai e constatatu, ca suutu multe pedeci de invinsu.

In Franci'a de astadi nu calarescu mortii iute, (o alusiune la proverbulu nemtiescu : die Todten reiten schnell. R.) ci viii. Anunciu preste anunciu ne sosesce despre reforme adenci. Asiá ne spune o telegrama ca ministeriulu a decisu delaturarea timbreloru pentru jurnale politice, sistarea séu reorganisarea burouriloru de presa, repumnanti'a mandateloru de deputatu cu pusetiunea de prefectu sî suspenderea censurei jurnaleloru straine. Mai departe se dice, Ollivier tientesce o modificatiune a legiloru de presa, sî ca a propusu dejá imperatorelui agratiarea tuturoru celoru condemnati pentru delicte de presa. Generalulu Trochu, carele dupa cum se dice va urmá generalulului Leboeuf cá ministru de resbelu va avé mai intâiu in vedere reducerea gardei imperatesci la 12,000.

Siedintiele corpului legislativu suntu de vre-o câte-va dîle fórte miscate. Opusetiunea „neimpacatiloru“ face sa asude sî Ollivier sî sotii lui pre bancele ministeriali.

Opusetiunalii neindestuliti cu declaratiunile date de ministri se scóla cu pretensiuni precum : cassarea juramentului deputatiloru, cercetarea socoteleloru cetâtiei Parisului sî a averei personali a fostului Prefectu Haussmann, sî delaturarea consiliului intimu dela siedintiele ministriloru sî alte de feliulu acestor'a.

Ceea ce e mai insuflatoriu de grigia este omorirea lui Victoru Noir (Salomonu) colaboratoru dela fói'a unui membru din opusetiunea estrema, Rochefort, („Marsiellese.“) Intemplarea acést'a are diferite versiuni. Un'a e ca omoritulu, acompaniatu de alu doilea colaboratoriu alu acelei foi s'au dusu la principe e Petru Bonaparte a casa, sî acést'a au facutu ei in urm'a unei provocâri din partea principelui, sa-i spuna (Rochefort) ca cine au fostu dîleriulu carele l'a insultatu in citat'a fóia. Cért'a ce au avutu ei in cas'a principelui au trasu la córtea lui Noir. Cu ocasiunea immormentârei acestui'a, se telegraféza, ca s'au intemplatu desordine in Parisu sî ca s'au sî rânitu sî arrestatu unii individi.

„Romanulu“ recomanda de vre-o câte-va dîle ministrului presiedinte Dim. Ghic'a sî min V. Boerescu sa se retraga pentru ca nu mai au locu in ministeriulu lui Cogalnicénu, care singuru e capacitate sî scie chiaru ce vrea.

Elisabethopole in 8/1 1870.

Onorata Redactiune ! Cá unulu, care dela 1867. de câudu s'au inceputu in comitate sistem'a constitutionala. *) a luatu parte activa la tóte congregatiunile marcale din comitatulu Alb'a superióra, — mi pare de o parte fórte bine ca se afla cine-va, care referédia, sî in foile natiunale române despre decurgerea lucruriloru in acelea, dara de alta parte me intristediu câudu vedu, ca acelea nu sciu din ce motive, nu se referéza asiá cum suntu, sî cum s'au intemplatu.

Corespundintele anonimu a susu numitului articulu incepe cu unu neadeveru sî finesce cu altulu sî anume dice densulu ca :

Dupa cuventarea de deschidere ce a tienut'o comisariulu regescu Mikó Mihály, celu dintâiu obiectu fu prelegerea ordinatiunei ministeriale prin care fostulu comite supremu conte Háller Ferencz s'a demissiunatu, acést'a nu e dreptu, câci dupa ce Ilustritatea Sea comisariulu ocârmuitoriu **) Mikó Mihály a deschisu adunarea, celu dintâiu actu de pertractare a fostu prelegerea actului prin care ministrulu de interne Rajner Pál face cunoscutu comunitâtiei comitatului denumirea densului de ministru ; póte ca cor. nu a fostu atunci acolo, ori de a fostu nu sciu, ce se dîcu, fâra despre adeverulu acest'a, te poti convinge din protocolulu siedintiei dilei acelei'a ; mai incolo :

Dice anonimulu, ca comitetulu, recuisitiunea comitetului Bihorului a primit'o de a sea, dechiarându-se pentru alegerea judecatoriloru, nici nu sciu ce se-i dicu, eu amu fostu membru in comisiunea esaminatória, sî sciu ca acei'a si-a datu parerea despre susu amintit'a recuisitiune : se ia spre sciintia, se pune in archivu, (szolgál tudásul tétetik a levél tárba) fâra de a se dechiará pentru séu contra ei, sî togm'a asiá s'au primitu sî de comitetulu intregu ; se póte castigá convingere sî despre adeverulu acest'a din protocolulu siedintiei din 29 Dec. 1869. In urma se incérca anonimulu a consultá sî a capacitá pre românii din comitatulu Alb'a de susu. Eu insa-lu rogu sî-lu consultu déca nu va luá in nume de reu, ca mai întâiu sa se capacitedie sî consulte pre sine, apoi se pasiésca la altii, câci déca nu ai, nu poti dá. —

Eu sciu ca românii dela inceputulu sistemului acestui'a, cu tóte ocasiunile au fostu totu laolalta sî au lucratu totu pre o cale afara de trei patru, care din capritii ambitióse, sî mai multu din nepricepere s'a lasatu a se conduce de altii, déra acest'a eu nu o potu numí nesolidaritate, *) câci déca intre 48 români membri in comitetu, 45 tienu un'a, iéra trei alt'a, eu nu aflu aici nesolidaritate, sî apoi cumca români au fostu un'a sî interesele loru in comitatu nu sean ne respectatu o dovedesce prelânga altele sî aceea ca câti — numai au fostu in stare a purtá ceva oficiu, toti, de-si câte odata cu lupte grele, dara totusi au capetatu, asiá avemu de esemplu pre dlu Nicolau Prosteanu, care abeá absolvise sî fu denumitu fatia cu altí (? R.) concurenti magiari cancelistu la judecatoría.

Acestea dle anonimu numai pentru aceea — mi-amu luatu iertare a ti le spune cá de alta-data se-ti ascuti mai bine auduln, se-ti incordedi mai bine mintea, sî se nu mai vini in neplacut'a stare de a dá publicitâtiei lucruri neadeverate, câci aceea nui frumosu, ori dóra D ta ai fostu acel'a, care neavendu interesu ai luatu putiena parte activa, mi se pare ca e asiá. —

Pertia.

Sighisiór'a 19/31 Decembre.

(afaceri scolare, lucruri metafisice, dis- sî organisarea bisericésca)

Resultatulu conferintieloru din 22 Sept. sî 24 Octobre c. v. tienute in Sighisiór'a in trebi scolari

*) „Sistem'a“ constit. e mai vechia in comitate decâtu sa se fia inceputu la 1867. Red.

**) Póte ca alu ocârmuirei, séu dupa cum se dîce alu regimului. Red.

*) Noi avemu nisce date, cari aru ilustrá in unu modu camu tragicomicu asertiunea acést'a. Dee D-dieu sa fia cum dîci D-ta acum sî crede, ca cor. anonimu nu se va superá. Red.

FOISIÓRA.

Epistol'a seniorului Coesu episcopu de New-Iorcu adresata papei, aprópe de fiitoriulu conciliu ecumenicu.

(reprod. dupa „Fói'a oficiala biser.“)

(Urmare.)

Doctorii vostri chiaru, ve refusa pretinsa vóstra supremati'a cu care o surpati cu atât'a ingâmfare. Acea mare lumina a bisericiloru latine, doctorulu Bossuet, v'au probatu ca sunteti supusi concilieloru ecumenice sî ca puteti a fi anatematisatu dupa cum au fostu mai multi din predicesorii vostri pre cari-i mentiunéza, pre ereticulu Onorie in particulariu. Episcopatulu universalu este judecatoriulu vostru, sî departe de a fi supremu, voi puteti fi somatu de a ve presentá inaintea lui pentru a ve dá resonulu asupr'a eredieloru de care sunteti acusatu in publicu prin marii Patriarchi a-i orientului.

De asemenea aste de jelitu, frate, ca v'ati imaginatu, cum se pare, ca vóue personalminte, séu celu putienu episcopiloru Romei, aru fi adresatu Is. Christosu, cuvintele ce le-au dîsu lui Petru. Interpretatiunea ce s'au datu in toti tempii, acestoru cuvinte, de câtra sântii parinti nu este acést'a.

Dara inca, déca ele aru fi fostu adresate vóue chiaru, de buna séma nu a-ti fostu autorisati a deduce din ele o autoritate, pre care ve o arogati ; pentru ca insusi st. Petru n'au posedatu nici odata nici o autoritate asupr'a confratiloru sei. Din contra, renunciá pentru sine la tóta dominatiunea (preste cleru) in cleris, defendându de a nu recunósce nici re Is. Christosu, cá, princepes pastorum (principe alu pastoriloru). St. Petru nu au datu nici unu ordinu st. Pavelu, ci din contra elu au fostu reprimatu prin Pavelu, supunendu-se spiritului sântu ce vorbea prin Pavelu sî nu prin Petru. Mai multu, st. Petru au recunoscutu st. Pavelu tóta autoritatea asupr'a bisericiloru gentiloru (némuriloru) sî se numesce simplu Apostolulu circumcisiunei (adeca a poporului israelitu numai); sî ce este mai multu, st. Petru nu au pretinsu de locu presiedinti'a in conciliulu din Ierusalimu ; ci au asistatu intr'o ordine mai josu decâtu st Iacovu sî au aderatu la sentinti'a difinitiva prin acést'a cá presiedinte alu consiliului. Déca voi a-ti fi chiaru st. Petru, nu a ti avé o autoritate asupr'a confratiloru vostri, ce v'o arogati cu atât'a orgoliu. Sî cu tóte aceste déca v'aru placea a imitá pre st. Petru mai de aprópe sî de a conservá credinti'a dupa cum a conservat'o elu insusi fâra a adauge séu a schimbá ce-va ; déca a-ti voí a depune corón'a vóstra secularia sî a inlaturá zuavii ce incungiura tronulu vostru lumescu ; déca iu fine, déca a-ti acceptá de a imitá pre st. Petru in totulu sî in tóte, sî de a fi celu intâiu intre confratii vostri numerosi, nu in ingâmfare, ci in umilintia ; in acestu casu póte aru fi posibilu, cu tóte ca istori'a ne spune, a dá credinti'a pretensiuniloru vóstre de succesoru a st. Petru. Noi suntemu tienuti honore invicem praevenire (a prevení reciprocu prin onor.) sî déca puteti a ve decide de a ve intórce la vechi'a credintia, sî la disciplin'a antica n'aru esistá crestinu ortodocsu ce nu v'aru dá din totu sufletulu tóta preferinti'a ce n'au posedatu nici insusi st. Apostolu Petru ; sî astfeliu s'aru finí, pentru totu-déun'a, aceste divisiuni a crestinatâtiei, pentru care, dupa cum singuri a-ti dîsu, resimtiti o durere asiá de via. Déca insa despretiuiti de a ascultá biseric'a, dupa cum ordinéza domnulu, déca ve astupati urechi'a la adeverulu declaratu de Ieronimu, „si queritur auctoritas major est orbis quam urbis (déca se cere autoritate, mai mare este a lumei decâtu a polithiei) sa sciti ca singuri sunteti respunsabili de aceste divisiuni. Sa sciti de asemenea ca in casulu câudu s'aru aduná unu conciliu adeveratu ecumenicu, prim'a sea datoria aru fi de a procede juridicu in contr'a vóstra, despre acusarea facuta de egalii vostri patriarchi din orientu sî adresata la tóta lumea crestina. Ve acusa de o mare erezie, adeca ca a-ti invetiatu de pre catedr'a vóstre sî a-ti impusu cá (de credintia) de fide sectatoriloru vostri, asupr'a sujetului précuratei Theotocos o fabula ce nu pare a avé altu autoru, decâtu pre Mahometu. Voi a-ti atribuitu ei prerogativ'a speciala a fiului seu divinu, adeca conceptiunea imaculata (zemislire fâra semintia), prin care puneti conlusiune pâna in principiele primarie ale credintiei, ca acésta dogma aru fi cu totulu opusa credintiei st. Petru, a colegiloru sei in apostolatu sî la tóta biseric'a catolica, este unu adeveru pre care vi l'au spusu unulu din doctorii vostri proprii, st. Bernard. Elu numesce prim'a imitatiune a acestei nóue doctrine : Simplicitas paucorum imperitarum . . . Contra Eclesiae ritum praesumpta novitas, mater temeritatis, soror superstitionis, filia levitatis . . . . quam ritus Eclesiae nescit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio. (Simplicitatea miseriloru ignoranti . . . . noutate presumta contr'a rituriloru bisericei, maic'a temeritâtiei, sor'a superstitiunei, fiic'a usiurintiei . . . . pre care ritulu bisericei nóstre nu o scie, ratiunea nu o probéza, traditiunea vechia nu o ordinéza). Doctorii vostri au obiceiulu de a numí pre st. Bernard „Ultimulu dintre Parinti.“ Deca st.

(vedi „Gaz. Trans.“) au provocatu necesitatea sî a unei a trei'a conferintie, care s'au tienutu in 3/12 c. v.

Dupa sunetulu „Gaz. Trans.“ nr. susu, unii din preotîmea nóstra, s a r e a p a m e n t u l u i sî l u m i n 'a l u m e i, s'au tienutu, cu ocasiunea conferintieloru din 22 Sept. sî 24 Oct. strinsu la intielesulu sântei evangelie, pre care o legu poporului ca „m u l t i s u n t u c h i a m a t i, d é r a p u c i n i a l e s i.“

Atari preoti au doveditu sî la conferinti'a din 3/12, parte prin absentare, parte din ceice s'au infaciosiatu — prin patienti'a sea stoica in indiferentismu, ca suntu intr'adeveru d e m n i d e c h i a m a r e a s e a.

Cu tóta acésta indiferintia sî nepasare a sârei pamentului sî luminei lumei — o caracteristica a respectiviloru, ipsisima verba a unui asessore de scaunulu protopopescu, „ca pre romanulu se nu-lu scoti din prostie, déca vrei se fie fiiu alu imperatîei ceiului“ — totusi séu efaptuitu mai multe concludie de insemnetate in trebi scolare: ducerea uniformala a jurnaleloru de incursiuni sî erogate scolare in tóte comunele, asternerea listeloru de lenevire in finea fiecârei lune la dirigatori'a politica, denumirea unei comissiuni centrale scolare, aretarea la dirigatori'a politica, despre introducerea didactrului sî rogarea pentru asistentia la incasarea acestoru incursiuni in cass'a de necesitate etc.

Fâra privire la aceea, ca aceste concluse s'au adusu prin aclamatiune, totusi unii preoti „chiamati“ sî sî „alesi“ — 3 asesori de scaunulu protopopescu — n'au vrutu se subscrie esibitele, conceptate in conferintia, câtra dirigatori'a politica.

Unulu au remasu consecinte, doi au fostu celu pucinu miscati la subscriere.

Ce se faci cu poporulu, déca „sarea pamentului sî lumin'a lumei“ numai sara sî lumin'a ?!

In comuna Danesii au introdusu tenerulu parochu evangel. o scóla la tenerimea esîta din scóla, sî propune scrierea, cetirea, istori'a sasiloru, scintie economico-rurali, cunoscintie despre articulii insemnati de legile presente „sî despre constitutiunea bisericei.

Un'a atare scóla s'au infiintiatu sî in Sighisiór'a, unde se propunu de 5 óri câte 2 óre pre septemâna, asemene obiecte tinerimei sî barbatimei române, cu aceea observare, ca aci s'au intreprinsu lucrulu de mireni, nu de preoti, sî ca preotîmea din Sighisiór'a privesce aceste conveniri ale poporului „d e a d u n â r i d e s i e r t e, u n d e s e c l e v e t e s c e s î s p u n u m i n c i u n i,“ esprimare d. rever. Prot. in biserica facia cu poporulu.

Poftimu, a 9-a minune intru 9 sute de ani!

Viditatiunea comuneloru nóstre bisericesci din tractu au percursu pâna la o comuna. Missiunea revr. d. Prota n'au fostu asta-data pré usióra câci prelânga compunerea sî esaminarea computuriloru bisericesci, au avutu fórte multu a se luptá cu poporulu in trebe scolare.

Ma, dupa sciri positive, suntu sî casuri, unde 2 dîle n'au ajunsu, spre compunerea sî esaminarea ratiotiniului bisericescu, ci s'au insarcinatu cu acel'a preotulu sî juratii bisericei.

Déca s'aru fi mai luatu la protocolu de visitatiune câte o notitia sî despre modalitatea agendeloru parochiali — ca protocóle de esibite bisericesci sî scolare nu se pórta in nice un'a comuna, ca ordinaciunele sî circularele archidiecesane, s. a. scie numai atóte scintoriulu pre unde suntu aruncate sî retacite, ca de archive parochiali nu póte fi pomana — apoi erá de lipsa tempu de 5—6 dîle pentru un'a comuna.

In Sighisiór'a esista protocolu de esibite bisericescci sî solare, sî inca cum? — traiésce dupa lege sî sânta dreptate in monogamia cu protocolulu tractului protopopescu. —

Mi se pare, ca organisarea bisericiloru sî presviterateloru ardelene dupa stat. organ. s'au ordinatu printr'unu circulariu archidiecesanu (nr. 771 dto. Iuniu ?) a. c. asiá, incâtu sa se coresponda in viitoriu §. 45. 62. din stat. org. sî sa se póta admite pre duminec'a Tomei la sinodulu eparch.

Nu sciu, incâtu este acésta organisare in eparchi'a nóstra efeptuita, câci jurnalistic'a nóstra n'au fostu preocupata de acestu materialu. Voru fi relatatu respectivii dd. comisari, câci au fostu de asupr'a insarcinati, póte la locurile de susu despre starea lucrului, ce nu debe se scie sî publiculu.

Póte dintr'alte protopresviterate, déra dintr'alu Sighisiórei i n c a n u! Mai suntu sî altele inca, in care asemene, pâna astadi nu s'au facutu n i c e u n u p a s u in privinti'a acést'a, barem ocasiunea viditatiunei au fostu cea mai apta pentru acestu scopu, pentru ca asiá se crutiá, parte spesele bisericiloru, parte trapedulu, sî ostenél'a comisariloru, sî tempulu scumpu alu poporului.

Ianuariu 1870 este la usia, Fauru la pórta; parochiele sî presbiteratulu nóstru, ba, dîcu, sî a l t e i n c a, suntu neorganisate.

Pentru ce au luatu congresulu nationalu §§. 45. 62 in statutulu org.?

Organele bisericei nóstre subalterne suntu pré virtuóse in proverbulu seu „ca inca avemu tempu“; sî „la totu carulu de óle ajunge o maciuca“, dara in afaceri de aceste debe dóue sî trei topóre archidiecesane.

Déca nu se voru intrebuintiá de susu mesurele cuviincióse, sub aceste auspicia va vení sî dumineca Tomei, va trece sî va vení iéra; sî statutulu nostru organ. se va odiní, precum multe alte ordinaciuni archipastoresci, in domnulu. X.

Dlu respectivu ne tramite corespundinti'a acést'a spre publicare pre respunderea densului. Sî fiindu ca vine din o parte, din carea la o alta ocasiune ni se facù indirecte imputâri de partialitate, ne folosimu de ocasiunea cea mai eclatanta de ni dovedí contrariulu. Atragemu inse atentiunea D-sele, sî cu ocasiunea acést'a, sî a altoru respectivi, ca ni aru parea fórte reu câudu in urm'a urmeloru amu face esperinti'a, ca preotîmea nóstra, atâtu de putienu spriginita, aru devení objectulu, in care sa lovésca, la ori ce ocasiune, sî inteligenti'a nóstra fâra crutiare sî causa indestulitória. Scimu luptele preotîmei nóstre in tóte directiunile sî avemu sî dovedile nisuintieloru ei celoru bune sî de aceea ceremu cá fia carele sa fia cu bagare de séma sî sa nu ia in desiertu publicistic'a, numai din cause resbunatórie pentru un'a séu alta particularitate.

Red.

R o m a n i 'a.

I n a u g u r a r e a u n i v e r s i t â t i i i n B u c u r e s c i.

Dumineca, 14 Decembre, avù locu serbarea inaugurârei universitâtiei din Bucuresci, complectata cu tóte patru facultâtile sele: de litere, dreptu, scintie sî medicina.

Dela 8 óre diminéti'a, vast'a curte sî coridórele universitâtiei, adornate cu multu gustu cu drapele, guirlande, scuturi sî tapete, erau pline de o lume mereu sporinda.

La 10 óre aul'a (sal'a senatului) impodobita sî ea cu flamure sî flori erá plina de societatea cea mai alésa: presiedintii corpuriloru legiuitórie, representantii poteriloru straine, primulu presiedinte alu curtei de casatiune, metropolitulu cu inaltulu cleru, marii demnitari sî functionari ai statului, primariulu comunei, profesorii de tóte gradele, mai multi senatori sî deputati, sî alaturi cu acésta lume oficiala mai multi fosti ministri ai instructiunei pu-

---

Bernard n'au cunoscutu de locu dogm'a in cestiune, de buna séma ca n'au fostu cunoscuta nici de parintii ce l'au precedatu. Cum dara indrasniti a adauge o astfeliu de noutate in simvolulu catolicu? Dara facendu acést'a voi sunteti cu atât'a mai putienu escusabilu câci mai de tempuriu a ti impusu la toti cei de comuniunea vóstra unu simbolu necunoscutu bisericei catolice, pronunciatu de Piu IV in care voi cereti dela sectatorii vostri cuventulu de a se tiene de consentimentulu unanimu alu Parintiloru. Deci simbolulu vostru propriu ve condémna, câci si pazesce cine-va angagiamentulu, câudu accepta o dogma, despre care ultimulu dintre parinti asigura nu numai ca biseric'a nu scie nimic'a, ci inca nu-i decâtu o noutate profana?

Se venimu acum la acele materii, unde desfideti sî amenintiati totu genulu omenescu. Ne dîceti ca: „Nemo enim inficiari unquam poterit, Catholicae Ecclesiae ejusque doctrinae vim non solum aeternam hominum salutatem spectare, verum etiam prodesse temporali populorum bono, eorumque verae prosperitati, ordini ac tranquillitati, et humanarum quoque scientiarum progresui ac soliditati, veluti sacrae et profanae historiae annales splendidissimis factis clare apertisque ostendunt et constanter evidenterque demonstrant.“ (Câci nimenea nu póte nicairi a atacá, puterea bisericei catolice sî a doctrinei sele, nu numai de a inspectá mantuirea eterna a ómeniloru, ci inca de a folosi bunurile temporale a popóreloru sî adeverat'a loru prosperitate, ordine sî linisce, cum sî a progresului sî a soliditâtiei óre câroru sciintie umane, dupa cum arata analele istoriei sacre sî profane a fapteloru celoru mai splendide cu claritate sî vediutu, sî demustra constantu sî evidentu). Aceea ce dîceti nu póte fi negatu, cunósceti inca bine ca tóta lumea civilisata, o arunca cá falsu. *)

*) Elu merge fâra a ne spune, ca refusandu acésta propusetiune Mr. Cocsu, da (argumenti gratia); sî contr'a obiceiului seu regulatu, cuvinteloru „Eclesia catholica“ acel'a-si sensu pre care-lu da pap'a adeca „biseric'a romana.“ (Not'a traducatoriului).

Tóta istori'a, tóta literatur'a marturisesce despre corruptiunea sî riun'a, ce suntu partagiulu fiacârui poporu sî fia-cârui statu care acceptá in complectu puterea sî doctrin'a vóstra. Teologi'a vóstra morala autorisézа doctrinalu pre supusii confessiunali la fraude sî spergiurii; ea este inimiculu castitâtiei femeiloru sî a pacei familiei. In cartea vóstra recenta, „Syllabus“ a-ti facutu resbelu in contr'a sciintici sî a asistintiei sociale a popóreloru; voi sunteti inimiculu incarnatu a guvernamenteloru liberale sî a totu ce lucidéza spiritulu popóreloru. Chiaru la oile vóstre „tulisti clavem scientiae“ (portându chei'a sciintiei), le-ati defendatu de a posedá séu de a ceti sf. Scripturi in limbile vulgare. Voi sciti bine, in regatulu câruí'a-i sunteti suveranulu, câta ignorantia sî câta superstitiune grósa a-ti impusu poporului de josu, prin ascutitulu baionetei, inca mai multu, ve permiteti a tramite rosa de auru, gagiulu distinctei vóstre aprobatiuni, princesei europene....*).

Voi sciti ca tóte aceste suntu notabile sî cu tóte aceste voi ve desfideti ori ce aru fi de a negá asemenea fapte! I-mi este cu greu frate, privindu etatea vóstra venerabila sî bunetatea naturei vóstre, de a ve rechiamá aceste lucruri; dara ras'a umana merita mai multa veneratiune decâtu unu singuru omu, fia rege ori pontifice. Cum deci m'a-si puté aperá de a ve respunde in numele umanitâtiei, câudu me a-ti oprí de a intrebuintiá resonulu sî memori'a; sî acést'a, incependu din epistoliele vóstre de surprindere chiaru de inchisóre unde au slabitu Galileiu — din polithi'a de unde unulu din predecesorii vostri au cântatu Te-Deum in onórea masacrului dela sf. Bartelemu, — din palatulu de unde portariulu chiaru a capelei, unde dîceti ca ve inchinati fâra incetare pentru fericirea universului, este desonoratu prin unu tablou ce represinta acestu masacru?

Aceste nu-su de ajunsu inca; câci voi amenintiati tóta umanitatea; sî cu tóte aceste eu vinu a ve probá, câci este de datori'a mea, de a face o incercare; sî cá episcopu sî cá omu, amu dreptulu de a me opune dispositiuniloru ce le anunciati sî de a le refusá, pentru ca nu-su adeverate. Cine sunteti, de indrasniti a amenintiá ómenii, natiunile in genere sî pre fratii vostri in credint'a lui Iisusu Christosu prin o asemenea anatema? câtu despre mine, eu n'asiu permite de locu celui ce nu-i decâtu unu simplu muritoriu de a-mi vorbí astfeliu, nici mie nici trupei asupr'a câreí'a Domnulu m'au pusu pastoriu, fâra a respunde: Imperet tibi Dominus (Domnulu i-ti ordona tie). Singuru Ddieu celu omnipotentu póte vorbí in acestu modu creaturiloru sele sî inca câudu aru fi culpabile. Eata respunsulu la superb'a vanitate ce o pronunciati sî pre care vi-lu fâcu in virtutea drepturiloru mele sî a demnitâtiei comune a omului; câci nu-i mai multu tempulu câudu ómenii ce aru suferí li s'aru defendá prin semenii loru de a spune adeverulu. Este tempulu de a intielege regii sî pontificii „quoniamu homines suntu“ (ca suntu ómeni).

(Va urmá.)

*) Noi suntemu obligati de a pune aici puncte in loculu unei frase a Mr. Cocsu; libertatea pressei de care se bucura cine-va in Franci'a, nu ne permte de a le imprimá. (Not'a trad.)

blice, câti-va vechi efori, vechi profesori, din cari unii predasera cu diece ani in urma, intre ruinele lui Lazaru dela St. Sav'a, ruine in locnlu câror'a se inaltiá maretiulu si binefactoriu timplu alu universitâtiei.

La 10 si jumetate óre, fanfarele musiceloru anunciara sosirea MM. LL. Domnului si dómnei româniloru. Primiti augustii suverani la peronulu de onóre de d. ministru alu culteloru si de d. rectoru si insociti de d. primu ministru, ministrii de interne, de resbelu si de justitia, MM. LL. fura salutate la intrarea in aula cu salve de aplause si de urâri din partea distinsei si a alesei adunâri.

MM. LL. luara locu pre estrad'a senatului si eminenti'a Sea parintele metropolitu seversi sântirea apei ; urma apoi imnulu scóleloru, dupa care d. Marzescu, ministru culteloru si instructiunii publice, cetí M. Sele domnului urmatoriulu raportu :

Pré Inaltiate Dómne !

„Universitatea din capital'a Romaniei, complectându-se prin intrunirea facultâtiloru de sciintie, litere, dreptu si medicina, grati'a inaltei solicitudini, ce Inaltimea Vóstra neincetatu a avutu si are pentru instructiunea publica ce este sorgintea principala a libertâtiei si prosperitâtiei unui poporu ; in acésta adunare, adeverata serbatória nationala, ce va fi scumpa pentru totudé-un'a animei romaniloru, nu numai pentru maretiulu actu alu inaugurârei celu mai inaltu tempu de sciintie, dara si pentru ilustr'a asistintia a Mariei Sele Dómn'a Elisabet'a, suveran'a româniloru, mi iau libertatea, Pré Inaltiate Dómne, de a veni, cu celu mai profundu respectu, spre a supune inaltei Mariei Vóstre semnalâri actulu de inaugurare, ce va servi in anale le universitâtiei cá o diploma precisa, findu ca e via si neperitória proba despre perpetu'a solicitudine ce Mari'a Vóstra, siefu supremu alu instructiunei publice si suveranu alu româniloru , aveti pentru luminarea si consolidarea nationalitâtiei nóstre

Suntu cu celu mai profundu respectu Pré Inaltiate Dómne, alu Mariei Vóstre, prea plecatu si pré supusu servitoriu, ministru secretariu de statu la despartiementulu culteloru si instructiunei publice.

G. Marzescu.

Dupa cetirea raportului si a diplomei princiare, Mari'a Sea binevoi a subsemná, in aplausele adunârei, pretiosulu documentu, admirabilu scrisu, presentatu de d. ministru alu culteloru, in cuprinderea urmatória :

„CAROLU I.

„Prin grati'a lui Dumnedieu si vointi'a nationala Domnu alu româniloru.

„La toti de facia si viitori sanetate.

„Prin acést'a a nóstra domnésca patenta facemu tuturoru de obste cunoscutu, ca astadi, la anulu mântuirei un'a miie optu sute siése-dieci si nóue, Decembre in patruspre-diece si alu patrulea dela suirea nóstra pre tronu, amu bine-voitu in persóna, impreuna, cu pré iubit'a nóstra socia, M. S. Dómn'a Elisabet'a, in presenti'a inaltului cleru, a representantiloru inalteloru corpuri, a representantiloru puteriloru straine, a mariloru demnitari ai statului si a corpului profesoralu, amu inauguratu universitatea româna din Bucuresci, si i-amu datu acést'a a nóstra carte sigilata cu domnescului nostru sigilu, pentru constatare si pomenire.

CAROLU.“

Directorulu universitâtiei, G. Costaforu, tienù apoi cuventulu academicu adaptatu la ocasiune. De câte ori, séu directu séu indirectu D. rectoru vorbí de MM. LL. Domnulu si Dómn'a, aul'a senatului resuná de aplause simpatice.

Vomu reproduce in tóta imtregimea sea discursulu dlui rectoru in Nr. viit. —

Mari'a Sea Domnulu respunse in urmatoriulu modu :

„Dle rectore, domniloru profesori ?

„Inaugurati'a universitâtiei din capital'a Romaniei este o frumósa serbatória, la care totu românulu participa si cu anim'a si cu ratiunea. Suntu fericitu de a o poté celebrá impreuna cu dvóstra si multiamirea mea estea cu atâtu mai mare, cá si Dómn'a, la inceputulu vietiei sele romanesci, asista la deschiderea si inaugurarea templului sciintiei, care are se lumineze calea viitoriului patriei sele.

„Prin sciintia si lumina potemu numai intari presentulu si prepará basele solide ale unui venitoriu prosperu. Poterea unui statu modernu se mesóra mai alesu dupa gradulu culturei sele intelectuale.

„Precum in ordinea vietiei materiale, spiritulu pune in miscare materi'a, mens egitat molem, asemenea si in ordinea vietiei sociale, forti'a unei natiuni cresce prin impulsiunea desvoltârei sele morale. Se ne silimu cu totii, domniloru, de a capetá acésta fortia, de a creá acesta impulsiune.

„Stramosii nostri au pusu cele d'anteiu temelii ale invetiamentului nostru nationalu, si aici pre fundamentele vechei scóle a St. Sav'a, se le esprimâmu etern'a nóstra recunosciintia. Sementi'a ce ei au pusu a prosperatu. Modest'a scóla a lui Lazaru se afla astadi transformata intr'unu splendidu palatu dedicatu sciintieloru superióre si beleloru arte. Missiunea nóstra inse este abiá inceputa. Ea este cu atâtu mai mare, cu câtu trebuinti'a instructiunei este mai generalu simtíta, mai multu apretiata.

„D-vóstra, sacerdoti ai sciintiei, cautati a o infiltrá cu ardóre si devotamentu in animile unei generatiuni ce are se lucreze pentru unu viitoriu si mai maretiu.

„Recunoscu cu multiamire, ca inceputulu este dejá bunu. Sciinti'a, literele si belele arte se facu simtitórie pre fia-care di in tiér'a nóstra. Amu potutu vedé, ca facultatea de dreptu produce dejá efectele cele mai multiamitórie, spern, ca si celelalte facultâti, desvoltându-se si completându-se treptatu, nu voru intârdiá a produce acelea-si resultate.

„Se continuâmu dara, domniloru, cu convictiune si incredere pre acésta mare cale a sciintiei, si ostenelile d-vóstre nu voru fi in desiertu.

„Natiunea nóstra, plina de junetia si de inteligentia, atâtu de apta pentru civilisatiune, va scí a gustá cu succesu din acestu fructu alu sciintiei ; si tiér'a nóstra va puté astfeliu devení unu centru de lumini in orientu.

„Din parte-mi si din partea Dómnei, ve potu promite totu concursulu si interesulu, spre a ajunge acestu nobilu scopu. Tare prin vointi'a natiunei, care a vediutu in mine realisarea unui principiu, sciu, ca puterea mea residéza in lumina, si abstractiune facendu de pasiunile latorasie, in lumina numai o cautu, si de dens'a numai me preocupu.

„Repetu, domniloru, espressiunea fericirei mele si a Dómnei de a puté astadi inaugurá acestu faru alu presentului si alu viitoriului Romaniei.“

Aplause vii si entusiastice acoperí ultimele cuvinte ale Mariei sele.

Solemnitatea acést'a, ce cu dreptu cuventu este o adeverata serbatória natiunale, fu urmata de unu splendidu dejunu oferitu de dlu rectoru augustiloru suverani in sal'a pinacotecei.

La drépt'a Mariei Sele Dómnei luá locu E. S. metropolitulu, la stâng'a Mariei Sele Domnului d. primu ministru, in fatia d. ministru culteloru, d. rectoru, dnii presiedinti ai corpuriloru legiuitórie, ministrii, primulu presiedinte alu curtiei de cassatiune. dnii Asaki, Cretiulescu etc.

La finele dejunului d. rectoru purta in aplausele prelungite ale conviviloru, urmatoriulu toastu pentru MM. LL. Domnulu si Dómn'a :

„In numele scóleloru portu unu toastu in sanetatea Mariei Sele Domnului Carolu I. si a Mariei Sele Dómn'a Elisabet'a. Va fi totu-déun'a scumpa pentru noi suvenirea dilei de astadi, in care Mari'a Sea Dómn'a a venitu se frânga pânea cu scolarii si profesorii. Se traiésca Mari'a Sea Domnulu ! Se traiésca Mari'a Sea Dómn'a !“

Suveranulu nostru demnà a respunde astfeliu :

„Radicu unu toastu in sanetatea corpului profesoralu ! asemenea facu tóte urârile pentru prosperitatea universitâtiloru din Bucuresci si Iassi, si pentru desvoltarea instructiunei publice in Romani'a.

„Se traiésca toti, cari suntu chiamati a implini acésta frumósa missiune pre lânga tiner'a nóstra generatiune !“

Salve de aplause coperira ultimele cuvinte ale Mariei Sele Domnului Româniloru, care, parinte adeveratu, dreptu si de o potriva iubitoriu de fiii sei, i-si amintí in mijloculu serbârei universitâtiei din Bucuresci de sor'a ei, de universitatea din Iassi, a dóu'a sea capitala scl. — „Mon.“

Varietâti.

*** Facultatea teologica gr. or. Diuariu din Pest'a scriu ca are a se infiintiá prelângu universitatea din Pest'a inca dóue facultâti teologice un'a pentru gr-or si alt'a pentru protestanti. Luâmu notitia de scirea acést'a, adaugendu ca ierarchi'a nóstra bisericésca nu are nici o cunoscintia despre infiintiarea unei facultâti teologice gr-or. lânga universitatea pestana.

*** Intemplamintele dela conciliu strabatu, contra tuturoru priveghieriloru in publicu. Murmurulu in siedintie resuna mai tare, de cum-'si intipuiescu unii. In siedinti'a cea din urma generala a fostu unu episcopu spaniolu, care a graitu despre infalibilitate, intreruptu de sgomotu mare.

*** Renumitulu architectu Fr. Schulz, restauratoriulu castelului Uniadórei a intreprinsu nu de multu o caletoria prin Tranni'a, in carea a aflatu o adeverata comóra de anticitâti, pentru studiele sele istorico-artistice, asiá d. e. biseric'a romano-cat. din Alb'a-Juli'a si domulu goticu din Sabiiu ; ce-va deosebitu pretiosu a aflatu in biseric'a comunei Gaganu-Varali'a ; plafonulu acestei biserici constà din 48 cuadrate depinse din alu 15 seculu, care in cea mai mare parte represinta obiecte biblice, ici si colea si insemne de ale principiloru, d. e. ale Uniadesciloru s. a. Schulz s'au ingrigitu, ca tóte acestea picturi sa se copieze si descria.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu :

(Continuare.)

Dela Rodn'a, tramisi prin dlu Zachari'a Popu, dela dd : Clemente Lupsiaiu prot. gr-cat. 4 fl. Ioane Papu parochu rom. cat. 2 fl. Wolfgang V. Széles administratoru montanu 1 fl. Victoru Mihalovich controloru montanu 1 fl. Iosifu Marx cancelistu montanu 20 xr. Ioane Horvath invetiatoriu montanu 40 xr. Sigismundu Bartok medicu montanu 2 fl. Panteleimonu Domide, c. r. capitanu in pensiune 2 fl. Iacobu Popu c. r. capitanu in pensiune 2 fl. Ioane Issipu jude processuale 1 fl. 50 xr. Panteleimonu Lupsiaiu adjunctu cercualu 50 xr. Avacomu Anc'a notariu opidanu 1 fl. Zacharia Popu invetiatoriu opidanu 1 fl. Domitianu Domide supravigilu silv reg. 50 xr. Ioachimu Muresianu proprietariu 50 xr. Florianu Domide magistru postale 1 fl. Korbuly Bogdanu negutiatoriu 50 xr. Korbuly Zacharias negutiatoriu 40 xr. Bányai Istvanu negutiatoriu . . . Augustinu Pfeiffer birtasiu 50 xr. Moses Grün israelitu 1 fl Efraim Gottlieb israelitu 1 fl. Schmidt Reiter israelitu 50 xr. Ioane Karacsony negutiatoriu 50 xr. Wolf Kessler israelitu 50 xr. Ilisein Porcius jude 50 xr. Comun'a Rodn'a cá corpu moralu 4 fl. Cass'a eclesiastica gr-cat. din Rodn'a 2 fl. Sum'a 32 fl.

Dela Satulungu (Sacele), tramisi prin P. Ioanu Danu, dela dd : Ioane Danu parochu 3 fl. Ieremia Verzea parochu 3 fl. Ioane Dorc'a directoru 1 fl. Alecsiu Verzea invet. 1 fl. Stefanu Dragomir 1 fl. Dumitru Nanu inv. 1 fl. Dumitru Coj'a curatoru 5 fl. Georgiu Nica Pop'a epitropu 4 fl. Ioanu Nicolau Ciceiu repres. 2 fl. Costantinu Pop'a repres. 1 fl. Nicolau N. Pop'a repres. 1 fl. Radu Bercariu repres. 1 fl. Nicolau Pana senior 2 fl. Nicolau N. Pana 2 fl. Sandu Nicol. Pop'a repres. 2 fl. Ioanu Pop'a Vitiu 1 fl. 20 xr Ioanu Pâtea sen repres. 80 xr. Radu Neagoe Butu 1 fl. Ioanu Georgiu Aldea repres. 50 xr. Radu Verzea cantoru 1 fl. Ioanu Pop'a Sacarénu 2 fl. Zacharia Stanu Parvu 2 fl. Dimitriu Pana 2 fl. Neagoie Butu 1 fl. Petcu Sasu 1 fl. Draganu Sasu 1 fl. Stanu N. Pana 30 xr. Ioanu Siposiu 1 fl. Radu Nica Pop'a 1 fl Ioanu Nistoru 50 xr. Petru Schiau 1 fl. Petru Peteu 1 fl. Georgiu Tocitu 1 fl. Radu Georgiu Tocitu 1 fl. Vidu Staicu Sieitanu 50 xr. Nicolau Pop'a sen. 1 fl. Radu Crevelescu 1 fl. Petru Manole sen. 1 fl. Ioanu Carstocea 1 fl. Georgiu Stanu Pop'a 1 fl. Ioanu Stoianu sen. 1 fl. Georgiu Medeanu 38 xr. Ioanu Jing'a 50 xr. Oprea Olteanu 50 xr. Zacharia Sieitanu 40 xr. Madam'a Anastasi'a 10 xr. Savu Gâsca 30 xr. Zacharia Parvu 30 xr. Ioanu Nica Pop'a 2 fl. Alecsie Nica Pop'a 1 fl. Draganu Peteu repres. 1 fl. Comanu Stoianu Epitropu 1 fl. Ioanu Petrojanu 1 fl. George Paclea 50 xr.

Sum'a totala 65 fl. 78 xr. v. a.

(Va urmá.)

Sabiiu, 29 Decembre 1869.

Comitetulu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 3. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 8/20 Ianuariu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1870, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

Atragemu atentiunea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavéra si congresu metropolitanu in tómna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acésta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aprópe de lucrârile acestoru representantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de câtu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi cá si pâna acum de dóue ori pe septamana Joi'a si Dumineca — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl, pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Diet'a Ungariei.

Dupa o pausa de trei septemâni se incepura iérasi siedintiele ; in 14 Ian. se tienù cea dintâiu. Fr. Deák fu salutatu, la intrare in dieta, cu eljénuri. Deputati suntu putieni de fatia. Dupa ce salutà presiedintele pre representanti se autentica protocolulu siedintiei premerse.

Presiedintele anuncia unu numeru mare de petitiuni, incurse in tempulu ferieloru, parte dela jurisdictiuni, parte dela privati, si le preda notariloru, cá deosebi sa le presinte casei.

Petitiunile cuprindu partea cea mai mare reincorporatiunea Fiumei, ordinea jurisdictiuniloru, desfiintiarea monastiriloru si infiintiarea curtiloru judecatoresci de prim'a instantia.

Petitiunile se predau comissiunei respective. Fr. Bömches deputatu alu Brasiovului 'si presentà mandatulu de alegere, care se predà comissiunei verificatórie.

Presiedintele propune registrulu tuturoru interpelatiuniloru si proiecteloru de lege nedecise, care dela inceputulu dietei 1869—1872 au incursu.

Presiedintele : Comitetulu financiale si-a propusu conclusiunea despre proiectulu de lege referitoriu la curtea suprema de computu ; aceea conclusiune insa nu s'a transmisu sectiuniloru spre desbatere. E de lipsa deci cá sa se transmita.

Fr. Deák : Proiectulu acest'a de lege e asiá de urginte, incâtu desbaterea lui nu se mai póte amená ; obiectulu in sine asiá de analogu bugetului incâtu eu me vedu silitu, macaru ca cas'a a decisu a nu luá altulu la desbatere pâna la votisarea bugetului, a propune, cá acestu proiectu de lege sa se presinte sectiuniloru. Noi potemu, pâna cându sectiunile voru desbate acelu proiectu, pertractá bugetulu.

Se decide, cá sa se transmita proiectulu de lege dimpreuna cu conclusiunea comitetului financialu sectiuniloru.

Deputatii Paul Szontagh si N. Iancovics predau petitiuni pentru suspenderea regalieloru ; Iosefu Rudics un'a privata ; se transmitu comissiunei respective.

Ladislau Gonda propune unu proiectu de lege despre suspenderea cautiuniloru pentru tipografii si foi politice. Proiectulu consta din dóue paragrafe mici, dintre care unulu modifica dispusetiunea respectiva din legea an. 1848, iéra cela laltu incredintiadia ministrului de interne esecutarea legei.

Proiectulu de lege se da la tiparitu.

Michaelu Horváth presinta conclusiunea si protocólele deputatiunei regnicolare esmise in caus'a Fiumei.

Conclusiunea se da la tiparitu.

Ministrulu Bedekovics presinta unu proiectu despre publicatiunea legiloru magiare in Croati'a.

Ladislaus Bezerédy face ministrului de comerciu urmatórea interpelatiune: Regimulu unguresc'u a escrisu dejá de unu anu de dile unu premiu de 1000 fl. pentru cea mai bina procedere in desnaturalisarea sarei de fertu cá sare pentru vite, inse de-si de au concuratu 280 de insi, totusi nu s'a pututu asignà nici unui'a, câci nice un'a dintre procederile propuse n'au fostu corespundietórie. Diuariele anuncia, ca a succesu regimului francesu a inventá o procedere potrivita, despre care fostulu ministru de finacie Magne in 10 Decembre a tr. a si referatu imperatoelui Napoleonu. Imperatorele n'a intardiatu a esmite unu decretu si a ordiná prin acel'a procederea de desnaturalisare in tóta Franci'a. Considerându insemnetatea cea mare a sârei de vite pentru economia si considerându ca decretulu disu francesu e desfasiuratu bine, intrebu pre dlu ministru, ca nu aru fi aplicatu de a introduce si la noi aceea procedere ?

Ministrulu Gorove : Introducerea unei astfeliu de mesuri aru fi fórte folositórie, insa nu se póte face fâra cointielegerea ministrului de financie; afara de aceea ea debue sa consune cu legile financiale ; si referinti'a cu ceea-lalta parte a imperiului e de consideratu, câci legislativ'a financiala respectiva e pentru ambele pârti ale monarchiei identica. Intre altele ministrulu 'si va dá silintia a delatorá tóte pedecile si a introduce incâtu va fi cu potintia aceea mesura.

Presiedintele : Sa trecemu la ordinea dîlei la care e conslusiunea comitetului financiale despre bugetulu a. 1870 ; referentulu comitetului financiale, deputatulu Kaucz e fórte morbosu, de acea aru fi cu scopu se asceptâmu, cá disulu comitetu se si aléga altu referentu si apoi se incepemu desbaterea obiectului.

Se incuviintiéza.

„Balnlu Reuniunei femeiloru romane din Brasiovu

in folosulu fetitieloru române serace se va tiené in 13/25 Ianuariu 1870 in sal'a redoutei de ací. Biletulu de persóna co-ta 1 fl. 50 xr. Oferte binevoitórie in interesulu acestui scopu filantropicu se primescu la presidiulu Reuniunei.

Comitetulu R. f. r.“

O rugare in interesulu Romanismului ! *)

Domnule redactoru ! Aveti fâra indoiéla cunoscintia, ca din prim'a Septembre anulu scol. 1869/70 s'a inauguratu scól'a capitala ort. or. numita „Radu Negru“ in urbea Fagarasiu — loculu celu mai potrivitu din totu districtulu pentru o scóla normala de modelu. Scopulu ei, cá alu ori cârei scóle bune, este desvoltarea educatiunei natiunale si respândirea culturei in poporu, asiá : cá se ajunga a nu mai fi românu in tiér'a Oltului, care se nu scia ceti si scrie ! Aru fi de prisosu a insistá inaintea d-vóstra asupr'a importantiei unei asemenea institutiuni si asupr'a mariloru folóse, ce ea póte fi menita a aduce causei nóstre : déca ea aru aduná concursulu si simpathiele tuturoru rómâniloru luminati si de inima, cari doresecu cu sinceritate progresulu si prosperitatea natiunei loru !

Intr'adeveru ! déca celu mai puternicu temeiu alu unei institutiuni ca a nóstre este luminarea si moralisarea poporului, care numai astfeliu le póte intielege, apretiá si respectá, déca ne vomu nevoi alu radicá prin cultur'a intelectului si a inimei ; — déca adeveratele sorginti ale avutiei si ale prosperitâtii unui poporu decurgu iéra-si numai din scientia : este déru de o netagaduita datoria pentru fia-care românu, ce-si iubesce patri'a si natiunea d'a se interesá de ori ce atinge instructiunea si educatiunea natiunala, — d'a luá parte la ori ce se face in favórea inaintârei, desvoltârei, — si astufeliu a aduce contingentulu seu dupa mediele, ce elu posede ; câci traimu intr'o epoca, in care popórele nu se mai claséza dupa proportiunea loru numerica, ci ele si câstiga o importantia, se asiéza in adeverat'a valóre numai dupa capitalurile morali, scientifice si materiali, ce ele posedu ! A fostu déru o necesitate de prim'a ordine — ba chiaru o indispensabila pretensiune a circumstantieloru, in cari traimu, a pune aici la noi inceputulu scólei din cestiune — de-si modesta, déra, care alimentata si radimata in continuu de concursulu si simpathiele rómâniloru luminati si de inima, si va luá cu tempu o imensa estensiune, amesurata programului, ce si'a prefiptu acésta scóla. Românulu pretutindinea are lipsa de car.e si lumina. Mai multa lipsa duce elu in tiér'a Oltului, in aceea tiéra, care ne revóca in memoria multe suveniri din trecutu. Si cu câtu lips'a de instructiune si educatiune aici la noi este mai sentita, cu atâtu necesitatea d'a se infiintiá acésta scóla deveniá din ce in ce mai tare pronunciata. Déru nime nu sentiá ips'a acestei scóle mai tare : cá chiaru acei'a cari si pusera tóte ostenelile pentru d'a o aduce in fiintia. Modesti'a si respectulu, ce datorescu aceloru români de inaltu sentimentu natiunalu si patrioticu me silesce, se observu tacerea. —

Destulu atâtu ca scól'a s'a inauguratu si s'a activatu cu mari sacrificiuri, cu multe osteneli si prelegerile curgu in trei clase frecuentate de unu frumusielu numeru de elevi din urbe si districtu.

Amu disu, ca scól'a s'a pusu in fiintia cu mari sacrificiuri si cu multe ostaneli. La aceste cuvinte mi va objectá póte cineva, ca ce se face cu fondulu fostiloru granitieri români din acestu districtu, si ca de ce fostii granitieri ai regementului antâiu de granitia n'au isbutitu se puna mân'a pre fondu cá Nasaudenii ? — Déca comunele nóstre foste granitiere aru fi pasîtu si aru fi lucratu solidariu ca Nasaudenii póte ca astadi aru dispune de acelu fondu, — déru in lipsa de tactu, in lipsa de solidaritate, in lipsa de impreuna actiune si acum dispune de elu strainii, si da câte câtu vré la scólele satesci ale comuneloru foste grantiiere ! — Ertându-mi aceste mici digressiuni me intorcu la cestiune. — O scóla, fia ea câtu de buna, nu póte prosperá nu-si póte implini missiunea sea civilisatória si luminatória, déca nu va satisface unei pretensiuni indispensabile d'a introní adeca tóte conditiunile, ce reclama natur'a astoru-felin de institutiuni. — Si fiindu ca institutiunile scolastice suntu chiamate in prim'a linie a luptá cu rara persistintia pentru d'a face din omu, omu in sensu eminentu, pentru d'a dasceptá in elu demnitatea fiintiei sele,

*) Cele-lalte diuarie natiunale suntu rugate cu multu respectu a reproduce acésta rugare in pretiuitele loru colóne.

urmarindu unu singuru scopu — d'a despliní o-p e r'a m o r a l a a omului, — adeca regenerarea omenimei in genere sî a natiuniloru in specia: urméza de sine, ca scól'a trebuie se aiba tóte conditiunile, ce-i potu facilitá marea sea missiune. Un'a dara din principalele conditiuni, ce scól'a pretinde, este infiintiarea de asiá numite biblioteci scolastice. —

Scól'a nóstra inca a inceputu a-si intemeiá o biblioteca. Inceputulu l'a fecutu chiaru domnulu ministru de interne alu Romaniei libere, Michailu Cogalnicénu, care prin mijlocirea unui pré stimatu barbatu alu natiunei a daruitu scólei nóstre mai multe opuri in pretiu de o suta lei noi, pentru care fapta sî publice i esprimamu cea mai ferbinte multiamita. — Sî fiindu ca scól'a nóstra, domnule redactoru! s'a activatu cu multe sacrificiuri sî astfeliu are multe greutâti de intempinatu, — incâtu nu-i remanu medie pentru de a-si intemeiá pre spesele sele o biblioteca scolastica, subscris'a directiune scolara 'si permite a rugá prin calea publicitâtiei pre toti domnii autori sî jurnalisti români, cari voru binevoí a dá ascultare acestei rugaminte, ce se face in interesulu romanismului, a daruí scólei nóstre câte unu esemplariu din opurile sî novelele domniei loru, cá sa le remana numele nemuritoriu sî amintirea eterna din partea nóstra sî a natiunei. — Faceve-ti, domniloru! unu monumentu neperitoriu, câci a inlesni mediele pentru educarea sî instruarea poporului nu este óre celu mai mare, celu mai grandiosu monumentu, ce póte lasá cine-va de eredîre natiunei sele? — Cunoscendu dara solicitudinea, ce totu-déun'a a-ti aretatu pentru interesele vitali ale natiunei ne adresâmu câtra intieliginti'a sî patriotismulu d-vóstre, domniloru autori! domniloru redactori! siguri fiindu, ca din parte-ve unu concursu luminatu va fi asiguratu operei, ce urmarimu!

Asceptându sciri imbucuratórie sa ne aveti pentru totu-déun'a cu devotamentu la marea missiune de luminarea sî cultivarea némului romanescu.

Fagarasiu, dîu'a prima din anulu 1870.

Ioanu Dim'a P e t r a s i c u,

Din Ungari'a.

De unu tempu incóce foile magiare mai pre tóta dîu'a se paru a vedé din tóte pârtile totu numai pericle pentru natiunea loru. Asiá in dilele de curendu trecute vediuramu, cum unu organu alu opusitiunei vorbea de starea cea trista a unguriloru din Ardealu facia cu românii, mai eri tóte foile se grabiau a descrie care de care in modu mai ingrozitoriu brosiur'a rusului Fadjejev, cá neamicu alu loru, de asemenea nu e dî, in carea se nu cetesci de agitatiuni in confiniele militarie in contr'a natiunei loru, iéra astadi organulu principalu „Hon“ vine a vorbí iéra-si de fratii loru din Ardealu. Sî elu cá sî tovarasiulu seu „Ellenör“ vede in natiunea româna, carea se silesce câtra inaintare, celu mai mare pericolu pentru ungurii de acolo, ba elu merge sî mai departe, suspiciunându pre români, ca graviteadia activitatea loru afara de teritoriulu corónei mag. — Aceea sermâna natiune, carea seculi intregi au zacutu sub jugulu feudalismului, astadi câudu d'abiá au inceputu a resuflá pucinu mai liberu, a devenitu a fi infricositóre fostiloru ei impilatori.

„Hon“ in articolulu seu de fondu intitulatu v i i t o r i u l u A r d e a l u l u i intre altele dice cam asiá: ca de-si uniunea cu Ungari'a, carea inca inainte de 1848 au fostu o idee a lui Vesselényi sî Széchenyi, astadi e lege sanctionata, totusi starea magiarismului ardeleanu de astadi e mai rea cá cum au fostu chiaru sî dupa 1848. Va se dica, „Hon“ ne spune astadi apriatu, ca pentru ce scopu s'au grabitu asiá de tare cu aducerea acestei legi, nici decum cu privire la binele comunu alu patriei, ci mai multu numai alu unei populatiuni micutie din patria. Pre de alta parte inse totu ei suntu, carii numai inceta a suspicioná fâra nici unu temeiu pre români, ca cochetéza câudu cu unulu câudu cu altulu, ca graviteaza afara de teritoriulu ung.

Stându astfeliu lucrulu, óre sa nu ne fia iertatu sî nóue a le spune, ca pâna câudu nu se voru desbracá de egoismulu loru celu prea mare, sî pâna câudu la aducerea de legi nu voru fi cu privire la binele comunu alu patriei intregi, pâna atunci sa nu-i prinda mirare, déca cu tóte sporimu cá raculu. Câte legi s'au adusu pâna acum in dieta, tóte pórta mai multu séu mai putienu vestmentulu acelui egoismu. Nici chiaru legea pentru instructiunea poporale nu e scutita de acelu defectu. Urmârile astoru-feliu de legi le-amu simtitu sî pâna acum. —

Mai departe continua „Hon“ in numitulu articolu:

„Ne-amu insielá numai noi insîne, déca nu amu recunósce, ca starea de fatia a Ardélului e de desperatu. Gresielele deceniloru, pecatele sistemeloru de regimuri, ce s'au schimbatu unulu pre altulu, au produsu afurisitele sele frupte. Ból'a esista, erumperea ei póte ca s'aru mai puté pre unu tempu scurtu impedecá, dara de inadusîtu nici decum. Trebuie sa o curâmu, déca voimu sa o facemu nepericulósa.

„Elementulu magiaru din Ardélu e cu totulu isolatu, despre o activitate natiunale mag. acolo nici vorba nu póte fi, cu incetulu ungurii de acolo 'si perdu terenulu de activitate de sub picióre.

„Viitoriulu acestei impregiurâri este, ca Ungari'a nu va mai puté contá in luptele sele pre ajutoriulu Ardélului, unde ungurii se respingu de pre terenulu de activitate, sî de presentu unu altu elementu contrariu magiarismului se radica la putere.

„Magiarismulu ardelénu inca sî dupa 1848 au dispusu de mijlóce puternice, nu cá sa suprime cele-lalte natiunalitâti, ci cá in viéti'a publica a Ardélului se conserve fati'a unei vieti de statu magiaru. Inse aceste mijlóce cu incetulu le-au scapatu din mâni. Elementulu magiaru nici in privinti'a intelectuale, nici in cea materiale nu mai póte desvoltá acea putere, prin care sa-si asigure superioritatea asupr'a celoru-lalte natiuni. — Inse cu tóte acestea astadi se aru mai puté ajutá ce-va. Trebuie sa se dea vietiei publice din Ardélu o astfeliu de directiune, cá r o m a n i s m u l u (oláhság), care amerintia cu suprematia, sa nu mai caute punctulu de gravitatiune in operatiunile sele afara de teritoriulu corónei magiare.

„Mai de aprópe dóue mijlóce stau la dispositiune, prin cari amu puté castigá opositiunea natiunale, care totu mai tare se intaresce in Ardealu; adeca: revisiunea legei electorali din 1848 sî a dóu'a: organisatiunea municipieloru.“

Despre amendóue promite „Hon“ a vorbí mai pre largu cu alta ocasiune.

Dela Conciliu.

Dupa cum se scrie lui „Páll Mall Gazette“ siedinti'a din 23 l. tr. au fostu, contr'a tuturoru faimeloru respandite, fórte liniscita, inse congregatiunea generala a 5 au fostu mai vióia. Schimbârile intreprinse a conto unei acustice mai bune causéza episcopiloru incomoditate mare, lipsé inse sî spatiu sî lumina sî aeru curatu. Pre lânga tóte acestea desbaterea a decursu energice, sustienuta fiindu de msgr. V a n c e a, archiepiscopulu Fagarasiului sî Albei-Iuliei, de S t r o s z m a y e r episcopulu Bosniei sî Sirmiei, de msgr. G e n o u i l h a c, episcopu din Grenobl, de msgr. C a i c s a l y E s t r a d e, episcopu din Urgel sî de msgr. B a l i t i a n, episcopu armeno-rusu din Aleppo; Tóta insemnetatea siedintiei jace in vorbirea episcopului Stroszmeyer, a cârui voce puternica sî resunatória a miscatu fórte pre prelati. Elu acusà pre iesuiti prin cuvinte agere sî condamnà atâtu sistemulu câtu sî invetiaturile loru.

„Precugetati, dise intre altele, positiunea in care ve aflati fatia cu acesti barbati, ei suntu, cari determina tóte ordinele conciliului; precugetati, ca

FOISIÓRA.

Epistol'a seniorului Cocsu episcopu de New-Iorcu adresata papei, aprópe de fiitoriulu conciliu ecumenicu.

(reprod. dupa „Fói'a oficiala biser.“)

(Capetu.)

Inse cá episcopu crestinu, eu ve voiu face unu respunsu ulterioru din tóta dragostea fratiésca. Câudu me amenintiati cu judecâtile cele nepetrunse a lui Ddieu, eu nu potu, decâtu a apelá la judecat'a ultíma. Dara câudu me amenintiati cu mani'a sf. apostoli Petru sî Pavelu, sî suntu, din fericire gat'a a cercetá in sf. loru scrieri, cari din noi afla in trensele periculu mai mare de anatema. Sî, fiindu ca eu v'amu citatu dejá esemple sî chiaru cuvintele sf. Petru, este de ajunsu acum de a invocá pre sf. Pavelu câudu dîce „Licet nos aut angelus de coelo evangelizet nobis preteream quod evangelizavimus vobis anathema sit.“ (este invoitu, déca ângeru din ceriu aru evangelisá vóue altu ce-va de aceea ce v'amu evangelisatu, se fia anatema). Eu n'amu adaugatu nimic'a la sf. scripturi, câci pentru ori-ce in lume nu a-si sustiené nici mai multu nici mai putienu de aceea, ce este revelatu in sf. scripturi. Dara voi, o frate alu meu! nu sunteti voi autorulu unei protevangelii, a unui prologu la evangeli'a lui Christosu, in care voi a-ti indrasnitu a invetiá pre ómeni, aceea ce nui, numai Ddieu trebuiá a revelá aceea ce biseric'a nici odata n'au cunoscutu?

Eu v'amu probatu, prin ajutoriulu sf. Bernard, ca nici sf. scripturi nici sf. parinti nu ne procura nici o autoritate despre aceea ce aveti indrasnéla de a dîce in sujetulu despre feciór'a Mari'a, — voi cari petrundeti sf. misterii a vietiei sele sî atingeti secretele placute, pre care Ddieu insasi le-au trecutu sub tacere. Care deci dintre vii trebuie a se teme de anatem'a sf. Petru decâtu voi?

Sântulu Ieronimu au declaratu de demultu ca sf. scripturi atribuiá orgoliului sî aroganti'a bisericei din Rom'a; câci inca din tempulu seu „Operabatur mysterium iniquitatis“ (sa operá misteriulu nedreptâtiei); sî chiaru sf. Pavelu anuncia bisericei romane: „Noli altum sapere sed time.“ (pre nimenea altulu nu atacá ci onoréze); de asemenea au dîsu aceleasi biserici: „Vide in te bonitatem dei sî permanseris in bonitate; alioquin et tu excideris“ (vedî in tine bunatatea lui Ddieu, déca vei remanea in bunatate, altfeliu sî tu te vei nimicí). Acést'a 'mi e de siguru o promitere de infalibilitate ce aru face tronului vostru, dara o amenintiare de anatema „et tu excideris.“ Observa dara credinti'a ta, frate, câci apostolulu v'au provenitu prin esemplulu lui Caiaf'a sî a Iudeiloru câudu au dîsu: „Tu autem fide stas, noli autem sapere, sed time ne forte nec tibi parceat.“

Déca, o venerabile frate, noi nu ne vomu aflá in consiliulu vostru (omnes stabimus ante tribunal christi...) cu totii vomu stá inaintea tribunalului lui Christosu in diu'a câudu va judecá cele ascunse ale ómeniloru, dupa evangeli'a mea, dîce apost. Pavelu. Noi vomu fi judecati dupa evangeli'a sea sî nu dupa decretele vóstre, fâra indoiéla va fi de temutu cine va puté dice cu apostolulu: „servavi fidem (amu servitu credinti'a). Elu nu dîce, frate, „fidei addidi“ ci numai, „servavi fidem“ . . . Eu repetu ca aceste scripturi ne consola câudu voi ne ve-ti judecá sî anatematisá sî câudu noi ve aprobámu gesturile predicesoriloru vostri, ce au persecutatu pre parintii nostri pâna la mórte, sî strigâtulu singelui loru se radica dela pamentu. Ei bine, câudu este asiá frate, noi dâmu caus'a nóstra sf. apostoli sî mariloru parinti ai confessiunei nóstre, câudu vomu fi cu totii inaintea justului tribunalu.

Cu tóte aceste, fiindu datori'a nóstra noi nu lipsimu de a observá consiliulu vostru cu unu ochiu interesatu: câci de-sî nu va fi unu consiliu catolicu nici ortodocsu, Ddieu, ale cârui câi nu suntu câile vóstre, va puté a-lu aduce cu tóte aceste la unu finalu bunu. Voi ve-ti invocá sf. spiritu; sî eu rogu pre Ddieu cá spiritulu sântu sa se reverse asupr'a consiliului vostru, pentru a restaurá curat'a religiune, autoritatea divina a episcopatului sî vechile libertâti ale bisericei, dupa cum este scrisu: „ubi autem spiritus sanctus, ibi libertas“ (unde-i spiritulu sântu acolo-i libertatea). Déca acésta rugaciune va fi audîta, reuniunea vóstra va aduce, in adeveru, mari fructe. Nu se va intemplá cá la consiliulu din Tridentu, unde legatii Romei sugrumara tóta libertatea conventului sî unde au fostu permisa aroganti'a unei societâti moderne de a se aretá mai puternica decâtu sufragiele episcopiloru, ci argumentele anticitâtiei sî vocea spiritului sântu vorbindu in sf. scripturi.

Inchieindu frate, déca in ce-va m'amu departatu dela dragoste, ceru iertare, scopulu meu au fostu de a ve spune adeverulu cu tandretie, temendu-me ca póte nu s'au gasitu, nimenea de a ve anunciá marele periculu. Eu ve rogu de a nu considerá mareti'a tronului vostru sî micsioratatea celui alu meu, câci sf. Pavelu invatia ca Ddieu alege adese „pre cele slabe ale lumei spre a confusá puterea.“ Sî Ieronimu dîce despre episcopatu: Ubicum-que fuerit episcopus, sive Romae, sive Egubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii sive Alexan-

determinatiunile, care voiti a le intarí prin cea mai mare autoritate bisericésca, suntu prelucrate sî prescrise de ei.“

Mai departe desfasiurà periculele care trebuie se provina din doctrinele iesuitiloru, doctrine, de care biseric'a multu tempu s'a temutu ; apoi prorupse in cele mai neresistibile acusâri contr'a iesuitiloru incâtu nu s'au mai auditu ce-va asemenea in biseric'a rom. catolica.

Generalulu iesuitiloru se fia dîsu ce-va mai târdîu câtra o persóna inalta : „Msgr. Stroszmeyer are dreptate. Nime mai multu cá mine nu e indignatu de abusurile, ce comite „Civilta Catolic'a.“

„Sciamu, ca vorbirea cea nemoderata va trage dupa sine ur'a ordinelui, cu tóte ca elu voiesce a traí cu tóta lumea in pace ; eu le-amu recomandatu retinere, cá sa nu dea ansa la o desbinare mai mare, inse pre ei ia dominatu altu spiritu, alta voia, mai inalta decâtu a mea sî ia impinsu a procede pre carier'a intreprinsa, fatia cu acést'a nu puteamu ale impune tacere.

„Times“ ne spune incercâri nóue, de a se organisá opusetiunea. Unu numeru micu au convenitu la unu locu spre a se intielege in caus'a unei actiuni comune ; convenirea constatatória din archiep. din Parisu, din episc. Dupanloup, episc. Genouilhac, cardinalulu Rauscher sî alti câti-va dignitari se tienù in cortelulu archiepiscopului Darbay. In 2 Ian. s'au facutu convenirei cunoscutu, ca astfeliu de meetinguri nu se potu suferí in Rom'a ; conciliulu este loculu desbateriloru sî ori-ce meetingu, care nu e cu consemtiementulu papei se privesce de revolutionariu. Pre lânga tóte acestea, dupa cum spune „Times“ prelatii francesi suntu siguri de reusîre.

Cardinalulu de Luc'a e depusu din demnitatea sea de legatu, din causa ca elu, dupa parerea papei, nu avé sa provóce pre Stroszmeyer a se tiené de regulamentu, ci a-i retrage cuventulu. Atacurile nu abatu nici pre pap'a nici pre iesuiti

Intre propositiunile elaborate pentru 6 a lunei c. se afla sî un'a, care tractéza despre referinti'a bisericei fatia cu statulu, ceea ce va dá ansa multoru regime a privi ce-va mai de aprópe apucaturile iesuitiloru, de vreme ce parerile contienute in acea propositiune suntu unu estrasu s tuturoru reactiuniloru evului mediu.

Piu IX cu privintia la elaboratele acestea s'a esprimatu, ca nici câudu in principie nu póte cede, celu multu in cestiuni practice se póta face concessiuni.

Cá proba de spiritulu ce domnesce in Veticanu da Piu IX unu „Breve“ prin care cei evlaviosi suntu provocati a se rugá pentru resultatulu conciliului. In acelu Breve datatu din 3 Dec. 1869 se maresce (lauda) triumfulu st. Dominicu preste Albingensi, care a desradacinatu eredi'a cea infama !“ — Suveniri pie sî acomodate tempului !

La afacerea lui Petru Bonaparte.

O telegrama, data in 12 Ian. c. n. din Paris, anuncia, ca câti-va individi voira a transportá cadavrulu lui Victor Noir, dela Neuilly la Paris ; ceea ce insa fratele mortului sî altii n'au concesu. Rochefort sî Delescluze sfatuiau, cá cadavrulu sa se immormenteze in Neuilly. Rochefort, nu erá dispusu bine sî s'a trasu intr'o casa mai de aprópe.

Cadavrulu lui Noir s'au immormentatu in Neuilly, multimea cea imensa de poporu, care ia datu ultim'a onóre s'a reintorsu la Paris.

„Times“ scrie : Delecluze a dîsu poporului convenitu, ca i s'au pusu cursa, resbunarea debue deci amanata, cá caus'a poporului sa nu se compromita prin pasi neprecugetati. — Rochefort fórte neodichnitu se duse la 6 óre in acei'a-si dî in corpulu legislativu ; se dice ca elu va depune mandatulu de deputatu. — La 5 óre convenira multime de poporu pre câmpulu Eliseu, inaintea cladirei espusetiunei. Dupa provocarea legala prin dóue lovituri de toba risipira câte va escadróne de chasseuri multimea, fâra inse a atacá. La 9 óre erá linisce deplina.

In 13 Ian. se intemplà la 7 óre sér'a ceva mai insemnatu. Câte-va bande sosira cantându marseles'a pre Boulevard. Sergentii voira ale risípí ; bandele aruncara cu pietri contr'a sergentiloru; doi dintre sergenti fura raniti cu pietri, sî doi cu pumnare ; inca sî unu oficieriu de pace fura ranitu. La ocasiunea acést'a s'au facutu mai multe arestâri.

La 9 óre se aretara conturbatorii de pace la Faubourg st. Antoine, aici îi intimpinara mai multi cetatieni inarmati cu betie, dechiarându, ca cu puterea voru a sustiené pacea.

La 10 óre se adunara in carrefourulu Boulevardului Montmarte cu deosebire tinerime, cantându marseles'a. Sergentii restaurara indata bun'a ordine. Pucine trupe s'au aretatu pre strade, insa s'a luatu mesure fórte serióse pentru de a sustiené la casu de nevoia ordinea. Mai multe despartiemente de cavaleria au sositu din garnisónele invecinate la Paris in caus'a ast'a.

„Marseillaise“ scrie despre intemplarea, ce au avutu acei'a, cari au petrecutu cadavrulu lui Noir, intorcendu-se preste câmpulu Eliseu, urmatórele : Poporulu observase regimente de chasseuri, stationate inaintea palatului de industria.

Rochefort scoborenduse din carutia dîse : „Cetatieniloru, lasati se mergu eu inainte.“

Se apropie de trupa, care erá condusa de unu oficieriu de pace. O lovitura de toba resunà. Rochefort dîse : Cetatienii cari au luatu parte la inmormentare voiescu a se rentórce pre unde au venitu. Aveti de cugetu ale oprí trecerea ? urmà a dóu'a lovitura de toba. Rochefort : Suntu representantu sî voiu a me duce la adunarea legislativa. Se respunsa : D-vóstra sunteti celu dintâiu, care se va macelarí. Rochefort dîse dupa aceea poporului : Risipitive nu ve lasati sa ve macelarésca fâra resultatu.

„Figaro“ dîce ca chiaru ministru de interne a condusu trup'a pre câmpulu Eliseu.

Romani'a.

Discursulu dlui ministru de interne, cá respunsu la nejustele inculpâri ale dlui G. Bratianu.

Dloru deputati ! este o vorba romanésca, „tóta paserea prin limb'a sea pere.“ Sî eu astadi vedu ca trebuie se peru dupa limb'a dlui G. Bratianu. d-sea me intielege. . . .

O. d-nu Bratianu a luatu sî a intorsu intr'unu chipu camu obicinuitu de d-sea tóte cuvintele mele, dându-le unu altu sensu, fâra a se gândí, póte, ca suntu notele stenografice ací, care îlu voru pune in positiune mâne se véda câtu de gresîtu a fostu sî câtu de pucina onóre mi-a facutu d-sea de a me ascultá.

Dloru, câudu eu amu venitu adinéori sî v'amu spusu ca alianti'a israelita este o fortia atâtu de cu influintia, incâtu tratéza cu suveranii cá suveranu, d-sea acum'a î-mi atribue ca a-si fi dîsu din contra ca acést'a aliantia nu este o fortia sî numai de ací poteti judecá sî despre cele-lalte asertiuni ale d-sele. Câudu eu amu spusu ca amu datu ordine pentru neingaduirea evreiloru prin sate, d-sea afirma cumca a-siu fi revocatu acele ordine prin cari opreamu pre evrei de a mai fi cârciumari sî de a mai siedé prin sate. Ei bine, se-mi permita d-sea se-i spunu ca totu ceea ce d-sea voesce se spuna ca este asiá, este cu totulu altufeliu, sî scie fórte bine ca nu este asiá, déra afirma contrariulu, numai pentru ca asiá voesce se dîca.

D-sea scie fórte bine ca administratiunea a facutu totu ce se poté face : s'a facutu inventarie, cá sa se cunósca la administratiunea centrale câti evrei suntu cu totulu, cu ce contracte, cu ce termine, cu ce date, sî aceste inventarie s'au tramisu prefecturiloru sî li s'a spusu : iéta numerulu evreiloru, pre cari administratiunea îi cunósce, iéta terminele in cari administratiunea li-a recunoscutu dreptulu de a mai poté se siédia prin sate, sî ve facu cunoscutu ca pentru ori câti s'aru gasí mai multi are se cada respunderea asupr'a primariloru, sub-prefectiloru chiaru. Sî in faci'a tuturoru acestor'a, pre cari dlu Bratianu le scie incá fórte bine, d-sea vine sî dîce cele ce a-ti auditu. Ei bine, cum voiti se mai discutu cu d-sea, câudu faptele positive suntu cunoscute sî le spune cu totulu in altufeliu decum le cunósce ? sî ori care din d-vóstra va voi se vina la ministeriu, i se va aretá circulariele despre care amu vorbitu, datele statistice, datele contracteloru, etc.

Déca inse, dloru, s'oru fi facutu óre-care abusuri, eu nu le sciu, déra eu rogu pre fia-care din d-vóstra, semi aretati abusulu, sî numai atunci potu fi vinovatu sî responsabile de acele abusuri ; pentru ca, dloru, eu suntu ministru numai, déra nu sî atâtu prevediatoriu ; suntu datoriu se reprimu abusurile câudu mi se aréta sî se nu le ocrotescu, déra trebue mai antâiu sele cunoscu.

Eata totu ce amu facutu pâna acum sî eata totu ce potu se facu ; iéra déca onor. dnu Georgiu Bratianu crede ca va poté face mai multu sî mai bine, nu are decâtu se vie ací in loculu nostru.

Se admitemu, dloru, ca evreii din tiér'a dela noi suntu mai multi turci, rusi, nemti, sî ca prin urmare se cautâmu a îi da afara din tiéra la urm'a loru. Déra ce vomu face atunci câudu voru fi respinsi dela granitie sî voru vení inapoi ? . . .

Se 'i tramitemu cu giandarmi ? Déra unde ? nu 'i vrea nimeni ; toti 'i lépeda.

S'a criticatu, dloru, o idee a mea prin care propuneamu unu medilocu de a remediá acestu reu. Eu amu spusu ca acést'a este o idee a mea personale. Amu scrisu câtra prefectulu din Bolgradu, ca trebue se facemu o colonia de judani, déra totu in acelu tempu aceea adresa amu aruncat'o in publicu ca se vedu ce va dîce pres'a, ce voru dice corpurile legiuitóre. S'a criticatu, dloru sî se critica mereu aceea adresa ; ei bine, de o mila de ori amu dîsu : este o idee a mea rea, ticalósa, déra in fine este o idee ; veniti sî d-vóstra cu alt'a.

La mesura ce amu propusu, ni s'a respunsu ca voimu se colonisâmu gurele Dunârei cu judani, déra hotariti d-vóstra unde se-i tramitemu ? Amu tramisu unui agentu alu unei poteri straine pre unu jidovu, ba inca cu adresa formale in care îi dîceamu : domnule agentu, pre cutare evreu, pre care l'amu prinsu in tiéra sî care nu e din tiéra dela noi, avendu prepusu ca este dela d-vóstra, vi-lu inaintezu, sî imi respunde : fórte multiamescu, tineti-lu peschesiu (ilaritate).

Mi se dîce cá se-i dâmu la turci, déra nici tucii nu-i primescu ; esista not'a oficiala dela Pórta care dîce ca nu invoesce ca Bulgari'a se fia locu de surghiumu alu vagabundiloru dela noi. Sî apoi dloru, déca evreii suntu unu reu ací, póte se fia sî in Bulgari'a sî in Austri'a. Ei bine, cum potemu noi se silimu pre aceste poteri se-i primésca, câudu nu avemu dovédi, nu avemu paspórte ca vinu de acolo ? Câtu pentru a îi oprí de a intrá in tiéra, câudu nu avemu pichete astufeliu de dese cá se-i póta priveghiá, aru trebuí se vinu cu unu proiectu de lege cá se-mi dati potentia de a infiintiá unu cordonu capabilu de a priveghiá intrarea evreiloru, sî speru ca on. dnu G. Bratianu îlu va sprigini.

Déca credeti d-vóstra ca on. dnu G. Bratianu va poté se faca a oprí venirea jidaniloru, veti comite o crima de nu 'lu ve-ti lasá se vina in loculu meu, câci aru fi o mare fericire sî unu mare geniu acelu omu de statu, care aru poté face, cu medilóceletierei, se nu mai intre evrei in tiéra.

Acést'a e cu neputintia, dloru ; pichetele nóstre suntu rari, sî câtu pentru mine, sciu ca dela Lipi'a sî pâna la Kili'a suntu siese poste, sî dela Lipi'a pâna la Cotulu-Morii suntu siepte poste, sî

---

driae sive Tamis, ejusdem meriti et ejusdem sacerdatii. Esista o ratiune, pentru ca fia-care episcopu dela Rom'a se observe aceste cuvinte : „Nole alium sapere set time.“ Sf. Ioanu are inca multe lucruri neimplinite in apocalipsulu seu, despre tronulu vostru „civitas illa magna.“

Imperati'a lui Is. Christosu nu-i din lumea acést'a, sî cu tóte acestea tu, apost. seu, ocupi unu tronu lumescu, asiediatu pre siepte culmi de care voiesce a vorbí sf. Ioanu.

De aceea, o alu meu frate, te-amu rugatu cu deplina chiaritate, de a pazí ceea ce este scrisu sî va avé locu in curendu. Mi s'au parutu, ca erá o chiaritate curata, de a-ti spune aceste lucruri, sî ca unu glasu de preste mare trebuie se vina pâna la tine in favórea credintiei, „semil sanctis traditi“ (dupa sânt'a traditiune). Pentru dens'a m'amu luptatu fórte barbatesce in cuvintele apostoliloru, a mucenici loru sî a marturisitoriloru, pentru cá sa nu-ti fia necunoscutu mai multu cá pâna in Americ'a, fiindu atâti'a ómeni cari marturisescu sf. credintia catolica sî apostolica neschimbata sî neschimbabila, astfeliu dupa cum au fostu definita in marele sinóde dupa sf. scripturi. Câci in noi, episcopii americani, carii pastrâmu successiunea apostolica sî doctrin'a apostolica, ca dlu au mantienutu fagaduinti'a ca : eritis mihi testes usque ad ultimam terram (ve-ti fi mie marturi pâna la marginea pamentului).

Facutu in episcopi'a la Bufalo, 6 Maiu serbatórea inaltiârei dlui nostru anulu 1869 sî alu episcopatului meu alu 6.

(L. S.)

(Subscrisu) A. Cleveland Cocs,
episcopu de New.-Iorcu.

pre tóta acést'a distantia nu suntu cu totulu decâtu 14 pichete, mi se pare.

Câtu pentru munte, nu mai vorbescu. Ei bine, cum voiti d-vóstra se oprimu intrarea pre tóta acésta intindere numai cu atâtea pichete ? cându vinu d'adreptulu la trecatóre, ce potemu face, facemu ; li oprimu, li inapoiemu, ne servimu de o conventiune care este din vremea lui Gr. Ghica, cum se nu se invoiasca intrarea evreiloru in tiéra, si necontenitu ne servimu cu acea conventiune.

Evreii déra intra in tiéra; ce ne remâne inse de facutu ? Eata ce : tiéra se-si formeze medilóce cá se li póta prinde cá vagabondi, si se scia unde se-i puna. Cându voiu dovedí unu vagabondu se-lu punu indata la munca, cá se-i facu viati'a amara prin munca, si acelu care va voí se muncésca si va fi de tréba, va muncí, iéra acelu care va fi reu si lenesiu si nu îi placé munc'a, are se fuga si fug'a aceea nu are s'o faca in forma, cu gendarmi, ci prin ascunsu, printre pichete, cum a si venitu, totu asiá are sa se duca.

Acést'a putemu face.

Acum, câtu pentru ancueta, iéra-si amu fostu ascultatu reu de on. dnu G. Brateanu ; n'amu dîsu, ancueta amu dîsu dloru, tiér'a intréga in cestiunea acést'a este interesata, tiér'a intréga simte necesitatea de a precurmá acestu reu ; prin cine déra sa se faca acésta indreptare ? Prin representatiunea tierei si prin guvernu.

Ei bine, se dâmu mân'a cu totii, se facemu acést'a.

Déra diceti d-vóstra cá se puneti in discutiune projectulu celoru 33 ; ei bine, faceti'o. D. G. Bratianu dice cá se-lu punu eu la ordinea dilei. Se-mi permita dnu Bratianu cá eu se-mi iubescu projectele de lege ale mele nu si pre ale altor'a, déra déca majoritatea acestei adunâri voesce se-si insusiésca acelu projectu, faca-o, puna-lu la ordinea dilei si atunci va vedé si guvernulu ce are se dica ; va vedé atunci d-sea ca guvernulu va vorbí fórte claru, fórte romanesce. Eu inse nu voiu se 'mi insusiescu acelu projectu, si se-lu punu la ordinea dilei, nu cereti dela mine se me facu colportorulu projecteloru D-vóstre.

Câtu pentru mine, ve declaru categoricu, dloru, ca si eu t-mi iubescu tiér'a cá si dnu Bratianu, si cestiunea jidovésca me intereséza pre mine multu mai multu decâtu pre d-sea, care este unu dilettantu, câci eu suntu din Moldov'a ; Dlui nu cunósce decâtu ceea ce a auditu, déra eu suntu in cestiunea acést'a cu totulu artistu de meserie, li cunoscu si bunulu si reulu ei, prin urmare in cestiunea acést'a d-sea se fie bine incredintiatu cum ca eu me interesediu multu mai multu decâtu dlui, si chiaru materialicesce ; inse li respundu cu tóta parerea de reu ca eu câtu pentru mine, nu suntu pentru acelu projectu de lege.

Voci. Aduceti altulu :

Dlu ministru de interne. Cându va vení acelu projectu la ordinea dilei, voiu aduce projectulu ce voiu crede, voiu face amendamentele ce voiu socotí, pentru ca nu suntu pentru pârtile principale ale acelui projectu.

Inse declaru inca odata ca nu iéu initiativa acestui projectu, pentru ca ori ce voiu aduce eu, ori ce voiu face, se dice ca este reu ; unu ordinu, o circulara, o idea, tóte se gasescu rele.

Aduceti'lu d-vóstra aci, si veti vedé déca amu se vorbescu séu nu ; incâtu pentru mine credu ca e bine a nu luá eu initiativa. Vina dlu Bratianu se declare ca voesce a luá aceea initiativa, si impreuna cu dlui voiu lucrá, voiu vorbí, voiu face totu ceea ce va fi pentru binele tierei mele, totu ce va fi pentru a ferí tiér'a de acésta invasiune, de acestu reu, câci, dloru, cu tóte vorbele d-sele, amu consciinti'a mea ca in cestiunea jidaniloru totu eu ca ministru de interne amu facutu mai multu decâtu d-sea si decâtu ori care din dloru. Da, dloru, amu aperatu câtu unu ministru póte se apere, amu opritu din sate pre jidani cu tóte nevoile impregiurâriloru si pentatiloru : amu déra consciinti'a ca mi-amu facutu datori'a, ca amu aparatu drepturile tierei, si interesele tierei, (aplause) si amu isbutítu, dloru ; amu isbutitu ; câci amu gasitu animi simtitóre la insusi acei'a cari pâna ací ne tramiteau acele note pre care le sciti, amu gasitu animi crestine cari au tienutu séma de durerile tierei, si dovéda ca amu reusitu, si dovéda ca amu gasîtu asemenea animi, este ca notele au contenitu si mejlocirile nu mai au locu. Cându amu avutu onóre a fi la ministerulu de esterne, amu dîsu : se nu ne amestecâmu in trebile streiniloru, cá si altii, cá si streinii se nu se amestece in trebile nóstre. Ori-ce in afara de acestu amestecu, ori ce facemu si suntemu dispusi a face, vomu da esplicatiuni, vomu da lamuriri, agentii nostri voru luminá Europ'a necontenitu, si cu totii vomu sustiené susu si tare interesele si credintiele nóstre (aplause). Nu ni amu amestecatu in treburile streiniloru , si nici streinii nu se mai amestecu in trebile nóstre, si mai repetu inca odata ca amu dobenditu multu si suntemu mândri cá astadi in cestiunea israelitiloru, nu mejlocirile, nu notele, ci luceafarulu dreptâtiei, ci adeverulu, ci geniulu civilisatiunei va transiá cestiunea. Ací déra se stâmu, ací se ne mârginimu ! Nu ve temeti déra de amestecului streiniloru astadi, si déca credeti ca acést'a aru avé locu, ei bine, fiti incredintiati ca veti vení d-vóstra pre aceste bance si veti vedé ce veti face mai bine decâtu noi. Noi avemu consciintia ca ni amu facutu datori'a, si ne vomu face-o inca aperându drepturile si interesele Romaniei, si dovéda ca noi amu facutu totulu in interesulu bine intielesu alu tierei, este, o mai repetu inca odata, ca notele au contenitu ! (aplause prelungite).

Domnule Redactoru ! Me tienu norocitu, câci amu fostu calatoriu, prin satulu Vulcanu tocmai in diu'a de anulu nou, iéra pentru cá on. publicu se scia unde se afla comun'a Vulcanu, acést'a se afla in districtulu Brasiovului in protopopiatulu venerab. domnu Ioanu Metianu. Trecendu eu pre lânga biseric'a resariténa cá crestinu tocmai caletoriu in diu'a de anulu nou amu intratu in sânt'a biserica, fiindu ca erá tocmai tempulu servitiului ddieescu ; acolo amu vediutu pre crestinii nostri adunati serbatoresce ; cét'a scolara condusa de tinerulu invetiatoriu anume : Ioanu Radoiu, a cântatu in totu servitiulu potrivitu. La tempu vediui ca se suì unu june pre amvonu fiindu ca acolo se afla si amvonu si mi se parù ca au cetitu din predica, dara potrivitu. Ce m'au interesatu mai multu, din ce causa me silesce cunoscinti'a si dragostea d-tale a te rugá ca acestu articulu sa-lu treci in organulu nostru „Telegrafulu Romanu“, este ca dupa opustulu sântei liturgii se asiedià betrânulu preotu de acolo si face cuventare câtra poporulu seu unde propune asiá :

Iubitulu meu poporu !

Astadi este unu anu de cându v'amu rugatu, cá se contribuimu la facerea unui clopotu, fiindu ca vedeti, ca avemu dóue fórte micutie, vedeti iubitiloru tocmai astadi ne-au ajutatu Ddieu de amu traitu, astadi la anulu nou l'amu vediutu, si auditu, ve multiamescu câci totu-déun'a m'ati ascultatu, a-ti contribuitu mai intâiu d-vóstra apoi alti frati la clopotulu acest'a. Insa cá sa nu ne facemu inchipuire scalciata, ca numai noi amu fi facutu clopotulu acest'a, nu ! si dupa cum acestu clopotu care stâ din 4 mâji nu l'amu facutu numai noi asiá nici biseric'a nóstra, nici scól'a, astadi fiindu toti adunati vréu a ve descrie istori'a facerei si radicârei acestui sântu locasiu, deci ascultati. Biseric'a nóstra cea vechia dupa cum unii ve mai aflati si in diu'a de astadi, s'au aflatu radicata din materia solida inca la an. 1654 dupa cum arata documentulu, fiindu binefacatoriulu Hagiu Nicodimu monachu. Acea bisericutia avea o lungime de 3°. Din gur'a mosiloru nostri amu auditu ca au fostu coperita cu sîndile iéra fâra Turnu ! Pre la an 1770 o au innoitu unu negutietoriu din Brasiovu anume Haghiu Siandru si cu soci'a sea Paraschiv'a carele acestu bunu crestinu au datu pre la an. 1780 aceste dóue clopote, care pre parintii nostri si pre noi pâna astadi ne-au strigatu si ne-au incântatu. Acum pre tempulu nostru fiindu-ne pré mica biseric'a amu fostu siliti a ne face alt'a. Nefiindu noi norocosi a gasí unu binefacatoriu amu fostu siliti cá noi de noi se ne ajutâmu. Mai intâiu amu facutu materia. La anulu 1851 in carele anu 1851 séu si ridicatu. D-vóstra a-ti datu binisioru si robota, déra fiindu ca la ridicarea unei biserici séu cerutu mai mari spese, ce a potutu se dea unu poporu micu cum este la noi, asiá amu fostu silitu eu dupa cum unii mai traiti si sciti, cá se-mi iau grigia se culegu mila, dupa slobodienia inalt. guvernu m'a-mu dusu mai intâiu la Brasiovu prin Secele, de aici la Brescu, Covasn'a, Feldiór'a, Cristeanu, Risnova, Zernesci, Tohanulu nou, Poian'a merului, Holbavu Sinc'a nóua etc. etc. si de ací mai tardiu cu binecuventarea Escel. Sele a Mitropolitului, Andreiu Baronu de Siaguna, carele pe atunci se afla ca vicariu gen. in Sabiiu, m'amu dusu la Resinari, Seliste, Zlagn'a, Abrudu si Rosi'a, Ofenbai'a si pre Valea-Buciumaniloru, iéru cându dicea valea Buciumaniloru estu preotu 'lu cuprindea lacramile. Apoi continua si dise iubitiloru acesti'a suntu fratii nostri cari neau tensu prin mine mâna de ajutoriu, acestor'a avemu de ale multiumí, si asiá dupa cum biseric'a nu o amu ridicatu numai noi asiá nice scól'a. Mai tineti minte ! adauge preotulu, scoluti'a de bârne carea o facusera parintii nostri la anulu 1815 in care scóla amu invetiatu si eu, a, b, c. Vedu acum'a si biserica si scóla cu casa pentru invetiatoru le avemu gat'a, vedeti clopotulu carele ilu doreamu; se multmamimu dara fratiloru nostri cari niau ajutatu in aceste sfinte lipse.

Iubitiloru eu nu leamu adusu acestea inainte ca sa me laudu, fâra fiindu ca nu lea-ti sciutu si nu le amu publicatu nice odata, mi-amu facutu sânt'a mare datoria, si fiindu ca cu ridicarea acestui clopotu séu finitu de a ve mai silí la facere si la cheltueli, si robote, pentru cari v'ati si superatu pre mine de multe ori ve dicu : eata superarea D-vóstra séu intorsu in bucuria, fiti sanetosi fiti bucurati ca v'ati invrednicitu si D-vóstra impreuna cu alti frati ai nostri de a-ti luatu parte la ridicarea bisericei a scólei si clopotului, carele astadi prin glasulu lui au umplutu ochii nostri de lacrimi de bucuria, sa traiésca acei'a cari ne-au ajutatu ! Totu poporulu au strigatu sa traiasca.

Bravo amu gânditu preotule ! Déca pentru biserica atâtu ai umblatu, ca si scól'a ati ridicatu acum'a si unu clopotu de asiá marime ! — Dupa ce acestu preotu au miruitu poporulu, eu intorcendu-me amu aruncatu ochii in susu spre turnu, unde vediui o inscriptiune cu litere cirile : Cine biseric'a va iubí si cine intru dens'a propoveduitulu va implini, unulu ca acel'a cununa cerésca, va dobandí. Me begaiu inscól'a. Vedu in fruntea scólei o inscriptiune cu litere cirile, „prin scóla se face omulu omu“, dupa aceea me amu dusu cá famenulu in calea mea bucurându-me. Se traiésca astufeliu de poporu care au ascultatu de preotulu seu déra dîcu sa traiasca astifeliu de preoti cum se afla si parintele Nicolau Radoiu. (M.)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din satulu Bai'a in dieces'a Aradului, protopresviteratulu Totvaradiei, — dupa avut'a contielegere cu parintele Protopopu concerninte escrisu pâna in 30 Ianuariu, 1870.

Emolumintele acestei parochii stau : din 12 jugere de pamentu, jumetate aretoriu, jumetate fenatiu (cosalau) venitulu stolariu si birulu anualu — câte o mesura de cucurudiu sfermatu de casa, dela 120 numere de case.

Doritorii suntu avisati a-si tramite recursele sele, — instruate dupa prescrisele „Statutulu organicu“, si adresate câtra sinodulu parochiale, — pâna la terminulu defiptu la pariutele protopopu in Totvaradi'a.

Bai'a, in 30 Decembre, 1069.

(1—1) Comitetulu parochialu.

Edictu.

Ioanu Ludescu din Valachi'a nascutu, casatoritu in Poiana, scaunulu Mercurei, care de 6 ani au paresitu cu doi copii cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Dimitriu Cornea din Poiana si nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu eflârei lui, se provóca cá in terminu de 6 luni sa se infacisieze cu soci'a sea la subsemnatulu foru protopopescu, si se arete caus'a pribegirei, si paresirei sociei sele — séu in persóna, séu prin procuratoru câci la din contra si in absenti'a densului se va otarí in caus'a loru, dupa canónele sântei nóstre bisericí, cele de lipsa.

Sabiiu, 1 Decembre 1869.

Scaunulu prot. gr. or. alu Mercurei.

Petru Badila,

(31—1) Protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Ianuariu 1870.

Metalicele 5%	60	30	Act. de creditu	257	50
Imprumut. nat. 5%	70	25	Argintulu	120	75
Actiile de banca	734		Galbinulu	5	80 5/10

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 4. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 11 23 Ianuariu 1870.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a tepetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. Cons. 1435—1869.

Iubita preotime, si iubitu poporu credinciosu din archidieces'a gr or. in Ardélu, pace vóue dela Ddieu Tatalu, si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Inaltulu Ministeriu internu prin decretulu seu din 4-lea Ianuariu anulu curgatoriu a binevoitu a rendui, ca tacs'a chirurgica, care o platea cei noi cununati cu 35 xr. val. austr: se ridica, si are a incetá dela 4-lea Ianuariu 1870.

Deci acést'a ve aducu tuturoru la cunoscintia, ca mai multu nu sunteti datori a platí tacs'a chirurgica, candu fiii vostri se insóra, séu cându fiicele vostre se marita.

Asemenea si preotimea nu mai are insarcinare a incassá acésta tacsa chirurgica dela noi cununati, dara nici Parintii Protopopi n'au spre viitoriu sa adune tacsele aceste, si sa le predee la perceptoratele de finanti'a tierei.

Cu acestu prilegiu se poftescu toti acei Parinti Protopopi si Administratori protopopesci, carii n'au asternutu Consistoriului nostru conspectele despre noucununati, si despre administrarea tacseloru la respectivulu perceptoratu financialu, ca datorintiei acestei fára amanare sa satisfaca, si conspectele obicinuite sa le astérna ineóce.

Din siedinti'a consistoriale tiunuta in 30 Decembre 1869 calendariulu vechiu.

(L. S.)

Archiepiscopulu si Metropolitulu românu de Relegea greco-resariténa.

ANDREIU m. p.

Patriarchulu serbescu Samuilu Masirevíciu, a reposatu Mercuri in 7 ale curentei lovitu fiindu de guta.

Mórtea lui s'au intemplatu in unu tempu fatalu pentru metropoli'a serbésca, câci, precum se scie in deobsce, in anulu trecutu s'au conchiamatu congresulu bisericescu, la a cârui'a inceputu numai decâtu s'au ivitu dóue partide, un'a clericale, si alta popularia. Cea clericale nefiindu sigura de reusîre, fatia cu cea popularia, reposatulu Patriarchu au disolvitu congresulu, si nici ca l'au conchiamatu ierasi.

Pentru noi românii ortodocsi impregiurarea acést'a au fostu fórte prejudiciósa, câci nici pâna astadi nu ne-amu pututu desface de serbi in privinti'a pretensiuniloru nóstre de bani, monastiri, si de comunele mixte bisericesci.

De sub Predélu, Ian. 1870.

(Meditatiuni vechi si nóue). Anulu 1869 trecù, insa credu ca nu avemu sa-lu lasâmu numai pre sém'a istoriei, n'avemu sa ne departâmu de elu pâna nu vomu refuí socotelele ce le-amu avutu in trensulu si pentru densulu. Socotelele aceste suntu mai multu intelectuale si adeca unele apartienu de terenulu bisericescu scolariu, altele natiunale politicu, altele iéra de celu natiunalu socialu.

Pre terenulu bisericescu scolariu vedemu unu progresu la românii gr. or. din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a. Statutulu organicu conceputu si conclusu de congresulu natiunalu bisericescu românu, s'a sanctiunatu si s'a pusu in lucrare in parochiele si protopopiatele cuprinsului tienetoriu de provinci'a metropolitana gr.-or. româna. Acést'a 'si va avé resultatele sele negresîtu, va regulá afacerile bisericesci si scolari, incâtu ele se devina institute natiunali, prin urmare salutare pentru credinciosii provinciei metropolitane. Amu dorí, cá in decursulu anului urmatoriu se putemu aflá din date statistice starea detaiata a bisericiloru si a scóleloru nóstre. Câudu publiculu nostru va avé in evidentia institutele acestea salutarie, va fi odata mândra de puterea de viétia ce va vede ca se oglindéza din trensele ; de alta parte va servi unor'a spre a continuá in barbati'a loru pre aceste terene ; altor'a de a imitá pre cei barbati. Aici mai ca amu puté adauge si o dorintia pia, adeca : se avemu odata ocasiune cá se vedemu dinaintea ochiloru nostri unu conspectu despre literatur'a nóstra. —

Restringendu-ne a vorbi numai despre afaceri scolarie, trebuie se ne aducemu aminte, ca anulu trecutu au adusu pre terenulu acest'a o impregiurare nóua. Guvernulu actuale introduce legea, prin carea au a se infiintiá dupa trebuintie si scóle comunale. Aceste au facutu, cá se curga multa negréla pentru colónele diuaristicei. Cea mai mare parte au vorbitu cu destula gróza de urmârile acestoru scóle.

In fondu inse credemu, ca déca nu pentru altuceva, celu pucinu pentru impintenarea de a creá si de a sustiené scólele confesiunali natiunali póte se servésca legea de destulu motivu.

Noi nu trebue numai se ne spaimentâmu de ori ce actu alu guvernului, ci sa apretiuimu va órea lui din tóte punctele de vedere. Detori'a nóstra este de a ne luminá si de a luminá pre poporu, cá se cunósca trebuintiele sele. Poporulu insu-si se va straduí atuncea din tóte poterile a face aceea ce vede ca este de lipsa. Lucrându elu pentru indeplinirea lipseloru sele, lucra in folosulu statului si nu-lu silesce pre statu la alternativ'a, care si au pus'o si din care un'a parte, se poté intemplá, cá pre unele locuri se fia aplicata in detrimentulu poporului. Daru in casuri de acestea cui se póte imputá ?

Ni se pare, ca aru trebuí, cá nu numai se vorbimu si se scriemu multe : daru se si facemu. Unu câmpu frumosu de activitate aveamu, si avemu inca, in Treiscaune (Háromsséк), unde din lips'a instructiunei confessiunali natiunali perdemu unu numeru considerabilu d'ai nostri. In un'a din siedintiele unui sinodu protopopesu s'a facutu o propunere pentru inceperea unui fondu, carele se fia basea unui isvoru de ajutóre la diferitele scóle ce esista dejá si ce au a se infiintiá in comunele bisericesci din acestu tienutu. Nu vedemu inse pân'acum'a nici unu inceputu.

Desvoltarea natiunala politica au fostu in anulu trecutu mai multu statiunaría. Caus'a o potemu ascrie impregiurârei, ca o parte insemnata din noi nu au cuprinsu de locu situatiunea in carea ne aflâmu.

Unu ce placutu avemu de inregistratu din apropierea nóstra totu pre socotél'a anului trecutu. S'au inceputu adeca in Brasiovu unu fondu pentru negutiatori nenorociti. O alta fapta mai este contribuirea pentru imbracamintea scolariloru seraci dela scólele din Brasiovu. Resultatulu celu dintâiu este o suma de 600 fl. din care va remané si fonduri se voru compará si haine pentru scolarii seraci. Cu deosebire fapt'a acést'a din urma nu are lipsa de nici unu comentariu. *)

Daru inca aru fi multe de inregistratu, bune si póte si rele din anulu trecutu, inse spaciulu ne demânda a ne tiermurí prelânga cele numerate si a adauge la rubric'a celoru rele inca o aducere aminte de pierderea nóstra, prin mórtea directorului gimnasiale de pia memoria, Gavriilu Munteanu.

Câtu pentru anulu viitoriu vomu vorbí fórte sumariu. Vomu cere dela toti activitate pre tóte terenurile, intre marginile legei. Aci credemu ca amu cuprinsu totu. Urmarea acést'a ne va fi garanti'a cea mai buna, ca in anulu venitoriu vomu potea inregistrá mai numeróse socoteli refuite in interesulu prosperârei natiunalitâtii nóstre, carea este datóre a concurge si ea din tóte puterile la totu ce se póte cuprinde in cuvintele :

Missiune de cultura.

---

*) Vedi coresp. de mai la vale. Red.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 15 Ian. dupa autenticarea protocolului provóca presiedintele pre arbitrii sectiuniloru, a le conchiamá, spre desbaterea proiectului de lege despre infiintiarea curtiei supreme de comptabilitate, câtu mai curendu ; dupa aceea anuncia urmatóriele incurse : Directorele causeloru regalie I. Szabó, cere permissiunea dietei, de a puté intentá contra deputatului Dr. Svetozar Miletics unu procesu de presa, pentru unu articulu esitu in fói'a de elu redigeata, „Zastav'a.“ Se tramite comissiunei de imunitate. Despartiementulu istoricu alu academiei magiare a tramisu, cá institutu subventiunatu de statu pentru bibliotec'a dietei, resultatulu activitâtiei ei in 53 de tomuri Se propune bugetulu casei pentru lun'a Ian.; se va tiparí si pre luni se va pune la ordinea dîlei ; deputatulu W. Bethlen demissiunéza din cause sanitarie din postulu seu de membru alu comitetului financialu ; in marti'a viitória se va face alegere nóua pentru ocuparea acestui postu ; mai multe petitiuni de ale jurisdictiuniloru se tramitu comissiunei respective.

Representantii L. Gonda, G. Várady, L. Berzenczy si C. Bobory predau petitiuni, care se tramitu comissiuniloru respect; Fr. Deák presenta petitiunea orasiului Pest'a pentru aprobarea speseloru judecatoresci. Se tramite comitetului financialu.

D. Irányi interpeléza pre min. de interne din caus'a unei dispusetiuni a judecatoriei pestane, in urm'a cârei'a s'a delatatu mai multi individi, pentru colportagiulu, ce s'a facutu cu o epistola a lui Cossuth tractatória despre asilulu honvediloru invalidi. Are min. de cugetu a sustiené acea dispusetiune, adresata, cu datulu 5 Iuliu 1867, orasiului Pest'a, prin care se ordina ca ori si ce epistola menita pentru publicu sa se censureze de primariulu orasiului ? pre ce lege e basata acea dispusatiune ? (Aplause din partea stângei.)

L. Berzenczey róga cas'a cá procesulu seu, intentatu din partea judecatoriei criminale pestane, sa nu se mai tramita comissiunei de imunitate, ci in modu afirmativu indata sa se decida.

I. Iusth : cu Böszörményi inca s'a intemplatu unu astfeliu de casu ; atunci inse s'a pronunciatu cas'a, ca unu representantu nu póte abdice imunitâtiei ; deci sa se tracteze petitiunea judecatoriei criminale conformu regulamentului.

Presiedintele : Analogu cu casulu acést'a a fostu a lui Miletics, cas'a s'a esprimatu inse, ca asupr'a imunitâtiei unui representantu nu póte decide unu deputatu ci cas'a intréga.

Cas'a decide a tractá petitiunea judecatoriei criminale pestane dupa regulamentu ; Berzenczey se róga a decide celu putienu in graba despre petitiune.

Sabas Vukovics face câtra min. de interne urmatórea interpelare : 1. Cunoscutu e min. ca dam'a aceea, care de unâdi prin purtarea ei eea batatória la ochi pre galeri'a dietei a trasu atentiunea asupr'a sea, fù in Vien'a arestata si cá o criminalista intr'unu modu brutalu cu siub'a tramisa in Ungari'a ? 2. nu se va cercetá lucrulu, ca se afle publiculu incâtu e adeverata aceea scire turburatória ? 3. déca se adeveréza lucrulu, ce mesuri va luá contr'a aceloru organe jurisdictiunale, care asiá de flagrantu au violatu libertatea si siguritatea personale ? 4. la casu, cá o astfeliu de tractare brutale se aiba urmâri rele in privinti'a sanitaria a respectivei, nu va constringe pre urditorii acelei procederi, se acopere spesele eventualminte ? 5. ce garantia ne da ministrulu ca de ací incolo semintitii de minte, precum a fostu si respectiv'a, nu se voru mai tramite cu siub'a in patri'a loru.

Interpelatiunile lui Irányi sî Vukovics se predau ministrului de interne si apoi se trece la ordinea dilei, la care e referatulu comitetului financialu despre bugetulu anului 1870.

Dupa cetirea referatului se escusa referentulu comitetului financialu, Fr. Pulszky, prin câte-va cuvinte, ca nepreparatu a luatu asupra-si referatulu, in locului deputatului Caucz, care e morbosu ; referatulu inse in sine e asiá de chiaru, incâtu deslusîri din parte-i nu suntu necesarie, la finea desbateriloru totusi va reflectá la obiectiunile ce se voru face.

C. T i s z a dechiara, ca la positiunile detaiate sî va face observârile sele ; acum voiesce numai a descrie impressiunea produsa in elu prin referatulu comitetului financialu. Acelu referatu represinta intr'unu modu fórte tristu starea financiala a Ungariei ; dovéda, ca opusetiunea a avutu in an 1867 dreptate, afirmându ca tiér'a nu va puté suportá sarcinele materiale, luate asupra-si in urm'a complanârei ; pre lânga tóte crutiârile, deficitulu e insemnatu. Tiér'a nu-si póte acoperí spesele sele ordinarie ; déca nu se face vre-o schimbare mai favorabila, ne ruinéza deficitele. De facia nu putemu votá, pentru cele mai urginte trebuintie, decâtu sume neconsiderabile, d. e. pentru instructiunea publica, sî scopuri scientifice ; cu tóte, ca nu se afla aici intre noi nici unulu care nu aru voí a votá de 5 séu 6 ori mai multu decâtu se cere in bugetu, câci spesele precumpanescu cu multu venitele.

Acestu reu se póte curá numai prin micsiorarea speseloru pentru armata, câci altcum financiele tierei peru. O cestiune de mare importantia, despre care sî referatulu comitetului financialu amintesce, e cestiunea pensiuniloru ; vorbitoriulu doresce a se luá la protocolu, ca cas'a primesce in privinti'a acést'a parerea comitetului sî insarcinéza pre min. a propune deodata cu bugetulu viitoriu sî unu proiectu de lege despre regularea pensiuniloru.

Fr. D e á k : Mai intâiu sa se dechiare cas'a ca primesce referatulu generalu alu comitetului financialu sî apoi are se urmeze desbaterea speciale ; in decurgerea desbaterei speciale se póte tractá sî despre acelu paragrafu, care se referesce la pensiuni, sî atunci póte cas'a face observâri protocolarie etc. (aplausu).

P. M o r i c z nu póte aprobá, din punctu de vedere natiunalu-economicu, bugetulu ; regimulu centralu alu Ungariei costa cu multu mai multu decâtu alu Cislaitaniei. Acolo se suie spesele la 298 milióne, la noi 191, resulta o diferintia de 107 milióne, pre câudu acést'a diferintia aru fi se fia proportiunalminte mai mare ; noi simtimu in urm'a sistemului nostru de contributiune sarcini'a speseloru mai tare decâtu ei. Asiá aduce in Ungari'a contributiunea personale acuisitiva numai cu 40,000 fl. mai putienu, ca in Cislaitani'a, macaru de acolo populatiunea e sî mai mare, sî castiga sî in tempulu de iérna, pre câudu nóue ne lipsescu mijlócele de a castigá in tempulu acel'a (strigâri : din lene).

In fine acceptéza bugetulu, insa dechiara ca totu-déun'a va votá pentru celu mai strictu sistemu de crutiare.

Contele G. K e m é n y critica mai intâiu referatulu generalu alu comitetului financialu. Au speratu, ca comitetulu 'si va dá parerea nu numai asupr'a speseloru ci sî asupr'a veniteloru statului, ceea ce insa nu s'a intemplatu. Situatiunea financiala nu e asiá de trista, precum o descrie Tisza, facultatea tierei de contributiune cresce, starea materiale se radica sî asiá suntemu indreptatiti a sperá o diversiune favorabila. Cestiunea pensiuniloru taie in sfer'a transactiunei sî complanarea intereseloru in cestiunea acést'a o tiene, din punctu de vedere oportunu, de corespundietória sî corecta. Densulu acceptéza referatulu generalu.

(Va urmá.)

B r a s i o v u , 6/18 Ian. 1870.

Serbatórea de astadi s'a serbatu aici intrecendu pre betrânii cei inainte cu o jumetate de seculu ; s'a serbatu in intielesulu celu mai crestinescu, adeca cu fapte, ce aducu multiamire intima, bucuria spirituale. Nu numai resultatulu rugaciuniloru sî cantâriloru pietóse, ci sî faptele generóse aducu acést'a.

M'amu incredintiatu despre acést'a astadi, câudu negutietorii cetatieni, literatii sî alti dd. din Suburbii, cari nu sciu, insuflati prin sântulu duchu la initiativ'a unui stimatu d. negutietoriu mai betrânu au prinsu ide'a lui sânta sî alti doi negutietori tineri zelosi, de formara unu comitetu sî strinsera pentru vestminte, in favórea scolariloru seraci sî goli preste 600 fl. v. a. cu cei 100 dela biseric'a s. Nicolau.

Din acesti bani se facura vestminte la 52 scolari diligenti. Astadi in diu'a de bucuria, de prasnuire se impartira cu solenitate aceste vestminte de iérna. Erá ce-va sublimu, erá ce-va deosebitu, erá o fapta a crestiniloru primitivi a vedé pre românii brasioveni esîndu din biserica sî mergendu a imbracá pre cei goli, pre fiintiele cele mai nevinovate sî suferitórie.

Bucuri'a prunciloru scolari pén'a unui poetu aru fi chiamata se o descrie sî fetiele multiamitórie a domniloru sî dameloru numeróse, cari participara la astfeliu de fapta in feliulu ei rara la români numai unu pictoru ni le-aru puté infatisiá.

Scolarii capetara vestminte, eata sî omulu, eata sî celu ce vré se traiésca mai multiamitoriu dupa mórte, ca imparte câte 20 xr. fia-cârui'a spre a-si luá sî pentru gura câte ce-va. D. Capitanu C r i s t u r e a n u nu se putea multiamí fâra a incântá sî densulu pre aceste fiintie, din cari inca voru participá la compunerea generationei viitórie.

O fóia din Romani'a, nu-mi aducu aminte, care, sciu ca mai antierti scrisese la atari serbatori cam de aceste : Erá unu tempu, câudu crestinii adeverati serb'au intr'adeveru sî se simtia ca suntu prasnice. Nu las'au pre seracu sî pre celu golu, ci impreuna cu ei, cari prin ajutórie sî haine imbracându-i, se bucur'au.

Astfeliu facura brasiovenii, sa traiésca a urmá inceputulu, a urmá sî pre viitoriu fapta nobila.

Declaratiune publica.

Dupa unu raportu, publicatu in „Heidelberger Zeitung“ nr. 275 din anulu 1869, profesorele W. Wattenbach in alu treilea discursu alu seu, tienutu in museulu de Heidelberg, descriindu pre sasii din Transilvani'a sî positiunea loru, afirma, ca intre multele pericule, ce au amenintiatu pre sasi in esistinti'a loru, este de a se numerá sî p r e c u m p e n i t ó r i ' a p o p u l a t i u n e r o m â n a d i n T r a n s i l v a n i ' a , c a r e a e s t e o a d e v e r a t a b a n d a d e t e t i u n a r i s î d e h o t i.

In urm'a interesiunei, in acel'a-siu diurnalu nr. 278, din partea iuristului in Heidelberg l. Bechnitiu pentru onórea natiunei române, numitulu profesore Wattenbach da unu respunsu totu iu acelu diurnalu nr. 279, in care intre altele dice, ca espectoratiunile sele despre valachi séu români s'au reprodusu prin raportorele diurnalului amintitu in termini mai aspri, decum au fostu ai densului ; — mai departe dîce, ca a cercetatu numai pamentulu sasiloru (recte fundulu regescu) sî cá densulu a vorbitu numai despre românii colonisati (?) pre acest'a ; iéra pentru a dovedí, ca acesti români suntu asiá precum i-au caracterisatu densulu, se provóca la ceea ce a scrisu englesulu Carles Boner despre Transilvani'a, iéra câtra finea respunsului seu afirma Wattenbach, ca se i n d o i e s c e , d é c a r o m â n i i , l o c u i t o r i i n c o l i b i i m p r e g i u r u l u s a t e l o r u s a s e s c i , a u c o n v i c t i u n e a , c à n u m a i p r e c u l t u r a s e p ó t e b a s á p r e t e n s i u n c a e c s i s t e n t i e i n a t i o n a l e.

Ori-cum se voru luá cuvintele lui Wattenbach — dupa cum suntu relatate in nr. 275, séu dupa versiunea ce densulu o da in nr. 279 alu amintitului diurnalu — nu se va puté neci cum trage la indoiéla, cá onórea poporului românu, in ceea ce privesce cultur'a sî moralitatea lui, e atacata prin numitulu profesore in modulu celu mai insolente. Sî acestu atacu e cu atât'a mai dorerosu simtîtu, cu câtu elu se vede a fi anume calculatu de a inferá sî discreditá inaintea opiniunei publice luminate sî prin urmare de a lipsí de simpathi'a sî spriginulu morale alu acelei'a pre unu poporu, carele, de si apasatu fâra vin'a lui mai multi seculi, totusi, dovéda e istori'a lui, n'a lipsitu sî nu lipsesce a-si implini cá ori-care dintre popórele conlocuitórie datorintiele sele câtra patria sî umanitate sî carele a adusu sî aduce cele mai mari sacrificie posibili pentru de a intrá in concertulu popóreloru cultivate sî libere.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, petrunsu de marile sacrificie, ce poporulu românu din Transil-

---

FOISIÓRA.

Oratiunea funebrale tienuta la inmormentarea dir. Gavrile I. Munteanu de d. prot. I. Petricu.

„Fericiti cei repausati in Domnulu, cari moru acum, cá sa se odichnésca de ostenelele loru, iéru faptele loru voru merge cu ei.“ Apocal. 14 v. 13.

Rapedea trecere din viéti'a acést'a a ilustrului barbatu sî directoru primariu alu gimnasiului nostru, Gavrile I. M u n t e a n u, a implutu animele tuturoru româniloru de unu regretu sfasietoriu, de o dorere adunca, de o jale profunda. Tristeti'a sî doliulu generale se vede tronându pre feciele tuturoru jalniciloru ascultatori, pentru ca vedu, ca unu tesauru alesu alu natiunei, care traindu aru fi mai adusu multe sacrificie pre altariulu luminârei tenerimei ei, spre binele bisericei sî alu natiunei române, jace acum inainte-ne asiediatu intr'unu sicriniu pre drumulu eternitâtiei ; suspina unulu fiacarele, cá acestu pré demnu barbatu alu natiunei, urmatu de unu cortegiu stralucitu are sa se pogóre cu corpulu celu muritoriu in intunereculu mormentului, acel'a care in viétia au asudatu atâtu de multu pentru desgroparea sî reinviarea natiunei sele, din mormentulu ignorârei sî alu letargiei ! Neindurat'a sî nedumerit'a mórte ne a rapitu din mijloculu nostru pre acestu odoru, care erá fal'a sî mândri'a nóstra. Ea nu respectà dorintiele róstre, nu considerà perderea nóstra, perderea ce o sufere in reposatulu biseric'a sî natiunea nóstra, ci sî-lu facù jertfa, pre care o vedemu aici acoperita in tristulu sicriniu ; mórtea tirana, de care se infióra totulu, mórtea, care nu cauta nici la fromsetiele naturei, nici la flórea tineretieloru, care nu respectéza nici tari'a corpului, nici multimea meriteloru, nici grapurile perfectiunei, ea tiran'a — taia, fâra se faca alegere, imbrâncesce, fâra se ié respectu, ea aruncá pamentu sî calcá sub puciórele sele cele tiranice sî neesorabile sî pre barbatulu doririloru nóstre, asiadiându-lu in tristulu acestu sicriniu, spre alu reintórce cu osamintele in pamentu, din carele fù ziditu.“

Mai incolo oratorele arata, cu citatiuni din sânt'a scriptura, ca pentru barbatii cei plini de virtuti sî de merite mórtea e numai unu somnu, o odihna dulce pentru natur'a obosita, dovedindu mai incolo, cum credéu patriarchii sî profetii, cá ómenii cei, cari sî impodobescu sufletele loru cu moralulu celu bunu, cu credinti'a cea pia, cu faptele cele maretie, de a luminá poporulu sî a fericí pre deaprópele seu, asteptau cu bucuria se sosésca minutulu trecerei loru din acésta lume, in care sórtea mai adeseori tórna in paharulu óspetiloru sei amarulu veninu, decâtu nectarulu indulcitoru, sî aplica la viati'a repausatului cuvintele profetului Davidu : „Câtu suntu de iubite locasiurile tale Dómne ! doresce sî se sfarsiesce sufletulu meu dupa curtile lui Dumnedieu“, trecendu la viéti'a in Domnulu repausatului, care prin necurmat'a activitate, pentru binele comunu, pentru latirea moralitâtiei, pentru luminarea poporului sî a junimei române, prin scrierile sî invetiaturele lui a avutu totu dreptulu, cá incarcatu de merite, se inseteze de curtile lui D-dieu, fiindu ca in tóta viati'a lui s'a pregatitu pentru imperati'a lui D-dieu, ceea ce se va vedé din activitatea vietiei lui, care câtu de pucinu cercetata ne va convinge, ca perderea nóstra e cu multu mai dorerósa sî mai mare decum o amu puté descrie :

„In Domnulu repausatulu, Gavrile I. M u n t e a n u, se nascù in an. 1812 in Vingardu aprópe de Belgradu. Elementele limbei române le-a invetiatu dela parintele seu, care erá cantoru bisericescu, cu atât'a placere, incâtu, cá copilu de 6 ani, ceté apostolulu in biserica. In etate de 10 ani ceté cazani'a sî o esplicá crestiniloru, aretânduise de atunci rarele lui talente. Studiele gimnasiale le facù la Belgradu, iéru cele filosofice sî juridice la Clusiu, escelându intre conscolarii sei cu diligînti'a sî moralitatea. Dupa terminarea studieloru pre la 1834 in etate de 22 ani, ne fiindu prospecte pentru tinerii ortodocsi, se capete vre-o diregatoria la dicasteriele austriace trecù in Romani'a, unde indata fu denumitu de prefectu studieloru in internatulu colegiului dela St. Sav'a din Bucuresci. Acésta diregatoria o portà cu demnitate spre folosulu tierei sî multiumirea superioriloru sei 2 ani, câudu i se deschise câmpu mai largu spre desvoltarea sciinticloru sele in Romani'a.

vani'a preste totu sî in deosebi celu din fundulu regescu, îsi impune pentru cultur'a sea, nu póte se-si esprime destulu de viu profund'a sea parere de reu, cà unu barbatu de scientie, unu istoricu germânu, a potutu se-si uite intru atâtu de sine, incâtu, in mijlocelu Europei, intr'o cetate celebra prin atâti eruditi sî de siguru inaintea unui numerosu publicu luminatu, sa se apuce a arunca fâra conscientia asupr'a poporului românu, fia macaru sî numai asupr'a celui ce locuesce in fundulu regescu, astufeliu de injurie grave sî infamatórie.

Cum dovedesce numitulu profesoriu, cá românii din fundulu regescu locuescu in colibi impregiurulu sateloru sasesci ? sî prin ce i-au datu aceea ansa de e se indoí despre nesuinti'a loru de a-si intemeiá esistenti'a nationale prin cultura ? — Dupa ce istoriculu Wattenbach, precum insusi mârturisesce, a cercetatu in persóna fundulu regescu sî a avutu intalnire cu cei mai destinsi barbati ai sasiloru, cine aru mai poté asteptá se-lu védia atâtu de lipsitu de dovedi faptice, incâtu, pentru de a se acoperí, se fia constrinsu a se vêrí sub scutulu lui Charles Boner?! — Cine este Charles Boner sî cu câta iubire de adeveru a scrisu elu in opulu seu despre Transilvani'a, acést'a trebuiá se o afle Wattenbach sî dela sasii invetiati, cu cari dîce elu ca a conversatu mai multu, sî trebuiá s'o afle aceea Wattenbach sî singuru, fâra informatiuni, avendu ocasiune a se convinge prin intuitiune propria despre starea sasiloru sî a româniloru conlocuitori in fundulu regescu.

Fiindu in faci'a locului profesorele Wattenbach poté se afle, cà precum românii din Brasiovu au infiintiatu frumosulu gimnasiu, de care densulu amintesce numai in respunsu, asiá sî ceialalti români locuitori in fundulu regescu si-au infiintiatu dupa poteri scóle prin tóte comunele locuite de ei, atâtu prin cele mestecate cu sasi, câtu sî prin cele curatu române ; — mai departe poté se afle Wattenbach sî de reuniunea femeiloru române din Brasiovu, pentru inaintarea educatiunei orfaneloru sî a felitieloru serace, o reuniune ramurita in tóta tiér'a, carea sustiene ssóle pentru scopulu aretatu nu numai in Brasiovu, ci sî in alte locuri ale Transilvaniei, — asemenea poté se afle de multele societâti române de lectura, — in fine poté numitulu profesoru se afle sî de considerabilele stipendie, ce se dau pre totu anulu in mai multe mii de fiorini studentiloru români din mai multe fundatiuni române sî dela asociatiunea, pre care are onóre a o representá subscrisulu comitetu cu resiedinti'a in Sabiiu

Daru aceste institute sî mijlóce de cultura Wattenbach le-au trecutu cu vederea, séu inca fiindu in Transilvani'a, séu numai inaintea auditoriului seu din museulu de Heidelberg. In totu casulu inse e condemnabile, a ignorá asemenea lucruri din viéti'a unui poporu, cându cineva 'si permite a se face judecatoriu asupr'a culturei sî moralitâtiei acelui'a. Sî profesorele Wattenbach se arata ací cu atâtu mai condemnabile, cu câtu in respunsulu seu insusi mârturisesce, ca nu s'a simtitu indemnatu a aminti in discursulu seu de institutele de cultura ale poporului românu. Daru ce e dreptu, déca numitulu profesore aru fi adusu inaintea auditoriului seu, institutele sî mijlócele de cultura, ce poporulu românu sî le-a creatu sî le sustiene sî le folosesce cu succesu, in mani'a tuturoru vicisitudiniloru tempului, cum aru mai fi incaputu lânga acelea sî injuriele ce elu avé se le arunce asupr'a acestui poporu ? Pre lânga o espunere a sacrificieloru sî succeseloru, ce poporulu românu le póte aretá pre calea culturei sî a civilisatiunei, cum aru mai fi potutu caracterisá istoriculu Wattenbach, inaintea unui publicu luminatu, pre poporulu românu atâtu de infamu, incâtu raportorele dela „Heidelberger Ze tung“ se dîca (vedi notiti'a din nr. 278 alu acelui diurnalu), ca dupa cele ce a afirmatu Wattenbach despre portarea româniloru din Transilvani'a fatia cu sasii, acei'a cu dreptulu se potu numí „o adeverata banda de incendiatori sî de hoti ! ?“ — Istoriculu Wattenbach a trebuitu se ignoreze sî trecutulu sî presentulu poporului românu din Transilvani'a, pentru de a aruncá asupr'a lui asemenea injurie infamatórie ; câci istori'a patriei, de-si spune ca poporulu romêru in Ttransilvani'a a fostu impilatu atâti'a seculi, totu-si nu arata neci intr'unu locu, ca acel'a s'aru fi degradatu vreo-dâta a fi o banda de teciunari sî de hoti, iéra statistic'a tierei arata invederatu, ca poporulu românu a statu sî sta in privinti'a moralitâtiei celu pucinu pre acelu gradu, pre care au statutu sî stau popórele conlocuitórie favorite de statu.

Acestea premise, subscrisulu comitetu, pre lânga espresiunea profundei sele pareri de reu, câci a trebuitu se intempine din partea unui eruditu istoriografu germânu asemenea atacuri, pre câtu de nefundate, pre atâtu de injurióse pentru poporulu rómânu din Transilvani'a sî respective din fundulu regescu in ceea ce privesce cultur'a sî moralitatea lui : dechiara de calumnie tendintióse asertiunile cuprinse in amintitele atacuri ale profesorelui Wattenbach sî protestéza in contr'a aceloru calumnie cu tóta solenitatea.

Din siedinti'a comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, tienuta la Sabiiu in 4 Ianuariu 1870.

Comitetulu asoc. trans. pentru lit. sî cult. poporului românu.

Ioanu Hani'a m/p. vice-presied. — I. V. Rusu m/p. secret. II.

Protocolulu siedintiei a IV-a.

(ordinaria.)

tienuta din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporulu românu in Aradu, in 2 Ianuariu 1870.

De facia au fostu :

Presiedinte : Ioane Popoviciu Desseanu directoru secundariu ;

Membri : Mirone Romanu, Emanuilu Misiciu, Ioane Rosiu, Demetriu Conciu, Teodoru Serbu, sî Georgiu Dogariu.

Notariu : Petru Petroviciu.

Nr. 27. Colectantele din Moderatu, dlu notariu comunale Emanuilu Philimonu cu raportulu seu de datulu 23 Decembre 1869. strapune sum'a de 28 fl. 40 xr. v. a. incasata dela mai multi membri restantieri de acolo, restituindu sî unele dechiaratiuni aflatóre la densulu, cu aceea rogare : ca fiindu ocupatu cu trebile oficiului notariale nu se simte in stare de a sucurge sî mai departe cu ajutoriulu seu de colectante, ci abdîce de acésta chiamare.

Decisiune. Raportulu dlui colectante se ié la cunoscintia, — sî despre banii strapusi la perceptoratulu asociatiunei se dispune : a se estradá evitele pre partea solvitoriloru membri, care voru fi de a se tramite colectantelui mai susu numitu pentru inmanuare. — Abdîcerea de colectura a dlui notariu Emanuilu Philimonu se ié la cunoscintia pre lânga esprimerea recunoscintiei pentru ustanelele D-sele in trebile asociatiunei cá colectante, sî in loculu D-sele se denumesce dlu Georgiu Deacu, carele este poftitu a primí asupra-si agendele colecturei acestei'a, sî a concurge la afacerile asociatiunei, insârcinându-se notariulu asociatiunei, ca spre scopulu acest'a se estradee estrasulu protocolului capitalu alu membriloru aflatori in aceea-si colectura, — sî tóte tipariturele dispuse sub nr. 16. alu decisului directiunalu din a. tr. — Despre ce ambii mai susu numitii domni voru fi de a se insciintiá prin estrasu protocolaru. —

Nr. 28. Se face propunere : ca din privinti'a economisârei cu spesele recerute, pentru lumini pre sém'a cancelariei directiunali, — câtu sî pentru lips'a neincungiurabila a luminârii debuintióse in localitatea de lectura, — sa se provéda aceste, cu lampe de petroleu in locu de lumini.

Decisiune. Propunerea acést'a se primesce, sî se decide : a se procurá din partea economatului asociatiunei doue lampe, un'a pentu cancelaria sî un'a in forma de candelabru pentru localitatea de lectura.

Nr. 29. Perceptorulu asociatiunei, Emanuilu Misiciu, strapune actele remase de repausatulu lui socru, fia-iertatulu protopopu alu Siriei, Georgiu Popescu, ce se referescu la agendele colecturei asociatiunei, — sî anume : protocolulu de licuidare sî estrasulu restantieriloru, apoi ofertele restante incasate in suma de 97 fl. v. a. sî mai multe dechiaratiuni despre solvirea deobligata a ofertelor restante, tóte atinse in reportulu repausatului colectante de datulu 31. Aug. 1869.

Decisiune. Actele din cestiune se estradau comissiunei censuratórie de sub nr. 16. spre pertractare ; sî avendu directiunea in vedere zelulu neobositu sî insufletírea ce a manifestatu repausatulu protopopu Georgiu Popescu facia de intreprinderile asociatiunei intru naintarea scopuriloru ei sublime, sî preste totu pentru promovarea culturei nationali a poporului românu, — nu póte intrelasá a dá espressiune adencei condolintie pentru perderea aces-

---

La an. 1836 repausatulu fu chiamatu de zelosulu eppu Chesarie in calitate de inspectoru sî profesoru, la infiintiandulu seminariu dela Buzeu, care lu deschise in 15 Aug. 1836 cu o cuventare inaugurale.

Apoi in 8 ani conduse cu multa activitate sî moralitate acestu seminariu sî propuse sciintiele teologice spre luminarea clerului, sî multiumirea mai mariloru sei.

De aici fu transpusu de metropolitulu din Bucuresci la veduvit'a episcopia a Argesiului, cá se organiseze sî acolo seminariulu, unde organisându-lu propuse sciintiele prescrise, cá inspectoru alti 4 ani, pâna la capetulu anului 1848, câudu in urmarea evenimenteloru turburatióse, fiindu românii ardeleni totu din indemnurile sî uneltirile straine persecutati, se reintórse iéra-si in Ardealu.

Activitatea literaria a repausatului in restimpu de 14 ani, catu petrecù in Romani'a, se vede din urmatóriele :

1. Elu a fostu colaboratoru la fói'a periodica numita „Vestitoriulu besericescu“.

2. Singuru a lucratu cá adausu la acea fóia bis. „Meditatiunile relegióse in 2 tomuri.

3. Elu a tradusu din limb'a germana opulu lui Göthe „Suferintiele juneiui Verter“.

4. Asemenea a tradusu din limb'a latina opulu „Urmarea lui Crestu“.

Se vedemu, cum a folositu timpulu petrecerei sele sî in Ardélu: Aici in 1848 cá unu barbatu alesu alu natiunei sele fù chiamatu cá membru alu comitetului romanu din Sibiiu pentru apararea patriei; inse devenindu ocupata capital'a Sibiiulu de insurgenti se retrase érasi in Romani'a, de unde preste vreo cateva luni reintorcunduse in 1849 érasi la Sibiiu, se puse in corespundintia cu unic'a gazeta româna ce esistá atuncea in Ardélu, scriindu multi articuli in folosulu cercatei sele natiuni precum si in „Gazet'a Bucovinei“

La 1851 adeca inainte de acésta cu 18 ani se puse in cointielegere cu mai multi romani de bunu simtiu sî luá prim'a catedra de profesore gimnasiale asuprasi, cá se ajute a se realisá comun'a dorintia a românioru brasioveni, de a se infiintiá unu gimnasiu romanescu in Brasiovu.

Gimnasiulu micu prin energi'a concetatianiloru nostri, prin sacrificiele loru cele mari cu archiereulu loru si amicii culturei in frunte, si cu ajutóriele acestei s. beserici si ale celei din cetate se infiintià, si repausatulu fù primulu profesoru, care conduse acestu gimnasiu, trecundu singuru cu scolarii si punendu fundamentu asiedíamentului de invetiatura. Erá si colaboratoru la „Gaz. Transilv.“ pâna in 1853.

La 1853 fù insarcinatu si cu directiunea acestui gimnasiu, care la 1866 se redicà la gimnasiu superioru publicu cu 8 clase.

In 1867 primì onórea a fi denumitu membru alu societatiei academice române in Bucuresci.

In decursulu acestoru 18 ani pre lânga alte scrieri a mai datu repausatulu la lumina urmatóriele opuri :

1. Unu manualu de geografia generale. 2. Geografi'a biblica. 3. Dictionariulu germano-rom. in societate cu literatorulu d. G. Baritiu. 4. Cuventarea pentru publicitatea gimnas. romanu. 5. Carte de lectura pentru gimnasie. 6. Gramatic'a romana in 2 tomuri. 7. Vietile celoru 12 chesari, traducere din Svetoniu. 8. Cateva programe gimn. la finea anului scol. 9. Viéti'a lui Agricol'a din Tacitu. 10. Oratiu flacu, tradusu cu comentariele de lipsa. 11. Tacitu intregu, manuscrisu neesitu inca la lumina. 12. Sintacsea româna. 13 Svetoniu intregu tradusu.

Cu acestea sî celelalte asemenea opuri a inavutitu repausatulu natiunea, iéra pentru sine sî scump'a sea socia si pentru dile negre de lipsa si de betranetie nu-si agonisi alta avere, decatu singur'a mangaiere ca in 35 ani a facutu câtu a pututu pentru luminarea sî cultivarea junimei romane, bucuranduse de a-si vedé scolarii sei, ca fórte multi ocupa posturi onorifice in Ardélu sî in Principatele române.

(Va urmá.)

tui comembru sî conationalistu atâtu de inspiratu pentru buna starea sî prosperarea culturei poporului. — Câtu despre agendele referitórie la colectur'a din Siri'a, — pentru aceste se denumesce dlu notariu comunale de acolo Ioane Moldovanu, sî este poftitu pentru bun'a vointia : de a primí acésta sarcina, sî a sucurge directiunei intru realisarra trebiloru asociatiunei, insarcinându-se notariatulu a tramite cuitele estradate de perceptoratu pre partea solvitoriloru, sî tóte tipariturele amintite in decisulu directiunei de sub nrulu mai susu provocatu.“

Nr. 30. Presiedintele : Directoru secundariu, Ioane Popoviciu Desseanu, presinta un'a epistola a Ilustritâtii Sele dlui directoru primariu alu asociatiunei, Antoniu Mocioni, — prin care strapune actiunea lui Simeonu Andronu Galbinescu din Sarafol'a, promovata de dlu advocatu Emericu Stanescu contr'a asociatiunei ca erede universalu alu repausatului Ioane Cresticiu din Siri'a, pentru 80 fl. sî accesorii legali, pretinsi in desdaunarea aloru 8 acóve de vinu despre care se afirma : ca aru fi fostu depuse in celariulu repausatului.

Decisiune. Fiindu caus'a acést'a urginta, se dispune : a se estradá actiunea de sub intrebare fiscalului asociatiunnei Iosifu Popoviciu sî numai de câtu prin presiedintele directoru secundariu pre lânga plenipotentia de a se infatisiá la pertractarea defipta pre 4. l. c. nesmintitu, sî ca representantele asociatiunei a-sî câstigá informatiunile necesarie in meritulu acestei cause procesuali, apoi in contielegere cu presiedintele directoriu secundariu a intreprinde tóte mesurele ce se voru aretá de lipsa spre aperarea intereseloru asociatiunei, avendu a reportá despre resultatu la timpulu seu directiunei ; — in câtu s'aru recere nescari spese pentru comparatiunea acést'a, se insarcinéza perceptoratulu acestea ale anticipá pre lânga darea specificatiunei contrasemnate din partea presidiului.

Nr. 31. Pentru autenticarea acestui protocolu.

Decisiune. Se defige terminulu pre mâne in 3 Ianuariu a. c. la 5 óre dupa médiadi, avendu membrii de facia a se infacisiá, in cancelari'a asociatiunei.

Protocolulu acest'a s'a cetitu sî autenticatu in presenti'a membriloru : Ioane Popoviciu Desseanu, Mirone Romanu sî Petru Petroviciu.

Aradu, 5 Ianuariu 1870.

Ioane Popoviciu Desseanu m. p.
directoru secundariu.

Petru Petroviciu m. p.
notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din satulu Bai'a in dieces'a Aradului, protopresviteratulu Totvaradiei, — dupa avut'a contielegere cu parintele protopopu concerninte, escrisu pâna in 30 Ianuariu, 1870.

Emolumintele acestei parochii stau : din 12 jugere de pamentu, jumetate aretoriu, jumetate fenatiu (cosalau) venitulu stolariu sî birulu anualu — câte o mesura de cucurudiu sfermatu de casa, dela 120 numere de case.

Doritorii suntu avisati a-si tramite recursele sele, — instruate dupa prescrisele „Statutulu organicu“, sî adresate câtra sinodulu parochiale, — pâna la terminulu defiptu la parintele protopopu in Totvaradi'a.

Bai'a, in 30 Decembre, 1869.

(1—2) Comitetulu parochialu.

Edictu.

Ioanu Ludescu din Valachi'a nascutu, casatoritu in Poiana, scaunulu Mercurei, care de 6 ani au paresitu cu doi copii cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Dimitriu Cornea din Poiana sî nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei lui, se provóca cá in terminu de 6 luni sa se infacisieze cu soci'a sea la subsemnatulu foru protopopescu, sî se arete caus'a pribegirei, sî paresirei socici sele — séu in persóna, séu prin procuratoru câci la din contra sî in absenti'a densului se va otarí in caus'a loru, dupa canónele sânteí nóstre biserici, cele de lipsa.

Sabiiu, 1 Decembre 1869.

Scaunulu prot. gr. or. alu Mercurei.

Petru Badila,
Protopopu.

(31—2)

Edictu.

Stan'a lui Stanciu Rimbu, carea de 3 ani, a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, Ioanu Radenea, ambi din Zernesti, sî pribegeste in lume, — nesciindu-se ubicatiunea ei, — se citéza prin acést'a, in terminu de unu anu, sî un'a dî, a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu ca, la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu se va decide, si in absenti'a ei, conformu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr or.

Dela scaunulu protopopeccu alu Branului.

Zernesci, 26 Novembre 1869.

I. Metianu,
(2—1 Protopopu.

Edictu.

Prin care Ev'a nascuta Nicolau Imberusiu din Sabiiu, carea de tempu mai indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Ioanu Mafteiu, fâra a se sci loculu aflârei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca, la din contra, sî in ahsenti'a ei se vpru otarí cele de lege prescrise.

Sabiiu, 30 Decembre 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu protopopiatului tract. Sabiiului I.

Ioanu Hanni'a.
(3—1) Protop.

Edictu.

Mari'a lui Petru Vladu, carea de mai multu timpu a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, Ioanu Rogorea, ambi din Codlea, pribegindu in lume, — se citéza prin acést'a, ca in terminu de unu anu, sî un'a dî, sa se presentedie cu atâtu mai siguru inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu ca, la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a ei — conformu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr-orientale.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, in 16 Decembre 1869.

I. Metianu.
(4—1) Prot.

Invitare de prenumeratiune.

la

„POESIA SI PROSA“

tom. I.

Pâna ce unii dintre contempuranii sî amicii mei, cari-sî incepura deodata cu mine carier'a literaria pre la 1860—62 (Grandea, Vulcanu, Grozescu), ba unii sî dintre cei mai noi (Dragescu), ba chiaru sî dintre invetiaceii mei (Badescu) me prevenira acum cu adunarea sî publicarea opuriloru sele in tomuri nedependinti ;

subscrisulu stámu pusu la cugete serióse, déca va fi in folosulu literaturei nóstre sî in interesulu modestei mele reputatiuni literarie, a-mi aduná sî eu incai cele mai bune din opurile mele poetice sî din studiele mele scientifice-literarie, esite in decursu de mai multi ani prin organele nóstre publice, sî a le intinde onoratului publicu intru o colectiune separata ?

Cându lir'a româna suna sub degete de Alessandri, Bolintineni, Eliadi, cându cestiunile nóstre scientifice-literarie potu fi desbatute de atâtea pene ilustre, óre incercâri cá ale mele, meritá-voru a fi cetite sî ele de publiculu românu ?

Intr'aceea considerându caldur'a sî complacerea, cu care a intempinatu totu-déun'a publiculu românu lucrârile mele literarie ;

considerându starea intru adeveru fórte miserabila a comerciului literariu, ce esista intre noi sî intre Romani'a, din care causa productele literatilorn nostri mai eminenti de preste Carpati nu potu strabate de feliu, séu numai cu mare greutate in cercurile nóstre, sî asiá publiculu românu de dincóce de Carpati duce inca mare lipsa de lectura natiunala ;

considerându, ca precum preste totu la radicarea unui edificiu, asiá sî la radicarea edificiului literaturei natiunale nu numai petrile massive, ci sî farmaturile mai neinsemnate inca si-au folosulu sî loculu loru ;

m'amu otaritu in urma, a aduná cele mai alese din opurile mele poetice sî prosaice, sî revediute sî corese ale publicá intru un'a colectiune sub titlulu :

☞ „POESIA sî PROSA“ tom. I.

Acésta colectiune va cuprinde vre-o 35 poesii parte religióse, parte natiunali, sî trei disertatiuni, tienute la adunârile gen. ale asociatiunei transilvane in Clusiu, Gherl'a sî Siomcut'a-mare ; anume : „O privire fugitiva preste literatur'a româna ;“ „Parenesu asupr'a poetului Andreiu Muresianu ;“ sî „Limb'a cá conservatória natiunalitâtiei nóstre sî furtunele seculeloru ;“ dintre cari ceste dóue din urma acum voru esí publicate pentru intâi'a óra.

Fia-mi iertatu a trage atentiunea onoratului publicu mai vertosu asupr'a disertatiunei despre literatur'a româna, care la tempulu seu fu primita cu mare insufletire nu numai de adunarea gen. a Asociatiunei transilvane celebrata in Clusiu, ci sî de tóta pres'a româna, sî reprodusa dupa foile nóstre de aici intrégu si prin „Romanulu“ principalulu nostru jurnalu din Bucuresci. Cându durere! in tóta literatur'a nu avemu nici uniculu manualu, care se ne invetie sî lumine despre diversele fase de desvoltare ale literaturei nóstre natiunali, sî despre bravii, cari si-au jertfitu viéti'a intru cultivarea limbei sî natiunei nóstre ; acést'a disertatiune, ilustrându tóte periódele literaturei nóstre dela cei mai vechi cronicari sî scriitori bisericesci pâna la tempulu celu mai nou, sî provedíuta acum cu unu numeru copiosu de note, cari esplica mai in detaliu relatiunile nóstre literarie din tempu in tempu ; va deservi — credu — de unu indireptariu prea folositoriu nu numai dloru profesori sî studentiloru, ci tuturoru acelor'a, cari dorescu (sî care românu séu româna se nu dorésca ?) a se cunósce mai de aprópe cu literatur'a româna, cu desvoltarea sî cultivatorii ei din diversele periode.

Opulu pusu acum sub tipariu va face vre-o 13—14 cóle in 8-u, pre arthíia velina, in formatu placutu modernu, sî va esí sî se va tramite on. prenumeranti cu inceputulu lui Februariu 1870.

Pretiulu unui esemplariu este 1 fl. v. a. pentru românii de dincóce, sî 3 lei noi pentru cei de dincolo de Carpati.

Prenumeratiunile suntu de a se tramite la subscrisulu, celu multu pâna la 10 Februariu 1870.

DD. colectanti dupa 10 esemplarie voru primí unulu gratuitu in semnu de recunoscintia.

Déca nu va fi acestu opu unu castigu pentru literatura ; voiu se fia incai unu semnu de suvenire dela mine numerosiloru mei binevoitori, cunoscuti sî amici, a câroru partinire caldurósa o sî ceru cu onóre.

Oradea-mare (Gross-Wardein in Ungari'a) 15 Decembre 1869.

Justinu Popfiu,
profes. fostu redact. alu „Amvonului“

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 5. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 15/27 Ianuariu 1870.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intêia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

O provocare fâra de ansa.

In dilele trecute cetiramu in unele din diuariele din Romani'a nisce acte ale dlui I Eliade Radulescu, prin carî densulu face cunoscutu ca demissiunéza de postulu presiedintiei la societatea academica româna din Bucuresci. Lucrulu ni se parù dreptu de o afacere ce privea mai multu referintiele intre dlu demissiunatoriu si academia si putemu dice ca pentru acést'a si pentru modulu cum a imbracatu dlu Eliade Radulescu demissiunea sea nici nu amu voitu a luá parte la acésta afacere.

Unu domnu óre-carele inse s'a credintu chiamatu a face in „Federatiunea“ nrulu 2 din an. cur. o apologia contra atinseloru acte. Si fiindu ca dlu Eliade Radulescu reprobá in demissiunea sea intemplarea, ca dlu Papiu Ilarianu incepù activitatea sea de membru alu Academiei prin a face apoteos'a lui Georgiu S i n c a i (de confessiune unita), dlu apologetu a crediutu de lipsa a nu se tiermurî numai la afacere incâtu privea pre desu mentiunatulu presiedinte alu Academiei, ci a se estinde si a atinge fâra ansa, fâra cuventu si biseric'a greco-orientala.

Acest'a, pre noi cari cunóscemu câtu abusu s'a facutu pâna acum de p cienti'a românîloru gr. orientali, nu ne póte lasá indiferenti nici decum si asiá mai intâiu vomu citá acî pasagiulu articulului, carele aru fi fostu sa se ocupe numai de dlu Radulescu, nu inse de unu institutu, carele nu póte fi amestecatu cu lucruri personali.

Eata pasagiulu:

„Francesulu hugenotu incape cu iubire intr'unu „locu cu dulcele seu frate catolicu, evangelicanu, „cu murariulu liberu etc.; ei impletescu toti dim„preuna, in cea mai frumósa armonia, cunun'a pro„speritâtiei a marirei natiunali, pentru nobil'a si „gloriós'a natiune francesa. Si noi toti ortodocsi, „dara inchinati din nefericire, u n i i T i a r i „g r a d u l u i t u r c e s c u, iéra altii Romei „eterne, noi sa nu incapemu sub unulu si acel'a-si „acoperementu in cadrulu celu mare alu Romanis„mului ?..“

Scrietoriulu art. din „Federatiunea“ 'si da tóta silinti'a a imbracá apologi'a sea in vestmentu natiunalu, in vestmentu de nepartinire confessiunale esclamându in mai multe renduri ca i pare reu ca se afla ómeni cari nu se potu radicá preste deosebirea confessiunale, deosebire ce apartiene evului de mijlocu, evulu care se numera intre ale intunerecului. Dara lucru ciudatu! ca pre cându i isvorescu simtiemintele aceste „superióre confessiunalismului“, se trediesce cu o lovitura pedisia asupr'a celoru ce vré densulu a-i face ca se inchina T i a r i g r a d u l u i si inca celui t u r c e s c u, facendu numai decâtu acea deosebire f i n a, ca altii se inchina Romei eterne.

Déca autorulu acelui articulu nu are cunoscintia, séu nu voiesce se aiba cunoscintia de causa, trebuie sa-i spunemu, ca noi nu cunóscemu români cari din „nefericire sa se inchine Tiarigradului turcescu“ nici altui Tiarigradu. Noi scimu numai ca românii gr. or. séu ortodocsi din Austro-Ungari'a au metropolia independenta si autonoma, carea se inchina lui Dumnedieu celui adeveratu; iéra déca e vorb'a de deregatoriele ei superióre si supreme putemu dice ca se inchina sinódeloru si congreseloru alese din sinulu credinciosiloru sei in intielesulu spiritului bisericei crestine, dupa cum a fostu acestu spiritu dela inceputulu crestinismului. Acest'a déca si o insemná bine autorulu mentiunatului articulu nu puté sa vorbésca cu acelu dispretiu despre românii ortodocsi, amestecându le confessiunea loru cu Tiarigradulu turcescu.

Noi amu vediutu si vedemu pre acei ce dupa autorulu articulului se inchina Romei eterne séu papismului ca de-si au si ei unu Metropolitu de nume nu au inse si nu potu avé Metropolia, pentru ca acést'a nu incape in sistemulu centralisticu absolutisticu alu papismului si îi amu compatimitu, inse ce aveamu noi sa ne amestecâmu in afacerile interne in afacerile de consciintia ale cui-va? Amu vediutu cum fura teriti de iesuitismu, cá se fia intrebuintiati in contr'a nóstra, in trecutu, de câte ori ne miscámu câtra o institutiune iertata de spiritulu bisericei nóstre si binefacatória némului omenescu; noi amu vediutu cum se facea abusu de cetatea eterna, carea serac'a geme in intunereculu celu mai crasu; amu vediutu cum se face abusu si de cuvintele românu, care nu are a face nimic'a cu confessiunea crestinésca ce o are cine-va si ne-amu retrasu totu-déun'a la distantia, numai cá sa nu dâmu ansa la certe si la sfasieri.

Acum inse cându vedemu ca chiaru si ocasiunea acést'a, este folosita de a pune pre o parte in umbr'a cea mai posomorita si pre ceea-lalta a o imbracá anume in unu vestmentu mai stralucitu, credemu ca este tempulu sa strigâmu unu veto! si sa dicemu celoru plini de atât'a revna: mai moderativa! Nu suflati cu tóta ocasiunea, câci focului se póte aprinde si cei ce suflati insi-ve o sa ve ardeti.

Pentru ce autorulu articulului, care se preface a fi asiá de doiosu de armonia si concordia intre românii, din nenorocire sfasiati in dóue biserici eterogene, nu s'a cugetatu la barbatulu, a cârui memoria este maltratata acum in unu modu asiá de durerosu chiaru si de densulu? Pentru ce nu a cantatu pasagele acele, carî a silitu pre Georgiu Sincai la esclamatiunile cele mai triste asupr'a Romei eterne? Atunci póte ca aru fi vediutu lips'a cea mare de a maturá dinaintea casei sele, atunci aru fi vediutu ca apendicitatea de monopolulu unui omu ce vrea se tréca de infalibilu e unu teribilu apasamentu asupr'a poporului si nu incape intre dens'a si intre liber'a desvoltare nici o asemenare.

Daru scól'a iesuitica are mare asemenare cu sierpele inveninatu ce se ascunde intre flori si asiá din gradin'a t o l e r a n t i e i, câci la toleranti'a româna si la armoni'a intre hugenotulu, evangelicanulu si catoliculu francesu apeléza autorulu articulului, va se lovésca cu atâtu mai pre nesimtite o biserica, carea prin atâtea vicisitudini ale trecutului a facutu sa se straeore cá prin o minune poporulu românu, cá natiune intréga cu consciintia de intregitatea sea pâna in tempulu presentu, unde multiamita lui D-dieu, totu sub si prin scutulu aceleî biserici va fi condusu câtra o sórte mai buna poporulu nostru. Câtu pentru toleranti'a Romei eterne séu a papismului, la care ne provocâmu acum si noi la rendulu nostru, va vení o dî cându se va desvalí in tóta golatatea ei. Si nu scimu ce onóre voru secerá acei ce numai pentru sine sciu sa pretinda, iéra pentru altii fia chiaru connatiunalii sei, striga: „departe dela mine!“

Dlu autoru trebuiea se remâna la objectulu seu si acest'a erá dlu Eliade Radulescu. Se nu fia amestecatu acî o cestiune asiá de grava si atunci dovedea toleranti'a cea atâtu de implorata de densulu, toleranti'a cea atâtu de pretinsa de secululu nostru si de prosperarea comuna a societâtiei natiunali si omenesci.

Fia dara cá acésta admonitiune se descepte bunulu si ecuitabilulu simtiu in dlu autoru si in toti cei de unu cugetu cu densulu, cá sa nu se mai folosésca de ori ce ocasiune, fara de a cugetá la reulu celu nutrescu si inaintéza prin vorbirea cu despretiu despre biseric'a, sub carea se umbrescu vre-o diece milióne de români.

Evenemințe politice.

Momentele cele mai insemnate ale politicei interne s'au intemplatu in dilele din urma in Cislaitani'a. Minoritatea ministeriului si a datu demissiunea in mânile monarcului, si i s'a si primitu. In acést'a in senatulu imperiale s'a inceputu desbaterea adresei la cuventulu de tronu. Cu ocasiunea acést'a s'a vediutu aceea-si diferintia si intre membri senatului, carea a fostu intre majoritatea si minoritatea din ministeriu. O parte din deputati (mai cu séma nemtii) vorbira pentru sustienerea statului de fatia alu constitutiunei; altii pentru impacarea cu natiunalitâtile precâtu se póte fâra de vatemarea constitutiunei si a intregitâtiei imperiului. Intre acesti din urma suntu polonii, slovenii, tirolenii si cancelariulu imperiale, cá deputatu alu R e i c h e n b e r g u l u i, contele de B e u s t.

Impregiurarea acést'a din urma e demna de a fi luata in consideratiune, pentru ca ea ne indreptatiesce la o schimbare in pârtile de dincolo de Lait'a, séu, déca nu, la o retragere mai tardia a cancelariului si apoi la o schimbare in politic'a esterna a imperiului.

Totu din Cislaitani'a avemu sa inregistrâmu o miscare turburatória, intemplata nu demultu in Reichenberg (Bohemi'a). Unu agitatoru de lucratori a tienutu, fâra de a avé permissiunea autoritâtiloru, o adunare cu lucratorii si le-a vorbitu. Politi'a l'a arestatu si in urm'a arestârei s'au adunatu multime de ómeni inaintea tribunalului. Provocârile adresate de politia celoru adunati, cá sa se duca pre la casele loru, au remasu fâra resultatu si asiá deregatori'a s'a crediutu necessitata a recurá militia. Din acést'a a esitu unu numeru potrivitu si multimea a si inceputu a se retrage, dara nenorocire! o pusca se descarcà fâra voi'a soldatului ce o purtà in mâna si omóra pre unu tiparitoriu. Alte nenorociri nu s'au mai intemplatu, si autoritâtile locali spriginite de trupe, de voluntari si de pompierii din locu, suntu inca la pânda spre a nu se nasce vre-unu escesu nou.

Dincóci de Lait'a nu suntu eveneminte mai memorabile decâtu cestiunea provincialisârei confinieloru militari. Dupa cele ce le cetimu in diuariele slave provincialisarea, pusa acum in lucrare, aru provocá unu conflictu intre confiniari si Ungari'a. O corespundintia din Sisseculu militariu publicata in „Correspondance slave“ ne spune, ca unu numeru mare de oficieri de tóte armele, au adresatu in tempulu din urma cameradiloru loru din confinie, epistole, in cari acei'a esprima simpathie si in cari dîcu chiaru: Confiniarii nu debuie a se supune magiariloru; ei trebuie se resiste violentiei din partea acelor'a, pentru ca armi'a imperiale nu va suferí nici odata cá confiniele, cari au datu probe numeróse de devotamentu si fidelitate se fia umilite prin barbatii dela Pest'a si Debreczen.“ Va se dica acî suntu gentâti preste cari nu se póte trece cu un'a cu dóue fâra de unu risicu.

Diet'a Ungariei.

(Siedinti'a din 15 l. continuare.)

C. G h i c z y dechiara in desbaterea generala, ca voiesce a vorbí cu deosebire despre pensiuni; face mai intâiu inse nesce observâri asupr'a referatului. Infruntarea comitetului financialu din partea dlui Kemény, din causa, ca comitetulu nu si-aru fi datu parerea si asupr'a veniteloru statului e o dovéda, ca dlu Kemény n'a cetitu referatulu. Este adeveratu, ca comitetulu n'a potutu dupa cuviintia studiá bugetulu, din causa, câci preliminariele nu s'au propusu deodata; comitetulu si-a implinitu, incâtu a fostu cu putintia, datorinti'a, aterna dela casa, a luá astufeliu de dispositiuni, cá in viitoriu comitetulu se-si póta implini si mai esactu datorinti'a; este de convingere ca bugetulu nu se va poté desbate cu temeiu pâna cându nu se va propune casei la inceputulu anului si pâna se va

pertractá de comitetulu financialu. In Engliter'a se procede dupa o alta praesa ; cându se propunu preliminariele, se preface cas'a intr'unu comitetu sî la pertractare iau toti representantii parte. Asiá póte audî fia-care deputatu deslusîrea, ce da regimulu in privinti'a deosebiteloru positiuni sî póte judecá despre ori care suma ; in modulu est'a au procesu sî asiá numitele congregatiuni districtuale inainte de 1848 ; vorbitoriulu recomenda in fine restituirea acestei metode de pertractare. Apoi trece la objectulu vorbirei sele, adeca la cestiunea pensiuniloru. Premite, ca nu voiesce a face capitalu politicu din cestiunea dîsa, róga inse cas'a a considerá, ca propunerea, ce o va face, e convictiunea a intregei sele partite. Projectulu comitetului financialu 'lu primesce, incâtu acelu projectu statoresce, ca acele norme se fia pentru pensionati datatóre de mesura, care au avutu valóre in monarchi'a intréga in tempulu provisoriului, pretinde inse, cá la mai multi individi, decâtu propune comitetulu financialu, sa se detraga pensiunile. Cas'a decide a tiparí acestu projectu sî alu pune la ordinea dilei.

Contele F. Zichy combate parerile sî afirmatiunile lui C. Tisza sî C. Ghiczy sî acceptéza referatulu generalu alu comitetului financialu.

E. Simonyi face câte-va observatiuni asupr'a formei desbaterei de pâna acum'a. Ministrulu a propusu unu proiectu de lega despre bugetulu anului 1870, cas'a se decida, primesce'lu, s'au nu; fia-care ante-vorbitoriu 'si da votulu intr'acolo, ca primesce referatulu generalu alu comitetului financialu, s'au nu ; referatulu acest'a e inse numai o aprobare despre proiectulu bugetului, sî déca se primesce referatulu, nu s'a decisu inca nimic'a despre proiectulu bugetului. Densulu va se vorbésca despre proiectulu bugetului sî nu despre referatulu generalu. Ce se tiene de metod'a desbaterei bugetului se alatura la parerea lui Ghiczy, ca adeca procederea parlamentului englesu, séu cea inainte de 1848 in Ungari'a usitata aru fi mai buna, mai corespundietória. Contele Zichy dice, ca trebuie se ne grabimu cu desbaterea bugetului, din causa, ca avemu de a face multe reforme ast'a va se dîca, ca desbaterea bugetului e perdere de tempu in diedaru ; o doctrina curiósa, care nici intr'unu statu constitutionalu nu s'a mai acceptatu de óre-ce, ceva mai insemnatu, decâtu pertractarea bugetului, nu esista. Ea este garanti'a cea mai buna pentru libertatea sî constitutiunea tierei, câci la desbaterea bugetului se da ocasiune representantiei nationale a influintiá politic'a regimului ; nimicu nu póte intreprinde regimulu fâra bani. Trecundu la bugetu, constatéza prin date detailate ca spesele din dî in dî crescu ; pentru instructiunea publia nu se face nimic'a, mijlóce de comunicatiune sunstu negligate ; in privinti'a ast'a stâmu mai reu acum'a decâtu sub regimulu absolutisticu ; acel'a a cladit 606 mile de cele mai bune drumuri de statu in decursu de 14 ani, cu 30 milióne fl, regimulu constitutionalu ungurescu a cladit in decursu de 3 ani numai 10 mile de drumu cu 8,400,000 fl., drumurile vechi suntu decadiute, se afla intr'o stare miserabile.

Unu progresu pre terenulu scolasticu.

Malineravu, in 1/13 Ian: 1870.

Domnule redactoru ! Tempulu presinte, fórte criticu pentru natiunea româna, atâtu in privinti'a vietiei politice, câtu sî in privinti'a vietiei pacinice a sciintieloru, ne indémna cu deosebire se pasîmu cu precautiune sî totu odata cu resolutiune la realisarea scopuriloru sî intereseloru nóstre natiunale. Fortunele viforóse, ce ne amenintia a se slohozí asupr'a natiunei nóstre, prin influinti'a in scólele popularie le putemu delaturá numai prin energi'a sî sacrificiele nóstre proprii, cari le vomu aduce cu succesu atâtu mai curendu, cu câtu directiv'a ne e data prin nenumerate sfatuiri ale intieleptului nostru archipastoriu, precum sî prin otaririle sinodale ale metropoliei nóstre. Cumca scólele nóstre popularie sub conducerea supremului inspectoratu scolariu de presinte au luatu unu sboru imbucuratoriu nu póte negá nimenea, dara cumca pre lânga tóte aceste, poporulu, sî cu deosebire scól'le popularie au de a se luptá cu multe greutâti, este lucru constatatu

Pentru de a se invinge inse aceste greutâti trebuie se conlucrâmu, sî sa ne impreunâmu puterile materiale sî spirituale, sî se inaintâmu câtra unu scopu salutariu.

De sî suntu cunoscute iufluintiele binefacatórie ale intruniriloru sî la poporulu nostru, totusi in putiene comune au aflatu vocea acést'a a spiritului resunetu satisfacatoriu, sî in cele mai multe comune române ale patriei nóstre domnesce singularitatea, disordinea sî discordi'a.

Spre delaturarea acestei discordii sî singularitâti din comun'a nóstra, ce consta cam din 60 familii române, cunoscendu influinti'a binefacatória a intrunirei s'au contielesu laolalta a infiintiá intre sine cu mijlóce putienele unu fondu pentru lipse venitórie. Fondulu acest'a fiindu infiintiatu cam de 2 ani din cruceri oferiti dela particulari au sporitu prin interese de ajunge acum mai la 100 fl. v. a. sî avemu sperantia, ca crescendu capitalulu, interesele se voru puté intrebuintiá spre folosulu comunu.

Pre lânga tóte acestea fo'osulu cardinalu natiunalu, nu s'aru fi pututu mijlocí, de óre-ce ómenii neavendu conducatori, cari se simta lipsele cele mai intetitórie, nu-si scie intrebuintiá micile loru puteri spre unu scopu anumitu sî dintre tóte mai salutariu. In serbatorile craciunului inse venindu dlu Nicolau Prosteanu, cancelistu la judecatori'a comitatensa, in comun'a nóstra care-i e dealtmintrea sî loculu nascerei, se puse in contielegere cu parochulu localu, parintele Vasiliu Hodosiu, sî adunându poporulu intr'unu sinodu parochialu prin sfatuiri potrivite sî binevoitórie ii consiliara, a-si intruní puterile materiale sî a-si formá unu fondu scolasticu, din a cârui venitu sa se póta acoperí lipsele cele multe, ce le are scól'a sî elevii mai cu séma insa pentru delaturarea periculului, ce ne amenintia prin legea scolastica. Spre infiintiarea fondului scolasticu deci contribuira de buna voia toti românii din comuna sî anume : D. Nicolau Prosteanu 5 fl. Par. Vasiliu Hodosiu 2 fl Ioanu Prosteanu 1 fl. Nastanaile Bargâu 1 fl. Climentu Popu 20 xr. Ioanu Zeleriu 10 xr. Alessiu Ganea 20 xr. Stefanu Palea 20 xr. Pavelu Popu 10 xr. Nicolau Bargâu 20 xr. Ioanu Adamu 10 xr. Nicolau Romanu 20 xr. Ioanu Ganea 50 xr. Isaila Neagu 20 xr. Canditu Neagu 50 xr. Patrichie Zeleriu 30 xr. Zach. Stenutiu 50 xr. Tom'a Bargâu 20 xr. Ioanu Iordanu 1 fl. Dimitriu Bordeanu 1 fl. Zach Feredianu 1 fl. Ioanu Stenutiu 1 fl. Nastanaile Zeleriu 1 fl. Stefanu Stenutiu 1 fl. Stefanu Prosteanu 1 fl. Pavelu Prosteanu 1 fl. Pantiliu Bargâu 1 fl. Nic. Adamu 10 xr. I. Varg'a 10 xr. Cost. Siandoru 20 xr. I. Zeleriu 20 xr. Mich Palea 10 xr. Naft. Popu 20 xr. Pavelu Ilisiu 20 xr. Nic. Savu 50 xr. Nic. Radutiu 20 xr. Dim. Stenutiu 50 xr. Mich. Tifrea 20 xr. Naft. Popu 30 xr. Nic. Bargâu 50 xr. Petru Medua 20 xr. Ile Silivestru 20 xr. Ioanu Comanicu 20 xr. Nic. Siolomonu 20 xr. I. Bargâu 20 xr. Vas. Medrea 50 xr. Pav'a Valea 20 xr. Ioanu Silivestru 50 xr. Petru Radutiu 20 xr. I. Medrea 40 xr. Canditu Bargâu 20 xr. Grigoriu Rugmanu 20 xr. Sofi'a Bogdanu 10 xr. I. Crisianu 20 xr. Nicol. Barbu 20 xr. Vasiliu Palia 20 xr. Is. Neagu 20 xr. Ioanu Neagu 20 xr. I. Pascu 20 xr. Silim. Serbu 20 xr. Stef. Bertomeanu 20 xr. I. Medrea 20 xr. Petru Murti 20 xr. Cand Radutiu 20 xr. Hel'a Mórtii 20 xr. Vid'a Moartii 20 xr. Vas. Suciu 50 xr.

Fondulu acest'a scolasticu, cârui'a i se puse prin contributiunea acést'a incâtu-va fundamentu, s'a supusu unoru otariri ce se voru statorí din partea unei comissiuni alese.

Cu privire la fondulu vecinatâtiei române inse s'a otaritu cá interesele acestui'a sa se intrebuintiedie pentru cumperarea cârtiloru trebuincióse la copii umblatori la scóla, cari parte mare din caus'a paupertâtiei n'au nici cârtile de lipsa pentru invetiamentu.

FOISIÓRA.

Oratiunea funebrale tienuta la inmormentarea dir. Gavrile I. Munteanu de d. prot. I. Petricu.

(Capetu.)

Moralitatea acestui barbatu literatoru sî religiositatea lui au fostu de modelu nu numai scolariloru, ci sî dloru profesori, ce se aflá sub manuducerea lui ; iéru invetiaturele lui cele sanetóse trebuie se le pastrâmu cá nesce comori de mare pretiu in animele nóstre.

Repausatulu in un'a din cuventârile sele rostita la punerea petrei fundamentale a gimnasiului nostru, in presenti'a Esc. Sele dlui metropolitu sî inspectoru supremu alu scóleloru gr-res. din Transilvani'a dice : „Scopulu invetiaturei este formarea animei sî luminarea mintii. Anim'a se formeza prin cunosciinti'a religiunei, cu deosebire in biserica ; mintea se luminéza prin cultivarea sciintieloru in scóla. S. biserica ne invétia se fimu buni, se fimu drepti. Scól'a ne invétia se fimu sî intielepti. Nu este destulu se fimu numai buni sî drepti, ci pusetiunea nóstra cere, se fimu sî intielepti, circumspecti, „fiti blândi cá porumbii, sî intielepti cá sierpii,“ dice mântuitoriulu Christosu.

„A face bine si celoru ce ne facu nóue reu, e lucru crestinescu ; inse a fi circumspecti pentru neamicii nostri, se nu ne póta face reu, e intielepciune drépta, ce ni o da scól'a.“

Din cele pâna aici insirate despre viéti'a sî invetiaturile repausatului ne amu pututu, jalnici ascultatori, convinge, ca elu a urmatu barbatiloru celoru sânti sî alesi ai lui D-dieu, ca elu a insetatu dupa curtile Dlui, sî ca dupa invetiatur'a lui Christosu, s'a pregatitu pentru imperati'a lui D-dieu. Cu adeveratu, ca activitatea lui, meditatiunile sî lucrarea cea fâra de pregetu de dî sî de nópte, siederea la més'a de munca, i au casunatu o mica apoplexia sî alterarea mintii, sî dupa o suferintia de unu anu, acum repetendu-se ilu aruncà la patu cu stât'a taria, incâtu in intervalu de vr'o câte-va dile, dupa impartasirea cu St. Taine, mercuri sér'a la $8^1/_2$ si-au datu sufletulu celu nobilu in mânile creatoriului seu, in etate de 57 ani, lasându in adenc'a jale, pre scump'a sea socia Mari'a n. Baracu, pre iubit'a sea mama Mari'a, pre sor'a sea An'a cu soiulu ei parochulu I. Mihaltianu, pre stimatulu seu socru d. protop. Iosifu Baracu cu consórtea sea Elen'a sî fiica Tatian'a ; nepotii sei parint. Nicolau cu consórtea sea Zoe, concipistu de advocatura Gavrile, Paraschiva cu sociulu ei Stefanu Iosifu, Aureliu sî An'a precum sî corpulu profesoralu. amicii cunoscutii sî junimea scolaria.

Dorerea D-vóstra, jalnici remasi ai repausatului, este in adeveru mare sî nereparavera, totusi aveti cá buni crestini sî nationalisti acea mângaiere, ca scumpulu D vóstre repausatu, o perdere mare pentru integ'a natiune, v'a lasatu unu tesauru viu, in care lu aflati totudé-un'a de facia cu virtutile sî cu esemplulu, ce vi l'au ereditu faptele lui cele nemuritórie ; ve puteti mângaiá, ca repausatulu nu a gustatu in vietia o singura clipita de repausu, ci deapururea lucrà fâra oboseła pentru fericirea scumpei sele natiuni, sî astadi se odihnesce de tóte lucrurile sele ; acum secera fructulu ostenelelor sele, sî se bucura cu alesii lui D-dieu in ceriu.

Noi toti sî natiunea amu perdutu nemârginitu de multu prin mórtea lui. Ah ! de câte ori vomu simtí lips'a lui ! De câte ori vomu dorí se lu avemu in mijloculu nostru ! Dorerea nóstra inse ni se alina, sciindu din gur'a intielept. Solomonu : „Ca dreptii in vécu voru fi viui sî intru Domnulu plat'a loru,“ adeca dreptulu nu móre nici odata. Asiá nu, nu va morí nici odata barbatulu, pentru care ne amu imbracatu cu totii animile in doliu, sei petrecemu numai osemintele la cas'a eternitâtiei, ca ce virtutile lui voru perená numele lui in eternulu secleloru. Odihnesce-te dara in pace in D. repausate barbatu, care cu corpulu numai disparezi, sî gusta in locasiurile lui D-dieu resplat'a sî remuneratiunea credintiei sî a dragostei tele. Chipulu teu va petrece reinnoitu in animele nóstre, virtutile sî meritele tale voru fi nenitate odóre, cá esemplu de imitatiune posteritâtiei. Fia ti tierîn'a usióra, ca memori'a in sinulu natiunei va fi eternu duratória !“

In fine facù oratorulu organulu in Domnulu repausatului, aducendu in numele lui multiamite ferbinte sociei, cu care a traitu 9 ani mândru de portârile ei cele nobile, indreptându-i ultim'a recunoscientia sî pentru bun'a cautare in bóla, asemene sî tuturoru rudeniloru, archiereului, colegiloru societâtii academice, corpului prof., eforiei, junimei studióse, recomendându-i diliginti'a furnicei sî a albinei, spre a-si câstigá tesaurulu scientieloru de lipsa spre a fi luminatori poporului, conlucrându in concordia si cu puteri unite la inaltiarea stimei sî a prosperârei lui, amiciloru, gremiului negutiatorescu sî la toti petrecatorii de tóta natiunea sî confessiunea pentru afectiunile cele bune in viatia sî pentru onórea cea mai de pre urma, cerendu dela toti, cá sei dé ertarea cea mai de pre urma ! —

„Gaz. Trans.“

Cumca acestea intemplări suntu unu progresu insemnatu pentru comunitatea nóstra româna, care (constà din vre-o 60 familii) au fostu pâna in 1848 sub cea mai apasatória iobagia. nu incape nici o indoiéla sî tocmai din caus'a acést'a ne luâmu libertate a le dá publicitâtiei, nu pentru cá sa ne falimu, ci cá pasiulu ce l'amu facutu noi inainte, se servésca de esemplu altoru comunitâti mai cu séma dimpregiurulu nostru cari nu suntu cu multu mai mari. sî a câroru stare materiale inca nu e mai favorabila, cá a nóstra. Urându intreprinderei nóstre unu succesu favorabilu, nu ne putemu retiené a dîce, ca fórte putienu amu facutu sî inca fórte multu suntu de a se mai face

Ioanu Prosteanu,
docinte, cu mai multi consateni.

Malincravu in 3/15 Ianuariu 1870.

Astadi se petrecura la mormântu osemintele unui stimatu locuitoriu a comunei nóstre, pre care'lu jelescu toti locuitorii. Stefanu Prosteanu, cá plugariu sî cá representantu a comunei in comitetulu comitatensu a Albei superióre, dupa ce crescù pre fiulu seu in fric'a lui D-dieu, inziestrându'lu prin sudórea fetiei sele cu studiile teologice sî juridice, pâna de a puté ocupá unu postu publicu, reposà in Domnulu in 1/13 Ianuariu 1870 dupa o viatia plina de stradania sî de merite pentru biseric'a sî natiunea sea, in batranetiele venerabili de 70 ani, lasându dupa sine 3 fii, ce plângu pre scumpulu loru parinte.

Inmormentarea reposatului fu un'a dintre cele mai stralucite a comunei nóstre. Patru preoti seversîra servitiulu ddieescu in presenti'a unui numeru nu numai a româniloru, ci sî a altoru natiunalitâti ce cu preotii loru in frunte sî cu music'a locala luara parte la ultim'a petrecania a reposatului. Parochulu din locu Vasiliu Hodosiu rostí in cuvinte simtitóre, sî pline de mângaiere meritele reposatuli indemnându pre poporu la asemenea fapte. Ducânduse remasîtiele pamentesci la mormentu preotulu din Iacasiudorfu, Ioanu Lascu, luându testulu din sânt'a scriptura a 4 carte a imperatiloru capu 2 : „Se fia duchulu carele este intru tine indoitu in mine“ rostí o cuventare mângaetóre sî plina de invetiatura pentru publiculu adunatu. Cugetându la durerea generala ce o sântiá toti conlocuitorii comunei nóstre la inmormentarea acestui stimatu consateanu nu potu dîce alt'a decâtu : vecinica-i pomenire sî sei fia tierân'a usióra. †

Cu post'a de alalta eri ne vine confessiunea politica a dlui Em. Stanescu. Pentru ca se cunoscemu directiunea ideiloru politice a acestui june barbatu, iéta-o ací in tóta estinderea ei. Amu dorí se vedemu sî cea a celuil'altu candidatu, câci pre câtu amu pututu aflá, in cerculu Chisineului mai este unu petitoriu pentru deputatiune.

Stimati alegatori!

Cerculu Chisineului iéra-si e chiamatu cá se-si aléga representante dietalu ; — cu privire la acésta impregiurare mai multi préstimati alegatori din acestu cercu me onorara cu multu pretiuit'a loru incredere, provocându-me, ca pentru alegerea mai de aprópe se primescu candidatur'a de ablegatu, la care provocare precum m'amu esprimatu sî in 28 a lunei trecute in Chisineu inaintea multîmei, ce representá 13 comune din acestu cercu, asiá sî cu acésta ocasiune me declaru cumca primesu acésta onóre, ce mi s'a oferitu abunaséma nu cá unu devotamentu meriteloru mele personali, ci mai alesu ca o sincera sî resoluta alipire câtra principiele ce le profesediu.

Nu me indoiescu, cumca sî stimatii alegatori ai acestui cercu suntu petrunsi totu de aceste principie, sî de aceea voru nisuí, ca la alegerea cea mai de aprópe se reésa cu unu representante, care este resolutu a apará cu abnegatiune interesele cele mai vitali ale poporului, carele mai alesu adi e apesatu din tóte pârtile.

Dreptu aceea, déca cu acést'a ocasiune vointi'a poporului me va onorá pre mine, cá se-i potu fi representante la diet'a tierei, unde are sa se decida sórtea nóstra comuna, atunci mi voiu tiené de cea mai sânta detorintia, cá se conlucru in armonia cu acea partida, carea din respoteri se nisuesce, ca deoparte se mai usioredie sarcinele comune, iera de alt'a parte prin introducerea reformeloru corespundietórie timpului se asecuredie libertatea comuna pentru tóte natiunile conlocuitórie, — voiu conlucrá dara cu partid'a stânga, cu partid'a opositiunala — liberala, dela carea numai potemu astepta adeveratele reforme corespundietórie cerintieloru nóstre.

Prin urmare, inainte de tóte me voiu nisuí ca art. XII. din an. 1867, prin care s'au sacrificatu cele mai esentiali drepturi ale tierei pentru realisarea unei sisteme guvernamentali contraria principieloru democratice, sa se strafórme legalminte. câci numai asiá credu ca se va poté introduce in tiér'a nóstra adeverat'a egal'a indreptatíre natiunale, adeverat'a viétia constitutiunala — liberale.

O tiéra numai atunci póte fi libera, cându inainte de tóte e libera de ori-ce influintia straina, amintitulu articlu de lege inse permite, ca despre cele mai cardinali drepturi ale tierei se dispuna o potere, carea nu e de a dreptulu respundietória tierei.

In lupt'a acést'a cá punctu de manecare voiu respectá legile din 1848, fiindu ca suntu inspirate de democratia.

Dintre causele interne ale tierei abunaséma caus'a natiuniloru conlocuitórie este cea mai aduncu taiatória in organisatiunea statului nostru, sî de aceea cu tóta aderinti'a voiu conlucrá, ca acést'a causa sa se resólve spre indestulirea generale a tuturoru natiuniloru din patri'a acést'a, câci acést'a pretinde fericirea sî bunastarea adeverata a tierei.

Estu modu s'a sprimatu sî Domnitoriulu nostru in cuventulu seu de tronu, ca numai acolo póte fi sî patri'a fericita, unde popórele suntu satisfacute sî fericite.

Adeveru ca cestiunea natiunalitâtiloru se dice a fi regulata dejá prin art. XLIV. din an. 1868,— inse scimu bine ca prin acést'a lege nu s'a potutu indestulá pretensiunile juste ale natiunalitâtiloru, — ma din contra, ca tóte legile cari nu suntu dictate de unu spiritu adeveratu democraticu, sî a ésta lege mai multu a produsu nemultiamirea generale a natiunalitâtiloru, sî prin acést'a a incalcitu relatiunile nóstre interne.

Din totu sufletulu doresc, ca intre natiunalitâtile conlocuitórie se domnésca o adeverata fratietate, de aceea voiu conlucrá cá sa se efectuedie deplin'a egale indreptatíre a natiunalitâtiloru, sî de aceea voiu fi mândru a poté conlucrá cu barbatii partitei natiunali — opositiunali, câci acesti'a mai bine potu cunósce lipsele poporului.

Pre asta cale credu, ca se va sterpí rivalitatea sî iritatiunea stricacióse, ce domnesce adi intre diferitele natiuni conlocuitórie, sî numai prin acést'a indestulire generale credu ca stagnatiunea, ce domnesce in presinte la noi, se va schimbá intr'o nobile rivalitate de progresu, de bunastare materiale sî spirituale.

Voiu respectá intregitatea patriei nóstre.

Doresc libertatea religiunaria, — egal'a indreptatíre a tuturoru religiuniloru, — prin urmare cu totu devotamentulu voiu fi pentru respectarea autonomiei bisericei, — sî pentru sustienerea scóleloru confesiunali.

Doresc ca municipiele sî comunele, pre lânga conservare autonomiei loru, sa se organisedie pre basea spiritului democraticu, fiindu tóte clasele poporului indeplinu egalu indreptatíte.

Monopoliulu de tútunu, sî asiá numitele „accise,“ pre cum sî timbrele, sa se stérga pentru totudeun'a, câci venitulu, ce aducu aceste statului, nici de câtu nu suntu in proportiune cu sarcinele sî neplacerile legate de sustienerea loru.

Totu asiá voiu conlucrá sî pentru regularea, respective stergerea, remasîtieloru feudali, asiá numiteloru regale sî dieciueli, cari nu mai potu corespunde spiritului timpului de adi.

Daru fórte numeróse suntu cestiunile, cari ascépta o reforma urginte, — acolo e usiorarea contributiuniloru directe sî indirecte,— libertatea comerciului sî industriei, — asecurarea dreptului de intrunire sî asociatiune libera, — codificarea legiloru civili sî penali, sî alte mai multe, cari nu potu suferí amanare ; dreptu aceea din respoteri me voiu nisuí, ca tóte aceste sa se resólve conformu spiritului timpului inaintatu de adi, conformu spiritului liberalu alu democratiei adeverate, respectivu amesuratu puteriloru materiali ale poporului.

Doresc inlocuirea casei magnatiloru prin unu senatu, care e mai corespundietoriu vietiei parlamentarie — liberale.

Me voiu trudí, ca guvernulu sa se interesedie de ací incolo mai multu de cultivarea poporului.

Voiu conlucrá din resputeri pentru bunastarea preotimei sî a invetiatorimei. Preotii sî docintii suntu „lumin'a poporului.“ conservatorii (mântuitorii) natiunei nóstre, sî totusi au se traiésca mai ca numai „din cuventulu lui D-dieu.“ . . .

Sî deóre-ce adeverat'a democratia numai atunci sî implinesce missiunea sea sublima in deplin'a consecintia, cându se nisuiesce, ca cea mai mare parte a omenimei sa se impartasiésca de bunetâtile egalei indreptatíri, me voiu simtí pré fericitu a conlucrá pentru emanciparea femeiloru.

In fine me dechiaru, cumca nici cându nu voiu uitá de interesele sî cerintiele speciali ale cercului Chisineului, sî intru câtu mi va fi cu potintia totude-un'a voiu fi gat'a la dorinti'a alegatoriloru mei pentru promovarea acestor'a.

Iara la capetulu fiesce-cârui anu mi voiu tiené de detorinti'a stimatiloru alegatori a dá socóta despre faptele mele, despre conduit'a mea ablegatiale.

Dee ceriulu cá se invinga : fratietatea, egalitatea sî libertatea !

Se traiésca patri'a sî Domnitoriulu !

Se traiésca constitutiunea !

Se traiésca poporulu sî dreptatea !

Se traiésca partit'a stânga opositiunale — liberale — natiunale !

Se traiésca democrati'a !

Se traiésca bravii alegatori din acestu cercu electorale !

Sa se implinésca voi'a poporului, voi'a lui D-dieu !

D-dieu cu noi sî cu sânt'a nóstra causa. !

Advocatulu :
Emericu B. Stanescu.

Varietâti.

*** Maj. Sea Regin'a s'a intorsu din caletori'a dela Rom'a sî a venitu deadreptulu la Bud'a. Ací fu intempinata de Maj. Sea Regele, de contele Andrássy, archiducele Rajner, conte Festetics, bar. Gablenz sî Magistratulu din Bud'a. Principele de coróna sî archiducesa Gisell'a au sositu a dóu'a di.

*** Principele, fiulu lui Napoleonu III imp. francesiloru va caletorí in primavér'a viitória prin Germani'a sî Austri'a.

*** „Reuniunea sodaliloru români“ a avutu, din unele impregiurâri neprevediute, numai dominec'a trecuta adunarea sea generale. Comitetulu celu nou este urmatoriulu : Presiedinte N. Cristea, vice-pres. P. Piso, cassieriu N. Santionu, controloru S. Simonetti, notariu Georgiu Bradu, membrii : G. Mocianu, I. Micsianu, N. Vestemeanu sî Michailu Vladu.

*** Perderile in Dalmati'a. Dupa date oficiali in luptele dela 7 Octobre pâna in 30 Novembre a. tr. au remasu morti : 12 oficieri sî 72 feciori ; s'au ranitu 14 oficieri sî 224 feciori ; s'au perdutu 1 oficieru sî 48 feciori. Statulu efectivu alu trupeloru de acolo a fostu 374 oficieri sî 13,130 feciori.

*** Dupa cum vedemu din unele foi natiunale redactorulu „Federatiunei“ a intratu in arestulu la care fu condamnatu in 17 l. c. st. n. pentru afaceri de presa.

*** Drumuri rele. Din tóte pârtile ni se spune, ca drumurile suntu in decadentia sî câtu amu umblatu sî noi pre ele amu vedintu ca asiá este. Diregatoriele constitutiunali aru trebui se fia mai energice in privinti'a acést'a.

*** Eri fu septamân'a de cându la Vintii inferiori a tunatu sî fulgeratu sî dupa aceea indata a inceputu a ninge néu'a cea dintâiu din acestu anu.

*** Din caus'a drumului ingreunatu post'a pentru Vien'a pléca de luni incóce la 4 óre dupa amédi sî nu la 6 óre dupa cum se intemplà mai inainte.

*** Din Pest'a se scrie ca in siedinti'a speciale a societâtiei de cunoscintie naturali din 19 Ian. n. B. Winkler a cetitu unu raportu despre stratulu de cârbuni din Valea Jiiului (Transilv ni'a). Densulu fiindu in fati'a locului spre a se convinge despre adeveru a constatatu dimpreuna cu altu domnu Dr. Hoffmann, ca ací se afla stratulu celu mai mare de cârbuni, de cum se afla de aceste in Ungari'a intréga.

*** Din Szigetvár vinu sciri fórte triste. Acolo comassatiunea mosieloru a datu ansa la conflicte serióse intre posesorii mari sî impiegatii statului de o parte sî intre tierani séu proprietarii mici de alta parte. A trebuitu se vina bratiu militariu sa domolésca tumultulu escatu, 31 de ómeni cá capete-

terie de ascedenti sunt'u prinsi si in locu militi'a patrulieza pre strade sa sustiena liniscea si ordinea.

*** Drumu de feru. Pre lânga tóte greutâtile iernei acestei'a lucrârile drumului de feru Oradea—Clusiu—Brasiovu au mersu inainte. Sectiunea dintâiu e mai gat'a. Pâna la Clusiu cladirile suntu gat'a si 13 mile dela Oradea in directiunea spre Clusiu suntu asiediate si sinele. Cele-lalte sectiuni inca suntu in lucru si altele se voru incepe in primavéra cu tóta energi'a.

*** Espusetiune universale in Vien'a. In Vien'a a desbatutu reuniunea industriaria despre compunerea unui comitetu, carele se lucre unu programu, carele se reguleze tienerea unei espusetiuni generale in Vien'a.

*** Obligatiunile dela drumurile de feru române se cauta tare si se sustienu pâna acum bine, cu unulu pâna si dóue percente preste cursulu de emissiune. O seria nóua a acestui pretiu, basata pre concessiunile de mai inainte si acelesi conditiuni, cá la emissiunile de mai inainte, intra acum succesive in vendiare. Efectulu acest'a este apretiatu de capitalistii cei mici, din caus'a cameteloru celoru bune, ce le aduce.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu :

(Continuare.)

Din Sabesulu-sasescu, tramisi totu prin P. Prot. I. Tipeiu, dela DD.: Nicolau Gaitanu advocatu in Aiudu 5 fl. Ioanu Axente proprietariu in Cricâu 5 fl. Georgiu Fogarasi proprietariu in Órd'a de josu 2 fl. Nicolau Barbu advocatu in Alb'a-Juli'a 2 fl. P. Canditu Moldovanu parochu gr. or. in Totoni 1 fl.

Sum'a 15 fl. v. a.

Din Ibanesci, tramisi prin dlu redactoru alu „Tel. Rom." Nic. Cristea, si publicati in nr. 82 alu „Telegr. Romanu" sum'a de 4 fl.

Din Hatiegu, tramisi totu prin dlu B. Popoviciu, dela D'.: Nicolau Tokats 1 fl. Angelo Dall Asta, italianu, 1 fl. Zanon Francesco italianu, 50 xr. Georgiu Nandr'a 1 fl. — cu totulu 3 fl. 50 xr. v. a.

Dela dlu invetiat. in Cristianu lânga Sabiiu Georgiu Pipernea, deadreptulu 1 fl.

Din Poian'a (Mercurei), predati prin dlu not. Nic. Ciugudeanu, dela DD.: Ioanu Manegutiu parochu 1 fl. Nicolau Dobrot'a parochu 1 fl. 10 xr. Nicolau Ciugudeanu not. com. 2 fl. Ioanu Manegutiu invet. 50 xr. Ioanu Banu 8 xr. Teodoru Opreanu 6 xr. Mari'a Capreanu 10 xr. Ilie Opreanu 10 xr. Ilie C. Opreanu 10 xr. Ioanu Funtâna 3 xr. Nicolau Radu 4 xr. Nicolau Brang'a 10 xr. Stefanu Bozdog 10 xr. Dimitriu Suciu 4 xr. Ioanu Bozdogu 4 xr Georgiu Gise 1 fl. Ioanu Banu 4 xr. Aronu Vonica 8 xr. Ioanu Neaga 10 xr. Nicolau Bozdogu 10 xr. Nicolau Sierbu 12 xr. Dimitriu Bozdogu 10 xr. Nicolau Tom'a 20 xr. Dimitriu Tom'a 40 xr. Dimitriu Olariu 10 xr. Dimitriu Tam'a 10 xr. Dimitriu Dancila 10 xr. Dimitriu Lazaru 20 xr. Aronu Sierbu 20 xr. Veduv'a reposatului parochu Aronu Sierbu 10 xr. Vasiliu Sierbu 20 xr. Dimitriu Bâj'a 6 xr. Dimitriu Bâj'a 4 xr. Const. Hendareanu 14 xr. Aronu Maiutiu 10 xr. Nicolau Lazaru 10 xr. Georgiu Lazaru 10 xr. Ioanu Gise 10 xr. Moise Dobrot'a 16 xr. Ioanu Tom'a 5 xr. Nicolau Bozdogu 20 xr. Teodoru Bozdogu 10 xr. Ioanu Banu 12 xr. Nicolau Banu 4 xr. Ioanu Hendarianu 4 xr. Dimitriu Vonic'a 30 xr. Ioanu Tanasiu 10 xr. Ioanu Opreanu 19 xr. Nicolau Banu 10 xr. Marcu Bejiu 10 xr. An'a Ioanu Verz'a 10 xr. Const. Radu 10 xr. Nicolau Baji'a 10 xr. Ioanu Bejiu 10 xr. Ioanu Stoianu 12 xr. Nicolau Staicu 20 xr. Nicolau Stoianu 19 xr. Dimitriu Hendoreanu 5 xr. Aronu Stoianu 10 xr. Nicolau Sierbu 8 xr. Vasiliu Sierbu 10 xr. Nicolau Simionu 10 xr. Ioanu Manitiu 20 xr. Nicolau Dancila 3 xr. Ioanu Tam'a 10 xr. Dtriu Baji'a 40 xr. Ilie Sierbu 10 xr. Dtriu Baji'a 4 xr. Dtriu Dtriu Sierbu 4 xr. Ioanu Staicu 4 xr. Nicolau Sierbu 10 xr. Dtriu Fetianu 5 xr. Petru Dobrot'a 3 xr. Ioanu B. Simionu 20 xr. Nicolau Sarachie 5 xr. Grigoriu Munteanu 5 xr. Vasiliu Staicu 4 xr. Bucuru Simionu 10 xr. Dimitriu Simionu 5 xr. Ioanu Dobrot'a 3 xr. Ioanu Bozdogu 10 xr. Dtriu Fetianu 3 xr. Dtriu Stoianu 5 xr. Georgiu Michaiu 10 xr. Ioanu B-ji'a 10 xr. Nicolau Mari'a 2 xr. Ioanu Bat'a 10 xr. Dtriu Manitiu 40 xr. Ioanu Dobrot'a 10 xr. Petru B ji'a 4 xr. Nicolau Hendarianu 10 xr. Dtriu Dobrot'a 20 xr. Nicolau Dobrot'a 1 fl. Vasiliu Fetianu 2 xr. Ioanu Iancu 4 xr. Ioanu Mugescu 4 xr. Georgiu Dobrot'a 20 xr Ioanu Rodeanu 4 xr. Ioanu Negru 20 xr. Dtriu Simionu 10 xr. Ioanu Sierbu 10 xr. Bucuru Manitiu 2 xr Ioanu Sierbu 4 xr. Bucuru Sierbu 1 fl. Dtriu Bot'a 3 xr. Ioanu Gise 4 xr. Ioanu Siufanu 40 xr. Dtriu Nicóra 20 xr. Dtriu Siufanu 1 fl. Ioanu Brang'a 10 xr. Nicolau Siufanu 10 xr. Const. Rodeanu 12 xr. Ioanu Sierbu 4 xr. Aronu Lazaru 10 xr. Ioanu Dobrot'a 4 xr. Nicolau Vonica 30 xr. Mari'a I. Vonica 2 xr. Vasiliu Siufanu 10 xr Ioanu N Opreanu 10 xr. Nicolau Siufanu 10 xr. Dtriu Siufanu 10 xr. Nicolau Bozdogu 10 xr. Mari'a G. Stanciu 4 xr. Ioanu Opreanu 10 xr. Ioanu Manitiu 5 xr. Nicolau Radu 10 xr. Const. Munteanu 40 xr. Ioanu Siufanu 10 xr. Ioanu I. Banu 10 xr. An'a I. Luminariu 5 xr. Mironu Vonica 4 xr. Ales. Brang'a 5 xr. Const. Valcanu 20 xr. Nicolau Opreanu 10 xr. Nicolau Rodeanu 10 xr. Nicolau Stancioiu 5 xr. Georgiu Gise 50 xr. Ioanu Georgiu parochu 20 xr. Ioan'a Savului 2 xr. Nicolau Bozdogu 10 xr. Dtriu Banu 20 xr. Bucuru Bozdogu 10 xr. Nicolau Baji'a 10 xr. Ioanu Munteanu 15 xr. Dtriu Opreanu 10 xr. Nicolau Ciortanu 20 xr. Nicolau Munteanu 10 xr. Dtriu Grigoriu 5 xr. Ioanu Crisnicutiu 10 xr. Moise Marcu 20 xr. Iosifu Bogdanu 20 xr. Georgiu Siufanu 20 xr. Nutiu 20 xr. Ioanu Bozdogu 50 xr. Nicolau Valcanu 10 xr. Pavelu Valcanu 20 xr. Dtriu Stoianu 4 xr. Nicolau Valcanu 5 xr. Ilie Opreanu 50 xr. Dtriu Funtâna 10 xr. Ioanu Vonica 5 xr. Nicolau Vonica 20 xr. Nicolau Radu 10 xr. Ioanu Dobrot'a 10 xr. Ioanu Dobrot'a 10 xr. Petru Vladu 20 xr. Const. Siufane 10 xr. Bucuru Siufane 8 xr. Ioanu Dancila 50 xr. Ioanu Capatiena 10 xr. Ioanu Vonica 10 xr. Dtriu Siufane 10 xr. Ioanu Vonica 10 xr. Const. Funtâna 10 xr. Ioanu Funtâna 3 xr. Nicolau Manegutiu 10 xr. Manitianu 4 xr. Const. Vonica 4 xr. Ioanu Opreanu 20 xr. Ilie Dobrot'a 20 xr. Ioanu Mog'a 4 xr. Dtriu Vonica 4 xr. Dtriu Radu 20 xr. Ioanu Valcanu 10 xr. Ioanu Valcanu 10 xr. Ioanu Valcanu 5 xr. Dtriu Lazaru 10 xr. Ioanu Manitiu 10 xr. Ioanu Capitiên'a 20 xr. Nicolau Capitiena 2 xr. Dtriu Tomoiu 10 xr. Dtriu Funtâna 4 xr. Moise Banu 4 xr. Dtriu Cornea 5 xr. Ioanu Cornea 5 xr. Ioanu Banu 20 xr. Dtriu Tom'a Opreanu 20 xr. Dtriu Funtâna 2 xr. Dtriu Gise 10 xr. Ioanesiu 30 xr. Nicolau Funtâna 20 xr. Ilie Banu 10 xr. Ioanu Sierbu 4 xr. Nicolau Rodeanu 4 xr. Ioanu Negru 10 xr. Ioanu Rehoveanu 1 fl. Dtriu Vonica 10 xr. Ioanu Munteanu 10 xr. Dtriu Marcu 10 xr. Dtriu Vonica 10 xr. Vasiliu Sierbu 5 xr. Nicolau Banu 5 xr. Ioanu Opreanu 20 xr. Ioanu Vladu 20 xr. Dtriu Opreanu 10 xr Nicolau Porumbelu 4 xr. Revec'a Hasiului 4 xr. Chiv'a Gunoiesiului 2 xr. Vasiliu Manegutiu 20 xr. Ioanu Puscasiu 3 xr. Pantilu Serbu 6 xr. Dtriu Valcanu 2 xr. Nicolau Funtâna 4 xr. Nicolau Hasiu Lazaru 10 xr. Ioanu Banu 5 xr. Dtriu Marcu 5 xr. Aronu Georgiu 10 xr. Teodoru Manitiu 20 xr. Dtriu Manitiu 10 xr. Nicolau Dobrot'a 10 xr. Dtriu Opriti'a 10 xr. Paunu Peti'a 2 xr. Georgiu Rodeanu 5 xr. Ioanu Dobrot'a 10 xr. Ioanu Marcu 4 xr. Ioanu Hendarianu 4 xr. Georgiu Suciu 20 xr. G. Rodeanu 15 xr. Dtriu Manitiu 10 xr. Dtriu Sierbu 2 xr. Dtriu Pareu 4 xr. Ioanu Bejiu 10 xr. Ioanu Schiopu 5 xr. Ioanu Dobrot'a 3 xr. Dtriu Siufane 10 xr. Dimitriu Gise 40 xr. Ioanu Manitiu 5 xr. Ioanu Manitiu 10 xr. Silvestru Banu 2 xr. Petru Manitiu 20 xr. Dtriu Stanciu 10 xr. Ioanu Manitiu 10 xr. Germanu Cornea 10 xr. Nicolau Cornea 7 xr. Const. Gligoru 3 xr. Pavelu Bodea 12 xr Ioanu Ilie 8 xr. Dtriu Suciu 10 xr. Bucuru Marcu 7 xr. Const. Marcu 10 xr. Bucuru Suciu 10 xr. Dtriu Banu 10 xr. Nicolau Funtâna 30 xr. Const Valcanu 10 xr. Ioanu Harachie 4 xr. Bucuru Manitiu 5 xr. Constantinu Sierbu si veduv'a Ioanu Serbu 1 fl. Nicolau Manitiu 1 fl. Ioanu I. Serbu 10 xr. Dtriu Siufane 50 xr. Ioanu Plesieriu 10 xr. Dtriu Hendorianu 4 xr. Const. Siufane 4 xr. Ioanu Marcu 10 xr. Ioanu Valcanu 5 xr. Dtriu Vonica 10 xr Ioanu Funtâna 20 xr. Ioanu Rodeanu 4 xr. Radu Moldovanu 5 xr. Ioanu Funtâna 20 xr. Nicolau Onufie 20 xr Nicolau Opreanu 10 xr. Aronu Rodeanu 20 xr. Dtriu Stoianu 10 xr. Pavelu Prodanu 4 xr. Constant. Prodanu 4 xr. Ioanu Valcanu 6 xr. Nicolau Florescu 20 xr. Nicolau Lalu 10 xr. Nicolau Rodeanu 5 xr. Stanu Branga 2 xr. Mari'a I. Dancila 2 xr. Ioan'a N. Oancea 10 xr. Ioanu Opreanu 10 xr. Dtriu Radu 10 xr. Mari'a I. Siufane 4 xr. Constant. Sierbu 5 xr. Nicolau Gise 9 xr. Const. Gise 10 xr. Const. Vladu 10 xr. Const. Opreanu 4 xr. Ilian'a N. Banu 4 xr. Bucuru Suciu 8 xr. Dtriu Munteanu 4 xr. Ilie Simeonu 10 xr. Ioanu Sarachia 4 xr. Dtriu Opreanu 20 xr. Nicolau Prodanu 5 xr. Nicolau Bozdogu 20 xr. Nicolau Funtâna 2 xr. Const. Gise 7 xr. Ioanu Radu 4 xr. Dimitriu Baji'a 20 xr. Nicolau Stoianu 9 xr. Ioanu Bozdogu 20 xr. Dtriu Munteanu 10 xr. Stanu Candea 4 xr. Nicolau Candea 3 xr. Pavelu Banu 4 xr. Dtriu Vonica 10 xr. Ioanu Radu 40 xr. Dtriu Zacharia 10 xr. Nicolau Prodanu 10 xr. Nicolau Olariu 15 xr. Nicolau Branga 20 xr. Dtriu Brang'a 20 xr. Ioanu Rodeanu 6 xr. Teodoru Gise 20 xr. Pavelu Rodeanu 10 xr. Ioanu Hendorianu 10 xr. Const Sierbu 20 xr. Nicolau Opreanu 20 xr. Ioanu Opreanu 11 xr. Nistoru Baji'a 4 xr. Nicolau Opreanu 4 xr. Nicolau Nicóra 10 xr. Ioanu Nicóra 4 xr. Nicolae Bozdogu 2 xr. Veduv'a Ioanu Opreanu Ciungu 40 xr. Dela lad'a comunale 16 fl.

Sum'a totala 64 fl. 57 xr.

NB. Lânga acest-ia au intratu deadreptulu dela I. Sierbu 2 fl.

(Va urmá.)

Sabiiu, 12/24 Ianuariu 1870.

Comitetulu.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Jupaniu, indiestrata cu emolumintele de o grâdina, un'a sessiune de pamentu parochiale, 90 de mesuri de cucuruzu si stola dela 90 de case, se deschide concursu pâna in 1 Februariu 1870, pâna cându doritorii de a dobendí acésta parochia suntu avisati recursurile loru provediute cu estrasulu de botezu si cu atestatulu consistoriale despre cualificatiunile loru, adresânde câtra sinodulu parochiale, districtualniculul domnu protopresbiteru alu Fagetului a le substerne.

Jupaniu, 4 Ianuariu 1870.

Comitetulu parochialu.

Atanasiu Ioanoviciu,
(5—1) prot. Fagetului.

Nr. 121 1869.

(6—1) **Edictu.**

Paraschiv'a Tatu din opidulu Codlea, districtulu Brasiovului, carea de 12 ani cu necredintia a parasitu pre legi itulu seu barbatu, Georgiu Pisu din Boholtiu, scaunulu Cinculoi mare, pribegindu in lume, nesciindu-se loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de josu negresitu sa se infacisiedie la subscrisulu foru matrimonialu, si sa dee respunsu la actiunea barbatului seu, séu in persóna séu prin representante, câci la din contra si in absenti'a sea se voru decide cele de lipsa, in intielesulu canóneloru s. bisericei nóstre.

Sabiiu in 29 Decembre 1869.

Scaunulu protop. gr-res. alu Cinculoi mare.

Edictu.

Nr. prot. 229. 1869.

Mari'a Capot'a din Hendorfu legiuit'a socia a plugariului Ioanu Mant'a din Trapoldu, scaunulu Sighisiórei, ambii de religiunea gr. or., carea de unu anu paresindu pre barbatulu seu s'a perdutu, de nu se scie nimic'a de ea, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o di dela datulu de mai josu sa se infacisieze la subscrisulu scaunu protopopescu cá foru matrimoniale, câci la din contra actiunea barbatului ei si in absenti'a ei se va pertractá si otarí dupa legi.

Sighisór'a, in 27 Decembre 1869.

Forulu scaunului prot. gr. or. alu Sighisiórei.

Zacharia Boiu,
(30—2) Protopresbiteru.

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Ianuariu 1870.

Metalicele 5%	60	25	Act. de creditu	216	40
Imprumut. nat. 5%	70	50	Argintulu	120	75
Actiile de banca	723		Galbinulu	5	80½

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. óra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 6. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 1830 Ianuariu 1870.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 4½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Ministeriulu din Cislaitani'a e incheiatu. Presiedinte este Hasner, baronulu Washington din Stiri'a e ministru de agricultura si L. d. M. C. Wagner, fostu guvernatore civile si militariu in Dalmati'a, e ministru de garde; cele-lalte portfoiuri le tienu ministri cari le-au avutu mai inainte.

Observarea ce ni o facusemu cu privire la cuventarea cancelariului Beust rostita in senatulu imperialu se afirma pâna acum de mai multe diuarie. Pusetiunea cancelariului o descriu fórte in defavórea lui. Ministrii respingu ori-ce sfatu, chiaru si bunu, care vine dela contele Beust. Afara de tóte aceste au mai eruptu o cérta intre cancelariu si ministri pentru fondulu de dispusetiune, pre care ministrii cislaitani voru sa-lu denege cancelariului; ba eventualu sa se lipsésca si ei cu totulu de densulu. Se mai adauge ca dupa culisse s'au intemplatu fórte multe. (Sciri mai nóue spunu ca Beust s'a impacatu cu Giskra).

In partea de dincóci de Lait'a e linisce mare in ceea ce privesce politic'a. Numai diet'a mai atrage atentiunea incâtu-va. Deci despre acést'a avemu mai pre largu rapórtele dietali.

Din Bucovin'a audiramu ca are sa se faca ceva pentru autonomi'a bisericésca. Eramu gat'a a crede ca desamortírea va fi terminata pre terenulu bisericescu si in Bucovin'a, pre cându „Albin'a" ne aduce in graba scirea, ca acést'a e numai o ironia. Sa nu desperâmu de totu.

O visita ce facù archiducele Carolu Ludovicu la Berlinu se esplica de semnu invederatu ca intre curtea de Vien'a si Berlinu a inceputu a fi relatiunile amicabile. Intempinarea ce o avù archiducele, asisderea si primirea, garantéza o prevenire care trece preste marginile curtenirei.

Din Parisu se scrie ca Rochefort, carele la immormentarea lui Victoru Noir, impuscatulu de principele P. Bonaparte, a adunatu multime de poporu si a vorbitu in deosebite renduri, mai pre urma a scrisu in fói'a sea lucruri injuriióse asupr'a dinastiei, — este judecatu, si acést'a cu invoirea corpului legislativu din care face si elu parte, la inchisóre si la pedépsa in bani. Cercetarea in urm'a faptei principelui Bonaparte curge inca.

Spani'a se apropia incetu dara fórte incetu de deciderea sortiei regimului seu. Telegramele de acolo spunu, ca alegerile suntu in mare parte in favórea monarchistiloru. Principiulu monarchicu are dara prospectele cele mai bune, insa monarchulu este greu de gasitu.

In Romani'a, Camer'a ocupa astadi loculu celu dintâiu de interesu politicu. Acést'a s'au ocupatu si se ocupa inca mai multu cu interpelâri. Un'a in afacerea evreiloru amu amintit'o si noi, si respunsulu ministrului de interne l'amu reprodusu in tóta estinderea lui. *) De interesu deosebitu va fi interpelarea (si de siguru si respunsulu la dens'a) ce vrù sa o faca deputatulu Cozadini in siedinti'a din 12 Ianuariu in privinti'a suspendârei subventiunei bisericei din Sucév'a (Bucovin'a). Reintroducendu-ne la cestiunea evreiloru, Ministrulu Cogalniceanu a datu o cercularia câtra prefecti, prin carea ii provóca a urmá rigurosu legile esistente fatia cu evreii.

De unu tempu incóce trebuie ca se misca ceva in Romani'a. Nu intielegemu bande bulgare, ci, fiindu ca se scrie multe despre nóue aliantie de partide, miscâri ministeriali séu pentru fotolii ministeriali. Se scrie d. e. ca albii si rosii iéra se apropia unii de altii spre a veni la putere. Impregiurarea acést'a are insemnetate fórte mare pentru Romani'a si pentru români. Ea in agitatiunile vanitâtiloru personali nu ajunge la o statornicia nici odata si intru nimic'a. Progresulu este impedecatu, si cându e vorb'a ca la o constelatiune politica se faca si ea parte in favórea sea, este paralisata de certe interne si nu póte face nimic'a. Nici o tiéra si nici o natiune apasata nu a avutu atâtu norocu cá cea a Romaniei, dela 1857 incóce, dara unde lucra numai norocului si nu ratiunamentulu sanetosu alu ómeniloru de statu, póte sosi unu momentu fatalu, unde norocului si intóree dosulu si atunci e reu de elientii lui de mai nainte. Românii din Romani'a aru trebuí sa cugete, ca se afla in vecinatate de o putere mare, cari numai pentru ca nu i s'a datu ocasiune nu a pusu mân'a pre dens'a si asiá ei se faca politica de esistintia natiunale déra nu politica de partide. Sa sustiena guvernulu care administréza bine tiér'a si care scie câstigá respectulu altoru staturi. Ei inse se injura mereu; fia-care parte are unu catalogu de pecate, care le tiene continuu la nasulu celei-lalte parti si la nasulu publicului.

Diet'a Ungariei.

(Continuarea vorbirei lui E. Simonyi, tienuta in siedinti'a din 15 Ian.)

In fia-care anu se risipescu, sub diferite preteste, sume enorme, fâra a simtí vre-o meliorare, fâra resultatu, sumele se folosescu spre beneficie locale; urm'a, unei astufeliu de economii rele, e ca acum stâmu cu multu mai reu, decâtu sub regimulu absolutisticu, ne va costá milióne multe, pâna vomu ajunge iéra-si la status quo ante. Guvernulu centralu costa cu 34 milióne fl. mai multu, ca sub Bach, precându tóta lumea crede, ca unu regimu constitutionalu aru poté cu mai pucine spese administrá, decâtu unulu burocrato-absolutisticu.

Mai departe facundu vorbitoriululu unele observatiuni la metod'a de administrare a ministrului de financie, propune casei urmatoriulu proiectu de conclusiune: Considerându procederea cea de pâna acum a regimului, referitória la administrarea pecuniara, in urm'a cârei'a financiele statului au devenitu intr'o stare deplorabila, se pronuntia cas'a, ca in interesulu tierei nu e consultu a incredintiá de ici incolo administrarea erariului ministeriului presinte, din care causa nu primesce proiectulu bugetului propusu. (Aplause prelungite din partea stângei estreme)

E. Ivánca se dechiara absolutu contr'a programei desvoltate in memorandulu minoritâtiei cabinetului cislaitanu si reprobéza politic'a majoritâtiei cabinetului, care voiesce a detrage opusetiunei tóte drepturile. Delegatiunei magiare i-aru dá instructiunea, se nu voteze pentru armat'a maritima nici unu crucieriu, pâna cându nu va recunósce si flamur'a magiara, apoi se mijlocésca, cá si in Cislaitani'a sa se strapuna punctulu de gravitatiune alu puterei armate in honvedi, câci numai asiá se póte micsiorá bugetulu celu enormu intrebuintiatu pentru linia.

In siedinti'a din 17 Ian. presinta presiedintele, dupa autenticarea protocolului, mai multe petitiuni jurisdictiunale; petitiunile se tramitu comissiunei respective. Deputatii A. Barcsay si A. Szöcs ceru concediu, fiindu morbosi, pre tempu nedeterminatu. E. Laszló si o. I. Rudich substernu petitiuni, care asemenea se predau comissiunei petitionarie.

E. Ivanca interpeléza pre ministrulu comunicatiunei: presintá-va casei proiectulu consiliului calei ferate nordu-ostice, privitoriu la cladirea liniei Nyiregyház-Ungvár?

Ministrulu com. E. Mico dechiara ca lini'a din cestiune e urginte si ca interesulu tierei recere, cá acést'a linia sa se cladésca cu pretiu câtu se póte de eftinu. Regimulu va dá concessiune acelui concurentu, care va imbiá conditiuni mai favorabile. Tempulu presintârei proiectului inse nu se póte determiná. Ministrulu respunde si contelui L. Simonyi si promite, ca va propune in scurtu unu proiectu referitoriu la cladirea liniei ferate Essecu-Fiume.

Presiedintele min. c. Andrássy respunde la interpelatiunea lui C. Tisza, in caus'a provincialisârei confiniului militariu: ca trimiterea autografeloru, privitórie la provincialisarea confiniului militariu, presiedintelui ministeriului de dincolo de Lait'a nu s'a potutu evitá, din causa ca cuotá Ungariei, care dupa anecsarea confiniului are se fia mai mare, numai asiá s'a potutu determiná. La interpelarea: din ce causa unulu din autografe n'a fostu contr'asemnatu de d-sea, respunde, ca nu la contr'a-semnatu, pentru cá sa se véda, ca acelu autografu l'a esmisu imperatulu, motu proprio.

La intrebarea ultima, ca are regimulu de cugetu a propune casei unu raportu, relativu la confiniulu militariu, respunde ministrulu, ca nu este causa. Nemultiamirea in confiniulu militariu au provenitu din schimbâri, dela care poporulu nu ascépta multu bine; déca inse confiniarii se voru convinge, ca schimbârile suntu pentru ei favoritórie, ca interesele loru nu suntu periclitate, este siguru, ca se voru liniscí.

C. Tisza e multiamitu cu respunsulu si e de parere, ca câtu mai curendu tóte mijlócele sa se folosésca spre liniscirea confiniului; mai departe doresce, cá autografele, cu deosebire, cari atingu interesele Ungariei sa nu se mai esmita fâra contrasemnarea ministeriului ungurescu.

Presiedintele min. Andrassy asigura, cá câtu mai ingraba se voru luá mesurile necesarie in cestiunea confinieloru.

Cas'a iá cunoscintia despre respunsulu presiedintelui min.

La interpelarea deputatului Urményi, relativu la cladirea casarmeloru, respunde min. Andrassy, ca s'a facutu pasii receruti. Urményi e multiamitu cu respunsulu. Bugetulu casei pentru lun'a c. se incuviintiéca.

Urméza desbaterea generala a bugetului pro 1870.

Irányi deschidiendu discutiunea doresce, cá pentru viitoriu sa se introduca pracs'a englesa.

Pentru referatulu comissiunei mai vorbesu Zsedényi si Máriássy. Contr'a Madarasz si Schwarz.

In siedinti'a din 18 Ian. se face, dupa autenticarea protocolului, votarea asupr'a alegerei unui membru alu comissiunei financiale, in loculu celui demissionatu; partit'a lui Deák a votatu pentru Széll.

Urméza continuarea desbaterei generale asupr'a bugetului de pre an. 1870.

Contr'a bugetului mai vorbescu Hevessy si Németh; cestu din urma intréba in fine pre ministrii, cu deosebire pre presiedintele min., ca de ce primescu, (min.) facia cu starea cea trista a tierei, remuneratiuni asiá mari si nu reducu si lefele celoru-lalti amploiati ministeriali.

Presiedintele min. respunde prin o vorbire mai lunga si accentuésa, ca ministrii din 1848 au avutu lefe si mai mari si ca din parte-i aru abdice de remuneratiune, déca nu i-aru fi téma, ca violéza prin acést'a onórea natiunei.

Fr. Pulsky reflectéza, cá referentu alu comissiunei, unoru obiectiuni, facute despre starea financiala.

In siedinti'a din 19 Ian. se continua desbaterea generala asupr'a bugetului pentru an. 1870.

Ministrulu de financie, M. Lonyay, combate dea meruntulu prin o cuventare mai lunga tote a-

*) Dupa „Ad. nat."

firmârile lui C. Tisza, C. Ghiczy, P. Moritz sî E. Simonyi, esprimându si in fine ironice speranti'a, cá cestu din urma, de óre-ce tóte presupunerile i suntu resturnate, va retrage votulu de neincredere propusu camerei.

Cu acestea se termina desbaterea generala sî presiedintele intréba cas'a, déca primesce referatulu generalu alu comissiunei financiale de basa pentru desbaterea speciala. Majoritatea casei primesce referatulu.

Se incepe pertractarea speciala a referatului sî se acceptéza fâra discutiune.

G. Várady intréba, ce suma se recere pentru despartiamentulu de presa sî ce scopu se urmaresce prin aceea presa?

Min. presiedintele respunde ca nu cunósce detaiurile bugetului sî ca dis'a presa are scopulu de a indreptá pareri scalciate (interne sî esterne) despre referintiele magiare.

L. Csernatony intréba, adeveratu e, ca mai multe diurnale suntu subventionate de statu?

In cestiunea acést'a vorbescu Tisza, C. Ludwig Simonyi, Csanády, I. Schwarz, E. Simonyi, Iványc'a sî Irányi sî presupunu ca de óre-ce min. presiedintele tace, suntu diurnale subventionate

Contele Andrassy respunde, nu ca s'aru vedé oblegatu, câci nu s'a facutu interpelatiune ci cá se taia cérta. Sum'a din cestiune (12,500) se intrebuintiéza pentru recuisitele buroulu seu etc.

Deák propune, cá lefele servitoriloru sa se imbunetatiésaa cu 20%.

Propunerea se va tiparí sî pune mâne la ordinea dilei.

In siedinti'a din 20 Ian. face Tisza câtra ministrulu de justitia dóue interpelatiuni:

1. Propunese-va unu proiectu de lege, prin care sa se suspenda pentru tóte foile politice de pre teritoriulu corónei magiare cautiunea sî déca se va primí proiectulu, sistá-se-voru acelea legi esceptionale si dispositiuni, câror'a suntu supuse foile din Tranni'a? 2. A dóu'a interpelatiune se tiene de comasatiunea din Tranni'a; interpelantele pretinde, ca caus'a acést'a sa se reguleze prin unu proiectu de lege specialu.

Cas'a trece la ordinea dîlei, la care e desbaterea speciala despre bugetulu presied. min.

Se incepe o discutiune mai lunga despre fondulu dispositiunariu de 120,000 fl.

C. Tisza, L. Berzenczei, A. Horváth, Bobory. Zsedényi sî Vucovich nu voiescu a votá fondulu disu.

Slavy observa, ca fiacare representante scie, spre ce e menitu fondulu de dispositiune, sî ca partea cea mai mare e convinsa de necesitatea acestui fondu.

Fr. Deák observa, ca Ungari'a are multi inimici sî ca necurmatu se agitéza din partea altoru puteri; contr'a acestoru agitatiuni trebuie se lucrâmu cu fondulu de dispositiune; trebuie se premiâmu merite, care nu se potu amintí in bugetu.

Henzelmann afirma ca ministeriulu din 1848 n'a posesu fondu de dispositiune, nici celui presinte nu-i trebuie.

Se trece la votare sî se primesce fondulu de dispositiune cu 169 de voturi contr'a 102.

In siedinti'a din 21 Ian. provóca presiedintele, dupa autenticarea protocolului, cas'a a dá onórea ultima reposatului deputatu L. Bartha, presentându-se, la 3 óre dupa amédi in locuiti'a densului.

Gonda interpeléza pre min. de interne, ca are de cugetu a propune unu estrasu, despre daunele causate prin esundarea ultima a Tiszei.

La ordinea dîlei e desbaterea speciala despre bugetulu ministeriului de lânga persón'a monarcului in suma de 71,000 fl.

Henzelmann propune casei a decide, ca numerulu amploiatiloru dela ministeriulu sus'atinsu sa se reduca la jumetate.

Dupa o pertractare lunga, la care luara mai multi vorbitorii parte se primesce bugetulu ministeriului de lânga M. Sea in sum'a propusa.

La ordinea dîlei urméza bugetulu min. de financie.

Presiedintele pretinde, cá cas'a se defiga la desbaterea acestui bugetu unu modus procedendi sî propune a se pertractá referatulu comissiunei, despre despartiamintele de sub titul'a „administrarea centrala,“ detaiatu, cele-lalte despartiaminte inse numai dupa titula, ceea ce unanimiteru se primesce.

Bugetulu administrârei centrale se votéza in sum'a propusa de 777,268 fl.

Publicatiune

prin carea se aduce la cunoscinti'a on. publicu urmatoriulu

ESTRASU:

Alu socoteleloru anului civilu 1869, despre cele patru fonduri, care s'a testatu de repausatulu domnu Ioanu lug'a de Baci din Brasiovu spre scopuri filantropice sî scolastice.

Sum'a totala a aceloru fonduri este 25,200 fl. valut'a austriaca, asiediata primo loco in pretiulu casei, carea s'a cumperatu in piéti'a Brasiovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socoteliloru din anulu 1868 au fostu remasu din venitulu prediseloru fonduri cu finea lui Decembre 1868 unu restu de . . . . . 2590 fl. 25½ xr.

la carele se adauge interesele aceloru fonduri pre anulu 1869 cu . . . . . 1260 fl.

sî competinti'a intereseloru la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. alu legatului IV pre anulu 1869 cu . . 315 fl.

apoi interesulu a 5% totu pre anulu 1869, la sum'a de 1708 fl. 26 xr. carea s'a adunatu pâna ultim'a Decembre 1868 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu . . . 85 fl. 41 xr.

Sum'a primirei in an. 1869 4250 fl. 66½ xr.

Din carea s'a datu:

1. La destinatiunea legatului I. . . . . 105 fl.
2. La destinatiunea legatului II. . . . . 436 fl. 41 xr.
3. La destinatiunea legatului III. . . . 630 fl.
4. La destinatiunea legatului IV. . . . . 315 fl.

cu totulu . . 1486 fl. 41 xr.

Dupa detragerea dârei dela primire remâne unu restu de . 2764 fl. 25½ xr.

Carele se tiene:

a) de fondulu legatului II. cu . . . . . 655 fl. 58¼ xr.
b) de formandulu alu 2-le fondu a legatului IV. cu . . . . . 2108 fl. 67 xr.

cu totulu 2764 fl. 25½ xr. v. a'

Comitetulu administrativu alu fonduriloru juganiane.

Brasiovu, 31 Decembre 1869.

prin Damianu Datco.

Din Bucovin'a.

Fói'a Societâtiei pentru literatur'a sicultur'a poporului românu a tienutu in 8/20 Iuliu adunare estraordinaria sub presiedinti'a dlui Georgiu Hormuzachi. Cu tóte ca de atunci e demultu, noi impartasîmu cuventarea cu carea s'a deschisu adunarea, pentru valórea ei interna:

Domniloru sî fratiloru!

„Suntu fericitu de a avé onórea a ve bineventá in numele comitetului societâtiei nóstre literarie, multiamindu-ve pentru trud'a convenirei d-vóstre din tóte pârtile tierei nóstre.

„Noi, — cei de aici — nu avemu mangaierea altoru popóre conlocuitórie din imperiu, mai

FOISIÓRA.

Cuventare tienuta la redeschiderea conferintieloru eleviloru institutului teologico-pedagogicu din Sabiiu.

„Unde-i unulu nu-i putere
La necasu sî la durere,
Unde-su doi puterea cresce
Sî dusmanulu nu sporesce.“

Acestea suntu, fratiloru, cuvintele renumitului nostru poetu Andreiu Muresianu, sî adeverulu esprimatu prin trensele este recunoscutu de lumea intréga. Puterile intrunindu-se nu numai ca se inmultiescu, dara capeta sî o târia cu multu mai mare, de cum aru avé luate fia-care deosebi. Cumca acestu adeveru a fostu recunoscutu inca din vechime ne arata proverbulu latinu: „Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dillabuntur“ (prin concordia lucrurile mici crescu, iéra prin discordia se derapana sî cele mai mari). Si acést'a atâtu in privinti'a fisica, câtu sî in cea spirituala. Acést'a o putemu esperiá sî noi in tóte dîlele. Déca unu individu nu póte singuru se intreprinda séu se implinésca ce-va, nu desperéza, nu perde curagiulu, ci alérga indata la vecinii, séu la amicii sei, cá cu ajutoriulu loru, sa póta aduce la indeplinire, aceea ce singuru n'aru fi pututu face.

Acestu adeveru fiindu constatatu, vedemu, ca in tóta lumea se forméza nenumeróse societâti, alu câroru scopu specialu este diferitu, precum sî ocupatiunile ómeniloru suntu fórte diferite; scopulu generalu inse este unulu sî acel'a-si alu tuturor'a, adeca de a intreprinde séu de a indeplini mai multi insi, punendu umeru la umeru, aceea ce unulu singuru n'aru fi pututu intreprinde. Asiá vedemu, ca se forméza societâti comerciale, agronomice, industriâle, societâti de asecuratiune, s. a. m. d.

Tóte aceste societâti suntu de mare insemnatate, inse cu multu mai insemnate sî de folosu cu multu mai mare pentru omenime suntu societâtile asiá numite de lectura. Societâtile espuse mai inainte tóte au de scopu mai multu séu mai putienu inaintarea sî imbunatatirea stârei materiale, pre cându societâtile de lectura au unu scopu cu multu mai sublimu, adeca de a inaintá desvoltarea spiritului, care singuru face pre omu sa se deosebésca de cele-lalte vietâti sî-lu radica preste tóte fapturile lui Ddieu de pre pamentu. Acestea societâti singure au de scopu de a pune pre omu in stare, cá se corespunda cuventului lui Ddieu, care ne arata, ca omulu este facutu dupa chipulu sî asemenarea lui Ddieu (Fac. I. 27).

Fâra indoiéla aceste cuvinte se reducu la spiritulu omului, iéra nu la corpulu lui; câci, dupa cum scimu, Ddieu nu consta din trupu, ci numai din spiritu, sî asiá de o asemenare intre omu sî Dumnedieu in privinti'a corpului nu póte fi vorb'a. Sî apoi déca spiritulu omului aru remané in starea sea primitiva si nu s'aru desvoltá sî perfectiuná, óre putereamu noi dice, ca suntemu facuti dupa chipulu sî asemenarea lui Ddieu? Ba nici cum. Câta deosebire este intre Ddieu care e atotu sciutoriu, pré intieleptu etc. sî intre unu omu, alu cârui spiritu a remasu in stagnatiune sî nu s'a desvoltatu alaturi cu partea sea fisica, séu sî déca n'a stagnatu chiaru de totu, dara apoi fórte putienu s'a departatu de acea stare. Nu numai ca este o deosebire fórte mare, dara mai nici nu putemu dice, ca este vre-o asemenare intre omu sî Ddieu, sî noi totusi pretindemu a fi facuti dupa chipulu sî asemenarea lui Ddieu. Da, asiá este, suntemu facuti dupa chipulu sî asemenarea lui Ddieu, inse trebuie sa intielegemu bine aceste cuvinte. Prin aceste cuvinte a pusu Ddieu pre omu pre o trépta fórte inalta, inse totu deodata i-a impusu sî o datorintia fórte grea, cá adeca omulu sa se silésca din tóte puterile a se apropiá câtu se póte de Ddieu, a se face, incâtu i sta in putintia asemenea lui Ddieu.

Iisusu Christosu a disu: „Fi-ti deseversîti, precum Tatalu vostru din ceriuri deseversîtu este.“

Apropiarea séu deseversîrea acést'a amu disu ca este o datorintia. Acum i putemu definí sî mai de aprópe caracterulu ei. Ea este o datorintia a omenimei intregi, pentru ca omenimea intréga are sa devina la deseversîre. O opera comuna recere sî puteri comune. Sî de aceea cu dreptu cuventu putemu sperá ca in secululu nostru vedemu omenimea pasîndu cu pasi grabnici câtra inalt'a ei destinatiune; o vedemu ca se emancipéza totu mai multu de isolatiune, de separatismu sî nisuiesce a face ori-ce intreprindere a sea in comuniune cu semenii si forméza societâti.

La implinirea acestei datorintie óre nu contribuiescu fórte multu societâtile de lectura?

Acést'a se vede din nenumeratele societâti de felulu acest'a, ce se afla in tóte tierile civilisate sî mai la tóte institutele mai inalte de cultura.

Elevii institutului nostru, considerându acestu

favorisate de sórte, mai lucitórie in sórele fericirei ; vieti'a n ó s t r a, intr'acestu unghiu indepartatu alu statului, nu este bogata de serbâri natiunale, cá la acelea ; ea se strecura mai multu cu o regularitate monotona sî indatinata prin putienu bine si multu necasu, asceptâri neimplinite, sperantie insielate, ilussiuni perdute. Cu atâtu mai via si mai sincera este totu-déun'a multiamirea sufleteloru nóstre, intalnindu-ne macaru din cându in cându in spiritulu fratiei, — representanti nealesi, dara firesci ai semintiei nóstre, barbati insufletiti totu de o idea, miscati totu de unu simtiementu, si invapaiati de foculu celu sacru, care se nasce deodata cu fiinti'a omenesca, si nu pere decâtu cu ea deodata, — de simtiulu natiunalu si dorinti'a inaintârei si fericirei consângeniloru sei.

„Inse pentru cá se implinimu, dupa putintia, dorinti'a acést'a, intru câtu intra in cadrulu societâtiei literarie, ce ne unesce pre toti, trebuie se ne folosimu de esperintiele societâtiei facute in tempu de mai multi ani, si se luâmu in bagare de séma trebuintiele speciale ale poporului si decissiunile respective interióre ale adunâriloru generale. Spre acestu sfersitu este de nevoia a se introduce in statutele societâtiei, — ce s'au stabilitu de d-vóstra inca dela inceputu, la infiintiarea societâtiei, — unele schimbâri, fiindu ca statutele acestea represinta fatia cu cerintiele actuale in unele privintie pedeci la desvoltarea scopuriloru societâtiei ; schimbâri cari au trebuitu a se amená pâna astadi, lipsindu la ultim'a adunare generale de asta iérna numerulu membriloru adunati, recerutu de statute.

„Respunderea, ce jace asupr'a comitetului societâtiei pentru implinirea conscientiósa a indatoririloru ce i le-ati impusu, nu l'au iertatu a intârdiá pre unu anu intregu, pâna la iérn'a viitória la adunarea ordinaria, acésta grabnica lucrare ; ci au luatu libertatea a ve invitá mai inainte spre a ve supune acestu obiectu spre pertractare si otarire. Domnului referinte va avé onóre a ve impartasí propunerile si a espune motivele si argumentele comitetului.

„Domniloru ! comitetulu ve recomanda schimbârile propuse, cari s'au cercetatu si s'au desbatutu in sinulu seu de repetîte ori cu mare scrupulositate. Schimbârile aceste au de scopu a intinde si a inlesní activitatea societâtiei, pre terenulu literariu, fâra a esí intru nimic'a din marginile programului, adoptatu de câtra d-vóstra la intemeiarea acestei societâti.

„Domniloru ! noi trebuie sa fimu de acum inainte pentru noi insîne cu atâtu mai ingrigitori, mai zelosi si mai activi, cu câtu puternicii dilei suntu de indiferinti si nepasatori in privinti'a nóstra.

„Câci a-siu negá adeverulu fapticu si a-siu nesocotí indatoririle mele in pusetiunea de onóre si de confiintia, care mi-ati incredintatu, de nu a-siu constatá cu parere de reu nemultiamirea obscésca despre putien'a ingrigire, de care se bucura românii din Bucovin'a cá atari, din partea guvernului constitutiunalu in privinti'a intereseloru loru vitale, anume : in privinti'a indreptatirei limbei, a natiunalitâtiei si a bisericei loru, cari li s'au garantatu loru totu asiá de solemnu, cá si celoru-lalte popóre ale statului ; anume in privinti'a egalei indreptatiri si a respectârei faptice, consecinte si indestulatória a limbei române in scóle si in diregatorii ; in privinti'a studiului istoriei natiunale, care este ignorata in planulu invetiamentului publicu de pâna acum, in tóte scólele publice din Bucovin'a cu o tenacitate, precum nu se mai afla in alta tiéra a statului austriacu ; in privinti'a autonomiei bisericei ortodocse a tierei ; si a mai multoru alte pretensiuni natiunale, nu mai putienu drepte si equitabile.

„Nu este indoiéla, noi traimu intr'o epoca câtu se póte de constitutiunala ; vuetulu dilnicu alu presei liberale ne asecura despre acést'a de ne asurdiesce ; constitutiunea ne-au indiestratu cu drepturile cele mai pompóse, cu libertâtile cele mai ademenitórie. Dara românii cându punu mân'a pre anima se intreba in sinceritate, — respundu cu totii cá cu o singura voce : „Pre noi românii, acestea tóte inca nu ne-au incalditu.“

„Si intru adeveru, acele drepturi si libertâti, cari le jacu loru mai multu la anima, pentru ca numai in ele se cuprindu conditiunile esistintiei loru, adeca acelea despre limba, natiunalitate si biserica, sémena pare ca s'aru aflá in constitutiune, — pentru români — de o cam data numai cá de marturia, atâtu de putienu se iau ele in bagare de séma in viéti'a practica ; ele s'au datu dupe cum ni se intempina la fia-care privilegiu, numai in principiu, — avendu trebuintia de legi speciale si concrete ; cu alte cuvinte, specialisarea si aplecarea aceloru mai importante articule de constitutiune pentru natiunalitâti, si anume pentru noi sémena a fi reservate unui viitoriu necunoscutu, — pentru ca avé a veni mai târdiu — pâna acum inse, — doi ani dela inaugurarea noului regimu constitutiunalu, — durere ca nu au venitu. Pâna acum nu s'au delaturatu pedecile cele vechi in contr'a desvoltârei naturale si egalu indreptatite a poporului românu din Bucovin'a in privintiele indicate ; din contra, ele esista acum intocmai cá si inainte. Si din caus'a acést'a si românii cá atari se afla astadi, sub domni'a unei constitutiuni, atâtu de laudate pentru liberalismulu si dreptatea ei, cu interesele loru vitale si cu egal'a loru indreptatire natiunale, inca totu acolo, unde au fostu si mai inainte.

„Cum inse trebuie se apere ea in ochii celor'a, pre cari-i privesce ? ce idee trebuie sa-si faca unu poporu despre lucrarea binefacatória a unei constitutiuni, care nu i-a adusu inca in directiunea amintita indreptare si imbunatatire simtitória, in comparatiune cu tempulu vitregu, cu sistemulu invinsu alu absolutismului ? Au dóra pótè o asemenea stare se provóce bucuria si multiamire in poporu, si sa-lu liniscésca pentru viitoriulu séu ? Séu póte unu sistemu luminatu privi, cu dreptu cuventu, denegarea tenace a dorintieloru celoru mai legitime si chiaru formalu prin constitutiune garantate ale unui poporu loialu, cá unu bunu mijlocu, pentru a atrage sistemului guvernamentalu respectivu, simpathiele acelui poporu strimbatatitu ? Pâna cându unu poporu se respecta pre sine insusi, elu nu va incetá de a simtí amaru si adencu nesocotirea dreptelorú sele pretensiuni. Sa nu se insiele nimenea despre efectulu afundu taietoriu alu unui astfeliu de intielesu alu constitutiunalismului ; despre intristarea ce au cuprinsu pâna si ómenii cei mai moderati. Refusarea cerintieloru celoru drepte provóca singura pre cele esagerate. Nebagarea de séma sumétia a intereseloru celoru mai scumpe ale unui poporu loialu, fia dintr'o órba neincredere séu din nedreptate, séu din lipsa de ghibacia, — nu este politica buna. Recunóscerea drepturiloru neprescriptibile ale omului nu se póte amená in dilele nóstre multu tempu fâra dauna. Fiinti'a, individualitatea unui poporu care are, precum alu nostru, numai in hotarele acestui imperiu milióne de frati consângeni, a unui poporu care au dovenditu vitalitatea sea fatia cu nefericirile cele mai mari ale unui trecutu viforosu de mai multi seculi, si si-au conservatu intacta consciinti'a natiunalitâtiei sele, si nu mai putienu aspiratiunile legitime spre o desvoltare potrivita cu ilustr'a sea origine, nu se póte ignorá cu bunu succesu, séu versá dupa placu intr'o alta forma natiunale. Dreptulu propriei sele natiunalitâti este neperitoriu, câci elu deodata cu omulu s'au nascutu ; elu este dela Ddieu. Si astadi, in secululu luminei, alu libertâtiei, alu umanitâtiei si alu reinvierei consciintiei natiunale intre tóte popórele lumei, aru trebuí se avemu si noi a ne plânge mai putienu decâtu ori-cându in privinti'a acést'a.

„A se concede din partea statului, ceea ce nu se mai póte denegá in diu'a de astadi, acelu dreptu sacru alu unei natiuni, — in teoria, in principiu, in constitutiune, si a i se refusá totu odata aplecarea lui in viatia practica, — intr'unu statu modernu, asiá numitu „statu constitutiunalu“, „statu de dreptate“, — acést'a nu póte fi de folosu nici pentru un'a din ambele pârti. —

„Acést'a trebue se ni servésca de indemnu si imboldire, a nu devení in viitoriu nici noi insí-ne culpabili la acésta nefavorabila stare a nóstra prin apatia s'au prin nepasare. Se dice, ca dela noi, dela initiativ'a nóstra, dela miscarea nóstra, dela dovedile si manifestârile vitalitâtii nóstre, depinde de acum inainte in cea mai mare parte imbunatatirea stârii nóstre. Fia asiá ! Se dovedimu daru cu totii, ca nu ne-amu datu indereptu, ca nu amu lasatu nimicu necercatu, spre a ajunge acestu scopu. Libertatea de presa, libertatea intruniriloru, dreptulu de petitiune, autonomi'a comunala, consiliile scolarie din comune si din cercuri, — tóte aceste si alte mijlóce legale, in marginile constitutiunei, trebuie daru, este de neaparata nevoia, a le intrebuintiá cu statornicia neobosita, cu devotamentu patrioticu si cu energia nebiruita, spre a eluptá poporului nostru in realitate acele drepturi, ce 'i s'au asecuratu — in principiu — pentru desvolrarea sea morala, natiunala si intielesuala. Iéra mai alesu un'a se ni jaca la inima, se nu ne grigimu limb'a materna, talismanulu natiunalitâtii in favorulu unei alte limbi, nici in viatia privata, si cu atâtu mai putienu in sinulu familiei nóstre ; daru mai cu deosebire se ne servimu de ea in afacerile, referintiele si corespondintiele oficióse, ori si cându si ori si unde, si se intrebuintiâmu tóte mijlócele legale de a indemná si pre comune si cele-lalte organe autonome spre imitare. Si atunci se fimu securi ca amu facutu pasulu celu mai mare pentru emanciparea si egal'a indreptatire a limbei nóstre, si cumca nimic'a nu aru puté schimbá intr'unu timpu atâtu de scurtu fisiognomi'a tierii, unde limb'a parintiloru nostri, astadi in er'a cea de auru a constitutiunei, este inca isgonita din viati'a publica, ocupându in patri'a sea locu de umilintia. Numai atunci se va respectá limb'a nóstra de câtra alii, cându voru vedé, ca o respectâmu si noi, o iubimu, si nu ne putemu incungiurá fâra de ea.

„Deci se nu perdemu nici odata din vedere, nici o ocasiune, nici unu mijlocu, nici o modalitate, care aru fi apta a contribuí la realisarea acestei dorintie ; câci demnitatea de cetatianu, ca cugetutu si onórea ne indatoresc pre fiacare membru

---

adeveru, au formatu si ei inca in anii trecuti o societate de lectura. Si eata-ne fratiloru, ca acum si noi ne aflâmu constituiti intr'o astfeliu de societate.

Dara sa ne intrebâmu fratiloru, care este mai anumitu folosulu, ce-lu putemu trage din acésta societate, din aceste intruniri ale nóstre ? Folósele, care le putemu trage din aceste intruniri ale nóstre suntu nepretiuivere ; inse firesce, ca déca vomu pune fia-care mânile in sinu si vomu asceptá, cá sa ne vina asiá dicendu porumbulu friptu in gura, atunci nu vomu profitá, ci fia-care trebuie sa contribuie la sustienerea si prosperarea societâtiei si atunci de siguru se voru puté folosí si singuraticii membri ai societâtiei.

Cá sa putemu cunósce mai de aprópe folósele, ce le putemu trage din aceste conveniri ale nóstre, trebuie se privimu mai intâiu scopulu societâtiei nóstre. Si care este scopulu acestei societâti ? Acest'a este triplu, si adeca : 1) Conferirea intre sine a eleviloru despre diferite obiecte ce se propunu in acestu institutu, séu despre alte obiecte, care stau in legatura cu acestea. 2) Declamatiuni. 3) Inmultirea bibliotecei seminariale si cetirea cârtiloru din acésta biblioteca si a foiloru, ce le capeta societatea. Din aceste trei resulta inmultirea si chiarificarea cunoscintieloru nóstre, séu cu alte cuvinte, cultivarea si perfectiunarea nóstra.

Prin conferirea intre noi putemu profitá in mai multe feliuri si adeca :

1. Prin inmultirea si lamurirea cunoscintieloru nóstre. Ori si care dintre noi póte face unu elaboratu dintr'unu objectu, séu altulu, dupa cum are placere si dupa cum se simte in stare si se pasiasca cu elu aci in publicu. Aci propunendu-se elaboratulu se audu mai antâiu parerile censoriloru, dupa aceea se audu si parerile altor'a, si astufeliu, prin disputa si prin desbatere, cunoscintiele nóstre se inmultiescu si se chiarifica. Si óre avemu noi lipsa de inmultirea si chiarificarea cunoscintieloru nóstre ? Avemu si inca fórte mare. Evangelistulu Mateiu numesce pre apostoli, respective pre preoti „sarea pamentului“ si „lumin'a lumei“ (V. 13. 14.). Multi dintre noi ne vomu face preoti si apoi cum vomu puté corespunde acestei numiri si missiunei, care este impreunata cu acésta numire, déca nu vomu avé unu cercu, câtu se póte de estinsu de cunoscintie ? Nu numai ca nu vomu puté corespunde acestei numiri frumóse, ci vomu ajunge a fi numiti astfeliu din partea altor'a numai in batjocura. In acésta numire asiá dara se cuprinde o missiune, care trebue sa ne silimu din tóte puterile a o implini si astfeliu a ne face demni de acésta numire. Asemenea mântuitoriulu Christosu a impusu apostoliloru, respective preotiloru, datorinti'a de a i n v e t i á popórele si a le botezá, dicendu : Mergendu invetiati tóte popórele botezându-i pre ei s. c. (Mat. C. 28. s. 19.) Afara de aceea fiacare dintre noi scie, ca atunci cându a intratu in acestu institutu, si-a luatu asuprâ-si chiamarea de a devení invetiatoriulu si conducatorulu poporului si acést'a nu este o chiamare usióra, este fórte grea si cere dela celu ce voesce sa o implinésca dupa cum se cuvine o multime de cunoscintie si ostenele. In privinti'a acést'a asiá dara trebue se cautâmu, cá se tragemu cele mai multe folóse din convenirile nóstre.

(Va urmá.)

dintre noi, a lucrá in partea sea din tóte puterile, pentru acestu scopu alu societâtii, la care ne-amu unitu. Numai atunci, cându va fi spriginita de câtra D-vóstra cu barbatía in modulu aretatu, societatea va strabate sî va lucrá cu succesu pentru scopurile de cultura natiunale in tiér'a nóstra. Sî déca vomu aduce intr'acestu chipu program'a societâti din ce in ce tot mai multu la implinire, asiediându limb'a materna prin propri'a nóstra initiativa, prin imbratisiarea nóstra, prin conlucrarea aretata sincera, statornica sî energica a fia-cârui'a dintre noi, intru câtu aterna acest'a dela noi, — limb'a nóstra in tiéra in pusetiunea onorabila, ce i se cuvine dupa drepturile strabune sî dupa constitutiune; intarindu poporulu in consciinti'a sea natiunale sî cultivându-lu dupa putintia in limb'a sea sî in legea sea respectându-i firea, originea sî individualitatea: numai atunci societatea domniiloru vóstre va satisface chiamârei sele, va dobandí ajutoriulu ceriului sî va meritá binecuventârile urmasiloru nostri.“ —

Varietâti.

*** Portfoiulu ministrului comunu de financie se dicea ca va fi conferitu lui L o n y a i. „Napló“ spune ca postulu acest'a nu se va intregí curendu. O r c z y despre carele inca fu vorb'a ca va capetá acestu postu, — nu-lu primesce.

*** In clubulu deachianu s'a cetitu nun projectu de lege despre jurii, carele fu primitu cu aplause.

*** Albin'a nr. 6 din anulu acest'a publica urmatoriulu telegramu: „T u r d 'a in 24 Ianuariu. Inteligenti'a româna din tóte pârtile Transilvaniei a decisu, (câudu sî unde? Red. „T. R.“) a se pune in contielegere cu tóte natiunile nemultiamite din Austri'a sî a procede uniformu cu acéstea in combaterea sistemei de astadi.

X Macelariu.

*** Din Prag'a vine scirea, ca acolo s'a conclusu o adresa de multiamita sî de increder pentru episcopulu Stroszmayer in urm'a purtârei sele la conciliu.

*** „Brateanu a sositu la Bucuresci“ se telegraféza din B u c u r e s c i la mai multe diuarie in strainetate. — „Steege, agentulu diplomaticu in Vien'a sî Parisu si-a datu demissiunea definitivu.“

*** La alegerea supletória in B r â i l 'a s'a alesu deputatu in camera C. A. R o s e t t i.

*** Alessandru Herzen emigrantu sî publicistu rusescu (redactoru la diuariulu „Colocol“, clopotu) a muritu in Parisu.

*** M o r t a l i t a t e a i n S a b i i u d i n a n u l u 1869. Sum'a celoru morti in anulu tretreculu face 624. De secsulu barbatescu 343, de celu femeiescu 281. Mortalitatea dupa luni: in Ianuariu au muritu 59, Fauru 47, Martiu 68, Aprile 65, Maiu 63, Iuniu 64, Iuliu 50, Augustu 50, Septembre 48, Octombre 38, Novembre 34, Decembre 38. Copii pâna la doi au muritu 162, dela 2 pâna la 5 ani 38, pâna la 15, 25, pâna la 25, 38, pâna la 35, 56, pâna la 45, 65, pâna la 60, 80, pâna la 70, 71, pâna la 80, 38, pâna la 90, 11. S'au nascutu morti 40, sinuncisu 3, nenorocitu 11, la esîrea dintiloru 10, de frasu 29, aprinderi 65, de bube cu friguri 53, de guta 48, tifus 28, de disolverea sângelui 28, de ból'a apei 41, tuberculóse (oftica) 67, friguri 42, degeneratiune 22, slabanogire 28, de slabiciune la nou nascuti 27, de betranetie 49, din alte cause 33.

Concursu.

La biseric'a gr. or. româna din Lugosiu, a devenitu vacantu postulu de diaconu, cu carele suntu impreunate urmatóriele emoluminte:

a) folosirea o ½ sessiune de pamentu;
b) 100 fl. v. a. bani gat'a, din cas'a bisericei, — sî alte accidentii de dupa acésta chiamare.

Doritorii de a castigá acestu postu, au a substerne recursu provediutu cu documentele prescrise in §. 131, sî cu atestatu de cualificatiune dela consistoriulu diecesanu conformu §. 121 din „Statutulu organicu“, pâna in 8 Febr. 1870 cal. v.; adresatu câtra sinodulu parochialu alu bisericei gr-or. din Lugosiu la presiedintele sinodului dlu protopresbiteru Georgiu Pescianu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru.

(8—1) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din satulu Bai'a in diecesa Aradului, protopresviteratulu Totvaradiei, — dupa avut'a contielegere cu parintele protopopu concerninte, escrisu pâna in 30 Ianuariu, 1870.

Emolumintele acestei parochii stau: din 12 jugere de pamentu, jumetate aretoriu, jumetate fenatiu (cosalau) venitulu stolariu sî birulu anualu — câte o mesura de cucurudiu sfermatu de casa, dela 120 numere de case.

Doritorii suntu avisati a-sî tramite recursele sele, — instruate dupa prescrisele „Statutulu organicu“, sî adresate câtra sinodulu parochiale, — pâna la terminulu defiptu la parintele protopopu in Totvaradi'a.

B a i 'a, in 30 Decembre, 1869.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Jupaniu, indiestrata cu emolumintele de o grâdina, un'a sessiune de pamentu parochiale, 90 de mesuri de cucuruzu sî stola dela 90 de case, se deschide concursu pâna in 1 Februariu 1870, pâna câudu doritorii de a dobendí acésta parochia suntu avisati recursurile loru provediute cu estrasulu de botezu sî cu atestatulu consistoriale despre cualificatiunile loru, adresânde câtra sinodulu parochiale, districtualnicului domnu protopresbiteru alu Fagetului a le substerne.

Jupaniu, 4 Ianuariu 1870.

Comitetulu parochialu.

Atanasiu I o a n o v i c i u,
(5—2) prot. Fagetului.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de i n s t i t u t ó r e la clas'a IV-a de fete dele scólele normale române gr-or. din Brasiovu, se deschide prin acést'a concursu pentru reocuparea acestui postu, celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c.

Institutórea la acésta clasa este salarisata cu 300 fl. v. a. sî are a invetiá lucrurile de mâna femeesci numai dupa prândiu adeca iérn'a 2½ sî vér'a 4 óre, de óre-ce inainte de prândiu elevele se instruédia in carte de câtra profesorii g mnasiali.

Dela institutóre se cere:

Sa fia nascuta româna de rel. gr-or., se aiba portare morala corespondiatóre;

Sa dovedésca, ca posede cunoscintiele necesârii in tóte lucrurile de mâni femeesci, nu numai in cele de lucsu, daru mai vertosu in cele de lipsa pentru ducerea unei economii solide; ca are desteritate pedagogica in tractarea cu copilele; ca cunósce celu putienu elementele invetiate in clasele primarie de fete, sî pre lânga limb'a româna, celu putienu inca o limba straina, fia acést'a germânu, magiara séu francesa.

Institutórea alésa va functioná, amesuratu normativeloru scóleloru nóstre, anulu primu de proba.

Concurentele la acestu postu au a 'si adresá petitiunile loru impreuna cu documentele recerute celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c. la subscris'a eforia scolara.

Brasiovu 12/24 Ianuariu 1870.

Efori'a scóleloru române centrale gr-or. din Brasiovu.

Damianu D a t c o
(7—1) Presiedinte.

Nr. 121 1869.

(6—2) Edictu.

Paraschiv'a Tatu din opidulu Codlea, districtulu Brasiovului, carea de 12 ani cu necredintia a parasitu pre legiuitulu seu barbatu, Georgiu Pisu din Boholtiu, scaunulu Cincului mare, pribegindu in lume, nesciindu-se loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de josu negresitu sa se infacisiedie la subscrisulu foru matrimonialu, sî sa dee respunsu la actiunea barbatului seu, séu in persóna séu prin representante, câci la din contra sî in absenti'a sea se voru decide cele de lipsa, in intielesulu canóneloru s. bisericei nóstre.

Sabiiu in 29 Decembre 1869.

Scaunulu protop. gr-res. alu Cincului mare.

Edictu.

Stan'a lui Stanciu Rimbu, carea de 3 ani, a parasitu cu necredintia pre leginitulu seu barbatu, Ioanu Radenea, ambi din Zernesti, sî pribegeste in lume, — nesciindu-se ubicatiunea ei, — se citéza prin acést'a, in terminu de unu anu, sî un'a di, a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu ca, la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu se va decide, si in absenti'a ei, conformu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr or.

Dela scaunulu protopopeccu alu Branului.

Zernesci, 26 Novembre 1869.

I. M e t i a n u,
(2—2 Protopopu.

Edictu.

Prin care Ev'a nascuta Nicolau Imberusiu din Sabiiu, carea de tempu mai indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Ioanu Mafteiu, fâra a se scí loculu aflârei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca, la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Sabiiu, 30 Decembre 1869.

Forulu matrimoniale gr. or. alu protopopiatului tract. Sabiiului I.

I o a n u H a n n i 'a.
(3—2) Protop.

Edictu.

Mari'a lui Petru Vladu, carea de mai multu timpu a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, Ioanu Rogorea, ambi din Codlea, pribegindu in lume, — se citéza prin acést'a, ca in terminu de unu anu, sî un'a dî, sa se presentedie cu atâtu mai siguru inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu ca, la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a ei — conformu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr-orientale.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, in 16 Decembre 1869.

I. M e t i a n u.
(4—2) Prot.

Edictu.

Ioanu Ludescu din Valachi'a nascutu, casatoritu in Poiana, scaunulu Mercurei, care de 6 ani au paresitu cu doi copii cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Dimitriu Cornea din Poiana sî nu s'au mai auditu nimic'a despre loculu aflârei lui, se provóca ca in terminu de 6 luni sa se infacisieze cu soci'a sea la subsemnatulu foru protopopescu, sî se arete caus'a pribegirei, sî paresirei sociei sele — séu in persóna, séu prin procuratoru câci la din contra sî in absenti'a densului se va otarí in caus'a loru, dupa canónele sântei nóstre bisericí, cele de lipsa.

Sabiiu, 1 Decembre 1869.

Scaunulu prot. gr. or. alu Mercurei.

P e t r u B a d i l a,
(31—3) Protopopu.

Edictu.

Nr. prot. 229. 1869.

M a r i 'a C a p o t 'a din Hendorfu leginit'a socia a plugariului I o a n u M a n t 'a din Trapoldu, scaunulu Sighisiórei, ambii de religiunea gr. or., carea de unu anu paresindu pre barbatulu seu s'a perdutu, de nu se scie nimic'a de ea, se citéza prin acést'a, cá i n t e r m i n u d e u n u a n u s î o d î dela datulu de mai josu sa se infacisieze la subscrisulu scaunu protopopescu cá foru matrimoniale, câci la din contra actiunea barbatului ei sî in absenti'a ei se va pertractá sî otarí dupa legi.

Sighisór'a, in 27 Decembre 1869.

Forulu scaunului prot. gr. or. alu Sighisiórei.

Z a c h a r i a B o i u,
(30—3) Protopresbiteru.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — **Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.**

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 7. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 22 Ianuariu (3 Febr.) 1870.

tru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PROGRAM'A

Despre ordinea esameneloru semestr. 1869/70 tienende cu clericii institutului archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu.

Diu'a	Inainte de amédi inceputulu la 9 óre	dupa amédi la 3 óre.
Sambata 24 Ian.	Pastoral'a; clericii an. III; Gramatic'a pedag. anului I si II.	Introducerea in s. scriptura, cl. a. I.
Luni, 26 Ian.	Moral'a, clericii anului alu II.	Computulu, pedagogii an. I si II.
Marti, 27 Ian	Istori'a bisericésca, clericii anului I.	Esegetic'a, clericii an. II.
Mercuri, 28 Ian.	Dreptulu canonicu, clericii an. II.	Geografi'a, pedag an. I si II.
Joi, 29 Ian.	Retoric'a, cl. an III, ped. a. I. religi'a, an. II Istori'a biser.	Pedagogi'a, cl. a. III. si ped. a. II.
Vineri, 30 Ian.	—	—
Sambeta, 31 Ian.	Dogmatic'a, clericii an. I.	

O parere individuale.

Publicolu nostru inca a avutu ocasiune a ceti in numerulu trecutu alu foiei nóstre intre „Varietâti“ o telegrama dela Turd'a, reprodusa dupa „Albin'a“, in carea ni se anunciá, ca inteligenti'a româna din tóte pârtile Transilvaniei a decisu a se pune in contielegere cu tóte natiunile nemultiamite si a conlucrá la resturnarea sistemului de fatia.

Lucrulu acest'a pre câtu de momentuosu pre atâtu si de delicatu, bine apretiuitu, are fórte multe laturi. A le deslusi pre tóte se cere unu studiu fórte bine pipaitu, câci o smintéla câtu de mica in trensulu aduce mari daune natiunei, a cârei sorti suntu legate de densulu. Acest'a e motivulu care ne face sa nu trecemu cu vederea telegramulu mentiunatu mai susu, dara totu-odata sa luâmu in privire numai partea cea mai esentiala a cestiunei.

Partea cea mai esentiale ce este a se luá aici in considerotiune suntemu noi insine. De aceea ni se obtrude la loculu celu dintâiu intrebarea, ca cine suntemu noi ?

Noi românii din imperiulu austro-magiaru suntemu o parte din miliónele românilor din orientulu Europei, suntemu o parte din ras'a cea mare latina, carea apropia la o miliarda in Europ'a.

Sa remanemu la noi cesti din imperiu, cari suntemu de o limba, de unele si acele-si obiceiuri, in unele si acele-si referintie politice, sa cautâmu in giurulu nostru si vomu aflá, ca noi, fatia cu natiunile neromâne din acela-si imperiu suntemu un'a din cele trei natiuni, cari in privinti'a omogenitâtiei, multimei, si in privinti'a vitalitâtiei suntemu in impregiurâri mai favorabili decâtu multe alte. Din consideratiunea acést'a de sine ni se póte imbiiá ambitiunea, ca suntemu unu factoru, carele pre lânga o buna conducere si o buna disciplina, nu e de despretiuitu in orí ce combinatiune politica.

Amu luatu noi notitia de impregiurarea acést'a ? nu voimu acum sa vorbimu. Inse fiindu ca consideratiunea acést'a are substratulu realu, ca suntemu unu e'ementu corespundietoriu de a jucá unu rolu mai insemnatu, ne face sa meditâmu asupr'a intrebârei, déca este consultu, cá noi sa alergâmu acum pre la usile altoru natiunalitâti, séu fractiuni de rasa mai mici decâtu noi, si quasi sa implorâmu spriginirea loru.

Noi respundemu ca nu. Demnitatea nóstra, déca tienemu ceva la ea, ni impune a cugetá mai multu despre noi.

Dara mai vine si alta impregiurare. Suntemu noi siguri, ca acei, despre cari se dice ca sa ne punemu cu ei in contielegere, ne primescu ?

Cându ajungemu sa ne punemu intrebarea acést'a, unu simtiementu de umilintia ne amenintia inim'a si ne sioptesce energicu, ca nu e acést'a calea, carea sa ne duca câtra conservarea demnitâtiei si esistintiei nóstre natiunali. Alte suntu câile câtra acést'a. Noi trebuie sa ingrigimu de constituirea, disciplinarea nóstra in launtru, prin carea sa manifestâmu puterea vitalitâtiei nóstre si atunci nu va fi lipsa sa lovimu in usia nimenui, cá sa ne deschida. Altii sa vina la noi si sa ne céra concursulu nostru la unu ce, unde se aiba si interesele nóstre spatiulu celu mai comodu de a fi, de a se desvoltá. Séu déca voimu sa fimu mai modesti sa nu pretindemu sa vina altii la noi, atunci, déca interesele ne suntu egali, aceste ne voru aduce de siguru laolalta.

Déca este cine-va intre noi, carele vrea sa faca ce-va pentru natiunea nóstra, lucre in sinulu ei, lucre afara de ea in loculu unde i sta terenulu deschisu, carele astadi este constitutiunea tierei si atunci va face merite pentru natiunea nóstra.

Va dîce cinev'a ca acést'a e asupritória pentru noi. Bine ; lucre ori care cá pârtile asupritórie sa cada, lucre ori care cá in loculu acelor'a sa se puna ceva favoritoriu si prin acést'a va deveni unu parinte alu natiunei sele.

Atât'a deocam-data, reservându-ne de a reveni óre cându mai tardiu asupr'a acestei teme, va se dîca, asupr'a pârtiloru ei speciali.

Pâna atunci noi atragemu atentiunea numerosiloru nostri natiunali asupr'a impregiurârei, ca gândescuse ei ca ce politica urméza prin asemenea pasi dupa cum li vedemu de vre-o cinci ani incóce ? Noi studiindu-o si urmarindu-o amu ajunsu la judecat'a aceea, ca nu amu puté dá acelei politice unu atributu patrioticu si natiunale romanescu. Anticipându dicemu, ca ea nu corespunde natiunalitâtiei nóstre, situatiunei nóstre geografice, desvoltârei culturei si altoru de feliulu acest'a. Cá sa nu fimu reu intielesi mai adaugemu, ca noi nu presupunemu reintia din partea cuiva, ci ne tememu, ca din consecintiele politicei urmate de cinci ani, interesele nóstre se potu periclitá, de ce sa ne ferésca Ddieu pre toti si pre tóte popórele din resaritulu Europei.

Eveneminte politice.

Senatulu imperialu a gatatu cu desbaterea asupr'a respunsului la cuventulu de tronu. Prin acést'a valurile oratoresci s'au asiediatu si cu densele si sgomotulu diurnalisticu pentru vre-o câte-va momente.

Vorbirea lui Beust se comentéza si acum mereu in moduri fórte varie. Opusatiunea din Cislaitani'a o afla acum pré neprecisa, pré vaga in espressiuni, si nepromitietória in realitate de nimic'a. Diuariele unguresci, cari stau mai aprópe de guvernu si de partid'a lui din contra o afla mai buna. Se vede ca cuventarea e o opera de diplomati'a, carea pre câtu o intorci mai multu pre atâtu arata si mai multe fetie, incâtu cându multiamesce pre unii cându pre altii.

Crivoscianii suntu impacati. Unele diuarie din Vien'a facu cele mai amare sarcasme din impacarea acést'a si nu credu intrens'a nici decum. Soldatii nu se misca de acolo, ci remânu in numerulu completu de pâna acum.

Din afara e putienu de insemnatu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 22 Ian. presinta notariulu I. Csáky, dupa autenticarea protocolului siedintiei premergatórie, resultatulu desbaterei a casei magnatiloru despre proiectulu de lege, privitoriu la abrogarea pededseloru corporali,

Min. Gorove róga cas'a, a luá câtu mai in graba la desbatere conventiunea suplementaria de negotiu, incheiata cu Engliter'a, de óre-ce conventiunea insasi contiene clausule, ca pâna in 1 Febr. se fia ratificata ; mai departe róga min. cas'a a pertractá in un'a din cele mai de aprópe siedintie proiectulu de lege relativu la judecatoriele de burse, care in cas'a boieriloru asemenea incâtu-va s'au modificatu. Cas'a aprobéza acestea.

Paulini-Tóth face min. de culte urmatórea interpelatiune : Preotulu Hurban fu din partea juratiloru si judecatoriei de presa condamnatu la o pedépsa mai lunga de carceru; famili'a cea numerósa a acelui'a deveni in urm'a acestei condamnâri intr'o stare deprimetória; colegii protestanti a acelui preotu pregatira o petitiune spre a o susterne regelui, pentru de a efeptuí amnestiarea lui Hurban; min. de culte a indreptatu câtra superintendentulu protestanticu o ordinatiune prin care a urgetu impedecarea unei astufeliu de agitatiuni ; vorbitoriulu intréba pre min. : care lege opresce adresarea câtra rege ; in urm'a cârei legi se considera contrasemnarea unei petitiuni de amnestia, agitatiune, si care suntu causele speciale a unei astufeliu de procederi.

Irányi intréba pre ministeriu, ca suntu in Ungari'a denumiri si orduri legate de nascere si contrasemnat'a min. vré o denumire de acestea.

Din partea comissiunei de imunitate referéza P. Hoffmann in caus'a deputatiloru Berzenczey, Racoczy si Miletics. Comissiunea de imunitate propune a se concede intentarea de procesu contr'a aceloru deputati. Referatulu comissiunei se tiparesce si se va pune la ordinea dilei.

La ordinea dilei e continuarea desbaterei speciale despre bugetulu ministeriului de financie ; se aprobéza deosebiteloru despartieminte ale min. de fin.: pentru directiunea financiala 4,152,300 fl. pentru catastrale 440,000 fl., pentru academi'a montana din Siemnitiu 69,800 fl. etc. Sum'a intréga votata pentru acestu ministeriu e 43.519,668 fl.

S'au fipsatu si unele ramuri din venitele statului, si adeca : contributiunea directa cu 54,260,000 fl, contr. de consumu 13,600,000 fl. tacsele 10,873,000 fl. accisele 38,259,000 fl.; modificatiuni nu s'au facutu.

In siedinti'a din 24 Ian. interpeléza, dupa finirea formalieloru, repr. Rudnay pre min. de financie, din ce causa s'au infiintiatu in comun'a Holitsch, care e fórte neindemâna, oficiolatu salinariu ?

Ministrulu respunde, ca infiintiarea oficiolateloru salinarie la margine e oportuna, cá locuitorii de acolo sa nu se provédia cu sare din Galiti'a.

B. Hulász interpeléza pre ministrulu de culte, de ce se admite manualulu de statistica a lui Conck la universitatea din Pest'a, de óre-ce tractéza manualulu acel'a Ungari'a cá o parte intregitória a Austriei.

Fr. Berecz interpeléza pre min. de culte din caus'a certeloru despre scólele confessiunale din Gyöngyös.

La ordinea dilei sta continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului de financie.

E. Simonyi intréba, de ce a stabilitu regimulu in Pest'a localu de vendiare pentru producte montane, de vreme ce s'a preliminatu pentru elu o dauna de 54,000 fl.

Ministrulu respunde ca statulu trage unu venitu fórte insemnatu din acel'a localu de vendiare.

Dupa aceea se incuviintiéza venitele statului din erariulu mobile in suma de 185,900 fl. asemenea se incuvintiéza fâra desbatere titul'a „spese diferite“ in suma de 51.000 fl., la titul'a „diferite venite“ aprobata in sum'a de 238,200 fl. se incinge o desbatere mai lunga.

Irányi intréba, ca unde suntu venitele din bonurile episcopieloru vacante, de óre-ce acelea, conformu unei legi vechie, au a curge in erariu.

Min. respunde ca astufeliu de venite nu iau venitu inainte. Ministrulu culteloru administréza fondulu religionariu, densulu va scí de acelea venite.

Ludvigh propune a se predá administrarea díseloru venite ministrului de financie.

C. Tisza urgéza a se decide cestiunea.

Se intinde o desbatere lunga in cestiunea acést'a, la care iau mai multi deputati parte.

In fine se amâna deciderea cestiunei pâna cându va poté respunde ministrulu culteloru in caus'a din cestiune.

Se voteza venitulu ministeriului de financie in suma de 140,685.900 fl.

In siedinti'a din 25 Ian. propune Lindner, dupa autenticarea protocolului, unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a sa se introduca in tóte scólele gimnasiale magiare stenografi'a, cá studiu obligatu. Ministrului instructiunei publice sa se voteze 30,000 fl. spre acelu scopu.

La ordinea dilei e votarea estraordinariului din bugetulu ministeriulu de financie.

Pentru garanti'a intereseloru câiloru ferate e unu milionu preliminatu.

D. Irányi intréba, pentru care câi ferate se recere acést'a garantia.

Ministrulu de financie, Lonyay respunde ca pentru calea ferata din Tranni'a, pentru Alföld=Fiume, Hatvan=Miscolziu sî altele. Se va propune casei inca in decurgerea anului acestui'a unu proiectu de lege despre garanti'a intereseloru câiloru ferate.

Dupa o desbatere mai lunga se incuviintiéza pretiulu de cumperare alu dominiului Kis=Bér in form'a preliminata de ministeriu.

Cas'a votéza estraordinariulu speseloru min. de financie in suma de 5,932.250 fl.

Irányi interpeléza pre ministrulu de financie, ca mai demultu, s'au acu s'au vendutu bonurile statului, a câroru pretiu e preliminatu. ?

Min. respunde ca unele demultu, iéra altele acu se vendu.

Irányi observa ca spre aceea se recere aprobarea legislativei.

De aceea-si parere e sî C. Ghiczy.

Ministrulu Lonyay recunósce in principiu, ca e de lipsa aprobarea camerei, crede inse, ca camer'a nu va avé nici voia nici tempu de a tractá specialu despre ori sî care bonu ce se vende.

C. Tisza pretinde a se specificá celu pucinu complecse mai mari de bunuri vendute.

Presiedintele min. conte Andrásy face camerei cunoscutu, ca conventiunea de telegrafu incheiéta cu Holandi'a sî Germani'a, e sanctionata de M. Sea.

Urmézu la ordinea dilei bugetulu ministeriului de comunicatiune.

Min. de comunicatiune Micó róga cas'a, a votá sumele dejá preliminate pentru drumuri.

E. Simonyi revenindu la tem'a sea din siedinti'a din 15 Ian. enumerá iéra-si peratele ministeriului de comunicatiune. Drumurile suntu decadiute, Dunarea sî Tis'a nu suntu regulate, canale nu avemu. Atentiunea ministeriului e indreptata numai câtra cladirea linieloru ferate. Pentru concessiunea cladirei câliloru ferate nu s'a eschisu concursu. In ministeriulu de comunicatiune nu suntu denumiti unguri, sub pretestu, ca in Ungari'a nu se afla ómeni cualificati spre aceea ; continuându mai departe in modulu acest'a a atacá ministeriulu de comunicatiune prin date sigure, cere deslusire despre tóte afirmârile sele.

In siedinti'a din 26 Ian. anuncia Gajzágo care esceptionalminte in loculu lui Somssich, presiedéza, unele petitiuni incurse.

Vucovics intréba, de ce n'a facutu Gajzágo casei cunoscutu, din ce causa nu presiede presiedintele alesu, de óre ce vinu astadi la pertractare obiecte fórte insemnate, Gajzágo inse s'a doveditu la mai multe ocasiuni de ne aptu spre conducerea presidiului.

Gajzágo respunde, ca nu e deoblegatu a dá causele, din care nu presiedéza Somssich. De sî elu insusi are pucina aptitudine spre conducerea presidiului, totusi crede, ca cas'a a presupusu in elu cualificatiunea receruta cându l'a alesu de vicepresiedinte.

Somssich dechiara, ca voiesce a vorbi cá representante despre bugetulu ministeriului de comunicatiune. De vreme ce inse regulamentulu determina, ca presiedintele, déca voiesce a luá parte la desbatere, nu póte presiedé, s'a vediutu silitu a predá presidiulu primului vicepresiedinte (aplausu.)

Trecendu la ordinea dilei se continua desbaterea despre bugetulu ministeriului de comunicatiune.

Min. conte Mico luându cuventulu nu voiesce a reflectá la invectivele personale, ce i le-a facutu E. Simonyi in siedinti'a de ieri, ci se marginesce a respinge numai atacurile facute ministeriului cá atare. Min. combate prin o vorbire mai lunga afirmârile lui E. Simonyi cu succesu.

Contele E. Zichy intréba pre min. de com. conchiamat'au o ancueta spre regularea cestiunei tarifeloru pentru câile ferate ? Revenindu oratorele la bugetu min. de com. 'si esprima nemultiamirea cu arangiarea directiunei pentru cladirea linieloru ferate sî cu neconsiderarea unguriloru la ocuparea posturiloru.

Representantele Ivánka sî secretariulu camerei E. Hollán se incérca din resputeri a aperá, prin vorbiri fórte lungi, atât'a pre ministrulu câiu sî ministeriulu de comunicatiune.

D. Irányi se silesce, a sustiené atacurile facute de Simonyi, sî a paralisá reflectârile lui Ivánka sî Hollán.

Respunsu la „o rugare in interesulu romanismului.“ *)

Domnule Redactoru ! In nr. 3 alu stimatului diuariu „Telegrafulu Romanu“ pre care-lu redigeti au esitu o corespundintia din Fagarasiu, sub titula : „O rugare in interesulu romanismului“ subscrisa de dlu Ioanu Dim'a Petrasicu, care corespundintia s'au reprodusu sî de alte diuarie române.

Infiintiarea sî inaugurarea scólei capitale gr. or. din Fagarasiu numita : „Negru Voda“. pre carea dlu corespundinte o descrie, este on. publicu cetitoriu de altmintrea cunoscuta de ajunsu mai de multu din acelu diuariu, sî s'au sî primitu de obsce cu cea mai mare bucuria sî placere ; sî eu credu, ca sî apelulu care-lu face dlu corespundinte cu generalulu scopu in acelu articulu câtra domnii autori sî jurnalisti români spre a daruí pentru biblotec'a numitei scoli câte unu esemplariu din opurile sî novelele domniei loru, va avé sî poftescu se aiba resultatulu doritu.

Ceea ce din acésta corespundintia nu au facutu efectu imbucuratoriu, ba chiaru au iritatu inimile fostiloru granitieri din regimentulu rom. I. suntu afirmârile sî invinovatirile cele grosolane, care le trantesce d. coresp. in fati'a tuturoru granitieriloru din regimentulu nostru fâra deosebire, sub titula : „mici digressiuni“ in aline'a a patr'a, pre care supunendu-le cá cunoscute de on. publicu cetitoriu, nu le mai citediu aici.

Cându asiá dara, dupa intielesulu primului pasagiu din numit'a alinea dlu coresp. aru fi avutu de a dispune preste singurelulu fondu alu granitieriloru nostri, sî cu deosebire alu celoru din acelu districtu, atunci de buna séma infiintiarea scólei din cestiune nu aru fi costatu nici unu altu sacrificiu nici multe alte ostenele, (se scie fórte bine, cine au facutu sacrificii — sî cine s'a ostenitu) ca cu unu fondu cum e alu granitieriloru nostri s'aru fi pututu infiintiá usioru o scóla, sî póte sî mai multe. Aici se pare, ca dlu corespundinte séu nu scie séu nu vré se scie, ca fagarasienii, cá atari, nu au fostu granitieri, prin urmare nu au parte sî dreptu la acelu fondu granitieresc, sî proprietarii acelui fondu inca nu au votatu pâna acum ridicarea acelei scoli in Fagarasiu, avendu in prim'a linia destula lipsa de scólele loru proprie in cele 82 de comune, din fostulu numitu regimentu.

Afirmarea d. corespondinte ca déca granitierii nostri aru fi isbutitu pâna acum ca naseudenii, se puna mân'a pre fondu cá acei'a, sî déca comunele nóstre foste granitiere aru fi pasîtu sî lucratu solidariu ca naseudenii, póte ca astadi aru dispune de fondu — nu e temeinica, de locu, pentru ca referintiele intre regimentulu nostru sî alu naseu-

*) Cele-lalte diuarie natiunale, care au publicatu acelu articulu, suntu rugate cu totu respectulu, a reproduce sî acestu respunsu.

FOISIÓRA.

Cuventare tienuta la redeschiderea conferintieloru eleviloru institutului teologico-pedagogicu din Sabiiu.

(Capetu.)

2. Putemu castigá fórte multu din viéti'a parlamentaria, adeca putemu invetiá cum se ne purtâmu in adunâri. Mâne poimâne vomu esî in viéti'a publica sî vomu vení in feliuri de adunâri sî apoi cum ne va cadé, déca nu ne vomu scí purtá in acestea ? Multi dintre noi se voru face mai curendu séu mai târdîu preoti sî voru vení in pusetiune de a conduce sinodulu parochialu, dara cum lu vomu conduce, déca ei insisi voru avé lipsa de conducere ? Cum voru scí ei ce regule sî ce ordine se tiena la pertractarea obiecteloru, la votisare sî altele asemenea, déca nu voru avé aceste cunoscintie castigate de mai inainte ?

Multi dintre noi se voru face invetiatori sî voru vení in conferintie invetiatoresci, sî câtu de greu le va cadé déca nu se voru scí purtá in acestea, sî cum voru puté ei duce protocolulu in aceste conferintie, in vre-unu sinodu parochialu, séu in alte adunâri, déca ei nici odata nu s'au ocupatu cu asiá ce-va ? Ací póte cine-va se invetie tóte acestea, déca va avé câtu de putiena atentiune in decursulu siedintieloru.

3. Putemu trage sî folosulu acel'a, ca ne castigâmu presintia, adeca ne dedâmu a vorbí in publicu fâra sfiéla sî fâra temere. Câci póte cineva se aiba pareri sî cunoscintie câtu de bune, dara totusi déca nu e dedatu a vorbí in publicu, cându se afla in vre-o societate ori in vre-o adunare, séu se sfiesce a se sculá se vorbésca, séu déca se scóla, vine in perplessitate, vine in confusiune sî nu scie ce se mai vorbésca Presinti'a asiá dara inca este unu folosu fórte mare, ce-lu putemu trage din convenirile nóstre. Ací póte fia-care séu se pasiésca insusi cu vre-unu elaboratu in publicu, séu se iá parte la desbaterea elaborateloru aduse de altii. Firesce ca intâi'a óra va merge cam greu, a dóu'a óra mai bine, a trei'a óra sî mai bine, pâna cându in fine se va dedá a vorbí in adunâri fâra nici o sfiéla sî a-si esprimá liberu sî chiaru parerile sele.

Mai departe putemu castigá multu sî prin cetirea cârtiloru din biblioteca. In bibliotec'a nóstra, ce e dreptu, nu se afla cârti asiá multe, dara ce se facemu ? trebuie se ne multiamimu sî cu acestea putiene sî tocm'a pentru aceea se ne silimu din tóte puterile, cá sa se inmultiésca, asiá incâtu, déca nu avemu noi multe cârti, se aiba celu putienu urmatorii nostri mai multe.

Afara de aceea prin perorâri sî declamatiuni ne putemu insusi sî perfectiuná sî art'a retorica, care pentru unu preotu este fórte necesaria.

Acestea suntu, fratiloru, pre scurtu invederatele folóse, ce le putemu trage din conferintiele nóstre. Aideti dara se punemu umeru la umeru, cá in intielegere sî concordia se profitâmu câtu se póte mai multu de aceste conveniri. Zelu sî energia sî intr'adeveru vomu puté trage folósele enumerate. Inse inca odata dîcu, ca numai cu zelulu sî conlucrarea nóstra a tuturor'a vomu puté trage folósele amintite. Se ne silimu dara cu totii, cá conferintiele nóstre se fia câtu se póte de bine cercetate, cá disputele sî desbaterile asupr'a elaborateloru se fia câtu mai vii sî in ordinea cea mai buna, sî apoi nu va puté dice nimenea, ca acést'a aru fi numai o perdere de tempu.

V. Sfetea,
teologu an. III

denfloru, ce se tiene de fonduri, suntu de totu deosebite, sî nu se potu pune din mai multe cause, numai granitieriloru cunoscute, intru o paralela.

Iéra invinovatirile, cá se nu le numescu altmintre, ce le face d. corespondinte, dicundu, ca „in lipsa de tactu, in lipsa de solidaritate in lipsa de impreuna actiune a comuneloru nóstre foste granitiere dispune sî estadi de elu strainii sî da câtu vré la scólele satesci ale comuneloru foste granitiere“ me vedu indatoratu ale respinge cu totu graiulu, fiindu ca granitieri nostrii cunoscendu-si insu-si fórte bine atâtu scopulu fondului cestiunatu, câtu sî interesele loru au fostu sî suntu in perpetua actiune prin alesulu loru comitetu, cârui'a inca nu-i lipsesce tactu nici solidaritate, despre care eu sî mai multi fosti granitieri avemu ocasiune de a vedé cu ochii nostri din apropiere, iéra nu cu perspectiva d. corespundinte, sî de a ne convinge despre acestu adeveru, precum se va poté convinge, asiá credu eu, sî representanti'a generale a regimentului nostru intregu cea in scurtu timpu adunanda aici in Sabiiu.

Nu e vin'a granitieriloru nostrii, ca pâna acum s'au organisatu scólele numai dela patru séu cinci companii cu anticipatiuni din fondulu nostru scolasticu.

Nu e vin'a granitieriloru nostrii ca statutele substernute spre inalt'a aprobare din anulu 1864. s'au retramisu numai deunadi spre modificare.

Din cele ce au fostu de lipsa sî possibilu de a face spre ajungerea scopului, nu s'au intrelasatu nimic'a ; sî déca inca nu amu ajunsu la succesulu doritu, granitierii nóstri totusi nu numescu pre regimulu actuale, in a cârui mâni se afla inca fondulu scolasticu, sî dela care asceptâmu cu siguritate vindecarea dorerei nóstre, care au ajunsu din indelungata sî daunósa stagnare a invetiamentului in cele mai multe comune foste granitiere, gradulu celu mai mare de „straini.“

Scie d. corespondinte bine, de cine se tiene competinti'a redicârei, sustienerei sî salarisârei scóleloru, pentru aceea remâna prelânga ale D-sele, sî nu se mestece nechiamatu in afaceri straine cu asiá numitele „mici digressiuni“ (! ?) sî fia convinsu sî siguru, ca fostii nostri granitieri nu au avutu nece pâna acum sî nu voru avé nece in venitoriu lipsa de tutoratulu D-sele.

Sabiiu ultim'a Ianuariu 1870.

In numele mai multoru fosti granitieri de reg. românu I.
V. Ardeleanu.

O corespundintia a „Albinei“ datata din Brasiovu dto 10/22 Ian. da deslusiri asupr'a procederei româniloru de acolo la alegerile comunali Fiindu ca atinsesemu sî noi afacerea acést'a in vre-o câteva cuvinte, dâmu publicului pasagiele mai momentuóse din acea corespundintia in urmatóriele :

„Comitetulu rom. convenindu cu comitetulu sasescu in cele dóue siedintie d'antâiu a combatutu cu energia conditiunile propuse de acest'a, sî anume, ca sa se eschida, atâtu la români câtu sî la sasi, dela candidarea in representanti'a cetâtiei — nu inse sî a districtului, in carea se candidara sî se sî alesera de câtra amendóue pârtile mai multi profesori — clerulu sî profesorii. Membrii comitetului rom. aretara sî documentara pâna la evidentia, ca eschiderea acést'a nu are, nu póte se aiba locu, ca e nedrépta, nejustificavera sî neoportuna, pâna ce in fine comitetulu sasescu declarà ca numai sub conditiunile acestea potu se pacteze cu români, iéra altufeliu nu. Comitetulu rom. sî adunarea generale, carea a intrunitu la 150 de persóne sî intre acestea mai totu fruntasii braviloru nostri cetatieni de aicia, cari au datu sî dau sî astadi neperitórie dovedi despre simtiulu loru de natiunalitate, despre alipirea loru câtra biserica sî scóla, precum sî despre stim'a ce o au facia cu clerulu sî cu invetiatorii nostri, dîcu acesti caldurosi sî zelosi spriginitori sî ajutori a totu ce e natiunale sî salutariu pentru noi, primira, dupa ce ascultara cu cea mai mare atentiune tóte argumintele pro sî contra, pactulu cu conditiunile propuse de comitetulu sasescu, cu o majoritate peste 130 de voturi. De-si cu parere de reu, pentu ca scimu apretiuí deplinu concursulu clerului sî alu invetiatoriloru in afacerile nóstre sî de desbinâri intre noi ne amu feritu sî ne vomu ferí, cá de unu pecatu de mórte, conclusulu adunârei generale intre impregiurârile de facia nu poté se fia altfeliu. Fia-care omu cu mintea sanetósa, nepreocupatu de prejudetie sî care — judeca sî cumpenesce tóte, cu sânge rece, alege dintre dóue rele neincungiuravere pre celu mai micu pentru ca „inciditu in Scyllam qui vult evitare Carybdim.“ Se aruncâmu sine ira et studio o privire fugitiva preste amendóue partidele, la a câror'a aliantia eramu avisati. Era partid'a asiá numita „neoungurésca“ séu „progresista“ sî apoi partid'a sasésca.“

Dupa acést'a arata coresp. cine erá ceea-lalta partida sî citéza sî unu pasagiu din programulu ei; iéra câtra fine dîce corespundinti'a :

„Ce erá dara mai bine sî mai oportunu, decâtu ca românii de asta data, pentru cá sa se ferésca de unu reu mai mare se primésca pactulu cu partid'a sasésca, in intielesulu cârui'a li se stipulase 38 de membri in representanti'a cetatiei, toti români zelosi sî energiosi sî propusi de ei insisi ; unu numeru de asta data destulu de considerabilu sî ne mai pomenitu pâna acnm in representanti'a Brasiovului. Cunoscendu astfeliu maioritatea româniloru de aici, insusirile amenduroru partide, se decisera pentru asta data sî fâra vre-o consciintia in viitoriu, pentru pactulu cu sasii. De a facutu bine séu nu, de au fostu asceptârile sî temerile intemeiate, judece, cei ce se intereséza din decursulu sî resultatulu alegeriloru, unde incéta vorbele sî vorbescu faptele.“

„Hrm. Ztg.“ inca s'a ocupatu in unulu din nrii de curendu de afacerea acést'a sî imputa in unu modu energicu preotimei sî profesorimei evangelice, câci n'a cercatu a-si sustiené dreptulu seu necontestabile sî dice ca numai siesi are de a-si multiamí déca a fostu asiá desconsiderata, iéra cetatieniloru sasi preste totu le face imputarea, ca cele aduse inainte de densii spre a-si justificá escluderea preotiloru sî invetiatoriloru dela alegere in comunitate nu suntu suficiente.

Romani'a.

Ordinulu dlui ministru de interne câtra toti dnii prefecti de districte.

Domnule prefectu !

Deosebitu de mesurele, ce s'au fostu luatu de mai nainte de câtra guvernele, ce s'au succedatu in Romani'a pentru neingaduirea israelitiloru de a se stabilí in comunele rurali, s'au luatu asemenea mesure sî de a nu se mai lasá libera intrarea in tiéra a ómeniloru fâra capetiiu, mai alesu a israelitiloru veniti din Podoli'a sî Galiti'a pâna ce mai antaiu autoritâtile fruntarieloru nu se voru asigurá, ca acesti'a potu avé mijlóce de a duce o viétia onorabile, prin o meseria reale practica, séu prin unu capitalu de care aru puté dispune la intrarea loru in principatulu Romaniei, sî sub reserv'a categorica, ca invoirea de petrecere in tiéra le este acordata numai pre termenulu coprinsu in pasapórte.

Mesurele acestea au fostu sî suntu basate pre legile tierei, precum s'au deslusitu totud'a-un'a prin diferitele ordine, de câte ori ele au fostu repetate, sî mai cu osebire prin jurnalulu consiliului ministriloru din anulu 1866, comunicatu d-vóstra prelânga ordinulu circularu cu nr. 20,216, publicatu sî in Monitoriulu oficiale cu nr. 201, acel'a-si anu. In acésta cestiune esista chiaru sî obligatiuni internationali ; guvernulu imperiale alu Austriei, in anulu 1851, a fostu celu d'antâiu a recunósce dreptulu guvernului de a avisá la oprirea intrârei israelitiloru in Romani'a, sî prin not'a din 10 Novembre acelu anu, care se alatura prelânga acést'a in copia, ne a comunicatu ordinile date câtra tóte dregatoriele din Galiti'a sî Bucovin'a de a nu mai liberá pasapórte ómeniloru fâra capetiiu, iéra mai cu séma jidoviloru pentru Moldov'a. Asemenea note avemu sî din partea guvernului imperiale alu Russiei.

Ori ca mesurele luate sî repetate din timpu in timpu, sî inainte de unire sî dupa unire, au fostu negligate de câtra unele autoritâti administrative sî comunali, sî mai alesu de câtra acelea dela fruntariele tierei ; séu ca jidovii, prin mijlóce pedisie, au pututu sa se strecore printre picuete ; totu ce vedemu este cá o multime de jidovi, ómeni fâra meseria sî fâra capitaluri, cutreera sî umple Romani'a, sî mai alesu partea de preste Milcovu.

Asemenea urmâri regretabili au datu nascere la atâtea sî atâtea plângeri sî protestatiuni : chiaru in aceste dile au avutu locu in adunarea deputatiloru interpelâri, ale câroru desbateri sî resultatulu ce au luatu 'lu puteti vedé in procesele verbali, ce se publica prin Monitoriu. In definitivu, guvernului s'a pusu indatorirea de a face a se aplicá cu strictitate legile in fiintia, in privinti'a israelitiloru.

In urmarea acestor'a, nu vinu acum, domnule prefectu, a ve comunicá nescai-va dispositiuni nóue, in cestiunea de fatia, ci vinu a ve aminti numai legile esistente, numai mesurile luate din tempu in tempu pentru neingaduirea de a mai intrá in tiéra a ómeniloru fâra capetêiu, sî mai alesu a israelitiloru, cari nu aru justificá o meseria séu unu capitalu cu care se póta duce o viétia onorabile ; vinu a ve repetá ordinele precedente, privitórie la neingaduirea israelitiloru de a se statornicí prin comunele rurali ; vinu in fine a ve recomandá de a priveghiá cá, la implinirea terminiloru cuprinse prin pasapórte, israelitii straini se fia indatorati a se reintórce la urm'a loru, afara de casuri cu totulu esceptiunali sî bine intemeiéte.

Dati dara, domnule prefectu, cea mai energica impulsiune autoritâtiloru administrative sî comunali din judetiulu d-vóstre, intielegeti-ve cu autoritâtile dela fruntariele tierei spre a se pazi legea ; sî déca in trecutu din nenorocire, a pututu fi vre-unu functiunariu abatutu dela datoriele sele, d-vóstra faceti cá, celu putienu, de acum inainte se nu mai esiste nici o schinteia de banuiéla, ca indeplinirea mesuriloru luate sî a ordiniloru date de guvernu, in cestiunea de fatia, nu se face cu tóta sinceritatea, buna credintia sî desbracata de ori-ce abusu. Nu scapati mai alesu din vedere, ca tóte mesurile aru remanea diadarnice, déca ne-amu marginí actiunea numai la politi'a dela fruntarie ; precum este cunoscutu, jidovii intra in tiéra mai multu printre picuete. Asiá dara ei trebuie urmariti nu numai la fruntarie, ci mai alesu in comunele unde ei se stabilescu. Aici trebuie o priveghiare speciale ; aici primarii trebuie de aprópe observati, spre a aplicá cu energia art. 10 din legea politiei rurale.

Me resumu : ochiulu d-vóstra de priveghiare fia pretutindeni sî pururea neadormitu. Numai cu chipulu acest'a vomu ajunge la resultatulu doritu de tiéra sî de guvernu : acel'a de a scapá Romani'a de plag'a sociale a proletariatului jidovescu.

Primiti, domnule prefectu, asigurarea considerationei mele.

Ministru Cogalnicénu.

„Tr. Carp.“ Nr. 83, Ianuariu 8.

Varietâti.

*** Brasiovu 26 Ianuariu. Balulu reuniunei femeiloru române din sér'a trecuta avù unu publicu nu numai alesu, ci sî numerosu sî credemu, ca resultatulu lui, câtu privesce la scopulu serbârei acestei'a dela incepotulu reuniunei, va fi pentru fondulu reuniunei câtu de imbucuratoriu. Fiindu ca tonulu mi se paré de asta data mai pucinu familiariu sî ceva afectatu, in contra naturei românului, care nu vré a scí de marginea jovialitâtiei, cându se afla in libertatea elementului seu, care, afara de pretensiunea purtârei cu convenientia, nu sufere nici o sfiéla. Istori'a de anulu trecutu, privitória la acestu balu sî nemultiumirile stârei nóstre politice se reflectau óre cum cu o radia de seriositate (?) mai rara de pre fruntile române ; cu tóte acestea judecat'a strainiloru, intre cari erá cu deosebire mai multi oficiri ces. reg., fórte pucini din sasi sî numai vr'o doi magiari, a fostu sî de asta data in sensulu de pâna acum, cumca balulu reuniunei e celu mai frumosu intre tóte balurile Brasiovului. S'au jucatu sî jocu nationale romane, de sî cam cu defectu, totusi cu multa gratia. Despre resultatu in favórea fondului asceptâmu dupa publicarea lui, cum se face cá pretutindeni. — dupa „G. Tr.“

*** Resultatulu alegeriloru intregitorie pentru comunitatea din Brasiovu este, ca dintre 2100 indreptatíti la alegere numai 796 au votatu. Au primitu majoritate de voturi Carl Boyer cu 761; Demetriu Eremias negutiatoriu 624 ; Stanu Poenariu neg. 620 sî Demetriu Danielu schimbatoriu de bani 618. Membrii de reserva, ce urméza cu censu mai micu de 8 fl. 40 cr. se voru asiedià sî dupa aceea publicá.

*** In cerculu Chisineului, comitatulu Aradului e alesu deputatu pentru dieta Em. Stanescu advocatu in Aradu.

(†) Domnulu Vasiliu Sturz'a, fostu locotenentu domnescu alu Moldovei in 1859, primu ministru sî presiedinte alu curtiei de cassatiune, a repausatu in Domnulu pre la 12 óre, in nóptea de 10 spre 11 Ianuariu, in orasiulu Bacâu.

Il. LL. Domnulu sî Dómn'a, indata ce an primitu trist'a scire, s'au grabitu a aretá condolintiele loru veduvei bun'lui cetatienu.

Guvernulu a datu ordine a se face repausatului onorurile cuvenite unui barbatu, care a fostu chiamatu a conduce destinatele tierei in tempurile cele mai critice, sî care, in tóte impregiurârile prin carii au trecutu, a datu dovedi de patriotismulu celu mai luminatu sî mai neinteresatu.

In siedinti'a de astadi, adunarea deputatiloru a fostu incunosciintiata prin domnulu ministru de interne, de perderea ce a facutu Romani'a. Corpulu legislativu, indata sî in unanimitate a votatu urmatórea motiune propusa de domnii S. Boerescu, A. Papadopolu Calimachi sî alti representanti :

„Camer'a, manifestându vi'a sea parere de reu, pentru perderea eminentului barbatu Vasiliu Sturz'a, care, cá locotenentu domnescu, a bine meritatu dela patria, aparandu drepturile tierei sî lucrându pentru realisarea unirei, invita pre domnulu presiedinte a esprimá sociei sele, din partea camerei, profund'a sea mahnire, sî ca adunarea deputatiloru Romaniei se asociéza la durerea resimtita de famili'a defunctului.“

*** (Necrologu.) Dlu Steriu M. Dumb'a, românu, de origine din Macedoni'a, a reposatu in 28 Ianuariu st. n. Densulu s'a asiediatu in Vien'a cá comerciante modestu inainte cu vr'o 60 ani, sî acum a repausatu cá milionariu. Dupa sine a lasatu doi fii, unu renume mare in lumea financiale sî un'a dintre cele mai de frunte case comerciali respectata de intregu comerciulu din apropiere sî departare. Fia-i tierân'a usióra !

*** Recrutatiune. In anulu acest'a va dá Transilvani'a la armat'a de linia unu contingentu de 6000 feciori, iéra la reserva 600 feciori.

*** Frigu. De vre-o câteva dile avemu unu geru cumplitu. Alalta eri sî eri a ajunsu pâna la 24—25 graduri Reaumur.

*** (Ometu mare). Dela inceputulu iernei inca nu pré vediuramu ometu pâna in dilele din urma ; pre la noi inca nici acestu putienu ometu nu vré se remâna ; daru in susu câtra Galiti'a sî prin Bucovin'a se afla intr'o cantitate atâtu de mare, incâtu terenulu ce vine dela Lemberg la Romanu, in 8 a lunei curente a sositu cu 5 óre mai tardiu de câtu alta data.

(Intolerantia.) Aflâmu dela mai multe persóne, ca in diu'a dela 27 Dec. a muritu in suburbi'a Pacurârei unu catolicu, cu numele Codrat, sî ducându-se megiesii la parochulu catolicu spre a regulá inmormentarea, parochulu sub pretestu ca nu a fostu chiamatu sî pentru a ispoveduí pre defunctulu n'a datu voia la inmormentarea pre cimitirulu catolicu. Din acésta causa cadavrulu a remasu in casa pâna la 2 Ianuariu, câudu dupa interventiunea comissiei desp. I s'a inmormentatu la biserica Tom'a Cosm'a. — De câudu s'a facutu in Iassi unu cuibu de jesuiti a sî inceputu o intolerantia din partea clerului catolicu.

(Raritate.) In nóptea de 8 spre 9 a lunei curente, soti'a lui Ghitia Gelescu, din desp. a II-a, a nascutu trei copii sî anume : dóue fete sî unu baetu ; se afla anca cam bolnava.

(Timpulu.) „Gardistulu Civicu“ din Galati cu data de 3 Ian. scrie : „Mai bine de 10 dile, adeca dela 20 Decembre espiratu, in urm'a unui pospaiu de ninsóre, orasiulu nostru au fostu permanentu infasiuratu de negura désa, ca Londr'a sî alte pârti dela nordulu Europei, coplesitu totodata de o mare glodósa, care face stradele impracticabile, sî circulatiunea displacuta ; temperatur'a umedósa sî neobicinuitu calda, la asemene epoca, au adusu câtra fine plóia ; asiá alaltaeri in diu'a de anulu nou au ploatu ca primavéra ! — Se dîce ca acésta schimbare a timpului, aru fi favorabila vegetâtiei, nu scimu inse déca va fi buna sî pentru sanetatea animala ! . . .“ — Aici in Iassi timpulu este totu asiá ; ometulu cadiutu s'a prefacutu indata in apa, gloderia este cea mai mare sî stradele s'au facutu nepracticabile : acésta din urma circunstare inse nu vine numai din caus'a timpului, ci sî din caus'a administratiunei. — In Cernautiu s'a observatu in diu'a de 30 Decembre st. v. unu curcubeu.

„Cur. de Iassi.“

*** (Unu valsu turbatu.) Se scrie din Statele Unite despre o intrecere in dantiu, ce s'a petrecutu intr'unu salonu din Pittsburg, anume proprietariulu localului a pusu premiu, unu pretiosu inelu de auru, cu conditiune de a se oferí parechei, ce va dantiá in celu mai lungu timpu. Precisu la 12 óre diu'a, orchestr'a incepu a trage dantiulu „Il Bacio“, sî 12 parechi aparura in fati'a salonului, gat'a a rivalisá pentru premiu. Dupa 20 minute 4 parechi se oprira, dupa o óra se mai lasara de jocu 4 parechi, apoi succesivu, obosite cu totulu se mai retrasera dóue parechi remanendu in fati'a salonului dóue parechi. Trecendu 4 óre se dîce, ca musicantii slabisera cu totulu, sî din verfurile degeteloru violinistiloru picurá sângele pre pamentu. La finea órei a 5 o dântiuitóre cadiù lesinata, sî intre aclamatiuni frenetice, premiulu fu oferitu parechei, ce se aflá singura in câmpulu luptei. Damele fura duse mai multu mórte, decâtu vii acasa, atâtu dantiatorii câtu sî dantiatórele au fostu greu bolnavi. Cibotielele au fostu taiete de pre piciórele dantiatóreloru, in asiá mesura mare li se umflase piciórele. — Pre noi nu ne prinde nici o mirare, pentru acestu faptu, câci aici, chiaru déca nu s'aru pune nici unn premiu, din simtiu de ambitia, nu s'aru aflá atâtea parechi, cari se sbóre in dantiu pâna la nebunie.

Concursu.

Devenindu statiunea de parochu gr. or. din opidulu Dobr'a, protopopiatulu Dobrei, vacanta, se escrie prin acést'a din partea comitetului parochialu in sensulu art. II. § 6 a Statutului Organicu concursu.

Competitorii la acésta parochia, fia preoti, fia clerici absoluti, se adreseze documentele loru la subscrisulu pâna in 1 Februariu a. c. st. v.

Comitetulu parochialu alu opidului Dobr'a
in 28 Decembre 1869.
Alessandru de Crainicu,
(8—1) presied. com. par.

Concursu.

La biseric'a gr. or. româna din Lugosiu, a devenitu vacantu postulu de diaconu, cu carele suntu impreunate urmatóriele emoluminte :

a) folosirea o ½ sessiune de pamentu ;
b) 100 fl. v. a. bani gat'a, din cas'a bisericei, — sî alte accidentii de dupa acésta chiamare.

Doritorii de a castigá acestu postu, au a substerne recursu provediutu cu documentele prescrise in §. 131, sî cu atestatu de cualificatiune dela consistoriulu diecesanu conformu §. 121 din „Statutulu organicu“, pâna in 8 Febr. 1870 cal. v.; adresatu câtra sinodulu parochialu alu bisericei gr-or. din Lugosiu la presiedintele sinodului dlu protopresbiteru Georgiu Pescianu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru.
(8—2) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Jupaniu, indiestrata cu emolumintele de o grâdina, un'a sessiune de pamentu parochiale, 90 de mesuri de cucuruzu sî stola dela 90 de case, se deschide concursu pâna in 1 Februariu 1870, pâna câudu doritorii de a dobendí acésta parochia suntu avisati recursurile loru provediute cu estrasulu de botezu sî cu atestatulu consistoriale despre cualificatiunile loru, adresânde câtra sinodulu parochiale, districtualnicului domnu protopresbiteru alu Fagetului a le substerne.

Jupaniu, 4 Ianuariu 1870.
Comitetulu parochialu.
Atanasiu Ioanoviciu,
(5—3) prot. Fagetului.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de institutóre la clas'a IV-a de fete dele scólele normale române gr-or. din Brasiovu, se deschide prin acést'a concursu pentru reocuparea acestui postu, celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c.

Institutórea la acésta clasa este salarisata cu 300 fl. v. a. sî are a invetiá lucrurile de mâna femeesci numai dupa prândiu adeca iérn'a 2½ sî vér'a 4 óre, de óre-ce inainte de prândiu elevele se instruédia in carte de câtra profesorii gimnasiali.

Dela institutóre se cere :

Sa fia nascuta româna de rel. gr-or., se aiba portare morala corespondiatóre ;

Sa dovedésca, ca posede cunoscintiele necesârii in tóte lucrurile de mâni femeesci, nu numai in cele de lucsu, daru mai vertosu in cele de lipsa pentru ducerea unei economii solide ; ca are destieritate pedagogica in tractarea cu copilele ; ca cunósce celu putienu elementele invetiate in clasele primarie de fete, sî pre lânga limb'a româna, celu putienu inca o limba straina, fia acést'a germânu, magiara séu francesa.

Institutórea alésa va functioná, amesuratu normativeloru scóleloru nóstre, anulu primu de proba.

Concurentele la acestu postu au a 'si adresá petitiunile loru impreuna cu documentele recerute celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c. la subscris'a eforia scolara.

Brasiovu 12/24 Ianuariu 1870.

Efori'a scóleloru române centrale gr-or. din Brasiovu.

Damianu Datco
(7—2) Presiedinte.

Edictu.

Stan'a lui Stanciu Rimbu, carea de 3 ani, a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, Ioanu Radenea, ambi din Zernesti, sî pribegeste in lume, — nesciindu-se ubicatiunea ei, — se citéza prin acést'a, in terminu de unu anu, sî un'a dî, a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu ca, la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu se va decide, si in absenti'a ei, conformu SS. Canóne ale Bisericei nóstre gr-or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.
Zernesci, 26 Novembre 1869.
I. Metianu,
(2—3 Protopopu.

Edictu.

Prin care Ev'a nascuta Nicolau Imberusiu din Sabiiu, carea de tempu mai indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Ioanu Mafteiu, fâra a se sci loculu aflârei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisieze inaintea subscrisului foru matrimoniale, pentru ca, la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Sabiiu, 30 Decembre 1869.
Forulu matrimoniale gr. or. alu protopopiatului tract. Sabiiului I.
Ioanu Hanni'a.
(3—3) Protop.

Edictu.

Mari'a lui Petru Vladu, carea de mai multu timpu a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu, Ioanu Rogorea, ambi din Codlea, pribegindu in lume, — se citéza prin acést'a, ca in terminu de unu anu, sî un'a dî, sa se presentedie cu atâtu mai siguru inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu câtu ca, la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a ei — conformu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr-orientale.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului.
Zernesti, in 16 Decembre 1869.
I. Metianu.
(4—3) Prot.

Nr. 121 1869.

Edictu.

(6—3)

Paraschiv'a Tatu din opidulu Codlea, districtulu Brasiovului, carea de 12 ani cu necredintia a parasitu pre legiuitulu seu barbatu, Georgiu Pisu din Boholtiu, scaunulu Cinculi mare, pribegindu in lume, nesciindu-se loculu aflârei ei, se provóca prin acést'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de josu negresîtu sa se infacisiedie la subscrisulu foru matrimonialu, sî sa dee respunsu la actiunea barbatului seu, séu in persóna séu prin representante, câci la din contra sî in absenti'a sea se voru decide cele de lipsa, in intielesulu canóneloru s. bisericei nóstre.

Sabiiu in 29 Decembre 1869.
Scaunulu protop. gr-res. alu Cinculi mare.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Ianuariu (1 Febr.) 1870.

Metalicele 5%	60	40	Act. de creditu	262	20
Imprumut. nat. 5%	70	25	Argintulu	121	
Actiile de banca	726		Galbinulu	5	81

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 8. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 25 Ianuariu (6 Febr.) 1870.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. cons. 18 ex 1870.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi, sî Administratori protopopesci, Cinstitei Preotimi sî intregului nostru poporu credintiosu din Archidieces'a Ardealului de Relegea ortodocsa resariteana, Pace sî Daru dela Dumnedieu Tatalu, sî dela Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupa ce, precum Vi este cunoscutu Voao Tuturoru, Congresulu nostru nationalu romanu bisericescu au elaboratu, sî au asiediatu in anulu 1868 unu Statutu organicu pentru trebile nóstre bisericesci, scolari sî fundatiunali, sî dupa ce acestu statutu sau asternutu Maiestatii Sale apostolico-regesci spre preaînalta aprobare, Preainaltu Carele l'au sî aprobatu in 28-lea Maiu 1869, sî dupa ce Vi sau publicatu acelu sanctionatu Statutu, sî Vi sau impartitu, cá in intielesulu aceluiasi sà Ve organisati in parochiele sî in protopresbiteratele Vóstre,—urmeadia, cá sà se organisedie acum sî Archidieces'a nostra in tóte afacerile sale asiá, precum aceasta o prescrie Statutulu susamintitu, spre care sfarsitu trebuie sà se tiena in Archidieces'a nostra Sinodu archidiecesanu cu representantii Clerului sî poporului nostru credintiosu. Astfeliu de Sinodu archidiecesanu are sà se tiena in totu anulu la Dumineca Tomei, sî in casuri urginti se póte conchiema extraordinariu, sî are sà constee din Archiepiscopulu cá Presiedinte, sî din 60 membrii, dintre carii 20 suntu preoti, sî 40 mireni.

De Sinodulu acest'a archidiecesanu se tienu urmatórele obiecte;— 1, ingrijirea pentru sustienerea libertatii religionarie sî a autonomiei Bisericei intre marginile legiloru civili, precum sî ingrijirea pentru sustienerea in curatienia a invatieturiloru bisericesci, a religiositatii sî a moralului; — 2, ingrijirea sî controlarea averii misicatóre sî nemisicatóre, a realitatiloru, sî fonduriloru, care tóte chipzuiescu proprietatea Archidiecesei nóstre transilvane;— 3,. aducerea otarirei in privinti'a acestoru realitâti sî fonduri, potrivitu scopului, pentru care sau infiintiatu; — 4. alegerea membriloru Consistoriului archidiecesanu; — 5. Consultarea sî aducerea mesuriloru trebuincióse pentru ridicarea culturei poporului archidiecesanu prin scole popurali, capitali, gimnasii, reali, teologice sî pedagogice; — 6. Consultarea sî aducerea mesuriloru trebuincióse pentru disciplinarea preotimei sî a poporului archidiecesanu; — 7. îngrijirea pentru aflarea midiloceloru spre inaintarea culturei, crescerii tinerimei scolare, sî pentru delaturarea pedeceloru in privinti'a acést'a ;—8 ajutorarea bisericeloru sî scoleloru serace; — 9. îngrijirea pentru cultivarea sî pregatirea barbatîloru harnici spre servitiuri bisericesci sî scolari prin stipendii; — 10. escrierea de colecte pentru scopuri bisericesci, scolari, fundationali, sî filantropice; — 11. Consultarea asupra greutatiloru, ce s'aru aretá in efeptuirea unoru institutiuni bisericesci;—12. stabilirea bugetului anualu, esaminarea ratiotinieloru senatului epitropescu, sî in fine defigerea salarieloru din fondurile archidiecesane; — 13. onorarea cu bani a vreunui opu scientificu privitoriu la ori ce ramu de sciintie bisericesci sî scolari; — 14. facerea dispusetiuniloru necesarie pentru arondarea cercuriloru electorali, sî efeptuirea actului de alegere pentru sinodulu archidiecesanu.

Membrii sinodului archidiecesanu se alegu pe trei ani, sî se potu earasi realege — conchiemarea sinodului archidiecesanu se face prin Archiepiscopu, ear in casu de veduvia alu scaunului archiepiscopescu, prin Consistoriulu archidiecesanu.

Membrii sinodului archidiecesanu se alegu in urmatoriulu modu:

a) Archidieces'a se imparte in 20 cercuri electorali proportiunate;

b) in fiecare cercu preotii 'si alegu unu deputatu din sinulu loru, ear mirenii adunandusc in sinódele loru parochiali alegu câte doi deputati;

c) Consistoriulu archidiecesanu denumesce pentru fiecare cercu electoralu unu Comisariu din Cleru pentru alegerea deputatului dintre preoti, sî unu Comisariu din poporu pentru alegerea sî respective pentru scrutiniulu alegeriloru de deputati mireni, pe carii singuraticele sinóde parochiale iau alesu.

d) în dîu'a prefipta preotii se aduna la loculu desemnatu, sî sub presiedinti'a Comisariului consistorialu, carele tiene o cuventare potrivita actului de alegere,— alegendusi preotimea din sinulu seu doi preoti de incredere sî unu notariu, — decâtu numai purcedu la alegere, care se efectuiesce seau prin votisare publica, seau la cererea unei tertialitâti a alegatoriloru prin votare secreta. Acel'a, carele au intrunitu pluralitatea voturiloru, se prochiama de deputatu, se provede cu credentionalulu subscrisu prin Comisariu, barbatii de incredere sî notariu, sî se admanue Deputatului alesu; ear despre insusi actulu alegerii luanduse protocolu sî subscriinduse prin susu amintitii, se asterne Consistoriului archidiecesanu.

e) incâtu pentru alegerea deputatiloru mireni, comunele bisericesci se coaduna in Sinódele loru parochiali, sî se constituescu astfeliu, ca alegatorii si-alegu din Sinulu loru pe presiedintele, pe doi barbati de incredere, sî unu notariu; apoi purcedu la alegere astfeliu, ca fie care alegatoriu voteadia pentru doi deputati deodata. Votarea este publica, éra la cererea a 20 alegatori póte fi sî secreta prin siedule.

Aclamatiunea nu se iarta.

f) Despre actulu alegerii se ia protocolu, in care se scriu tóte voturile, éra in casu de votare secreta i se alatura protocolului sî siedulele, ce contienu voturile.

g) astfeliu sfârsînduse votarea in presentia alegatoriloru, se incheia aceea, sî constatânduse sî publicanduse resultatulu alegerii, se subscrie prin presiedintele, prin cei doi barbati de incredere sî prin nota-riulu, sî se sigileadia cu sigilulu parochialu sî alu presiedintelui, seau alu vreunui barbatu de incredere, cà la timpulu seu trimisii singuraticeloru Sinóde parochiali sà 'lu duca la Comisariulu consistorialu.

h) in tempulu defiptu toti trimisii barbati de incredere ai sinódeloru parochiali dintr'unu cercu alegatoriu se coaduna la loculu desemnatu spre acestu scopu, aducându cu sine protocolele electorali sigilate in modulu prescrisu sub lit. g.

Aci sub presiedinti'a Comisariului consistorialu toti barbatii de incredere ai sinódeloru parochiali formeaza colegiulu de scrutiniu, alegendusi unu notariu pentru ducerea protocolului.

In presenti'a tuturoru se desfacu prin Comisariulu consistorialu protocolele sinódeloru parochiali, sî se cetescu cu voce inalta, numerânduse voturile, sî inscriinduse in protocolu.

Acei doi barbati, carii au capatatu mai multe voturi, numai de câtu se prochiama de deputati ai sinodului archidiecesanu. In casulu, candu doi insi au întrunitu asemene voturi, intre dânsii decide sortea esecutata numai de câtu in fatia locului.

Atâtu protocolulu colegiului de scrutinare, câtu sî credentionalele se subscriu prin Comisariulu consistorialu, sî prin ceialalti membrii.

Protocolulu astfeliu subscrisu se asterne Consistoriului archidiecesanu prin comisariulu consistorialu, ear credentionalele se admanuadia alesiloru deputati pentru sinodu.

i) Alegatorii suntu in sinódele parochiali toti parochienii maioreni, de sine statatori, nepetati, sî carii implinescu datorintiele loru parochiale.

k) Formarea cercuriloru electorali in proportiune câtu se póte mai dreapta are a se face prin consitoriulu archidiecesanu, pona cându din partea Sinodului archidiecesanu nu se va face o norma in privinti'a aceast'a.

l) Alegerile deputatiloru se efeptuescu in restimpu de siase septemani inainte de Duminec'a Tomei, sî au sà fia ordinate sî publicate astfeliu, incâtu pentru mireni intre alegerile parochiale sî intre scrutinare, sî earasi intre aceast'a sî deschiderea sinodului archidiecesanu sà intrevina unu restimpu celu putinu de optu dile. §fii 87—91.

Iubitiloru! pana aci V'amu espusu datorintiele mele, sî ale vóstre, dupa care avemu sà pregatimu cele de lipsa pentru escrierea sinodului nostru archidiecesanu, sî pentru drepturile vóstre, dupa care sunteti datori sà alegeti pe deputatii vostrii la acelasi Sinodu.

Deci Ve poftescu pe Voi toti, cá:

I. in parochiele vóstre sà tieneti sinode parochiali, sà ve alegeti din sinulu vostru unu presiedinte, doi barbati de incredere, sî unu notariu, sî sà alegeti doi deputati, sî in tóte sà urmati, cum Vamu aretatu mai susu în intielesulu Statutului organicu.

II. cá preotii sà se adune spre alegerea deputatiloru loru in 12-lea Martiu a. c. in locurile desemnate spre acestu sfârsitu.

III. cá Comisarii consistoriali in locurile designate sà se afle in dumineca a cincelea, care este 29-lea Martiu a. c. spre primirea protocoleloru de alegere dela singuratecele sinóde parochiali prin trimisii loru, sî spre a sfarsi scrutiniulu loru, sî c. a.

IV. cá trimisii singuraticeloru sinóde parochiali negresitu sà se afle la Comisariulu consistoriale pre 29 Martiu a. c. in oarele de dimineatia, sî sài presenteze protocolele sinódeloru loru parochiale.

Eu tóte acestea amu facutu cu privire la ocupatiunile vostre de câmpu sî de primavara, cá adeca sà sfârsiti Voi drepturile vóstre cele frumóse, ce ve da sant'a maic'a nóstra Mitropolia, sî totusi sà nu aveti nici o paguba in lucrurile vóstre economice, sî in Septemân'a Patimiloru Domnului sî Mantuitoriului nostru Iisusu Christosu, sî la Serbatorele sânteloru Pasci sà nu aveti a Ve ocupá cu alta, decâtu cu evlavia, sî cu rugaciuni.

V. Cele douedieci de cercuri pentru alegerea deputatiloru clericali, sî pentru scrutiniulu alegeriloru facute in sinódele parochiali a deputatiloru mireni, precum sî denumirea Comisariloru consistoriali clericali sî mireni, este precum urmeadia:

I-lea Cercu in Opidulu Selisce, consta din protopopiatulu Sibiiului I-lea, sî alu Miercurei partea cea din Scaunulu Miercurei; Comisariu consistorialu clericalu Par. Protopopu Ioanu Hannia; Comisariu consistorialu mireanu: Dlu Ilie Macelariu cons. gub. pens.

II-lea Cercu in Opidulu Resinariu consta din protopopiatulu II-lea alu Sibiiului, sî din alu Miercurei partea cea din Comitatulu Albei inferiori; Comis. cons. Clericalu Par. Protop. Ioannu Panoviciu; Com. cons. mireanu Dlu Iacobu Bologa Cons. aul. pens.

III-lea Cercu in Opidulu Sabesiu consta din protopopiatulu Sabesiului; Com. consist. cleric. Parintele Protop. Ioannu Tipeiu, ear Com. consist. mireanu Ioannu Paraschivu Secretariu magistr.

IV-lea Cercu in Opidulu Agnita, consta din protopopiatulu Nocrichului, Cincului mare, sî alu Palosiului Com. cons. clericalu Par. Nicolau Popea Protosingelu; Comis. cons. mireanu: Dlu Ioannu Codru Dragusianu Vice-Capitanu Distr. Fagarasiu.

V-lea Cercu in Opidulu Sighisióra, consta din protopopiatulu Sighisiórei, Mediasiului, sî Cohalmului; Com. consist. clericalu Zacharia Boiu Protopopu; com. cons. mireanu Dlu Ioannu Siandu Archivaru magist.

VI-lea Cercu in Opidulu Fagarasiu, consta din protopopiatulu I-lea sî II-lea alu Fagarasiului; com. cons. cler. Par. Petru Popescu Protop.; sî com. cons. mireanu Dlu Ioannu Branu Lemeni Capit. de supr. pens.

VII-lea Cercu in Deagu, consta din protopopiatele: Osiorcheliului, Târnavii de susu sî de josu; com. cons. cler. Par. Partheniu Trambitasiu de Betleanu, sî com. cons. mireanu Dlu Ioannu Pinciu, Jude primariu in comitatulu Cetatii de balta.

VIII-lea Cercu in Opidulu Bradu, consta din protopopiatulu Zarandului, Com. cons. cleric. Par. Moise Lazaru Protop., sî com. cons. mir. Dlu Dr. Hodosiu Vicecomite alu Cottului Zarandu.

IX-lea Cercu in Galatiu lânga Teac'a, consta din protopopiatele Bistritiei, sî Giurgiului; com. cons. cler. Par. Protop. Teodoru Buzdugu; com. cons. mir. Dlu Michailu Orbonasiu Advocatu.

X-lea Cercu in Opidulu Hondolu, consta din protopopiatulu Joajului I-lea sî II-lea; com. cons. cler. Par. Protop. Vasiliu Piposiu; com. cons. mir. Dlu Petru Demianu Jude proces.

XI-lea Cercu in Secele langa Brasiovu, consta din protopopiatulu I-lea sî alu II-lea alu Brasiovului; com. cons. cler. Par. Protopopu Ioannu Petricu; com. cons. mir. Dlu Damianu Datco, Perceptoru fin. pens.

XII-lea Cercu in Eliopatacu, consta din pptele Branului, Treiscauneloru, sî Higveghului; com. cons. Par. Protopopu Ioannu Metianu; com. cons. mir. Dlu Nicolau Strevoiu Advocatu.

XIII-lea Cercu in Opidulu Abrudu, consta din pptulu Zlatnei de susu sî de josu, com. cons. cler. Par. Protop. Ioannu Patitia, sî com. cons. mir. Dlu Michailu Andreica, proprietariu în Câmpeni.

XIV-lea Cercu in Opidulu Turda, consta din pptele Turdei, Secului, sî Lupsiei; com. cons. cler. Par. Protop. Simeonu Popu Moldovanu; com. cons. mir. Dlu Ioannu Filipescu perceptoru de dare.

XV-lea Cercu in Opidulu Hatiegu, consta din pptulu Hatiegului; com. cons. cler. Par. Protopopu Ioannu Ratiu; com. cons. mir. Ioannu Petroviciu Primariulu orasiului Hatiegu.

XVI-lea Cercu in Calata mare, consta din pptele Clusiului de susu sî de josu, sî alu Ungurasiului; com. cons. cler. Par. Protopopu Petru Rosica, com. cons. mir. Dlu Petru Nemesiu, Secretariu in Ministeriu internu.

XVII-lea Cercu in Rochia, consta din pptele Solnocului I-lea sî II-lea sî alu Chioarei; com. cons. cler. Par. Protopopu Ioannu Bodea; com. cons. mir. Buzura, Jude procesualu.

XVIII-lea Cercu in Opidulu Ilia, consta din pptele Dobra sî Ilia; com. cons. cler Par. Protopopu Ioannu Orbonasiu; com. cons. mir. Dlu Ioannu Piposiu Comite Supr. pens.

XIX-lea Cercu in Orasiulu Orescia, consta din pptele Devei sî alu Oresciei; com. cons. cler. Par. Protopopu Nicolau Popoviciu; com. cons. mir. Dlu Dimitriu Moldovanu, Consil. aul. pens.

XX-lea Cercu in Orasiulu Belgradu, consta din pptele Belgradului sî alu Muresiului; com. cons. cler. Par. Protopopu Alexandru Turdasianu, com. cons. mir. Dlu Nicolau Gaietanu Asesoru pens. dela tabla regésca.

In urmarea acestoru Ve aducu aminte Iubitiloru! cumca sî cu acestu prilegiu silitu sumu a Ve provoca, cá sà aveti bunatate a contribui câtu de putinu pentru acoperirea chieltuieloru pe seam'a Deputatiloru Vostrii dela Sinodu. Spre care scopu provocu pe preoti sî pe Epitropi ai bisericeloru nostre din Archidiecesa, cá sà nu crutie osteneala a culege dela crestinii nostrii unu seau doi cruceri, sî a conferi sî din partea vistieriiloru Bisericeloru loru, sî banii adunati ai administra pana in 28-lea Martiu a. c. Parintiloru Protopopi spre inaintare incoce fara intârdiare; sciti Iubitiloru! ca astfeliu de bani nici cându nu sau intrebuintiatu reu, pentru ca eu amu manipulatu cu ei cu sufletu curatu, sî iamu crutiatu, sî amu inceputu a face unu fondu sinodalu din remasitiele loru, precum V'amu insciintiatu pe voi sî in anulu 1868 din 17-lea octomvre Nr. c. 1015.

In sfârsitu nevoitive Iubitiloru! sà faceti sî sà sevârsiti alegerile susatinse de Deputati cu frica lui Dumnedieu, sî cu fratietate, sî bunà intielegere, sî sà Ve feriti de vrajmasii, sî la casu de lipsa mai bine Veti face, deaca celu vatamatu va avea rebdare catra deaprópele seu, decâtu sà i se inprotivească. Faceti deci dupa sfatulu Archiereului vostru, care Ve binecuvanta pe Voi toti, sî Ve poftesce sanatate statornica de a petrece sântele dîle ale parasimiloru, sî apoi sî sântele Pasci la multi ani!

Din Siedintia consistoriale in Sabiiu din 22-lea 1870. Ianuariu,

(L. S.) Archiepiscopulu si Mitropolitulu
ANDREIU m. p.

---

† **Sabiiu**, in 24 Ianuariu. Dintr'o telegrama, ce sosí-se la noi in 22 Ianuariu inainte de prândiu, cu durere amu intielesu, ca Il. S. dlu septemviru Emanuilu **Gojdu**, dupa o bóla indelungata, a reposatu in domnulu la 5 óre diminéti'a in 22 Ianuariu a. c.

In legatura cu vestea acést'a trista amu intielesu, ca reposatulu a fostu tramisu Archieppului sî Metropolitului nostru Andreiu testamentulu seu sigilatu spre pastrare pâna la mórte-i sî apoi spre deschidere sî publicare. Din causa asiá dara a mortiei urmate, Inaltu Présânti'a Sea in siedinti'a plenaria consistoriale din 22 Ianuariu a. c. a dessigilatu testamentulu reposatului septemviru dlui Emanuilu Gojdu sî l'au datu cetirei, de unde s'a vediutu, câtu a iubitu reposatulu natiunea sî biseric'a sea sî câtu a fostu loru de credinciosu, pentru ca o parte fórte insemnata a averei lui au lasatu tinerimei române de relegea ortodocsa gr. resariténa sî fundatiunea sea o supune ingrigirei, administrârei sî efeptuirei congresului nostru natiunalu românu bisericescu. In numerii viitori vomu impartasî cetitoriloru nostri testamentulu acest'a fórte insemnatu in intregulu seu cuprinsu cá o proprietate inalienavera pentru toti tempii a natiunei române de relegea ortodocsa româna greco-resariténa.

Asceptâmu cu totu dreptulu o biografia dela acei tineri sî dela acei barbati cari s'au indulcitu de binefacerile acestui barbatu, care si-a eternisatu in unu modu asiá de stralucitu memori'a sî numele la natiunea sea.

Sabiiu 23 Ianuariu. Efori'a archidiecesana au asternutu consistoriului nostru ratiociniu despre starea tuturoru fonduriloru archidiecesane pâna la ultim'a Decembre 1869. — Operatulu acest'a este camu marisioru, sî fiindu ca cu prilegiulu tienerii sinodului archidiecesanu se va tractá despre fonduri, sî resultatulu loru se va dá publicitâtii, precum s'au intemplatu acést'a cu ocasiunea sinodului archidiecesanu din anulu 1864: pentru aceea noi deocamdata publicâmu ací recapitulatiunea acestoru fonduri, precum o au compusu ins'a-si efori'a sî adeca:

Recapitulatiune.

Nr. cur.	Numirea fondului.	Realitâti. fl.	Realitâti. xr.	Obligatiuni. fl.	Obligatiuni. xr.	Bani gat'a. fl.	Bani gat'a. xr.	Argintu. fl.	Argintu. xr.	#	Sum'a. fl.	Sum'a. xr.
1	Sidocsiale	—	—	135992	81	5243	80	126	—	—	141362	61
2	30/m.	—	—	53525	—	2261	69½	22	25	—	55808	94½
3	Ep. Mog'a	—	—	47456	50	1141	50	27	50	—	48625	50
4	Seminariale *) B.	—	—	33215	—	868	31½	21	—	—	34104	31½
5	AEpisc.	42500	—	14962	95	1388	42½	6	25	2	58857	62½
6	Catedr.	13650	—	52783	47½	976	41½	44	25	—	67454	14
7	Semin. **) A.	79300	—	36779	75	2369	51	—	—	—	118449	26
8	Fond. Franc. Ios.	—	—	34238	71	864	58	3	75	—	35107	4
9	Tipografi'a	9890	—	11928	6	167	53½	4	—	—	21989	59½
10	Pers. B. Catedr.	—	—	3456	62	198	10	—	—	—	3654	72½
11	Pers. cancel. cons.	—	—	3582	95	372	40	—	—	—	3955	35
12	Pantasianu.	—	—	7959	11	122	33	—	—	—	8081	44
13	Biser. serace.	—	—	3131	77	—	38	—	—	—	3132	15
14	Dasc. seraci.	—	—	2825	99	10	10	—	—	—	2836	9
15	Preot. Ard.	—	—	15355	73½	146	47	—	—	—	15502	20½
	Sum'a	145340	—	457194	43	16131	55½	255	—	2	618920	98½

*) Vechiu.
**) Nou.

Diet'a Ungariei.

Presiedintele Gajzágo anuncia, dupa autenticarea protocolului, mai multe petitiuni; apoi se trece indata la ordinea dîlei.

P. Somssich desprobéza tienut'a unoru representanti, de a totu invinovati ministeriulu. Unde a ajunsu parlamentarismulu la maturitate, se facu astufeliu de atacuri asupr'a deosebiteloru puncte cu arguminte afundu taietóre; dintr'altele vorbitoriulu nu se simte chiamatu, de a aperá ministeriulu; câci aceea o póte min. insusî; se vede inse silitu alu acusá intr'o privintia. Ministeriulu n'a adusu indeplinire conclusulu camerei din 4 Dec. 1868, privitoriu la lini'a ferata Battassék-Dombovár-Zakány, sî Caransebesiu-Orsiova. Déca ne intârdiamu cu cladirea cestei din urma, ne vomu vedé in scurtu tempu ocoliti de liniele orientale, sî atunci suntemu eschisi dela negotiulu orientalu. Elu primesce de bas'a pentru desbaterea speciala bugetulu propusu a min. de com. In caus'a acést'a mai vorbescu Simonyi, Gubody c. S. Vas Tisza sî Hollanu.

Se cetesce unu proiectu de conclusu a lui Tisza, prin care e provocatu ministeriulu de comunicatiune, a propune camerei proiecte de lege despre regularea fluvieloru, cladirea canaleloru, constituirea unei politie, care se priveghieze buna starea canaleloru sî despre spesele cladirei acestor'a.

E. Zsedényi afirma ca faimele sî suspiciunile respandite despre ministeriulu de com. sî secretariulu Hollan, suntu neintemeiatu, propune inse, dóre ce Hollan insusi pretinde, alegerea unei comissiuni de 5 membri, carea se cerceteze actele ministeriului de com. sî asiá se constateze nevinovati'a lui Hollan.

Presiedintele dechiara, ca va pune, dupa finirea desbaterei bugetului, proiectulu acest'a la ordinea dîlei.

FOISIÓRA.

Viéti'a lui Georgiu Lazaru († 1822).

Despre total'a lipsa a simtiului natiunalu românu in Romani'a inainte de mergerea lui Georgiu Lazaru acolo, sî despre renascerea natiunalitâtiei române de acolo prin zelulu celu curatu apostolescu alu acestui barbatu, ne da prea faimosulu literatu românu, Ioanu Heliade, urmatórea descriptiune:

„In Romani'a totu erá degeneratiune sî amortiéla in ceea ce se atinge de numele românu sî de patria, pâna ce vení repausatulu intru fericire Georgiu Lazaru in tiér'a nóstra. Limb'a incepuse a se corcí sî a se stricá de totu; in sântele biserici preotii sî cantâretii 'si tieneau dreptu fala a face sântulu servitiu intr'o limba necunoscuta de densii, sî prin urmare schimonosita in gur'a loru cea nedeprinsa cu dens'a. Cântârile cele dela servitiulu sântei liturgii se tipareau intr'unu abecedariu cu litere slavone in limb'a grecésca; preotii de prin suburbii, cum sî chiaru cei de prin sate, cá se imitedie pre cei de prin tergu, i audia-i ingamfându-se cantându: „agios ofteos, acsion estin os alfitos“ s. c. a. Parintii se bucurau cându audiau pre fiii loru dîcendu „tatalu nostru sî crediulu“ in limb'a grecésca. Erá de jale in sânt'a religiune a audî cine-va rugaciunea domnésca, care se dîce in audiulu tuturoru, ce se afla inaintea Domnului, cerendu, „cá se fia voi'a lui, precum in ceriu, asiá sî pre pamentu“; cerendu „pânea cea spre fiintia“, adeca „se nu ajunga, dupa cum a ajunsu fiiulu omului (Christosu) mai josu decâtu férele padurei sî paserile ceriului, neavendu unde se-si plece capulu“; cerendu, „cá se le ierte gresielele intocmai dupa acea mesura, cum potu sa ierte sî ei gresielele celoru gresîti (mare legatura! mare vorba! mare osânda chiamata!); cerendu, „sa-i scape de ceea ce e mai greu din tóte, de a nu fi dusi in ispita.“ Câta jale, dicu, erá sa auda poporulu aceste nepretiuite cuvinte dumnedieesci intr'o limba ce nu o intielegea; sî in tempu ce bietulu copilu inganá aceste vorbe ceresci, si parintii lui se ingamfau de bucuria de pelticirea acestei fiintie nevinovate, poporulu din locasiulu Domnului, póte ca 'si dá cóte sî-'si resuciá mustâtile! Câta jale erá, se auda cine-va simburulu (simbolulu) credintiei, semnulu dupa care se cunósce crestinulu in ceea ce crede, cele dóue-spre-diece incheieturi ale acelui contractu sântitu, ce facemu cu mantuitoriulu Christosu sî cu biseric'a, cându primimu sântulu botezu, ale acelui juramentu, cá se dîcu asiá, ce incheiemu ca vomu pazí in credinti'a nóstra sî vomu crede pâna la mormentu aceste dóue-spre-diece incheieturi intarite cu sigilulu spiritului sântu! Ómenii vinu la biserica, cá se asculte cuventulu Domnului, sî se-si aduca aminte mai desu de ceea ce s'au legatu lui Ddieu, contractându cu biseric'a. Câta degeneratiune erá dara sî in religiune sî in natiunalitate, cându românulu ajunsese a-si tiené dreptu fala, a batjocorí intr'atât'a religiunea, nevrendu se intieléga ceea ce-lu invetiá ea, astupându-si urechile la glasulu ei celu mantuitivu, punendu intr'adinsu a-i vorbí intr'o limba, ce nu erá a parintiloru sei, sî pre care nu o intielegea nici unulu din români! Cându alta data aru fi pututu mai bine a se potrivi acelu versu alu profetului sî imperatului Davidu?!: „urechi au, sî nu audu!“ Totu erá degeneratiune sî amortiéla! — Esîndu din biserica, vedeai pre jeluitoriu a se silí se-si dé jalb'a câtra guvernu in limb'a grecésca, a se rugá de scriitoriu cá se o faca „ce-va mai elenica.“ Cine erá boieriu, ii erá rusîne se dîca ca e românu; celu cu parinti necunoscuti, déca sciá dóue-trei cuvinte grecesci, nu vré mai mutu sa tréca de românu, ci dîcea ca e grecu! Numele de tata sî de mama erau nume mojicesci. Pre ací erá sa se faca si Ddieu babaca alu ómeniloru nobili! Acést'a erá starea românului din Romani'a intru aceea ce se atinge de inima sî de sufletulu lui pâna câtra an. 1816, cându a venitu Georgiu Lazaru in Romani'a: totu erá degeneratiune sî amortiéla!

Georgiu Lazaru s'a nascutu in Avrigu, unu satu in Ardélu, lânga Oltu, intre Sabiiu sî Fagarasiu, pre mosi'a camerala, ce o tienea atunci baronulu sasu de Bruckenthal. Fiindu Lazaru luatu de micu in cas'a acestui magnatu ardelénu, s'a crescutu cu ingrigire de câtra acestu nobilu, care a sciutu in multe chipuri a-si intrebuintiá bine averile sele. Mai târdiu intrându cu ajutoriulu patronului seu in universitatea dela Vien'a, si-a facutu cu mare sporiu cursulu invetiaturiloru in restempu de dóue-dieci de ani, avendu inlesnire a cultivá sciintiele in mai multe specialitâti; s'a datu mai pre urma cu dinadinsulu spre invetiatur'a teologiei, fiindu numitu se fia unulu dintre candidatii de episcopu românu alu Ardélului pentru biseric'a româna dreptu-credinciósa resariténa.

T. Péchy repetéza acusârile contra ministeriului de comunicatiune.

Mai vorbescu in caus'a acést'a L. Berzenczey sî A. Csiky.

Siedinti'a se incheia la 2 óre.

In siedinti'a din 28 Ian. anuncia presiedintele Gajzágo, dupa verificarea protocolului siedintiei de ieri, incursele, care dupa o scurta desbatere se tramitu comissiuniloru respective.

Comissiunea centrala referéza despre legea curtiei de comptabilitate. Comissiunea acceptéza cu putiene modificatiuni proiectulu de lege in form'a propusa de commissiunea financiala. Minoritatea comissiunei a presentatu unu votu separatu.

Amendóue referatele se voru pune joi'a viitória la ordinea dilei.

Mai departe referéza comissiunea centrala despre conventiune suplementaria de negotiu, incheiéta cu Englter'a. Comissiunea recomanda primirea ei.

Referatulu acest'a se va pune indata lo ordinea dilei.

La ordinea dilei urméza continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului de comunicatiune.

In cestiunea acést'a mai vorbescu Ludvigh, min. Mico, Iványca, Vucovics, Hollan, sî C. Ghiczy.

Referentulu comissiunei financiale Pulszky respinge decisivu tóte acusârile sî suspiciunile contr'a lui Hollan.

Se primesce dupa aceea bugetulu ministeriului de com. de base a desbaterei speciale.

Se votéza sub titul'a „administrarea centrala“ 321,529 fl. sî sub titul'a „oficiolate pentru cladiri“ 312.436 fl.

Sub titul'a „cladirea drumuriloru“ cere regimulu 2,824,667 fl. Comissiunea propune 2,962.659 fl.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 28 Ian. se continua, dupa autenticarea protocolului, pertractarea speciala despre bugetulu ministeriului de comunicatiune, despartiementulu „cladirea drumuriloru.“

L. Simonyi presinta casei unu conclusu, spre insarcinarea ministeriului cu propunerea unui proiectu de lege despre planulu dupa care au a se cladí drumurile sî liniele ferate.

Ministrulu de comunicatiune dechiara, ca nu are in principiu nimic'a de a reflectá contra acestoru propuneri ; spre a poté, inse suscepe reformele necesarie, suntu alte multe cestiuni neincungiuravere de resolvitu ; ministeriulu insusi are de cugetu a presintá o lege sistematica despre cladirea drumuriloru sî din aceea causa suntu tóte proiectele de conclusu de pâna acum superflue.

In cestiunea acést'a mai vorbescu Puszky, Bujanovics, Hieronimy, D. Irány, M. Wahrmann, E. Simonyi, Petrovay, Paczolay. Zsedényi, Németh sî C. Ernust.

Se votéza pentru cladirea drumuriloru sum'a propusa de comissiunea financiala.

Pentru despartiementutu „administrarea“ se votéza 118,719 fl. sî pentru despart. „spesele spre sustienere in buna stare“ 2.843340 fl.

Tisza propune unu proiectu de conclusu : 1. sa se insemne fluviele, care au a se regulá, 2. sa se determine apriatu, incâtu e regimulu deoblegatu la regulârile respective, 3 spesele sa se prelimineze.

Contele Micó presinta legea despre regularea fluvieloru.

Proiectulu lui Tisza vine la votare sî se primesce.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

Din Cattaro se scrie la „N. Frbl.“: Intre trupele statiunate in Cattaro sî giuru domnesce de vre-o câte-va dile unu desgustu sî o deceptiune mare. Cele mai multe corpuri de trupa au speratu, ca acum dupa ce s'a incheiatu pace (?) cu rebelii iéra-si voru fi dislocati in Europ'a. (Asiá se dice pre ací cându e vorb'a de pârtile civilisate ale Austriei), daru se pare ca are se fia altfeliu. Chiaru nici in Vien'a pare ca nu vréu se créda in pacea cu bochesii sî de aceea nici nu cugeta se stramute trupele cele obosite de multe strapatie, espuse influintiei elementeloru luni intregi sî cari s'au luptatu cu lipsele cele mai amare, pentru ca batalionea a 9 de venitori a primitu ordinu se mérga tocmai in partea estrema de sudu a imperiului, la Budua; alte dislocatiuni de trupe se astépta. Bandele de musici le-au scosu afara din Cattaro sî concurenti'a, trupele inse pare ca voru se remâna de suvenire aici. Dóue casuri suntu aici possibili, séu teritoriulu cattareniloru e impaciuitu séu nu. Déca e impaciuitu sî pacea cea frumósa e in adeveru incheiata dupa cum ni se povestesce, pentru ce mai stau aici completate mai pre picioru de resbelu regimentele de infanteria archid. Albrecht, archid. Ernst, conte Wimpffen, archid. Carolu sî bar. Maroicici; apoi bataliunele de venatori nr. 8, 9 sî 27, in fine mai multe baterii de munte sî de rachete, dóue cumpanii de sanitate, dóue companii de geniu cu unu locutiitoriu de maresialu, cu doi generali majori sî doi brigaderi, spre a molestá cu incuartirâri pre locuitorii, cari de-si sub influinti'a nâiloru de resbelu c. r. au fostu loiali, sî nu numai ca n'au luatu parte la revolta, déra au facutu sî servitie pentru trupe, precându locuitorii din Zuppa sî Crivoscia, carii faptice in unu modu canibalicu s'au luptatu in contr'a trupeloru nóstre sî pentru situatiunea loru remâna scutiti de cuartirâri ? Durere, aici nu pré crede nimenea in pacea cea faimósa dela Knezlae, ci mai curendu ca preste scurtu tempu, dupa ce se va schimbá timpulu spre bine, mândrii crivosciani, dupa ce voru fi provediuti cu sare pentru carne sî munitiune pentru armele loru, voru incepe iéra joculu, ceea ce sî in Vien'a se pare ca asiá se crede. De aceea trupele nóstre voru trebuí se remâna aici in pusti'a acést'a pâna voru muri.

Câmpeni, 17 Ian. 1870.

(Conferintie de invetiatori, multiamita spriginitoriloru scóleloru sî apelu la conlucrare sî intalnire pre câmpulu didacticu.

Invetiatorii din tractulu Zlatnei superióre in conferinti'a din 20. 21. sî 22 Iuliu a anului espiratu avendu in vedere ferbintea dorintia de o mai repede desvoltare a invetiamentului elementare in scólele nóstre poporala ; considerându imperiós'a necessitate de perfectionare a invetiatoriloru nostri români sî câscigarea de cunoscintie pedagogico-didactice spre a poté corespunde imenseloru cerintie a spiritului tempului ; considerându apoi progresulu nostru in cultura, care de-si e imbucuratoriu, daru amesuratu pretensiuniloru tempului inca destulu de lacunosu, fiindu in stadiulu primu de desvoltare; in fine mai privindu si la velulu nesciintiei, ce investmintéza inca parte mare a poporului românu, de unde devine necuviinciósa respectare sî viitoriulu celu dubiu alu invetiatoriloru nostri : invetiatorii români dela scólele confessionale gr-ort. din acestu tractu, indemnati de ins'a-si nobila missiune, ce o au cá educatori sî cultivatori ai generatiunei , sî-a propusu a infiintiá o sistema fundamentala de a tiené pre viitoriu trei conferintie anuale sî adeca un'a ordinaria sî dóue estraordinarie ; a câroru din urma s'a defiptu sî tempulu tienerei in Ianuariu sî Maiu.

Conformu sistemei cestiunate s'au sî tienutu conferinti'a prima estraordinaria a invetiatoriloru greco ort. din acestu tractu in 2 Ianuariu 1870 sub presidiulu parintelui protopopu Ioane Patitia ; la a cârui propunere, de a-si alege conferinti'a unu conducatoriu sî unu secretariu din sînulu seu, s'au sî alesu cu unanimitatea voturiloru invetiatoriulu primariu dela scólele normale din Câmpeni Dionisiu Palade de conducatoriu sî Nicolau B. Munteanu de secretariu.

In acést'a conferintia s'au luatu la desbatere cârtile invetiamentale recomendate de câtra supremulu inspectoratu scolariu, ce tractéza despre elementele istoriei naturali, universali, geografiei sî a fisicei ; despre a câroru cuprinsu importantu sî tiesatura laudabila, fiindu petrunsi toti invetiatori, sî in fine basatu pre sacra promissiune a tuturoru invetiatoriloru de ale primí cu inimi calduróse, pre-

---

Inse episcopu se alese Vasiliu Mog'a, iéra Lazaru se sântí archidiaconu alu episcopiei, sî se rendui invetiatoriu alu tineriloru candidati la preotia. Dara intemplându-se óre-cari neintielegeri intre episcopu sî Lazaru, acest'a merse la Brasiovu, de unde, cá invetiatoriu alu copiiloru logofetesei Bârcanésca, trecù cu acésta cocóna in Romani'a la noi. Aici in tempu de unu anu se ocupà cu ingineri'a. Prin acést'a s'a facutu cunoscutu Banului Constantinu Balacénu, pre atunci logofetu de tiér'a de susu.

Acestu boieriu avea judecata sanetósa ; erá unu tipu de vechiulu boierismu alu tierei, unulu din acei'a, ce nu-i stricase inca mod'a acelui seculu, adeca mod'a de a nu fi românu. Vorbirile cele dese ale lui Lazaru despre romanismu aflara in Banulu Balacénu unu aperatoriu ferbinte. Din norocire, acestu boieriu se aflá dimpreuna cu ginerele seu eforu alu scóleloru tierei, ce pre atunci tóte erau grecesci. Lazaru insuflà in inim'a acestui românu incredintiarea, ca sciintiele se potu invetiá sî in limb'a româna. Efori'a scóleloru facù proiectu (anafora) câtra Domnitoriulu de atunci, Caragea, in care cerea sa se infiintieze la sântulu Sav'a o scóla româna, in care sa se propuna sciintiele in romanesce. Cuvintele acestea de sciintia in limb'a natiunala româna se parù Domnitoriului cu totulu nóue sî cu neputintia de a se infiintiá. Cu tóte acestea, pentru curiositatea lucrului, poruncí a se aduná in divanu spre a se chibzuí, déca limb'a româna este in stare de a esplicá, deslusî sî desvoltá folósele sciintieloru. La acestu divanu a fostu chiamatu Veniaminu, ce atunci erá in scól'a grecésca dela Magurénu intâiulu profesoru de matematica, sî filosofia ; dimpreuna a fostu chiamatu si Lazaru.

In zadaru se nevoiá bietulu românu, se arete si se demonstre, ca terminii sciintieloru sî ai maiestrieloru suntu necunoscuti la ori-care omu sî la óre-care natiune, pâna ce nu cultiva sciintiele sî maiestriele ; in zadaru spunea, ca limb'a grecésca a poporului din isvorulu, de unde a pestratu a dice filos (iubitoriu) sî sofi'a (intieleptiune), de acolo póte cu totu dreptulu se dica si filosofia (iubirea intieleptiunei); asemenea si românulu de unde a pastratu lucitu, de acolo póte se dica sî perlucedu, sî de unde are vorba opacitu, póte se dica sî opacu : in desiertu se nevoiá românulu Lazaru se arete, ca omulu in generalu este primitoriu de idei, sî ca ideile, prin invoire séu imprumutare 'si potu capetá unu nume óre-care sî prin trensulu se facu cunoscute omului, séu acestu nume se face cunoscutu prin dobendirea ideiloru ce infatisiéza ; in zadaru, ca la tóte acestea repetá din cându in cându profesorulu grecu, Veniaminu, cá unu oraculu : nu va fi.

S'a finitu divanulu, dara Lazaru nu s'a desperatu ; elu a indemnatu pre banulu Balacénu se céra dela guvernu, cá sa deschida o scóla romanésca pentru invetiatur'a ingineriei sî pentru pregatirea candidatiloru la preotia. Veniturile scóleloru erau pre atunci o parte mica a mosieloru monastirei Glavacioculu sî cea mai mare parte din contributiunea preotiloru. Temeiulu, cu care se cerea, cá sî preotimea sa se impartasiésca din folósele baniloru, cu cari spriginea ea scólele, erá cam tare, sî dreptatea strigá pentru acei contributiunari bisericesci.

In urma se puse la cale, cá sa se infiintieze o scóla româna in ruinele sântului Sav'a ; se scósera faurariele din dîdire, unde se afla acum museulu natiunalu sî bibliotec'a. Lazaru se denumí invetiatoriu de teologia sî de ingineria, sî incepù ambele cursuri in lun'a lui Augustu 1818. Avé vre-o câti-va invetiacei incepatori, cari se pregatéu la preotia, pre cari i invetiá catechismulu sî servitiulu bisericescu, sî alti câti-va invetiacei incepatori, veniti din scólele din Colti'a sî din Sântulu Georgiu. Acesti'a abiá sciau a silabisá, sî Lazaru trebuiá negresîtu se iese cu ei la câmpu cu més'a de ingineriu sî cu astrolabulu, cá sa radice carte din triunghiuri ; trebuiá se le spuna, ca câte trei unghiurile unui triunghiu suntu de o potriva unei jumetâti de cercu ; ca unghiurile alterne sî improtivitórie la verfu suntu de o potriva. Se fi indrasnitu numai a nu i invetiá deodata d'alde-astea sî a nu-i pune se caute cu unu ochiu inchisu prin crepatur'a dioptrei, aretându ca trebuiescu copii pregatiti spre acést'a cu alte invetiaturi, câci numai decâtu l'aru fi botezatu, dupa cum 'lu sî botediasera, de ciarlatanu, ce nu scie sa invetie ingineri'a. „Ingineria vremu noi, invetiatoriule ! Se ne mesure baietii mosiele, sî de ingineria apuca-te se-i inveti, ca socotéla invétia ei in tóte bacaniele.“ Se batè Lazaru cu pumnii in pieptu sî radicá mânile la ceriu strigându : „Dómne ! pâna cându anii blastemului ?“ Acestea erau vorbele lui in órele de mahnire.

(Va urmá.)

cum sî de ale studiá cu zelu ; subscrisulu in numele tuturoru invetiatoriloru din acestu tractu, aducându acestea la cunoscinti'a publica; mi permitu, a aduce zelosiloru nostri barbati, ce ostenescu necurmatu in edarea de opuri pedagogico-didactice in limb'a româna, pentru cá numai sî numai adi mâne sa se póta bucurá sî scump'a nóstra natiune de cultur'a sî libertatea, de care se bucura astadi alte natiuni culte, multiumita publica ; sî totudeo-data a apelá la bunavointi'a sî zelulu acestoru multu meritati barbati, cá sî de aici inainte se ne nutrésca cu folositóriele sî maretiele loru fructe, cá astfeliu adapându-ne din nectarulu sciintiei se potemu formá o legatura sânta spirituale cu fratii invetiatori gr-ort. din provinci'a metropolitana româna, carea dimpreuna cu vocea tempului sî a inaintárei neincetatu ne chiama la reunire sî infratíre.

Nicolau B. **Munteanu**
Invet. sî secret. conf.

Varietâti.

*** **Adresa de multiamire** câtra dómnele române daruitórie de efecte pentru sortitur'a filantropica a asociatiunei aradane.

Préstimat'a Domnisióra ! (Dómna) Pentru zelulu sî interesarea viua, ce a-Ti manifestatu fatia de intreprinderile directiunei la ocasiunea sortiturei filantropice arangiate in folosulu fondului asociatiatiunei nóstre natiunali pentru cultur'a poporului românu, — prin contribuirea binefacatória a efectului daruitu spre acestu scopu filantropicu, adunarea generala cu determinatiunea din 2 Septembre 1869. st. n. nr. 15. au dispusu : ca se Vi se estradee „gratis“ alaturata diploma in semnu de recunoscintia binemeritata sî multiamita cordiala.

Subscris'a directiune aflându-se in cea mai placuta pusetiune a satisface acestei insarcinâri, nu póte intrelasá sî din parte-si deschilinit'a datorintia : de a Vi esprime pretitulatei Domniei Vóstre ceea mai adunca multiamita pentru acést'a fapta nobila cu care a-Ti bine-voitu a sucurge intru ajutoriulu intreprinderei acestui scopu prémaretiu sî filantropicu natiunalu.

Resultatele eclatante, — ale acestei intreprinderi suntu de mare pretiu pentru asociatiunea nóstra, sî preste totu pentru prosperarea culturei poporului românu, care se potu atribuí deschilinitu sî bunei-vointie préstimatei Domniei Vóstre !

Prin acést'a fondulu asociatiunei s'a sporitu celu putienu cu 3000 fl. v. a. iéra consciinti'a natiunala a capetatu nutrementu nou in animele româniloru, avendu ocasiunea placuta de a puté admirá faptele maretie, desvoltate din partea „**braveloru femei române**“ cu atât'a zelu, aderintia, sî simtiu natiunalu, spre promovarea culturei nóstre natiunale !

Recomendâmu sî pre viitoriu caus'a asociatiunei nóstre bunavointiei sî simpatiei conatiunale a Préstimatei Domniei Vóstre, sî Ve rogâmu se primiti asecurarea stimei nóstre deosebite.

Aradu, in 1/13 Ianuariu 1870.

Directiunea asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

*** **Mustra de politía?** Amu totu asceptatu dóra cetescu in diurnalulu D-vóstra ceva despre o intemplare mai multu trista decâtu comica. La noi in Ocn'a Sabiiului, cá in tóte orasiele lumei civilisate, este politi'a. Déca e câte odata sî tina mare, de nu cutezi a esî din casa, cine e de vina, pentru ca délurile din pregiurulu Ocnei ascundu petrisiulu in sînulu loru sî cându plóua nu lasa se curga petrisiulu pre uliti, cá se le astérna sî se le faca mai practicabile, ci lasa de curge numai apa sî câte putienu noroiu, carele adunându-se josu in orasiu, face mai o Venetia din elu, cu deosebirea, ca ómenii nu potu inotá cu luntri sî barcarole, ci intru sudórea fetiei loru innotá fia-care cu piciórele pâna unde póte sî câtu póte ; iéra dupa ce inghiatia memorabil'a tina, apoi trecu din verfu de coltiu in verfu de coltiu, cá uriasii de odinióra din verfu de délu in verfu de délu. Cându in iern'a acést'a erá ulitiele nóstre in periodulu de transactiune, adeca de trecere dela starea fluida la cea a invertosiârei, unu carutiu micu incarcatu cu nisce saculeti mici de faima trasu de dóue vite cornute innotá dela móra câtra casa. Din nenorocire in momentele aceste isbucnesce focu la óre care distantia sî politi'a de sî erá dealtmintrea diua, cá se arete ca nu dórme, a saritu intr'ajutoriu sî din totu orasiulu n'a aflatu mai ingraba alte vite cu cari sa traga o tulumba la focu, ci pentru graba de siguru a vrutu sa iá aceste dóue innotatórie cornute, iéra carulu cu sacii de faina deocamdata se arunce ancor'a sî se sté pre locu. Morariulu navigatoriu, unu românu, a disu dlui politiaiu unguru se-si ia alte vite mai corespundietórie sî odihnite pentru de a alergá la focu. Acestu vighiatoriu alu ordinei, totu pentru grab'a ce o avé se stinga foculu, a luatu biciulu din mân'a românului sî l'a imblatitu preste capu pâna s'a ostenitu. Acî inca nu e gat'a spectacolulu, ci mai vine sî dlu locutiitoriu alu jud. reg. dlu senatoru **Herepei** Ódön, acum conncepistu la tribunalulu supremu in Pest'a, sî parendu-i-se, ca politiaiulu nu a facutu destulu, luá sî densulu in respectabil'a-i drépta biciulu sî milu batù sî elu pre bietulu omu, pentru ca nu si-a pusu vitisiórele se duca tulumb'a la focu. Intr'aceea foculu s'a stinsu. Totu e bine cu politia, mai alesu cându dlu politiaiu e asiá de genialu !

*** In diu'a de bobotéza, dupa serbarea religiósa de pre malulu Gârlei, (Bucuresci) defilare de trupe inaintea MM. LL. Domnulu sî Dómn'a, pre piéti'a teatrului. Publiculu erá imensu sî salutà cu respectu pre MM. LL.

*** DD. P. S. Aurelianu, C. F. Robescu sî Gr. Stefanescu, voru publicá cu inceperea dela 15 Febr. o „Revista scientifica“, diuariulu pentru vulgarisarea sciintieloru naturale sî fisice. Abonamentulu constá pre anu 20 lei noi. A se inscrie la librari'a Socec si G. Ioanid, s'au d'a dreptulu la d. Gr. Stefanescu, strad'a Cosma nr. 18. — Titlulu ce redactorii fiitórei foi au la apretiarea publicului de barbati speciali, le garantéza deplinulu succesu alu fóiei atâtu de utile sî dorite.

*** Conferintie ce D. V. A. Urechia va face la Ateneu in stagiunea curenta suntu : a) despre Maurovlachii din Dalmati'a, b) despre congresulu dela Copenhaga sî c) despre românii din Istri'a.

*** Ministrulu de resbelu din Baden, a trecutu in bugetulu seu sum'a de 30,000 franci, pentru ridicarea unoru stabilimente, unde soldatii se invetie industria sî agricultura in fia-care anu ; incependu dela Novembre pâna la Februariu. Baremu de l'aru imitá sî altii ! . . .

*** Unu americanu, care petrece in Rom'a scrie, ca nici intr'o capitala nu suntu mai reu pavate sî mai pline de noroiu stradele, de câtu acolo : (celu pucinu pre ale . . . . . , nu le voru intrece,) miseri'a e la culme, agricultur'a e neglésa cu totulu sî poporulu demoralisatu. Asiá dupa o statistica se nascu pre anu in Rom'a 4375, dintre cari 215 suntu legitimi iéru 3160 neligitimi, la Londr'a la o suta legitimi cadu 4 nelegali, in Paris 48, in Brüssel 53, in München 91, in Vien'a 118 ; iéra in Roma la 100 legitime cadu 243 neligitimi. Acum numai acea n'o scimu, va scadé s'au se va urcá acestu numeru alu nelegitimiloru nascuti, dupa conciliu.

*** (**Ateneulu românu.**) Preste diece dile se voru reincepe conferintiele Ateneului ; publicându la vale atâtu programulu primei serii de conferintie, câtu sî programulu solemnitâtiei inaugurârei loru, dorimu societâtiei succesu sî inflorirea cea mai grabnica. Se alunge membrii sei macaru, neunirile sî urele ce ne despartu destulu pre arena politica ! — In modulu acest'a numai póte sperá la viétia sî la ajungerea escelintelui scopu ce s'a pusu prin statute.

Eata programulu solemnitâtiei dela 29 Ianuariu 8 óre sór'a :

1. D. Aurelianu vice-presiedinte alu Ateneului va face discursulu de deschidere a serbârei.

2. Va urmá apoi partea musicale a serbârei, compusa astfeliu :

a) Sonat'a in Sol Majoru pentru piano sî violina esecutata de D-na Efrosin'a Vacarescu sî dnulu Hübsch.

b) Invitatiune la Vals pentru dóue piane, de Weber, esecutata de D-ra Valeanu cu d. A. Ghebauer.

3. Cavalerulu de Toggenburg poema de Schiler, tradusa in versuri de d. I. Heliad Radulescu, declamata de d. St. Valescu sî acompaniatu pre piano de D-na Constanti'a Filipescu.

4. Trio de Reissiger esecutatu de d-na Riurénu (piano), Hübsch sî Sulzer

5. Concerto arangiatu pentru 2 piane de Mozart, esecutatu de d-na Constanti'a Filipescu sî d. N. Racovitia. „Inform. Buc.“

*** Populatiunea in unele cetâti ale Ungariei sî Transilvaniei dupa conscrierea cea nóua. Pest'a 200,820 fâra militia, Bud'a 70,750, Aradu 31,796, Eperies 10,846, Peciu 23,969, Oradea-mare 29,240, Clusiu 25,080, Edinburg 21,146, Pojonu 46,544, Rabu 20,252, Ogn'a Sabiiului 4,225, Satmar 18,577, Szepsi Szt. György 4,354, Turd'a 9,261 Hunedór'a 2,646.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de **institutóre** la clas'a IV-a de fete dele scólele normale române gr-or. din Brasiovu, se deschide prin acést'a concursu pentru reocuparea acestui postu, celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c.

Institutórea la acésta clasa este salarisata cu 300 fl. v. a. sî are a invetiá lucrurile de mâna femeesci numai dupa prându adeca iérn'a 2½ sî vér'a 4 óre, de óre-ce inainte de prându elevele se instruédia in carte de câtra profesorii g-mnasiali.

Dela institutóre se cere :

Sa fia nascuta româna de rel. gr-or., se aiba portare morala corespondiatóre ;

Sa dovedésca, ca posede cunoscintiele necesârii in tóte lucrurile de mâni femeesci, nu numai in cele de lucsu, daru mai vertosu in cele de lipsa pentru ducerea unei economii solide ; ca are desteritate pedagogica in tractarea cu copilele ; ca cunósce celu putienu elementele invetiate in clasele primarie de fete, sî pre lânga limb'a româna, celu putienu inca o limba straina, fia acést'a germânu, magiara séu francesa.

Institutórea alésa va functioná, amesuratu normativeloru scóleloru nóstre, anulu primu de proba.

Concurentele la acestu postu au a 'si adresá petitiunile loru impreuna cu documentele recerute celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c. la subscris'a eforia scolara.

Brasiovu 12/24 Ianuariu 1870.

Efori'a scóleloru române centrale gr-or. din Brasiovu.

Damianu **Datco**
(7—3) Presiedinte.

Concursu.

Devenindu statiunea de parochu gr. or. din opidulu Dobr'a, protopopiatulu Dobrei, vacanta, se escrie prin acést'a din partea comitetului parochialu in sensulu art. II. § 6 a Statutului Organicu concursu.

Competitorii la acésta parochia, fia preoti, fia clerici absoluti, se adreseze documentele loru la subscrisulu pâna in 1 Februariu a. c. st. v.

Comitetulu parochialu alu opidului Dobr'a
in 28 Decembre 1869.

Alessandru de **Crainicu**,
(8—2) presied. com. par.

Concursu.

La biseric'a gr. or. româna din Lugosiu, a devenitu vacantu postulu de diaconu, cu carele suntu impreunate urmatóriele emoluminte :

a) folosirea o ½ sessiune de pamentu ;

b) 100 fl. v. a. bani gat'a, din cas'a bisericei, — sî alte accidentii de dupa acésta chiamare.

Doritorii de a castigá acestu postu, au a substerne recursu provediutu cu documentele prescrise in §. 131, sî cu atestatu de cualificatiune dela consistoriulu diecesanu conformu §. 121 din „Statutulu organicu“, pâna in 8 Febr. 1870 cal. v.; adresatu câtra sinodulu parochialu alu bisericei gr or. din Lugosiu la presiedintele sinodului dlu protopresbiteru Georgiu Pescianu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru.
(8—3) Comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Ianuariu (5 Febr.) 1870.

Metalicele 5%	60	75	Act. de creditu	262	90
Imprumut. nat. 5%	70	50	Argintulu	120	65
Actiile de banca	730		Galbinulu	5	80

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe anu. 6 fl v. a.

Nru 9. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 29 Ianuariu (10 Febr.) 1870.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

De unde se incepu la noi lucrurile ?

Preumblâri amu facutu prin diuaristic'a nóde unu tempu incóce. Amu cautatu in trenideile, cari preocupa pre ómenii nostri ingenti din tóte pârtile sî ne-a cautatu a ne ince cu durere la culcusiurile nóstre, pentru ca u trebuitu sa facemu trist'a esperintia, ca mai , mai din tóte pârtile au prèdilectiunea de a incá pre calulu celu inaltu alu politicei cei inalte.

Se voru intrebá cetitorii nostri, cu noi dimuna, ca este acest'a unu reu ? Nu arata ace unu spiritu sublimu, ce cauta numai la lucruri lte ? Respunsulu nu ni-lu putemu nici face i dá asiá in graba. Sa esaminâmu acésta sunitate mai intâiu—sî déca o esaminâmu ce gasimu trens'a ? Eclaturi sî iéra eclaturi ! cari suntu sî nisce puscaturi seci in ventu, de cari se imentéza numai gâinile sî nimic'a mai departe. cari frase mari si góle, niscari efecte de a atrapre unu momentu atentiunea multimei sî apoi a linisce mortale.

Eata dara, onorabile cetitoriu, respunsulu la olimitâtile acelei politici inalte, carea, cá intr'unu nnuambulismu, se trediesce din cându in cându apoi adórme iérasi. Nu e ací principiu, nu e secuintia, nu e prevedere, nu e petrundere in atiune, ci o órba procedere inainte, pentru asotâri imaginate sî nedeterminate nici in imaginane sî tóte aceste pre socotél'a natiunei.

Inse pre cându o parte sta intenta sî ascépta mai vina ce-va m a r e din pârtile de unde a geratu câte unu fulgeru (secu) politicu, iéra alta te ascépta cu o curiostitate neliniscita se véda ce s e c a t u r i voru mai urmá totu din acele ti, natiunea sufere sub greutatea ce i o adauge -care dl. Afacerile devenindu astadi mai amplisate sî poporulu nostru inca nedeprinsu de ajunsu densele, acest'a incerca perderi pipaite cu mân'a fia-care pasu. Din dî in dî e mai desconsideu inaintea altor'a, din dî in dî e mai esploatatu partea altor'a sî din di in dî se afunda vedi'a iunale mai multu sî mai multu sub orizonulu pocu sî scapata din prestigiulu ce l'a avutu cu diece i inainte.

Ni s'a creatu o situatiune neinvidiata de nici u omu cu minte, din urmarea descrisa mai susu. nu lasatu, cá politic'a cea adeverata sa o faca gurii sî sasii sî pentru noi. Au concursu indictu ómenii nostri la manarea de representanti aini de natiunea nóstra, acolo, unde se lucra de rtea nóstra. Acum dupa ce s'au facutu tóte aste, cându au incetatu influinti'a ilusiunaria, sî ndu ni se presinta d. e. afaceri cá a scauneloru listei sî Talmaciului, cându ni se presinta afaceri a fostiloru confiniari ai regimentului I. de marne, cându vine impartirea cea nóua a jurisdictiiloru tierei sî cându vinu o suta sî o miia de te cestiuni, cari tóte taia in carnea sî ósele nós, cautâmu cu mila la densele, pentru ca politic'a a inalta a eclaturiloru ne a despoiatu de nu amu nici unu barbatu macaru, acolo, unde déca u vení afaceri de aceste inainte, bateru sa strige : Nedreptate !“ cându vede ca nedreptate se face useloru nóstre.

Nu voimu sa dicemu prin cele de mai nainte sa nu faca nimenea politica inalta, dara sa nu cepemu totu numai dela politic'a inalta lucrurile óstre, ci sa voimu cá acea politica sa se faca cu opu de a ajunge la o tienta comuna, folosifória sî aceea se pretindemu dela acei ce facu politica alta sa iá in consideratiune, ca viéti'a unui poporu se constituie sî din afaceri speciali, cari taie viati'a unui tienutu, a unei clase, séu in afaceri ale poporului, cari privescu partea materiale a i. Câci ce ne va folosí nóue ilusiunile de a fi jucatu unu rolu inaltu politicu, cându noi perdemu pre tóta diu'a mijlócele cele mai neaperate spre esistinti'a nóstra cá natiune ? sî ce vomu puté noi dobendí cându insusi poporulu, satulu de desamagirile cele multe ce le va intempiná in sfer'a sea mai strimta, nu va mai dá nici unu crediementu vorbeloru, fia acele câtu de inalte sî de frumóse, ba póte chiaru sî folositórie ?

Amu urmatu cu staruintia neclatita de a atrage atentiunea intelegintiei nóstre asupr'a acestoru impregiurâri. Nu ne-au intimidatu nici amenintiârile, nu ne-au descuragiatu nici batjocurile cu cari amu fostu tratati pentru acésta mârturisire de credintia politica din parte-ne. Ea ne va fi punctulu de manecare sî pre viitoriu sî de aceea ceremu sî pretindemu dela inteligînti'a româna, cá ea sa se cugete la tóte trebuintiele poporului, mari sî mici sî in combinatiune cu trebuintiele aceste se-si croiésca sî politic'a sea. Numai asiá ni se va luá negur'a politica de pre capetele nóstre sî numai asiá vomu repará Sadov'a nóstra natiunale politica, la carea ne a dusu B . . . lu nostru natiunalu cu statulu seu majoru.

S a b i i u 28 Ian. 1870. Au sositu aici insciintiarea oficiósa, cá M-jestatea Sea prin resolutiune préinalta au binevoitu a denumí de administratoru alu scaunului veduvitu metropolitanu din Carlovitiu, pre Arseniu Stoicoviciu, Episcopu la Bud'a, pâna atunci, pâna cându demnitatea acést'a nu se va deplini dupa modulu de pâna acum.

Modulu de pâna acum alu alegerei metropolitului serbescu au fostu congresulu natiunalu serbescu bisericescu, ce se tiené sub presiedinti'a unui comisariu regescu.

Prin urmare serbii inca nu potu usuá valórea deplina a legei art. IX din a. 1868 care garantéza loru autonomi'a afaceriloru bisericesci ; caus'a este neintielegerea, ce s'au escatu in congresulu loru din anulu 1869. —

Eveneminte politice.

Liniscea pre terenulu politicu e atâtu de mare. incâtu are putienu interesu pentru cetitori. Unele schimbâri de persóne in ministerii, atât'a e totulu, sî apoi conjecturi mai despre tóte amenuntele.

Ministeriulu de dincolo de Lait'a vedemu ca dupa acte oficiali e altu-feliu constituitu de cum se telegrafà mai inainte. D. Presiedinte alu ministeriului e Hasner, asemenea la portofoiulu pentru apararea patriei e locutiitoriulu de maresialu W a g n e r, pentru agricultura e B a u h a n s sî la culte e S t r y m a i e r.

Ministeriulu comunu de fanancie este vacantu in urm'a mortiei dlui Becke. S'a disu demultu ca in urm'a fostului ministru va urmá unu unguru. „P. L.“ vorbesce acum cu mare siguritate, ca acestu portfoliu lu va capetá ministrulu de financie ungurescu L o n y a y, iéra loculu acestui'a lu va ocupá K e r k a p o l y.

Bar. R o d i c h este chiamatu la Vien'a.

Din afara impartasîmu pre scurtu de asta-data, ca S y l l a b u l u papei despre biseric'a lui Christosu, face rotund'a prin diuarie. Cuprinde dóuedieci sî un'a de anateme numite canone, prin cari se afurisesce tóta lumea carea nu e papista si nu se tiene de silabu. E vrednicu de vediutu monstrulu acest'a de iubire crestinésca sî asiá la ocasiune lu vomu aretá sî noi publicului nostru.

Din Romani'a scimu ca B o e r e s c u si-a datu demissiunea. Telegramele diuariloru pestane sî vienese ne spunu sî de cea a lui C o g a l n i c e a n u. Dem. G h i c 'a presiedintele cabinetului ocupa interimalu ambe locurile demissiunatiloru.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 31 Ian. anuncia, dupa autenticarea protocolului, S. G a j z á g o, care tiene presidiulu, mai multe petitiuni, intre altele sî un'a a representantului G y ö r f f y, un'a a repr. A. A l m á s s y, U r b a n u sî E I v á n c 'a care tóte se tramitu comissiunei petitiuniloru.

C. P. S z a t m á r y presinta unu proiectu de conclusu, in urm'a cârei'a sa se infiintieze in decurgerea anului acestui'a la universitatea din Pest'a o catedra de homeopathia. Proiectulu acest'a de conclusu se va tiparí sî luá la desbatere deodata cu bugetulu ministeriului de culte.

La ordinea dilei e estraordinariulu ministeriului de comunicatiune.

Pentru subventionarea jurisdictiuniloru, carora li s'au incredintiatu ingrigirea drumuriloru de statu, suntu preliminate, pentru Ungari'a 300,000, pentru Transilvani'a 60,000. Comitetulu financialu recomânda stergerea a 60,000 fl. asiá daru votarea a 300,000 fl.

L. Mocsáry observa, ca drumurile suntu fórte negligate, de cându suntu incredintiate comitateloru. Acést'a impregiurare provine de acolo, câci subventiunea dela statu e pré mica. De aceea róga cas'a a votá 400,000 fl.

Contele I. Bethlen combate propunerea comitetului financialu de a sterge 60,000 din sum'a preliminata sî propune votarea a 360,000 fl. In Transilvani'a au a se cladí mai multe drumuri, cu deosebire celu dela Alb'a-Iuli'a la Udvarhely, care e neaparatu de lipsa pentru prosperarea acelei pârti, pâna la cladirea drumului de feru. Din sum'a votata sa se hotarasca 16,000 fl. anume pentru drumulu dela Alb'a-Iuli'a la Udvarhely.

Votându-se se primesce propunerea lui M o c s á r y, adeca subventiunarea jurisdictiuniloru cu 400,000 fl.

Referentulu P u l s z k y combate proiectulu contelui I. B e t h l e n.

Ministrulu cont. M i c ó promite a luá, incâtu i va fi cu putintia, in consideratiune cerintiele locale.

C. A n t a l f f i spriginesce propunerea lui B e t h l e n.

Proiectulu lui B e t h l e n se respinge, min. Micó promite inse a cladí drumulu mentiunatu.

Proiectulu comitetului financialu, in urm'a cârui'a se indatoresce ministeriulu de comunicatiune, a presintá legislativei, mai inainte de a se suscepe cladirea vre-unui drumu nou, planulu, contractele incheéte in privinti'a acést'a sî spesele recerute, se primesce asemeneasî proiectulu lui L S i m o n y, facuta in siedinti'a din 29 Ian.

Pentru regularea fluvieloru se preliminéza 1.449,343 fl.

In caus'a regulârei fluvieloru mai vorbescu, camu de obsce in interesu localu, T u r c s á n y i, I v á n c a, H i e r o n y m i, P a c z o l a y, T i s z a sî M á t t y a s.

S. V a s s desprobéza aplicarea, de a cladí numai sî numai drumuri de feru ; noi traimu intr'o tiéra, care negutiatoresce cu deosebire cu producte naturale ; e unu lucru cunoscutu ca transportulu pre drumulu de feru nu e asiá eftinu, cá transportulu de pre apa ; de aceea aru fi mai bine a ne indreptá atentiunea nóstra asupr'a regulârei drumuriloru de apa.

Se trece la discussiunea speciale a tituleloru, sî se preliminéza pentru regularea deosebiteloru fluvie, deosebite sume, asiá pentru Dunare, Moresiu, Save sî altele. Pentru titul'a „diferite regulâri a

oru s'au votatu in loculu a 149,400 fl. pre-
e, 200,000 fl.

n siedinti'a din 1 Febr. se trece dupa finirea
ieloru, la ordinea dilei, la care e desbaterea
:dinariului ministeriului de comunicatiune.

entru despartiementul „cladiri de apa“ se
2,719.292 fl.

lrméza despartiementulu „drumuri de feru sî
“

. I á m b o r u provóca ministeriulu, a influin-
de ací incolo sa se predee actionariloru din
elaborarea linieloru.

ontele E. Z i c h y presinta unu proiectu de
su : Directiunea cladirei drumuriloru de feru
olve cu finea anului 1870, functiunile acés-
ectiuni le iá asuprâ-si sectiunea drumului de
in ministeriulu de comunicatiune.

. S i m o r y i aprobéza propunerea lui Zichy,
)i polemiséza contr'a secretariului de statu
a n, care au ofirmatu, ca acordârile de con-
ii se facu in Ungari'a mai publice de câtu
unde, pre cându e unu lucru de totu cunos-
:a in Franci'a sî Itali'a se publica concursele
lacate sî diurnale, ceea ce la noi nu se in-

ollan se vede suprinsu, ca opositiunea des-
estiuni, care nu se tienu de objectu ; reve-
la proiectulu lui Zichy de a desfiintiá direc-
cladirei drumuriloru de feru, arata intr'unu
evidentu, ca dis'a directiune e pentru Un-
nnu institutu fórte salutariu de óre-ce e
in care se cualifica inginerii din patria. Ce
e de impregiurarea, ca posturile despartie-
ai acestui'a suntu ocupate totu de straini, i
e vorbitoriului unu ce firescu, câci regimulu
e la ocuparea acestoru postori intrebá pre
nti, ca unde suntu nasculi, ci au cualificati-
eceruta respectivi s. a.

e pune la votarea proiectulu lui Zichy sî se
e unanimu.

ntru despartiementulu „cladirea drumuriloru
“ se preliminéza 25,027,700 fl.

e votéza pentru subdespartiementulu primu
fl., la subdesp. alu 2-lea se incinge o des-
mai lunga sî se votéza in fine 7.500,000 fl.

siedinti'a din 3 Febr. anuncia presedintele
ntenticarea protocolului, incursele. Mai multi
i predau petitiuni, care se tramitu comissiu-
pective.

trece apoi la ordinea dîlei, la care e estra-
ulu ministeriului de comunicatiune.

Se cetesce despartiementulu „cladirea drumu-
riloru de feru“ a cârui cele 2 subdesp. prime s'au votatu.

Se votéza subdesp. 3 sî 4 fâra modificare. La subdesp. 5 face deputatulu E. Hallassy unu proiectu de resolutiune : Cas'a insarcinéza ministeriulu, a propune in scurtu tempu unu proiectu de lege despre cladirea unei linii laterale dela Ó.=Zólyom la Besterczebanya.

Min. M i k o dechiara ca s'au facutu dejá pasii necesari pentru cladirea liniei din cestiune. Hallassy 'si retrage propunerea, sî asiá se votéza sî subdesp. 5.

Pentru subdesp. 6 se votéza 1.935,000 fl. etc. etc.

Pentru intregulu despartiementu „cladirea drumuriloru de feru“ s'au votatu 22.910,000 fl.

Conventiunea suplementaria incheiata cu Engliter'a se cetesce sî se primesce fâra desbatere.

Se presinta legea despre judecatoriele de bursa, modificate incâtu va de cas'a magnatiloru sî se primesce cu majoritate absoluta.

Testamentulu domnului septemviru Emanuilu Gojdu.

Pentru casulu mortiei mele urmatóriele deslusîri sî descoperire a vointiei mele ultime au se serve de indreptariu jurisdictiuniloru civile, sotiei sî némuriloru mele, sî tuturoru aceloru, pre cari voru sa-i impartasiescu din averea mea.

Inainte de tóte insemnu, ca tóta averea mea miscatória, ce se afla in odai'a, cas'a sî curtea mea de afara, precum mobilele de casa, totu feliulu de vase, argintu, auru, pretióse, cai, vite, paturi, cara, sî unelte, — luându afara pre acele hârtii de pretiu, ce suntu scrise pre numele meu, aflându-se séu in lad'a mea, séu in vre-unu institutu de imprumutu, provediute cu gir'a mea — séu sorti de statu séu private, cari s'aru aflá in lad'a mea de feru, in fine, acele hârtii de pretiu, cari aru fi provediute cu gir'a de mân'a mea propria : inca fiindu eu in viétia suntu proprietatea sotiei mele, nascuta Melani'a Dumcea, sî pentru aceea sa nu se ia in conscriptiune.

Déca intre scriptele mele s'aru aflá atari documente, privitórie la pretensiunea ce o amu de 4000 fl. adeca patru mii floreni asupr'a massei concursuale a lui Ioanu Poinariu, acelea, fatia cu mass'a ce testezu, sa se privésca de nule, de óre-ce pretensiunea aceea inca de multu o amu donatu copiiloru lui Ioanu Poinariu.

De propria-mi avere dispunu in urmatoriulu módu :

Antâiu. Sa se asigureze din averea mea inainte de tóte 12,000 fl. adeca dóuespredîece mii floreni v. a. pre sém'a copiiloru Iuliei Mandrino, maritata dupa Petru Margaritovici, fiic'a sororei sotiei mele d'anteiu, Anastasi'a Pomet'a ; din interesele acestei sume, sa se dea lui Michailu Mandrino pre anu, câtu va trai, câte trei sute siesedieci de fl. v. a. la termine de trei luni, — cele-lalte interese sa se puna in cass'a de pastrare din Pest'a spre inmultírea sumei aretate in punctulu acest'a, sî sa se capitaliseze pâna cându unulu dintre copiii Iuliei Mandrino va ajunge etatea majorena ; déca intre aceea Michailu Mandrino aru murí, tóte interesele celoru 12,000 fl. sa se puna in cass'a de pâstrare din Pest'a spre a se capitalisá. Pre cându vre-un'a din fiicele Iuliei Mandrino prin maritare — séu fiindu seu ajungendu etatea majorena — se va indreptati spre a primí in modulu prescrisu de lege proprietatea sea, déca Michailu Mandrino va fi in viétia, sa se puna la o parte pentru asigurarea intertentiunei lui 6000 fl. v. a. adunati din interesele a 12,000 fl. sî din interesele capitalisate ; sa se estradé in modulu sus'aretatu a siesea parte din acea camata lui Michailu Mandrino, iéra ceea-lalta suma intréga sa se imparta in atâtea pârti, câti copii va avé atunci Iuli'a Mandrino, sî aceea parte, care se va vení copilului ei ajunsu la etatea legala, sa se estradé acelui'a in timpulu celu mai scurtu posibilu, inse, cá prin estradarea acést'a, sum'a testata se nu se strice in casu cându in aceea n'aru fi bani gat'a ; — ceea ce va remané dupa aceea pre sém'a celoru-lalti copii, sa se maresca prin camete, sî astfeliu sa se urmeze pâna voru ajunge sî ceilalti copii etatea majorena, intielegendu-se de sine, ca impartírea intregei sume capitalisate se face in atâtea pârti, câti copii inca nu si-au primitu partea loru, iéra copilulu, care va fi de a se impartesî mai pre urma, va primi sum'a intréga ce va remané dinpreuna cu interesele ei cu totu. Déca inse Michailu Mandrino va murí, cele 6000 fl. v. a. separati, cá intertentiune pentru elu, sa se imparta in pârti egale, dupa principiele susnespuse intre toti copii Iuliei Mandrino, de óre ce sum'a acést'a dela inceputu a constituitu proprietatea loru. Déca vreunui copilu in viétia fiindu ia-si dá partea otarita in punctulu acest'a, partea acést'a este de a se computá in sum'a testata copiiloru Iuliei Mandrino.

Alu doilea. Dupa mórtea mea sa se adune prin intrevenirea josu numitiloru esecutori ai testamentului meu tóta averea mea nemiscatória, hârtiele de pretiu, sî pretensiunile ce le amu la Mauritiu

---

FOISIÓRA.

i'a lui Georgiu Lazaru († 1822).

(Urmare.)

i in tómna, in acel'a-si anu, parasí Caraaunulu Domniei. Veniaminu, profesorulu e destituá prin otârirea guvernului tempua locotienintiei domnesci, pentru unu cue facuse cu unu anu mai inainte la immora Banului Constantinu Filipescu. Clasele de filosofia sî de matematica se sparsera ; rii incepura a deosebí, ca alta este limb'a sî alt'a suntu sciintiele, cari se potu inveri-ce limba. La Veniaminu trecusera arito parte din geometria sî câte-va capete sofia. Lips'a unui profesoru de a-i conduce finitu cu lucrulu inceputu, curiositatea de practic'a la câte-va principii din matematic'a , ce luasera, acea practica cu care se luptá Lazaru, cá se faca din nisce buchiari ingineri pâna in picióre de porunciala, acestea sî alte rîri trasera in sântulu Sav'a pre toti invein clasele dintâiu ale scólei grecesci, in câror'a erá Ioanu Pandeli, care a repausatu u, Nanesci, Cernovodeni, Oresci, Darvari, ci, Stefanopoli, Tomesci, Crasnari, Maliaaladi, Mainesci, sî alti, sî cu in urm'a loru, bancele clasei de ingineria. Se bucurá cându vedea pre Pandeli cu cret'a in mâna pre tabla respunsuri matematice. Tocanea e tabla, mân'a mergea iute, facendu deosenule, dara gur'a se ingâná, pentru ca in ceea se luptá, cá se-si faca nisce vorbe, venî in gur'a unui invetiatoriu, ce abiá a sciinti'a sî va sa se respice in alte limba, in ceea ce a invetiatu.

Indata incepù Lazaru a traduce cursulu de matematica alu lui Volf, sî celu de filosofia alu lui Cant. In tempu de unu anu ajunsera invetiaceii departe. Pre mosîele Romaniei incepura a flutura flamurile noiloru ingineri ; incepura a se trage de mân'a românasiloru triunghiuri intielese. Erá o bucuria, se véda cine-va copii, unii indreptându line'a cu momâi, scotiendu palari'a sî facendu semnu, strigându : la drépt'a ! la stâng'a ! altii indreptându sî sculurându lantiulu, ce sierpuiá prin iérba ; altii asiediendu sî nivelându més'a. Se trageau linii, se faceau triunghiuri, din triunghiu in triunghiu se incheé planulu, compasulu incepea a pasî pre carta sî spunea stânginii dela o mosîa pâna la alt'a ; lantiulu facea incercarea, sî satenii ce erau spre servitiu, incepeau a-si dá cóte sî a sioptí, ca draculu din sticlutia ii face se ghicésca (asiá li se parea loru aculu magneticu, ce 'lu vedea jucându). Bietulu Lazaru 'si aprindea pip'a, sî, petrecendu-si mân'a asupr'a pieptului, i se inundá fati'a de lacremi de bucuria. N'a trecutu multu, sî la mosîele de mesuratória nu erá trebuintia de fiinti'a de fatia a profesorului. Câte unu invetiacelu séu doi implineau servitiulu cu cea mai mare scumpetate. Epitropii dela monastiri, egumenii, veneau cu multiamire la invetiaceii dela sântulu Sav'a, cá se le scóta copia din cartele mosieloru monastiresci, pentru ca acesti invetiacei lucrau eftinu, din dóue cause : intâiu pentru ca erau baieti, sî a dóu'a pentru ca erau români ; apoi, scii, lucrulu romanescu nu erá asiá scumpu. Me totu miramu intr'o dî de spiritulu meu, cându epitropului din Colti'a i-amu facutu trei copie de carte, pentru care amu pututu se iéu siése ruble. Mi se parea ca l'amu incelatu, mi se parea de mi-aru incapea pe mâna câti-va ómeni asiá de simpli, cari se nu scia de câte parale potu se mérga vapsele la o carta, eu m'asi face in sînutu [illegible]

Invetiaceii detera probe invederate de capacitatea sî zelulu profesorului seu. Efori'a scóleloru incepù a se gândí, cá se immultiésca catedrele romanesci, sî, spre acést'a, se tramita câti-va tineri in Europ'a apuséna spre invetiatura. Se alesera parintele Efrosinu Potec'a, Ioanu Pandeli, Simeonu Marcoviciu sî Constantinu Moroiu. Eu, dupa cum venisemu in urma, remaseiu sî acum pre dinafara tocmai pre tempulu mesei. Dara mai pre urma se multiamí iubirea cându aflatu, ca pre mine me alesera de tare sî mare profesoru ajutatoriu lui Lazaru de aritmetica sî de geometria cu plata de o suta lei pe luna sî cându vediuiu, ca pre fia-care luna o se amu câte unu capitalu, ce-mi inchipuiamu se mi-lu facu, incelându la epitropi cu facerea carteloru. Pre lânga acestea, a mai asiediatu efori'a dóue catedre in scól'a romanésca ; un'a de limb'a latina sî alt'a de cea francesa ; pentru amendóue se numí profesoru Erdeli. Acest'a 'si incepù propunerile sî tradusе indata in limb'a româna pre Sgârcitulu de Molier sî pre Pompeiu de Corneliu, pentru tinerii ce se intreceau se faca sî ei teatru romanescu in tempulu ce grecii faceau pre alu loru. Lazaru trecù cu filosofi'a la metafisica (cunoscamentu), sî fiindu ca avea sî altu obiectu, adeca trigonometri'a, clas'a de cugetamentu (logica) remase vacanta. Cá se indestuleze sî pre alti tineri, ce erau pregatiti spre ascultarea cugetamentului, fu insarcinatu sî cu cursulu acest'a totu Erdeli, sî elu incepù cugetamentulu lui Condiliac.

Acést'a fu o ispita lui Lazaru, elu nu putea suferí se nu véda urmata sistem'a recunoscuta de elu, simtiá sî cunoscea amesteculu sî incurcatur'a ce aru fi urmatu neaperatu in iuvetiatura, deci se vedea nevoitu : ori sa schimbe elu pre Cantulu seu, ori Erdeli pre Condiliac, cu tóte ca, ce e dreptu, elu dorea cá Condiliac, se remâna josu pre lânga

Ernst, la fratii Vilibold sî Virgilu Bogdanovici, la mass'a lui Laurentiu Marczibányi, la consotii Alexiu, Balcz sî Marcu Fenges, la Antoniu Rottenbiler sî consotii Martonu Koszáleb, cari pretensiuni, déca la mórtea mea se voru socotí cá pârti ale averei ce testezu ; din veniturile acelor'a sa se platésca interesele detoriitoru mele sî abolitiunile la cari m'amu indatoratu in cass'a de pastrare din Pest'a, precum sî reparârile bunuriloru mele nemiscatóre, pre câtu pentru conservarea acelor'a se va recere ; sî in fine sa se platésca a siés'a parte din interesele obvenitórie dupa cele 12,000 fl. testate in punctulu antâiu pre sém'a copiiloru Iuliei Mandrino.

A trei'a. Soti'a mea, nascuta Melani'a Dumcea, se folosésca totu venitulu, ce va remané dupa platirea sarcineloru amintite in punctulu alu doilea, pâna câudu va purtá numele meu, astufeliu ca, in casulu ce abiá se póte presupune, déca acestu venitu curatu pre anu nu aru ajunge la 6000 fl. v. a. se iá ea intregu venitulu, cá subsistintia in veduvia ; iéra déca acestu venitu aru trece preste 6000 fl. v. a. sum'a intrecatória preste 6000 fl. v. a. sa se dee spre platirea datorieloru mele sî abolirea celoru 12,000 fl. testati, amintiti in punctulu intâiu.

A patr'a. Déca iubit'a-mi sotía aru pasî la a dóu'a casatoria, in locu de subsistintia pentru veduvia, sa i se estradé din averea ce lasu siesedieci de mii fl. v. a., — pentru estradarea acestei sume, déca iubit'a-mi sotía nu aru vré se astepte vendiarea cu pretiu cuviinciosu a averei mele nemiscatórie, hârthiele mele de pretiu sa se zalogiasca la óre-care institutu de creditu, pâna câudu bunurile mele nemiscatórie se voru puté preface dupa cum se cuvine in bani, la punctulu acest'a inse atragu atentiunea iubitei mele sotía sî o rogu, asemenea sî pre esecutorii testamentului meu, cá la vendiarea pamenturiloru mele estinse de lânga drumulu de feru, sa nu se grabésca, pentru ca, avendu acelea o positiune favorabila, voru devení la totu casulu a avé mare pretiu. In casu inse déca iubit'a-mi sotía aru murí cá veduv'a mea, din averea ce lasu póte sa dispuna liberu de 25,000 fl. v. a. care suma este de a se estradá din averea mea dupa mórtea sotiei mele intru intielesulu dispositiunei ei, intielegendu-se de sine ca, déca de acést'a suma nu aru dispune prin testamentu, aceea va remané neseparata de averea ce o lasu.

A cincea. Competintiele dupa cele 12,000 fl. mentionate in punctulu antâiu sî dupa cele 60,000 fl. mentionate in punctulu alu doilea sa se estradé din averea ce lasu, astufeliu incâtu eredii mei se le póta capetá in mâna, fâra nici o scurtare ori subtragere.

A siésea. Astrucarea remasitieloru mele pamentesci o incredintiezu iubitei mele sotíe, dara o rogu, cá pre aceea sa o duca in deplinire câtu mai simplu sî cu spese mai pucine, chiamându numai pre preotulu românu din Pest'a ; iéra in loculu chieltueleloru zadarnice se imparta dupa ingropaciunea mea in sâmbat'a cea mai deaprópe intre saraci 100 floreni ; se fia bine incredintiata iubit'a mé sotía, ca pomp'a constisatória, de o óra, nu va puté sa schimbe judecat'a lumei. carea asupr'a fiacârui omu numai dupa mórte s'au obicinuitu a se pronuntiá fâra reserva ! In privintia ingropaciunei mele facu urmatórele dispositiuni :

a) Trupu-mi mortu sa se puna in sicriu de feru asiediendu-se lânga antâi'a mea sotia de o camu-data in cript'a familiei Pomet'a, edificata de mine : b) dupa ce soti'a Melani'a Dumcea inca va muri, sa se edifice in despartiamentulu romanescu alu cimiteriului o cripta nóua, sî apoi sa se stramute osamintele mele in cript'a aceea nóua, lânga soti'a mea a dóu'a.

A sieptea. Tóta averea mea, ce va remané dupa platire detoriiloru, a legateloru espuse in punctulu antâiu sî alu patrulea sî a speseloru de ingropaciune espuse in punctulu siese : o testezu intréga acelei pârti a natiunei române din Ungari'a sî Transilvani'a, carea se tiene de credinti'a resariténa ortodoxa. Acestu legatu voindu a'lu constituí in o fundatiune perpetua, sa pórte numele : „F u n d a t i u n e a l u i G o j d u“; iéra pentru administrarea sî manipularea ei sa serve de indreptariu nestramutabilu urmatórele mele dispositiuni :

(Va urmá.)

C i n c u - m a r e , 13 Ian. 1870.

Domnule redactoru ! Adi perdù comun'a nóstra bisericésca unu membru alu bisericei gr-or. cu numele Petru Olténu — de professiune plugariu, de 24 ani veduvu sî in etate de 82 ani, mutându-se la cele eterne. —

Acestu betrânu avendu mai multi copii ai sei, cari mutându-se la cele eterne sî remanendu numai cu unu adeveratu fiiu sî unu nepotu — dupa povetiele sî sfatuirile cele frumóse facute din partea parochului seu parintelui Ignatie Mandocia — carele precum, la betranetiele lui cele adenci, asiá sî la petrecerea lui din lumea acést'a, l'au ajutatu sî grigitu din ale sele cu tóte cele de lipsa — au donatu sântei maicei nóstre biserici pamentu aratoriu de circa 520 fl. v. a. pentru care binefacere in numele comitetului bisericei nóstre aducu multiamita publica.

Haritonu P r e s c u r e a ,

B o r g o R u s u la finea anului 1869.

(Intârdiatu.) Plinu de bucuria apucu pén'a spre a reportá on. cetitori, ca numerulu comuneloru nóstre greco-orientali, cari pâna acum'a inca nu avéu scól'a satésca, s'a mai impucinatu cu un'a. — Acea un'a e comuna C o s n 'a din districtulu Nasaudului !

La cuvintele acestea voru fi intrebându uni : „Ce ? in districtulu Nasaudulu, renumitu prin scólele sele cele multe sî bune, a potutu remané pâna in dilele nóstre o comuna fâra scóla ?“ Lucrulu ori câtu de tristu aru fi, nu se póte negá : Comun'a Cosn'a 'si capetà scoluti'a sea satésca (intielege confessiunale) abiá in tómn'a anului 1869.

Nu e nici loculu, nici tempulu, a cercetá dupa adeverat'a causa a acestei impregiurâri dureróse, sî pentru aceea ne vomu mârginí, a pune in vederea stimabililoru cetitori numai urmatórele date : Comun'a Cosn'a s'a tienutu pâna la a. 1769 de Moldov'a. La anulu acest'a, mutându-se vulturii imperiali mai incolo, Cosn'a vení cu terenulu asiá numitu „revindecatu“ la Ardealu, anume la regimentulu românu dela Nasaudu ; inse Cosn'a nu se militarisà, ci remase sî mai departe in stare civile. Fâra indoiéla inca de pre atunci se voru fi facutu pasii de lipsa din partea protopopului concernente, pentru ca sî comun'a Cosn'a se-si aiba scoluti'a sea propria ; inse urme sigure in archivulu protop. nu se afla, decâtu dela anulu 1830 incóce. Sî totu-si trebuira se tréca 40 de ani, trebuira se vina la administratiunea politica unu barbatu bravu, ca domnulu jude procesuale alu Radnei, Ioane I s s i p u, spre a sterge de pre comun'a Cosn'a o péta atâtu de négra.

Deci onóre, Tie, bravule române !

Primesce din partene o multiamita ferbinte sî o cordiala strângere de mâna ! Scól'a din Cosn'a e fetulu Teu ; iá-o sub scutulu Teu sî o apera, câci ca o plantutia tenera are mare lipsa de scutéla.

In fine mai adaugeti unu margaritariu in cununa meriteloru Tale, sterge sî a dóu'a péta depre comun'a Cosn'a, ducându-o cu intieleptiunea sî tactulu, ce Te caracteriséza, cá se cladésca sî lui Ddieu casa sânta, b i s e r i c a ; sî amintirea-ti va

---

cesa, cu tóte ca traise intre francesi in tempulu bataliei lui Napoleonu I, pre care-lu iubiá dimpreuna cu francesii lui sî vorbea adesea de densii ; totu dicea ca filosofi'a francesa trebuie sa remâna pre josu inaintea celei germane, sî prin urmare pre Condiliac cu tote descoperintiele lui nu-lu avea de ce-va lucru mare sî insemnatu in filosofi'a vécului. Invetiaceii cei noi n'au facutu trêba mare cu acelu cugetamentu ; a avutu inse folósele sele insemnate pentru invetiaceii cei vechi, cari mérgeau se asculte de curiositate, cá auditori liberi, câci acesti'a incepura pre de o parte a alaturá in spiritulu loru aceste dóue sisteme, sî a trage óre-cari adeveruri din alaturarea ideiloru ; alergara numai decâtu, cá auditori liberi, sî in clasele grecesci, ce se deschisera atunci sub profesorulu Vardalah. Acest'a pre lânga lectur'a sî esplicarea preotiloru greci, propunea sî unu cursu de retorica sî unulu de ideologia dupa Trassi.

Profesorulu Iatropolu inca propuse mai inainte cursulu de ideologia sî de matematica dupa Lacro'a. Profesorulu Canel'a incepuse cursulu de matematica alu lui Francoeur, sî unu cursu de istori'a natiunala ; profesorulu Genadiu pre lânga esplicarea oratoriloru greci, propunea sî unu cursu de istori'a universala.

Trei filosofi se audiau in anii acei'a pre catedrele Bucurescilor : Cant, Condiliac sî Trassi, sî trei matematici : Volf, Lacro'a sî Francoeur.

Clas'a de retorica sî de literatura avea preste cinci-dieci de elevi. Scólele cu adeveratu nu erau natiunale române ; inse drépt'a judecata a filosofiloru greci de atunci ajunsese cosmopolita. Filosofi'a infrati-se pre invetiaceii greci cu români, perdiendu grecii rugin'a pedantismului vechiu, sî cunoscendu prin filosofia folosulu sciinticloru invetiate la ori-ce natiune in limb'a ei natiunala. Farmeculu frumsetiei limbei grecesci vechi si fanatismulu de pâna atunci alu greciloru incepù a dispare cu incetulu sî a dá locu adeverului filosoficu. Profesorii spuneau in scóla publicu, ca invetiaceii greci trebuie se fia recunoscatori tierei, care cu chieltuiéla sea tiene profesori spre cultivarea loru, sî românii trebuie se fia blandi sî demni de acelu simtiementu, care-i misca a-si intocmí nisce asemenea asiediaminte, adeca demni de simtiementulu ospitalitâtiei sî alu generositâtiei.

Lazaru a fostu profesoru in sântulu Sav'a patru ani cu mare zelu. Elu deregatori'a sea profesorala nu si-a socotit'o nici odata cá mijlocu de vietuire sî de chiverniséla, ci cá o chiamare sî missiune. Avea vre-o dóue-dieci de invetiacei ordinari, inse câudu tiené cursu din filosofia, gemea sal'a de auditori, in capulu câror'a erá Alessandru Tel. Tóta destoinici'a avea acestu barbatu, atâtu de multu facatoriu de bine româniloru. Pare ca erá intr'adinsu preursitu, cá se deschida unu drumu de regeneratiune. Elu 'si simtiá chiamarea. Câudu se aflá in scóla, vorbea cá inspiratu. Catedr'a lui semaná cu unu amvonu : vedeai cum i se batea inim'a in peptu. Cu mâni pline aruncá, la ori ce ocasiune, semintiele romanismului sî ale natiunalitâtiei.

Póte cine-va se véda energi'a sî otarirea lui din cuventulu urmatoriu, ce l'a compusu la inscaunarea metropolitului Romaniei, Dionisiu. Pâna atunci statuse pre scaunulu metropoliei, greci. In dilele Domnitoriului Sutiu s'a restatornicitu metropoli'a romanésca. Póte ori-cine socotí, câtu erá otarirea acestui barbatu, câudu sub domni'a straina sî sub unu guvernu, cá celu de atunci, a avutu curagiulu a rostí unu astfelu de cuventu. Nu erá asiá lesne a caracterisá cine-va pre acelu tempu : ce va se dica fanariotu ; elu inse vorbindu de români in acestu cuventu, dice : „bine gatiti spre servitiulu vrasmasiului omenirei, rapitoriulu casei parintesci.“

Cum putea altulu mai bine sub dóue nume atâtu de insemnatórie sî de indrasnetie sa arete acelu marsievismu infernalu, ce a statutu biciulu sî ticalosi'a a dóue natiuni : româniloru sî greciloru ?

Cuventulu acest'a s'a datu parintelui Davidu cá se-lu invetie sî se-lu dica in adunarea boieriloru la metropolia. Se perduse acestu cuventu, dara multiamita parintelui economu Davidu, ca a sciutu se-lu pastredie.

La 1822 s'a bolnavitu Lazaru in sântulu Sav'a, apasatu fiindu de multe mahniri si nenorociri. A scrisu fratiloru sei la Avrigu se via se-lu véda. Acesti'a sosindu in Bucuresci, l'au gasitu intr'o cascióra la Tergulu de afara, in fatia de unde amu eu casele sî tipografi'a. L'au radicatu bolnavu sî l'au dusu la loculu nascerei sele. Acolo preste putienu si-a sî datu obscesculu sfersîtu.

Caletoriule române ! câudu treci dela Brasiovu la Sabiiu, in satulu Avrigu, in mân'a drépta dealaturea drumului, este o bisericutia : acolo e mormentulu lui Georgiu Lazaru. O cruce alba de marmura este frumosulu lui monumentu, demnu de unu omu ce a sciutu rabdá in viéti'a sea. Saruta acea cruce, sî vei cetí pre dens'a urmatoriulu epitafu :

„Cetitoriule ! ce esci, amu fostu ; ce suntu, vei fi ; gatesce-te dara !“

Frumosu epitafu sî frumosu adeveru, demnu de acel'a, pre care ómenii 'lu pregateau de episcopu ; iéra Ddieu, câudu tóte ajunsesera degeneratiune sî amortiéla, 'lu otarí-se pentru regeneratiunea româniloru.

Pre la anulu 1861 se infiintiá in Bucuresci unu gimnasiu numitu alu lui Georgiu Lazaru, spre nemurirea numelui acestui apostolu alu natiunalitâtiei române.

(Va urmá.)

ecuventata de micu sî mare pentru totu-
i.

eremoni'a sântirei sî deschiderei scólei se
la 2 Novembre 1869 st. v. prin rev. d.
resbiteru tractuale Teodoru B u z d u g u, cu a-
a reverendului d. parochu din satulu vecinu Can-
(Bucovin'a) Isidoru P r o c o p i a n u, in pre-
bravului jude procesuale, d. Ioane Issipu, a
i comunale Simeonu Todasca, a inspectorului
u localu Andronicu Teodoroviciu sî a mul-
de poporu. — Scól'a se incepù de o camu-
cu privire la situatiunea topografica a acestei
ie carpatice, cu 33 de scolari. — Invetiato-
e teologulu absolutu, d. Macedonu F l a -
d u, cu unu salariu de 100 fl. v. a. cor-
lemne, etc. inse e buna sperantia, cá in cu-
salariulu i se va urcá la 200 fl. v. a.

urâmu pacienti'a, zelu sî iubire spre chia-
transitória ! Are o missiune gré, daru fru-
Fia, ca comun'a Casn'a se nu se caiésca
odata de acésta institutiune necesaria !

M a c e d o n i 'a.

Vlaho-Clisura, Novembre 1869.

Domnule Redactoru ! Me simtiu ferice a ve
ciá triumfulu causei nóstre, câci amu reusîtu in
dupa atâtea luptâri sî suferintie, a avé in o-
lu Vlaho-Clisura, care este o positiune impor-
sub mai multe puncturi de vedere, sî cea mai
nata comuna romanésca intre tóte cele-lalte
ni romanesci din Macedoni'a sî din caus'a mul-
sî a comercialei vietie a cetatieniloru, precum
n caus'a puritâtii nationale, nefiindu amestecati
ici unu altu elementu streinu alu romanismului,
reusîtu, dicu, a avé aici o scóla romanésca
ca, cu profesore românu din fiii nostri, in care
dia astadi sî invétia a cetí sî a scrie limb'a
nationale o suta sî dóuedieci de romanasi. Pre
aiu trecutu, archiereulu grecu de Castoria, dupa
incercatu tóte mijlócele sî intrigele spre a im-
cá scól'a, s'a decisu la unu atacu evidinte, sî a
matu contra profesorelui la subprefectur'a Cas-
ui, unde s'acusà invetiatoriulu de agitatoru sî va-
toriu alu liniscei publice sî prin urmare cerea
e fia inlaturatu din comun'a acést'a, spre care
îtu adusese sî unu ordinu dela Constantinopole.
ici aperându-se inaintea justitiei, profesorele au
tatatu, ca sânti'a sea nu póte ascunde adeve-
causa a persecutârei sele sub mantau'a unui filo-
u, pre câta vreme este necontestabilu, ca celu
dulce visu sî perpetua utopia a clerului grecu
stu sî este restituirea statului Bizantinu, sî prin
are santi'a sea l'aru favorisá, l'aru fi sustie-
prin tóte mijlócele possibile, déca sentiementele
, ide'a sea sî professiunea sea aru fi fostu fa-
ibile la acésta visare care totu deo-data trebuiá
fie des'avantagióse sî contraria la sustienerea
eriului otomanu, carele este sî a fostu mórtea
eriului Bizantinu. Deci pre câta vreme sânti'a
nu numai nu-lu sustiene, sî inca lu sî per-
ita strasinicu, este mai multu decâtu adeveratu,
rofessiunea profesorului nostru este incompatibile
principeile viitorului unui nou statu Bizantinu in
ntu, câci dloru, credu ca nu s'aru puté face
ca acast'a decâtu prin contopirea, tutoru ce-
-lalte nationalitâti crestine supuse imperiului
nanu, cu elementulu elenu, care cu grecisarea
ânîloru, albanesiloru sî bulgariloru se devina
amalgamu grecescu. Sî fiindu ca dloru, cu-
cu, ca numai prin scóla potu ajunge la acestu
ultatu, si-au pusu tóta silinti'a loru, ca in tóte
lele crestine se fia numai limb'a gréca. Iéra
fesorii invetiendu pre români limb'a romanésca
intielege, ca este consecuinte a fi considerati sî
ati de sânti'a sea sî de confratii sei cá unu ob-
culu la scopulu loru, adeca la grecisarea româ-
oru Profesorele nostru a conchisu, ca numai
tru acést'a-lu persecuta. Elu a adaugatu ca
ti'a sea, 'lu stimà si-lu tratà pré amicalmente in
pu de 12 ani de dile ce a fostu institutoru de
b'a greca in eparchi'a sea, sî ca sî acum l'aru
tá cu aceeasi maniera indata ce i-aru promite
nu va dá lectiûni de limb'a româna. Déca a dîsu
fine, nu este acésta causa sî scopulu pentru care
persecuta santi'a sea, (fiindu ca archiereulu
dé cá membru alu tribunalului,) sa se scóle sî
spuna, totudeo-data sî sa dovedésca delictulu
, séu corectionalu, séu criminalu, pentru care
rita a fi esilatu din districtulu acest'a, sî sa i se
comunice hotarirea tribunalului, câci in casu de a
se condamnà póte se faca apelatia la curtea resie-
dintiei viloetului.“

Archiereulu vediendu-se combatutu asiá de
tare, a remasu cá batutu de fulgere, iéra turcii au
intielesu, sî s'au convinsu ca fanariotulu lucra in
adeveru cu unu agentu alu pan-elenismului spre a
face instructiunea publica unu monopolu in mânele
profesoriloru eleni sî spre a esclude limb'a româna
din scólele românîloru. Atunci noi amu obtienutu
otarirea negilisului turcescu, ca putemu invetiá lec-
tiuni de limb'a româna la ori-cine aru vré sa ne
invetie. Deci iéta ca sî aici s'a inchiriatu o casa,
in care in putienu timpu s'au strânsu 100 sî mai
târdîu 120 de elevi, sî profesorele nostru face scó-
leloru grecesci d'aici o concurentia asiá de triumfa-
tória, incâtu au ajunsu câte-si dóue : se aiba nu-
mai 40 de elevi, in vreme ce invetiatorii greci suntu
in numeru de cinci, sî erá se remâna cu totulu de-
sierte, déca noi românii amu fi avutu unu localu
spaciosu, sî cu incaperi indestulatórie pentru elevi.

Acum ne-amu asiediatu definitivu cu scólele
nóstre, sî putemu dîce ca ne-amu liniscitu, inimicii
romanismului parca s'au desperatu ca aru mai pu-
té sa ne supere : V . . .*

„Inf. Buc.“

V a r i e t â t i.

*** B u l e t i n u m e t e o r o l o g i c u.
Eata ce resultatu ne da buletinulu meteorologicu
din Parisu. Astadi 20 Ianuariu, la Palais-Royal,
la 6 óre diminéti'a, termometrulu centigradu alu lui
Artur Chevalieru arata 2 grade, 0 decime sub
zero.

La 2 óre, unu gradu 0 decime sub zero.

Temperatur'a cea mai injosita a noptiei a fostu
de 3 grade sub zero.

Barometrulu arata tempu frumosu.

Eata dupa buletinulu observatoriului imperialu
din Parisu, situatiunea generale a tempului.

Zon'a pressiuniloru forti cari acopera de câte-
va dile nordulu Europei, se cobóra putienu câte
putienu câtra sudu.

Barometrulu a cadiutu rapede pre cóstele
Norvegiei, de óre-ce pre Mediteran'a se urcá sim-
titoriu.

Venturile reci dela N.-E. sufla marea cu óre-
care intensitate asupr'a Europei mediane; inse se in-
torcu spre S.-E. sî chiaru spre S.-O. asupr'a Scan-
dinaviei sî Balticei.

Temperatur'a se indulcesce simtitoriu la nor-
dulu Europei, dara stâ mereu putienu radicata pre
regiunile centrale sî occidentale, sî ninsórea cade
in diferite locuri.

— C u c e r i r i l e c r i s t i a n i s m u -
l u i. Regin'a Madagascarului a arsu acum de cu-
rendu tóte statuele dieiloru la cari se inchiná pâna
acum poporulu ei, si, atâiu ea, câtu sî tóta aristo-
crati'a ei, a imbratisiatu cristianismulu. Tóta pro-
vinci'a Imerinei, unde se aflà capital'a, a imitatu
esemplulu guvernului. In tempulu verei, regin'a a
pusu sa se zidésca o capela regala, sî a ordinatu
sa se strice imprejmuirea, care impresurá tempulu
marelui idolu natiunalu.

Preotii suntu infuriati ; ei au dîsu ca dieulu
loru va scí se-si resbune in contr'a suveranei e-
retice.

La 8 Septembre, ei au venitu armati sî ame-
nintiatori se reclame drepturile ce pretindu ca le
au in calitate de nobili ; s'a decisu indata a se
trimite intâiulu secretariu de statu sî mai multi alti
functionari la statulu celu sacru, care e siepte mile
departe de capitala spre a arde templulu inaintea
inturnârii preotiloru.

Mergendu la templu, au datu focu sî idolulu a
arsu in flacare.

Pâna la acea dî pucini ómeni din poporu au
vediutu idolulu. Marele dieu alu Madagascarului erá
nevediutu. Preotii, cari 'lu imbracasera intr'unu
vestimentu de metasa, avéu ingrigirea de a-lu tie-
né ascunsu.

Poporulu vediendu ca nu mai avé nici unu
dieu la care sa se inchine, a facutu indata intre-
bare reginei, la ce dieu sa se inchine d'ací inainte.

Atunci guvernulu a facutu apelu indata la cres-
tinii indigeni, cerendu le se tramita profesori de ai
cristianismului pentru invetiamentulu poporului, ei au
respinsu la acestu apelu. Din 280 orasie siste cari
se afla in provincia Imerimei, 120 au acum biserice
crestine. sî s'au gasitu ómeni cari s'au insarcinatu
se respandésca invetiamentulu in poporu. „Ad. n.“

*** Din Petropolea se scrie lui „Wanderer“:
Turburâri suntu de temutu cu ocasiunea recrutârei
celei mai de aprópe. Ans'a o au datu unii amplo-
iati, cari au vediutu harthii false de rescumperare
dela servitiulu militariu. Guvernatorii au emisu pu-
blicatiuni, prin cari admonéza sî mulcomesce popo-
rulu dela tiéra.

*** In Albani'a superióra se pregatesce o re-
soulare nóua a Midritiloru. Autoritâtile turcesci
au facutu dispusetiuni prin cari sa paraliseze re-
scularea.

*** Dlui G. C. Filipescu i s'a acordatu voi'a
de a purtá insignele corónei de feru date de câtra
Regele-Imperatu alu Magiaro-Austriei.

Nr. n. 107 ex 1870.

Publicare de licitatiune.

In $\frac{\text{24 sî 25 Februariu 1870 st. nou.}}{\text{12 sî 13 Februariu 1870 stil. v.}}$ se va esarendá pre calea licitatiunei in cancelari'a oficiului universitâtiei natiunali sasesci in Sabiiu piéti'a mare nr. 183, la órele obicinuite de oficiu pasiunea de pre muntii urmatori pra tempulu de pasiunatu din an. 1870 sî adeca :

Nr. cur.	Situatiunea muntelui.	Numirea	Suprafati'a juguri	Suprafati'a stângini.	Pretiulu de licit. fl.	Pretiulu de licit. xr.
1	Sin'a	Grópele de susu	794	600	271	—
2		„ „ josu	452	890	445	—
3		Stéz'a de susu	289	1000	185	—
4		„ „ josu	600	—	286	—
5		Hanesiulu de susu	1676	1400	416	—
6		„ „ josu	1686	1400	426	—
7		Goaz'a de susu	1419	600	701	—
8		„ „ josu	1387	800	536	—
9	Orlatu	Serecinulu-mare	1253	100	626	—
10		Serec. de mijlocu	1413	900	906	—
11		Serec. de latura	1141	700	560	—
12		Balintu-mare	1101	900	431	—
13		„ micu	650	1000	380	—
14		Balu	929	1300	732	—
15		Furnic'a	1546	—	270	—
16		Oltiavu	1425	—	1000	—
17		Stricatu	1750	—	451	—
18	Talmaciu	Farcas	—	—	685	—
19		Cornu-Pleschi	—	—	301	—

Fia-care doritoriu de a luá in arenda, are sa depuna inainte de inceperea licitatiunei 10 procente dela pretiulu licitârei in bani gat'a cá garantia in mânile comissiunei de licitatiune, pre carea o primescu acei ce nu au dobenditu arend'a, inapoi ; celui ce a luatu asupra-si arend'a i se reintórce séu i se socotesce in pretiulu arendei, dupa ce a depusu c a u t i u n e a conforma contractului.

Conditiunile mai detaiate ale arendiei se potu vedé sî inainte de terminulu de licitatiune in cancelari'a indicata mai susu la órele obicinuite.

Se potu asterne sî oferte facute dupa formele prescrise sî provediute cu o marca de timbru de 50 xr. lânga care e a se alaturá o garantia de 10 procente dela pretiulu licitârei. Acést'a se póte face celu multu pâna la 24 Februariu a. c.

Oferte defectuóse sî de acele, cari se voru asterne dupa inceperea verbale a licitatiunei : séu voru remané neconsiderate séu se voru respinge indata.

Sabiiu, 4 Februariu 1870.

Dela universitatea natiunei sasesci.

C o n c u r s u.

Devenindu statiunea de parochu gr. or. din opidulu Dobr'a, protopopiatulu Dobrei, vacanta, se escrie prin acést'a din partea comitetului parochi-alu in sensulu art. II. § 6 a Statutului Organicu concursu.

Competitorii la acésta parochia, fia preoti, fia clerici absoluti, se adreseze documentele loru la subscrisulu pâna in 1 Februariu a. c. st. v.

Comitetulu parochialu alu opidului Dobr'a
in 28 Decembre 1869.
Alessandru de C r a i n i c u,
(8—3) presied. com. par.

Coresp. Redact.: Dlui . . . . in Dobr'a. Fiindu ca cestiunea despre care ni scrii s'a tratatu in „Albin'a“ aru fi bine sa te indreptezi sî d-ta totu câtra acel'a-si diuariu.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 90 ANULU XVIII.

Sabiiu, in 1/13 Februariu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. Pentru princ. si tieri straine pe anu pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentu intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentu a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Parastasulu pentru Emanuilu Gojdu.

In 30 Ian. a opt'a di dupa urmat'a reposare a dlui septemviru **Emanuilu Gojdu** s'a seversitu in bisericʼa gr-or. româna din cetatea Sabiiului parastasu pentru mentiunatulu repausatu. La servitiulu d-dieescu, cu acésta ocasiune, a functiunatu Escelentʼia Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru **Andreiu** bar. de S i a g u n 'a dimpreuna cu asistentʼia ce se compunea din par. protosincelu Nicolau P o p e a, pp. protopopi ce resiedu aici si dd. profesori ai institutului pedagogicu teologicu.

De fatia a fostu unu publicu frumosu, in mijloculu cărui se aflau de acei membrii ai inteligintiei nóstre, cari parte au fostu in functiuni insemnate civile si militarie, parte suntu si acum si parte advocati, etc.

Reposatulu in adeveru a meritatu acésta atentiune, pentru ca elu, precum se vede din faptele lui a fostu in tóta viéti'a lui unu fiiu fórte caldurosu alu natiunei si bisericei sele. Cetésca ori-cine testamentulu seu, ce amu inceputu a-lu publicá inca in numerulu trecutu si se va convinge din acestu monumentu indelebilu, ca nu vorbimu magulire.

De aceea ne impreunâmu si noi rugaciunile nóstre cu cele seversite in biserica, cu ocasiunea parastasului, si cerendu dela celu atotu puternicu, ca sufletulu reposatului sa-lu asiedie cu spiritele dreptiloru, in locu de verdétia, in locu de odihna, de unde au fugitu tóta intristarea si suspinarea, versamu o lacrima asupr'a mormentului seu si suspinâmu cu toti fiii natiunei si bisericei nóstre unu : „in veci pomenirea lui !“

Evenemінte politice.

Din Pest'a anuncia unele corespundintie óre cari modificâri in ministeriu. Dupa câtu scimu modificârile aceste suntu o urmare a eventualei treceri a ministrului Lonyay la ministeriulu comunu de finaucie.

Dincolo de Lait'a, ne spune „N. Fr bl.“ — ca s'a intemplatu unu lucru de mare insemnetate. Beust, dice numit'a fóia inse nu cu tóta siguranti'a, s'a impacatu ca ministeriulu cislaitanu si concordi'a intre cancelari'a imperiale si ministeriu e p e r f e c t a, s i n c e r a si ca ambe pârtile s'au invoitu asupr'a scopuriloru si mijóceloru.—Impacarea acést'a aru fi a dóu'a, déca a fostu drépta scirea despre cea de mai nainte, de unde urméza, ca cine se impaca de multe ori, trebuie sa se certe si mai de multe ori. Temerea celoru mai multi iubitori ai ordinei este fórte justa, ca desele certe intre corpurile cele mari ale imperiului, potu deschide calea volniciei militare politiane si reactiunei de totu feliulu.

„Tag. Blatt“ spunea in septemân'a trecuta, ca imperatulu s'a esprimatu câtra deputatulu M e n d e, carele se dusese se multiamésca pentru denumirea sea de consiliariu aulicu (titulu), ca aru dorí ca ministeriulu cislaitanu sa fia mai p r a c t i c u si se adreséza si câtra deputatulu Mende a spriginí ministeriulu in directiunea acést'a. Deputatulu promite, déca ministeriulu nu va perde din vedere ide'a de statu a Austriei si se va silí a impacá pre pârtile ce stau afara de constitutiune. Imperatulu a consimtitu intru tóte si a aretatu ca acést'a e unic'a cale adeverata si ca doresce se vina odata la votare.

Scirea acést'a, de altmintrea nevinovata in sine, a facutu sânge reu in partid'a ministeriale, asiá incâtu abiá s'au mai liniscitu ce-va spiritele, dupa ce Mende declara, ca audienti'a ce a avutu densulu la imperatulu nu trece preste marginile unei multamite.

Din Cattaro se telegrafâ la „P. Ll.:“ ca contele Beust a multiamitu principelui de Munte negru pentru purtarea sea in decursulu revóltei bochesiloru si ca referintiele intre Austri'a si Munte negru suntu fórte amicali.

In legatura cu aceste din urma mai inregistrâmu si urmatórea scire :

Inainte cu câte-va dile a capetatu generalulu conte A u e r s p e r g ordinu dela ministrulu de resbelu a reduce numerulu trupeloru din Dalmati'a de média di, la numerulu de lipsa pentru trupele de garnisóne. Cându erá cá sa se incépa transportarea trupeloru prisositóre, a urmatu altu ordinu, prin carele se sistéza scóterea trupeloru din Dalmati'a. Caus'a acestei sistâri se adscrie unei epistole autografe a Principelui domnitoriu din Muntenegru, adresata Imperatului Austriei, prin carea descopere, ca unu numeru mare de montenegrini, cari au luatu parte la revolt'a dalmatina, in urm'a perderei tempului loru cu revolt'a, au seracitu si e de temutu, ca acum se voru intruni in bande si voru agitá de nou pentru o nóua rescular e a bochesiloru ; de alta parte e si populatiunea muntenegrina fórte reu dispusa, incâtu numai prin o asprime fórte, crede principele, ca va puté infrená dorinti'a de resbelu a supusiloru sei.

Nu scimu déca e adeverata séu apocrifa acésta scire si de aceea inregistrâmu lânga acést'a alt'a totu din Muntenegru dupa „Cor. Sl.:“

„Senatorele (muntenegrinu) Plamenac a fostu tramisu la Petersburg, pentru a avisá pre cabinetulu rusescu despre ceea ce se petrece (la fruntariele muntenegrine turcesci), cá sa se ia precautiuni spre a se pará ori ce eventualitâti de atacu din partea Turciei.

„Pre d'alta parte note esplicative au fostu date dilele acestea consuliloru dela Scutari si dela Ragusa, cari le voru tramite ministerieloru mai multoru mari puteri a câroru atentiune o atragu asupr'a atitudinii amenintiatóre luate de Turci'a facia cu Montenegrulu, si'acést'a fâra nici unu feliu de motive.

„In fine este notoriu, ne scrie corespondintele nostru, ca unu tramisu montenegrinu a plecatu la Belgradu, cu scopulu d'a cere dela Reginti'a serba o aliantia ofensiva si defensiva, in prevederea unei lupte apropiate a popóreloru crestine din Turci'a contra otomaniloru.

„Déca tóte aceste lamuriri suntu intemeiate, aru trebuí se ne asceptâmu a vedé in primavér'a viitóre cestiunea oriintelui revenindu pre tapetu si póte de asta-data cu siansè de resolvera, câci, dupa tóta probailitatea, inflacararea va fi generale. Gramadirile de materie inflacarabile nu lipsescu, din contra.

„Trebuie se adaugemu ca cea mai mare parte din scirile ce primimu din Serbi'a, din Bosni'a si din Bulgari'a suntu de natura a afirmá pâna la unu óre-care punctu asertiunile si apreciârile corespondintelui nostru.“

Din Parisu au urmatu de vr'o câte-va dile incóce sciri ingrigitóre. Erá pre ací sa se intemple frecâri sângeróse. Ans'a la frecârile acestea o déde arestarea lui Rochefort, carea se intemplá in 8 Februariu la 8 óre sér'a in strad'a flandresa, in momentulu cându erá se intre in o adunare publica. Dupa arestarea lui Rochefort unu altu neimpacatu cu ordinea de facia a lucruriloru din Franci'a, anume Flourens au scosu unu revolveru si unu sisiu si a strigatu, ca Rochefort trebuie eliberatu. Dupa aceea a datu dóue focuri, si esemplului seu au urmatu si altii, din norocire inse nu s'au vatematu nimenea. Pre cându se intemplau acestea pre strada, unu comisariu politianu a desfacutu adunarea publica. Comisariulu intre insulje si amenintiâri cu mórte fù taritu pre strada, unde intrevenindu si alti agenti publici fù eliberatu. Câtra 11 óre nóptea se adunara in strad'a d' Abukir ómeni, fâra de a se face vre-o turburare seriósa. Totu pre atunci se incercara din cei adunati pre strade a face cade in suburbiulu du Temple si la casarm'a cine. Cara si omnibuse fura resturnate, inse rându agentii de securitate, au imprasciatu pr buratori. In acel'a-si tempu restornara turbu mai multe omnibuse in Belleville in strad'a d risu spre a face o baricada.

Pre la 1 óra dupa miediulu noptiei au despartiemente de gard'a de Parisu, infanteria valoria spre Belleville. Agenti numerosi se p la intrarea in suburbiulu Mont-Martre. Cu oca turburâriloru acestor'a unu oficieru de pace fu punsu prin flamendiare ; iéra in altu locu un gentu fu impuscatu in pieptu. Pre la 1 óra mediulu noptiei se mai intemplá si o sparge unu depositu de arme, alu fabricantelui Lefau din care se instreinara 40 de pusci si 300 volvere. Totu atunci se arestara fórte mul transportulu celu dintâiu se dusera 200 de la prefectura. Baricadele le padiá in urma t si policistii.

Liniscea a fostu mai departe si a dó conturbata.

Din Russi'a inca vinu sciri despre o de tierani in dominiulu Schenderewka. Din au plecatu trupe intr'acolo.

In Romani'a primimu scirea despre d siunarea ministeriului intregu si despre insa rea ce au facutu Domnitoriulu presiedintiilor camera si senatu, cá se formeze unu cabinetu

In Turnulu-Severinu s'a alesu deputa camera fostulu principe Cuz'a.

Testamentulu domnului septemvi Emanuilu Gojdu.

(U r m a r e.)

a) Dupa mórtea mea sa se faca inventari spre tóta averea mea, sa se subtraga din ea cinele ce voru fi mai remasu, sa se platésca spective sa se asigure interlentiunea de ve (punct. 3), séu legatulu ei (punct. 4), séu in déca aru murí cá veduv'a mea, in intielesulu p tului 4, cele 25,000 fl. si in fine copiiloru Mandrino cele 12,000 fl. (punct. 1); iéra ce remané preste acestea sa se transpuna repre tantiei fundatiunali, descrise mai josu, pre l unu separatu inventariu, cá unui erede comunu

b) déca representanti'a fundatiunale va oportuna vendiarea bunuriloru mele nemiscat(esecutorii testamentului meu pre lânga observ celoru din punctulu 4, o potu face acést'a — mai cu consimtirea sociei mele, chiaru si déca s fi maritatu — si fâra intrevenirea representa fundatiunali, si inca in impregiurâri favorabili licitatiune, din mâna libera ; iéra déca in intre rea acést'a nu s'aru poté contielege unii cu a opiniunea acelei pârti are sa decida, de carea va tiené soci'a mea ;

c) fiindu ca eu prevedu unu viitoriu stra citu pentru actiele dela „cas'a cea dintâiu de pastr din patria,“ de cari amu 54 bucâti, — acest déca referintiele patriei nu se voru schimbá in — ceea ce Ddieu se apere, — sa nu se vend ci, fiindu ca aducu de dupa 600 fl., nici represe tanti'a fundatiunala sa nu le vendia, ci sa le co serve cá isvóre de unu venitu siguru.

d) Pentru administrarea fundatiunei mele in puternicescu pre urmatórea representantia din n tiunea româna de religiunea resariténa ortodox

aa) pre Metropolitulu séu Archiepiscopulu r mânu de religiunea resariténa ortodoxa,

bb) pre toti episcopii români de religiunea re sariténa ortodoxa din Ungari'a si Transilvanii'a,

cc) preste numerulu acestor'a, inca trei bar

bati civili, onoratiori, cunoscuti prin onorabilitatea loru sî prin simtiemintele loru cá buni sî intielepti români ortodocsi, la a câroru alegere, soci'a mea, chiaru sî déca s'aru fi maritatu sî esecutorii testamentului meu, déca voru mai fi in viétia, precum sî némurile mele din Király Darocz in comitatulu Bihorului, cari voru purtá numele Poinariu, se aiba votu decisivu ; din famili'a Poinariu, déca voru fi individi capabili in ea, celu putienu unulu sa se aléga in representantia ;

e) Dupa ce acést'a representantia va primí in numele natiunei române de religiunea resariténa ortodocsa legatulu fundationalu sî pre lânga o controla corespundietória se va asiediá in cas'a metropoliei române ortodoxe, sa se dea spre fructificare in locuri sigure sî solide, iéra din venitulu curatu dóue a trei'a parte sa se capitaliseze in totu anulu in casele de pastrare din Pest'a, Oradea-mare, Aradu sî Sabiiu, sî sa se marésca prin cametele cameteloru, respective prin venitorile veniturilor in decursu de 50 ani dela primire.

f) Din a trei'a parte a venitului, respective a intereseloru, platindu-se unu amploiatu purtatoriu de socoteli, restulu sumei sa 'lu imparta representanti'a fundationala cá stipendie unoru tineri români de religiunea resariténa ortodoxa, distinsi prin purtare buna sî prin talente, ai câroru parinti nu suntu in stare cu averea loru propria a duce indeplinire crescerea sî cultivarea copiiloru loru. La loculu acest'a se stabilesce cá principiu generalu, ca stipendiele sa se faca dupa cerintiele impregiurâriloru locali singuratece sî dupa gradele scóleloru ; anume studentiloru in tieri straine séu in Bud'a-Pest'a, respective auditoriloru de sciintie mai inalte sa se dé stipendie mai mari, cá acelor'a, cari studiéza in provincia sî respective in scóle inferióre ; stipendiele anuali, destinate celoru d'antâiu se nu fia mai mari cá de 500 fl. sî mai mici de 300 fl. — iéra pentru cei din urma se nu fia mai mari cá de 300 fl.

g) Dupa espirarea celoru 50 ani mentionati in punctulu e), cametele capitalisate sa se adauge la capitalu — sî cantitatea marita prin cametele acestor'a sa se privésca cá o suma principale sî apoi din venitulu acestei sume trei cincimi sa se capitaliseze cu interesele intereseloru loru iéra cincidieci de ani, amesuratu computului „anatocismului.“

h) Din cele dóue cincimi, ce remânu din veniturile acestei sume principali ; scotiendu-se afara spesele pentru purtarea socoteleloru, sa se dé iéra-si stipendie studentiloru destinsi, cu calitâtile de sub f), inse acum sa se estinda stipendiarea sî asupr'a tineriloru aplecati de a se calificá pentru carier'a industriala, preotiésca sî invetiatorésca.

i) Dupa ce sî ai doilea cincidieci de ani voru decurge, sa se compute la capitalu interesele capitalisate sî cantitatea marita prin cametele acelor'a sa se privésca de o nóua suma principala sî dupa aceea jumetate din veniturile sumei acestei'a sa se capitaliseze precum s'au aretatu sub e) sî g) iara cincidieci de ani.

k) Din a dóu'a jumetate a venitului acestei sume, subtragendu spesele pentru purtarea socoteleloru, sa se ajute dupa principiele de mai susu mai multi tineri studenti, inse atunci sa se impartasiésca din venitu sî preoti sî invetiatori, avendu insusîri eminente, familia numerósa, séu fiindu imbetreniti seraci.

l) Dupa trecerea sî a rendului acestui'a de cincidieci de ani, sa se adauge la capitalu cantitatea adunata din camete sî din jumetatea cameteloru capitalisate, sî astufeliu sa se faca o suma principala stabila, inse atunci se incete capitalisarea ulterióra.

m) Cu tóte acestea din a diecea parte a venitului intregei fundatiuni, sa se faca unu fondu de reserva pentru incungiurarea perderiloru possibili din capitalu séu a confussiuniloru, ce s'aru poté nasce din nerespunderea cameteloru ; — déca prin separarea diecimei din venitulu curatu pentru fondulu de reserva, reserv'a atât'a s'aru marí, incâtu se ajunga a cincea parte din sum'a fundatiunei, fondulu de reserva sa se adauge la fondulu fundatiunei principali, sî sa se incépa unu nou fondu de reserva pentru scopulu de mai susu sî totu in acelu modu.

n) Venitulu intregu a sumei fundationali, dimpreuna cu ceea ce se separa sî se economiséza din fondulu de Vien'a — sa se intrebuintieze, pre lânga susuespusele stipendiari, pentru ori-cari cause ale româniloru resariteni, de religiuea ortododocsa, dupa opiniunea majoritâtii representantiei, avendu in vedere prosperitatea sî inflorirea patriei comune, a bisericei resaritene ortodoxe sî a natiunei române.

o) La impartîrea stipendieloru, avendu calificatiune asemenea, Poinarii din Bihoru, cari dupa muma se tragu din némulu mosiului meu Dimitrie Poinariu, déca voru remané credinciosi religiunei resaritene ortodocse, se aiba intaiatate.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 4 Febr. a casei magnatiloru presinta notariulu casei representantiloru, St. Mailath, conventiunea de telegrafu, incheiéta cu Hollandi'a sî statele germâne, sanctiunata de M. Sea regele ; conventiunea suplementaria incheiéta cu Engliter'a incuviintiata de cas'a deputatiloru sî modificatiunile, facute de cas'a magnatiloru, la legea despre judecatoriele de burse, asemenea acceptate.

Cas'a repr. tramite petitiunile referitórie la cladirea drumului de feru dela Oradea-mare la Mihalyfalva, ceea ce se iá spre cunoscintia ; mai departe decide cas'a a-si esprimá protocolarice condolinti'a despre mórtea metropolitului Masireviciu.

Bar. I. Nyary intespeléza regimulu, din care causa sea intrelasata la conscriptiunea poporului insemnarea nationalitâtiei? ingrigise-va regimulu a-si procurá date sigure despre numerulu poporului dupa nationalitate.

In siedinti'a din 4 Febr. a casei representantiloru se trece indata dupa cetirea sî autenticarea protocolului, la ordinea dîlei, la care e buget la ministeriului de negotiu pentru anulu 1870.

Sum'a preliminata e 6.007,450 fl.

E. Simonyi doresce infiintiarea unui despartiementu statisticu bine organisatu in ministeriulu de negotiu, de óre ce sectiunea din acelu min. nu corespunde, dupa parerea densului, nici celoru mai primitive recerintie, mai departe doresce vorbitoriulu, cá ministeriulu sa se ingrigiasca de ici incolo mai multu de economi'a de metasa ; ce se tiene de poste sî telegrafe 'si esprima vorbitoriulu recunosciinti'a despre singuinti'a cea laudavera, de a ridicá acestu pré insemnatu mijlocu de comunicatiune.

Min. Gorove recunósce necessitatea de a infiintiá in ministeriu unu despartiementu statistic bine-versatu. Dechiara inse ca nu e cu putintia in astfeliu de impregiurâri, câci lipsescu regimului in municipiele singuratice organe credincióse.

Se trece la desbaterea speciale.

Pentru daspartiementulu „administrarea centrale“ suntu preliminate 159,900 fl.; se votéza pre lânga o stergere de 7152 fl.

Urméza despartiementulu „scopuri statistice de negotiu, vama, industria etc.“ preliminatu cu 49,000. fl.

I. Györffy doresce, cá sa se infiinti câtu mai in graba scóle de industria.

Gorove dechiara, ca regimulu a facutu d pasi spre acelu sfersîtu, inse sirguintiele ministeriului fura intempinate de celu mai mare indiferetismu.

Se votéza despartiementulu alu 2-leu.

Despartiementulu „pentru prosperarea diferiteloru ramuri de economia“ preliminatu cu 86,000 fl., se votéza dupa o scurta pertractare.

Urméza despartiementulu „institute de economia,“ preliminatu cu 145,700 fl care, asemenea altor'a dupa o scurta desbatere se votéza.

In siedinti'a din 5 Febr. a casei magnatilo dechiara Br Nyáry, dupa autenticarea protocolului, ca a capetatu dela regimu in privinti'a interpelatiunei sele de ieri desluciri multiamitórie ; in urm'a acestei'a 'si retrage interpelatiunea.

Cas'a i concede retragerea.

Fr. I. Cziraky referéza in numele comisiunei de trei in caus'a proiectului de lege despre inarticularea conventiunei suplementarie de negotiu cu Engliter'a ; comissiunea recomenda primirea acelui proiectu de lege.

Cas'a primesce indata acestu proiectu de lege, sî spre a-lu puté tramite casei representantiloru, se autentica protocolulu in graba.

In siedinti'a din 5 Febr. a casei deputat anuncia presiedintele dupa autenticarea protocolul mai multe petitiuni de ale jurisdictiuniloru, care s tramitu comissiunei petitiuniloru.

Borlea intréba ministeriulu de financie, ar cunoscintia ca organele financiale esecuta restan

FOISIÓRA.

Viéti'a lui Georgiu Lazaru († 1822).

(Capetu.)

Decadinti'a româniloru din marirea strabuniloru sî inceperea re'naltiârei de nou.

(Cuventu compusu de Georgiu Lazaru, sî rostitu de câtra parintele Davidu, economulu metropoliei, in adunarea boieriloru la metroplia, la ocasiunea inscaunârei metropolitului Romaniei Dionisiu.)

Pré Sântite Stapâne !

Pré bine este cunoscuta slav'a sî marirea romaniloru, strabuniloru nostri ; apoi incâtu este pentru stralucirea sciintieloru sî a maiestrieloru in tempulu acelor'a, lasa istoriele, dara marturisésca marturia invederata insesi stelpii marelui Traianu din alvi'a Dunarei, precum sî temeliele turnului Severinului, cari pâna in diu'a de astadi se afla in fapta, sî cari, in chipu de crisóve nemincinóse, ne marturisescu dreptulu ce avemu in stapanirea pamentului strabunu, desceptându-ne a urmá sî noi strabunilorn nostri, cá neprecurmatu sa se prémarésca seminti'a in vécuri, sî pré inaltului sceptru imperatescu neincetatu sa-i arda foculu pre jertfelnicu, prefacându-se slav'a in marire, iéra nu in perire sî stingere.

Dara óre câudu s'aru radicá duhulu din tierân'a acelor'a, sî aru privi preste stranepotii marelui Cesaru, maritului Aureliu sî inaltului Traianu, óre in diu'a de astadi mai cunósce-i-aru ? Negresitu i-aru cautá in palaturile cele mari imperatescí ; sî i-aru aflá in vidiuniele sî bordeile cele próste sî intunecate ; i-aru cautá in scaunulu stapanirei : sî i-aru aflá amariti sub jugulu robiei ; i-aru cautá mariti sî luminati, sî cum i-aru aflá ? rupti, goli, amariti sî asemanati dobitóceloru, cadiuti de totu in prapasti'a orbirei, bine gatiti spre servitiulu dusimanului omenirei, rapitoriulu casei parintesci !

Ajunge lacremile patriei, ajunge jugulu robiei, vreme este de câudu cu oftare ascépta caderea semintiei cuviintiós'a mantuire : tiérin'a strabunésca cu cuventu pretinde acum scapare cadiutiloru sei stranepoti, inaltiandu-i bratiulu pré sântiei Tale insusi din sinu parintescu, mijlocitoriu acelor'a spre mangaiere.

Acést'a nu e alt'a decâtu o pronia dumnedieésca, care facându-i-se mai pre urma mila sî de acestu ném cadiutu, a ruptu anii blastemului, sî prin radicarea dreptei pré sântiei Tale va se puna acum stavila viscóleloru intunereculai.

Dreptu aceea obscea cu multiamire glasuesce : Bine-cuventata sa-ti fia radicarea in scaunu, cá sî urmasiloru spre esemplu in vécuri nesfersite binecuventata sa-ti fia cârmuirea ; sî pastorésc'a cârja a pré sântiei Tale inverdiésca cá toiagulu lui Aronu, cá se fia oglinda de intieleptiunea pastorésca nepotiloru sî stranepotiloru omenirei, cá dupa sute sî mii de ani sa-ti innoiésca jertfelniculu, cu cuventu falindu-se sî cu povestirea istoriei strabuniloru din vécurile de inainte, precum sî noi insî-ne cu caldura ne aducemu aminte de bunii sî strabunii nostri, cari au facutu câudu-va bine némului omenescu.

Eata dara sî noi, stranepotii lui Romulu sî umiliti fii sufletesci ai pré sântiei Tale, 'ti binecuventâmu scaunulu, pre care te-a inaltiatu provedinti'a celui pré inaltu, cá sa ne fii parinte sî povetuitoriu induratu ; i-ti bine-cuventâmu toiagu pastoriei, nóue spre intarire sî sporiu, iéra présântiei Tale spre vecinic'a lauda sî mangaiere : nu-ti voru fi cu noi ostenelele in zadaru, pentca sciintiele nóstre sub cârmuirea présântiei Tale, voru dá pricina de ajunsu sî pâna in zidurile sî córnele plugului ; dupa mai multe sute sî mii de ani voru marturisí intielépt'a pastorintia a présântiei Tale.

Calca, présântite ! pre cararea, care cu bratiu voinicescu sî cu spiritu romanescu spre mai mare mirare a némuriloru o ai desfundatu : fâra sfiéla intinde-ti pasulu spre descoperirea brasdei strabunesci ! Aici fric'a n'are locu, sfiél'a jace mórta, calcata la pamentu ! Provedinti'a lucréza sî noi toti cu bucuria i-ti urmâmu !

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemmana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 11. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 5/17 Februariu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Valurile constitutiunali.

Cá o mare turburata, carea 'si arunca cându intr'o parte cându intr'alt'a valurile preste tiermii sei, asiá este si situatiunea constitutiunale la noi. De cându totu ascépta popórele, cá acele valuri sa se asiedie, mai c'au si uitatu, unde-sunt acei tiermi naturali, si fia-care se teme, ca asternutulu undeloru nu va fi acolo unde se cade, ci departe preste margi.ile sele naturali.

De ací temeri, de ací sperantie.

In tempulu celu din urma trei impregiurâri au preocupatu pre locuitorii imperiului din ambe jumetâtile. Memorandele ministriloru cislaitani, esiti si remasi din cabinetu, impacarea cu boemii cechi si desu-amintit'a resolutiune galitiana.

Unde erau temeri si unde erau sperantie legate de aceste trei impregiurâri este cunoscutu fiacârui, carele a urmatu câtu de putienu viati'a politica din imperiulu nostru.

Déca vorbimu de sperantie, apoi acei ce vedu in f e d e r a l i s m u salutea popóreloru din imperiu, le legau de tóte trei manifestatiunile de mai susu cu multa positivitate.

Dara fiindu ca in asemenea situatiuni intemplârile au sa ne dé mesur'a cea mai sigura, amu cautatu mereu se vedemu, cari suntu factorii ce se grupéza pre lânga memorandu, impacare si resolutiune. Acést'a nu o amu facutu pentru cá se putemu prorocí, ca ce se va alege in urma din frementarea acést'a politica, ci mai multu pentru cá sa ne putemu orientá noi, cari, vrendu ne vrendu, ne vedemu de atâtea ori trasi in procesulu politicu si pentru cá sa nu ne tredimu, ca ne-amu facutu ilusiuni desierte, cari din unu reu sa ne arunce intr'altulu si mai mare.

'Si voru aduce aminte cetitorii nostri de cele ce scriserâmu in anulu trecutu, despre ide'a federalismului. 'Si voru aduce aminte cum acestu federalismu, facea inca prela 1865 calculii sei fâra de a ne pune si pre noi in socotele.

S'a schimbatu ceva in privinti'a acést'a ? Pâna acum nu vedemu, fâra unele diuarie straine, de putiena insemnatate, atingendu pre ici pre cólea si de noi ceva, si mai departe nimic'a.

Senatulu imperiale, respective siedinti'a din 11 Februariu a acestui anu, este unu indice, cum pretinsii aliati ai federalismului, cându vine vorb'a de interesele loru, numai crediute a fi vatemate, intorcu spatele si nu voru se scie de alti aliati ai loru.

E lucru dejá demultu cunoscutu, ca galitianii pretindu a u t o n o m i a pentru tiér'a loru. Numai conditiunea acést'a i léga inca de bancele senatului imperialu, carea déca nu li se va implini, ei, celu putienu asiá amenintia, le voru parasí de indata.

In siedinti'a amintita, bar. P e t r i n o, românu din ducatulu Bucovinei, face propunerea, ca autonomi'a acést'a sa se estinda nu numai asupr'a Galitiei, ci asupr'a tuturoru tieriloru, dupa dorinti'a si lips'a acelor'a. Si cine au fostu de n'au spriginitu acésta propunere ? Polonii galitiani, cari si acum viséza autonomi'a tierei loru asiá, cá sa incorporeze la dens'a si tierisiór'a româna Bucovin'a, pre carea sa o guverneze ei autonomu polonesce si se o slaviseze cu totulu.

Eata dara unulu dintre factorii asceptatului federalismu si déca ne aducemu aminte de cei-lalti, cându voru vedé ca li se implinescu aspiratiunile, putienu va sa-i dóra de noi. Si din punctulu loru de vedere nici ca sa ne mirâmu. Suntemu unu elementu eterogenu de ei, unu elementu care suntemu veriti intre ei si faptice impedecâmu realisarea marei idei a panslavismului.

„Nu ve nadajduiti spre boiari, spre fii ómeniloru“ dicemu noi in impregiurâri de aceste, ci sa se cugete fia-care românu, cum sa ne consolidâmu noi natiunalitatea si prin urmare natiunea nóstra. Noi vedemu ca suntemu avisati strinsu la puterile nóstre intelectuali si materiali. Sa cautâmu si se folosimu ocasiunea ce ni se oferesce spre a le intarí pre aceste, cá sa ne mentuimu esistinti'a, intre orice eveneminte. Mantuindu pre acest'a putemu sperá in viitoriu, pentru ca ea ne va castigá totu-déun'a aliantiele cele mai nemincinóse, pentru ca fiindu stimati si temuti si temuti si stimati, nu vomu incercá despretiu in momentele acele supreme, ci se va cautá concursulu nostru, carele si pâna acum a fostu unulu dintre cele mai loiale.

Valurile politice, asiedie-se apoi séu in federalismu, séu in dualismu, séu in ori-ce constitutiunalismu, numai in absolutismu nu, noi i vomu invinge greutâtile ce ni le-aru aduce si tiermii politici, intre cari sa respirâmu unu aieru mai liberu, voru urmá si ei negresitu.

Immormentarea lui Gojdu.

P e s t 'a, 25 Ian. (6 Febr.) 1870.

Eri la 3 óre d. m. furâmu martorii celu mai tristu actu, a immormentârei neuitatulu barbatu, Emanuilu G o j d u, carele a lasatu prin testamentu ce s'a deschisu indata dupa mórtea sea, tóta averea, de mai multe sute de mii, spre infiintarea unei f u n d a t i u n i pentru teneri, preoti si invetiatori seraci de religiunea greco-orientala.

La testamentu, se vede, a functiunatu cá martori : septemvirii, Simeonu P o p o v i c i u, Ioanne A l d u l é n u, Ioanne P u s c a r i u : secretariulu ministerialu Atanasiu C i m p o n e r i u si advocatulu Florianu V a r g 'a.

Punctuatiunile suntu cam urmatórele :

a) Rudenieloru lasa 18,000 fl. v. a.

b) Veduvei 60,000 fl., — aceste dóue sume cá „legate.“

c) Tóta ceea-lalta avere, care consta, dupa abstragerea unoru sume oneróse, in ori-ce casu, minimum din un'a suma preste (? R.) 200,000 fl. va formá fundatiunea mentiunata.

Din camtele acésti sume din urma se vada a trei'a parte cá stipendii (pentru studinti dela universitâti câte 300—500 fl. pentru alti teneri seraci câte 100—300 fl.) ; iéra 2/3 se va capitalisá pâna in 50 de ani, etc.

Esecutorii testamentului suntu : advocatulu Michaiu S z e h e r, secretariulu de statu Georgiu I o a n o v i c i u si dlu G r a b o w s k y.

Indata dupa mórtea lui Gojdu toti amicii si veneratorii sei se grabira, a face visitele de condolentia dómnei veduve, animei cei mai bune si nobile.

Dlu secretariu C i m p o n e r i u la ocasiunea acést'a se vediù indemnatu a se adresá câtra oficiantii români dela telegrafu in termini fórte calduróși, cá se concurga a dá sarutarea cea mai de pre urma „barbatului celui mai bravu, celui mai bunu ; amicului celui mai sinceru, nefatiarnicu alu natiunei române ;

recreatoriului binelui si a fericirei natiunei române ;

barbatului celui mai realu si plinu de merite ;

antagonistulu tuturoru, cari numai prin v o r b e g ó l e, séu prin mijlóce machiavelistice, prin mincinni si laude proprie au amagitu si amagescu natiunea româna ;

Tata alu seraciloru tineri studenti, preoti si invetiatori ;

Uniculu românu mai fâra parechia, carele a doveditu neincetatu rara simpatia si iubire câtra natiunea si religiunea sea, virtute esemplaria si intieleptiune fâra margini, — tóte insusîri demne de imitatu !“

Astfelin incepea adres'a de invitare, carea de altmintrea se aflá dejá in inim'a fia-cârui invitatu si dlu secretariu se facù numai organulu espressivu.

La inmormentare se vediù afara de rudenii unu numeru, ne mai vediutu pâna ací, de condolenti, intre carii erau : dignitari, septemviri, judi, oficianti ministeriali, ablegati, advocati, telegrafisti (români) studiuti, cetatieni, din Pest'a si din provincia, de tóte natiunalitâtile, religiunile etc.

Ceremonialulu se implini prin parochulu românu din Pest'a, asistându-i inca parochulu localu serbescu si grecescu.

La trasur'a funebrala erau prinsi 6 cai imbracati in penza négra ; pre amendóue pârtile haiduci, studinti si telegrafisti cu faclii aprinse.

Dupa ce fù lasatu trupulu mórtului in cripta, se radica unulu dintre dd. condolenti pre un'a colina, si tienu un'a cuventare escelinta, fórte nimerita, prin carea amintí meritele lui Gojdu, cá comite supremu si membru alu casei magnatiloru, apoi cá testatorú ; — accentuându intru altele, ca : Pre Gojdu multi nu numai ca nu l'au cunoscutu, ba chiaru l'au condemnatu ; multi au aruncatu cu pietrii asupr'a lui.

„Acesti'a remanu acum'u rusinati, si trebuie sa se inchine cu pietate naintea mormentului celui sântu, naintea faptei fâra esemplu, naintea primului faptoru pentru promovarea romanismului etc. etc.

Fini cuventarea funebrala cu : „F i e i t i e r â n 'a u s ó r a, c a m e m o r i 'a i v a f i e t e r n a“ ! la ce tóta inteliginti'a cu unu glasu strigà : „e t e r n a s e f i a ! ! !“

Testamentulu domnului septemviru Emanuilu Gojdu.

(C a p e t u.)

p) Cunoscendu zelulu neinteresatu alu tuturoru membriloru natiunei române in privinti'a salutei si inaintârei natiunali, sum convinsu, ca toti membrii representantiei voru luá asupr'a loru ostenél'a afaceriloru si ingrigiriloru loru fâra nici o resplata materiale, simtiendu-se remunerati prin consciinti'a, ca materi'a data de mine a ajutatu si elu de a se lucrá spre inflorirea iubitei sele natiuni.

q) Pâna cându la natiunea româna se va infiintiá pre cale constitutiunala o corporatiune natiunala, o adunare natiunala, unu congresu, séu altu corpu autonomu, representanti'a fundatiunei da séma despre administrarea sea numai publicului, astfelin cá, supr'a-inspectiunea regimului statului remanendu in intregitatea sea, darea socoteleloru sa se transpuna judecâtiei publicitâtiei prin fói'a oficiala a regimului ungurescu si prin trei foi române mai respandite ; — iéra déca natiunea va castigá o corporatiune organica autonoma, darea socoteleloru se asterne acelei corporatiuni spre aprobare, dupa aceea se asterne aceea regimului de statu ungurescu, si in modulu aretatu mai susu sa se dea publicitâtiei, — si déca in administratiune s'aru comite erori, séu fapte in contr'a dispositiuniloru acestor'a si póte si defraudatiuni, rogu si imputernicescu pre inaltulu regimu ungurescu pentru pedepsire, in virtutea dreptului seu de supr'a-inspectiune ; de altumintrea eu intielegu o astfelin de supr'a-inspectiune din partea regimului statului, carea va fi normata si definita prin lege.

r) Sta in dreptulu esclusivu alu representantiei de a impartí stipendiele si ajutóriele in urm'a concurseloru publicate in trei foi române in intervale cuviincióse si in intielesulu punctelor f, h, k, n. si o, celoru ce prin majoritatea voturiloru se voru recunósce mai demni.

s) Déca cu tempu biseric'a ortodocsa resariténo din patria astufeliu s'aru constitui, cá serbii cu românii resariteni se tiena impreuna sinóde bisericesci, séu déca in privinti'a natiunala românii de religiunea resariténa aru tiené impreuna cu românii greco-catolici, numiti altfeliu uniti, congrese séu alte adunâri natiunale, concese de lege, — in astfeliu de adunâri mestecate fundatiunea mea nici odata, sub nici unu titulu, sa nu se póta face obiectu de discussiune, sî asupr'a sortiei acestei fundatiuni, nu numai voturile, dara nici opiniunea serbiloru sî a româniloru uniti sa nu se asculte.

A opt'a. Pentru esecutarea testamentului meu rogu pre iubitii sî onoratii men amici : dd. Michailu Széher, Georgiu Ioanoviciu de Duló sî Vale-mare sî pre Georgiu Grabovski de Apadi'a, — dela a câroru amicitia, ce mi-au aretatu in decursulu vietiei, speru sî asceptu, ca ei sarcin'a acést'a o voru luá asupra-le sî testamentulu mi-lu voru esecutá cu conscientiositate.

A nóu'a. La casu cându in testamentulu acest'a s'aru iví astfeliu de indoieli, dupa cari drepturile socíei mele s'aru vedé a fi, in colisiune cu interesele massei ce testezu, séu cu drepturile erediloru mei, rogu pre esecutorii testamentului meu sî pre respectiv'a jurisdictiune a esplicá astfeliu de indoieli in favórea socíei mele, pentru ca in lumea acést'a numai fatia cu soci'a mea iubita me simtu detoriu cu multiamita, sî de aceea in nici unu casu nu a-siu dorí se o amaresc.

A diecea. Rogu pre esecutorii testamentului meu, cá se bine-voiésca a transpune, respective a tramite pre cale oficiósa copiele autenticate, ale testamentului acestui'a : Iubitei mele socii, reposatului Michailu Mandrino, Iuliei Mandrino, magistratului pestanu, rudeniei mele mai in etate Ioanu Poinariu, locuitoriu in Orade-mare, Metropolitului românilor resariteni ortodocsi din Ungari'a sî Transilvani'a, Episcopiloru români resariteni din Aradu sî Caransebesiu sî déca in decurgerea tempului se va mai infiintiá sî airea o episcopia, sî acelei'a, sî in fine regimului unguresc din patria.

Pentru cá dispositiunile acestea testamentarie sub decurgerea tempului sa nu se dea uitârei, otarescu, cá testamentulu acest'a sa se cetésca in toti anii in tóte bisericile catedrale române resaritene, in 9 Februariu, calend. vechiu, cá in dîu'a nascerei mele.

Cu acestea incheiu ceea ce multu a jacutu la anim'a mea.

Dumnedieu cu voi, iubita patria sî natiune, iubita socia sî iubite némuri ! Dumnedieu cu voi, iubiti amici !

S'a facutu in dóue esemplarie asemenea, dintre care unulu s'a tramisu Par. Archiepiscopu sî Metropolitu gr. or. Andreiu Baronu de S i a g u n 'a , sî cel'a-laltu magistratului liberei r. cetâti Pest'a.

Pest'a anulu 1869. (aceste cuvinte suntu sterse.)

In fine declaru, cá, pâna cându economi'a mea de afara va fi proprietatea massei, locuintiele acelea sî partea din gradina, cari le-amu folositu cu famili'a mea, sa remana sub dispositiunea libera a socíei mele.

Pest'a in 4 Novembre 1869.

(L. S.) Emanuilu G o j d u , m. p.

Subscrisii fidelu adeverimu, ca fiindu recercati prin Ilustritatea Sea d. jude la suprem'a curia ung. reg. Emanuilu Gojdu, care trupesce, ce e dreptu erá fórte slabitu, sufletesce inse in stare deplinu sanatósa, au declaratu inaintea nóstra documentulu acest'a de descoperire a propriei sele vointie sî l'a subscrisu in presenti'a nóstra a tuturoru. Insemnamu, ca stergerea celoru trei cuvinte de pre fati'a din urma a documentului acestui'a, sîrulu 27 s'au facutu dupa dorinti'a testatorului.

(L. S.) Simeonu P o p o v i c i u , m. p.
septemviru pensiunatu.

(L. S.) Ioanu A l d u l e a n u , m. p.
jude la suprem'a curia r. u.

(L. S.) Ioanu P u s c a r i u , m. p.
jude la supr. curia r. u.

(L. S.) Florianu V a r g 'a , m. p.
adv. comunu sî cambialu

(L. S.) Atanasiu C i m p o n e r í u , m/p.
secretariu ministerialu.

Cá martori recercati.

Iéra-si o provocare fâra ansa.

Suntemu necessitati a revení asupr'a acestei teme. Caus'a e, ca dlu B o t i z a n u ne spune cu totu adinsulu ca e autorulu articulului din „Federatiunea“ nr. 2, la care reflectaramu noi prin unu articulu in nr. 5 alu „Tel. Rom“, sî mai departe ca dlu Botizanu in nr. 10 alu „Feder.“ ni presentéza o escusare, prin carea dechiara „protestându solemnu“, ca densulu n'a voitu a dîce ceea ce a dîsu. Acest'a e finalele respunsului seu. Incolo respunsulu variaza intre s t e r e o t i p e l e, ca articlulu nostru „a provenitu din inspiratiune mai inalta,“ e „cestiune stórsa cu mare sila“ are „tonu tendentiosu“, vorbesce de „tin'a certeloru confessiunali“, „fratii de acel'a-si sânge“ etc. etc. cuvinte frumóse de altmintrea, dara cuvinte, cari devinu nisce frase in gur'a aceloru, ce nu le aplica cu sinceritatea ce li se cuvine.

Se presupunemu ceea ce e mai favorabilu pentru autorulu articulului, care a p r o v o c a t u fâra a n s a sî adeca, ca e unu omu june sî nu a scrisu cu tendintia, dupa cum crede ca amu reflectatu séu respunsu noi. Atunci remâne , ca nu scie nici ce a scrisu densulu nici ce amu respunsu noi. Si de aceea noi lasându-lu pre densulu la o parte ne intórcemu câtra acei, carii din óre care inaltime lu voru fi inspiratu se scrie, de unde de siguru s'a molipsitu a crede, ca sî noi scriemu totu din astfeliu de „inspiratiune mai inalta.“

Noi in adeveru amu scrisu din inspiratiune mai inalta ratiunala, dara nu personala, pentru ca amu vediutu ca fâra de cale se cualifica cultulu românilor de religiunea orientale ortodoxa prin unu neadeveru despretuitoriu, turnându-lu in forma de Tiarigradu t u r c e s c u. Inspiratiunea nóstra erá dara din inaltîmea institutului crestinescu, sî t e n d i n t i 'a nóstra a fostu de a combate unu neadeveru, care are intentiunea de a degradá biseric'a orientale ortodoxa, carea nu are de a face cu Tiarigradurile, ci numai cu credinciosii sei de fia care natiunalitate a parte, sî-a radicá biseric'a Romei eterne, carea ne a infiptu nóue sî omenimei atâtea plage, de carea (biserica) suntu unii domni atâtu de zelosi. Séu poftescu domnii acesti'a cá noi nici se le chiamâmu atentiunea asupr'a impregiurârei : Ca nu e bine sa batjocorésca cultulu românilor, pre cari ei i numescu fratii loru ? Ce fratia este acést'a ? Nu e acést'a cea mai fatisia netolerantia ?

Noi nu voimu sa ne ascundemu la spatele cuvinteloru frumóse. Noi nu voimu nici sa provocâmu certe odióse, pentru ca déca amu voi, materialu din nefericire, amu avé destulu sî inca causatu . . . nu de noi. De aceea ne-amu restrinsu a dîce numai unu v e t o ! Noi nici nu amu vrutu se combatemu asemenarea cu „francesulu hugenotu etc.“, numai cá sa remana ce-va standu, din ce se póta invetiá t o l e r a n t i a , cei inca nedeprinsi, dupa cum se vede, cu ea. Sî cumca puteamu se aratâmu, ca catolicismulu, asiá numitu, este pururea sî in totu loculu netolerantu, prin urmare sî acolo de unde dlu Botizanu luase frumós'a asemenare de argumentatiune, ne dovedesce urmatórea intemplare, pre carea ne-o spune „N. Ev. K i r c h e n z e i t u n g“ din Berlinu in urmatóriele :

„D i n F r a n c i 'a. Nu e de prisosu a publicá din câudu in câudu esemple de netolerantia catolica. Multi catolici se gerézа, cá câudu protestantii nu aru mai avé causa a se plânge asupr'a vre-unei neecuitâti ; sî multi protestanti suntu asiá de lesne crediatori, de se incredu acestoru asecurâri de amicitia. O fapta, intemplata la portile Parisului, dovedesce, ca nici odata nu suntemu siguri de eruptiunile fanatismului catolicu. In ville d'Avray, inaintea Parisului, a muritu in 24 Decembre o protestanta, domnisióra T a m e l i e r. Fratele densei róga primari'a pentru unu locu de grópa sî spre mirarea sea cea mare afla, ca numai in loculu reservatu pentru nebotezati, sinucidiatori sî osenditi la mórte póte sa-i aviseze locu de grópa. Cu tóte incercârile de a modificá mesur'a acést'a, mandatulu primariei a remasu in valóre, sî in 27 Decembre câudu a venitu conductulu a gasitu gróp'a in loculu desemnatu. Sî preotulu sî famili'a nu s'au invoitu a immormentá trupulu in impregiurâri de aceste sî asiá l'au pusu in unu magaziu de unelte de ingropare sî au indreptatu o suplica câtra prefectura pentru dreptulu loru. Pastoriulu P a s s a a amintitu in suplica obiceiulu la cimeteriile din Parisu, unde numai mormintele singuratice se binecuventa, nu insa cimeteriulu intregu.

„Respunsulu prefectului inca nu a sositu si trupulu mórtei sî astadi sta afara de pamentu. E inse de laudatu energi'a celoru ai familiei sî a preotului ; numai pre calea acést'a potu ajunge protestantii la dreptulu loru.“

Sa nu se acatie nimenea de cuvinte, unde suntu atâtea fapte, cari s t r i g a, nu vorbescu. Noi românii orientali le amu legatu sî le legâmu gur'a acestoru fapte totu pentru cá se ocolimu certele. Déru déca vomu fi tratati sî in viitoriu ca in trecutu le vomu deslegá gur'a, le vomu lasá se vorbésca séu se strige ele sî lumea apoi se judece, unde e dreptatea, unde e iubirea némului romanescu !

Efectulu anatemei Vaticanului.

In nr. 10 alu dîuariului nostru amu publicatu asiá numitulu „Syllabus“; câci 'lu tienemu, din mai multe puncte de vedere interesantu. Nu va fi de prisosu a scrie acum ce-va despre efectulu ce va se produca acelu Syllabus, prin amenintiârile, de a afurisí pre fiesce cine, care nu se va supune orbesce, prescriseloru din dîsulu Syllabus. Cu acésta ocasiune 'si póte face ori-cine o judecata nepartinitória, inse in taina, despre densulu ; ceea ce de siguru va fi favorabile acelei scrisóre papale, de óre-ce adeverulu sa-lu marturisimu, ni e cam téma, nu cum-va, cá unu fulgeru din ceriu seninu, sa ne ajunga afurisirea acelui omu, care astadi, (audi lume civilisata, seculu alu XIX, alu luminârei !) cu puteri reculese se incérca, a aruncá omenimea in evulu mediu, in evulu obscuritâtiei.

Tóte societâtile sî au scopurile loru mai multu séu mai putienu salutarie ; celu mai sântu sî sublimu scopu au avutu Mantuitoriulu Christosu, infiintiându crestinismulu pre basele cele mai solidari : „Adeveru, libertate sî lumina“.

Pâna cându urmatorii lu Christosu s'au lepadatu de sine sî s'au tienutu de principiele acestea, cá de unu indreptariu nestramutabile, crestinismulu si-a implinitu missiunea sea, va se dica s'a apropiatu de scopulu seu. Indata ce unii dintre urmatorii apostoliloru s'au abatutu dela dîsele principie, indata ce egoismulu si-a aretatu ghiarele sele, au sî inceputu desbinarea in societatea crestiniloru, spre cea mai mare dauna a omenimei intregi.

Nu voiu a enumerá urmârile cele rele sî nenumerate ale acelei desbinâri, câci nici tempulu nici spatiulu nu-mi iérta de o parte, de alta parte iéra-si suntu de asiá trista memoria, incâtu enumerarea loru aru causá fiesce carui'a dintre noi o afunda durere.

Cu tóte ca nu traimu in tempulu lui Gregoriu alu VII. cu tóte ca iesuitii si-au perdutu influinti'a, lustrulu sî preponderanti'a spirituale de odata, totusi nu trebuie se trecemu cu vederea insemnetatea acelui „Syllabus“, câci contiene unu estremu ingrozitoriu, unu estremu, dupa cum numai Vaticanulu 'lu póte desvoltá, pregatitu de a atacá sî impedecá progresulu omenimei dela apusu, care e chiamata a conduce popórele necultе la limanulu celu doritu alu civilisatiunei, unu estremu, spre a resiste altui estremu, spre a-si dá unulu altui'a lovitur'a de mórte. Acestea dóue estreme suntu : r â v n 'a c e a n e s a t i ó s a a p a p e i, d e a-si r e c â s t i g á p u t e r e l u m é s c a, de a pune lumea intréga sub jugulu celu tiranu alu iesuitiloru; s î r e v o l u t i u n e a i t a l i a n a, b a t e n d u c u n e r a b d a r e l a p o r t i l e Romei, spre a face pentru totude-un'a sfârsitu poterei lumesci a papei. Ne sta inainte o catastrofa amerintiatória sî periculósa, câci acestea dóue estreme atingendu-se, voru avé o influintia asupr'a Europei intregi.

Anatem'a care o arunca pap'a, carele e biseric'a catolica, asupr'a credinciosiloru sei va apesá spiritulu multor'a, inse e unu lucru mai multu de câtu siguru, ca va incuragiá pre sute de mii din acea biserica, de a parasí Egipetulu testamentului nou, spre a se trage câtra tiéra fagaduintiei, a libertâtici. Acést'a se va intemplá cu atât'a mai siguru, cu câtu suntemu in ajunulu unei nóue revolutiuni de principie care erumpendu, va sfarimá sî sparge catenele dictaturei absolute, spre a asigurá ideiloru din 1789 pentru tóte tempurile victori'a. Sî asiá potemu afirmá, ca afurisirea de astadi a Vaticanului va devení pentru popóre o binecuventare cerésca.

Evenemінte politice.

Siedintiele dietei ungaresci s'au ocupatu cu comisariatulu transilvanu, respective cu delaturarea lui. Stâng'a cu deosebire au staruitu ca nu va votá bugetulu pentru anulu viitoriu pâna nu va vedé indeplinita cererea ei de a se delaturá comisariatulu transilvanu, carele, dupa notiunile constitutiu-

nalismului, se póte privi de o stare esceptiunale. Deputatulu Sabiiului Iacobu Rannicher inca pledéza pentru incetarea mânei libere a ministeriului asupr'a Transilvaniei.

Alta cestiune interesanta s'a petrecutu in dieta, cându cu votarea bugetului pentru teatrulu natiunalu (ung.) Hodosiu a cerutu cá sa se asiedie in bugetu 200,000 fl. sî pentru facerea unui teatru natiunalu românu. Pretensiunea acést'a, de-sî suntu alte sî mai ardiente, este justa sî e paguba ca a fostu asiá de putienu spriginita, incâtu ea remane numai unu pium desiderium. Aru fi fórte politicu din partea dietei cându asemenea cestiuni nu le-aru tratá pré iute séu nu le-aru trece cu vederea, sî aru cugetá ca e in interesulu statului a dá mâna de ajutoriu contribuentiloru cetatieni in totu modulu, numai se póta progresá mai in graba in cultura. Nu ne e vorb'a absolutu de teatru dara sî de alte institute.

De dincolo de Lait'a pâna acum nu putemu inregistrâ alta, fâra repetitiuni despre „impacarea“ cu cechii. Puté-vomu dîce cu Schiller in „Wallenstein“ulu seu: „Ea vine târdiu, dara totu vine,“ nu scimu. Acum va fi bine sa ne notâmu ca sî acei nemti din sî afara de Austri'a cari erau pentru o impacare, pare ca facu o intorsetura (Schwenkung). Asiá „Volkszeitung“ din Berlinu, fóia nemtiésca democratica, intrebuintiéza espressiuni aspre in contra purtârei cechiloru. Limbagiulu foiei amintite se vede ca voiesce a dîce cu alte cuvinte: nemtii ve da libertate destula in constitutiune, mai multa decâtu v'a datu absolutismulu, deci nu mai trageti cu ochiulu câtra Russi'a, câci sî noi suntemu aici. Acestu limbagiu incuragiaze multu pre nemtii din Austri'a. Ce antidotu voru pune cechii la espectoratiunile aceste suntemu in asceptare se vedemu.

Scirile din Parisu suntu acum mai liniscite; au fostu inse veemente intemplârile din 9 sî 10 Februariu. Diuariele variaza in datele loru; unele spunu ca au urmatu conflicte fórte sângeróse intre turburatori sî puterea armata, incâtu au cadiutu 150 morti de ambe pârtile. In fine se scrie sî de o conjuratiune asupr'a vietiei imperatului Napoleonu. Cea mai mare parte a populatiunei parisiane a desaprobatu purtarea turburatoriloru sî luà in nume de reu regimului ca nu pasiesce mai energicu puterea armata.

In Angli'a s'a deschisu parlamentulu. Precum se vede din cuventulu de tronu, englesiloru putienu le pasa de cele ce se intempla in continentu. Ce privesce politic'a din afara, cuventulu de tronu dîce, ca relatiunile cu tóte puterlle suntu bune.

Se respandescu sciri ca Garibaldi, carele a promisu 4000 pusci comitetului grecescu din Constantinopole, a mai promisu, ca la ocasiune va vení insu-si in Grecia, aducendu cu sine sî de acei cu camesi rosii. Aru fi minunatu lucru, cându unu Garibaldi si-aru da concursulu la facerea unei Grecia mari pre socotél'a româniloru din Macedoni'a. Daru ce scie betrânulu cine locuiesce in Turci'ade astadi?

In Romani'a s'a seversitu iéra-si o „opera“ mare, s'a schimbatu ministeriulu. Nu cunóscemu causele acestei schimbâri, dara avemu totu dreptulu de a presupune efectele multeloru schimbâri de ministerii cari se potu cuprinde in cuvintele: impedecara in progresu.

Pâna acum scimu numai ca presiedintii senatului sî camerei s'au apucatu de formarea unui cabinetu nou.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 8 Febr. Dupa autenticarea protocolului trece cas'a la ordinea dilei: Proiectulu de lege despre ridicarea (infiintiarea) unei curti supreme de comptabilitate, a cârui 22 §. primí fura desbatuti in siedinti'a de ieri.

La pertractarea §. 23 iau parte I. Iványca, B. Perczel, P. Hoffmann, P. Szontagh, C. D. Teleky, E. Simony, sî Széll. Resultatulu votârei arata, ca sunt 166 pentru tecstulu originalu, 147 contr'a; va se dîca proiectulu majoritâtiei s'a primitu.

Urmatorii §§. 24—31 se primescu de majoritate parte fâra, parte dupa o mica desbatere.

La Ordinea dilei urméza desbaterea bugetului pentru ministeriulu de interne.

Referentulu E. Csedény presinta referatulu comitetului financialu. Ordinariulu e preliminatu cu 9.620,071 fl.; pentru anulu 1869 au fostu votati 9.141,800 fl., asiá dara s'au adausu in anulu de facia 478,271 fl., estraordinariulu e preliminatu cu 959,814 fl. in anulu trecutu au fostu votati 600,000 fl., va se dica, unu adausu de 359,814 fl. Comitetulu financialu recomenda stergerea a 14,000 fl. din ordinariu, sî a 15,000 fl. din estraordinariu.

G. Várady luându cuventulu, ataca pre ministrulu de interne, pentru numerulu amploiatiloru necalculatu, ocupati in acelu ministeriu. Reforme necesarie n'a intreprinsu, ci a spesatu sume mari pentru comisarii esmisi, spre a disolve cluburile democratiloru in tempulu celu mai pacinicu. Eschiamându vorbitoriulu: Quousque tandem! (cuvintele acestea atingu mai multu pre fostulu ministru de interne, decâtu pre celu de facia) dechiara, ca ministrulu se insiéla, déca spéra a se impacá cu camer'a asiá de usioru dupa cum are de cugetu. Oratorele presinta urmatoriulu proiectu de conclusu: Cas'a insarcina pre ministeriulu a propune proiectulu de lege despre organisatiunea jurisdictiuniloru asiá, câtu sa-lu póta legislatiunea desbate inca in sessiunea acést'a, cá sa se elaboredie bugetulu anului 1870 pre basea acelei organisatiuni. Vorbitoriulu incheia cu rugarea câtra ministrulu de a parasí calea cea condemnabile a predecesoriului, seu in privinti'a jurisdictiuniloru. Ministrulu se ia in consideratiune la regularea jurisdictiuniloru geniulu natiunalitatei, care in comitate asiá de chiaru s'a pronunciatu.

Ministrulu de interne P. Rainer respundiendu restórna afirmârile lui G. Várady, prin o vorbire bine tiesuta. In decursulu vorbirei fu ministrulu de repetite ori din partea dreptei intreruptu prin aplause.

L. Ionescu vorbesce despre cestiunea natiunalitatei sî se plânge asupr'a institutiunei comitiloru supremi, cari tragu o léfa de 4000 fl. fâra de a avé unu cercu de activitate corespundietoriu.

N. Kiss dechiara, ca causele tierei se afla intr'unu stadiu asiá de reu, sî ca tiér'a se administréza asiá de neconstitutiunalu, incâtu nu póte votá ministrului bugetulu.

Siedinti'a se incheia la dóue óre.

In siedinti'a din 9 Febr. se cetesce sî autentica protocolulu.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni de ale orasiului Aradu, care se tramitu comissiunei petitiuniloru.

Referentulu comitetului centralu presinta § 4 modificatu, din proiectulu de lege despre infiintiarea unei curti supreme de comptabilitate.

La ordinea dilei e desbaterea generala despre bugetulu ministeriului de interne.

A. Csiky afla adausulu de 400,000 fl. nemotivatu sî postulu comisariului regescu din Tranni'a neconstitutiunalu; densulu propune stergerea acelui adausu sî casarea postului mentiunatu.

Secretariulu de statu V. Tóth apera pre esministrulu Venkheim contra atacuriloru facute in siedinti'a de ieri din partea deputatului Várady.

E. Simonyi sustiene atacurile facute de Várady combatendu pre secretariulu Tóth sî resturnandu-i afiamârile.

Secretariulu de statu Zeyk se cérca a rectificá postulu unui comisariu reg: spre administrarea causeloru transilvanene; regimulu inca doresce uniformarea normeloru administrative din Tranni'a cu cele din Ungari'a, inse deocamdata nu e cu putintia. Starea de fatia din Tranni'a nu e amenintatória, póte inse devení, déca agitatiunile natiunalitâtiloru cu deosebire intre români nu voru incetá.

I. Hodosiu respinge afirmârile lui Zeyk; româaii nu suntu contrari magiariloru ci regimului magiaru, care in Tranni'a sî mai multe abusuri face decâtu in Ungari'a.

Asemenea combate S. Borlea pre secretariulu Zeyk.

Se trece la votare sî se primesce bugetulu de basa a desbaterei speciale.

Titul'a: „administrarea centrala“ se votéza dupa o scurta desbatere.

La titul'a: „spese pentru comitate“ se incinge o desbatere mai lunga, care o vomu publicá in nr. viitoriu.

Trei-Scaune 22 Ian. 1870.

Domnule Redactoru! Cetindu in numerulu 4 alu „Telegrafului romanu“ intr'unu articulu „de sub Predealu“ nisce „meditatiuni vechi sî nóue, m'amu vediutu indemnatu a face asupr'a unui punctu din acele câte-va reflessiuni. Sî macaru ca acele meditatiuni, celu pucinu in punctulu la care voiu sa reflectediu, suntu facute nu dupa realitate, ci bun'a óra cum le-aru face unu pustnicu tocm'a din Predealu, totu-si eu amu credintu de cuviintia a nu pune in fati'a aceloru meditatiuni totu numai nisce meditatiuni góle, ci ale intempiná cu date din vietia. Speru, Domnule Redactoru, ca nu ve-ti refusá a dá pucinu locu in pretiuitulu D-vóstra diurnalu aceloru reflessiuni.

In meditatiunile, de cari ne e vorb'a, se dice ca: „Ni se pare, ca aru trebui, cá nu numai se vorbimu sî se scriemu multe: daru se sî facemu. „Unu câmpu frumosu de activitate avému sî avemu inca in Trei-scaune (Háromszék), unde din lips'a instructiunei confessionali natiunali perdemu unu numeru considerabilu de ai nostri. In un'a din siedintiele unui sinodu protopopescu s'a facutu o propunere pentru inceperea unui fondu, carele se fia basea unui izvoru de ajutórie la diferitele scóle ce esista dejá sî ce au a se infiintiá in comunele bisericesci din acestu tienutu. Nu vedemu inse pâna acum nici unu inceputu.“ Acestea suntu cuvintele domnului de sub Predélu, la cari voiu se reflectediu. Se incepu dela caracterisarea câmpului de lucrare, ce 'lu avemu inainte. Daca domnulu de sub Predélu prin „câmpu frumosu de lucrare intielege ací „câmpu de lucrare spinosu sî plinu de dificultâti“, are tóta dreptatea, câci in adeveru astuteliu este câmpulu de lucrare pentru interesele bisericesci sî scolarie române in Trei-scaune sî in secuime preste totu. Partea româniloru, mestecata printre secui din mosi din stramosi sî cine scie de cându, sî-a uitatu limb'a nationala sî vorbesce unguresce. E invederatu asiá dara, ca ceice suntu chiamati a inaintá interesele bisericesci sî scolarie nationale intre acei români de jumetate perduti, trebue se-si impuna abnegatinne sî sacrificie cu multu mai mari, decâtu colegii loru din alte tienuturi, pre un'e români suntu in alte conditiuni, mai favoritórie esistintiei loru.

O impregiurare, carea ingreunédia sî mai multu lucrulu acest'a, ca românii asiá jumetate sacuiti suntu imprasciati preste totu teritoriulu secuescu sî numai in pucine comune suntu asiá de concentrati, incâtu sa-si póta face sî tiené o bisericutia sî scolutia cu preotu sî invetiatoriu. Apoi se poftésca domnulu postatu sub Predealu la siesu prin Trei-scaune sî se vadia la ce sacrificie se potu induplecá pentru biseric'a sî scol'a loru chiaru sî cei mai concentrati români vorbitori unguresce! Cei ce nu privescu lucrulu din Predealu, ci din fati'a locului, se mira cum de românii acei'a, ca mai suntu sî asiá cum suntu.

Mai multi dintre cei ce au muncitu sî muncescu pre frumosulu câmpu de lucrare, despre care ne e vorb'a, au fostu rugatu pre deputatii loru dela congresulu bisericescu, ce s'au tienutu la Sabiiu in tómn'a anului 1868, cá se mijlocésca unu ajutoriu pentru spriginirea intereseloru bisericesci sî scolarie române din secuime.

Resultatulu mijlocirei aceloru dd. deputati a fostu pucinu mângaitoriu pentru cei interesati; ei inse au fostu siliti sa-lu ia spre sciintia, pâna la impregiurâri mai favorabile, cându se va putea luá in consideratiune sî starea loru. Acum domnulu de sub Predealu vine sî imputa celoru ce suntu chiamati a lucrá pentru promovarea intereseloru bisericesci sî scolarie române din Trei-scaune, cá cum acei'a nu aru fi facutu sî nu aru face totu ce bietulu sta in puterea loru. Amintesce de o propunere, ce s'a facutu in privinti'a ast'a in sinodulu protopopescu alu Trei-scauneloru. Domnulu meditatoriu trece cu vederea fapte, pentru de a pune cu atâtu in mai mare lumina propunerea aceea. Eu inse in interesulu adeverului voiu se constatediu ací, ca pentru fonduri, cari „se fia basea unui izvoru de ajutórie la diferitele scóle, ce esista dejá sî ce au a se infiintiá in comunele bisericesi“ din Trei-scaune s'a facutu inceputu inaite cu câti-va ani sî acele fonduri, multiamita manipulârei regulate, inaintéza din anu in anu.

Propunerea mentionata dara s'a facutu ce-va pré târdiu, pentru de a puté avé meritulu, ce domnulu de sub Predélu vrea sa-lu dea. Déca d-lui séu ori-cine altulu vrea sa-si castige unu meritu adeveratu pre câmpulu frumosu ce l'a adusu inainte, intreprinda ce-va in fapta, séu déca vrea numai se vorbésca séu se scrie in privinti'a acést'a, faca celu putienu o propunere nóua dara practicabila, pentru unu lucru la care inca nu s'a gânditu nimenea sî prin care sa se ajute in adeveru crestinii nostri din Trei-scaune, lipsiti sî doritori de ajutoriulu conationaliloru sî coreligionari-

loru loru mai favoriti de sórte! Eata ce au pututu face pâna acum comunele nóstre bisericesci din Trei-scaune, pre lânga cele mai mari incordâri: Ele au impreuna 2461 fl. 40 xr. v. a. administrându-si fia-care partea sea, in sinulu seu, prin epitropii sei. Inse ce e sum'a acést'a fatia cu trebuintiele bisericesci si scolarie a 9400 suflete!

Si apoi trebuie sa se ia si aceea in considératiune, ca afara de dóue comune bisericesci, celelalte n'au avutu nici unu fondu bisericescu scolariu pâna la 1860, cându se concrediù administrarea protopopiatului venerabilului parinte I. Petricu, care contribuí celu dintâiu in fia-care comuna la intemeierea fondului bisericescu scolariu, apoi fia-care preotu si fia-care invetiatoriu si pre urma se indemnara si câte unulu din crestini, in care nu s'au stinsu inca simtiulu de coerintia natiunala bisericésca; fondurile acestea dara fiindu tinere, mici, nici nu se póte gandí nimenea a luá ce-va din ele pentru impacarea trebuintieloru de fatia.

Astfeliu preotii si invetiatorii in locu de a secerá si ei ce-va dupa ostenelele loru au totu semenatu numai si samena mereu pentru unu viitoriu póte din cele mai nesigure.

Incâtu pentru veniturile stolarie, cari suntu singurele venituri preotiesci, acelea preotii nostri, déca vréu sa mai aiba, cui se servésca trebuie se le reduca in totu loculu la a trei'a parte de cum suntu ale preotiloru de alte confessiuni. In astfeliu de impregiurâri nu póte fi nici o mirare, déca din preoti 'si perdu curagiulu de a mai serví pre aici ca preoti si se ducu prin Romani'a, iéra unele posturi de invetiatori séu remanu góle séu se ocupa prin individi, buni de a serví pre nimic'a. De o sórte cu comunele nóstre bisericesci din protopopiatulu Trei-scauneloru suntu si cele vecine din protopopiatulu Hidvegului, unde crestinii nostri suntu totu in acelea-si conditiuni cá cei descrisi mai inainte, si fondurile bisericesci scolari, tinere de 2 ani, in locu de a dá, trebuie se primésca inca ele sucurse, chiaru din partea celoru ce aru avé se ascepte remunerare pentru ostenél'a loru.

Cine poftesce din partea acestor'a mai multa abnegatiune si mai multe sacrificie, acel'a séu insusi au esitu din lume si nu mai scie cum se traiesce in ea, séu vorbesce numai cá se nu taca. Acum sinódele parochiale din ambele protopopiate susu-numite au de a desbate nisce statute pentru infiintiarea de câte o scóla centrala, normala, in fia-care tractu, prin contribuiri comune. Frumósa idea negresîtu, numai déca s'aru puté si realisá! Eu inse, carele cunoscu impregiurârile de aici, dicu, ca idei si propuneri, fia chiaru si cele mai generale, singure numai, fârá unu sucursu realu din vre-o parte, putienu voru puté impedecá, cá se nu perdemu unu numeru considerabilu de ai nostri.

Unu invetiatoriu din tractulu Trei-scauneloru.

Nr. 20. Reri'a II. 1869/70.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu in Aradu, au emisu câtra p. t. domni colectanti urmatoriulu „Circulariu.“

(Capetu.)

c) Membrii, — ale câror'a oferte deobligate pre cei trei ani au espiratu, si care voiescu a si le renoí pre alti trei ani, — cu observarea conditiunei mentionate in instructiune la punctulu III. lit. c) 3. voru avé a dá dechiaratiunea achisa sub H).

d) iéra acei'a, cari voiescu a intrá cá membri noi in asociatiune cu ofertu anuale dela 2 fl. mai susu, pre timpulu statoritu pentru membrii ordinari, de trei ani, voru avé se dé dechiaratiunea staverita sub I); se face inse esceptiune in privinti'a acelor'a, cari nu-si sciu subscrie numele cu mân'a propria (vedi instructiunea punctu I. lit. c) Cumca pentru densii in sensulu legei mai recinti, se poftesce dechiaratiunea provediuta si cu clausul'a receruta din partea a loru doi martori cari au fostu de fatia la tragerea semnului crucei inaintea numelui, si in presinti'a câror'a, respectivului s'a esplicatu cuprinsulu acelei dechiaratiuni; de care esemplarie tiparite se tramitu pretitulatei D-tale sub L).

4. Pentru de a se poté orientá despre o parte directiunea, — iéra despre alta P. T. domni colectanti se aiba unu feliu de evidintia despre tóte dechiaratiunile mai susuatinse, se tramitu pretitulatei D-tale dóue esemplarie de consemnâri sub M) cu aceea rogare: cá se bine-voesci a induce in amendóue numele membriloru nouintrati dupa categori'a dechiaratiuniloru si unu esemplariu provediutu cu tóte dechiaratiunile si cu subscrierea D-tale alu transpune directiunei, iéra alu doilea esemplariu alu retiené pentru evidentia propria colectorale,

5. Pre basea acestoru dechiaratiuni, directiunea nu va amaná a propune pre respectivii de a fi alesi cá membri ai asociatiunei, si estradându diplomele indatenate pre partea loru, le va tramite domnului colectante spre inmanuare pre lânga incasarea tacsei de 50 xr. v. a. stabilita de adunarea generale.

Deodata esci poftitu pretitulata D-ta, se binevoiesci a face cunoscutu domniloru membri pre viiétia insemnati in estrasu: cumca timpulu aloru trei ani, — pentru care au datu dechiaratiune au espiratu, dreptu aceea suntu rogati séu a depune sum'a capitalului dimpreuna cu interesele obveninde, — séu a estradá obligatiunea apromisa conformu dechiaratiunei aflatórie aicea, carea apoi se va restituí respectivului supletorie.

Nu altcum se voru redá dechiaratiunile aceloru membri, cari voru depurá ofertele loru anuali, din carea privintia P. T. D-ta esci poftitu, a face notitiele de lipsa in rubric'a „observare“ a estrasului mai susuamintitu.

6. Pentru membrii actuali ai asociatiunei, — ale câror'a oferte inca mai au validitate, se tramitu dlui colectante diplomele consemnate in registrulu de sub N) poftindu-Te ale inmanuá respectiviloru si a incasá tacsele fipsate de 50. xr. v. a. dela densii, care vei avé bunetate pre lânga restituirea registrului ale strapune directiunei.

In fine, fiindu ca suntu mai multe si de acele comune, unde nu se afla neci unu membru pre partea asociatiunei, si se presupune, ca mai multi dintre confratii ce locuescu prin pârtile acele, aru dorí a se face membri ai acestei asociatiuni, — pentru orientarea P. T. domnu colectante se face observare: Ca agendele D-sele, — in specialu si cu privire la acele comune dinpregiurulu de acolo, — se mârginescu deocamu-data numai la dispusetiunile indegetate in punctu 3. lit. d) relative la acuisitiunile dechiaratiuniloru poftite din partea doritoriloru de a intrá cá membri noi in asociatiune.

Cându subscris'a directiune este nutrita de cea mai firma sperantia: ca P. T. D-ta vei intimpiná cu simpatia caldurósa si buna-vointia fratiésca acést'a recercare, si nu vei pregetá a face servitiulu onorificu pre partea unui scopu maretiu filantropicu, ce pretinde neaperatu interesulu culturei natiunale a poporului românu, — nu póte a nu premite: ca resultatulu favoritoriu alu acestei afaceri necesarie, si preste totu, intru interesulu asociatiunei nóstre, — depinde fórte multu dela pârtinirea, respective concursulu bine-voitoriu alu concernentiloru domni colectanti, — de pretutindenea.

Aradu in 1/13 Ianuariu 1870.

Ioané Popoviciu Desseanu
Directoriulu secundariu.

Petru Petroviciu
Notariulu.

Romani'a.

Aici cestiunea cea mai momentuósa este formarea ministeriului celui nou. Dupa câtu putemu aflá din foile ce ne venira din Romani'a presiedintii camerei nu s'au incumetatu de a compune unu ministeriu. In urma dupa multe socoteli o intrunire de deputati a compusu urmatórea lista de ministri:

Al. Golescu (fostu ministru de financie in ministeriulu demissiunatu) presiedinte alu consiliului ministriloru si ministru de financie; Gen. Florescu, min. de interne, Vioréna, de justitia; G. Cozadini, de lucrâri publice; Marzescu de culte, Calimachi de esterne; Manu, de resbelu. — Combinatiunea Ioanu Ghica, de carea inca erá multa vorba se pare ca e delaturata.

Iassi, 25 Ianuariu 1870.

Domnule Redactoru! Bine-voiti ve rogu a publicá in colónele diuariului d-vóstra urmatórea cuprindere:

„Conciliulu generalu a judetiului Iassi in sessiunea sea ordinaria din 1869 a emisu unu votu cu scopu de a se perfectiuná servitiulu sanitariu alu acestui judetiu. Pentru acestu finitu a instituitu 7 posturi de medici pentru 7 arondissimente. Toti acei ce le voru ocupá se pretinde a fi doctori in medicina si fia-care voru avé câte unu salariu de 300 franci pre luna plus 300 franci pre anu cá spese de transportu. Aceste posturi se voru dobendí prin concursu in presenti'a unei comissiuni esaminatórie compusa dintre medicii cei mai esperti. Diu'a decisa pentru acestu concursu va fi la 19 Martiu anulu curentu. Toti dnii conductori, ce voru voí a concurá pentru aceste posturi se bine-voiésca, cá, in diu'a mentiunata sa se presinte in camer'a comitetului permanentu de Iassi insociti de diplomele de doctoratu in medicina.

Primiti asecurarea destinsei mele consideratiuni.

Presiedinte: S. Colonelu Gadela,
Secretariu: Paulo.

Nr. u. 107 ex 1870.

Publicare de licitatiune.

In $\frac{\text{24 si 25 Februariu 1870 st. nou.}}{\text{12 si 13 Februariu 1870 stil. v.}}$ se va esarendá pre calea licitatiunei in cancelari'a oficiului universitâtiei natiunali sasesci in Sabiiu piéti'a mare nr. 183, la órele obicinuite de oficiu pasiunea de pre muntii urmatori pre tempulu de pasiunatu din an. 1870 si adeca:

Nr. cur.	Situatiunea muntelui.	Numirea	Suprafati'a juguri	Suprafati'a stângini.	Pretiulu de licit. fl.	Pretiulu de licit. xr.
1	Sin'a	Grópele de susu	794	600	271	—
2		„ „ josu	452	890	445	—
3		Stéz'a de susu	289	1000	185	—
4		„ „ josu	600	—	286	—
5		Hanesiulu de susu	1676	1400	416	—
6		„ „ josu	1686	1400	426	—
7		Goaz'a de susu	1419	600	701	—
8		„ „ josu	1387	800	536	—
9	Orlatu	Serecinulu-mare	1253	100	626	—
10		Serec. de mijlocu	1413	900	906	—
11		Serec. de latura	1141	700	560	—
12		Balintu-mare	1101	900	431	—
13		„ micu	650	1000	380	—
14		Balu	929	1300	732	—
15		Furnic'a	1546	—	270	—
16		Oltiavu	1425	—	1000	—
17		Stricatu	1750	—	451	—
18	Talmaciu	Farcas	—	—	685	—
19		Cornu-Pleschi	—	—	301	—

Fia-care doritoriu de a luá in arenda, are sa depuna inainte de inceperea licitatiunei 10 procente dela pretiulu licitârei in bani gat'a cá garantia in mânile comissiunei de licitatiune, pre carea o primescu acei ce nu au dobenditu arend'a, inapoi; celui ce a luatu asupra-si arend'a i se reintórce séu i se socotesce in pretiulu arendei, dupa ce a depusu c a u t i u n e a conforma contractului.

Conditiunile mai detaiate ale arendiei se potu vedé si inainte de terminulu de licitatiune in cancelari'a indicata mai susu la órele obicinuite.

Se potu asterne si oferte facute dupa formele prescrise si provediute cu o marca de timbru de 50 xr. lânga care o a se alaturá o garantia de 10 procente dela pretiulu licitârei. Acést'a se póte face celu multu pâna la 24 Februariu a. c.

Oferte defectuóse si de acele, cari se voru asterne dupa inceperea verbale a licitatiunei: séu voru remané neconsiderate séu se voru respinge indata.

Sabiiu, 4 Februariu 1870.

Dela universitatea natiunei sasesci.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia gr. or. din Batestiu, indiestrata cu emolumentele de o grâdina, un'a sessiune de pamentu parochialu, 94 de mesuri de cucuruzu si venitulu stolariu dela 94 de case, se deschide concursu pâna in 16 Fauru 1870. Deci doritorii de a dobendí acésta parochia au a se acomodá ordinatiunei consistoriale din 15 Ianuariu 1870 nr. cons. 15 prin care s'au ordinatu jumetatimea din enumeratele mai susu venituri, preotului morbosu la propri'a lui cerere. —

Petitorii suntu avisati recursurile loru provediute cu documentele prescrise in § 131—121 din „Statutulu organicu“ a le substerne dlui protopresbiteru alu Fagetului, Atanasiu Ioanoviciu.

Batestiu, 24 Ianuariu 1870.

in contielegere cu dlu protopresbiteru
Comitetulu parochialu.

(19—1)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p[illegible], anu. 6 fl v. a.

Nru 12. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 8/20 Februariu 1870.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dóue cestiuni intr'un'a.

Nu e nimic'a mai greu pentru individu pre lume, decâtu, cându in o afacere momentuósa, care lu apasa greu, se vede, nu numai parasitu de tóta lumea, dara si insultatu de tóte pârtile. Totu acestu simtiementu trebuie sa cuprinda si pre unu poporu, cându vede, ca venindu cestiuni de interesulu seu, in locu de a fi spriginitu este atacatu in ambitiunea lui de tóte pârtile, chiaru de semenii sei.

De cându totu cetimu noi in tóte foile din patria, de tóte limbile, despre egal'a indreptatíre a tuturoru cetatieniloru! De cându totu ascepiâmu sa vedemu odata realisându-se acésta dîcere frumósa, in sperantia de a vedé dupa realisarea ei o conlucrare energica, carea sa apropie tóte opiniunile si partidele spre salutea patriei comune. Inse in locu de a vedé acést'a, in locu de a se turná acestu remediu vindecatoriu de rane vechi, infipte de unu trecutu nejustu, intempinâmu de atâtea ori atâtea prejudetie ruginite, cari ranescu numai mai tare si amenintia a iritá fibrele cutârei natiuni spre a paralisá ori ce vindecare.

Siedinti'a dietei din 12 si 14 Febr. a avutu sa desbata unu postu alu bugetului ce representá subventiunea teatrului natiunalu din Pest'a. Cu aceea ocasiune se atinse córd'a cea delicata, cestiunea natiunalitâtiloru, in unu modu, ce starnesce durerea nu numai in fia-care românu, dara trebuie sa sternésca durere si in fia care patriotu adeveratu.

Sa nu cugete cineva, ca noi lamentâmu pentru refusarea propunerei deputatului Hodosiu, de-si noi românii suntemu cei ce ne impartasîramu si ne impârtasîmu inca si acum din averea comuna a patriei, sa vorbimu pre usioru, in modulu celu mai modestu. Modalitatea cu care se facù acestu refusu este carea ne face sa compatimimu sórtea nóstra. Despretiu, respingere respira cuventârile multimei deputatiloru magiari si sasi in decursulu desbaterei pârtiei de bugetu, privitória la subventiunea teatrului, incâtu acést'a atinge pre români, pre cându ací erá loculu cá se vedemu apropiare si interesu de a mulcomí si temerile, ca intre unii si aceia-si fii ai patriei domnesce instreinare. Culmea despretiului indignatoriu o cetimu inse in cuvintele deputatului Brasiovului, Wächter. Acest'a se arunca asupr'a observatiunei, ca unu teatru romanescu s'aru puté infiintiá in Brasiovu, cu o emfasa demna de tempurile aprobateloru si compilateloru si protestéza contr'a profanârei sacrului „pamentu sasescu“ cu unu teatru romanescu.

Asiá cum mai póte fi vorba de egala indreptatire, cându românii in aceeasi patria, in carea pórta sarcinile statului alaturea cu cei-lalti cetatieni, nu potu fi tolerati sa aiba, acelesi institute, cari le potu avé concetatienii loru? Sa impartiésca iérasi tiér'a in cele trei teritorii vechi si sa se dea privilegiele celoru trei natiuni, cá mai inainte, si incai sa spuna apriatu ce voru astfeliu de patrioti, cá se fimu cu totii in chiaru; dara sa nu se mai ia principiele cele mai frumóse indesiertu!

Dara déca e vorb'a tocmai de teatru, pentru ce se nu fia Brasiovulu acomodatu pentru unu teatru romanescu? Sa abstragemu dela comerciulu celu viu, sustienutu cea mai mare parte de comercianti români, cari prin intreprinderile loru susutienu unu numeru insemnatu de industriasi sasi; precum si dela egalitatea ce s'a vediutu in numerulu contribuentiloru români din cetatea Brasiovului, incâtu dedera aprópe la o miia alegatori, si sa luâmu lucrulu numai din partea cea mai practica a acestei cestiuni; au nu scie dlu Wächer, ca societâtile de teatre de limb'a neromâna, ce trecu prin Brasiovu, se sustienu mai numai de români? Cându, in anii trecuti, ospitara societâti romanesci, de teatru, sal'a teatrale a fostu plina de spectatori, cu tóte ca domnii sasi din Brasiovu, pare ca sistematicesce nu voiesu sa visiteze representatiunile romanesci.

Compatriotii nostri de alta natiunalitate trebuie se fia mai justi si mai ecuitabili, si se parasésca acele puncte de vedere, cari pretindeau tóte beneficiele culturei numai in favóreu unor'a, déca i intereséza prosperarea patriei comune.

Astadi nu se mai potu trage muri de fortia in giurulu popóreloru, ci numai armoni'a si bunavointi'a reciproca potu sa intarésca si sa dea putere de viétia.

Sapientu voru lucrá dara toti barbatii politici, cându se voru lasá de inhaitâri asupr'a concetatieniloru loru, câci suntu de alta natiune, si voru implini o sânta datorintia fatia cu umanismulu pretinsu de secululu nostru, cându voru dá concursulu inbirei fratiesci intru totu ce e pentru progresu.

Românii inse din asemenea impregiurâri voru castigá cu o convingere mai multu, câtu e de lipsa, cá cu un'a mâna sa-si cladésca inaintarea loru, carea e o parte a inaintârei patriei, iéra cu ceea-lalta, cu arm'a legalitâtiei sa-si apere dreptulu prochiamatu cu solemnitate: alu egalei indreptatiri, la ori si ce ocasiune; dara sa nu se afunde in passivitatea nepasârei.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 10 Febr. Dupa finirea formalieloru anuncia referentulu Széll in privinti'a § 3 din legea despre infiintiarea unei curti supreme de comptabilitate, care s'a fostu retramisu comissiunei centrale spre a dóu'a desbatere. Se primesce tecstulu originalu, dupa o scurta desbatere, pre lânga o schimbare stilistica, propusa de Vukovich.

Dupa acestea trece cas'a la ordinea dîlei, la care e desbaterea bugetului pentru ministeriulu de interne.

Titul'a „dotatiunea comitateloru“ se primesce.

La titul'a „comiti supremi“ se incinge o desbatere mai lunga, câci Irányi propune o reductiune a lefeloru comitiloru supremi dela 4000 la 3000 fl. Propunerea acestui'a o spriginesce Babesiu, Szóntágh, I. Kiss, Iványka Csiky si Stanescu.

La votare se arata o minoritate de 16 voturi pentru propunerea lui Iranyi.

Tisz'a afirma ca croatii nu aru avé dreptu a votá in cestiunea acést'a, de óre-ce nu e comuna, de aceeasi parere e si Csengery si presiedintele.

Se decide a se luá obiectulu acest'a mâne a dóu'a óra la desbatere.

Titul'a „meliorarea lefeloru pentru amploiatii transilvaneni“ se votéza fâra desbatere.

Despartiementulu 3 „dotatiunea hbereloru orasie reg.“ Preliminata cu 85,000 fl. se votéza.

A. Kollár propune unu conclusu in urm'a cârui'a sa se insarcinedie ministeriulu a presentá o lege referitórie la impartirea proportiunata a dotatiuniloru.

Despartiementulu 4 si 5 se primescu.

Se cetesce despartiementulu „trebi sanitarie,“ preliminatu cu 555,655 fl.

Se votéza apoi mai multe titule cu sume anumite intre care si „ajutorarea teatrului natiunalu preliminatu cu 62,000 fl.

S. Borlea pretinde stergerea acestui'a pasu; trebuie sa se ajutoredie teatrulu fia-cârei natiunalitâti séu nici unulu.

Siedinti'a se incheia la 2½ óre.

In siedinti'a din 11 Febr. se cetesce si autentica protocolulu.

Urméza cetirea legei despre infiintiarea unei curti supreme de comptabilitate.

Se pune la votare si se primesce cu 268 contra 26.

Se pune la votare si propunerea lui Irányi referitória la reductiunea lefiloru comitiloru supremi si se respinge cu 167 voturi contra 136.

A. Szilágy interpeléza pre ministrulu de instructiunea publica, de ce n'a propusu casei unu conspectu despre stadiulu instructiunei poporului.

Ministrulu Eötvös dechiara, ca s'a susceputu lucrurile respective.

Cas'a ia spre cunoscintia respunsulu ministrului.

Se trece apoi la ordinea dîlei la care e desbaterea punctului „subventiunea teatrului natiunalu.“

I. Hodosiu propune votarea a 200,000 fl. cu scopu de a infiintiá unu teatru natiunalu românu.

K. Bobory e de parere, ca precum potu pretinde românii de aici, infiintiarea unui teatru natiunalu, asiá potu pretinde si ungurii din Roman'a dela regimulu romanescu.

E. Cucu: Celu mai bunu mijocu contra panslavismului e cultur'a. Jace in interesulu magiarismului de a cultivá natiunalitâtile, câci numai cultur'a unesce. Unire si intielegere lipsesce patriei nóstre mai multu, decâtu alte. Oratorele sprigginesce intre aplause prelungite propunerea lui Hodosiu.

Zsedényi e de parere, ca cultur'a are de a se imprasciá mai intâiu prin scóle, in rendulu alu doilea prin teatre. E constatatu, ca regimulu subventiunéza mai multu scólele române si serbe, decâtu pre cele magiare. Oratorele e contr'a parerei lui Hodosiu.

Siedinti'a se incheia la 2 óre.

In siedinti'a din 12 Febr. se autentica protocolulu siedintiei trecute.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se tramitu comissiunei respective, apoi trece cas'a la ordinea dîlei, la care e continuarea desbaterei despre subventiunarea teatrului natiunalu cu 62,000 fl.

B Máriássy dechiara, ca nu esista cestiune natiunala. Ungari'a e unu statu, in care natiunalitâtile nu potu pretinde nimic'a cá atari; densulu s'aru invoí cu votarea a 200,000 fl. pentru scólele populârie române; pentru subventiunarea unui teatru românu nu voiesce a votá nimic'a.

A. Mocioni e asemenea de parere, ca mai intâiu sa se subventiunedie scólele populârie; la desbaterea bugetului pentru ministeriulu instructiunei publice va presentá unu conclusu referitoriu la acést'a. Oratorele polemiséza apoi cu Máriássy care a disu, ca nu cunósce nici o cestiune de natiunalitate; e cu putintia, ca nu cunósce, insa pre lânga tóte acestea o atare cestiune esista totusi, ceea ce nici cându nu se póte denegá. Intorcendu-se contr'a lui Tisza, i combate afirmarea, ca supremati'a magiarileru nu e espresa prin lege. Legea natiunalitâtiloru contopesce natiunile nemagiare in magiari; desvoltarea limbiloru celoru-lalte natiuni e prin aceea lege naturalmente impedecata; pretutindeni, la judecatorii, in scóle, la universitate, la academia, in congregatiunile jurisdictiuniloru, in dieta, domnesce limb'a magiara si suprime desvoltarea celoru-lalte. Vorbitoriulu sprigginesce propunerea lui Hodosiu.

Contr'a lui Hodosiu mai vorbesce, Tisza, P. Lámbor, L. Csernátony, K. Szátmáry si I. Szlavy. Cestu din urma accentuéza, ca subventiunea teatrului natiunalu in capitala e o oportunitate recunoscuta de fiesce-cine; unu asifeliu de institutu contribuie fórte multu la infrumsetiarea capitalei; trebuie sa ne dâmu silintia spre perfectiunarea capitalei, cá se póta rivalisá cu Vien'a, Bucuresci si Belgradu, câci orasiele aceste voru atrage pre popórele patriei nóstre; acést'a a prevediutu si Széchenyi.

In siedinti'a din 12 Febr. continua I. S l a v y vorbirea sea contra lui Hodosiu. Precum au românii dreptu a pretinde subventiunarea unui teatru natiunalu românu, asiá au sî celealalte natiunalitâti d. e. nemtii, serbii, rutenii sî a.; crede Hodosiu, ca diet'a e in stare a votá pentru teatre unu milionu?

H e n s z l m a n n nu voiesce a votá nimic'a pentru teatru; la ocasiunea desbaterei bugetului pentru ministeriulu de instructiune va spriginí acel'a proiectu, care va pretinde subventionarea scóleloru popolarie române.

E. Simonyi aru votá indata cele 200,000 fl. pentru unu teatru nationalu românu, cându H o d o s i u sî M o c i o n i i-aru puté documentá, cà camer'a din Bucuresci séu Belgradu au subventiunatu bateru c'unu cruceriu teatrulu natiunnalu magiaru; apoi provóca natiunalitâtile la concordia, câci tóte suntu amenintiate de acel'a-si pericolu, de barbari'a ostului.

S t a n e s c u spriginesce propunerea lui H o d o s i u. S'au votatu pentru teatrulu natiunalu magiaru pre fia-care anu cându 40, cându 50, cându 60,000 fl. pre cându Hodosiu prelinde odata pentru totu-déun'a 200,000 fl. Bobory, Simonyi sî altii intrebara, ca facut'a regimulu românu vreodata ce va pentru msgiari? Oratorele respunde: de siguru! In Ploiesci esista o biserica sî scóla reformata magiara, care pre totu anulu se subventionéza din partea statului cu o suma anumita. Chiaru sî acei'a cari in Ungari'a se persecuta, afla in R o m a n i 'a ospitalitate. (sgomotu mare.) C u c e d r e p t u i s t o r i c u pretindu ungurii dela regimulu românu spriginu? Românii forméza in Ungari'a o natiune politica (sgomotu mare), sî suntu in urm'a acestei'a indreptatiti a cere subventiune.

Contr'a propunerei lui H o d o s i u mai vorbescu P. H o f f m a n n, K á l l a y sî S z á t h m á r y.

L. C s e r n á t o n y recomenda representantiloru români, in locu de a pledá pentru unu teatru, a sfatuí pre confratii loru, cá in viitoriu se nu mai persecute pre jidani.

Fr. W ä c h t e r: In decurgerea desbaterei unu representantu a amintitu de Brasiovu, cá de loculu, unde sa se cladésca teatrulu românu. Vorbitoriulu e deputatu alu Brasiovului sî e convinsu, ca B r a s i o v u l u c e l u s a s e s c u (?! R.) aru puté pretinde cu dreptu cuventu subventiune pentru unu teatru n e m t i e s c u, dara nu romanescu. Densulu inse nu face astfeliu de pretensiuni, ci cându aru voí sa dica ceva in favórea Brasiovului, crede ca acést'a are mai multa lipsa de o scóla reala buna, decâtu de unu teatru românu.

In fine primesce cas'a cu majoritate absoluta proiectulu comitetului financialu, in urm'a cârui'a se subventiunéza conservatoriulu teatrului natiunalu cu 59,000 fl; propunerea lui H o d o s i u se respinge.

Camer'a continua apoi desbaterea speciala a diferiteloru despartieminte, care, de óre-ce se receru numai sume neinsemnate, dupa o scurta pertractare, se votéza.

In siedinti'a din 14 Febr. se autentica protocolulu siedintiei trecute. Mai multe petitiuni, anunciate de presiedintele sî presentate de V. S z i l á g y i se tramitu comissiunei de petitiuni.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care e unu proiectu de conclusu a lui I. G h y c z y, privitoriu la presentarea unui conspectu despre venitele sî spesele fóiei oficiale. Ministrulu R a j n e r presinta indata pretinsulu conspectu, care arata ca in anulu 1869 s'a rentatu cu 2408 fl.

Urméza estraordinariulu, préliminatu cu 959,814 fl. Titul'a „r. comisariatu transilvanénu 55,000 fl.“

P a t a y desprobéza tienut'a regimului facia cu Tranni'a sî nu voiesce a votá pentru disulu comisariatu si pentru gendarmeri'a din Tranni'a nici unu cruceriu. P. Nyáry intréba ministeriulului, ca are de cugetu a suspende starea esceptiunala din Tranni'a sî estinde-va valórea legiloru din Ungari'a sî asupr'a Tranniei.

Ministrulu R a j n e r respunde ca starea de facia din Tranni'a demenda o procedere de totu precauta; câci e de temutu a nu violá interese private a nu iritá antipathii, ce dejá esista sî a nu produce de nou antipathii sî altele.

Contra comitetului mai vorbescu T i s z a sî I. H o r v á t h.

Contele I. B e t h l e n doresce, ca cas'a se nu lege mânile mininisteriului in privinti'a cestiunei transilvanene. E cu putintia, ca suspenderea comisariatului se nu aiba urmâri rele, inse e sî cu putintia, ca aceea va fi pentru elemente straine unu signalu, spre a manipulá dupa placu.

Mai vorbescu contra comisariatului c. D. T e l e t z, Csiky sî Ranicher; (represent. alu Sabiiului) cestu din urma s'a pronunciatu cam in urmatórele: Fia-mi iertatu, a-mi da sî eu parerea in caus'a acést'a câtu se póte mai pre scurtu. Nu voiu reproduce recriminatiunile trecutului, dupa cum altii o au facutu. Pre mine me inspira unu viitoriu mai frumosu, pentru care noi suntemu datori a lucrá in concordia patriotica atâtu in dieta câtu sî afara din dieta. Opiniunea mea e: Uniunea Tranniei cu Ungari'a e o fapta decisa prin lege sî implinita: e de doritu, cá din fapt'a acést'a legale sa se desvólte o referintia simpathica sî multiumitória, condusa de spiritulu aternârei reciproce, dupa cum interesele comune ni-lu impune. Acésta ... giurare nu póte proveni inse din literele cele mórte ale legei, ci numai din o procedere prudenta, precauta sî plina de tactu a regimului, impreunata cu o activitate salutaria a legislativei. Prin legi bune, corespundietórie sî liberale sî prin institutiuni constitutiunale se póte Tranni'a mai usioru cuceri moralicesce. Spre acést'a inse e neaperatu de lipsa sistarea fiescecârei mesure esceptionale. Din punctulu acest'a de vedere me vedu nevoitu a votá sî eu contra comisariatului. Comisariatulu e unu semnu de ne incredere; incredere se póte câstigá numai iéra-si prin incredere. Déca vomu imbiá tuturoru cetatieniloru o incredere sincera, nu va remané fâra resunetu. (Aplause.)

Cas'a votéza in fine cu majoritate absoluta cele 55,000 fl. pentru reg. comisariatu din Tranni'a.

Se votéza mai multe despartiemente, intre cari sî pentru gendarmeri'a din Tranni'a 420,000 fl.

Ministrulu R a j n e r face cunoscutu, ca in celu mai scurtu tempu se va subordiná gendarmeri'a ministeriului magiaru.

Cu acestea s'a finitu desbaterea bugetului pentru ministeriulu de in'erne. Urméza acum bugetulu min. de culte sî instructiune publica.

M e d i a s i u, 3 Febr. 1870.

Românii de pre malulu Târnavei-mari incepu a dá semne de viétia, sî acésta impregiurare 'mi da ocasiune placuta, a aduce on. publicu cetitoriu la cunoscintia o fapta frumósa facuta din partea româniloru de religiunea ortodocsa din Mediasiu, carea fapta aru fi bine se fia imitatu sî in multe alte comune.

In 30 Nov. 1869 — adeca dîu'a serbârei sântului A n d r e i u, intâiu chiamatulu apostolu, deodata sî dîu'a onomastica a Escelentiei Sele présântitului Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u Baronu de S i a g u n 'a — dupa servitiulu ddiescu s'a tienutu in biseric'a gr. or. din Mediasiu din partea on. parochu locale Georgiu C r i s i a n u o cuventare cu totulu potrivita cu insemnatatea dîlei. In decursulu cuventârei aratà on. parinte G. Crisianu laudabilele fapte sî sfaturi parintesci ale préluminatului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu sî se sirguí, pre câtu-lu iertà impregiurârile a sterní in crestini nisuintia de a urmá acele fapte sî sfaturi parintiesci, publicate prin numeróse circularie emise de Escelenti'a Sea.

„De ce avemu lipsa mai mare in dîu'a de astadi, intrebà P. Crisianu, iubitiloru poporeni?!“ De siguru de pânea de tóte dîlele si viétia cu fapte bune: iéra in privinti'a inaintârei nóstre in viati'a publica, avemu lipsa nespusa de s c ó l a i t e m e-

---

FOISIÓRA.

Datini poporali.

Datinele unui poporu suntu celu mai validu sî mai autenticu documentu pentru originea lui. Studieze cine-va datinele poporului românu, modulu vietiuirei sî superstitiunile lui, colatiuneze-le apoi cu cele ale vechiloru români, sî nu va poté esitá nici unu minutu, nu se va poté indoí ca dóra nu aru fi ambele de un'a sî aceea-si origine.

E minune intr'adeveru, ca poporulu românu dupa atâtea suferintie, dupa atâtea calamitâti, câte au trecutu preste densulu mai de dóue mii de ani, de cându i colonisà genialulu Traianu in acésta tiéra departata, si-â pestratu asiá de multu caracterulu seu românu.

Semnu invederatu ca provedinti'a divina i-a menitu unu rolu insemnatu in concertulu celoru-lalte popóre.

Chiaru de s'aru mai repetí de dóue mii de ori dóue mii de ani fatali, totusi „manent manebuntque vestigia“ in trensulu!

Multiamita barbatiloru natiunali, cari au adunatu sî aduna cu mare scumpetate acestu tesauru pré pretiosu. —

Un'a din datinele aceste amu vediut'o descrisa de O. D. G. Dem. T h e o d o r e s c u in „Romanulu“ dela 1 Ianuariu a. c.; eu fiindu in posessiunea unui documentu mai amplu de atare specia, m'amu determinatu alu dá publicitatei, fâra a adauge séu a lasá ce-va afara, dupa cum l'amu auditu dela unu oieriu din Galesiu, lânga Sabiiu, care-lu invetiase din Moldov'a, — cá déca cine-va va voí se faca óre-care intrebuintiare din astfeliu de lucruri, sa le póta avé pre amendóue. Ea este un'a „oratiune de anulu nou,“ sî suna asiá:

Buna sér'a, sér'a
Sér'a sântului Vasile
La multi ani cu bine.
Plecara jupânulu gazda
Intr'o sânta Joi
Cu feciorii cu-amendoi
Cu plugu cu 12 boi
Boi bourei
In códa codalbei
In peru cam porumbei
In trupu cu 5 mii de lei
Sî ará, ará,
Brasde negre resturná
Sî ará miercurile
Piscurile,
Joile
Vâile,
Vinerile
Cóstele
Sî se dusera jupânulu gazda
La luna,
La septamâna,
Se véda grâulu esît-'a.
Grâulu erá esitu, coptu inspicatu,
Cum e bunu de seceratu,
Grâu frumosu
Cá fati'a lui Christosu
In paiu cá tresti'a
In spicu cá vrabi'a
Coptu cá alun'a.
Déca vediura jupânulu gazda
Se 'nturnara acasa bucuratu
Pe ochi negri s'a spalatu,
Sî pre murgu a 'ncalecatu
Sî s'a dusu la tergulu nou
Si-a cumperatu
Nóue oc'a de fieru
Sî nóue de otielu
Sî le-a datu la Vasile tiganulu
Care sciá dá bine cu ciocanulu,
Se faca nisce secerele
Imbergarele
Cu zimtii de viorele
Cu manunchi de floricele
Cá se secere cu ele.
Sî strinse jupânulu gazda
Finicei sî finicele,
Fete
Ddieu ce-i dete
Sî neveste tinerele
Cu tîtiele bourele
Se 'mpunga voinicii 'n ele.
Se pusera toti in capetulu pamentului
In zarea ventului
Cu drépt'a tragea
Cu stâng'a pologu facea,
Din pologu snopu
Din snopu claie
Din claie odobaie
Sî facura trei sîre de grâu minunate.
Cari de toti boierii erau laudate.
Sî aduse jupânulu gazda
Doi-spre-diece jugani juganiti
Totu suflându de osteniti,
Cu cómele cânite
Cu piciórele despotcovite,
Cu piciórele trierá,
Cu cód'a meturá
Cu nârile suflá (venturá)
Cu urechile 'n saci turná.

iata sî provediuta cu tóte recerintiele ei.“

Aceste cuvinte din urma a incordatu audiulu meu, curiosu fiindu. ca ce voiesce on. parinte G. Crisianu a intreprinde ; curiositatea nu dură lungu tempu, câci curendu avui norocire a audi. ca voiesce a mejloci infiintiarea unui fondu, pentru intemeierea unei scóle române gr-or. mai corespundietórie sî de mare dorintia pentru Mediasiu.

Ce bucuria, ce lucru frumosu ! !

De va cugetá cinev'a, ca românii nostri de pre malulu Ternavei mari, — satosi sî seraci de un'a scóla buna — nu voru fi primitu cu cea mai câldurósa animo acésta idea sî dorintia a on. parochu locale, se insiéla amaru. — „Voiescu, spriginescu, indata dau sî ajutorezu“ audii din numeróse guri a poporeniloru presenti.

Sî iéta, on. cetitoriu ! resultatulu. — Indata ce a finitu on. parinte cuventarea sea, a doritu sî cerutu poporulu insufletîtu punerea in lucrare a celoru cuventate. Lasâmu se urmedie subscrierile celoru, cari in aceea óra a fostu in positiune, a numerá sum'a contribuirei.

Georgiu Crisianu, parochu 20 fl Danile Busuiocu 7 fl. Ilie Calburénu, invet. 1 fl. Georgiu Daianu 5 fl. Nicolau Teodoru 5 fl. Vasiliu Craciunu 6 fl. Dumitru Scutea 2 fl. Nicolau Daianu 3 fl Ioane Suciu, cantoru 1 fl. Nicolau Bacila 1 fl. Ilie Véza 1 fl. Dumitru Francu 1 fl. Dumitru Veltianu 1 fl. Dumitru Rusu 1 fl. Ioanu Simplaceanu 1 fl. Nicolau Limbasianu 1 fl. Simeonu Popa iun. 1 fl. Georgiu Mari'a 1 fl. Dumitru Busuiocu 1 fl. Ioanu B rbu 50 xr. Dumitru Siarasianu 20 xr.

Sum'a 60 fl. 70 xr.

Din acésta suma s'a datu pre interese pre tempu de trei luni 49 fl. 70 xr. sî suntu interese 4 fl 50 xr.

Precum amu intielesu, din diu'a susu numita a mai urmatu multe subcontribuiri, care le voiu publicá, cându voiu mai avé date sigure despre acestu lucru. — Atât'a e siguru ca suntu pentru scopulu mentionatu parale gat'a 65 fl. 20 xr. v. a. sî ca fondulu cresce din dî in dî.

Despre administrarea baniloru acestor'a sciu siguru atâtu, ca s'a alesu unu comitetu constatoriu din 12 membri din sinulu contribuentiloru, *) pre care 'lu numescu eu „provisoriu.“ Ici se ivesce intrebarea, ca de ce s'a alesu unu comitetu deosebitu de celu parochialu, precându — in intielesulu statutului organicu alu bisericei nóstre ortodoxe — ingrigirea pentru sustienerea in intregime a averei

*) Dara comitetu parochialu sî epitropia parochiala nu este; pâna cându totu de alâturea legei? R.

miscatórie nu numai a bisericei, ci sî a scólei cade in sfer'a de activitate a comitetului parochialu ? Abstragendu dela aceea, ca cei mai multi membri acestui comitetu, „provisoriu“ suntu sî membri ai comitetului parochialu, sî ca banii adunati spre scopulu mentiunatu se pastréza de epitropii sî curatorulu primariu bisericescu. — respundu la intrebarea de susu, ca insu-si comitetulu parochialu s'a invoitu cu alegerea unui comitetu deosebitu, sî pentru ce ? pentru ca sfer'a de activitate a comitetului parochialu gr-res. din Mediasiu in tempulu presinte e atâtu de impovarata cu agende *) incâtu nu i-a fostu cu putintia a pune sî sarcin'a acést'a pre umerii sei.

Voiu se tacu despre ridicarea unui edificiu bisericescu sî a unui turnu pomposu, cu care a fostu impreunate spese nu cu sutele, ci cu miile fiorini, cari mai tóte s'a acoperitu prin conducerea amintitului parinte G. Crisianu. Sî intru adeveru, ací zace un'a sarcina, care, dupa ce va fi câtu de pucinu usióra, va iertá a luá comitetulu parochialu sî ingrigirea de fondulu mentiunatu asupra-si.

Mai adaugu aici, ca óre nu se voru aflá mijlóce, ca adi mâne sa se infiintieze un'a scóla normala româna in Mediasiu *) ? Cine cunósce stârile românilorn din giurulu Mediasiului, va constatá, ca o atare scóla e de lipsa cá pânea de tóte dilele. — Celu pucinu on. parinte G. Crisianu asiguréza, ca poporulu seu aru sprigiuní cu cea mai mare câldura atare intreprindere.

Dee D-dieu, cá samenti'a, ce sémena on. parinte gr-or. din Mediasiu se cada in pamentu bunu sî roditoriu.

D. R.

*) Se póte? Red.

*) Acést'a o asceptâmu.

De lânga Târnav'a mare. Ian. 1870.

Domnule Redactoru ! In pretiuitulu diuariu „Teleg Rom.“ nr. 2. a esîtu unu articulu din Elisabetopole cu subscrierea dlui „Pertia,“ care se pare ca in interesulu adeverului voiesce a dá unele rectificâri la altu articulu anonimu totu d'acolo esîtu in urm'a adunârei comitetului comitatensu. Nu voiu se incepu polemia cu dlu Pertia, carele se pare in articululu seu interesatu, de óre ce polemiile de o parte suntu odióse, de alt'a neinteresante pentru publicu, nu potu inse trece cu vederea unele observatiuni, ce voiu se le facu cá neinteresatu, iéra-si in interesulu adeverului sî adeca odata pentru totude-un'a.

In totu articlulu laudatu a dlui Pertia cetitoriulu nu obsérva alte, decâtu ca dlui vré se unde cununa'a vestejita, ce si-a câstigatu pre terenulu antinationalu, cu apa, cá se inflorésca cela putienu in ochii amiciloru sei magiari scapatati sî se orbésca incâtu-va pre neamicii cei celu cunoscu, sî sa-i atribue baremu câtu de câtu o pârtinire binevoitória.

Cumca in privinti'a acést'a nu gresiescu, documentéza spiritulu articulului D sele, in care vorbindu de lâna caprina se pune a rectificá unele lucruri cu totulu neinsemnate, ce fâra de nici o scrupulositate se potu trece cu vederea, de óre-ce vedemu ca diurnalele magiare scriu póte chiaru cu intentiune neadeveruri cu multu mai mari d. e. „Szekely hirlap“ din M. Osiorheiu chiaru despre adunarea comitetului cestiunatu. Cum ca s'a cetitu denumirea dlui Rajner Pál ministru de interne dintâiu sî numai dupa aceea depunerea lui Haller Ferencz n'are nici unu interesu pentru nimenea, iéra cum ca propunerea comitatului Bihorului in privinti'a alegerei judecatoriloru, s'a luatu numai spre sciintia sî s'a pusu ad acta sî nu a primitu comitetulu d'a sea, se pote privi cá o nebagare de séma mica, cu a cârei rectificare nu-si face nici o onóre comitetulu centralu.

Ce se tiene de lectiunea, care o da dlu Pertia corespondintelui anonimu din numerulu 102, pentru ca se incercà a consultá sî a capacitá pre românii din comitatulu Albei de susu, dicându-i ca déca nu are, nu póte dá, aceea pre câtu e de sióda, atâtu e de simpla. Articululu acel'a anonimu, precum se póte convinge fia-care cetitoriu, e scrisu cu cea mai sincera buna-vointia, sî câudu aru fi urmatu românii consultârile coresp. an. mai de multu timpu, fâra indoiéla aru stá mai bine sî in privinti'a representatiunei loru, câtu sî in privinti'a sustienerei onórei loru natiunale, iéra cum ca espressiunea aceea e sióda, o documentéza autorulu ei, care atâtu e de intieleptu, incâtu se tiene pre sine intieleptulu intieleptiloru, ne vrendu a primí sfatu fia câtu de bunu sî bine-voitoriu dela altulu. Nu voiu se mergu mai departe, ci voiu face numai o reflectare dlui autoru, carele se facù advocatu, unde nu fu chiamatu, uitându-si de sine sî de proverbulu latinu „sî tacuisses filosofus mansisses.“

Dlu Pertia afirma, ca românii din tempulu constitutionalismului 1867, adeca cam de câudu au venitu dlui in comitatu sî si-au inceputu activitatea marei politice, a fostu totu solidari, sî s'au tienutu de caus'a loru natiunale afara de trei patru. Sî eu dicu, ca aru fi potutu se fia solidari, déra n'a fostu din caus'a conducatoriului loru, care s'au tienutu magulitu a fi intrebuintiatu de mjlocu din partea unoru magnati in causele loru private. Spre a aduce totusi unele esemple in favorulu dlui Perti'a insusi cá sa se cunósca singuru pre sine si solidaritatea sea, lu intrebu ca cine a fostu con-

---

Sî 'ncarcà jupânulu gazda
Dóue-spre-diece cara mocanesci
Sî se duse la móra la Odobesci.
Iéra curv'a de móra
Déca vediù atâtea cara
Incarcate
Cu bucate
A pusu cód'a pre spate
Sî fugí de ceea parte.
Puse cód'a pre spinare
Sî fugí la lunc'a mare.
Lunc'a mare
Frundia n'are,
Lunc'a mica
Frundi'a-i pica.
Dar' morariulu mesteru mare
Sémenu pre sub sóre n'are,
Elu de mesteru ce erá
Nici oboróce *)
Nu sciá face,
Elu luà o mâna de cuisióre
Sî un'a de taritióre
Sî dupa dens'a plecá
Aide, aidi, morisc'a mea
Nu-mi mai face voi'a rea,
Aide, aidi sî na sî na,
Sî numai ce se 'nturná,
Aide, aidi sî ni sî ni,
Sî numai ce-o amagí,
Si-o luà de ciocu
Si-o puse la locu,
Si-i da ciocu, bocu,
Si-i da apa pre scocu,
Si-i da unu pumnu in siele
Si-o asiédia pre masele,
Sî puse piétra pre piétra,
De-asupr'a pietrei covata
Sî turnara din saci in covata
Sî curgea fâin'a 'ndata.
Ear' jupanés'a gazdóia
Esî afara din camera
S'o bata ventu de primavéra,
Plecà din camera 'n camera,
Dup'o sita rara
De negara
Pentru ómenii cei de pre afara
Sî plecà din casa 'casa
Dup'o sita rara de metasa
Pentru ómenii cei din casa.
Si facù unu colacelu, mitutelu
Cá piétra morei rotundielu.
Rupse 'n dóue
Dá sî nóue
Rumpendu-lu indata
Da la glót'a tóta.
Ei ! jupâne gazda, sî jupanéza gazdóia
V'amu mai urá, v'amu mai urá
Da ni tema c'omu inserá,
Sî pre cea vale mare
Vine-o plóia mare, tare
In dóue cu ninsóre,
Si suntemu seraci de mantale.
Decâtu pre la casele d-vóstre
Cele cu varu varuite,
Cu sîndile-acoperite,
Mai bine pre la bordeutiele nóstre
Cele cu balegutia lipite
Sî cu ogringi coperite,
Cá sa nu gânditi ca suntemu
De ici, de colea
Ca suntemu hêtu departe
De preste Prutu
De unde nu sta brânz'a 'n burdufu
Sî mamalig'a pre fundu,
Unií-su dela Buz'a-vechia
De unde mâti'a strechia
Cotoculu nu-si afla loculu
Arde-lu foculu ;
Mai suntu sî dela Câmpu-Lungu *)
Unde tragu fetele 'n jugu
Sî le mâna
O baba betrâna
Cu unu biciu de lâna,
Pre unde le ajungea,
Pelea le plesnea
Ele dela tângiéla sarea.
Ei ! eaca si-o nevasta
Totu cu ochii la ferésta
Cu ochii cá sfecl'a
Cu dintii cá grebl'a
Cu mânile sapunite
Cá nisce tângieli pârlite.
Dara jupâne gazda sî jupanésa gazdóia
V'amu uratu
Sî tóte le-amu gafatu,
Dara câudu vomu veuí la anulu
Se ve gasimu veseli
Cá merii
Cá perii
La mijloculu verei
Sî cá tómn'a cea bogata
Sî de tóte 'ndestulata.

Nic. Petru Petrescu.

*) copuri.

*) In Bucovin'a.

tr'a contielegerei intieleginticí române din 1867 cându dlu Onitiu, Russu sî Siulutiu erá in fruntea românilorn comitatului Albei-sup.? cine a fostu contra programului de solidaritate din vér'a 1868, au nu dlu Perti'a ? carele au aflatu mai bine a se bagá servitoriu la Ferencz Haller, sî a angagiá pre toti românii in servitiu, decâtu a se supune bunei chipsueli a intielegintiei sî a urmá o cale onorifica natiunale in solidaritate, iéra nu in servitiulu unui omu neputinciosu, carele 'sî taie singuru ramulu de sub picióre, tragendu in caderea sea pre tóta clic'a nefericita, ce se tienù sub aripile lui cele debile. Cumca suntu unii români, cari au posturi, aceea nici de cum nu se póte atribuí nefericitei solidaritâti a dloi Perti'a, pentru ca totu-déun'a posturile s'au ocupatu in comitatulu nostru mai intâiu de unguri, sî numai dupa ce n'au mai fostu nici unu unguru de ce-va tréba, au mai capetatu sî câte unu bietu romanasiu, câte unu osu de rosu cá din gratia, dupa ce si-a rumptu o parechia de cisme sî o palaria pre la usile magnatiloru stapâni. Apoi esemplulu ce ni-lu aduce dlu Perti'a prin N. Prosteanu, ca a capetatu postu indata dupa absolvirea studieloru, arata cu atât'a mai multu aplicarea d lui de a lingusî pre stapânii sei, de óre-ce precum scimu cu totii sî scie sî dlu Perti'a, nu a fostu solidaritatea româniloru, care a indemnatu pre cârmuitoriulu regimului (!) a denumí pre dlu Prosteanu in oficiu, ci a fostu mai multu fric'a de blamagiu sî de opiniunea publica. Pentru ca dupa cum e cunoscutu sî cunósce sî dlu Perti'a, tóte posturile, care au fostu numai vacante s'au ocupatu dintâiu prin unguri, dintre care afara de unulu nici n'a avutu studiele recerute sî numai dupa aceea, mai devenindu prin mórtea unui'a dintre oficiali unu postu vacantu, fu denumitu dlu Prosteanu cu mare greutate, fatia cu nisce concurenti, pre care se-i fia sciutu dlu Prosteanu, póte ca-i erá sî rusîne se concure.

Aceste observatiuni amu tienutu cu cale de a le face in urm'a corespundintiei dlui Perti'a totu in interesulu adeverului, pentru care sî d-lui pasiesce in publicitate. Dealtmintrea amu sperantia, ca va vení tempulu, sî credu ca e aici, cându sî dlu Perti'a 'si va cunósce orbi'a sî gresiél'a, sî se va emancipá din servitiulu, in care a fostu pâna acum, conlucrându cu conatiunalii sei spre o solidaritate onorifica, sî nu servitória, cá sa-si póta folosi siesi sî natiunei. K.

Apelu!

Abrudu in 10/2 1870.

Adunanti'a generala a asociatiunei transilvane române, pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, in siedinti'a dela 11 Augustu 1869 tienuta la Siomcut'a mare, precum de comunu este cunoscutu, au adusu unu regulamentu, care tientesce la regularea mijlóceloru, prin care in modu eficace sa se inaintedie scopulu asociatiunei române transilvane. Spre punerea in lucrare a'lu acestui regulamentu, fiindu insârcinatu comitetulu asociatiunei, din partea acestui din urma prin circulariulu din 7 Decembre a. tr. nr. 295, s'au provocatu colectorii din locurile centrali ale formateloru despartieminte, pentru constituire comiteteloru tienutali.

Dreptu aceea, subscrisulu, cá colectante in Abrudu, ce are se fia loculu resiedintiei despartiamentului din munti, amu onóre, cu totu respectulu, a provocá pre toti domnii membri asociatiunei române, intréga inteligentia, sî preotimea româna din munti, se binevoiésca pentru constituirea subcomitetului din despartiamentulu muntiloru apuseni, a convení pre 15/27 Februariu a. c. la 2 óre dupa amédi, in localulu societâtiei române de lectura in Abrudu.

I. Gallu.
colect.

Varietâti.

*** Adunarea generale a bisericei evagelice (Landeskirchen=Versammlung) s'a deschisu joi'a trecuta.

*** Cetimu in „fói'a pentru comerciu, industria sî ágricultura“ de aici, ca in Brasiovu s'au intemplatu mai multe falimente. Dupa scirile nóstre private acesie privescu pre comercianti neromâni. Fói'a amintita aduce aminte dloru comercianti, ca nu facu bine, cându indata la inceputu o iau cu marele atâtu in privinti'a negotiului câtu sî a mobilaturei. Deocamdata se póte orbí publiculu, mai tardîu inse se vede nesolviditatea comerciantului sî urmârile celelalte suntu ncevitabile.

*** Diecerii (sieserii) gauriti, de argintu, batuti in anii 1848 sî 1849, conformu unei ordinaciuni ministeriali au cursu atâtu in comerciu câtu sî la cassele publice in valóre de 10 cruceri v. a.

*** In septemân'a trecuta (pre la 14 Febr.) a fostu intre Versietiu sî Baziasiu unu orcanu cu neaua. Césta din urma a formatu ometi de cinci urme. Comunicatiunea intre Temisiór'a sî Baziasiu a fostu intrerupta. Erá minune, ca in Versietiu erá frigulu 10 graduri sî in Detta, numai 3 óre de Versietiu in acel'a-si tempu 5 graduri câldura sî ventulu nu suflá de locu.

*** A esîtu de sub tipariu, in limb'a româna articulii XL. XLI sî XLII de lege despre puterea de aperare, despre aperarea tierei sî despre radicarea glóteloru populare, ceea ce se aduce la cunoscintia onoratului publicu. Acésta colectiune trebuinciósa, se póte recercá la Librari'a lui Ioane Stein in Clusiu, cu pretiulu de 20 xr. v. a. dupa unu esemplariu.

*** Magistratulu Sabiiului a opritu pentru tempulu dela 15 Fauru st. n. pâna la 1 Augustu venatulu de iepuri, vulpi sî gâinusi ; numai celu de ratie sî de sitari este iertatu câtu tempu suntu in trecere. Venatulu de pipalaci séu prepelitie este opritu cu totulu pre holde de grâne sî secâri ; pre lunci numai pâna la tempulu clocitului sî numai pentru dresarea cânîloru.

*** Portare de arme. Se vorbesce ca gendarmeri'a a inceputu a intrebá dupa patenta, pre cei ce-i afla cu arme sî cari nu se potu legitimá li se confisca armele ; autoritâtile locali aru trebuí sa incunosciintieze pre ómeni, déca esista vre-o ordinatiune in privinti'a acést'a, cá se scie de ce sa se tiena sî se previna neplacerile, ce se potu nasce din confiscâri de aceste.

*** Timpulu — Dela estremitatea câldurei, dela umiditatea nesuferita, amu trecutu la frigulu siberianu,—dupa espressiunea „Briului Rosiu,“ — mai nesuferitu. Sâmbeta sér'a au fostu 20, Dumineca 21 sî luni deminétia 22 de grade Reumur frigu, dupa aretarea termometrului. Eri sî astadi deminétia, intre 19—21.

La acésta neobicinuita temperatura, au contribuitu multu sî suflarea unui ventu gerosu sî fórte aspru, despre Nordu sî Nord-Ost. — Espressiunea saténului, care dîce :

„Ventulu siuera in codru,
„Lun'a 'n valuri dântiuesce,
„ Pela pólele padurei,
„Focu Tîganulu gramadesce,
Tupai ! Tupai ! . . . .

s'au vediutu aplicata sî prin domiciile nóstre din orasiu, gramadindu-se lemne mereu prin sobe, sî cu tóte aceste temperatur'a in camere nu se neutralisá, facendu pre unele fiinti gingasie sî plapende, a jucá tiupai, tiupai . . . cându vinu dela teatru, dela balu sî dela visite etc.

Se pare ca frigulu siberianu, cá sî caldur'a tropica, influentiadia de o potriva, asupr'a sistemului cerebralu, sî mai cu séma a creeriloru slabi, dejá infectati, producându casuri de esaltatia. — Ni s'au relatatu ca dilele aceste, unu jidovu de aice, percura stradele orasiului, strigându : „ómeni buni, „ascultatime sî pre mine ! ; — dupa frigulu care'lu simtiti, are se ninga 4 dile dérându, sî are sa se puie ometu mare, in câtu n'o se puteti esî de prin case ! Ingrigiti-ve, aprovisionati-ve cu lemne, pâne, apa, sî cele-lalte, cá se nu „muriti ! . .“

Prevederea nu este unu lucru reu, sî de aceea ingrigitórea politia, aru fi pusu mân'a pre acestu profetu, sî l'au asicuratu cá se nu sufere cându va ninge . . „Gard. Civicu.“

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu :

(Continuare din nr. 5.)

Dela Comitetulu permanentu alu judetiului Némtiulu 300 lei noi = 15 napoleoni, schimbati in 147 fl. 75 xr.

Dela Breticu, prin P. Protopr. I. Petricu, dela DD : Spiridonu Dimianu preotu 1 fl. Maximu Popescu, cantoru 40 xr. Ioanu Fenechi economu 15 xr. Nicolau Pred'a econ. 10 xr. Georgiu Ciob'a econ. 10 xr. Ioanu Rucarénu econ. 40 Ioanu Cojocariu, cojocariu 10 xr. Stanciu Borosiu econ. 20 xr. Ioanu Teaca econ. 10 xr. Constantinu Ciurea econ. 10 xr. Georgiu Miha la econ. 10 xr. Georgiu Stanu croitoriu 12 xr. Petru Budénu econ. 10 xr. Ioanu Ieremia econ. 10 xr. Georgiu Boldea econ. 10 xr. Florea Stoichieciu econ. 20 xr. Tom'a Teaca econ. 4 xr. Radu Stancicu econ. 30 xr. Georgiu Borosiu econ. 30 xr Petru Teaca econ. 12 xr. Georgiu Pop'a econ. 10 xr. Ioanu Boldea econ. 10 xr. Vasiliu Vrancénu econ. 10 xr. Ioanu Gocimanu econ. 30 xr. Nicolau Terzea econ. 20 xr. Ioanu Borosiu econ. 20 xr Nicolau Óncea econ. 30 xr. Ioanu Ciang'a econ. 12 xr. Stoic'a Borosiu econ. 30 xr. Ioanu Coltofénu econ. 20 xr. Georgiu Dimianu econ. 50 xr. Constantinu Coltofénu 1 fl. Georgiu Zarnescu econ. 25 xr. Dimitriu Coltofénu econ. 25 xr. Ioanu Borosiu 20 xr. Stoic'a Dimianu econ 10 xr. Constantinu Popoviciu econ. 10 xr. Mihaile Ciobanu econ. 24 xr. Mari'a Dimianu preotésa 20 xr. Ioanu Betrânu econ. 20 xr. Ioanu Vrancénu econ. 20 xr. Ioanu Borosiu econ. 32. xr. Mari'a Boeriu negutiatorésa 40 xr. Ioanu Fenechi econ. 50 xr. Damianu Stancicu econ. 1 fl. Ioanu Draganu econ. 20 xr. Dela biserica adunati cu disculu in 6 sî 7 Febr. 4 fl. 23 xr. Ioanu Stancicu econ. 20 xr. Vasiliu V. Fenechi 40 xr.

Sum'a 16 fl. 54 xr.

Din Clusiu, prin P. Protop. V. Rosiescu, dela DD: Dlu Protopopu V. Rosiescu 2 fl. Dsiór'a Elisavet'a Rosiescu 1 fl. P. Ilia Lungu 2 fl Dsiórele Ann'a sî Justin'a Lungu 1 fl. P. Ioanu Coudoru 1 fl. P. Mich. Crainicu 40 xr. Dlu Michailu Ianchi 3 fl. Dsiór'a Mari'a Ianchi 2 fl Dlu Constantinu Nast'a 1 fl. Dlu Dionisiu Veresiu 50 xr. Dlu Ioanu Costea 50 xr. Dlu Ioanu Cecichesiu 1 fl.

Sum'a 15 fl. 40 xr.

(Va urmá.)

Sabiiu, 18/30 Ianuariu 1870.

Comitetulu.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia gr. or. din Batestiu, indiestrata cu emolumentele de o grâdina, un'a sessiune de pamentu parochialu, 94 de mesuri de cucuruzu sî venitulu stolariu dela 94 de case, se deschide concursu pâna in 16 Fauru 1870. Deci doritorii de a dobendí acésta parochia au a se acomodá ordinatiunei consistoriale din 15 Ianuariu 1870 nr. cons. 15 prin care s'au ordinatu jumetatimea din enumeratele mai susu venituri, preotului morbosu la propri'a lui cerere. —

Petitorii suntu avisati recursurile loru provediute cu documentele prescrise in § 131—121 din „Statutulu organicu“ a le substerne dlui protopresbiteru alu Fagetului, Atanasiu Ioanoviciu.

Batestiu, 24 Ianuariu 1870.

in contielegere cu dlu protopresbiteru
Comitetulu parochialu.

(19—2)

Edictu.

Mari'a lui Nicolau Slavu din Mohu, Scaunulu Sabiiului, care de mai multu tempu, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu, Nicolau lui Irimie Iancu, totu din dîs'a comuna Mohu, sî Scaunu, fâra a se scí loculu aflârei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatisiedie inaintea subscrisului loru matrimonialu, pentru, ca la din contra, sî in absenti'a ei, se voru otarí, cele de lege prescrise.

Sabiiu in 5 Ian. 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protop. Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioanu Pannoviciu
(10—1) Protopopu.

I. Thalmayer
comerciante in Sabiiu,
procura cu pretiurile cele mai eftine
Clopote
de ori ce marime, garantându pentru lucru alesu.

Indreptare. La cerculu. Directiunei asociatiunei aradane in locu de Reri'a e a se cetí **Seri'a ;** in fine atragemu atentiunea unoru dintre cetitorii nostri sa indrepte la numerulu penultimu pre frontespiciu 9 cu **10.**

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 13. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 12/24 Februariu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intêia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Cestiunea provincialisârei confiniiloru militari inca totu nu e deslegata. Pas'a in carea se afla, ni se spune ca e desbaterea intre Brestel si Lonyay, ambii ministri de financie, celu dintâiu in Cis — si celu de alu doilea in Translaiani'a. Ea se vede dara ca a devenitu o cestiune de bani si dupa ce se va regulá odata, provincialisarea va urmá a se executá de regimulu ungurescu.

In lips'a de alte eveneminte mai momentuóse si mai „politice“ se scrie ca contele Beust a facutu pasi energici in Rom'a, cá nu cumv'a sa se voteze canonele syllabului. Contele cancelariu, se dice mai departe, a amenintiatu ca la intemplare, cá acele sa se voteze de conciliu, va respunde cu secularisarea averei bisericesci r. c. din Austro-ungari'a.

O alta intemplare iéra de pondu mai secundariu politicu, cârei inse in unele cercuri se adscrie mari consecuintie este venirea unui Klaczko in cancelari'a imperiale. Acésta persóna aru fi se aiba insemnatatea de a lamurí mai chiaru directiunea politica esterna a cancelariului imperiale. K. Z. observa ca din venirea acestui barbatu la Vien'a si din articulii ce i-a scrisu densulu despre Austri'a in „Revist'a de dóue lumi“, se vede apriatu ca este o reactiune asupr'a agitatiuniloru „Gazetei de Mosc'a“ si lucubratiunile generalului Fajdiejew in scrierea sea „Puterea armata a Russiei.“

Cu ocasiunea acést'a mai facemu unele escerpte mici din cele cuprinse in memorabil'a scriere a generalului rusescu, dupa carele Austri'a este inimiculu Russiei celu mai periculosu. In mân'a Austriei, dice acel'a-si, se afla chiai'a pusetiunei strategice in Orientu.

Ceea ce e si mai insemnatu este mârturisirea generalului, ca imperati'a grecésca nu se mai póte face. In impregiurârile de fatia acést'a e o chimera, pentru ca majoritatea popolatiunei din peninsul'a balcanica este de ras'a albana, româna si slaviana. Prestigiulu din impregiurarea acést'a nu-lu are Russi'a, ci Austri'a, pentru ca césta din urma are pre malulu stângu alu Savei influinti'a materiale, avendu popóre de aceea-si origine intre marginile sele si prin acestea influintia morale pre partea stânga a acestui fluviu.

Dlu Klaczko dice K. Z. va avé sa cultive unu câmpu fórte largu prin activitatea sea publicistica. „Déca se considera discordanti'a Austriei si miscarea Poloniei de o binefacere pentru Russi'a, atunci Fadiejew are merite mari pentru patri'a sea,“ incheia in modu oraculosu K Z.

Nu este demultu de cându s'a deschisu parlamentulu federatiunei nemtiesci. Cuventulu de deschidere, séu mesagiulu, este in sine pacinicu. In mesagiu este o alusiune la alianti'a cu staturile din partea de médin-dî a Germaniei, carea s'a resimtitu fórte tare in Parisu. Diuariulu inspiratu de ministrulu de esterne din Franci'a, ni se pare indata a dóu'a dî dupa ce i a ajunsu la cunoscintia mesagiulu, a spusu publicului câtu este Franci'a de gelósa pentru sustienerea pâcei de Prag'a (1866). Aceste scântei mici politice urmate in graba un'a intr'alt'a, au mai produsu si alta: scirea despre initiativ'a ce va Franci'a sa o ia in afacerea Schleswigului nordicu. Tóte aceste au influintiatu asupr'a bursei, carea dormea liniscita de unu tempu. Burs'a recade iérasi de vre-o câte-va dile; nu se scie inse déca efectulu scânteiloru are sa resufle mai târdiu, séu acele nedându de materii de aprinsu s'au stinsu dela prim'a loru aparentia.

Pâna a nu trece la orientu, carele pre noi trebuie sa ne intereseze mai multu, amintimu despre conciliulu din Rom'a, de asta data pre scurtu, ca a devenitu o sarcina fórte grea pentru pap'a. Vediendu acum ca suntu atâti episcopi si ca se immultiescu pre fia-care dî, cari susu-tienu ca si elu póte gresí cá si cei-lalti ómeni pamenteni, iéra de alta parte, vediendu, ca cei 300 episcopi seraci, pre cari trebuie sa-i mutrésca densulu, in dóue luni l'au costatu 1,500,000 franci, fâra de a-i puté dá concursulu la facerea dogmei de infalibilitate s'a maniatu pre cei ce l'au svatuitu a cercá punerea la cale a cestiunatei dogme si a eschiamatu: „per furia di farmi infallibile mi farano fallire (pentru furi'a de a me face infalibile me voru face falitu [bancrotu])“

Intre intemplârile din orientulu Europei, cea mai insemnata e adi cris'a ministeriale din Bucuresci. In unulu din nrii nostri precedenti amu aratatu list'a noului cabinetu. De atunci aflâmu, ca ministeriulu este dejá intaritu dupa cum l'amu vediutu in acea lista, cu modificarea, ca gen. Floresu nu a intratu in cabinetu si ca ministeriulu de interne lu ocupa presiedintele consiliului de ministri; iéra financiele le are Cantacuzino. Ceea ce se vede acum din diuariele de dincolu face se créda omulu ca ministeriulu acest'a este unu ministeriu de necessitate, care dupa votarea bugeteloru, va disólve adunârile cameriloru si va escrie alegeri nóue. Majoritatea corpuriloru legislative fiitóre va da apoi ministeriulu celu nou si „definitivu.“ Unii politici credu ca ministeriulu fiitoriu va fi alu lui Cogalniceanu-Brateanu.—Cestu din urma a venitu de curendu in Bucuresci si la unu banchetu, datu in onórea lui, a tienutu o cuventare politica, prin carea infatisiéza in colori fórte vii situatiunea interna politica a Romaniei.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 15 Febr. a casei magnatiloru presinta notariulu casei representantiloru, Bujanovics, proiectulu de lege despre infiintiarea unei curti supreme de comptabilitate. Acel'a câtu si estrasulu din protocolulu siedintiei respective se cetescu.

Proiectulu se va tiparí si tramite de odata commissiunei judiciale si financiale spre pertractare.

In siedintia din 15 Febr. a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei premerse; presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei respective. Comissiunea economica propune bugetulu casei pro Fauru, care se va tiparí si pune la ordinea dîlei. Deputatii br. S. Perényi, I. Hegyészi, E. Fráter, P. Daniel, L. Solomonu, A. Csiky predau petitiuni, care asemenea se tramitu comissiunei de petitiuni.

Cas'a trece la ordinea dîlei, la care e referatulu comitetului financialu, despre o petitiune a orasiului Pest'a privitória la meliorarea subventiunei de statu pentru spesele judecatoresci cu 18,232 fl. 75 1/2 xr. Dupa o scurta desbatere se primesce proiectulu comitetului financialu.

Urméza propunerea lui I. Ludvigh, referitória la venitele intercalarie a diecceseloru vacante; proiectulu densului tientesce intr'acolo, cá dîsele venite sa se administreze de ministeriulu financialu si sa se folosésca spre acoperirea speseloru a acestui ministeriu.

Min. de culte Eötvös: cestiunea e, adeverata e afirmarea, ca folosirea veniteloru intercalarie spre scopuri bisericesci e nelegala?; oratorele crede, ca in totu Corpus Iuris nu esista o lege, care se dispuna despre venitele intercalarie. Art. X. a pârtiei prime din tripartitu determina, ca regele e succesorulu episcopiloru reposati; art. XI. care se póte numí Magna Charta a episcopatului magiaru nu contiepe nimic'a despre venitele intercalarie. Conformu unei dispusetiuni a lui Iosifu II din 1783 s'au transpusu venitele intercalarie in fondulu religionariu, Franciscu a dispusu in an. 1793, ca venitelele respective sa se folosésca numai spre scopuri bisericesci, din anulu 1855 se tienu iéra-si de fondulu religionariu; vorbitoriulu promite, a propune in scurtu tempu unu proiectu de lege despre intrebuintiarea veniteloru intercalarie.

Se intinde o desbatere lunga si sgomotósa, la care iau parte B. Halász, Iranyi V. Szilagyi, C. Ghyczy, Madarasz, Csiky Tisza si Berczenczey; toti acesti'a sprigionescu propunerea lui Ludvigh.

Propunerea se pune la votare si se respinge.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

In siedinti'a din 16 Febr. se cetesce si autentica protocolulu.

La ordinea dîlei e desbaterea despre bugetulu ministeriului de culte si instructiunea publica.

Referentulu comissiunei financiale Cautz recomenda votarea preliminarielui.

S. Popu presinta urmatoriulu proiectu de conclusu: conformu art. de lege 44 din anulu 1868 sa se provédia preliminariele an. 1870 cu suma de 12,000 fl. spre infiintiarea unui gimnasiu de statu, românu, in Siomcut'a-mare.

C. Ghiczy combate influinti'a clerului catolicu asupr'a instituteloru de crescere si afirma, ca déca acésta influintia, care e daunósa nu incéta, va capetá sub ostfeliu de conducere tinerimea o crescere, care nu va ajunge nivelulu secululi nostru; oratorele combate si interpretarea, ca fondurile scolastice aru fi catolice si au a se folosí numai spre scopuri catolice. Cea mai mare parte a diseloru fonduri e posessiunea tierei intregi si prin urmare trebuiescu folosite spre scopuri comune. Ghyczy desprobéza mai departe dispusetiunile proprie ale ministrului in privinti'a scóleloru gimnasiale si lu provóca a-si rectificá procederea.

Fr. Pulszky: fiindu inca in Americ'a amu intrebatu barbati notabili de acolo, de unde provine aceea impregiurare, ca statele unite si-au eluptatu in tempu asiá de scurtu o asiá buna stare. Mi s'au respunsu: la noi nu póte marginí nici chiaru congresulu libertatea religiunaria, presa etc. etc. Acést'a a-siu dorí-o chiaru si in patri'a nóstra.

Statulu nu are dreptu, a se amestecá in afaceri bisericesci, fia ea catolica, israelita séu oricare. Pâna cându, dice oratorele la finea vorbirei sele, se amintesce in parlamentulu natiunei magiare de confessiuni, pâna atunci patri'a nu va inflorí.

C. Bobory: Óre cându a fostu biserica factorele principale a culturei; astadi a incetatu missiunea acést'a a bisericei prin urmare nu mai are dreptu a pretinde dotatiuni asiá de mari.

I. Schwarz: regimulu e licâulu popiloru; majoritatea fu corupta de popi prin bani, (presiedintele provóca pre vorbitoriu la ordine), vorbitoriulu presinta urmatórea propunere: desbaterea despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica se amâna pâna la finea lui Martiu, se insarcinéza inse min. a presentá casei unu conspectu statisticu despre stadiulu instructiunei popularie.

Siedinti'a se incheia la 2 1/2 óre.

In siedinti'a din 17 Febr. se autentica protocolulu siedintiei de ieri; presiedintele anuncia o petitiune si ca repr. Fr. Harkányi si-a presintatu mandatulu; Zsedényi preda 153 de petitiuni de ale israelitiloru ortodocsi din Ungari'a, cari róga cas'a, a nu impune conclusele congresului israelitu aceloru comune, care nu consimtiescu cu ele. Petitiunile se tramitu comissiunei de petitiuni.

Dupa ce si-a votatu cas'a bugetulu seu trece

la ordinea dilei, la care e continuarea pertractârei despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica.

P. Hoffmann constatéza, ca vorbirea lui Ghyczy e basata pre dóue principie fundamentale: Legislativ'a se aiba influintia asupr'a administrârei si transferârei fonduriloru catolice si fundatiuniloru, autonomi'a catolica sa nu se organiseze fâra sciinti'a si consemtiementulu legislativei. De óre ce ministrulu de culte administréza fondurile din cestiune, trebuie se scie camer'a, ce face ministrulu. Dupa parerea lui Pulszky, fondurile scolastice suntu averea statului; acést'a este pré multu, câci cas'a nu cunósce natur'a deosebiteloru donatiuni. In fine dice Hoffmann ca tempulu acel'a inca n'a venitu, in care legislativ'a se nu vorbésca despre religiune. Intre altele e unu pasiu necesariu, de a cercetá si esamená natur'a diferiteloru fonduri si fundatiuni.

Min. Eötvös respunde prin o vorbire lunga la tóte observârile si reflectârile mai insemnate facute in siedinti'a de ieri si astadi; intre alte dice min. ca autonomi'a bisericésca e unu spriginu mare libertâtiei constitutiunale din Ungari'a. Spre normarea referintiei intre statu si biserica ducu numai dóue câli: séu se amesteca statulu in afacerile tuturoru confessiuniloru de o potriva séu nu considera afacerile confessiuniloru. Casulu primu corespunde principieloru francese din anulu 1789, celu din urma e parerea dominante din Americ'a si Sveti'a. Min. se alatura celei din urma. Ce se tiene de fonduri si fundatiuni se mira ministrulu, cum de antevorbitorii vinu la astfeliu de conclussiuni; densulu a presentatu la tempulu seu computulu finale comissiunei financiale si fia-cârui representante. In modulu acest'a 'si continua ministrulu sub aplause repetite vorbirea sea cea bine simtita si precugetata.

(continuarea sied. va urmá.)

Sabiiu, in 6/18 Februariu 1870. Este unu adeveru, de care nimenea nu se póte indoí, ca, in nesciinti'a nóstra spre cultura, avemu datorintia imperativa, a nu uitá de educatiunea si instructiunea secsului femeescu, de care aterna parte mare venitoriulu poporului nostru. Impregiurârile nóstre cele grele inca n'au iertatu, a se dá unu aventu corespundietoriu acestui ramu alu educatiunei si instructiunei; dara fiindu convinsu, ca poporulu românu, si cu deosebire inteligínti'a lui este petrunsa de trebuinti'a cea urginte a acelei'a, nu voiu se intru mai adencu in acestu obiectu, ci me voiu marginí a dá espressiune simtieminteloru mele de bucuria, vediendu intre altele si aici unu inceputu frumosu pentru realisarea ideei indegetate mai susu. Esamenulu fetitieloru din scól'a de fete de aici, subventiunata din parte „Reuniunei femeiloru române din Brasiovu prin salarisarea unei invetiatórie si prin premiarea a unui invetiatoriu, si spriginita din partea comunei bisericesci gr. or. din cetate prin cederea gratuita a unei localitâti potrivite, s'a tienutu eri sub presidiulu p. parochu locale. Erá unu aspectu fórte dragalasiu, a vedé pre cele 23 eleve ale acestei scóle, imbracate si gatite curatu, cu fetiele vesele dandu respunsurile din obiectele prescrise, in cari le instruise dlu clericu I. Vintieleriu. Ceea ce me surprinse inse mai multu, fura lucrurile cele frumóse de mâna: camesi, peptarele, ciorapi, legaturitie si alte multe impletituri si cosaturi, cari copilele nu numai le facusera preste semestru in scóla, ci cari le faceau in teoria si pracsa chiaru in esamenu inaintea ochiloru privitoriloru, dovedindu astfeliu nu numai silinti'a, ci si desteritatea si metodulu celu bunu alu d-nei invetiatórie Mari'a Georgevici. Fia, cá se resara prin multe comune române astfeliu de scóle de fetitie, conduse de astfeliu de conducatori din sinulu natiunei si bisericei nóstre, si se nu mai fimu constrinsi, a incredintiá fetitiele nóstre, precum se intempla inca in multe pârti, cu deosebire ale Banatului si Ungariei, la femei straine, cari spre nereparabile dauna a natiunei nóstre nu suntu in stare nici a le instruí in modu cuviinciosu, nici a le educá in spiritu natiunale si bisericescu!

Sighisiór'a 5/17 Fauru 1870.

Domnule Redactoru! De mai multu tempu unu corespondinte zelosu din Sighisiór'a alérga cu nespus'a truda, a culege lauri pre câmpulu publicisticei, dându cându in „Gazet'a Transilvaniei," cându in „Telegrafulu Românu," câte unu t'petu regusitu asupr'a grozaveloru lucruri, cari dupa densulu se seversiescu in comun'a bisericésca si in protopresviteratulu Sighisiórei.

Noi vomu reflectá de asta-data numai la corespondinti'a lui din numerulu 2 alu „Tel. Rom.", subsemnatu cu X care in matematica insemnéza o marime necunoscuta.

Dóue grupe de ómeni suntu asupr'a câror'a indrépta X. sagetile sele: unii suntu preotii acestui tractu, iéra cela-laltu in specialu protopresviterulu, ce sta in fruntea lui. Se vedemu daru, care suntu crimele, pentru care coresp. trage pre acestea persóne cu atât'a arogantia de atâtea ori inaintea forului publicitârtiei.

Acus'a lui cea dintâiu este aceea, ca preotii acestui tractu suntu cu totulu nepasatori fatia cu afacerile scolastice. Departe de mine, a me face aperatoriulu nepasârei cui-va câtra afacerile publice si cu deosebire câtra cele scolastice, care cu deosebire astadi ceru dela noi incordarea tuturoru poteriloru. Inse tocmai pentru acést'a a trebuitu se me indignézu si eu, cá si ori-care altu nepârtenitoriu, vediendu patim'a, cu carea X prinde tóta ocasiunea, a inferá preotímea acestui tractu, carea mai vertosu aru fi meritatu imbarbatare si spriginu. Eu din parte-mi credu, ca cele trei conferintie tienute la Sighisiór'a in 21 Sept., 24 Oct. si 3 Decembre 1869, precum si multele concluse salutifere, aduse de ele, nu vinu a spriginí, ci din contra a combate asertele lui X, câci acelea nu dovedescu indolentia, ci din contra tocmai activitate si zelu spre inaintare, si este unu ce de totu strainu, a recriminá de indiferentismu pre preotii unui cercu, cari nu pregeta a se aduná intr'unu patrariu de anu la 3 conferintie in cause scolastice! Iéra déca unulu séu altulu din preotii tractuali séu din caus'a bólei séu pentru vre-o pedeca obvenita totu din oficiu, séu din caus'a vre-unei alte ne,utintie, câci suntu legiune, n'a potutu luá parte la vre-un'a din acestea conferintie, apoi dlu X cá omu fórte versatu in jurnalistica si fórte interesatu de causele scolastice, me miru, cum a potutu trece cu vederea, ca asemenea absentie obvinu, si dupa firea lucrului trebuie se obvina la tóte conferintiele. Si déca d. e. preotii luterani, cari posedu portiunile cele bune canonice, cari tragu cu sutele si cu miile salariele loru, cari pentru calatoriile loru oficióse pâna la cetate primescu dela comune cai si caru, ba inca dóru si diurne, cari in fine au pretotindini capelani substituti, totusi fórte arare-ori potu participá cu totii la asemenea conferintie, — unu lucru despre care dlu X se póte convinge pré usioru din repórtele publicate prin diuarie: apoi cum nu se sfiesce a aruncá pétr'a cu atât'a malitia, ba chiaru si cu batjocura si despretiu asupr'a sirmanei nóstre preotimi gr. or., carea pre de o parte este atâtu de ingreunata cu oficiele sele, iéra de alta parte atâtu de miserabile remunerata, incâtu multi dintre densii din venitulu parochiale nu suntu in stare a-si face unu rendu de reverende? Nimicu mai usioru dle X decâtu a critisá si calumniá, daru nimicu mai greu decâtu a face!

De aceea mai cu cuviintia aru fi, cá se ajuti cu sinceritate la radicarea stârei materiale si intielesuale a acestei preotimi, decâtu, abusându de publicitate, a-ti bate jocu de dens'a.

Inse nu de afacerile scolastice lu dóre pre dlu X, ci numai de ambitiunile sele personali; pentru ca altmintrea aru fi referitu publicului resultate positive si lucruri obiective despre acele afaceri, si nu s'aru fi legatu de nesce cuvinte vorbite nu in siedintia, ci intr'unu discursu privatu familiaru, si nu in intielesulu celu schimonositu, ce li-lu da X, ci intr'unu intielesu cu totulu sinceru si bine-voitoriu. Preotulu respectivu, carele de altmintrea este unulu dintre cei mai apti ai acestui cercu, a disu in discursu privatu câtra cine-va unu cuventu neprecautu, ce sémena póte cu celu reprodusu de X; inse intielesulu nu a fostu acel'a, prin carele X va se infereze pre acelu preotu de inimicu alu luminârei poporului, ci a fostu acel'a, cá se nu se impuna poporului, dintr'odata mesuri pré aspre si greutâti pré simtibili in privinti'a scólei, câci altmintrea elu si intentiunile cele mai bune ale conducatoriloru sei le va resplatí cu ura, neascultare si renitentia. Si au dóra nu au multa valóre cu-

---

FOISIÓRA.

Cum se muta casele in Americ'a.

De multu cetimu, ca americanii cându au lipsa de a oblí o strada séu a arangiá mai bine o curte prin mutarea unei case, ei nu facu cum se intempla acést'a la noi in Europ'a, adeca sa se ia josu acoperisiele si apoi sa se rumpa murii si sa se cladésca din nou, ci ei le impingu la loculu, ce li se pare mai potrivitu, intregi asiá cum suntu, fâra de a sterní pre locuitori din ele nici pre unu momentu. Si ací trebuie se cugetâmu, ca nu e vorb'a de case mici de lemnu, ci de edificie mari, cu stagiuri mai multe. Chicago este cetatea, ce ne da mai multe esemple de mutâri de case inse mai multu in directiune verticale.

Instrumentele intrebuintiate la operatiunea mutârei de case suntu siurubele. Aceste se asiédia sub edificie mari in distantia egale, dara si ele sub unu gratariu de lemnu tare, din bârne gróse, care gratariu vine nemijlocitu sub fundamentulu edificiului. Posetiunea siurubeloru sub gratariu e verticale. Miscarea tuturoru trebuie se fia deodata, si precum se inaltia ele in rosturile loru se radica si edificiulu, fia acel'a câtu de greu.

In Chicago, o cetate care dela 1830 a crescutu asiá de tare, incâtu la 1867 avé 230,000 locuitori, a trebuitu cá strade intregi sa se supuna operatiunei acestei'a, ce e dreptu numai in directiune verticale, pentru ca altmintrea nu erá cu putintia sa se desvólte mai departe cetatea. Casele, ce e dreptu, acolo suntu usióre in asemenare cu altele din alte cetâti, pentru ca numai murii de din afara suntu de piétra si caramida, cei'a-lalti, cari formézа despartiemintele edificiului in odâi etc. suntu de lemnu; iéra urlóiele suntu asiediate pre nisce consóle de lemnu. Dara otelulu Brigg, unu edificiu din cele mai colosale, este o dovéda ca usiuratatea nu vine a se luá in consideratiune nici de cum, ca acestu edificiu a fostu impinsu la délu, in directiune verticale, mai multi coti.

Unu altu esemplu inse ne arata ca si in directiune orizontale, ceea ce e si mai greu, se potu impinge edificiele si asiá stradele strimbe in tempulu acest'a se potu oblí, fâra a se derimá si fâra de a scóte pre locuitori din trensele. Esemplulu despre care voimu a scrie s'a petrecutu in Boston. Ací erá neaperatu de lipsa, ca unu otelu, Palham numitu, sa se derime séu sa se impinga vre-o patru-spre-diece urme mai inapoi. S'a calculatu ca ce aru fi mai eftinu: sa se derime otelulu si apoi sa se edifice de nou, séu sa se impinga distanti'a receruta, asiá intregu cum erá otelulu. Césta din urma s'a vediutu mai eftina si asiá ómenii s'au apucatu de lucru. Indoieli erau multe, pentru ca edificiulu are siepte stagiuri si acopere o suprafatia de 5800 stângini patrati. Povér'a erá pretiuita preste 100,000 mâji afara de mobile care avéu se remâna in odâi in decursulu operatiunei. Dara si ómenii nu au parasitu edificiulu; ba nici afacerile loru nu au fostu intrerupte, pentru ca si ap'a trebuinciósa si gasulu se conducea prin tievi de gummi din tievile stradei.

Operatiunea insa-si a fostu asiá: Calea ce trebuiá sa o faca edificiulu a fostu podita cu lespedi mari de granitu. Preste aceste zîdu in cementu si preste aceste sine de feru, cam câte trei urme departe unele de altele. Sub fia-care zîdu alu edificiului au venitu suluri de feru de 1½ policari grosime, desu lânga olalta. Intre aceste se verira darabe de lemnu de unu policariu. De asupr'a suluriloru iéra vinu sîne de feru si preste densele lespedi de pétra icuite cu unu feliu de pétra móle si legate cu cementu. Giuru impregiurulu edificiului se punu probase (Rahmen) tari de lemnu, cari suntu legate prin rude de feru crucisiu si curmedisiu prin edificiu. Impingerea se face prin siurube. Dinapoi'a edificiului s'a sapatu o asiediatura plana. De paretele acestui'a s'a lipitu o bârna mare si de acest'a se radimara 72 de siurube, cari se siurubau din rostulu loru spre edificiu. Edificiulu intregu erá asiediatu pre 904 suluri.

Preparatiunele aceste au duratu trei luni de dile, pre cându impingerea, respective mutarea casei s'a facutu in patru dile si a avutu lipsa de patrudieci de lucratori.

Spesele mutârei facu 30,000 de dolari. Era celu mai mare edificiu, mutatu in modulu acest'a, ceea ce a facutu sensatiune chiaru si in Americ'a.

Eata la ce resultate duce cultivarea industriei.

vintele acestea? Déca d-ta, die X, cá teoreticu credi, ca caus'a scolara se póte pune in picióre asiá de usioru, precum se punu literele pre harthi'a unui protocolu conferentialu séu clevetele pre harthi'a unei corespundintie jurnalistice, apoi eu dupa o pracsa indelungata nu me potu alaturá lânga fericit'a d-tale credintia.

Iéra déca d-ta nisce cuvinte neprecumpanite familiari, scapate afara de siedintia, le spionezi, le prindi, le schimonosesci sî apoi le dai publicitâtiei, apoi prin acést'a nu dovedesci ali'a decâtu aceea, ca nu esci demnu de increderea, cu carea ai fostu intempinatu pâna acum!

Dupa aceea imputa X unoru asesori protopopesci, ca n'au voitu a subscrie conclusele conferintiei, macaru ca acelea au fostu aduse prin aclamatiune.

Aici die X, concede-mi a-ti marturisí, ca-ti suntu fórte verdi judecâtile asupr'a consultâriloru publice; pentru ca pracs'a inmiitu au doveditu, ca tocmai decissiunile adose prin aclamatiaune suntu cele mai suspicióse sî mai dubie, sî cu mai multu dreptu ti-aru puté face respectivii nevotanti d-tale imputare, câci cá omu invetiatu ai aperatu aclamatiunea, cu tóte ca unu membru au facutu mai de multe ori propunerea, ca nu prin aclamatiune, ci prin votare formala sa se aduca concluse.

Inse espunendu corespundintele pre preotii nostri cá nepasatori, ba cá contrari causei scolarie, carea de altmintrea, sciu de siguru, (din date oficióse statistice), ca nu este nici decâtu intre cele din urma din archidiecesa, 'si facuse pensulu numai de jumetate; trebuiá acum se urmedie laud'a sî glorificarea propria pentru meritele cele mari ale d-sele, care lumea cea rea, nemultiamitória inca nu voiesce a i le remunerá nici barem prin vre-unu articulutiu jurnalisticu. De aceea firesce erá de lipsa, se sî le trambitedie X insusi, sî inca nu numai in „Tel. Rom.," ci sî in „Gaz. Trans.," ca nu cumva se remana vre-unu coltiu de tiéra, care se nu le cunósca.

Sî asiá lânga meritulu, ca a produsu fapte maretie, X adauge inca unu meritu: acel'a adeca, ca se face elu insusi istoriografulu fapteloru sele. O lume, lume! Doi „intieleginti" Sighisioreni aduna in celu mai mare secretu, fâra scirea preotiloru, invetiatoriloru (?) sî fruntasiloru vre-o câti va ómeni in crijma, platescu vedre de vinu din fondulu X sî astfeliu punu temeiu, pre bancele crijmei, unei „s c ó l e," in carea sa se invetie Ddieu scie ce, dara multe de tóte, precum dîce X, ca a facutu preotulu luteranu din comun'a Danesiu. Dupa aceea se ducu „profesorii" sér'a prin vecinatâti, aduna pre barbatii cu pipele, pre muierile cu furcile, pre copii cascându gurile sî sgriburindu de frigu pre dupa cuptoriulu cutâroru case, ducu tablitie sî stile, ca se invetie pre ómeni carte, se-i lumineze, la lumin'a taciuniloru, se-i scótia din intunereculu, in care voru se-i tiena popii; dupa acea le scriu inainte numele, le pórta mân'a, cá se faca dintr'odata mânjiturile acelea, fâra de a-i fi invetiatu mai nainte literile; apoi se spunu glume, anecdote, povesti, sî in fine dupa dóue séu trei „prelegeri" profesorii dau vacantia pre tempu neotaritu, câci ómenii ridiendu sî batându-si insisi joculu de scóla sî de invetiatori, despre cari nu sciu, ca glumescu séu voru ce-va seriosu, se risipescu, sî „scól'a" remâne sî fâra scolari si fâra invetiatori, câci zelulu au evaporatu preste nópte.

Eata, domnule Redactoru, scól'a cea mare din Sighisiór'a! Sî totusi unu preotu, omu alu intunerecului sî alu regresului, au cutezatu, a desmentá pre poporu in biserica dela acésta „scóla" gloriósa! Ce pecatu! Ce crima!

Iuse glum'a la o parte! Asiá numit'a scóla, o idea póte ca buna in sine, inse gresîta sî devenita caricatura prin miserabil'a ei esecutare, se nescocise ca cine scie ce complotu in celu mai mare secretu, se incepuse cu aldemasie fórte dubie prin cârcime, sî apoi se continuase prin unghiuri; de aceea, déca acelu preotu aru fi abatutu pre poporulu seu dela asemenea conventiuni, alu câroru sfersîtu erau se fia negresîtu capetele sparte sî temnitiele, si-aru fi implinitu datorinti'a sea pastorala, sî portarea lui aru meritá aprobarea din partea tuturoru celoru intielepti. Inse desmentarea acést'a, carea minunatulu X dupa minunatulu seu limbagiu o numesce „a nóu'a minune intru nóue sute de ani," nu a privitu la scól'a diplomatico-juridico-eclesiatico-universala, ci la alta causa a poporului. Sî adeca, in intielesulu statutului congresuale, sinodulu parochialu trebuie anunciatu in biserica cu 8 dile mai nainte, sî parintele protopopu o a facutu acést'a, provocându pre poporu, cá se vina in numeru câtu mai mare la darea socoteleloru bisericesci, cá astfeliu se aiba scire cu totii despre starea materiala a bisericei sî se nu clevetésca unulu séu dupa obiceiu prin adunâri de sér'a asupr'a curatoriloru, ca manânca banii bisericei sî altele de feliulu acest'a. Nu, d. X, nu protopopulu invinuitu de d-ta v'a stricatu „scól'a," ci aceea a decadiutu sî disparutu prin ins'a-si debilitatea sea, adeca prin mesurile cele cu totulu gresite ale deprindiatoriloru.

(Va urmá.)

P e s t 'a, 6/18 Februariu 1870.

Domnule redactoru! Escriendu-se alu 6-lea c u r s u t e l e g r f i c u: credu, ca „publicatiunea" respectiva din fói'a oficiósa „Buda-Pesti Közlöny nr. 39) v'a sî atrasu atentiunea d-vóstre.

Unu estrasu din fói'a acést'a nu va fi de prisosu.

1. Cursulu se va incepe in 4 Aprilie 1870 st. n. in Pest'a, sî se va finí in 4 Iuliu 1870 st. n.

2. Terminulu de suplicare pentru primire in cursulu acest'a e pusu pre 9/21 Martiu 1870. Suplicele sa se adresedie câtra „sectiunea III/3 a ministeriului r. u. pentru agricultura, industria sî comerciu.

3. Dela cei ce dorescu, a fi primiti in cursulu telegraficu, se recere:

a) se aiba etate intre 18 sî 30 ani — (estrasu din protocolulu botezatiloru);
b) se fia absolvatu celu putienu 6 clase gimnasiale séu reale, séu sî vre-unu institutu militariu de u n u rangu cu aceste clase — (atestatu scolasticu);
c) se fia de constitutiune trupésca sanatósa — (atestatu medicalu);
d) se aiba purtare buna — (atestatu dela autoritatea competinta civila).

4. Sa amintésca, care limbi posiede.

5. Cei ce suntu in oficiuri la alte ramuri ale servitiului de statu, se-si inaintedie suplicele prin mijlocirea chefului respectivu.

6. Suplicantii fâra cualitâtile acestea, séu suplicele, ce n'aru fi indiestrate cu tóte atestatele prescrise, sî presentate pâna in terminulu prefiptu (9/21 Martiu a. c.), — nu se voru luá nici decum in consideratiune.

R o m a n i 'a.

S o c i e t a t e a „R o m a n i 'a i n d u s t r i a l e."

La intrunirea dela „Pomulu verde," tienuta in diu'a de Vineri, 23 Ianuariu 1870, s'a luatu otarirea, ca statutele acestei societâti sa se depuna atâtu pre la diferite starostii, câtu sî pre la acei'a din domnii, cari aru bine-voí sa se insarcinedie a face subscriitori pentru intocmirea acestei importante institutiuni.

Subsemnatulu dara, cá unulu ce amu avutu onórea sa presidezu acea intrunire, amu crediutu ca este bine se dau publicitâtiei numele persóneloru la cari se afla depuse acele statute, pentru cá se scie unde potu sa se inscrie acei ce voru binevoí se faca parte din societatea „Romani'a industriale."

Suntu convinsu ca nu e românu, care se nu dorósca din anima inflorirea industriei, comerciului sî agriculturei nóstre, sî de aceea credu, ca toti o sa se intréca a intrá, câtu mai curendu, in acésta mare asociatiune, care are de scopu a face cá, atâtu prin guvernu câtu sî prin ea insasi, sa se imbunatatiésca economi'a natiunale.

Prin guvernu, ea voiesce se ajunga la acésta tienta prin dóue mijlóce legali sî pacinice:

1. Indemnându pre autoritate se ia dispositiuni pentru desvoltarea comerciului si industriei române;

2. Protestându, prin petitiuni in regula, la tóte corpurile constituite ale statului, contr'a oricârei mesuri vatematórie economiei natiunale.

Prin ea insasi, societatea va incuragiá sî va intarí comerciulu sî industri'a româna:

1. Prin consumatiune. — Toti membrii ei se angagiaza pre onóre ca, atâtu prin obiectele de consumatiune câtu sî pentru cele de productiune, se dea totu-déun'a preferintia negutietoriloru români, cându acele obiecte se voru gasí la vendietorii straini cu acel'a-si pretiu sî de aceeasi calitate.

2. Prin infratire. — Societatea fiindu impartita intr'atâtea sectiuni, câte judetie suntu in tiéra, unu membru dintr'o sectiune, transportându-se pentru afacerile sele comerciali séu industriali intr'o sectiune din alta localitate, dupa simpl'a presentare a cuitantiei de plata anuale a cotisatiunei sele, póte comptá pre concursulu comitatului de acolo, care e detoriu sa-i dea tóte informatiunile, de cari aru avé trebuintia sî se-i procure inlesnirile putinciose pentru seversîrea aceloru afaceri.

3. Prin creditu eftinu. — Cas'a societâtiei, in marginea fonduriloru de care va dispune, va imprumutá pre asociati numai cu dobend'a de 7 la suta pre anu.

4. Prin deprinderea producatoriloru la economia. — Pentru acestu scopu, cea dintâiu grigia a societâtiei, dupa constituirea ei, va fi de a fundá o casa de economia, curatu romanésca, pre base solide sî cu autorisarea guvernului.

5. Prin premiuri. Pentru stimularea muncitoriloru, se va face concursuri si espositiuni pentru diferitele ramuri ale industriei sî se va da ca premiuri instrumente perfectionate, cari se serve concurentului in meseri'a, ce esercitéza.

6. Formându in fine, maiestrii in diferitele ramuri de industria. — Societatea va tramite cu chieltuiél'a sea pre câtu mijlócele îi voru permite, pre cei mai intieligenti dintre producatorii români, cá sa se perfectioneze prin atelierele straine.

Directiunea unoru operatiuni atâtu de importante este incredintiata unui consiliu destulu de numerosu care, dupa statute trebuie se fia alesu dintre ómenii cu specialitâti sî cu greutate in societate. Apoi, in ceea ce privesce asecurarea fonduriloru, se mai prevede unu casieriu cu o garantia positiva in raportu cu sumele din casa.

Cá se póta inse acésta societate lucrá cu putere, trebuie ca numerulu membriloru sei se fia totu atâtu de mare pre câtu suntu de maretie scopurile ce ea î-si propune se realisedie. Pentru a participá la o opera nationala atâtu de remarcabile, nu se cere decâtu neinsemnatulu sacrificiu materiale alu unei cotisatiuni de celu putienu 50 bani pre luna. Se primesce cu cea mai vie placere concursulu dómneloru cari, dupa statute, au tóte drepturile celoru-lalti asociati, afara de drepturile de alegatoriu sî cligibilu.

Crediuiu de trebuintia a dá aceste mici esplicâri pentru acei ce nu voru fi cunoscendu inca scopulu sî insemnetatea societâtiei „Romani'a industriale."

Dupa acestea, socotescu ca nu mai este trebuintia de nici unu indemnu. Acésta asociatiune este indestulu de romanésca, pentru cá se atraga pre toti adeveratii români. Me mârginescu déru acum'a in, a notá numai numele persóneloru la cari suntu depuse statutele cu liste de subscriere:

(Urméza subscrierile.) din „Inf. buc."

Ieri sér'a avù locu in sal'a Slatinénu splendidulu banquetu, oferitu dlui I. Bratianu de comerciulu sî industri'a capitalei. Din partea celoru ce oferiau banquetulu se purtara trei toaste bine-simtite, I-lu pentru M. S. Domnitoriulu sî cele 2 pentru D. I. B., sî mai alesu celu de alu treile fórte aplaudatu. D. I. C. Bratianu respunse apoi prin o cuventare de aprópe o óra, prin carea in mijloculu a repetate salve de aplause, espusa vederile d-sele asupr'a situatiunei. Suntemu fericiti a vedé ca conclussiunile acestui barbatu politicu suntu tocmai ale fóiei nóstre, carea dela inceputu a strigatu: nu invinovatíti tronulu de relele ce se facu, nu cugetati numai la resturnâri, ci spuneti tronului pasurile de care suferiti, spuneti-le pre câile legali ce prevede constitutiunea, sî fiti siguri ca tronulu, audindu sî tiér'a pre lânga D. V. Boerescu, va da ascultare tierei.

D. I. Bratianu espusa ce aspectu are camer'a sî care e aspectulu capitalei. In camer'a sumedenii de partidi ori grupuri politice sî in capitala, adormire. Ce a-ti facutu D-vóstra, care ve plângeti de tronu, intréba D. Bratianu, ca se scie tronulu care ve suntu nevoile sî durerile? Vediut'au M. Sea alti individi urcându treptele palatului seu, de câtu pre intriganti sî pre cei, carii suntu adeverata causa a releloru?

D. I. Bratianu se radica contr'a faptului esistintiei atâtoru partidi in camera; d-lui esplica cu multu simtiu ca natiunea nu e neci rosia neci alba, ci ca ea voiesce mai multu economia in finantie, nearuncarea

de noi biruri, discentralisarea si autonomi'a comunale. — Aréta ca comerciulu si industri'a fâra banci de comerciu si case de creditu, voru fi nabusîte de comerciulu evreu si germânu, care dispunu de asemene banci si credite, si termina apelându ca toti se inconjóre tronulu, se-i spona ce voesce tiér'a si ca se fia siguri ca tronulu românilorn va fi cu tiér'a — Lungi si prelungite aplause coperira aceste intielepte apeluri ale dlui I. Bratianu.

D. Stolojanu purtà apoi unu toastu din partea Craiovei in onórea dlui I. Bratianu.

D. V. A. Urechia, luându cuventulu : dise intre altele :

Adeverulu e unulu ; si sórele este unulu; déru multiple suntu radiele sórelui si multiple câile care ducu la a d e v e r u. Ceea ce numimu grupuri politice, suntu individi care pre câi diverse tindu la acel'a-si scopu : adeverulu. Vorbescu de grupurile liberali care cauta adeverulu cu sinceritate. Intre aceste grupuri diferinti'a e de tempu : iéta totulu.

D. I. Bratianu s'a ingrozitu dîce, vediendu numeratele grupuri politice in care e impartîta camer'a. Are dreptate din punctulu de vedere alu dtale dara au dreptate si acele grupuri : ele suntu radiele aceluî'a-si sóre, pre câi diverse, dupa temperamentu si dupa impregiurâri, ele mergu spre acel'a-si scopu. Ele suntu fractiuni, grupuri cari constituescu unu batalionu imensu, batalionulu natiunei si alu victoriei : nu e desbinare, pentru ca batalionulu e compusu de individe si de gruguri. Arborati drapelulu liberalismului, alu romanismului si veti vedé cum batalionulu sacru va fi reunitu spre a-si face datori'a !

Dupa d. Urechia carele vorbí in numele grupuriloru liberale, câror'a li se facuse onórea invitârei la banquetu, vorbí cu multa tineretia si in aplause bine meritate d. Fortunatu, in numele junimei si in onórea dlui I. Bratianu. Mai luara cuventulu si alti oratori, dintre carii d. C h i t z u fu aplaudatu fórte multu de asistenti.

La 10 óre sér'a dura anche serbarea.

„Inf. buc.“

Varietâti.

*** C o m i s s i u n e a d e r e c l a m a t i u n i i n a f a c e r i d e d a r e a d e v e n i t u r i s'a alesu eri de adunarea representantiloru din municipiele ce se tienu de directiunea financiale a Sabiiului. Acésta adunare a fostu adunata pâna ieri si a duratu vre-o trei dîle. Membrii comitetului suntu : dd. Dionisiu bar. B a n f f y din comitatulu Albei inferióre, E. I e c h i m u din comitatulu Hunedórei. Suplenti suntu alesi : Franc. N é m e t h din comit. Albei superióre si Carolu S c h o c h t e r u s din Sabiiu. Comissiunei se dede de câtra regimu apoi doi barbati de incredere in persónele dloru Ioanu B r o t e din Sabiiu si Stefanu C i o n g r a d i din Sieic'a-mare. Presiedinte alu comissiunei e bar. K o n r a d s h e i m.

*** P o r t a r e d e a r m e. „Hr. Ztg.“ are in numerulu seu de eri unu articulu in care se face istoriculu pasu-pórteloru de arme introduse in tempulu stârei de assedia (1852), dupa revolutiunea din anii 1848—1849. Patent'a emisa de atunci nu a fostu delaturata, dara tacendu guvernulu a toleratu cumperarea de arme si fâra pasuportu, mai cu séma dela 1863/4 incóce. Acum din seninu se vede punerea in lucrare a acelei patente si dupa cum afla „Hr. Ztg.“ numai in pârtile locuite de sasi si de români, dara nu si asupr'a secuimei si a nobililoru din comitate. Provóca pre deputatii sasi a face interpelatiune in dieta in privinti'a acést'a.

*** T e m p u l u. Dupa ce unu sîru de mai multe dîle a fostu tempu domolu si s'a topitu o parte mare din neaua, de alalta séra a intratu unu tempu fórte schimbaciosu : ventu cu ninsóre, si ventu cu sóre.

*** (V a g o n e i n c a l d î t e.) Directiunea drumuriloru de feru de statu a decisu a incaldî vagonele de persóne cu aburu. Mesur'a acést'a se estinde si asupr'a vagoneloru classea III.

*** Cloroformulu cá mijlocitoriu la declararea crimeloru. Cloroformulu este cunoscutu de unu mediu ce adórme si ameliesce. Pâna acum cloroformulu s'a aplicatu la pacienti, câror'a li se facea vre-o operatiune, pentru a fi adormiti se nu simtia cumplitele dureri legate de operatiune. De curendu inse s'a constatatu in Newyork, ca cloroformulu este aplicabile si in declararea crimeloru de fâptuitori. Anume unu barbatu cu numele Bukhout a omoritu pre femea sea si pre unu vecinu, dimpreuna cu unu fiiu alu lui. De atunci acestu Buckhout se aréta a fi nebunu fâra cá medicii sa se póta convinge, déca densulu este nebunu intr'adeveru, séu numai se face. Pentru a se lamuri bine acést'a impregiurare, medicii decisera a veni la resultatu prin intrebuintiarea cloroformului. Ei combinara astufeliu : déca cineva este treditu din lesinu prin cloroformu in primele momente ale desceptârii, memori'a sea este inca amortîta, si unu asemenea individu se da pre facia. Experimentulu s'a facutu in sal'a tribunalului. Buckhout paré ca presimte, ce are sa se intemple, si se smulse din tóta puterea sea de a nu aspirá cloroformulu. In fine elu fu legatu bine si adormí in graba. Pâna ce se desmetí pucintelu, trecu mai multa vreme. Elu se uitá impregiurulu seu liniscitu si respundé la intrebârile ce i se adresau, conformu adeverului. In aceste momente elu nu erá nebunu. Déra indata, ce i se desceptà memori'a, elu cunoscù positiunea sea si astupându-'si faci'a cu mânile incepù a plânge amaru. Experimentulu dete resultatulu asceptatu.

*** U n u d i a l o g u c a r a c t e r i s t i c u. Sambet'a trecuta, cându Borlea dechiarà in dieta, cumca va tiené la caus'a natiunale si o va aperá chiaru si déca aru ajunge a umblá, nu numai cu incaltiaminte rele, ci tocm'a descultiu, — câti-va unguri 'si permisera nescari injurie, pentru cari se nascura nisce vorbe intre Stanescu si unu deputatu unguru pre cându esiau din dieta. Mai departe din deretru venea Borlea, iéra inaintea lui mergeau nemijlocitu doi unguri cari nu-lu observasera ca elu li e la spate. Unulu dintre acesti unguri, incepe a blastemá : „Nu-i ajute Ddieu lui Borlea se umble decâtu cu caltiuni rele, séu descultiu.“ — La acést'a Borlea lu bate pre umeru : „Fêrtate ! Nu blastemá ; en cauta, de te convinge ce incaltiaminte bune amu !“ (Borlea cam lungu la picióre ; cu o desteritate de gimnastu i presenta ungurului incaltiamintea inaintea ochiloru) Ungurulu, suprinsu, se scusa : „Amu glumitu.“ — „Multiamimu de gluma,“ fu replic'a lui B. „Alb.“

*** I n s c i i n t i a r e i n p r i v i n t i ' a o p u l u i **„Poesia si Prosa.“** Din caus'a unoru date, cari-mi erau necesarie pentru notele adause la disertatiunea despre literatur'a româna, si cari abiá acum mi le potui procurá tóte, opulu promisu pre lun'a curinte, v a p o t é a p a r é n u m a i c u f i n e a l u i M a r t i u, pentru care intardiare intemplata in favórea opului, ceru si speru indulginti'a on. publicu prenumerante. Numerulu frumosu alu prenumerantiloru, ce mi-a sositu pâna acum, precum si colectiunile, cari dupa informatiunile primite, curgu inca in multe pârti printre români, m e i n d e m n a r a a t i p a r í o p u l u i n 1500 d e e s e m p l a r i e. Dupa ce inse la dorinti'a esprimata de mai multi onorabili dd. prenumeranti, m 'a m u o t a r i t u a t i p a r í l a c a p e t u l u c â r t i e i n u m e l e d-loru p r e n u m e r a n t i, rogu pre toti ocei'a, cari dorescu a avé acestu opu, si cu deosebire pre dd. colectanti, se bine-voiésca a grabí cu tramiterea prenumeratiuniloru, si a me insciintiá celu multu pâna in finea lui Martiu, cá list'a ce voiu dá despre prenumerantii mei, se fia incâtu se póte, completa

Oradea-mare, 19 Febr. 1870.

Justinu P o p f i u.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu :

(Continuare din nr. 12.)

Din T ö k e - T e r e b e s (Satu-mare in Ungari'a) prin dlu Parocho Georgiu A r d e l e a n u dela Românii de acolo, fâra lista speciale, 17 fl.

Din S a l i s c e, prin P. Dan. N é m t i u, curatorulu Al. C â n d ' a si invet. Dim. C h i r c ' a, dela DD.: Par. Daniilu Neamtiu 1 fl. Dimitriu Pavelu 1 fl. Dimitriu Romanu 1 fl. Ilie Begiu 1 fl. Nicolau Pop'a 1 fl. Ioanu Peligradu 1 fl. Petru Hanciu 1 fl. Dimitriu Serbu 1 fl. Ioanu Comsi'a 1 fl. Ioanu Bersa 1 fl. Veduv'a Mari'a Ilie Pop'a 1 fl. Oprea Hanciu 50 xr. Dimitriu Pop'a 50 xr. Veduv'a Ann'a Nicol. Stireciu 50 xr. Ann'a Stanu Gosea 50 xr. Dimitriu Vasiliu Pop'a 40 xr. Ioanu Rodeanu 30 xr. Ana Nicolau Hans'a 30 xr. Nicolau (Zeicu) Rosc'a 20 xr. Stanciu Lapedatu 20 xr. Ilie Peligradu 30 xr. Ilie Dim. Pop'a 30 xr. Ioanu Hertiesoriu 20 xr. Ilie Steflea 20 xr. An'a Ioanu Pop'a 20 xr Georgiu Vâlcu 20 xr. Ilie Begiu 20 xr. Petru Romanu 20 xr. Petru Tempanariu 20 xr. Petru Blotiu 20 xr. Nicolau Siubu 20 xr. Petru Rosc'a 1 sfantiu argintu. Ioanu Avraamu 10 xr. Ioanu Ivanu 10 xr. Ioanu Pop'a 10 xr. Ioanu Peligradu 10 xr. Dimitriu Barbu 10 xr. Dimitriu Racuciu 10 xr. Ioanu Chipara 10 xr. Dimitriu Rosc'a 10 xr. Nicolau Tientea 10 xr. Dimitriu Ciucuru 10 xr. Ioanu Arsenie 10 xr. Procopiu Petrutiu 10 xr. Ioanu Neamtiu 10 xr. Ilie Mosor'a 10 xr. Moise Mog'a 10 xr. Sav'a Borcea 10 xr. Ioanu Herti'a 10 xr. Petru Rosc'a 10 xr. Nicolau Ghibu 10 xr. Oprea Meicote 10 xr. Ilie Morariu 10 xr. Sav'a Rosc'a 10 xr. Ioanu Mocanu 10 xr. Ioanu Caratusiu 10 xr. Mari'a Dim. Valcu 10 xr. Constantinu Steflea 30 xr. Oprea Bucseanu 30 xr. Doctoru Pascu 1 fl. Stanu Banciu jun. 1 fl. Ilie Hociotă invetiat. 50 xr. Dimitriu Iosofu Invet. 50 xr. Bucuru Cupu invet. 40 xr. Dimitriu Chirc'a docinte, 50 xr. Par. Nicolau Racuciu 10 xr. Dela mai multi 8 fl. 10 xr. Sum'a 32 fl. v. a.

Si unu dóue-dieceriu in argintu.

(Va urmá.)

S a b i i u, 6/18 Februariu 1870

Comitetulu.

C o n c u r s u.

Pentru vacant'a parochia gr. or. din Batestiu, indiestrata cu emolumentele de o grâdina, un'a sessiune de pamentu parochialu, 94 de mesuri de cucuruzu si venitulu stolariu dela 94 de case, se deschide concursu pâna in 16 Fauru 1870. Deci doritorii de a dobendí acésta parochia au a se acomodá ordinatiunei consistoriale din 15 Ianuariu 1870 nr. cons. 15 prin care s'au ordinatu jumetatimea din enumeratele mai susu venituri, preotului morbosu la propri'a lui cerere. —

Petitorii suntu avisati recursurile loru provediute cu documentele prescrise in § 131—121 din „Statutulu organicu“ a le substerne dlui protopresbiteru alu Fagetului, Atanasiu Ioanoviciu.

Batestiu, 24 Ianuariu 1870.

in contielegere cu dlu protopresbiteru
Comitetulu parochialu.

(19—3)

E d i c t u.

M a r i ' a l u i N i c o l a u S l a v u din Mohu, Scaunulu Sabiiului, care de mai multu tempu, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu, Nicolau lui Irimie I a n c u, totu din dîs'a comuna Mohu si Scaunu, fâra a se sci loculu aflârei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru, ca la din contra, si in absenti'a ei, se voru otarí, cele de lege prescrise.

S a b i i u in 5 Ian. 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protop. Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioanu P a n n o v i c i u
(10—2) Protopopu.

E D I C T U.

Ioanu P ó s a din comun'a P o r c e s t i in scaunulu Sabiiului, care de 5 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuit'a sea socia, M a r i ' a l u i I s t r a t e L e u c ' a, totu din Porcesci, fâra a sci loculu aflârei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru ca, la din contra, si in absenti'a lui se voru otarí, cele de lege prescrise.

S a b i i u, in 9 Fauru 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protopopiatului tract. Sabiiului alu II-le.

Ioane P a n o v i c i u,
(11—1) Protopopu.

Burs'a de Viéu'a.

Din 11/23 Februariu 1870.

Metalicele 5%	61	75	Act. de creditu	268	70
Imprumut. nat. 5%	71	80	Argintulu	121	35
Actiile de banca	126		Galbinulu	5	84

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru prine. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 14. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 15/27 Februariu 1870.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemінte politice.

Intre ministeriele de financie din ambe pârtile imperiului, cetimu in mai multe diuarie, s'a escatu diferintie, cari nu lasa sperantia, ca se voru poté obli in graba. „P. L.“ nu ne spune mai apriatu cari suntu diferintiele aceste. „Reform“ din Pest'a inse dice in privinti'a acést'a ca cestiunea confiniiloru militarie astadi e mai departe de deslegarea (solutiunea) ei cá ori cându alta-data. Reintórcerea ministrului Lonyay la Pest'a e acompaniata de unu neresultatu. Pretensiunea ministeriului este ca Ungari'a se mai primésca unu adausu la cuot'a de platitu, pre cându din partea min. ung. acést'a se respinge si se pretinde simplu confiniele cá parte intregitória a tieriloru tienetórie de corón'a St. Stefanu. „Presse“ speréza, cu tóte aceste, ca diferintiele escate din afacerea acést'a se voru delaturá in scurtu tempu.

Dincolo de Lait'a se petrecu lucruri interesante. Amu amintitu odata si noi ceva despre o diferintia intre cancelari'a imperiale si intre ministeriulu cislaitanicu despre fondulu de dispusetiune, din care se subventiunéza foile ce se invoiescu a primí subventiuni. Efectulu diferintiei se vede din mai multe foi, cari, mai incetu séu mai cu prip'a se dau pre ap'a politica a cancelariei imperiali. Dara acést'a e afacere care pre noi românii din Translaitani'a putienu ne privesce, — intr'atât'a numai, cá se scimu, care este mijloculu, prin care se intorcu si se sucescu opiniunile unoru diuarie mari si cá sa nu ne legâmu privirea numai de ele, ci sa fimu mai cu atentiune si la mersulu loru. Cestiunea, sub greutatea cârei trebuie sa sufere opiniunele de mai nainte a multoru diuarie este **impacarea cu cechii.**

In privinti'a acestei cestiuni suntu sciri, ca doi din corifeii cechiloru : **Ryger si Sladkowsky** au se vina la Vien'a, se intre in negotiatiuni cu ministeriulu si se afle unu modu de a intrá in constitutiune si natiunea cechica. Nu se póte scí positivu déca acesti'a voru vení. Atât'a inse e sciutu, ca intre cechi se afla dóue opiniuni : un'a a cechiloru betrâni, a se abtiené de negotiâri si alt'a a cechiloru juni, cari se invoiescu la cercarea unei impacâri.

Póte ca cesti din urma voru si rumpe ghiati'a si voru procede la impacare.

Cancelari'a imperiale se pare ca este fórte ocupata de brosiur'a generalului rusescu Fadjejew, déca va fi adeveratu ca are de cugetu sa pregatésca unu memoriu, in care se numere tóte pecatele partidei panslavistice, prin care acest'a agitéza intre slavii austriaci. Folosulu unui memoriu lu combatu unele diuarie si recomanda o nota energica la Petersburgu, la casu cându suntu dovedi, ca cabinetulu rusescu pórta vin'a agitatiuniloru.

Archiducele **Albrechtu** a petrecutu dilele din urma in Parisu. Elu calatorésce prin Franci'a „necunoscutu“ (incognito). Cu tóte aceste a fostu fórte bine primitu in tóte pârtile.

In corpulu legislativu din Franci'a s'a inceputu in 21 Fauru desbaterea asupr'a afaceriloru interne si a politicei ministeriului celui nou in privinti'a acést'a. In un'a din siedintiele acestoru desbateri, contele **Daru**, ministru de esterne, a aparatu ministeriulu, prin o cuventare, precum se pare cu efectu, câci ambe centrele a inceputu a se grupá si mai strinsu lânga ministeriu. Partid'a stânga s'a consultatu intr'o adunare, cá nici unu proiectu de lege sa nu se mai aduca din partea ei fâra scirea tuturoru membriloru (stângei).

Parlamentulu englesu s'a induplecatu in fine la primirea unui proiectu de lege, prin care indigeniloru iri li se da voia a avé proprietate cá si modelurile de libertate, adeca englesii. Asiá dara mai la capetulu secululi alu XIX se eliberà biseric'a irica de sub tutoratulu celei protestantice si post tot discrimina rerum li se da locuitoriloru originali voia a nu fi numai arendatori de mosii in patri'a loru stravechia.

Diet'a Ungariei.

(Continuarea siedintiei din 17 Febr.)

E. Henszlmann provóca pre ministrulu Eötvös a procede cu energia ; desprobéza apoi impregiurarea, ca pentru scopuri bisericesci e mai multu preliminatu in bugetu decâtu pentru scopuri scolarie, de óre-ce spesele dintâiu suntu neproductive, cele din urma inse productive. Densulu sustiene, ca ajutoriulu, care'lu primesce biseric'a dela statu lu folosescu preotii spre impedecarea cultivârei poporului, câci voiescu a ridicá infalibilitatea papei de dogma si se nisuescu a efeptuí, cá bibli'a sa se recunósca de singurulu izvoru alu sciintieloru, precându e unu lucru constatatu ca sciintiele libere au delungatu de multu autenticitatea chronologiei biblice ; tempulu ne impune a ne decide séu pentru biblia séu pentru sciintia ; vorbitoriulu provóca in privinti'a acést'a pre ministrulu a lucrá precugetatu si fâra patima. Cându s'aru reduce civilist'a, dotatiunea bisericei catolice si ajutoriulu altoru biserici, s'aru poté dotá scól'a mai bine. Polemisându in modulu est'a contr'a ministrului si contr'a altoru antevorbitori se alatura pre lânga propunerea lui Schwarz.

M. Vahrmann nu voiesce a desbate cestiunile, ce s'au ivitu in siedinti'a de facia, ci voiesce a vorbi numai despre congresulu israelitu, de care a fostu amintitu Ghyczy ; se vede cu atât'a mai multu silitu a vorbí in cestiunea acést'a, cu câtu densulu e singurulu evreu in camera. Suntu ómeni, cari insu-si nu au judecata, ci prindu uneori câte o frasa frumósa si o arunca indata in lumea larga ; suntu altii, cari urmarescu scopuri egoistice sub scutu liberalu. Cei dintâiu suntu insielati, cei din urma insielatori. Intre evrei esista dóue partide ; un'a si-a pusu de tienta din nepricepere séu din egoismu „biserica libera in statu liberu.“ Vorbitoriulu incepe apoi a enerá istori'a congresului evreescu fâra de a se atinge de concluselе congresului si primesce bugetulu ministrului de instructiune de basa pentru desbaterea speciala.

W. Paulini=Tóth deplange starea cea trista a instructiunei publice pre basa statistica ; in Ungari'a au 5000 de comune scóle rele, 5000 de comune nu au de feliu scóle ; din caus'a acést'a fu primita legea pentru scólele popularie cu bucuria. Bucuri'a si multiamirea acést'a recise inse indata dupa denumirea inspectoriloru scolari. In comitatululu Liptau s'au denumitu unu protestantu de inspectoru ; cum póte fi unu teologu protestantu inspectoru bunu preste scóle catolice. Asiá enumera vorbitoriulu mai multe denumiri de inspectori scolari preste alte comitate, fâra de a cunósce respectivulu bateru limb'a cercului.

I. Crajcsik polemiséza contr'a lui **Ghyczy** si **Schwarz** si primesce proiectulu bugetului de basa pentru desbaterea speciala.

In siedinti'a din 18 Febr. se cetesce si autentica protocolulu.

I. Madarász interpeléza pre ministrulu de comunicatiune, cá si cându are de cugetu a propune casei actele privitórie la regularea fluvieloru si cladirea drumului de feru Salgo=Tarjau.?

Camer'a trece apoi la ordinea dilei, la care e continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului de instructiune.

L. Mocsáry afirma, ca pâna cându potestatea clerului va fi asiá de mare, nu voru poté devení religiunile libere.

Episc **M. Horváth** sprijinesce procederea regimului in caus'a autonomiei bisericei catolice si se mira, cum de barbati, precum e C. Ghyczy nu sucurgu cu puterile loru spre ajungerea acelui scopu frumosu. Oratorele propune urmatóriele : Cas'a se esmita o comissiune, care se esamineze pretensiunile statului, asupr'a unoru bunuri, cari se afla de fatia in posessiunea confessiunei catolice.

C. Ghyczy presinta asemenea unu proiectu de conclusu despre obiectulu acest'a, care se deosebesce de a lui Horváth numai prin urmatoriulu pasu : „Pâna cându comissiunea si va seversi lucrulu se propuna regimulu pre totu anulu parlamentului unu conspectu detailatu despre administrarea bunuriloru.

In caus'a autonomiei bisericei catolice mai vorcescu **Jókay, Zsedenyi, Horváth** si **Berzenczey.**

A. Németh descrie crescerea tinerimei, (ilaritate prelungita) ce se aplica stârei preotiesci; polemiseza contr'a lui Puszky, Horvath si Wahrmann si provóca pre ministrulu cultelоru, a suspende celib atulu.

In siedinti'a din 19 Febr. se cetesce si autentica protocolulu. Ministrulu conte **Mico** respunde la interpelarea representantelui Madarasz, privitoriu la escrierea de concursu pentru regularea fluvieloru. Dumnulu representante, dîce ministrulu, fu stimulatu prin calumniele si insultârile din „N. Er. Llojd,“ care fói'a oficiósa pre de ajunsu le au combatutu. Eu mi a-siu fi implinitu datorinti'a mea, si cându nu au fi amintitu dîse fói'a si dlu repr. nimic'a despre afacerea acést'a. Pre lânga tóta bun'a vointia nu amu potutu seversí nimic'a in privinti'a regulârei fluvieloru, câci nu ni s'au ivitu conditiuni favorabile si asiá s'a vedintu regimulu silitu a prelungí terminulu pâna la 15 Martiu.

Comissiunea de siepte, esmisa spre esaminarea computului finale tramita referatulu seu.

La ordinea dilei e referatulu comissiunei de imunitate, relativu la caus'a deput. **Berzenczey, Rácóczy** si **Miletics.**

Gajzágo propune a se tiené in caus'a acést'a o siedintia secreta ; cas'a se desbata obiectele, ce stau la ordinea dilei mai intâiu, si la o óra se tiena apoi amintit'a siedintia.

Propunerea lui Gajzágó se primesce.

Conformu acestui conclusu, referéza comissiunea de petitiuni despre mai multe petitiuni urginte.

Petitiunile referitórie la cladirea drumuriloru de feru se tramitu ministrului de comunicatiune ; petitiunile privitórie la infiintiarea curtiloru judecatoresci de prim'a instantia se predau ministrului de interne si in fine cele privitórie la reformele de contributiune ministrului de financie.

Cas'a trece apoi la desbaterea generala despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica.

A. Török despróba lungimea si latîmea desbateriloru ; religiunea legislativei se cuvine a fi amóre câtra patria, discordiele confessiunale nu se tienu de ea ; oratorele voiesce a vorbí numai despre objectulu desbaterei : institutele mai inalte de invetiamentu nu corespundu tempului nostru, acést'a o documentéza impregiurarea, ca o multime de tineri studiaza in strainatate ; densulu primesce proiectulu de basea pentru desbaterea speciala.

I. Madarász doresce, cá legile, ce tractéza despre religiunile recepte, sa se obróge. Inspectorii scolari suntu lucsu ; aru fi mai bine, cându lefele aceloru inspectori s'aru intrebuintiá spre cladirea de scóle. Se pare, ca inca nu amu venitu la convingere, ca instructiunea face

pre omu omu. Trebuie se lucrâmu din resputeri spre promovarea instructiunei.

Mai vorbesce I. Paczolay sî apoi se incheie siedinti'a publica: la 1¼ se incepe siedinti'a secreta.

La cestiunea evreiloru din Romani'a.

Diuaristic'a francesa s'a treditu in fine sî a inceputu se recunósca reulu celu adeveratu, ce apasa pre Romani'a. Ea a inceputu cu totu adinsulu a luminá opiniunea publica européna, in câtu privesce pre evrei, cari voru se faca o cestiune israelita in Romani'a.

Estragemu dupa „Cur. d. Iassi“ din diuariulu „Le Constitutionnel“ din 8 Febr. urmatoriulu articulu subscrisu de d. C. Piel:

„Amu primitu in dilele aceste o scrisóre dela d. Cremieux, relativa la situatiunea israelitiloru in Romani'a. D. Cremieu, credinciosu generósei missiuni pre care a indeplinit'o ani indelungati, apera caus'a sî interesele coreligiunariloru sei in Principatele Danubiane. Intr'acést'a densulu este in rolulu seu sî opiniunea publica in Franci'a va fi cu densulu, de câte ori va trebui sa se sustiena principiele libertâtiei religióse sî a egalitâtiei cetatieniloru dinaintea legei, in contr'a spiritului de netolerantia. Inse câudu d. Cremieux cere intervenirea puteriloru straine in cestiunea israelitiloru de pre pamentulu Romaniei, trebuie sa ne intielegemu. Franci'a sî cele-lalte puteri potu purcede pre calea consfatuiriloru; aceste sfaturi voru fi totu-déun'a, suntemu siguri, in sensulu progresului sî a libertâtiei confessiunale. Inse aceste sfaturi nu potu se fia, decâtu absolutaminte confidentiale sî de o natura amicala. D. Cremieux, invóca intr'adeveru, in favórea tesei sele, art. 46 din conventiunea dela 1858. Dara d-lui uita preabululu statutului dela 1864, care suna: „Principatele Unite voru poté in venitoriu modificá sî schimbá legile relative ale administratiuniloru interióre, in concursulu legalu de tóte puterile stabilite, sî fâra interventiunea de nici unu feliu.“ In puterea acestei clause, românii au adoptatu constitutiunea dela 1866, care inlocuesce, pentru tóte afacerile interióre ale Romanlei, sî acum'a conventiunea dela 1858. Din acést'a urmédia, cum amu disu mai susu, ca puterile garante potu sfatuí prietinesce pre guvernulu românu, inse n'au dreptulu, precum aru dorí d. Cremieux de a porunci ministeriului dela Bucuresci.“

— Altu articolu din diuariulu „La Patrie“ totu din 8 Febr. subscrisu de Louis Bellet.

„De déue s'au trei dile telegrafulu ne-a tramisu un'a preste alt'a mai multe depesie dela Bucuresci, in care ni se anuncia demissiunea unoru anumiti deputati sî a doi ministri. Cea mai importanta din aceste depesie este de siguru cea din urma, care ne spune, ca d. Cogalniceanu parasise functiunile sele de ministru de interne. Acestu evenimentu ne pare mai multu fericitu decâtu regretabilu, cu deosebire déca 'lu punemu alaturea cu incidentulu care s'a escatu chiaru acum'a in Franci'a. Credemu a scí, in adeveru, ca d. Cremienx, in numele alianciei israelite, si staruite in scopulu de a provocá o demarsia din partea Franciei, pre lânga cabinetulu dela Bucuresci, relativu la cestiunea israeliloru, a luatu de basea pentru acusatiunile sele, mai alesu discutiunile cele din urma a parlamentului românu asupr'a acestui sujetu, precum sî circular'a dlui Cogalniceanu, care a fostu consecinti'a acestoru discutiuni. Demissiunea dlui Cogalniceanu ne pare deci, de natura, a face neutila ori care interventiune in Romani'a in cestiunea israelita. Amu fostu totudéun'a de parerea, ca cea mai buna propaganda, care aru putea fi facuta de aparatorii israelitiloru, in favórea coreligionariloru loru din Romani'a, aru fi aceea, care aru consistá din civilisatiunea acestoru din urma, a-i pune la nivelulu ecsigentiloru moderne, sî de a luá astfeliu românîloru dreptulu de a reclamá in contr'a cotropirei unei vitie „straine.“ Credemu ca aru fi mai bine, sa se lucreze astfeliu, sî nu de a acrí mai multu spiritele prin recriminatiuni desierte, basate pre nisce pretinse persecutiuni religióse, sî prin chiamarea neintrerupta a interventiunei straine, totudé-un'a neplacuta, dara nu vatamatória chiaru in asemenea casuri. Demissiunea dlui Cogalnicénu de sî s'a produsu fâra nici o pressiune esterióra sî numai in urm'a unoru neintielegeri cu colegii sei totusi póte fi consideratu cá unu timpu de statusquo, care va permite pârtiloru interesate, de atât'a intr'unu acordu comunu, o solutiune satisfacatória la acésta mare cestiune a israelitiloru in Romani'a.“

Sighisiór'a 5/17 Fauru 1870.

(Capetu.)

Si de visitatiunea canonica a par. protopopu se acatia zelosulu corespundinte; câci aru fi doritu, cá protopopulu se nu stea numai câte 2—3 dile intr'o comuna, precum afirma ca a statu, ci câte 5—6 dîle, cá se cerceteze dupa modalitatea agendeloru, dupa protocólele esibiteloru s. a., despre cari din urma afirma X, ca nu se pórta in nici un'a comuna. Eu credu, ca parintele protopopu, care cu onóre pórta oficiulu seu de 20 sî atâti'a de ani, va fi sciindu datorintiele sele, sî petrecerea d-sele de câte 2—3 dile intr'o comuna, mi se pare ca nu aru fi dovéda de neactivitate sî neinteresare de afacerile bisericesci sî scolari ale parochieloru, ci tocmai din contra; câci cu ce alte aru fi petrecutu tempulu acele dóue pâna in trei dile decâtu cu afaceri oficióse?

Déca X scie, ca le-a petrecutu in ospetie séu perdere de tempu, placa-i a ne spune! —

Protocóle de esibite adeveratu ca cu numele acest'a nu esista nici aici, precum nu esista inca dóra mai nicairea; inse trebuie sa ne prinda mirare sî intristare, câudu vedemu copilarésc'a usiurintia, cu carea X lovesce orbisiu pentru acést'a in preotimea acestui cercu.

Déca inse protocóle de esibite nu se pórta, apoi se pórta inca din vechime protocóle de „comissiuni“ séu ordinatiuni; iéra déca X cunósce din esperiintia nemijlocita vre-unulu, carele nici acestea nu le scie purtá, apoi acel'a tocmai din partea lui X aru fi trebuitu escusatu, iéra nu datu despretiului publicu. Acésta scadere inse dóra nu va fi sî ea vin'a protopopului, ci respectivulu nici prin corespondintiele lui X, nici prin 2 séu 3 „topóre archidiecesane“ — dupa cum dîce elu — nu se va poté indreptá; câci de unde nu e, nu poti cere!

In Sighisiór'a inse, dîce, esista astfeliu de protocolu, dara traiesce in monogamia cu celu protopopescu. Audi colo, ce crima! Inse X aici, voindu se spuna unu neadeveru, fâra voi'a sî scirea sea spune adeverulu; câci monogami'a este casatori'a intre u n u barbatu sî u n'a femee, va se dica intre 2 persóne. Si asiá se are lucrulu sî cu protocólele din Sighisiór'a, cari facu superare lui X: celu de mai susu alu comissiuniloru lu pórta bine reu, cum póte, parochulu alu doilea, iéru celu protopopescu lu pórta protopopulu. Iéru déca agendele mai insemnate sî ale parocheileru tractuali sî ale parochiei locali se inregistra in protocolulu protopopescu, apoi spune domnule X, ce lucru de spariatu sî demnu de imbalare prin jurnale aflii d-ta aici? Prin astfeliu de corespondintie vei se-ti faci renume?

In adeveru, a esî cu astfeliu de marfa la târgu, nu-ti face onóre, ci dovedesce séu o nemârginita necunoscintia de sineli, séu o passiune, carea nu ai destula potere morala a o infrená. Prin „scóla,“ cá cea de susu, sî prin corespondintie cá acést'a, nu te vei face meritatu, ci mai curendu de risu!

In fine imputa X, ca nici in privinti'a §§. 45 sî 62 ai statutului congresuale, nici in altele, care nu le spune, aici inca nu s'a facutu nici unu pasu. Mai domolu domnule X! Parochiile acestui tractu suntu organisate inca inainte cu unu anu, pâna câudu adeca inca nici ca se sanctionase statutulu congresului, sî asiá organisare nóua nu erá de lipsa,

---

FOISIÓRA.

Epistola deschisa

câtra dnii protopopi, preoti, profesori invetiatori sî câtra literatii români.

Domniloru! Suntemu inca in epoc'a, in carea trebuie sa dovedimu originea sî natiunalitatea nóstra.

Natiunalitatea unui poporu se póte dovedí: 1) din istori'a sea, 2) din limb'a sea, 3) din datinele sele, 4) din portulu seu, sî 5) din fisionomi'a sea.

Acestea suntu caracteristicele de frunte sî de lipsa, ce aréta ca atare poporu se tiene de elementulu romanicu, slavénu, séu germanu etc. Stramosii nostri, sî noi totu-déun'a amu disu sî dicemu ca: „suntemu români“ nu numai de nume, ci sî de vitia; dara noi pâna acum nu amu doveditu deplinu sciintiei sî lumei culte, ca suntemu de elementulu lumei culte, ca suntemu de elementulu romanicu! Vi este totu un'a?

S'au sculatu invetiatii straini, sî mai intâiu ne au atacatu istori'a sî limb'a. Despre istoria ne dîcu, ca nu suntemu din coloniele romane ale lui „Traianu,“ aduse din Itali'a la an. 106 d. Cr. in Daci'a; ni dîcu ca noi suntemu pre pamentulu acest'a de pre la véculu alu 11-le 12-le sî alte multe, sî denéga famili'a nóstra de români. Despre limba ni dîcu ca e mai multu slavéna, ca e amestecatura din limbile multoru popóre etc. Strainii ni denéga romanitatea! Vi place acést'a?

Inca din secululu trecutu au inceputu barbati literati români, — istoricii sî limbistii natiunali, si pâna astadi cultivéza istori'a sî limb'a nóstra, parte pentru cá se demustre lumei natiunalitatea nóstra, parte pentru cá sa le cultiveze cá sciintie de lipsa pentru cultur'a, viéti'a sî esistinti'a nóstra politica.

Cu a trei'a dovéda de origine sî natiunalitate, cu datinele nóstre poporale stâmu fórte reu. Abiá amu inceputu a cultivá sî acestu terenu! Afara de „Anticitâtile române“ de Damaschinu T. Boginc'a, tiparite la an. 1832 in Bud'a, nu avemu alta carte in feliulu acest'a, dara sî acést'a se ocupa cu datinele cele vechie române din Itali'a, sî numai ici colea face câte o nota de asemenare cu datinele de astadi.

Domniloru! Datinele poporale suntu date mai puterice pentru natiunálitatea unui poporu; a dese ori intrecu istori'a sî limb'a, — pentru ca unu poporu, póte se nu aiba astadi istoria, sî se-si fia uitatu sî limb'a, topindu-se cu alte popóre mai mari, dara datinele, cultulu familiaru remanu in parte mare sî atunci. Unele datine se sustienu mii de ani, sî deosebi la popóre mai neculte, pentru ca datinele facu o parte a religiunei loru!

Noi vedemu mai in tóta diu'a petrecendu-se datine vechie intre noi sî n'amu avutu indemnulu cá se li cautâmu originea, istori'a, sî caus'a ci numai deodata le numimu „credintia desiérta, superstitiune“ sî pâna adi nu li scimu pretiulu sî valórea natiunala!

Vilemu Schmidt, profesoru la gimnasiulu de statu din Sabiiu, a tiparitu in 1866 cartea: Anulu sî dilele sele in parerea sî datin'a românîloru din Ardélu! O tema cu carea românii trebuiá sa se ocupe mai antaniu. Ni-a prevenitu spre rusînea nóstra!

Ve-ti scí cum scriu strainii despre noi. Precum acei'a, cari ni-au atacatu istori'a sî limb'a, sî niau denegatu romanitatea, asiá dlu Schmidt ni ataca datinele natiunale, sî ni le sucesce de slavene; ma chiaru sî cuventulu c o l i n d a sî datin'a c o l i n d â r e i — un'a din cele de frunte la români—ni le rapesce. Dîce, ca o gramada dintre dieii stramosiloru nostri au fostu diei slaveni; fiintie mitologice misterióse de adi, suntu din mitologi'a slavéna etc., sî de ací urméza, ca déca aru fi fostu parintii nostri români, noi nu amu avé adî cultulu slavénu. Nu e ací loculu de alu combate, i va vení timpulu, inse trebuie combatutu, pentru ca lumea civilisata i va crede déca noi tacemu, sî nu dovedimu datinele nóstre sî romanitatea loru!

Totu deodata ni-a facutu servitiu mare, ca ne-a lovitu, cá se ne tredîmu, sî scimu unde ne-a lovitu. De vomu fi nepasatori cá la multe altele, apoi se nu ni fia rusîne, déca ne rusînéza multi straini!

Domniloru! Mai de multi ani me ocupu pre terenulu poesiei poporale, sî resultatulu a fostu unele brosiure tiparite, sî inca unu materialu mare gat'a de tiparitu, — sî amu ajunsu acum'a la datinile natiunale. Cartea dlui Schmidt mi-a datu multu de cugetatu pentru val ditatea si onórea natiunala, sî pentru acést'a m'amu resolvatu la unu pasiu energiosu in caus'a acést'a.

Nu avemu bibliotece sî cârti despre datinele nóstre, ca pre acelea se le culegu, sî se le sistemisezu dupa pretensiunea sciintiei de acésta materia; — despre acestea nu au scrisu nici strainii, nici românii. Datinile nóstre suntu inca resfirate prin casele, muntii sî vâile poporului, suntu inca in posesiunea poporului?

Mie singuru — carele amu culesu din multe câte ceva, sî unele póte deplinu — mi este cu nepotintia a strabate in tóte pârtile locuite de români, baremu in Austri'a, pentru ca aru trebuí se amblu celu putienu 10 ani prin aceste tieri. De unde

prin urmare pretensiunile lui X. ca acestea lucrări sa se fia regulatu cu ocasiunea visitatiunei, nu au nice unu temeiu. Iéru déca domni'a sea prin acele lucruri intielege §§. 45 si 62, atunci pretinde unu ce miraculosu ; câci trebile privitórie la protopopiatu, despre cari vorbescu §§. 45 si 62, iéru numai in adunârile protopopiatului se potu pertractá, daru nu prin comunele singuratice cu ocasiunea visitatiuniloru.

Déca epitropi'a protopresviterala inca nu s'a infiintiatu, apoi caus'a e cea mai simpla din lume, ca adeca inca nu s'a simtitu trebuinti'a ei, neavendu pâna acum protopresviteratulu din nenorocire inca nice unu fondu propriu alu seu, nici vr'o alta proprietate de administratu.

In fine déca comitetulu protopresviterale este inca in restantia, va iertá si infocatulu X; câci unu betrânu de 70 ani nu se póte familiarisá asiá curendu cu referintiele cele nóue.

Erá multu mai bine, déca avé X putintica rabdare baremu pâna atunci, pâna cându aru fi sciutu de siguru, ca tóte celelalte protopresviterate mai de aprópe si mai de departe s'au constituitu pre deplinu, si numai acest'a unulu e inca neorganisatu. Atunci apoi aru fi potutu radicá X „topórele archidiecesane“, cari i ocupa atât'a de viu fantasi'a.

Acést'a este adeverat'a stare a lucruriloru din cestiune. Din tóte acestea resulta:

1. Ca invinuirile aruncate asupr'a preotimei tractului Sighisiórei preste totu suntu fâra temeiu ;

2. Ca asiá numit'a „scóla“ a lui X este o caricatura séu dóra mai bine o manta, carea se acopere intentiunile dascaliloru ei, de a câstiga voturi romanesci pentru interesele unei partide sasesci de aici ;

3. ca recriminârile p. protopopu respectivu, suntu parte neadeverate, parte nedrepte séu celu pucinu neecuitabilu ;

4. Ceea ce inse este mai duresosu decâtu tóte e, ca corespondinti'a lui X este productulu unei iritatiuni nedemne de unu barbatu, si ca intentiunea ei deplorabile merge intr'acolo, cá se discrediteze preotimea acestui tractu atâtu inaintea poporului, câtu si inaintea opiniunei publice preste totu.

Déca domnulu X va aflá placere, a continuá interesantele sele corespondintie, poftésca a continuá si a ne spune câtu mai curendu, macaru prin tóte diuariele totu-deodatu : Câte prisme de petrisiu s'au facutu pre cutare drumu, ce a vediutu joi prin targu? ce a auditu pre sub ferestri? si alte lucruri de insemnetate, cá si cele din corespondinti'a din urma. Eu inse, de va voi se me asculte, din putin'a-mi sciintia, ce amu fostu in stare a-mi câstigá, lu a-siu svatui, cá in locu de a umblá dupa secatori, mai bine se faca unu cursu de limb'a româna, cá se nu mai molesteze publiculu cu „dis—si organisârile,“ cu „viditatiunile,“ cu „circularele archidiecesane“ „topórele archidiecesane“ si alte asemenea „topóre“ de ale sele.

Ioanu Ciceiu
Notariu protopr.

Aradu 9/21 Fauru 1870.

Parastasu pentru Emanuilu Gojdu. Astadi, cá la diu'a nascerei reposatului binefacatoriu alu româniloru de religiunea gr. orientale, Emanuilu Gojdu, s'a celebratu cu solenitate parastasulu pentru odihn'a sufletului repausatului in biseric'a catedrale române gr. or. — Ceremoniele funebrale s'au deseversîtu sub pontificare Ilustritâtiei Sele présântitului domnu episcopu diecesanu, asistatu de protosincelulu, protopresviterulu si parochulu locale, cu alti doi preoti si diaconi.

Au partecipatu mai multi inteliginti cetatieni, si poporeni din clas'a plugariloru, de-si tempulu erá nefavorabilu, ploiosu si tinosu, — se intielege apoi ca tenerimea dela institutulu clericale si pedagogicu, precum si cea dela gimnasiu conduse de concernentii sei profesori, — n'au lipsitu.

Câtra finea cultului funebrale reverendissimulu domnu parochu locale Ioanu Rusu, suindu-se pre cancla rosti cu elocinti'a-i oratorica cuventarea funebrale, prin care au desfasiuratu tóta genealogi'a si biografi'a reposatului, simtiemintele si aderinti'a lui pentru natiunea si religiunea sea strabuna, despre care au datu probe si dovedi viue la deferite ocasiuni, — daru mai alesu cá fostu deputatu, si in dignitate de comite supremu alu comitatului Carasiu, aperându caus'a vitale a româniloru din Transilvani'a, in cas'a magnatiloru cu mare zelu si insufletire, — admirata si de neromânj, iéra de câtra conatiunalii sei români, aplaudata si recunoscuta pretutindenea.

Spunendu oratorele : ca cine a fostu reposatulu Gojdu din copilaria — pâna in timpulu mai recinte cá septemviru, i-au descrisu faptele nobile din viéti'a petrecuta, in capital'a tierii cá advocatu de bunu renume, si cu simpathia generale prin care au fostu in stare a-si câstigá frumós'a avere, si cá românu bunu si inspiratu de buna starea si inflorirea natiunei sele totude-un'a a ajutoratu pre mai multi teneri studinti seraci cu bani si ospitalitatea bunavoitória !

Cumca lui Gojdu intr'adeveru i-au jacutu la inima fericirea si prosperarea natiunei, — si religiunei sele si au nutritu dorinti'a de a realisá aceste simtieminte in fapta,—dovéda eclatanta este testamentulu nobilu si atâtu de favorabilu pre partea conatiunaliloru si coreligiunariloru sei, — câror'a, pentru promovirea scopuriloru sublime ale culturei natiunale, si meliorarea esistintiei, li-au testatu unu lasamentu de mai multe „s u t e d e m i i“ facendu-si numele nemoritoriu, si memori'a eterna.

Dupa terminarea acestei cuventâri bine-nimerite, — présânti'a sea pontificantele parinte episcopu incheie servitiulu funebrale cu v e c i n i c 'a p o m e n i r e a l u i esprimata de toti ce erau de fatia si impârtasîndu-se indatenata „c o l i v a“ cu aceste se finí parastasulu intru eternisarea memoriei mecenatului natiunei române Emanuilu Gojdu.

Pentru cá se fia solenitatea parastasului conforma datinei romanesci crestine présânti'a sea parintele episcopu alu nostru n'au pregetatu a dá si unu prândiu, ce se numesce „p o m é n a“, la caro au partecipatu mai multi óspeti dintru inteligintia si toti preotii cerimoniali, repetindu-se si cu acést'a ocasiune memori'a numelui reposatului si neuitatului testatoru bine-facatoriu alu românilor de religiunea gr. orientale ortodocsa !

R o m a n i 'a.

A prevedé viitoriulu unui ministeriu, nicairi nu e asiá fâra putintia, cá in Bucuresci, pentru ca combinatiunile, ce si le póte face cine-va dupa ratiunare ací a rare ori se nimerescu. Alte suntu causele, cari punu si restórna cabinete decum suntu in alte staturi. O rivalitate reu intielésa legata de servilismulu câtra un'a séu câtra alt'a séu din cându in cându si câtra un'a si câtra alt'a din puterile mari, este de multe ori causa a schimbâriloru de cabinete. De aceea ce si póte face cine-va mai bine noului ministeriu decâtu a-lu somá si sondá prin consilie patriotice cá cele ce le da „Tromp. Carpatiloru in nrulu dela 5 Februariu. Aci i se spune totu ce are se faca si déca nu se teme de rivalitâti ci are inaintea sea numai binele patriei sele asiá va urmá si cându va vedé ca missiunea e implinita, va face iéra ceea ce dictéza patriotismulu celu adeveratu.

Eata consilele ce le da „Tromp. Carp.“ noului ministeriu :

„Déca amu crediutu tempulu sa repetâmu si actualului guvernu parerea nóstra cea vechia in materia de guvernare, pre care amu emis'o in toti tempii tuturoru guverneloru, caus'a principale este, ca vediendu desvelirea nepomenita a unoru foi publice, agitatiunile inferbentate ale capiloru rosîloru, posarea loru in capi de nemultiamiti, patrioti fâra esemplu, ómeni fâra prihana, injurându si batjocorindu si guverne, in cari au fostu ómeni si dintre cei mai onorabili ai tierei nóstre, injurându si batjocorindu si representatiunea natiunale intrége, inspesele ? Totu asiá potu dice si despre alti literati, cari voru urmá dupa mine pre acestu terenu alu datineloru române si numai singulari ocupându-se cu de acestea, abiá dupa ce voru fi esîtu vr'o 10 opuri (de voru esî !) in vr'o 100 de ani, abiá atunci se voru poté formá in o sistema si completá. Intr'adeveru unu terenu greu de cultivatu numai prin singulari !

Domniloru ! Eu vréu se-mi esplicu scópulu mai apriatu.

Amu lucratu o carte. „Serbatorile mitologice române vechie.“ Acestea suntu inca din Itali'a, si nainte de crestinetate. Unu opu de 15 cóle tiparite, si privindu sistem'a lui, dóra a-siu poté dice, ca e uniculu in feliulu seu, fatia cu literaturele straine. 1) Acestea au trebuitu se premérga, cá cartea de tâlcuire a mai multoru serbatori si datine române de adi, cá isvorulu superstitiuniloru, si pétr'a de fundamentu a mitologiei nóstre in Daci'a.

Culegu acum'a date pentru serbatorile vechie crestine, pentru cele pagâne de adi, pentru cele crestine si impaganite, pentru cele pagâne si increstinite, si despre totu feliulu de datine, spre compunerea opului ce trebuia se urmeze. — Amu culesu insu-mi si amu mai capetatu dela dd· invetiatori Iosifu Olariu si Pavelu Ginca, si dlu preotu Nicolau Cârbunariu. Scopulu e de a dovedí romanitatea nóstra si din datine, si de a dá literaturei opuri si pre acestu terenu. Daru nu amu potintia, cá singuru se le culegu, amu lipsa de ajutoriulu multor'a, cá se demustru tóta caus'a cu resultatu stralucitu. — Trebuie spriginire publica pentru acestu opu natiunalu !

Eu inca in 27. Novembre 1859 din Pest'a m'amu adresatu cu rogare câtra toti pré sântitii dd. episcopi români de pre atunci, cá se provóce prin circulariu pre dd. preoti si invetiatori pentru culegerea poesiei poporale, pentru ca densii suntu totu intre poporu, si cunoscu tainele lui.

Numai Esc. Sea Siagun'a a pretiuitu intentiunea mea, a sciutu insemnetatea poesiei poporale si s'a simtitu amiculu literaturei române, pentru ca in circulariulu seu tiparitu din 6 Dec. 1859 nr. 1010 a provocatu pre dd. preoti si invetiatori se culéga poesi'a poporala cá se mi-o tramita mie. Dintre cei'a-lalti preoti deosebi rapausatulu protopopu N. T. Veli'a m'a spriginitu cu balade, si dlu Andreeviciu protopopulu din Caransebesiu, cu doine si hore.

Pentru datine, m'amu adresatu câtra multi preoti si invetiatori prin epistóle private si dóra pentru ca pre scurtu nu i-amu potutu capacitá séu de nepasare, nici dupa siepte luni nu mi-au respunsu nimic'a.

Domniloru ! Nu amu nici unu interesu materialu, cá se ceru spriginirea publica la culegerea datineloru române. Din contra amu fostu scurtatu, ma si insielatu cu comissiunârile de cârti tiparite pâna acum. Amu inceputu in 1868 a publicá in „Albin'a“ balade, cá sa se retiparésca cu pretiu micu de a 3-a brosiura, si amu incetatu, pentru ca nu amu capetatu banii nici pre a 2-a brosiura, cá se platescu tipografi'a, — si-mi sta atât'a materialu gat'a, nu spre rusînea mea, ci a milióneloru de români, câror'a nu le trebuie nici chiaru poesi'a loru poporala. — Si dóra, atunci cându sum ocupatu cu diregatori'a, si pentru literatura trebuie se furu tempulu, dupa unii — mai bine a-siu face se-mi dau pâlmi insu-mi decâtu se-mi batu capulu cu de acestea, cându si la inteligintia e atât'a nepasare. Inse natur'a nu me lasa se siedu, si onórea natiunei mele me invita, cá se lucru in interesulu ei, si sperú, ca se voru aflá multi, cari pricepu acésta invitare. — In caus'a natiunala nu potu decâtu a fi sinceru si apriatu !

Voru intrebá unii, ca ce interesu natiunalu póte fi in culegerea datineloru române !

Eu li voiu spune !

1. Din punctulu de vedere alu romanitâtiei si natiunalitâtiei e de lipsa se demustrâmu, ca si astadi suntu la noi fiintie mitologice, cultu religiosu, si datine, dîn Itali'a, ca acelea purcedu dela stramosi, dela coloniele române din Daci'a.

2. Din punctulu de vedere alu literaturei si sciintiei, e de lipsa cá se ni fundâmu si sistemisâmu „Mitologi'a româna din Daci'a,“ pentru ca tóte popórele mai mari si culte au culesu mitologi'a loru poporala din datinile si cultulu superstitiosu alu poporului loru. — In Franci'a, suntu corespundinti in tóta imperati'a, stau sub ministrulu de cultu, si culegându traditiuni, datine, etc. le tramitu ministeriului ! Destula dovéda de lips'a culegerei !

3. Din punctulu de vedere alu literaturei speciale, pentru epopeia, drama, opera, baletu, pentru ca e de lipsa ca acésta literatura se fia ilustrata cu fiintiele nóstre natiunale ; acestea i dau caracteristica propria, i dau unu impulsu, o orientare adeverata si o scotu din chaosulu cosmopoliticu.

4. Din punctulu de vedere alu culturei nóstre generale, pentru ca déca va cunósce poporulu tóte superstitiunile, de dupa adeverat'a loru origine si valóre, atunci va incepe a se desradacinâ credinti'a desiérta, si se va sustiené numai ce e natiunalu, — si in acestu modu se delatura multe pedece, pentru intrarea invetiaturei la poporu.

(Va urmá.)

jurându sî baljocorindu si tronulu, adoratu de câtra densii pre cându din neesperintia se lasá-se tiér'a pre mân'a loru se o prade, se o demoraliseze, se o desarmeze, se o vendia jidoviloru sî muscallioru ; amu crediutu ca in acésta epoca de turbare a strabalatiloru, cându se aduna prin atheneu se propoveduiasca, ca suntemu slavi numai sa ne ajute muscalii se scapâmu de nemti, si dau banchete intre densii sî dîcu ca li se dau de câtra comerciulu românu si de câtra industri'a româna, de câtra comerciulu românu pre care l'au tradatu strainiloru sî de câtra industri'a româna pre care au tradat'o jidoviloru ! gandindu, ca tóte aceste escesuri aru poté se ingri jésca guvernulu sî se-lu impinga la vre-o mesura de repressiune, venimu se i aretâmu parerea nóstra sî acestui'a, precum amu aretat'o sî guvernului Beyzadea Mitica Ghic'a, care a satisfacutu pre deplinu tóte credintiele nóstre in acésta materia.

Nu, domniloru dela guvernu ; nu libertatea presei face revolutiunile, ci oprimerea libertâtiei presei ; nu liberile intruniri ale cetatieniloru pentru ori ce feliu de materia facu revolutiunile ci oprimerea adunâriloru. Esemplulu lu aveti inaintea ochiloru. Fost'a vreo-data in tiér'a nóstra, séu in ori care alta tiéra din Europ'a, o licentia mai mare de presa, o mai ignobile, mai calumniósa maniera a critică sî a combate unu guvernu, de câtu chipulu cu care desperatii capi ai rosiloru imbrânceau organele loru spre totu feliulu de atîtiare, de provocare la sfâsiere ? Ce tulburare s'a pututu face in ordinea sociala sub guvernulu Dimitriu Ghica, care a avutu sistem'a asta-data a deplinei libertâti in tóte sî pentru tóte ?

Sî mai pretindemu inca sa se observe unu lucru : ca déca in guvernulu Beyzadea Mitica nu se infiltrau idee contrarie sistemei sele de guvernare; déca adeca, printre zelosii guvernamentali ai acelui guvernu, n'aru fi fostu sî ómeni cari se pismuiésca la dinti lui pop'a Grigore sî la retevistii rosiloru sî se opuna sî ei pre unu popa Tache lui pop'a Grigore sî lui pop'a Macarescu, se opuna sî ei reteveiu reteveistiloru ; déca asemeni ambitiuni ignobile nu aru fi intratu sî in câti-va dintre ómenii guvernului trecutu, sî aru fi lasatu sa se scóta dintii din gur'a lui pop'a Grigore de opiniunea publica, sî aru fi lasatu se cadia reteveiele din mân'a rosiloru numai prin poternica suflare a opiniune publice ; déca nu aru fi fostu din nenorocire ómeni cu asemeni pacatóse idee pre la guvernulu Dimitriu Ghica, pâna acuma, credemu, ca erá sa fia sfersîtu cu deseversîre sî celu mai micu aventu alu rosiiloru ; pentru ca opiniunea publica, acésta putere invincibile, erá se-i desaprobe, se-i infrunte sî se-i nimicésca.

Dara opunerea loru, cu sistem'a loru chiaru, a desgustatu pre cei contrari acestei sisteme sî pre densii i-a incuragiatu, dovedindu-se ca sî contrarii loru facu totu cá densii.

Eata de unde s'a mai hranitu poterea rosiloru ; eata din ce causa mai sbarnâia ca taulii in murgu de séra, sî déca din nenorocire va mai vení sî guvernulu se-i mai ajute, persecutându-i fia macaru in ori-ce modu, — atunci negresitu ca afacerea póte sa devina seriósa.

Varietâti.

*** Representanti'a fostului regimentu I românu confiniariu se afla adunata in Sabiiu, dupa cum amu intielesu, pentru modificarea statuteloru, conformu câroru se va administrá fondulu de montura in viitoriu. Statutele aceste au fostu compuse de multu sî abiá acum, dupa schimbarea sistemei constitutiunali au venitu inapoi cu propuneri de unele modificâri, ni se pare esentiali. Habent sua fata libelli !

*** Dotatiuni in siedinti'a dietale din 24 Fauru, ne spune „Hr. Ztg.“, s'a votatu unu etraordinariu de 2900 pentru scopuri bisericesci.

Despre modificâri in ministeriulu din Pest'a vorbescu multu foile partidei din stâng'a. Dupa densele va urmá in ministeriulu comunu la financie, Lonyay ministru ung. de finantie. Acestui'a i va urmá Gorové sî acestui'a Kerkapolyi. Trefort aru devení ministru de comunicatiune. „Kol. Közl.“ dice ca versiunile aceste pâna acum nu au base positive.

*** Foile din Vien'a a trebuitu sa-si micésca formatulu din caus'a strikei culegatoriloru de litere, adeca din causa ca cu legatorii nu voru se mai lucre, pâna cându proprietarii de tipografii nu le voru imbunatatí plat'a lucrului loru.

*** Unu casu tragicomicu. Óre unde in Ungari'a a cadiutu unu tiganu in Dunare. Bietulu omu in necasulu seu a strigatu dupa ajutoriu. La strigatulu lui au s' alergatu vre-o câti-va insi cu o funia lunga sa-lu scape sî spre acestu sfersîtu i arunca unu capu de funia in apa. Nenorocitulu in spaim'a cea mare sî pune biltiulu din capulu funiei in grumadi. cei de pre tiermuri lu tragu sî de scapatu l'a scapatu, dara—mortu, pentru ca l'au sugrumatu tragendulu afara.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu :

(Continuare din nr. 13.)

Din Lancremu, prin dlu invetiatoriu gr. or. Dan. Maximilanu, dela DD. Daniilu Macsimilianu invetiatoriu 2 fl. Filimonu Mig'a 2 fl. Petru Zeicu 2 fl. Ioanu Casioltianu, notariu comunalu 1 fl. Ioanu C. Bucuru Antiste comunalu 1 fl. Ioanu Lasit'a parochu 1 fl. 50 xr. Ioanu V. Blag'a 1 fl. Teodoru Patrascu 1 fl. Ioanu I. Lasit'a 1 fl. Daniilu Ioanu Petrascu 1 fl. Ioan'a Romanu Lasit'a 1 fl. Ioanu If. Patrascu 70 xr. Nicolau Schiopu 50 xr. Ioanu Filipu 50 xr. Ioanu P. Becanu 50 xr. Achimu Chirila 50 xr. Avramu Bucuru 50 xr. Petru Cos. Bucuru 50 xr. Grigoriu Schiopu 50 xr. Tom'a Petrascu 50 xr. Andreiu Vladu 50 xr. Ioanu Trifonu 50 xr. Ioanu Ios. Blag'a 50 xr. Simionu N. Petrascu 50. xr. Daniilu Blag'a 50 xr. Ioanu Codanu 50 xr. Nicolau Bergionu 50 xr. Michailu Macsimilianu 50 xr. Ioanu P. Pavelu 50 xr. Ioanu Ilie Macsimu 50 xr. Nicolau Lasit'a 50 xr. Stefanu Savu Becanu 50 xr. Petru Schiopu 50 xr. Andreiu Chirila 50 xr. Daniilu Petru Schiopu 50 xr. Ilie Macsimu 50 xr. Dumitru Vintila 50 xr. Ioanu I. Vintila 50 xr. Paraschiv'a Preutésa S. Blag'a 50 xr. Michailu I. Vintila 50 xr. Simeonu Cos. Chirila 50 xr. Daniilu A. Davidu 50 xr. Ioanu Cos. Chirila 50 xr. Pamfiliu Rosiu 50 xr. Ioanu M. Bucuru 50 xr. Ioanu Tonni Henegor 50 xr. Daniilu I. Lupu 50 xr. Ioanu Daniilu Chirila 43 xr. Ioanu M. Candea 40 xr. Ioanu Achimu Davidu 40 xr. Petru F. Todoru 40 xr. Ioanu P. Pecurariu 40 xr. Daniilu Adamu 40 xr. Vasiliu Vintanu 40 xr. Dimitriu Trifonu 40 xr. Stefanu Vintanu 40 xr. Ioanu Pecurariu 40 xr. Daniilu I. Macsimu 40 xr. Ioanu St. Pecurariu 50 xr. Michailu Schiopu 30 xr. Nicolau Tomi Teodoru 20 xr. Simeonu Schiopu 20 xr. Cosm'a Teodoru 20 xr. Michailu Candea 20 xr. Simeonu I. Petrascu 20 xr. Evtimiu Teodoru 20 xr. Vasiliu I. Pavelu 16 xr. Dumitru S. Turcu 10 xr. Vasiliu Vintanu 10 xr. Ioanu V. Vintila 12 xr. Michailu Bucuru 13 xr. Ilie Mig'a 11 xr. Ioanu Mich. Schiopu 10 xr. Vintila P. Lasit'a 10 xr. Ann'a lui Evtimiu Vladu 5 xr.

Sabiiu, 6/18 Februariu 1870.

Comitetulu.

Nr. $\frac{6331}{civ.}$ 1869.

Edictu.

Din partea subsemnatului comisariu judicialu se face prin acést'a cunoscutu, ca s'a concesu, la cererea dlui ad. provinciale Dr. Borci'a, cá fiscalu consistoriului metropolitanu gr. or., in numele fondului sidocsialu de praes. 17 Septembre 1869, Nru. $\frac{5607}{civ.}$ 1869 in caus'a sea contr'a Ilie Brana din Mohu pentru solvirea pretensiunei de 200 fl. v. austr. e. d e. prin conclusulu judecatoriei magistratuale din Sabiiu, cá oficiolatu funduarie cu datulu 25 Nov. 1869, vendiarea esecutiva a realitâtiloru lui Ilie Brana, dejá pretiuite sî pemnorate :

Cas'a curtea sî grâdin'a Nr. 26 din Mohu sub urmatóriele conditiuni de vendiare :

I. Pretiulu eschiamându e celu prin judecatoria estimatu de 500 fl. v. austr.

II. Doritorii de a cumperá au a depune la comisariu inainte de licitatiune unu vadiu de 50 fl. séu 10% a pretiului eschiamatu, care suma se compute in casu de cumperare la pretiulu de vendiare, la casu inse, cá cumperatoriulu se nu implinésca tóte conditiunile licitatiunei, o perde in favórea fondului creditoriu.

III. Cumperatoriulu e silitu a saldá pretiulu de cumperare in patru rate sî adeca : prim'a rata in diu'a licitatiunei, indata dupa cumperare, a dóu'a dupa 8 dîle dela licitatiune, a trei'a dupa 2 luni, sî a patr'a dupa trei luni de dile, la din contra 'si perde cumperatoriulu dreptulu provenitu din cumperare, sî vine in periculu de a suportá spesele sî daun'a causata prin a dóu'a licitatiune.

IV. Numai dupa saldarea totala a pretiului de cumperare sî dupa acoperirea pretensinnei fondului se póte cumperatoriulu intabulá de proprietariu funduariu.

V. Posesoru reale devine cumperatoriulu indata dupa cumperare, e inse restrinsu a asigurá cladirile aceloru realitâtí in favórea fondului sidocsialu, contr'a pericolului de focu pre spesele sele sî sub responsabilitatea sea.

Objectele susuamintite se voru vinde in **28 Martiu 1870 sî 27 Apriliu** st. n. **la 10 óre inainte de amédi** in cas'a comunala din Mohu.

Totu de odata suntu provocati toti acei creditori hipotecari, cari nu locuescu in Sabiiu séu impregiurulu Sabiiului, a-si tramite plenipotentiati la locuinti'a oficiolatului, spre representarea loru la impertirea pretiului de cumperare, sî a-si face pâna la vendiare cunoscutu numele sî locuinti'a, câci la din contra voru fi dîsii creditori representati prin curatori impusi oficialmente.

Finale suntu provocati toti acei'a, cari credu a poté docnmentá óre cari pretensiuni de proprietate séu sî alte drepturi de prioritate asupr'a objecteloru pemnorate, a-si presintá, macaru de nu fura deosebi incunosciintiati, acusele loru de pretensiune, oficiolatului funduarie pâna in a 15 di dela ultim'a publicare a acestui edictu, la din contra esecutiunea nu se va impedecá sî respectivi voru fi avisati numai la restulu pretiului de vendiare.

Sabiiu 26 Febr. 1870.

Hermann Sigerius
Comisariu judiciale.

Edictu.

Mari'a lui Nicolau Slavu din Mohu, Scaunulu Sabiiului, care de mai multu tempu, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu, Nicolau lui Irimie Iancu, totu din dîs'a comuna Mohu sî Scaunu, fâra a se scí loculu aflârei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru, ca la din contra, sî in absenti'a ei, se voru otarí, cele de lege prescrise.

Sabiiu in 5 Ian. 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protop. Tractului Sabiiului alu II-lea.

Ioanu Pannoviciu
(10—2) Protopopu.

EDICTU.

Ioanu Pósa din comun'a Porcesti in scaunulu Sabiiului, care de 5 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuit'a sea socia, Mari'a lui Istrate Leuc'a, totu din Porcesci, fâra a scí loculu aflârei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru ca, la din contra, sî in absenti'a lui se voru otarí, cele de lege prescrise.

Sabiiu, in 9 Fauru 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protopopiatului tract. Sabiiului alu II-le.

Ioane Panoviciu.
(11—1) Protopopu.

I. Thalmayer
comerciante in Sabiiu,
procura cu pretiurile cele mai eftine
Clopote
de ori ce marime, garantându pentru lucru alesu.

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Februariu 1870.

Metalicele 5%	61 50	Act. de creditu	274 20
Imprumut. nat. 5%	71 40	Argintulu	121 65
Actiile de banca	127	Galbinulu	5 84½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 15. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 19 Februariu (3 Mart.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru prme. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemінte politice.

Cas'a deputatiloru senatului imperialu a fostu prorogata pâna adi (3 Mart. n). Siedintiele acestui senatu se voru termină in 8 Aprile.

Despre ministeriulu cisleitanu se vorbesce ca este pre ací cá sa se derime. Se vorbesce adeca de retragerea lui Herbst si Brestl, din causa ca densii suntu in contra reformei electorali pentru senatulu imperialu. Se mai adauge apoi de alte pârti ca chiaru si presiedintele ministeriului, Hasner, inca este gat'a a demissiuná. Lânga aceste se mai adauge si alta scire totu de feliulu acest'a, adeca ca Rieger si Sladkowski au refusatu de a veni la Vien'a spre a pune la cale impacarea intre cechi si constitutiune.

Respingerea s'a facutu inse din considerantele ca ministrii actuali au respinsu prin memorandulu loru opusetiunea cá o crima fatia cu constitutiunea din Decembre, mai departe din considerantia ca ei au invitatu numai pre Boemi'a singura fâra de Moravi'a.

Argumentulu cestu din urma cu tóte ca e negaliune si elu, involva inse invinuirea facuta ministeriului, ca prin manoper'a separârei Moraviei de Boemi'a a causatu imposibilitatea de a pasi la impacare.

Déca este acum adeveratu ca cris'a amintita mai susu a inceputu sa se manifesteze prin esirea unoru membrii din cabinetu, e probabile ca minoritatea ministeriale de deunedi vine la rendu.

Nu e mirare déca unele diuarie din Vien'a au inceputu a intórce spatele ministeriului presentu si se intorcu câtra „viitoriu“, câci „viitoriulu“ e alu viitoriului.

Bismarck a vorbitu in parlamentulu federatiunei nordice despre tempulu cându au se intre cele-lalte staturi sudice germâne in federatiune, va se dica, cându are sa se realiseze ide'a unitâtiei Germaniei. Nu a fipsatu tempulu, dara a spusu ca are sa urmeze. In unu estrasu micu impartasimu si noi la altu locu mediulu cuvinteloru lui.

Ministeriulu francesu a parasitu drépt'a corpului legislativu si se apropia de stâng'a moderata si de centrulu stângu.

In nrulu trecutu amu amintitu de petrecerea si bunaprimirea archiducelui Albrecht la curtea din Parisu. Acum adaugemu in acésta privintia, ca disulu archiduce petrece inca in Parisu si ca intimitatea intre densulu si intre membrii familiei imperiale cresce din di in di. Ba se mai aude acum ca caletori'a acelei persóne inalte are insemnetate mare politica. Dupa „Liberté“ cele mai multe ambasade din Parisu privescu in presenti'a archiducelui signatur'a unei aliantie intre Austri'a si Franci'a, binevediuta cu deosebire din partea Angliei. Mai departe se adauge, cá archiducele scrie mai pre fia care di imperatului la Vien'a.

In legatura cu acést'a va fi bine póte sa amintimu de vinderea diuariului „N. Fr. Presse“, de carea s'a scrisu in tempulu din urma. Incâtu vinderea acést'a are loculu aici, se vede din cele ce scrie „Tages post“ din Gratiu in urmatórele :

Diferentie amenintiatórie intre Franci'a si Prussi'a pentru cestiunea Bavariei au indemnatu pre Beust, a aretá Majestâtiei Sele pericululu unui resbelu pre lânga o opusetiune cum e ceea ce o aru face amintitulu diuariu, si a prorocí unu esitu cá celu din 1866. Deci este de lipsa cá opusetiunea se dispara la tóta intemplarea si sa se faca o complanare cu ori-ce pretiu. Contele Beust a fostu spriginitu de partid'a curtiei. Deci fiindu ca „N. Fr. Pr.“ spriginesce ministeriulu lui Hasner-Giskra si fiindu ca influinti'a acestui diuariu e de o insemnetate eminenta, contele Beust a cugetatu a-lu face, precum odinióra pre „Presse“ cea vechia, nevatamatoriu. Toti corespundentii foiloru provinciali, cari stau sub influinti'a birôului de pressa suntu avisati a atacá ministeriulu presentu si a scrie in favórea impacârei cu ori-ce pretiu.

„Tagesp.“ chiama atentiunea contelui Beust asupr'a acestei procederi, spunendu-i, ca cu tóte ca nisuinti'a lui e nobila, cându voiesce sa impace pre slavii din Austri'a, trebuie sa cugete, ca pre nemtii austriaci tocmai prin acést'a ii impinge in castrele liberaliloru natiunali.

Scirile ce le aflâmu prin diuariele din Romani'a suntu pré putiene pentru a poté scí ce se intempla si ce are sa se intemple acolo. Inregistrâmu simplu dupa „Romanulu“ urmatórele :

„Nóu'a presa libera dela 15 Februariu publica o corespundintia a sea din Bucuresci, cu data 11 Februariu, care incepe astfeliu :

„De vre optu dile, situatiunea nóstra a devenitu iéra fórte neplacuta. Intrigi si conspiratiuni— iéca parol'a dilei. Dupa ce ministrii au intrigatu intre densii, acum a inceputu a conspirá boerii, iéra rosii se agita.

„Se vorbesce fórte multu despre o catastrofa. In ce modu se va desvelí acést'a a dóu'a editiune a catastrofei române, acést'a pentru momentu, in caosulu si in invâlmasiéla de ideie, ce esista astadi, 'mi este imposibilu a o prevedé.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 21 Febr. anuncia presiedintele, dupa cetirea si autenticarea protocolului, ca deputatulu A. Szécs si-a depusu mandatulu.

V. Latinovics face presiedintelui min. interpelarea ca, si cându se va suscepe regularea Dunarei ?

D. Irányi presinta unu proiectu de conclusu privitoriu la subventiunarea scóleloru popularie.

A. Németh intréba pre presiedintele, cine a ordonatu unu despartiementu de cavaleria a luá positiune in apropierea dietei, spre a asceptá deputatiunea lucratoriloru, in caus'a conducatoriului loru prinsu, Raspe ?

Presiedintele dechiara a fi responsabile pentru intemplamintele din casa, ceea ce se intempla afara nu se tiene de cercûlu competintiei sele.

La ordinea dilei e continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica.

S. Vucovich si esprimá recunóscerea câtra ministrulu pentru neobosinti'a sea pre câmpulu instructiunei, i combate inse tienut'a vis-a-vis de cestiunile religióse. Vorbitoriulu doresce, cá sa se stérga passulu acel'a din sanctiunea pragmatica, care determina, ca regele trebuie se fia catolicu ; polemiséza apoi contr'a lui Horváth si Wahrmann si primesce preliminariele de basa pentru desbaterea speciale.

T. Pryleszky provóca pre ministrulu a propune o lege despre deplin'a libertate a religiuniloru.

Ed. Cállay pledéza pentru autonomi'a catolica si recomenda proiectulu lui Schwarz.

La 2 óre se incheiè siedinti'a.

In siedinti'a din 22 Febr. se cetesce si autentica protocolulu ; presiedintele anuncia incursele.

L. Buteanu interpeléza pre ministrulu culteloru, ca concede-va gr. catoliciloru a-si regulá trebile religiunarie la unu congresu ?

Se trece la ordinea dilei, la care e desbaterea generala despre bugetulu ministeriului de culte.

Dr. I. Samassa polemiséza contra lui Ghyczy si pledéza pentru scólele catolice.

A. Cörmendy descrie stadiulu instructiunei popularie, provóca pre ministrulu a cladi scóle in fia-ce comuna si recomanda propunerea lui Schwarz.

In siedinti'a din 23 Febr. se continua dupa finirea formalieloru desbaterea despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica.

A. Horváth pretinde pentru biseric'a catolica o autonomia estinsa si neconditiunata.

E. Simónyi e pentru propunerea lui Ghyczy ; Biserica libera in statu liberu e de fatia in Europ'a numai o frasa ; numai in Americ'a esista deplin'a libertate a consciintiei. Elu doresce, ca statutu sa nu se amestece in afaceri religiunarie, se ia numai instructiunea publica cu totulu din mânile clerului afara de studiulu religiunei.

Cu Simonyi consimte si Tisz'a, care se mira cum de asiá multi deputati vorbescu cá representanti ai confessiuniloru nu cá representanti ai tierei.

St. Popoviciu presinta unu proiectu de conclusu, in numele multoru repr. ai natiunalitâtiloru, care insarcinéza pre ministrulu a infiintia pentru diferitele natiunalitâti institute de invetiamentu.

Min. Eötvös afirma necessitatea autonomiei catolice ; cumca cetatienii catolici au dreptu a o pretinde, nu incape nici o indoiéla ; min. combate mai departe pre Ghyczy si Ludvigh.

Ghyczy se plânge ca n'a fostu de unii, cu deosebire de ministrulu bine intielesu ; densulu nu a disu, ca parlamentulu are a esecutá, ci ca in trebi pecuniarie nu e iertatu a se decide nimic'a, fâra concedera legislativei ; parlamentarismulu care concede ministrului asiá ceva, e identicu cu absolutismulu.

I. Cautz recomenda cá referentu alu comissiunei financiale primirea preliminarielui de basa pentru desbaterea speciala. La votare primesce cas'a intréga, afara de stâng'a estrema, bugetulu de basa pentru desbaterea speciala.

Propunerea lui Ghyczy se respinge cu 124 voturi contra 115. Propunerea lui Hoffmann se primesce.

Siedinti'a se incheie la 2½ óre.

Din parlamentulu federatiunei germane de nordu.

Propunerea unui deputatu Lasker, evreu de origine, prin carea voiesce cá parlamentulu sa se pronuncia pentru primirea Marelui ducatu Baden in federatiunea germana de nordu, a silitu pre contele Bismarck sa se dechiare in privinti'a acést'a. Acest'a cu „francheti'a“ ce-lu caracteriséza se si pronunciá, dicendu ca l'a surprinsu propunerea acést'a neasteptata a dep. Lasker. Deplânge tendinti'a propunerei din dóue cause : odata, pentru ca din acést'a iérasi se vede câtu e de greu pentru adunâri mari parlamentarie de a se infrená dela amestecu in politic'a esterna, carea numai puterea esecutiva redimata de parlamentu este in stare sa o conduca la ajungerea scopului.

Unu altu locu din cuventare ilustréza politic'a cancelariului in privinti'a unitâtiei Germaniei, in urmatórele :

Intrarea Marelui ducatu Baden in federatiune nu resolve definitivu cestiunea germana, ci e numai unu mijlocu de a reuní mai strinsu partea de média-di a Germaniei de ceea-lalta parte. Acést'a inse o doresce Bismarck sa se faca prin institutiuni comune, facute in deplina voia libera, fâra de nici o amenintiare, fâra de vre-o pressiune. Bavareanulu nemultiamitu si silitu, fia câtu de strinsu legatu de federatiune nu póte ajutá nimic'a, si asiá mai bucurosu ascépta (Bismarck) inca unu vécu de ouru.

Mai departe arata, ca nu e consultu a desface unu elementu favorabile federatiunei de câtra celelalte, cari inca se simtu respinse, pentru ca acést'a aru fi, cá sî câudu cineva aru smentaní o óla de lapte, pentru cá restulu sa se inacrésca sî mai tare. (ilaritate)

Primindu ducatulu Baden in federatiune se aru face o pressiune fórte simtita asupr'a Würtenbergului sî Bavariei. Pressiunea inse aru produce unu resimtiementu sî uniunea s'aru amaná póte cu cinci ani mai departe.

Face apoi o admonitiune propunetoriului sa nu fia pre sângvinicu sî desfasiura, ca câstigurile de pâna acum in asta privintia suntu de ajunsu, pentru ca de 500 de ani, de câudu erau imperatii germâni din famili'a Hohenstaufiloru, nu a mai esistatu o comanda suprema preste ostirile nemtiesci dupa cum acést'a este astadi.

In cele din urma se adreséza câtra parlamentu se nu-i puna pedeci in realisarea unitâtiei Germaniei.

Acést'a e pre scurtu discursulu cancelariului Bismarck.

Senatulu scolasticu din comitatulu Dobacei.

Dle Redactoru! In 17/29 Ianuariu a. c. au tienutu senatulu scolasticu alu comitatului Dobacei a dóu'a siedintia. Mi tienu de datorintia, a Ve rugá, se dati publicitâtiei u n e l e pertractâri din siedinti'a acést'a, constatându inainte, ca pre câudu la prim'a siedintia membrii români, cu fórte patiena esceptiune, au vorbitu in limb'a magiara, acum'a fia-care membru au vorbitu in limb'a sea materna.

Inspectorulu scolariu sî presiedintele, d. Ios. Ketely, deschide prin o vorbire, in care arata starea scóleloru sî 'si asprima dorinti'a, cá toti cei chiamati se lucre spre redicarea loru la unu stadiu mai inaltu sî mai corespundietoriu.

Dupa acést'a se cetescu unele incurse, intre care cea mai esentiale este hârti'a ministeriale, prin care se provóca acestu senatu scolasticu, a-si dá opiniunea, ca fi-aru de lipsa sî in ce modu s'aru puté infiintiá din partea statului pentru acestu comitatu u n u c u r s u p r o v i s o r i u p r a c t i c u d e p e d a g o g i a? Cestiunea acést'a vine numai decâtu la desbatere.

Nemesiu, jude singulariu, face intrebarea, ca fivoru constrinsi invetiatorii scóleloru confessionali, a cercetá cursulu acest'a?

Presiedintele da la acésta intrebare deslusirea, care merge intr'acolo, ca la aceea nu va fi constrinsu nimenea, ci sta in libera voia a ori cârui invetiatoriu, sa se folosésca de unu astfeliu de beneficiu, densulu inse este de parere, ca fiacare invetiatoriu 'si va tiené de datorinti'a morale, a cercetá unu astfeliu de c u r s u practicu de pedagogia, déca va dorí, cá se póta corespnnde cu atat'a mai bine datorintiei sele cá invetiatoriu, asiá dupa cum prescrie legea.

Dupa o discussiune mai indelungata, se otaresce, ca loculu pentru a c e l u c u r s u p r a c t i c u d e p e d a g o g i a se fia Gherl'a, ca cursulu acest'a se dureze 6 septamâni in feriele de vara a fiacârui anu scolasticu, cá la acelu cursu se fia doi profesori bine cualificati: unulu românu sî unulu magiaru; iéra déca numerulu invetiatoriloru români dela acelu cursu aru trece preste 80, atunci sa fia doi profesori de românu, sî totu acést'a proportiune sî la invetiatori magiari. In urm'a acestoru statoriri s'au alesu o comissiune din sinulu senatului scolasticu, carea pâna la siedinti'a fiitória se-si câstige informatiuni despre aceea, ca câti invetiatori aru fi aplecati, se cerceteze acelu cursu? ca óre cari dintre dd. profesori aru fi eplecati, se primésca asuprâ-si sarcin'a, de a desfasiurá cu invetiatorii la cursulu din cestiune metod'a cea mai practica pentru studiele propunende in scólele poporali? precum sî aceea, ca pentru câtu salariu lunariu aru voí se o faca acést'a? sî in urma, ca óre fi-aru aplecatu ordinariatulu gr. cat., séu gimnasiulu rom. cat. din locu, se deie vreo dóue localitâti spre scopulu acest'a?

Unulu dintre membrii magiari face propunerea de intielesulu — ba mai sî ipsissima verba—urmatoriu: déca ori ce censessiune din vre-o comuna s'aru dechiará, ca ea singura fâra ajutoriu nu-si póte sustiené scól'a confessionale, atunti sa i se céra séu sa se dé ajutoriulu statului.

De-si unii vréu se-i dea alta colóre séu altu intielesu, — mai scie D-dieu ce, câci au fostu sucita sî modificata in totu feliulu — totusi ea au fostu pré batatória la ochi, iéra de alta parte fâra intielesu, vréu sa dîcu fâra basa; pentru aceea insu-si presiedintele obsérva, ca aceea propunere este superflua, câci in astfeliu de casuri statulu nu póte dá altu ajutoriu, afara de celu prescrisu prin lege; iéra legea dice, ca déca o confessiune nu-si sustiene séu nu-si póte sustiené scól'a, atunci sa se introduca scól'a statului; sî asiá senatulu nu aru poté face alt'a in atari casuri, fâra póte sa róge pre regimu, cá acolo sa grabésca cu admonitiunile sele.

Anc'a vice-spanulu din comitatu sî Nemesiu vorbescu contr'a ori-cârei propuneri de feliulu acest'a, cá nici decum sa nu se supere scólele confessiunale; ci sa remana senatulu pre lânga obiectele sele.

Felsegyi, presiedinte la judecatori'a comitatensa, este de parere, ca propunerea se póte primí, câci lucrulu totu acolo merge, cá scólele statului se absórba pre rendu scólele confessiunale.

Titu Gheaj'a dechiara, ca déca aru fi fostu si aru fi densulu de acea credintia. ca scopulu regimului aru fi, se absórba pre rendu scólele confessiunale, densulu, cá representante alu românîloru de confessiunea gr. or. din acestu comitatu, si cá românu, inca dela inceputu aru fi protestatu sî aru protestá in contra ori-cârei afaceri a acestui senatu, dara densulu este de parere, ca regimulu nu venéza sî nu trebuie sa veneze atare scopu, ci numai scopulu curatu, de a respandí cultur'a la popoporu, sî ca prin radicarea scóleloru comune (a statului) vrea de o parte se ajute poporulu acolo, unde nici decum nu e in stare, a-si face sî tiené elu scóle, iéra de alta parte sa dea impulsu scóleloru confessiunali, spre a se radicá la unu stadiu mai inaltu, aducendu-le in emulatiune cu scólele statului, pentru aceea doresce din inima sî poftesce, cá sî in venerabilulu senatu se nu fia nici unulu carele se aiba sî se esprime altu scopu.

Felsegyi dice, ca aceea observare au fostu numai parerea sea individuale, ca adeca unde dóue puteri au se pórte lupt'a de emulatiune un'a cu alt'a, acolo in urma totu trebuie se invinga puterea cea mai mare, pentru aceea se róga cá acea observare a sea nici se nu vina la vre-o discussiune.

Presiedintele da deslusirile cele mai liniscitórie despre scopulu regimului privitoriu curatu numai la latirea culturei intre poporu; sî ca acele idei, ce voru sa le latiésca unii chiaru sî intre poporu despre absorbirea scóleloru confessiunali suntu de totu false, suntu temeri nefundate.

Cu tóte acestea propunatoriulu cere, cá propunerea sea cu numele seu sa se ia la protocolu.

Vine la rendu propunerea de mai inainte a par. prot. gr. cat. Barbuloviciu. Acest'a adeca arata in vorbirea sea, ca intre alte cause impedecatórie la scólele confessiunale este sî aceea, ca diregatori'a din afara nu da esistintia necesaria spre inaintarea trebei scolarie, la ceea ce o obliga insasi legea; iéra cá alta causa impedecatória accentua seraci'a poporului. Pentru aceea propune, cá senatulu scolariu se recuire pre judecatori'a comitatensa, cá totu-déun'a câudu va cere trebuinti'a, sa dea ajutoriulu seu organeloru respective a scóleloru confessiunali spre inaintarea trebei scolarie. Iéra a dóu'a propunere a densului merge intr'acolo, cá cele cinci procente dela sut'a dârei directe, menite pentru sustienerea scóleloru statului (comune), sa se estinda sî asupr'a scóleloru confessiunali acolo, unde nu suntu scoli comune. Acést'a propunere fu spriginita de Moldovanu, profesoru de teologia sî alti membrii.

Propunerea intâi'a se primesce, iéra a dóu'a cade, in urm'a deslusirei, ce o da presiedintele, ca adeca legea e facuta si sanctiunata sî va fi diadarnica propunerea, in urm'a cârei'a aru trebuí modificata insasi legea. (Va urmá.)

FOISIÓRA.

Epistola deschisa

câtra dnii protopopi, preoti, profesori invetiatori sî câtra literatii români.

(Capetu.)

5. Din punctulu de vedere alu economiei natiunale, pentru ca serbatorile pagâne cuprindu sî preste 100 de dile din anu, ce suntu atâte dile de lene, de paguba; ce mânca din economi'a agonisita sî impedeca bunastarea.

6. Din punctutu de vedere a perderei, uitârei datiniloru de interesu natiunalu, pentru ca unele au inceputu a incetá parte prin oprirea politiala, parte prin latírea culturei, sî adese ori ele se referescu la insusitâti de frunte poporale, ce nu potemu dorí se le perdemu. Câudu dorimu, cá se incete superstitiunile pagubitórie séu se moderâmu stricaciunea loru, nu voimu cá se desbracâmu poporulu de tóte insusîrile, datinile lui.

Domniloru! Eu credu ca amu demustratu din destulu interesulu publicu pentru datine, sî lips'a de culegerea loru. Pentru acést'a me adresezu câtra adresatii din Banatu, Ungari'a, Transilvani'a sî Bucovin'a, sî speru ca mi voru da mâna de ajutoriu. — „La lucru români!“ e devis'a lui Carolu I.

Pentru usiurarea culegerei indrasnescu de a insîrá obiectele:

Afumarea stalaieloru, Alduitele, Alesulu, Alimori, Armindeni, Bab'a Dochia, Babele. — Caii, caii lui San'-Tóderu, Calusiarii, Cinstitele, Cinstele mari, Cinstele mici, albe, sî negre, Colaciarii, Colinda, Cium'a.

Datine dela ori-ce ocasiune, nascere, botezu, cununia, ingropare etc. Descantatória, descantatura. Dinele preste totu, dine de munti, ape, paduri etc. Deochiu, Draci a scóte din balta, — Diorile, Duhurile, Dumineca (ca dina).

Fartatia, frate de cruce, Fét'a padurei, Fete maiestre, Fêtu frumosu, Farmecatória, Farmecatura, Frumósele, Foculu de nópte (superstitiosu). Ghermanu (germanu) Halósele, Hor'a Dineloru (saltulu). Joea nepomenita, joi'a négra, Joi marele, Infarmecatóriele, Luminiscele.

Mam'a padurei, Martiér'a, Maiestrele, Marcinii, Matcalou, Mosii, Mosiulu padurei, Miluitele, Muronii, Muntii personificati. Nedeie, Nepomenit'a, Nepomenitele, Nóptea dela san' Vasiu, Numerarea oiloru, Nunt'a. Pali'a, Parli'a, Paunasiulu codrului, Paparug'a Pizerei (Pitierei) Postulu negriloru, Pruncii schimbati (nevinovati) Prieolici, Prasnicu de casa, de biserica, de impacare intre némuri, Patronulu casei, Poveste cu fiintie mitologice, dine supranaturale.

Riuri ce au dine, Rot'a, Rusaliele, Rusutórie, Rusnicu, Santele, Santii, San-Vasiu, Semenaturele câudu se potu pune, câudu nu, serbatorile semenaturiloru, lucrului de véra, de secerisiu, serbatori pagâne, Siedietórie, Samsiene, Siolomonari, Smei, Sierpele de casa, Suratia a (prinde sora), Strigoii.

Todorusaliele, (Todorusele,) Turc'a, Tiurc'a, Ursitórie.

Valv'e, Vampiru, Ventose, Vercolaci, Versuri despre atare datina, fiintia etc. Vinerea-mare, Vinerea-négra, Vidum, Vragitórie, Vragi etc.!!

Acestea sî alte multe ce nu le-amu sciutu insîrá ací.

Pentru cá sî culegerea sa se mai usiureze, se fia uniforma, indresnescu de a indrumá, cá fia-care obiectu sa se cerce sî descrie dupa urmatóriele:

a) sa se descria pre largu fiinti'a mitologica, adeca dieulu séu din'a din credinti'a desiérta, cu numele sî insusîrile ei.

b) sa se descria dîu'a serbatórei, sî de suntu mai multe dîle, câudu se incepu sî câudu se gata, — óre e dî anumita sî nemutatórie in anu, séu serbatórea pagâna, se muta dupa atare serbatóre crestina mutatórie, sî carea e?

c) sa se descria datinele serbatorei, salturile sî jocurile ce suntu legate de acea serbatóre, sî loculu unde se petrecu.

d) sa se desria versurile despre atare serbatóre, fiintia, datina; séu traditiuni, poveste despre acelea.

e) sa se descria jertfele séu mancârile ce se facu anume in acea dî, — sî ospetarea.

f) sa se descria, ce feliu de ierburi se culegu la acea serbatóre, spre ce se folosescu, natur'a loru buna ori rea; cununele la serbatóre din ce flori se facu, sî ce feliu de arbure séu crénga e de lipsa la serbatóre?

g) tramitietoriulu se-si dee parerea sea despre motivele serbatórei datiniloru, sî se faca observatiunile, ce le scie. —

Romani'a.

In nrulu 10 alu acestei foi amu inregistratu simplu alegerea de deputatu a fostului Domnitoriu Cuz'a pentru districtulu Mehedinti, loculu principale Turnu-Severinu. Asupr'a acestei alegeri domnesce unu feliu de misteriu. Dupa cele ce vedemu pâna acum, partidele politice se cérta intre sine impingendu un'a pre alt'a alegerea. Pâna se va puté scí mai apriatu ce a fostu motivulu acestei demonstratiuni, noi inregistrâmu simplu urmatórea corespundintia a „Romanului“ despre decursulu lucruriloru cu ocasiunea mentiunatei alegeri :

Severinu,

„Cuz'a. In prediu'a alegerei de deputatu alu colegiului IV-lea, ori-cine aru fi venitu in orasiulu Severinu erá se véda ansietatea cea mai espresa ; impaciinti'a cea mai pronunciata in spiritele orasieniloru. Prin case sî prin locurile publice, grupe-grupe discutau asupr'a diferiteloru persóne, cari si-aru propune candidatur'a. Se vorbiá ca are a se propuna d. Aurelu, Plenicianu, Burilianu sî altii; inse cându i intrebai pre densii, toti 'si tagaduiau candidaturele, lasându-se tóta lumea in positiune de a nu scí se sustiena séu se combata diferitele candidaturi.

In mijloculu acestei situatiuni de nelinisce, pre cându ideile mai multu se siopteau decâtu se vorbiau ca trebuiá propusu unu omu mare, care, pusu in balantia cu propusulu guvernului, se prepondereze ; in acestu tempu se aduna sî delegatii de prin comune. Ide'a ca Voda Cuz'a cere a vení cá deputatu in Romani'a irupe cá prin miraculu sî preocupa spiritulu saténului, care nu gasea altu factu cá mai vurtiosu, decâtu a aduce in tiéra pre Domnulu care le-a datu pamentulu, sub care nu plateau contributiuni asiá grele sî care se aflá la fruntariele Romaniei (câci asiá se respandí-se vorb'a).

Acésta idea nu scóse de locu spiritele din dubitatiunea in care cadiusera prin negatiunea diferiteloru candidaturi, ci din contra mai multu le implanta ; câci se credea numai o pura fictiune, numai unu paravanu sub care se ascundea o alta candidatura, o inventiune introdusa aici la noi, de a ocupá spiritulu saténului cu unu omu mare, pâna in momentulu votârei, cându sa se propuna unu altulu, sî care de multe ori erá unu pigmeu.

In acestu tempu de aprobatiune generale, pre cându ide'a de Cuz a ocupá-se celu d'antâiu locu in anim'a saténului, vine sî guvernulu cu propusulu seu, d. Alessandru Zissu, a cârui candidatura se vorbiá ca aru fi fostu respinsu in mai multe colegie sî in mai multe districte ; ca acestu domnu, fiindu prefectu, aru fi facutu tieraniloru torturele cele mai neaudite, sî ca venindu deputatu are se faca acel'a-si lucru, ca are se marésca impositele, etc.

E mai bine déca in atare comunitate se intielegu 3—4—6, sî laolalta culegu cele cerute sî le compunu dupa modulu aretatu, sî priveghiéza de a aflá lucruri ací nenumerate.

Spre usiurarea mea va fi, déca fiacare objectu se descrie deosebi pre octavu séu cuartu de cóla, ca eu cele asemenea se le potu scóte dintre tóte sî se prelucru objectu dupa objectu ! Pre fiacare octavu séu cuartu sa se scria susu de a stâng'a, numele tramitiatoriului, de a drépt'a numele comunei sî comitatului, pentru ca fiacare datina trebuie dovedita prin tramitiatori, sî loculu unde e in viétia.

Epistolele mi se potu tramite sî neplatite. Numele postei din urma sa se pomenésca, ca déca aflu de lipsa vre-o esplicare, se potu cere dela tramitiatori. Fia-carele garantéza pentru adeverulu celoru tramise, sî pentru acést'a, voiu provocá la tramitiatori cá sî la autori, la isvóre de date ; sî asia totu insulu sî capeta partea cuvenita la conlucrarea sea.

In acestu modu speru, ca prin spriginirea publica vomu ajunge in tempu scurtu la unu resultatu, ce altcum pre acestu terenu nici intre unu vécu nu s'aru poté asceptá.

Terminulu tramiterei 'lu tienu deschisu de adi pâna la 1 Octobre 1870.

Crediendu in binevointi'a natiunala sî energi'a dloru adresati, remânu in Oraviti'a (Carasiu) 15 Ianuariu 1870.

Alu Dloru Vóstre

servu umilitu

Dr. At. M. Marienescu

Asessoru de tribunalu.

Or'a votârei se anuncia, delegatii intra in sal'a alegerei, ide'a de candidatur'a lui Voda Cuz'a domnesce, nici unu altu candidatu nu ese din dosulu paravanului presupusu : erá in zadaru a incercá cine-va se reculedie, erau zadarnice silintiele guvernului de a-si retrage propositiunea sî a-si concentrá staruintiele asupr'a unui proprietariu de aici, dlu Demetriu Burilianu ; tóte erau tardîu. — Voda Cuz'a se alege deputatu cu 396 voturi, contr'a 104, ce a avutu d. Burilianu.

„Acést'a este descriptiunea fidela sî lipsita de ori ce esageratiune a alegerei principelui Cuz'a de deputatu, factu care, privitu atâtu din punctulu de vedere politicu, câtu sî moralu, nu scimu care este românulu care se'lu apróbe sî cari suntu amicii sei cari se'lu aplaude.

Déra déca ne va întrebá cine-va, de unde acést'a idea ? De unde se vorbiá ca Voda Cuz'a doresce a vení cá deputatu ? Cine spunea delegatiloru ca Voda Cuz'a este la frontarii ? etc. respundemu ca nu scimu : ceea ce scimu este ca domnulu deputatu Gregoriu Miculescu, fiindu in concediu, a fostu sî delegatu pentru colegiulu IV-le, impreuna cu verulu d-sele d. T. Plenicianu. — Ceea ce scimu este ca diu'a de 15 Ianuariu, fiindu diu'a alegerei sî totudeo-data diu'a onomastica a dlui Gregoriu Miculescu, domnia-sea a preferitu a stá in sala sî printre delegati, de câtu a merge acasa se-si primésca felicitatiunile sî se manânce cu invitatii. Nu numai atâtu ; nópte a facut'o, impreuna cu d. Plenicianu, in sal'a alegerei, padîndu urn'a. Pentru cine acésta staruintia ? pentru d. Burilianu ? suntemu securi ca nu. Pentru Voda Cuza ? Alti candidati n'au fostu.

Ceea ce scimu este ca, dupa despuiarea scrutinului, maioritatea fiindu pentru Voda Cuz'a, delegatii au strigatu : Se traiésca ! mai adaugendu refrenulu, se traiésca sî d. Miculescu „care ne a disu a'lu alege !“ Ceea ce mai scimu este ca, dupa alegere, s'au facutu sî donatiuni de vinu, cari nu s'au platitu de d. Burilianu.

Acestea suntu facte petrecute, sî intielesulu loru este cu atâtu mai enigmaticu, cu câtu se scie ca d. deputatu Miculescu se pretinde a fi amiculu celu mai dechiaratu alu Tronului sî alu ministriloru Cogalnicénu sî Boerescu sî ca prin urmare n'a potutu se faca aceste manifestatiuni. Faptulu inse s'a petrecutu.

Dupa ce amu ascultatu o parte, se ascultâmu sî pre ceea-lalta. „Tromp. Carp.“ in nrulu seu dela 12/24 Februariu in Revist'a sea politica descrie alegerea acést'a, combatendu temerile sî presupunerile „Romanului.“ Din acea revista luâmu sî noi urmatóriele pasagie :

Framente-se cu firea ori-câtu de multu dlu Rosetti, cârui'a incepe poporulu românu sa-i dea unu desmintitu prin fapte, nu prin vorbe ; svarcolésca-se, intortocheze lucrulu cum voru pofti Februaristii rosii sî fistichii, adeverulu este ca poporulu romanu, in numele cârui'a dnii C. A. Rosetti sî Ioanu Brateanu prin amagire, din ordinu rusescu, au calcatu nóptea palatulu domnescu, au radicatu din somnu sî au martirisatu pre Voda-Cuz'a, pre liberatorulu româniloru sî alu Romaniei ; adeverulu este ca poporulu românu, de a dóu'a dî chiaru, au inceputu se protestedie contr'a tradârei, sî cá sa se innabusiésca tradarea a trebuitu sa se puna tunuri, a trebuitu 3 Aprilie la Iassi sî grozaviele nepomenite, torturele infame sî atroce esercitate de liberalii rosii prin tóte satele de granicieri, pre totu lungulu Dunarei ; adeverulu este ca chiaru in Mehedinti, la cea dintâiu alegere ce a venitu dupa tradare, toti alegatorii mehedintieni au strigatu : Voda-Cuz'a ! sî a trebuitu se vina vestitulu ispravnicu Boicea Radianu, cu dorobantimea din trei judetie sî cu instrumente de tortura inventate ad-hoc ; a trebuitu Boicea Radianu, vestitulu vestitiloru dintre toti vestitii rosiiloru, care prin tóte vicleniele puse in jocu, prin rapaitulu biceloru sî prin functiunarea machineloru de tortura, se póta isbutí o nabusí glasulu recunoscintiei in acestu poporu alu Mehedintiului, celu mai inteligintе sî celu mai bunu.

Pentru a dóu'a óra cându s'au facutu alegeri, totu ací in Mehedinti, a trebuitu o strategia fórte ingeniósa, cá se póta isbutí guvernulu a deturná lucrulu, care mergea manifestu pre calea mare.

Eata cum s'a urmatu : vediendu-se ca toti delegatii tierani vinu cu mandatu imperativu se alége pre Voda Cuz'a deputatu, a adunatu tóte grupele de delegati cum soseau in diferite localitâti, apoi vení autoritatea sî cerù la toti mandatele de delegati „cá sa le inregistreze.“ Toti mandatarii incredintiara mandatele loru ómeniloru stapanirei Acést'a erá de cu séra. Adóu'a dî se incepea votarea. Adóu'a dî de diminétia ómenii stapanirei venira la delegati, dîcendu-le sa stea pre locu, ca li se aducu indata spre a puté merge sa voteze. In timpulu acest'a inse unu birou se formése sî cetele de dorobanti, cu mandatele delegatiloru in mâna, respundeau la apelulu nominale sî puneau in urna biletulu ce li se dase.

Tieranii delegati, vediendu ca prea zabovesce sa le aduca mandatele, esîra de prin diferitele localitâti sa véda ce este, Se dusera la loculu votârei sî acolo li se spuse ca votarea s'a ispravitu, sa se duca pre a casa. Celu care voiá sa intrebe unde-i este mandatulu, cine a votatu in loculu lui, capetá câte câte-va bice pre spete, cá sa-i tréca poft'a de mandataru sî pléca p'ací incolo.

Iéta cum s'a escamotatu de dóue ori alegerea colegiului alu IV din judetiulu Mehedinti.

Asta-data, negresitu, sub administratiunea dlui C. Poteca nu se puté urmá asemeni lucruri sî erá invederatu, erá sciutu, ca are sa iésa deputatu in acelu colegiu Voda Cuz'a.

Noi credemu ca d. A. Golescu, cá ministru de interne sî cá capu alu cabinetului, va dice fia-cârui'a : linisciti-ve, nu dau vina pre nime, nu ve mai acusati unii pre altii, nu ve mai scusati.

A ! domnule C. A. Rosetti sî domnule Ioanu Brateane ! Fiindu d-vóstra consiliari ai tronului, a-ti consiliatu tronulu se respinga petitiunea umile a lui Cuz'a-Voda, prin care petitiune venea celu ce a maritu teritoriulu Romaniei cu a patr'a parte, se céra voia sa traiésca sî elu cá unu simplu cetatiénu in acésta Romania ! A-ti condamnatu voi pre celu ce a liberatu poporulu românu din sclavagiu, pre celu care a afirmatu autonomi'a deseversîta a tierei, pre celu care a dotatu Romani'a cu codicele Napoleonu, se mânce de veci pânea exilului, sî ostracismulu lui se nu aibe sfersîtu ! —Da ! voi a-ti consiliatu pre principele constitutionale, care nu poté se faca alt-feliu, decâtu cum diceau ministrii, se respinga cererea umilita a lui Voda Cuz'a, se póta intrá in tiéra, se-si stea la mosiór'a lui ; voi sî actulu acest'a de nesfersîta crudime a vóstra, este in mânele nóstre, îlu posedâmu in originalu sî vi-lu vomu cetí la judecata !

Varietâti.

*** Reuniunea sodaliloru români a avutu sâmbeta sér'a o petrecere cu jocu. Membrii casatoriti cu socîele loru sî rudeniele cele mai de aprópe ale membriloru, au representatu secsulu femeiescu. Petrecerea a fostu asiá dicendu „in familia“, dara animata. Vre-o câti-va domni, afara de numerulu membriloru, fura introdusi de membri in petrecere. Acesti'a incântati de decursulu celu solidu sî totu odata sî inimatu alu petrecerei, au datu initiativa unei colecte, a cârei resultatu a fostu 14 fl. 85 xr. pentru fondulu Reuniunei.

Cu acestu prilegiu atingemu o cestiune fórte delicata, in societatea nóstra româna. O cestiune carea merita a fi tratata cu multa precugetare sî mai pre largu, pentru ca este o cestiune vitale. Nu o numimu inca, ci ne vomu mârginí a dice numai vre-o dóue trei cuvinte despre ea.

De vre-o câti-va ani clasea industriasîloru meseriasi a inceputu a cresce sî la noi. Inse cându acei individi, cari au chiamarea de a immultí numerulu acestei pârti a societâtiei nóstre, ajungu la stadiulu de a se casatorí, intempina greutatea de a-si aflá consórte corespundietórie pusetiunei loru. Pentru ca educatiunea femeiloru nóstre, in genere, este neproportiunata ! O parte nu capeta mai multa educatiune decâtu, câta se recere dela o femeia in economiele caseloru rurali séu de agricultori, alta parte inse, cu sî fára educatiune mai inalta, se radica cu pretensiunile numai in sferele mai inalte, indata ce a lapedatu vestmintele natiunali sî a adoptatu pre cele cetatienesci europene. Asiá incâtu unele se afla bine déca suntu in elementulu loru primitivu, altele, cum amu disu, cu séu fára cuventu (drepta) *) dorescu se fia, numai „dómne“ sî inca déca s'aru puté, se fia in tóte comoditâtile societâtiei mai inalte. Din caus'a acést'a din urma, comerciantii inca totu se bucura de esceptiunea de a fi priviti de egali, séu póte dupa impregiurâri preferiti chiaru sî „domniloru.“

---

*) Celoru ce au cuventu n'are de a le face nimenea imputare, pentru ca aru fi unu pecatu a nu se recunósce meritulu castigatu prin educatiune.

Atentiunea parintiloru, cu deosebire din apropiorea celâtiloru, aru trebuí chiamata, cá sa dea crescerei generatiunei presente o directiune, in urm'a câreia sa d'spara cu incetulu disproportiunea acést'a sî prin acést'a sa se creeze o legatura c o n t i n u a t i v a intre diferitele stâri sociali, ce trebuie se aiba locu sî in sinulu natiunei nóstre. Altu feliu ne vomu trezí cu o „aristocratia“ ridiculósa, carea de pre acum a inceputu a prinde radacini pre ici pre colea.

Cá se revenimu la petrecerile de feliulu cestei ce ne-a datu ansa la acésta escursiune de idei, se dicemu, ca in viitoriu aru puté fi sî mai numeróse, dara totu odata arangiate din elemente, de acele, cari sa indemne sî se atraga câtra o viatia mai inalta de cultura sî pre cei ce sórtea ia avisatu a trai in sferele de mijlocu sociali. Acést'a inse sa nu remâna numai pentru petreceri, dara sa fia preste totu in viatia o directiva la consolidarea societâtiei nóstre natiunali.

*** C â t r a i n t e l i g i n t i ' a r o m â n a d i n B u d ' a - P e s t ' a. Necesitatea infiintârei unui teatru natiunalu pentru românii de dincóce de Carpati se simte de intrég'a romanime.

Acésta necesitate este un'a dintre cele mai ardiente. Asiá ni spunu o multime de voci, ce in tóta diu'a ni sosescu de prin tóte pârtile ; asiá ni sioptesce anim'a, sî ni spune priceperea nóstra.

Deci unu inceputu seriosu sî regulatu pentru realisarea ideei nu se mai póte amená, câci fia-care minutu perdutu invólve daune imense sî respunsabilitate mare fatia cu viitoriulu.

Conformu opiniunei publice, manifestata sî in publicitate sî in particulariu, — precum spuseramu mai susu, — acelu inceputu aru fi sa se faca in Bud'a-Pest'a prin mijlocirea inteligintiei natiunale concentrata aici.

Deci subscrisii ni luâmu voia a rugá pre toti inteligintii români din Bud'a-Pest'a, se bine-voiésca a se intruní Luni la 28 Fauru st. n., dupa miédia-dî la 4 óre, in refectoriulu redutului orasienescu, pentru a se consultá in privinti'a acést'a, sî a stabilí mesurile necesarie.

Pest'a, 19 Fauru 1870.

Antoniu Mocioni.	Iosifu Hodosiu.
Georgiu Mocioni.	Ladislau Buteanu.
Alessandru Mocioni.	Basiliu Juc'a.
Eugeniu Mocioni.	Lazaru Ionescu.
Ioanu Eugeniu Cucu.	Petru Mihályi.
Sigismundu Popoviciu.	Demetriu Ionescu.
Iosifu Popu.	E. B. Stanescu.
Dr. Aureliu Maniu.	V. Babesiu.
Vichentiu Bogdanu.	Iosifu Vulcanu.
Sigismundu Borlea.	„Fam.“

*** In 13 l. tr. st. n. se duse unu locuitoriu din Baci (in apropierea Clusiului) in padure dupa lemne ; acolo avù norocirea a se intalní cu doi lupi lipiti de flamendi. Bietului omu, câruí'a nu-i erá tocmai bine-venita intalnirea cu astufeliu de lupi lipiti nu-i mai venise in cugetu, de ai intrebá, dupa obiceiulu romanescu, de sanetate, ci o luase ingraba la sanetósa, respective se suise in verfulu unui arbore inaltu, spre a-si scapá viati'a. Sî vedi galanteria ! pâna in diu'a urmatória tienura lupii bietului omu santinela, temenduse, cá nu cumv'a se i se intemple ceva reu ; de abiá ómeni multi, cari venira spre a cautá pre sotiulu loru, putura delungá acei doi lupi flamendi.

*** C o n f e r i n t i ' a d l u i I. B r a t e a n u l a A t e n e u. Marea noutate a dîlei erá Dumineca conferiuti'a istorica a dlui I. Brateanu la Ateneu.

Ilustrulu barbatu ascindea la ór'a 1 cá unu simplu membru alu Ateneului, treptele tribunei, in mijloculu detunatórieloru aplause curgânde de ¼ de óra a unei multimi, care nu s'a mai vediutu vreodata in sal'a societâtiei nóstre, nici chiaru in serile in cari vorbiau cei mai iubiti si mai poporali oratori ai ei. Erá de siguru la 2000 de auditori, nu se mai vedé decâtu o mare de capete . . .

Frumosulu sescu nu lipsiá dela acésta serbare alésa, ce se dadé in sal'a societâtiei sele favorite.

Conferinti'a dlui I. Brateanu avù de subjectu : Originile româniloru, cu Radu Negru sî Bogdanu Dragosiu.

Déca prentru cei 1999 de auditori din 2000, erá conferinti'a dlui Braténu ocasiune de ai manifestá iubirea sî gratitudinea, sporita pentru nóu'a campania ce a intreprinsu contr'a ignorantiei :

Déca pentru membrii Ateneulu, conferinti'a dlui Braténu a fostu ocasiune d'a se convinge odata mai multu, ca póte urcá treptele tribunei societâtiei loru fâra inconveniente, barbatulu celu mai din mijloculu salmasiagului politicu, atât'a de bine-facatória e atmosfer'a liniscita a sciintiei in care acéea tribuna a fostu asiediata ;

Pentru noi, celu alu 2000-lea auditoriu, a fostu Dumineca o dî de adeverata fericire.

Suntu doispredece ani de cându la intunerecului numelui nostru, cá profesore de istori'a românîloru la facultatea de litere din Iasi, sî apoi din Bucuresci, respandimu dupa poterile nóstre observatiunile, critic'a istorica ce cu tóta nepartinirea posibile ne-a sugeratu observatiunea, analis'a fapteloru, a documinteloru. Nime inca pâna adi nu ne daduse ocasiune d'a ne apretiuí labórea de dî sî de nópte, ba din contra, pre nevediute, pre nesciute, furamu chiaru insultati sî gratificati cu epitete, care ne-aru fi descuragiatu, de nu amu fi avutu o intima convictiune, ca, pre câtu se póte nu amu fostu facutu datori'a.

Dumineca inse, repetâmu, d. I. Brateanu ni-a procuratu o dî de fericire sî curagiu sî perseverantia pre calea in care umblâmu de 12 ani, cá profesore de istoria.

Prin o intalnire de cugetare, care e o onóre mare pentru noi, multe din teoriele dlui I. Brateanu asupr'a originei românîloru, asupr'a imperiului Romano-Bulgaru sî asupr'a restauratiunei lui Radu Negru sî Bogdanu Dragosiu, le amu espusu la mai multe renduri de studenti sî chiaru sî in anulu acest'a, astfeliu cá sî inaintea studentiloru cari ni au urmatu sî care ieri au ascultatu cuventulu de autoritate a dlui Brateanu, noi amu trebuitu se câstigâmu. Iéta unu cuventu mai multu pentru a dice, ca conferinti'a dlui I. Brateanu ne-a procuratu pre lânga onóre, curagiu sî perseverantia la lucrare.

V. A. Urechia.

(Din „Informatiunile Bucurescene.“)

*** A v i s u i m p o r t a n t u. O carte importante, sî care ne face nóue românîloru unu mare bine, s'a publicatu acum de curendu in Parisu. Cartea acést'a se chiama : „Le Juif le judaisme et la judaisation des peuples chrétiens. Par le chevalier Gougenot des Mousseaux, Auteur du livre Dieu et les Dieux“ etc. etc.

In acésta carte, unu mare volumu in 8^{b} de siese sute pagine ; in acésta carte conceputa cu inteligentia, lucrata cu sciintia sî cu talentu, se pledéza cu atâtu sentimentu caus'a românîloru, ca este cu neputintia, românulu ce va ceti-o sa nu binecuvinteze pre autorele ei,

Credemu de datori'a nóstra sa spunemu totoru românîloru, ca s'a publicatu in Parisu acésta carte in favorulu nostru, cum nu s'a mai publicatu alt'a pâna acum ; sî luâmu asupra-ne placut'a sarcina sa procurâmu fia-cârui românu care va voi sa aiba in cas'a sea acésta pledória, radicata in centrulu civilisatiunii francese, in cestiunea jidoviloru tocmai cu pretiulu cu care se vinde in Parisu : siese franci, fâra nici o alta chieltuiéla.

Doritori sa aiba acést'a, atâtu din Bucuresci câtu sî de prin judetie se potu adresá la redactiunea „Trompetei Carpatiloru,“ pasagiulu românu, insocindu cererea dumnialoru cu siese franci pentru fia-care esemplariu, ce voru voi se iá. „Tr. Carp.“

*** Natanailu R o t h s c h i l d erá asiá de ologu incâtu nici nu se puté sculá de pre scaunu. Intr'o dî i se spune ca frateseu, aflându-se in padurea de Boulogne, a cadiutu sî s'a vatematu. „Ce fericitu este elu“ respunse milionariulu ologu, ca póte cadé ! A-siu dá tóta averea, déca a-siu puté numai o minuta se fugu, cum fugeamu in anulu alu dóuedieciilea alu etâtiei mele, macaru se sciu ca numai decâtu voiu cadé se-mi frângu gâtulu. !“

*** (P r o c e s u d e p r e s a.) Amploiatii ruperiori din comitatulu Albei suprerióre au intentatu procesu contr'a fóiei vienese „Fremdenblatt“ pentru unu articolu intitulatu : „La afacerea contelui Haller.“ Autorulu articolului incriminatu e contes'a L o u i s e H a l l e r ; primulu casu, in care o danua are a se rectificá pentru delictu de presa inaintea judecatoriei de presa.

Nr. $\frac{6331}{civ.}$ 1869.

E d i c t u.

Din partea subsemnatului comisariu judicialu se face prin acést'a cunoscutu, ca s'a concesu, la cererea dlui ad. provinciale Dr. Borci'a, cá fiscalu consistoriului metropolitanu gr. or., in numele fondului sidocsialu de praes. 17 Septembre 1869, Nru. $\frac{5607}{civ.}$ 1869 in caus'a sea contr'a Ilie Brana din Mohu pentru solvirea pretensiunei de 200 fl. v. austr. c. d e. prin conclusulu judecatoriei magistratuale din Sabiiu, cá oficiolatu funduarie cu datulu 25 Nov. 1869, vendiarea executiva a realitâtiloru lui Ilie Brana, dejá pretiuite sî pemnorate :

Cas'a curtea sî grâdin'a Nr. 26 din Mohu sub urmatóriele conditiuni de vendiare :

I. Pretiulu eschiamându e celu prin judecatoria estimatu de 500 fl. v. austr.

II. Doritorii de a cumperá au a depune la comisariu inainte de licitatiune unu vadiu de 50 fl. séu 10% a pretiului eschiamatu, care suma se compute in casu de cumperare la pretiulu de vendiare, la casu inse, cá cumperatoriulu se nu implinésca tóte conditiunile licitatiunei, o perde in favórea fondului creditoriu.

III. Cumperatoriulu e silitu a saldá pretiulu de cumperare in patru rate sî adeca : prim'a rata in diu'a licitatiunei, indata dupa cumperare, a dóu'a dupa 8 dile dela licitatiune, a trei'a dupa 2 luni; sî a patr'a dupa trei luni de dile, la din contra 'si perde cumperatoriulu dreptulu provenitu din cumperare, sî vine in periculu de a suportá spesele sî daun'a causata prin a dóu'a licitatiune.

IV. Numai dupa saldarea totala a pretiului de cumperare sî dupa acoperirea pretensinnei fondului se póte cumperatoriulu intabulá de proprietariu funduariu.

V. Posesoru reale devine cumperatoriulu indata dupa cumperare, e inse restrinsu a asigurá cladirile aceloru realitâti in favórea fondului sidocsialu, contr'a pericolului de focu pre spesele sele sî sub responsabilitatea sea.

Objectele susuamintite se voru vinde in **28 Martiu 1870 sî 27 Apriliu** st. n. **la 10 óre inainte de amédi** in cas'a comunala din Mohu.

Totu de odata suntu provocati toti acei creditori hipotecari, cari nu locuescu in Sabiiu séu imprejurulu Sabiiului, a-si tramite plenipotentiati la locuinti'a oficiolatului, spre representarea loru la impertirea pretiului de cumperare, sî a-si face pâna la vendiare cunoscutu numele sî locuinti'a, câci la din contra voru fi disii creditori representati prin curatori impusi oficialmente.

Finale suntu provocati toti acei'a, cari credu a poté docnmentá óre cari pretensiuni de proprietate séu sî alte drepturi de prioritate asupr'a objecteloru pemnorate, a-si presintá, macaru de nu fura deosebi incunosciintiati, acusele loru de pretensiune, oficiolatului funduarie pâna in a 15 dî dela ultim'a publicare a acestui edictu, la din contra esecutiunea nu se va impedecá sî respectivi voru fi avisati numai la restulu pretiului de vendiare.

S a b i i u 26 Febr. 1870.

Hermann Sigerius
Comisariu judiciale.

E D I C T U.

Ioanu P ó s a din comun'a P o r c e s t i in scaunulu Sabiiului, care de 5 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuit'a sea socia, M a r i ' a l u i I s t r a t e L e u c ' a, totu din Porcesci, fâra a scí loculu aflârei lui, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru ca, la din contra, sî in absenti'a lui se voru otarí, cele de lege prescrise.

S a b i i u, in 9 Fauru 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protopopiatului tract. Sabiiului alu II-le.

Ioane P a n o v i c i u.
Protopopu.

(11—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 18 Febr. (2 Mart.) 1870.

Metalicele 5%	61 65	Act. de creditu	276 50
Imprumut. nat. 5%	71 55	Argintulu	121
Actiile de banca	728	Galbinulu	5 83 10

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 16. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 22 Februariu (6 Mart.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu ano 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Iéra si iéra industria.

Precându noi trebuie se urmarimu ce se intempla cu ministeriulu cis- si translaitanu, cu cestiunea diferentiale intre ministri de finantie din ambe jumetâtile imperiului, cu cestiunea provincialisârei confinieloru militari, cu impacarea bochesiloru, cu bugetele din diet'a Ungariei, cu programele politice ce aparu si pre la noi, dara dupa cum cetimu sa confisca si apoi pre urma se reproducu dupa alte d urnale, — cu unu cuventu, pre cându trebuie sa stâmu cu ochii atintiti la cele ce se intempla in sferele politice: suntemu asiá de distrasi, incâtu nu observâmu, ca acei ce suntu inzestrati cu barbati si mai politici de cum ne amu puté laudá noi, avendu destui si pentru alte trebi, inaintéza mereu, facu reuniuni si societâti, unde stringu averi insemnate si se pregatescu de lupta pre terenulu stârei materiali, incâtu in o buna diminétia ne vomu tredi departati dela locurile cele mai favorabili pentru afaceri de comerciu si industria, dupa incepererea cerculatiunei locomotiveloru, crucisiu si curmedisiu prin tiér'a nóstra.

In celu dintâiu numeru alu nostru din an. acest'a amu laudatu indreptarea atentiunei nóstre asupr'a ramuriloru sociali de cea mai buna, fertile politica pentru noi. De atunci inse nu amu mai auditu mai nici o voce, carea sa nevina intr'ajutoriu si se spriginésca séu se combata opiniunea nóstra. Dóra nu va fi nepasarea nóstra de vina, ci preocupatiunea cu cele per escelentiam politice, cari facu se amutiésca alte afaceri.

Ne tienemu dara de detori'a strinsa, de a reveni cu ocasiunea acést'a asupr'a unei pârti din cele ce amu atinsu in nrulu nostru citatu si se ne intrebâmu, ca óre se face ceva pentru latírea industriei intre români?

Precâtu putemu scí, se face, dara se face pré putienu. Sporiulu mai nu se póte observá, cu tóte, ca tempulu este totu mai neasteptatoriu, pare ca grabesce momentele, cându va se ne strige unu infioratoriu: „Pré tardîu!“

Si feliulu acest'a de intreprinderi nu ne pune inainte atâtea greutâti, cá d. e. ajungerea la deregatorii, unde pre lânga greutâtile mai multoru limbi, respecte de natiunalitate, se mai adaoge si spesele cele mari si indelungate, cari se receru, pâna cine-va numai se vede odata pregatitu cum se cade. Acestu feliu cere mai multu vointia de a imbratisiá cutare séu cutare meseria si apoi, ori-câtu de seracu aru fi individulu, in restempu de celu multu patru ani, devine omu neaternatoriu, carele singuru póte se castige, si mai târdîu, dupa óresi-care perfectiunare si cunoscintia de lume, póte devení cu totulu omulu seu si totu-odata si cetatiénu alesu alu statului.

Fiindu ca inaintarea, déca e se fia a unei tieri in genere, trebuie se fia a tuturoru locuitoriloru in mesura egale, e d e t o r i a si a nóstra a româniloru sa grigimu de proportiunea stârei materiali a tierei nóstre. Pentru ca se dîcemu, ca acum nu grigimu, ci ne restringemu la ceea ce amu invetiatu dela mosii si parintii nostri — mâne poimâse vomu vedé ca prin acésta indiferintia, noi amu datu unu contingentu insemnatu de simpli lucratori cu pâlmile la altii, cari altii voru vení din strainetate si voru folosí aceea ce noi prin silinti'a nóstra trebuiá sa invetiâmu, sa ni castigâmu si sa folosimu.

Pare ca vedemu de acum, cum se voru asiediá strainii pre la punctele cele principale ale drumului de feru, pre stradele cele mai insemnate ale orasieloru si orasieleloru tierei; cum cu productele din silinti'a loru industriale voru respinge de pre locurile acele pre acei ce voru preferí a stá cu mânile in sinu, pâna cându locomotivele voru siuierá in susu si in josu dealungulu si latulu tierei in tóte pârtile. Indigenii voru devení palmasii celoru straini; ei le voru cará numai uneltele la lucru séu mijlócele de traiu din unghiurile, unde se voru vedé respinsi, si aceste le voru face pentru unu pretiu, care abiá sa le remuncreze ostenél'a loru.

Sa avemu asiá dara cu totii de grigia cá prisosulu puteriloru de lucru dela tiéra se nu se mai sporésca spre a devení unu ploretariatu superfluu si pentru tiéra si pentru orasie. Se avemu de grigia se imbratisieze câtu de multi industri'a, carea apoi invetiendu-o se nu faca din ea numai unu mijlocu de traiu din mâna in gura, ci se o cultiveze de asiá, incâtu se fia in stare acei ce o imbratisiéza cá la tempu sa o pota purtá si in stabilimente si intreprinderi mai mari.

Acést'a póte serví de unu avisu cu deosebire pentru educatorii poporului nostru. Ei se puna temeiu placerei câtra imbratisierea industriei si totu ei se arunce in inimile cele tinere si sementi'a pentru nisuinti'a intreprinderiloru, cari cu tempulu se póta corespunde cerintieloru ce le va aduce schimbârile sociali cu sine.

Nici o ocasiune nu trebuie trecuta cu vederea, in carea directiunea acést'a de idei sa nu se respandésca in poporu, atâtu in generatiunea tinera câtu si in cea de etate inaintata, carea inca e chiamata a dá spriginulu seu la realisarea ideiloru acestor'a.

Punerea in lucrare a acestei opere carea e si umana dara si cea mai natiunale aru fi demna de o deosebita consideratiune, dupa impregiurârile locuitoriloru tierei. Pâna la o apretiare a acestei'a, va fi bine cá se fia audîte si bine primite cele de mai susu, incâtu in scurtu sa ne putemu bucurá de unu inceputu si mai energicu de cum e pâna acum. Atunci modalitatea cum sa se puna ideile de mai susu in lucrare va fi si mai lesne de aflatu, pentru ca ea se va oferí de sine pentru cei mai multi, dara ea va fi si mai curendu bunu comunu alu multor'a, pentru ca va fi si cine se o imbratisieze.

Evenemінte politice.

Diet'a Ungariei ne infatisiéza unu numeru de lupte parlamentarie, la cari putinii români ce se afla acolo iau parte laudabile. Raporturile publicate si din partene dau o mica icóna despre luptele aceste, cetitorii din acele putiene cuvinte si potu intregí icóna pre deplinu.

Alte evenemінte momentuóse din laintrulu imperiului, pre cari se nu le fimu amintitu, pâna in momentele cându scriemu aceste, nu cunóscemu.

Din afara inca vinu fórte putiene sciri, pare ca a intratu o stagnatiune in viati'a politica. Parlamentulu federatiunei nordice a votatu delaturarea pedepsei de mórte cu 118 contr'a 81 voturi. Bismarck a aparatu tienerea pedepsei dara fâra resultatu. Incâtu este acest'a unu evenementu politicu ne va aretá purtarea cancelariului, carele s'a cam stricatu cu partid'a natiunale-liberale nemtiésca prin refusarea de a primí Marele ducatu Baden in federatiune. Sa credemu ca de ací nu va resultá o crisa pentru federatiunea germâna de nordu, pentru ca nationalii-liberali sciu ca au inca lipsa de capacitatea cancelariului loru.

In F r a n c i 'a mergu lucrurile spre liberalismu cu pasii cei mai gigantici. Imperatulu mai ca nu are alta de lucru decâtu sa scrie, sa vorbésca cuvinte de multiamire câtra ministrii sei, cari mergu pre acésta cale fâra a pregetá ce-va.

In R o m 'a stau lucrurile reu pentru curia. Cardinalulu Rauscher se dice ca a spriginitu fórte energicu admonitiunile lui Beust depuse intr'o depesia si adresata curtiei din Rom'a. Si déca curtea papale nu se va intórce dela ideile de carea se pórta acum, inca in decursulu lunei acestei'a episcopii din Austro-Ungari'a parasescu Rom'a si vinu a casa.

„Gazet'a de Coloni'a“ are o corespundintia din Parisu, dupa carea afirma, ca in tempulu din urma Franci'a s'a intorsu câtra Russi'a si cu deosebire in afacerea de pasciune intre Turci'a si Muntenegru va merge Franci'a mâna in mâna cu Russi'a contra Austriei.

Camer'a Romaniei a verificatu alegerea principelui C u z 'a si l'a si incunosciintiatu despre acést'a. Asceptâmu cu incordare sa vedemu déca alesulu primesce mandatulu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 24 Febr. predau, dupa autenticarea protocolului, deputatii H. R ó n a y, L. P a p u, L. D o b s a si T. V i d a t s petitiuni. Cas'a trece apoi la desbaterea speciale despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica. Pentru titul'a I, „administrarea centrale,“ suntu preliminati 244,725 fl. Comissiunea financiale propune a se dá amploiatiloru dela oficiolatele aucsiliarie o léfa egale cu a amploiatiloru dela cele-lalte ministerie, ce involvéza o stergere de 900 fl.; si asiá recomanda casei pentru administrarea centrala votarea a 243,857 fl.

Lui C. S z a t h m á r y i se pare sum'a acést'a, in proportiune cu bugetulu intregu a acestui ministeriu prea mare, cu atât'a mai multu cu câtu administrarea centrale a acestui ministeriu nu produce resultate insemnate; dreptu aceea propune cá amploiatii dela administrarea centrale sa se considere, pâna la organisarea definitiva a ministerieloru, de provisori si sa li se abróge dreptulu de pensiune.

I. S c h w a r z dechiara numerulu amploiatiloru de prea mare, impartirea oficieloru de nepractica, si cualificatiunea amploiatiloru de defectuósa. Aru fi bine cându s'aru introduce, in privinti'a cualificatiunei, esamenele, cându s'aru reduce numerulu amploiatiloru si cându banii crutiati in modulu acest'a s'aru folosí spre trebi scolarie. Afacerile cultului sa se desparta de ale instructiunei si sa se repartia duoru ministerii diferite infiintiânde.

Ministrulu E ö t v ö s obsérva si dechiara odata pentru totu deun'a ca viitoriulu unei natiuni depinde singuru dela prosperarea culturei si ca fiindu de acésta convictiune firma, trebuie se lucrâmu spre acestu scopu din resputeri. Unu poporu inse nu póte ajunge in momentu culmea culturei europene cu deosebire, cându are a se luptá cu pedeci asiá imense dupa cum are alu nostru. Ce se tiene de numerulu amploiatiloru, recunósce ca e pré mare si promite alu reduce, unde va fi cu putintia.

Referentulu C a u t z recomenda casei proiectulu facutu din partea comissiunei.

In afacerea acést'a mai vorbescu S i m o n y i, T i s z a, P. H o f f m a n n, S z o n t á g h si I. S z l á v y,

Votându-se se respinge propunerea lui S z a t h m a r y si se primesce proiectulu comissiunei.

Cas'a apróba dupa aceea deosebitele rubrici si votéza pentru titul'a I 243,857 fl.

Titul'a II „scopuri bisericesci“ e preliminata cu 290,000 fl. si anume pentru biseric'a gr. cat. 99,000 fl. pentru bis. evangelica de conf. A. 36,000 fl., pentru bis. ev. de conf. hel. 65,000 fl., pentru bis. gr. or. 80,000 fl., pentru bis. unitara 5000 fl., pentru cea israelita 5000 fl.

Comissiunea financiale nu consiemte cu principiulu, de a se subventiuná biseric'a din partea sta-

tului, de óre ce inse pâna acum'a la noi nu s'a ruptu referinti'a intre statu si biserica, recomenda pentru anulu c. votarea sumei preliminate.

P. Nyáry combate titul'a a II din bugetulu ministeriului de culte si propune, ca aceea sa se transpuna din ordinariu in estraordinariu.

Ministrulu Eötvös tiene ignorarea recerintieloru bisericesci din partea statului de celu mai bunu sistemu ; trebuie inse se considerâmu cu privintia la titul'a II premisele si relatiunile de fatia ; e probabile, ca statulu se ajute confessiunile care pre lânga tóte nisuintiele nu-si potu acoperí spesele confessiunali, de óre-ce la noi biseric'a are missiunea de a lumená si cultivá.

G. Simay pretinde cá biseric'a arméno-catolica din Tranni'a sa se subventiuneze cu 12,000 fl.

I. Szlavy observa ca la repartirea titulei II s'au luatu in consideratiune numai confessiunile lipsite si ca armenii din Tranni'a nu suntu sermani si prin urmare si potu acoperi spesele bisericei loru.

Babesiu propune ca biseric'a gr. or. sa se subventiuneze, luându-se in consideratiune seraci'a cea mare a acestei biserici, cu 120,000 fl.

L. Mocsáry dice, ca cine voiesce a avé preotu, se-lu si solariseze si cine voiesce a avé biserica, se o cladésca din mijlóce proprie ; densulu doresce ca titul'a II sa se stérga cu totulu.

In caus'a acést'a mai vorbescu Halász Berzenczy si Tisza.

Mocioni si Miletics spriginescu propunerea lui Babesiu.

Votându-se se primesce propunerea lui Nyáry, adeca titul'a II sa se transpuna in estraordinariu. Amendamentulu lui Babesiu se respinge.

Urméza titul'a III, „directiunea generala a instructiunei“ preliminata cu 274,000 fl.

Comissiunea financiale recomanda stergerea a 40,000 fl. din 80,000 fl. menite de spese pentru caletori'a inspectoriloru scolari si recomanda asiá dara votarea a 234,000 fl.

P. Hoffmann tiene institutiunea inspectoriloru superiori scolari de superflua. In intielesulu acestui'a vorbesce si E. Simonyi si propune stergerea a 28,000 fl. preliminatii pentru inspectorii supremi scolari.

Se incinge o desbatere in caus'a amintita, la cara iau parte I. Schwarz, min. Eötvös si altii.

Se votéza si se primesce sum'a preliminata pentru inspectorii superiori scolari.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 25 Febr. se trece, dupa finirea formalieloru, la ordinea dilei, la care e: continuarea desbaterei speciale despre bugetulu ministeriului de culte si instructiune publica.

Se cetesce titul'a „censori scolari“ preliminata cu 234.000 fl.

E. Hrabár doresce ca in tóte comitatele sa se denumésca censori scolari.

A Szilády polemiséza contr'a ministrului Eötvös, care a afirmatu, ca in Ungari'a descresce interesarea pentru instructiunea popularia.

Dupa o scurta desbatere se votéza diferitele subdespartiemente a acestei titule.

Urméza titul'a IV, institute de invetiamentu“ preliminata cu 887.000 fl.

La rubric'a I, universitatea, preliminata cu 89,000 fl. se incinge o desbatere mai lunga, la care iau parte Ghyczy, min. Eötvös T. Hoffmann, si Henszlmann.

I. Schwarz presinta unu proiectu in urm'a cârui'a sa se suspenda la universitate tacsele pentru prelegeri si rigoróse.

Ghyczy propune, ca cas'a se esmita o comissiune de 7, carea se esameneze starea averei, ce posede universitatea.

P. C. Szathmáry doresce infiintiarea unei catedre pentru homöopathia.

Propunerea lui Ghyczy se primesce.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

In siedinti'a din 26 Febr. trece cas'a indata dupa autenticarea protocolului la ordinea dilei, la care e continuarea desbaterei despre propunerea lui Szathmáry, privitória la infiintiarea unei catedre de homöopathia la universitatea din Pest'a.

Dr. I. Szabó combate proiectulu lui Szathmáry si provóca in fine cas'a, a scapá universitatea de pericululu, cu care o amenintia propunerea lui Szathmáry.

In intielesulu propunerei lui Szathmáry mai vorbescu G. Várady, V. Bogdanu, L. Salamonu, E. Zsedenyi, L. Halász, Covács si Tisza.

B. Fr. Podmaniczky dice: prin homöopathia crutia poporulu bani si tempu ; nimic'a mai naturale, decâtu a o spriginí cá representanti ai poporului, déca i e folositória.

P. Király spriginesce proiectulu lui Szathmáry si dice : e adeveratu, cá medici s'au pronunciatu totu-déun'a in contra homöopathiei, inse densii se tienu mai toti de sistem'a cea vechia.

I. Pryk doresce, cá medicii se nu fia temerea familieloru si de aceea spriginesce propunerea lui Szathmáry.

Se votéza si se primesce propunerea lui Száthmáry cu majoritate absoluta.

Despartiementulu „preparandi'a profesoriloru“ preliminatu cu 24,000 fl. se cetesce si votéza. Asupr'a despartiementului „politechnica“ preliminatu cu 82.832 fl. se incinge o desbatere mai lunga.

E. Iványka 'si motivéza propunerea facuta in caus'a politechnicului inainte cu vre-o câte-va septamâni. O politechnica buna e pentru Ungari'a o conditiune de viétia ; dupa cum e de fatia, nu corespunde recerintieloru.

Min. Eötvös promite, ca va presentá casei, dupa finirea desbaterei bugetului, unu proiectu in afacerea aceea.

I. Schwarz propune casei suspenderea tacseloru pentru prelegeri.

In siedinti'a din 28 Febr. se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premerse, si apoi se trece la ordinea dilei la care sta : continuarea desbaterei speciale despre bugetulu ministeriului de instructiune.

Se votéza diferite rubrice, si se cetesce si rubric'a 4, „academi'a juridica din Sabiiu“ preliminata cu 17.550 fl.

Berzenczey intréba pre ministrulu, din ce causa se propune la academi'a din Sabiiu in limb'a germana ?

E. Szentpoly presinta unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a se insarcinéza ministrulu de instructiune a propune casei unu proiectu de lege despre reorganisarea politechnice.

St. Patay interpeléza pre ministru, adeveratu e, ca in Sabiiu se propune numai in limb'a germâna ?

Min. respunde, ca tóte studiele se propunu in limb'a germâna, inse au facutu pasi cá dreptulu magiaru sa se propuna in limb'a magiara.

Hodosiu propune, ca la tóte academiele din Tranni'a sa sa propuna, in limb'a germâna, magiara si româna.

Dr. I. Szabo pretinde pentru toti profesorii dela academiele din Sabiiu si Clusiu si dela scól'a de medico=chirurgia totu din Clusiu o léfa de 1500 fl

Cas'a scurta continuarea desbaterei votându pentru academi'a din Sabiiu 17,500 fl, pentru acad. din Clusiu 14.600 fl. si pentru institutulu de medicina si chirurgi'a din Clusiu 21,360 fl.

Dupa votarea acestei rubrice presinta S. Popu unu proiectu, in urm'a carui'a sa se cladésca in Siomcut'a-mare unu gimnasiu de statu românu.

S. Popoviciu se provóca la legea pentru nationalitâti care determina, ca tinerimei studióse pre la gimnasii sa i se dé ocasiune a-si studiá limb'a materna, presinta deci unu proiectu de conclusu, cá cas'a se insarcineze spre ministrulu a lucrá conformu acestei legi. (Va urmá.)

FOISIÓRA.

Statua lui Traianu.

Cea mai renumita statua de marmura a imperatului Traianu, representându de dóue ori natur'a, tienendu in mân'a drépta sabi'a si in mân'a stânga unu volumenu ; cuirasatu si cu tog'a drapata pre braciulu stângu ; statu'a cea mai frumósa a imperatului Traianu, din museulu Florentiei, luata prin fotografia si apoi litografata cu unu norocitu succesu, se afla de vendiare la administrati'a „Trompetei Carpatiloru.“

Pentru doi sfanti numai póte avé cine-va acésta pretiósa imagine, scumpa fia-cârui românu, reprodusa cu arta in marimea ordinara a tablouriloru.

Nu scimu ce amu poté recomendá mai bine spre ornamentu de muri interiori de comuna atâtu urbana câtu si rurale, de scóle si de ori ce locu unde se aduna români, de câtu acésta litografia a celei mai perfecte statue a imperatului Traianu, din câte au remasu ale patronului nosrru pâna la noi.

Recomendâmu dara, si cá idea si cá ornamentu, imaginea marelui Traianu totoru româniloru de ori ce opiniune sociale séu politica aru fi, cum si de ori ce stare in societate.

Se depune din acésta litografia, la tóte biurourile telegrafo-postali, precum si la tóte librariele, spre a se vinde, in tóte pârtile Romaniei, totu pre doi sfanti exemplariulu, din care pretiu se voru oprí tacsele legiuite postali.

Acestu pretiosu odoru l'a adusu in Romani'a d. Ioanu Polescu, administratoriulu jurn. „Trompet'a Carpatiloru“, in tomn'a acést'a, cu ocasiunea caletoriei sele prin Itali'a.

Marcu Ulpiu Traianu, mai numitu si Crinitulu, fu celu dintâiu imperatu romanu de origine straina Romei. Elu s'a nascutu in Italica, aprópe de Sevilla, la 18 Septembre anulu Romei 806 iéra anulu mântuirei 53, dintr'o familia vechia, reputata prin valórea si onestitatea membriloru ei, nu inse nobile dupa cum erá privita nobleti'a româna, pentru ca abiá tatalu lui Traianu a fostu celu antâiu din némulu seu care s'a onoratu cu revestirea demnitâtiei de consulu.

Traianu facù cele d'anteiu campanie cu tatalu seu. A fostu numitu pretoru in anulu 86 si consulu pentru prim'a óra in anulu 91.

Domitianu l'a tramisu anteiu in Spani'a si apoi l'a chiamatu inderetu cá se îlu pornésca cu legiónele in Germani'a, unde turburârile amenintiau imperiulu. Traianu desfasiura in Germani'a atât'a capacitate intelectuale, asiá mare valóre de arme incâtu Nerva care urmà lui Domitianu, îlu adópta cá succesore alu seu la imperiu, îlu creà cesaru, îlu numí generalu, imperatoriu si-i dede puterea tribunitiara.

Traianu erá la Coloni'a cându i se facù cunoscutu mórtea lui Nerva, in anulu 98, si îù indata recunoscutu de câtra poporu si de câtra legióne imperatu.

In anulu urmatoriu 99, Traianu intra in Rom'a si impartí grâne si bani poporului. In anulu 101 Traianu se puse in capulu legióneloru si porní din Rom'a cá se respinga navalirile daciloru, cari prapadéu provinciele române de pre drépt'a Dunârei, si ca se silésca pre Decebalu se renuncie la tributulu ce-i platéu românii inca din timpulu imperatiei lui Domitianu.

In prim'a espeditiune invingendu pre Decebalu, Traianu i impuse aspre conditiuni de pace, pre cari Decebalu le primí ; dara indata dupa tragerea lui Traianu le calcà, facendu si mai mari rele provincieloru de pre drépt'a Dunarei. Traianu dupa ce triumfà pentru prim'a óra in Rom'a in anulu 103, se intórse asupr'a daciloru si pâna la finele anului 105 nimicí pre Decebalu cu tóte puterile lui. Decebalu se sinucise si tóta tiér'a lui, Daci'a, devení provincia romana sub nume de „Daci'a traiana,“ ronduita intre provinciele Augustului.

In aceeasi epoca Corneliu Palm'a, guvernatoriu alu Siriei, reduse asemenea Arabi'a in provincia romana.

In anulu 106 Traianu se intórse in Rom'a, triumfà pentru a dóu'a óra si incepù mari si varie constructiuni, intre cari si colón'a traiana, pre care se arata tóte episódele resbóieloru sele contr'a daciloru, despre cari episóde nici unu istoricu de ai lui Traianu, din câti au pututu parvení pâna la noi, nu face nici o mentiune. Colón'a traiana se sfersi si se dedicà in anulu 113.

Traianu a fostu numitu consulu de siése ori si i s'au preluncitu consulatele ; a primitu titlulu de germanicu inca traindu Nerv'a ; titlulu de dacicu la 103, dupa primulu seu resbelu contr'a daciloru, si titlulu de parthicu la anulu 116, si a muritu la Selinont'a in Cyllici'a in anulu 117, dupa o imperatia de 19 ani si lasându reputatiunea de unu principe dintre cei mai perfecti, care au onoratu vre-odata vre-unu tronu. Elu a fostu primulu imperatu, cârui'a românii i-au datu magnificulu titlu de „optimo principi.

De sub Predélu. In nrulu 4 alu „Telegrafului Romanu“ amu publicatu unu articulu, in carele departe se amu vre-o intentiune indreptata asupr'a cuiva séu asupr'a la ceva. Unu domnu invetiatoriu din Treiscaune pasiesce in nr. 12 alu acestei'a-sî fói sî afla de bine a se face apologetulu dlui prot. Ioanu Petricu Sum convinsu, ca sum de acordu cu dlu protopopu respectivu cându sustienu, ca apologi'a e de prisosu. Eu amu desfasiuratu o impregiurare, carea merita atentiunea româniloru sî credu ca nu amu fostu pré sangvinicu cându amu aretatu lips'a de sprigmu pentru conatiunalii nostri din Treiscaune, o impregiurare, carea nici dlu invetiatoriu nu o contestéza. Ací este cestiunea, lips'a de spriginu, sî putienele mijlóce de care dispunu acei ómeni spre a-si intarí fortiele loru spre o duravera viatia intre elementele ce i incungiura.

Cum ca dlu protopopu susunumitu a facutu totu ce a pututu nu trebuie se ne spuna dlu invetiatoru, câci o scimu sî noi sî D-dieu se lu tiena inca indelungu, câci credemu ca va mai face. Dara pâna se avemu preoti sî invetiatori salarisati cu câte 3—400 fl. celu putienu, cá se nu i perdemu sî pre cari îi avemu, mai este inca. 2461 fl. e o suma frumósa, dara sum'a acést'a abiá aru satisface cá venitu anuale dela unu capitalu corespundietoriu, tóte bisericile sî tóte scólele de prin satele Treiscauneloru, locuite de români, dara nu cá capitalu impartítu intre atâtea scóle sî biserici. Scopulu meu cu propunerea mea erá altulu, erá a eruí unu mijlocu mai siguru in efectele sele, câci sî mai in graba realisabile. Audiamu pre multi din Romani'a ca aru fi decisi a spriginí din tóte puterile o intreprindere de feliulu acest'a ; ei petrecu câte trei luni vér'a in Trei-Scaune, ia recercatu cine-va cá sa-si póta realisá dorinti'a de a contribuí ?

Ne marginimu a dice, ca insusi dlu invetiatoriu inca arata in scrierea sea câmpulu de lucratu sî lips'a de lucru pre acestu câmpu. Nu póte fi vorb'a dara de imputare din partea mea, ci numai de indigitarea unui modu, prin care se accelerâmu ajutoriulu, pentru ca pericululu e mai amenintia'oriu cá in alte pârti unde lucrurile se potu succede in pasu sî ordinu regulatu.

Senatulu scolasticu din comitatulu Dobacei.

(Capetu.)

Titu Gheaj'a ia cuventulu urmatoriu : „Magnifice dle inspectore sî presiedinte ! sî venerabilu senatu scolariu !

In numele româniloru acelor'a din acestu comitatu, pre cari amu onóre a-i representa, mi iau voi'a a face o interpelatiune sî propunere :

La siedinti'a constituanta a acestui senatu s'au fostu recunoscutu sî observatu dreptulu, ce li compete româniloru din acestu venerabilu senatu prin aceea, ca insu-si magnificenti'a sea dlu inspectoru sî presiedinte au provocatu atuncea pre venerab. senatu, cá se-si aléga doi protocolisti séu notari ai siedintieloru, dintre cari unulu pentru ducerea protocolului in limb'a româna. Alegerea atuncea s'au facutu, iéra protocolulu in limb'a româna pâna astadi nu s'au mai ivitu. (Presiedintele îlu intrerupe, punendu pre mésa protocolulu in limb'a româna, spunendu, ca l'au primitu prin posta sî dîcendu, ca in urm'a acestei deslusîri póte va aflá vorbitoriulu de prisosu a mai vorbí.)

Vorbitoriulu inse continua : „Me rogu, magnificenti'a vóstra, despre acést'a nu amu sciutu nemic'a, atât'a sciu ca la timpulu seu, atunci cându s'au cetitu sî verificatu protocolulu in limb'a magiara, celu in limb'a româna nu au fostu ; de atunci incóce la adresarea mea din vre-o dóue renduri câtra d. protocolistu românu in privinti'a acést'a amu primitu respunsulu, ca inca nu l'au facutu. Mi s'aru puté objectioná, ca de óre ce dlu protocolistu magiaru la cererea sea — avendu se plece in graba— s'au dispensatu pentru aceea siedintia de sarcin'a sea cá protocolistu, sî asiá au remasu ambele sarcini pre celu ce avé se duca protocolulu in limb'a româna, cârui'a lipsindu-i timpulu fisicu, i aru fi fostu impossibile a le face amendóue, sî asiá l'au facutu numai in limb'a magiara. Primescu de buna acésta objectionare, dara vréu se credu, ca s'aru fi pututu intocmí lucrulu asiá, incâtu sa se fia satisfacutu in ambele pârti, pentru ca acestu senatu numera mai multi venerabili membrii, cari aru fi pututu se suplinésca pre d. procolistu absentu, sî se nu remâna sarcin'a pre unulu *) Ce aru fi dîsu sî ce aru fi facutu, me rogu, venerabilulu senatu, cându s'aru fi concipatu sî s'aru fi facutu, din caus'a scurtimei timpului fisicu, protocolulu numai in limb'a româna ? — Credu tare, ca nu s'aru fi multiamitu. Pentru aceea me rogu, cá venerabilulu senatu se binevoiésca a luá in cumpanire ecuitatea, care dice, ca ce tie nu-ti place, altui'a nu face !

Presiedintele intrerumpendulu : „Dupa cum amu priceputu d. vorbitoriu arunca asupr'a acestui senatu ca nu aru fi luatu cu seriositate lucrurile ; acést'a cá presiedinte o respingu sî provocu pre dlu vorbitoriu sî membru alu acestui senatu la ordine !

Vorbitoriulu respunde : Me rogu, se fiu bine priceputu ! Nu sciu se fi dîsu seriositate, ci ecuitate, nu amu intentiune de a vatemá pre nime, ci intentinnea mea e cea mai buna, cea mai curata, de a chiarificá lucrulu, e tocmai indreptata spre usiurarea resolvirei problemei acestui venerabilu senatu. Me rogu dara se fiu ascultatu pâna la fine !“ apoi continua :

„In urm'a celoru espuse considerându ca numai intielegenduse impreunutatu unii cu altii, membrii acestui venerabilu senatu se póte face vre-unu pasu siguru spre resolvirea problemei sele celei atâtu de dificile, care este reversarea luminei la poporu, intre care românii facu unu numeru considerabilu in acestu comitatu ;

Considerându ca dupa natur'a si compusetiunea acestui venerabilu senatu trebuie respectatu dreptulu ce li compete româniloru dupa legea de natiunalitâti sî limbi ;

Cá sa nu se para ca românii din acestu comitatu nu sciu pretiuí sî folosí drepturile ce li le da loru legea sî sa se dica despre ei, ca cine nu scie pretiuí putienulu, nu este demnu de multu, indrasnescu a propune :

1) Cá protocolulu sa se duca totu déun'a sî in limb'a româna intocmai cá sî celu in limb'a magiara ; iéra cându s'aru mai iví de ací incolo casuri, cá vre-unulu dintre dd. protocolisti se fia impedecati dela implinirea datorintiei sele, sa se faca o astfeliu de dispositiune, cá protocolulu sa se póta cetí totu-si sî in limb'a româna ;

2) Cá magnificenti'a sea d. presiedinte se faca pasii necesari la inaltulu ministeriu reg. ung., cá instructiunea pentru senatulu scolariu se o capetâmu sî in limb'a româna ; precum sî ori ce ordinatiuni privitórie la acestu senatu sa ni se redeie de aci inainte sî in limb'a româna.

Presiedintele sî inspectorulu respunde, ca densulu au provocatu in siedinti'a prima pre senatu, cá sa suplinésca care-va dintre membrii pre protocolistulu magiaru, sî déca nu s'au aflatu nimenea, sî au remasu lucrulu pre protocolistulu cest'a-laltu, carele au sî primitu asupra-si, ce erá se faca alt'a. — Incâtu-i pentru instructiunea amintita, scie ca au inceputu a se tiparí sî in limb'a nóstra, sî crede, ca pâna la siedinti'a fitórie o va puté impartí intre membrii români sî in limb'a româna ; asemenea se va ingrigí sî pentru redarea ordinatiuniloru in limb'a româna.

Cu acestea se incheie siedinti'a.

—0—

„Dela comisariulu reg. pentru Transilvani'a.

323 pr. 1870/C. R.

PROVOCARE

câtra soldatii esiti din servitiulu militariu, pentru intrarea voluntaria la gendarmeri'a provinciale transilvana.

De óre-ce in statulu de gregaria a gendarmeriei provinciale transilvane e unu scadiamentu insemnatu de barbati, inaltulu ministeriu r. ung. de interne, cu emisulu seu dto 5 Februariu a. c. Nr. 128, a ordinatu, cá defectulu acest'a sa se acopere in prim'a linia prin soldati emeriti, cari voru a se insinuá voluntarie, sî câror'a p r e l â n g a competintiele gendarmeriali sistemisate, sî enumerate mai la vale, li se va acordá dela diu'a intrârei loru in servitiulu practicu de gendarmeria u n u a d a u s u d e t r e i - d i e c i c r u c e r i p e dî.

Spre a fi primitu la gendarmeria se poftescu urmatóriele insusîri :

1. A fi indigenu in tierile tienetórie de corón'a Ungariei, séu celu putienu a avé concessiunea spre asiediare statatória in acele.

2. A nu fi trecutu etatea de 40 ani.

3. A fi neinsuratu séu veduvu, fâra prunci.

4. Un'a constitutiune trupésca sanetósa sî robusta sî un'a marime nu mai mica de 60 policari.

5. Cunoscinti'a de cetire sî scriere, sî aloru dóue din cele 3 limbi ale patriei (magiara, germana, româna).

6. O viétia nepatata, adeca doritoriulu de a fi primitu, se nu fi fostu nici odata pedepsitu nici in starea civila, nici cea militaria pentru vre-o fapta deonestatória ; in fine

7. Acelu, ce voiesce a fi primitu, trebuie sa se oblege in scrisu la unu servitiu de trei ani la gendarmeria.

Competintiele sistemisate, mentiunate la inceputu, suntu pentru gendarmi in urmatoriulu modu statorite :

1. Simbri'a sî adausulu de subsistintia, sî anume : pentru magistru de vigilia pe dî cu 83 xr., pentru conducatoriulu de postu de competintia mai inalta cu 71 xr., de competintia mai mica cu 66 xr., pentru gendarmu 62 xr.

2. Cea dintâiu impositiune de massa cu 60 fl. fâra diferintia de charge. Acésta impositiune va serví spre castigarea tuturoru sorteloru de monturu sî servitiu necesarie spre prim'a adjustare, cu esceptiunea armeloru cari se voru acuira de câtra tesaurulu statului.

3. Pausialulu lunariu de massa cu 2 fl. 60 xr. spre completarea sorteloru de monturu sî servitiu.

4. Rebonificarea speseloru transenali pentru fia-care 24 óre, cari se voru petrece in servitiulu afara de statiunea de postu. Rebonificarea de spese transenali se va defige anualminte, sî constà pre anulu 1870 in 11½ cruceri.

5. In tacse pentru convoiare, de cara postali sî de calatori ; in fine

6. In taglie sî premia pentru prinderea de desortori si criminalisti.

Ori care intra la gendarmeria va fi supusu unei probe, care pentru fostii suboficiri va durá 3 iéra pentru gregari 6 luni.

Sub timpulu de proba voru capetá fostii suboficiri numai simbri'a sistemisata pentru gendarmi, pre lânga adausulu de subsistentia, sî dela diu'a aplicarei loru la servitiu gendarmeriale practicu, afara de acea, sî adausulu de 30 cruceri pre dî.

Din contra soldatii acei emeriti cari trecu la gendarmeria sî sub decursulu servitiului loru militariu n'au ocupatu vre-o charge de suboficiru, primescu sub timpulu instruârei sî deprinderei loru spre servitiulu gendarmeriale, ce cu privire la calificatiunea intelectuala duréza dela 4 pâna la 6 septemâni, numai léfa de 35 xr. pre dî, sî mai dela diu'a aplicârei loru la servitie practice li se va da competinti'a completa a unui gendarmu dimpreuna cu adausulu de 30 xr. pre dî.

Decurioniloru (Zugsführer), sergentiloru (Feldwebel) sî chargeloru ecuiparante emerite, cari voru a trece la gendarmeria in casulu, cându dupa trecerea probei de trei luni indata voru poté fi aplecati cá suboficiri de gendarmeria, li se va conferí distinctiunea de charge ocupatata de densii la demisionarea loru din militia, sî se voru inaintá la casu de vacantia obvenitória la competintiele unui comandante de postu séu maiestru de vigilia de gendarmeria.

Soldatii emeriti aspiranti spre suscepere la gendarmeria au de a se insinuá prelânga asternerea obligârei in scrisu la unu servitiu de trei ani, sî a documenteloru de demisionare, de concediu, ori altoru testimonie, ce le voru avé in mâna, la postulu de gendarmeria din apropiere, care va aduce insinuarea acést'a pre lânga susternerea documenteloru primite la comand'a de gendarmeria provinciale din Clusiu.

Pre acésta cale va incunoscintiá pre aspiranti comand'a de gendarmeria d[illegible]garea testimonieloru despre moralitatea [illegible] primirea loru la proba ori despre resp[illegible]oru.

C l u s i u 17 Febru[illegible]u 1870.“ —

„G. Tr.“

---

*) Ací s'aru fi pututu face intrebare sî dlui protocolistu românu, ca pentru ce nu si-au trasu mai bine socotél'a cu sine, câci sciá câtu timpu fisicu i stá la dispositiune, sî nu au fostu silitu se primésca sî purtarea de grigia a protocolului in limb'a magiara, iéra déca au primitu acést'a asuprâ-si de buna voia, pentru ce au satisfacutu datorintiei sele numai in o parte, sî tocmai protocolulu in limb'a aceea pentru care au fostu alesu anume, protocolulu dîcu in limb'a sea materna româna l'au privitu de lucru secundariu sî nu l'au facutu. Déca nu ne vomu respectá noi limb'a, cum vomu puté pretinde se ni o respecteze altii ?! Cor.

Fundatiuni si fonde ardelene sub administratiunea ministeriului de interne.

In Octobre anulu trecutu a adunatu secretariulu ministerialu Ioh. Nep. Szarvasi la insarcinarea avuta din partea ministeriului reg. ung. de interne intr'o colectiune fondele publice sî fundatiunile private ardelene de mai multe feliuri, care stau sub suproinspectiunea ministeriului ungurescu de interne (A magyar kir. belügyministerium felügyelete alatt álló Magyar országi és Erdélyi közalapok és hasonjellegü magánalapitványok törzskönyve) avendu de basa ratiociniulu de incheierea anului 1868 tabelele de ratiociniu si de evidintia sî alte date pastrate in archivu. Colectiunea acést'a a esîtu si in tipariu in tipografi'a din Bud'a a universitâtiei reg. fâra de a se aflá de vendiare pâna acum in librarii. Scopulu elaboratului acestui'a, dupa cum se vede din prefatia a fostu, cá sa arate cum s'a formatu aceste fonde, spre ce scopu, precum sî publicarea istoriei acelor'a aretarea capitalului fundatiunalu, si specificarea stârei capitalului dupa ratiociniulu facutu cu incheierea anului 1868. Colectiunea acést'a are mai departe cá punctu de manecare la regularea acestoru fonde ce are a se face, incâtu adeca prin schimbarea jurstâriloru in decursulu tempului s'a facutu abatere dela scopulu loru primitivu la unele, altele, nea vendu vre-unu scopu fipsatu pâna in diu'a de astadi, iéra la altele pentru micimea capitalului sî pentru scopulu, ce mai multe 'lu au asemenea, s'a aretatu de consultu ba chiaru necesariu impreunarea a mai multe de asemenea scopu.

De óre-ce din anulu 1840 inca, de candu aparù-se in fói'a nemtiésca „pentru minte, inima sî cunoscintia de patria“ unu articulu nu s'a mai comunicatu nimic'a despre fondele publice sî fundatiunile ardelene, sî de óre-ce espunerea mai pre largu sî mai detaiata a acelor'a de Alessiu Iakab in tomulu II a opului intitulatu „Egyetemes magyar Encyclopaedia“ edatu de „reuniunea sântului Stefanu“ la Pest'a in an. 1860 (pag. 279—345) numai la cunoscintia la putieni va fi ajunsu, care sî dealtmintrelea cuprinde datele numai pâna la 1848: asiá nu va fi de prisosu a espune ací unu estrasu, care se marginesce pre lânga fondele sî fundatiunile ardelene cu lasarea afara a specificârei capitaleloru din amintit'a colectiune (brosiura).

Sub suprainspectiune a ministeriului reg. de interne stau 10 fonde sî fundatiuni sî anume: 1) fondulu de ajutorare, 2) fondulu dela vitele de taiatu, 3) fondulu din tempulu fómetei 4) fondulu tacseloru de posaitu, 5) fondulu spitalului carolinîcu din Clusiu, 6) fondulu pentru o casa a dietei ardelene, 7) fondulu cailoru venduti, 8) fundatiunea princiului de coróna Rudolf, 9) fondulu pedepseloru politiane, sî alu 10-lea fondulu institutului de smintiti din Sabiiu.

1) Fondulu de ajutorare (subsidii charitativi fondus) erá menitu pentru ajutorarea mai cu séma a celoru pagubiti prin focu sî apa. In anulu 1793 s'a orenduitu prin nrulu gub. 7281, ca individi ce adunau mila se depuna intr'unu terminu anumitu atari sume adunate mai alesu pentru cei arsi sî pagubiti prin esundari la cass'a reg. iéra acést'a la cass'a provinciale, de unde se ajunga apoi la loculu destinatu. Banii incursi in urmarea acei ordinatiuni s'a administratu pâna la a. 1804 la cass'a provinciale cu contributiunea la olalta, pâna câudu in acestu anu se orenduí prin ordinatiunea guberniale nru 5710 administrarea separata a acelor'a sub numirea; fondu de ajutorare (subsidii charitatis fundus). Fondulu acest'a s'a formatu din capitalisarea contributiunei neimpartite sî numai intr'atât'a se póte numí fondu incâtu nu s'a impartitu inca pâna astadi. In tempulu de fatia sta sub administratiunea oficiolatului vamalu de dare reg. ung. din Clusiu.

2) Fondulu dela vitele de taiatu n'are nici o destinatiune. Prin pré inaltulu rescriptu din 19 Martiu 1813 nr. 701 (n. gub. 2310,1813) fù indatoratu guberniulu reg. de a aduná pentru continuarea resbelului reg. de atunci cu francesii dela tóte clasele de locuitorii din Ardélu afara de subsidiile banale inca sî 1000 darabe remonte, 320 cai de trasu, 3000 capete vite do taiatu, 35000 galete Presburg grâu 64000 galete secara, sî 64000 galete ovesu, tóte cu contribuiri voluntare. — Spre ajungerea mai cu inlesnire a acestui scopu se concese a se platí in bani cerealele sî vitele de taiatu, incâtu nu se puté dá in natura acelea computându-se dupa pretiulu loru sî anume o vita de taiatu representându 3—4 mâji a se platí cu 40 fl cu esceptiune de cai, cari nu se puté platí in bani. In anulu 1830 se emise o comissiune dela guberniu, care adunà aceste sume incurse dela cereale si vite sî care comissiune inaintà operatulu seu gubernului regescu. — Acést'a 'lu asternù apoi cancelariei aulice transilvane, dela care n'a urmatu nici o otarire. — Intr'aceea se mai intórsera atâtu din cassa de resbelu cá despagubire la cass'a provinciale unile sume sub titulu acest'a (fondu dela vite de taiatu), care la olalta cu pretiulu peiloru sî a seulu vendutu se pusera cu interese si din acestea crescù fondulu acest'a destulu de insemnatu, care pâna astadi nu s'a destinatu inca spre vr'unu scopu. Se administédia sî acést'a la oficiolatulu de dare din Clusiu.

(Va urmá.)

Siulumbergu, 14 Februariu.

Nu este nici unu reu asiá de mare, pre lumea acést'a, cá acel'a — cugetu eu, — care sî-lu face omulu insusi cu capulu seu; câci, câudu se intempla, de-i provine omului vre-unu reu din partea altoru ómeni, atunci se mai mangaie cu aceea, ca nu e elu de vina; iéra câudu-si face omulu reu elu insusi, atunci consciinti'a sea 'lu mustra numai pre elu, nu are unde se mai puna din greutatea, din sarcin'a vinei sele.

Astfelíu ne-au umblatu sî nóue românîloru din comun'a Siulumbergu, fatia cu sasii, la alegerea comitetului comunalu, care a fostu asiá:

In comun'a nóstra Siulumbergu suntu la 140—150 familii sasesci (cu vre-o 500 suflete) sî 100 familii române (sî 50 familii tiegani cu 612 suflete). Dintre sasi au avutu dreptu la alegere vre-o 90 insi, sî români 35 insi. Se intielege de sine, ca noi românii amu tienutu in scóla o sfatuire, cum se urmâmu, sî dupa proportiunea popularitâtiei amu denumitu 4 individi, cari din partea românîloru, se intre in comitetulu comunalu, sî la intielegerea acést'a amu si remasu. Inse perirea ta din tine israile! ca intre individii români s'au aflatu doi, I. S. sî I. P., — atâtu de ambitiosi, se fia in comitetu, incâtu pre lânga tóta intielegerea avuta, au umblatu pre la sasi, intielegendu-se cu acésti'a, sî prin machinatiuni, au stricatu ceea ce facuserâmu noi mai inainte.

Sasii ce e dreptu — déca vá fi fostu adeveratu — au disu, ca românii se voteze cu ei, românii s'au invoitu, inse sasii i-au insielatu. La acést'a inse suntu de vina I. si P., cari au stricatu contielegerea românîloru sî totu ce a fostu solidariu intre ei.

Dlu Bürgermeister (primariulu) din Cinculumare inca n'a partinitu românîloru, ci, cá acesti'a se nu póta ajunge in comitetulu comunalu, a statoritu: cá acelu individu, carele are se intre in comitetu, debuie se aiba 59 voturi; inse la a 2-a alegere a comitetului, românii protestându cu totulu, s'au alesu in comitetu cu voturi pre jumetate.

Românii au protestatu in contr'a faptei acestei'a la oficiulu scaunalu sî la comitele natiunei sasesci, de unde protestulu li s'a rentorsu negativu; sî dupa aceea protestându la ministeriulu ungurescu, pâna astadi inca n'a sositu nici unu resultatu.

Pre lânga tóte acestea românulu ambitiosu I. P. lucrându in contielegere cu sasii alesi in comitetu, póte cá se dica acesti'a la vreme ca au impacatu pre români l'au denumitu in comitetu, sî acum au sasii in comitetulu loru sî unu românu.

I. P. cá românu, trebuiá se stea lânga români nedeslipitu — de óre-ce suntemu in protestu sî, ce s'aru fi intemplatu cu protestulu, aceea aru fi fostu si cu densulu. Dara asiá facu ai nostrii, unulu trage inainte, altulu inapoi, sî asiá nu se potu miscá, ci stau totu in loculu acel'a, unde au mai fostu.

Déca românii nostri nu se imparechiau, ci tieneau un'a, poteau reesî. —

Dlu preotu sî invetiatorii, destulu au staruitu cu fapt'a sî cu cuventulu, inse rimatoriulu dedatu la tróca, de l'ai totu bate, anevoia 'lu poti departá, asiá sî omulu meu I. P. déca-si cunoscea chiamarea sea de românu, n'aru fi facutu acést'a.

Varietâti.

*** Unu momentu fórte de mare interesu ne oferesce opulu „Geschichte der Viener Universität de I. Aschbach.“ La pagin'a 22 vorbesce despre impartirea universitâtiei in patru natiuni, dupa mustr'a universitâtiei din Pariso. Aceste patru natiuni suntu: cea austriaca, cea boema, cea saxona si cea ungurésca. Despre césta din urma se dîce in opu: „.... endlich die vierte Nation, die ungarische, nicht nur über das Königreich Ungarn mit seinen Nebenländern, sondern auch über Siebenbürgen und andere von Rumänen bewohnte Gegenden. Das Statut wurde am 6 Iuni 1366 gegeben.“ Nu (se estinde) numai asupr'a regatului Ungariei si tieriloru sótie, ci sî asupr'a Transilvaniei sî altoru tienuturi locuite de români. Statutulu s'a datu in 6 Iuniu 1366.

Atragemu atentiunea istoriciloru nostri asupr'a acestui momentu, si aru face unu servitiu natiunei junii nostri dela universitatea din Vien'a, déca aru cautá originalulu statutului in archivulu universitâtiei, carele se afla dealtmintrea sî in colectiunea lui Kink tiparitu, care colectiune noi inse nu o posedemu.

*** Principele imperialu din Franci'a implinesce in 16 Martiu a. c. alu patruspredieelea anu alu vietiei sele si dupa legile domestice ale imperiului francesu in etatea acést'a e majorénu. In Parisu suntu respandite mai multe versiuni despre schimbârile ce are se le aduca diu'a acést'a. Credu unii, ca principele indata dupa ajungerea la majorenitate va capetá unu postu inaltu in statu, unii credu ca va pasi ca Napoleonu IV in fruntea regimului cu ministeriulu Ollivier, si ca Napoleonu III va abdîce. Siguru este numai atât'a, ca principele la pascile din 1870 serbéza cea dintâiu comunicatura cu sântele taine. Ceremoni'a acést'a se va seversî in capel'a Tuilerieloru de câtra archiepiscopulu de Parisu monseigneur Darboy. Acest'a a si cerutu concediu dela conciliu pentru serbatorile pasciloru pre câudu va si vení la Parisu.

*** In comunitatea Brasiovului s'a introdusu protocolu sî in limb'a româna.

*** Dupa sciri private in piati'a Brasiovului a mai cadiutu vre-o dóue-trei firme. Precâtu scimu români nu se aflá intre faliti.

*** In Vien'a sî in Pest'a inca totu duréza asiá numitele stricke, denegarea lucrului din partea culegatoriloru de litere.

*** (Monete batute in monetari'a din Alb'a-Juli'a in anulu 1869.)

a) 270.425 ducati (galbini) a 4 fl. 80 xr.; in pretiu de 1,298.040 fl.

b) 362.175 florini de argintu in pretiu de 362.175 fl.

c) 2,298.599 moneta merunta de arg. a 20 xr.; in pretiu de 459.719 fl. 80 xr.

d) 2,747.272 moneta merunta de arg. a 10 xr.; in pretiu de 274.727 fl. 20 xr.

Sum'a, bucâti 5,678.471 in pretiu de 2,394.622 fl.

La monetari'a din Alb'a-Iuli'a se voru bate câtu mai curendu sî monete de auru in pretiu de 10 sî 20 franci.

Dela Ianuariu a. c. aurulu sî argintulu schimbatu la monetaria nu se mai platesce numai cu auru sî cu argintu, ci dupa dorinti'a respectiviloru sî cu bancnote, socotindu-se totu de un'a sî agiulu dupa cursulu dîlei.

*** „Llojdulu ungurescu“ spune ca regimulu romanescu a datu lui Strousberg concessiunea la cladirea portului Carolu in marea négra sî la cladirea unui drumu de feru dela portu pâna la Galati; mai departe concessiunea pentru cladirea unui drumu de feru dela Adjudu preste Ocn'a (ambe in Moldov'a) pâna la confiniele transilvane, unde are sa se impreune cu drumulu ungurescu-transilvanu.

*** Parlamentulu federatiunei germane de nordu a conclusu delaturarea pedepsei de mórte. Bismarck a vorbitu contra. Se dîce ca regele vede in conclusulu acest'a o tiermurire a drepturiloru sele majestatice (dreptulu de agratiare ?).

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Febr. (5 Mart.) 1870.

Metalicele 5%	61	75	Act. de creditu	284	
Imprumut. nat. 5%	71	60	Argintulu	121	35
Actiile de banca	730		Galbinulu	5	89

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 17. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 26 Februariu (10 Mart.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Spicuire dupa jurnale.

Credinti'a despre viitoriulu nostru, asiá dupa cum o cuprindemu noi, amu marturisit'o mai in fiacare numeru alu acestei foi. Destule suntu casurile de unde se póte vedé ce pretiu punemu noi pre starea materiale a poporului românu ; dela reutatea séu bunetatea ei, amu aretatu de multe ori, cu esemple, câtu aterna cele-lalte conditiuni, din cari trebuie sa se constituie totu ce se tiene de viéti'a unui poporu.

Este lucru firescu, ca déca aterna asiá de multu viéti'a unui poporu dela partea aceea pre care o numimu stare materiale, ea are insemnetate sî pentru starea politica.

In privinti'a acést'a ne-aru dá dovedile cele mai sigure o statistica a Europei asemenata cu desvoltarea eveneminteloru istorice.

Pâna va veni tempulu cá noi, séu altii, sa o facemu acést'a, sa ne folosimu de ceea ce amu indicatu in fruntea acestoru sîruri sî sa spicuimu dupa jurnale unele momente din unu scriptu a cârui tema e politic'a natiunalitâtiloru sî a federalismului in Austri'a. Scriptulu a aparutu la 1849 din condeiulu contelui Leo Thun.

Sa spunemu indata aici, ca scriptulu are alta tendintia si noi alta intentiune cându spicuimu din tr'ensulu.

Autoriulu, carele in tempulu absolutismului a pututu fi unu germanisatoriu de prim'a calitate, erá, pre tempulu cându a scrisu tem'a citata, unu aparatoriu caldu alu slaviloru si cu deosebire alu cechiloru. Elu stiméza simtiulu natiunale alu cechiloru, le recomenda inse, cá prin labore (lucrare) neintrerupta se-si câstige sî asigure unu locu onorificu in sîrulu popóreloru culte din Europ'a.

Autorulu nu se invoiesce cu o politica natiunale, din causa ca dupa parerea densului in Austri'a, acést'a se tiene de impossibilitâti. Dice insu-si inse, ca cechii in Boemi'a potu singuri se decida sórtea politicei, déca voru fi cei mai harnici in tóta privinti'a. Harnici'a acést'a se póte vedé din recomendarea ce o face cechiloru, imbarbatându-i la lucru.

Agricultur'a, industri'a sî comerciulu a devenitu unu bunu propriu alu cechiloru, sî impregiurarea acést'a le da astadi insemnatatea cea mare in politic'a imperiului, cu deosebire in partea cislaitanica. Inteliginti'a are unu radîmu puternicu in factorii acesti'a, sî de ací vine sî puterea cea intensiva, carea da atât'a de lucru cabinetului cislaitanicu, precum sî „amiciloru“ constitutiunei decembriane. Se nu fia aceste, apoi pâna acum s'aru fi implinitu ce dice in altu locu desu citatulu scriptu, despre o politica radîmata puru sî simplu pre simtieminte natiunali: ca opositiunea unei partide de feliulu acest'a da multu materialu de scrisu jurnaleloru sî aduce folosu conducatoriloru ; face pedeci puternice regimului ; nu are inse putere de a zidí ce-va durabile.

Contele Thun merge mai departe in combaterea politicei natiunali sî a federalismului.

Se dice ca adeverulu e totu-déun'a la mijlocu. Scrierea amintita nu póte probá finalminte, pre lânga tóte incordârile sele, nimicitatea unei politice natiunali, dara de alta parte are dreptu cându vorbesce de necessitatea puteriloru materiali, cari au se spriginésca politic'a natiunale. Aceste au se mérga mâna in mâna.

Asiá dara facemu politica si inca natiunale si atunci, cându pre unu momentu ne intórcemu privirea de câtra vuetulu sistemeloru si diferintieloru natiunali si internatiunali si ne ocupâmu cu ceea ce privesce inaintarea stârei materiali a poporului românu. Ba amu dorí cá in dilele nostre acést'a se fia câtu se póte de sprigiuita si de cultivata.

Acést'a nu atâtu cá se o avemu dreptu base de opusetiune cu ori ce pretiu, dara pentru cá se avemu unu radîmu siguru in ori ce pretensiuni, prin cari voimu se ne manifestâmu esistinti'a nóstra natiunale. Ba credemu ca atunci trebuie se dispara si trebuinti'a de opusetiuni si de alte lucruri de feliulu acest'a, pentru ca nu aru indrasní nimenea a ignorá unu factoru, care contribuie din tóte puterile si in tóte modurile putincióse la prosperarea comuna a statului.

Eveneminte politice.

Dincolo de Lait'a se ferbe ceva, dara ce are se ese din fertura nu se póte scí. Ministeriulu lui Giskra a suferitu deunedile o crisa, mai târdiu unu refusu din partea lui Rieger si Sladkowsky, dara elu totu siede in fotoliele sele. D' Israely, ministrulu englesu inainte de Gladstone, afla imitatori; nu eruimu ca totu din acele motive. Foile cari s'au datu pre ap'a cancelariei lucra sa sape pre ministeriulu Giskra. Acest'a inse se vede, ca nu a desperatu, ci, dupa cum cetimu din foile celu apara, cugeta a pune in lucrare o revisiune a legei electorale pentru diet'a boema si lucra la realisarea unei reforme de lege electorale pentru senatulu imperialu si adeca voiesce a substitui in loculu alegeriloru din sinulu dieteloru alegeri directe.

Déca e adeveratu proverbiulu, ca de unde nu e focu, nu iése fumu, inregistrâmu sî impregiurarea aceea, ca se acusa ministeriulu Giskra de cochetaria cu liberalii natiunali din Germani'a, si ca déca nu i succede oper'a hegemoniei nemtiesci in Austri'a, nemtii se voru aruncá in bratiele Prussiei.

Bismarck, ce e dreptu, nu e unu barbatu de statu, carele sa-si sferme multu capulu, ca de unde ce ia. Elu a disu federatiloru adunati in parlamentu, se mai ascepte se castige sî pre cele-lalte staturi pentru ide'a federatiunei ; va se dîca, sa nu le mai adune unulu câte unulu, ci pre tóte deodata, dupa cinci ani, séu câtu a pusu elu terminulu.

Probabilitâti de aceste e bine sa nu le scapâmu din vedere, pentru ca ne servescu la orientarea nóstra in viitoriu, ni-lu arata pre acest'a câtu se póte face de mobilu in mai multe directiuni, sî ne invatia a ne cugetá de tempuriu cum trebuie sa privimu cestiunile politice invalmasîte astadi unele preste altele.

Intr'aceea cetimu, ca Austri'a astadi e mai resoluta cá ori cându a nu se amestecá in afacerile Germaniei sî in desvoltarea loru, pâna cându pacea dela Prag'a nu se va violá intr'unu modu flagrantu.

Diet'a Ungariei.

(Continuare.)

Ministrulu Eötvös dechiara, ca inca in decurgerea sessiunei acestei'a va presentá unu proiectu de lege despre gimnasie, sî cu ocasiunea aceea se voru luá la desbatere tóte câte se referescu la gimnasie.

Irányi sî trage in urm'a dechiarârei ministrului proiectulu seu de lege privitoriu la gimnasie.

I. Papu voiesce a spriginí propunerea lui S Popoviciu, lu inse intreruptu, de óre ce cas'a a decisu a pertractá tóte cestiunile de feliulu acest'a deodata cu proiectulu de lege, ce'lu va presentá in scurtu tempu ministrulu de instructiune.

A. Szlávy A. Mocioni sî D. Ionescu dechiara ca voru vorbí asemenea la ocasiunea proiectului de lege presentându.

Sub rubric'a 8 suntu preliminati pentru gimnasiulu serbescu din Neopole 6200 fl. Cas'a votéza cei 6200 fl. din cestiune.

La rubric'a 9 „gimnasiulu de statu din Sabiiu,“ preliminatu cu 20,061 fl., pretinde S. Papu, cá sa se propuna in acestu gimnasiu sî in limb'a româna ; Hodosiu spriginesce propunerea lui Papu, carea se amâna inse pâna la desbaterea legei pentru gimnasie.

I. Schwarz pledéza pentru meliorarea remuneratiunei profesoriloru sî pentru suspenderea didactreloru.

Camer'a votéza sum'a preliminata sub rubric'a 9.

Sub rubric'a 10 suntu pentru gimnasiulu din Brasiovu 4000 fl. preliminati.

Várady intréba, ca are statulu vre-o influintia la denumirea profesoriloru dela acestu gimnasiu.

Min Eötvös respunde, ca are.

Hodosiu : in Brasiovu suntu 3 gimnasie, care dintre aceste se subventiunéza ? Tanárky respunde ca celu gr. or. românu.

Hodosiu propune, ca sa se adauge in bugetu „pentru gimnasiulu românu din Brasiovu :“

Babesiu spriginesce propunerea lui Hodosiu care, votându-se, se sî primesce.

Borlea propune a se subventiuná sî gimnasiulu din Bradu cu 4000 fl.; propunerea acést'a se amâna pâna la desbaterea legei despre gimnasie.

Sub rubric'a 11 suntu pentru scól'a reala superióra din Bud'a 16.785 fl., pentru cea din Kaschau 15,745 fl.

Comissiunea financiala recomanda pentru scól'a reala din Bud'a, votarea 22,110 fl,

Dupa o lunga desbatere, la care iau parte mai multi deputati, votéza cas'a sasu atinsele sume.

Cas'a votéza apoi sî rubric'a 13 sî 14.

Sub rubric'a 15 suntu preliminati cá subventiune, pentru scól'a reala din Sabiiu 5000 fl.

Varády propune, ca sum'a acést'a sa se transfereze in estraordinariu.

Dupa ce dechiara Rannicher, ca nu are a reflectá nimic'a contra propunerei lui Varády, se primesce.

Sub rubric'a 16 se votéza pentru scól'a reala din Cremnitz 6285 fl.

Se votéza apoi sume mai mici preliminate, sub rubricele 17—21, pentru diferite scóle reale.

Sub rubric'a 22 suntu pentru cele 5 preparandii infiintiânde 182,250 fl. preliminati si pentru preparandia de invetiatorese 42,750 fl.

Hodosiu propune, cá sa se insarcineze ministrulu, a procede la infiintiarea preparandieloru in intielesulu legei pentru natiunalitâti.

Berzenczey respinge decissivu propunerea acést'a, din causa ca e unu ce ne mai pomenitu, a insarciná speciale pre ministrulu, cá se procéda conformu legei.

C. Száthmáry intréba, ca unde se voru infiintiá preparandiele din cestiune.

Min. Eötvös dechiara, ca nu póte dá deocamdata respunsu positivu in privinti'a acést'a.

Referentulu Cautz presinta in numele comissiunei financiale urmatoriulu proiectu: pentru infiintiarea sî ajutorarea preparandieloru sî a scóleloru comunale sa se voteze 515,000 fl.

In siedinti'a din 1 Martiu se continua, dupa finirea formalieloru, desbaterea speciala despre bugetulu ministrului de instructiune.

Se cetesce titul'a „scóle popolarie“ preliminata cu 250,000 fl.

Collay propune pentru scopuri scolarie in locu de 250,000 fl unu milionu.

Pulszky e gata, a votá déca cum va e de lipsa, sî unu imprumutu pentru scopuri scolarie.

Tisza pretinde a se dá ministrului de instructiune carte blanche in afacerea scóleloru popolarie. Propunerea lui Tisza se primesce.

E. Simonyi spriginesce propunerea lui Callay.

I. Brogyany presinta unu proiectu de conclusu, in urm'a câruí'a se insarcinéza regimulu, a subventiuná sî scólele confessiunale.

E. Collay 'si retrage propunerea sî cas'a primesce apoi proiectulu comissiunei.

Urméza titul'a „subventiunea monastirei sî preparandiei pentru damicelele englese in Pest'a“ preliminata cu 4000 fl.

I. Majthényi propune stergerea acestei titule, de óre ce legile nu concedu a subventiuná institute confessiunale.

Se incinge o desbatere mai lunga sî in fine se primesce propunerea lui I. Majthényi.

Urméza titul'a „fói'a invetiatoriloru popolari“ preliminata cu 28,000 fl.

Hodosiu deplânge defectuositatea traducerei in limb'a române a acestei foi.

Dupa ce vorbescu Babesiu, Borlea, Papu sî Miletics in intielesulu lui Hodosiu votéza cas'a sum'a preliminata.

La despartiementulu „subventiunea scóleloru sî invetiatoriloru popolari,“ preliminatu cu 290,000 fl. propune d. Irányi a se votá 80,000 fl. pentru instruarea celoru inaintati in etate.

Min. Eötvös se invoiesce cu propunerea lui Irányi.

Min Gorove presinta casei conventiunea de telegrafu, incheiéta cu Engliter'a, sanctiunata de de M. Sea regele.

In siedinti'a din 2 Martiu facura, dupa finirea formalieloru, deput. Wahrmann, B. Craljevics sî A. Csiky nisce interpelatiuni de interesu particulariu. Cas'a trece apoi la ordinea dîlei, la care sta continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului de culte sî instructiune publica.

La titul'a „stipendii pentru elevii mag. ai teresianului vienesu,“ preliminatu cu 5100 fl., face representantele G. Varády propunerea, ca se se insarcineze ministrulu, a folosí fundatiunile respective in Ungari'a. Propunerea lui Várady se primesce sî se votéza apoi indata sum'a preliminata pentru acestu institutu, 22,650 fl. preliminati pentru teresianulu din Sabiiu, câtu sî alte sume mai mici pentru institute de feliulu acest'a.

Propunerea lui E. Simonyi, cá sa se aviseze ministrulu, a dá ajutórie precuniare amploiatiloru meritati sî seraciti din patria, se tramite comitetului financialu.

Se cetesce titul'a 6 „museulu natiunalu magiaru“ preliminatu cu 46,000 fl.

Fr. Pulszky róga cas'a prin o vorbire mai lunga a votá pentru museu cu sum'a cea neinsemnata de 10,000 fl. mai multu decâtu e preliminatu.

Dr. Miletics pretinde, cá sa se dica in locu de „museu natiunalu“ „museulu statului.“

Preliminariele museului se votéza fâra stergere.

I. Hodosiu propune a se subventiuná asociatiunile pentru cultur'a poporului românu, din Trann'a sî Aradu cu câte 5000 fl. Vorbitoriulu 'si motivéza propunerea sî afirma ca 18/20 pârti din bugetulu ministeriului de culte s'au determinatu numai sî numai spre scopuri magiare.

Ministrulu Eötvös intréba pre antevorbitoriu care suntu scopurile acele specifice magiare, póte institutulu meteorologicu, museulu seu cele-lalte institute de invetiamentu? A afirmá, ca românii nu tragu folóse din acelea institute, va se dica atât'a, câtu a vatemá intieleginti'a si natiunea româna, care e capabile de totu ce e frumosu sî sublimu. O astfeliu de afirmare o va respinge ministrulu totu-déun'a.

Tisza combate asemenea pre Hodosiu sî dice intre altele ca nicairea nu pretinde o natiune, care forméza minoritatea, a fi considerata de natiune politica. Numai in Ungari'a pretindu românii a fi recunoscutí de atari — vorbitoriulu nu voiesce a scí, din patriotismu séu din ce causa pretindu românii aceea.

E. Simonyi presinta urmatoriulu proiectu: ministrului sa se puna la dispositiune o suma anumita spre ajutorarea diferiteloru asociatiuni pentru literatur'a sî cultur'a poporului din patria.

Babesiu sî Miletics se incérca a defendá pre Hodosiu in contr'a atacuriloru lui Tisza.

Iókay tiene prosperarea si inaintarea culturei diferiteloru natiunalitâti de celu mai bunu mjlocu contr'a agitatiuniloru rusesci sî presinta din acést'a causa urmatoriulu proiectu: cas'a insarcina pre ministrulu a luá unu imprumutu cu scopu de a ajutorá diferitele asociatiuni literarie din patria fâra deosebire de limba sî natiunalitate.

E. Iványca dice ca tóta discordi'a intre natiunalitâtile din Tranni'a provine din tienut'a unguriloru transilvaneni; cându acesti'a aru conduce natiunalitâtile pre câli mai bune sî iaru informá, aru disparé sî cért'a dintre ele.

S. Borlea recomenda prrpunerea lui Hodosiu.

Ministrulu Eötvös consimte cu propunerea lui Simonyi.

G. Keményi combate pre Ivánca sî dice intre altele: déca credî, ca e asiá de usioru a capacitá pre o partida contraria, atunci cérca sî vedi, poté-vei d-ta câstigá majoritatea dela drépt'a pentru parerile d-tale? In fine afirma vorbitoriulu, ca natiunile conlocuitórie din Tranni'a traiescu in cea mai buna intielegere sî ca numai unii agitatori voiescu a atitiá poporulu.

L. Csernatony se pronuncia decissivu contr'a lui Iokay. Vorbitoriului nu-i e téma de amenintiâri. Déca ur'a austriaca, rusésca sî turcésca nu au potutu derimá Ungari'a cu atât'a mai putienu o voru poté amerintiârile acestea copilaresci.

Ministrulu Eötvós spriginesce propunerea lui Iókay; asemenea Paulini=Tóth sî Z Zocskal.

In caus'a acést'a mai vorbescu St. Patay, Kvassay, Paulini=Tóth, Hradar, Emericu Hodosiu sî Uhlaric.

Votându-se se respinge de câtra majoritatea camerei propunerea lui Hodosiu sî amendamentulu lui Simonyi; asemenea se respinge sî proiectulu lui Jókay cu 101 voturi contr'a 84.

In siedinti'a din 3 Martiu trece cas'a indata dupa autenticarea protocolului la ordinea dîlei, la care sta continuarea desbaterei despre bugetulu ministrului de culte sî instructiune publica.

Dupa o scurta desbatere se votéza unele rubrice preliminate cu sume neinsemnate, cum sî titul'a: „spese estraordinarie“ preliminata cu 43,400 fl.

Cu acestea se finesce desbaterea despre bugetulu ministeriului de instructiune publica.

Urméza la ordinea dîlei continuarea desbaterei intrerupte despre bugetulu ministeriului de justitia.

D. Irányi imputa ministrului, in privinti'a elaborârei codificatiuniloru, o lene neescusavera, la denumiri o procedere necalculata sî nedreptate in ecsecutiva. Cá documentu alu afirmârei acestei'a produce Irányi casulu lui Bözsörményi; vorbitoriulu nu primesce bugetulu de basa pentru desbaterea speciale.

A. Mátyus tiene institutiunea procuroriloru de statu de periculósa sî ilegale sî provóca pre ministrulu a o suspende.

B. Perczel polemiséza contr'a lui Irányi sî Mátyius, sî dice, ca e petrunsu de necessitatea reformeloru, reformele inse nu se facu prin recriminatiuni ci prin stradania.

Gonda sî Latinovics primescu preliminariele de basa pentru desbaterea speciale.

Hodosiu propune infiintiarea unui comitetu independinte pentru codificatiuni.

Dupa ce mai vorbesce C. Ghyczy se votéza sî se primesce de majoritatea casei prelimi nariele de basa pentru desbaterea speciale.

Revista diuaristica.

Cetimu in diuariulu magiaru „Hon:“

„Vien'a, 28 Febr. Vi potu scrie din funte siguru, ca raportele intre imperiulu ostrunguru sî Russi'a suntu fórte incordate. Diplomati'a, ce e dreptu, totu mai incérca inca se acopere situatiunea; in cercurile militari se vorbesce inse cu tóta siguritatea despre eventualitatea unui resbelu.

„Generalulu Kuhn adresà guvernului de aici sî celui din Pest'a o nota, in carea li trage atentiunea asupr'a rapediunei fabulóse, cu carea se edifica, respective concentra liniele ferate rusesci, in apropierea fruntarieloru imperiului ostrunguru, sî se róga, cá noi inca se incepemu fâra amenare a edificá cele dóue linii destinate pentru combinarea Galitiei cu Ungari'a, câci altmintrea „semtemu in fati'a periciunei.“

„Din Poloni'a rusésca sî de lânga Prutu se scrie despre concentrâri continue de trupe; lânga Prutu se afla o armata de 150,000 feciori. Doi oficieri rusesci, cunoscuti ai nostri, cari petrecura, dupa obiceiu, in Parisu carnevalulu, primira ordinatiunea pentru a se infatisiá pre calea cea mai scurta, la regimentulu loru in Tirapole (Basarabi'a). Acesti oficieri parasira ieri Vien'a sî voru trece prin Pest'a, Alb'a-Juli'a, Brasiovu sî Galati. Ambi aveau la sine câte unu revolveru de Galand, o arma cumplita. Ei dicu, ca toti oficierii rusi au câte unu asemenea revolveru.

„De alta parte este de temutu, ca in Dalmati'a rescól'a se va reinnoí la prima-véra. Déca acést'a se va intemplá, este afara de tóta indoiél'a, ca miscamintele natiunali se voru iví de nou pre teritoriulu turcescu. Aici suntu preparati pentru tóte eventualitâtile. Rodich primí ordinulu, ca indata ce va observá cea mai mica opusetiune, se ocupe Muntenegrulu sî se opereze laolalta cu trupele turcesci. In Triest se facu pregatiri pentru transportarea a 25,000 feciori.

„Ve rogu, se dati acestoru sciri mare atentiune, câci intru adeveru o merita.“

Fundatiuni si fonde ardelene sub administratiunea ministeriului de interne.

(Urmare.)

3) Fondulu de pre tempulu fómetei inca nu se intrebuintieza. Fondulu acest'a se forméza din remasîtiele anticipatiuniloru prestate prin ordinatiunile regesci de curte sub nr. g. 7011/1814 in anii 1814, 1815, 1816 sî 1817 pentru a se impartí poporului in tempulu de fómete parte din cas'a camerala parte din cas'a prov. respective din intórcerea acestoru anticipatiuni, cursulu tempului din partea poporului la cas'a provinciale, unde acesti bani intorsi se administrá cá unu fondu de sine statatoriu. Dupa ratiociniulu facutu la finea anului 1817 a baniloru anticipati se urca la sum'a de . . . . . 1,356,590 fl. 56 xr. v. v.

Din acesti'a fura impartiti pâna la anulu 1838. . . . . 1,300.201 fl 25¼ xr. v. v.

Mai remase asiá dara 56389 fl 30¾ xr. v. v.

Care suma se depuse la cas'a camerale.

Din aceste anticipatiuni se intórsera pâna la finea lui Iuliu 1842 sum'a de . . . . 558,534 fl 20¼ xr. v. v.

Sî mai remase datoria sum'a de . . . . 641,667 fl. 5 xr. v. v.

Pentru acoperirea restantiei acestei'a propuse guberniulu reg. in an. 1841 sub nr. 803 unu adaosu in contributiune sî parte a se iertá de totu. Lucrulu remase in suspensa, fâra se fia urmatu vre-o otarire meritória in acestu obiectu. Cu tóte acestea poporulu platea din datori'a sea sî mai departe; sumele incurse astfeliu se aduná in cas'a provinciale sî de ací se dedea la totu patrariulu de anu la cas'a camerale. Ceea ce nu se dedù mai târdîu dela cas'a provinciale la cea camerala, se capitalisà sî formà capitalulu fundatinnalu alu acestui fondu. — Se manipuléza la oficiolatulu de dare din Clusiu. —

4) Din fondulu tacseloru de posaitu se salarisau profesorii de pathologia sî fisiologia dela institutulu medicino-chirurgicu din Clusiu. Prin nr. gub. 10,862 a. 1837 se orenduí platirea acestoru salarie dela cas'a previnciale sî camerale. In tempulu presinte se platescu din fodulu acest'a diurnile mediciloru de posaitu sî ale chirurgiloru in urm'a ordinatiuni de curte nr. 3308/1823 (nr. g. 12009/1823, b) stipendii pentru doi stipendiati spre cualificare in operatiunile chirurgice, fiecare stipendiu de 320 v. a. sî 80 fl. v. a. bani de cuartiru in urm'a ordinatiunei ministeriului reg. ung. de interne N. 15894 1868. Prin N. g. 8418 se ordinà in a. 1815, ca fiacare nou cununatu se solvésca o tacsa anumita pentru posaitu. Mai intâiu se ficsa tacs'a acést'a la 10 xr. m. c., in a. 1816 prin N. g. 6371 la 40 xr. v. a. sî in a. 1823 prin N. g. 12009 se urcà la 20 xr. m. c. Din tacsele acestea, care se adunau de preoti se formà fondulu, care crescù priu tacsele de 35 xr. ce se incasau dela noi cununati pâna in a. 1870, cându se ridicara aceste tacse sî prin interesele capitaleloru fundationale, cari se formara din capitalisarea tacseloru prisosinde (neintrebuintiate). Sî fondnlu acest'a se administrédia sub priveghiarea statului prin oficiolatulu de dare din Clusiu.

5) Fondulu spitalului carolinicu din Clusiu este menitu pentru ingrigirea sî vindecarea bolnaviloru fâra deosebire de stare sî genu, atâtu indigeni câtu sî streini, fia seracu séu avutu, cu eschiderea bolnaviloru necuraveri séu slabi de betranetie.

Servesce si spre aceea, de a da ocasiune studentiloru dela institutulu medicino-chirurgicu din Clusiu de a practisá la clinica.

Statutile ardelene provocate fiindu prin rescriptulu n. aulicu 1074 sî 2430 1810 spre a se consultá pentru infiintiare de spitale in tiéra, asternura corónei din siedinti'a dietale din 11 Sept. 1811 planulu pentru infiintiare de spitale si facù sî gubernulu reg. sub n. g. 8973/1811 sî sub N. 3423/1813 propuneri la locurile mai inalte in acésta privintia. In urm'a acestor'a concese pré gratiosu Maj Sea sub n. aul. 1529/1813 n. g. 5642/1813, cá sa se ia in comitate in districtulu Fagarasiului si alu Chivarelui dela fia-care casa (fumu), iéra dela civi sî alti ómeni liberi dela fiecare tata de familia câte 14 xr. v. v. pentru ridicarea de spitaluri provinciale in Clusiu si Murasiu Vasiarheiu, si sasii fura obligati de a platí contributi'a acést'a dela pamentulu care 'lu avéu afara de pamentulu sasescu jure nobili, orenduindu Maj. Sea ca sum'a ridicata dela locuitorii pamentului sasescu câte 14 xr. v. v. sa se intrebuintiedie la ridicare de spitale in cercurile sasesci.

Contributiunea din tiéra adunata in urm'a la aceea prestà sum'a de 32.815 fl, din care jumetate adeca 16,407 fl 30 xr. se distribuira pentru spitalulu din Clusiu, iéra ceea-lalta jumetate pentru celu din Muresiu-Vasiarheiu. Mai departe concese Maj. Sea, ca o parte din banii pedepseloru pol tiene adunate, séu ce se voru aduná, dela representatiunile beneficiale, dela baluri sî alte representatiuni teatrale sa se dea amintiteloru spitale. De asemenea se orenduí ca jumetate din pretiulu vendiârei a aceloru 2000 mâji sare, care le-a donatu principii tierei la institutulu de ingrigire in Clusiu sub patronatulu stei Elisabet'a infiintiatu de mai inainte pentru ajutorarea anuale a seraciloru cetâtiei, sa se dea spitalului din Clusiu, iéra ceealalta jumetate sa se lase amintitului institutu de ingrigire. Un'a miia de mâji sare facea in bani 6951 fl. 56½ xr. Totu asiá demandà Maj. Sea de a se dá spitalului din Clusiu jumetate din capitalulu institutului de ingrigire alu stei Elisabet'a, care capitalu se urcá la 11.982 fl. 22½ xr. Cându stau la dispositiune tóte aceste venite cercetà imperatés'a sî regin'a Carolin'a cu ocasiunea caletoriei sele sî a barbatului ei prin Ardélu la an. 1817, intre altele sî spitalulu din Clusiu, care cu invoirea ei sî primí numirea la spitalulu Carolinicu (Carolinacum nosocomium), sî donà in favórea lui (sub nr. g. 6559/1818) 10,000 fl.

Acestu daru princescu indémna pre mai multi binefactori la asemenea urmare. Din Clusiu se adunara 4321 fl. Totu in tempulu acel'a se adunara prin o colectiune facuta prin contes'a Ioh. Eszterhazy 19,044 fl. Fundatiunea Thuri-Aporica care inca se dedù acestui spitalu facea 5539 fl. 40 xr. Tóte acestea socotite laolalta dimpreuna cu prisosintiele anuale radicau capitalulu spitalului Carolinicu in an. 1843 la sum'a de 68,501 fl. 25 xr m. c.

Dela anulu 1852 cându se incepù a se platí tacsele de ingrigire a seraciloru din fondulu provinciulu, spesele pentru bolnavii sifilitici ⅔ dela erariu, iéra ⅓ din fondulu prov., se totu urca capitalulu Carolineului. Sî mai tare crescù acestu capitalu in a. 1863 cand. prin (N. alu 2408 N. g. 31194/1863) se incorporà fondulu de 26,891 fl. 83 xr. v. a. alu institutului de smintiti cu aceea indatorire, ca, de óre ce fondulu acestui institutu se formà prin contributiunea voluntaria a jurisdictiuniloru sî prin testarea din partea singuraticiloru la provocarea gub reg. sub N g. 503/1830 cu scopu de a se infiintiá o casa de smintiti: sa se intocmésca sî sustiena in spitalulu Carolinicu unu despartiamentu pentru smintiti spre cualificarea eleviloru dela institutulu de invetiamentu medicino-chirurgicu. Fondulu Carolineului precum sî fondulu institutului de smintiti impreunatu cu acel'a stá inca de demultu sub inspectiunea gubernului reg. sî acum sta sub inspectiunea nemijlocita a ministeriului reg. de interne. Averea fondului, care se administrá inainte de 1848 separatu prin amploiatii casei provinciale, dupa 1848 totu separatu prin cas'a alodiala a cetâtii Clusiului, se administrédia acum incependu dela Maiu 1869 in intielesulu ordinatiunei ministeriului de interne N. 6587/1869 de câtra curatorii spitalului Carolinicu. Ratiociniulu 'lu censurédia procuratur'a amintitului ministru.

(Va urmá.)

Caransebesiu, 21 Febr. 1870.

(Parastasu pentru Gojdu.)

Cum recunósce natiunea nóstra pre barbatii sei devotati sî binemeritati, cari documenta prin fapta sî cuventu, ca ei nu dorescu decâtu progresulu sî prosperarea confratiloru sei, s'a pututu vedé mai bine aici. — Nu credu cumca fapt'a cea rara sî eminenta a mai lun'a trecuta reposatului domnu Emanuilu Gojdu, prin carea densulu pre patulu dureriloru, 'si asigurà recunoscinti'a sî memori'a eterna inaintea româniloru, mai vertosu celoru orientali, se nu fia strabatutu prin tóte unghiurile locuite de români; sî cumca testamentulu lui a sternitu in pieptulu tuturoru rom. simtiulu de multiamire sî recunoscintia e prea naturalu. — Natiunea nóstra rom. de-sî mai napacta in cultura universala decâtu alte natiuni ale Europei moderne, scie sî vrea se recunósca pre acei fii ai sei adeverati, cari aducu sacrificiuri, pre altariulu ei dupa putintia; asiá vedemu ca ea inca in viétia remunerézа ostenelele devotatiloru sei luptatori, si fii adeverati, prin adorare sî respectu. — Dara dintre acesti putieni barbati, cari forméza murii natiunei nóstre, contr'a navaliriloru diverse, ce acusi intr'unu modu acusi intr'altulu asupriscu acésta natiune rabdatória, au nu merita amintire sî Ilustr. Sea reposatulu d. Em. Gojdu, fostulu comite supremu in comit. Carasiului, sî septemviru la tabl'a regia etc. care in stadiulu celu din urma alu vietiei sele documentà, cu câta ardóre au iubitu densulu natiunea sî legea sea strabuna, câci tóta averea sea constatatória din mai multe sute de mii, o sacrifica pre altariulu acestoru doue fiice divine, adeca pre celu alu natiunei rom. sî bisericei orientale, din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu spre inlesnirea progresului sî inaintarea intereseloru loru esentiali. — Dara acestui'a dupa ce mai multu nu se afla intre cei vii, cum i mai pó e multiamí natiunea? Eata cum: Tóte natiunile, asiá si scump'a nóstra natiune rom. se conducu de unii barbati escelinti, cari cá capi natiunali — séu bisericesci primati, de dupa pusetiunea loru neadormitu priveghiéza, cá poporulu românu celu incredintiatu conducerei loru, se mérga totu mai inainte in cele bune. Unulu dintre acesti conducatori biserico-natiunali ortodocsu românu e sî Ilustr. Sea dlu episcopu Ioanu Popasu, carele punendu in cumpena, de o parte sacrificiului reposatului, de alta parte folosulu de ací purcedietoriu, ce e inca mai pretiosu decâtu singuru sutele de mii donate; nu intârdia a aduná intregulu personalu bisericescu din locu, precum sî institutulu clericalu cu dnii profesori in frunte sî alti preoti de prin vecinatate, si impreuna, a aduce rugaciuni ferbinti câtra Ddieulu viiloru sî alu mortiloru, pentru iertarea pecateloru sî odihn'a sufletului reposatului. — Din partea cetatieniloru a fostu intrég'a inteligintia rom., representantia comunala sî din cei'a-lalti de ambe secsele unu numeru fórte frumosu in biseric'a catedrala, carea erá in doliu imbracata.

Ce a pusu corón'a inse acestei festivitâti funebrale, a fostu predic'a Ilu. Sele dlu eppu diecesanu, care cu atât'a putere de cuventu sî maestria oratori'a vorbí, despre faptele maretie, despre insusîrile crescinesci si nationali ale repausatului, incâtu toti cei adunati in biserica, pâna si cei cu animile impietrite adusera sacrificiuri, torinti de lacrami pentru perderea, unui asemenea natiunalistu, care putienu a vorbitu daru multu a facutu. Il. Sea a mai anotatu in escelenta si patrundietórea sea predica, ca nu numai vorbe sî strigâri prin societâti, ce se ceru dela unu nationalistu, ci iubirea adeverata manifestata prin fapte demne de imitatu suntu laurii ce debue se incoroneze pre ori si ce nationalistu adeveratu. Esemplulu celu mai bunu ni l'a datu d. Emanuilu Gojdu, cârui'a i oftâmu: Fia-i tieren'a usióra, câci memori'a si-a asigurat'o contra uitârii prin testamentulu seu.

Constantinu Spinénu
clericu a. III.

Romani'a.

Cetimu in „Tromp. Carp.:“

Unu mare actu de justitia s'a seversîtu dîlele acestea in Romani'a de câtra poporulu plugariu românu, de câtra guvernu, de câtra Domnitoriu sî de câtra camer'a legislativa, toti impreuna.

Acestu actu de justitia este alegerea de deputatu a M. S. Cuz'a-Voda, nesuperarea din partea guvernului pre cei ce au voitu se-sî aléga astfeliu de deputatu, nezaticnirea sî aducerea dosarului intactu, limbagiulu tienutu de câtra Domnitoriu cu guvernulu seu actuale in acésta privintia, validarea alegerei de câtra camer'a intréga, si postirea oficiale a presiedintelui adunârei prin depesia telegrafica la Vien'a câtra Voda-Cuz'a in urmatorii termini:

„Principe Alessandru Cuz'a!“

„Colegiulu alu IV din Mehedinti alegendu pre Alteti'a Vóstra deputatu alu seu la camer'a deputatiloru, comissiunea pentru verificarea titluriloru, sî camer'a intréga, a validatu alegerea. In consecuintia, amu onórea se rogu pre Alteti'a vóstra se bine-voiésca a vení se-si ia loculu in adunare.“

Presiedintele adunârei Gr. Balsiu.

Astfeliu s'a seversîtu de câtra poporulu agricolu, de câtra guvernu, de câtra Domnitoriu, de câtra adunarea legislativa, acestu mare actu de justitia!

Unulu din drepturile românioru, din drepturile fundamentali in pactulu sociale sî politicu alu loru, este neputinti'a a se esilá unu cetatiénu românu din patri'a sea. Ori-ce pedépsa va dá légile tierei unui cetatiénu românu, potrivitu vinei lui; ori-câtu de mare, sî de ori-ce natura, acea pedépsa i se face in tiéra, pentru ca portile tierei nu potu fi nici intr'unu casu inchise unui românu.

Reproducemu dupa „Monitoriu“ desbaterile urmate in camera in siedinti'a dela 10 Februariu, relative la subventiunea scóleloru catolice sî aceloru din Macedoni'a.

D. G. Bratianu. Dloru, in. art. I. 27 sî 28, relative la subventiunea scóleloru catolice si luterane din Bucuresci si Galati, d. Epurénu a propusu urmatoriulu amendamentu:

„Propunu a se mantiené subventiunea la scólele catolice sî luterane din Bucuresci sî Galati.“

„M. Costache.“

C. M. C. Epurénu. Dloru, singur'a adaugere, ce ve propunu sî eu in bugetu este acést'a, ca unu actu de dreptate ce aru trebuí se facemu, si vedeti fórte bine ca sum'a nu este mai mare de câtu patru séu cinci mii lei. Prin urmare, dupa mine, nu este atâtu o cestiune bugetâra, pre câtu o cestiune de principiu; caci precâtu timpu odata amu votatu prin constitutiune egalitatea culteloru, sî precâtu timpu avemu in tiéra o populatiune insemnata de catolici sî protestanti, eu credu ca aru fi bine se adaugemu aceste dóue mii lei cá o subventiune care nu se suia decâtu la cifra de 5 mii de lei sî care aru fi unu actu prin care camer'a aru recunósce principiulu egalitâtiei culteloru.

D. L Eraclide. Mi pare bine ca d. Epurénu 'mi-a datu ocasiune se dicu sî eu dóue cuvinte in privinti'a acestoru scóle catolice, sî mai cu deosebire cá se atragu atentiunea dlui ministru alu culteloru sî a guvernului intregu asupr'a acestei cestiuni.

Dloru, comissiunea a gasitu de cuviintia cá se suprime acestu paragrafu sî d. ministru a consimtîtu pre simplulu cuventu ca nu merita acésta subventiune, de vreme ce ele nu voru a se supune la legile tierei, care prevedu intr'unu modu imperativu, a se predá limb'a româna sî catechismulu. Eu unulu totude-un'a voiu cere cá sa se desfiintieze asemenea subventiuni antinationale.

D-vóstra sciti, dloru, ca eu amu avutu onórea in dóue renduri, se adresezu interpelatiuni dlui ministru alu culteloru; amu aretatu cum, cu deosebire la Iasi, acele dómne profesóre, cari au venitu ací in tiéra, nu voiesce nici in urm'a invitatiunei facute de d. ministru alu culteloru a ingaduí, cá se intre in acelu institutu unu preotu ortodocsu, care se predea lectiuni de religiunea ortodocsa, acolo unde suntu preste 50 de fete române, ba inca au mersu mai departe refusându chiaru unu profesoru laicu sî chiaru o profesóra romana.

Dlu ministru actualu de culte, care a fostu pâna mai de une-dîle prefectu la Iassi, ve póte spune pâna unde merge persistinti'a aceloru dómne de a se impotrivi la aceste mesuri luate de guvernulu nostru; ele au mersu pâna a dá o sfidare tierei nóstre, sî déca aru fi se mai dâmu sém pâna unde merge cu intoleranti'a acele dómne in scól'a loru, atunci eu credu ca insusi dlu M. Costache se va uní cu noi sî nu numai va cere supressiunea acestui paragrafu, dara din contra, va trage atentiunea dlui ministru alu culteloru, cá se ia mesuri fórte seriése in privinti'a loru, pentru a le fortiá sa se supuna legiloru tierei, de vreme ce a crediutu se vinà ací.

Nu scîu déca in acestu institutu suntu dóue-dieci de fete de religiunea catolica ; tóte cele alte suntu române : ei bine, d-loru, in ce limba sî religiune li se face educatiunea ? De siguru nu in religiunea ortodocsa in care s'au nascutu, fiindu ca nu se permite acést'a in acelu institutu, fiindu ca acele dómne suntu intolerante. Acést'a o scie bine d. ministru, dara tace, nu ia nici o mesura sî ingaduie a se ataca legile nóstre sî demnitatea nóstra natiunala.

Asiu rugá dara pre d. Manolache Costache sa se unésca cu mine, cá sa invitâmu pre d. ministru de culte sa insiste pre lânga superiór'a acului stabilimentu, sa-i impuna chiaru cá se permita celu putienu a se introduce acolo o profesora româna care sa predea limb'a româna sî catechismulu, conformu cu programulu nostru scolariu, conformu cu legea de instructiune, care prescrie invetiamentulu obligatoriu sî prin urmare sî religiunea.

Observati bine, dloru deputati, ca elevele române in acele stabilimente suntu in majoritate sî cându li se predica, precum ni se spune, ca fericiti suntu numai acei'a, cari s'au nascutu in religiunea catolica, este bine, este dreptulu cá se fia celu putienu o profesóra româna care sa le invetie religiunea in care ele s'au nascutu sî in care trebuie se créda.

Suntu dara cu totulu in contr'a acestei subventiuni, sî atragu atentiunea dlui ministru alu culteloru cá se ia mesuri in privinti'a supunerei acestoru institute la dispositiunile prin legile nóstre (aplause). (Va urmá.)

Joi, 12 Februariu curentu, la órele 11 sî jumetate de diminétia, d. de Radovitz, consiliaru de legatiune alu M. S. regelui Prusiei, a avutu onórea de a fi primitu, cu ceremonialulu obicinuitu, in audientia de câtra I. S. Domnulu sî a'i remite, in presenti'a dlui ministru A. G. Golescu, insârcinatu adinterimu cu departamentulu de esterne, scrisorile sele de creantia, ce'lu acreditéza pre lânga persón'a Mariei Sele in cualitate de agentu sî consulu generalu alu confederatiunei Germaniei de nordu.

D. consiliariu de legatiune a pronunciatu urmatoriulu discursu :

„Pré Inaltiate Dómne,

„Regele, augustulu meu suveranu, bine-voindu a me numí in postulu de consulu generalu alu confederatiunei de Nordu in Romani'a, amu onóre de a depune in mânele Inaltímei Vóstre scrisórea ce me introduce pre lânga Mari'a Ta, in acésta cualitate.

Fia-mi permisu de a esprimá Inaltímei vóstre câtu a-siu fi de ferice de a-siu reusî prin esercitiulu functiuniloru, la cari suntu chiamatu, a mantiené sî a intinde din ce in ce mai multu relatiunile de amicia sî de buna intielegere, care au subsistatu totu de un'a intre Germani'a sî Romani'a, sî care afara de acést'a suntu atâtu de conforme cu legaturile de rudenia de aprópe, ce unescu curtile din Berlinu sî din Bucuresci.

„Voiu prin celu mai mare zelu in indeplinirea acestei sarcine sî cutezu a sperá ca va placé Inaltímei Vóstre de a-mi dá puternic'a sea asistentia precum sî tóta indulgenti'a, de care voiu avé trebuintia pentru persón'a mea.)“

Inaltímea Sea a respunsu :

„Primescu cu osebita placere scrisorile, ce ve acreditéza pre lánga mine in calitate de consulu generalu alu confederatiunei Germaniei de nordu. Vedu in nominatiunea D-v., o nóua dovéda despre sentiementele de huna-vointia de anima, in privinti'a mea, pre M. S. regele, augustulu vostru suveranu, precum sî despre simpathiculu interesu, ce pórta Romaniei.

Legaturile de rudenia, ce me unescu cu ilustr'a sea casa, contribuescu puternicu la desvoltarea buneloru relatiuni formate de multu timpu dejá intre acésta tiéra sî Germania sî devenite mai intime inca in urm'a suirei mele pre tronu. Fiti bine incredintiati dle consulu generalu, ca guvernulu meu se va silí a ve face usióra sî placuta missiunea de eare sunteti insarcinatu. Speru din parte-mi, ca ve voiu vedé ocupându timpu indelungatu acestu postu, cu atâtu mai multu ca n'amu de câtu a me laudá de alegerea facuta de câtra augustulu vostru suveranu in acésta impregiurare.“

Dupa receptiunea oficiala, d. de Radovitz a fostu primitu sî de I. Sea Dómna.

D. baronu Fava, agentu si consulu generalu alu Italiei, reinturnându-se din concediu, a reluatu directiunea onorabilei agentii sî consulatu generalu. (Monitoriulu.)

Varietâti.

*** Comitetulu Asociatiunei transilvane române pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu a tienutu marti siedinti'a lunaria. In siedinti'a acést'a s'au luatu inainte dóue rapórte dela dóue subcomitete in despartiamentulu Brasiovului sî Sebesiului. In ambe locurile s'au constituitu, conformu regulârei intarite de adunarea generale dela Siomcut'a mare, despartiemintele, au tienutu adunârile loru generali si au alesu subcomitetele loru. In sperantia ca in nrulu celu mai de aprópe vomu poté spune publicului ceva mai pre largu in privinti'a acést'a incheiemu notiti'a nóstra cu acelu adausu ca dupa scirile ce esistu au sa se realiseze in tóte pârtile constituirile despartiementeloru conformu regulamentului adunârei generali dela Siomcut'a mare, ceea ce nu putemu de câtu intempiná cu bucuria.

*** Dela gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu ni se face cunoscutu incheierea semestrului de iérna alu acestui anu. Sporiulu facutu de elevii institutului da sperantie la unu viitoriu frumosu alu gimnasiului june.

(†) Sub impressiunea unei mari dureri scriemu aceste sîre. Mórtea cruda a rapitu din mijloculu nostru pre doi fii bravi ai natiunei nóstre ; ambii tineri, in flórea etâtiei loru ; ambii deputati dietali, sî devotati sântei nóstre cause natiunale.

Ioanu Eugeniu Cucu a repausatu in Pest'a Sambeta in 5 Martiu la 10 óre inainte de amédi, dupa o bóla scurta, abiá de o septamâna.

Lazaru Gruescu a adormitu in Domnulu la 21 Fauru, in Toraculu micu, in etate de 29 ani.

Durerea carea sfasia anim'a nóstra in momentulu acest'a ne face sa ni tremure mân'a sî pén'a cade din mân'a nóstra . . .

Fia-le tierin'a usióra sî memori'a loru binecuventata ! „Fam.“

(†) (Necrologu.) Din Sabiiu primiramu urmatóriele sîre ; „Domnule Redactoru ! Viu a-ti descrie unu actu tristu, la a cârui celebrare asistaramu adi in 11 Fauru, sî acel'a e inmormentarea sociei eroului nostru, a colonelului bar. Ursu de Margine. Credu ca tóte, ce privescu pre unu barbatu atâtu de onorabilu ca col. bar. Ursu, intereséza sî pre onorabilele cetitórie ale acestei foi, pentru aceea mi ve-ti permite a escrie acést'a scire mai pre largu. Dlu colonelu Ursu a traitu cu soci'a-i ast'a numai câte-va luni, sî acum'a e veduvu pentru a dóu'a óra. La conductulu funebralu au participatu tóte celebritâtile acestui orasiu sî o multîme de ómeni din giuru, carii venira se védia pre eroulu dela Liss'a. Pre cale music'a militaria sî corulu vocalu cântau cele mai doióse melodii. Sosindu conductulu in cemeteriulu luteraniloru, dupa o scurta rugaciune tienuta de preotulu celebrandu, osemintele repausatei se depusera spre etern'a pausare. In acestu momentu, pre cându versulu musicei si alu corului vocalu petrundea pâna in adenculu animei, pre fetiele tuturoru celoru presinti se reflectá o mare dorere si compatimire, vediendu pre unu bravu fiu alu natiunei lovitu atâtu de cumplitu, sî perdiendu o socia buna sî inbitória. Din adenculu animei nóstre diseramu cu toti : Fia-i tierân'a usióra sî memori'a-i binecuventata !“ „Fam.“

*** (Intielegenti'a româna din Bud'a-Pest'a) tienù in 28 Febr. in refectoriulu redoutului pestanu, sub presidiulu de etate alu onorab. dnu Gavriilu Mihali, jude la curtea suprema judecatorésca in Pest'a, o conferintia in caus'a infiintiârei unui teatru românu dincóce de Carpati. Galeri'a erá ocupata de o frumósa cununa de dame române. Recunoscendu necessitatea realisârei acestei idei salutarie, inteliginti'a româna de aici, la propunerea dlui Ioanu Missiciu, decise unanimu a conlucrá dupa puteri la infiintiarea teatrului natiunalu pentru românii de dincóce de Carpati. Se esmise apoi o comissiune (constatória din dd.: Ios. Hodosiu, P. Mihali, Ales. Mocioni, Ios. Vulcanu, V. Babesiu,) pentru compunerea unui programu, care, desbatendu-se sî primindu-se in conferinti'a ce se va tiené in curendu, va servi de indreptariu pentru activitatea comitetului ce se va alege din sinulu intieligentiei române din Bud'a-Pest'a pentru adunarea si administrarea baniloru ce se voru oferí in favórea fundârei teatrului romanescu dincóce de Carpati. Inceputulu s'a facutu sî, sperâmu, resultatulu doritu inca va urmá. Asiá se fia ! „Fed.“

*** (Balu). Corpulu invetiatorescu alu scólei capitale din Veneti'a inferióra a dâtu in sér'a de 27/15 Fauru unu balu „in folosulu scólei.“ Despre decursulu acestui balu anuntiâmu on. publicu românu, ca a fostu placutu ; afara de inteleginti'a româna a mai participatu si câte-va familii israelite. — Despre venitu nu putemu scí, ci vomu reveni cu alta ocasiune, de óre ce parte mare de intelegintia n'a pututu pârticipá din caus'a timpului celui neplacutu. Suntemu inse deplinu convinsi, ca onorati dni invitati pentru unu atare scopu voru oferí fileriulu. X.

*** Dupa ultimele sciri telegrafice, riulu Oltulu s'a versatu cu atât'a furia incâtu tóta lunc'a se afla plina de apa sî ghiatia, facendu comunicatiunea imposibile.

Espeditiunile statului, cele din Bucuresci pentru Romani'a mica, sî cele din Romani'a mica pentru Bucuresci, stau la maluri neputendu trece, pâna la tragerea apeloru. „Tr. Carp.“

*** Noroiu. Drumurile cele mari sî cele mici, câli si tóte potecele suntu desfundate incâtu omulu nu cutéza a esî din casa. De câli, de potece, calea valea, dara ca suntu intr'o stare asiá de miserabile dupa cum ne spunu toti calatorii, este cu atâtu mai durerosu cu câtu cetatieni contribuie pentru sustienerea drumuriloru in stare buna. Ni se spune ca pre drumulu Brasiovului, la Mandr'a s'a inglodatu post'a pâna in butucii róteloru, iéra pre alu Nocrichiului o carutia góla s'a inglodatu de trei ori, incâtu a trebuitu se vina ómeni intr'ajutoriu sî se o scóta spre a puté merge mai departe.

*** Unu milionariu seracu. Dómn'a Vige Lebrun enaréza urmatórea episoda din viati'a finantiariului Beaujou. Unu strainu lu cercetà in vila. Trecendu prin parcu se entusiasméza de frumseti'a lui. „Aici se póte omulu bine preumblá“ dice elu câtra servitoriulu celu conducea. „Dlu meu nu se preumblá“ respunde acést'a. Ajungu in casa.— Strainulu admira icónele „cari poteau fi fal'a sî bucuri'a proprietariului loru“—„Domnulu e orbu.“— „Asiá dara se va delectá celu putienu la musica, ce audu ca e atâtu de frumósa.“—„Domnulu e surdu.“ — Mai tardîu se asiéza ospele la o mésa pre carea se afla unu dejunu alesu. Lauda bucatele sî vinurile, cu cari dlu casei sî póte delectá ceriulu gurei in tóte dîlele. — „Domnulu traiesce numai cu pâne sî cu lapte,“ e respunsulu servitoriului.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. române din comun'a Grebenatiu, protopresbiteratulu românu alu Versietiului, in regimentulu serbobanaticu nr. 14, statatória din 110 case, un'a sessiune de pamentu, birulu anualu 32 cruceri de casa si venitele stolare.

Subscrisulu comitetu cu impreuna intielegerea dlui protopresviteru tractualu escrie concursu, avendu aspirantii recursurile sele conformu „statutului organicu“ pâna in 9 Martiu a. c. ale tramite dlui protopresbiteru tractualu, Ioane Popoviciu, in Mercin'a.

Din comun'a militara Grebenatiu 15 Febr. 1870.

In numele comitetului
Ioane Popoviciu
(12—1) Protopresbiteru.

Concursu.

Pentru postulu de vice-notariu comunalu devenitu vacantu se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avé a documentá cualificatiunea precum sî purtarea loru prin testimoniu autenticu celu multu pâna in 20 Martiu 1870 c. n.

Salariulu pentru unu individu cu studii gimnasiale e 300 fl. v. a. pentru unulu cu studii juridice e 400 fl. v. a.

Resînari, 7 Martiu 1870.

Oficiulu opidanu.

(13—1)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ¼ anu. 6 fl v. a.

Nru 18. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 1/13 Martiu 1870.

Inseratele se platescu pentre inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela conciliu.

Au cerculatu in publicitate mai de multe ori scirea, ca episcopii austro-ungaresci de ritulu apusénu, carii se afla la conciliulu din Rom'a, voru veni acasa, déca voru vedé, ca se face dogm'a cea nóua, dupa carea se créda lumea ca póte fi omu carele sa nu gresiésca, déca omulu va fi papa alu Romei. Despre cancelariulu imperiului nostru, Beust, amu cetitu ca au indreptatu o nota câtra curtea din Rom'a, in termini energici, dîcu unele foi, admonindu-o sa se ferésca de o astfeliu de dogma. Ministrulu francesu de esterne a alesu mai anteiu calea privata, mai pre urma cea oficiale de a dá curiei papali admonitiuni sa nu prochiame imfalibilitatea papei. Sî cu tóte aceste astadi suntu prospectele cele mai sigure, ca dogm'a cea nóua va fi acceptata de majoritatea conciliului.

Curiósa idea in secululu alu XIX! Câta framentare pre acesti parinti ai obscurantismului! Câtu tempu perdutu sî câta mania zadarnica versata asupr'a opusetiunei din conciliu. Sî tóte aceste suntu superflue, pentru ca dupa ide'a loru aru fi fórte consecuentu cá nici sa mai prochiame dogm'a. Sa le spuna pap'a ca e infalibilu sî ei se créda sî lucrulu e gat'a, câci, ori voru votá ori nu voru votá parintii, elu totu va fi falibile séu infalibile; votulu ací nu póte decide.

Dara sa ne intórcemu la cestiune.

Cine suntu motorii cei neastemparati ai dogmei celei nóue? Corespundintele foiei „Allg. Z.“, carele e celu mai bine informatu despre tóte lucrurile adunârei din Rom'a, ii imparte in trei factori séu puteri, pre cum numesce elu pre acesti factori. Dupa acel'a-si, aceste puteri suntu: pap'a insusi, ordinulu jesuitiloru sî curi'a. Césta din urma si are motivulu seu celu mai puternicu in castigulu banescu, ce isvoresce, cá din o comóra, din dogme de aceste. Numai iertarea pecateloru data sî anticipând'o de multe ori, ce de banetu nu a adunatu la Rom'a? Cardinalii dîcéu, pre tempulu inainte de reformatiune, despre banii ce incurgéu din Germani'a, cându ii vedeau ca sosescu incarcati pre care: „Ecce peccata germanorum“ (iéc'a pecatele germaniloru). Acum dupa ce va fi pap'a infalibilu asteptârile suntu sî mai mari, câci celu ce nu póte gresî póte face dispusetiuni destule, cari nu potu fi trecute cu vederea, déca vinu dela atotusciinti'a lui.

Dara jesuitii ce folóse nu voru trage din inveliatur'a acést'a? ei iéra nu voru face alt'a decâtu voru esecutá in tóte pârtile numai „voi'a“ celui ce nu póte gresî, adeca a papéi.

Pap'a este celu mai de compatimitu inca din acesti trei factori ai dogmei celei nóue. Elu, care nu gresiesce nici odata, e celu mai insielatu dintre toti, pentru ca elu e numai instrumentu in mânile celoru-lalti doi. Pre elu îlu facu sa créda ca e omu providentialu, chiamatu sa faca dogme. In credinti'a acést'a lu intarescu jesuitii continuu. Unulu dintre acesti'a i scrie istori'a in intielesulu acest'a sî i sî cetesce capitulu de capitulu, magulindulu, sî intarindulu in credinti'a, ca intre cei 256 predecesori ai sei elu este celu mai mare sî celu mai stralucitu.

Dupa ce avemu dinaintea ochiloru aceste trasuri fórte caracteristice, despre cele ce se intempla astadi in „etern'a cetate“, credemu ca nu va mai cuprinde pre nimenea mirare, cându aude, ca dupa ce s'a facutu tóte dispusetiunile de a legá gurile episcopiloru adunati la „conciliu“, acum i face sa a m u t i é s c a cu t o t u l u.

Dupa unu telegramu din Parisu diurnalulu ultramontanu „Le Monde“ spune ca schiem'á pentru definirea infalibilitâtiei e pusa inaintea conciliului, cá episcopii sa o primésca. Dicemu sa o primésca, câci dupa procederea din urma a presiedintelui conciliului fatia cu mai multi prelati, nu mai póte fi vorb'a de pertratâri.

Erá de de une-dîle desbaterea asupr'a catechismului. Cu ocasiunea acést'a breviariulu romanu a devenitu objectulu unei critici aspre. Episcopulu de Namur afla critic'a acést'a necrestinésca sî dîce, ca cine critica breviariulu asiá de tare, nu póte fi crestinu bunu! Breviariulu e o carte, carea cuprinde in sine rugaciuni sî piese de lectura pentru cleru. Intre ceste din urma suntu mai multe fabule, scrise din capulu unui'a, carele a vrutu cu ori ce pretiu sa recomânde papalitatea. Deci fiindu ca prelatulu Haynald a aparatu pre cei ce au supusu criticei aceste fabule, demustrându, ca acei ce critica au complicí pre parintii dela Trientu sî chiaru sî pre unii dintre papi, presiedintele mai anteiu la admonitu cu clopotielulu. Iéra cându Haynald accentuà n e u n i r e a ce a eruptu in sinulu bisericei, sî ca vin'a la acést'a o pórta majoritatea, carea propune dogme nóue, sî cându a dîsu ca c a p e t e n i e l e b i s e r i c e i a r u f a c e m a i b i n e cându in l o c u d e a a d a u g e i n v e t i a t u r i n ó u e, s e a r u r e s t r i n g e a t i e n é i n c u r a t i e n i a p r e c e l e v e c h i, câci biseric'a erá fericita pâna se tiené de invetiaturile ei cele vechi, — Capalti cardinalulu, acompaniatu de vuetulu majoritâtiei, smulge clopotielulu presiedintelui, 'lu suna sî striga: „Taceas et ab ambone descendas!“ (taci sî te scobóra depre amvonu). Haynald voiea se vorbésca mai departe, dara sbieraturile majoritâtiei l'a facutu se taca, a facutu sa se inchida siedinti'a sî sa se amâne pentratârile pâna la 2 Martiu.

Episodulu descrisu ací in vre-o câte-va sîre, pare ca a turburatu pre infalibilisti pâna la nesuferintia. Ei acum striga din tóte puterile sa se prochiame mai in graba infalibilitatea, pentru ca numai asiá se póte restitui (?) unitatea in biserica.

„Ce voru face teologii nemtiesci?“ se intréba multi, cari teologi au pasîtu asiá de decisivu in contra absurditâtiloru sumetie ale papismului. Autorulu epistoleloru din Rom'a, dupa carele a spionatu atâtu de multu curtea papei sî nu l'a pututu aflá inca, respunde la intrebarea de mai susu, in unu modu plinu de amaraciune, ca (teologiloru nemtiesci) nu le remane alta, decâtu procederea unui principe persianu, despre care se enaréza urmatóriele:

Mergendu unu diplomatu englezu, tramisu la curtea din Teheranu, sa faca visitele obicinuite la curte, afla pre unulu din fiii cei mai juni ai Siahului (imperatului) legatu la ochi, orbecaindu sî pipaindu obiectele ce se aflau in casa. Englesulu intrebà pre principe ca ce face? Elu i respunde, ca la ei e obiceiulu, de fiiloru celoru mai juni, indata ce móre Siahulu, li se scotu ochii, pentru cá se nu mai fia capabili de a ajunge pre tronu. Asiá dara, fiindu ca pre elu lu ascépta o astfeliu de sórte a credintu, ca e bine sa se deprinda de tempuriu cu dens'a.

„Mergeti sî faceti asisderea“ le striga autorele epistoleloru romane.

Cugetâmu ca la cele de pâna ací e de prisosu a mai ádauge ce-va. Not'a lui Beust se dice ca nu are nici o influintia nici asupr'a lui Antonelli (cardinalulu din Rom'a); iéra representatiunea lui Daru nu a resultatu decâtu nisce respunsuri dubie. Papismulu vrea sa o ia cu lumea intréga. Elu bate resbelu asupr'a religiositâtiei, pre carea se silesce a o scóte din animile omenimei intregi.

Evenemінte politice.

De cestiunea diferentiale intre ministeriele din ambele jumetâti ale imperiului aflâmu ca s'a mai aternatu alt'a, carea póte deveni cestiune nóua. Cea vechia e cunoscut'a, provincialisarea confinieloru militari. Adausulu de o a dóu'a cestiune inse e, cererea ministeriului cislaitanicu ce o face celui ungurescu, sa renuncia la pretensiunile sele asupr'a Dalmatiei. Hârthi'a ce privesce afacerea acést'a inca nu a fostu desbatuta in ministeriulu ungurescu; se dice inse, ca nu se póte indoí nimenea de natur'a respunsului celu va da ministeriulu ungurescu celui din Cislaitani'a.

Cas'a deputatiloru senatului imperialu a trecutu la ordinea dîlei preste propunerea facuta de catra baronulu P e t r i n o, cá sa se dea tuturoru tieriloru pretensiunile ce le ceru galitianii pentru sine in resolutiunea loru. E de insemnatu ca polonii au votatu contr'a propunerei lui bar. Petrino sî asia sî cu ocasiunea acest'a au lasatu in balta pre federalisti. — Se vorbesce ca totu asia va patí sî resolutiunea loru, cu deosebirea, ca desbaterea asupr'a ei va fi amanata la calendele grecesci.

Impacarea cu cechii inca are o istoria lunga. Pre lânga tóta refusarea lui Rieger sî Slandkowsky, impacarea e objectulu de predilectiune alu barbatiloru de statu de dincolo de Lait'a. De astadata se spune ca fostulu locutietoriu in Tirolu, principele Carolu L o b k o w i t z negotiaza cu feudalii. La negotiâri a fostu chiamati sî dintre ceilalti natiunali ai cechiloru. Diuariele partidei natiunale audiendu despre aceste, accentuéza mai multu cá ori cându pretensiunile loru facute sî alte dâti. Justiti'a sî legislatiunea trebuie sa se dea Boemiei sî trebuie cá acésta tiéra se fia intru tóte pusa egalu cu Ungari'a, pentru ca prin acést'a statulu Austriei nu patimesce nimic'a; dualismulu, dîcu acele diuarie, sî asiá a delaturatu conceptulu de statu austriacu.

Archiducele Albrechtu s'a intorsu din caletori'a dela Cherbourg sî dupa ce sî va luá dîu'a buna dela Imperatulu sî imperatés'a francesiloru va plecá câtra Darmstadt.

Dupa „Ung Ll.“ a fostu deunedile in „A l b a n i 'a austriaca“ unu conflictu sangerosu, carele a avutu trist'a urmare, de unu soldatu austriacu sia perdutu viati'a. Totulu, se dice inse, ca e de a se reduce la unu conflictu de cele ce se intempla cate o data intre locuitorii confiniari. Cercetarea asupra acestei intemplâri decurge.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 4 Martiu anuncia presiedintele dupa cetirea sî autenticarea protocolului, incurse diferite.

Procurorele de statu I. S z o b o róga cas'a ai da voia de a intentá contr'a representantelui S z v e t o z a r M i l e t i c s procesu de presa pentru unu articolu in „Zastava.“ Petitiunea se tramite comissiunei de imunitate.

Cas'a trece apoi la ordinea dîlei, la care e desbaterea speciale despre bugetulu ministrului de justitia.

Se cetesce despartiementulu I. „administrarea centrale“ sî se votéza dupa o scurta desbatere, la care iau parte I. G h y c z y, sî min. de justitia B. H o r v a t h.

Urméza titul'a „judecatoriele.“

C. T i s z 'a vorbesce despre restantiele cele multe la curtile judecatoresci superióre.

Apoi imputa consiliariului ministerialu V e r t e s s y, care e denumitu de membru la curtea de casatiune sî secretariului de statu S z a b o, care e denumitu jude la curtea suprema de judecatoria, ca nici nu-si ocupa postulu nici nu resignéza.

Min. de justitia respunde ca ce se tiene de V é r t e s s y, ia pusu terminulu preclusivu pâna

la finea lui Aprilie spre a resignâ; déca respectivulu nici atunci nu-si va ocupâ pustulu de jude, va denumí pre altulu in loculu lui. Ce se tiene de Szabo, acest'a e gat'a ori sî cându a resignâ.

E. Simonyi tiene procederea ministrului de ilegala. Ministrulu se nu fi datu aceloru amploiati terminu preclusivu spre resignare. Vorbitoriulu i imputa mai departe, ca tóte posturile de judi mai fâra esceptiune suntu ocupate de partisani ai regimului.

Cas'a trece apoi la desbaterea deosebiteloru rubrice. Rubric'a I din titul'a II, curtea de casatiune, e preliminata cu 161,500 fl. Rubric'a a dóu'a, curtea suprema de judecatoria preliminata, cu 310,100 fl.

Comissiunea financiala recomenda o neinsemnata stergere din amendóue rubricele; cas'a primesce propunerea comissiunei sî votéza pentru curtea de casatiune 161,300 fl. pentru curtea suprema de judecatoria 309,900 fl.

Rubric'a III, pentru tablele regie, preliminata cu 444,200 fl. Sî aici propune comissiunea financiale o neinsemnata stergere sî votarea a 443,800 fl.

Se votéza sî se primesce propunerea comissiunei.

Sub rubric'a 4 suntu pentru judecatoria apelativa de politia 62.800 fl. preliminati; comissiunea financiale propune stergerea a 200 fl.; cas'a primesce acést'a sî votéza sub rubric'a 4 62,600 fl.

Rubric'a 5 contiene preliminariele de 31,500 fl. pentru directoratulu causeloru regie. Se aprobéza.

Sub rubric'a 6 suntu preliminati pentru infiintiarea sî sustienerea unui laboratoriu chemicu judicialu 5000 fl.

Dr. Patruban tiene sum'a acést'a spre infiintiarea prima de pré mica sî propune votarea a 7000 fl. Min. Horvath consimte cu propunerea acést'a; rubric'a se retramite comissiunei financiale.

Pentru tablele districtuale suntu sub rubric'a 7, 46,800 fl. preliminati.

Dupa o lunga desbatere, la care iau parte C. Ghyczy, E. Simonyi min. Horvath, sî C. Tisza votéza cas'a sum'a preliminata.

Sub rubric'a 8 suntu pentru judecatoriele de politia de prim'a instantia 157,800 fl. preliminati. Cas'a votéza sum'a acést'a.

Pentru judecatoriele districtuale montanistice suntu sub rubric'a 9 25,300 fl. preliminati. Cas'a votéza sum'a preliminata.

Pentru judecatoriele de presa recomenda comissiunea financiale 21,200 fl., care sum'a se sî incuviintiéza.

Sub rubric'a 11 se votéza pentru judecatoriele financiale 45.300 fl.

Pentru judecatoriele comitatense din Tranni'a suntu preliminati 575,100; comissiunea recomenda primirea sumei acestei'a; cas'a votéza sum'a amintita. Cas'a votéza sub 13 apoi pentru liberele orasie regie din Tranni'a ca adjutum salariale 69,500 fl., asemenea sub rubric'a 14 pentru judecatoriele urbariale din Tranni'a 78,500 fl.

Sub titul'a III se votéza pentru institutele correctiunale sum'a preliminata de 784,500 fl.

Titul'a IV contiene preliminariele de 300,000 pentru trebi funduarie, care se sî incuviintiéza.

Cu acestea s'a finitu ordinariulu din bugetulu ministeriului de justitia.

Fundatiuni si fonde ardelene sub administratiunea ministeriului de interne.

(Urmare.)

6) Din fondulu casei dietale ardelene se platira spesele facute cu reparaturele mai mici sî cu infrumsetiarea casei dietale din Clusiu sî a impregiurimei ei, precum sî salariulu anualu alu gradinariului pusu preste gradin'a infiintiata in curtea casei dietale in urm'a otaririi gub. din anulu 1866 nr. 27,608. In intielesulu punctului 2 lit. f) alu contractului facutu despre acestu edificiu in 21 Nov. 1829 sî insemnatu cu nr. gub. 2369/1830 pórta acestu fondu sî jumetate din spesele orologiului din turnulu bisericei de lânga cas'a dietale asiá numita academica, aflatória acum in folosintia priaristiloru, care spese facu in totu anulu cá la 22 fl. 40 xr. Cându se desfiintià in an. 1773 ordulu iesuitiloru (ordinatiunea in privinti'a acest'a se afla sub nr. gub. 8254/1773), se dedicà tóta averea acelui'a pentru bisericile sî scólele romano-catolice.

O parte din acésta avere se cuprindea in cas'a din Clusiu (collegium vetus et novum iesuitarum) carea cu ocasiunea mutârei guberniului ardelénu in anulu 1792 dela Sabiiu la Clusiu, fu inchiriata cá localu de cancelarii ale acelui'a, apoi cumperata pentru tiéra cu sum'a de 60,894 fl. m. c. carea se adunase prin jurisdictiunile ardelene cá dâri voluntarie ale nobilimei in urm'a ordinatiunei aulice nr. 304/1826 nr. gub. 2067/1826; sum'a de 6638 fl. 38 xr. m. c. ce a prisositu din dârile voluntarie preste pretiulu cumperârei formà capitalulu fundationalu alu fondului casei dietale, care pusu cu interese se administrà in urm'a ord. gub. nr. 6787/1845 cá fondu de sine statatoriu sub numirea: „domus regnicolaris fundus. Membrii dietali adunati in an. 1842/3 dedicara fondulu acest'a, reservendu-si dispunerea preste elu, dimpreuna cu fondulu insurectiunei, pentru subventiunea teatrului natiunalu, infiintiarea unui museu sî pentru edificarea unei sale dietale. Decissiunea acést'a inse nu s'a esecutatu pre deplinu, pentru ca numai fondulu insurectiunei se dedù in an. 1862 teatrului natiunalu. Fondulu acest'a, care a statu dela inceputu sub inspectiunea provinciale se administréza prin oficiolatulu de dare din Clusiu.

7) Fondulu cailoru venduti n'are pâna acum nici o destinatiune. Cându fura siliti pre tempulu resbeleloru cu turcii in anii 1788—1790 ómenii din Ardélu supusi dârei a face servitie cu cai, avura multi din ei pagube. Pentru despagubirea loru platí cas'a de resbelu 5084 fl. 47½ xr. in cas'a provinciale, cá pretiu alu cailoru netrebnici venduti in an. 1790—1801.

Prin ordinatiunea aulica nr. 2198 ex 1835 nr. gub. 7762/1835 se platí din cas'a camerale sum'a de 47,548 fl. 4½ xr. m. c. cu aceea, ca prisosulu de 42,465 fl. 12 xr. m. c. dupa scótera afara a sumei platite dejá pâna atunci sub acestu titlu prin cas'a de resbelu (care suma se capitalisase sî se micsiorà in urmarea de valvatiunei) sa se intórca la cas'a de recbelu. Deci sum'a platita dela finea lui Aprilie 1843 din cas'a de resbelu se urca la . . . . 49354 fl. 53 ½ xr.
Din acesti'a substragendu-se banii platiti indereptu contribuentiloru concernenti in sum'a de . . . . . 46956 fl. 34 ½ xr.
Mai remasera in fondu . 2398 fl. 19 — xr.

M. C. Din ordinatiunea reg. gubernulu din anulu 1843 n. g. 4297 se vede, ca comisariatulu supremu provincialu a recomendatu a se dá sum'a prisosinda a acestui fondu la cas'a de dare, ce se golise, inse procuratur'a provinciale se enuncia intr'acolo, cá sa se amâne lucrulu acest'a, pâna cându comisariatulu supremu de dare va fi aratatu, ca nici o jurisdictiune n'a remasu nemultiumita. Fiindu ca nu s'a mai lucratu pentru darea acestui fondu la cas'a de dare, asiá ordinà gubernulu prin n. 6787/1845 a se separá restulu acest'a sî a se purtá socotéla deosebita despre elu sub titululu de mai susu. Ordinatiuni ulterióre dela regimu nu s'a mai datu in privinti'a acestui fondu, elu se afla in continu sub inspectiunea statului sî de presente se administrédia prin oficiolatulu de dare din Clusiu.

8) Fundatiunea principiului de coróna Rudolf are de scopu a se subventionâ copii seraci sî orfani dupa cum voru fi recomendati in totu anulu prin comunele contribuente la acésta fundatiune. La aniversarea nascerei principiului de coróna Rudolfu (21 Augustu) se impartiescu sub control'a amploiatului supremu din comitatu séu scaunu, interesele capitalului fundatu intre individi aflati de demni. Spre eternisarea dîlei nascerei principiului de coróna Rudolfu provocara pretorulu c. r. din Sz. György atunci Wilchelm Greskovitz sî antistele cercuale c. r. din Orestia Friedrich Siemann pre locuitorii comuneloru sie-si subordinate de a face oferte voluntarie spre a se puté face o fundatiune spre memori'a acestei dîle. Resultatulu acestei provocâri fu, ca din banii adunati in pretoriatulu Sz. György se cumperara parte obligatiuni de desdaunarea pamenturiloru, parte obligatiuni de statu in pretiu de 1320 fl. iéra in cerculu Orastiei obligatiuni in pretiu de 9230 fl. m. c. sî in modulu acest'a se facura fundatiunile. Maj. Sea c. r. intarí acestea, esprimendu-si complacerea la 7 Augustu 1858 sub n. Locotenintiei ung. n. 25370/1862. Din sum'a adunata in cerculu Orastiei se dedura 860 fl. m. c. comunitâtii Orasti'a, ca ce se adunasera dela ea spre a-i administrá deosebi in anulu 1862 se dedura spre dispositiune locotenintiei reg. ung. (nr. gub. 9020/1862) sum'a de 1500 fl. m. c. cá parte ce competea comuneloru din comitatulu Zarandului, ce se reincorporà cu Ungari'a. La inceputu se administrau ambe fundatiunile dela Szt-György sî din cerculu Orestiei separatu; prin ordinatiunea gub. n. 2787/1865 inse, dupa ce se dedura pârtile, ce competéu Orastiei sî comuneloru din comitatulu Zarandului, se impreunara sî de atunci se administrédia ambele prin oficiolatulu de dare din Clusiu. Comunele din comitatulu Zarandului a destinatu cu concessiunea ministeriului reg. de interne din 10 Dec. 1867 n. 27004, sum'a de 1500 fl. ce li se vení spre ridicarea unui spitalu stabilu comitatensu in capital'a comitatului, abatendu-se dela destinatiunea primitiva, sî decisera a capitalisá interesele numitei sume, se administrédia prin oficiolatulu comitatensu, pâna la infiintiarea spitalului.

9) Fondulu dela pedepsele politiane este menitu spre a subventiuná comunele sî pre privati, cari avura pagube prin focu sî apa, bóla de vite sî alte calamitâti neprevediute. Subventiunile se dau parte pentru totu-déun'a, parte cá imprumutu fâra interese. Locoteninti'a c. r., ce erá pre atunci, aflà ca numai putiene comune administréza dupa cuviintia banii, ce incurgu cá pedepse politiane sî ca nu-i intrebuintiéza amesuratu destinatiunei loru spre ajutorarea celoru lipsiti. De aceea ordinà ea in an. 1857 nr. 19,317 cá in tóte comunele sa se numere banii de feliulu acest'a sî sa se fipsedie sum'a loru. Totu deodata avisà ea sî pre oficiolatele pretoriale de a inlocá la cas'a principale a tierei atari bani depusi la oficiolatele de dare, pentru de a se formá unu fondu provincialu spre ajutorarea comuneloru sî a persóneloru pagubite prin elemente, bóla de vite sî alte calamitâti eventuale. Planulu lucratu spre acestu scopu se incuviintià prin ministeriulu cesaro-regescu sî dela directiunea financiara provinciale se dedù in 30 Nov. 1858 nr. 22,213 instructiuni in acésta privintia la tóte casele colectante. Cas'a capitale provinc. incepú in an. 1858 a administrá scestu fondu. De presénte se afla sub administratiunea oficiolatului de dare din Clusiu. Scadiendu in tempulu din urma anume dela 1861 totu mai tare venitulu acestui fondu, pote numai intru putienu corespunde scopului seu celui nobilu.

10) Fondulu institutului de smintiti provincialu din Sabiiu are de a acoperí spesele bolnaviloru ingrigiti in cas'a de smintiti prov. din Sabiiu, déca nu va ajunge dotatiunea anuale facuta prin bugetu spre acestu scopu. In preliminariulu fondului prov. ardelénu se otarira din anulu 1852—1859 pentru institutulu de smintiti anualu câte 900—1000 fl. Astfeliu se adunà sum'a de 49000 fl. m. c., din care 23989 erau sî intrebuintiati spre acestu scopu, restulu de 25010 fl. fura crescutu din fondulu prov. la sum'a de 34000 fl. Cu capitalulu acest'a se cumperà la insarcinarea locotenintiei c. r. ardelene de atunci nr. 6868/1861 o obligatiune de desdaunarea pamentului in pretiulu nominalu de 54,000 fl. m. c. in favórea institutului de smintiti, ce se infiintià in Sabiiu. Institutulu insusi fu edificatu cu venitulu ce se urcá aprópe la 400,000 fl. alu loteriei III de bani, ce se incuviintià in an. 1858 de Maj. Sea c. r. Apostolica sî in 19 Novembre 1863 se deschise. Spesele bolnaviloru primili in institutu se acopere prin dotatiunea facuta anualu din partea tierei in urm'a pré inaltei ordinatiuni sub nr. gub. 22,460 ex 1863, sî cerendu trebuintia din interesele unui fondu ce se va infiintià sî din tacsele ce voru incurge dela bolnavii cu avere. Administrarea fondului o are oficiolatulu de dare din Clusiu.

Acestea suntu datele, care amu aflatu de bine a le estrage din publicatiunea reg. ministeriu de interne, despre care s'a facutu amintire la inceputulu acestei espuneri sî care publicatiune are de scopu de a face cunoscutu tuturoru fondele sî fundatiunile publice ardelene, destinatiunea sî istoriculu loru. Afara de cele pâblicate ací mai are Ardélulu inca urmatóriele fonde din tempulu dinainte de an. 1848: 1. Fondulu pentru comerciu, 2 fondulu pentru invetiarea sciintiei chemice sî a metalurgiei, 3. fondulu billiardeloru, 5. fondulu institutului pentru surdi-muti, 6. fondulu institutului pentru orbi, 7. fondulu institutului veterinariu, 8. fundatiunea baronului Iosinczi, 9. fondulu scóleloru de industria sî dupa anulu 1848, 10. fondulu tacseloru pentru licentii de arme. Aru fi de doritu de a se publicá intr'o brosiura sî aceste fonde, care cu esceptiunea fondeloru instituteloru de muti, orbi sî alu celui veterinariu sî a fundatiunei baronului Iosin-

ezi pentru condamnati, tóte stau sub ministeriulu de culte alu tierei, precum s'a publicatu din partea ministeriului reg. de interne, fondele, ce stau sub inspectiunea sea.

In fine va urmá aci inca unu conspectu despre starea fondeloru sî fundatiuniloru descrise mai susu dupa cum erá la finea anului 1868 :

Nr cur.	Numele fondului séu alu fundatiunei.	Capitalulu in v. a.										Interesele anuale	
		Obligatiune de				Capitalele fâra interese		bani gat'a		Laolalta in v. a.			
		statu		private									
		fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.
1	Fondulu de subventiune	472	50	—	—	—	—	356	64	829	14	22	50
2	Fondulu dela vite de tiatu	20475	—	15600	—	—	—	100	97	36175	97	1755	—
3	Fondulu din tempulu fómetei	346	50	1050	—	—	—	259	54½	1456	4½	16	50
4	Fondulu dela tacsele de posaitu . . .	142653	—	18100	—	—	—	13046	28½	173799	28½	8218	65
5	Fondulu spitalului Carolinicu din Clusiu . .	113229	90	35376	71½	—	—	—	—	148606	61½	7784	5½
6	Fondulu casei ardelene .	11174	50	7500	—	700	—	2471	95½	21846	45½	1008	72½
7	Fondulu cailoru venduti .	682	50	4500	—	—	—	48	11	5230	61	257	50
8	Fundatiunea principelui de coróna Rudolfu . .	8599	50	—	—	—	—	815	28½	9414	78½	429	97½
9	Fondulu dela pedepsele politiane . . .	105	—	1727	33½	3386	66½	3345	23½	8564	23½	88	11
10	Fond. instit. de smintiti din Sabiiu . . .	56700	—	—	—	—	—	4182	11	60882	11	2835	—
	Laolalta .	354438	40	83854	5	4086	66½	24626	13½	497005	25	22416	1½

Interesele nesolvite suntu : 14682 fl. 23 xr.

S. D. W.

S a l i s t e , 23 Fauru 1870.

Domnule Redactoru ! Astadi s'au introdusu din partea eforiei scolarie invetiatorés'a chiamata a deprinde pre fetitie la lucrulu de mâna femeescu. Cu ocasiunea acést'a tienù dlu directoru Michailu Stoic'a o cuventare, care o asternu in aclusu, cu rugarea a-i dá locu in stimatulu diuariu ce dirigéti.

C u v e n t u d e d e s c h i d e r e

pronunciatu in 23 Fauru 1870 de directorulu scólei normale capitale române gr. or. din Saliste, cu ocasiunea introducerei invetiatoresei chiamata a deprinde pre fetitie la lucrulu de mâna femeescu.

Onorata eforia scolaria !

Fericitii sî demnii de amintire intemeietori ai fondului scolaria de aici, au aretatu prin actulu loru de facere de bine o dorintia sî o vointia nestramutata de a-si poté vedé pre descedentii loru pusi pre calea invetiamentului sî culturei, potrivitu cu trebuintiele societâtiei. — Ei au fostu convinsi in sufletulu loru, ca lumin'a unei natiuni e numai invetiatur'a, decâtu care asiá nimic'a nu-i póte fi mai scumpu ; dreptu aceea sî protectorii sî zelosii partinitori ai inaintârei ei debuie se fia asemenea cei mai mari adeverati patrioti. Câci lumin'a adeverului, nobilitatea simtiementeloru sî placerea cea dulce sî sânta spre binele de comunu, aprinsa din sântieni'a aducatiunei, falfae numai in sufletulu patriotiloru celoru virtuosi, cari de aceea suntu stâlpi ai patriei sî parinti ai tinerimei. — Sî intr'adeveru, din ce potu simtí animile virtuóse mai mare bucuria decâtu din binecuventârile inmiite a unei comuni a unei natiuni ? E ce-va mai dulce decâtu a vedé isprav'a fapteloru sele incoronata de laudele tuturoru. —

Fericite suflete, a câroru asiá cugete voru incetá numai odata cu terminulu vietiei loru.

Voi'a sî dorinti'a fundatoriloru ne sioptesce, tempulu cere, societatea pretinde cá se inaintâmu. Introducendu-se dara dn'a invetiatorésa in scóla, efori'a se afla norocita astadi de a-si poté implini sî cá titori sî cá parinti un'a din cele mai mari datorii fatia cu scól'a de fete. —

Invetiatur'a sântei nóstre religiuni, cunoscintiele necesarie, ce se voru propune aici, lucrulu de mâna, sî mai pre susu de tóte obicinuinti'a la ordine sî la bun'a cuviintia, tóte, speru, voru inaintá intr'unu modu potrivitu spre a aduce scól'a la scopulu a cârui tienta e : „Progresulu prin educatiune.“ Ea misca sentiementulu datorieloru nóstre cá fii, cá soci, cá parinti sî membri ai unei societâti. —

Ea implanta in anim'a feteloru respectulu câtra parinti, devotamentulu câtra consórte ; crescerea ni le face mume bune cu durere sî económe brave. —

Religiunea e partea de capetenia a unei cresceri bune ; câci e sufletulu moralu sî uniculu isvoru de mangaiere a omenimei patimasie. — Invetiatur'a religiei inaltia pre omu.

Cele-lalte obiecte, precum sciinti'a naturei inca folosesce ; câci 1) cunoscendu omulu legile, dupa care lucra puterile naturali sî aflându armonia deplina intru ele ni se inaltia anim'a câtra creatoriulu sî otaritoriulu aceloru legi, adeca câtra Ddieu ; 2) descoperindu adeveratele cause ale aparitiuniloru (iveliloru) ce intempinâmu in tóte dîlele ni se mantuiesce sufletulu de credinti'a desiérta, de prejudetie sî retaciri, cari fórte multu dejosescu demnitatea omenésca ; 3) fâra cunoscinti'a acést'a nu pricepemu descoperirile cele mai nóue prin cari agricultur'a artile — meseriele, cu unu cuventu bun'a stare a omenimei atâtu se latiesce. —

Catechetulu v'a insufla in anim'a scolaritieloru temerea de D-dieu, deprediendule cu datoriile crescinesci sî mâna in mâne cu dîu invetiatoriu se voru silí impreuna, cá elevele se câstige cunosciintiele folositórie pentru fiacare individu sî societate,

Remâne acum ca d-ta, d-na invetiatorésa ! se ingrigesti, ca ceea ce invétia catechetulu sî invetiatoriulu, sa sporésca.

Sarcin'a domniei tele e cea mai gré, dara sî cea mai nobila.

Pre lânga cele espuse, sunteti anca chiamata a deprinde pre fete la lucrulu femeescu, a privegiá asupr'a ordinei sî mai cu séma asupr'a bunei cuviintie.

Dela zelulu, diligenti'a sî cunoscinti'a d-tale aterna punerea unei base perpetue, câci numai unu sporiu bunu ve póte asigurá protectiunea eforiei.

Fetitieloru ! Iéta s'a deschisu pentru binele sî folosulu vostru de adî inainte acésta scóla, in care ve-ti invetiá pre lânga alte cunoscintie sî lucrulu de mâna. Siliti-ve deci din tóte micile vóstre puteri a satisface dorintiei atâtu a on. eforii câtu si a iubitiloru vostri parinti. — Sî fiti sigure, ca câscigându-ve ghibacia in lucrulu de mâna multi cruceri voru remané in pung'a parintiloru, iéra mai tardiu in a vóstra.

Asceptarea eforiei, a parintiloru sî a supremului inspectoru, a Esc. Sele pré bunului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu, de a vedé folósele acestui institutu, nu se va implini, sî dorinti'a fundatoriloru nu se va realisá, de nu ve-ti aretá tóta bun'a-vointia, ce suntu in dreptu de a asceptá ; de nu voru lucrá cu zelu, cu activitate sî in armonia toti factorii ingagiati a impli o chiamare sânta sî mare pentrn prosperarea acestei scóle.

Atunci numai voru avé titorii sî antestatorii acestei scóle deplina bucuria ca au implinitu cu credintia datoriele loru câtra fericitii fundatori si câtra conlocuitorii acestei comune.

Mare sî grea e chiamarea educatoriulu sî e impreunata cu mare responsabilitate.

Sa fimu dara cu totii la postulu nostru. Scolaritie, invetiatoriu, invetiatorésa sî sa ne aretâmu demnii de ajutoriulu ce a bine-voitu a ne dá on. efor., precum sî de parintésc'a buna-vointia, cu care ne a invrednicitu Escelenti'a Sea Arch. sî Metr. nostru A. B. de S i a g u n 'a prin incuviintiarea de a deschide acésta scóla.

Elu, domnilori, ca unu pré bunu parinte obstescu ne vré totu binele.

Stim'a sî veneratiunea nóstra îi e a-si garantá.

In fine incheiendu cuventarea mea, cu anima infrânta sî smerita rogu pre D-dieu, parintele luminiloru, cá privindu dintru inaltîme, sî vediendu lipsele sî neajunsurile nóstre sa ne tramita darulu seu, cá se ne luminedie sî conduca a face totu ce e bunu, placutu si némului nostru de folosu, câci tótâ darea cea bune si totu darulu desaversîtu de susu este, pogurendu-se dela tatalu luminiloru, cârui marire cinste lauda fiá in veci aminu.

Proiectu de lege

d e s p r e e s e r c i t a r e a l i b e r a a r e l i g i u n e i sî i n d r e p t a t i r e a e g a l a a c o n f e s s i u n i l o r u.

§ 1. Fia-cine póte marturisí sî urmá ori-ce credintia sî religiune, si acést'a o póte, incâtu competu legile tierei, marturisí sî esercitá sî publice.

Asiá dara nu póte fi nimenea impedecatu a-si esercitá ritulu seu religiosu, incâtu acest'a nu e contra legei, nici nu póte fi restrinsu a indeplini o fapta, ce nu consuna cu credinti'a sea.

§ 2. Facultatea de a esercitá drepturi politice sî civile e cu totulu nedependinte de religiune.

§ 3. Religiunea sî prescriptele bisericei nu potu dispensá pre nimenea dela implinirea datorintieloru ordinate prin lege.

§ 4. Cetatienii se potu intr'uní, incâtu competu legile tierei, liberi intr'o comunitate religiunaria respective biseric'a, sî 'si potu determiná organismulu bisericescu ei insusi in tóte afacerile bisericesci sî religiunarie.

Comunitâtile religiunarie séu bisericile suntu cu privintia la drepturile sî datorintiele loru intre sine sî fatia cu statulu, egali.

§ 5. Statulu esercita asupr'a bisericeloru supraveghiarea suprema sî cá se-si póta esercitá acestu dreptu de supraveghiare suntu restrinse tóte acelea confessiuni, care pâna acum'a n'au fostu recunoscute prin lege, a-si asterne regimului statutele organismului ; mai departe suntu deoblegate tóte comunitâtile religiunarie, va se dîca sî confessiunile recepte dejá prin lege, a face regimului din cându in cându cunoscute modificatiunile intreprinse in constitutiunea bisericei, câtu sî pre superiorii loru alesi, asemenea au a asterne sî conclusele incuviintiate in conventele loru sî protocólele.

Regimulu póte, déca cum-va aru aflá, in intielesulu legei presinte, in statutele asternute séu conclusele conventului unei comunitâti religiunarie vreunu punctu contrariu legiloru tierei séu déca cum-va contienu doctrinele séu ceremoniele unei confessiuni nerecunoscute pâna acum prin lege ce-va vatematoriu de moralulu publicu, atari puncte suspende, e inse oblegatu a le substerne in celu mai scurtu tempu legislativei spre decidere.

§ 6. Tóte drepturile, ce a posesu statulu fatia cu biseric'a romano si greco-catolica remânu sî de ici incolo in valóre (acestea drepturi provinu din relatiunile faptice, care s'au desvoltatu in decursu de seculi din legatur'a cea strinsa a acestei biserici cu statulu) pâna acestea biserici asemenea se voru organisá pre bas'a autonomiei sî acelea fundatiuni sî posessiuni, care de presentu in puterea § 6 din art. de lege III : 1848 stau sub administrarea regimului, se voru predá propriei administrâri prin o lege anume esmisa spre acestu scopu.

§ 7. Asupr'a regulârei servituteloru, basate pre dreptulu de patronare sî visitatiunea canonica va dispune o lege deosebita ; pâna atunci remane in valóre pracs'a presinta.

§ 9. Dela o religiune la alt'a póte trece liberu fia-care individu trecutu de 18 ani, déca a facutu preotului seu séu oficiolatului comunitâtiei bisericesci acele dóue anunciuri prescrise prin legea de trecere in §§ 3—8 din art. de lege LIII 1868.

Femeile potu dupa casatoria trece sî déca n'au ajunsu alu 18-lea anu.

Dupa trecerea respectivului suntu de a î se privî tóte faptele religióse din punctulu de vedere alu invetiaturiloru a acelei biserici la care a trecutu: dogmele bisericei parasite nu mai suntu pentru elu nici intr'unu modu deoblegatórie.

§ 9. Diferinti'a religiunei nu are influintia asupr'a valórei casatoriei din punctu de vedere civile.

Statulu din punctulu seu de vedere consider casatori'a de unu contractu civile, sî decide asupr'a lui conformu legiloru.

Tóte referintiele jurie de casatoria le va regulá in directiunea acestoru principie o lege deosebita ; ministrulu de justitia va susterne dietei in privinti'a acést'a unu proiectu de lege.

Pâna la sanctiunarea acestei legi de casatoria remânu atâtu pentru incheierea sî disolverea de casatorii câtu sî pentru ducerea matriceloru, in valóre legile presinte sî obicinuite.

§ 10. Parintii 'si potu cresce copii în ori ce religiune.

Déca parintii in privinti'a acést'a nu s'au contielesu, se crescu fiii in religiunea tatalui, fiicele inse in religiunea mamei, pâna cându ei insu-si se potu decide pentru vre-o religiune (§ 8.)

Convenirea intre parinti nu se mai póte disólve, déca fiulu respectivu a trecutu de 7 ani.

§ 11. In acelea cemeterie, care suntu posessiunea comunitâtiei se potu, respective trebuie sa se immormente toti consotii religiunari.

Fiacare confessiune 'si póte infiintiá cemeteriu pre pamentulu seu.

§ 12. Tóte dispositiunile legiloru mai vechi, ce stau in contradicere cu acést'a lege, suntu suspense.

§ 13. Cu esecutarea acestei legi suntu incredintiati ministrulu de culte sî relativu ministrulu de justitia sî interne.

Romani'a.

(Urmare din nr. tr.)

D. V. A. Urechia. Dloru deputati! nu din spiritulu de intolerantia comissiunea d-vóstra a suprimatu subventiunea câtra scólele catolice, pentru ca ele au dreptulu de a remanea scoli confessiunale, de a merge inainte cum voru voi, cum voru potí, instructiunea fiindu la noi libera, sî toleranti'a din secuti garantata. Nu din intolerantia s'a cerutu supressiunea aceloru subventiuni, cu atât'a mai multu ca noi de preste Milcovu sciti ca avemu sate romanesci de catolici, provenite din impregiurâri, pre cari istori'a le arata. Departe dara de a fi din spiritulu de intolerantia facuta acésta supressiune, s'a facutu intrebare inca inainte de unire, ba chiaru sî dupa unire ací sub ministeriulu onor. d. Cogalnicénu sub ministeriulu onor. d. Cretiulescu sî mi se pare sî sub ministeriulu onor. d. Vernescu, ce avemu de facutu in privinti'a scóleloru satesci de prin satele catolice din Moldov'a? fiindu ca tóte câte le facemu, popii catolici le critica, dîcea sateniloru: nu mergeti acolo, câci voru a ve duce la eterodocsia, sî conclusiunea erá ca la Sabaoani, in judetiulu Romanu sî aiurea, ca scól'a se inchidea se pune lacatu pre usi'a ei. Eata, dloru, din care parte erá intolerantia; câci eata ce se dîcea sî cum se tratau scólele nóstre.

Sî cine erau acei cari dîceau acestea? Cine erau preotii acesti'a pâna cu câti-va ani in urma? Suntu preoti, cari lucréza in interesulu bisericei catolice? Nu, dloru, erau altu ce-va, mai multu decâtu atât'a, erau cum suntu multi sî astadi, emisari ai magiarisârei (aplause); suntu emisari, cari pre tóta diu'a umbla pre acolo se magiariseze sate cu totulu române, care nici limb'a magiara nu o sciu.

Eata dara, ca nu intoleranti'a este, care ne preocupa pre noi, câci guvernulu acestei tieri a fostu totu-déun'a gat'a se faca chiaru sî unu seminariu specialu pentru a formá preoti la satele române catolice, iéra nu se hranésca spiritulu de intolerantia.

Asiá dara din punctulu acest'a de vedere, cá membru alu comissiunei, respingu acusatiunea, ca amu fostu intoleranti. Cine suntu intoleranti? ni s'a spusu de d. Eraclide; suntu insusi acei'a, cari conducu aceste instituturi confessiunali, netolerându a se predá lectiuni de religiunea ortodocsa, ba nici de limb'a româna, pre câudu sciu, ca noi avemu legi cari dispunu, ca totu copilulu românu e obligatu se ieveie cele patru clase primarie, cu materiele care se cuprinde in legea obligatiunei invetiaturei, intre care materie la loculu intâiu e religiunea sî limb'a româna.

Intr'adeveru, dloru, conflictulu a mersu fórte departe, sî acést'a o puteti constatá din dosariulu respectivului ministeriu, incâtu ministrulu a catatu sa taca dupa ce a primitu ofense grele.

Dloru, dupa cele ce vi s'au spusu ca s'au petrecutu la Iassi in scól'a de acolo, lacruri cari suntu de notorietate publica, trebuie se sciti ca acestea se petrecu mai in tóte scólele acestea confessiunali, cari suntu conduse nu de preoti ci de secte de calugeri, de ómeni de acei'a cari nu ca au de tienta sa sustiena catolicismulu ci alte idei condamnate in tóta lumea, chiaru in statele catolice, precum amu vediutu mai de une-dile de esemplu sî in Austri'a de unde suntu isgoniti, idei tindiendu a loví totu ce secululu nostru are mai gloriosu: libertâtile idividelui, ba chiaru sî natiunale.

Din tóte acestea, dloru, amu voitu sa constatezu, ca nu din spiritulu de intolerantia, ci numai spre a nu contribuí cu propriele nóstre fonduri celu putienu la neamice planuri, sî mai alesu din dorinti'a economiei, din caus'a lipsei de fonduri, amu votatu, in unanimitate, mi se pare, in comissiune supressiunea acestei subventiuni. (aplause).

D. G. Brateanu. Dloru! comissiunea respinge acestu amendamentu, afara de dnii Lachovari sî Litinschi.

D. C. Braescu. Dloru! nu voiu repetá cele dîse de onor. preopinenti, dara voiu adauge ca este de datori'a nóstra, pentru prestigiulu acestui corpu, a tiené socotéla sî a respectá unu votu odata datu.

Cu ocasiunea bugetului anului trecutu, s'a datu unu votu solemnelu de câtra onor. adunare, d'a nu se mai da acésta subventiune. S'a intemplatu pre urma ca adunarea a datu bugetulu in blocu sî acele voturi au remasu suspense.

Acum eu regretu ca on. d. ministru alu culteloru, care a facutu acestu budgetu, n'a tienutu comptu de acelu votu sî a mai trecutu in bugetu acésta subventiune.

Alu doilea, dloru, este, se bine-voiti a face aceea-si portiune de dreptate, déca este sa dati asemenea subventiuni, pentru tóte comunitâtile din tiéra, câci nu este numai comunitatea catolica sî luterana in tiéra, suntu sî altele; este comunitatea israelita, arména sî altele, sî atunci aru trebuí sa dati tuturoru, nu numai unor'a, déra nu avemu bani sî de acei'a nu dâmu nici unei'a.

Se cere inchiderea discutiunei sî puindu se la votu se primesce.

Se pune la votu amendamentulu pentru mentienerea subventiunei scóleloru catolice sî luterane, sî se respinge.

Se da cetire urmatoriului amendamentu:

„La art. 29, §. II, cap. II, propunemu 12,000 lei in locu de 10,000.

V. A. Urechia, G. P. Mantu.

D. V. A. Urechia. D-loru, s'au infiintiatu la aplausele tierei intregi, de vr'o câti-va ani, scóle române in Turci'a, cu invoirea inaltei Porti; acestea functionéza, suntu protegiate chiaru de inalt'a Pórta otomana, pentru ca s'a intemplatu din norocira se fia in acordu interesele romanesci cu cele turcesci de asta-data. Odata cu acele scoli s'a infiintiatu ací sî o scóla macedonica pentru tinerii macedoneni cari sa se pregatésca spre a devení invetiatori acolo; s'au datu pentru acele scoli o mica subventiune de 10,000 lei, care dupa esperienti'a facuta nu ajunge, câci mai tóte comunele ceru scoli: invetiatori acei'a de buna séma nu suntu platiti de statulu nostru, se ajuta numai cu cârti sî alte lucruri necesarie. Acei invetiatori au isbutítu se introduca prin scólele loru revenirea la romanismu, romanitate, care a fostu conservata in cursu de mai multi secuti la vatr'a familiei sî de care multi astadi aru trebuí se tie comptu.

Vediu suridiendu pre unu domnu dela drépt'a . . . domnéloru s'aru cadé se tiena comptu de propunerea mea, câci 'si-au scusatu strein'a origine, trecendu de români din Macedoni'a câudu au venitu in tiéra; avemu multi dintre dloru ai câroru parinti au venitu cá domni de acolo, sî aru trebuí sa nu fia grei la mâna pentru 2000 lei ce se ceru pentru românii din vechi'a patria.

Nu suntu, dloru, unu Donchisiotu care sa ve propunu cucerirea provincieloru Turciei; déra déca ve-ti da atentiune impregiurâriloru recente sî a celoru care mâne suntu la usia, ve-ti simtí nevoi'a desceptârei tuturoru elementeloru remanesci, nu pentru cá se faceti o tiéra romanésca pâna acolo, trecendu preste corpulu altoru popóre, déra pentru ca in cumpen'a viitóreloru destinate ale Orientului sa se compteze cu noi! . . . Dóue mii lei dati adî la timpu, ne voru face servicie in viitoriu care voru platí multu mai multu de câtu credeti.

D. Cioflanu. Suntu cu totulu de opiniunea dlui Alexandrescu, sî credu ca toti impartasiescu acésta opiniune; inse in positiunea in care se afla financiele nóstre, credu ca aru fi bine cá se nu mai incarcâmu acum bugetulu statului, ci se lasâmu acestu ajutoriu pentru anulu viitoriu. Ve rogu déra se bine-voiti a incuviintiá sum'a ce a fostu in anulu trecutu sî care e prevediutu prin amendamentulu meu.

D. G. Braténu. Comissiunea totu asiá de preocupata cá sî d. Urechia pentru intinderea invetiaturei in Macedoni'a, vede cu tóte acestea imposibilitatea de a sporí cifr'a, sî déra respinge amendamentulu dlui Urechia.

D. ministru de culte sî instructiune. Declaru, dloru, ca nu amu nevoia de sporiulu propusu de d. Mantu sî d. Urechia.

Se pune la votu amendamentulu dlui Mantu sî se respinge.

Varietâti.

*** Scól'a de mosîtu din Sabiiu. Din desbaterile dietali vedemu ca acést'a a fostu mai trecuta cu vederea. Dupa cum e cunoscutu in Transilvani'a se afla numai dóue institute de feliulu acest'a, unulu aici sî altulu in Clusiu. La acestu de aici, cu privire la populatiunea cea numerósa româna, prelegerile se facu sî in limb'a româna, pre lânga cea nemtiésca sî de aceea avemu sî noi intr'atât'a interesu a nu ne uitá de densulu, incâtu aru fi o paguba pentru persónele, cari vréu se invetie mosîtulu, câudu institutulu acest'a din cause de neconsideratiune indestulitória aru trebuí cumv'a se incete. Acele persóne aru trebuí, in casulu din urma atinsu, sa faca calea cea departata sî impreunata cu mai multe spese pâna la Clusiu, ceea ce la tóta intemplarea e o greutate mai multu sî o pedeca mai multu, carea aru retiené chiaru multe individe de a se dedicá chiamârei acestei indispensabile in ori ce comuna câtu de mica.

Deci de sî lucrulu in sine se aru paré neinsemnatu, ceea ce in realitate inse este cu totulu altfeliu, credemu, ca tocm'a din punctulu de vedere, cá sa nu se pericliteze o usiurintia pentru românele ce voru voí a imbratisiá chiamarea susu-mentiunata, atragemu atentiuneaa daputatiloru dietali, sî a celoru români in specie, cá la desbaterea despre imbunetatírea lefeloru profesoriloru dela academiele transilvane, precum sî dela institutulu chirurgicu din Clusiu, se cugete sî la imbunetatírea lefei profesorului dela institutulu din cestiune; câci altufeliu cum va puté cineva asceptá dela unu medicu, cá cu postpunerea pracsei sele se doceze in dóue limbi pentru o léfa sistemisata inainte cu 65 ani, de 420 fl. pre anu?

Abstragemu cu totulu dela persón'a dlui profesoru de acum, carele de 20 de ani docéza in dóue limbi *) cu léf'a susu memorata; avemu inaintea ochiloru institutulu sî de aceea este de lipsa sa concredemu deputatiloru grigia sî pentru ameliorarea subsistintiei lui.

*) Dlu prof. actuale e nascutu Bucovinénu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. române din comun'a Grebenatiu, protopresbiteratulu românu alu Versietiului, in regimentulu serbo-banaticu nr. 14, statatória din 110 case, un'a sessiune de pamentu, birulu anualu 32 cruceri de casa si venitele stolare.

Subscrisulu comitetu cu impreuna intielegerea dlui protopresviteru tractualu escrie concursu, avendu aspirantii recursurile sele conformu „statutului organicu“ pâna in 9 Martiu a. c. ale tramite dlui protopresbiteru tractualu, Ioane Popoviciu, in Mercin'a.

Din comun'a militara Grebenatiu 15 Febr. 1870.

In numele comitetului
Ioane Popoviciu
Protopresbiteru.

(12—2)

I. Thalmayer
comerciante in Sabiiu,
procura cu pretiurile cele mai eftine
Clopote
de ori-ce marime, garantându pentru lucru alesu.

Burs'a de Vien'a.

Din 28 Febr. (12 Mart.) 1870.

Metalicele 5%	61 50	Act. de creditu	285 40
Imprumut. nat. 5%	71 40	Argintulu	121
Actiile de banca	727	Galbinulu	5 82

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 19. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 5/17 Martiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. cons. 211.

Ioanu

din indurarea lui Dumnedieu Episcopulu bisericei resaritene dreptu maritórie române in eparchi'a Carensebesiului.

Iubita preotime parochiala a scumpiloru mei credintiosi !

Daru, binecuventare sî pace dela Tatalu nostru, carele este in ceriuri !

Dupa ce prin pastoral'a mea din 24 Iuliu 1869 nr. cons. 716. sî prin cele-lalte ordinatiuni urmate in legatura cu dens'a s'au luatu mesurile trebuintióse pentru organisarea parochieloru sî protopresbiterateloru in intielesulu statutului nostru organicu bisericescu, vine acum la rendu organisarea diecesei nóstre in tóte afacerile ei basate pre statoririle aceluia-si statutu. Spre acestu scopu este de a se conchiamá sî tiené sinodu eparchialu, care precum in acestu anu asiá sî in viitoriu totu-déun'a se va tiené regulatu in Duminec'a cea dintâiu dupa sântele pasci, adeca in Duminec'a Tomei, sî care va constá din episcopulu diecesanu cá presiedinte, sî din 60 de membri, dintre care 20 au se fia preoti, sî 40 mireni, iéra intre acesti'a 10 au se fia alesi in confiniulu militariu.

Acestu sinodu eparchialu se va cuprinde in adunârile sele cu urmatóriele afaceri :

1. Va ingrigí pentru sustienerea libertâtiei religionarie sî autonomiei bisericesci in intielesulu legiloru custatórie : 2. va ingrigí sî controlá averea miscatórie sî nemiscatórie a realitâtiloru sî fonduriloru, care facu proprietatea eparchiei ; 3. va aduce otariri in privinti'a acestoru realitâti sî fonduri, conformu scopului pentru care s'au infiintiatu ; 4. va alege pre membrii consistoriului eparchialu ; 5. se va consultá sî va luá mesurile recerute pentru radicarea culturei poporului diecesanu prin infiintiarea de scoli poporale, capitale, gimnasiale, reale, teologice sî pedagogice ; 6. se va consultá sî va luá dispusetiunile trebuincióse pentru disciplinarea preotîmei sî a poporului diecesanu ; 7. va staruí intru aflarea midilóceloru spre inaintarea crescerei sî invetiamentului tinerimei nóstre scolarie sî intru delaturarea pedeciloru in privinti'a acést'a ; 8. va da potintiosulu ajutoriu biserecíloru sî scóleloru serace ; 9. va ingrigí pentru cultivarea sî pregatirea barbatiloru harnici de serviciuri bisericesci sî scolarie prin stipendie : 10. va escrie colecte spre scopuri bisericesci, scolarie, fundationale sî filantropice ; 11. se va consultá asupr'a greutâtiloru sî pedeciloru, ce s'aru aretá la punerea in lucrare a unoru institutiuni bisericesci ; 12. va stabilí bugetulu anualu, va esamená socotelele senatului epitropescu sî va defige salariele recerute din fondurile diecesane; 13. va remunerá cu bani vre unu opu alesu scientificu privitoriu la ori ce ramu de sciintie bisericesci sî scolarie ; 14. in fine va luá dispusetiunile necesarie in privinti'a arondârei cercuriloru electorali sî a efeptuirei actului de alegere pentru deputatii sinodului diecesanu.

Acesti deputati ai sinodului diecesanu se alegu pre trei ani, sî se potu alege de nou, iéra sinodulu eparchialu se conchiama prin episcopulu diecesanu, afara de casu de veduvia alu scaunului episcopescu, cându convocarea sinodului are sa se faca prin consistoriulu diecesanu.

Ce se atinge mai departe de modulu, dupa care au de a se alege membrii sinodului eparchialu, statutulu nostru organicu bisericescu in §. seu 91. dispune urmatóriele :

Membrii sinodului diecesanu se alegu asiá :

a) Dieces'a se imparte in 20 de cercuri electorali proportionate ;

b) in fiacare cercu preotii alegu din sinulu loru UNU deputatu preotiescu, iéra mirenii, adunati in sinódele loru parochiale, alegu c â t e d o i deputati mireni ; spre care scopu

c) consistoriulu diecesanu denumesce pentru fiacare cercu electoralu unu comisariu din cleru pentru alegerea deputatului preotiescu si unu comisariu din mireni pentru alegerea respective scrutiniulu alegeriloru celoru doi deputati mireni, pre carii i-au alesu singuratecile sinóde parochiale din anumitulu cercu.

d) In diu'a prefipta de consistoriu preotii se aduna la loculu desemnatu sî sub presiedinti'a comisariului consistorialu, — care are a tiené o cuventare amesurata momentului, — dupa ce sî alegu din sinulu loru 2 preoti cá barbati de incredere sî unu notariu, purcedu numai decâtu la alegerea deputatului, care se face prin votisare nominale, séu la cererea unei'a din trei pârti prin votisare secreta, prin siedule.

Acel'a care a capetatu multimea voturiloru se prochiama de deputatu sî se inzestréza cu credentionalulu *) subscrisu de comisariu, barbatii de incredere sî notariu, iéra despre actulu alegerei se duce protocolulu, care subscriindu-se de susuamintitii, adeca de comisariulu consistorialu, de barbatii de incredere sî de notariu se substerne consistoriului diecesanu.

e) In privinti'a alegerei deputatiloru mireni are de a se procede, in chipulu urmatoriu : comunele bisericesci din fiacare cercu alegatoriu in restimpulu de consistoriu prefiptu se aduna in singuraticele loru sinóde parochiale, sî inainte de tóte-si alegu din sinulu loru numai pentru actulu acest'a unu presiedinte, 2 barbati de incredere sî unu notariu, apoi purcedu indata la alegerea deputatiloruu astufeliu, ca fiacare membru alu sinodului v o t é z a p e n t r u d o i d e p u t a t i d e o d a t a. Votisarea este nominala, iéra la cererea a 20 de alegatori póte fi secreta prin siedule . Alegerea cu aclamatiune nu este iertata.

f) Despre actulu alegerei se duce protocolu, in care se scriu tóte voturile, iéra déca votisarea a fostu secreta, se aduna siedulele, ce contienu voturile, sî se alatura la protocolu *).

g) Dupa ce se va saversî in modulu acest'a votisarea constatându-se sî publicându-se resultatulu alegerei se incheie protocolulu alegerei fiindu inca de fatia alegatorii, apoi se subscrie de presiedinte, de barbatii de incredere sî de notariu, se pune sub cuvertu, se sigiléza cu sigilulu parochialu sî cu alu presiedintelui séu alu unui'a dintre barbatii de incredere sî asiá se da in mân'a unui'a dintre barbatii de incredere, cá la diu'a sî la loculu otaritu se-lu duca negresîtu la comisariulu consistorialu spre scrutinare.

h) In diu'a otarita pentru scrutiniu toti barbatii de incredere trimisi de câtra sinódele parochiale din unu cercu alegatoriu, mergu la loculu desemnatu spre acestu scopu, ducendu cu sine protocólele electorale sigilate in modulu prescrisu sub liter'a g.

Ací sub presiedinti'a comisariului consistorialu toti barbatii de incredere tramisi de câtra sinódele parochiale forméza colegiulu de scrutiniu, alegendu-si unu notariu pentru ducerea protocolului. Protocólele sinódeloru parochiale se desfacu prin comisariulu consistorialu in faci'a tuturoru sî se citescu cu vóce inalta, numerându-se voturile sî inscriindu-se aceste voturi in protocolulu colegiului de scrutiniu.

Acei 2 barbati, cari au capetatu cele mai multe voturi, numai decâtu se prochiama de deputati ai sinodului eparchialu sî sa inzestréza cu credentionalele trebuintióse subscrise de comisariulu consistorialu sî de ceilalti membri ai colegiului scrutinatoriu sî in fine de notariu *).

Déca 2 insi aru capetá unu numeru asemenea de voturi (spre pilda unulu 60 de voturi), intre densii decide sórtea pusa in lucrare numai decâtu in faci'a locului prin colegiulu scrutinatoriu.

Dupa aceea se incheie protocolulu, se subscrie de comisariulu consistorialu sî de ceilalti membri sî de notariulu colegiului.

Protocolulu astufeliu subscrisu comisariulu 'lu substerne consistoriului diecesanu.

i) Dreptulu atâtu de a alege câtu sî de a fi alesu de deputatu la sinodulu eparchialulu au toti membrii sinódeloru parochiale, adeca toti crestinii dintr'o parochia, cari conformu §. 6. din statutulu organicu suntu majoreni, de sine statatori, nepatati sî implinitori de datorintiele loru parochiale.

k) Impartírea diecesei in cercuri electorale sî arondarea loru in proportiune pre câtu se póte de drépta se face de-ocamdata prin consistoriulu diecesanu, pâna când sinodulu eparchialu va aduce o norma definitiva in privinti'a acést'a.

l) Alegerile deputatiloru se efeptuescu in restimpu de siése septemâni inainte de Dominec'a Tomei sî aceste alegeri au se fia ordinate sî publicate astu-feliu, incâtu in privinti'a deputatiloru mireni intre alegerile facute in sinódele parochiale sî intre scrutinare se tréca celu putienu 8 dile, asemenea intre scrutinare sî intre deschiderea sinodului eparchialu se intrevina iéra-si unu restimpu celu putienu de 8 dile.

E a t a i u b i t i l o r u ! statoririle ce le a luatu congresulu nostru bisericescu nationalu românu prin statutulu seu, sanctionatu de Majestatea Sea pré induratulu nostru Imperatu sî Rege, in privinti'a convocârei sî tienerei sinodului eparchialu spre organisarea diecesei in tóte afacerile ei.

Deci, pre cându in poterea §-lui 90 din statutulu organicu bisericescu convocu celu dintâiu sinodu alu diecesei dreptu maritórie resaritene române a Caransebesiului pre Dumineca Tomei, adeca pre 19 Aprile, calendariulu nostru vechiu anulu curgatoriu 1870 la Caransebesiu in loculu petrecerei mele, totu deo-data vinu a Ve poftí, cá :

I. pentru alegerea deputatiloru mireni la sinodulu diecesanu se tieneti sinóde parochiale in parochiile Vóstre, sî dupa ce ve-ti alege inainte de tóte unu presidinte, doi barbati de incredere sî unu notariu indata se alegeti 2 deputati mireni la sinodulu eparchialu séu diecesanu, sî acést'a se o faceti celu multu pana la 22 Martiu calendariulu nostru vechiu anulu curgatoriu avendu, a urmá intru tóte in intielesulu statutului, dupa cum vi s'a aretatu mai susu. iéra tienerea acestui sinodu impreuna cu scopulu lui sa se publice in biserica prin preotimea locala cu optu dîle mai inainte conformu §-lui 9 din statutu ;

II. cá preotii sa se adune spre alegerea deputatului loru preotiescu la sinodulu eparchialu Joi in 31 Martiu vechiu anulu curgatoriu in locurile spre acestu scopu destinate sî mai josu insemnate ;

III. cá la 29 Martiu vechiu, a. curg. in Dominec'a a cincia a sânteloru paresimi comisarii con-

---

*) Tecstulu credentionalului este de a se compune dupa formulariulu din circulariulu dto 19. Augustu 1868 nr. 820 aflatoriu in archiv'a protopresbiterala, mutându-se cele de mutatu.

*) Vedi formulariuln de protocolu din circulariulu consistoríalu dto 19. Augustu nr. 820 aflatoriu in protocolulu comissiuniloru din parochia.

**) Aceste credentionale suntu de de a se compune dupa formulariu aflatoriu in archiv'a protopresbiterale in circulariulu consistorialu dto 19 Augustu 1868 nr. 820 schimbându cele de schimbatu.

sistoriali sa se afle negresîtu la locurile mai josu aretate in órele inainte de amédi, pentru de a primí protocólele de alegere dela barbatii de incredere tramisi de câtra singuraticile sinóde parochiale sî pentru de a pune in lucrare actulu scrutinârei ;

IV. cá tramisii singurateceloru sinóde párochiale asemenea sa se afle negresîtu Duminec'a din 29 Martiu vechiu a. c. in órele de diminéti'a la loculu, unde se afla comisariulu consistorialu, sî se-i predé protocólele sinódeloru parochiale.

V. Asupr'a formârei celoru 20 de cercuri electorale, defigerei locului de alegere pentru preoti sî de scrutinare pentru mireni, precum sî asupr'a denumirei comisariloru consitoriali preotiesci sî mirenesci s'a aflatu cu cale, cá :

I-iulu cercu de alegere se fia Prisac'a cu comunitâtile : Cavaranu, Tincov'a, Pestere Maciov'a Jup'a, Zagujeni, Mutnicu, Ohab'a-mutnicu' Zorlentiulu-micu, Ruginosu, Valeaboului, Rugi, Ohabiti'a, Dalinesci, Apadi'a Valeadeni, Brebulu Ezerisiu, Soceni sî Ternov'a.

Comisariulu bisericescu : Multu onoratulu d. Ioanu Stefanoviciu, asesoru consistorialu sî porochu in Mutniculu-mare ; comisariu mirenescu : Spectaverulu d. Iulianu Ianculescu, perceptore generalu comitatensu, cu loculu de alegere sî de scrutiniu Prisac'a, in biserica séu scóla.

II-lea cercu de alegere se fia Lugosiu cu comunitâtile : Silch'a, Hezerisiu, Tapi'a, Harmadi'a, Lugosielu, Satu-micu, Herendesci, Bolduru, Hodosiu, Sinersigu sî Sacosuiulu-ungurescu.

Comisariulu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresbiteru Georgiu Pesteanu; comisariu mirenescu : Spectaverulu d. Alesandru Atanasieviciu, protofiscalu comitatensu, cu loculu de alegere sî de scrutiniu Lugosiu, in biserica séu scóla.

III-lea cercu de alegere se fia Zorlentiu-mare cu comunitatile : Dezesti, Furlucu, Barbosu, Remetepoganiciu, Scheiusiu, Dragomiresci, Zgribesti, Silbagelu, Olosiagu, Honorociu, Gavosdia, Jen'a, Saculu, Sdióra, Crivin'a, Criciov'a Ciresiu, Maguri si Visagu.

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Lazaru Tiapu, asesoru consistorialu si parochu in Zorlentiu-mare; comisariu mirenescu: Spectaverulu d. Constantinu Radulescu, advocatu, cu loculu de alegere si de scrutinu Zorlentiu-mare, in biserica séu scóla.

IV-lea cercu de alegere se fia Fagetu cu comunitatile : Povergin'a, Bichiciu, Bazesti, Bojuru, Sudriasiu, Jupani, Susani, Cliciov'a, Bucuvetiu, Surducu, Botinesci, Seceni, Sarazani, Birn'a, Juresti, Botesci, Drinov'a, Poganesti, Furdea-Huzesti, Gladn'a-romana, si montana si Mutnicu-Draginesti.

Comisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresviteru Atanasiu Joanoviciu ; comisariu mirenescu : Spectaverulu d. Stefanu Antonescu, protojude cercualu, cu loculu de alegere sî de scrutiuu Fagetu, in biserica séu scóla.

V-lea cercu de alegere se fia Cosiav'a cu comunitatile : Cemesesci, Temeresci, Siutesci, Margin'a-Zorani, Costeiu, Batesci, Branesci, Jupanesci-Belozesci, Zoltu, Brazov'a, Curtea, Romanesci-Goizesci, Tomesci, Luncani, Forasesci, Petrós'a, Crivin'a, Poieni, Homosdia sî Cosioviti'a.

Comisariu bisericescu : Onoratulu d. Nicolau Popoviciu, admicistratoru parochialu in Jupani, comisariu mirenescu ; Pré onoratulu d. Ioanu Malonai, proprietariu mare, cu loculu de alegere sî de scrutiniu Cosiav'a, in biserica séu in scóla.

VI-lea cercu de alegere se fia Buziasiu cu comunitatile : Capatu, Racoviti'a, Hitiasiu, Serbov'a, Cheveresiulu mare, Vucov'a, Silagiu, Dubosu, Cadaru, Sipetu, Ersigu, Valeapai, Valea-mare, Duleu, si Vermesiu.

Comisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresbiteru Alesandru Ioanoviciu ; comisariu mirenescu : Spectaverulu d. Nicolau Gerdanu, notariu comonalu in Unipu, cu loculu de alegere si scrutinu Buziasiu, in biserica séu scóla.

VII-lea cercu de alegere se fia Jebelu cu comunitatile ; Folea, Opatiti'a, Bird'a, Sculea, Siosdea Cern'a, Berinu, Blajov'a, Sacusiulu-turcescu, Stamor'a,-romana, Iclod'a, Unipu, Uliucu, sî Dragsin'a.

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Nicolau Bolocanu, asesoru consistorialu si parochu in Sculea ; comisariu mirenescu : Spectaverulu d. Vicentiu Popu, advocatu in Jebelu, su loculu de alegere si de scrutinu Jebelu, in biserica séu scóla.

VIII-lea cercu de alegere se fia Giladu cu comunitatile : Baniocu, Cebza, Giulvezu, Lighetu, Macedoni'a Obadu, Omoru, Partosiu, Petromanu, Togiru si Voitegu.

Comisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresbiteru Ioanu P. Seiman; comisariu mirenescu : Spectaverulu D. Stefanu Adamu, advocatu, cu losulu de alegere si de scrutinu Giladu, in biserica séu scóla.

IX-lea cercu de alegere se fia Fizesiu cu comunitatile : Ramn'a, Jidovinu, Ferendi'a, Gertinisiu, Germanu, Percosov'a, Clopodia, Gataia, Siemlaculu mare.

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Alesandru Popoviciu, asesoru consistorialu sî parochu in Fizesiu; comisariu mironescu : Spectaverulu d. Andreiu Stolojanu protojude cercualu, cu loculu de alegere sî de scrutinu Fizesiu, in biserica séu scóla.

X-lea cercu de alegere se fia Ratisioru cu comunitatile : Srediscea-mica. Mosiciu, Solciti'a, St. Janesiu. Voivodintiu, Costeiu sî Marcovetiu.

Comisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresbiteru Ioanu Popoviciu ; comisariu mirenescu : M. stim. domnu Nicolae Jovanoviciu, majoru c. r. in pensiune sî proprietariu mare, cu loculu de alegere sî de scrutiuniu Retisoriu in biserica séu scóla.

XI-lea cercu de alegere se fia Iamu cu comunitatile : Ciord'a, Vraniu, Jertofu, Vranitiu, Macovisce, Petril'a, Ciuchiciu, Nicolintiu, Rusov'a noua, Berliste, Mircovatiu, Bosnécu, sî Ciclov'a montana

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Ioanu Pavloviciu, asesoru consistorialu sî parochu in Rusov'a-noua ; comisariu mirenescu : Spectaverulu d. Petru Vui'a, jude cercualu, cu loculu de alegere sî scrutinu Jamu, in biserica séu scóla.

XII-lea cercu de alegere se fia Racasdi'a cu comunitatile : Ciclov'a-romana, Iladi'a, Socolariu, Botocu, Slatin'a Bogodintiu, Padin'a-matein, Carbunariu, Sasc'a-montana, Sasc'a-romana sî Rusov'a vechia.

Cumisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresviteru Josifu Popoviciu ; comisariu merenescu : Spec. d. Dr. Atanasiu Marienescu, asesoru de tribunalu comitatensu cu loculu de alegere sî de scrutinu Racasdi'a, in biserica séu scóla.

XIII-lea cercu de alegere se fia Oraviti'a-montana cu comunitâtile : Oraviti'a-româna Brosteni, Greovatiu, Merciu'a, Varadi'a, Cacov'a, Rachitov'a, Tievanulu-micu, Agadiciu sî Maidanu.

Comisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresbiteru Iacobu Popoviciu ; comisariu mirenescu : D. arendatoru Alecse Munteanu, cu loculu de alegre si de scrutinu Oraviti'a-montana, in biserica séu scóla.

XIV-lea cercu de alegere se fia Boccea-romana cu comunitatile : Vasiov'a Boccea-montana, Binisiu, Docleni, Surducu, Foroticu, Comoriste, Calin'a, Docnecea, sî Ocn'a de feru (Eisenstein).

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Zachari'a Botosiu, asesoru consistorialu si parochu in Boccea-montana ; comisariu mirenescu : D. Alesandru Fracica negutiatoriu, cu loculu de alegere si de scrutinu Boccea-romana, in biserica séu scóla.

XV-lea cercu de alegere se fia Resiti'a-montana, cu comunitatile Resitia-romana Moniomu, Colnicu, Tierov'a Domanu, Cuptóre, Valiugu, Gerliste, Gorui'a, Jurjov'a, Ciudanoviti'a, Jitini, Carnecea sî Secasiu.

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Alecse Popescu, asesoru consistorialu sî parochu in Boccea-romana ; comisariu mirenescu : D. Georgiu Jianu negutiatoriu, cu loculu de alegere sî scrutinu Resiti'a-montana in biserica séu scóla.

XVI-lea cercu de alegere se fia Caransebesiu cu comunitatile : Jazu, Varu, Ciut'a, Obrej'a, Glimbóc'a, Ohab'a, Cerisi'a cu filialele, Savoiu sî Ferdinandsberg, Cracim'a cu filialulu Malu, Merulu, Voislova cu filialulu Valea-mare, Marg'a Rusbergu cu filialele Ruschiti'a sî Losn'a, Servesti, Dalciu, cu filialulu, Cicleni, Rueni cu filialulu Turnu, Borlov'a, Slagn'a Vercerov'a, Bolvasniti'a, Carp'a, Buchini cu filialu Prisianu sî Poian'a.

Comisariu bisericescu : Pré onoratulu d. protopresviteru Nicolau Andreeviciu ; comisariu mirenescu : D. Ioanu Post'a negutiatoriu, cu loculu de alegere sî de scrutinu Carensebesiu in biserica séu scóla.

XVII lea cercu de alegere se fia Teregova cu comunitatile Petrosniti'a, Bucosniti'a, cu filialulu Goletiu, Valisiór'a, Ilov'a, Sadov'a cu filialulu Slatin'a, Armenisiu, Fenesiu, Rusc'a, Luncaviti'a, Verendinu, Domasnea cu filialulu Canicea, Cornea, Cuptórea cu filialulu Crusiovitiu.

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Georgiu Andreeviciu asesoru consistorialu sî parochu in Caransebesiu ; comisariu mirenescu : D. Pavelu Brancoviciu negutiatoriu, su loculu de alegere si de scrutinu Teregov'a in biserica séu scola.

XVIII-lea cercu de alegere se fia Mechadi'a cu comunitatile : Tisioviti'a, Plavisieviti'a, Dubuva, Ogradena, Esielnitia, Orsiov'a, Jupanecu, Tuferiu, Coramnicu, Topletiu, Bers'a, Pecenesc'a, Valeabolvasniti'a Plugova, Globureu, Bogoltinu, Cornerev'a, Jablatin'a, Petnicu, Globucraiov'a Mechadic'a, Lapusnicelu sî Pervova.

Comisariu bisericescu : Onoratulu d. protopresbiteru Dimitriu Jacobescu ; comisariu mirenescu : D. capitanu c. r. in pensiune Georgiu Trapsi'a, cu loculu de alagere sî de scrutinu Mehadi'a in biseric'a néu scóla.

XIX-lea cercu de alegera sa fia Bozoviciu cu comunitatile : Borlovenin nou, Putna, Prigoru, Borlovenin-vechiu, Patasiu, Rudari'a, Prilipetiu, Bania, Gerbovetiu, Lapusnicu, Mocerisiu, Siopotulu nou, Siopotulu vechiu sî Dalbosetiu.

Comisariu bisericescu : Multu onoratulu d. Ilie Campeanu, asesoru consistorialu sî perochu in Prigoru ; comisariu mirenescu : D. c. r. capitanu in ponsiune Petru Zabaila cu locu de alegere sî de scrutinu Bozoviciu in biserica sáu scóla.

XX-lea cercu de alegere se fia Petrovoselo cu comunitatile : Glogonu, Ofcea, Usdinu, Seleusiu, St-Mihaiu, Nicolintiu, Jebuc'a, Biserica-alba, Strâj'a Berzasc'a, Grebenatiu, Coronini, Sicheviti'a, sî Corni'a-liubcova.

Comisariu bisericescu ; Pré onoratulu d. protopresbiteru Simeonu Dimitrieviciu ; comisariu mirenescu : D. c. r. locoteninte supremu in pensiune Ioanu Balnosianu, cu loculu de alegere si dé scrutiniu Petrovoselo, in biserica séu scâla.

Catra acestea nu potu a-mi ascunde ingrigirea, ce o am pentru acoperirea chieltuieliloru, ce vinu de a se face cu deputatii sinodului eparchialu, pentru cà voru fi si deputati, carii din propriele loru midlóce nu voru poté suportá aceste cheltueli, apoi Ve este tutororu cunoscutu, ca dieces'a nóstra nu are nici unu fondu spre scopulu acest'a. Deci pâna candu sinoduln eparchialu va luá mesurile trebuintióse in privinti'a suportarei speseloru predisiloru deputati, nu remâne alt'a dacâtu se chiamu intru ajutoriu bunavointi'a D Vóstre, cá fia care se jertfésca spre aratulu scopu câte vre-o-câti-va cruceri lânga care apoi sa se contribuiésca óre-si care suma sî din ladile santeloru biserici. De aceea pofitescu pre preotii sî pe epitropii bisericesci, ca se nu crutie ostenél'a de a face ecésto colecta, de a primi pre lânga cuitanti'a ajutoriulu datu din vistieri'a bisericei sî asia a tramite toti banii adunati pre lânga specificatiune lamurita celu multu pâna la 31: Martiu a. c. la parintele protopresbiteru alu locului, care-i va substerne impreuna cu singuratecele specificatii fara amanare consistoriului diecesanu.

In cele din urma Ve poftescu sî Ve rogu pre toti, cá sa Ve petrundeti aduncu de cuprinsulu acestei pastorale, sa corespundeti bucurosu la chiamarea ce Ve impune Archiereulu Vostru in numele pré santei biserici, sa impliniti cu caldura datoriele ce suntu impreunate cu frumósele drepturi, ce Vi le da aceasi maica biserica, câci numai asia veti aretá, ca portati in inim'a Vóstra dragostea catra inaintarea sî inflorirea bisericei si asiediamînteloru ei, veti aretá, ca biseric'a Ve este asia de scumpa sî pretiósa, incâtu nu vreti se o schimbati cu nimicu in lume, numai asia Ve veti aratá vrednici de stramosii Vostrii., cari au fostu mari in tóta privinti'a, cari nu au crutiatu nici o ostenéla, nici o jertfa, candu erá vorb'a de implinirea datorintieloru sî de punerea in lucrare a drepturiloru loru. Apoi ve incredintiezu, iubitiloru, ca nóu'a organisare a bisericei Ve va face, cá se intineriti sî se Ve nasceti de nou, Ve va duce la o intielegere mai buna sî la o multiamire mai nobila, daru totu deodata Ve aducu aminte, cà unu poporu, care din interesu necuratu, din iubire de argintu, din neapesare séu din alta óre care palima, nu simte, nu se misca sî nu se insufletiesce pentru bunurile cele mai inalte sî mai sante pre pamentu, pentru

lege, biserica sî scóla, ăcelu poporu se afla pre calea cea repedisie a perirei, pentru unu asemenea poporu nu mai este nici o mantuire.

Alu Vostru tuturoru
de bine voitoriu Archiereu.
Ioanu. m. p.*)

Evenemінte politice.

De trecerea lui Lonyay in ministeriulu de financie alu imperiului se vorbesce acum cu multa siguritate.

In privinti'a Dalmatiei sî a confinieloru militari aflâmu in „Presse“ urmatóriele: In fine va trebui sa ne indestulimu a sustiené nesigurulu statos quo in privinti'a Dalmatiei, de-si ne amu invoitu la ocasiunea negotiâriloru asupr'a confinieloru militari la concessiuni departe preste mesur'a ecuitâtiei, asigurându prin procederea nóstra dlui Lonyay aplause multe pre cându va parasí Pest'a.

„W. Ztg.“ publica o decisiune pré inalta a Maj. Sele, conformu cârei dela 1 Aprile 1870 incolo se sterge timbrulu pentru diuariele ce aparu in confiniele militari.

Vaticanulu nu glumesce cu dogm'a cea nóua. Ea e sî definita, dara inca nedesbatuta in conciliu.

Romani'a lifera astadi multa materia politica. Partea cea mai interesanta e, la ori ce intemplare, respunsulu lui Alesandru Ioanu C u z a, fostu Domnitoriu pâna la 11 Februariu 1866. Acea epistola se afla publicata sî de noi mai la vale.

Sî alegerea memoratului principe de deputatu dara sî respunsulu seu a facutu sensatiune. „Trompet'a Carpatiloru“ in nrulu dela 26 Februariu scrie cu viua satisfactiune despre fric'a ce a bagatu acestu evenementu in februaristi.

Diet'a Ungariei.

In 5 Martiu tienuse cas'a magnatiloru iéra-si o siedintia, in care s'a desbatutu legea despre infiintiarea unei curti supreme de comptabilitate; cas'a primira unanimiteru tóte modificatiunile propuse de comissiunea judiciale sî financiale.

Comissiunea propuse mai departe, ca curtea de comptabilitate sa sté in legatura directa cu ministeriulu sî ca acést'a sa-si presinte referatulu nu la luna ci la fia-care patrariu de anu.

Propunerea, ca legea sa se reiepte, o facù bar. Lad. W e n c k h e i m. Presiedintele min. A n d r a s s y combatendu lu arata in modu evidentu, ca documintele aduse in contr'a legei nu suntu nici bateru documinte dupa aparintia. E meritulu lui Andrassy, ca cas'a a primitu pre lânga dispunerea nefavorabile legea de basa pentru desbaterea speciale.

La desbaterea generale mai luara parte contele H. A p p o n y i, contele I. S z a p á r y, comitele supr. L. T i s z a, bar. B. L i p t h a i sî bar. I. V é c s e y.

Deosebitele puncte se primescu cu pucine modificatiuni mai fâra desbatere.

Nuntiulu se va tramite câtu mai in graba casei representantiloru.

In siedinti'a din 5 Martiu a casei representantiloru se cetesce sî autentica protocolulu.

La ordinea dîlei e desbaterea estraordinariului ministeriutui de justitia.

La rubric'a speseloru de codificatiune, preliminata cu 15,000 fl. sî retrage H o d o s i u propunerea privitótia la constituirea unui comitetu de condificatiune sî recomenda in loculu acestei conchiamarea unei comissiuni codificatórie independinte.

D. I r á n y i recomenda spre acestu scopu emiterea unei encuete parlamentarie.

L. S z a l a y spriginesce propunerea lui H o d o s i u.

I. N a g y doresce ca la codificatiuni sa se ié in consideratiune geniulu natiunalu.

Contele Z i c h y se dechiara pentru propunerea lui Hodosiu.

E. S i m o n y i imputa ministrului ca nu si-a luatu ostenél'a de a respinge atacurile indreptate contr'a sea, sî afirma ca codicele elaborande voru fi fórte rele. Densulu spriginesce propunerea lui I r á n y i.

V u c o v i c h protestéza contr'a inportârei de idei streine prin condificarea cea nóua. Legile patriei nu suntu tocmai asiá rele; de sî suntu camu vechie, totu-si suntu facia cu legile altoru state europene fórte liberale.

Ministrulu de justitia H o r v á t h combate pre antevorbitori sî-si rectifica creditulu cerutu de 15,000 fl. pentru condificatiune.

Mai vorbescu in caus'a acést'a W i d l i c s c a sî T i s z a sî apoi votéza cas'a sum'a ceruta de 15,000 fl.; propunerile lui Hodosiu sî Iranyi se respingu.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 7 Martiu a casei magnatiloru anuncia presiedintele M a j l a t h alegerea lui I. S z n p á r y de notariu.

Dupa autenticarea sî cetirea protocolului trece cas'a la ordinea dîlei, la care e propunerea contelui G. A p p o n y i, relativa la modificarea §. 25 din regulamentulu provisoriu alu casei.

Dupa ce I. C z i r á k y se alatura pre lânga parerea lui A p p o n y i primesce cas'a propunerea.

Contele G. C a r o l y i presinta unu referatu alu comissiunei verificatórie; din acestu referatu se vede ca indigenulu principe Ioanelli a inaintatu o rugare spre a i se concede a luá parte la siedintiele casei magnatiloru; resultatulu rogârei e negativu, din causa ca, dupa cum arata documintele din archivulu statului, numai unu Ioanelli a luatu parte la siedintie in anulu 1734, sî aceea in in urm'a unei casatorii cu o de M e d u y á n s z k y. Acésta impregiurare inse nu e argumentu satisfacatoriu, de a poté concede petentelui participarea.

In siedinti'a din 7 Martiu a casei representantiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintici premerse. Presiedintele anuncia mai multe incurse, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

Gr. S i m a y preda unu proiectu de lege referitoriu la abrogarea vameloru erariale de drumuri sî de poduri. Proiectulu consta din dóue paragrafe: unulu contiene abrogarea vameloru dîse sî altulu clausul'a de esecutare. Proiectulu acest'a de lege se va tipari.

Presiedintele anuncia reposarea tinerului representante Ioane Cucu de Cufafalcu sî provóca cas'a a-si esprimá protocolaru condolinti'a asupr'a perderei noue.

La ordinea dilei sta referetulu comisiunei de petitiuni despre mai multe petitiuni incurse, de interesu particulariu.

La óra se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 8 Martiu interpeléza dupa finirea formalieloru representantele Dr. M i l e t c s pre presiedintele ministriloru sî min. de financie, adeveratu e ca spesele facute cu sugrumarea rescólei dalmatiene se privescu de comune.

Presiedintele min. respunde ca in afacerea acést'a nu s'au susceputu nici unu feliu de negociatiuni.

Dechiaranduse interpelantele multiumitu cu respunsulu presiedintelui min. trece camer'a la ordidîlei, la care e desbatare despre bugetulu ministeriului pentru aperarea tierei.

Referentulu B i t t o recomenda in numele comissiunei financiale primirea preluminarielui de basa pentru desbaterea speciale.

Presiedintele ministriloru presinta unu proiectu in urm'a caruia sa se tranpuna sum'a de unu milionu preliminatu in anulu trecutu pentru constituirea honvediloru in anulu presinte in estraordinariu.

Propunerea se preda comissiunei financiale.

Tisza doresce ca propunerea lui Ivanca relativa la pensiunarea veduviloru sî orfaniloru honvediloru sa se pertractezé in decurgere desbaterei generale.

Presiedintele min. afla ca aru fi bine a se pertractá afacerea acést'a deodata cu titul'a 5, carei tracteze daspre pensiuni.

Dupa o lunga desbatere la care participa I. G h i c z y, K o r c á p o l y i, M a d a r a s z, Z s e d é n y i, N y á r y, P u l s z k y C s e r n a t o n y i, presiedintele min. A n d r a s s y, E. S i m o n y i sî B e r z e n c z e y decide cas'a a desbate afacerea din cestiune deodata cu titul'a 5.

G. V a r á d y deschide prin o cuventare mai lunga desbaterea despre objectulu, ce sta la ordinea dîlei; densulu primesce preliminariele de basa pentru desbaterea speciale, imputa inse regimului ca tóta armatá honvediloru are numai unu generalu magiaru, macaru de intre magiari suntu asia de multi barbati escelinti precum e generalulu Klapka sî altii.

Contele P. E s z t e h á z y recomanda ajutorare fostiloru honvedi.

I v a n c a simte cele mai calde simpathie pentru institutiunea honvediloru, se plange insa ca legele parlamentului privitórie la acést'a institutiune nu se implinescu cu consciositate sî ca la ocuparea chargeloru mai inalte e positiune politica datatoria de mesura.

Presiedintele ministriloru A n d r a s s y respinge sî combate sub aplause repetite sî prelungite áfirmarile antevorbitoriloru.

C. E r n u s t pledéza pentru propunerea lui I v a n c a.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

Sabiiu in 28 Februariu 1870.

Nu numai statutele asociatiunei romane transilvane pórta in fruntea loru „C u l t u r ' a p o p r u l u i r o m a n u“ ca pe a dou'a afacere a ei préesentiala; dar pórta in sine si anima fiacarui membru alu acestui institutu — dupa firm'a nostra credintia — deplin'a convingere, ca numai sî singuru c u l t u r a póte mântuí acestu poporu de jugulu care lu apasa, lu póte duce la tient'a dorita; ca prin urmare un'a din cele mai sante, din cele mai urginte datorintie ale asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si „c u l t u r ' a p o p o r u l u i r o m a n u“ este lucrarea din tóte, daru din tóte poterile spre cultivarea acestui poporu.

Internulu organismu alu acestui institutu manifestandusi elu esistinti'a sî activitatea sea n u m a i prin adunarea generala, carea se tiene dupa regula o data in anu, prin comitetulu seu, care nu venea in nici o atingere cu poporulu, si prin colectorii sei risipiti prin tiéra si lipsiti de ori ce contielegere colegiala — erá cu multu mai defectuosu de câtu se-si pota implini institutulu missiunea sea cea mai principale, sa intreprinda adeca cu resultatu cultivarea poporului.

De necessitatea delaturarei acestui defectu, preadaunaciosu asociatiunei, se-a patrunsu adunarea ei generala din anulu 1869, sî pentru aceea a primitu acést'a acelu regulamentu recomendatu de-catra comitetulu ei, prin care devine capace, de asi ajunge sî alu doilea scopu alu seu, sî adeca „c u l t u r ' a p o p o r u l u i r o m a n u.“

Se imparte adeca pre temeiulu acestui regulamentu intregulu teritoriu alu asociatiunei in 22. despartieminte sî in fiacare dintre acestea se asiédia câte unu comitetu cercuale, care va stá in strensu sî necurmatu raportu cu comitetulu asociatiunei, apoi se infiintiédia in fia-care comuna romanésca câte o agentura, carea va stá in contielegere cu comitetulu cercualu sî prin carea va pune acest'a tóte mediulócele apte spre cultivarea poporului romanu sateanu. Se procura deci asociatiunei prin acestu regulamentu organe de acelea, fara de care ea nu-si potea desvoltá activitatea sea, vrendu a cultivá mas'a poporului romanu.

Amu tresaritu deci de bucuria, candu amu vediutu ca diurnalele nástre romane recomânda publicului nostru îmbratiosiarea sî curend'a esecutarea a disului regulamentu, pentru ce le si multiamimu acelor'a cu tóta caldura fratiésca.

Candu inse ne-au venitu la mana dovedi necontestavere despre aceea, ca zelosii nostri frati atâtu din I. despartiementu - alu Brasiovului — câtu sî din despartiementulu IV. — alu Sebesiului — numai decâtu dupa primirea regulamentului sî a recuisitiunei, ca sa lu puna in lucrare, s'au apucatu de lucru: au conchiamatu adunarea generala sî costituinduse au compusu comitetele cercuale; ca in acestea au alesu de membri totu barbati de acei'a, alu caroru trecutu, zelu sî caracteru solidu ne dau deplina garantia despre aceea, ca pre lânga conducerea loru t r e b u i e s e p r o s p e r e z e cultivarea poporului nostru in respectivele despartiemente; ca acelea adunâri generale sî comitete cercuale prin propunerile loru facute la comitetulu asociatiunei sî pâna acum'a au contribuitu fórte multu la deslegarea unoru cestiuni pré momentóse pentru institutulu nostru, sî la delaturarea unoru dubiatati multu stricatórie prosperârei acelui'a, sî ca acelea cu ocasiunea desvoltârei primei loru activitâti au sciutu se inmultiasca atâtu poterile lucratórie ale

*) In nrulu viitoriu vomu publicá sî cercularіulu emisu in dieces'a Aradului. Red.

asociatiunei, procurandu pre sém'a acést'a mai multi membri ordinari, câtu sî capitalulu ei, adunându-se sî tramitiendu-se d. e. dela cei adunati in Sebesiu 103. fl. m. a. pre sém'a fondului asociatiunei;

apoi cându ne-amu convinsu ca sî fratii nostri din Abrudu, Belgradu, Blasiu sî Fagarasiu se grabescu a si procurá mediulócele necesarie la cultivarea românîloru, preparandu efectuarea desuamintitului regulamentu: atuncea dîcu, ni se-au implutu animele de mângaiere, de mângaiere provenitórie din convingere, ca românii v r é u a-si intruní poterile, sî lucrându cu energia in contielegere fratiésca sî p o t u sa-si ajunga tient'a dorita.

Deci pre cându esprimâmu fratiloru nostrii din despartiementulu asociatiunei I. sî IV. cea mai caldurósa multiamita pentru frumosulu esemplu de activitate sî de iubire câtra intreprinderile nóstre publice natiunale; precându gratulâmu fratiloru nostrii din despartiementulu Abrudului, Belgradului Blasiului sî Fagarasiului la zelulu, cu care grabescu sî ei, a deschide portile cultivârei poporului românu, sî pre cându, credemu, ca toti acei'a voru infiintiá fâra de nici o intârdiare sî agenturile comunale de neaperata necessitate: pre atuncea rogâmu fratiesce pre toti românii din celelalte despartiemente sa nu intardia cu punerea in lucrare a desuamintitului regulamentu.

Vremu in fine se impartímu din bucuri'a nóstra sî celor'a-lalti frati ai nostri, facundule cunoscutu, ca asociatiunea transilvana sî-a mai câscigatu in dîlele acestea o potere lucratória in persón'a eroului românu, a domnului colonelu baronu Davidu U r s u d e M a r g i n e, care depunendu un'a actiune a primei câli ferate din Transilvani'a de 200 fl. m. a. cu 5% in argintu, se-a facutu membru fundatoriu alu asociatiunei nóstre. O.

M u r e s i u O s i o r h e i u 10/3. 1870.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Astadi se tienù aici din partea orasieniloru solemnitate funebrale in memori'a celoru judecati la perdiare 1854: T ö r ö k fostu profesoru de istoria in colegiulu reform. de aici, G á l f a l v i sî H o r v á t h fosti proprietari de pamentu, pentru crim'a de conjuratiune revolutionaria, cari in 10 a acelea-si luni, adeca astadi suntu 16 ani s'au spenzuratu.

Conductulu constatatoriu din musicantii orasiului, din 36 tortie, un'a flamura négra de gele, dóue flamure nationale, sî un'a flamura alba a reuniunei sodaliloru iudustriali din locu, decorate cu câte un'a cununa de flori, sî unu lemnu de mormentu negru coloratu cu inscriptiunea: Honfiui emlékezése Martius 10. 1870. Conductulu porní din piatia la $2^1/_2$ óre, unde intonându musicantii un'a nota de jele se adunà publicu multu Facliile se aprinsera numai in mergere, cându ajunse conductulu in suburbiulu spre Regenulu sasescu.

Tin'a cea mare, causata de ploile cele multe, au impedecatu pre multi orasieni a luá parte la acésta serbare, dara numerulu publicului totusi a fostu aprópe la 1000.

Ajungendu la mormentulu frumosu decoratu, publiculu cânta „szozatulu“ unu versu, apoi chorulu reuniunei sodaliloru industriali unu cântecu de immormentare, urmà apoi un'a rugaciune rostita de fostulu parochu ref. in Bucuresci K o o s Ferencz dându multiamire providentiei, care in tempuri grele sî triste tramite natiuniloru martori, prin a câroru sânge versatu se câstiga unu venitoriu mai ferice patriei. Mai tienù un'a vorbire scurta dara petrundietórie B e r e c z k y amintindu durerea animei, versarea de lacrimi in ochi, inse sperantia sî surisu pre buze; ca faptele tiraniei suntu demne numai de risu, fiindu ele omoritórie numai de trupu. Acésta vorbire fu insocita de éljenuri din partea publicului.

In fine tionù inca un'a vorbire advocatulu Adamu L a z a r u, invitându publiculu la contribuiri spre a radicá pentru acei martiri unu monumentu.

Tortiele apoi arsera in dóue locuri, sî fiindu sî lemnulu asiezatu la capulu mormentului, publiculu se intórse petrecutu de musica la ale sele.

Tóte 3 vorbiri se voru tiparí, dupa cum amu auditu, sî venitulu sa fia destinatu pentru spesele monumentului.

Cugetu ca aceste suntu de lipsa pentru intregirea cronicei patriei.

R o m a n i 'a.

EPISTOL'A AUTOGRAFA
A
PRINCIPELUI CUZ'A
catra
CAMER'A DIN ANULU 1870

Domnule Presiedinte,

Amu primitu depesi'a din 1/13 a lunei acesti'a, prin care d-ni'a vóstra ati binevoitu ami vesti cumu ca camer'a deputati oru Romaniei au intaritu votulu cu care me tramite in representanti'a tierei, ca alesulu seu, colegiulu alu patrula de Mehedinti.

Acésta incunosciintiare m'a petrunsu, domnule presiedinte, si mai antâiu de tóte ve rogu s'aratati camerei simtiurile mele de recunoscintia sî se primiti pentru domni'a vóstra prin alu carui organu ea imi vine, viuele mele multiamiri.

Puternice temeiuri inse me oprescu a primí acestu onoru, mie facutu de colegiulu alu patrulea mehedintiénu; cu tóte ca scumpu î-mi este a vedé in votulu seu sî a lui intarire ca tiér'a, in a sea neaternare, scie a-si reversá dreptatea asupr'a urei sî a orbirei patimiloru.

Mai este acést'a o dovéda ca, déca amu pututu face ceva pentru tiera, ea n'a uitat'o sî totu crede ca de departe, cá sî de aprópe, nici o incungiurare nu-mi póte stinge adânca dorintia de a o vedé fericita sî in inflorire.

Primiti, ve rogu, dle presiedinte, incredintiarea inaltei mele consideratiuni. A. I. C u z a

---

„Astadi, 24 Februariu curentu, la órele 10 de diminétia, s'a facutu inaugurare Otelului de Moneta, in presenti'a M. S. Domnitoriului.

Inaltele autoritâti civile sî militarie, precum sî unu publicu numerosu, au asistatu la acésta adeverata serbatória a statului românu, baterea monetei romanesci, testimoniu de autonomia, reaflatu in pulberea secoliloru sî scosu la lumin'a lumei in dilele M. S. Carolu I. domnulu românîloru.

Unu serviciu religiosu a fostu celebratu cu acésta ocasiune de Em. S. metropolitu primatu.

Form'a sî materi'a diferiteloru monete nu lasa nimicu de doritu. Pre un'a din efigie este capulu M. Sele, incongiuratu de cuvintele: Carolu I Domnulu Romaniei, pre ceea-lalta se afla valórea monetei intre dóue ramuri, un'a de stejaru sî alt'a de lauru, sânte simboluri de bravur'a sî glori'a stramosiloru nostri.“ (Monitoriulu.)

V a r i e t â t i.

Insciintiare.

Opulu istoricu intitulatu: „V e c h i 'a M e t r o p o l i a o r t. r o m a n a a T r a n s i l v a n i e i, s u p r i m i r e a sî r e s t a u r a r e a e i“ — Septeman'a venitóre — inainte de terminu — va esí de sub tipariu, sî se va poté tramite d. d. prenumeranti!

Acést'a se aduce la cunoscinti'a pré on. d. d. protopopi sî aceloru-lalti dd. colectanti, rogati amicalminte pentru culegerea prenumeratiuniloru, precum sî a tuturoru domniloru, cari aru dorí a avé acésta carte, — cá sa bine-voiésca a grabí cu tramiterea premuneratiuniloru, insemnandu acuratu numele sî loculu prenumerantiloru precum sî modulu, in care aru socotí d-loru ca s'aru poté mai sicuru sî mai cu inlesnire espedá brosiurile respective.

Opulu tiparitu, va contiené cu vre-o dóue cóle mai pucinu de cum se anunciase, din causa, câci aflându cu cale subscrisulu a se abate dela planulu seu primitivu, de alu tiparí intregu cu litere mari Cicero, cu de cari aru fi esîtu cu multu mai voluminosu de cum se socotea, — tóte documentele cele numeróse se tiparira cu litere mai merunte Garmondu, care, cum se scie, inghitu multu materialu.

Prenumeratiunile se potu tramite ori la subscrisulu, ori la tipografi'a archidiecesana. *)

S a b i i u, in 4 Martiu 1870.

Nicolau Pope'a.
Protos. archid.

*) Onorabil. redactiuni ale foiloru nationale, care binevoira a publicá „Invitarea de prenumeratiune“, suntu rogate a dá locu sî acestei Insciintiâri in colónele pretiuiteloru dîuarie ce redigu.

*** Ni se comunica urmatórea intemplare caracteristica, pre carea o sî inregistramu dupa cum o amu primitu: Simionu Toganu nascutu in Mediasiu sî casatoritu in Gusteritia dupa Ana Paisiu, locuitória in Gusteritia in casele lui Michail Schindler decedatu in Septembre 1868, carele, dreptu recunosciintia pentru servitiele facute de susu numit'a locuitória, i testà fiiului ei tóta averea miscatória sî nemiscatória, marturisesce cumca in 6 Martiu a. c. fù inchisu in pivniti'a casei notariali din Gusteritia, 1 ora dupa aceea scosu, pusu pe unu scaunu sî batutu de doi insi de doue pârti cu bétie de grosimea unui degetu de omu mare. Dupa ce i detera dóuedieci de betie i anuntia judele cà are sa solvedie ca mulcta anca sî 5 fl. v. a. Pe lânga acést'a fù amonitu cu siup'a din Gusteritia pâna in Mediasiu, 6 miluri dela Gusteritia, fâra sa aiba nici de mancare. Caus'a: Batutulu istoriséza ca servitoriulu unui vecinu a capetatu adese dela densulu câte o pipa de tabacu sî cá semnu de recunoscintia i-a aruncatu odata 7 despícaturitie de lemne din lemnele domnului seu in curte preste gardu. Aceste lemne n'au fostu inse numai pentru tabacu aruncate, ci sî pentru aceea cá sa spele muierea sa An'a nisce hainutie ale unei copile a servitóriei vecinului din a cârui curte fusesera aruncate lemnele. Alta causa n'a fostu sî pentru ast'a fu nu numai dinsulu inchisu, cí sî femei'a sea o óra intréga, carea numai asia putù scapá de bataia, ca densulu pusa zalogu sierpariulu.

Motivulu e ca Simeonu Toganu sa nu se nu se póta asiedi'a in Gusteritia lânga muérea sea, pe carea domnii din Gusteritia inca voru se o scóta afara.

C o n c u r s u.

Pentru postulu de vice-notariu comunalu devenitu vacantu se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avé a documentá cualificatiunea precum sî purtarea loru prin testimoniu autenticu celu multu pâna in 20 Martiu 1870 c. n.

Salariulu pentru unu individu cu studii gimnasiale e 300 fl. v. a. pentru unulu cu studii juridice e 400 fl. v. a.

Resînari, 7 Martiu 1870.

O f i c i u l u o p i d a n u.

(13—2)

C o n c u r s u.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. române din comun'a G r e b e n a t i u, protopresbiteratulu românu alu Versietiului, in regimentulu serbobanaticu nr. 14, statatória din 110 case, un'a sessiune de pamentu, birulu anualu 32 cruceri de casa si venitele stolare.

Subscrisulu comitetu cu impreuna intielegerea dlui protopresviteru tractualu escrie concursu, avendu aspirantii recursurile sele conformu „statutului organícu“ pâna in 9 Martiu a. c. ale tramite dlui protopresbiteru tractualu, Ioane Popoviciu, in Mercin'a.

Din comun'a militara Grebenatiu 15 Febr. 1870.

In numele comitetului
Ioane P o p o v i c i u
(12—3) Protopresbiteru.

E d i c t u.

An'a I o s i f u A l d e a din Chirperu, scaunulu Nocrichiului, carea de doi ani cu necredintia parasí pre legiuitulu seu barbatu Georgiu L e a v u din Bruiu, scaunulu Cincului mare, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de facia, séu in persóna séu prin vre-unu representante legalu, negresitu sa se infatiosiedie naintea subscrisului foru matrimonialu spre a respunde la actiunea barbatului seu, câci la din contra sî in absenti'a ei se voru decide cele prescrise de canóne.

S a b i i u in 18 Februariu 1870.

Scaunulu protopopescu ortod. alu Nocrichiului, cá foru matrimonialu.

(14—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Martiu 1870.

Metalicele 5%	61	45	Act. de creditu	281	80
Imprumut. nat. 5%	71	35	Argintulu	121	25
Actiile de banca	724		Galbinulu	5	83

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dominec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 20. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 8/20 Martiu 1870.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Procopiu,

din mil'a lui Dnmnedieu episcopulu diecesanu alu Aradului, Oradii-Mari, Ienopoliei sî alu Halmagiului; precum si alu partiloru adnecsate din Banatulu Temisianu.

Inbitului cleru si poporu eparchiale daru si mila dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupa ce in sensulu dispusetiuniloru statutului organicu alu bisericei nóstre greco-orientali romane din Uugari'a sî Transilvani'a mai in tóte locurile au pasîtu in viétia noulu organismu bisericescu in partile inferiori constitutive ale eparchiei nóstre, — avendu in vedere §§. 89. sî 90. ai statutului organicu, cu acést'a convocamu primulu sinodu anuale alu eparchiei nóstre aradane la loculu resiedintiei nóstre episcopesci, adeca la Aradu, pre Duminec'a Tomei a anului curinte, carea cade pre 19. Aprile a. c. calend. vechiu.

Sinodulu acest'a eparchialu se va compune dupa statutulu organicu sub presiedinti'a nóstra din 20 de preoti, sî din 40 de mireni alesi sî acreditati de catra clerulu sî poporulu eparchiale, sî va avé a se apucá de acele afaceri, cari dupa §. 96. statutului organicu se tienu de competinti'a sinodului eparchiale.

Pentru efectuirea alegerei membriloru acestui sinodu eparchiale, dupa chipzuél'a consistoriului nostru diecesanu, cu bagare de séma la dispusetiunile statutului organicu, eparchi'a nóstra aradana e impertita in 20 de cercuri electorali, sî la fiesce care cercu e denumitu câte unu comisariu consistoriale din cleru sî altulu din mireni, pentru conducerea sî respective scrutinarea alegeriloru.

Impartirea sumaria a cercuriloru electorali se alatura la cercolariulu presinte, pre lânga anumirea comisariloru consistoriali, sî a loculni centrale de alegere; iéra distribuirea comunitatiloru singuratice in cele 20 de cercuri, se tramite de osebi respectiviloru protopresviteri pentru notificare ulterióre, totodata sî comisariloru consistoriali pentru a loru directiune.

In cele ce se tienu mai de aprópe de alegerea membriloru sinodului eparehiale, cu privire la dispusetiunile statutului organicu, suntu de a se observá urmatóriele:

1. Protopresviterii cu tóta grabirea voru publicá cercolariulu acest'a alu nostru, sî voru notá la fiesce-care comunitate cerculu electorale, de care aceea se tiene.

2. Preotîmea parochiale indata dupa primirea acestui cercolariu in Duminec'a cea mai de aprópe va pune sî va publicá in biserica unu terminu pentru tienerea sinodului parochiale estraordinaria, in care voru şa se aléga membrii mireni ai sinodului eparchiale. — Terminulu acestui sinodu parochiale nu póte fi mai amanatu decâtu pâna in 22. Martiu a. c. caled. vechiu; dara trebuie sa fia publicatu mai nainte de tienerea lui celu putienu cu 8 dile, adeca mai multu pâna in 15 Martiu calend. vechiu.

3. La terminulu defiptu sî publicatu dupa punctulu 2 in fiesce-care comunitate se aduna unu sinodu parochiale estraordinariu pentru insu-si actulu alegerei, unde cá alegatori au locu toti acei'a, cari dupa §. 6 alu statutului organicu suntu cualificati de membri ai sinodului parochiale. — Sinodulu acest'a se constitue astfeliu: Ca alegatorii si—alegu unu presiedinte, doi barbati de incredere sî unu notariu.

P. Purcediendu sinodulu la alegere, fiesce-care alegatoriu votéza deodata pentru doi deputati mireni, pre cari îi socóte a fi mai apti de membri ai sinodului eparchiale, fia acei'a din comun'a locale, ori din alte locuri. — Votisarea acést'a e publica, adeca cu graiu viu; déca inse poftescu 20 de alegatori, póte fi secreta, adeca prin siedule; inse aclamarea nici decum nu are locu, pentru ca resultatulu vine de a se combiná dupa numeru cu voturile celoru-lalte sinóde, ce se tienu de acela-si cercu.

5. Despre alegerea intemplata in fiesce-care sinodu parochiale se face protocolu, in care se scriu tóte voturile dearondulu cu numele votisatiloru; iéra déca votisarea au fostu secreta: la protocolu se alatura siedulele, care contienu voturile.

6. Terminându-se alegerea in sinodulu parochiale, actulu se incheie, resultatulu se constatéza sî se publica in fiinti'a de fatia a alegatoriloru; apoi actulu se subscrie prin presiedinte, prin barbatii de incredere sî prin notariu; se sigiléza cu sigilulu parochiale séu cu alu presiedintelui, ori a vre-unui'a dintre barbatii de incredere, sî dupa tóte aceste se preda bârbatiloru de incredere, cá la timpulu seu selu duca la comisariulu consitoriale.

7. La ocasiunea acestei alegeri, alegatorii pentru ast'a prim'a data se voru consultá despre spesele membriloru sinodului eparchiale, sî voru decide, cu câta suma sa concurga respectiv'a comunitate bisericésca la acoperirea acelor'a.

8. Luni in septemân'a a 6-a a paresimiloru, adeca in 30 Martiu vechiu, a. c. toti barbatii de incredere ai sinódeloru parochiali se voru aduná la loculu centrale alu cercului electorale, aducandu cu sine protocólele elatorali sigilate precum s'au spusu mai susu. — Acolo apoi sub presiedinti'a comisariului consistoriale mirénu voru formá unu colegiu de scrutiniu, sî voru alege unu notariu pentru ducerea protocolului.

9. La actulu scrutiniului in presinti'a tuturoru membriloru de incredere se desfacu prin comisariu protocólele electorali; se citescu acele cu vóce inalta, numerându-se voturile sî inscriidu-se in protocolu.

10. Acei doi individi, cari au capetatu mai multe voturi, numai decâtu se prochiama de deputati, sî se provedu cu credentionale. — In casu inse, cându doi séu mai multi au asemene voturi in majoritate facia cu altii: intre densii decide sórtea esecutata de locu in faci'a loculni.

11. Atâtu protocolulu colegiului de scrutiniu, catu sî credentionalele se subscriu prin comisariulu consistoriale sî prin toti cei-lalti membri.

12. La terminulu atinsu in punctulu 8, adeca Luni in 30 Martiu vechiu, a. c. toti preotii unui cercu electorale se aduna la loculu centrale alu cercului, sî acolo sub presiedinti'a comisariului consistoriale preotiescu sî-alegu doi barbati de incredere sî unu notariu; apoi numai decâtu purcedu la alegere, carea se efectuesce séu prin votisare publica, séu la cererea unei tertialitâti a alegatoriloru, prin votisarea secreta. — Acel'a, care au intrunitu majoritatea voturiloru, se prochiama de deputatu, sî se provede cu credentionale subscrise prin comisariu, prin barbatii de incredere sî prin notariu. Despre actulu alegerei se face protocolu subscrisu ca sî credentionalele.

13. La casulu acestei prime alegeri, comisarii consistoriali ai fiesce-cârui'a cercu, sî adeca celu preotiescu sî celu mirénu, dupa o contielegere intre sine, aduna la olalta preotîmea cu barbatii de incredere ai tuturoru sinódeloru parochiali in diu'a atinsa sub punctulu 8 sî 12, sî se consulta despre spesele necesarie pentru membrii sinodului eparchiale, aducendu in curatu: Cu câta suma concurge intregulu cercu electorale la acoperirea acelor'a, sî facându de locu cele de lipsa pentru provisiunea deputatiloru.

14. Comisarii consistoriali preotiesci sî mireni despre resultatulu alegeriloru facu notificare oficiósa la consistoriulu eparchiale, prelânga substernerea protocóleloru, atingendu sî intrebarea speseloru, dupa cum s'au decisu in conferinti'a mista mentiunata sub punctulu 13; iéra credentionalele le predau deputatiloru alesi.

15. La casulu impedecârei vre-unui'a comisariu consistoriale, de cumv'a de aicia nu se va fi facutu alta provisiune, — respectivii alegatori, séu barbatii de incredere mireni suntu autorisati a alege dintre sine unu locutiinte alu comisariului consistoriale, care va indeplini tóte cele ce se tienu de provinci'a unui comisariu consistoriale.

16. Deputatii, cari voru fi alesi din cleru sî dintre mireni, suntu poftiti a avé in vedere terminulu sinodului eparchiale, espusu la inceputulu acestui cercolariu, sî a fi pregatiti pentru o comorare de mai multe dile in agendele sinodali.

Facendu dar' aceste cunoscute iubitului cleru sî poporu eparchiale, poftimu pre toti sî pro fiescecare: cá totu insulu in sfer'a activitâtiei sele se conlucre din tóte poterile la grabnic'a efectuire a dispusetiuniloru acestor'a, prin cari dorimu a vedé realisatu câtu mai curendu in tóte gradurile statutulu organicu alu bisericei nóstre natiunali.

Datu din siedinti'a consistoriale tienuta in Aradu, in 19 Februariu vechiu, 1870.

Procopiu I v a c i c o v i e i u, m. p. episcopulu Aradului. *)

Evenemінte politice.

Deputatii natiunali dela diet'a din Pest'a, cetimu in „P. Ll.“, dinpreuna cu stâng'a estrema, au formatu unu comitetu, carele se elaboreze unu projectu de lege pentru natiunalitâti. Scirea acést'a nu ni o a inpartasitu nimenea dintre romanii de acolo pâna acum, nice pre cale privata nici prin mijlocirea vre unui organu natiunalu din cele ce aparu acolo in locu, sî asia pâna se aflâmu mai lamuritu ceva despre ea, o comunicâmu numai cá o scire simpla.

Intre partid'a betrâna sî juna a cechiloru a eruptu o certa, carea atrage atentiunea publica sî afara de cercurile asiá dicendu domestice a le cechiloru. Partid'a juna este pentru principie liberale-constitutiunale, precându cea betrana este pentru idei clericale-feudale. Cestei din urma nu i aru pasá multu sí de o reactiune, numai sa-si védia realisata dorinti'a de a ajunge la guvernu.

Diuaristic'a, ce se afla la dispusetiunea partidei betrane nu crutia cu nimic'a pre cea juna; cea cauta a aduce in desereditu pre cest'a; se intielege ca nici cést'a nu remâne ortacei sele datoria.

Caracteristicu pentru situatiunea de acum este ca „Osten“, carele lu vedemu ca a aflatu intrare pre la multi romani, lauda in o corespundintia din Moravi'a pre contele B e l c r e d i, fostulu ministru alu tempului de transitiune. Feudalii incepu, se vede, a se miscá. Despre ei putemu fi siguri ca mergu cu ultramontanii clericali mâna in mâna. Dara cum de elementele aceste se intâlnescu cu elemente „democratice“, cum e Osten sî alte de acestu soiu, — ne vine mirare.

Din R o m a n i 'a nu mai scimu ca ce se intempla. Déca amu face unu resumatu dupa diuariele de acolo, horribile dictu, aru trebuí sa credemu ca tóta politic'a se conduce de t r a d a t o r i. Asia sî tratédia celu putienu diuariele receprocu barbatii de partida. Ceea ce cu durere intielegemu de acolo este, ca fratii nostri de acolo totu scriu la legi sî constitutiuni, dara cându mai sa le gate, le stergu iera séu le intrerumpu sî le lasa negat'a cá sa incépa altele, sî la unu sfersîtu numai ajungu.

---

*) Impartirea sumaria a cercuriloru electorali se afla pre pagin'a urmatória. R.

La Nr. 139

Conspectulu sumariu.

alu cercuriloru electorali infiintiate in eparchi'a aradana pentru alegerea membriloru sinodului eparchiale.

Nrul cercului	Numele	Loculu centrale de alegere si de scrutinu	Cerculu se compune din: Protopresvite ratulu	Comune	Suflete	COMISARIU CONSISTORIALE: PREOTIESCU	MIRÉNU
A) In partile Arado-Zarandane: (Cercuri 8; comune 185; suflete 216.853.)							
1.	Aradu		Aradu . .	10	27,306	Protopresviterulu Ioanu Ratiu.	Vice-comitele comit. Sigism. Popoviciu
2.	Radn'a		Aradu . .	4	6,667	Protopresviterulu Iosifu Belesiu	Advocatulu Ioanu Popoviciu Dessanu
			Totvaradia . .	25	21,661		
			de totu	29	28,328		
3.	Világosiu (Siri'a)		Vi'ágosiu . .	16	27,078	Administratorulu Protopresviterale Nicolau Beldea.	Assesorulu trib.-comit. Emanuilu Missiciu
4.	Giula	Ghitighazu	Arardu . . .	4	4,032	Protopresviterulu Petru Chirilescu	Judele cercuale D1vidu Nicór'a
			Chisineu .	11	21,633		
			de totu	15	25,665		
5.	Chisineu		Chisineu .	17	28,983	Asesorulu consistoriale Moise Bocsianu.	Advocatulu Alesiu Popoviciu
6.	Borosineu		Chisineu .	2	3,174	Protopresviterulu Ioanu Pap.	Advocatu Demetriu Bonciu
			Világosiu .	8	13,121		
			Borosineu .	3	5,373		
			Buteni . .	10	7,403		
			de totu	23	28,071		
7.	Buteni		Borosineu . .	25	14,020	Protopresviterulu Andreiu Machi.	Judele cercuale Teodoru Halicu
			Buteni . . .	16	14,962		
			de totu	41	28,972		
8.	Halmagin		Halmagiu .	34	22,450	Protopresviterulu Ioanu Groz'a	Substit. vice-cumite Ioanu Motiu
B) In partile Biharene: (Cercure 6; comune 294; suflete, 186,246.)							
9.	I. Oradea-Mare (partea de susu.)	Oradea-Mare	Oradea-Mare	15	8,623	Presied. consist. protopr. Simeonu Bic'a	Perceptoriulu primariu comit. Michailu Stup'a
			Lunc'a . . .	28	12,887		
			Papmezeu .	18	9,079		
			de totu	28	30,589		
10.	II. Oradea-Mare (partea de josu).	Várad-Velence	Oradea-Mare	61	30,622	Protopresvit. Gavrielu Neteu	Fiscalulu consist. Teodoru Lazaru
11.	Pestesiu	Lugasiuiu de josu	Pestesiu. .	50	32,103	Protopresviterulu Ioanu Fassie	Advocatulu Stefanu Borosiu
12.	Tinc'a		Oradea-Mare.	20	17,966	Protopresviterulu Iosifu Marchisiu	Advocatulu Georgiu Rozván
			Beliu . .	27	14,803		
			de totu	47	32,769		
13.	Beinsiu		Oradea-Mare	7	5,774	Protopresviterulu Georgiu Vasilieviciu	Judele prim. cercuale Georgiu Borh'a
			Papmezeu	13	6,104		
			Beinsiu . . .	18	10,954		
			Mediadu	21	8,341		
			de totu	50	31,173		
14.	Vascou		Beinsiu	33	19,046	Protopresviterulu Petru Sabou	Judele cercuale Lad. Lazaru
			Meziadu . :	17	9,944		
			de totu	50	28,990		
C) In partile Bantice: (Cercuri 6; comune 124; suflete 142.052.)							
15	Timisior'a		Timisiór'a	19	22,846	Protopresviterulu Meletiu Dregiciu	Dr. Paulu Vaseciu
16	Ving'a		Timisiór'a .	10	12,005	Asesorulu Const. Petru Anc'a	Fiscalulu Consist. Atanasiu Ratiu
			B.-Comlosiu	2	4,693		
			Lipov'a . .	5	6,072		
			Monastirea Hodosiu .	1	868		
			de totu	18	23,916		
17	B.-Comlosiu		B.-Comlosiu	10	23,635	Protopresvit. Vicent. Sierbanu	Advocatulu Vicentiu Bogdanu
18.	Lipov'a		Lipov'a . .	24	23,915	Protopresvit. Ioanu Tieranu	Advocatu Georgiu Fogorasiu
19.	Chiseteu		Timisiór'a .	3	4,559	Protopresvit. Constant. Gruiciu	Proprietariulu de Chechesiu Teodoru Pap
			Hassiasiu .	16	19,408		
			de totu	19	23,967		
20.	Birchisiu		Lipov'a . .	19	15,298	Asesorulu Consistorialu Parteniu Gruescu	Progietariulu de Capelnasiu Dr. Aeles. Mocioni
			Hassiasiu .	15	9,036		
			de totu	34	24,344		

Sum'a totale: cercuri 20; comune 603; suflete 545,151

Aradu, 19. Februariu, 1870.

Consistoriulu eparchiale aradana.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 9 Martiu presinte, dupa finirea formalieloru, notariulu casei magnatiloru nuntiulu, referitoriu la curtea de comptabilitate. Se trece apoi la ordinea dîlei, la care sta desbaterea despre bugetulu ministeriului pentru aperarea tierei.

A. Mednyánszky afla in conclusiunile majoritâtiei, privitórie la pensiunarea honvediloru o calcare de cuventu si loialitate si-si esprime speranti'a ca stâng'a, cându va devení majoritate va delaturá erórea acést'a.

P. Térey dice ca natiunea e datória a aretá recunoscintia ministeriului Andassy, pentru reusîrea cu legea honvediloru. Densulu polemiséza apoi contr'a lui Iványi si Clementisz.

L. Macray tiene honvedii de unu protestu alu libertâtiei contr'a absolutismului si alu tyranieí si pretinde din caus'a acést'a spriginirea loru.

L. Papp se plânge ca nici unu generalu din 48 nu functiunéza in armat'a honvediloru si ca presiedintele min. n'a fostu numai nedreptu la denumirea chargeloru ci ca a procesu chiaru fâra planu asiá incâtu numai nepotismulu si necapacitatea a fostu considerata la ocuparea chargeloru.

E. Simonyi accentuéza insemnatatea desmilitarisârei confiniului militariu si imputa regimului, ca a procesu pré cu putiena energia in afacerea acést'a. Densulu primesce preliminariele de basea pentru desbaterea speciale.

Mai vorbescu Fr. Podmaniczky si Kerkápoly cestu din urma combate afirmârile lui Ivánca, Papu, si Clementisz.

Cas'a primesce dupa acestea preliminariele de basea pentru desbaterea speciala.

Asemenea se primesce propunerea comissiunei financiale privitória la meliorarea lefeloru pentru oficerii honvediloru.

La 3 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 10 Martiu se predau dupa cetirea si autenticarea protocolului din siedinti'a premersa unele petitiuni, care se tramitu comissiunei respective.

La ordinea dîlei sta desbaterea speciale despre bugetulu ministeriului pentru aperarea tierei.

Titul'a prima „administrarea centrale“ e preliminata cu 249,000 fl.

G. Klapka imputa regimului pentru numerulu celu enormu alu amploiatiloru dela acestu ministeriu si propune, ca 25,000 fl. sa se subtraga din dîsulu preliminarie spre infiintiarea unei scóle de honvedi.

Secretariulu de statu Kerkapoly recomenda votarea preliminarielui si afirmá ca numerulu amploiatiloru din acestu ministeriu e inca pré micu.

Majoritatea camerei respinge amendamentulu lui Klapka si votéza preliminariele fâra stergere.

Titul'a 2 „comand'a generale“ se votéza conformu propunerei comitetului financialu cu 34,000 fl.

Titul'a 3 „comandele districtuale“ provóca o desbatere mai lunga, la care iau parte Ivánca, Tisza, Kerkápoly, I. Györffy, presiedintele min. Andrassy, Csernatony, referentulu Bitto, T. Péchy, C. Szathmary C. Ernnst.

G. Varady se plânge, ca districtele honvediloru nu suntu impartite conformu legei.

Miletics imputa regimului ca a denumitu pré pucini serbi de oficeri la honvedi.

Presiedintele ministriloru denéga acést'a si se mira de impregiurarea, ca asiá de pucini serbi au aspiratu la posturi de oficeri in armat'a honvediloru.

Siedinti'a se incheie la 2½ óre.

In siedinti'a din 11 Marte anuncia presiedintele, dupa autenticarea si cetire protocolului, mai multe petitiuni incurse, care se tramitu comissiunei respective.

I. Szaplonczay interpeléza pre ministrulu de instructiune; in o comuna din comitatulu Maramuresiului au dechiaratu locuitorii, constatatori din români si jidovi, in urm'a unei contielegeri, scól'a confessiunale de scól'a simultana. Inspectorulu scolariu a nulificatu inse conclusulu respectivu alu comunei, in intielesulu unei ordinatiuni ministeriale, care nu concede straformarea scóleloru confessionale in simultane, fâra invoirea respectivului oficiolatu bisericescu; si asiá intréba pre ministrulu: cum voiesce a aduce in consonare acést'a ordinatiune cu §. 26 d. a. leg. 38 an. 1868, care

dechiara espresu, ca fia-care comuna 'si póte libera straformá scól'a confessiunale in simultana ?

Interpelatiunea se tramite ministrului.

Camer'a trece apoi la ordinea dilei, la care sta continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului pentru aperarea tierei.

Se cetesce titul'a 5 „pensiuni“ preliminata cu 4000 fl.

Referentulu pledéza pentru primirea acestei titule ; notariulu cetesce proiectulu de conclusu a lui I v á n c a = V a r a d y privitoriu la ajutorarea respective pensiunarea veteraniloru honvedi din 1848. a veduveloru si orfaniloru loru.

Fr. D o m a h i d y recomenda, apelandu la simtiulu casei, primirea proiectului.

Saru cuveni ca tóte partitele sa fia asemenea insufletite de un'a sî aceea-si pietate, de óre ce representanti'a patriei avemu de a o multiami numai lupteloru ce honvedii din anulu 1848 a luptatu.

S: G a j z o g o se pronuncia contr'a propunerei. Candu saru primi propunerea, aru trebuí de o parte sa se ingreueze poporulu cu contributiune mai mare (sgomotu) de alta parte s'aru a p r i n d e i é r a - s i u r ' a sî i r i t a t i u n e a ce a produsu in 48 lupt'a intre natiunalitâti. (Sgomotu mare) Promissiunea legislativei in cestiunea acést'a nu e deoblegatória pentru legislativ'a presinta (la stâng'a fórte mare sgomotu.)

(Va urmá.)

Revista diuaristica.

Unu telegramu din Pest'a ni spune ca „Magyar Ujság“ a publicatu o epistola a lui Kossuth, prin carea provóca pre unguri la resturnarea acordului séu complanârei din 1867 ; in privinti'a acést'a spune Kossuth magiariloru sa nu se conturbe de amenintiârile nimenui, ci fâra de nici o temere sa nisuiésca c e l u p u t i e n u dupa u n i u n e a p e r s o n a l e, pentru ca acést'a o potu câstigá.

„Osten“ are o scire din Belgradu, dupa care Lu'ca Vucalovici capitanulu herzegovinianu a fostu provocatu din partea unui patriotu italianu (se dice ca acest'a aru fi M a z z i n i), cá in primavéra sa se puna in fruntea resculârei din peninsul'a balcanica. Luc'a inse a respunsu, ca pâna cându diplomati'a din Europ'a apuséna crede ca trebuie sustienutu imperiulu turcescu in form'a sea de acum sî se teme de emancipare crestiniloru, cu tóte ca autonomi'a R o m a n i e i sî a S e r b i e i arata ca nu are dreptu a se teme, nici nu se puté cugetá nimenea la o resculare carea se aiba succesu.

Cu privire la cele ce se intempla in Romani'a estragemu mai antâiu unu articulu relativu la influinti'a ce o are numele Alesandru I. C u z ' a in Romani'a.

„Trompet'a Carpatiloru“ ni o descrie acést'a in urmatoriulu articulu intitulatu : „Binele ce face Cuz'a Voda.“ Eata ce dice :

„Suntu ómeni predestinati a face bine sî in viiétia sî dupa mórte, sî cu presenti'a sî cu absenti'a loru.

„Unu asiá omu, la noi, a fostu Voda Cuz'a.

„Presentu, a maritu, a inavutitu, a inaltiatu tiér'a, a nivelatu societatea sî a plântatu adâncu libertâtile cari nu se mai potu smulge.

„Absentu, face pre desiuchiati sa' se astimpere, sa-si bage mintile in capu.

„Credemu cu taria ca omulu care face mai multu bine astadi tronului Romaniei sî dinastiei bunului nostru principe constitutionale este Voda Cuz'a : goga, Hannibal la pórta !

„Sa nu fi fostu Voda Cuz'a la Vien'a, aprópe de Dunare, se mai fi vediutu pre februaristii albi sî rosii, rosii si albi, cum aru fi mai intinsu de piciórele tronului : ce mai doléntia din partea albiloru ! ce mai proclamatiuni republicane din partea rosiloru !

„Déra, cu Cuz'a prin vecinatate, cu afurisitii de cusisti cari facu cu degetulu, albi sî rosii, rosii sî albi, 'si-au bagatu toti piciorulu intr unu papucu sî nu mai sufla cléncu de vre-o cate-va dîle incóce, de candu mai alesu s'a cam intelitu vorb'a de Cuz'a.

„Acést'a se simte sî in gazetele loru sî in limbagale loru sî in comitetele loru prin mahalele ; sî la balulu din urma dela palatu, Sâmbet'a trecuta, totu capii februaristi albi, rosii, negri, fistichii, erau toti in peru, tromba in trécatulu principelui Carolu in atitudini fórte respectuóse sî cu reverentia pâna a atinge fruntea de genuchi. Au lasatu toti budarismosulu la o parte au lasatu toti nasulu in josu sî s'au facutu ómeni de omenia.

„Asiá vedi ; asiá se cade ! Sa ne adunâmu toti in giurulu tronului patriei nóstre sî sa sprigininmu starea actuale, prim'a dinastia cu tóta sinceritatea sî vointi'a nóstra, pentru ca, cá planta exotica la noi, are trebuintia de multa ingrigire pâna sa prindia radecine, pâna sa se aclimateze sî sa póta dá fructu.

„Eata déra in ce chipu, sî de departe, Voda Cuz'a face bine patriei lui. Eata in ce chipu, numai cu numele, lui, smeresce pre cei trufasi, intieleptiesce pre cei smintiti, intaresce tronulu sî dinasti'a.“

Alegerea lui Cuz'a la Mehedinti a adusu cu sine, cá sa se discute in diuariele din Romani'a impregiurâri de pre tempulu domniei lui Cuz'a.

Eata ce aflâmu la altu locu in „Tromp. Carp.“ sî in privinti'a acést'a :

„Déca resumâmu bine articululu jurnalului Terra, desbracându-lu de tóte, credemu ca se reduce la dóue lucruri : Imputare de calcare de juramentu, de calcare de conventiune, sî imputare de imoralitate a actului din 2. Maiu.

Povestea Popii :

Unu preotu se vedea amenintiatu de o calcare de talhari. Elu vede ca vinu negutiatorii contr'a lui sî vinu cu nepesarea care le o da increderea, ca pop'a nu da cu pusc'a, pentru ca se scie ca preotului, dupa lege, nu-i este ertatu sa omóra nimic'a. Veniau dara contr'a lui tromba fâra nici o temere. Cându s'au apropiatu de densulu elu a intinsu pusc'a sî a luat'o la ochiu.

Negustorii au strigatu d'o-data :

—Nu dá, popo, ca nu mai slujesci !

Iéra pop'a a intrebatu :

—Dara daca veti da voi mai slujescu ?

Nu Voda-Cuz'a a calcatu conventiunea, ci poporulu românu : Munteni'a intréga prin representantii ei, cari au alesu pre alesulu Moldovei.

Dupa acest'a boerii munteni, cari erau singuri representanti ai natiuni pre atunci, au inceputu indata a se revoltá contr'a decissiuni poporului sî contr'a faptei loru chiar, nascocindu felurimi de pedice domniei : refusuri de budgete, intrige pre la consuli, doleantie, jalbe pre le Pórta sa nu se confirme alegerea ! Alegerea s'a cofirmatu, intrigele n'au incetatu; sistematicesce refusu de budgete, ministeriulu datu in judecata; ministerulu s'a acuitat ; guvernulu mergea sî cu budgetele nevotate. Adversarii alesului natiunei se declara acum in coalitiune pre facia sî formidabile. Representatiunea nationale restrinsa, afacere de familia, pune pre rosii inainte, bravi in dispositiunea celoru d'antâiu cari li chiama, sî tinu cu picioru fermu reactiunea, chiar in cele prescrise in conventiune, sî inca sî chiaru stipulate in tractatulu din Paris, dintre cari numimu numai un'a, imbunatatirea sórtii plugarului.

Caderea erá organisata, pregatita ; se ascépta numai momentulu oportunu ca sa se pronuncie. Consulii superbi incuragiau despartirea principateloru prin incuragiarea coalitiunii contr'a alesului ambeloru tieri. Se striga de pre tribun'a adunârei : — „Nici o palma de pâmântu !“ sî prin acea faimósa demissiune precursóre cadérii, se facea recuisitorulu Domnului sî se repeta osînd'a lui la incheierea fie-cârui paragrafu prin : „Mari'a Ta ai refusatu.“

In acésta stare de lucruri, cându caderea erá sigura, cându recuisitoriulu erá fâcutu sî osînd'a hotarita, potea óre acelu omu, care simtiá missiunea providentiale intr'însulu, s'a ascepte molaticu, pre scrupululu juramentului conventionale, seversirea actiunii celoru ce calcase juramentulu loru ? Trebuia elu sa ascepte pacificu executarea calcâtoriloru de juramentu de téma sa nu calce sî elu pre alu lui ? séu s'a dicc ca pop'a „déca n'oiu da eu sî voiu asceptá sa dati voi mai slujescu ?“

Eata in pucine vorbe, sî acést'a numai pâna cându vomu potea sa respundemu la acusâri seriése sî formulate asupra câlcârii juramentului conventionale alu lui Voda-Cuz'a; eata preliminarele nóstre pre facia, date anticipatu chiar, asupr'a primei acusatiuni de calcare de juramentu, de calcare de conventiune.“

„Romanulu“ din 28 Februariu in revist'a sea politica, cu privintia la intarirea lui Cuz'a de deputatu alu camerei, folosesce o discutiune din camera atingatória de bugetutu militariu sî se esprime asiá :

S'a disu de tiér'a intréga, de tóta Europa sî chiaru de câtra cei mai neclintiti servitori ai lui Voda Cuz'a, ca 11 Fevruariu a fostu triumfulu moralitâtii asupra imoralitâtii, alu virtutii asupr'a vitiului, sî prin urmare alu re'nvierii nationalitatei române.

Sî abiá unu anu guvernà Dumitru Ghica, Hamalu, Boerescu sî Geambasiu, sî éca ca ieri, in camera, d. generaru Florescu dise ca 11 Feruariu este :

„Pe acvil'a româna
Unu negru velu intinsu“

Si Camera 'ntari, scuduindu-se de aplause sî numai patru voci protestara !

Fostulu Domnu Cuz'a dîse totu ieri in camera, cu petinu naintea d-lui generaru Florescu :

„Camer'a deputatiloru a intâritu votulu cu care me tramite in represintatiunea tierei...

„Scumpu îmi este a vedea in votulu seu si a lui intârire ca tiér'a, in a sea neatârnare, scie a-si reversa dreptatea asupr'a urei si a orbirei patimiloru.

„Tiér'a sî camer'a au doveditu ca n'a uitatu binele ce amu fâcutu sî totu crede ca, de departe séu d'aprópe, nici o inconjurare nu-mi póte stringe adânc'a dorintia d'a o vedea fericita sî 'nflorita.“

Sa se bage de sém'a ca principele nu vorbesce in manifestulu séu de câtu odata, sî fórte tardiu de colegiulu care l'a alesu; pan' aci elu spune mereu ca camer'a deputatiloru l'a intariu de representante alu tierei, ca tiér'a sî camer'a a doveditu ca n'a uitatu sî totu crede, etc. Sî d. generalu Florescu esplica indata in camera cuvintele principelui :

„Fâra 2 Maiu nu se improprietariau satenii.

„11 Februariu este unu doliu.“

In altu locu enaréza dupa „Informatiunile bucurescene“ urmatóriele :

„Voda-Cuz'a si'au facutu sigilulu seu astufeliu : La drépt'a sî la stang'a unei urne este unu moldovénu sî unu munténu. De asupr'a urnei corón'a princiara, sub care se afla datele 5 sî 24 Februariu D'asupr'a corónei o banderola cu inscriptia : „vox populi, vox Dei !“

Pre acestea le comentéza „Romanulu“ asia :

„Asiá déra Voda Cuz'a spune ca alegerea sea dela 1859 a fostu facuta prin vocea lui Dumnedieu, adeca a poporului, sî d. generalu Florescu esplica, sî camer'a, in a ei majoritate, incuviintiéza ca 11 Februariu na fostu vocea poporului, n'a fostu vocea lui Dumnedieu, ci intriga, calomnia sî ura a cinci siese individi.

Voda Cuz'a spune in manifestulu seu câtra camera, si generalulu Florescu repeta sî esplica ca „fâra lovirea de statu“, fâra violarea legiloru sî spergiurarea juramentului facutu de câtra capulu statului, „nu se improprietariau satenii.“

Principele Cuz'a spune ca natiunea a recunoscutu bine-facerile violârei legiloru sî ale spergiurului sî le a intaritu din nou, „in a sea neaternare.“ Generalulu Florescu spune in aceia-si dî, sî majoritatea camerei apróba, ca, 11 Februariu n'a fostu „vocea poporului in a sea neaternare“ sî n'a produsu pentru natiune de câtu „unu doliu.“

B r a s i o v u 3/15 Martiu. 1870.

Suntu multe afaceri pre aici pre la noi, cari intereséza si pre publicului de dinafar'a capitalei nóstre comerciali. Dara mi se pare ca noi credemu, ca la ce se le mai scie si ceealalta lume, carea esista afara de Brasiovu ? si asiá se nu credeti ca aru fi indiferenti'a séu cum o mai numescu unii mai necârturari nepasarea, carea impedeca corespundintiele de aici, ci e acea natura economico-crutiatória, dupa sistem'a cârei noi amu tiené totu pentru noi, si déca cuiva i trebuie se scie ce facemu noi, vina si se véda, ca calea i sta deschisa.

Pâna cându o parte din publicu o va puté face acést'a pre aripile invaporatei locomotive, cându va puté veni se véda ce se intempla pre la noi, aveti bunetate a primí pre calea drumuriloru celoru desfundate, ce in trei dîle credu ca inlesnescu ajungerea unei corespondintie pâna la Sabiiu, câtu de câtu ceva, despre afacerile comunali in comunitatea Brasiovului.

Eri sér'a fù vorb'a de asiediarea contributiunei. Se observase ca unii se pré incarca, pre cându la altii le vine pré pre usioru cu contributiunea. Spre a aflá si in privinti'a acést'a o egala indreptatire si cá sa nu se afle nimenea vatematu, ca se ignoreza de câtra comuna punenduse in stare de a nu-si poté esercitá drepturile sele de cetatiénu si patriotu bunu, — s'au alesu doi membri din comitetulu comunalu dreptu comissiune. Românii au d e r i t u se aiba

in comissiunea acést'a unu membru din sinulu loru, ba in un'a din siedintiele de mai nainte se si propusese unulu si anume dlu N. C i u r c u. La alegerea acestei comissiuni inse dlu C. a remasu in minoritate cu unu votu si asiá membrulu românu cadiù. Eh, acum unii se vaiera de intemplarea acést'a, cá de o perdere pentru români, cá cându nu totu sasii aru fi ingrigitu de noi se platimu si pâna acum, si óre s'a plânsu vre unulu dintre români ca nu a platitu destulu? Eu credu ca nu. Apoi fâra de aceea concetatienii nostri au tocm'a se repareze o gresiéla din trecutulu celu mai próspetu. Ei, cându au facutu listele alegatoriloru, pre multi de ai nostri ii uitasera ca platescu atât'a, câtu se cerea pentru cá se fia in dreptu de a merge la urn'a de alegere; acum pre toti acesti'a se voru silí a-i satisface, cá celu putienu dela sarcini se nu remâna inapoi'a concetatieniloru loru. Acést'a mi se pare ca a fostu sî ide'a aceloru membri români din comunitate, carii 8 la numeru absentara din siedinti'a in carea s'a alesu comissiunea din cestiune.

Amu vedîutu intre notitiele dîuariului Dvóstre ca faceti amintire de impregiurarea, ca românii din comunitate vorbescu limb'a loru propria Este asia dupa cum o ati notatu. Dara pre sasi nici ca ia surprinsu acest'a, pentru ca afacerile cele dese comerciali ce le au ei cu români, i au dedatu de multu la conversatiune românésca sî asia potu sa dîcu, ca in privinti'a acést'a domnesce armonia perfecta.

Protocolulu inca nu se duce sî romanesce. Aici aru trebui sa vorbescu putienu in termini diplomaticesci, daru sciu ca dta esti satulu de ei — destulu atât'a, cá câtu de curendu se va face sî acest'a.

Asiu mai avé unu objectu interesantu sa inpartasiescu, objectu care privesce o afacere de scóle séu mai bine o provocare a inspectorelui districtuale (din partea statutului) de scole, indreptata câtra comun'a Brasiovului, dara tempulu se apropia sî eu fâra de aceea nu me vedu datoriu a tienea rendu in óresi care paralela cu activitntea unei corporatiuni oficiali, ci cá omu independente intrerupu sî promitu ca atâtu despre acést'a câtu sî despre alte te voiu intretinea pre Dta sî pre publiculu diuariului D-tale cu alta ocasiune.

Din dieces'a Caransebesiului in 2 Martiu 1870.

Necessitatea sî lips'a unui abedariu elucratu sî compusu dupa metodulu legograficu sî intuitivu corespundietoriu primei invetiaturi sî instructiuni in cetire, pre carea se baséza edificiulu celu grandiosu alu invetiaturei urmatórie, a fostu pâna acum'a in scólele poporale române unu defeptu batatoriu la ochi, — sî o dificultate neevitabila, carea a intimpinatu atâtu pre invetiatoriu,— câtu sî pre discipulii cei micuti sî cu mintea inca debila.

Dara acestei necessitâti sî lipse absolute a corespunsu autorulu, Zachari'a B o i u, prin edarea sî elucrarea abedariului seu, ce a aparutu in Sabiiu, in anii espirati, — sî mai vertosu prin editiunea a sieptea, carea e cu totulu prelucrata.

Acestu abedariu, in conferintiele invetiatoresci ale aniloru trecuti desbatendu-se cu tóta seriositatea—cu totulu ca are unu defectu fórte lacunosu sî batatoriu la ochi, — totu-si s'a primitu de bunu spre a se introduce in scóle.

Defectulu abedariului, care nu putiena greutate causéza invetiatoriloru la instructiunea cetirei dupa metodulu instructiunei, e acel'a : ca materi'a objecteloru de instructiune, carea desvólta mai multu facultâtile sî ratiunea pruncului, — nu se afla in abedariu, ci in manualulu abedariului — care servesce invetiatoriloru de indreptariu la abedariu. Inse acést'a n'are locu in manualulu respectivu, — ci in abedariu dupa cum in tóte abedariele straine — materi'a de privitu (Anschauungstoffe) e pusa.

Pentru aceea rogâmu pre dlu autoru, se binevoiasca, materi'a de privitu din manualulu prememoratu, a strapune in abedariu la loculu seu de locu dupa „bucâtile de cetire sî conversare ;“ pentru ca icónele cu obiectele de instructiune dupa „Franz Hermann Prag. 1862 verlag von F. Tamsky“ se afla in tóte scólele sî asiá materi'a carea tractéza despre aceste obiecte e absolutu de lipsa a se pune in abedariu, câci esplicându invetiatoriulu sî aretându practice obiectele de pre icónele menite pentru instructiune e cu scopu ca materi'a de privitu totu de odata se o sî cetésca cu elevii ; sî atunci va avé invetiatoriulu celu resultatu imbucuratoriu ca a câscigatu trei folóse de odata ; — i-a esercitatu in cetire mechanica sî in scriere; sî le-a desvoltatu judecat'a mintii.

Afara de abedariu, pentru a aretá incâtu e posibilu greutatea ce intimpina atâtu pre invetiatoriu câtu sî pre elevi, — se mai receru la instructiunea cetirei inca unele aparate, absolutele trebuintie in scólele poporale romane ; sî aceste'a suntu tabelele de parete compuse dupa abedariu — precum se afla la germani sî magiari etc.

Rogamu dara pre domnulu autoru Zachari'a Boiu sa binevoiasca câtu mai curendu a pune sub tipariu tabelele de parete cumpuse sî întocmite dupa abedariulu seu, sî adeca: partea cea dintâiu a abedariului, carea contiene esercitiele in cetire, alfabetulu micu si mare sî numele proprie pâna la bucatile de cetire sî conversare; tabelele alfabetului bisericescu inse nu in rondu alfabeticu ci asia intocmite, — cá invetiatoriulu cu usiuratate sa póta aretá similitudinea ce este intre dóue litere.

Nutrimu firm'a sperantia ca domnulu autoru va nasuí a satisface acestei dorintie, care e in favórea sî interesulu invetiatoriloru si a scóleloru, si asceptâmu cá celu multu pâna in finea lunei lui Masalariu a. c. sa ese de sub tipariu, cá cu inceputulu anului sa le potemu introduce in scóle.

Unu invetiatoriu.

Monostoru in 1 Marte (in protopr. Timisiórei.)

Astadi dederamu unu tributu indreptatu câtra atotu potintele pentru sufletulu reposatului septemviru Emanuilu G o j d u, ce ca români lu datoramu acestui fiiu credinciosu a bisericei sî natiunei sele române.

Poporulu nostru erá adunatu in numeru frumosu; dupa finirea s. liturghii sunetulu melodiosu a clopoteloru din turnu dedera signalu despre inceperea servitiului funebralu. D. preotu Antoniu Teodorescu merse cu corulu vocalu la loculu gatitu cu coliva, incependu-se servitiulu a se celebrá, cu cea mai cuviinciósa solenitate; in fine veteranulu preotu tienù o cuventare câtra poporu pre câtu dé potrivita pre atâtu petrundietória de inimi, in care desfasiura zelulu sî iubirea demnului de pomenire barbatu ce au nutritu in inima câtra natiunea sea, doveditu cu lasamentulu testamentalu. — Intre altele dise: Cuvintele acestea ce in momentulu din urma pre budiele reposatului au sunatu „lasu natiunei mele române“ au intiparitu numele seu cu litere de auru in cartea natiunei, sî l'au facutu nemuritoriu, sute de ani voru trece sî fii natiunei nóstre indulciti de binefacerea lui nici cându voru uitá ai da tributulu ce i se cuvine sî nu voru incetá a dîce fiei tierân'a usióra sî memori'a eterna. — Dupa acést'a corslu intóna cu in veci pomenirea lui, sî se impartí coliv'a intre crestini, ací se poté observá pre faci'a fiesce-cârui crestinu cum se lupta condorerea cu sperantia cá dóue elemente, sî ambele storciau din ochi câte unu sîru de lacremi fierbinti, condolintia pentru ca amu pierdutu unu românu sinceru sî nobilu, sperantia pentru ca natiunea nóstra cea de seculi apasata sî maltratata prin vitrig'a sórte, acum s'au intaritu spre nobilisarea floriloru sele de a-si cuprinde cu pasi repedi loculu cei compete.

Credemu cum ca toti români nostrii, petrunsi de simtimentulu acestei binefaceri nu voru lipsí a imitá condorerea sea.

Petru S i o c a t i u
Docinte.

Varietâti.

*** (Resultatele statutului organicu in comun'a Goruia) credu ca ve voru face bucuria, deci le estragu din protocolulu siedintiei ce o tienù comitetulu la finea anului, sub presiedinti'a parintelui Stefanu Popoviciu.

Averea bisericeí erá la finea lui 1868 in suma de 2471 fl. 94 cr. — In 1869 s'a adausu 489 fl. 79 cr., sî s'a spesatu numai 168 fl. 52. cr. — Va se dica, astadi biserica posiede 2793 fl. 21 cr. v. a.

Retacu lucrurile mai menunate pentru inzestrarea bisericei sî scólei, pentru infrumseliarea cimiteriului prin incunjurarea lui cu pruni la o distantia respectabila scl., — sî trecu la otarile de capetenia :

Din islasulu comunalu s'a seperatu o parte, a careia venitu va compune unu fondu bisericescu, pentru a cladí o biserica nóua pre candu acést'a de acum nu se va mai poté folosí.

Salariulu invetiatorescu se urca la 300 fl. Dara pentru a nu lasa nici pretescu strainiloru d'a se amesteca in afacerile nóstre scolarie, s'a facutu inceputulu unei fundatiuni scolarie, menite a mâri salariulu invetiatorescu. Acésta fundatiune are patru isvóre de venitu, intre carí sî arend'a crismaritului comunalu.

In fine insemnu ca acésta comunitate straduitória numera 230 de case. „Alb.“

*** (U n u c a r d i n a l u d e l a R o m 'a) este neconsolabilu pentru portarea rea a nepotului seu. I-a datu svatu adese, ca sa se indrepte, séu se intre in capel'a de la Sixtin, unde va póte se cascige o suma enorma cu tonulu seu tenoru, „Nici odata“ respunse nepotulu. „Dar se scii, ca vei avé, o plata de 50,000 franci.“ „Ce se facu cu atâtia bani?“ Dupa câte-va dile, cardinalulu primi, ca óspe, pre unu negutiatoriu, care cerù man'a nepotului pentru fiic'a lui. Cardinalulu vorbiá cu entusiasmu despre bunele insusîri ale nepotului. Dar ce avere are? intrebà negutiatoriulu. — Câtu venitu are, nu ve potu spune cu siguritate, inse atât'a sciu, ca are unu bunu, pentru care numai dilele trecute i promisera 50,000 franci.“ Se intielege ca...

*** (U n a i n s t i t u t i u n e r e m a r c a b i l e.) In salulu D'anmor-Parva in districtulu Essex (Anglí'a) esiste un'a iustitutiune, inca din secolulu XIII. Din interesele capitalului institutiunei se cumpera in fia-care anu un'a costa de clisa (lardu) sî alte de nutrementu, cari se dau cu mare pompa, dreptu remuneratiune, acelui sociu, care cu anu si un'a in urm'a casatoriei sele vine sa dechiare sî sa jure, in consciintia curata, inaintea altarului sî in faci'a satului intregu, ca in totu tempulu de cându este casatoritu nu s'a certatu cu nevést'a sea si nu-i pare reu, ca s'a insuratu. Inse in registrele anuale ale acelui satu nu s'a insemnatu in totu tempulu, de candu datéza acést'a institutiune, decâtu numai trei casuri.— Una buna dovéda, ca nu este lucru usioru a o scote la cale cu femeile, fâra cérta. Cine e vinovatu?

*** (T e s t a m e n t u l u u n u i a d v o c a t u.) Unu advocatu a lasatu nebuniloru tóta averea s'a. Caus'a pentru care face acést'a erá notata in testamentu in modulu urmatoriu: „Lasu tota cverea mea nebuniloru, cari o voru intrebuintia dupa placerea loru ; acést'a din punctu de vedere alu dreptâtiei, pentru ca ei suntu sorgintea averei mele.“ (d. Merc.)

E d i c t u.

An'a I o s i f u A l d e a din Chirperu, scaunulu Nocrichiului, carea de doi ani cu necredintia parasí pre leginitulu seu barbatu Georgiu L e a v u din Bruiu, scaunulu Cincului mare, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de facia, séu in persóna séu prin vre-unu representante legalu, negresîtu sa se infatiosiedie naintea subscrisului foru matrimonialu spre a respunde la actiunea barbatului seu, câci la din contra sî in absenti'a ei se voru decide cele prescrise de canóne.

S a b i i u in 18 Februariu 1870.

Scaunulu protopopescu ortod. alu Nocrichiului, cá foru matrimonialu.

(14—2)

C o n c u r s u.

Pentru postulu de vice-notariu comunalu devenitu vacantu se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avé a documentá cualificatiunea precum sî purtarea loru prin testimoniu autenticu celu multu pâna in 20 Martiu 1870 c. n.

Salariulu pentru unu individu cu studii gimnasiale e 300 fl. v. a. pentru unulu cu studii juridice e 400 fl. v. a.

Resînari, 7 Martiu 1870.

O f i c i u l u o p i d a n u.

(13—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Martiu 1870.

Metalicele 5%	61	50	Act. de creditu	288	80
Imprumut. nat. 5%	71	40	Argintulu	121	40
Actiile de banca	725		Galbinulu	5	87

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 21. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 12/24 Martiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Conclusele conciliului si natiunalitâtile.

„Norocului proverbiale alu Austriei póte usioru aduce lucrurile acolo, incâtu acelu iesuitismu, carele a impedecatu pre Austri'a atât'a tempu, in calea progresului si prin acest'a a vatematu statulu si societatea,—sa aiba chiamarea, cá prin influinti'a sea asupr'a Papei si conciliului sa elibereze desvoltarea nóstra politica si sociale de reulu ce apésa asia de greu, de certele intre natiunalitâti.“

Aceste suntu cuvintele de introducere in articlulu supranumitu din diuariulu N. Frbl. din 20 Martiu a. c. Cum desléga acésta fóia tem'a propusa vomu vedé numai decâtu. Mai antâiu ne inlatura tóta indoiél'a despre publicarea dogmei infalibilitâtiei. Cá despretiu alu notei guvernului francesu schem'a infalibilitâtidi se emite in 6 Martiu si pap'a demustreza prin ordinarea rugaciuniloru pentru iufalibilitate in modu batatoriu la ochi. —

„Opusetiunea episcopiloru, adauge mai departe numita fói'a, e de parere sa protestéze in contr'a dreptului de a declará infalibilitatea, si in tipulu acest'a a spriginí protestulu contr'a regulamentului conciliului, pre carele Episcopii francesi l'au asternutu in 4 Martiu. Episcopii suntu de acelu principiu, ca o invetiatura, carea nu are pentru sine invoirea generala a episcopatului si unanimitatea morala, nu póte devení dogma, si ca unu conciliu, carele fâra de ivoirea generala primesce o dogma, se espune periclului, de a nu fi recunoscutu nici de liberu, nici de ecumenicu.

„D'aceea episcopii din opusetiune nu protestéza numai contr'a apucaturiloru majoritâtiei, ci mai vertosu si in contr'a pronunciatiunei papei, carele crede, ca auctoritatea s'a este de ajunsu spre a poté devení dogma. Episcopii accentuându si aperandu dreptulu loru si insusîrea loru de marturisitori ai credintiei si representanti ai bisericei, si revindeca nu numai o pusetiune neatacabila, ci ei sguduia fundamentulu principale, ce s'a fostu asternutu conciliului de facia.

„Acést'a odata pentru ca minoritatea represinta relativu o massa cu multu mai mare de catolici de cum representa oponentii, de alta parte numerulu majoritâtiei este maritu cu maestria priu adaugerea unei multimi de prelati, cari nu representa nici o biserica si cari asiá dara nu potu marturisí decâtu numai pentru persón'a loru. Intre Iuniu 1866 si Augustu 1869 s'au denumitu, dupa cum arata registrele oficiale romane, 51 episcopi, in partibus. Prin o astfelu de creatiune pap'a din poterea sea propria au neutralisatu votulu unui archiepiscopu din Parisu séu din Vien'a, va sa dica, elu a pusu pe trépta egala pre unulu ori carele dintre Seniorii romani, cu unu milionu si mai multe suflete ale unei biserici venerabile, cându a fostu vorb'a despre decisiuni in conciliu. Presinti'a unoru elemente de feliulu acest'a in adunare intemeiase indoiél'a, ca óre representatiunea acést'a póte fi privita dreptu representatiunea bisericei intregi si acésta declaratiune este unu cuiu in sicriulu conciliului ecumenicu. —

„Pap'a inse au respinsu cu despretiu protestulu, pasindu numai de câtu dupa predarea lui in 6 Martiu cu decretulu seu. Episcopiloru nu vá sa le remâna alt'a, déca se vá proclamá dogm'a, decâtu cá ei in diecesele loru serbatoresce sa o dechiare fâra de valóre si neobligatóre. Vá fi de lipsa, cá unulu dintre cei mai de frunte sa premérga cu esemplulu, carui alti episcopi liberali sa-i urmeze. Acestu esemplu se ascépta sa lu deá unu prelatu austriacu si acest'a nu e altulu, decâtu episcopulu S t r o s z m a y e r.

„Persón'a lui, precum pusetiunea lui i inlesnesce acést'a cu deosebire si-i deschide prospectulu pentru unu succesu alu luptei. Astadi densulu este barbatutu celu mai cu influintia in tier'a slaviloru de miedia dî. Clerulu este cu alipire mai neconditionata catra densulu, lumenii culti lu stiméza pré multu; si cu deosebire literatii si publicistii, pre cari elu materialicesce i a ajutatu de atâtea ori, stau in strinsa legatura cu densulu; mass'a cea mare a poporului mai ca lu indumnediesce. Stroszmayer trebuie numai sa se decida, si cuteza a se desface de supremati'a papei si aru intemeiá o biserica natiunala suduslavica, neaternatoria de Rom'a si poporulu intregu lu va urmá.

„Firesce ca e o deosebire intre opusetiune pre terenulu egalu si intrerumperea cu traditiunile. In casulu din urma elu aru pasí cá reformatoriu. Dupa cum se spune din Rom'a, in sufletulu acestui barbatu se petrece ceva estraordinariu : elu se ascunde in o tacere neintrerupta si nici acei'a ce se afla mai aprópe de densulu nu potu scí, ce are de cugetu sa faca.

„De-si nu se póte asceptá cá esemplulu lui Stroszmayer se afle urmatori intre eppii slavici, fiindu ca acesti'a suntu pré incurcati in legaturi clericale reactiunale, se póte totu-si cu óre-si care probabilitate asceptá intemplarea unei miscâri mari in clerulu de josu intre invetiatori si in poporulu slavicu condusu de inteligenti'a sea. Pâna acum s'a potutu vedé, cu ce atentiune au urmaritu cechii juni desbaterile senatului imperialu asupr'a legiloru confessiunali, si apoi populatiunea cechica a capitalei Bohemiei au fostu aceea, carea a pasitu cu atât'a iritatiune in contr'a jesuitiloru. Procederea slaviloru de médía dî sub conducerea episcopului nu va intârdiá de a inflacará pre conatiunalii loru din tóte pârtile pentru directiunea acést'a si in fine voru rumpe legatur'a cea funesta si nenaturala a cechiloru juni, cu feudalii si clericalii fii ai intunerecului.

Lupt'a comuna a tuturoru austriaciloru culti si de idei liberale contr'a atacuriloru Romei, indreptate asupr'a ori cârei ordini de dreptu si asupr'a intregei civilisatiuni a statului modernu, contr'a aceloru 21 canóne de anateme si contr'a tendintiei de a se esecutá mandate si prescrieri de ale papei iufalibile in afaceri lumesci prin legatii sei, de a subpune pre credinciosii sei jurisdictiunei bisericesci, de a esecutá sentintie si dictá pedepse credinciosiloru sei séu de a-i deslegá de supunerea legiloru de statu, câci acestea dupa cum s'aru dice, se afla in contradicere cu drepturile bisericei — trebuie neaperatu sa provóce si in Austri'a ide'a unitara, carea pân'acum a lipsitu si trebuie cá pre fratii cei inimici unii altor'a pân'acum'a in urm'a prejudetieloru semanatória de certe se-i impreune interesulu comunu.“

Eveneminte politice.

Telegramulu din Hr. Ztg. de eri face o anticipatiune in spunerea celoru ce se intempla in sferele ministeriali dincolo de Lait'a. Pâna acum erau atâtea asigurâri, ca domnesce armonia intre membri cabinetului, incâtu mai ca ne si uitasamu de scirile de mai nainte despre clatinarea lui. Telegramulu inse, cum dicemu, anticipéza unele lucruri, cari le aducu diuariele abia acum in dîlele din urma si pre la noi. Eata ce dice telegramulu : in cercurile deputatiloru se crede ca G i s k r a si va retrage d e m i s s i u n e a.

Spre a intielege cele atînse despre Giskra cuprindemu pre scurtu tóte evenemintele mentiunatei demissiunâri in nesuccederea a nici unei intreprinderi, din câte a facutu acestu cabinetu. Ans'a ulterióre a crísei o infatiosiéza diuariele vienese in forma de dissensiune (neintielegere) intre membri ministeriului in cestiunea reformei electorali.

Eata ce mai dîceau diuariele vienese :Armoni'a intre cancelariulu de statu si ministeriulu cislaitanu de o parte, intre cestu din urma si deputati de alta parte, pare a se fi scalciatu de vre o câte va dile incóce; sortile (de lotaria) turcesci si reform'a de alegere producu intr'unu modu de totu curiosu disonantie. Contele Beust aru fi fostu bunu bucurosu, cându aru fi potutu castigá sortiloru turcesci protectiunea ministeriulu cislaitanu, a mirositu inse pré curendu ne prevenire si se dice ca aru fi luatu in nume de reu, mesurile regimului cislaitanu contr'a sortiloru turcesci imputându totu de odata representantiloru, ca aru fi impedecatu prin opositiunea loru contr'a duplicârei posessiunei de pamentu, intrunirea unei majoritâti de dóue tertialitâti pentru reform'a de alegere din cestiune; alte foi oficióse, care se afla in conditiunea contelui Beust, imputa ministeriului Hasner, ca aru fi intreruptu prin respingerea propunerei lui Rechbauer complanarea cu privire la cestiunea resolutiunei galitiane, intielegerea intre pretensiunile poloniloru si partit'a constitutiunei si prin aceea aru fi grabitu eventualitatea unei esiri a poloniloru din senatulu imperialu; din alte parti iérasi aflâmu ca intr'o siedintia a consiliului ministriloru s'aru fi decisu a se cere dela M. Sea concederea presentârei unui nou proiectu despre reform'a alegeriloru.

Contele B e u s t autorulu principalu alu dualismului se dîce ca cauta cu placere asupr'a confusiunei ministeriali de dincolo de Lait'a. Motivulu lu afla multi in cugetulu lui ascunsu de a pasí, mai curendu séu mai tardiu, unu pasu inainte, in reformarea séu reorganisarea imperiului. Monitoriulu universalu din Franci'a pare ca vine se constateze asertiunea acést'a a opiniunei publice, pentru ca toem'a in dîlele aceste i ridica imne si laude, dîcendu ca nici unu barbatu de statu nu e asiá aptu de a impacá natiunalitâtile, precum e cancelariulu imperiale.

Despre cestiunea confiniului militariu se scrie lui „Tages Presse“ din isvoru siguru : E unu ce curiosu, de unele foi magiare, chiaru si de prim'a cualitate, s'au indatinatu a furá dela unu diurnalu cunoscutu de ici metod'a de a sumutiá. Faimele, ca regimulu nostru aru fi pretinsu dela celu magiaru pentru provincialisarea celoru dóue regimente confiniarie 700,000 fl. o tienu consecinte de adeverata si pre lânga tóte acestea aru fi mai pusu cá conditiune si abdîcerea de Dalmati'a. Ve potu asigurá ca tóte acestea nu suntu adeverate; afacerea se póte dejá privi cá finita. Respunsolu ungurescu acceptéza tóte dorintiele mai insemnate ale regimului nostru. A datu respunsu negativu deductiuniloru juristice, despre care a fostu tratatu not'a cislaitana privitória la ridicarea cuoteloru statului de datoria, a acceptatu inse ridicarea cuoteloru de contribuire pentru sarcine comune si este si gat'a a se contielege, in ce mesura sa crésca, progresand'a provincialisare a confiniului militariu, cuotele de contribuire.

Referinti'a acést'a va fi prin lege dejá fipsata si va trebuí a se propune dietei croate si celei ungaresci spre primire. Crescerea cuoteloru cu privintia la aceea parte a confiniului militariu, care e predata administrârei civile e determinata asiá câtu ea consta din 60 de percente ale venitului si pre acoperirea speseloru administraturei interne remânu numai 40 percente. Ungari'a cu Transilvani'a si Croati'a platésce sub titul'a ambeloru cuote (afaceri comune si datori'a statului) 54 percente din venitu.

Pap'a pote ca e pana acum facutu infalibilu. Telegrafulu tace pana acum de si diu'a fipsata era pusa pre 19. Martiu n.

S irile cele mai recenti ne spunu ca Franci'a

va pasi energicu contra causei déea va prochiamá dogm'a cea noua sî va conclnde cele 21 canóne.

Postulu de legatu alu imperiului francesu langa pap'a se va suspende. Banneville legatulu Franciei se sî afla acum in Parisu.

Diet'a Ungariei.

(Continuare.)

P. Nyáry pledéza pentru pensiunarea honvediloru.

Contele I. Andrássy spriginindu vorbirea lui Gajzago sî combatendu pre stâng'a dîce intre altele: De pre bancele stângei a dîsu ieri unu dnu deputatu, ca nici unu rege n'a fostu asiá de marinimosu ca M. Sea, iertându acelor'a, ce s'au luptatu incontr'a sea. Acést'a mârturisire este cu unu documentu mai multu ca regele are dreptate a pretinde atâtu dela natiune câtu sî dela honvedi recunoscintia, multiumire, sî asiá cu atât'a mai pucinu a crediutu, ca opositiunea va face din afacerea acést'a capitalu politicu. (La stâng'a sgomotu) Oratorele se vede silitu a aminti, spre a poté caracterisá situatiunea, despre positiunea cea gingasia, in care se afla regimulu facia cu cestiuea acést'a. Séu spriginesce numai pre acei'a, cari s'au luptatu in anulu 1848 contr'a regelui, si pre acei'a, cari s'au luptatu pentru rege, nu; séu spriginesce ambele pârti, totu-si se espune imputârei unei'a séu cei'a-lalte partite. Acestea le-a prevediutu diet'a din 1867 sî lasându propunerea lui Tisza, referitótia la cestiunea de facia, la o parte, a trecutu la ordinea dîlei. Déca voimu se fimu drepti, atuncea trebuie se mârturisimu, ca sî dnii dela stâng'a prevedu sî simtu acestea sî ca facu opositiune numai spre a ne prepará prin aceea perplesitate. Numai unu mijlocu ne remâne, spre a desradacina reulu, sî acést'a este calea, care ni'a aretatu M. Sea prin esemplulu seu. Pietatea natiunei nu e decadiuta. Cercati acest'a mijlocu sî vedeti ca ne va ajutá. Sa nu-mi imputе nimenea, ca voiescu a me mandrí, propunendu casei aici o cóla de subscriptiune, in a cârei frunte eu insu-si m'amu subscrisu cu 10,000 fl. in favórea honvediloru. (aplausu sgomotosu) In modulu acest'a se ve póta natiunea ingrigí de fii sei cei adeveratu lipsiti. (eljenuri)

A. Csanády afirma ca ministeriulu a comisu unu pecatu mare, denegându honvediloru recunoscinti'a morala sî presintându proiectulu de lege privilorin la pensiunarea conducatoriloru russi sî partisaniloru sistemului lui Bach sî Schmerling, pre care natiunea i-a uritu; densulu sprijinnsce propunerea lui Iványca.

E. Zsedényi pledéza in o cuventare lunga sî bine precugetata, fiindu de repetîte ori intreruptu din partea dreptei de aplause pentru propunerea lui Gajzágo.

Br. L. Simonyi imputa ministrului sî lui Gajzágo, ca voiesce a face din cestiunea acést'a o cestiune de natiunalitati. In afacerea acést'a sa nu se considere nationalitatea sî si limb'a ci fâra esceptiune sa se ajutoreze acei'a, precum sî veduvele sî orfanii loru, cari s'au luptatu in 48 pentru libertate. Câudu a fostu vorb'a de pensiunarea contrariloru patriei din anulu 1848 au disu drept'a „se intindemu velulu preste trecutu“: sî sa le damu pensiune; acum'a, câudu e vorb'a despre pensiunarea honvediloru, dice „sa intindemu velulu preste trecutu“ sî sa nu le dâmu nimic'a. Natîunea nu póte suferí, ca acei'a, cari au sangeratu pentru ea, pentru patria, sa cersiasca, câci actulu acest'a de nemultiamire demoraliséza poporulu; densulu primesce propunerea lui Iványca.

Pentru propunerea lui Gajzago mai suntu Bánó sî contele P. Eszterházy.

In favórea honvediloru mai vorbescu M. Iocay sî C. Tisza, pentru propunerea lui Gajzago, Glochy Pulszky sî Andrasy.

Siedinti'a se incheie la ¼ 3 óre.

In Siedinti'a din 12 Martiu róga Varády eas'a, dupa finirea ceremonialului indatinatu, a luá la desbatere referatulu deputatiunei regnicolare despre cestiunea Fiumei, de óre ce iritatiunea populatiunei de acolo din dî in dî cresce.

Fr. Deák doresce, ca mai intâiu sa se finesca desbatere bugetului sî apoi sa se suscépa pertractarea referatului comissiunei.

Presiedintele ministriloru doresce, ca sa se desbata dupa pertractarea bugetului inse inainte de a se pune pensiunile la ordinea dilei.

Dupa o scurta desbatere se primesce propunerea presied. minist.

Iul. Cautz recomânda cá referentu alu comitetului financialu primirea propunerei presiedintelui min. in urm'a cârui'a sa se transpuna milionulu ne intrebuintiatu dintre cele 7 milióne votate in anulu trecutu, in anulu est'a in estraordinariu.

Trecenduse la ordinea dîlei se continua desbaterea despre propunerile lui Gajzágo sî Ivánca.

In afacerea acést'a mai vorbescu Madarasz, St. Majlath, Iul. Györffy, G Clapca, L. Mocsáry, I. Szlavy, T. Pechy sî c. Zichy.

Miletics si Stanescu combatu afirmarea regimului, ca s'aru vatemá natiunile conlocuitórie, primindu-se propunerea lui Ivánca. Sa se ajutoreze toti nefericitii din anulu 1848.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

In siedinti'a din 14 Martiu interpeléza Dr. Miletics, dupa cetirea sî autenticarea protocolului, pre ministrulu pentru aperarea tierei, cá sî câudu voiesce a estinde dispositiunile legei de aperare sî asupr'a Fiumei?

Min. Eötvös respundu lui Szaplonczay in caus'a scóleloru din Maramuresiu sî Paulu Hoffmann propune in numele comissiunei de imunitate concederea de a poté intentá contr'a E. Miletics numai unu procesu de presa.

Referatulu comissiunei se va tiparí sî pune la ordinea dîlei.

Se continua apoi desbbaterea despre propunerea lui Ivanca.

L. Dobsa recomenda propunerea lui Ivánca.

Iosifu Hodosiu nu se pricepe de unde provine de o data temerea majoritatiei, care o silesce a respinge proiectulu de conclusu a lui Ivánca spre a nu vatemá celelalte natiunalitâti? De câudu e maioritatea asia de ingrigita, de a nu se atinge de natiunalitâti?

Déca majoritatea a votatu legea despre uniunea Transilvaniei sî legea despre natiunalitâti, déca a respinsu modificatiunile propusa de vorbitoriu sî altii deputati, la bugetu, fâra de a se teme ca va violá nationalitâtile, apoi póte primí sî propunerea lui Ivánca, câci pretestulu de a crutiá nationalitâtile, e numai o ipocrisia nóua. Densulu remane neutralu fatia cu propunerile, nu se póte inse retiené de a nu dechiará motivele dreptei, produse contr'a lui Ivánca de defectuóse.

Dupa ce mai vorbescu E. Mukits I. Szomzas presiedintele min. Andrassy, Ivánca sî Gajzágo se punu, in urm'a cererei partiteloru, proiectele de conclusu la votare; pentru propunerea lui Ivánca au votatu 126, contr'a 196, absenti au fostu 106 representati. Propunerea lui Gajzágo se primese cu majoritate absoluta

La dóua óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 15 Martiu a casei representantiloru s'a tractatu mai cu séma despre afaceri croate. Dupa ce a votatu cas'a estraordinariulu din bugetulu ministrului pentru aperarea tierei se trece la bugetulu ministrului croatu, care fâra desbatere s'a votatu.

Se cetesce referatulu deputatiunei regnicolare despre Fuime. De óre ce o complanare definitiva intre cele 3 partite pâna acuma nu se potu efeptui se recomenda pentru Fiume unu provisoriu, in urm'a cârui'a orasiulu Fiume sa se incorporeze Ungariei, comitatulu fiumanu Croatiei, ceea ce in data se sî primesce.

In siedinti'a din 17 Martiu anuncia presiedintele, dupa autenticarea protocolului mai multe petitiuni incurse, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

Deputatii E. Zsedényi, St. Gorove, N. Földváry, A. Petrovay, Andreas Holmosy, B. Máriássy sî A. Kömendy predau petitiuni particularie, care asemenea se tramitu comissiunei respective.

Cas'a trece apoi indata la ordinea dîlei, la care sta bugetulu casei pentru Martiu; se votéza in suma de 79.443 fl. 8 xr.

Referentulu comitetului centralu G. Urházy referéza despre mai multe proiecte de lege, dintre care unulu se referesce la imbunatatírea civilistei M. Sele, altulu la modificarea legei despre remanerea provisória in activitate a curtiloru judecatoresci de financie sî altele.

Referatele acestea se voru tiparí.

Siedinti'a se incheie la 11 óre.

Revista diuaristica.

„Secolulu“ din Iasi scrie:

Câte-va diare au aretatu ca Domnitoriulu pre câudu se afla in voeaju insotîtu de consiliariulu Mariei Séle Domnulu Vasilie Boierescu, intr'o conversatiune ce a avutu cu jidovii, le-aru fi promisu nu numai ca nu va ingâduí a se pune in lucrare circularile dlui Cogalnicénu pentru isgonirea jidoviloru de pre 'n sate, dar inca, ca le va dá drepturle civile sî politice sî va formá de'n ei clas'a de mijlocu in Români'a. Ca d. Boierescu aru fi incredintiatu pre jidovi, ca d-lui a datu chiaru contr'a-ordine pentru a lasá pre jidovi nevatamati, sî ca circularile colegului seu Cogalnicénu voru ramané fâra efectu.

Diurnalele „Democrati'a“ din Ploiesci si „Trajanu“ din Bucuresci au reprodusu chiaru propriele cuvinte a Mariei Séle si care, dîcu ele, aru fi urmatóriele:

Principele Carolu: „Aveti dreptate. „Perso„nalminte le deplângu cá ori sî cine sî me flatezu „ca ori câtu de multu voi domní asupr'a Româniloru „ele nu se voru mai reproduce. Pre lânga aceste „suntu convinsu ca nu putemu fi fâra Israeliti. — „Ei voru formá in patri'a mea adoptiva o clasa de „mijlocu care nu esista inca sî a cârei'a lipsa este „unu mare reu“.

Aceste cuvinte esîte de in gur'a suveranului nostru, au produsu, dupa cum lesne o puteti intielege, unu fórte tristu efectu asupr'a Romaniloru, sî cine scie care aru fi fostu resultatulu, déca Maria sea nu s'aru fi grabitu a vení se le desmintia in fati'a representatiunei nationale pre in unulu de in consiliarii sei.

In urm'a acestei desmintiri, totulu s'au linistitu, câudu acumu fóia jidovésca de in Bucuresci „Echoulu Danubianu“ vine a pune de in nou focului, sî a aduce pre lume in indoiala. Eata ce ne spune cu unu aeru triumfatoriu jurnalu domnului Carmelin. „Persecutiunea israelitiloru a derimatu „fotoliulu d-lui Ioanu C. Bratianu sî in dilele „trecute pre a domniloru Ghika-Cogâlnicénu.“

Câudu vedemu acésta marturisire a organului jidovescu, câudu cunóscemu modulu caderei cabinetului Ghyka-Cogalnicénu, sî câudu pre lânga aceste, mai vedemu, ca chiaru in urm'a desmintirei date inaintea representatiunei nationale, de Mari'a Sea, fóia „Democrati'a“ urmédia de a publicá cuvintele de mai susu, fâra cá nimene se cutedie a-i cere vr'unu contu pentru acést'a, nu are áre lumea dreptate de a stá la indoéla? Dara, sperâmu ca totulu se va luminá in curendu.

Scimu pentru ce au venitu Ministrulu actualu scimu câtu are sa stéie sî câudu sî cumu are sa se duca.

Scimu ca d. Ionnu Ghika a declaratu-o ca are pretensiunea de a fi streino-filu sî pre in urmare jidano-filu.

Scimu ca d. Epurénu este avocatulu jidaniloru.

Scimu ca d. Boerescu a promisu Lordului Clarendon darea de drepturi civile sî politice jidaniloru din Români'a.

Scimu asemenea, câci ni-o spunu chiaru organele jidoviloru, ca Brateanu sî Cogalniceanu au cadiutu resturnati de jidovi.

Câudu scimu tóte aceste, atunci lesne putemu aflá celelalte.

Daca jidovismulu triumfa, atunci de siguru ca vomu vedea in curendu venindu la putere domnii Ioanu Ghika Epurénu, Boerescu séu altii de in acestu partitu.

Daca triumfa romanismulu, atunci far' de nici o indoéla, noulu cabinetu se va formá de d-nulu Cogalniceanu séu de Ioanu Braténu.

De in partene, amu dorí se vedemu venindu la ministeriu de o data, ambii capi ai partideloru liberali sî ne place a crede ca acésta dorintia este unanima, este a tuturoru Romaniloru de bine.

Cetimu in Gazeta sateloru:

„Voda Cuz'a a cadiutu sî in loculu lui tiér'a a alesu unu domnu strainu, dupa cum a fostu ceruta acést'a totu de tiéra inca dela divanulu ad-hoc, in care au fostu represintati sî satenii prin deputati alesi din sinulu loru.

Amu sustienutu sî noi, la 11 Februariu, vointi'a tierei; câci amu crediutu sî credemu inca ca acést'a este singur'a vointia legitima, singur'a, vo-

insia suverana, fiindu voinți'a nóstra a tuturoru. Voinți'a tierei erá aretata in cele patru puncturi esprimate de divanurile ad-hoc din Iasi sî Bucuresci. Unulu dintr'aceste patru puncturi erá sî domnulu strainu, despre care amu dîsu poporului adunatu in capulu libertâtiei, ca in acestu semnu vomu invinge.

Eata patru ani au trecutu dela aclamarea domnului strainu ; sî tiér'a nu se pare a fi astadi mai multiamita de câtu atunci.

Care póte se fia caus'á acestei nemultiamiri ? se intréba acum ómenii ce au durere de tiéra. Noi respundemu ca nemultiamirea provine din causa ca nu s'a luatu in bagare de séma voinți'a tierei, nu este numai domnulu strainu, dara sî domnirea regimului constitutionale.

Regimulu constitutionale este regulatu in constitutiunea, ce ne amu datu dupa 11 Februariu ; inse cu tóte ca nu totii amu juratu se padimu constitutiunea multi, dêca nu mai toti, din câti au venitu in capulu trebiloru, au tienutu totu regimele celu vechiu ; sî astufeliu, cá se vorbimu, spre a fi bine intielesi de sateni s'au schimbatu numai starituiu : déra tipiculu a remasu totu acel'a, ba inca in multe locuri s'au mai ingreuiatu canónele.

Diu'a de 11 Februariu n'a avutu de scopu se schimbe numai omulu, dara sî sistemulu. Omulu s'a alungatu la 11 Februariu ; dara sistemulu a remasu totu celu vechiu sî reu ; sî de aceea sî astadi tiér'a este nemultiamita, cum erá sî cu patru ani mai in urma.

Caus'a nemultiamirei nu este, deci, domnulu strainu, dupa cum reu facu unii cari dau a intielege acést'a, sî cari lovescu directu s'au piedîsiu in persóna Mariei Sele. Caus'a sta in noi, adeca in ómenii nostri de statu, in barbatii nostri politici, cari n'au cautatu ca odata cu domnulu strainu se faca a domni in tiéra domnirea regimului de guvernamentu constitutionale.

La inceputulu domniei straine, ce e dreptu, indata dupa promulgarea constituantei din Iuniu 1866, Mari'a Sea Carolu I a aretatu voinți'a sea de a se aplicá regimele constitutionale in tóta curati'a lui. adresându primului seu ministru d. Ioanu Ghica, scrisórea aceea memorabile, prin care cerea ca sa se faca alegerile, cele de intâiu sub constitutiune, in tóta libertatea sî fâra nici unu feliu de impreunare administrativa. Inceputulu s'a fâcutu bine ; dara dupa aceea n'a fostu statornicia la ómenii nostri de statu. Ei s'a abâtutu in practica de la regimelu curatu constitutionale.

Acumu suntemu esiti afara din tóta randuél'a constitutionala. Ce este de facutu ? Se intréba fiecare. Noi respundemu mai cu totii câti tienemu din tóta anim'a la ordinea stabilita, respundemu ca trebuie sa se apuce iera-si lucrulu din capetu, de acolo de unde amu sclintit'o, adeca : sa se intrebe inca odata alegetorii suverani ai tierei, sî se lasa cá ei singuri se respunda fara de nici o influintia morala, câci amendóue corumpu sî strica la obârsia lui sistemulu pre guvernamentu constitutionalu. Sa se lase anume cá satenii sa-si trâmita ei singuri din sânulu loru deputati, fâra cá sa mai cuteze cineva prin influintia morala séu materiala cá sa usurpe dreptulu loru. Sî atunci de buna séma, ceea ce se va face va fi bine fâcutu, sî tóta lumea se va supune fâra a avea dreptu a se mei plânge, fiinduca deputatii tuturoru mareloru interesuri voru luá parte la aceea ce se face. Sa se incépa, intr'unu cuventu punerea in lucrare cu sinceritate a sistemului de guvernamentu constitutionalu.

Numai este astadi vorba de schimbarea Domniei ; câci domni'a este asiediata asiá cum amu dorit'o, ci de a se inlâtur'a de la putere ácei cari compromitu domni'a, falsificându sistemulu de guvernamentu constitutionalu, lucrându adeca in contr'a tierei, solemnelu sî liberu esprimatu in facia lumei de câtra adunârile mume din 1857.

B r a s i o v u 6 Martiu.

Nu sciu se incepu de unde intrerupsesemu séu se comunicu dintâiu despre alte sî mai de interesu.

Este prea firescu lucru ca astadi sa vorbésca cineva despre sinóde. Pregatirile la alegerile indrumate prin cercularíulu consistoriale nr. 18 ex 1870 ne preocupa sî pre noi. Dara se mergu ceva sî mai afundu in cestiune, dupa cum se dice, sî se amintescu ceva despre sinodulu parochiale dela St. Nicolae din Schei.—Fiindu ca este scrisu, ca nu este omu carele se nu gresiasca, nu voiu aminti sî de câte unu micu incidente putienu neplacutu in decursulu afaceriloru, ci trecu numai lucrurile cele insemnate, cari merita din tóte punctele de vedere a fi cunoscute in publicu.

Aceste suntu : Cercetarea socoteleloru bisericei ; alegerea membriloru comitetului ; salarisarea parochiloru ; socotelele gimnasiului sî a scóleloru centrali ; ale fondului jugaianu sî ale fondului pensiuniloru preotiloru sî profesoriloru. Lânga aceste sa se mai adauge unele propuneri din partea unoru membri. Un'a dintre aceste din urma cere sa se faca conclusu, cá acei parochiani, cari comitu vre-o imoralitate sa se pedepsésca ; alt'a este : sa se concluda, ca din venitulu bisericei sa se spriginésca copii seraci, cari umbla la scóla, cu cârti, cu haine sî in tipulu acest'a sa li se inlesnésca putinti'a de a invetiá. Spre acestu scopu se propusese cá sum'a anuale sa fia celu putienu 200 fl.

Pentru tóte afacerile aceste s'au alesu comissiuni.

In Duminec'a urmatória s'au alesu membrii comitetului parochialu, cari dupa numerulu poporului suntu 34 la numeru. Cortesi'a nu a remasu cu totulu pre din afara ; se vede ca acést'a o aduce viati'a constitutiunale cu sine. Aveau necasu unii alegatori ca nu scieau cetí bine numele scrise de pre listele de alegere sî asiá nici nu puteau fi in chiaru cu convingerea loru, va se dîca cu esprimarea, dupa cum erá in lista. Decâtu nu face acést'a nimic'a, sa fia numai comun'a multiamita cu membrii comitetului seu, câci chiamarea acestui'a e fórte de mare insemnetate.

Concedeti-mi aici o incisa. Dd. prof. gimnasiali au participatu cu multu zelu, dela deschiderea sinodului pâna la sfersîtu. Dupa parerea mea participarea cea zelósa a densiloru a fostu deodata sî o scóla pentru poporu. De aceea mi aru fi parutu bine déca sinodulu durá inca mai multe Dumineci.

Inca o impregiurare apoi me intorcu iéra-si la firu. Dara cum sa o atingu, cá se nu gresiescu, câci e grea sî maiestri'a acést'a de a scrie in dîuarie, unde trebuie se spui sî adevernlu sî sa multiamesci pre toti despre cari scrii. Calea de mijlocu e cea mai buna, dîceau inca strabunii nostri, sî de aceea, déca amu vedé mai multa simpathia a poporului câtra preoti sî profesori in adunâri de aceste, ne aru paré fórte bine. Speranti'a cea mai buna in privinti'a acést'a ni o nutresce impregiurarea ca (sî iéta me intorcu abiá la firu) din dd. prof. s'au alesu in tóte comissiunile sî doi sî in comitetulu parochiale.

In Duminec'a a trei'a s'au verificatu membrii comitetului.

Comissiunea pentru salarisarea parochiloru a propusu amenarea acestei afaceri. Nu voiu sa me facu judecatoriulu comissiunei, dara avendu in vedere pre atâti parochiani seraci, cari se afla in comun'a acést'a sî servitiele cele grele preotiesci, déca aveamu votu mi-lu dâmu contr'a amanârei.

Amanata e sî activitatea comissiunei scolarie. Care a fostu sórtea propuneriloru facute pentru pedepsirea imoralitâtiei sî spriginirea copiiloru seraci, ce umbla la scóla, inca nu sciu. La tóta intemplarea cea din urma nu trebuie neglesa nici de cum câci déca avemu lipsa in Brasiovu de ceva, apoi in rendulu celu dintâiu avemu de respandirea invetiaturei in poporu.

Dreptu adausu ve spunu ca in Brasiovulu vechiu a decisu sinodulu bisericei nóstre de acolo sa cladésca scóla cu mai multe incaperi, asiá incâtu sa corespunda intru tóte prescrieriloru pentru scóle paralele.

Sî acum la incheiere revinu asupr'a afacerei scolastice despre care amintiiu sî in rendulu trecutu. Inspectorele districtuale de scóle au cerutu, séu mai dreptu, a provocatu pre comun'a politica a Brasiovului sa zidésca o scóla comunale normale sî adeca la cererea magiariloru din Blumena. O comissiune emisa din sinulu comunitâtiei va referá in privinti'a acésta. Sum curiosu de sfersîtulu acestei afaceri, câci ea va aretá fórte lamuritu puterea intensiva a legei scolastice.

Protocolulu siedintiei a V-a.

tienute din partea directiunei asociatiunei nationali aradane, pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, in 6 Eebruarie c. n. 1870 de fatia au fostu :

Presiedinte : directoriulu secundariu, Ioane Popoviciu Desseanu ; membri : Mirone Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Missiciu, Demetriu Boncíu, Ioane Rosiu, Iosifu Popoviciu, Iosifu Goldisîu sî Georgiu Dogariu, notariulu : Petru Petroviciu.

Nr. 31. Notariulu directiunei reportéza despre redigerea protocóleloru evidentiali, sî licuidatiunea facuta despre membrii restantieri, precum sî inmatricularea tuturoru membriloru nou intrati de la adunarea generale in cóce ; apoi despre transcrierea sumeloru din manualulu perceptoriului, — in protocolulu capitalu.

Mai departe reportéza : ca pre partea dameloru daruitória de efecte pentru sortitur'a asociatiunei — sî pentru toti membrii actuali ai asociatiunei au estradatu preste totu 546 de diplome ; cele estradate pre partea dameloru le au sî espedatu dejá adornate intr'o adresa, — iéra celelalte ale membriloru parte le-au espedatu respectiviloru colectanti spre inmanuare, — parte se afla inca sub espeditiune.

Câtu pentru compunerea registreloru despre tóte dechiaratiunile membriloru de mai nainte, sî celoru mai decurendu, dupa ordu alfabeticu, apoi despre facerea estraseloru la espeditiunile dispuse cu decisulu directiunale din 1/13 Ianuarie a. c Nr. 20 catra colectantii asociatiunei, — avendu inca lipsa de ajutoriu scriptoristicu, pentru ulteriór'a efeptuire a acestoru afaceri urginti, róga a i se incuviintiá diurnulu pre partea scrietoriloru mai pre 30 de dîle.

Decissiune. Raportulu notariului se ia la cunoscintia, sî pentru efeptuirea ulterióra a agendeloru necesarie ce privescu espeditiunile urginti câtra colectantii asociatiunei, vedienduse lucrulu voluminosu, prin urmare lips'a ajutoriului scriptoristicu se asémna diurnele recerute pre partea aloru doi individi mai pre o luna adeca pâna la 1 Mart. nou a. c. la perceptoratulu asociatiunei, pre lânga cuitanti'a din partea notariului, avendu acést'a a reportá directiunei despre efeptuirea ulterióra a lucrului, — la siedinti'a prossima directiunale.

Nr. 32. Notariulu directiunei presinta dechiaratiunea dlui Teodoru Papu din Lugosiu, proprietariu de Chechesiu pre basea cârei'a D-Sea ofera unu capitalu de 100 fl. v. a. cá membru pre viatia alu asociatiunei.

Decissiune. Tienendu-se votisarea usuata, domnulu declarându Teodoru Papu se dechiara de membru alesu pre viatia alu asociatiunei, fiindu a se inmatriculá in protocolulu membriloru fundatori sî a i se tramite diplom'a indatenata.

Nr. 33. Notariulu directiunei reportéza : ca dela inceputulu anului, pre partea asociatiunei se tramise, — fâra a se fi prenumeratu — diurnalele magiare numite : „Magiar Ujság“ si „Közgazdaszate Hetilap“ sî diurnalulu germânu „Zukunft“ care asisderea nu s'au prenumeratu.

Decissiune : Se ia cu multiamita conoscintia.

Nr. 34. Presiedintele directoru secundariu face cunoscutu : ca din partea proprietariului casei, s'a abdîsu localulu inchiriatu pentru directiunea asociatiunei, — adeca dela 1 Maiu nou a. c. sî asiá se arata lips'a de a se cautá alta localitate acomodata pentru directiune, cu mai multe incaperi, ca conformu determinatiunei adunârei generali, — sa póta avé sî notariulu locuinti'a sea.

Decissiune: se despune : a se cautá alta localitate acomodata pentru cancelari'a asociatiunei, sî cortelulu notariului, pre 1 Maiu a. c. insarcinându-se perceptorulu sî economulu asociatiunei a se ingrigí despre tréb'a acést'a, sî la timpulu seu a face propunere pentru stipularea contractului necesariu cu respectivulu proprietariu alu acelei localitâti inchiriande.

Nr. 35. Notariulu directiunei presinta mai multe cârti sosite din Romani'a anume :

1. Despre datorintiele copiiloru câtra parintii loru.
2. Istorióre pentru copii.
3. Ónele pascelui.
4. Opere alese.
5. Rosariulu urmatu de muse'a.
6. Privighiatori'a urmata de Teodora, séu copilulu perdutu.
7. Emigrantii la Brasili'a.
8. Cristoforu Columbii, — tóte edate in traductiunea de I. M. Riurénu.

Decissiune : Cartile acestea se primescu cu multiamita, sî se predau bibliotecariului spre a le induce in inventariu, sî depune in bibliotec'a asociatiunei.

Or. 36. Notariulu directiunei presinta 11 suplice intrate dela studintii competitori pentru stipendie, anume: Ludovicu Pecurariu, Vasiliu Olariu, Michaiu Sturza, Axentie Chirila, Atanasiu Tuducescu, Franciscu Hossu, Zacharia Rocsinu; Georgiu Popesculu, Ioanu Istinu, Georgiu Sierbanu si Nicolau Fetulea.

Decissiune: Suplicelle teneriloru recurinti pen-stipendie, se estradau pre lânga registru comissiunei emise de sub Nr. 16 statatória sub presidiulu comenbr. Mir. Romanu, din membri: Dr. A. Siandoru, E. Missicu, I. Popoviciu si notariulu P. Petroviciu spre a le censurá si a-si dá parerea la siedinti'a viitória.

Nr. 37. Presiedintele directoriu secundariu presinta epistol'a ce ş'au trimisu stipendiatulu auditoriu de la politecnic'a din Vien'a Traianu Sombati — care retornându-se prin posta cu insemuarea ca adresatulu nu se afla neci la academi'a politechnica, neci la universitatea de Vien'a. —

Decissiune. Pentru sciricirea ubicatiunei presinte a stipendiatului Sombati, — comembrulu directiunei Iosifu Popoviciu este poftitu a se informá pre cale privata, si despre starea lucrului a reportá directiunei. —

Nr. 38. Notariulu directiunei reportéza despre efeptuirea speditiuniloru din siedinti'a penultima.

Decissiune. Se ia la cunoscintia.

Nr. 39. Presiedintele directoriu secundariu face cunoscutu: ca reposat'a Andea Bercea locuitórea din Micalaca facendu testamentu despre averea sea, — au testatu si pre sém'a fondului asociatiunei natiunale aradane unu legatu de 100 fl. v. a. care la ocasiunea publicarei testamentului, s'au acceptatu si de câtra cei'a-lalti coeredi. —

Decissiune. Se ia la cunosciotia si se estradá decisiunea fiscalului asociatiunei Iosifu Popoviciu spre acelu scopu ca la timpulu seu se apere interesele asociatiunei ocurende din acestu lasamentu, avendu a reportá despre resultatu!

Nr. 40. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie:

Decissiune. Fiindu notariulu ocupatu cu afacerile urginte pentru speditiunile câtra colectanti, terminulu se va defige la timpulu seu, si se voru convocá membrii directiunei la siedinti'a straordinaria.

Protocolulu acest'a, cetindu-se s'a autenticatu in presenti'a membriloru Ioane Popoviciu Desseanu, Mirone Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Demetriu Bonciu, Iosifu Popoviciu, si Petru Petroviciu.

Aradu, in 22 Fauru 1870.

Directiunea asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu.

Ioane Popoviciu Desseanu
directoru secundariu.

Petru Petroviciu
notariu.

Varietâti.

*** La Zorlentiulu-mare a reesîtu de ablegatu dietale d. Petricu.

*** Ceva din comunele mestecate române-serbesci. Românii de prin comunele mestecate, lupta pretotindenea pentru despartírea de câtra serbi, si alaturarea la metropoli'a nóstra natiunala româna din Sabiiu. Dara parasiti de tóte laturile, cum suntemu, lupt'a nóstra n'avù pâna acum resultatulu celu dorimu. Int'aceea noi nu desperâmu, iéra preotii serbesci inca nu desperéza de a ne mai poté tiené sub stepanirea loru. Astufeliu se intempla ca pasiloru nostri cei facemu pentru a ni câstigá dreptate, serbii preotiti opunu feliu de feliu de momeli si ultiri, un'a mai minunata de câtu alt'a. Amu alesu anume un'a pentru a o dá publicitâtiei. S'a intemplatu in satulu Vlaicovetiu, in comitatulu Temisiului. Protopopulu serbescu, vediendu câtu de insufletiti suntu românii pentru ierarchi'a româna, incepù se ni vorbésca despre istori'a nóstra natiunala, cu intentiunea de a ne abate dela propusulu nostru. Dupa cunoscintiele istorice ale sântiei sele serbesci, noi români din Vlaicovetiu, déca nu suntemu serbi, apoi suntemu unguri. Va se dica, déca nu ne dâmu de serbi, mai bucurosu aru voí se fimu unguri de câtu ceea ce suntemu, adeca români. Multiamimu frumosu de acésta onóre a coreligiunariloru nostri, dara se ni fie iertatu a o respinge cu indignatiune. Din contru, noi scimu cumca chiaru familie serbesci au cognume romanesci, dreptu dovéde despre originea loru româna, d. e. „Lepure," „Urechi'a," Popov se numiá in betrâni „Popa," iéra stramosii sei „Popescu," „Cir'a" s'a facutu din „Ceresc u" scl. Suntu 15 familie serbe si déca ocupatiunile ni-aru permite a cercá documintele, anevoia credu ca aru remané macaru un'a de origine serbésca. — Spiculu.

(Autonomi'a bisericei gr. or.) in Bucovin'a se pare a devení curendu realitate. Parintele Andreeviciu, deputatulu din Bucovin'a propuse de unadi in senatulu imperiale proiectulu de lege, referitoriu la efectuarea autonomiei si positiunea de dreptu a bisericei bucovinene. Acestu proiectu de lege s'a predatu comitetului confessiunale, care lu si luà in pertractare si se dice, ca in scurtu se va asterne si spre votare plenaria.

(Vasilie Grigorovitia,) redactorulu provisoriu alu fóiei legelative române in Vien'a, e denumitu de redactoru definitivu pentru acésta fóia si rangiatu intre amploiatii ministeriului de interne in a VIII. clasa dietala. „Alb."

*** Dómn'a Romaniei se afla in stâri binecuventate.

*** Elevii institutului agronomicu din Monosturulu-clusianu (Kolos-Monostoru) inca se bucura de dreptulu de a servi, déca i ajunge sórtea, cá voluntari numai unu anu in statulu de presentia alu armatei.

*** Strickele din Pest'a si Vien'a au incetatu. Culegatorii séu compunetorii (de litere) se au apucatu de lucru si diuariele aparu iéra in regula, cá mai inainte.

*** „Gazet'a Medico-chirurgica a spitaleloru" a aparutu de curendu la Bucuresci. Membrii comitetului redactiunale suntu Dr. Sutzu, Vladescu, Romnicénu, Dimitrescu. Numerii de pâna acum promitu ca publiculu e in dreptu a avé increderea cea mai buna in valórea acestei gazete.

*** Din „Tipographul Roman" ni a venitu nr. 9. publicatiunea din fruntea foiei spune ca aparerea acesei foi a fostu intrerupta si acum prin concursulu si incuragiarea dlui I. Heliade Radulescu reapare.

*** „Traianu" a incetatu sî in loculu lui audîmu ca apare „Column'a lui Traianu."

*** Diferinti'a de salarie. In Lippa (Lipov'a ?) capeta porcariulu comunei 480 fl. pre anu iéra invetiatoriulu numai 450 fl., va se dica cu 30 fl. mai putienn invetiatoriulu decâtu porcariulu. Sa ne „mangaiâmu" ca nu e numai in dîs'a comuna o diferintia de feliulu acest'a.

*** Timpulu. Dela 1/13 Martiu incóce s'a inaspritu tempulu asiá de tare incâtu avemu neaua grósa si frigu de 11° si mai bine. Dochi'a se vede ca nu lapeda cojócele ci le stringe bine in giurulu taliei sele. Astadi e frigu cu sóre.

*** Agenti'a vapóreloru au avisatu, de ieri 24 Februarie, vaporu ce face serviciulu quotidianu intre Galati si Brail'a, au reinceputu cursele sale regulate.

Astadi se astepta a sosí drimulu vaporu de la Constantinopole.

Timpulu continua a fi fórte displacutu, negurosu si umedu; Luni pre la 2½ dupa mediulu noptii, au tunatu si fulgeratu spre apusu; plóie petrundietóre au urmatu dupa aceia, care au sporiu urgi'a de noroiu, si face pre lume in orasiulu nostru, abiá a putea esi de prin case. G. C.

*** Toti deputatii filo-evrei au primitu de curendu o brosiura cu titlu: „L'occident et la persécution israelite en Roumanie" imprimata in 1870 la Parisu. Titlulu acestei brosiure spune spiritulu in care e scrisa: D. M. Cogalnicénu este atacatu cu totu vocabulariulu jidovescu!

Pre strad'a Craiovei unu tieranu merge la unu olariu se cumpere o óla.

— Câtu de mare sa fia, îlu intréba olariulu?

— Câtu capulu meu, respunde tieranulu;

— Olariulu îi si alege un'a cu pretiu de 3 lei, pre care bagându-o tieranulu in capu n'o mai póte scóte, ceea ce observându istetiulu olariu de odata se schimba si dicendu ca elu a gresitu, ca e mai scumpa, e 5 lei. Bietulu tieranu fu silitu a platí si cu acestu pretiu ól'a, spre a scapá din curs'a in care a ajunsu, stricându ól'a din capu.

Astadi pre la 6 óre de diminétia, unu individu de nationalitate grecu, mergendu din orasiu in casa, in strad'a germâna, lânga Concordia, unde 'si afla femeea cu amorezu. Deodata pune mân'a pre arma si trage in elu, inse amorezulu printr'o saritura evita, glontiulu care nimerí in locu'i pre femee, care deodata si muri. Nefericitulu, vadiendu crim'a ce a comisu prin furia se impusca si pre sine. Cadavrulu lui fu transportatu la spitalulu Coltia. „Inf. buc."

Anunciu

Conformu §. 15 din statute mi tienu de datorintia a convocá a dóu'a óra pre dd. membri ai comitetului Reuniunei invetiatoriloru români gr-orientali din dieces'a Caransebesiu — la conferinti'a trei lunaria tienenda in 26 Martiu st. v. la carea suntu rogati dd. membri a participá cu atât'a mai vertosu, câci avemu a decide despre unele agende neamenavere, si adeca:

a) D. casieru alu reuniunei, va reportá despre banii incursi inainte de constituire la presiedintele provisoriu, cari dupa realegerea sea a dóu'a dî depunerdu-i noului casieriu, i-au deportatu impreuna la cas'a de pestrare spre fructificare.

b) a prelucrá socót'a preliminaria pre anulu 1870, ce comitetului s'a concrediutu de adunarea generala.

c) A discute asupr'a conversâriloru si disertatiuniloru tienende la viitória adunare legala.

Lugosiu in 16 Februariu 1870.

Vasilie Niculescu m. p.
presiedintele „Reuniunei" invet. români gr. or. din dieces'a Caransebesiului.

*** „Informatiunile bucurescene" scriu despre Bulevardulu ce se face in Bucuresci urmatóriele:

Aflâmu ca municipalitatea a decisu ca in a. acest'a sa se continue Bulevardulu inceptu dela Sf. Sav'a pâna in strad'a Brezoénu.

Acestu bulevardu, se scie, ca dupa votulu municipalitatii, i s'a datu numele de buleverdulu „Elisabet'a Dómn'a."

Câtu sa felicitâmu capital'a României de acésta frumósa imbunâtâtire, esprimâmu inse si dorintia, ca acésta nóua strada se fie si'o adeverata infrumsetiare pentru capitala. De aceea credemu ca municipalitate, care dirige acésta lucrare, nu va scapá din vedere trei conditiuni esentiale:

1. De a stabilí unu modelu de fatiada uniforma, pentru tóte cladirile ce se voru edificá pre acésta strada. Stilulu italianu ni se pare celu mai frumosu.

2. Sistem'a macadamului sa se inlocuiésca cu pagiu de pétra cioplita; câci dupa esperiintia fa cuta, in facia cu palatulu universitâtii, siosiau'a macadamisata, nu se pote intretiené la noi astufeliu, in câtu se nu avemu noroiulu; si noroiu acest'a, atâtu moralu câtu si materialu, este unu elementu pre care trebuie se-lu combatemu.

3. Pre laturi sa se planteze arbori, spre a procurá si umbr'a fericitiloru farniente di capitala.

Edictu.

Vasiliu Mitocu alias Isiu din Brasiovu, carele in 1867 fu inchisu pentru crim'a de furtisiagu in temniti'a Brasiovului, dara in 4/16 Octobre 1868 au scapatu cu fug'a din temnitia, si de atunci incóce facendu-se nevadiutu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea solía Ecaterin'a nascuta Vasiliu Colacea totu din Brasiovu, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu presinte sa se infatisiedie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra si in absenti'a densului se va pertractá si decide in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or. procesulu divortiale incaminatu de sotí'a lui.

Brasiovu 6 Martiu 1870.

Iosifu Baracu
Protopopu gr. or. alu tract. I-iu
15—1 alu Brasiovului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 22. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 15/27 Martiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Incepemu a reportá resultatele alegeriloru la sinodulu archidiecesanu precâtu ni suntu si ne potu fi cunoscute pâna acum si adeca

din partea clerului s'au alesu :

In cerculu alu IV par. protosincelu Nicolau Popea; in cerculu I p. protopresbiteriu Ioanu Hanni'a; in cerculu II par. protopr. Ioanu Panoviciu; in cerculu alu IX par. prof. Ioanu Popescu; in cerculu alu XII iéra par. protosincelu Nicolau Pope'a *) si la casu de neprimire din partea acestui'a par. protopr. Ioanu Metianu.

Eveneminte politice.

Retragerea lui Giskra din ministeriulu cislaitanu este adi la ordinea dîlei. Partea aceea a presei, carea are problem'a de a laudá totu ce face ministrulu Giskra nu afla cuvinte destule sa laude acésta retragere. O descrie cá pre unu ce unicu in feliulu seu, dîcendu ca densulu e celu dintâiu ministru, carele din adeverat'a sea initiativa si dedù dimissiunea. Acele-si diuarie credu ca ministrulu demissiunatu Giskra se va face omulu celu mai popularin. A crede este iertatu ori si cui.

Retragerea lui Giskra va aduce caderea ministeriului intregu. Unu diuariu vienesu vorbindu de impregiurarea acést'a dice : „Serac'a Austria, carea in impregiurârile cele mai grele este cá si fâra regimu.“

Despre consiliariulu ministerialu in ministeriulu ungurescu de justitia, Col. Kovács. se scrie c'a plecatu in 22 Martiu la Rom'a. „P. Ll.“ enaréza simplu intemplarea acést'a, fâra de a vorbí mai departe despre valórea ei. Caletori'a acést'a este cu tóte aceste adusa in combinatiune cu missiuni politice. Cu ce dreptu nu pote scí nici citat'a fóia. Inainte de tóte se amintesce impregiurarea ca caletoriulu e unu functiunariu inaltu de statu si ca are relatiuni fórte intime cu unulu dintre ministri unguresci. Mai departe se amintesce ca elu e fratele unui episcopu si asiá barbatulu celu mai potrivitu dea implini o missiune politica pre lânga episcopii unguresci in Rom'a. Mai e de a se insemná, ca caletori'a acést'a cade in tempulu cându sosise scirea, ca o parte a episcopatului ungurescu s'a abâtutu dela calea sea de mai inainte si s'au alipitu de majoritatea jesuitica. Cu séu fâra missiune, dara dlu consiliariu ministerialu va fi negresitu in stare a spune parintiloru episcopi unguresci ce impressiune a facutu purtarea loru a casa in patria.

Tocm'a primiranu „Albin'a“ si reproducemu din tr'ens'a ceva atingatoriu de dóue impregiurâri. Un'a este carea privesce reflessiunea la niscariva imputâri din partea „Federatiunei“, facute clubului natiunale pentru conduit'a fatia cu pensiunarea honvediloru, desbatuta in dieta. Alt'a privesce comitetulu deputatiloru natiunali. Eata ce dice amintitulu diuariu :

„Clubulu deputatilcru nationali de la diet'a Ungariei, septemân'a trecuta in dóue siedintie se ocupa de atacurile ce i se facera de curendu, dintr'o parte pré cunoscuta, pre calea diuaristicei ; dara la conclusu definitivu nu potù ajunge, findu ca de amendóue orile i lipsiau câte trei membri.

„Aséra se intrunira, afara de dlu Eug. Mocioni, impedecatu de morbu, toti cei'a-lalti membri, anume dnii : Babesiu, Borlea, Buteanu, Hodosiu, Laz. Ionescu, Miletics, Georg. Mocioni, Ales. Mocioni Ant. Mocioni, S. Popoviciu si Stanescu.

„Dupa destula lamurirea incidintelui, intrebarea a fostu : Clubulu cá atare se dea o dechiaratiune, unu respunsu la acele atacuri, incâtu lu privescu ele pre elu, séu nu? — Majoritatea de optu voturi aflà, ca, privindu la calea si modalitatea atacuriloru nu se póte potrivi cu pusetiunea clubului, a dá vr'o dechiarare séu a intrá in vre-o polemia.

„Minoritatea de trei voturi anume a domniloru Borlea, Ionescu si Sig. Popoviciu sustienea parerea, ca trebuie datu unu respunsu prin care sa se coréga neesactitâtile dateloru din atacuri.

„Cu o cale clubulu s'a pronunciatu in unanimitate, ca conclusulu seu asupr'a incidintelui nu este de natura discretiunaria si prin urmare ca se póte publicá in form'a in care s'a luatu.

„Totu in acésta siedintia clubulu s'a mai ocupatu si de câteva cestiuni de interesu natiunale. Amintimu anume, ca si-a defiptu modulu de pasire in caus'a noului procesu de presa, de carele este amenintiatu comembrulu Miletics ; mai departe a combinatu asupr'a modului de orientare in cestiunea proieptului de lege, ce substernù ieri dlu ministru de justitia pentru trecerea proceseloru urbariali din asia-numitele „partes“ de la a dóu'a instantia a curtei de apelu din Tergulu-Muresiulu la tabl'a regia din Pest'a. Tóte, ca pururea, in cea mai buna armonia. —

„Noi credemu, ca clubulu natiunalu alu deputatiloru nostri nu poté sa-si afirme mai bine si mai cu demnitate esistinti'a sea, — atunci, cându nu este motivu d'a se indoí, ca atacatorii ei au fostu in deplina possibilitate d'a cunósce adeverulu din capulu locului.“ —

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 18 Martiu se cetesce si autentica protocolulu ; la ordinea dîlei sta referatulu comissiunei de petitiuni. Comissiunea referéza despre 105 de petitiuni diverse si recomenda predarea petitiuniloru respective unui ministeriu de specialitate, ceea-ce fara discussiune se si primesce. O petitiune a orasiului Pesta, care cere ca casele de nou cladite sa fia in intielesulu legei din 1868 libere de ori ce contributia, da ansa la o discussiune mai lunga. Mai multe petitiuni de la comune israelite ceru ca decisiunile congresului israelitu sa nu se mai promulga prin organele statului. Comissiunea recomenda, incuviintiarea acestei cereri si insarcinarea ministrului de culte de a procede conformu incuviintiarei.

Propunerea comissiunei se primesce.

In siedinti'a din 19. Martiu interpeléza C. Tisza, dupa finirea ceremonialului indatinatu, pre min. de culte, adeveratu e ca voiesce a denumi la universitatea pestana profesori, cari nu cunoscu limb'a magiara?

D. Irányi presinta 2 proiecte de lege despre instructiunea celoru mai inaintati in etate si despre abrogarea pedepsei corporale in scóle.

La ordinea dilei e proiectulu de lege despre ridicarea civilistei la 3,650,000 fl. pentru 10 ani.

Dupa o discusiune la care iau parte E. Madarász si Henszlmann contr'a, C. Tisza Niary, Berzenczey si min. de financie Lonyay pro, primesce cas'a proiectulu de basa pentru desbaterea speciale Desbaterea speciale despre proiectulu de lege, constatoriu din 2 § se inchicie indata. Urméza la ordinea dilei desbaterea proiectulu. de lege despre pensiunile comune.

Referentulu Urházy recomenda primirea proiectului.

B. Mariássy, A. Gubody, A Csanódy si Berzenczey suntu contr'a proiectului de lege; asemenea Tisza, Nyary, si Patay.

Votanduse se primesce proiectulu de basa pentru desbaterea speciale cu 143 contr'a 122 voturi.

Se cetescu apoi deosebitele puncte ale proiectului si se primescu.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 21 Martie a casei representantiloru presenta, dupa anticarea protocolului, presiedintele ministriloru conte Andrassy unu proiectu de lege privitoriu la regularea Dunarei in apropierea urbei Pest'a si la lucrârile necesurie in interesulu comunicatiunei.

Proiectulu se tramite comissiunei financiale spre aprobare.

La ordinea dîlei sta proiectulu de lege despre ridicarea civilistei si despre pensiunile amploiatiloru fosti in functiune din anulu 1849—1867.

Urméza proiectulu de lege despre votarea creditului suplementariu pentru de a acoperí spesele postei pro 1869. Sum'a receruta de 135,000 fl. se votéza fâra discussiune.

Spesele cancelariei Majest. Sele preliminate cu 60,000 fl. se votéza.

Titul'a „contribuire la spesele comune e preliminata cu 23,837.900 fl.

La titul'a acést'a se incinge o desbatere mai lunga la care iau parte Varady, presied. min. Andrassy, Iranyi, Csernatonyi. Tisza, Almóssy si Ghyczy.

Sum'a preliminata se ia spre cunoscintia.

Titul'a „spesele legislativei“ preliminata cu 500,000 fl. se cetesce si votéza.

Cas'a trece apoi la desbaterea pensiuniloru.

Se cetesce referatulu comissiunei si votulu minoritâtiei.

Comissiunea recomenda pensiunarea tuturoru acelor'a, care de facia o posedu cu esceptiune conducatoriloru supremi a oficiolateloru.

Referentulu Cautz recomenda primirea referatului comissiunei si-si reserva dreptulu de a respunde la reflectârile ce s'aru iví in decurgerea desbaterei la fine.

Siedinti'a se incheie inainte de 2 óre.

Brasiovu 8 Martiu 1869.

(Sinóde, comerciu.) Iéra incepu a ve scrie despre sinóde, inse de óre ce tempulu me pré gramadesce si invechesce unele date de altmintre interesante pentru publicu me voiu restringe numai la resumatiuni.

Sinodulu despre care ve scriu acum e celu alu protopresbiteratului Brasiovului I tienutu inca in 3/15 Martiu.

Momentele principali ale acestui sinodu se cuprindu in urmatóriele :

1. Deschiderea sinodului si verificarea membriloru ;
2. alegerea membriloru scaunului protopresbiterale;
3. inaintarea afacerei scolarie ;
4. védi'a séu autoritatea bisericei si
5. infiintiarea fondului protopresbiterale.

In decursulu sinodului, fiindu provocatu, dlu protopresbiteru Iosifu Baracu face o espunere interesanta despre starea scóleloru nóstre din tractu. Din espunere se vede ca scólele aceste corespunda legei si ca numai o comuna e fâra de scóla ; nu din rea vointia, ci din caus'a seraciei acelei comune.

Pentru desbaterea celoru trei puncte din urma au servitu de base elaboratulu unei comissiuni de siepte membri, alese inca de comitetulu protopresbiteralu. Elaboratulu acest'a aru meritá de a fi datu publicitâtiei, pentru ca cuprinde o suma de mesuri salutarie, cari esecutate aru aduce multu folosu bisericei si scólei. Mi reservu dreptulu de a dá deslusiri detaiate mai tardiu despre infiintiarea fondului protopresbiterale ; de astadata fia-mi per-

*) Scimu din isvoru siguru, ca Par. Protosingelu i s'a fostu oferitu onorificulu dreptu de deputatu si din partea cercului XV. R.

misu a aminti de generós'a fapta a dlui protopresbiteriu Iosifu B a r a c u, carele a daruitu la fondulu protopresbiteratului 100 fl. v a. pentru care fapta i s'au adusu de câtra sinodu multiamit'a cea mai viia sî mai sincera.

Sa trecu la comerciu. De ramulu acest'a nu m'amu atinsu pâna acum Inse aici acest'a este ramulu celu principalu. Oprescelu pre acest'a sî ai opritu resuflarea de viatia la atâti omeni, cari traiescu c u elu, p r i n elu sî p r e l â n g a elu. Dara domnulu meu, credeme, ca astadi mi pare reu ca trebuie sa amintescu de densulu, pentruca nu sciu, cu séu fâra cuventu, unu feliu de panique, cum se dice, a intratu in piati'a nóstra. Cu tóte aceste sa nu credeti ca paniculu acest'a dominéza tóta piati'a. Suntu multi solidi, câroru nu le chiaru pasa de elu, dar' cu tóte aceste e o calamitate pentru noi, din causa ca diece pâna in dóuespredíece falimente, cum s'au intemplatu, potu aduce in prepusu sî pre firmele cele bune. Dta trebuie sa scii ca negutiatori'a léga pre comercianti prin imprumuturi, prin giruri unii de altii sî asia intemplâri cum s'au petrecutu aici in dilele din urma potu avé, dicu p o t u avé, de consecintia, putiena incredere in soliditatea unei pârti a piatiei, de sî in realitate dóra nu e asiá. Urmarea cea neplacuta e de ací, ca creditulu in susu p ó t e s l a b í sî trebuie sa sciti, ca creditulu inca jóca unu rolu in lumea comerciala. O mângaiere mare e pentru mine ca firmele romane au fostu pâna acum in adeveru f i r m e, va se dica, tari, afara de vre-o dóue, sî me magulescu cu speranti'a, sî acest'a in puterea circumpectiunei comerciantiloru nostri români, ca ele voru pastrá firmitatea loru sî in viitoriu.

Cu acésta ocasiune inse nu potu se-mi calcu pre inima a nu resuflá greutatea ce o portu de multu in cele interne ale mele sî se dicu, ca pentru ce sa se espuna multi necasului sudoriloru reci de temerea de falimente prin l u c s u l u celu neproportiunatu cu averea ce se póte câstigá in piati'a nóstra ? Cându s'aru mai moderá acest'a, séu cându s'aru inlaturá de totu, credu ca aru fi de prisosu sî onerosulu creditulu in susu, pentru ca elu aru puté sa se afle in sinulu nostru, cu folóse din tóte privintiele, aici la noi sî pentru noi. Cá se fiu sî mai bine intielesu, ve spunu simplu factulu, ca pre la 1852/3, déca mi aducu bine aminte, a venitu aici nisce nemti cu unu milionu de florini de l'au versatu cá depositu pentru imprumuturi in filial'a bancei. Dara de atunci l'au caratu, celu putienu de dóuedieci de ori, in susu, fâra sa mai vina ceva in josu, precându banii din locu facea cá acésta suma se circuleze totu ací in loco, sî nu se imbogatiésca strainetatea din ei.

Sum de modest'a parere ca negutiatorimea nóstra de aici, pre viitoriu, sa fia mai cu mult'a grigia de specialitatea sea. Negutiatorimea nostra sa nu pérda din vedere insemnatatea sea sociale politica, carea o va pastrá la inaltimea ei sî pentru viitoriulu ce e indreptatita alu aspirá, déca va departá dela sine sî umbrele acele de descreditu, ce din anumite pârti potu fi aruncate in adinsu asuprai.

Doresc u asia dara, ca acest'a sa fia coa din urma corespundintia a mea, carea transpira, ori sî cum, sî óre care ingrigire, sî doresc u in fine, ca intaietatea româniloru din Transilvani'a, castigata, dupa cum dice dlu. Papiu, prin comerciu, sa o pastreze brasiovenii nostri nevatemata sî pre venitoriu sî sa se arete demni conatiunalii nostri, precum pâna acum, asiá sî in viitoriu, de distinctiunea ce li ai facutu sî dta in diuariulu dtale, dle redactoru, unde dîci, ca de ce nu amu meritá cá aci la noi sa fia unu teatru românescu ?

Cu acestea incheiu, sperandu o placuta sî voiósa revedere!

De lânga Ternave 16/3 n. 1870.

In legâtura cu articululu meu din „Telegrafulu Romanu“ Nr. 83. ex 1869, credu a fi de lipsa sa punu inaintea onor. publicu cetitoriu numerulu româniloru facia, cu celu a neromâniloru, aplicati la inaltele dicasterie regesci unguresci din Pest'a, la cele din unele comitate din Ungari'a sî Banatu de ambele sfere-politice, sî judiciale — la comisariatulu reg din Clusiu *) in scaunele sasesci din fundulu reg. sî la cele din Secuime, sî anumitu :

La presidiulu inaltului ministeriu reg. ungurescu :

1. Ministru presedint. contele A n d r a s y i 1. Consiliariu ministerialu, (1 locu vacantu) 1. Consiliariu de sectiune (1 locu vacantu). 2. Secretariu. 1. Secretariu onorariu. 3. Concipisti (4-le locu neocupatu) 2. Concipisti onorari 2. Adj. de conceptu. 1. Directoru. 5. Oficiali de concelaria.

Sectiunea centrala de traducere. 1. Presiedinte 3. Translatori. — Cu totulu 22. sî nici unu romanu.

Ministeriulu regescu ungurescu imperiale lânga Majestatea Sea reg :

1. Mintstru contele Festetics György. 1. Consiliariu ministerialu 1. Consiliariu de sectiune 1. Consiliariu regescu sî presiedinte de

Secretari.

2. Secretari. 1. Secretariu onorariu 4. Concipisti. 2. Concipisti onorari. 2. Adjuncti de conceptu. 3. Adjuncti lânga directoru. — Cu totulu 18 ; nici unu românu.

Ministeriulu de interne :

1. Ministru. 2 Secretari de statu. 5 Consiliari ministeriali. La olalta 7 ; nici unu românu.

Sectiunea presidiului.

1 Consiliariu de sectiune. 1 Secretariu. 1 Concipistu. Cu totulu 3. ; nici unu românu.

Sectiunea gremiale :

1 Directoru de sectiune — Secretariu. — 1 Secretariu onorariu. 2 Concipisti onorari. Cu totulu 4. ; nici unu românu.

III. Sectiunea dreptului publicu :

1 Consiliariu de sectiune. 2 Secretari. 1 Adjunctu de conceptu. Cu totulu 4. ; nici unu românu.

IV. Sectiunea de administratiune a comitateloru :

1 Secretariu de sectiune. 2 Secretari. 3 Concipisti onorari. 1 Adjuntu de conceptu. Cu totulu 6 ; intre cari u n u românu.

V. Sectiunea pentru bugetulu comitateloru :

Conducatoriu de sectiune — Secretariu — 1 Secretariu onorariu. 2 Concipisti. 1 Adjunctu de conceptu. 1 Practicantu de conceptu. Cu totulu 6 ; nici unu românu.

VI. Sectiunea pentru orasiele regesci libere :

1 Consiliariu de sectiune. 1 Secretariu 3 Concipisti 1 practicantu de conceptu. Cu totulo 6 ; nici unu românu.

VII. Sectiunea pentru comune :

1. Consiliariu de sectiune. 1. Secretariu. 1. Concipistu. 2. Adjuncti de conceptu. 1. Practicantu de conceptu. Cu totulu 6 ; intre cari u n u romanu.

VIII. Sectiunea unbariale :

1. Consiliariu de sectiune. 2 Secretari. 1. Secretariu onorariu. 1. Concipistu. 1. Practicantu de concepistu. Cu totulu 6 ; intre cari este u n u romanu.

IX. Sectiunea fondulni fiantr. alu tierei :

1. Consiliari de sectiune 2. Secretari 2. Concipisti. 1. Adjunctu de conceptu. 1. Practicantu de conceptu. La olalta 7 ; nici unu românu.

X. Sectiunea pentru afacerile sanitari :

1. Consiariu de sectiune. 1. Secretariu. 2. Concipisti. 1. Adjunctu de conceptu. 1. Practicantu de conceptu. Cu totulu 6 ; neci unu românu.

XI. Sectiunea de politia:

1. Consiliariu de sectiune. 1. Secretariu. 1. Secretariu onorariu. 1. Concipistu. Cu totulu 4 ; nici unu românu.

XII. Sectiunea asegurantiei publice :

1. Consiliariu de sectiune. 1. Secretariu. 2. Concipisti. 1. Adjunctu de conceptu. 1. Practicantu de conceptu. Cu totulu 6 ; nici unu românu.

XIII. Sectiunea asiediamînteloru publice:

1. Consiliariu de Sectiune. 1. Secretariu 1. Concipisti. 1. Concipistu onorariu. 1. Practicantu de conceptu. La olalta 6; nici unu românu.

XIV. Sectiunea de administratiunea fondului de desdaunare :

1. Consiliariu de sectiune. 1. Secretariu. 1. Concipistu. 1. Practicantu de conceptu. 1. Directoru. 5. Subdirectori. 10. Oficiali de cancelaria. Cu totulu 20 ; nici unu românu.

Oficiulu de ratiotiniu :

1. Directoru. 6. Consiliari. 1. Espeditoru. La olalta 8 ; nici unu românu.

I. Sectiune.

20 oficiali nici unu românu ;

II. Sectiune.

21 officiali intre cari unu românu ;

III. Sectiunea.

21 oficiali . . . . . nici unu românu.

Stenografisti dietali :

17 nici unu românu.

La cas'a smintitiloru.

9 . . . . . 9; nici unu românu.

La ministeriului de culte sî instructiune publica consta personalulu dupa schematismu, din . . . . . 54-, intre cari 3 rom.

La ministeriulu de finantie din 233 intre cari 2 rom.

La ministeriulu de politia 72 „ „ 2 „

La ministeriulu de lucrârile publice sî comunicatiune din 117 ; nici unu românu

La ministeriulu de comerciu, industria sî cultivarea pamentulei din 140; nici 1 nume rom.

Curia regésca ungurésca :

I. Sectiune de nulitate	30	2	români
II. Sectiunea forului supremu judecatorescu	57	5	români
Tabl'a regésca judiciale a 2-a instantia pentru Ungari'a	135	1	românu

Dintre cele 38 comitate sî 4 cercuri din Ungari'a voiu amintí numai de personalulu dela sfer'a politica sî judicaria a 5 comitate.

In comit. Aradului intre	108	sunt 11	rom.
In comit. Bihariei intre	160	„ 10	rom.
In com. Crasnei	45	„ 2	rom.
In comitatulu Zarandului suntu mai multi români aplicati cu magiari . .			
In districtulu Chioariului	67	„ 21	rom.
Personalulu dela comisariatulu reg. din Clusiu in Transilvani'a consta din .	55;	intre cari 4	rom.
In scaunulu Muresiului	48	„ „ 1	„
In comitatulu Solnocului interioru . .	90	„ „ 10	„
In comitatulu Albei de josu . . .	90	„ „ 19	„
In comitatulu Albei de susu . . .	88	„ „ 11	„
In comitat. Clusiului	98	„ „ 13	„
In comitatulu Cetatei de balta (Küküllö megye)	102	„ „ 13	„
In comitatulu Turdei	126	„ „ 12	„
In comitat. Hunedórei	128	„ „ 17	„
In comitatulu Dobocei	118	„ „ 21	„

In comitatulu Fagarasiului mai multi r o m a n i aplicati

In comitatulu Naseudului numai romani aplicati.

Fundulu regescu. —

La universitatea sasésca in Sabiiu . . . . . 11 nici unu rom.

In scaunulu Sibiiului sî orasiu Sabiiu . . . . . 30 2 români.

La scaunulu Sighisiórei sî orasiulu Sighisiór'a . . . 25; neci unu românu.

Scaunulu Mediasiului sî orasiulu Mediasiu 33. neci unu românu.

Scaunulu Cincului mare sî orasiu Cincu mare 16. nici unu românu.

Scaunulu Nochrichiului 20. u n u românu.

Scaunulu Mercurei 9. 3. români.

Scaunulu Oresti'a sî orasiu 29. 6. români.

Districtulu Brasiovului 62. 1 românu.

Districtulu Bistritiei 25. nici unu românu.

Regenulu sasescu 14. 1. românu.

Sum'a 1649 neromâni 73 români.

Nefiindu aici luati sî individii subalterni dela manipulati'a sî diurnistii nici dela dicasteriele mai inalte, nici dela oficiolatele sî judecatoriele comita-

---

*) Cei dela tabl'a regésca din M.-Osiorheiu suntu specificati in amintitulu articulu. Aici mai adaugu numai, ca la fostele 2 posturi vacante de asesori cu ocasiunea esirei acelui articulu, s'au denumitu unu românu sí unu magiaru. Directoru cancelariei inca este denumitu unu magiaru, dupa cum amu cetitu denumirile in foile oficióse. S'au mai denumitu de atunci incóce, dupa cum sum incunosciintiatu vro 5 practicanti cu salariu anualu de 300 fl. toti magiari. not'a cor.

tense, intre cari de siguru inca voru fi fórte putieni români. *)

La magistratele sî judecatoriele orasieloru din comitate sî scaunele secuiesci, cu esceptiunea numai a câtoru-va românii, suntu aplicati totu magiari, precum suntu sî in orasiele din fundulu regescu aplicati totu sasi. Este raritate déca da omulu intre multimea de functionari dela directiunile regesci unguresci de financie, la perceptoratele regesci ung. din Ungari'a si Transilvani'a, la oficiolatele mineloru de sare si la montanistica de câte unu românu.

Va fi mai observatu onor. publicu cetitoriu si aceea, ca intre denumirile si avansamentele cele multe la ramulu financiale etc. publicate mereu de unu tempu incóce in foile oficiale si oficióse, nu s'au vediutu nici unu nume romanescu, de-si multi fii ai natiunei române esîti din scoli bine preparati pentru servitiu publicu, cunoscatori de câte 3 sî 4 limbi, servindu in tempulu gubernului nemtiescu s'au cualificatu de amploiati buni. Impinsi inse din posturi de nobilimea magiara care s'au imbuldîtu dupa posturi.

Vréu a amintí aici, ca chiaru unu magiaru mi a disu nu de multu „magiarii nostri î-si batéu jocu sub absolutismu de guvernulu nemtiescu, ca aplicase la diregatorii si câte unu profesionistu, dara acum vedemu ca magiarii suntu luati si dela córnele plugului si aplicati in servitie publice.

Natiunea româna din Ungari'a si Transilvani'a nu este un'a frantura numai constatatória din unu numeru de suflete neinsemnatu, cum suntu magiarii d. e. in Romani'a stracurati acolo cu incetulu câte un'a familia si unulu câte unulu din Transilvani'a, ci ea este o natiune compacta, constatatória din aprópe la 3 milióne—jumetate cá magiarii din Ungari'a si Transilvani'a ; si de aceea are totu dreptulu sa pretinda unu barbatu macaru din sinulu ei de ministru la guvernulu din Pest'a.

Dara póte me amu dusu pré departe in pretensiuni ! mai scadu dara ceva si voiu espune, ca devenindu vacantu inainte de ast'a cu 5 luni postulu de vice-presiedinte românu la tabl'a regésca din M. Osiorheiu, cându postulu de vice-presiedinte magiaru inca nu se ocupase dupa an. 1869., urmase organisare nóua a aceslui dicasteriu. Circiter 3 luni mai târdîu devení si postulu de vice-presiedinte sasu, vacantu, inaintându se vice-presiedintele Lassel la forulu supremu judecatorescu din Pest'a, denumindu-se totu-deodata in locui altu vice-presiedinte sasu si vicepresiedinte magiaru, iéra vice-presiedinte românu nu este denumitu inca nici astadi !

Acum déca aru fi pecâtu (? !) a se suí sî unu cetatianu alu statului de natiunalitate românu, pre unu fotoliu ministerialu, pentru ce unu scaunu de vice-presiedinte se faca pedeci unui românu, nu potu intielege.

Dorinti'a de a ne vedé odata in o armonia perfecta cu fratii magiari se aru realisá numai prin o pracsa de fratietate, pracsa nu prin carea sa ne m i l u i a s c a cu ceva, ferésca Ddieu, dara prin carea se vedemu ca ne privescu in adeveru de egali cu ei, dupa cum bine-voiescu a dîce de atâtea ori.

*) Scaunulu Sebesiului unde a remasu ? R.

Instructiunea poporale

si starea scóleloru in comitatulu Carasiului.

Datele statistice despre starea scóleloru poporale din anulu scolasticu 1868/9, ce au intratu la inspectoratulu de scóle pentru comitatulu Carasiului din partea respectiveloru comune credu ca merita a se publicá mai alesu ca on publicu românu sa se póta informá despre marea preponderantia a poporatiunei române din comitatulu Carasiului facia de minoritatea locuitoriloru de diferite natiunalitâti, dara totuodata indresnescu a atrage atentiunea a supr'a marelui numeru alu tenerimei lipsite de invetiamentu, — câtu si as p'a numeróseloru scóle române, cari nu corespundu din destulu dispusetiuniloru din cunoscut'a lege despre instructiunea poporale, câtu din privinti'a edificieloru si alu spatiului pretinsu, atâtu si din privinti'â instruârei.

Pre bas'a amintiteloru date statistice din partea antistieloru comunali, — sî cu intrevenirea concernentei preotime portatória de matricule, s'au potutu constatá si compune urmatoriulu

Conspectu generale

si anume numerulu poporatiunei totale din cele 239 de comune ale comitatului Carasiu se urca la : . . . . 343,925 de suflete.

Intre acestea se afla prunci obligati de a amblá la scóla dupa etate :

de 6—12. ani copii : 15,552.—fete: 14 229=29772.
„ 12—15. „ copii: 7,237.—fete: 6,958=14195.

Sum'a obligatiloru 43967.

d i n t r e a c e s t i ' a s u n t u a r e t a t i :

obligati la scóla : — amblatori : — iéra neamblâtori la scóla :

a) de secsulu :			
barbatescu, copii .	22,789.	10,719.	12,070.
femeescu, fete .	21.178.	5.813.	15.365.
la olalta .	43,967.	16,532.	27,435.
a) d u p a c o n f e s s i u n e d e a m b e l e secse:			
oblegati la scóla		amblâtori.	sî neambâtori
rom-catolici .	7,510.	4.523.	2,987.
gr-catolici .	2,477.	1,106.	1,371.
gr-orientali .	33.242.	10,484.	22,758.
helveti . . .	224.	89.	135.
augustani . .	210.	104.	106.
unitari . . .	1.	1.	—
israeliti . .	303.	225.	78.
c) d u p a n a t i u n a l i t â t i :			
magiari . .	519.	222.	297.
germani . .	5,321.	3,228.	2,093.
romani . .	35,720.	11,522.	24,198.
slovaci . .	685.	353.	332,
serbi . .	40.	31.	9.
croati . .	1,140.	898.	242.
boemi . .	467.	221.	246.
bulgari . .	4.	—	4.
ruténi . .	59.	45.	14.
italieni . .	12.	12.	—
sum'a totala	43,967.	16,532.	27,435.

Pentru acesti'a se afla scóle elementarie :

comunale . .	2.	inferióre	270.
confesiunale .	271.	superióre . . .	8.
sociale . .	5.	sum'a	278.
la olalta .	278.		

pentru prunci separate 5.
„ fete „ 5. la olalta 278.
„ ambele secse 268.

Scóle de pomaritu 162 ; de gimnastica 1 ;

Cu privire la scóle confessiunali :

romano-catolice : 34. greco-catolice 27 : greco-orientale : 202. helv. 2 aug. 3 israelite : 3.

In aceste suntu invetiatori :

ordinari 295. suplenti 8 la olalta : 303.

Limb'a propunerei de invetiamentu :

magiara in 3, nemtiésca in 23, ambele mestecate in 9, ungurésca — nemtiésca sî boemica in 1, — curatu romanésca in 231, urgurésca-nemtiésca sî romanésca in 1, ungurésca slovenésca in 1, croatiésca in 7, ruténa in 1 scóla.

Edificie scolarie se afla :

in stare buna 167, de medilocu 77. in starea rea 34, la olalta : 278.

Localitati de invetiamentu : (scóle) sunt cu incaperi :

destulu de spatióse 172, nu de ajunsu, adeca anguste 117, la olalta 289.—

Mobilarea acestor'a : in 90 de scóle buna, in 148, de medilocu, sî in 40 de totulu rea.

Instruirea cu recvisite de invetiamentu : in 10 scóle perfecta, in 210 nu de ajunsu, sî in 58. neci de feliu.

Acést'a este starea scóleloru din comitatulu Carasiului, aretata pre anulu scolasticu 1868/9 dara constatata mai tardiu, dupa datele culese, sî in anulu c. Mi permitu a face modest'a observare, ca intru interesulu nostru romanu aru jacé fórte : ca autoritatile sî organele confessiunali se-si incórde nitielu mai bine atentiunea asupr'a neajunsuriloru la care suntu espuse scólele nóstre confessionale din privinti'a recuisiteloru neceserie de invetiamentu, sî nu altcum din privinti'a indiferentismului sî a negligintiei in frecuentare din partea copiiloru. La din contra a nevoia vomu fi in stare a ni conservá scólele confessiunali in conformitate cu conditiunile espuse in Art. XXXVIII §. 11 alu legei penru instructiune publica.

Ce se atinge de scaderile sî neajunsurile in care se afla scólele nóstre confessionale, catu sî despre nefrecuentarea pruncilor obligati, am esperintia : ca aceste tóte chiar cu amintit'a lege in mana se potu delatura, déca concernentele autoritati bisericesci ca organe confessionale, voru nisui ca dispusetiunile legei referitórie la delaturarea scaderiloru sa se eseculeze cu totu sucursulu pretinsu din partea organeloru politice administrative, caror'a li se impune de strinsa detorintia intrevenirea reclamata sî poftita de organele sî respective superioritâtile scóleloru confessiunali in tocmai sî in privinti'a scóleloru comunali !—

Aradu, în 10. martiu 1870.

Petru Petroviciu.

Cuventarea dlui Em. B. Stanescu.

in cestiunea pensiunârei honvediloru magiari din 1848—9.

(tienuta in siedinti'a dela 12 Martiu.)

Onorab. Camera ! Stadiulu in care se afla cestiunea ce se discuta cu un'a tenacitate atâtu de mare, me indémna se vorbescu sî eu, cu tóte ca, precum a spus'o sî dlu deputatu Miletics, care vorbí inaintea mea, clubulu nostru natiunalu nu ni-a permisu sa vorbimu in meritulu acestei cestiuni.

Onorab. dnu deputatu, Gavrielu Várady, spriginindu motiunea lui Iványca, relevà sî satisfacerea pretensiuniloru de natiunalitate, postându-se prin acést'a, la spatele nóstre ; iéra onorab. oratori ai dreptei, voindu se atace, prin argumentatiunile loru, opusetiunea (magiara), si-au aruncatu sagetele sî asupr'a nóstra sî, estu-modu, atingendu-ne pre noi, a-ti avutu ocasiune sa vedeti, ca d-vóstra, chiaru sî nechiamati, sciti face sî fâra de noi cestiune de natiunalitate. (Ilaritate.) Sî acum, fiindu ca acésta nóua cestiune de natiunalitate s'a adusu la unu asemene stadiu, voiu urmá esemplulu dlui deputatu Wahrmann, carele, radicându-si vocea in siedinti'a dela 17 Febr. a binevoitu a dîce, cu consentiulu tacitu alu onorab. camere, cumca d-sea vorbesce, cá „representante gidanu, in numele coreligiunariloru sei ;“ — fia-mi permisu dara sî mie, din respectulu cestiunei de natiunalitate, sa vorbescu ca românu, cá representate natiunale. (Contradîceri din drépt'a. Presiedintele scutura clopotielulu.)

Presiedintele : Daca presidiulu n'a facutu indata in momentulu acel'a observatiunea cuvenita la espressiunea intrebuintiata de dlu deputatu Maur. Wahrmann, a rechiamatu inse in diu'a urmatória contr'a unei asemene dechiaratiuni sî, eu credu, ca acésta a potutu servî de cinosura. (Aprobare in drépt'a.)

Emer. Stanescu : Voiu vorbí inainte de tóte ca românu (Contradîceri din drépt'a.) sî ca representante natiunalu. (Contradîceri din drépt'a.) N'am spusu, ca ce feliu de representante natiunalu ; déca ve place, intipuiti-ve intre „romanu“ sî „representante natiunalu“ un'a coma.

N'am potutu, onorab. camera, sa nu primescu manusi'a aruncata. Precedintiele cestiunei pensiunarei honvediloru invalidi, respective ale ajutorârei veduveloru sî orfaniloru acelor'a, compunu istori'a evenemînteloru din 1848—9 ; dara, ca acésta icóna istorica sa fia completa, permiteti-mi, ca sa aruncu câte-va priviri sî asupr'a rapórteloru nóstre. (S'audîmu) Dlu ministru presiedinte inca a recunoscutu, ca lupt'a din 1848—9 s'a mârginitu la incepotu intru aperarea drepturiloru constitutiunali ; nu noi ci reactiunea a fostu de vina, déca ea a datu acestei lupte o alt'a directiune. (Aprobare in stâng'a estrema.) Inse in epoc'a din 1848—9 natiunea româna inca a avutu unu rolu óre-carele (Voci : Firesce c'a avutu !) a âvutu, precum se scie, mai alesu in Ardélu. (Voci : Scimu !)

Români transilvaneni au respectatu totude-un'a cu predilectiune legile ce nu vatemau viéti'a loru natiunale sî constitutiunale. (Sgomotu mare) Nu poteti, domniloru, sa aretati in istori'a patriei nice unu esemplu, care se spuna, ca românii au fugitu vre-odata de pre câmpulu luptei, cându patri'a a chiamatu la arme pre fiii sei. (Miscare.) Dara esecutiunea rea a ordinatiuniloru guvernului a produsu urmârile triste, decurse inaintea ochiloru nostri; le-a produsu asiá ca, pre cându s'asceptá, de o parte, ajutoriu strainu din Romani'a sî D r a g o s i u erá tramisu in Transilvani'a, cá se câstige sucursulu româniloru in favorulu ideeloru ungurene : pre atunci H a t v a n i a mersu, de alta parte, pre ascunsu, cu potere armata sî atacându pre acei ce negociau (pentru contielegerea româniloru cu ungurii), i-a tradatu si, estu-modu, aruncà in periclu caus'a libertâtiei, (Din Stâng'a : Este adeveratu !) Este tris'u a spune, ca acésta crima in veci neiertata a lui

Hatvani a casiunatu sî spendiurarea parlamenteriului Ioanu Butenu.

Nu e lucru de miratu, déca românii, vediendu-se insielati, estu modu, tocmai din partea acelor'a, dela cari asceptau incredere reciproca, ajutoriu sî mâna amicésca, au scosu sî ei sabi'a, dara nu in contr'a regelui nice in contr'a patriei, ci, precum dlui minitru presiedinte i-a placutu a dîce despre magiari, pentru autonomi'a patriei sî pentru conservarea natiunalitâtiei loru, sî acésta lupta de conservare propria a fostu sî va remané, in tóte tempurile, justa atâtu dupa legile naturali câtu sî dupa cele positive. (Sensatiune.)

Luptele curgeau. Victime au fostu sî de o parte sî de alt'a. Intre aceste numeru pre cei 40 mii de martiri ai natiunei române, sî, in urm'a acestoru 40 mii de victime române, au remasu, ca-si in Ungari'a, au remasu veduve, schiopi sî schilavi, au remasu orfani destuli, fâra sa li se fia asecuratu, aici séu acolo, altu ajutoriu decâtu acel'a pre care francesulu lu esprima asiá: „Aide toi, et Dieu t'aidera!“ (Ajutate insu-ti, ca sî Ddieu te va ajutá!)

Românii, ce e dreptu, constituira, in Brasieu, un'a reuniune de femee, celu pucinu, pentru ajutorarea copileloru orfane. Eroii nostri invalidi, sî la noi la români, ambla din casa in casa chiaru asiá, precum dlu deputatu Iókay dîse, in modu poeticu, despre honvedii magiari, ba dóra sórtea eroiloru nostri e sî mai miserabila, pentru ca déca ei au avutu o colibióra in cóst'a unui munte, devení sî ea victim'a flacareloru. Dara cându, cá omu, respectezu faptele glorióse ale honvediloru magiari, atunci, speru, onor. camera, ve-ti considerá sî sórtea veduveloru sî orfaniloru eroiloru nostri; pentru justificarea dîseloru mele, voiu citá ací cuvintele unui poetu românu despre „orfan'a din munti“ cari suntu adeverate sî cuprindu intréga descrierea poetica ce ni-o face dlu Iókay:

„Mai este óre in lume
Fiintia cum sum eu:
Unu sufletu fâra nume,
Uitatu de Domnedieu.
„Câudu puii sî perdu sî mama
Sî tata golisiei,
Nu-i baga nime in séma
Sî pieru cá vai de ei!“
(Voci: S'audimu sî unguresce!)

Ca omu, me plecu inaintea fapteloru glorióse ale unui honvedu; dara nutrescu totu asemene sentiemente sî facia cu aperâtorii patriei sî natiunei mele; asceptu pentru ei esemenea respectu sî din partea altor'a; pentru ca, de-sî luptele de libertate din Americ'a au fostu gigantece, totu-si luptele honvediloru din Ungari'a sî ale eroiloru nostri din Transilvani'a, pre lânga tóta „modicitatea“ loru, au fostu mai gigantice, din caus'a, ca avéu d'a indurá lipse mari sî numeróse.

V'au placutu a dice: Sa aruncâmu velu asupr'a trecutului! Eu inca dicu acést'a; dar' dorescu totodata, sa invetiamu din esemplele trecutului. Trecutulu ne a invetiatu, in fine, ca — fire-amu noi de ori care natiunalitate — toti avemu un'a sórte in patri'a comuna; avemu sa aperâmu in comunu acésta patria in contr'a inimiciloru, fia ei interni séu esterni, sî in contr'a tuturoru pericleroru; câci de sî nu vremu sa marturisimu apriatu, sentimu inse in anim'a nóstra sî mintea sanetósa prevede sî scie, ca esiste unu inimicu strainu, unu colosu, carele ne amenintía pre toti cu periclulu perirei. Sî, déca vremu sa luâmu in drépta consideratiune constelatiunile nóstre de statu, nu trebuie se recurgemu la arm'a insultatiuniloru, ci trebuie sa sternimu in noi, cu ori-ce pretiu, sentiementulu simpathíei sî sa inlaturâmu politic'a provocatoria. (Aprobare.)

Din cuvintele capiloru principali ai stângei amu intielesu, ca ei nu voiescu a face acî cestiune de partita. Este fórte chiaru, ca, dupa cele premise, nu potu sa dau dreptu afirmatiuniloru loru; pentru ca, déca projectulu de conclusu alu stângei propune numai ajutorarea honvediloru ungureni, a veduveloru sî orfaniloru acelor'a; déca dloru au uitatu pre veduvele sî orfanii eroiloru ce au aperatu esistinti'a natiunale din tierile surori ale Ungariei; déca ei voiescu sa ajutore numai pre eroii invalidi din 1848—9 ai unei parti a statului: atunci propunerea loru se póte considerá cu dreptu cuventu de un'a cestiune de partita; pentru ca satisface numai un'a partita sî nu pre toti acei ce au facutu parte din luptele dela 1848—9. (Aprobare in drept'a) Din acésta causa nu potu sa spriginescu propunerea stângei.

Intielegu inse, onorab. drépta, ca, nevoindu se primiti propunerea stangei, trebuie se aveti ore-cari consideratiuni politice, sî n'aflati de bine a le descoperi inaintea camerei, ca vulgulu profanu sa nu-si póta dá parerea asupr'a loru. Dar' eu credu ca, in camera constitutiunale, sinceritatea se póte obbservá in tóte cestiunile, câci altu-cum nu potu se intielegu imunitatea. Sum convinsu, ca veti lucrá din tóte poterile pentru d'oborirea projectului de conclusu, dar' sum convinsu de alta parte sî despre aceea, ca nu respectarea natiunalitâtiloru este motivulu ce ve indémna sa procedeti estu-modu; motivulu adeveratu este, ca, guvernului din Vien'a nu-i place pensiunarea honvediloru din 1848—9; pentru ca, precum a dîsu sî condeputatulu meu, Miletics, creatorii trebeloru „comune“ nu vreu sa santiuneze revolutiunea prin sprigiuirea honvediloru din 1848—9. Este lucru dorerosu, déca termometrulu politicu, cu privire la causele nóstre interne, inca este totu in Vien'a; dara esperinti'a ne invétia, ca elu este intru adeveru in Vien'a. Eu sum deputatulu Ienopolei; acolo locuescu români sî unguri; mi-pare reu, cá onorab. drépta se incurca, prin motivatiunile sele, sa agite pre poporulu magiaru contr'a natiunalitâtiloru sî viceversu. Mie mi-ar placea, ca sa vedu consolidandu-se fratietatea nunumai in cerculu meu electoralu, ci in tóta tiér'a sî sa nu se inversiune un'a parte contr'a celei-lalte.

Bine a dîsu Dlu Aristide Mátyus ca lupt'a neonorab. drepte nu este lupta de arguminte ci lupta de preteste. Prudenti'a sî sinceritatea, ori care din doue, aduce cu sine, ca drépt'a sa aiba unu argumentu ore-care pentru motivarea rejectarei projectului de conclusu: binevoiti a esî cu elu la lumina; dara trebuie sa respingu tóte insinuatiunile facute cu privire la natiunalitâti. Nu voiu se primescu motivulu, ca drépt'a, numai din respectu câtra români, serbi etc. combate pensiunarea honvediloru din 1848—9, nu-lu potu primí din caus'a, ca ea, drept'a, are inca omnipotinti'a d'a vota aceea ce vré, sî pentru acést'a n'are trebuintia de arguminte nice de respectarea natiunalitâtiloru. Ea aru primi sî projectulu din cestiune, deca n'ar' esiste unu interesu latentu, care o impedeca.

Candu deputatii natiunali au presintatu projectulu de lege pentru natiunalitâti, ati avutu ocasiunea d'a satisface pretensiunile natiunalitâtiloru precum ati avutu-o candu s'a facutu legea uniunei Ardealului; dar' ocasiunea vi-s'a datu de multe ori sî ati potutu multiami celu pucinu unele din pretensiunile natiunalitâtiloru, asiá d. e. candu s'a cerutu o suma anumita pentru fundarea unui teatru românu sî alt'a pentru infiintiarea scoleloru secundarie cu respectu la natiunalitâti. Onorab. drépta inse a tacutu atunci, câ-ci interesulu ei n'a pretensu sa vorbésca. Acum inse, candu are trebuintia de scutu, provóca cestiunea de natiunalitâte. Drepta-ce, nepotendu primí projectulu de conclusu in form'a ce o are, trebuie sa dechiaru totodata, ca nu voiu se votezu contr'a lui ci, cu privire la meritulu cestiunei, voiu remanea neutralu. (Aprobare in stang'a.)

„Federatiunea.“

Varietâti.

*** Parastasu pentru Emanuilu Gojdu a fostu in duminec'a trecuta in biseric'a gr. or. din Hatiegu.

Multiamila publica. Lipsitu de mijlóce din cas'a parintiloru, din caus'a lipsei materiale acestor'a, espusu fiindu pericului de a nu mai puté frecuentá prelegerile spre a depune maturitatea, me indreptaiu in cris'a acést'a cu rugamintea câtra reverendis. d. protopopu alu Fagarasiului Petru Popescu, cá fiu din protopopiatulu seu, spre a pune o colecta in lucrare la inteliginti'a româna din Fagarasiu, ce domnia-sea cu tóte promptitatea, o sî implini. Sucursulu in suma de 16 fl. v. a. mi se sî tramise prin susu memoratulu protopopu, sî eu sum fericitu a poté da numele marianimosiloru contribuenti publicitâtiei sî adeca: dela revrds. d. protop. Petru Popescu 2 fl. D. vicecapitanu Codru Dragusianu 2 fl. D. capitanu supr. I. Branu de Lemeni 1 fl. D. Nicolau Sustaii presied. judecatorescu 1 fl. D. Georgiu Fagarasianu primariu orasiului 1 fl. D. Nicolau Tipu perceptoru gremialu 1 fl. D. Ioane Romanu advocatu 1 fl. D. Aronu Densusiunu advocatu 1 fl. D. N. Radu, asesoru distrctuale 1 fl. D. Ioane Gram'a ases. district. 1 fl. D. Vasiliu Popu arendatoru 1 fl. D. Georgiu Aiseru negutiatoriu 50 xr. D. Mihailu Popu negutiatoriu 50 xr. D. Nicolau Tom'a propietariu 50 xr. dela mai multi nenumiti cu totulu 1 fl. 50 xr.

Scopulu rendduriloru aceste, este a-mi aduce prin ele omagiulu multiâmirei mele fierbinte, prea onoratiloru contribuenti. — Regia res, succurere lapsis.

Mateiu Vulcanu
octavanu.

*** Din Siulumberg ni se scrie: Dupa ce a mai scadiutu frigulu in lun'a lui Ianuariu, au inceputu ómenii nostrii a merge cu saniele in padure dupa lemne. Unu sasu teneru, aducendu intr'o dî lemne, sî venindu pâna la o funtâna delaturi de satu, carea erá facuta cu blane sî erá larga sî afunda cá de 1 stânginu, — i se facù sete, sî ducendu-se sa bée, s'a pusu in genunchi sî cu ambe mânile s'a radimatu de ghiati'a fantânei, in acelu momentu s'a sî dusu cu capulu in fondulu fontânei; sî de nu mai erá soti de ai lui pre acolo — cari vediendu-i patim'a — acolo s'aru fi inecatu. Daru totu-si dupa vr'o 4 dile a muritu. I au remasu soci'a cu 2 orfani. — Totu pre atunci, au moritu aici in 8 dile vr'o 8 ómeni 6 sasi, (4) 3 barbati, 3 femei sî 2 români. —

Earn'a si pre la noi a fostu asiá: La inceputu tina mare, mijloculu cu frigu mare, si acum câtra primavéra cu tina si mai mare; bietii ómeni pentru gróz'a tinei nu cutéza nici sa iésa din satu afara; câudu se ducu la siopuri in câmpu dupa câte o copitia de fenu debuie se prinda 4 boi, si totu-si abea potu vení, din causa ca tin'a e fórte mare incâtu rótele dau pâna in butuci. — Lips'a de nutretiu inca e simtíta, de óre ce asta véra pre tempulu bólei viteloru s'a prapaditu fórte multu nutretiu.

Publicatiune.

Nr. 8840.

Ministeriulu financeloru din Romani'a.

Pentru darea in antreprisa a hârthiei necesarie diverseloru servicie ale ministeriului de financie din Romani'a, s'a publicatu licitatiunea in diu'a de 4 Apriliu st. v. care are a se tiené la ministeriu, sî spre sciintia insa sî a dloru fabricanti de hârthie din Transilvani'a, carii voru voi a se insârciná cu acésta intreprindere, subsemnatulu publica despre acést'a, sî prin jurnalele române din acésta localitate, cu invitatiune ca despre cuantitate, formatu sî conditiuni se potu luá informatiuni din „Monitoriulu oficialu“ alu statului nr. 24 din anulu curentu.

Bucuresci 9/21 Martiu 1870.

Ministru financeloru.
I. A. Cantacusinu — Directoru Gaodi.

Edictu.

Vasiliu Mitocu alias Isiu din Brasiovu, carele in 1867 fu inchisu pentru crim'a de furtisiagu in temniti'a Brasiovului, dara in 4/16 Octobre 1868 au scapatu cu fug'a din temnitia, sî de atunci incóce facendu-se nevadiutu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotía Ecaterin'a nascuta Vasiliu Colacea totu din Brasiovu, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu presinte sa se infatisiedie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra sî in absenti'a densului se va pertractá sî decide in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or. procesulu divortiale incaminatu de sotí'a lui.

Brasiovu 6 Martiu 1870.

Iosifu Baracu
Protopopu gr. or. alu tract. I-iu
15—2 alu Brasiovului.

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Martiu 1870.

Metalicele 5%	—	Act. de creditu	290 40
Imprumut. nat. 5%	71 50	Argintulu	121
Actiile de banca	736	Galbinulu	5 85½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelaltepărti ale Transilvaniei si peu..

Nru 23. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 19/31 Martiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intcia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'au mai alesu : In cerculu XI par. protopr. Iosifu Baracu. (Preotimea a votatu intâiu pentru par. protosincelu N. Popea si numai asecurându-se pre de plinu, ca nu va puté primí mandatulu de deputatu din acelu cercu, s'a facutu alegere cu voturi secrete, in urm'a cârei a resultatu alegerea de mai susu. Red.) ; cerculu V par. parochu si profesoru Zachari'a Boiu; in cerculu XV par prot. Ioanu Ratiu; in cerculu XVIII. par. protopresb. Ioanu Papiu; in cerculu VI par. protopr. Petru Popescu; in cerculu alu XIX par. protopr. Nicolau Popoviciu.

Evenemінte politice.

De demissiunea lui Giskra se incopcia scirile cele mai aventurose. Se dice ca contele Andrassy au recomendatu imperatului sa profite de demissiunea lui Giskra si sa delature ministeriulu intregu de dincolo de Lait'a.

Contele Beust, sa se lase provisoriu, de cancelariatulu imperiale si sa ia asuprasi formarea unui ministeriu cislaitanicu. Acest'a sa aiba missiunea de a impacá natiunalitâtile nemultiamite. Contele Trautmansdorff, tramisulu austro-ungurescu la Rom'a, sa primésca provisoriu afacerile esterne si sa represente pre contele Beust, pâna cându cestu din urma va „impacá“ internele. „N. W. T.“ dice : Déca acestu proiectu, de care se vorbesce in salónele pestane, esista in realitate, acestu proiectu are de así multiamí esistinti'a sea numai dorintiei dlui Andrassy de a delaturá si pre dlu Beust.

Alta scire, carea cá si cea dintâiu, se dice ca vine totu din Ungari'a, spune, ca Giskra are se fia presiedinte alu fiitoriului ministeriu, in care se va suscepe unu barbatu conservativu dintre dechiarantii boemi (cari s'au dechiaratu in contr'a mergerei la senatulu imperiale), unu polonu si Kaiserfeld. Hasner, Herbst, Bresil, Banhaus si eventualu si Wagner sa devina victimile influintiei ungaresci.

„Correspondance Slave“ din Prag'a capeta urmatórea scire din Cracovi'a : Se afirma de câtra partid'a lui Czartoryski, ca dela visit'a archiducelui Albrechtu in Parisu, politic'a esterna a apucatu o directiune favorabile pentru interesele Poloniei. — Fói'a numita face ridiculósa sapienti'a diplomatica a contelui Beust, impreunata cu utopiele lui Czartoryski si adauge, ca agentii contelui Beust vérsa sume de bani in Galiti'a, in Vien'a, Parisu, Dresd'a etc. pentru alianti'a polona. Despre Klaczko, pre carele lu amintiramu si noi cu alte ocasiuni, afla corespundintele mentiunatei foi, ca va organisá unu despartiementu particulariu pentru afaceri polonese in ministeriulu de esterne.

In vre-o dóue renduri s'a vorbitu despre o caletoria a imperatului la Dalmati'a si s'a demintitu: acum iéra-si se vorbesce si inca cu adausulu, ca nu va trece multu pâna la intreprinderea ei.

Diet'a Croatiei este convocata pre 20 Aprile si congresulu serbescu pre 5 Maiu c. n.

In cele dóue regimente confiniarie, despre cari fù vorba ca se voru provincialisá mai antâiu, adeca, Warasdinu-Kreuz si Warasdinu-St. Georgiu, voru incetá, dupa cum se scrie, de a mai esiste cá atari dela 1. Maiu n. si se voru incorporá in Croati'a civile.

Din ambe regimentele se va formá unu regimentu croaticu de infanteria, cu statiunea de intregire in Bellovar, in loculu regimentului galitianu Nr. 13, numitu Bamberg.

In Germani'a de media-di si anume in Bavari'a si Würtemberg s'a deschisu o campania constitutiunale contr'a prussianismului. La ce resultatu va scóte-o campani'a acést'a inca nu se póte prevedé ; acum inse argumentele cele cu cifre, cari se aducu de câtra staturile numite, dominéza opiniunea publica, pentru ca ele arata invederatu, ca starea actuale e mai impovaratória cá cea de mai nainte.

Napoleonu III in unu mesagiu indreptatu câtra Ollivier promite ca prin unu senatus-consultu are sa se imparta puterea constitutiva intre senatu si corpulu legislativu. Mesagiulu a facutu buna impressiune in opiniunea publica si a delaturatu si cea din urma temere, ca imperatulu nu o iá seriosu cu constitutionalismulu.

In Itali'a s'au aretatu nisce simptome revolutionarie sub form'a republicanismului. Intentiunea revolutionariloru, se dice, a fostu sa omora pre toti oficierii armatei italiene.

Pap'a fu provocatu din partea regimului francesu a dá statului seu unu regimu constitutiunale. La acésta provocare respunde pap'a in unu breve câtra unu dominicanu in modulu urmatoriu : „Dementi'a (nebuni'a, capietatea) este atâtu de obrasnica, incâtu indrasnesce a cere, cá d-dieiésc'a constitutiune a bisericei sa se adapteze dupa formele moderne ale staturiloru lumesci, numai cá se micsioreze autoritatea capului supremu alu bisericei.“ Dupa „Ind. belg.“ marin'a francesa sta la Toulon gat'a spre a primí ordinu, cá sa aduca trupele francese dela Rom'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 22 Mart. se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premerse. G. Stratimirovics interpeléza pre ministeriulu intregu, ce mesuri va luá, ca se impedece vinderea sortiloru turcesci ?

Em. Hodosy interpeléza pre ministrulu de culte, ca are de cugetu a abrogá usulu de pâna acum, in urm'a cârui'a ministeriulu seu decide in cause de patronatu ?

D. Irányi intréba pre ministrulu de financie, adeveratu e, ca regimulu are de scopu a vinde unele drumuri de feru de ale statului ?

Min. de financie Lonyay respunde, ca regimulu nici cându n'a avutu de scopu a vinde drumuri de feru.

Dr. Miletics face presiedintelui ministriloru si min. de financie urmatória' interpelatiune :

Cunoscutu a fostu presiedintelui ministriloru, ca unu min. austriacu nu numai a negotiatu in Pest'a in afacerea speseloru revolutiunei dalmatiene, ci ca chiaru o buna intielegere a succesu ? Déca nu ia fostu cunoscutu, de unde provine, de ministrului i remânu afaceri asiá de insemnate necunoscute si déca a sciutu ceva, din ce causa a afirmatu min., cu ocasiunea interpelatiuniloru prime, contrariulu ?

Presiedintele min. Andrassy dechiara decíssivu ca in cestiunea acést'a inca nu esista nici o contielegere. Ambii ministri de financie au tienutu conferintie private, in urm'a câror'a s'au acoperitu spesele din cestiune din erariulu austriacu, pâna la o decissiune definitiva.

In intielesulu acest'a se pronunciá si ministrulu de financie Lonyay.

Ministrulu de justitia Horváth propune 3 proiecte de lege. Projectulu dintâiu se referesce la modificarea unui paragrafu din legea despre promulgarea legiloru ; alu doilea tratéza despre micsiorarea numerului necesariu de asesori spre infiintiarea unui senatu judiciale ; alu treilea privesce modificarea unoru paragrafe din procedur'a civile.

I. Caucz referéza in numele comitetului financialu despre propunerea deput. Gr. Patrubán in urm'a cârei'a sa se voteze pentru infiintiarea unui laboratoriu chemicu in locu de 3000 fl. preliminati, 5000 fl. si despre propunerea, conformu cârei'a sa se melioreze lefele judiloru dela curtea judiciale comitatensa din Pest'a. Comitetulu financiale recomenda reieptarea ambeloru propuneri.

Referatulu se va pune la ordinea dilei.

Dupa acestea trece cas'a la ordinea dilei si primesce propunerea comitetului dupa o scurta vorbire a lui Lonyay, cu 167 voturi contr'a 127.

Urméza la desbatere propunerea lui Deák, relativa la inbunatatírea lefeloru servitoriloru ministeriali si amploiatiloru subalterni. Comissiunea financiale recomenda, a insarcinâ regimulu, cá se imbunatatiésca remuneratiunile amploiatiloru subalterni proportionalminte pâna la 800 fl.. Meliorarea remuneratiunei servitoriloru nu o póte recomendá, din causa ca dupa parerea comissiunei, servitorii suntu mai bine dotati, decâtu amploiatii ministeriali.

Punendu-se la votare, referatulu comitetului financiale se primesce.

Siedinti'a se incheie la 2 ½ óre.

In siedinti'a din 25 Martiu a casei magnatiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premerse ; notariulu casei representantiloru, A. Bujanovics presinta projectele de lege, primite de cas'a deputatiloru, referitórie la spesele curtiei M. Sele regelui, la pensiunarea organeloru, ce au functiunatu din anulu 1849 pâna la 1867, la incuviintiarea unui creditu suplementariu pentru acoperirea datoriei postale din 1868 respective 1869, la abrogarea vamei pentru esportulu de lemne de fagu, cunoscute, sub numele „Diritto d' Alboraggio“ si la projectulu de lege modificatu in urm'a propunerei contelui Andrassy, despre remanerea provisória in activitate a curtiloru judiciale de financie.

Projectele de lege se voru tiparí si predá comissiune financiale spre referare.

Baronulu I. Nyary interpeléza pre ministrulu de interne, ca nu are de cugetu a presintá o lege despre naturalisare, considerându impregiurarea, ca streiniloru nu le e iertatu a-si agonisí posessiune funduaria in tiéra ?

Interpelatiunea se va tramite ministrului de interne.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 24 Martiu a camerei representantiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni incurse, care se tramitu comissiunei respective. Comissiunea de petitiuni propune de nou dóue programe (a 15 si 16) despre petitiunile pertractate dejá de ea. Programele se voru tiparí. Deputatii A. Halmosy si P. Szontagh predau petitiuni, care asemenea se tramitu comissiunei de petitíuni.

St. Theil face ministrului de comunicatiune urmatóri'a interpelatiune : cunoscutu e ministrului, ca drumulu din Transilvani'a dela Sighisiór'a la Brasiovu, care e pentru industria de cea mai mare insemnatate, la unele locuri e de totu decadiutu, ? ca inca nu s'au luatu mesuri pentru de a se cladí podulu preste Oltu ?

Are de cugetu ministrulu a face pasii necesari spre a se reparâ drumulu susu atinsu?

Are de scopu ministrulu a demandá, cá câtu mai ingraba sa se repareze drumulu si cladésca podulu din cestiune si care e causa de nu s'au susceputu lucrulu pâna acum'a?

Are de cugetu ministrulu a luá mesuri, ca drumulu mentionatu sa se detraga de sub admini-

stratiunea comunale sî sa se predea administratiunei statului ?

Interpelatiunea se va inmanuá ministrului de comunicatiune.

Ministrulu de financie L o n y a y presinta unu projectu de lege, alu cârui paragrafu primu dispune ca „indemnity“ acordata ministeriului sa se prelungésca pâna la finea lui Aprile ; mai departe face min. o propunere, privitória la incuviintiarea unui creditu suplementariu de 27,900 fl. pentru caletori'a M. Sele in orientu. Se tramite comitetului financialu spre aprobare.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care sta a trei'a cetire a projecteloru de lege despre creditulu suplementariu pentru administratiunea postale din 1869, despre abrogarea asiá numitei „Diritto d' Alboraggio„ etc. Projectele acestea se primescu definitivu.

Referentulu comitetului financiale, C. S z é l l, recomenda in numele comitetului votarea a 80,000 fl. pentru curtea suprema de comptabilitate. Referatulu acest'a se va tiparí sî pune la ordinea dilei.

Referentulu comitetului centralu, P. K i r á y i, anuncia, ca comitetulu acest'a recomenda mai multe projecte de lege, modificate dupa parerea comitetului finacialu, spre primire.

Presiedintele provóca comitetulu centralu a convení dupa siedinti'a publica in afacerea projecteloru de lege modificate de cas'a magnatiloru, privitórie la responsabilitatea judiloru, la pensiunarea sî transpunerea judiloru sî amploiatiloru judiciali.

referentulu comitetului financialu I. C a u c z anuncia, ca comitetulu recomenda projectulu de lege despre prelungirea „indemnity“ spre primire ; de óre ce indemnity cu 31 Martiu espira sî legea despre bu geta inca nu va fi sanctiunata.

Siedinti'a se incheie la ¼ 1 óra.

Revista diuaristica.

Cetimu in „Tr. Carp.“ dupa diuariulu francesu „Public.“

„Retragerea ministeriulu Ghic'a - Cogalnicénu pare a fi reanimatu unele ambitii, cari n'au abdicatu nici odata, sî cari prin cele ce au patîtu, n'au invetiau de câtu machinatiuni ocolte sî temporisatiuni. Partit'a radicale a crediutu ocasiunea propice de a reincepe propaganda in favórea doctrineloru sele sî póte sî de a tentá sa reapuce puterea.

„Scandalulu causatu in camer'a deputatiloru prin procedârile anti-parlamentarie ale dlui Rosetti a fostu numai preludiulu unoru conferintie sî banchete organisate de câtra partit'a d. Ioan Bratianu, care a angagiatu pre facia ostilitâtile in contr'a ministeriului actuale.

„Nu mai e form'a guvernului, alésa de tiéra, pre care o ataca radicalismulu ; numai e autoritatea chiaru fâra esceptiunea persónei suveranului, in contr'a câreí'a 'si direge loviturile ; din contra, aru dice cinev'a ca democratii români suntu cuprinsi de unu simtiementu frumosu de compatimire pentru sórtea principiului, pre care lu plângu de a fi prad'a unoru consiliari necapabili séu neesperimentati, cari ii desimula adeverat'a stare de lucruri sî-lu terâscu pre o cale plina de turburâri séu pericole.

„Este evidentu ca acestu devotamentu insolitu n'are altu scopu de câtu a face pre principe sa rechieme la putere partit'a pre care a depârtatu-o de suntu acumu optusprediece luni, sî a câreí'a politica turburâtória facuse sa ingrigésca seriosu Europ'a conservatrice.

„Nu scimu pre ce clina au apucatu evenemintele in Români'a, sî déca nisce complicatiuni neprevediute voru readuce mai curendu séu mai târdiu pre d. Bratianu la ministeriu ; inse nu ne putemu oprí de a esprimá ingrigirile, ce ne inspira acésta eventualitate in casu cându s'aru realisá. E destulu spre a justificá aceste ingrigiri, sa aducemu aminte impregiurârile, in cari s'a urmatu tragerea cabinetului dirigiatu de dlu Bratianu. Cari au fostu, in adeveru, consecentele administratiunei sele pentru tiéra ?

„Fâra a vorbí de agitatiunea ce frâmenta pre tacute interiorulu, nerenduéla ce domniá in financie de nesiguranti'a care impedecá afacerile de ori ce natura. Români'a se afla intr'o posetiune dificile in fati'a puteriloru occidentali, a câroru spriginu sî simpathie îi suntu atâtu de necesarie. Relatiele ce intretinea atunci cu Russi'a, rîvn'a ce aréta in privinti'a Transilvaniei, participarea séu mai multu séu mai pucinu secreta la miscârile insurectionali ale Bulgariloru s'au terminatu prin a o pune intr'o stare de suspiciune continua, care aduceau celu mai mare prejudetiu in desvoltarea institutiuniloru sele sî in marirea autonomiei sele.

„Acésta idea de lârgire teritoriale, acestu visu prematuru despre formarea unei insule Daco - române neliniscea tóte guvernele ce se credéu amenintiate prin acestea projecte chimerice, din cari partit'a rosiiloru a facutu, necontenitu unu midilocu de actiune Defiinti'a, recél'a sî chiaru aversiunea pucinu deguisata, marcau raporturile României cu celelalte puteri sî mai cu séma cu acelea, cari au garantatu, protegiatu, asiguratu autonomi'a sea actuale.

„Déca acésta stare de lucruri s'aru fi continuatu, principele Carolu de siguru ca n'aru fi cutediatu sa intreprindia voiagiulu ce a facutu tómn'a trecuta, sî care i-a datu ocasiunea de a se bucurá pre la tóte curtile, unde s'a presentatu, de primirea cea mai cordiale, de dovedile cele mai eclatante de afectiune sî simpathia, atâtu pentru persóna câtu sî pentru tiér'a ce guverná.

„Nu ajungu óre aceste contraste spre a semnalá abisulu ce aru redeschide sub piciórele guvernului românu revenirea la putere a unei partite, care a perdutu cu totulu increderea puteriloru, a câroru stima sî concursu l'a dobenditu politic'a prudenta sî plina de reserva â cabineteloru, cari au sciutu sa risipésca funest'a impressiune produsa prin administratiunea radicale ?“ A. Olivier.

Sabiiu 28 Martiu 1870.

Cu placere aflaramu, ca membrii fundatori ai asoc. tra. dilele aceste, se mai inmultîra cu doi insi, dintre fiii zelosi ai natiunei. Il. Sea d. cavaleriu Georgiu P o p o v i c i u, proprietariu mare in Stroesci, in Bucovin'a, a tramisu pentru fundulu asoc. o obligatiune rurala de Bucovin'a in pretiu de 1000 fl. m c. Asemene Rm. d. prepositu capitulariu in Gherl'a, Macedonu P o p u, a tramisu in 2 buc. obligatiuni de statu din 1854, sum'a de 200 fl. m. c. Pre cându susuveneratiloru fii devotati ai natiunei ne esprimemu câldurós'a recunoscientia pentru spriginirea asoc., a acestui asiediamentu atâtu de salutariu sî cu o missiune atâtu de nobila sî importanta pentru prosperarea culturei poporale, totu odata ne place a sperá, ca asemene esemple generóse, sî voru aflá diu tempu in tempu mai numerosi imitatori. (†)

Dobr'a 13 Martiu 1870.

Eri in 12-a a. c. s'a alesu in Ili'a-muresiana representantele din cleru alu tracteloru Dobrei sî Iliei, —prin voturi secrete cu majoritate Pr. o. d. Ioanu R a t i u, protopopulu Hatiegului, — preotimea din tr. Dobrei au votatu pentru preotulu Ioanu G a n e a, parochu in Rosicaniu, 11 voturi. —

Acestu din urma ori sî cum nu poté re-esi, de óre ce majoritatea sî-au concentratu voturile pentru dlu protopopu I. R. — Alegerea s'a facutu sub presidiulu pr. onor. d. protop. Ioanu O r b a n a s i u, barbati de increderе au fostu parintii : Alesiu O l a r i u,

FOISIÓRA.

Arte.

Trecutulu fia cârei natiuni se intinde cá unu drumu, pre carele din cându in cându, la câte óresi care distantie lasa semne spre aducerea aminte aceloru ce se voru preamblá séu voru trece pre acolo, de acei ce au radicatu aceste semne, numite sî monumente.

Nici unele nu sunt inse asiá de bine imprimate in anim'a omenimei, cá acele ce se intempla in sinulu seu, in tempulu suferintieloru sele. Tempulu spala, róde, nimicesce monumentele de lemnu, de pétra, de feru, de bronzu sî asiá mai departe, nu sterge inse suvenirea, ce ia imprimatu cutare intemplare memorabila in anim'a sea.

Noi cari stâmu mai afara de seculii, in cari s'au intemplatu incercarile cele grele asupr'a parintiloru nostri, nu le mai cuprindemu pre tóte dupa periferi'a insemnetâtiei loru intregi. Sî nici ca se póte, dara nici ca trebuie ca sa le simtimu in feliulu acel'a. Sórtea aru fi atunci pré nedrépta. Ea nu aru mai avé repausu pentru celu ostenitu, ea nu aru mai sterge lacremile celui dosaditu sî nu le aru mai intórce spre bucuria, ea nu aru mai impacá pre cei invrasbiti, ea aru fi numai unu siru lungu, pentru unii de suferintie, pentru altii de impetrirea inimei sî bucuria in nedreptâtile loru.

Trebuie dara cá noi cari suntemu continuarea trecutului sa pastrâmu in memori'a nóstra evenemintele mai insemnate din acel'a, insa sa le pastrâmu, pentru ca sa ne folosimu in presentu sî sa lasamu invetiatnri bune viitoriului.

Póte ca cetitoriulu nu va sci care e scopulu nostru cu aceste siruri.

Cá su póta intielege scopulu nostru, amintimu mai antâiu ans'a, ce ni o da la aceste sire.

Ans'a este in prim'a linia artea, carea a inceputu a prinde radacini sî in sinulu natiunei nóstre. Ea este inse cu atât'a mai de pretiuitu, cându ea unesce sî reminiscentie istorice.

Au vediutu multi dintre cetitori trei portrete (icóne) litografite de dlu I. Costande, cari representa pre H o r i 'a, C l o s c 'a si C r i s i a n u.

Aceste se aflau de multu in galeri'a baronului Bruckenthal din Sabiiu.

Numitulu pictoru sî-a luatu ostenél'a, le a decopiatu sî le a facutu in tipulu acest'a possibile de a le avé fia cine.

Densulu pentrucá sa se incredintieze de adeverulu, celu representau acele icóne, au tramisu in muntii apuseni câte unu csemplariu sa le infatiesieze celoru mai betrâni ómeni, cari au potu vedé pre respectivii in viatia.

Eata ce epistola primesce in urm'a acestei probe.

Abrudu 19 Septembre 1869.

Stimate Domnule ! In urm'a epistolei D tale din 17 Augustu a. c. me simtu fericitu a-ti tramite protocolulu luatu cu betrânulu Ioanu Dositia, locuitoriu in Albacu, parochi'a Gur'a-Aradiei, in cerculu Câmpeniloru sî nepotu de frate alu eroului Ioanu Nicul'a, poreclitu sî Hori'a, dela cuventulu „hori“, a cântá, câci eroulu a fostu sî cântaretiu bunu, prin care protocolu se constatéza identitatea portretului aflatu in bibliotec'a baronului Bruckenthalu din Sabiiu cu privire la Ioanu Nicol'a.

Ioanu Nicul'a Hori'a a fostu nascutu iu comun'a Albacu, sî famili'a, din care sî deducé originea, sî acum este onorata sî cuprindu membri, din ea sî posturi de preoti. Asemenându-se portretulu edatu de d-ta cu fisionomi'a membriloru icestei familii, se arata o fórte mare asemenare, incâtu nu mai esista nici un'a dubietate despre nimerirea adeveratului portretu alu lui Hori'a.

Betrânului Ioane Nicol'a ce traiesce, i s'a aretatu sî portretele publicate in fói'a „Famili'a“, inse elu a dechiaratu, ca acelea nu suntu adeverate, de óre ce nici ca aducu ceva la trasurile feciei lui Hori'a, sî apoi a spusu ca Hori'a a avutu mustetie rare, capu golu sî nasu radicatu, asiá apoi i s'a aretatu chipulu din bibliotec'a lui Bruckenthalu, la care a eschiamatu vediendulu : „Acest'a-i“ !, „déca ve spuseiu eu, ca asiá a fostu Hori'a !“

Pre lânga acést'a militéza sî aceea jurstare, ca bar. Bruckenthalu pre tempulu acelei revolutiuni a fostu guvernatoriu alu Transilvaniei, sî cá atare a avutu ocasiune de a vedé pre acei 3 martiri români din muntii apuseni, chiaru cu ochii proprii, pre tempulu cându a fostu dusi in captivitate la Alb'a-Iuli'a, sî cá unu amatoriu de art'a picturei nu va fi suferitu, ca in bibliotec'a sea sa se asiedie nisce portrete false. Portretele anumitu suntu facute pre cându Hori'a sî consotii sei erau detienuti in prinsóre, ceea ce mai alesu pre faci'a lui Crisianu Gyurgiu se póte cetí.

Te rogu domnule numai atât'a, cá pre rendulu venitoriu sa coregi inscriptiunea sub portretulu lui Hori'a, câci pre elu lu-a chiamatu Ioanu d n botezu, sî nu Nicolau iéra connnele i-a fostu Nicol'a, precum se póte vedé in bibliotec'a lui Bruckenthalu ; apoi pre Closc'a lu-a chiamatu Ioanu Oarg'a, care ungurii lu-a scrisu sî lu scriu Varg'a nevenindu-le la socotéla dóne vocale, apoi sî portretulu din bibliotec'a lui Bruckenthalu obtiene acésta numire etc.

Amu luatu notitia despre aceste, crediendu a ne fi implinitu unu tributu datoritu sî artei sî istoriei, care impreunate instruéza presentulu sî pregatescu viitoriulu. (†*)

parochu in Gur'a-Sada sî Ioanu G a n e a, parochu in Rosicaniu, notariu au alesu pre Ioanu I a c o b u, parochu în Runcsioru. Representantele acestui cercu de alegere din cleru este nimeritu, câci d. protop. I. R. conósce lipsele sî neajunsurile acestoru dóue tracte. Ne aru placea cându sî dintre mireni se aru alege persóne, cari sa se intereseze de sórtea nóstra. Amu disu de sórtea nóstra, câci de unu tempu in cóce, dela mórtea parintelui protopopu N. C r a i n i c u multe stangaciuri se ivescu pre aici, feliuri de feliuri de retaciri, cari de cari cu pretensiuni mai meri si ne nimerite, pare ca voiescu a organisá lumea intréga. Numai déca nu aru fi in jocu sî capriciurile unoru interesati, pentru ca la unii cá acesti'a nu li este naintea ochiloru legea, nu ordinatiunile, cí tóte debuie a se intórce dupa placulu loru.

Cautându numerulu celu micu alu acestui protopopiatu, sinodulu eparchialu va midilocí a se mai alatur'a de alte protopopiate mai mari unele comune din apropiere spre intregirea acestui veduvitu; iéra déca se va realisá aceea ce se aude, ca sa fia anecsatu la altu protopopiatu, — atunci aru fi in interesuln comunu, cá resiedinti'a protopopului sa fia in centrulu tractului. La tractulu Iliei e impossibilu sa se anecseze pentru muresiu, sî asiá numai la tractulu Devei s'aru potea anecsá, — inse comunele cele departate dela margine câtra Banatu, la ori-ce casu sa mérga 6 - 7, mile indepartare la sc. protopresviteralu? va fi fórte greu; cei chiamati spre regulare, voru sci, ce voru face. —

In anulu trecutu s'au amintitu in unulu din numerii acestui diuariu, ca: Invetiatorii din acestu tractu in conferinti'a loru din 18 Augustu a. tr. s'au consultatu a radicá unu monumentu confratelui Inocentiu M u n t e n e s c u, repausatu in Ili'a in 1 Februariu a. t. Acésta consultare s'a sî dusu in deplinire, câci e r i cu ocasiunea adunâriei preotiloru s'au adunatu sî invetiatorii din tractulu Dobrei sî au redicatu un'a cruce de pétra lucrata frumosu (Crucea are un'a inaltime de 8 urme, asiediata intr'unu butucu de pétra iérasi frumosu lucratu) de petrariulu din Dobr'a, Iacobu Grosu; pre cruce e inscriptiunea:" „Fratiloru! Ve rogu nu me uitati!" „Ce sunteti am fostu, ce sum, veti fi, Inocentiu Mun„tenescu, nascutu in Paucea in anulu 1831 sî re„pausatu in 1 Fauru 1869 dupa ce au servitu „natiunei cá invetiatoriu." —

Acésta cruce aru constá multu, dar' prin economisarea inv. P. F. din Dobr'a au constatu numai 16 fl. 40 xr. iéra pentru dusulu ei la Ili'a sî asiediare de zidari consta 20 fl., — spre acoperirea acestei sume au contribuitu: D. D. Visarionu Romanu din Sabiiu 2 fl. Aronu Ilie parochu in Teiu 1 fl, George Furdui cap in Brisnicu 50 xr. Ioanu Ganea par. in Rosicaniu 50 xr. Iacobu Ogneanu par. in Mihaescii 50 xr. Nicolau Curiacu adm. par. in Bastea 50. Scrafimu Hadanu 50 xr. George Iosanu inv. in Brisnicu 50 xr. Teodoru Danu inv. in Lapusiulu superioru 50 xr. Ioanu Ratiu, fostu invetiatoriu acum soldatu 60 xr. Ioanu Cristea inv. supr. 50 xr. Vasilie Simocu inv. 40 xr. Trifonu Cornea inv. supr. 40 xr, Constantinu Crisianu inv. in Fintvagu 70 xr. Ioanu Siuega invet. in Lapusinicu 60 xr. — Sofroniu Furc'a invet. in Ruscaniu 50. Petru Fagarasiu inv. in Dobr'a 1 fl. Iosifu Olariu invet. in Dobr'a 1 fl. Alesiu Nemesiu inv. in Dobr'a 1 fl. 50. Antoniu Tielu inv. in Fagetielu 40 xr. Tom'a Anucutia notariu 50 xr. D. Lacatosiu notariu 50 xr. I. Nemesiu juratu ctensu 50 xr. Tom'a Criste parochu 20 xr. Ioanu Iacobu parochu in Runcsuru 50 xr. Iosifu Herbeiu 50 xr. George Opreanu adm. par. in Dobr'a 1 fl. Adolfiu Nandr'a inv. in Teiu 50 xr. sî Viceutiu Bud'a comerciante in Dobr'a 80 xr. la olalta 19 fl. 10 xr. 90 xr. câci suportatu unu d. anonimu, carele nu voiesce iau se publicá numele. —

Dupa radicarea crucei, s'au tienutu ceremoni'a receruta cu cetirea deslegârei, la care au luatu parte multi preoti sî din tractulu Iliei sî St. D. Alesandru Herbeiu, jude-eercuale. +. +.

Protocolulu siedintiei a VI-a.

(ordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei nationali in Aradu, pentru cultur'a poporului românu.

Aradu, 6 martiu nou 1870.

De fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane Popoviciu Desseanu, directoriu secundariu. Membrii: Mironc Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Missiciu perceptoriu, Iosifu Goldisiu esactoriu, Teodoru Serbu economu, sî Georgiu Dogariu, notariu: Petru Petroviciu.

Nr. 41. Notariulu directiunei, Petru Petroviciu reportéza despre ulteriór'a efeptuire a espeditiuniloru dispuse sub Nr. 20 sî 31. a. c. câtra colectantii asociatiunei, aretându deodata prin unu bilantiu sumariu starea in care se afla pretensiunile asociatiunei de presinte sî anume

a) oferte restante din anii primi $186^3/_4$—$186^4/_5$ sî $186^5/_6$ culese prin liste .	16,094 fl.	50 xr.
b) ofertelele membriloru ordinari subscrise prin dechiaratiuni formale din anii $186^6/_7$, $186^7/_8$ sî $186^8/_9$ in suma de	6,254 „	50 „
c) capitalele membriloru fundatori oferite pre viatia in suma de	5,741 „	39 „
d) interesele acestor'a obveninde pre trei ani restanti dupa detragerea sumeloru solvite	458 „	6 „
e) competinti'a nóua a ofertelor anuali din anulu curinte	1,343 „	— „
f) tacsele obveninde, pentru diplomele estradate in sum'a de . . .	176 „	50 „
Sum'a totala a pretensiuniloru face	30,067 fl.	95 xr.

Despre aceste sume s'au facutu estrasuri din protocolulu capitalu alu membriloru — dupa comune sî s'au espedatu adornate cu tóte documintele sî tipariturile provediute in cercularlulu directiunei de sub Nr. 20 câtra respectivii colectanti de pretotindenea.

Totodata se presenta din partea notariului specificatiunea, despre spesele tipariturilor procurate, sî despre portulu postalu alu espeditiuniloru in sum'a totale de 213 fl. 92 xr. v. a. cu aceea observare: ca din diferitele sórte de tipariturl au mai remasu o cantitate mare pentru trebuinti'a mai multoru ani, asiá: in câtu pentru viitoriu nu va mai fi de lipsa a se face spese pentru astu-feliu de tipariture.

Decissiune. Reportulu notariului se ia la cunoscintia, sî specificarea speseloru causate cu espeditiunea acést'a se estrada esactoratului spre censurare sî reportare câtu mai curenda.

Nr. 42. Comembrulu directiunei Mironu Romanu face motiunea: de óre ce administratiunea trebiloru asociatiunei ambla cu spese cari nu stau in nici o proportiune cu poterile materiali, sî cu scopurile asociatiunei, propune, a se denumí o comissiune din partea directiunei, carea tragendu séma de procedur'a ce se urméza acum'a, se elucre o modalitate dupa care s'aru poté simplificá,tóta procedur'a administrativa in sfer'a asociatiunei asiá: ca spesele administrative sa se reduca câtu se póte mai multu.

Decissiune. Propunerea acést'a se primesce sî se emite o comissiune sub presidiulu comembrului Dr. Atanasiu Siandoru, din membrii: Mironu Romanu, Emanuilu Missiciu, Iosifu Goldisiu sî notariulu Petru Petroviciu, care va avé sa elabore unu proiectu de modalitate pentru simplificarea procedurei in administratiunea trebiloru asociatiunei — urmata pâna acum, sî a presentá elaboratulu seu la un'a din cele mai de curendu tienende siedintie ordinarie.

Nr. 43. Comembrulu directiunei Mironu Romanu, din indemnulu acel'a, ca la 1. Maiu nou, a. c. se va tiené in Aradu sinodu eparchialu, la care va concurge unu numeru insemnatu din mai multe parti locuite de romani, — propune: ca adunarea generale a asociatiunei nóstre din anulu acest'a sa se conchiame pre dîu'a de 9 Maiu a. c, sî cu pregatirile necesarie, ce privescu activitatea asociatiunei sa se insarcine o comissiune din sinulu directiunei.

Decissiune. Spre scopulu acest'a se emite comissiunea de sub numerulu precedinte, cá se-si dea parerea in meritulu acestei propuneri, carea pentru urginti'a defigerei terminului adunârei generali se va pertractá la siedinti'a straordinaria ce se va defige pre „20 Martiu nou a. c. la 4 óre dupa médiadi," sî la care voru fi de a se invitá toti membrii directiunei prin epistóle deosebite.

Nr. 44. Se presinta scrisórea dlui Ioane Petia negutiatoriu din Caransebesiu de datulu 17 Fauru a. c. in sensulu câreí'a d-sea multiamindu de increderea onorifica cá colectante, abdîce de acésta chiamare din caus'a ocupatiuniloru multilaterali, — sî recomenda in loculu lui a se denumí dlu invetiatoriu de acolo, Teodoru Calinescu, cá pro unu barbatu fórte zelosu in afaceri natiunali.

Decissiune. Se ia la cunoscintia sî de colectante pentru Caransebesiu se denumesce recomendatulu domnu invetiatoriu, Teodoru Calinescu, care este poftitu, se binevoiésca a primí acésta chiamare sî a implini agendele provediute in recercarea directiunei sub nr. 20 a. c. tramise d'lui Ioane Petia; iéra actele aflatórle la d-sea se voru predá dlui colectante mai susu amintitu; sî despre acést'a ambii suntu de a se insciintiá prin epistole.

Nr. 45. Colectantele din Oraviti'a, dlu Basiliu Bordanu, reportéza sub datulu de 3 Martiu nou a. c. despre unele scaderi, ce ocuru in estrasulu tramisu cu cercularlulu de aici'a nr. 20. a. c. despre membrii asociatiunei aflatori in colectur'a de acolo, si róga a se supliní acele scaderi conformu protocolului de licuidare, ce se afla aicia. —

De odata recérca a se estradá diplome pre partea membriloru Ioanu Motiu sî Constantinu Popescu, tramitiendu-i-se d-sele spre inmanuare sî incasarea tacseloru.

Decissiune. Reportulu dlui colectante se ia la cunoscintia, sî se insarcina notariulu a estradá estrasulu poftitu, — suplinindu scaderile, — sî a-lu tramite dimpreuna cu diplomele pre partea susunumitiloru membri pre lânga estrasu protocolariu. —

Nr. 46. Se presinta actele restituite din Siagu, ce s'au fostu tramisu dlui preotu de acolo, Tom'a Cocotianu, carele, precum aréta fiiulu seu Costantinu, — au reposatu.

Decissiune. Se dispune, a se tramite actele cestiunate celui'a-laltu preotu, anume dlui parochu Ioane Ribariu, care este poftitu a primí colectur'a sî a satisface recerintieloru natiunali.

Nr. 47. Presiedintele directoriu secundariu presinta unu decisu alu senatului magistratuale din Aradu, de datulu 25 Fauru a. c. nr. 294 prin care se ordina esecutiunea pentru tacsele purcentuale pretinse din partea oficiului de contributiune alu Pancotei dela legatarii reposatului Iov'a Cresticiu.

Decissiune. De óre ce se scie ca percentuatiunea pretinsa nu se atinge de asociatiunea nóstra, ca de eredea masei reposatului Iov'a Cresticiu, ci de alti legatari ai acelui'a-si: actulu de fatia se estrada fiscalului asociatiunei, Iosifu Popoviciu, pentru a aperá interesele asociatiunei fatia cu acésta pretensiune sî a reportá la siedinti'a mai aprópe.

Nn. 48. Pentru autenticarea protocolului acestei siedintie.

Decissiune. Se defige terminulu pre joi, adeca in 10 l. c. nou la 6 óre sér'a, fiindu poftiti membrii de fatia a convení in cancelari'a directiunei.

Protocolulu acest'a, in presenti'a membriloru directiunali: Mirone Romanu, Teodoru Serbu si Petru Petroviciu s'au autenticatu.

Aradu, 10 Martiu nou 1870.

Directiunea asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu.

In absenti'a presiedintelui:
Mironu Romanulu m. p.
membru directiunalu

Petru Petroviciu
notariu directiunale.

Varietâti.

*** (Diet'a Ungariei) din caus'a serbatoriloru Pasciloru se va prorogá in septemân'a viitória pre trei septemâni. Apoi adunându-se iéra-si, va tiené siedintie pâna 'n finea lui juliu.

*** (Relativu la cestiunea teatrala) avemu se anunciâmu, ca comissiunea de cinci, esmisa din conferinti'a dela 28 Fauru a. c. a inteligintiei române din Buda-Pest'a, spre a compune unu programu preparativu la infiintiarea unui fondu pentru teatru natiunalu românu, a terminatu deja elaboratulu seu. Acestu programu se va desbate in a dóu'a conferintia a inteligintiei române din Buda-Pest'a care se va tiené luni in 28 Martiu st. n. dupa média-dî la patru óre, in refectoriulu redutului orasianescu. Suntemu convinsi, cá acestu programu va satisface dorintiele tuturoru românilorn interesati de acést'a

causa, câci comissiunea in elaboratulu seu a observatu cea mai corecta procedura pentru realisarea unui teatru natiunalu românu. In numerulu viitoriu vomu relatá pre largu despre decursulu conferintiei, publicându atâtu programulu votatu, câtu sî reportulu comissiunei de cinci. „Fam.“

*** (Procesulu de presa) intentatu in contr'a dlui Ioanu Porutiu, redactoru alu diuariului „Federatiunea“ se va pertractá de nou in 11 Aprile. Ministeriulu de justitia a delegatu pentru pertractarea nóua curtea juratiloru din Tirnavi'a.

*** (Apelu.) Mai multi juristi români din Sabiiu adreséza in „Gazet'a Transilvaniei“ unu apelu câtra intrég'a junime româna studiósa de dincóce de Carpati, ca acést'a sa-si dea parerile cumulate sî respunsurile pre calea publicitâtiei, la urmatóri'a intrebare : „Care aru fi calea cea mai buna, mai scurta, sî mai secura pentru redicarea unei academie române de drepturi ?“

*** (L i n i'a f e r a t a P r u t u - I a s i.) Cetatienii din Iasi au inaintatu nu de multu o suplica adresata câtra onorabil'a camera, in care cere incuviintiarea infiintiârei linici ferate Prutu-Iasi, cu a cârei cestiune este legatu unu mare interesu comercialu. Se scie, ca Russi'a inca este otarita a aduce linia ferata pâna la granitia, sî astfeliu intrég'a linia dela Iasi la Prutu, aru avé sa cuprinda o lungime de o posita numai ; cestiune mica, dara cu tóte aceste un'a dintre cele mai importante. Camer'a a pusu la ordinea dîlei suplic'a cetatieniloru nostri, dara este sciutu, ca multe lucruri puse la ordinea dîlei in camera, au avutu trebuintia de unu anu-doi, pâna câudu au fostu resolvate. Din acésta causa pre noi ne cuprinde óre-si-care ingrigire pentru suplic'a nóstra data, cu atâtu mai vertosu, ca abiá mai suntu dóue septamâni pâna la inchiderea sessiunei presinte sî amanându-se acésta desbatere pâna la sessiunea viitória, comerciulu nostru aru avé mari pagube. Din caus'a espusa rugâmu pre dnii representanti sî deosebitu pre cei ai urbei nóstre, sa céra dela camera acésta desbatere de urgentia, pre care on. corpu legiuitoriu, nu o póte refusá, decâtu numai in pagub'a comerciului nationalu, dela care este aternata inflorirea tierei. „C. d. I.“

*** De curendu s'a mai infiintiatu in Bucuresci dóue tipografii: aceea a diuariului „Tiér'a“ sî aceea sub firm'a: C. Petrescu C. sî I. Busnea.

De câte ori audimu, ca s'a deschisu vre-o tipografia nóua, de atâtea ori se inveselesce anim'a nóstra. Scimu ca literatur'a nu se póte manifestá fâra tipografia. Imultirea tipografieloru probéza, ca lumea se ocupa de literatura sî cu câtu este mai intinsa intr'o tiéra, cu atâtu locuitorii ei suntu mai civilisati.

Volney a disu: „Voindu cine-va sa se informéze déca unu poporu este civilisatu ori barbaru, nare decâtu sa se reduca la aceste dóue intrebâri: Are tipografii ? are libertatea presei ?“

Sî precum capital'a merge cu pasi gigantici câtra progresu, amu dorí ca sî districtele sa simtia necessitatea, ca este de a avea sî densele tipografii.

Suntu talente cari, in lipsa de midilóce de a se areta, remânu necunoscute. Nu are numai capital'a monopolulu de a produce geniuri. Natur'a a impertitu darurile sele pretutindeni.

Inca odata, dorimu cá sa vedemu tipopografii nu numai prin tóte resiedintile districtuale daru sî prin cele mai mici orasiele sî terguri. „Typ. R.“

Numerulu diareloru in raportu cu populatiunea. — Numerulu diareloru atâtu politice câtu sî scientifice sî artistice, este o proba din cele mai invederate despre starea de cultura a unei natiuni. Din acestu punctu de vedere, eata care este numerulu diareloru in principalele staturi din Europ'a dupa D. Hatin.

Populatiunea, Jurnale.

Franci'a . .	37,000,000	1,640	unu dialu pentru	23,000	locuitori.
Engliter'a : .	28,000,000	1,260,	—	23,000	—
Staturile-Unite .	30,000,000	4,000,	—	7,000	—
Prussi'a . . .	18,000,000	700,	—	26,000	—
Itali'a . . .	27,000,000	500,	—	54,000	—
Austri'a . . .	38,000,000	365,	—	105.000	—
Helveti'a . .	2,500,000	300,	—	8,000	—
Belgi'a . .	4,700,000	275,	—	15'000	—
Holand'a . .	3,500,000	225,	—	16,000	—
Russi'a . .	66,000,000	200,	—	330,000	—
Spani'a . .	15,000.000	200,	—	75,000	—
Svedi'a si Norveg.	5,200,000	150,	—	36,000	—
Danemarc'a .	2,000,000	100,	—	20,000	—
Turci'a . .	37,000,000	100,	—	370,000	—

Publicistulu francesu nu vorbesce despre noi. Admitendu ca midilocia unu numeru de 30 jurnale pentru Români'a sî o populatiune de 4,500,000, aru vení unu jurnalu pentru 150,000 de locuitori. Se marturisimu ca suntemu inca inapoiati.

Este inca de observatu, ca staturile republicane, au mai multe jurnale in raportu cu populatiunea. Câtu este de inapoiata puternic'a Russia cu tuti soldatii sei in reportu cu mic'a Elvetia !

(Revist'a Scientifica.)

In interesulu celoru ce aru voí se cunósca numerulu sî numirea diuarieloru din Romani'a, le publicâmu mai la vale, cu aretare de loculu unde apare :

1. Adeverulu, Craiov'a. 2. Albin'a Pindului, Bucuresci. 3. Amiculu scólei, Ploesci. 4. Anale Tipographice Bucuresci. 5. Brâulu rosiu, Galati. 6. Cancanurile septemânei, (ed. fr) Buc. 7. Column'a lui Traianu, Bucuresci. 8. Comun'a, Bacâu. 9. Convorbiri literarie, Iasi. 10. Curieriulu de Iasi, Iasi. 11. Dâmboviti'a, Bucuresci. 12 Daraculu, Bucuresci. 13. Democrati'a, Ploesci. 14. Dreptatea, Iasi. 15. Eco Danubien (franciosesce) Bucur. 16. Echo Musicalu (ital. sî rom.) Bucuresci. 17. Gazet'a germâna de Bucuresci. 18. Gazet'a de Focsiani, Focsiani. 19. Gazet'a sateloru, Bucuresci. 20. Gazet'a medico-chirurghicale, Buc. 21. Ghimpele, Bucuresci. 22. Gardistulu civilu, Galati. 23. Ha ! ha ! ! ha ! ! !, Iasi. 24. Informatiunile bucurescene, Bucuresci. 25. Liceulu, Bucuresci. 26. Mercantilulu, Craiov'a. 27. Monitorulu oficialu, Bucuresci. 27. Monitorulu oficialu (edit. franc.) Bucuresci. 29. Monitorulu óstei, Bucuresci. 30. Opiniunea constitutionala, Bucuresci. 31. Pres'a, Bucuresci. 32. Revist'a scientifica, Bucuresci. 33. Romanulu, Bucuresci. 34. Secolulu, Iasi. 35. Tiér'a, Bucuresci. 36. Le Pais roumain, Bucuresci. 37. Telegraphu sî Post'a, Bucuresci. 38. Trompet'a Carpatiloru, Bucuresci. 39. Tipographulu românu, Bucuresci.

Adeca 33 foi, din care 26 in Bucuresci, 5 in Iasi, 2 in Galati, 2 in Craiov'a, 2 in Ploesci, 1 in Focsiani, sî 1 in Bacâu. „Typ. R.“

*** U n u u n o u i n a m i c u a l u a g r i c u l t o r i l o r u. In Americ'a s'a ivitu o nóua plaga, gândaculu cartofiloru, Doryphora decemlineata, a câru'a introducere este de temutu ca va avé locu cu importarea cârtiloru de Americ'a. Acestu gândacu fu descoperitu la inceputulu acestui secolu, in apropierea muntiloru de pétra, pre unu feliu de cartofi selbateci, cá lingatoriu, trecù apoi cu ocasiu nea semanârei cartofiloru cultivati, asupr'a acestor'a, intindiendu-se de atunci mereu câtre Ost. Camu pre la 1860 trecù preste Missouri, facânduse de aci pre fia-care anu o caletorie de vre-o 50 mile engl., astu-feliu ca preste 10 ani, se póte asceptá ca se va iví la oceanulu atlantic. Acestu gândacu se ivesce in cuantitati imense. Câte-va specie din ceilalti gândaci suntu sterpitorii óueloru sî larveloru acestui gândacu alu cartofiloru.

*** Zaharulu de sfecle in engliter'a. Zaharulu de sfecle incepe a fi intrebuintiatu din ce in ce mai multu in Engliter'a. Rafinatorii din Londr'a, cari acum câti-va ani au fostu in contr'a lui au inceputu a usá de densulu, sî paru a fi fórte satisfacuti. Introducerea semanârei sfecleloru sî fabricarea zaharulu din tr'ensele, a fostu discutatu acum de curendu de câtra presa sî de câtra societâtile scientifice sî alte societâti ale Engliterei. Pre câtu se pare acésta cestiune avù o deslegare favorabile. Un'a din aceste fabrici este dejá in activitate sî lucrédia cu succesu. Pamentulu a procuratu dejá o recolta mare de sfecle sî substantia de zaharu se afla intr'ensele in aceea-si cantitate cá sî in celelalte semenaturi depre continentu. Astu-feliu dara va puté sî engliter'a fabricá de acum inainte zaharu de sfecle, cá ori care alta tiéra, sî de siguru va ajunge prin acésta fabricatiune la unu resultatu favorabile atâtu comerciale câtu sî sociale. „Merc.“

*** A m u r i t u d e s l a n i n a. Unu casu pre câtu de tragicu pre atâtu sî de comicu se enaréza ca s'a intemplatu in Nagyfalu. In cas'a parochiale de acolo sî adeca in urloiulu casei erau mai multe slanini spendiurate, cá sa se afume. Unu tiganu, se vede, ca a intratu de pre dî in casa sî a asteptatu pâna s'au culcatu toti ai casei. Apoi a pusu o scara sî s'a suitu la un'a din slanini. Cá sa nu se intemple vre unu sgomotu sî cá sa póta duce slanin'a mai usioru a taiatu cu cutitulu in mijlocu o gaura sî si'a veritu capulu prin gaura in slanina. Dara câudu va fi vrutu sa o desacatie ia cadiutu scar'a de sub picióre sî a remasu spendiratu in slanina, unde a dóu'a dî lu gasira mortu.

*** (B a e t i i c e r s i t o r i) despre cari amu fostu relatatu mai de multe ori ca ambla cu cârdurile pre strade sî pre la case, astadi, in urm'a mesuriloru, ce s'au luatu de câtra on. primaria, suntu radicati de pre strade, sî aplicati la diferite meserii. — Multiamimu on. primari pentru acésta parintiésca lucrare ; amu dorí inse, cá sa se puna capetu sî uricióseloru cersitorii jidovesci, câci cu deosebire, de câudu au disparutu cârdurile baetiloru, de atunci se ivesce pre tóta dîu'a multime de golani evrei. Aru fi fórte bine a se impune comunitâtiei israelite, cá sa iá sî ea mesurele necesarie, pentru ca publiculu sa nu fia silitu a intimpiná la totu pasulu câte unu cersitoriu din acea rasa, cari au inceputu a intrá deja chiaru sî prin odâile palatului administrativu.

(U n u c o c u p a c a l i t u.) In 15 a lunei trecute unu domnu pensionariu din despar. III, erá dusu la o petrecere impreuna cu soti'a sea, care de siguru a trebuitu se fia bine gatita, prin urmare provediuta sî cu cocu. Venindu acasa sî desbracându-se, dna din intemplare î-si puse cocuiu pre patulu sotiului seu, unde mai pre urma totu din intemplare l'a sî uitatu. Câudu la rendulu seu vení timpulu de culcare, luminarea se stinse sî dnu î-si intinse piciórele pre patu dealungulu, câudu deodata simtiesce, ca unu picioru i-a intratu intr'unu feliu de cuibu rotundu sî aspru, care parenduise ca póte o fi vr'unu ariciu, numai decâtu sari din asternutu, sî luându unu batiu in mâna incepù se pisedie bietulu ariciu, care inse din gresiéla nu erá altceva decâtu cocuiu madamei. Dupa ce dnu ostení in bataia madam'a sare speriata din patu sî aducendu-si aminte ca'si uitase cocuiu pre patulu sotiului seu incepù a strigá si'a tipá : „stai, nu mai dá, câci póte se-mi sfarâmi cocuiu . . .“ Bietulu pensionariu se cuprinse de o mirare la audiulu acestui tipetu sî radicându plapom'a, afla ca acolo . . . dara vai, erá târdiu . . . cocuiu madamei î-si respirase tóte parfumele sî nu mai erá decâtu o sdréntia netrébnica . . . a fostu apoi ah sî vai . . . bietulu omu a trebuitu se-si iá catrafusele sî se fuga de acasa, câci altfeliu deminéti'a s'aru fi trediitu fâra peru pre capu sî fâra piele pre obradiu. „C. d. I.“

Concursu.

Pentrn ocuparea statiunei parochiali gr. or. din comun'a Certesiu, protopr. Ioagiului I se escrie concursu.

Emolumintele suntu : cuartiu libero cu gradina de legumi, dela 140 case, 160 mesuri de cucuruzu nesfarmatu, dela fiesce-care lucratoriu la topitorile de metalu reg. câte 40 xr. v. a. anuali, sî venitulu stolariu.

Competitorii au a-si adresá documintele loru cuvincióse la p. protopresbiteru tractualu Basiliu Piposiu in Hondolu pâna in 1 Aprilie a. c. st. v.

C e r t e s i u in 6 Martiu 1870.

Comitetulu parochiale.

(16 —1)

E d i c t u.

An'a I o s i f u A l d e a din Chirperu, scaunulu Nocrichiului, carea de doi ani cu necredintia parasí pre legiuitulu seu barbatu Georgiu L e a v u din Bruiu, scaunulu Cincului mare, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu, dela datulu de facia, séu in persóna séu prin vre-unu representante legalu, negresitu sa se infatiosiedie naintea subscrisului foru matrimonialu spre a respunde la actiunea barbatului seu, câci la din contra sî in absenti'a ei se voru decide cele prescrise de canóne.

S a b i i u in 18 Februariu 1870.

Scaunulu protopopescu ortod. alu Nocrichiului, cá foru matrimonialu.

(14—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Martiu 1870.

Metalicele 5%	61	40	Act. de creditu	291	90
Imprumut. nat. 5%	71	10	Argintulu	121	15
Actiile de banca	725		Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 24. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 22 Martiu (3 April.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru - princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'a mai alesu :

In cerculu VIII par. protopr. Moise Lazaru; in cerculu XIV par. adm. prot. Nicolau Fodoreanu; in cerculu XVI par. prot. Vasiliu Rosiescu; in cerculu XVIII par. adm. prot. Samuilu Cupsia.

O carte la tempulu seu.

Avemu inaintea nóstra unu opu, pre care l'amu anunciatu cându s'a pusu sub tipariu si cându a esitu de sub tipariu. Acestu opu este: **„Vechi'a Metropolia ortodocsa româna“** a Transilvaniei, suprimerea si restaurarea ei, de Nicolau Popea, protosincelu archid., asessoru consistorialu, profesoru de teologia, membru fundatoru alu Asociatiunei transilvane pentru literat. si cult. pop. rom. etc. Sabinu, cu tipariulu tipografiei lui S. Filtsch (W. Krafft.) 1870,“ dedicatu Archiepiscopului si Metropolitului nostru precum si tuturoru conlucratorilóru la restaurarea metropoliei.

Este prim'a impressiune sub carea ne aflâmu, cetindu acestu opu ; amu puté devení in ochii multoru cá preocupati de acea impressiune, de-si in realitate nu suntemu, pentru ca lu amu percursu cu linisce si l'amu apretiuitu in valórea lui. Caus'a dara de nu ne dâmu nici unu feliu de judecata asupra-i este, de a nu captá judecata nimenui. Totu ce vomu face acum este, ca vomu lasá pre pré veneratulu autoru sa vorbésca câtra publiculu nostru cetitoriu si adeca, dintâiu cu motivele luate din scriptura si puse in fruntea cârtiei.

Acestea le vomu face, cá sa cunóscemu de indata intentiunea si spiritulu care iniméza pre autoru. Ele suntu:

„Ci fia cuventulu vostru asiá, asiá ; nu, nu ; iéra ce este mai multu de câtu acest'a dela celu reu este. Mat. 5. 37.“ „Lepadându minciun'a, graiti adeverulu, fiacarele cu vecinulu seu. Efes. 4. 25.“ „Iéra adeverulu in vécu va remané Sir. 40. 14.“

Dupa ce si ficseza aceste puncte de manecare, procede in prefatiune a espune cetitoriloru scopulu acestui opu.

„Istori'a unui poporu, dice, „e viéti'a lui insusi, privita din tóte punctele de vedere. Dara ce este óre istori'a unui poporu, fâra de istori'a bisericei lui? Déca acést'a se póte dice in generalu, apoi cu câtu mai vertosu in aplicare la Români, a câror'a viétia e contiesuta intru un'a, cea politica nationala cu cea bisericésca? Si óre acést'a din urma putesaru scrie, fâra de amintire séu cu esmiterea vechiei metropolii a Transilvaniei? nici decum. Ea, acésta metropolia venerabila, face deja parte intregitóre a natiunei nóstre ; ea e vechia de cându Romanulu, si e menita a traí éra-si câtu acest'a, straportându amentirea marirei, caderei si renascerei lui pâna la cea mai adenca posteritate.

„Trecutulu acestei metropolii e parte mare amaru si plinu de suferintie grele : cá-si trecutulu natiunei de carea apartiene. Neamicii cei multi si inversiunati isi indreptara sagetîle cu preferintia asupra-i ; câci credeau ca cadiendu ea, va cadea impreuna si ins'a-si natîunea. In fine ei isbutira a o infrânge si imbrânci la pamentu, a o câlcá si innabusí, socotindu-o de mórta. . . .

„Si cu tóte aceste incercâri iesuitice. vechi'a metropolia româna ort. a Transilvaniei traiesce inca, ea reinvia cá unu fenice din propri'asi cenusia inca si mai stralucitóre de cum erá mai nainte! Tocm'a cá sórele de vér'a : elu apune sér'a, pentru cá a dóu'a di cu atât'a mai stralucitoriu si mai pomposu se resara. Mórta a fostu, si a inviatu: perduta, si s'a aflatu : nesocotita, siubreda si gârbovita de suferintie ; iéra acum reintinerita, plina de viétia si de potere, tare destulu cá sa infrunte ori-ce pericole ori ce atacuri i s'aru mai face.

„Adeverulu nu se póte ascunde, nu se póte omorí ; elu mai curendu ori mai târdiu trebuie sa ésa la lumina. Elu se póte intunecá pre unu momentu, cum se intuneca si sórele une-ori punendu-i-se nuorii improtiva ; dara apoi lumin'a lui cu atât'a e mai petrundietória, incâtu orbesce de totu pre cei ce voiau a lu intunecá. Adeverulu e cá si sórele : elu e sóre cerescu, si lumin'a lui inca nu se póte ascunde cá si a sórelui : cá si cetatea ce sta de asupr'a muntelui, — cí ea luminéza pre cum luminéza lumin'a intru intunerecu.

„Dá, vechi'a metropolia nu e mórta ; ea traesce inca, multiamita lui Dumnudieu! Multiamita constantiei celei de feru a Romanului! Multiamita spiritului celui liberalu alu vécului XIX! Multiamita, de trei ori multiamita demniloru fii, cari asudara pentru restaurarea ei!“

Aici dlu autoru se indrepta apoi cu multiamita câtra „predemnulu parinte Metropolitu“ se indrépta câtra toti „préstimatii domni si frati“ ai sei, cari au concursu la restaurarea Metropoliei si arata ca a sositu tempulu de a luá condeiulu a mâna si a readuce lucrurile la starea loru cea adeverata, si apoi continua mai departe :

„Acestea despre o parte, éra despre alta detorinti'a ce o avemu cu totii de a ne ingrigi mai bine pentru actele nóstre cele mari bisecricesci nationali, si de a nu le lasá cá sa se mai dée uitârei, de cei presenti si venitori, cum se intemplà pâna ací cu multe altele, si chiaru si cu actele cele insemnate din vechime ale metropoliei din cestiune, — credemu, ca voru fi destulu de justificatóre pentru intreprinderea de facia. Istori'a metropoliei acestei'a e o completare a istoriei bisericei nóstre, fâra de carea cea politica nationala nu se póte scrie si nu póte avé valóre deplina“.

Aru trebuí cá sa reproducemu intréga acea insufletitória prefatiune, carea vorbesce din sufletulu acelui ce lepadându minciun'a graiescu adeverulu istoricu fratiloru sei, adeverulu carele mai tardiu lu radima pre documente tari, cari nu se clatescu cá si stâncile pre cari suntu cladite muntii.

Dara déca amu trecutu mai fugitivu preste prefatiune sa comorâmu mai multu la introducere. Eata ce dice acést'a :

„Precum natiunea româna este cea mai vechia intre tóte natiunile conlocuitóre : asiá si biseric'a ei, cea ortodosa orientala, inca este cea mai vechia intre tóte bisericile patriei.

„Intielegemu acea biserica, care isi trage originea din cea mai adenca anticitate a crestinismului, inca din tempulu Apostoliloru ; câci cine nu scie ca multime dintre legiunarii stramosiloru nostri Romani, descalecati in Daci'a, au fostu contemporanii Apostoliloru, si au primitu crestinismulu din manile loru chiaru? — acea biserica, carea inca in véculu alu IV. si avù ierarchi'a sea nationala ; câci cine nu scie de unu Nechit'a romanulu episcopulu numitu si : „Apostolulu Daciei“ — éru de câtra popórele barbare : „Dumnedieulu romaniloru“ ? — acea biserica in fine, de carea se tienù natiunea româna intréga pâna la inceputulu vécului trecutu, si de carea se tiene si astadi partea ei cea mai insemnata si mai numerósa, si carea in toti tempii cei vitregi, tempuri pline de lupte si amaraciuni, prin care se strecurà abiá natiunea nóstra, singura-i fù stéu'a cea conducatóre limanulu celu conducatoriu, balsamulu celu alinatoriu si puterea cea mângaitóre si însufletitóre, — ea singura-i fù radiemulu si scutulu celu mai putericu, incâtu cu totu dreptulu putemu dîce, ca numai ei unice avemu de a multiamí astadi esistinti'a natiunei române!

„Acestu adeveru din urma, recunoscutu de atâtea ori de câtra fii natiunei, voindu cineva alu trage totu-si la indoiéla, s'aru puté indreptá unulu cá acel'a chiaru si astadi la fratii nostri din secuime, câror'a, uitându-si de multu limb'a materna, numai biseric'a le mai remase uniculu cimentu, unic'a baiera, cu care se mai tienu inca legati de trupin'a loru nationala, incâtu altumintrea dieu de multu s'aru fi fostu absorbitu si ei de elementulu preponderante, de multu aru fi devenita neresistiveru victim'a acelui'a ; iéra incâtu pentru adeverulu dintâiu adeca pentru anticitatea biserecei ortodose, apoi ajunge a ne provocá in privinti'a acést'a din o multime de documente demne de tóta credinti'a numai la o singura cercumstantia, si acést'a este: ca despre increstinarea natiunei romane nu se face nicaíri nici cea mai mica amintire precum se face despre increstinarea altoru natiuni din patria, si din strainatate, — semnu destulu de invederatu, ca românii si aduşera credinti'a loru crestina cu sine-le din Rom'a si Itali'a intréga, pre care inca acolo, a casa, o insupsera impreuna cu laptele dela mamele loru romane. Numai asiá ne putemu esplicá total'a tacere a istoriciloru despre impregiurarea acést'a ; de óre-ce multi dintre Romanii colonisti veniti in Daci'a fiindu crestini, in scurtu tempu tóte colóniele dacice devenira crestine.

„Daca biseric'a ortodosa este cea mai vechia in partile acestea, si déca aceea in decursulu tempului a devenitu identica cu natiunea romana ins'a-si, va se dîca : déca biseric'a nóstra s'a inchiegatu in natîune, si acést'a in biseric'a *) : apoi ce erá mai firescu decâtu cá natiunea romana sa-si aiba totodata si ierarchi'a sea nationala, si prin urmare sa'si aiba si metropoli'a sea érasi nationala si autonoma, si inca din tempurile cele mai antice, potrivitu institutiuniloru primitive ale bisericei ortodosu resariténe, pre care alte biserice nu le au? Acést'a se póte afirmá cu atâtu mai vertosu, cu câtu vedemu, ca caracterulu bisericei ortodose este in parte si natiunalu, intru atâtu adeca nationalu, incâtu institutiunile ei nu numai iérta cí prescriu chiaru, cá fie care natiune sa se folosésca de limb'a sea propria nationala in biserica si in tóte afacerile bisericesci, ceea ce s'a si practisatu pâna acum in toti tempii si la tóte popórele tienetóre de ea, asiá, ca chiaru si acolo, unde membrii unei parochii suntu de diverse nationalitâti, se iérta acestor'a, cá fie-care sa se folosiasca de limb'a sea nationala ; insa limb'a este conditiunea esentiala a caracteriului nationalu. Ací nu se póte impedecá intru nimicu argumentulu contrariu ce s'aru deduce din impregiurarea, ca in biseric'a nóstra a fostu introdusa si folosita preste o suta de ani limb'a slavona, precum si ca la popórele române si slave din Turci'a, inca si astadi se tine servitiulu dumnedieescu in limb'á greca ; câci acést'a este numai o esceptiune de totu siugulara provenitóre de vitrigitatea tempului, amu dice ca ea este o ingerintia silnica a ierarchiei straine, spriginita de regimulu politicu, carea insa atât'a iutr'o parte câtu si intr'alta, indata ce giustârile se schimba, incepe si ea a se delaturá si a face locu limbei si ie-

*) Cine vré sa se convinga mai deaprópe despre asertiunea acést'a, intrebe numai pre óre-care din poporulu de rendu, carele marturisesce credinti'a ortodosa : de care biserica se tiene elu? — si-i va respunde ca: de cea romanesca.

rarchiei natiunale, va se dica: ordinei celei bune canonice, precum ne aréta speriinti'a destulu de invederatu.

„Si totusi se aflara unii in tempurile mai nóue, cari sedusi de interese eschisivu nationale suprimatisatórie, incepura parte a negá de totu esistinti'a metropoliei române ardelene, parte, vediendu ca tóta ostenél'a in acést'a le va fi desiérta a atacá celu putinu nationalitatea romana a acelei'a, afirmându spre uimire, ca superiorii acelei prevenerande metropoliei române aru fi fostu serbi si nu romani s. a.*) De asemenea se aflara altii, cari se incercara si ei la rondulu loru a denegá legalitatea metropoliei acestei'a facia cu legislatiunea tierei, pretindiendu cu staruintia, ca acésta din urma nici odata nu aru fi cunoscutu si recucunoscutu vre-o metropoli'a romana in Transilvani'a si Ungari'a.**)

„Ei bine, noi in mani'a tuturoru incercariloru acestor'a ale adversâriloru nostri de totu soiulu de a negá sistenti'a vechiei nóstre metropolii ardelene, afirmâmu din contra, ca români din Trasilvani'a si Ungari'a si avura metropoli'a loru nationala si autonóma inca din tempurile cele mai vechi, si acést'a suntemu in stare a o documentá cu o multime de documente de totu feliulu, documente autentice si valide, incâtu a nu crede intr' insele aru insemná a nu crede lumin'a sórelui ce luminédia de asupr'a nóstra".

Dupa ce amu spicuitu acésta pârticica din opu. credemu ca pentru acum e de prisosu a mai rationá noi deosebitu asuprai, câci citatele aceste vorbescu mai multu decâtu suntemu noi in stare a dice despre elu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 25 Mart. a camerei anuncia presiedintele, dupa autenticarea protocolului siedintiei premerse, incursele, care se tramitu comissiunei de petitiuni; representantii M. Tormásy si Gr. Tury predau petitiuni, care asemenea se tramitu comissiunei.

Cas'a trece apoi la ordinea dilei, la care sta referatulu comitetului centralu despre proiectulu de lege privitoriu la prelungirea indemnitâtiei.

Referentulu conte Fr. Szirmay referéza, ca comitetulu centralu recomenda unanimu primirea proiectului de lege.

Camer'a suscepe indata desbaterea despre referatu si acceptéza proiectulu de lege. A trei'a cetire se va pune in siedinti'a vitória la ordinea dilei.

A. Csengery anuncia ca comitetulu financialu a finitu dejá proiectulu de lege despre bugetulu anului 1870; densulu róga cas'a a demandá tiparirea si predarea proiectului sectiuniloru. Se incuviintiéza.

La ½ 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 26 Mart. a casei representantiloru propune Fr. Pulszky, dupa autenticarea protocolului a se alege câtu mai curendu o comissiune, care are a se esmite pentru esamenarea naturei cei adeverate a fondului universitâtiei, a fondului religiunariu si scolariu. Cas'a decide a alege comissiunea in siedinti'a de luni.

Legea despre prelungirea indemnitâtiei se cetesce a trei'a-óra.

Urméza desbaterea despre propunerile lui Zsedényi si Tisza. Celu dintâiu propune esmiterea unei comissiuni de cinci pentru cercetarea acuseloru facute din partea opusetiunei contr'a secretariului de statu Holl án; cestu din urma pretinde esmiterea unei comissiuni de siepte, carea sa esamineze afacerile de oficiu ale ministeriului de comunicatiune. Mai intâiu trebuie sa decida cas'a ca voiesce séu nu a luá la desbatere propunerile acestea.

La desbaterea ce se incinge iau parte in siedinti'a de astadi propunetorii Zsedényi si Tisza, ministrulu de comunicatiune si E. Simonyi.

Siedinti'a se incheie la ½ 3 óre.

In siedinti'a din 28 Martiu a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele anuncia mai multe incurse, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

A. Pribék se róga din causa sanitaria pentru unu concediu de siésa septemâni; i se concede. Representantii R. Ihasz, M. Iókay, T. Prileszky, N. Kiss Kovacs si I. Ludwigh predau petitiuni, care asemenea se tramitu comissiunei de petitiuni.

I. Vidliczkay interpeléza pre ministrulu de comunicatiunea, ca are de cugetu, a delaturá in interesulu comunicatiunei, pedecele de comunicatiune aflatórie pre drumulu Pest'a si Nyiregyháza, a introduce pre drumulu Nyiregyháza=Miskolcz o tarifa de transportu mai moderata, a efeptuí in statiun'a Miskolcz o impreunare directa a drumului de feru de nordu cu liniele ferate dela Tisza si a dispune câtu mai ingraba in afacerile aceste? Interpelatiunea se preda ministrului de comunicatiune.

C. Toth presinta unu projectu de conclusu, in urm'a câruí'a sa decida cas'a la desbatere despre drumulu de feru Báttaszék=Dombovár=Zákány, ca line'a Báttaszék=Baja sa se cladésca nemijlocitu dupa cea susuatinsa. Projectulu de conclusu se va tiparí.

Notariulu casei magnatiloru B. Nyáry presinta casei repr. unu nuntiu, prin care face cunoscutu ca projectele de lege despre radicarea civilistei, despre pensiunile comune, despre suspenderea lui „Diritto d' Alboraggio, despre creditulu suplementariu pentru datori'a postale din 1869, despre remanerea provisória in activitate a curtiloru judiciale de financie si despre prelungirea indemnitâtiei s'au primitu neschimbate.

Acestea siése projecte de lege se voru susterne prin regimu Maj. Sele regelui spre sanctiunare.

La ordinea dilei sta alegerea ambeloru comissiuni pentru cercetarea fondului publicu, administratu de ministrulu de culte, si fondului universitâtiei.

Urméza continuarea desbaterei despre projectulu de conclusu a lui Tisza. In siedinti'a de astadi 'si continua Simonyi vorbirea sea contr'a ministeriului de comunicatiune.

(Va urmá)

Scena din conciliu.

Coresp. „Pressei" face unu raportu fórte neplacutu despre unu incidentu ce se intemplà de curendu in conciliulu din Rom'a. Episcopulu Stroszmayer se suie pre tribuna. Impregiurarea acést'a inca dede ansa la murmurâri din partea infalibilistiloru.

Stroszmayer se pronuncià inca la cetirea intâiu contr'a formulei de promulgatiune: „Pius IX aprobante concilio", nici parafras'a din raportulu comissiunei „judicantibus universae ecclesiae episcopis" nulu multiamesce; mai bine si mai corectu aru fi „definientibus etc." Dupa densulu se potu delatură usioru tóte greutâtile prin simpl'a intórcere la formul'a conciliului tridentinu si acelorlalte concilii: „S. Synodus in spiritu sancto legitime congregata." Mai departe au facutu oratorulu opusetiune acelui punctu alu projectului, carele atribuie protestantismului panteismulu, naturalismulu, rationalismulu, indiferentismulu si preste totu tóta „cism'a" spirituale dela tridentinu incóce. Afirmatiunea acést'a dice Stroszmayer, nu e numai contr'a adeverului, dara si contr'a caritâtiei crestine.

Infalibilistii incepura a tropoí cu piciórele si a demustrá ca nu le place.

Stroszmayer aduce apoi numai cá esemple pre Leibnitz si Guizot, carii au aparatu in scrierile loru asiá de frumosu dumnedieirea Mântuitoriului si au doveditu o iubire asiá de ferbinte pentru Chs.

Cardinalulu de Angelis intrerumpe pre oratoru, dara de iritatu nu póte vorbí, cí balbuie si ia clopotulu a mâna, lasându pre conpresiedintele Capalti sa vorbésca.

Stroszmayer dice ca aru dorí bucurosu sa intre in o dispu'a cu Capalti, pentruca densulu e convinsu de adeverulu celoru ce le au disu.

Sgomotu mare se face de partea infalibilistiloru „Josu cu elu!" „Sa nu mai vorbésca!"

Cei mai multi dintre dogmatisti se sculasera. Multi amenintiau cu pumnulu si prin gesturi. Patriarchulu din Ierusalimu (nu celu adeveratu, ci o creatiune papista. Red.) a fostu unulu din cei mai aprinsi de rivna.

Stroszmayer se intórce câtra cei mai cu rivna: „Asiu dori sa cetiti in meditatiunile protestantului Guizot, atunci ati vedé ca voi nu sunteti in stare sa scrieti trei sîre de acelea".

Tumultulu cresce asiá de tare, incâtu oratorulu nu mai póte vorbí mai departe. Prin vuietulu chaoticu strabate dela presidiu strigarea: „Sa vina josu — a vorbitu destulu."

Stroszmayer: „Protestezu! Voi nu sunteti conciliulu!"

Amaraciunea s'a urcatu pâna la furia. Sgomotu selbatecu, eschiamâri cu passiune, precum: Damnamus eum! Damnamus istum!" Confusiune mare. Presiedintele inchide siedinti'a. Episcopulu Stroszmayer parasesce iute tribun'a. Pórt'a aulei se deschide.

Publiculu adunatu in domulu petrinu, vensse in iritatiune prin larm'a ce se audiá din sânt'a aula. Servitorimea parintiloru erá de parere ca in laintru s'a votatu dogm'a infalibilitâtiei. Poporulu crediendu ca asiá ceva se va fi intemplatu, a luatu partida pentru si contr'a. Se, audieau eschiamâri ici de: evviva l'ifalibilità!" colo: l'infalibilità a basso. Déca nu se deschidea curendu portile conciliului, cine scie ce se mai puté intemplá si inca in celu dintâiu domu alu crestinatâtiei. Intre servitorii episcopiloru se si vorbiá: „Episcopii se batu!" Ba unii din episcopi chiaru diceau, ca déca nu se deschidea curendu aul'a si nu se inchidé siedinti'a asiá de iute, veniá tréb'a inca la bataia. Asiá erá de mare mani'a infalibilistiloru.

Se dice ca la desbaterea dogmei infalibilitâtiei se va implé aul'a cu soldati pentru sustienerea ordinei.

Aru puté dice cineva ca aceste suntu esagératiuni, inse dupa cum se vede din „Univers" diuariu clericalu si legitimistu, asiá se au intemplatu.

Pertratarea dogmei s'a amenatu, nu se scie inse pâna cându.

Revolutiunea romana.*)

Suntu trei perióde, in timpulu istoricu, in care sciintia si ratiunea omului s'a servitu cu acelea-si cuvinte spre darea diferiteloru idee; séu conscientia a fostu diferita in aceste trei epoce ale istoriei despre lucrurile representante cu acelea-si vorbe.

Alt'a intielegea vechimea cu numele poporu; alt'a intielegea evulu-mediu; alt'a intielegemu noi, dela revolutiunea cea mare mai alesu, incóce. Prin urmare, alt'a erá republic'a in vechime; alt'a erau republicele in evulu-mediu, si altu ceva este republic'a dela emanciparea Americei englese incóce. Alta idea 'si facea vechimea cu vorb'a democrati'a si alta idea ne facemu noi astadi cu accea-si vorba.

Asemenea si cu aristocrati'a, demagogi'a, etc. Nomenclaturele si vocabulariulu intregu alu lui Platonu si Aristotele si-au modificatu, si-au schimbatu radicalmentele sensulu, dela revolutiunea cea mare incóce.

Noi, cari mersesemu in frunte si pre intrecere cu cele-lalte popóre ale Europei pâna la Constantinu Brancovénu, ne amu curmatu actiunea progresului filosoficu alu secolului alu XVIII in theori'a libertâtiloru prin venirea domniloru séu Beiloru straini; si, dela curmarea progresului, poporulu românu a trebuitu sa dea d'a'nderatele, din scadere, in scadere, prin desarmarea sistematicu urmata, prin desnationalisare, prin umilintia, prin ignorentia despre trecutulu seu si, prin urmare, prin despretiulu in consciinti'a sea despre sine insusi.

La realisarea aspiratiuniloru secolului XVII si a filosofiei secolului XVIII; la traducerea in practica viua a principieloru enciclopedistiloru, la isbucnirea revolutiunei celei mari si la caderea feudalitâtiei si a feudalismului cu capulu regelui, care sfersiá evulu mediu in agonia, s'au electrisatu popórele Europei; si românii, simpathici prin instinctu francesiloru, au tresaritu si ei in lethargi'a loru.

Dintre primii revolutionari fugari au ajunsu multi si prin Romani'a, precum Carra si altii aducendu intr'însii germenele vietiei si impraściându lu prin loge masonice fundate in Iasi si in Bucuresci si prin tóte mijlócele in societatea româna.

Volterismulu a inceputu a fi de moda si ómenii societâtiei se porocleau: Voltaire, Diderot, Mirabeau, Robespièrre, etc. Se turmentau lautarii spre

*) Vedi intre altele „Respunse la atacurile unoru romani si ale presei, in contr'a unitatei ierarchiei bisericei resaritene catolice ortodose si a natiunei serbesci din staturile c. r. austriace", — tiparitu in Vien'a in 1851; precum si polemiele intre Romani si Serbi citate mai in diosu.

**) Acést'a asertiune o sustienea press'a magiara mai alesu in tempulu resolvirei si alu inarticulârei metropoliei din cestiune si alu pertractârei ei in diet'a Ungariei.

*) Privesce pre Romani'a. Red.

a dá din cobza sî prin scalimbâri de falci Marsil-lies'a, sî pre ulitie se cântá Carmagnola „Fif-li-son, fif-li-son, ti canonu ! ! !“ Harvatii in fine, „epoc'a Apelpisitiloru“ precum o numesce Fotino, deschi-sera secululu XIX in Romani'a sî poporulu românu incepù sa mijésca la diorile unei lumine.

Dupa trei lustrii numai, poporulu românu erá in picióre, se uitá cu ochii de acuila dreptu in sóre. Domnulu Tudoru se radica cu voinți'a poporului pre frunte, proclama gón'a strainiloru de pre tro-nulu Romaniei sî desrobirea poporului de sub ju-gulu ciocoiloru, dintre cari pre care lu prindea, „lu scurtá, séu lu amenintiá selu scurteze de o palma.“

Boerii, fugarí la Brasiovu, incepura a se gândí la reforme sî cu intórcerea domniloru pamenteni, Grigore Voda Ghica, fâra sa atinga pactulu sociale in inicuitâtile lui, trase câte-va bariere rapacitâtiei functionariloru sî alcatuí unu feliu de regulamentu administrativu, curiosa reforma, fórte instructiva, pre care o posedemu noi in originalu sî pre care vomu tipari-o in colónele acestei fóie.

Regulamentulu organicu a regulatu adminis-tratiunea tierei sî cu regularea administratiunei a regulatu sî servagiulu celu dinaintea Mavrocordati-loru restabilitu, a regulatu sî a clasatu privilegiulu, a datu unu controlu afaceriloru tierei in intru, o-prindu expresu autonomi'a tierei ; a creatu unu bud-getu dela 4 milióne, de odata la 20, sî a lasatu controlulu lui numai in mân'a privilegiatiloru, cari privilegiati erau scutiti de a contribuí cu macaru ce la dînsulu. Averile privilegiatiloru crescura ne-mesuratu prin impilarea poporului lipitu de pamentu spre munc'a pamentului in beneficiulu boeriului. Mosî'a ce nu dá pâna ací decâtu 100 galbeni, spre exemplu, se radica de odata la 1000 sî la 2,000 galbeni pre anu. Mosîele se arendau cu atâti'a clacasi, dati prin contractu sî socotiti câte atâti'a galbeni pre anu clacasiulu.

Scólele, literatur'a, unu inceputu de presa, sub aspra censura muscalésca, societâtile secrete, in-structori sî guvernante francese, tienéu acum mai in contactu de idee pre Romani'a cu Franci'a, in-câtu revolutiunea francesa din 1848 ajunse rapede in Romani'a.

Poporulu românu fu intregu in picióre sî-si puse si cererile lui sociali pre lânga cererile po-litice. Elu cerù oborirea pedepseloru corporali, im-proprietarirea pre pogónele rescumperate de densulu prin munc'a lui, mai oferindu inca si despagubire sî dreptulu a participá si elu la facerea legiloru si la controlulu intrebuintiârei baniloru publici.

Priveligiatii fugarí in Russi'a sî in Austri'a au isbutitu lesne sa induplece pre cei ce avéu interesu sa nu se emanicipeze unu poporu, si unu poporu latinu, in cóstele loru ; incâtu vinu turcii, preste ei muscalii, si peste acesti'a nemtii, cá sa strivésca ide'a eman-cipârei poporului românu ; ba inca boerii credien-du-se tari pre radimulu a trei soiuri de baionete straine, se mai si opintira sa desradecineze si chiaru ide'a de unu dreptu óre-care alu poporului ro-mânu asupr'a pamentului seu de labóre in patri'a lui ; si gasira dumnealoru cu cale, si legiuira dum-nealoru ca clacasiulu sa nu se mai dica nici cla-casiu, ci chiriasiu !

Guvernulu celu naturale alu tierei, alesu si aclamatu de tiéra in neaternarea ei, precum si re-presentantii naturali ai tierei, exilati de câtra boeri prin puterea Russiei, in pribegirea loru prin capi-talele Europei, prin Constantinopole, prin Parisu si prin Londr'a, exercitau cu fidelitate mandatulu loru sacru, datu loru de câtra poporulu românu asupr'a cârui'a resbunarea privilegiatiloru se exercitá de câ-tra trei soldatesce, care de care mai barbara, turcésca, muscalésca si nemtiésca.

Emigrati impleau cabinetele de memorie si press'a ospitaliera a Franciei si a Engliterei cu lamentârile patriei loru in robia.

Ómenii de statu ai Europei occidentale si im-peratulu Napoleonu III cunosceau de rostu istori'a politica si sociale a Romaniei cându, dupa batai'a muscaliloru in Crimeea, se facea tractatulu celu mare din Parisu. In acestu tractatu s'a resumatu cererile revolutiuniloru române politice si sociali, s'au re-cunoscutu tractatele românilor cu turcii, s'a obo-ritu protectoratulu rusessu si s'a cerutu imbunatatirea sortiei poporului românu.

Comisari dela siepte puteri, cari au luatu sub egid'a loru pre Romani'a, au fostu tramisi in tiéra sa cerceteze la faci'a locului pasurile poporului ro-mânu, si, de si in divanulu ad-hoc, deputatii po-porului au fostu amagiti de câtra deputatii privile-giatiloru sa nu se atinga cestiunea sociale in cele patru puncturi emise cá dorintie ale tierei, déra comisarii cari conversau cu amicii poporului si pri-miau memorie din tóte pârtile, sciau unde sta cestiunea sociale si ce pretiu sa puna pre lingusîrile ciocoesci ale celoru ce se ostenéu se-i amagésca.

In fine privilegiatii isbutíse sa se lase in con-ventiune, ba inca sa se si intarésca, starea deplora-bile a poporului românu si sa se incredintieze con-trolulu tierei numai in mân'a privilegiatiloru, cre-ându acum oligarchia, si mai restrinsa, si mai cum-plita de câtu aceea a regulamentului organicu, ne-admitiendu altu-feliu de nobletia intrens'a de câtu numai nobleti'a jidovésca, nobleti'a baniloru !

Acést'a erá starea lucruriloru si resultatulu a a trei revolutiuni facute in Romani'a in cursu de 40 de ani !

Patrudieci de ani de cându poporulu românu cerea cu jalbe si cu revolutiuni asiurare si privile-giatii se inversiunau si mai tare lu apesau si mai multu, cându ei d'a dreptulu cu legile loru, cându prin adjutoriulu strainiloru.

Evenimentele suntu neprevediute si efectulu loru necalculabile.

Moldovenii alegu, fâra sa scia chiaru ei cum, unu domnu alu cârui nume nu erá de locu cunos-cutu la noi, alu cârui nume nu venise de locu in tiér'a romanésca.

O aspiratiune vaga, neavendu altu rationamentu de câtu principiulu unirei, sustiene in câti-va ro-mâni d'aici ide'a, ce propagasera ei, inca de cându se stabilise, ca moldovenii sa-si aléga antâiu pre domnulu loru sî apoi muntenii pre alu loru ; ide'a ca, ori-cine va fi alesulu moldoveniloru, acel'a sa fia sî alesulu munteniloru. „Tr. Carp.“

(Va urmá.)

Situatiunea in Spani'a.

Au trecutu dejá unu anu sî jumetate decându revolutiunea, incoronata de succesu, a alungatu pre Isabella si curtea ei regésca din Spani'a ; o intem-plare favoritoria a datu libertâtiei victoria asupr'a unui despotismu ingamfatu de bigoteria si co-ruptiune.

Mai de multu decâtu de unu anu depinde dela natiunea spaniola, a dispune dupa placu de interesele sele vitali, a asigurá sî binecuventá binele statului câtu sî a fia cârui cetatianu in specie, cu institutiuni salutarie ; sî totusî li-nisce, ordine sî o stare normale nu s'a inlocuitu, aceste se paru a fi o utopia fantastica, unu idealu, care nici cându nu se va realizá.

A raru se afla in istori'a univsrsala o episoda mai ridiculósa, decâtu corsirea potintiloru spanioli dupa unu rege.

Barbatii, cari de facia conducu trebile in Spa-ni'a, nu se poteau blamá mai tare, nu-si puteau patá auctoritatea loru de barbati de statu mai urâtu, decâtu prin stupiditatea, cu care au alergatu dela o curte la alt'a, dela o dinastia la alt'a spre a cersî unu rege pentru Spani'a séu mai bine dîsu pentru sine insu-si. Sî tóte acestea au remasu fâra re-sultatu : In tóta Europ'a nu s'au aflatu o papusia, care sa primésca mantau'a de purpura, cá dnii Ser-rano, Topete sî altii se-si póta ascunde scopurile loru cele ambitióse sî nesatióse in pâturile acelei mantele, asiá dupa cumle-au ascunsu in pólele uni-formeloru sî costumeloru proprie.

Fractiunile sî factiunile amintite s'au decisu inse, dejá a taiá firulu jucâreiei, câci ele insusi o presiemtiau de daunósa sî a inlocuí tronulu regale vacantu din Spani'a cu ducele de Montpensier.

Manevr'a de introducere merita recunoscintia ; prin apucâturi sî prin scene diferite au indu-plecatu populatiunea cea neconstanta a capitalei, a oferí candidatului de tronu ovatiuni, care-i dau cev'a din acel'a nimbu, fâra de care unu preten-dentu nici cându nu póte sustá.

Atunci sórtea intrevine prin o fapta inde-plinita de ducele de Montpensier, de care elu nu s'a potutu ferí sî care trebuie sa aiba de ur-mare dupa legile spaniole o esilare de 3—4 ani ; vremu a dîce duelulu intre Montpensier sî Henricu Bourbon, care s'a finitu cu mórtea celui din urma.

E possibile, sî inca verossimile, ca Montpen-sier nu se va pedepsí conformu legiloru statatórie, inse nici rege alu Spaniei nici cându nu va poté fi ; câci nici monarchistii cei mai cutezatori sî obstinati nu voru indrasni a pune pre tronu pre unu barbatu, care asiá dicundu e patatu cu sânge de omu, cu sângele unei rudenie de aprópe.

Henricu Bourbon s'au bucuratu de pucine sim-pathii in Spani'a ; de ale monarchistiloru din causa, ca a fostu de partit'a republicana ; de ale republi-caniloru inse din causa, ca a fostu unu Bourbon, sî prin urmare republicanismulu lui nu erá aptu, de a insufla óre care incredere. Sî inmormentarea lui a decursu in deplina linisce, fâra de a se fi ivitu demonstratiuni in favórea memoriei lui.

Acést'a inse nu e consecinti'a, ca Montpen-sier, de a comisu pecatulu cu scopu séu fâra de scopu, nu va devení prin fapt'a sea mortifera de objectu alu urei comune.

Cautatorii spanioli de rege stau neconsolati, ve-diendu-si candidatur'a impossibile.

Cu deosebire se afla Prim intr'o situatiune de totu neplacuta. Favórea poporului, prin care elu a devenitu de-si nu de chefu, totusi in fapta de celu mai potinte sî mai de influintia membru alu regimului Serrano et Comp. a disparutu indata sî s'a intemplatu, de pre elu, pre atotupotintele favo-ritu alu populatiunei din Madrid l'a insultatu popo-rulu, aruncându dupa elu chiaru cu pietri. Acést'a e ceva neplacutu, cu deosebire cându cineva, ca Primu, e asiá de inchipuitu pre marimea sî omnipo-tenti'a sea.

Sî Serrano se siemple de presinte asiá de strimtoritu, incâtu bucurosu aru abdice postului seu dubiu de regentu sî aru suscepe o viatia de ceta-tianu si patriotu.

Ce forma de regimu voru da potentii tierei dupa abdicerea lui Serrano ? dupa caracterulu lui Primu sî Serrano nu se póte presupune cu se-curitate.

E possibile, ca inca la tempu potrivitu voru abdîce monarchismului spre a dá tierei aceea forma de regimu, care i e acomodata ; e inse si possi-bile ca voru straformá provisoriulu celu fâra de ca-racteru de presinte intr'unu definitivu republicanu.

Mai probabile e crearea unui nou provisoriu sî incercarea de alu sustiené pâna, séu voru aflá pre regele de multu cautatu séu va provocá con-sciinti'a poporului desceptata o fortuna asupr'a loru, care tocmai in modulu acel'a, dupa cum ei pre Isa-bell'a, i va maturá afara din tiéra.

(„N. Fr. Ll.“)

Resînari in 18 Martiu 1870.

Domnule Redactoru ! In vér'a trecuta inca decise in. ministeriu reg. ung. de culte sî instruc-tiune publica, de a tramite pre mai multi invetia-tori din patria prin Germani'a, spre a studiá acolo starea instructiunei poporale sî a institutelor de invetiamentu, despre ceea ce insciintià sî pre ve-nerabilulu consistoriu archidiecesanu cu aceea, cá sa recomende vro câti-va invetiatori, cari aru voí sa intreprinda o astfeliu de calatoria, pre spesele statului.

Intre cei recomendati am avutu fericirea a fi sî eu, sî in. ministeriu dupa antemergâtória insci-intiare, despre urmat'a designare, la venerabilulu consistoriu archidiecesanu, prin gratiós'a sea har-dhia dto 18 Sept. 1869. Nr. 12040, me insciintià ca pentru acést'a caletoria aru fi designatu, din in-vetiatorii din Resînari d. Popoviciu Barcianu, adeca pre scrietoriulu acestor'a — cu loculu pe-trecerei Dresd'a sî tienutu.

Pre la finea lui Sept. 1869 am plecatu spre acelu locu, unde am petrecutu vro 6 septemâni.

Reintorcendume in patria, dorinti'a mea au fostu : de a dá publicitâtiei esperintiele câstigate acolo pre terenulu instructiunei poporale.

Din caus'a ocupatiuniloru multe cá invetia-toriu sî directoru alu scóleloru din Resînari, sî fiindu-ca trebuì sa gatescu mai antâiu unu raport despre cele esperiate câtra in. minist. de culte, nu-mi fù cu putintia a implinini mai curendu acé-sta dorintia a mea.

Fiindu insa acumu ocupatiunile mele mai pu-cine, me grabescu a dá publicitâtiei, ceea ce am pu-tutu culege pre terenulu instructiunei poporale in Dresd'a sî tienutu.

Deci me indreptu câtra on. redactiune e sti-matului nostru diurnalu „Telegrafulu Rromanu“ cu rogarea : cá sa bincvoiasca a dá locu in colónele acestui stimatu diurnalu, urmatórieloru „epistole din

Germani'a câtra unu invetiatoriu din patria“, in care m'am incercatu a depune aceea ce amu potutu culege pre terenulu iustructiunei poporale in Saxoni'a, sî ceea ce am crediutu de interesu pentru invetiatorii scóleloru nóstre poporale etc. etc.

D. Popoviciu Barcianu
Directoru scolariu.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

Dresd'a . . . . . .

Amice! Suntu acum'a mai dóue septemâni, de cându ti disesemu „remasu bunu in patria“ sî plecasemu la Dresd'a, spre a studiá starea instructiunei poporale sî a institutelorú scolarie din acele pârti.

Convinsu fiindu ca, institutiunile scolarie ale unei tieri, care in privinti'a acést'a ocupa unulu din locurile cele mai onorifice dintre tóte staturile civilisate, te voru interesá, sî ca vei dorí ale cunósce ceva mai de aprópe, me voiu incercá a-ti relatá din timpu in timpu ceea ce am pututu culege pre terenulu instructiunei sî educatiunei poporale in Saxoni'a.

In cele urmatórie deci ti voiu scrie ceva despre institutulu filantropicu, numitu „Pestalozzi-Stift,“ care s'au infiintiatu prela a. 1837 de câtra „asociatiunea pedagogica“ a invetiatoriloru din „Dresd'a“, sub a cârei conducere si ingrigire, sta inca si in diu'a de astadi.

Inceputurile acestui institutu au fostu mici, dar' in decursu de vre-o 30 ani au ajunsu acolo, de are nunumai o dîdire a sea propria, frumósa, spatiósa, in care se ingrigescu vr'o 30 copii, mai cu séma orfani de invetiatori, cu tóte cele de lipsa atâtu pentru corpu, câtu si pentru spiritu, ci si o gradina estinsa, bine-lucrata, in care se ocupa la vr'o 60—70 copii seraci, cari afara de scóla suntu fâra vre-o ingrigire din partea parintiloru si prin urmare espusi influintieloru stricacióse si demoralisatórie ale unei vieti fâra ocupatiune si de pre strade, — cu lucruri folositórie de gradinaritu séu cu altele de feliulu acestor'a.

Chieltuelile institutului le pórta asociatiunea pedagogica. Ea le acopere parte prin contribuiri regulate, anuale, menite spre acestu scopu, si cari incurgu dela membrii asociatiunei si alti numerosi binevoitori ai acestui institutu, parte prin venituri din tacsele anuale (75 taleri), cari au sa le solvésca pensionarii cei cu stare materiala mai buna, parte prin contribuiri sî venituri estraordinarie, dela concerte, prelectiuni, espositiuni de lucruri de mâna, cari apoi se vendu, s. a. de feliulu acest'a.

Din resturile remase dupa acoperirea cheltueleloru s'au alcatuitu unu fondu statatoriu alu institutului, ce suie acum la aprópe 1500 taleri.

Ingrigirea si conducerea nemijlocita a institutului intregu o are unu inspectoru séu „tata“ cu soti'a sea, sub densulu sta apoi gradinariulu si unu meseriasiu, cari impartu si conducu lucrulu de mâna alu copiiloru celoru seraci, cari vinu la lucru in institutu.

Acesti copii nu au locuinti'a in institutu, ci vinu numai dupa órele de scóla ací, spre a lucrá, cam dela 11—1 sî 4—6, vér'a 11—1 si 4—7 óre dupa amédi.

O gradina mare, frumósa, care incungiura institutulu, este loculu unde se ocupa acei 60—70 copii cu sapatulu, semenatulu, plivitulu straturiloru, saparea sî adunarea legumeloru, facerea poteceloru, gunoirea locului, oltuitulu pomiloru, ingrigirea vitieloru de struguri s. a. cându anotimpulu este favorabilu. Sî asia loculu pre care sta astadi acea gradina, sî care mai nainte erá unu locu sterpu, petrosu, neroditoriu sî servea spre esecutarea criminalistiloru celoru mai mari, au devenitu prin mânile aceloru copilasi unu locu frumosu, roditoriu, plinu de straturi cu legume, cu pomi, flori, vitie de struguri etc. care nu-ti desfatéza numai ochii, cí sî inim'a, cându cugeti la aceea, ca prin acestu lucru, prin acésta activitate regulata, 60 de copilasi s'au smulsu din mânile coruptiunei sî a vagabundagiului, in a caroru ghiare aru fi cadiutu de siguru, nepotendu portá parintii loru, grigia corespundiatória de ei, sî ai tienea sub supraveghiare stricta. —

Cându tempulu e nefavorabilu sî copii nu se potu ocupá cu lucrulu in grâdina, atunci lucra in o sala a institutului, menita spre acestu scopu, sub priveghiarea maestrului, ici unii la uneltele de lemnu cari li trebuiescu in gradina, la impletirea de covóre de picióre din fasii de postavu, colo altii la corfe de parete, mape etc. de hârthia grósa, iérasi colo alegu unii cafea, linte, tamâia, muschiu, din colo vro câtiv'a pregatescu, din harthia de maculatura seculetie de harthia pentru boltasi, séu etichéte pentru spiceri, sî asiá in tóte unghiurile e activitate, dara totu odata sî voia buna, preste totu loculu ordine, nicairea disordine, fugire de lucru, portare rea sî necorespundietória.

La 6 resp. 7 óre sér'a, se aduná toti copiii lucratori la unu locu, sî sub priveghiarea sî in presenti'a inspectorului institutului, fiacare dî se incheia cu o rugaciune scurta, cu cetirea unui capu din sânt'a scriptura, séu sî cu o cântare acomodata.

Sâmbeta sér'a e totude-un'a dî de computare a dileloru de lucru si totuodata dî de plata.

Fia-care copilu capeta pre ór'a de lucru cam 1½ cruceriu, ceea ce suie pre luna la 80 cr.—1 fl., multi copii, nu-si iau bani la finea septemânei, ci i lasa spre a se pune in cas'a de pastrare, cá cându se voru confirmá se-si póta procurá haine séu alte cele din ei; copii, cari voiescu a scóte banii la finea septemânei, trebuie sa vina cu parintii loru, in a câroru mâna se incredintiéza apoi acelu câstigu alu copiiloru.

Credu ca nu va fi de lipsa a-ti mai da, amiculu meu, unu comentariu lungu la acésta institutiune adeveratu frumósa si folositória, câci vei poté judecá insu-ti folosulu celu mare ce-lu aduce nunumai copiiloru, pre cari îi conduce la o viatia morala si activa, ci si parintiloru, si societâtiei intregi, pre cari îi scutesce de bântuelile la cari aru fi supuse, cându acei copii aru devení ómeni imorali, vagabundi, cersitori etc. Cu acestea deci incheiu pentru astadata.

Protocolulu siedintiei a VIII-a.

(estraordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 25 Martiu 1870.

De fatia au fostu:

Presiedintele directoriu secundariu Ioane Popoviciu Desseanu,

Membrii: Mironu Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Demetriu, Bonciu sî Teodoru Serbu, notariu Petru Petroviciu.

Nr. 51. Din partea presiedintelui directoriu secundariu, convocându-se siedintia este straordinaria pre dîu'a de astadi, se face propunere: a se defige terminulu tienerei parastasului indatenetu pentru fericitulu sî meritatulu barbatu alu natinnei, Georgiu Pop'a, — câtu sî pentru reposatulu binefacâtoriu alu asociatiunei nóstre Jov'a Cresticiu.

Decissiune. Pentru eternisarea memoriei reposatiloru barbati zelosi, sî facatori principali ai asociatiunei acestei'a, se despune a se serbá cu tóta solenitatea, indatenatulu parastasu anuale, sî anume pentru Georgiu Pop'a fostulu comite supremu alu comitatului Aradu, membru fundatoru, sî vicepresiedinte alu asociatiunei, pre sambet'a viitória in 2 Aprile nou, a. c. in biseric'a catedrala romana gr. orientala, la 10 óre nainte de médiadi, insarcinându-se presidiulu cu arangiarea corespundietória.

Iéra pentru reposatulu Iov'a Cresticiu, se despune: a se tiené parastasulu la Siria in biseric'a gr. or. de acolo, pre sambet'a florieloru ce cade in 16. Aprile nou, a. c. cu alu cârui'a arangiare este poftitu dlu colectante alu asociatiunei Ioane Moldovanu notariu din Siria, sî domnulu administratoru protopopescu Nicolau Beldea pentru seversirea functiunei funebrale. —

Despre aceste serbari funebrali se va face anunciu in diarele natiunale, invitându-se onorabilulu publicu romanu la partecipare.

Proctocolulu acest'a cetindu-se, s'a autenticatu in presenti'a comembriloru mai susu numiti. Aradu, 25. Martiu nou, 1870. Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu:

Ioanu Petroviciu Desseanu, notariu directiunale. — Petru Petroviciu, notariu directiunale.

Nr. 51.
Seri'a VIII.

Anunciu.

Pentru eternisarea memoriei fericitului si neuitatului barbatu alu natiunei, Georgiu Pop'a, fostulu comite supremu alu comitatului Aradu, membru fundatoriu, si vicepresiedinte alu asociatiunei nationale aradane, — subscris'a directiune a dispusu: a se serbá indatinatulu „parastasu anuale“ sâmbeta in 2 Aprile nou, a. c. la 10 óre inainte de médiadi, in biseric'a româna catedrale greco-orientale de aicia.

Asisderea s'a depusu: a se tiené parastasu si pentru reposatulu binefacatoriu alu asociatiunei Iov'a Cresticiu pre 16 Aprile nou, a. c. in sâmbet'a florieloru in biseric'a gr. or. din opidulu Siri'a.

La care serbâri funebrale prin acést'a se invita cu tóta onórea p. t. publicu românu, sî cu deosebire aderintii sî amicii reposatiloru barbati zelosi ai natiunei nóstre.

Aradu, 25 Martiu nou 1870

Directiunea natiunale pentru cultur'a poporului românu:

Ioane Popoviciu Desseanu
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu
notariu directiunale.

Varietâti.

*** La directiunea financiale de aici a sositu unu avisu dela reg. ministeriu de financie, prin care se incunosciintieza directiunea, ca s i e s e r i i cei vechi de argintu se primescu in pretiulu loru pâna la finea lui Iuniu c. n. din acestu anu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiali gr. or. din comun'a Certesiu, protopr. Gioagiului I se escrie concursu.

Emolumintele suntu: cuartiu liberu cu gradina de legumi, dela 140 case, 160 mesuri de cucuruzu nesfarmatu, dela fiesce-care lucratoriu la topitorile de metalu reg. câte 40 xr. v. a. anuali, sî venitulu stolariu.

Competitorii au a-si adresá documintele loru cuvincióse la p. protopresbiteru tractualu Basiliu Piposiu in Hondolu pâna in 1 Aprile a. c. st. v.

Certesiu in 6 Martiu 1870.

Comitetulu parochiale.

(16—2)

Edictu.

Vasiliu Mitocu alias Isiu din Brasiovu, carele in 1867 fu inchisu pentru crim'a de furtisiagu in temniti'a Brasiovului, dara in 4/16 Octobre 1868 au scapatu cu fug'a din temnitia, sî de atunci incóce facendu-se nevediutu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotía Ecaterin'a nascuta Vasiliu Colacea totu din Brasiovu, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu presinte sa se infatisiedie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra sî in absenti'a densului se va pertractá sî decide in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or. procesulu divortiale incaminatu de sotî'a lui.

Brasiovu 6 Martiu 1870.

Iosifu Baracu
Protopopu gr. or. alu tract. I-iu
15—3 alu Brasiovului.

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Martiu (2 April.) 1870.

Metalicele 5%	61		Act. de creditu	263	80
Imprumut. nat. 5%	70	80	Argintulu	121	25
Actiile de banca	723		Galbinulu	5	86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 25. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 26 Martiu (7 April.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'au mai alesu:

In cerculu VII par. protopresb. Georgiu Tamasiu; in cerculu XX par. protopresb. Alesandru Turdasianu.

NB. Cu ocasiunea publicarei alegeriloru in numerulu 23 s'a stracuratu o eróre, care trebuie indreptata asiá: in cerculu XVIII par. prot: Ioann Ratiu si in cerculu XV par. protopr. Ioanu Papiu; iéra par. adm. protop. Samuilu Cupsia este alesu nu in cerculu XVIII ci in cerculu XVII.

Evenemінte politice.

In Vien'a s'au petrecutu lucruri insemnate in dilele din urma. Polonii, Slavonii, Triestinii, Goritanii, Istrianii si bar. Petrino au parasitu senatulu imperiale.

Se intielege de sine ca intemplarea acést'a a produsu o crisa atâtu in senatu câtu si in ministeriulu cislaitanu. Se vorbesce, ca ministrulu a cerutu disolverea dieteloru din tierile a caroru deputati a parasitu senatulu. Dara din cele ce ne spunu pâna acum diuariele vieneze imperatulu nu aprobéza disólverea dieteloru. O parte din deputatii senatului imperiale are de cugetu a indreptá o adresa câtra Maj Sea cá o contrademustratiune a celoru ce a parasitu senatulu.

Evenemintele se urméza dincolo de Lait'a fórte rapede. Contele Potocky (polonu) unulu din cei trei ministrii ce si dede deunadi demissiunea este insarcinatu cu formarea unui cabinetu. Va se dica, cabinetulu lui Hasner a espiratu. Contele Potocky negotiéza cu contele Spiegel, Rechbauer si Mende. Despre Schmerling se dice ca a avutu o audientia mai indelunga la Maj. Sea.

Din cele ce vedemu in diuariele române din Pest'a amu presupune ca si ací se pregatesce din partea deputatiloru natiunali parasirea dietei. „Albin'a“ in numerii din urma combate unu astufeliu de pasu si cu dreptu cuventu; cu tóte ca totu dens'a combatea argumentele nóstre anu—tierti despre lipsa de a fi românii representati in dieta, intre alte si cu prognosticarea ca si românii din Ungari'a si Banatu voru parasí diet'a mai târdiu.

Unele foi federaliste si din opusetiunea ungurésca se grabescu a vorbí despre influinti'a disolutória ce voru avé dincóce evenemintele de dincolode Lait'a. Schimbâri se facu in ministeriulu ung. inse aceste nu stau in legatura cu cris'a de dincolo de Lait'a.

Camer'a Romaniei duréza pâna la finea acestei luni. La ministeriulu de justitia a venitu Lahovari in loculu demissiunatului Vioreanu.

Diet'a Ungariei.

(Continuare)

In siedinti'a din 28 Martiu a casei representantiloru mai vorbescu contr'a ministrului de comunicatiune, spriginindu propunerea lui Tisz'a, B. Golosz, St. Patay si Csiky.

E. Hollán combate prin o vorbire lunga pre toti ante-vorbitorii opositiunali, intreruptu fiindu de repetite ori din partea dreptei, prin aplause.

Vicepresiedintele Gajzágó, carele intr'aceea a luatu presidiulu, dechiara, ca pentru astadi nu mai e nici unu oratore anotatu si ca mâne va avé propunetoriulu Tisza cuventulu finale.

Siedinti'a se incheie la 1/2 3 óre.

In siedinti'a din 29 Martiu se cetesce si autentica protocolulu siedintiei, trecute. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni incurse, care sa tramita comissiunei respective; asemenea sa tramitu comissiunei si petitiunile presintate de D Szakócsy si Dr. Sv. Miletics.

Referentulu comitelui financialu, C. Széll, repórta ca comitetulu recomenda primirea proiectului de lege despre abrogarea vamei de la drumurile de statu si poduri, presintatu de câtra Gr. Simay si alti 72 representanti, estu modu, ca vamele sa se mai sustiena numai pâna la 30 Iuniu a. c. Conformu proiectului din cestiune trebuie si pasagiulu respectivu din acoperirile bugetului schimbatu.

Urméza la ordinea dilei continuarea desbaterei despre proiectulu de conclusu a lui Tisza, carele luându cuventulu finale, dice intre altele, ca opusetiunea a respectatu totu de un'a nu numai in dieta, dara si in organele sele caracterulu si patriotismulu ministrului de comunicatiune. Déca unele foi au vorbitu in tonu camu aspru despre elu si in unii articuli l'au atacatu, apoi sa cugete, ca nu trebuie sa fia cineva ministru, spre a fi atacatu, si ca acést'a si altor'a nunumai lui Micó, s'a intemplatu. Sa cetésca cineva o parte din foile deachiste, cu deosebire cele subventionate de câtra regimu, si sa le compare cu cele opositiunale, si se va convinge indata, care presa intrebuintiéza mai multe calumnie de arma! (risu despretiuitoriu la drépt'a; strigâri: „Ellenör“! o voce: „afirmarea acést'a e nerusinata (vakmerö)!“ tumultu imensu la stâng'a, cine a disu „nerusinata“?

Representantele respectivu dela drépt'a se radica, strigâri sgomotóse la stâng'a. Csernatony striga: „Nerusinatele“! Patay si Simonyi ceru, ca presiedintele sa provóce la ordine pre respectivulu representante.

In modulu est'a decurge desbaterea, la care mai iau parte min. Andrassy, Csernatony si E. Simonyi.

Se pune la votare propunerea lui Tisza si se respinge cu majoritate absoluta.

Presiedintele comunica resultatulu alegerei de eri; in comissiunea pentru investigarea fondului catolicu s'au alesu: B. Perczel, P. Hoffmann, E. Simonyi, Vucotinovics, M. Horváth, I. Szlavy D. Török, P Mihaly si I. Györffi; in comissiunea pentru fondulu universitâtiei: A. Bujanovics, I Kautz, P. Madocsányi, Fr. Wächter, I. Pacsolay I. Ghyczy si I. Szaplonczay.

Siedinti'a se incheie la 2 óre. Mâne la 10 óre se va tiené o siedintia secreta.

La organisarea judecatorieloru.

In 30 Martiu ministrulu de justitia a pusu pre més'a oblegatiloru cele dóue acluse a proiectului seu de lege pentru organisarea judecatorieloru, in care se espune locului tribunaleloru, a judecâtorieloru sing, salariele oficialiloru, si altе spese.

Preste totu s'a propusu pentru Ungari'a si Trani'a 133 tribunale de inst. I, si 370 judecatorii sing., dintre cari vinu pentru Trani'a 24 curti judec. (tribunale), cu 78 judecatorii singularie. cari suntu urmatórele:

1. Clusiulu cu judecat. sing. in Hidalmasiu, Huedinu, Clusiu, Mociu si Cosiogn'a.

2. Turd'a cu j. s. in Ludusia M., Turd'a si Vintiu super.

3. Aiudulu cu: Uiór'a, Aiudu, si Blasiu.

4. Abrudulu cu Câmpeni si Abrudu.

5, Alb'a-Iuli'a cu Zlatn'a, A-Iulia si Geoagiulu inf.

6. Dev'a cu Ili'a, Rapoldu, Dev'a si Hunidór'a.

7. Hatiegu cu Hatiegu si Puiulu.

8. Orasti'a cu Orasti'a si Sebesiu.

9. Sabiiulu cu Miercurea, Ogn'a, Orlatu, Sabiiu si Nocrichiu.

10. Fagarsiu cu Avrigu, Fagarasiu, Siarcai'a si Zernesci.

11. Brasiovulu cu Feldiór'a si Brasiovu

12. Sepsi-Sz. György cu S. Sz. György si Baroltu.

13. Kezdi-Osiorheiu cu Breticu, Covasn'a si K.Osiorheiu.

14. Csik-Szereda cu San-Martinu si Cs. Szereda.

15. G. San-Miclausiu cu G. S.-Miclausiu si cu Gitreu (Ditró)

16. Regenulus. cu Gurghiu si Regenu.

17. Bistriti'a cu Lechinti'a, Téc'a, si Bistriti'a.

18. Naseudu cu Borgo-Prundu, Monoru si Naseudu.

19. Desiu cu Bellenu, Lapusiulu ung. Semisni'a (Semesnye) si Desiu.

20. Gherl'a cu Seculu, Gherl'a si Valasutu.

21. M. Osiorheiu cu Bandulu, M. Osiorheiu, Nyarad-Szereda, San-Georgiu, San-Martinu si Iernotu (Radnoth).

22. Udvarheiu cu Cristuru, Udvarheiu si Etéd.

23. Sighisiór'a cu Cohalmu, Sighisiór'a, Cincu mare si Agnit'a.

24. Mediasiu cu Ghertanu, Sieic'a mare, Mediasiu, Elisabetopolea si Balcaciu.

Cu privire la statulu oficialu si a speseloru s'a propusu pentru curtile jud. de instantia I:

1 Presiedinte cu salariu de 5000 fl. 2 cu 4000 fl., 5 cu 3000 fl., 56 cu câte 2500 fl., si 70 cu câte 2000 fl. (Dintre acestea categorii de lefi aru fi se vina pentru Tranni'a numai 3 cu câte 3000 fl. si unu nru corespundietoriu cu câte 2500 fl. si 2000 fl.)

1 Vice-presiedinte pentru Pest'a cu 3000 fl.

Asesori cu 2000, 1500 si 1200 fl.

Notari cu 1200 fl. 1000 si 800 fl.

Directori la judecatoriele subsidiari cu 1200, 1000 si 900 fl.

Oficiali de cancelaria cu 8, 7 si 600 fl.

Cancelisti cu 5 si 400 fl.

Agenti la cártile funduali cu 1200, 1000, 800, 700 si 600 fl.

Medici si preoti pentru arestanti cu onorarie corespundietórie.

Inspectori de prinsori cu 600 si 500 fl.

Servitori si adiuncti de judecatoria cu 350, 300 si 240 fl.

Inspectori si veghiatori de arestanti cu 350, 300 si 240 fl.

Afara de aceea pentru oficialii si servitorii tribunaleloru din Bud'a-Pest'a s'au sistemisatu si bani de cuartiru iéra pentru servitorimea intréga deputatu pentru imbracaminte de câte 500 fl. de persóna.

Pentru fiscalatele regesci s'au propusu: Fiscali cu 3000 fl. si 1800 fl., vicefiscali cu 2000, si 1200 fl., si cancelisti cu salariu de 5 si 400 fl.; pre lânga aceea pentru personalulu din Buda-Pest'a si bani de cuartiru.

Pentru judecatorii sing. s'au propusu : Judecatori districtuali cu 1500 si 1200 fl. sî v. judecatori distr. cu 1000 si 800 fl., cancelisti cu 400 fl., servitori si carcerari cu câte 240 fl. léfa si 50 fl. deputatu de imbracaminte, iéra pentru cei din Buda-Pest'a bani de cuartiru.

Dreptu pausialie pentru tribunalele jud. s'a sistemisatu : Bani de cuartiru in Buda-Pest'a 25,000 fl. ; pentru fiacare tribunalu jud. câte 1000 fl. ; pentru practicanti sî diurne câte 600 fl. recerentie de cancelaria câte 1500 fl. ; spese pentru prinsori, preste totu pentru unu tribunalu jud. 3500 fl. ; pentru incaldirea, luminarea si curatirea prinsoriloru cam 220 fl. pentru procedur'a penale câte 1000 fl ; caletorii ex offo cam 120 fl., pentru tiparitu 80 fl.

Pausialiele judecatorieloru singulare s'au regulatu astfeliu : Pentru cuartiru câte 400 fl. ; practicanti sî diurnisti câte 300 fl. ; pentru recerintie de cancelaria 300 fl. ; pentru carcere 500 fl. pentru procedur'a penale 200 fl.

Spese stra-ordinarie pentru adjustarea prima: peutru obiectele de adjustare sî recuisite la fi-care tribunalu judec. câte 1000 fl.; pentru fie-care judecatoria singul. câte 300 fl. si pentru fia-care fiscalatu câte 200., pentru spese generale de organisatiune 200,000 fl.

Asiá dara spesele totali a organisatiunei judecatoresci in anulu primu s'aru suí la 6,939,470 fl, si dupa subtragerea ecuivalentelui speseloru carcerali de 50,000 fl, la 6,889,470 ; fiendu-ca de ací vinu 472,300 fl. pentru recerintie estraordinarie séu pentru prim'a adjustare a judecatorieloru, asiá remânu spese pentru tribunalele judecatoresci de inst. I, pentru fiscalele si pentru judecatorii singularie anuatim 6,417,170 fl.

Presidiulu tablei regie judiciale in M. Osiorheiu publica urmatórele :

N. 10165 ex 1869. Inaltulu r. ministeriu ung. de justitia a nulificatu prin ordinatiunea din 30 Septembre 1869, N. 13516 punctulu c sî punctele finale a §. 25 din ordinatiunea cu datulu 10 Ianuariu 1860, privitóriu la esamenele de advocati sî la cualificatiune spre a eserce advocatur'a sî a ordinatu, ca drepturile de advocatura, concese, din partea tablei r. in M. Osiorheiu, mai inainte din partea tribunalului superioru in Sabiiu sî de ici incolo de câtra tabl'a r. in M. Osiorheiu concedende, au valóre in tiér'a intréga, inse sub conditiunile, ce suntu puse in § 24 a ordinatiunei amintite din 10 Ianuariu 1869 pentru acei'a advocati, cari au capetatu dreptulu dela tabl'a regia din Pest'a.

Revolutiunea romana.*)

(Continuare.)

Acésta aspiratiune, póte judecá ori cine ca erá numai intr'unu cugetu politicu sî nici decum sociale, lasându-se hasardului, sî calitâtiloru sî puteriloru de ratiune ale necunoscutului alesu, afacerea „imbunatatírei sortiei plugariului.“

Cu câtu calumniele rosiloru sî albiloru, cari pâna atunci nu se dîceau nici rosii nici albii, sî cari si avéu candidatii loru la domnia ; cei d'antâiu pre Nicolau Golescu sî cei-lalti pre Voda Bibescu, ne mai vorbindu de alte fractiuni ; cu tóte aceste calomnie calculate ale rosiloru sî ale albiloru asupr'a alesului moldoveniloru, se producea, prin instinctu, cu totulu unu altu efectu in anim'a poporului. In cinci-siese dile numai, numele lui Cuz'a adjunsese atâtu de popularin in Bucurasci, incâtu nu erá copilulu prin mahalale sa nu-lu scie sî sa nu-lu pronuncie fórte corectu.

No ne oprimu la detailuri, câci nu facemu ací carte ; altufeliu este materia in aceste dîle, dela 5—24 Ianuariu, sa se scrie unu volumu asupr'a intrigeloru, cabaleloru sî efecteloru loru contrarie din partea caimacamiei, din partea boeriloru de diferite nuantie sî din partea rosi'oru.

In dîlele de 23 sî 24 Ianuariu a fostu o revolutiune din cele mai maretie in Bucuresci. Cele petrecute la alegere suntu scrise in animele totor'a sî plantate in memori'a fia-cârui'a. Celu mai frumosu rolu l'a jucatu atunci Beizadea Mitica ; pre celu mai tristu l'au jucatu rosii sî cea mai frumósa farsa au jucat'o boerii.

Ambasadorii tramisi la Iasi cu actulu indoitei alegeri ne strigau d'acolo pre firele telegrafice, prin d. C. A. Rosetti care sî facea síl'a buna-vointia : „Sublimu este Domnitoriulu nostru.“ Iéra serbatóre mai mare sî mai vesela n'a fostu nici un'a alt'a in Romani'a tóta, sî in Bucuresci, ca aceea in care Cuz'a Voda strabatendu poporului intiesatu dela post'a Saftica sî pâna la barier'a podului Mogosióiei, sî d'ací in miscare abiá prin plóie de aura, grindine de buchete sî de cununi, intr'unu strigatu continuu, prelungitu sî neintreruptu de urâri pâna la metropolia, sî d'ací apoi in valuri viue de omu pre totu câmpulu libertâtiei.

Mare sî memorabile a fostu acea dî, in care poporulu românu sfasiându conventiunea strainiloru, facuta cu privilegiatii din tiéra pentru nimici'a lui, s'a afirmatu sî s'a confirmatu elu insu-sî prin sine insu-si, liberu sî neaternatu !

Celu d'antâiu actu alu fiintiei acestui Domnu, in faci'a representatiunei nationale, a fostu inlaturarea cu despretiu a regulamentului organicu, pre care metropolitulu, impreuna cu boerii, lu vîrá sub mîna cá sa jure pre densulu mantienerea inicuitâtiloru sociali. Acést'a a intaritu pre privilegiati in temerile loru sî pre poporu in sperantiele sele.

Domnitoriulu tierei sî a formulatu elu insu sî juramentulu seu, respingendu pre celu prescrisu de oligarchi'â tierei impreuna cu muscalii.

Cuz'a Voda nu mai cunósce altu elementu in tiéra decâtu pre rosii sî pre albi, cari se precipitau la piciórele lui, intrecendu-se in adulatiuni, in veneratiuni sî in adoratiuni : Totu graiulu 'i erá o intielepciune sî o profetia ; tóta simptom'a de unu defectu omenescu 'i erá o virtute, o sublimitate. Cu densii dara a inceputu sa guverne Cuz'a Voda.

Prin ce instinctu insa, in ce prevederi, in ce presimtíre boerii, cea mai mare parte dintrensii celu putienu, incepura indata, dupa vechiulu obiceiu, cu dolcantie pre la straini, cu jalba la Pórta, sa nu ntarésca indoit'a alegere a lui Cuz'a, fiindu facuta in sila, cu calcarea conventiunei sî interesseloru Pórtei.

Acésta jalba, cu mai multe diecimi de iscaliture pre dens'a s'a tramisu in originalu dela Constantinopole lui Voda Cuz'a sî s'a sî tiparitu in jurnalulu „Dâmboviti'a,“ ni se pare, redactatu de d. Dimitriu Bolintinénu, amicu devotatu Domnitoriulu, sî a esitu cu o incadrare de laude Domnitoriul i, sî invective contr'a vrasimasiloru sei tradatori de patria. De atunci privilegiatii si-au datu mân'a sa prigonésca de mórte pre Domnulu, a cârui recunóscere nu se mai potù oprí.

Se chiamara rosii la putere ; guvernara numai cinci septemâne, tiér'a sî facura unu fiasco com-

*) Privesce pre Romani'a. Red.

FOISIÓRA.

Estrasu din jurnalulu „Le Nord.“
Statele unite.

Jurnalele americane publica o epistola adresata papei de câtra unu ex-profesore alu seminariului catolico-romanu din politi'a Baltimora, d. Bjerring, de origine danezu, dara cetatianu naturalisatu alu Stateloru unite din Americ'a. Noi semnalâmu acésta epistola atentiunei cu totulu particulara a lectoriloru nostri. Ea mârturisesce mai multu inca reulu imensu ce biseric'a romana îsi face prin ea inse-si voindu a face se pravaleze doctrinele rutecite, invechite si atâtu de contrari adeveratului spiritu alu crestianismului. Astufeliu precumu dîce cu tóta elocinti'a d. Bjerring : „Este cu neputintia ca pentru a fi bunu crestinu trebuie de a incetá a fi cetatianu, a se abtiené dela totu progresulu, a-si interdîce tóta lumin'a si a merge indatoratu câtra intunecimele si abusurile nenorocite ale veaculu de mijlocu.“

Din nenorocire astu-feliu este scopulu mârturitu alu conciliului convocatu de câtra Piu alu IX, si ací nimicu e surprindietoriu de a vedea pre cei mai ferbenti, mai sinceri aderenti ai bisericei romane, despartiendu-se de ea si respingendu tóta solidaritatea unoru teorii atâtu de primejdióse si chiaru atâtu de sacrilege, câci nu voru ajunge in cele din urma decâtu a creá o aparenta incompatibilitate intre esigentile crestianismului si acelea ale societâtiei umane.

Póte ca in nici o parte biseric'a romana n'au facutu atât'a progresu cá in nóu'a-lume. Profitându de libertatea absoluta ce esista in statele unite in materie religióse, propagand'a româna a operatu in apele atâtu de tulburi ale protestantismului americanu o pâscuire cu adeveratu miraculósa. In mai putienu de 20 ani, biseric'a romana au facutu preste trei milióne proseliti, a câscigatu in proprietâti fonciare mai multu de dóue sute milióne. Vaticanulu au avutu grigia de a ferí elu insu-si marea republica a nóuei-lumi de primejdiele ce puté se reculte din acést'a. Elu s'a luptatu cu puteri de a stabili incompatibilitatea esistânda intre teoriele romane sî acele ale societâtiei americane. Elu culege aceea ce a semenatu, si epistol'a d. Bjerring constata acést'a cu atât'a elocintia pre câtu si moderatiune. Eata epistol'a :

Prés ânte Parinte!

Vinu a depune la piciórele vóstre in plin'a consciintia de responsabilitatea ce-mi iau asupra-mi, professiunea de credintia, eata-o :

Eramu pâna in acésta dî, unu ferbinte si sinceru aderantu alu bisericei romane, pre care o credému singura catolica si singura apostolica.

Urmându impulsiunile credintieloru mele religióse, amu consacratu tóte facultâtile inimei si a intelegintiei mele servitiulu acestei biserici. Cu despretiulu intereseloru mele materiale, si de si laicu, m'amu inrolatu in trup'a luptatórie pentru biseric'a romana.

Cá teologu si cá istoricu amu lucratu la propagarea doctrineloru sale pre domenulu sciintiei ; cá publicistu, in domenulu presei, si cá missionariu in fine, m'amu dusu pâna la confiniele cele mai departate ale globului. Amu fostu se facu propaganda si in Iaponi'a. Ací amu indeplinitu dupa puterea capacitâtiloru mele, functiunile de profesore alu seminariului catolicu din politi'a Baltimor'a alu Stateloru unite.

Déca indrasnescu a-mi permite de a enumerá acestea facte, care nu concernu decâtu umilit'a-mi individualitate, acést'a o facu pentru a constatá devotamentulu cu care amu servitu biseric'a romana. Acestu devotamentu au resistatu tristului spectacolu, ce mi s'au oferitu prin intrigilo de lacomia, impedecârile si calculile temporale ale clerului romanu.

Cu totu dispretiulu pentru aceste abusuri me sileamu ale adumbrí sub mant'a caritâtiei. Pentru acést'a respingeamu responsabilitatea asupr'a erórei individuale. In ardórea convictiuniloru mele, desfacému biseric'a romana de tóta solidaritatea in acestea acte ce se faceau in numele ei. Credeamu in missiunea divina a demnitâtiei papale intru a deslegá tóte marele probleme religióse si sociale.

Voi insî-ve, pré sante parinte, sunteti care a-ti datu cea intâiu lovire acestoru credintie. Publicarea cârtiei Silabus facù se tresara in mine vermele rodietoriu alu indoelei. Este preste putintia, mi diseiu, cá sa esiste o asiá flagranta contradictiune intre esigentile vitale ale societâtiei umane sî intre acelea ale bisericei lui D-dieu. Este preste putintia, cá pentru a fi bunu crestinu, trebuie a incetá de a fi bunu cetatianu, a se abtiené dela totu progresulu, a-si interdîce tóta lumin'a sî a merge in intunerecu, dându indereptu câtra nenorocitele abusuri ale vécului de mijlocu.

Inteligenti'a mea se refusa a primí acestea funeste teorii pre care sântulu scaunu le proclama urbi et orbi, dara inim'a mea tienea la credintiele sele. Acésta lupta interióra isbutí in urma intre resonulu meu si simtiemintele mele. Pap'a 'mi redîseiu fiindu omu póte sa se insiele, sfaturi rele au pututu se-lu ratacésca. Insufletîtu de cele mai bune intentiuni, Piu alu IX, a comisu fâra se scie, o gresiala, pre care elu s'au succesorii sei o voru reperá.

Biseric'a romana, nu remâne cu tóte acestea, mai putienu sânta, curata si adeverata. Se continuâmu a o servi, rugându pre D-dieu a luminá pre acei care, o dirigu.

Astu-feliu a fostu, sânte parinte, intâi'a mea lupta pre drumulu lui Damas. Voi sunteti inca, ce m'a-ti facutu a avansá in acésta cale pâna la puntulu cându lumin'a au triumfatu asupr'a o bitei.

Convocarea conciliului Romei in scopulu esclusivu de a radicá la stare de dogma doctrinele din Sillabus si acea a infalibilitâtiei papale a terminatu indoelile mele, si m'au pusu facia in facia cu veritatea.

Cá crestinu, cá cetatianu, cá omu de studiu, m'achitu de o intreita datoria radicându umilit'a-mi vóce pentru a ve dice solemnalminte inaintea lui D-dieu si inaintea ómeniloru.

Sânte parinte, in numele meu si a mai multoru mii de laici cari cugeta cá si mine, protestu contr'a doctrineloru ce voesci a face se prevaleze si care contradicu tuturoru legiloru umane si divine. Protestu contr'a deplorabilului conflictu ce faceti sa

plectu ; cadiura cu manifestarea celei mai desevers-ite necapacitâti.

Privilegiatii, tari in legaturele loru intre densii, profitau in afara de hesitarea lui Voda a se duce la Constantinopole se-si faca visit'a la sultanulu, sî de cerbicia sî tiepeni'a lui la exigentiele consuli-loru, luându in intru otarirea sa nu voteze de locu budgete, dându sî in judecata unu ministeriu de mojici ; de terka-berka siepte lei parechi'a.

Despre mergerea lui Voda Cuz'a la Constan-tinopole, atitudinea lui acolo, despre refusulu lui a se infacisiá sultanului cu o alta sabia de câtu acea pre care i o dase tiér'a, despre refusulu seu a mai primi ungerea sî în patriarchia, ne a spusu destule poetulu Bolintinénu, poetulu curtiei care se aflá sî atunci in suit'a domnésca.

Sperantiele privilegiatiloru nu mai erau decâtu in turburâri din intru, incuragiate de din afara si in refusulu sistematicesce alu budgeteloru cari erau in mân'a oligarchiei.

Domnitoriulu sî-a alesu unu guvernu din flórea privilegiatiloru ; acestu guvernu, vediendu sî mai deaprópe intentiunile Domnitoriului, convingendu-se ca nu lu va putea dá pre apele oligarchiei, i a juratu peirea sî a si datu pre facia la retragerea lui Barbu Kathargiu rechisitoriulu fâcutu Domnito-riului, acea strania piesa cu refrenulu : Mari'a Ta ai refusatu!“ Urmasii Kathargiului in guvernu, guvernati totu de Kathargiu de la mosi'a sea, ur-mau a intinde sî a impená conspiratiunea.

Sa nu uitâmu ca improprietarea plugariloru sî votulu universale ajunsese o cerere generale, in câtu, la trecerea dlui Negri prin Bucuresci, cu ocasiunea intórcerei sele de la Constantinopole, mai multe mii de cârti de visita cu aceste cereri i s'au depusu la otelulu unde a trasu. Numai la redactiunea „Trompetei Carpatiloru“ s'a numeratu, precum o atesta publicitatea de atunci, 3,200 de asemenea cârti. Tóta tier'a, tóta inteligínti'a es-clusa erá revoltata contr'a oligarchiei conventio-nale, care nu voiá nici intr'unu chipu usiurarea sortiei tieranului inscrisa in tractatulu din Parisu.

Credemu ca glumescu acei cari ne spunu ca acea oligarchia, care strigá in tóte partile sî chiar de pre tribuna, prin reposatulu Barbu Cathargiu, ca nu da n i c i o p a l m a d e p a m e n t u , care avusese totu timpulu de la 48 Iuniu sî pana la 64 Aprilie, sa se gândésca sî sa faca impro-prietârirea tieraniloru, ceruta de revolutiunea nati-onale, acum avea de gându sa o faca déca nu se grabea sa o faca Voda-Cuz'a.

D. M. C. Epurénu spre- esemplu, spunea mai de una dî la camera, facia cu mai multi deputati, ca dumnealui luase sarcin'a sî negotiá intre dom-nitoriu sî camera improprietarirea tiaranului ; care erá sa se sî faca atunci chiaru, in prediu'a lui 2 Maiu !

Cu tóta seriositatea sî adeverulu ce infacisiéza totu deun'a spusele dlui Epurénu, sa ne fia per-misu sa dicemu ca aru fi sî pecatu sa se ames-tece in istori'a unui lucru asiá de mare asemenea glume.

Aceste dóue arme déra, arme formidabili con-tr'a oligarchiei conventionale : improprietârirea plu-liugarui sî votulu universale, erau in mânile Dom-nitoriului pre cându oligarchi'a coalisata decretase resturnarea, 'si asociase, luase in sold'a ei pre bravii rosii sî pândea momentulu dupa cercârile de la Craiov'a, Ploesci, dupa 3 Augustu in Bucu-resci etc.

Ací este casulu sa mai spunemu odata po-vestea popei cu hotii.

Oligarchi'a, ea se credea libera de ori-ce ju-ramentu, de ori-ce ingagementu, sî incungiurase trâmba pre Domnitoriu sa lu culce la pamentu, incredintiata fiindu-ca Domnitoriulu a juratu pre con-ventiune, pre conventiunea sfasiata de poporulu ro-mânu pâna sa nu jure Voda pre dens'a, sî ca, le-gatu cobza de juramentulu seu, elu n'a sa póta misc'a.

Intocmai astfeliu resoná sî hotii cari mergeau sa calce pre pop'a. Ei diceau : noi suntemu liberi ; cá hoti ce suntemu noi putemu sa batemu, sa chi-nuimu, sa omorimu ; in vreme ce pop'a, cá popa ce e elu, nu lu érta legea lui, juramentulu lui, darulu lui, sa omóre ; pentru ca Pop'a, care este opritu, nu póte sa omóre nimicu, omorindu omulu nu mai póte slují, i se ia darulu.

Astu-feliu resonau, astu-feliu se incuragiau o céta de hoti care venea asupr'a unui popa cu arme in cas'a lui.

Pop'a vediendu-i, 'si luà pusc'a, se puse in usia sî o luà la câtare hotii, suprinsi de acésta atitudine a popei contr'a resonamentului facutu de densii, striga la pop'a :

— Nu dá, popo, ca nu mai slujesci !

— D'a déca îti dá voi, mai slugescu ? intréba pop'a.

In situatiunea luî Voda-Cuz'a, unde ajunsese lucrurile, in anulu 1864, Voda-Cuz'a séu trebuiá sa restórne ohgarchi'a care-lu tienea de grumazi cá sa nu aplice cele decretate in 1848, séu tre-buia sa se lase a se resturná elu, sî sa nu se aplice, inca pentru multu tempu póte, cele decre-tate de câtra revolutiunea cea mare nationale.

„Tr. Carp.“

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

D r e s d 'a . . . . . .

Sa-ti spunu acum'a ceva, sî despre pensionatulu, care se tiene totu de acestu institutu, sî in care se intretienu sî sustienu vr'o 30 de copii, cu cuar-tiru, imbracaminte, incaltiaminte, viptu, spalatu, in-struire, scurtu cu tóte cele de lipsa.

Primitu póte fi ori ce copilu seracu, care au implinitu 8 ani sî n'au trecutu preste 15 ani, dara preferinti'a o au totudeun'a orfanii de invetiatoriu. Acesti din urma déca suntu tare seraci, se ingri-gescu cu tóte cele de lipsa de câtra institutu ; dara acést'a are dreptulu a primí pentru acesti orfani ajutórele provenitóre loru in bani, din cas'a ob-stésca pentru ajutorarea orfaniloru. Pentru copiii seraci de alte conditiuni are sa solvésca comun'a, din care suntu nascuti, copii de parinti cu pucina stare materiala mai bunicica, solvescu insi-si 75 taleri pre anu, sî apoi capeta impreuna cu cei'a-lalti, cuartiru, incalditu, viptu, imbracaminte, incal-tiaminte, instruire in objectele de invetiamentu ale scólei poporali, ingrigire sî medicamente in casu de bóla etc. Toti elevii la intrarea loru in institutu trebuie se aduca cu sine óre-si-cari vestminte de imbracatu sî de patu ; de cari voru mai avea lipsa in decursulu tempului aflârei loru in institutu, acelea se procura apoi din partea institutului insu-si.

Amu cercetatu dormitórele, sal'a de mâncare, sî de locuintia, sî le amu aflatu bine arangiate ; mâncarea simpla, dara buna sî destula ; inspecto-rulu cu sotî'a sea (tata sî mama) prândiescu cu copii dimpreuna. Dupa prândiu se ridica cu totii, sî inspectorulu dîce o rugaciune scurta de multiumire câtra D-dieu, sî apoi toti elevii se ducu sî se o-cupa prin gradina séu in sal'a de lucru cam o óra apoi au se-si procetésca lectiunile pâna la 2 óre

---

se nasca intre biserica si societata. Protestu contr'a condemnatiunei sacrilege a totu progresulu sî a tóta sciinti'a. Protestu contr'a acestui principiu de infalibilitate papale, ce voesci a transformá in dogma in contr'a tecstului evangeliei sî a traditiuneloru eclesiastice.

Viitoriulu nu va intârdiá a demonstrá fune-stele consecintie a acestoru acte, contr'a caroru me redicu din tóta puterea convictiuniloru mele.

Trebuinti'a de o autoritate si unitate religiósa e atâtu de puternica, ca e probabilu ca protestatii de natur'a acestei pre care am curagiulu, a formu-lá, nu se voru ridicá de câtu unde si unde.

Marea majoritatea catolica nu va rupe fatisiu cu sântulu scaunu precumu eu amu facut'o, dara indiferentismulu va róde sinulu catolicitâtiei, si a incompatibilitâtiei absolute a doctrineloru romane cu cerintiele sociale si politice a umanitâtiei voru sapa basele acestei biserice, asiá ca sfarmarea sa se fia neinlaturata.

Ce este de facutu in fati'a unui reu atâtu de neindreptabilu pentru suflete sincere si crediatóre ? Trebuie ele, cá parasindu acésta biserica romana, cari'a convictiunile loru nu le mai permitu se i apartina a se lasá cu rationalismulu pentru unic'a busola in apele agitate a le protestantismului, cu pisculu de a se sfârmá de fatal'a stânca a pan-teismului ?

Astufeliu suntu cestiunile ce mi amu pusu cu frica, si pre care le credu a fi reusitu intru a le deslegá prin rugaciune si studiu. Scutulu, portulu (limanu) ce câutámu in necasulu meu, erá o bise-rica care se fi pastratu neatinsa doctrinele evan-gelice si apostolice. O biserica care sa nu fi fostu in contr'a-dictiune cu cerintiele vitale a le societa-tiei cu progresulu si sciinti'a.

O biserica care sa nu fi confundatu tempora-lulu cu spiritualulu, care sa nu aiba pap'a-rege, si care sa'si amintésca ca Christosu au dîsu : „Im-parati'a mea nu este din lumea acést'a“.

O biserica care sa nu fi impusu celibatulu ministriloru sei, care sa nu fi vendutu indulgenti'a pentru a zidí temple ; — O biserica care sa nu se sprigine pe baionete streine si care sa nu fi con-sacratu o atâtu de monstruóse contr'adictiune cá acea a unui pontifu, putendu a sub-semená o con-demnatiune de mórte indata ce au seversitu su-blimulu misteriu alu euharistiei. In fine, o bise-rica remasa credinciósa singurului regimu asiediatu de câtra Christosu si apostolii sei, regimu sinodalu adeca parlamenturu.

Ddieu a binecuventatu silintiele mele, elu a binevoitu a me duce câtra acestu portu (limanu) pre care sufletulu meu nelinistitu si retacitu rogé de la clementi'a sea. Adeverat'a biserica catolica si apostolica, o amu aflatu. Acést'a este biseric'a ortodocsa a orientului, de care biseric'a occiden-tului n'au fostu separata de câtu atunci, cându episcopii Romei voiau a imparati si a domni.

Acésta Biserica au mentinutu nevioluta cora-bi'a sântu a doctrineloru evangelice.

Ea nu are pontifice—rege, si nu este adeve-ratu, aceea ce unor'a le place sa afirme ca impe-ratorii Russiei suntu papi ai ortodocsiei. Acesti suverani n'au nici unu caracteru sacerdotalu, ei nu suntu, de câtu intâii crestini in statele loru.

In Russi'a, cá si in Turci'a si in alte parti ; biseric'a ortocsa este pusa sub regimulu sinodalu constituitu de câtra apostoli.

Acésta biserica nu violéza natur'a umana im-punendu celibatulu ministriloru sei, dara ea deschide sufleteloru ostenite si slabite refugiulu vietiei mo-nachale. Departe intru a se opune cerintieloru umanitare, biseric'a ortodobsa le este protectur'a cea mai eficace. Ea au contribuatu la unitatea sî puterea Russiei.

De mai multu de patru seculi ea preserva in orientu diferitele nationalitâti aservite de câtra turci contr'a degradatiunei morale sî materiale a moha-metismului. Ea contr'a intregiloru si a rivalitati-loru politice in orientu serba de punctu alu unirei tuturoru acestoru nationalitâti.

Ast-feliu suntu meritele bisericei ortodocse in orientu, care mi s'au descoperitu prin studiulu aprofundatu alu trecutului sî prin analis'a impar-tiala a presentului.

Aceste convictiuni castigate, indoial'a nu este mai multu posibila. Asiu gresí intâei mele datorii de crestinu déca, din vederi de interesu, s'au de frica a nu vedea banuita puritatea intentiuniloru mele asiu persistà in eróre.

Biseric'a ortodocsa va bine voí, speru, a'mi descbide bratiele sale maternele. In presentu me cunoscu deslegatu de tóte angagementele fatia de biseric'a Romei, dara credu a me achitá fatia de umanitate sî de voi insusi, sânte parinte de o da-toria sacra espunendu motivele conversiunei (schim-barei de religiune) mele.

Bine-voiti ve rogu a nu vedea in acésta profes-siune de credintia unu mancu de respectu pentru august'a vóstra persóna. Cunoscu sî apriciediu virtutea vóstra. Memori'a mea au conservatu in-tiparirea nestersa a dulcei sî bine voitóriei imagine ce amu vadiut'e la Rom'a suntu patru ani. Sciu ca sunteti bunu, sciu ca sunteti piosu, sciu ca voiti binele, sî ca nu faceti reulu de câtu fâra a sci. Dara veritatea (adeverulu) are pretensiunile, care domina tóte consideratiunile personale.

Sântulu Pavelu marele cuvertitoru alu Dama-sculuii au disu in epistol'a sea Galiteniloru :

„Cându unu ângeru din ceriu v'aru prevesti alt-feliu de câtu ce eu v'amu prevestitu anatem'a sa fia“.

Eu nu mergu asiá departe câtu permite s. Pa-velu, nu ve anatematisediu, sânte parinte, dara rogu pre D-dieu de a intórce sufletulu (viati'a) vóstra adeveratu ingerésca la veritatea evageliei. Eu con-juru de a ve usiurá de sarcinile acestei stapanii temporale care tragu asupr'a vóstre o greutate asiá de teribila, facendu-ve se deveniti iéra-si aceea ce n'aru fi trebuitu a incetá de a fi, adeca, unu pâs-toriu crestinu in frumosulu si sântulu intielesu alu acestui cuventu.

Suntu cu celu mai profundu respectu pré sânte parinte episcopu Romei.

Alu vostru pré supusu si ascultatoriu servitoriu.

Baltimor'a 24 Ianuariu 1870.

B j e r r i n g
Cetatianu americanu.

Copil au toti fetie vesele, suntu voiosi si sanatosi; relatiunile loru fatia cu inspectorulu suntu cele dintre tat'a si fii sei, nu amu observatu câtu amu fostu in acelu institutu, o supunere si temere sclavica din partea copiiloru, nici acelu „nu sciu ce“ de faciari'a, care se intimpina de multe ori in astufeliu de institute reu conduse. Acést'a e de mare insemnetate si folosu pentru desvoltarea unui caractero solidu in copii.

De instruitu se instruéza toti 30 copii deodate, intr'o clasa, dara in dóue despartiaminte, de câtra inspectorulu institutului d. Ernst Pfau.

Clas'a este destulu de mare, bine-mobilata, si capeta lumin'a prin 3 ferestri dea stâng'a si dóue inaintea eleviloru, asiá incâtu umbr'a mânei si a condeiului nu cadu nici odata inainte pre scrisórea séu cartea elevului. In fia-care scaunu suntu asiediate câte 4 calimare, care, afara de intrebuintiare, se potu acoperí prin unu micu coperisiu de lemnu, cá sa nu se strice, si sa nu intre prafulu in negréla. Objectele de invetiamentu suntu: istori'a biblica, catechismu, cetirea, scrierea, computu, gramatic'a germâna, geografi'a, istori'a naturei, desemnulu si cântarea.

In tóte dîlele ór'a cea d'antâiu, este óra de religia.

Dupa cântarea unui versu din Gesangbuch, de câtra elevi, cu nisce voci frumóse, placute, câror'a le poteai ascrie ori si care cultivare, inspectorulu séu ací invetiatoriulu E. Pfau enará o istorióra biblica din testamentulu vechiu, menita mai cu séma pentru desp. I, desp. II asculta si elu, servindu-i acést'a de repetitia. Dupa ce se propusese acea istorióra de vr'o 3 ori din partea invetiatoriului, acest'a intréba apoi pre elevii desp. I, cari trebuiá se respunda cu cuvintele din propunere, in constructii intregi; apoi o spune unu elevu din desp II. in propunere neintrerupta; dupa densulu totu asemenea, copii din desp. 2; in fine o mai repetí inca odata invetiatoriulu, si cu acést'a istoriór'a si pertractarea ei pentru ór'a aceea se incheiá, avendu elevii a si o insemná bine in minte pentru ór'a urmatóre.

In a dóu'a diumetate de óra invetiatoriulu se ocupa cu desp. II in catechismu. Propunea despre insusirile lui D-dieu si anume „D-dieu e pré bunu si pré dreptu“. Purcediendu dela aceea ce numescu ómenii bunu si dreptu, aratá in o propunere plina de pietate si usioru de intielesu in ce estindere se cuvinu aceste insusîri lui D-dieu, facendu din cându in cându citatiuni potrivite din S. scriptura.

In cele-lalte urmá cá si cu despr. I, care din parte-si inca asculta la aceste esplicâri, pentru de a fi óre-si cum pregatitu pentru ele in cursulu urmatoriu. Aceea ce s'au percursu asiá intr'o óra, pâna in ór'a urmatóre se invetiá de rostu.

In ór'a 2-a dela 9—10 desp. II avù esercitii gramaticale; desp. I-u scrieá dupa modele ce le avea dinainte, in libelu.

Din gramatica se repetí ceva despre pronumele personalu.

Invetiatoriulu propose mai multe constructiuni luate din viéti'a si impregiurarile elevilonu, si c u si l a acele talmací apoi acele cuvinte, ce se numescu pronume personali. D. e. Carolu e baiatu diliginte; prin acést'a elu face bucuria invetiatoriului.

Pentru aceea invetiatoriulu lu lauda pre elu si i da o carte frumósa baiatului.

Despre cine se vorbesce in partea d'antâiu a constructiunei? Ce se dice despre Carolu? Ce feliu de copilu au fostu elu? Cui facu cu deosebire placere copii cei diliginti? Cui va fi facutu dara si Carolu placere si bucuria? Ce facú dar' invetiatoriulu cu Carolu? Pre cine lauda invetiatoriulu. Pentru ce lu lauda? Ce mai facù inca? Ce i dedú lui Carolu? Cui se dau astfeliu de carti? Cum i va fi parutu lui Carolu de aceea carte? etc.

La tóte intrebârile acestea elevii respundeau in constructii intregi, in cari se cuprindeau si cuvintele din intrebare, ca asiá sa li se desvólte simsimtiulu limbisticu alu loru.

Fritz! cugeta acum ca tu esti baiatulu acel'a bunu, despre care s'au vorbitu, cum vei dice atunci? Eu sum baiatu diliginte etc. Cum vei dîce tu, tu? si asia mai multi unulu dupa altulu? — E u sum, etc. Cine au vorbitu mai nainte despre Carolu? Dta (invetiatoriulu) ai vorbitu. — Despre cine am vorbitu? Care e persón'a vorbitóre? — Dt'a (invetiatoriule.) Care e persón'a despre care se vorbesce? — Carolu.

Cându s'au pusu Fritz, Ioanu etc in loculu lui Carolu, cum au disu? Eu sum etc. Cine a vorbitu acum? — Fritz, Ioanu etc. Despre cine au vorbitu? — Despre Fritz etc. Dâr pre tine te chiama Fritz, asiá dara despre cine ai vorbitu? Despre mine am vorbitu.

Ce cuventu ai pusu in loculu numelui Fritz? — cuventulu „Eu“. Cum voru dice Fritz si Ioanu cându ambii voru vorbí despre sine? — Noi suntemu scl. —

Déca acum Carolu sta inaintea lui Fritz, si acest'a i spune lui Carolu in facia, ca ce este elu si ce i s'au datu, cum vá dice? — Tu esti scl. Care e persón'a vorbitóre? — Fritz — Catra cine vorbesce? — Câtra Carolu. Ce cuventu au pusu in loculu lui Carolu? — T u esti copilu diliginte scl. Déca vorbesce câtra Carolu si Ioanu? — Voi. Déca Fritz, vorbesce despre Carolu câtra Ioanu, si spune cev'a despre Carolu cum va dîce? — Elu este scl. si déca vorbesce despre mai multi? — Ei suntu etc.

Cuvintele eu, tu, elu, noi voi, ei, stau in loculu numelui unei persóna; si se numescu p r o n u m e p e r s o n a l i. Asiá se purcede, in modulu acest'a lesniciosu si intuitivu, la cunóscerea partîloru gramaticei; nu se invétia dara regelata din gramatica de rostu, ceea ce este pentru copii greu, si cu pucinu folosu. Aceea ce au resultatu apoi din o astfeliu ce convorbire, se esercitéza si intaresce si in alte constructii séu in bucati de cetire, pâna cându s'au prefacutu in posessiune durabila a eleviloru.

In ór'a urmatóre dela 10—11 ambe despartiemintele aveau istori'a patriei. Invetiatoriulu propuse cam 20 minute, despre principele electoralu alu Saxoniei Augustu Fridericu. Se accentuara cu deosebire meritele lui pentru cetatea Dresd'a, pentru tiera prin regularea Elbei, si momentele privitóre la cultura si literatura. Persónele cele mai insemnate cari au luatu parte la unu evenementu se caracterizau in pucine cuvinte marcate, si asiá propunerea devení via si interesanta. In restulu orei apoi se intrebara elevii si densii respundéu totu in constructii deplíne, si cu cuvintele din propunere.

Unu manualu anume pentru istoria, precum si pentru geografi'a si isto. natur. nu au scolarii, cí numai unu compendiu, in care se vorbesce despre materiile aceste numai in scurtu. Persónele istorice suntu schitiate numai in pucine trasuri, si elevului servescu spre orientare, remânenda cá in prelegere se fia cu cea mai mare atentiune. Dupa prandiu dela 2—3 desp. II avea geografi'a patriei, desp. I, scrie pre tablitie momentele mai insemnate din propunerea istoriei de diminétia, cari s'au indigitatu prin intrebâri de câtra invetiatoriu.

Din geografia se repetí cele percurse in ór'a premergatóre. Cu ajutoriulu invetiatoriului unu elevu desemnà pre tabl'a cea mare sîrurile muntiloru din Sacsoni'a, apoi apele, si in fine loculu cetâtiloru si sateloru mai insemnate din apropierea Dresdei. Spusera cum merge sîrulu muntiloru, in câte ramuri se desparte, ce riuri isvorescu din acele ramuri si incâtr'o curgu; spusera ce se numesce despartírea apeloru (Wasserscheide), si ce vâi se tienu de resortulu cutârui rîu (Stromgebiet). Cele desemnate astufeliu se aretau apoi pre carta séu mapa. O carta fórte practica a Europei, amu vediutu ací este lucrata in haut-relief; sîrurile muntiloru adeca suntu lucrate ridicatu, cum se arata in natura; rîurile suntu insemnate printre aceste mici ridicaturi cu colóre albastra.

Adeveratu ca astufeliu de mape suntu cam scumpe, dara pentru instruirea intuitiva in geografia de fórte mare folosu si inlesnire.

In ór'a dela 3—4 s'au scrisu dupa dictatu. Neavendu ceva deosebitu de a scrie despre acést'a, ti amintescu ca incheierea se facù cu o rugatiune scurta esprimata de câtra invetiatoriu, dupa care o diceau elevii cu glasu linu, cu mânile impletecite pre peptu, si cu capulu ceva plecatu in josu, si cu o cântare regulata frumósa, acompaniata de câtra invetiatoriu pre clavirulu ce se afla in clasa. Trebuie se-ti mârturisescu ca o astfeliu de cântare, ce curgea de pre buzele acestoru copilasi inocenti, au facutu asupra-mi, si trebuie se faca asupr'a fiecârui'a, care o aude, o impressiune de totu favorabila.

Atâtu cu ocasiunea acést'a. Cu alta ocasiune ti voiu impartasí ceva si despre alte institute.

S a b i i u 25 Martiu.

Eri s'a tienu siedinti'a lunaria a comitetului Asociatiunei. Intre obiectele desbatute in acea siedintia suntu mai multe cari aru meritá a fi cunoscute ceva mai pre largu si in publicu. De categori'a acést'a aru fi propunerea prin carea a fostu atinsa si c e s t i u n e a a c a d e m i e i d e d r e p t u r i r o m a n a. De asta data credu ca e destulu a fi disu atât'a. Intre alte au mai ocursu dóue raportâri despre infiintiarea duoru despartieminte cu comitete filiali in F a g a r a s i u si in A b r u d u si in fine mai amintimu ca s'a datu multiamita protocolaria dlui deputatu in diet'a Ungariei Dr. Iosifu H ó d o s i u pentru ca la ocasiunea bugetului si a adusu aminte de asociatiune si a facutu propunerea de a o ajutá statulu cu 5000 fl. anuale. Merita a fi amintitu si opulu dlui profesoru Ioanu C h i t u intitulatu „Viti'a cultivata“ retramisu comitetului spre darea parerei si tiparire.

M u r e s i u - O s i o r h e i u 22 Martiu.

Domnule Redactoru! Parintele protop. Trombitasiu, care da tinerimei de confessiunea greco-orientale studiósa in scolele magiare din Muresiu-Osiorheiu prelegeri din religiune in totu tempulu anului numai in b sericuti'a sea de lemnu, ne avendu alte localitâti, unde de multe ori, si patrunsi de frigu lu ascultâmu cu dragu . . .

Astadi au demândatu unui'a dintre noi, sa caute si sa cetésca troparele din 6 Decembre, si 23 Aprilie, dupa aceea au inceputu a ne spune, cum omulu prin smerenia sa póte inaltiá, si cum prin saracia póte cascigá cele bogate ale eternitâtiei, si prin stradania, economia, care bine intrebuintiându-le spre folosulu seu, si a deaprópelui, aduce jertfa bine primita lui Ddieu, si primesce cununa de biruintia. —

In urma ne aduce unu esemplu viu, pre d. capitanu Georgiu C r i s t u r i a n u, care nascutu in satulu Cipciu, adeveratu nepotu a fostu protopopului Simionu Suciu din Muresiu Cristuru, cum au remasu orfanu, si cum prin stradania, si rugaciuni au ajunsu o stare onorifica si inalta, au ajunsu de si-au câstigatu o stare buna si materiale, si cum au sciutu asi-o intrebuintiá spre marirea lui Ddieu daruindu din averea sea 10 mii fl. v. a. pre sém'a clerului gr-orientalu din Sabiiu, si o gradina in pretiu de 6 mii fl. v. a. spre sém'a gimnasiului românescu din Brasiovu, si cum are placere a ajutá pre tinerii cei cu purtari bune.

Dice mai departe; eata fiiloru! pentru voi inca numitulu domnu, cá se puteti face inceputu de o mica biblioteca, si in urma sa formati o societate de lectura v'au daruitu 6 brosiure din scrierile domnului Riureanu, si adeca: 1. Istorióre pentru copii 2. Óuele Pascelui. 3. Canarulu. 4. Emigratii la Brasilia. 5. Franclinu. 6. Cristophoru Columbu, pentru care tinerimea entusiasmata au strigatu unu intreitu sa traiasca domnulu capitanu Georgiu C r i s t u r e a n u, care cu nevointia buna s'au nevoitu prin credintia, facendu-se celoru seraci folositoriu, acésta binefacere va remané intiparita in animile nóstre, si prin sântele rugaciuni a sântului Georgiu, si a nóstre si va primí cununa de biruintia, câruia si in publicu indrasnimu ai aduce din anima calduródsele nóstre multiamite.

Te rugâmu onorate domnule redactoru, primesce in fói'a domniei tale acésta a nóstra multiamita publica, sperându prin acésta ca va vení si la urechile bunului nostru facatoriu de bine.

Leonu Popescu
Studinte in cl. a 4 in gimnasiulu inferioru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiali gr. or. din comun'a Certesiu, protopr. Gioagiului I se escrie concursu.

Emolumintele suntu: cuartiu liberu cu gradina de legumi, dela 140 case, 160 mesuri de cucuruzu nesfarmatu, dela fiesce-care lucratoriu la topitorile de metalu reg. câte 40 xr. v. a. anuali, si venitulu stolariu.

Competitorii au a-si adresá documintele loru cuvincióse la p. protopresbiteru tractualu Basiliu Piposiu in Hondolu pâna in 1 Aprile a. c. st. v.

C e r t e s i u in 6 Martiu 1870.

(16—3) Comitetulu parochiale.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu esa de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 26. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 29 Martiu (10 April.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intei'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'au mai alesu:

In cerculu VIII par. protopresbiteru Ioanu Gallu.

Cris'a din Cislaitani'a.

Unu rege prussianu dîcea odata, cu mirare: Ca câta silintia si a data diplomatii austriaci sa risipe imperiulu si nulu potu risipí. Astadi, pare mai ale succede, in partea de dincolo de Lait'a. Celu putienu pâna la atât'a au adusu treb'a, de confusiunea e mare si dupa dis'a nemtiesca, svatulu e scumpu: Cum va trebui reparata starea acésta dubia a lucruriloru.

Déca suntu adeverate tóte scirile despre conveniri de barbati de statu, despre audientie, dupa cum ni le referescu diuariele de Vien'a, stadiulu politicu dincolo de Lait'a e celu alu unui vertegiu de volbura; inca nu se scie ce directiune are sa ia cursulu aerului; inca nu se scie ca va aduce acelu ventu nou: plóia manósa constitutiunale, séu o seceta parlitória absolutistica, séu unu nadufu greu oligarchicu, carele nu e intru nimic'a mai bunu cá absolutismulu.

La tóta intemplarea este necesariu, cá noi sa nu perdemu din vedere procesulu, ce se desfasiura dincolo de Lait'a. Elu este seriosu si pentru noi, pentruca ori in ce feliu de principiu constitutionalu séu politicu se va desfasiurá, o adiare va face sa simtia si dincóce la noi.

Sa nu cugete inse cineva cá noi saltâmu de bucuria de aceste clatinâri, ca ne leganâmu in sperantie, déca vedemu in foile vienese figurându unele nume de candidati la portfoiurile ministeriali. Atunci amu fi in mintea copiiloru sî amu trebuí tacsati de atari. Noi ne cugetâmu la situatiunea nóstra cea grea, carea ne va cresce inca din prefacerile cele nóue ale imperiului.

Ce potu aduce clatinârile aceste in viitoriu? Abstragendu dela formele constitutiunali, cari se mai potu introduce, trebuie sa avemu in vedere si influintiele natiunali, cari voru urmá sî de ací inainte cá si pâna acum. Din rasele representate in Austri'a-Ungari'a, astadi cea nemtiésca e tare prin inteligint'a si prin industriositatea sea, cea slava prin numerositatea sea, cea magiara prin disciplin'a sea politica. A nóstra cea romana e si numerica putiena dara si fâra disciplina politica. Noi in siepte ani de dile nu amu pututu invetiá a fi solidari nici macaru câtu ni trebuie la o actiune politica nóue cestoru din Ungari'a, Banatu si Transilvani'a, ci a trebuitu cá unii, dupa unu inceputu bunu, onorificu si natiunalu, in diet'a din Clusiu din 1865, sa umblâmu cu politic'a de petitiuni pre la portarii dicasterieloru; petitiuni cari nu platescu muiau séu nimic'a.

Sa ne intórcemu la cele ce potu urmá.

Sistemulu de predilectiune este astadi celu federalisticu. Cine nu vorbesce cu placere de elu nu e nici politicu bunu, nici natiunalistu de ajunsu.

Dupa cele ce cetimu, aru fi cá acestu sistemu sa-lu inaugureze séu polonulu Potocky, séu boemulu Belcredi, sub privighiarea germânului Beust. Atunci polonii sî primescu autonomi'a, in carea au sa inghita directu séu inderectu Bucovin'a romanésca. Boemo-moravii voru dobendí diet'a loru si, cum se dîce despre cea dintâiu, dieta de incoronare. Beust cá germânu nu va lasá sa crésca pâna in ceriu arborii slaviloru si va ingrigi de nemti si magiari, cá sa nu slabésca de totu. Dara unde remanemu noi românii din Transilvani'a etc.? Vomu fi in grup'a magiara, séu toti la olalta in Pest'a, séu, dupa cum presupunemu unii casulu mai favorabilu, impartíti séu desagiti in Ungari'a si Transilvani'a.

Nu voimu sa combatemu, nu voimu sa aplaudâmu nimic'a. Desfasiuraramu numai o parte din tablóulu possibilu, pentru cá sa avemu unu radiemu in orientarea nóstra, unu radiemu, carele ne chiama in minte tóte impregiurârile possibile in venitoriu.

Orientarea acést'a inse amu dorí sa devina odata mai natiunale decâtu fù pâna acum. Noi o amu pute numí ori cum altumintrea, póte dupa tóte numirile sistemeloru, dara nu si române. Caus'a e ca multi din noi, cauta numai la sisteme, dara nu la concentrarea fortieloru natiunali, cari sa devina o marime, o marime, carea sa pretinda a se calculá si cu ea, dara nu carea sa alérge cu caciul'a in mâna dupa toti sarentocii, cá sa-i dea mâna de ajutoriu.

La asia ceva inse se cere munca, abnegatiune si la inceputu, pana se pune lucrulu in miscare, putiena popularitate, séu chiaru despopularitate si acesta este este ceva greu de mistuitu pentru . . . . usióre.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 30 Martiu se cetesce sî autentica protocolulu; presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei respective.

Fr. Wächter interpeléza pre ministeriulu intregu, ca are cunoscintia despre instructiunile, care a datu ministrulu comunu de esterne consulului din Bucuresci Zulauf cu privintia la imbinarea drumului de feru proiectatu intre Transilvani'a si Romani'a. Are cunoscintia ca regimulu Romaniei a proiectatu imbinarea acést'a la Oituzu sî are de cugetu a pasî energice in contr'a unei asiá de daunóse dispositiuni pentru interesele Transilvaniei? Interpelatiunea se tramite ministeriului.

Contele Fr. Szirmay interpeléza pre ministrulu culteloru din ce causa nu denumesce astufeliu de inspectori scolari, cari se cunósca limb'a poporului din districtulu respectivu?

Representantele Szlavay presinta unu projectu de lege subsemnatu de câtra 117 repr. in urm'a cârui'a sa li se sporásca banii de cortelu dela 400 la 800 fl.

Ministrulu de financie Lonyay presinta casei legea despre prelungirea indemnitatei pentru lun'a Maiu sanctionata de M. Sea regele. — Mai departe presinta ministrulu unu proiectu de lege despre prelungirea terminului de circulatiune a dieceriloru (10 xr.) din 1848 sî 49, pâna in Septembre a. c.

Proiectulu se va tiparí si pune la ordinea dîlei.

La ordinea dîlei stau 4 propuneri mai mici; prim'a propunere se referesce la votarea a 80,000 fl. ca spese pentru infiintiand'a curte suprema de comptabilitate.

Referentulu Széll recomenda in numele comisssiunei votarea sumei acesti'a, carea se si incuviintiéza.

Urméza propunerea Dr. G. Patribany, privitória la sporirea sumei menite pentru unu laboratoriu chemicu dela 3000 fl. la 5000 fl. Se respinge.

Propunerea lui G. Szimay, privitória la abrogarea vameloru dela drumuri sî poduri se respinge din causa, ca crearea unei nóue legi in privinti'a acést'a e superflue. Ministrulu de financie se insarcinéza a mai sustienea vamele dise numai pâna la finea lui Iuniu.

Urmédia la ordinea dîlei referatulu comissiune de 7, esmisa pentru esaminarea socoteliloru finali din anulu 1868.

Referentulu comissiunei P. Ordódy recomenda casei primirea raportului.

K. Ghyczy combatendu prin date sigure raportulu comissiunei presinta unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a sa se decida respingerea referatului, câci altu cum s'aru absolvá administratiunea financiale din 1868 de resposabilitate, pâna cându va referá curtea de comtabilitate in afacerea acést'a.

I. Iusth apera procederea comissiunei sî presinta unu proiectu, in urm'a cârui'a sa primésca cas'a raportulu sî se absólve administratiunea financiale.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 31 Martiu a casei representantiloru se autentica protocolulu.

Baronulu L. Simonyi interpeléza pre ministrulu culteloru in caus'a cladirei liceului din Aradu.

Ministrulu de comunicatiune presinta 7 proiecte de lege despre cladirea urmatóreloru linie: 1. Eperies=Tarnov, 2. St=Petru=Fiume 3 Esseg=Sissek=Carlsstadt, 4. Banrév=Nádasd, 5. Volkó=Perjámos, 6. Nuvela la legea despre linea dela Ostu, 7. Nuvela la legea despre linea dela Nordu.

La ordinea dîlei urméza referatulu comissiunei de 7. La desbaterea, ce se incinge iau parte I. Gajzágo si Ghyczy. Mai multi representanti propunu a se pune raportulu in siedinti'a de mâne la votare, ceea ce se si incuviintiéza.

Urméza la ordinea dîlei legea modificata din partea casei magnatiloru despre infiintiarea curtiei de comptabilitate.

Se cetesce referatulu majoritâtiei sectiuniloru câtu si votulu minoritâtiei, pre care P. Kyrályi si A. Horváth lu motivéza.

Dupa o pertractare la care iau mai multi representanti parte se pune raportulu la votare si se respinge cu o majoritate de 2 voturi teostulu originalu.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

Dela senatulu imperiale.

Siedinti'a din 31 Martiu.

Presiedinti'a o tiene vicepresiedintele Hopfen. Suntu de facia ministrii: Hasner, Plener, Giskra, Herbst, Brestel, Stremayr, Banhans.

Dupa autenticarea protocolului sî incunosciintiarea despre cele incurse, se cetesce urmatóri'a scrisóre:

„Inalta presiedintia a casei deputatiloru!

„Desbaterile inaltei case a ablegatiloru la ocasiunea adresei, sî memorandulu, ce se publicase cu putienu mai nainte alu aceloru comembri ai regimului, cari remasera la conducerea statului, au trebuitu sei convinga pre subscrisii, cumca majoritatea representantiei imperiali sî guvernulu, conduse de ingrigire pentru interesele politice ale unei semintii, sub nume de alipire sî credintia la constitutiune, fecera ca denegarea largirii autonomiei pretinse de singuratecele tieri se devina formalminte o sistema de guvernu.

„Inca sî acele largiri, cari in casuri singuratice sî conditionatu insisi le-au recunoscutu de permissibili, voiau se le incuviintieze numai cá unu sacrificiu ce-lu aduce imperiulu.

„Pentru subscrisii a fostu chiaru, cumca acésta sistema in locu de pace sî contielegere, conduce numai la lupta totu mai apriga intre natiunalitatile monarchiei, sî in fine va provocá séu despotismulu séu amortîrea imperatiei.

„Deci subscrisiloru a câutatu se le vina intrebarea: déca este de cuviintia, a mai participá la lucrârile inaltei case a ablegatiloru in fati'a nóuei sisteme de guvernu ce s'a inauguratu? Inse luându in socotintia ca nu se otarise inca legea despre intregirea armatei sî ca bugetulu nu se votase inca, sî ca prin urmare esirea loru — intre astu-feliu de cercustantie — aru fi influintiatu in modu impedecatoriu mersulu regulatu alu administratiunei in aceste cestiuni de viétia ale statului, subscrisii se sentisera indemnati a mai remânea la posturile loru.

„In acestu restimpu, tóte nisuintiele subscrisiloru pentru o abatere de la stricaciós'a directiune inceputa, remasera fâra de resultatu. — Cele intemplate in desbaterile comissiunei despre dorintiele ce diet'a galitiana le-a espresu in form'a cea mai legala, numai ce ni dedera inca o dovéda, ca cu acésta sistema de guvernu nu se póte sperá multiamirea popóreloru Austriei in tendinti'a loru pentru largirea autonomiei. Din contra, s'a manifestatu prea adese ori straduinti'a d'a angustá regateloru aî tieriloru inca sî autonomi'a, ce li s'a garantatu constitutionalminte, care straduintia 'si gasî spressiunea cea mai pregnanta in proiectulu de lege despre alegerile de necessitate, ce se asternù de curendu.

„De presentu au incetatu motivele cari ne-au mai retienutu pre subscrisii, deci urmâmu convingerei nóstre, sî — cá se sustienemu dietei galitiane libertate deplina pentru actiune in viitoriu — mandatele nóstre de senatori imperiali le depunemu la mân'a maresialului tierei galitiane.

„Recercându pre naltulu presidiu se incunosciintieze cas'a deputatiloru despre acésta dechiaratiune a nóstra, remanemu cu destinsa stima.

„Vien'a 31 Martiu 1870.

(Urméza subscrierile aloru 30 de senatori poloni)“,

„Inalta casa a deputatiloru senatului imper.

„De ór'a ce inalt'a casa, prin votulu ce l'a datu asupr'a propunerei deputatului Petrino in siedinti'a din 11 Fauru a. c., a dechiaratu ca nici nu e aplecata a luá in socotintia propunerile, ce tientescu la contielegerea tuturoru tieriloru sî nationalitâtiloru sî la constituirea durabila a imperiului;

„de ór'a ce mai departe cas'a are de cugetu a intrá in desbaterea proiectului de lege in privinti'a intregiri §. 7 din legea fundamentala de statu despre representanti'a imperiului (despre a câruia primire dupa tóte precedintiele nu ni este iertatu a ne indoí,) va se-dîca a alterá celu mai importantu dreptu alu dieteloru, fâra de conlucrarea tuturoru, prin urmare a parasí terenulu legalu;

„dechiara subscrisii, de óre ce densii de o parte nu mai potu sperá veri unu resultatu de la activitatea loru intru inalt'a casa, de alta parte pentru cá se impedece crearea unui prejudetiu in contr'a nedubitabileloru drepturi ale dieteloru loru, — ca mai incolo nu voru luá nici o parte la lucrarile casei, reservandu-si ca acésta procedura a loru s'o justifice in fati'a dieteloru.

„Vien'a 31 Martiu 1870.

„Br. Petrino, Hermet, Dr. Tomanu, conte Barbo, Svetec, Pinter, Conti, Lipold, Cerna, Dr. Payer, Dr. Colombani, Dr. Vidulich.“

Klun sî Margheri din Carnioli'a dechiara ca densii mai remânu in senatu. Asisderea dechiara Guszalewicz din Galiti'a.

Ministrulu Herbst: Mi pare reu cá intr'unu momentu atâtu de seriosu, cauta se atragu atentiunea in casa la unu objectu relativu neinsemnatu, dara e urginte. Avemu armata de aperarea tiereí, dara anca nu-i un'a lege despre jurisdictiunea acestei armate. Asternu proiectulu.. (Se va desbate in ordine).

Se trece la ordinea dîlei: 1. projectulu de lege pentru modificarea §. 7 din legea despre representanti'a imperiului; (se da comitetului de resolutiune).

Alu 2. objectu dela ordinea dîlei privesce tribunalele montanistice; apoi alu 3. politi'a sanitaria.

Revista diuaristica.

Cetimu in jurnalulu legitimistu din Paris „La Gazette de France“ articululu de mai josu, pre care-lu reproducemu pentru lectorii nostri sub dóue puncturi de privire: 1-a spre a se vedea cum se marescu lucrurile de departe, si 2-a spre a se judecá cam din ce cercu a pututu sa plece nisce asemeni sciri. Orí-câtu de deguisate sa fia ele, se vede ca foculu care le da asta forma este totu acel'a alu bietiloru rosii, carii, de câtu-va timpu, au luat'o pre calea amenintiâriloru.

Ce va mai fi si acea programa ce se dîce ca aru fi datu d. Ioanu Brateanu principelui? vre-unu planu nou de ceva legi si mai apesatórie poporolui de câtu aceea a podvedei cu drumurile judetiene si aceea a politiei rurale spre o mai adânca intemeiere a dragostei pentru dinastia in poporu? ceva alte concessiuni Strusberg spre mai buna legatura a statului nostru cu vre-unu altu statu mare? séu, in fine, vre-unu consiliu de luarea puterei dictatoriale, precum dedeau dnii Rosetti si Brateanu lui Voda Cuz'a la 1862, pre care Voda Cuz'a o respingea precum a respins'o cându i se dedea de câtra camera conventionale intréga cu d. Ioanu Brateanu pre tribuna strigându: „sa mergemu cu totii la piciórele tronului.“

Ori-cum, este curiosu acestu articulu si in asiá gazeta.

Fi-va óre vre-unu lucru, ori ce lucru sa fia acel'a — pre care rosii sa nu fia capabili alu face spre a se mai vedea odata cu puterea in mâna? Aru putea fi ceva, in faci'a cârui ceva sa reculeze consciinti'a dlui Rosetti sî Brateanu?

Eata articululu pre canavas'a cârui'a inteligentele cetitoriu póte sa védia multe din câte scapa cetitoriulu de rondu.

Ce a sa se petréca in Romani'a.

„Se scie ca principele Cuz'a, fostu domnu, predecesorulu principelui Carolu, a fostu alesu deputatu sî ca alegerea sea a fostu ratificata de camera.

„I se atribue intentiunea d'a se servî de mandatulu seu legislativu, cá se reintre in tiéra spre a-si aduná acolo pre vechii sei partisani, ale câroru ronduri s'au inmultîtu prin totu feliulu de nemultiamiri, si a cercá sa redobandésca puterea suverana.

„Se scrie din Bucuresci cu datu din 9 câtra „Corespondance du Nord-Est:“

„Principele Caralu este, se dîce, profundu „afectatu, nu numai pentru ca principele Cuz'a a fostu alesu deputatu, dara inca pentru ca nu s'a gasitu in camera nici macaru cinci membri cá sa atace acésta alegere, dupa termenii constitutiunei. Nu s'au gasitu de câtu doi deputati, cari sa fia gat'a sa se declare contr'a alegerei fostului domnu. Acesti doi deputati suntu fiintie cu totulu neinsemnatórie, cari s'au radicatu contr'a alegerei, nu atâtu din antipathia pentru principele Cuz'a, pre câtu din animositate contr'a prefectului de Mehedinti, care a dirigiatu operatiunile. Acesti doi deputati au cerutu cu tóte acestea sa fia primiti, in audientia privata, de câtra principele Carolu spre a primí multiamirile sele pentru buna-vointi'a ce au aretatu in dîu'a verificârei titluriloru.

FOISIÓRA.

Caletorii prin „Sachsenland“.

Cristianu (langa Sabiiu) in Martiu.

Dle Redactoru! Mi amu propusu a face escursiuni prin tiér'a sasésca „din Transitvani'a, de unde cându mi va dá mân'a sati scriu câte ceva. Sa nu credi, ca acest'a e gluma din partemi séu dóra chiaru maliti'a, ci e seriositatea cea mai mare. Inse va fi de lipsa sa me esplicu.

Amu disu, ca purcedu din seriositatea cea mai mare: pentru ca eu nu potu se me ducu pâna d. e. la Heidelberg, séu la Iena, la Giessen séu chiaru la Greifswald, unde su atâtea lumini mari, sa le mai luminezu sî eu cu pucinatatea mea, cum o fece buna óra dlu Wattenbach. Dara de alta parte eu nici nu potu scrie istorii minunate despre Transilvani'a, carea numai noi, de prosti ce suntemu, nu scimu ca e tiéra nemtiésca sî ca ici sî unde prin crepaturile pamentului se afla sî câte unu bloch — romani suntu numai in „fantasi'a“ unoru fanatiei dacoromanisti (sic! Red.) — sî câte unu tiachelu (secui, székely) sî ca pre Transilvani'a sî Ungari'a numai sasii au scapat'o de turci, incâtu numai unu bagatelu de tempu de vr'o trei seculi a fostu tributaria turciloru sî ce privesce Ungari'a totu cu densii a avutu norocu de la 1526 numai in trei pârti a fostu daraburita. Câci de cându dóra se datéza vestit'a devisa: Spreangy an de miresch luf an de besch (sai in muresiu fugi in padure) déca nu din tempurile eroismului atinsiloru secoli? Dara eu nici brosiuri rele nu sciu scrie, unde, facendu studii limbistice, sa aratu lumei, ca acesti romani, dupa cum ti place sî Dtale ai numí, venetici de prin seclulu a 13-a, cari au venitu cá pastori sî slugi pre la sasi sî cari s'au inmultitu de atunci incóce, de intrecu pre „stapânii“ loru cu miliónele, asiá incâtu densii nici sute de mii nu numera precum numera miliône pretinsii servitori, — au o limba pocita de totu. O limba, carea sta in relatiuni de negotiu cu tierile sî popórele cele mai departate. Asiá de e. cu Dani'a, Norvegi'a sî Svedi'a, Siberi'a, Gothaland sî alte multe vediute sî nevediute tieri, de unde romanii reimportara cuvintele cele mai neaperatu de lipsa, tocmá cum suntu siliti negutiatorii de pre tiermurile Dunarei de josu, sa aduca adi taiere de pamentu din Angli'a, cari cu totu transportulu celu lungu sî in departatu suntu mai eftine de câtu cele din sinulu luminei, culturei, sî industriei orientali, din „Sachsenland“. Dara in fine eu nici nu sum in stare sa prindu pre toti invetiatii din Germani'a, câudu vinu pre aici, cá sa le descriu tiér'a sî locuitorii, dupa ce iamu ospetatu bine sî sa le spunu cum suntu, buna óra, sasii de asupriti de tóte laturile. Ce gandesci? numai siepte sute de ani au fostu privilegiati sî scutiti de tote greutâtile feudalismului. In unu intervalu asiá de scurtu, numai ei cu dreptu de a purtá industria sî negutiu, numai ei faptice domnitori preste tóta bunatatea pamentului, ce putura face?

Nu e destulu ca au reparatu vre-o câte-va castele antice depre tempurile romane sî le-au prefacutu in magazine de slanini sî siunci sî cojóce etc.? nu e destulu, ca unele le-au mai facutu sî ei? Dara cá sa nu credi dta sî publiculu dtale ca sum malitiosu sî nu credu in suferintiele loru sa-ti aducu esemple convingetórie. Dta sî publiculu mai tineru alu dtale nu sciti câtu nu trebuiá d. e. Sabiiulu sa sufere de ciuma sî de coleri din caus'a necuratiei sele, ce durà pâna in véculu sî alu dvóstra. Renumitele strade a Turnului, a Ognei a Sârei etc ca sa nu vorbescu de „Spinarile caniloru“, o! ce chinu! ce de clociture nu erá intr'ensele! intre tóte inse tunelulu ce ducea din strad'a Ognei in piati'a mica nu erá unu isvoru nesecatu de pestilentia. Acum en fii bunu esi din casa, pléca la o preumblare sî vedi ce nu impune Soldisiulu de suferintie pre fatii, cu tóte ca astadi cu egal'a indreptatíre greutatea se imparte sî cu altii; ceea ce e dreptu sî ecuitabile.

Me iérta, a me restringe numai in cerculu acest'a mai strimtu, câci de mi va ajutá Ddieu ti voiu raportá sî din alte pârti mai indepartate, lucruri interesante, lucruri, cari voru demustrá ce putienu cunóscemu sî pricepemu noi pre conlocuitorii nostrii sasi.

Neputendu asiá dara eu sa facu tóte cele de mai susu, ti scriu dtale esperintiele cele nóue, ce le facu sî ce le voiu mai face.

Nu sciu déca ti-a placutu vre-odata a caletori prin acestu satu de unde ti scriu. Aici este unu otelu frumosu cu o radicatura.

Afara de tempu de seceta, otelulu infatisiéza o romanticitate nespusa, cugeti ca esti la Geneva seu chiaru la Veneti'a, câci curtea din porta in porta e transformata in unu locu nu verde nu albastru dara rosiu, póte ca e unu ochiu alu marei rosie, pre unde au trecutu . . . scii cine. Aci suntu jivini mici si mari, numai corabiile nu umbla,

Jivinile de altmintrea séu cum le mai dîcu animale (domestice) jóca aici o rola mare. Ele si intindu adese ori influinti'a pâna in biroulu notariale alu comunei. Si nu fâra succesu. Sa nu créda cineva ca ele

„A sositu din Hietzing câtra presiedintele adunârei, d. Balsiu o telegrama, prin care principele Cuz'a face cunoscutu ca a primitu cu recunoscintia invitarea, ce i s'a adresatu de a veni sa-si ea locului in camera; anuncia in acelasiu tempu ca respunsulu seu este espediata din Vien'a print'unu curieru estraordinariu. Resulta din acést'a ca principele Cuz'a n'a voitu sa increditieze scrisórea sea postei romane.

„Se crede in generale ca principele Cuz'a va primí mandatulu, sî ca va reinirá in Principate preste 10 séu 15 dile. Aflu de la unulu din partisanii sei cei mai caldurosi ca sémena a avea intentiunea de a se duce in Moldov'a, cá sa petréca acolo câtu-va tempu, sî ca in acestu scopu aru cere camerei unu concediu. Acestu planu aru putea sa devina fórte periculosu pentru dinasti'a Hohenzollerniloru; câci profitându de inviolabilitatea sea cá deputatu, principele Cuz'a, póte urmâri realisarea proiecteloru sele in Moldov'a sî a face sa se proclame Domnu alu acestei provincie.

„Principele Carolu nu póte comptá pre armata sî n'are nici unu mediulocu de a impedecá pre principele Cuz'a a-si urmâri planurile sele. Disolvarea camerei, ordonata cu scopu d'a privá pre principele Cuz'a de mandatulu seu de deputatu nu i aru servi la nimicu, câci de pre acumu câta sa se ascepte a vedea in alegerile ce se voru face spre inlocuire deputatiloru esiti ai camerei, pre principele Cuz'a alesu in mai multe colegie spre a se face o demonstratiune ostile contr'a principelui Carolu. Sî in casu de alegeri generali se póte presumá ca ex-principele Cuz'a va fi numitu de câtra diece séu celu mai pucinu siése colegie.

„Singur'a partita care mai este astadi ostile principelui Cuz'a, câci are motive de a se teme de densulu, este partid'a rosiloru. Eata ceea ce esplica, ca dela apartiunea cestiunei Cuz'a o insemnata apropiere s'a operatu intre densii sî principele Carolu. Inse acést'a nu s'a otaritu inca sa adópte program'a pre care d. I. Bratianu i o propuse in casu câudu aru fi chiamatu la presiedinti'a consiliului.

„Romanulu publica o telegrama din Pitesci, dupa care in acestu orasiu chiaru consiliulu municipale a datu, la siése ale curentei, unu mare banchetu in onorea principelui Cuz'a. Mai multi amploiati ai corónei sî deputatulu Bogdanu au asistatu la acestu banchetu in care s'au purtatu toasturi intusiste in favórea alegerei fostului Domnu".

„Eata in fine depesi'a ce gâsimu in jurnalele rusesci:

Bucuresci. 9 Martiu (25 Februariu)

„Miscarea contr'a principelui Carolu si partit'a sea se mâresce pre tóta diu'a in Romani'a."

„Dinasti'a Hohenzollerniloru, implântata atâtu de bine pre marginile Dunarei, fi va asia dara seriosu amenintiata de câdere si Russi'a aplâuda-r-aru in secretu la acést'a?

„Stéu'a Prussiei inceputá sa palésca?

Aubry Foucault.

Propunere.

Pâna un'a alta, publicâmu urmatóri'a propunere, ce are a fi pertratata de o comiss. esmisa din sinulu comitetului asociatiunei nóstre si apoi in comitetu in cuprinsulu ei intregu, dupa ce amu amintitu lucrulu fórte pre scurtu in nrulu trecutu.

Considerându, ca absolut'a necesitate de a infiintiá in monarchi'a austriaca un'a academia româna de drepturi, s'a simtitu de multu, sî se simte totu intinsu sî totu mai tare de câtra toti românii din monarchi'a acést'a, sî ca prin urmare public'a opiniune a româniloru cere imperativu infiintiarea unei asemenea academie, aceea dara t r e b u i e sa se infiinfiedie;

Considerându, ca academi'a româna de drepturi are de a servi cá unulu din cele mai apte mijlóce spre promovarea literaturei române sî a culturei poporului românu;

Considerându, ca asociatiunile române din Transilvani'a, Aradu sî Bucovin'a au de scopu tocm'a promovarea amintitei literaturi sî culturi, sî de datorintia imbraciosiarea tuturoru mijloceloru ducatórie la acel'a scopu;

Considerându deci, ca dîsele asociatiuni suntu in lini'a prima chiamate, de a conlucrá spre infiintiarea unei academie române de drepturi in monarchi'a austriaca: mi iau voia a propune:

1. Cá comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu mai antâiu se recunósca sî se anuncia prin conclusu de absolutu necesaria infiintiarea unei academie române de drepturi in monarchi'a austriaca;

2. Ca comitetulu acest'a sa se privésca de chiamatu, a lucrá din tóte poterile sî pre tóte câlile legali spre infiintiarea dîsei academie sî a reportá apoi la cea mai de aprópe adunare generale a asociatiunei despre toti pasii sei facuti in caus'a acést'a sî a cere dela aceea — fiindu de lipsa — incuviintiarea loru sî a celoru ce va mai avea de a face dupa aceea;

3. Ca comitetulu acest'a sa esmita din sînulu seu o comissiune statatória din patru membrii, carea cu privintia la tóte impregiurârile sî relatiunile românilor austriaci se elucre fâra intardiare programulu, statutele, dupa care sî pre temeiulu câror'a se aru potea infiintiá dîs'a academia, sî sa substérna acelea comitetului spre desbatere si intrebuintiare;

4. Ca acestu comitetu sa comunice tóte conclusele sele privitórie la obiectulu acest'a celor'alalte dóue asociatiuni surori din Aradu sî Bucovin'a, poftindu-le la un'a contielegere sî conlucrare uniforma pre calea corespondintiei, ca cu poteri unite cu atât'a mai usioru sa se ajunga scopulu spre indestulirea sî multiamirea tuturoru românilor din monarchi'a austriaca.

Sabiiu in Aprilie 1870.

Iacobu Bologa.
membru alu comitetului.

Cohalmu 20 Martiu 1870.

Dle Redactoru! Credu ca vei avé bunatate a dá locu acestoru sîre in pretiuit'a fóia „Telegr. Rom.", ce redigéti.

In dilele trecute se conchiamà de câtra cinsti'a sea parintele administr. prot. I. I o s i f u sinodulu protopopescu in tractulu Cohalmului, carele se si tienù in diu'a prefipta 19 si 20 Fauru a. c. in Cohalmu in localitatea destinata, unde membrii eclesiastici si mireni au fostu representati conformu legei prescrise in §-lu 38 din „Statutulu organicu" alu bisericei nóstre. Cu ocasiunea tienerei acestui sinodu, nu voiu trece cu vederea de a nu amintí ceva-si despre decursulu acelui'a, si cu deosebire de unele impregiurâri, care au casiunatu óresi-care miscare in membrii adunati la acelu sinodu. Parintele adm. prot. ocupându loculu de presiedinte, dupa rogaciunea „Imperate cerescu" tiene unu cuventu potrivitu, in care intre altele mai amintesce anca odata objectele, ce au de a se pertractá, in intielesulu §. 50 din Statutulu organicu. Constitu.indu-se dupa acést'a sinodulu, pâna a nu se incepe pertractarea objecte'oru de propusu, parochulu din comun'a Merchiasi'a d. Nicol D. M i r c e a se insinuà cu tienerea unei cuventâri, ale cârei puncte principale 'mi iau voia, de ale face cunoscute. Mai antâiu prin cuventare se aretà nisuinti'a popóreloru anca din vechime pentru de a inaintá in cultura, ca astu-modu, cultur'a moderna universale nu este alt'a, decâtu numai unu resultatu alu vechei culture cuprinsa in classicitatea gréca sî latina, de unde apoi si urmédia acelu adeveru, ca de o cultura natiunale in intielesulu celu adeveratu a cuventului, numai atunci póte fi vorb'a, cándu aceea va fi incultatori de celu mai mare sî apoi paradisulu e ací. Séu asiu pandí cându se face undeva o serbatóre natiunale, m'asiu duce acolo sî asiu vorbi despre strabunii nostri, cari cauta cu mandria la noi stranepotii loru sî asiu promite, ca sî noi, cându vomu fi strabuni, totu asiá o sa facemu cu stranepotii nostri.

Incheiu dara dle Redactoru! sî te intrebu ca incotrâu aru fi mai cu scopu sa plecu sa nu me prinda politi'a de aici, carea dupa cum vediui din fói'a Dtale, semana cu cea din Ogn'a in multe sî carea numai pre cei ce se batu nóptea pre ulitie séu voru sa se bata nu-i pré vede, dara altfeliu are ochi de Argus.

Me asiu duce prela Mercurea *) inse trebuie sa paresescu pamentulu sasescu, cum esu din satu si sa trecu prin pamentulu nu sciu cum sei dîcu, adeca prin Satcelu sî Saliste sî numaî dupa o lunga carutiare se ajungu iéra pre pamentulu sasescu.

Me voiu mai cugetá sî te voi insciintiá eu despre resultatele cugeteloru mele. Póte ca me voi duce pre unde se lucra drumulu de feru se vedu ce pregatiri face poporulu spre alu asceptá. Atunci voi vedé déca mi vine sî vre-o idea politica printr'alte mai de tóte dilele. De se va face pâna atunci vr'o schimbare mare in cercurile cele inalte politice ti voiu comunicá-o.

*) Romanii pretindu ca numele acest'a e romanu dela Mercuri reu Mercurius. Rössler le a aretatu ca acestu orasielu e o colonia vechia sasesca R e u s s m a r k t (a buna séma, cá R e u s s d ö r f e l c h e n u l u numitu R u s c i o r i, locuitu de S c h e i) si ca romanii Reussmarktului numai pentru aceea i dîcu Mercurea, pentruca ungurii i dîcu Szerdahely, dara pentru ce i dîcu ungurii asiá de ore ce pre aici nu locuescu nici au locuitu usguri? nu vi o spune Rösler.

---

dóra au puterea magica cá d. e. Lola Mantez, in biserica, in scóla si in politica; considerându, ca cum o chiamá, asupr'a lui Ludovicu de Bavari'a, cá sa faca acte magulitórie pentru cineva. Acest'a de locu nu, din contra, atâtu purceii, câtu si gainile din apropierea biroului suntu atâtu de conservativi, ca retrograde chiaru, incâtu ei uneori tienu masinari'a cancelariale cu órele, cá sa me esprimu asiá, in locu.

Nu sciu ce se intempla, pentru ca pre acesti curtesani si aceste camariliste nu-i poti amagí cà sa scoti ceva din ele. Multi „diplomati" moderni aru puté invetiá dela densii si densele. Pentru ca ce facu? Déca te apropii de ei cu bóne de cucuruzu le aduna, le manânca pre aceste si-si cauta de cale. Sa scoti vre-unu secretu din densele, nu poti.

Cu tóte aceste unele simptome me indreptatiescu a presupune o r e a c t i u n e si in sferele cabinetului nostru notariale.

Scii Dta si publiculu Dtale, ca in tempurile cele bune erá crestinesculu obiceiu de românulu nu puté cumperá mosîa dela sasu. Acést'a s'a schimbatu de cându cu afurisit'a de „egala" indreptatire.

Deci vorb'a sa fia, cându unu românu cu unu cetatianu, cu care e acum de deunedîle egalu indreptatîtu, vine sa faca unu contractu de cumparatória, atunci curtesanii (purceii, gainele, gâstele etc.) aducu alte cestiuni inainte: séu li e fóme, séu li e sete s. a., lucrulu contractualu se mai amâna; dara cându si aceste nu ajuta, apoi timbru (stempelu) este scaparea; românulu trebuie sa mérga sa aduca timbru si sasulu sa asculte o aspra prelegere: ca pentru ce vinde românului? Eata dara in scurte amenunte temerea de reactiune. O! Dlu Wattenbach a trecutu preste multe cu vederea Dara sperâmu ca-lu mai aduce Ddieu prela noi si va sa aiba ocasiune a vedé sî mai multe frumóse. Sa véda cum se respectéza scrisorile romaniloru, cum li se impartu de notari de cu acuratetia citatiunile in procese civile, cum se impusca asupr'a românilor cu mânile góle sî se mântuie impuscatorii ca au trebuitu sa se apere. (Notwehr); cum se aprindu siuri din negrigie sasésca si românii câci ardu si ei impreuna devinu taciunari.

Dlu Wattenbach póte ca s'a saturatu de esperintia. Brosiur'a in carea si-a depusu ilustr'a cuventare e mai moderata; ce a fostu mai cornuratu remase afara et sic porro. Vine inse altulu Dr. E c k h a r d. Asiá amu cetitu celu putienu in „Hermanstädter Zeitung vereinigt mit dem „Siebenbürger-Boten". Batai sai bata, vinu totu cam pre vremea untului próspetu sî a henclesieloru, cum sa nu capete idei frumóse despre Transilvani'a?

Va fi tempulu sa mai gatu odata. A-siu dorí sa gatu de totu cu de aceste sî sa potu scrie alte despre politic'a cea mare.

Decâtu asiá e sórtea nóstra a celoru ce petrecemu la tiéra. Ne molipsimu de bagatele de cele povestite sî apoi nu ne mai putemu deslipí de ele. Cu tóte ca aru fi mai lesne sa cugetâmu sî noi, sa si vorbimu, ca óre fiva federalimu, fiva republica? Sî crede-me sî credia-me sî publiculu cetitoriu ca sa amu eu venitu anualu siguru, numai de vre-o d ó u e, t r e i, p a t r u, pâna 'n multu c i n c i, s i e s e miisióre de florinasii, sî pare ca sî eu m'asiu ocupá numai cu politic'a inalta. Asiu totu pandí se vedu cându cade A n d r a s s y, pentru ca miaru pasá putienu déca cade séu nu cade; cându cade B e u s t, vedi cá mai susu; cându se face undeva pre aprópe o republica in carea, dupa cum pré intieleptiesce a vorbitu dlu B r a t i a n u, nu va sa trebuie multe capacitâti; unulu sa fia sî ceilalti sa fie omeni morali „sî as-

temeiata pre classicitatea vechia.*) Privesce cu deosebire pre poporulu românu, arata tempulu, c â n d u s e a f l á a c e s t ' a i n f l ó r e, si astufeliu desvalesce nisuinti'a strabuniloru nostri câtra c u l t u r a s i l i b e r t a t e. Arata apoi in rendulu alu 2. e v e n e m i n t e l e d e t r i s t a a d u c e r e a m i n t e, din acelu tempu, in care cultur'a si libertatea strabuna, aduse in acestu pamentu din locurile strabune — devenira préd'a incursiuniloru si invasiuniloru barbare, si tóta mângaierea ce o mai avé bietulu românu in acei tempi aspri, sî unde 'si mai poté luá refugiulu, erá b i s e r i c ' a — care in tempii cei fatali ne-a conservatu natiunalitatea —, sî ca astu-feliu trecura seculi intregi de suferintia, incâtu dela inceputulu vécului alu erei crestine pâna acum preste mijloculu alu celui de alu XIX., poporulu rom. a traitu numa in dîle triste sî pline de suferintia. — In combinatiune cu cele predise, aminteesce apoi vorbitoriulu in rendulu alu 3 de anulu epocalu 1848 ; — aretându tempulu de atunci incóce cá pre unu tempu de reinviere pentru poporulu rom. din Transilvani'a, cá pre unu tempu prochiamatoriu de libertate si independintia natiunale. — Si cá sa póta chiarificá mai bine starea din trecutu si cea de fatia a poporului românu, mai adauge urmatóriele premise : Considerându, ca românii anca dela inceputu au nisuitu câtra cultura si libertate, si totudeo-data de a se emancipá din orbi'a spirituale, jertfindu-se si spriginindu cu cuventulu si cu fapt'a caus'a natiunale, culturei, in tempulu mai bine de dóue diecenii incóce, e acelu tempu, in care poporulu rom. cu deosebire s'a aretatu mai energiosu si mai activu, si in care restempu acelu poporu in privinti'a inaintârei in cultura atâtu a facutu, incâtu ori si cârui altu poporu i-aru fi trebuitu de patru ori atât'a tempu ; considerându ca traimu intr'o patria constitutionale, — de-si anca patimimu pentru multele nedreptâti, ce ni le facu strainii, si cu deosebire patimimu tare, in ceea-ce privesce punctulu nostru de natiunalitate — ; considerându, ca glasulu celu puternicu alu vécului civilisatiunei XIX., a strabatutu atâtu la usi'a românului avutu si mai civilisatu de prela cetate, câtu si la usi'a truditului plugariu de prela sate, astufeliu, ca spiritulu unui'a si a altui'a, in mani'a tuturoru vicisitudineloru si maltratariloru obvenitória, au inceputu a desvoltá dupre putintia energi'a cuviinciósa, câci factorii principali, cultur'a si libertatea innascuti in anim'a strabuna, se manifestara si in stranepotii loru ; considerându in fine ca, déca óre-si cându gintei rom. prin lege nedrépta i erá adusa sentinti'a cea apesatória ca : acea sa se sterpésca din radecina cu totulu depre fati'a pamentului, si cu tóte acestea déca vedemu, ca antecesorii nostri chiaru si in acele tempuri fatale se luptara pentru câstigarea dreptului ce le competea ; atunci in consecintia logica cu cele premise, urmédia, ca tóte aceste impregiurâri trebuie se fia pentru noi românii in genere tot'atâtea argumente vii si neresturnavere, ca déca noi n'amu peritu in tempii acei aspri, acum pre lânga tóte nedreptâtile ce ne mai apasa anca, — putemu dîce totusi liberu sî fâra sfiala, ca nece ca va mai puté apune vreodata dreptatea poporului românu in mormentulu uitârei celei eterne. Intonéza apoi vorbitoriulu : se cere inse, cá se fimu tare activi, pentru de a ne potea sustiené dreptulu competinte, si precum cultur'a anca dela inceputu au fostu mântuirea popóreloru si au potutu dá piептu ori si cu ce inimicu, totu asemenea e si astadi, prin urmare trebuie se ingrigimu cu totudeadinsulu pentru respandirea culturei si in mass'a poporului de rendu. Si cá mejlóce pentru promovarea acelei'a, arata scól'a, inzestrata cu invetiatori arnici. Dîce mai departe, ca déca poporulu rom. mai are anca multa lipsa de cultura sî civilisatiune preste totu luându-se, atunci precum se póte vedé, o atare lipsa se simte fórte tare la românii locuitori in scaunulu Cohalmului. Arata asiá dar' o mare necessitate, de a avé aici slóle populare, inzestrate cu invetiatori bine salarisati sî arnici, totodata arata iérasi o alta trebuintia ne'ncungiurabile, si adeca, trebuinti'a de a intelemiá in acestu tractu alu Cohalmului o scóla normila centrala, desfasiurându folósele care le-ar' aduce o atare scóla ; si ca astu-feliu ar' fi acest'a cá unu remediu principalu si mai inlesnitoriu, pentru o stare mai buna a poporului de pre aici in tota privinti'a. (Vorbitoriulu a aflatu de lipsa a face o reprivire si asupr'a trecutului poporului rom. din acelu temeiu, cá se 'si póta face óresi care idee de acel'a toti membrii, carii erau representati in acelu sinodu).

Dupa finirea cuventarei, care durà vre-o óra, se incepe desbaterea obiecteloru propuse, in urmatoriulu modu : Mai intâiu parochulu Nicolau D. Mircea pre basea vorbirei sele de mai inainte face propunere, c a l e f e l e i n v e t i a t o r e s c i t r e b u i e r e g u l a t e l a t o t u c a s u l u, sî anume, sa se ia de basea strinsa aceea, ca fia-care individu dintr'o comuna, care posiede mosie sî âstu feliu scóte plugu in câmpu, se dea unu fl. v. a. menitu pentru léf'a invetiatoriului, ba vediendu-se trebuinti'a — sa se faca afara de aceea sî óre-si care aruncâtura in bucate ; iera la casu de cea mai mica impotrivire de a platí, sa se indrepte inspectorele scol. respectivu séu altulu la jedecatori'a civila competenta, care de securu va face pasii necesarii. Propunerea acést'a fâra de a mai desbate multu asuprai, se si primí sî se petrecú in protocolu. Face mai departe propunerea totu ante — propunetoriulu, c a i n t r a c t u l u C o h a l m u l u i, s e s i m t e o l i p s a f ó r t e m a r e p e n t r u i n f i i n t i a r e a u n e i s c ó l e n o r m a l e, sî astu-feliu se cugete fiasce cine fórte bine, ca care aru fi mediulócele, care se póta sânti scopulu ? — pâna un'a alta propunetoriulu insusi se indatoréza, a lucrá in privinti'a acést'a nisce statute, care sa fia acomodate impregiurariloru de pre aici, — sî dîce mai departe, ca in privinti'a lucrului din cestiune, membrii acestui sinodu protopopescu coformu §. 45. din statutulu organicu sa se adune inca in anulu acest'a sî intr'unu sinodu estraordinariu. Propunerea acést'a dupa unele desbateri inca se primí de toti si cu cestea se incheie siedinti'a din dîu'a dintâiu.

In dîu'a a 2-a se luà in privire din partea parent. adminis. protop. fundulu tractualu, despre a cârui stare desbatendu-se dintr'o parte sî din tr'alt'a, sî aratându-se din partea comitetului starea acelui fondu, mai cu séma in obligatiuni, la cererea a duoru tertialitâti din sinodu se schimba acelu comitetu sî se alege altulu pre trei ani. Apoi se mai desbatù sî asupr'a altoru trebe scolarie. In fine unu membru eclesiasticu mai face o propunere, care a mersu intr'acolo : ca de óre ce tempulu de astadi cere fórte multe dela noi, sî pentru ca se inaintâmu cu scól'a sî cu biseric'a trebuie multu sa ne intrepunemu, ba trebuie sa venimu in atingere chiar' si cu streinii, — asiá ar' fi bine, cá sa se reintregésca sî acestu scaunu protop. devenitu in vacantia mai bune ca de vre-o 16 a. sî astufeliu administratu prin stradani'a cinstiei sele parent. I. Iosiffu, printr'unu protopopu actualu, carele se corespundia cu atâtu mai bine trebuintieloru tempului de acum, sî acést'a s'aru potea face cu atâtu mai lesne, de óre-ce lauda lui Ddiu, avemu sî atari individi in mediuloculu nostru. Propunerea acést'a se primí cu unanimitate, sî numai decâtu se alese o comissiune care se lucre o rogare câtra venerabilulu consistoriu, prin carea sa se arete o atare trebuintia, carea facendose, s'a sî tramisu. Cu acést'a incheindu-se siedinti'a s'au dusu fiasce care la ale sele.

*) Dara crestinismulu, n'au contribuitu nimicu la cultura ? Red.

Varietâti.

*** Hermanstädter Zettg critica in foisior'a sea cuventarea si brosiur'a lui Wattenbach. Recunosce neadeverurile depuse in cuventare sî brosiura si dice ca cu de aceste nu se face nici unu servitiu sasiloru, acoperindule erorile si inimicindu-i cu celelalte natiunalitâti.

*** S e a s c e p t a a i c i sosirea unui profesoru germanu E k h a r d t carele va tiené ore câte prelegeri. Atragemu atentiuuea publicului nostru, pentruca scimu câtu de interesante suntu si pentru noi intemplari de acestea.

*** R e c r u t u r e a i n T r a n s i l v a n i ' a. In 160 de cercuri s'au recrutatu 3334 fetiori pentru armata, 559 pentru reserva si 2414 pentru garda (honvedi).

*** T r u p ' a d e g a r d a (honvodi) din Sabiiu numera astadi la 166 fetiori. Intre acesti'a se afla 5 magiari si vre-o 16 sasi ; ceilalti suntu români.

†

Sevasti'a consort'a advocatului si fiscalului consistorialu gr. or. metropolitanu **Dr. Ioanu Borcia**, in Sabiiu, dupa impartasirea cu sf. taine, in urm'a unei nasceri grele in fraget'a etate de 20 ani, a repausatu astadi la 4 óre diminéti'a. Predens'a o jelescu susunumitulu sociu, fiulu loru E r m i l u, parintii T e o d o r u si Z o e C i u r c u, sócr'a M a r i ' a ved. p r e o t é s a B o r c i a din S a l i s t e, fratele T e o d o r u, sororile E u f r o s i n ' a mar. I o s i f u P u s c a r i u, E l e n ' a mar. I o s i f u P o p o, M a r i ' a, E c a t e r i n ' a, Z o e, cumnatulu A l e s a n d r u B o r c i ' a, precum sî mosii, matusile si numerósele ei rudenii.

Remasitiele repausatei se voru asiediá spre eternulu repausu vineri in 27 Martie (8 Aprile) la 3 óre d. a. in cimiteriulu bisericei sf. Nicolae din Brasiovu.

La petrecerea din urma, dela locuinti'a parintiloru repausatei din piatia Nr. 90, pâna la mormentu, se face invitare prin acést'a.

B r a s i o v u in 25 Mart. (6 Apr) 1870.

*** (Sinucidere.) Dîlele trecute, unu impiegatu (din Cohalmu), pierdiendu-si speranti'a de a se mai poté curá, de unu morbu provenitu din ducerea unei vieti escessive, si carele luara extensiuni totu mai mari, 'si terminà vieti'a prin glontiu., Din chili'a unde se aflá, fù dusu in spitalulu civ. locale, spre obductiune.

*** (C o n t r i b u i r i sî o f e r t e p e n t r u t e a t r u l u n a t i u n a l u) In momentulu, cându eramu se punemu fói'a sub presa, dlu deputatu Vasiliu B u t e a n u ni predede urmatóri'a lista de oferte facute prin mijlocirea dsele in favorulu teatrului nostru natiunalu : Dr. Iosifu Hodosiu, cá fundatiune 50 fl, Lazaru Ionescu se obliga in adunarea generala din Dev'a a depune odata pentru totude-un'a 100 fl., Petru Mihályi, cá fundatiune 200 fl., Vasiliu Buteanu, cá fundatiune 200 fl. Basiliu Iorc'a, cá fundatiune 500 fl., Sigismundu Borlea, cá fundatiune 50 fl. E. B. Stanescu, cá fundatiune 50 fl, Iosifu Hosszu, in obligatiuni de desdaunare transilvana 200 fl. Iosifu Popu, in obligatiuni de desdaunare transilvana 100 fl, Dr. Aureliu Maniu 300 fl., Sigismundu Victoru Popu, in obligatiuni de statu 100 fl., Ioanu Motiu 50 fl., Gavrilu Mihalyi, cá fundatiune 100 fl., Ioane Danila 20 fl., Dr. Nicolau Stoi'a 100 fl. Sum'a 2120 fl. Care suma adausa la cele publicate in numerii 1. 2. 3. 4. 10 resulta, ca la redactiunea acestei fóie s'au insinuatu pân'acum'a in favorulu teatrului natiunalu 2330 fl. 78 cr. sî 6 galb. Atâtu list'a acést'a, câtu sî cele de pân'acum'a, dimpreuna cu banii incursi, se voru presintá in cea mai de aprópe siedintia a comitetului. („Famili'a.)

*** (G h i p s u c a m i j l o c u c o n t r ' a b ó l e i d e u n g h i e s éu d e p i c i ó r e l a v i t e l e c o r n u t e.) Ból'a de unghie séu de picióre la vitele cornute se ivesce mai in totu anulu, cu osebire inse in tómn'a anului trecutu s'a fostu estinsu mai preste tóta Transilvani'a. Erá timpulu semenatului sî bietulu tieranu trebuiá sa-si tiena aratrulu (plugulu) sub coperisiu sî grauntiele in cosiu, câci boii sî juncii lui jaceau in staulu fâra a se poté miscá din locu. Mare li erá grigea, ca voru intardiá cu semenatulu, dara mai mare temerea, ca ból'a va tienea multu sî i va apucá iérn'a fâra nice unu grauntiu bagatu in pamentu pentru secerisiulu anului viitoriu. — Si cine aru crede, ca acésta bóla atâtu de lipitiósa, ale cârei urmâri suntu sî potu fi atâtu de fatale, s'aru poté evitá si alungá cu ghipsulu, care ni-lu recomenda dlu Aumüller Löfflad ? — Dlu Löffland dice, ca densulu a cercatu sî resultatulu a fostu bunu, câci de mai multi ani, de câte ori s'a ivitu acésta bóla, staulele lui au remasu neatinse de dens'a, pentru ca a presaratu prin ele ghipsu de mai multe ori pre septemâna. Unii dintre economi, câror'a densulu li-a recomendatu acestu mijlocu constatéza, ca au facutu un'a asemene esperientia sî ca resultatulu este favoritoriu. — Recomendâmu deci sî noi acestu mijlocu lectoriloru nostri sî prin densii tuturoru tieraniloru români, cari suntu espusi la atâtea pericle sî pedepse ale naturei fâra sa se scia aperá.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Nru 27. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 2/14 Aprilie 1870.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'au mai alesu in cerculu VII parintele protopresbiteru Parteniu Trombitasiu*); par. protopr. Ioanu Gallu e alesu in cerculu alu XIII.

Din partea laiciloru s'au alesu: in cerculu I Elia Macelariu sî Iacobu Bologa; in cerculu II Petru Roscia sî Iacobu Bologa; in cerculu IV Ioanu Tecónti a si Moise Braniste, in cerculu XI cav. Ioanu Aldulean sî Dr. Ioanu Mesiota; in cerculu VI I. Brasnu de Leményi si I. Codru Dragusianu; in cerculu XIII Rubinu Patitia sî Dr. Iosifu Gallu; in cerculu XIX Dr. Avr. Tincu sî Dr. Lazaru Petcu; in cerculu XII dd. Ioanu cav. Aldulean si Ioanu cav. Puscariu; in cerculu VI dd. Dr. Iosifu Gallu si Petru Nemesiu.

Revista diuaristica.

In a cui mâna ne aflâmu?

Sub titlulu acest'a cetimu in „N. Fr. Blatt“ sî reproducemu spre simpl'a sciintia urmatóriele :

Amu potea incetá cu dojenele si admonitiunile nóstre in privinti'a evenemintelor ce se pregatescu si sa lasâmu organeloru câmpu liberu, la a câroru, spate se afla partite puternice, care nu-si tienu mânile in budiunariu, nici, venându dupa petreceri, doiosi de placeri, voru privi neactivi la desvoltarea loru.

Pre cându nici contele Polocky se trudesce cu compunerea unei liste de ministri din notabilitâti, s'a tramisu partiteloru si organeloru ceche o lista de ministri, cu rogarea de a o primí si considerá de unu ministeriu de transitiune. Cechii inse nu pricepu astufeliu de glume si incepu a se teme eventualmente de o pacalire, cându adeca s'aru introduce unu absolutismu comunu; câci list'a compusa se pare unor'a, cá cându unu numeru de amploiati esecutivi s'aru acompaniá unui potentatu generalu, care are de scopu a taiá cam afundu si fâra consideratiune. List'a acést'a contiene urmatóriele nume : Polocky, Miklosic, Bielsky, Hye, Stremayr, Unger, Lasser, Kellersperg, si Koller cá min. pentru aperarea tierei.

Fói'a cecha, ce apare in Prag'a in limb'a germana, face la list'a acést'a urmatóriele observatiuni interesante : Program'a acést'a curiósa ne lasa cu totulu in nesecuritate, despre aceea ce intru adeveru au de cugetu cei din Vien'a. Sinceritate strabate fórte pucina prin trens'a.

Mai nainte de tóte amu intrebá : e ministeriulu acést'a unu minist. de ressortu séu unu ministeriu de provincie? Pentr'unu minist, de ressortu ni se pare majoritatea amintitiloru domni prea pucinu distinsi sî pentr'unu ministeriu de provincie prea de batjocura. Séu sa fia Miklosic representantele slaviloru de Sudu, acel'a Miklosic, carele pre lânga tóte studiele sele slavice, inca sub Schmerling a abdisu slavismului? Unde sa insinuamu pre servilulu burocratu Lasser ca ministru de provincia, ne cade fórte cu greu, câci Lasser nu apartiene nici unei tieri nici natiunaliâti, ci fia-cârui sistemu de regimu, care-i da codrulu de pane.

Despre parerile lui Kellersberg suntemu de o cam data prea pucinu instruiti; densulu a cadiutu préda omnipotintiei lui Herbst sî sia capetatu prin aceea reliefulu, ca s'a impacatu cu tempulu, in care a spriginitu cu energia de feru sistemulu trecutu sî a influintiatu alegerile boheme dietale, astadi inse nu scimu unde selu insinuâmu. Ce se tiene de domnii Hye, Stremayr sî Unger, credemu ca e de prisosu a perde multe cuvinte; densi nu represinta altu-ceva de câtu idee invechite sî „plét'a“ neciontata. Unde se punemu inse pre dlu Koller? Nu cumva are densulu sa represinte in cabinetulu celu nou Bohemi'a? Dlu generariu nu ne o va luá in nume de reu, inse o astufeliu de presupunere ni se pare pré naiva. Densului ii suntemu deoblegati ai multiami, pentru dispunerea dupa placu indecursulu stârei esceptionale, pentru, circulariele cele classice sî „secrete“ sî pentru multe alte, decâtu se ne bucurâmu de elu. In fine, totu respectulu de meritele lui Bielsky, inse ceva potea efeptuí intr'o astfeliu de societate, nu ne potemu pricepe; si voi'a cea mai buna trebuie se amurtiésca la unu asiá mare „pondu de plumbu“. Ce are Austri'a de a asceptá dela unu astufeliu de ministeriu nu e de lipsa a desfasiurá. Atâtu trebuie se mârturisimu, ca ne vomu vedé siliti câtu de curendu a luá positiune decisiva contra acestui ministeriu.

La totu casulu se vede, ca complanarea, carea coteri'a lui Beust o a scrisu pre drapelulu seu, se apropie, prin unu astfeliu de ministeriu, de realitate.

Foi'a germâna „Bohemi'a“ se pronuncia: Cumca cris'a causata de poloni va produce mai multu, decâtu o schimbare de persóne, este evidentu. Ori cari persóne voru urmá in ministeriu, potemu sperá o schimbare de sistemu mai multu séu mai pucinu momentuósa. Nu voru lipsí voci, care sa combata afirmarea nóstra. Noi inse ne aducemu aminte, cându s'a retrasu ministeriulu lui Schmerling sî a venitu Belcredi ca fusemu asemenea asigurati din parti oficióse, ca schimbarea acest'a nu va produce schimbare de sistemu, pâna câteva septemâni mai tardiu, patent'a de sistare ne-a doveditu contrariulu. Dupa cum stau lucrurile de facia, nu se póte presupune, ca schimbarea acést'a a ministriloru nu va fi impreunata cu o schimbare de sistemu. Schimbarea va depinde firesce sî dela positiunea ce o va luá partit'a constitutiunei. Partit'a acést'a a acceptatu constitutiunea de lege fundamentale neschimbavera sî se va sî tienea de ea; va recunósce numai astufeliu de alterari, care suntu basate pre constitutiune; ori si care incercare, de a alterá constitutiunea pre alta cale va fi decisivu respinsa, despre acést'a potu fi asigurati barbatii, cari iau cârm'a statului in mana. Partit'a constitutiunei va precugetá cuventulu latinescu a b i n i m i c o d i s c e s si va sci face opositiune unei politice anti=constitutionali tocmai dupa cum au facutu pâna acum'a inimicii constitutiunei opositiune politicei ei.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 1 Aprile face A. Gubodyi dupa finirea ceremonialului indatinatu, presiedintele, ministriloru urmatórea interpelatiune:

De óre ce desbaterile Pórtei otomane in caus'a cladirei drumuriloru de feru cu Hirsch sî Bischofsheim dejá s'au finitu, intrebu pro presiedintele ministriloru :

Adeveratu e, ca s'au decisu a se trage line'a capitale dela Constantinopole prin Bosni'a sî ca cu consiemtiementulu regimului ungurescu s'a fipsatu cá punctu de imbinare Bród?

Sî déca: asiguratu e ca se va cladí sî line'a laterale dela Novibarar la Belgrad?

I. Hodosiu intréba, cunoscutu e ministrului de interne, ca judii cercuali din Trani'a inca totu se mai folosescu de pedepse corporali?

Totu densulu intréba din ce causa n'a respunsu ministrulu de negotiu la interpelatiunea sea facuta in afacerea conscrierei poporului?

L. Lázógyényi propune raportulu comitetului centralu despre modificatiunile propuse din partea casei magnatiloru la legea relativa la responsabilitatea sî pensiunarea judiloru.

Trecendu la ordinea dilei, recomenda referentulu Ordódy prin o vorbire scurta votulu comissiunei de 7.

Se incinge o desbatere, la care iau parte min. de financie Lonyay, aperenda raportulu comissiunei sî Ghyczy, care combatendu vorbire ministrului de financie fù de repetite ori intreruptu in vorbirea sea prin aplause si ilaritate.

Se pune raportulu comissiunei la votare si se primesce de câtra majoritate.

Urméza la ordine desbaterea despre modificatiunile propuse de cas'a magnatiloru la legea privitória la curtea suprema de comptabilitate, care dupa o scurta pertactare se sî primesce.

Siedinti'a se incheie dupa 2 óre.

In siedinti'a din 2 Aprile a casei representantiloru s'au desbatutu mai multe proiecte de lege de interesu secundariu; câtra finea siedintiei devenira pertractarea ceva mai interesanta, câci diferinti'a, ce esista intre steng'a estrema si moderata s'a ivitu de nou si inca mai multu cá de alte ori. Max. Urmény i indrépta la inceputulu siedintiei, câtra ministrulu de interne o interpelatiune cu cuprinsulu : ce punctu de privire va luá regimulu faticu cestiunea asiá de multe ori escitata a restauratia unei amploiatiloru? In loculu ministrului de interne, care e morbosu, respunde ministrulu de justitia, Horvát h. Densulu se provóca la lege si oportunitate si afirma, cá ambe eschidu lips'a unei nóue alegeri. Legea dispune apriatu, ca amploiati de presinte au a remané in functiune pâna la reorganisatiunea legale a municipieloru; stâng'a estrema opune acestei legi „obiceiulu celu vechiu si demnu de tóta stim'a“ care pretinde ca dupa 3 ani sa se faca alegeri nóue.

Afara de acést'a dechiara ministrulu, ca regimulu va presintá legea despre regularea municipieloru déca nu inaintea apoi de siguru indata dupa serbatorile pasciloru si asiá dara nu aru fi consultu a iritá sî mai multu spiritele cetatieniloru, pre destulu dejá iritate. Cas'a intréga, afara de steng'a estrema, au luatu respunsulu ministrului spre cunosciintia. Modificatiunile propuse de cas'a magnatiloru la legea despre curtea suprema de comptabilitate asemenea s'au primitu.

Tóte proiectele presintate de câtra majoritatea comitetului centralu s'au incuviintiatu.

In siedinti'a din 4 Aprile a casei deputatiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premerse.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni incurse, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

Ministrulu de justitia face casei cunoscutu, ca representantele din cerculu Sebesiului M. Binder si-a depusu mandatulu, in urm'a denumirei sele de jude la tabl'a regia din Muresiu-Osiorheiu.

Cas'a decide a insârciná pre presiedintele cu ordinarea unei nóue alegeri in cerculu Sebesiului.

Deputatii M. Tormásy, I. Beniczky, E. Ivánca, St. Mukics si Ed. Zsedenyi, predau petitiuni, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

E. Mukics presinta unu proiectu de conclusu, prin care se insarcinéza ministrulu de financie a propune unu proiectu de lege cu cuprinsulu, ca satenii sa nu fia constrinsi a saldá contributiunea funduaria indecursulu secerisiului, va se dica in Iulie si Augustu. Proiectulu se va tiparí.

Ministrulu de financie Lonyay presinta

---

*) Din erore a fostu publ. Georgiu Tamasiu.

mai multe proiecte de lege, intre care de interesu celu care tratéza despre sporirea cuoteloru magiare la spesele comune, causate prin provincialisarea unei pârti a confiniului militariu ; se tramitu comitetului financialu.

Ministrulu de comunicatiune M i c ó presinta unu proiectu de lege despre line'a Nyiregyháza=Unghvár ; se va tiparí si tramite comitetului financiale spre aprobare.

Referentulu P. T é r e y repórta referatulu comitetului centralu, privitoriu la proiectulu de lege despre infrumsetiarea orasieloru Buda-Pest'a. Comitetulu recomenda proiectulu cu pucine modificatiuni spre primire.

Siedinti'a se incheie la ¾ 12 ó[illegible]re.

In siedinti'a din 5 Aprile a case. epresentantiloru respunde ministrulu de justitia Horváth dupa finirea formalieloru, la interpelatiunea lui [illegible]: cându are de cugetu ministrulu a presintá, o lege penale, comerciale câtu si o ordine de concursu ?

Legea penale, dice ministrulu, e dejá in punctele sele principale gat'a si o va propune, déca nu se voru ivi pedece neprevediute, inca in anulu est'a.

Proiectulu despre legea comerciale inca e gat'a, si lu va presintá casei indata ce barbatii de specialitate, câror'a l'a datu spre aprobare, 'si voru dá parerea. O ordine concursuale se póte creá numai pre basea amintiteloru legi ; norm'a statatória nu e tocmai rea, si abusurile suntu de a se ascrie numai organeloru esecutive.

Interpelantele se dechiara multiamitu cu respunsulu ministrului.

Mai departe respunde ministrulu de justitia la o interpelatiune a lui L. Tisza : ca sî cându va propune regimulu unu proiectu de lege, relativu la suspenderea cautiunei pentru diuarie si estinderea legei de presa si asupr'a Transilvaniei ? Ministrulu respunde ca cestiunea cautiunei nu e asiá de insemnata, incâtu parlamentulu sa-si pérda tempulu acum'a cându are a deslegá alte cestiuni cu multu mai oportune ; afara de aceea, tóta legea de presa d.u 1848 e asiá de defectuósa, câtu aru fi mai usioru a creá o lege nóua, decâtu a meliorá cea vechia. Ce se tiene de afacerile transilvane promite ministrulu a propune câtu mai curendu unu proiectu de lege, privitoriu la introducerea institutiunei juratiloru.

Interpelantele se dechiara multiamitu cu respunsulu acest'a.

Referentulu comissiunei centrale recomenda primirea legei bugetului, care cu pucine modificatiuni se si primesce.

Urméza la desbatere legea despre supunerea la contributiune a aceloru societâti, a câroru activitate se estinde asupr'a ambeloru pârti a imperiului, câtu si adausulu lui C. Tisza.

Ministrulu de financie L o n y a y sî contele M i c o recomenda in pucine cuvintu primirea proiectului de lege, care fâra desbatere se si primesce.

Ministrulu de financie L o n y a y presinta legile sanctiunate de M. Sea regele, despre spesele curtiei r., pensiunile comune, incuviintiarea creditului suplementariu pentru acoperirea datoriei postale din 1869 si abrogarea lui „Diritto d' Alboraggio.

Revolutiunea romana.

II.

Legea rurale, impâmentenirea plugariului romanu pre locurile lui de labóre prescrise de regulamentulu organicu care a organisatu servagiulu, luase proportiuni intinse in preocupatiunile fia-cârui'a, fia proprietariu privilegiatu, fia plugariu clacasiu, fia comerciante, meseriasiu, — nici proprietariu nici clacasiu, — fia liberale, fia retrogradu.

Tóta lumea se ocupá de acést'a ; cererea erá facuta sî legiuita in program'a revolutiunei celei mari din 1848. Acésta lege, sanctionata de areopagulu suveraniloru Europei erá promulgata prin tractatulu din Parisu.

Reactiunea insa, incorporata acum in coalitiunea monstruósa de reactionari sinceri sî de liberali falsi, temporisá, negotiá, se tocmea cu degetulu de tierina sî cu dramulu de auru asupr'a acestoru petece de pamentu concedate plugariloru prin regulamentulu organicu cu óre-cari conditiuni cari, fâra abusurile proprietariloru, totu de un'a ei la putere, nu aru fi fostu grele de câtu numai in principiu.

Reactiunea dara erá personificata in coalitiune sî actiunea in persón'a Domnitoriului alesu de câtre amendóue tierile.

Numiti de câtra Domnitoriu in comissiunea centrale abiá au potutu sa smulga tramisiloru de câtra camer'a oligarchiei privilegiata trei pogóne, — trei pogóne numai, — sî cu câte grele conditiuni ! Abiá principiulu abstractu de oborirea servagiului s'aru fi potutu considerá in acelu feliu de impropietarea pre trei pogóne, pentru ca servagiulu in sine, in realitate, devenea sî mai cumplitu !

Domnitoriulu nu considerá acea derisiune sî guvernulu seu aduce unu proiectu de improprietare in camer'a oligarchiei, cerendu pogónele acordate prin regulamentu pentru câte trele starile de plugari, cu despagubire de 5 galbeni pogonulu. Eata câte va articule din acestu proiectu :

Proiectu de lege rurale.

Despre improprietarirea tieraniloru clacasi.

Art. 2. Tieranii astadi supusi clacei sî insarcinariloru de mai susu, cari suntu asiediati pre mosiele statului sî ale asiediaminteloru publice de ori-ce categoria, sî pre mosiele particulare, remânu liberi sî deplinu proprietari pre vatr'a sateloru, — prin urmare pre casele sî ingraditurile loru, — pre pamenturile de pasiune (imasiu, islasiu), de fenatie sî de aratura, ce ei posedá séu se cuvine a posedá in puterea legiloru astâdi in fiintia.

Art. 18. Pentru desfiintiarea clacei sî acelorulalte sarcine la cari pâna acum au fostu supusi tieranii, asiediamintele publice ale caror'a venituri nu intra in cas'a statului, precum sî proprietarii particulari primescu despagubirea garantata prin art. 1 alu legei de facia, in urmatoriulu chipu :

Pentru desfiintiarea sarcineloru de mai susu, valórea banésca anuale este :

a). La unu tieranu ce are pamentu pentru 4 bo sî o vaca. 5 galbeni.

b) La acel a ce are pamentu pentru 2 boi sî o vaca, 4 galbeni.

c) La acel'a ce are pamentu numai pentru sine si o vaca, 3 galbeni.

Al. de la art. 27. Obligatiunile rurali voru purtá dobend'a de 5%. Plat'a acestei dobendi va incepe din diu'a desfiintiârei clâcei sî se respunde indrituitiloru din 6 in 6 lune.

Proiectulu acest'a publicatu sî prin Monitoriu produse atât'a spaima in coalitiune in câtu acést'a, in zapacirea ei, indatu 'si formalà blamulu seu guvernului, acusându-lu ca a voitu sa misce „masele brute“ prin publicarea lui si sa se servesca d'o arma contr'a camerei oligarchiei, propunendu prin trensulu atâtea pogóne cu asiá mica despagubire !

Coalitiunea nu mai avea ce face : sa dea inderepta, respingendu cu deseversire principiulu improprietarirei, pericululu pentru dens'a erá iminentu sa primésca proiectulu asiá cum i se presentá, aru fi fostu sa-si traga unu glontiu in capu. Se milostiví deci a dá patru pogóne sî jumetate cu despagubire indoita de câtu propunea Domnitoriulu prin guvernulu seu, adeca cu 10 galbini pogonulu si acele patru pogóne chiaru nu le dedea din tóta anim'a intr'unu chipu generosu, obligându adeca pre tieranu sa le primésca, ci 'i lasà numai facultatea cá, de va voí, sî intr'unu terminu óre-care, sa póta a se improprietarí ; claus'a prin care sperá cá, cu intrige sî diferite insinuiri, sa amagésca pre bietii crestini, sa refusà improprietarirea.

Sî 'si mai permitu astâdi se sustina ca au

FOISIÓRA.

Cultur'a grâului.

Grâulu se numera intre cereale, câci se tiene de famili'a ierburiloru (gramineeloru) ; se mai tienu de cereale inca : secar'a, orzulu, ovesulu, cucuruzulu (popusioiulu, porumbulu), malaiulu, urezulu etc. Aici inse ne vomu ocupá numai de grâu.

Grâulu, cá si tóte cerealele seraceste pamentulu fórte tare, de aceea sa nu ne mirâmu, vadiendu ca secerişiulu devine din ce in ce mai neindestulatoriu, fiindu ca caus'a nu póte fi alt'a, de câtu ca pamentulu a slabitu in puterea sea, din causa ca nu l'amu gunoitu sî lucratu rationalu.

Amu audîtu nu odata vaietându-se unii sî altii dîcendu : „Nu sciu dieu ce o se fia, ca mai demultu avému recolte cu multu mai bune, se pare ca din anu in anu mergemu totu mai indereptu, va veni tempulu cându neci lucrulu sî cheltuelile nu se voru mai platí, ba a si venitu, câci nu arare ori avemu inca paguba, necum sa avemu ceva folosu.“ Acésta intrebare simpla, poporulu nostru nu sî-o esplica altfeliu, de câtu asiá ca ómenii s'au facutu fórte rei, sî d-dieu voiesce sa-i pedepsésca ; séu pre unde ogórele s'au casatu, dîcu ca acést'a aru fi caus'a seraciei. — Eu inse dicu, ca acést'a nu e nici decâtu asiá, dupa cum vomu sî vedé mai la vale.

Au fostu mai de multu recolte mai bune, fiindu ca erau livedi sî pasiuni multe, cari erau bogate de substantie nutritórie pentru plante, sî in cari dupa spartulu tielinei, semanaturile gasiau destulu proviantu pre mai multi ani, fâra a li se fi datu locuriloru vre-o recompensa, séu fâra a fi fostu gunoite. Inse precum o comóra din care totu ei cu tempulu se sfarsiesce, tocmai asiá e si cu pamentulu, care prin urmare, cá sa nu seracésca trebuie gunoitu, câci numai astfeliu va fi in stare se produca mereu frupte rentabile. Cu acést'a inse n'amu facutu destulu, ci pamentulu trebuie inca lucratu bine sî la tempulu seu, trebuie lucratu rationalu in tóta privinti'a, sî apoi de siguru nu s'aru mai aflá nimenea care se dîca, ca D-dieu ne pedepsesce. Ne pedepsesce lenea sî nescienti'a nóstra. Au dóra numai pre noi s'a maniatu Ddieu, de ce d. e. in Angli'a, Franci'a, Germani'a se facu bucatele sî la noi nu, séu acei'a din acele tieri suntu mai buni la Ddieu decâtu noi ? In Angli'a s'a seceratu sî pâna la 100 meziuri de grâu (3 meziuri facu 2 galete ardelenesci.) Adeveratu ca acésta cantitate numai prin o cultura fórte intensiva (sfortiata) se póte produce, din acést'a, inse vedemu ce póte omulu, lucrându cu inteligintia sî intieleptiune.

Se intielege ca nu numai araturile, daru sî livedile sî pasiunile mergu indereptu in privinti'a productiunei, din causa câ suntu supte sî seracite pâna dincolo. Sî cum se nu, cându mai inainte tempu indelungatu au fostu locuri de aratura, supte negunoite, lucrate irationalu sî mai sciu eu ce. Prin urmare nici nu este de miratu ca locurile nóstre producu din ce in ce mai putienu.

Principiulu nostru, alu economiloru rurali suna : Dai pamentului ce i-ai luatu prin recolta, séu gunoiescelu ; mai departe : Introdù o schimbare de plante, adeca nu sémáná pre unu locu totu un'a sî aceea-si planta d. e. totu grâu sî iérasi grâu, sî totu unu feliu de plante, ci sémáná mai intâiu d. e. plante radacinóse (sfecle. morcovi, napi etc.) in anulu alu 'doilea bucate de primevéra, intr'alu treilei trifoiu, intr'alu putrulea bucate de tómna. (grâu etc.) Vedemu dara ca dupa plantele ce strabatu mai afundu in pamentu urmédia de acelea a caroru radacini mergu mai supraficialu, séu dupa plante cu foi multe, de acelea, cari au mai putiene. Acést'a pentru aceea, fiindu-ca cele care petrundu mai afundu si-iau nutrimentu multu din afundîme, cele cu frundie multe absorbu multu nutrimentu din atmosfera, sî asiá in acestu intervalu pamentulu mai din supr'a-facia se totu imputerescе prin disolvarea substantieloru nutritórie de plante, ce se afla in elu (pietrile sî hum'a) sî urmându apoi plantele ce mergu mai superficialu voru aflá mai multu nutrimentu sî se voru putea desvolt'a cu atâtu mai bine.

Se vedemu acum cum sta tréb'a cu ogorulu. Multi sustienu, ca pentru aceea trebuie lâsatu ogoru, pentru cá sa-si trimita oitiele sa pasca. Inse óre câtu nutretiu afla oitiele pre ogóre, mai adaugêndu inca, ca locurile se ara la tempulu seu, la din contra mai bine sa ne culcâmu, locurile de la o aratura pâna la alta trebuie se pausedie cam 6—8 septemâni, cá sa se asiedie, sa se cóca sa se dospésca bine sî gunoiulu sa se putrediésca, iéra nu sa se scóta afara câtu mai ingraba, nu alérga câtui diu'a ametite sî venindu sér'a acasa mai totdeun'a mórte de fóme sî slabindu din ce in ce? Se presupunemu acum ca in locurile acestea amu semanatu trifoiu, lucerna, papusioru desu pentru nutretiu, mazariche etc. ore nu vomu avea in astu casu vite mai bune, mai tari sî mai pretióse, nu vomu putea produce sî fenu mai multu pentru érna ? De siguru ca dá.

„Mercaut“.

vrutu sa fia generosi cei coalisati atunci ! 'si permitu ei sa sustiena ca improprietarirea tieranului de nu o facea Voda-Cuz'a, cu primejduirea capului seu chiaru, erau gata sa o faca fostii privilegiati, coalitiunea monstruósa !

Dara acesti ómeni abusa de credulitatea celoru simpli sî astadi, precum abusau in timpi loru de sudórea muncitoriului.

Apoi, in ajunulu loviturei de statu; cându sî Cuz'a sciá celu ascépta din partea privilegiatiloru din caus'a aspiratiuniloru sele democratice, sî privilegiatii sciau ce-i ascépta partea lui Voda-Cuz'a, din caus'a persistentiei loru in regulamentulu organicu, pre pragulu mortiei chiaru, eata ce feliu de improprietarire voiau: patru pogóne sî jumetate, facultativu pentru tieranu a le primí sî pre acelea si despagubire de 10 galbeni pentru fia-care pogonu !

Eata sî dovéd'a in acestu contr'a-proiectu alu majoritâtiei camerei oligarchiei, din care estragemu numai articulii cei mai importanti, basea, pentru cá sa ne póta incapea spatiulu si pentru alte materie ale dilei, si pentru ca aceste acte suntu istorice, suntu classice, le póte vedea, le póte gasí ori cine va voí.

Amendamentu la Art. 2.

Art. 5. Satenii cultivatori supusi astadi clacei (pontului) sî indatoririloru de mai susu, cari aru voí sa conserve in a loru deplina proprietate locurile ce statornicu se dau unei familie de legile in fiintia au dreptulu a devení deplini proprietari.

1. Pre locurile de casa sî gradini ce ei aveau in puterea legiloru in fiintia sî anume, 400 stengeni patrati la câmpu sî 300 stengeni patrati la munte pentru Romani'a de dincóce de Milcovu, sî 360 stengeni patrati pentru Romani'a de dincolo de Milcovu.

Pre locurile de aratura, de islazu (imasiu) si fenatie, ce ei aveau statornicu in virtutea legiloru astadi in fiintia, si anume, patru pogóne cincisprediece prajini pentru Romani'a de dincóce de Milcovu, si dóue fâlci sî jumetate pentru Romani'a de dincolo de Milcovu.

Amendamentu la art. 18.

Art. 18. Pentru cessiunea pamenturiloru prevediute la art. 5 si pentru rescumperarea drepturiloru proprietariloru pre acele pamenturi, primesce fia-care proprietariu o despagubire de 40 galbeni pentru pamenturile de dincóce de Milcovu si de 60 galbeni pentru cele de dincolo de Milcovu.

Proprietarii cari voru cedá pamenturi mai pucine, precum s'a disu la art. 10 voru primí despagubire dupa analogi'a pamentului cedatu.

Pentru locurile cuvenite pentru casa si gradina, fia-care cultivatoriu va mai platí proprietariului câte doi galbeni, platnici in patru termene din siese in siese lune prin consiliulu comunale; acesti bani se voru percepe odata cu contributiunile directe.

Mai erá de asceptatu, mai erá de speratu ceva generosu dela acea coalitiune?

(Va urmá)

Cuventarea dlui consiliariu aulicu in pens. Iacobu Bologa cá comisariu consistoriale, tienuta la ocasiunea scrutiniului in Resinari, in cerculu II de alegere. *)

Fratiloru si Domniloru ! Dupa ce amu onórea de a me infaciosiá pre temeiulu cârtiloru oficióse, tocm'a acum'a cetite, de comisariu consistorialu mirénu, insarcinatu cu conducerea lucrâriloru acestui colegiu scrutinatoriu; dupa ce ocupându scaunulu presidialu, primescu cu cea mai mare bucuria acésta însarcinare pré placuta, ve rogu semi dati voia, a indreptá vre-o câte-va cuvinte fratiesci, sincere, câtra domniile vóstre.

Amaru sî vai de aceea societate bisericésca, cârei'a i se-a rapitu chiaru sî dreptulu, de a-si manifestá solemnelu esistinti'a sea; de a grigí ea inse-si de sine: Organisându-se conformu asiediamenteloru sele si administrându-se prin membrii sei dupa propriele sele regulamente ! Vai si amaru de aceea societate bisericésca, carea e espuse influintiei si volniciei streine, influintiei si volniciei acelor'a, cari nu se tienu de ea !

Dara si mai amaru sî mai vai de ea, déca — pre lânga tóte asiediamintele si regulamentele ei cele mai sânte — inlauntrulu ei se influintiedia numai de câtra unii membri ai ei; déca in ea ins'a-si a eruptu volnici'a, se-a perdutu cumpen'a dreptâtiei, se-a incuibatu grati'a si disgrati'a, si se a domesticitu disordinea, cá fetu alu disorganisârei, cá fetu alu influintiârei streine asupr'a administraturei, conducerei ei !

Cautati, fratiloru si domniloru, — cu istori'a nóstra bisericésca a mâna, cautati si ve-ti aflá in pucinele mele cuvinte togm'a acum rostite, amar'a stare, trist'a icóna a societâtiei nostre bisericesci din trecutu.

Eu nu vreau se desvalescu mai tare aceea stare, aceea icóna a trecutului, carea dóra acusi, acusi are de a se ascunde de totu dupa perdéu'a trasa intre ea si intre fisionomi'a presentului si a viitoriului nostru bisericescu: nu vreau se o desvalescu mai multu, pentru ca nu vreau se renoiescu durerea cumplita, sub carea a gemutu mosi de stramosii nostrii atâtu'a secuh lungi si grei, si amu suferitu si noi insîne destu'u de amaru; nu vreau se ve mai amarescu dulcéti'a presenteloru momente, in care multiamita atotupoternicului Dumnedieu ! — avemu se incepemu, se inaugurâmu unu viitoriu mai fericitu.

Vreau fratiloru si domniloru ! se repetu spre placerea nóstra a tuturor'a, ceea ce sciti cu totii, ca ferice de aceea societate bisericésca, cârei'a e iertatu, a se organisá si a se administrá ea ins'a-si pre temeiulu legiloru atâtu materiali câtu si formali aduse de dens'a; pre carea nu o influintiédia streinii, ci se ingrigescu numai si toti membrii ei de sórtea densei; in carea domnesce asemenea dreptu pentru toti membrii ei; in carea e permisu fiacârui membru a-si desvoltá poterea si activitatea sea, cá parte intregitória, cá factoru esentialu; in carea nu mai incape neci o volnicia, nici esterna nici interna, ci domnesce dreptulu si legea.

Vreau fratiloru si domniloru ! se amintescu spre nespus'a nóstra mângaiere, ca si societatea nóstra bisericésca a capetatu o fisionomia imbucuratória, a primitu vestimentu nou, in care imbracata, va scí si va poté sa se scutésca de gerulu din afara si de dogorirea din launtrulu; ca dupa lungi, tare lungi calamitâti a ajutatu bunulu Dumnedieu sântei nóstre biserici, a-si eluptá starea normala, a se reorganisá asiá, câtu acum se póte inse-si administrá spre sigur'a ei prosperare si inflorire, fara de influintia streina, prin conlucrarea tuturoru membriloru ei pré bine regulata, pre temeiulu statutului organicu compusu la anulu 1868, de fiii bisericei, si sanctionatu de maj. Sea, pré inaltiatulu nostru imperatu Franciscu Iosifu I.

Deci, dupa ce ve salutu, fratiloru sî domniloru ! cu tóta cordialitatea pre acestu terenu bisericescu constitutionalu prea placutu si intendându-ve mâna fratiésca ve dicu: „Dumnedieu ve-a adusu, bine ati venitu“ !

Dupa ce ve rogu, cá cu mine deimpreuna se aducemu fierbintea nóstra multiamita atotu poternicului Domnedieu, pentru ca ne a invrednicitu a vedea mântuinti'a societâtiei nóstre bisericesci;

dupa ce ve rogu, cá cu totii sa esprimâmu afundu simtit'a nóstra multimita pré inaltului nostru imperatu Franciscu Iosifu I., pentru ca s'au induratu, a recunósce autonomi'a bisericei nóstre greco-orientale romane, sî a o intarí cu inaltu numele seu;

dupa ce ve rogu, ca laolalta sa aducemu cea mai caldurósa, fiiasca multiamita prea demnului nostru parinte Metropolitu sî Archiepiscopu, Escelentiei Sele Domnului Baronu Andreiu de Siagun'a, pentru ca salutari'a idea a recascigarei autonomiei nóstre bisericesci, p l a m a d i t a, dupa propri'a mea esperintia sî convingere — m a i i n t â i u s î a n t â i u in anim'a densului, insusi o a pusu in lucrare sî o a promovatu, cu consecintia de feru pâna s'a realisatu. Densului dara i-se cuvine pentru recascigarea autonomiei nóstre bisericesci tóta laud'a sî marirea, pentru carea pre lânga perfect'a recunoscintia i va pastrá istori'a nóstra bisericésca in veci memori'a, scrisa in ea cu cele mai stralucite litere de auru;

dupa ce ve rogu, sa esprimamu recunoscinti'a nóstra fratiésca tuturoru acelor'a cari au conlucratu la facerea statutului organicu, maritului congresu nationalu bisericescu alu romaniloru de religiunea greco-orientale, care atâtu de intieleptiesce a sciutu organisá maic'a nóstra baserica;

dupa ce ve rogu, ca sa ne apucamu cu tóta seriositatea sî conscientiositatea de lucru, de scrutinarea incredintiata noue, deschidu siedinti'a colegiului scrutinatoriu.

Vorbirea rostita in 29 Martiu 1870 de consiliariulu aulicu Iacobu Bolog'a cá comisariu consistorialu mirénu, la deschiderea siedintieloru colegiului scrutinatoriu de protocólele electorali ale sinódeloru din alu II. cercu alegatoriu de deputati sinodali, in Resinari.

S a l i s t e 29 Martiu.

Astâdi s'a seversitu scrutinarea alegeriloru din cerculu I. Resultatulu e, ca pluralitatea voturiloru o capatara domnii Elia M a c e l a r i u sî Iacobu B o l o g 'a. Dupa densii mai capatara voturi sî dd. Dr. Racuciu, Dr. Borci'a, senatoru Rosc'a s. a. pâna la vre-o 20 de insi. Dlu comisariu consist. Petru R o s c 'a *) deschise actulu scrutiniului prin o cuventare de totu corespundietória, in carea atinse fasele principali a le istoriei nóstre natiunale bisericesci si ca restaurarea constitutiunei bisericesci avemu de a o multiamí cu deosebire Esc. Sele pré sântítului Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru A n d r e i u baronu de S i a g u n 'a. Cu ocasiunea acést'a atrase atentiunea auditoriloru asupr'a opului de nou esitu, „Vechi'a Metropolia etc.“ de p. protosincelu N. P o p e a. Dupa aceea colegiulu intregu cantà „Imperate cerescu“ si alese de notariulu seu pre d. Nicolau C r i s t e a. Urmà apoi scrutinarea dupa modulu prescrisu. Infine colegiulu numera voturile si prochiama in audiulu tuturoru pre alesi. Notariulu ia dupa acestea cuventulu si in scurte cuvinte multiamesce dlui comisariu pentru conducerea colegiului. Se facu credentiunalele si se subscrie protocolulu si disele credentiunale si cu acést'a se incheie solemnitatea, carea dupa cum a observatu si dlu notariu in cuventarea sea, ne arata ca trupulu nostru natiunalu=bisericescu capeta viatia insufletita, cu tóte ca erá mai nainte unu ce dismembratu, cá ósele asupr'a câroru au prorocitu Ezechiilu.

B r a s i o v u 30 Martiu 1870.

Dupa câtu se putù aflá despre alegerile scrutinate in apropierea nóstra, in cerculu XI alu Saceleloru au obtienutu pluralitatea voturiloru dd. Ioanu A l d u l e a n u sî Dr. I. M e s i o t a; iéra in cerculu XII (Valcele, Elöpatak) dd. Ioanu cav. A l d u l e a n u sî Ioanu cav. P u s c a r i u. Atâtu despre alegeri.

Dreptu continuare la ultim'a corespondintia, adaugu ca sinodulu dela S. Nicolae si-a incheiatu lucrârile sele. Preotiloru dela biseric'a acést'a li s'au decisu salarie anuale, déca amu intielesu bine, câte 400 fl. (In Brasiovu ! ! Red.) pâna la regularea stolei sî dupa acést'a, câte 600 fl. v. a., incependu-se esolverea dela 1 Ianuariu 1871. Despre celelalte sî despre aceste póte cu alta ocasiune, mai detaiatu.

Va fi bine a nu trece cu vederea convenirile dela 15/27 Martiu. Pentru cá sa ve puteti face o intipuire despre densele espunu dupa programa piesele esecutate:

1. T r a n d a f i r u l u de Reichardt. Solo pentru sopranu cu coru de dómne si barbati, insociti de instrumente.
2. C u a r t e t - S o l o de Kücken. Esecutatu de barbati.
3. C a v a l e r i u l u d i n R o m 'a, balada istorica de At. M. Marienescu. Declamatiune.
4. D o n P a s q u a l e de Donizetti. Duetu pentru sopranu sî tenoru.
5. D u e t u din opereta „Matrosii“ de Zaytz, esecutatu de dómne.
6. C â n t e c e r o m a n e s c i, arangiate de Silbernagel; esecutate pre dóue violoncele si insotite de piano.
7. D u e t e din oper'a „Romeo sî Julia.“
8. O p r o b a d e c a n t â r i. Solo cu coru, esecutata de barbati.

Déca asiu fi de specialitate musicale, asiu dá si o descriere a esecutârei pieseloru.

Dumineca sér'a s'a datu in sal'a gimnasiului o piesa teatrale, reprodusa de mai multi domni sî dómne de aici, toti diletanti ca absentu nu ve potu reportá nimica mai de aprópe despre dens'a.

---

*) Pre câtu ne va iertá spatiulu sî ne voru pune sî domnii corespundenti in stare, vomu publicá sî alte cuventâri de aceste. Red.

*) Denumitu in loculu dlui Elia Macelariu, carele din cause de afaceri private urgente, fu impedecatu dela acésta chiamare. Cor.

Abrudu in 16 Martiu 1870.

Diu'a de 12 Martiu a. c. prefipta pentru alegerea deputatiloru clericali la sinodulu archidiecesanu in intrég'a diecesa, fù martore sî ací in orasiulu Abrudu (loculu desemnatu pentru alu 13-lea cercu de alegere) la o festivitate rara, cu atâtu mai tare, cu câtu ca Abrudulu, centrulu muntiloru apuseni de multu tempu n'au avutu ocasiune a salutá sî ospitalitá in senulu seu atâti'a apostoli spirituali, ca chiaru in diu'a acést'a de o parte; iéra de alta parte — fratii nostrii concetatieni magiari — nefiindu dedati cu astfeliu de adunâri — fura aruncati in letargi'a amurtîrei, murmurându unulu câtra altulu ca ce va se dica acésta adunare de atâti'a preoti? nu cumva va fi aceea periculósa pentru ei s. a. de acestea? *)—

Festivitatea dilei de 12 Martiu a. c. ne o vesti sunetulu campaneloru dela biseric'a din Abrudu, care ne chiama pre toti la celebrarea cultului divinu. — Deci adunându-se preotimea ambeloru tracturi din Zlatn'a de susu sî de josu, impreuna cu mai multi inteligenti mireni sî numerosu poporu in cas'a Domnului s'au celebratu cultulu divinu (Preodvesteniai) prin parintii protopresbiteri Ioane Patiti'a sî Ioane Gallu sî parochulu d. Adamoviciu — cu tóta solemnitatea. Dupa aceea prin cânteculu „Imperate cerescu“ chiamânduse duchulu santu preste acésta adunantia convenita in numele mirelui bisericei nóstre; parintele protopresbiteru Ioanu Patiti'a cá comisariu consistorialu — prin un'a cuventare acomodata solemnitâtiei, deschide siedinti'a actului de alegere pentru deputatulu clericalu din cerculu alu 13-lea de alegere la sinodulu archidiecesanu din Sabiiu — in urm'a carei'a d. comisariu ocupându loculu presidialu, cei doi barbati de incredere sî notariulu locurile loru—actulu alegerei s'au inceputu prin votisare secreta sî resultatulu au fostu: ca par. protopresbiteru Ioane Gallu au capetatu 24 voturi, iéra parint. protop. Ioann Patiti'a 16 voturi, prin urmare parint. prot. Ioane Gallu au fostu proclamatu, intre entusiastice strigari de „se traiasca“ ca deputatulu clericalu alu muntiloru apuseni la sinodulu archidiecesanu din Sabiiu. Dupa resultatulu alegerei luandu cuventulu dlu deputatu I. Gallu cu indatinat'a-i elocintia patrundietoria mai intâiu multiumí on. corpu de alegere pentru increderea ce si a concentrat'o in persón'a sea — dupa aceea, schitiându in mai multe puncte chiamarea sî datori'a ce o are unu asemenea deputatu facia cu alegatorii sei, se promite cu consciintia curata, ca cá unulu carele de 10 ani au esperiatu sórtea cea trista a preotiloru dintre munti in privinti'a dotatiunei loru, va conlucrá din tóte puterile pentru imbonatatirea sórtei preotiloru ortodocsi dintre munti incâtu 'lu va iertá marginile legislatiunei nóstre bisericesci.

Acésta cuventare fù insotita de unu viu „se traiesca deputatu nostru protop. Ioane Gallu.“ —

Dupa acést'a luandu cuventulu parit. Adamoviciu vorbesce despre constitutiunea nóstra bisericésca, accentuandu ca ce lumina s'au reversatu preste biserica sî poporulu nostru prin legea acést'a bisericésca, lumin'a care ne va luminá pre calea cea santa propagata de dulcele nostru Mântuitoriu carele dice, „umblati pâna cându este lumina ca viindu intunereculu veti potigni“, sî ca cine e intemeietoriulu acelei constitutiuni de câtu Escelenti'a Sea Inaltu Prea sânt. nostru Metropolitu Andreiu bar. de Siagun'a, cârui'a ii urédia multi ani indelungati, la care intrég'á preotimea sî poporulu cu mare entusiasmu au strigatu „Se traiasca Escelenti'a Sea Pré Sântitulu nostru Metropolitu la multi ani.“

Serbatórea acést'a a actului de alegere ne-au servitu de o bucuria indoita nóue muntenilor ortodocsi. — Un'a cumca amu pututu alege de deputatulu clericalu pre unu barbatu demnu in tóta privinti'a de chiemarea sea, care la tempulu seu va vorbí din convingerea si sufletulu nostru, unu barbatu pre care nunumai preotimea 'lu stimédia, dara chiaru si inteligenti'a tóta dintre muntii apuseni, carea publice s'au esprimatu: „Ca o alegere mai potrivita si mai binemeritata n'amu fi pututu face, — alt'a ca cu ocasiunea acestui sinodu archidiecesanu preotimea dintre munti inca 'si va potea descoperí gravamenele sele cele momentóse prin deputatulu loru, spre a câroru compunere s'au alesu un'a comissiune de 6 membrii. Cu acést'a solemnitatea actului de alegere s'au incheiatu cudocsologia.

*) Pâna cându inca aceste maniere de provincialisti? Red.

Intru insemnetatea acestei dîle festive s'au datu unu prândiu pomposu din partea rever. domnu deputatu Ioane Gallu, la care au luatu parte d. comisariu impreuna cu preotimea si inteligenti'a presinta din ambele tracturi protopopesci, ací s'au radicatu mai multe toasturi — celu dintâiu s'au radicatu intru sanetatea intemeietoriului constitutiunei nóstre bisericesci, a Escelentiei Sele inaltu pré sântitului nostru Archiepiscopu si Metropolitu, alu doilea pentru dlu deputatu Ioane Gallu, alu treilea pentru dlu comisariu consistorialu Ioane Petiti'a si alu patrulea pentru toti barbatii acei'a inteligenti, cari au conlucratu la restaurarea sânt. nóstre metropolii.

Astfeliu s'au finitu festivitatea actului de alegere a deputatului nostru preotiescu, cu acést'a inse nu potu incheiá articululu presinte fâra de a aminti, ca pre diu'a acést'a dupa medinale au fostu convocata preotimea din tractulu Zlatnei de josu totudeodata si la sinodulu protopopescu, spre alegerea membriloru preoti la acelu sinodu, care si-au alesu de membri pre urmatorii preoti: D. Adamoviciu, N. Mestecanu, I. Stanislau, N. Popescu, S. Sendelu, I. Todescu, I. Iancu si N. Baisianu, acesti membrii intrunindu-se in diu'a urmatória cu deputatii mireni ai sinodului la intâi'a siedintia sub presidiulu ordinariu, rever. d. protopr. si presiedinte deschide siedinti'a cu un'a cuventare fórte potrivita, aretându chiamarea, datori'a si responsabilitatea ce o are acestu sinodu fatia cu bisericile si scólele tractului intregu.

In siedinti'a acést'a s'au pertractatu mai multe objecte momentóse si folositórie pentru bisericile si scólele nóstre popularie, — care la tempulu seu le vomu dá publicitâtiei.

In a 2-a siedintia s'au alesu membrii sc. protopopescu in persónele: D. Adamoviciu, I. Stanislau, N. Mestecanu, I. Todescu, N. Popescu, I. Iancu, iéru de defensoru S. Sendelu, si notariu N. Baisianu.

Comitetulu sinod. prot. s'au alesu din urmatorii membrii: D. Adamoviciu, S. Demianu, Rubinu Patitia, Dimitriu Verendeanu, Iosifu Drai'a si P. Plaste, iéru de epitropi s'au alesu: Iosifu Crisianu S. Zsenzelu, Nicolau Siulutiu.

Cu acést'a voiu se incheiu articululu de fatia, esprimându-mi dorinti'a, ca atâtu sc. protopopescu, câtu si comitetulu si epitropi'a se staruiasca a lucrá din tóte puterile pentru prosperarea bisericiloru si a scóleloru nóstre tractuali.

Unu preotu.

Multiamita publica! Subscrisii prin acést'a si aducu adunc'a multiumita dlui confrate si colega A. M . . ., carele cunoscundu-ne starea,— lipsele si necadiurile cu cari avemu de a ne luptá, cá sa ne potemu sustiené pre carier'a inceputa;— dîcu, cunoscundu-ne mai de aprópe, si-au adusu aminte de noi,— cu ocasiunea convenirei o. dd. preoti la sinodu in Turd'a, pentru alegerea de deputatu eparchialu, la carele luà din intemplare si domni'a sea parte, — si convinsu despre maranimositatea o. dd. parinti, nice nu se au insielatu in propusulu si asceptarea sea, câci eata! — ne surprinse cu un'a subventiune din partea urmatoriloru o. dd. „preoti români“:

S. P. Moldvanu 2 fl. Basiliu Moldovanu 2 fl. Ioanu Moreanu 50 xr. Teodoru Plesiu 20 xr. Mihailu Cióra 30 xr. Stefanu Dembianu 50 xr. Sofroniu Munteanu 20 xr. Georgiu Teutianu 50 xr. Nicolau Chisiu 1 fl. Ioanu Fodoreanu 1 fl. Basiliu Paulu 1 fl. Nicolau Fodoreanu 2 fl. Lazaru Maximu 1 fl. Nicolau Piticu 50 xr. Gregoriu Papu 30 xr. Iacobu Germanu 50 xr. Ioanu Rusdea 20 xr. Simeonu Teglariu 30 xr. Ioanu Tarca 40 xr. Georgiu Tarca 1 fl. Ioanu Danciu 1 fl. Vasiliu Sabau 1 fl. Ioanu Balogu 1 fl.

Sum'a totala 18 fl. 40 xr.

Pentru care sacrificiu maranimosu, aducându prin acést'a pré onoratiloru domni colectanti cea mai adunca a nóstra multiumita, suntemu alu domnieloru sele totu de un'a recunoscatori.

Clusiu 8/4 1870.

Iuliu C. Vladutiu.
juristu in an. III.

Vasiliu Grozavu.
juristu in an. I.

Varietâti.

Indreptare. Numerulu trecutu alu acestei foi a fostu in privinti'a eroriloru de tiparu unulu din cele mai nenorocóse. S'a intemplatu de s'au risipitu unele colóne culese sî acést'a fostu cans'a de in unele locuri a intratu pârti de constructiuni din materii straine in alte materii, incâtu strica intielesulu; in alte locuri cuvinte contrase in non sensuri mari. Cele mai principale le vomu indreptá, remanendu cá cele mai lesne de indreptatu sa le indrepte buna vointi'a cetitoriloru.

Numerulu romanu dela „Alegeri etc.“ s'a indreptatu la altu locu. In articululu „Cris'a din Cislaitani'a“, in data in sîrulu alu doilea e a se indreptá in locu de: s i a d a t a: **sî au datu**; in pasagiulu alu treilea cuvintele din urma sa se indrepte asiá: v a f a c e s a s e s i m t i a; pasag. 4. „Noi ne cugetâmu la situatiunea **nóstra** . . .; pas. 5. la fine: petitiuni, cari nu platescu **mai nimic'a** (in locu de muiau!!!); pas. 10: dara nu sî **romana.** Dupa cele din senatulu imperialu e a se pune: „Albin'a“, totu asiá „Tromp. Carp.“ dupa R e v i s t ' a d i u a r i s t i c a. Propunerea dlui cons. aul. Bologa avé sa urmeze asiá dupa cum amu primit'o dela Dni'a Sea, dupa urmatóriele cuvinte de introducere: „Pâna un'a alt'a publicâmu, d u p a c e o a m u a m i n t i t u p r e s c u r t u i n n r u l u t r e c u t u, urmatórea propunere, ce are a fi pertratata de o comiss. esmisa din sinulu comitetului Asociatiunei nóstre sî apoi **de** comitetu, in cuprinsulu ei intregu.“ In pasagiulu 1 alu propunerei se afla la fine cuventulu infiinfiedie in locu de i n f i i n t i e z e; in cor. dela Cohalmu pasag 2. pag. 109*), col. I sîrulu 5 de dinjosu e a se indreptá cuventulu intelemiá: cu **intemeiá**; sîrulu 4. in locu de scóla normila: scóla **normala**; col. II sîrulu 27 de dinjosu: in locu de Ddiu: **Ddieu**. La Var. a patr'a cuv. honvodi-e a se indreptá: **honvedi.**

Foisiór'a a fostu mai nenorocósa. Unde e vorb'a de S o l d i s i u urméza indata alu patrulea cuventu: fatii, ce are a se indreptâ cu **frati.** In pasagiulu cu G e n e v a sî V e n e t i ' a cuventulu „locu“ e de a se indreptá: **lacu.** Pre pag. 108 in sîrulu primu are, sa fia: Lol'a Montez séu cum o chiamá; cuvintele: „in bîserica in scóla sî in politica; considerându ca“ nu se tienu de Foisióra, ci de corespundinti'a din Cohalmu, sîrulu 30 alu col. I pag. din urma: inainte de com'a punctata. In sîrulu 7 alu Foisiórei pag. 108 dedin susu e a se indreptá: **ba** etc. In nota e de a se indreptá Mercuri **seu** Mercurius.

Mai adaugemu ca Redactorulu, avendu sa absenteze din Sabiiu in diu'a esirei diuariului, n'a pututu face insusi revisiunea.

*** U n u c e r s î t o r i u si cumperá dilele trecute nisce carne sî pane dela o fameia in piatia, si dupa ce a mancatu, merse câti-va pasi, cadiù josu si nice s'a sculatu mai multu.

*** C u m c r e s c e p o p u l a t i u n e a in A m e r i c ' a. In Chicago cetate apartienetoria de uniunea nordamericana au fostu in anulu Domnului 1830: 70 de locuitori, in 1840: 4853, 1850: 29-963, : 1860 110,973 si acum la 300,000.

Publicatiune.

Ad M. S. N. $\frac{6531}{civ.}$ 1869.

Din partea subsemnatului se face prin acést'a cunoscutu, ca terminulu alu II fipsatu, prin edictulu judec. de aici cu datulu 26 Fauru 1870 n. 6531, pre 27 Aprile 1870, spre vendiarea esecutiva a realitâtiloru lui Ilie Brana din Mohu, dejá pemnorate, statatórie din casa, curte si gradina, pentru o pretensiune a fondului gr. or. sidocsialu, remâne pre atunci.

S a b i i u 30 Martiu 1870.

Hermann Sigerius
Comisariu.

---

*) Gresîta sî acést'a câci in fóia e 108.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Aprile 1870.

Metalicele 5%	60 50	Act. de creditu	158 20
Imprumut. nat. 5%	69 65	Argintulu	120 35
Actiile de banca	715	Galbinulu	5 86½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 28. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 5/17 Aprilie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ¼ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Programa

pentru sinodulu archidiecesanu ortodoxu conchiamatu pre Duminec'a Tomei 1870.

1. Duminec'a Tomei la 8½ óre inceperea sântei Liturgii cu chiamarea sântului Duchu.
2. Duminec'a Tomei la 11 óre inainte de amédi deschiderea sinodului prin cuvêntarea presidiale.
3. Constitutiunea provisoria a unoru notari sinodali
4. Verificarea membriloru.

Apoi in dîlele urmatórie se voru tractá pre rendu cele prescrise in §ii 94. 95. sî 96 din statutulu organicu.

Dela presidiulu sinodului archidiecesanu.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'a mai alesu :
In cerculu III par. prot. Ioanu T i p e i u.

Din partea laiciloru s'au mai alesu :
In cerculu III Ioanu P a r a s c h i v u sî Ioanu M u n t e a n u; in cerculu XV Nicolau C r i s t e a sî Ioanu N o u a c u de Uniadu; in cerculu V Ioanu S i a n d r u si Ioanu P o p 'a.

Eveneminte politice.

Situatiunea in Cislaitani'a s'a chiarificatu intr'atât'a, ca avemu o lista de mistri denumiti si publicati in foi'a oficiale „Wiener-Zeitung.“ Persónele, ce compunu ministeriulu, suntu : contele P o t o c k i presiedinte alu ministeriului si ministru de agricultura; contele T a a f f e pentru interne si aperarea tierei; T s c h a b u s c h n i g g pentru justitia si culte; consil. min. Carolu D i e s t l e r si di P r e t i s cá conducatori ai ministerieloru de financie si comerciu.

Din ultimii numeri ai fóiei nóstre s'a pututu vedé cele petrecute in senatulu imperialu, precum si unile pârti ale opiniuniloru nemtiesci, de dincolo de Lait'a.

Pres'a ungurésca a vorbitu relativu putienu la evenemintele, ce se desfasiurara pâna acum. Este interesantu pentru situatiune unu articlu in „P. Ll.“ cu privire la cuventulu de incheiere rostitu de presiedintele casei deputatiloru Kaiserfeld. „P. Ll.“ numesce cuventarea unu evenementu de mare insemnatate, dara totu odata si o eróre, prin carea nimicì caus'a, pre carea elu vrea sa o apere. Elu, dîce Ll., trebuiá mai nainte sa se sustiena deasupr'a passiunei, ceea ce n'a facutu, si acum sa nu se ascunda in cretiele flamurei cadiute si sa strige cu Catone: „Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni“. Prin cuvintele aceste elu a aruncatu taciunele ardiendu in cas'a deputatiloru, spre a o aprinde si a o face nelocuibile pentru nici unu urmatoriu. Pentru amicii lui Kaiserfeld cuventarea lui e o parola de resbelu, pentru contrarii lui o provocare, o declarare de resbelu, carea ingreuna impacarea mai multu cá ori cându alta data.

De aci incolo face imputâri lui Kaiserfeld, câce se vaiera asupr'a unei sorti, carea e resultatulu gresieliloru celoru ce le au comisu sî i da invetiatur'a: ca politic'a e sciinti'a compromiseloru si ca nu pre terenulu ei póte omulu merge pre calea cea ó b l a, dela unu punctu la altulu, scopulu numai sa fia acelasiu si sa nu se departeze omulu de dreptate, alegerea mijlóceloru póte apoi fi libera.

„In Austri'a tient'a este i n t r e g i t a t e a i m p e r i u l u i si desvoltarea popóreloru, cari lu constitue. Spre sfersitulu acest'a s'a creatu o constitutiune; o parte insemnata afla ca conditiunile de esistintia pentru dens'a suntu pré restrinse in constitutiune si nu voiesce sa o primésca. Natiunile renitente au seu nu au dreptu, destulu cá opusetiunea loru nu se póte frânge prin fortia, tempulu inca nu obosesce; opusetiunea e o fapta implinita, carea trebuie considerata si carea, déca doréza mereu, provóca nesmintitu catastrof'a. Dlu Kaiserfeld a dis'o; elu si aderintii lui susutienu, ca numai constitutiunea presenta póte mantuí imperiulu; constitutiunea, carea au intemeiatu densii . . .“ „Urméza inse ca ei trebuie sa afurisésca pre toti câti nu se indoiescu de vitoriu, câti credu in possibilitatea de nóue incercâri sî câti au curagiulu sa se posteze in sparturele casiunate de altii ?“

„P. Ll.“ vine in fine la conclusiunea, ca Kaiserfeld sî ai sei au cugete reservate, separatistice sî ca nu le pasa déca se va sî ruiná imperiulu, pentru ca sciu ca unu imperiu mare sî putente (nemtiescu) ii ascépta cu bratiele deschise.

Impregiurarea acést'a din urma o caracteriséza de periculu alu situatiunei. „Acestu simtiementu instinctivu, de a avé unu poporu mare la spate, ingreunéza impacarea. Dintre natiunalitâti un'ai vede resarindu ide'a slavica alt'a vede pre Germani'a radicânduse, si amendóne dîcu, ca, déca despartirea (Scheidung) e neincungiurabile, déca la o lalta nu potu trai, pre fia-carea o ascépta, pre un'a acî si pre alt'a acolea, unu acoperisiu nou, unde sasi plece capulu. Dara amicii liberâtiei si ai progresului? Acei'a carii credu ca o tiéra nu e pentru acees mare, pentru ca cuprinde unu spatiu mai largu pre carta; acei'a carii cauta cu spaima la gramadirea cea mare de popóre, in cari ambitiunea póte devení mai ferbinte si intre cari lovitu-rile potu devení mai infricosiate; acei'a carii au inceputu dejá a gasí in Austri'a germenulu unei Elvetie rasaritene, va sa dica, o tiéra libera, in carea natiunalitâtile cele mai diferite sa traiasca fratiesce; acei'a, caroru realisarea acestui visu li se parea ca nu mai e departe, cari credeau ca aci va sa fia modelulu, dupa care ore-cându sa se formeze statele unite din Europ'a, — voru trebuí sa veda cu durere adânca, cum se surpa sperantiele loru sub lovitu-rile acelor'a, cari au contribuitu atât'a la desvoltarea loru“.

Lectiunea acést'a e fórte frumósa, numai cându aru fi cine sa i o cetésca si lui „P. Ll.“, cá sa o anda si elu din rostu strainu, câci asiá i aru intrá póte si mai tare la inima.

„Albin'a“ ne aduce o deslucire despre purtarea bucovineniloru in senatulu imperialu. Deslucirea se cuprinde in cuvintele deputatului A n d r i e v i c i u, care le reproducemu in urmatóriele :

„Domniloru! La prelegiulu consultârii asupr'a adresei câtra M. S. imperatulu se-mi fia iertatu sî mie, a vorbí câte-va cuvinte.“

„Adres'a cetita e provocata de seriositatea situatiunei politice si a referintieloru nóstre publice, iéra situatiunea, cea seriósa in cuprinsulu imperiului sta in raportu strinsu cu positiunea, in carea se afla adunarea corpului nostru representativu. Pe aceea-si óre credu, ca nu va negá nimene, cumca positiunea neplacuta, in carea devení adunarea nóstra, se trage mai cu séma de atunci, de cându cei 24 de deputati natiunali se dusera din mediloculu nostru. Iéra ans'a cea mai de aprópe spre acelu pasu, carea fu? Scimu cu totii, ca fu acelu proiectu de lege electorala, prin carea devení amenintiata autonomi'a tieriloru.“

„Am spusu mai nainte si o spunu sî acum, ca noi deputatii din Bucovin'a, facia cu acea propunere de lege nu remaseramu pre locurile nóstre in asta casa, spre a sprigini cu votulu nostru sanctiunarea unei legi, prin carea drepturile ce constitutiuuea le garanta tieriloru aru devení vatemate, ci spre a radicá vócea nóstra in contr'a unei mesure, prin carea principiulu constitutionalu si adeveratu juridicu: „Nihil de nobis, sine nobis“ (Nimica de noi, fâra de noi) s'aru fi violatu. Facendu astfeliu de protestare voiamu noi a implinî detorinti'a nóstra inca sî in ór'a a unspredecea.“

„Evenemintele de ieri de alaltaieri stersera aceea cestiune din sirulu afaceriloru nóstre, si eu am amintitu despre ea numai-câtu de aceea pentru ca in adres'a presenta se respica unu feliu de amaraciune pentru esirea celoru 24 de deputati, cu care respicaminte inse noi deputatii din Bucovin'a nu consimtimu defelio, pentru ca ne retienemu de veri-ce judecata asupr'a modului si motiveloru acelei esiri.“

„Dupa acelea ce le audiramu si vediuramu in dîlele din urma, abstratulu nostru constitutionalu va se tréca in o fasa nóua. Asta schimbare nu póte sa ne suprinda, cumpenindu pre o parte, ca institutiunile omenesci nu potu se aiba o stabilitate eterna, iéra pre d'alta parte cautându in pregiuru la celea ce se facu in tóta partiele imperiului.“

„Impacarea elementeloru eterogene, intre sine sî cu constitutiunea; consolidarea organismului de statu prin inviosirea organeloru singuratece; conservarea ideei imperiale pre lânga indestulirea regateloru si tieriloru : ast'a este problem'a, carea e de resolvitu in timpulu celu mai de aprópe.“

„In acestu proiectu de adresa suntu respicate in genere momintele, care dupre parerea propunetoriloru aru fi de observatu la resolverea acestei probleme importante.“

„Noi deputatii bucovineni nu voimu a intrá in discutarea aceloru momінte, ci consciuti de missiunea nóstra speciala, ne simtîmu indatoriti a dechiará in numele poporatiunei din Bucovin'a, pre carea o representâmu, cumca noi tienemu strensu la starea si form'a constitutionala a regimului, cumca noi largirea cercuriloru de autonomia a regateloru sî tieriloru o privimu de necessitate neaperata insu-si intru interesulu imperiului, cumca specialminte voimu sî pretindemu, ca autonomi'a politica-administrativa a ducatului Bucovinei se stea neclintita si ca tiér'a acest'a se fie scutita de ori ce legatura de statu cu tiér'a vecina.“

La mosaiculu de eveneminte ce compunu situatiunea nostra mai adaugemu sî telegramulu urmatoriu, ce lu primí din Pest'a unu diuariu vienesu.

Contete P o t o c k i, se dîce in telegramu, sî a depusu intentiunile sele in o scrisóre privata, carea o adresà presiedintelui ministeriului contelui Andrassy. Aceste se cuprindu in urmatóriele :

Obsevarea conscientiósa a constitutiunei. Nici unu pasu, care se contradica s p i r i t u l u i constitutiunei séu natiunei nemtiesci sai dea ansa la vre unu gravamenu ;

incercarea de a complaná diferintiele cu cechii sî polonii sî de a completá parlamentulu, pre lânga aceste insa :

sustienere stricta a dualismului, a acordului cu Ungari'a, a unitâtiei parlamentarie in Cislaitani'a sî a pusetiunei presente a natiunei nemtiesci ; respingere decisiva a nisuintieloru federalistice ;

prefacerea câtu mai grabnica a cabinetului presentu provisoriu in unu ministeriu parlamentariu din majoritate.

Contele Andrassy a comunicatu epistol'a acest'a in un'a dintre siedintiele consiliului ministriloru, colegiloru sei. Celegiulu ministriloru séu consiliulu o a luatu spre „sciintia liniscitoria“ sî a conclusu a o pastrá in archivulu ministeriului, de sî nu are forma oficiale.

Dóue lucruri ne mai aduce post'a din urma despre Cislaitani'a sî adeca, in prim'a linia ne spunu diuariele nemultiamite cu schimbarea cabinetului din Vien'a, ca se „apropia r e a c t i u n e a.“ Motivele pentru o temere de feliulu acest'a se cuprindu

intru aceea, ca in momentele de fatia se afla in Vien'a mai multi feudali din Boemi'a sî Moravi'a sî ca acesti'a se consultéza mereu cu barbatii de influintia in sferele politice ale imperiului.

Consultârile, dupa alarm'a ce o batu foile din opusetiunea-cea n ó u a, se pare ca prindu câtu de câtu. Din telegramulu sositu Vineri aici in Sabiiu sî dupa foile ce sosira in urmo, se vede, ca constitutiunea din Cislaitani'a are sa tréca prin o revisiune. Buna óra cum a trecutu cea din Fauru 1861, pâna a devenitu cea din Decembre 1867. Acést'a sa ni o insemnâmu cu atâtu mai vertosu, cu câtu revisiunea are sa se faca astadata mai antaiu de conducatori de partide, dupa aceea, déca proiectulu de revisiune va fi primitu de maioritatea conducetoriloru, va fi asternutu senatului celui vechiu imperialu cá salu voteze.

Déca asculta cineva si parerea foiloru aristocratice trebuie sa creda, ca transitiunea descrisa e numai o comedia si ca constitutiunea din Decembre are sa o patiésca cá antecesorea sea. „Vaterland“ celu putienu, afla de prisosu si revisiunea indicata.

Din tóte se aru vedé ca câtu privesce pentru Cislaitani'a suntemu in ajunulu unei nóue „sistâri“ de constitutiune. Dara ce e mai momentosu, „N. Fr. Bl.“ ne suprinde si cu presupunerea, ca contele B e u s t vrea sa cerce in cestiunea p o l o n a o aliantia intre Austri'a, Franci'a si Angli'a contr'a Russiei si Prussiei. Totu acésta fóia dice, ca dreptu ou de pasce capetâmu inca unu resbelu, in tocm'a ca dupa sistare. (sub Beicredi)

Evenemintele aceste facu situatiunea critica sî indreptatiescu pre oficiós'a „Pester Correspondenz“ sa „spereze“, ca la tóta intemplarea parlamentarismulu, dreptu conditiune de esistintia pentru Austro-ungari'a va remanea nevatematu.

Partit'a progresista din Germani'a de Nordu emite unu manifestu in ajunulu alegeriloru celoru noue a le federatiunei. Ea pretinde dela regimu: 1. Restaurarea unitâtiei germane pre cale pacifica: Desvoltarea federatiunei in unu s t a t u federativu, sî pentru aceea desvoltarea constitutiunei federali in modu liberalu, cu deosebire prin introducerea de drepturi cardinali sî crearea unui ministeriu respunsabile federatiunalu, precum sî dare de diete deputatiloru. 2. Impucinarea sarcinei de militatu, prin restringerea armateloru in tempu de pace sî prin scurtarea tempului de servitiu; spriginirea tuturoru nisuintieloru catra desarmare in Europ'a. 3. Nici o acrescere a contributiunei, ci impucinarea aceloru ce esista cu deosebire aceloru ce suntu puse pre consumu sî apasa clasele mai serace. 4. Dreptu egalu pentru toti. Dreptu universalu de alegere pentru toti, atâtu in federatiune câtu sî in staturile singuratice. Possibilitate comuna de cultivare umana sî civile prin scóle poporali libere sî gratuite. Scutintia pentru viati'a sî sanatatea civiloru. Garantarea deplinei libertâti sî securantia de drepturi pentru reuniuni. Respingerea ori cârei despoiâri a statutului pentru interesele unoru clase sociali, fia aceste din partea partidei pâna acum privilegiate, fia din partea celei socialiste de lucratori.

In F r a n c i 'a, e crisa ministeriale. Se da cu socotél'a ca ministeriulu intregu va demissiuná. Ans'a la crisa, se dice, ca o a datu plebiscitulu, prin care imperatulu voiesce sa provóce natiunea francesa d'a dreptulu sa se dechiare, déca voiesce reformarea constitutiunei.

In S p a n i 'a a cursu de nou sânge cetatienescu. Recrutarea a datu asta data ansa la scene nefericite.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 6 Aprile anuncia presiedintele dupa cetirea sî autenticarea protocolului, incurse diferite.

F. L u k s i c h interpeléza pre ministrulu de interne in caus'a unoru afaceri urbariale.

L. B e r z e n c z e y interpeléza pre ministeriulu intregu, ca luat'a mesuri, spre a se satisface onórei sî daunei preotului evangelicu magiaru din Bucuresci, care din partea organeloru de acolo, pre lânga tóta protestarea consulului ostrungaru, fu arestatu, si care suntu mesurile?

A. K o l l a r propune unu proiectu de concluşu, in urm'a cârui'a sa se reguleze subventiunea pentru spesele judiciale, acordânda libereloru orasie r. câtu mai curendu.

E. I v á n c a impartesiesce, ca o familia nobila, statatória din 5 mebri, care sî-a magiarisatu numele, a debuitu sa platésca pentru fia-care membru câte 105 fl. la olalta 525 fl., precându ne nobilii platescu numai 2 fl.; sî asiá interpeléza pre ministrulu de interne sî financie, ca lua voru dispositiuni, cá schimbarea de nume a nobililoru câtu sî a nenobililoru sa se supuna unei asemenea tacse?

I. K a u t z recomenda in numele comissiunei financiale primirea propunerei lui S z a l a y, relativa la sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru.

Ministrulu de financie L o n y a y respunde la mai multe intrebâri ale lui T i s z a, facute cu ocasiunea desbaterei bugetului. Cu privintia la intrebârile, care suntu bonurile statului vendute de ministrulu sî cu ce feliu de conditiuni, lu indrépta la unu raportu, care 'lu presinta casei cu rogarea, de alu tiparí. Cu privintia la intrebarea, de unde se datéza sum'a de 2,500,000 fl. inscrisa la venitele estraordinarie cá restantia de contributiune? respunde ministrulu ca ropórtele respective se afla in socotelele finale pro 1869.

Interpelantele se dechiara multiamitu cu respunsulu ministrului.

Legea bugetului se cetesce a trei'a óra.

Majoritatea decide a tramite absolverea administratiunei financiale pentru 1867 sî 1868 casei magnatiloru.

Legea despre contributiunile aceloru societâti, acâroru activitate se estinde asupr'a ambeloru pârti a imperiului, se cetesce a trei'a óra.

P. T é r e y recomenda in numele comitetului centralu primirea proiectului de lege.

Se incinge o desbatere lunga sî infocata, la care iau parte D. I r á n y i, presied. min. A n d r á s s y, I. K a u t z, C. T i s z a, Z. C s e r n á t o n y i, A. P a t a y, S. V u k o v i c s, L. B e r z e n c z e y, S t a n e s c u u, C s a n a d y, Fr. H á z m á n sî A. C s i k y.

Se pune la votare sî intrég'a casa, afara de stâng'a estrema, primesce propunerea de basea pentru desbaterea speciale.

Drépt'a voiesce a suscepe desbaterea speciale, steng'a inse se opune sî paresesce demonstrativu sal'a.

Presiedintele ministriloru sî Fr. D e á k recomenda amanarea desbaterei pre siedinti'a viitória, ceea ce se sî incuviintiéza.

In siedinti'a din 7 Aprile se autentica protocolulu siedintiei premerse.

Ministrulu de culte sî instructiune publica propune proiectele de lege privitórie la liber'a esercitare a religiunei, la reorganisatiunea universitatiei din Pest'a, la infiintiarea universitatiei din Clusiu, la reorganisatiunea pelitechnicului Iosefinu si in fine la infiintiarea unui institutu pentru copii mici. Ministrulu presinta cu ocasiunea acést'a si unu proiectu de conclusu, in urm'a câruia sa esmita cas'a unu comitetu spre desbaterea proiecteloru de lege pentru instructiune.

In fine propune unu proiectu de lege, privitoriu la unu creditu suplementariu, intrebuintiându pentru promovarea instructiunei.

Tóte actele acestea se voru tiparí.

Notariulu cetesce referatulu comissiunei economice despre bugetulu casei pre lun'a Aprile. Referatulu se va tiparí sî pune la ordinea dilei.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care sta desbaterea speciale despre proiectulu de lege privitoriu la imprumutulu de 24 milióne.

Diferitele §§ se primescu parte fâra parte cu pucine modificatiuni.

Comitetulu financialu propune unu conclusu pre care sî comitetulu centralu lu acceptéza:

E de doritu ca deodata cu regularea Dunarei sa se cladésca din imprumutulu caliloru de feru sî o punte de feru preste Dunare pentru legarea linieloru de pre ambele maluri.

Cas'a primesce conclusulu.

Siedinti'a se incheie la 11 óre. Astadi se va tienea si o siedintia secreta.

Revolutiunea romana.

(continuare.)

II.

Cuz'a-Voda nu mai perde unu minutu: votulu universale se proclama indata le 2 Maiu si dupa acést'a Domnitoriulu proclama pre tieranu liberu pre munc'a lui sî proprietariu pre pogónele drepte ale sele, obligatu sa le primésca sî sa platésca o drépta despagubire numai a clâcei pentru ele.

Atunci s'a pututu vedea câta dreptate a avutu coalitiunea cându acusá pre guvernulu Domnitoriului pentru ca a publicatu proiectulu de lege rurale prin Monitoriu; in legea rurale promulgata dupa 2 Maiu erau acelea-si base, cá sî in proiectulu propusu camerei oligarchiei; sî prin urmare, publicarea acelui proiectu nu a fostu o manopera cu scopu d'a compromite acea camera in ochii poporului, ci credinti'a cea mai nestrâmutata a Domnitoriului, ca unmai in conditiuni ca acelea improprietarirea putea sa fia unu actu seriosu sî folositoriu sî pentru tieranu cá sî pentru proprietariu.

Avea intentiuni bune coalitiunea? Pentru ce n'a votatu acelu proiectu ci l'a restrinsu pâna la mai pucinu de jumetate pogónele propuse de guvernu?

Autonomia nu avea statulu românu pâna la 2 Maiu; conventiunea punuea pre poporulu românu sub epitropi'a streiniloru, chiar' in ceea ce privea administratiunea interióra a statului.

Voda-Cuz'a prin energi'a sea la Constantinopole face sa se recunósca autonomi'a tierei, si la intórcerea s'a in capitala poporulu gramaditu pre totu lungulu calei de la Giurgiu pâna la Bucuresci sî umplendu stradele pre unde trebuiá sa intre Domnitoriulu, 'lu resplatesce cu aclamatiunile sele cele mai viue.

Ce sa mai lungimu scrierea? In aceste trei acte numai ale lui Voda-Cuz'a se incheia totu: votulu universale, improprietarirea sateanului sî recunóscerea autonomiei statului românu de câtra Europ'a intréga.

In trécatu putemu mentioná seculari starea monastiriloru dîse inchinate; scrisórea câtra patriarchulu si cea câtra vizirulu, cari au remasu de pomina in tiéra si in streinatate.

Noi nu ne servimu de vorbe, de apretiâri ale cutârui'a séu cutârui'a omu ce a servitu sub Cuz'a, pre cându Cuz'a a crediutu ca trebuie sa se serve cu densii, precum amu vediutu facendu pre adversarii inversiunati ai lui 2 Maiu. S'a dusu tempulu cându, in lipsa de documente, erá nevoia sa deduca cineva din spusele cutârui'a séu ale cutârui'a, in cutare epoca, ce s'a pututu petrece in aceea epoca. Astadi istori'a nu mai recunósce frase banali; actele scrise si seversite suntu isvórele de la cari se alimentéza ea, si celu ce aru inlaturá actele pentru ca sa caute argumente in favorulu ideeloru sele in unele pasagie dintr'o scriere tantastica, critic'a ce aru face acel'a nu póte fi seriosa si mai pucinu inca adeverata.

Amu fi voitu negresitu sa ascernemu la rondulu loru totu sirulu de acte mari seversite de câtra fostulu Domnu Cuz'a-Voda. Dara contr'a a ce actu sa insirâmu acele acte, a câroru cuprindere ne póte ocupá colónele mai multoru numere? Este vr'unu actu produsu séu reprodusu care sa vorbésca contr'a lui 2 Maiu? nimic'a; tóta critic'a, ce s'a facutu asupr'a lui 2 Maiu de câtra adversarii sei, a fostu o critica personale, si neintemeiata pre actele seversite, ci pre unele pasage dintr'o brosiura publicata de d. Bolintinianu, de acelu d. Bolintinianu, care a avutu nenorocirea sa renege credintiele sele democratice si nationali pre cându d. I. Bratianu erá ministru omnipotentu, spre a trece in taber'a lui 11 Februariu, cá dintr'ins'a sa scrie contr'a lui 2 Maiu, ceea ce scrisese pâna aci din credinti'a lui 2 Maiu contr'a lui 11 Februariu!

Sî acést'a este istoria?!

Dara déca erá vorb'a de apretiâri vage dintr'o scriere óre-care, jurnalulu „Romanulu“ aru fi pututu serví mai bine pre adversari, pentru ca sî elu, cá sî densii, n'a crutiatu nimic'a spre a injuriá sî imbalá contr'a lui 2 Maiu; cu tóte câ sî chiaru pre acestu jurnalu, luându-lu cineva in mâna sî foiletându-lu regulatu, va gasí adhesiunea sea la 2 Maiu!

Dara este cine-va seriosu, care póte discutá liberalismulu, democrati'a, nationalitatea lui 2 Maiu? sî crede cineva ca cu frase, cu ipotese, cu deductiuni, póte combate actulu, prin care s'a oboritu servagiulu sî si-a luatu aventu nationalitatea pura sî independente? Asemenea acte, prin natiuni, au pututu ele vre-odata primí vre-o umbra din invectivele aruncate asupr'a loru prin terfelóge, peritórie cá foile vestede ale fómnei unei anime imbetranite sî unui caracteru siubredu? Déca acesti cameleoni

politici, acesti saltimbaci ai ratiunei, fâra credintia, si fâra cosciintia, cari se chiama Rosetti sî Brateanu, au pututu sa abuse de slabiciunea unui scriitoriu incâtu sa-lu faca sa-si renege credintiele sele, sa defaime ce a laudatu, sa utrageze ce a laudatu, este acést'a destulu pentru ca ómeni ce s'aru pretinde seriosi sa-si baseze argumentarea loru intr'o lupta contr'a evidentiei pre asemeni documente ?

Acum voiesce cineva sa scia de unde vine luminarea crescenda a aureolei lui 2 Maiu ? Ea vine din efectele, din resultatele lui 11 Februariu ! din legile continue esîte din 11 Februariu, care mai de care vexatórie, asupritórie, exceptionale impovaratórie numai acelui poporu adusu la viatia, la viati'a sociale sî politica, prin actulu din 2 Maiu.

Voiti sa sciti de unde se reflecta acést'a lumina marétia in giurulu lui 2 Maiu ? Priviti crudîmile din satele d'a lungulu Dunarei, dela Dabuleni pâna la Vizirulu, 3 Aprile in Iasi, rechisitiunile devastatórie plus vendiarea mosieloru statului, sî concessiunea Strussberg ; acestu abisu fâra margini sî fâra fundu !

Fâra acestea póte ca s'aru fi disu, ca chiaru 11 Februariu aru fi avutu ratiunea sea de a fi. Cu asemenea cortegiu inse 11 Februariu, nu va putea face decâtu sa crésca splendórea lui 2 Maiu sî sa afunde in ur'a natiunei pre cei ce lu aru spriginí.

Brasiovu 31 Martiu 2870.

Unu domnu corespondinte a binevoitu a amintí in „Tel. Rom.“ ceva despre tienutulu sinodu protopresbiteralu tract. I alu Brasiovului sî a aretatu in scurtu sî esenti'a materieloru desbatute in acelu sinodu. Spre completare si pentru insemnetatea objecteloru pertractate, precum spre a pune naintea cetitoriloru intregulu cuprinsu a desbateriloru sinodali mi iau voia a estrage tóte punctele esentiali din insu-si protocolulu acelui sinodu din 3. Martiu a. c. Obiectele au fostu :

1. Completarea organisârei protopresbiteratului, respective, alegerea mombriloru scaunului protopr.;

2. Naintarea causei scolarie in protopresbiteratu ;

3. Sustienerea autoritâtiei bisericesci in protopresbiteratu sî

4. Infiintiarea unui f o n d u protopresbiteralu.

Lasându la o parte lucrurile ce atingu form'a presinta a fia-cârui actu publicu, cum e sî sinodulu, trecu la espunerea celoru mai insemnate momente, cari potu sa intereseze pre publicul cetitoriu.

Parintele protopopu deschise sinodulu cu unu discursu fórte potrivitu despre i n s e m n e t a t e a sinódeloru in biseric'a nóstra ortodocsa or.. Incependu dela timpurile cele mai vechi desvólta intr'unu modu escelentu pâna in dilele nóstre tendinti'a sî scopulu sinódeloru intr'o biserica de caracteru puru constitutiunalu, care sî l'a sciutu pastrá cá pre unu amanetu scumpu in totu decursulu esistintiei sele. Amintesce in specialu lucrârile cele mai esentiale ale sobóreloru fia-cârui seclu. Aréta mai departe ca sinódele a fostu totude-un'a conduse de duhulu pâci sî ca au fostu ordinea sî sufletulu bisericei nóstre orientale. In acestea sobóre, cari se impartu in 4 apostolesci, 7 ecumenice sî atâtea multe locale, s'a asiediatu bun'a ordine, disciplin'a interna sî esterna, s'a efectuitu tienerea credintiei in intregitatea sî curatieni'a ei sî in fine s'a pusu in ordine sî administrarea averiloru bisericesci, cari tóte in modu eminente au contribuitu la radicarea autoritâtiei bisericesci sî a potentiatu vadi'a precum sî prosperarea sî inflorirea ei.

Trecendu apoi la tempurile mai recente si in urma la seclulu nostru aréta, bravulu nostru protopresbiteriu, in termini chiari sî cu patrundere scientifica in câmpulu istoriei nóstre bisericesci, starea cea trista sî anormala, in carea a gemutu biseric'a nóstra din Austri'a atât'a timpu ; cum inse dupa nenumeratele suferintie, causate prin vitrigitatea evenemînteloru politice sî impregiurâri locale ale trecutului — de trista memoria, sî dupa multele sî neintreruptele lupte a ajunsu, de abiá astadi, la starea sea normala. La acést'a mai vertosu prin staruintiele barbatiloru devotati bisericei sî binelui credinciosiloru ; cu deosebire prin inflacaratulu zelu, neobosît'a activitate sî netagaduit'a influintia in cercurile mai inalte politice acelui mai mare barbatu alu nostru, alu Esc. Sele prébunului Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u, carele mai intâiu a escitatu sî facutu fapta tienerea sinódeloru din provinciele acestea. Astadi dara putemu fi mândri de basea cea solida pusa, pentru promovarea intereseloru sî inflorirea bisericei sî scólei nóstre, in memorabil'a c o n s t i t u t i u n e b i s e r i c é s c a escirpata din institutiunile canonice, sî pré bine cunoscuta la toti, aprobata sî de diet'a tierei sî intarita sî de câtra Majestatea Sea imper. F r a n c i s c u I o s i f u I.

Deci spre a corespunde pre deplinu chiamârei nóstre celei grele, provóca p. prot. pre membrii sinodului, cá sa-si dea totu concursulu puterei sî inteligintiei loru spre edificarea sî intarirea bisericei sî scólei, desbatendu cu zelu sî energia impreunate cu o seriositate sî conscientiositate demne de fiacare fiu, care-si iubesce biseric'a strabuniloru. Dorindu in fine sinodului perseverantia in luptele ce ne voru intimpiná sî punendu cu caldura la inima : Ca dupa cum va fi zelulu, cu energi'a sî activitatea membriloru sinodali, in aceea-si proportiune va fi si succesulu sî progresulu in fericirea nóstra comuna. Cu acestea dechiara dara sinodulu de descihsu.

Lasându punctulu I, nu tienu de datotorintia a amintí mai departe, ca sinodulu pre basea unei lucrâri comissionale a comitetului protop. in contielegere cu protopopulu, a otaritu in privinti'a punctului II despre naintarea causei scolare) urmatóriele mijlóce morali sî materiali, cari suntu a se aduce presidialiteru la cunoscinti'a respectiviloru.

1. Mijlóce morali :

a) Predici prin biserici sî sfatuiri cu tóta ocasiunea sî afara de biserica, indreptate câtra parintii tineriloru atâtu din parte parochiloru respectivi, câtu sî de câtra membrii comiteteloru parochiali.

b) Visitarea mai désa, de cum a fostu usitata pâna acum'a, atâtu din partea inspectoriloru locali, câtu sî tractuali, avendu comunitâtile bisericesci a respunde cestoru din urma carausi'a.

c) Comitetele parochiali, prin delegati din sinulu loru, sa admoneze pre parintii, cari nu-si tramitu copiii la scóla sî in casu de renitentia sa-i pedepsésca sî cu pedepse banali, cari au se incurga in fondulu scolasticu.

d) Sa se aduca din partea organeloru competinti la cunoscinti'a sinodului invetiatorii sî alti individi, cari s'aru destinge in sfer'a chiamârei loru inaintându tréb'a scolaria, — sî sinodulu protopresbiteralu sa le arete recunoscinti'a sea in modulu celu potrivitu.

e) Cá unu midilocu din cele mai eficace spre imbarbatare la cercetarea scólei sî la diligintia sa se introduca in tóte comunele, de datina, o f e s t i v i t a t e la anulu nou, pentru a impartí, in presenti'a onoratioriloru sî câtu se póte si a parintiloru, intre scolarii seraci sî diliginti diferite obiecte, precum haine etc. Spre acestu scopu sa se faca de timpuriu colecte, din care cumperându-se cele necesarie restulu sa se depuna in unu fondu spre acestu scopu infiintiandu.

2. Midilóce materiali.

a) Staruirea in totu loculu, cá sa se infiintieze fonduri scolarie.

b) Copii seraci sa se provéza cu cârti si alte lucruri necesarie scolastice ; unde se póte din averea bisericei, iéra unde nu, din contribuiri, séu din pedepsele puse asupr'a parintiloru renitenti.

(Cá unu mijlocu de a impretení pre crestini cu scól'a sî de a atrage totu mai multi copii la cercetarea scólei, este dupa parerea mea sî asie d i a r e a d e i n v e t i a t o r i a r n i c i, cu totulu devotati chiamârei loru, câci este pré bine cunoscutu : ca cu câtu va fi invetiatoriulu mai bunu sî mai circumspectu cu atât'a va fi sî scól'a lui mai cercetata si densulu mai respectatu. Ast'a se vede din atâtea esemple practice, pre unde se afla scóle. N'aru fi óre cu scopu cá infiintiându-se senatulu scolariu, sa se puna la unu esamenu toti invetiatorii din archidiecesa sî numai cei apti lasati in functiuni, iéra cei nedemni, de care cu tota staruinti'a si buna-vointi'a ordinariatului totusi mai suntu pre ici colea, câte unii, cari in locu sa faca scól'a placuta, lucra directe séu indirecte la inapoiere causei cei sânte scolarie sî impedeca intr'unu modu fórte daunaciosu totu progresulu culturei ? Tóte asceptâmu dela viitoriulu sinodu, in care crediu ca suntu destui barbati de specialitate sî cari cunoscendu reulu ce ne impedeca in progresu, voru silí din tóte puterile a pune cu deosebire caus'a scolaria din prim'a ordine la o cumpanire seriósa.

Póte aru obiectá cineva ca pâna salariele invetiatoresci nu se voru imbunatatí, toti tinerii de ceva sperantia se voru departá, séu mai bine voru fugi, dela unu oficiu asiá de onerosu sî pucinu siguru pentru viitoriulu orî câruia, care se aplica la elu ; sî asiá nu e cu putintia a avea pretutindenea barbati dupa cum se cere. Sî in asta privintia ne e singur'a sperantia mesurile luate de sinodu.

Not'a corespundintelui).

Vediendu sinodulu mai departe lips'a de scóle mai nalte sî g r e u t a t e a d e a i n v e t i á m e s e r i i, afla cu cale sî de mare necessitate :

a) Infiintiarea unei scóle capitale centrale in Turchesiu, la carea se participeze Cernatulu, Turchesiu si Bacifalu, spre care scopu par. protop. este rogatu cá sa se puna in contielegere cu comitele respective sî cu totu modulu sa staruiasca spre induplicarea comuneloru la infiintiarea acestei scóle.

b) Infiintiarea unei s c ó l e d e m e s e r i i in Brasiovu, spre care scopu presidiulu sa se puna in contielegere cu cei competenti sî in totu modulu sa silésca a se efectuí realisarea acestei institutiuni de m a r e i n s e m n a t a t e p e n t r u B r a s i o v u si cu deosebire in tempulu de astâdi. (Déca bravii nostrii brasioveni au sciutu in timpii cei grei ai absolutismului a se naltiá la luminarea loru, sî a radicá gimnasiulu spre marirea si laud'a loru eterna, apoi cu atâtu mai multu póte pretinde cu totu dreptulu presintele, radicarea u n e i s c ó l e d e m e s e r i i, a cârei lipsa mai multu de câtu toti chiaru domni'a loru o cunoscu pâna la evindentia sî care aru fi numai o completare perfecta a opului dloru cu râdicarea scóleloru reale si comerciale, ce in anulu acest'a s'au infiintiatu. Not'a corespundentelui)

c) Sacelele intregi cu puteri unite sa infiintieze o scóla reala, deocamdata numai cu 2 clase si o clasa de comtabilitate.

Spre sustinerea védiei si auctoritâtiei bisericesci (vedi pct. III) sinodulu afla urmatóriele de fórte potrivite, cari cu deosebire in timpulu de astâdi suntu de o necessitate imperativa.

a) Preoti invetiati sî devotati chiamârei loru per escelentiam.

b) Salarisarea preotiloru si cu d e o s e b i r e r e g u l a r e a tacseloru stolarie d u p a c l a s e.

c) Catichisatinnea tineriloru implinita cu tóta seriositatea, ce o impune importanti'a lucrului.

d) Comitetele parochiali sa-si implinésca cu scumpetate indatorirea loru prescrisa in § 23 p. 13 din „statutu“ sî sa dictéze chiaru sî pedepse asupr'a persóneloru cari se abatu de indatoririle loru religióse impuse fia-cârui crestinu.

Pentru efectuirea acestor'a este rogatu presidiulu a provocá, prin o harthia anume spre acestu scopu indreptatu, pre tóte comitetele parochiali a satisface acestoru cerintie a le sinodului sî la viitoriulu sinodu a reportá despre resultatu.

Cunoscendu sinodulu necessitatea unui f o n d u p r o t o p r e s b i t e r a l u, (vedi pct. VI) socotesce ca aru fi mai corespundietoriu pentru infiintiarea acestui'a, cá presidiulu in contielegere cu comit. protopr. sa esmita (slobóda) o lista de subscriptiune insocita de o provocare de câtra tóte comitetele din protopresb. spre a contribuí atâtu membrii comiteteloru câtu sî prin mijlocirea acestor'a sî alti crestini, dându-se sî din fondurile bisericiloru câte ceva ; apoi pentru crescerea fondului sa incurga in elu sî pedepsele banesci ce s'aru dictá de câtra auctoritâtile bisericesci asupr'a persóneloru invetiatoresci sî preotiesci cari voru calcá vre-o lege disciplinaria.

Spre a face inceputulu acestui fondu parintele protopresbiteru Iosifu B a r a c u daruiesce 100 fl. v. a. dela sine. Acést'a se primesce cu multiamita din partea sinodului, promitiendu si membrii sinodului a subscrie cându se voru deschide listele de subscriptiune, fia-care contribuiri dupa puterile sale, imbarbatându estu modu sî prin fapta nu numai prin cuventu sî pre alti crestini la contribuiri intru crescerea fondului amintitu.

Acestea suntu estrase din protocolulu sinodului autenticatu alu sinodului protopr. din 3 Martiu, care din impregiurari locale nu s'a pututu tiné mai curendu dupa cum cere „statutulu organicu“.

V.

Romani'a.

Decându nu am mai impartasitu cetitoriloru nostri despre cele ce se urméza ací, au inaintatu lucrurile la o nóua crisa ministeriale. Celu ce se reformase sub Alesandru Golescu mai deunedile, a demissaiunatu.

Dupa diuariele ce le primiramu de acolo, a fostu o agitatiune de vre-o câte-va dile fâra de a se putea sci ca ce are sa urmeze dupa acésta agitare. Dela 26 Martiu pâna la 30 camerele s'au adunatu fâra de a poté tiené siedintie. Presiedintele consiliului ministriloru si presiedintele camerei, se dîce in diuariele din Romani'a, tieneau conferintie secrete cu escluderea unoru ministri. Situatiunea acést'a nedescriptibile s'a terminatu prin demissiunea mentiunata mai susu.

Acum se intréba lumea ca cine va urmá cabinetului demissiunatu ? „Informatiunile bucurescene“ dela 31 Martiu respundu la intrebarea acést'a in tipulu urmatoriu :

Care de care se intréba, de mai multe dile : „ce scii ? Ei, cine e ministru ? . . .“

Unele foi, chiaru au datu liste de ministrii probabili.

Noi, mârturisimu, ca nu intielegemu lucrulu ca colegii nostri : nu ne batemu capulu, se aflâmu déca Omega succede lui Alfa . . . La ce serve framentatur'a mintiei dóra vomu dá de deslegarea pretinsei crise ministeriale, prin cutare ori cutare nume, asiá disu propriu

Aru fi in câtu-va si possibile si justificabile acésta procedere, cându trebile nóstre politice aru merge pre cale regulata, normale si mai alesu constitutionale. Atunci, d'a, unu cunoscatoriu câtu de nedibaciu alu mecanismului nostru constitutionale, aru potea cu premise certe, vení la conclusiuni inevitabile.

Dara nu este asiá casulu !

Cine dîce ca nu e reu cum merge tréba ? Abiá o singura fóia din vr'o 40 . . Ba ne insielâmu : de câte-va dile si fói'a din strad'a Pensionatului gasesce pete in sórele seu de alta data.

Toti suntu d'acordu, dara, ca e reu, reu de totu.

Toti, inse din conclusiunea acést'a voru sa scóta o a dóu'a, fâra de care nu li se vede a fi mântuire.

Rosii voru ministru pre rosi.
Albii voru sa domnésca albi.

Drépt'a juna crede negresitu si ea sositu momentulu oportunu, cá sa salve patri'a.

Fractiunea, Dumnedieu sa ne ierte, n'aru dîce ba, spre a probá dîce-se dlui Golescu, ca a avea o sistema in guvernu, nu este a fi saltimbancu. Si déca dela grupe politice, treci la persóne, apoi list'a e lunga a aceloru ce voru sa salve patri'a, devenindu ministri : incependu cu d. B. Boerescu, trecendu pre la d. Gr. Balsi, facêndu preeminentia la d. I. Ghica, si ilustrând'o Beizadé d. Ghica.

Ea, acésta lista de candidati de portofolii, este mai lunga de câtu listele in care sântulu Petru inregistréza pre ómenii de tréba admisi in raiu.

Colegii nostri ne voru imputá ca nu gasimu unu locu in acea lista si dlui M. Cogalnicénu.

Déca-'lu vomu aflá aspirându a fi in lista, eata, le promitemu pre onóre, ca-'i vomu dá si domniei sele unu locu si . . . cinstea cuvenita.

Apoi bine, cu ce suntemu folositi, ca de câte-va dile tragemu cu bobii si invertimu psaltirea pre chiee, dóra vomu aflá cine o sa fia ? . . .

„Ce pasa bietei turme, in veci nenorocita,
Sa scia de ce mâna, va fi nedreptatîta,
Si déca are unulu séu altu apesatoriu !“

Ori cine o fi, noi declarâmu ca ne este egalu; amicii nostri chiaru de aru vení (ceea ce nu va fi negresitu,) noi nu vedemu si n'amu avé motivu d'a ne bucurá s' d'a sperá indreptarea situatiunei.

Ne esplicamu :

Ori câtu de lunga si pentru fia care individualitatea la rendu, satisfacatória, va fi processiunea barbatiloru succedendu-se la ministeriu, situatiunea nóstra politica, si interna si esterna, va persistá a fi rea, va devení chiaru mai rea, pâna cându nu vomu revení la convingerea, ca salvarea tierei si a tronului sta numai in reintrarea cu sinceritate in regimulu representativu constitutionalu. Pâna cându camera si ministeriu, voru avé alte sorginti (fia câtu de necontestabilu iubitoriu de patria) de câtu natiunea, noi nu vedemu mântuire si nu he vomu opri pre priponulu pre care cu rapediciune deliranta, ne rostogolimu, lucruri si ómeni!

Vreti astadi nume proprii, list'a ministeriului probabilu ?

Ori cine o fi, este indiferentu.

Vomu avea póte intre bucurosii viitori ministrii si amici personali.

Amu avutu amici chiaru si intre cei care se crede ca au cadiutu, si inca din cei cari au datu pre câtu i se mai potea dá, cabinetului Golescu unu lustru de inteligintia si de junetia·

Nu ne amu bucuratu nicî atunci, nici nu ne vomu bucurá mâne pentru ca vomu putea stringe mân'a unui amicu ministru.

Amu salutá cu bucuria din contra pre ne amiculu nostru personalu, (care tufa, câtu de mica, n'are umbr'a sea ?) cându l'amu vedea venindu, nu cá omu ci cá idee, si anume, cá manifestare a reintrarei sincere, france si leale in regimulu representativu.

Pâna atunci, fia cine o fi, cei cari, placendu diciloru, voru luá cârm'a trebiloru ; noi ne abtienemu de a ne framentá mintea cu gimnasticá numeloru proprii din tiéra séu de afara din tiéra.

Sa ne fia inse permisu a dori din resputeri si din adencu convictiunei, ca pre celu mai putinte spriginitoriu alu tronului M Sele Carolu I.— Sa ne fia permisu a reclamá la putere pre impersonalulu daru singurulu putinte Domnu care se chiama: Regimulu representativu in tóta lealitatea lui!

Cându amu sci ca acestu gloriosu si putinte capu de cabinetu : Regimulu representativu va fi chiamatu de asta data la palatu, o! atunci n'amu mai avea nici o greutate a dá celoru care nu suntu multiamiti de câtu cetindu nume proprii, de ale face si list'a colegiloru la ministeriu, a propusului de noi presidinte d-lui . . . d. regimulu representativu.

Varietâti.

*** (Ministrulu ung. de industria agricultura si comerciu) a esmisu un'a ordinatiune, prin carea reduce tacs'a depesieloru telegrafice ce se tramitu in intrulu monarchiei ostrungure si la statiunile reuniuniloru telegrafice din statele federate de Nordu. — Conformu acestei ordinatiuni, carea a intratu dejá in valóre cu 1. Apr. a. c., voru esiste pentru viitoriu numai dóue zone de tacse in locu de trei, deocam-data inse, zon'a antâiu, (pentru un'a estensiune de 10 mile, in departare drépta), remâne pâna in 30 Iuniu a. c. in valóre totu cu tacs'a de pâna acum, adeca 40 xr., pentru un'a depesia simpla si pentru fia-care 10 cuvinte mai multu, se voru computá 20 xr. Zon'a a dóu'a inse cu tacs'a de 80 xr. si a trei'a cu 1 fl. 20 xr. au esitu din valóre cu 1 Apr. a. c. si s'a formatu un'a zona nóua cu tacs'a de 60 xr., pentru un'a depesia de 20 cuvinte, firesce numai in intrulu monarchiei séu la statiunile mentiunate. Dela 1 Iuliu a. c., zon'a antâiu se va estinde pre un'a periferia cam de 25½ mile, in departare drépta; tacs'a inse, pentru un'a depesia simpla, va fi totu cea de pâna acum, adeca 40 xr. si pentru fia-care 10 cuvinte mai multu se voru computá 20 xr. Pentru acele depesie inse, cari trecu preste zon'a antâiu, in intrulu monarchiei, remâne si mai departe tacs'a de 60 xr., si pentru fia-care 10 cuvinte mai multu, se voru computá 30 xr. Din contra, tacs'a depesieloru, cari trecu preste zon'a antâiu si preste confiniele monarchiei pâna la statiunile din intrulu stateloru memorate, s'a defiptu cu 80 xr., in locu de 1 fl. 20 xr. si pentru fia-care 10 cuvinte mai multu, se voru computá 40 xr. „F.“

*** (In caus'a teatrului nationalu) avemu se anunciâmu, ca comitetulu de cinci, esmisu din conferinti'a dela 28 Martiu a inteligintiei române din Buda-Pest'a, adunându-se in 5 Aprile dupa média-di la patru óre, la dlu Alesandru Mocioni, conformu „programului preparativu“ mai nainte de tóte a purcesu la constituire, alegendu de presiedinte pre dlu Iosifu Hodosiu, iéra de secretariu pre Iosifu Vulcanu, incredintiându-se acestui din urma totu odata si agendele de casariu. Comitetulu astufeliu constituitu a luatu in desbatere compunerea unui apelu conformu punctului III lit. a, din „programulu preparativu,“ si stabilindu-se principiele, ce are sa contiena acelu apelu, cu redactarea lui se insârcinà secretariulu. Apoi luându-se mesurele necesarie pentru administrarea baniloru, siedinti'a se radicà. — In a dóu'a siedintia, care se tienù in 7 Aprile, totu la dlu Alesandru Moconi, comitetulu desbatù proiectulu de apelu, si lu adoptà astufeliu, precum se vede publicatu in fruntea foii nóstre. Totu in acésta siedintia dlu V. Babesiu fu insârcinatu a compune unu proiectu de statute pentru „societatea“ indicata in punctulu primu alu „programului preparativu,“ si alu presintá comitetului in un'a din siedintiele sele urmatórie, cari se voru continuá dupa serbatori in lun'a lui Maiu. „Famili'a.“

*** Jidovi persecutati in Felegyháza. In dilele aceste a arsu aici si intemplarea a voitu cá sa se aprinda foculu in cas'a unui jidovu. Politi'a si comisariulu ei au alergatu la loculu unde se intemplase nenorocirea. Ací comisariulu, spune „P. L.“ s'aru fi adresatu câtra poporulu interitatu in urmatoriulu modu : Jidovulu aru fi bunu aruncatu in focu. Jidovii acesti'a si de altmintrea suntu o bogagia netrebnica, carea s'aru cadea sa fia scósa in tîgania.“ Jidovulu nu erá acasa. Mai tardiu se intemplara mai multe focuri. „P. Ll.“ enaréza ca cu ocasiunea unei'a dintre nenorocirile aceste unu jidovu a mântuitu din focu pre unu lemnariu crestinu. Cu tóte aceste poporulu observându pre jidovu si-a adusu aminte de vorbele comisariului si unulu sa rapediesce si lu lovesce cu o barda in capu. Jidovii se ducu la judetiulu localu si se plângu si spunu si ce a dîsu comisariulu cu alta ocasiune. Judetiulu le a respunsu, ca bine a dîsu comisariulu si dreptu are elu. Carative de aici, câci altufeliu ve dau afara !“

*** Cetate nóua comerciale lânga Dunare. Regimulu turcescu a decisu in urm'a unei propuneri a guvernatorului din Bulgari'a, sa faca o cetate de comerciu pre malulu dreptu alu Dunarei, in fati'a Brailei. Numele cetâtiei sa fia Gicet si ori ce omu, apartiena elu ori cârei natiunalitâti sa se póta asiedià acolo, afara de greci, cari siau insusîtu mai totu comerciulu din mai tóte provinciele turcesci, pentru cá sa se „arete mai tardiu fórte nerecunoscatori.“

*** (Scarlatu Capsia,) in etate de 32 ani, s'a seversîtu din viétia, seceratu de neinduratórea Phthisis la Pis'a in Itali'a la 14/26 Martiu curentu. Elu formà dimpreuna cu domnii Const. Sutio, Nicolau Ganea si Leonu Negruzzi, cuadrufoliulu redactoriloru principali ai „Gazetei de Iasi,“ si multe din articolele cele mai sanetóse ale acelui seriosu diuariu suntu detorite pânei reposatului june. „Convorbirile literari care au pre teremulu literariu, are insemnetatea ce o avea „Gazetta“ pre teremulu, politicu, lu numerá intre colaboratorii sei de predilectiune. Grele suferinti si o mórte pré matura au strinsu o nobila anima unita cu solida cugetare si frumosu talentu. O viétia de furtune si ispite daduse de cu vreme lui Capsia o profunda cunosciintia a inimei omenesci si o mare esperientia a vietiei. Putienu cunoscutu din caus'a modestiei sele si a disgustului ce-i insuflá majoritatea ómeniloru, Scarlatu Capsia a lasatu o doiósa si nescérsa amintire celoru ce l'au cunoscutu de aprópe ! O juna socia, fic'a repos Louis Iordanu si o sora orfana plângu cu inimele frânte dimpreuna cu amicii sei pre próspetu-i mormentu! Dincolo intr'o mai buna lume lu ascépta mânele tenerului Nicolau T. Casimiru, smulsu cá si densulu prea curendu din mijloculu aceluia-si cercu de amici !

(„Cur. de Iasi.“)

Edictu.

Nr. 37 1870.

Paraschev'a Ioanu Dotcosiu din Marpodu, scaunulu Nocrichiului, carea de aprópe la doi ani cu necredintia si parasi pre legiuitulu seu barbatu Iosifu Armenciu totu de acolo, nesciindu-se unde se afla, se provóca prin acést'a, cá intr'unu anu dela datulu de facia negresitu sa se infatiosiedie la subscrisulu foru matrimonialu, spre a dá respunsu in caus'a divortiala cu barbatulu seu mai susu numitu, câci la din contra si in absenti'a ei se voru decide cele ce se voru aflá cu cale in intielesulu canóneloru.

Sabiiu in 3 Aprile 1870.

Scaunulu protopopescu ortodoxu alu Nochrichiului, cá foru matr. de inst. I.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — **Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.**

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. éar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru prine. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 29. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 9/21 Aprilie 1870.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Din caus'a serbatoriloru ss. patimi si Sântei Invieri nrulu celu mai de aprópe va aparé numai joi in 16 Aprile.

Programa

pentru sinodulu archidiecesanu ortodoxu conchiamatu pre Duminec'a Tomei 1870.

1. Duminec'a Tomei la 8½ óre inceperea sântei Liturgii cu chiamarea sântului Duchu.
2. Duminec'a Tomei la 11 óre inainte de amédi deschiderea sinodului prin cuventarea presidiale.
3. Constituirea provisoria a unoru notari sinodali
4. Verificarea membriloru.

Apoi in dîlele urmatórie se voru tractá pre rendu cele prescrise in §fii 94. 95. sî 96 din statutulu organicu.

Dela presidiulu sinodului archidiecesanu.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului mai suntu alesi :

In cerculu X par. prot. Sabinu P i s o.

Din partea laiciloru suntu mai departe alesi : In cerculu XVII Ioanu C o s m u t i a sî Iovu P o p u ; in cerculu VII Servianu P o p o v i c i u si Ioanu P i n c i u ; in cerculu X Petru P i p o s i u si Petru D e m i a n u ; in cerculu VIII Dr. Iosifu H o d o s i u si Daniilu G a b o r u.

Evenemінte politice.

Unu proiectu de lege despre organisatiunea comitateloru sî a comuneloru mai are a fi desbatutu inca in dóue siedintie ministeriali sî apoi se va substerne spre aprobarea prealabile a Maiestâtiei Sele. Indata ce se va reintruni diet'a va desbate proiectulu acest'a.

Iokaianii convocara pre luni o adunare poporale, in care sa se propuna alegerea unei representantie municipali sî fâra invoirea ministeriului.

Dincolo de Lait'a e unu caosu formalu de pareri despre viitoriulu imperiului.

Nemtii, cá atari, se manifestéza in tóte pârtile pentru susu-tienerea constitutiunei. Celelalte popóre se intielege ca se manifestéza in intielesulu tendintieloru loru. Ministrii inca nu sî-au fipsatu unu programu, ci au emisu o declaratiune prin carea voru sa calmeze vuietele cele opuse diametralu.

Despre Potocki se dice ca conferéza sî acum inca cu barbati de partide, cá sai traga in combinatiunea sea.

Mai pre urma aparo sî scirea, ca polonulu Smolka cauta sa mijlocésca o intielegere cu cechii. Déca e adeverata scirea acést'a sî déca din mijlocirile acéste va resultá ceva, ne va aretá viitoriulu. Cunoscendu inse drumurile unei'a sî celei lalte din aceste dóue natiuni, intielegerea va fi cu anevoia. Diuariele cechice striga sî acum contr'a tramiterei deputatiloru in senatulu imperialu. Fortaretiele cardinale constau din dietele tierei. Aceste singure au dreptulu de a regulá referintiele tieriloru boeme cu imperiulu. Déca aceste voru fi trecute cu vederea, mergerea in senatulu imperialu e mai rea pentru dreptulu publicu alu Boemiei decâtu o lege electorale rea pentru dieta.

Diuariele vienese suntu fórte superate pre foile prussiene, mai cu séma, pre cele ce stau aprópe de regimu. Caus'a mâhnirei e, ca ceste din urma salta de bucuria, vediendu cris'a din Austri'a. Totu aceste numescu starea de fatia a lucruriloru o „bóla necurabile.“

Din R u s s i 'a vine scirea, ca acolo reinviéza ide'a de reuniunea republicana panslavistica, carea aru avé sa consté din urmatóriele tieri : Russi'a, Poloni'a, Boemi'a, Moravi'a, Dalmati'a, Cruati'a, U n g a r i 'a si T r a n s i l v a n i 'a, Serbi'a impreuna cu M o l d o v 'a si M u n t e n i 'a (Romani'a de dincóci de Milcovu).

In R o m a n i 'a inca nu se scie, ce ministeriu va urmá. Ioanu Ghica s'a incercatu a compune unulu, inse nu i-a succesu.

Diet'a Ungariei.

In siendinti'a din 8 Aprile a casei representantiloru se autentica protocolului siedintiei trecute. Proiectulu de lege despre regularea Dunarei sî unele lucrâri publice in Bud'a-Pest'a se cetesce a trei'a óra sî primesce definitivu. Notariulu S z é l l e insarcinatu a presinta casei magnatiloru proiectulu de lege câtu sî estrasulu din protocolu.

Deputatii L. K o v á c s sî E. Henszlmann predau petitiuni, care se tramitu comissiunei respective

Se cetesce referatulu comissiunei economice despre bugetulu casei pentru Aprile sî se incuviniţéza sum'a de 171,646 fl. 33 xr. si 120#.

Referentulu comitetului centralu, G. U r h á z y cetesce referatulu despre creditulu suplementariu pentru caletori'a in orientu a M. Sele, despre proiectulu de lege, relativu la incetarea cursului dieceriloru (10 xr.) sî despre proiectulu de lege privitoriu la sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru.

Comitetulu centralu recomenda cele trei proiecte, cu pucine schimbari stilistice, spre primire.

La ordinea dîlei sta proiectulu de lege despre modificarea legei de controlare a datoriei statului care se sî primesce.

Se cetesce proiectulu de lege despre înarticularea judecatorieloru miste. r. Comitetulu centralu propune o nóua formulare a acestui proiectu.

Dupa o desbatere mai lunga se primesce proiectulu de basa pentru desbaterea speciale.

La § 1 propune I. I a n c o v i c s modificatiunea, ca la curtile judecâtoresci sa nu esiste diferintia intre judi ordinari sî estraordinari, ci toti judii sa fia ordinari. Se incinge o discussiune mai lunga asupr'a obiectului acestui'a. C. T i s z a I. D i e t r i c h, P. N y á r y, S. V u k o v i c s, D. I r á n y i, C. G h y c z y, P. M ó r i c z suntu pentru E. H o d o s s y, A. H a l m o s s y ministrulu H o r v a t h contr'a, carea se sî respinge.

I. D i e t r i c h propune la acel'asi paragrafu ca in locu „de unu presiedinte, unu vice presiedinte sî 16 judi“ la despartiementulu de cassatiune a curiei r. sa se denumésca „unu presiedinte, doi vice presied si 18 judi ordinari“.

Ministrulu de justitia H o r v a t h spriginesce acést'a propunere in câtu privesce sprosire numerului judiloru ordinari dela 16 la 18, nu acceptéza inse aceea parte a propunerei, care dispune ca in locu de unu vice presiedinte sa se denumésca doi.

Se votéza sî se primesce propunerea lui Dietrich cu modificatiunea ministrului de justitia.

§§. 2, 3 sî 4 se primescu fâra schimbare.

S. I o n e s c u presinta unu proiectu de conclusu in urm'a cârui'a sa se ié in consideratiune la denumirea judiloru pentru judecatoriele de apelatiune, natiunalitâtile.

Contr'a acestui proiectu de conclusu vorbescu ministrulu de justitia H o r v á t h, L. B e r z e n c z e y sî D. I r á n y i, care se si reiépta.

Urméza la ordinea dîlei proiectulu de lege despre modificatiunile unoru paragrafe din procedur'a civile.

Cele trei paragrafe se primescu dupa o scurta pertractare in form'a propusa de comitetulu centralu.

Siedinti'a se incheie la 3 óre.

In 9 Aprile a tienutu cas'a magnatiloru iéra-si o siedintia. Dupa autenticarea protocolului, presinta contele C s i r á k y referatulu despre legea privitoria la regularea Dunarei. Comissiunea recomenda primirea legei fâra modificatiuni.

Presiedintele ministriloru A n d r a s s y arata prin o scurta vorbire necessitatea sî oportunitatea imprumutului, care dupa aceea se sî primesce atâtu in desbaterea generale câtu sî speciale.

Contele G. K á r o l y i presintă in numele comissiunei financiale referatulu despre legea relativa la contributiunea societâtiei liniei de statu sî despre aprobarea comissiunei de 7 privitórie la socotelele finale din anulu 1868. Legea dintâiu se primesce neschimbata. Desbaterea despre socotelele finali se amâna pre siedinti'a viitória.

La 12 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 9 Aprile a casei representantiloru interpeléza E. Z s é d é n y i, dupa finirea formalieloru, pre ministrulu de comunicatiune, adeveratu e, ca regimulu are de cugetu, a esarendá linie'a statului Hatvan-Miskolcz ?

Comissiunea drumului de feru recomenda primirea proiectului de lege, privitoriu la cladirea liniei Valkány Perjamos

Proiectulu de lege, privitoriu la incuviitiarea unui creditu suplementariu de 27,975 fl. pentru caletori'a M. Sele se primesce.

Mai departe se primesce sî legea despre prelungirea terminului de circulatiune a dieceriloru vechi, asemenea legea despre sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru, câtu sî modificatiunea propusa de cas'a magnatiloru la legea despre promulgarea legiloru.

Siedinti'a se incheie la ½ 2 óre.

In siedinti'a din 11 Aprile a casei magnatiloru presinta notariulu casei representantiloru A. B u j a n o v i c s articolulu de lege despre imprumutulu de 24 milióne sî cele 6 proiecte de lege primite in siedinti'a de Vineri. Articolulu de lege se va publicá, proiectele se voru tiparí.

Ministrulu de justitia H o r v a t h respunde la o interpelatiune a baronului I. N y á r y, relativa la nisce legi vechi, care nu concedu streiniloru asi agonisí in Ungari'a posessiune funduaria. Ministrulu recunósce ca esista o astfeliu de lege, inse nu-i este nici unu casu cunoscutu in care cineva sa nu fi basatu pre legea aceea. Afara de aceea se nulifica legea respectiva prin legea civile austr. sî din acést'a causa se arata o'alta dispositiune legislatorica superflua.

B. N y á r y e multiamitu cu respunsulu ministrului inaintea densului nu au inse legile austr. sî patentele imp. valóre.

Siedinti'a se incheie la ¾ 1 óra. — Siedinti'a urmatória va fi in 25 Aprile.

In siedinti'a din 11 Aprile a casei representantiloru se cetesce sî autentica protocolulu. Presiedintele anuncia petitiunile incurse, care se sî tramitu comissiunei de petitiuni. Deputatulu St. G a b r i e l diu cerculu de alegere Göncz, face prin o epistola presiedintelui cunoscutu, ca din causa sunatória 'si depune mandatulu. O alegere nóua se va ordiná. Deputatulu N. I a n k o v i c s preda o petitiune, care asemenea se tramite comissiunei de petitiuni.

Contele **Andrássy** presinta articolulu de lege despre imprumutulu loteriale, sanctiunatu de M. Sea, care se va publicá sî tramite casei magnatiloru.

D. **Boczkó** pune pre més'a casei unu proiectu de lege despre regularea afaceriloru urbariali. Proiectulu se va tipari si impartí intre representanti.

Urméza a trei'a cetire si primirea difinitiva a proiecteloru de lege acceptate in siedinti'a de Sâmbeta.

Presiedintele róga cas'a a se pronunciá in forma de conclusu, ca se amâna pâna la 26 l. c. Se decide

Siedinti'a se suspende pre 5 minute, la redeschidere se cetesce si autentica protocolulu siedintiei de astadi.

Presiedintele uréza deputatiloru serbatori fericite, la ce deputatii respundu cu eljenuri.

Siedinti'a se incheie la $^3/_4$ 12.

Natiunea româna din Romani'a.

Sub acést'a titula incepe unu scriitoriu magiaru *) in „Magy. Polg.“ nr. 21 a ne descrie pre fratii nostri din Romani'a, incercându-se ai aratá, cá pre nesce ómeni, ce n'au aparutu inca la lumina din padurile cele neumblate ale Americei. Dara se vedemu cuprinsulu articlului: „Nu e prospectu mai frumosu, decâtu a vedé unu satu din Romani'a. Asiá apare cá unu pamentu de care si-a uitatu D-dieu. Ómenii locuescu in colibi formate din tina, ce inca n'aru fi ceva inspaimentatoriu, de óre ce din pamentu tinosu sî uneele ingradite se potu face case destulu de frumóse pre sate. Dara casele româniloru, suntu cá nesce gauri nesanetóse cu feresci de unu pumnu de mari, in care petrecu dimpreuna ómenii cu animalele domestice. Pre ulitie nu vede caletoriulu pre nime; toti se ascunpu prin bordee de frica ca iéra vine stringatoriulu de dare cu o contributia nóua. Cându se aude ca vine stringatoriulu de dare, cá se-i cerceteze, ascundu totu ce au prin gauri sî prin pivnitie, bucate, vesminte de serbatóre sî chiaru sî pre nevestele cele mai tinere. O trasura principale a caracterului nationalu e fric'a sî nestatornici'a. De câte ori fu apasatu poporulu românu, fâra cá se fi resistatu baremu vreodata cu barbatia (?)? Poporulu de rendu, déca 'lu bati, urla, dara nu se apara pre sine. Cu privire la constructiunea corporale poporulu românu e micu si cam de regula slabutiu, bronetu la pele, dara cu ochi mari sî negri, din cari straluce, fâra d'a se scí elu, o poesia fantastica. Limb'a lui, din caus'a multimei vocaleloru suna fórte bine. Dara instructiunea sî scólele suntu intr'o stare miserabila. Preotulu satului, singurulu invetiatoriu alu prostimei, neavendu insu-si invetiatura nu posede nici unu respectu. Preotí'a se mostenesce din nému in nému, dela tata la fiu sî asiá mai departe sî fiindu ca preotii nu posedu cultura cu multu mai mare decâtu prostimea, asiá nice nu se impartasiescu de mare cinste. Cu atât'a mai mare cinste posede biseric'a. Bisericile loru din launtru suntu festite cu mare maiestria sî icónele suntu adeseori impodobite cu auru sî petrii scumpe asiá incâtu istori'a de martiri ai sâutiloru loru e infatiosiata fórte espresivu. De esemplu st. Laurentiu pusu pre carbuni nu esprima in fatia durere, ci mai multa bucuria.

Ceremoni'a bisericésca o iubesce poporulu fórte tare, sî de-si pre preotulu nu-lu prea baga in séma, cându imbraca hainele bisericesci indata ingenunche toti inaintea lui. Credinti'a la ei nu e convingere, ci o supunere órba. Cându aru cutezá cine-va a publlicá eredia indata aru fi in stare alu ucide; numai acést'a aru potea aduce pre poporu din apathi'a luí. Precum are poesii sî balade frumóse, asiá posiede românulu superstitiuni poetice. Asi'a crede ca suntu fiintie, ce locuindu prin munti sî prin tâuri padiescu comóre sî dupa placulu loru facu pre caletoriulu ce se retacesce séu norocosu séu lu nenorocescu; in povestile loru vinu inainte vergine frumóse, pre care demonulu persecutatoriu le-au insielatu in locasiurile sele, unde ascépta calulu cu cóm'a de auru, cá se le elibereze. Cu unu cuventu romanz'a lui Lohengrin astadi e la ei in viatia numai in alta forma. Baladele sî romantiele loru tienatórie de credintia suntu fórte poetice.

Dara românulu de rendu fiindu in lumea acést'a a visuriloru se afla fatia cu viati'a reale intr'o adencime nestrabatavera. Acestu poporu cu cântecele sî povestile lui frumóse pre lânga tóte celelalte e sî fórte necuratu.

Cu totulu se deosebescu de vecinii loru, ce iubescu tare scaldatur'a, va se dica de rusi sî de turci.

Românulu se nasce sî dupa o viatia lunga móre fâra d'a se fi scaldatu vre-odata. E adeveratu ca in multe sate e lipsa mare de apa, dara intre ei, celu ce locuesce lânga Dunare nu-i cu nici unu picu mai curatu cá celu din launtrulu tierei. In tiér'a turcésca in cea mai seraca coliba se afla unu aparatu de spalatu precându in satele romanesci nice urma nui. De-si aru avea mai multa lipsa de astfeliu de aparate, de óre ce traescu intr'o coliba cu animalele in necuratieni'a cea mai mare. La turcu ii place lumin'a sî aerulu curatu precându românulu traesce mai totu in intunecime.

Dara poporulu de rendu se deosebesce sî de vecinii sei de rusi. Suntu sî intre ei destui cari se imbata, dara beti'a preste totu luata totusi nu se tiene de unu vitiu cardinalu alu poporului acestui'a.

Lenea ii face mai multu nacasu, câci le place se stea restornati sî se horésca cantându cu ochii inchisi. Nu e asiá duru ca poporulu rusescu, dara pentru aceea rusii de rendu totusi posedu mai multa cultura. Delectarea lui cea mai mare e a nu face nimic'a. Bucuriele meseloru nu le cunósce si pentru aceea asiá-i de uscatu cá heringulu.

La cei mai multi le lipsesce energia, sî cine posiede câtu de putiene simtieminte omenesci nu nacajesce pre unu românu de rendu cá sî pre unu copilu. Chiaru sî lupii, ce-su in Russi'a atâtu de selbatici sî furiosi, in principatele dunarene atât'a suntu de fricosi incâtu celu mai multu de ataca vr'o óia ratacita séu vr'o gâsca perduta, sî caii ce in Ungari'a suntu atâtu infocati sî tari, aici 'su cá nesce rójbe slabea, debé de 12 pumni, neacomodabilu pentru calaritu.

Tóte cele, animalele sî ómenii se paru a-si perde aicea puterea vitala. Sî venatulu inca e fórte negligatu. Cu deosebire venéza cocosterci, ce se afla aici in multime mare. Dara nu pré umbla dupa ei. Pastoriulu românu se pune pre caru sî intindiendu-se comodu pre paie pusca déca i vine ceva inainte. Pamenturile dela Dunarea din josu suntu locuri fórte bune de venatu. Paseri selbatice se aduna din vestulu Europei in multime mare. Iepuri inca suntu multi dara locuitorii români le dau la toti buna pace, mai bine mânca mamaliga sî ceapa, decâtu sa se ostenésca dupa ei. Negutiatoria cu astfeliu de specialitâti nu face românulu sî cându ducu ceva la orasiu lu da cu unu pretiu bagatelu. In tempulu mai din urma nesce speculanti au inceputu d'a prinde animalele venatórie si ale transportá la Parisu, dara poporulu românu nu-si ia ostenéla nici se intinza mân'a dupa ele, mai bine flamenzesce, decâtu se faca vr'o miscare, ce l'aru costá unu picu de ostenéla; sî cându aru avea românulu se aléga intre mâncare sî odihna, desiguru aru alege cea din urma.

Cea mai interesanta rasa de ómeni suntu aicea tîganii, cari fórte tare suntu respanditi.

Muerile loru de-si suntu necuratite, totu-si

*) Articululu acest'a a aparutu in origine in „Epoche“ din Berlinu, de ací a trecutu in alte diuarie pâna sî in „Romanulu“ din Bucuresci in locu de corespondinti'a din Pest'a, precâtu ne aducemu aminte, sî asiá va fi venitu cine sci in care limba sî la ochii lui „M. P.“; câci de unde sa aiba „M. P.“ . . . de a caletorí prin Romani'a ca sa faca desrieri de tieri de sî false? Red.

FOISIÓRA.

Cultur'a grâului.

II.

Ce se atinge de odihn'a locului, avemu se spunemu ca nici odata sî neci de câtu nu odihnesce, de óre ce procesele chemice in elu suntu mereu active, ce prin arare inca se fórte promovéza. Pentru ce dara se lasâmu ogoru, mai cu séma avendu gunoiu din destulu si fiindu pamentulu bunu?

Din tóte acestea deducemu dara ca ogorulu e de prisosu si nici decâtu in interesulu nostru financiariu si numai atunci mai are locu déca lipsesce gunoiulu sî fiindu pamentulu si fâra de aceea cam slabutiu. In restempu de 6—12 ani sa lasâmu odata ogoru, acést'a dupa impregiurâri. Totu d'aun'a inse sa nisuimu a avea câtu mai mari venituri. Sa se faca numai cu staruintia inceputulu la acést'a si credu ca apoi nimenea nu va mai tinde la ogoru.

Inainte de a trece la obiectulu insu-si nu potu lasá o impregiurare si inca fórte ponderósa, neamintita. Suntu multi cari-si gunoescu locurile si totusi nu producu cu multu mai multu cá vecinii loru, cari póte n'au caratu nici unu caru, de gunoiu, si pentu ce acest'a? Pentru ca ei lasa gunoiulu prada tuturoru neajunsuriloru, ventului, arsîtiei sórelui, priuriloru ani intregi, si inca neasiediatu cum se cade, ci risipitu in tóte pârtile; plói'a apoi spala mai totu ce e mai bunu, ba multi economi inca inlesnescu acést'a facându paraie, cá pisielaulu din staulu si din gramad'a de gunoiu sa se scure pre strade séu in siantiuri. Umblându prin sate dupa o ploitia bunicica vedi mai tóte paraele negre; iéca ací fratiloru economi mergu si se pierdu fructele vóstre. Nu lamentati dara spunendu ca ve umbla reu, câci vin'a e a vóstra sî numai dela voi insi-vi atârna cum se vi mérga.

Gunoiulu de tómna se aduna in gramad'a de gunoiu, unde se tiene pâna primavér'a, cându se scóte si se imprastia pre câmpu. Acést'a e cea mai rea metoda, ce se pote imaginá. Gunoiulu de tómna e bunu numai pentru locurile cele mai usióre, pentru cele mai multe pamenturi e mai bunu gunoiulu de primavéra. Gunoiulu de tómna se scóte pre câmpu cându se imprastia si se are sub brasda, ca sa nu fia vedutu de sórele de primavéra, ce l'ar arde, sa nu fia spalatu de ploi, ce l'aru duce in gropile cele mai adânci, sa nu fia luatu de ventu, ce l'aru imprastia pre câmpie departe. Gunoiulu de primavéra se scóte pre câmpu cându

suntu placute sî vrednice de iubitu ; dara barbatii suntu toti aici cá sî pre airea. Sciu tóte mesériele, iéra tiganele dau de norocu, o impregiurare, ce are mare influintia asupr'a unui poporu negânditoriu. Românulu de rendu traesce in pretenie buna cu tiganii, sî boerii nu potu fi la nici o serbatóre fâra de music'a tiganiloru (asiá cá nu prea de multu nobilimea magiara). Tiganii mai departe suntu cei mai de frunte potcovitori sî doftori de cai sî c'unu cuventu ras'a loru e unu elementu fâra de care locuitorimea româna nu póte traí. E unu poporu fâra de multe gânduri sî veselosu déca nu-lu nacajesci; e in stare inse a face multu reu, déca lu nacajesce cineva, din care causa românulu lenosu face totu ce póte, numai cá se traiésca cu tiganii in pretinia. Clas'a de mijlocu a societâtiei, ce e fundamentulu fiecârui poporu sanetosu lipsesce, precum e sciutu, in Romani'a cu totulu; nobilimea inca e stricata din capu pâna in picióre, din afara invaluita in spoitura parisiana dinlauntru inse ticalosîta preste mesura sî fâra nici o sciintia ; parte mare e venita la sapa de lemnu sî in privinti'a materiala fiindu ca i place a se delectá la objecte lucsurióse; ómenii de rendu in privinti'a culturei atâtu suntu de inapoiati aici, de in putiene locuri ale Europei se afla atât'a ignorantia. Poporului intregu i lipsesce energi'a sî poterea de viatia, vointia sî nesuintia câtra civilisatiune ; elu se afla in stagnatiune cá sî baltile din tier'a lui.“

Câte suntu adeverate din cele ce s'a disu in corespondinti'a de fatia sî câte nu, le lasu la judecat'a publicului cetitoriu. Intentiunea scriitoriului magiaru inse o póte observá ori si cine ; elu voesce a aretá pre poporulu românu inaintea lumei ii cu deosebire inaintea fratiloru sei magiari, cá pre unu poporu fâra de viatia, ce nu e demnu a se numerá intre celelalte natiuni ale Europei, neavendu nici o sperantia la o viatia intelectuale. Din descrierea premisa se vede ca autorulu are mai multa predilectiune nunumai câtra mohamedani sî rusi, dara chiaru sî pre tigani i iubesce mai tare.

Nu voi cu acésta ocasiune a me lasá intr'o combatere mai speciala aceloru dise de scriitoriulu magiaru ; scopulu lui sî a altoru scriitori malitiosi, ce poreclescu pre români de hoti sî taciunari e indestulu cunoscutu sî nu merita decâtu indignatiunea nóstra. Cu astfeliu de conjecturi voiescu conlocuitorii nostri a-si aretá dragostea fratiésca ! ?

Unu coresp.

Apelu càtra publicului romanu.

Arm'a cea mai puternica a tuturoru natiuniloru a fostu, este, sî va fi pentru totu-deun'a cultur'a.

Cultur'a e viétia, — ignoranti'a mórte.

Inse cultur'a are se fia natiunala, câci numai cultur'a natiunala da potere de viétia, sî e paladiulu inmortalitâtei unei natiuni.

Cultur'a natiunala trebuie sa fia dara tînuta suprema, la care au se tinda tóte nisuintiele nóstre de romani.

Spre a se ajunge acésta tienta sublima, avemu sa fondâmu câtu mai multe institute menite pentru acestu scopu.

Teatrulu natiunalu asisdere e unulu dintre acele institute, cari suntu in serviciulu culturei natiunale ; un'a din acele scóle cari au cele mai large cercuri de activitate; unulu din acele asiediaminte de educatiune, unde nu numai generatiunea nóua, dar sî aceea póte participá sî a se cultivá, asupr'a cârei'a celelalte scóle n'aru mai poté avé influinti'a desceptârei sî culturei natiunale.

Teatrulu natiunalu nu are rolulu de a servi numai dreptu locu de distractiune ; ci missiunea sea este d'a fi o adeverata scóla de cultura natiunala, — in care sublim'a melodia a limbei nóstre sonóre are se incânte pre acei'a, carii aru mai desconsiderá dulcéti'a acestei limbe, sî in care esemplele de bravura stramosiésca au se inspire pre stranepoti de asemenea virtuti !

Suntemu convinsi, ca onor. publicu romanu a fostu petrunsu totu de aceste idei despre missiunea unui teatru natiunalu, cându in mai multe pârti — fâra de a asceptá constituirea unui comitetu pentru regularea sî asigurarea intrepinderei — a si inceputu a contribuí pentru accstu scopu salutariu.

Inteligînti'a româna concentrata acum'a in numeru mare in Bud'a-Pest'a, vediendu aceste manifestatiuni ivite in mai multe locuri in favorulu creârei unui fondu spre a sa infiintiá unu teatru natiunalu pentru românii de dincóce de Carpati; a crediutu de a sea detorintia natiunala a se consultá despre regularea sî conducerea provisoria a intreprinderei, pâna cându intrég'a intiligintia româna in o adunare generala a sea va luá mesurile ulterióre sî va decide definitivu in privinti'a acésta.

Pentru acestu scopu intiligînti'a româna din Bud'a-Pest'a intrunindu-se de dóue ori, in conferinti'a sea de la 28 Martiu a. c. st. n. a votatu urmatoriulu :

Programu preparativu.

la infiintiarea unui fondu pentru teatru natiunalu românu.

I. Se va formá o „societate pentru creare unui fondu spre a infiintiá unu teatru natiunalu românu.“

Spre acestu scopu :

II. Se esmite unu comitetu de cinci membri, cu resedinti'a in Bud'a-Pest'a : acestu comitetu,

a) va elaborá unu proiectu de statute pentru acea societate, si lu va publicá in diuariele române, pentru a poté fi desbatutu de câtra publicu ;
b) in trei luni dupa publicare va convocá o adunare generala in Deva, pentru a desbate proiectulu de statute si a se constituí societatea ; la acésta adunare se voru convocá toti acei'a, carii voru fi contribuitu séu oferitu la fondulu teatrului nationalu românu, precum si acei'a, carii voru dorí a contribuí séu oferí acolo.

Si pâna atunci comitetulu constituindu-se,

III. Chiamarea lui va fi :

a) a emite unu apelu câtra publicului românu, in care va esplicá mai pre largu intentiunea acestei intreprinderi ;
b) a aduná de a dreptulu séu prin colectanti binevoitori contribuirile in bani séu ofertele pentru acestu scopu ;
c) a elocá sumele adunate intr'o casa de pastrare in Bud'a-Pest'a pentru fruptificare ;
d) a publicá in diuarie sumele adunate, precum si numele binevoitoriloru contribuitori si preste totu ;
e) a regulá incasarea si administrarea baniloru si ofertelorn.

IV. Dupa infiintiarea si constituirea societâtiei, comitetulu va depune la mânile acestei'a unu reportu cu tóte actele sî conturile relative la activitatea sea.“

Conformu acestui programu inteligînti'a româna din Bud'a-Pest'a a alesu comitetulu de cinci in persónele dd. V. Babesiu, Iosifu Hodosiu, Pentru Mihalyi, Alesandru Mocioni, Iosifu Vulcanu.

Dreptu aceea comitetulu, vine prin acést'a a implini detorinti'a sea indicata in aline'a a, din punctulu III. alu acestui programu, adresându-se cu acestu apelu câtra publicului românu, carele singuru e competinte a decide de valórea salutaria a acestei idei.

Apelâmu dara la simtiulu natiunalu sî patrioticu alu tuturoru fiiloru sî fiiceloru natiunei, cari dimpreuna cu noi suntu petrunsi de necessitatea infiintiârei unui teatru natiunalu, se vina a imbratisiá cu caldura acésta idea, se mediteze despre ea, sî se faca possibila realisarea ei :

Nu este aci vorb'a despre possibilitatea unei realisâri grabnice, pentru care sî alte natiuni au avutu trebuiniia de mai multi ani ; ci scopulu sî intentiunea nóstra este numai d'a infiintiá cu incetulu unu fondu, din care mai tardîu natiunea se póta inaltiá unu templu alu Thaliei române.

De óre-ce insa sî pâna acum'á s'au facutu câte-va contribuiri sî oferte spre acestu scopu, iéra altele totu se mai facu : ne rogâmu de toti contribuitorii sî oferitorii de pâna acuma, precum sî de acei'a carii sî pâna la adunarea de la Dev'a aru dorí se faca asemenea contribuiri séu oferte, sa le tramita la comitetulu subscrisu, sub adres'a secretariului seu insarcinatu cu incassarea baniloru.

Greutâtile potu fi mari sî multe, dara voinți'a firma sî constanta va poté delaturá tóte !

Sa ne facemu toti detorinti'a, — sî vomu poté realisá scopulu doritu !

Pest'a 7 Aprile 1870.

In numele comitetului :

Dr. Iosifu Hodosiu,
presiedinte.

Iosifu Vulcanu,
secretariu.

Protocolulu siedintiei a VII-a.

(estraordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 20 Martiu nou, 1870.

De fatia au fostu :

Presiedintele directoriu secundariu Ioane Popoviciu Desseanu.

Membri : Mironu Romanu, Emanuilu Missiciu, Dr. Atanasiu Siandoru, Demetriu Bonciu, Iosifu Popoviciu, Iosifu Goldisiu sî Teodoru Serbu, notariu Petru Petroviciu.

49. Comissiunea emisa cu decisulu directiunale din 6 Martiu nou, a. c. Nr. 43. spre a-si dá parerea in privinti'a propunerei facute de comembrulu Mironu Romanu despre tienerea adunârei generali pre tempulu sinodului eparchiale,—reportéza : ca desí din privinti'a ocasiunei acomodate spre acestu scopu, partinesce propunerea acést'a, inse considerându afacerile multilaterali de pregatire ale directiunei, — care sî propunetoriulu comembru le prevede a fi impossibilu de a se realisá pâna la sinodulu eparchiale, — propune a se abate de o camdata de la acésta intentiune, sî a se face mai tardîu dispusetiunile de lipsa pentru defigerea terminului adunârei generali.

Decissiune : De óre ce pentru pregatirile necesarie referitórie la activitatea directiunei pre tempulu adunârei generali, — se recere mai multu timpu, — dar mai vertosu in celea ce se atingu de incassarile ofertelorn restante, — ce suntu dejá in curgere, — parerea comissiunei se adópta sî se va face dispusetiune pentru defigerea terminului adunârei generali la timpulu seu. —

50. Din partea comissiunei emise sub Nr. 36. a. c. se presinta registrulu suplicantiloru pentru stipendiele asociatiunei pre anulu scolasticu 1869/70 raportându : ca censurându-se cu de amenuntulu tóte suplicile intrate, dintre cei 12 suplicanti nici unulu n'au recursu pentru stipendiulu de 300 fl. destinatu pre partea unui studinte la politecnica; iéra pentru celelalte siepte stipendie au recursu urmatorii :

1. Georgiu Sierbanu, juristu de anulu alu III. la universitatea din Pest'a.
2. Iosifu Hossu, (Longinu) juristu de anulu alu II. totu acolo.
3. Atanasiu Tuducescu, studinte de clas'a VIII. la gimnasiulu din Beiusiu.
4. Zaharia Rocsinu, gim. de clas'a VII. la Aradu.
5. Mihaiu Sturza, gimn. de clas'a VII. la Beinsiu.
6. Vasiliu Olariu, gimn. de clas'a VII. la Beinsiu.
7. Ioanu Istinu, gimn. de clas'a VI. la Aradu.
8. Ioanu Cior'a, teologu de cursulu alu II. in Aradu.
9. Aureliu Popescu, gimn. de clas'a a III. in Aradu.
10. Ludoviou Pecurariu, gimn. de clas'a a II in Aradu.
11. Nicolau Tetulea, gimn. de clas'a a II. in Aradu.
12. Acsente Chiril'a studinte la scól'a reale in Bichisiu.

In privinti'a impertirei acestoru stipendie, — comissiunea afla mai cu scopu, ca si de astadata sa se considere cu preferintia acei suplicanti, cari se afla mai inaintati in studiare adeca, stipendiele sa se resólve celor'a din clasele superióre ; iéra suplicantii din clasele mai de josu sa se respinga.

Decisu : Raportulu comissiunei censuratorie se ia la cunoscintia, — sî pre bas'a acelui'a luandu-se in considerare câtu paupertatea materiale, atâtu sî sporiulu invetiaturei suplicantiloru, — in consecintia cu conditiunile concursuali — directiunea resólve stipendiele in urmatoriulu modu :

1. lui Georgiu Sierbanu	stipendiulu	de	120	fl.
2. „ Ios. Hossu (Longinu)	„	„	120	„
3. „ Atanasiu Tuducescu	„	„	80	„
4. „ Mihaiu Sturza	„	„	80	„
5. „ Zaharia Rocsinu	„	„	80	„
6. „ Vasilie Olariu	„	„	60	„
7. „ Ioanu Istinu	„	„	60	„
		Sum'a	600	fl.

Aceste ajutórie stipendiari voru fi de a se estradá prin perceptoratulu asociatiunei in dóue rate, adeca : un'a la 1 Maiu nou, sî alt'a la ince-

putulu anului scolasticu 1870/71 la 1 octvre s. c. pre lânga cuitanti'a respectiviloru stipendiati, vidimata de concernentulu diriginte alu facultatiei scolastice.

Pre lânga acést'a, se indetoresce totu stipendiatulu a se legitimá la radicarea ratei antâie despre sporiulu invetiaturei, sî nu altcum despre conditiunat'a deprindere in literatur'a sî limb'a romana — conformu dicisului directiunale din 21. Noemv. 1869. Nr. 13. — avendu de a produce despre acésta necvitabilu recerintia adeverinti'a legitimatória din partea concernentului profesoru de limb'a si literatur'a româna respective a presedintelui insocirei literarie.

In asemenea modu, se indoresce totu stipendiatulu a se legitimá sî la primirea ratei celeialalte asemnate la 1 Octombre a. c. despre aceea: ca este inscrisu cá studinte la atare facultate pre anulu scolasticu viitoriu 1870/71, cu insemnarea precisa a cursului, séu a clasei scolastice, — avendu a produce sî testimoniulu despre absolvirea studieloru din anulu scolasticu 1869/70.

Despre ce sunt numai de câtu a se insciintiá câtu stipendiatii, atâtu sî ceilalti suplicanti respinsi, — prin indorsanta, iéra perceptorulu asociatiunei prin estrasu protocolariu spre acomodare relativa la estradarea sumeloru stipendiarie,

Stipendiulu unui destinatu studinte la politecnica, — neinsinuându-se nici unu suplicante pentru acest'a, se privesce de „vacante“ sî se va face reportu la timpulu seu — adunârei generali.

Protocolu acest'a cetindu-se s'a autenticatu, in siedinti'a straordinaria tienuta astadi, sî in fiinti'a de fatia a comembriloru directiunali Ioane Popoviciu Desseanu, Emanuilu Missiciu, Teodoru Serbu, sî Petru Petroviciu.

Aradu, 9. Aprilie nou 1870.

Ioane Popoviciu Desseanu
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu
notariu dirccliunale.

Protocolulu siedintiei a IX.

(straordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

Aradu, 9 Aprile nou 1870.

De fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane Popoviciu Desseanu directoriu secundariu.

Membri: Mironu Romanu, Emanuilu Missiciu, sî Teodoru Serbu.

Notariu Petru Petroviciu.

52. Se presinta protocolulu siedintiei straordinarie a VII, din 20 Martiu nou a. c. si cetindu-se;

Decisu: s'au autenticatu.

53. Simtindu-se lips'a intetitória pentru inchirierea localitatiei, pre sém'a asociatiunei, si dupa reportulu comissiunei insarcinate cu tréb'a acést'a, neaflându-se alta localitate mai acomodata. — se face propunere: a se inchiriá localitatea presinte sî mai departe, — de care se va mai tiené inca un'a chilia spatiósa sî un'a bucatoria (culina) de la 1. Maiu nou, a. c.

Decisu: De óre ce pre sém'a asociatiunei, alta localitate acomodata nu se póte aflá, — neci mai eftina cu referintia la pretiurile urcate sî la concurinti'a mare a acestor'a, — se dispune: a se inchiriá sî mai departe localitatea de pâna acum'a, — de la 1. Maiu nou a. c. sî a se incheiá contractulu necesariu pre unu anu de dile, — cu pretiulu pretinsu de proprietariulu casei in suma de 400 fl. v. a. sî cu acea insemnare: ca chili'a sî culin'a tienetórie de acésta localitate in alu doilea etagiu sa se dée numai dee câtu in chiria cu pretiu corespundietoriu concurintiei presinte.

Cu stipularea sî incheierea contractului cestiunatu, se insarcinéza presiedintele directoriu secundariu, sî perceptoriulu asociatiunei, — avendu a face reportulu la cea mai de aprópe siedintia.

Protocolulu acest'a cetindu se, s'a autenticatu numai de câtu in presinti'a comembriloru numiti.

Aradu, 9 Aprile nou 1870.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu:

Ioanu Popoviciu Dessanu,
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu.
notariu directiunalu.

Varietâti.

† Alesandru Dobr'a, episcopulu gr. cat. un. din Lugosiu a repausatu in 31/1 Aprile la 2½ óre dupa amédi in urm'a slabiciuniloru de betranetie. Fiai tieren'a usióra!

*** Un'a din prelegerile dlui prof. Eckardt. Amu ascultatu sî noi o prelegere de la acestu domnu profesoru. Faim'a i venise mai nainte prin diuarie. Impregiurarea acést'a si titlurile prelegiriloru ni au atrasu in colegiulu improvisatu in sal'a dela „imperatulu romaniloru“. Dlu prof. se ocupà insér'a dela 4/16 Aprile de Luther sî Loyola.

Indata la inceputu a datu o caractaristica a poporeloru romane si germane. Acést'a caracteristica inse a fostu nemodest'a modestia, usitata de multi profesori germani, ca totu ce e centralismu sî absolitismu se afla in natur'a poporeloru romane sî totu ce e libertate si desvoltare jace in natura poporeloru germane. Unu ce greu de demustratu din istoria prelunga o apretiuire ratiunale a acesteiasi, pentru ca nemtii vorbescu de libertate in scrierile loru, dara in realitate se multiemescu cu, sî se umiléscu sub biciulu d. e. unui Kurfürst von Hessen pâna la scandalu sî se lasa sai scape abiá politic'a militaria din Berlinu de asemenea umilintia. Cu ce dreptu sa arunca dara asupr'a romanismului, salu cualifice de centralisatoriu sî despoticu, judecandu intregulu, nu dupa naturelulu poporeloru sî institutiuniloru loru, ci dupa erorile unoru barbati de sfatu, nu putemu scí.

Precum a fostu dara premis'a gresîta, facendu in imaginatiune póte din toti feudalii evului mediu totu atâti presiedinti de republici (?), si nu ceea ce au fostu, prin carii s'au nimicitu dreptulu cetatienescu in Europ'a intréga, — asiá a fostu si continuarea prelegerei mai departe. Dicemu continuarea, pentru ca trebuie facutu distinctiune intre consecuinti'a, carea trebuiá sa urmeze dara nu au urmatu. Oratorulu câtu cu, câtu fâra ocasiune cualifica si natiunile slave totu cá pre cele române si si permite ordinarea eróre de face din Tzarulu Russiei unu capu bisericescu, precându astfeliu suntu numai domnitorii din tierile protestante germâne.

Vorbindu despre persónele cele dóue de mai susu, infatisià pre Loyola, cá pre unu barbatu cu propuse chiare sî resolute si carele pasiesce cu sigurantia nedubia câtra scopulu seu; iéra pre Luther, fâra voi'a sea (a autorului), cá unu omu care incepe ceva fâra de a scí ca unde are sa iese lucrulu, si carele dupa ce a inceputu reformatiunea, o depune in mânile principiloru si o lasa sortiei apoi sa o scóta unde va vrea. In desiertu strigá pre urma, ca Luther a fostu, carele a datu impulsulu la libertatea cugetârei si la sguduirea puterei papali, ceea ce iéra istorice este unu neadeveru, pentru ca unu Savanarola, Wiclief, Huss, Calvinu, Zwingli, inainte de, sî contimpurani ai lui Luther totu asiá au lovitu in papismu; si apoi déca e vorb'a de unu pasu in contr'a abusului de absolutismu papisticu, sî inca pasu legalu, acel'a a fostu facutu in sut'a a nóu'a, repetîtu dupa adunarea dela Florenti'a, de biseric'a orientale.

La ide'a conducetoria, carea sa ,dea sufletu prelegerei, noi celu putienu nu amu pututu strabate, sî dlu oratoru inca nu ne a descurcatu: ca a vrutu sa ne spuna biografiile acestoru doi barbatii, séu sa i infatisieze cá pre nisce purtatori de dóue principii opuse.

Vocea propunerei e sonora sî placuta, gesticulatiunea trece câte odata in patetica, ceea ce contrasteza cá neevitabilii „gresi“ (Versprechen) pre carii inse ii îndreptá numai decâtu.

Spatiulu nu permite a ne estinde mai departe, cu tóte ca aru fi de lipsa. Póte cu alta ocasiune vomu mai revení asupra lucrului acestui'a.

*** Dlu Redactoru int. I. Porutiu alu diuariului „Federatiunea“ fu absolvitu de tribunalulu juratiloru din Tirnavi'a, de invinuirea facuta densului din partea procurorului de statu in afaceri de presa si asiá sî arestulu de siese luni, si amend'a de 200 fl, suntu delaturate.

*** Sinucidere. Alalta eri sér'a aprópe de nóue óre s'a sinuncisu unu pasagieriu in otelulu „Curtea Mediasiului.“

*** (O nóua industria). „Internationalulu“ nareza urmatórea istorióra din Londr'a: Me preumblamu pre strad'a, care conduce de la Highbury la statiunea Nord-Londonu, cându de o data zariu unu gentlemanu, care erá urmâritu de unu june bine imbracatu, inse a cârui urmarire me facea sa banuescu despre onestitatea sea. Sî in adeveru elu se profita de unu momentu cându gentlemanulu erá afundatu in cetirea unui jurnalu, bagându-i mân'a in posunariu sî tragendu-i batist'a. Eram gatá a strigá: hotiulu! hotiulu! cându junele sa intórce câtra gentlemanulu, presentându i batist'a cu o mare amabilitate. Totu de o data pikpoketulu desfacù hain'a sea, aretându gentlemanului ceva asupr'a giletcei séle, ceea ce a fostu de siguru ceva comicu, câci gentlemanulu bufni de rîsu, luà batist'a sa sî dete hotiului câte va piese de moneda care se departà zimbindu. Mi spargému capulu sa aflu ce insemnédia acést'a. De o data zariu ca pikpoketulu se apropie cu pasi usiori câtra mine se intielege, spre a face cunosciintia sî cu buzunariulu meu. Indata simtiu mân'a sea in buzunariulu meu. Lu apucaiu de mâna sî spuseiu ca am vediutu menevr'a sea. Junele hotiu avea o etate de 16 pâna la 17 ani, si parea a avea unu esterioru inteliginte. Fâra a fi jenatu câtu-si de putienu, mi spuse zimbindu: „A! D-vóstra a-ti vediutu dejá istori'a batistei! Eu nu sundu inse unu pikpoketu.“ — „Ce esti déra?“ — „Ce suntu? Uitati-ve incóci.“ La aceste cuvinte i-si desfacu hain'a, si vediuiu aternatu de vest'a sea o tablitia de metalu pre care erá scrisu cu litere negre: „Societatea antihotiloru de batiste.“ „Ce insemnédia acést'a,“ intrebaiu eu „O acést'a este fórte simplu,“ respunse elu. „Noi urmarimu pre unu domnu s'au dómna, le luâmu din buzunariu batist'a s'au ori ce altu, si o inapoiâmu pre data, atragendu-le atentiunea câtu de lesne s'aru fi pututu furá. Acést'a îi invétia a se padî de adeveratii hoti.“ — „Si ce ve produce acésta meserie? — O, ni se da cu mare placere câte-va piese spre a ne recompensá pentru onestitatea nóstra.“ — „Minunata industria!“ „Ce vreti, domnulu meu, trebue sa traimu, respunse tenerulu, indreptându-se câtra unu betrânu care erá inaintea nóstra, spre a face acei'a-si manevra.

*** Timpulu. Marti diminéti'a amu avutu tempu frumosu cu tóte ca sî recorosu. Pre la 11 in. de amédi ninsóre, apoi sóre, inse spre norduvestu si nordu-ostu se vedeau nori de furtuna. La amédi iéra sóre. Pre la dóue óre tunete in vre-o dóue renduri, mai tardiu sóre si câtra séra plóia. Mercuri adeca eri se luptá seninulu cu innorél'a celu dintâiu sî invinse pâna câtra séra; atmosfer'a e rece.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr-or. din comun'a Corbesti in cerculu Totvaradiei, comitatulu Aradului, care e dotata cu folosirea aloru 2 jugere de fenati la siesu, si 3 jugere aratoriu la dealu, biru dela 90 case câte 1 mesura cucuruzu sfarmatu, si tacsele stolarie regulate; — subscrisulu comitetu in urm'a avutei contielegeri cu protopresviterulu locale.—escrie concursu pâna in 22 Aprile a. c st. v. avendu concurintii recursurile loru provediute cu documintele recerute adresate sinodului parochialu ale asterne protopresviterului competinte alu Totvaradiei.

Corbesti, in 22 Martiu 1870.

Comitetulu Parochialu.

Edictu.

Nr. 37 1870.

Paraschev'a Ioanu Dotcosiu din Marpodu, scaunulu Nocrichiului, carea de aprópe la doi ani cu necredintia sî parasî pre legiuitulu seu barbatu Iosifu Armenciu totu de acolo, nesciindu-se unde se afla, se provóca prin acést'a, cá intr'unu anu dela datulu de facia negresitu sa se infatiosiedie la subscrisu'u foru matrimonialu, spre a dá respunsu in caus'a divortiala cu barbatulu seu mai susu numitu, câci la din contra sî in absenti'a ei se voru decide cele ce se voru aflá cu cale in intielesulu canóneloru.

Sabiiu in 3 Aprile 1870.

Scaunulu protopopescu ortodoxu alu Nochrichiului, cá foru matr. de inst. I.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu in espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 30. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 16/28 Aprilie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea laiciloru suntu mai departe alesi :

In cerculu IX Basiliu Buzdugu si Michailu Orbonasiu; in cerculu XVIII Dimitriu Moldovanu si Ioanu Orbonasiu.

Alegeri de deputati pentru sinodulu eparchiei Caransebesiului.

Din partea preotimei eparchiale, suntu alesi : parochulu Ioanu Stefanoviciu pentru cerculu I Prisac'a ; administratorulu parochialu Michailu Pocrénu pentru cerculu II Lugosiu ; protopresbiterulu Georgiu Pesteanu in cerculu alu III-lea Zorlentiulu mare ; protopresbiterulu Atanasiu Ioanoviciu in cerculu alu IV Fagetu ; administratorulu parochialu Nicolau Popoviciu in cerculu V Cosiav'a ; administratorulu parochialu Teodosiu Miescu in cerculu alu VI Buziasiu ; protopresbiterulu Alesandru Ioanoviciu in cerculu VII Jebelu ; protopresbiterulu Ioanu Petroviciu Seimanu in cerculu VIII Ghiladu ; protopresbiterulu Ioanu Popoviciu in cerculu alu IX Fizesiu ; parochulu Alesandru Popoviciu in cerculu X Retisioru ; protopresbiterulu Iosifu Popoviciu in cerculu XI Iam ; parochulu Ioanu Pavloviciu in cerculu XII Recasdi'a, protopresbiterulu Iacobu Popoviciu in cerculu XIII Oraviti'a montana ; parochulu Alecse Popescu in cerculu XIV Boccea româna ; parochulu Georgiu Pocrénu in cerculu alu XV Resiti'a montana ; protopresbiterulu Nicolau Andreeviciu in cerculu XVI Caransebesiu ; parochulu Georgiu Andreeviciu in cerculu XVII Teregova ; protopresbiterulu Dimitriu Iacobescu in cerculu XVIII Mehadi'a, parochulu Ilie Campeanu in cerculu XIX Bozoviciu ; protopresbiterulu Simeonu Dimitrieviciu in cerculu alu XX Petrovoselo.

b) din partea mireniloru

In cerculu I dnii Antoniu Mocioni sî Ianculescu ;

In cerculu II domnii Alesandru Mocioni sî Constantinu Radulescu ;

In cerculu III dnii Simeonu Stoianoviciu sî Ioanu Petroviciu ;

In cerculu IV domnii Victoru Mocioni sî Stefanu Antonescu ;

In cerculu V domnii Vicentiu Babesiu sî Ioanu Bartolomeiu ;

In cerculu VII domnii Vicentiu Popu sî Ioanu Demeteru ;

In cerculu VIII domnii Simeonu Popoviciu si Ioanu Mesiciu ;

In cerculu IX domnii Nicolau Ioanoviciu sî Dr. Atanasiu M. Marienescu ;

In cerculu X domnii Georgiu Mocioni sî Andreiu Stolojanu (realesu cerc. XIV)

In cerculu XI domnii Petru Vui'a sî Demetriu Dragomiru ;

In cerculu XII domnii Ioanu Opreanu sî Vicentiu Babesiu (realesu in cerculu V.)

In cerculu XIII domnii Dr. Demetriu Hatieganu sî Timoteiu Miclea ;

In cerculu XIV domnii Georgiu Ioanoviciu sî Andreiu Stolojanu (realesu in cerculu X.)

In cerculu XV domnii Ioanu Fauru sî Titu Hatiegu ;

In cerculu XVI domnii Iosifu Seracinu sî Ioanu Brancoviciu ;

In cerculu XVIII Georgiu Trapsi'a sî Nicolau Vasilieviciu ;

In cerculu XIX domnii Sabaila sî Paunu Iovescu ;

In cerculu XX domnii Ioanu Balnosianu sî Nicolau Raichiciu ;

Cerculu alu VI-lea in Buziasiu sî alu XVII in Teregova s'au intardiatu cu alegerea deputatiloru.

Caransebesiu 6 Aprile 1870.

Evenemінte politice.

Comissariulu reg. trans. fu invitatu la Pest'a. Caus'a inca nu o putemu sci.

Deputatii nationali elaborara unu proiectu de lege pentru nationalitâti pre care „Cor. Sl.“ lu si publicà in unulu din numerii sei din urma. Dintre tóte diuariele ung. Pesti Naplo ia notiti'a cea mai seriósa despre densulu.

Acestu diuariu vorbindu pre largu asupr'a proiectului face concessiunea, ca projectulu ce e in vigóre nu corespunde cerintieloru presinte vis a vis de natiunalitâti si concessiunea acést'a o intaresce indirecte cu asertiunea, ca diet'a Ungariei inca nu a pronunciatu cuventulu din urma in cestiunea natiunalitâtiloru.

Dincolo de Lait'a inca suntu departe de a fi ajunsu lucrurile la o forma stabile. Se vorbesce de disolvcrea senatului imperiale si a dieteloru cislaitane. Se vorbesce de o corespuudinti'a viua intre ministeriulu din Vien'a cu Prag'a, Brunulu, Lembergulu si alte cetati insemnate, de siguru in privinti'a modificâriloru constitutionali de dincolo de Lait'a.

In Franci'a a vorbitu Napoleonu III câtra Francesi. Elu ii provóca a-si dá votulu la reformarea guvernului depusa in cunoscutulu senatus consultu. Cum voru respunde francesii la acésta provocare se va vedé in 8 Maiu n. câci atunci au sa se pronuncie.

Parlamentulu federalu de vama din Germani'a este deschisu. Germânii de sudu suntu fórte putienu representati.

In Romani'a inca totu nu se scie ce ministeriu va fi. Sessiunea cameriloru e inchisa si convocate camerile pre 15 Maiu in sessiune estreordinara, póte cá sa-si védia atunci representanti'a tierei pre noulu ministeriu.

De sub Predélu Aprile 1870.

Idei aforistice cu privire la sinodu.

In ajunulu sinodului archidiecesanu, ce se va tiené acum la Duminec'a Tomei asceptámu se cetimu mai multe pareri asupr'a punctelоru din §ulu 96 sî alti §§ ai statutului organicu, ce se voru desbate in sinodu, pentru cá ta se ofere membriloru sinodului unu tablou de idei mai multe, spre ale cerne sî alege cele bune ; dara neviindu nimic'a dela nimenea, mi permitu unele asupr'a caroru credu, ca mai in tóte cercurile electorali pentru sinódele eparchiali, s'a espresu unii alti, intr'unu feliu séu altulu, cá asupr'a unei necesitâti neamenavere.

Vedi'a bisericei o cupinde § 50 p. 4. din statutulu organicu sî s'aru puté bine intielege sî in § 96 punctulu 6. la : „consultarea mesuriloru trebuincióse pentru ridicarea culturei poporului“ fiindu ca eu sub vedi'a bisericei intielegu demnitatea preotiloru, putinti'a d'a corespunde chemârei cei inalte a loru, apoi moral'a poporului sî uniformitatea in servitiele mai alesu in melodi'a bisericei in cantâri sî in fine seriositate si reidu bunu in tóte servitiele celesiastice.

Sub vedi'a bisericei mai intelegu eu intréga cultur'a poporului. Toti scimu, ca biseric'a da hrana spirituala sî asiá cultur'a cea adeverata. — Unu filosofu germânu dice : „Numai o sciintia este din care curge viéti'a cea adeverata sî aceea este sciinti'a mântuirei ómeniloru prin Domnulu“. Acésta sciintia nu se póte predá atunci, cându nu vonu avé preoti demni sî cându ei voru fi paralisati in chemarea loru de necesitâtile vietiei. Atunci reci moral'a neci vedi'a bisericei nu póte cresce. Ací ajunseramu la adeca, la aceea, ca pre preotii nostrii i aflâmu paralisati de lipsele vietiei.

Dotatiunea preotiloru nostrii séu salarisarea e recunoscuta de multi barbati, dreptu de o necesitate neamenavera. Intre altii amintimu pre d. Dr. Ios. Gallu, care in a. 1868 a sî scrisu in acésta pretiuita fóia cu multa cugetare asupr'a acestei necesitâti sî asceptámu se mai continue de acolo de unde incetase, asupr'a modului d'a se esecutá acest'a.

Pâna va scrie séu voru desbate cei mai competenti, sa ne dâmu sî noi parerea in privinti'a acést'a. Salarisarea preotiloru nostri din partea Statului, dupa legile din 1848, cum ascépta unii din preotii nostrii, se pare ca e totu mai departe de realisare. Caus'a sî o póte esplicá ori cine, cu tóte ca de alta parte vedemu, ca datoriile Statului se inmultiescu cu pasi gigantici. Cându cetimu defecitele cetimu sî aceea ca Statulu nu cutediá a mai inmultí dârile sî asiá préinmultite. Asiá dara pâna sa ne vina ajutoriu dela Statu sa cautâmu unu altu modu, bateru de a intempiná lipsele cele mai urgente, pâna se va face statulu justu sî fatia cu noi. Modulu acest'a inse jace in constitutiunea si in organisarea bisericei nóstre.

Sinodulu eparchialu dupa parerea mea aru trebuí se hotarasca câtulu salarieloru pentru preoti la sate sî la orasie. Apoi sinódele parochiali voru cunósce acést'a cá o necesitate, voru cunósce ce venituri au preotii din stola sî ferdela etc. sî asiá voru adaoge ori prin suirea tacsei la stola, ori prin pamenturi, ori prin inmultírea ferdelei etc. (câci casele bisericiloru mai nu inlesnescu la noi inmultirea lefei preotiesci, de-si ele aru fi datóre dupa canóne) si voru implini prescrisulu salariu, care dupa cum le inlesnescu mijlócele si puterile fiiloru bisericei.

Nu dicu, ca in multe locuri nu va fi destula greutate din caus'a lipseloru sî medilóceloru bisericiloru sî saraciei poporului nostru sî pre airi din inderetnici'a séu placerea, cá preotulu se fie mai bine seracu, pentru cá se umble cu poporenii in totu loculu ...., sî pentrucá se nu mustre pentru lene, betia, necatichisare etc. acestea voru impedecá in cele mai multe locuri esecutarea de mai susu.

In casuri de aceste póte ca aru fi bine cá facenduse adaogere de câti vá cruceri lânga cei 5 cr. la sidoxia, care dupa intrevenirea Sinodului la Guvernu credu ca aru puté sa se scóta de acest'a sî administredie de Archidiecesa. Acést'a ar dá unu ajutoriu din care s'aru dá la preotii din acele parochii, in cari bisericele sî sinódele n'au pututu esecutá salarisarea.

Asemenea din fondurile de 30 de mii etc. cari existu in acestu intielesu la Archidiecesa sî in urma prin reducerea numerului preotiloru — in locuri unde sinódele parochiali nu i potu salarisá — cá se fie câte unulu la 2000 suflete si asiá si la dóue comune apropiate s'ar realisá dotatiunea.

Deci aretându moduri pre câtu am pututu eu, vedu ca si in timpulu acest'a se aru puté realisá o dotatiune, de si nu in totu loculu, dar in cele mai multe. Facenduse de o camdata numai atât'a sî inca vomu puté capetá preoti mai corespundietori tempului presentu sî cei ce i avemu si voru da silinti'a a se perfectiuná in chiemarea loru.

Fâra barbati apti tóte voru fi indesiertu sî nimicu nu vomu puté face pentru cultur'a poporului. In fine uniformitatea sî seriositatea in servitie ridica védia bisericei. In biseric'a nostra este melodi'a si cantârile bisericesci, cari atragu pre crestini i incânta sî unde'su cultivate atragu sî pre streini.

Sî in privinti'a acést'a aru fi bine sa se cugete sinodulu, cá sa se introduca in biseric'a intréga cântareti, cari posedu cunoscintie musicale sî sa alungâmu tonurile acelea, care nu mai corespundu tempului de fatia sî cari ne aducu aminte de tre-

cutulu celu obscuru; cântarea se servesca in adeveru spre a influintiá asupr'a spiritului in modu radicatoriu sî ziditoriu.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

Dresd'a . . . . . .

In cele dóue epistole premergâtóre Ti scrisesemu despre unu institutu filantropicu. Fiindu inca convinsu ca te voru interesá mai multu institutele scolare póporale publice, voiu cercá a ti impartasi in cele urmatóre sî despre acestea ceva, sî anume de astadata despre scól'a a dóu'a civica (II-te Bürgerschule).

Felulu acest'a de scóle are sistemulu de 5 clase cu 8 cursuri anuali, atâtu pentru baieti, câtu sî pentru fetitie. In cele dóue dintâiu (numite aici a V-a sî IV-a), cursulu este de câte unu anu, in cele 3 urmatóre de câte 2 ani.

Baietii sî fetitiele se instruiaza deosebitu unii de altii, dara totu in acelési objete de invetiementu cu esceptiunea lucrului de mâna, in care se instruéza n u m a i fetitiele singure.

In clas'a elementara am asistatu la computu, la cetire, la esercitiile de instructiune sî la scriere.

Tint'a care are a o ajunge acésta clasa in computu este cunóscerea numeriloru pâna la 20, relatiunile loru, operarea cu siguritate dupa cele 4 specii cu fia-care numeru, sî aplicarea loru in esemple din viati'a practica. Tóte lucrurile acéstea se facu mentalu.

La ordine erá continuarea pertractârei numerului 12.

Despre care numeru am vorbitu in dilele din urma? — despre numerulu 12. Ce insemnéza 2? — unimi. Ce insemneza 1? — 1 diecime. De câte ori câte un'a linia, cruciulitia, carte etc. suntu in 2? — de 2 ori câte un'a. Câtu facu 2 — 2. De câte ori câte unu cercu, degetu, stilu suntu in 10 cercuri etc.? — decâte 10 ori? De 10 ori 1 câtu suntu? — 10. Diece 1 câtu facu la olalta? — unu diece séu o diecime. Dar acelu 2 de ce se tîne? — de alu 2-lea diece. Dintralu 2-lea diece suntu dar numai 2 cercuri, mere etc. cum vom dice dara la 1 diece sî doi — doisprediece?

Faceti acum'a cu totii unu cercu pre tablitia sî inca unulu. Câte ati facutu? — Lânga acestea mai puneti unu cercu. Câte aveti acum'a? — 3. Mai puneti unulu, câte suntu acum'a? . . . . . Câte cercuri ati facutu pâna acum? — 11. Si acumu inca unulu? — suntu 12. Numerati acum odata dela 1—12 cu totii. Acum'a numai tu singuru, sî tu, sî tu . . . Câte linii am facutu pre tabla? — un'a — de câte ori un'a? — odata un'a. Acum mai tragu un'a, de câte ori câte un'a? — Câtu facu de 2 ori un'a? s. a. m. d. 12×1?

Câte cruciulitie am facutu aci? 12— (Sterge un'a) Câte suntu acum'a? Mai stergu un'a etc.

Câte au mai remasu? —1— O stergu sî pre acésta? — n'au mai remasu nimicu.

De câte ori amu luatu 1 din 12? De câte ori se cuprinde 1 in 12.

Tu ai 12 nuci, sî ai mâncatu un'a, câte mai aibi? Un'a o ai datu frate-teu, câte ti-au remasu? etc.

Tu ai avutu 10 cruceri, sî ti-au mai datu muma-ta 1, sî tatalu-teu 1, câti vei avea? Decâte ori trebuie sa aibi câte unu stilu, ca sa ti faca 12? Câte ceruse *ti* vei poteá cumpará cu 12 cruceri, déca o cerusa este cu 1 cr.? Petru are 12 prune sî vré sa le imparta cu conscolarii sei, la câti va putea dá, déca dà la fie-care câte una?

Totu in modulu acest'a se repetí asemenarea lui 2 cu 12.

Acum'a ve voiu aratá ceva nou, dara s'ascultati sî sa bagati bine de séma!

Ioanu sî Conradu esiti voi afara sî ve puneti unulu lânga altulu. Câti baeti stau acum'a inaintea mea? — De câte ori 2? Esiti sî voi Franz sî Iacobu. De câte ori 2 au esîtu acum'a? Sî cu cei 2 de mainainte? Câtu facu de 2×2 copii? Mai punemu acum'a lânga acesti 4. inca 2 copii? Câti suntu? De câte ori doi? etc. pâna de 6×2. Câti copii suntu acum'a afara? De câte ori au esîtu totu câte 2? Asiá dara 2+2+2+2+2+2 câtu facu? Câte mâni ai tu, tu. —? Câte mâni voru avea 6 copii? — De 6 ori câte 2, facu 12 mâni. Câte globuletie (la masin'a de computu) am aici? —2. Sî aici? — iarasi 2 . . . . . sî cu 2? facu 12. Unu condeiu e cu 2 cr. câti cr. voru constá 6 condeie? Unu omu chieltuiesce intr'o septemâna 2 taleri, câti in 6 septemâni? Câte carti suntu de 6×2 carti? —

Câte globuletie am eu aici la masîna? —12 globuletie. Dóue le iéu acum'a sî le punu la o parte, câte au mai remasu? Câtu remâne dar, déca iéu 2 din 12? Din cele 10, mai iau dóua, câte ni mai remânu? De câte ori am luatu pâna acum'a din cele 8 alte dóue. Câte mai avemu? De câte ori dóue am luatu? Câtu remane din 12, déca luamu de 3 ori dóua? . . . . Câte „d ó u e“ mai avemu? —1 doi. Lu iéu sî pre acést'a? — Nu mi mai remane nimicu. De câte ori amu luatu totu câte dóue? Acum'a inca odata 12-2-2-2-2-2-2-0 Dintre voi 12, sa se duca 2 iérasi la locu Câti mai suntu aici? Acum'a alti doi. Câti mai suntu? etc.

Dar acum mai este vr'unulu ací?—Nu mai este nici unulu. Asiá dara din 12 copii, déca s'au dusu de siése ori totu câte doi la locu, nu au mai remasu aici nici unulu. Ridicati voi 6 insi ambe mânile insusu. Câte mani suntu ridicate? Lasale tu iarasi injosu, sî tu, sî tu . . etc. Câte au mai remasu insusu? nici un'a. De câte ori s'au luatu câte 2 mani din 12 mani? De câte ori s'au dusu totu câte doi copii la locu? Sterge acum'a tu, Petre, din liniile acestea de pre tabla totu câte 2. De câte ori ai stersu? De câte ori poti luá din aceste 12 betîsióre totu câte 2? De câte ori se cuprinde dar 2 in 12. Déca imparti 12 globuletie, totu in gramedi de câte 2, câte gramedi poti face? Mam'a are acasa 12 mere, sî da de ojina la totu copilulu câte 2, câti copii au avutu ea? Câte pere vei cumperá tu cu 6 cr. déca capeti 2 pere de 1 cr. etc.

Vedu cá astâdi a ti fostu iérasi copii buni sî ati ascultatu frumosu, asiá dara mi veti putea spune câtu facu 2+2+2 . .? —12. Inca odata cu totii! Acumu tu singuru, tu, tu — Câtu facu 12—2—2 etc.? Spune-mi tu, sî tu, cu totii. Câtu facu de 6×2? De câte ori se cuprinde 2 : 12? Tine-veti acestea in minte pâna mâne?

Totu in feliulu acest'a intuitivu sî lesniciosu se conducu copii a asemená 12 cu 3, 4, 5 etc. Totude-un'a mai intâiu cu lucruri vediute, cari cadu in vederea copiiloru, sî apoi numai dupa acést'a, copiii abstragu sî computa cu numerii curati.

Din cetire s'au citatu din cartea de cetire pentru incepatori despre „pomu.“ Despre ce am cetitu? Ce este pomulu? — o planta. Din ce cresce?—din pamentu. Póte pomulu sa se duca dintrunu locu intraltulu? Dara calulu, boulu, cânele Ce vomu dice despre acestea? — ca au viatia. Dar despre pomu? Cum numimu partea pomului care este in pamentu? sî cresce in susu? In ce directiune cresce trunchiulu? Trunchiulu acest'a sa desparte mai insusu intr'alte mai multe pârti cari cresc mai multu piodisiu; cum le numimu acés ea? Cum numimu ceea ce cresce din ramuri? Ce se afla mai cu séma pre crace? Ce fatia au frundieile? Suntu ele totu de un'a verdi? Cându au alta facia? Ce se mai intempla tómn'a cu frundiele pomului? Cunósceti voi unu pomu, care nu perde verdéti'a sea nici iarn'a? Care e? Placeve vóue pomulu acest'a

FOISIÓRA.

Originea óueloru rosii.

Despre originea óueloru rosii diferescu parerile multor'a tare; câci unii deducu originea óueloru rosii dela unu casu altii dela altulu; unii adeca spunu intr'unu chipu, alti in altulu, éra altii nu sciu nimicu, ci déca i intréba omulu ca de unde a luatu cutare obiceiu sî ce insamnédia? Nu sciu sa responda alt'a, fâra:

„Ca asiá ne amu pomenitu“.

Preotii, sî noi invetietorii avemu detoria a esplicá poporului sî eleviloru nostrii obiceiurile antice carii au ajunsu pâna la noi; cari suntu bune trebuie sa le pastrâmu cu scumpatate, iéra cari suntu rele trebuiescu, incetulu cu incetulu, casate si sterpite din poporu. A preotiloru sî a invetietoriloru este detorinti'a de a esplicá supusiloru loru, ori ce le ar' veni inainte fâra pricepere.

Deci vediendu subsemnatulu, ca in privinti'a originei óueloru rosii, diferescu asiá tare parerile; ba, ca, inca unii si inca parte mare, nu sciu de locu de unde—de câudu si dela cine ne a remasu obiceiulu de a rosî óue la Pasci; asiá spre concentrarea diferiteloru pareri, si spre sciintia celoru nepriceputi, vinu cu acésta ocasiune, a pune inaintea onoratului publicu, cá celu mai demnu de credintia documentu despre originea óueloru rosii urmatórea traditiune:

„Despre óuele cele rosii ce sa manânca in dilele invierei multi multe dicu neincredintiate! iéra Paisie alu Gazei barbatu intieleptu, deslegându óre cari intrebâri, câtra imperatulu Russiei i dicea, ca, câudu au dîsu evreii (câtra Pilatu): „Sângele lui asupr'a nóstra si asupr'a fiiloru nostrii,“ indata se au rositu tóte lucrurile ce avéu ei prin casele loru, si prin urmare si óuele inca. Dreptu aceea spre pomenirea minunei, rosîmu si noi óuele la diu'a invierei. Si acésta minune, dice o avemu din vechi predanisiri.“*)

Branu in 6 Aprile 1870.

Teodoru P. Popu
Invetiatoriu prim.

Cultur'a grâului.

II.

Nu se póte intoná din destulu a ará loculu insa nu afundu, indata dupa ce s'a caratu fruptele, séu déca nu se potu cará din mai multe cause se se asiedie la margine, cá se nu fimu impiedecati in lucrulu nostru. Dupa aceea mergemu cu traval'a si asiá miristea sî alte riducini etc. se putrediescu sî semintiele de buruieni resaru mai curendu, cari apoi mergându cu plugu'u de a dóu'a óra se sterpescu de minune. Acumu vomu ará mai afundu si déca e cu putintia cricisiu, mai cu séma fiindu pamentulu greu, e cu atâtu mai bine sa se fragediasca, tierenedie sî mestece; gresii dela aratur'a dentâiu in asemenea casu nu scapa netaiati sî nesferamati. A trei'a aritura iarasi se fie mai in suprafacia. Arându de 4 ori, a 2-a sî a 4-a se fie mai afunde. Semanându numai primavér'a aratur'a cea mai afunda se urmedie tómn'a fâra sa se grape, ca gerulu cu atâtu mai usioru se petrunda se fragedésca sî desconpuna pamentulu, prin ce puterea lui se maresce intr'unu gradu imbucuratoriu.

Tempulu semenatului atêrna dela clima; cu câtu acést'a e mai aspraatâtu trebuie semenatu mai curêndu, cá plantele se ajunga in iérna mai cu putere, câci asiá influintiele gerului nu 'lu póte stricá cá câudu le-a apucatu crude sî debile. Acestu tempu dupre impreginârâri in climatele nóstre e dela mijloculu lui Septembre sî Octombre.

E de insemnatu cá cu masin'a de semenatu economisedi dela totu jugerulu (ierdasia) unu metiu de sementia; sa 'lu punemu numai cu 4 fl. sî dela 50 de jugere niaru remané in punga 200 fl. masin'a s'a mai amortisatu; sî nu numai atâtu, dara plantele resarindu uniformu se sî desvólta mai bine avendu sî locu mai multu. Nu e destulu insa se mergemu la semenatu, ci se cercetâmu mai intâiu de mai posede séu nu sementi'a nós'ra recerut'a facultate germinativa (incoltitóre), nu cumv'a a fostu grigita reu séu prea betrâna? Nu arare ori se intempla ca hold'a nu resare cumu trebuie ci numai rara, remenendu ici colea spatiuri góle, ce nu ne prea vine la socotéla. Caus'a acestei neplaceri fórte adese e de a se cautá sî acolo, ca sementi'a mare parte sî-a perdutu facultatea germinativa. Sa prevenimu dar acestui incidentu pagubitoriu. Eaca cumu: „Sémana intr'unu vasu, se dîcemu, 100 de grauntie din cantitatea destinata pentru semenatu, numera apoi câte fire au resaritu sî dupa acést'a te vei puté orientá. Cu câtu voru resari mai multe fire, pre atâtu 'ti trebuie sementi'a mai putiena, sî vice-vers'a, totu asiá sî incâtu sementi'a e mai tinera sî grijita mai bine, pentru ca incâtu e mai betrâna séu grigita reu, asiá 'si pierde sî puterea germinativa“.

Ai aflatu d. e. ca dintr'o suta au resaritu numai 80 la suta, atunci vei scí ca la 1 jugeru nu te ajungi cu 3 metiuri (2 galete) de sementia semanata cu mân'a ci'ti va trebuí mai multu. Amu aretatu ca grâulu de tómna cântaresce 70—90 punti séu in diametru 85; per metiu pre 1 jugeru se recern 255 punti. Noi inse scimu ca dintr'o suta resaru numai 80 si din 255 numai 204; ne mai trebue dara inca 51 p. sementia buna. Prin urmare mai avemu lipsa inca de 62¾ p. sementia, din care

*) Vedi Pidalion. sinod. VI. Ecum. can. 89. not. II la finitu pagin'a 201.

...gure ? — o, u. Cum numimu pre, o, u ? — vocale. Ce vocale mai cunosci inca ? Cum suna o cu sonulu de dupa elu ? — om. Dile odata incetu unulu dupa altulu ! — o, m. Ce sonu se aude in urma ? — m. Cautami acum'a pre o. Cauta pre m sî lu pune dupa o ; cum suna amendóue om. Ce sonu sta dupa elu ? u. Care e u. Cum suna m. sî u ? — mu. Cum suna o, m, u ? — omu. (Noi se intielege aru trebuí sa mai spunemu ca u in fine e scurtu.)

Ce cuventu amu dîsu sa-lu compuni ?—pomu ! Ce ai pusu pâna acum'a ? omu ! Ce sonu se mai

---

apoi matematice resaru chiaru 51 de punti. Cu totulu ne trebue dara $312^{3}/_{4}$ p. séu camu $3^{2}/_{3}$ metiuri Dupa 3—4 ani grâulu numai e bunu de semenatu fiindu ca a perdutu fórte multu din puterea-i germinativa celu mai tineru e celu mai bunu.

Se vedemu acum câtu de afundu trebue astupata sementi'a in pamentu de óre ce acésta impregiurare are fórte mare influentia la resarirea si desvoltarea planteloru. Regula este : cu câtu sementiele suntu mai merunte pre atâtu sa se astupe mai in suprafati'a pamentului, la dincontra nu resaru seu si cari resaru suntu palide si debile ; totu asiá facemu si cu câtu pamentulu e mai lutosu, pre cându intr'unulu mai usioru (de lucratu) póte se vina mai afundu pentru ca acést'a nu impedeca resarirea cá celu dintâiu. Pentru grâu e destulu o afundîme de $^{3}/_{4}$ policaru (tiolu). Nu e mai putienu necesariu ca sementi'a se fie imprasciata uniformu, nu pre unu locu mai multu, pre altulu mai putienu séu neci decâtu. Spre scopulu acést'a trebue asiá dara mai intâiu grapatu si planatu apoi semanatu, dupa ce urméza iéra-si grap'a spre a astupá semânti'a.

Nu arare ori se intempla cá pre unele locuri pulverisându-le pré tare dupa plóie se formédia o cóje, care impedeca fórte multu resarirea si desvoltarea planteloru. Observându acést'a indata se mergemu cu grap'a spre a o sparge. Se nu ne tememu ca dóra ni-amu causá vre-o dauna, câci de-si in urm'a acestei operatiuni vomu avea mai putiene spice, acestea inse voru fi mai incarcate, grauntiele mai pretióse. Apoi fâra de aceea coltii grapei nu scotu prea multe fire ci numai rarescu. Uneori indata dupa semenatu, alte ori primavér'a se intreprinde acésta operatiune, une ori si tómn'a si si primavér'a dupa cum adeca ceru trebuintiele. In casulu din urma se sterpescu si fórte multe buruieni si holda in urm'a acestei lucrâri nu prea cade, câci avendu paiele loru mai multu spatiu se desvólta mai bine, devinu mai in putere. „Merc.“

---

nóta interne facute [illegible]
cum facu câte unii acele litere, si [illegible]
sa le faca. Corectur'a dara e corectura [illegible]
clasei intregi.

La cutare baietielu i aretá cum sa tiena condeiulu, la altulu îi ducea mân'a sî ajutá tuturoru neputintieloru, cá unu tata copiiloru sei.

In fia-care scaunu suntu câte 4 calamare bagate in masa, ele se potu acoperí, cându nu e scriere, cu o usîtia mica. Negrél'a se cumpera de câtra scól'a din didactrele, ce le solvescu scolarii pre fia-care luna, cari pentru acésta clasa suntu ficsate cu $^{1}/_{3}$ taleru. Stilele, libelele, condeiele si alte lucruri trebuincióse la scriere, trebue sa sî le procure respectivii scolari din mijlóce proprii.

Incheerea se facù cu o rogaciune rostita de câtra invetiatoriu, sî prin o cântare acomodata spiritului sî mijlóceloru copiiloru.

Proiectu de Lege

despre instructiunea din scólele midilocie (gimnasie) sî despre scólele de specialitate legavere scóleloru midilocie.

CAPU I.

Cuprinsulu scóleloru midilocie sî a celoru de specialitate impreunate cu ele, libertate de a infiintiá atari sî a dá instructiune intrensele.

§. 1. Instructiunea din scólele gimnasiale are problem'a : De a desvoltá in elevu de o parte o cultura umana comuna prin desvoltarea armonica a facultatiloru spirituale sî prin invetiarea cunoscintieloru scientifice, de alta parte de a prepará tinerimea pentru studiulu dela scólele superióre (universitate, academia, politecnicu). Scólele midilocise impartu conformu scopului principale a instructiunei loru scientifice sî conformu estinderei cercului de instruare : Gimnasie inferióre sî superióre, licee, scóle reale inferióre sî superióre.

Scólele de specialitate legavere scóleloru midilocie au de problema : a pregatí pre elevi pre lânga o desvoltare, incâtu numai e cu putintia, a culturei umane comune, pentru cariere, la care de sî nu se recere o cultura de specialitate, dupa cum se póte câstigá la scólele superióre, totusi mai multa cultura sî cunoscintie, de câtu cineva sî le póté insusí prin instructiunea populiaria.

Scólele de specialitate legavere scóleloru midilocie au de problema : a pregatí pre elevi pre lânga o desvoltare, incâtu numai e cu putintia, a culturei umane comnne, pentru cariere, la care de sî nu se recere o cultura de specialitate, dupa cum instruare [illegible]
proprieloru confessium.

§. 7. De óre ce scólele statului [illegible] stau directu sî eschisivu sub regimulu statului incredintiatu cu conducerea tribiloru de instructiune asiá dara determina ministrulu de instructiune, in intielesulu legiei, organisatiunea, ordinea, prescriptele disciplinarie sî planulu loru de invetiementu, concesionéza manualele sî dispune, conformu §§. 15 sî 16 din statulu personale, de profesori.

§. 8. Fie care scóla midilocie, organisata de sine statatoria sta sub conducerea nemidilocita a unui directoriu propriu, care e totu de o data sî profesore ordinariu alu acelui institutu de invetiementu.

§. 9. Pre profesorele dirigente lu denumesc la propusulu ministrului de instructiune M. Sea, pre cei'a-lalti profesori ii denumesce insa ministrulu de instructiune.

§. 10. Objecte de invetiamentu obligate au a propune numai profesori ordinari. Unu profesore substituentu póte fi incredintiatu provisoriu cu propunerea ataroru objecte numai in lipsa de poteri instructivu apte.

Cele-lalte objecte de invetiamentu le póte propune sî unu profesore auxiliariu.

§. 11. De profesori ordinari se voru denumí numai astufeliu de individi, cari au depusu la unu institutu superioru publicu din patria rigoróse de profesura sî e provediutu cu o diploma cualificatória pentru propunerea respectiveloru objecte de invetiamentu.

§. 12. Regulamentele de esamenu le determina ministrulu de instructiune, asemenea ministrulu de instructiune, asemenea denumesce sî membrii comissiunei esaminatórie.

§. 13. Remuneratiunile profesoriloru le fipséza ministrulu de instructiune, conformu referintieloru locale sî acomodatu labórei prescrise. Lefele normate se voru aprobá prin legislativa in bugetulu anuale alu tierei.

§. 14. Profesorii ordinari se privescu de amploiati indreptatiti la pensiune, se denumescu pre viatia sî se potu pensiuná oficialminte numai pentru astufeliu de defecte corporali séu spirituali, in urm'a câror'a ei numai suntu in stare a-si implini chiamarea.

... se va solví ... ministrulu de instrucțiune, acomodatu referintieloru locali. Scolarii, cari 'si documentéza paupertatea sî repórta pre lânga o portare morale corespundietória unu calculu celu pucinu de clas'a prima, se voru eliberá de tacsa.

(Va urmá.)

Resinari 5/17 Aprile. Postulu, scriu cârtile bisericesci este arma in contr'a ispiteloru, precumu sî incepetor'a a totu pecatulu este lacomi'a pantecelui. — Partea cea mai mare a poporului nostru romanu crede ca déca manânca numai leguma cu pâne s'au mamaliga, insa isi umple pantecele cu vinu s'au vinarsu postesce sî de aceea iritatu prin beuturile acestea spirtuóse, comite de multe ori in postu faptele cele mai scandalóse.

La Resinari esista de multe decenii usulu ca in sambet'a lui Lazaru, dupa prandiu, baetii sî fetitiele, care cercetéza scól'a, doi cu doi in ordine, cu flamura scólei, suptu conducerea invetiatoriloru, cantându unu imnu potrivitu, sî insocitu de sunetulu clopoteloru, mergu pâna la salciile care suntu plantate pre lânga calea câtra Sabiiu, sî acolo dupa o petrecere de 2 séu 3 óre se intorcu totu in acea ordine ducându in mâni ramurile de salcii pâna la biserica, unde depunendule in Duminec'a urmatóre se impartu crestiniloru. Acestu usu de câtivá ani incóce, participându la acésta petrecanie sî ómeni maturi, au devenitu abusu in anulu acest'a inse unu scandalu de care nu numai copii daru toti locuitorii de aici, carii au unu simtiu de moralitate vorbescu cu indignatiune.

In sâmbet'a trecuta dupa ce esîra invetiatorii cu baietii sî fetitiele din comuna sî se asiediara la loculu destinatu, venira judele, unii jurati, notariulu sî mai multi representanti comunali, cu 5 urne de vinu, intinsera mese in apropierea scolariloru sî in dosulu unei cruci de muru, care este din pietate câtra Dumnedieu ridicata de unu Resînareanu de multu adormitu. Aici incepura susu memoratii representanti a ridicá toaste in contr'a discordiei ce esista intre representanti Resînariului obiectându-si unulu altui'a scaderile comise in viati'a comunale, iéra cându se finira beutur'a sî scolarii incedin numitulu comitatu pre cont'a ... de anulu 1869, o suma de 900 fl. v. a. impartita astufeliu.

la	10	invetiatori români, de totu	600	fl.
„	1	invetiatoriu magiaru . .	80	„
„	1	„ germânu . .	60	„
„	1	„ croatu . .	60	„
„	1	„ evreu . .	60	„
		Sum'a	300	fl.

Invetiatorii români premiati suntu :

Atanasiu Ianosielu,	din	Zagusieni.
Martinu Tiapu,	„	Fizesiu.
Amali'a Lipovanu,	„	Lugosiu.
Demetriu Receanu,	„	Ciudanovetiu.
Paulu Grui'a,	„	Calin'a.
Iosifu Olariu,	„	Demanu.
Nicolau, Lipovanu,	„	Zsabaru.
Ioanu Blagoe,	„	Lalasintiu.
Ioachimu Georgiu,	„	Rafn'a.
Petru Popescu,	„	Vermesiu.

toti in comitatulu Carasiului.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr-or. din Troiasiu, protopresbiteratulu Totvaradiei, statatórie din 100 case, impreunata cu folosirea casei parochiali cu gradina de 1 jugeru pamentu, unei ½ sessiuni de pamentu sî venitele stolare, intielegându-se sî birulu dela tóta cas'a 1 mesura cucuruzu sfarmitu.

Subscrisulu comitetu, dupa intielegerea cu dlu protopopu tractualu, prin acést'a escrie concursu, avendu aspirantii recursurile loru conformu statutului organicu—pâna in 5 Maiu vechiu, a. c. ale tramite domnului protopopu tractualu Iosifu Belesiu, in Totvaradi'a.

Datu in Troiasiu, comitatulu Aradu in 5 Apr., vechiu 1870.

Comitetulu parochialu.

(29—1)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunale gr-or. româna din Olosiagu in protoforu matrimonialu.

Zernesti in 4 Martiu 1870.

I. Metianu.
Protopopu.

(30—1)

Edictu.

Ioanu Marcu din Codlea, carele de 4 ani, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a lui Georgiu Resnovénu din Vulcanu, fâra a se scí loculu petrecerei lui, se citéza prin acést'a, ca in terminu de unu anu, dela datulu de fatia negresîtu sa se infatisiedie inaintea subscrisului Scaunu protopopescu, pentru ca la din contra procesulu divortialu asupra-i pornitu, — se va decide sî in absenti'a lui. Dela scaunulu protopopescuu alu Branului.

Zernesti in 24 Martiu 1870.

I. Metianu
Protopopu.

(31—1)

Edictu.

Nr. 37 1870.

Paraschev'a Ioanu Dotcosiu din Marpodu, scaunulu Nocrichiului, carea de aprópe la doi ani cu necredintia sî parasî pre legiuitulu seu barbatu Iosifu Armenciu totu de acolo, nesciindu-se unde se afla, se provóca prin acést'a, cá intr'unu anu dela datulu de facia negresîtu sa se infatiosiedie la subscrisulu foru matrimonialu, spre a dá respunsu in caus'a divortiala cu barbatulu seu mai susu numitu, câci la din contra sî in absenti'a ei se voru decide cele ce se voru aflá cu cale in intielesulu canóneloru.

Sabiiu in 3 Aprile 1870.

Scaunulu protopopescu ortodoxu alu Nochrichiului, cá foru matr. de inst. I. (27—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Aprile 1870.

Metalicele 5%	60 60	Act. de creditu	251
Imprumut. nat. 5%	69 90	Argintulu	120 70
Actiile de banca	712	Galbinulu	5 85½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

Pentru ce ?—pentru ca e pomulu, care ne da daruri la craciunu. Are pomulu craciunului radacini ? Ce feliu de pomi mai cunósceti voi ? — meri, peri, pruni etc. bradi, pini s. a. Unde crescu cei d'antâiu ? Cine i sadesce acolo ? pentru ce ? Cum i numimu dara pre acesti'a ? dara bradii, pinii, stejari, unde crescu ? Cum i numimu ? Cum numimu loculu unde crescu multi, multi arbori, fâra de a fi grigiti de mân'a omului ? Ce feliu de paduri cunosci tu ? Cu ce este imbracatu pomulu ? Cum este cój'a pre trunchiu ? Cum pre ramuri sî crace ? Ce este sub cóje ? Ce facemu cu lemnulu ? Ce face templarulu din lemnu ? Din ce suntu mesele la cari siedeti ? Cine le-au facutu ? —

Se asemanâmu acum'a prunulu, cu merulu ; cu ciresiulu, cu stejarulu. In ce sémena unii cu altii ? Diceti cu totii : Toti pomii au cóje. Toti pomii au sub cóje lemnu etc. Cum suntu trunchiulu ramurile prunului, cum ale stejarului ? In privinti'a acést'a dara nu sémena. Cum suntu frundiele prunului cum ale stejarului ? Acestea iéra-si nu sémena. Cum suntu fruptele prunului cum ale stejarului ? — Pomii suntu fórte folositori, fâra ei n'amu potea face focu, mese, scaune, câsi etc. Pomii dara trebue grigiti. Sa nu ciungariti nici odata vr'unu pomu.

Dupa esercitiulu acest'a de intuitiune, unde scolarii, cá sî la computu trebuiau sa respunda la intrebâri, totu in constructiuni complete, se esercita cetirea la masin'a de cetire.

Acést'a e o tabla mare négra, facuta in form'a unui pultu, sî are in directiune oorizontale vr'o 6 fuscei, cari se radica cam $^1/_2$" din supr'afati'a tablei. Acesti'a servescu spre a potea asiedià literile, cari se afla intr'o laditia, pre ei, sî ale impreuná in silabe, cuvinte, constructiuni. Alfabetulu mare si micu intregu se afla de vr'o 15 ori. Procedur'a sî manipularea sémena cu a culegatoriloru de litere din tipografii.

Unu elevu esî inaintea masînei. Se-mi culegi din literile puse pre masina mestecate cuventulu „pomu.“ Cari suntu sonurile cari le potemu audi de sine singure ?

Cerculu III, Sebesiu, deput. par. Prot. Ioanu Tipeiu sî dd. I. Parschivu sî I. Munteanu;

Cerculu IV, Agnit'a, deputatii par. Protos. Nicolau Pope'a sî dd. Ioanu Tecontie sî Moise Branisce;

Cerculu V, Sighisiór'a, par. Prof. Zachari'a Boiu sî dd. Ioanu Siandru si Ioanu Pop'a;

Cerculu VI, Fagarasiu, par. Prot. Petru Popescu sî dd. Ioanu Branu de Lemény si I. Codru Dragosianu;

Cerculu VII, Deagu, par. Prot. Parteniu Trombitasiu sî dd. Ioanu Pinciu sî Servianu Popoviciu;

Cerculu VIII, Bradu, par. Prot. Moise Lazaru si dd. Dr. Iosifu Hodosiu si Daniilu Gaboru;

Cerculu IX, Galati, par. Prof. Ioanu Popescu si dd. Michailu Orbonasiu si Basil. Buzdugu;

Cerculu X, Hondolu, par. Prot. Sabinu Piso sî dd. Petru Demianu si Petru Piposiu;

Cerculu XI, Sacele (Brasiovu), par. Prot. Iosifu Baracu si dd. Ioane Alduleanu si Dr. I. Mesiot'a;

Cerculu XII, Eliopatacu, par, Prot. I Metianu si dd. Ioanu Alduleanu si Ioann Puscariu;

Cerculu XIII, Abrudu, par. Prot. Ioanu Gallu si dd. Dr. Iosifu Gallu si Rubinu Patiti'a;

Cerculu XIV, Turd'a, par. Adm. prot. Nicolau Fodoreanu sî dd. Ioanu Filipescu si Dr. Basiliu Glodariu;

Cerculu XV, Hatiegu, par. Prot. Ioanu Papiu si dd. Ioanu Noacu de Hunyad si Nicolau Cristea;

Cerculu XVI, Calat'a mare, par. Prot. Basil. Rosiescu si dd. Petru Nemesiu si Dr. Iosifu Gallu;

Cerculu XVII, Rohi'a, par. Adm. prot. Samuilu Cupsi'a si dd. Ioanu Cosmuti'a si Iovu Popu;

Cerculu XVIII, Ili'a, par. Prot. Ioanu Ratiu si dd. Demetriu Moldovanu si Ioanu Orbonasiu;

nude inainte de omu ? — pomu. Cum suna acel'a ? — p — Cauta pre p. Pune-lu lânga celelalte, cum vei cetí acum ? pomu. Vino tu la masina. Compune mi cuventulu planta ; radacina, ramuri, crace etc.

Precum vedi, metodulu acest'a, este metodulu analiticu-sinteticu. Se purcede dela cuventulu intregu, acest'a se scrie apoi pre tabla, copiii lu scriu pre tablitia. Eata eu amu scrisu aici cuventulu „pomu.“ Ce este aceea, ce amu scrisu ? pomu. Tóte trasurile acestea la olalta le cetimu pomu !. Scrie-ti-le sî voi pre tablitia. Dupa acést'a apoi se purcede la descompunere (analisa) dupa cum am aretatu mai susu, sî apoi la impreunarea sonuriloru singuratice, iéra-si in cuventulu intregu. Asiá dara antâiu cuventulu apoi sonurile. Metodulu acest'a, este celu mai nou. Dara are sî multi contrari sî póte nu fâra temeiu. Câci de-si e adeveratu ca pre calea analitica sî sintetica, sa purcedemu la instructiune copiiloru, totusi e adeveratu sî aceea, sî e o acsioma a pedagogiei rationale totu atâtu de indreptatita, ca la instruire sa purcedemu dela simplu la compusu, dela elemente, la lucrulu intregu, va se dîca in casulu acest'a dela s o n u la silaba sî la cuventulu intregu. Acésta din urma procedere sî mie mi se pare, nu voiu se dicu mai rationala,— pentru ca ratiunala sî basata este sî cea aratata mai susu, — ci cu multu mai usióra. Sî in fine sî acést'a duce totu atâtu de curendu la tinta.

Afara de aceea, mi s'au asiguratu de mai multi invetiatori, sî chiaru sî de invetiatoriulu in a cârui clasa amu ospitatu, ca procederea acést'a de mai susu, cere o istetîme deosebita sî o pracsa indelungata dela invetiatoriu.

In ór'a de scriere invetiatoriulu scrise unele cuvinte unisilabe pre tabla, descrise fia-care litera, câte trasuri are, care mergu insusu, care in josu ; provóca pre mai multi copii ale descrie sî ei, sî apoi scrisera sî copii in libelulu loru, cele scrise pre tabla.

Se duse apoi la fia-care copilu deosebi, sî ólimpele loru, [illegible] cum aru trebuí mancări si bouturi, se si certau si [illegible] odata, se insielau prin intrigi unii pre altii, aveau protectorii si clientii sei, cu unu cuventu, ei dupa mitulu paganescu, faceau tóte câte trebuie si nu trebuie se faca ómenii pre pamentu.

Spiritulu omenescu, carele a fostu totu deun'a nisuitoriu câtra sublimu si câtra adeveru, s'a apropiatu si sub pagânismu de multe ori de virtutile cari le lauda si le onoréza si crestinismulu. Inse fiindca elu, adeca spiritulu omenescu, avea unu radimu moralu cá celu descrisu alu dieiloru, séu numai puterea sea subjectiva, cadea fórte lesne in rataciri. Virtutile lui se reduceau la o observantia reciproca, inse totusi egoistica, pentru ca se intemplá numai in o clasa de ómeni, pentru o natiunalitate, séu pentru unu secsu. Casturile, asiaticiloru, sclavii si femeile din anticitate ne suntu unu numeru insemnatu de dovedi, câti ómeni erau, cari nu se puteau bucurá de drepturille omenesci, iéra femei'a erá privita mai numai de unu obiectu domesticu, cu carele domnulu casei, séu familiei, putea dispune dupa placu si pre care „obiectu“ lu avé in unulu séu mai multe esemplare.

Poesi'a classica este plina de esemple despre egoismu casticu, manifestatu în dinstinctiunea regiloru si principiloru, manifestatu in distinctiuni natiunale si sociali, manifestatu prin accumalarea de femei in ginaichionele grecesci, unu feliu de haremuri antice. *)

Partea filosofica ? Acest'a e séu filosofia naturale séu unu feliu de invetiatura despre natura, séu filosofi'a reflessiunei subiective.

Nu pentru cá sa tractâmu sistemele filosofice a le paganismului, dara cá sa vedemu inaltimea pâna la carea se putea radicá spiritulu omenescu intre marginile acestui'a, sa dâmu séma in vre-o câteva liniaminte mai pre largu miscarea spirituale chiaru a cugetatoriloru celoru mai eminenti de pre acele tempuri.

Cele dóue scóle mai vechi filosofice, numite cea vechia si cea nóua ionica, reducu tóte aratârile (fenomenele) in lume la principiulu unei substantie inerte (trândave) primitive. Lumea cu tóte ale sele e numai unu siru de transformatiuni a acestei substantie séu materie. Scól'a cea nóua ionica face din materi'a acést'a primitiva o abstractiune, care o numesce putére primitiva si care e conditiunata

*) Concubinatu, poligami'a.

*) Vedi Iliad'a lui Homeru si alti autori Eleni.

se póte câstigá cultur'a la scólele superióre, totus mai multa cultura sî cunoscintie, de câtu cineva sî le póte insusí prin instructiunea popolaria.

Atari scóle de specialitate suntu scólele de industria sî comerciu.

§. 2. Scólele midilocie suntu séu institute de invetiementu publice séu private.

§. 3. Institute publice de invetiementu se potu infiintiá dupa modulu prescrisu prin lege: din partea statului, din partea confessiuniloru, ce esista in patria, de comitate, comune, societati infiintiate spre acestu scopu sî de persóne singuratice.

§. 4. Parintii suntu liberi, a-si da fii spre instructuare, in cas'a propria séu la vre-o alta scóla midilocie publica ori privata, corespundietórie conditiuniloru legali. Elevii instruati a casa suntu restrinsi a depune la unu institutu publicu, înzestratu cu recerintiele legali, pre fie-care anu unu esamenu.

CAPU II.

Scóle midilocie sî cele de specialitate impreunate cu densele, infiintiate sî sustienute de statu.

§. 5. Se tiene de dreptulu sî oficiulu ministrului de instructiune a infiintiá scóle midilocie unde acést'a o recere interesulu culturei óre cârui locu sî impregiurime, déca densulu infiintiarea acést'a o afla de oportuna in interesulu culturei poporali, pre lânga aprobarea legislaturei espresu cu ocasiunea pertractârei bugetului anuale. — E inse de a se luá, in consideratiune la infiintiarea scóleloru midilocie in diferitele tienuturi ale patriei, limb'a populatiunei, ca, incâtu e cu putintia, sa aiba fia care 200,000 suflete celu pucinu unu gimnasiu inferioru, sî o scóla reale inferióre, fia-care 400,000 suflete unu gimnasiu superioru sî o scóla reale superióra sî fia-care milionu suflete celu pucinu unu liceu, la care inse au a se socoti sî scólele midilocie publice, nu din partea statului sustienute.

§. 6. De ore ce scólele statului midilocie nu au unu caracteru confessiunale, ci suntu institute de invetiementu simultane, se va tienea cu elevii instructiunea religiunaria afara de órele comune de [illegible] (inse asemenea publice) de invetiatorii [illegible] nu puteau aflá nici in [illegible] nici in desfrenatulu epicureismu destula consolare sî multiumire.

Judaismulu avea cunoscinti'a unui Ddieu nevediutu, carele a facutu atâtea minuni cu poporulu celu alesu alu seu. Dara contactulu celu desu cu popórele pagâne l'au adusu incâtu elu privea pre Ddieu numai de alu seu sî lu punea in contrastu, de si supr'a-ordinatu, ddieiloru altoru popore. Din credinti'a desvoltata din acésta cunoscintia a urmatu despretuirea altoru popóre si ferirea de amestecu cu densele pâna la estremu.

Insa cându a venitu plinirea tempului, naturalismulu sî egoismulu paganescu si separtismulu judaicescu a facutu locu iubirei lui Ddieu, cá parinte universalu alu tuturoru sî prin acest'a iubirei imprumutate intre ómeni, cá fii a aceluiasi parinte.

Sa luâmu Evangeliile a mâna, sa luâmu Faptele Apostoliloru sî ne vomu convinge cum intrunesce de repede acea iubire sufletele insetate de a scapá de catusile tempului de pâna aci, cari faceau viati'a pentru unii o urgisire sî pentru altii o speculatiune de a sî acuirá tóte comoditâtile pre socotél'a altor'a, Sperantia pentru o viiatia viitoria conditiuná nu o alipire netiermurita de viatia pamentesca, dara o activitate in fapte folositore pentru deaprópele, va sa dîca, pentru omenire, fara de temere de lipse, de asupriri, de persecutiuni sî chiaru si de mórte.

Impregiurarea acést'a a facutu sa strabata crestinismulu in scurtu tempu pana la partile estreme a le lumei cunscute atunci. —

Stramosii nostri nu se puteau scutí sub templele, palaturile sî statutele ce le au radicatu cu deosebire in valea Hatiegului sî in valea Muresiului, unde au fostu radicatu sub influinti'a prevalenta a paganismului, cele doue capitale mari, cu locuitori de sute de mii de ómeni, Ulpi'a Traiana si Apulum seu Alba Iulia. Ei aru fi cadiutu pentru totu deun'a cu aceste, déca nu paraseau in graba obiceiurile unei vieti corumpte, cari le au ruinatu puterea politica. Stramosii nostri inse de parte de pestilénti'a desfrenariloru din Babilonulu modernu de atunci, de Roma, au imbratisiatu viati'a cea regene-

ratori'a, adusa in germeni din locurile, unde o predicase Apostolulu gentiloru, Paulu, carea ia petrecutu prin furtunile ce au venitu in seculii ai treilea sî urmatorii dupa Chsu, sî si-au asiguratu esistinti'a pâna in momentele de fati'a.

Intruniti in o comuniune spirituale prin biseric'a crestina ei au traitu cu mii de ani mai multu decâtu legaturile politice, cari ii tienea intr'o unitate si cari cadiusera abia dupa doue sute de ani dela stabilirea loru aici. Déca nu erau legaturile bisericei crestine cu consolatórele loru invetiaturi, indiferentismulu materialisticu sî cugetarea subjectiva curatu rationale, ii macinâ de multu sî nu opuneau atât'a resistintia tentatiuniloru seculari.

Sî déca divisiunea nu intrá in biserie'a crestina preste totu, déca nu erau persecutiunile din partea cea ambitiósa sî poftitoria de dominatiune, care s'au repetitu in diferite forme din partea bisericiloru apusene, (latina, protestanta sî reformata) astadi eramu sî mai fericiti. Spriginulu moralu celu da omenirei biseric'a originale crestinésca aru fi infratitu de multu poporele din aceste tienuturi spre spriginu reciprocu si prosperare comuna.

Evenemінte politice.

In ministeriulu ung. s'au inceputu unele schimbâri. Contele M i c o nu mai este in postulu de ministru de comunicatiune, ci, pre lânga capatarea crucei celei mari a ordinelui Leopoldinu. prin unu biletu regescu, fu dispensatu de sarcin'a sea ministeriale. In locnlu densului inca nu e denumita nimenea, dara ministrulu de comerciu este de o camdata insarcinatu cu conducerea provisoria a ministeriului de comunicatiune.

Se póte ca si in ministeriulu de interne va urmá a se face vre-o schimbare. Chiamarea comissariului reg. transilvanu, cont. P e c h y la Pest'a, se afirma, ca sta in legatura cu impregiurarea acést'a. Ministrulu Rajner dîce „N. Fr. Bl.“ ca bolesce si ból'a lui se afla in stadiulu, in care erá cea a ministrului Wenkheim cându a pasitu din ministeriu. — Acést'a pare a ironia, cu tóte ca starea sanatâtiei ministrului e de asiá incâtu póte lesne da anse la faime de o positiva schimbare de persóne — Pentru ministeriulu lui Gorove spunu unele sciri ca este destinatu Slavy. Ministrulu L o n y a y, se spune, ca se pregatesce de a trece la ministeriulu de finantie alu imperiului seu la celu comunu. Urmâi va Kerkapolyi séu altulu ? inca nu scimu. Atât'a vedemu ca schimbârile proiectate nu involvéza o modificare de sistemu, ci numai o schimbare de persóne ale aceleiasi partide.

Din Cislaitani'a se scrie, ca contele Potocki face i n c e r c â r i in tóte partile pentru de a impacá natiunalitâtile si acest'a o face cu mare prevenintia, accentueza insa, ca din marginile constitutiunei presente nu va sa iése, ci acelea le va largi pâna unde va fi cu putintia.

Imperatulu se dîce mai departe, consimte acum a fi incoronatu de rege alu Boemiei, inse pre lânga reservatiunea, de a nu se deduce din actulu acest'a consecuintie, cari sa vateme unitatea tieriloru cislaitanice, nici constitutiunea acestoru tieri.

Potocky va merge la Prag'a, unde are se sosésca si P a l a c k y Aici se voru intruní in giurulu ministrului toti conducatorii opusetiunei cechice spre a tratá in persóna de impecarea constitutiunale.

E curiosa observarea unui diariu tiroleanu intre caosulu de sciri despre afacerile interne a le imperiului sî cu deosebire, candu vorbesce Potoeki, despre unu proiectu de alegere in senatulu imp. in care proiectu se recomanda alegerile directe in senatu. Foi'a ultramontana in carea se pote ceti observarea, amenintia asia : „Aduceti voi lucrulu pana acolo, in câtu sa nu mai putemu fi austriaci, vomu plantá crucea elvetiana pre muntii nostri !“

In Prussi'a vorbescu astadi mai multu diuariele decâtu parlamentele. Acelea se ocupa de afacerile interne ale imperiului Austro-ungurescu. Eata ce cam dicu ele : Déca s'aru intemplá cumva, ca in Austri'a sa ajunga lucrurile la o revolutiune intre elementulu nemtiescu sî slavu, atunci Germani'a se va intrepune cu tóta ponderositatea ei pentru eleméntulu nemtiescu. Totu asiá ceva va trebuí sa se intemple sî candu „Aurtria-nemtiésca“ se va descompune dupa politic'a lui Beust seu altoru urmatori ai sei in corpuri imperiali de cechi, sloveni sî nemti; pentruca sî atunci e periculu pentru germanismu; In âmbe casurile e preste putintia de a scapá fâra resbelu din partea Germaniei contra casei lotaringice.

Acelesi diuarie prognosticeza sî o alta eventualitate de resbelu. Ele dicu ca pentru unu resbelu aru fi tempulu celu mai oportunu acum sî adeca pentru anecsarea Germaniei de sudu, pentruca Austri'a acum nu e capace de resistintia sî imperatulu Francesiloru nu are gustu de a purtá resbelu tocma in momentele presente.

Franci'a e preocupata astadi de plebiscitu sî de aceea in Rom'a au cugetatu cei adunati acolo ca e tempulu celu mai oportunu de a face pre pap'a infalibilu.

Din R o m â n i 'a, póte din caus'a serbatoriloru, ne lipsescu diuariele. Nu scimu dara ce se petrece acum acolo si déca se petrece ceva. Ministru presiedinte se pare a remané injuratulu de opusetiune Al G o l e s c u, numitu si Arapila. Elu se va nisuí si va compune unu cabinetu, provisoriu póte, cum va puté. Tocm'a ne sosecu „Inform. buc.“ si ele afirma ca asiá se va intemplá cu ministeriulu. Diuariele streine alarmeza lumea cu faime despre complaturi contr'a principelui Carolu. Sa fimu cu reserva si cu grigia la primirea acestoru sciri, pentru ca in cercurile de influintia din B e r l i n u vorbescu ómenii cam asiá: „Crisea ce se ascépta (in Bucuresci), cá sa fia intimpinata cu succesu invingatoriu, recere deplina cercumspectiune si energia din partea Principelui“. Iera „Inf. buc.“, la cari ne mai provocaramu, dîcu cu privire la situatiunea peresenta :

„Se fia óre totulu perdutu ?
Nu, noi totu nu desasperâmu.

Sî nici convingerea ca avemu se fimu guvernati de ministeriulu A. G. Golescu, nu ne face cá pre alti colegi, sa vedemu totu negru inaintea ochiloru. O b u n a i m p u l s i u n e i n c â l d î t a d e o r a d i a d e p r i m a v a r a i n m i n 'a t i n e r a a D o m n u l u i n o s t r u. v a o p e r á p e c â n d u n i c i n u n e a s c e p t â m u i n d r e p t a r e a s i t u a t i u n e i n ó s t r e p o l i t i c e. „Press'a“ se pregatea se impute Tronului directiunea ce aru fi luatu contraria vederiloru ei; noi lu vomu salutá cu devotamentu In nostru, cum astadi o facemu cu speranti'a nóstra, pentru otarirea in care de buna séma se va manifestá tierei ; otarirea de a tiné ori care fia ministeriulu ce astadi sî mâne vomu a avea, sub celu mai sinceru regimu representativu“.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

D r e s d 'a . . . . . .

In clas'a II (resp IV), care cuprinde copiîi dela 7-8 lea anu, se ceti o istorióra din cartea de cetire „Lebensbilder“ II Mai antaiu o ceti invetiatorulu insusi cu voce desvolta, respicatu sî cu intonatiunea corespundietóre; dupa acest'a o cetira copii cari erau cetitori mai buni, sî apoi sî de cei mai slabuti. Urmâ apoi privirea mai deaprópe la cuprinsulu bucatiei cetite, dupa modulu aratatu in epistol'a trecuta (despre „pomu“) prin intrebari potrivite, puse din partea invetiatoriului, la cari scolarii respundéu totu in constructiuni complete. Unde respunsurile nu le poteau dá scolarii indata in forma precisa, ajutá invetiatorulu pâna candu mergea. In fine li propuse bucat'a de cetire in istorisire libera, sî scolari mai capaci o istorisira apoi dupa densulu, ajutati de catra invetiatoriu prin intrebâri acomodate, sî prin indreptâri in espressiune sî in intrebuintiarea cuvinteloru.

Devenindu prin acést'a, totu cuprinsulu istoriórei la cunoscinti'a sî consciinti'a eleviloru in pri-

---

FOISIÓRA.

Libraria nationale romana.

Are Romani'a librarie ? Multe suntu intr'ens'a, si nici un'a a ei. Ele streine la limb'a ei, la cultur'a acestei limbe, la literatur'a ei, la scientiele si artele ei ; streina dara é si Romani'a la interesele ostrogote si matrapazoice ale acestoru librarie.

Se ne esplicamu.

Cându eram copilu, scólele, liceurile, in ambele domniate eru elenice ; dascalii prin casele particulare erá greci séu grecesci. Copii aveau necessitate dela Pilade pana la Demosthene si Platonu pana la Eschilu, Homeru si Hesiodu de carti elenice. Erá dar stabilite in Bucuresci, Iasi sî Craiova, Bibliopolia, sî comerciantii cu aceste carti se dîcea fórte naturalu bibliopoli.

Mai erá in Bucuresci la sântulu George-vechiu sî in Colti'a dóue scóle publice, ce de la Bucovn'a din clase in alt'a ducea pe copii, pâna la ciaslovu sî psaltire, pâna intru a spune pe carte sî a citi cadiania sî mineele, sî a cântá de la Agios o Fteos, pâna la Cheruvicu, trecendu prin totu octoechulu adeca cele optu glasuri ale lui Damaskinu. Din acele scóle esiá Fonseci, condicari, ca Târci, Bonaresci, Stanci, Mamuleni, Antoni Pani, sî pâna la Vladimiresci, sî Villara; sî Radulesci, Racoti, unulu ca sa incinga sabi'a cu Vladimiresculu sî sa sdrobésca capulu Balaurului, sî celu din urma cá sa intre in studiele classicitatiei.

Scólele din sântulu George, din Coltiea sî dela tóte bisericele din urbe sî sate (eu amu invetiatu romanesce in tinda bisericei din satulu Gîrbovii s'au Slujitorii, din Judetiulu Ialomitiei din plas'a Grindului de Fagarasi) aceste scóle mai remasesera din academiele basiliane si dela Hotin de unde se instruiá Petri Russiei, sî toti apostolii ortodoxiei sî civilisarei ei. (Socrulu meu, Românu din Macedonia, nepotu alu matemateculni archipastoru Theotoke, colonelulu Alexandru, elevu alu scóleloru basiliane a fostu mentoru sî instructoru sub Pavelu ai reposatiloru imperatori Alexandru I sî Nicolae.)

Trecêndu din aceste parentesi voiu sa aretu ca pentru restulu aceloru scóle din sinulu biserice-loru se afla firesce sî comerciantii de carti romanesci, de Bucóvne, Ciaslóve, Psaltirii, Minee, Cadianii, Vietiele sfintiloru, Molitfelnice, Liturgii, Apostoli, Evangelii, Flórea darariloru, Esopii, Alexandrii (ce nu se dîcea Alexandrii), Alexe omulu lui Dumnedieu, Pogorirea maicei Domnului la iadu (care fù dela inceputu typulu sî motivulu divinei comedie a lui Dante). Argiru celu pré frumosu, cu Elen'a cea pré frumósa (alegoria a lui Traianu cu Daci'a).

Acesti comercianti nu se dîcea pre elinica Bibliopoli, ci pe scurtu Carturari, sî magadînele loru, carturarii in cari se afla sî potire, cruci, cadelnitie, catie, icóne, epitafe, sfite, clopote, tóce de feru etc.

Nu e unulu din acei carturari care sa fi muritu saracu s'au vitiosu, s'au mofluzu. Se scie familia lui Hagi George (pentru ca acei ómeni erá sî Hagii, dela mormentulu Domnului, iéra nu din lupanalele Parisului), ca Hagi Anastase sî altii, familie oneste pietóse, cetitóre de biserici ca St. Nicolae din Sellari, din care avemu astadi descindenti, din cei mai eminenti cetatieni sî representanti ai comerciului.

Care este caus'a ca acele familie infloriá sî prosperá in comerciulu loru ?

Caus'a erá ca fiindu carturari se tinea esclusivu de comerciulu loru ; nu numai ca nu se amesteca in politica sa devia demagogi, ci nici in contracte sî concessiune, spre a'si riscá capitalulu seu sî averile veduveloru sî orfaniloru.

Dela 1822 inca incepura pe lânga Esopii sî Argirii, sî Flórea Dararilor a esí sî opere ca ale lui Maioru, Sincai, Samuilu Claini, Molnaru, Tichindealu Mamuleanu, Vacaresculu, Beldimanu, Asaki, Saulescu, Heliade, Poteca, Marcovici, Poienaru, Negruti, Boliacu, Alexandrescu, etc.
Carte in limb'a româna cam vine dela chartia de unde sî chartiele geografice, sî ensusi scrisorile sî insusi cartile de jocu sî de datu la norocu

Cu inceputulu studiului limbei, sî cu cercetarea vorbeloru, ce voru unii a dá numele propriu fia carui objectu, sa nu mai dica adica vêntrei s'au pantecelui inima (pe mueti inca ii dóre la inima candu ii dóre cu multu mai josu), se pusera unii bunióra de a traduce vorb'a gréca biblionu in biblia, liberu (livre franc. ce se distinge din carte), sî carturariiloru le disera librarii.

Pietosii carturari nu pré cutediá a se incurcá cu carti profane d'ale baietîoiloru sî logofetiloru. Ei nu'si punea fondurile unde nu vedeá numele de Filareti, de Grigorii, de Beniamini, de Vacaresci.

Pre atunci erá unu flacaiandru ce debutá cá sî unu amicu alu nostru cunoscutu, cu cosîni ia in tirgu pela baratie spre a cumperá pane de babicu sî legume, pentru cuhni'a domnului seu unui'a din carturari. Acest'a se numiá Iosifu sî ii placea sa

vinu a materiala, se purcese apoi sî la cunóscerea sî deslusirea partiei formale a ei.

Georgie! care e constructiunea cea d'antaiu din istoriór'a, ce am cetitu? Care e a dou'a? Sa ne spuna lónu dicerea a trei'a! Cum suna dicerea a patr'a pâna la punctu? etc. Câte constructiuni séu dîceri contiene dar' istoriór'a? Cetesce tu inca odata constructiunea prima! Câte cuvinte simtu intrens'a? Câte într'adou'a, trei'a etc? In constructiunea prima suntu unele cuvinte, care le potemu esprimá dintrodata, cu o deschidere a gurei. Cari suntu acele cuvinte? Aceste cuvinte le numimu „unisilabe.“ Cautati cuvinte de acestea sî in constructiunile urmatóre. Cari suntu cuvintele care le potemu dice cu doue deschideri ale gurei? Câte silabe au cuvintele aceste? Cautati cuvintele cu doue silabe; Cu trei, patru, mai multe silabe! Din ce potemu cunósce, cà câte silabe are unu cuventu? Pâna acum'a am descompusu istorióra in constructiuni, acestea in cuvinte sî acestea iérasi in silabe. Potemu desparti silabele in parti sî mai mici? Desparte silabele din constructiunea prima in partile acestea mai mici! Cum numimu pârtîle acestea? Spune sonurile silabei prime, a doue etc. Cum numimu sonurile a, e, i, o, u? cum b, d, g; f, etc? Pentruce se numescu consonante? Cetesce tu constructiunea prima, dupa silabe! tu a dóua etc. Acum cu totii! Ce ati facutu voi dar' acum'a?

In istoriór'a nóstra vinu unele cuvinte inainte, cari suntu compuse din dóue trei cuvinte! Care mi póte spune astfeliu de cuvinte? Din câte cuvinte e compusu cuventulu tata de familia (Hausvater) pomu roditoriu (Fruchtbaum)? Nu e destulu sa dicu tata, (Vater) pomu (Baum)? Pentru ce nu? Asiá, pentru ca tata, potu fi de mai multe feliuri; trebuie dara sa-lu hotarimu mai deaprópe. Care cuventu hotaresce pre cuventulu tata,—pomu, mai deaprópe? Cum le numimu acele cuvinte? cum cuvintele tata, pomu? etc. Mai spuneti astfeliu de cuvinte compuse. Spuneti la cuvintele, care le voiu spune eu, cuvinte hotaritóre mai deaprópe! . . .

In care cuventu in istori'a nóstra vine silab'a postpusa „utia“? Ce insemnéza cuventulu „casutia“. Cine siede intr'o casa, cine intr'o casutia? Ce punu ómenii cei mari in capu?—o palaria! Dara copii mici?—o palariutia! In gradini mai mari, se afla de multe ori câte unu locu mai micu ingraditu, numitu pentru flori, cum lu vomu numí pre acel'a?—gradinutia. Unde suntu ferestri sî unde ferestrutie? Spuneti-mi inca vr'o câte-va cuvinte cu silab'a postpusa „utia“. Acum vr'o câte va cu silab'a „a-siu“, „itia“ ets.

Cele aretate pâna ací, aflarea subjectului sî a predicatului unei constructiuni, singularulu si pluralulu substantiveloru, deducerea de familii de cuvinte dintr'o radacina si cunóscerea si aplicarea pronumelui personalu este aceea, ce are a se percurge din gramatica in acésta clasa.

Din computu se continua operarea cu cele 4 specii in resortulu numeriloru dela 20—100.

Inv. câtu face de 9 ori 5? Câtu-mi iésa, déca iéu pre 9 de 6 ori? Cu câtu e mai mare de 5 ori 8, decâtu de 5×6? Din 7×8 se scóteti 20 Luati din 8×9, de 8×3! Déca 1 ℔ de cafea este cu 2 dieceri, câtu voru constá 4 ℔? — De câte ori câte 1 puntu suntu in 4 p.?—de 4 ori! De câte ori va trebuí sa dau dara câte 2 dieceri? —de 4 ori câte 2 dieceri. Câti dieceri suntu de 4×2 dieceri? Câtu constau dara 4 p.? Unu tata da la fia-care din cei 6 copii ai sei câte 7 cruceri, câti cruceri au datu la toti?—La unu copilu au datu 7 xr. 6 copii suntu de 6 ori câte 1 copilu asiá dara va fi datu de 6 ori câte 7 xr. facu 42 xr. Unu puntu de carne consta 4 gr. câtu v'aru constá 8 p.? (Resolverea cá mai susu) Intr'o gradina suntu 8 renduri de pomi, in fiacare rendu câte 8. câti suntu preste totu? In scaunulu acest'a siedu 6 copii, câti in cele 5 scaune de pre partea acést'a? Unu baiatu are 5 gr. altulu de 4 ori atât'a, câtu are acest'a? Câtu vomu capetá din urmatórele probleme:? de 4 ori 20?—20 suntu 2 diecimi, de 4 ori 2 diecimi suntu 8 diecimi=80. 2×50? —2 ori 5 diecimi facu 10 diecimi 100. 2×30? 2×40? 3×20? 3×30? 5×10? 6×10? 9×10? 5×20? (2×20) (3×20)? — de 2 ori 2 dieci facu 4 dieci, sî de 3 ori 2 dieci, 6 dieci, 4 dieci sî cu 6 dieci—10 dieci—100! (2×40) (2×10? etc. Iosife vine odata incóce, sa ne areti la masîn'a de computu, câtu va face de 3×15?—Câte globuletie stau pre betisiorulu celu d'antâiu? —10! Câte ti mai trebue pâna la 15?—inca 5 din betisiorulu alu d-lea. De câte ori 15 ai acum'a? —odata 15. De câte ori ai sa mai iéi inca 15? — inca de 2 ori. Asiá dara:

1. 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 de câte ori 15 ai ací? 0 0 0 0 0 de—3 ori. Câte globu-
2. 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 letie suntu in rendulu 1, 0 0 0 0 0 3, 5? câte in alu 2, 4,
3. 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 6-lea rendu? De câte 0 0 0 0 0 ori 10? de câte ori 5? In locu de 3×15, cum potemu dara dîce? — (3×10)+(3×5)=30+15=30 si cu 10 facu 40 si cu 5=45, asiá dara 3×15 =45.

Totu la masîn'a de computu se aretara resultatele dela 4×12, 5×16, 7×14; 2×23, 2×26, 3×28, 3×32.

Apoi se resolvira fâra ajutoriulu masînei, mentalu, problemele: 3×13, 3×14, 3×16, 3×19, 3×21, 3×26; 4×11, 4×14, 4×15, 4××24; 234 5×15, 5× 16, 5×18; 6×12, 7×14; 8×12.— In fine unele aplicâri cu numeri numiti.

Din geografia (1 óra pre septemâna) s'au luatu cá repetitia descrierea sî positiunea unoru zidiri mai iusemnate, scopulu sore care, de cine s'au ziditu; asemenea inca sî monumentulu principelui electoralu Fredericu Augustu, care se afla in Dresd'a si e facutu din arama aurita. In fine pre scurtu insemnetatea acestui principe pentru tiéra si in deosebi pentru Dresd'a.

Acestea tóte se intielege s'au predatu intr'o limba si intr'unu modu acomodatu priceperei copiiloru, si prin intrebâri corespundiatóre s'au condusu a se esprimá si densii despre cele enarate.

Proiectu de Lege

(Continuare.)

A. Gimnasie inferióre sî superióre.

§. 24. Cele 4 clase prime forméza gimnasiulu inferioru, care prepara tinerimea, (cu deosebire prin instruarea limbei latine) de o parte, pentru gimnasiulu superioru, de alta parte pentru objecte de invetiamentu prescrise in scólele reale.

In gimnasiulu inferioru duréza.

1. Cursulu 4 ani cu alâte-asi clase.

2. Objecte obligate suntu: a) religiunea sî moral'a; b) limb'a latina: c) limb'a de propunere; (instructiva) d) unde e limb'a magiara cea de propunere, limb'a germana, unde inse e un'a nemagiara, limb'a magiara; e) geografia; f) istori'a magiara; g) istori'a universale; h) aritmetica; i) fisica; k) chemia; l) istori'a naturale; m) desemnu; n) caligrafia; o) gimnastica; p) cantu.

3. Objecte propuse ordinariu inse nu obligate, suntu:

German'a séu alta limba din patria, dupa lips'a regiunei, in care respectivele nu suntu objecte; obligate limb'a francesa si englesa.

§. 25. Gimnasiulu superioru statatoriu din cele doue clase superióre ale gimnasiului completu are problem'a cu deosebire, a pregatí pre elevi pentru studiele liceale superióre.

De regula se va arangiá gimnasinlu superioru in legatura cu gimnasiulu inferioru sub o directiune. Conformu recerintieloru instructiunei publice se pote inse la locuri, unde esista dejá unu gimnasiu inferioru, nu de statu, ifiintiá unu gimnasiu superioru de sine statatoriu sub directiune propria.

In gimnasiulu superioru

1. duréza cursulu doi ani:

2. se voru propune:

cá objectele obligate: a) religiunea si moral'a b) limb'a latina; c) limb'a de propunere d) germâna unde e limb'a magiara cea de propunere, ma-

---

citésca pe Petru Maioru sî pe Tichindealu ce stà uitati si prafuiti prin rafturile magadieloru din dosu.

—Iosife draga, ii diseiu intr'o di, candu me duseiu sa cumperu o cadelnitia, de ce nu te faci tu librariu?

—Nu sciu, ce este librariu, dar me trage inim'a sa esu cu més'a in piati'a Pusicariei sa scotiu la vendiare. Luarea Ierusalimului, Istoria Romaniloru sî Fabulele lui Tichindealu ce mi le-ai datu Dumneata, sî sa intindu si câte va cadre ca batai'a lui Alexandru cu Poru imperatu, sî arderea Moskei. N'are cine 'mi face pe Mihaiu vitédiu, ca cumu l'asiu vinde ca pânea calda.

—Pana sa 'ti faca cine-va pe Mihaiu vitédiulu, uita Numa Pompiliu si Orestu de Beldimanu, plângerea patriei de Mamuleanulu, amu facutu sî eu gramatic'a limbei române, amu arithmetic'a lui Francoeru, a se mai puiu sî alte carti la tipariu. Mai târdiu déca t'ei face tu librariu a se te indemnu sa te faci si editoru.

—Editoru! nu sciu ce-va sa dica editoru.

—Eaca, Jupân Anastase, sî Hagi George, cându ajunge de nu se mai afla câte o carte, ca ciaslovu, psaltire, molitfelnicu, minee, s'au Alexandrie, Esopie, Argiru, Flórea dariuriloru s'au calindare pre o suta de anni, ori diodii, ori arderea Moskei cându franciosii spendiuráu la alde cai morti prin biserice in locu de policandre, punu de le tiparescu din nou; câte o data se invoiescu cu câte unu carturaru cá Antonu Panu sa faca visulu maicei preciste, s'au cântari de Vicleim in stihuri s'au colinde dela craciunu si le dau ei la tiparu, atunci se numescu editori.

Si amu de gându, cându t'ei face tu libraru sa'ti dau fabulele lui Tichindealu sa le tiparesci cu cheltuial'a ta; ca nu mai traiesce autorulu, sî de aru trai, n'asiu crede ca l'aru mai lasá censur'a sa le tiparésca. A patitu bietulu omu multe pana a si muritu din caus'a cartiei acestei'a. Cându o vei tiparí, a sa'ti facu biografi'a barbatului s'o pui in capulu cartiei.

—Ce va sa dica Biografia?

—Istori'a vietiei unui omu, éca, cum este in Esopi'a scrisa viatia lui Esopu.

—Cá sî Alexandri'a?

—Ba nu; acést'a nu e biografia, ci o mithistoria. Adeca adeveruri séu istorie amestecata cu minciuni séu cu basme.

—A! Domnule, sa scii ca de astadi nu mai siediu la stapânu. Me socotescu cu jupânulu sa esu cu cinste sî me facu sî eu omu cu capulu meu.

—Dar ai bani cu ce sa 'ti platesci kiri'a pravaliei?

—Mi se face si mie din simbri'a mea sa iau vreo trei sute de lei.

—Aide dar; te imprumutu sî eu cu vre-o patru sute. Nu credu insa sa 'ti ajunga, ca pravaliele pre aci prin Marchitani si pe la St. George sa suie pâna la o mie de lei pre anu Incepe mai antaiu cu més'a in piatia cum diceai, si voi scrie boierului Beldimanu sa 'ti trimita pre Numa Pompiliu si pe Orestu; te voiu face cunoscutu cu Nenea Parisu Mamuleanulu, si chiaru cu parintele mitropolitu Grigorie.

Din diu'a aceea Iosifu se facù libraru romanu, sî fiindu ca pre atunci erá la moda terminatiunile in ici si in of, vru sa 'si dea si unu supranume totu romanescu dicanduse séu Romanoviciu séu Romanov. Eu ii disseiu sa se dica mai bine pre curatu romanesce Iosi fu Romanulu, ca nu pré imi placea pre atanci ici.

Elu remase camu pre gânduri, sî mi spuse ca cá unu libraru nu se pré potrivesce sa ia asiá Romanu opincariu ce nu scie carte. Cam avea mare cuvântu pe atunci sî ii diseiu:

—Hei bine, fa-te dar Romanov. Dar vedi sa nu te alegi cu vre-o judecata din partea consalatului Rusescu.

—Da de ce?

—Fiindu ca imperatulu Russieloru este din familia Romanoviloru.

—Dar ce? au nu este iertatu sa aiba cine-va acel'asi nume cu altulu? Ar fi vai de noi cându sfintii s'aru legá de noi pentru ca nasii ne da numele loru. Eu asiu avé a face cu St. Iosifu, dumneata cu sântu Ioan, Maria sea Voda cu Sântulu Grigorie.

—Bine dici, haide! Fii dar Romanov sî eu ti voiu fi nasiu, împeratulu Russiei ca unu pravoslavnicu chrestinu va fi multiamitu cându librarii se voru onorá cu numele familiei lui care a civilisatu Russia. Câtu pentru mine, librarii cam sémena cu apostolii, mai vertosu cându se facu sî editori. Si crede-me ca mai mare placere mi face Gorjanu cându lu vediu cu cosîniti'a cu cârti in pórt'a Baratiei, de câtu unu calugaru grecu cu óse de morti in cutii de argintu.

(Va urmá)

giar'a unde nu e limba de propunere, e) geografi'a matematica si fisica, f) istori'a universale cu privire deosebita la istori'a gréca si romana mai tardîu la cea ungara g) algebra si geometria, h) fisica sistematica, i gimnastica.

3. Objecte ordinariu propuse, inse nu obligate: a) german'a unde nu e obligata, b) o alta limba din patria dupa recerintiele regiunei, c) desemnu, d) cântu, e) stenografia, f) limb'a francesesa sî g) englesa.

Unde gimnasiulu superioru e impreunatu cu gimnasiulu inferioru se voru propune in cele patru clase inferióre objectele citate in §. 24.

§. 26. La fia-care gimnasiu inferioru se va infiintiá unu cursu de pregatire de 2 ani, care va stá, impreunatu cu acest'a sub directiunea lui, la care voru functiuná celu pucinu doi invetiatori diplomati.

§. 27. In cursulu de pregatire se voru primí astufeliu de elevi din scólele popularie, cari se pregatescu pentru scólele midilocie sî au depusu celu pucinu din objectele, care se propunu in cei doi ani primi in scólele popolarie, unu esamenu de primire cu succesu.

La cercetarea anului alu doilea séu si ambiloru ani a cursului de pregatire voru fi avisati acei elevi, caror'a li s'a refusatu, pentru pregatire defectuósa, observata cu ocasiunea esamenului, primirea in clas'a prima gimnasiale, la casu ca intr'altele au corespunsu recerintieloru susu amintite.

§. 28. Elevii, cari voiescu a intrá in in vre unu cursu gimnasiale inferioru séu superioru séu cari voiescu a trece dela unu institutu gimnasialu la altulu suntu restrensi a depune la institutulu, in care voiescu a fi primiti, unu esamenu de primire.

La esamenulu de primire pentru clas'a prima se voru admite baeti, cari au implinitu celu pucinu alu 9-lea anu si au absolvatu cursulu de pregatire (§. 26.) séu caror'a li s'a concesu, din partea corpului profesorale a respectivei scóle midilocie si din partea inspectorelui scólei districtuale, in urm'a dovedirei, ca au studiatu objectele de invetiementu prescrise in scólele elementarie, a depune esamenulu de primire.

Obiectele esamenului de primire si mesur'a cunoscintieloru o determina ministrulu de instructiune.

In clasele superióre se voru primí:

a) elevi, cari voindu a trece din o clasa reala precedinte (d. e. dupa absolvarea clasei a 3-a reale in a 4-a clasa gimnasiale) voru depune unu esamenu de primire sî din acelea objecte a clasei gimnasiale precedinte, care in scol'a reale nu s'au propusu.

b) elevi instruati in institute private séu a casa, déca voru documentá prin testimonie castigate la esamenulu anuale, ca au studiatu obiectele clasei gimnasiale precedinte corespundietoriu sî déca voru depune esamenulu de primire.

(Va urmá)

Orade'a mare, 13 Aprile 1870.

Dle Redactoru! Adese ori avui ocasiune a cetí prin foile nóstre nationali despre festivitâti pompóse seversîte in biseric'a rom. gr-or. din cetatea Oradiei. Nu me prindea nici odata mirarea la cetirea loru, câci anca cu vr'o câtiva ani inainte de acést'a avui onórea a cunósce in persóna pre unii dintre barbati, cari conducu acésta comunitate bisericésca cu multu zelu, si cu deosebire pre rev. d. prot. si presiedinte consist. Simeonu Bic'a, cunoscutu dejá natiunei cá barbatu devotatu ei si meritatu atâtu pre terenulu bisericescu câtu si politicu.

Despre o atare festivitate pompósa, alu cârei martoru ocularîu me simtu ferice a fi fostu si eu voiu a Ve insciintiá de asta data. A dóu'a dî de sântele pasci e obiceiulu ací de a esî cu processiune afara la câmpu pentru santírea grâneloru.

Obiceiulu acest'a e sî prela alte sânte biserici, inse modulu, in care s'a seversîtu acésta processiune ací a fostu uniculu in feliulu seu.

In dîu'a premergatóre intielegendu-se comitetulu parochiale cu suslaudatulu dnu prot. despre acestu actu sântu s'a otaritu, cá sa se recuire comand'a militare din locu pentru tramiterea duoru companie de militari in parade la acestu actu. Comand'a militara nu numai ca au incuviintiatu cu cea mai mare bunavointia acésta recercare, ci anca din indemnulu seu propriu au renduitu si band'a pentru mai mare pompa.

A dóu'a dî prela 9½ óre de diminétia se pusera soldatii cu band'a in frunte in piati'a cea frumósa a orasiului inaintea sântei biserici orientali, cari la pomenirea numelui Majestâtiei Sele in biserica dedera mai multe salve. — Erá inaltiatoriu de inima a vedea acum dupa finirea servitiului dumnedieescu rendulu celu frumosu, in care purcesera câtra câmpu afara; in frunte band'a esecutându cele mai frumóse piese, dupa aceea o compania dê soldati, apoi tenerulu coru alu studentiloru români din locu, dupa cari urmau preotii slugitori imbracati in ornate serbatoresci sub baldachinulu celu pretiosu donatu sântei biserici de Escelenti'a Sea Metropolitulu nostru Andreiu, dupa aceea alta compania de militari, iéra in urma publiculu, atrasu de melodiele cele dulci atâtu ale musicei câtu si ale tenerului coru, erá nespusu de mare fâra deosebire de confessiune si nationalitate. Ajungendu la câmpu dupa sântírea apei sa stropira atâtu oldele câtu sî publiculu, iéra dupa seversîrea rugaciuniloru indatinate se intórsera totu in ordinea de susu câtra orasiu, inaintea sântei biserici mai cantându-se „Christosu au inviatu“ pontificantele prot. stropí cu apa santíta si pre militari.

Astfeliu se serbara ací in mijloculu atâtoru confessiuni si natiuni streine sântele pasci la biseric'a rom. gr. or. Eu nu potu, decâtu numai sa felicitezu acésta comunitate bisericésca, carea are in fruntea sea astfeliu de barbati, cum e prea on. d. prot. Sim. Bic'a si curatorulu primariu d. Diamandi, dorindu-le din sufletu, cá Ddieu sa-i tiena la multi ani.

Inainte de a incheiá acésta scrisóre, permiteti-mi, dle Redactoru, a mai adauge vr'o dóue observâri — triste, inse adeverate. Amu observatu, ca sub totu decursulu sântei liturghii unii domni si dómne nu se sfiau a conversá intre sine in limb'a magiara spre cea mai mare indignare a mea si credu, ca a totu sufletului crestinu romanescu. Abstragendu dela aceea, ca biseric'a, cá casa de rugaciune a Domnului nu póte fi si casa de conversare, eu unulu nu mi-amu potutu esplicá altfeliu acestu obiceiu reu, de câtu ca acei domni si dómne séu nu sciu romanesce, séu ca le mai place chiaru si in biserica a conversá unguresce.

Alta esperiintia totu asia de trista amu mai facutu sub tempulu petrecerei mele ací: ca se afla si pre ací nisce domni, cari cu totu adinsulu aru voi se bage neghin'a discordiei intre conducatorii acestei comunitâti bisericesci si prin acést'a se prohibiteze cursulu regulatu, ce l'au luatu de unu tempu incóce afacerile acestei comunitâti; inse eu sum de firm'a credintia, ca nu li va succede, de óre ce 'mi place a presupune, ca conducatorii nu voru amestecá nici odata afaceri personali cu cele comuni.

Varietâti.

Cetimu in „Fed.“ urmatórea Bibliografia: Un'a carte voluminósa, de 352 pagine, de mare importantia pentru biseric'a româna si prin urmare, si pentru viéti'a nóstra politica-natiunala, a esîtu de sub tipariu, dilele trecute. Titlulu cârtiei este: „Vechi'a metropolia ortodoxa româna a Transilvaniei, suprimerea sî restaurarea ei, de Nicolau Pope'a, protosincelu archid., asesoru cons., profesoru de teolog., membru fund. alu Asoc. transilvane pentru literat. rom., etc, Sabiniu, cu tipariulu tipografiei lui S. Filtsch (W. Krafft), 1870.“ Altii mai chiamati decâtu noi, nu voru intardiá, credemu, a apretiá din firu in peru acésta opera. De asta data nu potemu face alt'a ce decâtu a pune sub ochii cetitoriloru nostri materialulu tratatu de dnulu autoru. Partea prima cuprinde urmatóriele capitle: I. Esistinti'a vechiei metropolie a Transilvaniei. II. Originea vechei metropolie a Transilvaniei. III. Pusetiunea sí jurisdictiunea vechei metropolie a Trans. IV. Metropolitii vechiei metropolia a Trans. V. Apostasi'a metropolitului Atanasiu. VI. Unirea si consecintiele ei. Partea a dóu'a tratéza urmatóriele probleme: VII. Starea bisericei ort. din Ardélu dupa unire. VIII. Primele incercâri pentru restaurarea vechiei metr. a Trans. IX. Primele radie de sperantia pentru restaurarea vechiei metr. a Trans. X. Deputatiunea din 1862 pentru restaurarea vechei metr. a Tr. XI. Ultimii pasi pentru restaurarea vechei metr. a Tr. Partea a trei'a contiene urmatóriele cestiuni: XII. Resolvirea vechei metrop. a Trans prin imperatulu. XIII. Congresulu serbescu din an. 1865, si românii. XIV. Despartírea faptica a românîloru de câtra serbi. XV. Inarticularea restauratei metr. române a Trans. sî, in fine, XVI. Primulu congresu natiunalu bisericescu elu restauratei metropolie a Trans. Tóta acésta materia este intretiesuta cu multe date istorice. Câte-va priviri fugitive, ce amu aruncatu in opulu parintelui Nicolau Pope'a, ne facu a recomendá lectoriloru nostri acésta carte, carea li va oferí nu numai un'a lectura interesanta si petrecatória ci si folositória. Intre impregiurâri atâtu de fatale precum le avemu noi românii astadi, cându mai toti scrietorii nostri se ocupa de politica, unu opu cá alu dlui Pope'a si-are pretiulu seu indoitu. Autorulu dovedesce chiaru si prin marturisîrile celoru mai renumiti barbati români de ritulu gr-cat., ca partea mica a românîloru, cari au trecutu la biseric'a apuséna, n'a câscigatu nimic'a prin uniunea cu biseric'a Romei, ba ca ranele infipte in anim'a natiunei in urm'a desbinârei produse prin uniune suntu imense. Óre impregiurârile de fatia, in cari se afla biseric'a româna de ritulu gr-cat., nu atestéza ceea ce dîce autorulu? Cine ni va respunde?

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr-or. din Troiasiu, protopresbiteratulu Totvaradiei, statatórie din 100 case, impreunata cu folosirea casei parochiali cu gradina de 1 jugeru pamentu, unei ½ sessiuni de pamentu sî venitele stolare, intielegându-se sî birulu dela tóta cas'a 1 mesura cucuruzu sfarmitu.

Subscrisulu comitetu, dupa intielegerea cu dlu protopopu tractualu, prin acést'a escrie concursu, avendu aspirantii recursurile loru conformu statutului organicu—pâna in 5 Maiu vechiu, a. c. ale tramite domnului protopopu tractualu Iosifu Belesiu, in Totvaradi'a.

Datu in Troiasiu, comitatulu Aradu in 5 Apr., vechiu 1870.

Comitetulu parochialu.

(29—2)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunale gr-or. româna din Olosiagu in protopopiatulu Lugosiului, se deschide concursu pâna in 12 Maiu vechiu a. c. emolumente suntu urmatóriele: 300 fl. v. a. salariu anualu, 8 orgii lemne, ¼ jugeru gradina sî cuartîru liberu.

Concursele provediute cu documintele recerute, avendu in vedere § 13. art. I alu stat. org. au a se adresá, câtra subscrisulu comitetu parochialu. — post'a ultima Lugosiu.

Olosiagu 4 Aprilîu 1870.

(28—2) Comitetulu parochialu gr-or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr-or. din comun'a Corbesti in cerculu Totvaradiei, comitatulu Aradului, care e dotata cu folosirea aloru 2 jugere de fenatie la siesu, si 3 jugere aratoriu la dealu, biru dela 90 case câte 1 mesura cucuruzu sfarmatu, si tacsele stolarie regulate; — subscrisulu comitetu in urm'a avutei contielegeri cu protopresviterulu locale.—escrie concursu pâna in 22 Aprile a. c. st. v. avendu inconcurintii recursurile loru provediute cu documttele recerute adresate sinodului parochialu ale aserne protopresviterului competinte alu Totvaradiei.

Corbesti, in 22 Martiu 1870.

(29—3) Comitetulu Parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 17/29 Aprile 1870.

Metalicele 5%	60	45	Act. de creditu	248	70
Imprumut. nat. 5%	69	60	Argintulu	120	85
Actiile de banca	710		Galbinulu	5	86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 32. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 23 Aprilie (5 Maiu) 1870.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a don'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventu presidialu de deschidere a Sinodului archidiecesanu.

Christosu au inviatu! Cu inchinaciunea acést'a bisericésca Ve intimpinu eu astadi pre D. Vóstre, cari spre scopulu tienerei sinódeloru nóstre archidiecesane anuale sunteti alesi pre trei ani de deputati din partea clerului sî poporului nostru credinciosu alu archidiecesei nóstre transilvane.

Asiá este; diu'a de astadi este o dî epochale nu numai pentru noi românii ortodoxi din Transilvani'a, ci sî pentru fratii nostri români coreligiunari din Ungari'a sî Banatu, câci — dupa ce congresulu nostru nationalu românu de relegea nóstra ortodoxa din anulu 1868 au elaboratu statutulu organicu pentru afacerile bisericesci, scolari sî fundationali ale intregei nóstre provintie metropolitane, sî dupa ce statutulu acest'a s'au sanctionatu de câtra Maiestatea Sea in 28-lea Maiu 1869. sî apoi s'au publicatu numai de câtu in singuraticele parochii, sî dupa ce aceste pârti constitutive bisericesci s'au organisatu sî regulatu dimpreuna cu protopresbiteratele loru in intielesulu amintitului Statutu organicu, — acum urméza, cá sî archidieces'a sî eparchiele sufragane ale metropoliei nóstre sa se organiseze sî sa se reguleze in intielesulu aceluiasi statutu organicu, spre care sfersîtu eparchiele sufragane din Aradu sî Caransebesiu s'au adunatu astadi in sinódele loru eparchiali, ear noi in sinodulu nostru archidiecesanu, cá dupa finirea acestoru sinóde sa putemu pasí la timpulu prescrisu la organisarea inse-si metropoliei nóstre nationale române de relegea ortodoxa.

Diu'a de astadi ni este epochale, câci ne infatisiéza nóua trei tablouri, adeca alu trecutului de trista memoria, alu presentului, sî alu viitoriului viietiei nóstre nationale bisericesci. In tabloulu trecutului vedemu zugravite suferintiele nóstre provenite din intoleranti'a religionaria, in alu doilea vedemu inceperea deseversita a libertâtiei religiunei sî a consciintiei nóstre, sî in alu treilea vedemu câile acelea desemnate, cari garantéza prosperitatea viitóre a vietiei nóstre tignite nationali bisericesci, prosperarea clerului sî a poporului nostru credinciosu in cultura sî civilisatiune prin scoli confessionali sî pentru aceea nationali, precum sî prosperare a fonduriloru bisericesci, scolari sî filantropice ale archidiecesei nóstre nationale române ardelene prin administratiune independinte.

Diu'a de astadi este epochale pentru noi românii de relegea ortodoxa din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu, câci ea va stralucí in analele Bisericei nóstre cá unu lucéferu, care risipesce intunereculu dusmaniei patimasie ridicate in contr'a ortodoxiei nóstre, in contr'a Archiereiloru, clerului sî poporului nostru credinciosu mai bine de 300 de ani, sî cu deosebire de 170 ani.

In fine diu'a de astadi este pentru noi epochale, câci sinodulu nostru archidiecesanu, cá sî sinódele eparchieloru nóstre sufragene din Aradu sî Caransebesiu astadi punu intâia-si data in lucrare agendele sele pre bas'a canonica a statutului organicu, sî adeca; 1, ingrigirea pentru sustienerea libertâtiei religiunarie, sî a autonomiei Bisericei nóstre; 2, ingrigirea sî controlarea averei miscatóre sî nemiscatóre, a relitâtiloru, sî fundatiuniloru nóstre archidiecesane, respective eparchiale; 3, aducerea otarîrei in privinti'a acestoru averi, realitâti sî fonduri, conformu scopului, pentru care s'au infiintiatu; 4, alegerea membriloru consistoriului archidiecesanu, respective eparchiale; 5, Consultarea sî aducerea mesuriloru trebuincióse pentru ridicarea culturei poporului credinciosu prin scóle confessionali popolari, capitali, gimnasiali, reali, teologice sî pedagogice; 6, consultarea sî aducerea mesuriloru trebuincióse pentru disciplinarea preotimei sî a poporului credinciosu; 7, ingrigirea pentru aflarea midiulóceloru spre inaintarea culturei sî crescerei tinerimei scolare, sî pentru delaturarea pedeceloru in privinti'a acést'a; 8, ajutorarea bisericeloru sî a scóleloru serace; 9, ingrigirea pentru cultivarea sî pregatirea barbatiloru harnici spre servitiuri bisericesci sî scolari; 10, escrierea de colecte pentru scopuri bisericesci, scolare sî filantropice; 11, consultarea asupr'a greutâtiloru, ce s'aru arétá in efeptuirea unoru institutiuni bisericesci; 12, stabilirea bugetului anualu, esaminarea ratiutinieloru senatului epitropescu sî defigerea salarieloru din fondurile archidiecesane, respective eparchiali: 13, onorarea cu bani a vreunui opu scientificu privitoriu la ori ce ramu de sciintie bisericesci sî scolari; 14, facerea dispusetiuniloru necesarie pentru arondarea cercuriloru electorali sî efeptuirea actului de alegere pentru sinodele archidiecesane, sî respective eparchiale.

Domniloru! sa multiamimu lui Dumnedieu, ca amu potutu ajunge diu'a epochale de astadi, care ni arata chiaru, ca posedemu libertatea religiunei sî a consciintiei nóstre in patria cá si crestinii de celelalte religii crestine, câci de n'aru fi fostu Domnulu cu noi, sî cu caus'a nóstra drépta, inimicii ne aru fi inghititu de vii, sî multimea góneloru, a calumnieloru sî a intrigeloru loru ne aru fi innecatu pre noi; insa tóte gónele, calumniele sî intrigele inimiciloru s'au nimiciti sî s'au sferamatu, câci Dumnedieu au fostu cu noi, sî cu caus'a nóstra, sî câci Dumnedieu ne au datu nóua lumin'a sca, cá din sufletu sa laudâmu pre Elu sî lui sa-i cantâmu pâna ce vomu fi, cá sa nu nedajduimu spre fiii ómeniloru, intru cari nu este mantuire; elu Dumnedieulu parintiloru nostrii neau datu nóua unu caracteru confessionalu corectu sî solidu, care este effusulu unei convingeri religióse sî morale provenite din adeverurile cele vecinice ale Evangeliei lui Christosu, ale culturei adeverate sî ale sciintieloru reali sî civilisatórie, sî ale binelui generalu, alu societâtii cetatiene, care tóte suntu scrise pre vecíe in cartea cea sânta a vietiei crestine — in Biblia.

Dupa premisele acestea mi iau voia a afirmá, cumca este o esigintia prea naturale, ca noi vrendu a satisface agendeloru nóstre sinodali suntemu avisati a nesuí câtra un'a sî aceeasi tînta a vietiei nóstre nationali bisericesci, sî a ne feri de ori si ce particularismu internu. Acést'a cutediu eu sa afirmu dupa genuinile institutiuni ale bisericei nóstre ortodoxe, care suntu asiediate dela insusi Christosu cá Capulu unicu alu Bisericei nóstre sî pentru aceea ele ne infacisiaza nóua protolipulu doctrineloru cultivatóre, civilisatóre sî liberale.

Déca suntemu datori a ne ferí de ori ce particularismu internu confessionalu, sî suntemu avisati a nesuí cu totii câtra un'a sî aceeasi tinta a vietii nóstre nationali bisericesci, atunci in convictiunea acést'a trebue sa ne intarésca pre noi intraltele sî acea impregiurare marétia, ca posedemu unu statutu organicu, care ne amu facutu noi in congresulu nostru nationalu românu metropolitanu in anulu 1868, sî care ne reguléza pre noi in afacerile nóstre bisericesci, scolari sî fundationali pre bas'a unoru principii liberali, sî constitutionali, sî nimicu alt'a nu pretinde dela noi fâra cá sa'lu urmarimu cu caracteru solidu sî solidaru.

De sî in privinti'a gradului de insusiri trupesci, intelectuali si materiali ne deosebimu unii de altii, totusi cá faptura intelectuale sî zidita dupa chipulu sî asemenarea lui Dumnedieu suntemu egali intre noi, câci fasele nascerii, ale vietiuirei sî mortiei nóstre decurgu dupa un'a sî aceeasi lege vecinica, de unde préfirésce urméza, cá noi sa nu pierdemu din vedere aceste fase ale vietiei nóstre, sî pentru aceea suntemu datori a fi egali, sî a avea un'a sî aceeasi tînta de viatia.

Déca noi toti avemu indatorire a avea un'a tînta de viatia, atunci urméza si aceea, ca tóte aplecârile nóstre sa le concentrâmu spre ascultarea si implinirea invetieturiloru lui Christosu, carele este Intemeetoriulu si capulu unicu alu Bisericei nóstre, si cu deosebire tóte aplecârile nóstre sa le concentrâmu spre ascultarea sî implinirea invetiaturiloru, cari Christosu le-au datu Apostoliloru si popóreloru adunate de pre délu, dicêndule: fericiti cei blândi, ca acei'a voru mosteni pamentulu; fericiti cei ce flamendiescu si insetosiéza de dreptate, ca acei'a se voru satur'a; fericiti cei milostivi, ca acei'a se voru miluí; fericiti cei curati la inima, ca acei'a voru vedea pre Dumnedieu; fericiti cei facatori de pace, ca acei'a se voru chiamá fiii lui Dumnedieu; fericiti cei goniti pentru dreptate, ca acelor'a este imperati'a lui Dumnedieu; iér câtra Apostoli sî betrânii poporeloru intorcênduse Christosu, leau dîsu loru: Voi sunteti sarea pamentului; sî de se va imputí sarea, cu ce se va sará? mai multu nu va fi de tréba, fâra numai sa se leapede afara, sî sa se calce de ómeni; adeca Christosu ací invatia, ca Apostolii sî betrânii poporeloru suntu destinati a invetiá sî luminá poporulu, intrebuintiându dupa impregiurâri sî doctrine sî dogene, prin care sa se infrunte poporulu pentru aplecârile lui patimasie, sî cá ei sa nu se sparia de cei ce ii voru goní sî asuprí, ci se remâna statornici, câci pre cum sarea cea imputita se leapada, asiá si celu ce nu se tiene de chiamarea sea, pierde increderea celoru buni. Da aceea Christosu adaoge câtra Apostolii sî batrânii popóreloru, ca ei suntu lumin'a lumei; va se dica: precum lumin'a lumei risipesce intunereculu, asiá si ei prin lumin'a invetiaturiloru loru cultivatóre sa risipésca ori ce patima din poporu. In fine Christosu le mai dîce Apostoliroru si betrâniloru popóreloru: nu se póte ascunde cetatea, ceea ce sta deasupr'a dealului; va sa dica: Christosu ací poftesce, ca ei sa fia asiá de constanti sî zelosi a se tiené la inaltimea invetieturiloru séle umanitarie sî civilisatórie, precum cetatea zidita deasupr'a dealului nu se misca si nu se teme de vijeliile tempestâtiloru.

Acésta invetietura a lui Christosu, carea este prototipulu adeveratei religiositâti si a moralului crestinescu trebuie sa o imbratisiâmu, si sa o privimu de unu fanaru, carele totdeun'a luminéza si ne arata calea cea mai sigura spre innotare câtra ajungerea tintei vietiei nóstre, si care cá midilóce positive pentru ajungerea scopului vietiei nóstre ne arata nóua blandeti'a, rabdarea in supurtarea nedreptâtiei, milosteni'a, inim'a curata, si iubirea de pace; iar mie cá Archiereului, si D-Vóstra cá Betrâniloru clerului sî poporului nostru credinciosu acel'asiu fanaru ne arata nóua calea aceea, care ne manuduce pre noi a ne documentá clerului si poporului nostru archidiecesanu de sarea cea buna, de lumin'a luminatóre, si de cetatea ce sta deasupr'a dealului.

Cine nu pricepe, ca aceste invetiaturi ale lui Christosu se estindu asupr'a totalitâtiei societâtiei omenesci, si corespundu tuturoru pusetiuniloru, in care omulu traiesce in lumea acést'a?

Omulu este o faptura rationale si sensibile; elu este membru alu unei familie, alu unei natiuni, alu unei religiuni, si alu unei patrie si asiá mai departe; si asiá omulu nimicu mai bine nu póte sa faca spre ajungerea tintei vietiei sele fatia cu deosebitele relatiuni, care ilu impresóra pre elu in viati'a sea, decâtu strensu a se tiené de invetietur'a lui Christosu de pre dealu, care ilu manuduce la acea esigintia, ca elu trebuie sa se ingrigiésca de perfectiunarea insusiriloru sele prin cultura, si civilisatiune, cea ce isi póte procurá prin scoli, care destépta si desvólta puterea si lu-

min'a mintiei sale, curatiescu simtirile si consciinti'a lui si reguléza preste totu voinți'a si aplecârile lui, si lu nobiliséza pre elu, si ilu punu in stare, cá elu cá omu singuraticu si cá membru alu unei familii, religiuni, natiuni si cetatianu se lucre dupa cerintiele care le astépta dela elu famili'a sea, religiunea sea, natiunea sea si patri'a sea, prin urmare omulu corespunde si doctrineloru moderne de civilisatiune, déca asculta si implinesce invetieturile lui Christosu cele de pre dealu.

Multu si prea multu ne póte ajutá pre noi in ajungerea tintei vietiei nóstre starea presente a Bisericei nóstre, carea ne garantéza egalitatea de drepturi bisericesci cu drepturile celorulalte biserici crestine, ne garantéza libertatea consciintiei, si perfectiunarea in cultura scientifica, si asiá déca vomu cultivá si nobilizá prin sciintie si cunoscintie voințiele si aplecârile nóstre amesuratu invetieturiloru lui Christosu de pre dealu, atunci ne amu neteditu calea ajungerii tintei vietiei nóstre, si ne amu pregatitu comóra in ceriu, si neamu facutu sarea pamentului, lumin'a lumei, si cetatea stându désupr'a dealului.

In sinodulu presentu ni se va oferí ocasiunea cea mai buna de a pune pre temeiulu statutului organicu alu metropoliei nóstre inceputulu unei vieti mai tignite bisericesci, câci acést'a este si propriulu scopu alu acestui sinodu, precum s'au potutu vedé mai susu din enumerarea punctelor, cari constituescu agendele Sinodului presentu.

Eu nu numai n'amu nici cea mai mica indoiala, ci amu sperantia firma, ca noi vomu sci se deslegâmu problem'a agendeloru nóstre sinodali spre multiumit'a obscésca, câci astfeliu de casuri precedinti amu avutu noi in sinódele nóstre din anii 1850, 1860, si 1864, precum si in congresulu nostru nationalu românu alu metropoliei nóstre din anulu 1868.

Deci sciindu noi, ca de nu va zidí Domnulu cas'a, inzadaru se ostenesce celu ce o zidesce, amu inceputu Sinodulu nostru presentu cu rugaciune câtra Dumnedieu, dela carele vine tóta darea cea buna, si l'amu sântitu cu cuventarea acést'a presidiale; acum iérasi Ve dîcu DVóstre: Christosu au inviatu, si pace membriloru sinodali, pace intregului nostru cleru si poporu credintiosu din archidieces'a nóstra ardeléna, si rugându-me de bunulu si induratulu Dumnedieu, cá sa me invrednicésca si pre mine de „Christosu au inviatu“ si „de pace“, dechiaru Sinodulu nostru archidiecesanu conchiematu pre Dumineca Tomei la anulu Domnului 1870 de deschisu cu aceea, cá darulu Domnului nostru Iisusu Christosu sa fia cu DVóstra, cu clerulu si poporulu nostru credinciosu; Indresniti asiá dara Domniloru! indresniti a intrá in bucuri'a Domnului nostru; mésa este plina, ospetative toti; vitielulu este multu; toti sa Ve indulciti de ospetiulu credintiei; toti se luati bogati'a bunatâtiei; camar'a Mântuitoriului este infrumsetiata, si toti sa indresniti a intrá intr'ens'a, avêndu cugetu curatu, si inima drépta Aminu.

Dela sinodulu archidiecesanu.

Domineca la 8½ óre, conformu programului, se seversi st'a Liturgia si chiamarea Sântului Duchu. La 11 óre se adunara deputatii in sal'a cea mare a semenariului nostru.

O deputatiune de 12 membri se duce si invita pre Escl. Sea Presantitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a cá pre presiedintele sinodului, carele venindu fu primitu cu aclamatiuni de „se trâiasca“. Ocupându Escel. Sea presidiulu deschide sinodulu cu cuventarea de mai susu.

Dupa acést'a trece sinodulu la alegerea notariloru provisorii, cari se alegu in persónele ddloru: Ioanu Popescu, Ioanu Gallu, Dr. Ioanu Mesiota, Ioanu Tecontia, Moise Branisce, si Ioanu Pop'a.

Apoi se alegu dóue comissiuni verificatórie, un'a pentru cele diece cercuri dintâiu, constatória din membri de ai cercuriloru din urma si vice versa. Cu aceste siedinti'a dintâiu se incheie.

Siedinti'a a dóu'a se deschide luni la 9 óre diminéti'a. Se cetesce protocolulu si se autentica.

Referentulu comissiunei I. Iacobu Bologa propune verificarea deputatiloru presenti, carii siau datu credentiunalele cu adausulu, ca de óre ce la unele protocóle de scrutinare nu au fostu acluse si protocólele sinódeloru parochiali, sa se faca dispusetiuni, cá pre viitoriu aceste sa se astérna dimpreuna cu celea. Dupa o mica discussiune se primesce propunerea comissiunei.

Comissiunea a dóu'a arata ca atâtu din referatele protopresbiterului respectivu si a comisariului Ioanu Paraschivu câtu si din protocólele parochiali se vede, ca la alegerile din cerculu alu III alu Sebesiului s'a facutu ilegalitâti si asiá resemnarea unui deputatu Ioanu Paraschivu se primesce si a celui laltu, Ioanu Munteanu, se nulifica.

Desbatere viia a cursu si asupr'a unei harthii a dep. Codru Dragusianulu, in carea se dîce, ca dîsulu deputatu sî la casu de verificare nu póte luá parte la siedintiele de fatia, cari intrepretându-se, ca la nici unu casu nu se póte dep. presentá in sinodu pentru sessiunea presenta, se verifica si se ascépta participarea la sinodu in sessiunile viitórie ale periodului.

Fiindu terminate verificârile celoru sositi pâna ací, notarii se alegu definitivu (toti cei alesi provisoriu).

Dupa aceea raportéza comissiunea pentru regulamentulu internu alu afaceriloru sinodali si se primesce celu alu congresului, prelânga modificârile recerute de impregiurârile distinctive intre afacerile unui sinodu si unui congresu.

Se facu propuneri pentru comissiuni. Popescu propune comissiune generale, carea sa se subimparta dupa trebuintie. Mai vorbesce Gaetanu si Puscariu la objectulu comissiuniloru. Cestu din urma propune comissiuni separate cari se potu intruní in fine in un'a generale. Se alege in fine o comissiune pentru revederea fonduriloru si socoteleloru loru si se discuta mai multu asupr'a formei cum are sa se faca.

Se suspende siedinti'a spre a se poté contielege asupr'a celoru ce suntu a se alege. Dupa o pausa se alegu in comissiunea de revisiune: Nicolau Pope'a, Ioanu Metianu, Branu de Leményi, Puscariu, Gaetanu si Filipescu.

Presiedintele aduce la cunoscinti'a sinodului, ca in fine a ajutatu Dumnedieu de, fâra vre-o stirbire a autonomiei nóstre bisericesci, membrii sinodului dimpreuna cu vicariulu episcopescu se alegu si intârescu conformu legiloru nóstre bisericesci, fâra de vre o influintia esterna, de biserica si totu odata se incuviintieza sî salariele de 2400 pentru unu vicariu si de câte 1200 pentru câte unu consistorialistu.

Siedinti'a III. se deschide marti la 10 óre.

Dupa cetirea si autenticarea protocolului anuncia presiedintele sosirea credintiunalului dep. Mich. Orbonasiu. Actulu se transpune comissiunei de verificare.

Puscariu asterne o petitiune din Branu, prin carea partea braneana din cerculu alu XII de alegere cere a se arundá altfeliu, câci e preste mâna a caletorí pâna la Eliopatacu in afaceri de alegeri. De o cam data petitiunea se transpune biroului.

Filipescu referéza despre revederea fonduriloru. Despre resultatulu acestei revederi vomu dá séma si noi cu altu prilegiu, cându spatiulu ne va permite a specialisá averea bisericei de astadata spunemu numai ca averea intrégi e de 646 mii.

Glodariu arufi de parere cá sa se faca, alaturea cu fia-care fondu, si istoriculu originei fondului. Branu de Lemenyi propune, ca fondulu de 30 mii sa se numésca fondulu lui Baiu, motivându cu ostenél'a cea multa ce si a datu acestu barbatu pentru esoperarea desdaunârei locuitoriloru din Sinc'a vechia, cari pre tempolu Mariei Theresiei, pentru ca nu vrura a luá parte in reg confiniariu infiintiatu pre atunci, au

---

FOISIÓRA.

Libraria nationale romana.

(Urmare.)

Nu trecù multu sî Iosifu Romanov se stabilí intr'o magadióra in coltîu la St. George spre Baratia. P'atunci esira din meditatiunile lui Lamartine; Luarea Corintului, Corsaru, Lara, Parisina, Logodnica d' Abidosu, Beppo, Marino-Faliero, Ambi Foscari, Ceriulu si Pamentulu dela Lord Biron. Din fia-care câte 1000 exemplâre, se aduna vre-o 16 mii carti din preuna cu Gramatic'a sî cu Arithmetica si nisce lectiuni despre stilu, etc. Rafturile magadînului Romanov gemea de marfa nóua, cum dicea elu, fara sa depuia nici unu capitalu, si din câte carti desfacea, la luna mi dá comptulu si 'si retienea a diecea parte. In alu doilea anu s'au desfacutu carti pana la 2000 galbeni, si lui Romanov ia remasu folosu de 200.

Nu intardia dupa acést'a, sî unu feliu de buchinistu reposatulu Georgiu, mai june de câtu Romanov, vení a-mi cere nu numai cârti in comissiune ci sî consiliu pentru viitoriulu lui. Lu consiliaiu sa invetie carte, lu recomendaiu la reposatulu Ioanu Popu, sî la cei lalti profesori; urmà clasile vre-o cinci ani, sî devení libraru sî profesoru.

Iosifu Romanov sî Georgiu in pucini ani devenira capitalisti cu onóre sî creditu in piatia, pentru ca apucându-se de libraria, se tienura numai de dens'a sî devenira sî editori; de dóue ori fura arsi pâna in camesia cându arsera Bucuresci dimpreuna sî cu cârtile mele, sî nici odata nu s'au injositu de a se dá de faliti. Cu librari'a sî numai cu librari'a se pusera iéra dreptu in picióre. Romanov devení proprietariu de mai multe case, a crescutu copii, sî a inzestratu fetele cu demnitate. Georgiu î-si reinfiintià de dóue ori capitalulu perdutu. Cându l'a arsu foculu dupa urma, avea depusi la mine 6000 lei; sî cu starea lui i-a arsu sî inscrisulu ce avea dela mine.

A dóu'a dî dupa focu vine la mine numai cu ce se aflase pre elu, n'avea nici cu ce sa se priminésca. Iamu datu ce-i trebuiá iamu datu ospitalitate in cas'a mea, sî din dî in dî totu mai tristu lu vedeamu si'lu audiamu suspinându.

—Ce ai, Domnule Georgiu? ce totu oftedi?

Dumnedieu e bunu. Ai mai arsu odata, sî iéra ti ai facutu stare déca ai fostu sanetosu.

—Hei, Domnule, dara mi a arsu sî inscrisulu ce probà ca amu la Dumneata 6000 lei.

—Registrele mele insa n'a arsu, nici memori'a mea. Harthi'a nu e scumpa, a scrie câte-va renduri nu e nici decum greu. Eata sa-ti dau altu inscrisu, sî sa-ti dau, déca vrei sî banii sa te apuci din nou de ce scii.

—Sa-'mi dai dara numai o mie lei, ca la inceputu m'amu apucatu de libraria numai cu patru sute lei; cei lalti bani bine stau la Dumneata déca inscrisele Dumnitale nu le póte distruge nici foculu. De trei ori, Domnule Hiliade, mai facutu omu. Georgiu a muritu dupa evenimentele dela 1848. Am aflatu ca se afla unu stranepotu alu lui in judetiulu Argesiului, in satulu Braiesci sî i-amu datu de scire sa vina sa ia unu merazu. In momentulu, in care scriu aceste renduri am sa facu sî respunsulu la o scrisóre ce luaiu alalta-eri dela acestu mostenitoriu.

Sa-mi fia iertatu a vorbí sî de ai mei. Fratele mamei mele, Alexandru Danielopulu, in juneti'a lui a debutatu cá lipscanu dimpreuna cu fratele seu mai micu Nicolau. Dupa câti-va ani insurându-se, se lasà de lipscania si apucându-se de unu comerciu ce nu-lu cunoscea, î-si perdù starea, remaindu in dispositiunea fratelui seu care îi veniá fórte cu greu.

—Cu amaru î-mi vine, nepóte, î-mi dîse intr'o dî, sa stau cu atâti'a copii pre spatele lui Nicolau; nu sciu ce sa facu.

—De ce sa nu faci sî Dumneata, Nene Alessandre, ce a facutu Romanov, séu Georgiu séu Cojanu.

—Unde amu eu mijlóce cá densii?

—Ei au avutu mai pucine de câtu Dumneata. Nicolau póte sa te imprumute cu vre-o dóue trei sute de galbeni sa-ti inchiriedi sî sa-ti mobiledi unu magazinu ceva mai decoratu de câtu ale loru. Sî eu sa ti-lu umplu de cârti. Fate libraru, sî sa-ti dau sî cârtile didactici.

Pre atunci literatur'a româna erá mai inavutíta, gratia aventului ce î-sí luase junimea studiósa; prin presele mele esîsera pre lânga Mahomet sî Amfitrionu, Alzira sî din fabulele lui Alexandrescu, Avarulu dela Moliere sî alte drame de reposatulu Ruset, Burgesiulu gentiloru de reposatulu I. Voinesculu, Misantropi'a sî pocaintia; d. Pursoniacu, Furberiele lui Scapinu de reposatulu C. Rasti. Pretiósele ridicole de Ioanu Ghica, alte comedie dela Moliere de Grigoriu Gradisteanu, Saulu sî Virgini'a dela Alfieri, câte-va rapsodii din Iliad'a de C. Aristi'a, Angelo, Mari'a Tudoru, Lacreti'a dela Victoru Hugo de reposatulu C. Negruzi. Pre lânga acestea se adauga sî câte-va volume din Curieriulu de ambe-sexe sî alte asemenea cu care fù mobilata de ajunsu librari'a danielopoleana preste drumu de Colti'a.

fostu siliti a parasí casele sî mosiele loru. Acést'a propunere nu se primesce pentru ca, precum observà G a e t a n u, numele lui Baiu se va eternisá déca se va face amintire in istoriculu fonduriloru de ostenelele lui.

La ordinea dilei e alegerea unei comissiuni bugetaria, pre care Puscariu o propune sa fia de 12 insi.

Presied. recomenda si alegerea unei comissiunni pentru arondarea cercuriloru electorali, carea in fine se primesce si dupa o pausa de vre-o câte va minute se alege un'a de 19 insi.

Presiedintele atrage atentiunea sinodului asupr'a afacerei celei importante a sinodului si adeca asupr'a constituirei consistoriului si provóca pre sinodu a cugetá seriosu, totu odata insa fâra pré multa amanare, asupr'a acestei cestiuni.

Intre parentese facemu cunoscutu publicului, ca in dóue conferintie fórte serióse si lungi s'a ventilatu cestiunea constituirei consistoriului. Pâna cându scriemu acestea, ea se inverte pre lânga statorirea principiului déca sa se admita si pre viitoriu acumularea oficieloru. Pre câtu cunóscemu opiniunile deputatiloru, cei mai multi suntu contra acumulârei si adeca: odata, cá sa nu ocure impregiurarea de a se face cineva judecatoriu in dóue instantie si pentru cà sa-si póta vedea fia care consciintiosu de oficiulu seu. Credemu ca acestu principiu va si invinge, pentruca temerile aduse inainte de o parte, ca nu voru fi salarie de ajunsu incepu a disparé.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

Dresd'a . . . . . .

(Urmare.)

Clas'a III de baeti a scólei civice a II-a (2-te Bürgerschule) cu dóue cursuri anuali.

In clas'a premergetóre (II rep. IV) dupa cum ti amu aretatu in epistol'a trecuta, se computa cu numerii pâna la 100 in tóte patru speceile, mentalu.

In clas'a acést'a (III-a) se transfera exercitiele aceste in spatiulu numeriloru pâna la 1000 sî apoi in spatiulu numeriloru, nemarginitu, cu deosebita privire la adunare sî subtragere (cursulu I anualu) sî apoi la inmultire, impartire, resolvire sî reducere (cursulu 2-lea anualu) Déca mai nainte predomniá computarea mentala, acum'a se incepe sî computarea pre tabla, (scripturistica) dupa regulele usitate sî otarite.

Invetiatoriulu avea o tabela de harthia grósa pre care erau 10 renduri cu câte 100 de trasuri. Inainte de a trece la resolvirea unoru probleme de adunare scripturistica, facù o mica repetire a numerârei preste suta sî a otaririi valórei numeriloru dupa loculu in care stau unulu dupa altulu.

Inv. aretându pre rendulu primu, despartîtu in dieci; Câte dieci suntu aici? —1 dieci —2 dieci etc.—10 dieci. Câtu facu 10 dieci?—Cum dîcemu dara la 10 dieci?—o suta! Câte dieci suntu in rendulu alu 2-lea, 3-lea, s. cl. ?—Vedeti dara: fia-care suta, are 10 dieci, cându dîcemu „o suta", trebue sa cugetâmu totude-un'a, ca avemu 10 dieci. —Câte sute aratu aici?—un'a suta, 2 sute, 3 sute —10 sute. Câte dieci suntu in 1, 2, 3, etc. sute. Acum'a arâtu o suta, sî din sut'a a 2-a inca unu diece, câtu amu aratatu?—Câte dieci mai trebuie pâna la a 2-a suta? Câtu face o suta sî cu 2, 5, 8 etc. dieci? Câtu facu 2, 3, 7, etc. sute cu unu trei, cinci etc. dieci.

Asemenea se facu numerarea cu sute, dieci sî unimi, câte sute, dieci si unimi suntu in 512, 623, 658, 909 etc? Ce pretiu au cifrele 2, 4, 5 in numerulu 245? Asemenea in 425,542, 524 etc. Câti numeri amu scrisu cu cifrele 2, 4, 5. Totu atât'a e 245, ca 425, 542 etc.? Pentru ce nu totu un'a, ori scimu 2, 4, 5, séu 4, 2, 5, ?—Pentru ca in 2, 4, 5 sta 2 mai antâiu, apoi 4, apoi 5, in 425 sta 4 apoi 5 etc. Au numerii 2, 4, 5, altu pretiu déca îi punu asiá: 4, 25, etc.? Ce insemnéza (ce pretiu are) 5 in 245? Ce pretiu are 4, ce pretiu 2? Ce pretiu are 5 in 542? ce pretiu 4 2? Unde stau dara totude-un'a unimile? Care e numerulu de lânga unimi spre steng'a? Ce pretiu are? Ce pretiu are numerulu de lânga diecimi, iéra-si spre steng'a? Cetiti numerii, cei voiu scrie pre tabla: 516; 324; 852, 563! Dara déca voiu dîce 408, audîti ací sî diecimi? Ce punemu dara in loculu diecimiloru, cá totu-si 8 sa fia unimi sî 4 sutimi? Cum ve-ti scrie dara 408! scrieti 602, 809 s. a.. Totu asemenea sutimi sî diecimi fâra u n i m i: 420, 580, 640, 850, 990, 960 sî altii. (Cându li se dictá scolariloru, numerii, ce aveau sa i scrie inv. dîcea d. e. scrieti 6 sutimi nici o diecime, 2 unimi! Ce a-ti scrisu preste totu, care numeru? Asemenea sî cu celelalte;) dupa acést'a apoi le dictá numerii fâra a specificá pretiulu fia-cârei cifre; descrieti cinci sute optu dieci sî unu, trei sute patrudieci si cinci! etc.) — Vomu resolví acum'a inca vr'o câte-va probleme de adunare in capu. Atentiune! 300+4? 300+7? 300+9? 500+2? 600+5? 200+20? 200+70? 200+90? 400+10? 400+60? 600+60? 700+90?—150+8? 180+9? 230+8? 280+6? 420+9? 580+8? 640+3? 530+7?— 210+44?+44=40+4! 210+40=250+4=254. 175+22? lânga 175 punemu mai antâiu 20, facu 195+2=197! 663+232? Lânga 663 punemu antâiu 200 facu 863+30=893+2=885!—98×8? Lânga 98 punemu din 8 atât'a pâna facemu o suta: 98+2=100; din 8 amu luatu 2, mai remânu 6, asiá dara 100+6=106! 59+59?=50+9+50×9—50+50=100; 9+9=18; 100+18; =118! 63+46? =60+3+40+6=60+40=100, 3+6=9; 100+9=109! 524+382?=524+300=824+80=820+80=90014=904 904+2=906!—Se intielege ca scolarii acestea le socotéu in capu sî asiá dara diceau cu cuvinte, ceea-ce amu insemnatu eu numai prin semne. Unde scolariulu nu afla indata descompunerea numerului in numeri mai mici, ajutá invetiatoriulu, pâna cându o aflá copilulu. In fine se mai resolvira 2 probleme de adunare scripturistica:

5333+409+8+690+8410? Acesti'a se scrise unulu sub altulu, unimi sub unimi, dieci sub dieci etc. sî apoi se dise: nici o unime (0) sî cu nici o unime (+0) suntu totu nimic'a sî cu 8 unimi suntu 8, sî cu 9—17 unimi sî cu 3 suntu 20 unimi, 20 unimi suntu: 2 diecimi, sî nici o unime, scriemu dara (0) nici o unime sub unimi, 2 diecimi numerâmu lânga diecimi; 2 diecimi sî cu 1 di=3 sî cu 9 diecimi, facu 12 di. sî cu nici o diecime 12 di. sî cu 3 di.=15 di. suntu 5 di. sî o sutime, scriemu 5 sub di. 1 sutime numerâmu mai departe etc. 325+4083+7+8303+6004+560? Se resolví totu asemenea. Deospartiamentulu alu 2-lea la partea antâiu (otarirea pretiului numeriloru dupa loculu loru) luà sî densulu parte, in ½ de ór'a urmatóre resolví pre tablitia unele probleme de impartire scripturistica, dupa regulele sustatatóre. Pentru impucinarea lucrului, mai cu séma pentru de a evitá scrierea pre tabla a temeloru de computu, ce au a se resolví acasa, fia-care elevu are temele de computu ordinate metodice de Berthelt, lükel, Petermann, Thomas.

In clas'a acést'a se incepe sî instruirea sistematica in istori'a naturala. In anii cei doi d'antâiu (cl. V. IV.) se descriu, fâra privire la impartire sistematica, unele animale domestice, vr'o câte-va plante sî minerale; in clas'a III apoi se alegu representanti din animale, plante, minerale asiá, incâtu se cauta criteriele (insusîrile de capetenia) ale singurateceloru feliuri sî familii.

Se erá luatu mai nainte feliulu bimaneloru sî apoi unele familii; apoi veni feliulu rapitóreloru, familia mustela." Invetiatoriulu aduse unu esemplariu umplutu, de dihoru. Acést'a-lu privira scolarii sî apoi se provocara a spune ce au observatu la elu, ce insusîri comune are esemplariulu aratatu mai nainte „nevestuica." Dupa aceea urmà o descriere neintrerupta a dihorului, modulu vietiuirei lui, cu ce sa hranesce, unde-si are locuinti'a; ce stricaciune face, ce folosu aduce.

Se scie iéra ca Danielopolulu numai de libraria s'a tienutu sî se tiene; sî de contracte sî marafeturi n'a vrutu nici sa visedie. Si a crescutu copii, sî a maritatu fete, a traitu si traiesce cu onóre.

Eata cum s'au inceputu librariele nationali celu pucinu dincóci de Milcovu, pentru ca nu putemu vorbí asiá de precisu despre cele din Moldov'a. Cine s'a simtîtu cu vocatiunea acestei professiuni s'a consacratu la dens'a, fâra a se preocupá séu incurcá cu alte speculatiuni.

De vomu vorbí de librariele cu cârti de literatura streina, n'avemu a dîce nimicu la inceputulu loru.

Primulu care se stabilí in Bucuresci cu comerciulu cu cârti germâne, gallice sî italiene fù reposatulu Thyri, cetatianu din Sabiiu, la anulu 1823, invitatu de reposatulu C. Golescului, spre a complectá casinulu seu literariu. Acest'a urmà cu onóre sî folosu pâna la 1835; sî se trase la ale sele, lasându succesoru pre Valbaum, ce urmà cu aceea-si probitate sî cunoscintie speciali pâna la 1846 séu 47, fâra a se amestecá nici unulu in speculatiuni ce le-aru fi pututu paralisá comerciulu loru inteligentu sî specialu.

Dupa evenimentele dela 1848, incependu din partea parodiatoriloru principieloru bune, confusi'a si anarchi'a in cele politice, nu intardia a se simtí aceea-si cutesantia pâna la nerusinare sî in mic'a nóstra republica a literelor.

Librari'a Ioanide, fiindu cea mai nóua din cele citate pâna ací, sî inceputa de ómeni ce n'au fostu crescuti cu acestu comerciu, nici in cunoscinti'a unei adeverate literature, î-si póte aplicá dîsulu apostolului revnitoriu, τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σαρξ ἀσθενής (Spiritulu séu cugetulu bine dispusu, iéra corpulu fâra putintia), séu déca a avutu voia îi lipsira mijlócele séu cunoscintiele de a realisá o libraria in adeveru nationale.

D. G. Ioanide fù primulu libraru românu care avù sî voia sî curagiulu de a devení sî editoriu, intr'o sfera mai intinsa.

Veteranii literaturei române, unii lipsiá din tiera, altii erá prepusi sî insu-si urmariti de politia, altii mai circonspecti stá cá apostolii ascunsi de fric'a jidoviloru.

De unde literatur'a româna incepuse de unde ne lasasera parintii nostri, cu principiele sî frumsetiele inaltei literature a Eclesiei, cu autori classici cá Homer, Herodotu, Xenoponte, Voltaire, Moliere, Kant sî Ainectiu, Condiliac, Schiller, Cozebue, Bironu, Lamartinu sî prin autori ca Poteca, Asachi, Saulesci, Marcovici, Genilii, Aroni, Lauriani, Negruzi, Boliacu, Alexandrescu, Negulici, Bolintinénulu, Alexandri, Sioni etc., esîra nisce juni, cari precum cerea a sarí treptele ierarchiei in cele politice sî a ocupá posturile inalte fâra esperiintia, asemenea crediura ca potu sburá fâra aripi si in regiunile literarie, sî fâra cunoscintia de limb'a ecclesiei, de limb'a Dositheiniloru, Costiniloru, Greceniloru, Vacaresciloru, Filaretiloru, Beniaminiloru, Grigoriiloru, Maioriloru, Tichindeliloru, fâra nici o educatiune séu sciintia a limbeloru classice, fâra gustulu celu adeveratu alu geniului limbeloru galice sî italiano, Sarsaili pre atâtu politici pre câtu sî literari. D. Chicioci aventurieri in fórte disgratiate aventure, se pusera pre rele traductiuni; din scól'a cea desmatiata a Parisului modernu, ce totu in luarea mintieloru, spre batjocur'a vulgului séu a poporului, se numí scóla româna séu romanésca.

D. G. Ioanide, in zelulu seu laudabilu, dete preste nisce asemenea scriitori, sî prin mari spese inundà tiér'a de asemenea dîse române. De se mai aflá intre juni cu merite, adeveratele talente suntu modeste sî timide sî nu cutediá a se amestecá in acelu galimatiasu de limba sî de idei. Singuru d. Baronzi, elevu âlu scólei classice, putea continuá cu onóre carier'a, ce incepuse. Persecutatu inse de potentii lumei, nu putea fi gustatu, pentru ca nimeni nu voiá nici sa'lu asculte, necum sa'lu citésca. Eramu in streinatate sî-i admirâmu sî incercârile sî curagiulu seu, dându afara nisce principie conformu cu critic'a gramaticale, sî distingendu idiomele, dialectele, limb'a, din tóte gergurile locali sî individuali ale nesciintiei si nocunoscintei de sine.

Cei esîti mai in urma din diversele sî succesivele cuptóre ale Parisului, scriindu póte de tóte, sî numai romanesce nesciindu pâna astadi, unii aflara limb'a in tóta anarchi'a ei atâtu in scóle câtu sî in seminare, câtu sî in cancelaria, câtu sî in comerciu, ce ajunsese unu martiafoismu, altii luara unu drumu exclusivamente tiutiunescu sî pedantu.

Cine putea cetí traductiunile anarchistiloru literâri, pre d. Ioanide in asiá naiva necunosciintia de causa? Cei deprinsi cu limb'a bisericei, lasá cârtile din mâna dela prim'a pagina. Cei crescuti in scóla classica, cunoscatori de limbele culte cá helenica, cá latina, germâna, ómenii sciintieloru, nu-si potea perde timpulu cu cârti din scól'a desmatiata a Parisului, reu pricepute sî reu traduse de Sarsailii literari. Cei cunoscatori de limba dîse francesa, sî amatore de romana cum putea lasá originalulu, spre a-si perde timpulu cu rele sî neintielese traductiuni.

(Va urmá)

Proiectu de Lege

(Continuare.)

§. 29. In gimnasiulu superioru sî inferioru nu e iertatu de regula a fi intr'o clasa mai multi de 60 scolari. Déca numerulu eleviloru trece preste 60, suntu de a se infiintiá clase paralele sî inmultí sî poterile instructive conformu §§. 15 sî 16.

§. 30. Clasele deosebite se voru instruá in objectele obligate (dimpreuna cu gimnastic'a) celu pucinu 22 sî celu multu 28 óre pre septemâna.

B. Scóle realle inferióre sî superióre.

§. 31. Scól'a reale completa cuprinde unn cursu de 7 ani sî 7 clase.

Scól'a reale, cá institutu pregatitoriu, de o parte pentru studii mai inalte politechnice, de alta parte pentru chiamâri, cari recerú mai pucine cunoscintie reale decâtu politechnice, se imparte iéra-si in doue despartiemente, adeca scól'a reala inferióra cu 4 clase sî scól'a reale superióra cu 3 clase.

§. 32. Regimulu insarcinatu cu instructiunea infiintiéza, incâtu e cu putintia, la fia-care scóla reale inferióra, cursulu de pregatire de 2 ani, ordinatu in § 26, in care se voru primí elevi asemenea sub conditiunile citate in §. 27.

§. 33. In scól'a reale inferióra statatória din 4 clase

1. duréza cursulu de invetiamentu patru ani ;
2. se voru propune :

a) cá objecte obligate : religiunea, limb'a de propunere, germân'a unde se propune in cea magiara, magiar'a unde se propune in germâna, geografi'a, istori'a, aritmetic'a, fisic'a, chemia (dimpreuna cu mineralogi'a) istori'a naturale, desemnulu geometricu, desemnu de mâna libera, caligrafi'a sî gimnastica.

b) cá objecte ordinarie : germân'a unde nu e obligata, cantu, limb'a francesa sî cea englesa, alta limba din patria dupa trebuintia, stenografia..

§. 34. Scól'a reale superióra constatatória din cele trei clase superióre se va organisá de regula in legatura cu clasele inferióre sub o directiune. Acomodatu recerintiei instructiunei publice se póte inse, in locuri unde esista unu gimnasiu inferioru, care pregatescu prin planulu seu de invetiamentu pre elevi si pentru scól'a reale superióra séu unde esista dejá alta scóla reale inferióra, nu de statu, infiintiá o scóla reale superióra si de sine statatória.

La scól'a reale superióra

1. duréza cursulu de invetiamentu trei ani;
2. se voru propune :

a) cá objecte obligate : religiunea, limb'a de propunere, germân'a, unde limb'a magiara e cea de propunere, magiar'a, unde nu e cea de propunere, introducere in studiele filosofice, geografi'a, istori'a, matematica, fisica, chemia, istori'a naturale, geometri'a descriptiva, desemnulu ;

b) cá studii ordinari : germân'a, unde nu e obligata, limb'a francesa, —englesa, sî dupa recerinti'a impregiurimei alta limba din patria, cantu, practicum chemicu, modelarea, stenografi'a.

Unde se va infiintiá scól'a reale superióra in legatura cu cea inferióra, se voru propune in cele patru clase inferióre objectele citate in §. 33.

§. 35. Elevii, cari voiescu a intrá in scól'a reala inferióra séu superióra séu cari voiescu a trece dela unu institutu realu la altulu, séu dela gimnasiu la scól'a reala, suntu restrinsi a depune unu esamenu de primirea.

In clas'a prima a scólei reale inferióre se voru primí :

1. Baieti, cari au implinitu alu 9 anu alu etatiei si au absolvitu cursulu intregu alu scólei populare séu de pregatire (§. 32.) la unu institutu de invetiamentu publicu séu privatu

2. Baieti, cari au implinitu alu 9. ani alu etatiei si li s'au concesu, documentându ca au studiatu obiectele cursului intregu dela scólele populare séu elementare, din partea corpului invetiatorescu a institutului respectivu de invetiamentu si din partea inspectorului districtuale a depune unu esamenu de primire.

In clasele superióre se voru primí elevi, cari trecu din clas'a gimnasiala respectiva séu din un'a a celoru patru clase superióre a scólei civile si cari depunu unu esamenu si din acele obiecte a scólei reali, ce in clasele gimnasiale absolvite nu s'a fostu propusu.

Obiectele esamenului de primire si mesur'a scintieloru o determina ministrulu de instructiune.

§. 36. Cu privintia, la numerulu scolariloru, ce au a se primí in clasele singuratice, si la numerulu óreloru de instructiune remânu in valóre dispusetiunile §§. 29 si 30.

§. 37. Ministrulu de instructiune póte infiintiá, unde jurstârile o recerú, ateliere de industria lânga scólele reale, pentru acei scolari, cari absolvindu cursele scólei reale trecu in viatia practica.

C. Liceu.

§. 38. Activitatea suprema a instructiunei scóleloru mijlócie o cuprinde liceulu, care are de problema a desvoltá pre deo parte (afara de instructiune obicinuita a scóleloru mijlócie inferióre) o cultura scientifica universala si a pregatí de alta parte pentru instructiunea scientifica de specialitate a universitâtiei si politechnicului.

Liceulu consta din trei clase cu atâtea—si curse anuale.

§. 39. In liceu se voru primí :

a) cari au absolvitu cele siese clase gimnasiale si au depusu din studiile, acelor'a unu esamenu de primire.

b) tineri, cari au absolvitu cele siepte clase reale si depunu afara de studiile acele si din limba latina unu esamenu de primire.

c) tinerí, cari au absolvitu cele siepte clase a scólei reale si de si voiescu a-si continuá studiele la politecnicu, dorescu inse a-si insusí in liceu o pregatire scientifica mai estinse.

Acesti'a au a depune esamenu de primire numai din studiele reale si potu intrá dupa finerea cursului anuale primu ori si cându in politecnicu.

§ 40. In liceu se voru propune :

1. cá objecte obligate :

a) religiunea si moral'a, b) limb'a latina, c) limb'a de propunere si literatur'a ei, d) german'a unde limb'a magiare e cea de propunere, unde nu, limb'a magiara sî literatur'a (e-l lipsesce in esemplariulu litografatu, ce 'lu posedemu) m) istori'a ungara, n) istori'a bisericésca, o) archiologi'a greca si romana, p) filosofi'a, qu) aritmetic'a r) desemnulu, s) gimnastic'a.

2. cá objecte ordinarie insa nu obligate :

a) limb'a francesa, b) englesa, c) italiana d) stenografi'a, e) cântu.

(Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confessiunale gr-or. româna din Olosiagu in protopopiatulu Lugosiului, se deschide concursu pâna in 12 Maiu vechiu a. c. emolumente suntu urmatóriele: 300 fl. v. a. salariu anualu, 8 orgii lemne, ¼ jugeru gradina sî cuartiru liberu.

Concursele provediute cu documintele recerute, avendu in vedere § 13. art. I alu stat. org. au a se adresá, câtra subscrisulu comitetu parochialu. — post'a ultima Lugosiu.

Olosiagu 4 Aprilie 1870.

Comitetulu parochialu gr-or.

(28—3)

Edictu.

Ioanu Marcu din Codlea, carele de 4 ani, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a lui Georgiu Resnovénu din Vulcanu, fâra a se scí loculu petrecerei lui, se citéza prin acést'a, ca in terminu de unu anu, dela datulu de fatia negresitu sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contra procesulu divortialu asupra-i pornitu, — se va decide sî in absenti'a lui. Dela scaunulu protopopescuu alu Branului.

Zernesti in 24 Martiu 1870.

I. Metianu
Protopopu.

(31—2)

Edictu.

Prin care Aldea Beng'a din Sirne, carele de 5 ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia, Ecaterin'a lui Bucuru Cojanu din Pestere, fâra a se scí loculu petrecerei lui, se citéza cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contr'a procesulu urdîtu in contr'a lui se va decide sî in absenti'a sea.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului cá foru matrimonialu.

Zernesti in 4 Martiu 1870.

I. Metianu.
Protopopu.

(30—2)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr-or. din Troiasiu, protopresbiteratulu Totvaradiei, statatórie din 100 case, impreunata cu folosirea casei parochiali cu gradina de 1 jugeru pamentu, unei ½ sessiuni de pamentu sî venitele stolare, intielegându-se sî birulu dela tóta cas'a 1 mesura cucuruzu sfarmitu.

Subscrisulu comitetu, dupa intielegerea cu dlu protopopu tractualu, prin acést'a escrie concursu, avendu aspirantii recursurile loru conformu statutului organicu—pâna in 5 Maiu vechiu, a. c. ale tramite domnului protopopu tractualu Iosifu Belesiu, in Totvaradi'a.

Datu in Troiasiu, comitatulu Aradu in 5 Apr., vechiu 1870.

(29—3) Comitetulu parochialu.

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu la Sabiiu si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni :

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 33. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 26 Aprilie (8 Maiu) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu sea 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela sinodulu archidiecesanu.

In siedinti'a a IV, tienuta Mercuri 22 Aprile, dupa cetirea si autenticarea protocolului siedintiei premergatórie, propune deputatulu Cristea alegerea unei comissiuni, respective intregirea celei bugetarie, prin unu numeru anumitu de membri, pentru cá sa desbata si asupr'a constituirei consistoriului, carea se desbatù in dóue conferintie fâra de a ajunge la unu resultatu definitivu sî sa se póta pune cestiunea acést'a la ordinea dilei inca in diu'a urmatóre: Propunerea nu afla spriginire.

Deputatulu Patiti'a face propunerea, cá sa se faca pasi la locurile competente spre a nu se tiené terguri in dîlele, cându crestinii nostri au serbatóre, nici se fia citati la judecata in dîle de acestea. Asupr'a cestiunei acestei'a discussiunea se incinge si dureza mai multu tempu, pana in fine se decide a se face o representantia la regimu, cá sa nu se constringa crestinii a alergá la judecâti in dile de serbatóre, contumatiându déca nu se infatisiéza; in câtu pentru terguri, aci simtiulu de pietate catra dilele cele sante trebuie sa faca pre fia care crestinu sa remàna a casa in dîle de serbatore sî terguri totodata.

Popescu voiesce se faca propunere, dara se verifica mai intâiu de deputatu Michailu Orbonasiu. Dupa acést'a Popescu reiá cuventulu sî propune alegerea unei comissiuni, carea sa faca unu proiectu in interesulu culturei poporului românu sî adeca sa dea unu regulamentu senatului scolariu in mâna. Se alegu 9 insi.

Din partea locuitoriloru din Dobr'a vine unu protestu solemnu contr'a alaturârei tractului loru protopresbiteralu lânga celu alu Devei; din partea comunei Siolna sosesce alta petitiune, prin carea se róga de sinodu pentru ajutoriu de bani spre a-si potea cladí biseric'a.

Se predau ambele comissiunei petitiunarie, carea la propunerea, presiedintelui se sî alege numai decâtu.

Popescu mai propune o comissiune pentru imbunatatirea starei clerului, carea se alege indata. Cu acést'a siedinti'a se termina.

Siedinti'a V, tienuta Joi in 23 Aprile, a fostu numai pâna la unu locu publica. Indata la inceputu se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei premergatórie apoi sî deputatii nou sositi : Dr. Iosifu Gallu, Petru Nemesiu sî prot. Moise Lazaru sî presentéza credentiunalele, ce se transpunu indata comissiunei verificatórie.

Presied. anuncia sinodului sosirea unei petitiuni dela Certegiu de lânga Campeni. Asemenea anuncia sosirea altei'a dela Demetriu Verindeanu, prin carea sî recomenda serviciele sele pre viitoriu, cá cassieriu séu controloru la epitropi'a archidiecesana. Se transpunu la comissiunea de petitiuni.

Macelariu propune verificarea celoru ce si-au predatu credentiunalele astadi, pentru ca protocólele de alegere si scrutinare sî asiá suntu esaminate dejá de comissiune. Referentulu comissiunei verificatóre afirma asertiunea dep. Macelariu sî adauge ca actele respectiviloru deputati sositi de nou se afla in tóta ordinea. Asiá dara se si enuncia de verificati.

La ordinea dîlei e referat'a comissiunei bugetarie. Presiedintele comissiunei, Pope'a, face sinodului cunoscutu ca comissiunea e gat'a cu elaboratulu seu sî dupa o mica discussiune a unoru cestiuni de forma Filipescu ocupa loculu de referinte.

Dupa o motivare fórte fundata, facuta de presiedintele sinodului, acest'a se enuncia, ca siedinti'a sa fia confidentiale.

Despre cele ce s'au intemplatu dupa acést'a amu pututu aflá numai atât'a, ca operatulu bugetului a fostu restituitu comissiunei spre a indreptá o eróre de cifre.

In siedinti'a a VI, tienuta Vineri in 24 Aprile, dupa cetirea sî autenticarea protocolului face deputatulu Glodariuo interpelatiune sî adeca despre urmârile, ce le au avutu pasii facuti de sinodulu diecesanu din 1860 in privinti'a redobandirei dominiului Merisienii din Romani'a, donatu de principele Mateiu Basarabu metropoliei nóstre.

Presiedintele da deslusire, ca lucrulu s'a inaintatu la Bucuresci prin organele politice ale tierei nóstre. Dela regimulu românu inse s'a spusu de atunci inca consulului austriacu, ca lucrulu acest'a se va luá la pertractare, ceea ce pâna astadi nu scimu sa se fia intemplatu. —Interpelantele e multiamitu cu deslusirea data, 'sî reserva inse dreptulu de a face la tempulu seu o propunere in privinti'a acést'a.

Pope'a cá presied. alu comissiunei bugetarie raportéza ca comissiunea e gat'a cu elaboratulu seu.

Filipescu ocupa locu de referinte sî incepe raportulu.

Dupa cetirea raportului se primesce in desbatere generale.

In decursulu desbaterei speciali dice Boiu la posturile asesoriloru din senatulu strinsu bisericescu ca aceste nu se potu desbate definitivu pana nu se otaresce ca se mai potu sî de aci incolo acumulá posturile séu ba sî face propunerea cá in câtu privesce senatulu strinsu bisericescu sa se dica ca cumularea nu e admisa nici decum; iéra câtu privesce senatulu scolariu pana atunci pana cându congresulu va esoperá cá membrii lui sa fia pre viatia.

Propunerea da ansa la dispute infocate, ivinduse mai multe propuneri pro si contra acumulârei si adeca din partea lui Hania, din partea lui Tincu, Popescu propuneri mijlocitóre. La acésta discussiune iau parte Glodariu, Cristea, Gaetanu sî altii. Vedienduse in fine ca s'a lamuritu de ajunsu parerile asupra cestiunei se enuncia sinodulu contra cumulârei oficieloru fatia cu asesorii strinsu bisericesci sî scolari sî inca ne conditiunatu.

Din siedinti'a a VII impartasimu de ocamdata numai atât'a, ca dupa autenticarea protocolului s'au facutu mai multe propuneri de sine statatórie.

Revenindu sinodulu la ordinea dîlei se continua desbaterea speciale a raportului comissiunei bugetarie, se incinge o disputa lunga indata la posturile senatului scolariu, carea sa termina cu remiterea operatului la comissiune ca sale modifice conformu propuneriloru, ce s'au ivitu in decursulu desbaterei. Cu deosebire insa au datu ansa la procederea acést'a o deslusire a presiedintelui radicata in fine la propunere sî in fine propunerea Dr. Gallu.

La ordinea dîlei, vine raportulu (ref. Siandru) comissiunei pentru diurne. Modalitatea de a rebonificá si espensele generali sî diurnele deputatiloru se concredu presidiului.

Comissiunea petitiunaria (ref. Dr. Petco) referéza ca comun'a Siona cere ajutoriu in bani pentru stringerea de mila pentru edificarea unei biserici, in anumite tracte. Se transpune consistoiului spre urmare mai departe.

Comunele din protopresbiteratulu Dobrei protesta contr'a anecsârei tractului loru sî se róga pentru intregirea scaunului prot. veduvitu. Comissiunea propune transpnnerea petitiunei la comissiunea ce are a sa esmite pentru arondarea protopopiateloru pâna atunci sa se sustîna anecsarea facuta.

Nemesiu propune, ca din causa ca actulu nu e in tóta ordinea sa se transpuna consistoriului.

Alta petitiune a lui Verindeanu se recomânda spre considerare la alegere.

Bologa face cunescutu ca comissiunea a sistatu lucrârile sele.

Gaetanu e contr'a sî cere ca comissiunea sa lucre.

Macelariu este contr'a modalitâtiei.

La raportulu verbalu alu presied. comissiunei presidiulu sinodului indruméza comissiunea la activitate.

Evenemințe politice.

O telegrama din Vien'a cu datulu 6 Maiu st. n. ne face cunoscutu, ca mâne, adeca pre cându scriemu aceste sîre, va urmá publicatiunea complétârei cabinetului: Depretis, ministru de comerciu, br. Widmann min. pentru aperarea tierei, br. Petrino (românu), agricultura, Holzgethan min. de financie sî Czedik chefu de sectiune in ministeriulu de instructiune.

Foile din Cislaitani'a ne aducu diverse sciri despre stadiulu, in care se afla complanarea cu cechii; din tóte acestea sciri se vede, ca atâtu cechii câtu sî nemtii suntu aplecati acum mai multu de câtu alta-data la o contielegere.

Cechii au determinatu in o conferintia tienuta in Prag'a inainte de caletori'a lui Rieger sî Sladkowsky la Vien'a, conditiunile de contielegere sî sa crede de comunu, ca negociarile suscepende pre basea aceloru conditiuni nu voru remané fâra resultatu.

Fostulu guvernatoriu in Bohemi'a br. de Kellersperg a sositu in Vien'a, a conferitu cu ministrii Potocki, Taaffe si Beust sî fu primitu de câtra M. Sea in audientia. Pre cându unele foi anuncîa cu securitate intrarea lui Kellersberg in ministeriu ne impartasiescu altele, ca negociârile cu densulu au fostu indesierte.

In Germani'a de nordu curge, spre a dispune pre deputati la sporirea vamei, scriea tendentiósa ca dupa o finire norocósa a plebiscitului dincolo de Renu, erumperea unui resbelu intre Prusi'a sî Franci'a e verossimila.

Din Parisu ne vine scirea, despre o conjuratiune contra vietiei lui Napoleonu; in urm'a acestei'a se faucra mai multe arestâri. Mai multe diare afirma, ca conjuratiunea acést'a e numai o intriga a politiei francese de statu, pusa in lucrare pentru de a potea indemná pre cetatienii cei pacinici la votare pentru imperatorele sî regimulu seu. Cumca conjuratiunea e binevenita politiei sî cumca se pró opintesce la suprimerea sî folosirea ei, nu mai e deja indoiala; Atat'a se scie cu securitate, ca nu se afla date autentice pentru de a poté tiené conjuratiunea de o simpla intriga politiana.

Din Romani'a aflamu, ca s'a finitu, dupa unu intervalu de 17. dîle, cris'a ministeriale. Dupa ce lui Ghica, lui Golescu nu a succesu formarea cabinelului, fu Epureanu insarcinatu cu compunerea unui ministeriu, pre care unele foi streine lu numescu de unu adeveratu, „cabinetu de administrare“ sî care consta din: Epureanu, presidiu sî interne Cantacuzenu, lucrâri publice, Lahovari, justitia, Manu, resbelu, Carpu esterne, sî Gradisteanu financie.

Fói'a „Vaterland“ scrie, ca dupa cum a aflatu din isvoru competentu, denumirea contelui Andrassy de cancelariu de statu va urmá câtu mai curendu. Contele Beust va primí eventualu postulu de agentu in Londonu.

Amu primitu o brosiura scrisa de S. Cretiulescu despre starea Romaniei. Fâra de a mai face vre-unu comentariu o comunicâmu publicului catitoriu.

O ARUNCATURA DE OCHIU
ASUPR'A
STAREI ACTUALE
ROMANIEI.

A fostu in vechime la noi unu Domnu, care punea dâjdii preste dâjdii asupr'a poporului.

Poporulu gemea cumplitu sub povar'a loru.

Consiliarii Domnului se ingrijau fórte, audindu aceste gemete, pre cari ei le faceau sa ajunga la urechi'a s'a, intervenindu la densulu cu rugaciuni, sa mai usiureze pre bietii crestini cari au inceputu se amenintie si aru putea sa-lu vateme.

Ciniculu Domnu insa, impassibile sî hotarîtu, in locu sa ia aminte indemnurile consiliariloru sei sî sa curme cu reulu, mergea sî mai sfruntatu pre calea ce-si trasese, cu câtu aflá ca durerea cresce, ca tipetele sî vaetele se inmultiescu.

— Ce mai face poporulu? intrebá elu pre consilierii sei sî pre cei ce vinéu de pre afara sa lu visitéze, la tóta dajdi'a nou impusa.

— Tipa sî se vaeta! Mari'a ta, i respundea de câtra toti, câci prea este impilatu.

— Mai putemu pune o dajdia! erá respunsulu la acestea alu Domnului, care, cá alchimistulu cutediatoriu, parea ca vrea sa faca experimente teribili asupr'a supusiloru sei.

Dara cându, intr'o dî, pre neasceptate, afla de la consiliarii sei ca vaetele au incetatu sî ca lumea acum e vesela, petrece in chiote cu lautari, unu fioru lu petrunde, elu se cutremura, sî in spaim'a sea, pré tardiu si vede crim'a sî dice ministriloru: — Sa ne oprimu ca suntemu perduti!

***

Nu credu ca s'aru potea compará mai bine starea nóstra actuale de câtu cu acea epoca a acelui Domnu: birurile sî dâjdiele plóua astadi asupr'a poporului românu, intocmai precum se spune ca plouá in epoc'a acelui'a; iéra vaetele sî gemetele au incetatu mai de totu, toti in tóte pârtile paru veseli sî nepesatori; reactiune a inceputu.

Unde se va sfersí sî cum se va sfersí, Dumnedieu scie!

***

Judecându dupa aparentia, amu putea dice, ca acestu poporu românu e in culmea fericirei, câci de nimicu nu-i mai pésa astadi, nimicu nu-lu mai impressionéza.

Dara cum se face, ca nu-i mai pésa de nimicu? — lesne de aflatu.

Totu lucrulu, tóta actiunea, tóta atitudinea omului, si au ratiunea loru de a fi: Ceru pana ce credu ca mi se va dá, pana ce credu ca se va indreptá; gemu pana ce credu ca voiu fi ascultatu sî scapatu. Cându insa increderea, ce me tinea in acésta atitudine a desparutu, e naturale sa cadu intr'o alta atitudine, aceea a desperârei, pre care o aréta mai anteiu nepesarea sî chiaru veseli'a.

***

Are inse inmea nóstra cuventulu de a fi vesela, de a se areta fericita? Se vedemu.

***

Pâna la 11 Februariu poporulu românu, vediendu ca trecutulu condemnatu s'a derimatu fâra sa se rupa cu sistem'a trecutului; vediendu ca abusurile, contr'a câror'a reclamá elu, in locu se inceteze, iau din ce in ce mai mare aventu, sî acum in numele seu chiaru, pentru ca elu a fostu chiamatu sa ia asupra-si respunderea ce in trecutu o avea Domnulu: vediendu ca, in numele seu, se eréza sî se impertiescu posturi intre partisanii cutârei'a séu cutârei'a persóne chiamata la cârm'a statului; vediendu ca se dilapidéza banii publici de câtra functiunari prevaricatori, scutiti de pedépsa, vediendu ca mancatoriele de bani publici nu se mai facu acum cu decimile sî cu sutele, cá mai inainte, dara cu decimile de mii sî cu miliónele, precum au mancatu casierulu Olanescu de la Craiov'a, casieriulu dela Iasi si altii; vediendu ca starea vistieriei ajunge in ruina din caus'a chieltuieliloru necumpenite sî din caus'a concessiuniloru ce incepuse a se dá pre la streini, cari erau sa fie dajdiele cele mai apesatóre; vediendu tóte aceste si alte multe cá acestea, poporulu românu incepuse a carti a se plânge pâna a se vedea in fisonomi'a sea desolarea.

***

Acésta stare de lucruri, spementatóre mai multu prin suprinderea intr'ins'a a poporului, de câtu prin efectele ei desastróse, facu cá opositiunea sa se intinda in scurtu timpu la proportiunile cele mai mari, sî, pana sa n'ajunga lucrulu la culme, o parte din societate, spriginita de vuetulu generale se ridica sa puna capetu reului cu 11 Februariu.

A dóu'a dî veseli'a erá in tóte pârtile nemarginita, afara numai de veri-o câti-va, cari se cunoscéu culpabili.

***

Dara ce desceptiune grozava cându, preste câte-va dîle, se incredintiara toti, ca noulu regimu in locu sa satisfaca dorinti'a generale de a pedepsí spre pilduire pre abusatorii de pâna ací, din contra apuca pre calea batuta a tuturoru vicieloru, persecutându cu turbare pre toti ómenii, cari mai remasese nepetati, (inca pre unulu la silitu sa sî fuga din tiéra) sî inlocuindu pre toti ómenii regimului resturnatu cu totu ce a creatu viciulu mai dupre tipulu seu, ómeni lepedati chiaru sub fostulu regimu sî deveniti impossibili pentru abusurile ce seversisera; cá cum acestu nou regimu aru fi voita sa dica regimului resturnatu: te amu datu josu pentru ca erai borfasu; sa-ti aretu eu cum se facu lucrurile pre unu picioru mare!

Ce desceptiune intru adeveru, in cei cu aspiratiuni nobili dela 11 Februariu, cându se putura incredintá ca cei noi la putere, dupra resturnarea, tractau pre poporu cá pre unu copilu pre care-lu poti satisface cu nimicuri, schimbându-i o jucaria cu care s'a lovitu sî dându-o alta care sa-i para mai blânda, spre a-lu face sa redevina veselu.

***

Atunci, de unde erá o parte de ómeni, cari intrase in gura de sierpe sî nu mai cutediau sa se arete in publicu, asceptându-se la cine scie ce, ulitiele se umplura de odata cu densii, ii vedea cineva zinbitori nepesatori, parca nici usturoiu nu mancase nici gur'a nu le putî!

Sî avéu dreptate acesti'a, pentru ca nu fusese aspiratiunea poporului românu sa i se schimbe jucaria cá la copii, ci sa se curme cu imoralitatea, cu abusurile, cu risipile sî cu despretiulu legiloru sî sa se introduca economi'a, moralitatea, respectulu legiloru!

Atunci militarii, cari luasera parte la 11 Februariu convinsi ca facu intru adeveru unu bine tierei, convinsi ca suntu adeverati salvatori ai tierei in desceptiune generale si a loru, si putura vedea numai actiunea condemnabile la care luasera parte, fâra se aibe si mangaierea ca, pentru o actiune rea, s'a pututu stabili imperiulu binelui; pentru ca numai in practic'a reului revine consciinti'a sdruncinata in reu.

De nu s'aru fi intemplatu ceea ce s'a intemplatu a dóu'a dî dupre 11 Februariu; de s'aru fi curmatu reulu in locu de a se latí sî a se perfectioná, negresitu ca, atâtu in consciinti'a publica ca sî in consciinti'a loru chiaru militarii, ce au fostu tereti in pecatu de nisce áspiratiuni nobili, aru fi trecutu de siguru dreptu salvatori, astfeliu precum in primulu momentu dupu actiunea loru li s'a dîsu: distinctiunea de militari, Maisti sî Februaristi n'aru fi avutu cuventulu a fi, pentru ca infratirea generale s'aru fi facutu in bine, pentru ca la bine chiaru spiritele cele mai perverse suntu silite sa cedeze.

Relele intentiuni ale celoru ajunsi la putere prin 11 Februariu, s'au tradatu. De unde concessiunea lui Le Maitre cadiuta din vremea regimului resturnatu, care a avutu atât'a pudóre, cá sa o anuleze, cându a vediutu ca opiniunea publica se pronuncia in contra-i, fu scósa din nou la maidanu. Concessiunea lui Godilotu, care cadea de sine, iá acum proportiuni si mai mari, prin modificarea ei, in favorulu concessionariului, in câtu statulu românu a fostu nevoitu sa pérda indoitu de catu pretensi-

---

FOISIÓRA.

Libraria nationale romana.

(Urmare.)

Cârtile editate de d. Ioanide remasera nevendute, si editoriulu loru in mari daune.

Ca sa si repare daunele, d. Ioanide abandona firesce caus'a si se arunca in alte speculatiuni de contracte. Remase cu numele de librariu nationalu si magazinulu îi e plinu de cârti francese, sî comerciulu seu nationalu numai in cârti române nu consiste.

Cându i propune cine-va spre a editá vre-o carte, se scutura cu spaima; s'au friptu in terciu sî sufla sî in iaurtu. Din scól'a D-lui mai esira sî alte librerii sî urmédia totu asemenea. Toti spunu ca ce face unu librariu, cându pune mân'a pre câte unu contractu cu guvernulu, ce póte face cu unu contractu intr'o luna, cu libreri'a nu póte face cu anii.

De ce nu se lasa dar' de libreria sa nu o mai descredite, câtu nu merita? Faca-se contracciі de harthie, de ciobóte, de pânza, de lemne, sî sa lasi pre librarii inteligenti cá Ulrich, Danielopolulu sî Socek sasi desvólte comerciulu fâra o concurentia reu intielésa?

Acesti dîsi librari, departe de a semená cu Hagi Georgiu sî Atanasiu, cu Romanovii, Georgiu, Gorjanii sî Danielopolii, departe de a semená cu Thirii, Valbaumi, Ulrichi, mai multu sémena cu acei alergâtori dupa femei, schimbandu pre septemâna sî pre dîle câte un'a s' avendu a casa câte o biata modesta pre care si de aru fi o femeia legitima, pentru ochii ómeniloru, o numescu piece de resistance, déca sciu frantiozesce, s'au dupa limb'a loru marda.

Librerî'a o deschidu, pentru ochii ómeniloru, cá sa dîca, ca suntu comercianti, sî in adeveru numai librari nu suntu; mintea le e draculu dupa speculatiuni sî insusi dulapuri. Asti'a, cá nisce aventurieri suntu ciocoii comerciului.

In Franci'a librerii facu comerciu cu cârti francese sî prea pucinu de alte limbe, in Engliter'a sî Statele unite cu cârti englese, in Germani'a cu cârti germane, in Itali'a cu cârti italiene, in Greci'a cu cârti grece.

De vei intrá in disele librerii din Bucuresci sî Iasi, rafturele le vedi pline cu carti mai multu francese in plina tiéra româna; de vei cercetá acele rafturi, poti se afli cârti nevendute dela deschiderea pravaliei. Acolo jace capitalu mare, in mardao'a de pravalia afara in speculatii si marafeturi le trebuie altu capitalu, si eata paralisati periclitându sî starile loru sî streine sî discreditându librari'a.

Unulu din acesti'a facu unu falimentu de 25 mii de galbini in cele dupa urma. In ce a pusu banii acesti'a, in cârti nationali? in editiuni de cârti folositóre? De unde in mârafeturi judanesci de contracte, sî nu se dice ca cutare cá contracciu a facutu falimentu, ci cá librariu! Rusîne pre adeveratii librari, rusîne pre profesorii sî autorii români. Rusîne pre natiunea intréga, care totudeuna sî a sustinutu librarii sei adeverati sî care si a cumperatu cârtile sale nationali cá sî panea din tóte dîle sî inca sî mai multu dupa câte amu dîsu sî dupa convictiunile intime ce de modestia le lasaiu mai la urma.

De asiu tacea de cele relative la mine, aru fi o culpa modestia si in cele ce suntu datoriu a spune despre natiunea româna.

Cine nu va se fremente, tóta dîu'a cerne, dîce proverbulu. Câci s'au facutu librari, si tóta dîu'a treiérá cu gur'a cascata, ca nu e nici o tréba librari'a in tiér'a româna, ca românii chieltuiescu in tóte secaturile numai pre cârti nu facu chieltuiele; ca români suntu buni musterii la tóte numai pre cârti nu chieltuiescu; ca romaniloru le placu desmerdarile iéra nu lectur'a, nu cârtile.

In adeveru ca romaniloru nu le placu cârtile Dumniloru.

Remas'au nevendute cârtile bisericei dela Mateiu Basarabu pâna astadi in diecimi de editiuni?

Remas'au nevendute operele lui P. Maioru si Tichindélu in dóue editiuni?

Remas'au nevendute tóte dictionarele de tóte limbele cu cea româna?

Venindu la mine, eu, cá scriitoriu, a catatu sa devinu si tipografu, câci in debutulu meu incetase sî tipografi'a metropoliei. Cá tipografu a catatu sa devinu si editoriu.

Cine a cumperatu si cititu Curieriulu de ambe-sexe in cinci volume si in trei editiuni de câte 3000 esemplare? Cine cinci volume din Lord Biron, cine alte 30 volume din diversi autori sî dela diversi traducatori competenti ce s'au editatu prin mine? Cine si a deschisu pung'a spre a cumperá atâtea cârti si a dá panea din tóte dîlele la atâti operatori tipografi, legatori de cârti, librari, cine a facutu sa se inaltia pre câmpulu Mosiloru in loculu colibei de paie de unde a plecatu Georgiu. Lazaru, unu palatu industrialu, cu unu parcu princiaru, o curte cu trasure si livree, o gra-

unile lui Godilotu. Totu astfeliu sî tóte celelalte concossiuni, ce apucase a se dá su sub regimulu condemnatu dinainte de 11 Februariu, in locu d'a fi desfiintiate spre implinirea ingagementului luatu inaintea tierei in dîu'a de 11 Februariu se intinsera in aceleasi proportiuni, iérasi prin modificare

Afara de acestea, ceea ce apucase sa se organiseze intr'unu modu solidu, sî spre imbunatatirea stârei sdruncinata a financeloru, se derima cu nepesare, in pagub'a vistieriei atâtu de venitulu, ce potea trage dintrensele, câtu sî de acel'a ce realizase dintrensele intr'unu scurtu tempu. Ca sa numescu un'a din aceste organisatiuni solide, voi amintí monopolulu tutunului, alu cârui venitu s'a aruncatu in apa, lovindu-se totu deodata si asta nóua industria a tutunului, ce apucase sa se intinda in tiéra. De abusurile cu exportatiunea si celelalte e de prisosu ori ce vorba. Apoi imprumuturi preste imprumuturi vinu unulu dupa altulu, cu dobendí cari, nu in alte state, dara nîci in acésta tiéra a nóstra, despre care se dîce cá la noi la nime, nu s'au platitu nici chiaru de veri-unu mofluzu; impositele se sporescu, datoriele statutului se intreiescu, bunurile statului se vendu, banii se cheltuescu in creatiuni de posturi numai in intreprinderi alu câroru scopu principale nu s'a vediutu a fi imbunatatirea séu imfrumsetiarea in tiéra, ci resplatirea devotamentului fâra margine a unoru instrumente ale celoru putinti ai dîlei.

Sperantiele de la 11 Februariu, aspiratiunile ómeniloru de bine de la 11 Februariu, cadu. Poporulu românu, privitoriu la tóte acestea, fâra sa le póta intielege, de câtu numai cându le a simtitu efectulu, pentru ca toti au avutu ingrigirea sa-lu tiena in ignorantia, se incredintià sî elu in fine, ca este sub apesarea fatele a reului, sî ca speranti'a de veri o indreptare nu mai póte fi, de vreme ce reulu nu se curma, ci progreséza, se perfectionéza.

***

Apoi nu are óre cuventu de a fi acésta nepesare, acésta veselia factice a poporului, desperatu ca se va mai aduce veri-o imbunatatire la starea de lucruri in care au adusu tiér'a cei ce s'au impusu spre a o carmuí?

***

Pana cându va durá acésta nepasare, acésta veselia aparenta, care ascunde o tristétia in adencu, negresitu ca n'asíu putea sa precisezu momentulu; dara durat'a ei nu póte fi lunga, pentru ca midilócele spre tierirea mai departe a unei existentie in langóre suntu aprópe a se slai. Astâdi inca mai suntu câte-va mosie ale statului nevendute, mai suntu câte-va impossite de sporitu, mai suntu câte-va creatiuni de facutu, pentru cá cu densele sa se mai póta continuá terisi-grapisi favórele sî sinecurile, chieltuelele necumpenite ale ministriloru, sî acordarea de inca veri-o concessiune la streini.

Dara ce veti mai face d-vóstra, cari zimbiti cu despretiu la tóte consiliele cele bune ale ómeniloru cu prevedere? Ce ve-ti mai face d-vóstra, jurnalisti, cari acordati radimulu d-vóstra sustienatoriu sistemei, cu care suntemu guvernati astadi? Ce ve-ti mai face d-vóstra, senatori si deputati, cari aprobati acésta sistema? Ce ve-ti mai face d-vóstra ministri, cari mantieneti acésta sistema? Ce ve-ti mai face d-vóstra, functionari in activitate si in neactivitate, cari ve dati concursulu la acésta sistema? Ce vei mai face tu, bietu poporu românu intregu, in numele cârui'a se sleescu tóte recursele tierei, si care pari indiferentu acum la acésta sistema ucidiatóre? Ce ve-ti mai face d-vóstra, tóta suflarea romanésca, preste siepte optu ani de dîle celu multu, cându, in totale ruina, statulu românu nu va mai fi in putintia sa mai procure unu banu macaru, spre sustienerea esistentiei sele cá statu?. — Cu cheltuelele de administrare interióra calea-valea; sa dîcemu ca ne vomu putea balabani. Dara nu ve ganditi, ca anuitâtile drumului de feru Strusberg suntu pre unu seculu, adica pre 100 de ani; ca anuitâtile celoru-lalte concessiuni tóte suntu pre câte diecimi de ani; ca tóte acestea concessiuni ceru diecimi de milióne de lei dela noi pre totu anulu?

Cu ce le vomu mai platí aceste milióne?

Neplatindu-le va vení guvernulu prussianu sa puna secuestru pre venitulu statului, precum s'a facutu la Tunis.

Guvernulu, neputendu face fatia chieltueleloru de administrare a tierei, a se fia silitu sa incépa a desfiintiá din armata, si multu déca i va permite mijlócele sa o lase la a trei'a parte din câta este; va desfiintiá functiunile, reducendu-le la a trei'a parte din câte suntu; va fi silitu sa impucineze lefele; va fi silitu sa taie din pensiuni; si chiaru si aceste lefuri si pensiuni taiate, sa nu le póta platí la timpu, de vomu luá in bagare de séma ceea ce se petrece astadi chiaru, cându totu mai dispunemu de ceva mijlóce.

Dara atunci, cându o mare parte a societâtiei va remanea pre ulitie, cându functionarii, si militarii si civilii, se voru vedea cu lefile si pensiunile jumetatíte, ce va mai fi? câci n'are tóta lumea stare indestula, si chiaru si cei, cari au stare, voru suferi nu numai sub greutatea impositeloru si a napastuiriloru, dara si din taiarea transactiuniloru intre omu si omu. Atunci lumea care a traitu in belsiogu si desfrenâri, desceptata prea tardiu, nu va mai potea altu face, de câtu sa blesteme pre guverne, déca nu si pre sine insu-si, pentru ca pre sine insu-si cu greu se póte blestemá cineva.

Ori-cine póte se-si faca o idea de anarchi'a in care are sa cadia tiér'a, afara numai déca va voí pentru vre-unu interesu in parte-si, se-si mai faca ilusiuni si astadi. Acést'a póte sa se intemple cu ori ce guvernu, fia elu câtu de bunu, pentru ca nu va avé ce face contr'a impossibilului. Dara déca, Dómne feresce, voru fi guverne numai rele, aeelea oru sa alerge si la alte misielie, precum bani de harthia si altele asemene, cari ni s'au mai propusu odata; a se alerge a pune in lucrare totu ceea ce a respinsu pâna astadi opiniunea publica, revoltata la propunerea loru, fâra ca ea sa se mai póta revoltá atunci. Cu chipulu acest'a catastrof'a, in locu sa vina preste 7—8 ani, póte sa vina preste 9—10 ani, dara totu va vení; si atunci, tiér'a intréga ruinata, poporulu storsu de bani pre carthie fâra valóre, ne mai putendu-se ajutá unulu pre altulu, e naturale ca si strein ulu sa vina sa nepuna la orenduiala, sa ne tracteze cá pre nisee dobitóce, si mai reu póte decâtu suntu tratati indianii. Dómne feresce, dupa demoralisarea in care am ajunsu, póte voru fi multi câror'a sa le si placa acést'a, obicinuiti sa traiasca din sângele crestinului, dicându-si: totu pre noi a sa ne intrebuintieze streinulu de instrumentu spre jafuirea tierei! Si numai aceea 'si mai potu face ilusiuni si sa arunce injuria asupr'a celoru ce le vorbescu cá mine; iéra cei intielepti nu voru putea dice altufeliu de câtu: asiá este! si, de se voru desceptá pâna sa nu vina catastrof'a si voru chibzuí la ceea ce trebuie sa facemu cá sa oprimu asemene catastrofa, câci atârna de noi sa o facemu, me voiu mângaiá si eu cu densii, cu tiér'a intréga, scapata de nenorocirea, ce o amenintia.

nu urméza?

Ni se tramite spre publicare:

Catra juristii din imperiulu Ungariei!

„Reuniunea advocatiloru din Buda Pest'a in adunarea generala tienuta in 31 Ianuariu 1869, pentru desvoltarea sciintieloru juridice in patria si a administratiunei dreptâtiei, la propunerea directorelui comitetului au decisu, a face pasi incepetori pentru fiitórea intrunire la o consultare comuna a tinerimei juridice din imperiulu Ungariei; —spre acestu scopu s'au incredintiatu comitetului reuniunei, ca propunerea facuta intr'o consultare mai larga desbatendu-o, se faca pasii necesari spre infiintiarea intrunirei juristiloru magiari.

Comitetulu reuniunei pre basea plenipotentiei, ce au capetatu dela adunarea generala, inca in a. tr. 21 Decembre, au conchiamatu o conferintia din mai multi membri, carea imbratiosîndu ide'a intrunirei-juristiloru, a stabilitu regulamentulu aratatu prin comitetu, si aretarea fiitóre a acelui'a la loculu cuvenitu, modalitatea conchiemârei sa se stabiledie, preste totu asiá a organisá provisiunea facendeloru cá si pentru fiitórea manipulare a afaceriloru pâna la deschiderea intrunirei juristiloru, au alesu o comissiune provisóre de 25 membri.

Comissinea provisórie finindu afacerile dese nse, in acea stare placuta se afla, ca invitârile pentru intrunirea juristiloru deja se potu tramite.

Ide'a intrunirei juristiloru magiari au aflatu pâna acum asiá simpathia comuna, incâtu cu dreptulu se póte sperá, ca juristii patriei cu deadinsulu voru inaintá implinirea acestei idei salutarie.

Devis'a seculului presentu e: intrunirea! Intrnnire pre terenulu materialu sî spiritualu.

Periodulu presente, intrunirei puteriloru câtra unu scopu, multiemesce cele mai mari resultate; aceste puteri intrunite pre terenulu industriei, comerciului, si a sciintieloru cu iutîme neeredibila asiá resultate au aretatu, ca care mai nainte seculi pre lânga diligintia asemenea a furnicei n'au fostu in stare a le infiintiá.

A nóstra patria pre acestu terenu cu celelalte state culte nu póte rivalisá: tempulu neaternârei sele cu multu e mai scurtu, decâtu de odata aru fi pututu pasí pre carier'a inaintârei in tóta directiunea.

Intardîerea nóstra cu durere trebuie sa o simtimu; d'a acésta intardiere nicairi nu sta asiá in contra la inaintare, si nici intr'unu locu asiá grava lecuire nu recere, ca in dreptulu privatu alu vietiei nóstre.

Viatia juridica corespundietoriu dupa necessitâti referintieloru schimbate si pretensiuniloru periodului progressiunei a o straformá, fâra indoiala intre celo mai mari probleme se tiene nu numai pentru aceea, ca succesele inoirei pre lânga cele mai norocóse combinatiune a referintieloru, e dubiu, daru si pentru aceea, ca adese ori instreinarea dela inoiri cele mai ferice reforme le face impossibile.

Aceste obstacule la noi, care impedeca reformele acomodate tempului, fâra dubietate esista. — Spre invingerea acestoru pedeci se cere, a inte-

---

dina unde se da banchiete literarie si de operatori ce intrecea pre cele princiare, cine in fine a facutu sa se umple magazinele aceloru aule nationali de cârti si ateliere de valóre pâna la 100 mii galbeni, cá sa aiba ce devastá si vandalisá streinii si ciocoii dela 1848 inca? cine decâtu poporulu si numai poporulu românu dimpreuna cu capii séu magnatii sei?

Cându m'am returnatu in tiéra la 1859 n'amu aflatu pétra preste pétra, depradatu si seracu ca lobu, cu debite de 16 mii galbeni in 11 ani de exiliu, nu me presentaiu inaintea natiunei de câtu cu dóue bratie, si cu traductiunea bibliei.

Prin contractare de debite nóue tipariù a trei'a parte in numeru de 10 mii esemplare. Au dóra natiunea aa fostu órba la fructulu laboriloru mele, au dóra a fostu surda la vocea mea. Toti au alergatu sa coneure cu obolulu loru, si dupa astadi nu suntu desfacute tóte aceste 10 mii esemplare, caus'a este ca nu s'au pututu terminá, avendu necessitate sî de timpu multu si de spese mari.

In dîlele lui Mateiu Basarabu spre traducti'a bibliei a elaboratu o societate de diecimi de barbati eminenti, spre tiparirea ei au chieltuitu trei domni succesivi in 27 de ani.

Pre lânga biblia s'au tiparitu cele biblice, ecuilibru intre Antitesi, patru volume din bibliotec'a portativa; istori'a româniloru ce s'au publicatu in dóue editiuni câte 10 mii esemplare: Cursu de poesia in trei volume, mai suntu sub tipariu alte patru, si ascépta tipariulu alte siepte.

Din aceste a cumperatu natiunaa, si m'a platitu de datorii contractate, in streinetate in 11 ani, de 16 mii galbeni care cu dobândele loru pâna la amortísare au trecutu preste 38 mii galbeni, m'a nutritu in 11 ani, avendu necessitate pâna la 2,500 pre anu; m'a adusu in stare a restaurá cu incetulu acele ruine, si implea magazinele cu cârti mai multe si mai valoróse de câtu cele dinainte de 1848.

Astadi in cârti tiparite deja sî in cele ce au sa iésa pâna la Septembre viitoriu din patru tipografii diverse se afla, de vomu vorbí materialu, marfa de valóre ce trece preste 10 milióne franci; si timpulu va probá ca dupa doi ani voru avea nevoia de o a dóu'a editiune, gratia zelului si concursului natiunei din ióte pârtile.

Astadi cetitorii s'au inmultítu; scólele, junimea au necessitate de cârti nationali, ministeriulu, consiliele judetiene, cumpera pentru premiuri la esamene cârti de dieci si de dieci, sute si sute de mii lei cârti.

Dupa esperienti'a ce am in fia-care judetiu se desfacu cârti si gazete pre totu anulu pâna la 20 mii galbeni, si librarii nostri se ocupa cu cârti streine si cu tóte draciele, si se plângu de natiune ca nu i incuragiadia.

Voiu infiintiá o libraria centrale nationale in Bucuresci, cu sucursali prin cele lalte urbe, cu trimisi intr'adinsu ce se dîcu comisu voyageurs, si am coragiulu sa chiamu cu sperantie mai mari de câtu inainte de 1848 pre barbatii capabili de a intielege folosulu publicu si pre alu loru particulariu cu mai mare adeveru.

Amu elaboratu 20 ani; astadi este timpulu recoltei, si chiamu inteligenti'a româna a recoltá gratis. Librarii suntu chiamati a institui librerii fâra capitalu. Amu marfa a pune in dispositiunea loru de dóue milióne franci aprópe. Devia numai apostoli adeverati ai impartírei cârtiloru nationali. Natiunea ii va intielege sî'i va apretiuí si'i va radicá la inaltimea missiunei loru, dându-le onóre sî viatia independente.

I. H. R. „Typ. Rom.“

reseloru si opiniuniloru pre lânga cea mai norocósa combinatiune si cea mai mare ingrigire.

In privinti'a acést'a a aplaná drumulu, — spre reformele acomodate tempului, a stabilí idei sanatóse, — a intrunirei juristiloru problema va fi. Déca intrunirea juristiloru, precum putemu sperá, pre teoretici si practrici juristi ai patriei din cându in cându intrunindu-i intr'o consultare generala, si déca juristiloru li se da ocasiune in acésta adunare a se dechiará, asupr'a celoru mai interesante cestiuni a legislatiunei competente : voru inlesní in multe privintie problem'a legislatiunei, mai incolo li se va dá ocasiune, prin statornicirea intrunirei juristiloru, a cunósce opiniunea publica a factoriloru de administratiunea dreptâtiei.

Intrunirea juris-consultiloru s'au aratatu salutaria si scopului corespundietória, si acolo, unde referinti'a drepturiloru la cultur'a poporului si la pretensiunile periodului suntu regulate dupa legi corespundietóre. A nóstra patria, nu se bucura de organisate drepturi private, fiindu ca preste 20 de ani au pausatu in aducerea legislatiunei nationali, si acum sta la pragulu de a-si straformá sistem'a drepturiloru, pentru aceea recunoscutele autoritâti practice intrunindu-se cu representatii sciintieloru, sa se dechiare, in intrebârile cele mai importante a legislatiunei, cu pondulu competentu alu autoritâtiei loru, mai incolo pre calea imprumutârei de idei asiá principie se stabiledie, pre basea câror'a asiediamintele juridice dupa cerintiele sciintieloru, si a esperiintieloru sî pretensiunei periodului sa le putemu creá din nou!

Pentru prim'a intrunire a juristiloru magiari in Pest'a, s'au prefiptu dîu'a 25—30 Septembre a. c., despre ce de o cam data amu voitu a incunosciintiá pre publiculu juristiloru din patria, ca despre representare sî inscriere deosebi se voru incunosciintiá.

Proiectu de Lege

(Continuare.)

§. 41. Obiectele obligate suntu de a se imparlí in planulu de invetiamentu cu privintia la diferitele chiamâri de specialitate nezuite de câtra studiosi (politecnice séu studii dela unuversitate, la cei din urma juridice, medicale) asiá cá dupa finirea anului primu dela scól'a liceale se nu a asculte toti scolarii anului alu doilea sî alu treilea propunerile din fie care obiectu in asemenea mesura.

Tocmai cu privire la diferitele chiamâri de specialitatea trebuie se asculte dintre obiectele obligate aritmetic'a politica si istori'a bisericésca sî româna numai acei tineri, cari se pregatescu pentru studiile juridice, limb'a greca si archiologi'a gréca si româna, cari se pregatescu pentru teologia (profesura), in fine istori'a naturala, chemi'a sî desemnulu numai acei'a, cari se aplica la facultatile sciintieloru naturale (politecnice, medicine).

§. 42. Din obiectele obligate (intre care si gimnastic'a) capeta fie care scolariu instructiune celu putinu 24 óre pre septemâna si celu multu 30.

§. 43. Ministrulu de instructiune se imputernicesce, pâna cându se voru putea infiintiá licee complete cu cursu de invetiamentu trinalu in tóte pârtile tierei in numeru cuviiciosu, a infiintiá prelânga unele gimnasie curse liceale numai de 2 ani.

Scolarii cari au absolvitu unu cursu licealu numai de 2 ani (cu totulu 8 clase mijlócie), au mai nainte de a se primí la universitate séu academie, a absolví mai intâiu cursulu de unu anu de pregatire infiintiându spre acestu scopu la scólele superióre respective.

Planulu de instructiune a curseloru liceale de 2 ani, are a se fipsá estu modu, cá sa se propuna în clasele de pregatire in fiintiande la scólele superióre acele dintre obiectele citate in § 40 care in deosebi servescu de pregatire pentru studiele dela scól'a superióra respectiva.

D. Curse de specialitate industriale si comerciale.

§. 44. Ministrulu de instructiune póte, in contielegere cu ministrulu pentru industria sî comerciu, infiintiá, unde relatiunile de cultura a populatiunei comuneloru séu regiuneloru respective o receru, pre lânga gimnasie sî scóle reale sî in legatura cu densele, cursele de specialitate industriale sî comerciale, citate in urmatórele paragrafe.

Scolarii primiti in aceste curse de specialitate studiaza la olalta cu elevii gimnasiului respectivu séu scólei reali respective in órele fipsate, acelea obiecte de invetiamentu, care in ambele curse de invetiamentu, (adeca in gimnasiu séu scóla reala si in scól'a de specialitate mentionata), in asemenea mesura se propunu; de studiarea obiecteloru de invetiamentu speciale a gimnasiului séu a scóleloru de specialitate suntu dispensati, se voru instruá inse in obiectele de invetiamentu speciale a cursului loru de specialitate prin invetiatori proprii, sî potu studiá obiectele neobligate propuse in scól'a mejlocie respective asemenea celoru-lalti elevi ai institutului.

§. 45. Unu cursu industrialu de invetiamentu se póte infiintiá lânga cele patru clase inferióre a unui gimnasiu sî a unei scóle reale sî in legatura cu densele.

In acést'a scóla de specialitate industriala cuprinde

1. cursulu de invetiamentu patru ani, in alu patrulea anu suntu preponderantu a se propune obiectele speliale.

2. Voru functioná celu putienu doi invetiatori speciali.

3. Se voru primí atari elevi, cari séu au absolvitu cursulu de siese ani alu scólei populare séu au depusu din obiectele acelei'a esamenu de primire.

4. Cá obiecte obligate se voru propune :

a) religiunea si moral'a, b) limb'a de propunere, c) limb'a germâna unde se propune in cea magiara, unde nu limb'a magiara ; d) alte limbi din patria acomodatu recerintieloru regiunei respective pentru acei scolari, a câroru parinti séu tutori dorescu, cá limb'a respectiva sa se propuna, e) geografi'a f) istori'a patriei sî universala) g) aritmetic'a, h) fisic'a, i) chemi'a, k) istori'a naturala, l) desemnulu, m) caligrafi'a, n) gimnastic'a, o) cântu, p) computulu industriale, sî comptabilitatea, q) conceptu de negotiu (magiaru sî germânu) r) despre masîne, s) modelarea, t) technologi'a u) idei fundamentale despre economi'a nationala.

5) Se va fundá, sî immultí pre fia-care anu, o colectiune de cele mai probate instrumente industriale cu privintia la modurile principale de ocupaciune a locului respectivu séu regiunei.

§. 46. Spre desvoltarea practica póte ministrulu de instructiune infiintiá, unde relatiunile indeosebi o impunu, sî o prelânga scól'a industriala.

§. 47. Acei invetiacei industriasi, cari nu potu cercetá órele de propunere la gimnasie séu la scóle reale se vore instruá in dîle anumite preste septamâna in órele de séra.

§. 48. Cursulu de specialitate comerciala se póte infiintiá lânga cele trei superióre ale scólei reale si in legatura cu densele. In acestea scóle de specialitate comerciale

1. se voru primí atari elevi, cari au absolvitu cele trei clase inferióre a unui gimnasiu séu unei scóle reale, séu cari au depusu esamenulu de primire din obiectele acelor'a (afara de limb'a latina)

2) cursulu de invetiamentu cuprinde patru ani, (in alu pairulea anu se voru propune cu deosebire obiecte de specialitate).

3. In acalea voru instruá celu putienu doi profesori ordinari sî unulu ausiliaru.

4. Obiecte de invetiamentu obligate sutu : a) —religiunea si moral'a; —b) limb'a de propunere; —c) limb'a germâna unde se propune in idiomulu magiaru, limb'a magiara, unde nu se propune in idiomulu magiaru ;—d) alta limba din patria pentru astfeliu scolari, a câroru parinti séu tutoru dorescu propunerea ei ;—e) istori'a (patriei sî universala); geografi'a;—g) fisic'a ;—h) chemi'a;—i) istori'a naturala;—k) matematic'a;—l) caligrafi'a;—m) desemnulu;—n) gimnastic'a;—o) comptabilitatea;—p) computulu comercialu;—q) conceptu comercialu in limb'a magiara sî germâna);—r) geografi'a comerciala;—s) cunosciuti'a de marfuri;—t) istori'a comerciului;—u) sciinti'a sistemului de finantia si vama;—v) cunoscintie fundamentale despre economi'a populara sî nationala;—w) mechanic'a dinamica.

(Va urmá.)

Edictu.

Iacobu Vili din Brasiovu, — care de patru ani de dîle au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotía Marin'a Dumitru Teclu totu din Brasiovu, sî prebegesce in lume fâra a se poté scí loculu ubicatiunei lui, —se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu presinte, sa se infatisiedie la acestu foru matrimoniale, câci la dincontra, sî in absenti'a densului se va decide pre basea SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. divortiulu cerutu de soti'a sea.

Brasiovu 17 Aprile 1870.

Forulu matrimoniale alu tractului protopopescu gr-or. I alu Brasiovulni.

Iosifu B a r a c u
(32—1) Protopopu.

E d i c t u.

Prin care Aldea Beng'a din Sirne, carele de 5 ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia, Ecaterin'a lui Bucuru Cojanu din Pestere, fâra a se sci loculu petrecerei lui, se citéza cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresîtu sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contr'a procesulu urdîtu in contr'a lui se va decide sî in absenti'a sea.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului cá foru matrimonialu.

Zernesti in 4 Martiu 1870.

I. M e t i a n u.
(30—3) Protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Aprile (7 Maiu) 1870.

Metalicele 5%	60	70	Act. de creditu	251	30
Imprumut. nat. 5%	69	75	Argintulu	121	
Actiile de banca	722		Galbinulu	5	86

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu la Sabiiu si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni :

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 34. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 30 Aprilie (12 Maiu) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela sinodulu archidiecesanu.

Dupa cetirea si autenticarea protocolului din siedinti'a precedenta aduce presiedintele luni in 27 Aprile in siedinti'a VIII la cunoscinti'a sinodului, rugarea dep. M. Orbonasiu pentru concediu. Fiindu caus'a de urgentia se pune la ordinea dilei si se da concediulu cerutu. Cosmuti'a face o propunere in privinti'a regulârei ajutoriului dela statu in câtu privesce impartírea lui intre preotii seraci din districtulu Cetâtiei de pétra. — Se transpune la comissiunea pentru imbunatatírea sortiei preotiloru.

Dep. I. Gallu prot. face o propunere, prin carea tientesce imbunetatírea sortiei preotiloru din comunele foste iobagesci in muntii apuseni in acea mesura, in carea se bucura de atare imbunetatíre preotimea romano-catolica si greco-catolica unita. — Si acést'a se preda comissiunei pentru imbunetatírea sortiei preotiloru.

P. Popescu asterne o petitiune dela comun'a Gridu prin carea cere a i se da voia a stringe mila pentru zidirea unei biserici. Sa transpune comissiunei petitiunarie.

Tecóntia face propunere, ca sinodulu sa faca cele de lipsa, cá in fondulu regescu sa sa dea preotimei portiune canonica corespundietória, conformu legiloru vigente; la din contra, va se dica, cându comunele respective nu se aru puté induplecá a face acest'a sa se doteze preotimea dela statu. Si acest'a se transpune la comissiunea de petitiuni.

Urméza acum desbaterea speciale asupr'a bugetului sî adeca la pusetiunile ce privescu pre senatulu scolariu. Comissiunea propune, cá senatorii scolari sa fie toti onorari, iéra cu afacerile scolari sa fia insarcinatu unulu din membri consistoriului strinsu bisericescu fâra votu sî fâra salariu deosebitu. Glodariu sustiene propunerea sea de mai nainte sî adeca doi senatori scolari salarisati, iéra Gaetanu unu salariu pentru unu senatoru scolariu sî o dotatiune pentru particularie de caletoria. Propunerea acést'a din urma punendu-se la votu sî avendu majoritate dubia se face contr'a proba sî se primesce. Despre o propunere importanta din partea presiedintelui, pre largu la alta ocasiune.

Sinodulu trece la pusetiunile ce privescu senatulu epitropescu, cari se primescu cu lipsarea duoru remuneratiuni anuali pentru cassieriu cu 300 fl. sî pentru controloru cu 200 fl.

In decursulu desbateriloru asupr'a bugetului Metianu, candu veni vorb'a de invetiatorii dela sate cari trebuie ajutati recomendà consistoriului deosebita atentiune fatia cu invetiatorii nostri din Treiscaune.

Dupa finirea bugetului propune Filipescu radicarea tacsei sidocsiale dela 5 $^{25}/_{100}$ la 5 $^{50}/_{100}$ xr. séu in locu de 5 xr. sî unu patrariu, cum se platescu acum, pentru cari inse se incaséza de multe ori cinci cruceri sî jumetate ba póte sî siese. La deslusirile date de presidiu, ca nu aru trebuí a se impune sarcini nóue poporului, se decidà a se reduce tacs'a sidocsiale la sum'a rotunda de 5 xr. v. a.

In siedinti'a acesta propune Gaetanu in intielesulu statutului premiarea cartiei intitulate; Vechia Metropolia etc. de Nicolau Popea, cu unu premiu de 300 fi. Autoriulu cârtiei insa renuntia la acestu premiu dechiarandu ca densulu a intreprinsu elaborarea opului numai in interesulu adeverului sî alu binelui comunu fia impreunata acesta întreprindere chiaru sî cu pagub'a sea. Se primesce cu vivate insufletiate dechiararea acést'a.

Cristea propune ca cu sum'a acest'a sa se cumpere cârti pentru preoti, invatiatori sî cârturari seraci sî sa li se imparta acestor'a. Nu se primesce.

Dupa alte amenunte siedinti'a, se intrerumpe spre a se continuá dupa a medi la 5. óre.

Dupa amédi se continua siedinti'a si sinodulu se ocupa cu alegerile senatului strinsu bisericescu. Despre aceste acum numai resultatele. Dupa trei votâri s'a alesu asessori in senatulu bis. Nicolau Pope'a, Ioanu Panoviciu si Petru Bodila. La cererea sinodului presiedintele in termini serbatoresci, seriosi si fórte miscatori denumesce pre asessorulu Nicolau Pope'a de Vicariu generale alu archidiecesei. Denumirea acést'a a fostu primita cu unu entusiasmu nedescriptibile. Acum se procede la alegerea altoru doi senatori cari se alesera in persónele protopopului Vasilie Piposiu (din Hondolu) si Zachari'a Boiu (parochu in Sabiiu si prof.) Se alesera apoi doi asessori onorari : Ioanu Ratiu (prot. Hatiegu) sî Ioanu Metianu (Zernesci).

In siedinti'a a IX de marti s'au alesu in senatulu scolasticu cá referentu : Nic. Gaetanu si onorari : Dr. Mesiot'a, Nicolau Cristea Dr. Ilariu Puscariu, Sava Popoviciu Barcianu sî Elia Macelariu.

In aceea-si siedintia se alesera senatori epitropesci · Ioanu Hani'a, Ioanu Arseniu (Gur'a-riului), Const. Stezariu, Dr. Nemesiu. Dr Racuciu, si Petru Rosca.

Astadi cu a X siedintia se incheia sessiunea de fatia. Mai pre largu in nrulu viitoriu.

Papi defectuosi.

Sub titlulu acest'a aflâmu in „N. Fr. Blatt“ urmatoriulu articulu fórte veementu asupr'a papiloru, in care inse ataculu merge sî asupr'a bisericei câte odata pâna preste margini :

Papismulu sia pusu tóta esistinti'a sea Vabanque pre o foia, aruncându manusi'a, prin procederea sea cea contraria spiritului secolului, prin batjocorirea tuturoru recerintieloru ratiunei umane, acelor'a ce nu tienu de pecatu „a cugetá“.

Tóte vitiurile, ce óre cine numai cându va si-a cugetatu, tóte pecatele, ce s'a comisu contr'a schinteei divine din anim'a omenésca, le incoronéza cugetulu de a proclamá pre unu omu de infalibilu si inca numai sî éra numai din causa, câci unu numeru de barbati, mai multu séu mai pecinu pecatosi, ia predatu unu oficiu óre care. Batjocur'a ce jace in proverbiulu : „cui da Ddieu oficiu i da sî minte“ n'a fostu nici candu asiá de drepta precum aru fi, candu infalibilitatea se aru proclamá de dogma.

Acést'a Vabanque ne imple inse de multiamire deosebita, câci cu aceea perdere nedubitata cade o institutiune, care sta in contradîcerea cea mai mare atât'a cu spiritulu secolului, câtu sî cu celu alu umanitatiei, o institutiune, ce se nisuesce a secá sî impedecá progresulu omenimei, ce voiesce a insielá biet'a omenime, prin oglindarea unui viitoriu problematicu de presentia sî placerile ei. Cei mai infocati aperatori ai papismului n'aru potea enumerá vre-o 10 — 11 papi, cari au traitu sî functionatu ca preoti in intielesulu celu adeveratu alu cuventului, sî cá „sarea pamentului“ in intielesulu lui Christosu; de alta parte nu aru fi cu greu unui istoricu a compune liste intregi de episcopi romani, a caroru nume merita a fi inscrise in cartea cea négra a omenimei.

Chiaru cându papismulu nu aru fi comisu altu pecatu, decâtu acel'a, ca a strinsu biseric'a si statulu intr'o legatura condemnabila, aru ajunge dejá suvenirea la acestu factu, pentru de a implea pre fia-care omu cu indignatiune si cu ura profunda câtra o institutiune, care a potutu reesí numai prin potere fisica. Revocâmu in memoria legile lui Carolu celu mare, care, spre a câstigá pre episcopii romani pre partea sea, a impusu pedépsa de mórte, acelor'a, ce refusau primirea botediului, si a demendatu a pedepsí mâncarea de carne in dî de postu cu viéti'a.

Esista in lumea acést'a vre-o crima mai mare, decâtu aceea, a silí pre cineva, sa crédia sêu sa nu crédia, de a maltratá cu cele mai grele pedepse corporale, câci nu cinstesce fiinti'a cea mai inalta in modulu, care lu prescrie o anumita lege omenésca ? Fia-care omu priceputu se ingrozesce si se revólta cu totu dreptulu, revocându in memoria subjugarea tiranica a episcopiloru latini, si fia-care omu cu simtiu de dreptate se indigna profundu la audiulu aceloru multe ne mai saversîte crime comise din partea aceloru barbati, cari se numeau apostolii acelei invetiaturi, ce predica iubirea cea mai deseversîta.

Prin impreunarea bisericei cu statulu séu mai bine dîsu, prin impreunarea intereseloru bisericei cu ale statului, devenira fatiarnicia si marturia mincinósa de adeveratu acoperementu contr'a spionagiului si subjugârei si in acestea 'si are radacin'a sea o demoralisatiune estinsa in multe directiuni pâna in tempulu presinte.

Si ce au facutu acesti barbati si partisanii loru din invetiatur'a cea curata si sublima a lui Christosu ? unu mitu si servitiu de eroi. Au dóra suntu sântii bisericei latine altu ceva decâtu semidieii si eroii mitologiei classice ? Nici cându nu a venitu grecului si romanului prin minte, a se rogá lui Ercule, cá se bage pentru elu la Jupiter séu altu dieu vre-o vorba buna, pre cându Rom'a a creatu mii de sânti, cá mijlocitori ocasualmente intre credinciosu si fiinti'a suprema. Ei nu se multiamiau a vende numai corpulu aceloru sânti de relicuie, a face negotiu cu instrumintele, cu care dîceau ei ca s'aru fi fostu maltratatu Christosu, ci ei mai vendeau si indurarea cea cerésca prin sedule de pocaintia (Ablasszettel) mai vendu inca si astadi bilete de intrare in imperati'a ceriului pentru fundatiuni pie.

De óre ce inse acei barbati sciau, ca ómenii cu firea sanetósa nu le voru crede, trebuiá sa secе ratiunea si desvoltarea spirituala, trebuiá sa cualifice tóta cultur'a de ceva pacatosu si cându cetimu ca, cu spriginulu poterei lumesci, in secolii de mai nainte in urm'a demendatiunei bisericesci ori ce manuscrisu indata s'au arsu déca fu aflatu; ca, câscigându biseric'a sî stapenire lumésca (macaru de intemeitoriulu bisericei crestine a dîsu, ca imperati'a lui nu este din lumea acést'a) fura deramate in totu orientulu tóte colectiunile de posessori din grigia, ca prea usioru aru potea devení cuprinsulu unei séu altei cârti pentru ei séu familiele loru periculosu, cându cetimu atari lucruri, pricepemu prea lesne, ca acei barbati avéu o prea mare causa de a se teme de lumin'a adeverului, pre care ni-o revarsa ratiunea umana in lumea acést'a. Din atari puncte de vedere se desvoltara cu potere fortiata oportunitatea a recunósce acelor'a, ce avéu stapanirea, dreptulu de a determiná ce are se crédia óre-cine, si câtu i este lui iertatu a scí, pentru de a nu-si periclitá mântuirea sufletésca. Si dupa cum sf. Augustinu, care s'a destinsu intre ceilalti parinti cu spiritulu si sciinti'a sea, nu voiá a crede, ca esista antipodi din causa, ca sf. scriptura nu amintesce despre densii, si dupa cum Lactantius a dechiaratu de nebunia a crede, ca potu esistá pre celalaltu semiglobu lucruri, din causa, ca aru trebuí sa cadia, asiá potemu crede cu atâtu mai usioru, ca esprimându-se Eusebius in privinti'a studiului obiecteloru sciintifice, partisanii sei nu voiau sa cugete la lucrurile admirate de filosofi nu din nesciintia, ci mai multu din antipathia câtra o ocupaciune asiá netrebnica. In mânile astoru feliu de barbati au jacutu mai multi seculi intregi tota poterea.

Spiritulu tempului a micsioratu acésta potere, sî cum ca nu suntu ei caus'a acelei perderi o dovedesce reculegerea sf. parinti dela conciliu.

Unu autoru mai nou numera papii, ce au vietuitu dela mijloculu secolului alu optulea pâne la

mijlocelu seculului alu unspredieceleа sî dîce: dupa mórtea papei Pavelu I, care a capetatatu dignitatea de papa la anulu 756 silí ducele de Ressi mai multi episcopi, a sfintí de papa pre unulu din fratii sei cu numele Constantinu, dupa ce alegatorii mai multu indreptatíti alesera la anulu 765 pre Stefanu IV fu usurpatórele cu toti partisani sei pedepsitu corporalmente. Lui Constantinu i s'au scosu ochii, episcopului Teodoru i s'a taiatu limb'a, si dupa aceea incârceratu spre a perí de sete.

Nepotii papei Hadrianu strimtorira in anulu 795 pre urmatoriulu lui, Leo III, de pre strada intr'o biserica sî-i taiara limb'a. Stefanu V. urmatoriulu celui'a-laltu fu la anulu 816 cu mare rusîne alungatu din Rom'a, urmatoriulu lui, Paschalis I. fu trasu in cercetare criminale prin comisari imperatesci, câci erá acusatu a fi orbitu si ucisu doi preoti in Lateranu. Ioane VIII. a fostu mohamedaniloru 872 tributariu. Lui a urmatu Formosus la 891, care cá conjuratoru pentru uciderea antecesorului seu s'a esilatu.

Urméza Bonifaciu VI. care pentru purtarea sea cea imorale si desfrenata odata din diaconatu de alta data si din preotia s'a depusu. Succesorele lui, Stefanu VII. a eshumatu cadavrulu lui Formosus si taiându-i capulu si trei degete l'a aruncatu in Tibru. Stefanu insu-si fu incarceratu si sugrumatu.

Dela anulu 896—900 dupa chr. s'au alesu 5 papi. Leo V. (904) s'a incarceratu, 2 luni de dile dupa alegerea sea, prin capelanulu seu Christoforus. cestu din urma fu prin Sergius III. alungatu din Rom'a. Acést'a a traitu o viatia condemnavera cu faimós'a T e o d o r 'a, care, avendu de amoresu totu deodata si pre Ioane X, a esoperatu alegerea cestui din urma de papa. Fiic'a Teodorei, Marozi'a, a inchisu si ucisu in carceru pre Ioane X si a facutu papa pre fiulu ei Ioane XI. Nepotulu lui l'a aruncatu in carceru si mijlocí la anulu 956. numai 19 ani batrenu, alegerea sea de papa cá Ioane XII.

Imoralitatea lui notorica a causatu conchiamarea unui sinodu, la care s'a aretatu, ca a sântitu de episcopu pentru bani pre unulu, carele nu erá mai betrânu de 10 ani, sî a seversitu ordinatiunea unui altui'a intr'unu grajdu; lui i se imputa ca a avutu relatiuni rusinate cu metres'a tataneseu sî ca a stricatu casatori'a multor'a, pre unu preotu la orbitu, pre altulu la castratu. Sânge sî crime ne aréta drumulu, pre care a mersu papii secoli intregi, servilismu spiritualu ne desémna scar'a despre care ei dicu, ca duce in imperati'a ceriului.

Sî cu atari precedintie se cutédia ei a cugetá la proclamarea infalibilitatiei?

A trecutu tempulu, unde unu barbatu óre carele potea demandá sórelui, sa stea in locu sî ce e mai multu: astadi nici unu omu cu minte numai crede, ca acést'a candu va s'aru fi intemplatu.

O ARUNCATURA DE OCHIU
ASUPR'A
STAREI ACTUALE
ROMANIEI.

(Continuare.)

Reulu celu mare, isvorulu tuturoru releloru, ce ne apésa astadi, toti lu afla in nesinceritatea ómeniloru ce au fostu chiamati sa guverneze tiér'a dela 1859 incóce, sub imperiulu mai antâiu alu unei constitutiuni restrinse, dupa desfiintiarea regulamentului organicu, iéra mai apoi largita pâna la cea mai departata extremitate. Eramu sub o sistema invechita, arbitrara, nedrépta, sub privilegiulu unei clase, devenita asupritóre, in sistem'a aceea dîsa regulamentara. Coruptiunea erá intr'adeveru incuibata, inradacinata; favorurile sî asuprirea asupr'a poporului erau efecte naturali ale privilegiului; comerciulu sî industri'a erau inapoiate; totu in statu se vedea in decadentia.

Toti recunosceau acésta stare de lucruri sî provedinti'a ne ajutà cá sa scapâmu de sub acelu regimu.

* * *

Acum ilusiunile erau mari, cu câtu aspiratiunile poporului la progresu sî civilisare se vedea sustienute sî impartasîte de toti acei'a ce se aflau in capulu poporului.

—Sa cadia privilegiulu care ne tiene in locu! sa se dea aventu inteligentiei, sa se dea aventu comerciului, industriei, sciintiei, artetoru etc. etc. Pentru ce numai câte-va sute de ómeni se-si imparta puterea in statulu românu sî matc'a cea mare sa sufere numai impilarea acelor'a? Pentru ce numai o séma de ómeni sa aiba dreptu a luá parte la afacerile statului, sa aiba dreptu la functiunile statului, iéra cei-lalti nu? sî diceau in tóte pârtile cu mare dreptate.

Cuvinte de libertate, de egalitate, de moralitate, se audiéu in gurele totor'a, pentru ca prin opunerea loru sa condamne pentru eternitate acelu regimu despoticu, ce cadiuse, desfiintiatu din legile nóstre.

—Voimu indreptare strigau toti dín asiá dîsa clasa inteligenta, care se compunea din totu ceea ce fusese slujbasiu alu statului sî din tóta junimea esîta din scóle in societate.

Dara tóta indreptarea, ce voira a face ómenii cei noi, cari erau cei mai multi dintre cei vechi, a fostu numai un'a singura precum o numiau dumnealoru: chiamarea la posturile statului a totor'a, fâra exceptiune, cari nu putusera sa obtiena functiuni inalte pâna ací.

De ací nascura luptele.

Asiá dîsa clasa inteligenta, in locu sa se formeze in partite cu principie stabilí, cu convictiuni neclintite, se fractioná din contra sub diferite denumiri, cum de exemplu drapelulu liberale, progressistu, nationale etc., drapelulu grogressistu moderatu, conservatoriu, etc cu unu singuru scopu inse toti: exploatarea tierei in favorulu loru; sî ajunsera a se grupá, preste pucinu timpu, in cete de partisani ai cutârei persóne, carele promitea posturi cându va ajunge la putere; sî, prin lupte intre o partita cu alt'a pre putere, se prefirara la ministeriu sute de persóne, siliti sa patroneze diecimi de mii de aspiranti la functiuni. Cându dóue — trei mii dintr'ensi multiamiti,alte diecimi de mii nemultiamiti batu podurile, strigându contr'a guvernului pentru patronulu loru, pâna sa ajunga a-lu radicá la putere spre a le vení sî loru rendulu la bugetu.

Nime nu se gandí la vre-o alta indreptare, de câtu la intrarea sea in pâne. Totu ce fù de atunci guvernu nu potú gasí atâtea cuvinte cá sa descrie fericirea, in care se afla tiér'a, si totu ce nu putù sî nu póte fi guvernu fù sî este opositiune, care se sfâsie in lamentâri, ca patri'a piere, ca guvernulu e tradatoriu!

De inflorirea comerciului, de prosperarea industrieloru, de renascerea beleloru arte in tiéra la noi, de imbunatatírea macaru a agriculturei, singur'a resursa a statului, nime n'a avutu habaru. Deprinsa sub doctrin'a regimului domniloru fanarioti, de a traí din spinarea altui'a, asiá dis'a clasa inteligenta n'a voitu nici odata sa traiésca decâtu din sudórea muncitoriului de pamentu sî muncitoriului meseriasiu, fâra cá sa se aplice ea la munca; sî cu atâtu mai cu séma acum, cându, din restrinsa ce erá sub regimulu privilegiului, se latîse de odata, alimentata de tóta tinerimea inteligenta care venea sa conspire, in complicitate cu dens'a, contr'a bugetului statului, nesocotindu comerciu, nesocotindu industria, nesocotindu chiaru demnitatea loru individuale, pentru ca se vedíura nevoiti sa alerge pâna la degradare, pâna la tradare chiaru a intereseloru statului, pentru cá sa-si póta dobandí acea positiune miserabile ce o gonea.

* * *

Mai nainte, pre cându biurocrati'a erá restrinsa sî concentrata in pucine familie, nu se vedea acésta nepasare, cu care se prapadesce astadi totu; sî, de sî ajunsi in slabiciune, statulu erá amenintiatu necontenitu de cupiditatea vecíniloru nostri, pentru cá sa se scape din asemene situatiune, acei ce cârmuiau s'au vediutu alergându cându la unu strainu contr'a celui-laltu, cându la altulu contr'a acestui'a; averea statului se pastrá cu religiositate sî nici o datoria nu apesá asupr'a vistieriei, cu tóte greutâtile ce erau cu ocupatiunile de ostiri streine.

Astadi inse cându posturile s'au democratisatu, cu tóta inmultírea loru nu potu ajunge pentru tóta lumea; sî pentru cá sa póta unii inaintá, altii a-si face stâri in scurtu timpu, intr'unu anu séu doi celu multu, câci nici ací nu se mai vede rabdarea celoru de mai inainte, cari de sî prin abusuri ajungeau se-si faca stâri, acele stâri inse abiá le adunau cu tîriita; pentru cá se-si faca, dicu, unii stâri astadi, iéra altii sa inainteze, nu dau inapoi la nici unu feliu de marsiavia sî de tradare, nu se mai gândescu la viitoriulu tierei loru séu copiiloru loru, alergându cându la streinii influenti in tiéra, cându la cei influenti in streinetate. S'au vediutu ómeni, fâra rusîne, sî fâra durere de patri'a loru, mergendu in strainetate cá sa póta dobandí ministere, mergendu inca pâna la alianti'a israelita din Parisu cá sa-i céra protectiunea pentru a dobendí ministere?

Déca n'aru fi fostu tradatori, aru fi pututu vre-odata face acést'a? Aru fi pututu vre-odata sa dea concessiunea drumului de feru cu astfeliu de conditiuni oneróse in câtu consecuentiele ei suntu incalculabili? séu déca potu fi calculabili suntu numai in aceea ca elasticitatea conditiuniloru din aceste concessiuni procura sî viitoriloru ministri ocasiunea d'a se fólosí dintr'ens'a, totu pre spinarea poporului! Dumnedieu scie déca va mai remané tiér'a românîloru sî nu a nemtiloru sî a jidoviloru!

* * *

Mai inainte tóta inteligenti'a tierei, mârginita numai intr'unu numeru restrinsu de functionari, de sî î-si batea jocu de restulu natiunei, pre care-lu chiamá atunci norodu, sî din spinarea cârui'a traiau, acea bataia de jocu n'avea pre cine sa revolte séu se umilésca, pentru ca nime din cei ce nu erau privilegiati, nu sciá macaru sa scrie; astadi inse indignarea este intr'adeveru mare, umilinti'a este nesuferita, pentru ca batjocur'a sfruntatiloru ce specula natiunea lingusînd'o, se arunca asupr'a unei fórte mari pârti dintre români, cari sciu sî carte sî au invetiatu si sa simtia cându suntu luati in rîsu.

* * *

Guvernele tóte pare ca n'au fostu preocupate de nici o idea alt'a de câtu de a stricá moralulu poporului, de a corumpe prin midiloculu functiuniloru in locu se moraliséze o clasa importante in societatea româna, clas'a dîsa inteliginta.

Ne, mai urmarindu, de câtu numai nisce interese meschine ale loru proprie, interesele statului s'au nesocotitu; sî guvernulu la noi nu se póte compará astadi mai bine de câtu cu unu parinte vitregu (guvernulu) administrându o avere insemnata ce nu a fostu a lui, dara care a fostu incredintiata administrârei séle pentru asigurarea viitoriului unoru copii orfani, dintr'o familia numerósa (natiunea). Acelu parinte, risipitoriu sî traindu in desfrenâri, preste chieltuirea venitului mai face sî imprumuturi pentru plat'a câror'a este silitu sa venda necontenitu din mosiele séle, sî la fiesce-care imprumutu séu vendiare imparte câte ceva sî la copiii sî nepotii sei, invetiându-i sa traiasca sî ei in desfrenâri sî sa-lu laude pre densulu ca-i iubesce. Intrebu insa carea se fie sórtea aceloru nenorociti copii dupa câti va anii, cându tatalu loru, epitropu alu averei lasata loru, nu va mai avea ce sa vendia sî ei voru remanea fâra nici o cariera solida? Se intielege ca voru remânea pre ulitie, cu picióre descultie, de unde erá sa fie ómeni cu positiune insemnata in societate, sî ajungendu in maturitate nu voru mai putea face altu de câtu sa blasteme, dara fâra nici unu folosu, pre parintele loru risipitoriu; in vreme ce, punendu-i freu din vreme se voru scapá sî pre ei de ruina sî de miseria, sî pre densulu de blastemele loru.

* * *

Eu, care dîcu acéstea, sum departe de a fi partisanu alu trecutului; dara voiescu sa constatu acestu faptu ca: precum inainte, intre asiá disii privilegiati, erá o sistema de a conservá, tienuta pâna sî de persónele cele mai corumpte, afara de óre-cari exceptiuni; astadi este de a derapaná unii pentru cá sa traiasca de diece ori mai bine de câtu le permite starea loru, altii pentru ca sa-si faca stare sî altii pentru inaintare.

* * *

Apropos de uneltirile sî intrebuintiarea tuturoru midilóceru spre ocuparea functiuniloru statului, mi permitu a face ací o digressiune, cá sa dîcu o vorba sî in privinti'a streinilorou pre cari i-amu priimitu in sinulu nostru,pentru cá, cu vreme, sa nu li se intemple si loru vre-o nenorocire, de nu voru voí sa fie de buna credintia cu noi.

In Români'a de multa vreme s'au introdusu intre noi multi greci sî bulgari, cei mai multi in comerciu sî mai alesu in exploatarea pamentului. Astadi copii loru, dupa ce a primitu o educatiune mai distinsa dupa obiceiulu locului, suntu intrati mai toti in biurocratia: camera, senatu magistratura, suntu in mare parte compuse de acesti'a. Ori de câte ori poporulu a suferitu consecuentiele vre-unei misielie din câte s'au petrecutu sî se petrecu astadi a strigatu improtive-le; sî pentru ca interesulu nostru cata sa fie strinsu legatu de a loru, cá unii ce au devenitu membri ai familiei nóstre, sî mai alesu de alu bulgariloru cari, nu numai cá natiune au fostu totu de-un'a aliati firesci ai Romaniei, dara mai toti acei'a cari au intratu in sinulu familieloru nó-

stre au trecutu in cele mai multe impregiurari intre cei buni români ; — le damu acestu consiliu amicale ; sa cugete totu de un'a ca, afara de casulu, cându s'aru intemplá vre-o catastrofa tierei, a sa patimimu cu toti impreuna, noi séu urmasii nostri ; dara, póte, in niscaiva momente de desperare, sa se intemple cu densii la noi céea ce s'a intemplatu in Franci'a cu francii sî galii. Sî in Franci'a in secolulu V au venitu preste galli unu pumnu de franci, cari au ajunsu sa stapânésca pre galli, natiune intinsa sî belicósa, numai din caus'a decadentiei provenita din coruptiunea introdusa la ei dela romani. Francii, dupa ce si impertira intre densii domeniele statului, cari se chiamau pre atunci ale militiei, cu politic'a loru astuce, isbutira a se face stapâni definitivu, incuscrindu-se cu cei bogati sî puternici dintre galli. Dara, cu tóte ca. mai multu séu mai pucinu, se amalgamase intre densii, totu se simtiá cându sî cându concuerantu sî concuistatu, sî preste XIII secoli, la alu XVIII secolu, candu revolutiunea cea mare vení sa rupa cu totulu cu trecutulu, cea mai mare parte din Franci perira unii pre esiafodu altii in emigratia sî mai toti si perdura averile, câci mai tóta aristocrati'a francesa erá de origine franca. Fost'a acést'a o fatalitate, ori ca provedintia i a pedepsitu pentru reu'a loru purtare câtra galli, acést'a o scie numai Domnedieu ; faptulu insa exista.

De aceea facu apelu la streinii, cari au venitu in sinulu nostru si mai cu séma greciloru, sa fie de buna credintia cu românii sî sa nu se amestece in tradâri.

***

Sa revenimu.

Inmultirea posturiloru de la 1859 inca a fostu o mare plaga pentru tiéra, sub multe puncturi de vedere, atâtu materiali câtu sî morali ; sî sa nu gandésca cine-va ca a venîtu de sine : ea a fostu introdusa dinadinsu, câci scimu ca cu 2—3 ani inaintea loviturei de statu, cându s'a creatu milióne de functiuni, amu intrebatu din capii de sectie de la diforite departamente pre cari i amu vediutu, pentru ce se creaza cutare sî cutare postu, sî mi s'a spusu in confidentia ca a facutu bagâri de séma ministrtloru, sî unu ministru i a spusu curatu ca nu potemu face alt-felu, intr'unu guvernu constitutionale, de câtu sa avemu multe posturi, pentru a câstiga câtu mai multi alegatori. Au ganditu acei ministri ca cu chipulu acest'a se voru perpetuá la ministeru. Sub raportulu materiale acésta plaga este vatematóre, ca deséca tóte recursele statului, fâra a aduce veri unu folosu, sî din contra vatamare ; sub punctulu de vedere morale, care este sî mai grozavu a opritu pre români a se ocupá de comerciu sî industria, care din dî in dî trece in mân'a streiniloru, sî mai alesu in mân'a nemtiloru sî jidoviloru sî cu chipulu acesta a desparutu sî despare burgesi'a româna, care aru fi fostu de unu mare folosu pentru tiéra, câci aru fi formatu opiniunea sî aru fi fostu o stavila la relele apucatóre ale guverneloru.

Suntu unii cari sustienu, ca românii nu suntu apti la comerciu sî meseria ; acesti'a ori se insielu ori voiescu a se insielá, câci scól'a de arte care a functionatu prea pucini ani, tocmai cându incepuse a scóte prea buni mesteri, atunci a sî fostu desfiintiata ; ací se lucrá ferari'a sî templarea bine, cá la cei mai buni mesteri din Bucuresci, sî pentru acést'a póte sa fie multi martori, sî chiaru mie mi s'au lucratu acolo templaria sî feraria fórte bine.

***

Sa nu lungimu vorb'a. Suntemu in plinu regimu constitutionale! sa-lu cercetâmu.

***

Regimulu sub care ne aflamu de câudu amu disu ca voimu sa rupemu cu trecutulu sî sa renascemu, cu tóte ca consttitutiunea nóstra este destulu de liberale, nu este regimulu libertâtiei ; n'a fostu unu minutu macaru regimu alu libertâtiei, pentru ca nici odata acei ce au obladuitu tiér'a n'au fostu sinceri sî cu respectulu legiloru. Guvernulu absolutu, stersu din legile nóstre exista in fapta sî mai absolutu prin puterea ce-i da partisanii postulanti, sî pentru ca totu numai ceea ce voiesce guvernulu se face sî astadi, precum se facea sî inainte de 1859 ; diferenti'a este numai ca ceea ce se facea atunci de guvernu se facea pre respunderea Domnului, sî acést'a lu facea sa se gândésca multu pâna sa puna in lucrare vointi'a sea, temendu-se de respundere; iéra ceea ce se face astadi de câtra guvernu se face pre respunderea poporului, sî prin urmare guvernulu nu mai are nevoia sa se gândésca multu sî bine pâna sa sî puna in lucrare vointi'a sea; câci acésta grija e lasata asiá disiloru representanti ai natiuniei, – representanti ai natiunei, intrati in camera prin influinti'a morale sî materiale, prin opressiunea cea mai crincena exercitata de guvernu, prin tóta forti'a administrativa, in ocasiuni de alegeri, pentru cá sa nu póta vení in camera representánti ce s'aru improtivi vointiei guvernului cându aceea este vetamatóre statului. Sî déca se intempla cá, contr'a actiunei guvernului, prin resistenti'a la opressiune a alegatoriloru, sa se póta strecurá adeverati representanti ai natiunei, acést'a se intempla in putine colegie sî cá printr'o minune.

(Va urmá.)

Proiectu de Lege

(Continuare.)

§. 49. La locuri, unde nu esista unu gimnasiu de statu séu o scóla reale de statu, póte ministrulu de instructiune, sî in legatura cu scolele, sistemisate prin art. de lege 38. 1868, séu déca relatiunile comunei respective seu regiunei in deosebi o receru, infiintiá scóle industriale sî comerciale de sine statatórie, organisate dupa §§. 45 sî 46.

Capu III.

Scóle mijlocie publice nu de statu.

§. 50. Comunitâtile religiunarie din patria, comitatele sî comunele, persóne singuratice sî societâtile, care s'au formatu dupa statutele loru esprese spre acestu scopu potu infiintiá sî sustiené sî din mijlóce proprie, pre lânga implinirea conditiuniloru sî recerintieloru, contienute in urmatóriele paragrafe, ori sî care scóla mijlocia publica citata in §. 1 d. l. de fatia, sî dispunu singuri, pre deplinu sî eschisivu de institutulu de invetiamentu sustienutu de ei.

Prin urmare se ingrigescu de administrarea averei, de determinarea sistemului de instructiune sî de planulu de invetiamentu, de determinarea manualeloru sî tacsei sî de alegerea sî lefele profesoriloru.

§. 51. La scóle mijlocie nu de statu se potu denumí de profesori numai astfeliu de profesori cu purtâri morale, cari au depusu din studiile loru la unu institutu superioru din patria rigorósele de profesura sî a capetatu cualificatiunea de a poté functiuná cá profesore.

Persóne, care mai nainte de publicarea acestei legi s'au denumitu definitivu de profesori ordinari lâ institute publice de invetiamentu, potu remanea sî de ici incolo in posturile loru.

§. 52. Religiunea sî moral'a o potu propune preoti, cari au absolvitu cursulu teologicu, sî déca nu suntu profesori cualificati séu profesori ai institutului acelui'a.

§. 53. Cu privintia la cladiri sî salele de invetiamentu a scóleloru mijlocie nu de statu, câtu sî cu privintia la numerulu scolariloru, ce are a se primí intr'o clasa, remânu in valóre §§. 17 sî 29 d. legea pres.

§. 54. In clasele prime a scóleloru midilocie nu de statu se potu primí numai atari elevi, cari au absolvitu cursulu scólei popalarie, séu cursulu de pregatire citatu in §. 26 séu cari au depusu din objectele acestoru curse unu esamenu de primire.

Objectele esamenului de primire sî mesur'a cunoscintieloru o determina acei'a in a câroru cercu de activitate sta determinarea planului de invetiamentu.

§. 55. Tempulu anuale de frecuentare duréza celu pucinu 9 luni de dile.

§. 56. Intr'unu gimnasiu inferioru cu patru clase, nu de statu

1. duréza cursulu de invetiamentu celu putienu patru ani

2. voru functioná celu putienu cinci atari profesori, cari propunu eschisivu numai la institutulu acest'a

3. se voru propune celu putienu urmatórele objecte obligate

a) religiunea sî moral'a, — b) limb'a latina, — c) limb'a de propunere, — d) germân'a, unde magiar'a e limb'a de propunere, magiar'a, unde nu e cea de propunere, — e) geografi'a, — f) istori'a, — g) matematic'a, — h) fisic'a, — i) chemi'a, — k) istori'a naturala, — l) caligrafi'a, — gimnastic'a.

§. 57. In gimnasiulu superioru cu siese clase, nu de statu

1. duréza cursulu de invetiamentu celu putienu siese ani,

2. voru instruá celu putienu optu profesori, cari au a propune sî a functioná eschisivu la acestu institutu ;

3. au a se propune afara de obiectele citate in §. 56 din ambele clase superióre : religiunea, limb'a latina, limb'a de propunere, limb'a germâna, unde se instruéza in cea magiara, limb'a magiara, in casu cându nu se propune in ea geografi'a, istori'a, algebr'a, geometri'a si gimnastic'a cá obiecte obligate.

§. 58. In scól'a reala inferióra cu patru clase nu de statu.

1. duréza cursulu de invetiamentu celu putienu patru ani

2. voru instruá celu putienu cinci profesori, cari functionéza eschisivu la acést'a scóla reala

3. se voru propune celu putienu urmatórele obiecte obligate :

a) religiunea si moral'a ; b) limb'a de propunere ; c) germân'a, unde se instruéza in cea magiara, magiar'a, unde se instruéza in ea; d) geografi'a, e) istori'a, f) algebr'a, g) fisic'a, h) istori'a naturala, i) chemi'a k) desemnulu, l) caligrafi'a, m) gimnastic'a.

§. 59. In scól'a reala superióra cu siepte clase nu de statu

1. duréza cursulu celu putienu siepte ani ;

2. voru instruá optu profesori, cari au a functioná eschisivu la acestu institutu;

3. se voru propune obiectele enumerate in §. 58 p. 3, sî in cele trei clase superióre in mesura mai mare, si afara de acea se voru impreuná celu putienu algebr'a si geometri'a cu esercitie practice.

§. 60. In scól'a industriala nu de statu

1. duréza cursulu de invetiamentu trei ani;

2. se voru propune celu putienu urmatórele obiecte cá obligate :

a) limb'a de propunere, b) germân'a, de se va instruá in limb'a magiara, magiar'a, unde nu se va instruá in ea, c) geografi'a, d) istori'a (patriei si universala), e) algebr'a, f) fisic'a, g) chemi'a, h) istori'a naturala i) desemnulu, k) caligrafi'a, l) aritmetic'a industriala si comptabilitate, m) conceptu comercialu (in limb'a magiara si germâna) n) modelarea.

(Va urmá.)

Romani'a.

Din nrulu precedentu amu vediutu constituirea cabinetului celui nou in Bucuresci. Dupa diuariele ce ne vinu de acolo impartasîmu cá unu suplementu la brosiur'a ce o publicâmu unele documente cari ne arata cu ce si inaugureza noulu cabinetu regimulu seu.

Raportulu consiliului de ministrii câtra Mari'a Sea Domnulu.

PREA INALTIATE DÓMNE.

Dupa o indelunga crisa, sub-semnatii, chiamati de increderea Inaltimei Vóstre la conducerea afaceriloru statului sî inspirati de devotamentulu loru câtra tronu sî institutiunile tierei, n'au esitatu unu singuru momentu de a respunde la apelulu Inaltimei Vóstre.

Convinsi insa totu odata ca schimbarea situatiunei le impune datori'a de a lamurí câtu mai curendu positiunea loru constitutionala fatia cu representatiunea tierei, au onóre de a propune Inaltimei Vóstre sa bine voiasca a incuviintiá convocarea corpuriloru legiuitóre pentru diu'a de 1 Maiu.

Suntemu cu celu mai profundu respectu.

Raportulu d-lui ministru alu justitiei câtra Mari'a Sea Domnulu.

Prea Inaltiate Dómne.

Ministrulu precedentu, precum sî tóte ministeriele anteriore, cu totu respectulu ce au aretatu pentru drepturile liberei cugetari, n'au potutu insa stá nemiscate in faci'a unoru excesuri de limbagiu, care trecendu preste cele mai elementare convenintie, despretiuindu bas'a chiaru a sistemului nostru constitutionalu, formalu stabilitu prin art. 92 din constitultiune, a lasatu la o parte ministrii respundiatori pentru a se indreptá cu cutesanti'a câtra August'a persóna a Inaltimei Vóstre.

Aceste atacuri nedemne n'au prodosu altu efectu, decâtu a cresce in sufletulu romaniloru iubirea sî stim'a pentru inaltele virtuti, suite in persón'a Mariei Téle pre tronulu Românei.

Opiniunea publica, cutediu a dice, le-a fostu tribunalu ; blamulu generalu, cea d'antâiu si cea mai sigura pedépsa.

Cu tóte astea, predecesorii mei si au adusu aminte, cu dreptu cuventu, ca trebuie sa aplice legile formale ale tierei, si nici unulu dintr'ensii nu a pregetatu unu minutu de a-si face datori'a, aperându constitutiunea, basea drepturiloru româniloru, pavaz'a libertâtiloru si sigurantiei tuturoru.

Guvernulu actualu nu va esitá a mantiené constitutiunea si in acésta privintia, usându cu moderatiune de armele legale ce le are, fâra a trece preste limitele legei, inse executând'o cu taria.

Astadi inse, conformându-me la inalt'a dorintia ce Inaltímea Vóstra a bine-voitu a-mi exprimá, si in virtutea prerogativei sele, pre basea art. 93 din constitutiune, voiu cu celu mai profundu respectu, a supune aprobârei Inaltímei Vóstre alaturatulu decretu pentru administrarea tuturoru delicteloru comise prin mijlocului presei, pâna la acésta data.

Când generositatea si indulgenti'a voru fi sleite, va fi timpu totude-un'a de a recurge la asprimea legiloru.

Suntu cu celu mai profundu respectu.

In st. diuariu „Telegrafulu Romanu", Nr. 27 din anulu curinte s'a datu unu articlu din Abrudu despre decursulu alegerei deputatului clericale, in care unu preotu anonimu sî ia libertate pre lânga unele data, adeverate a schimonosí adeverulu incâtu va, sî anumitu in aceea parte unde amintesce despre vorbirea alesului deputatu par. protopopu Ioanu Gallu, atribuindui vorbele sî ideile vorbirei on. comissariu cosistorialu par. protopopu I. Patiti'a.

Credu cumca on. d. corespundinte, nici decum nu au facutu mai marelui seu vre unu servitiu placutu cu acést'a, câci a impená pre cineva cu pene streini, nu este rationalu.

E dreptu cum ca d. deputatu alesu, a multiumitu alegatoriloru, pentru increderea aratata, insa tóta vorbirea prea cinstitei sele fu scurta, sî nu credu ca va fi fostu cineva dintre toti cei de facia, care se o numésca elocuentia, dar parintele d. Adamoviciu n'au vorbitu nimic'a despre acele ce i sa enumara.

Dreptu acei'a reclamu in interesulu adeverului la toti cei de fatia, nu pentru cá sa detragu cuiva din meritele sale, ci simplu pentru a-aratá cum unii corespundinti in a loru socotita multa invetiatura vréu a orbí lumea sî a face falsificare chiaru despre acte publice.

Celu ce a aretate starea preotimei din acesti munti, cum se póte vindecá reulu, celu ce a schitiatu cualitâtile deputatului alegundu, sî dorintiele acestui cercu alegatoriu, si altele. — acel'a a fostu meritatulu barbatu alu nostru, comisariulu consistorialu p. protopopu Ioanu Patiti'a care atâtu prin servitiulu indelungatu, câtu sî prin esperinti'a propria a potutu cunósce tóte fasele prin care a trecutu preotimea nóstra, sî midiulócele pentru imbunatatirei sórtei ei — sî potu afirmá cu taria ca altulu din câti amu fostu de facia nu ne aru fi potutu asiá din anima ca par. comissariu consistoriale.

Acestu barbatu, nu are lipsa de laud'a mea, insa ca unulu ce amu fostu de fatia mi-tienu de datorintia sânta a reduce lucrulu la starea sea adeverata.

In acaroru adeveru me subscriu.

Theodoru Nariti'a
parochu gr. or. in Sohodolu.

Varietâti.

(†) Necrologu Teodoru Buzdugu, protopresbiteru greco-orientalu alu Bistritiei sî alu Dobocei de diosu, precumu sî fii sei: Vasilie Buzdugu asesoru judecatorescu sî deputatu la sinodulu archidiecesanu ; Ioanu, parochu in Borgo Dioseni cu pruncii sei Leonu, Teodoru sî Revec'a ; Iacobu, capelanu protopresbiteriale in Borgo-Rusu cu prunculu seu Ioanu, — facu cunoscutu rudenieloru sî amiciloru, durerós'a perdere a sociei sale, sî relative a scumpei loru mame sî mósie :

Revec'a Buzdugu, nascuta in 5 Martie 1811. st. vet. carea dupa unu morbu greu sî indelungatu a adormitu in Domnulu in 7/25 Aprilie la ½ 12 óre merediane, dupa ce mai nainte fusa impartasita cu santele taine. —

Osamentele reposatei se voru inmormentá in cemeteriulu santei biserici greco-orientale din Borgo-Rusu, in 11/29 Aprilie 1870.

Fiai tieren'a usióra !

Borgo-Rusu, in 7/25 Aprilie 1870.

*** Românulu sî Column'a lui Trajanu scrisera ieri ca politi'a urmaresce pre câti-va studenti ai universitatiei, pentru ca s'aru fi esprimatu cu unu modu necuviinciosu in publicu, despre M. S. Domnitoriulu.

*** Societatea Transilvani'a se prepara de anual'a sea serbare univesala. Asemenea face sî societatea româna de arme etc. De ce nu serbéza ele impreuna ?

*** Originea descoperirei capului. Intr'unu tratatu alu englesului Dikens, despre pârulu celu lungu sî parulu celu scurtu, spune intre alte ca britanii sî galii las'au sa crésca parulu loru ne jenatu pâna ce ajungea la tâlpile picióreloru. Româniloru, cari mai tardîu au subjugatu ambele state ale acestoru popóre, le-a diplacutu acestu lungu paru sî au fortiatu pre galii sî britani sa sî-lu tundà. Pre la inceputulu secululai XV. fonda Pharamondu regatulu séu in provinci'a care se numesce astadi Franci'a. Galii au fostu scoboriti pâna la servilismu sî invingatorii au pusu fâra indurare fórfecile pre capulu victimeloru loru. De atunci a devenitu in Europ'a regul'a generale ca pârulu celu lungu sa fia unu apanagiu alu ómeniloru cu rangu dintr'unu statu. Nu numai sclaviloru, dara nici chiaru cetatieniloru sî cultivatoriloru nu le erá permisu a portá pâru lungu. Sclaviloru li sa taiá parulu chiaru pâna in secolulu XVII. De atunci datéza usulu de a-si descoperí capulu care nu va sa dîca alt'a decâtu : „Vedeti, domnulu meu, eu suntu servulu domniei-vóstre ; nu amu parulu lungu."

*** O nóua mare. Jurnalulu „France" scrie : Dupa ce d. Ferdinand de Lesseps a isbutitu a impreuná dóuemari ; elu proiectéza acum a face o nóua mare. Este cunoscutu ca caletorii cari voiagiaza desu in Afric'a centrale sustienu ca pre teritoriulu pustietatiloru Sahariei au fostu alta data o mare, Pre bas'a acestoru presupuneri, domnulu de Lesseps a tramisu câti-va ingineri, cari se esamlese teritoriulu. Din aceste esaminari, cari suntu dejá terminate, resulta ca teritoriulu Saharei este mai josu cu preste 80 urme decâtu nivelulu marei rosie, sî ca cu câtu se strebate mai multu in interiorulu pustietati, adencimea ia dimensiuni mai mari. Din tóte acestea conclude domnulu de Lesseps ca unu canalu de 15 mile ar fi suficientu pentru impreunarea pustietatiei Saharei cu marea rosia, ceea ce aru redá acestei pustietati primitiv'a ei distantia sî prin care s'aru face unu usioru mijlocu de comunicatiune cu Afric'a centrale, animânduse prin acést'a fórte multu continentulu africanu. Cercetarile sî avansu proiectele pentru acésta intreprindere se continua, sî jurnalulu adaoga, ca preste unu anu de dîle se voru putea chiaru incepe lucrarile.

Dupa „inf. buc."

Licitatiune publica.

In 25 Maiu a. c. se va tiené licitatiune in loco Toplitia rom., comitatulu Turd'a superióra, pentru zidirea bisericei gr. or. cu dóue turnuri, in lungime de 20 stangini, acarei fundamentu e ziditu de asupra fétiei pamentului pana la ferestri ; dela sum'a lucrata de anginerulu Boros Ignatz de 23,459 fl. sî 16 xr. v. a. in josu. Piatra, fierulu nelucratu, nasipulu sî barnele pentru alasiu (stelagiu) lemnele pentru arsulu varului sî a caramidei in cuantitatea receruta le v'a dá eclesi'a gr. or. precumu sî de crucile de pre turnuri sî de catapitésna se va ingriji—

Pana la 2000 miertie varu sî 20,000 caramidi suntu gata, pre care luatoriulu dela licitatiune cu pretiulu moderatu va fi datoriu ale primí.—

Banii sa voru plati in 5 rate. Doritorii de a licitá, architecti seau sî alti pricepatori, au de a se presentá in Topliti'a romana (oláh Toplitia) pre diu'a destinata. Cauti'a legala sa va primí numai in obligatiuni de statu séu sî in pamentu, inse in acestu casu numai dela individi fórte bine cunoscuti. — Planalu ori sî cându se póte vedea la presiedintele comitetului. —

Din siedinti'a comit. paroch. gr-or. tienuta in 1 Maiu a. c.

Topliti'a româna in 4 Maiu 1870 st. n.

Comitetulu parochiale dela biseric'a gr-or. din Topliti'a rom. (33—1)

Anunciu.

Apele minerale d' Elöpatak, cautate multu pentru eficacitatea loru, s' expórta fórte considerabilu, decându domnulu Dr. Otrobanu din Brasiovu a introdusu o metoda ameliorata de a le espediá. In depourile sele in Brasiovu si Elöpatak se afla totu mereu apele in cuantitate suficienta, próspete implute, sî gata a fi espedate dupa dorinti'a publicului. Falsificatii dese, si substituirea apeloru din alte isvóre nesignificative, indemna pre susnumitulu a garantá numai pentru „apele minerale d' Elöpatak" care voru fi luate din depourile sele. (32—1)

Edictu.

Ioanu Marcu din Codlea, carele de 4 ani, au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Mari'a lui Georgiu Resnovénu din Vulcanu, fâra a se scí loculu petrecerei lui, se citéza prin acést'a, ca in terminu de unu anu, dela datulu de fatia negresitu sa se infatisiedie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, pentru ca la din contra procesulu divortialu asupra-i pornitu, — se va decide sî in absenti'a lui. Dela scaunulu protopopescuu alu Branului.

Zernesti in 24 Martiu 1870.

I. Metianu
(31—3) Protopop u.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Aprile (12 Maiu) 1870.

Metalicele 5%	60	50	Act. de creditu	251	70
Imprumut. nat. 5%	69	70	Argintulu	121	35
Actiile de banca	723		Galbinulu	5	86⅝10

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu la Sabiiu si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni :

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

legrafulu ese de doue ori pe septe-
a: joi'a si Dominec'a. — Prenume-
unea se face in Sabiiu la espeditur'a
iei pe afara la c. r. poste, cu bani
ai'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 35. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 3/15 Maiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu
8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru
inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru
a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a
trei'a repetire cu 8½ cr. v. a.

Dela sinodulu archidiecesanu.

Déca siedinti'a de luni (27 Apr.) dupa amédi se va privi cá siedintia de sine, atunci trebuie rectificatu, ca preste totu au fostu unspredece siedintie, dara nu diece dupa cum le specificaramu noi in nrulu trecutu.

In siedinti'a a IX dara conformu rectificârei de mai nainte indata la inceputu ia cuventulu p. Ioanu H a n i 'a, si deslusiesce cum intielege densulu actulu, ce are a sa seversî in acésta siedintia, actulu alegerei acelei pârti constitutive a consistoriului archidiecesanu, numita senatulu strinsu bisericescu. Si adeca asiá, ca cu consistoriulu celu vechiu nu se póte face tabula rasa, pentru ca nici o lege nu are putere retroactiva, ci ca acel'a, esista, si numai incâtu nu ajunge numerulu membriloru statoriti de sinodu sa se intregiasca, alegendu-se atâti barbati câti mai suntu de lipsa. Motivarea mai departe a acestei tese a provocatu indecursulu ei observâri opuse din partea membriloru sinodali.

Dep. P u s c a r i u incuviintiéza motivele aduse de ante vorbitoriu, ia inse in consideratiune urmatórele: a) esistat'a unu consistoriu cum lu cere statutulu; b) esistat'a cu salariele de astadi. Din aceste considerante e de parere ca consistoriulu are a se alege dupa cum prescrie statutulu.

Presiedintele atrage atentiunea sinodului asupr'a impregiurârei, ca cestiunea acést'a e superata de cându s'a decisu asupr'a compatibilitâtiei séu necompatibilitâtiei si a altoru posturi acumulate pre lânga postulu de asesoru consistoriale, si tocmai din privinti'a acést'a s'a vediutu indemnatu (presiedintele) a chiamá atentiunea sinodului asupr'a impregiurâriloru nóstre faptice si possibile, de si principiulu de neacumulare trebuie recunoscutu, si din acestu motivu a fostu de parere, ca principiulu sa se admita c o n d i t i u n a t u. Sinodulu inse dechiarându-se pre lânga principiulu neconditiunatu si-a legatu mânile in asta privintia.

Ce se atinge de continuitatea de carea s'a amintitu, consistoriulu de mai nainte a fostu luatu din barbati respectabili si nimenea nu le va nerecunósce meritele loru, dara fiindu ca ei au fostu luati asiá dicendu numai dupa porunc'a dilei, pentru ca biseric'a nu se aflá in esercitiulu liberu alu institutiuniloru ei, astadi cându aceste institutiuni si conclusulu de mai nainte alu sinodului vine sa faca o reorganisare in biserica, nu remâne alt'a decâtu a se procede la alegerea consistoriului intregu.

Cam aceste si altele s'au adusu inaite din partea presidiului si din partea dep. Branu de Lemenyi, Gaetanu si Dr. Gallu.

I. H a n i 'a facuse propunerea in intielesulu vorbirei sele de mai susu, ca adeca membri consistoriului de pâna aci sa se privésca de atari si mai departe, iéra pentru câti mai suntu de lipsa sa se faca alegere.

Propunerea acést'a se pune din partea presidiului spre spriginire, dara nu afla spriginire.

Deci vine a se pune in lucrare actulu alegerei insusi si se statoresce alegerea a patru asesori consistoriali salarisati si doi onorari. Din cei patru dintâiu avé se urmeze apoi denumirea vicariului generalu archidiecesanu si apoi alegerea altui asesoru salarisatu pentru loculu alu patrulea.

Procodcrea la actu se facù asia:

Se alegu pre langa presiedinte doi barbati dintre deputati, cari sa fia la scrutiniu, in personele dd. Ioanu P i n c i u si Ioanu F i l i p e s c u. Dupa aceea unulu din notari chiama pre fia care deputatu la urna si si arunca votulu intrens'a.

Resultatulu scrutinârei fù ca din 49 de votanti 46 si dara voturile pentru Protosincelulu Nicolau P o p e 'a, asemenea intrunira majoritate absoluta de voturi PP. Protopresbiteri si fosti asesori consistoriali si pâna aci, Ioanu P a n o v i c i u si Petru B a d i l a; iéra pentru postulu onorariu intruní majoritatea absoluta P. Protopresb. alu Hatiegului Ioanu R a t i u. Celelalte voturi erau imprasciate.

Acum erá sa se faca inca odata alegerea pentru unu alu patrulea asesoru consistorialu inse sinodulu, pentrucá sa nu se indelungiasca prea multu actulu alegerei a rugatu pre Presiedintele Escel. Sea Presântitulu A r c h i e p i s c o p u sa denumésca din acesti trei pre vicariulu generale, pentru cá sa se póta alege numai decâtu doi asesori ordinari si unulu onorariu si asiá induplecându-se Presiedintele la acésta cerere a sinodului in modu solemnu a denumitu din cei trei deja alesi pre Par. Protosincelu Nicolau P o p e 'a de vicariu generale cu cuventele: „Eu denumescu dintre cei trei asesori alesi salarisati pre p. protosincelu N. P o p e 'a“, care denumire o primí sinodulu cu insufletite „sa traiasca.“

Acum se procede mai departe la alegere iérasi in modulu de mai susu si resultatulu este, ca pentru unu postu de asesoru salarisatu capeta majoritate absoluta P. Protopresbiteru alu Gioagiului I. Vasilie P i p o s i u si pentru celu onorariu P. Prot. slu Branului Ioanu M e t i a n u; iéra pentru celalaltu postu de asesoru salarisatu se imparti voturile, capetându cele mai multe si mai aprópe de majoritate P. Profesoru si Parochu alu cetâtiei Sabiiului Zacharia B o i u si Par. Prot. alu Zarandului Moise L a z a r u. Deci se face alegere angusta intre acesti doi si majoritatea o intrunesce celu dintâiu.

Presidiulu din insemnetatea ce o are sinodulu si din respectu câtra acést'a in intielesulu § respectivu din statutu face intarirea membriloru consistoriului strinsu bisericescu in fati'a sinodului, cu urmatóriele cuvinte: „Din parte-mi nu amu nimic'a in contr'a unei séu altei persóne alese in consistoriulu strinsu bisericescu si de aceea me aflu indemnatu a intarí pre cei siese alesi de asesori consistoriali si a cere totu odata dela atotu puterniculu Ddieu binecuventarea cerésca preste acestu consistoriu.“ Ceea ce se primesce cu vii aclamatiuni din partea membriloru.

Fiindu tempulu inaintatu alta siedintia se fipséza pre diu'a urmatória la nóue óre, cându au a se continuá alegerile membriloru consistoriali pentru cele-lalte dóue senate.

Dela sinodulu eparchiale aradanu.

Aradu, Dominec'a Tomei 1870.

Primulu sinodu eparchiale s'a deschisu astadi in biseric'a catedrale sub presiedinti'a episcopului diecesanu Procopiu Ivacicoviciu in presenti'a ablegatiloru si a unui publicu numerosu.

Indata dupa chiamarea spiritului sântu se inauguréza sinodulu dupa program'a urmatória: 1. presentarea credentionaleloru presiedintelui:, 2, surogarea notariloru sinodali:, 3. Cuventarea de deschidere a presiedintelui, in fine notificarea alegeriloru si impartírea membriloru in seciiuni verificatórie.

Presiedintele chiamá la oficiulu notariale provisoriu pre urmatorii 4 membri: I. Groza din cleru, M. Buneiu, I. Vesea si I. Popoviciu din mireni. si rostí dupa aceea urmatoriulu cuventu de deschidere:

Venerabile sinodu eparchialu, Domniloru deputati!

Congresulu nostru natiunalu bisericescu românu de religiunea gr. resariténa, conchiamatu la Sabiiu pre 16 Septembre 1868. luându sub desbatere seriósa intrebarea, despre noulu organismu, ce erá de doritu a se introduce in administratiunea trebiloru nóstre bisericesci si scolare, — radiematu si pre garantiele date din parteu legislatiunei politice, — au compusu in contielegerea fratiésca unu statutu, pentru organisarea si administratiunea interna a bisericei nóstre natiunale.

Fiindu statutulu acest'a organicu prin Majestatea Sea pré bunulu Imperatu si rege alu nostru Franciscu Iosifu I sub 28 Maiu 1869, aprobatu si confirmatu — consistoriulu nostru diecesanu nu a lipsitu a face cele trebuintióse pentru punerea la cale a noului organismu bisericescu in sensulu statutului organicu; in firulu câror'a dupa infiintiarea sinódeloru, comiteteloru si a epitropieloru parochiali, apoi a sinódeloru, scauneloru, comiteteloru si a epitropieloru protopresviterali, au venitu la rendu convocarea sinodului eparchiale pentru dieces'a aradana, in a cârei'a urmare, binecuventatu se fia Domnulu Dumnedieu! eata astadi ne aflâmu adunati la venerand'a catedra, la primulu sinodu anuale alu eparchiei nóstre aradane.

Nu me indoiescu Domniloru! ba sum convinsu ca intentiunea si nesuinti'a nóstra a tuturor'a este, a aflá si a staverí midilócele mai potrivite, si a intrebuintiá modalitatea cea mai buna pentru efeptuirea dispusetiuniloru statutului organicu, spre folosulu si inaintarea trebiloru nóstre bisericesci si scolare; ceea ce e o necessitate urginta pentru propasirea nóstra; e necessitate pentru sustinerea culturei poporului.

Inse cá se putemu devení la resultate folositóre pentru trebuintiele si dorintiele nóstre pre terenulu bisericescu si scolasticu, avemu Domniloru! in, si afara de sinodu multu si mai indelungatu timpu a lucrá si a ne osteni cu zelu deschilinitu, cu patientia durabila, cu deferintia reciproca, si cu multa buna intielegere; câci: „concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Petrunsu de insemnetatea si ponderositatea vocatiunei nóstre, si avendu firm'a sperantia la unu succesu bunu si folositoriu in desbaterile si afacerile nóstre Ve salutu Domniloru! din adenculu animei mele, si me rogu lui Dumnediu, ca darulu Domnului nostru Isusu Christosu si dragostea lui Dumnedieu Tatalu, si impreunarea santului Duchu sa fie cu Noi cu toti!

Si asiá Domniloru! siedintiele sinodale cu acést'a declarându-le de deschise ve poftescu a me insotí in renoirea rugaciunei câtra Atotpotintele dicendu: „Imperate ceresc, mangaitoriule, duchulu adeverului, carele pretutindenea esti si tóte le plinesci, vistieriulu bunatatiloru si datatoriule de viétia, vino si te salasluesce intru noi si ne curatiesce pre noi de tóta spurcaciunea, si mantuesce bunule sufletulu nostru Aminu.

O voce despre organisarea instructiunei publice.

Saliste in diu'a de San-Georgiu 1870.

Congresulu nationalu bisericescu alu romaniloru de religiunea ortodocsa din Transilvani'a si Ungari'a tienutu in Sabiiu din 16 Sept. pâna in 7 Octomvrie 1868 au trasu un'a cale nóua bisericei si scólei pentru venitoriulu loru. Statutulu organicu sanctionatu de M. S. imp. in 28 Maiu 1869 ne au datu o constitutiune, pre bas'a cârei'a s'au adunatu sinódele eparchiali, conchiamate pre Luminec'a Tomei a. c. In acéstea se voru tractá pre rendu cele prescrise in §§ 94. 95 (? Red.) si 96 din statutulu organicu. —

Intre celelalte agende ale sinódeloru eparchiali are sa fia fâra indointia si organisatiunea invetiaturei in scólele nóstre confessionali. — Eu credu a fi de folosu a desceptá luarea aminte a

tuturoru romaniloru si cu deosebire onoratiloru deputati sinodali asupr'a acestui punctu de mare importantia pentru venitoriulu nostru, si ai rogá sa si comunice ideile loru in respectulu acest'a, pentru cá sa se póta infiintiá o lege, care sa corespundia cu indigentiele nóstre reali.*) — Incâtu pentru mine, fâra de a pretinde a fi in posessiunea ideeloru celoru mai nimerite in privinti'a acést'a, cugetu ca mai nainte de tóte aru face trebuintia: —

1. A se stabilí un'a auctoritate suprema, câtu se va poté mai independite in indreptarea scóleloru si invetiamentului in ele, compusa din barbatii cei mai luminati in sciintie si mai dedati in administrarea si conducerea scóleloru. — Acesti'a sa formedie unu corpu permanentu, si sa persecute cu strajnicia planulu de invetiatura, confruntândulu ne incetatu cu lipsele si impregiurârile poporului nostru, introducendu-se succesive scaimbârile necesarie comandate de esperintia, insa fâra de a crutiá si fâra de a admite in functiunile scolare individi ne trebnici si preocupati de interese particulari, carii dupa cum scimu mai multu potu stricá de câtu direge.

Credu ca o asemenea auctoritate, compusa in asiá modu si condusa de unu asiá símtiu, e ne aparatu de lipsa, fiindu ca trist'a esperintia, care amu facuto de dóue decenii, ne au demustratu din destulu, ca schimbarile dupa capritiu facute de ómeni, cari se schimbu pre totu minutulu si de acei'a cari n'au nici o ideia de invetiamentu, ci venéza numai dupa interese particulari, nu facu de câtu strica totu progresulu.**) —

Scólele nóstre au trebuintia de unu elementu stabilu si de o sistema buna pentru cá sa póta prosperá amesuratu cerintieloru nóstre si a seculului presinte. — O sistema de invetiamentu póte numai in cursu de mai multi ani sa-se adeveredie de buna séu de rea, câci nimic'a nu e mai stricaciosu in invetiatura publica, de câtu dés'a mutare de sistema, care pune si pre invetiatori si pre invetiacei in incurcare si i face sa si pérda celu mai pretiosu tempu alu vietiei, iéra mai pre urma sa se descuragieze cu totulu.

Dovéda scaimbarea legiloru si sistemei instructiunei publice la gimnasieile de statu in tempulu mai de curendu la noi. — Inca si mai periculósa mi[illegible] a fi dés'a scaimbare de invetiatori, care la noi prea adese s'a intemplatu si se intempla. —

Dara apoi ce sa dîcu despre desfiintiarea scóleloru esistinti, si despre ridicarea altor'a, dupa altu planu si alta sistema, pre cari póte mane le restórna altu capritiu.

2. Recunoscu lips'a reformeloru si a-siu voí sa se faca unde cere trebuinti'a, insa sa se faca cu cea mai mare precautiune si sa se introduca asiá dîcendu pre ne simtíte, dupa aceea planulu bine inceputu sa se urmedie cu perseverantia. In fine s'aru cere, cá scólele in interesulu instructiunei, sa remâna cu totulu neatinse de interesele particulare de caste si nepotismu. Educatiunea sa-si urmedie, drumulu seu de a cultivá mintea si de a formá anim'a tenerimei pentru adeveru si virtute, fâra de a fi lovite de capritiele dilei si fâra de a fi paralisate in mersulu seu prin scopuri marsiave.

De aceea s'aru asceptá, cá autoritatea superióra, insarcinata cu direptarea invetiamentului in scólele nóstre confessiunali, sa fia incredintiata unui corpu permaninte si câtu se va puté mai independinte in pusetiunea sea, inse unui corpu compusu din barbati destinsi prin eruditiunea loru si inavutíti cu pracs'a esperintiei, si recunoscuti pentru probitatea bunavointi'a, putinti'a si activitatea loru.

3. Autoritatea acést'a suprema fiindune restrinsivera sa-si tiena de sânt'a datorintia a latí invetiatur'a primaria preste totu, infiintiându scóle in tóte comunele bisericesci si in fia-care tractu protopresviterale celu putienu câte un'a capitala, provedíendu-le cu invetiatori apti si devotati trebei scolare. — Spre a putea face acést'a, se intielege de sine ca trebuie inmultítu fondulu scolasticu prin deschiderea de fontâni nóue, câci fâra de bani scóle nu se potu infiintiá, si cele infiintiate nu se potu sustiené, lasându-le cu deosebire capritiului ante statatoriloru comunali séu parochiali cá dupa placu sa inmultésca si sa scada lefurile, sa depuna si sa puna pre invetiatori dupa cum le vine la socotéla.

4. A se statorí un'a lege de admissibilitate la posturile invetiatoresci, in urm'a cârei sa se fipsedie ce cunosciintie se ceru dela fia-care invetiatoriu, ce scóle sa fia urmatu si ce atestate sa fia datoriu a infatiosiá aspirantii la postulu de invetiatori parochiali, si ce la cele capitali. — In fine prelânga presentarea astoru feliu de documente sa se introduca esamenile de cualificatiune despre obiectele propunende in scól'a pentru care au concuratu si si despre metod'a propunerei singurateceloru obiecte, buna óra, cá pre venitoriu nimenea se nu póta aspirá la unu postu de docinte fâra a documentá prin atestate, câte clase a absolvatu si cum a fostu esamenulu de cualificatiune séu de admissibilitate.

5. A face o lege obligatóre pentru invetiatur'a primaria in urm'a cârei'a fia-care parinte se fia datoriu a-si dá copii sei de ambe secsele intr'unu anumitu tempu si adeca dela 7—12 ani, iéra dela 12—15 la scól'a de repetitiune Dumineo'a si serbatórea. Sanctionându acésta lege, prin amende si lipsiri de folósele eclesiastice ba chiaru si comunali sa se constringa parintii a fi mai cu sirguintia in tramiterea copiiloru la scóla.

Preotimea póte face cele mai bune servicie in privinti'a acést'a.

Mihaile Stoic'a
directoru scólei norm. capit. rom. gr-or. din Seliste.

*) A se vedé pertratârile din siedinti'a din urma. R.

**) La noi acestu asertu nu se póte aplicé. R.

O ARUNCATURA DE OCHIU
ASUPR'A
STAREI ACTUALE
ROMANIEI.

(Capetu.)

De aceea tradâri preste tradâri repetate; nerusînare preste nerusînare pâna intr'atât'a, in câtu cei ce le seversiescu sa-si faca fala cu faptele loru marsiave. De aceea imprumuturi oneróse, precum Stern, Openheim; concessiuni ruinatóre, precum Strussberg si Oppenheim; condeie de câte dóue si trei milióne trecute la chieltuele pentru lucruri ce nu le avemu, ori pre care le avemu, suntu de nici o trebuintia; de aceea datori'a flotante urcata la preste 100 milióne numai in vre-o cinci ani de dîle si cându n'avea tiér'a nevoia de vre-o chieltuéla extraordinaria.

* * *

Cu regimulu constitutionale, asiá precum se aplica la noi, amu spus'o, ca ne aflâmu sub absolutismu si mai cumplitu, si mai vatematoriu statului, decâtu regimulu regulamentariu. Legile suntu bune, dara aplicarea e rea; cei ce le aplica potu sa le aplice dupa vointi'a loru, pentru ca controlu asupr'a modului, cum le aplica, nu exista, prin ingerenti'a guverneloru in alegeri ori ce controlu este nimicitu, pentru ca vinu majoritâtile loru sa dea din capu la tóte; si déca se gasescu, pre ici pre colea doi-trei ómeni, ce dorescu intr'adeveru binele si voru sa se opuna la faptele vatematóre statului seversîte de câtra guvernu, acei'a suntu nesocotiti, luati in rîsu chiaru, atâtu in camera de majoritâti, câtu si afara din camera de jurnale, facute anume spre a intrá pre rondu in serviciulu guverneloru; câci acestea au mijlóce sa multiamésca pre toti din spinarea poporului asupritu: au contracte de lucrâri publice séu de arendâri de mosie, au paragrafe pentru presa, au favoruri de impartítu pre la toti acesti samsari politici, prin cari 'si facu trebele. Iéra pentru cá sa se scape aparentiele, pentru cá sa arunce cu cenusia in ochi la cei credoli, se vede iéra-si o intielegere instinctiva, intre cei ce se inlocuescu unii pre altii, a dá voturi inlocuitorii contr'a inlocuitiloru, cá sa fia obligati acesti'a sa platésca cutare sume, ce s'au doveditu sfeterisite, cutare bani cu cari s'au doveditu ca au abusatu, si contr'a câror'a a strigatu lumea intréga si chiaru ei prin jurnalele loru pâna sa nu vina la putere, cari voturi insa remânu in uitare, pentru ca nimenui nu-i da mâna sa le aplice, sciindu-se toti culpabili si sciindu ca, dupa legea naturei, aplicându-le ei contr'a aceloru, pre cari i a inlocuitu, si acesti'a cându îi voru inlocuí pre densii voru aplicá asemene voturile ce voru dá contr'a loru.

Prin falsificarea alegeriloru, lipsindu ori-ce controlu guvernului, elu póte asiá dara sa aresteze ori când, pre cine va voí; póte sa persecute in avere, onóre si chiaru viatia, pre fia-care cetatiénu, fiindu siguru de mai nainte ca va fi absolvitu de tóte pecatele, de câtra cortegiulu celu incongióra, care se chiama representanti ai natiunei, adeca representanti ai vointiei natiunei.

* * *

Hei! dara óre nu le sciu toti acestea? Óre nu judeca toti totu astfeliu? Nu vede fia-cine, in mintea lui, ca suntemu si cá statu, si cá societate, si cá inndividi mai in genere, si cá caracteru cetatienescu, de batjocura atutu a nóstra, câtu si a streiniloru ce vinu sa visiteze tiér'a nóstra, câtu si a acelor'a, cari cunoscu impregiurârile tierei nóstre? Este intr'adeveru de desperatu acésta stare in care ne aflâmu; dara o singura mângaiere ne mai remâne, aceea ca natiuni si mai mari de câtu natiunea româna a avutu asemenea epoca precum, este la noi epoc'a de astadi.

Franci'a si poporulu francesu, care a ajunsu sa dicteze astadi vointi'a sea lumei intrege, se afla in aceea-si critica positiune, in care ne aflâmu noi astadi, inainte de 1789, inainte de revolutiunea cea mare a Franciei.

Multi dintre visitatorii Franciei inainte de acésta epoca, intre cari si unu autoriu insemnatu alu epocei, englesulu Young, care a caletoritu in Franci'a pre la 1788, si-a batutu joculu in modulu celu mai tristu de acestu poporu francesu, care face admiratiunea lumei astadi, minunându-se de apathi'a si rabdarea poporului francesu, pre care punendu-lu in comparatiune cu poporulu englesu, dicea despre densulu: déca in Engliter'a, in satuletiulu celu mai infundatu, s'aru comite o a sut'a parte macaru, din abusurile, ce se comitu in Franci'a sub ochii poporului francesu, guvernulu sub care s'aru petrece nisce asemene abusuri n'aru putea fi suferitu unu minutu macaru; in vreme ce acésta natiune francesa cadiuta in apathia, privesce cu indiferentia la densele, macaru ca ea e préd'a loru; si déca aru voí sa indrepteze lucrurile, astfeliu precum suntu la densii, le aru trebuí celu mai pucinu unu seculu,

Unu minutu inse de desceptare, intr'o suflare divina, i fu de ajunsu acestei natiuni, luata in risu pâna eri, sa scape de o situatiune deplorabile, ca aceea in care i ajunsese cutitulu la osu. Nu trecura nici doi ani si i vediù lumea pre francesi, si pre câmpulu de betaia cá capitani abili si cá soldati vitezi, si la tribuna ca oratori mari si diplomati, si in administratiune cá organisatori intielepti; si toti esîti din clasele de josu cari erau asiá de nesocotite.

* * *

Aducendu de exemplu revolutiunea cea mare a Franciei, si temendu-me, cá nu cumva sa se obiecteze de câtra unii din cei ce cunoscu evenimentele urmate, ca a-siu cugetá la o indreptare seriósa prin resturnare ori printr'o revolutiune cu sânge, me oprescu a dîce: nu dorescu si nu sfatuescu resturnare séu revolutiune; antâiu ca a trecutu timpulu versârei de sânge si Dumnedieu scie unde póte sa ne duca o revolutiune, si alu doilea ca amu vediutu ce s'a intemplatu cu 11 Februariu, prin care câti-va vicleni, escamotându miscarea dela 11 Februariu, au isbutítu sa aduca lucrurile in starea deplorabile in care se afla astadi.

Dara voiu sa dîcu: nu trece si preste acestu popòru românu o suflare divina, care se-lu desmortiasca, sa-lu descepte din somnulu seu celu greu, sa-lu scótia din nepasarea in care se vede, pentru ca, intr'unu minutu, sa inaugureze o óra de prosperitate cá aceea pre care a inaugurat'o poporulu Francesu la 1789 si multe alte popóre? E destulu se mijlocésca o buna intielegere intre noi toti, pentru ca cu totii sa dicemu acestoru bande de coticari si de tradatori:

—Destulu pâna ací!

Toti acesti'a, cari au inlocuitu pre vechii boeri si exploatéza tiér'a intr'unu chipu nerusinatu, voru intrá in gaura de sierpe.

* * *

Dupa tóte acestea ajungu la o conclusiune ori voimu sa avemu unu guvernu constitutionale in tóta sinceritatea, si atunci câta sa se sfersiasea odata cu acésta sistema derapenatóre statului românu, alu cârui tablou m'amu cercatu sa-lu infacisiezu mai susu, si care dupa micele mele midilóce e multu mai palidu de câtu realitatea, cere ingrodiesce si revólta pre toti; ori ca, déca este sa remânemu totu in acésta situatiune progresându in reu, si sa ne topimu de trandavia séu in capacitate; aru fi de o miie de ori mai folositoriu sa fimu abandonati pre mân'a unei persóne cu putere dictatoriale, care sa ne guverneze intr'unu chipu absolutu; câci celu pucinu acea persóna nu aru mai avea trebuintia de atâtea mijlóce corumpatóre, sa cumpere alegatori, sa dea in jafu tiér'a la streini prin concessiuni si la câti-va deputati si senatori prin contracte si intreprinderi, si sa intrebuintieze, cá consiliari ai sei, totu ceea ce este

mai coruptu in tiéra, cá sa se créza milióne de posturi, prin cari se derépana financele statului; câci celu pucinu, déca acelu dictatoru séu pasia va fi unu stapanitoriu reu, va fi lesne alu tranti josu ne mai avendu scusa sa dîca ceea ce se póte dice astadi: Stricu eu? Tiér'a a voitu!

***

Eu, care sciu acestea, sum departe a dorí unu asemenea lucru; pentru ca sî déca s'aru gasí unu sântu care sa ia dictatur'a, cine ne póte garantá de mostenitoriulu seu, séu de celu ce va vení dupo densulu déca se va face cu alegere. Amu disu aceste vorbe, cá sa se véda la ce extremitate póte sa adjunga cineva, câci acestu resonamentu l'amu auditu la multi.

***

Nadajduescu inse multu in inteligînti'a romaniloru, in provedinti'a, care i a ajututu la tóte nevoile loru, ca le va ajutá sa se descepte, sa iasa din acésta apathia, sa-si simtia umilinti'a in care jacu astadi sî catastrof'a ce ne ascépta; sî atât'a este de ajunsu, câci odata ce ómenii cu minte matura sî tinerii necorupti voru simtí umilinti'a aî bajocur'a in care-ne aflâmu, sî voru incepe a se aduná unulu cu altulu spre a chipzuí la ce e de facutu, se voru poté gasí multe mijlóce cá sa esîmu din acésta nenorocire.

***

Ce sa mai totu tanjimu? ce sa mai totu stâmu de cérta unii cu altii sî de acusatiunî reciproce, cari nu ne potu inaintá in nimic'a, ci numai ne mantiene in deshinare? Mai cu séma intre militari, pentru ce sa perpetue o ura neimpecata, destingunduse unii de altii prin numiri diferite de Maisti sî Februaristi?

Observu, cu durere, ca se intinde o intriga, care are de scopu sa imparta tiér'a in dóua tabere sî mai alesu pre ostire in Februaristi sî Maisti, Februaristi sî Cuzisti; acestea tóte pentru cá sa póta pescuí in apa tulbure, câci acei ce nu mai suntu la putere, cá sî ceí ce n'au fostu nici odata dara aspira la putere, suntu in stare sa restórne lumea cá sa vina ei, sa mai faca plésica sî Dumnedieu mai scie ce.

Sfatulu care l'asiu dá eu militariloru astadi, cându aru putea fi ascultatu, aru fi: sa se infratiésca Maistii precum se dieu, cu Februaristii, sa dea mâna unulu cu altulu, sa se ocupe de desvoltarea instructiunei militarie sî de desciplina, câci máine-poimâine póte sa fie trabuintia de bravur'a loru pre câmpulu de bataia pentru aperarea tierei sî Dómne feresce ce s'aru intemplá de se voru gasí in starea de astadi! Sa se uite dara militarii cu sânge rece la tóte insinuârile perfide, cari se intielege ca trebuie se fie cu ceva scopuri ascunse câci nime nu-si da mân'a de giab'a sa semene vrajb'a intre frati.

***

Me resumu. Amu disu la inceputu ca unu Domnu s'au spariatu atunci numai de starea tierei cându a auditu ca lumea o duce intr'o veselia, sî a sciutu sa se oprésca la marginea prapastiei.

Asiá dara, astadi natiunea, care se guvernéza prin constitutiune si care ea are puterea de a face si respunderea pre care o avea mai nainte Domnulu, sa-si arunce ochii si sa védia ca nu se mai plânge nime, ca nu se mai vaeta nime, ci o ducu toti intr'o veselia: baluri, ziafeturi, gradine si lautari pre la tóte carcimele de prin orasie si sate; cá cum cu totii aru innotá in auru, cá cum n'aru, mai avea trebuintia nime sa muncésca, in ratacirea ca bugetulu, din câtu este maritu, are sa se mai marésca din dî in dî cá sa se póta impartasî dintr'ensulu toti si in speranti'a amagitóre, ca drumurile de feru ale lui Strussberg a sa aduca atât'a bani in tiéra, in câtu guvenulu sa póta immulti intr'atât'a numerulu functiuniloru cá sa fia posturi pentru toti cei ce sciu sa scrie, si pentru studentii ce iasa din scóle, si tinerimea sa nu mai aiba nevoia sa se ocupe de alt-ceva, ci se ascepte totulu de la guvernu!

***

Amu ajunsu in culmea fericirei si sfersiescu.

Alte afaceri ne au distrasu pentru unu tempu dela cele curatu politice. Acést'a e sî caus'a de amu trecutu asiá in delungu preste proiectulu de lege in privinti'a natiunalitâtiloru, statoritu de membrii din estrem'a stânga a dietei pestane sî de cei ai natiunalitâtiloru nemagiare, de care proiectu facusemu inse de multu amintire sî noi. Spre a-lu avea depusu sî pre acest'a in colónele nóstre cá pre unu actu, ce merita atentiunea ori cârui barbatu politicu, dara cu deosebire in tempulu acest'a miscatu, lu reproducemu sî noi dupa traducerea „Albinei" carea afirma cumca traducerea ei e cea mai autentica.

Proiectu de Lege

pentru regularea sî asecurarea nationalitâtiloru sî limbeloru de tiiéra in Ungari'a.

§ 1. In Ungari'a se recunoscu de nationalitâti egalu indreptatíte de tiéra urmatóriele poporatiuni istorice de tiéra: magiarii, românii, serbii, slavocii, rusii sî nemtii pentru cari prin lege fundamentala se asecura indreptatírea egala politica de nationalitate sî limba, intre marginile intregitâtiei teritoriale sî unitâtiei politice a statului.

In documente oficiale nationalitâtile locuitórie in Ungari'a la olalta se voru numí poporulu Ungariei sî din folosirea numelui ungurescu nu se póte deduce preferintia nici superioritate pentru nationalitatea magiara.

§ 2. In comunitâtile satenesci sî orasienesci, precum sî in comitate, respective, sî in districte nanationalitatea majoritâtiei poporatiunei respective — sî adeca a celei absolute unde s'aru aflá atare, la din contra nationalitatea majoritâtiei relative — fórma in tienutulu respectivu nationalitatea oficiale, sî limb'a ei va fi limb'a oficiale atâtu a representantiei politice séu representantiei politico-administrative precum sî a antistiloru si autoritâtiloru publice, presupunendu, ca acea majoritate apartiene la un'a din cele siese nationalitâti din tiéra.

In acele comunitâti, comitate sî districte amestecate, unde pre lânga majoritatea decidietória, un'a din cele siese nationalitâti din tiéra aru formá baremu a trei'a parte sî cu numerulu aru stá acelei'a mai aprópe, membrii representantiei au dreptu a cere, ca limb'a ei sa se aplice cá a dóu'a limba oficiale.

In adunantiele representantive, intrebuintiarea limbeloru usitate in tiéra este libera.

Comunitatile acelea, a câror'a maioritate nu apartiene la nici un'a din cele siese nationalitâti de tiéra, potu folosí limb'a loru propria de limb'a oficiale in afacerile loru interne comunali; in afacerife loru cu judecâtorii comitatense séu cu amploiati cercuali suntu indetorate a intrebuintiá limb'a oficiala a comtatului.

§ 3. Limb'a nationalitâtiei de tiéra, ce fórma maioritatea tierei, e limb'a oficiala a legelatiunei si a oficiolateloru centrali. (?!)

Inse in ori ce feliu de cause compuse in alta limba, atâtu regimulu centralu câtu si curtea de casatiune, precum sî judecâtori'a suprema, e îndetorata a edá totu in acea limba otaririle respective decisiunile sî sentintiele sale.

Curtea de casatiune sî judecatori'a suprema in consultârile loru traducendu prin traslatori jurati, procesele portate in atare limba nemaghiara, dimpreuna cu documintele necesarie, le va referá prin referinti ce cunoscu limb'a respectiva.

In dieta, ablegatii nationalitâtiloru din minoritate, au libertatea a se pronunciá in propri'a loru limba nationala.

§ 4. Legile tierei, mai departe ordinatiunile si tóte feliurile de dispusetiuni ale regimului si autoritatiloru centrali se voru comunicá respective se voru publica tuturoru nationalitâtiloru din tiéra declinitu jurisdictiuniloru, pe langa tecstulu originalu Si in limb'a loru nationala propria respective in limd'a loru oficiala iérasi cu tecstu autetícu, respective se voru promulgá. Déca s'ar nasce vreo indoiála despre intielesulu aloru dóue tecsturi atunci decide tecstululu originalu.

§ 5. Representantiele, oficiolatele si antistiele comitateloru sî ale districteloru precum sî ale autoritâtiloru orasienesci, mai departe judeciele orasienesci, comitatense, districtuali sî cercuali, precum sî tóte oficiolatele administrative inferióre, cu oficiolatele superióre voru comunicá in propri'a loru limba oficiala sî (cu esceptiunea casuriloru din § 4) totu in acea limba voru primí otaririle, incredintiarile sî ori ce feliu de comunicatiuni. Totu asia corespundu in limb'a loru propria oficiolatele de asemenea rangu, déca au aceasi limba oficiala; in casulu contrariu, pre lânga testulu originalu in limb'a propria intrebuintiéza limb'a oficiolateloru centrale. Totu ast'a e de observatu sî la comunitâtile satenesci sî la antistii acelor'a, déca limb'a loru oficiala e recunoscuta de limba usitata in comitatu respective districtu din partea corporatiunei representative. La din contra, comunitâtile suntu indetorate a intrebuintiá in comunicatiunile loru esterne un'a din limbele usitate in comitatu, respective districtu.

§ 6. Cu privire la afacerile pârtiloru litigante se dechiara ca regul'a generala, ca pârtile 'sî potu folosí limb'a loru propria, sî autoritâtile administrative, precum judetiele de prim'a sî a dóu'a instantia pórta pertractârile in limb'a pârtiloru sî totu in aceea aducu decisiunile. Déca pârtile causeloru procesuali vorbescu limbi usitate in tienutulu autoritâtiei respective, inse aceste limbi suntu diferite, fia-care póte folosí limb'a sea propria. Totusi desbaterea sî efectuirea se face in limb'a primului incursu.

Acea parte, a cârei'a limba nu e usitata in tienutulu autoritâtiei respective, are dreptulu de a se folosí séu de limb'a partei contrarie séu de a autoritatei respective, séu de a autoritâtiloru centrale.

Déca un'a din pârtile litigante consta din mai multe persóne ce apartienu la diferite nationalitâti, atunci au a se uní in un'a din limbele usitate acolo, de altmintrea suntu indetorate a intrebuntiá limb'a oficiala.

În cause criminale, cercetârile sî tóte pertractârile decurgu in limb'a acusatului, sî sentintiele, precum sî tóte feliurile de decisiuni au sa se aduca in limb'a acusatului, déca acést'a e un'a dintre limbele usitate in tienutulu autoritâtiei respective; de altmintrea in aceea limba de tiéra usitata, carea acusatulu dupa mârturisire sea propria o pricepe mai bine.

In casurile acelea, unde suntu mai multi acusati de diferite nationalitâti, acei'a cari vorbescu un'a din limbele usitate acolo, suntu de ascultatu in aceea limba, sî pertractarea cu privire la ei se pórta in limb'a loru, — cu privire la ceialalti inse in limb'a oficiala a jurisdictiunei pre lânga intrebuintiarea de interpreti; sententi'a inse e de comunicatu in limb'a loru propria. Totu aceste dispositiuni stau sî cu privire la ascultarea martoriloru.

Dupa introducerea procedurei judecatoriei de jurati referitórie la cause criminale, limb'a desbateriloru juriului — déca juratii n'aru precepe limb'a acusatului — va fi limb'a oficiala a respectivului judetiu.

§ 7. Invetiamentulu nationalu, din punctulu de vedere alu culturei comune sî alu prosperitatei, se recunósce de missiune a statului si dreptu aceea inaintarea lui — se ordona precum de dupa puterea propria a fiacârei nationalitâti asiá si prin ajutorare in proportiune egala din averea statului.

Dreptu aceea, fia care nationalitate de tiéra in totalitate séu particulariu are dreptulu a se uní spre acestu scopu. a fundá scoli sî institute, societati sî reuniuni spre desvoltarea cultivarei spirituali sî materiali, precum spre desvoltarea culturei, sciintiei, beletristicei, arteloru sî a economiei nationali, a infiintiá fonduri sî fundatiuni, sî spre acestu scopu a le administrá independinte prin organele loru proprie.

§ 8. In tóte scólele poporale ale aceloru siése nationalitâti de tiéra, in institutele superióre de cultura sî invetiamentu, e limb'a loru propria nationala limb'a de instructiune. Institutele nationali, respective confessionali, de cultura sî invetiamentu, ale singurateceloru natiunalitâti, incâtu corespundu conditiuniloru sustatórie pentru asemenea institute ale statului, se dechiara de egalu indreptatite cu acestea, sî in tóte acelea in cari se propune istori'a pragmatica a tierei, se póte totu odata propune sî istori'a loru propria nationale.

Comunitâtile, autoritâtile sî institutele bisericesci — sî scolari, precum sî tóte institutele, societâtile sî reuniunile infiintiate pentru scopulu espusu in § 8, au dreptulu a se folosí de limb'a loru propria nationala in comunicatiunile loru interne sî esterne, intre sîne, fatia cu regimulu sî cu alte autoritâti de statu. sî regimulu e indatoratu a li edá dicisiunile si respunsurile sale totu in acea limba.

§ 9 La universitatea tierei pre langa catedrele de limb'a si beletristic'a aceloru sieso nationalitati de tiára, au sa se ridice catedre sî pentru propunerea legiloru patriei in limb'a loru nationala permitiendu totuodata in limbele acestea docenturele private si pentru alte facultati, precum si facerea ecsameneloru in tóte limbele de propunere. Totu acést'a se ordinéza si cu privire la academiele ju-

ridice de tiéra; dar' numai cu privire lá nationalitâtile tare representate in respectivele pârti ale tierei. In scólele sustatórie de midiulocu si superióre séu in institutele de invetiamentu are sa se introduca de limb'a instructiva, pre lânga luarea in consideratiune a elementeloru nationali desu representate, si limb'a acelei poporatiuni, in cerculu cârei'a se afla aceea, si in midiuloculu atâroru nationalitati de tiéra, unde lipsescu astfeliu de institute de invetiamentu, au a se redicá in numeru corespundeitoriu cu poterea tierei séu cu privire la impregiurâri, cu ajutoriulu statului.

§ 10. Acei'a, cari pretindu a portá atari oficie, la cari se conditionéza cunosciinti'a limbei maghiare, au a demustrá deplin'a cunosciintia a acestei limbe.

§ 11. Ordinatiunile legei presente, mai vertosu cele contienute in § 1 forméza partea constitutiva din constitutiunea tierei.

§ 12. Legea acést'a va pasi in viétia indata dupa sanctionare si publicare; si tóte legile si ordinatiunile de mai inainte, contrarie legei de acum, prin acést'a se dechiara de sterse.—

Brasiovu in 7. Maiu. (Balneologicu)

D'abia ne potemu iérasi delectá ochii la vestmentulu celu verde alu primaverei. Dupa ostenelele iernei cei grele, cere corpulu recreare însa afara de zidurile orasiului, unde pardosal'a cea ardienda sî radiele sórelui reflectate de pre zidurile caseloru cu potere indoita ne va ingreuiá dupa putine septemani deja petrecerea.

Ne preocupa cugetulu de a aflá unu locu desfatatu de petrecere, unde sa nu fimu avisati numai la frumsetiele naturei, care ne multiamesce ochii iéra stomachulu ni lu séca, ci unde amu potea capatá ceva sî de gustatu, sî asiá sa impreunamu cele placute cu cele bune. Unu atare locu e in Transilvani'a fâra indoiala in prim'a linia, loculu de cura Elöpatak (Valcele).

Cu privintia la comfortabilitate, petrecere si desfatari, recerintie neincurgiurabile pentru unu bolnavu intr'o scalda, de doritu sî placute pentru unu sanetosu, stau Valcelele intre scaldele din patria mai aprópe de cele din strainatate, intrecu, insa cu multu in privinti'a puterei vindecatórie pre cele din urma. Deci nu ne prinde mirare, déca Valcelele nóstre pre lânga tóta desvoltarea de comunicatiune, carea usiuréza cercetarea scaldeloru de luxu din streinatate din anu in anu se bucura de o cercetare sî mai mare. Spre adeverirea celoru dîse, avemu de a avisá simplu la numerii autentici ai conspectului statisticu despre cercetarea locului de cura Valcelele (Elöpatak) in sessiunea anului trecutu, edatu in intielesulu ordinaciunei ministeriului regescu ung. cu datulu 28 Martiu a. c. N. 716, din partea despartiementului sanitaru alu comitatului Albei superióre.

In anulu trecutu au fostu in Vacele la cura 247 familii din patria, 288 din streinatate, 286 barbati 382 femei din patria, 404 barbati, 577 femei din streinatate; la olalta: 1649 óspeti.

Acestu numeru ne aréta, ca frecuentarea cresce in comparatiune cu anii precedinti cu privintia la tempulu celu nefavoritoriu sî cu privintia la comunicatiunea cea decadiuta, tocmai in urm'a aceloru relatiuni nefavorităre. Acést'a este numai o urmare firésca a renumelui probatu, ce siau castigatu Valcelele pre langa tóta concurinti'a din intru sî streinatate. In sessiunea anului trecutu nu s'a intemplatu in Valcele nici unu casu de mórte. Óspetii in cea mai mare parte curati, recreati sî scapati de durerile loru voru pastrá acestui locu de cura o suvenire multiamitóre.

Din raportulu sanitariu a fisicului Albei superióre, Dr. Szabó, care sî in vér'a acést'a va domicilá in Valcele spre a ordiná óspetiloru sfatu medicale practicu, estragemu, afara de alte nenumerate cure, urmatóriele date:

Tratati sî curati fura: 62 bolnavi de hepatalgia (bóla de ficati) sî splenalgia (bóla de splina); 10 casuri de chlorosa (palire, Bleichsucht); 19 de tuberculosa; 43 de bóle catharale; 14 de homeroide; 4 de podagra; 5 de verme solitariu (limbricu cordileratu); 5 copii de limbrici; 3 de asemenea dureri cu cârcei; 4 scrofulosi; 5 histeriasis; 3 de hipochondria; 2 de inclinare spre ingrasiare; 3 de ból'a apei; 14 de friguri intermitente (Wechselfieber;) mai multe feliuri de bóle provenite din nascere; preste 15 exceme s. a.

Analis'a chemica, facuta de farmacistulu Schnell s'a publicatu in presa de repetite ori; asemenea va fi cunoscutu, ca ap'a din Valcele sémena cu cea din Bartfeld, din Baraton=Füred, Gleichenberg, Ems=Kissingen, in privinti'a efectului obtiene loculu intre cea din Karlsbad sî Marienbad, inse in privinti'a pârtiloru de feru sî natronu carbonicu le intrece, afara de aceea contiene in abundantia acidu carbonicu liberu sî esceléza prin gustulu celu caperatoriu.

Mai amintimu in fine, ca acestu fórte insemnatu sî cercetatu locu de cura alu Transilvaniei jace 3 mile departe de Brasiovu, intr'o vale placuta incurgiurata de munti, in apropierea de Szepsi=S.=Georgiu, impreunatu cu Br. prin posta in tóte dîle si cu ceea-lalta lume prin oficiolatu telegraficu propriu, 5 isvóre dintre care 2 se folosescu pentru beutu sî 3 pentru scalda, mai multe otele, cortele in numeru de ajunsu, sî sanetóse, ce stau in privinti'a sanitaria sub grigi'a politiei sî se dau pre lânga pretiu de tarifa, in impregiurulu Valceleloru promenade placute, alt'a in loco acoperita, o promenada largita prin acoperirea pre deplinu a pereului, ce curge prin loculu de cura sî asiá usiuréza liber'a miscare a óspetiloru, pentru petrecere spirituale se afla unu cabinetu de cetire cu diuarie in limbi diferite sî o farmacia oferesce óspetiloru asistentia probata medicale; afara de tóte acestea va contribui in sessiunea acést'a, ce se incepe cu 15 Maiu sî se finesce cu 15 Septembre, spre delectarea óspetiloru sî o capela de musica renumita din Aradu.

Sub astufeliu de auspicie potu Valcelele sî in anulu c. cu securitate sperá o cercetare sî mai numerósa.

Varietâti.

*** Esamenele de marturitate scripturistice la gimnasiulu de statu voru fi in 22—25 Iuniu a. c. (c. n.); cele verbali se voru face cunoscute la timpulu seu.

Esamenile private inse voru fi in 20—21 Iuliu.

Directiunea gimnasiale.

Licitatiune publica.

In 25 Maiu a. c. se va tiené licitatiune in loco Toplitia rom., comitatulu Turd'a superióra, pentru zidirea bisericei gr. or. cu dóue turnuri, in lungime de 20 stangini, acarei fundamentu e ziditu de asupra fétiei pamentului pana la ferestri; dela sum'a lucrata de anginerulu Boros Ignatz de 23,459 fl. sî 16 xr. v. a. in josu. Piatra, fierulu nelucratu, nasipulu sî barnele pentru alasiu (stelagiu) lemnele pentru arsulu varului sî a caramidei in cuantitatea receruta le v'a dá eclesi'a gr. or. precumu sî de crucile de pre turnuri sî de catapitésna se va ingriji—

Pana la 2000 miertie varu sî 20,000 caramidi sîntu gata, pre care luatoriulu dela licitatiune cu pretiulu moderatu va fi datoriu ale primí.—

Banii sa voru plati in 5 rate. Doritorii de a licitá, architecti seau sî alti pricepatori, au de a se presentá in Topliti'a romana (oláh Toplitia) pre diu'a destinata. Cauti'a legala sa va primí numai in obligatiuni de statu séu sî in pamentu, inse in acestu casu numai dela individi fórte bine cunoscuti. — Planalu ori sî cându se póte vedea la presiedintele comitetului. —

Din siedinti'a comit. paroch. gr-or. tienuta in 1 Maiu a. c.

Topliti'a româna in 4 Maiu 1870 st. n.

Comitetulu parochiale dela biseric'a gr-or. din Topliti'a rom. (33—2)

Anunciu.

Apele minerale d' Elöpatak, cautate multu pentru eficacitatea loru, s' expórta fórte considerabilu, decându domnulu Dr. Otrobanu din Brasiovu a introdusu o metoda ameliorata de a le espediá. In depourile sele in Brasiovu si Elöpatak se afla totu mereu apele in cuantitate suficienta, próspete implute, sî gata a fi espedate dupa dorinti'a publicului. Falsificatii dese, si substituirea apeloru din alte isvóre nesignificative, indemna pre susnumitulu a garantá numai pentru „apele minerale d' Elöpatak“ care voru fi luate din depourile sele. (32—2)

Edictu.

Iacobu Vili din Brasiovu, — care de patru ani de dîle au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotía Marin'a Dumitru Teclu totu din Brasiovu, sî prebegesce in lume fâra a se poté scí loculu ubicatiunei lui, — se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu presinte, sa se infatisiedie la acestu foru matrimoniale, câci la dincontra, sî in absenti'a densului se va decide pre basea SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. divortiulu cerutu de soti'a sea.

Brasiovu 17 Aprile 1870.

Forulu matrimoniale alu tractului protopopescu gr-or. I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu
(32—2) Protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Maiu 1870.

Metalicele 5%	60	45	Act. de creditu	254	80
Imprumut. nat. 5%	69	75	Argintulu	121	50
Actiile de banca	721		Galbinulu	5	86

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu Sabiiu a si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni:

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 36. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 7/19 Maiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela sinodulu archidiecesanu.

Dupa obicinuit'a cetire a protocolului din siedinti'a trecuta se decide (in siedinti'a a X in 28 Aprile) cá protocolulu sa se inapoieze notariloru spre intregirea unoru lucruri remase afara din protocolu sî intemplate in sinodu sî asiá protocolulu are sa se autentice apoi in siedintia urmatória.

Inainte de a pasî la continuarea alegeriloru pentru celelalte dóue senate consistoriali, impartasiesce presicdintele representatiunea mai multoru crestini de ai nostri din Zlatn'a in contr'a intregirei postului de alu doilea parochu in acea comuna. Se transpune la comissiunea petitiunaria.

B. Rosiescu face propunere sa se aléga o comissiune de 40 insi respective sa se intregiasca cea de 20 esmisa pentru arundarea cercuriloru electorali, cá pâna la sessiunea urmatória sa elaboreze unu proiectu de arundare pentru protopresbiteratele din archidieces'a intréga. Propunerea nu afla spriginire de ajunsu sî asiá sinodulu trece preste dens'a la ordinea dîlei sî adeca la alegerea asesoriloru consistoriali in senatulu scolasticu.

Deputatii Macelariu, Pope'a si Glodariu provocându-se la §§ in cari se cuprindu agendele senatului scolasticu, atragu atentiunea sinodului asupr'a calitâtiloru ce au sa le caute alegatorii in barbatii, cari se constitue senatulu scolasticu. Cea mai detaiata deslusîre o da cu privintia la § 117 din statutu dep. Glodariu.

Se procede la alegere. Votanti erau 48. Dupa scrutiniulu dintâiu resulta, ca: Sava Popoviciu Barcianu cu 37, Elia Macelariu cu 31 sî Dr. Mesiota cu 29 de voturi se alegu dreptu membri onorari ai senatului scolasticu; pentru postulu referintelui in senatu (salarisatu) capeta Nicolau Cristea 11, Nicol. Gaetanu 10 voturi, iéra celelalte se imprasciara intre mai multi candidati; totu asiá se intemplà inca cu dóue posturi onorari.

Deci se face mai intâiu alegere angusta intre cei doi, cari intrunira voturile cele mai multe la postulu de referinte sî resultatulu fu ca Gaetanu reportà o majoritate de 29 voturi. Acum se procese la alegerea duoru asessori onorari sî fiindu ca dintre acesti'a intrunira inca la alegerea cea dintâiu mai multe voturi: Iosifu Baracu sî Dr. Ilariu Puscariu, Dr. Glodariu, Dr. Nemesiu sî N. Cristea, alegerea se face numai intre acesti'a. Resultatulu fù ca reesira: Nicolau Cristea cu 39 sî Dr. Ilariu Puscariu cu 25 de voturi.

Membri alesi se prochiama indata, conformu statutului, de asessori consistoriali ai senatului scolasticu.

Vine la ordinea dîlei alegerea asesoriloru in senatulu epitropescu. Primulu scrutiniu constata pentru c. r. capitanu in pensiune Constantinu Stezaru 43, Dr. Ioanu Nemesiu 35, Ioanu Hani'a 30 sî Dr. Racuciu 30 de voturi. Pentru celelalte dóue posturi se impartu voturile intre: Petru Rosc'a, Ioanu Brote, Verindénu, Ioanu Arseniu parochu din Gurariului, Dem. Contianu sî Ioanu Drocu catech. in Rasinariu; inse la a dóu'a alegere angusta reese Ioanu Arseniu cu 44 sî Petru Rosc'a cu 42 din 48 de voturi.

Sî acesti'a, cu cei patru de mai nainte, se prochiama indata de asesori ai senatului epitropescu.

La ordinea dîlei vinu unele comissiuni sî adeca mai intâiu cea pentru imbunetatirea subsistintiei clerului din archidiecesa. Comissiunea aduce înaintea sinodului urmatórea propunere constatatóre din punctele:

a) Emolumentele de ori ce natura, ce au fostu impreunate cu posturile preotiesci pâna la actualea organisatiune a parochieloru din archidiecesa, nu se potu micsiorá nici prin contracte, nici prin concluse parochiali sî micsiorârile incercate séu efeptuite se dechiara de nulificate; din contra, acelea emolumente suntu dupa impregiurâri sî dupa putintia a se marí in fia care parochia, aducenduse in proportiune drépta cu cerintiele tempului presentu.

b) Se indatoréza comitetele parochiali cá, pre lânga imbunetâtirea ce se va puté face subsistintiei preotiloru prin concursulu crestiniloru sî din averea bisericiloru, sa fia cu luare aminte a se folosí de hotarirea legei dietali din anulu 1868 art. 53 § 23, asemenea sa fia cu priveghiare comitetele parochiali, cá déca se face undeva comasare sî segregare de paduri sî de pasiunitu, se esopereze cu ocasiunile acelea sî pentru bisericile nóstre pârti cuviincióse, in intielesulu patentei urbariali din 21 Iuniu 1854.

c) Cu ocasiunea acestoru concluse a le sinodului archidiecesanu se insarcinéza prin consistoriu comitetele protopresbiterali, cari in tóte siedintiele loru au sa ia in seriosa pertractare cestiunea dotatiunei preotiesci sa se puna in contielegere cu comitetele parochiali in privinti'a acést'a sî sa dea acestor'a informatiunile necesarie pentru punerea in lucrare a celoru cuprinse in punctele a) sî b)

Totu odata se indatoréza comitetele protopresbiterali a face cu finea lui ianuariu despre resultatulu acestoru mesuri raportu detaiatu la sinodulu archidiecesanu prin consistoriu. Sî fiindu ca rapórtele ce se astépta la sinodulu archidiecesanu viitoriu suntu cele dintâiu, pre lânga acelea este de a sa alaturá sî câte unu conspectu, in care sa se cuprinda atâtu isvórele, din cari s'aru imbunetâti dupa impregiurârile locali subsistinti'a preotiloru, precum sî tóte veniturile preotiesci din protopresbiteratu din cei cinci ani din urma sî adeca de pre anii 1865 pâna la 1870. Datele pentru conspectele aceste sa se inainteze la comitetele protopresbiterali prin comitetele parochiali celu multu pâna la 31 Decemvre a. c.

d) Consistoriulu archidiecesanu sa deslusiasca printr'unu cercularíu detorinti'a sî modulu de procedere, ce se statoresce prin acestea concluse pentru comitetele parochiali sî protopresbiterali; iéra despre resultatu sa reportéza la prossimulu sinodu archidiecesanu pre langa raportele sî conspectele, ce se astépta din partea comiteteloru mentiunate.

In fine consistoriulu sa aduca la prossimulu sinodu unu projectu de lege pentru regularea parochieloru, respective pentru successiv'a reducere a numerului preotiloru.

Acésta propunere se primesce.

Ca tienetórie de acestu objectu se referéza inca asupr'a duoru propuneri si anume un'a facuta decâtra deputatulu Ioanu Gallu si alt'a de câtra I. Cosmuti'a. Celu dintâiu cere dotarea preotiloru nostri din unele comune din muntii apuseni si anume din comunele: Presac'a, Galati, Fenesiu, Petrosieni, Zlatn'a, Buciumu, Abrudu, Abrudusatu, Carpenisiu, Campeni, Sohodolu, Rosi'a, Ponorelu, Vidrele, Albacu, Scarisiór'a, Négr'a, Secatur'a, Ofenbai'a, Ciór'a, Sartesiu, Brazesci si Muncelu din partea fiscului regescu, precum suntu dotati sî preotii de confessiunea gr.-cat. din comunele amintite. Pentru elaborarea unei representatiuni la loculu competente sa se esmita o comissiune de trei membri.

Comissiunea recomenda afacerea acést'a deosebitei atentiuni a consistoriului. Se primesce propunerea comissiunnei. — Celu de alu doilea propune cá in contielegere cu organele politice sa faca comitetele protopresbiterali o conscriere a veniturilor parochiali si cu privire la acést'a sa se faca unu regulamentu conformu cârui sa se imparta ajutoriulu de 24000 dela statu si din interesele fondului de 30000.

Cpmissiunea aréta ca partea dintâiu a propunerei e superata, iera partea a dóu'a o acceptara, sî recomenda consistoriului facerea unui regulamentu spre alu asterne celui mai de aprópe sinodu archidiecesanu. Mai recomenda sî preferinti'a de a se tramite banii din ajutoriele mentiunate prin posta de câtu a vení protopresbiterii in persóna spre radicarea loru.

In acestu objectu iau cuventulu Pope'a, Macelariu, Puscariu sî Glodariu.

Presiedintele deslusiesce procederea de pâna acum, dechiarandu ca cu placere primesce propunerea de a se face unu regulamentu in privinti'a acést'a.

Propunerea comissiunei se primesce.

Cu acestea siedinti'a se inchieie.

Dela sinodulu eparchiale aradanu.

Aradu, 29 Aprile 1870.

Vorbirea presiedintelui, (publicata in nrulu trecutu alu diurnalului nostru R.) s'a primitu cu entusiastice sî repetite strigâri de „sa traiasca.“ Urmându la desbatere punctulu ultimu din programa, propune dlu Besanu, ca membrii sinodului sa se imparta in 4 sectiuni verificatórie asiá, cá in fiacare sectiune sa fia 5 din cleru sî 10 laici, ceea ce indata se sî primesce. Sectiunea dintâiu e compusa din dnii: A. Machi, Cornea, Sabo, Sierbanu, sî Vasilieviciu din cleru, sî dnii Pop'a, Iul. Grozescu, Ves'a, P. Petroviciu, Popoviciu Desseanulu, I. Moldovanu, Haic'a, Borha, L. Lazaru sî I. Motiu din laici; sectiunea a II. din dnii I. Belesiu, M. Dreghici, T. Filipu sî S. Bic'a din cleru sî dnii M. Buneiu, A. Popoviciu G. de Fagarasi, Bic'a, D. Cadariu, I. Popescu L. Ionescu sî Petru Suciu din mireni; sect. a III. din dnii G. Neteu, Chirilescu, Gruiciu sî Groza din cleru, sî E. Missiciu, M. Besanu, D. Nicóra, Drigou, Dr. Eug. Mocioni, E. Magu T. Lazaru sî U. Babesiu din mireni; sect. IV. dnii I. Papu, I. Ratiu, N. Beldea sî P. Suciu din cleru sî dnii E. B. Stanescu, I. popoviciu, T. Halicu, Hórnoiu, V. Mocioni, P. Cosm'a sî S. Borlea.

In siedinti'a a II, tienuta in 20 Aprile, presinta, dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute, referentii deosebiteloru sectiuni resultatulu lucrâriloru loru, din care se vede, ca se verificara preste 42 membri.

Se purcede la alegerea difinitiva a notariloru sî se alegu: I. Groza, P. Suciu din cleru, P. Cosm'a G. Pop'a, I. Grozescu sî M. Buneiu din mireni.

Se alegu urmatóriele comissiuni:

1. Pentru facerea regulamentului din 3 membri.
2. Pentru verificare din 6 membri.
4. Pentru bugetu statatória din 3 m.

Unii ablegati sositi mai tardîu 'si presenta credentiunalele; asemenea se presenta sî câte-va proteste sî petitiuni, care se predau comissiuniloru respective.

Presiedintele referéza despre introducerea statutului organicu, despre statistic'a diecesei, sî fonduri.

In siedinti'a din 21 Aprile 'si presenta par. P. Gruescu sî dnulu P. Cermena credentiunalele, care se trecu la comissiunea verificatória.

O petitiune a comunitâtiei lul'a germâna se preda comisiunei petitiunarie.

De óre ce nu se póte duce unu protocolu stenograficu se incuviintiéza facerea unui diuariu, care sa contiena decursulu desbateriloru mai pre largu decâtu protocólele.

Se alege o comissiune de 5 pentru autenticarea acestui diuariu.

In siedinti'a a IV tienuta in 22 Aprile, ascerne comissiunea pentru facerea regulamentului elaboratulu seu, care atâtu in desbaterea generale câtu sî in cea speciale se primesce.

Referentulu comissiunei verificatórie reportéza verificarea dlui E. Mocioni.

Se presenta reportulu comissiunei petitiunarie sî se pune pre siedinti'a viitória la ordinea dîlei.

In siedinti'a a V. tienuta in 23 Aprile se presenta, dupa finirea caremonialului indatinata, petitiunile comuneloru amestecate. Prin aceste petitiuni se descopere sinodului nedreptatile, ce serbii 'si permitu asupr'a romaniloru remasi sub ierarchi'a serbésca — jugulu ierarchiei serbesci nu liá fostu mai aspru de câtu acum'a, de cându s'a infiintiatu metropoli'a romaniloru. — N'au la cine se plânge, câci § 8 art. IX din 1868 prevede unu judetiu delegatu, carele inca nu s'a mai delegatu.

Sinodulu decide esmiterea unei comissiuni, carea sa faca dimpreuna cu sinodulu Caransiebesiului pasi comuni câtra dieta pentru modificarea acelui § de lege.

In siedinti'a din 24 Aprile se autentica protocolulu. Presiedintele respunde la o interpelatiune particularia, facuta in siedinti'a de ieri; se alege dupa aceea o comissiune mare financiara sî alt'a mai mica pentru organisarea consistoriului. Se primesce otarirea ca preotii nu potu portá posturi ne compatibili cu chiamarea preotiasca. S'a propusu infiintiarea unei foi bisericesci, ceea ce nu se póte primí din causa ca nu suntu bani.

Vasilieviciu propune infiintiarea unei catedre de relig. rom. or. la gimnasiulu din Beiusiu, la ce sinodulu decide a se infiintiá asemenea catedre la tóte institutele ce le cercetéza sî tieneri români de releg. ortodosa.

In siedinti'a din 25 Aprîle se predau mai intâiu mai multe petitiuni ascernute sinodului, comissiunei de petitiuni.

Presiedintele presinta unu proiectu pentru organisarea parochieloru sî dotarea preotiloru. Sinodulu otaresce a alege o comissiune pentru caus'a acést'a.

G. Dringou face o popunere pentru regularea teologiei sî a preparandiei; propunerea i se primesce sî se tramite la comissiunea organisatória.

Borlea reportéza in numele unei comissiuni ca nu este cu cale cá noi confessiunalii sa alegemu sî senatele scolarie comitatense, din causa, ca aceste senate infiintiate, pentru de a straformá scólele nóstre confessionali in scóle comunali, vatema autonomi'a nóstra bisericésca si scolaria.

Presiedintele face unele observatiuni in acést'a causa.

Se incinge in afacerea acést'a o desbatere infocata sî lunga intre Babesiu sî Ionescu.

Comissiunea de petitiuni referéza despre nisce petitiuni particularie cu care se incheie siedinti'a de astadi.

Eveneminte politice.

De cându nu mai comunicaramu nimicá publicului nostru sub acésta rubrica, avemu sa inregistrâmu miscamintele pentru infiintiarea unei reuniuni generali politice, se intielege române. Spre acestu finitu s'au adunatu o conferintia in Aradu sub presiedintia d. Sigismundu Popoviciu. Dorinti'a conferintiei, se vede din cuvintele dlui Desseanu, este, sa dispara „partidele“ sî „partidiórele mititele“ de pâna acum sî sa se constitue un'a singura, dorinti'a pre atâtu de grea candu vine vorb'a de a o realisá. Acest'a mai alesu din caus'a cuprinderei causei natiunali. Va se dîca: o voiesce cineva pre acest'a, legata de drepturi istorice séu numai de ide'a natiunalitâtiei, séu de a statului etc.. Nu cunóscemu inca pre deplinu directiunea conferintiei nici amenuntele desbateriloru sî de aceea amu inregistratu simplu faptulu, cu indigitarea la diferinti'a cuprinderei causei natiunali, trecuta prea desu de barbatii nostrii politici cu vederea.

Organisarea municipieloru o vedemu dejá depusa in unu proiectu de lege, carele la tempulu seu va vení in dieta la desbatere.

Dincolo de Lait'a e necasu mare inca cu impacarea. Cându si cum are sa se deslege cestiunea acést'a nu sciu nici cei ce o au in mâna.

In Parisu inca nu gatara cu numeratulu voturiloru dela plebiscitulu din urma. Diuariele spunu ca pentru senatus-consultu s'au pronunciatu preste 7 milióne de voturi sî contra nu suntu nici dóue milióne. Diuariele oficiali inca nu au publicatu resultatulu definitivu. Urmarea cea mai de aprópe a plebiscitului se spune ca va fi schimbarea ministeriului francesu, remanendu Ollivier sa compuna alttulu. Grammont ambasadorulu din Vien'a are sa ia portfoiulu esterneloru. Alta scire mai cerculéza si spune, ca preste scurtu tempu Franci'a va sulevá cestiunea germâna si alt'a dîce, ca cu placere tinde regimulu francezu mân'a si la unu incidentu tristu intemplatu deunedîle la Maratonu in Greci'a (Nisce brigandi au omoritu pre pre doi barbati insemnati englezi si italiani), de unde se va puté derivá cestiunea orientului.

Romani'a se pregatesce la alegerea unei cameri nóue si unui senatu nou; cele vechi suntu tramise acasa.

Publicându brosiur'a: „O aruncatura de ochiu etc.“ in nrii trecuti, este bine déca pentru a cunósce situatiunea politica in Romani'a, vomu imprumutá din „Românulu“ urmatórea epistola a dlui Balaceanu, scrisa la adres'a dlui I. Bratianu. Inainte inse de a face acést'a premitemu spre deslusîre urmatórele cuvinte a le „Romanului“ insusi;

D. Ioanu Balaceanu respunde astadi prin diuariulu „Tiér'a“ la articululu dlui Ioanu Bratianu, publicatu in „Romanulu“, suptu titlu 11 Februariu. Reproducemu mai la vale articululu dlui I. Balaceanu, lasându cá d. Ioanu Bratianu se dovedésca din nou dlui Ioanu Balaceanu câtu de multu se insiéla, cându staruiesce sî astadi in a crede in acele amagite afirmâri despre aliantia intre guvernulu Romaniei cu guvernele streine, in contr'a intereseloru nóstre de nationalitate sî de ginte.

Eata acum Epistol'a din cestiune:

CATRA REDACTIUNEA „TIEREI“.

Am intardiatu multu cu respunsulu meu la adres'a domnului Ioanu Bratianu, care a publicatu in „Romanulu“, este acumu aprópe o luna, subtu acestu: 11 Februarie, unu articlu alu cârui spiritu escelentu aru putea cu anevoia sa fie necunoscutu de inimicii sei insii, sî despre care a-isi spune totu binele ce credu, déca intrensulu nu s'aru face mentiune de mine, in nesce termini cu care d. Bratianu nu me obicnuiesce pâna aci.

Ori cum aru fi, acelu articlu are dreptulu la unu respunsu din partemi, sî déca elu n'a aparutu inca, acést'a tiene — o sciti — la impregiurâri neaternate de voinți'a mea.

Nu voiu cautá galcéva domnului Bratianu, asupr'a modului cum îi place a determiná posetiunea mea, fatia cu a d-séle, si inca mai putinu voiu luá asupr'a mea de a otari déca, dicendu ca represinta estrem'a stânga, m'asi fi insielatu multu. Ii va fi de ajunsu a scí ca n'amu diso. Câtu pentru mine n'amu fostu nici o data din estrem'a drépta. Ati declarat'o inaintea mea sî ve multiamescu de acést'a.

De la 1859 pâna la 1866 am apartienutu la acei'a ce se chiamá atunci partidulu moderatu sî, déca memori'a mea e buna, amu facutu chiaru parte dintr'unu ministeriu, care a avutu onórea se cada subtu unu votu de blamu alu reposatei estreme drepti.

De la 11 Fevruarie amu siediutu in camera in mijloculu unui grupu de deputati fórte liberali, surnumiti intr'unu modu cu totulu impropriu, dupa a mea parere, juna drépta.

M'amu despartitu de densulu, la marea mea parerea de reu, in diu'a unde au lasatu se tréca, fâra protestatiune, insult'a adresata de d. Ione Florescu revolutiunei din 11 Februarie. Dara Februariu sî februaristi erau cuvinte care sfîrsise prin a suná reu la óre care urechi. . . (Atâtu e de adeveratu ca: „Urechile celoru mari suntu adesea urechi mari!“*)

Tóte acéstea suntu, in cele din urma, d'o importantia secundara. Ce face ca d. Bratianu sa siédia in stâng'a, cându eu siediu in dreapt'a sî vice-vers'a? Câci in realitate óre nu apartienemu amendoi la acelasi partitu?

Nu mai esista in acestu momentu, in Romani'a de câtu dóua partide politice: Partidulu din 2 Maiu imbuibatu de ideile autoritare sî cesariane, ascundiendu dispotismulu celu mai degradetoriu subtu masc'a unei democratii inaintate, sî acel'a din 11 Februarie, care aru trebuí sa numere in rendurile séle pre toti amicii libertatiei sî ai revindecariloru nationale. Tiindu séma numai de principii, d-nu Bratianu sî eu n'amu incetatu unu singuru minutu de a apartiné la celu de alu doilea din aceste partituri.

Cumu amu ajunsu noi a ne considerá cá inimici? (sî cându dicu noi, intielegu prin acestu cuventu pre toti amicii domnului Bratianu sî toti acei ce au remasu ai nostri, scumpulu meu Blaramberg). In ce diferimu noi óre? Ce ne desparte actualu?

Eata ceea ce credu mai interesantu de a cautá, de câtu positiunea nóstra respectiva in camera. Acest'a e puntulu asupr'a cârui'a me voiu silí a respândi óre care lumina: sî, déca in ceea ce voiu dîce nu voiu pervení a mirá pre d. Bratianu prin francheti'a mea lu voiu surprinde póte prin justiti'a sî nepartinirea mea.

Mai intâiu trebuie se recunóscemu ca déca in teoria, intielegemu libertâtea in acel'a-siu ohipu, amu diferitu pâna ací, in ceea ce privesce aplicatiunea. Intr'unn cuventu disentimentulu nostru intregu tiene la modulu de a practicá libertatea.

D-nu Bratianu este unu omu onestu, in tóta puterea cuventului, sî unu patriotu sinceru, dara, prin temperamentulu seu, prin studiile séle sî admiratiunea sea staruitóre pentru óre care ómeni, apartiene acei scoli din 93 pre care o inflesibilitate órba, mai multu inca de câtu impregiurârile din afara, îi condemna a seapá libertatea prin escese de autoritate.

A dîce ca d. Bratianu va merge pre calea aceea totu atâtu de departe cá Dantonii sî Robespieri, aru fi o absurditate. Totu-si pentru unu liberalu sî unu revolutionariu din 1866, n'a scuturatu traditiunile gloriósei epoci.

Ori-ce idea mare îi pare fatalu menita a face mii de stricaciuni pre drumulu ei sî a mesurá triumfurile sale pre multimea ruiniloru ce va lasá in urm'a sea.

D. Bratianu nu se increde nici pre timpu, nicí pre acea virtute, pre care ideile aderate o contienu in ele insile sî care vine de capetu la totu.

Are nerabdarea care compromite totu sî n'are increderea care este semnulu puterei sî fâra de care cine-va nu face nimicu mare.

Subtu chinulu ne'ncetatu alu unei idee, a cârei marire, de securu, n'o póte contestá nimeni, precum sî a ei inoportunitate de o camdata, d. Brateanu a trecutu pre lânga libertate — primulu seu amoru — fâra a o recunósce sî a uitatu propriulu seu trecutu, precum cineva uita o poveste ce a cetit'o in drumulu de feru. Elu a redusu o putere, pre care nimeni n'o va mai poseda-o subtu acestu regimu la proportiunile unei dictature superatóre. Din omnipotenti'a sea sî a facutu o arma nu contr'a adversariloru politici, dara contr'a acelor'a, pre care îi silise a devení inimicii sei personali.

D. Brateanu a avutu o ambitiune sî o nenorocire sî mai mare. Mereu in urmarirea marei idei, elu voí se mute centrulu actiunei nóstre esterne sî, din Parisu, d-sea ilu transportase la Berlinu. Deci se intempla ca din Berlinu d-sea alunecá, printr'unu priporu cu totulu firescu, pâna la Petersburg. Intr'o buna diminétia d. Brateanu, care se magulià de a fi aliatulu biruitoriului dela Sadova, simtí ca nu e, de sî fâra voi'a sea, decâtu complicile impuscâriloru dela Varsovi'a. Cruda desceptare pentru unu discipulu alu lui Mischieviez.

In sfersîtu vení isolarea sî cu dens'a descuragiarea. D. Brateanu cunoscù agitatiunea in golu. Pentru nenorocirea sea unu articulu alu Gazetei germâne de Nordu vení sa puie capetu la chinurile sele sî alu scapá de grigile guvernamentului, in momentulu unde, ca omulu din povestele lui Hoffman, erá se pérda pâna sî umbr'a sea.

Politic'a interna a dlui Brateanu ne a valoratu regimulu subtu care ne svîrcolimu de trei ani; politic'a sea esterióra ne a smulsu singurele simpathii sincere sî singurulu spriginu desinteresatu ce aveamu in afara.

De dóuedieci de luni acestu omu de statu traiesce in acea dulce retragere, pre care o procura disgrati'a. Libertâtile pre care unu dieu le-a datu îi profita-voru? De securu nu vomu face inteligentiei sele injuria de a crede ca nu le a intrebuintiatu spre a cugetá asupr'a acteloru sele sî a trece in revista tóte gresielele sele. Dara asceptâmu actulu seu de caintia.

Gresieli! . . Cine nu le comite? Cine dintre noi n'are unele a si le imputá? Eu celu d'antâiu amu comisu unele parte singuru, parte pre din dóue cu d. Brateanu, pre care a-siu voí sa le rescum-

*) Ce urbane espressiuni! Red.

paru cu petiulu sângelui meu intregu. Sî Carpu elu insu-si, scumpulu nostru amicu Carpu, n'a comisu sî Jlu n'a mare dîlele acestea ?

Dara, déca toti suntemu espusi a ne incelá. istori'a nu va absolví de câtu pre acei ce voru face mărturisirea sincera a gresieliloru loru. Sa confeseze d. Brateanu lealu pre ale sele. Cându vomu putea sperá ca le va reparâ, vomu fi inceputu dejá a le uitá. In diu'a aceea, multe pedeci voru cadea, multe distantie voru fi disparutu, spre a apropiá de densulu ómeni de care trebuie sa se créda despartîtu pentru totudeun'a.

Noi toti care, de aprópe séu de departe, amu participatu la revolutiunea din 11 Februariu, vomu lucrá intr'unu comunu acordu cu d-sea cá sei radicâmu steagulu, pre care mâni nedibace seu culpesie l'au lasatu se cada in tina.

Este vorb'a de a luá de a dóu'a mâna sî de a ispravî cladirea ce amu inceputu impreuna sî ale cârei temelii inimiculu le sapa dejá.

In fati'a primejdiiloru ce se gramadescu in giurulu nostru, in fati'a cutezârei mereu crescânde a ómeniloru dela 2 Maiu sî a complicitâtiei puterei, nebunu acel'a ce nu simte necesitatea de a se stringe in giurulu acestui Paladium alu libertâtiloru sî nationalitâtiei nóstre La lucru dara, sî d. Brateanu sa dea celu d'antâiu esemplu !

Primiti, s. c. l.

I. Balaceanu.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

(Urmare.)

Dresd'a . . . . . .

In clas'a IV (resp. cu II dóue cursuri anuale II a sî II b in locale deosebite) se pertracta din computu cele 4 specii cu numeri cu mai multe numiri (II-a) sî celé 4 specii cu frangeri comune sî decimale II b.

In II-a erau la rendu esercitii de multiplicatia cu numeri de diferite numirii. Mentalu se socotira 8×16 tlr. 6 grosi câtu facu ? — s. c. l. Am sa iau 16 tlr. de 8 ori, sî 6 grosi iérasi de 8 ori ! 8×16 tlr. = (8×10) + (8×6) tlr. = 80+48 tlr. = 128 tlr; 8×6 gr. = 48 gr. Inv. suntu 48 gr. mai multu séu mai pucinu de câtu 1 tlr. Suntu cu 16 grosi mai multu ca 1 tlr. câci 1 tlr. are 30 gr; 48 gr. = 1 tlr. sî 16 gr. 128 tlr, de mai nainte sî cu 1 tlr. = 129 tlr. + 16 gr. = 129 tlr. 16 gr. —

Inv. Câtu voru face de 14×5 tlr. 7 gr. 8 banuti ? s. c. l. Sa iau 5 tlr. de 14 ori, lânga acesti'a se punu 14×7 grosi sî lânga acesti'a sa punu 14×8 banuti. 14×5 tlr. = (10×5) + (4×5) tlr. = 50+20 = 70 tlr., 14×7 grosi =70 + 28 grosi =98 grosi se afla de 3 ori câte 30 gr. cu restulu 8 grosi, 98 gr. = 3 tlr. 8 grosi 70, tlr + 3 tlr. 8 grosi ; langa acesti'a vine inca 14×8 banuti = 80+32 b. =112 b. din 1126 facu gr. =11 gr. restu 26. Acesti 11 gr. 2 b i punu la 78 tlr. 8 gr. = 78 tlr. 19 gr. 2. b — Inv. Sa luati 6° 5' 9" de 11 ori! Sc. 6° 5' 9" de 11 ori = (11×6°) + (11×5') + (11×9"); 11×6° = 66°, 11×5' =55'. 6' facu unu stânjinu, 55' =9° restu 1', 66°+9° 1' =75° 1'; la acesti'a se punemu inca 11×9", =99" dintracesti'a facu urme =8' sî 3" —8' insa suntu 1° 2'; 75° 1'+1° 2' 3"=76° 3' 3"! —

Inv. 19 loti sa i luati de 12 ori, câtu ve va esí ? Inainte de a pasi la resolverea problemei, vréu se ve aducu ceva aminte ! Câtu face ½ Pd. 15 loti. Asiá dara 19 loti =15+3 loti. Acuma socotiti ! — Sc. (12×16) + (12×3) loti ! 11×16 =12 diumetâti de Pft. =6 Pft. 12×3 loti =36 loti =1 Pf. 4 loti ; 6 pf. +1 pf. 4 loti =7 pf. 4 loti.

Inv. Acést'a o mai putemu socotí inca si intraltu feliu ! Decompuneti pre 12 in factori ! — Sc. —12=6+6=2×6 ! Asiá dara cum vomu dice acumu ? —19×2×6 ! 19×2—38 loti —1 pf. 6 loti acest'a o luâmu inca de 6 ori ; 6×1 =6 pd. 6×6 loti =36 loti =1 pd. 4 loti, adese lânga 6 pd. facu 7 pf. 4 loti.

Inv. Socotiti câtu face de 6×13 fl, daru apoi trebuie sa mai scótemu din productu cei 6 xr, cari i amu pusu pré multu, luându de 6×1 fl. in locu de 6×99 xr; =6×13=60+18=78 fl. — 6 xr. — Déca luâmu din 78 fl, 6 xr, atunci 1 fl. nu ne mai remane intregu, dar ceilalti 77 dá—Ne remanu dar 77 fl. 94 xr. —

Dupa acestea se resolvira unele probleme in scrisu pre tabla.

Unu scolariu esí la tabla spre a resolví urmatórea problema : Câtu facu 329 maji, 45 pd. 13 loti, luati de 25 de ori ? Scolariulu repetí inca odata intrebarea sî apoi pasí la resolvire.

Mai intâiu luâmu 13 loti de 25 ori !

1) 13 loti
25
65
26
325 loti, dintr'acesti'a trebuie se facemu pd ; dividamu dara 325 prin 32 (lotii din 1 pd.)

32 | 32.5 | 10 pd. 13 loti, luati de 25 ori facu dara
32 | 10 pd. 5 loti.
==5 | loti.

Acum'a luamu 45 pd. de 25 ori

2) 45 pd.
25
225
90
1125 dintr'acesti'a facemu mâji, imperlîndu prin 100 ; prin 100 impartîmu taiandu cele dóue cifre din urma, cari suntu apoi puneti, celelalte dóue insemnéza mâji, 25 pd. ne dau 45 pd. luati de 25 ori.

In fine avemu sa luâmu sî 329 mâji de 25 ori !

3) 329 mâji
25
1645
658
8225, 329 maji luate de 25 ori facu dara :

8225 lânga acestea avemu sa mai punemu de sub a) 10 f. 5 loti sî de sub 2) 11 mâji 25 f.

	mâji	f.	loti
asiá dare	1225	—	—
de sub 1)	—	10	5
de sub 2)	11	25	—
Sum'a	8236 m.	35 f.	5 l.

facu dara de 25×329 m. 45 f. 13 loti.

Inv. Câtu facu de 56×89 taleri 13 grosi 9 banuti ?

Acést'a se scotí totu in feliulu mai susu aratatu, se intielege cu schimbarea numerului de impartiéla la reducerea numirei mai mici la numirea mai mare.

Inv. Dupa cum amu facutu socotél'a acést'a acum'a, amu multiplicatu cu 25 numerii fia-cârei numiri deosebi, am redusu productele numiriloru mai mici, la numirile mai mari sî apoi am adunatu, ce ne-au esîtu in fia-care casu deosebi, la olalta. Potemu inse resolví problem'a sî intr'altu feliu ! Care 'si mai aduce aminte, din órele trecute, de form'a acést'a a dóu'a ?

Mai multi scolari se insinuara prin ridicarea degeteloru, sî invetiatoriulu provocà pre unulu dintr'acesti'a.

Sc. Potu sa resolvezu problem'a acést'a sî in urmatoriulu modu, ca facu din 89 tlr. 13 gr. 9 banuti, totu banuti, inmultiescu apoi numerulu banutiloru cu 59, sî productulu acestor'a apoi lu — reducu sî facu din elu grosi sî tlr. !

Asiá dara 99 tlr. 13 grosi 9 banuti.

Din taleri facu grosi prin multiplicare cu 30, pentru ca 1 tlr. are 30 gr., 89 tlr. voru avea de 89×30 pgtu dice si de 30×89.

89 taleri
30
2670 gr., cele 13 gr. i punu acum'a lânga 2670 gr.
13
2683 gr. suntu in 89 tlr. 13 gr.

Din 2683 gr. facu banuti; 1 gr. are 10 banuti.

2683 gr.
10
26830 banuti, sî cu cei 9 banuti, facu 26839 banuti.

Productulu acest'a lu multiplicu acum'a cu 59.

26839
59
241551
134195
1583501 banuti facu 89 tlr. 13 gr. 9 banuti; banutii acesti'a i reducu acum'a la numirile mai inalte; facu din ei mai antâiu grosi, prin dividare cu 10.

1583501 gr. : 10=158350 grosi sî restu 1 banutiu; din grosi facu taleri, impartindu cu 30.

30 | 158350 | 5278 taleri
150 |
==83
60
235
210
=250
240
=10 gr.

De 56×89 tlr. 13 gr. 9 banuti facu dara= 5278 tlr. 19 gr. 1 b.

Atâtu la resolverea problemeloru, mentalu, câtu sî la cea in scrisu, invetiatoriulu ajutá prin intrebâri corespundiatórie, cându scolari nu poteau aflá indata ceea ce erá de facutu. Aceste intrebâri, precum sî acelea, ca cum vine d. e., cá multiplicându cu 10, punemu numai o nula in finea multiplicandului s. a. nu le mai insîru ací, cá sa nu fiu pre lungu in espunere.

In „Federatiune" aflâmu unu articulu interesantu, care vérsa lumina asupr'a referintieloru intre Cetatea Brasiovului sî Sacele. Fiindu ca aceste referintie suntu de aceea-si natura cu cele dintre Sabiiu si scaunele Salistei sî alu Talmaciului lu reproducemu sî noi in tóta estinderea lui.

Eata articululu:

Onorata Redactiune ! De-si suntu cunoscute publicului românu secularíele suferintie ale natiunei române; de-si scimu sî astadi cum ne luptâmu in contr'a dispoiâriloru de proprietate a poporului românu : tosu-si aflu cu cale a descoperí onoratului publicu românu unele date istorice privitórie la conditiunea civila a locuitoriloru unguri si români din satele asiá numite Sacele sî in deosebi din Satulungu, Cernatu, Turchesiu, Basiufalu, Tarlungenii, Zezinii sî Purcaretii din tiér'a Bersei, respective din districtulu Brasiovului.

Trebuie se facu acést'a cu atâtu mai tare, ca tocmai acum'a curgu procesele urbariale urdîte din partea comunei cetatiene Brasiovu pentru de a mai despoiá aceste comune sî de pucinele paduri sî pasiuni comunale ce li au mai remasu. La acést'a me indémna mai departe sî proiectulu de lege alu ministeriului de justitia din Pest'a, privitoriu la organisatiunea tribunaleloru sî a judetieloru singulari.

Dupa cuprinsulu literelor donatiunale, date de regele Ungariei Andreiu II, la a. 1212, ordului calâriloru nemtiesci, tiér'a Bersei se incepeá dela siantiurile fortaretiei Halmágy la pâna siantiurile dela Nagyajta, sî de ací pâna la siantiurile fortaretiei Miklósvár din tiermulu Oltului si totu pre valea Oltului in susu câtra Purcareti, pâna unde se impreuna Oltulu cu rîulu Tarlungu (Tatrang), mai departe pâna in matc'a Tarlungului sî verfulu muntiloru, si asiá pre verfulu muntiloru catra apusu, pâna i matc'a rîului Bers'a sî, mai departe, pre acestu rîu in josu pâna in Oltu sî la siantiurile fortaretiei Halmágy.

Aceste hotare s'au mai schimbatu, ocupându-se dela Moldov'a unele sate, intre cari sî Zezinulu, Purcaretii sî Tarlungenii, iéra dela tiér'a romanésca chiaru in timpulu de curendu, mai multe sate dela vam'a Branului.

Dupa cuprinsulu acestei donatiuni, locuitorii comuneloru Satulungu, Cernatu, Turchesiu sî Basiufalu, erau de natiune unguri sî români, iéra dupa pusetiunea loru civila, erau ómeni liberi. Acestu teritoriu s'a donatu numitului ordu, sub conditiune ca impreuna cu locuitorii acestoru comune se radice fortaretie de lemnu sî, cu puteri impreunate, se apere sî se padiasca confiniele tierei, pentru ca e de observatu, ca tiér'a Barsei cuprinde acelu unghiu alu Transilvaniei,pre care lu formédia line'a muntiloru, ducatória dela nordu spre média-di, graniti'a intre Transilvani'a si Moldov'a, sî, iéra line'a muntiloru, ducatória dela resaritu spre apusu, graniti'a intre Romani'a sî Transilvani'a.

E cunoscutu, ca clerulu catolicu, basându-se pre unele pasagie din Biblia, pretindeá sî a pretinsu, pâna in dîlele nóstre, cu tóta virtutea, cá so i se dea decima din frupte, sî asiá episcopulu Wilhelm, la a. 1212, donéza ordului calâriloru dreptulu de a culege decim'a dela români, nu inse sî dela unguri séu secui.

Pap'a Honoriu III confirma, la a. 1222, atâtu donatiunea regelui Andreiu câtu sî a episcopului

Wilhelm, dupa originalolu ce se afla in archivulu dela Königsberg sî din alu cârui cuprinsu se vede, ca teritoriulu tierei Bersei a fostu scutitu de contributiune, locuitorii lui liberi — fiindu numai indetorati a padî sî a aperá graniti'a tierei.

La anululu 1226, ordulu cavaleriloru nemtiesci se esilédia din Transilvani'a; locuitorii romani sî unguri inse remânu pre langa immunitâtile loru, sub comand'a din fortaréti'a Branului (Törcsvár.)

Regele Ungariei, Ludovicu celu Mare, aduce colonie nemtiesci sî intemeiadia Brasiovulu la a 1317; reedifica fortaréti'a Branului, dandu acele-si immunitâti, cari le au avutu locuitorii primordiali.

Aceste donatiuni se aproba sî de regele Sigismundu. Regele Vladislau, la anulu 1500, casédia comand'a militara Branu sî impreuna, la rugarea circumspectiloru sasi Nicolae de Cibinio sî Mihaelu Veres, cetatianu din Brasiovu, nu numai susu numitele siepte sate, cí sî Crisbaculu sî Apati'a, cá pre unele ce s'au tienutu de fortaréti'a Branului cu cetatea Brasiovului, remanendu locuitorii sî teritoriulu loru liberu, sub cuventu: „magis quiete et pacifice vivere et propterea incolarum et populorum multitudine ampliari et donari possint“ sî iérasi: „decernentes, ut ipsi deinceps ut ante ea tam in solvenda contributione sive taxa nóstra regia, quam etiam in exercituando, in medio Saxonum nostrorum connumerari et cum ipsis Saxonibus nostris etiam exercituari et omnia ea facere debeant, quae alii Saxones nostri facere tenentur etc.

La a. 1533, principele transilvanu, Stefanu Bátori, da ordinu camerariului seu Dobo Ferencz, de a nu mai culege contributiunea de la comunele tienatórie de Branu (Törcsvár), fiindu impreunate cu cetatea Brasiovu.

La a. 1625, principele Bethlen Gábor confirma impreunarea numiteloru sate cu cetatea Brasiovu.

La a. 1651, Rákóczi II, printr'unu contractu prin care cedédia fortificatiunile Branului cetâtiei Brasiovului, sustiene legatur'a numiteloru sate cu cetatea Brasiovului inse mai multe conditiuni, fâra a creá inse din locuitori coloni glebae adstricti, séu a instreiná de la locuitori teritoriele loru comunali.

La a. 1713, se vêresce in archivulu guvernului transilvanu unu urbariu fâra subscriptiuni sî datu in care se dîce, ca dreptulu de carciumaritulu vinului e alu amploiatiloru magistratuali din Brasiovu, iéra cârcimaritulu berei e alu comuneloru Satulu lungu, etc., iéra dóue mori din Satulu-lungu suntu ale cetâtiei Brasiovului.

La a. 1786 cetatea Brasiovulu cumperà dreptulu de carciumaritu din comun'a Turchesiu, dela parochulu rom. cat. Totu pre acestu tempu, intre comun'a Brasiovu sî intre comunele Satulungu, Cernatu, Turchesiu sî Basiufalu, nascundu-se certe printr'unu decretu guvernialu se decide, ca conditiunea jobagiale a Secelenilorn nu se póte statorí: „ordinandum invenit, ut quum nec antiqua nec recentiora adessent urbaria; ex quibus sive conditio quaerulantium sive species et mensura servitutis elucerent.“

(Va urmá.)

Varietâti.

(†) **Elen'a Gheaj'a** nascuta Verz'a nu se mai afla intre cei vii! Dândusi sufletulu in mânile atotupotintelui au incetatu in dens'a a palpitá un'a din cele mai nobile animi.

Dorerea acelor'a, carii prin referintiele sociali sî naturali au statu in legatura cu acestu angeru adormitu e mare. — Nespusa sî sfasiatóre de anima este inse dorerea doiosului ei sotiu Titu Vesp. Gheaj'a spiritualu gr-or. la institutulu corectoriu din Armenopole a cârui deplina fericire dens'a au fostu; nu mai mica e dorerea greu cercatiloru ei parinti: Ieremia Verz'a cu soti'a Carolin'a; a fratiloru sî sororiloru, a mósiei, a sócrei; a unchiloru sî metusiloru, a veriloru sî verisióreloru, a cumnatiloru sî cumnateloru sî a toturoru rudeniiloru repausatei.

Repausat'a in etate de 17 ani — sî dupa un'a casatoria fericita de unu anu — Sâmbeta in $^{2}/_{14}$ Maiu 1870 la 12 óre amédî, impartasita fiindu mai inainte cu sfintele taine au adormitu in Domnulu, dupa ce cu putiene dile inainte au premersu adormirea primogenitului fiu Corneliu.

Remasîtiele pamentesci se voru petrece luni in $^{4}/_{16}$ Maiu dupa amédî la 4 óre la repausulu eternu in cemeteriulu gr-cat. din Armenopole.

Fiei tierîn'a usióra sî memori'a eterna!

Armenopole, in $^{2}/_{14}$ Maiu 1870.

*** Din Sighisiór'a se scrie cu datulu 14 Maiu: Eri dupa amédî au venitu presie noi o fortuna ingrodîtóre; unu singuru tunetu durà preste o óra. In decursulu fortunei, carea durà sî preste nópte, unu tunetu sî fulgeru se audîra continuaveru. Cumca fortun'a acést'a s'a descarcatu sî cu mai mare furia pre Ternava la dealu ne arata intr'unu modu fórte tristu obiectele, care diminétia in 14 le ducea Ternav'a pre lânga Sighisiór'a. Se vediura ruine de plute, trupine de arbori, acoperisie, sî alte pârti de case, totu feliulu de mobile sî in fine cadavre de ómeni parte barbati, parte femei sî unu copilu in leaganu, despre care se dîce ca aru fi datu inca semne de viétia Preste totu se dîce ca s'aru fi scosu siese cadavre. Comun'a Boiu se dîce ca e tóta ruinata afara de biserica.

*** Din Ferihásu se scrie 14 Maiu: Eri sér'a intre 7 sî 8 óre se descarcà preste tienutulu acest'a o fortuna cu asiá furia, incâtu a luatu ap'a din comunile Siarpatocu si Boiu case intregi impreuna cu locuitorii loru. Prin o minune mare scapara câti-va dintre acei nefericiti; pre cându mai multe cadavre se aflara ástadi pre tienutulu acestei comune. Marimea nenorocirei inca nu e constatata, inse cei prin minune scapati de nenorocire ne spunu ca in cas'a aceea care o luase ap'a cu ei se aflara o familie de 5—6 insi. Mobile sî animale de totu feliulu jacu pre tiermurele Ternavei, ce deja iéra s'a trasu in matc'a.—Din caus'a tempului celui nefavoritoru, ce duréza de 14 dîle, s'au pututu semaná fórte putiene din semanaturile de primavéra. Cucurudiulu resaritu, e innecatu de burueni si nu s'a pututu sapá din causa ca pamentulu e fórte adapatu.

In astfeliu de impregiurâri ne dispare prospectulu la unu secerisiu câtu de câtu rentabilu.

Licitatiune publica.

In 25 Maiu a. c. se va tiené licitatiune in loco Toplitia rom., comitatulu Turd'a superióra, pentru zidirea bisericei gr. or. cu dóue turnuri, in lungime de 20 stangini, acarei fundamentu e ziditu de asupra fétiei pamentului pana la ferestri; dela sum'a lucrata de anginerulu Boros Ignatz de 23,459 fl. sî 16 xr. v. a. in josu. Piatra, fierulu nelucratu, nasipulu sî barnele pentru alasiu (stelagiu) lemnele pentru arsulu varului sî a caramidei in cuantitatea receruta le v'a dá eclesi'a gr. or. precumu sî de crucile de pre turnuri sî de catapitésna se va ingriji—

Pana la 2000 miertie varu sî 20,000 caramidi suntu gata, pre care luatoriulu dela licitatiune cu pretiulu moderatu va fi datoriu ale primí.—

Banii sa voru plati in 5 rate. Doritorii de a licitá, architecti seau sî alti pricepatori, au de a se presentá in Topliti'a romana (oláh Toplitia) pre diu'a destinata. Cauti'a legala sa va primí numai in obligatiuni de statu séu sî in pamentu, inse in acestu casu numai dela individi fórte bine cunoscuti. — Planalu ori sî cându se póte vedea la presiedintele comitetului. —

Din siedinti'a comit. paroch. gr-or. tienuta in 1 Maiu a. c.

Topliti'a româna in 4 Maiu 1870 st. n.

Comitetulu parochiale dela biseric'a gr-or. din Topliti'a rom. (33—3)

Edictu.

Nicolae Banu Grancea, care de 4 ani parasí cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Susan'a Banu Lacatusiu din Feldiór'a sî scribegesce in lume, fâra a se putea sci loculu petrecerei lui, se citédia cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru cà la din contra procesulu urditu in contra lui, se va decide sî in absenti'a sea.

Brasiovu 2 Maiu 1870.

Forulu matrimonialu alu tractului protopopescu greco-orientalu alu II alu Brasiovului.

Ioanu Petricu
protopopu.

Anunciu.

Apele minerale d'Elöpatak, cautate multu pentru eficacitatea loru, s' expórta fórte considerabilu, decându domnulu Dr. Otrobanu din Brasiovu a introdusu o metoda ameliorata de a se espediá. In depourile sele in Brasiovu si Elöpatak se afla totu mereu apele in cuantitate suficienta, próspete implute, sî gata a fi espedate dupa dorinti'a publicului. Falsificatii dese, si substituirea apeloru din alte isvóre nesignificative, indemna pre susnumitulu a garantá numai pentru „apele minerale d' Elöpatak“ care voru fi luate din depourile sele.

(32—3)

Edictu.

Iacobu Vili din Brasiovu, — care de patru ani de dîle au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotía Marin'a Dumitru Teclu totu din Brasiovu, sî prebegesce in lume fâra a se poté scí loculu ubicatiunei lui,—se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu presinte, sa se infatisiedie la acestu foru matrimoniale, câci la dincontra, sî in absenti'a densului se va decide pre basea SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. divortiulu cerutu de soti'a sea.

Brasiovu 17 Aprile 1870.

Forulu matrimoniale alu tractului protopopescu gr-or. I alu Brasiovulni.

Iosifu Baracu
Protopopu.

(32—3)

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu Sabiiu a si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni:

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si $^{1}/_{2}$, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 37. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 10/22 Maiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intein óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventare rostita la deschiderea sinodului diecesanu alu diecesei Caransebesiului.

Venerabile sinodu eparchialu!

Stimatiloru Domni deputati!

Acést'a este dîu'a, carea a facut'o Domnulu sa ne bucurâmu si sa ne veselimu intr'ens'a.

Cu aceste cuvinte intimpina s. biserica pre credinciosii sei la dîu'a cea mare a invierei, ce amu serbatu noi in septemân'a trecuta. Totu cu aceste cuvinte Ve salutu si eu pre D-vóstra, stimatiloru domni deputati ai venerabilului sinodu, pentru ca déca vomu aruncá o privire in trecutu si vomu gândí, cum acésta episcopia dreptumaritória româna a Caransebesiului vechia de secoli fù smulsa din bratiele dulcei sele mume, metropoliei ortodoxe române din Alb'a-Iuli'a in Transilvani'a, si in contr'a aprîatului intielesu alu ss. canóne bisericesci fu incorporata, cá sa nu dîcu aservita, la o alta metropolia, de-si de aceea-si dogma, dara de altu nému, déca cugetâmu mai departe, cum fu episcopi'a acést'a despoiata de tóta averea ei miscatória si nemiscatória, cum amblá clerulu si poporulu ei românu deprimatu, parasitu si inapoiatu in propri'a sea mostenire, cum ajunse ea, dupa stramutarea resiedintiei din Caransebesiu la Versietiu inainte de 80 de ani, de-si perduse chiaru si numele, numindu-se de atunci incóce episcopi'a Versietiului, apoi déca gândimu de alta parte, cum desu amintit'a episcopia fu din marea bunatate a D-dieului parintiloru nostrii, la neobosit'a intrepunere a mariloru barbati providentiali ai bisericei si natiunei nóstre, fú, dîcu, restituita la an. 1864 prin grati'a Majestâtiei Sele, adoratului nostru imperatu si rege Francisc Iosifu I, iéra la an. 1868 fu garantata esistinti'a ei pri inaltulu corpu legislativu alu tierei, petrecendu-se in condic'a legiloru patriei, déca ne gandimu, dîcu, cum episcopi'a nóstra a Caransebesiului perduta fiindu s'a aflatu, mórta fiindu a inviatu, care dintre D-vósta si intregulu cleru sî poporu diecesanu nu-'si va simtí astadi anim'a adencu miscata de bucuria si veselia? Si acésta bucuria va cresce si mai multu, déca vomu luá in socotintia, ca astadi episcopi'a nóstra se infatisiadia infrumsetiata in vestmentulu, ce-'i l'au tiesutu insu-si SS. Apostoli sî SS. parinti ai bisericei nóstre ortodoxe primitive, infrumsetiata, dîcu, in vestmentulu sinodalitâtiei, astadi representantii clerului si poporului din acésta eparchia se vedu adunati in acésta catedrala a iubitului nostru orasiu Caransebesiu, loculu celu istoricu alu resiedintiei episcopesci, pentru ca ei cu ajutoriulu lui D-dieu sa se sfatuiasca, sa ia la pertractare si sa decida câtu se póte de curendu si de bine tóte, ce se tienu de organisarea eparchiei in afacerile ei, tóte ce suntu de lipsa pentru crescerea, inaintarea si inflorirea bisericei si a scólei, tóte ce privescu la imbunetatírea stârei morali, intielesuali sî materiali a clerului si poporului, pre care'lu representédia.

Dara déca dîu'a de astadi este o dî de mare bucuria pentru D-vóstra, stimatiloru domni deputati, si pentru intregulu cleru si poporu diecesanu, ea este numai pucinu o dî de mare bucuria si pentru mine, archiereulu acestei episcopii, pentru ca déca gândescu la timpulu celu greu, in care a cadiutu oficiulu meu archipastorescu, déca 'mi rechiamu in memoria, cum sosindu eu aici, in loculu resiedintiei afara de o casa numita resiedinti'a vechia, devenita ruina, afara de o móra decadiuta si aflatória in procesu cu arendasiulu, ce o tienea, si afara de 21 de lantie de pamentu paraginitu, n'amu gasitu alt'a nimicu, n'amu avutu nici macaru unde sa-mi plecu capulu, déca mi aducu aminte, cum am aflatu in multe pârti ale episcopiei tóte pline de ura si dujmania, legaturele ascultârei si autoritâtiei destramate, cá sa nu dîcu disolvate, cum amu gasitu episcopi'a fâra institutu tiologicu, scólele in dieces'a culcate la pamentu, ortodoxi'a sfasiata, mai multe comune pornite pre calea de a-si parasí religiunea loru strabuna si preste tóte aceste cá sa se imple mesur'a, cum amu datu preste neasceptate pedeci si lupte pre fatia si pre ascunsu, preste influintie neamice, ce se intindeau si se intindu inca si astadi in drumulu ori-cârei desvoltâri si propasîri a acestei episcopii, déca me gândescu la tóte acestea, cum nu me voiu bucurá si eu archiereulu acestei episcopii, din adenculu sufletului, vediendu pre representantii iubitului meu cleru si poporu, barbati eminenti, luminati si devotati bisericei, adunându-se impregiurulu meu, cá sa me ajute si sa me intarésca, cá sa puna vigorósele loru mâni lânga ale mele la cârma, ca asiá nai'a bisericei sa se póta strecorá mai cu securitate printre stâncele cele multe si periculóse si sa ajunga cu norocire la limanulu celu doritu.

Intr'adeveru, dd deputati! cu nespusa bucuria si mângaiere cautu eu astadi in fati'a dloru Vóstre, fiindu ca sumu deplinu convinsu, ca on. d. Vóstra priviti lucrârile sinodului eparchialu ca o datoria sânta si neincungiurabila câtra biserica si câtra asiediemintele ei, cá o datoria, ce avemu de a implini toti deputatii mirenesci si bisericesci, sinodulu si consistoriulu cu poteri impreunate sciindu, ca nimicu nu folosesce bisericei mai multu, decâtu buna-intielegere, ca concordi'a este isvorulu, din care fontanesce puterea cea minunata a bisericei, ca numai déca vomu fi un'a in cugetârile, simtiemintele, faptele nóstre, vomu putea trece preste legionulu de greutâti, lupte si lipse, ce ni stau in cale la totu pasiulu, sciindu ca antagonismulu nu sta cu mânile in sinu, ci lucrédia neobositu si atunci 'i sporesce lucrulu mai multu, cându póte semaná zizanii intre noi. — Asiá este, presenti'a stimat. D-vóstre mi imple anim'a de bucuria, de óre ce nu me indoiescu, ca D-vóstra cá barbati cu cunoscintia drépta si pricepere luminata, cá barbati insufletiti de vointia si nizuintia nobila inzestrati cu esperintia si intielepciune, D-vóstra in tóte decisiunile si punerile la cale, ce le ve-ti aflá de lipsa si de folosu, nu ve-ti perde din vedere nici odata intrebarea: déca ele suntu realisabile; nu me indoiescu, ca la lucrârile, ce vi stau inainte, ve-ti plecá din punctulu celu inaltu bisericescu, ve-ti scí sa fiti drepti câtra autonomi'a statorita a comuneloru parochiale si protopresbiterale si ve-ti multiamí trebuintiele si cerintiele drepte si ecuitabile ale clerului si poporului, pre câtu vi va stá in putintia.

De aceea in prisosinti'a acestoru pretióse simtieminte de bucuria si mângaiere, vinu cu tóta increderea si cu deplina linisce sufletésca a depune de astadi incolo tóta competinti'a legislativa si administrativa a bisericei, din eparchi'a nóstra, dimpreuna cu responsabilitatea pentru sórtea ei viitóre, in mânile cele credincióse ale st. dloru Vóstre, ale sinodului presentu si ale sinódeloru viitóre, care singure suntu corpulu representativu legalu si canonicu, si prin urmare ele suntu competinte de a duce si conduce in intielesulu statutului nostru organicu bisericescu afacerile administrative economice, bisericesci, scolari si fundatiunali ale diecesei nóstre.

Si asiá incheiu acésta salutare, ce a esîtu din adenculu animei mele, indreptându ferbinti rugaciuni câtra pré sântulu duchu, isvorulu luminei cei adevarate si alu intielepciunei cei D-dieesci, sa verse lumin'a darariloru sele asupr'a mintiloru nóstre, cá sa vedemu cele drepte, cele mântuitóre sî cele bune si ca lucrârile acestui sinodu si ale tuturoru sinódeloru viitóre sa se incépa bine, sa mérga inainte cu norocire si sa se termine, aducendu roduri imbelsiugate si ferbinte dorite spre mai mare laud'a lui Ddieu si spre inflorirea bisericei si a natiunei nóstre, aminu.

Dela sinodulu archidiecesanu.

Cea din urma siedintia, a XI, in sessiunea presenta s'a tienutu in 29 Aprile. Dupa cetirea protocóleloru din dóue, repective trei siedintie premergatóre.

Dr. Glodariu face o interpelatiune, carea cuprinde intrebarea, déca responsabilitatea pentru cununii cade asupr'a parochului seu protopresbiterului sî déca e cea dintâiu, e de lipsa cá mirii sa se infatisieze sî inaintea protopresbiteriului sî in fine, carea e tacs'a legale pentru cârtiele seu revasiele de cununia, cá sa nu se ia tacse dupa arbitriu. Interpelatiunea se transpune presidiului, carele fiindu ca interpelatiunea contiene unele specialitâti, cari receru informatiuni detaiate, nu póte deslusi la momentu.

Pop'a arata ca alegerea asesorului consistoriale in senatulu scolasticu, Nicolau Gaetanu, nu e conforma §-lui 117 din statutulu organicu; totu asiá alegerea de asessori epitropesci Ioanu Hani'a si Petru Rosc'a nu consuna cu § 112 din statutulu organicu sî abstragendu dela persóne, propune pentru principiu alegere nóua in loculu dlui Gaetanu sî in loculu dd. Ioanu Hani'a sî Petru Rosc'a.

Propunerea acést'a se spriginesce sî la observarea dep. Macelariu ca e cestiune urgenta se sî pune indata la ordinea dilei, dara dupa o scurta desbatere, cade. Propunetoriulu insinua, spriginitu de siese membri, votu separatu, motivatu in intielesulu de mai susu, care votu se conclude a se trece in protocolu.

Din acestu incidentu dep. P. Piposiu in cuventulu sî propune, cá sinodulu sa recomânde congresului natiunalu bisericescu modificarea § 112 intr'acolo: cá barbati inruditi, carii se afla in gradurile de rudenia prevediute cá pedeci de a siede in acelasi consistoriu, sa aiba valóre numai pentru deosebitele senate a le consistoriului. Propunerea acést'a nu se primesce.

Pre câtu ne aducemu aminte inca la alegere s'a observatu, ca numai din necessitatea dictata de impregiurâri se facú esceptiunea cu asesorii epitropesci, care esceptiune inse nu póte prejudecá §-lui respectivu pre viitoriu intru nimica.

La ordinea dilei suntu comissiunile sî adeca mai intâiu vine comissiunea bugetaria, esmisa pentru licuidarea ratiuniloru sî scontrarea cassei. Fiindu ca aci se tratéza de cifre, in care nu amu puté fi destulu de esacti indreptâmu pre cetitori la protocolulu ce preste curendu se va tiparí, sî unde voru fi depuse tóte in modulu celu mai autenticu cu tóte amenuntele loru. Cá resultatu putemu spune, ca atâtu ratiunile câtu sî cass'a se au aflatu in cea mai buna ordine sî pentru aceea li se si aduce eforiloru de pâna aci: Hani'a sî Rosc'a multiamita.

La ordinea dîlei vine raportulu comissiunei petitiunarie.

In rondulu primu raportéza referintele asupr'a petitiunei din partea comunei bisericesci Certege, carea cere esmiterea unei comissiuni neinteresate, spre cercetarea causei parochului depusu M. Contesu, ceea ce se priimesce.—Ce privesce dechiaratiunea unoru sinode parochiali din protopr. Dobrei fatia cu anecsarea acestui tractu la altulu, se transpune la comissiunea ce se va infiintiá pentru arundarea protopresbiterateloru.—Caus'a parochului Petru Popeanu din Certegiu, aflându-o comissiunea ca e de natura curatu disciplinaria se transpune consistoriului archidiecesanu spre a urmá cu dens'a in intielesulu legiloru bisericesci. Asemenea se transpune consistoriului aratarea facuta de Adm. prot. din Apahid'a, Lazaru Maximu de Catico despre conturbârile religiunari ce le comite Protop. gr. cat. din Simleu, I. Silasi.

Propunerea dep. Glodariu, de a se tramite trei deputati la Bucuresci, pentru recastigarea mosiei Merisieni pentru metropoli'a româna gr. or. comissiunea a aflat'o fatia cu impregiurârile presente putienu folositória, ba fâra de a dá sperantia de vre unu resultatu sî de aceea e sinodulu de parere sa se concréda afacerea presidiului. Propunetoriulu nu e multiamitu sî staruiesce pre lânga deputatiune, provocânduse la procederea brasioveniloru. Mai participa sî altii la objectulu acest'a in fine inse dupa deslusirile date de presidiu la propunerea deput. Bolog'a se primesce propunerea comissiunei cu adausulu, ca presidiulu sa caute se intetiasca luerulu pre câile cuviincióse.

La ordine vinu acum dóue propuneri facute de dep. Fodoreanu sî date acelei'a-si comissiuni spre raportare. Un'a privesce conturbârile religiunari ce se facu din unele pârti pentru platirea taxsei sidocsiali, cum adeca unii ómeni o folosescu acést'a dreptu mijlocu de a sterní ur'a crestiniloru nostri câtra biseric'a loru sî de ai atrage la biseric'a gr. cat., unde nu se cere platirea acestei taxse. Propunetoriulu susu amintitu e de opiniune, cá sa se faca o mijlocire la regimulu statului, cá conturbârile provocate pre calea acést'a sa fia pedepsite; iéra comissiunea e de opiniune, ca preotii sî comitetele parochiali din comunele bântuite de acestu reu, din casu in casu, sa faca numai decâtu aretare la oficiolatele respective sî sa staruiésca, cá sa se pedepsésca cei vinovati ; spre acestu sfersîtu consistoriulu se emita unu circulariu prin carele sa se instrueze poporulu, ca ce are de a face cându se intempla conturbâri provenite din atitiâri contra platirei taxsei sidocsiali. Sinodulu primesce propunerea Se nasce inse o desbatere mai indelungata la alta propunere a aceluia-si deputatu sî adeca, ca comunele sa solvésca ecuivalentulu pentru mosiele bisericesci ce le folosescu preotii cá parochi. Discussiunea carea se estinse sî asupr'a celoru-lalte contributiuni de feliulu acest'a, se facù greóia, din causa ca de o parte cantau, cá prin resolvirea ecuivalentului sî contributiuniloru din partea comuneloru, aceste sa-si pastreze dreptulu de proprietate ; de alta parte se vedea temerea ca comunele vediendu-se impoverate din caus'a crescerei beneficieloru preotiesci voru incungiurá ocasiunile de a mará portiunile canonice. Dintre parerile celoru mai multi cari participara la desbaterea objectului acestui'a, amintimu de cea a dep. Dr. Tincu, carele erá pentru principiulu de a plati comun'a sarcinile mosiei eclesiastice, inse parochulu se despagubésca pre comuna, platindu epitropiei inapoi séu cerendu epitropi'a dela parochu sum'a contributiunei ; dep. Cristea inse dîcea, ca de sî parochulu e numai usufructuariu, din consideratiune cá sa nu se sparia poporulu de crescerea portiunei canonice, sa solvésca parochulu sarcinile pamentului folositu de densulu ; iéra la casu cându se aru decide altu feliu, nu este nici decum de parere, cá parochulu sa fia espusu la discretiunea comitetului parochialu sa i mérga cu carticica mereu pre capu, ci sa se afle o modalitate mai demna de vedi'a parochului ; Popescu (prof.) e pentru absoluta purtare a sarciniloru din partea comunei de óre ce sî asiá veniturile parochiloru nostri suntu fórte mici; la ceea ce Dr. Tincu reflectéza, ca atunci numai testéza nime pentru preoti. Presiedintele da deslusîre in acestu objectu dupa casuri obvenite in pracsa sî e de parere ca ecuivalentutu sa-lu platésca proprietariulu adeca comun'a, iéra parochulu cá usufructuariu se platésca contributiunea. La desbatere mai iau parte afara de cei de mai nainte : Nemesiu, Fodoreanu, Filipescu, Gaboru, Branu de Lemenyi sî Dr. Glodariu. Deci se conclude in principiu ca ecuivalentulu sî contributiunea se o solvésca proprietariulu, remanendu consistoriului, la propunerea dep. Boiu, calea deschisa a se acomodá in privinti'a acést'a sî dupa impregiurârile dictate de lipsele locali.

Comissiunea pentru scólele confessiunali aduce o propunere, carea sinodulu radicându-o la valóre de conclusu va servi de unu indreptariu pentru senatulu scolasticu. Propunerea dispune :

a) unu proiectu de lege sa elaboreze senatulu pâna la sinodulu urmatoriu pentru organisarea interna si esterna a scóleloru nóstre din archidiecesa; b) unde nu suntu se caute sa se infiintieze scóle, unde suntu sa se intocmésca scólele conformu missiunei loru ; c) sa ingrigiasca de imbunetatírea lefiloru invetiatoriloru, sî protopresbiteriloru sa li se inlesnésca visitatiunea scóleloru prin remuneratiuni din fondurile archidiecesane, d) conservarea edificieloru scolari, procurarea recusiteloru sî infiintiarea scóleloru de pomaritu, e) se ingrigiasca cá copiii sa cerceteze scólele regulatu sî se introduca scóle de repetitiune séu de dumineca; f) la locurile corespundietórie sa ingrigiasca a se infiintiá scóle de modelu sî g) sa pregatésca unu tabelariu statisticu despre scólele nóstre din archidiecesa. — Se primescu tóte en bloc.

Popescu (prof) propune escrierea unei colecte din partea consistoriului pentru infiintiarea unei scóle normale practice pre lânga institutulu pedagogicu. Se primesce.

Comissiunea pentru arundarea cercuriloru electorali se dechiara in permanentia sî va elaborá pentru procsimulu sinodu unu operatu in privinti'a acést'a.

Escel. Sea presiedintele multiamesce sinodului pentru zelulu ce l'au desvoltatu pre terenulu vietiei bisericesci.

P. Vicaru generale protosincelulu Pope'a multiamesce Escel. Sele Presiedintelui pentru intielept'a conducere a sinodului sî pentru tóte ostenélele ce le au facutu de cându sta in fruntea bisericei nóstre.

Intre „sa traiasca“ insufletite pentru Escelenti'a Sea Presiedintele, sinodulu pentru anulu acest'a sî incheia siedintiele sî se alegu de verificatori ai protocolului din siedinti'a presenta :

DD. Vicariu gen. N. Pope'a, Iacobu Bolog'a, Elia Macelariu, Branu de Lemenyi, Zachari'a Boiu sî Dr. Glodariu.

Caransebesiu in 3 Maiu 1870.

Sî pâna atunci, pâna cându o péna mai competenta va fi in stare a descrie mai prelargu cele pertratate in sinodulu eparchiei Caransebesiului, mi iau voia a Ve impartesi in interesulu comunu prescurtu urmatórele despre acestu sinodu.

Dupa ce Dumineca in 19 Aprile a. c. s'a tienutu servitiulu dumnedieescu cu invocarea sântului duchu, pontificându pré sânti'a Sea domnulu episcopu diecesanu Ioanu Popasu cu o asistintia numerósa sî luandu parte la acestu sântu servitiu domnedieescu toti deputatii presenti, sinodulu fu deschisu in urmatórea dî Luni in 20 Aprile a. c. de câtra pré sânti'a S'a Presiedintele Archiereu cu urmatórea cuventare : (vedi mai in susu).

Dupa cuventarea acést'a primita de câtra deputatii sinodului cu aplause entusiastice repetite, sinodulu pasí indata la verificarea deputatiloru eparchiali, spre care scopu densulu la propunerea deputatului Constantinu Radulescu se impartí in trei sectiuni, formate dupa cele 20 cercuri electorale.

Referindu sectiunile verificatóre intregului sinodu si astfeliu verificânduse toti deputatii, carii si au fostu predatu credintionalele presidiului, sinodulu pasí indata la alegerea notariloru definitivi, 2 din cleru sî 4 mireni sî cu acestea se declara, sinodulu de constituitu.

Dupa aceea la propunerea presiedintelui archiereu se priimí de o cam data en bloc unu regulamentu provisoriu pentru afacerile interne ale sinodului sî pre bas'a acestui regulamentu se alesera indata 4 comissiuni, sî anume : comissiunea verificatóre, financiala, petitiunala, sî pentru stabilirea definitiva a regulamentului afaceriloru interne.

Dupa ce se anuncia diferitele petitiuni adresate sinodului eparchialu, sî dupa relegarea loru la comissiunele respective, pré sânti'a S'a dlu episcopu facu sinodului impartasîrile sale presidiali cu privire la starea actuala a diecesei. Aceste impartasiri presidiali tractéza despre predarea sî priimirea fundului instructu vechiu alu episcopiei Caransebesiului, despre procurarea fundului instructu nou sî colect'a facuta in eparchia spre acestu scopu, despre starea fondului clericalu ; precum sî a fondului nou formatu din taxsele de esamenu, ce au de alu depune aspirantii la trépt'a preotiei sî la posturi de invetiatori, despre stramutarea institutului teologicu românu dela Versietiu la Caransebesiu, despre cumperarea asiá numitului „cuartiru de generalu“ din Caransebesiu dela inaltulu erariu cu unu pretiu de 16,000 pentru asiediarea stabila a episcopiei, spre a nu mai fi constrinsu a locuí in case private cu chiria grea, sî ca spre inlesnirea platirei pretiului de cumperare, presiedintele archiereu daruiesce dela sine 2000 fl. v. a., — despre pasii sei intreprinsi pentru sustienerea autonomiei bisericei si confessionalitâtiei scóleloru nóstre poporale etc., in fine aduce pré sânti'a Sea la cunoscinti'a sinodului eparchialu, ca In. ministeriu ungurescu regescu de cultu sî instructiune publica la intrepunerea pré sântiei Sale a binevoitu a aplacidá un'a suma de 3000 fl v. a. pentru ajutorirea preotiloru lipsiti din parochii cu dotatiuni slabe sî 1800 fl. v. a. pentru sublevarea speseloru cancelariei episcopesci sî consistoriale, iéra comunitâtiloru bisericesci din diecesa si anume, Dulcu, Valea-mare, Comoriste, Pecenésc'a câte 500 fl, apoi comunitâtiloru Pesterei, Sdior'a Cinchiciu, Fagetu, Vermesiu, Buziasiu, Domanu, St-Giorgiu = Berecutia, sî Misiciu câte 300 fl. parte pentru ca sasi póta edificá biserici nóue, parte pentru repararea edificieloru bisericesci vechi sî inzestrarea loru dinlauntru cu cele trebuincióse.

Acestea impartasiri presidiale fûra priimite cu vii aplause din partea sinodului sî fiindu ca unele dintrensele s'au adusu la cunosciintia sinodului sî inscriu inzestrate cu documentele recerute, aceste din urma se predara comissiuniloru respectiva spre consultare,sî dupa ce sinodulu vota protocolarminte multiumit'a sea Inaltului Ministeriu reg. ung. de cultu sî instructiune pentru mai susatinsele ajutóre date eparchiei, fiindu tempulu inaintatu siedinti'a cea dintâiu se inchide.

In siedinti'a a II-a tienuta Marti in 21 Aprile a. c dupa trecerea preste formalitâtile prescrise s'au stabilitu sî priimitu regulamentulu pentru afacerile interne ale sinodului, dupa propunerea comissiunei esmise cu putiene modificatiuni, sî dupa acestea Presiedintele Archiereu premitendu o scurta cuventare pusa indata la ordinea dîlei defigerea numerului membriloru dela cele 3 senate consistoriale, specialisându, ca pentru fia-care dintre aceste 3 senate aru fí sa se defiga in deosebi numerulu asesoriloru consistoriali sî mai nainte numerulu membriloru pentru senatulu strensu bisericescu.

Sinodulu dupa o discussiune seriósa si patrundietóre, la care luara parte mai toti deputatii eparchiali, a primitu cu majoritate absoluta de voturi, propunerea deputatului Andreiu Stolojanu mai de aprópe formulata prin deputatulu Iulianu Ianculescu in urmatoriulu cuprinsu : „Sinodulu eparchialu din lips'a mijlóceloru nu pasiesce deocamdata la alegerea asesoriloru consistoriali ordinari salarisati pentru senatulu strensu bisericescu, dara 'si resérva dreptulu de ai alege atunci, cându se voru procurá mijlócele materiale pentru salarisarea membriloru ordinari, totudeodata dechiara a pasí la alegerea membriloru onorari sî cu privire la denumirile autoritâtiloru bisericesci competente de pâna acum alege pre toti actualii asesori consistoriali de onorari, sî anume pre urmatorii 37 asesori de pâna acum : protopresbiterii Iacobu Popoviciu, Dimitriu Iacobescu, Alesandru Ioanoviciu, Atanasiu Ioanoviciu, Iosifu Popoviciu, Simeonu Dimitrieviciu, Nicolau Andreeviciu. Ioanu Popoviciu. Georgiu Pesteanu si Ioanu P. Seimanu, apoi pre preotii : Nicolau Tatucu, Stefanu Popoviciu, Constantinu Alexandroviciu, Zachari'a Botosiu, Ilia Campénu, Ioachimu Mangiuc'a, Lazaru Tiapu, Alesandru Popoviciu, Ioanu Petroviciu, Trifonu Tieranu, Constantinu Tiepenégu, Iosifu Pauloviciu, Michailu Valceanu, Iosifu Giurcoviciu, Ioanu Pauloviciu, Ioann Stefanoviciu, Ioanu Mihailoviciu, Georgiu Emanuilu, Georgiu Andreeviciu, Mateiu Ignea, Alesandru Ursulescu, Avraamu Murgu, Ioachimu Cherciu, Andreiu Bugarinu, Radu Golumb'a, Aleese Popescu sî Nicolau Bolocanu.

Voindu mai departe sinodulu a usuá dreptulu seu de alegere inca in acésta siedintia, la propunerea unui deputatu, se alege notariulu sinodului si administratorulu parochialu din Lugosiu, parintele Michailu Poerénu de asesoru onorariu la senatulu strensu bisericescu, si presiedintele archiereu cu provocare la §-ulu 116 din statutu, lu intaresce si denumesce in acésta calitate inca in fati'a sessiunei.

Presiedintele archiereu deschide acum discussiunea asupr'a defigerei numerului membriloru ordinari si onorari pentru senatulu scolariu, premitiendu si ací o cuventare scurta, la care deputatulu Constantinu Radulescu propune, cá pentru acestu senatu sa se aléga preste totu 18 membri sî anumitu 6 din cleru sî 12 din mireni, asemenea toti onorari. Propunerea acést'a dupa o lunga desbatere petrundietóre se primesce cu unanimitate.

Dupa acést'a presidiulu pune la ordinea dîlei defigerea numerului membriloru la senatulu epitropescu si dupa o desbatere scurta numerulu asesoriloru la senatulu epitropescu se decide a fi 4 din cleru si 8 mireni preste totu 12 asesori asemenea toti onorari. Cu acést'a se termina siedinti'a a 2-a

In siedinti'a a 3-a tienuta Mercuri in 22 Apr.

a. c. dupa trecerea preste formalitâtile prescrise si referarea comissiunei verificatóre despre alegerile deputatiloru de nou intrati, deputatii din fruntari'a militara facu o motiune data sî in scrisu presidiului, pentru de a se luá mesurile corespundietórie, cá sa inceteze directiunea scolara de pâna acum din confiniulu militariu si cá scólele din acestu confiniu sa se administreze numai de câtra consistoriulu diecesanu, apoi deputatulu Alesandru Mocioni face urmatóriele propuneri de sine statatóre :

1. On. sinodu sa binevoésca a decide, ca sustiene si elu delegatiunea tramisa din partea congresului nationalu spre impacaciunea cu serbii in privinti'a averei bisericei ;

2. On. sinodu sa binevoésca a decide, ca vrea se imputerésca totu pre aceea-si delegatiune sî in privinti'a primirei si administrârei fondului scolariu dela Bud'a, carele este sa se predea dieceseloru Aradului si Caransebesiului ;

3. On. sinodu sa binevoésca a alege 3 membri din sinulu seu, cari cu 3 membri alegendi din partea diecesei aradane sa staruésca pentru infiintiarea unui consistoriu in Timisiór'a ;

4. On. sinodu sa aléga un'a comissiune, care sa ingrigésca de modalitatea acoperirei speseloru administrative bisericesci.

Dupa ce, amesuratu regulamentului de afaceri, motiunele si propunerile acestea s'au predatu respectiveloru comissiuni, spre preconsultare si relationare si dupa ce presidiulu a respunsu la mai multe interpelatiuni de o natura secundara, si locala sinodulu trece la ordinea dîlei, care este alegerea asesoriloru consistoriali pentru senatulu scolariu.

Cu maioritate absoluta de voturi devinu alesi de senatori scolari :

a) din cleru

Nicolau Andreeviciu, Georgiu Pesteanu, Michailu Poereanu, Ioanu Popoviciu, Michailu Velceanu ;

b) din mireni

Stefanu Antonescu; Iulianu Ianculescu, Simíonu Mangiuc'a, Dr. Atanasiu M. Marienescu, Vicentiiu Popu, Constantinu Radulescu, Andreiu Stolojanu, George Trapsi'a, Petru Vui'a, Vasiliu Nicolescu, sî asiá pentru 3 senatori sî anume 1 din cleru sî 2 din mireni este a sa face alegere nóua, ne avendu densii majoritatea absoluta de voturi, daru fiindu timpulu inaintatu siedinti'a se inchide.

In siedinti'a a IV-tra sî ultima tienuta Joi in 23 Aprilie a. c. dupa trecerea preste formalitâti sî respunderea mai multoru interpelatiuni de câtra presidiulu sinodului, se esmite din sinulu sinodului un'a comissiune pentru scrutinarea alegerei atâtu aceloru 3 senatori scolari, câtu sî pentru alegerea asesoriloru la senatulu epitropescu sî dupa aceea referéza pre rendu comisiunea petitionara si cea financiala. —

Propunerile comissiuniloru se priimescu in cea mai mare parte a loru neschimbate, inse motiunea deputatului Alesandru Mocioni de Foen pentru esmiterea unei comissiuni spre a eruá cum s'aru putea infiintiá unu consistoriu in Timisiór'a, dupa o infocata desbatere, ce a duratu mai multu de 1½ óra, cerendu-se votisare nominala, fu respinsa, danduse 14 voturi „pentru“ iéra 26 „contr'a“ acestei propuneri. Din raportulu comissiunei financiale s'a intielesu mai departe, ca presiedintele archiereu a datu din propriele lui mijlóce 4491 fl. 18 xr. v. a. spre scopulu procurârei fundului instructu nou alu episcopiei, ceea ce sinodulu ia cu multiumita sî aplause vii spre sciintia. De notatu este inca, ca sinodulu din incidentulu, ca dlu Vicentiu Babesiu fiindu alesu pentru ambele diecese a Aradului si a Caransebesiului, s'a declaratu pentru necumpatibilitatea mandatului de deputatu in dóua diecese de o data, de óre ce sinódele eparchiale au sa se tiena conformu statutului, la unulu, sî acelasi tempu in ambele diecese sî prin urmare este fisice nepossibile, a corespunde ambeloru mandate. Iéra pentru regularea resp. reducerea parochieloru, dotatiunea preotiloru etc. s'au alesu comissiuni speciale, care cu observarea tuturoru impregiurâriloru sa elaboréze proiectele necesarie sî sa le subscérna viitoriului sinodu eparchialu spre pertractare. Pentru acoperirea speseloru deputatiloru eparchiali s'a decisu 3 fl. diurne pre dî sî 1 fiorinu de fie care milu bani de caletoria, care bani sa se scóta prin protopresbiteri dupa numerulu sufleteloru din fia-care protopresbiteratu.

Finindusi comissiunea scrutinatória lucrarea se impartasiesce sinodului, ca pentru senatulu scolariu suntu alesi inca.

a) din clerú:

Atanasiu Ioanoviciu;

b) din mireni:

Vasiliu Gurguta si Ioanu Balnosianu, pre carii sinodulu i proclama de asesori la senatulu scolariu astfeliu intregitu.

La senatulu epitropescu s'au alesu sî proclamatu de asesori

a) din cleru:

Iosivu Pepoviciu, Alesandru Ioanoviciu, Lazaru Tiapu, sî Ioanu Stefanoviciu;

b) din mireni :

Georgiu Mocioni de Foen, Ioanu Petia, Alesandru Stancoviciu, Georgie Bacasiu, Ioanu Brancoviciu, Demetriu Popoviti'a, Simeonu Stoianoviciu sî Ioanu Posta.

Presiedintele archiereu, aflându in fine, ca obiectele mai urgente de pertractare s'au finitu sî ca multi deputati doresc a se intórce la ale sale, dechiara sessiunea sinodului de facia de incheiata, multiumindu deputatiloru pentru activitatea deosebita, ostenéla cea mare sî rabdarea dovedita, poftindu-le la toti caletoria norocósa, la care deputatulu protopresbiteru Iacobu Popoviciu aduce multiumita presidiului, in numele sinodului pentru neosebit'a nisuintia dovedita in administratiunea bisericésca sî pentru aperarea intereseloru acestor'a, bunavointi'a, intielépt'a, conducere sî sacrificiele ce le-a facutu pentru resiedientia in fundulu instructu sî asiá sinodulu se desparte strigandu: „se traiasca“

Evenemințe politice.

Obiectulu celu mai ventilatu in diuaristic'a interna din imperiulu austro-ungurescu e impacarea cu cechii. Stadiulu in care se afla acestu obiectu se pare a fi, ca cechii nu facu alta concessiune de câtu ca se invoiescu la tramiterea deputatiloru in diet'a presenta a Boemiei, in carea prin intrarea nobilimei maioritatea e asigurata cechiloru, diet'a acést'a nu se va ocupá de câtu de schimbarea legei electorali, dupa cum o doresce partid'a natiunale boema, sî apoi diet'a sa se disólve sî indata sa se escrie alegeri nóue dupa legea cea nóua electorale. Cum va decurge desbaterea mai departe sî la ce resultate se va poté ajunge ne voru spune scirile ce voru sosí preste vre-o câte-va dîle.

Ide'a de complanare, cetimu in unele diuarie din Cislaitani'a, nu se mai tiermuresce numai in Prag'a sî Boemi'a, ea incepe a da semne de miscare sî in Agramu. Diet'a croata, la propunerea deputatului Coici, au alesu unu comitetu, carele sa aiba insarcinarea de a esaminá pactulu séu complanarea facuta cu Ungari'a. Propunerea deputatului amintitu se tiermuresce de o camdata la intrebarea, déca pactulu s'a sî observatu; alti deputati inse pretindu o revisiune seriósa a pactului, ce s'a conclusu in fug'a mare séu in ruptulu capului, si mai departe bate la uniunea personale. Ei ceru anecsarea Dalmatiei sî a portului Fiume ; ce se atinge de cestiunea provincialisârei confinieloru militari o considera de o cestiune, a cârei deslegare are sa o faca numai diet'a croata. Va se dîca, cându vine la adeca apoi sî croatii, cá sî serbii d. e. in cele bisericesci, cam uita de fratii loru de o sórte, cum se dice prea adese ori cu paletica prin unele foi.

Diuariele ungaresci, precum e „Pesti Naplo“ sî „Reform“, pasiescu decisivu in contr'a intentiuniloru acestor'a. Celu dintâiu afirma categoricu, ca sufletu de omu din Ungari'a nu cugeta la revisiunea pactului ; iéra pre cei ce l'au creatu ii provóca salu apere. „Reform“ provoca pre regimu sa puna odata capetu agitatiuniloru celoru fâra de consciintia ce se facu in Croati'a. Foi'a e de parere ca tóte agitatiunile aceste se facu sub influinti'a reactiunei.

Mai aspru pasiesce „Reform“ contra intentiuniloru polonului Smolka de a apropiá pre poloni de cechi. Impregiurarea acést'a o gasesce numit'a foia de o situatiune, care póte provocá unu viforu asupr'a Cislaitaniei, o situatiune, ce nu póte fi binevenita decâtu amiciciloru incurcaturiloru.

Plebiscitulu se va publicá solemnelu câtu mai curendu. Schimbarea ce se facu in ministeriulu Franciei sî cu deosebire venirea lui G r a m m o n t, fostu umbassadore in Vien'a, la ministeriulu de esterne o esplica ca insemnéza resbelu. Preste totu se vorbesce multu de venirea la putere a partidei de actiune, carea nu are alt'a de cugetu de câtu resbelulu contr'a Prussiei, la care casu Austri'a va fi pre partea Franciei. Cu combinatiunea acést'a dicu unii ca sta in legatura sî pactarea ce se cauta in launtrulu Austriei cu ori ce pretiu.

In „Federatiune“ aflâmu unu articulu interesantu, care vérsa lumina asupr'a referintieloru intre Cetatea Brasiovului sî Sacele. Fiindu ca aceste referintie suntu de aceea-si natura cu cele dintre Sabiiu si scaunele Salistei sî alu Talmaciului lu reproducemu sî noi in tóta estinderea lui.

Eata articululu:

(Capetu.)

Cu ocasiunea conscriptiunei urbariali, la a. 1819, se punu in gur'a fatentiloru din Sacele cuvintele : ca au urbariu din 5 Aprilie 1780, ca ei inse nu indeplinescu servitiele dupa acel'a, ci fia-care jobagiu solvese un'a tacsa de 2 fl. 16 xr., dileriu 1 fl. 8 xr. de fia-care tragatoriu 1 fl. iéra unu dileriu 34 xr., dau sî câte unu stânginu séu un'a jumetate de stânginu de lemne sî decima din tóte.

Din traditiune se scie, ca cetatea Brasiovului numai dupa anulu 1800 a inceputu a zidí, in fiacare comuna, câte un'a cârcima sî locuintie pentru provisoratu, sî asiá cetatea a inceputu nu numai a ocupá regalele comune, morile, mai multe complese de paduri sub cuventu de a le ferí de stricaciune, ci a introdusu de a se solví sî tacse colonicali.

In urm'a stergerei legamentului colonicalu, cetatea Brasiovului s'a sciutu folosí de ocasiune sî a stórce dela tiéra o despagubire mai bine de o jumetate de milionu.

Cetatea Brasiovului a pornitu procesu urbarialu asupr'a comunei Satulungu care, avendu unu procuratoriu de sasu, ia vendutu causa, pentru ca instanti'a prima data de scaunulu urbarialu din Brasiovu n'a luatu in drépt'a consideratiune conditiunea locuitoriloru acestoru comune, ci trecundu preste intrebarea principiala, a otaritu, ca locurile comunali din Satulungu au sa se imparta intre comun'a Satulungu ca intre dnu terestru sî fosti coloni. Acésta sentintia devenindu pre calea apelatiunei la tabl'a regia din Vásárhely, in locu de a se casá, s'a aprobatu, s'a datu locu inse revisiunei.

Curtea suprema inca a aprobatu acésta sentintia sub cuventu ca, in cause de regulatiune urbariale, revisiunea in contr'a sentintiei, date despre intrebarea premergatória, adeca déca regulatiunea are locu séu ba, dupa patenta, nu e iertata. Sî in contr'a sentintiei forului alu treilea s'a datu, la curi'a regia, plânsóre de nulitate, care iéra-si s'a respinsa, prin resolutiunea ditto Sztgyörgy 1870, Aprile 11, nr. 620, sub cuventu ca, dupa procedur'a civila austriaca, nu se póte dá plânsóre de nulitate despartitu, ci numai impreunata cu revisiunea.

Asupr'a comuneloru Cernatu, Turchesiu sî Basiufalu, curge asemenea procesu intr'o causa, si alu treilea procesu curge asupr'a comuneloru Terlungeni, Zezini sî Purcareti. In ambele aceste cause, advocatulu comuneloru, Alecsiu Vajna de Pávai, si-a datu respunsulu asupr'a actiunei, intemeiatu pre susu citatele, sî mai multe alte documinte. Aceste procese cu tóte documentele loru se voru tiparí la timpu, cá sa se pastredie cá unu actu istoricu atâtu despre machinatiunile Brasioveniloru sî ale guverneloru trecute, câtu sî cá unu actu despre deplorabil'a stare a justitiei din Transilvani'a, din secolulu alu XIX.

In legatura cu aceste procederi, trebuie se tragu sub censura sî projectulu de lege alu ministrului de justitia, despre organisarea tribunaleloru sî judetieloru singulari, cu privire la tiér'a Bersei, in intielesulu cârui'a are sa se infiintieze in Brasiovu unu tribunalu colegialu cu unu judetiu delegatu, sî in Feldiór'a (Földvár) unu alu doilea judetiu singularu, de unde trebuie sa se traga consecinti'a, ca ministrulu are intentiunea a impreuná Sacelele sî celelalte sate, pâna in pasulu Buzeului, sub judetiulu singularu din Feldiór'a, pentru ca Feldiór'a se afla in malulu Oltului sî n'are nici o concurintia de sate din districtu, sî fiindu ca nici cu Sacelele sî cu celelalte sate dela pasulu Buzeului incóce, nu sta in nici o comunicatiune, trebuie sa dîcu, ca e intr'o deplina necunoscintia taierei Oltului.

De o cam data avemu sa tragemu numai urmatóriele colorarie :

1. Locuitorii români sî ungari din districtulu Brasiovului au fostu, dela inceputu, cu totu terito-

riulu loru, liberi, nobili sî nenobili, scutiti de ori sî ce tacse colonicali.

2. Ca Sacelele s'au impreunatu cu cetatea Brasiovului numai din punctu de vedere alu administratiunei publice, sustienendu-se ca cetatienii liberi de un'a potriva cu cetatienii sasi, sî fiindu detori dimpreuna cu sasii a aperá confiniele tierei.

3. Ca principele Rákótzi n'a potutu angustá libertâtile locuitoriloru români sî unguri din numitele sate, nice n'a avutu dreptulu a instreiná teritoriulu acestoru comunitâti, pentru ca sî pentru ei sta principiulu de dreptu : „Nemo plus juris in alium transfere potest, quam ipse habet.“

4. Ca comun'a Brasiovului, dela inceputulu secolului alu XVII, s'a folositu de tóte machinatiunile a aservî pre locuitorii români din numitele sate sî a i aduce la conditiune colonicale.

5. Ca guvernele aristocratice au fostu, sunlu sî voru fi inimice poporului, fia elu de ori ce natiunalitate, româna ori magiara.

6. Ca poporulu transilvanu unguru, ori românu, sa-si deschida ochii, cu ocasiunea alegeriloru de deputati sî sa nu mai voteze pentru grofi si baroni, pentru ca acesti'a au fostu totude-un'a amicii sasiloru sî au machinatu, cu sasii la olalta, in contr'a intereseloru poporului.

Satulungu, 30 Aprile 1870.

Unu cetatianu românu
din Satulungu.

Proiectu de Lege

(continuare din nrulu 34)

§ 61. In scól'a comerciala nu de statu

1. duréza celu putienu trei ani;

2. se voru propune cá obiecte obligate celu pucinu urmatóriele:

a) limb'a de propunere, b) german'a unde se propune in limb'a magiara, magiar'a unde nu se propune in ea, c) istori'a (patriei sî universala) d) geografi'a, e) fisic'a, f) chemi'a, g) istori'a naturale h) algebr'a, i) caligrafi'a, h) desemnulu, l) comptabilitatea, m) cunostinti'a marfuriloru, n) aritmetic'a comerciale, o) gimnastic'a.

§ 62. Comune care cladescu sî sustienu cu spese proprie o scóla reala inferióra sî langa séu in legatura cu ea o scóla reala inferióra de specialitate comerciala séu industriala, conformu dispositiunei din l. pres. suntu dispensati de obligamentulu, de a cladí o scóla civile, espresu in § 67 din art. d. l. 38 1868, ce se tiene de cursulu de invetiementu ordinatu pentru baeti.

§ 63. In liceulu nu de statu

1. cuprinde cursulu de invetiementu celu pucinu 2 ani;

2. voru instruá celu mai pucinu 5 professori, cari au a functioná eschisivu la acestu institutu;

3. voru fi celu pucinu urmatóriele objecte obligate:

a) religiunea sî moral'a, — b) limb'a latina, — c) limb'a de propunere sî literatur'a ei, — d) limb'a germana, unde se propune in limb'a magiara, limb'a magiara sî literatur'a ei unde nu se propune in ea, — e) limb'a gréca, — f) algebra sî geometri'a, — g) fisic'a; h) chemia, — i) istori'a naturala, k) istori'a universala, l) istori'a magiara, — m) filosofi'a, — n) desemnulu.

4. sî leceele nu de statu se potu organisá dupa modulu citatu in § 43.

§ 64. Déca in aceea-si comuna mai esista o alta scóla midilocie, atunci póte la scól'a midilocie nu de statu, propune caligrafi'a, desemnulu, gimnastic'a sî religiunea, sî unu individu care nu este eschisivu profesoru la acestu institutu sî care instruéza obiectele acestea sî la altu institutu, ce se afla acolo in locu. In unu atare casu (déca adeca religiunea, caligrafi'a, desemnulu gimnastic'a se voru propune de câtra unu profesore cualificatu pentru acelea obiecte, care nu se tiene eschisivu numai de acel'a institutu) se póte la fia-care institutu de invetiamentu nu de statu, denumí unu profesore mai pucinu sî atunci, sutragendu pre invetiatoriulu — de religiune — caligrafia desemnu — cantu, musica — sî jocu, are gimnasiulu superioru lipsa numai de 4 profosori proprii gimnasiulu superiodu de 7, scóla reala inferióra de 4, scóle reale superióra de 7 sî liceulu de 4, cari functiunéza eschisivu la acestu institutu.

§ 65. Fia-care scóla midilocia publica nu de statu sta sub supra inspectiunea regimului sî e agend'a ministrului de culte a constringe strictu cá in fia-care institutu de invetiamentu sa se corespundia necerintieloru sî conditiuniloru legali. Spre acestu scopu.

1. e fia-care corporatiune séu persóna, care capeta unu atare institutu, oblegatu, a lu anunci'a la ministrulu de instructiune mai nainte de a deschidere, sî pre lânga aceea a presentá totodata statutulu de organisatiune alu scólei, planulu instructiunei si conspectulu poteriloru instructive.

2. se voru cercetá sî revedea din câudu in câudu scólele midilocie nu de statu prin organele ministrului de instructiune. (inspectori, plenipotentiati)

(Va urmá.)

Sighisiór'a in 3/15 Maiu 1870.

(Triste eveneminte de pre Ternav'a mare, necrologu generale.)

Intre Ferihazu si Hasifaleu se revarsa spre Sudu-ostu, dea drépt'a in siesulu Ternavei o vale, in largime de 350 de pasi — manósa si pentru privitoriu fórte atragatóre. Ceva 1/8 de milu din tiermurea Ternavei pre acésta vale esista din a 14-a suta comun'a Boiulu mare locuita de aprópe la 3000 de suflete, dintre care au fostu la 2000 de religiunea gr-or. si la 1000 de religiunea rom. cat. si unitaria.

In acéstu comuna curgu dóue valcele : un'a dela confiniele otarului Videcuteniloru din nordu-ostu in distantia de 1/8 de milu; ceealalta din vestu spre ostu dela marginele otareloru lacului rom. si ungurescu in departare de ceva 2/8 de milu de Boiulu mare. Acésta valcica din urma — altu tempu séca — si capeta nutrementulu seu fluidu din patru caldarusie, formate pre otarulu Boiului mare de nesce déluri gigantice, precipite si góle si compune unu siesuletiu rotundu—abiá de 100 pasi in dimensoru de asupr'a satului, de unde apoi, taiându muchi'a unui délu, ce se trage dela nordu spre sudu, curge, distantia de ceva 50 de pasi, in patulu seu strimtu cu o cadere rapida in Boiu — ací se largesce siesulu incetisioru la 40 de pasi — si se intalnesce in mijloculu satului intr'unu unghiu ceva de 95° va se dica mai in linia óbla, cu valicic'a cea dintâiu, unde se intinde siesulu, pre care este asiediatu satulu cam la 220 pasi.

Pusetiunea locului e intr'adeveru romantic'a sî fermecatóre.

Insa pre câtu au inzestratu de prodigu óre câudu natur'a cu frumsetiele sele acestu locu poeticu, cu atât'a se pare a fi fostu acum'a de vitriga si isbanditóre asupr'a lui sî a locuitoriloru.

In 1/13 Maiu, prela 7¼ óre sér'a, s'au conjuratu elementele naturei din sudu, nordu-vestu si nordu-ostu, au inchieiatu unu triumviratu, si siau descarcatu tóta mas'a undeloru pre otarulu Boiului de asupr'a satutui. Abiá trecura 20 de minute dupa estórcerea noriloru, sî bietii Boieni fura siliti a-si cautá asilu de scapare prin podurile caseloru prin siopuri sî siuri sî in fine sî pre coperisiele edificieloru. Dara sî acésta nisuintia de scapare a nenorocitiloru remase nefructifera; câci undele apei, care se prevaleau cá unu parete in inaltime de 6—9 urme, prin satu de vale, le rapescu numai decâtu din temelia tóte edificiele, — nu numai sudórea, bunurile sî mostenirea stramosiasca, dara chiaru asilulu sî ultim'a sperantia a scapârei loru. In tempu de ceva 20 minute fura la 100 de case sî 70 de siure, cu totu cuprinsulu loru, prad'a infricosiateloru elemente. Cu atât'a n'avu destulu insatiabilulu Neptun ! cautá sa mai absórba sî la 225 de vieti omenesci, fâra diferintia de etate, stare materiala sî rangu, cá sei fia pre de plinu !

Intre cadevrele imprasciate din nenorocit'a vatra stramosiasca, pâna la El sabetopole — sî mai injosu póte —, pre Ternav'a mare, acoperite de tristele remasitie de edificii sî de letine (noroiu) avemu de a plânge sî pre bravulu notariu sî colectore comunale Ioane Ioanoviciu dimpreuna cu esemplarea sea sotia sî 3 prunci ai sei plini de sperantia.

Pâna aatadi s'au scosu de sub tristele remasitie ale edificieloru, de sub letine sî undele Ternavei sî datu recelui mormentu, dupa spus'a celoru in viatia remasi, 112 cadavre, cea mai mare parte femei sî tinerime de ambele secse sub 14 ani. Ceva 113 persóne lipsescu din comuna ; care se credu de pred'a sicura a undeloru.

Durerea sî suferinti'a celoru nenorociti remasi, numai cu camesi'a in viatia este atât'a de grea incâtu le au timpitu totu simtiulu omenescu sî naturale; ei aberéza ca erimitii in susu sî in josu preste tristele reste ale edificieloru, sî intrerumpu numai din câudu in câudu adenca tacere in câte unu gemetu comprimatu; dela ei suntu esilate astadi tote grigile, simtiementele naturale : fóme sî somnu, ba chiaru nice lacrimi pentru mortii loru nu au.

Aspectulu loru sî alu tristeloru locuri stramosiesci ne infatiosiasa unu tablou deplorabile, care strabate sî misica chiaru si o anima de pétra.

Déca amu fostu, dupa date culese din gur'a nenorocitiloru cu privire la datele de susu, prea pesimistu, le voiu rectificá, dupa ce capetu date oficióse. S.

Varietâti.

*** L. d. M. C. bar. Rodici se dîce a fi denumitu de Locutiitoriu in Dalmati'a.

*** Colonelulu Traianu Dod'a este inaintatu numit de la rangu de generalu

*** In nrulu viitoriu credemu ca ne va concede spatiulu sî tempulu a raportá ceva despre „Reuniunea sodaliloru români“.

Edictu.

Nicolae Banu Grancea, care de 4 ani parasí cu necredintia pre legiuit'a sea sotia, Susan'a Banu Lacatusiu din Feldiór'a sî pibegesce in lume, fâra a se putea sci loculu petrecerei lui, se citédia cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru cà la din contra procesulu urditu in contra lui, se va decide sî in absenti'a sea.

Brasiovu 2 Maiu 1870.

Forulu matrimonialu alu tractului protopopescu greco-orientalu alu II alu Brasiovului.

Ioanu Petricu
(34—2) protopopu.

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu Sabiiu a si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni :

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelaltepartie ale Transilvaniei si pen..

Nru 38. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 14/26 Maiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Asiá dara ministrulu ung. de financie, M. Lonyáy totusi a devenitu ministrulu financieloru comune, va se dica a le imperiului intregu. Schimbarea acést'a a adusu cu sine in ministeriulu desiertatu pre fostulu secretariu de statu la ministeriulu pentru aperarea tierei, Carolu Kerkapoly. Ministeriulu de comerciu lu va capetá Slavy. Judecându dupa caracterulu politicu, in cabinetulu din Buda-Pest'a s'a facutu numai schimbâri personale.

Dincolo de Lait'a sufla dóue venturi politice. Care din aceste dóue va obtienea victori'a? Cei ce suntu contr'a concessiuniloru fatia cu natiunalitâtile spunu pre tóta diu'a, ca incercârile de impacare au fostu fâra resultatu si lauda fermitatea caracterului presiedintelui ministeriului de dincolo de Lait'a Potocky cá omu credinciosu constitutiunei. Cei ce suntu pentru concessiuni dicu, ca Potocky, dara inca si Petrino au facutu impressiunea cea mai buna asupr'a cechiloru si cu tóte ca ambii ministri stau firmu pre terenulu unei representantie comune a tuturoru tieriloru de dincolo de Lait'a, cechii nu au respinsu neconditionatu propuneriloru ministriloru, si asiá e sperantia de o complanare. (Senatulu imp. si dietele cislaitane afara de a Boemiei suntu disolvate.)

Plebiscitulu s'a publicatu cu solemnitate in corpurile legislative ale Franciei. Resultatulu e ca pentru s'au pronunciatu preste siepte milióne si trei sute de mii voturi, iéra contr'a nu suntu preste unu milionu si jumetate. Napoleonu, se vede din respunsulu ce l'a datu dupa asternerea acestui resultatu de câtra corpurile legislative, ca ia o atitudine decisiva inlaintru si se póte ca si in afara.

In Itali'a au fostu nesce miscâri revolutiunarie. — Totu asiá in Potugali'a.

Despre Romêni'a va aflá cetitoriulu mai la vale la rubric'a deosebita mai pre largu, de ce se agita acolo acum spiritele.

Diet'a Ungariei.

In 26 Aprilie se reincepura continuarea pertractâriloru dietali dupa feriele pasciloru. Presiedintele Somssich deschide siedinti'a casei representantiloru dupa 10 óre si ii saluta prin cuvinte afabile, poftindu-le sanatate, potere si perseverantia la missiunea loru legislatorica. Bancele representantiloru au fostu indesite. Pre fotoliele ministriloru: Eötvös, Horvath si Gorove.

Protocolulu siedintiei trecute se autenticara deja atuncea si asiá se póte indata dupa deschiderea siedintiei purcede la anunciarea petitiuniloru numeróse, ce au incursu in decursulu ferieloru. Petitiunile se predau comissiunei petitiunaria. Contele T. Csáky, Fr. Bömches, Dr. Boczkó, W. Tóth=Paulinysi I. Vajda predau petitiuni, care asemenea se transpunu comissiunei respective.

Se procede la determinarea ordinei dîlei pentru siedinti'a de mâne. Dupa o scurta discussiune fipséza presiedintele ordinea dîlei in urmatoriulu modu: Pre rendu se voru pertractá:

1. Nuntiulu casei magnatiloru in afacerea proiectului de lege despre pensiunarea judîloru si amploiatiloru judiciali.

2. Nuntiulu casei magnatiloru in afacerea proiectului de lege despre infiintiarea curtiei suprepreme de comptabilitate.

3. Raportulu comitetului de imunitate in caus'a lui Ales. Romanu si Dr. Sv. Miletics.

4. Proiectulu de conclusu alu ministrului Eötvös in afacerea esmiterei unui comitetu spre desbaterea si probarea preliminaria a proiecteloru de lege pentru instructiune.

5. Petitiunea orasiului Pest'a in afacerea vamei de pardoséla dupa lemne de arsu oprita de câtra regimu.

6. Nuntiulu casei magnatiloru in caus'a proiectului de lege despre responsabilitatea judiloru.

D. Irányi pretinde, ca nuntiulu casei magnatiloru dejá tiparitu, privitoriu la proiectulu de de lege despre abrogarea pedepsei corporali, sa se tramita sectiuniloru spre desbatere.

Presiedintele observa, ca ministrii si au esprimatu dorinti'a, cá sectiunile sa nu se prea ingreuieze cu totu feliulu de obiecte pentru de a se potea cu atât'a mai lesne ocupá cu proiectulu de lege despre organisatiunea jurisdictiniloru, pre care regimulu cugeta alu potea câtu de curendu presentá. (aplause.)

Siedinti'a se incheie la ½ 12 óre.

In siedinti'a din 26 Aprile a casei magnatiloru se trece dupa autenticarea protocolului siedintiei premerse, la ordinea dilei, la care stau socotelele finali din 1867 si 1868 si bugetulu a. 1870.

Mai intâiu se cetesce raportulu comissiunei financiali permanente, despre conclusulu casei privitoriu la socotelele finali din a. 1867 si 1868. Cas'a absolvéza pre ministrulu de financie, conformu recomendârei comissiunei.

Urméza dupa acestea desbaterea generala despre bugetulu anului 1870.

Contele Fr. Zichy suscepe desbatarea si dechiara intre altele, ca nu are de a reflectá nimic'a contr'a deosebiteloru posturi din consemnarea bugetaria, ci se marginesce a-si dá numai parerea despre drumurile de tiéra si despre drumurile de feru si voiesce cu deosebire a reversá lumina asupr'a sistemului, dupa care se cladescu la noi drumurile de feru. Vorbitoriulu enaréza pre bas'a dateloru statistice folósele care le oferesce comunicatiunei sistemulu de a cladí drumuri de feru, urmaritu in Franci'a si Itali'a, caracteriséza apoi pagubele, ce depindu dela sistemulu intrebuintiatu la noi si aréta daunele sistemului de a garantá interesele, care pre de o parte apésa tiér'a prea tare, pre de alt'a nunumai nu impintenesce sîrguinti'a antreprenoriloru, dara chiaru o micsioréza.

Dupa unele observatiuni ale ministrului de financie Lonyay la afirmârile lui Zichy reapuca cuventulu secretariulu de statu Hollán si observa, ca starea cea decadiuta a drumuriloru nici cându nu s'a negatu de câtra regimu, ci din contra totude-un'a s'a amintitu cu durere profunda; inse precum spre alte lucruri asiá si spre cladirea drumuriloru se receru bani si tempu; banii ne au lipsitu totude-un'a etc. oratorele mai combate unele afirmâri ale contelui Zichy si apoi se incheie siedinti'a la ½ 2 óre.

In siedinti'a din 28 Aprile a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei trecute; presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei de petitiuni. O petitiune a 2700 cetatieni din Pojonu in interesulu drumului de feru Neutrathal se preda comitetului respectivu. Deputatii I. Halassy, L. Plachy, I. Ludvigh, Vidats si A. Horváth predau asemenea petitiuni, care se tramitu comissiunei respective.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care sta in intielesulu conclusului de eri, mai intâiu nuntiulu casei magnatiloru relativu la legea despre pensiunarea si transpunerea judiloru si amploiatiloru judiciali.

Referentulu comitetului centralu, L. Szögyenyi reportéza, ca cas'a magnatiloru a primitu proiectulu de lege pre lânga unele modificatiuni, pre care le acceptéza si comitetulu centralu. Singuru cu privire la modificatiune § 1. 'si da sectiunea a 9-a unu votu separatu, prin care respinge modificatiunea.

Modificatiunile facute de cas'a magnatiloru la §§. 2, 3, 4 si 6 se acceptéza fâra discussiune. La §§. 7—11 se incinge o scurta desbatere, care inca se primescu parte in testulu originalu parte cu unele modificatiuni stilistice; cei'a-lalti §§. ii primira cas'a magnatiloru neschimbati. A trei'a cetire a proiectului de lege se va face in siedinti'a de mâne.

Urméza raportulu comitetului de imunitate, despre aceea petitiune a procurorelui, prin care densulu se róga, ca cas'a sa-i conceda a intentá procesu de presa contr'a deputatului A. Romanu, pentru unu articolu publicatu in numerulu 69 din a. 1869 in fói'a „Federatiunea“ redigéta de densulu. Comitetulu de imunitate recomenda, ca Romanu sa nu se estradeze, din causa ca scriitoriulu articolului, cu numele A. Domokosiu, e cunoscutu si asiá se póte acest'a trage la responsabilitate.

Se incinge in caus'a acést'a o desbatere lunga la care iau parte mai multi deputati parte pentru parte contr'a estradarei lui Romanu.

Punenduse la votisare se priimesce de majoritatea casei propunerea ministrului de justitia Horvath, in urm'a carei'a Romanu se estradéza.

Reuniunea sodaliloru români.

Tempulu, dara si spatiulu acestoru colóne, nu ne a permisu a aduce la cunoscinti'a publicului cetitoriu cele ce se intemplara in tempulu din urma cu si in acésta societate de industriasi români.

Unei pârti insemnate din publiculu cetitoriu ii este cunoscutu, cum prin punerea redactorelui acestei foi in intielegere cu mai multi juni meseriasi de aici din locu, s'au intrunitu acusi mai multi spre infiintiarea unei reuniuni; cum statutele acestei'a se aprobara si intarira prin resolutiunea in. guvernu regiu transilvanu in 4 Aprile 1867 sub nr. guv. 6181/867; cum dupa acésta recunóscere legala a reuniunei a pasîtu in viati'a publica prin solemnel'a deschidere tienuta in luna lui Maiu 1867, cum in a. 1868, 30 Septembre reuniunea a pasîtu inaintea unui publicu mai mare de câtu alu unei cetâti, penca a pasîtu cu productiuni inaintea unui publicu românu, care cu ocasiunea congresului se concentrase ací din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a.

Cá parte interna apoi trebuie sa amintimu ací prelegerile ce s'au urmatu. La inceputu indata s'a prelesu despre insemnetatea industriei preste totu, legându-se de acést'a o desvoltare istorica a industriei; s'a accentuatu insemnetatea industriei pentru tierile nóstre; gresielile comise in trecutu, ce se comitu acum si ce insemnetate potu avé ele pre viitoriu fatia cu tiér'a nóstra si cele din pregiuru s. a. s. a.

Inse ómenii, cari siedu tóta diu'a la lucrulu loru, pretindu, cá sa aiba si óre de recreare, unde puterile trupesci si intelectuale sa nu fia incordate si cu tóte aceste sa nu pérdia acelu tempu recreatoriu in nimic'a. Cá se fimu scurti la vorba, junii nostrii meseriasi incepura a-si esprimá dorinti'a ca aru fi bine cá sa aiba unu locu de intalnire libera, unde sa converseze si ei intre sine, dupa cum le voru iertá impregiurârile loru. Acést'a ii a facutu de in Septembre a. tr. a si inchiariatu unu localu, carele inse fiindu la unu locu nu prea la indelete pentru fia-care, nici nu avù resultatulu doritu in cuprinsulu intregu alu propusului reuniunei. Deci totu dens'a se decise a luá altu localu mai spatiosu, mai la indemâna pentru membrii ei de ori ce categoria si comitetulu conformu §. 5. din statute ingrigí de unulu in strad'a Urezului nr. 391—392.

La deschiderea acestui localu nou alu reuniunei, intemplându-se tocmai in diu'a deschiderei

sinodului archidiecesanu gr. or. romanu in Sabiiu, avuramu fericirea, a vedé unu numeru fórte frumosu de membri ai sinodului, dara sî de alti prea stimati domni, caldurosi iubitori ai natiunei loru, fosti functiunari ai statului, functiunari in activitate, advocati, profesori, comercianti, prescurtu din tóte clasele societâtiei; chiaru sî dintre cetatienii de alta limba.

Redactorele acestei foi, in cualitatea sea de presiedinte rostí vre-o câte-va cuvinte de deschidere, prin cari caracterisà reuniunea in starea ei presenta sî speranti'a de ce are ea sa devina in viitoriu, facendu alusiune la asemenarea, ca „fertilitatea pamentului sî caldur'a sórelui transforméza o ghinde intr'unu stejariu maretiu; prin clocirea sî veghiarele mamei, iese din cuibulu in care fu depusu unu ou, unu vulturu trufasiu ce-si ia sborulu seu câtra ceriu.“ Pamentulu séu mam'a e natiunea insasi sî fertilitatea sî caldur'a e inteligintia séu cultur'a. Rediematu pre aceste speréza ca industri'a, carea da societâtiloru moderne acelu factoru ce le intaresce sî le face durabile, va face cá sî tierile nóstre sa capete aspectulu sî prosperitatea ce o au cele dela apusulu Europei.

Dlu consilieriu aulicu Iacobu Bolog'a respundiendu la acésta vorbire, caracteriséza in trasuri marcate inteligînti'a naturale a poporului sî aplecarea lui naturale spre industria. Aci se provocà la manufapturile de totu feliulu ce se vedu in cas'a fia cârui romanu de la sate. Densulu ca unulu ce doresce, ca inbratisiarea meserieloru sa se populariseze câtu mai multu la români, la apelulu impletitu in cuventarea presiedintelui de a se face acei ce binevoiescu, membri conlucratori, conformu §. 3 l. b din statutu, se inscrie numai decâtu. Densului urméza cu unu cuventu potrivitu p. acum vicariu generale protosincelu Pope'a sî se inscrie cá membru conlucratoriu (ajutatoriu) asemenea sî alti multi domni, a câroru nume se voru publicá dimpreuna cu su mele ce au binevoitu dd. a se subscrie.

Intrecidemu aici ca reuniunea primí in acea dî unu ajutoriu de 131 fl. v. a. sî 1 # imp., lânga care adaugendu-se ajutóriele intrate pâna la 12 Maiu a. c. face la olalta suma de 177 fl. 35 cr. sî 1 # (De aici vinu subtrasi 10 fl. pentru steagu).

(Va urmá.)

Din comitatulu Albei superióre.

Hidiigu; in 13/1 Maiu 1870.

Domnule Redactoru! Grabindu-me a ve referá ceva din comitatulu Alb. sup. sî cu deosebire despre congregatiunea marcale tienuta la Hidiigu in 9, 10 sî 11 Maiu, nu o facu in credintia, ca dóra objectele aici pertractate aru avea vre-unu interesu comunu pentru publiculu cetitoriu, ci o facu mai multu din interesu localu sî specialiteru pentru acei'a, cari interesându-se de noi, posedu óre-si-cari cunoscintie despre comitatulu nostru.

Mai inainte cu vre-o câte-va septemâni fu prin comisariulu regimului Miko Mihai, Hidiigulu desemnatu ca locu de congregatiune comitetului comitatensu, conchiamatu pre 9 Maiu a. c. In presér'a acestei dile sgomotóse fatia cu autonomi'a comitatului nostru, se adunara in Hidiigu multîme de ómeni, oficiali, nobili privati sî ómeni chiamati sî nechiamati. Dupa ce sér'a se tienura o conferintia preliminaria cu privire la objectele pertractande se deschisera in diu'a de 9 Maiu siedinti'a congregatiunei marcale din partea presiedentului cu o cuventare potrivita. La ordinea dîlei erau mai multe ordinatiuni ministeriale si promulgare de legi precum sî mai multe petitiuni din deosebite pârti. Dupa cetire sî o scurta pertractare a acestor'a comisariulu Miko face cunoscutu adunârei, cum ca fostulu comite supremu contele Haller Ferencz l'aru fi acusatu la ministeriu cu mai multe incriminatiuni sî aru fi adusu astfeliu de acusâri chiaru sî prin jurnale.

Le aduce aceste la cunoscinti'a comitetului sî-lu intréba, cum ca in urm'a acestor'a mai posedeva increderea comitatului séu ba?

Parasindu presidiulu sub presiedinti'a unui vice comite se incinge o desbatere interesanta, ce-si esprimà cea mai adenca indignatiune fatia cu cont. Haller Fr., pre carele lu privesce de calumniatoriu, lasându comisariului Miko, pre carele chiamându-lu prin o deputatiune iéra-si in fruntea comitatului dându-i votulu seu de incredere, dreptulu a se aperá contr'a atacuriloru indreptate asupr'a persónei sele pre calea legei. Miko ocupându iéra-si presidiulu multiamesce comitetului pentru increderea, ce i se oferesce sî promite, ca déca se va adeverí numai un'a din incriminatiunile indreptate contr'a lui se indatoresce a depune indata 1000 fl. pentru vre unu institutu filanropicu din patria.

Dupa aceste vení la rendu cercetare disciplinara asupr'a submedicului comitatensu Dr. Kohn, carele din causa, ca si-a insusîtu in mai multe renduri characteru de judecatoriu, subscriindu decisiuni judecatoresci, dându recepte spre a se cumperá din apotece cantitati enorme de arsenicu sî nebagându in séma conclusele comitetului comitatensu lucrându contr'a acestoru fu ridicatu din oficiu, pentru a cârei ocupare nóua se va escrie concursu.

In urm'a acestui'a se luara la desbatere cercetarea disciplinara a fiscalului sup. Szabaszlai K., din carea se adeverí, cum ca respectivulu aru fi vidimatu acum in cualitate de vice notariu, acum de vice fiscalu si diriginte de expeditura, blanchete si plenipotentie false pentru advocatulu Schopf in a cârui servitiu stá densulu. Punendu-se punerea densului in stare de alimentare séu lasarea in servitiu pâna la cercetare criminale speciale prin majoritatea votisârei nominale fu absolvitu din cercetarea disciplinare sî deocamdata lasatu in servitiu. Asemenea fù absolvatu din cercetare fratele sî siogorulu respectivulu fiscalu supremu, care asemenea fù acusatu pentru defraudarea baniloru de dare.

Intre aceea se facura candidatia pentru alegerea judelui supremu in locuiu devenitu vacantu prin mórtea deputatului sî jud. supr. Ind. Bartha. In candidatia erau mai multi, dara afara de doi toti repasîra dela candidare sî asiá dara la votisare reesîra cá jude supremu contele Bethlen Gabor jun. fatia cu asesorulu orfanalu de judecatoria Könczei Kar .carele capatendu 4 voturi mai putienu, cá celu dintâiu remase in minoritate. — A trei'a dî in 11 Maiu cu verificarea protocolului siedintieloru trecute se incheiara activitatea congregatiunei marcale.

Acést'a e descrierea fidela a fostei congregatiuni comitatense cuartale. Ca cetitoriulu sa-si faca inse o idea despre miscamintele constitutionale ale comitatului nostru, voiu se descindu dela objectivitate a descrie incâtu-va portarea româniloru, cari in privinti'a numerica facu partea cea mai mare a comitatului sî a altoru persóne de rola.

Totu in dilele cele ale congregatiunei a fostu in cerculu din intru adeca in Hidiigu sî alegerea de deputatu. Cá cândidati a pasîtu Lazaru Mihaiu din Treiscaune sî cont. Bethlen Gabor. Cestu din urma vendiendu-si o parte din padurile bunului, celu posede in Crisiu a inceputu a corumpe pre o parte din inteleginti'a semidocta româna, ce prin desele ocasiuni a devenitu fórte corumptibila sî prin dens'a pre o parte a votantiloru români sî asiá ai duce la urn'a de alegere, cá se-lu aléga lorusi de deputatu in diet'a din Pest'a.

Bieti români orbiti de splendórea vr'o câtivoru cruceri sî-a uitatu, ca pentru cine se silescu a-si dá voturile, sî-a uitatu ca cine e Bethlen Gabor, carele prin purtarea sea cea brutale a adusu pre locuitorii comunei sele la desperatiune, incâtu in anii trecuti se conjurara a pedepsí pre totu individulu din comuna cu 10 fl., carele va mai merge la lucru in mosî'a grofului Bethlen, — sî carele si-a aretatu ur'a sea câtra români la tóta ocasiunea, manându odata, cându voiá se vorbésca romanesce sî sa-si dispute drepturile nationale, in tiér'a romanésca, a-si cautá drepturi sî de alta-data, cându pretindea, ca din 10 cercuri de judi procesuali se fia celu putienu unu cercu unde locuescu mai totu români ocupatu de unu românu, se esprimá cu mare indignatiune, ca cum de pretindu românii privilegii in comitatu voindu a-si face loru-si judi procesuali (solgabirei).

Nefiindu inse românii tare entusiasmati pentru densulu, cá cum erá cându lu alesera in sessiunea dintâiu a dietei, Bethlen avù minoritatea sî picà la alegerea de deputatu fatia cu vicejudele regescu din trei scaune Lazaru Mih.

Dara românulu dela natur'a lui fiindu multiamitoriu la comand'a . . . (? ! R) orbiti cu ceva beutura umblându chiaru sî caruti'a unui administratoru protopopescu in calitate de cortesu, nu putura a nu rebonificá pre contele Bethlen pentru chieltuelile, cele avuse la candidatura de deputatu cu ei, sî-lu alesera din caus'a acést'a de jude supremu a comitatului, de-si respectivulu conte la tóta ocasiunea a fostu contr'a româniloru sî chiaru sî in contr'a partidei acelei'a magiare, care cu o fractiune de români se aflá in angagiamentulu exfispanului Haller Fr. Cum contele Bethlen Gabor a calcatu simtiemintele sî convictiunile sele interne sî s'a impreunatu, pentru cá se ajunga la o dignitate oficiósa, cu o clica, pre care o urá din tóta inim'a, arata cu atât'a mai invederatu caracterulu seu celu debilu, manier'a lui de-si de conte totu-si necavalerésca. Destulu dara densulu prin concursulu românîloru a ajunsu in oficiu, asiá dîcendu in fruntea comitatului, dupa care aspiréza de multu. Lu vomu vedea, ce putere va avea ? !

O noutate ce s'a intemplatu cu ocasiunea marcalului asemenea nu o potu trece cu vederea, ci cá intrécatu ve insciintiediu, ca doi magnati schimbându in sala de adunare intre sine óre-si cari cuvinte vatamatóre voira a-si aratá cavalerismulu sî se duelara in dîu'a urmatóre. Resultatulu duelului a fostu ca-sî slobodîra unu picu de sânge unulu la ureche, celu-laltu la mâna. Totulu a fostu numai dorinti'a, d'a se face intresanti. Naturam expellas furca, tamen usque recurret ; sic sunt fata hominum.

U.

Campeni 3/15 Maiu 1870.

Mai nainte nu se potea audî despre adunâri sî reuniuni de ori ce natura, prin urmare nici invetiatoresci. Au lipsitu impulsulu, dar' au lipsitu sî ocasiunea sî facultatea de a poté tiené de acestea, câci politic'a de atunci privea spre tóta adunarea cu ochii neincrederei. Norulu sî negura s'au schimbatu in seninu sî claritate. Schimbarea imbucuratória a relatiuniloru politice celu putienu intru câtu miscarea pre terenurile politice sî nepolitice e posibile au reinoitu sî caus'a instruârei poporului, sub a cârei influintia incepu sî invetietorii a se miscá, cá sa-si implinésca mai bine chiamarea cea inalta, ce o au cá educatorii sî cultivatorii generatiuniloru viitóre. Simtiescu sî densii ca in tóta privinti'a amu remasu indereptu pre cându demandarea imperativa e acést'a: „Inainte!“

Invetietorii gr-or. din tractulu Zlatnei superióre cu deosebire suntu petrunsi de ide'a acést'a sî inca din anulu trecutu au facutu dispositiune, ca pentru inaintarea mai cu succesu in cultivare, sî ma grabnica desvoltare a invetiamentului elementare voru formá o sistema fundamentale de a se tienea trei conferintie invetietoresci pre anu, care sistema prin conclusulu conferintiei ordinarie din 20. 21 sî 22 Iuliu 1869, intrà inca din acelasi anu in viétia.

Asiá in 3/15 Maiu 1870 s'au tienutu in Opidulu Campeni a dóu'a conferintia estraordinarie a invetiatoriloru gr. orientali.

La acésta conferintia s'au adunalu toti invetietorii din acestu tractu, precumu sî mai multi alti amatori de acésta santa causa cu scopu ca cestiunea educatiunei din scólele elementari sa progresedie.

Presiedintele, parintele protopopu Ioane Patiti'a amintesce in vorbirea de deschidere cam urmatórele:

Prim'a conferintia estraordinaria a invetiatoriloru din scólele elementarie tienuta totu aici in 2 Ianuarie a. c. ce ne au pusu pre tapedu elementele istoriei naturali, universali, a geografiei sî fisicei prescrise de supremulu inspectoratu scolare ne provóca la lucrare.

Fundamentulu e deja depusu, prin urmare numai continuatu ne trebuie.

Inceputulu inca au aretatu, cumca intreprinderea nóstra nu póte se aiba altu scopu de câtu salutariu.

Déca vomu convení mai adese ori, vomu discutá asupr'a ideiloru ; cari esu de aici sî ne vomu capacitá reciprocu.

Sî déca vomu poté aratá sî resultate practice, cu atâtu mai multu se va inaltiá interesarea fatia de noi! Nóue nu ne este datorinti'a a schimbá numai idei, ci a luá cunostintia sî despre aceea, ca cum e starea scóleloru nóstre ; deci fie-care dintre invetiatori va tramite raportu la scaunulu protopopescu despre starea scólei sele, sî va aretá ca inmultîtusau numerulu eleviloru séu nu sî din ce causa.

Totu la propunerea presiedintelui respectivu de asi alege conferinti'a unu conducatoriu sî unu secretariu din sinulu seu, s'au alesu cu unanimitatea voturiloru invetiatoriulu primariu dela scólele normale din locu, Dionisiu Palade, de conducatoriu sî Nicolau B. Munteanu de secretariu.

In acésta conferintia facendu-se mai intâiu o recapitulatiune asupr'a materiei espuse in protocolulu conferintiei precedente, s'au luatu tóte opurile invetiamentului elementariu la o desbatere mai esentiala sî perfecta, de unde au reusîtu resultatu imbucuratoriu, ca maioritatea invetiatoriloru din acestu

tractu 'si cunoscu chiamarea loru cea ponderósa, dându prin respunsurile loru atestatu de o capacitate corespundietória unui educatoriu.

Jace in natur'a lucrului, ca nimic'a nu se nasce perfectu. Pomulu nu resare intregu sî mare sî nu aduce fructe gustuóse indata dupa resarirea sea.

Dintâiu câudu 'si ridica verfulu d'asupr'a pamentului e de tóte pârtile increscutu cu crangutie, cari câudu s'aru lasá sa crésca s'aru preface in urma mai mari ca mladitia de capetenia, sî mai pre urma ori s'aru nimicí pomulu intregu ori s'aru preface cu tempu intr'o tufa iregulata, ce nici odata nu aru aduce fructe.

Spre incungiurarea acést'a e de lipsa ca crângutiele din giurulu mladitiei sa se taie in anulu dintâiu sî alu doilea, sî asiá mai departe, pâna câudu crescendu pomulu mare 'sî primesce directiunea aretata de educatoriulu seu.

Inse déca au lipsa pomii sî tóte vegetabilile de crescere sî cultivare, cu câtu mai mare necessitate are omulu de cultura sî libertate.

Cultur'a inse se desvólta numai in libertate sî libertatea iéra-si numai prin cultura, ambe acestea 'si afla leaganulu desvoltârei loru numai in scóle bune provediute cu invetiatorii bravi, cari posedu, calitâtile, cele recere oficiulu acest'a maretiu, câci potu fi scólele câtu de bine organisate sî provediute cu tóte recerintiele loru, déca conducatorii nu voru posiede calitâtile ce le recere spiritulu tempului dela unu invetiatoriu, atuncea de securu nu voru potea satisface datorintieloru sele.

De tesaurulu acest'a binefacatoriu au fostu lipsitu sî marinimosulu poporu românu din muntii apuseni, ce prin luptele, virtutea sî eroismulu séu au salvatu viati'a sî esistinti'a sea sî onórea natiunei, mai de multe ori.

Domnulu ceriului sî alu pamentului, ce cercase pecatele parintiloru pâna la a 4 samentia nu voí cá faptur'a nevinovata a mâniloru lui se piéra, ci dupa a sea iubire de ómeni se indurase a imprasciá norulu sî negur'a depre orisonulu poporului acestui'a, ai trimite in nóptea cea intunecósa unele stele povetiuitóre care pre calea dreptâtiei mergendu-i inainainte, sa lu duca câtra lumin'a sorelui, ce respandesce radie lucide favoritiloru sei.

Stelele acestea suntu anteluptatorii barbati ai poporului acestui'a, prin a câroru merite sî ostenele s'au eliberatu poporulu acestui tractu din intunerecu sî din umbr'a mortiei sî acum dejá cá unu calatoriu obositu de aerulu noptiei, cu bucuria saluta radiele cele rodo-dactile ale dîoriloru.

Inse cine suntu barbatii acesti'a conducatori sî care suntu fructele ostenelelorn acestor'a ? Va intrebá acel'a, care va fi peregrinu in acestu tractu.

Sî totu spiritulu bine simtitoriu ei va respunde ca acesti'a suntu rev. d. prot. Ioane Patitia sî d. jude procesualu Petru Ioanette, sî ca barbatii acesti'a, de câudu au primitu cârm'a acestui tractu in mânile loru, prin staruintiele cele neobosite l'au adusu in statulu acel'a, de se póte bucurá si elu de scóle bine organisate si provediute cu invetiatori demni de chiamarea acést'a atâtu de grea si frumósa.

O dovada evidinta, cum ca invetiatorii tractului Zlatnei superióre suntu petrunsi de interesulu nationale, ce jace in excoletarea generatiuneloru gintei române, e maialulu, ce l'au datu in opidulu Campeni cu ocasiunea conferintiei in 3/15 Msiu a. c. in onórea memoriei dîlei mari de 3/15 Maiu... care este dîu'a desceptârei românului din somnulu celu de mórte.

Tinerimea scolare cu unu stindardu pretiosu nationalu in frunte, intieleginti'a si multu poporu din locu facura parte din acésta petrecere frumósa. Cu acésta ocasiune s'au facutu un'a flamura pre sém'a scólei normale din locu.

Nicolau B. Munteanu
inv. si secret. conf.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.
(Urmare.)

Dresd'a . . . . . .

Clas'a IV. b. (resp. II $^{b.}$) se ocupà cu pertractarea unei teme stilistice: „Istori'a unei pelarii, narata de ea insasi.“

Invetiatoriulu istorisí acésta istoria cu voce espicata si limba precisa cam in urmatoriulu chipu:

„Eu nu am fostu totudeun'a asiá dupa cum me vedî acum'a.

La inceputu eramu numai nesce fire lungi, subtiri, desbinate unulu de altulu, sî ómenii-mi diceau atunci metasa.

Cá metasa fui pachetata in nisce teancuri sî tramisa la unu negutiatoriu mare, dela care me cumperà unu pelarieriu.

Acest'a me aruncà intre nesce lemne groscióre rotunde, cu ghiare ascutîte de feru, care me scarmenara sî-mi sdrobira crâncenu seraculu meu trupu. D'abiá scapaiu, jumetate mórta, de durerile cumplite ce mi le causau acele ghiare de feru, dabiá resuflai pucintelu sî me vediui de nou supusa la nóue chinuri. Bagata intr'o caldare mare, cu apa sî cleiu fusei espusa la o caldura grozava, indesuita sî frementata cu nesce lemne gróse pâna ma facusemu unu feliu de ciru grosu. Dupa ce me scosese de ací, me trase pre nesce forme, sî mi intinse pelea pâna câudu capatai in câtu-va forma de palarie, apoi fui bagata intralta caldare de unde esîsemu négra cá corbulu, la haine sî la trupu. Prajita apoi la sóre, fusei trasa de nou pre forma unde maestrulu pelarieriu fâra mila sî crutiare mi trecù cu unu feru rosiu, arsu in focu, preste facia incâtu mi perdusemu tóte simtirile; câudu me trezisemu, o minune! me vediui stralucitóre sî cu forma perfecta.

O domnisióra me luà apoi a mâna, sî cu unu instrumentu ascutîtu mi cosú o fasia de pele sî nisce captusiéla de tropu. Mi-mai puse in fine o cingatóre impregiurulu meu, acum'a eramu pelaria in tóta form'a, sî pusa intr'o pravalia lânga alte sorori de ale mele. Intr'o dî vení unu domnu in pravalia, pre care maiestrulu lu intitulá domnule conte! Acést'a me vediú; eu i placusemu, sî asiá me cumperá.

De ací inainte me miscamu totu in cercuri inalte, totu intre conti sî baroni. Diu'a la preumblare in careta, sér'a la teatru séu in alte adunâri stralucite, unde erau totu ómeni cu positiuni insemnate. Asiá o dusei mai multa vreme, me tienému fericita. Dar' in fine incepù a mi se urî, cu alât'a mai vertosu, cu câtu la seratele, unde me ducea domnulu meu, avusemu ocasiune a audí sî a vedea, cum domnii sî dómnele adunate mai totdeun'a isi vedeau de cutare séu cutare persóna, pre care o lingusiau in facia. Simtiului meu bunu displaceá acest'a cu deseversîre, sî eu me doriamu câtu mai curendu, afara din aceste locuri ale medisantiei sî clevetirei.

Acésta dorintia a mea se sî implini curendu dupa o astfeliu dp serata. Ducendu-me adeca iérasi in o dî frumósa cu domnulu meu la preumblare, se ridicà de odata unu ventu tare, sî inainte daprinde domnulu meu de veste, eu eramu aruncata josu, oblu sub rótele unei carete, ce trecea pre lânga noi. Contele me ridicà, dar fiinduca unele cóste nu mi mai erau intregi, densulu me dedù unui sevitoriu alu seu. Salónele in cari petrecému acum'a erau curtea sî grajdulu cailoru sî cas'a servitoriloru. Aruncata de câtra noulu meu domnu, cu care mai nainte petrecému intra ómeni cu positia inalta in societate, prin tóte unghiurile, curendu me saturai de starea in care am ajunsu, Dedata de pre tempulu, câudu eramu inca in stapâni'a contelui, la varietate, mi se urise de mórte, — doriamu iérasi schimbare.

Intr'o dî vení unu evreu betrânu, care me cumperà cu vro câti va banuti. Acest'a me vendu apoi iérasi la unu pelarieriu. Ací fusei férta, sdrobita, arsa cu ferulu preste fatia de nou, sî findu-ca mai adause materiei mele de mai inainte nisce materia mai de rondu, me cumperà unu tieranu. Acest'a cá sa me crutie, me tiené preste septemena in lada, unde mai nabusiamu, sî numai Duminec'a me punea in capu, cá se me duca sî pre mine la biserica. Avendu insa odata nenorocirea de a fi ploata bine, mi perdusemu form'a, sî de ací incolo nu me mai tienù in asiá mare onóre ci me ducea totu mereu la lucru la campu, unde me batura ploile, ventulu, prafulu incâtu eu insumi stamu se nu me mai cunoscu.

Devenindu prin acést'a totu mai vechia sî mai slaba sî capatendu in fundu sî nisce ferestutie, tieranu me puse intr'unu unghiu, intr'o camara dimpreuna cu alte lucruri netrebuincióse sî ací avui apoi tempu, de a cugetá asupr'a stârei mele de mainainte, asupr'a nestatorniciei lucruriloru lumesci sî a scrie in odihna istori'a mea, care ti-o predau tie iubite scolariu“. Dupa ce o istorisi dara invetiatoriulu, conduse pre scolari a aflá ideile principale (dispositi'a), sî acést'a apoi se scrise pre tabla. Dupa acésta provócà pre unii scolari mai descepti, a enerá sî ei acea istoria, ajutendule, unde nu mergea inainte, sî indreptendu gresielile in formarea constructiiloru sî a cuvinteloru.

Dupa modelulu istoriei enarate, scolarii istorisira: istori'a unui darabu de harthia, unui tunu, unui darabu de lemnu.

Fiindu prin aceste pregatita elaborarea unei asemenea teme, scolarii capetara ca pensu acasa, sa compuna o astfeliu de istoria, ei insisi.

Din geografia sa percurge in anulu acest'a o privire generala asupr'a Europei, dupa ce in anii premergatori se luà geografi'a patriei sî a Germaniei, — sî elementele geografiei matematice.

Inv. Cum se chiama tiér'a in care traimu noi? Mai suntu sî alte tieri impregiurulu ei? Spunemi unele din acelea tieri.

De câte ori este Germani'a mai mare de câtu Saxoni'a? Ce tieri mai cunosci tu afara de Germani'a? Unde jace Franci'a de la Germani'a? Unde Itali'a, Turci'a, Rusi'a? Cum numimu continentulu, care cuprinde acestea tieri? Câte continente mai suntu afara de Europ'a? Cum se numescu? Prin ce suntu tóte contienentele impresurate? Ce numimu mare? Spune numele mariloru mai insemnate, cari suntu impregiurulu Europei. Tóte continentele, cu cele ce suntu in trensele sî tóte marile, cum le numimimu cu unu cuventu? Cum este form'a pamentului? Din ce potemu cunósce, ca pamentulu e rotnndu? (Aci se enumerara argumentele cele mai usitate sî mai pucinu complicate). Ce feliu de corpu este pamentulu dupa structur'a lui? Ce urméza de acolo, ca pamentulu este unu corpu ne transparentu? De unde vine lumin'a dilei pre pamentu? Care parte a pamentului va avé dî, sî câudu? Ce are atunci ceealalta parte? Avemu noi totu deun'a dî, sî cei de pre ceealalta parte totu nóptea? In câtu tempu sa schimba diu'a cu nóptea? De unde vine schimbarea intre dî sî nópte? In câtu tempu se misca pamentulu impregiurulu osiei sele? Ce miscare mai face pamentulu inca, sî impregiurulu cui? In câtu tempu face pamentulu rotatiunea sea ingiurulu sórelui? Ce schimbare se face pre pamentu prin rotatiunea lui in giurulu sórelui? Care suntu cele 4 anotempuri? Cum sta sórele facia cu pamentulu, earn'a? Cum vér'a? Déca sórele earn'a e mai aprópe de pamentu, cum vine de e mai frigu cá vér'a câudu e mai departe? Câudu e mai caldu preste dî chiar sî vér'a? Unde sta sórele la amédi? Cum cadu dara radiele lui pre pamentu la amédi? Câudu incepe iérn'a, câudu vér'a?

Spune tu inca odata, in giurulu cui se misca pamentulu? Este elu legatu de sóre, séu jace pre nisce stelpi grosi, de nu cade? Ce potere lu tiene dara pre elu sî lu face sa se misce in giurulu sórelui? Incatro l'aru maná sî-lu mâna puterea miscârei lui insu-si? Ce se intempla câudu influintiéza dóue puteri tragatóre asupr'a unui corpu? Ce feliu de cale va face elu dara? —

Cum numimu trupurile lumesci, cari se invertescu in giurulu osiei loru sî inca in giurulu altor'a? Cum acele care au unu locu ficsu, nestramutatu? Care este steau'a nóstra ficsa? Mai suntu sî alte stele ficse? In giurulu cui se misca lun'a? De câte feliuri e dara miscarea lunei. In câtu tempu se face miscarea lunei in giurulu pamentulu? Cum numimu corpurile acele, cari se misca mai intâiu in giurulu osiei, apoi in giurulu unui planetu, sî cu acest'a in giurulu unei stele ficse? De unde capeta sî lun'a lumin'a sea? Ce feliu de corpu e dara lun'a? Cum numimu pamentulu, lun'a, sórele sî tóte celelalte stele cu unu cuventu? Ce cuprindemu dar in cuventulu lume?

In clas'a urmatóre (ultim'a) purcediendu dela Europ'a se ia o descriere generala a celorulalte parti ale pamentului. Repetîrea a celoru pertractate. Cu doosebire se accentueza relatiunile privitóre la comerciu, negotiu, sciintie, arte mestesiuguri.

Dîuariele din Români'a ne infatisieza deschiderea unei lupte intensive intre dóue grope séu partide mari. Lupt'a privesce mai de aprópe alegerile cele nóue in corpurile legislative. Cum siau inauguratu ambe pârtile lupt'a vomu vedé indata. Din „Romanulu“ estragemu in privinti'a acést'a urmatórele:

Bucuresci 7/19 Aprile 1870.

Intrunirea publica de ieri séra a fostu cal-

rósa, atâtu din punctulu de vedere moralu, pre câtu sî din celu materialu. Publiculu — sî in mare parte publicu alesu — erá atâtu de numerosu, incâtu sal'a cea mare dela Slatinénu nu l'aru fi pututu contiené, déca caldur'a cea mare nu siliá pre multi a mai esî afara sî a face astufeliu locu altor'a. Din caus'a câldurei celei mari n'au pututu vorbí decâtu numai dd. E. Statescu sî Ioanu Brateanu. Aplausele si adesiunile au fostu unanime. Pentru ca natiunea intréga sa cunósca totu ce s'a dîsu, s'a luatu mesuri d'a se stenografá discursurile sî mâne séu celu multu poimâne le vomu publicá. Pân'atunci totu ce putemu sî trebuie sa facemu cunoscutu, este ca nu s'a tratatu de câtu o singura cestiune : apererea constitutiunei. Acést'a este unu teremu pre care se potu intelní toti românii cei buni, fâra osebire de partite. Ori care aru fi diferintiele de opiniuni, in cestiuni de reforme politice sî sociale sî ori care aru fi gresialele ce partitele, pre dreptu séu pre nedreptu, sî au imputatu unele altor'a, interesulu celu mai de capetenia este aperarea constitutiunei, a legalitâtiei sî a libertâtiei, sî pre acestu teremu toti românii s'au intrunitu, se voru intrunî, trebuie sa se intalnésca. Eaca dara resolutiunile adoptate in intrunirea de eri sér'a de preste dóue mii de cetatieni :

„Avendu in vedere sistema fatale, ce de aprópe doi ani bântuie tiér'a sî care tinde a prelungí domnirea sea sî de acum inainte ;

„Avendu in vedere actele, prin cari acea sistema pune in primejdia, nu numai interesele publice sî private in intru, dara chiaru esistinti'a nationale a Romaniei ;

Intrunirea publica de la 6 Maiu 1370 otaresce a se urmarí, prin tóte mijlócele legali, punerea in lucrare a resolutiuniloru de mai josu :

„1. Constitutiunea se incetéza d'a fi o fictiune, spre a devení o realitate.

„2. Sórtea tierei sa nu se mai lase in voi'a unei actiuni oculte (ascunse), care incungiura astadî tronulu sîlu tiene departatu de natiune, esercitându inrîurirea cea mai funesta asupr'a intereseloru vitali ale Romaniei sî putendu compromite insasi esistinti'a ei.

„3. Guvernulu se fia spressiunea maioritatiei unui perlamentu liberu alesu, spre a nu se resólvo de câtu in tiéra sî prin tiéra tóte cestiunile, cari privescu la buna starea sociale sî nationale a Romaniei.“

In urm'a votarii acestoru resolutiuni, adunarea a votatu sî unu comitatu de 27 de cetatiani, caror'a le a incredintiatu sarcin'a d'a face cá aceste resolotiuni sa devie unu faptu implinitu.

Nicolae Golescu, Ioanu Bratianu, George M. Ghic'a, Costache Panaiotu, Ioanu D. Ghic'a, G. Coemgiopolu, Dumitru Bratianu, Efremu Ghermanu, Eugeniu Predescu, Stefanu Golescu, Ioanu Cantacuzino, Gr. Balianu, Const. Robescu, Papiu Ilarianu, Ioanu Codrescu, N. Paclianu, C. Caramaliu, G. Gog'a Stefanu Petroni, Radu Mihaiu (maioru). Colonelu Gigartu, Eugeniu Statescu, Scarlatu Cretiulescu, Grigore Cantacuzino, George Missailu, Ioanu Ionescu, Dumitru Culoglu.

In „Informatiunile bucurescene“ aflâmu programulu celeilalte pârti „a ordinei“ pre care lu facemu se urmeze aci numai decâtu :

Domniloru alegatori !

Suntemu de nou chiamati spre a alege representatiunea nationala.

Petrunsi de importanti'a acestei missiuni, sa ne damu bine séma de principiele ce trebuie sa ne conduca spre a o indeplini.

Care este mai alesu cestiunea de capetenia in tempii de fatia ? Care este conditiunea, fâra care edificiulu nostru constitutionalu nu póte prosperá, fâra care statulu românu nu 'si póte desvoltá fortiele sale ?

Avemu libertatea, avemu stabilitatea in nauntru, avemu garanti'a autonomiei in afara. Ne trebuie insa ordinea spre a intarí libertatea ; spre a mantiene stabilitatea, spre a nu compromite autonomi'a sî chiaru nationalitatea nóstra.

Ordinea se afla in lupta cu desordinea, libertatea cu licenti'a, stabilitatea cu spiritulu de perturbatiune, legalitate cu anarchi'a.

Lupt'a intre aceste dóue elemente esista la noi mai multu de câtu pretutindenea, trebuie cu o óra mai inainte se facemu a predominá principiulu ordinei ; câci, cu câtu unu statu este mài june, cu câtu istitutiunile sele suntu mai noi, cu atâtu pericolele, ce resulta din desordine, suntu mai mari.

Suntemu prin urmare datori, cá, cu ocasiunea viitóreloru alegeri sa facemu a triumfá din nou principiulu ordinei.

Sa fimu uniti, domniloru alegatori, sa ne damu mâna cu mâna, sa ne ajutamu reciprocu, sî triumfulu va fi asiguratu. Suntemu imens'a majoritate a natiunei; câci natiunea, in imens'a sea majoritate, este pentru ordine in contr'a disordinei, pentru libertate in contr'a licentiei, pentru stabilitate in contr'a perturbatiunei, pentru legalitate in contr'a anarchiei. De la noi alegatorii depinde cá sa facemu sa se vadia sî de asta data adeverat'a vointia a natiunei.

Sa luptamu dar' in alegeri cu energia sî moderatiunea, in acelasi timpu tienendu-ne totudeun'a pre terâmulu adeveratei libertâti sî celei mai stricte egalitâti. Sa votamu cu totii, sa votamu pâna la unulu, noi toti membrii ai marelui partidu alu ordinei sî sa condemnâmu fâra crutiare ori-ce abtienere culpabila ; câci numai prin abtienerea nóstra au pututu câte odata invinge adversârii nostri.

Sa indemnâmu dara pre amicii nostri, pre cunoscutii nostri, pre concetatienii nostri, sa mérga a votá ; sa ne socotimu amenintiârile, sî sa votâmu cu taria ce da credinti'a in bine ; sa intrunimu in fie-care colegiu voturile nóstre asupr'a celui mai demnu, celui mai capabilu, celui mai onestu representatu alu principiului ordinei ; sa nu avemu ambitiuni meschine sî interese isolate ; sa uitâmu uri sî desbinâri trecute ; sa fimu unulu pentru toti sî toti pentru unulu.

Sî resultatulu definitivu alu scrutinului va fi triumfulu representantiloru principiului de ordine, a acelor'a care au sa apere interesele morale sî materiale ale nóstre, ale copiiloru nostri, ale urmasiloru nostri, a acelor'a, cari suntu chiamati a indeplini conditiunile esentiale prosperitâtiei sî adeveratei mariri a statului românu.

Cu totii dara la lucru, domniloru alegatori, sî viitoriulu va fi alu nostru.

G. Tatâranu, D. Ghic'a, Ioanu Manu. P. Grâdisteanu, I. E. Florescu, O. Iorgulescu, Cesianu, A. Tulcianu, Boliacu, C. Aricescu A. Plagino, T Vais'a, D. Mall'a G. Ghermani, C. Racota, S. Marcovici, I. Massimu, C. Boerescu, C. Butculescu, G. Bratianu C. Valeanu, B Boerescu, A. Orescu, Ch. Tell, I. Petrescu, G. Maitani, D. Iconomu, I. Soimescu, C. Varnavu, N. Moscu, Efremu Ghermani, Gen. B. Vladoianu, Ioanu N. Alesandrescu, Tanase Riuseanu, Dr. Al. Marcovici, C. Brailoiu, D. Letiu, Costacopulo, P. Millo, P. Munteanu. M. Biticoveanu Col. Locusteanu.

Varietâti.

Cetimu in Hr. Ztg : „Episcopulu gr or. alu Caransebesiului P o p a s u fuse in 16 ale curentei in periculu mare.“ Mai departe se spune ca podulu din Caransebesiulu vechiu l'a fostu ruptu T i m i s i u l u (rîu) sî ómenii erau constrinsi a trece prin rîu, mai multi s'au sî innecatu. P. Episcopu incrediendu-se in puterea cailoru, a voitu a trece cu trasur'a prin riu. Ap'a inse la apucatu sî l'a resturnatu sî numai cá prin minune, betrânulu prelatu s'a mantuitu din unde, perdiendu mantía sî pelari'a.

*** M i l l o cunoscutulu artistu dramaticu petrece cu societatea sea in Brasiovu. Luni sér'a a debutatu antâi'a-si-data in pies'a: „Lipitorile satului“ inaintea unei case indesuite de unu publicu numerosu românu. — Óre Sabiiulu sa fia trecutu cu vederea ? Nu amu crede. Dara dupa câte ni se spunu, dela sabiieni va aternâ déca sa veda pre renumitulu artistu pre scena. Greutâtile suntu cam marisióre dara pentru putiene representatiuni s'aru putea delaturá. Repertoriulu lui Millo contiene mai multu piese natiunale (Sa nu se sparia nimenea, ca nu suntu revolutiunarie).

*** Serbarea de 1 Maiu la Comana a fostu splendida. Trenurile versau lumea cu miile; la 6 óre erau circa 4000 persóne in padure. Societatea cea seriósa pentru ómenii glumeti, a facutu multu, dara multu ii remanea sa faca. Ce suntu 20 servitori la o locanda, in care se preschimba cam cá la 2000—3000 de óspeti ! ? De acî unele nemultiamiri, cari nu voru mai avea locu, sperâmu, câudu asta-data, societatea, computându pre lumea mare ce vizità padurea cea admirabila a Comanei, va avea unu servitiu mai bine organisatu. Acést'a o va face chiaru sî in interesulu seu, câci vizitatorii dadeau o adeverata navala la provissiunni, sî D-dieu scie câti nici n'au platitu provisiunile luate !

Sa nu fimu inse prea esigenti : ca pentru inceputu, societatea sia facutu datoria binisioru ; celu pucinu provisiuni nu lipsén déca chelneri erau pucini. — Corturile, frundiârile erau bune. La totu pasulu grupuri, familii pre iérba verde sî adastându cu nerabdare frigerea la focuri omerice a mielului. Music'a militara, cântecele burghesimei, dantiurile sateniloru, armoniósele cantâri ale unui coru de vre-o 20 juni din conservatoriulu romanu, care-'si petreceau maialele inteligentu, intre arta sî natura, au anunciatu Comanei, ce viitoriu are padurea ei pentru dumineci sî serbatori, in care voru face pururea invasiune in ea prafuitii sî inglodatii bucuresceni !

*** In foburgulu Amzei s'a intemplatu o incercare de sinucidere in conditiuni oribile. Dna . . . dominându pre nenorocitulu barbatu-seu cu multa necumpanire, se otarí intr'o dî a scapá de elu cu o metoda ce o cetise póte in vre-unu romantiu. Ea sub pretestu de preumblare, dusa pre sotiulu seu pâna la Mareutia, unde sub pretestu ca barbatu-seu e smintitu, reusî momentanu sa fia opritu acolo. A dóu'a dî, doctorulu cercetându pre noulu pacientu, se convinse ca bietulu omu erá sanatosu sî deci îlu libera. De atunci e câtu-va timpu sî cocón'a a cercatu sî pre la alti doctori, dîce-se, sa capete testimoniu ca sotiulu seu e nebunu, ceea ce inse doctorii, mai consciinciosi de cum este reputatiunea acestei bresle de ómeni, refusara a'i-o dá.

Suntu acum pucine dîle, o disputa se iscà intre ambii soti, cari suntu departe de lun'a de miere. In aprinderea sfedei, sotiulu da cu pumnulu intr'o oglinda, sî cu o aschie din ea 'sî strapunge grumazulu !

Ni se spune ca individulu jace acum la spitalu „Informatiunile bucur.“

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu Sabiiu a si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni :

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va ràdicá la loculu de descarcatu indata ce và fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a fóiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 39. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 17/29 Maiu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. siriulu, pentru a dou'a óra cu 5 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Legea pentru organisarea justitiei inca nu e desbatuta in dieta sî cea pentru organisarea municipieloru i urméza. A vorbí despre ambe in o revista scurta e pré putienu, pentru ca suntu ambe de mare insemnetate. Cea din urma a provocatu unu numeru insemnatu de voci diuaristice chiaru sî in sinulu natiunei magiare. Autonomi'a comitateloru, dîcu ele, este amenintiata sî comitii supremi voru fi totu atâti comisari regesci.'

Ministeriulu din Pest'a s'a mai modificatu intr'atât'a, ca G e r o v é, fostu ministru de comerciu a trecutu la celu de comunicatiune.'

Din strainatate nu avemu sciri mai momentóse de câtu ca prin unu manifestu alu principelui C a r o l u se anuncie tierei, ca suntu prospectele cele mai bune de a se intemeiá dinasti'a prin nascerea unui urmatoriu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 27 Aprile a casei magnatiloru presinta mai intâiu notariulu cesei deputatiloru A. Bujanovics proiectele de lege primite de câtra cas'a representantiloru : despre creditulu suplementariu pentru caletori'a in orientu a M. Sele, despre schimbarea diecerilorn de hârthia sî sieseriloru de argintu in pretiu de 6 xr. m. c., despre sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru sî anuncia totu deodata ca cas'a representantiloru a acceptatu modificatiunea facuta de cas'a magnatiloru la §. 1 din proiectulu de lege despre publicatiunea legiloru croate-slavone comune in Croati'a sî Slavoni'a.

Proiectele de lege amintite câtu sî pasagiele respective din protocólele deputatiloru se cetescu pre rendu sî se voru predá comissiuniloru spre reportare.

Urméza desbaterea speciala despre legea bugetaria din 1870.

Notariulu T i s z a cetesce legea bugetaria sî notariulu conte C s a k y cetesce pasagiulu, respectivu la fia-care capitolu din raportulu, care l'a facutu comissiunea financiala permanenta a casei despre legea bugetaria.

In capitolulu XVII., care contiene bugetulu ministeriului de comerciu, agricultura sî industria, 'si esprima comissiunea dorinti'a, ca in viitoriu sa se intrebuintieze sume mai mari pentru scopuri economice.

Ministrulu de comerciu afla dorinti'a acést'a de drépta sî arata, ca e deja invederatu din bugetulu presinte in ce mesura mare se nisuiesce regimulu pentru de a ridicá cultur'a. Dintr'altele se va luá in viitoriu dupa potinti'a dorinti'a comissiunei in consideratiune.

Legea bugetaria intréga se cetesce dupa aceea de câtra notarii casei sî se primesce fâra observatiuni.

La dóue óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 28 Apr. a casei representantiloru interpeléza C. T i s z 'a, dupa finirea formalieloru, ministeriulu intregu, ca nu are de cugetu a face cessiuni contributionarie locuriloru nenorocite prin timpulu nefavoritoriu ?

I. S c h w a r z interpeléza pre presiedintele ministriloru, ca sî cându are de cugetu a propune o lege despre infiintiarea unui ministeriu propriu de agricultura ?

C. G h i c z y se plânge ca pres. ministriloru inca nu a facutu pâna acum cunoscutu legislativei schimbarea de persóne in sinulu ministeriului.

Ministeriulu de interne propune proiectulu de lege despre reorganisatiunea municipieloru sî promite a presintá sî unu raportu de motive, relativu la acel'a, indata ce s'a datu ocasiune opiniunei publice de a se esprimá despre proiectu.

Ministrulu de justitia H o r v á t h propune mai multe proiecte de lege, intre care sî cele despre regularea afaceriloru urbariale in Transilvani'a.

Referentulu comissiunei financiale recomenda primirea proiectului de lege despre cladirea drumului de feru Nyiregyház-Ungvar, cu modificatiunea inse, ca garanti'a intereseloru pr. mila sa nu fia 22,000 ci numai 20,000 fl.

La desbatere urméza modificatiunile facute de cas'a magnatiloru la legea despre responsabilitatea judiloru, care se primescu fâra desbatere mai insemnata.

In siedinti'a din 30 Aprile a casei magnatiloru presinta notariului casei representantiloru St. M a j l a t h, dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute, articolulu de lege despre bugetulu a. 1870 sanctionatu sî publicatu dejá in cas'a deputatiloru.

Articolulu de lege se cetesce. Contele I. C z i r á k y preda raportulu comissiunei de codificatiune despre proiectele de lege, referitórie, la inarticularea judecatorieloru miste regie, la determinarea numerului judiloru, ce au a se denumí la judecatoriele apelative, la schimbarea articolului de lege despre publicatiunea legiloru, sî in fine la schimbarea uroru paragrafe din procedur'a civila a an. 1868.

Contele G. Karolyi presinta raportulu comitetului financialu despre unele proiecte de lege, care se voru tipari sî pune pre siedinti'a de Luni la ordinea dilei.

La 12 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 30 Aprile a casei representantiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei respective. Asemenea predau petitiuni deputatii I. B e n k ö sî Th. P l a c h y.

Câte-va interpelatiuni indreptate câtra ministrulu de justitia sî min. de comunicatiune se tramitu respectiviloru.

Presiedintele ministriloru presinta articolulu de lege despre bugetulu an. 1870 sanctionatu de M Sea, care indata se sî publica sî tramite casei magnatiloru asemenea spre publicare.

La 11 óre se suspende siedinti'a pre 10 minute; dupa susceperea siedintiei se cetesce sî autentica aceea parte a protocolului de astadi, care tratéza despre publicatiunea legei bugetarie, spre a se potea tramite casei magnatiloru deodata cu articolulu de lege.

La ordinea dilei sta alegerea comitetului de 25 pentru instructiune sî raportulu comitetului centralu despre proiectele de lege, care se desbatu astadi de câtra sectiuni. La propunerea lui F. L u k s i c s se va pune in un'a din siedintiele mai de aprópe la ordinea dilei sî proiectulu de lege despre venatu.

Siedinti'a se incheie la ¼ 12 óre.

In siedinti'a din 2 Maiu a casei magnatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute ; contele G. Károlyi preda raportulu comissiunei financiale despre proiectulu de lege privitoriu la sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru. Comissiunea recomenda saldarea baniloru sporiti de cortelu din diu'a, in care s'au publicatu legea respectiva. Raportulu se va tipari.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care stau proiectele de lége : despre schimbarea sieseriloru de argintu si dieceriloru de harthia (10 xr.) despre creditulu sublementariu pentru caletori'a M. Sele, despre schimbarea articolului de lege relativu la control'a datoriei flotante de statu, care tóte se cetescu sî la propunerea comissiunei financiale permanente se sî primescu fâra observatiuni.

Urméza apoi proiectele de lege : despre inarticularea judecatorieloru miste, despre modificatiunea articolului de lege relativu la publicatiunea legiloru, despre modificatiunea unoru paragrafe din art. de lege LIV : 1868, despre fipsarea numerului judiloru, ce au a se denumí la judecatoriele apelative câtu sî rapórtele ce le da comissiunea juria permanenta casei despre ele.

Cele trei proiecte dintâiu se primescu fâra desbatere ; la proiectulu din urma, adeca despre fipsarea numerului judiloru la jud. apelative, se incinge o desbatere mai scurta la care iau parte S z ö g y é n y i, ministrulu de justitia H o r v á t h, sî contele I. C z i r á k y. Punendu-se la votare se primesce sî acestu proiectu.

Siedinti'a se incheie la ¼ 2 óre.

Reuniunea sodaliloru români.

(urmare)

Localulu dara este deschisu in o strada frumósa, in unulu din cele dintâiu edificie ale cetâtiei Sabiiului, comfortatu pre câta s'a potutu cu cele de lipsa pentru lectura sî distractiune.

Remâne dara ca cu deosebire industriasii nostri, in prim'a linia, sî apoi totu românulu, carele a apretiuitu adeveratulu progresu, sa dea nu numai spriginulu seu materiale, dara sî celu morale, la inaintarea scopului acestei institutiuni unice in felulu seu la românii din imperiulu austro-ungurescu, carea o vedemu traindu de trei ani mai bine.

In firm'a credintia, basata pre concursulu esperimentatu sî pâna acum prin intempinarea ce o avù acésta intrunire, cuantitavu mica, mare inse cualitativu, ne asceptâmu la spriginulu morale sî sperâmu la o viatia mai vigurósa a Reuniunei sî la o incuragiare sî mai mare prin acést'a a industriei la români sî prin urmare preste totu. Accentuâmu cuvintele din urma, pentru ca credemu a fi sositu tempulu, cându bunastarea materiale nu mai póte fi privita de unu privilegiu alu unei pârti de ómeni sî credemu ca buna starea comuna a tuturoru locuitoriloru din tiér'a nóstra, fâra osebire de natiunalitate sî va reversá sî in parte sî preste totu bunetatea sea, va se dîca, ca va fi in parte unu bine natiunalu, dara va fi sî unu bine comunu alu tuturoru fiiloru patriei.

Spriginulu morale va fi mare, va fi puternicu inse, cându cu deosebire barbati inaintati in esperintiele vietiei practice nu voru fi departe de Reuniune, ci prin repetit'a loru presentia voru tienea, asiá dîcendu, in córda directiunea junimei câtra scopurile salutarie ei sî viitorimei.

De aceea, sî pentru tempulu prelegeriloru-intrerupte de unu tempu prin mai multe impregiu, râri neprevediute, dara sî pentru celalaltu tempu d. e. la lectur'a, carea credemu ca va fi destulu de atragatória, rogâmu pre membrii ordinari sî pre cei conlucratori sa ia caldurósa parte.

Inainte de a incheiá acestea sîruri nu putemu a nu esprime in publicu adenc'a multiamita tuturoru spriginitoriloru Reuniunei, cu deosebire inse ddloru carii au binevoitu a veni intr'ajutoriu la ocasiunea deschiderei desu mentiunatului localu. Pre acesti'a i sî petrecemu aici asiá dupa cum bine voira a se inscrie in protocolulu ce a fostu pusu spre acestu sfersitu in sala.

Eata estrasulu din acelu protocolu:

DD. Iacobu Bolog'a inscrisu pre anu cu 3 fl. Nicolau Pope'a, cu 3 fl. Antoniu Bechnitiu pre anu cu 6 fl.; solvitu 3 fl. Zacharia Boiu cu 3 fl. Iosifu Baracu cu 10 fl. Elia Macelariu cu 3 fl. Const. Stezariu cu 3 fl. Ioanu Noacu cu 3 fl. Ioanu Tipeiu cu 3 fl. Sabinu Piso cu 6 fl. Dr. Tincu cu 3 fl. Ioanu Metianu cu 5 fl. Paulu Dunc'a 4 fl. Lápossy János cu 3 fl. Daniilu Gaboru cu

3 fl' Grigoriu Mateiu cu 10 fl. Georgiu Nedelcoviciu cu 4 fl. Petru Nedelcoviciu cu 4 fl. Ioanu Munteanu cu 5 fl. Ioanu Gallu cu 3 fl. Dr. Demetriu Racuciu cu 3 fl. Ioanu Pop'a adv. cu 3 fl. Georgiu Mateiu cu 5 fl. Petru Piposiu cu 3 fl. Dr. Ilariu Puscariu cu 3 fl. Iosifu Orbonasiu cu 1 #, Ioanu Siandru cu 3 fl. Ioanu Pop'a Radu cu 3 fl. Ioanu Tecontia cu 3 fl. V. Rosiescu cu 1 fl. cá ofertu. Nic. Fodorénu, cu 3 fl.

Banii acesti'a s'au solvitu sî incassatu.

DD.: Gavriilu Mihaltianu inscrisu cu 3 fl. solvitu 1 fl. Rubinu Patiti'a cu 3 fl. solv. 1 fl. Nic. Imberusiu cu 3 fl. solv. Georgiu Câmpeanu, cu 3 fl. salv. Ioanu Paniliu cu 12 fl. salv. 3 fl. Nic. Mihu, cu 3 fl solv. 25 xr. Nic. Fagarasianu cu 3 fl. solv. 25 xr. Moise Boieriu cu 3 fl. solv. 25 xr. Aronu Necsi'a cu 3 fl. solv. 25 xr. Edmund Riebel de Festertreit, cu 6 fl. solv. 1 fl. Const. Georgescu, cu 6 fl. solv. 1 fl. V. P. Bolog'a, cu 6 fl. solv. 1 fl. Dem. Comsi'a, cu 3 fl. solv. 25 xr. Ionitia Crisianu cu 6 fl. solv. 50. xr. Nicolae Tróne'a juristu cu 3 fl. solv. 25 xr. Corneliu Piposiu cu 3 fl. solv. 50 xr. Ioanu Costandc cu 6 fl. solv. 50 xr. Basiliu Mihaila cu 3 fl. solv. 1. Victoru Popu cu 3 fl. solv. 25 xr. Basiliu Greavu secret. jud. 3 fl. solv. Dimitriu Sirbu cu 3 fl. solv. 25 xr. I Pop'a su 6 fl. solv. 50 xr. Petru Imberusiu cu 3 fl. 1 fl. solv. Thom'a Jóndrea cu 3 fl. solv. 25 xr. Simionu Damianu cu 3 fl. solv. 25 xr. George Bobesiu cu 3 fl. solv. 25 xr. Demetriu Cernea cu 5 fl. solv. Petru Mihaiu cu 3 fl. solv. 25 xr. Ilie Jóndrea cu 3 fl. solv. 25 xr. Marlinu Cioranu 3 fl. solv. 1 fl. Moldovanu Corneliu cu 3 solv. 1 fl. Ioanu Clóje cu 3 fl. sald. 1 fi. Nicolae Imberusiu cu 3 fl. solv 1 50 xr. Ioanu Apoldianu cu 3 fl. solvitu 1 fl. Dumitru Tempianu cu 3 fl. solvitu, Grigoriu Strimbenu capitanu in Romani'a cu 3 fl. solvitu, Nicolau Crismosiu 3 fl. solv. 25 xr. Stefanu Filipescu cu 6 solv, 50 xr V. Ardeleanu cu 3 fl 60 xr. nesolv. Ioanu Reulu 4 fl. solv. 1 fl. Iordanu I. Munteanu 3 fl. solv. 25 xr. Ioane Macsimu 3 fl. solv. 25 xr' Nic. Popu 3 solv. 25 xr. Dimitru Coltofeanu 6 fl. solv. 50 xr. Petru Cioranu cu 3 fl. solvitu, Simeonu Ghibu cu 3 fl. nesolvitu, Nicolau Moldovanu cu 3. fl. solvitu 25 xr. Ioanu Mihaltianu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Ioane Danu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Lazaru Ciceiu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Nicolau Vidrighiuu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Nicolau Moldovanu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Radiciu (macelariu) cu 3 fl. solvitu, 2 fl. Ioane Manegutiu cu 3 fl. solvitu 50 xr. Tho. Philipu cu 3 fl. solvitu, Iuliu Danu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Nic. Ciugudeanu cu 2 fl. cá ofertu, R' Jánd'a cu 3 fl. solvitu, Ioanu Imberusiu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Samuilu Haupt cu 3 fl. solvitu 25 xr. Schafarzik cu 3 fl. 60 xr. solvitu 30 xr. Nicolau Dim'a cu 6 fl. solvitu 50 xr. Zevedeiu Cado cu 3 fl. solvitu 25 xr. Basiliu Pred'a cu 3 fl. solvitu 50 xr. Nicolau Cisc'a cu 3 fl. 60 xr. solvitu 30 xr. Aronu Hamsea cu 3 fl. nesolvitu, Carolu Dunc'a cu 6 fl. solvitu 50 xr. Pompeius Martianu cu 3 fl. solvitu 25 xr. N. P. Petrescu cu 3 l. solvitu 25 xr. M. Cimpoc'a cu 3 fl. saldatu 25 xr. Tiepeniagu Mihaiu cu 3 fl. solvitu 25 xr. P. Badila 3 fl. solvitu, G. Moldovanu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Mihailu Brateanu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Petru Deheleanu cu 3 fl. solvitu 25 xr. Isidoru Blag'a 3 fl. solv. 25 xr. Ilariu Hodosiu 3 f. solv. 25 xr. Simionu Stoicoviciu 10 fl. (pentru stégu.) Ioanu Jugareanu 3 fl. solv. 25 xr. Popu Leopoldu 3 fl. solv. 50 xr. Basiliu Chendi 3 fl. solv. 25 xr. Nicolau Beu 6 fl.

Sum'a totala a baniloru incasati a fostu dupa cum s'a fostu scrisu in nrulu trecutu ; pâna in dîu'a de astadi a intratu 203 fl. 40 xr.

Cu ocasiunea acést'a sa espunemu sî spesele ce le a avutu Reuniunea cu deschiderea sî aranjarea acestui localu : Firm'a a costatu 15 fl. pentru chiri'a casei s'a spesatu 52 fl. biliardu 10 fl adusulu acestui'a 2 fl. lampe si siatule de domino 24 fl. 6 xr. lacatariulu 3 fl. 70 xr. pentru platu 1 fl. 19 xr. pentru cuie 1 fl. pentru prebasuri 1 fl. aducerea mobileloru din local. v. 1 fl. Inchiriarea de mobile nóue 2 fl. mutarea biliardului 1 fl. 40 xr asiedierea lui 1 fl. 40 xr. mobile pentru dîu'a deschiderei adusu sî dusulu loru 1 fl. 80 xr. 10 bucâti de scóbe 1 fl. 34 xr. 115 fl. 29 xr.

Remâne venitulu cur. 77 fl. 11 xr. 1 #

Nr. $\frac{138}{R.\ 131}$ — 1870

Catra tóte despartiemintele cercuale ale Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu!

Adunarea gen. a Asociatiunei trane tienuta la S i o m c u t ' a m a r e in 1869 prin conclusulu seu de sub p. XXI lit. d) a decisu: „sa se faca unu r e g i s t r u (o forma de carte de auru) in care sa se introduca numele acelor'a, cari se destingu prin beneficie pentru inaintarea literaturei române sî a culturei poporului românu, incredintinduse conducerea acestui registru, comitetului asociatiunei cu indetorirea, cá la fie care adunare gen. sa tréca in raportulu seu, sî relatiunea numeloru aceloru binefacatori, pre care in decursulu anului, i-a aflatu demni, cá sa fia introdusi prin Asociatiune in proiectatulu registru séu carte de auru, ceea ce se va potea intemplá numai dupa aprobarea adunârei gen.“

Pre cându comitetulu Asociasiunei, conformu conclusului adusu in siedinti'a sea de astadi 5. 57 p. II are onóre a aduce prin acést'a la cunoscinti'a tuturoru despartieminteloru cercuale ale Asociatiunei tranne, deja infiintiate si infiintiânde, susu citatulu conclusu alu adunarei gen. totu odata pentru mai corespundietóri'a efectuire a aceluiasiu, 'si ia voia, pre calea diuareloru nationali a rogá pre acele despartiemente cerc. sî respective pre direc-tiunile acelor'a, cá sa binevoiasca a relationá incóce din tempu in tempu, despre acei barbati, cari s'au distinsu in decursulu anului, prin beneficie, sacrificie sî ajutorie mai considerabile — in interesulu promoverei culturei si literaturei nationali — aretandu cu tóta esactitatea, sî sumele sacrificieloru, ajutorieloru séu fundatiuniloru facute, cum sî scopulu destinatiunei acelor'a, ca asiá, acestu comitetu, pre bas'a ataroru informatiuni sî date esacte sa póta referá la fie care adunare gen. in cestiunatulu obiectu. *)

Din Siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei tranne tienuta la Sabiiu in 12 Maiu an. 1870.

Ioanu Hanni'a
Vpresiedinte.
I. V. Rusu
Secretariu II.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

(Urmare.)

D r e s d ' a . . . . . .

In clas'a V-a (resp. I-a) iérasi cu dóue despartieminte a. sî b. am asistatu la istori'a bisericésca (a reformatiunei), la fisica sî limb'a germana.

Din istori'a bisericésca se propuse despre Luther dupa diet'a din Worms.

Chiaritate, precisiune sî insufletîre pentru persón'a sî principiele curagiosului luptatoriu in contr'a ambitiunei sî ridicârei de sine a scaunului papalu, caracterisau propunerea directorelui I. C. läkel, care predá acestu obiectu.

Din o astfeliu de predare a obiectului acestui'a precum sî din predarea celorulalte invetiaturi religióse, mi potu esplicá alipirea cea mare sî rationala ce o au protestantii contr'a biseric'a loru sî prescriptele ei. In verst'a acést'a, pre la alu 14-lea anu, copii incepu cu deosebire a se insufletí sî interesá pentru ideele cele inalte sî frumóse ale trecutului sî pentru caractere barbatesci, care au fostu portatorii aceloru idei sî principie salutarie, sî iubirea sî admirarea, care se inculca in verst'a acésta in inimile tinere ale copiiloru, aceea remâne apoi pentru tóta viati'a in fondulu inimiloru loru.

In fisica, care numai in clas'a acést'a se propune cá obiectu de sine statatoriu sî in óre ficsate, se facura esperimente cu aparatulu de telegrafatu; in ór'a de limb'a germana erau esercitie de declamatia. Ceva deosebitu nu amu de ati spune despre acéstea, deci voiu se incheiu espunerea despre o b i e c t e l e d e i n v e t i a m e n t u, cu instructiunea ce se da in scól'a acést'a in desemnu sî in lucrulu de mâna. Órele de desemnu, 6 óre pre septemana, le cercetéza elevii ce oru trei clase din urma, fie care clasa din acestea, câte 2

*) Cele lalte dîuarie române inca suntu rogate a reproduce in colónele sale acést'a incunosciintiare resp. provocare.

FOISIÓRA.

Mai anulu trecutu se erá incinsu o disputa intre unu domnu românu Dr. Z o t t u sî intre unu P a t e r jesuitu pentru o carte de rugaciune, indreptata câtra M a m ' a D o m n u l u i, scrisa in limb'a româna, dara invrestata cu credintie papiste. Astadi „Tromp. Carp.“ ne presentéza ocasiunea de a cetí despre o nóua incercare de contrabande papistice in sinulu bisericei române ortodocse. Reproducemu ceea ce aflâmu in mentiunatulu dîuariu in urmatóriele :

Propagand'a catolicismului in Romani'a prin carti de devotiune.

La librariele Ulrich, Vartha, Ionide sî M. Asiel, din Bucuresci, s'a pusu in vendiare o cârticica de devotiune intitulata : „Nascetórea dlui nostru Iisusu Christosu.“

Titlulu acestei cârti mi-a atrasu curiositatea sî cetind'o amu vediutu ca este impartita in diece capitole sî fie-care capitolu in câte trei consideratiuni, dupa cari urmédia dóue rugaciuni, un'a mai lunga sî alt'a mai scurta, despartite dupa usulu catholicu cu trei : „Ave, Maria“ séu „Bucurate Marie“. Rugaciunea cea lunga se intielege a fi rece séu caldîsióra, câci cea scurta se intitula : „Scurta sî ferbinte.“

Planulu cârtiei, de sî catolicu, n'aru fi asiá reu, dara este implutu cu jesuitismu sî catolicismu de bahîie.

Mai intâiu, titlulu pre coperta, cum se pune la tóte cârtile sî cârticelele fâra prihana, nu se vede; apoi cine a facut'o séu a tradus'o, sî din ce limba, nu se scie, cum nu se scie nici tipografi'a in care s'au tiparitu. Tóte acestea suntu semne de jesuitismu sî de culpabilitatea scopului ce sî a propusu propagatoriulu.

Se póte ghici insa, ca facetoriulu séu traducetoriulu ei este laicu, sî póte chiaru catolicu, dupa nescinti'a in care se vede de terminii bisericei nóstre séu nevointi'a de a-i usá sî pre care 'i suplinesce cu termini catolici sî nerespectuosi, cá : „Nascetórea Domnului nostru Isusu Chistosu, Cul„tului Mariei, Nascerea Mariei, Curatieni'a Mariei, „Durerile Mariei, Bucuriele Mariei, Adorm. Mariei, „Durerile Mariei vediendu membrile Mântuitoriului „intinse pre cruce“ etc.

Facetoriulu acestei cârti, cum se numesce elu dîce, in prefati'a brosiurei, ca a facut'o intradinsu pentru Români'a. Noi lu credemu pre cuventu despre acést'a ; inse erá multu mai bine, déca nu slabea din dragoste sî n'o mai facea, câci cum au traitu români pâna acum fâra cârti de evlavia catolica, traiau ei sî de ací inainte. Dara nu e dragostea câtra Români'a care lu a impinsu a face acést'a, cí dragostea de a-si propagá credinti'a ce confesédia séu dragostea câstigului.

O ! Dumnedieule, alu cârui nume dragostea este! Cum ti-se mai ia st. nume indesiertu de câtra ómeni ! De ni se rapesce in tóte dilele avutulu ce ne a remasu de la stramosi, sub nume de dragoste sî civilisatiune ni se ia. De ne impingu in miseri'a sî in starea de a devení sclavi sub nume de dragoste sî civilisatiune se face. De nu ne lasa intr'ale nóstre, ci ne propaga credintiele loru sî pâna sî modulu loru de a se rugá lui Dumnedieu, in numele dragostei sî alu civilisatiunei facu. In fine cu numele dragostei sî alu civilisatiunei avemu sa fimu despoiati si de cele materiali sî de cele morali ce amu mostenitu dela parenti, de nu vomu deschide ochii odata sî sa ne lipsimu de atât'a dragoste ce ni se totu ofere

Astfeliu sî domnulu cu cartea in cestiune in numele dragostei ne spune, la finele prefatiei acelei cârti, cum uséza catolici de dens'a sî ne invétia sa usâmu sî noi. Apoi, totu in numele dragostei, ne propaga dogme nóue chiaru la catolici cá : Zamislirea fâra prihana a Mariei, séu conceptiunea imaculata etc.

Ne pune inainte de autoritâti sânti catolici, cá ; Ildefons, Bonaventura, Petru de Blois, Vicentie Ferrier sî st. Brigita. Ne invétia sa ne rugâmu câtra Maic'a lui Dumnedieu cu termini cá acesti'a „Oglind'a dreptâtiei, róga-te pentru noi ! Vasu de „onóre, róga-te pentru noi ! Turnulu lui Davidu, „róga-te pentru noi ! Turnu de fildesiu, Casa de „auru, Pórt'a ceriului, Stéu'a mariei, rugati-ve pen„tru noi !

Este adeveratu ca avemu sî noi multa poesia in cârtile nóstre bisericesci. Dicemu sî noi, ce e dreptu, mai totude-un'a in biserica câudu ne adresâmu câtra prea sânt'a fecióra : „Bucurate toiagu infrunditu ! Bucurate nastrapa cu mana ! Bucurate scara, podu, carutia, pétra, munte, fulgeru, tunetu ! dara nici odata : Toiagu infrunditu, róga-te pentru

óre. Conducerea desemnului este încredintiata unui barbatu sdravanu de specialitate.

Inceputulu se face cu lucrulu celu mai simplu: punctulu. Invetiatoriulu desémna inaintea scolariloru pre tabl'a cea mare de parete, leniata in forma de rotica, puncte, sî apoi in ordine genetica liniele deosebite sî impreunarile sî legarile acestoru linie in figuri simple sî usióre. Elevii apoi le desémna in libelele loru, liniate totu in feliulu acel'a, séu dupa modelulu de pre tabla, séu sî numai dupa indigitarile verbali sî esplicative ale invetiatoriloru. Dupa ce prin esercitiu mai indelungatu elevii si-au cascigatu óre-care singuritate sî usiurintia in mâna sî si-au esercitatu mesur'a ochiloru, se trece la desemnarea linieloru in libele acum'a numai punctate.

Pre trépt'a adóu'a esercitiele de impreunare sî legare a linieloru devinu mai varie si formele mai complicate. Sî acî invetiaceii desemna dupa modelulu facutu de câtra invetiatoriu pre tabla. Urméza apoi desemnarea de obiecte in conturi dupa modele desemnate pre harthia séu dupa modele in natura, si numai mai tardiu vinu a se considerá sî umbrele, care dau obiectului desemnatu perspectiva mai espresa. Objectele cari se desémna dupa natura suntu: globuri coni, piramide, cruci, porti etc. de lemnu, care se punu scolariloru inainte séu compuneri din petrile unui scrinu de ziditu (Baukaste.)

Pre trépt'a din urma esercitiele capeta din ce in ce variatia mai mare, prin desemnarea dupa originale bune pre harthia si dupa modele de corpuri in natura, mai cu séma lucrate in gipsu. Modelele acestea lucrate in gipsu suntu mai cu séma columne, arabescuri sî alte ornamente din zidurile cele monumentale ale Europei. Pentru baietî mai vine apoi desemnarea de obiecte industriali: pârti de masine, masine mai simple, planuri de case etc. animale, pârti de ale corpului omeescu, peisagiuri etc. atâtu in conturi câtu sî in prelucrare cu crayon sî tusiu. Fetele se esercitéza cu deosebire in desemnarea de mustre, ornamente, flori etc. de care se potu folosí sî la gatirea lucruriloru loru de mâna.

In lucrulu de mâna se instruéza de câtra mai multe invetiatóre esperte in specialitatea acést'a, tóte fetitiele sî adeca cele din clasele dóue din urma in câte 6 óre, celelalte in câte 4 óre pre septemâna.

In scólele asiá numite pentru seraci (Gemeinde-Armenschulen) s î b a i e t i i priimescu in dóue óre pre septemâna conducere, din partea unui maestru croitoriu, de asi cârpí ei insisi vestmintele loru cele rupte.

Instruirea pentru fetitie in lucrulu de mâna incepe mai intâiu cu impletirea de fire, cu facerea de ochiuri din lâna sî bumbacu cu degetele sî apoi cu acele, ca pregatire pentru stricanitu, apoi urméza intrebuintiarea acului la cusutu de camesi etc. sî in fine croitulu vestmînteloru femeesci sî de schimburi sî chindisitulu.

Espunerea publica la esamene a lucruriloru de mâna inca nu se practiséza din motive evidinte, tocm'a precum d. e. sî din esercitiele stilistice suntu esemple epistolele de condulentia, de óre ce elevii aru fi prea pucinu desvoltati pentru de a simtí intr'adeveru, aceea ce aru scrie, in tóta profunditatea sea, sî pentru ca scól'a nu voiesce sa conduca pre elevi a espune sî a simulá simtieminte pre cari ei nu le potu aveá inca.

Proiectu de Lege

(Continuare din nrulu 37.)

3 Inspectorii scóleloru mijlocie potu fi la esamenele anuale a scóleloru mijlocie nu de statu de fatia (nu se potu inse amestecá in esamenu)

4. e restrinsu supr'aoficiolatulu fia-cârei scóle mijlocie nu de statu a presintá ministrului de instructiune dupa incheierea anului scolasticu, inse inainte de inceperea celui viitoriu, unu conspectu specialu despre decursulu si resultatulu instructiunei, despre numerulu objecteloru de instruire, profesori, scolari si despre starea disciplinaria,

5. preceptoratele scóleloru mijlocie publice nu de statu suntu obligate a dá, la cererea ministrului de instructiune, inspectorelui scolariu districtualu date statistice séu (déca se va cere) ale presentá directu ministrului de instructiune

De óre ce regimulu instructiunei in puterea dreptului de supr'ainspectiune are de a grigí ca tóta averea scólei si cu deosebire fundatiunile facute pentru scopuri scolarie sa se puna spre fructificare si sa se intrebuintieze cuviinciosu spre acelea scopuri, spre care suntu determinate, asiá póte ministrulu de instructiune cere dela preceptoratele scólei mjlocie nu de statu din cându in cându unu conspectu detaiatu si autenticatu despre starea si aflare averei.

§ 66. Déca o scóla mijocie nu de statu nu va corespunde recerintieloru sî conditiuniloru contienute in §§. 50—65, chiaru nici dupa o admonitiune tripla indreptata in semestru de regimu cantradirctiunea institutului respectivu, atunci o póte ministrulu de instructiune inchide. Averea unui atare institutu o póte confessiunea respectiva séu corporatiunea acordá unui altu institutu séu altoru scopuri de instructiune, pâna cându se va redeschide institutulu inchisu, organisatu conformu recerintieloru legei. Regimulu se ingrigesce inse, ca fundatiunile acordate respectivei scóle sa se intrebuintieze spre asemenea scopuri de instructiune.

Capu IV.

Subventiunarea, prin statu a scóleloru mijlocie publice nu de statu.

§ 67. O scóla mijlocia (institutu) sustienuta de o confessiune, comitatu, societate, a cârei esistintia o receru interesele de cultura a tierei séu si unu interesu insemnatu localu si pre care corporatiunea bisericésca séu lumésca respectiva nu o mai póte sustienea din mijlóce proprie (cu deosebire déca esista totu odata fundatiuni insemnate si legate de acestu locu, facute spre scopuri scolarie) o póte subventiuná respective luá sub scutulu seu ministeriulu de instructiune sub urmatóriele conditiuni esentiale:

a) Fundatiunile, capitaliele, cladirile si imobiliele de totu feliu, aflatórie in tempulu acel'a in posessiunea institutului, remânu sî de ci incolo garantate institutului prin corporatiunea, care l'au sustienutu pâna ací;

b) In atari scóle mijlocie, sustienute prin ajutoriu de statu, se va instruí dupa planulu de invetiamentu alu scóleloru mijlocie de statu.

c) Acei profesori, cari se platescu din capitaliele amintite sub punctulu a) din fundatiuni séu alte venite séu si din bani stipulati prin corporatiunea respectiva, fi alege si de ici incolo corporatiunea bisericésca séu lumésca, care au sustienutu institutulu, din individi cualificati spre profasura.

Léf'a acestoru profesori o fipséza aceea-si corporatiune, e inse de a se normá minimum lefei.

Altucum denumesce ministrulu de instructiune profesorii platiti de statu (séu si din subventiunea dela statu.)

d) Déca contribue statulu mai pucinu de jumetate din suma receruta spre acoperirea recerintieloru prescrise de lege spre sustienerea institutului subventiunatu (si asia confessiunea respectiva pórta partea cea mai mare a speseloru) in casulu acest'a are confessiunea respectiva séu corporatiunea lumésca totu dreptulu de a dispune asupr'a institului in puterea punctelor a), b); c), ministeriulu de instructiunea esercita numai dreptulu de supr'ainspectiune facia cu scóla subventiunata.

Déca inse statulu contribue anualiteru celu pucinu jumetate din sum'a recerutu spre sustienerea institutului sî asiá pórta partea cea mai mare a speseloru, in casulu acest'a are ministeriulu de culte sî instructiune dreptulu de a dispune asupr'a institutului intregu sî confessiunea respectiva séu corporatiunea lumésca are numai dreptulu de a dispune de posessiunea amintita sub a) si de intrebuintiarea ei pentru institutu, câtu sî dreptulu de a alege profesori, citatu sub c)

e) Ministeriulu de instructiune póte ori sî ce scóla mijlocia in casulu acest'a spriginí materialu in modulu acest'a, déca corporatiunea bisericésca séu lumésca, care sustiene scól'a, primesce subventiunea de voia séu déca o cere. Din caus'a unei atari subventiunari e de a se incheiá unu contractu deosebitu spre acestu

---

noi! Nastrapa cu mana, rógate pentru noi! scara, podu, curatia, pétra munte, fulgeru, tunetu, rugati-ve pentru noi:

Cantâmu sî noi: „Tu esti corón'a imperatiloru. Tu esti turnulu bisericei. Tu esti zidulu imperatiei. Tu esti corabi'a mântuirei! Tu esti caderea draciloru!; dara nu dicemu nici odata: Corón'a imperatiloru, róga-te pentru noi! Turnulu bisericei, róga-te pentru noi. Zidulu imperatiei, corabi'a mântuirei, caderea draciloru, rugati-ve pentru noi!

Dumnedieu sa ierte pecatele domnului I. Heliade! De multu ne totu spunea elu de propagande catolice in tiéra sî totu ne parea glume. Acum glum'a a inceputu sa se dea pre fatia fórte seriosu. Cartea acést'a o probéza de ajunsu. Ea este facuta in adinsu séu platita a se face spre a se pune in mânile copiiloru nostri, ca, pre nesimtite, sa ne clatine din credinti'a parintiloru. Mâne, póte va esî alt'a care sa laude nepacatosi'a papei, sî asiá, incetu-incetu, pâna cându pap'a, alungatu de catolici dela Rom'a, sa se mute la noi in Bucuresci!

Prea sânlíti parinti metropoliti sî ierarchi ai bisericei române! aruncati-ve ochii numai de minune pre acésta cârticica sî vedeti ce feliu de pasiune se ofere spre nutrimentu sufletescu oiloru cuventatóre ce pâstoriti. Aruncati-ve ochii sî ve-ti vedea lupulu eterodoxiei imbracatu in pele de óia intrându in turm'a cuventatóre, ce ve este incredintiata. Radicati pre urma cârgi'a pâstoriei, loviti sî alungati pre lupu din staulu inca dela intrarea lui. Mâne va fi prea tardiu!

Domnule ministru alu culteloru, pentru legea organisârei bisericei a-ti intrebatu pre prea sânlitulu patriarchu de Constantinopole, de este conforma cu canónele bisericei ortodoxe a resaritului; bine voiti a intrebá sî pentru acésta cârticica pre kiriarchii bisericei române mai inainte de a se luá pentru premie la esamene, de este in spiritulu sî dupa formele bisericei nóstre. D-vóstra póte sa sciti multe sî despre acele bisericesci, dara câta s'o recunósceti ca suntu sî multe care le sciu numai kiriarchii sî persónele curatu bisericesci.

Intrebati dara, óre asiá cânta biseric'a ortodoxa tropariulu: „Bucura-te Maria,“ cum l'a pusu domnulu cu cartea in cestiune la finele brosiurei sele!

Intrebati-i sa ve spuna, recunósce biseric'a nóstra de sânti pre Ildefons, pre Bonaventura, pre Petru de Blois, pre Vincent de Ferrier sî pre Brigitta? Recunósce ea de dogma: Concepti'a imaculata a prea sântei fecióre Mari'a?

Sî de nu recunósce tóte acestea, luati mesure in contr'a propagandeloru vatematóre, ce se facu in mijloculu nostru dîu'a in amédi'a mare Luati mesure, câci mâne ni se voru umplea scólele cu astufeliu de cârticele sî ni se va sapá edificiulu credintiei chiaru dela temelia. Nu le lasati sa intre nici chiaru in scólele catolice sî de calugaritie, unde invétia din nenorocire copii sî copile de ortodoxi.

Preotulu 'si face datori'a, ve anuncia sî ve róga, crediendu ca nimene nu ve va putea impune in asta privintia mai imperiosu, ca mam'a nóstra biserica sî ca sânt'a credintia a parintiloru nostri.

Fii credinciosi sî fice credincióse ale sântei nóstre biserice ontodoxe; tati sî mame, copii sî copile, faceti-ve rugaciunile cum a-ti apucatu dela parintii vostri. Diceti prea sântei fecióre: prea sânta fecióra, maic'a lui Dumnedieu, maica prea curata, maic'a cuventului, etc. ca asiá invétia sânt'a nóstra biserica si asiá au ivocat'o parintii sî stramosii nostri in timpii grei sî la tóte nevoiele ce au trecutu preste tiéra si au fostu ascultati sî ajutati.

Diceti: Nascerea nascetórei de Dumnedieu, intrarea nascatórei de D-dieu in biserica, adormirea maicei Domnului etc., sî lasati se dica catolicii: Nascatórea Domnului Is. Chr, nascerea Mariei, curatieni'a Mariei, adormirea Mariei, etc.

Lasati sa se róge ei cu termeni ca: oglind'a dreptâtiei, tronulu intielepciunei, vasulu de onóre, rós'a misteriósa, turnulu lui Davidu, turnulu de fildesiu, casa de auru, stéu'a mârei, pórt'a ceriului, sî altele asemene, dupa cum i-a invetiatu parintii jesuiti in limb'a loru.

Terminându, recomându la despretiulu totoru românilor ortodoxi de totu secsulusi de tóta etatea acést'a carte mica la vedere, dara mare in scopu sî trista in resultate, de nu vomu scí sa o despretiuimu la timpu.

Pr. C. Mosiescu.

scopu intre ministeriulu de instructiune si partit'a subventiunata, in care suntu de a sa determiná detaiatu modalitatea subventiunarei, conditiunile si drepturile reservate pentru fiacare partita.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Pentru nenorocitii remasi in viétia dela Boiulu mare a daruitu Escel. Sea Comisariulu reg. conte Em. Pechy 100 fl. Elementulu, de care a fostu bantuiti locuitorii acelui satu, atâtu de greu cercatu, este dintre tóte celu mai terribilu câudu ese din marginile sele, pentru ca nu se póte infrená prin nimic'a. Cei loviti de furi'a lui suntu dintre toti muritorii demni de compatimire, cei mai demni de a le tinde unu ajutoriu. Credemu a ne implini o datoria déca atragemu atentiunea cetitoriloru sî a publicului intregu asupr'a acelor'a, pentru cá din tóte partile sa concurga cu ajutorie cari, dupa parerea nóstra, aru fi sa se indrepte la scaunulu protopresbiterale gr. or., respective comitetulu acestui'a din Sigisiór'a, cá cea mai de aprópe corporatiune constituita sî cunoscuta.

Redactiunea acést'a inca va primí daruri de acestea, pre cari le va asterne acelei corporatiuni, care va luá asuprasi distribuirea loru intre remasii nenorociti.

Invitatiune.

In intielesulu statuteloru gimnasiului publicu românu gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandu, se va serbá festivitatea inaugurârei acestui gimnasiu în 21 Maiu (2 Iuniu st. n.) a. c.—adeca in diu'a SS. **Constantinu** si **Elen'a** cá patronii gimnasiului ce, conformu conclusului representantiei gimnasiali din 11/23 Maiu a. c., subscrisulu comitetu se afla in placut'a pusetiune a aduce la cunosciinti'a on. publicu esprimându-si dorinti'a de a poté salutá unu numeru câtu de frumosu de óspeti la acésta festivitate insemnata.

Bradu in 24 Maiu 1870.

Comitetulu arangiatoriu.

Nr. 64
Seri'a X

Insciintiare.

Adunarea generala a Asociatiunei natiunale din Aradu pentru cultur'a poporului românu — conformu decisului directiunale din 8 Maiu nou, a. c. nr. 64, — se va tienea aici in Aradu, „in 25 Maiu, 6 Iuniu a. c. si urmatóriele dile," la care ocasiune s'a dispusu arangiarea indatenatei petreceri natiunale de saltu (balu,) in favórea fondului acestei asociatiuni.

Ceea ce aducundu-se la conosciinti'a onoratului publicu se invita cu tóta onórea p. t. mebri ai asociatiunei nóstre, cu aceea insemnare, ca programulu agendeloru pertractande se va publicá câtu mai curundu in diuariele natiunali.

Aradu, 15 Maiu nou 1870.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu.

Ioanu Popoviciu Dessanu, m. p.
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu. m. p.
notariu directiunalu.

*** De mai multe dile bucurescenii revedu pre stradele loru pre d. Levi, acelu cunoscutu membru sî agentu alu aliantiei israelite.

*** Rupturi de nori sî tempestâti. Ni se spune ca mai pre acelu tempu câudu se intemplà catastrof'a dela Boiulu mare, o tempestate impreunata cu o ruptura de noru a inecatu la Ruja o stava de vre-o 70 de cai.

*** Preste câte-va dile va mai aparé o fóia germâna-româna in Bucuresci, sub redactiunea dlui Wechsler, cu titlu: „Loidulu de Bucuresci"!

(† Necrologu.) Dr. Eutimiu Murgu, care pâna in an. 1850 fu apostolulu natiunalitâtiei române, iéra de atunci trai retrasu, ocupându-se cu vindecarea bólei de apa, repausà in Bud'a, Joi in 30 Aprilie, 12 Maiu a. c. Inmormentarea se tienù Sâmbeta in 21/14 Maiu. Fia-i tierîn'a usióra, sî memori'a neuitata!

*** In „Federatiune" nr. 44 si „Gazet'a Transilvaniei" nr. 37 dîce unu corespundinte din Sabiiu, ca in Dumineca de 3/15 Maiu „junimea româna studiósa s'a concentratu in sal'a Reuniunei sodaliloru români" spre a procede de acolo in corpore la biserici etc. De óre ce Reuniunea 'sî are comitetulu seu, carele e respundietoriu de sal'a sî de cele din sal'a Reuniunei, sî nu au avutu nici o cunoscintia despre intentiunea junimei române studióse, de a se concentrá acolo sî de óre ce dupa informatiuni basate, nici ca s'a concentratu acolo, cum afirma coresp. în dóue foi pâna acum: in interesulu adeverului, alu junimei studióse române, dela carea nu putemu presupune, ca fâra nici o consideratiune sî incunosciintiare premergatória si-aru fi alesu sal'a unei Reuniuni de sine statatoria dreptu locu de concentrare sî in fine in interesulu Reuniunei trebuie sa mârturimu, ca afirmatiunea mentiunata a cor., câtu se atinge specialu de Reuniune nu e intemeiata pre fapte.

Sabiiu 14 Maiu 1870.

Comitetulu Reuniunei sodaliloru români.

*** Cârti. Pre câmpulu literaturei didactice mai avemu de inregistratu cârtile urmatórie:

„Gramatic'a limbei magiare" compusa de Octaviu Baritiu profesoru gimnasiale in Naseudu. Edit. II-a emendata sî amplificata, se póte procurá dela librari'a subscrisului cu pretiulu de 70 xr. v. a. Dictionariu portativu magiaru-românu compusu cu privire la recerintiele scóleloru române sî magiare de Octaviu Baritiu profesoru gimnasiale in Naseudu. Pretiulu pentru unu esemplariu ce consta din 15 cóle in octavu brosiuratu e numai 1 fl. v. a.

Ambe se afla de vendiare la Ioanu Stein librariu in Clusiu.

Le recomendâmu atentiunei barbatiloru respectivi de scóla.

*** Diecerii cei vechi mai stau in cursu pâna la finea lui Iuniu cal. n. Atragemu atentiunea publicului, cá pâna la acestu terminu banii acesti'a trebuie primiti sî dati in pretiulu loru intregu; dara de alta parte se caute cei ce au catatimi mai mari ai schimbá la casele publice, déca nu i potu cheltuí pre alte lucruri folositóre pâna atunci, cá se nu devina preda „speculantiloru."

Zagr'a, 12 Maiu, 1870.

Dle Redactoru!

In „Federatiunea" din 17/29 Aprilie 870, nr. 36—386, dlu asessore din Abrudu, Basiliu Basiota din Zagr'a, districtulu Neseudu, me publica cu tóta nedreptatea, cu mare defaima, clevetire sî desonorare a persónei sî caracterului meu, — negandindu-se, déca aru avé séu nu dreptu.

Pentru descrisele defaime, clevetire sî desonorare nedrépta l'amu incusatu la tribunalulu competinte. — Sentinti'a va urmá sî se va publicá.

Demeter Kittulu, m. p.
c. r. locutenente in pensiune.

*** (Siarlatanu.) Dilele aceste vediuramu pre strade vagabondându unu tiganu siarlatanu, de origine din Transilvani'a. N'are nici pasaportu, nici alte atestate. Numele lui nu'lu putemu dá cu precisiune, câci adi se numesce Popoviciu, mâne Negrea sî astfeliu 'si variadia numele mai pre tóta diu'a. Prin Transilvani'a sî pre la Bucuresci a comisu mai multe siarlatanâri; a insielatu sî a furatu. Este obrazniou preste mesura sî sustiene ca este studentu sî ca voiageaza spre Cernauti pentru cá sa primésca dela episcopulu de acolo unu ajutoriu, ceea ce este o minciuna. De etate póte fi cam de 23—24 ani. Are statura mediocra, facia bruneta, peru negru, mustetie asemenea, barba rasa, ochiulu stângu chioru. Nu vorbesce nici o limba afara de cea romanésca. Umbla totu cu o tasica de voiaju aternata de gâtu. — Cetatienii sa se ferésca de elu. „Cur. de Iasi."

*** Sa ne mai plângemu ca nu avemu garantia pentru securitatea publica! „S. Bl." spune ca alalta ieri (26 Maiu c. n.) doi padurari au intalnitu lânga Boiti'a pre mai multi porcesteni cari allem Anscheine nach (dupa tóta aparenti'a) aduceau carbuni din o padure a natiunei (sa nu cugete cine-va sinistru, e vorb'a de natiunea sasésca). Istori'a e interesanta. Sa o enarâmu mai departe dupa „S. Bl." S'a nascutu cérta intre porcesteni sî padurari. Unu porcesteanu apuca de gâtu pre unu padurariu sî-i smulge pusc'a din mâna sî i-a mai facutu ceva. Numai amenintiarea padurariului celui de alu doilea, care nu-si perduse inca pusc'a, l'a imblânditu pre porcesteanu. De aici incolo se incurca istori'a. Óre care din aceste dóue pârti au fugitu. Dupa S. Bl. s'aru parea ca porcestenii, si padurarii s'au dusu numai dupa gendarmi in contumatiu. Gendarmii inse s'au reintornatu déca au vediutu ca porcestenii se dusesera. In Talmaciu (porcestenii se vede ca veneau la Sabiiu cu carbuni pentru diu'a de tergu) au vrutu sa-i oprésca dara nu au pututu. In Sabiiu inse li se confiscara carbunii.

Suntemu curiosi sa scimu ca déca numai allem Anscheine nach carbunii suntu din padurea „natiunei", pre ce i-a cunoscutu padurarii? dóra pre mirosu? ori pre colóre? Ce padurari vrednici! si totusi numai padurari, de ce nu vinu ei in cetate, unde aru avea ocasiune sa cunósca urmele celoru ce arunca cu petrii in firmele româniloru.

Edictu.

Nicolau Campeanu gr-res. din Perihazu, comitatulu Albei de susu, care au parasitu pre legiuit'a lui muere Rafir'a Stefanu gr-or. din Imboru scaunulu Cohalmului, fâra de a se sci loculu unde locuiesce, astadi pribegeste in lume, se citédia ca in terminu de 6 luni sa se infatiosiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, ca sa dea respunsu la pâr'a radicata din partea muerei lui asuprâ-i, ca la din contra in intielesulu legiloru bisericei nóstre se va dá otarire pârei ascernute aici.

Scaunulu protopopescu gr-or. alu Cohalmului
Draosu 10 Maiu 1870.

Ioanu Iosifu
Administr. protopopescu.

(35—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Maiu 1870.

Metalicele 5%	60	20	Act. de creditu	256	10
Imprumut. nat. 5%	69	70	Argintulu	121	
Actiile de banca	720		Galbinulu	5	83 5/10

TRANSPORTAREA DE SINI.

Intreprindietorii de cladire a drumului de feru r. osticu-ungurescu publica transportarea de sîni dela Alvintiu Sabiiu a si la Mediasiu sub urmatórele conditiuni:

dela Alvintiu pana la Sabiiu de maja 60 de cruceri.

dela Alvintiu pana la Mediasiu de maja 1 fiorinu.

O Sîna cantarésce cá la 4 maji si ½, doi boi séu cai potu duce 4 pâna la 6 Sîni.

Ast'a se urca pentru o incârcatura dela Alvintiu pâna la Sabiiu 10 fl. 80 cr. pâna la 16 fl. 20 cr., dela Alvintiu pâna la Mediasiu 18 fl. pâna la 27 fl.

Fiesce cârui'a, care se va aflá cu carulu la magazinulu curtiei drumului de feru in Alvintiu, i se voru predá sînile cu unu biletu de caratu, iér plat'a si o va râdicá la loculu de descarcatu indata ce va fi predatu sînile si biletulu de transportu, in tóta diu'a dela 6 óre diminéti'a pâna la 6 óre sér'a in bani gata

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 40. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 21 Maiu (2 Iunie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Pré sânti'a Sea p. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu P o p a s u a trecutu Joi pre aici la bâile de cura din Valcele (Eliopatacu)

Municipale.

Organisarea municipieloru a pusu opiniunea publica in miscare. Numai noi românii ne vedemu pusi mai multu a meditá in noi asupr'a acestoru projecte si a vorbí fórte putienu despre ele.

Déca este acést'a consultu séu nu, nu discutâmu, pentru ca credemu ca se intielege de sine.

Tempulu tace si trece, noi ne vomu tredî mâne poimâne, ca institutiunile aceste nóue se voru pune in lucrare, si póte ca o parte mare din publiculu cetitoriu nici proiectele nu le va cunósce. Pentru cá sa prevenimu câtu de câtu asiá ceva, facemu unele escerpte de prin alte diuarie, cari au tratatu specialu unele pârti mai insemnate din nóuele legi.

Atâtu dupa legile de mai nainte câtu si dupa cele proiectate, asiá numitii comiti supremi facu parte insemnata in organismulu jurisdictiuniloru.

Dâmu asiá dara in urmatóriele, unu tratatu despre institutiunea acést'a dupa „Hon“ intitulatu :

„C o m i t i i s u p r e m i d u p a l e g e a c e a n ó u a.“

„Proiectulu de lege pentru regularea municipieloru da comitelui supremu o pusetiune cu totulu nóua.

Acest'a nu e mai multu comite supremu, in sensulu celu vechiu, ci, in singuritele municipie —dupa testulu proiectului — representantele potestâtiei executive, cu alte cuvinte unu c o m i s a r i u r e g e s c u p e r m a n e n t e.

Noulu comite supremu, ar , conformu proiectului de lege, a investí unu oficiu mare si importante. Totusi acestu oficiu e de atare natura, incâtu nu numai se póte numí s u p e r f l u u, ci facia cu guvernamentulu autonomu alu jurisdictiuniloru in genere, d a u n a c i o s u.

Agendele mai insemnate a noului comitu supr. suntu : controlarea administratiunei autonome a jurisdictiunei si a administratiunei de statu, mijlocita prin aceea-si ; esaminarea pertractâriloru oficióse ale oficialiloru municipali ; póte incaminá o investigatiune séu sa suspendeze unu oficialu negligentu séu culpabilu, esercéza dreptu de candidare, denumesce suboficiali de securitate, si mai vertosu pre cei publici ; póte supune pre oficiali actiunei fiscali, a-i suspiande din oficiu, séu a-i depune si substituí prin altii si altele.

Precum vede u acestea suntu drepturi insemnate; cu tóte acestea o parte din ele e cu totulu superflua, partea mai mare inse e numai cá sa faca ilusoriu dreptulu guvernârei autonome.

Se pare, ca creatorii proiectului, au vacilatu continuu intre dóue estremitâti; un'a e unu atare cercu nelimitatu de autonomia, care face, nu numai regimulu parlamentariu dara pre ori care, imposibile, ceea-lalta e o centralisatiune.

Si barbatiloru, cari au proiectatu numit'a lege sub pressiunea aloru dóue estremitâti, li se pare, ca au incungiuratu ambe estremitâtile, asiediendu lânga organele autonomiei pre representantele potestâtiei executive, pre comitele supremu, cu cerculu de activitate schitiatu mai susu.

Dupa opiniunea nóstra espedientulu acest'a nu da garantia contr'a nici unei estremitâti. Din contra, intre oficialii alesi ai municipiului si representantele regimului, adeca intre veomiti si comiti supremi, se potu nasce prea usioru conflicte : astufeliu ajungemu séu la escese de autonomia, séu intarimu si eternisâmu epoc'a administratoriloru séu comisariloru regesci.

In genere, nu ni-aru fi potutu veni inainte in vre-unu proiectu, unu atare casu de principie fundamentale, aruncate unulu preste altulu, cá in acest'a, prin care se reguléza municipiele.

Se dîce, ca v-comite e p r i m u l u oficialu in jurisdictiune, pre lânga aceea se circuscrie respunsalitate, se severa pentru afaceri si negligintia. Cu tóte acestea cerculu seu de activitate preponderante a comitelui supremu — si acést'a face cu totulu ilusoria respunsabilitatea personale a v-comitelui. Respunsabilitatea incéta unde nu e cercu de activitate autonomu ; in urm'a noului oficiu a comitelui supr, v-comitele nu e nice atâtu de independente, incâtu nu densulu, c i c o m i t e l e s u p r. i n s c i i n t i a z a r e g i m u l u i déca vre-o ordinatiune guv. vine in colisiune cu legea. Asiá, comitele supr. e chiamatu a interpretá causele cutârei fapte a v-comitelui, si inca intr'unu obiectu, pentru care e respunsabile numai v-comitele.

De alta parte, precum jurisdictiunea 'si alege oficialii sei, acesti'a trebuie sa fia respunsabili iéra-si ei. Cu privire la agendele loru oficiali, forulu competente va fi comitelulu ; pre lânga aceea are comitele supr. dreptulu sa incuire conduit'a oficiósa a acelor'a-si, b a e c h i a r u obligatu a face acést'a, anuatim minimulu odata ; astufeliu póte suspinde dupa placu, oficialii jurisdictiunali.

Noi cugetâmu ca presupunerea nóstra, nu e fâra ratiune, afirmându, ca prin o a t a r e r e g u l a r e se va nasce disordinea cea mai mare. Asta regulare face se credemu, ca autorii proiectului aru fi avutu in vedere scopulu secretu, de a face impossibile autonomi'a, cá apoi tiér'a, adusa in desperare, sa cada de sine in bratiele centralisatiunei.

Ne aru potea intrebá cine-va, ce amu fi facutu noi din „frumós'a si istoric'a deregatoria a comitelui supremu“ ?

Noi, cá o reminiscintia istorica, ce nu corespunde organisatiunei actuale, amu fi d e l a t u r a t 'o simplu ; nece un'a-data nu amu fi facutu din trens'a unu comisariu reg. permanente.

Comitele supremu de astadi, nu e mai multu comitele supr. de mai nainte a constitutiunei anterióre ungaresci. Sgnduiri seculari, progresulu seculiloru l'au desbracatu de drepturile mari si isemnate de mai nainte, de importantulu cercu de activitate. Erediendu-se titlulu astu vechiu pâna in dîlele nóstre, acum e superfluu, ca si-a perdutu totu intielesulu, tóta insemnetatea; straformarea lui inse, dupa planulu proiectului, e periculósa, câci ascunde in sine debilitatea vietiei autonome.

S'aru potea face un'a paralela frumósa intre „schriffulu“ englezu si intre comitele supr. ungurescu. Desvoltarea istorica a ambeloru demnitâti e afina si identica, de-si tierile acestea suntu separate prin o mare si o parte buna de continente ; preste totu, desvoltarea istorica a guvernamentului nostru propriu are multa asemenare cu desvoltarea istorica a dreptului de guvernare autonoma din Angli'a.

Sheriff-ulu e chefulu comitatului ; pre elu lu denumesce din posesorii cei mari si din familiele cele regale mai cu influintia in comitatu; erá unu oficiu onorificu, impreunatu cu drepturi si detorii insemnate ; sheriff-ulu erá presiedintele deregatoriei civile in comitatu (County court); chefulu deregatoriei penale (sheriffs toura), erá comandantele trupeloru conscrise in comitatu la mandatulu regelui. Cá protectorulu liniscei publice, concentrá in mân'a sea comand'a suprema preste organele de securitate si in tempulu unei insurectiuni potea conchiamá la arme tóta populatiunea comitatului. Elu erá si cu privire la fiscalitâti antâiulu impiegatu, incasându séu supravegiându incasarea sportuleloru regelui.

In cursulu secliloru s'a limitatu acestu cercu enormu de activitate. Sheriffulu si perdù facultatea de judetiu penale prin magna-charta, — a deregatoriei civile, prin desvoltarea continua a legiloru tierei; potestatea sea politiana trecu la locotenentii Lordiloru.

Inclinarea poternica a englesiloru spre decentralisare a esoperatu o straformare totale a firei acestei demnitâti veche.

Istori'a constitutiunei nóstre testéza, cum ca drepturile ponderóse deprinse in Angli'a prin sheriff, in Ungari'a se esercéza prin chefulu séu guvernatoriulu comitateloru. La noi inse cursulu centralisârei despoia pre comitele supremu de vechele sele drepturi.

Astadi, deregatori'a sheriffului in Angli'a, e mai multu unu oficiu de onóre, impreunatu cu greutâti mari, de care ori cine mai bine se feresce decâtu se o dorésca. Drepturile incopciate de demnitatea acést'a abiá merita amintire.

Poporului englezu inse nice un'a data nu i-a venitu in minte a face din capulu poternicu odinióra a comitatului „unu representante alu potestâtiei executive.“ Demnitatea s'a conservatu cá o relicuia istorica, si nici cu acea tenecitate traditiunale, ce o are poporulu englezu câtra traditiunile sele istorice ; s'a pastratu cá unu nobile oficiuum cu atâtu mai vertosu, ca — nu costéza nimicu; cu tóte acestea la tóte modificatiunile esenttiali pentru administrarea propria, nu s'a redicatu o singura voce, care sa pretinda straformarea acestei demnitâti in detrimentulu guvernamentului propriu.

Si la noi erá covîctiunea generale cá comitele supremu este: un'a demnitate folosita, p u r t a t a, organisarea cea nóua v o i e s c e a'lu sustienea cu tóte acestea, spre impreunarea mai mare a finantieloru nóstre de altmintrea destulu de darapanate (pentru ca noii comiti supr. nu voru sierbí „pentru onóre“) si spre nimicirea totale a atonomiei nóstre.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 9 Maiu a casei magnatiloru preda notariulu casei representantiloru, Vol. S z é l l, dupa autenticarea protocolului, proiectulu de lege, despre pensiunarea si transferarea judiloru, modificatu de cas'a magnatiloru. Cas'a deputatiloru primesce cele mai multe modificatiuni propuse la lege de cas'a magnatiloru.

La ordinea dîlei sta legea despre sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru.

Comissiunea financiala a casei magnatiloru a recomendatu, dupa cum e cunoscutu, numai primirea provisoria a legei.

Comitele supremu T o m s c á n y i se intrepune inse pentru primirea definitiva a legei, la a cârui parere se si inclina majoritatea casei.

Urméza la pertratare propunerile cont. G. K á r o l y i si G. A p p o n y i, referitórie la infiintiarea unei clinice homeopatice.

Contele G. K á r o l y i 'si recomenda in scurtu propunerea, contele A p p o n y i inse reapucandu cuventulu tiene unu discursu mai lungu despre relatiunea homeopatiei. — Homeopati'a, dîce vorbitoriulu, o in tiéra la noi subpresa si indujmanita, statulu debuie sa se ingrigiasca prin calea legei, cá fia-care sciintia sa aiba câmpu liberu.

Pentru prupuneri mai vorbescu ministrulu de instructiune br. E ö t v ö s, contele C z i r a k y câtu si altii. Dupa o desbatere scurta se primescu propunerile.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 9 Maiu a casei representantiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premerse. Notariulu cetesce unu numeru insemnatu de petitiuni incurse, care tóte se tramitu comissiunei petitiunarie.

Deputatulu E. Kabos cere pre tempu mai indelungatu concediu; i se incuviintiéza.

B. Halász interpeléza presidiulu, din ce causa nu s'a facutu alegerea nóua a vicepresiedintelui sî notariului nainte de redeschiderea sessiunei, dupa cum prescrie regulamentulu?

Presiedintele respunde, ca e agend'a casei a decide in afacerea acést'a.

Ministrulu de justitia Horvath presinta unu proiectu de lege despre colonisare.

I. Kautz referéza in numele comissiunei financiale despre proiectulu de lege, ce privesce sporirea cuoteloru Ungariei la spesele comune in urm'a provincialisârei a unei parti din confiniele militari. Raportulu se va tiparí sî predá sectiuniloru.

Se incinge o discussiune scurta despre ordinea, in care are sa urmeze desbaterea proiecteloru de lege sî se decide a se pertrată nsele proiecte mai intâiu, care suntu comune pentru Ungari'a sî Croati'a.

Urméza alegerea comissiunei de 5, cârei'a sa i se predea proiectulu de instructiune spre desbatere preliminaria. Resultatulu alegerei se va publicá in siedinti'a urmatória.

Siedinti'a se incheie la 12½ óre.

In siedinti'a din 11 Maiu a casei magnatiloru anuncia presiedintele, dupa autenticarea protocolului siedintiei premerse, unele incurse, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care stau proiectele de lege modificate deja de cas'a magnatiloru, despre responsabilitatea judiloru sî amploiatiloru judiciali sî despre tranferarea sî pensiunarea judiloru sî amploiatiloru judiciali. Cas'a representantiloru doresce, cá sa remâna testulu de mai nainte in loculu modificatiuniloru facute de cas'a magnatiloru. Comissiunea judiciala a casei propune primirea testului de mai nainte recomendatu sî de cas'a representantiloru. Cas'a acceptéza propunerea comissiunei.

Presiedintele suspende siedinti'a pre unu tempu scurtu; dupa 10 minute se autentica protocolu siedintiei de astadi, cu ce siedinti'a se incheie la 1 óra.

In siedinti'a din 11 Maiu a casei deputatiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintieî trecute, dupa aceea se anuncia incursele sî se publica resultatulu alegerei facute in siedinti'a premersa.

In comissiunea esaminatória s'a alesu N. Iancovics sî A. Mátyus.

In comissiunea de 15, spre desbaterea preliminaria a proiectului de instructiune s'au alesu: Ant. Csengery, P. Hoffmann A. Bujanovics, I. Kautz, H. Bonay, M. Horvath, Ios. Szabó, K. Tisza A. Trefort, K. Szathmary, Fr. Pulszki, P. Ordódy, P. Nyáry, I. Schwarz si Ar. Szilagy.

Presiediniele provóca comissiunea de nou alésa a tienea dupa amédi o siedintia, pentru de a se censtitui.

Urméza referatulu comitetului centralu despre nuntiulu casei magnatitoru, relativu la legea despre infiintiarea curtiei supreme de comptabilitate. Raportulu propune reieptarea amendamentului facutu de cas'a magnatiloru, ca alegerea presiedintelui curtei de comptabilitate sa se faca prin ambe case. La acést'a alegere e indreptatita numai cas'a representantiloru, de óre ce dela anulu 1848 se considera ambele case de factori despartiti ai legislativei.

Reportulu se va tiparí sî pune la ordinea dilei.

Dupa ce presiedintele provóca sectiunile sa sî reincépa pertratârile, se incheie siedinti'a la 11½ óre.

In siedinti'a din 13 Maiu a casei deputatiloru reportéza, dupa finirea formalieloru, referentulu comitetului centralu, Kol. Szél l, ca acest'a a primitu proiectele de lege despre cladirea drumuriloru de feru Eperies=Tornav sî Nyiregyháza=Ungvar.

Referentulu comissiunei centrale in afacerea cuoteloru confinieloru militari, H. Anker, reportéza primirea proiectului de lege respectivu din partea comitetului.

La ordinea dilei sta modificatiunea facuta de cas'a magnatiloru la § 6 din legea despre infiintiarea curtiei supreme de comptabilitate.

Referentulu comitetului centralu, P. Szontagh, recomenda votulu respectivu alu comissiunei, care dupa cum e cunoscutu, contiene reieptarea modificatiunei.

Se incinge in afacarea acést'a o desbatere mai lunga la care i-au parte intre altii Deák, K. Tisza, K. Ghyczy sî Kerkápolyi, parte pentru parte contr'a.

Punenduse la votare nominale se respinge propunerea comissiunei cu 173 contr'a 114 voturi.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

In siedinti'a din 16 Maiu se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele face cunoscutu ca deputatulu T. Berzevizy si-a depusu mandatulu in urm'a denumirei sele de inspectoru scolariu superioru. Presiedintele anuncia unele petitiuni, care dimpreuna cu ale deputatiloru Anyos, B. Perczel, A. Ormos, M. Tormány, D. Boczkó, cont. T. Osáky I. Ludovich, P. Széky, P. Szontágh L. Dobra, D. Irányi sî I. Vadats se predau comissiunei de petitiuni.

Representantele I. Dittrich cere din causa sanitaria concediu pre tempu nedeterminatu; i se incuviintiéza.

K. Bobory renoiaza interpelatiunea sea facuta deja de tempu mai indelungatu in afacerea societâtiei transilvane de asigurantia reciproca, care a licuidatu. Densulu cere orenduirea unei cercetari spre servarea intereseloru partiteloru asigurate la acésta societate sî intréba in ce stadiu se afla cercetarea? Interpelatiunea se va inmanuá ministrului de interne.

Presiedintele anuncia, ca ministrulu de interne P. Rainer, propune casei motivarea proiectului de lege despre organisatiunea jurisdictiuniloru. Actulu acest'a voluminosu se va tiparí.

Notariulu casei magnatiloru, bar. I. Irány preda nuntiulu, prin care face cunoscutu ca cas'a magnatiloru a primitu in a dóu'a desbatere proiectulu de lege despre responsabilitatea judiloru sî amploiatiloru judiciali, in editiunea propusa de cas'a deputatiloru. Proiectulu de lege se va suscerne M. Sele spre sanctiunare.

Cas'a trece la ordinea dilei, la care este mai intâiu raportulu comissiunei economice despre bugetulu casei pentru lun'a Maiu. Bugetulu se votéza fâra observatiuni in sum'a de 82,543 fl.

Urméza proiectulu de lege despre sporirea cucteloru magiare la spesele afaceriloru comune causate prin provincialisarea confinieloru militari. Proiectulu de lege câtu sî rapórtele comitetului centralu sî financialu se cetescu.

Referentulu comitetului centralu, H. Anker 'si esprima bucuri'a si multiamirea sea, ca celu pucinu o parte din confiniele militari se va predá administratiunei civile sî reincorporá corónei magiare, densulu speréza ca cas'a intréga va símti aceea-si bucuria sî multiamire sî recomenda in fine primirea proiectului.

In desbarea cea lunga, ce se incige in caus'a

FOISIÓRA.

Tipografi'a statului din Bucuresci.

Acestu iustitutu tipograficu, carele dupa cum s'a documentatu, este unulu din cele mai mari sî bine orgonisate in orientu, a ajunsu astadî la o estensiune asiá de mare, incâtu da unu documentu viu, despre nesuinti'a civilisatória a Romaniei.

Noi vomu aruncá astadi o privire asupr'a acestui institutu, convinsi, ca datele urmatórie nu voru fi cetite fâra interesu din partea publicului.

Pâna in 1838 statulu nu avea tipografia propria. Pucinele producte literarie, ce apareau pre atunci in limb'a tierei, au datu regimului de pre atunci ide'a salutaria, de a tiparí pre spesele statului tóte opurile didactice scrise in limb'a româna. Cu tóte acestea imprimerea custá fórte multu, sî de vendutu se vendea numai pucinu, pentru ca cerculu de lectura pre atunci erá fórte mârginitu. Acésta impregiurare dete ansa dlui Petru Poenariu, membru alu consiliului supremu de instructiune publica, a ridicá o tipografia de statu, carea cu deosebire se multiplice scrierile. Acésta prima tipografia se asiedià in monastirea V. Sava, unde se redica acum edificiulu monumentale alu academiei. Materialulu precum sî personalulu erá fórte modestu. Avea trei téscuri, unu directoriu, unu agente, 14 culegatori sî 4 dîleri (ce intorceau la róte). Antâiulu productu imprimatu in asta tipografia fu unu lessiconu franceso-romanu compusu de dd. P. Poenariu, Aronu Florianu si Hill.

In 1860 se cumpera din fabric'a Löser in Vien'a o masîna (Schnellpressa); cu unu anu mai târdîu se impreunara cu ea press'a mica franc. a comissiunei centrale de Focsiani sî tipografi'a metropoliei din Bucuresci, ceea ce a datu celei de antâiu avantagiu remarcabilu.

Unirea principateloru, prin care viati'a publica sî capetà unu aventu mai mare, intru atâtu a inmultîtu lucrurile tipografiei, incâtu acestu institutu trebuiá sa se reformeze radicalminte. Asiá 'sî luà din 1862 estensiune totu mai mare in fia-care anu sî astadi aflâmu intrînsulu urmatóriele elemente:

Administratiunea centrale, ce sta din unu diriginte, casieriu, unu chefu de birou pentru depositulu centralu a opuriloru didactice imprimate pre spesele statului, unu corespondinte, corigente, registratoriu, 4 oficiali pentru espeditiune, 4 curieri, unu servitoriu sî preste 20 invetiacei, cesti diu urma pre spesele statului.

Laboratoriulu de culegatori are unu chefu de atelieria, unu agente sî de presente 70 culegateri.

Laboratoriulu de imprimere posiede 11 téscuri mari, miscate de o masîna cu potere de 12 cai, la acést'a se ocupa 11 oficiali technici, 57 dîleri.

Turnatóri'a de litere are unu factoru, 7 gravatori sî personalulu lateralu corespundietoriu.

Depositulu de cârti scolastice are in fine unu magazinariu superioriu sî altulu inferioru, sî mai mulli pachetanti.

Bugetulu tipografiei afara de alu personalului redactiunale a „Monit. of.“ anuatimu e de 177,220 franci.

Redactiunea „Monitoriulu ofic.“ consta din unu directoru, adiunctu de redactiune, unu corespundinte, 4 corectori, unu comptabilu, adiunctulu acestui'a, unu registratoru de impreuna cu adiunctii sî corespundietoriulu personalu ausiliariu sî portatoriu.

Bugetulu Redactiunei e de 35,200 franci.

Cá sa-si faca ori sî cine o idea mai chiara despre activitatea acestei tipografie, vomu amintí numai scrierile periodice, ce iesu aici; sî cari suntu:

„Monitoriulu oficiale“ iese in fia-care dî in 6,400 esempl.; „Desbaterile senatului“ (320); „Desbaterile camerei“ (3200); Monitoriulu francezu (1000); fói'a armatei (800); Buletinulu telegraficu si postale (500); buletinulu curtiei supreme de cassatiune (1000); buletinulu ministeriului pentru afacerile publice (500); archiv'a istorica a Romaniei (1000); analele statistice (1000); in urma Iris. (500); unu dîuariu septemanale, grecesce.

Pre lânga aceea inprima acestu institutu tóte opurile didactice redigeata de statu, cari se trecu in cuantitate enorma. Dejá suntu sub tipariu 40,000 esempl. de diferite cârti scolastice.

E ocupata fórte multu sî cu lucruri private, asia de esemplu se tiparescu acum: studii economice de I Stratu (1000 esempl.); studii asupr'a districtului Putn'a de Ionescu (1000); tarife pentru oficiolatulu postale sî telegraficu (1500): Regulamentu de fortificatiune (4000), catalogulu espusetiunei de agricultura din Craiov'a (8000).

Afara de aceea trebuie se aiba tipogafi'a totu deun'a o provisiune corespundietória de registre, adrese, mandate, cu unu cuventu: totu feliulu de tipariturí necesarie oficialiloru statului sî comuneloru, cari se consuma intru o cuantitate fórte mare. Spre a ne poté face o idea despre lucrârile de soiulu acest'a, amentimu ca in a. 1869 s'au liparitu in institutulu acest'a pentru diferite diregatorii ale tierei 15,532.426 cóle, cari au adusu 232,000 franci dupa pretiurile curente din locu.

Unu beneficiu mare pentru institutu e turnatóri'a de litere —, care scutesce importulu celu fórte sumptuosu a materialului din afara.

Vendiarea cârtiloru scolare in 1869, aduse institutului unu venitu curatu de 99.549 fr. iéra abonamentele sî insertiunile fóiei oficiale adusera venitu curatu 140.000 franci.

Amu detrage adeverului tributulu seu, déca nu amu amintí in urma de directoriulu energicu sî circumspectu alu acestui institutu, de d. Constantinu Margineanu. Nisuintiei zelóse sî neobosite a acestui'a e a se multiumí mare parte starea infloritória a acestui institutu, sî dorimu cá sa fia inca multu tempu in fruntea acestui institutu spre promovarea continua a unui opu civilisatoriu care va trebuí se imple de superbia pre ori sî ce românu. —

„Epoche.“

acést'a 'si desvóltă opositiunea tóte potérile sele; care din care opositiunistu, 'si imbraca nemultiamirea sea parte in specialu cu proiectulu de lege, parte chiaru cu provincialisarea, in spressiuni mai marcabile.

Mai multi deputati ceru votisarea nominala, carea se va face, in siedintia viitória.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

Autonomi'a bisericei bulgare.

Se scie, ca de sî lupt'a e mare intre patriarculu grecescu din Constantinopole sî guvernulu turcescu, cestiunea autonomiei bisericei bulgare, a fostu definitivu regulata, sî in modu favorabilu aspiratiuniloru, pretensiuniloru natiunei bulgare.

Nu ne ocupamu aci de acésta autonomia. Nici de avantagele ei pentru desvoltarea nationala a vechiloru nostri confederati sî amici de la drépt'a Dunarei. Ceea ce avemu de disu este in interesulu comunu, sî alu bulgariloru sî alu nostru.

Pre teritoriulu, asupr'a cârui'a, dupa dispositiunile sultanului, urmédia a se intinde juridictiunea autonoma a episcopiloru bulgari, suntu mai multe comune române, séu macedo-române.

Este bine, cá de indata sa apelamu la episcopii in cestiune, sa acórde bisericiloru comuneloru române, acele drepturi, acele scutinti séu protegere, ce au dobenditu sî bisericele bulgare. Nu e bine, sub nici unu respectu, cá sa se inlocuésca pentru români, unu despotu prin altu despotu, unu ne amicu prin altu ne amicu. Episcopii greci au tiranisatu, in scopu de panelenismu, sî pre bulgari, sî pre Români. Sa nu incépa acumu bulgarii a visá la unu panbulgarismu, in interesulu cârui'a sa tiraniseze consciinti'a, biseric'a comuneloru române.

Cu asemenea politica natiunea bulgara nu va avea nimic'a de câstigatu, ba din contra, totulu de perdutu.

Dându comunei române, ceea ce i-a placutu sa i se dea ei, natiunea bulgara 'si asigurá frati de cruce, cum se dîcea o data, in luptele, in valmasiagurile ce viitoriulu va vedé desfasiurendu-se in Orientu.

Suntu pucine dîle, avuramu avantagele a atrage atentiunea unui episcopu bulgariu, asupr'a acestei cestiuni, care adî póte sa se para unor'a de mica importantia, care inse negligiata, va fi preste doi-trei ani, unu periclu, sî unu periclu gravu pentru desvoltarea doritei paci sî intielegeri intre Români'a sî vecinii sei de preste Dunare.

Tolerantia, natiune bulgara! fii pentru românii de la tine macaru pre jumetate din ce ce e Români'a pentru colonistii bulgari din Basarabi'a. „I. buc."

Spre completarea celoru comunicate de noi pâna acum despre catastrof'a dela B o i u l u mare mai scóiemu din o corespundintia privata urmatóriele:

Alm'a 17 Maiu 1870.

In 1 Maiu, prela dóue óre dupa amédî se audî din departare mare unu tunetu aduncu, carele se repeti in trei patru renduri, fiindu ceriulu inca limpede, seninu sî frumosu. Câtra 4 óre se incepuse a se innuorá, pre la 5 óre erau nuori negri sî grei sî se intreceau isbindu-se unulu de altulu. La inceputu se reversá o plóia lina sî placuta, dara prela 6 óre nuorii devenira sî mai intunecati, tunetele sî fulgerele nu incetau, parendu, cá o mugire infioratória continua. Erá o ameninfiare de pustiire dela Mediasiu pâna la D. St. Martinu pre ambe Ternâvile in susu cu o furia ne mai pomenita. Pre unde au ajunsu a stricatu totu, a spalatu, noroitu, a dusu turme intregi de totu feliulu de animale, a stricatu sate sî a innecatu ómeni; in terminu de dóue óre ni se infatisiá o mare lata. Unele din dealuri incepura a se asiediá, paduri cu arbori mari pre multe locuri au alunecatu la vale. 20 pâna 30 stângini distantie. Elementele aceste pornite asiá de cu ingrozîre se descarcara sî mai cu furia asupr'a comunei Boiulu mare. In 20—30 minute au spalatu 59 de case cu tóte averile, cladirile economice sî cu totu ce erá in sî pre lânga densele. Ómeni a devenitu victime elementeloru: români gr-or. 59 parte barbatésca sî 81 parte femeiasca, magiari vre-o 17; cu totulu vre-o 157 de suflete; o mare parte inse nu se afla nicairi. Intre cladirile cele stricate de apa, se afla si scól'a gr. or., carea erá in mijloculu satului, acoperita cu tigle. Cá prin minune a scapatu invetiatoriulu M. G r o z a; soci'a lui inse, cu unu pruncu in bratia, a fostu acoperita de undele torentului infioratoriu.

Jurisdictiunea politica lucra cu ómeni din satele invecinate, adunându lemne dela case stricate sî ingropându mortii, pre carii afla noroiti in glodu sî nasipu.

Daunele ce s'au facutu inca nu suntu constatate in detaiu. Mai multe comissiuni suntu ocupate, ale constatá sî adeca nu numai la Boiulu mare dara in totu tienutulu pre unde ap'a a spalatu sî noroitu ierburi, holde etc.

S a b i i u in 31 Maiu 1870.

In decursulu lunei lui Maiu a. c. asociatiunea fu fericita a-si mai potea adauge numerulu membriloru sei fundatori cu doi insi, anume:

Brav'a inteligintia româna din districtulu Cetâtiei de pétra a tramisu la asociatiune 200 fl. m. c. in oblegatiuni urb. trn. cu espres'a dorintia, cá districtulu resp. cá corporatiune morale, conformu §§-loru 6 p. 1 sî 7 din statute sa se inscrie intre membrii fund. ai asociat. asemenea in dilele aceste, dela zelosulu d. canonicu metropolitanu din Blasiu Constantinu P a p f a l v i, se mai primira alti 200 fl. m. c. in oblegatiuni trne urb., cu scopulu de a se petrece iéra-si intre membrii fund. ai associatiunei.

Precându noi pre lânga espressiunea recunoscintiei nóstre, aducemu la cunosciintia publica aceste oferte generóse facute in ajutoriulu spriginirei materiale a asociatiunei, totudu-o-data ne place a sperá, cum ca atari esemple nobile 'si voru aflá in sinulu natiunei din ce in ce mai numerosi imitatori, cu atâtu mai vertosu, cu câtu ca asociatiunea e chiamata a aduce cele mai imbucatórie sî salutarie fructe, facia cu prosperarea culturei poporului românu.

R.

D e lânga C o h a l m u (Rupea) 14 Maiu 1870.

(O reprivire asupr'a scóleloru popolare, cu referintia la influinti'a ce o are unu preotu, cá directore scolariu, intru insintarea culturei in acelea)

Abstragendu dela tóte acelea impregiurâri de capetenia, — ce influintiadia asupr'a lâtirei culturei in scól'a populare, voiu se vorbescu ceva sî cu deosebire de influinti'a ce o are preotulu, cá atare, intru latîrea culturei in scól'a populara. Sî de óre-ce voiu se vorbescu de o atare scóla, se vedemu mai intâiu sî pâna a nu merge mai de parte, care trebuie sa fia scopulu scólei populare? In scól'a populara, privita acést'a cá unu institutu publicu de invetiamentu, trebuie sa se plânteze in inim'a sî mintea tenerei generatiune: simtiulu r e l i g i o s u, m o r a l u sî i n t e l e c t u a l u vrea se dîca, s c ó l ' a p o p u l a r a t r e b u i e s a t i n t é s c a c â t r a u n u a t a r e g r a d u d e c u l t u r a, c a r e l e s a n u l i p s é s c a i n g e n e r e d e l ' a n e c e u n u i n d i v i d u a l u s o c i e t a t i e i o m e n e s c i. Iéra apoi acésta tienta se póte ajunge numai asiá, déca factorii principali, ce inriurédia intr'o atare scóla 'si voru desvoltá intr'unu modu indestulitoriu armonicu sî imprumutatu, puterile loru morale sî intelectuale.

Sî astu-modu cá pre unu factoru principalu, ce influintiéza in asta directiune, — amesuratu punctului de mânecare —, propunu cu deosebire pre preotulu, respective parochulu unei comune cá directore scolariu. Si apoi ca este un'a causa prea drépta, ca preotulu ca atare trebuie sa se ingrigésca de scól'a populara, acestu asertu se adeve=résce mai intâiu prin aceea impregiurare: ca cine nu scie adeverulu, ca stadiulu de cultura a unui poporu este unu resultatu alu scólei bune séu rele, prin care a trecutu acel'a; sî ca apoi déca scól'a conditionésa astu-modu viétia unui poporu, este un'a detorintia strinsa sî o urmare firésca, ca preotulu trebuie sa ingrigésca cu deosebire de a sustiené scól'a buna in tóta privinti'a. Scól'a este sî primiceriulu, asiá dîcendu, prin care intra omulu in biserca, sî astu-modu dupre argumentulu istoricu chiaru, scól'a s'a formatu cá un'a trebuintia neincungiurabile din biserica insesi, din care motivu apoi are sî acea problema: de a premerge bisericei intru pregatirea sî plantarea simtiului religiosu sî moralu in inim'a sî mintea tenerei generatiuni. Prin urmare este un'a detorintia destulu de evidente ca preotulu trebuie se fia activu atâtu in biserica câtu sî in scóla, care stau in o legatura corale asiá de strinsa un'a cu alt'a in câtu a fostu, este sî va fi o absurditate numai incercare acelor'a, de a se emancipá scól'a cá atare de sub puterea bisericésca. —

Sa vedemu acum mai de aprópe, ce influintia, póte avea unu preotu cá directore intr'o scóla populara? Mai intâiu, cu referintia la invetiatoriu,—carele are datorintia sânta de a nisuí câtra ajungerea scopului atâtu subiectivu câtu sî cu deosebire obiectivu in instructiune sî educatiune —; preotulu séu ca are in scól'a populara unu invetiatoriu bunu séu mai slabu. In casulu acest'a din urma este de a se face deosebirea: ca nu cumv'a o atare slabiciune se afla in ins'a-si natur'a invetiatoriului, séu ca aceea e casiunata numai din lips'a de esperientia. Déca preotulu are in scól'a sea unu invetiatoriu ale cârui facultâti (intelectuale) suntu tare mârginite: atunci dela unu atare nu trebuie sa se pretinda, ce este cu neputintia, sî in casulu acest'a preotulu nu trebuie nici decâtu sa se multiumésca sî sa se mârginésca: numai pre lânga cercetarea scólei, cá din oficiu din cându in cându, ci trebuie sa fia insu-si activu in scóla, prin aceea, ca va prescrie unui atare invetiatoriu unu planu anumitu, dupa care sa se imparta materialulu, ce este de a sa predá eleviloru in scóla, sî pre lânga acést'a preotulu insu-si va instruá mai adese-ori pre elevi in presenti'a invetiatoriului sî totu-deodata amesuratu acelui planu. In chipulu acest'a se póte binisioru delatură pagub'a sî pedec'a, care adese ori provinu intr'o scóla populara, din caus'a unui atare invetiatoriu gingasiu, asiá dîcendu. (Sî ca apoi suntu in deosebitele tracturi protop. sî invetiatori mai slabi, acést'a este o urmare a acelei impregiurâri fatale, ca nu suntu inca salarie invetiatoresci potrivite pentru invetiatori mai cualificati, ba preste totu inca este lipsa de atari invetiatori; sî esiá nu alt'a — decâtu singur'a lipsa restringe de a pune pre alocurea sî invetiatori mai gingasi).

Déca inse nedestoinici'a invetiatoriului este numai lips'a de esperiintia, dara pre lânga acést'a invetiatoriulu aréta a priorí semnele cele mai bune, ca cu tempu se va face unu invetiatoriu harnicu: in casulu acest'a apoi se deschide preotului unu câmpu vastu, sî in care póte se lucre fórte multu intr'o atare directiune. De sine se intielege, ca sî in casulu acest'a nu trebuie pornitu mai intâiu asupr'a invetiatoriului cu câte sî mai câte principie pedagogice gramadite un'a preste alt'a, ci trebuie tractatu cu elu moderatu: trebuie urmatu treptatu „a minore ad majus", asiá incâtu numai pre rendu sa se deschida invetiatoriului calea cea buna sî practica din partea preotului, facendu acést'a intr'unu tipu pre câtu se póte mai lesne de cuprinsu prin aceea, ca se va urmarí unu planu cá sî mai inainte, sî pre carele pentru ajungerea scopului, lu va pune in lucrare de mai multe ori insu-si preotulu in presenti'a invetiatoriului. Sî de-si nu va fi resultatulu acestoru incercâri totude-un'a sî indata imbucuratoriu, totu-si mai târdiu la tóta intemplarea 'si voru aretá fructele cele bune. Cu atâtu mai imbucuratoriu inse trebuie se fia pentru unu preotu aceea impregiurare, déca are in scóla unu invetiatoriu harnicu sî cualificatu. (De unu invetiatoriu perfectu nu e vorb'a, de óre ce este in lume perfectu? sî asiá sî celu mai bunu invetiatoriu la parere, trebuie sa fia in câte o privintia mai debilu, pentru ca e recunoscutu adeverulu in lume „non omnes omnia possumus") Si astu modu déca preotulu sî in casulu acest'a este mai espertu intr'aceea, ce n'are esperiintia póte ca invetiatoriulu, trebuie sa emendeze, ce afla de cuvenientia a emendá in portarea invetiatoriului, sa nu fia inse nece decâtu capritiosu, cá sa staruiasca din ambitiune pre lânga adoptarea principiului seu, de-si elu insu-si póte ca recunósce, ca e mai buna directiunea invetiatoriului, pentru ca in casulu acest'a face scadere in invetiamentu póte sî prin aceea, ca desgustédia pre unu asemenea invetiatoriu decâtra progresulu in acel'a. Se cade inse sî trebuie, cá preotulu pentru de a ajutá invetiatoriului intru latîrea culturei, se fia fórte precautu, justu sî equitabilu in tóte circustârile aflande facia cu feliuritele soiuri de invetiatori; sî astu modu se cere preste totu: cá preotulu sa aiba mai antâiu ingrigire sî insufletíre adeverata pentru scóla; a dóu'a sa aiba conscientia chiara de acelea mijlóce prin care sa se póta ajunge scopulu scólei. Insufletîtu este unu preotu pentru inaintarea trebei scolare atunci, cându elu nu va fi neutralu facia cu scól'a, ci va cercetá scól'a adese-ori, lucrându in acést'a, déca va cere trebuinti'a, precum amu aretatu mai susu, cu cuventulu sî cu fapt'a: propunendu insu-si in presenti'a invetiatoriului, ce vine la ordine de a se propune eleviloru, sî intrebându totu asemenea pre elevi. Iéra apoi de o cunoscientia chiara a aceloru mijlóce, prin care sa se póta ajunge scopulu celu adeveratu alu scólei populare, se póte vorbí numai atunci, cându preotulu séu invetiato-

riulu cá atari, se voru aflá in posessiunea astorufeliu de cunoscientie, care cuprindu in sine „instructiunea sî educatiunea“, pre lânga care mai vine de a se observá sî disciplina intr'o scóla populara.

(Va urmá.)

Proiectu de Lege

(Capetu.)

CAPU V.

Institute private de invetiamentu.

§ 68. Confessiuni, comitate, comune, societâti formate spre acestu scopu conformu statuteloru sî particulari potu infiintiá sî sustienea ori sî ce scóla midilocia privata, déca

a) se va incredintiá conducerea nemidilocita sî directiunea institutului unui atare individu, care e profesoru cualificatu prin diploma pentru cursulu de invetiamentu deschidîendu in elu, séu care si-a eluptatu prin activitatea sea pre campulu acest'a, recunosciintia comuna.

b) unu atare institutu privatu corespunde cu privintia la obiectele de invetiamentu, la estensiunee loru, la durat'a cursului de invetiamentu sî la starea puteriloru instructive, aceloru scóle midilocie, pre care le suplinesce.

§ 69. Posesorulu institutului e restrensu a susterne ministeriului de culte infiintiarea propusa a institutului de irvetiamentu privatu, cu planulu de organisatiune sî de invetiamentu sî cu espunerea puteriloru active in elu prin oficiolatutu locale sî prin inspectorele scóleloru midilocie din acestu cercu, celu pucinu cu 50 de dile nainte de deschiderea institutului.

§ 70. Sî in atari institute private se va tienea pre fie care anu unu esamanu publicu, e inse de a sa face inspectorelui scoloriu districtualu cunoscuta diu'a esamenului celu pucinu cu o luna mai nainte, cá séu insusi sa póta participa séu sa lu representeze altu cineva.

Elevii institueloru private potu inse capetá testimonie, care se aiba valóre pentru scól'a superióra séu pentru ocuparea unui oficiu de statu, numai dupa depunerea unui esamenu la unu institutu publicu.

§ 71. Regimulu póte acordá ajutoriu materialu sî moralu scóleloru midilocie private, in deosebi necesarie sî bune.

§ 72. Déca in aceste institute nu se voru observá dispositiunile legei de facia sî déca regimulu aru aflá scaderi morale, atuci póte ordiná o cercetare sî dupa resultatulu acelei'a inchide institutulu; póte in casuri estraordinarie suspende chiaru crescerea sî instructiunea in institutulu respectivu in nainte de finirea cercetarei.

CAPU VI.

Inspectoriiscóleloru midilocie.

§ 73. Ministrulu de instructiune esercita inspectiunea de statu asupr'a scóleloru midilocie private sî publice (sî instituteloru publice nu de statu) prin inspectori denumiti de ministrulu de instructiune; in casu necesariu póte incredintiá provisorice cu agendele inspectorelui pre unu altu plenipotentiatu ministerialu.

§ 74. Cerculu de activitate a inspectorelui scolariu nu se póte estinde mai multu decâtu asupr'a 20 de institute. Fia-cârui inspectoru i se subordina unu cancelistu spre elucrarea afaceriloru de birou, déca afacerile se gramadescu, póte regimulu denumí sî unu asisstentu.

§ 75. Inspectorii scóleloru midilocie, assistentii sî cancelistii loru tragu o léfa ordinaria.

§ 76. Inspectorii scóleloru midilocie

a) cercetéza celu pucinu o data intr'unu patrariu de anu institutele tienetórie de cerculu loru de activitate;

b) esecutéza in scólele midilocie de statu ordinatiunile regimului, respective privegiaza esecutarea loru; in institutele nu de statu priveghiaza esecutarea dispositiuniloru legei sî instructiunei câtu sî indegetarei ministrului de iustructiune.

Varietâti.

*** (Teatru) Representatiunile lui Millo in Brasiovu suntu fórte cercetate. Ni se spune ca aru fi esistându óre-care corespundintia intre numitulu artistu sî intre Dir. dela teatrulu de aici pentru vre-o câte-va representatiuni in Sabiiu. Amu dorí cá scirea acést'a sa fia adeverata sî sa fia coronata de unu succesu favorabile pentru publiculu iubitoriu de teatru, atâtu din Sábiiu câtu sî din pregiuru.

*** In Vien'a se tiene in anulu acest'a a XIX adunare generale a invetiatoriloru germâni. Siedintiele adunârei se voru incepe in 8 Iuniu c. n. Pâna acum s'au insemnatu la comitetulu de primire aprópe la 3000 invetiatori. Din Transilvani'a inca voru plecá vre-o 10—15 invetiatori.

*** (In cestiunea teatrului natiunalu.) Nu trece o dî, in care se nu primimu dóue-trei epistole relative la ardien'a necessitate a infiintiârei unui teatru natiunalu românu, unulu dintre cele mai practice institute pentru desvoltarea romanismului in tóte arteriele natiunei nóstre. Onorabilii nostri corespundinti voru binevoí a ne iertá, déca nu vomu publicá scrisorile loru. Constatâmu inse cu bucuria din aceste impartasîri, ca ide'a infiintiârei unui teatru natiunalu românu a devenitu generala, — sî ca initiativ'a luata de inteliginti'a româna din Bud'a-Pest'a pentru realisarea acelei idei, e salutata din tóte pârtile cu celu mai viu entusiasmu. Iéra la intrebârile unor'a, relative la statutele societâtiei, ce se va compune la Deva, respundemu cu placere, ca acele statute suntu deja in lucrare sî acusi se voru propune comitetului instituitu. Deocamdata ne rogâmu de toti acei'a, carii au incasatu bani pentru acestu scopu, sa-i tramita numai decâtu la comitetu, cá sumele sa se póta elocá câtu mai curendu spre fruptificare! „Fam.“

*** Dupa mijlocirea societatiei academice române, academi'a de sciintie din Petersburg a tramisu la Bucuresci cele dóue manuscrise, ce posede din descriptiunea Moldovei de principele Cantemir. Unulu din manuscripte, de sî necompletu (lipsesce cartea I, sî ce-va din a II-a) este fórte pretiosu; câci are pre margini corectiuni autografice ale principelui autore. Acest'a are titlu:

Demetrii Cantemiri
Principis Moldaviae
Descriptio Moldaviae,

Autographum auctoris passim in margine.

Celu alu doilea manuscrisu pórtà acestu titlu: „Demetrii Cantemiri, Principis Moldaviae Descriptio antiqui et hodierni Status Moldavia.

Descripta ex apographo quidéjus filius mecum (?) comunicavit. Petropoli 1721.

S. Academica decopiéza aceste manuscrise sî speramu ca ne va dá o editiune mai completa sî cu testulu latinu alu operei acestea, asiá de stilcita sî cu lacune tradusa in 1812 la Mrea Némtiului.

*** Intabulatia. In 6 Maiu a. c., M. Sea Domnulu a intabulatu sub Nr. 111, mosi'a sea Poenii din judec. Iassi pre numele casei parintelui seu, principele Carolu Antoniu Hohenzollern, pentru sum'a de 450,000 lei noi pre terminu de trei ani. „Curieriulu de Iassi“.

*** Comun'a Bucurescilor sî-a esarendatu accisele si vam'a pentru vite cu 1,40,0000 lei noi pre anu. Se dîce ca municipalitatea câstiga cu procedur'a acést'a (mai nainte administrá ea venitulu acest'a) 234.572 l. n.

*** (Arapi, cá ascultatori de drepturi.) In Londr'a de presentu se afla mai multi tineri de arapi, (negri) cá ascultatori de drepturi. Acesti arapi tineri — precum ne spune unu diuariu de acolo — a datu dejá cele mai invederate semne despre capacitatea loru de a se potea cualificá. Intre acesti'a este unulu cu numele Cheste Morris, fostu adjunctu alu presiedintelui republicei din Liberi'a, pre care anulu trecutu l'a prinsu politi'a din Bavari'a sî l'a inchisu in Heidelberg, de unde numai dupa aceea a scapatu, dupa ce s'aru fi telegrafatu dela consululu din Liberia. Acestu tineru are de cugetu, ca dupa finirea studieloru, sa reintórca in patria sea, si acolo sa propageze scientiele juridice, asiá dupa cum leau insusîtu sî elu.

*** Aradu 27 Maiu. In diu'a prima a adunârei generale a asociatiunei natiunale, adeca in 6 Iuniu sér'a la 8 óre, societatea de diletanti din Timisiór'a va esecutá dóue representatiuni de piese teatrale: „Nunt'a tierenésca“ de Alesandri, sî „Fantasm'a“ e Lerescu. In a dóu'a dî 7 Iuniu va fi balu natiunalu la otelulu „crucea alba.“

*** (Palatulu lui Priamu,) s'a aflatu. Relativu la ast'a dlu H. Schliemann scrie urmatóriele: „cu ocasiunea saparei, (pre locurile de lânga Troi'a veche,) amu reesitu a dá de palatulu lui Priamu, unde odinióra Hectoru a adusu jertf'a lui Zeus, sî pre care Xerxes sî Alesandru celu mare l'au facutu atâtu de renumitu. — Cetatea ciclopica, Pergamum, e de 15 urme sub pamentu. Aicea tieneau troianii consultârile loru. Mai pre largu de alta data.“

*** Gramatic'a academiei române. Gramatic'a academiei române a aparutu de mai multe septemâni. Este oper'a nóua premiata de academia a eruditului filologu D. T. Ciparíu. Se afla de vendiare la librari'a Ionidu, Podu Mogosióei vis-a vis de teatru sî Lipscani.

Citatiune edictala.

Infanteristulu Ioanu Siuta din Rudari'a in teritoriulu inclitului regimentu confiniariu romano-banaticu Nr. 13, carele in 3. Iuliu 1866 in batai'a dela Königsgrätz a peritu astu-feliu, incâtu nu se scie de mai traiesce séu a muritu, se citéza prin acést'a, cá in terminu de 6 luni dela datulu de facia, déca este in viétia negresitu sa se infacisiedia la scaunulu protopresbiteralu gr. orient. alu Mehadiei, pentru-ca la din contra se va aduce sî in lips'a lui otarîrea asupr'a cererei sociei lui Mari'a Siut'a din Rudari'a pentru de a-i se dá voia a pasí la alta casatoria.

Caransebesiu in 16 Aprile 1870.

Consistoriulu eparchiei Caransebesiului.

(36—1.)

Edictu.

Nicolau Campeanu gr-res. din Ferihazu, comitatulu Albei de susu, care au parasitu pre legiuit'a lui muere Rafir'a Stefanu gr-or. din Imboru scaunulu Cohalmului, fâra de a se sci loculu unde locuiesce, astadi pribegeste in lume, se citédia ca in terminu de 6 luni sa se infatiosiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, ca sa dea respunsu la pâr'a radicata din partea muerei lui asuprâ-i, ca la din contra in intielesulu legiloru bisericei nóstre se va dá otarire pârei ascernute aici.

Scaunulu protopopescu gr-or. alu Cohalmului Draosu 10 Maiu 1870.

Ioanu Iosifu
Administr. protopopescu.

(35—2)

Concursu.

In institutulu archidiecesanu gr. res. pedagogicu-clericale in Sabiiu, face trebuintia de unu profesoru pentru studiulu de economia rurale cu ramurile lui, care postu e impreunatu cu unu salariu anuale de 600 fl. v. a.

Concurentii, dela cari se cere sa fia de religiunea gr. res. sî sa aiba cunoscintiele respective teoretico-practice, cererile concursuale instruate cu documentele recerute sa le adreseze câtra directiunea subscrisa pâna in 1. Augustu a. c.

Sabiiu 15. Maiu 1870.

Directiunea institutului archidiecesanu gr. res. in Transilvani'a, pedagogicu Clericale.

(38—1.)

Edictu.

Prin care Dimitrie Serbu din Salisce, lânga Sabiiu, legiuitulu alu Annei n. Ioanu Rosca toti deacolo, carele de optu ani au paresitu patria, socia si copii fâra a se sci loculu petrecerei lui, se sorocesce prin acést'a, cá in terminu de unu anu negresitu sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, caci la din potriva, si in absenti'a lui se voru judecá cele de canónele biserecesci in asemenea inpregiurâri prescrise. Sibiiu 19 Maiu 1870.

Forulu matrimoniale gr. res. alu protop. tractului Sabiiului I.

(39—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Maiu (1 Iun.) 1870.

Metalicele 5%	60	20	Act. de creditu	253	60
Imprumut. nat. 5%	69	65	Argintulu	120	50
Actiile de banca	718		Galbinulu	5	80

Redactoru respun dietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparíulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 41. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 24 Maiu (5 Iunie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Telegramu.

Dev'a 4 Iuniu n. Inaugurarea gimnasiului românu gr. or. din Bradu s'a serbatu joi in diu'a ss. Constantinu sî Elen'a, patronii gimnasiului, cu tóta pomp'a. Escelenti'a Sea Metropolitulu Andreiu bar. de Siagun'a a oferitu gimnasiului 2000 fl. Sa traiasca!

Presidiulu representantiei.

PROCOPIU,

din mil'a lui Dumnedieu episcopulu diecesanu alu Aradului, Oradiei-Mari, Ienopolei sî alu Halmagiului, precum sî alu partiloru adnecsate din banatulu temisianu,

Iubitului cleru sî poporu eparchiale daru sî mila dela Ddieu Tatalu sî Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Binecuventatu sa fia Domnulu Dumnedieu, care ne a invrednicitu a ajunge, cá dupa staruintiele constante ale clerului sî poporului nostru sa ne potemu bucurá de unu organismu nou in viéti'a nóstra bisericésca, intocmitu dupa statutulu organicu alu bisericei greco-orientali române din Ungari'a sî Transilvani'a!

Ve vestescu adeca tuturoru, cari ve tieneti de clerulu sî poporulu eparchiei aradane : ca sinodulu eparchiale, convocatu prin literele mele pastorali din 19 Februariu a. c. Nr. 193 pre Dumineca Tomei a. c. — dupa o consultare sî dejudecare de mai multe dîle, au facutu cele ce mai erau de a se face pentru efeptuirea statutului organicu; sî in cele ce se tienu de organismulu bisericescu, au sistemisatu sî au alesu personalulu necesariu pentru administratiunea centrale a trebiloru eparchiali, care lu facemu cunoscutu iubitului cleru sî poporu eparchiale in urmatórele :

A) La consistoriulu din Aradu.

Sub presidiulu naturale alu meu, cá a episcopului diecesanu, s'au sistemisatu :

a) la senatulu strensu bisericescu : 2 assesori ordinari sî 19 onorari, toti din cleru; —

b) la senatulu scolasticu : 1 asesoru ordinariu din cleru; 2 asesori ordinari din mireni; 6 asesori onorari din cleru, sî 12 asesori onorari din mireni; —

c) la senatulu epitropescu : statulu personalului intru tóte cá la senatutu scolasticu snb b.)

B) La consistoriulu din Oradea-Mare.

Sub presidiulu unui vicariu episcopescu s'au sistemisatu :

a) la senatulu strensu bisericescu : afara de vicariulu episcopescu, 1 asesoru ordinariu, si 10 asesori onorari, toti din cleru; —

b) la senatulu scolasticu : 1 asesoru ordinariu din cleru, 2 asesori ordinari din mireni; 3 asesori onorari din cleru, sî 6 asesori onorari din mireni; —

c) la senatulu epitropescu : statulu personalului intru tóte cá la senatulu scolasticu sub punctulu precedinte b.)

Cu privire inse la neajunsurile materiali, ce se arata mai alesu acum in primulu stadiu alu reorganisârei consistorieloru, sinodulu eparchiale intru deplinirea posturiloru sistemisate deocamdata s'au marginitu la unu numeru mai micu, sî lasându unele posturi asesorali nedeplinite, au facutu numai urmatórele alegeri :

I. La consistoriulu din Aradu :

a) In senatulu strensu bisericescu :

Asesori ordinari :

Ioanu Russu, parochu in Aradu.

Asesori onorari :

Andreiu Papp, protosinceelu;
Ioanu Groz'a, protopresviterulu Halmagiului;
Moise Grosescu, parochu in Batani'a;
Petru Anc'a, parochu in Ghirod'a :
Ioanu Cornea, parochu in Chisineu;
Vasilie Zorlentianu, parochu in Capruti'a;
Dimitrie Popu, parochu in Covasintiu;
Stefanu Opreanu, parochu in Nereu;
Nicolau Boldea, parochu in Siri'a;
Vicentiu Schelegianu, parochu in Aliosiu;
Iuliu Bogdanu, parochu in Comlosiu, (Banatu);
Ioanu Damsi'a, parochu in Sacéni, sî
Georgiu Chirilescu, parochu in Chitichazu.

b) In senatulu scolasticu :

Asesori ordinari mireni :

Georgiu Craciunescu, profesoru la gimnasiulu din Temisiór'a.

Asesori onorari preoti :

Meletiu Dregiciu, protopresbiterulu Temisiórei;
Nicolau Popoviciu, parochu in Minisiu;
Trifonu Siepetianu, parochu in Chiseteu, sî
Vasiliu Belesiu, parochu in Giuliti'a.

Asesori onorari mireni :

Vicentiu Babesiu, deputatu dietale in Pest'a;
Dr Paulu Vasiciu, pens. inspectoru de scóle in Temisiór'a :
Ioane Popoviciu-Desseanu, advocatu in Aradu;
Dr. Atanasiu Siandoru, profesoru la preparandia in Aradu;
Sigism. Popoviciu, deputatu dietale in Pest'a;
Ioanu Moldovanu, notariu comunale in Siri'a;
Alesiu Popoviciu, advocatu in Comlosiu (Sant-An'a), sî
Ioanu Rosiu, senatoru magistratuale in Aradu.

c) In senatulu epitropescu :

Asesoru ordinariu mirénu :

Petru Petroviciu, notariulu asociatiunei române aradane.

Asesori onorari preoti :

Simeonu Popoviciu, parochu in Bichisiu;
Ioanu Popoviciu, parochu in Iancahidu;
Moise Magdu, parochu in Sioimosiu, sî
Constantinu Popoviciu, parochu in Comlosiu (Sant-Ana).

Asesori onorari mireni :

Georgiu Fogarasi, advocatu in Lipov'a;
Demetriu Bonciu, advocatu in Aradu;
Davidu Nicóra, jude cercuale in Aletea;
Georgiu Dogariu, posesiunatu in Aradu;
Emanuilu Missiciu asesoru la tribunalulu comitatense in Aradu;
Iosifu Popoviciu, advocatu in Aradu;
Georgiu Haic'a, jude cercuale in Soversinu, sî
Ioanu Suciu, notariu comunalu in Socodoru.

II. La consistoriulu din Oradea-Mare :

Presiedinte vicariu episcopescu :
(din statulu personalu alu senatului strensu bisericescu)
Mironu Romanu, protosincelu.

a) In senatulu strensu bisericescu :

Asesori onorari :

Iosifu Marchisiu, protopresviterulu Beliului:
Moise Porumbu, parochu in Tulc'a;
Teodoru Filipu, parochu in Lugasiulu de susu;
Petru Suciu, spiritualulu captiviloru comitatensi in Oradea-Mare;
Eli'a Mog'a, parochu in Rabagani;
Iosifu Pintiea, parochu in Seplacu;
Vasiliu Pop, parochu in D.-Foreu, sî
Nicolau Boitiu, parochu in Tinc'a.

b) In senatulu scolasticu :

Asesoru ordinariu mirénu :

Georgiu Pop'a, redactoru foiei române „Albin'a.“

Asesori onorari preoti :

Georgiu Vasilieviciu, protopresvit Beinsiului;
Teodoru Pap, preotu in O.-Hodisiu.

Asesori onorari mireni :

Parteniu Cosm'a, advocatu in Beinsiu;
Ioanu Fasie, advocatu,
Teodoru Lazaru, advocatu, sî
Nicolau Zsig'a sen. negotiatoriu, toti acesti din urma in Oradea-Mare.

c) In senatulu epitropescu :

Asesori onorari preoti :

Gavrielu Neteu, protopresviterulu Luncei;
Ioanu Cotun'a, preotu in Ciuntahazu.

Asesori onorari mireni :

Nicolau Diamandi, negotiatoriu in Oradea-Mare;
Georgiu Borh'a, jude primariu cercuale in Beinsiu;
Ignatiu Stup'a, asesoru la tribunalulu comitatense in Oradea-Mare, sî
Georgiu Rozvanu, advocatu in Salont'a.

Alegerile senateloru strensu bisericesci, cari dupa § 116 alu statutului organicu cadu sub intarire episcopésca, le amu aprobatu sî intaritu in fati'a sinodului pentru ambele consistórie, dându cu acea senateloru mentiunate jurisdictiune canonica in trebile bisericesci administrative, disciplinari sî sacramentali. — Cele-lalte alegeri, adeca pentru senatele scolastice sî epitropesci, au trecutu numai decâtu finalminte in vigóre; iéra alegerea secretariloru sî a fiscaliloru la ambele consistórie dupa § 119 alu statutului organicu, e reservata siedintiei plenarie a respectiveloru consistórie, remaindu presidiului ordinariu a denumí pre defensorulu matrimoniului sî personalulu de manipulatiune.

Pentru constituirea sî inaugurarea ambeloru consistorie organisate in modulu aratatu mai susu, amu pusu terminu, sî adeca pentru consistoriulu din Aradu pre Mercuri in 27 Maiu vechiu a. c la Aradu; iéra pentru consistoriulu din Oradea-Mare pre Joi in 4 Iuniu vrchiu a. c. la Varad-Velenti'a; pre cându toti asesorii consistoriali mai susu numiti suntu poftiti la respectivele resiedintie episcopesci din Aradu sî Varad-Velenti'a pentru depunerea juramentului si inceperea functiuniloru sale asesorali.

Deodata cu inaugurarea consistorieloru nóue, aceste voru incepe functiunile sele, acomodându-se in tóte statutului organicu; iéra scaunele protopresviterali, cá foruri de prim'a instantia, pâna atunci voru avea pretotindene a pasi in viétia, dupa cum acele suntu constituite; totu asiá va trebuí numai decâtu sa se puna in lucrare noulu organismu bisericescu in tóte alte pârti inferiori, dupa cum prescrie statutulu organicu.

Asesorii de pâna acum ai ambeloru consistorie, cari nu ocuru in list'a nou alesiloru asesori, dupa votulu sinodului eparchiale sî-voru retienea sî mai departe caracterulu sî distinctiunile asesorali; dara suntu deslegati de sub obligamentulu de a participá la agendele consistoriali.

Pentru asesorii noi, alesi din statulu preotiescu, mi reservu dreptulu archieresc de ale daruí distinctiunile corespundietórie atunci : cându densii prin serguintiós'a cercetare a siedintieloruconsistoriali, sî preste totu prin zelulu oficiositatei voru justificá increderea sinodului eparchiale pusa in ei, sî in fapta se voru recomendá pentru atari distinctiuni.

Voiescu, ca literile aceste pastorali ale mele prin midilocirea domniloru protopresviteri numai decatu sa se impartasiésca iubitului cleru si poporu din tóte comunele eparchiei mele spre cunoscintia; poftindu pre toti sî pre fiesce-care, a conlucrá din resputeri la consolidarea noului organismu bisericescu,

dela care depinde prosperarea trebiloru bisericei nóstre natiunali.

Datu in resindinti'a episcopésca din Aradu, in 12 Maiu vechiu, 1870.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopu.

Eveneminte politice.

Congresulu bisericescu alu serbiloru a facutu in dilele din urma nu putienu sgomotu. Alarm'a cea mai mare o causase scirea, ca voru sa-lu dechiare de competente sî in afaceri politice, ba unele merse asiá de departe incâtu diceau ca va sa aléga sî unu Voievodu serbescu sî asiá „Pesti Naplo“ sî „Reform“ din Pest'a vorbeau de disolverea acelui congresu. Scirile mai detaiate chiaru in foi amice slaviloru aducu óre cari impregiurâri, din care pré lesne póte créde omulu, ca acolo nu curgu lucrurile dupa cum se aru cuvení sa curga. Congresulu a facutu de din 25 representanti militari, d ó u e d i e c i au depusu mandatulu; elu a desbatutu asupr'a lefiloru aceloru oficieri nationali, ce natiunea le-a fostu votatu in anii 1848—49 sî in fine se lupta cu focu pentru incorporarea comuneloru cu majoritate de locuitori români.

Dincolo de Lait'a curgu conferintiele politice in diferite castre, fâra de a se apropiá parerile partiteloru, ci pare ca ele voru cá sa diferésca totu mai tare. Regimulu se pare a fi remasu pre lânga constitutiunea din Decembre sî incâtu-va Potocki s'a intorsu chiaru dela votulu seu depusu in renumitulu memorandu datu dimpreuna cu cei-lalti doi colegi ai sei Taaffe sî Berger. Caus'a acestei intórceri o adscriu cei de ideile politice ale lui Giskra impregiurârei ca Potocky aru fi datu de urm'a unei conspiratiuni a feudaliloru in favóre unei reactiuni. Sufletulu conspiratiunei se dice, ca e Beust, carele sa se fia espresu mai de multe ori ca Austri'a nu se póte guverná cu constitutiune. Câtu e adeveratu din scirile aceste sa judece cetitoriulu dupa ce-i vomu spune, ca animositatea e mare intre partide sî de aceea sî armele de descreditare reciproca trebuie sa fia tari sî mari. Nu e mirare ca de o parte unu numeru insemnatu de foi ataca mereu pre Beust cu invinuirea ca vrea sa dismembreze pre Austri'a, pre cechi ca voru sa se puna sub suzeranitatea Russiei ; iéra foile celoru inculpati le spune contrareloru, ca ele vreau sa tréca cu totulu la Prussi'a.

Diet'a Ungariei.

In siediti'a din 17 Maiu a casei magnatiloru preda notariulu casei deputatiloru st. Majláth nuntiulu casei acestei'a despre modificatiunile facute de cas'a magnatiloru la proiectulu de lege privitoriu la curtea de comptabilitate; se mai anuncia unele incurse si apoi se incheie siedinti'a la 1 óra.

In siedinti'a din 17 Maiu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute; urméza votarea nominala despre proiectulu de lege privitoriu la sporirea cuoteloru confinieloru militari. Resultatulu e: pentru primirea proiectului votara 219 contr'a 128 deputati.

K. S z é l l cetesce raportulu comissiunei financiale, L. R ó t h cetesce raportulu comissiunei pentru drumurile de feru sî P. S z o n t a g h cetesce alu comitetului centralu despre proiectulu de lege privitoriu la drumulu de feru Gömör.

Dupa acestea se primesce in desbaterea speciale legea despre cuotele confinieloru militari neschimbata.

Urméza la desbatere proiectulu de lege despre cladirea drumului de feru Nyiregyház-Ungvar. Referentulu comitetului centralu recomenda primirea proiectului de lege.

Dupa o scurta desbatere, ce se intinde in afacerea acést'a, se primesce proiectulu din partea majoritâtiei.

Siedinti'a se incheie la ½ 3 óre.

In siedinti'a din 18 Maiu se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

Deputatii br. Sigm. P e r é n y i, G. S z ü l l ö, B. P e r c z e l sî I. H a j d u predau asemenea petitiuni, care se tramitu comissiunei respeciive.

La ordinea dîlei sta cetirea proiectului de lege despre sporirea cuoteloru. Acest'a se primesce definitivu.

Urméza raportulu comissiunei esaminatória de computu despre socotelele casei dela 1 Maiu pâna la 31 Iulie 1869.

Comitetulu recomenda absolvirea organeloru respective a casei sî se róga a decide, ca mai multi deputati cari si-a depusu mandatulu sî primitu anticipando banii de cortelu, sa rentórca supersum'a la cass'a dietei. Asupr'a acestei propuneri se incinge o desbatere mai lunga la care iau parte E. H o d o s s y, E. H u s z á r P. M o d o c s a n y i, St. P a t a y, sî Ed. Z s e d é n y i; in fine se respinge propunerea si se da respectiviloru absolutoriulu.

Ministrulu de financie L ó n y a y respunde dupa aceea la unele interpelatiuni, intre care sî la a lui B o r l e a si M. Tancsics privitória la esecutiunile de contributiune sî la administrarea bunuriloru eratiale.

Siedinti'a se incheie la 1 óra.

In siedinti'a din 20 Maiu a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele anuncia, ca deputatulu cercului de alegere Nádudvar in comitatulu Szabolcs, conte A Z i c h y si-a presintatu protocolulu, care se tramite comissiunei permanente verificatórie. Mai multe petitiuni, pre care le anuncia presiedintele, se tramitu comissiunei petitiunarie ; asemenea se tramitu comissiunei sî petitiunile predate de deputatii G. U r h á z y, I. K o u c z, M. W a h r m a n n sî E. S z e n t p á l y.

La ordinea dîlei sta cetirea a trei'a a proiectului de lege despre cladirea drumului de feru Nyiregyház=Ungvar, care se primesce definitivu.

Presiedintele: pentru astadi mai stau la ordinea dîlei proiectele de lege despre cladirea drumului de feru Gomör sî Bánréve=Nádasd, de óre ce inse raportulu comitetului centralu despre linea Gömör inca nu e tiparitu, nu se póte luá proiectulu celalaltu la pertratare fâra de celu dintâiu ; din ast'a causa se voru pune pre siedinti'a de mâne proiectele acestea de lege la ordinea dîlei.

Siedinti'a se incheie la 12 óre.

In siedinti'a din 21 Maiu a casei magnatiloru presenta contele I. C z i r á k y referatulu comissiunei despre proiectulu de lege relativu la cuotele confinieloru militarie la spesele comune. Comissiunea recomenda primirea proiectului.

In siedinti'a din 21 Maiu a casei representantiloru reapuca dupa finirea formalieloru ministrulu de financie Lónyay cuventulu sî se enuncia sub atentiunea intregei case printr'o vorbire mai lunga asupr'a stârei imprumotului ung. la finea anului 1869, asupr'a stadiului activeloru sî pasiveloru comune, asupr'a activitâtiei encuetei esmise in afacerea reformei de contributiune sî in fine despre administratiunea financiala din anulu 1869.

Presiedintele ministriloru A n d r á s s y róga cas'a in numele ministrului de interne a predá sectiuniloru proiectulu de lege despre regularea municipieloru spre pertractare.

K. T i s z 'a pretinde ca proiectulu acest'a sa se puna la ordinea dîlei numai in unele din siedintiele viitóre, pentru ca opiniunea publica sa aiba tempu a-si dá parerea asupr'a lui.

V. T o t h e de parere ca obiectulu e de ajunsu cunoscutu sî asiá se póte luá la desbatere. Asupr'a obiectului acestui'a se incinge o desbatere vehemente; K. T i s z 'a sî retrage propunerea sî propune ca desbaterea asupr'a legei municipale sa se amâne pâna la sessiunea de tómna. La ½ 4 óre se incheie siedinti'a.

Continuarea desbaterei acestei'a va urmá in siedinti'a viitóre.

In siedinti'a din 23 Maiu a casei representantiloru interpeléza dupa finirea formalieloru. L. T i s z 'a pre ministrulu de comunicatiune din ce causa nu se cladesce drumulu de feru transilvanénu pre la Turd'a ?

A. C s i k y propune unu proiectu de conclusu prin care se provóca regimulu a presentá câtu mai ingraba unu proiectu de lege despre reform'a casei magnatiloru.

La ordinea dîlei continuarea desbaterei despre propunerea facuta de presiedintele ministriloru, ca legea municipala sa se predea indata sectiuniloru spre desbatere.

E. Huszár sî A. Mátyus se pronuncia contr'a propunerei presiedintelui ministriloru.

Iacobu R a n n i c h e r spriginesce printr'o vorbire lunga propunerea pres. min.

Mai vorbescu pentru propunerea de amanare a lui T i s z 'a; T. P é c h y, P. S z o n t á g h Fr. B e r e c z sî I. K i s s.

In fine primesce majoritatea casei propunerea pres. min.

Sa cetesce dupa acestea proiectulu de lege despre drumulu de feru Gömör sî sa primesce fâra desbatere.

La 2 óre se incheia siedinti'a.

In siedinti'a din 24 Maiu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei petitiunarie. Acolo se tramitu sî petitiunile predate de deputatii br. A. M e d n y á n s k y P. M o l n á r sî K. H e r t e l e n d y.

St. M a j o r o s interpeléza pre ministrulu de financie din ce causa se departara sî pensionara din posturile loru amploiatii P. K i s s sî I. O s h e g y contr'a vointiei loru, de óre ce inca suntu pre deplinu apti de a serví ? nu cumv'a s'a intemplatu acést'a pentru de a face locu favoritiloru regimului ? Interpelatiunea se trimite ministrului.

Ministrulu de comunicatiune G o r o v é respunde la interpelatiunea deputatului K. B o b o r y facuta cu privintia la dispusetiunile ce le-a luatu regimulu spre protegerea partideloru asigurate la societatea transilvana de asigurantia reciproca sî pagubite prin licuidatiune. Societatea a falimentatu in urma numeróseloru incendie din anulu 1864 sî 65. Fórte multe partide au pretensiuni la aceea societate, regimulu inse nu póte face nimic'a in caus'a acést'a, de-órece nu are agend'a, de a esecutá pretensiunile privatiloru dela societâti private prin organele statului; fie-cârui'a naturalmente i sta calea legei deschisa de a procede contr'a societatei disolvate. K. B o b o r y se dechiara cu respunsulu ministrului de multiamitu, ceea ce sa ia de câtra casa spre cunoscintia.

Referentulu P. O r d ó d y reportéza, ca comitetulu permanentu verificatoriu a verificatu pre deputatulu conte A. Z i c h y, cu reserv'a terminului de trei dieci de dile spre presentarea vreunui protestu contr'a alegerei sele.

Presiedintele ministriloru conte I. A n d r a s s y i face casei cunoscutu caM. Sea regele a denumitu pre ministrulu de financie Lónyay de ministru alu financieloru comune sî pre K e r k á p o l y de ministru alu financieloru magiare.

Contele I. A n d r a s s y pune pre mas'a casei articulului de lege despre prefigerea numerului judîloru denumiti la curtile judiciale apelative, despre modificarea unoru paragrafe din procedur'a civila 1868, despre schimbarea legei relative la publicâciunea articuleloru de lege, despre inarticularea tribunaleloru districtuale miste si despre publicatiunea articuleloru de lege ungare=croate comune la diet'a croata.

Articulele de lege se voru publicá sî trimite casei magnatiloru spre acelasiu scopu.

Proiectele de lege primite in siedinti'a de ieri despre cladirea drumului de feru Gömör sî Bénréve=Nádasd se cetescu a trei'a óra si se primescu definitivu ; dupa ce sa ordina trimiterea loru la cas'a magnatiloru se incheie siedinti'a la ½ 12 óre.

In siedinti'a din 25 Maiu a casei representantiloru anuncia dupa cetirea sî autenticarea protocolului siedinti i de ieri, presiedintele, ca nou alesulu deputatu pentru P é t e r v á s á r, I. B e n i c z k y sî-a asternutu protocolulu de alegere, care indata se sî trimite comissiunei permanente verificâtóre

In siedinti'a de astadi se mai pertractéza unele afaceri de interesu particulariu, sî la 10 ¾ óre se sî incheie siedintinti'a.

In siedinti'a din 27 Maiu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei de ieri, dupa aceea anuncia presiedintele, ca presiedintele ministrulu conte I. A n d r a s s y i-a adresatu ieri din Vien'a urmatórea epistola oficiala: „M Sea c. r. apost. a denumitu la propunerea mea cu decisiunea pré inalta din 24 l. c., pre ministrulu de comerciu, agricultura sî industria, G o r o v e, pre lânga recunoscinti'a pré gratiósa a servitiiloru facute in positiunea acést'a, de ministrulu de comunicaciune sî pre representantele dietale I. S z l á v y de ministru pentru comerciu, agricultura sî industria; amu onóre a Ve face D-loru Vóstre, cá presiedinte alu casei, acestea cunóscute.

Urméza subscrierea presiedintelui min. sî datulu 25 Maiu 1870.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei respective, asemenea se

tramitu acestei comissiuni sî petitiunile deputatiloru conte E. Zichy V. Szilágyi sî G. Várady.

Deputatulu G. Klapka cere din caus'a unoru afaceri familiare concediu pre siese septemani; i se încuviintiéza.

Comissiunea a cinci'a judiciala reportéza despre afacerea de alegere deputatului din cerc. de alegere Tasnadu in comitatulu Solnocului de mijlocu, B. Guti. Dupa ce s'a intemplatu acolo o bataia mare, in care unu alegatoriu s'a ucisu sî a trebuitu sa intrevina cavaleria, tiene comissiunea judiciale de necesariu a se ordiná o investigatiune pentru de a se cercetá, ca nu s'au impedecatu prin aceea intemplarea unii alegatori de a-si esercitá dreptulu loru de alegere. Cu cercetarea se incredintiéza membrulu comissiunei judiciale, S. Tury, care indata se sî jóra.

Comissiunea economica referéza despre petitiunea aceloru tipografie, cu care a incheiatu cas'a unu contractu in privinti'a tiparirei trebiloru dietali; respective ceru sporirea pretiului cu 20 %.

Referentulu comitetulu centralu, I. Kaucz reportéza despre proiectulu de lege, relativu la cladirea drumului de feru St. Petru=Fiume.

Comitetulu acceptéza proiejectulu. Raportulu se va tiparí sî tramite sectiuniloru.

A. Bujanovics reportéza din partea comitetului centralu despre novelele drumuriloru de feru de Ostu sî Nordu sî despre proiectulu de lege relativu la cladirea drumului de feru Muncaciu=Stry, care ambe se primescu din partea comitetului centralu pre basea aprobârei comitetului financialu. Raportulu se va tiparí sî pune pre siedinti'a de Luni la ordinea dilei.

Siedinti'a se incheie la 11 óre.

Sabiiu 4 Iuniu 1870.

Rsm. D. Canonicu scol. in Lugosiu, Petru Ratiu, pre lânga o adresa doveditória de celu mai invapaiatu zelu natiunale, a tramisu la asociatiunea trn. 200 fl. v. a. in bani gat'a cá ofertu generosu in favórea infiintiandei Academiei romane de drepturi sî róga pre asoc. trn. cá pentru casulu mortiei sele (fiindu dejá de 66 ani) sa fia cu solicita consideratiune, câci ce are, dupa escontentarea legatariloru sei, va testá spre scopulu indigitatu, in dispositiunea Asoc. trne.

Salutare sî multiumire natiunale zelosului barbatu, pentru atare sacrificiu, demnu de tóta apretiuirea sî recunoscienti'a natiunei. R.

De lânga Cohalmu (Rupea) 14 Maiu 1870.

(urmare sî capetu.)

Se cere inse, cá preotulu séu invetiatoriulu sa nu aiba numai cunoscienti'a theoretica a pedagogiei, ci mai multu cea practica, pentru-ca dupa cum dice renumitulu Niemayer: „a scí cinev'a se tiena scól'a, acést'a se invétia numai in scóla“. De ací apoi se vede sî accea urmare, ca cei mai multi pedagogi teoretici numai, cându vinu sa puna in ins'a-sî lucrare acea ce au invetiatu, la inceputu simtu cu deosebire o greutate fórte mare, in câtu se vedu restrinsi nu arare-ori a dice cu Horatiu: „Paupertas me coegit, ut pueros erudirem!“ Totu ast'a greutate o simte sî preotulu cá directoru scolariu, déca n'are pracsea cuvenintiósa intr'o atare directiune, sî déca impregiurarea aduce cu sine, ca precum am dîsu mai susu, lipsindu unui invetiatoriu esperiinti'a cuviintiósa, preotulu sa vina intr'ajutoriu unui atare invetiatoriu, sî in casulu acest'a déca nice preotulu nu pote ajutá necasului — vinu amendoi in fatal'a pusetiune, de a dîce cu Horatiu cá mai susu. — Asiá dar' pentru de a latí cultur'a in scól'a popolara, sî astu-modu in mass'a poporului, se recere o cunosciintia chiara sî din esperiinti'a ce o face cine-v'a vietiuindu, in scóla sî cu poporulu, pentru ca Pestalozzi sî Dinter pentru aceea suntu in privinti'a scólei populare asiá de renumiti, pentru ca au traitu cu poporulu sî au lucratu in scól'a populara chiaru.

Acum dupa ce am espusu pre scurtu óresicare notitia generale despre scól'a populara, cu referintia la preotu, ca cum adeca ar' poté acést'a se infiuintiéze intr'o asemenea scóla; intrebu pre fia-cine, cá cum se are lucrulu acest'a chiaru in realitate, sî cu referintia la noi cá preoti sî cá directori scolari in scólele populare preste totu? Considerându cu totu-deadinsulu impregiurarea preatinsa, ca preotulu, amesuratu chiamârei lui trebuie sa cercetédie adese-ori scól'a, stâruindu insu-si prin acést'a in elevi semtiulu religiosu si moralu, considerându, ca la casu de a cere trebuinti'a afara de religiune, preotulu sa propuna amesuratu unui planu chiaru sî alte obiecte propunende; la aceste considerante eu 'mî i-au voia a 'mi dá parerea, sî voi respunde intrebârei din cestiune in urmatoriulu tipu; Privinduse preotii preste totu, credu ca o parte insemnata nu se interesédia cu destula energia pentru inaintarea culturei in scól'a populara. (Sa fia inse bine intielesu ori sî de cine, deórece lucrulu e privitu pârtîtivu, si nu cu referintia la toti preotii). Causele la acést'a suntu mai multe, eu inse voiu numerá numai vre-o trei mai de capetenia. Mai antâiu suntu preoti de acei'a, carii intr'adeveru aru potea se lucre multu intr'o scóla populara gre lânga invetiatoriu, sî carii póte posiedu facultâtile recerute, pentru de a inaintá scól'a populara; inse le lipsesce mai de totu bun'a vointia la acést'a, cu unu cuventu le lipsesce activitatea receruta. Atari preoti nu se voru potea scusá sî nici ca suntu de scusatu in nice o privintia. Suntu apoi a dóu'a sî atari preoti, carii inca aru potea se ajute progresului intr'o asemenea scóla, sî pre lânga acést'a aru avea in câtu-va sî bunavointi'a, inse precum e sciutu, bietii preotii nostri români, cei mai multi nu potu remané nici decâtu multiamiti pre lânga venitulu acel'a prapaditu dintr'o parochia, ca remanendu numai pre lânga acést'a sî apoi mai avendu sî familia, aru fi aprópe de perire; ci trebuie sa lucre insu-si cu pâlmele, cá sa-si agonisésca cele de lipsa, sî astufeliu trebuie sa mérga la plugu, la sépa, secere sî altele, nelasându tóte acestea tempu, de a potea cautá cu totuadinsulu mijlóce, prin care sa póta inaintá scopulu scólei. Acesti'a aru fi numai in câtu-va de scusatu, de óre ce ceea ce nu potu face in tempu de lucru câmpului, care este mai cu séma primavér'a sî vér'a, —potu se faca cu deosebire in tempu de iérna, câudu le sta destula vreme la dispusetiune, pentru de a potea cugetá sî precugetá la mijlócele cele salutarie pentru scóla. Vinu apoi alu treilea preoti de acei'a cari póte pre lânga tóta bunavointi'a, de a implini cele espuse in punctele precendinti pentru inaintarea scólei, nu potu, de óre ce le lipsesce cu deosebire cultur'a loru insî-le intr'o atare directiune. De acesti'a inse voru fi pucini, de óre ce tempulu mai bine de dóue diecenii incóce, pre care 'lu potemu numí sî tempulu de auru, pentru inaintarea in cultura a poporului rom., a stersu multe urme triste din viati'a acestui poporu, sî a alinatu, cá unu balsamu durerile sî ranele cele vechi, ce a fostu inceputu poporulu rom., a le suferí inca de prela inceputulu vécului alu doilea a erei cristiane, durându pâna preste mijloculu celui de alu XIX., sî de care rane vechi poporulu românu mai sângeréza inca pâna astadi, incâtu voindu ale enará in detaiurile loru, s'aru parea sî acum potrivíte cuvintele strabunului Virgiliu: „Infandum regina iubes renovare dolorem.“ Barbatii bisericei sî a natiunei române inse—privindu tempulu cu deosebire de dóue diecenii incóce —, au nisuitu sî nisuescu, precum vedemu, pentru de a sterge urmele cele triste din viati'a bisericésca sî natiunale; au nesuitu sî nisuescu intr'acolo: ca cualificatiunea unui preotu, unui invetiatoriu, sa fia conformu mai antâiu tempului in care traiesce, iéra apoi sî nu mai pucinu sa fia corespundietória impregiurâriloru locale, unde acesti'a functiunéza cá atari. De aici apoi se póte prea lesne deduce, ca sî atari esceptiuni, ce mai suntu pre alocurea, cu referintia la atari preoti sî invetiatori, carii nu satisfacu intru inaintarea in cultura, cu tempulu se voru potea emendá. —

Tienerea „conferinteloru invetiatoresci“ in totu anulu, a fostu o idea prea bine nimerita. Pre acésta idea prea bine nimerita me radîmu sî eu mai departe sî dîcu: ca aru fi de doritu sî in interesulu respândirei culturei, ca atari conferintie sa se tiena celu pucinu de dóue ori intr'unu anu, regulatu, la care sa se afle indatorati a participá atâtu invetiatorii câtu sî preotii unui tractu protopopescu. Sî in atari conferintie pre lânga tractarea verbale asupr'a diferiteloru obiecte sa se dée din partea comisariului respectivu chiar' sî teme scripturistice, care sa se elaboredie in tempulu dela tienérea unei conferintie pâna la cea-alalta, privitórie la inaintarea invetiamentului in scól'a populara, sî care apoi sa se iée la desbatere seriósa din partea membriloru conferintiei. Este inse de doritu, cá si de mai multe-ori intr'unu anu sa fia atari intruniri colegiale din partea preotiloru sî a invetiatoriloru. Sî prilegiulu mai bunu la atari intruniri sa dée: „infiintiarea de societâti de lectura“ din partea preotiloru sî invetiatoriloru (unui tratu protop., cari consolidându-se ast-modu, sa se adune la tempuri anumite intr'unu locu iérasi anumitu, carele pre câtu se va poté sî pentru inlesnire sa fia in centrulu tractului respectivu, incependu totu de odata a se forma sî bibliotece mai mici din partea preotiloru sî a invetiatoriloru. In atari intruniri colegiale — pre lânga aceea, ca se desvólta omului facultatile spirituale —, se póte discutá totu deodata chiaru sî despre midiulócele materiale, sî fâra de care nu se póte lâtí cultur'a in poporu, p. e. aflarea astoru modu de mesuri, prin care sa se póta infiintiá scóle nóue, unde cere trebuintia; ameliorare invetiatoriloru prin salarie mai mari cá in tipulu acest'a sa fia totu-deun'a concurintia de invetiatori cualificati sî harnici; stabilirea astoru-feliu de mesuri pentru inaintarea in cultur'a care sa fia recunoscute si urmarite sî de poporu, sî la casu de improtivire, sa se impuna chiaru recunóscerea sî urmarirea acelor'a. — Atarí intruniri colegiale voru dá prilegiu mai departe sî la aflarea midiulóceloru, prin care sa se póta infiintiá sî „scóle normale“ in deosebitele tracturi sî care inca este o recerintia neincungiurabile a tempului de astadi, sî jace chiaru intrensulu sî competinti'a fiasce-cârui tractu prot. acésta imprejurare. Tóte acestea pre lânga o vointia adeverata se potu face, pentru-ca dupre principiulu filosofiei: „aceea-ce voiesce omulu sî póte“; se intielege inse ca vointi'a sa nu se intinda preste sfer'a possibilitâtiei a persónei voitória. — Omulu sa aiba asiá dar' vointia sî staruintia, vietiuindu in studiis laboribusque câci astu modu numai se ajungu scopurile cele mari sî sânte, precum dice sî strabunulu Horatiu: „Níl sine magno vita labore dedit mortalibus“. — *) N. D. M.

Invitatiune.

In urm'a incredintiârei primite dela on. comitetu a asociatiunei trans. pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, cu datulu 12 Maiu 1870 Nr. 130, — in interesulu constituirei subcomitetului sî a infiintiârei agentureloru comunale pentru despartiementulu cercuale a Clusiului, provediute in regulamentulu primitu in adunarea generale tienuta in Siomcut'a-mare la 11 Augustu 1869 — suntu membrii asociatiunei, intrég'a inteligintia sî fruntasii români din comitatulu Clusiului cu tóta onórea invitati la o conferintia constituanta, la Clusiu, cá la loculu resiedintiei comitetului cercuale, tinenda la 13/1 Iuniu a. a. 11 óre, in localitatea asociatiunei rom. de lectura din locu.

Clusiu 31 Maiu 1870.

Iosifu Popu.

Invitare.

La adunarea generala a Reuniunei politico-natiunale a românilor din comitatulu Aradului, — carea se va tienea in localitatea indatenata a institutului clericalu, — pre diu'a de 3 Iuniu st. nou. a. c. dupa médiadî la 4 óre pentru desbaterea urmatórieloru obiecte;

1. Completarea sî constituirea comitetului statatoriu din 100 do membrii, alegendi din sinulu Reuniunei.

2. Formarea de „comitete particulari“ in diferite pârti ale comitatului cari se voru compune dintre cei 100 de membri.—

3. Stabilirea unei modalitâti de procedura in afacerile politice natiunale, conformu dispusetiunei adunantiei generali din 2 Maiu a. c.

Toti p. t. membri ai acestei Reuniuni prin acést'a suntu poftiti la participare.—

Aradu 26 Maiu 1870.

Demetriu Bonciu mp.
Vice presiedintele Reuniunei politico-nationale.

Nr. 88.
Sied. XII.

Avisu.

Subscris'a directiune grabesce a aduce la cunosciinti'a onoratului publicu românu: cumca, con-

*) Stimâmu prea multu zelulu dlui cor. de sî nu suntemu intru tóte de acordu cu cele din articululu de mai susu. Amu dorí cá macaru in iérn'a viitória sa ne onoreze cu o corespondintia despre infiintiatele societâti de lectura sî celelalte, sî in apropierea sea, pentru ca suntemu de credintia, ca rumpendu-se ghiati'a odata intr'unu locu, acestu locu va aflá multi imitatori sî folosulu si-lu póte intipuí fia-cine. R.

formu decisului din siedinti'a de adi, — „Adunarea generala a asociatiunei nóstre natiunali defipta pre 6 Iuniu nou a. c. si urmatóriele dile“ va fi impreunata cu urmatóriele productiuni arangiate in favórea fondului asociatiunei:

1. In diu'a prima a adunârei adeca luni in 6 Iuniu la 8 óre sér'a se voru esecutá de câtra societatea de delitanti din Temisiór'a dóue representatiuni de piese teatrale, in teatrulu de aicia, si anume:

„1. Comedi'a intr'unu actu de Alexandri „Nunt'a tierenésca.“

2. Comedi'a iéra-si intr'unu actu de Leresco „Fantasm'a“.

Societatea acést'a compusa din 18 tineri diletanti români, va fi acompaniate si de corulu vocalo-musicalu alu plugariloru nostri români, compusu de parintele preotu Siepetianu din Chiseteu!

Venitulu este menitu fondului asociatiunei, si biletele de intrare se voru capetá la cass'a teatrului.

II. In diu'a a dóu'a adunârei, adeca Marti sér'a, 7 Iuniu, se va tienea petrecerea de saltu (balu) natiunalu la otelulu Crucea alba totu in favórea fondului asociatiunei.

III. In legatura cu acést'a petrecere intre ór'a de repausu — se va esecutá o „sortitura mica“ a obiecteloru donate din partea dameloru nóstre române, ce au remasu in favórea asociatiunei din sortitur'a de anu.

Biletele de intrare stabilite pentru familia cu 3 fl. 50 xr. si pentru un'a persóna cu 1 fl. 20 xr. — câte care se voru dá gratis câte la 1 biletu de familia trei, iéra la 1 de un'a persóna câte unu sortiu, se potu cumperá numai la perceptoratulu asociatiunei, si in diu'a balului la casa — deóre ce timpulu este prea scurtu cá sa se póta tramite spre distribuire.

Aradu. 26 Maiu nou 1870.

Directiunea asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului romanu.

Ioane Popoviciu Desseanu
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu
notariu.

Serbarea de amintire la mormentulu lui Stefanu celu Mare.

In 15/27 Augustu 1870 se implinescu 400 de ani, de candu monumentulu celu mai sacru de gloria si pietate strabuna, monastirea Putn'a, fu santita in onórea pré curatei ficióre Marie de catra Stefanu celu mare. Totu pe atunci cade si aniversarea de patru secule, de candu acestu mare si pré meritatu erou au procesu la realisarea consolidarei natiunei romane ca unu bulevardu tare in contr'a barbarismului asiaticu si in favorulu civilisatiunei europene.

Este cunoscutu indestulu din diferitele jurnale nationale cumca tinerimea rom. academica de pretotindeni a decisu se arangeze in aceea di memorabila o serbare seculara in monastirea Putn'a (Bucovina) cu o solemnitate, démna de maréti'a umbra si memoria a primului nostru erou nationalu.

Ingrigirea si realisarea serbarei este incrediuta comitetului centralu, alesu pentru acestu finitu de tinerimea romana din Viena. Dar' o realisare démna a acestei idei religióse si totu odata si nationale depinde in cea mai mare parte de la concursulu si sprigiulu moralu si materialu ale intregei natiuni.

Publicandu sumele incurse pana acum'a pentru scopulu acestei serbari, ni luamu libertatea a apelá catra toti romanii binesimtitori, rogandu-i, ca sa spriginésca acésta intreprindere a tinerimei române. Indeosebi rogamu pe confratii nostri academici si pre toti acei P. T. Domni, la cari ne-amu adresatu dejá privatim in acea causa, ca sa binevoésca a grabi cu ajutóriele sale. Despre contribuirile incurse precum si despre modulu intrebuintiarei loru se va dá séma esacta la tempulu seu, éra prisosindu o suma óre care, se va dedicá pentru scopuri nationale binefacatórie.

Vien'a in 25 Maiu 1870.

In numele comitetului centralu:
Presiedintele: Nic. Teclu m. p. Secretariulu: Gabriele Beleanu m, p, Casieriulu. Petru Pitei m. p.
„Albin'a.“

In caus'a Tofaleniloru.

Petrunsa de compatimire pentru nefericit'a sórte a 30 familie romanesci din Tofalu in Transilvani'a, care in urm'a procesului loru urbariale cu fostulu loru proprietariu, baronulu Carolu Apor, fusera deposessiunate si in gur'a iernei anului 1869 scóse in drumu, intieleginti'a româna din Sabiiu, afara de aceea, ca a oferitu indata filerulu seu filantropicu pentru alinarea miseriei aceloru familie, a constituitu si unu comitetu anume carele sa adune si sa transpuna la loculu seu nobilele oferte, ce aru mai incurge dela amicii omenimei in suferintia.

Comitetulu acest'a, constituitu din subscrisii trei membri, s'a si adresatu indatu prin unu apelu dto 4/16 Octobre 1869, publicatu prin tóte foile române din Transilvani'a si Ungari'a, câtra toti cei compatimitori cu sórtea acestoru nefericiti, si apelulu — multiemita simtiului de filantropia, ce este o insusire atâtu de nobila a poporului nostru! — n'a remasu fâra succesu, câci au incursu sume fórte considerabili, pentru alinarea amarului aceloru familie. Comitetulu sabiianu a publicatu sumele incurse la densulu in fói'a locale „Tel. Rom.“ intr'unu sîru de numeri atâtu in a. 1869, câtu si in a. 1870. Cu tóte acestea inse acum, dupa ce activitatea acestui comitetu se vede a fi terminatu, elu crede, ca nu va fi fâra scopu, a dá in cele urmatóre.

o recapitulatiune generale

asupr'a tuturoru oferteloru intrate la densulu, cá pre basea acelor'a se póta dá onoratului publicu contribuitoriu românu si neromânu, **computu publicu** despre administratiunea sea.

Facemu dara sa urmeze sumele intrate la comitetulu din Sabiiu pentru ajutorirea celoru 30 familii nefericite din Tofalu in ordinea aceea, in carea s'au publicatu in „Tel. Romanu“ din anii 1869 si 1870, cu acea rogare, ca déca vre-unu ofertu venitu la noi, din vre-o erore, nu s'aru fi publicatu séu s'aru fi publicatu gresitu, dd. contribuitori sa bine-voiésca a **reclamá si respective a rectificá in terminu de o luna dela datulu de mai josu.**

Recapitulatiunea

sumeloru incurse la comitetulu ad hoc din Sabiiu pentru ajutorirea celoru 30 familie nefericite din Tofalu.

Dela dlu secretariu cons. Dr. Ilariu Puscariu 1 fl. Dela dlu Capitanu c. r. in pensiune Constantinu Stezariu 3 fl. Dela prea sântítulu Episcopu alu Caransebesiului, p. Ioanu Popasu 20 fl.
(„Tel. Rom.“ nr 82 1869.) 24 fl.

Dela dnulu Visarionu Romanu 5 fl. Dela biseric'a St. Nicolau din Brasiovu, tramisi prin dlu I. A. Navrea 100 fl. Dela mai multi domni din Brasiovu, tramisi prin dlu Maciuca, 202 fl. 20 xr.
(Tel. Rom.“ nr. 83 1869.) 307 fl. 20 xr.

Dela dnulu cons. in pensiune Pavelu de Dunc'a 3 fl. Dela dnulu Ioanu de Barbu in Agramu 3 fl.
(„Tel. Rom.“ nr. 84 1869.) 6 fl.

Dela mai multi dni din Olpretu, tramisi prin dlu S. Martianu 4 fl. Dela dlu parochu G. Traila in Iezvinu 1 fl. 25 xr. Dela mai multi domni din Zernesci, 23 fl. Dela mai multi domni din Hatiegu 44 fl. Dela vam'a Timisiului dnulu Dim. Cepescu si dnulu N. Dimitropoluà 2 fl. 50 xr. 5 fl. Dela mai multi domni din Siri'a 16 fl. 10 xr. Dela dlu comite Hagiu Carolu de Roseti 30 #, pusi in pretiu de 175 fl.
(„Tel. Rom.“ nr 87 1869.) 260 fl. 35 xr.

Din Aradu si impregiurime s'au tramisu prin dlu I. Pop. Desseanu preste totu 386 fl. 83 xr. Dela mai multi domni din Aradu 46 fl. Totu din Aradu 10 fl. 40 xr. Dela mai multi domni din Sioimosiu 16 fl. Dela mai multi domni din Siepreusiu 14 fl. 30 xr.
(„Tel. Rom.“ nr. 88 1869)

Din Aradu si impregiurime (Continuare.)

Dela mai multi dni din Buteni 5 fl. 30 xr. Din Lipov'a 30 fl. 50 xr. Dela mai multi domni din Otlac'a 22 fl. 10 xr. Dela mai multi domni din Seversinu 15 fl. 14 xr. Dela mai multi domni din Pragesci 17 fl. 29 fl.
(„Tel. Rom.“ nr. 89 1669.)

Din Aradu si impregiurime (continuare.)

Dela mai multi domni din Chitighazu 20 fl. Dela mai multi domni din Apateu 21 fl. Dela mai multi domni din Diecin 5 fl. 80 xr. Dela mai multi domni din Madevatu 20 fl. Dela mai multi domni din Batani'a 2 fl. 54 xr. Dela mai multi domni din Sintea 5 fl. 40 xr.
(„Tel. Rom.“ nr. 90.)

Din Aradu si impregiurime (Continuare.)

Dela mai multi domni din Otrosiu 7 fl. Dela mai multi domni din Aradu 8 fl. 80 xr. Dela mai multi domni din Gy. Varsiaudu 14 fl. 10 xr. Dela mai multi domni din Capruti'a 8 fl. Dela mai multi domni din Radn'a 14 fl. Dela mai multi domni din Laitinu 11 fl. 35 xr. Dela mai multi domni din Paulisiu 18 fl.
(„Tel. Rom.“ nr. 92.)

Din Aradu si impregiurime (Continuare.)

Dela mai multi domni din Seleusiu-Cigherela 4 fl. 35 xr. Dela mai multi domi din Agrisiu 16 fl. 20 xr. Dela mai multi domni din Semlacu 12 fl. 30 xr. Dela mai multi domni din Aradu 6 fl. 50 xr.
(„Tel. Rom.“ nr. 93.)

(Va urmá)

Varietâti.

*** Esamenu de marturitate. La gimnasiulu publicu romunu gr. or. din Brasiovu se incepu in anulu acest'a esamenele scripturistice de maturitate in 3 Iunie s. v. iéra esamenulu oralu de marturitate se va tiené in 27 Iunie s. v.

Derectiunea gimnasiala.

Citatiune edictala.

Infanteristulu Ioanu Siuta din Rudari'a in teritoriulu inclitului regimentu confiniariu romano-banaticu Nr. 13, carele in 3. Iuliu 1866 in batai'a dela Königsgrätz a peritu astu-feliu, incâtu nu se scie de mai traiesce séu a muritu, se citéza prin acést'a, cá in terminu de 6 luni dela datulu de facia, deca este in viétia negresitu sa se infacisiedia la scaunulu protopresbiteralu gr. orient. alu Mehadiei, pentru-ca la din contra se va aduce si in lips'a lui otarîrea asupr'a cererei sociei lui Mari'a Siut'a din Rudari'a pentru de a-i se dá voia a pasí la alta casatoria.

Caransebesiu in 16 Aprile 1870.

Consistoriulu eparchiei Caransebesiului.

(36—2.)

Concursu.

In institutulu archidiecesanu gr. res. pedagogicu-clericale in Sabiiu, face trebuintia de unu profesoru pentru studiulu de economia rurale cu ramurile lui, care postu e impreunatu cu unu salariu anuale de 600 fl. v. a.

Concurentii, dela cari se cere sa fia de religiunea gr. res. si sa aiba cunoscintiele respective teoretico-practice, cererile concursuale instruate cu documentele recerute sa le adreseze câtra directiunea subscrisa pâna in 1. Augustu a. c.

Sabiiu 15. Maiu 1870.

Directiunea institutului archidiecesanu gr. res. in Transilvani'a, pedagogicu Clericale.

(38—2.)

Edictu.

Nicolau Campeanu, gr-res. din Ferihazu, comitatulu Albei de susu, care au parasitu pre legiuit'a lui muere, Rafir'a Stefanu, gr-or. din Imboru scaunulu Cohalmului, fâra de a se sci loculu unde locuiesce, astadi pribegeste in lume, se citédia ca in terminu de 6 luni sa se infatiosiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, ca sa dea respunsu la pâr'a radicata din partea muerei lui asuprâ-i, ca la din contra in intielesulu legiloru bisericei nóstre se va dá otarire pârei ascernute aici.

Scaunulu protopopescu gr-or. alu Cohalmului Draosu 10 Maiu 1870.

Ioanu Iosifu
Administr. protopopescu.

(35—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Maiu (4 Iun.) 1870.

Metalicele 5%	60	20	Act. de creditu	253	80
Imprumut. nat. 5%	70		Argintulu	121	25
Actiile de banca	723		Galbinulu	5	78

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 42. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 28 Maiu (9 Iunie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Revist'a politica.

Cu câtu mai tare se apropia diu'a de alegere la dietele din Cislaitani'a, cu atâtu mai frapantu pasiescu partidele politice un'a câtra alt'a. Dupa ce in cercurile mai 'nalte n'a succesu a aflá unu „modus vivendi“ intre cechi si partida nemtiésca, séu credinciósa constitutiunei foste, dupa cum se mai numesce, apoi cu anevoia este, unde putieni nu se intielegu, a ajunge la o intielegere multimea. Tóte incercârile presiedintelui ministriloru, Potocki de a apropiá partidele un'a de alt'a a fostu pâna astadi, se póte dîce, fâra nici unu resultatu. De-si i-a succesu a multiumí pre poloni cu pretensiunile loru — macaru ca se afirma din unele pârti opositiunaria, ca si concessiunile facute poloniloru aru fi numai pré mícutie sî departe de ai putea multiumí, — déra nici cea mai mica apropiere nu putù mijlocí intre cechii sî partid'a nationale nemtiésca. Fia care partida politica stà mortîsiu lânga pretensiunile sele nationale. Luptele pentru alegeri la diete decurgu: Fia-care parte se silesce din resputeri de a reusi cu câtu mai multi deputati. Partid'a cechica sî cea feudala catolica sperédia a se intarí un'a prin alt'a, sî a se uní in mijlóce spre a ajunge, se intieléga, fia-care, scopurile sele Cechii dîcu, ca acésta aliantia va fi temporale, pâna cându va durá starea de astadi in Cislaitani'a, sustienu ca numai siliti facu acést'a. Aici, se dîce, a avea sî cancelariulu imperialu, contele Beust particic'a sea, ceea ce, déca se adeveresce, apoi o gatatu cu popularitatea sea la némtii din Austri'a.

Desbaterile despre infalibilitatea papei la conciliulu din Rom'a suntu in curgere. In siedinti'a din 28 Maiu s'a desbatutu in privinti'a acést'a dela 9 óre pâna la 1 dupa amédî. Pentru infalibilitate vorbira Senestrey, Bravand si Hanagi, unu romanu (póte Szilagi ?! Red.); in contra vorbira. Verot episcopulu din Savanah in staturile unite. Se vorbesce, ca Napoleonu indata dupa prochiamarea dogmei infalibilitâtiei papei, ceea ce se va decretá in 17 Iuniu a. c. 'si va rechiamá trupele sele din statulu papei; iéra pre de alta parte se afirma, ca de óre ce republicanistii din Itali'a facu mina seriósa a ocupá statulu papalu, sî a pune resiedinti'a in Rom'a, cá sa nu fia espusu pap'a, 'si-aru fi datu Napoleonu consimtiementulu seu, ca regele Italiei sa ocupe statulu papalu cu trupele sele sî in casulu, cá sa erupa vre-o revolutiune aru fi promisu ca de nou va tramite trupe francese spre a ocupá Rom'a sî inca intr'unu numeru mai insemnatu.

In Romani'a tóta activitatea publica este indreptata asupr'a alegeriloru de deputati la camera. In tóte jurnalele, ce vinu de acolo nu vedemu alt'a, fâra numai o lupta a partideloru politice. Dela majoritatea camerei, care o va avea un'a séu alt'a partida, va depinde si directiunea politica a statului sî remanerea ministeriului actualu séu schimbarea lui. Alegerile s'au sî inceputu sî preste putienu vomu fi in positia de a cunósce si resultatele.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 30 Maiu a casei magnatiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia dupa aceea mai multe incurse, care indata se sî transpunu comissiunei petitiunarie; asemenea se tramitu aceleiasi sî petitiunile presintate de deputatii K. Sentiványi, I. Szepasy, E. Szentpály, I. Ludvigh sî M. Tancsics.

Deputatulu St. Majláthe silitu, din caus'a unui morbu gravu, a se supune unei cure de scalda; cas'a i incuviintiéza unu concediu de 4 septemani.

Referentulu K. Kaucz reportéza, ca comitetulu financialu a desbatutu propunerea ministrului de justitia, relativa la spesele causate prin inmultirea amploiatiloru la tribunalele apelative sî ca a compusu unu proiectu de lege despre creditulu suplementariu aprobându spre aceea. Din partea comitetului centralu reportéza despre proiectulu de lege privitoriu la esarendarea canalului Franciscu. Ambele rapórte se voru tiparí, celu dintâiu se va transpune sectiuniloru, alu doile se va pune la ordinea dîlei.

Referentulu comitetului centralu, Ladislau Szögyényi relatéza despre proiectulu de lege, privitoriu la construirea drumului de feru Esség=Sissek. Comitetulu primesce proiectulu pre basea argumenteloru produse de comitetulu financialu.

La ordinea dîlei sta proiectulu de lege, despre cladirea liniei Muncaciu=Strg=Lembergu sî Eperies=Tarnovu. Comitetulu financialu doresce, cá sa nu se cladésca ambele linie pre spesele statului, ci numai lini'a Muncaciu=Stry. Comitetulu centralu, a cârui referentu e A. Bujánovics, nu aprobéza dorinti'a sî parerea comitetului financialu, ci recomenda in principiu primirea neschimbata a proiectului de lege, modificatu numai stilistice.

Zsedényi conbate, luandu cuventulu, propunerea comitetului centralu sî recomenda modificarea proiectului de lege propusu de comitetulu centralu, asiá ca cladirea inceputa a linieloru din cestiune sa se sisteze si sa se insarcinéze ministrulu de comunicatiune a incepe negotiacia[illegible]a concessiune pre calea prescrisa, contractele incheiende sa le suscérna legislativei spre aprobare.

La desbaterea cea lunga sî viua, ce se incinge in cestiunea acést'a iau parte Wahrman, Hollán, B. Wodianer, Csernátony Bujanovics, ministrulu Gorove, K. Tisza, Ludvigh, Ivánca, Simonyi sî apoi iérasi Hollán sî Zzedényi.

Cas'a procede la votare sî primesce propunerea lui Zsedényi, proiectulu regimului insa lu respinge.[illegible]

In siedinti'a din 31 Maiu a casei magnatiloru presiede vice presiedintele conte. I. Cziráky. Dintre ministri nu e nici unulu de facia. Mai intâiu se autentica protocolulu siedintiei premerse.

Notariulu casei representantiloru, A Bujanovics, preda proiectulu de lege primitu astadi, despre modificarea legei pentru line'a de Ostu, care indata sa sî tramite comitetului respectivu.

Unu anunciu alu presiedintelui ministriloru care impartasiesce casei magnatiloru schimbarea personale in cabinetu se ia spre sciintia.

Se mai cetescu inca unele rapórte comisiunarie despre proiectele de lege predateloru mai de curendu spre desbatere sî apoi se incheie siedinti'a la ¼ 2 óre.

In siedinti'a din 31 Maiu a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia, ca deputatulu dela Pojonu, M. Lónay si-a depusu mandatuiu, de óre ce, denumitu fiindu de ministru alu financieloru comune, nu mai póte corespunde chiamârei de deputatu. Se ia spre sciintia sî se ordina alegere nóua. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se transpunu comissiunei de petitiui; acolo se transpunu sî petitiunile presentate de deputatii L. Csörghe, Odön Szeniczey, L. Kovách, V. Szilágyi, K. Tóth sî Fr. Berecz.

Referentulu comitetului verificatoriu permanente, P. Ordódy relatéza ca deputatii I. Beniczky sî N. Szathmáry suntu verificati cu reserv'a terminului de 30 dile pentru vre-unu protestu contr'a alegeriloru.

Referentulu Kol. Széll reportéza, ca comitetulu financialu a acceptatu proiectulu de lege despre construirea drumului de feru Bátaszék=Dombovár=Zákány. Din negotiatiunile mai próspete cu consortiulu concessiunariloru, resulta, ca acest'a cladesce drumulu cu o garantia de interese de 26,450 fl. peutru mila, precându mai 'nainte pretindea 28,350 fl.

Raportulu se va tiparí si transpune sectiuniloru.

La ordinea dîlei sta continuarea desbaterei generale susceputa in siedinti'a de ieri, despre proiectulu de lege relativu la modificarea legei pentru drumulu de feru de Nordu.

I. Halassy desprobéza proiectulu de conclusu alu comitetului centralu, care doresce stergerea § 2, ce tratéza despre impreunarea drumului de Nordu cu drumulu Gömör.

Vorbitoriulu propune unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a sa remâna § 2, sî inca cu adausulu ca sî line'a laterale Altsohl=Neusohl sa se construe ingraba.

D. Irányi intréba, ca susceput'a regimulu inca in anulu trecutu cladirea continuarei drumului de feru de Nordu câtra Kaschau=Oderberg in fapta prela Kreumitz sî Ruttek? In casulu acest'a s'a calcatu legea, de óre ce directiunea prefipta legalu a fostu prela Neusohl.

E. Hollán dîce cu privintia la afacerea din cestiune intre altele ca regimulu a precugetatu sî studiatu trei linie, pre cari e possibila impreunarea intre drumulu de feru de Nordu sî Kaschau=Oderberg sî resultatulu studieloru e deciderea pentru line'a prela Kremnitz=Ruttek.

Interesulu tierei impune alegerea acestei linie sî din ast'a causa s'a simtitu regimulu oblegatu a dispune legislativ'a la modificarea legei primitive.

Se incinge in cestiunea acést'a o desbatere viua sî lunga sî se primesce in fine proiectulu de lege cu modificatiunea propusa de deputatulu Madocsányi.

Urméza la ordine raportulu comissiunei economice. Petitiunea tipografiloru Deutsch sî Légrády pentru sporirea speseloru de tipariu cu 20% se aprobéza din partea comissiunei, incâtu ea recomenda casei sporirea cu 10%. Cas'a incuviintiéza parerea comissiunei economice.

Siedinti'a se incheie ¾ 12 óre.

De lânga Somesiu 22 Aprilie 1870.

Fie-care perioda de tempu 'si are caracteristic'a, care i o atribuie spiritulu, ce predomnesce societatea sî ideile, de care se conduce ea. Acést'a caracteristica se insémna cu numirea de „spiritulu tempului“. Astfeliu istori'a ne indreptatiesce in urm'a fapteloru ce s'au petrecutu in evulu mediu, a atribuí acestei perióde de tempu, spiritulu obscurantismului; secululu presinte in care traimu alu 19 dela Christosu se numesce in deobsce secululu progresului, alu luminei, spiritulu umanitâtiei. etc.

Bine aru fie cá toti individii, ce traiescu in atare secu alu luminei sa fia petrunsi de unu atare spiritu; durere insa, ca totu mai suntu sî in societatea nóstra sî anume in cea nationale româna individi, cari nu numai nu contribuie spre luminare, dara suntu departe indereptu cu tempulu, seversîndu fapte, care nu corespundu tempului modernu. Pre câudu tóta lumea s'au emancipatu astadi la idei mai generale, pre atunci ei promovédia numai scopuri, cari le stau mai aprópe, adeca individuale sî confesionale. Ei suntu acei'a, cari pre de o parte predica sî au totudeun'a pre limba fratietatea, buna intielegere sî idei'a de natiune. Ei suntu acei'a, cari se credu, séu mai bine dîsu, trâmbitia in lumea mare, ca in promovarea causei nationale suntu paralisati de altii, cari urmaresc, dupa ei, numai scopuri confessionale sî

totu ei suntu acei'a, cari in fapta nu se rusinédia a provocá scisiune in poporulu nostru românu, alu aduce in starea nefericita, cá elu pre sine sa se sfasie, sî acolo unde a domnitu bun'a intielegere; totu ei suntu, cari tocmai impedeca scopurile nationale, cându se ocupa cu lucruri inferióre sî nu crutia nici unu mijlocu spre a promová interesele loru confesiunale.

Suntu rane vechi in sinulu natiunei nóstre române, la a câroru vindecare, déca nu vomu contribuí fiecare cu inima sincera, ci din contra le vomu atitiá sî mai tare, inzadaru ne vomu gerá cá frati adeverati sî sinceri, câci acest'a va devení o ironia si nici odata nu vomu fi. —

La aceste reflesiuni mi dedú ansa unu casu, care s'a intemplatu in comun'a Cheuchisiu, comitatulu Dobocei, care numai cu durere de inima me vedu constrinsu alu aduce inaintea forului publicu, spre a ne cunósce unii pre altii. Mai multu cá in tóte partile Ardélului acestu comitatu sî anume in tractulu protopopescu alu Secului suntu espuse comunele nóstre bisericesci cangrenei proselitísmului sî bantuite de turburarile religiunare. Meritulu acest'a (?) este alu protopopului gr-catolicu din Sz. Miklos, anume Ioanu Silasi, care prin totu feliulu de mijlóce se incérca a se insinuá la superiorii sei cá propagandistu fidelu alu catolicismului.

In alegerea mijlóceloru sele este fára crutiare. Maiestria mare spre ajungerea scopului seu fatia cu poporulu nostru bunu sî credulu, nu se cere. Ocasiunile i se dau de totu feliulu spre acést'a. Asiá d. e. in comun'a Cheuchisiu (Kékes) din amintitulu comitatu, avendu crestinii nostrii de acolo o datoria de 124 fl. v. a. aruncata pre fiecare individu, mai multi crestini de ai nostrii au rugatu pre protopopulu gr-catolicu Ioanu Silasi din San-Miklosiu, care se tiene de dieces'a greco-catolica a Ghierlei, cá sa le mijlocésca unu imprumutu banalu pre lânga cameta de undev'a, ceea ce numitulu protopopu au sî facutu, mergendu in Cheuchisiu in 15 Martiu a. c. sî dându ómeniloru bani. Dar' de ce se te minunedi, onoratu publicu cetitoriu, acést'a sa nu fie o fapta buna crestinésca, nici unu interesu banalu din partea protopopului gr. cat. Silasi, ci unu mijlocu de asi intinde curs'a sî mrej'a sea spre a vená nu trupurile, ci sufletele ómeniloru! Nu a convinge, ci a seduce! In diu'a aceea-si merse o parte din crestinii din Cheuchisiu la parochulu loru gr. orientalu de ai anunciá, ca ei trecu dela religiunea loru la unatia din causa ca respectivulu protopopu gr. cat. Ioanu Silasi le face loru multu bine, sî ca le-a promisu ca déca se voru uní le va scóte imprumutulu de statu, care se afla opritu la perceptoratulu din Gherl'a, sî-lu va predá in mânile loru cu conditia cá sa se unésca.

Nu este deci mirare, ca prin astfeliu de machine i-a succesu a seduce o parte din poporu, dara este mai mare mirarea de atari ómeni, cari fára nici o moralitate nu se sfiescu a amagí poporulu sî a atacá pre o corporatiune intréga bisericésca in drepturile ei. — Inpudenti'a protopopului gr. cat. Ioanu Silasi a mersu pâna acolo, a se adresá câtra parochulu gr. orientalu de acolo, anume Manasie Prodanu, sî alu provocá la unire, promitiendui, ca de se va uní, va primí lânga parochi'a, ce o are si alta parochia afiliata spre administrare, ceea ce spre laud'a preotului gr. or. nu-i succese alu induplicá. Acést'a o facù elu atunci, candu preotulu gr. orient. vediendu pre acei poporeni, le-au spusu loru, ca dupa lege are unulu fiesce-care deosebi a se mârturisí inaintea lui, inse acei poporeni la provocarea preotului nu s'a invoitu, ci fiindu protopopulu unitu in tempulu acel'a in Cheuchisiu s'au dusu cu totii iéra-si la densulu,— sî preotulu gr. orientalu vediendu ómenii asiá turburati s'au dusu sî elu la protopopulu gr. cat. spre alu rugá in numele legei cá sa nu i conturbe poporulu.

Mai departe protopopulu unitu Ioanu Silasi 'si disciplinà o trupa intréga de propagandisti, asiá d. e. invetiatoriulu unitu Ilie Suciu in 22 Martiu, adunându pre mai multi ómeni s'au dusu la preotulu nostru Manasie Prodanu sî l'au poftitu, cá sa iasa din casa in ograda, din causa, ca ei unanimu deodata voiescu a se declará la trecere, iéra nu câte unulu in casa; vediendu acésta turburare preotulu sî vediendu, ca i este amenintiata sî viati'a de conturbatoriulu Ilie Suciu, au esitu intre ómenii adunati, carii erau partea cea mai mare ametiti cu vinarsu, cá sa fie mai indrasneti, sî iau facutu atenti la observarea celoru preserise prin lege pentru cei ce facu treceri religionarie, inse invetiatoriulu numitu Ilie Suciu leau dîsu, ca nu este de lipsa o se mai tienea de acele forme. Arendatoriulu la dominiulu br. Veselenyi Miclos—anume Temesvari Marczi, fiindu catolicu—au facutu pressiune la curialistii sei cu infricosieri, ca déca nu se voru uní voru fi alungati din casele loru, si totu elu au datu proselitiloru o casa in curtea baronului Veselenyi, care o au sântîtu sî in care acum seversiescu servitiulu divinu. Cu unu cuventu protopopulu gr. cat. Ioanu Silasi nici unu mijlocu nu i este neiertatu spre a ajunge scopurile sele iesuitice, nu se rusinédia a atacá drepturile altei confessiuni, sî nu-si face nici unu scrupulu de conciintia din aceea, ca elu produce turburâri sî scisiuni in poporu. Ba cei mai multu inainte de a se insinuá crestinii spre trecere, elu s'au dusu mai de multe ori in comun'a Cheuchisiu, unde au tienutu cuventâri invrasibitóre poporului adunatu.

Déca atari lucruri se mai intempla astadi, apoi intr'adeveru, despre acei, cari provóca asiá lucruri cu dreptulu se póte dice ca nu traiescu in secululu luminei, ci in obscurantismulu celu mai crasu.

Amu aflatu de bine a aduce la cunoscintia aceste lucruri triste, numai pentru cá sa ne cunóscemu mai de aprópe unii pre altii.

Cultur'a este unu postulatu alu omenimei in genere. Nimicu mai frumosu de câtu a vedea nesuintiele omenimei sub tóte formele, de a ajunge la implinirea acestui postulatu. Societatea omenésca cá statu, cá biseric'a etc. s'a ingrigitu sî pentru mijlócele de a satisface acestui postulatu. Scólele de tóta plasa suntu atari institutiuni, spre a i se dá ocasiune fie-cârui'a de a 'si câstigá o perfectiune mai inalta, la care este omulu indigetatu dela insasi natur'a sea, cá purtatoriu de multe sî inalte facultati spirituale. Se dice indeobsce, ca omulu in tóta vétí'a s'a invetia sî are nisuintia de a invetiá. Cu acést'a este impusa sî necesitatea de a i se dá mijlócele pentru fie-care etate a omului spre ajungerea la cultura mai inalta. Pre multi nu i a iertatu impregiurârile a 'si câstigá in tempule junetiei nici cele mai elemantare recerintie ale culturei, a ceti sî a scrie. Atari individi remânu cá sî isolati de cultura, pentru ca lipsindule aceste le lipsesce bas'a, pre care aru putea sa edifice mai departe spre avantare la o cultura mai inalta. De aceea trebuiau aflate mijlócele de a trage sî pre atari individi in calea spre cultura ca nu, traindu in lume, sa remâna afara de lume. — Dupa ce amu avutu ocasiune a aduce la cunostinti'a publicului nostru miscârile de feliulu atinsu, obvenite in sinulu natiunei sî bisericei nóstre, ni se da ocsiune de a luá nota despre unu pasiu intreprinsu de mai multi barbati insemnati ai Ungariei. Cá sa vada publiculu despre ce este vorb'a, publicamu provocarea si statutele de mai injosu, ce ni se tramite sî nóue.

Provocare

la infiintiarea reuniuniloru pentru instructiunea poporale.

In urmarea provocâriloru esmise in 30 Sept. sî 22 Nov. 1868, — in 27 Febr. a. c. s'a infiintiatu in Pest'a o reuniune pentru instructiunea poporale, sî in 6 Martiu s'a sî constituitu.

Scopulu acestei reuniuni este de o parte promoverea infiintiârei reuniuniloru pentru insructiunea poporale prin tóta tiér'a, câror'a, la cerere, li va dá sî informatiuni, iéra de alta parte esoperarea instructiunei pentru cei inaintati in etate, — sî pre alta cale.

Art. de lege XXXVIII din 1868 s'a ingrigitu de instructiunea prunciloru, inse pentru cei ce au trecutu de 15 ani, cari nu s'au impartasîtu inca nici de elementele sciintiei, pân'acum pucina grige s'a datu.

Necesitatea acést'a nicairi nu se simte in asiá mesura, precum chiaru la noi.

Cea mai mare parte a poporului e necualificata; inca sî cei ce au amblatu la scóla, fiindu ca nu se cualifica mai departe, uita sî pucinulu, ce l'au invetiatu in pruncia. Cu tóte, ca scrisu este, cum ca poporulu, care n'are sciintia, va perí. Câci sciinti'a nu numai luminéza mintea pentru preceperea drepturiloru sî datorintieloru nóstre omenesci sî cetatienesci, dara nobilitéza totuodata sî moralitâtile; ma pre lânga diligintia sî crutiare e conditiunea principale a vietuirei oneste, sî ameliorarei stârei nóstre materiale.

E adeveratu, cumca in cas'a representantiloru s'a proiectatu promoverea instructiunei adultiloru, sî dorimu, cá proiectulu sa se faca câtu mai curendu lege; inse pre lânga calea oficiale desemnata prin acest'a, mai remâne inca calea activitâtiei sociale, care trebuie sa o urmarimu in paralelu cu ceealalta. In acestu modu scopulu se va ajunge mai siguru. Nobil'a emulatiune, ce se va nasce intre urmatorii celoru dóue carâri, póte serví numai spre promovarea causei.

Se afla, cu durere mârturisindu — inca sî in cercurile cele mai inalte, ómeni, cari considera instructiune adultiloru de o nisuintia desiarta. Precum n'a invetiatu Nicolitia, asiá nu va invetiá nici Nicolae — dîcu densii.

Inse spre fericire, esperiinti'a dovedesce contrariulu. In Germani'a, Argli'a Franci'a sî Itali'a trece preste sute de mii numerulu aceloru adulti, barbati sî femei, cari-si suplinescu acum,—sî inca cu succesu, negriginti'a din tineretie; unii invétia a ceti, scrie sî calculá, iéra altii 'sî inmulti escu cunosciintiele cu alte sciintie folositóre. — Astfeliu, cá sa ne provocâmu numai la o tiéra, in Franci'a in 32,000 cursuri de adulti (Cours d' adultes) — cari suntu infiintiate singuru numai prin oficiolatele educatiunei publice in a. 1867, 829.555 persóne adulte au luatu parte la instructiune, sî dintre acesti'a, respective dintre 357.400 ascultatori, cari séu n'au avutu chiaru nici o cualificatiune, séu fórte pucina 27,214 au invetiatu numai a ceti, 58 377 a ceti sî scrie, iéra 248.435 a ceti, scrie sî calculá. Cei'a-lalti séu si-au perfectiunatu, — séu si-au inmultîtu cunosciintiele.

Afara de acestea, in Franci'a au mai fostu aprópe la 900 de cursuri numite „cursuri libere“ (Cours libres) infiintiate prin societâti.

Apoi ceea ce in alta tiéra e posibile, pentru ce sa nu fia posibile la noi? Ori dóra poporulu nostru mai pucina capacitate are pentru invetiatura, decâtu poporulu din vre-o alta tiéra? Acést'a o néga resolutu toti, cei ce cunoscu popórele occidentale.

Poporulu din tiér'a nóstra chiaru atâtu e de intieleptu sî capace pentru cultura, precum óre care altulu. Sî precum popóreloru din occidentu se póte dá de preceputu cum ca: nu e rusine a invetiá sî mai tardîu, ci a nu voí a invetiá, asemenea se póte capacitá sî poporulu nostru.

Au dóra invetiatorii nostri sa fia mai pucinu patrunsi de sublim'a chiamare a instructiunei, decâtu colegii din Europ'a occidentale? Acést'a — fára vatemare — nu se póte presupune despre densii.

Sî ne luâmu voi'a a crede, cum ca partea cea mai culta sî mai avuta a natiunei, intielegendu ponderositatea chiamârei, va grabí a promová maretiulu scopu, care prin oferte, care prin insufletire, care prin alte midilóce spirituali.

Pre unde se afla ómeni necultivati — sî unde nu suntu de acesti'a? — este sî terenu pentru activitate; si unde este omu cultu, fia acel'a barbatu séu femeia, acolo nu lipsesce nici cine sa invetie.

Dreptu cumca in rendulu primu, suntu chiamati invetiatorii ordinari cá in órele de sér'a, cu deosebire iérn'a — sa invetie sî pre cei adulti; insa instructiunea e o chiamare atâtu de nobile, incâtu nimenui nu i aduce rusîne, nici chiaru celui mai avutu sî nici domnului celui mai mare.

Ma li face onóre sî celoru mai de frunte. In Angli'a, in Americ'a nu li rusîne a portá oficiulu de invetiatoriu nici barbatiloru celoru mai de frunte sî mai renumiti in statu, de au fostu chiaru si ministri.

La lucru dar' domniloru sî dómneloru pre terenulu acestu nou de activitate!

Sa nu lasamu in nesciintia pre concetatienii sî confratii nostrii crescuti, sa nu-i lasamu fára cunoscinti le cele mai necesarie. Déca nu ne voru indemná la acést'a nici iubirea de aprópelui, nici fericirea sî onórea patriei, sa ne indemne celu pucinu interesulu nostru propriu. Prin latirea sciintiei se inaltia moralitatea, sî se impucinéza crimele contr'a siguritâtiei de persóna sî avere.

Sa nu asceptâmu in neactivitate, pâna cându sub actiunea nóuei legi va trece totu omulu prin scóla; câci durere, acést'a va fi târdiu, iéra noi n'avemu tempu de perdutu.

Esistinti'a statului, sî sustienerea nóstra suntu in legatura cu progresulu nostru spirituale sî materiale. La lucru dar' patriotiloru sî patrióteloru! Sa infiintiamu mai nainte de tóte reuniuni pentru instructiunea poporale in tóte orasiele sî in tóte comunele. Sa contribuimu, sî sa adunâmu pucinii fi-

leri, cari aru fi detrebuintia, sa fundamu instructiunea adultiloru, sa fia acésta instructiune regulata, sa fia in forma de disertatiune despre unu obiectu, séu altulu de interesu comunu. Statutele primite de reuniunea centrale, sî cari se publica mai la vale se potu luá de cinosura, firesce se potu straformá dupa referintiele locale. Subscris'a reuniune centrala de altmintrea si-va tienea de datorintia placuta a le dá — déca va fi cercata — celoru din provincie informatiune. Ma cu acésta ocasiune sa sî róga de reuniunîle infiintiate pentru instructiunea poporale, séu cari se voru infiintiá de ací inainte, sa binevoiasca a se pune in legatura cu cea centrale, adresându-si epistolele „presiedintelui reuniunei centrale pentru instructiunea poporale in palatiulu academiei.

Domniloru! Multe suntu negrigintiele, sî multe avemu de facutu. Inse cu câtu suntu mai multe negrigintiele sî cu câtu avemu mai multe de facutu cu atâtu trebuie sa ne apucâmu mai rapede sî mai cu mare zelu de lucru. Sî déca se va impreuná zelulu cu constanti'a, resultatulu precâtu va fi imbucuratoriu, pre atât'a sî siguru.

Pest'a in 3 Maiu 1870.

Comitetulu reuniunei centrale pentru instructiunea poporale:

Stefanu Türr presiedinte. — Ladislau Dasasy notariu.

Statutele reuniuniloru pentru instructiunea poporului.

§ 1. In centrulu sî in provinciele Ungariei se infiintiéza societâti sub titlulu „reuniune pentru instructiunea poporului.“

§ 2. Scopulu acestoru societâti este: a mijlocí cultivarea locuitoriloru din patria, cari se ocupa cu agricultur'a, industri'a sî comerciulu.

§ 3. Spre ajungerea acestui scopu societâtile se voru adoperá sa câstige câtu mai multi membri pre lânga obligatiunea d'a oferí óre-si care suma de bani pre anu.

§ 4. Membrii societâtiei centrale, amesuratu ofertelor banali potu fi de trei clase:

a) Mombrii fundatori, cari solvescu in bani gat'a, séu in papîre celu pucinu de dóuedieci ori atât'a câtu solvescu membrii ordinari, séu solvescu permanentu percentele acestei sume

b) Membrii ordinari, cari solvescu in siese ani tacs'a anuale determinata prin adunarea generale a societâtiei.

c) Pârtinitori, cari concura séu odata pentru totudeun'a, séu din cându in cându cu câte o suma câtu de mica pentru spriginirea societâtiei.

Dreptu de votisare au numai membrii fundatori sî ordinari.

§ 5. Tacsele banali ale membriloru de reuniuni provinciali, le voru determiná ele insele.

§ 6. Reuniunele pentru instructiunea poporului se deobliga, cum ca societatea nu se va intrebuintiá spre scopuri nici politice, nici confesiunali, sî cá sa se eschida din trensele tóte disputele de asemenea colori, voru supraveghiá prin comitete.

b) Constitutiunea patriei, cunóscerea drepturiloru sî detorintieloru civili.

c) Fenomenele cele mai dese ale naturei si esplicarea temeloru principali ale fisicei.

d) Deslucirile fundamentali, referitóre la agricultura sî industria — dupa referintiele locali, sî pre lânga acestea simpl'a esplicare a temeloru principali din economi'a natiunale.

e) Disertatiunea despre modulu de ajutorire la casu de pericle repentine, sî despre susţinerea sanetâtiei.

f) Instructinni in aritmetica, sî unde concedu referintiele locali in cetire sî scriere.

§ 9. Adunarea generale a publicului partinitoriu (in urmarea cóleloru de subscriere) din capitala, alege — pentru esoperarea infiintiârei reuniuniloru pentru instructiunea poporului unu comitetu de 30 membrii, caresi-va statorí insu-si procedur'a sî localitatea. Pentru ca dicisiunile comitetului sa fia valide, la aducerea loru trebuie sa fia presinti celu pucinu 7 membri.

Comitetulu reuniunei centrale pentru instructiunea poporului constituitu in astu-modu tiene la provocarea presiedintelui comitetului celu pucinu o adunare generale in anu, sî in casu de necesitate sî mai multe.

Adunarea generale sî-alege insa-si presiedintele sî notariulu.

§ 10. Agendele principali ale comitetului centrale suntu:

a) Esoperarea infiintiârei de reuniuni pentru instructiunea poporului in capitala sî in tóte partile tierei prin provocâri sî insufletiri.

b) Cercarea sî cascigarea persóneloru acomodate pentru tienerea prelegeriloru sî a disertatiuniloru.

c) Midilocirea pentru compunerea de disertatiuni sî carticele, despre obiectele propuse pentru instructiune prin barbati de specialitate sî tramiterea acestor'a la societâti, séu latirea loru.

d) Esmiterea de atari persóne capace pentru prelegere sî disertâri in locuri, unde nu se capeta de acesti'a.

§ 11. Fiesce-care reuniune din tiéra, care s'a infiintiatu pentru instructiunea poporului, alege unu presiedinte, sî unu comitetu constâtatoriu celu putinu din 5 membri, care va resolví trebile locali in sensulu acestoru statute, sî va stá in corespundintia cu comitetulu centralu.

§ 12. In privinti'a legaturei reuniunei centrale pentru instructiunea poporului cu reuniunile infiintiande prin provincie precum sî in privinti'a modului de representarea acestor'a la adunarea generale a reuniunei centrale pentru instructiunea poporului, — comitetulu centrale face unu proiectu, care lu va asterne inaintea adunârei a reuniunei centrale spre statorire sî primire.

§ 13. Reuniunile pentru instructiunea poporului voru tienea adunâri generale in totu anulu. Membrii adunârei generale voru fi representantii reuniuniloru pentru instructiunea poporului, cari se voru esmite in sensulu statorirei, ce se va face in intielesulu §-lui 12.

§ 14. Atâtu comitetele comunali, câtu sî cele regnicolari, trebuie sa dea sém'a despre procedur'a adunâriloru generali sî raportu despre starea reuniuniloru.

§ 15. Reuniunile pentru instructiunea poporului potu sa-si dea votulu pentru alegerea membriloru comissiunei regnicolare infiintiande in sensulu §-lui 12 sî a presiedintelui acelei'a sî pre calea corespondintiei facute in epistol'a subscrisa de presiedintele comitetului sî de unu membru.

§ 16. Averea reuniuniloru pentru instructiunea poporului in casu de disolvere, se va intrebuintiá pentru inmultirea bibliotecei respectivei comune.

Pavelu Somssich m. p.
presiedintele interimalu.

Pavelu Gönczy
notariu interimalu.

Membrii comitetului reuniunei centrale in rendu alfa=beticu: Stefanu Batizfalvy, Samuelu Batizfalvy. Iuliu Bolemanu, br. Iosifu Eötvös, Ioanu Garay, Adalbertu Ghiczy, Pavelu Gönczy, Ioanu Hunfalvy, Pavelu Hunfalvy, Danilu Irányi, Georgiu Ioanovics, Stefanu Kápolnay, Iosifu Koszka, Augustinu Hubinyi, Carolu Nendtvich, Franciscu Ney, br. Iuliu Nyáry, Franciscu Ribary, Nicolau Rözör, br. Ludovicu Simonyi, Pavelu Somssich, Iosifu Sztoczek. Iosifu Székács, Alesandru Senasy, Iuliu Szigeti, Colomanu Szily, Colomanu Tisza, Stefanu Türr, Gavrilu Varady, Iuliu Zador.

Programu

pentru adunarea generale a asociatiunei natiunale in Aradu pentru cultur'a poporului românu, tienenda in Aradulu-Vechiu la 25 Maiu 6 Iuniu 1870 sî urmatóriele dîle.

A) Agende

I. In diu'a prima:

1. Deschiderea adunârei prin presiedintele invitatu din partea adunârei prin o deputatiune, la 9 óre diminéti'a in sal'a comitatensa; dupa deschidere se potu rostí salutari ocasiunale

2. Raportulu directiunei.

3. Raportu specialu in obiectulu sortiturei din anulu trecutu.

4. Denumirea comissiuniloru necesarie, sî dispunere preste motiuni in alte obiecte.

5. Alegerea membriloru noi.

6. Defigerea timpului de adunare pre diu'a urmatória.

II. In dîlele urmatórie:

7. Autenticarea protocolului siedintiei precedinte.

8. Raporturi comissionale.

9. Alegerea directiunei.

10. Preliminariulu de spese pre anulu curinte sî instructinni speciale pentru directiune.

11. Superarea motiuniloru in alte obiecte.

Dispunere pentru autenticarea protocolului siedintiei ultime.

13. Incheierea adunârei cu cuventâri acomodate.

B. Ordulu vorbirei.

1. Cei ce voiescu a vorbí, se insémna pre rendu la notariulu desemnatu prin presidiu.

2. La unu obiectu totu insulu numai odata póte vorbí, tienendu-se strînsu de acel'a-si obiectu; totu-si celu ce a facutu vre-o motiune, la aceea mai are unu cuventu dupa vorbirile altor'a.

3. Motiune nóua nu se póte face, nainte de ce s'aru enunciá prin presidiu decisulu in objectulu de mai nainte.

4. Nu au locu personalitâtile sî taierea in vorb'a altui'a.

5. La grairea presidiului vorbitoriulu se retiene dela vorbire.

6. La resunetulu clopotielului se face linisce deplina.

C) Productiune ocasiunale.

1. In diu'a prima a adunarei generale representatiunea pieseloru teatrale, Nunt'a tierenésca sî Fantasm'a“ prin societatea diletantiloru din Temisiór'a acompaniata de corulu vocalo-musicalu alu plugariloru din Chiseteu in teatrulu de aicia.

Inceputulu productiunei sér'a la 8 óre.

2. In diu'a a dóu'a a adunârei generale petrecerea de saltu arangiata in favórea fondului asociatiunei, se va tiené la otelulu „crucea alba,“ cu care ocasiune se va asecutá sî „sortitur'a filantropica“ a obiecteloru remase.

Inceputulu petrecerei sér'a la 8 óre.

Directiunea Asociatiunei.

Protocolulu siedintiei a X

(ordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

Aradu, 8 Maiu nou 1870.

De fatia au fostu:

Presiedinte: Antoniu Mocioni directoru primariu.

Membri: Ioane Popoviciu Desseanu directoru secundariu, — Vicentiu Babesiu, Mironu Romanu, Emanuilu Missiciu, Dr. Atanasiu Siandoru, Lazaru Ionescu, Ioane Rosiu, Stefanu Siorbanu, Iosifu Popoviciu sî Georgiu Dogariu.

Notariu: Petru Petroviciu.

Fiindu pusu la ordinea dîlei reportulu comissiunei emise pentru revisiunea ratiociniului despre sortitur'a filantropica, — referintele comissiunei, Petru Petroviciu, face cunoscutu: ca acestu reportu nu este completatu, din caus'a absintiei presiedintelui comissiunei; sî asiá nici nu se póte desbate.

Decisu: Se ia la cunoscintia sî se insarcinéza de nou respectiv'a comissiune a-si terminá câtu mai curendu elaboratulu, sî a-lu presintá directiunei.

Nr. 55. In legatura cu acést'a comembrulu, sî directorele secundariu Ioane Popoviciu Desseanu in presinti'a directiunei depune la perseptoratu sî prin acést'a in cas'a de pastrare sum'a de 2500 fl. v. a. ca venitu curatu din banii sortiturei filantropice in folosulu fondului asociatiunei sî poftesce a se absolvá despre acésta suma administrata, cu reservarea resultatului ulterioru celu va aretá ratiociniulu, si-lu va constatá comissiunea esaminatória.

Desisu: Se ia la placuta cunoscintia sî pentru legitimare directorului secundariu, — se despune a i se dá la tempulu seu absolutoriu ulterioru iéra sî pâna atunci i se estrada cuitanti'a adeveritória din partea perceptoratului despre sum'a depusa de 2500 fl. v. a.

Nr. 56. Perceptoriulu asociatiunei Emanuilu Misiciu face raportu despre starea casei asociatiunei in urmatoriulu bilantiu:

I. Din anulu trecutu au remasu in casa . . .	1050 fl. 87 cr.
II. De la adunarea generala s'a incasatu:	
a) in capitale .	933 fl. 87 cr.
b) in bani disponibili 1223 fl. 4 cr.	2156 fl. 91 cr.
Sum'a totala	3208 fl. 78 cr.

Din acésta suma s'a erogatu de totu . 1556 fl. 80 cr.

Remâne in casa 1651 fl. 98 cr.

Decisu: Se ia la cunoscintía.

Nr. 57. Cu referintia la decisulu directiunale de sub Nr. 53. directorulu secundariu face cunoscutu ca ofertulu directiunei pentru arend'a localitâtiei asociatiunei cu suma de 400 fl. v. a. s'au acceptatu din partea proprietariului casei, sî asiá chili'a cu culin'a, podulu sî camar'a tienatórie de acésta localitate se potu subarendá la alte parti de locuitu.

Se ia la cunoscintia; sî se asémna la perceptoratu solvirea competintiei de arenda obveninda pre ¼ de anu; totu odata se incredintiéza perceptorulu cu esarendarea pre unu anu a apartinentieloru acestei localitâti cu pretiu corespundietoriu impregiurâriloru presinte avendu, despre resultatu a reportá directiunei.

Nr. 58. Notariulu directiunei presenta mai multe dechiaratiuni de oferte, — care le-au culesu colectantele asociatiunei din Lugosiu dlu Mihaiu Besanu, asesoru la tribunalu cottensu alu Carasiului, — inca la anulu 1867 sî de atunci tienendu-le la sine abiá acum'a, in urm'a interpelarei de câtra mai multi dintre respectivii membri, — le-au predatu b. m. notariului directiunalu cu promissiune: ca câtu mai curendu va trimite sumele ofertelorn dejá incasate de la respectivii membri, — sî va justificá deodata sî causele impedecâtórie a intardiarei agendeloru colectorali.

Memdrii acuirati de dlu colectante Besanu sunt urmatorii:

1. Mihaiu Nagy canonicu.
2. Ioane Olteanu secretariu episcopescu.
3. Philipu Pascu asesoru cottensu.
4. Julianu Janculescu perceptoru.
5. Titu Hatiegu advocatu.
6. Dr. Iosifu Miescu medicu.
7. Atanasie Chira Popoviciu, toti din Lugosiu.
8. Dr. Atanasiu Marienescu asesoru la tribun. in Oravitia.
9. Ioanu Demetriu notariu comunalu in Valeapai.
10. Iuliu Petricu deputatu dietalu in Resîti'a.
11. Adolfu Diaconoviciu secretariu dominalu in Resîti'a, cari toti au solvitu competinti'a ofertului pre unu anu dlui Besanu.

Decisu: Fiindu ca timpulu ofertelorn de trei ani conformu dechiaratiuniloru estradate, are valóre pâna la 20 Decembre a. c. toti oferitorii propusi, — in urmarea votârei secrete se dechiara de membri alesi ai asociatiunei pre anii 1867/8 1869/70 sî se dispune dupa procedur'â usuata a se inmatriculá, in catalogulu membriloru, sî a li se estradá diplomele tramitiedu-li-se de a dreptulu prin notariatulu directiunei pre lânga incasarea tacseloru fipsate de 50 xr.

Totu odata dlu Mihaiu Besanu, cá colectante, este provocatu a dá raportu câtu despre sumele a conto incasate dela acesti domni membri, atâtu sî despre resultatulu incasârei restantieloru vechi cu care au fostu incredintiatu, sî dintre care o parte se afla incasata la densulu, — dupa cum se vede din estrasulu produsu de notariu; spre care lamurire i se da terminulu preclusu de 8 dile, avendu notariulu a-i tramite unu estrasu completu din protocolulu de licuidatiune nou compusu, — sî pre lânga estrasu protocolariu alu decisului presinte, a i se face cunoscuta acésta dispusetiune.

Notariulu directiunei presinta dechiaratiunile urmatoriloru domni, cari voiescu a intrá cá membri in asociatiune, anume:

1. Alesandru Ursulescu parochu in asoc. cons. in Lugosiu.
2. Ioane Cornea preotu in Chisineu.
3. Petru Popoviciu docinte in Temisiór'a.
4. Vasiliu Podutiu preotu in Chirbisiu, toti pre anii 1869/70, 1870/71, 1871/72.

Decisu: Tienendu-se votare secreta prin acést'a mai susu numitii domni se dechiara de membri alesi ai asociatiunei fiindu a se inmatriculá sî a li se estradá diplomele indatinate.

Comembrulu directiunei Vincentiu Babesiu presinta unu esemplariu alu opului intitulatu. „Viati'a, operele sî ideele lui Georgiu Sincai din Sinc'a“ donatu de dlu Papiu Ilarianu, pentru bibliotec'a asociatiunei.

Decisu: Se ia cu multiamita la cunoscintia, sî se estrada bibliotecariului asociatiunei spre depunere intre opurile bibliotecei asociatiunei.

Nr. 61 Notariulu directiunei presinta brosiur'a acteloru constitutive a „Reuniunei invetiatoriloru români greco-orient. din tractulu protopopescu alu Lipovei.“

Decisu: Se ia la cunoscintia sî se depune in archivulu asociatiunei

Nr. 62. Fiscalulu asociatiunei, Iosifu Popoviciu, reportéza cu referintia la decisulu directiunale de sub nr. 47 despre tacsele percentuale pretinse din partea oficiului contributiunalu din Pancot'a pentru lasamentulu lui Iova Cresticiu, câtu sî despre contributiunea pretinsa din partea magistratului cetatienescu alu Aradului, cum ca nu i-a succesu a esoperá sub neci unu motivu scutirea dela aceste pretensiuni.

Decisu: Se ia la cunoscintia, sî neresultându-se scutirea indegetata dela solvirea acestoru pretensiuni, se dispune escontentarea loru prin perceptoratulu asociatiunei.

Nr. 63. Redactiunea diurnalului germânu „Zukunft“ din Vien'a face pretensiune de 16 fl. pentru tramiterea foiei sele pre restimpulu dela 1 Iuliu pâna inclusive finea lui Iuniu 1870.

Decisu: Se asémna sum'a pretinsa de 16 fl. la perceptoratu cu observare: ca in viitoriu tóte diurnalele neabonate de câtra Asociatiune, sî tramise sa se retorneze simplu cá neprenumerate, — pre posta.

Nr. 64. Cu privire la decisulu directiunalu din 20 Martiu nou a. c. Nr. 49 relativu la defigerea terminului adunârei generale din anulu acest'a.

Decisu: Terminulu adunârei generali se defige pre 25 Maiu, 6 Iuniu 1870 sî urmatóriele dile, spre scopulu acest'a se dispune:

a) A se face numai decâtu insciintiare in tóte foile natiunale, invitându-se toti membrii asociatiunei sî publiculu românu la participare.

b) A se insârciná directorulu sî notariulu cu pregatirile necesarie, sî stabilirea programului agendeloru pertractande, pentru care va avea notariulu a compune unu registru din protocolulu adunârei generali de anu.

c) A se insârciná o comissiune permanenta cu arangiarea balului nationalu pre acésta ocasiune.

d) Tóte comissionile restante cu lucrârile incredintiate suntu poftite a le efeptui cu esactitate si punctualitate.

Nr. 65. Din indemnulu acest'a directorulu secundariu face propunere: cá desi adunarea generale din anulu trecutu a dispusu licitarea obiecteloru donate din partea dameloru romane pentru sortitura, — ce au remasu in folosulu asociatiunei, — totusi avendu in vedere de o parte sublimitatea acestoru donuri iéra de alta parte imposibilitatea, de a esoperá — prin vinderea licitatiunala — valórea celuputienu aprosimativa a obiectloeu, mai tóte brodarite de manufactura propria, — propune: ca in speranti'a aprobarei suplementarie a adunarei generali, — sa se faca abatere dela decisulu precedinte, si numai argintulu sa se sortésca.

Decisu: Fiindu ca adunarea generale din anulu trecutu au dispusu: a se vinde obiectele pe calea licitatiunei, dara aflându directiunea de buna propunerea directoriului secundariu, se primese cést'a, sî se dispune ca argintulu sa se vinda cu unu pretiu corespundietoriu valórei, — iéra cele-lalte obiecte remase, sa se sortésca in favorulu fondului asociatiunei cu ocasiunea-balului arangiatu pe adunarea generala, — cerendu-se incuviintiarea supletórie din partea adunarei generali.

(Va urmá)

Varietâti.

*** M. Sea imperatorele a binevoitu a spriginí pre locuitorii nefericiti prin potopu din comun'a Boiulu mare cu 2000 fl. din siatul'a sea privata.

*** Cetimu in diurnalulu din Clusiu „M. Polgár“ ca br. Apor a cerutu dela ministeriulu unguresc stramutarea numelui comunei Tofalu in Apori'a; fórte nimerita numire, câci apori'a insemnéza in grecesce indignatiune.

*** Tocmai aflâmu din isvoru vrednicu de crediementu, ca renumitulu artistu românu Millo va sosí in 17 l. c. st. n. aici, pentru de a ne onorá cu câte-va representatiuni. Aduca-lu D-dieu in pace!

*** (Unu respunsu bunu la unu respunsu batjocuritoriu.) Ieri intalní unu domnu óre care prin un'a din stradele Sabiiului pre unu gidanu, carele tocmai sosira din Romani'a. Sabiianulu nostru intempinà pre gidanu cu „ce mai e prin Romani'a dle?“ „Mamaligi mari,“ e respunsulu gidanului, „la fia-care câte unu ou, din care (ou) cina o familia intréga sî-i mai remâne sî de dejunu“. „Ah“ dise sabiianulu gidanului, „intielegu, — de aceea tragu acolo gidanii cá arsitiele la miere“.

Cu acestea românulu plecase la ale sele iéra gidanulu remase, cá tiepenitu in locu, cu urechile lungi.

Edictu.

Nicolae Banu Grancea, care de 4 ani parasî cu necredintia pre legiuit'a sea sotia, Susan'a Banu Lacatusiu din Feldiór'a sî pribegesce in lume, fâra a se putea sci loculu petrecerei lui, se citédia cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se infatisiedie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru cà la din contra procesulu urditu in contra lui, se va decide sî in absenti'a sea.

Brasiovu 2 maiu 1870.

Forulu matrimonialu alu tractului protopopescu greco-orientalu alu II alu Brasiovului.

Ioanu Petricu
protopopu.

(34—3)

Edictu.

Prin care Dimitrie Serbu din Salisce, lânga Sabiiu, legiuitulu barbatu alu Annei n. Ioanu Rosca, toti deacolo, carele de optuani au paresitu patria, socia si copii fâra a se sci loculu petrecerei lui, se sorocesce prin acést'a, cá in terminu de unu anu negresitu sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, caci la din potriva, si in absenti'a lui se voru judecá cele de canónele biserecesci in asemenea inpregiurâri prescrise.

Sibiiu 19 Maiu 1870.

Forulu matrimoniale gr. res. alu protop. tractului Sabiiului I.

(39—2)

Concursu.

In institutulu archidiecesanu gr. res. pedagogicu-clericale in Sabiiu, face trebuintia de unu profesoru pentru studiulu de economia rurale cu ramurile lui, care postu e impreunatu cu unu salariu anuale de 600 fl. v. a.

Concurentii, dela cari se cere sa fia de religiunea gr. res. sî sa aiba cunoscintiele respective teoretico-practice, cererile concursuale instruate cu documentele recerute sa le adreseze câtra directiunea subscrisa pâna in 1. Augustu a. c.

Sabiiu 15. Maiu 1870.

Directiunea institutului archidiecesanu gr. res. in Transilvani'a, pedagogicu Clericale.

(38—3.)

Citatiune edictala.

Infanteristulu Ioanu Siuta din Rudari'a in teritoriulu inclitului regimentu confiniariu romano-banaticu Nr 13, carele in 3. Iuliu 1866 in batai'a dela Königsgrätz a peritu astu-feliu, incâtu nu se scie de mai traiesce séu a muritu, se citéza prin acést'a, cá in terminu de 6 luni dela datulu de facia, déca este in viétia negresitu sa se infacisiedia la scaunulu protopresbiteralu gr. orient. alu Mehadiei, pentru-ca la din contra se va aduce sî in lips'a lui otarirea asupr'a cererei sociei lui Mari'a Siut'a din Rudari'a pentru de a-i se dá voia a pasí la alta casatoria.

Caransebesiu in 16 Aprile 1870.

Consistoriulu eparchiei
Caransebesiului.

(36—3.)

Burs'a de Vien'a.

Din 27 Maiu (8 Iun.) 1870.

Metalicele 5%	60	25	Act. de creditu	254	
Imprumut. nat. 5%	70	10	Argintulu	119	75
Actiile de banca	721	50	Galbinulu	5	77

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face în Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.,

Nru 43. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 31 Maiu (12 Iunie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Vien'a 8 Iuniu.

Suntu multe si de multe feliuri trebuintiele ómeniloru, sî fia variatiunea câtu de mare intre pretiulu unei'a sî altei'a, ele facu o parte intregitória a acelei totalitâti, cei dicemu viatia.

Prin asertiunea acést'a nu voimu a introduce cumva niscari desbateri filosofice, ci voimu a atinge insemnatatea ori cârui lucru sî apoi a trage atentiunea cetitoriloru asupr'a unoru usiurintie, cu cari trecu ómenii de multe ori preste lucruri de mare sî ponderósa insemnetate.

Lucru mai insemnatu decâtu religiositatea in viati'a omenésca, abiá se póte cugetá. Ea este pétr'a fundamentale a culturei omenesci; pentru ca déca nu aru esistá veneratiunea cea nemarginita câtra Ddieu, cá câtra Tatalu nostru comunu, sî iubirea imprumutata intre ómeni, cá intre fiii aceluiasi parinte, nu aru fi cine se infreneze passiunile de totu feliulu in ómeni, sî nu aru poté atunci meditá asupr'a lucruriloru celoru comunu folositórie — nu aru fi nici vorba de nobilitate spirituale, nu aru fi vorba de nici unu progresu.

Sî totusi ce se intempla? Pecatele unoru administratori rei sî abusatori de bunetatile religiunei au impinsu pre multi a se maniá sî asi resbuná nu asupr'a reiloru administratori sî abusatori, ci asupr'a religiunei insesi. Ei astadi numai din óre cari consideratiuni o mai incurca, in realitate inse i aru intórce spatele (religiunei) cu totulu, fâra de a cugetá ca realismulu celu secu aru deschide tóte portile unui barbarismu rafinatu, prin care celu mai seracu sî celu mai simplu aru fi numai de prad'a altor'a pre lumea acést'a

Icón'a de unu atare possibile venitoriu alu omenimei mi a inspirat'o aspectulu celu de altmintrea maretiu alu adunârei a XIX a. invetiatoriloru germani, tienuta de astadata in Vien'a. Eri sér'a, sî acumu se vinu la lucrulu pentru care me amu apucatu de aceste siruri, a avutu adunarea invetiatoriloru din tóta Germani'a (multi sî din alte pârti) siedinti'a sea preliminaria, in care s'a statoritu temele de desbatere pentru siedintiele din 8. 9 sî 10 Iuniu a. c. sî apoi alegerea presiedintelui.

Numerulu invetiatoriloru adunati va fi camu la 5000. (Suntu sî 5 români cuprinsi in acestu numeru sî adeca 4 din Transilvani'a sî 1 din Romani'a). Adunârile se facu in asiá numit'a „Künstlerhalle“.

Siedinti'a preliminaria, de carea amu atinsu mai susu se tienù sub unu presiedinte profesoriu. Se desbatù mai intâiu asupr'a temeloru ce suntu a se pertratá in sessiunea de fatia si dupa o desbatere carea preste totu durà cam dóue óre sî mai bine se decise a se pertratá 1. cestiunea seminarieloru pedagogice; 2. cestiunea religiunei in scóla sî 3. cestiunea femeiloru.

Astadi la 9 óre se sî incepù desbaterea cestiunei celei dintâiu. Ea durà pâna dupa 2 óre.

Ne avendu cunoscintia de numele vorbitoriloru sî neputendu-se audi tóte bine insemnezu numai atât'a ca dintre cei ce a vorbitu au fostu unu numeru pré considerabilu, cari nu intrau destulu de afundu in cestiunea ce se pertratá. Acésta impressiune a trebuitu sa sa faca asupr'a ori cârui omu, carele putea cugetá cu sânge rece, ca e unu escesu de pretensiune, cându cere cineva, cá pedagogiele de aci incolo se faca numai parte din universitate, sa fia numai in cetâti mari. Ansa este sî a fostu in adeveru cá sa insufle multoru barbati de scóla modulu de a dresá pedagogi séu invetietori. Nu e inse causa destula de a se cassá unu institutu simplu numai pentru ca s'a comisu erori intrenselu, cari pre lânga o vointia rea se potu comite ori sî in ce impregiurâri se ve pune crescerea invetiatoriloru in ceea ce privesce loculu. O particica buna a avutu de a-sî audî sî biseric'a si statulu. Un'a mi se obtruda sa cugetu ascultându atâtu la vorbirile unoru elocinti barbati câtu sî la unele de aceloru ce voiau sa faca efectu sî adeca : déca biseric'a trebuie sa lasa scól'a de sub mân'a sea, statulu celu injutoratu sî elu la rendulu seu va face mai multu pentru scóla sî pentru ce sa faca, cându vedemu ca elu are destule de facutu si séu nu vrea séu nu póte, séu déca vrea sî póte nu va umblá sî elu respective acei ce stau in fruntei sa folosésca scól'a spre scopuri divergînti de scopulu celu adeveratu alu scólei. Cestiunea acést'a a stins'o asia dicendu tacite numai unulu dintre oratori, din cuvintele cârui trasparea, ca scól'a e a poporului sî poporulu sa o ia singoru asupra-si.

In idea e fórte bine, dara poporulu inca in Germani'a nu e in stare sa administréze scól'a, parte pentru ca nui da mân'a sa-si puna contributiuni nóue elu insu-si spre a sustienea unu aparatu intregu de administratiune, parte pentru ca nici regimele nu siaru dá tóte consimtiementulu seu. Sî deca 'sî-lu voru sí dá? óre-si care tiermuriri totusi aru impune cându aru vení vorb'a de planulu invetiementului, pentru ca vedemu ca reuniuni cu multu mai indiferinte si totusi trebuie sa stea sub privighiarea lui.

Pâna sa espunu apriatu un'a câte un'a propunerile ce s'au facutu in privinti'a seminarieloru dîcu numai atât'a, ca s'a primitu cá sî prelânpa universitâti sa se faca catedre de pedagogia impreunate cu scóle practice, cá seminariele sa fia numai in cetâti mai mari sî internatele, cari impedeca desvoltarea libera a caractereloru invetiatoriloru sa se caseze cu totulu. Intre propunerile acestei cestiuni e primita sî aceea ca ministeriulu de instructiune sa se separeze de celu de cultu sî sa se faca unu ministeriu de sine statatorriu; iéra unde asiá ceva nu e cu potintia sa se impreune cu ministeriulu de interne.

Dintre transilvaneni a vorbitu in cestiunea acést'a numai cunoscutulu barbatu de scóla, pastoriulu evangelicu Albert, carele inse fiindu ca facea alusiuni, ca pedagogi nu se potu cresce numai pre lânga universitâti sî carele fiindu ca avea aerulu sa apere pre unu amicu alu seu consiliariu de scóle din Dresd'a contra aceloru ce sustieneau ca statulu pune de multe ori invetiatori de acei ce abiá sciu cetí sî scrie, — erá pre ací pre ací salu chiame de pre tribuna.

Dupa cum suntu pornite spiritele sum curiosu cum voru curge desbaterile asupr'a cestiunei adóu'a.

Astadi dupa amédi au fostu prelegeri partiale in diferite locuri. Un'a s'a tienutu despre asiá numitele gradini de copii (Kindergärten); alt'a despre instructiunea naturale in classele inferióre sî a trei'a despre computulu iute sî scurtu. Noi românii putieni câti suntemu ne amu impartîtu fia-cari câte unulu sî câte doi, pentru cá sa putemu conferí la olalta despre cele audîte acolo sî asiá pâna nu vomu avé resultatele acestoru prelegeri remanemu sî publicului cu raportarea despre densele datori. Epistol'a de mâne séu poimâne va aduce inse sî acestea la cunoscintia publicului nostru, cârui credu sî credemu ca nu suntu de prisosu lucruri de aceste nici decum, mai vertosu cându scimu câtu pretiu sa pune sî la noi pre afaceri scolastice.

De petrecerile impreunate cu adunarea acést'a putiene voiu putea scrie, pentru ca lipsesce sî tempulu fisicu, dara mai suntu sî alte impregiurâri cari ne silescu a ne tienea la óre care distantia de densele.

Unu cuventu asiu dorí sa mai esprimu aici cu ocasiunea acést'a. Cându nu aru fi diferintiele natiunali asiá de estreme, ce nu amu putea noi face in contielegere sî in conlucrare cu compatriotii cei de alta natiunalitate din tiér'a nóstra? Asiá inse isolati unii de altii, nici ca ne cunóscemu sî totusi cestiunea scólei in resultatele ei, pentru densii cá si pentru noi e un'a sî aceea-si.

Ungari'a inca are unu contingentu frumosu de invetiatori ce se afla de fatia la adunare. Dintre densii inse inca nu a vorbitu decâtu numai unulu, carele facù confessiunea, ca dupa nascere e boemu, dupa educatiune germânu sî dupa activitatea sea unguru.

Din Ungari'a.

(La cestiune proiectului de organisare a municipieloru) foile nóstre nationale — incâtu sciu eu — fórte pucinu séu mai nimic'a n'au scrisu, decissiunea e de o importantia grava in desvoltarea vietiei nóstre politico-natiunale; insa cu atâtu mai multu au venturat'o tóte foile magiare pâna sî cele mai mici de prin provincie, — firesce tóte din punctu de vedere alu loru, sî cu deosebire alu partidei politice, la care apartienu. — Pre lânga tóta opunerea celoru dóue partide din stâng'a — centrale sî estrema — de a se amâná pertractarea in dieta a amintitului proiectu pâna la tómna, cá publicului sa aiba tempu de ajunsu a se pronunciá asupr'a lui, totusi ministeriului i sucese cu ajutoriulu partidei sale bine disciplinate a-lu predá inca acumu sectiuniloru dietali spre desbatere, sî asiá mâne poimâne va ajunge sî pre mas'a corpului legislativu; de aceea nu va fi fâra de interesu alu cunósce sî publicului nostru bateru in principiu, cá se scie, la ce are a se asceptá.

Cumu-ca proiectulu, de care ne vorb'a, in principiu se va primí asiá dupa cumu e, sî de corpulu législativu — séu mai bine dîsu de maioritatea lui; — e fâra de tóta indoial'a, de-sî: amu puté dice, chiar' sî de partidá regimului a fostu primitu cu óre care raceala, — insa n'are ce face, asiá poftesce ministeriulu, sî asiá trebuie sa fia, câci altcumu ministeriulu va trebuí sa se retraga, iéra cu retragerea lui va trebuí naturalminte sa cada sî sistem'a de astadi, déca partid'a stângei centrale, carea va ajunge in astfeliu de casu la putere, va fi consecinti'a politicei sale, ce au inauguratu dela 1867 incóce; va se dîca, ori ce proiectu, ce va avea nenorocirea a ajunge odata in cas'a ablegatiloru — bunu séu reu — trebuie sa fia primitu de dragulu impacatiunei din 1867.

Dar' ori cum vomu luá lucrulu, fratii magiari n'au causa sa se supere prea tare pre acestu proiectu, câci la tóta intemplarea elu e facutu mai multu cu privire la interesele loru, iéra partile lui cele rele parte mare voru cadea pre bietele natiuni nemagiare. E dreptu, ca multe drepturi, ce esercîau municipiele inainte de ast'a, sî respective inainte de 1848, parte s'au stersu cu totulu, parte au suferitu óre cari restrângeri prin proiectulu de fatia, dar' totu asiá de dreptu e de alta parte sî aceea, ca fatia cu impregiurarile presenti, sî fatia cu modulu de guvernare de astadi, unde ministrulu e responsabilu, acele drepturi nu mai potu esistá. Cu totulu alifeliu inse se are lucrulu, déca vomu priví proiectulu sî din punctu de vedere nationalu.

Proiectulu de fatia cuprinde in sine unu centralismu non plus ultra, de-si investitu in ori care forme de autonomia; apoi cine va negá acelu adeveru constatatu prin esperiintia, ca centralismulu totudeun'a au fostu mai multu in folosulu natiunei domnitóre, sî cu detrimentulu celoru domnite. Esemplu destulu de invederatu avemu din epoch'a absolutismului nemtiescu. Sî paremi-se ca in acésta scóla de trista aducere aminte au invetiatu sî domnii nostrii dela putere, câci altcum nu-mi potu esplicá, cum de acei domni, cari erau atâtu de aprigi inimici ai centralismului, sî nu odata se esprimara, ca

nici dusimaniloru loru n'aru poftí centralismulu némtiului, astadi tocm'a ei suntu, cari-lu practiséza cu atât'a predilectiune. Séu póte voru sa-si resbune acum asupr'a bieteloru natiuni nemagiare pentru suferintiele loru de sub sistem'a centralistica, cari natiuni au suferitu sî atunci totu asiá cá sî ei, de nu mai multu.

Dupa modest'a-mi parere, nu va trece multu, sî ne vomu convinge pre deplinu despre urmârile acestui proiectu, devenindu odata lege sanctionata. Nu va trece multu timpu sî vomu vedea, cum in comitatele curatu romanesci, séu cu majoritate absoluta de români cu incetulu oficialii românî, de nu voru fi de o convictiune politica cu mai marii loru — sub cutare pretestu voru fi suspendati din oficie sî substituiti cu altii de alta nationalitate, pentru ca proiectulu din cestiune da dreptu comitiloru supremi de a suspendá pre oficiali; vomu vedea, cum congregatiunile comitatense voru incetá de a mai fi eflucsulu opiniunei publice a comitatului; vomu vedea, cum in comitatele cu natiuni nemagiare dela comitele supremu incependu pâna la celu din urma oficialu voru fi denumiti, respective alesi séu numai dintre magiari séu dintre cei de pânur'a loru, cu unu cuventu proiectulu desu amintitu e de asiá intocmitu, incâtu cum voru fluerá in Buda-Pest'a, asiá va trebuí sa jóce tiér'a intréga.

Este inse in acestu proiectu o impregiurare, carea pentru mine in adeveru e o enigma. Adeca nu pricepu, cum de acestu proiectu crutia cu vediut'a sea p a m e n t u l u r e g e s c u din Ardealu. Asiá numitele scaunele sî districtele sasesci din Ardealu nu voru avea a se organisá dupa acestu projectu, cu altu cuventu despre ele nu vorbesce proiectulu nimicu. Póte voru dîce unii, ca acele municipie — scaune — totudeun'a s'au administratu politicesce altfeliu, cá de esemplu comitatele, sî asiá nici acum nu potu vení intr'o categoria cu comitatele. Bine! dara scaunele secuiesci d. e. n'au fostu esceptionate pâna acum de comitate, sî in proiectu totusi le vedemu intr'o categoria cu comitatele? Pentru ce dara esceptiune numai pentru cele sasesci! Séu póte ministeriulu va avea de cugetu sa astérna in privinti'a acést'a unu proiectu specialu cu privire deosebita la maioritatea locuitoriloru din ele, cari suntu romani. I vomu fi datori cu recunoscintia, déca o va face, insa nu prea suntu prospecte de asiá cev'a. Speru, ca dd. deputati români din diet'a Ungariei cu ocasiunea desbaterei proiectului va interpelá ministeriului in privinti'a acést'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 2 Iuniu a casei magnatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei premerse. B. I. Nyáry intréba pre ministrulu de comunicatiune, ca are de cugetu a regulá drumurile primitive? Interpelatiunea se trimite ministrului. Cas'a trece apoi la ordinea dîlei, la care e proiectulu de lege despre construirea drumului de feru Nyiregyháze=Ungvár.

Contele E. Andrassy deschide discussiuuea despre proiectulu acest'a sî propune la elu resolutiunea: Ministeriulu se insarcinéza a argumentá casei pre basea de date autentice, ca venitulu speratu a drumului se va urcá la $^2/_3$ din garanti'a intereseloru, de óre ce cas'a nu voiesce a votá pâna atunci garanti'a intereseloru. Dupa o lunga desbatere se primesce proiectulu neschimbatu atâtu in desbaterea generala câtu sî in cea speciala. Asemenea se primesce sî proiectulu de lege despre cladirea drumului de feru Gömör sî Bánréve=Nádasdy.

In 4 Iuniu tienù cas'a representantiloru o siedintia scurta. Dupa finirea formalieloru face G. S i m o n y i câtra ministeriulu intregu urmatórea interpelatiune:

1. Primesce ministeriulu intregu proiectulu de lege despre organisarea jurisdictiuniloru propusu de ministrulu interneloru séu este elu spriginitu numai din partea ministrului de interne,

2. prefipt'au regimulu unele principie in acel'a proiectu de lege pre basea câror'a se-lu primésca séu se nu-lu primésca, sî déca, care suntu principiele acelea.

Dupa ce se presentara mai multe referate ale comissiuniloru de insemnetate secundara, ajunse la desbatere proiectulu de lege relativu la ecarendarea canalului Franciscu, carele indata dupa cetire se sî primí.

Siedinti'a urmatóre se va tienea in 10 Iuniu.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

D r e s d ' a . . . . . .

(Urmare.)

In cele de pâna acum'a amu tractatu cu deosebire despre metodulu urmatu in scólele poporali din Dresd'a. Cum ca mic'a icóna ce ti-o amù facutu in privinti'a acést'a nu póte fi completa, o vei potea intielege prea usioru, câci unu objectu asiá vastu, cá cum este metodologi'a, cere unu studiu multu mai indelungatu, decâtu este tempulu de 5 septemâni, mesuratu mie sî colegiloru mei, tramisi spre scopulu care-lu cunosci. Totu-si privindu cu atentiune acele trasuri sî liniamente singuratice, 'ti vei potea face o icóna sî mai completa, decâtu ti-o am facut'o eu in cele de pâna ací.

Acum'a sa trecu la alte referintie ale scóleloru poporale.

Este afara de tóta indoial'a, precum ca Saconi'a sî anumitu centrulu ei Dresd'a, ocupa in privinti'a stârei instructiunei publice poporale unulu din locurile cele mai d'antâiu, nu numai intre statele germânesci, totuodata din tóta lumea civilisata.

In nici unu altù statu instructiunea publica nu este de unu timpu atâtu de indelungatu, pre base asiá solide, organisata, cá ea sa corespunda tuturoru claseloru societâtiei, cá in Saxoni'a, sî nici unu altu statu póte aretá resultate mai imbucuratóre sî frupte mai frumóse in privinti'a acést'a, cá acestu micu teritoriu, care au devenitu insa fórte insemnatu prin o cultura generala a tuturoru locuitoriloru sei, fâra esceptiune.

Instructiunea publica are cá sî in alte staturi 3 graduri, ea se imparte adeca in instructiunea elementara séu poporala in intielesulu strinsu alu cuventului, in cea secundara (gimnasiala, reala) sî in cea superióra (la universitâti, academii etc..

Fundamentulu insructiunei intregi inse, fâra indoiala este instructiunea elementara séu poporala. Numai déca acést'a e bun'a, se potu ridicá celelalte dóue cu folosu adeveratu asupr'a ei.

Unde acést'a lipsesce in parte mai mare séu mai mica, cultur'a intre poporu in intielesulu mai strinsu alu cuventului nu se póte latí, dupa cum aru trebuí, sî lips'a ei sî urmârile, cari resulta d'ací pentru viati'a politica sî sociale a unui poporu nu se potu repará séu delaturá de totu prin instructiunea secundara sî superióra, ci numai in parte mica.

Scopulu scólei poporale este: de a dá fiitoriloru cetatieni cunoscintiele necesari, fundamentali, nu pentru cutare séu cutare conditiune a vietiei numai, ci pentru ori-care stare, ce aru imbratisiá mai târdîu, ai desvoltá mintea sî simtiemintele elevului sî alu face asiá dara aptu pentru aceea ce póte sî

FOISIÓRA.

Amu publicatu in numerulu premergetoriu alu acestui jurnalu o provocare la infiintiarea de reuniuni pentru instructiunea poporale a celoru adulti. In putiene cuvinte amu ridicatu momentuositatea ataroru reuniuni. Déca in genere tóte staturile sî cele mai inaintate in cultura, precum s'au disu in aceea provocare, precum Germani'a, Angli'a, Franci'a, Itali'a, au recunoscutu necesitatea sî bunatatea la astfeliu de reuniuni, apoi cu atâtu mai multu avemu noi lipsa de atari reuniuni, câci n'amu ajunsu cu invetiamentulu inca la gradulu acel'a, unde se afla alte popóre. Câtu de bine se potu practizá in sinulu poporului nostru atari institutiuni ne póte serví de esemplu o atare incercare facuta in Romani'a, unde esista dejá o atare reuniune sub numirea de „societatea pentru invetiatur'a poporului românu,“ care astadi s'a desvoltatu pâna a sustienea sî un'a fóia lunaria destulu de voluminuasa, in care se tractéza cu deplina maturitate teme pedagogice pentru instructiunea poporale. Ne luamu ans'a de a reproduce, din numerulu 1-lea alu acestei foi o parte din urma a discursului tientu de d. Esarcu la constituirea „societatii pentru invetiatur'a poporului românu“ in siedintia solemna dela 23 Martiu 1866, pentru ca acésta parte ni se pare mai acomodata de a aruncá o lumina asupr'a inceputului celui bunu ce s'a facutu in acésta directiune.

„Conformu spiritului sî literei art. II din statute care cere cá societatea se aiba de norma a plecá, in lucrârile sele, de la ce este mai necesaru sî generalu folositoriu, comitetulu, uitându-se impregiurulu seu sî costatându in capital'a nóstra, esistenti'a atâtoru numerosi concetatieni ce au intratu in ocupaciunile sî grigile vietiei fâra a se fi bucuratu de bine-facerile invetiaturei; avendu in vedere ca copii neverstnici, despre cari nu vomu intârdiá a ne ocupá, au inca tempu inaintea loru sî scólele statului, de sî nu inca in numeru indestulatoriu, totusi inse priimescu multi dintre densii, pre cându verstnicii sî adultii n'au nici unu mijlocu de a dobendi hrana sufletésca;

Comitetulu a fostu fericitu de a deschide la 5 Martiu primele scóle de adulti, inaugurându-le printr'o solemnitate religiósa in biseric'a St George-Nuou, unde s'au aretatu, inaintea unei afluintie numerósa de publicu, scopulu acestoru scóle, sî s'au facutu o indemnare câtra meseriasi de a merge sa urmedie invetatur'a ce se va predá intr'ensele.

Fie-ne ací permisu, D-loru, pentru a ne pune pre de o parte in vedere sî a o avé totu-dea-un'a presinte spiriteloru o inalta cugetare a strabuniloru nostri iéra pre de alt'a, pentru a aretá, ca suntemu in dreptu a cere concursulu tuturoru prelatiloru sî preotiloru nostri pentru marea opera ce amu inceputu, fie-ne permisu de a citá ací cuvintele urmatóre rostite de presiedintele nostru cu ocasiunea deschiderei acestoru scóle dupa treptele amvonului din biseric'a St. George:

„Suntu dóue mari cuvinte in limb'a româna, dóue cuvinte, D-loru, pre cari betrâni nostri le-au asociatu totudeun'a impreuna sî cari, resunându in urechile loru, desteptau in inimi sentimente sî idei, ce le inspirau amorulu de patria, de lumina sî de nationalitate.

Acestea cuvinte suntu:

Biseric'a si scól'a.

Biseric'a sî scól'a, D-loru, eata cele dóue mari institutiuni, câror'a românii suntu datori intrég'a loru viétia nationale.

Déca Romani'a esista astadi cá corpu de natiune, déca avemu o limba nationale, cu care românii sa-si esprime simtiemente, idei, pasuri sî bucurii comune, déca amu strabatutu atâtea secole de invasiuni, de suferintie sî de devastari, sî plutimu inca, cá natiune pre Oceanulu turburatu alu vietiei, acést'a o datorimu fâra indoiala bisericei sî scólei.

Biseric'a ne a conservatu limb'a, biseric'a ne a conservatu institutiunile sî traditiunile nóstre nationale; sî in totu tempulu tind'a bisericei s'au prefacutu in scóla pentru a invetiá pre români carte românésca, pentru a-i face sa nu uite limb'a strabuna, pentru a inspirá amorulu institutiuniloru patriei, sî a pastrá in animile loru sacr'a schânteia a Românismului.

Conformu strabuneloru traditiunii, voimu, dloru, sa mentionamu neincetatu strinsa legatura sî aliantia intre biserica sî scóla, aliantia sânta sî binefacatóre câci, déca scól'a sî sciinti'a da poporului instructiunea sî lumin'a, biseric'a mai cu séma s. moral'a ei voru lucrá totdeaun'a puternicu pentru moralisarea sî fericirea lui.

Scólele de adulti sî meseriasi, ce comitetulu d-vóstra, D-loru, a deschisu, suntu in numeru de cinci, câte o scóla de fie-care colóre a capitalei.

Amu dorí, D-loru, sa ve anuntiamu ca tóte acestea scóle s'au umplutu inca din dilele dintâiu sî ca toti ne-amu facutu datori'a de a indemná pre adulti sî pre meseriasi, ce nu sciu carte séu doresc a invetiá mai multa carte de câtu sciu, de a merge sa le frequente sî sa urmédie invetiaturile predate de profesori cu zelu sî esperintia, ce-si sacrifica din tóta inim'a tempulu sî repausulu pentru a fi folositorii concetatieniloru loru.

Din causa insa, D-loru, póte a noutatiei unei asemenea intreprinderi in tiér'a nóstra, din causa unei publicitâti putienu intinse (pres'a nóstra din capitala viindu-ne pâna acumu putienu in ajutoriu), din causa póte (fie-ne permisu a o dice), a unui zelu putienu zelosu din partea fie-cârui'a din noi, membrii ai societatii pentru a indemná sî pre adulti sî pre meseriasi a merge sa invetie carte; din causa inca ca municipalitatea capitalei nu a pututu pâna acumu a ne da totu concursulu

are sa fia in viati'a familiara, cetatienésca sî bisericésca.

Fiindu ca in scól'a poporala dara se pune fundamentulu pentru ori ce stare a vietiei, urméza ca atâtu famili'a, câtu sî statulu sî biseric'a suntu egalminte angagiati pentru spriginirea sî inaintarea scóleloru poporali.

In miculu regatu Saxoni'a sî vedemu o emulatiune nobila intre aceste trei spre a face câtu se póte mai multu pentru scóla sî ai dá sucursulu celu mai mare posibilu.

Impregiurarea aceea, cà in fia-care satu se afla câte o scóla poporala bineorganisata sî indiestrata, multimea de scoli poporale atâtu publice câtu sî private din cetâti, intre cari Dresd'a ocupa loculu primu, apoi sî aceea, ca cu anevoia vei gasí pre unu tineru trecutu de 14 ani, care sa nu scia celu pucinu cetí, scrie sî computá incâtu-va, suntu dovedile cele mai vorbitóre despre aceea ce póte zelulu sî poterile intrunite ale particulariloru, statului sî bisericei.

Cercetându aceste scoli, amu aflatu o deosebita multiumire, vediendu institutiunile loru cele frumóse sî rationale, numerulu celu mare alu scolariloru de ambe secse, si zelulu sî modesti'a invetiatoriloru, cari, in generalu se póte dîce, 'si tienu de cea mai mare ambitiune a loru, a dá pre fiacare anu numerulu celu mai mare posibilu de tineri bine cualificati pentru de a pasî in viatia sî societate cá membri folositori loru insi-si sî sî societâtiei.

Instructiunea publica, poporala, dupa cum am disu mai susu, este asiá organisata, incâtu nici o parte a societâtiei nu remâne neatinsa de ea; obligamentulu scolariu e generalu, se estinde in asemenea mesura asupr'a tuturoru cetatieniloru statului.

In Saxoni'a mai intâiu s'au datu dreptulu in mân'a statului de a c o n s t r i n g e pre parintii, cá sa-si tramita copii la scóla, pentru de a priimí educatianea necesara, indata ce voru avea etatea receruta.

Camu urmatorii suntu articli de lege referitori la deobligamentulu scolariu.

Acesti articli au inse meritulu acel'a inaintea altor'a, ca nu suntu numai pre harthia, ci se esecuta cu tóta acurateti'a sî severitatea necesaria:

Totu copilulu trebuie sa cercetédie scól'a in 8 ani neintreruptu, de regula dela alu 6—14-ce anu, nu numai iarn'a ci sî var'a. Esemptu nu este nime.

Nici dupa ce au trecutu tempulu (8 ani) fiesatu de lege, copilutu nu póte parasí scól'a, inainte de a-si fi castigatu cunoscintiele necesarie, baremu in cetire, scriere, computu si in prescriptele religiunei crestinesci, cari se privescu ca materiile esentiali ale invetiamentului poporalu.

In tempulu prescrisu de lege, fie-care copilu verstnicu, are a cercetá scól'a comunei, in care locuiesce.

Dispensatu de acésta oblegatiune este acelu copilu numai, a cârui parinti, ingrigitori etc. voru dovedí in modu demnu de credintu, ca-i dau privatim séu inalta scóla straina, invetiatura indestulitóre.

Fâra causa temeinica, nu póte lipsí nici unu copilu dela órele prescrise.

Cá causa valib la se privesce in genere numai ból'a copilului séu a unui membru alu familiei.

Autoriatea locala scolara (Schulvorstand), care se alege din barbatii cei mai harnici ai unei comune (de regula 10-12), are dreptulu a se incredintiá déca póte fi primitu cutare cuventu de escusare. Spre acestu scopu conspectulu tabelariu despre absentii se asterne in tóta lun'a din partea invetiatoriloru resp., acestui oficiu scolariu.

Autoritatea scolara locala are sa nizuiésca intr'acolo, ca lipsirile fâra cause se inceteze. — In casu cându dojenirile acestea n'aru avea respectu, urméza pedepse amesurate in contr'a parintiloru, tutoriloru séu altoru ingrigitori reuitenti ai copiiloru. Aceste pedepse constau in bani, pentru prim'a óra 5 grosi 25 xr. v. a. pâna la 2 tlr. 3 fl. v. a. séu la casu de repetire chiaru sî in inchisórea parintiloru dela 1—3 dile.

Dupa cum amu disu, aceste dispositiuni se mantienu cu mare rigorositate, sî intr'adeveru cercetarea scólei este esemplara.

Lips'a cea mai intetitóre e, cá sa se puna sî la noi astfeliu de dispositiuni in lucrare, câtu mai curendu, câci déca voru lasá numai tóta in bunavointi'a poporului de rendu, apoi dîcu, voru trece dieci de ani, si noi nu vomu vedea latîta mai tare, cultur'a in p o p o r u, sî urmârile din acést'a ? .. Voru fi triste pentru noi.

Protocolulu siedintiei a X

(ordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.

Aradu, 8 Maiu nou 1870.

(Capetu.)

Nr. 66. Directoriulu secundariu Ioane Popoviciu Desseanu reportéza: ca parastasulu dispusu pentru eternisarea memoriei fericitului Georgiu Popa s'a celebratu cu tóta solenitatea la terminulu defiptu in biseric'a catedrala gr. or. de aici.

Decisu: se ia la cunoscintia.

Nr. 67. Administratorulu protopopescu dlu parochu din Siria Nicolau Beldea asisderea face reportu despre celebrarea parastasului pentru binefactoriulu asociatiunei, reposatulu Iova Cristiciu si presintandu cont'a speseloru avute cu acésta ocasiunei in suma de 4 fl. 35 cr. róga a se asemná acést'a.

Decisu: Se ia la cunoscintia si se asémna sum'a speseloru de 4. fl 35 cr. la perceptoratulu asociatiunei.

Nr. 68. Notariulu directiunei presinta cont'a compactorului de aici Julius Breitrück cu 6 fl 50 cr. pentru 300 de coverte si intocmirea sigilului asociatiunei pe diplomele membriloru; apoi alta conta a compactorului Iosifu Nyilas cu 7 fl. 80 cr. pentru legarea diferiteloru protocóle, rogandu a se asemná umeles acestea la perceptoratu.

Decisu: Ambele sume se asémna la perceptoratu sub rubric'a speseloru de espeditiune neprevediute.

Nr. 69. Se presinta epistol'a stipendiatiloru associatiunei Georgiu Sierbanu si Francisc Hosu Longinu, ambii juristi la universitatea pestana prin care tramitu cuitele vidimate si testimoniele cu scopu a li se tramite antei'a rata a stipendiului incuviintiatu.

Decisu: Se transpune la perceptoratu spre a tramite banii respectiviloru stipendiati, éra testimoniele se li se restitue.

Nr. 70. Se presinta epistol'a Dlui Petru Jorgoviciu preotu gr. cat. diu Varadia prin caro Dsa rescrie: ca au restituitu directiunei inca in 12 Augustu 1869 sortiurile si biletele de balu, ce i s'au fostu tramisu pentru distribuire, si asiá nu recunósce a fi detoriu asociatiunei pentru acestea.

Decisu. Actulu acest'a se estrada comisiunei concerninte emise pentru censurarea ratiociniului de sortitura spre cercetarea trebei acestei'a.

---

ce suntemu in dreptu a asteptá sî pre care lu asteptamu de la parintii orasiului, din tóte aceste cause, tóte scólele ce amu deschisu nu suntu pline si, scól'a de la colórea de Rosiu numai este populata.

Ací insa, D-loru, sperantiele nóstre au fostu mai multu de câtu implinite! Inca de la a dóu'a lectiune numerulu celoru inscrisi a trecutu preste dóue sute, sî e unu spectacolu inveselitoriu de a vedé pre acesti scolari, doritori de invetiatura, venindu cu respectu sî religiositate sa asculte pre invetiatorii loru.

Scolarii adulti de la colórea de Rosiu s'au impartitu in trei divisiuni.

In prim'a divisiune s'au pusu toti acei'a ce nu sciu nici a scrie, nici a citi, sî doi invetiatori, membri ai societatiei, se ocupa seriosu cu instructiunea loru.

Numerulu loru trece preste o suta.

In a dóu'a divisiune s'au clasatu acei'a ce au óre cari slabe inceputuri de scriere sî cetire. Unu invetiatoriu 'si pune tóte silintiele pentru ai invetiá bine a scrie sî a cetí, sî unulu altulu le va dá notiunile de socotéla si de aritmetica de care au trebuintia in viéti'a practica.

Numerulu acestor'a trece asemenea preste o suta.

In a treia divisiune s'au asiediatu acei scolari, cari sciu bine a scrie. a cetí sî a socoti. Unu invetiatoriu se ocupa seriosu cu acesti'a pentru a-i intari in lucrarile mai inalte ale aritmeticei sî preste putienu va incepe tienerea registreloru sî comptabilitatea, de care comerciulu are atâtu de multu trebuintia. Unu altu invetiatoriu a inceputu in acelasiu tempu a dá scolariloru din acésta divisiune notiuni elementare de geografia sî istori'a tierei precum sî ori-cari inceputuri de istoria naturale.

Numerulu eleviloru din acésta divisiune este de vre-o patrudieci.

Câti-va barbati speciali, cari si-au facutu invetiaturele in cele mai celebre scóle ale Franciei, au oferitu concursulu loru societâtiei pentru a dá aceloru dintre adulti, ce se ocupa cu dulgheria, zidaria s'au timplaria, notiunile de cari au trebuintia pentru imbunetatírea sî perfectionarea meseriei loru.

Astufeliu societatea va face primulu pasu câtra infiintiarea de scóle professionale române, pentru renascerea sî inflorirea comerciului sî industriei nationale, industria sî comerciu, ce mai tóte se afla in mânile strainiloru.

Comitetulu a luatu dejá mesuri sî va mai luá inca (rugându-ve sî pre d-vóstra de a-i vení in ajutoriu) pentru ca scólele nóstre de adulti sa fia câtu mai populate sî mai próspere, astufeliu incâtu stindardulu societâtiei nóstre sa fia purtatu cu câtu se va putea mai multu succesu, mai multa onóre, mai multa demnitate.

Fie-ne ací permisu de a esprime in publicu multiumirile nóstre unui vechiu profesore devotatu instructiunei, d. Rasianu, care a facutu societâtiei unu daru de 1000 abecedare dintre cari 100 s'au sî impartîtu scolariloru din colórea de Rosiu.

Presiedintele nostru a instituitu asemenea unu premiu pentru a incuragiá elaborarea de cârti didactice care sa serve in scólele nóstre primare.

Societatea nóstra, avendu unu echo sî desteptându sperantie in tóte tierile locuite de români, pre lânga multiumirile esprimate in principalele jurnale de preste Carpati, a primitu directu comunicâri dela scól'a româna de preste Dunare din Macedoni'a, sî presiedintele nostru a trimisu principalului invetiatoriu alu acestei scóle unu numeru destulu de insemnatu de cârti didactice, de istoria, religia sî morala precum sî unu ceasornicu de auru pentru alu incuragiá sa persiste in greau'a sea sarcina.

Domniloru !

Terminându acestu discursu, in care credemu a fi espusu principalele facte ce ne credeamu datori a aduce la cunoseinti'a. Domniloru-vóstre, ne indreptâmu cu incredere privirile câtra sectiunile surori din tiéra sî esprimâmu speranti'a ca ele voru continuá miscarea a cârei impulsiune a dat'o capital'a sî voru lucrá cu energia sî ardóre, dara fâra precipitatiune, pentru a impinge odata natiunea româna cátra o viatia mai inteligenta, mai démna, mai virila sî prin urmare mai fericita.

Simptomele suntu pretutindeni incuragiatóre.

Sectiunile s'au inmultîtu sî se inmultiescu din dî in dî in tiéra.

Numerulu loru, d. presiedinte vi-lu va aretá indata.

Mai in tóte judetiele tierei pre unde a sositu ide'a proclamata in capitala, a desteptatu entusiasme generóse, aspiratiuni mântuitóre. Cá unu curentu electricu ea a strabatutu tóte clasele societâtisi, cá sa produca miscarea sî caldur'a, semnele vietiei. Justificatiune manifesta a adeverului ce amu anuntiatu incependu acestu discursu, proba evidente ca noi n'amu facutu decâtu sa dámu o forma mai pipaita unei trebuintie ce se simtiá pretutindeni, de câtu sa desteptâmu ceea ce se afla in animile concetatieniloru nostri !

Eeta caus'a pentru care cei mai multi vinu séu voru vení sa se grupeze impreuna cu noi impregiurulu drapelului, pre care se afla scrise cuvintele :

Invetiatur'a poporului românu.

Invetiatur'a poporului românu, instructiunea sî educatiunea nationale, eata d-loru, cá sa terminâmu prin cuvintele cu cari comitetulu s'a adresatu câtra sectiunile surori, eata tient'a ce ne'ncetatu trebuie se ne punemu inainte, iéta scopulu câtra care trebuie sa tindemu, eata farulu câtra care câta sa se indreptedie toti pasii, speranti'a care sa misce tóte animele, stéu'a câtra care sa se inaltie tóte privirile !

Nr. 71. Se presinta suplic'a lui Alesandru Lucaciu tecnicu de anulu I in Buda pentru incuviintiarea stipendiului menitu pre partea unui studinte la politecnica.

Decisu: De óre ce in urmarea concursului publicatu, — nu s'a fostu insinuatu nime pentru acestu stipendiu, sî asiá directiunea prin conclusulu seu din 20 Martiu nou, a. c. nr. 50 a dechiaratu acestu stipendiu de vacantu, sî au dispusu a se face aretare viitórei adunâri generali pentru ulteriór'a dispusetiune, — dreptu-aceea suplicantele se indruma a se acomodá la timpulu seu dispusetiunei acelei'a.

Nr. 72. Colectantele din Bozoviciu, confiniulu militariu romano-banaticu, dlu Georgiu Petroviciu restituindu actele ce i s'au tramisu de aicea cu scopu de a acuirá membri in asociatiune, rescrie: ca aflându-se poporulu de asta-data in pusetiune slaba materiale, n'au potutu satisface recercârei, — ci promite pre viitoriu a imbratisiá cu caldura scopurile filantropice ale asociatiunei nóstre.

Decisu: Fiindu ca dlu colectante numai pentru presinte, va se dîca deocamdata aréta imposibilitatea de a spriginí scopurile asociatiunei, sî 'si promite sucursulu seu in viitoriu se dispune a i se retramite iéra-si actele cestiunate pentru folosintía de aici incolo.

Nr. 73. Colectantele din Siclau dlu notariu comunalu Ioanu Topanu strapune trei consemnâri adunate cu dechiaratiuni sî anume:

1. a membriloru restantieri: Parteniu Saporanu, Dimitriu Codreanu, Mihaiu Sierbanu, Georgiu Mornaila, sî Petru Zeldesianu despre deobligarea sumei restante de câte 5 fl. iéra a lui Avacumu Codreanu despre sum'a restante de 7 fl. 50 xr. ale câror'a obligaminte de solvire au sî espiratu dejá la 1 Ianuariu 1870.

2. a membriloru, cari sî — au renoitu ofertele espirate pre alti trei ani 1869/70 1870/71 sî 1871/72 sî anume Georgiu Murgu, Parteniu Saporanu, Flóre Codreanu, Avramu codreanu, Iosifu Sierbanu, Dimitrie Codreanu, Michaiu Sierbanu, Ioanu Codreanu, Petru Zeldesianu, toti locuitori din Siclau sî fiesce care cu ofertu anuale de câtu 2 fl. v. a.

3. a membriloru nou intrati in asociatiune, sî a nume: Ioanu Topanu cu 5 fl. Ilie Mironu, Pentru Cancianu, Gavrila Petriu, Avramu Sierbanu, Dimitrie Tincadianu, Dimitrie Mornaila, Valentie Baltaiu, Craciunu Mihutiu, Dimitrie Mornaila sî Iosifu Danu, Nicolau Sfetu, Mitru Mornailu si Avacumu Mihutiu, toti cu ofertu anuale de câte 2 fl. v. a.

Decisu: Reportulu dlui colectante se-ia la cunoscintia sî se depune: a se consemná tóte dechiaratiunile despre obligamentulu oferteloru restante in protocolulu de evidintia.

Membrii propusi de dlu colectante, sî a nume cei ce sî au renovitu ofertele se dechiara sî mai departe ca membri ai asociatiunei, iéra cei noi intrâti dupa votisarea usuata se dechiara toti de membri alesi, sî se dispune a se matriculá atari sî a li se estradá indatinatele diplome, tramitiendu-se colectantelui spre inmanuare, sî incasarea tacseloru obveninde.

Nr. 74. Se presinta dóue dechiaratiuni intrate dela colectantele Desnei domnulu notariu comunalu din Prazesci Nicolau Polisiu sî a nume: a lui Moise Zaslo docinte in Mineadu, sî Simeonu Tulcanu preotu din Ignesci, cari voiescu a fi membri cu ofertu anualu de 2 fl. v. a. pre anii 1869/70, 1870/71 sî 1871/72.

Decisu: Membrii propusi de dlu colectante, se dechiara prin votisare secreta ca membri alesi ai Asociatiunei, sî se dispune inmatricularea loru sî estradarea diplomeloru, ca sub nr. precedinte.

Nr. 75. Directorulu secundariu Ioane Popoviciu Desseanu propune de membru alu asociatiunei pre dlu Georgiu Pop'a, redactorulu Albinei, pre anii 1870/71 1871/72 sî 1872/3 cu ofertu anuale de 2 fl. sî depune sum'a solvita pre toti trei ani cu 6 fl, sî 50 cr. pentru tacs'a diplomei estradande.

Decisu: Prin votare usuata dlu Georgiu Pop'a se alege de membru ordinariu alu asociatiunei sî i se va estradá diplom'a, iéra sum'a solvita transpunendu-se la perceptoratu, acest'a se insarcinéza a tramite cuit'a membrului solvitoriu.

Nr. 76. Pentru autenticarea protocolului presinte.

Decisu: Se va conchiamá o siedintia straordinaria.

Protocolulu acest'a se ceti sî autenticá in presinti'a comembriloru Ioane Popoviciu Desseanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Missiciu, Ioanu Rosiu, Teodoru Serbu, Georgiu Dogaru, sî Petru Petroviciu.

Aradu, 16 Maiu nou 1870.

Directiunea asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului romanu.

Ioane Popoviciu Desseanu mp.
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu mp.
notariu.

Din analele statistice ale Românei pre anulu 1866 estragemu urmatórea recapitulatiunea genarale despre starea agriculturei din tiér'a romanésca in anulu 1866.

Români'a de dincolo de Milcovu.

Semenâturile — Productiunea:

	Fâlci	Chile	produc. unei fâlci.
Grâu . .	267,534 .	495,450 .	1 chila sî 351 oca
Secara .	33,636 .	62,048 .	1 „ „ 338 „
Porumbu	298,172 .	439,417 .	1 „ „ 189 „
Ordiu .	81,150 .	169,914 .	2 „ „ 38 „
Ovesu .	24,590 .	55,815 .	2 „ „ 108 „
Meiu .	8,538 .	3,923 .	— „ „ 183 „
Rapitia.	1,193 .	2,418 .	2 „ „ 10 „
	714,813	1,228,985	

Romani'a de dincóce de Milcovu.

	Semenaturile Pogóne	Productiunea Chile	product. unei pog.
Grâu	786,568	606,947 . .	309 oc'a
Secara	85,341	35,610 . .	167 „
Porumbu	1,143,359	551,928 . .	193 „
Ordiu	298,159	221,483 . .	297 „
Ovesu	44,423	29,507 . .	266 „
Meiu	130,996	18,709 . .	57 „
Rapitia	12,366	5,369 . .	174 „
	2,501,812	1,469,553	

Totalu pentru tóta tiér'a
1,275,250 Hectare, semenate
15,266,839 Hectolitre, productiunea.

In jurnalulu „Osten" cetimu ca dupa listele comissiunei europene pentru Dunare s'a esportatu din porturile Romaniei in cei 3 ani din urma:

		1867	1868	1869
Chile de*)	Grau	1,947.297.	2,650.590.	1,764.502
Meiu	„	127.954	905.817	2,152.561
Secara	„	69.672	226.903	183.167
Ordiu	„	224 099	434.126	359.302
Ovesu	„	6.389	—	7 206
Fasole	„	1.098	9.830	25.234
Turisca	„	—	15.013	38 360
Farina	„	9.123	4.213	52.038
	Laolalta	2,385.611.	4,246.492	4,582.370.

*) O chila are 4 726 galete vienedie.

In caus'a Tofaleniloru.

Recapitulatiunea

sumeloru incurse la comitetulu ad hoc din Sabiiu pentru ajutorirea celoru 30 familie nefericite din Tofalu.

(Continuare.)

Dela mai multi domni din Fagarasiu 23 fl. 4 xr. Dela mai multi domni din Naseudu 65 fl. 60 xr. Dela dd. teologi gr-cat. din Gherl'a sum'a de 14 fl. Din Sebesiulu-sasescu dela mai multi domni 28 fl. Din Orlatu dela mai multi domni 20 fl.

(„Tel. Rom." nr. 95 1870.) 150 fl. 64 xr.

(Continuare)

Dela mai multi domni din Vien'a 72 fl. 50 xr. Dela mai multi domni din San-Georgiu rom. 19 fl. 20 xr. dela mai multi domni din Galati (Romani'a (61 # schimbati in) 356 fl. 24 xr.

(„Tel· Rom." nr. 96 1869.) 447 fl. 94 xr.

(Continuare.)

Dela mai multi domni din Sebesiulu sasescu 5 fl. 51 xr. Dela mai multi domni totu din Sebesiulu sasescu 9 fl. 15 xr. Dela mai multi domni din Torchisiu (Sacele) 23 fl. 70 xr. Dela mai multi domni din Alb'a Iuli'a 12 fl.

(„Tel. Rom." nr. 99 1869) 50 fl. 36 xr.

(Continuare.)

Din Simonu (Branu), 8 fl. 74 xr. Din Leschi'a (Cet. de pétra) prin p. prot. I. Greblea 6 fl. Din Tilisc'a, prin p. P. lug'a 22 fl. 24 xr.

(„Tel. Rom." nr. 101 1869.)

Din Rodn'a, (Bistriti'a) prin dlu Zach. Popu 32 fl. Din Satulungu (Sacele), prin p. I. Danu 65 fl. 78 xr.

(„Tel. Rom." nr. 2 1870.)

Din Sebesiulu sasescu sî impregiurime, prin p. prot. I. Tipeiu 15 fl. Din Ibanesci, predati prin dlu Red. N. Cristea 4 fl. Din Hatiegu, prin d. B. Popoviciu 3 fl 50 xr. Din Cristianu, deadreptulu dela d. G. Pipernea 1 fl. Din Poian'a (Mercurea), prin dlu N. Ciugudeanu 64 fl. 57 xr. Din Poian'a (Mercurea), dela p. I. Sierbu deadreptulu 2 fl.

(„Tel. Rom." nr. 5 1870)

Dela Comitetulu permanentu alu judetiului Neamtiulu 300 lei noi = 147 fl. 75 xr. Din Breticu, prin p. prot. I. Petricu 16 fl. 54 xr. Din Clusiu, prin p. prt. Vas. Rosiescu 15 fl. 40 xr.

(„Tel. Rom." nr. 12 1870.)

Din Töke. Terebea (Satu mare in Ungari'a), prin p. G. Ardeleanu 17 fl. Din Salisce, prin p. D. Némtiu, Cur. A. Cánd'a sî inv. D, Chirc'a 32 fl. 35 xr.

(„Tel. Rom." nr. 13 1870.)

Din Lancramu, prin d. inv. d. Maximilianu 38 fl. 10 xr.

(„Tel. Rom." nr. 14 1870.)

Onoratii p. t. domni contribuitori sî respective colectori de oferte in favórea tofaleniloru suntu rogati dara, cá se binevoiésca a luá notitia de aceste publicatiuni, sî aflându-le defectuóse in ori ce privintie, a ne insciintiá, cá astfeliu dupa rectificarea definitiva a sumeloru intrate se potemu continuá sî terminá cu ratiociniulu nostru in publicu.

Sabiiu in 27 Maiu (8 Iun.) 1870.

Comitetulu Sabiianu ad hoc.

Varietâti.

*** Suntemu in positiune de a dá unele date sigure despre stricaciunile sî pustiirile, de care au fostu lovita nenorocit'a comuna Boiulu mare prin elementulu de apa in diu'a de 1/13 Maiu a. c. asiá dupa cum s'a constatatu prin comissiunea cercetatóre despre cele aflate: Dintre locuitori au peritu in undele torentului cu toti 165 dintre care 144 greco-resariteni (60 parte barbatésca sî 84 parte femeiasca), magiari, elveti reformati 19, sî 2 evrei.

Daun'a causata in edificie, in animale sî fructe:

Case 60, siuri 77, boi 6, vaci 38, cai 6, capre sî porci 186, vitiei sî mânzi 70, bucate in grauntie 12,567 feldere. Sum'a de 6 ani estimata face 61,601 fl. 25 xr. v. a.

*** (Conscriptiunea poporului.) In dilele prossime se va suscerne resultatulu conscriptiunei poporului M. Sale si apoi legislativei. Popolatiunea intréga de pre teritoriulu corónei st. Stefanu face 15,400,000 suflete. Dela anulu 1857 au sporitu cu 1,660,000. De insemnatu este ca femei suntu cu 36,000 mai multe decatu barbati.

*** Legea despre inbunatatirea lefeloru amploiatiloru de statu de la 800fl in josu primita de legislativa si sanctionata de M. Sea se va efectuí deja, despre ce ministeriulu de financie e incunosciintiatu. Amploiatii cu 500fl. voru capetá o inbunatatire de 70 fl. cei cu 600 fl. de 60 fl si cei cu 700 fl. de 50 fl.

*** Din diferite parti ale tierei ne vinu corespondintie, care ne facu cunoscutu, ca desele povóie si grindine au causatu daune mari semenaturiloru. Acele parti inse, care au remasu crutiate de amintitele calamitati, au cea mai buna sperantia la unu secerisu bunu.

*** Cetimu in tóte numerile foiloru oficiale denumiri numeróse la tóte ministeriele, oficiolatele etc. intre acele denumiri, eâmu de totu feliulu de nume, numai de romanesci nu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 44. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 4/16 Iunie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. v.a. pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Revist'a politica.

In tierile de preste Lait'a decurgu dejá alegerile. Lupte vehemente intre partid'a nationale slavica-federalistica si nemtiésca — dualistica, s'a estinsu pâna acum in privinti'a principieloru politice, ce voru ale aperá un'a si ceea-lalta parte. Fie-care si-a ficsatu si s'a silitu a-si aduce la valóre interesele sele. Si de o parte si de alt'a s'a facutu programe politice pentru ale profetiá si defenda acei'a, carii voru a fi alesi Spre a se vedea câtu de tare divergiadia aceste programe un'a de alt'a voiu recapitulá ací pre scurtu pretensiunile ambeloru pârti asiá dupa cum s'a statoritu si care la nemtii culminédia cam in urmatóriele : Coalitiunea nemtiloru din Austri'a spre a se aperá cu firmitate in contra la ori ce atacu, ce aru proveni intr'o tiéra in contr'a loru, tienere strinsa de constitutiune, respingerea ori câroru incercâri de a formá o dieta generale pentru tierile slavice si a introduce sistemulu federalisticu in monarchia, recunóscerea positiunei istorice a Ungariei, suspenderea concordatului etc.. Iéru pretensiunile slaviloru aru fi urmatórele asiá dupa cum le aflâmu in jurnalulu „Corespondance slave“ : A se formá din tóte nuansele poporului slavicu din Austri'a o grupa in sinulu monarchiei, ca limb'a slavica sa fia introdusa imediatu la biroulu statului, precum si la administratiunea tierei si in instructiunea publica, primirea sistemului federalisticu in imperiulu austriacu etc. Dupa cum se vede asiá dara pretensiunile ambeloru pârti suntu chiaru diamentralu opuse un'a altei'a. Lupt'a pregatitóre pentru alegeri s'a finitu si acésta lupta intra acum intr'altu stadiu. Se tractédia acum de a-si aflá si reusí fie-care parte cu persóne de acelea, cari mai cu fidelitatea aru putea pasîndu pre aren'a legale de lupte parlamentarie — sa apere cu rigore programulu seu. Alegerile se voru finí pâna in 15 Iuliu si asiá pre finea lunei acestei'a i-si voru putea singuratecele diete incepe activitatea loru. Problem'a cea dintâiu a dieteloru va fi a alege deputatii pentru senatulu imperialu. Déca alegerile pentru senatu voru cadea in singuratecele tierei pre barbati din opositiune apoi e de prevediutu, ca lucrurile voru veni totu acolo, unde a statu mai inainte de pasîrea in viatia a ministeriului actualu. Mare sensatiune si sânge reu intre nemtii a facutu memorandulu ce l'a datu in dilele de curendu corifeulu nationalu alu cechiloru, Rieger, imperatului Napoleonu. In acestu memorandu se dedù imperatului Napoleonu o icóna despre sistemulu de statu a imperatiei austriace, incâtu acestu sistemu nu póte a fi durabile. Cu privire deosebita la rigatulu Boemiei, pentru care face a premerge si o desvoltare istorica a dreptului de statu, da autorele referintiele statistice detaiate din tóte tierile translaitane si cislaitane. —

Precându se petrecu aceste in si afara de sinulu monarchiei pre atunci incepe a se clatiná si positi'a unui barbatu de statu, care, a inauguratu sistem'a dualistica in Austri'a. Mai multe foi germâne si maghiare ii numera si ii vindica cancelariului, contelui Beust tóte erorile care s'a comisu pâna acum. Ansa la acésta pornire asuprâ-i o dedù atitudinea, ce o luá densulu fatia cu nemtii si uungurii din Austri'a. In privinti'a acést'a cetimu in „N. Fr. Bl.“ unu articolu in contr'a cancelariului, contelui Beust, aparutu in „Cöl. Ztg.“ Acestu articolu, care este intitulatu : **Noroculu si sfersitulu contelui Beust** ne duce crucisiu si curmedisiu pâna in cancelari'a statului si este cu atât'a mai insemnatu, cu câtu contele Beust anuncia prin elu Austriei unu nou esperimentu. Impregiurarea, ca articolulu amintitu disputa contelui tóta popularitatea respetive afirma ca Beust si aru fi perdut'o, nu trebuie sa ne seduca. Articolulu incepe cu acésta mârturisire si face apoi o revista scurta asupr'a activitâtiei cancelariului in Austri'a, ceea ce are de a fi privita de periodulu „noroculu contelui Beust“, dicându ca tóte mijlócele secrete au constatu intr'aceea ca si au intrebuintiatu positiunea favoritória afara de partite, pentru de a apropiá elementele desperate, a câroru certe rodeau la maduha monarhiei si pentru de a aduce in indeplinire, prin aflarea de punte de atingere comune, unu compromisu. Ungari'a i-a fostu prim'a basa de operatiune. Se intielege, ca jertfele n'au fostu neinsemnate, care s'au cerutu dela vest-austriaci — inse contele Beust a sciutu a le jertfi cá pretiu pentru unu numeru de institutiuni liberale si majoritatea germana a corpului representativu nu numai cá e saldatu acestu pretiu, ci inca s'a si ingritu, c'a midilolocitoriulu sa-si capete relifulu de popularin —.

Asiá dara dupa marturisirea acestei foi, contele Beust a fostu numai **midilocitoriulu** complanârei si ca cându a venitu elu in Austri'a au fostu tóte preparate si elu numai a sanctiunatu, ceea ce au fauritu altii in capetele loru.

Simburile articolului inspiratu culminéza acolo unde se incérca a trage conclusiuni din esperintiele trecutului la viitoriu.

„Primele urme,“ dice articolulu, „o decaderei opiniunei publice, jace in acel'a tempu, cându se ivira invinovatiri in contr'a cancelariului de statu, ca se amesteca in afaceri interne. Acestu amestecu, acést'a esîra din cerculu de competintia, pre care i l'a marcatu positiunea sea de ministru alu esterneloru, a fostu arm'a cea mai agera, cu care elu fu atacatu acusi in Cis=acusi in Translaitani'a, séu mai bine disu numai in Cislaitani'a, pentru ca noi nu scimu, ca dlu Beust sa se fi atacatu cându-va in Ungeri'a ; câ-ci vis-a-vis de ministeriulu Andrassy, care duce frânele regimului cu mâna severa, nu s'a incercatu a câstigá valóre politicei sele de intervenire.

Din impregiurare, ca ministeriulu acest'a se tiene inca cu potere nedubia, macaru de si in Translaitani'a 'si râdica natiunalitâtile cele interesante capetele, se póte vedé, ca neintrevenirea lui nu numai ca n'a stricatu, dara chiar' e impreunata de cele mai utile urmâri.

Erórea, care forméza momentulu de transitiune in dram'a „noroculu si sfersitulu contelui Beust“ se datéza, dupa scrietoriulu articolului din acele dile cându crease complânarea cu Ungari'a o nóua situatiune. Atunci se asiediara ambele ministerii isolate fâra de celu mai micu punctu de atingere.

In Ostrungari'a se resfira cestiunile interne in tóte pârtile cá fire si stau in strensa legatura cu cestiuni esterne straformatórie. Autonomi'a Galitiei, tendintiele sudslaviloru, referintiele politice si economice ale Ungariei cu Principatele dunarene suntu totu atâti factori, ce determina relatiunile monarchiei cu Russi'a; traditiunile si simpathiele provincieloru germâne, suntu datatóre de mesura la positiunea imperiului fatia cu tierile germâne la graniti'a din Nordu si Vestu. Pre scurtu asiá o legatura organica esista intre politic'a interna si esterna, câtu o desbinare totala aru trebuí sa aduca ambeloru, si in line'a ultima imperiului, dauna mare.

Articolulu recomenda in fine, pentru de a o rumpe cu totulu cu starea acést'a de lucruri, care afara de aceea nu se mai póte tienea, primirea unei legi, care aru avea de a suná :

§ 1. Presiedintele ministeriului comunu are dreptulu a asistá desbateriloru ambeloru ministerie si a participá la ele inse nu a votá, incâtu acele desbateri se facu in cestiuni politice séu si in alte, care stau in referintie cu afacerile comune.

§ 2. Presiedintii fia-cârui ministeriu au dreptu egalu de a participá directu la desbaterile consiliului minist. comunu.

Despre relatiunile Franciei cu papa celimu, ca regimulu francesu aru fi espedatu o nota la Rom'a in care se dechiara scurtu si precisu, ca nici nu 'si va mai dá silinti'a de a capacitá pre curi'a papala in privinti'a infalibilitâtiei, de óre ce totu nu se lasa a se capacitá si trupele francese se voru rechiamá; de si pâna acumu nu s'a dispusu 'nemicu oficiosu in privinti'a acést'a.

In Spani'a inca totu ambla dupa unu rege, fâra de alu fi aflatu pâna astadi. Se dice ca e=regin'a Isabel'a si-aru fi depusu in mânile lui Napoleonu abdicerea sea dela tronulu Spaniei.

In Romani'a se vede, dupa resultatele, de pâna acum'a, incâtu ni suntu cunoscute, a avea partid'a, numita „a ordinei“ siantie de a reusí cu mai multi deputati, decâtu rosii — aru fi reu, inse ca aceste sa fia fostu fortiate din partea regimului, precum acést'a se afirma sub formele cele mai strigatórie din partea rosiloru. Alesu fura in colegiulu alu IX-lea Pentru Carpu ministru de esterne, Boerescu, Cretiulescu, Agarici, Konstantinu Negri si Ionescu.

Jurnalistic'a esterna a alarmatu si nu incetédia nici acum'a a alarmá Europ'a intréga, ca gidanii din Romani'a aru fi espusi la persecutiuni, de-si totulu se reduce la unele escese mici séu mai bine disu, batai intre nisce copii de români si gidanii. Dara acést'a maniera, de a face dintr'unu fintiariu unu calu o potu face numai gidanii, câror'a le sta la dispositiune tóta pres'a européna si lânga acést'a nu le lipsesce nici obrasnici'a in gradulu superlativu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 11 Iunie a casei magnatiloru anuncia mai intâiu presiedintele unele petitiuni pentru concedie; dupa aceea intra in sala notariulu casei deputatiloru, Kol. Széll, si presinta mai multe legi sanctiunate de M. Sea regele si promulgate dejá in cas'a representantiloru, intre care si legea despre infiintiarea curtiei supreme de comptabilitate despre creditulu supl. pentru caletori'a M. Sele in oriente, despre eliberarea de contributiune a caseloru, ce se voru cladí pre malulu Dunarei, despre modificatiunea legei relativa la datori'a statului flotanta, despre cassarea dieceriloru si sieseriloru m. c., despre pausial'a de cuartiru a representantiloru dietali ect., care tóte se cetescu pentru de a se promulgá.

Ministrulu de financie Kerkápolyi primesce amendamentulu lui Simonyi. Inse amendamentulu acest'a sa nu se interprete dupa aceea mai târdiu ca concessiunea are a se dá neconditionatu acelui concurentu, care pune conditiuni relativu mai favoritórie, câci condiuníle relativu mai favoritórie inca potu fi absolutu neacceptavere. Densulu tiene de necesariu a observá acést'a acum'a pentru de a delutorá pre viitoriu ne intielegere.

Cas'a priimesce amendamentulu lui Simonyi unanimu.

§ 4. imputernicesce regimulu a incepe negotiaciuni de concessiune, cu privintia la drumulu de feru deja cladit'u Zákány=Agram si la linea Karlstadt=Fiume, ce de presinte se cladesce, déca o recere interesulu statului, comunicatiunei séu erariului.

Urméza cetirea proiectului de lege, despre esarendarea canalului Fraciscu, acceptatu dejá de cas'a representantiloru.

Acestu proiectu se transpune comissiunei permanente de trei.

Siedinti'a se incheie la 1 óra.

In siedinti'a din 10 Iunie. a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele anuncie mai multe petiti-

uni, care se transpunu comissiunei de petitiuni; acolo se tramitu sî petitiunile representantiloru: R. Ihasz, K. Antalffy, K. Szathmáry, L. Mocsáry, Th. Péchy sî P. Széky.

Ministrulu de comunicatiune St. Gorove propune unu proiectu de lege despre modificarea trasarei prefipte prin lege a drumului de feru de Ost. Proiectulu se va tiparí sî tramite comissiunei financiale câtu sî celei pentru drumulu de feru.

Cas'a trece apoi la ordinea dîlei, la cara sta mai intâia a trei'a cetire a proiectului de lege despre esarendarea canalului Franciscu.

Proiectulu se primesce definitivu sî se ordina tramiterea lui la cas'a magnatiloru.

Urméza proiectulu de lege despre construirea drumului de feru Essegg=Sissek.

Referentulu comissiunei centrale, Lad. Szögyényi recomenda primirea proiectului de lege din cause financiale, economice, strategice sî politice. Prin drumulu de feru proiectatu se da Croatiei ocasiune asi prob'a avutiele sele naturale.

Prin acésta linia va devení, mai departea, orasiulu sî cetatea Esseg de unu punctu insemnatu strategicu sî afara de aceea diet'a croata inca s'a dechiaratu unanimu pentru acést'a linea. Vorbitoriulu tiene de o datorintia morala a legislativei magiare a luá in consideratiune acésta drépta dorintia a poporului croatu.

Se incinge in afacerea acést'a o desbatere mai lunga la care i-au parte intre altii I. Zuvics, M. Wahrmann, ministrulu de com. Gorove sî E. Iványa.

Proiectulu se primesce de basa pentru desbaterea speciale.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

Statutele

Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din tractulu protopopescu a Lipovei.

I.

Scopulu reuniunei.

§ 1. Reuniunea acést'a are de scopu, naintarea invetiamentului, promovarea culturei poporali, latirea cunoscintieloru sî esperintieloru celoru mai practice, pre terenulu scientificu pedagogicu, latirea celui mai corespundietoriu metodu de propunere, imbunatatirea stârei materiali a invetiatoriloru, si infiintiarea unui fondu invetiatorescu din care sa se póta spriginí naintarea invetiamentului sî ajutorá invetiatorii nepotentiosi de a portá oficiulu, precum sî veduvele sî orfanii acelor'a.

II.

Membrii reuniunei.

§ 2. Membrii reuniunei se impartu in: ordenari, fundatori, ajutori sî onorari.

a) Fie-care invetiatoriu sî sub-invetietoriu (suplentu) din acestu tractu este membru ordinariu sî adeca; dela scólele din Lipov'a 3 invetiatori, din Aliosiu 2, din Chesintiu, Bat'a, Bar'a, Belontintiu. Bacamedieu, Birchisiu, Brestovatiu, Brusnicu, Buzadu, Bulza, Valea-Mare, Veresmortu, Visin'a, Grosi, Dobresci, Dorgosiu, Dubochi-Nádasiu, Zabaltiu, Capolnasiu, Capriór'a, Chechesiu, Chelmacu, Comeatu, Chisdi'a, Crivobar'a, Cuvesdi'a, Labasintiu, Lalesintiu, Lapusnicu, Ostrovu, Ohab'a-Serbésca, Petersiu, Pojog'a, Radmanesci, Secasiu, Selciv'a San-Nicolau-Micu, Spat'a, Teasiu, Fibisiu, Fiscutu, Féregyház, Hodosiu, Ususeu, Cel'a, Sistarovetiu, la fie-care scóla unu invetiatoriu, de toti 51.

b) Membrii ordinari, au dreptu in adunarile reuniunei a face propuneri, interpelatiuni, a tiené vorbiri scientifice pedagogice, a se consultá sî a decide afacerile agende, cu maioritatea voturiloru, — in fine a alege pre deregatorii reuniunei sî a fi eligibili.

c) Membru'u ordinariu, care — sî vá petá caracterulu moralu ori invetiatorescu, dupa trei dogeniri, din partea adunârei generale ne indredtându-se, va fi eschisu, din reuniune sî reuniunea va fi indreptatita dupa acést'a a-'lu aretá la loculu competente.

§ 3. Membri fundatori, potu fi toti acei individi nepetati sî trecuti celu pucinu de 20 de ani, cari contribuiescu odata pentru totudéun'a pre partea fondului reuniunei 20 fl. v. a. séu depunu obligatiune asecurata de 6%

§ 4. Membri ajutori potu fi individii, cu caracteru nepetatu, sî celu pucinu trecuti de 20 de ani, comunele, corporatiunile etc. ce voru contribuí dupa bunavointia la fondulu reuniunei.

§ 5. Membri onorari voru fi acele persóne de ambele secse alese de câtra adunarea generala cari s'au destinsu, in lucrârile, scolastice scientifice — pedagogice, prin concursulu loru materiale ori spiritualu.

§ 6. Membrii fundatori, au totu acele drepturi, cari competu membriloru ordinari sî suntu descrise in § 2, liter'a b.)

§ 7. Membrii ajutatori, au dreptu in adunârile reuniunei, a face propuneri, a tiené vorbiri scientifice pedagogice sî preste agende votu consultativu — totu aceste drepturi voru avé sî membri onorari.

§ 8. Membri eliminati, din sinulu reuniunei —'si perdu tóte drepturile, fatia de reuniune, remanendu tacsele respective ofertele solvite, pâna intru aceea casadei reuniunei, in privinti'a câror'a nici cându, nu voru avé regresu.

III.

Medilócele reuniunei.

A. Convenirea.

§ 9. Membrii reuniunei se voru aduná in totu anulu celu pucinu de dóue ori, la tempulu prefiptu sî loculu destinatu de câtra adunarea generale, sî in casu de lipsa sî mai de multe ori la anu in modu estraordinariu.

§ 10. La adunare, fie-care membru ordinariu este indatoratu a participá, escusabilu e numai acel'a, cu causa credibila, celu ce absentédia din nepasare, e supusu la multa banale pentru fondulu reuniunei, dupa cum va aflá adunarea de bine.

§ 11. La adunare se voru pertractá teme diverse, dupa cumu arata scopulu reuniunei, se voru face motiuni sî reflesiuni asupr'a metodului de propunere, recensiuni asupr'a cârtiloru scolastice etc., adunarea va cercetá sî deliberá despre administrarea sî manipularea fondului si va preliminá sum'a de bani, ce va aflá de bine a o intrebuintiá spre scopulu reuniunei, dupa prescrisele § 1.

§ 12. Pentru urginti'a pertractâriloru, adunarea se póte imparti in sectiuni.

§ 13. Adunarea generale in totu anulu va alege sî tramite dintre membrii ordenari a reuniunei: unulu, doi séu sî trei individi, cá se cercetéze scólele, institutele sî reuniunile, cele mai renumite, din patria ori streinatate, acelor'a din fondulu reuniunei, li va asignâ spese de caletoria, fiindu ei apoi indatorati, unulu câte unulu cunoscintiele sî esperintiele facute la adunare a le comuicá.

B. Contribuirea.

§ 14. Membrii ordinari a reuniunei, au a solví din salariulu loru anualu, computându-se sî emolumentele in bani, din tóta sot'a de florini 2% la fondulu reuniuei in 4 rate sî adeca: la 1 Octobre, 1 Ianuariu, 1 Aprilie sî la 1 Iuliu st. v. a fie-cârui anu.

§ 15. Fie-care individu, ce va ocupá un'a din statiunile amintite in §. 2, lit. a) este oblegatu a contribuí sum'a amintita in § 14.

§ 16. Bani incasati, se voru administrá sî manipulá, precum va decide adunarea generale a reuniunei.

§ 17. Fondulu acestei reuniuni este menitu spre ajutoriu, numai pentru invetiatorii sî subinvetiatorii acestui tractu, vedi § 1.

§ 18. Intemeetorii sî succesorii acestui fondu —sî tienu dreptulu, cá acest'a sa nu se póta incorporá cu altulu, ci numai la casu, cându s'aru infiintiá unu fondu generalu, pentru toti invetiatorii români, din intrég'a Mitropolia româna, gr. or. din care apoi se póta primí ajutóre — omesuratu con-

FOISIÓRA.

O schitia istorica din finea secululuí alu 8-lea despre introducerea in biseric'a apuséna a unei nóue dogme.

Din multimea de popóre, ce emigrara in Europ'a in cei dintâiu secuti dupa nascerea lui Christosu, sî coplesira fati'a Europei, dându i cu totu alta fatia etnografica, sî punendu basa la unu sistemu cu totu nou europeanu, se formara feliurite staturi, unele mai mari, altele mai mici. Multe din acestea avura numai o esistintia momentana; cu dreptu cuventu dîcu momentana, pentru ca in viati'a unui poporu sî statu unu patrariu o jumetate, de secolu ba chiaru unu secolu este ace'a ce este la individu unu momentu. Staturile intemeate succesive pre ruinile imperiului Romanu, ale Westgotiloru, Ostgotiloru, Vandaliloru, Huniloru, Burgundiloru, Alemaniloru sî Longoberdiloru, avura destulu 3 secuti spre a si finí cursulu esistintiei loru. Dintre acestea semintii emigrate, numai un'a fu destinata de a se ridicá la o insemnetate de statu sî a absórbe in sine tóte celelalte conglomerate. Acest'a fu seminti'a Franciloru, cari la inceputu in neste margini modeste sî ocupara locuinti'a lânga Rinu. Ei la inceputu nu se facura cunoscuti prin vre-o vehementia ne naturale, ca celelalte popóra, ci gradatimu se avantara la o putere mare, atâtu prin arme, unde trebuiá, câci eroismulu loru nu se póte negá, dar' mai cu sema prin folosirea momenteloru sî prin o circumspectiune admiravera, care in tempu modernu se numeste diplomatia. Pâna cându mai stau Romanii in putere, ei nu rescara a si mesurá puterea loru intr'o lupta spre latirea teritoriului loru, care erá dubiósa. Numai 10 ani dupa caderea imperatiei Románe de West la a. 476 pusera sî ei mân'a pre o parte mica de tiéra (in tienutulu Soisons) carea singura mai erá ne ocupata de streini sî pre care acumu locotiitoriulu romanu Siagrisiu nu mai putea se o apere. O tiéra dupa alta adausera eí domnirei loru; pre Burgundi inca ii adusera ei intr'unu gradu de dependintia. La inceputulu latirei loru erau ei inca pagani. Clodvig I. luá o fata a regelui Burgundiloru care erau deja crestinati; Elu invetiá a cunósce religiunea crestina dela nevast'a sea sî erá dejá aplicatu crestinismului. Cându avù sa sutiena o lupta grea in contr'a Alemaniloru, in batai'a dela Zulpich (496) promise, ca déca Dumnedieulu crestiniloru i va ajutá se câstige lupt'a, se va crestiná elu sî cu elu toti francii. Lupt'a o câstigà sî regele dimpreuna cu mii de francii se crestinara. Francii devenira cu timpu nunumai crestinii cei mai buni. — câci ei intre tóte popórele emigrate in occidentu remasera ne atinsi de arianismu, care luase pre atunci mari dimensiuni dér' regenti loru, devenira si propagatorii infocati ai crestinismului, protectori ai scaunului Patriarchalu din Rom'a, Pap'a chiamà intra ajutoriu pre Carol Mârellu in contr'a Longobardiloru, cari vréu se puna mân'a sî pre Rom'a. Pipinu celu micu fu prochiamatu solemnelu de protegiotoriu alu Papei dupa ce elu respinse de nou pre Longobardi sî le luà o parte de teritoriu, care lu darui Papei, sî care este cunoscutu in in istoria de donatiune Pipinica, de unde Papii pâna in dîu'a de astadi sî apera titlu de dreptu de domnire lumésca a asupr'a acestui pamentu.

Sub urmatoriulu lui Pipinu, Carolu celu mare curtuasiá intre Pap'a sî intre regentulu franciloru nunumai ca sa eredita, dér chiaru crescu sî acumu u'avea numai colóre de pietate a regentului câtra Papi sî in genere câtra biserica, ci sub masc'a religiositâtiei erau acoperite scopuri politice de mare insemnetate, cari numai in urma se aretare.

Carolu celu Mare petrundea dejá cu spiritulu seu, ca câtu iaru ajutá lui sî unu titlu de dreptu legale, asupr'a tieriloru, care elu le adusese prin fortia la olalta. Elu vedea, ca câtu influintiadia numai reminescincele de o putere mare cadiuta; o radia din nimbulu, care mai pastrá inca sî acum Rom'a cadiuta facea diu elu unu nou sóre. Titlu de Imperatu românu de Westu numai purtá nimenea; Carolu domnea mai preste tóte tierile odinióra supuse imperiului Românu din West. Cine dar' altulu se merite mai inaltu de câtu elu titlulu acest'a?

Pap'a erá de nou strimtoratu de Longobardi; Carolu erá sî in inimicitia personala cu Desidariu, regele Longoberdiloru, câci pre o fica a lui Disideriu, ce o avù elu in casatoria o tramisese indereptu la tatalu seu, apoi in urma la aceea Desideriu luà la sine pre doi nepoti de frate a lui Carol spre a le aperá tierile, ce le remase dela tatalu loru in contr'a unchiului loru (Carolu celu mare) care vrea sa le detraga. Deci Carolu avea nu numai motive politice dara sî personale de a porni cu resbelu in contr'a lui Disideriu; acest'a fu batutu sî imperiulu lui parte sîesi luatu parte datu Papei lânga ceea ce capatase sî mai nainte. Cá unu con-

curentiei loru banale — spre scopulu reuniunei, dupa prescrisele §§. 1 si 10 iéra incorporarea, numai pre basea acestoru statute, cu pluralitatea voturiloru se póte intemplá.

§ 19. Intemeetorii si succesorii acestui fondu si reserva dreptulu, cá la casu de incorporare, cu fondulu amintitu in § 18 intre membrii administrativi a acelui'a, sa fie representati, cu doi alesi din sinulu loru.

IV.

Oficialii si oficiele reuniunei.

§ 20. Oficialii reuniunei constau din 1 presiedinte, 2 vicepresiedinti, 1 caseriu, 1 controloru, 2 notari si 1 advocatu, cari se alegu din sinulu membriloru ordinari ori fundatori a reuniunei, fiesce-care pre trei ani.

§ 21. Pentru conducerea adninistrativa a reuniunei se va alege unu comitetu de 10 membri dintre cei ordinari ori fundatori, cu loculu de activitate in Lipova.

§ 22. Alegerea oficialiloru se va face, prin majoriratea absoluta a voturiloru.

§ 23. Comitetulu in genere va ingrigí, pentru incasarea si manipularea baniloru, pentru conchiemarea adunârei generale, la tempulu seu si elaborarea de proiecte in tóte afacerile interne si esterne ale reuniunei.

§ 24. Comitetulu in fia-care anu, va subscerne adunârei rapórte despre activitatea sea.

§ 25. La casu de urgentia, comitetulu — si da opiniunea presiedintelui, de a convocá siedintie estraordinarie.

§ 25. Oficialii reuniunei si membriloru comitetului in specie, au urmatórele afaceri :

a) Presiedintele : presiede in adunârile generali si ale comitetului reuniunei ci conchiama adunârile de ambe categorii.

b) Vice-presiedintii : in absenti'a presiedintelui, suplinescu indatoriile acelui'a, de dupa antaietatea alegerei.

c) Casariulu : incasédia banii dela membri, i elóca, da afara bani pro cele de lipsa, decise prin comitetu si preliminate, prin adunarea generale, si este responsabilu, pentru averea reuniunei.

d) Controlorulu : contr'a semnédia tóte cvietantiele si contra — cvietantiele.

e) Notarii, au a face : celu d'antâiu alesu, duce protocolulu, despre tóte afacerile reuniunei si a comitetului, iéra alu doilea alesu, duce corespondintiele reuniunei si a comitetului in casu de lipsa, se suplinésce unulu pre altulu.

f) Advocatulu : duce causele reuniunei.

§ 27. Pentru causele procesuale obveninde intre membrii reuniunei, séu urdiende prin actoratulu reuniunei, se statoresce judetiulu compromisu.

§ 28. Oficialii si membrii comitetului reuniunei, pórta oficiulu — gratisu.

§ 29. Pâna la aparerea unui organu scolasticu, mai estinsu, reuniunea — si alege pentru publicarea agendeloru sele, diuariulu „Albin'a“ din Pest'a.

§ 30. Reuniunea, va avea unu sigilu, cu inscriptiunea : „Sigilulu reuniunei invetiatoriloru români gr-or. din tractulu protopopescu—a Lipovei.“

§ 31. Statutele acestea, numai in adunarea generale, prin majoritatea voturiloru, se potu modificá.

„In siedinti'a a dóu'a, din adunarea generale, precetindu-se, s'au aprobatu, cu aceea modificare, cá § 2 lit. a) sa se estinda astufeliu iéra dintre membri ordinari presinti, de cumva unulu séu altulu casualminte, s'aru mutá in altu tractu protopresviteralu, si de acolo aru continuá regulatu refuirea tacseloru, unulu cá acel'a inca — si consérvá categori'a de membru ordinariu.“

Lipov'a, in 5 Septembre 1869. s. v.

Statutele aceste : Venerabilu consistoriu diecesanu din Aradu, censurându-le corespondietóre scopului, de a promová cultur'a poporului, binevoí in siedinti'a din 26 Ianuariu 1870 Nr. 1245. ex 1869 in totu cuprinsulu loru a le aprobá.

Lipov'a, in 6 Fauru 1870.

Ioanu T i e r a n u, m. p.
prot. si presiedinte.
Ioanu T u d u c e s c u, m. p.
notariu a reuniunei.

Protocolulu siedintiei a XI

(ordinarie)
tienute din partea directiunei asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului românu.
Aradu, 16 Maiu nou 1870.
(Capetu.)

Presiedinte : Ioane Popoviciu Desseanu directoriu secundariu. Membrii : Dr. Atanasiu Siandoru, Emanuilu Missiciu, Ioane Rosiu, Teodoru Serbu, si Georgiu Dogariu. Notariu : Petru Petroviciu.

Nr. 77. Protocolulu siedintiei ordinarie a X din 8 Maiu se cetesce, si —

Decisu : Se autentica.

Nr. 78. Presiedintele directoriu secundariu,— propune emiterea unei comissiuni permaninte pentru arangiarea petrecerei de saltu (balu) pre ocasiunea adunârei generale.

Decisu : Se compune comissiune de arangiare din comembrii Ioane Popoviciu Desseanu, Teodoru Serbu, si Georgiu Dogariu. —

Nr. 79. In firulu decisului de sub nr. 65 se ace propunere pentru denumirea unei comissiuni care sa elucre modalitatea de sortitura a obiecteloru remase din anulu trecutu. —

Decisu : In comissiune se alegu sub presiedinti'a directoriului secundariu, — membrii Emanuilu Missiciu, Ioane Rosiu, si notariulu Petru Petroviciu.

Nr. 80. Presiedintele directoriu secundariu, face cunoscutu ca tramitiendu-se representatiunea facuta câtra ministeriulu reg ung. de interne pentru modificarea statuteloru asociatiunei spre a se concede adunârile generali „ambulante“ acésta representatiune s'au restituitu directiunei pentru intregire, — care o au si estradat'o presidialminte referintelui fiscalu Iosifu Popoviciu. —

Decisu : Se ia la cunoscintia si fiindu caus'a urginte se provóca fiscalulu referinte a efeptui fára amenare suplinirea cestiunatei representatiuni, spre a se potea resubsterne.

Nr. 81. Se presenta raportulu diui colectante din Sa' Mihailu Romanu, parochului Mihaiu Iurm'a, prin care dsea din cause impedecatóre abdice de colectura, si in loculu lui recomenda pre fiiulu seu Teodoru Iurm'a preotu totu acolo. —

Mai departe transpune dechiaratiunile urmatoriloru oferitori :

1. Vicentie Surdu docinte.
2. Teodoru Iurm'a preotu.
3. Petru Alesiu proprietariu.
4. Vasilie Brende economu, toti din Sa' Mihailu Romanu cu oferte anuale de câte 2 fl. v. a. pre ani 1870/71, 1871/72, si 1872/73.

Decisu : Abdicerea dlui preotu Mihaiu Iurm'a se primesce, si in loculu d-sele se denumesce preotulu Teodoru Iurm'a, — cárui'a i se voru transpune actele referitóre la colectura. Mai departe prin votisare usuata se alegu de membri noi mai susu numitii domni, — cari suntu a se inmatriculá in protocolutu evidentialu, si a li se estradá diplómele.

Nr. 82. Colectantele din Donecea dlu parochu Mihaiu Valceanu, strapune sum'a incasata de 8 fl. dela mai multi membri, — pre lânga estrasu protocolariu.

Decisu : Se transpune la perceptoratu, cu insârcinare de a tramite dlui colectante adeverinti'a despre administrarea baniloru.

Nr. 83. Colectantele din Caransebesiu dlu docinte Teodoru Calinescu tramite trei dechiaratiuni a urmatoriloru domni.

1. Iosifu Seracinu c. r. Majoru.
2. Teodoru Seracinu c. r. Capitanu si
3. Ioanu Vasilieviciu negotiatoriu cari voiescu a fi membri pre anii 1870/71 1871/72 si 1872/73 cu ofertu anualu de 2 fl. v. a. din care dlu Majoru au si solvitu competinti'a intréga pre toti trei ani cu 6 fl. v. a. a. iéra ambii cei din urma numiti au solvitu câte 2 fl. v. a.

Decisu : Prin votisare usuata se alegu de membri ordinari ai asociatiunei domnii numiti si li se voru estradá diplómele. Banii administrati in sum'a de 10 fl. se transpunu la perceptoratu. —

Nr. 48. Se presenta epistol'a dlui Iuliu Bardosi inspectoru de scóle guvernialu din Boiti'a in Zarandu, prin care tramite asociatiunei „Unu Numu“ de sub timpulu lui „Antoniu Imperatorele româniloru“ ce parintele parochu românu gr. or. din comun'a Selisce Nicolau Pecurariu l'au aflatu in anulu 1867 pre otarulu comunei in unu locu aratoru, numitu „fontan'a rece,“ si care numu numitulu domnu preotu lu donéza asociatiunei nóstre. —

Decisu : Se ié cu multiamita la cunoscintia si se preda bibliotecariului spre pestare intre alte objecte de asemene natura.

Nr. 85. Pentru pregatirile necesarie ale adunârei generali simtindu-se lips'a siedintieloru mai adese straordinarie.

Decisu : Se dispune : a se tienea siedintie permanente incependu-se de dominec'a viitória 29. l. c. si continuative pâna la adunarea generale despre ce se voru insciintiá toti membrii directiunali. Aretându-se lips'a neincungiurabila de a se varuí si curati localitatea Asociatiunei. —

Decisu. Economulu asociatiunei Teodoru Serbu, se insarcinéza a se ingrigí pentru curatírea si varuirea localitâtiei, avendu a anticipá spesele recerute dela perceptoratu, si la timpulu seu ale aretá directiunei pentru asemnare. —

Nr. 87. Protocolulu acest'a din caus'a espeditiuniloru urginde.

Decisu : Se va autenticá mercuri in 1 Maiu nou a. c. avendu comembrii presinti a-se inlatisiá in cancelari'a directiunei. —

---

tr'a servitiu pentru tóte aceste, crediu Pap'a, ca n'aru putea face mai mare servitiu fára aceea ce doria Carolu mai multu. In nóptea de craciunu a anului 800 lu numí si lu unse de imperatu alu Romaniloru.

In câtu a fostu Pap'a indreptatitu la acést'a ? Nemo plus juris dare potest quam ipse habet ! Titlu legalu de imperatu Romanu mai aveau numai regentii bisantini. Ei erau acumu imperati romani nu numai in partea de rasaritu, dara si inpartea apusului, câci ei de multu protegeau pe catu puteau Itali'a si ei aveu chiaru domnire reala peste unele teritóre in Itali'a. Pap'a voiá se 'si dea si-esi o insemnetate prin acei'a, ca si cum insusi aru avea dreptu de a imparti titlu de imperatu Românu.

La acést'a se simtiá indreptatitu ca celu mai mare in Rom'a.

Imperatii bisantini privea cá o arogantia acést'a atâtu din partea Papei câtu si din partea lui Carolu.

De aceea se descéptá o jalusia, care ajunse mai in in urma pâna la inimicitia intre imperatulu Franciloru si Pap'a de o parte si imperatu bisantinu pre de alta parte : Subtu atari jirstâri politice de statu obsérva Pap'a Leo alu IV. cá la franci se nascù o eredie, câci ei in simbolulu credintiei, ce se cetea la tóte liturgiile, mai adaosera si dela fiiulu („filioque“) (scil. se nasce). Acést'a erá o dogma cu totulu streina in simbolulu credintiei ce se profetiá de intréga crestinatate si care asiá dara la franci si luà cá din usu originea sea. Pap'a insu-si o cualificà cá pre o eredie si abatere dela institutiunile vechi crestinesci. Deci nevoindu Pap'a Leo sa se incuibedie o eredie in crestinismu pasí la Carolu de a starpí acésta eredi'a. — Carolu, inse care urmari scopuri politice, nu voí sa-lu asculte, ci voiá sa separedie partea apusului si in cele religióse de partea Resaritului, ca astfeliu sa aiba linisce si se nu mai aiba amestecu si cu resariteni. Acást'a putù elu face cu atâtu mai multu cu câtu dogm'a acést'a erá destulu de popularisata la franci. Pap'a incérca tóte mijlócele a aduce pre Carolu la religi'a cea adeverata, inse fiindu acest'a tocmai tempulu, cându erá strâmtoratu din partea lui Dezideru, precum amu aretatu mai insusu, cându elu asteptá ajutoriu de aperare dela Carolu, de aceea staruí numai cu binele, cá sa delature interpolatiunea in simbolulu credintiei si se nu se departedie in modulu acest'a de credinti'a cea drépta, iéra Carolu avendu ura asupr'a imperatiei bisantini nu se aplica Papei, ci li puse alternativa: ori li lasa dogm'a cea nóua la Franci si o primesce si densulu, ori pentru viitoriu nu mai póte contá la spriginulu seu. Ast'a erá tempu cându Pap'a erá mai tare amenintiatu. De aceea vediendu elu ca Carolu este resolutu pentru a separá biseric'a franca nu numai de resaritu dara chiaru de credinciosi apusului, asiá elu cedà pentru câ sa se pastredie uniformitatea in sinulu bisericei sele. Elu jertfí asiá dara in contr'a convingerei sele, pentru unu interesu partialu si folóse esterne legatura dogmatica, ce a esistatu pâna atunci in intrég'a biserica crestinésca.

La introducerea acestei nóue dogme afla opositiune la toti cei-lalti afara de Franci; clerulu insu-si intregu sa opunea la acést'a ; dara fortiei succese cu tempulu a aduce la valóre acésta dogma in biseric'a apuséna.

S'a cetitu sî autenticatu in presinti'a comembriloru diretiunali Ioane Popoviciu Desseanu, Emanuilu Missiciu, Teodoru Serbu sî Petru Petroviciu.

Aradu, 18 Maiu 1870.

Directiunea asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului romanu.

Ioane Popoviciu Desseanu mp.
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu
notariu.

Protocolulu siedintiei a XII-a.

tienute din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 26 Maiu nou, 1870.

De fatia au fostu:

Presiedintele: Ioane Popoviciu Desseanu directoriu secundariu.

Membri: Emanuilu Missiciu, Demetriu Boncin, Ioane Rosiu, Iosifu Popoviciu, sî Georgiu Dogariu.

Notariu: Petru Petroviciu.

Nr. 88. Presiedintele directoriu secundariu presinta epistol'a invetiatoriului din Maiere — Temisiór'a Petru Popoviciu prin care cere incuviintiarea directiunei, — de a se produce cu societatea de diletanti la adunarea generala a Asociatiunei voindu a esecutá in favórea fondului asociatiunei dóue representatiuni de piese teatrale sî a nume:

1. „Comedi'a intr'unu actu de Alesandri „Nunt'a tierenésca“.

2. „Comedia iéra intr'unu actu de Lerescu „Fantasma“.

Aceste representatiuni, voru fi acompaniate de „corulu vocalo — musicalu“ alu plugariloru din Chiseteu, care se voru presentá aici'a deodata cu societatea diletantiloru.

Decisu: Se ia la cunoscintia, sî adoptânduse acésta productiune, se dispune numai decâtu insciintiarea publicului prin unu A v i s u in tóte foile natiunale.

Representatiunea se va esecutá in teatrulu locale, in prim'a di a adunarei generali, adeca luni in 6. Juniu nou a. c. sér'a. —

Despre acést'a este a se incunoscintiá dlu invetiatoriu Petru Popoviciu din Temisior,a ca conducatoriulu diletantiloru, si dlu Trifonu Siepetianu parocu si asesoru consistoriale din Chiseteu ca ingrigitoriulu corului musicalu alu plugariloru, cu acea insemnare; cá spesele de caletoria dela Temisióra la Aradu, si napoi li se voru rebonificá; éra pentru adapostirea loru aicia, se insarcinéza dlu economu alu asociatiunei Teodoru Serbu a dispune cele necesarie, autorisandu-se a face spesele recerute, si a le aretá directiunei spre asemnare.

Totu-odata este poftitu dlu economu a se ingrigi si in privinti'a localitatiei teatrului punendu-se in negotiatiune cu directorulu teatrului din locu, si esoperandu cederea aceluia cu o provisiune corespundietória.

Nr. 89. In legatura cu acést'a, comissiunea adunarei generali, propune: a se tiene acésta petrecere a dóu'a dî a adunarei generale adeca Marti in 7. Juniu nou, in otelul „Crucea alba.“

Iéra comissiunea de sortitura propune a se tiparí numai 2000 sortiuri, in pretiu de 20 cr. pentru unu esemplariu care sa se vinda cu biletele de intrare, si la balu afara de acestea.

Decisu: Propunerea comisiunei se primesce, si se dispune avisarea publicului prin diuarie; iéra economulu asociatiunei Teodoiu Serbu este poftitu a se ingrigi pentru sala, decorare si musica, avendu a face reportu despre spesele preliminarie pentru asemnare la perceptoratu.

Biletele de intrare se stabiléza pentru familia cu 3. fl. 50 cr. si pentru persóna 1 fl. 20 cr. pe langa sortiuri gratuite, si a nume la unu biletu de familia 3, éra la unulu de persóna 1 sortiu.

Pentru scurtimea timpului, destribuirea biletelorn si sortiuriloru prin colectanti nu se mai póte face, si asia acestea in sér'a petrecerei se voru vinde sub control'a perceptorului, si a comembrului Georgiu Dogariu cari voru portá cass'a si-si vor dá ratiociniulu la timpulu seu. —

Notariulu se insarcinéza a da spre tiparire 500 bilete de intrare, de ambele sorturi, adeca 150 de familia si 350 de persóna,

Câtu pentru sortitur'a obiectelcru remase din anulu trecutu, — economuln se insarcinéza, a face o consemnare esacta despre tóte abiectele.

Se dispune mai departe tiparirea aloru 2000 de esemplarie de sortiuri mici si simple, care provediute cu sigilulu Asociatiunei, din preuna cu biletele se se predeé perceptorului spre vendiare. —

In fine presiedintele si economulu au de e clasificá si numerisá tóte obiectele sortinde, intr'unu protocolu analogu celui de anu, — si despre esecutarea sortiturei a avisá capitanatului municipalitatiei.

Ne mai fiindu altu obiectu de pertraptatu, protocolulu acest'a cetindu se, s'a autenticatu in presinti'a membriloru mai sus numiti.

Aradu 29 Maiu 1870.

Directiunea Asociatiunei natiunale petru cnltur'a poporului romanu.

Ioane Popoviciu Deseanu,
Directoriu secundariu
Petru Petroviciu
natariu.

B r a s i o v u 1 Iuniu 1870 v.

Societatea româna teatrala, carea petrece in mijloculu nostru, dupa cum ve este cunoscutu, mai bine de 2 septamâni, ne represintà in diu'a de Rusale pentru a dóu'a óra piesa; „Prapastiile Bucuresciloru“ comedia vodevitu in 4 acte, compusa sî inscenata de bravulu directoriu alu teatrului natio naiu din Bucuresci d. Millo. Erá bine, cá publiculu nostru nemolipsitu anca! de cangren'a vitiiloru capitalelorn mari din supercivilisat'a Europa, sa véda celu putienu de pre scândurile teatrului, ce veninu omoritoriu infiltratu cu deosebire de streinii, se stracora pre incetulu in vinele sî arteriele româniloru, confratiloru nostri de dincolo de Carpati. Strigâmu progresu, ne falimu ca, naintâmu, dara totulu e spoitura dresa din drojdiile invechite sî lepadate in mijoculu frumósei Romaniei. Fâra morala sî virtuti antice cetatienesci mai ca vomu ajunge la marginea „prapastiiloru“ dlui Millo.

Laureatulu nostru artistu dramaticu sî autoriu, la inaltimea problemei, ce si-a propus'o, ne infatiosià si de asta-data unu tablou desemnatu cu cele mai nimerite colori despre starea actuala a societâtiei române trans-carpatine; sciù cu tactu-i finu sa ne presinte frumós'a capitala a Romaniei plina per excelentiam de vitiile cetâtiloru mari din Europ'a, in carea anca se mai afla prela câte unu coltisioru sî virtuti rare demne de numele de românu. Disgustulu potentiatu, pâna la ingretiosiarea, provenitu din infatisiarea destrabaliturici sî decadintiei morale, ce rodu la radacinile fragede ale arborelui românu, cari cându statulu, societate sî literatura, se alina prin virtuti genuine pastrate in mass'a poporului românu, precum sî in templulu museloru.

Cuprinsulu piesei fu acést'a. Doi boerasi cu staricica buna, neatinși de aerulu ciumatu alu unei civilisatiuni false, vinu din provincia la Bucuresti spre a se civilisá.

Din birturi sî cafenele sub lingusitoríulu pretestu, ca voru fi introdusi in unulu din salónele Bucurestiloru cercetate de celebritâtile politice, literare sî artistice ale Romaniei, dau preste o banda de fete prostituite sî nisce pungasi de profesiune, cari alungati de sever'a Nemesis, sî afla asilu in Bucuresci, jóca role de boieri sî jumulescu pre cei simpli sî neprecauti. Prin petreceri si baluri, amoruri false sî tradâri 'si risipescu boerasii mei sî avere sî sî ruinéza sî sanatate. Abandonati sî despretiuiti de tinerele loru amoreze, care le jurasera cu atât'a fragedime credintia eterna, vedi bine lucia cá sî galbiorii, ce se strecorau in nesatiósele loru pusunare, iéta-i ajunsi la sapa de lemnu; pentru neplatirea la terminu a unoru politie opriti deocamdata la polití li se deschise drumulu preseratu cu flori spre puscaria. Din acésta calamitate i scapà unu actoru nascutu din parinti tierani, carele sub masca de Satanu urmarise toti pasii loru sî i redà tinereloru sî nevinovatelortu loru logodnice tieranice, care vediedu-le cainti'a i iérta, câci sî D-dieu iérta multe! Ací actorulu românu neapretiuitu dupa meritu de publiculu angamfatu alu Bucurescilorn, 'si serbà triumfulu in facerea de bine!

Cá sa detaiemu tóta actiunea esecutata parte mare cu desteritate artistica, n'aru ajunge spatiulu destinatu pentru o recensiune de teatru intr'unu jurnalu politicu. Fie ne permisu a spune, ca: rolele de mentoru in chipu de dracu jucate cu recunoscut'a dibacia artistica sî usiuratatea unui june vigurosu de d. dir. Millo au facutu sî de astadata pre publiculu nostru sa aplaude cu vioiciune talentulu eminentu sî inim'a de românu a veteranului nostru artistu. Dnulu Alecsandrescu II, barbatu de talentu in art'a dramatica infatisià prin mimica, gesturi sî accentu manierile unui cavaleriu rafinatu, pungasiu de profesiune, cu rara desteritate, incâtu face onore Taliei române. Dna Alecsandrescu, o artista sprintena sî fermecatóra sî jucà rolulu de femea prostituata invechita in fâra de legi sî devotata din resbunare câtra misielatatea barbatiloru, numai aurului, cu trupu, cu sufletu, cu o franchetia admirabila, sî desteritate rara insusîta D-sele. D-siór'a Constantinescu, cá tieranc'a gratiósa in simplitate dovedi sî cu asta ocasiune talentu dramaticu, prin care póte devení o flóre scumpa in cunun'a artistiloru români la altariulu Taliei.

Nu putemu suprimá impresiunea placuta, ce ni-o casiunà D-nulu Nicolau cu originalitatea dialectului seu (celu moldovenescu) sî actiunea franca sî naturala, de minune potrivita roleloru, ce le jóca. De astadata jucà pre tieranulu incarantitu, simplu sî curatu, ca aerulu dela tiéra, indiestratu inse cu minte senetósa sî intielepciune filosofica. —

Urâmu Dlui Millo sî companiei D-sele succese stralucite cá pre lânga placerile, ce le casiuna se póta adauge la fericirea iubitei sale natiuni, combatendu prin arta vitiulu, sî incuragiandu virtutea.

Varietâti.

*** (C o n g r e s u l u l a B l a s i u.) In momintele presinte aflâmu, ca concesiunea pentru convocarea unui congresu la Blasiu alu Românilorn gr. cat. are sa se deie in dilele urmatórie, sî ca acum'a nu mai lipsesce, decâtu inalt'a semnatura. Acést'a scire ni s'a publicatu cu multa positivitate pentru aceea n'avemu nici o causa a ne dubitá in autenticitatea ei. „Famili'a“

* Telegrame din Constantinopole ne inpartesiescu ca in 5 Iuniu la o óra dupa amédi erupse a olo in o parte a orasiului, numita Pera (locuita mai totu de occidentali, in a caroru mana e cea mai mare parte a comerciului) unu incendiu terebile, care, suflandu ventulu, luà dimensiuni colosale. Otelulu consulatului anglesu, alte dóue zidiri consulare, biserice, mosee, mai multe mii de case si cele mai mari asortiemonte de marfe arsera. Asemenea devenira mai multe vietie omenesce victima acelui incendiu. Daun'a se suie la milióne. Orasiulu are unu aspectu posomoritu.

*** (Unu jude delicatu.) Judele, ce avea a dá documentulu despre mórtea lui Don Enrica, cadiutu in duelu prin ducele de Montpensier, aréta in acelu documentu o delicatesa, dupa cum ea numai spanioliloru e propria. Elu adeverí, ca ilustrulu domnu Enrico, infante de Ispani'a, a v ù n e n o r o c i r e a, t r a g e n d u l a s e m n u, a-si aflá mórtea.

*** (I n a u g u r a r e a l i n i e i d r u m u l u i d e f e r u P a s i c a n i — I a s i) a avutu locu in 20 Maiu st. v. Peronulu garei erá onoratu cu o multime de steaguri sî hal'a pentru locomotive erá prefacuta cu multu gustu intr'o sala mare. In fundulu salei marc'a tierei sî dedesubtulu ei, in mijoculu celoru mai alese plante exsotice pre unu piedestalu bust'a I. S. Domnitoriului. Tóte marcile a diferiteloru districte a Romaniei erau asiediate pre pareti de-lungulu salei, care erá sî ornata cu drapeluri de colorile tierei sî guirlande de flori — Unu publicu numerosu sî alesu se adunase multu mai nainte de tempulu hotaritu. La 5¼ óre sosí trenulu specialu, a cârui locomotiva erá ornata cu flori sî giurlande. In trenu se aflau d. directoru generalu a companiei sî invitatii din districte sî din streinatate. — Detailuri mai multe despre ceremoni'a deschiderei sî despre banchetu vomu publicá in numerulu viitoriu. „Cur. de Iasi.“

Edictu.

Prin care Dimitrie Serbu din Salisce, lânga Sabiiu, leginitulu barbatu alu Annei n. Ioanu Rosca, toti deacolo, carele de optu ani au paresitu patria, socia si copii fâra a se sci loculu petrecerei lui, se sorocesce prin acést'a, cá in terminu de unu anu negresitu sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din potriva, si in absenti'a lui se voru judecá cele de canónele biserecesci in asemenea inpregiurâri prescrise.

Sibiiu 19 Maiu 1870.

Forulu matrimoniale gr. res. alu protop. tractului Sabiiului I.

(39—3)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nr. 45. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 7/19 Iunie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu ana 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru prine. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

V i e n 'a 1/13 Iuniu.

Dupa câte s'au succesu dela epistol'a mea din urma abiá voiu aflá acum loculu celu potrivitu de a incepciá mai departe. Mi se pare ca amu statu in locu la siedinti'a prima a adunârei generali a invetiatoriloru germâni. Continuu dara intr'unu norocu cu siedinti'a a dóu'a. Ea a fostu sî mai viua decâtu cea dintâiu, ca s'a ocupatu de instructiunea religiunei in scól'a populara. Aru fi lungu raportulu asupr'a acestei siedintie, cându l'a-siu descrie mai detaiatu. In prim'a linia confessiunalitatea sî apoi religiositatea in form'a predata de biserici a aflatu combatatori destui. Nu sciu déca amu atinsu, séu déca amu atinsu, nu sciu déca o amu facutu acest'a pre de ajunsu, impregiurarea, ca atâtu catolicii latini câtu sî protestanti asiá numiti „ortodocsi“ au óre care cuventu sa fia indignati pre bisericile loru. Ele pré s'au pusu cu piciorulu in pragu spre a observá unu feliu de tutela fatia cu credinciosii sî mai multu cu invetiatorii loru sî de ací e lesne de a se esplicá vecmenti'a cu carea laicii, aflându ocasiunea, sa-si verse foculu asupra-le (bisericiloru). Ací sa avemu in vedere cuventarea unui dintre capetele cele mai chiare ale adunârei, pre Dir. D i t t e s din Vien'a. Acést'a cu o elocuentia rara, cu logica seducatória a vorbitu mai bine de o óra, aretându incompatibilitatea pedagogiei cu teologi'a, va se dica, aretându ca principiele acestoru dóue nu se potu intalní sî impacá nici odata. Dara totu din vorbirea lui se vede ca nu e in contra religiunei in scól'a populara, ci voiesce, ca instructiunea acestei'a sa o aiba invetiatorii sî nu preotii. Ba elu propuse in fine ca manualulu de religiune sa fia nisce escerpte din biblia sî adeca testamentulu vechiu si testamentulu nou. Sî ce e invetiatur'a crestinésca altuceva decâtu aceea ce se radima cu deosebire pre scriptura? Cá sa putemu pricepe sî mai bine caus'a movens, ne insemnâmu numai dîcerea susu mentiunatului directoru, ca déca cartea acést'a escerptata nu s'aru putea realisá sî nu s'aru putea dá in mânile invetiatoriloru cu instructiunea ei cu totu, atunci mai bine sa nu fia nici o instructiune de religiune in scól'a popularia. Mai departe cere o emancípare totale a scólei de biserica. Necasulu, ce l'au produsu bisericile, ce s'au desfacutu in fapta sî in forma séu numai in fapta, de poporu se manifestá pre buzele tuturoru oratoriloru sî pre fetiele tuturoru aplaudatoriloru. Unu oratoru (Götzl din Vien'a) s'a incercatu a cere o cretia libera sî pentru instructiunea religiunei in mantau'a cea larga a libertâtiei. Sî vorbindu mai positivu a dîsu, ca e de lipsa, sa cunósca omulu formele religiunei confessiuniloru diferite; dara vediendu directiunea spiriteloru, a facutu o concessiune cu totulu neacceptabile de nimenea; elu a propusu in fine: a se propune in scólele poporali doctrinele diferiteloru confessiuni in modu objectivu.

O b e r t alu nostru a cutediatu, de a dîsu numai: „ca ide'a, carea afirma, ca instructiunea religiunei nu se tiene de scóla sî trage originea numai din o desvoltare nesanetósa“, sî a datu de obstacule de nu mai potea vorbí. Abiá dupa vre-o câte-va momente a potutu vorbí iéra-si, in urm'a apelului presiedintelui la libertatea de vorbire. Nu sciu acum din convingere ca asiá e bine, séu din convingere ca la noi totu nu se va realisá asiá curendu elu se pronuncia contr'a inspectiunei preotiesci preste scóle; sustiene instructiunea religiunei prin invetiatori, carea e o parte esentiale a scólei sî aréta ca religiunea s'a discreditatu fatia cu scól'a numai prin incarcarea materialului de instructiune de religiune datu copiiloru pre cale mecanica sî nemecanica. Diversiunea acést'a sî cu deosebire indigitarea, ca in scólele popularie sa propunea prea multe dogme pâna acum, precum sî respingerea inspectoriloru bisericesci. au intorsu fói'a sî semnele de desplacere s'au prefacutu in aplaudâri, — ei bine, sa le dîcu sî eu odata frenetice.

Resultatulu desbaterei a fostu ca s'a primitu resolutiunile urmatórie:

I. Instructiunea religiunei in scól'a populara remâne concrediuta invetiatoriloru, atâtu ce privesce organisatiunea ei, câtu si esecutarea; tuturoru parintiloru li sta in libera voia sa ia parte copiii loru la órele de religiune séu sa nu ia parte; pâna cându principiele aceste nu se voru potea esecutá, e bine cá instructiunea religiunei sa se eschida din scóla.

II. La alegerea materialului de instructiune precum sî la tratarea objectului numai principiele pedagogice suntu normative.

A trei'a sî cea din urma siedintia a adunârei generali a fostu interesanta intr'atât'a ca a vorbitu sî femei (invetiatorese). Erá, dupa ce se decise ca adunarea sa si pastreze caracterulu seu liberu de pâna acum, era dîcu, la ordinea dilei „cultur'a femeiloru nemtiesci.“

Tem'a acést'a, desbatuta de unii sî la noi, a capetatu o resolutiune, de carea póte sa ne bucurâmu sî noi sî carea resolutiune o recomendâmu la cine se cuvine din tóta inim'a.

Fiindu ca putemu computá cu tóta siguranti'a ca cetitorii, celu putienu o parte mare, nu me tienu de unu adoratoriu f a n a t i c u alu secsului dîsu sî frumosu, iéra spre mai buna precepere celu femeiescu, in cele ce privesce desbaterea siedintiei din urma me voiu tienea mai multu de cele dîse de dóue oratorese.

Dîsese unulu dintre oratorii barbati, ca crescerea femeiloru in clasele superióre ale societâtiei sî directiunea acestei cresceri e defectuósa. Elu cu alte cuvinte dîcea ca femeile in diu'a de astadi invétia jocuri, invatia desemnu, pictura etc. de feliulu acest'a, dara de economi'a casnica nu au nici idea; scól'a dara adaugea betranulu Dr. Meier din Lübeck aru avea datori'a a-si indreptá ochii in partea acést'a. Ce privesce facultatea de a câstigá sa se iá in consideratiune casurile cându d. e. o femeia remâne nemaritata séu veduva. In fine cere din tóte puterile sa se puna odata stabila inrîurintieloru celoru pernicióse asupr'a caracterului sî a moralitâtiei.

—

Domnisiór'a August'a W e y r o w i t z din Berlinu nu se multiamesce cu ce dîce betrânulu Meier. Dens'a scóte din cuvintele lui totu starea cea supusa a muierei fatia cu barbatulu. Ambitiunea erá sternita de declamatiunile celoru ce nu au alt'a de lucru decâtu totu emancipéza femeile; inse totu domnisiór'a vorbindu cu ratiune ne spune ca missiunea femeiei nu e ca pre barbatu salu puna sa aplece copii mici sî sa siédia in casa sa caute de prândiu sî de celelalte ale casei, ci e cá sa ajute barbatului la deslegarea problemei de cultura, carea o primescu cá o sarcina comuna cându se casatorescu. Femei'a sî implinesce missiunea acést'a inainte de tóte grigindu trupesce de copii, dara grigindu sî de elementele culturei spirituali a copiiloru. Déca inse sórtea dîce unei femei cá sa traiasca in singuratate atunci trebuie crescuta sa-si scie câstigá pânea cu lucru de acel'a care e conformu insusiriloru sî puteriloru ei. Lucrulu, dîce dens'a, carele da barbatului libertatea póte duce sî pre femeia la libertatea cea mai nobile. In intielesulu acest'a vorbesce sî domnisiór'a S a n t y din Rudolfsheim, carea déca sî accentuá emancipatiunea, dîce anume de emancipatiune ratiunale, dara nu cá sa se faca din femei barbati cum voru unii sî ceea ce e o absurditate. Dens'a pledéza pentru introducerea femeiloru maritate cá invetatorese in scóle.

Cam in intielesulu, ca femeile inainte de tóte sa fia crescute a fi mame bune sî econome harnice in casa s'a facutu sî resolutiunile primite de adunare.

Presiedintele inchide prin unu discursu misentoriu siedintiele acestei adunâri, in privinti'a numerului póte cea mai mare sî totu odata cercetata sî de negermâni. Pentru ca erau români, slavi, magiari, friesi sî dani, svedi etc..

O amanare mi mai escusa iubite cetitoriu, sî adeca espunerea din conferintiele partiali, dara cu ajutoriulu celui atotu-puternicu sî aceea va vení.

De asta-data mai afla numai, ca noi de sî straini de natiunea germâna ne amu bucuratu ací in locu de tóte prerogativele invetiatoriloru sî ne puteamu bucurá mai de multu, déca ne informámu mai bine despre tóte amenuntele adunârei. Teatre, musee, espusetiuni s. a. lucruri demne de vediutu din Vien'a au statu la dispusetianea tuturoru invetiatoriloru adunati aici, séu de totu gratis séu cu pretiuri scadiute. Intre aceste se numeru sî escursiunea facuta a patr'a di la Mürzzuschlag in Stiri'a preste S e m m e r i n g, unde drumulu de feru trece prin mai multe tuneluri pre sub munti, dintre care unu tunelu e de 750° de lungu, la o inaltime de 2788' preste luciulu mârei, unde suntu viaducte, cari léga munte de munte, dintre care un'a e de o lungimende 150° sî de ambe laturile prapastia.

Astadi, dara sî eri, s'au dusu parte mare din invetiatori pre acasa; compatrioti sasi amu mai vediutu pre la institutele pedagogice si pre la scólele primarie de aici sî astadi inca.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 11 Iunie a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu; dupa aceea se trece la ordinea dilei, la care sta desbaterea speciala despre proiectulu de lege, relativu la drumulu de feru Esseg=Sissek.

Dupa o scurta desbatere se primesce de majoritatea casei proiectulu de lege neschimbatu.

Presiedintele ministriloru A n d r a s s y presinta proiectele de lege, sanctionate de M. Sea, despre creditulu suplementariu pentru caletori'a din orientu a M. Sele, despre sporirea baniloru de cortelu a deputatiloru sî despre regularea fluvieloru Timisiu sî Beg'a.

Urméza la desbatere proiectulu de lege despre drumulu de feru Bataszék=Dombovár. Referentulu comitetului centralu recomenda primirea proiectului de lege.

Dupa o discussiune scurta se primesce acestu proiectu de lege atâtu in desbaterea generala câtu sî in cea speciala.

Proiectulu de lege despre lini'a St. Petru=Fiume se cetesce sî primesce.

Creditulu suplementariu, devenitu necesariu prin inmultirea amploiatiloru la curtile r. apelativa se votéza fâra desbatere.

Incheiarea siedintiei la 2 óre.

In siedinti'a din 13 Iunie a casei magnatiloru se anuncia unele petitiuni pentru concedie sî apoi preda notariulu casei representantiloru, P. Mihályi, care intra intr'aceea in sala, proiectele de lege primite in a trei'a cetire: despre construirea drumului de feru Essegg=Sissek, Bátaszék=Dombovár=Zákány, St. Petru=Fiume sî despre creditulu suplementariu alu ministrului de justitia.

Actele predate câtu sî estrasele relative din protocolulu casei deputatiloru se cetescu sî tramitu comissiunei de 3 spre referare.

Siedinti'a se incheie la ¾ 1 óra.

In siedinti'a din 13 Iunie a casei representantiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedin-

tiei premerse. Presiedintele anuncie mai multe petitiuni, care se transpunu comissiunei de petitiuni Acolo se transpunu si petitiunile presintate de representantii: K. Hertelendy, St. Szalay, P. Molnár, I. Halassy, Ios. Madarász, D. Irányi, si Lud. Dobsa.

F. Simonyi: De unadi am interpelatu regimulu despre politic'a sea in afacerea organisatiunei municipieloru. Este adeveratu, ca regimulu nu e deoblegatu a respunde la interpelatiuni pâna la unu tempu anumitu; e inse datorinti'a fia-cârui regimu perlamentariu, asi chiarificá politic'a sea fatia cu unele proiectu de lege, care tocmai se desbate de sectiuni, la intrebarea unui representante, cu deosebire déca acést'a este apta, de a inlesní pertractarea proiectului respectivu de lege. De cându mi-am presintatu interpelatiunea, au decursu dejá 10 dile. Intr'aceea pótea regimulu celu pucinu spune, déca nu da acumu unu respunsu meritoricu ca si câudu are de cugetu a respunde? Interpelatiunea a constatu din 2 intrebâri; prim'a a fostu ca aprobatu-a ministeriulu intregu proiectulu de lege despre organisarea municipieloru séu e numai ministrulu de interne responsabilu pentru elu. Fiecare cetatianu are dreptulu a sci, cine e creatoriulu moralu a unui proiectu de lege, ce sguduie bas'a intréga a legiloru din 1848! (La drépt'a, oho!)

Nainte de 1848 avea Ungari'a o constitutiune aristocrata; legislativ'a din 1848 o straformà in democrata; regimului presinte i place a se asemená cu regimulu din 1848; constitutiunea din 1848 e basata pre representatiunea poporului, proiectulu acest'a de lege contradîce inse acestui principiu, regimulu voiesce a aristocratisá iérasi constitutiunea. La atari schimbâri debuie se scia tiér'a, ca toti ministrii se invoiescu cu modificarea constitutiunei séu déca nu, cine e ministrulu respectivu? Vorbitoriulu presinta de nou o interpelatiune: Voiesce regimulu a respunde la interpelatiunea mea de deunadi, in afacerea politicei sele, privitórie la organisatiunea municipieloru si câudu voiesce ami respunde? Interpelatiunea se tramite ministeriului.

Referentulu Széll pune pre mésa casei raportulu celu, dupa cum dice elu, fórte voluminosu alu comitetului pentru drumuri de feru si financialu, despre proiectulu de lepe relativu la linc'a Neutra=Neuhäusel=Trentschin. Raportulu nu se cetesce ci se decide, a se tipari si tramite sectiuniloru. La ordinea dîlei sta a trei'a cetire a proiecteloru acceptate in siedindi'a de Sambata. Proiectele de lege despre construirea drumuriloru de feru Essegg=Sisseck, St. Petru=Fiume, Zákány=Dombovar=Bátaszék si despre creditulu suplementariu alu ministrului de justitia se cetescu a trei'a óra, se primescu definitivu si tramitu casei magnatiloru.

Urméza proiectulu de conclusu alu sectiunei a 2 a in afacerea proiecteloru de lege despre drumurile de feru. Proiectulu de conclusu suna: Cas'a sa bine voiesca a decide, ca comitetulu pentru drumurile de feru sa céra dela barbati de specialitate parerea loru in cestiuni mai insemnate de drumuri de feru, mai nainte de a decide ceva meritorice si apoi sa presinte casei raportulu seu dinpreuna cu parerea aceloru barbati de specialitate.

Referentulu sectiunei a 2 a P. Térey, cetesce spre motivarea acestui proiectu de conclusu protocolulu siedintiei respective.

In afacerea acést'a se intinde o desbatere lunga si viua, la care iau parte: D. Iranyi, ministrulu de comunicatiune Gorove, Pr. Pulszky, I. Somossy, E. Ivánca, br. co. Kemény. E. Simonyi L. Korizmics, si $^{1}/_{6}$. Hálász,

Se procede la votare. Contr'a proiectului de conclusu a sectiunei a 2 a votéza cas'a intrega, afara de Térey, Csanady si Prileszky. Presiediniele suspende siedintia pre câteva minute.

Dupa redeschiderea siedintiei se autentica aceea parte a protocolului deastadi, care se referesce la primirea proiecteloru de lege, cetite astadi a trei'a óra, si sa tramite casei magnatiloru.

Incheirea siedintiei la $^{6}/_{4}$ 12 óre. Mane nu se va tienea siedintia.

Dupa inchiaerea siedintiei publice de astadi convenira cele siese sectiuni, care au de a deliberá asupr'a proiectulu pentru regularea municipieloru, si si continuara desbaterile; in sectiunea a 5 in care reusi Antonu Csengergy de a face unile modificâri esentiale a proiectului ministerialu, fiindu spriginitu de mai multi deputati de partid'a lui Deák, se desbatú pâna la sectiunea a 3 despre congregatiunile generale.

In sectiunea a 8 se desbatù asupr'a § 20, care statoresce ca comitetele sa se compuna jumetate din cei cari au censulu mai mare si jumetate prin alegeri. Col. Tisza propune stergerea acestui §. si inlocuirea lui prin altulu mai liberalu; desbaterea nu se finesce.

In sectiunea a 9 se desbate asupr'a propunerei lui Hoffmann pentru de a se face pentru organisarea municipieloru cetatienesci o lege deosebita de cea a comitateloru. Desbaterile in acésta privintia a fostu fórte vii si a duratu asiá tóta siedinti'a. Szontagh vorbeste pentru acésta propunere; asemenea si Elekes motivandu, ca de óre ce sectiunea n'a primitu propunerea sea de a nu face escepti-une cu sasi, asiá der' sa se faca si pentru cetatile din Ungari'a lege deosebita municipale de a comi ateloru; totu pentru acésta vorbesce Vidliczkay.

Dupa ce vorbescu mai multi contr'a si alti pentru proiectulu lui Hofmann ia cuventulu deputatulu Ranicher si vrea se demustre necesitatea unei legi extr'a pentru municipiile cetatienesci, aratându ca acést'a o cere heterogenitatea elemente'oru din comitate si a locuitoriloru din cetâti. Gradulu de cultura si ocupaciunea etc. Cu tóte acestea la votare cade propunerea lui Hofmann.

Din comitatulu Zarandu.

Bai'a de Crisiu 10 Iuniu 1870

Abiá amu prinsu cându-va pén'a, in viéti'a mea, sub o impressiune mai placuta, decâtu acum'a, cându prin aceste vinu a relatá onorabilului publicu, despre serbatórea, ce a avutu locu in Bradu, in comitatulu Zarandu la 2 Iuniu st. n. a. c. in diu'a SS. Constantinu si Elen'a, carea in acestu anu a coincisu cu diu'a inaltiârei Domnului.

Este cunoscutu dejá din colónele jurnaleloru române, cum ca inteleginti'a comitatului Zarandu si cu deosebire dnii Ioanu Piposiu fostulu comite supremu alu cottului, Dr. Iosifu Hodosiu primulu si Amosu Francu alu doile v. comite, incependu dela 1861 incóce, s'au straduitu cu o diligintia neobosita, luptându-se cu tóte pedecele, ce li s'au pusu, pentru infiintiarea unui gimnasiu românu in acestu comitatu, unde pâna acum abiá au esistatu vre-o câte-va scóle comunale; acesti barbati—dicu—spriginiti de preotime si de tóta inteleginti'a, au impretenitu si indulcitu pre intregu poporulu din comitatu cu ide'a scólei si a invetiamentului astufeliu, incâtu elu din tóte comunele—afare de trei—si-a oferitu imprumutulu natiunalu din 1854 in favórea fondului gimnasiului din Bradu, carele mai inmultiendu-se si prin oferte private, in tómn'a anului trecutu s'a si deschisu, cu II clase gimnasiali si asiá graduatim, se va deschide in fia-care anu câte o clasa, pâna va fi completu.

Acestu june gimnasiu, prin statutele sele si-a adoptatu de patroni, pre SS. Constantinu si Elen'a, in onórea câror'a in totu anulu are a serbá diu'a loru, carea totu odata se numesce „serbatórea natiunala a gimnasiului.“

Deci in anulu acest'a, — primulu anu alu vieiei sele — gimnasiulu nostru si-a tienutu prim'a sea serbatóre, sarbatórea de inaugurare.

Inca cu o septemâna inainte de acésta di mare pentru comitatulu Zarandu, se observá o bucuria pre fati'a fie-cârui'a, cá si cându abiá aru apucá sa sosesca diu'a, carea — cum dîce scriptur'a — a facut'o Domnulu, sa ne bucurâmu si veselimu intr'ins'a; — zelosulu nostru deputatu dietalu Dr. Ios. Hodosiu a venitu din Pest'a singuru numai pentru a partecipá la inaugurarea, in mare parte, a fetului seu, carele prin unu escelentu discursu (ce se va publicá mai târdiu) a datu acestei festivitâti, o adeverata colóre de serbatóre natiunala.

In presér'a dilei, edificiulu gimnasiului erá iluminatu, band'a musicala din Abrudu esindu inaintea gimnasiului, unde asceptá o multime de poporu si intelegintia, atâtu din locu, câtu si din satele vecine, a esecutatu totu piese natiunale romanesci, iéra corulu studintiloru s'a destinsu prin frumósele selo cântece.

Unu teneru elevu a salutatu, in numele colegiloru sei, pre intreprindiatorii si fundatorii gimnasiului prin unu discursu bine nimeritu, la care apoi protopopulu din Bradu, ca directorele si totu odata presiedintele representantiei gimnasiului, parintele Moise Lazaru, teneru de etate, dara betrânu in fapte, pentru promovarea acestui institutu natiunalu, respunde teneriloru, prin cuvinte câlduróse si parintesci, indemnându-i sa fia diliginti, ca astfeliu, sa faca onóre institutului, si bucuria parintiloru loru, precum sa se nisuiésca a fi membri activi ai romanismului.

Diminéti'a (2 Iuniu)—in reversatulu dilei — conformu programului statoritu de comitetulu arangiatoriu alu representantiei — 11 sunete de tréscuri au anunciatu, ca zarandanii au sa imbrace astadi vestminte de serbatóre, avendu a tienea, pentru prim'a ora, serbatórea templului museloru in Zarandu. — La 9 óre elevii gimnasiali, dimpreuna cu corpulu profesoralu, representanti'a gimnasiului si mai tóta inteleginti'a din comitatu, precum o multime de poporu, au plecatu dela gimnasiu, in cea mai esemplara ordine, la st. biserica, spre a inaltiá rugaciunile loru câtra atotupotintele, ca binecuventându pre fondatorii si factorii principali, sa protéga acestu institutu, spre inaintarea in cultura a fiiloru natiunei române.

Terminându-se cultulu divinu prin 8 preoti imbracati in ornamentele loru bisericesci, cu toti au reintorsu, in aceea-si ordine esemplare, la gimnasiu pentru sântîrea lui, ce intemplându-se, séu dusu iéra-si cu totii la biserica, unde parintele protopopu Moise Lazaru, cá presiedintele representantiei gimnasiului, prin unu discursu ocasiunalu, dupa ce face o scurta dare de séma despre fondulu gimn. dechiara adunarea inaugurala de deschisa si totu odata publica, apoi

esi la tribuna zelosulu românu Dr. Ios. Hodosiu v. presied. representantiei cu anim'a plina de entusiasmu, cu fruntea deschisa si cu surisu de bucuria pre buze, voindu óre cum prin acest'a a dá sa pricepemu, ca ostenelele barbatiloru statornici si constanti in propunerile loru, de-si mai târdiu, dara si ajungu scopulu loru, si tienù discursulu mai susu memoratu, „despre scóle la români in genere si in specialu la românii din Zarandu.“ — Acestu discursu lucratu cu multa eruditiune, a fostu ascultatu cu cea mai adunca atentiune, de multe ori intreruptu de vivate, carele inse, prin o multime de pasagie triste ale sele, a implutu animele asistintiloru de dorere; cu deosebire pasagiele, unde se dice, ca româniloru din Ardealu nu li erá ertatu se amble la scóla, ba si pruncii preotiloru români inca erau scosi din scóla si siliti a grigí de bibolii dloru feudali.

Dupa terminarea acestui discursu (de mai 2 óre) plinu de spiritu si patriotismu, tóta inteleginti'a presinta — intre cari si stimatii dni din Abrudu Ioanu Galu protop. gr-or. si Bosiota Motiu Dimbulu asesoru — pre la 3 óre d. a. se intruni la unu splendidu prândiu arangiatu in cea mai mare elegantia, de unde, se intielege, n'au lipsitu nici toastele ocasiunali.

Finindu-se prândiulu, cam prela órele $5^{1}/_{2}$, corpulu profesoralu a arangiatu numai decâtu o petrecere de jocu in sal'a cea mare a gimnasiului, care se intielege a participatu cea mai mare parte a secsului frumosu din comitatu, care inse n'a lipsitu nici dela festivitatea inaugurârei in biserica, — Petrecerea a duratu pâna in diua, cându apo. fia-care departându-se, a dusu cu sine o dulce si placuta suvenire.

Abiá sosiramu prela ale nóstre, cându iéc'a dlu prot'a Lazaru primesce o epistola dela parintele Metropolitu bar. Andreiu de Siagun'a, in care face, pre sém'a gimnasiului, unu ofertu de 2000 fl. v. a. — Toti cei cari au auditu de acestu donu maretiu si esprimu si astadi parerea de reu, ca n'au aflatu mai tempuriu despre acést'a, ca bucuri'a sa fia si mai completa.

Ioanulu lui Tanasie.

Protocolulu siedintiei a XIII-a.

tienute din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 26 Maiu nou, 1870.

De fatia au fostu:

Presiedintele: Ioane Popoviciu Desseanu, directoriu secundariu.

Membrii: Emanuilu Missiciu, Demetriu Boneiu, Emanuilu Missiciu, Ioanu Rosiu, Iosifu Popoviciu; Teodoru Serbu si Georgiu Dogariu.

Notariu: Petru Petroviciu

Nr. 90. Protocolulu siedintiei precedinte s'a cetitu, si

Decisu: Se autentica.

Nr. 91. Se presenta rogarea stipendiatulu

asociatiunei, Michaiu Sturz'a teologu, sî studinte privatu de a VIII. clasa, — pentru asemnarea intregului stipendiu anuale, avendu neincungiurabila lipsa de a caletorí la Beiusiu pentru depunerea esamenului de maturitate.

Decisu: Se asémna stipendiulu incuviintiatu in sum'a intréga — la perceptoratu pre lânga cuita. —

Nr, 92. Notariulu directiunei reportéza, cu provocare la decisulu directionalu de sub Nr. 89. ca au procuratu tipariturile dispuse pentru balu, sî sortitura.

Decisu: Se ia la cunoscintia sî se predau perceptoratului 2000 sortiuri, sî 150 bilete de familia a 3 fl. 50 sî 350 de persóne a 1 fl. 20 cr. pentru distribuire, — avendu a face computu la tempulu seu. —

Nr. 93. Economulu asociatiunei Teodoru Serbu face cunoscutu: ca conformu decisului, de sub nr. 86. au dispusu a se curatí sî varuí localitatile asociatiunei, — dreptu aceea cere a se asemná spesele facute. —

Decisu: Se ia la cunoscintie sî se asemna spesele recerute la preceptoratu in suma de 10 fl. 20 cr.

Nr. 94. Comissiunea esaminatória de ratiociniulu directoriului secundariu, presenta elaboratulu seu, — aretându prin unu bilantiu detaiatu resultatulu perceptiuniloru sî erogatiuniloru acestei sortiture sî a balului, — dupa care fondulu asociatiunei a sporitu cu unu capitafu in bani gat'a dupa detragerea tuturoru speseloru in suma de 3002 fl. 75. cr. v. a.

Decisu: Desbatendu-se cestiunea acést'a sub presiedinti'a interimala a comembrului Dr. Atanasiu Siandoru, se ia la cunosciintia reportulu comissiunei, pre bas'a acestui'a se dispune a se face reportu specialu sî a se asterne adunârei generali. —

Nr. 95. Comissiunea emisa pentru elaborarea unui proiectu de propunere pentru modalitatea latirei industriei sî a comerciului intre poporulu românu presintându acestu proiectu.

Decisu: Se ia la cunoscintîa sî se va substerne adunârei generali,

-Nr. 96. Se prasenta epistol'a dlui parochu sî asesoru consistorialu Trifu Siepetianu din Chiseteu, prin care face cunoscutu ca choristii angagiati la productiunea concertului, impreunatu cu representatiunea pieseloru teatrale pre adunarea generala, — voru sosí domineca in 5 l. c. deci recérca directiunea ca sa-i tramita o anticipatiune pentru provederea speseloru de caletoria in suma de 60 fl, — de la Chiseteu la Aradu sî indereptu.

Decisu: Anticipatiunea receruta in suma de 60 fl. v. a. se asémna la perceptoratu, — pre bas'a decisului de sub Nr. 88 sî se insercinéza notariulu directiunei a tramite numai decâtu dlui Siepetianu inca cu post'a de adî. — Pentru providiunea sî adapostirea celoru 18 choristi, — comembrulu directiunei Georgiu Dogariu este poftitu a face dispusetiunile de lipsa. —

Nr. 97. Presiedintele directoriu secundariu — insciintiéza: ca castigându-si informatiuni positive, cumca sororile asociatiuni a Transilvaniei sî Bucovinei de unulu sî acel'a-si scopu cá sî asociatiunea nóstra, — suntu provedinte cu ajutórie banali de câtra confratii nostri din Romani'a — prin urmare, de óre ce asociatiunea nóstra este cu multu mai marginita sî scapetata in midilocele sale materiali, si are necesitate neincungiurabila de unu asemenea spriginu fratiescu a conationaliloru de preste Carpati, propune: cá sa se faca pasi sî din partea directiunei pentru de a fi considerata sî asociatiunea nóstra cá atare, — cu unu ajutoriu banale. —

Decisu: Fiindu-ca dupa esperiinti'a facuta prin propunetoriulu directoriu secundariu, — se póte deduce, cumca esistinti'a asociatiunei nóstre, ce are totu acele=si scopuri filantropice sî divis'a culturei poporului românu cá sî sororele asociatiuni mai susu numite, — la confratii din Romani'a nu este cunoscuta — dreptu aceea propunerea presiedintelui se primesce sî se dispune: cá presiedintele directoriu secundariu se indegete pasii necesari la loculu copetinte in privinti'a acést'a. —

Nr. 98. Presiedintele directoriu secundariu propune de membrii noi ai asociatiunei pre domnii.

1. Georgiu Marchisiu preotu gr. cat. din Homorodu in cottulu Satu-marelui sî pre

2. Visarionu Romanu inspectoru la banc'a de asecuratiune recipróca „Transilvani'a.“ — ambii cu ofertu annalu de 2 fl. pre anii 1870|71 1871/72 sî 1872/73 cari au sî solvitu competinti'a pre toti acesti trei ani, in suma de 12 fl. v. a. sî tacs'a pentru diplome cu 1 fl. v. a. —

Decisu: Dupa votisare usuata ambi numiti domni se dechiara de membri alesi ai asociatiunei pre anii aretati, sî se dispune inmatricularea loru intre membrii asociatiunei sî estradarea diplomeloru; iéra banii ofertului cu 12 fl. sî tacs'a pentru diplome cu 1 fl. v. a. se predau la perceptoratu.

Nr. 99. In legatura cu Nr. precedinte — la propunerea presiedintelui directoriu secundariu.

Decisu: Se denumescu totu de odata de colectanti ai asociatiunei, sî anume: dlu preotu gr. cat. Georgiu Marchesiu pentru partile din Satu-mare sî dlu Visarionu Romanu pente partile Transilvaniei insarcinându-se notariulu directiunei a estradá tipariturile necesarie pentru acuirarea membriloru asociatiunei: despre ce suntu de a se insciintió ambii prin estrasu protocolariu.

Nr. 100. Presiedintele directoriu secundariu secundariu face propunere a se tiparí mai multe esemplare de programe pentru agendele adunârei generali, sî avendu a se compune reportulu generalu despre activitatea directiunei sa se provóce toti oficialii respectivi cá sa-si termine repórtele parteculari sî sa le presinte directiunei in siedinti'a de dominca. —

Decisu: Se primesce propunerea presiedintelui sî se dispune tiparirea programeloru in 300 de esemplare, — din care sa se tramita la tóte foile câte unu esemplariu spre publicare.

Cu compunerea reportului generalu alu directiunei se insarcinéza notariulu diretiunei Petroviciu, avendu alu presentá in siedinti'a n maltidirectionala. —

Toti oficialii directiunei, sî anume perceptoralu, fiscalulu, bibliotecariulu, economulu sî notariulu au de a-si face reportorile particulari, sî ale presentá in siedinti'a prossima directionala. —

Nr. 101. Ne mai fiindu altu obiectu de pertractatu.

Decisu: Se defige terminulu siedintiei viitórie pre sâmbeta in 4. a. c. la 6 óre sér'a, cându se va autenticá sî protocolulu acestei siedintie. —

S'a cetitu sî autenticatu in siedinti'e straordinaria de astadi.

Aradu, 4 Maiu 1870.

Directiunea asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului romanu.

Ioane Popoviciu Desseanu
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu
notariu.

Reproducemu dupa „fói'a oficiala bisericésca din Iasiu, adres'a ce au naintat'o in 28 Aprilie 1870 Présântitulu mitropolitu alu Moldoviei Calinicu, ministrului de culte sî instructiune relativa la scól'a aflatóre sub directiunea a dóue calugatie misionarie catolice din Iasi, sî cartea pastorale urmata in acésta privintia.

In fati'a noteloru nóstre cu Nr. 2347, Nr 89 sî Nr. 1776, tustrele relative la sistematic'a opunere din partea calugaritieloru missionare de la pensionulu din Iasi intru predarea catechismului ortodoxu copileloru nóstre române de ritulu ortodoxu, ce se educa in elu; in fati'a norocitei descoperiri ce s'a facutu prin demn'a dómna sî prea onorabil'a Romalo, ca acelu institutu nu-si are scopulu esentialu altulu, decâtu acel'a de a converti copilele nóstre române ortodocse la ritulu apusénu, sî mai cu deosebire a se devotá unei vieti contrare societatiei sî fórte apropiata deprinderiloru claustrului de care depindu acelea monachii misionare, nu mai remâne pentru mine nici o umbra de indoiala in just'a nóstra staruintia, sî nici cuventulu aceloru misionare ca in tiér'a nóstra, nu aru fi tolerantia de culte.

Istori'a tierei nóstre marturisesce toleranti'a bisericei române in materie religióse, cum sî caracterulu francu sî lealu alu natiunei române asupr'a acestui punctu.

Fia inse constatatu inca odata, d-le ministru, ca proselitismulu nu in Romani'a dara in tóte statele civilisate au fostu combatutu sî uritu, sî toleranti'a lui in tiér'a nóstra nu aru putea fi decâtu unu despretiu ce ne-amu aruncá insi-ne, asupr'a nóstra, sî asupr'a institutiuniloru nóstre nationale sî bisericesci.

Cá archipastoriu noi in consciintia de respunderea ce avemu inaintea lui Dumnedieu sî inaintea ómeniloru, facându-ne datori'a prin a ne adresá inca odata câtra parintii ce inca mai au copile in acelu pensionu, nu putemu a nu ne implini datori'a sî in acésta ocasiune, adresându reclamarea nóstra onoratului guvernu, prin organulu d v.; rucanduve a face peutru demnitatea nóstra nationala da acelea monachii se primésca in scól'a loru predarea catechismului ortodocsu copileloru române de ritulu ortodocsu; cu alte cuvinte sa se conforme dloru legiloru tierei nóstre, s'au la casu de opunere conformu legei de instructiune sa li se interdica dreptulu de a avea scóla aici.

Credemu, dle ministru, ca acum fiindu probatu in modulu celu mai vediutu tendinti'a perniciósa ce nutrescu acestea monachii misionare in prejudiciulu religiunei nóstre sî in daun'a morala a copileloru nóstre române, nu voru mai putea aflá in nici o parte sprigiuu pervesiloru loru pretentiuni.

De cele ce veti regulá ve rugamu a ne comunicá sî pre noi cu sciinti'a.

Primiti d-le ministre Archipastorésc'a nóstra binecuventare.

Calinicu metropolitulu Moldovei.

Directoru Metropoliei, S. Mandrea.

Calinicu, din grati'a lui Dumnedieu Archiepiscopu si Metropolitulu Moldovei si Sucevei, si Esarculu Plaiuriloru.

Iubitiloru nostri fii duhovnicesti haru sî pace fie vóue dela Ddieu, iér' dela noi archipastorésc'a binecuventare.

In nici unu tempu, de câudu stamu pre scaunulu archipastorescu, nu ne-amu aflatu in o mai trista positiune de câtu in acestu momentu.

In totudeun'a, câudu simtiému necesitatea a convorbi directu cu fii nostri duhovnicesci, eram de mai nainte satisfacuti in sufletulu nostru, avendu inainte-ne probe vii de simtiementulu loru religiosu moralu sî nationalu.

Sî de câte ori amu adresatu lòru cuventulu elu a fostu ascultatu, asiá, ca nu remânea nimicu de doritu in respectulu aceloru crestini care ne faceau objectulu convorbiriloru nóstre.

Astadi insa, cu durere suntemu siliti a desfasiurá inaintea vóstra iubitiloru, nostri fii sufletesci unu odiosu actu seversitu in mijloculu societatiei, nóstre crestine, in acestu tempu de lumina sî civilisatiune, din partea unoru individe ce nu se sfiescu aici in mijloculu nostru, in tiér'a nóstra, a ne considerá sî tratá mai cá sî de pagâni.

Durerea ce simtimu este cu atâtu mai penibila pentru noi, cu câtu unii din fii nostri dohovnicesti, — fii ai Sf. nóstre biserici ortodocse, se facu complici prin indiferintismulu 'loru religiosu, moralu sî nationalu, la comiterea unoru acte, care suntu dejá despretiuite in tóte statele luminate sî urite de tóta lumea.

„Daca nu a-siu fi venitu sî nu a-siu fi graitu loru pecatu nu aru avea, iéra acum respunsu nu au pentru pecatulu loru.“

Vomu intrá dara in desfasiurarea factului, care impinsi de datori'a nóstra de archipastoriu, trebuie a vi lu face cunoscutu, sî a ne implini pentru cea de pre urma data datori'a câtra acei fii ai bisericei nóstre, pre carii, de sî complici comiterei unoru atari acte, totu-si acum'a credemu ca vediendu nepriceputulu de ei resultatu, nu voru hezitá unu momentu, sî voru recunósce erórea, grabindu-se la repararea ei.

Din cartea nósta pastorala, ce v'amu adresatu, iubitiloru nostri fii duhovnicesci, la 12 Septembre anulu mântuirei 1867, cunósceti ca aci in mijloculu nostru s'a formatu o scóla de copile sub pretecstulu umanitariu alu educatiunei, sub directiunea a dóue misionare calugaritie de ritulu apusénu; v'amu aretatu atunci indaratnic'a opunere ce aceste misionare faceau intru a nu primi, ca copileloru nóstre române de ritulu ortodoxu, sa li se predea catechismulu nostru ortodocsu sî nu acelu apusanu; ca in fine, guvernulu in urm'a staruintieloru nóstre s'a decisu a invitá pre directórea acelei scoli la implinirea justei nóstre cerinti, adresându anca invitare sî episcopului missiunei catolice din Iasi ca prin inalt'a sea positiune fatia de acele misionare sa faca a fi primita predarea catehismului nostru copileloru nóstre de ritulu ortodoxu.

V'amu aretatu atunci ca, dupa tóte staruintiele, nu au fostu putintia a se reusí, sî in fati'a pericolului ce vedemu sî avemu convictiune ca amenintia a se destruge moralitatea relatiuneloru celoru mai sacre, legate prin amóre sî respectu intre fii câtra parinti, ne-amu facutu datori'a, spunendu-ve starea

de lucruri, care nu numai din punctulu religiosu, dara chiaru nationalu sî socialu nu póte sa mai fie toleratu, necum incuragiata, provocându-i sî sfatuindu-i a nu contribue insu-si ei la uciderea celoru mai nobile sentimente in inimile copiiloru loru; prin crescerea aceea perverse ce se da in asemenea institute. — Vócea nóstra, spre nenorocirea aceloru fiintia inocente, nu fu ascultata de câtra unii din parinti cari au continuatu a-si lasá copilitiele in acolu institutu, asiá, ca chiaru acum'a in spre diu'a sf. serbatori ale Invierei Mântuitoriului nostru Is. Chrs. gusta rodulu credulitâtiei loru, sî vediu singuri resultatulu moralu alu instructiunei ce se da in acelu institutu.

Multiamita fermului simtiementu religiosu sî patrioticu a dómnei Romalo ; Ea avú laudabil'a taria de religiunea parintiloru sei, mandri'a nationala sî dadú pre fatia modulu inchisitorialu alu invetiamentului din acelu institutu.

Acesti venerabili parinti, cu ocasiunea acestoru sfinte serbatori, aduse in sinulu familiei copilele ce le avea in institutu, de care ne e vorb'a, sî cá buni crestini invitându-le a-si face datoriele crestinesci prin confesiune sî comunicare, nevinovatele copilitie sub feliurile preteste cautá a se scapá din petrundietorii ochi ai familiei, ferindu a nu demascá lucrulu.

Petr indietórea muma intielegându ca tóte motivele acestoru opuneri nu suntu sincere, prin autoritatea sea sciu se faca a i se spune adeveratele motive, la audîrea câror'a nefericit'a familia nu potú respirá decâtu spaima.

Ce au aretatu copilele ? Eata : ca, „ele suntu catolice sî suntu jurate a nu se mârturisî sî nici comunicá dupa ritulu religiunei nóstre ortodoxe.“

Inchipuiasca'si acum fia-care durerea ce au potutu suferí unu parinte cu consciinti'a de datoriile ce'i incumba câtra copii sei.

Domnulu ministru de culte Georgiu Mârzescu, (pre care numindulu, îi declarámu recunoscinti'a nóstra de archipastoriu sî parinte, pentru demnitatea cu care s'au purtatu sî cu acésta ocasiune), a sî renduitu imediatu ancheta compusa din persóne fórte onorabile sî de consciintia, de a câruí'a resultatu nu ne indoimu, cu tóte ca ce resultatu mai potemu asceptá, câudu faptulu este inaintea vóstra in destulu de probatu, asiá, ca numai unu sufletu vicleanu s-aru permite — negarea !

Noi dela inceputu amu avutu convictiunea, ca aceste misionare nu suntu venite in mijloculu nostru in scopulu umanitariu alu educatiunei, ci din contra cu dispretiulu celu mai inegritu asupr'a religiunei nóstre. Este celu mai degradatoriu lucru, ca astadi in mijloculu secolului luminiloru, nisce indivíde, ce se pretindu a fi urmatóre lui Christosu, se vina in mijloculu unui poporu crestinu sa-si intinda mrejele in scopu de convertire.

Nu avemu nimicu de dîsu in contr'a adveratelor scoli catolice. Resultatele scientifice sî morale, ce au datu scolile catolice, suntu marture, ca ele nu se ocupa decâtu curatu pentru cultur'a scintieloru.

Câti români de ai nostri s-au facutu cresterea sî instructiune prin ele, sî nu s'au audîtu ca in ele s'aru fi lucrându s'an favorisindu proselitismulu; dara in contr'a scóleloru de misionari, cum este sî acés'a dela noi, cari pentru scopulu loru, perversu sî prejudeciosu societâtiloru, au fostu sî suntu desfiintiate sî netolerate in tóte statele civilisate, sî isgonite chiarn din vatr'a loru, in contr'a unoru asemenea scoli vomu protestá sî vomu staruí prin puterea nóstra de archipastoriu sî parinte la toti fii nostri duhovnicesci a se ferí de ele ca de unu conrumpatoriu nu numai tineritului dara chiaru sî moralului societâtiei.

Atari scóle nu se multiemescu numai la convertirea copiiloru, dara prin pedagogi'a loru ipocrita, aducu pre copilu la inabusîrea celui mai nobilu sî moralu simtiementu, de a nu dorí de parintii loru, sî ce e mai infricosiatoriu, ca'i fâcu a se sî ingreueá de ei sî de numele loru, ajungendu pâna la acelu dispretiu câtra parinti sî familie, de a taesá petrecerea loru in sinulu familiei de : „septemân'a patimiloru sî altele“. Acte autografe suntu mârturisitórie acestei'a. — Vedeti pâna la ce stupiditate au ajunsu astfeliu de invetiatori; — despretiuindu libertatea ce s'au aflatu in tiér'a nóstra, sî batându-si jocu de dragostea sî imbratiosiarea ce au aflatu intre familiele nóstre. Esemple de aceste amu putea citá mai multe, dáca nu amu crede ca faptulu citatu ací, nu aru fi indestulu pentru acei parinti, cari anca nu s'au grabitu a-si scapá copilele loru din asiá pericolu, spre a cunósce odata ca indiferinti'a câtra religi'a parintiloru loru, câtra familia sî tiér'a loru, nu le va procurá decâtu nenorociri pentru ei sî copii loru.

Nenorociri pentru ei, ca voru avea nenorocirea a vedea in copiii loru nisce fiintie ipocrite sî perverse in caractere, uritorii de societate sî patria, sî despretiuitori chiaru pentru parintii loru.

Cá archipastoriu si parinte duhovnicescu, suntemu adâncu petrunsi de durere vediendu acestu fatalu indeferentismu din partea unoru parinti de familia, câtra sânt'a nóstra religiune, câtra acea religiune in care a trailu parintii sî stramosii loru; sî in durerea nóstre neputendu vedea cumu isi sacrifica ei singuri chiaru sórtea copilasiloru loru, ceia ce aru insemná din parte o inclinare mai multu, sî o mândria desiarta, putendu a ne esprimá cu acestu termini, intru a se aretá indiferinti sî nepasatori câtra sânt'a nóstra religiune ; ridicâmu vocea nóstra câtra acei parinti desceptându'i a se ferí de pericolulu ce amenintia sórtea copiiloru loru, câci dela densii mai multu de câtu de la ori cine se ascépta, precumu amu dîsu sî mai nainte, a infruntá barbarismulu sî spiritulu fatalu alu proselitismului ce de unu tempu cá unu torentu navalesce asupr'a-ne.

Déca din nenorocire vocea nóstra de parinte nu va fi ascultata, acestu nenorocitu casu ne va probá inca odata ca asemenea parinti nu mai voescu a sci de biseric'a sî religiunea parintiloru, sî cá atari negresitu, ca sî biseric'a va trebuí se fie indeferenta sî nepasatóre de ei sî noi, cu durere vomu fi siliti a opri ori cârui preotu a aduce rugi pentru nesce asiá ómeni, nu numai in biserica, dar' nici de a intrá in casele loru cu ori ce feliu de rugaciuni, nici ai marturisí sî nici a le da sânt'a impartasîre remanendu cu totulu indepertati de biserica precum sî ei se indepertéza de ea sî o neconsidera.

Noi insa speramu ca nu vomu avea a intimpiná nesce asiá triste casuri, care nu aru putea serví decâtu spre rusinea natiei nóstre, spre bucuri'a sî inganfarea strainiloru.

Nu putemu crede ca in fati'a celoru ce se petrecu in acestea scoli póte sa se gasésca intre români unu individu macaru care se fie desbracatu sî de celu mai micu simtiu de amoru propriu sî sa se dea pre sine câ o jertfa spre hul'a religiunei sale, spre mândri'a streiniloru, sî spre defaimarea pamentului seu stramosiescu. In fine, consolati de acésta aprinsa sî puternica sperantia indeapururea nu vomu incetá de a ne rug'a pentru intarirea sî prosperarea tuturoru fiiloru nostri duhovnicesti, cá harulu providentialu se fie in de-a pururea nedeslipitu de ei sî casele loru. Aminu.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai incursu:

R o s i 'a lânga 1 Iuniu 1870.

Dle Redactoru ! La Apelulu comitetelui constituitu dto. Sabiiu 4|16 Octombre 1869 pentru adunarea ofertelor pentru cei nefericiti din Tofaleu, de sî se dîce ca celé da indata da indoita totusi credemu dupa sensulu s. Ev. ca sî celu de la a 11 óru se primesce cá sî celu din ór'a a 3-a; asiá se oferesce prin subscrisulu, colect'a din partea mai multor'a crestini pentru impartire intre cei nefericiti din Tofaleu precum aici cu numele isemnati, sî catu au datu fiesce care :

Subscrisulu Parochu gr. res. Ioanu Bândea 50 xr. Ioanu Popoviciu 40 xr. Ioanu Cicu 50 xr. Tom'a Ciku 40 xr. Tom'a Alexandru 40 xr. Ioanu Solomonu 40 xr. Pavelu Comanu 40 xr. Ioanu alu Crasniculoi 20 xr. Ioanu Catana, 20 xr. Ioanu Alevamdru 20 xr. Tom'a Cuiu 20 xr. Ioanu alu Lini 20 xr. Ioanu Radu 20 xr. Ioanu Cibanu 20 xr. Mari'a S. Dumitru 40 xr. Nicolae Lunc'a xr. xr. Ioanu Larateanu 20 xr. Tom'a Avrigeanu 20 xr. Tom'a Danu 10. Nicolae Popoviciu 40 xr.

Sum'a 5 fl. 90 xr.

Varietâti.

*** T e a t r u r o m a n e s c u. Eri a sositu Dlu M. M i l l o Directoru alu teatrului natiunale din Bucurescí cu trup'a sea. Unu comitetu ad hoc din partea romaniloru de aici va incunosciintiá pre publiculu românescu despre detaiurile petrecerei dlui Directoru sî a trupei sele aici. Din partene putemu spune ce amu pututu audî, ca adeca Marti se incepu representatiunile si se voru continuá vineri si sembata. Aflându sî altele le vomu vomu impartasî cu alta ocasiune.

*** U n u t r e n u r e s t u r n a t u a pututu vedea caletoriulu lânga drumulu de feru Aradu-Alb'a-Iuli'a, numai vre-o câti-va pasi la drépt'a drumului dupa esîrea din curtea drumului de feru a Aradului. Intemplarea ni se enará in tipulu urmatoriu : Sieptespredíece cai jaceau pre drumu. Trenulu de poveri isbî in ei sî parte îi omorî, parte vatemà greu. Inse masîn'a inca a esitu din sîni sî a tabaritu intr'unu siantiu, unde dimpreuna cu mai multe vagone stá sî vineri resturnata. Vieti omenesci nu s'au periclitatu. E de miratu cum de vighiatoriulu drumului nu a sciutu de aflarea cailoru tormai pre drumu sî de aceea cum de caii nu aufugitu de sgomotulu masinei.

*** (U n u c u t r e m u r u d e p a m e n t u) infricosiatu s'a intemplatu in cetatea Oajaca din Mexico, in care s'a periclitatu preste o suta de ómeni sî unu numeru insemnatu s'a vatematu. Sî alte cetatii sî unele mine suferira insemnate stricaciuni —

*** I n C l u j u voira nu de multu mai multi tiereni din preurbiu a sparge temniti'a de acolo spre a eliberá pre unii soti de ai loru, insa indata ce se infatiosià militi'a, cârei i se facù cunoscutu, se departara toti fâra succesu.

*** U n u g â n d a c u d e c a r t o f i n e c u n o s c u t u pâna acum s'a aretatu in Americ'a nordica. Este de temutu ca acestu gândacu daunosu, se va transplantá de acolo sî in Europ'a ca o plaga pentru tiéra prin aducerea de cartofi de semintia. Acestu gândacu s'a aflatu in apropiarea muntiloru stancosi la inceputulu seeulului acestui'a pre niste cartofi selbatici, dela cari trecura sî la cei cultivati sî totu mai tare se ivesce sî in pârtile de Ostu. Cam prin anulu 1860 a trecutu dincóci de Missuri sî in totu anulu inaintedie spre Ostu cu câte 50 mile englezesci asiá câtu in 10 ani póte ajunge la oceanulu Atlanticu. Se arata in mase mari Suntu unii gândaci precum licuriciulu, cari stingu óuele acestoru gândaci de cartofi.

*** U n u v u l t u r u d e 200 a n i de marime gigantica s'a puscatu in 8 a lunei c. pre bunulu Belleye, alu Inaltímei sele archiducelui Albrecht. Acestu vulturu purtá dupa grumazulu seu unu cerculetiu de otielu pre care erá scrisu anulu 1646 sî o insignie stérsa de jumetate. Elu fu cumperatu de unu cetatianu din Esseg, care voiesce alu dá museului din Zagrabi'a.

* (U n u e s c e s u m i l i t a r e s c u). Intre soldatii divisiunei de trupe alu regimentului Bar. Rodich sî intre ai regim. Printiului de Bavari'a, carii suntu stationati in Muresvasiarhei erupse in 13 l. c. unu conflictu tristu. Ansa mai de aprópe se dedú inca in diu'a premergatóre la ocasiunea unei petreceri unde se palmuira. Cei mai slabi se retrasera pentru ca in diu'a urmatóre sa incépa conflictulu cu puteri nóue. Numerulu escedentiloru se urcà in sér'a la 60—70 insi. O patrula de nópte, fiindu pré mica, fu respinsa, pâna cându mérse o patrula mai mare de honvedicare inca aflându resistintia facu intrebuintiare de arme si restulira ordinea. Nici unulu nu fu amaritu dar' renitu nnulu dintre escedenii la capu sî altulu la picioru. Acestu escesu se dîce a nu fi avutu motive nationale.

*** U r ' a i n t r e s l o v a c i s î n e m t i s e m a n i f e s t é d i a pâna in clasele de josu ale poporului. Nu de multu cetiramu in „Fremd. bl.“ despre o paruiala, ce a eroptu intre lucratori slovaci sî nemti dela regularea Dunarei in Praterulu Vienei. Ansa fu data prin aceea, ca la cererea lucratoriloru slovaci, de a li se solvi competinti'a loru cu o dî mai inainte, întreprenorulu loru nu dedù ascultare. Slovacii navalira asupr'a lui, de unde apoi se incinse o lupta ce durà mai multu de o óra intre lucratorii nemti sî slovaci, pâna câudu politi'a intrevenindu îi descaierà. Resultatulu fù mai multe capete sparte. Dara cu acést'a inca nu se finí, câci dupa cum cetimu totu in „Fremden bl.“ escese se repetira in 12 ale l. c. Acei lucrâtori navalira de nou unii pre altii cu lopeti harletie sî sape. Numai cu greu putú politi'a de a imprastiá pre 40—50 lucratori din bataia. Ranitii fura dusi in spitalu.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Iuniu. 1870.

Metalicele 5%	59	95	Act. de creditu	254	40
Imprumut. nat. 5%	68	45	Argintulu	117	50
Actiile de banca	717		Galbinulu	5	69

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a lui pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 46. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 11/23 Iunie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

V i e n 'a 2/14 Iuniu.

In cele dóue epistole amu avutu in vedere partea generale a afaceriloru adunârei generali a invetiat. din Germani'a, tienute in anulu acest'a aici in resiedinti'a imperiale. Cu ocasiunea aceloru epistole amu facutu mai multu glosse. Acest'a nici ca se putea face altcum in marginile tiermurite ce mi suntu la dispusetiune. De astadata me voiu straduí a implini promissiunea data inca in prim'a epistola, pre lânga glosse mai putiene, dîcendu ceva despre siedintiele particularie.

Invetiatorii din Cislaitani'a in o siedintia separata numai pentru densii, se ocupara de regularea salarieloru. Preste acést'a trecemu, observându numai atât'a: ca déca densii se vaiera de micimea salarieloru, folosulu practicu dedusu pentru noi aru fi, sa cugetâmu câtu de mici si necorespundietórie suntu ale invetiatoriloru nostri; folosulu practicu aru mai fi, sa cugete acele comune, cari din nescriintia voiescu ale mai scadé si din ce suntu, ca scadu numai binele loru intelectualu.

In alta siedintia particulara se discutà instructiunea corespundietória in clasea elementaria. Unu domnu invetiatoriu recomenda pentru clasele inferióre instructiunea intuitiva si accentuéza cu deosebire instructiunea in cunoscintiele naturali. Nu e esplicabilu pentru ce voiesce inse cá religiunea sa fia esclusa din clasele aceste, câudu ea se póte impreuná asiá de bine chiaru si cu objectulu memoratu, unde atotu putenti'a, intielepciunea cea nemarginita, indurarea cea mare si alte insusîri d-dieesci se potu transpune in inim'a copilului chiaru câudu elu capata cunoscintiele cele elementare despre si din natura. Copilulu e cu multu mai curiosu decâtu sa nu puna intrebarea, ca cine le au facutu lucrurile aceste din natura, si ocasiunea jace mai aprópe de ai desfasiurá cele cuprinse d. e. in prim'a incheiatura a simvolului credintiei, decâtu ai esplicá dupa Vogt ori altulu genealogi'a pamentului, dupa procese chemice, pre cari abiá unu elevu mare le póte cuprinde si purtá. — Evitarea unei discipline s o l d a t i e s c i in scóla are in sine multu bine si in contra asertiunei acestei'a a dlui König nici ca voiu objectá ceva. Acestu domnu afla ca si instruirea in cetire e prea tempuria, iéra câudu vine a se face, aru evitá cá sa se propuna in óre i n t r e g i. Recomenda pentru clasele inferióre ocupatiunile fröbeliane, precum: intrebuintiarea betieloru la computu, impletire, cladiri cu cubi s. a.

Aici se póte adauge numai decâtu alta specie de siedintia séu conferintia particularia si adeca cea despre asiá numitele „Kindergärten“ (seminarie de copii). Acestea suntu institute pentru copii mai mici de etatea normala pentru scóla Tóta instructiunea e intuitiva in intielesulu celu mai largu alu cuventului, pentru-ca copilulu nu are numai sa intuiésca, va sa dica, sa caute cu privirea, dara are sa fia si activu, de aceea ce a vedintu sa si scie a-si da séma de ea si sa si faca. Elu are se distinga directiunile „in susu“ si „in josu“, „in drépt'a“ „in stâng'a“ etc. prin acést'a instructiune mintea lui se desvólta fórte tarei incâtu elu jucându-se seversiesce lucruri (d. e. figuri geometrice), cari nóue celoru crescuti dupa sistemulu celu vechiu, ni se paréu minuni, câudu eramu inca marisiori. Aflatoriulu acestui sistemu, Fröbel, estinde instructiunea inapoi pâna in léganulu copilului, câudu lu pune se distinga mai intâiu colori simple si apoi treptatu obiecte mai complicate. Acestu feliu de scóle insa pâna acum nu au prinsu radacini decâtu numai in familii asiá dîse cu prindere, precându poporulu de rendu remase neatinsu de bunatâtile lui. Acum vení vorb'a despre estinderea loru mai departe in câtu si poporulu sa aiba parte de beneficiele acestui feliu de instructiune.

Resultatulu discussiunei in acésta privintia a datu urmatórele resolutiuni:

1. Este de necessitate imperativa o lege, carea sa reguleze institutele publice de grigirea copiiloru mici; 2. proiectulu de lege ungurescu pentru atari institute are a fi privitu de o incercare fórte demna de recunoscintia; 3. se apróba §§ proiectului, ce se referesce la partea esterióra a instituteloru publice pentru copii mici. (Aici se pronuncia apoi contr'a aceloru §§ cari tratéza partea interna a instituteloru de memoratulu feliu)

Alte dóue resolutiuni propunu straformarea institutelor de ingrigirea copiiloru mici in gradini de copii poporali si educarea unoru profesorese apte, in seminarie conduse de barbati de specialitatea pedagogica.

O impregiurare din referintiele poporului nostru mi-a fostu dinaintea ochiloru inca de câudu amu venitu la cunoscinti'a asiá numiteloru gradini de copii. Pre satele nóstre, unde economiele câmpului suntu destulu de primitive, unde totu ce are bratie mai puternice pléca diminétia inainte de facutulu dilei la câmpu, in departare de o jumetate de óra si mai multu si acasa remânu copii si copile neveniti la pricepere, câroru li se lasa niscari-va bucate la unu locu siguru, afara de casa, déca acést'a o incuia parintii. Acesti copii tóta diu'a umbla jucânduse, batenduse, plângendu, sberân.lu cá nisce parasiti de lume. Ei in jocurile loru se apuca de multe ori si cu lemnusie de aprinsu facu focu prin siuri si aprindu sate, cari fiindu parasite de locuitori ardu cu bietele bucate, vestminte, cu câte unu vitielu, purcelu ce se afla pre acasa. Óre nu aru fi cu putintia ca parintii de tóta sém'a sa faca mijlocire, cá pre acesti napustiti sa-i duca diminéti'a parintii in unu locu sub o grigia, unde se fia condusi la ceva invetietur'a folositória si sa scape parintii casele loru de pericuii cei multi, câroru suntu espuse si copiii de demoralisarea loru in cea mai fragéda etate? Sa meditâmu cu totii seriosu asupr'a impregiurârei acestei'a.

Aru mai fi de dîsu ceva despre sectiunea scintieloru matematice-istor. nat.; despre cea a ocupatiuniloru formali in scólele elementari, despre gimnastica si stenografia, inse credemu ca despre aceste vomu primí, celu putienu despre unele, ceva mai detaiaiatu din alta parte.

Articululu urmatoriu ni se tramite spre publicare dela unu st. cor. alu nostru Noi din causa ca are o natura asiá de delicata, eramu decisi ai denegá aparerea in publicu. Vediendu inse, ca si alte diuarie natiunale se ocupa de a ésta cestiune, facemu locu espressiunei, ce o póte vedea cetitoriulu mai la vale, fâra de a ne dechiará si noi intru tóte pentru ea, séu contr'a ei:

Unu respunsu scurtu la o asertiune a „Albinei“ nrulu 43 a. c.

Diuariulu „Albin'a“ intr'unu numeru de ai sei publica unu articlu intitulatu „L i b e r t a t e a b i s e r i c i l o r u i n U n g a r i'â s i i n p â r t i l e c e i s e a n e c s a r a,“ ce în ultimile sele pasagie dice urmatórele: „Natiunea româna are dóue biserici, binele nostru cere se esiste amendóue si amendóue romanesce. Numai fiindu dóue se póte incinge o rivalitate nobila intre ele pre calea desvoltârei morali si intelectuali a natiunei romanesci. Avemu lipsa de acést'a rivalitate, pentru ca dens'a acceleréza mersulu.“

Câudu scriitoriulu articulului acestui'a a scrisu cuvintele din urma, fâra indoiala n'a cugetatu la starea faptica, la practicabilitatea din presentu a asertiunei sele, ci inchipuindu-si dóue fiintie, care tîntindu câtra u n u scopu alérga pre dóue câi unele lânga altele fâra sa se atinga, emulându in cursulu loru câtra scopulu comunu.

Ide'a e frumósa, dara dupa prospectele, ce ne stau inainte si dupa esperintura de tote dilele nu e practicabila. Starea faptica a bisericiloru române greco-orientale si greco-catolice adeca a bisericei unite si neunite e cu totulu alt'a, de care o vede dlu autoriu alu art. mentionatu. Câudu schism'a intre aceste dóue biserici române aru fi basata pre consciinti'a respectiviloru credinciosi, aru fi cu totulu alt'a, insa aceea nu e. Desbinarea acestoru dóue biserici s'au basatu la inceputulu unirei unei fractiuni române cu bis. rom. cat. pre interese materiali, si basea acést'a nu s'a stricatu, ea e sustienuta pâna in diu'a de astadi si precâtu crescu interesele materiali, pre atât'a si ea se intaresce mai tare, apoi e cunoscutu, ca unde concurgu interesele materiale, incâtu nu numai ca prevaléza pre cele spirituali se afla mai numai singure representate, acolo nu póte fi rivalitate si emulatiune nobila. Si acést'a se afla la bisericile române desbinate in credinti'a si desbinate mai multu in caus'a loru de esistintia natiunala.

Cine au causatu desbinarea românîloru in dóue biserici, cine a produsu catolicismulu romanescu, acel'a a avutu politica, s'a spaimentatu de multimea românîloru, deci cá sa nu traiésca bine la olalta au aruncatu mârulu discordiei intre ei, cá sa se desbine si desbinându-i, alergendu dupa interese particulare sa se frece unii cu alti si sa-si paralisedie puterile. Jesuitismulu Romei au statu la spatele acelor'a, caci pentru interese materiali s'au ruptu din trupulu bisericei antice române si iau atitiatu necontenitu pâna in diu'a de astadi, cá sa faca proselitismu asupr'a confratiloru loru si sa nu inceteze cu tóte mijlócele ai desbiná din sinulu bisericei strabune. „Finis sanctificat media“ e devis'a loru si cine face mai multa desbinare acel'a capeta laude, titluri si posturi grase dela sântulu si infalibilulu parinte, ce este unic'a convictiune a proselitiloru catolici.

De alta parte cei ce au fostu statornici in credinti'a strabuna si au remasu credinciosi bisericei stramosiesci si asiediaminteloru ei, fie ei chiaru si uniti, se vedu persecutati de fratii loru si e naturalu ca trebuie sa nisuiasca la o aparare. D'ací apoi frecâri, ura si intolerantia nu atâtu intre credinciosii simpli si necarturari, cari nu cunoscu interesulu materialu si venarea lui sub masca sânta, ci mai multu intre preoti si chiaru si intre intelegintia, si nu numai atât'a, dara suntu casuri, unde frati si cumnati, parasindu din óre-ce interesu privatu biseric'a in carea s'au inchinatu si rugatu parintii loru, s'au facutu preoti unulu unitu si altulu neunitu si indata au inceputu nu sa rivalisedie si se emuleze in cultivarea poporului si in inantarea invetiamentului, ci in certe si in sfedi personale, facendu-se de rîsu inaintea credinciosiloru loru si a strainiloru si provocându asupr'a sea si asupr'a bisericeloru câror'a servescu indignatiunea si despretiulu streiniloru. Astfeliu de esemple nu prea corespundu rivalitâtiei nobile ce sio inchipuesce dlu autoriu alu articulului citatu. Nu credu se fia unu casu si de este apoi e minune in tóta Transilvani'a si Ungari'a, unde doi preoti români in o comuna desbinata in dóue biserici sa lucre in contielegere unii cu altii pentru inaintarea poporului si pentru prosperarea invetiamentului. Si precum e starea lucrului in miniatura prin comunele singuratice, asiá se afla si carmuirea bisericiloru române, luptându-se un'a cu alt'a si paralisându-si puterile ce aru trebuí, cá in concordia sa le indreptedie câtra progresarea comuna si contr'a atacuriloru streine.

Tóte aceste inteligînti'a româna le acompaniaza, impartîndose asemenea in dóue tabere inimice, strigându necontenitu concordia si fratietate, precându in realitate nu incetéza a aruncá in sinulu seu sagetile vatamatóre ale desbinarei.

In zadaru vomu scrie idei frumóse despre ri-

valitate nobila intre cele dóue biserici pre calea desvoltârei morali sî intelectuali a natiunei române, déca acelea nu suntu practicabile sî cum ca nu suntu practicabile o vedemu din esperintia propria sî jace in interesulu inimiciloru nostri, a sustienea cu tóte mijlócele discordi'a in sinulu natiunei române, silindu-i a stá despartîti in dóue tabere inimice.

Daun'a ce o au causatu românîloru despartîrea de biseric'a strabuna sî unirea cu biseric'a Romei nu mai jesuitismulu, ce a fostu causatoriulu acestei debinâri, o au potutu prevedé, sî iéra-si acestu jesuitismu, ce neincetatu atîtia pre români, cá nu cumva sa se impreune, e causatoriulu discordiei in care se afla ambele biserici sî in trensele natiunea româna.

Nu voiu, lungindu vorb'a, sa mai ilustrediu aceste asertiuni cu esemple, ci apelezu la esperinti'a de tóte dilele a cetitoriului, care i va dá o icóna destuln de fidela despre rivalitatea cea nobila, ce esista intre ambele biserici române, considerându deci starea reaa a bisericiloru sî a credinciosiloru ei români, credu ca autoriulu art. mentionatu in simtiementulu seu curatu de românu decâtu sa laude desbinarea cea trista a bisericiloru române sî sa indemne la acea desbinare, mai mare servitiu aru fi facutu natiunei române sî bisericiloru ei si mai multa satisfactia aru fi potutu sî singuru avea, cându insufletîtu de ide'a concordiei sî a intregitâtiei nationale aru fi scrisu pentru impreunarea bisericeloru desbinate, pentru lepadarea intereseloru materiale ce sustiene aceea desbinare destulu de trista sî deplorabila sî pentru impreunarea aceea, prin carea natiunea româna inchinându-se la olalta la unu D-dieu sub acele dogme a credintiei, aru deveni mare si tare spiritualminte sî sî materialminte. N. Pr.

Estragemu din jurnalele pestane despre lucrârile sectiuniloru urmatórele :

In 13 lunie convenira, dupa siedinti'a publica, cele siese sectiuni, care desbatu inca proiectulu de lege despre regularea municipieloru, spre a-sî continuá pertratârile respective. In sectiunea a cincea se desbatura droiectulu pâna la alu 3-lea capitlu care tratéza despre congregatiunile generale.

In sectiunea a 8-'a se pricinuescu pentru §. 20, care tratéza despre constituirea comiteteloru. K. T i s z a propune adeca stergerea acestui §. cu adaugerea, ca déca maioritatea lu va reieptá, densulu va face o propunere relativa la o construire pre principie liberale. Sectiunea a 9 se ocupá cu propunerea lui H o f f m a n n, in urm'a câri'a sa se determine conditiunea municipieleru orasienesci prin o lege deosebite. Desbaterile relative la acést'a au fostu fórte animate.

S z o n t a g h replica la argumintele produse de secretariulu de statu Z e i k, accentuându totu odata sî diferinti'a intre comitate, in care se concentréza, asiá dicendu, mai multe comune, sî intre orasie care representéze o comuna de unu interesu comunu. Elu recunósce, ca dignitatea comitelui supremu e istorica in comitate, nu mai privesce inse pre comitele de astadi de unu dignitariu, ci numai de unu simplu prefectu alu regimului, care este oblegatu a efeptuí ordinatiunile regimului pentru 4000 fl. In orasie nu are ministeriulu lipsa de comiti supremi spre a capetá dela ei diferite rapórte, câci acestea le implinesce primariulu orasiului, sî cându se facu abusuri estraordinarie, se póte esmite sî unu comisariu ad hoc.

E l e k e s dechiara, ca, de óre ce sectiunea nu voiesce a primí propunerea sea contr'a starei escepiunile a sasiloru, pretinde, cá sî celelalte orasie din Ungari'a sa se reguleze, nu asemenea comitateloru, ci prin o deosebita lege.

V i d l i c s k a y afirma, ca regimulu inca totu se mai tiene de prejudetiele tempului trecutu, voindu a aprobá numai orasieloru libere r. jurisdictiune propria sî ca nu voiesce a porní pre calea adeveratei reforme.

Mai nainte erau acelea locuri regie, pentru ca formau posessiunea corónei regie sî se numiau „liberi“ fatia cu acei locuitori, cari arau jobagi. Acum'a inse nu mai au numirile acestea nici unu intielesu ect. Elu votéza pentru o lege deosebita relativa la regularea orasieloru.

In directiunea acést'a mai vorbescu S o m o s s y, R i m a n ó c z y, E d e r sî R a n n i c h e r.

Dupa acestea se pune propunerea la votare sî se respinge cu o majoritate de 2 voturi.

Nr. 164—1870.

Anunciu.

Conformu conclusului adusu in siedinti'a II a adunârei gen. a asociatiunei tne. tienuta la S i o m c u t ' a m a r e in 11 Augustu a. tr. p. XXIV, adunarea generale a asociatiunei transilvanne pentru anulu curente, 1870. se va tienea la Naseudu in 8 sî 9 Augustu a. c. dupa calendariulu gregorianu (nou.)

Ceea ce prin acést'a, conformu §§-loru 21 sî 25 din statutele asoc., se aduce de tempuriu la cunosciinti'a publica.

Dela presidiulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

S a b i i u in 20 Iuniu 1870.

I. H a n i 'a
V-pres.

I. V. R u s u
Secr. II.

Ad. nr. prot. 152 1870.

Ordinea lucrâriloru

Adunârei generale X, ce asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu o va tienea la N a s e u d u in 8 sî 9 Augustu c. n. 1870.

Siedinti'a I.

1. Membrii Asociatiunei, adunati fiindu la 9 óre diminéti'a in loculu destinatu pentru tienerea siedintieloru, alegu o deputatiune, spre a invitá pre Escelenti'a Sea domnulu presiedinte la adunare.

2. Presiedintele ocupându loculu seu, deschide adunarea.

3. Adunarea alege pentru purtarea protocolului 3 notari ad. hoc.

4. Se alege o comissiune de cinci membri, spre a cercetá socotelele sî a raportá in siedinti'a a dóu'a.

5. Se alege o comissiune de 3 membri care in intielesulu §§-loru 6, 8, 9, din statute va conscrie pre membrii cei noi, va incassá tacsele, sî le va subministrá cassieriului.

6. Se alege o comissiune de cinci membrii, care in intielesulu §-lui 23 lit. f, g, sî h, din statute va preliminá bugetulu anului venitoriu sî=lu va asterne adunârei in siedinti'a II.

7. O comissiunei de 7 membri pentru esaminarea sî raportarea asupr'a altoru motiuni asternute adunârei gen. din partea comitetului asociat. séu a altoru dintre dd. membrii ai asociatiunei.

8. Secretariulu comitetului, raportéza despre activitatea Asociatiunei in decurgerea acestui anu, precum sî despre resultatele, ce s'au ajunsu prin tr'ens'a.

9. Cassariulu sî controlorulu asterne bilantiulu veniturîloru sî speseloru anuale, si arata starea materiale a asociatiunei preste totu.

Bibliotecarialu reportéza despre starea bibliotecei asociatiunei.

11. Presupunenduse, ca lucrârile enumerate pâna ací, nu voru absorbí totu tempulu siedintiei, restulu acelui'a se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru substernute de tempuriu la presidiulu comitetului.

Siedinti'a II.

1. Acésta siedintia se incepe cu continuarea c e t i r e i disertatiuniloru restante din siedinti'a premergatória.

2. Adunarea primesce sî desbate rapórtele comissiuniloru, delegate in siedinti'a precedente.

3. Se aducu sî se desbatu proiectele sî motiunile, ce se facu in privinti'a asociatiunei.

5. Fiindu ca T r i e n i u l u oficialiloru sî membriloru de comitetu ai asociatiunei, alesi sî respective realesi la adunarea gen. din Clusiu, a espiratu : pentru aceea adunarea generale, procede la alegerea noiloru membri de comitetu sî oficiali pentru cei trei ani urmatori.

5. Se destina loculu sî tempulu celei mai aprópe adunâri generale.

S a b i i u in 7 Iuniu c. n. 1870.

Comitetulu asociatiunei
tne. pentru literatur'a româna sî
cultur'a poporului românu.

---

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a reproduce in colónele sele acestu anunciu.

REGULAMENTULU

prov: pentru afacerile interne ale sinodului Eparchiei dreptu-meritórie resaritene-române a Caransebesiului convocatu 19 Aprile/1, Maiu 1870.

§ 1. Sinodulu se incepe cu servitiulu dumnedieescu, pre lânga invocarea sântului duchu, ce se va tiené in diu'a deschiderei diminéti'a la 8½ óre. —

§ 2. Dupa seversîrea servitiului divinu, membrii sinodului eparchialu adunati in biseric'a catedrala din locu chiama prin o deputatiune pre presiedintele Archiereu spre a deschide sinodulu.

§ 3. Sosindu presiedintele ocupa loculu presidiale sî provóca pre cei mai tineri membri sinodali 2 preoti sî 4 mireni, sa ocupe loculu de notari interimali.

Dupa acést'a presiedintele tiene cuventare solena, cu a cârei'a finitu dechiara sinodulu de deschisu.

§ 4. Dupa enunciarea deschiderei sinodului acést'a trece indata la verificarea membriloru sinodali.

Spre acestu sfarsitu fia-care membru sosindu, la loculu sinodului preda, de se póte, inca mai nainte de deschiderea siedintiei, credintionalele sale la presidiu, séu la persón'a insarcinata de densulu spre acestu scopu, care primindule, consémna intr'unu registru provediutu cu o rubrica separata pentru anotarea, déca in contr'a respectivului alesu a sositu vre-o reclamatiune ori nu?

Acestu registru se cetesce indata dupa deschiderea sinodului in prim'a siedintia, sî toti acei'a in contr'a câror'a nu se râdica nici o indoiéla despre indentitatea persóneloru, séu nu a sositu nici o reclamatiune in contr'a le indata se dechiara de verificati, iéra in privinti'a celoru dificultati, actele alegerei sî reclamatiunile se indreptéza la comissiunea verificatória (§ 9.) care le esamina cu respectu la instructiunile esmise pentru alegeri sî in cea mai de aprópe siedintia a sinodului referédia asupr'a stârei lucrului, iéra sinodulu decide caus'a finalminte.

In casu de casarea vre unei alegeri, precum sî la casu de renunciare de buna voia indata se escrie alegere nóua.

Intru aceea sinodulu, la care iau parte sî membrii dificultati pâna la verificarea loru, continua lucrârile sale mai departe. — Membrii intrati mai tardiu, se verifica in diu'a intrârei:

§ 5. Dupa verificare, déca membrii verificati au trecutu de diumetate numerulu tuturoru membriloru, sinodulu indata porcede la alegerea definitiva a notariloru dintre cari 2 voru fi preoti sî 4 mireni.

Dintre notarii alesi sinodulu designédia pre unulu de notariu generale, care pórta directiunea agendeloru notariale ale sinodului.

In absinti'a séu impedecarea acestui'a, directiunea o conduce celu mai betrânu notariu, sî asiá mai departe dupa ordinea etatei.

Personalulu noteriale sub conducerea presidiului forméza biroulu sinodului.

§. 6. Presiedintele deschide sî inchide siedintiele, duce presidiulu, vigilédia pentru tienerea ordinei afaceriloru, conduce desbaterile, da cuventu la vorbitori, pune intrebârile de vo'isare, enuncia resultatulu acestor'a, grigesce pentru ordinea cea buna in adunare sî are dreptulu la casu de conturbare, a suspinde siedinti'a sî a departá pre conturbatori din auditoriu, iéra in casulu estremu a eschide auditoriulu intregu.

Presiedintele primesce sî deschide tóte scrisorile indreptate câtra sinodu sî e organulu espeditiuniloru sinodului in afara.

Espeditiunile in numele sinodului se subscriu de presiedintele sî de notariulu generale alu sinodului, seu la impedecarea acestuia de notariulu, care urmédia alu substitui (§ 5.)

§ 7. Notarii au detorintia de a duce protocólele sinodului sî de a concipiá tóte espeditiunile de lipsa pre bas'a concluseloru sinodali de cumva acelea nu se concredu unei anumite comissiuni.

Ei pórta listele de votare, insemnédia propunerile membriloru sinodului sî prenotéza pre cei ce se insinua la cuventu dupa ordinea insinuarei.

In fine ei stau sub dispusetiunea presidiuliu in privinti'a tuturoru aceloru agende, ce se tienu de biroulu sinodului.

§. 8. Membrii sinodului suntu datori a luá

parte la siedintiele sî lucrârile sinodului sî a primí alegerile sî missiunile, ce voru cadé asupr'a loru, de la cari numai sinodulu îi póte dispensá.

§ 9. Pentru suplificarea sî inaintarea afaceriloru sinodali se voru alege comissiuni séu comitete: Acestea potu fi permanente pentru agendele de aceiasi natura ce obvinu in decursulu sinodului ori transitórie pentru acele agende speciali, ce afla sinodulu de lipsa ale indreptá spre preconsultare.

Comissiunile suntu deoblegate a pregatí rapórtele sale in privinti'a obiecteloru puse la ordinea dilei (pentru câstigarea de timpu) din siedintia in siedintia, celu putienu, in aceea parte, ce li-au fostu cu putintia a o fini in decursulu intretimpului; — iéra in privinti'a obiecteloru nevenite inca la ordinea dilei, in tempulu celu mai scurtu asiá ca finindu-se unu obiectu indata sa se póta luá altulu la pertractare. In privinti'a obiecteloru, a câror'a raportu sa determina a se asterne numai la sessiunea sinodului din anulu viitoriu, comissiunile respective voru poté continuá lucrârile sale sî dupa incetarea siedintieloru sinodali.

Comissiunile acestea de regula voru constá din 2 preoti sî 4 mireni, pentru casuri mai momentuósa, numerulu membriloru de comissiuni se póte inmulti, iéra pentru obiecte de insemnetate mai mica sî grabnice, comissiunile se potu reduce sî la unu numeru mai micu.

Comissiunile acestea alegu din sinulu seu unu presiedinte sî unu notariu, suntu capace de a face otariri numai déca se afla de facia mai multi de diumetate din membrii alesi; au dreptulu de a cere desluciri dela organele bisericesci sî de a trage sî esperti la consultare. Operatele sale subscrise de presiedinte sî de notariu, dinpreuna cu opiniunile separate le substerne presidiului sinodalu, prin care acelea se aducu la ordinea dilei sî se referédia prin raportatoriulu acesteia.

§ 10. Siedintiele sinodului suntu publice intru atât'a in câtu localulu are spre dispusetiune unu spatiu separatu, numitu galeria pentru auditori.

Spre acestu scopu biroulu sinodale destinédia locurile sî imparte bilete de intrare numai in numerulu determinatu prin presidiu.

Esceptiunalminte la propunerea presidiulu, séu a 5 membri sinodali se potu tiené si siedintie confidentiali, déca dupa desiertarea galeriei sinodulu se invoiesce la aceea.

§ 11. Sinodulu e capace de a face concluse valide numai déca se afla de fatia mai multi de diumetate din membrii verificati.

§ 12. Obiectele de pertractare vinu séu cá propusetiuni din partea presidiului ori cá propuneri de sine statatóre din partea membriloru sinodali.

Propusetiunile presidiului se predau sinodului de regula in forma de adrese scrise, iéra propunerile sinodali suntu de a se predá presidiului in scrisu, care anunciandu-se in sinodu la tempulu seu se punu la ordinea dilei spre motivare; neintielegându-se aci acelea propuneri, care se potu luá numai decâtu la pertratare.

§. 13. Atâtu propusetiunile presidiali câtu sî propunerile de sine sta atórie, facute din partea membriloru sinodali, venite la ordinea dilei dupa ce se motivézá se scurta, de regula se predau la o comissiune spre consultare, cu terminu, in care comissiunea se-si finésca sî se-si presentéze raportulu seu la presidiu.

(Va urmá.)

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

Dresd'a . . . . . .

(Urmare.)

Deregatoriele cele mai inalte administrative scolare suntu: ministeriulu de culte sî consistoriulu. Acest'a esaminéza cu mare conscientiositate pre acei'a, cari voru sa fia primiti cá invetiatori, sî aflându-i de apti îi denumesce de invetiatori, sî ii intaresce cu decretu de denumire, dupa ce s'au aprobatu denumirea loru sî din partea ministeriului.

Diregatoriele inferióre scolare suntu: inspectorii districtuali, cari pre anu celu pucinu de 2 ori, au sa cerceteze fia-care scóla din cerculu seu, sî apoi a asterne raportu la consistoriu despre starea scóleloru.

Inspectiunea nemijlocita asupr'a scólei in comuna o are diregatori'a scolara locala (Orst-Schulvorstand), care consta din 8—15 barbati din cei mai demni sî mai interesati pentru scóla, alesi pre 3 ani.

Presiedintele diregatoriei scolare locale este parochulu (pastoriulu) localu, care are a supr'aveghiá preste scóla in ceea ce privesce invetiatur'a, disciplin'a sî portarea invetiatoriloru sî a scolariloru.

In cetate, la scólele poporali are ingrigirea sî conducerea nemijlocita directorulu scolariu.

La intretienerea scóleloru contribuescu atâtu statulu, câtu sî comun'a, particulari sî elevii.

Fia-care cetatianu alu statului, care are ocupaciune de sine statatóre e datoriu a platí dupa proportiunea averei sele, dare pentru scóla. Pentru cei seraci sî lipsiti de totu solvesce comun'a séu din averea comunala seu din fondulu seraciloru, care se face prin contribuiri benevole dela cununii, botezuri, ingropaciuni etc.

Bannii incursi din darea acést'a se intrebuintiéza spre a ridicá scoli nóue, spre a le indiestrá cu cele de lipsa, spre a solví fefile invetiatoriloru scl., cându comun'a, din mijlócele sele proprii nu este in stare a acoperí ea singura tóte spesele necesarie spre sustienerea scólei.

Pre lânga contribuirile aceste ale statului sî ale comunei vinu apoi sî contribuirile numeróse, cari le facu ómeni particulari pentru scóla, parte prin spriginirea scóleloru publice parte prin ridicarea sî intretienerea de institute private, sî filantropice precum e d. e. Pestallozzi-Stift, despre care am amintitu mai nainte.

Celalaltu mijlocu, care concurge la sustienerea scólei suntu contribuirile eleviloru.

In scólele orasienesci burgheze (superióre, Bürgerschulen), elevii solvescu pre luna urmatórele didactre: in clas'a V-a cea mai de josu (25 grosi) 1 fl. in cl. IV 1 fl. 50 xr. in cl. III 1 fl. 75; in cl. II 2fl. in cl. I 2 fl. 20 xr.

In scól'a cercuala (Bezirkschule) 20, 40, 60, 80, xr. 1 fl., in cele comunale (Gemainde Armeschule) 10—20 xr.

Pentru de a face parintiloru de totu seraci, órisi-care usiorare in portareu speseloru cu copiii loru umblatori la scóla, s'au instituitu in scólele din orasie, cu deosebire sî in Dresd'a 450 locuri libere séu stipendii (Freischullen). Pentru acesti'a solvesce comun'a, séu sî fonduri private (Schulstiftungen) didactrele, i indiestréza cu cârtile necesarie, ba chiaru sî cu vestmintele trebuincióse, sî cu premii anuali pentru copiii, cari s'au distinsu prin portarea loru. Ceste din urma se mijlocesce prin asiá numit'a Armenversorgungsbehörde. (Diregatori'a pentru ingrigirea seraciloru). Didactrele aceste ale scolariloru se aduna prin unu esactoru anumitu, pentru fia-care scóla; acést'a, are sa transmita apoi la finea fia cârei luni pre lunga ratiociniu, banii incursi diregatoriei competente scolare.

Aceste didactre inca suntu menite spre a ajutorá sustienerea scóleloru sî platirea lefiloru invetiatoriloru, cari variéza la sate intre 150—400 taleri, iéra in cetâti intra 325 tlr. pentru asiá numitii Hilfslehrer (adjuncti), cându intra adeca antâiu in functiune, — sî pâna la 800 tlr. pentru invetiatorii ordinari, asiediati definitivu (ständige Lehrer).

In cele mai multe casuri inse, d'abiá se ajunge acoperirea pre jumetate a speseloru din banii incursi cá didactre, sî atunci are comun'a apoi datori'a a implini lips'a sî cându nici ea nu este in stare, atunci vine intr'ajutoriu statului.

Invetiatorii, séu mai bine dîsu candidatii de invetiatoriu, trebuie sa fia ascultatn cursulu de 6 ani intr'unu seminariu invetiatorescu, de cari suntu vre-o 9 in Saxoni'a. Indiestratu cu atestatele despre absolvirea cu succesu bunu a cursului pedagogicu, póte concurá la vre-o statiune de invetiatoriu. Spre scopulu acest'a se eschide concursu, séu din partea diregatoriei scolare comunale, séu din partea consistoriului. Déca si-au alesu comun'a ins'a-si pre fiitoriulu invetiatoriu, actulu de alegere se asterne consistoriului, acést'a apoi esaminéza pre candidatulu, sî déca-lu afl a capabilu, lu intaresce sî-lu provede cu decretu de denumire, — déca invetiatoriulu se alege de câtra consistoriu, atunci acest'a lu recomenda oficiului scolariu localu, sî parochulu localu lu introduce in functiunea sea.

Toti invetiatori suntu datori a solví 2—3 % din lef'a loru anuala in Landes Pensionsfond pentru invetiatori (fondulu de persiune) sî ure apoi dreptulu a pretinde dupa 15 ani de servitiu, déca au devenitu invalidu, altfeliu numai dupa 25 ani de servitiu, o pensiune, amesurata lefei avute, pentru sine séu pentru famili'a sea.

O alta institutiune folositóre pentru invetiatorii betrâni, dara incâtu-va asupritóre pentru cei tineri, este institutiunea, „invetiatoriloru emeriti.“

Déca adeca unu invetiatoriu au imbetranitu, incâtu nu-si mai póte implini oficiulu seu, atunci i se da unu substitutu. Acést'a primesce jumetate din lef'a, care au avutu „emeritulu“, ceealalta diumetate o primesce substitutulu.

Dupa lungi servitii, câte odata, emeritulu primesce lef'a intréga, sî substitutulu seu capeta o veneratiune corespundiatóre din fondulu comunalu.

Sebesiu in 13 Iuniu st. n. 1870.

In urm'a depunerei mandatului din partea fostului deputatu, domnului Michail Binder, s'a ordonatu alta alegere sî tempulu pentru acést'a s'a prefiptu pre 7, 8, sî 9 a. l. c. Din 691 de voturi s'au datu 150, românii firesce nu au participatu, dara frati sasi, precumu se vede inca pucinu sî si acesti'a dupa repelite provocâri. — Voturi a avutu domnulu secretariu ministeriale Fried. Schneider 112, d. secretariu judeciale Emil Neugeboren 37 sî d. senatoru Seiverth 1, celu din urma nici ca a avutu de cugetu de ablegatu. — Aici s'a probatu, ca quam gratiam homines pro beneficiis reddere solent. Câtu a facutu celu de a-lu doilea numitu domnu pentru sasii din Sebesiu, de sî nu este enormu, — dar' totusiu vis a vis cu altii atâtu, incâtu debue mai multu respectatu Póte de erá densulu de fatia; atunci se intorcea fói'a. — Mi este contrariulu nationale, inse pre celu ce-si iubesce natiunea, totu deaun'a lu sli ediu, — fia Turcu fia Tataru! Alegerea acést'a a mai probatu un'a adeca ca sî fratii sasi vis a vis cu diet'a imperiala se afla in agónea mortiei. Cu atâtu inse suntu fórte activi atunci, cându se lucra de interese puru locale; fiindu-ca atunci se afla câte doi trei, cari voru se piscue in turbure, ut reclamarile in contr'a româniloru conscrisi, indreptatiti alegatori la comunitatea fiitória.

Sî pre ce basa s'a facutu acesta conscriere nóua, pre bas'a unei sentintie a inaltului ministeriu de interne in urm'a recursului sî a sasiloru si a românilor.

In desiertu densii purcedu din acelu motivu ca qui habet tempus, habet vitam; — sed quantum temporis et quam vitam? Este acel'a tempu 3 séu 4 luni celu multu? sî este aceea viatia in perpetua incordare a trai? Si pentru ce? pentru nesce scopuri a unori ómeni, cari nu voru se védia, nu voru se audia sî a câroru planuri la de totu altu feliu de terenu privescu, care nu este politicu, ci bisericescu. — Asiá este unde se amesteca odata interesu personalu in celu nationale, atunci este reu. — Aduceti-ve aminte conlocuitoriloru, ca cânta unu poetu de alu dn. vóstre „der Feind naht euch von innen, ihr selbst grabt euch das Grab!“ Buna intielegere sî concordia numai duca la fericire, dar invidi'a pâna la persecutare in contr'a nóstra la perire, póte a vóstra, póte a nóstra, póte ca sî amendororu!

B.

Abrudu in 26 Maiu 1870 st. v.

Onorate dle Redactoru! Un'a corespundintia esita in 11 nro. 34 a Telegrafulu i Romanu sub numele parochului Teodoru Naritia din Sohodolu, reclama in interesulu adeverului la toti cei ce au fostu fatia la alegerea deputatului clericalu, seversita in 12 Martie a. c. in Abrudu, spre a deminti pre corespondintele anonimu, care in nr. 27 a „Telegr. Rom.“ cu datu din 16 Martie a. c. a descrisu decursulu actului de alegere sî cele intemplate cu acésta ocasiune, reclamulu corespundintiei de susu pretinde, ca anonimulu, prelunga unele date adeverate sî-aru fi luatu libertate a schimonosí adeverulu incâtu-va, sî in specie ca amintindu despre vorbirea deputatului alesu parint. protop. Ioanu Gallu, aru fi atribuitu vorbirei acestui'a ideile ba chiaru sî vorbele comisariului consistoriale par. protop. Ioanu Patiti'a; ca anonimulu aru vrea se vorbésca lumea, falsificându acte publice, ca din câti a fostu facia nici unulu nu aru fi pututu representá preotimea tracturiloru acestor'a ca par. protopopu Ioanu Patiti'a sî altele. —

Subscrisii, unii ce au fostu de fatia la actulu alegerei, descrisu prin anonimulu sî prin urmare, ca unii, la care se face reclamu pentru testificarea adeverului prin acést'a serbatoresce declaramu: ca anonimulu corespondinte in descrierea actului de alegere, publicatu in 11 nr. 27 a „Tel. Rom.„ au

vorbitu adeverulu, n'au atribuitu vorbirei (parint. protopopu Ioanu Gallu nici vorbele nici ideile d. comisariu consist. parintele protopopu I. Patiti'a, sî ca elocintiei cu care parintele protopopu Ioanu Gallu au multiamitu alegatoriloru pentru increderea pusa in densulu promitiendulo ca va conlucrá pentru înbunatatirea sórtei preotiloru din muntii apuseni— numai invidi'a cu malitia impreunata i-aru potea detrage la ce a promisu deputatulu nostru parint. prot. I. Gallu, au doveditu sî in fapta, vorbindu publice in sinodulu archidiecesanu despre votarea preotiloru din muntii apuseni din fondulu erariale cá sî preotii gr. cat.

Fâra de-a vorbí despre meritele par. protopopu Ioanu Patiti'a sî despre debaci'a d-sele ce aru fi avendu intru representarea intereseloru nóstre sî a bisericei, faptulu este ca increderea cu mare majoritate s'au concentratatu in alesulu deputatu — facia cu care majoritate un'a singura persóna din cei fosti de facia la alegere — incâtu privesce meritele unui'a ori aceluialaltu dintre candidati, daru mai alesu in nesuintia de-a demintí adeverulu — nu apasa sî nu póte apasá nimic'a in pondu.

Dara spre orientarea publicitatei, a cârei opiniune s'aru seduce prin corespundintia la care s'au pusu numele parochului Teodoru Naritia nu putemu ascunde adeverulu, ca acestu parinte s'au dechiaratu cu indignatiune in presenti'a mai multoru ómeni onesti, ca d-sea nu scie nimicá de aceea corespondintia sî ca se mira cine a pututu abusá cu numele lui ?

Corbulu dupa pene se cunósce, asiá sî omulu dupa stilu, ne miramu insa de D-nulu autoriu a acelei corespondintie ca D-lui, ca diregatoriu sî omu ce se ocupa cu legi — n'au avutu atât'a socotintia de a judecá, ca a abusá cu numele altuia pentru demintirea adeverului póte trage urmâri serióse dupa sine —. Ne miramu de d. autoriu, ca cá deputatu mirénu in locu sa corespunda promisiuniloru facute cu ocasiunea alegerei sî sesi im linésca mandatulu la care a fostu chiamatu — s'au ocupatu cu compunerea corespondintiei mentiunate sub numele par. Teodoru Naritia ?

Ioachimu Stanislau parochu. Moise Fodoreanu. Georgiu Papiu m. p. Paulu George mp. Ioanu Cosm'a parochu gr. or. in B. Montoriu Michailu. Nicula Gavrila Cureanu. Petru Papiu. Ioanu Pedescu Georgie Gende. Nicolae Popescu. Georgiu Anc'a parochu gr. or. in Socharu. Moise Laslau Parochu gr-or. in Fenesiu. Nicolae Mestecanu parochu gr-or. in Rosi'a de munte. Moise Manoviciu Parochu gr. or. iu Carpinisiu. Georgie Fellea parochu gr. or. in Guruleasa. Nicolae Baiesianu parochu gr. or. in Buciumu Isbita, Ioanu Iancu parochu gr. or. Buciumu Poieni.

Romani'a.

(Resultatulu alegeriloru.)

Argesiu. colegiulu I Radu Nihaiu, calegiulu II. B. Boerescu, colegiulu III nu s'a facutu alegere, colegiulu IV Nae Cornatiénu. Bacau. colegiulu I Dum. Ghica Comanescianu, colegiulu II. D. Lupascu colegiulu III. Leca sî Ioanu Negura, colegiulu IV. Eugeniu Ghica. Bolgradu. colegiulu I. Aristidu Pascalu, colegiulu II. Georgiu Focsia, colegiulu III. N. Blaramberg, colegiulu IV Nicu Negri. Botosiani. colegiulu I. L. Ciolacu colegiulu II. C. Magistanu colegiulu III. G. Hasnasi, P. Georgiale, I. Adrianu colegiulu IV. G. Lahovari. Braila. colegiulu I. I. Câmpinénu col. II. Stâlpeanu col. III. R. Câmpiniu, T. Dobrescu colegiulu IV. N. Blaremberg. Buzeu colegiulu I. Dr. Iatropolu colegiulu II. N. Pacleanu colog. III. I. Ioachimu col. IV V. Vladoianu. Cahuiu. colegiulu I. D. Craciunescu colegiulu II C. Caramaliu colegiulu III. Sacalofu colegiulu IV Iacobu Negrutiu. Covurluiu. colegiulu I. L. Catargiu colegiulu II. M. Cogalnicénu colegiulu III. G. Mantu, C. Braiescu sî V. Holbanu colegiulu IV. Tereachiu. Doljiu. colegiulu I. N. Gr. Racovitia colegiulu II. N Zatreanu colegiulu III Stolojanu, B. Radianu, G. Chitiu colegiulu IV. I. Bratianu. Dorohoiu. colegiulu I. H. Cortazi colegiulu II. P. Casimiru colegiulu III. Mateiu Gane colegiulu IV C. Pilatu (majoru) Dâmboviti'â. colegiulu I. G. Cantacuzino colegiulu II. E. Vacaresc i colegiulu II. Generalu Florescu colegiulu IV. Ioanu N. Alesandrescu. Fâlciu. colegiulu I. M. Cogalnicénu colegiulu II. Vasilie Vrâbia colegiulu III. N. Ionescu colegiulu IV. Nicolau Bosie, Gorjiu. colegiulu I. C. Blaramberg colegiulu II. Tache Moscu colegiulu III. G. Magheru fiulu colegiulu IV. Ahilu Cresnariu. Ialomiti'a. colegiulu I. N. Moscu colegiulu II. Simeonu Mihalescu colegiulu III. P. Gradisteanu colegiulu IV. . Ritoridi. Iasi. P. Mavrogeni colegiulu II. N. Ionescu colegiulu III. Georgiu, Tacu, Fetu, A. Holbanu colegiulu IV. Petru Suciu. Ilfovu. Dumitru Ghica colegiulu II. S. Marcoviciu colegiulu III. gen. N. Golescu, I Bratianu, D. Bratianu, G. M. Ghica, T. Mehedintieanu, C. A. Rosetti colegiulu IV. M. Marghilomanu. Ismailu. colegiulu I. Al. Tulciano colegiulu II. P. Iconomu coleg. III. V. A Urechia colegiulu IV. A. C. Sturdi'a. Mehedinti. colegiulu C. Scafesiu colegiulu II G. Costa-Foru colegiulu III Gr. Miculescu, Ioanu Aurelu colegiulu IV, Stefendache. Musoelu. colegiulu I. A. C. Golescu colegiulu II N. Cretiulescu colegiulu III. Ovidu Rudénu colegiulu IV. Pavelu Anghelescu. Neamtiu. colegiulu N. Roset Balanescu colegiulu II. Emanoilu Filipescu colegiulu III. M Cogalnicénu colegiu IV. Teodoru Teodoru. Oltu. colegiulu I. Col. Manu colegiulu II. G. Meitani colegiulu III. Titulescu colegiulu IV. C. Valénu. Prahova. colegiulu I. T. Vicarescu colegiulu II Radovici colegiulu III. A. Arionu, A. Candiano Grigorescu colegiulu IV. I. Bratianu. Puln'a. G. Apostolianu colegiulu II. A. Sehlénu colegiulu III. N. Noinov, N. Fleva, Gr. Balanescu colegiulu IV Panait Tufelcica. Râmnicu-Saratu. colegiulu I. C. Gradistenu colegiulu II. Ioanu Balacénu colegiulu III. Const. Mihaescu colegiulu IV. C. F Robescu, profesoru. Vâlcea colegiulu I Al. Lahovari colegiulu II. Zisu Dimitrescu colegiulu III. N. Iancovescu colegiulu IV. C Grecénu. Romanu. colegiulu I. N. Catargiu Calimachi colegiulu II. Ioanu Agarici colegiulu III. N. Ionescu L. Eraclide colegiulu IV. Iorgu Vucinicu. Romanati. colegiulu I. A. G Golescu colegiulu II. Antonu Puricescu colegiulu III. C. Racovitia colegiulu IV. Nicu Ruso Locusténu. Suceav'a. colegiulu I. Maioru C. Boianu colegiulu II. Petru Sofi'a colegiulu III. G Grecénu colegiulu IV. Georgiu, Racovitia. Tecuciu. colegiulu I. P. Ciuca colegiulu II. T. Anastasiu colegiulu III. Cincu colegiulu IV. Nicu Sierbanescu. Teleormanu. colegiulu I. I. Ghic'a colegiulu II. C Bosianu colegiulu III. G. Vernescu colegiulu IV. Costache Racota. Tutov'a. colegiulu I. M. Costache colegiulu II. Costache Negri colegiulu III. I Codrescu, Beloescu, Gâlca colegiulu IV. Lascaru Moldovénu. Vlasc'a. colegiulu I. N. Tataranu colegiulu II. Ales. Lazarescu colegiulu III. N. Gogósia colegiulu IV. D. Cozadini. Vasluiu. colegiulu I. I. Sturza colegiulu II. P. Carpu colegiulu III Iordache Beldimanu colegiulu IV. D. Cozadini.

Varietâti.

*** Teatru. Marti sér'a se representara pre scen'a teatiulu de aici : „Lipitorile satelorn“ comedia in 5 acte de d. Alesandri sî M. Milio, musica de Vachmanu. Subjectulu acestei piese e scosu din viati'a dela tiéra, din Moldov'a. Comedi'a e in adeveru o tragedia, déca si nu dupa forma; tóta quintesenti'a ei e tragica; cându ti infacisiéza pre bietii tierani atâtu de cadiuti, incâtu loru le e mirare ca jidanulu Moise nu mai vrea sa le dea beutura pre creditu ; cându vedi ca Moise jidanulu pre lânga despretiulu cu carele vorbesce cu tieranii detorasi, arata sî intielepciune de viatia, precându tieranulu numai dorinti'a de a capetá beutura ; cându vedi ca greculu sî jidanulu dimpreuna cu unu perdutu de serbu, dupa ce ruinéza pre unu rediesiénu Ioanu Teslariulu, cauta mijlocu salu omóre ; cându vedi ca greculu Kir Iani este gata a comite ori ce crima numai sa-si satisfaca intereseloru sî placeriloru lui. Comediosu e mai multu limbagiulu persóneloru afara de alu Catrinei sî incâtu va alu Mariucai, Ce-va amu fi doritu inca in drama séu comedia. Sa vedemu undev'a, afara de aviditatea cea mare de asi stemperá numai setea prin beuturi spirituóse, afara de perplesitâtile cele multe ale tieraniloru, sî ceva din naturelulu celu inteligentu alu romanului tieranu sî din esteticulu putemu dîce sî sublimulu tieranului românu in mai mare abundantia, pentru cá trasurile cu cari e marcata beti'a sî perplesitâtile sa dispara óre cum in materi'a ceealalta sî totulu sa aiba mai multu sublimu esteticu.

Ce privesce representatiunea incepemu cu overtur'a esecutata de orchestrulu dlui H a a g. Acésta piesa nationala, audîta pentru prim'a óra, a fostu fórte bine primita de publicu. În comedia partea cea mai principale o avù dlu M i l l o cá jidanu. Apararea densului pre scena a fostu intempinata cu cununi sî buchete de flori. Dlu M i l l o nu a lasatu nimic'a de doritu in rolulu seu de jidanu. Caracteristic'a de evreu cu perciuni a fostu intréga sî nu s'a strecoratu vre unu neajunsu intr'ens'a din capu pâna in fine. Limbagiu, gesturi, fenomenele psichologice, tóte erau esecutate cu o acuratetia de unu artistu de prim'a ordine. Totu asiá avemu sa esprimâmu indestulirea nóstra cu dd. M i n c u (greculu), N i c o l a u (Ventura tiér'a), A l e s a n d r e s c u I. (Ioanu Teslariulu) sî A l e s a n d r e s c u II. (Gavrilu Serbu). E l i e s c u (Nitiu). Rolulu padurariului sî subprefectului nu ofera ocasiune destula pentru distingere, cu tóte acestea subprefectulu déca se putea luá dintre domni sî déca pasiá mai cu autoritate nu stricá nimic'a. Dómn'a N i c o l a u (Catrin'a) sî D. M a r g a r e t a (Marinea) au unu accentu placutu. Cântecele fura bine esecutate.

Audîmu esprimându-se dorinti'a ca in repertoriulu dlui M i l l o se va aflá dóra sî vre-o piesa asiá numita de salonu.

*** Ni se scrie din o cetate curatu mugiara urmatórele : Déca din intemplare se jóca duoi copii unulu crestinu sî altulu jidanu in Romani'a, sî celu crestinu d. e. in jocu bate séu chiar' vatema pucinu pre copilulu de jidanu, indata se apuca jidanii sî ti alarmu tóta Europ'a, ca in Romani'a se persecutéza jidovii.

Dar' cà se intempla macelarii in intielesulu celu adeveratu alu cuventului pre aiurea, despre acést'a nu numai ca nu scie Europ'a nimic'a, dar' nici chiaru orasiulu, unde se intempla acele macelarii, nu prea scie bine. — Asiá s'a intemplatu in dîlele trecute ací.

Duoi tineri — pretinsi adoratori ai Minervei, dupa ce si petrecura bine cu jupânulu Bachus, inca nu apucasa bine a inserá, intorcându-se câtra casa se apucara de unu pecatosu de jidanu, ce stá inaintea portiei locuintiei sale, sî mir nichts, dir nichts mi lu apucara sî lu ciocanira bine cu bâtele loru. La tipetulu lui sarí din casa soci'a jidanului, se vada ce se intempla cu barbatulu seu. Nu apucase bine sirman'a sa si vada barbatulu, cându de odata se pomení cu capulu despicatu de derek fiatslok-vr'o 5 minute nu vedeai alt'a decâtu numai jidani impregiurulu casei care de care mai vulneratu. Cugetai, ca vedi in miniatura devastarea Ierusalimului. Bravii invingatori dupa o biruintia atâtu de brilanta o luara la sanatós'a, sî de nu cunoscea pre unulu din invingatori unu jidanu, si astadi aru fi remasu necunoscuti. — Astadi soci'a jidanului jace pre patu cu pucina sperare de scapare.

Luptacii sunt dati pe man'a criminalului, criminalulu inse atâtu tamanda lucrulu, incatu unulu dintre cei voinici avu tempu a-si scóte testimoniile scolactice, si a parasi orasiulu;—acum se aude ca jidanii suntu aplicati spre pace, déca i-va reboni-ficá pentru doreri cu o suma insemnata de bani ; apoi móra-i chiar' sî soci'a, numai bani se fia. —

*** Pentru M u s e u l u gimnasiale din Blasiu s'au tramisu :

Dela Rm. Const. P a p f a l v i Canonicu metropolitanu

1. Unu numu grecescu de argintu cu inscriptiunea : ΑΛΕΞΑΝΔΡ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, cá nou, de câtu t a l i a t u i n p r e g i u r u.
2. Cinci numi rom. de argentu, anume 1. dela T r a i a n u : IMP. TRAIANO AVG. GER. DAC C — in dosu : COS. V. P — OPTIMO PRINCIPI ; altulu dela : AVRELIVS CAESAR AVG. PII F, in dosu : COS. II. TR. POT. VII. ; alu 3-le : dela : ANTONIVS AVG. PIVS P. P. TR. P. COS.III., in dosu : CLEMENTIA AVG., alu 4-le dela acel'asi : ANTONINVS AVG.—in dosu : TR. P. XX. IMP. IIII. COSIII ; sî alu 5-lea : dela : DIVa AVG. FAVSTINA.
3. Patru numi de argintu mai noi sî anume : 1 polonu de sub Sigismundu III., 2 de sub Leopoldu, si 1 bavaresu.
4. Patru stufe de auru.

Dela dn. I. V l a d u teologu in Blasiu 2 numai de argintu (1 de sub Sigism. II., altulu dela Leopoldu), si 1 banu rusescu.

Dela Bas. V l a s 'a studinte in Blasiu : 1 nume de arama : AVRELIVS CAESAR AVG. PII. F., in dosu : COS. II., sî preste midilocu : S. C. aflatu in teritoriulu Craciunenului lânga Blasiu.

„Archivulu.“

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Iuniu. 1870.

Metalicele 5%	60	05	Act. de creditu	255	
Imprumut. nat. 5%	68	98	Argintulu	117	50
Actiile de banca	719		Galbinulu	5	73½

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. su provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Nru 47. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 14/26 Iunie 1870.

Inseratele se platescu pentru intein óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiunea nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lànga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Onorat'a Directiune a scólei normale ne tramite spre publicare urmatórele multiamite publice, pre cari ne si grabimu ale publicá si considerandu insemnetatea loru indata la acestu locu:

MULTIAMITA PUBLICA.

Cu ocasiunea majalului, ce a tienutu scól'a româna ort. or. „Radu Negru“ din urbea Fagarasiu, Escelenti'a Sea pré bunulu nostru Parinte Archiepiscopu si Metropolitu A n d r e i u s'a induratu pré gratiosu a tramite din casset'a propria la fondulu scólei nóstre 600 fl. v. a. Direptu aceea efori'a scolaria róga fórte respectuosu pre Escel. Sea, sa binevoiésca si astmodu de a primí cea mai respectuósa, cea mai fierbinte multiamita! Rogamu pre bunulu Dumnedieu, sa ni-lu tiena inca multi ani intregu, sanatosu intru dile indelungate, ca lucra neobositu pentru infrumsetiarea sântei biserici ortodocse, pentru ridicarea scóleloru sele si pentru binele natiunei sele!!

Fagarasiu 10 Iuniu 1870 vechiu.

Presidiulu eforiei dela scól'a normala rom. ort. or. „Radu Negru“. —

Multiamita publica. Subscris'a directiune dela scól'a normala româna ortodoxa „Radu Negru“ din urbea Fagarasiu avendu in vedere ca o scóla, cá sa póta prosperá, cá sa póta corespunde numelui seu — missiunei sele civilisatórie si luminatórie: se cere neaperatu, cá ea sa intrunésca tóte conditiunile, ce reclama natur'a astoru feliu de institutiuni! Un'a din principalile conditiuni, ce trebuie sa aiba o scóla bine organisata este infiintiarea de asiá numitele biblioteci scolastice, despre cari a dîsu c i óre-care ocasiune invetiatulu Esarcu, ca n'aru trebuí sa lipsésca din nici unu satutiu! Scól'a „R du Negru“ inca avea lipsa de infiintiarea unei asemenea biblioteci. Dara fiindu ca acésta scóla s'a pusu in fiintia cu multe greutâti, astu modu nepotendu-si cumperá cârti pre bani pentru bibliotec'a sea: subscris'a directiune a acelei scóle facuse prela inceputulu lunei Ianuariu 1870 unu apelu in unele diuarie natiunale cis-si transcarpatine, intitulatu „o rogare in interesulu „Romanismului“ — cu scopu sa fondeze scólei sele o biblioteca; — câci fára asemenea biblioteci scl. nici unu institutu nu póte prosperá si reprosperá, promoverea intereseloru scolarie nu póte deveni o realitate pronunciata! — Cu bucuria dara anunciâmu onor. publicu lectoru, ca aceea rogare a produsu unu resultatu câtu se póte de splendidu! Nici ca ni-amu indoitu de aseminea resultatu macaru unu singuru momentu, avendu convingerea, ca românii suntu descepti, ei priveghiaza, cá R o m a n i s m u l u nu numai sa nu se stirpésca: ci ajutându-se frate pre frate sa se conserve pastrându-lu cá pre celu mai scumpu a m e n e t u remasu nóue de eredîre dela protoparintii nostri, cari au muritu cu sabi'a in mâna aparându-lu! numai ajutându frati pre frati R o m a n i s m u l u va inflorí si inflorindu va formá bulevardulu occidentului in orientulu Europei. Numai ajutându-ne unii pre altii se va potea produce s e n t i u l u c e n t r i p e t a l u a l u i n t r e g e i f a m i l i e l a t i n e — d u p a s â n g e s i o m o g e n i t a t e. — Cu cea mai mare satisfactiune dara subscris'a directiune scolaria este in placut'a pusetiune d'a anunciá onor. publicu lectoru, ca dela Ianuariu 1870 pâna 26 Maiu 1870 ni s'au tramisu urmatóriele novele, opuri, mape, tablouri si alte imagini pretióse, cari estimate dau sum'a de preste o m i i a de lei noi! — Aceste daruri frumóse ni s'au tramisu dela domnii urmatori in modulu, cum se va vedea mai josu:

I. In lun'a Ianuariu din Bucuresci 2 novele: „Trompet'a Carpatiloru“ si Press'a.

II. In lun'a Februariu din Bucuresci 5 cârti frumóse dela domn. D. Constandinescu, siefu alu intendentiei militare; din Ploiesci 3 # in natur'a dela domn. Teodoru Ioanu comerciante.

III. in lun'a Martiu din Bucuresci prin domnulu prof. seminarialu G. Enaceanu — dela domni'a sea, dela rever. sea par. T. Scribanu archimandr. si dela domnulu P. Alisandrescu 10 cârti pretióse. Dela domn. G. Sionu 101 de fabule, unu esempl. Dela domn. Papiu Ilarianu unu esempl. din „Vineti'a, operele si ideile lui Georgiu Sincai din Sinc'a.“ Din Brasiovu dela domn. G. Baritiu unu esempl. din dictionariulu unguresc romanescu. Din Fagarasiu dela domn. procuroru de statu Vasiliu Alutanu unu esempl. din: das orsterreichische Srafgesetz über Verbrechen von Ignatz Maucher. Wien 1847. Dela domnulu Ioanu Codru Dragusianulu vice-capitanulu tierei Oltului 19 cârti frumóse. Din Bucuresai dela domn. administratoru alu „Trompetei Carpatiloru,“ Ioanu Polescu unu esemplariu din tabloulu: Statu'a lui Traianu.“

IV. In lun'a Aprilu din Bucuresci dela domnulu vice-presiedinte alu societ. pentru invetiatur'a pop. rom. si acum directoru alu ministeriului cultelor D. Esarcu 48 de cârti pretióse, intre cari se afla si „fói'a mensuale a societatiei,“ — scriere periodica fórte interesanta — redactata cu multu talentu! — Dela onorabil'a redactia a „Trompetei Carpatiloru ni s'a tramisu brosiur'a esita de curendu a domnului Scarlatu Cretiulescu. Totu in Aprilu amu primitu din Bucuresci prin domn. directoriu gimnasialu Ioanu Maximu:

a) dela domni'a sea 4 cârti;
b) dela domnulu majoru D. Papazoglu 13 cârti si 90 de mape, tablouri si alte imagiri pretióse in valóre de preste 500 de lei noi!

Dela subscrisulu 4 m pe: imperiulu Austriei, regatulu Sardiniei, Crimea si Germani'a de nordu.

Pentru tóte aceste daruri frumóse tramise bibliotecei nóstre — conformu conclusului conferintiei, ce a tienutu efori'a scólei nórm. rom. ort. or. „Radu Negru“ — subscris'a directiune scol. róga pre toti domnii daruitori sa binevoiasca a primí cea mai respectuósa m u l t i u m i t a p u b l i c a.

Directiunea scólei normali rom. ort. or. „Radu Negru.“

Ioane Dim'a Petrascu
directoru si prof.

Evenemінte politice.

Legea pentru organisarea municipieloru este evenementulu, carele ocupa astadi lumea dincóci de Lait'a. Din cându in cându amu datu si noi publicului unele parti din pertratârile comissiuniloru in privinti'a acest'a, totu asiá si parerile diuaristicei de diferite colori. Póte ca numai o departe tempulu unde sa anunciâmu pertratarea acestei legi in dieta.

Dincolo de Lait'a s'âu inceputu alegerile pentru dietele provinciale. Putemu dice ca acolo lumea politica este in momentele aceste putienu simtitóre pentru alte intemplâri, ea este absorbita de alegeri, pentru cari se lupta partidele dualistice din tóte puterile.

In vre-o câte-va renduri s'a auditu unu sgomotu putienu chiaru din Dalmati'a, rectius din Buccile Cattarului. Astadi dâmu de nou preste o scire de feliulu acest'a. Scirea acést'a descrie pârticic'a acést'a de imperatia cu colori fórte alarmatóre. Anarchi'a dice ca domnesce acolo. Nici deregatori'a, nici autoritate numai au vre-o trecere.

Cu privintia la acele pârti ale monarchiei, unde locuitorimea consta in mare parte din italiani, cetimu ca unele bande aru fi voitu a face o diversiune, vrendu sa tabarasca asupr'a Tirolului do média di si asupr'a litoralelui. Unele scrisori cadiute in mân'a regimului italianu, se dice, constatéza intentiunea revolutiunariloru din Itali'a de a adunná aceste pârti la statulu italianu, se intielege pre lânga acuirarea Romei si resturnarea regimului monarchicu.

Luptele contr'a infalibilitâtiei inca nu suntu terminate in cunsiliulu dela Rom'a. In congregatiunea dela 11 Iuniu nou a fostu episcopulu S o l a din Nigr'a eroulu dilei. Acest'a a pasitu fórte energicu contr'a primatelui papale; iéra in diu'a dela 14 Iuniu, ni se anuntia, ca a pasitu drasticu Metropolitulu V a n c e a, despre carele ce dice ca a sfermatu formalu tóta sciinti'a canonica a cardinalului P i t r a, pre carele l'a numitu m i n c i n o s u si c a l u m n i a t o r i u, pentru ca a sustienutu, ca canónele bisericei orientali suntu falsificate. Episcopii minoritatiei suntu determinati a votá contr'a si inca fâra de conditiuni. Se vorbesce ca unii din episcopi indata dupa primirea acestei dogme nóue si voru depune demnitatea episcopale.

Napoleonu s'a dusu la St. Cloud. O indispositiune a lui a ocupatu diuaristic'a vre-o câteva dile, se afirma insa ca acum e mai bine.

Spaniolii inca nu au rege. Unele diuarie susu tienu ca speranti'a de a capetá pre regele Portugaliei pre tronulu vacantu inca nu e perduta.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 17 Iunie a casei representantiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele face casei cunoscutu despre mórtea deputatului din cerculu de alegere Vatiu in comitatulu Pestei, Alesandra D r á g f y. Cas'a si esprima protocolarminte condolintia si imputernicesce pre presiedintele a ordoná alegerea nóua.

Representantii cercului de alegere Héthoru in comitatulului Sáros, Ludvig Déssewffy, si alu Sebesiului, Fr. Schreiber, si presinta mandatele, care indata sa si trimitu comissiunei permanente verificatóre. Deputatulu conte P. E s z t e r h á z y cere unu concediu de trei septemani, care i se incuviintiéza.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni in curse, care se trimitu comissiunei de petitiuni.

Comissiunea economica propune budgetulu casei pre lun'a Iuniu. Se va tiparí si pune la ordinea dilei.

Deputatii Mathias O n o s s y, A. B u d a y, L. K o v á c h, K. R o b o z y, D. I r á n y, A. K ö r m e n d y, I. Vaida si I. G y ö r f f y predau petitiuni, care in partea cea mai mare se referescu la proiectele de lege municipale si se trimitu comissiunei petitionarie.

Ministrulu de interne, P. R a j n e r presinta unu proiectu de lege despre unu creditu suplementariu, care sa se incuviintieze spre sugrumarea hotieloru in Alföld si restaurarea ordinei si siguranteí. Densulu róga cas'a a predá proiectulu de lege comitetului financialu spre aprobare, si dechiara totdeodata, ca a avutu de scopu a respunde la interpelatiunea lui E. S i m o n y i, indreptata câtra ministeriulu intregu in privinti'a politicei regimului fatia cu organisaciunea municipieloru, de óre ce insa interpelantele nu este de fatia va respunde in siedinti'a prossima.

Proiectulu de lege se va tipari sî trimite comitetului financiale.

Referentele K. Széll reportéza din partea comitetului centrale despre proiectulu de lege, relativu la drumulu de feru Neutra Trentschin Neuhäusel sî Michályi in numele comitetului centrale despre proiectulu de lege privitoriu la edificiulu postale sî telegraficu. Rapórtele se voru tipari sî pune la ordinea dîlei.

In siedinti'a din 17 Iuniu a casei magnatiloru se cetesce sî primesce, dupa finirea formalieloru, proiectulu de lege despre creditulu suplementariu cerutu de ministrulu de justitia din caus'a inmultírei amploiatiloru la curtile de apelaciune.

La desbatere urméza proiectulu de lege privitoriu la esarendarea canalului Franciscu.

Comitele supremu Lad. Tisza recomenda primirea proiectului de lege cu atât'a mai multu, cu câtu pentru intreprinderea acést'a nu se pretinde o garantia de interese din partea statului, ci numai o subventiune proportiunalminte fórte neinsemnata

Baronulu Lad. Wenckheim e convinsu de utilitatea canalului Frantiscu, sî doresce, ca regularea lui sa se suscépa câtu mai ingraba. Inse sum'a pretinsa cá subventiune este prea mare pentru de a o potea votá. Sa se céra mai intâiu parerea unoru barbati de specialitate cunoscuti, din streinetate, despre alacerea acést'a, cá legislativ'a se póta luá dispusetiuni pre basea acestoru pareri.

Consiliariulu de sectiune Buday obsérva, ca ací nu e vorb'a de óre si care institutiune nóua, ci simplu, ca voiesce legislativ'a a regulá unu canalu fórte insemnatu pentru comerciulu internu séu nu. Cumca regularea acést'a e necesaria va recunósce ori si cine. Si cum ca modulu, prin care regimulu voiesce a o efeptuí este bunu, cavéza parerea celoru mai recunoscute poteri interne. Neprimirea proiectului de lege séu primirea propunerei lui Wenckheim aru fi unu votu de neincredere eclatantu contr'a regimului sî organeloru lui, pre care in fapta pentru activitatea loru nu l'a meritatu.

Vorbitoriulu recomenda casei primirea proiectului.

Contele Fr. Zichy spriginesce propunerea lui Wenckheim, carea, dupa parerea vorbitoriului nu involvéza nici unu votu de neincredere in contra regimului.

Comitele supremu Tomcsányi se pronuncia pentru acceptarea proiectului de lege. Consilieriulu de sectiune, Buday recomenda de nou primirea proiectului de lege.

Comitele supremu Uifaluszy e de parere, ca legislativ'a are datorisnti'a a incuviintiá subventiunea ceruta, chiaru candu canalulu nu aru avea alta problema, decatu a udá acele locuri' prin care elu trece. E inse cunoscutu ca canalulu are cea mai mare insemnatate pentru comerciulu si industri'a Ungariei, din care causa vorbitoriulu nu pregeta nici unu momentu de a primi proiectulu si de alu recomendá casei.

Dupa acestea se primesce proiectulu de majoritatea camerei atâtu in desbaterea generala catu si in cea speciala.

Proiectulu de lege despre modificarea art, d. l. 49 din an. 1868 se cetesce si primesce.

Asemenea si proiectulu de lege relativu la drumulu de feru St. Petru=Fiume. Proiectulu de lege despre line'a Essegg=Sisseck se pirmesce de cas'a intrégа unanimu, dupa ce comitetulu supremu croatu, G. Maljevacz l'a recomendatu prin pucine cuvinte

Proiectulu de lege relativu la drumulu Báttaszék=Dombovasu da ansa la o desbatere mai lunga,

Intre altii luara parte la desbaterea acésta br. Iud. Wenckheim, comitele supr. Ios. Iankovich si ministrulu de comunicatiune Gorove.

Proiectulu se primesce atâtu in desbaterea generala câtu si in cea speciala.

La 3 óre se incheie siedintia.

Slimnicu 25 Maiu. Amu fostu cetitu cu mare placere foisiór'a din numerulu diuariului ce redigeti 26 a c. In acelu numeru se biciuescu unele insolentie ale unoru insolenti, ce pretindu cultur'a numai pre sém'a loru, câci suntu sasi. Totu acolo caletoriulu scriitoriu promitea ca sî din alte pârti ale „Sachsenlandului“ va mai scrie, inse durere! ca nici unele din câte se intempla pre aici pre la noi nu le ia nimenea la registru, dórme lumea sî lasa sa o calce pre capu cine vrea. Atât'a e de mare indiferentismulu, nepasarea nóstra.

Este sciutu in ce veneratiune 'sî tienu sasii popimea loru, câte bunetâti nu gramadescu ei per fas et nefas pre ei. Acést'a nu li o a-siu luá in nume de reu nici decâtu. E frumosu, asiá trebuie, prin acest'a dovedescu ca suntu ómeni civilisati. Dara dela ómeni in adeveru civilisati asiu pretinde sî aru pretinde totu omulu de bunu simtiu, ca respectulu sî veneratiunea popimei loru sa nu o intórca, cându e vorb'a de preotîmea româna, in despretiu, in batjocuri sî in persecutâri chiaru sî astadi in tempulu luminiloru. Inse conlocuitorii sasi resfatiati de trecutu, se credu sî astadi inca totu in elu sî de aceea sî aici in comun'a acést'a sî in multe alte (esceptiunile suntu recunoscute de sî suntu rari) tractara pre preoti cá pre nisce sositi fugari din lume. Egoismulu acelu respingetoriu, aviditatea de a avea numai elu, pre lânga tóta impotenti'a unei vitalitâti viguróse, in locu de a reversá civilisatiune, dupa cum pretindu, ei o impedeca câtu potu.*)

*) Este tristu, dara adeveratu, ca sasii, chiaru aici in Sabiiu in centrulu séu focolariulu sasimei ardelene, atât'a ura pastréza câtra români incâtu ei, femeile loru, copiii loru sî inca din clasele gimnasiale superióre, in superstitiinnile loru, de care nu suntu nici decum liberi, scuipa dupa fia-care preotu romanescu. Amu vediutu de atâtea ori cu ochii sî amu compatimitu ignoranti'a cea colosala la unu poporu, care pretinde a fi avantgard'a culturei i orientu. R.

Dara sa vinu la objectu. Aici la noi esistá óre câudu o padure de nuci pre locu comunalu. Comun'a a oferitu popei sasescu culegerea fructeloru din dîsii nuci. Pop'a din urma din titlulu acest'a a ocupatu loculu cu nuci cu totulu pentru sine sî astadi e mosia popésca sasésca. Comuna findu representata mai numai de sasi nu a dîsu sî nu dîce nimic'a.

In primavér'a acést'a preotulu romanescu gr. or. d. aici E. H. a taiatu nisce spini de pre loculu ce i s'a taiatu de comuna dreptu de portiune canonica sî fiindu ca acesti'a nu erau de ajunsu au mai taiatu sî depre locu comunalu liberu. Dragutii de conlocuitori sasi au aflatu de bine a confiscá spinii si inca cu unu caru, „manatu in slujba“ ai duce sî aruncá in unu pareu.

Nimic'a nu a fostu in stare sa retiena pre deregatorii satului dela acestu faptu sî spinii preotului romanescu sî astadi implu pareulu.

Spre a face icón'a completa amu sa mai adaugu o alta intemplare, carea nu e mai putienu apta de a ilustrá starea in care ne aflâmu noi cari suntemu mestecati cu sasi.

A patr'a dî de Pastile nóstre se scósera ómeni sa strice nisce colibi de pre hotaru, ce le facura unii sî altii pentru adapostire pre tempulu lucrului. Nu me voiu amestecá de locu in afacerea comunei, faca ea ce va face cu ómenii, derimele sî casele din satu, déca acést'a se face cu consimtiementulu sî ingaduinti'a ómeniloru. Dara nu e destulu ca lucruri cari in tieri civilisate se facu mai perfecte in interesulu economiei câmpului, ací se strica. Nu, ci sî ací trebui sa adauge despretiulu sî hul'a serbatoriloru pasciloru romanesci, ce locm'a trecuse cu cuvinte ce cuviinti'a nu permite nici ale reproduce, sî inca din partea unui fruntasiu sasu din comuna.

O! dara câte a-siu avea de insîratu inca sî mai órdiene decâtu aceste. In sperantia inse ca odata totu se va incepe o indreptare me mârginescu la aceste. La casu ca nu, mi reservu dreptulu a pasi in publicu sî cu celelalte, cari le retacu numai pentru ca se atingu de persóne de pusetiune sociale mai inalta sî de aceea suntu odióse.

REGULAMENTULU

prov: pentru afacerile interne

(Continuare.)

§ 14. Ordinea dîlei o determina presiedintele in contielegere cu sinodulu sî o anuncia de regula la finea siedintiei.

§ 15. Ordinea de pertractare e urmatórea: Indata ce la ór'a enunciata suntu adunati membrii in numerulu capace de a decide, presiedintele des-

---

FOISIÓRA.

SIMBOLULU CREDINTIEI.

Tiner'a verdetia câmpulu smaltiuesce:
Flóre sî iér' flóre la totu pasulu cresce:
Prin ierburi ascunsa, jun'a viorea
Cu profumu 'i dulce atrage la ea;
Investite 'n albe, cá nesce copile
Ce se ducu la ruga, junele zambile
Spre ceriuri inaltia candelile loru;
Cum ale verginei fece se coloru
Câudu inim'a bate pentru 'ntâi'a data
Totu asiá sî ros'a este colorata;
Suculu vietiei umfla arborii cei mari;
Mugurulu plesnesce; tufani, 'nalti stejari,
D' o nóua verdétia acum se incununa:
Meri, peri, cirisi, visini, portu alba cununa;
Cá jun'a mirésa mergendu la altaru,
Printre flori albin'a sórbe-alu seu nectaru,
Subu ceriulu albastru, paserile in stoluri
Sboru se punu pre ramuri s' acolo in coruri
Intóna concerte, dulce ciripescu,
Ale loru amoruri, cântându, povestescu.
Intrég'a natura e in serbatóre;
Fluturii se plimba din flóre in flóre;
Micii umplu lumea cu strigarea loru,
Mergendu sa s' adape la unu linu isvoru;
Totulu e armonie, profumu sî lumina:
Par' ca ride Domnulu cu fati'a-i senina.
— „Tata pentru cine atâtea minuni?“
„Intréba copilulu. — „Pentru toti cei buni;
„Pentru muncitoriulu care sapa, ara;
„Pentru militariulu paditoriu de tiéra;
„Pentru câti la lucru dilele petrecu;
„Pentru câti in studii noptile isi trecu“.
— „Dar cine le face?“ — „Bunulu Ddieu.“
— „Unde s' afle densulu?—„Susu in empyreu,
„Aici pretutindeni, in tóta natur'a;
„Elu e Creatoriulu, lumea creatur'a;
„Inveti'a-lu cunósce in totu, fiulu meu.“
—„Câudu me inchinu, dîcu, tata; credu in Ddieu.“

G. Cretianu

Incediulu din Constantinopolea.

Ddieu e mare sî Mohamedu profetulu lui. Prin sentinti'a acést'a se semnaléza totu fatalismulu poporului turcescu; dara apoi si miseriele, nefericirile, lamentatiunile sî trândavi'a Moslemismului. O nóua proba, o nenorocire ingroditóre, ce puse in lipsa sî miseria mii de individi, recercà capital'a acestei imperatii, o calamitate mai daunaciósa chiaru cá cele din 1830 sî 1865. Sâmbata in 5 Iuniu pre la 2 óre erupsa focolu intr'o casa din cuartalulu Tacsimu din Pera.

Unu ventu puternicu suflá cu tóta veementi'a chiaru in momentulu, câudu se incepuse focolu. Cu o celeritate inspaimântatóre se estende flacâr'a nimicitóre, nutrita fiindu de o parte prin turbarea ventului, iéra de alta parte prin constructiunea caseloru; cari mai tóte erau de lemne, in regiunea aceea, de unde se escà focolu. Pre câudu sosescu pumpele, arsera dejá trei parti din strad'a Valide-T'chesme, sî elementulu distructoriu incinsera o parte din strad'a mare a Perei sî Yeni-Cheirei, pre câudu focolu totu o data, luà o directiune óbla printre carele numerare ce se aflau in partea opusa.

Acumu se facù o confusiune generale. Torenti de flacâri asemenea lavei unui vulcanu se latiescu in trei directiuni, alungându naintea loru o multime cuprinsa de frica sî spaima. Ce potea face ajutoriulu ce venea din tóte partile? Nori negri de fumu intunecau ceriulu sî se vedea acuratu cum inaintá flacâr'a din edificiu in edificiu pre cari le consumau intr'unu momentu. In zedaru erau tóte incercârile de a pune stavila focolui nimicitoriu. Vementi'a ventului carea se totu marea, facea zadarnice tóte incordarile sî nesuintiele ómeniloru.

Erá vai de acelu omu nefericitu, care cutezá a scapá baremi o parte din prad'a focolui. Ómeniloru nu le remânea alt'a de câtu se cugete numai la scaparea vietiei proprie, sî inimiculu furiosu care amenintiá cetatea cu nimicire pentru cei interdiati, erá inesorabile. S'a ruinatu cu totulu intregu cuartalulu, formatu de strad'a Valide-Tschesme, Dimbaru, Kavassi, de gradinile lui Tatarola sî Kassim pasia, strad'a Amalie Tchesme, ambasad'a engleza sî de strad'a Tacsim. Acestu cuartalu contienea aprópe 20 mii case, dintre cari 9 din 10 parti erau de lemnu.

In coltiulu stradei Hamal-Bashi, vis à vis de edificiulu gardei domnesci, ce stá in capulu celu

chide siedinti'a, sî se cetesce mai antâiu protocolulu siedintiei precedinte, care se indrépta sî autentica, apoi anuncia esibitele sosite la sinodu, cele ce dupa natur'a loru séu se iau simplu la cunosciintia séu se tratédia in sensulu regulamentului pentru afacerile sinodului, urmédia apoi interpelatiunile membriloru sî respunsurile presidiului fâra desbatere; sî in fine se trece la ordinea dilei.

Pertractarea meritória a objectului pusu la ordinea dilei se incepe cu raportulu comissiunei preconsultatóre, asupr'a câruí'a, déca sta din mai multe pârti, premerge o desbatere generala, despre care numai atuncea se votisédia, déca s'a facutu vre-o propunere de respingere séu amanare preste totu. Astufeliu se trece indata la desbatere asupr'a singuraticiloru paragrafi. Déca nu se insinuédia nimenea in contr'a propunerei, cuventârile ulterióre profiindu de prisosu, nu mai potu avé locu. Finindu-se tóta desbaterea speciala, proiectulu cu modificârile acceptate se cetesce inca odata sî se pune a votisare finale preste totu fâra desbatere.

Numai indreptâri stilistice se mai potu face cu ocasiunea acést'a.

§ 16. In casuri de urgintia se potu scurtá formele procedurei, déca propunetoriulu a cerutu prescurtarea, sî formulata a predat'o presidiului de odata cu propunerea principala sî déca sinodulu o primesce cu dóue tertialitâti de voturi.

§ 17. Esceptiune dela regulele ordinarie de pertractare se face sî atunci, déca propunerile privescu numai la tratarea formale a obiecteloru in care casu densele se potu face verbalu, sî dupa reflesiuni scurte pro sî contr'a se decide asupr'a loru prin votisare sî fâra desbatere formale.

§ 18. Vorbitoriulu la obiectulu, ce sta la ordinea dilei, se insinua la notarii designati pentru prenotarea la cuventu, dintre cari unulu insemnéza pre cei pro, iéra altulu pre cei contr'a propunerei, sî ii striga la cuventu alterinativu dupa ordinea insinuârei.

Fia-care vorbitoriu la un'a sî acei'a-sî cestiune de desbatere póte cuventá numai odata, sî déca are de a face vre-o motiune, e detoriu a o formulá sî a o dá in scrisu presidiului indata dupa tienerea cuventârei. Propunetoriulu motiunei are dreptu la finea desbaterei a cuventá inca odata.

Cuventatoriulu e oblegatu a se tienea intre marginile bunei cuviintie sî pentru crutiarea timpului sî usiorarea desbateriloru, e se restringe la cuventari sî motivâri precise,—sî nici decum nu-i este iertatu a estravagá cu abateri dela obiectu, séu a intrebuintiá cuvinte vatematóre.

Intrerumperea vorbitoriului e oprita.

Presidiulu e detoriu a indreptá pre vorbitoriu in casu de abatere dela obiectu — la obiectu, — in casu de necuviintia la ordine; — iéra in casu de conturbarea ordinei prin continuarea necuviintieloru „a-i sî detrage cuventulu.“ —

Presiedintele — in calitatea sea de atare nu ia parte la desbatere meritória a obiectului, decâtu numai incâtu e de lipsa pentru sustienerea ordinei; iéra in calitatea sea de capu alu bisericei, e indreptatitu de regula la inceputulu séu la finitulu desbaterei fia-cârei cestiuni a dá deslucirile sî observatiunile necesarie, sî a-si aperá proiectele sale. Numai la casu déca l'aru provocá vre-unu cuventatoriu cu vre-o intrebare directa, va dá indata respunsulu necesariu sî in decursulu desbaterei.

Observatiuni sî justificâri personali din partea membriloru se potu face numai dupa finirea desbaterei sî a votisârei asupr'a cestiunei, in cursulu câreia s'a vediutu provocatu la asemenea reflesiuni personali; cari inse suntu de a se face scurtu sî fâra vatamare, pentru ca altufeliu presidiulu indata le póte sistá.

§ 19. Finindu toti cuventatorii insinuati cuventarile sale, presiedintele dech'ara desbaterea de inchisa.

Inse sî mai nainte de aceea ori care membru póte cere inchiderea desbaterei; indata ce se aude asemenea propunere, presidiulu o pune fâra desbatere la votisare dupa care déca se primesce, mai potu vorbí la obiectu numai câte unulu dintre cei inscrisi pro sî contr'a, disignati prin sine sî dintre sine.

§ 20. La votisare presediulu pune propunerile cele mai multu diferitorie, sî in fine ale comissiunei.

In contr'a ordinei de votisare se potu face reflesiuni numai cu provocare la ordinea afaceriloru prescrise ací; asupr'a acestoru reflesiuni déca e de lipsa decide sinodulu.

Votisarea de regula se face prin radicare sî siedere, déca resultatulu e dubiu, se face contraproba; in casu de lipsa sî prin numerarea membriloru sî numai la cererea a 15 membri se ordina votisarea nominala.

Alegerile de regula se facu prin votisare secreta cu siedule, ce suntu de a se baga in urna de fie care membru strigatu dupa ordinea alfabetica sî se scrutinédia prin notari.

Pentru castigare de tempu alegerile membriloru in comissiuni, la invoirea sinodului se potu face sî pre calea propunerei din partea presidiului manifestându-se prin aclamare primirea séu neprimirea; la casu déca s'aru audí voci pro sî contr'a vre unei persóne, sinodulu decide prin radicare sî siedere.

Fie-care decisiune, la care nu e prescrisa mesur'a de dóue tertialitâti trebue sa aiba majoritatea absoluta a membriloru votisanti. Déca la prim'a votisare se impartu voturile intre mai multe pareri, séu persóne, se votisédia a dóu'a óra asupr'a celoru dóue pareri séu persóne, ce au intrunitu la prim'a votisare mai multe voturi. —

Proteste in contr'a concluseloru sinodali nu au locu.

§ 21. Pertractarea sî protocólele se ducu in limb'a nationala româna.

§ 22. Despre fie-care siedintia se pórta unu protocolu, in care se insemnédia dupa autenticarea protocolului precedentu, inpartasirile presidiali, obiectele de pertractare, propunerile formulate sî conclusele sinodului.

Actele oficióse sî elaboratele mai lungi venite in decursulu pertractâriloru se potu adauge la protocolu sî in form'a de aluse numerisate.

§ 23. Petitiunile sî alte asemene esibite se predau prin presidiu la comissiunea petitiunaria spre anteconsultare, care are de a raportá sinodului.

Obiectele straine de competintia bisericésca se reiapta simplu, sî se restitue esibitoriloru.

§ 24. Regulamentulu presinte intra numai decâtu in viétia sî are valóre numai pâna ce sinodulu sî-va compune sî statorí unu regulamentu definitivu pentru afacerile lui interne.

Datu dela Presidiulu Sinodului eparchiei Caransebesiului in Caransebesiu la 18/30 Apr. 1870.

Senatorii

alesi la colegiulu alu II-lea.

Argesiu. — D. Malla. Buzeu. — P. Lungénu. Botosiani. — V. Nicolescu. Braila. — Petre Simu. Bacâu. — Dr. C. Prodanu. Bolgradu. — C. Cantacuzinu. Cahulu. — Maioru I. Costescu. Covurluiu. — Moruzi. Dolju. — N. Guranu. Dâmboviti'a. — Colonelu Contiescu. Dorohoiu. — N. Sofianu. Fâlciu. — Gr. Iepurénu. Gorju. — St. Frumusiénu. Ilfovu. — Scarlatu Rosetti. Ialomiti'a — Scarlatu Perietiénu. Iasi. — V. Adamaki. Ismailu. — Colonelu D. Costa-Foru. Mehedinti. — Printiu Al. I. Cuza. Muscel. — Generalu Solomonu. Némtiu. Cozadini. Oltu. — N. Bâscovénu. Putu'a. — N. Lipanu. Prahova. — Dimitrie Cariagdi. Râmnicu-Saratu. — C. Vernescu. Romanu. — Dimitriu Stanu. Romanati. — Stanutia Cesianu. Succéva. — Georgiu Ghitiescu. Tecuci.—Majoru M. Busduganu. Teleormanu. — N. Butcu-Iescu. Turtov'a. — Panaitu Radu. Vasluiu. — T. Veis'a. Vlasca. — G. Germani. Vâlcea. C. Cerkez.

Varietâti.

*** Teatru. Vineri sér'a se representara pre scen'a teatrului de aici de societatea dlui Dir. Millo trei piese „Directorulu Millo“, „Cher'a Nastasi'a“ si „Cimpoierulu“. Cas'a erá sî de astadata, cá sî in rendulu trecutu, plina de spectatori, intre cari de astadata, se vedeau ceva mai multi ne români; multimea inse, sî inca cea prevalenta a publicului, erá sî astadi din români.

D. Directoru Millo s'a produsu pre sine in pies'a prima. Joculu densului, precum putemu judecá cu totu dreptulu din ce amu vediutu pâna acum, e de totu naturalu, ne silitu nici in o parte

---

mai estremu alu stradei Yéni Tcheschi, se aflá o casa mare de lemnu, déca s'ar fi aprinsu acést'a atunci é preste potintia a diriná unde s'ar fi potutu pune pedeca flacâriloru, portate de puterniculu ventu de Nordu.

Stradele Bakhiar, Tacsim, Misk sî multe alte erau locuite de Armeni avuti. Acestia toti esisera afara la câmpu cá sa-si celebreze a diecea solemnitate anuale a constitutiunei loru, astfeliu din casele loru nu s'au potutu scapá nemicu. O parte mare sî din ceilalti locuitori, din cuartalulu numitu esîse la câmpu.

A suferitu multu coloni'a italiana, carea mai tóta a devenitu preda focului. Mai multa pierdere au patitu anglesii sî armenii.

E imposibilu a scí precisu numerulu victimeloru, pâna acumu s'au descoperitu cadavre sî inca se mai descoperu pre fie-care momentu.

Regimulu a ridicatu mai multe corturi sî a distribuitu proviantu. Ambasad'a anglesa luare tóte mesurile de aperare cu o óra inainte de apropierea focului, matrozii naiei stationare angleze erau gata a-i prestá ajutoriulu necesariu. Scalucii erau inchisi, o multime de individi se sue pre coperisiu; dara nu folosesce nimic'a, unu orcanu de flacâri se arunca din departare de 60 pasi asupr'a edificiului; mai multi individi devinu preda flacâriloru. Ambasadorulu Lady Elliot, sarindu de pre ferésta cându erá periculu mai mare, abea potù scapá de peire actele ambasadurei. Archivulu sî tóte documintele suntu scapate.

Calamitatea ingrozitória, care a consumatu in capital'a Turciei mai multe mii de case, nu e unu ce raru in oriente; in fie-care anu, sate intregi devinu preda flacâriloru; in Constantinopolea, de comunu, nimicescu flacârile din cându in cându cuartale intregi. Sî intr'adeveru nimicu nu e mai insemnatu in capital'a turcésca cá unu incendiu. Cându se da signalulu de focu din turnulu Seraskierat sî Galat'a, corporatiuni de pompierii alérga din tóte partile la loculu amenintiatu.

Vai de acel'a, care nu se alipesce cu precautiune lânga unu muru, cându trece câte o banda de pompieri. Mergu urlându, fugendu, aruncându giosu totu ce le vine in cale, sî se misca cu o celeritate sî desteritatea admirabila, ca se admanueze pump'a pre lânga care suntu grupati.

Individii acesti'a suntu de comunu fórte tari, se afla intre ei sî negrii multi, mai multe sute, cari aparu la lumin'a flacâriloru intogm'a cá nesce demoni. Ací se nasce o larma, unu sgomotu, despre care nu-ti poti face nece o intipuire. Acusi suntu tóte tulumbele la unu locu, lipsesce insa ap'a. Pompierii, cari si tienu de onóre a veni cu fug'a la unu astfeliu de lucru, observendu cà lipsesce ap'a, alérga in tóte partile cá se afle vre-unu conservatoriu de apa. In urma arunca pump'a câte-va picuri de apa in flacâri, intre aplausele furióse ale demoniloru; cu acést'a se finesce totulu; unu minutu dupa aceea se repetiesce aceeasi scena. Dara focului grasédza alte edificie sî alunga toti individii.

Ignorantia e atâtu de crasa in Constantinopole in câtu pempierii nu folosescu apa marima, câci dupa opiniunea loru, sarea nu stinge ci nutresce focului.

Daun'a trebuie se fia fórte mare. In Pera suntu concentrati toti bancherii, otelurile sî palatiale ambasadoriloru europeni.

Au arsu 5—6 mii de case, intre cari se afla patriarchatulu arm-cat., palatiulu italianu; otelulu Luxemberg; patriarchatulu latinu sî palatiulu ambasadei angleze care singuru costéza 110,000 punti sterlingi. Numerulu individiloru nenorociti prin asta calamitate divina se urca la 30,000. — Ministrii turcesci sî implinira detorinti'a loru, fatia cu cei nenorociti; ministeriulu de resbelu a golitu mai multe casarme, in cari au incortelatu pre cei nefericiti, sî sute de cara au adusu din stâmbulu proviantu sî vestmente. Sultanulu a oferitu din casset'a sea propria 10,000 p. sterl. Asemenea ajutórie vinu din mai multe pârti.

sî de aceea plinu de efectu in propunere, gesturi sî in cântecele lui.

Dupa densulu a ocupatu in mesura mai mare atentiunea privitoriloru in pies'a acést'a dn'a Alesandrescu (Lucsiti'a). Dens'a a dispusu pre deplinu asupr'a rolei ce avea. Caracterisà de minune naivitatea provinciale impreuna cu mândri'a de a fi cu ori ce pretiu la Bucuresci; culmea o ajunsa in repetitele lesînâri, cari erau fórte bine imitate. Dr'a Constandinescu (Lin'a) avù o rola marginita, cu tóte aceste representà bine pre dra modesta sî cu judecata sanetósa. Caracteristic'a cea mai frumósa ni o presentà cându respunse la intrebarea directorului, ca densei i place mai multu music'a r o m a n é s c a, respunsu ce contrastá fórte placutu cu ambitiunea reu intielésa a mamei sele (Lucsiti'a), carea vrendu sa sî dea aeru de cine sci ce, se urcase indata la music'a italiana. Dd. Eliescu (Serviescu) sî Mincu (Cinpiciu) facura de minune pre fanfaronii sî venatorii de posturi; iéra dlu Neculau (Nene Nae) pre scapatatulu boieriu fâra de cultura; dlu Alesandrescu II (Tachi) fu o parechia d mna lânga Liu'a fiic'a lui Nene Nae sî dlu Motiatianu esecutà bine rol'a de fecioru.

In „Chei a Nastasi'a“ dlu Millo ni a presentatu unu studiu profundu alu artei, pentru ca numai din afisiu mai putea scî privitoriulu ca e dlu Millo pre scena sî nu o betrâna, carea viséza numai sî numai pensiuni.

Ce fu mai bunu ni remase pastratu la urma, intielegemu vodevilulu natiunalu intr'unu actu, „Cimpoieriulu.“ Dlu Millo nu are sotiu in producerea pre scena a albitului mosiu Corbu cimpoieriulu. D. Alesandrescu I (Bojuru capitanu de dorobanti) are in rolele sele o purtare nobile, pre carea o radica fórte multu vocea cea sonora sî curata. Dn'a M. Alesandrescu (Dochitia) produse bine afabilitatea nemaestrita a tieranei tinere. Sî dlu Mincu (Ispravniculu) sî dominà rol'a sea cu multu spiritu. Cei-lalti corespunsera pre deplinu roleloru. Tieranii sî soldatii nu stricá déca erau ceva mai flessibili in purtarea pre scena, va se dica potiena deprindere sî cu densii la probe. Cu viua multiamita trebuie sa amintimu de cântecele cele multe care ne arata unu fondu bogatu de musica nationale. Eri sér'a se representara „prapastiile Bucurestiloru“ spre mare multiamire a spectatoriloru.

*** Corespundintele „Gazetei“ sî „Federatiunei“ in cestiunea cu Reuniunea sodaliloru români e asiá de nesocotitu incâtu voiesce cu pretiulu batjocurei unui individu sî unei corporatiuni totu-odata a sî sustienea neadeverulu seu. Objectulu nu esto de natura de aceea, incâtu salu intindemu pâna in infinitu; inse sa scie cetitorii „Gazetei“ sî „Federatiunei“ ca cor. a vrutu sa brileze cu ceva. Acest'a putea sa o faca, pentru ca dîu'a din 3/15 Maiu i da materia destula. Elu inse nu are, presemne, desteritate la asiá ceva sî de aceea vrea cu ori ce pretiu sa susu-tiena—ca dela Reuniune a pornitu. Dara, densulu sî inca cei trei insi pre cari i n t e m p l a r e a îi va fi adunatu acolo. P r e s i e d i n t e l e Munteanu, pre carele lu pretinde cor. in fruntea junimei, dupa spus'a densului, erá la cafeneau'a „land'a,“ cându cei trei séu patru, cari se vede ca representau junimea, mergeau, se vede, ca la biserica. Acést'a e starea lucrului pre scurtu descrisa, pentru carea ne rugâmu de onor. redactiuni a diuarieloru citate mai susu a primí sî acésta notitia cu atâtu mai vertosu, cu câtu cor. dloru s'a atinsu de redactorulu acestei foi anume.

*** M u r e s i u - U i ó r 'a. Dilele trecute ceteamu in unele foi din patria: Fodinele de sare de aici, cari au o afundime de 60—80 st. sî cari aducu statului unu venitu anualu enormu s'au incinsu in dilele trecute de unu focu nimicitoriu. S'a aprinsu, nu se scie din ce, galeria de lemnu, ce se duce in giurulu paretiloru precum sî paretii de lemnu, cari impiedecá ruinarea sârei in diferite loluri. Focului luà dimensiuni totu mai mari. In laintru nu póte intrá nime fâra a fi inadusîtu de fumu. Ministeriulu a tramisu pompieri din Pest'a, cari au adusu câte-va pumpe sî bombe de stinsu. S'au telegrafatu la Berliu pentru cnt.materialu de stinsu. Focului a trebuitu sa se nasca numai din negrigia, câci acolo lucra continuu mai multe sute de individi, cari ambla incóce sî incolo cu lampele aprinse pre galeria sî sî pre trepte. Daun'a causata pentru erariu va fi negresîtu fórte mare.

Mai tardîu aflâmu totu despre impregiurarea acést'a ca dela Pest'a au venitu doi pompieri, câroru le a sî succesu sa infrenezo focului. Flacar'a, dupa deschiderea fodineloru, a petrunsu 25—30 stângini in susu sî de fumulu celu mare nu se putea apropiá nimenea de nici o gura a Ognei. Apa nu s'a pututu intrebuintiá la stinsu decâtu numai nisce dose preparate anume pentru casuri de aceste. Cinci dose de aceste au folositu intru atât'a ca focului a incetatu sî inferbintial'a cea mare s'a stemperatu, incâtu pomierii a pututu petrunde 32 stângini in josu.

*** (D t u a r i u l u „K o l s v. K ö z l ö n y“ s p u n e), ca intre comun'a sasésca sî cea româna ladu sî Feldr'a, s'au reinoitu, la 5 l c., vechiele certe de otaru, câror'a li-au fostu cadiutu victime mai multi ómeni Feldrenii prindiendu pre unu pastoriu din ladu, care a fostu trecutu cu turm'a sea in otarulu Feldrei, l'au omoritu, in urm'a cârei'a iadanii au luatu armele sî au ucisu pre unu locuitoriu din Feldr'a. Comitele supremu Carolu T o r m a este numitu comisariu alu guvernului, pentru a restituí ordinea in numitele comune.

„Federatiunea“.

*** (B i b l i o g r a f i a.) Scrierea dlui Constantinu E r a c l i d e, intitulata: „Feme'a sî missiunea ei in familia sî societate,“ se afla spre vendiare la tóte librariile din Bucuresci. Pretiulu unui esemplariu este de trei lei noi.

*** C u r i o s i t a t e o r n i t h o l o g i c a. Ce dauna póte causá sciintiei simplicitatea unui omu —ne documentédia sî casulu acest'a.

Din nepriceperea s'a nimicitu—potu dice acést'a uniculu esemplariu din lume a unei fiintie, uniculu esemplariu din lume — a unei fiintie abnorme, adeca unu p u i u c u p a t r u c a p e t e! —Blastemulu istoriciloru naturali cadia pre capulu Vandalului— ! faptulu acest'a atâtu de daunosu — s'a descoperitu cându cerendu in unu Hotelu de Rangu primu in Sabiiu unu óspe un'a jumetate de puiu friptu iata capatase in jumetatea aceea d ó u e c a p e t e —. Striga pre Hotelieriu—unde e ceea-lalta jumetate?! Puiu cu 4 capete! Insa indesiertu—ceea-lalta jumetate se metamorfosase deja in elemente fructifere sî nici cadavrulu friptu nu se mai putú pastrá posteritâtiei.

*** (S u p r ' a f a t i ' a t o t a l e a c o r p u l u i u n u i o m u) de marime mijlocia face cam la 12 urme patrate rinane. Temperatur'a mediocra a corpului omenescu este, la adulti, preste 25 ani, de 29,8° Réaumur, la persóne sub acést'a etate este de 29,3° Réaumur. Temperatur'a corpului omenescu este supusa unei stramutâri cotidiane, sî anume: caldur'a corpului scade dela 6 óre sér'a pâna la mediulu noptiei, sî dupa aceea cresce dela 3 pâna la 9 óre diminéti'a. Stramutarea nu face chiaru un'a jumetate de gradu. Punendu-se sub limba globulu unui termometru, acest'a aréta un'a temperatur'a de 32° Réaumur.

*** (D e s p a r u t u i n o t â n d u i n D u n á r e.) La 17 Maiu curentu, atentiunea unui cercu alu societatiei Giurgiuvéna, adunata spre primblare pre aleiu, care are o frumósa vedere pre Dunare, fu atrasa asupr'a unui individu ce inotá cu multa abilitate pre la mijloculu canalului ce forméza Dunarea la portulu Giurgiu. De odata individulu despare, sî in zadaru se mai uita dupa densulu cá sa lu vadia unde va esî, câci dupa mai multu de o jumetate de óra elu nu mai reaparú. L'a inghitîtu somnulu! esclamara cu regretu localii. Sî de aici conversatiunea se intinsà asupr'a casului intemplatu, spuindu fie-care câte o anecdota despre somni in particularu sî despre pesci in genere, s'au vediutu de densulu s'au povestita lui de altii cari s'au intemplatu se vadia casuri de asemenea natura, cá sa póta incredintiá pre auditori ca individulu inecâtu nu putea fi victim'a de câtu a somnului de Dunare. Unulu spuse un'a, altulu alt'a; inse mai interesante au fostu vre-o dóue, remase suvenire oficieriloru granicieri de la Brail'a sî dela Giurgiu. La Brail'a se intinsera lesii pre Dunare spre prinderea pescelui; dara aceste lesi erau totdéun'a nimicite prin asalturile ce le dedea crapii, cari, cu inteligint'a loru naturala, se asiadia inaintea lesiloru in linie, sî cu puteri unite impingu intr'ensele sî iscutescu a le sparge. Se aruncà odata unu flacau in Dunare cá sa se incredintieze déca lesîle au suferitu vre-unu atacu din partea crapiloru in cursulu noptiei trecute; elu inse nu se mai ivesce. Ingrigiati tovarasii sei despre densulu se arunca unulu dupa altulu cá sa-lu caute. In zedaru! elu nu mai erá. Tocmai dupa dóue dile granicierii vedu pre Dunare ceva mare albu coborându din susu, purtatu de curentulu apei. Se punu intr'o luntre, se apropie de nomila sî . . . care le fù de mirare cându vediura unu somnu mortu cu dóue picióre de omu in gur'a sea! Se punu alu scóte la malu, lu despinteca sî gasescu intr'ensulu pre nenorocit'a victima ce disparuse la lesî sî care acumu erá cadavru, pentru ca dându chiaru in gur'a somnului cându s'a datu afundu, acest'a a luat'o in susulu apei cu victim'a cercându cá s'o inghitia de totu, fâra inse s'a fi pututu reesî, asiá in câtu sî omulu sî pescele a trebuitu sa móra, celu dintâiu asfisciatu in pantecele somnului iéra celu de alu doilea ne mai putendu-se resuflá din causa ca diciórele victimei remasese afara numai de la glesne sî nu mai erá chipu nici alu dá afara dintr'ensulu, nici de alu inghití de totu spre a putea luá apa in clapele urechiloru. La Giurgiu asemenea se prinse intr'o dî pre Dunare unu cadavru de omu, care desparuse inotându. Erá unu flacâu cunoscutu sî regretatu. Ecsaminându-lu cei ce-lu scósera din apa vedu unu cercu facutu de dinti preste peptulu sî spatele victimei. Somnulu lu luase in gura, inse neputendu-lu ingití decâtu numai pâna la peptu, a fostu nevoitu sa-lu lasa, inse cându l'a lasatu se intielege câ-si perduse cunosinti'a. Somnulu acest'a despre care e vorb'a acumu se da cu socoteala ca aru putea fi de vre=o suta cinci--dieci oc'a. De mai multu timpu se observa esistinti'a lui in partea locului din aceea ca privindu-se la nisce gâsce ce plutea pre Dunâre se vedea desperându câte-una fâra sa mai iasa afarâ. Oficerii granitiei au pusu sa se intindâ cârlige spre a-lu prinde, darâ elu ecsperimentatu sî siretu se feresce la celu mai micu sgomotu ce-i anuntia unu vasu oare-care pre Dunâre sî se rapede in bortâ. Acumu s'au hotârâtu a se intrebuintiá o alta manoperâ prin care se sperâ câ-lu voru prinde dn siguru.

„Tr'Carp'„

Pentru economi.

In judetiulu Romanti, in dilele de 12 sî 13 ale curentei, au cadiutu ploe preste totu judetiulu, ceea ce au produsu mare avansu recoltei.

In judetiulu Gorjiu, de la 11—19 ale curentei, n'a ploatu; pamentulu absolutu tare; dîu'a câlduri mari, nóptea raceala; cadiendu ploi, se spera imbunatatiri.

In judetiulu Buzeu, dupa sciintiele primite la 22 ale curentei, au ploatu partiale, semanaturile de mijlocu; locuitorli se ocupa seriosu cu agricultur'a.

In judetiulu Ramnicu-Saratu, la 22 ale curentei, a ploatu pretutindeni usioru; semenaturile bune, daru mai au trebuintia de ploie.

In judetiulu Brail'a, de la 15 pâna la 23 ale curentei, au ploatu partialu. Semanaturile mai au trebuintia de ploie; in plas'a Vadeni, grânele s'au ingalbinitu prin suflarea ventului sacetosu.

In judetiulu Dâmboviti'a, de la 15—21 ale curentei au ploatu bine; productele frumóse.

In judetiulu Ialomiti'a, in dilele 22, 23 sî 24 au fostu ploe abondinte pretutindine; recolt'a pare a fi multiamitóre, araturile au incetatu sî pre alte locuri, au inceputu sap'a porumbului.

In judetiulu Oltu, de la 22—24 ale curentei au fostu ploi usióre, inse fórte folositóre.

In judetiulu Vlasic'a, in dilele de la 14—24 ale curentei, au fostu ploie succesivu pretutindene, care de sî nu au cadiutu in catatime imensa, dara findu la timpu da sperantia de o fertilitate abondinte.

In judetiulu Prahov'a, de la 12—15 ale curentei a ploatu ne'ntreruptu pretutindeni; semanaturele mergu bine.

In judetiulu Dâmboviti'a, de la 1—15 Maiu au cadiutu ploi pretutindeni; semenaturile se vedu frumóse; araturile de porumbi se activéza inca.

In judetiulu Vlasic'a, la 13 Maiu, a ploatu in abudentia; semenaturile s'au inveselitu sî promitu abudentia.

Pentru nenorocitii din Boiulu mare.

s'au depusu la redactiunea foiei nóstre dela:

Dlu Zachari'a B o i u asesoru consistorialu 2 fl. Dlu Ilariu P u s c a r i u secret. cons. 1 fl. Dlu Nicolau C r i s t e a red. 1 fl. Suma 4 fl.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Iuniu. 1870.

Metalicele 5%	60 05	Act. de creditu	257 50
Imprumut. nat. 5%	68 90	Argintulu	117 60
Actiile de banca	721	Galbinulu	5 72

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratinei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 48. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 18/30 Iunie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

„Actele Sinodului

Archidiecesei gr-resaritene din Ardélu, tienuta la anulu 1870," au esitu de sub tiparu conformu conclusului sinodale. DD. carii le prenumerara inainte le voru primí acum indata; pentru ceilalti doritori se afla de vendiare in tipografi'a archidiecesana cu pretiulu de 50 xr. v. a. —

Este de prisosu a recomendá acestu documentu istoricu alu vietiei nóstre bisericesci nationale. Lucrurile cuprinse intrensulu suntu inca asiá de recente in memori'a cetitoriloru dinaristicei nóstre natiunale si in specialu a foiei nóstre, incâtu nu face lipsa de ale reinprospetá. Ce se aru mai tiené de datori'a nóstra de publicistu aru fi, ca pre langa incunosciintiarea de mai susu sa dicemu, ca cine voiesce a cunósce edificiulu intregu, trebuie sa cunósca si fundamentulu lui. Biseric'a nóstra a celebratu dupa intrarea in viati'a ei normale la 1868 prin congresu, celu dintâiu sinodu, prin carele s'a pusu pétra din capulu unghiului la temeli'a vietici bisericesci archidiecesane. Aci s'a terminatu organisarea archidiecesei nóstre dupa statutulu organicu si cu terminarea acést'a avemu totu dreptulu de a sperá o regenerare in totu ce privesce biseric'a si scól'a nóstra, in totu ce privesce moralitatea si educatiunea poporului nostru.

Credemu ca acestea suntu motive destulu de cumpanitóre, care sa ne induplice a nu trece cu nepasare si preste celu mai micu evenementu din viati'a nóstra bisericésca, cu atâtu mai pucinu sa trecemu preste „Actele sinodului nostru archidiecesanu", primulu, cum amu disu, in recastigat'a viatia normale bisericésca, dupa o intrerumpere de sute de ani.

Eveneminte politice.

„Noi amu invinsu !" striga constitutiunali dincolo de Lait'a, „Ba noi amu invinsu !" striga cei ce se numescu federalisti sén autonomisti totu dincolo de Lait'a. Cum ca cesti din urma au incâtu-va dreptu o constatá constitutiunalii insisi prin articulii alarmatori, prin cari striga ca „gard'a cea négra" se misca. De alta parte e fapta ca corifei cum suntu: Kaiserfeld, Schlosser si Stremayer au remasu nealesi in cercurile loru de mai nainte. De alta parte spune „Cor. sl." ca in Stiri'a s'au alesu 12 clericali conservatori, 5 sloveni si numai 6 partisani de ai constitutiunei. In Moravi'a comunele rurali au alesu in 25 de colegie electorale 23 natiunali (cech), dupa cum dice iéra-si citat'a fóia, parte unanimu parte prin majoritate insemnata. Abiá asceptâmu sa vedemu dietele cislaitane adunate, pentru cá sa vedemu incatrâu voru maná sortile imperiului. E caracteristicu de ce arme se folosescu partidele cându voiescu a face pressiuni. Si unele si altele amenintia cu migrarea la Germani'a. Asiá foile constitutiunali te lasa se zaresci, ca ele suntu decise a se lipí de mass'a poporului germânu, cându se aru vedé amenintiati germanii din Austri'a de inundare prin elemente streine. Ceilalti dicu: bagati de séma ca liberalii constitutiunali facu numai comedii si impingu tierile (austriace) câtra Germani'a respective Prussi'a. Se póte sa aiba dreptu ambe pârtile. Inainte de tóte inse este dreptu aceea, ca fia-care parte aru vedé bucurosu frenele regimului in mânile a loru sei.

Din Bucovin'a aflâmu sciri mestecate. Va se dica si bune. Populatiunea de acolo, fiindu si ea apucata in torentulu electorale pentru diet'a tierei, se cugeta la, ba si face pregatiri pentru alegeri. Mirare ne cuprinde pre noi cându vedemu ca „fratii slavi", federalisti si liberali cum suntu ei, iau o atitudine dé totu ostila fatia cu românii, indata ce vine vorb'a de interese speciale. Asiá manuti'a de ruteni si vre-o câti-va armeni polonisati facu cá si iidanii ce se tienu de partid'a „progresului nemtiescu" si voru si ei se forméze comitete soparate sa desbata interésele loru nationale separate, ba unii nu se sfiescu a reclamá Bucovin'a de tiéra slavica. Tocmai cum facu serbii, cari — in secululu alu 17 si inca câtra sfersitu au venitu alungati de turci de s'au asiediatu dincóci de Dunare intre romani, au aflatu aci monastiri, biserici, eppii radicate de români, dara tocm'a pre atunci persecutate de regimele de pre acele tempuri si pentru ca loru le a succesu atunci cá unui elementu mai putienu insuflatoriu de temeri, a se organisá pre ruinele ierarchiei române, — pre lânga tóte trambitiârile de fratietate, tienu mortîsiu la drepturile (privilegiele) loru de supremalisare.

Dara inapoi la Bucovin'a ! Românii ii aflâmu aci de astadata constituiti in unu comitetu generalu electoralu compusu din dd. Dr. Bendel'a presiedinte, G. Hormusachi vice pres; din dd. membri: S. Andrieviciu, C. Andrieviciu, M. Calinciucu, C. Cosoviciu, I. Oliuschi, M. Piteiu, L. Popesculu, I. G Sbier'a si Dr. A. Zotta. Acestu comitetu a elaboratu unu programu cu consideratiune la cestiuni politice, religióse si sociali. Inainte de tóte se esprima necessitatea de a fi respectata autonomi'a tierei. Unu punctu deosebitu tratéza necessitatea de a se introduce in administratiune, la tribunale, in scoli si preste totu in viati'a publica limb'a natiunale. Câtu pentru modulu de a tramite deputati la senatulu imperialu si resérva dreptulu de alu decide tiér'a adeca representanti'a ei. — Audimu si cetimu ca in 23 Iuniu se va tiené o adunare mare, totu in afaceri politice constitutiunale.

Politic'a esterna ofera prea putiene si neinsemnate eveneminte afara de cea a Romaniei. Ací se au deschisu corpurile legiuitórie pentru o sessiune estraordinaria, Iuni in 15 l. c. Fisionomi'a camerei e descrisa, dupa cum suntu si partidele foiloru de acolo Din tóte descrierile se vede, ca nici guvernulu nu are majoritate nici partidele, ci camer'a de fatia este unu buchetu din tóte partidele, colorile si nuantiele politice Un'a e constatata, ca camer'a de fatia are celebritâtile si capacitâtile cele mai multe.

Din Itali'a avemu sa inregistrâmu o serbare omana. La Solferino si San Martino s'a santitu mormintele celoru cadiuti in 1859. Afara de italiani au luatu parte la serbetórea bisericésca a sântirei precum si la unu prandiu stralucitu si representantii francesi si austriaci. Cu ocasiunea prandiului s'a radicatu toastu pentru Victoru Emanuilu, Napoleonu III si Franciscu Iosifu. Principele Umbertu pentru cele trei armate (italiana, francesa si austriaca) si colon. austr. Pollak pentru o durabila simpathia intre Itali'a si Austri'a.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 18 Iuniu a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni care se tramitu comissiunei respective. Deputatii Bobory, Iul. Schvarcz, K. Kerkapoly, Vinz. Bogdanu si K. Széll predau petitiuni, care se transpunu asemenea comissiunei petitiunare.

Ministrulu de interne P. Rajner respunde la interpelatiunea lui E. Simonyi in afacerea politicei regimului in organisatiunea municipieloru. Simonyi a intrebatu, ca laut'a numai ministrulu de interne séu ministeriulu intregu responsabilitatea asuprâ-si pentru proiectulu de lege municipale. Ministrulu respunde, ca ministeriulu intregu a aprobatu proiectulu de lege nainte de presintarea lui camerei.

A dóu'a intrebare e: Prefiptau regimulu unele puncte in acel'a proiectu, pre basea câror'a sa-lu primésca séu sa nu-lu primésca, si déca, care suntu acelea princípie ? La acést'a intrebare nu póte respunde ministrulu asiá precisu, cá la cea dintâiu. Regimulu nu póte dechiará mai nainte de pertratarea proiectului de lege municipale, ca acest'a séu acel'a punctu debuie sa se primésca. Câci, déca regimulu si-aru da o astufeliu de dechiaratiune, atuncea e silitu a respinge a priori ori si ce argumentu si modificatiune, care in desbatere s'aru produce.

E. Simonyi e multiumitu cu respunsulu primu. Cu privintia la alu doilea lu dechiara de ne precisu si crede ca regimulu séu nu urmaresce o politica prefipta, si déca, nu cuteza a o esprimá.

Notariulu casei magnatiloru conte A. Apponyi presinta nuntiulu, prin care se face cunoscutu ca cas'a magnatiloru a primitu proiectele de lege nemodificate, despre creditulu supl. alu ministrului de justitia, despre esarendarea canalului Franciscu, despre modificarea legei pentru drumulu de feru de Nordu, despre construirea drumuriloru de feru St. Petru=Fiume Essegy=Sissek=Korlstadt si Báttaszék=Dombovar=Zakany. Proiectele acestea se voru propune M. Sele spre sanctiunare.

Se votéza bugetulu camerei pentru lun'a Iuniu in suma de 162.616 fl. 33. cr. si dupa aceea se incheie siedinti'a la 1 óra.

In siedinti'a din 20 Iuniu a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia, ca deputatulu cercului de alegere Totis, in comitatulu Komoru, L. Huszár jun. si a presintatu mandatulu. Se stranspune comissiunei verificatórie.

Mai multe petitiuni incurse, care le anuncia presiedintele, se tramitu comissiunei petitiunarie; asemenea si petitiunile predata de deputatii L. Gonda, K. Tisza, A. Gubody, I. Vidats si Fr. Házmán.

E. Simonyi interpeléza pre ministrulu de comunicatiune, ca nu are de cugetu a propune camerei contractele originale ale statului cu institutele de comunicatiune, care s'au incheiatu nainte de functiunarea ministeriului magiaru constitutiunalu, pentru cá sa le cunósca representantii? Interpelatiunea se tramite ministrului respectivu.

Presiedintele comissiunei judiciale a opt'a, Sig. Iványka presinta raportulu comissiunei despre afacerea de alegere a deputatului M. Lazaru, din alu 2-lea cercu de alegere alu Albei superióre. Comissiunea afla protestele produse in contr'a alegerei de nefundate si verifica pre respectivulu.

La ordinea dîlei sta proiectulu de lege despre cladirea palatiului postale si telegraficu. Proiectulu acest'a se primesce fâra desbatere mai insemnata si se votéza si creditulu supl. ce se recere pentru cladirea palatiului in suma de 376,342 fl.

Urméza proiectulu de lege despre construirea drumului de feru Neuhäusel=Neutra=Trencsin.

Referentulu comitetului centralu K. Széll cetesce causele, care au silitu ministeriulu a preferí acést'a linea. Propune totu odata si primirea proiectului de conclusu, ca regimulu sa se insarcineze, a studiá liniele laterale Komorn=Neuhäusel si Ueszbek=Tyrnau si sa presinte apoi casei resultatulu studieloru.

Ministrulu de comunicatiune Gorové dechiara ca regimulu primesce proiectele de conclusu ale comitetului financialu si centralu si ca voiesce a studiá liniele laterale amintite si a face apoi camerei pre bas'a aceloru studie o propunere.

In afacerea acést'a se intinde o desbatere fórte lunga, la care iau, intre altii, parte Prileszky, K. Széll, Urbanoszky, ministulu Gorové, E. Simonyi, G. Szüllö, ministrulu Kerkápoly si Iványka. Se votéza in fine si se primesce propunerea comitetului centralu. Incheiere sied. la 2 óre.

In siedinti'a din 21 Iunie a casei deputatiloru

se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se traspunu comissionei de petitiuni. Acolo se tramitu si petitiunile predate de deputatii D. Szakácsy, A. Horvath, conte E Zichy, St. Eder, W. Bogdanovics si br. A. Wodianer.

Referentulu P. Ordody reportéza, ca comitetulu verificatoriu a verificatu pre deputatii Fr. Schreiber si L. Dessewfy cu reserv'a terminului de 30 dile, pentru proteste, ce s'aru potea ivi.

La ordinea dilei sta a trei'a cetire a proiectului de lege despre cladirea palatiului postale si telegraficu. Proiectulu se primesce definitivu si se ordina transpunerea lui la cas'a magnatiloru.

Urméza continuarea desbaterei speciale despre proiectulu de lege relativu la construirea drumului de feru Neuhäusel=Trentschin=Neutra. Documentulu de concessiune, care se pertractara in siedinti'a precedinte pâna la alu 5 §., se primesce fâra observatiuni in editiunea comitetului centralu pâna la § 23.

La § 23 care trateza despre garanti'a de statu a intereseloru, obsérva D. Iranyi ca aru fi cu scopu, cá si la noi, cá si in alte tieri, spre esemplu in Franci'a etc., sa fia obligati posesorii aceloru regiuni, prin care trece drumulu, a luá o parte din spesele cladirei asupr'a-si, câci ei tragu in prim'a linia folóse dela acelu drumu. Ministrulu de comunicatiune Gorove dechiara, ca s'a ocupatu dejá cu acésta cestiune, se recere inse studii mai profunde si din ast'a causa róga cas'a a-i dá tempu pentru de a se poté pronunciá finalmente asupr'a acestei cestiuni.

Celelalte §§ se primescu asemenea in editiunea comitetului centralu fâra observatiuni.

Dupa ce se mai desbatu unele afacere neinsemnate presinta presiedintele ministriloru I. Andrassy articolulu de lege despre construirea drumului de feru Vulkán=Perjámos, sanctiunatu de M. Sea regele.

Articoli acesti'a de lege se voru publicá si tramite casei magnatiloru spre acelasi scopu.

Siedinti'a se incheie la 1/4 1 óra. Siedinti'a prossima se va tiené Joi in 23 Iunie.

Cetimu in „Tr. Carp.“ urmatoriulu articulu:

Din afara.

Luptele interióre nu ne mai dau pasu sa aruncâmu nici celu putinu din cându in cându câte o privire asupr'a celoru ce se petrecu afara din tiér'a nóstra, si mai alesu in tierile acelea de la cari sperâmu noi si de la cari si depinde sórtea nóstra cea buna.

Unu corespondentu alu nostru din Parisu ne spune ca, de cându d. de Gramondu ambasadorulu Franciei la Vien'a s'a chiamatu la ministeriulu de externe, vorbiri fórte serióse suntu in consiliulu de ministri asupr'a afaceriloru Orientului, si ca Dunarea si principatelele Dunarene aru fi punctu-rile principali asupr'a câror'a s'ar fi facendu mai multe discutiuni, in cari discutiuni vocea lui d. de Gramondu aru fi mai puternica, pentru ca densulu a fostu mai bine pusu, pre tempulu câtu a statu la Vien'a, cá sa póta studi'a atâtu portile câtu si chiâiele portiloru Orientului.

Si ce vedemu in conformitate cu cele relatate de câtra corespundintele nostru? — D. de la Guèronnière vine ambasadoru, ministru plenipotentu alu Imperatului Napoleonu, la Constantinopole. D. de la Guèroniere, amiculu intimu alu lui Napoleanu III, este unulu dintre eminentii publicisti ai Franciei, amicu alu româniloru, care cunósce in fondu tóte interesele, tóte nenorocirile, si tóte aspiratiunile româniloru.

Ast-feliu dara actualulu ministru alu imperatului Napoleonu la cele din afara, si actualulu seu representantu la Constantinopole suntu tocmai dintre acei francesi, ómeni de statu, agenti alesi de câtra imperatulu, protectorulu nostru naturale si legitimu, spre a conduce politic'a si cugetârile sele in Orientu, suntu tocmai dintre acei francesi cari cunoscu mai bine pâsurile nóstre si cari au mai multe simpathie pentru noi.

Acesti ómeni de statu gasescu in capulu conducerei trebeloru Romaniei ómeni, cari apartienu francamente politicei occidentale; si prin urmare, ómenii politicei Nordului, ómenii cu comitetele si cu bandele bulgare, nu prea au de ce sa se felicite asta-una data celu putienu, adeca disii rosii cu tóte laudele ce li se facu loru prin gazetele muscalesci, si cu tóta incuragiarea si redimulu, fie materiale fia morale fia si materiale si morale, din partea agentiloru muscalesci, intru nimicu nu-i voru putea ajutá, pentru ca si faptele loru, si cugetârile loru chiaru, voru fi intielese si divulgate totu deaun'a la tempu, pentru ca plebiscitulu Franciei a reintaritu dinasti'a napolioniana, pentru ca Gramond este la esterne in Franci'a, La Guèronniere ministru plenipotente la Constantinopole si Mellinet consulu generale si agente diplomaticu in Bucuresci

Spuseramu acestea in trécatu, pentru cá sa nu crédia patronii jurnalului „Romanulu“ ca suntu cu totulu neurmariti si ca aru putea, si asta-data, sa opereze in linisce executarea porunciloru ce primescu.

Spere si crédia dumnealoru câtu voru posti in eficacitatea intrevorbiriloru si intielegeriloru czarului cu d. de Bismark la Ems, bucuri'a dumnealoru va fi trecatóre si asta-data, si natiunea româna si statulu românu, operatu de marea egida napoleoniana, nu va suferí nimic'a de venturile Nordului, ori câtu de vijelióse voru fi ele.

Mârginindu-ne in aceste câte-va linie relativu la cele din afara, sa trecemu la cele din intru.

Invitatiune.

Conferinti'a conchiamata prin confratele nostru Iosifu Popu la Clusiu pre 1/13 Iuniu in interesulu constituirei comitetului cercualu pentru despartiementulu Clusiu, a asociatiunei trans. pentru lit. româna si cultur'a poporului românu, alegundu comitetulu cercualu provisoriu, la insarcinatu pre acést'a cu conducerea interimala a afaceriloru despartiementului si conchiamarea primei adunâri genarale cá constituante.

Acestu comitetu defigundu diu'a tienerei primei adunâri generale pre St. Petru si Pavelu, adeca pre 11 Iuliu-29 Iuniu a. c. dupa amédi la 3 óre; in localitatea societatei de lectura romana din locu, — invita prin acést'a, cu tóta stim'a pre toti membrii a asociatiunei, intrég'a intelegintia, si fruntasii romani din comitatulu Clusiului, se participe la asta adunare.

Comitetulu cercuale prov. a despartiementului Clusiu a asociatiunei trans. pentru lit. rom. si cultur'a poporului românu.

Clusiu in 24 Iuniu 1870.

George Domsi'a
presied.
Vasiliu Ranta
secretariu.

Despre inaugurarea Consistoriului gr. or. romanu oradanu cetimu in o coresp. a Albinei: Cu alegerile sinodali, cunoscute acum onoratului publicu din comunicatiunile diurnaleloru nóstre nationali, s'a realisatu in mare parte dorintiele poporului gr. or. romanu din districtulu oradanu, de a vedé consistoriulu nostru reformatu si compusu din barbatii increderei publice si a vedé in fruntea trebiloru bisericesci, déca nu inca unu episcopu propriu, celu putienu unu barbatu de rangu emininte cu capacitate si zelu, care sa fie in stare a representá cu demnitate districtulu acest'a in launtru si in afar'a.

Diu'a 4/16 a lunei curinte a fostu defipta pentru actulu inaugurârei (instalarei) consistoriului nou, in care diminéti'a la 9 óre s'a tienutu chiamarea spiritului sântu in biseric'a adormirei din cetatea interióra sub pontificarea Vicariului eppescu si presiedintelui consistoriale Rss. D. Mironu Romanu, in presenti'a unui publicu numerosu si interesantu pentru inaugurarea unei ere nóue in viéti'a nóstra nationala-bisericésca.

Decurgendu solenitatea acést'a intre momente ridicatórie de sufletu, — la 10 óre s'au adunatu asesorii consistoriali in localitatile din suburbiulu Varadu-Velentie, unde presiedintele Vicariu eppescu dându intrare libera si altor'a prin o cuventare presidiale bine nimerita si plina de spiritu s'a presentatu pre sine in calitate de vicariu eppescu si presiedinte consistorialu, apoi salutându in cuvinte calduróse pre asesorii adunati, dupa unu resunetu corespundietoriu datu in numele asesoriloru de câtra membrulu consistoriale D. Parteniu Cosm'a adv., —presiedintele a facutu inceputulu activitâtiei consistoriului nou organistu.

In siedinti'a plenaria, carea avù facia de siedintia publica, dupa cetirea unoru scripte de introducere, presiedintele a luatu dupa ritulu basericescu juramentulu prescrisu de la asesorii consistoriali, apoi a pusu la cale alegerea unui secretariu si a unui fiscalu consistorialu, ambele in modu provisoriu, — alegendu-se cu mare maioritate de voturi Nicolcu Zigreând. adv. de secretariu si Ioanu Fassie de fiscalu consistoriale. — Intre alte objecte de natura administrativa, s'a decretatu fói'a „Albin'a“ de organu oblegatoriu pentru tóte publicatiunile bisericesci.

Incheiu reportulu acest'a alu meu cu unu pasagiu din cuventulu presidiale alu Vicariului eppescu,

---

FOISIÓRA.

Unu evenimentu.

Adevârurile séu ideele, cá eterne, au existatu si exista de odata cu lumea. Au insa si ele timpulu loru, cându din starea loru latenta resarindu cu sórele, se manifesta preste totu, si devinu proprietatea fia-cârui'a, cá aerulu ce resuflâmu.

In antecitate metalile, cuventulu, alfabetulu, art'a scrierei, tóte sciintiele si artele, navigatiunea si altele, cându le a venitu timpulu, aparura la toti popolii.

In lumea moderna, inventiunea tipografiei, busol'a, Americ'a, vapotulu electricitatea aplicata la industria si telegrafia, cându le a venitu timpulu, se manifestara in ambele hemisfere de odata si devenira o proprietate universale.

Regeneratiunea româniloru devení o necesitate la tóte mintile de elita odata cu inceputulu secolului XVII; Matei Basarabu, Dosisteii, cu toti barbatii secolulu loru; Vacarescii, Sincaii Filaretii, Iorgovicii, P. Majorii, cu toti contimpuranii si semenii loru in secolului XVIII; cu inceputulu secolului XIX se succedara Vacaresci, se formara Balacenii si Balenii, se aratara Lazari, in mijloculu loru Vladimirescii, Poteci, Beniaminii, Grigorii Beldimani, Asaki, Saulescii, Heliadi, Poenari, Marcovici, Aroni, Negruzi, Carlovi, Boliaci, Alesandrescii, Donici, Alensandri etc. ce condusera seculului si formara er'a regenerârei.

Dela acesti'a si dela semenii loru ide'a nationalitâtiei glorióse persentata de barbarii destructori ai imperiului Romanu, ajunse a strebate masele si a dá româniloru consciinti'a de sinele pâna la anulu 1848.

Dela 1848 in alta jumetate de secolu desvoltarea acestoru mari idee, si spontanee si importante entrebâri

De vre-o diece ani incóce, istori'a institutiuniloru romaniei, comparatiunea loru cu institutiunile feudali ale Europei, strigarea de alarma de a nu le imitá românii; esplicarea fiintiei si misiunei lui Sincai, intrebârile: ce suntu românii? De unde vinu ei? Unde au sa ajunga? si ce misiune au? Ce este acésta colonia a lui Trajanu? si de ce la imbucaturele Dunarei? de ce la portile Orientului

Cu acésta idee, cu aceste intrebâri apare pentru prim'a óra in Romani'a statuá lui Trajanu! Nu esistá acésta statua de optspredece secoli in Itali'a? N'au trecutu multi si multi pre langa dens'a. De ce numai si numai in anulu Domnului 1870 sa tréca unu românu pre acolo, si unu românu de scól'a lui Heliade si Boliacu, Ioanu Polescu se pune indata a o fotografá (amu uitatu se spunemu ca si inventiunea fotografiei a venitu la tempu cu ideele preparatóre ale secolului XX, si ca fâra acésta inventiune d. Polescu, cu tóta scól'a de unde a esitu, cu tóta inim'a sea de românu, n'aru fi potutu cu atât'a facilitatea aduce serviciulu celu face a meritá de la patria).

Cu esemplariulu seu fotograficu, prin litografia, ce este o inventiune totu a secolului XIX, inimei esemplarele sele, cá sa le faca a se apropi'a pretutindeni de Romani'a intréga, a strabate prin tóte urbele, prin tóte comunele, prin tóte casele, tóte colibele, nu cá o dinióra, cá Alesandu cu Poru imperatu cu toti racii si furnicile sele, nu cá Jupiter si Danae, fiintie fictive, ci cá persóna historica, reale in carne si óse, in carne de românu, cá soldatu mare, capitanu mare, omu de statu mare, imperatoru mare si profetu, nu cu vorb'a ci cu fapt'a, ca infipse pre teritoriulu Daciei Aquila romana, paserea augusta si divina, si o incungiura, de atâtea legiuni cá s'o apere, s'o conserve in secoli

unde, pentru imbarbatarea membriloru consistoriali la activitate dise : „Consistoriulu nostru prin institutiunile statutului organicu e scosu din conditiunea degradatóre, in carea devenise cá subalternu in decurgerea timpului facia cu consistoriulu aradanu, sî avendu acum jurisdictiune deplina in tóte ramurile administratiunei bisericesci si scolarie, potemu nutrí firm'a sperant a ca dupa zelulu nostru voru urmá cu ajutoriulu lui Dumnedieu sî celelalte, ce mai lipsescu spre a formá din districtulu nostru aradanu o eparchia propria de sine statatória, precum a fostu in vechime.“

Dee ceriulu sa fia asiá !

Nicolau Zigre mp.
Secretariu consistoriale.

In Nro. 38 a „Tel. Rom.“ din a. c. se incearca Dlu „U“ prin corespundinti'a sea intitulata „din comitatulu Albei-Superiore“ a dá óre care referada despre congregatiunea marcale tienuta la Heghigu in 9, 10, 11, Maiu. Nu voiu sa vorbescu despre congregatiunea marcale, ci despre unu punctu din aceea corespundintia. Dlu corespundinte „U“ vorbindu despre alegerea contelui Bethlenu Gabor de jude supremu dice intre altele „Dara românulu dela natur'a sea fiindu multiamitoriu la comanda . . . (? ! R) orbitii cu cev'a beutura, umblându chiaru sî caruti'a unui administratoru protopopescu in calitate de cortesu, nu putura a nu rebonificá pre contele Bethlen pentru chieltuielele, cele avute la candidatur'a de deputatu cu ei (unde picase not'a cor.) sî lu alesara din caus'a acést'a de jude supremu“. . . .

Dle „U“ prin cuvintele acestea dubie 'mi aduci nu sciu cu voia séu fára voia in suspitiune persón'a mea, nefiindu destulu de precisu in espressiunile DTale, pentru ca cetindu cineva aceste cuvinte din corespundinti'a D-tale, póte fi sedusu a mistificá persón'a mea cu persón'a altui administratoru protop. despre carele póte — vreai sa vorbesci, cu atât'a mai vertosu, cu câtu in comitat. nostru alu Albei-Superióre nu este altu administratoru protop. afara de mine, sî aru poté stá cine-va la dubietate cá ore sî pentru ce sî cu ce dreptu s'aru fí potutu amestecá unu administratoru protopopescu streinu la afacerile comitatutului nostru pâna spre a face cortesia. Bine ca dom-t'a vreai sa vorbesci figurativu luandu lucrulu, in locu de persóna, cându dici, ca au umblatu caruti'a administratorului in calitatea de cortesu, dara credu ca vedi bine se va intrebá ca cine au fostu persón'a din caruti'a, care au facutu cortesia? Sî nefiindu nici o precesiune in privinti'a ast'a, prea lesne se póte deduce, ca in caruti'a administratorelui aru fi fostu insusi administratorele, carele aru fi umblatu cortesia.

Deci, cá sa nu dea ansa corespondinti'a domniei tale la presupuneri false póte despre persón'a mea — desi procederea mea la astfeliu de ocasiuni va fi póte cunoscuta unoru — te rogu sî te provocu cu tóta seriositatea Dle corespondinte „U“ ca in celu mai scurtu tempu sa te esprimi in publicitate mai chiaru despre aceea intemplare sî se spuni apriatu, déca au fostu câruti'a acea a mea, ca vediendu aceea cutesantia sa-ti potu respunde mai departe.

Iéra la din contra, cându domniat'a Dle „U“ ai tacé despre acést'a, la acestu casu dechiaru asertiunea susu citata din corespondinti'a D-tale de nefundata sî ne adeverata, câci atunci aru remânea sî mai departe asupr'a mea presupunerea aceea, ce s'aru potea deduce din cuvintele céle neprecise ale corespondintiei d. tale, ca adeca in comitatulu Albei superióre e numai unu administratore protop. sî acel'a sumu eu, pre cându eu despre mine respingu cu indignatiune o atare invinovatire, care de ai cutezá a o reduce la mine o asiu calificá de o calumnia. Iéra pentru venitoriu te rogu dle corespondinte sa fi mai cu tactu in atare cestiuni, sî sa numai aduci pre nime in o positiune asiá neplacuta.

Hasifaleu 18/6 Iunie 1870.

Ioanu Gheaj'a
Adm. protopopescu.

Romani'a.

List'a colegiului I de senatori.

Iassi, N. Drosu, Botosani, Th. Matasaru, Bacâu, Dimitriu Cracte, Berladu, Iancu Paladi, Bolgradu, Ioanu Desliu, Brâila, Gr. Suto, Buzeu, Al. Chriscoleu, Cahul, Leon Ghica, Craiova, Ioanu Ghica, Calarasi, Gr. Moscu, Caracalu, Gr. Jiano, Câmpu-Lungu, St. Golescu, Dorohoiu, Gr. Holbanu, Folticeni, Em. Mortunu, Focsani, Ioan Langa, Galati, Iancu Foteu, Giurgiu, Lacusteanu Husi, Al. Negrutia, Ismail, Scarlatu N. Ghica, Piatra, Al St. Catargiu, Ploesci, St. Greceanu, Pitesci, C. A. Rosetti, Roman, Dimitriu Stanu, Râmnicu-Saratu, Plagino, Slatina, Ioan Petrescu, Tecuciu, Al. Vidrascu, Târgoviste, Dimitriu Florescu, Târgu-Jiu, Gh. St. Bibescu, Turnu-Mugurele, Dimitriu Stefanopolu, Turnu-Severin, Ioan Ghica, Vasluiu, Temistokly Bastaky, Vâlcea, Const. Lahovari.

Varietâti.

*** Teatru. In rendulu trecutu nu puturamu decâtu sa anunciâmu cu vre-o trei cuvinte representatiunea de sâmbeta sér'a „Prapastiile Bucuresciloru“. Cuprinsulu acestei piese, cunoscutu dejá publicului nostru (vedi cor. d. Baasiovu din nr. 44), ne pune in pusetiune de a trece indata la apretiuirea productiunei. Dlu Millo avù de siguru in sér'a acést'a sî cá autoru sî cá actoru satisfactiunea cea mai placuta de a vedé unu publicu numerosu delectându-se la opulu seu sî la actiunile sele de pre scena. Dlu Millo a esecutatu fórte bine cele siése caractere (de satanu, Chira Zevzeca, unu boieriu betrânu, cavaleriulu Cotcatioviciu, unu tieranu mosnean sî Radu actoru) prin cari au representatu cu multu efectu pre mentorulu celoru doi provinciali neesperti veniti la Bucuresci. Publiculu lu urmarea cu asiá de mare incordare in producerea tuturoru siese caractereloru, incâtu mai bucurosu preferea alu aplaudá numai in urma, decâtu alu intrerumpe in decursulu productiunei. Desteritatea betrânului artistu ni se infatisià mai multu cându produse pre Zevzeca, boieriulu betrânu, sî tieranulu mosneanu. Dlu Nicolau (Pârvu) este placutu in caracterele tierenesci. Caracterulu neadiatu de nici unu feliu de stricaciune din spoial'a civilisatiunei nu póte fi incredintiatu in mâni mai bune. Densulu dispune pre deplinu sî de limbagiulu sî gesturile primitive ale tieranului. Dlu Eliescu (Cobuzu) a facutu fórte bine pro naivulu nedecisu sî dlu Alesandrescu I. (Lica) pre caracterulu resolutu. Caractere corespundietórie acestoru dóue din urma ne infatisiara Dómn'a Ionescu (Stanca) cá logodita resoluta a pururea nedecisului Cobuzu sî dr'a Constantinescu (Tudor'a) cu mult'a inima, carea nu sciea decâtu sa iubésca sî sa ierte pecatele logoditului ei. Dómn'a Nicolau (contes'a Holiancovici) sî Alesandrescu II (baronu Pungasievschi) ni presentara pre adeveratii pungasi rafinati, carii pre lânga viati'a loru infernale sciu se atraga junimea in speluncele (salónele) loru. Dn'a Alesandrescu (Spazi'a) sî resolvà sî de astadata problem'a cu multu succesu, paguba ca nu dispune de o voce sî mai elastica pentru cântece. Sî ceilalti corespunsera pre deplinu roleloru loru.

Marti sér'a se dede representatiunea „Boiarii sî tieranii“ vodevile natiunale in 2 acte de d. M. Millo, music'a de d. Flechtenmacher. Subjectalu e: unu boieriu Alecu se insóra cu fat'a unui sardariu. Dupa casatoria elu vine in vestminte tierenesci la mosi'a lui sî intra in lucru la unu strugariu, cá sodalu (calfa). Soti'a lui pre care elu o lasase sa vina mai tarcîu, dupa cele puse la cale de Alecu, se restórna cu trasur'a sie silita a intrá in cas'a tieranului unde se aflá Alecu. Pre acest'a vediendulu, deceptiunea ei e mare sî amara. Elu o róga, pre urma o constringe a se acomodá sortiei lui, la ce ea nu voiesce a se supune, in fine dupa ce dens'a se mai socotesce sî voiesce a nu parasí pre barbatulu ei de si tieranu se descopere ca Alecu a facutu numai o proba sî elu e boiariu dara nu tieranu.

Vioiciunea cu care se esecutâ pies'a a legatu continuu atentiunea sî a sternitu interesulu spectatoriloru. Dlu Alesandrescu I (Alecu boeriu) sî Dn'a Alesandresc'a II (Zoitia, femeea lui Alecu) au datu copie fidele de doi casatoriti in impregiurâri cam straordinari. Efectulu inse a fostu la tóta intemplarea pre partea Zoitiei, carea ne presentà o imagine de deceptiune câtu se póte cu tóte impregiurârile deceptiunei. Dlu Nicolau (epistatu) sî dlu Mincu (Mosiu Ichim) avura astadi dispusatiuni fórte bune, sî implinira rolele bine. Anume mai amintimu de Dómn'a Nicolau (cucón'a spateres'a) pentru aerulu ei aristocraticu sî de Dr'a Constandinescu (Flórea) pentru joculu ei afabilu —

Spectacolulu se incheià cu un'a din acele originalitâti, pre cari numai o Moldova inundata de jidovime lesiasca sî unu spiritu cá alu lui Alesandri le póte creá, intielegemu cantionat'a „Herscu Boccegiu“. Dnu Millo este unicu, in esecutarea pieseloru de felulu acest'a. Caracteristic'a jidanului fricosu e plina de puncturi ce stirnescu umoru sî tóte aceste esecutatoriulu le sciù folosí prea bine. Declamatiunea cea fluenta in jargonulu celu stricatu romanescu, imitatiunea fidela a apucaturiloru jidovesci facea, cá fia-care particica de piesa sa se intempine cu aplause.

*** (Economia). Lugosiu 21. Iuniu 1870 n. In giurulu acest'a seceta nepusa, pamentulu s'a in-

---

dimpreuna cu marele nume ce avé a-lu destruge barbariei, alu face sa despara din tóte coltiurile marelui imperiu. Aparenti'a statuei lui Trajanu este unu evenementu.

Sî ce dicemu noi instructorii fiiloru patriei, cându vedemu copi'a acestei statue, imaginea acestui divu Traianu ?

„Români, copii, acést'a e strabunulu vostru ! In drépt'a tiene gladiulu ; in stâng'a s'aru crede de unii ca tiene o vérga ducale séu unu sceptru órecare ; nu, e unu volumenu, e unu rolu ce afirma dreptu sî verticale in norma cu Zenidulu sî Nadirulu, sî cá unu testamentu ve predestina de a prinde radacine pâna in fundulu séu in centrulu pamentului sî ca crescetulu are sa ve ajunga pâna la ceriuri, ca voi aveti sa proclamati in secululu dóuedieci Statele-Unite ale Europei, sî cu proclamarea voi numai sunteti in stare a stabilí sî sustienea séu republic'a universale, séu cesariatulu ecumenicu, adeca o singura turma sî unu singuru pastoriu.

Vai de românulu ce nu va cunósce acestu adeveru, acésta misiune ! Acelu rolu, acea colóna sa va preface in vérg'a gravida de focu, ce va sdrobí ósele neintielegatoriloru alesi ai natiunei.

O profetesa de sânge românu vatcin'a cá o Sybila la anulu 1848 incarmini urmatori:

In susu Români, sculati-ve
Trajanu ve chiama la arme;
Resune lovitorele,
Cu uetu sa se darme
Pagân'a nedreptate :
In susu la Libertate
La Pace Adeveru.

Români, auditi sunetulu
De belice metale ;
La rendu pre câmpulu gloriei
Nainte p'a ei cale,
Cea Aquila româna
Adi fulgera suvrana
Pre Regi a spaimentatu.
Cá angehi cu demonii
Esiti la lupt'a mare,
Cá lei rumpeti fiérele
Spre-a Patriei salvare.
Josu temnitie, slavia,
Josu cruda tirania !
Sa péra Nedreptatea
Traiasca libertatea
Intregei omeniri !

Auditi, români, intregei omenirii ! Mare e rolulu vostru, mare missiunea vóstra, e mân'a provedintiei ce ve conduce sî va facutu a strabate prin sieptespredece secoli, sî a ve conservá numele, limb'a, costumele, datinele libertâtiei. Pre cându Europ'a a fostu locuita de slavi sî de despoti, pre cându Europ'a nu si-a scuturatu de atâtea ori ferele de câtu spre a le faurí din nou mai tari; cine va condusu in 1848, pre cându popórele se sfasiau cá fiarele, voi sa faceti sî sa sustieneti in armonia nu o serbatóre ci unu Pasce de trei lune ? cine v'a inspiratu unic'a sî exemplar'a constitutiune ce a-ti proclamatu in fati'a sî marea mirare a Europei ?

Degetulu provedintiei va condusu, vocea provedintiei a fostu vocea vóstra.

Iéra o repedimu : Statu'a lui Traianu este unu evenimentu in mijloculu vostru, sî spre a se implini fapt'a, este sa contribuimu cu totii spre a se trage si impartí mii sî miliône de esemplare, a strabate prin tóte urbele, a devení imaginea sacra inaintea ochiloru prunciloru.

Sî dupa ce cá unu stindardu Traianu va figurá in tóte comunele, in tóte scólele, vomu face a sa radicá cá unu colosu statu'a in bronzu sî de pre noulu capitoliu, de pre metropolia, sa imbracisieze cu ocialu séu de aciila orientulu sî occidentulu.

I. Heliade R.

tariu asiá câtu nu se mai póte lucrá. Numai grâulu, secar'a sî ordiulu, pre unde n'a tienutu apa ast'a primivéra, ni promitu unu secerisiu bunu. Porumbulu ovesulu, viile din caus'a secetei au remasu inderetru. Fenu destulu. Pómele se areta in numeru micu. Prunii au avutu flori nespusu de multe, dara au cadiutu tóte, prin urmare economii nostri, totu crescendu dârile, in locurile mai muntóse voru patimí fiindu-le acestea comerciulu. Rachi'e curata se cumpera cu 1 fl. 30 cr. gradulu. Grâulu, porumbulu, ovesulu abiá se mai afla in tergu. In asceptare pâna la tómna se cumpera: Grâulu cu 12 fl, cucurozulu cu 9 fl. sinégulu.

In anulu venitoriu — se prevede — va fi saracia mare in bucate. Grigiti economiloru!

P.

*** Voiaju de placere. — Duminec'a trecuta, o societate alésa de vr'o 90 persóne, domni sî dómne, dupa iniciativa comitetului elvetianu din Galatz, pentru tragerea la semnu, au intreprinsu o preumblare de placere pre Dunare, cu batelulu acceleratu „Franz Joseph"—de aice pâna la Saccea, sî de acolo pre uscatu cu trasuri pâna la monastirea Cocosiu; parte din music'a gardei au acompaniatu societatea, distrând'o cu arii nationale.

Afara de persónele ce compunu comitetulu, erau mai multi notabili din Galatz, precum dnii I. Sekiari cu famili'a, Mendel cu famili'a, mai multi dni elvetiani, germâni, englesi, câti=va dni francesi italiani etc. sî unu grupu de români, intre care d. primariu I. Panaitescu cu famili'a, d. advocatu Borsiu cu famili'a, d. Nicolau H. Nicol'a, George P. Mantu, Ev. Atanasiu, Lingucénu etc.

Batelulu ornatu serbatoresce cu ramuri sî frundiâri verdi, avendu arborate bandiere cu colorile elvetiane, cu cruce sî ancora (marc'a orasiului Galatz), au plecatu la 9 óre diminéti'a sî la 12 au ajunsu la Saccea, de unde cu vr'o 40 trasuri originale ale locului, pasagierii au fostu transportati intr'o óra la monastirea Cocosiu. — Aici d. staritiu Danielu, cu vr'o 20 calugari, au facutu o priprimire stralucita, onorabiloru óspeti, prin tragerea clopoteloru sî servitiu divinu in monastire; o masa abondenta, sî bine deservita de calugari, au urmatu apoi, la polele muntiloru, unde s'au inchinatu mai multe tósturi, in sunetulu musicei, sî echo locuriloru romantice. Pre la 4½ óre sér'a, societatea multiumita sî vesela, se pusera in trasuri, sî dela Saccea re'mbarceta in batelulu Franz Iosefu, au ajunsu aici pre la 10 óre nóptea. — Astfaliu se terminà acestu voiaju de placere, pentru care aflâmu ca mai multi români incântati, s'au decisu a luá iniciativa sî alu intreprinde a dóu'a óra.

*** Biroulu Telegraficu din Galat. De mai multu timpu servitiulu acestui birou sî perduse prestigiulu autoritâtiei sele, din caus'a nepastrârei secretului corespondentiei.

Acum inse aflâmu ca acést'a s'a confirmatu, prin descoperirea unui impartitoriu de depesie anume Ferenz, de natiune unguru, care fiindu angagiatu cu 7 galb. pre luna, copiá depesiele de statu sî le dá unui consulatu de aici.

Dara dupa cum ne-amu informatu, caus'a acestei decadenti, este siefulu statiunei D. Reitenbach, carele in contr'a regulamentului telegraficu, sî chiaru contr'a ordineloru superióre, au toleratu, ca depesiele se fia date curieriloru de ale trece in protocolu, sî de ale regulá la dosier.

Nu scimu déca parchetulu au luatu mesuri in contr'a sea, câci numitulu siefu devine cu atâtu mai multu culpabilu, cu câtu elu s'au aretatu indiferentu, cându cu diece dîle inaintea descoperirei faptului, au fostu prevenitu despre asemenea deliptu.

Sperâmu insa, ca parchetulu care are mai multe mijlóce, se va interesá a satisface opiniunea publica, in acésta privintia, sî de aceea ne mârginimu de o cam-data numai alu prevení câ demnitatea corpului telegraficu românu, pusa in dubiu, depinde dela scrupulositatea instructionei procesului.

Iéru câtu se atinge despre cualitâtile care destingu pre d. Reitenbach, siefulu statiunei sî modulu administratiunei servitiului, cu alta ocasiune le vomu descrie. „Gard. Civ."

Nr. 63 1878.

Concursu.

Pentru ocuparea urmatóreloru posturi vacante de profesori la scólele gimnasiale, reale sî comerciale române gr. or. din Brasiovu se escrie prin acést'a din partea subscrisei eforii concursu:

1. pentru unu profesoru de limb'a sî literatur'a elina sî latina la gimnasiu. Cu acestu postu este impreunatu salariulu anualu de 800 fl. v. a. cu prospectu de inaintare la 900 fl v. a. sî la pensionare cu salariulu intregu dupa unu servitiu de 30 ani: séu in casu cându aru intrá mai curendu neputinti'a concernintului spre purtarea servitiului adeca: dupa 10, 15, 20, séu 25 de ani cu catimea amesurata salariului lui.

Dela candidatii pentru acestu postu se cere, sa documentedie ca suntu români dn nascere sî gr. orientali de confesiune, ca au absolvatu facultate filosofica, sî anume, filologi'a clasica in decursu de 3 ani la un'a din universitâtile interne séu esterne, sî ca au avutu pâna acum'a portare morala sî politica nepatata.

2. pentru unu profesoru de limb'a sî literatur'a francesa la scól'a comerciala sî reala, precum sî la gimnasiu sî class'a IV. de fete, cu salariu anualu de 800. fl. v. a. sî cu celelalte prospecte amintite sub 1)

Dela candidatii acestei profesuri se cere asemenea sa fia români de relegea gr. orientale, sa aiba (pre lânga absolutoriu de facultatea filosofica) sî cualificatiunea necesaria in limb'a sî literatur'a francesa, precum sî testimoniu de portare morala sî politica.

3. pentru profesur'a de geografia sî istoria la scól'a reala sî comerciala, cu care e impreunatu salariulu anualu de 800 fl. v. a. sî avantagiele mentionate sub 1)

Dela candidatii pentru acestu postu, se ceru pre lânga conditiunile de sub 1, si 2, sî o deosebita cunoscintia de geografia sî istori'a comerciale prin unu absolutoriu séu dela universitate séu dela o academia comerciala publica.

Fia-care din candidatii alesi pentru unulu din posturile enumerata va functioná anulu primu cá profesoriu provisoriu, sî numai dupa acést'a, sî dupa ce va depune cu succesu bunu esamenulu prescrisu in §. 122 p. 9. alu Statutului organu bisericescu din 1868 va trece in categori'a profesoriloru ordinari, socotindu-se inse sî anulu provisoricu la pensionare.

Totu cu acésta ocasiune se escrie concursu sî pentru ocuparea postului de pedelu séu ingrigitoriu la scólele centrale române gr. orientale din Brasiovu, cu care e impreunata plat'a de 200 fl. v. cuartiru liberu sî lemne de arsu.

Dela unu pedelu se cere sa fia omu in tóta privinti'a integru, fâra patimi, cunoscatoriu celu putienu de cetire sî scriere, cu familia nenumerósa sî fâra profesiune. — Pedelulu engajatu va incheiá contractu separatu cu efori'a.

Petitorii la numitele posturi au se astérna petitiunile loru insocite de atestatele necesâri celu multu pâna la 15/27 Augustu a. c. la subscris'a eforia.

Brasiovu in 10/22 Iuniu 1870.

Efori'a scóleloru centrale gr-or.

Damianu Datco.
Presiedinte.

36—1

Carte persecutóre.

Ben'a Dumitru, care se numesce sî Augustinu Benedictu Benescu, nascutu in Pianulu de josu, scaunulu Sebesiului in Transilvani'a in anulu 1848 la peru sî la fatia bâlu, fostu ostasiu (soldatu) c. r. la alu 64-a sî la alu 31-lea regimentu de infanteria, din 1 Ianuariu 1869 e ostasiu de reserva la alu 64 regimentu c. r., a fostu scriitoriu la unu advocatu in Orastia, scie limb'a româna—germâna, sî magiara—sta tare in prepusu a fi furatu in 23 Maiu 1870 in Orastia bani sî alte efecte pretióse in pretiu de 1279 fl. sî in nóptea spre 24 Maiu 1870 a caletoritu lâ Belgradu (Alb'a-Iuli'a) in Transilvani'a. In 27 Maiu sî in 3 Iuniu 1870 a fostu in Pest'a. In anulu 1869 a fostu vre-o câte-va lune sî in Bucuresci in Romani'a.

Tóte deregatoriile sî organele publice se recuira pre numitulu Ben'a, unde se aru aflá, a-lu prinde sî a lu tramite la magistratulu din Orastia in Transilvani'a.

Orastia in 6 Iuniu 1870.

Dela magistratulu urbanu sî scaunalu ca judecatoria.

Concursu.

Fiindu-ca gimnasiulu românu gr-orientale din Bradu – comitatulu Zarandului — cu inceputulu an. scol. 1870/1 se sporesce inca cu un'a clasa — a trei'a, — e necese de unu profesoru ordinariu sî unu suplentu. Cu postulu primu e impreunatu unu salariu de 600 fl. v. a. celu alu doilea unu salariu de 500 fl. v. a. sî dreptulu de a inaintá in salariu mai mare.

Dreptu aceea pentru ocuparea acestoru postur. se scrie concursu pâna in **20 Iuliu** a. c. st. vechiu.

Concurentii la aceste posturi voru avé a documentá: a) purtarea buna morale; b) sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invetiamentului; c) ca au absolvitu cu succesu bunu cursulu filosoficu pre lânga sciintiele matematice reale séu cele ale limbeloru classice la vre-o universitate din patria séu strainetate; séu ca a servitu la vre-unu gimnasiu publicu cá profesoru séu numai suplentu; séu ca a absolvitu ginasiulu sî a depusu cu succesu bunu esamenu de maturitate sî a terminatu cu aseminea succesu cursulu clericalu-pedagogicu la vre-unulu din institutele padagogico-teologice gr. or. române.

Concursele voru fi a se adresá la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu 14/24 Iuniu 1870.

Presidele comitetului representantiei gimnasiale.

Moise Lazaru
Protopopu

37—1

Concursu.

Poftindu-se unu capelanu in parochi'a gr. or. Gladn'a-romana et fili'a Gladn'a-mont protopopu. Fagetului, prin acést'a se escrie concursu:

Dotatiunea va fi 16 jugere de pamentu sî ½ din veniturile parochiale.

Concurentii suntu avisati a-si tramite recursele conformu statului org. § 13 celu multu pâna in 3 Iuliu a. c. s. v. adresate D. protop. din Fagetu.

Gladn'a-rom. 8 Iuniu 1870.

In contielegere cu D. protopopu Districtualu Atanasiu Ioanoviciu.
Comitetulu parochiale.

36—1

Concursu.

Pentru ocuparea postului de suplentu la statiunea invetiatorésca din com. Susaniu, prin acést'a se escrie concursu.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu in bani gat'a 49 fl v. a., naturale 6²/₃ meti grâu 13 ⅓ de cucuruzu, 66 ⅔ p. de clisa, 66 ⅔ p. sare, 10 p. lumini, 6 orgii lemne sî cuartiru liberu cu gradina de ½ jugeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati, ca recursele loru bine adjustate sî adresate comitetului parochialu, sa le subscérna dlui protopresbiteriu in Fagetu, pâna in 3 Iuliu a. c. s. v.

Susaniu in 7 Iuniu 1870.

Dupa avut'a intielegere cu dlu protopresbiteriu.

Atanasiu Ioanoviciu.
Comitetulu parochiale.

37—1

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiunea nóua la „Telegrafulu Romanu" pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Iuniu. 1870.

Metalicele 5%	59 95	Act. de creditu	259 10
Imprumut. nat. 5%	68 85	Argintulu	117 75
Actiile de banca	724	Galbinulu	5 73⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 49. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 21 Iunie (3 Iulie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

PROGRAM'A

esamenelorn semestrului alu II. a. scolariu $18^{69}/_{70}$ in Institutulu archidiecesanu in Sabiiu.

Dilele.	Inainte de amédi la 8 óre.	dupa amédi la 3 óre.
Luni, in 22 Iunie	Pastoral'a cler. a. III. si Esegetic'a cler. an. II.	Compulu si gramatic'a pedagogii a. I. si II.
Marti in 23 „	Moral'a cu clericii an. II.	Pedagogi'a cu cler. a. III. si pedagogii a. II.
Mercuri 24 „	Cantârile si Tipiculu.	
Joi, 25 „	Istori'a bis. cu cler. an I. Catechetic'a cu cler. an. III.	Geografi'a cu pedagogii a. I. si II. Retoric'a cler. a. III.
Vineri, 26 „	Dreptulu canonicu cu cler. an. II.	Introducerea in S. scriptura cu cler. a. I.
Sambata 27 „	Dogmatic'a si Polemic'a cu cler. a. I.	Catechismulu si Istori'a bis. cu pedagogii a. I. si II.
Dumineca, 28 „	Docsologi'a si solenitatea de incheiere.	

Directiunea Institutului archid. teologicu-pedagogicu.

Ordinea esameneloru publice
la Scólele centrale române gr. or. din Brasiovu
la finea anului scol. $18^{69}/_{70}$.

a) La Gimnasiu.

In 22 Iunie s. v. va esaminá :

8—8½	óre	in Cl.	VII.	gim.	din Religiune	Prof. Ios. Fericeanu.
8½—9	„	„	VI.	„	„ Limb'a magiara	„ Ios. Fericeanu.
9—10	„	„	VII.	„	„ Matematic'a	„ P. Dim'a.
10—11	„	„	VI.	„	„ Limb'a latina	„ D. Almasianu.
3—4	„	„	V.	„	„ „ elina	„ St. Iosifu.
4—5	„	„	V.	„	„ Istori'a naturala	„ V. Oroianu.

In 23 Iunie :

8—9	óre	in Cl.	IV.	gim.	din Limb'a germana	Prof. Dr. V. Glodariu.
9—10	„	„	IV.	„	„ Fisic'a	„ V. Oroianu.
3—4	„	„	III.	„	„ Limb'a latina	„ I. Lengeru.
4—5	„	„	III.	„	„ Istori'a universala	„ Dr. N. Popu.

In 24 Iunie :

10—11 óre in tóte clasele gimnasiali din limb'a francesa Prof. I. Lengeru.
11—11 „ „ Cl. IV. de fete e espositiunea lucruriloru de mâna si esaminédia din invetiamentu Dr. I. Mesiota si V. Oroianu.

In 25 Iunie :

8—9	óre	in Cl.	II.	gim.	din Romana si germana	Prof. I. Popea.
9—10	„	„	II.	„	„ Limb a latina	„ I. Ionasiu.
3—4	„	„	I.	„	„ Geografi'a	„ Dr. N. Popu.
4—5	„	„	I.	„	„ Matematic'a	„ Ip. Ilasievici.

b) La scól'a comerciala si reala.

In 26 Iunie :

8—8½	in	cl.	I.	comerc.	din Istori'a Geografi'a comerciala	Prof. Dr. Mesiota.
8½—9	„	„	I.	„	„ Comptabilitate	„ N. Orgidanu.
9—10	„	„	I.	reala	„ Matimatic'a	„ Ios. Maximu.
10—11½	„	„	I.	com. si reala	„ Magiara	„ V. Oroianu.
10½—11	„	„	I.	„ „	„ Francesa	„ I. Lengeru.

c) La scólele normale de copiii si copile.

In 25 Iunie :

8—10	óre	in	cl.	IV.	de	copiii	esaminédia	inv.	G. Belissimu.
10—12	„	„	„	III.	„	„	„	„	D. Cioflecu.
2½—4	„	„	„	II.	„	„	„	„	I. Dobreanu.
4—5½	„	„	„	I.	„	„	„	„	I. Peligradu.

In 26 Iunie :

8—9	óre	in	cl.	I.	de	copile	esaminédia	inv.	G. Urdea.
9—10½	„	„	„	II.	„	„	„	„	D. Domnisioru.
10½—12	„	„	„	III.	„	„	„	„	I. Romanu.

In 27 Iunie :

Se va tiené esamenu oralu cu abiturientii Gimnasiului.

In 28 Iunie :

Dupa ascultarea S. Liturgii si aducerea rugaciunei de multiamita in biseric'a S. Nicolae se voru ceti clasificatiunile, se voru imparti premiele si se va incheiá anulu scol. $18^{69}/_{70}$ in sal'a Gimnasiului.

Brasiovu 14 Iunie 1870.

Directiunea.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre o jumetate de anu (Iulie-Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 xr. v. a.

Pentru Trani'a si Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 6 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Pré santi'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu a sositu alalta eri dela bâile de cura din Valcele (Eliopatacu) in mijloculu nostru. Eri a plecatu câtra loculu resiedintiei Pré santiei Sale.

Eveneminte politice.

Projectulu de lege pentru organisarea municipieloru este deja in desbatere. Oratorulu celu dintâiu la desbaterea generale a fostu Tisza. Asiá ne spuse unu telegramu publicatu in „Hr. Ztg.“ de alalta eri. Tisza descrie projectulu, dupa cum este pusu elu inaintea dietei, dreptu de unu mijocu alu unei puteri absolute ministeriali. Ministrulu de interne arata necesitatea puterei unui regimu parlamentariu. Câtu pentru sasii din Transilvani'a, spune telegramulu, promite ministrulu ca se va face o escepliune, speréza insa ca si densii voru fi multiamiti cu ceea ce ofera legea in genere. — Comentariulu ce l'amu puté dá la tóte acestea si la urmârile ce le vomu simti noi românii este depusu in multi numeri ai foiei nóstre din cei cinci ani din urma.

Din Croati'a se scrie „Cor. slav.“ ca opiniunea publica este interitata pentru denumirea lui Mihailoviciu de archiepiscopu in Agram, pre cându se asceptá sa fia denumitu Strossmayer. Cor. dice ca diet'a va face interpelatiuni energice pentru denumirea acést'a. Strossmayer de alta parte face o declaratiune in unu diuariu anglesu ca elu nu va trece nici odata la biseric'a schismatica orientale.

Archiducele Albrecht avea dupa „Tages Pr.“ sa sosésca in 2 Iuliu in Varsiovi'a spre a se intalní cu imperatulu Russiei. Acestei caletorii se ascrie insemnetate mare politica.

Ministrulu de esterne alu Angliei, lordulu Clarendon a muritu. In loculu lui va pasí póte contele Kimberley, ministru de interne, mai naiute secretariu de statu si ambasadoru la curtea din Petersburgu.

Siedinti'a prima a camerei deputatiloru din Romani'a a fostu sgomotósa. Dupa mai multe controverse s'a suitu pre scaunulu presidiale cá presiedinte de etate Beldimanu si secretari provisorii : A. Candianu Popescu, T. Vacarescu, I. Ritoridi si I. Campineanu. Dupa mesagiu, sessiunea se va prorogá dupa constituirea camerei pâna la finea tómnei. Mesagiulu pórta datulu din Rucaru (lânga Câmpu-lungu).

Diet'a Ungariei.

In 23 Iunie tienu cas'a magnatiloru sub presidiulu contelui Cziráky o siedintia scurta, in care predase notariulu casei representantiloru, P.

Mihályi mai multe legi sanctiunete spre publicare; afara de acestea mai presinta sî proiectele de lege primite in a trei'a cetire: despre zidirea palatiului postale sî telegr. sî despre construirea drumului de feru de Nordu=West.

Proiectele acestea câtu sî estrasele respective din protocolu se cetescu sî tramitu comissiunei permanente de 3 spre raportare.

Incheierea la ¼ 2 óre.

In siedinti'a din 23 Iunie a casei representantiloru se cetesce sî autentica prctocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se tramitu comissiunei petitiunarie. Deputatii Fr. Deák, sî conte Em. Zichy predau petitiuni, care asemenea se transpunu comissiunei de petitiuni.

Ignaz Simics interpeléza pre ministrulu de comunicatiuni, ca are de cugetu a prelungí drumulu de feru croato=slavénu dela Ogulinu pâna la Zeugg, ca facut'a regimulu dejá pasí pentru de-a realizá acésta prelungire, care suntu acei pasi séu déca nu au facutu pâna acum'a, are de cugetu a face pasi in afacerea acést'a. Interpelatiunea se va transpune ministrului respectivu.

Kol. Ghyczy: In siedinti'a ultima a decisu cas'a a procede in siedinti'a de Sambata la alegerea candidatiloru pentru postulu de presiedinte la curtea suprema de comptabilitate. Acést'a alegere este singura in feliulu seu in partamentarismulu magiaru. Legea nu prescrie inse o procedura la acést'a alegerea sî din asta causa debuie prefiptu unu modu de alegere.

Votarea va fi la totu casulu, cá la ori sî care alegere, secreta; numerarea voturiloru se va efectuí prin presiedintele sî notari; de astadata debue insa sa numere biroulu voturile in siedintia inaintea representantiloru. Eu nu propunu acést'a din neincredere facia cu biroulu, câci eu suntu convinsu ca numerarea voturiloru va decurge in cea mai buna ordine, chiaru cându numai presiedintele sî notarii o aru efectuí. Trebuie insa sa cugetamu, ca avemu a creá o precedintia pentru viitoriu sî prin urmare nu potemu fi destulu de precauti.

A dóu'a cestiune, despre care avemu a decide e, ca trecuie candidatii alesii cu maioritatea absoluta, séu ajunge cea relativa? Legea nu dispune in privinti'a acést'a nimic'a, eu inse credu, ca candidatii sa se aléga la totu casulu cu majoritate absoluta. Acel'a nu póte fi presiedinte alu curtiei supreme de comptabilitate, care are increderea numai a unei fractiuni neinsemnate a casei. Acestea cestiuni debuiescu resolvite acum'a, inaintea alegerei, câci déca se suscepe alegerea, se ivescu deja consideratiuni personale, sî cas'a nu mai dispune de aceea obiectivitate, care se recere la crearea unei asiá insemnate precedintie. In urm'a acestor'a propunu urmatoriulu proiectu de conclusu:

„Sedulele care se dau la alegerea candidatiloru pentru presidiulu curtiei supreme de comptabilitate, se voru numerá inaintea representantiloru, dupa cum acést'a se intempla, conformu ordinei regulamentarie, sî la alegerea presiedintelui camerei: De candidati se voru privi numai acei'a, cari concentréza majoritatea absoluta a sieduleloru date. Déca la votare, ce se va face cu privintia la trei individi, nu va resultá o majoritate absoluta pentru fie care dintre cadidati, se face votarea ulterióra numai cu privintia la câte unulu dintre candidati, votarea acést'a se va face inse totu deun'a numai cu referintia la acel'a individu, care a concentratu la votarea superióra voturile cele mai multe".

Proiectulu acest'a de conclusu se primesce de cas'a intréga cu aplause viue; se decide imprimirea lui sî punerea la ordinea dîlei in siedinti'a de Sambata.

Cas'a trece apoi la ordinea dilei, la care sta mai intâiu cetirea a trei'a a proiecteloru de lege, desbatute in siedinti'a trecuta, care dupa cetire se sî primescu definitivu si tramitu casei magnatiloru.

Incheierea siedintiei la 11 óre.

In siedinti'a din 24 Iunie a casei magnatiloru se autentica protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia o petitiune a contelui I. Zichy pentru concediu. Cas'a i aprobéza concediulu cerutu sî trece apoi indata la ordinea dilei, la care sta cetirea proiectului de lege despre cladirea unui palatiu postale sî telegraficu in Pest'a.

Dupa cetirea acteloru relative la cladirea palatiului post. sî telegr. intréba presiedintele cas'a, ca primesce proiectulu de lege? Cas'a lu primesce unanimu.

Urméza cetirea proiectului de lege despre construirea drumului de feru magiaru de Nordu=West. Cas'a primesce sî acestu proiectu, câtu sî documentulu de concessiune, nemodificatu.

Dupa acestea se decide tramiterea nuntiului casei representantiloru despre resultatulu desbateriloru de astadi.

La 2 óre se incheie siedinti'a.

APELU!

câtra toti fratii profesori din tóte institutele mai inalte de invetiamentu, de tóte specialitâtile sî gradele, câtra toti fratii profesori ai institutelorn medie, pedagogice séu preparandiale, comerciale, reale, industriale sî agronomice, precum sî câtra toti invetiatorii scóleloru normali sî rurali (satesci) din totu cuprinsulu romanimei.

Scumpiloru frati!

„Consilia multorum salus reipublicae."

Secululu presentu e secululu reuniuniloru sî alu asociatiuniloru. Popórele cele luminate si au formatu reuniuni sî asociatiuni de tóte categoriele pentru inaintare. Noi românii inca nu mai putemu stá amortiti sî pasivi, facia cu miscamintele cele spirituale, ce se facu pre tóte terenele culturei poporale, fiindca tocmai noi avemu cea mai urgenta lipsa de ele. Avemu lipsa inse inainte de tóte de o consultare generale, despre modalitatile sî midiulócele de a inaintá mai securu sî mai cu inlesnire cultur'a poporului in tóte ramurile sciintieloru sî educatiunea morale sî religiósa.

Déca are mare necesitate corpulu didacticu (invetiatorescu) alu vre-unei natiuni de o conferintia generala, apoi, dieu, corpulu didaticu romanescu are lipsa imperativa sî datorinti'a imperiósa de a se intrunf cu o óra mai carendu intr'o conferintia generala. Ori-ce amenare ar' causá daune (pagube) mari sî aru fi o crima neiertata in contr'a progresului, in cotr'a amelioratiuniloru invetiamentului, in contr'a propagatiunei sî comunicatiunei cunosciintieloru pedagogice, metodice, sî didatice, in contr'a aspiratiuniloru umanitarie sî a inaltiârei culturei nationale.

Deci dara sa nu mai amânamu, câci tempulu a sositu, ór'a a batutu sî ne striga cu glasu puternicu: Dascaliloru romani! Desteptative, nu mai vegetati in isolatiune apatica, nu mai traiti in sihastria ascetica, nu mai urmati fatalismului orbu orientalu, ci ve stringeti betrânu sî tineru in giurulu drapelului Minervei, ve insirati pre lânga stégulu pedagogiei moderne, scrie-ve-ti pre stégu, cá simbolu, principiulu fundamentalu alu pedagogiei moderne: spontaneitatea.

Intre principiele fundamentale sî mantuitórie ale pedagogiei moderne se afla in primulu locu sî spontaneitatea, adeca facultatea sî energi'a de a produce omulu dela sine sî prin sine, de a pasí cu barbatia sî cu energia la scopu, ca-ce numai desvoltându-se sî aplicâduse bine sî regulatu acésta facultate neaperata, se desvoltéze sî se intaresce caracterulu individualu, se emancipa individualitatea de influintiele cele straine sî stricatióse, pastréza cu energia barbatésca, cu tenacitate sî cu scumpatate proprietati'e sale cele firesci sî caracteristice nu se sparie de pedecele cele mari, care le intimpina in drumulu seu, ci cauta cu prudintia, cu taria barbatésca a le delaturá sî a le face sa incetéze dinaintea ei.

Este unu lucru probatu prin mii de esemple ca ómenii, cei ce nu-si au cultivatu spontaneitatea au fostu totudéun'a, suntu sî voru fi inca creature pecatóse, care n'ar puté traí nici decâtu fâru de stapâni dedati, fiindu ca altii sa cugete, altii sa lucreze pentru densii; altii sa i pórte de freu cum vréu sî in catrau vréu, cu unu cuventu, suntu adeverate, automate, incarnate sî impelitiate. Suntu fiintie, care ochi au si nu vedu cu ei, urechi au si nu audu cu ele; gura au sî nu graiescu cu ea, pitióra au sî nu ambla pre ele, mâni au si nu lucréza cu densele, minte au sî nu cugeta, nici nu judeca, cu atât'a mai pucinu rationéza cu dens'a, ca nu este duchu de viétia intrensii. Ómenii acei'a, cari nu s'au deprinsu de tempuriu a vedé singuri, a gândi singuri, a rationá singuri, a lucrá barbatesce sî cu energi'a de sine sî prin sine, cându vinu la obiecte de studie profunde, serióse sî abstracte se simtu, ca spiritulu loru este fórte marginitu intru unu cercu restrinsu, sî cu inteliginti'a loru nu i destelu de cultivata sî desvoltata.

Deci fratiloru! A sositu timpulu, cá corpulu didacticu romanescu sa demustre lumei, ca-si a desvoltatu sî cultivatu spontaneitatea la gradulu de barbatía sî scie se o sî manifesteze, cându cere trebuinti'a, si i impune missiunea sea cea marétia sî chiamarea sea cea sacra de a reversá luminele sele cele binefacatórie asupr'a fiiloru natiunei nóstre celei insetate de lumina sî cultura.

Sa ne adunâmu, fratiloru, betrânu sî tineru intr'o conferintia generala dupa ecsemplulu natiuniloru celoru luminate sî inca intru unu numeru câtu se póte de mare. Despre momentuositatea sî necessitatea imperativa a unei atari conferintie generale, credu, ca este petrunsu totu dascalulu românu, câci conferinti'a generala este cá pânea de tóte dilele, sî precum organismulu omenescu fâra pâne nu póte traí, asiá sî instructiunea (invetiamentulu) romanésca nu póte prosperá, nu póte face progresele dorite, nu póte corespunde postulateloru sî recerintieloru presenti sî impregiurâriloru celoru complicate si intereseloru celoru feliurite. — Unde sa se discuteze intrebaciunile cele mai vitale, care taia in tóta viéti'a scolaria; unde sa se caute principiele cele mai sanetóse sî mai acomodate cu indigintiele sî cu firea sî aspiratiunile nóstre, sa se adoptese metodele cele mai logice, sa se introduca didactic'a cea mai practica si cea mai usióra, déca nu intr'o conferintia generale a nóstra. Conferinti'a generala este acelu motoru puternicu, carele inainteza prosperitatea morala, spirituale, materiale sî formale a invetiamentului. Conferinti'a generala insufletiesce, desamortiesce, incaldiesce, cresce, intaresce sî inaltia puterile intielesuale, morale si materiale ale corpului didacticu (invetiatorescu).

Noi suntemu chiamati in loculu antâiu, cá sa impodobimu spiritulu si anim'a tenerimei cu sciintie solide, cu cunosciintie aprofundate, sa le desvoltâmu sî formâmu caracterulu, sa le nobilisâmu anim'a, impodobindu-o cu virtutile cele morali, religióse, cele civili, patriotice, estetice sî umanitarie, sa desvoltâmu sî sa pastrâmu cá unu focu sacru intr'ensii pre lânga modesti'a si pudórea, corón'a virtutiloru, sî consciinti'a de sine sî de demnitatea sea omenésca, care sa incinga fruntea loru.

Dascalii suntu principalii motori ai civilisatiunei, ai culturei umane si ai progresului de tóta categori'a; dascalii suntu acele organe, care respandescu cultur'a intieleptuala, morala sî estetica preste tóte clasele societâtiei; dascalii suntu sórele acelu dulce, care resipesce negur'a nesciintiei sî stinge focului susperstitutiuniloru, delaturéza ilusiunile cele fantastice ale credintiei desierta; dascalii suntu chiamati a lucrá cu barbati'a sî cu energi'a, ca ignoranti'a, sî credinti'a desiérta (superstitiunea), care tienu spiritulu incatusiatu sî amortitu, sa se gonésca, sa li se sparga cu burile, sa li se restórne imperati'a, sa li se derame pâna in pamentu murii loru, ca asiá sa scape poporulu din latiurile loru cele de feru. In loculu imperatiei orbiei, a intunerecului sî a nesciintiei sa inaltiâmu imperati'a luminei adeverului, in loculu superstitiunei, care i-au intunecatu mintea cea firésca, i au scalciatu sî schimositu judecat'a cea naturale sî sanetósa, sa i dâmu cultura adeverata; sa lu scótemu din starea cea degradatória sî sa lu inaltiâmu la demnitatea civilitâtiei. Frumóse dara totu-odata sî grele probleme au dascalii de deslegatu, pentru cá se realiseze imperati'a adeverului, a dreptâtiei, a moralitâtiei, a libertâtiei, a egalitâtiei si a fratietâtiei aici pre pamentu. Atunci, câudu voru fi acestea ideale intrupate in societatea omenésca, atunci va domní imperati'a lui Dumnedieu pre pamentu, pre care o ceremu in tatalu nostru cu cuvintele: „Sa viia imperati'a ta."

„Adeverurile séu ideele, cá eterne, au ecsistatu sî ecsista de odata, ba inca mai inainte de plasmuirea lumei. Au inse sî ele timpulu loru, câudu din starea loru latenta, resarindu cá sórele, se manifestéza preste totu, sî se facu proprietatea fiacârui'a, cá aerulu celu resuflâmu·

In anticitate metalele, cuventulu, artea scrierei, alfabetu, tóte sciintiele si tóte artele, navigatiunea si altele, câudu le-au venitu timpulu, aparura la tóte popórele.

In lumea moderna, inventiunea tipografiei, basola, Americ'a, vaporulu, electricitatea aplicata la industri'a sî la telegrafi'a sî inventiunea fotografiei, câudu le-au venitu timpulu, se manifestara in ambele emisfere de odata sî devenira o proprietate universale", dîce I. Heliade R.

Deci scumpiloru mei frati! Ide'a de conferintia generala a tuturoru dascaliloru români nu este o idea momentana, pripita, ci sî ea, ca tóte ideele

mari sî mânluitórie, a resaritu de multu in mintea nóstra, numai câtu anulu acest'a a scos'o din ascunsulu seu la lumin'a dilei sî sa credemu, ca a venitu sî pentru dens'a timpulu, cá sa se pogóre din inaltimea ideeloru pre pamentu sî sa se intrupeze, cu unu cuventu, sa-si incépa functiunea sea inca in anulu acest'a.

Noi cugetâmu, ca loculu celu mai potrivitu pentru acesta prima conferintia generale este A v r i g u l u, loculu nascerei sî alu repausârei marelui dascalu sî adeveratului apostolu romanescu Georgiu L a z a r u.

Sa incepemu, fratiloru! Activitatea nóstra dela léganulu sî dela mormentulu regeneratoriului natiunei nóstre Georgiu L a z a r u.

Cându a inceputu a invetiá Georgiu Lazaru, intunereculu sî intinsese velulu seu celu grosu preste poporulu românu. Natiunea româna stá lânga prapasti'a peritiunei. Iéta! vine apostolulu Lazaru, cărui'a tóta suflarea romanésca are a-i multiami, pentru ca densulu a desteptatu simtiulu demnitâtiei celu amortîtu cu puterea cuventului seu, celu inspiratu de sacrulu focu alu nationalitâtiei; elu a risipitu cu profusiune bogatiile invetiaturiloru sele pentru regeneratiunea poporului românu, care erá cufundatu in intunereculu celu mai profundatu; densulu cá unu plugariu adeveratu au curatîtu agrulu animiloru de neghin'a cea streina, carea innecase mai de totu grâulu celu curatu nat'onalu; densulu, cá unu adeveratu dascalu a desradacinatu prejudetiele cele invechite, care impainginasera sî intunecasera ochii sufletesci ai românîloru sî le impetrisera animele, le inadusisera tóte simtiurile cele firesci, le amortisera sî le ucisera tóte aspiratiunile nationali, totulu jacea in degeneratiune sî amortiala, in ceea ce s'atinge de numele românu sî de patri'a lui, pâna ce calcà reposatulu intru fericire Georgiu L a z a r u pre pamentulu tierei romanesci. La ce degradatiune ajunsese numele de românu sî limb'a romanésca in Romani'a se póte vedea mai apriatu sî mai lamuritu de acolo, ca-ce numele celu dulce sî frumosu de românu ajunse sa fia nume de ura, nume de batjocura, nume de ocara, ca-ce „românu“ in epoc'a acea trista sî gelnica insemná atât'a câtu sî robu, slavu, omu dobitocitu.

Lazaru a fostu invetiatoriulu, cârui profesorimea Romaniei i detoresce prim'a pietate.

Sermanulu L a z a r u, in mâhnire sa batea cu pumnii in peptu sî redicá mânile la ceriu strigându in sine: Dómne! pâna cându anii blastemului? Noi sa i dicemu la mormentu-i: Anii blastemului au trecutu; colegii tei imbracati in poterea spontaneitâtici tale inaltia flamur'a spiritului teu, dându-si imbracisiare fratiésca, la comun'a conlucrare spre continuarea operei tale.

Deci fratiloru, prin acestu apelu sunteti cu tóta caldur'a sî iubirea fratiésca invitati la conferint'a invetiatorésca in Avrigu, care se va tienea in 19, 20 sî 21 Iuliu c. v. an. 1870. Pentru statorirea unei programe corespundietórie scopului conferintiei se voru face cele de lipsa.

Brasiovu 12/24 Iuniu 1870*),

Dr. Vasilie G l o d a r i u m/p.,
profesoru gimn. la gimnasiulu romanescu
din Brasiovu.

Amu reprodusu acestu „Apelu,“ atâtu de frumosu, asiá dupa cum ni s'a tramisu de dlu autoriu. Numai noi avemu sa-i facemu dlui autoriu urmatóriele reflessiuni:

Tempulu fipsatu pentru o adunare, dupa cum o propune, ni se pare fisice prè scurtu, pentru ca, sa presupunemu comunicatiunea in tóte directiunile cea mai buna, sî noi credemu, ca numai apelului i trebuie dóue trei septemâni pâna sa ajunga la toti câtra cari este indreptatu. Acum, dupa ce capeta apelulu nu pleca toti cá la ordinulu de óste a dóu'a dî, sî d. e. celu dela Orsiov'a, Becskerekulu mare, Ciab'a, Bai'a mare, Cernauti, Sucév'a etc, va trebuí sa se gândésca, déca nu de alte, de spesele caletoriei preste totu, sî eata ca i trebuie vre-o câte-va dile; iéra cei din Romani'a, Basarabi'a sî déca voru voí sa vina sî din imperiulu turcescu, nesmintitu ca au lipsa de pasupórte, cari iéra nu se potu scóte in un'a séu dóue óre. Pune ca aceste s'au terminatu tóte, caluculu de mijlocu, in optu dile. Caletori'a pâna la Avrigu d. e. dela Chisineu, Bolgradu, Ismailu, ori va veni omulu preste Bucovin'a ori preste Moldavi'a, cere iéra celu putienu optu dile. Va se dica, omulu sa lucre numai la pregatirea c a l e t o r i e i sî inca are lipsa de tempu de vre-o patru septemâni, dupa impregiurârile locali sî de comunicatiune, de cari póte dispune cineva in pârtile nóstre, sî tempulu adunârei lu vedemu fipsatu pre 19 Iuliu a. c., va se dîca, dela datulu publicârei in diuarie nici patru septemâni.

Sa venimu la altu momentu, la scopulu adunârei. Acel'a, ni se deschide perspectiv'a, ca va fi statoritu in unu programu, despre care numai atât'a ne spune apelulu in 13 cuvinte (pre cându apelulu e de trei colóne lungi), ca „pentru statorirea ... s e v o r u f a c e c e l e d e l i p s a.“ Pre lânga tóta pastoral'a pedagogica cuprinsa in apelu, impenata cu idei frumóse, form'a lucrului nu ne convine. Invetiatorii intregei romanimi s'aru tredi, precum acum resipiti cum suntu, cu unu apelu, asiá adunati, cu unu programu, despre care nu a visatu nimenea sî pre care sa nilu puna autoriulu sa lu votâmu cá pre infalibilitatea papei. Dlu autoriu pare ca nu are idea despre greoiatatea cu carea inaintéza lucrurile in o adunare de mii de invetiatori, cu programu facutu sî publicatu cu ani inainte, prin urmare, sî studiatu de cei adunati in mare parte. Sî nóue, unu geniu sa vina sa ne scóta din busunariu unu programu, sî cá altoru genii sa ni-lu dea sa-lu votâmu.

Cându eramu in Vien'a noi cei patru ardeleni (Dr. I. Mesiota, D. Cioflecu, I. Dorca sî Red. acestei foi) sî cu noi dlu directoru alu seminariului centralu din Bucuresci B. C o n s t a n d i n e s c u, amu avutu o conferintia s p o n t a n è a, in carea s'a ventilatu cestiunea ortografiei, cu privire la copiii cari incepu a amblá la scóla. Totu atunci aveamu in vedere necessitatea unei contielegeri a representantiloru invetiamentului, inse recunoscendu greutatea de a ne puté aduná in pripa din tóte pârtile romanimei, doriamu a ne convinge in parte, fia-care, despre resunetulu ce aru aflá o propunere pentru o astfeliu de adunare. Prevediuramu dara contielegeri particulari, pentru cá sa nu facemu unu lucru de capulu nostru sî resultatulu acelor'a sa ne indreptatiésca a lucrá mai departe séu a tacé cu totulu despre lucru pâna la tempu mai acomodatu.

Nu scimu déca dlu Dr. sî amiculu nostru s'a sfatuitu, séu contielesu cu unii din dd. susu citati, cu invetiatorimea din Brasiovu sî giuru, câci apelulu nu ni o spune; nóue celu putienu nu ni s'a comunicatu pâna la primirea apelului nimic'a sî asiá nici acum nu scimu care e scopulu celu mai aprópe alu adunârei.

In fine, s'a intielesu autoriulu sî cu comun'a A v r i g u l u i, cá sa se pregatésca cuartire pentru celu putienu sute de invetiatori? S'a intielesu de unu localu pentru adunâri si s'a informatu despre impregiurarea, déca acolo voru fi provisiuni destule, cá sa póta trai sutele póte miile de invetiatori din tóte pârtile romanimei? Noi pre lânga tóta pietatea ce avemu câtra nemuritoriulu Georgiu L a z a r u, amu fi crediutu Sabiiulu mai potrivitu de o adunare cum e cea proiectata, din causa ca comun'a indigitata e mica sî acolo nu e locu pentru adunâri mai mari, precându dela Sabiiu se póte face usioru o escursiune pâna la Avrigu.

Nu suntemu contr'a ideei, dara amu dorí cá aceea sa se puna in lucrare asiá, incâtu sa se póta realisá sî realisarea sa aduca fructele dorite, dara sa nu fia numai o simpla reclama. Red.

*) Tóte celelalte diurnale române de dincolo sî dincóce suntu rogate a reproduce acestu apelu. —

Varietâti.

*** T e a t r u. Vineri sér'a avuramu un'a dintre serile cele mai placute. Ni se representara trei piese fórte inimate. Cea dintâiu, carea veni de asta-data pre scena fù „Zuliaridi“: comedia intr'unu actu de d Alexandri. Dlu M i l l o (Zuliaridi) facù pre arnautulu betrânu sî jelosu in tóte nuantiele cu o maestria rara. Aplausele cele desc au dovedit'o acést'a mai pre fie-care momentu. Dómn'a A l e s a n d r e s c u (Afrodita, femeea arnautului) a aretatu sî astadi sî talentu si rutina mare in ducerea roleloru ce le ia asupra-si. Jocului densei, in o rola cam neinsemnata, cum o infatisiéza cea a femeei arnautului, a sciutu sei stórca momentele pentru a tienea atentiunea publicului continuu asupr'a celoru ce se petrecu pre scena. D-ra C o n s t a n d i n e s u (Mandic'a) cá tieran'a sî pestrà si astadi afabilitatea ce ne-amu obicinuitu a o vedea la dens'a in tóte rolele. Ceea ce o face sî mai simpatica spectatoriloru e ca incungiura efectulu secu. Tiereneuti'a de Vineri sér'a a fostu o imagine completa, a prudentiei póte si astutiei naturali femeesci. Dlu Elliescu (Papa Lapte) a fostu desteru in schimbârile psichice, prin cari trebuiea se tréca; si partea mimica a fostu de lauda.

In „Ciobanulu românu“, cantioneta de dlu Millo, nu incape nici o disputa asupr'a victoriei ce a reportatu dlu Alesandrescu I. Infatisiarea densului pre scena castiga pre spectatori. De ací e lesne de esplicatu ca sî astadi fu intempinatu cu aplause dara sî cu flori la radicarea cortinei. Baritonulu seu celu plinu indulcesce urechi'a auditoriului cându cânta ori ce cântare, cu atâtu mai vertosu acum cându cantá ariele ciobanesci; câtu pentru partea declamatorica, la inceputu ne aducea aminte mai multu de unu erou cavalerescu, in decursulu piesei inse a intratu in tonulu ciobanescu sî cantion-t'a a devenitu intréga unu deliciu pentru spectatori. De aceea a si fostu intre aplause provocatu a repetí.

Pies'a din urma „Paraclisieriulu“ a fostu o nóua, dara norocósa proba a talentului artisticu alu dlui M i l l o (paraclisieriu) Gangaitulu, cantarea nasale suntu numai nisce ilustratiuni la caracterisarea cea executata cu atât'a corectitate a paraclisieriului procletu sî totu odata cu putiena vanitate. Publicului nici ca crutiá cu aplausele. Dómn'a A l e s a n d r e s c u (Floric'a) desvoltà in rol'a ce avea o abilitate admirabile. Tóte miscârile, pronunciulu, cu unu cuventu tóte curgeau naturalu. Atentiunea spectatoriloru erá cá fermecata de scena. Pasirea densei cá vivandiera a fostu preste tóta asteptarea. Multu a contribuitu la delectarea publicului sî concursulu dlui A l e s a n d r e s c u II. (Florinu). Densulu inca a doveditu cu ocasiunea acést'a dispusetiunea cea mai buna. Rol'a densului a fostu completu executata. Efectu de totu placutu a avutu purtarea densului in tonu sî gesturi cá ciocoiu, dara sî in celelalte parti nu a fostu mai putienu. — Eri sér'a s'a executatu „Jieanulu“, drama cu cantece in patru acte. Detaiatu cu alta ocasiune. —

Societatea ne parasiesce mâne spre a dá vre-o câte-va representâri in Orastia. De aci merge la Clusiu, apoi la Oradea mare, Aradu, Lugosiu, Caransebesiu, Pest'a. Bucovin'a remâne pre anulu vitoriu.—Dorimu din anima cá Dlu Millo sî societatea densului sa duca acele suveniri placute, cari le lasa densulu sî societatea in mijloculu nostru!

*** Cancelariulu imperiale contele B e u s t a capetatu concessiune de a-si amplificá insemnele in armele sele cu vulturulu duplu.

*** Acei dd. cari voru sa ia parte la Adunarea generale a Asociatiune pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu din Naseudu au sa se insciintieze la unu comitetu de primire, instituitu acolo in locu, pâna la 15 respec. 25 Iuliu a. c.

*** T e l e g r a f i ' a n ó s t r a. Ni se dede ocasiunea a vedea o depesia telegrafica adusa dela biroulu telegraficu de aici, carea precâtu 'sî avea partea sea comica pre atât'a sî cea tragica. Ea ne sterni numai de câtu intrebarea, ca se sustienu institute de feliulu telegrafiei pentru cá sa se creeze sinecure pentru individi neapti, séu pentru óre-care inlesnire a poporului? Sa cetésca cineva depesi'a, ce o reproducemu sî sa vedemu ce va mai judecá cu mintea sea, cându pre lânga aceea ca contribuimu la sustienerea tuturoru institutelor de ori ce natura, cari suntu sustienute de statu, pre lânga aceea ca platimu tacse cându le folosimu, mai multu impedeca decâtu inaintéza scopulu; câci o depesia stricata, cu carea séu siedi o jumetate de di sa o studiezi, séu alergi o di intréga cu ea in mâna pre la paleografi, plastografi etc. cá sa ti o deslege, nu te folosesce, pentru ca nu o poti intielege. casulu de fatia e mai unulu din acele din urma. Depesi'a vine dela Orastia sî e adresata dlui Millo Dir. alu teatrului natiunalu din Bucuresci. Eata depesi'a:

„Scaure deajuirsu deja acordata — descalo câti in Hotelu Széchényi. Quartire surtu deajuirtu tepresersatia aminciamu pre jo.„ — Tradusa:

Scaune de ajunsu dejá acordate — descalecati in hotelu Szechényi. cuartire suntu de ajunsu representatiunea anunciâmu pre joi.

Comentariu mai departe credemu ca e de prisosu.

*** U n u n e s p a l a t u se apuca se faca „schizze despre Sabiiu“ in nrulu de joi alu foiei „Hr. Ztg.“ sî adeca in foisiór'a. Las' ca nu scie face schitie, pentru ca scrie o multime de esageratiuni esagerate, de cari nici redactiunea „Hr. Ztg.“ nu póte sa nu se scandalésca, dara pre urma sî permite a-si dá inca dóue atestate: unulu de ignorantia sî altulu de malitia. Nisce piese inocente in cari figuréza sî evrei lisiesci, trecu la densulu de „sumutiâri asupr'a jidaniloru“ (Judenhetze). Dara „Kaufmann von Venedig“ alu d-vóstra totu su-

mutiare este? si e asemenare intre fricosulu jupânu Moise séu Herscu si intre fiér'a cea insetata de sânge, din „negutiatorulu venetianu“; carea nu primesce nimic'a alt'a de câtu sa taie grammii din inim'a crestinului? Dincolo de alpii transilvanici si sumutia evreii insii pre poporulu indigenu asupr'a capeteloru loru, pentru ca câti streini nu suntu acolo cari, fâra de a aduce tieriloru aceloru vre-unu folosu, póte pagube insemnate, si traiescu linisciti, nu le face nimenea nimic'a, din simpl'a causa, ca ei inca nu s'au obrasnicitu asiá de tare cá jidanii lesiesci, ci suntu mai cu reserva. Domnii cari au bunetate a se face advocatii nechiamati ai jidaniloru sa binevoiasca ai luá si pre cei cu capetele sparte din alte pârti, fia unde li s'au datu drepturi egali cu alti cetatieni, fia cum d. e. in Russi'a, unde inca nu li s'au datu; incépa o campania contr'a Russiei, dara nu asupr'a unui guvernu a unui statu micu, carele nu mai de aceea nu póte traí cum se cade, pentru ca nu-i dau pace sa se póta reculege odata de relele unui trecutu ingroditoriu. — Maliti'a foisioristului se vede depusa in pasagiulu pentru flori, unde dice ca florile au inghititu o parte din venitulu teatrului. Acést'a e o minciuna!

*** Din scaunulu Cinculuimare. In 24 Iuniu c. n. serbându sasii din comun'a Merghindélu din'a s. Ioanu, si petrecându mai multi la olalta in un'a din cracimele satului si venindu la cérta s'au batutu unii din ei. — Dupa aceea mergendu doi insi câtra casa, unulu aru fi lovitu pre celalaltu cu pétra in capu, vetamându-lu numai usioru.

In diminéti'a urmatóre s'au latitu vestea in satu, ca sasulu nostru aru fi muritu in urm'a loviturei de pétra. Dregatori'a comunala n'au interdiatu a face aratare criminala dregatoriei scaunale, cumca cutare sasu aru jacé mortu in urm'a bataiei avute in cealalta di. — Judele cercetatoriu dimpreuna cu medicii au esitu indata la faci'a locului, si cercetându dupa starea lucrului inaintea de a vedé pre mortulu s'au constatatu ca N. (sasu) intru adeveru au lovitu cu piétr'a pre mortulu. Dara ce au esitu afara? Viditântulu medicii au aflatu ca nu de lovitur'a petrei, ci de stréngu au muritu. Dupa ce s'au sculatu diminéti'a in 25 Iunie c. n. din asternutulu seu de pre siopru, au venitu in casa si nefiindu si sei in casa s'au spandiuratu de grinda, ceea ce ai sei au tagaduitu pâna cându totusi au trebuitu sa marturiséca adeverulu.

*** Introducerea casatoriei civile. „Pester Lloyd“ aude ca proiectulu privitoriu la introducerea casatoriei civile, ce servesce de substratu la desbaterile comissiunali in ministeriulu de justitia, lu au elaboratu, la insârcinarea min. de justitia, advocatulu Em. Hodossy.

*** Nenorocire pre drumulu de feru Lemberg-Cernovitiu. Telegrame din 26 Iuniu n. spunu ca dupa a trei'a casa de padia dela gar'a din Pascani spre Romanu, au esitu trenulu de persóne nr. 4 din sîni. Caus'a a fostu beti'a masinistiloru. Siese insi din personalulu trenului, intre cari doi functionari ai societâtiei, au remasu morti. Unu comisariu alu guvernului romanescu ce se aflá cu trenulu acest'a a incuiatu lini'a, pentru ca cladirea cea miserabila asiá e de flagranta incâtu o póte observá celu mai simplu omu. — Sa te miri, ca totu civilisatii din apusu cladescu liniele si totusi le place sa devina insielatori de banii „barbariloru.“

*** In cestiunea otareloru aflâmu, ca comissariulu ungurescu, Georgie Béldi aru fi priimitu ordinu pentru continuarea lucrariloru, si ca guvernulu nostru inca aru fi invitatu pentru acést'a din partea guvernului austro-ungurescu. Nu scimu in câtu sa damu crediementu acestei faime, atâtu insé putemu dîce ca ungurii tinu prea multu la amanarea acestoru lucrari, iér guvernulu nostru ce face in acésta privintia? Locuitorii comunei Zagonu au avutu mai de curendu o adunare, in care au votatu urmatóre propunere: „Adunarea proprietariloru decide in unanimitatea, ca va pastrá cu cea mai mare severitate anticulu ei bunu si lu va aperá contr'a tuturoru atacuriloru; cu care ocasiune insercinédia pre paditoriulu muntiloru de a raportá la optu dile despre totu ce va observá“. Ce va fi vomu vedea. La totu casulu insa la ceva resultatu bunu nici ca avemu sperantia din partea actualiloru consilieri. „Gard. Civicu.“

*** In Neapole va fi in acestu anu o espositia navala internationala.

*** O scena curiósa, — Dilele aceste, fostulu procuroru generalu dlu Mihaiu Gregoriadi Bonachi, primblându-se pre ulitia, intalní pre unu vechiu amicu alu seu avocatulu Ianov din Iasi, cunoscutu prin placutele sele canzonete, si vorbindu despre un'a si alt'a, se urca amendoi pre scârile otelului Smolnischi in care locuiá dlu Ianov,-cându de odate se vediura urmariti de unu evreu sanetosu si sdravanu, carele cerea mila,-vaitându-se de nenorocile care lovise intreag'a sea familia, cu ocasiunea intemplâriloru dela Tecuciu. Aceste cuvinte atrasera atentiunea fostului procuroru generalu, carele a statu o luna intréga in Tecuciu, cându a mersu acolo spre restabilirea liniscei, carele prin urmare cunósce aiâtu pre toti evreii din Tecuciu, câtu si tóte faptele intemplatu acolo Dara ce nenorociri ai suferitu la Tecuciu? intrebà acést'a pre evreu. Ce sa suferu! . . . respunsa evreulu, iéc'a cetiti hârti'a ast'a câtra consuli si 'ti videa. In Tecuciu s'au ucisu toti jidanii, eu amu scapatu cu feme'a mea, cârui'a crestinii 'i au taiatu titiele! . . . vai de noi, suntemu prapaditi! dlu Bonachi carele cunósce limb'a germâna, ia suplic'a câtra consoli si ceteste in ea plângerile cele mai montruóse in contr'a româniloru. Mai multi evrei iscaliti in ea, aretându feliurite fapte mincinóse, adica, ca mai multe familie de evrei, au fostu esterminate in dilele acele la Tecuciu, cereau dela consuli interventiunea puteriloru streine?!. La Acésta ticalósa infamia, dlu Bonachi carele cunósce cele mai mici detaliuri a intemplâriloru din Tecuciu, si scie ca nici unu evreu n'a fostu macaru lovitu intr'unu mai primejdiosu; la acést'a infama calomnia dicu, indignându-se dlu Bonachi, a aretatu evreului cine este d-sea, si ca déca va afla ca mai arata si la altii hârti'a, lu va dá pre mân'a procurorului. Aceste cuvinte avura unu efectu magicu, câci evreulu carele aratá ca d'abiá pôte umblá de lovituri si de râni, de odata incepù a coborí scârile câte patru, patru in fuga iepurésca, câte feliurite reflectiuni nu inspira acestu faptu cetitoriloru!

In sér'a de 17 Maiu doi nenorociti, unulu românu anume Tóderu Eni, copilu dejá in etate de 15 ani, uniculu fiu la parinti, si celu alu doilea unu evreu maturu, veneau in o trasura cu unu calu dela Marasiesci, la Focsiani; in apropiere de orasiu intre cantónele nr. 2 si nr. 3, leau esitu inainte nisce individi, dupa ce iau despoeatu apoi iau batutu astfeliu incâtu baeatulu au remasu mortu, iéra ovreulu adusu in Focsiani, a dóu'a-di au muritu si densulu in spitalu.

S'au constatatu atâtu dela ovreulu cu viatia, câtu si din urmaririle administratiunei, ca ucigasii suntu 4 tigani unguresci, acesti nomadi, ce cu miile navalescu, in tiéra sub scutulu protectiunei austriace, n'au altu comerciu s'au industria decâtu acel'a d'a jefui si-a ucide societatea româna; — dupa atâtea dile, ucigasii inca nu s'au prinsu.

„Gard. Civ.“

Nr. 63 1878.

Concursu.

Pentru ocuparea urmatóreloru posturi vacante de profesori la scólele gimnasiale, reale si comerciale române gr. or. din Brasiovu se escrie prin acést'a din partea subscrisei eforii concursu:

1. pentru unu profesoru de limb'a si literatur'a elina si latina la gimnasiu. Cu acestu postu este impreunatu salariulu anualu de 800 fl. v. a. cu prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. si la pensionare cu salariulu intregu dupa unu servitiu de 30 ani: séu in casu cându aru intrá mai curendu neputinti'a concernintului spre purtarea servitiului adeca: dupa 10, 15, 20, séu 25 de ani cu catimea amesurata salariului lui.

Dela candidatii pentru acestu postu se cere, sa documentedie ca suntu români dn nascere si gr. orientali de confesiune, ca au absolvatu facultate filosofica, si anume, filologi'a clasica in decursu de 3 ani la un'a din universitâtile interne séu esterne, si ca au avutu pâna acum'a portare morala si politica nepatata.

2. pentru unu profesoru de limb'a si literatur'a francesa la scól'a comerciala si reala, precum si la gimnasiu si class'a IV. de fete, cu salariu anualu de 800. fl. v. a. si cu celelalte prospecte amintite sub 1)

Dela candidatii acestei profesuri se cere asemenea sa fia români de relegea gr. orientale, sa aiba (pre lânga absolutoriu de facultatea filosofica) si cualificatiunea necesaria in limb'a si literatur'a francesa, precum si testimoniu de portare morala si politica.

3. pentru profesur'a de geografia si istoria la scól'a reala si comerciala, cu care e impreunatu salariulu anualu de 800 fl. v. a. si avantagiele mentionate sub 1)

Dela candidatii pentru acestu postu, se ceru pre lânga conditiunile de sub 1, si 2, si o deosebita cunosciintia de geografia si istori'a comerciale prin unu absolutoriu séu dela universitate séu dela o academia comerciala publica.

Fia-care din candidatii alesi pentru unulu din posturile enumerata va functioná anulu primu cá profesoriu provisoriu, si numai dupa acést'a, si dupa ce va depune cu succesu bunu esamenulu prescrisu in §. 122 p. 9 alu Statutului organu bisericescu din 1868 va trece in categori'a profesoriloru ordinari, socotindu-se insé si anulu provisoricu la pensionare.

Totu cu acésta ocasiune se escrie concursu si pentru ocuparea postului de pedelu séu ingrigitoriu la scólele centrale române gr. orientale din Brasiovu, cu care e impreunata plat'a de 200 fl. v. cuartiru liberu si lemne de arsu.

Dela unu pedelu se cere sa fia omu in tóta privinti'a integru, fâra patimi, cunoscatoriu celu putienu de cetire si scriere, cu familia nenumerósa si fâra profesiune. — Pedelulu engajatu va incheiá contractu separatu cu efori'a.

Petitorii la numitele posturi au se astérna petitiunile loru insocite de atestatele necesâri celu multu pâna la 15/27 Augustu a. c. la subscris'a eforia.

Brasiovu in 10/22 Iuniu 1870.

Efori'a scóleloru centrale gr-or.

Damianu Datco.
Presedinte

36—2

Concursu.

Fiindu-ca gimnasiulu românu gr-orientale din Bradu - comitatulu Zaraudului — cu inceputulu an. scol. 1870/1 se sporesce inca cu un'a clasa — a trei'a, — e necese de unu profesoru ordinariu si unu suplentu. Cu postulu primu e impreunatu unu salariu de 600 fl. v. a. celu alu doilea unu salariu de 500 fl. v. a. si dreptulu de a inaintá in salariu mai mare.

Dreptu aceea pentru ocuparea acestoru postur. se scrie concursu pâna in **20 Iuliu** a. c. st. vechiu.

Concurentii la aceste posturi voru avé a documentá: a) purtarea buna morale; b) sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invetiamentului; c) ca au absolvitu cu succesu bunu cursulu filosoficu pre lânga sciintiele matematice reale séu cele ale limbeloru classice la vre-o universitate din patria séu strainetate; séu ca a servitu la vre-unu gimnasiu publicu cá profesoru séu numai suplentu; séu ca a absolvitu ginasiulu si a depusu cu succesu bunu esamenu de maturitate si a terminatu cu aseminea succesu cursulu clericalu-pedagogicu la vre-unulu din institutele padagogico-teologice gr. or. române.

Concursele voru fi a se adresá la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu 14/24 Iuniu 1870.

Presidele comitetului representantiei gimnasiale.

Moise Lazaru
Protopopu.

37—2

Concursu.

Poftindu-se unu capelanu in parochi'a gr. or. Gladn'a-romana et fili'a Gladn'a-mont. protopopu. Fagetului, prin acést'a se escrie concursu:

Dotatiunea va fi 16 jugere de pamentu si $\frac{1}{2}$ din veniturile parochiale.

Concurentii suntu avisati a-si tramite recursele conformu statului org. § 13 celu multu pâna in 3 Iuliu a. c. s. v. adresate D. protop. din Fagetu.

Gladn'a-rom. 8 Iuniu 1870.

In contielegere cu D. protopopu Districtualu Atanasiu Ioanoviciu.
36—2

Comitetulu parochiale.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Iuniu (2 Iul.) 1870.

Metalicele 5%	60	10	Act. de creditu	264	
Imprumut. nat. 5%	68	95	Argintulu	118	15
Actiile de banca	722		Galbinulu	5	75

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 50. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 25 Iunie (7 Iulie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p^o 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre o jumetate de anu (Iulie-Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 xr. v. a.

Pentru Trani'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 6 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

In decurgerea desbaterei generali asupr'a proiectului de lege pentru organisarea municipieloru vorbira, pâna la sosirea sciriloru din urma, doi deputati români: Alesandru Mocioni sî Sig. Borlea. Celu dintâiu vorbí, chiaru dupa marturirea barbatiloru neromâni, cu multu spiritu sî talentu de parlamentaristu pentru selfguvernamentulu comitateloru, cá unu contrabalantiu fatia cu regimulu, carele totu déun'a este luatu din o partida politica; celu de alu doilea dîce, ca aru fi vediutu bucurosu unu projectu deosebitu pentru Transilvani'a, nici decum inse unulu deosebitu pentru fundulu regescu. Preste putienu credemu ca ni se va da ocasiune a vedé cuventârile in tóta estinderea loru sî atunci le vomu scí apretiuí mai bine decâtu din scirile, cari ne spunu asiá dîcendu numai unele parole.

Din Cronti'a aflâmu ca diet'a s'a redeschisu in 30 Iuniu n. sî opositiunea numai decâtu s'a folositu de ocasiune sî pasî cu vre-o câte-va interpelatiuni aspre sî adeca, cu un'a pentru denumirea lui Mihailoviciu de Archiepiscopu in Agramu sî cu alt'a pentru sistarea congregatiuniloru comitatense sî libertâtiei pressei.

De dincolo de Lait'a ne aducu diuariele demissiunarea ministrului Widmann, a cârui denumire facuse multu sgomotu, din causa, ca acest'a taiase mân'a unui cofetariu inainte cu vre-o dóue-dieci ani, cându cá locoteninte se aflá in armata. Opiniunea publica a primitu o satisfactiune vis-a-vis de unu baronu. Inse Baronulu Petrino, asupr'a cârui'a inca erau agitatiuni in castrele „constitutiunaliloru“, este intr'tu in postulu seu de ministru de agricultura. — Alegerile pentru diete decungu cam in defavórea constitutiunaliloru.

Missiunea archiducelui Albrecht la Varsiovi'a, lânga tiarulu rusescu, se vorbesce ca are sa mai tocésca din dungile cele ascutite, cari instreinau pre Austri'a de Russi'a. — Óre-si care apropiare intre numitele staturi deducu mai multe foi din impregiurarea ca, se dice, la cererea lui Beust, cabinetulu din Petersburgu a demissiunatu pre gen. Fadjejew, carele sî acum de curendu scrisese o brosiura ostila Austriei, prorocindu cestei'a caderea. Alte foi inse recomenda Austriei tocma acum o atentiune mai mare in partea acést'a, din causa ca Russiei i place sa surprinda, dara nu sa pasiésca pre fatia, cum facù Fadjejew.

In corpurile legiuitórie ale Francieia fostu in dîlele din urma interesanta discussiunea despre reducerea armatei. Nu numai oratori imperialisti, dara chiaru sî orleanistulu Thiers a vorbitu pentru sustienerea statului efectivu alu armatei francese, asiá dupa cum se afla acum. Acest'a e uniculu mijlocu de a susutienea pacea. Parerea acést'a pare a fi latita intre politicii francesi, cari urmarescu pre Prussi'a la totu pasulu, cá nu cumva sa se trediasca cu omnipotenti'a ei intr'o diminétia sî Franci'a sa pérda prestigiulu autoritâtiei sele in Europ'a.

Isabel'a II, fost'a regina in Spani'a, a abdisu formalu de tronu, in favórea fiiului seu. Spaniolii inse sî cauta in alta parte regele sî putienu le pasa déca abdice Isabel'a seu nu.

In Romani'a sectiunile camerei verifica deputatii. Senatulu se pare a fi constituitu. Presiedinte este Plagino; vicepresiedinti: Veis'a si crescu.

In numerulu 25 alu foiei nóstre din anulu acest'a amu publicatu in foisióra unu estrasu din Jurnalulu „Le Nord“ o epistola adresata papei de câtra unu exprofesore alu semenariului r. cath. din Baltimore, Bjering, in care epistola, dupa ce arata retacirile bisericei apusene, róga pre pap'a a se intórce de la acele rataciri sî a fi aceea ce nu aru fi trebuitu sa inceteze a fi, adeca pastoriu in intielesulu celu santu alu cuventului. Totu in epistol'a aceea sî esprimá dorinti'a de a fi primitu in sinulu bisericei ortodoese resaritene, carea singura „nu a cufundatu temporalulu cu spiritualulu“ carea nu are papa-rege sî carea sî amintesce dicerea lui Christosu „ca imperati'a mea nu este de aici.“

Acum altu diurnalu, „Sant-petersburgske vjedomosti“, impartasiesce, ca dumineca in 21 Aprile a. c. se seversì trecerea formale a lui Bjering, cetatianu americanu, la religiunea ortocsa resariteana prin Ianisievu rectorulu Academiei. Dupa seversîrea actului de trecere sî dupa primirea convertitului in tagm'a preotiésca resariténa, urmà tienérea st. liturgii, caea-ce Bjering, o celebrà in limb'a germana.

Acet'asi Bjering a fostu adresatu in 12/24 Ianuarie a. c. câtra sinodulu permanentu alu Russiei urmatórea scrisóre:

Pâna acum me tieneamu de religiunea apuséna. Acum sum insufletitu de dorulu, cá sa imbratisiezu religiunea ortodoxa resariténa. Temeiurile mele la acestu pasu suntu espuse in epistol'a mea adresata Sântiei Sele Papei Piu IX, episcopulu Romei. Pre calea rugei sî a sciintiei amu venitu la acea convictiune, ca biseric'a cea ortodoxa resariténa este unic'a biserica carea a pestratu pâna acum curatieni'a invetiaturei evangelice, sî m'a-siu tienea ferice, cându o a-siu putea predicá pre pamentulu celu estinsu alu Americei, unde spiritulu omenescu cauta cu deadinsulu sa afle adeverurile religióse.

Cá sa potu seversî acést'a cu recerut'a autoritate, mi face trebuintia, cá sa fiu primitu in tagm'a preotiésca, de ce me sî incumetu a me rugá numai din acea causa, cá sa potu ajunge la scopulu acum amintitu. Soti'a mea sî copiii mei dimpreuna cu mine se lapeda de ratacirile bisericei papale sî doresc a trece sub aripile bisericei resaritene ortodoxe.

Binevoiesce sântîte sinóde a deschide usîle tale oiloru, cari se intorcu dela retacire, sî nu lipsi de binecuventarea ta pre celu ce se numesce etc.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 25 Iuniu a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia, ca terminulu de 30 de dîle pentru insinuarea nescari-va proteste contr'a alegerei deputatiloru conte A Zichy sî E. Danielu a espiratu sî prin urmare respectivii suntu definitivu verificati. Deputatulu cercului de alegere Oraviti'a, B. Szende sî presinta protocolulu de alegere, care se transpune comitetului verificatoriu. Dupa acestea anuncia presiedintele mai multe petitiuni incurse, care deodata cu cele ale representantiloru E Laszló, P. Heressy, St. Majoros, A. Csanády, D. Irányi, L. Deáky cont. A. Buttler, P. Kiralyi sî Adm. Szirmay se tramitu comissiunei de petitiuni.

P. Horváth indrépta câtra ministrulu de comunicatiune urmatórea interpelatiune: Are de cugetu regimulu a propune casei inca in anulu acest'a unu proiectu de lege despre construirea drumului de feru Csakathurn=Varasdin=Zaprezics.

Ministrulu de comunicatiune cunósce dorinti'a acést'a a Croatiei sî regimulu a fostu totu deun'a gat'a a implini acésta dorintia. Unu proiectu de lege despre construirea acestei linie nu a propusu pâna acum'a din causa, ca prelucrarile inca nu suntu gat'a sî ofertele concurentiloru de concessiune de ajunsu instruate. Vorbitoriulu póte inse dechiará in numele regimului, ca ministeriulu doresce cladirea liniei Csakathurn=Warasdin=Zaprezics, ca va continuá studiulu asupr'a acestei linie sî dupa finire va presintá casei unu proiectu de lege.

P. Horvath e multiumitu cu respunsulu ministrului de comunicatiune.

M. Kraljevics face ministrului de comunicatiune urmatórea interpelatiune: Facut'a regimulu pasí cá lini'a laterala Merzidorfu=Pakroc sa se cladésca sî déca, care suntu acesti pasí.

Ministru de comunicatiune Gorove apretiuésce pre deplinu insemnatatea acestei linie literale sî se va sirguí, cu acésta linia sa se cladésca cu câtu se póte mai mare usiurintia pentru statu.

M. Kraljevics se dechiara multiamitu cu respunsulu.

Cas'a ia respunsurile la acestea interpelatiuni spre sciintia.

Notariulu casei magnatiloru conte I. Csáky preda nuntiulu, prin care se face cunoscutu ca cas'a magntiloru a primitu proiectulu de lege despre cladirea palatiului post. sî teleg. sî despre drumulu de feru magiaru de Nordu-Westu. Proiectele acestea se voru ascerne corónei spre sanctiunare.

Referentulu comitetului financialu Kol. Széll reportéza despre proiectulu de lege relativu la creditulu supl. pentru ministrulu de interne.

Referentulu comitetului centralu, P. Perczel reportéza despre proiectulu de lege privitoriu la organisatiunea municipieloru.

Se decide tiparea lui.

Presiedintele e de parere cá sa se puna pre siedinti'a de Joi la ordinea dîlei.

Br. L. Simonyi propune cu o motivare ma lunga unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a proiectulu de lege despre organisatiunea municipieloru sa se puna la ordinea dilei uumai in sensiunea prossima.

Kol. Ghyczy spriginesce proiectulu de conclusu a lui Simonyi. B. Halász pretinde ca propunerea sa se tiparésca sî puna la ordinea dîlei spre desbatere (Voci: votare!)

I. Iusth: Presiedintele s'a pronunciatu dejá conclusualmente, ca proiectulu de lege vine Joi la ordinea dîlei sî asiá nu se mai póte despre acést'a discutá. (Contradîceri) A. Csanády doresce amenarea desbaterei sî din causa, ca raportulu cuprinde siese cóle sî asiá deputatii nu au tempu de alu studiá dupa cuviintia. (Voci alarmatóre: votare!)

Se pune la votisare proiectulu de conclusu sî se ridica pentru elu numai steng'a sî steng'a estrema; majoritatea lu respinge; prin urmare raportulu comitetului centralu se va pune pre siedinti'a de Joi la ordinea dîlei.

Proiectulu de conclusu a lui K. Ghyczy

relativu la modulu de alegere a candida'iloru pentru postulu de presiedinte la curtea de comptabilitate se primesce unanimu sî fâra observatiuni si se procede dupa aceea la darea sedulelorn pentru candidatii, ce au a se alege.

Resultatulu alegerei e: Intre 323 de sedule capetara Sal. Gajzágó 194, voturi, Vinz. Weninger 157, L. Korizmics 95, E. Suhay 90, Varady 31, Ant. Csengery 26, A. Erkövy 21.

Cu majoritate absoluta se alesera asiá dara Sal. Gajzágó.

Se procede la alegerea angusta intre Weninger sî L. Korizmics, la care reusî Lad. Korizmics cu 124 contr'a 110.

La alegerea a trei'a reusî E. Suhay cu 126 contr'a lui Weninger, care avù numai 39 de voturi.

Cei trei candidati suntu asiá dara: Sal. Gajzágó, L. Korizmics sî E. Suhay.

Dupa enunciare acestui resultatu se incheie siedinti'a la $^3/_4$ 3 óre.

In siedinti'a din 27 Iunie a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia unele petitiuni, care cu cele ale deputatiloru I. Benedek, I. Ragályi, A. Csanády, I. Pethes, Theodor Matkovics, I. Schwarz si E. Frater se tramitu comissiunei petitiunarie.

G. Stratimirovics indrépta câtra ministeriulu intregu urmatórea interpelatiune: De tempu indelungatu deja amu interpelatu ministeriulu intregu in afacerea losuriloru turcesci sî pâna astadi inca nu mi s'a respunsu. De óre ce tocmai in momentulu acest'a decurgu desbaterile in afacerea amintita sî in Vien'a, dupa cum de comunu e cunoscutu, debue se urgesu respunsulu la intrebarea mea sî asiá intrebu: Are de cugetu regimulu a respunde la interpelatiunea mea sî cându va respunde?

Totu de odata face urmatoriulu proiectu de conclusu. Cas'a sa provóce regimulu, a suscepe inca in sessiunea acést'a negotiaciunile de concessiune pentru drumulu de feru Grosz=Kikinda=Belgrad si sa propuna casei unu proiectu de lege despre resultatulu acelor'a. Interpelatiunea se va tramite regimului, proiectulu de conclusu se va tiparí.

G. Elekes presinta unu proiectu de conclusu care se referesce la amânarea desbaterei proiectului de lege municipale. Densulu nu voiesce amânarea, cá opiniunea publica sa se pronuncie asupr'a proiectu'ui. Deputatii suntu representantii poporului si ei dau espressiune indreptatita opiniunei publice; noi nu recunóscemu alta opiniune publica in tiéra decâtu representanti'a poporului. In fine propune urmatoriulu proiectu de conclusu. Cas'a sa decida amânarea desbaterei proiectului de lege municipale, pâna cându, in intielesulu § 10 de art. de lege 43: 1868 se va intrebá fondulu regiu de opiniunea sea sî proiectulu de lege spre ordinea lui va fi presintatu casei; totu odata sa se insarcinéze ministrulu de interne a elaborá acestu proiectu si alu ascerne casei.

E. Laszló propune in numele amiciloru si consortiloru sei din stâng'a estrema unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a sa respinga cas'a proiectulu de lege municipale si sa insarcineze regimulu a elaborá unu proiectu de lege in intielesulu legiloru din 1848 si alu presintá casei.

Se decide tiparirea proiectului de conclusu si punerea lui la ordinea dilei.

Presiedintele ministriloru conte Iul. Andrassy presinta articolii de lege, sanctiunati de M. Sea despre construirea drumului de feru lateralu Nyiregyháza=Unghvá sî despre modificarea legei pentru drumulu de feru de Ostu.

Acesti articoli se publica sî tramitu casei magnatiloru spre acel'a-si scopu.

Incheierea siedintiei la 11 óre.

In siedinti'a din 28 Iunie a casei magnatiloru preda notariulu casei representantiloru, P. Mihalyi estrasulu din protocolu despre alegerea candidatiloru pentru postulu de presiedinte la curtea suprema de comptabilitate, câtu sî urmatórele legi sanctiunate: despre construirea drumului de feru Nyiregyház=Ungvar si despre modificarea punctului d) din art. d. l. LIV.: 1868.

Ceste din urma se voru promulgá, estrasulu din protocolu se va tiparí si impartí intre deputati.

Incheiarea la 1 óra. Siedinti'a urmatóre se va tienea Joi.

In siedinti'a din 28 Iunie a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute; presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care de odata cu cele ale deputatiloru E. Kálly, T. Matkovics, I. Vaida, A. Csanády, Fr. Kraschenics, Th. Siskovics, D. Irányi sî I. Vidats se tramitu comissiunei de petitiuni.

V. Szilágyi preda raportulu comissiunei esaminatóre de computu despre socotelele casei dela 1 Augustu pâna la 31 Ianuarie 1870. Raportulu se-va tiparí sî pune la tempulu seu la ordinea dilei.

Conte I. Bethlen reportéza in numele comisiunei judiciale a cincea in afacere de alegere a deputatului din cerculu de alegere Tasnád, B. Guti. Acestu deputatu se verificara definitivu si spesele cercetarei in suma de 235 fl are ale portá legislativ'a.

Referentulu comitetului centralu T. Szontágh referéza, ca proiectulu de lege despre creditulu supl. alu ministrului de instructiune s'a primitu. Raportulu se va tipari si pune la ordinea dilei.

Siedinti'a se incheie la 11 óre.

Din Valea Jiului in 19 Iuniu 1870.

Line'a laterala a drumului feratu Pischi (Simeri'a) — Petrosieni, in timpulu celu mai scurtu — celu multu in lun'a lui Augustu — se va dá comunicatiunei publice. Eri s'a facutu primulu esperimentu, unu trenu pre care se aflá unu publicu numerosu, invitatu inadinsu — cam preste 400 persóne, a plecatu diminéti'a la 8 óre dela Pischi, si a ajunsu la 12 óre la Petrosieni, de unde totu in aceea-si di la 4 óre dupa amédi s'au reintorsu iéra-si. Acestu drumu dupa oblegamentele ce le primise asupr'a sea societatea primului drumu feratu transilvanu, trebuiá sa fia gat'a inca in anulu trecutu; greutâtile numeróse neprevediute intimpinate ací, provenite atâtu din situatiunea si natur'a locului, câtu sî din caus'a elementeloru, au fostu atâtu de mari, incâtu e mirare déca acestu drumu se póte deschide sî cu unu anu mai târdiu preste timpulu prefiptu. O idea mai chiara despre acestu drumu si póte face mai usioru unulu cá acel'a, carele a caletoritu cându-va s'au celu putienu a cetitu s'au a auditu despre drumulu Semerinului. Acestu drumu se estinde cam 9 mile de locu, si incependu dela Pischi, acelu locu memorabilu, unde in 19 Februariu 1849 s'a intemplatu lupt'a cea sângerósa intre trupele imperatesci si intre acelea a generalului Bem, se abate prela urmatórele statiuni: Rusi, Haliegu, Crivadi'a, Baniti'a, Petrosieni, are 9 tunele, dintre cari celu mai lungu are 340 orgi, se intórce sî suceste intr'o parte si intr'alt'a, printra vâli, lunci si munti, o variatiune atâtu de romantica sî suprindietóre, ca carea numai arareori are ocasiune a privi ochiulu muritoriului.

Muntii cei frumosi ai Jiului contienu o cuantitate colosala de cei mai perfecti carbuni de pétra, o vesteria nespusa a tierisiórei nóstre, din care inse durere, togmai locuitorii acestui tienutu voru avea celu mai putienu câstigu, ba e pusa la intrebare esistinti'a de viatia chiaru a proprietariloru, in a câroru, mosii se afla carbunii.

La o descriere mai detaiata a impregiurâriloru din Valea Jiului me voiu reintórce cu permisiunea domnului redactoru cu alta ocasiune.

Jianulu.

Apelu.

câtra invetiatorii români banatieni din dieces'a Aradului.

Voi ce stati in adormire,
Voi ce stati in nemiscare,
N'auditi prin somnulu vostru
Acelu versu triumfatoriu,
Ce se naltia pâna la ceriuri,
Din a lumei desceptare
Cá o lunga salutare
Ca'ntr'unu falnicu viitoriu?

D Bolint.

Epoc'a in care traimu, este epoca de lupte. Nici odata istori'a n'a vediutu atâte lupte sî incordâri intre popóre, spre a se naltiá in cultura, unele mai pre susu de altele.

Numai noi invetiatorii români mai stâmu pre locu,—lasii de noi, cari ne numimu lumin'a poporului românu! Noi singuri traimu in nelucrare si nepasare, tienemu ca prosperarea merge de sine, tienemu ca „Tropariulu“ sî „Condaculu“ e destulu pentru poporulu nostru, pentru o natiune maltratata, pre carea nenumeratele fatalitâti ale trecutului o impinsera inderetrulu altoru natiuni.

Dar la obiectu. Anu bravulu colegiu Gata-

FOISIÓRA.

Cu placere scótemu din sgomotulu alegeriloru, alu certeloru din camera din Romani'a unu ramu de oliva, unu productu alu pacei sî alu liniscei, spre alu face cunoscutu publicului romanu carele sa véda ca artele frumóse pasiescu si la noi pre calea desvoltârei. Eata ce ne spunu „Informatiunile bucurescene“ in privinti'a acést'a:

Cu incepere de la 15 Maiu publiculu póte visitá in fie-care di, de la órele 10 inainte, espositiunea artistiloru in viatia, asiediata in catulu alu doilea, la Universitate.

Vomu face locu in colónele foiei nóstre unei serii de articole in privirea opereloru espuse.

De o cam-data, ne marginimu a dá la vale numele opereloru espuse.

Din acestu catalogu se va vedea:

1. Ca mai tóta espositiunea este ocupata de ingeniosulu pictore Gregorescu.

2. Ca suntu câte-va nume necunoscute in salonulu din urma.

3. Ca Iasii n'au tramisu nimic'a, ceea ce e fórte regretabilu.

4. Ca sculptur'a e mai pucinu representata de câtu in anulu trecutu.

5. Ca architectur'a, din contra, nu numai numera de asta-data mai multi esposanti, dar, ceea ce e esentiala, operele espuse suntu de valóre multu mai mare in genere de câtu cele din anii din urma.

6. Ca intre esposanti incepu a figurá unii dintre junii cari au trecutu prin scól'a de bele arte locale.

Aceste observatiuni rapede aruncate pre harthia, eata list'a opereloru espuse si de care avemu a intretinea pre lectorii nostri mai in detaliu.

PICTURA

DD. Aman. (Teodoru), nascutu in Câmpu-Lungu, elevu alu lui Droling si Pico, medalia clas'a I. 1865, (istorie), strad'a Clementiei nr. 4 — 1, Teleloice vediendu bijuterie in Harem. 2, Unu pescariu. — Constantinescu (Iacovache) nascutu in Câmpu-lungu, elevu alu scólei de Bele-Arte din Bucurescci strad'a Antimu nr. 4, 3, Potretulu dlui I. 4, Idem. a par. Genadie. 5, Idem a dlui N. 6, Idem dupa natura (studiu). 7, Unu tablou, venatu. — Danu (Mihailu), nascutu in Tergu-Jiului, elevu alu scólei de Bele-Arte din Bucuresci. Strad'a Popa-Tatu nr. 4.—8, Unu portretu a d-nei Darvary. 9, Idem a d-nei Z. Darvary. 10, Idem alu lui I. Darvary. — Florescu (Alesandru Emanoilu), nascutu in Brasiovu, membru alu comitetului academicu de Bele-Arte. Strad'a Luterana, nr. 2. — 11, Potretulu repausatulu spataru Const. Ghic'a, a fostu comandantu alu armatei române. 12 Potretu miniatura pre fildesiu alu M. S. Dómnei Elen'a Ghic'a, sotî'a repausatului domnu Grigore Ghic'a alu Moldovei. — Ghilardeli (Luis), nascutu la Lugano, elevu alu scólei din Milano si alu dlui Merlo, Pictoru si scenographu de decor. Strad'a Catunu nr. 9 — 13 Interiorulu unui salonu in dî de vara, compositie ideala. — Ghica (princés'a Alesandrina Constantinu), nascuta in Bucuresci a studiatu la Parisu. bis. Copilu (potretu dupa natura). — Grigorescu (Nicolau), nascutu in Bucuresci, locuinti'a pasagiulu românu nr. 7 — 14, La amendóue le place joculu. (Propr., d. Filitis).—16, O flâre intre flori (Propr., M. Germanu). — 17, Caru cu boi. Propr., Davila. — 18, Laptariti'a. (Propr., A. Lahovari). — 19, Fructe diverse. (Propr., S. Michalescu). — 20, Studii paysage. (Propr., Davila). — 21, Femei'a torcêndu. (Propr., Cogalnicénu).—22 Limongii. (Propr., V. A. Urechia). — 23. Potretu. (Propr. Stavri). — 24, Potretulu marelu ban. Const. Nasturelu. — 25, Herescu lu 1,753. (Efori'a spitaleloru). —26. Potretulu dnei A. C. 27, O betrana carpindu. 28 O betrâna in repausu, 29, Timpuri de tigani de Bucuresci. 30, Buchetu de flori de câmpu (Propr. M. S. Dómnei). — 31, Studii de rose. 32. Unu Saltinbanque. 33, Natura, mórta, potarnichi si prepelitie. 34, Natur'a, objecte de bucatarie si legume. 35, Natura lamâi. 36, Natura fructe. 37, Paisagiu din Vâlcea, corturi

lantiu din Banatu, luà iniciativ'a in publicitate prin „Albin'a“ a desceptá pre colegi sei din nelucrare la activitate, a ni vorbí despre necessitatea unei adunantie generali de invetiatori.

Sî ce cugetati, s'au miscatu vre-unulu ? nu ! tacu tacerea pescelui, dormu dusi, bietii invetiatori !

Óre noi invetiatori, cari avemu sacr'a missiune a radicá pre omu preste nivelulu vietiei de tóte dilele, amu juratu; póte, a nu ne desceptá din adenc'a letargia ? !

Déca este asia, atunci josu cu masc'a, sa spunemu adeverulu, sa nu insielânu natiunea nóstra care duce mare lipsa de cultura, sî spéra dela noi. Depuna fia-care siarlatanu chiamarea de carea dóra nu este demnu, sî lasa pre altii cari voru scí respune spiritului de astadi, cari nu voru ingropá talentulu capetatu cum face trendavulu din st'a Evangelia.

Spiritulu de astadi cere ca invetiatorii romani sa se coadune in „Reuniuni“ (cum demustrà anu activulu colegu Gataiantiu), câci singuru numai prin comunicarea ideiloru vomu ridicá scaderile ce ne coplesiescu in scóla sî instructiune, vomu derimá asiediamintele cele ruginite, punendu in loculu loru altele mai folositóre.

Se imitamu pre colegii din dieces'a Caransebesiului, cari cunoscendu mai bine importanti'a causei, se constituira dejá in anulu trecutu in o „Reuniune diecesana“. Onórea loru !

Numai noi din Banatu, cari ne aflâmu in dieces'a Aradului, sa ne portâmu atâtu de nepasatori in un'a causa asiá de insemnata ? (mic'a esceptiune ce face tractulu Lipovei, care asemenea isi are „runiunea ;“ ni aduce aminte pre Alisandri : Unde e unulu, nu e potere !)

Nu este bine, colegiloru, acésta nepasre ! Ea nu ne face onóre.

Acî e tempulu sa damu la o parte lenea, sa ne scuturamu de tóte interesele particularie, sî de ni mai iubimu natiunea, din ale cărei'- sudori traimu, atunci sa lucramu pre intrecute din tóte poterile, care cu câtu póte. pentru inflorirea ei.

Sa voimu odata, sî vomu puté formá un'a „Reuniune a invetietoriloru banatieni de religiunea gr. or. rom. din dieces'a Aradului.“

Sa ne lasamu a cadé in pecatu, ci fâra amenare sa ne punemu in contielegere fratésca pentru caus'a acést'a importanta, sa defigemu tempulu sî loculu cându sî unde sa lucrâmu pentru unu meetingu invetiatorescu. Contielegerea va face ca lucrulu nostru sa mérga usioru sî rapede, sa ajungemu a luminá natiunea, câci numai de la o posteritate luminata potemu sperá binecuventare.

Ajute-ne Ddieu sî nóue !

Chesitiu 13 Iuniu 1870.

E. Andreescu m. p.

Varietâti.

*** Teatru. Ultim'a representatiune ce ni o dase de adio dlu Millo cu societatea sea fu drama natiunale cu cântece in 4 acte sî 6 tabeluri. Dram'a e productulu literariu alu dlui Millo, numita : „Jieanulu, capitanulu de haiduci“ Parte la actiunea séu esecutarea representârei a luatu societatea intréga.

Desfasiurarea acestei drame, infrumsetiate cu cântece din arii natiunali poporali (cá tóte câte fura intretiesute sî in celelalte piese) ni a oferitu unu spectaculu maretiu. Jieanulu representatu prin dlu Alesundrescu I a fostu in tóte patru actele o infatiosiare mareatia. Rol'a caracterului sublimu a fostu congruenta cu purtarea esecutatoriului. Cu deosebire ariile au fostu esecutate cu multa inima sî cu multu succesu. Póte ca sî farmeculu cânteceloru sa fia caus'a de ne storcea aplaudârile cele vii sî repetîte, dara sî dreptatea le pretinse, pentru ca sî dlu Alesandrescu precum si haiducii sei (mai alesu dlu Nicolau (Barbu) sî Alesandrescu II (Alecsi) aveau dispusetiunea cea mai norocósa in sér'a aceea. Jocu, cântece sî limbagiu tóte a fostu la loculu, la inaltîmea loru. Dlu Motiatianu (Mirénu) cadiù mortu fórte bine. Dlu Millo (Cârcu sardarulu Stoic'a) a depinsu preste asteptare caracterulu desemnatu de rol'a sea in tóte nuantiele, pre cari ale specificá trebuie mai multu decâtu a face recensiunea unei seri intregí. Comiculu seriosu sî seriosulu comicu erá representatu atâtu prin costumu câtu sî prin frica ce se scimbá mereu, cându cu ingâmfarea ce i dá postulu de serdariu, cându cu bucuri'a de câte unu succesu de a scapá de gróz'a Jieanului, la cari scapare densulu nu contribuea nimic'a. Dlu Mincu cá capitanu de poterasi inca a fostu domnu deplinu asupr'a rolei sele. Dintre dame a remasu in sîrulu primu astadi dómn'a Alesandrescu II (Ilean'a, gasd'a lui Jieanu). Cârstea servitoriulu lui Ilie (D-ra Constandinescu) sî Petre fiiulu Ilenei (D ra O. Senti) inca au corespunsu problemeloru loru. Dlu Ilie sî mam'a Ilean'a nu aru gresî déca aru imbracá cu camesi ceva mai netransparente servitorii, respective fiii loru.

Cas'a fù de asta data indesuita de multime. Florile umplura scen'a sî la radicarea cortinei sî indecursulu actiunei.

La finitu Dlu Millo multiamí publicului pentru primirea ce a avutu. Noi la rendulu nostru inca i multiamimu ca nu a crutiatu nici ostenéla nici spese chiaru, sî acést'a o dicemu de tóta societatea, pentru de a veni la noi sî a ne face cunoscuti cu progresele artei dramatice romane, si in specie cu desvoltarea artei in directiune curatu nationale. Repetimu in fine dorinti'a esprimata din rendulu trecutu, poftindu cele mai bune succese societatiei in escursiunea ce o face intre românii nostri.

*** In 13 l. c. st. v. sosira aicî in Sabiiu mai multi economi de oi din Selisce, cu lân'a câstigata de pre oile loru proprie, ce de fatia pascu nemolipsite de bóla pre muntii dela granitia sî care a fostu de 20 de dile la vama in Turnu rosiu oprita; pre acesti selisceni ii petrecea unu servitoriu de contumatia din Turnu rosiu esmisu spre a priveghiá, cá lân'a sa se transpórte la Cisnadia sî nu la altu locu. Acést'a trebuie ca e o dispositiune sanitaria indreptata contr'a epidemiei de vite. — Respectivii economi nu voiau a o transportá la Cisnadia din caus'a tempului fórte nefavoritoriu ci a o descarcá simplu aici spre vendiare.

Inse servitoriulu de contumatia n'a concesu, magistratulu sî politi'a a dechiaratu ca nu se potu amestecá in afacerea acest'a sî bietiloru economi nu le remasera alt'a de facutu decâtu a prinde caii la carutie sî a porní câtra Cisnadia. Ca aflá-voru acolo unu locu de descarcare séu unu pretiu bateru câtu de câtu, pentru lana, nu se scie.

Pre basea acestei fapte constatate ne concedemu a face urmatórele intrebâri: Din ce causa nu e concesu a transportá lân'a sî la Sabiiu, ci numai la Cisnadia sî din ce causa la Cisnadia sî nu la Sabiiu ? Déca acést'a e o dispositiune contr'a bólei de vite, cum de alte marfe sî producte, care mai lesne causeza molipsirea, se transportéza preste Turnu rosiu in tóte pârtile ?

Séu dóra esista in Cisnadia vre unu institutu pentru spalarea lanei ? Noi nu scimu nimicá, ca aru esistá unu atare institutu !

Credu respectivele oficiolate, ca din Cisnadia nu se imprascia lan'a in tóte partile ? Sî in fine din ce causa nu e insarcinata politi'a a portá de grige, cá lan'a sa nu se transporte inca in diu'a urmatóre nespalata mai departe ?

Nóue ni se pare ca cumatru a vrutu sa faca cumatrului cisnadianu o inlesnire prin dispositiunea acést'a pre cont'a bietiloru nostri economi — — !

*** (Gramatic'a limbei romane) — partea I. analitic'a — de Timoteu Cipariu, canonicu metropolitanu, etc., Bucuresci, MDCCCLXX, cu spesele Societatii academice romane, didicata memoriei repausatului Eugeniu Zappa, din alu cărui fondu destinatu pentru cultur'a limbei române s'a premiatu sî tiparitu acestu opu pretiosu. Pretiulu in Austri'a : 1 fl. 50 xr. sî se afla de vendiare in comissiune in Blasiu in Dlu profesoru I. Moldovanu, er' in Bucuresci la Societatea academica româna, cu 5 lei noi ; pre velinu ; 6 lei n.

*** (Statistic'a trupeloru din Ungari'a sî Transilvani'a.) In Ungari'a suntu 17 regimente de infanteria cu 15 batalióne, 2 batalióne de venatori, 18 regimente de cavaleria cu 108 scadróne, 2 regimente de artileria cu 30 baterie, 2 artilerie de fortaretia cu 6 companie, unu batalionu de geniu, unu batalionu de pioneri, 6 despartieminte sanitarie sî comand'a a nóu'a de carausîa. In Transilvani'a suntu 4 regimente de infanteria cu 12 batalióne, 2 batalióne, de venatori, 2 regimente de cavaleria cu 12 scadróne,

---

tiganesci, sfintîtulu sórelui. 38, Studiu doi betivi. 39, Fructe, persici, struguri. etc. 40, Bordee tiganesci, (Orsiov'a). 41, Paisage o rovina. — Henti'a (Sav'a), nascutu in Transilvani'a, elevu alu scólei de Bele-Arte din Bucuresci. Strad'a Vamei. nr. 51. — 42, Potretu alu dlui Caligari. 43, Potretu alu dlui D. Grant. — Leca (Constantinu) nascutu in Transilvani'a a studiatu in Germani'a sî Itali'a. Strad'a Amdii nr. 19. — 44, Batali'a dela Calugareni. — Marinescu (Dimitriu) nascutu in Bucuresci, elevu alu scólei de Bele-Arte din Bucuresci, Strad'a Teiloru nr. 12. — 45, Fructe, Struguri. — Polizu (Ecaterin'a) nascuta Florescu. Strad'a Fontânei. — 46, Potretu dupa Natura (Pastelu.) 47. Capu de studiu, (idem). — Popescu (Georgiu) nascutu in Ploesci, elevu alu dlui Cavaleriu Natale Cart'a, studiatu in academi'a St. Luca din Rom'a. Strad'a Filaretu, nr. 9. — 48, Costumu românu din Transilvani'a (Brasiovu).—Stanescu (Constantinu Ioanu) nascutu la Bucuresci, elevu alu dlui Tatarescu sî Sebastianu Cornu alevu alu scólei de Bele-Arte din Parisu. Medalia clas'a III, Rsp. 1868. Potrete.

Desemnuri. 49. Potretu dlui V. Alesandri. 50 Potretu dlui I. Eliade Radulescu. 51, Potretu dlui Mateiu Millo. 52, Potretu dlui Mihailu Pascaly.

Pasteluri. 53, Potretu dlui P. Alexianu. 54, Potretu dlui M. Georgiu Alexianu. 55. Potretu dnei D. M. 56, Preotu o betrâna (Potretu studiu). 57, Potretu Domineca (Potretu studiu). — Tatarescu (Georgiu) nascutu in Focsiani elevu alu academiei St. Luca din Rom'a. Strad'a Bel-Vedere, nr. 19. — 58. Agaru cu fiulu seu Ismailu, in desiertulu Besarabiei. 59, bis. Potretulu dnei Seicaru. — Trenk (Henri) nascutu in Elveti'a, elevu alu scólei de Diseldorf. Medalia clas'a II la 1865. Strad'a Popa-Tatu, nr. 55. — 60. — Piquetu la marginea Dunârei. 61. — Vîrfulu crucii la Ruceru. — Verusy (Petru) nascutu in maruntîsiu (dîsu Dâmboviti'a) elevu alu dlui Sebastien Cornu sî alu Academiei din Parisu. Strad'a Stirbei-Voda nr. 9. — 62. Potretu Mariei Sele Carolu I. 63. Potretu dlui C. Demetriade, desemnu.

SCULTURA

DD. Amanu (Teodoru). nascutu in Câmpu-Lungu, elevu alu lui Droling sî Picotu. Madalia cl. I. 1865 (Istorie). Vedi pictura. Strad'a Clementiei nr. 4—64. O masa sculptata cu portretele printiloru români in Bassorelievu, precum sî ale lui Traianu sî Decebal. — Babicu (Mihailu), nascutu in Bucuresci, studiatu in Academi'a din Vien'a. Mentiune 1865. Strad'a Silifidniloru. nr. 12. — 65, Dulapu de stejariu.

ARCHITECTURA

DD. Fraivald (Alesandru), nascutu in Bucuresci, elevu alu scólei de Belle-Arte din Bucuresci. Strad'a Fundatura Esculapu nr. 3—66 Faciada caseloru dlui P. Gradistiénu.—Montoreano (Filipu), nascutu in Bucuresci studiatu in Vien'a sî Parisu. Elevu alu scólei de Bele-arte din Paris, elevu alu dlui Questele sî Bally ex prim inspectoru alu lucrâriloru publihe, din orasiu St. Germain cu Lage. Strad'a Coltiei nr. 38.—67. Unu proiectu de Hotelu particulariu. 68. Planu generalu. 69 Catulu de susu. 70. Faciad'a despre curtea de onóre. 71. Faciadá vediuta din strad'a Franclin. 72. idem gradina. 73. Idem vediuta din strad'a Clementiei. 74. Cupe pre lini'a A. B. 75. Cupe pre lini'a C. D. 76. Cupe pre lini'a E. F. 77. Unu proiectu de Amfiteatru de istori'a naturale care ilu presupui construitu pre o terasa pentru gradin'a botanica. 78 Planulu generalu, care se compune din peristyl hemycycl, sal'a de zoologie, sal'a de mineralogie sî sal'a de botanica avendu fie-care sala unu cabinetu pentru profesori sî unu vestibulu pentru odaiasi. 79. Faciad'a principala. — Orescu (Alesandru). nascutu in Bucuresci, elev alu Academiei de München, diplomatu, Strad'a Palatiului nr. 1. 80. Proiectu pentru unu palatu de justitie, pre loculu Constandinu-Voda, compusu dupa o programa precisa sî marginita intr'unu terenu datu. 81. Faciada despre Podu-Mogosióiei. 82. Idem strad'a Carol I. 83, Prin taerea dupa lini'a A. B. 84. Idem E, F, G, H, I, K, L. 85. Faciad'a despre strad'a Stravopoleos. 86. Dispositi'a terenului. 87. Planulu catului de josu. 88. idem. de susu. 89. Proiectulu licenlui din Ploiesci (esecutatu), 90. Prespectiva in privirea drépta. 91. Planulu sî prin taere. 92. Unu monumentu de inmormentare alu familiei Grecénu. 93. Interiorulu unei galerii de la Marienberg in tempulu cruciatiloru.

unu regimentu de artileria cu 6 baterie sî un'a compania artileria de fortaretia.

*** (Serisorile) ce primiramu din Macedoni'a ni aréta, ca desceptarea natiunale merge cu pasi rapedi. Scólele suntu din ce in ce mai frecuentate.

Isgonirea vagabondagiului judaicu de prin comunele rurale a devenitu o metoda de intiolire, usu de chiverniséla pentru unii dintre agentii administratiunei judetiului Putn'a. In locu de à se imputiná numerulu loru, ei devinu din ce in ce mai numerosi. Aru fi de doritu cá domnulu ministru de interne se decida odata in privinti'a acést'a: este cá se ramâie vagabundii prin comune? Atunci sa revóce ordinile anterióre! Nu este de-a sa isgoní? Atunci de ce se permite esploatarea loru. Vomu citá unu faptu dlui ministru: dîlele acestea din intemplare intâlnescu unu jidanu celu cunóscemu din comun'a G. plas'a R. judetiulu Putn'a îlu intrebu ce cauta prin Focsiani? Imi respunde ca dupa ordinulu sub prefectului, primariulu comunei l'a datu afara. Amu disu bravo suprefectu! — Bravo, domnule, mi dîse jidanulu, ca fratele meu este acolo pentru ca a datu 15 galbeni sub-prefectului si-a remasu, pre mine numai m'a isgonitu ca n'amu avutu ce i dá.

In judetiulu Râmnicu-Saratu, intreprenorulu tacsei beuturiloru spirtóse, interpretându legea sî regulamentulu din 20 Aprile 1867, despóie pre comerciantii cu rachiuri, luându-le tacsa de dóua séu trei ori pre acelasi rachiu; s'au plânsu comercianii in contr'a dispoitoriului, déra fatalmente ca vocea loru n'au avutu echo la audiule acelor'a la cari s'a adresatu.

Mirarea este generale, cum d. minist. de financie cá mare proprietariu, cá deputatu sî cá cetatianu din acelu judetiu, n'au aflatu de acestea despoieri! Este de speratu ca câtu de târdiu domni'a sea, asecuratu de raritatea acestoru denuntiatiuni, suntemu securi ca va avé bun'a-vointia sa puia capetu abusuriloru ilustrului antreprenore sî . . . compania. (Inform. Bucurescene.)

4,111—1870
cr. 12.13.

Publicare.

Esamenulu de statu pentru economii silvanali de sine statatori, precum sî pentru personalulu ausiliare technicu, sî pentru celu sentitoriu silvanale, se va tiené pre anulu acest'a in 14 Novembre in Clusiu.

Acést'a se aduce la cunoscinti'a publica cu acea observare, cumca, petitiunile bine instruate spre scopulu emiterei la acest'a esamenu de statu, au de a se inaintá celu multu pâna in 20 Octombre a. c. la acestu comisariatu regescu pre calea oficieloru antistetóre.

Clusiu in 27 Iuniu 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de suplentu la statiunea invetiatorésca din com. Susaniu, prin acést'a se escrie concursu.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu in bani gat'a 49 fl. v. a., naturale $6^2/_3$ meti grâu 13 $^1/_3$ de cucuruzu, 66 $^2/_3$ p. de clisa, 66 $^2/_3$ p. sare, 10 p. lumini, 6 orgii lemne sî cuartiu liberu cu gradina de $^1/_2$ jugeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati, ca recursele loru bine adjustate sî adresate comitetului parochialu, sa le subscérna dlui protopresbiteriu in Fagetu, pâna in 3 Iuliu a. c. s. v.

Susaniu in 7 Iuniu 1870.

Dupa avut'a intielegere cu dlu protopresbiteriu.

Atanasiu Ioanoviciu.
37—1 Comitetulu parochiale.

Nr. 63 1878.

Concursu.

Pentru ocuparea urmatóreloru posturi vacante de profesori la scólele gimnasiale, reale sî comerciale române gr. or. din Brasiovu se escrie prin acést'a din partea subscrisei eforii concursu:

1. pentru unu profesoru de limb'a sî literatur'a elina sî latina la gimnasiu. Cu acestu postu este impreunatu salariulu anualu de 800 fl. v. a. cu prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. sî la pensionare cu salariulu intregu dupa unu servitiu de 30 ani: séu in casu cându aru intrá mai curendu neputinti'a concernintului spre purtarea servitiului adeca: dupa 10, 15, 20, séu 25 de ani cu catimea amesurata salariului lui.

Dela candidatii pentru acestu postu se cere, sa documentedie ca suntu români dn nascere sî gr. orientali de confesiune, ca au absolvatu facultate filosofica, sî anume, filologi'a clasica in decursu de 3 ani la un'a din universitâtile interne séu esterne, si ca au avutu pâna acum'a portare morala sî politica nepatata.

2. pentru unu profesoru de limb'a sî literatur'a francesa la scól'a comerciala sî reala, precum sî la gimnasiu sî class'a IV. de fete, cu salariu anualu de 800 fl. v. a. sî cu celelalte prospecte amintite sub 1)

Dela candidatii acestei profesuri se cere asemenea sa fia români de relegea gr. orientale, sa aiba (pre lânga absolutoriu de facultatea filosofica) sî cualificatiunea necesaria in limb'a sî literatur'a francesa, precum sî testimoniu de portare morala sî politica.

3. pentru profesur'a de geografia sî istoria la scól'a reala sî comerciala, cu care e impreunatu salariulu anualu de 800 fl. v. a. sî avantagiele mentionate sub 1)

Dela candidatii pentru acestu postu, se ceru pre lânga conditiunile de sub 1, si 2, sî o deosebita cunosciintia de geografia sî istori'a comerciale prin unu absolutoriu séu dela universitate séu dela o academia comerciala publica.

Fia-care din candidatii alesi pentru unulu din posturile enumerata va functioná anulu primu cá profesoriu provisoriu, sî numai dupa acést'a, sî dupa ce va depune cu succesu bunu esamenulu prescrisu in §. 122 p. 9. alu Statutului organu bisericescu din 1868 va trece in categori'a profesoriloru ordinari, socotindu-se inse sî anulu provisoricu la pensionare.

Totu cu acésta ocasiune se escrie concursu sî pentru ocuparea postului de pedelu séu ingrigitoriu la scólele centrale române gr. orientale din Brasiovu, cu care e impreunata plat'a de 200 fl. v. cuartiru liberu sî lemne de arsu.

Dela unu pedelu se cere sa fia omu in tóta privinti'a integru, fâra patimi, cunoscatoriu celu putienu de cetire sî scriere, cu familia nenumerósa sî fâra profesiune. — Pedelulu engajatu va incheiá contractu separatu cu efori'a.

Petitorii la numitele posturi au se astérna petitiunile loru insocite de atestatele necesâri celu multu pâna la 15/27 Augustu a. c. la subscris'a eforia.

Brasiovu in 10/22 Iuniu 1870.

Efori'a scóleloru centrale gr-or.

Damianu Datco.
36—3 Presiedinte.

Concursu.

Fiindu-ca gimnasiulu românu gr-orientale din Bradu - comitatulu Zarandului — cu inceputulu an. scol. 1870/1 se sporesce inca cu un'a clasa — a trei'a, — e necese de unu profesoru ordinariu sî unu suplentu. Cu postulu primu e impreunatu unu salariu de 600 fl. v. a. celu alu doilea unu salariu de 500 fl. v. a. sî dreptulu de a inaintá in salariu mai mare.

Dreptu aceea pentru ocuparea acestoru postur. se scrie concursu pâna in **20 Iuliu** a. c. st. vechiu.

Concurentii la aceste posturi voru avé a documentá: a) purtarea buna morale; b) sciinti'a perfecta a limbei române, carea este limb'a invetiamentului; c) ca au absolvitu cu succesu bunu cursulu filosoficu pre lânga sciintiele matematice reale séu cele ale limbeloru classice la vre-o universitate din patria séu strainetate; séu ca a servitu la vre-unu gimnasiu publicu cá profesoru séu numai suplentu; séu ca a absolvitu ginasiulu sî a depusu cu succesu bunu esamenu de maturitate sî a terminatu cu aseminea succesu cursulu clericalu-pedagogicu la vre-unulu din institutele padagogico-teologice gr. or. române.

Concursele voru fi a se adresá la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Bradu 14/26 Iuniu 1870.

Presidele comitetului representantiei gimnasiale.

Moise Lazaru
37—3 Protopopu

Concursu.

Poftindu-se unu capelanu in parochi'a gr. or. Gladn'a-romana et fili'a Gladn'a-ment protopopu. Fagetului, prin acést'a se escrie concursu:

Dotatiunea va fi 16 jugere de pamentu sî $^1/_2$ din veniturile parochiale.

Concurentii suntu avisati a-si tramite recursele conformu statului org. § 13 celu multu pâna in 3 Iuliu a. c. s. v. adresate D. protop. din Fagetu.

Gladn'a-rom. 8 Iuniu 1870.

In contielegere cu D. protopopu Districtualu Atanasiu Ioanoviciu.
36—3 Comitetulu parochiale.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comunitatea gr. res. Vraniu in eparchi'a Caransebesiului sî protopresbiteratulu bisericei-albe — cu carea suntu impreunate un'a sesiune intréga de pamentu parochiale, 51 meti de cucuruzu sî stol'a dela 170 de case — se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu

a) carte de botezu;
b) testimoniu despre sciintiele pregatitóre câstigate inainte de a intrá in teologia;
c) testimoniu absolutoriu din sciintiele teologice;
d) atestatu dela Venerabilulu Consistoriu diecesanu despre cualificatiunea, de a imbracá postulu preotiescu; in fine
e) atestatu despre purtarea religiósa — morala avuta dupa scire din institutulu teologicu diecesanu;

sî astfeliu provediute, stilisate câtra sinodulu parochialu, le voru subscerne P. O. D. Protopresbiteru in lám pâna la 12 Iuliu a. c. calid. vechiu.

Vraniu, 16 Iunie 1870

Comitetulu parochialu

Cu scirea sî invoirea mea:

Iosifu Popoviciu
1—38 Protopresbiteru.

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Iuniu (6 Iul.) 1870.

Metalicele 5%	59	90	Act. de creditu	255	50
Imprumut. nat. 5%	68	90	Argintulu	118	90
Actiile de banca	716		Galbinulu	5	81

10,000

Dîleri la drmulu de feru

afla ocupatiune durabila la cladirea drumului de feru lânga Sabiiu pre lânga un'a tacsa de 1 fl. v. a. pre dî.

Insinuarile se facu in Sabiiu afara de tranjamentu la inceputulu drumului spre Mediasiu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 51. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 28 Iunie (10 Iulie) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intâia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre o jumetate de anu (Iulie-Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 xr. v. a.

Pentru Trani'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 6 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Spatiulu nu ne permite de a implini promissiunea nóstra din numerulu trecutu intru tóte. Incepemu cu tóte acestea a reproduce cuventarea dep. Alesandru Mocioni, pre carea o vomu continuá in nrii viitori. Cetitorii sî voru face judecat'a asupr'a cuventârei. Pâna atunci inse spunemu judecat'a strainiloru asupr'a ei, carea nu póte fi suspecta, ca aru magulí. In o cor. originale tramisa din Pest'a la „Hr. Ztg.“ dice ca cuventarea acést'a a facutu impressiune neobicinuita. In altu locu o numesce tactica abile a unui oratoru de tempulu nou, deprinsu in parlamentarismu. Diuariele ungaresci incependu dela „Pesti Naplo“ pâna la „Magyar-Ujság aflara tóte cuvinte de lauda sî de respectu câtra oratoru. Unele chiaru sî aprobéza intru tóte cele rostite de oratoru. Diet'a ins'asi a recunoscutu insemnatatea oratorului, pentru ca dupa tóte scirile ni se afirma, ca ea a fostu cu atentiune la tóte câte a vorbitu oratorulu, de sî cuventarea dură preste dóue óre.

O percurgere fugitiva a cuventâriloru in cestiunea organisarei municipieloru ne arata ca sî cu asta ocasiune cestiunea natiunalitaliloru nu se póte evitá de a nu fi atinsa. Irányi atinge, ca neincrederea natiunalitâtiloru se nutresce prin projectu dupa cum e presentatu de regimu, Mocsáry numesce projectulu declarare de resbelu natiunalitâtiloru sî o procedere artificiósa in magiarisare, precum erá germanisarea lui Bach. Borlea, cá românu a atinsu mai spacialu córd'a acést'a. Elu a biciuitu cu satira plina de efectu mai multe pârti ale projectului.

Alta impregiurare momentuósa ne relatéza diuariele de Vien'a. Ele spunu ca banc'a natiunale din Vien'a a decisu, ca pâna cându nu se va regulá referinti'a bancei câtra Ungari'a, filialele sa privegieze mai bine asupr'a intreprinderiloru financiali ale Ungariei sî asiá imprumutulu celu nou unguresc de premie sa se acceptéze la casele filiale ale bancei din Ungari'a numai precâtu corespundu dotatiunile, iéra la casele din Cislaitani'a sa nu se accepteze de locu. Mesur'a acést'a lovesce viati'a financiale din Ungari'a sî va produce cursuri base si unu feliu de necreditu; lovesce inse sî unu numeru insemnatu de capitalisti cislaitani cari cumperara harthii, ce de altmintrea aveau garantie sigure.

In politic'a esterna suntu dóue momente mai însemnate la ordinea dilei. Unulu este perspectiv'a de a vení pre tronulu celu vacantu alu Spaniei unu principe de Hohenzollern sî adeca Leopoldu, fratele mai betrânu (de 35 ani) alu Domnitoriulu din Romani'a. Elu e ginerele lui Dom Fernando, fostului rege in Portugali'a, buna sea din partea tataseu a fostu o principesa Murat, va se dica, cumnat'a lui Napoleonu I, bun'a din partea mamei sele a fostu Stephanie mareducesa de Baden, nascuta vicomtesse de Beauharnais sî fiia adoptiva a lui Napoleonu. Cu tóte aceste cetimu, ca pres'a francese se afla intr'unu paroxismu de friguri politice din caus'a acést'a. Dupa tonulu celu iritatu alu presei francese póte cugetá cineva ca ne afiâmu in presér'a unui resbelu. Diplomatii suntu in deplina activitate nu numai in Parisu, ci in tóte pârtile sî tóta lumea se mira cum s'a pututu petrece tocmelile cu Bismarck sî Prim asiá in tacere incâtu se póta surprinde lumea cu o fapta implinita cum se dice ca este primirea corónei spaniole de câtra susu disulu principe.

Alu doilea momentu este infalibilitatea papale, carea se dice ca se va publicá in 17 Iuliu

Resultatele calatoriei Archiducelui Albrecht la Varsiovi'a langa tiarulu rusescu suntu decoratiunea Archiducelui cu crucea cea mare a ordinelui St. Georgiu sî dupa „P. Ll.“ esprimerea dorintiei tiarului de a se intalní cu Imperatulu Austriei.

Revista diuaristica.

Pentru cá sa ne potemu face óresi-care idea despre cele ce se petrecu astadi in Romani'a inregistrâmu ce aflâmu de insemnetate dupa diuariele de acolo.

Mai intâiu dice „Tromp. Carpat.“ in unu articulu deosebitu intitulatu „partitele din camera“ urmatórele :

„Tóte jurnalele se ocupa sî se preocupa de partitele ce ar fi in camera sî de impartirea loru.

Socotimu prematura acésta ocupare sî preocupare a jurnaleloru, pentru ca, precum amu mai spus'o, la noi partite determinate nu suntu inca. Putieni ómeni avemu despre cari se potemu dice cu incredintiare ca apartienu cutâroru séu cutâroru principie, cutârei séu cutârei sisteme de guvernare sî chiaru ca aru poté fi amici politici stabili cutârai séu cutârei persóne.

Lucrurile ne dovedescu acestea pre tóta diu'a in diferitele impregiurâri.

Caracterulu nostru politicu este nestabile cá sî positiunea nóstra politica; sî caracterulu nostru naturale este nestabile cá sî clim'a nóstra : ne stramutamu cu aceeasi inlesnire sî râpede dintr'o extremitate intr'alta, cá sî efectele meteorice ale climei nóstre.

Deci, este cu totulu de prisosu a calculá cum a sa fie sî ce a sa faca aceste camere. Ne tinemu strictu numai in ceea ce amu dîsu cându amu vediutu resultatulu alegériloru, ca in aceste camere au intratu multe inteligentie eminente sî multe capacitâti probate. Intruni-se voru acestea spre actiuni bune séu spre actiuni rele? Séu se voru neutralisá, se voru desputernici unele pre altele sî intr'unu casu sî intr'altulu?

Amu mai dîsu iéra ca privimu cu bucuria intrarea in camera a tuturoru aceloru persóne ce si au dîsu ele loru-si : fractiune libera sî independenta, sî câror'a noi amu dîsu, privindu miscârile sî tendentiele loru, partitulu nationale sî liberale in germene ; sî, amu combatutu vorb'a fractiune cá ilogica sî neesprimându nimicu.

Ilogica, pentra ca din ce corpu póte fi acést'a o fractiune? Libera sî independenta iéra nu amu intielesu in ce libera sî de câtra ce independinta! Pre cându partita nationale va sa dica : partit'a sclava, jurata sî consacrata natiunei sî intereseloru ei ; precum sî liberale va sa dica tindiendu, din ce in ce mai multu spre libertate, nefacându nimicu contr'a libertâtei.

Pentru acestea, cercetându lucrurile in sine amu protestatu contr'a unei numiri care nu erá nici espressiunea nici definitiunea naturei lucrului.

Atâtu amu dîsu sî atâtu dicemu pâna acum, despre acésta camera sî despre natur'a ei.

Credemu ca majoritatea inteligintiloru dintrens'a suntu de acelea inteligintie astimperate, gânditóre spre bine sî rationându asupr'a câiloru conducatóre mai deadreptulu sî mai siguru spre bine.

Agitârile paraponisitiloru pâna la desperare, nu ne facu nici o impressiune, pentru ca acesti desperati suntu pucini sî cutedianti'a loru se va domoli negresitu prin atitudinea ferma sî decisa a spiriteloru de ordine, de progresu, de libertate stabila sî rationata.

Sa nu se supere dara lectorii nostri déca nu suntemu de parere sa facemu si noi cá celelalte jurnale, impartiendu sî sub-impartiendu aceste camere in atâti'a rosii, atâti'a albi, atâti'a fistichii, in atâti'a cuzisci, atâti'a carlisti, atâti'a kogalnicenisti, atâti'a iepurenesti, pentru ca tóte acestea suntu dupa noi nimic'a góla, sî nu potu avea altu resultatu de câtu resultatulu tragerei cu bombii de câtra babe.

Credemu ca este bine, indata dupa constituirea camereloru, conformu constitutiunei, sa mérga deputatii sî senatorii prela trebele dumnealoru, pentru ca este tocmai timpulu adunârei productului muncei de pre câmpuri, sî tocmai timpulu cautârei de sanetate.

Iéra silinti'a ce pune jurnalulu „Romanulu“ sa continue acum lucrârile camereloru este pentru ca cei ce n'au muncitu nu au ce recoltá, sî pentru ca cei ce au sa lucreze in camere dupa poft'a sî ordinile jurnalului „Romanulu“ suntu tocmai de acei'a cari n'au prea muncitu sî cari nu prea au ce recoltá.“

„Camer'a“ dice „Rom.“ nova tiené nici mane siedintia publica, din causa ca raportatorele sectiunei a 8-a singura in care guvernulu are maioritatea, n'au avutu inca destulu tempu pentru a depune raportulu seu in privinti'a verificârei alegeriloru, de sî nu este nici o contestare seriósa in acea sectiune. Pre câtu puturamu aflá, se spera ca pâna Mercuri guvernulu va voí cá sî acea sectiune sa pervie a gasi tempu pentru a-si terminá raportulu.

Acei carii mai au trebuintia de esplicari sî de dovedi, in acésta privintia n'au de câtu a trece la senatu, pentru a le gasí clare sî depline, câci este d. Ioanu Manu, care nici odata n'au mersu sî nu merge cotindu.

In siedinti'a senatului de astadi, ministrulu de financie cere cá senatulu sa avisze pentru completarea membriloru curtiei de compturi conformu legei. La acestea cuvinte ale ministrului, d. Ioanu Manu dice ca senatulu nu se póte ocupá nici chiaru de acésta lucrare, mai multu mecanica sî prescrisa de lege, fiindu-ca elu, precumu sî camer'a n'are de o cam data alta missiune sî altu dreptu, dupa guvernu sî dupa d. Ioanu Manu, de câtu a-si verificá titlurile.

D. Ioanu Manu, acumu cá totu déun'a, a fostu sinceru sî claru: a spusu verde ceea ce voiesce guvernulu, a trasu perdeau'a si-a aretatu in tóta frumseti'a ei uciderea, junghiarea regimului parlamentariu. Sa constatamu inca ca nici unu membru din senatu n'au protestatu, sî ca astufeliu senatulu intregu a primitu ca guvernulu sa duca in tacere la junghiare constitutiunea sî cu dens'a natiunea româna.“

„Ioform. bucur.“ in „Buletinulu dîlei“ loru vorbescu despre camera asiá :

Camer'a termina adî Sâmbeta verificârile in sectiuni. Pre Marti credemu ca va urmá siedinti'a publica sî se voru proclamá deputatii necontestati, dupa care voru incepe fortunósele desbateri asupr'a alegeriloru contestate sî mai alesu patate de sânge ori de infam'a cooperare a bandeloru.

Senatulu s'a constituitu. Preste pucinu va potea se-si dée si biuroulu definitivu.

Atunci va vorbí cu ministeriulu sî negresîtu ca va vorbí cu duhulu blândetiei, ce caracteriséza pre barbati maturi, cá membrii acestui corpu inaltu.

Camer'a, in siedinti'a de adî (Sâmbeta) a mai tramisu la sectiunile verificatórie unele proteste noi primite, relative la alegerile dela Pitesci sî Némtiu. Abiá raportorele sectiunei I a d. V. A. Urechia a depusu raportulu seu. Din caus'a acestei intardieri presiedintele nu putù anuntiá siedinti'a publica pre luni. Credemu, o diseramu, ca va intardiá inceperea constituirei camerei pâna Marti. Sectiunile au terminatu, inse mai tóte verificârile, afara de a 8-a (col. IV Prahova) sî a 5-a (col. III Ilfovu).

„Pres'a“ in nr. de Vineri face ochi dulci fractiunei. De sî n'a invitat'o la banquetulu ómeniloru ordinei, bine-voesce inse acum a o dismerdá, draguti'a, sî ai spune, cu draganele, ca o considera facendu parte din marea pertida a stradei Pensionatului . . .

Adunârile grupuriloru au inceputu. Agentii oficiosi recrutéza pionii pentru nóu'a partida de siaku ministeriale. Dara sî opositiunea se infiripézá . . . Ici colea unele inscilâri de adunâri . . . Ele suntu inca tienute sub obrocu. Ni se dice ca se voru produce francu sî lealu preste pucinu sî ca chiaru pesimismulu nostru va fi invinsu, prin concordi'a ce ni se va probá ca se póte stabilí intre grupurile marelui partidu liberale.“

Cuventarea dep. Al. Mocioni din 2 Iuliu in diet'a Ungariei.

Onorata Casa ! Déca in butulu micei mele poteri indrasnescu a luá parte sî eu in asta discussiune de mare importantia, nu facu acést'a magulitu de speranti'a, ca dóra slab'a mea voce aru potea se apese cevasi cumpen'a, câci in asta privintia suntu cu multu mai chiamati acei membri ai onorabilei opositiuni, cari ori ca vorbira nainte de mine ori voru intrá in discussiune dupa mine.

Intentiunea mea este numai sa aretu motivele, cari conducu votulu meu, ce am se-lu dau in asta causa. A tacé despre acele motive, intr'o causa de importantia atâtu de mare, aru insemná a lipsí de la detorintia.

Nu póte fi intentiunea mea a intrá in combaterea aceloru cuventâri escelinti in feliuli loru, ce le audirâmu in dîlele acéstea sî astadi. In câtu asiu aflá cu cale a le face unele observatiuni, acestea le voiu aretá atunci, cându voiu insirá motivele mele.

Numai in generalitate indrasnescu a face nisce reflessiuni la cuventarea de unadî a dlui ministru de interne, sî la cea de astadi a condeputatului Szirmay. (S'audimu!)

Dlu ministru de intérne, s'a provocatu la Prussi'a cu scopu de a spriginí voturile virile. Se póte se sminteseu, insa eu asiá sciu ca adunanti'a provinciala prusésca sa baséza pre alegeri de grupe (categorii, clase) sî ca in tóta Prussi'a nu-sú mai multu de 69 de voturi virile, capii familieloru vechi, dara nu-su 9400 sî câti-va cum dîse onoratulu dnu ministru. Cele trei categorii le forma acolo posesorii mari de pamentu, orasiele si representantii poporului.

S'a provocatu dlu ministru la Belgiu, dicându-ndu ca si acolo suntu adunantie provinciale ; sî ne a detaiatu cu deamenuntulu organismulu loru. Asiu fi asceptatu de la densulu sa spuna sî aceea, cum ca acolo adunantiele provinciale suntu organisate curatu numai pre bas'a representârei poporului ; asiu fi asceptatu sa mai spuna sî aceea, cumca in cerculu de activitale alu acestoru adunantie provinciali, cade a candidá pre presiedintii fie-cârui judetiu de prim'a instantia, pre vice-presiedinti, precumu sî pro asessorii judetieloru de a dóu'a instantia.

Onor .d. ministru uità sa ni le spuna sî acéstea ; deci eu amu crediutu de trebuintia a-i intregí desiertaciunea. (Ilaritate sî placere viua in stâng'a.)

Onor. dnu ministru ne-a doveditu cumca guvernulu, cându a compusu acestu proiectu de lege, sî-a avutu o tendintia principala ca, pre la tóte statele esistinti se cerce acele institutiuni sî acele principie, cari maresecu poterea guvernului pre cont'a libertatei (Stâng'a: adevaratu e, asiá e) sî apoi din principiele imprasciate printre acele state sa ne compuna unu intregu organicu, menitu pentru noi. (Aprobâri in stâng'a.)

Cumca acést'a ustanitória straduinti'a a sea n'a remasu fâra de resultatu, ne e marturia proiectulu de lege. (Stâng'a: Adeveratu, asiá!)

Dar on. dnu ministru ne-a mai doveditu ceva, ce este inca mai tristu sî ce credeamu cu nepotintia, sî despre a cârei'a posibilitate numai de unadî me convinsei, adeca ne-a doveditu ca astadi unu guvernu parlamentariu, pre scen'a Europei a denegatu apriatu sî cu tonu inaltu principiulu fundamentale alu intregei vieti sociali sî politice din tempulu nostru (In stâng'a estrema abrobâri vivaci); inca mai multu, cu tonu pateticu prochiamà cumca nu numai intréga sistem'a de guvernare, ci sî esistinti'a statului voiesce s'o baséza pre prerogativele posessiunei, asiá-dare pre poterea materiala, pre fortia. (Aprobari sgomotósa in stâng'a, protestâri in drépt'a). On. Casa ! Acést'a e o aparitiune trista a starei nóstre politice, a pusetiunei nóstre, la carea se facu atâtea provocâri in decursulu discusiunei. (Stâng'a: Adeveratu, esiá!)

On. condeputatu Szirmay ni-a tientu o cuventare, a cârei'a valóre intrinseca e escelinte. De-sî me impartasiescu la principiele frumóse ce le-a disu intre celelalte, totusi marturisescu ca n'asiu fi in stare sa le asiediu intr'o sintacsa atâtu de placuta cum face densulu acést'a.

Insa mi se pare cumca in vorbirea lui se intinde de a lungulu o mare contradicere.

Ori ca principiulu democraticu, acelu mare sî ponderosu, asiediatu in sintacsa frumósa, este o convictiune seriósa a dlui deputatu ; sî atunci nu uisc cum a potutu partiní proiectulu de lege ?

Ori ca in seriositate partinesce proiectulu, sî atunci, se Ve rogu de iertare, ca eu amu unu picu de indoiéla despre convictiunea seriósa a dsale. (Ilaritate in stâng'a estrema ; miscare in drépt'a.)

Dupa acestea, dati-mi voia a vení la obiectu. (S'audimu !)

In a mea parera, primirea séu neprimirea acestui proiectu de lege, depinde de la deciderea aloru trei cestiuni prealabile.

Cestiunea prima : In tiér'a nóstra, introducerea sistemei de guvernu parlementariu sî de respunsabilitate ministeriale, face óre cá sistem'a de selfguvernamentu (autonomi'a in guvernare sî administrare) neschimbata in esinti'a ei adeverata, se devina de prisosu, séu nu ? — Déca nu,

Óre selfguvernmentulu adeveratu sî curatu alu municipieloru, este necompatibile cu guvernulu parlamentarin séu nu ? Déca nu,—sî dupa ce guvernulu in mani'a acesteía, nemicesce totusi in esinti'a sea selfgevernamentului municipieloru,—este adeveratu cum ca caus'a, carea l'au indmnatu pro guvernu la acést'a, nu póte sa fie o causa de constitutiune séu de administratiune, ci guvernulu ochesce o causa politica mai inalta ;

Deci a trei'a cestiune e : Ore acésta causa politica, carea l'a indemnatu pre guvernu la calea ce apucà, este in consonantia, séu nu, cu interesele supreme sî bine pricepute ale tierei ? (Aprobare in stâng'a estrema.)

De la deslegarea cestiunei din urma depinde primirea séu neprimirea proiectului de lege. (Aprobare in stâng'a estrema.)

Am de cugetu sa intru in esaminarea acestoru trei cestiuni, pre câtu mi-ajungu ale mele poteri slabe.

La intrebarea prima asiá credu ca respunsulu ni-lu da ins'a-si sistem'a de guvernu parlamentariu, natur'a responsabilitatei ministeriali, sî credu ca purcedu pre calea buna déca in asta privintia o voiu tienea in vedere pre Angli'a. E recunoscutu cum ca in Angli'a sistem'a parlamentara sî corolariulu ei, adeca responsabilitatea ministeriala, s'au desvoltatu numai cu incetulu sî pasu de pasu. In lupt'a mare si lunga, ce s'a portatu intre parlamentu sî intre poterea absoluta a regelui, sî in care invinse parlamentulu, a cârui'a victoria o revolutiune mare sî sângerósa o sanctiunà probabilminte pentru pururea ; nainte de tóte, prin multe procese ce s'au facutu organeloru executive sî prin numeróse precedintie s'a desoltatu aceea sistema de responsabilitate ministeriale, ce astadi o cunóscemu cu numule de responsabilitate juridica.

Responsabilitatea juridica otaresce suer'a de activitate a poterei executive, de dupa form'a esterna. Obiectulu responsabilitatei juridice póte se fia numai o fapta séu o missiune apriata, constatata dupa

---

FOISIÓRA.

Teatru românu in Sabiiu.

Din recensiunile câte s'au scrisu in fói'a acést'a, precum si in fói'a nemtiésca de aici „H. Ztg.“ resultatulu scurtei sessiuni, cu care ne onorà societatea dlui Dr. Millo din Bucuresci in vér'a acést'a, este favorabilu in dóue directiuni generali, in directiunea artei sî in directiunea apretiuirei artei. Câtu pentru cea dintâiu avemu sa o dividâmu intre piese séu valórea loru sî intre representatori séu abilitatea loru pre scena. Ne vomu ferí pre câtu vomu putea dela datin'a de a fi pré rigurosi, din natur'a lucrului, va se dîca pentru ca suntemu póte la finitulu inceputului, dara totu suntemu inca la inceputu in ramulu acest'a de civilisatiune.

Piesele ce le vediuramu pre scena desfasiurandu-se dinaintea ochiloru nostri, au pretiu, au valóre poetica. Acést'a nu se póte contestá. Suntu in parte inse pré locale si fiindu-ca impregiurârile nóstre, intielegemu ale romaniloru, afara de limba, proverbie sî obiceiuri, pórta inca in mare parte marc'a deosebirei dupa sórtea, politica sî sociale, nu e mirare, ca ele nu intra totu déun'a pâna in fundulu animei aceloru ce nu cunoscu d. e. in casulu de fatia, mai de aprópe Romani'a. Alt'a e la Brasiovu, unde comunicatiunea cea continua cu Bucurescii sî cu Romani'a au pusu pre spectatori de multu in pusetiunea de a intielege totu ce cuprindu piesele. Alte piese de-sî suntu locale precum „Prapastiile Bucurestiloru“, „Jieanulu“, fiindu-ca au o materia ce cuprinde in sine moravuri sî intemplâri mai generale, prindu numai de câtu mai bine, de sî cum e d. e. cea dintâiu ne infatisieza unele lucruri, cari pre aici prin cercurile nóstre sociali mai nici se pomenescu. Póte, ba e verosimilu, ca natur'a nóstra mai seriósa, mai streina de frivolitâti, dara sî mai pucinu atinsa de valurile lumei mari, inca ni a imprimatu caracterulu acest'a si asiá de aci vine de seriosulu eroicu ne impune mai multu de câtu basnulu comicu. Cându amu crede ca prin aducerea unoru dovedi in partea acést'a nu amu provocá presupunerea, ca voimu sa facemu alusiuni, amu trece la date mai marcate, la date, unde se vedea atentiunea cea incordata a auditoriului, la piese, cari erau cu totulu afara din viati'a natiunale, insa fiindu ca representau idei de moravuri in genere erau la noi bine primite.

O consolatiune mare trebuie sa fia pentru fiacare românu, ca s'a desfundatu in fine isvorulu vietiei curatu natiunale sî in directiunea acést'a. Noi vedemu in literatur'a nóstra atâtu aici la noi, dara mai multu in Romani'a, primele incercâri pentru de a dá viatia scenei române, sî acest'a dupa noi e unu avantagiu mare.

Dara sa nu uitâmu ca scen'a româna are mai multu decâtu amu pututu noi vedea. Cându puterile nóstre materiali aru fi asiá de regulate, cá sa putemu avea pre scen'a nóstra ceea ce se póte d. e. pre cea din Bucuresci, din Iasi, Galati, Craiov'a etc. atunci amu vedea ca drame cum suntu „Stefanu celu mare“, „Radu dela Afumati“ sî alte de valórea acestor'a au ajunsu sa satisfaca sî pre spectatoriulu ori cârei scene. In privinti'a acést'a inse are sa lucre multu sî desvoltarea vietiei generali natiunale, carea pentru noi individii merge incetu inainte, pentru totalitate inse vedemu ca merge inainte sî nu sta nici decum pre locu. Ba noi, audiendu cântecele din deosebitele piese representate in cele siese representatiuni, ne amu convinsu mai multu, ca din materialulu celu bogatu alu arieloru natiunali, preste pucinu vomu avé sî opere curatu natiunali. Unu Rossini ne aru trebuí, carele din „Jieanulu“ sa ne creeze o opera, precum s'a creatu din drama „Wilhelm Tell“. —

Câtu pentru puterile esecutatóre avemu pucinu de dîsu. Societâtile pre care avuramu norocire sa le vedemu debutându inaintea nóstra, ne au convinsu ca de puteri amu dispune de ajunsu. Cu deosebire societatea din urma a dlui Millo ne a aretatu ómeni desteri in art'a dramatica. Ambe societâtile inse ne au infatisiatu marimi de ale artei, fia-care la inaltîmea loru in directiunile sele.

Apretiuitorii. Acesti'a, dupa impregiurârile nóstre sociali suntu inca pucini concentrati in cetâti. Ei suntu risipiti in tóte pârtile. Unu reu nu numai fatia cu teatrulu, dara sî cu alte impregiurâri sociali si chiaru si politice. Inse e destulu ca suntu.

recerintiele probeloru juridice, sî contraria cutarei dispusetiunei chiare a legei, — dara nici odata, obiectu alu respunsabilitatei juridice nu póte sa fia spiritulu, ce este atâtu de anevoia a-lu definí sî totusi se manifestéza in tóte faptele sî in toti pasii poterei esecutive. De óre ce este invederatu, ca nu se póte o legelatiune atâtu detaiatória, incâtu se fia capace a regulá prin lege relatiunile de mii de feluri ce se desvólta din viati'a de statu sî ni se presenta in fia-care di; de óre ce mai departe este de asemenea invederatu, cá problem'a poterei esecutive nu este numai a esecutá, cí ca are sî alta problema mai inalta : e invederatu cum ca pre lânga respunsabilitatea juridica poterea esecutiva cu tendintia anticonstitutiunala totu mai are destulu posibilitate ca, strinsu intre marginile legiloru, sa-si bata joculu de dreptu'ile parlamentu ui intr'unu modu contrariu constitutiunei, séu se creeze astfeliu de contraste intre parlamentu sî poterea esecutiva, cari sa faca cu nepotintia ori ce viétia sanetósa de statu.

A sentitu acést'a parlamentulu anglu, sî de aceea inca la improcesuarea lui Damby, Lordului High Treasurer alu lui Carolu II, s'a statoritu acelu principiu cum ca ministrulu e responsabile nu numai pentru cá faptele lui se fia legali, ci ministrulu e responsabile pentru intrég'a procedura cá sa fia conforma scopului (corespundietória). Atunci, pentru prim'a data, Angli'a statorí principiulu responsabilitatei politice. Acésta responsabilitate politica schimba esentialminte responsabilitatea ministeriala.

Intrebarea ca : corespundietória e procedur'a lui, séu nu ? — nu se póte decide nici cu principiulu judicu nici alta cutare principiu de o validitate generalminte recunoscuta; ci intrebarea depinde pururea dela priceperea individului, sî asiá pururea o decide majoritatea.

Urmarea naturala din acést'a e, ca responsabilitatea politica acum in principiu eschide independinti'a poterei esecutive fatia cu majoritatea din parlamentu, sî o supune acestei'a cu deseversîre, câci nu se póte sustienea numai pâna ce majoritatea i afla procedur'a de corespundietória; inse nefiindu legata in asta privintia nici de o regula obiectiva, ci numai de parerea unei majoritâti schimbatórie, esecutiv'a devine supusa deplinu acestei'a, iéra o esecutiva atâtu de supusa sub majoritatea parlamentului nu se póte intipuí altmintre de câtu prin guvernu de partita.

Guvernu de partita nu va se dica alt'a, decâtu, ca intre guvernu sî parlit'a lui este identitate in ceea ce privesce principiele fundamentale sî cele mai ponderóse ale intregei legelatiuni sî administratiuni. Aceste principie nu suntu alt'a, decâtu efluintiele unei priceperi mai multu séu mai putienu chiare despre idealu de statu sî ale combinatiunei intereseloru proprie, ce nu se potu deslipí de slabiciunea omenésca; — deci intre guvernu sî partita cauta sa fia unitate de interese. Asiá dara in viati'a practica guvernu de partita nu va se dica alt'a, decâtu ca guvernulu, carele e capulu poterei esecutive, in fapta e totodata sî capulu legelatiunei. Guvernu sî partita, nusu dóue fiintie, ci un'a.

Guvernu parlamentariu, in practica nu insémna alt'a, decâtu ca poterea suprema legelativa sî esecutiva e intrunita intr'o mâna, in mân'a guvernului, — sî ca la intrebuintiarea acestei poteri, intrunite in o singura mâna, guvernulu nu e restrinsu decâtu de unic'a margine sî acést'a unica margine nu este legea, — ci interesulu de partita.

E invederatu de aci cum ca responsabilitatea politica, carea in principiu eschide independinti'a guvernului fatia cu majoritatea parlamentului, eschide totodata sî domni'a legei. Iéra, de óre ce aru fi absurditate a presupune despre majoritate, ca aru trage la respundere pre ministeriu din causa ca s'a portatu precum este interesulu ei, responsabilitatea ministeriala va se dica, cum ca ministeriulu e responsabile numai pentru astufeliu de pasi, cari aru fi indreptati in contr'a interesului seu propriu (Ilaritate in drépt'a).

Cu acestu adeveru numai la aparere e in contrastu cercustanti'a, ca adese majoritatea cu voturile ei decide contr'a guvernului seu, sî totu-si guvernulu 'si tiene portfoiulu, in tocm'a precum se intempla acést'a sî la cestiunile de cabinetu. Tóte acestea, nu suntu alt'a, decâtu impacarea amicabila a intereseloru secundarie in favorulu unitatei de interese mai inalte. (Aprobare in stâng'a estrema.) Votulu de neincredere séu schimbarea guvernului, precum sî dreptulu de a disólve representanti'a, numai la aparere suntu in contrastu cu acea splicatiune a parlamentarismului, ce indrasniiu a vi o dâ; pentru ca de-si intr'o parte séu se voru schimbá persónele de dupa resultatulu alegeriloru, de-si cu acésta schimbare va sa se schimbe sî cuprinsulu intereseloru, totu-si nu se schimba rolele, nu se schimba esinti'a, domni'a intereseloru.

Deci responsabilitatea politica, in principiu nemicesce domni'a legei, sî o inlocuesce cu domni'a intereseloru. Dara sa vedemu mai departe.

Fâra dreptu de ordinatiuni de nevoia, nu se póte guverná. Pre basea dreptului la ordinatiuni de nevoia, guvernulu e impoteritu, ma indetoratu, ori ce lege esistinte a o suspinde in parte séu de totu, sî spre acést'a a folosí ori ce mijlocu ce-i sta la despusetiune.

O definitiune juridica despre starea de nevoia ori de sila, este cu nepotintia. Tóte casurile stârei de sila, precum sî mijlócele de intrebuintiatu in asemene casuri, nici casuistic'a cea mai ascutíta nu le póte prevedea spre ale regulé. Dreptului la ordinatiuni de sila, (déca interesele supreme ale statului nu vremu sa le sacrificâmu formalismului) numai e margine i potemu pune materialminte, câci formalminte, se potu mai multe, — sî acésta margine e, ca se indreptatiesce guvernulu a suspinde de totu séu in parte verice lege, cu esceptiunea unei, cu esceptiunea legei electorale pre a cârei'a basea se compune parlamentulu, câci nu se póte intipuí astufeliu de stare de sila, carea se justifice déca guvernulu face impossibila dejudecarea procedurei sele proprie naintea parlementului legalu.

(Va urmá.)

Acum eramu in tempulu celu mai ocupatu de lucrulu câmpului, cându nu putea veni fie-care sa asiste la tóte representârile, cí veneau unii la unele altii la alte representâri sî cu tóte aceste cas'a afara de un'a data a fostu plina. Straini au fostu pré putieni. Cându au fostu mai multi voru fi ajunsu numerulu de treidieci sî in locuri neinsmnate.

Puterea cea mare a radimatu dara numai in români.

Dupa inteligint'a, negutiatorîmea sî industriasii nostri din locu, cei din pârtile despre munte, cari se ocupa mai multu cu speculatiunile, negotiu etc. de feliulu acestor'a, au datu contingentulu celu mai insemnatu. Se intielege ca pentru sessiuni mai indelungate contingentulu din afara aru puté cu anevoia asistá la tóte representârile. Dara sa nu ne uitâmu nici de impregiurarea aceea, ca generatiunea ce se radica acum, intielegendu interesele de specula sî negotiu ce i le va oferí drumulu de feru se va trage la cetâti, sî asiá acei ce astadi trebuie sa caletorésca mane voru fi, celu putienu o parte, stabiliti aci. Locuitorimea de prin pregiuru fâra deosebire de nationalitate, va trebuí sa dea in viitoriu unu contingentu mai mare de fiitori cetatieni, prin urmare sî romanii se voru mai immulti. Acest'a aru fi sî naturalu, pentru ca impregiurulu cetâtiei d. e. a Sabiiului ei suntu mai numerosi sî ei suntu cari producu materialu multu pentru industria sî negotiu sî ei dara in viitoriu voru cautá a esploatá intreprinderile loru de ací din locu mai cu efectu de câtu din departare:

Câtu pentru apretiare amu vediutu ca acést'a nu e fanatismulu natiunalu, cum lu vedemu manifestându-se la alte popóre, in impregiurâri de aceste.

Ardelenii nostri preste totu, incâtu nu suntu atacati de strainismulu importatu de unii altii, pre ici pre colea, sî la noi, cugeta sî cugéta seriosu. Déca resultatulu cugetârei i dictéza modulu apretuirei o face in favórea séu defavórea objectului de apretuire. Acest'a este preste totu firea cea sanetósa romanésca sî carea aru trebuí sa ni o pastrâmu si cu dens'a sa pastrâmu acelu naturelu, care vine, ne vine a dice, din f o n d u l u celu mare de cultura creditu din generatiune in generatiune dela strabunii nostri.

O pretensiune amu mai observatu ca are publicului nostru sî adeca, pies'a teatrale sa fia bine marcata, sa infatisiéze séu comedia séu drama séu tragedia, numai caracteru precisu sa aiba sî apoi scenele sa aduca variatiune continua; conflictulu sa crésca pâna la deslegare prin catastrofa, déca e tragedia sî fâra catastrofa déca are sa fia drama.

Incheiâmu reflessiunile aceste cu dorinti'a ca la anulu viitoriu sa putemu salutá o trupa sî mai numerósa cá cea din anulu acest'a sî amu dorí sa remâna pentru mai multu decâtu siése representatiuni. Dorimu in fine cá sî publicului sâ mai crésca la numeru, cá ostenelele artistiloru sa nu remâna ne recompensate.

Joi in 11/23 l. c. se adunara adeca in Carnauti la 4000 de barbati, fâra de muieri sî fâra de copii, dupa dis'a din evangelii ; aintre acesti'a la 180 de preoti, mai toti patronii bisericiloru din nobilimea nationala, amploiati, invetiatori, orasieni sî tierani din tóte partile tierei, câci mai ca fiecarea comuna de satu trimisa câte câti-va ablegati.

La 8 óre de diminétia veni multimea poporului la biseric'a catedrala sî, dupa ascultarea s. liturgie sî a docsologiei, carea se facù de trei preoti, merse la loculu destinatu pentru adunare in gradin'a publica, unde fu intimpinata cu unu cuventu de buna venire din partea comitetului conchiamatoriu.

Dupa alegerea biroului se constitui adunarea functionându cá presiedinte d. Georgiu de H o r m u s a c h i, cá vice-presiedinte d. protosingelu Veniaminu Iliutia sî d. Alesandru de Costinu, iéra cá notari d. spiritualu Grigoriu Vorobchieviciu, d. parochu Artemiu Berariu sî dnii profesori Ioanu Sbier'a sî Ioanu Litviniucu.

Obiectulu principale despre care s'a tractatu, fu autonomi'a bisericei ortodocse din Bucovin'a in afacerile sale bisericesci, scolare sî fundationale, pentru acea mai nainte de tóte se facù raportu de d. Georgiu de Hormusachi despre pasii de pâna acum in caus'a acést'a sî despre starea lucrului in presentu, iéra dupre densulu facù asemenea raportu in limb'a ruténa d profesoru Mihaiu Calinesculu, spre a mediloci intielegerea lucrului sî crestiniloru ce nu prea intielegu limb'a romanésca.

Deschidiendu-se desbaterea asupr'a propuneriloru, facute de comitetulu convocatoriu, vorbira unulu dupre altulu siepte oratori, sî anume: d. parochu Artemiu Berariu despre fiinti'a autonomiei bisericesci sî despre congresu, cá organu representativu spre esercerea autonomiei, d. profesoru Ionu Sbier'a despre indreptatirea bisericei, de a posiede sî a administrá autonomu averea sea propria, specialminte despre urdîrea, destinatiunea sî dreptulu de proprietate alu bicericei ortodocse din Bucovin'a asupr'a fondului seu religiunariu ; d. primariu din Crasn'a Grigoriu Iliutia despre indreptatirea bisericei, de a avé scóle sî institute proprie confesionale, precum sî despre cumpenitatea caracterului confesionalu alu scóleloru pentru poporulu nostru; d. profesoru Ioanu Litviniucu despre indreptatirea comunitatiloru bisericesci, de a-si alege pastorii sî archipastoriulu loru ; d. parochu Georgiu Protroschi despre vatamarea garantieloru, date de regimulu c. r. la ocuparea Bucovinei sî specialminte la primirea mosiiloru episcopesci, monastiresci sî bisericesci, sub administratiunea comuna ; d. Nicolau cavaleru de Vasilco despre necesitatea concordiei intre tóte stârile poporului bisericescu spre a poté eluptá autonomi'a deplina a bisericei. Dorindu-se de a se desfasiurá cele vorbite sî in limb'a ruténa pentru poporenii din comunile, unde se vorbesce, mai multu rusesce, d. consilieriu consistorialu Ioanu Zurcanu implini acésta dorintia. In fine d. Vasilie Stefanicu, unu orasianu betranu din Sirite, respunse asiá dicendu la tóte prin respirea consimtiementului din partea adunatului poporu cu cele vorbite sî propuse.

Despre tóte cuventârile oratoriloru se póte dice, cá erau demne de densii sî de adunarea unui poporu mai cu séma de origine româna câci tóte erau direse cu o pricepere politica sî de o caldura patriotica, carea facù sa trasera inimele adunârei. Unii adeca versau lacrimi de bucuria, altii intrerumpeau pre vorbitori cu respicarea consimtiementului la cele dorite sî a parerei de reu la cele suferite, iéra mai cu séma prin intonâri clócocitórie de „se traiésca“, sî totu poporulu strigá cu o gura; „ajuta Dómne la tóta lumea sî nóua ; lauda lui Dumnedieu ca amu ajunsu aceste dile.“

Dupre finirea desbateriloru se primira cu unanimitate urmatóriele resolutiuni :

Adunarea poporului drepteredinciosu din Bucovin'a respica parerea sea de reu, ca regimele constitutionale de mai nainte, prin feliuri de preteste au totu denegatu devenirea bisericei ortodocse din tiéra in posessiunea autonomiei depline, protestându solemnu in contr'a tuturoru acteloru referitórie la afacerile bisericesci, scolarie sî fundationale, ce s'a esecutatu pâna acum sî s'aru esecutá in venitoriu fâra de intielegerea sî voinți'a autoritâtiei sî a comunitâtiei bisericesci.

Sa se faca o adresa la cosiliulu de ministri pentru convocarea câtu mai curendu a unui congresu bisericescu constitutivu, ale cârui'a decisiuni pre calea desemnata de constitutiune (art. 15.) sa se astérna spre sanctionare din partea corónei.

Sa se invite consistoriulu, de a continuá conlucrarea sea energica spre eluptarea deplinei autonomie bisericesci.

Dupre primirea resolutiuniloru, se alese unu comitetu de 45 de insi, din preoti sî mireni, care sa aduca la indeplinire conclusele adunârei sî sa faca toti pasîi necesari, spre a realisá dorintiele poporului.

Cu acést'a finindu-se obiectele puse la ordinea dîlei, mai rostí presiedintele adunârei d. Georgiu de Hormusachi cuventulu de incheiare, unu cuventu, precum mai ca nu audì inca bunulu nostru poporu sî, dupre urarea M. S. imperatului cu „se traiésca“ declarâudu la 3 óre de amédi adunarea poporului de incheiata, in cea mai buna ordine sî numai cu felicitâri cordiale din partea intieligintiei sî cu cantâri de bucuria din partea agricultoriloru sî pecurariloru se dusera fia-care in caleasea. “Albin'a“

Romani'a.

I. S. Domnulu a primitu in audientia pre d. consulu generale alu Greciei, care a avutu onórea a presintá I. S. ó scrisóre a M. S. regelui eleniloru.

Totu eri I. S. a primitu pre mai multi din domnii represintanti ai puteriloru streine, intre cari pre d. Melinet, aginte sî consulu genenerale alu Franciei; pre d. Green, aginte sî consulu generale alu Angliei, precum sî pre d represintante baronu Zulauff, cari pléca in congediu. I. S. n'a parasîtu palatulu din Bucuresci decâtu pre la 6 óre sér'a, fiindu ca a mai primitu sî alte audientie particulare.

Varietâti.

*** Ni se tramite spre publicare urmatórele, cari tratéza despre unu lucru pré de putienu interesu publicu in genere. Incetati pentru D-dieu cu lucruri de aceste, câci altu feliu vomu fi siliti a ve inchide colónele.

Dechiaratiune.

Cumca subscrisulu nu a abusatu de numele parochului Teodoru Naritia nici odata, cum ca nu amu fostu eu corespondentele acel'a ce a combatutu frasele neadeverate sî mistificatóre a corespondentului anonimu din Abrudu despre vorbirile intemplate cu ocasiunea alegerei deputatului clericale — care corespondente anonimu nu se sfiise a plesní unu publicu numerosu in fatia cu asertiuni false sî acum nu s'a gânditu nici câtu de pucinu a seduce pre 18 insi ai intarí acele neadeveruri, pentru care fapta acum voru avea a se rectificá inaintea tribunalului de presa din Sabiiu, sî a cârui decisiune mi reservezu a o publicá in colónele acestui diuariu. Dechiaru cumca corespondinti'a d. Teodoru Naritia este a lui, precum elu o recunósce sî acum. Iéra cu privire la intrebarea pusa implinirea mandatului meu ca deputatu nu sum celoru 18 insi cu nici unu respunsu detoriu, câci domni'a-loru cá preoti nu m'a alesu sî nici au dereptu a me intrebá, ci cu acelu respunsu sum datoriu numai conscientiei mele sî celoru ce m'au alesu. Cá cei 18 insi sa scie ca ce este elocinti'a d. protopopu I. Galu îi indreptezu a se adresá câtra on. publicu ce au luatu parte la banchetulu datu cu ocasiunea inaugurârei gimnasiului din Bradu, unde d-sea a aretatu cei'a ce póte in art'a vorbirei. —

Deputatulu mirénu alu cercului XIII.

Epistola deschisa.

Frate parinte Dionisie! Eu dela articolulu predatu nu me abatu sub nici unu cuventu sî nice aceea o cunoscu a fi adeverata ce s'au scrisu acum in próspetu din partea anonimului, cumca eu m'a-siu fi declaratu in fati'a mai multoru ómeni, onesti, ca respunsulu sub numele meu nu aru fi alu meu sî nu l'a-siu cunósce de atare. — Acést'a o respingu din parte-mi sî demintiescu câci déca venimu la péna voru mai fi sî altele care mai pre largu in fati'a publicului cetitoriu le voiu desfasiurá, prin acést'a nu voiescu alt'a decâtu, a descoperí adeverulu, daru nu elu intunecá, apoi va judecá onoratulu publicu cetitoriu.

Sohodolu 14 Iuniu st. v. 1870.

Teodoru Naritia
Parochu gr-or. in Sohodolu.

*** La 13 Iuniu a avutu locu unu accidentu pre calea ferata in comun'a Cosmesci, judetiulu Sucév'a. Acésta trista intemplare a provenitu din caus'a relei asiediari a sineloru, alu câroru nivelu nefiindu bine stabilitu sî ele nefiindu bine insiurupate un'a cu alt'a, la punctulu loru de unire, s'a produsu o afundare, astfeliu ca matur'a locomotivei a venitu de s'au opritu in capatulu celei de pre urma sîne, rupendu-se sî deplasându sin'a de unde ia urmatu derailarea. Atunci, masinistulu, oprindu instantaneu aburei, tievele conductrice s'au spartu sî masin'a dimpreuna cu unu vagonu, incarcatu cu bucate, s'a resturnatu, cadiendu sub dens'a inginerulu trenului, numitu Maresiu; asemeaea a fostu strivitu unu vagonu incarcatu cu bagagiele pasageriloru. Numai persónele aflate pre locomotiva au fostu atinse de acestu accidentu, dintre cari doi focari, doi masinisti sî unu ofisiante au sî muritu iéra din pasageri n'au fostu nici unulu ranitu. O locomobila a fostu adusa de la stati'a Pasicani, spre a transportâ la destinatia vagónele cu pasageri.

*** Bandistu prinsu. Aflâmu ca vestitulu hotiu, de prin judetiele invecinate cu Bucurescii, numitu pre acolo Stanu Golea iéra pre aicea se purtá cu numele de Stefanu Alesandru, judecatu de tribunale pentru hotii sî omoruri, condamnatu la inchisóre pre viétia, sî care in anulu 1868, ucidiendu sentine'a dela aresta, au fugitu, — s'au prinsu alalta eri de câtra politia. Se dice ca acestu tilhariu vajnicu, este siefulu bandei ce de mai multe ori au esitu prela drumurile din giurulu orasiului nostru, batendu demórte sî predându pre nenorocitii ce le cadea in mâne; acést'a s'aru fi probatu din lucrurile gasite la elu, dela pradarea de curendu a tinerului Iassyanu, a doi harabagii sî stâlcirea a unoru curieri care erau cu dînsii. La cele din urma, faptasiulu singuru au declaratu astadi crimele in presenti'a dlui politiaiu, a dlui procurore sî a dlui Iassyanu; intre altele ca elu au impuscatu sî pre 2 dorobanti ce-lu urmarea, ca din nechibdiuintia au suferitu, scapându tilharii.

Bandistulu sta arestatu, urmându-se instructiunea. — Se dice ca d. politiaiu, din propriele sele mijlóce, aru fi cheltuitu 5—10 napoleoni, cu urmarirea acestui hotiu.

S'au mai prinsu eri inca unu potlogara Némtiu, care predându pre unu otelieriu dela Brail'a, de vre-o 50 napoleoni taindu-i pantalonii sî buzunariulu, de unde-i au scosu pung'a cu bani, — s'au refugiatu aici, dara au datu preste ispita, prindiendu-lu politi'a.

*** Gardistulu civicu. Din Galati scrie:

Comerciulu. Miscârile comerciali ale portului, transactiunile, se pare a fi mai animate in popusioi, grâne ghirce sî secara.

Pretiurile curente suntu:

Grâu ghirca de la			240—270	kil'a	de Galati.
Arnautu	»	»	200—215	»	»
Popusioi	»	»	142—143	»	»
Secara	»	»	148—155	»	»

Depositulu de grâu e fórte micu, pâna la 2000 kile; — popusioi vre-o 20,000 kile, — secara cá la 1000 kile.

Corabii suntu pucine, inse se ascépta sa sosésca.—Navlulu astadi este urcatu. Ploile au incuragiatu lumea, nutrindu sperantiele de o buna recolta.

Edictu.

Georgiu Munteanu din Bodu, carele de 14 luni, parasí cu necredintia pre legiuitá sea socia Ecaterin'a Halmageanu la 2 septamâni dupa casatori'a loru, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se ipresentédie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va decide in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre greco-orient. procesulu divortialu incaminatu de socia lui.

Brasiovu in 4 Aprile 1870.

Ioanu Petricu
Protopopu gr. or. ala tract. alu II. alu
1—30 Brasiovului.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de suplentu la statiunea invetiatorésca din com. Susaniu, prin acést'a se escrie concursu.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu in bani gat'a 49 fl. v. a., naturale $6^2/_3$ meti grâu 13 $^1/_3$ de cucuruzu, 66 $^2/_3$ p. de clisa, 66 $^2/_3$ p. sare, 10 p. lumini, 6 orgii lemne sî cuartiru liberu cu gradina de $^1/_2$ jugeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati, ca recursele loru bine adjustate sî adresate comitetului parochialu, sa le subscérna dlui protopresbiteriu in Fagetu, pâna in 3 Iuliu a. c. s. v.

Susaniu in 7 Iuniu 1870.

Dupa avut'a intielegere cu dlu protopresbiteriu.
Atanasiu Ioanoviciu.
37—3 Comitetulu parochiale.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comunitatea gr. res. Vraniu in eparchi'a Caransebesiului sî protopresbiteratulu bisericei=albe — cu carea suntu impreunate un'a sesiune intréga de pamentu parochiale, 51 meti de cucuruzu sî stol'a dela 170 de case — se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu

a) carte de botezu;
b) testimoniu despre sciintiele pregatitóre câstigate inainte de a intrá in teologia;
c) testimoniu absolutoriu din sciintiele teologice;
d) atestatu dela Venerabilulu Consistoriu diecesanu despre cualificatiunea, de a imbracá postulu preotiescu; in fine
e) atestatu despre purtarea religiósa — morala avuta dupa scire din institutulu teologicu diecesanu;

sî astfeliu provediute, stilisate câtra sinodulu parochialu, le voru subscerne P. O. D. Protopresbiteru in lám pâna la 12 Iuliu a. c. calid. vechiu.

Vraniu, 16 Iunie 1870

Comitetulu parochialu

Cu scirea sî invoirea mea:

Iosifu Popoviciu
2—38 Protopresbiteru.

Burs'a de Vien'a.

Din 27 Iuniu (9 Iul.) 1870.

Metalicele 5%	58	90	Act. de creditu	249	70
Imprumut. nat. 5%	66	80	Argintulu	119	25
Actiile de banca	709		Galbinulu	5	83

10,000

Dîleri la drmulu de feru

afla ocupatiune durabila la cladirea drumului de feru lânga Sabiiu pre lânga un'a tacsa de 1 fl. v. a. pre dî.

Insinuarile se facu in Sabiiu afara de tranjamentu la inceputulu drumului spre Mediasiu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 52. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 2/14 Iuliu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre o jumetate de anu (Iulie-Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 xr. v. a.

Pentru Trani'a sî Monarchi'a ustro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 6 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Abia ce incepù interesulu politicu a ne indreptá privirea mai cu de adinsulu la desbaterea organisârei municipieloru ; la resultatulu alegeriloru dincolo de Lait'a ; la portarea Boemiei fatia cu dietele cele nóue si in fine cu senatulu imperialu ; iéra ce privesce politic'a esterna la purtarea adunarei de episcopi latini in Rom'a : si o cestiune nóua pare a luá loculu celu mai considerabilu intre tóte cestiunile politice mari si mici din Europ'a. Acest'a este candidatur'a unui Hohenzollern pre tronulu Spaniei, de carea amintirâmu si in nrulu trecutu.

Pentru cá sa cunóscemu mai bine insemnetatea acestei cestiuni, insemnâmu ca corpulu legislativu a a aflatu cu cale a face regimului francesu o interpelatiune in privinti'a acést'a. Regimulu inse nu a esitatu de a respunde si nu a respunsu in limbagiu diplomaticu evitatoriu. Ministrulu afaceriloru esterne Grammont respunde : Este adeveratu ca Prim a oferitu corón'a Spaniei unui Hohenzollern carea acest'a a si primit'o. Poporulu spaniolu inse pâna acum nu s'a pronunciatu. Nu cunóscemu amenuntele negotiâriloru ce ni suntu nóue inca ascunse. Ne rugâmu inse de amanarea desbaterei, pentru ca ea nu sru duce la lumina. Noi nu amu incetatu de a aratá simpathiele nóstre Spaniei si vomu incungiurá si aparenti'a ca amu voí a ne amestecá in afacerile unei natiuni mari, cându ea esercita suveranitatea ei. Fatia cu pretendentii la tronu noi suntemu inca cu totulu neutrali. Vomu staruí in neutralitatea nóstra. Nu credemu insa ca respectulu câtre drepturile unui poporu vecinu ne va constringe, ca o putere straina sa puna pre tronulu lui Carolu V pre unu principe spre detrimentulu nostru sî spre conturbarea echilibrului europeanu (aplaudâri) punendu in periculu interesele si onórea Franciei (aplaudâri). Avemu firm'a sperantia ca eventualitatea acést'a nu se va realisá. Spre a impedecá acést'a comptâmu la intieleptiunea poporului nemtiescu si la amici'a celui spaniolu. Déca inse aru fi altu feliu, cu ajutoriulu Dvóstre sî cu ajutoriulu natiunei vomu scisa ne implinimu detori'a nóstra fâra amânare si fâre slabiciune (Aplaudâri unanime).

Pentru cá sa cunóscemu sî mai bine lucrulu, reproducemu din „N. Fr. Bl.“ urmatórele :

Atentiunea intregei Europe e de fatia indreptata spre evenemintele din Spani'a. De comunu se crede, ca Franci'a nu se va infricosiá de unu resbelu, ca e inse impossibile, cá Prussi'a sa o ia cu candidatur'a printiului regescu asiá de seriosu, câtu prin ea sa provóce unu resbelu europénu. Din Berlinu s'a si datu signalu de retragere sî se dice cu dreptu cuventu, ca Prussi'a cá atare si mai pucinu federatiunea de Nordu nu aru fi interesati la candidatur'a printiului Leopoldu, sî inca, ca regele nu se privesce nici bateru de siefu alu acestei linie catolice hohenzollerniane. Déca in Berlinu se vorbesce asiá de rationalu sî se va sî lucrá conformu acestoru cuvinte, in curendu va disparea tóta temerea. Bismark trebuie ca s'a convinsu din limbagiulu celu seriosu alu foiloru parisiene guvernametale ca Franci'a e decisa la ori sî ce sî Franci'a sî are si caus'a, pre cându Prussi'a nici cum nu se póte incumetí a esperimentá; câci cestiunea, despre care e vorb'a, nu atinge poporulu, nu natiunea si nu va insufletí pre nimenea in Prussi'a. Faim'a, ca in Madridu a eruptu o revolutiune, nu se adeveresce, pre cându — ambe acestea lucruri stau in combinatiune — Prim aru fi asiguratu curtile europene ca nici cum nu tîntesce la o lovitura de statu si ca nu are de cugetu a impune spanioliloru unu rege fâra consimtiementulu legalu alu representatiunei natiunale. Fói'a „Köl. Z.“ dice, crediendu ca afirmatiunea sea va aflá credituli, — ca pre regimulu prussianu nulu interesézа atâtu alegerea câtu sî nealegerea, atâtu primirea câtu sî neprimirea printiului Leopold. Dilele prossime voru domolí la tóta intemplarea incâtu-va escitarea. Mai pucinu pacinicu e limbagiulu foiei „Berliner Börsenztg“ care fóia inse in afaceri politice are pucina trecere.

Insciintiarea, ca contele Beust si a amanatu calatoria propusa la bâi din caus'a cestiunei hohenzollerniane—spaniole, ivita momentanu, se desmintiesce oficiosu ; de presinte se dice ca va porní in calatoria in 11 l. c. Spera contele Beust a potea resolví pâna atunci cestiunea spaniola séu tiene presenti'a sea in Vien'a, cu tóte ca afacerea acést'a e asiá de incordata, de superflua ?

Telegrame private din Parisu anuncia, ca se desvolta acolo in ministeriulu de resbelu o activitate deosebita, ca trupele se completéza si flotil'a din marea mediterana a capetatu ordinu a fi gata pentru vre-o eventualitate. Se vorbesce sî de demissionarea lui Beneditti din postulu seu de ambasadore in Berlinu. Foile mai próspete prussiane vorbescu cu óre care ironia rece despre acestu lucru. Organulu lui Bismark resuma faptele cunoscute pâna acum'a sî dice ca „totulu, ce e cunoscutu despre fas'a cea mai nóua a cestiunei monarchice in Spani'a, consta din singur'a insciintiare a lui „Bureau Havas“ ca s'a esmisu o deputatiune la principele ereditariu de Hohenzollern (de facia colonelu in armat'a prussiana) pentru de a se intielege cu elu despre primirea corónei spaniole.

Diet'a Ungariei.

In siedintila din 30 Iuniu a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care deodata cu cele ale deputatiloru E. László, P. Szontagh, A. Csanády, Ios. Szaplonczy, Fr. Eördögh, Körmendy, I. Vidats, Fr. Házman sî St. Bitto se transpunu comissiunei de petitiuni.

Ign. Somossy interpeléza pre ministrulu de comerciu sî financie ca câudu voru incepe a lucrá conformu conclusului casei, care dispune, ca acei'a deputati, cari devinu membri ai regimului, sa se supuna unei alegeri.

Ministrulu de comerciu respunde la interpelatiunea lui Ign. Somossy. Densulu sî-aru fi depusu cu securitate mandatulu de deputatu, déca aru fi fostu convinsu, ca conclusulu casei lu deobléga. Din cetirea conclusului nu s'a potutu inse convinge, ca afirmarea lui Somossy aru fi adeverata.

Respunsulu se ia spre cunosciintia, dupa ce Somossy s'a dechiaratu de multiamitu cu elu.

Proiectulu de lege despre deschiderea drumului de feru Hodmezö=Osiorheiu=Csaba se cetesce a trei'a óra si primesce definitivu. Partea respectiva a protocolului se verifica sî tramite casei magnatiloru.

La ordinea dilei sta desbaterea generala despre proiectulu de lege relativu la organisatiunea municipieloru, câtu sî proiectele de conclusu ale lui Kol. Tisza si consorti, E. László si consorti si alui G. Elekes privitóre la acel'a proiectu.

Mai intâiu cetesce referentulu comitetului centralu, B. Perczel raportulu acelui comitetu si adauge o scurta motivare.

Insinuati spre a vorbí in afacerea acést'a suntu cu totulu 94 insi, parte din drépt'a, parte din streng'a.

Referentulu comissiunei centrale, B. Perczel recomenda primirea proiectului de lege. Densulu revóca, ca proiectulu s'a recunoscutu de comunu de fórte importante si s'a sî desbatutu in sectiuni detaiatu cu cea mai mare sirguintia. E lucrulu sî firescu, déca consideramu pre de o parte alipirea de o institutiune avitica, de alta parte temerea de centralisatiune preponderanta, mai departe si form'a parlamentaria a regimului de nou introdusa, care recere neincunjiurabile modificarea vechiei institutiuni comitatense. La proiectulu de facia se referesce totulu la impregiurarea, ca din ce punctu de vedere va fi judecatu. Punctulu de vedere esclusivu teoreticu nu póte fi admisu si prin urmare sî-a alesu comissiunea centrala punctulu de vedere practicu cu deosebire de basa. Vorbitoriulu mai atinge cestiunea orasieloru, comitiloru supremi câtu si cestiunea de candidatiune, afirma in fine ca cea mai insemnata cestiune a proiectului aestui'a jace necontestabile in modalitatea formârei comissiunei comitatense.

Kol. Tisza'si esprima mai nainte de a trece la objectulu desbaterei parerea de reu, ca regimulu nu considera opiniunea publica; mai din tóte orasiele sî comitatele au incursu proteste séu propuneri de emendare privitórie la legea municipale fâra de ale fi consideratu bateruu câtu de pucinu.

Dupa acestea trece vorbitoriulu la proiectulu de lege alu regimului. Densulu lu desémna de neimpreunaveru atâtu cu principiele democratiei câtu sî cu autonomi'a munilipale. Acestu proiectu mistifica mai inainte de tóte prototipele orasieloru cu cele ale comitateloru sî nu resérva orasieloru caracterulu loru propriu.

La ocasiunea acést'a intréba vorbitoriulu pre deputatulu Elekes, care a presintatu unu proiectu de conclusu privitoriu la o organisatiune deosebita a fondului regescu, ca nu observa contradicerea in care ins'a-si a cadiutu, déca proiectulu de lege in generalu lu primesce, pre cându elu insu-si afirma, ca organisatiunea deosebita a orasieloru e neincungiurabile necesaria.

Kol. Tisza desémna propunerea deputatului Elekes de neacceptavera. Amenarea desbaterei despre proiectulu de lege municipale nu se póte basá pre altu argumentu, de câtu pre acel'a, ca opiniunei publice sa i se dee tempu pentru de a se orientá sî pronunciá detaiatu in privinti'a proiectului de fatia. Tisza afirma in decurgera vorbirei sele, ca fundulu regescu nu s'a organisatu pâna acum'a, dreptu resplata pentru acei barbatii

cari óre cându s'au luptatu contr'a constitutiunei Ungariei.

Preponderanti'a, care o asigura acestu proiectu de lege plutocratiei e tocmai asiá de nesuferibila, cá sî influinti'a nobilimei sî o representantia intieliginta a municipieloru devine a priorí impossibila. Pre lânga acestea se mai adauga positiunea comitiloru supremi fatia cu regimulu, subordinatiunea acelor'a ministrului de interne, prin ce, autonomi'a municipieloru devine cu totulu ilusorica. Câci comitendu comitele supremu o ilegalitate, se póte totude-un'a formalminte escusá, ca s'a facutu conformu demendatiunei mai inalte sî prin acést'a elu defuge responsabilitâtici.

Se va reflectá, ca ministeriulu e responsabile, acestu respunsu nu are trecere la o camera, care e compusa, ca a nóstra. Sa scie ca e mai multu unu cuventu frumosu de câtu fapta : ministrii suntu responsabili.

Se aude adese imputânduse omnipotinti'a comitateloru, inse ilegalitâtile, ce regimulu le comite remânu neamintite. Nu este o ilegalitate, cându tóte protestele incurse contr'a legei municipale nu se considera, asceptându ca comissiunea petitiunaria sa relateze, pâna cându legea va fi dejá primita ? Partiteloru nóstre e totu possibilu. Partit'a regimului séu nu póte séu nu cutéza depune regimulu, chiaru cându aru comite cele mai mari ilegalitâti. (Contradiceri ladrépt'a.)

Dupa proiectulu acestu de lege nu mai membrii comitetului comitatensu suntu responsabili, nu inse sî comitele supremu. Acestui'a i concesu, a face dupa placu ori sî ce.

Regimulu se increde in onestitatea viitoriloru comiti supremi, sperâmu inse ca nu va pretinde pentru densii infalibilitatea (aprobâri la steng'a).

Cum trebuie sa fia statulu, care sa fia liberu ? Mai intâiu trebuie sa aiba unu ministeriu responsabile. Acésta responsabilitate sa fia inse in realitate, nu numai dupa aparintia. Spre acést'a e de lipsa, cá parlamentulu sa fia espressiunea cea adeverata a vointici poporului, cá organisatiunea interna a tierei sa nu impedece alegerea libera. Regimului nu e concesu asiá dara a intrebuintiá mijlóce spre a influintiá alegerea, cu atât'a mai pucinu a sî o creá prin lege. Alu doilea, intr'unu statu liberu trebuie sa domnésca egalitate deplina naintea legei, numai pre basea acestei'a póte esistá libertate politica sî personala. In modulu acest'a sî continua Tisz'a vorbirea sea, fiindu adese intreruptu priu aprobâri din partea stengei. Contr'a proiectului mai vorbira E. László, pentru proiectu cuventara in siedinti'a de astadi Elekes sî ministrulu Rajner.

La 2 óre incheierea siedintiei in cea urmatóre se va continuá desbaterea.

Cuventarea dep. Al. Mocioni din 2 Iuliu in diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Deci dreptulu la ordinatiuni de sila, ce insémna in viéti'a practica ? Insémna ca guvernulu parlamentariu acum a devenitu, sî formalminte, domnu alu legei, ca are detorinti'a a se naltiá preste lege, de câte ori nisce ratiuni mai inalte politice recern acést'a, iéra intrebarea, cum ca cari suntu acele ratiuni, cause mai inalte politice ? partit'a sea propria, deci elu insu-si o constata sî respective judeca, guvernulu procedur'a sea, cându practic'a domnia preste lege, o supune iéra-si numai unei privintie, sî acést'a este privinti'a intereseloru de partita.

Acum dupa acestea credu ca nu voiu sminti afirmându, ca sistem'a de guvernu parlamentariu nu e alt'a ceva in practica, de câtu aceá potere de statu, organisata pre câtu se póte mai perfectu, carea intrunesce in o singura mâna legelativ'a sî esecutiv'a suprema, cârei poteri nu i se opune decâtu unic'a margine : interesulu propriu, — sî nu e responsabila decâtu unui'a : siesi. (In drépt'a risu mare sî strigâri : doctrinarismu amabile, sofisme. In stâng'a : s'audîmu, s'audîmu !)

Nu pregetu a recunósce, on. casa, (S'audîmu !) ca viéti'a practica moderéza acést'a potere absoluta, ca factorii vietiei practice tempescu ascutitulu ei. Asiá e, de esemplu, publicitatea, asiá e spiritulu publicu celu desvoltatu tare, asiá e prudinti'a precalculatória a insu-si interesului; daru asiá e — sî ast'a e capulu lucrului — ca fia-care parlamentu face parte din tiéra, sî cá atare in anumite privintie are interesu comunu cu tiér'a. Iéra efectele rele ale puterei absolute se manifésta numai atunci, cându vinu casurile de contrastu intre interese. Aceste casuri voru fi naturalminte cu atât'a mai rari, cu câtu e mai larga basea de pre carea purcedu firele intereseloru ce se concentréza in parlamentu, sî cu câtu e mai asecuratu dreptulu de alegere libera. Dara tóte acestea numai ce moderéza efectele poterei absolute inse nu schimba adeverulu ca : din parlamentarismu resulta domni'a absoluta a majoritâtiei asupr'a legiloru.

Credu ca nu e de lipsa se dovedescu cum ca veri ce potere absoluta, practice se ia ori de singurateci ori de majoritate, in principiu eschide domni'a legei, de-si acést'a domnia a legei este neaperatu de lipsa, sî este conditiunea prima precum pentru libertatea individului, asiá pentru a corporatiuniloru sî pentru intrég'a desvoltarea libera.

De alta parte e invederatu ca tóte acestea nu suntu efluinti'a abusuriloru comise de singurateci, dara necesarialminte urméza din ins'a-si natur'a sistemei; câci déca sistem'a vré sa respunda destinatiunei sele ca nu e capace a respunde intr'alta forma, decâtu in ceea ce cutezaiu a vi-o aretá in liniamintele generali.

Déca din caten'a acést'a vomu rumpe macaru unu ochiu, sistem'a intréga nu mai e in stare a respunde menitiunei sele. De ne vomu mârginí la principiulu responsabilitatei juridice, noi vomu impinge parlamentarismulu inderetru la epoc'a Stuartiloru. Sa stergemu responsabilitatea politica, sî in adeveru asecurâmu guvernului nedependinti'a fatia cu majoritatea, dara semenâmu sementi'a de frecâri continue intre poterea esecutiva sî parlamentu, dela cari nu potemu sperá o dnsvoltare sanetósa.

Déca tóte acestea suntu adeverate, déca e adeveru ca parlamentarismulu numai in forma sanetósa sî deplinu póte se respunda menitiunei sele, adeca numai asiá serví de prim'a garantia a constitutiunalismului : déca de alta parte e adeveru, ca poterea absoluta eschide in principiu domni'a legei, apoi mi se pare ca d'aci urméza dóue : (Intrerumperi. N'o se audîmu in fine ce urmézi ?) Un'a ca, nu este mai mare retacire de câtu a crede cum ca menitiunea sistemei de guvernu parlamentariu sî de respunsabilitate ministeriale este, sa asecure libertatea individiloru sî a corporatiuniloru; câci menitiunea sistemei de regimu parlamentariu sî de respunsabilitate ministeriala este numai sî numai, a eschide in principiu domni'a intereseloru dinastiei, domniei intereseloru dinastice, a substituí domni'a intereseloru tierei. (Asiá e ! Aprobare in stâng'a). Sî de óre ce tiér'a interesele sele de persóna juridica pururea numai in forma de majoritate sî le póte validitá, scopulu sistemei de regimu parlamentariu este, a schimbá domni'a absoluta a dinastiei cu domni'a absolutá a majoritâtiei. Cu câtu acésta sistema e mai capace, cá interesele dinastiei cari aru fi cumva contrarie tierei, sa le supuna la domni'a majoritâtiei, cu atât'a mai multu se apropia ea de idealulu seu; acést'a e menitiunea ei, nici cu unu firu de peru mai multu. Dara din tóte acestea urméza a dóu'a, ca tocm'a pentru acést'a introducerea in tiér'a nóstra a sistemei de regimu parlamentariu sî de respunsabilitate ministeriala, nu numai ca nu face sa fia de prisosu selfguvernamentulu municipieloru, ci-lu pretinde cá neaperatu de lipsa, déca nu voimu sa renunciâmu la veri-ce desvoltare libera. De aici urméza ca se sugruma desvoltarea libera in embrio, o sugruma fia-cine, carele voiesce cá se puna libertatea individului sî a corporatiuniloru, precum sî domni'a legei, sub scutulu sistemei de regimu parlamentariu sî de respunsabilitate ministeriala ; — câci acést'a le eschide pre acelea. (Aprobare in stâng'a.)

Nu vreau se esaminu, in câtu sistem'a nóstra parlamentaria de astadi corespunde idealului seu ; la tóta intemplarea e caracteristicu ceea ce se vorbesce prin cercurile guvernamentale, cum ca opositiunea, de-si aru ajunge la majoritate, n'aru fi capace a luá frenele guvernului, sî acést'a din caus'a pusetiunei ce ocupa in dreptulu publicu. Cum se va potea imbiná acést'a cu adeverat'a sistema parlamentara, carea nu sufere sa esiste sî unu guvernu de tendintia contraria majotatei ? ast'a o incredintiezu intieleptei priceperi a guvernului. (Aprobare in stâng'a.) Vréu numai se constatezu adeverulu, cum ca nu esiste o institutiune omenésca, fia chiaru cea mai perfecta, carea sa aiba capacitatea a asecurá libertate in tóte privintiele sî scutí tóte interesele libertâtiei. Póte se faca acést'a ori care institutiune, pururea intro directiune anumita, dara nu in tóte. Acest'a e adeverulu acelu mare, ce poporulu anglu nici odata nu l'a perdutu din vedere; ma vedemu cum poporulu anglu desvólta, deodata cu regimulu parlamentariu respunsabile, sî cele-lalte dóue base tari ale adeveratului constitutiunalismu sî ale libertatei, intielegu institutiunea angla de judetie, inaltiata la renume europénu, intielegu sistem'a angla de selfguvernmentu, ce asîsderee póte serví de modelu. Asiá se vede cum ca guvernulu nostru ambla pre cale contraria in amendóue privintiele (Stâng'a : Adeveratu e !"

Anu dlu ministru de jusstitia despoiá tiér'a, celu putienu pentru câtu-va timpu, institutiunea de tribunale independinti. Nu póte fi scopulu meu sa incepu acum analisarea respectivei legi, ci numai la aceea me mârginescu, sa revocu a minte escelintea cuventare, ce multu onoratulu deputatu Ghiczy o rostí la acea ocasiune, sî din carea — asiá sum convinsu — viéti'a practica va confirmá tóte sentintiele. Dara a-siu voí sa mai observu ca, dupa acésta lege, poterea judecatorésca nu sta de asupr'a poterei esecutive, sî sub acést'a. (Stâng'a : Asiá e !) Acum dlu ministru de interne vine se nimicésca sistem'a de selfguvernmentu.

Mai nainte de ce asiu dovedí adeverulu asertiunei mele, voiu se observu in generalitate ca eu cestiunea centralisatiunei sî a decentralisatiunei nu o socotu nici causa de gustu nici de conformitate la scopu, ci o credu cestiune curatu juridica chiar pentru natur'a sistemei parlamentare. Eu centralisatiunea, ori selfguvernamentulu, nu pentru aceea lu dorescu ca e mai eftinu séu mai repede, desî aru fi centralisatiunea mai eftina séu rapede, ce nu voiu sa disputu de asta data, ci eu sum convinsu ca poporulu toem'a asiá de putienu nu póte renunciá la dreptulu de a se guverná insu-si pre sine precum nu póte renunciá la desvoltarea libara, la acésta missiune omenésca a sea.

Cestiunea guvernarei libere e cestiune juridica, câci totu acea ideia fundamentala, care indreptatiesce poporulu sa iee a mâna legelatiunea sî esecutiv'a, adeca esecutiv'a centrala, totu aceea indreptatiesce pre cetatienii statului ca asecutarea legiloru, câtu cade in cerculu loru, sa se intample cu concursulu sî influinti'a loru. Dupa acéstea, Onorata Casa ! nu potu avé de cugetu sa detaiezu proiectulu de lege de pre tapetu, ci doresc numai a caracterizá acele contraste in principiele fundamentali, ce esistu intre mine sî intre cei ce partinescu proiectulu de lege.

Cum ca sistem'a nóstra administrativa, in starea ei de astadi, nu se mai póte sustiené, credemu cu totii sî in asta privintia nu e desclinire de pareri intre noi ; desclinire e numai in privinti'a modului ce ni se pare, ca trebuie se-lu urmâmu.

Ast-feliu, primulu contrastu de principiu l'aflu in ceea ce spusera astadi dd. deputati Szirmay sî Eber. Ei disera ca, punctulu de gravitatiune alu selfgovernmentului nu e in municipie ci in comune, sî — déca am intielesu bine — dlu deputatu Eber provocá in asta privintia la Angli'a ca sa-si spriginésca parerea dsale. Eu nu-su de aceea parere, sî in câtu s'a facutu provocare la Angli'a, mi se pare ca nu e nimerita.

Sistem'a angla de selfguvernmentu, in ce privesce organismulu orasieloru, mare parte sémena cu organismulu orasieloru continentale, dar nu e astu-feliu sî in privinti'a celoru lalte municipie. Institutiunea de selfguvernmentu anglu nu e unitaria cisu organisme feliurite in modu corespundietoriu ramuriloru principali ale administratiunei, cari organisme feliurite stau lânga olalta autonome sî nedependinti, sî numai comuniunea cercului (suerei) de competintia este punctulu comunu alu acestoru feliurite organisme. Acestu cercu de competintia juridica adeveratu ca erá mai nainte cerculu comunei locali, dar de dupa desvoltarea recerintieloru mai inalte ale administratiunei, astadi nu e mai multu comunitatea locala, ci cade (cerculu de competintia) intr'un'a cu teritoriulu cercului administrativu, ce s'a formatu din intrunirea mai multoru comune locali.

Deci sistem'a de selfguvernmentu anglu, nu e sistem'a de comunitati de dupa conceptulu continentalu, ci sistem'a de cercuri administrative.

Conditiunea prima a fie-cârui selfguvernmentu sanetosu este, precum observà astadi on. domnu deputatu Ferdinand Eber, cá sa aiba in numeru de ajunsu, in mesura destula acele elemente, cari de dupa cultur'a si esperiintiele loru suntu singure calificate a validitá principiele unei administratiuni regulate precum sî ale adeveratei respunsabilitâti. A dóu'a conditiune a unei selfguvernmentu ade-

veratu e, cá agendele administratiunei sa fia in proportiune cu unu organismu astu-feliu de complicatu.

E apriatu ca spre tóte acéstea comunitatea locala nu e capace din caus'a micului teritoriu ce are. Dar dovedescu acést'a si acelea state, cari, in timpii din urma incercându se introduca sistem'a de selfgovernmentu, si in lips'a de asemene cercuri administrative creara cercuri artificióse. Déca acestea cercuri adese nu potu prinde radacina de regula ci numai dupa timpu lungu in decursu de generatiuni, si déca asemene cercuri, create artificiosu, tocm'a pentru acést'a numai rare ori potu respunde adeveratului scopu si ingreuna activarea sistemei de selfgovernmentu, apoi credu cumca acést'a e causa mare si basata ca noi sa nu nemicimu acele cercuri, cari s'au formatu prin o desvoltare secolara a statului, ci mai vertosu sa cercâmu intr'ensele puntulu de gravitatiune alu sistemei de selfguvernmentu. (Aprobare in stâng'a.) De aceea eu, venitoriulu sistemei de selfguvernmentu nu-lu vedu in autonomi'a comuneloru, ci in alu municipieloru. (Aprobare in stâng'a.) De aceea dorescu ca municipiele, cari pâna acum au fostu barierile ce ne aperau constitutiunalismulu si libertatea in contr'a poterei absolute a domnitoriului de acum nainte sa ne fie bariera de aparare in contr'a acelei poteri absolute carea e in mân'a esecutivei, in mân'a guvernului. (Aprobare in stâng'a estrema). E apriatu cumca guvernulu vré sa nimicésca togm'a aceste municipie in esisti'a loru.

Precum scimu, sistem'a francésca de centralisatiune nu eschide consiliele, corporatiunile representative, ce cercurile administrative le compunu pre calea alegerei libere, mai tocm'a sustiene de a dreptulu sistem'a consilieloru. Aceste consilie au si dreptulu a otarí pâna la o mesura anumita. Dara cea ce a pusu marc'a apriata a centralismului pre sistem'a francésca nu e alt'a decâtu ca, anca la capetulu seclului trecutu legelatiunea a purcesu din acelu principiu smintitu, cum ca a administrá e lucrulu unui'a, iéra a discute e lucrulu mai multoru insi, si pre basea unei deductiuni false din acést'a, nu numai ca i-au despartitu pre oficialii cercuriloru formalminte de corporatiunile representative, ci anca i-au supusu pre oficiali de a dreptulu guvernului centralu, si prin urmare devenira in fati'a corporatiunilorn representative de sine statatori si independinti deplinu.

Acést'a e caracteristic'a principala a sistemei francesci de centralisatiune. Sa intielege ca, fati'a cu atât'a independintia a oficialiloru de cercu, dreptulu de otarire alu corporatiuniloru representative numai de nume s'a mai potutu sustienea.

Acum'a indresnescu a intrebá : óre acelu dreptu alu comitiloru supremi, care de dupa nume e dreptu de candidatiune, iéra in fapta dreptu de denumire, óre acea potere disciplinaria nerestrinsa a comitiloru supremi, óre acelu dreptu nerestrinsu alu comitiloru supremi de a suspinde si de a substitui, óre acelu principiu din proiectulu de lege, ca ordinatiunea comitelui supremu scutesce pre oficialii municipiului in fati'a comitetului, — óre aceste tóte nu-i voru aduce pre oficialii municipali in dependintia de guvernulu centralu totu asiá de a dreptulu si deplinu, precum o vedemu in Franci'a ? (Aprobare in stâng'a) — óre acésta nependintia a oficialiloru municipali fatia cu corporatiunile representative, nu va face ca dreptulu de otarire alu corporatiuniloru representative sa devina totu atâtu de ilusoriu precum e in Franci'a ? Intrebu dupa tóte acestea nu va fi sistem'a nóstra administrativa o copia perfecte a sistemei administrative francesci, din carea numai un'a lipsesce, sinceritate ? (Aprobâri vivaci in steng'a.)

Inse, On. Casa! este cev'a in sistem'a nóstra administrativa, ce nu gasimu nici in sistem'a centralistica francésca ; va fi unu organu alu guvernului invescutu cu putere nerestrinsa care potere nerestrinsa o va eserce fâra nici o respunsabilitate, despre a câruia respunsabilitate nu este nici amintire in proiectulu de lege. (Stâng'a : Adeveratu !) Nu póte fi scopulu meu se aretu tóte acele urmâri daunóse, ce nu se potu incungiurá la sistem'a centralistica, iéca vevedemu esemplu viu in Franci'a ; dar credu ca in Franci'a sistem'a centralistica nu s'aru fi potutu sustiené fâra acelu conseil d' état si acea sistema de justice administrative, carea de si purcede din o ideia fundamentala smintita, totusi s'a naltiatu la astu feliu de gradu alu perfectiunei, in câtu in Europ'a nu-i mai gasimu parechia. Justice administrative, da poterea absoluta in mân'a unui'a, dar otaresce cu cea mai mare precesiune suer'a de activitate si respunsabilitatea pentru fie-care organu alu guvernului. N'are gavernulu nici unu organu care n'aru fi trasu la respundere rigurósa de locu ce aru trece preste suer'a de competintia. Acést'a se póte suferí, pentru ca interesulu acelui unicu despotu rare ori vine in contrastu cu interesele private, (Ilaritate in drépt'a) si astu-feliu singuratecii si vedu interesele private in câtu-va asecurate.

Inse, On. Casa ! in tiér'a nóstra unde nu esista asemenea conseil d' état si Justice administrative, si noi creamu o suma de despoti menuntiei, (Placere in stâng'a) ale câror'a tóte interesele vinu in contrastu tocm'a cu interesele privatiloru, — credemu ca acést'a se póte esecutá ? Eu chiaru si numai pentru acést'a asiu crede legea dene esecutabila. Si de ce le face guvernulu tóte acestea ? Din acea simpla causa, ca precumu ne spune, sistem'a de selfguvernmentu adaverata si neschimbata, in esisti'a sea, nu incape cu parlamentarismulu.

O privire spre Angli'a ni va aretá acésta obiectiune in tóta goletatea sea.

Nu dorescu form'a esterna a sistemei angle de selfgovernmentu, ba in multe nu dorescu nici principiele lui esentiali sa le inpamentenescu in tiér'a nóstra. Nu, pentru ca sciu cumca acele principie singuratice s'au desvoltatu din relatiunile vietiei de statu ale angliloru, si nu se potu aplicá la relatiunile nóstre.

Dara voiescu simburile selfguvernmentului anglu, voiescu esinti'a lui, acele principie cuprinse in selfguvernmentulu anglu, cari se deriva din insasi idei'a chiara de selfgovernmentu si cari, tocm'a pentru acést'a, nu suntu legate la nici unu feliu de relatiuni. In Angli'a, guvernulu n'are dreptu nici de ordinatiune nici de inspectiune fatia cu corporatiunile autonóme.

Dreptu de ordinatiune are esceptiunalminte in unele casuri singuratece ce le anumesce legea, d. e. in tempulu mai nou caus'a sanitara, temnitiele, casele de smintiti si causele câiloru de statu. Dreptu de inspectiune asupr'a corporatiuniloru autonóme guvernulu n'are de câtu intr'o privintia, adeca manipulatiunea de bani a corporatiuniloru autonóme o inspectionéza asiá numitii „visitori“ cari suntu comisarii curtei de contabilitate

(Vá urmá.)

Noulu rege alu Spaniei.

O depesia telegrafica ne a adusu alalta-eri scirea, ca o duputatiune din partea guvernului spaniolu a plecatu spre a oferí corón'a Spaniei Alteiei Sele ser. Principele Leopoldu de Hohenzolernu, fratele M. S. domnulu nostru Carolu I.

Totu ce se intempla pentru acésta ilustra famil a, naturalminte intereséza acum si pre ins'a-si Romani'a.

Negresitu, dara ca acésta scire, de care ne ocupâmu, déca se va adeverí, a trebuitu sa fia grata pentru fia-care si sa mangulésca propriulu amoru alu nostru nationale.

Spaniolii si ei au dreptulu a crede, ca au facutu o escelenta alegere, a se bucurá de a pune capetu unei lungi si neregulâri stâri de lucruri, care tindea a perde, mai durându, tóte beneficiele, ce tiér'a putea sa astepte dela isgonirea burboniloru.

Amu avutu onórea sa cunóscemu pre Alteli'a Sea principele Leopoldu si amu apreciatu cualitâtile eminente care potu garantá Spaniei unu bunu, inteligínte, liberalu si constitutionalu rege.

Si cá românu, adeca individu in vinele câruí'a cura sânge comunu cu celu ce cura pin vinele spanioliloru, si cá celu ce amu fostu fericiti a putea apreciá inaltele dote guvernative in sensulu libertâtiei a M. S. noului rege alu Spaniei, amu fostu voiosi la primirea scirei telegrafice, anuntiânduo nóua ilustrare pentru famili'a Domnitoriului românilor.

Dupa ce cá supusu lui Carolu I. si cá amicu sinceru alu frumósei Iberii, amu salutatu scirea chiamârei la tronulu Castiriei a M. S. Leopoldu de Hohenzolnrn, nu ne amu fi cunoscutu datori'a de publicisti, déca cu aceea-si sinceritate cu care ne amu esprimatu voiosi'a, n'amu adaoge si spresiunea unei temeri ce o credemu nu numai a nóstra dara comun'a tuturoru celoru cari cugeta si-si sciu purtá privirile prin misteriosulu velu alu asiá disei politice europene.

De buna séma faptulu ca famili'a de Hohenzolern, famili'a domnindu in Prussi'a, intinde pe-intele sele bratie, unulu la Gibraltaru, si altulu la gurele Dunârei, este acest'a unu faptu de natura a increti frunte a multoru diplomati, a puna nori pre ceriulu multoru cabinete. Franciá, in primulu locu, si in stadiulu in care ajunse cestiunea Germaniei sub egemoni'a Prussiei, Franci'a nu póte vedea ca indiferintia chiamarea unui Hohenzolern dincolo de Picineii sei.

Eata de aci, neindoelnicu, unu periclu, unu punctu negru prè orizontele nóuei domnii a regelui spaniolu.

Si cine nu scie cum chiaru si Romani'a a avutu si are de suferitu multe banueli si neajunsuri, din aceiasi causa, care mâne va putea suscite Spaniei incurcatori suparatóre ?

Constatându acestu faptu, sa ne grabimu a sperá ca temerea aretata va remânea nejustificata. La acést'a va contribuí intelegínti'a cea alésa a junelui Rege ce-si da Spani'a. Acest'a cá si M. S. Carolu I potu conjurá periculile, potu aplaná dificultatile diplomatice ; suntu in positiune a linisci susceptibilitati si temeri ale unoru curti, precum e aceea a Franciei, cu cea mai mare inlesnire.

Spre a face acést'a ei n'au de lipsa de câtu a voí : Si nu ne indoimu ca M. Sea Leopoldu de Hohenzolern, va sci sa fie nu numai Rege alu Spaniei, dara si primulu spaniolu. M. S. va adoptá, se va indentificá cu carecterulu, cu viati'a, cu modulu de a vedea si judecá, cu aspiratiunile chiaru ale poporului seu, si va probá Europei ca intre nóu'a sea curte si tulpin'a vechiei sale familii germane, nu esista alte legaturi, decâtu acelea ce Ddieu pusa intre fii si tata.

Cându Franci'a si ori care curte câtu de gelósa, voru sci ca in Madrid si Bucuresci au cursu numai actiunile politicei spaniole si române, iéra nu si ale altui nému, si Madridulu si Bucurescii voru putea computá pre simpati'a si concursulu Franciei si a vericuí. Din momentulu insa ce ar fi altmintrelea, spaniolii si-aru fi datu de gaité de coeur, o sorginte de neajunsuri si póte chiaru de desastre. Si acésteа nu ne-aru lipsí nici nóue spanioliloru de la Dunare !

Carolu I (sa cutezamu a o spune, noi carii din sincera si neinteresata anima amu servitu domni'a M. Sale) Carolu I déca, in anii de pre urma a intimpinatu certe dificultâti politice si interne si esterne, acésteа le esplica adese faptulu ca grati'a consiliiloru date de amici ne prudenti s'au tienutu in jurulu curtiei M. Sale o aparenta atmosfera ne deajunsu român., prin ómeni, idei, obiceiuri etc.

In diu'a inse cându Carolu I revine in midiloculu natiunei, si cându Leopoldu este primulu cetatianu alu Spaniei, ori-ce periclu e conjuratu si ambeloru natiuni latine nu li se va putea dice ca au facutu pasi necugetati, ci de maturitate politica, incrediendu-si sortiele in mânile M. M. L. L. Carolu si Leopold domni români si spanioli !

„Inf. Buc.“

Din viati'a comit. Alb-superióre.

Domnule Redactoru! numerulu mai próspetu 48 a stimatului nostru jurnalu „Tel. Rom.“ contiene o provocare din partea dlui adm. protop. Ioanu Gheaj'a, prin care fâra de a fi undeva acusatu se escusa, ca nu aru fi fostu umblându chiar si carutia unui administratoru protopopescu in calitate de cortesu ; caruti'a acei'a a domnialui', provocându pre bietulu „U“, carele si-a mai uitatu de corespundinti'a din Highiu, dupa care romanii din comitatu potu nutrii atât'a sperantia imbucuratóre, ai spune verde ca cine a fostu acelu administratoru protopopescu a cârei câruti'a a umblatu cordescadeluindu. Dlu adm. Geaj'a intielegându figur'a retorica a câruliei si cugeta ca in câruti'a a trebuitu, fiindu a administratorelui sa fia si administratorulu in ea si sa mane cai de cumv'a nu va fostu unu velocipedu, si acei'á sa i-se mâne prin altii dar administratorele au trebuitu sa fia.

Se dice in comunu ca cine se escusa se incusa, dare aici nu sta lucrulu asiá. Spre odihna sufletésca a parintelui adm. fiindu insu-mi corespondintele figurativu „U.“ la provocarea domniei sele voiu sei ddau deslusirile recerute. — Inainte de tóte-i facu cunoscutu, cum ca de-si dlui gândesce ca e numai sînguru administratoru protopopescu, si nu vrea sa cunósca pre altii, in comitatulu Albei superióre totusi la noi, haru domnului, suntu mai multi de acei'a d. e. mai intâiu e D-sea, dupa aceea e

in cerculu de susu parintele Petricu dela Brasiovu, mai departe parintele protosincelu sî de fatia vicariu archidiecesanu N. Pope'a sî déca nu sum reu informatu chiaru sî dlu adm. prot Kendi din Saresiu in scaunulu Mediasiului si-mi pare ca in unele comune aru administrá sî dlu adm. prot. Iosifu din Draus, scaunulu Cohalmului séu mai bine romanesce a Rupei.

Fiindu deci atâti'a adm. prot. in comit. Alb. supr. cine va fi fostu celu cu caruti'a cea minunata de cortesiu? Provocându-me cá sa spuiu adeverulu sî sa nu cadu jertfa calumniiloru, cu care me ameninti, me dechiaru liberu si fâra vr'o sila, spunendu-ti d-tale sî onoratului publicu cetitoriu, cum ca administratorulu protopopescu celu cu carutia de cortesu n'ai fostu dta, ci au fostu unu altu administratoru dintre cei numiti carele locuindu in apropierea sedriei comitatense are óre-si cari interese familiare sî la ocasiune sî proprii private d'a-si trimite caruti'a sa mai cortescaduiasca, de-si nu in interese nationali române, dara totu-si in interesulu altor'a, ce e legatu cu alu d-sele, sî apoi nui musai, precum sî inchipuesce dlu Gheaj'a, sa fia totude-un'a sî administ. in carutia, potu merge dara sî altii in caruti'a sea.

Prin acést'a dechiaratiune deci, domnule administr. G. credu ca teamu eliberatu din positiunea cea neplacuta in care teamu adusu prin corespondinti'a me cea fâra de tactu. Sfatulu ce milu dai lu voiu pune la inima. U.

Romani'a.

Cetimu in diuarulu „Dreptatea".

Copie de pre epistol'a adresata Altetiei Sale Principelui Atonu de Hohenzolernu.

Principe!

Bine-voiti a nu ve scandalisá de locu despre epistol'a mea, câci ea nu provine de câtu din simtiulu nationalu sî din datori'a o ori ce parinte, a aperá pre fiiulu obiciduitu. Asiá dara sa pornescu, mai intâiu a ve face intrebarea;

Cu ce v'a gresitu natiunea româna, in câtu a-ti trecutu preste tóte cuviintiele morale sî politice, blamându-o cu espressiuni fórte departate de principiele sî datinele ei in cestiunea jidaniloru.

Ce va facutu principele româniloru de l'ati descreditatu nu numai in fati'a româniloru, dar a lumei intregi, — c'ar fi atâtu de ne credulu (nesiguru nu potu dice), in câtu, déca n'ati luá amanetu mosiór'a sea Poienile, n'ati fi singuri de miserabil'a suma de 450,000 franci?

Bine Principe! Intielegu ca simpatiele nu se potu luá cu forci'a, dara se oprescu cu logic'a, cu tactic'a, ce se pretinde de la ori-ce persóna, câtu de susu sî ori câtu s'aru coborî mai josu.

Dreptu e, pentru ca i simpatisatu cu evreulu Strusberg, sa vini sa blamezi românii crestini pentru unu ebreu prusacu?

Bine siede unui parinte sa injosésca pre fiiulu seu (astadi Domnulu româniloru) in asiá discreditu in câtu chiaru parintele seu a si cautá siguranti'a sea?

Credeti Principe ca, déca aru fi fostu numai fiiulu nascutu Hohenzolern, m'asi fi marginitu in sinemi a blamá fapt'a de parinte: dara asiá, precumu astadi pórta marele nume de Domnu alu Romaniei, trebuie sa-lu aperu de defaimarea parintelui seu.

In adeveru cându am vediutu intabularea din 6 Maiu anulu c. m'au lovitu mirarea, dara ce dîcu mirarea? m'au pusu, Principe, in ingrijire sî cu dreptu, câci m'amu intrebatu: Cui este data sórtea Romaniei? sî amu inceputu a cercetá la drépt'a sî la stâng'a despre potarea sea cá tineru sî n'amu culesu decâtu laudabile purtâri in privinti'a moraiitâtiei; la noi, l'au admiratu lumea.

Apoi asiá fiindu,-vedi unde teau tramisu lacomi'a, atâtu in privirea blamârei româniloru, câtu sî in privirea degradârei Domnului românioru, incâtu singuru te-ai pacalitu!

Pincipe sa-ti dau unu sfatu.

Fa cu fiiulu luminârei tale ceea ce faceau princípii români cu fiii loru.

Fa ce facu toti parinti români cu copii loru.

Partea barbatésca, sacrifica pâna sî comândulu loru pentru prosperitatea copiiloru. Partea femeiesca, chelluesce pâna sî oulu de gaina pentru fericirea copiiloru.

Fa sî luminarea ta, déca nu câtu parintii români, macaru anuléza osîndit'a intabulare de pre mosî'a Poienele, ce fiiulu luminârei tale a dobandit'o in tiéra.

Sî déca inim'a 'ti este atâtu de impetrita, déca lacomi'a banésca totu aru predominá simtiulu de parinte, spune-mi ce filotimu, ce procente 'ti datoresce? sî eata-ne gat'a spre a sterge pat'a aruncata deasupr'a Domnului românioru, te asigurezu impreuna cu capitalulu de 450,000 franci, nu in poenita, dara in mosiele mele Obersienii sî Dealulu-Mare, din districtulu Berladului, platnicu in terminu de unu anu.

Bine voiti, principe, a scí, ca sî in Romani'a omenirea tiene la vorba.

Contéza pre parol'a mea, pre consciinti'a mea, sî câtu mai curendu dorescu respunsulu luminârei tale, spre mai departe lucrare. Totu odata primiti sî salutarele mele

1870 Maiu . . . . .

Iorgu Radu.

Varietâti.

*** Solemnitate. Conformu programului publicatu in nrulu 49 alu acestei foi, s'a tienutu dupa rugaciunile inaltiate câtra Ddieu in biserica, solenitatea de incheiare in sal'a cea mare a Seminariului archidiecesanu de aici. Afara de corpulu professoriloru in fruntea junimei pedagogico clericale, a mai asistatu unu numeru frnmosu de barbati din toti ramii societatiei române. Din elevii institutului unii rostira cuventâri altii declamara poesii. Dlu directoru in cuventarea sea de incheiarea solemnitâtiei amintí sî de impregiurarea, ca doi dintre dd. profesori ai institutului, fiindu inaintati prin unele din conclusele sinodului archidiecesanu din estu anu inaintati la oficie mai inalte bisericesci, parasescu institutulu. DD. respectivi (Vicariulu archieppescu P. Protosincelu Pope'a sî asesorulu consist. Zachari'a Boiu) constatara cele spuse de dlu directoru sî disera fie-care din partesi câte unu remasu bunu colegiloru loru sî eleviloru institutului.

In decursulu solemnitâtiei chorulu execută spre mare multiamire a auditoriloru mai multe cântece corespundietóre acestei demne solemnitâti.

*** Intunecime in luna. Alalta séra a fostu o intunecime totale in luna. Ea a inceputu la 9 sî 42 minute sér'a; s'a pututu observá cu ochi liberi numai câtra 10 sî jumetate. Intunecimea a duratu pâna la 12 óre sî 22 minute.

*** Lotrii „Drau", fói'a ce apare in Essegu scrie despre unu casu infioratoriu, intemplatu in apropiarea Essegului. Casulu lu eneréza asiá: Unu domnu din Caloci'a, K. plecà de aici la Cepinu sî a luatu pre o cale de otaru prin dosulu bârcului lui Pejacevici din Retfalu. Abiá in departare de vre-o câte-va sute de pasi, saru trei barbati inbracati tieranesce sî inarmati cu cutite asuprai sî i ceru bani. Bietulu omu le dede dóua bancnote de câte 50 fl. sî ce mai avé bani merunti, cesti din urma i se inapoiara, lu apucara inse astfeliu de grumadi incâtu a scosu limb'a, din care au taiatu a trei'a parte, sî apoi a fugitu. Nenorocitulu abiá s'a teritu pâna la Essegu inapoi, a facutu aratare sî cautatu cura medicale. Dupa o óra a plecatu doi panduri sa prinda pre facatorii de rele.

Mai non.

Pentru eventualitatea unui resbelu spunu foile din Parisu ca si comandele suntu deja impartite Imperatulu vá avé comand'a armatei câtra Prussi'a, ducele de Pilikao va comand'a pre cea câtra Spani'a: Principele imperialu va luá parte in statulu majoru. Mac-Mahon inca va avé o comanda insemnata.

*** Deák e resolutu a se retrage cu totulu din viatia politica. La projectulu de lege pentru organisarea municipieloru nu ia parte de locu, cu tóte ca ministri lu róga.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comunitatea gr. res. Vraniu in eparchi'a Caransebesiului sî protopresbiteratulu bisericei-albe — cu carea suntu impreunate un'a sesiune intréga de pamentu parochiale, 51 meti de cucuruzu sî stol'a dela 170 de case — se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia voru avé a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu

a) carte de botezu;
b) testimoniu despre sciintiele pregatitóre câstigate inainte de a intrá in teologia;
c) testimoniu absolutoriu din sciintiele teologice;
d) atestatu dela Venerabilulu Consistoriu diecesanu despre cualificatiunea, de a imbracá postulu preotiescu; in fine
e) atestatu despre purtarea religiósa — morala avuta dupa scire din institutulu teologicu diecesanu;

sî astfeliu provediute, stilisate câtra sinodulu parochialu, le voru subscerne P. O. D. Protopresbiteru in lám pâna la 12 Iuliu a. c. calid. vechiu.

Vraniu, 16 Iunie 1870

Comitetulu parochialu

Cu scirea sî invoirea mea:

Iosifu Popoviciu
3—38 Protopresbiteru.

Edictu.

Georgiu Munteanu din Bodu, carele de 14 luni, parasí cu necredintia pre legiuitá sea socia Ecaterin'a Halmageanu la 2 septamâni dupa casatori'a loru, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se presentédie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va decide in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre greco-orient. procesulu divortialu incaminatu de socia lui.

Brasiovu in 4 Aprile 1870.

Ioanu Petricu
Protopopu gr. or. ala tract. alu II. alu
2—30 Brasiovului.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Iuliu 1870.

Metalicele 5%	55	25	Act. de creditu	238	
Imprumut. nat. 5%	64	25	Argintulu	120	
Actiile de banca	685		Galbinulu	5	83

10,000

Dîleri la drmulu de feru

afla ocupatiune durabila la cladirea drumului de feru lânga Sabiiu pre lânga un'a tacsa de 1 fl. v. a. pre dî.

Insinuarile se facu in Sabiiu afara de tranjamentu la inceputulu drumului spre Mediasiu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 53. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 5/17 Iuliu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Evenemінte politice.

Candidatur'a principelui Leopoldu de Hohenzollern Sigmaringen la tronulu Spaniei a innaintatu, asiá de tare incâtu ocupa esclusivu diuaristic'a Europei. Telegrame si articuli precum si corespundintie sbóra in tóte partile, aducendu cate de care sciri mai serióse despre fasele acestei cestiuni si mai nu suntu de acele ce se nu prevestésca unu resbelu din cele mai infricosiate, intre dóue poteri per escelentiam puteri militarie.

Benedetti, ambasadorulu francesu lânga cabinetulu din Berlinu, va fi si primitu respunsulu, ce a fostu insarcinatu de guvernulu seu a cere dela regele Prussiei. Respunsulu avea sa decida, pentruca, déca regele Prussiei respunde ca va impedecá suirea lui Leopoldu pre tronulu Spaniei, pacea e asigurata, déca nu, resbelulu e neincungiurabilu. Dupa presemnele culese din diuristic'a prussiana e putiena sperantia de unu respunsu impacatoriu. Limbagiulu este interitatoriu si de o parte si de alta. Asiá „Pays“ vorbesce de jugulu caudinicu pre sub carele voru avé sa tréca cá invinsi prussianii, déca nu voru cutezá a primí lupt'a (cu francesii), „NdA.“ respunde la provocarea acést'a, ca Gramont, ministrulu de esterne din Parisu, crede ca prussianii au sa se faca servitorii Franciei in Madridu ? déca voru ei sa caute cért'a cu lumin'a atunci nici prussianii nu voru ascepta sa fia provocati de dóue ori

Scirile cele mai nóue infatisiéza lucrurile asiá, ca chiaru si dupa o eventuale recedere a principelui Leopoldu dela candidatura resbelulu nu se va poté incungiurá. Déca se adeveresce scirea acést'a atunci candidatur'a lui Leopoldu va repasi cu totulu, cá unu pretestu golu, causele si ansele resbelului voru fi a se cautá in alta parte as unsa din naintea laiciloru politici. Pâna acum au inceputu a-si sioptí uni altii in urechi ca intalnirea dela Ems intre regele Prussiei si imp. Russiei, ba altii mergu si mai departe, este ans'a carea lu impinge pre Napoleonu cá sa previna evenemintele.

In fine inregistrâmu ca respunsulu datu de regele Prussiei e multiamitoriu pentru Franci'a. Pacea dara aru fi sa presupunemu ca nu va fi turburata, burs'a de elalta eri inse e inca fórte alarmata si nu consuna cu scirile de pace.

Diet'a Ungariei.

In 30 Iuniu tienura cas'a magnatiloru o scurta siedintia, in carea se alesera unu altu notariu in loculu lui L. Tisza câtu si unu membru la comissiunea juridica in persón'a br. A. Miskay.

Dupa autenticarea protocolului se incheià siedinti'a.

In siedinti'a din 1 Iuliu a casei representantiloru se decide, dupa finirea formalieloru, in urm'a propunerei lui Zsedényi, a se tienea siedintia in decursulu desbaterei municipale in fia-care di dela 9—3 óre.

Trecundu la ordinea dilei ia cá primu vorbitoriu cuventulu A. Szalay. Densula consimte ca ministrulu de interne intr'acea ca comitatulu nu se mai póte sustienea in form'a sea de astadi; deci urméza inse numai, ca trebuie reformatu conformu tempului, nu inse, dupa cum voiesce ministrulu, cá sa se faca unu bureau. Sa se tiena contu de institutiunile trecutului si de recerintiele presintelui, câci altu cum libertatea Ungariei si cea mai puternica asigurantia a ei, comitatele, voru perí. Projectulu de fatia nu corespunde acestoru recerintie si din caus'a acést'a nulu póte primí nici bateru de basea pentru desbaterea speciala.

I. Banó e unu contrariu resolutu. Tiér'a are a alege intre parlamentarismu si comitate, acestea lânga olalta nu potu esistá. In momentulu, cându Ungari'a pasiesce pre câmpulu culturei si alu reformei trebuie sa considere comitatulu celu multu de unu cadavru scumpu; voiesce a sustienea comitatele, atunci potu fi intre Carpati si Adria multe comitate, dara o Ungaria puternica nici câudu nu va esistá.

N. Iancovich tiene proiectulu municipale de unu atentatu contr'a libertâtiei Ungariei.

Pentru proiectu pledéza in siedinti'a de astadi W. Tóth; contr'a proiectului mai vorbesce D. Iványi, carele dice dintr'altele ca nu e amiculu municipieloru, dupa cum suntu astadi ; din contra, a aflatu, ca municipiele suntu vatr'a cea adeverata a nepotismului, neordinei si ilegalitâtiloru, din asta causa voiesce ale reformá, dupa recerintiele tempului mod rnu, nu dupa cele ale centralisatiunei. Vorbitoriulu s'a convinsu ca lânga centralisatiune nu e posibila nici macaru o administratiune regulata. Centralisatiunea inéca comerciulu industri'a, artele si sciintiele câtu si ori si ce nesuintia libera si dupa cum junii Spartei invetiau a urî beti'a la bietivi asiá au invetiatu si densulu a urî centralisatiunea la centralisatiune. Densulu nu primesce proiectulu municipiele.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

In siedinti'a din 2 Iuliu se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Deputatii A. Csanády. E. Huszár, L Gonda I. Vidats si A. Kőrmendy predau petitiuni care mai tóte se róga pentru amenarea desbaterei despre proiectulu de lege municipale si care se transpunu comissiunei petitiunarie.

Trecundu la ordinea dilei se continua desbaterea generala despre proiectulu de lege municipale.

Contele I. Bethlen e primulu vorbitoriu. Densulu intrelasa a face polemnica cu vorbitorii partitei contrarie, câci cunósce pretiulu tempului ; nici despre proiectu nu va vorbi detiatu câci 'scie ca in desbaterea speciala se va repetí critic'a detaiata despre proietu.

Cu ocasiunea acést'a voiesce numai a caracterisá positiunea partiteloru si a-si pronunciá observatiunile sele generali despre proiectulu municipale.

Steng'a a pretinsu de repetite ori amânarea desbaterei; inse ce folosu sa ne aduca nóue acésta amânare ?

Déca desbaterea s'aru amaná si pâna la tómna ideele totusi nu s'aru chiarificá, ci din contra, s'aru confundá prin desbeteri lungi si nefructifere si si partitele mai tare s'aru indugimaní. Steng'a se totu numesce partit'a reformei, insa tienut'a ei in cestiune de facia, mai ca nui da dreptulu a se numí de atare.

Cu privintia la projectulu de lege dice : Organisatiunea municipieloru e neaperatu necesaria ; câci e convinsu ca pâna câudu referintielele jurisdictiuniloru fatia cu regimulu nu se voru regulá, o emendare radicala a administratiunei decadiute e impossibila. A dóu'a causa din care provine necessitatea de a sa organisá jurisdictiunile e cu privintia la Transilvani'a.

In Transilvani'a esista dóue partite, care agitéza contr'a libertatei si constitutiunei; un'a dintr'aceste partite si are punctulu de gravitatiune in Romani'a, ceea-lalta si capeta ordinatiunile dela reactiunea din Vien'a.

Organisatiunea municipale va confirmá partit'a constitutiunei incâtu va fi in stare a preponderá tendintiele contrarie.

Se imputa proiectului de lege, ca nu e completa câci nu organiséza fondulu regescu.

Vorbitoriului inca iaru parea bine câudu proiectulu aru fi completu, inse inaintea impossibilitâtiei si pléca genunchii.

Legea insârcinéza regimulu, a intrebá fondulu regescu in privinti'a organisatiunei sele. Organulu competinte alu fundului regescu e universitatea natiunei sasesci ; inse universitatea consta din elemente reactiunare, antimagiare. Vorbitoriulu continua in modulu acest'a vorbirea sea si primesce in fine proiectulu de basea pentru desbaterea speciala.

Pentru proiectu mai vorbesce in siedinti'a de astâdi conte Fr. Szirmay si Fd. Eber contr'a E. Henszlmann si Mocioni; cuventarea cea emininta a acestui din urma este publicului din numerii precedinti câtu si din celu de fatia alu jurnalului nostru cunoscuta.

In siedinti'a din 4 Iuliu a casei representantiloru se continua desbaterea despre proiectulu de lege municipale dupa finirea formalieloru si dupa o interpelatiune alui E. Simonyi in o afacere a bancei ntiunale.

Desbaterea o suscepe St. Huszar, care prin o scurta vorbire se dechiara pentru proiectu.

Ministrulu de financie Kerkápolyi combate prin o cuventare mai lunga pre antevorbitorii opositiunali si cu deosebire pre dlu Mocioni.

Dintre opositionisti mai vorbescu br. L. Simonyi V. Latinoviciu si in fine S. Borlea; cestu din urma accentuà intre altele : Unii deputati disputara in decurgerea discussiunei, ca proiectulu de lege, dupa cum acést'a o observara dnii Irányi si Mocioni, contiene dispusetiuni care suntu indreptate contr'a egalei indreptatíri a natiunalitâtiloru ; si totu-si e asiá, câci cum se póte asceptá dela unu regimu, care e caus'a, de representantii din cercurile locuite de natiunalitâti nu suntu de fatia in acestu parlamentu, care e caus'a, de românii inca astadi nu suntu multiumiti si care e caus'a de nu se denumescu comiti supremi români, cum se póte, dice, asceptá dela unu atare regimu, ca nu va presintá unu proiectu de lege asupritoriu de natiunalitâti ?

In consciinti'a fapteloru de mai inainte nu o póte face.

De óre ce proiectulu de lege e asiediatu pre basea absolutistica, centralistica, si vorbitoriulu e convinsu, ca regimului i trebuiesce acestu proiectu pentru de a suprime natiunalitâtile tierei, nu-lu póte primí de basa pentru desbaterea speciala.

Conferintie invetiatoresci.

Abrudu in 1 Iuliu 1870.

Dle Redactoru ! Avendu firm'a sperantia ca nu ve-ti refusá a da locu in colónele stimatului diuariu „Tel. Rom.“ ce lu redigeti urmatórei descrieri scurte a conferintieloru invetiatoresci din tractulu protopresbiterale a Zlatnei de diosu mi i-au libertate a schitiá si numai per tangentem decurgerea acelei'a. —

Conferintiele invetiatoresci din tractulu amintitu s'au tienutu in 25 si 26 Iuniu a. c. la cari in dîu'a prefipta s'au infatiosiatu cu mica escepti-une toti invetiatorii, cari in corpore mergendu la st. biserica — care erá loculu destinatu si pentru tienerea conferintieloru — au asistatu la celebrarea cultului divinu la care au participatu rvdisimulu d. protopopu Ioane Gallu si d. parochu Dionisiu Adamoviciu. Dupa finirea cultului divinu corpulu invetiatorescu intonà cântarea „Imperate cerescu“ si dupa sevîrsirea acesteia reverendisimulu d. protopopu Ioanu Gallu purcediendu din tem'a „lucrati pâna este inca diua“ tienù un'a cuventare acomodata festivitâtiei dilei, in care facù istoricului conferintieloru invetiatoresci precum si folosulu celu mare care au resultatu din asemenea intruniri, aducendu aminte celoru presenti, ca initiatoriulu

sî propagatoriulu acestei idei salutarie la noi este Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Barone de Siagun'a se adresà câtra corpulu invetiatorescu in cuvinte alese, recomendandu a dá acestei idei maretie viétia, a o practicá câci urmandu astu-feliu resultatele cele mai frumóse nu voru remânea a nu fi midilócele cele mai apte spre a ajunge la met'a nóstra care este respandirea sciintiei sî a moralitâtici in poporulu nostru, care e banuitu cu deosebire in tempulu presente de multe rele in contr'a câror'a nu se póte pune alta stavila de câtu sciinti'a sî moravurile cele bune. —

Dupa rostirea cuventârei dichiarându conferintiele de deschise, provóca corpulu invetietorescu a se constitui pre deplinu prin alegerea unui conducatoriu sî a unui notariu alu conferintieloru; cari ambi cu unanimitate se sî alesera celu dintâiu in persón'a invetiatoriului din Buciumu-Cerbu Nicolau Aronu, iéra celu alu doilea invetiatoriulu din Abrudu Nicolau Doctoru, cari ocupându-si locurile destinate, s'a purcesu apoi la desbaterea obiecteloru lipsate in un'a programa facuta inca cu ocasiunea conferintieloru trecute. —

Obiectele statorite in programa sî puse spre desbatere in acésta conferintia au fostu urmatórele:

1. Cumu e de a se predá studiulu religiunei in scól'a poporala? 2, introducerea lego-grafiei in scóla, 3, computulu pre basea sistemei decadice, 4, predarea studiului geografiei, istoriei patriei, istori'a naturala, 5, observârile facute in recursulu anului asupr'a manualeloru edate de dlu profesoru Zachari'a Boiu sî 6, aplicarea pedepseloru sî a remuneratiuniloru in scóla. Tóte acéstea au fostu desbatute cu viua participare a turoru membriloru conferintiei, acceptându-se din partea tuturoru considerarea principiului pedagogicu in predarea studiloru amintite, de a trece adeca treptatu dela cele cunoscute la cele necunoscute. Finindu-se desbaterea obiecteloru descrise mai susu, dlu conducetoriu dandu voia membriloru a face sî alte propuneri privitórie la cestiunea invetiamentului, conferinti'a aduse urmatoriulu conclusu ca: sa se róge de venerabilulu senatu scolasticu, ca prin organele competinte sa deie deslucire, cum sî pre ce cale s'aru poté inlesní procurarea instrumenteloru sî a aparateloru necesarie la predarea invetiamentului in scóla d. e. a globului sî a mapeloru geografice sî in limb'a româna; de óre-ce cele in limbi streine prelucrate nu suntu practivere in scóla. Ne mai fiindu alte obiecte spre pertactare Nicolau Doctoru in numele intregei conferintie aduce intima multiamita Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a pentru pré intielépt'a întentiune, ce au avut'o la introducerea acestoru intruniri, a câroru scopu se va ajunge cu tempulu. Dupa aceea dlu Cond si esprima multiamit'a cea mai cordiala câtra rvdismulu d. Ioane Gallu pentru ca nu a pregetatu ane dá spriginulu seu spirituale intru a poté deslegá problemele puse spre pretractare, precum sî parinteliu Dionisiu Ada-moviciu, carele asemenea ne-au datu totu sucursulu la desvoltarea terenului de activitate. —

In fine incheie dlu presiedinte cu nisce cuvinte bine nimerite, inbarbatendu sî recomendându cetirea cârtiloru pedagogice punendu si tóta trud'a sî silinti'a câci numai asiá vomu putea fi multiamitori sî recunoscatore parintelui nostru Archiepiscopu sî Metropolitu, carele a datu indemnulu sî impulsulu conferintieloru

Nu póte trece cu vederea de a nu-si esprimá recunoscinti'a d. conducatoriu pentru taciulu celu bunu ce l'a aretatu intru implinirea oficiului seu, sî cu acestea se finira siedintiele conferintieloru dupa amédi la 6 óre cu servitiulu de séra „Vecerne“ ducendu fiesce-care membru un'a suvenire placuta cu sine.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

(urmare)

Chemnitz . . . . . .

Despre scólele din orasiulu acest'a n'amu de a-ti relatá ceva deosebitu in privinti'a metodului propunerei, séu in privinti'a invetiatoriloru. Preste totu luatu e totu cá sî in cele din Dresd'a; ici colé câte o mica deosebire, conditionata de individualitatea invetiatoriului séu a directorelui séu de giurstâri locale.

O deosebire mai esentiala insa este aceea, ca istori'a biblica in clas'a elementara, in privinti'a estensiunei materialului, nu se propune, cá in scólele din Dresd'a, ci este mai marginita. Se propunu adeca in aceea clasa, numai 5 istorióre anumite din testamentulu vechiu sî totuatâtea din celu nou.

Rendolu in care vré sa le propuna invetiatoriulu este lasatu la aflarea de bine a lui.

O alta deosebire este in privinti'a clasificatiunei. Toti elevii sî elevele umblâtóre la scóle se impartu nu in 5 clase, cá in Dresd'a, cí in 6 clase, dintre cari cele 2 din urma au câte 2 cursuri deosebite unulu de altulu atâtu in privinti'a spatiului, câtu sî a materialului de invetiatu. Fiindu proportionalminte numerulu scóleloru mai micu; pre de alta parte iérasi schimbându-se mereu numerulu prunciloru umblâtori la scóla, fiindu-ca acésta cetate, e per eminentiam cetatea de fabrici a Saxoniei, sî are multu concursu de lucrâtori, numerulu copiiloru de ambe sexele, umblâtóri la scóla este fórte mare. Spre a delaturá reulu de a umplea prea tare cutare séu cutare clasa, s'au facutu clase paralele, 1, 2 sî chiaru sî 3 sî 4 la câte o clasa. Asiá spre esemplu scól'a burghiaza de midilocu, o cercetéza 2253 baieti sî fete, deosebiti dupa secse sî impertîti dupa sistem'a de 6 clase; spre instruirea loru a tuturor'a se intrebuintiéza 52 odâi mari, luminóse, curate sî uscate, sî 33 invetiatori. Numerulu normalu alu eleviloru dintr'o clasa, e 40. Déca acestu numeru se urca multu preste numerulu normalu d. e. cu 15 20 copii sî mai multi, atunci se facu clase paralele.

Acum'a sa-ti spunu si cev'a despre disciplina, câci disciplin'a buna contribuie fórte multu la progresulu in invetiatura sî este dupa cum se dîce „sufletulu scólei“. Se intielege ca nu voiu puteá tractá acestu obiectu intr'atâtu, in câtu sa numai remâna nimic'a de disu, câci casurile disciplinarie suntu atâtu de varie, incâtu nime nu le póte prevedeá, ceea ce voiu spune aci suntu numai nisce firicele subtiri dintro tiesatura facuta cu mare ingrigire. —

Disciplin'a se mantiene cu severitate conscientiósa din partea directoriloru sî a invetiatoriloru, sî urmarea acestei'a, este ordine de minune in tóte partile.

In fia-care clasa se afla o impartîre a óreloru, facuta de directorulu sî asternuta Schulvorstandului spre aprobare. Abateri dela acésta impartîre nu se concedu, fâra numai in casuri estraordinarie, sî si atunci cu invoirea directorului numai. In aceste impartiri de óre suntu considerate sî pausele intre óre. De regula dupa ór'a 1-'a se face o mica pausa de 5 minute, in care copii se misca in scaune sî potu povestí unulu cu altulu in presenti'a invetiatoriului, séu apoi se pregatescu cu cârtile, tablitiele, libelele etc. pentru obiectulu ce e de a se pertractá.

La unu semnu anumitu din partea invetiatoriulu se face liniscea deplina, sî invatiatoriulu incepe propunerea sea. Dupa ór'a a 2-a urmédia o pausa de 15 minute, in care scolarii potu esí in curtea scólei, spre a se miscá mai liberu, a fugí, a se jncá etc. ei de ei. Dupa ce au trecutu acestu tempu se da unu semnu prin clopotielu, sî toti scolarii, doi cu doi, intra iérasi in clase sî se asiadiá la locurile loru, pre cari nu i este ertatu nimenui a le scimbá fâra voi'a invetiatoriului. Pause mai mari preste septemana suntu: Mercurile sî Sâmbetele dupa prandiu —.

Ferii suntu pucine sî scurte. La serbatorile craciunului sî rosaleloru câte o septemana, sî pre sate la vremea secerei sî a adunârei bucateloru de pre câmpu iérasi un'a séu sî dóue septemâni. Pre la pasci, la St. Mihailu, totudeun'a este incheerea anului scolasticu, pre vremea acést'a se tienu esamenele sî se face promovarea. Esameneloru urméza o pausa de 2 septemâni, dupa decurgerea câroru se incepe anulu nou scolasticu.

Inainte de inceperea anului nou scolasticu, cu o luna, suntu parintii cari au copii apti de scóla, datori ai insinuá la directorulu scólei in care vréu sa-si tramita copilulu loru.

Cu mare strictetia grigesce invetiatoriulu, cá sculele scolari sa nu se mâsgalésca sî strice, sî cá elevii sa aiba totude-un'a cârtile, libelele, tablitiele sî hainele loru curate sî lipsite de indoituri fâra scopu sî de ruptori. Sî intr'adeveru cu placere póte privî ori-cine la hainele copiiloru, ele suntu totude-un'a curate sî cârpite, la cârtile loru, ele suntu grigite sî netede, la libelele loru, ele suntu tóte intr'o forma, de harthia buna; scrisórea intrenselo curata, desî nu la toti modelu de frumsetia sî ce m'au miratu mai cu séma: nu amu intempinatu nici o pata de negréla prin acele libele, nici in cele ce le intrebuintiau acasa, sî cu deosebire nici in cele, ce le intrebuintiéza in scóla. O pata séu o corectura in libelu, trage dupa sine pedéps'a de a scrie faci'a séu fói'a intréga inca odata in tempulu liberu de scóla. O pedépsa uriciósa pentru seracii copilasi, se ferescu de ea câtu potu!

Multu ajutora la acést'a intocmirea de calamarele, se afla asiediate in mese sî se potu acoperí afara de intrebuintare cu o mica usîtia de lemnu. Prin acésta intocmire restornarea sî versarea negrelei se delatura cu totulu, sî prin acést'a multe necuratienii din libele, sî multe fatalitâti sî necasuri, cari cu sticlutiele sî calamarele singuratice, cu basea loru cea mica nu se potu incungiurá de totu nici odata.

Cându vorbesce invetiatoriulu toti ochii suntu indreptati spre elu; cându provóca pre vr'unulu sa respunda, acel'a sa scóla sî respunde cu voce devólta, in vorbire bine legata nu numai câte unu singuratecu cuventu. Lucruri mai insemnate, vr'unu adeveru moralu, trasu dintr'o istorióra biblica, vr'o regula, vr'o bucata de cetire, vr'unu versu frumosu, se repetiescu cu deosebire in clasele inferióre, de câtra toti elevii. Spre acestu scopu invetiatoriulu da unu semnu, toti scolarii se ridica, dîcu ce e de disu mai de multe ori in choru sî apoi se asiédia iéra-si in linisce.

Déca órele de prelegere au trecutu se scóla toti scolarii; invetiatoriulu dîce o rugaciune scurta potrivita, sî scolarii o dîcu incetu dupa densulu stându cu mânile pre peptu sî cu capulu ceva plecatu inainte; câte odata cânta cu totii câte ceva sî apoi esu totu doi cu doi din clasa sî se ducu acasa. Esîrea acést'a din partea unor'a se intrebuintiéza cá ocasiune de a-si manifestá neplacerea pentru portarea cutârui elevu. Invetiatoriulu se pune adeca lânga usia, copii trecu câte unulu pre dinaintea lui sî fia-cârui copilu invetiatoriulu i da mân'a sî i dîce adieu séu altuceva de feliulu acest'a. Déca vine unu copilu care au fostu neatentu, séu s'au portatu necuviinciosu in alta privintia, acestui'a nu-i da invetiatoriulu mân'a, sî invetiatoriulu resp. m'au asiguratu, ca acést'a pentru elevii sei(din clas'a incepatóre) este un'a din pedepsele cele mai adencu simtíte.

In celelalte clase, sî sî in acést'a, cându unu scolariu au fostu petulantu, lenesiu neatentu, etc. se mustra mai antâiu, se pune apoi sa stea singuru, deosebitu de ceia lalti copii, séu se retiene in arestu, unde sub ingrigirea unui invetiatoriu are sa lucre o tema óre-care.

In casuri estreme sa intrebuintiéza sî pedepsele trupesci, cari le aplica totude-un'a servitoriulu scólei. Cându nici cu acestea nu se póte ispraví nimicu, sî e de temutu ca portarea cea rea a unui astfeliu de scolariu va devení stricaciósa pentru cei-lalti scolari, atunci unu atare elevu reu crescutu se tramite in Kinderbesserungs=Anstalt, unde sta sub ingrigire rigurósa, capeta mâncare mai pucina, sî se ocupa afara de órele de scóla cu lucruri corespundiatóre de mâna. Pâna nu da semne adeverate de indreptare nu sa dimite din acestu institutu.

Delictele cari tragu dupa sine pedéps'a acést'a aspra suntu furtulu repetîtu, cersîtulu, umblarea pustia pre strade, sî lucruri demoralisatóre sî stricacióse.

Cuventarea dep. Al. Mocioni din 2 Iuliu in diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Chiamarea acestor'a nu e de câtu a esaminá neregularitâtile ce se ivescu in manipularea baniloru; dara nici cându acésta chiamare nu se estinde intru a esaminá ordinatiunile municipieloru ca óre corespundu legiloru séu nu. Dreptulu statutariu alu corporatiuniloru autonóme angle se estinde preste tóte, de câte nu dispune vr'o lege speciala, câci n'are de câtu o singura margine: legea. Sî in asta privintia, inspectiunea n'o eserce guvernulu ci judetiulu carele are dreptu a nemici, nu numai la cererea privatiloru ci sî din oficiu, a nemicí ordinatiunile ce aru fi contrarie legei.

Totu Queens bench e care judeca despre validitatea ordinatiunei esmise esceptionalminte de ministeriu, in casulu déca corporatiunile autonóme aru trage la indoiéla legalitatea aceloru ordinatiuni. Preste totu la poporulu anglu s'a validitatu acea

tendentia principala ce se manifestéza intre tóte cercustantiele — a eschido regimulu parlamentariu pre câtu se póte, de la veri ce influintia asupr'a mersului regulatu alu administratiunei. (Strigâri in stâng'a: Asiá e!) In Angli'a nu e nici urma de unu recursu câtra ministeriu, si déca óre cine aru propune acést'a in Angli'a, n'aru causá uimire mai mica, de câtu déca eu asiu propune acestei case cá se stérga dreptulu de inspectiune alu guvernului.

In Angli'a unde vedi-bine asisderea suntu ómeni cei ce vietuiescu, obvinu in administratiune astu feliu de scaderi, in contr'a câror'a nu se póte dobandí vindecare pre la judetie, ca nu e lege in contr'a loru, nu-su vatemâtórie de dreptu. Dara la asémenea scaderi, de óre-ce guvernulu n'are dreptulu de inspectiune, poporulu insusi e silitu sa si ajute siesi; poporulu insusi e acel'a carele; precum bine observà dlu deputatu Eber, eserce dreptulu de inspectiune asupr'a corporatiuniloru autonóme, si acestu dreptu de inspectiune lu validitéza prin pres'a libera, dara desclinitu prin meetinge si prin sistem'a petitionârei, adeca pre calea petitiuniloru lu indémna pre parlamentu cá prin despusetiuni legelative sa delaturéze scaderile ce obvinu in administratiune.

Déca nu se póte negá ca acest'a e culmea selfguvernamentului anglu, carea ne arata in câtu unu poporu intr'adeveru liberu e capace a se smulge din lips'a de tutelare din partea guvernului apoi de alta parte tocm'a lips'a de inspectiune din partea guvernului este acea causa, pentru carea sistem'a de meetinge in Angli'a potù se ajunga la atât'a perfectiune.

Eu nu mergu asiá departe, nu voiu se stergu dreptulu de inspectiune alu guvernului. Nu voiu, mai vertosu din dóue cause: odata, pentru ca poporulu nostru, crescutu sub tutelarea guvernului, — desì si aru poté luá de modelu energi'a politica a poporului anglu, totu nu se póte mesurá cu acest'a. Dara nu voiu nici din alta causa mai importanta, adeca câci pentru dreptulu de inspectiune alu judiloru, precum lu vedemu in Angli'a, se recere tá conditiune o legelatiune administrativa, carea sa se estinda in detaiu presté tóte ramurile singuratece, astufeliu, precum nu se gasesce acést'a nicâiri in lume afara in Angli'a. Ací e ratiunea pentru care nu voiu sa se stérga dreptulu de inspectiune alu guvernului, dara n'asiu voí nici aceea ca cu acestu titlu guvernulu sa eserce omnipotinti'a. Voiu si dorescu, cá guvernulu sa practice dreptulu acest'a intre acelea margini, care se intielegu din natur'a dreptului de inspectiune. Dreptulu de inspectiune lu indreptatiesce, respective lu deobléga pre guvernu a veghiá, cá municipiele in procedur'a loru sa se misce intre marginile legiloru cá prin otaririle loru sa nu periclite esistinti'a statului si cu unu cuventu interesele comune. Asiá dara, acestu dreptu de inspectiune, de dupa natur'a sea este negativu.

Obiectulu dreptului de inspectiune nu póte sa fia nici odata unu oficialu séu altulu alu municipiului. Obiectu póte fi pururea numai corporatiunea representativa; corporatiunea representantiva este aceea cu care guvernulu vine in comunicatiune, prin mediocírea câreia póte comunicá si póte dispune cu municipiele; corporatiunea representativa e aceea carea representa, cu dreptu si de dupa lege, municipiulu cá persóna juridica. Ori ce putere ierarchica si disciplinaria a guvernului centralu asupr'a oficialiloru municipali, nu insémna alt'a de câtu a desface municipiulu in partile lui constitutive, si prin acést'a a-lu nemicí. (Placere in stâng'a.) In virtutea dreptului de inspectiunea, guvernulu are detorinti'a cá ori ce otarire de a municipiului ce i s'aru parea ca lovesce in lege, s'o duca la judecata inaintea judetiului de statu ce cauta a se infiintiá. Numai in casulu, déca acelea otâriri municipali aru fi de periclu comunu; déca aru fi periclu intru intârdiare numai atunci guvernulu devine in pusetiunea de sila, si are dreptu a nemicí otarirea sub sarcin'a propriei sale responsabilitâti, séu a oprí esecutarea unei astu-feliu de otâriri.

In asemenea casu, fiindu de lipsa, póte se desface corporatiunea representativa escriindu alegeri nóue, si in casu de necesitate póte suspinde intregulu corpu oficialu. Dara nici intr'acestu casu nu póte dispune cu oficialulu alesu, nici in acestu casu oficialulu nu e detoriu cu ascultare câtra organulu guvernului, si nici in acestu casu ordinatiunile comitetului supremu nu-lu póte scutí pre oficialu fatia cu comitetulu.

Tocm'a pentru ca dreptulu de inspectiune este de asta natura, pentru ca guvernulu póte veghiá, cá sa nu se periclite interesele comune ale statului, póte veghiá sa nu se vateme legile, dara nici odata nu póte judecá cumca óre intr'adevaru vatamatu-s'au legile séu bá? — tocm'a pentru acést'a socotu ca este buna institutiunea judetiului de statu.

In asta privintia nu-su de aceea parere a onoratului dnu ministru de interne si a secretariului de statu Vilelmu Tóth, cari dicu cumca acest'a aru insemná a nemicí esinti'a parlamentarismului, câci espunemu tiér'a, ca despre o ordinatiune sa judece altmintre tribunalulu si altmintre cas'a representantiloru. Mi se pare ca afirmâtiunile loru purcesera din o pricepere smintita despre sistem'a de regimu parlamentariu. Maioritatea parlamentara nici odata nu e chiamata a judecá despre ceva, ca óre este legalu séu nu, ci e chiamatu a judecá numai, ca óre guvernulu portatu-s'au asiá cum e spiritu u politicei in maioritate, cum e intielesulu politicei majorîtatei? (Ilaritate, protestâri in drépt'a) Deciderea intrebârei ca, óre legala a fostu portarea guvernului? e pururea de competinti'a judetiului de statu. Guvernulu e respunsabile parlamentului ca va guverná tiér'a in spiritulu aceste'a; guvernulu detoresce garanti'a municipieloru ca nu va vatemá legea; parlamentulu póte justificá procedur'a guvernului, dara nu póte oprí cá guvernulu sa nu desdaunéze pre acelu municipiu, ale câruia drepturi legali le-au vatematu.

Astu-feliu pricepu eu parlamentarismulu si selfgovernmentulu. (Aprobâri in stâng'a.

Totu asiá de nemotivata mi se pare uimirea dlui deputatu Toth; s'a uimitu cum on. condeputatu Tisz'a a potutu propune cá singuratecii, in cestiune de contributiune, sa mérga a-si cerecá vindecare de necadiuri pre la judetie, — si se intréba dlu Toth cum aru fi capace judetiulu se decida asupr'a administratiunei.

Eu mi splicu acést'a uimire cu cercustanti'a ca, durere, pre aceea se baséza intréga sistem'a nóstra de administratiune de pâna acum'a, ca sta de asupr'a poterei judecatoresci ci nu bucurosu isi pléca capulu inaintea poterei judecâtoresci. Dara déca voimu unu statu intru intielesu juridicu nu mai putemu plecá pre asta cale. (Aprobâri in stâng'a).

Afirmu, On. Casa! ca judetiulu e capace a judecá caus'a déca, dupa ce eu mi-am platitu contributiunea deplinu iéra oficiolatulu de contributiune dice ca nu e platita, mergu la judetiu si-i spunu: iéca ací cartea mea, am respunsu contributiunea nu su detoriu s'o mai respundu a dóu'a óra. Atunci nici on. deputatu Vilelmu Toth ne va negá, ca judetiulu e chiematu si capace a deslegá cestiunea juridica. Câci ce este caus'a de contributiune? nu e decâtu o pretensiune de bani ce are statulu. Statulu isi baséza acestu dreptu alu seu pre lege, eu cu legea a mâna aretu ca nu-su detoriu sa platescu, statulu imi dîce esti detoriu intru intielesulu legei. Eu nu sciu in ce asta eaus'a juridica se descliuesce de esemplulu ce lu spuseiu. Judetiulu va esplicá legea la casulu concretu, cându mi s'a pretinsu contributiunea intâia óra ca si cându mi se va pretinde a dóu'a óra. (Aprobare in stâng'a.)

Tienu fórte multu la libertatea discussiunei politice in municipie, câci de-si — dupa esperiintiele de pâna acum'a — a-siu mai potea trage sperantia ca dlu ministru de interne va sa ne norocésca c'o lege adeverata de reuniuni si insociri libere (Ilaritate), totusi voiu negá si atunci ca dreptulu de reuniuni si insociri, fia câtu de liberalu, va fi capace sa desvólte in tiér'a nóstra unu spiritu publicu atâtu de tare, cum l'a desvoltatu in Angli'a sistem'a de meetinge din acea simpla causa, ca in Angli'a lipsinpu dreptulu de inspectiune alu guvernului, sistem'a meetingeloru in mân'a poporului anglu este nu numai medilocu a desbate cestiuni politice, cari pururea intereséza numai in a dóu'a ordine pre fia-care individu, ci e totuodata unicului mijlocu practicu spre a validitá interesele administrative ce atingu de a dreptulu pre fia-cine. Pentru acést'a io nu credu ca dreptulu de reuniuni la noi va fi capace se desvólte unu spiritu publicu atâtu de tare câ-ci in Angli'a, câci la noi dreptulu de inspectiune alu guvernului face impossibila asemene desvoltare; — si pentru acésta ratiune io tienu multu a dá ocasiune in municipie spre desvpltarea unui spiritu publicu potinte.

In fati'a tuturoru acestor'a, On. Casa! io afirmu, ca adeverat'a sistema de selfguvernamentu nschimbata in esistinti'a ei curata, a pretinde cum ca nu incape cu form'a de regimu parlamentariu si cu respunsabilitatea ministeriala, insémna a denegá fapte; câci Angli'a cu esemplu viu ni aréta acést'a, carea merse in asta privintia mai departe de câtu ce cutezaiu eu. Tóte câte avui ocasiunea a le spune acum'a, suntu totu atâtu de contrarie celoru cuprinse in proiectulu de lege, pre câtu e de invederatu despre alta parte ca celea ce le-amu spusu nusu in contradicere nici cu form'a de guvernamentu parlamentariu, nici cu principiele unei administratiuni regulate. Déca in mani'a tuturoru acestor'a, guvernulu totu-si va nimicí selfguvernamentulu municipieloru, atunci este apriatu cum ca caus'a nu jace nici in introducerea sistemei de regimu parlamentariu, nici in principiele sanetóse ale administratiunei, ci jace cu totulu aiurea, in alta causa, la carea voiu indrasní sa revinu. (S'audîmu!) Spunu ca voiu revení la acea causa politica.

Acum vréu sa mai observu ca eu dorescu cá oficialii municipieloru sa fia alesi in deplin'a libertate, pre basea insinuârei si a recomendatiunei astufeliu, ca o comissiune insarcinata a esaminá calificatiunile legali sa astérna adunantiei generali list'a celoru ce s'au insinuatu si recomendatu; pentru ca eu credu cum ca nici guvernulu nici parlamentulu nu e indreptatîtu a restrínge in veri unu modu dreptulu de alegere libera alu corporatiunei representativa. (Asiá e!)

Dorescu cá comitetele acestea sa se compuna pre basea alegeriloru generale, drepte, secrete si de dupa comune. Eu tienu ca votulu universale este unicului, carele corespunde ideei de dreptu; din parte-mi credu ca ori ce cestiune de censu este in contrastu cu dreptulu, ca ori ce cestiune de censu nu e de câtu cestiune sociala. Societatea nu este unu intregu simplu, ci o sistema a claseloru desvoltata de istoria. Precum la individi, asiá si la clase, unui'a i se vine supremati'a asupr'a altui'a, si adeca acelui'a carele e in posessiunea faptoriloru domniei naturali.

Nisuinti'a naturala a acestei clase domnitórie este, se-si asiedie domni'a pre base si mai tari. Spre acést'a e calea fórte simpla sa iee in mân'a sea propria potera de statu. Ce modu mai simplu póte sa fia spre acést'a, de câtu censulu? Totu pentru acést'a, cându, se otaresce despre feliulu séu despre cantitatea censului, nici cându nu servescu de base ceva principie juridice séu de economia politica, séu ceva calcule matematice, ci pururea in consonantia cu caracterulu clasei domnitórie va sa fia ori censu de nascere, ori censu de posessiune. Acestu din urma iéra-si va sa fia mai mare séu mai micu, dupa cum e mare séu mica averea celoru mai seraci membri din clas'a domnitória.

Pretotindenea, unde se socotesce censulu cu consciintia, astufeliu sa socotesce, câci scopulu lui este a face partasi la poterea de statu pre toti acei'a cari sa tienu de clas'a domnitória, si a eschide dela potere pre toti câti nu se tienu de clasa. Cum ca censulu, tocm'a pentru acést'a, este in contrastu cu dreptulu si cu idealulu curatu de statu. urméza prea invederatu, câci nici odata nu póte fi problem'a statului a representá interesele unei clase pre cont'a universitatei, a intregului. Dara togm'a din acestu contrastu alu censului, din idealu curatu de statu, urméza trei scaderi principali. 1. fia-care domnia naturala se baséza pre doi faptori, pre avere si intieligintia. Intieliginti'a e carea face cá domni'a se fia binefacatórie, censulu e carele necesariminte inapoiéza pre factorulu binefacatoriu.

Censulu ascute, aspresce apesarea domniei de clasa, câci acea clasa care domnesce, de óre ce acum se spriginesce pre unu radiemu nou, mai potericu, si va validitá propriele sele interese cu rapediune mai mare si cu mai multa eficacitate; asiá-dara contrastele intereseloru de clase voru fi cu multu mai ascutite.

A trei'a si scaderea principala ce provine din censu este, ca clas'a domnitória identifica pururea interesele statului cu interesele ei proprie, si astfeliu câte atacuri sa indrépta in contr'a clasei, la tóte dens'a espune statulu, — si istori'a ni aréta nu numai unu esemplu, ca statulu nici n'a potutu resiste la asemene atacuri ci a cadiutu. (Placere in stâng'a estrema.)

Dara déca acést'a se póte spune despre censu, mârturisescu ca nu sciu ce sa dîcu despre voturile virile?! (Ilaritate) Sa spunu ca acestea voru indiecí, voru insultí, tóte acele scaderi, ce provinu

din natur'a censului ? Dara sciu ca D-vóstra nu veti luá acést'a in consideratiune, precum n'ati luatu reflessiunile, atacurile, ce audîrati, desi suntu indreptatîte, basate, suntu cu tactu, politicu intieleptu. (Strigâri in drépt'a: Pentru lumea ast'a !) Nici nu voiu ustaní atentiunea onoratei case prin a continuá atacarea voturiloru virile; credu ca din pusetiunea, ce ocupu, e de prisosu sa mai spunu ca voturile nu se potu justificá.

Nu pregetu a recunósce cum ca censulu, in form'a in carea l'a propusu onorat. condeputatu Colomanu Tisza, este atâtu de micu, in câtu cu dreptu nici mai póte fi vorb'a despre domni'a de clasa. Acel'a vatema mai numai pre singurateci, sî eu numai din acea causa nu-lu credu a fi la locu câci de-si se opune in principiu votului universalu, totu-si nu se desclinesce multu de acest'a in privinti'a resultatului. Nici aceea nu potu tienea cu cale cum ca unii individi suntu vatemati in drepturile loru, sî n'a-siu afla-o cu cale nici atunci cându a-siu purcede din acea presupunere smintita, ce ieri o afirmà on. condeputatu Vilelmu Tóth, sî carea astadi on. dnu deputatu Henzlmann o combatù atâtu de bine, intielegu presupunerea ca statulu nu e de câtu societate de actiuni, pentru ca atunci atâtu cortributiunea indirecta câtu sî contributiunea de sânge prin consecintia duce la sufragiulu universalu. (Aprobare vivace in stâng'a estrema.)

Nu me impartasiescu nici la temerile ce le-amu auditu rostindu-se in contr'a aplicârei sufragiului universalu. De mi aducu bine aminte, s'a disu ca sufragiulu universale in timpu de pace conduce spre cesarismu, iéra in timpuri neliniscite spre anarchia. (Drépt'a: Asiá e !) Mi se pare ca acést'a reflessiune, parte e in contrastu cu sine insa-si, parte e in contrastu cu esperiinti'a. E in contrastu cu sine insa-si pentru ca déca s'a creatu sî s'a coptu materi'a necesaria spre erumperea anarchiei, atunci, a dice cum ca anarchiei (carea dupa conceptulu adeveratu nu e alt'a decâtu a frânge cu forti'a ordinea legala) i-a trebuitu mijlocu legalu pentru cá se póta erumpe, — acést'a mai ca este mai multu de câtu contradicere. (Placere in stâng'a estrema.)

Déca impartîmu drepturi, déca nisuimu a realisá idealulu de dreptu; a ni se dice cum ca prin acést'a creâmu materi'a esp'oatória pentru anarcia, ni s'a disu mai multu de câtu ce aru potea cineva primí asuprâ-si sarcin'a de a dovedí (Placere in stâng'a estrema.) Pretotindenea despoiarea de drepturi, restringerea drepturiloru fusera cari creara materi'a esploadatória pentru anarchia, dara nici odata n'a fostu egalitatea de drepturi, impartîrea drepturiloru, recunóscerea drepturiloru. (Stârg'a: Asiá e :)

Ni spunu ca acést'a conduce spre cesarismu sî provóca in asta privintia la Franci'a. Irányi, anca ieri demustrà cum ca acést'a nu sa póte judecá bine, pentru ca acolo mai suntu sî alti factori, dara n'a pomenitu unu lucru carele mi se pare principalu, este ca in Franci'a centralisatiunea a creatu cesarismu !

Unde nu e centralisatiune, nici unu feliu de sufragiu universalu nu póte creá cesarismu ; iéra unde este centralisatiune fia censulu câtu de micu, cesarismulu va prinde radecine tari (In stâng'a placere sî aprobâri vivace).

S'a disu — precum amu auditu sî astadi — cum ca clas'a de mejlocu e aceea, carea mai ververtosu este chiamata sa iee a mâna poterea de statu, câci acest'a este elementulu celu mai calificatu spre acést'a. Nu negu, on. casa ! ci recunoscu cum ca clas'a de mijlocu e focolariulu comerciului sî alu industriei, alu inflorirei spirituali sî materiali, celu mai tare radiemu alu inflorirei sî alu prosperitatei materiali a statului. Totu-si aru fi mare retacire a crede cum ca bunulu D-dieu a datu capacitate de guvernu numai unei clase, dreptu monopoliu. Eu nu recunoscu in societate de câtu unu elementu carele e chiamatu a fi la guvernu sî la domnia : acést'a e intieliginti'a.

Iéra intieleginti'a nu e legata de nici o clasa; basea intieligintiei este egalitatea de drepturi; aerulu intieligintiei este libertate, egalitatea (Aprobâri sgomotóse in stâng'a sî vivate.)

Ori ce dreptu esceptiunalu, fia statoritu chiaru spre folosulu domniei intieligintiei, e contrariu cu natur'a dreptului propriu, carea nu sufere privilegiu. (Placere sgomotósa) Are lipsa de dóue : ordine sî libertate : aceste dóue asecura domni'a intieligintiei. De aceea in stare normala pretotindenea va fi asecurata domni'a intieligintiei, fâra de nici unu sprijinu artificiosu ; numai in timpuri straordinarie, anormale, se póte ca patim'a masei neintieligatórie a poporului sa isbucnésca pentru câte-va momente si se-i derime domni'a, dara in timpuri normale nu se póte intemplá asiá ceva. Alta conditiune a domniei intieligintiei e : libertatea ; unde e libertate, e asicurata sî domni'a naturala a intieligintiei, pentru ca acést'a sa baséza pre acea lege ca mintea domnesce corpulu.

De aceea déca voimu domni'a intieligintiei, atunci sa nu derimâmu libertatea, sa nu derimâmu selfgovernmentulu, sa nu derimâmu libertatea de presa, dreptulu de reuniuni sî asociatiuni ci se creâmu libertatea sî amu creatu domni'a intieligintiei. (Aprobare in stâng'a.) Egalitatea de dreptu este acea linia orisontala, pre carea potemu estimá sî mesurá pretiulu, valórea adeverata a fi-cârui individu, a fie-cârei clase. Singuru numai preste lini'a orisontala a egalitatei in drepturi, se póte inaltiá acea neegalitate naturala, carea cá efusulu legei eterne naturali despre progresulu omenescu este conditiune neaperatu a progresului. Reu fórte a priceputu diu deputatu Eber acésta causa, déca densulu atunci cându noi ceremu egalitate in drepturi, vine sa ni arete dreptu idealu egalitatea ceea ce nivelëza tóte.

A voitu sa ni demustre ca egalitatea nu este cu potintia, pre cându nici noi nu dorimu cá sa nu fia neegalitate, ci dorimu numai cá sa nu fia alta neegalitate de câtu cea naturala, sa nu fia o neegalitate artificiósa. (Aprobare in stâng'a estrema.) Acésta neegalitate naturala se manifésta numai acolo, unde fia-cine e invescutu cu dreptu egalu fia-cine póte pasí pre campulu de lupta cu dreptulu egalu. (Vivate in stâng'a estrema.) Pre basea tuturoru acestor'a, sum pentru votulu universalu directu sî secretu. Sî ce face guvernulu ? Onorata Casa ! guvernulu nemicesce nu numai municipiele, guvernulu vrea sa asiedie pre sistema nóua sociala constitutiunea nóstra intréga, sî acést'a o face astadi, cându in tóta Europ'a, vechi'a societate feudala s'a pornitu spre o straformare rapede sî corespundiatória principieloru spiritului din evulu nou; guvernulu stabilesce o prerogativa, ce e contraria cu dispusetiunea chiara a legiloru din 1848, e in contrastu aspru cu intrég'a desvoltarea nóstra constitutionala, cu totu spiritulu vietiei nóstre politice ; — o face acést'a guvernulu atunci, cându tóte statele europene, ca-si pre intrecute nisuescu a largí dreptulu. (Protestâri in drépt'a.) Me rogu de iertare ; asiá este, chiaru sî in Angli'a cea conservativa, astadi nu mai e intrebarea ca óre trebuesce largitu dreptulu electoralu ? ci numai acea desclinire mai stee intre partite ca, in ce proportiune trebuie largitu ?

Sî, On. Casa ! cine suntu cei ce facu acést'a ? O facu acei barbati, câror'a in acésta patria li se dice cu dreptu cuventu ca suntu creatorii unei epoce nóue. O facu acei barbati, cari viéti'a loru intréga au sacrificat'o santei cause a democratiei, a progresului liberu, ceia cari au câruntitu in acésta lupta mare (Placere).

Sî cându o facu acést'a ? O facu atunci, cându ocupa astu-feliu de pusetiune, in carea de la densii depinde a-si realisá idealulu vietiei loru intregi (Aprobâri sgomotóse, vivate in stâng'a).

Onorata Casa ! La astu-feliu de barbati o schimbare atâtu de marcata, câreï'a numai raru i poti gasí sotia in istoria, e — absolutu cu nepotintia a se splicá prin psicologia.

Ca astu-feliu de barbati, activitatea intregei loru vieti, lucrulu vietiei loru intregi, sa-lu derime acum'a cu mânile loru proprie (Stâng'a: Adeveratu e!) acést'a nu se póte splicá cu dorinti'a de domnia ce-e inrâdacinata in natur'a omului. A presupune despre guvernu ca aru fi capace se supuna desvoltarea politica a tierei, esistinti'a sî venitoriulu ei, se-lu supana interesului seu propriu, o asemene presupunere aru fi mai multu de câtu retecire; acést'a n'aru pote s'o faca de câtu rea credintia.

Asemene procedura o póte justificá numai o ratiune politica mai inalta (strigâri: S'audimu !)

(Vá urmá.)

Nr. 70. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a româna greco-orientalu din Curechiu, Siesuri sî Bucuresci cu Rovin'a, escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumentele impreunate cu fia-care dintre aceste trei posturi invetiatoresci suntu : in bani gat'a 200 fl. v. a., cuartiru liberu, lemne de focu sî gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi au a documentá : a) ca suntu români de religiunea greco-orientala ; b) ca au avutu purtare buna morale ; c) ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu nostru archidiecesanu românu gr-orientale din Sabiiu ; d) ca scie cantârile bisericesci sî tipiculu ; sî e) ca afara de limb'a sea materna mai cunósce anca séu limb'a magiara séu cea germâna.

Concursele suntu de a se adresá acestui inspectoratu scolariu.

Bradu 2 Iuniu 1870.

Inspectoratulu districtuale ale scóleloru române greco-orientale din protopopiatulu Zaranlului

(31 — 1)

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre o jumetate de anu (Iulie-Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 xr. v. a.

Pentru Trani'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 6 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Iuliu 1870.

Metalicele 5%	53	90	Act. de creditu	114	50
Imprumut. nat. 5%	62	90	Argintulu	123	50
Actiile de banca	681		Galbinulu	6	08

10,000
Dîleri la drumulu de feru

afla ocupatiune durabila la cladirea drumului de feru lânga Sabiiu pre lânga un'a tacsa de 1 fl. v. a. pre dî.

Insinuarile se facu in Sabiiu afara de tranjamentu la inceputulu drumului spre Mediasiu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 54. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 9/21 Iuliu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Publicatiune.

Nr. scol. 40 ex 1870.

Inaltulu ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune prin hârthi'a sea din 18 Iuniu 1870 Num. 12821 aduce la cunoscintia consistoriului nostru archiepiscopescu, ca s'au deschisu cursuri de prelegeri din studiile agronomice in Debrecinu din 1 Augustu pâna in Septembre, in Keszthely din 8 Augustu pâna in 3 Septembre si in fine in Altemburg din 28 Augustu pâna in 25 Septembre si recuira totu deodata pre acestu consistoriu a recomendá pre unii din invetiatorii nostri, carii aru dorì a se insinuá si a luá parte la vr'unulu din aceste cursuri, pre lânga emolumentulu de a fi ajutatu din partea statului cu 60 fl. v. a., ce suntu de primitu dela directiunea respectivoru institute, restringându-se numerulu celoru carii potu fi primiti din Ungari'a si Ardélu in fia care institutu la 24 individi, iéru pre alti, cari pre spesele proprii aru dorí sa ia parte la acéste prelegeri, insinuându-se cu duóe septemani mai inainte de inceputulu prelegeriloru la directiunea institutului. Cuprinsulu acestei inalte harthie ministeriale se aduce la cunoscinti'a tuturoru invetiatoriloru din scólele nóstre populare si capitale gr. or. cu aceea, ca doritorii de a luá parte la aceste prelegeri pre lânga ajutorirea amintita mai susu sa se insinue in celu mai scurtu tempu la acestu consistoriu, aratându totudeodata, la care din amintitele institute, aru voí a fi recomendati.

Sabiiu din siedinti'a consistoriului nostru scolasticu archiepiscopescu tienuta in 1 Iuliu 1870.

Dr. Ilariu Puscariu.
secret. cons. archiep.

Publicatiune.

Nr. cons. scol. 51 1870

Amesuratu § 122 punctulu 7 si 8 din Statutulu organicu alu bisericei nóstre române ortodocse din Ardélu si Urgari'a, sanctionatu de Majestatea Sea regele apostolicu au alesu consistoriulu scolasticu in siedinti'a sea de astadi o comissiune de 3 membrii in persónele dloru asesori consistoriali : Zachari'a Boiu, Nic. Cristea si Dr. Ilariu Puscariu, pentru esamenarea aceloru individi, carii voru aspirá la ocuparea vre-unui postu invetiatorescu in scólele nóstre populare si capitale confessionale din archidiecesa. Acésta dispositiune se aduce la cunoscinti'a publicului nostru românu de relegea ortodocsa resariténa spre sciintia si orientare.

Sabiiu din siedinti'a consistoriului scolasticu archidiecesanu gr-orient. tienuta in 1 Iuliu 1870.

Dr. Ilariu Puscariu.
Secret. consist. archp.

Eveneminte politice.

Temerea nóstra, ce o esprimaramu in nrulu trecutu, indigitându la starea bursei, s'a pré adeveritu. Pacea nu e numai ne asigurata, dara, dupa scirile sosite, este chiaru intrerupta.

Sa enumerâmu pre scurtu evenemintele pre câtu le putemu cunósce in sirulu loru cronologicu.

Cându diceamu in nrulu treculu ca regele Prussiei a datu unu respunsu multiamitoriu, la Ems se petrecù intre regele numitu si intre ambasadorele Franciei unu lucru care a turburatu cu totulu pacea; Benedetti au cerutu asigurâri despre renunciarea principelui Leopoldu dela tronulu Spaniei si imputerire de a telegrafá la Parisu, ca regele Prussiei se obléga pentru totu-de-un'a a impedecá pre principele Leopoldu si pre ori care principe prussianu de a ocupá tronulu Spaniei. Acest'a i s'a parutu regelui o pretensiune pré grea si a insarcinatu pre adjutantele seu a spune ambasadorelui, ca in cestiunea candidaturei nu are sa i mai faca (ambasadorelui) nici o impartasire. Ací s'a ruptu relatiunile. Unele duarie mai adaugu ca Benedetti aru fi interpelatu pre regele pre promenada despre vointi'a sea ulterióra cu candidatur'a. Destulu ca insarcinarea amintita ce a facutu regele adjutantelui seu cá adeca sa spuna ambasadorelui ca numai are nimic'a de vorbitu cu densulu in cestiunea candidaturei s'a esplicatu de o vatamare, si indata ce a sositu scirea acésta vatametoria la Parisu a produsu o iritatiune fórte mare. Telegramele si corespundintiele din 15 Iuliu spunu ca pre Bulevarde erá o multime fórte mare de ómeni, ca cantá multimea „marseillais'a“ si „chant de départ“ si strigá : sa traiasca imperatulu ! josu cu Prussi'a ! sa traiasca resbelulu ! la Berlinu ! josu cu Bismarck ! Asemenea demonstratiuni s'au intemplatu si in carterulu latinu.

Desvoltarea crisei a luatu unu cursu asiá de rapede de in aceeasi dî (15 Iuliu“.) „agenti'a Havas“ a imprasciatu in tóte partile lumei, ca regimulu francesu comunica senatului si corpuriloru legiuitórie situatiunea si ca comunicatiunea acést'a se termina cu **dechiararea de resbelu** Prussiei. Dechiararea acést'a, dice „agenti'a Havas“, a intetit'o regele Prussiei prin o cercularia a sea câtra agentii prussiani pre lânga curtile straine. Cerculari'a acést'a constatéza intâiu vatamarea facuta ambasadorelui francesu, a dóu'a denéga resignarea principelui Leopoldu de la tronulu Spaniei si a trei'a i da vóia libera de a primí corón'a Spaniei.

Si in adeveru in aceea-si dî ministrulu Ollivier, cetesce in corpulu legislativu o espusetiune a consiliului ministriloru de cuprinsulu urmatoriu :

„Domnii mei ! Modulu cu care a-ti primitu dechiaratiunea dela 6 Iuliu *) ni a asiguratu, ca incuviintiati politic'a nóstra si ca ne putemu radimá pre concursulu Dvóstre. De aceea amu inceputu negotiâri cu puterile straine pentru cá aceste sa intrevina la Prussi'a si sa o faca sa recunósca dreptatea gravamineloru nóstre Nu amu cerutu nimic'a dela Spani'a, a cârei succeptibilitâte nu voiamu a o atinge ; nu amu intreprinsu nimica la principele de Hohenzolern, pentru ca ilu priviamu scutitu dupa regele Prussiei. Ne amu feritu de a amestecá in afacerea acést'a alte obiecte. Cele mai multe dintre puteri aprobara, mai multu séu mui putinu, dreptatea reclamâriloru nóstre. Ministeriulu de esterne alu Prussiei ni a respunsu cu o negatiune, afirmându, ca nu are nici o cunoscintia de afacerea acést'a si cabinetului din Berlinu e cu totulu straina. Ne amu indreptatu asiá dara câtra regele. Acést'a a recunoscutu ca a imputeritu pre principele de Hohenzollern sa primésca candidatur'a, afirmà inse, ca e cu totulu strainu de negotiârile intre principele de Hohenzollern si Spani'a si ca densulu nu a intrevenitu cá suveranu, ci cá capu de familia. A concesu intr'aceea ca afacerea a comunicat'o si lui Bismarck. Nu ne a multiamitu respunsulu acest'a ; nu puteamu admite deosebirea facuta intre capu de familia si intre suveranu. Intr'aceea amu primitu dela ambasadorulu Spaniei scirea ca principele de Hohenzollern a renunciatu. Pre cându discutámu cu Prussi'a despre repasirea principelui Leopoldu, amu primitu, in 12 Iuliu din o parte, din carea nici ca asceptámu impartasirea respectiva, dela ambasadorele Spaniei. Amu cerutu ca regele sa se alature lânga repasîrea acést'a. i amu cerutu obligamentulu din parte-si, cá la casu ca i s'aru mai oferí inca odata principelui de Hohenzollern coron'a, densulu se i oprésca primirea. Cererea nóstra a fostu moderata si formulata in termini moderati. Amu scrisu lui Benedetti sa faca a se intielege, ca n'avemu nici o cugetare reservata nici cautâmu vre-unu pretestu. Regele a refusatu de a se oblegá.

Regele a dechiaratu lui Benedetti, ca pentru casulu acest'a si pentru alte voiesce a si pestrá dreptulu de a consultá impregiurârile. Cu tóte acestea fiindu ca doriamu pacea nu amu intreruptu negotiârile. De aceea surprinderea fù mare cându amu aflata eri, ca regele Prussiei a refusatu de a primí pre ambasadorele francesu si cabinetulu din Berlinu a impartasitu intemplarea acést'a cabineteloru streine in modu oficiale. Totu atunci amu aflatu ca ambasadorulu prussianu a fostu insârcinatu a plecá cu concediu. Amu aflatu si de armârile Prussiei. Intre impregiurâri de aceste a nu se pregatí aru insemná atât'a, câtu a-si uitá de demnitatea sea si a fi ne precautu. Ne amu pregatitu, a purtá resbelulu ce ni se ofera, lasându fia-cârui partea sea de respunsabilitate. (Aplaudâri entusiastice). De eri amu chiamatu reservele si vomu luá mesuri cari se garanteze interesele, securitate asi onórea Franciei“ (Aplaudâri indelungite).

Dela acésta intemplare memorabile incóce aflâmu de pregatiri mari si facute cu cea mare graba de ambe pârtile. Scirile pâna la 17 Iuliu ne spunu ca in Prussi'a si Germani'a toti barbatii conscrisi la trupele de linia si garde, reserve suntu chiamati sub arme; trenurile de transporturi private de mârfuri si alte poveri suntu sistate. Din Parisu se scrie ca drumurile de feru ce ducu spre resaritu si média nópte suntu ocupate numai cu transportulu de trupe si provianturi pentru trupe. In 16 l. c. au plecatu 1200 vagone cu pâne si faina; asemenea trenuri numeróse cu trupe. Din Algeri'a a sositu celu dintâiu transportu de soldati.

Scirile despre trecerea prussianiloru pre pamentu francesu se demintiescu ; totu asiá si cele despre o ciocuire intre anteposturi.

Despre francesi se dicea ca au trecutu Renulu si se afla deja in Stuttgart. Scirea acést'a pare a purcede din alt'a, dupa carea se dice ca francesii voru sa se arunce asupr'a Frankfurtului cá sa impedece impreunarea trupeloru din Germani'a de média dî cu cele de média nópte si asiá contingentulu trupeloru din sudu sa devina ilusoriu.

Pap'a a castigatu infalibilitatea cu majoritatea voturiloru, avendu contr'a ei numai 223 voturi.

Diuariele straine spunu ca in Bucuresci de vre-o trei dile iéra este crisa ministeriala. — Sessiunea fu prelungita pâna eri.

*) Vedi „Tel. Rom.“ nr. 52 Ev. politice.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 5 Iuliu a casei representantiloru suscepe dupa finirea formalieloru desbaterea despre proiectulu de lege municipale Ged. Tanarky. De-si densulu scie prea bine ca objectulu e deja de ajunsu ventilatu totu-si si tiene de datorintia, a-si da parerea sea asupr'a lui, câci in decursulu desbateriloru se ivira unele pareri scalceate din care causa voiesce a face in contr'a acelor'a unele observatiuni.

Vorbitoriulu a observatu patru partite, care au luatu positiune ostila contr'a acestui proiectu de lege. Aceste pârtite suntu : Deputatii natiunalitâtiloru, teoreticii, dogmaticii si barbatii de partita. Vorbitoriulu voiesce a caracterisá in scurtu punctulu de mânecare alu acestoru partite si in fine alu seu. Partit'a prima, a cârei representante e Mociloni, se ascunde dupa teorii, câci are unu scopu óre care, inse nu se incumetiesce alu mârturisí. Program'a acestoru barbati e pâna acum o cuverta inchisa, care contiene o politía mare, pre care Ungari'a sa o platésca cu integritatea ei. Ungari'a nu va platí nici cându aceea politía; câci oratorele nu se provóca nici la trecutu nici la istoria, ci singuru la fapte. Acestea anuncia poternice, ca Un-

gari'a e plina de viatia sî ca partisanii lui Mocioni o ignoréza sî ataca.

A dóu'a partita e representata prin Irányi. Acést'a partita se baséza pre cele mai frumóse teorii sî sî are imperati'a sea in fantasia, in Ungari'a, in Ungari'a de fatia nu se afla locu pentru realisarea planuriloru ei. Astadi aru fi votulu universalu, in Ungari'a introdusu, identicu cu o sinuncidere natiunala etc.

Urméza dogmaticii. Acesti'a voiescu a sustienea cu totu pretiulu comitatulu infalibilu sî sacrosantu. Ei voiescu comitatulu nu pentru autonomia ci pentru comitatu insu-si etc.

Pre barbatii de partita, cari condémna proiectulu de lege, ii pricepe vorbitoriulu prea bine.

Ei voiescu unu mijlocu politicu pentru de a agitá sî in privinti'a acést'a nu suntu tocm'a sprinteni.

Fia-care partita are fâra indoiala partisani in poporu, cari voiosi urméza cuvinteloru frumóse fâra ale cautá intielesulu. Cu deosebire la noi, unde steteau locuitorii mai inainte mai totude-un'a vis-a-vis de unu regimu autinatiunalu, asiá incâtu fia-care se privea de membru alu comunei, alu comitatulu inse nu de cetatiénu. De ici se vede necessitatea unei legaruli comuni, unei centralisatiuni domóle care sa invetie pre cive ca e fiu alu patriei inse nu alu comunei etc. Vorbitoriulu e pentru proiectu.

Pentru proiectu mai vorbescu in siedinti'a de astadi A. Petrovay sî H. Ronay; contr'a proiectului Trefort sî Kol. Ghizy, cestu din urma dice intre altele: Inimicii nostrii, Bach sî Schmerling n'au potutu ucide comitatulu insa ce n'au succesu inimicului, aceea va succede amicitiei Rayneriane.

Inchiierea siedintiei la ½3 óre;

In siedinti'a din 6 Iulie a casei representantiloru ia cuventulu dupa finirea formalieloru ca primu vorbitoriu B. Halasz.

Vorbitorinlu aréta detaiatu, ca concordatulu e unu contractu uriciosu sî ca infalibilatatea papala e o nebunia colosala. Densulu tiene ca democrati'a e proprietatea cea mai saera a Ungariei, proiectulu de facia e centralisticu, ministrulu de interne e reactionariu; vorbitoriulu votéza pentru 1848.

Dupa acést'a cuventare tienuta din partea lui Halasz cu unu pathos raru pledéza pentru proiectu ministrulu de culte Eötvös prin o cuventare in stilulu seu obicnuitu poticu, fiindu adese intreruptu prin aplausele dreptei.

I. Kautz combate prin o vorbire scurta pre Tisza sî A. Körmendy si spriginesce proiectulu de conclusu a lui László.

Siedinti'a se inchie la ½3 óre.

In siedinti'a din 7 Iulie a casei deputatiloru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte; presiedintele anuncia unele petitiuni incurse; mai multi deputati din steng'a predau petitiuni contr'a legei municipale.

Irany i propune a sa insarcinâ comissiunea petitiunaria, cá sa refereze despre petitiunile acéstea nainte de finirea desbaterei despre legea municipale.

Se votéza sî se primesce propunerea lui Iranyi. Se trece la ordinea dilei sî se continua desbalerea legei municipale.

I. Iusth sî Fr. Pulszky spriginescu prin vorbiri scurte proiectulu de lege; Simonyi combate atâtu pre Mocioni, sî pre ministrulu Eötvös câtu sî pre Kautz sî Justh.

Thomas Pechy spriginesce propunerea lui Tisza.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

In siedinti'a din 8 Iuiu a camerei se autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia, ca directorele causeloru r. Szabóróga cas'a a i se concede intentare de procesu de presa contr'a deputatului Dr. Sv. Miletics pentru unu articolu aparutu in „Zastava“ in nrulu 33 an. 1870.

Se transpune comissiunei de imunitate.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni care deodata cu cele ale deputatiloru A. Csanády D. Szakácsi, M. Tancsics sî St. Majoros sa tramitu comissiunei petitiunarie.

Cas'a trece dupa acestea la ordinea dilei sî continua desbaterea generala despre proiectulu de lege municipale.

Dr. G Linner recunósce, ca objectulu e de ajunsu ventilatu, inse de óre ce deputatulu Elekes a provocatu representantii sasesci a combate afirmârile sele privitórie la fundulu regescu, se vede silitu a luá cuventulu. Elekes afirma ca e unu privilegiu alu sasiloru, cându ei potu pretinde pentru tiér'a loru o organisatiune deosebita.

Acést'a nu e privilegiu, nu e prerogativa, e numai consecinti'a referintieloru, care cu totulu diferescu de cele ale altoru comitate. Densulu nu pretinde pentru fundulu regescu unu „Etrawurst“; nu póte recunósce ca fundulu regescu aru avea óre care dreptu de a pretinde privilegii, e inse silitu a indemná, cá sa se ia contu de referintiele cele deosebite ale fundului regescu. Art. de lege XXIII. 1868 insârcinéza regimulu a cere parerea natiunei sasesci inainte de organisatiunea fundului regescu.

Acést'a nu o intielege vorbitoriulu asiá, ca universitatea natiunei sasesci aru avé unu votum decissivum, universitatea nu póte fi chiamata a creá o lege despre organisatiunea fundului regescu câci cându s'aru recunósce universitatei acestu dreptu aru insemná atât'a, câtu a nu recunósce potestatea legislatorica a intregei legislative sî aru fi identicu cu subordinarea legislativei sub universitatea natiunei sasesei (aplause vine din partea stengei sî a unei parti din drépt'a, Universitatea sasésca are numai unu votum consultativum, sî acést'a e cu atât'a mai oportuuu, cu câtu aici e vorb'a despre o straformare radicala a unoru institutiuni natiunale seculare.

Densulu e pentru proiectu sî doresce pentru fundulu regescu, cá regimulu sa elaboreze unu proiectu de lege, care sa corespunda pre deplinu referintieloru deosebite ale fundului regescu.

B. Máriássy spriginesce proiectulu de conclusu a lui László.

Csaky, Rónay sî Török votéza pentru proiectu.

I. Vidlicskay sî G. Várady spriginescu propunerea lui Tisza.

Siedinti'a se incheie la ½ 3 óre.

In siedinti'a din 8 Iuliu a camerei se trece dupa finirea farmalieloru la continuarea desbaterei generali despre legea municipale.

I. Hodosiu renuncia la cuventu.

G. Sirmay se dechiara in scurtu pentru proiectu sî se mira, ca aceea partita, care in continuu are pre limba democratia sî libertate, spriginesce comitatulu, ceea ce e personificarea feudalismului sî reactiunei.

I. Sivkovits afla in proiectulu de lege libertatea individuala ruinata, autonomia batjocorita sî institutiunile natiunale ucise din care causa nici de basa pentru desbaterea speciala nu-lu primesce.

E. Zsedényi primesce proiectulu de lege de basa pentru desbaterea speciala, imputa inse regimului ca a pusu orasie sî comitate sub unu caperementu, in privinti'a acest'a consiemte pre deplinu cu Fr. Pulszky câci poterea sî viitoriulu Ungariei nu jace in comitatele feudale ci sî numai in orasie.

In siedinti'a de astadi mai vorbescu contr'a proiectului A. Csanády, P. Hoffmann sî P. Moricz, pentru proiectu Bömches sî E. Hraber, care votéza inse contr'a voturiloru virile, câci nu póte intielege din ce causa unu contributiunariu sa poséda atâtea drepturi, câte 500 insî la olalta.

A. Csiky pledéza pentru democratia, libertate, egalitate sî fratietate.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

In siedinti'a din 11 Iuliu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute sî se trece apoi la continuarea desbaterei despre legea municipale.

In siedinti'a de astadi pasiesce cá primu vorbitoriu deputatulu sasescu Schreiber; densulu descrie prin o vorbire mai lunga referintiele cele deosebite ale fundului regescu, speréza ca regimulu va cere dela universitatea sasésca unu votu consultativu sî ca pre basea acestui'a se va elaborá unu proiectu de lege relativu la organisatiunea fundului regescu. Densulu primesce proiectulu de basa pentru desbaterea speciala.

M. Tancsics pledéza pentru suffrage universelle si pentru introducerea limbei magiare la tóte oficialatele publice, si spriginesce proiectulu de conclusu alui László. A. Nahrebeczky recomenda pri-

FOISIÓRA.

Amu primitu o brosiura de balade populare adunate de d. M. Pompiliu (de 4½ cóle, 50 xr. v. a.) in tienuturile Sabiiului sî ale Crisiului. Reproducemu prefati'a colegatoriului in locu de alta recomendatiune:

O natia cându se trediesce din adânc'a sea amortiéla seculara, sî deschide ochii lânceditî la binefacatórea lumina a stelei sele reaparute, inainte de tóte trebuie sa caute, unde se afla, sa-si amintésca de unde s'a pomenitu acolo, prin ce impregiurâri sî desastre a purtat'o destinulu sî in fine sa petrunda cu privirea pâna in fundulu sufletului seu propriu, cu scopu de a luá cunoscintie despre afectiunile, dorurile, suvenirile sî sperantiele, c'unu cuventu despre intrég'a comóra de simtiuri sî impresiuni, gramadite in inim'a ei. Ajunsa a posede o adeverata sî lamurita cunoscintia despre ceea, ce constitue fiinti'a ei reintinerinda, o aseminea natia va fi in stare a pasî cu sigurantia, fâra nici o siovaire, pre calea progresului sî a culturei umane

Fâra acésta temelia construita din elementulu seu propriu, unu poporu va remané incapabilu de o desvoltare fericita, sî va fi menitu a murí fâra a-si ajunge viitoriulu, la care aspira.

Celu mai eminentu sî mai infatigabilu barbatu dintre câti s'au gânditu seriosu la acésta impregiurare de cea mai inalta consideratie in viati'a unui poporu, carele cu atât'a perseverantia sî nedumerire s'a truditu a pune o basea neclintita literaturei nóstre, — este genialulu nostru poetu D. V. Alexandri. Cartea d-sele, cuprindietóre de cele mai frumóse creatii poetice, ce este in stare a produce fantasi'a sî inim'a unui poporu, este unu monumentu nemuritoriu de frumosu, suplimu, patrioticu sî sântu.

D. Alesandri a facutu multu, fórte multu. Dara bai'a, in care a muncitu densulu, din sinulu cârei'a a scosu la lumina stralucitórele comori, este inca plina de bogatia necalculabila. Acésta bogatia nesploatata este aprópe a fi inabusita sî nimicita de straturi sî pâturi nóue, ce din dî in dî sa imbuldiescu mai tare asupr'a ei. Este dara cea mai principala datorie a nóstra, a intrá cu insufletire in acésta baie sî a lucrá cu persistentia pentru a scapá de noianulu peirei minunatele tesaure, ascunse in ea.

Multiamita geniului poporului românu, nobil'a initiativa a D. Alesandri, este imbratiosiata de unu tempu in cóce de o mare parte de tineri din tóte provinciile Daciei. Acestu faptu maretiu nu póte sa nu umple de bucurie sî de aspiratii fericite sufletulu fie-cârui romanu. Pre predestalulu acestoru colectii abundante izvóre nesecate de idei mari, imagini incântatóre sî de poesia adevarata literatur'a nóstra culta va stralucí odata cu o eterna lumina sî genii sei nemuritori voru reflectá prin secoli marirea sî laud'a ei.

Cu câti-va ani inainte de ast'a, am prinsu sî eu a me interesá de acestu faptu importanta, s'am ajunsu a formá o considerabila colectie de doine, balade, hore, basme etc.

Cu spriginulu societatei. „Junimea,“ reusii a tiparí de o cam data o mica brosiura de balade pre care o inchinu pre altariulu natiei ca cea mai drépta dediestre a ei, mostenita de la stramosi.

Patri'a acestei modeste colectii este valea Crisiului Negru, situata la pólele muntiloru apuseni ai Transilvaniei, de câtra Ungari'a, sî teritoriulu marginasiu cu muntii Romaniei, in scaunulu Sabiiului. Anume baladele: Marcu sî Turcu, Nevast'a fugita, Fat'a Ghinerariului, Ioanu Bradu sî sorus'a, Georgie, Giurgiu, Nitia sî Petru Banului, Stanciu sî Vochiti'a sî An'a Ardelean'a, s'au culesu in Gur'a Rîului, unu satu aprópe de Sabiiu; iara celelalte in Steiu, unu micu satu lânga riulu Crisiulu Negru.

Incheiu acésta prefatia, invitându pre toti acei'a, cari viuu in contactu cu poporulu, sa-si dee putiena ostenéla sî sa insemne totu ce audu din gur'a lui interesantu sî caracteristicu, de óre ce numai printr'unu concursu numerosu se voru putea ferí de peire tóte formele de manifestare a individualitâtiei sele.

Mironu Pompiliu.

mirea proiectului, E. Kállay spriginesce propunerea lui László si dechiara ca in casu cá sa se primésca proiectulu regimului, in desbaterea generale densulu nu va participá la desbaterea speciala

Deputatulu I. Ranicher tienu o cuvetare lunga in intielesulu vorbirei lui Schneider si acceatnà in deosebi referintiele si institutiunile orasieloru, care cu totulu diferescu de cele ale comitateloru din care causa densulu doresce pentru orasie o deosebite consiederatiune din partea legislativei si regimului; densulu primesce proiectulu de lege de basa pentru desbaterea speciala.

A. Gubody pladéza pentru propunerea lui László, Kiss crede ca despre proiectulu de lege eru trebui sa decida unu plebiscitu; aru potea vorbi septemani intregi contr'a proiectului, candu aru voi ale spune tóte, câte-i apasa inim'a, dé ore ce inse scie ca tóte cuvintele sele voru remanea fara resultatu, dechiara in scurtu ca proiectuln e reactiunariu si centrelisticu si ca nu va portiipá la desbaterea speciala déca se va primi in cea generala.

Incheierea siedintiei la 2 óre

In siedintia din 12 Iulie a casei deputatiloru se continua dupa finirea formaliloru desbaterea generata despre legea municipala.

P. Iámbor spriginesce propunerea lui Tisza.

M. Iókay condémna tendintiele proiectului. Pre servitorii lui Bach nu-i póte vorbitoriulu despretiuí, câci acei'a au avutu curagiulu a spune sî a mânturisí aceea, ce au avutu de cugetu; pre cându regimulu nostru se târaie fricosu dupa autonomia, pentru de a o ucide. Acést'a nu e eróre, ci crima, sî toti acei'a suntu culpabili, cari sprigínescu proiectulu; densulu e pentru propunerea lui Tisza.

W. P. Toth se plânge ca natiunalitâtile nemagiare inca totu se mai tratáza in patri'a loru cá streini. Acést'a se vede mai bine din proiectulu de fatia, care nu este indreptatu contr'a comitateloru ci contr'a natiunalitâtiloru din care causa vorbitoriulu nu-lu primesce de basa pentru desbatere speciala.

I. Györffy, Ios. Szaplonczay si K. Szathmary renuncia la cuventu.

Ministrulu de interne presinta legile, sanctiunate de M. Sea, despre regularea canalului Francicu, sî despre drumulu de feru St. Petru=Fiume si Battaszek=Dombovár. Se cetescu sî iau spre sciintia.

Conte St. Eszterházy primesce proiectulu de basa pentru desbaterea speciala, pretiude inse, cá Pulszky, o lege propria despre regularea orasieloru.

B. Guthy spriginesâe propunerea lui Tisza.

E. Iványe, Ios. Eördögh, St. Kurthy si K. Nagy renuntia la cuventu.

Ioanescu se pronuncia in scurtu in intielesulu lui Mocioni. Vorbitoriulu e convinsu, ca ce intereséza Ungari'a nu e streinu natiunalitâtiloru; câci natiunalitâtile iubescu Ungari'a, patri'a loru, cá sî magiarii pre lânga tóta trataren cea vitriga; proiectulu este indreptatau contr'a natiunalitâtiloru din care causa nu-lu primesce de basa pentru desbaserea speciala.

Incheierea la 2 óre.

Provocare!

Volitorii de a luá parte la adunarea generala a asociatiunei transilvane pentru literatur'a, sî cultur'a poporului românu, care se va tiené in 8 Augustu a. c. st. n. in Naseudu, suntu de nou rogati cu tóta onórea, cá sa binevoiasca a face pâna in 15 Iuliu a. c. st. n., eventualminte pâna in 25 Iuliu a. c. st. n. cunoscutu comitetului arangiatoriu din Naseudu, pentru midilocirea incortelarei cuvenite.

Naseudu in 13 Iuliu 1870.

Comitetulu arangiatoriu pentru primirea asociatiunei transilvane române.

Fagarasiu in 3 Iulie st. v. 1870.

Cu bucuria salutâmu sî noi sborulu ce l'au croitu românii din tiér'a lui Negru Voda in privinti'a desvoltârei spirituale. Românii de pre malulu Oltului ascultându vocea imperativa ce ne striga: cultura spirituala sî progresu, acceptându ideile, ca déca voru se-si elupte sî romani respectulu popóreloru culte, mai intâiu de tóte trebuie sa avemu scoli bune in care sa se implante tinerimei setóse indeile adeverului sî luminârei, propasiescu dejá cu pasi repedi scopului loru prepusu. Cu unu deceniu de ani inainte nu poteai se vorbesci de scoli romanesci in tiér'a nóstra, câci de sî se aflá unele granitiarene, insa limb'a mamei nóstre erá reimpinsa sî numai cea germana avea valóre, pre cându copii atunci'a numai cu mari greutâti puteau cercetá atari scoli, li se da astadi ocasiune cu putiene spese a-si desvoltá mintea sî indiestrá spiritulu cu tesauri netrecâtori.

Scoli cá in Vistea-inf. rióra Fagarasiu, Recea, Veneti'a, Voil'a etc. etc. voru totudeun'a frecuentate de cele mai departate parti. Nusu scoli cu plat'a statului, ci efeptuite prin initiativa sî sudórea romanésca.

Salutâmu acésta energia cu atâtu mai multu, cu câtu este cunoscutu cum este tratatu din partea guvernului acestu cotu romanescu.

Cu bucuria primii sî eu invitatiunea la esamenulu ce s'au tienutu Dumineca in 2 (st. v.) din partea scólei greco-orient. din Voil'a. Dupa serviciulu D-dieescu se dunara celibritâtile Fagarasiului cari fura invitate sî adeca: rever. d. protopopu Petru Popescu, d. vice-capit. Codrii Dragosianulu, d. asesoru Stoic'a, d. pretore Negrila, d. supranotariu Gramoiu, rabinulu israelitu d. Dr. Cohné, Rothschildulu fogarasiului Schul sî alti fórte multi, in sal'a scóleloru ce erá decorata frumosu in care se sî esaminara elevi.

Luându in punctu de vedere ca scól'a s'au desch su de nou in Novembre anulu treculu, apoi in adeveru respunsurile ce le dara pruncutii ne stórse admiratiune. Erau respunsuri din mathesa, limbi etc. cari i dechiarau de maturi pentru frecuentarea ori sî ce feliu de gimnasiu. Dovada la dis'a mea, ca suprinsu fiindu susunumitulu d. Schul de respunsurile eleviloru indata ce intielesa ca scólei lipsesce unu globu indata oferí 10 fl. v. a. pentru cumperarea unui'a.

Unu prându splendidu din partea comunei impreunà toti laolalta unde intre cantece nationale se radicau toaste Escelentiei sale parintelui Andreiu, docintelui primariu, Georgiu Dordea s. c. a. aratându Dr. Cohné in stilu frumosu rasultatulu sî succesulu celu frumosu sî care e de a se ascrie numai diregentului si docintelui primariu G. Dordea.

Sriitoriulu acestoru rendori din parte-si gratulédia dlui Docinte Dordea ca si-au pastratu sî doveditu renumele pedagogicu, câstigatu dejá ca dirigintele scóleloru din Wistea infer. bunu temeiu au pusu sî buna vaza au agonisitu numitulu docinte sî scólei nóue din Voil'a. Unu atare omu care cu atât'a sporiu se jertfesce pentru tinerimea romanésca a o desvoltá sî luminá, va fi totude-un'a stimatu din partea nóstra. Insa Violeniloru le sfatuimu, ca déca au redicatu edificiuri asiá frumóse de o scóla, atunci sa grigésca de ele sî docinti buni precum in anulu dejá trecutu. +

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

(urmare)

Chemnitz . . . . . .

In privinti'a aceea, cá toti copiii apti de scóla sa umble in tempulu prescrisu la scóla sî sa o cerceteze regulatu, se pórta mare grige atâtu de câtra invetiatori sî directori, câtu sî de oficiulu scolariu localu, de inspectorulu districtualu sî apoi de câtra consistoriu.

Cá directorulu sa scia totudeun'a pre absentii fia-cârei clase, tramite totude-un'a dupa ór'a cea d'antâiu o cârticica spre circulare in tóte clasele, in care resp. invetiatoriu insémna numele, clas'a, cerculu strad'a nr. casei, invetiacelului sî-si face observatiunile sele.

Pre cei absenti i insémna invetiatoriulu sî in catalogulu seu specialu.

Déca unu scolariu lipsesce mai de multe ori, séu mai multu ca 2 dile intrun'a, se tramite servitoriulu scólei (Schulbote) inlocuinti'a acelui'a, cá sa cerceteze dupa caus'a din care scolariulu nu au venitu.

Déca caus'a nu e valabila, sî parintii au fostu cari au retienutu pre copilu dela cercetarea scólei, atunci se face aretare la inspectorulu scolariu localu. Acest'a i citéza inaintea sea sî le face remonstrâri; casu de repetire le impune pentru prim'a data o pedépsa de 10 gr.-50 xr. v. a. care se urca gradatimu pâna la 2 tlr. Déca lipsirile fâra causu din pricin'a parintiloru se inmultescu preste mesura, si remonstrârile sî amendele nu au avutu nici unu efectu, atunci astfeliu de parinti se citéza la aratare diregatoriei scolare, inaintea deregatoriei competente civile sî se pedepsescu chiaru sî cu inchisóre pre 1—3 dile.

Déca parintii aducu cá causa impedecatóre ból'a spre escusare, sî directorulu are cuventu a crede, ca acest'a este numai fingata, atunci in cetâti cu deosebire tramite o siedula la mediculu cercului in care e scóla. In acésta siedula se insémna numele scolariului, etatea, clas'a, lun'a sî dilele absentate, caus'a care s'au adusu inainte. Indata ce mediculu au primitu din partea directiunei scolare o astfeliu de insciintiare, are a se duce in cas'a parintiloru scolariulu resp. sî a cercetá dupa ból'a lui. In o rubrica anumita insémna apoi pre acea siedula parerea sea despre bóla, sî spune totu-odata sî tempulu in care s'aru potea vindecá, séu déca ból'a nu este asiá de grea incâtu sa impedece ambiarea la scóla, atunci acést'a inca se insémna, sî provediuta cu subscrierea sea mediculu remite acea siedulc iéra-si directorelui spre a se orientá sî a dispune cele necesarie.

Déca este scolariulu de vina la absentiele sele, atunci se dojenesce mai intâiu, apoi se tramite pedelulu spre a-lu aduce cu sil'a la scóla, déca acestea nu folosescu nimicu, se pedepsiesce cu arestu, sî cându nici acestea nu folosiescu de locu, atunci unu astfeliu de scolariu se preda in institutulu de corectiune a copiiloru. —

Ca mai departe, atâtu scól'a, câtu sî autoritâtile scolare sa aiba unu conspectu regulatu despre frecuentarea scólei, invetiatoriulu trebuie sa insemne dupa catalogulu seu specialu, la finea fiâcârei luni in protocolulu absentieloru, numele scolariloru, sî câte ori (dile) au lipsitu in fia-care luna; acestea absentii apoi sa computa la olalta la fine anului sî sa insémna apriatu câte absentii au fostu cu causa, câte fâra causa. Acestu protocolu se asterne la tempuri anumite autoritâtiei scolare locale sî consistoriului spre revisiune. —

Pentru de a avé in evidintia totudeun'a numerulu scolariloru unei scóle sî a deosebiteloru clase, se face la finitulu fia-cârei o lista in carea se insémna aflarea (Bestand) claseloru singuratice in diu'a cutare a lunei, crescerea numerului scolariloru in acea luna, sum'a scolariloru umblâtori in acea scóla; dupa acést'a se insémna câti copii au esitu din scóla (cari s'au inscrisu adeca la alta scóla), câti se afla preste totu la finea lunei, sî in fine se amintesce sî aceea, ca câti copii se mai potu inca priimí.

Acésta lista se face mai cu séma, pentru de a potea vedeá, ca o scóla sa nu fia pre impopulata, pre cându alt'a are scolari pre putini. Déca in acésta lista se arata ca nu se mai potu priimí scolari noi, atunci copii, cari aru mai voí a umblá la scóla, se tramitu la scól'a aceea, care nu e asiá tare impopulata.

Copii, cari voiescu a trece dintr'o scóla, intr'alta, trebuie sa aduca mai intâiu dela directorulu scólei, in care voru sa intre, adeverintia, cumca sa-i priimésca in aceea scóla; pre bas'a acestei'a apoi directorulu scólei, in care a fostu mai nainte i da atestatu cumca au cercetatu scól'a sî cum s'au portatu, sî insciintióza totu odata pre directorulu scólei celeilalte, precum au dimisu pre resp. scolariu sî ca lu póte numerá intre elevii scólei sele. Acestea se facu, cá nu cumvá unu copilu sub pretestu, ca sa inscrie in alta scóla, sa parasiésca scól'a, inainte de tempulu otârita.

Eia-care directoru are mai departe o carte principala (Hauptbuch) in care suntu insemnati toti elevii tuturoru claseloru. Acestu protocolu contine numerulu curentu, numele eleviloru, etatea loru, tempulu primirei in scóla, dispositia spirituala sî calitâtile loru, censur'a (clasificatiunea) generala: a) diligínti'a, b) cunoscintiele sî desteritâtile (d. e. scriere, desemnu) c) moravurile apoi absentiile dele pasci pâna iéra-si la pasci a urmatoriu a) cu causa b) fâra causa; in fine observâri. Ací se insémna déca elevulu au trecutu in alta scóla, in care sî cându, séu déca s'au admisu la confirmatiune. Pentru baietii sí fetele, cari ajungu la etatea de a fi confirmati se face o cóla anumita, care se asterne consistoriului spre a otarí, déca cutare séu cutare elevu se póte admite la confirmatiune séu bá. Déca cunosciintiele unui elevu, sî progresulu lui in obiectele de invetiamentu au

fostu pucinu, atunci consistoriulu lu-repróba inca pre unu anu séu doi, chiaru de aru fi sî ajunsu etatea de confirmatiune adeca 14 ani.

Incâtu pentru clasificarea progresului scolariloru, fia-care invetiatoriu are catalogulu seu, in care insémna progresulu si portarea eleviloru in fia-care luna. In unele scóle are fia-care scolariu câte unu libelu de censura (Censur=buch) in care se insémna progresulu facutu in fia-care luna, din fia care objectu.

Acésta cârticica, scolariulu are sa o arete la finea fia-cârei lune parintiloru sei si apoi a o aduce invetiatoriului in dereptu provedíuta cu subscrierea tatalui.

Asemenea se dau in alte scóle la finea semestrului I unu feliu de atestate, care cu subscrierea parintiloru, séu tutoriloru trebuie date iéra-si invetiatoriului indereptu.

La finea anului se dau atestate scolare, in care se amintesce totude-un'a primirea d'antâiu si cele urmatóre in scóla, sî apoi sî esîrea cu otarirea clasei.

Gradurile de censura suntu : 1 eminentu ; 2 bine; 3 mediocru; 4 reu; unu b adaosu lânga gradulu de censura, lu micsioréza cu o jumetate de gradu d. e 1 b fórte bine; 2 b binisioru; 3 b tare medilocru; 4 b fórte reu.

Insemnetatea, care o scie dá invetiatoriulu acestoru clasificatiuni, face de scolarii in aceste censuri lunarie sî semestrali privescu cea mai inalta remuneratiune séu reprobare a portârei sî diligintiei loru. De multe ori o singura aducere aminte scolariului, ca portarea lui, va aduce cu sine calculu reu la finea lunei, ajunge spre alu rechiamá la datorinti'u sea sî la ordine.

Cuventarea dep. Al. Mocioni din 2 Iuliu in diet'a Ungariei.

(Capetu.)

In privinti'a acést'a io-su detoriu cu mare multiamita câtra acei dd. deputati, cari ieri sî astadi fórte mi-au usioratu documentarea acestei asertiuni, cându recunoscura ca ací nu e vorb'a de constitutiunalismu, nu de guvernu parlamentariu, nu de administratiune, ci de cause politice. Situatiunea politica este acea unic'a capace a justificá procedur'a guvernului.

Sum cu totulu de parerea dlui deputatu Vilelmu Tóth, sî pentru servitiulu ce mi-lu facù, din multiamire me sentiu indetoratu a-i redá asemene servitiu (S'audîmu !) sî sentiemintele ce le contiene in stratele secrete ale inimei sele — de óre ce sî sentiemintele politice suntu supuse de nesîsderea numai reguleloru logicei — vréu sa le venturezu unu picu, ca asiá sî opositiunea sa póta petrunde cu vedere in stratele secrete ale d-sele, (S'audîmu !) inca dóra va sa sî votezu cu d-sea.

Caus'a procedurei guvernului, io o cercu in puntulu celu smintitu de mânecare alu intregei sele proceduri politice.

Acel'a-si motivu, carele a fostu capace sa-lu indemne pre guvernu la acelu pasiu contrariu naturei, de a-si cercá puntulu de gravitatiune nu in lantrulu tierei, ci in afara de dens'a : este ide'a fundamentala a intregei proceduri politice a guvernului (Stâng'a : asiá e !) Déce odata guvernulu purcede din acea convingere tare ca natiunea ungurésca nu póte esiste altmintre de câtu in Ungari'a ; déca guvernulu purcede din acea convingere tare cum ca deplin'a libertate sî egal'a indreptatíre a natiunalitâtiloru conduce necesariaminte la spargerea Ungariei, asiá-dara déca guvernulu purcede din acea convingere tare, cum ca esistinti'a, venitoriulu sî desvoltarea natiunei unguresci numai in supremati'a artificiósa sî afla unic'a garantia ; déca guvernulu nu perde din vedere cum ca domni'a artificiósa a unei pârti asupr'a intregului e in contradicere nedescurcabila cu ins'a-si ide'a de constitutiunalismu sî cu esinti'a libertâtiei ; déca nu perde din vedere ca veri ce dreptu constitutionalu, veri ce garantia nóua de libertate, veri ce dreptu nou politicu, nu este alt'a de câtu arma sî mejlocu in mân'a natiuniloru nemgiare, — cari nu potu renunciá la tendintiele loru spre acésta egala indreptatíre, câci acést'a e impossibilitate morala — totu atâte arme, totu atâte câi, cari de dupa natur'a sî menitiunea loru conducu la egal'a indreptatíre, la libertate, — e chiaru ca, déca guvernulu nu vrea sa-si vateme cea mai sânta detorintia câtra nationalitatea lui propria, n'are altu modru de câtu ca, guvernarea intréga s'o baseze pre sistema absoluta. Inse, On. Casa ! fiindu ca guvernulu nu póte sa faca acést'a de a dreptulu sî apriatu, nu-i remâne alta cala de câtu ca in esintia sa schimbe insu-si constitutiunalismulu, tóte garantiele politice, sa le desbrace de natur'a loru, cá sa nu conduca spre egal'a indreptatíre, nu spre libertate, ci spre contrariulu acestor'a. Cându guvernulu, de reulu acestui puntu smintitu in mânecare, provóca desarmonia asiá de mare in tiéra intre o parte sî intre intregulu, nemic'a e mai naturalu de câtu ca acum puntulu de gravitatiune alu tierei nu trebuie cercatu in lantru ci in afara. Sî in adeveru, Onor. Casa ! déca sotimu politic'a guvernului sî relatiunile nóstre etnografice, aru fi mai ca ridiculosu a pretinde ca municipieloru se li dee selfgovernmentu adeveratu sî nealteratu in esinti'a sea. Déca cineva se alatura odata la parerea cea smintita a guvernului, cum ca natiunea ungurésca nu póte altmintre de câtu prin supremati'a artificiósa, atunci aru fi cea mai mare neconsecintia, contradîcere, a pretinde dela unulu ca acel'a sa dee municipieloru selfgovernmentulu loru (Aprobare in stâng'a·)

Supremati'a naturala sî nu maestrita a natiunei unguresci care dupa dreptu i compete, sî naintea cârei'a sa pléca fie-cine (Aprobare vivace in stâng'a), care e conditiunea prealabila a fia-cârei desvoltâri ominesci, sî care de aceea o primesce fia cine in liniscire, acésta supremati'a naturala sa baséza pre doi faptori : avere sî aristocratia. — Nemic'a mai naturalu de câtu ca guvernulu din puntulu de vedere alu seu, in folosulu domniei artificióse a natiunei unguresci se inradacineze anca sî mai artificiosu acesti doi faptori, sa dee prerogativa posessiunei, sa arunce la o parte principiele democratiei.

Déca odata guvernulu ne spune cumca nisuinti'a spre egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru nemagiare sparge statulu, va se dîca periclita statulu sî asiá este crima politica : óre n'aru fi ridiculosu a pretinde dela densulu se depuna cá, despre unu articlu celu scriu in acelu intielesu, se judece cá juratu acelu cetatianu din Lugosiu, carele impreuna cu mine e convinsu despre indreptatirea, despre necesitatea drepturiloru nationali ? Este apriatu ca noi nu potemu avé astu-feliu de institutiune de câtu cest'a ce esista acum'a, ce alteréza esinti'a acestei institutiuni, noi adeca cauta se renunciâmu la adeverat'a institutiune de jurati. (Aprobare in stâng'a estrema.) Totu acea causa, carea ne impedecá de a poté avé adeverat'a institutiune de jurati, face imposibilu pentru noi altu-feliu de dreptu de reuniuni de câtu acel'a ce dlu ministru de interne voi alta data sa ni-lu propuna. Guvernulu sî gasesce unu spriginu principale pentru acésta politica a sea, sî gasesce in clerulu inaltu. Scie bine ca nu póte duce fâra de spriginulu lui. Sî iécá ací e deslegata enigm'a, pentru ce unu omu de intielepciune politica, recunoscuta in tóta Europ'a n'au fostu inca in stare sa daruiésca tierei libertate religiunaria.

Ieri on. condeputatu Irányi s'a scandalitu de legea electorala ce esista astadi in Transilvani'a sî carea prin acestu proiectu de lege capeta o sanctiune nóua, sî déca e adeveratu ce dîse ca nu este statu civilisatu in care se-i potemu gasí sotia credinciósa acestei legi, — apoi se pare absolutu cu nepotintia a intielege cum se póte ca in seclulu alu 19-le nu numai se fie suferita o asemenea lege, ci inca sa se supuna la sanctiune nóua. Dara acest'a ne-o esplica deplinu caus'a acea politica, de carea indrasniiu se amintescu. Nu voiu continuá On. Casa ! despre urmârile rele ale acestei politice, (Stâng'a : S'audîmu s'audîmu !) sciu ca vocea mea slaba nu e in stare sa schimbe directiunea politica a guvernului, ci mergu mai departe, sî tóte acestea nu le aducu cá invinuiri in contr'a guvernului, câci de si tribunalulu evenemînteloru este neimpacabile, dara eu din punctulu de vedere moralu nici cându nu voiu negá valórea intrinséca morala a acelei politice, ce se caracteriséza de unu sentiu nobilu. Am de cugetu numai a constatá, cumca ací nu este alta alternativa, de câtu séu a renunciá la supremati'a maestrita a natiunei unguresci sî a se impacá cu libertatea sî cu egal'a indreptatire a natiuniloru nemagiare, séu a renunciá la libertate insasi sî la veri ce progresu liberu. (Stâng'a : Adeveratu e! in drépt'a nelinisciri ce tienu lungu tempu.)

Onorata Casa! (S'audimu) Poteti aflá de bine un'a séu alt'a, poteti alege un'a séu alt'a, dar ací cauta se alegeti, séu supremati'a sî absolutismulu, séu egal'a indreptatire, (In stâng'a manifestatiuni sgemotóse de placere) sî progresulu liberu.

Onorata Casa ! Sciu cumca cu ale mele argumente slabe nu voiu poté convinge pre guvernu, dara sciu sî aceea cumca a judecá despre acésta alegere nu este chiamatu nici guvernuln nici noi, ci insasi natiunea ungurésca. Sî eu, cu inima liniscita asceptu acésta alegere a natiunei unguresci.

Am sperantia secura in dorulu de libertate alu natiunei unguresci, manifestatu a lungulu a loru un'a mîia de ani, in carele jace tóta capacitatea sî poterea ei de viétia, sî carele sî da o spresiune poternica nu numai intre paretii acestei case, ci sî in tiéra fatia cu acestu proiectu de lege ; am sperantia secura in aceea provedintia carea, cându a datu natiunei unguresci dreptu remuneratiune acea missiune mare sî frumósa ce va s'o sî implinésca in orientulu Europei, i-a datu totu odata sî capacitatea se-si pricépa acésta inalta missiune a sea ; am sperantia secura intru intieliginti'a natiunei unguresci, carea va sci, cá sî mine, ca a asiediá esistinti'a sî venitoriulu intregu alu unei natiuni, alu asiediá pre bas'a absolutsmului, atât'a va se dîca câtu : in tempulu viforeloru a cercá scaparea pre o corabia ce se cufunda. (Aprobare, vivate in stâng'a.)

Onorata Casa ! Unic'a garantia, atâta pentru progresulu nostru alu tuturor'a, câtu si pentru esistinti'a venitória a tierei acesteia, unic'a garantia dicu, io o vedu in contielegerea deplina si sincera, in realisarea ideei de fratietate. Si déca mi-a succesu cumva se rumpu macaru o tegula din paretele despartitoriu, ale caruria remasitie, dorere, ni sasuntu anca totu spre pedeca, — atunci va fi justificata nemodesti'a mea cu carea mi-am permisu ca in mesura atâtu de mare sa abusezu de paciinti'a stimata a Onoratei Case. De altmintrea proiectulu de lege nu-lu primescu (Lungi manifestatiuni de placere in stâng'a) de basa pentru desbaterea speciala.“ „Alb.“

Nr. 70. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a româna greco-orientaln din Curechiu, Siesuri sî Bucuresci cu Rovin'a, escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumentele impreunate cu fia-care dintre aceste trei posturi invetiatoresci suntu : in bani gat'a 200 fl. v. a., cuartiru liberu, lemne de focu sî gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi au a documentá : a) ca suntu români de religiunea greco-orientala ; b) ca au avutu purtare buna morale ; c) ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu nostru archidiecesanu românu gr-orientale din Sabiiu ; d) ca scie cantârile bisericesci sî tipiculu ; sî e) ca afara de limb'a sea materna mai cunósce anca séu limb'a magiara séu cea germâna.

B r a d u 2 Iuniu 1870.

Concursele suntu de a se adresá acestui inspectoratu scolariu.

Inspectoratulu districtuale ale scóleloru române greco-orientale din protopopiatulu Zarandului

(31 — 2)

E d i c t u.

Georgiu Munteanu din Bodu, carele de 14 luni, parasí cu necredintia pre legiuit'a sea socia Ecaterin'a Halmageanu la 2 septamâni dupa casatori'a loru, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu presinte, sa se presentedie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va decide in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre greco-orient. procesulu divortialu incaminatu de socia lui.

B r a s i o v u in 4 Aprile 1870.

Ioanu Petricu

Protopopu gr. or. ala tract. alu II. alu

3—30 Brasiovului.

Burs'a de Vien'a.

Din 8/20 Iuliu 1870.

Metalicele 5%	49 75	Act. de creditu	203
Imprumut. nat. 5%	59	Argintulu	129 50
Actiile de banca	657	Galbinulu	6 07

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 55. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 12/24 Iuliu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Aceste ne napadescu incâtu mai ca e greu a le tienea sîrulu. Sa pornimu de acasa. Nu e mirare déca viforulu ce s'a radicatu acum in centrulu Europei se simte pâna la noi. Nu e mirare déca se cugeta cei competenti sî pre aici de mesuri pentru casuri cându viforulu aru amenintiá a se apropiá sî de statulu nostru. De aceea nu ne prinde mirare déca audimu ca unele fortaretie situate in nordulu boemicu sî póte silesicu, inclusive Oderbergu se punu in stare de a intempiná periculi la tempu. De alta parte inse asicurârile de neutralilatea, ce are sa fia observata din partea Austro-Ungariei sî despre carea se dice ca e notificata deja in modu oficiale la Parisu, se confirméza prin scirile, ca dislocatiunile de trupe proiectate pentru anulu acest'a, marsiurile de manevre prin Ungari'a, totu asiá castrele obicinuite dela Bruculu de lânga Lait'a se sistéza.

In Vien'a a avutu locu mai multe consilii asupr'a situatiunei. Ací se aflara contele Andrassy si colonelulu de honvedi Ghyczy. Pre lânga acesti'a avea sa mai sosésca dela Pest'a bar Eötvös.

Cu dechiararea de resbelu in tóta form'a a plecatu in 17 l. c. n. secretariulu ambasadurei francese generalulu Wimpffen la Berlinu. Asiá fiindu-ca de atunci au trecutu vre-o câteva dîle e posisibile, ca ostilitâtile suntu incepute sî póte in nrulu urmatoriu vomu fi in nefericit'a posetiune de a deschide rubrica nóua „de pre campulu de lupta“ Unu telegramu privatu sositu la Bucuresci in 19. Iulie n. spune ca francesii bombardéza deja cetatea renana Coloni'a. Alte sciri insa afirma ca pâna la acel'asi datu inca nu calcasera francesii pre pamentu nemtiescu.

Belgiulu cá tiér'a cea mai de aprópe sî de insemnatate strategica pentru Franci'a arméza pentru de asi padi neutralitatea. Armat'a acestui statuletiu micu suie la 100,000. O „gresiéla“ a comisu unu oficieru de geniu din Belgiu, aruncându in aeru unu podu de drumu de feru, care legá comunicatiunea cu Franci'a, pentru care fapta guvernulu a notificatu la Parisu ca respectivulu va fi pedepsitu. Franci'a a sî promisu ca numai neutralitate stricta va aperá Belgiulu de a nu fi calcatu de câtra francesi.

Regimulu francesu a facutu intrebare sî la guvernele stateloru din Sudulu Germaniei, déca voru se remâna neutrale? La casulu ca remânu îi se deschide perspectiv'a de a fi cruciate din partea Franciei in decursulu resbelului; din contra nu se voru bucurá de nici o consideratiune, déca voru merge mâna in mâna cu Prussi'a. Respunsulu aveau sa-lu dea in 24 óre. Dupa scirile ce le aflâmu se vede ca acele staturi se pregatescu de resbelu. Respunsulu ce lu voru fi datu dara trebuie sa fia negativu. Prussienii se dice ca au sî ocupatu Palatinatulu bavarezu.

Unu telegramu din Eger (Boemi'a) spune ca principele de coróna prusescu a trecutu cu suit'a sea in 18 Iuliu pre acolo. Elu veniá dela Berlinu pre calea cea mai scurta spre a trece (preste Lipsi'a, Eger sî Regensburg) la München, unde are sa ia comand'a superióra preste trupele Germaniei de média dî. Trupele cari trecu din Saxoni'a spre Bavari'a nu atingu teritoriulu austriacu, ci trecu pre lini'a drumului de feru Plauen-Hof. Principele de coróna avea sa intalnésca in München pre ministrulu de resbelu din Würtembergu. Germani'a de Sudu e intréga administrata de prussiani. Burourile telegrafice suntu ocupate de prussiani.

In 19 Iuliu n. s'a deschisu parlamentulu federatiunei nordice nemtiesci de insusi regele. Cuventulu de tronu este plinu de invinuiri aruncate asupr'a lui Napoleonu. Indata dupa deschiderea siedintiei impartasiesce Bismarck parlamentului ca a sositu declararea de resbelu din partea Franciei. Impartasirea acést'a o a primitu parlamentulu cu aplaudâri entusiastice, iéra tribunele publice cu eschiamâri de bucuria.

Entusiasmulu pentru resbelu e mare sî afara de parlamentu atâtu in Berlinu câtu sî in alte cetâti a le federatiunei.

Guvernulu francesu recercà populatiunea din Parisu a se retiené dela manifestatiuni sgomotóse in favórea resbelului. —Unii din spaniolii carlisti voira sa intreprinda óre care actiune contr'a Spaniei, dara fura impedecati de autoritâtile francese. Referintiele intre Franci'a sî Spani'a se dice ca suntu cele mai bune.

Corpurile legiuitóre francese votara sî contingente de recruti (140,000) sî credite de bani (500 millióne) precum sî alte recerintie pentru purtarea resbelului, mai unanimu. Totu asiá de patriotice se aratara cându se votà o lege de a opri diuariele dela publicarea scîriloru militarie. In fine votara sî o lege pentru despagubirea muieriloru soldatiloru, reservistiloru sî a celoru din gard'a mobile.

Despre aliantia intre Prussi'a sî Russi'a nu crede niminea nimic'a in Parisu.

Principele Gorciacofu, cancelariulu rusescu, se afla acum in Parisu. Tóta lumea se intréba: de ce acestu fenomenu politicu? Vre-o câte-va diuarie russesci sî diuarie de influintia vorbescu cu simpathia despre Franci'a. Unu altu evenementu care face pre lume sa créda de intielegeri intre Franci'a sî Russi'a e, ca Fleury, ambasadorulu francesu la curtea din Petersburgu, carele avea sa vina in Franci'a spre a luá comand'a unui corpu de cavaleria, a primitu ordinu de a remané in Petersburgu. Principele Latour d'Auvergne e denumitu ambasadore in Vien'a. In 20 Iuliu n. a sî plecatu la postulu seu.

Din Parisu este o scire dela 21 Iuliu carea in unu modu nedescurcatu ni spune ca prussianii au parasitu posetiunea loru din Palatinatulu renanu sî s'au retrasu pre lini'a Renului. Se vorbesce de desiertarea Coloniei din partea prussianiloru.

Scirile din Londonu spunu ca flot'a francese a ajunsu dejá in marea ostica. — Principele Napoleonu a sositu in Edirburg, unde a fostu intempinatu cu ovatiuni din partea locuitorimei. 20,000 de ómeni erupsera in vivate sî esclamâri de bucuria in favórea Franciei.

Din Rom'a vine in fine scirea ca pap'a a fostu cu multu mai norocosu cu infalibilitatea decum spuneau diuariele. Numai dóue voturi au fostu contr'a dogmei celei nóue. Vre-o optudieci inse nu au votatu, dara au lasatu o adresa in urm'a loru, prin carea decliara ca se supunu majoritâtiei conciliului. Asiá dara ceea ce s'a petrecutu in conciliu a fostu: Viel Geschrei und wenig Wolle séu pre romanesce: „Vorba sa fia!“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 13 Iulie a camerei se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care de odata cu cele ale deputatiloru Edm. Káláy P. Széky, sî Edm. Beniczky se transpunu comissiunei petitiunarie.

Conte Th. Csáky indrépta câtra presiedintele ministriloru urmâtórea interpelatiune: Nu e presied. min. dispusu, a dá óre care desluciri despre conflictulu intre Franci'a sî Prussi'a 2. Nu e dispusu a dá desluciri sî despre politic'a ce ministrulu comunu de esterne a urmatu sî va urmá in viitoriu facia cu cestiunea corónei spaniole?

Ed. Horn indrépta câtra presied. ministriloru urmatórele intrebâri: 1. Ce scie presied. minist. despre negotiarile, care curgu in cestiunea coróne spaniole intre Vien'a sî Parisu? In ce mesura participa regimulu magiaru la decisiunile cabinetului vienesu? Ce garantia are regimulu magiaru, ca nu se va cheltuí averea sî sangele nostru fâra conlucrarea sî invoirea nóstra? (Aprobâri viue la steng'a).

Presiedintele: Ambele interpelatiuni se voru tramite presiedintelui ministriloru.

Camer'a trece dupa acestea la ordinea dilei pentru de a continuá desbaterea gènerala despre proiectulu de lege municipale.

V. Babesiu sa pronuncia in intielesulu lui Mocioni.

I. Prick pledéza in o cuventare plina dè citate pentru proiectulu de conclusu alui Tisza.

P. Galu renuncia la cuventu.

Ios. Hodosiu imputu regimului, ca nu tientesce prin proiectulu acest'a alt'a, decâtu impedecarea natiunalitâtiloru de a-si eluptá drepturi egali.

Acést'a nu e ceva nou; vorbitoriulu citéza mai multe legi sî ordinatiuni din care se vede, ca natiunea magiara totude-un'a spre acést'a a nisuitu, ca totu deun'a a voitu a magiarisá pre români, sî a impedecá din tóte poterile desvoltarea loru natiunala. Regimulu are causa a se teme de continuarea acestei periculóse direptiuni. Câci déca nici in viitoriu nu va multiamí natiunalitâtile, atunci nu va mai fi vorb'a de o gravitare in afara ci de risipirea totala a statului. Sa se dée imperatului ce e alu imperatului, lui Ddieu, ce e a lui Ddieu, inse sî poporului, ce e alu poporului. Densulu nu acceptéza proiectulu de basa pentru desbaterea speciala.

I. Schwarz combate proiectulu sî sprigenesce propunerea lui E. László.

St. Szomjas, A. Horváth, Ar. Mattyus sî A. Maniu renuncia la cuventu.

St. Eder votéza pentru propunerea lu Tisza.

Incheierea siedintiei la ½3 óre.

In siedinti'a din 14 Iulie a casei deputatiloru referéza, dupa finirea formalieloru, comissiunea petitiunaria despre petitiunile incurse in afacerea legei municipale.

Dupa acéstea trece cas'a indata la ordinea dilei sî continua desbaterea generala despre legea municipala.

L. Deáky pledéza pentru proiectulu de conclusu a lui László.

Presiedintele ministriloru cont. I. Andrassy respunde la interpelatiunile indreptate câtra densulu in siedinti'a de ieri de conte T. Csáky sî Ed. Horn.

Conte I. Andrassy: contele T. Csáky m'a intrebatu ca nu suntu dispusu a dá camerei desluciri despre conflictulu, care s'a escatu intre Prussi'a sî Franci'a in cestiunea corónei spaniole sî ca nu suntu dispusu a dá desluciri sî despre politic'a ministrului comunu de esterne sî despre direptiunea care o va urmá de ici incolo in afacerea acést'a?

Eu tienu dorinti'a casei de fórte naturala, de a aflá starea cea adeverata a lucrului sî dreptu aceea 'mi iau libertatea a respunde urmatórele: (S'audîmu, s'audîmu!)

Ce se tiene de cestiunea ivita intre Franci'a sî Prussi'a nu se póte negá, ca a capatatu unu caracteru fórte seriosu, fâra de a disparea inse speranti'a la sustienerea pacei.

Cu ocasiunea acést'a nu potu intrelasá, de a dechiará, ca déca va succede sustienerea pacei, meritulu ministrului comunu de esterne pentru ac-

tivitatea sea cea consecuenta si sincera nu va fi neinsemnatu.

Intr'altele sum impoternicitu a face cunoscutu ca ministeriulu comunu de esterne a procesu din punctulu de manecare, ca Austro=Ungari'a e interesata in cestiunea de facia numai pentru sustienerea pacei si ca ministeriulu de esterne a lucratu in direptiunea aceea, care s'a aflatu mai apta pentru sustienerea pacei.

Ministeriulu de esterne se va ingrigí prin publicarea acteloru, ca opiniunea publica sa se póta in continuu orientá.

Credu ca in deslucirea acést'a va aflá si dlu deputatu Ed. Horn respunsulu la intrebarea sea; ce se tiene de a dóu'a intrebare: „in ce mesura participa regimulu nostru la decisiunile ministeriului comunu de esterne, a câroru resultate potu devení pentru Ungari'a fórte daunacióse", respundu, ca ministeriulu comunu de esterne ia dispositiuni in afaceri asiá de insemnate totu de un'a in cointielegere cu ambele regime si intr'acést'a jace, dupa parerea mea, garanti'a, care si pre st. dnu deputatu lu va multiamí.

Cas'a ia spre sciintia respunsulu presiedintelui ministriloru si continua apoi desbaterea generala.

Ign. Dietrich si L. Dobsa votéza contr'a proiectului de lege.

St. Majoros pledéza pentru emanicipatiunea femeiloru si propunerea lui László.

Sig. Popoviciu dechiara simplu, ca va votá contr'a proiectului.

L. Berczenczey speréza, ca patriotii cei adeveriti se voru rusiná de „virilitate" si nu o voru acceptá.

L. Stanescu se alatura pre lânga ce le dîse de Mocioni.

La 2 óre se incheie siedinti'a fiindu de fatia numai 15 deputati.

In siedinti'a din 15 Iulie a casei representantiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte; presiedintele anuncia unele petitiuni incurse, care se tramitu comissiunei petitiunarie; dupa acestea se continua desbaterea generale despre proiectulu de lege municipale.

I. Madarasz se pronuncia prin o scurta vorbire contr'a proiectului de lege municipale si pentru proiectulu de conclusu alu stengei estreme. Cându densulu aru fi unu revolutionariu, dupa cumu i se imputa, aru votá pentru legea municipala câci acest'a va provocá revolutiune. Kossuth, la care Ungari'a privesce cá la unu parente (eljenuri in steng'a) condémna asemenea legea acést'a.

K. Tisza face in siedinti'a de astadi iârasi o escursiune contr'a proiectului de lege municipale.

Conte I. Andrassy ia cuventulu in desbaterea generala pentru de a se pronunci'a in numele regimului, fiindu ministrulu de interne impedecatu prin bóla, a o face acést'a. Andrassy dice intre alte: eu, din partemi, afirmezu, ca constitutiunea Ungariei ofera libertatei individuale mai multa garantia, decâtu cea angla si afirmare acést'a a mea o voiu si documentá.

Costitutiunea nóstra ingaduie fiesce cârui'a dreptulu, de a refusá contributiuni si recrute nevotate de parlamentu. In constitutiunea nóstra se afla o institutiune, dupa cum ea nici in Angli'a nici in altu statu europénu nu esista: unu comitatu, care se ocupa si cu afacerile tierei, unu comitatu, a câruí amploiati liberu alesi se ingrigescu de afacerile tierei. De óre ce emploiatii suntu alesi, trebuiá sa caute regimulu pentru ei pre de alta parte o garantia si déca vomu continuá compararea acestoru dóue legi pana la fine, nu va fi a nóstra de securu, mai pucinu liberala si democrata ect.

E. László recomenda inca odata proiectulu de conclusu presentatu de elu.
20 de deputati ceru votarea nominale, care va urma mane. Incheierea la 2 óre.

In siedinti'a din 16 Iulie a camerei se cetesce si autentica protocolulu siedintiei trecute; E. Iványa interpeléza ministeriulu intregu ca luat'a dispositiuni, ca aceei individi, cari nu suntu inrolati nici la linia nici la honvedi si inca nu au trecutu de 32 de ani sa se póta asentá, conformu legei pentru completarea armatei, la compagnia de honvedi cea mai aprópe de locuinti'a loru.

I Madarász interpeléza pre presiedietele ministriloru, ca fi va cu potintia, a asecurá in resbelulu amenintiatoriu pre deplinu neutralitatea Ungariei?

Dupa acestea se procede la votarea nominale despre proiectulu de lege municipale.

Resultatulu votârei e: pentru proiectu votara 203, contr'a 145 deputati. Proiectulu de lege e asiá dara primitu cu o majoritate de 58 voturi.

Cas'a trece indata apoi la desbaterea speciala despre proiectulu de lege tocmai acceptatu.

Titul'a proiectului de lege se primesce nemodificata.

M. Wahrmann pretinde, a se insarciná regimulu, cá sa presinte câtu mai curendu unu proiectu de lege despre regularea capitalei, si ascerne totu deodata si unu proiectu de conclusu privitoriu la aceea.

I. Paczoly nu voiesce a cede orasieloru privilegie, caci ele posedu taria de viatia si fara de aceste se voru potea desvoltá.

E. Horn recunósce, ca proiectulu de lege corespunde in catu va recerintieloru si referintieloru comitateloru, nici de cum inse pretensiuniloru celoru drepte ale orasieloru. Wahrmann dice, ca orasiele nu suntu inca destulu de mature pentru autonomia, vorbitoriului afirma ca tocmai prin autonomia voru ajunge orasiele la maturitate.

K. Ghyczy vede in punctele proiectului de lege respective la orasie confiscatiunea drepturiloru concese acestor'a de legislativ'a din 1848.

Ministrulu de finanancie Körkápolyi combate prin o vorbire scurta mai multe afirmâri de ale opositiunei.

E. Simonyi nu voiesce a confirmá prin legi regimulu in tempu de pericolu ci prin acel'a patriotismu, care totude-un'a a sustienutu Ungari'a.

Thaedeus spriginesce propunerea lui Wahrmann.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

Despre resbelu.

Dupa „Dresder Journal" ostilitâtile s'au inceputu Marti la 2 óre dupa amédi. „Berliner Börsenzeitung" spune ca inceputulu acest'a s'a facutu la Forbach aprópe de confiniele Franciei vis a vis de Saarbrücken. Dupa scirea acést'a prussianiii au trecutu confiniele. Despre deciderea Bavariei la participarea cu Prussi'a se spune ca ministrulu de resbelu a facutu cunoscutu camerei ca francesii au calcatu pre pamentu nemtiescu. In acelasi tempu ambasadorele prussianu spune multimei adunate inaintea edificiului camerei ca in câteva óre dóue corpuri de armata prussiana voru ocupá Palatinalulu. Sub impressiunea acést'a camer'a respinge propunerile facute pentru neutralitate si alipirea langa Prussi'a a fostu gat'a.

Despre trecerea prussianiloru la Forbach suntu sciri diverse unele corespundintie o susu-tienu, altele o demintiescu spunendu ca in Saarbrücken unde fusese garnisóna prussiana, in 17 Iulie numai erá, din contra se asceptau sa sosesca pre la 5 óre dupa amédi francez. E de insemnatu ca scirile nóstre tóte trecu prin sita prussiana si asiá adeverulu curatu este anevoie de alu aflá pâna cându nu voru incepe a veni si din alte parti sciri pre câi incungiuratórie.

Armat'a francesa consta din armata activa si reserve. Aceste dóue facu 800,000, lânga acest'a vine a se adauge gard'a mobile cu 508.000 ostasi; mai suntu apoi (pentru 123 baterii, 5 companii de pontonieri) alti 29,923 cu totulu 538,923 ostasi. Sum'a totale de óste de carea dispune astadi Franci'a e 1,350,000 ostasi.

Armat'a federatiunei nordice consta: din armata de câmpu 511,826 ostasi, la deposite 180,672, trupe de garnisóne 265 082; la olalta 957,580, afara de 15,000 oficieri si 2250 gendarmi. Bavari'a concurge cu 50,000 trupe active; 50,000 reserve si 20,640 garda. Aru fi fâra de contingentulu Würtembergulu si din Baden pre care nu-lu cunóscemu inca 1,095470 ostasi pre partea nemtiasca.

Cuventulu de tronu.

cu carele s'a deschisu parlamentulu federatiunei germâne de nordu.

Onorati domni dela federatiunea germâna de nordu!

Cându cu ocasiunea adunârei Dtre in acestu locu ve bineventaiu mai pre urma in numele regimeloru federate, putui cu via multiamire sa dicu, ca nu eramu privatu de succesulu, cá cu ajutoriulu lui Ddieu sa corespundu dorintiei mele celei sincere, prin evitarea ori cârei'a stingeriri a pacei si sa ajutu dorintiele popóreloru si folósele civilisatiunei.

Cu tóte aceste, déca amenintiâri si periculi de resbelu impusera regimeloru federate detori'a de a ve chiamá la o sessiune estraordinara, in D-vóstra cá si in noi trebuie sa fia via acea convingere, ca federatiunea germâna nordica si a datu silinti'a, nu a periclitá forti'a poporului germânu, ci a o des voltá si aduce la acea valóre, sa póta fi unu radîmu tare alu pâcei generali si ca, déca chiamâmu in presentu acésta fortia a poporului sa scutésca independinti'a nóstra, numai ascultâmu de imperativulu impulsu de onórea nóstra.

Candidatur'a unui principe nemtiescu pre tronulu Spaniei, carea regimele federate nici nu au facut'o nici nu au delaturat'o si carea pentru federatiunea germana de Nordu numai intr'atât'a a fostu de interesu, incâtu regimulu acelei natiuni amice nóue parea a nutrí speranti'a de a castigá pentru tier'a cea multu cercata garantiele unui regimu regulatu si iubitoriu de pace, — a oferitu guvernamentului francesu pretestulu de a constatá, in unu modu ne mai vediutu de multu in viati'a diplomatica, casulu de resbelu si de alu susu-tiené si dupa delaturarea pretestului pre lânga astfeliu de despretiuire a dreptului popóreloru la binecuventârile pâcei, cum arata istori'a Franciei casuri analoge.

Déca au suportatu in seculii de inainte in tacere Germani'a astfeliu de asupriri a drepturiloru si onórei sele, o a facutu pentru ca in daraburirea ei nu sciea câtu este de tare. Astadi inse cându legatur'a unitâtiei spirituali si de dreptu, carea a inceputu pre tempulu resbeleloru de eliberare a o aduná la olalta, ii léga si aduna cu câtu mai indelungu cu atâtu mai intimu, astadi cându armatur'a germana nu are nici o spartura, Germani'a are vointi'a si puterea de a delaturá de la sine asuprirea francesa.

Nu ingânfarea mi pune mie acestea cuvinte in gura. Regimele federate, precum si eu insumi, lucrâmu in cea mai deplina consciintia, ca victori'a séu perderea, suntu puse in man'a celui ce conduce bataliele. Cu privire chiara amu cumpanitu noi respunsabilitatea, carea lovesce inaintea tribunalului lui Dumnedieu si alu ómeniloru pre acel'a, carele mâna dóue popóre mari si iubitórie de pace din sinulu Europei, la resbelulu devastatoriu. Poporulu germanu si celu francesu, amendóue bucurânduse de si dorindu binecuventârile moravuriloru bune ci estinesci si crescerea bunei stâri, suntu chiamate la o rivalisare mai nobile de câtu a armeloru sangeróse.

Inse potentatii Franciei au sciutu sa esplotéze indreptatit'a si totu odata iritabil'a amóre proprie a marelui nostru poporu vecinu prin conducere insielatóre in favóre de interese personali si de passiuni.

Regimele federate cu câtu voru fi mai petrunse de convingerea de a fi facutu totu ce concede onórea si demnitatea, pentru a pastrá pentru Europ'a binecuventârile pâcei si cu câtu se va putea cineva indoí mai putienu de adeverulu, ca nóue ni s'a pusu cu forti'a sabi'a in mâna, cu atâtu mai cu mare incredere, radimati pre unanim'a vointia a regimeloru germâne din Sudu si Nordu, vomu apelá la amórea de patria, la sacrificiele poporului nemtiescu provocându-lu a-si aperá onórea si independinti'a.

Dupa esemplulu parintiloru nostri vomu luptá pentru libertatea nóstra si dreptulu nostru, contra fortiei cuceritoriloru streini si in lupt'a acést'a, in carea noi nu urmarimu alta tienta, decâtu sa asecurâmu durabilu pacea Europei, D-dieu va fi cu noi precum a fostu cu parintii nostri.

Invitatiune

la adunarea generala a despartiementului cerc. 8-le (Alb'a-Iulia) care prin acést'a am onóre a-o conchiamá

la Teiusiu in biseric'a romana, pre 31. a lunei cur. si care se va incepe la 9½ óre inainte de amiadi.

Obiecte de pertractatu voru fi:

1. Reportulu directorelui subscrisu despre activitatea de pâna acum a comitetului concernente.

2. Propunerile in privinti'a midilóceloru de luatu pentru progresarea Asociatiunei transilvane

pentru lit. rom. etc. preste totu sî a Reuniunei desp. cerc. 8-lea in deosebi. —

3. Renunciarea directorelui subscrisu la postulu seu onorificu, din caus'a devenirei lui in restempu de iurium inspectore alu dominieloru archidiecesane din Blasiu cu locuinti'a stramutata din Alb'a-Iulia aici, sî in urm'a devenirei lui in in restempu sî de membru de comitetu alesu pentru despartiementulu cerc. Blasiu, — sî alegerea unui directoru nou. —

Dupa cari voru urmá.

4. Discursurile prin cari se va invetiá poporulu despre acea, ce-i strica sî-i folosesce, sî disertatiunile despre economia, industria, sî comerciu, — ce cumva aru avea voie unulu dintre membri ale tienea. —

La care adunare prin acést'a poftescu pre toti membrii fundatori, ordinari ori onorari ai Asociatiunei transilvane locuitori in despartiementulu cerc. 8 lea precum pre toti membrii ajutatori din acestu despartiementu, nu altu cum pre tóta intieleginti'a din giuru, sî pre toti acei'a din poporu cari sî-afla placere a fi de fatia la unele astufeliu de adunâri.

B l a s i u 18 Iuliu 1870.

Dr. Iac. Brendusianu,
Directore.

Suntemu recercati a publicá urmatoriulu :

Reportu generalu,

despre activitatea directiunei natiunale din Aradu, pentru cultur'a poporului românu, pre anulu 1869/70.

Nr. 112
Seri'a XV.

Onorata adunare generala !

In sensulu §. 9 alu statuteloru asociatiunei nóstre, subscris'a directiune sî tiene de detoriintia a ascerne onoratei adunâri generale cu totu respectulu urmatoriulu

Reportu.

Activitatea directiunei in decursulu anului administrativu, — sî anume : dela adunarea generala trecuta, 2 Septembre 1869 pâna astadi, se cuprinde in urmatóriele acte pre basea dispusetiuniloru prescrise de adunarea generala, — sî conformu protocóleloru alaturate sub A. despre siedintiele ordinarie sî straordinarie tienute in decursulu acestui anu, — se aducu la cunoscinti'a onoratei adunâri generali aceste puncte :

1. Directiunea, dupa ce s'a autenticatu protocolulu adunârei generali din anulu trecutu, s'a constituitu in prim'a sea siedintia sî normisându terminulu siedintieloru au inceiintiatu pre toti membrii, invitându-i la activitate ; sî asiá in restimpulu celoru aprópe diece luni ale activitâtiei sele a nisuitu a satisface chiamârei, sî a efeptui, — dupa putintia tóte insarcinârile primite dela adunarea generale,— precum sî alte afaceri provenite in acestu periodu, ce cadu nemidilocitu in suer'a de activitate a directiunei.

S'au tienutu in tóta lun'a regulatu siedintie ordinarie, — si dupa recerintie, estraordinarie, adeca 8 ordinarie, sî 7 estraordinarie, de totu 15 siedintie.

Intre obiectele mai momentóse, au fostu afacerea, respective limpedîrea cestiunei de sortitur'a filantropica ce s'a arangiatu cu ocasiunea adunârei de anu, sî alu cârei'a resultatu nepotendu-se constatá cu esactitate atunci, adunarea generala prin determinatiunea din 2 Septembre 1869 nr. 15 au insârcinatu pre acésta directiune cá sa-si termine elaboratulu cestiunatei sortiture, sî despre resultatulu acestei'a sa faca reportu detaiatu pâna la acésta ocasiune care, conformu programului este pusu la ordinea dilei, sî se va cetí indata.

2. Remanendu stipendiele resolvite studintiloru, in anulu 1868/9 neinpartíte, din causa ca directiunea pre atunci nu potea dispune de sum'a preliminata de 900 fl. v. a. acêste s'au impartítu numai in acestu anu, — iéra din stipendiele preliminate pre anulu scolasticu 1869/70 in suma totu de 900 fl. v. a. in urmarea concursului publicatu s'au impartítu numai cele siepte resolvite in suma de 600 fl. v. a. de óre ce pentru stipendiulu destinatu unui studiute la politechnica cu 300 fl. v. a. n'au concursu nime in terminu; sî asiá directiunea prin decisulu seu din 25 Martiu nr. 50 au decretatu acestu stipendiu de vacantu, lasându cá onorat'a adunare generala sa dispuna in acésta privintia. — Dupa ce inse terminulu concursualu a fostu espiratu, sî pentru stipendiulu acest'a de vacantu dechiaratu, au intratu suplic'a studintelui Alesandru Lucaciu dela politechnic'a din Bud'a; dara directiunea nepotendu-se abate dela decisulu seu precedinte, a reservatu deciderea acestei cause — onorabilei adunâri generale; sî in sensulu acest'a au indrumatu pre suplicante a asceptá dispusetiune.

3. Prin determinatiunea adunârei genenali din 2 Septembre, nr. 6. directiunea au fostu insârcinata : ca in privinti'a licuidârei sî incasârei restantieloru vechi sî mai próspete, — in care se afla o multime de membri, sa faca de nou dispusetiunile necesarie; spre acestu scopu fiindu autorisata a face spese sî preste sum'a preliminata, la compunerea protocóleloru evidentiale nóue sî espeditiunea câtra colectanti, prin decisulu de sub nr. 20 au dispusu redigerea de dóue protocóle : unulu licuidatoriu, sî altulu evidentialu; acést'a cu atât'a mai vertosu, câci, neefeptuindu-se din partea celoru mai multi colectanti licuidârile necesarie ale oferteloru restante, sî custându o incurcare fórte mare inca dela infiintiarea asociatiunei in manipulatiune casale, — precum sî in anulu trecutu s'a aretatu, au fostu adeseori casuri, unde estrasele tramise colectantiloru, nu erau esacte, sî intimpinau pedeci la licuidare sî incasare, ceea ce numai neregularitâtiloru din anii precedinti se póte atribuí.

Astufeliu dara, abia acum'a se potura redicá dificultâtile pre basea repórteloru intrate dela colectanti, sî dupa cum se vede din acele dóue protocóle amintite, pretensiunile asociatiunei nóstre din ofertele restante bine constatate se insîra in alaturatulu bilantiu evidentu sub B) compusu din protocóle, care aréta sî resultatulu incasâriloru dela adunarea generala de anu pâna astadi.

Cu durere trebuie se amintésca directiunea sî asta data; ca cea mai mare parte a colectantiloru, acum de doi ani recercati, sî de repetîte ori rogati, — nici pâna in diu'a de astadi, decum sa fie facutu licuidârile, dara nici au mai adunatu oferte pre partea asociatiunei; n'au datu macaru respunsu la nenumeratele recercâri, ma ce e mai multu : ca unii dintre colectanti detienendu actele, ce li s'au fostu tramisu inca in 10 Maiu 1868, dupa doi ani de dile le-au restituitu directiunei, cu cuventu : ca nu potu satisface chiamârei de colectanti ; sî asiá prin acésta nepasare enormile restantie stau sî acum'a nedescurcate ?

Numerulu membriloru nou intrati sî renoiti este fórte marginitu; dara sî casarea oferteloru curinti fâra destulu sporiu, in câtu directiunea nu-si póte ascunde trist'a esperintia : ca insufletirea pentru promovarea scopuriloru sublime ale asociatiunei, incepe a recí, ceea ce pre lânga nepasarea susu atinsa a unoru colectanti mai provine sî de la „apesarea spiriteloru nationali“ din viati'a publica.

Deci avemu sa ne socotimu de nóue moduri de indemnare, sî de odata de usiurarea incasariloru — In acésta din urma privintia se sente necesitatea de a simplificá administratiunea prin aceea : cá sa se incaseze inainte deodata, iéra nu in dóue rate competintiele anuali, ceea ce se sî propune onorabilei adunâri generali.

Putiene stralucite esceptiuni intre 88 de colectanti merita a fi amintite cá indemnu pentru altii, — anume : s'au distinsu dlu Stefanu A n t o n e s c u protojude cercualu din Fagetu, de presinte in cerculu Boccea, carele la prim'a provocare a directiunei au licuidatu sî incasatu pâna la unu cruceriu ! tóte ofertele restante in suma insemnata, din anii 1863/4 ce se priviau de neincasabile; — sî afara de acestea au mai adunatu membri numerosi din cerculu Birchisiului sî alu Fagetului. — In asémenea modu s'au distinsu dlu jude cercualu din Nadolacu Mihailu S i e r b a n u, carele au mijlocitu licuidarea restantieloru vechi, le-au incasatu tóte pâna la unu cruceriu, sî sum'a de 384 fl. sî au mai mijlocitu renoirea oferteloru espirate si subscrierea de oferte nóue;

Nu altcum au manifestatu zelu sî diligintia in trebile asociatiunei nóstre ; — au efetuitu tóte ágendele colecturei ; au facutu licuidarea cu esactitate, sî au incasatu restantiele urmatorii domnii colectanti :

A. dintre venerabil'a nóstra preotime:

Domnii protopopi: Iosifu Belesiu din Totuvaradi'a; Ioanu Tieranu din Lipov'a: Simeonu Bic'a din Ordea mare ; reposatului protopresviteru alu Siriei Georgiu Popescu, — Ioanu Popoviciu protopopulu Versietiului, — Petru Chirilescu, alu Chisineului, — dlu parochu, ass. cons. Moise Grozescu din Batani'a, Mihailu Valcénu parocnu, ases. cons. sî prof. de teologia din Docnecea, Nicolau Popoviciu parochu, ases. cons. din Minisiu, Simeone Popescu, din Cuvinu, Simionu Popoviciu din Bichisiu, Alesandru Rocsinu din Micherechiu sî Vicentiu Schelegianu din Aliosiu.

B. dintre diregâtorii comitatensi :

Afara de domnii mai susu numiti : Ioane Motiu ases. la tribunalu cottensu in Zarandu, Gustavu Rusu jude cerc. in Galsia, Sav'a Fercu jurasoru in Chisineu, Ioane Luc'a jurasoru in Agrisiu, Timoteiu Miclea jurasoru in Cocov'a (cottulu Carasiu), Paulu Drag'a, juras. Borosineu, Iuliu Mouteanu juras. in Aradulu nou, sî Vasilie Bordanu comisariu de securitate in Oraviti'a.

C. dintre notarii comunali :

Domnii Ioane Suciu din Socodoru, Nicolau Ardelénu, din Buteni, Constantinu Comlosianu din Micalaca, Ioane Moldovanu din Siri'a, Emanuilu Philimonu din Moderatu, Dionisiu Codariu din Chiseteu, Petru Suciu din Otlaca, Teodoru Papu din Cherechiu, Ioane Popescu, din Apateu, Isidoru Popescu din Cuiediu, Simeonu Popoviciu Desseanu din G. Varsiandu, Iosifu Ile din Bocsigu, Paulu Goronu, din Radna, Nicolau Polisiu din Prazesci, sî Ioanu Topanu, din Siclau.

In dilele mai recinti au mai intratu raporturi dela dd. Mihailu Besanu asesoru cotensu din Lugosiu, Georgiu Craciunescu, ases. consist. sî profes. de limb'a sî literatur'a româna din Temisiór'a, Teodoru Jurm'a parochu din Sa' Mihaiulu Romanu sî Teodoru Calinescu docinte din Caransebesiu.

(Va urmá.)

Proiectu de statute

pentru societatea spre scopulu creârei unui fondu de teatru nationalu românu.

Capu I.

Scopulu, titlulu sî midilócele.

§ 1. Se institue o societate pentru crearea unui fondu, din care cu timpulu sa fia posibila infiintiarea unui teatru nationalu românu dincóce de Carpati.

§ 2. Societatea pórta numele: „Societate pentru fondu de teatru românu.“

§ 3. Midilócele suntu :

a) contribuirile sî ofertele membriloru societâtiei ;
b) alte oferte, legate sî
c) ori ce feliu de daruri sî venituri menite scopului societâtiei.

Capu II.

Membrii societâteii.

§ 4. Toti romanii potu devení membri societâtiei.

§ 5. Membrii suntu :

a) f u n d a t o r i, carii dau odata pentru totu-deun'a in bani gata séu in obligaiiune formala 1000 fl.

Acesti'a se potu representá in adunârile generale ale societâtiei sî prin mandatari.

b) ordinari, carii séu dau odata pentru totudeun'a in bani gat'a ori in obligatiune formala sum'a de celu pucinu 100 fl. ;

acesti'a suntu membri pre viétia ;

séu se oblége a dá câte 6. fl. pre trei ani celu pucinu ;

acesti'a suntu membri pre timpulu, in câtu corespundu obligamentului luatu fatia cu societatea.

c) Toti acei'a, carii séu contribuescu mai pucinu de câtu membrii ordinari, séu n'au calificatiunea personala d'a fi membri ordinari ori fondatori, suntu membri ajutatori.

Capu III.

A d u n a r e a s o c i e t â t i c i.

§ 6. Societatea sî-manifesta activitatea prin adunarea generala, prin comitetulu centralu si prin functiunarii sei.

§ 7. Adunarea generala o compunu membrii fondatori, respective mandatarii loru, sî membrii ordinari — votu decisivu, iéra cei ajutatori cu votu consultativu.

§ 8. Adunarea generala se tiene celu pucinu odata pre anu.

§ 9. Decisiunile se facu prin majoritate de voturi a celoru de fatia.

§ 10. Agendele adunârei generale suntu :

a) a-si alege unu presiedinte sî unu vice-presiedinte pentru unu periodu de trei ani ;

b) a alege unu comitetu pentru administrarea afaceriloru sele ;

c) a esaminá reportulu comitetului sî a decide asupr'a lui ;

d) a alege comissiunile necesarie ;

e) a votá spesele anuale ;

f) a discutá asupr'a mijlóceloru in favorulu societâtiei ;

g) a defige loculu sî timpulu pentru viitori'a adunare generala.

Capu IV.

Comitetulu societâtiei.

§ 11. Resiedinti'a comitetului e Pest'a.

§ 12. Comitetulu se compune din siepte membri, anume : unu presiedinte, unu vice-presiedinte, doi secretari, unu casariu, sî alti doi membri.

Comitetulu se constitue pre sine insu-si.

§. 13. Comitetulu póte formá subcomitete pentru promovarea scopului societâtiei.

§. 14. Comitetulu se alege pre trei ani. Membrii potu fi realesi.

§ 15. Comitetulu va tiené siedintia in fiacare luna odata ; cerendu trebuinti'a, va tienea sî mai de multe ori.

§ 16. Comitetulu representa societatea in afara ; elu ingrigesce de averea societâtiei, de observarea statuteloru, sî esecuta decisiunile adunârei.

§. 17. Tóte actele in numele comitetului sî alu societâtiei au sa fia subscrise de unu presiedinte sî de unu secretariu.

§ 18. Comitetulu va locá banii incasati la unu locu siguru pentru fructificare. Elu va portá registre despre tienerea in evidinti'a a membriloru sî altoru contribuitori, a timpului de cându sî a sumeloru capitalisate pentru fructificare. Elu va face reportu adunârei generale despre tóta activitatea sea de preste anu.

§ 19. Comitetulu este respundiatoriu adunârei generale de tóte actiunile sele.

§ 20. Functiunea comitetului este gratuita.

Capu V.

Dispositiuni generale.

§ 21. Societatea va incépe anulu seu indata dupa votarea acestoru statute.

§ 22. Cându fondulu societâtiei se va urcá la o suma, din care s'aru poté realisá infiintiarea teatrului natiunalu, adunarea generala — convocata a nume pentru acestu scopu — va decide asupr'a acestei cestiuni.

Totu odata ea va decide, déca societatea mai are sa esiste cá atare, séu a se institui o societate a nume pentru teatru ?

§ 23. Acéste statute dupa votarea loru se voru subscerne guvernului tierei spre sciintia.

Aceste statute votate de comitetulu esmisu prin „programulu preparativu“ de la 7 Aprile a. c. se publica spre scopulu prevediutu in acel'a-si programu, punctu II. lit. a.

Pest'a 6 Iuliu 1870.

In numele comitetului :
Dr. Iosifu Hodosiu,
presiedinte.
Iosifu Vulcanu,
secretariu.

Varietâti.

*** Comand'a suprema a ordonatu ca la 1 Septembre n. a. c. sa se adune toti militarii concediati pentru esercitiile ordinarie.

*** Presidiulu comissiunei esameneloru judiciale teoretice de aici face cunoscutu, ca pentru domnii juristi cari absólva in anulu acest'a sî cari dupa prescrise potu fi admisi la esamenulu de statu inainte de ferii, esamenulu este statoritu pentru 30 Iuliu a. c. la 8 óre diminéti'a in edificiulu academicei reg. din Sabiiu.

*** Ministrulu Petrino e alesu deputatu in diet'a Bucovinei.

*** Societatea teatrala româna a dlui Dir. Millo a fostu plecatu de aici la Orestia unde presupunemu ca a datu vre-o câte-va representâri. Multiamita indolentiei natiunale de acolo, nu amu pre cetitu nimicu despre petrecerea cea de altmintrea cu sacrificii a societâtiei. Acum cetimu in „Kolosvári Közlöny“ nr. 84 ca societatea deduse dóue representâri (pâna in 19 Iul. n.) inaintea unui publicu mare cu succesu bunu (szép sikerrel). Aceea-si fóia lauda pre directoru pentru facultâtile sî talentele sele multilaterale, totuodata sî pre societate, carea posede puteri demne de consideratiune. Dlu Millo a multiamitu comitetului sî publicului unguresc, dice „Kol. Közl.“, pentru primirea cea caldurósa cu carea fu intempinatu sî promite inca dóue representâri.

*** Puscile acordate in Vien'a pentru honvedi, in numeru de 82,000, cetimu, ca suntu dejá sî espedate tóte in Ungari'a.

*** Justitia scurta sî prompta. Din Sasu-Chisu ni se scrie ca pecurariului N. M. de acolo i se templà de i scapara vre-o câte-va oi de ale ómeniloru din comuna preste lini'a demarcata pentru pasciunea oiloru, inse totu in ogóre. Deci antistele comunale l'a arestatu, l'a dusu in siur'a sea sî i-a aplicatu diece paragrafi de alunu din codicele intielepciunei sele prin servitoriulu seu. Pentru incungiurarea vre-unei atribuiri nemeritate ni se insémna in epistola din carea estragemu faptulu ca antistele e sasu luminatu, scie carte multa sî are cunoscintia de legi.

*** Sasii din Sasu-Chisu nu facu deosebire de natiunalitate sî confessiune. Acést'a o documentéza urmatórea impregiurare : In giurulu bisericei sasesci erá lipsa de unu muru cam de 10 stangini lungime sî asiá din partea comunale a silitu pre românii de acolo sa care nasipu cu carale. Pâna ací calea valea. Dara silesce óre comun'a la rendulu seu sî pre sasi a face servitii pentru biseric'a româniloru de acolo ? Amu dorí sa avemu sciintia sî despre asiá ceva.

*** Bancnote false de câte 10 fl. s'au descoperitu in Timisiór'a. Unele suntu fórte bine imitate ; cele mai multe inse le cunósce ori cine indata, ca suntu falsificate.

*** Deunedile se descoperira la Gusteritia (lânga Sabiiu) nisce arme sî vase de bronzu, afara de aceste arama cruda sî cusutoriu crudu. Magistratulu a luatu mesuri cá sa nu se pérda aflarea acést'a scumpa.

*** In Constantinopole a arsu a dóu'a óra. De asta data partea locuita de turci. Focului a mistuitu 1500 case in cari locuieau afara de turci, greci sî armeni seraci.

*** Diuariele din Vien'a reproducu o notitia a lui „U. L.“ in carea se espune ca in Romani'a are mai multa simpathia Franci'a decâtu Prussi'a. Acea notitia sa mira de tacerea cea adunca a presei rosiloru. Mai departe aceea-si notitia adauge ca déca vine la paruiela intre Franci'a sî Prussi'a, va fi bine ca in Transilvani'a sî Banatu sa fia regimulu la panda sî recomenda comisariului regescu mai multa activitate. — Alta notitia care iéra facù rotund'a prin diurnale voiesce sa scie ca principele si-a perdutu tóte simpathiele la tóte partidele sî ca in scurtu nu va mai fi in Romani'a. — Rumori de aceste circuléza sî pre aici fâra de ale putea scí isvorulu sî scopulu.

Nr. 35 1870.

Edictu.

Mari'a lui Moise Sisea din Palosiu comitatulu Albei superióre, carea de trei ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Nicolau Torsa totu din Palosiu, sa citéza prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia fâra amenare sa se infatiosiedie la subscrisulu foru matrimonialu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Forulu matrimonialu gr-or. alu protopopiatului Palosiului.

Hasfalau 1 Iuliu 1870.

Ioanu Gheaja
32—1 Adm. prot.

Nr. 36 1870.

Edictu.

Rachir'a Tom'a Nederu din Palosiu comitatulu Albei superióre, carea de mai multu tempu cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Georgiu Ardelea totu din Palosiu, se citéza prin acést'a, in terminu de 6 luni dela datulu de fatia, fâra amenare a sa infatiosiá la subscrisulu foru matrimonialu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Sc. protop. gr-or. alu tractului Palosiului cá foru matrimonialu.

Hasfalau 1 Iuliu 1870.

Ioanu Gheaja
33—1 Adm. prot.

Nr. 440 1970.

Concursu.

Pentru ocuparea a dóue posturi invetiatoresci resp. a postului de directoru la scól'a capitala normala diu opidulu Resinari, se escrie prin acést'a din partea subscrisei eforii concursu :

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invetiatoriu, 450 fl. v. a. pentru postulu de directoru, relutu de lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá amintitele posturi invetiatoresci — instruindu petitiunile loru cu documentele prescrise, precum : Estrasulu de botezu, atestatu despre absolvirea celoru 4 clase gimnasiale, atestatu despre absolvirea cursului pedagogico-teologicu, atestatu despre cualificatiune — suntu avisati ale trimete subscrisei eforii scolare pâna in 20 Augustu st. n.

Rasinari 20 Iuliu 1870.

Oficiulu comunalu cá
34—1 Eforia scolara.

Nr. 70. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a româna greco-orientalu din Curechiu, Siesuri sî Bucuresci cu Rovin'a, escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumentele impreunate cu fia-care dintre aceste trei posturi invetiatoresci suntu : in bani gat'a 200 fl. v. a., cuartiru liberu, lemne de focu sî gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi au a documentá : a) ca suntu români de religiunea greco-orientala ; b) ca au avutu purtare buna morale ; c) ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu clericalu in institutulu nostru archidiecesanu românu gr-orientale din Sabiiu ; d) ca scie cantârile bisericesci sî tipiculu ; sî e) ca afara de limb'a sea materna mai cunósce anca séu limb'a magiara séu cea germâna.

Bradu 2 Iuniu 1870.

Concursele suntu de a se adresá acestui inspectoratu scolariu.

Inspectoratulu districtuale ale scóleloru române greco-orientale din protopopiatulu Zarandului
(31 — 3)

Incunoscintiare.

Subscrisulu aduce la cunoscinti'a p. t. publicu ca cu pretiurile **cele mai moderate** cuprinde **ori ce lucru de lacatariu** precum : incuietori, alte lucruri de lipsa la case, masine, orológe de turnu, scocurí de alama (pleu) s. a. recomendându-dume increderei p. t. acelui'a-si publicu cu tóta onórea. Sabiiu pre Valea mare (Schiffbäumel) nr. 881.

Lazaru Rittivoiu

Anunciu.

Subscrisulu priimesce baieti in etate de 14 ani, sa scie ceji sî scrie, de invetiacei la meseria.

Lazaru Rittivoiu,
lacatariu în Sabiiu, Valea-mare (Schiffbäumel) nr. 881.

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Iuliu 1870.

Metalicele 5%	52	Act. de creditu	213 50
Imprumut. nat. 5%	60 10	Argintulu	128 50
Actiile de banca	675	Galbinulu	5 96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 56. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 16/28 Iuliu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p° ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu in 14 Iuliu. Ministeriulu de instructiune au dispusu unu cursu pedagogicu de 6 septemâni cu 50 xr. diurnu pre di pentru dascalii populari fâra deosebire de confessiuni, si de nationalitâti, carii n'au seversîtu cursulu pedagogicu regulatu pre bas'a §-fului 133 din legea de instructiune XXXVII din a. 1868.

Intentiunea acést'a ministeriale merita tóta laud'a in principiu, dara in esecutarea ei este vatamatóre pentru auctoritatea nóstra scolara, câci organisatiunea interna si esterna a scóleloru nóstre confessionali nu s'au invrednicitu de atentiunea organeloru ministeriului de instructiune, carele cu buna séma organeloru séle le-aru fi multiamitu pentru un'a informatiune basata pre date faptice despre organisatiunea interna si esterna a scóleloru nóstre confessionale. Acésta lacuna o au indeplinitu, precum amu intielesu, consistoriulu nostru archidiecesanu greco-resariteanu. Câci in respunsulu seu au istorisitu mai dintâiu starea scóleloru nóstre confessionali din vechime, si pâna astadi, si apoi si-au datu respunsulu seu. In privinti'a stârei de mai nainte a scóleloru nóstre consistoriulu a observatu, ca legislatiunea ardeléna nu s'au ingrijitu cu nici o litera despre educatiunea si luminarea poporului nostru credinciosu; ca suntu urme in archivulu consistorialu de patru ordinaciuni gubernamentale octroiate din anii 1786, 1816, 1823, si 1840 despre scólele nóstre confessionali, alu câroru scurtu cuprinsu este, ca unde esista scoli, sa se puna in mai buna stare; ca unde nu suntu, acolo sa se cladésca pre pamentu obscescu, séu domnulu pamentescu sa-lu dée si unde nici acést'a nu se va potea ajunge, acolo sa se ridice scóla in curtea casei dascalului, care póte fi si cantoru, séu in cemiteriu, si altele; tóte acestea au remasu acolo unde comun'a bisericésca erá in stare sa-si faca scólá, fora sporiu.

Dupa espunerea acestoru ordinaciuni gubernamentale, care trebei nóstre scolare, precum erá de prevediutu, nu numai n'au adusu nici o inaintare, ci iau causatu impedecare, câci biseric'a erá sub góne, si viati'a ei nadusîta, si in esistinti'a ei periclitata cu atât'a mai multu, câci de si Episcopulu nostru erá dela inceputu supremulu inspectoru recunoscutu din partea regimului ardelénu asupr'a scóleloru nóstre confessionali, si sub elu au statu unu directoru scolariu de relegea nóstra, totusi acestu regimu prin o octroiare au subordinatu Episcopului romano-catolicu la anulu 1839 superinspectiunea scóleloru nóstre, si iau subordinatu si pre directorulu nostru confessionalu.

Iéra pentru cei ce se pregateau spre preotia, au esistatu unu cursu de siese luni cu unu profesoru, unde se ascultá teologi'a morala, si se invatiá cantârile bisericesci, scrierea si aritmetic'a.

In fine la anulu scolariu 1846/7 s'au introdusu unu cursu pentru clerici de unu anu cu dóue semestre si cu doi profesori, unde se invatiá teologi'a pastorale, morala, metodica cu pedagogi'a, cantârile bisericesci si aritmetic'a.

Ierarchi'a nóstra ortodocsa din Ardealu, radimata pre legile cele mai umane din a. 1848, incepu a resuflá câtu-va, si a aduce la ordinea cuviinciósa treb'a scolaria, si asiá la a. 1850 in 12 Martiu au conchiamatu intr'unu sinodu pre representantii clerului si poporului unde dupa consultâri s'au decisu protocolarminte sub §-lu 17-lea, ca adunarea acést'a bisericésca cunoscendu marimea si insemnetatea crescerei tinerimei si a pregatirei invetiatoriloru celoru de lipsa, otaresce : 1, cá pâna la alta renduiéla totu insulu dintre protopopi sa fia inspectorulu scóleloru din districtulu seu, cá din timpu in timpu sa raporteze Episcopului eparchialu, iéra acest'a ministrului de invetiamentu despre scólele nóstre confessionali. 2, cá scól'a clericale se se prefaca intr'unu institutu teologico-pedagogicu, sa se intocmésca in locm'a precum si alte seminarie, si totu clericulu sa fia datoriu mai nainte de sântîrea lui de preotu, a fi invetiatoriu dupa stârile impregiuru; 3, pâna la alta renduiéla sinodulu acest'a prescrie pentru scólele confessionale cârtile, care i stateau atunci la dispositiune s. a.

Pre basea acestoru otariri sinodali consistoriulu archidiecesanu s'au simtîtu indatoratu a lucrá spre imbunetatirea trebei scolare, si la anulu 1852/3 iau fostu lui cu putintia a deosebí cursulu clericalu de câtra celu pedagogicu, si pre acel'a alu inaltiá la unu cursu de unu anu, prescriindu studiele necesarie si asiediându patru profesori.

Mai departe la a. 1862/3 s'a amplificatu studiele teologice si pedagogice, s'au pusu cinci profesori, si cursulu clericalu s'au facutu de trei ani, iéra celu pedagogicu de doi ani.

In decurgerea anului 1862 au edatu consistoriulu archidiecesanu o instructiune pentru invetiatorii de scólele populari si capitali, si in acestu anu au introdusu pre timpulu ferieloru scolari conferintie invetietoresci din singuratecele inspectorate scolari dupa metod'a de instructiune reciproca a renumitiloru pedagogi englesi Bellu si Lancastru si aceste conferintie invetiatoresci sustau pâna astadi, si documentéza sporiu fórte bunu atâtu in cultivarea invetiatoriloru mai putienu pregatiti, câtu si in genere in sporirea moralului loru, care cuprinde in sine inviatiuni pentru didactica generale si speciale la tractarea cu scolarii si cu obiectele de invetiamentu, si in fine iau succesu a compune si a edá tóte cârtile prescrise pentru scólele populari capitali, pedagogice si teologice, si ale tiparí, si a renduí, cá aceste cârti sa se intebuintieze in scólele nóstre confessionali, câci regimulu absolutisticu de atunci recunoscea caracterulu confessionalu de scóle.

La anulu 1865, câci scólele capitali confessionali se inmultîsera in archidieces'a nóstra, s'au infiintiatu seminariulu clericalu pentru 50 internisti, — s'au indemnatu consistoriulu archidiecesanu a edá instructiune pentru invetiatorii si pentru directorii si inspectorii scóleloru capitali, precum si pentru inspectorii districtuali de scóle confessionale gr. resaritene din archidieces'a Ardélului, alt'a deosebita instructiune pentru directorulu, profesorii, si duhovniculu institutului pedagogico-teologicu archidiecesanu.

Acum urmédia anulu 1868, cându s'au adusu legea ceu dintâilea scolara, si de atunci incóce este unu anu si jumetate, câci aceea lege s'au sanctionatu in 5-lea Decembre 1868, si s'au publicatu in 5-lea si 6-lea Decembre anului aceluiasi.

Si in privinti'a acestei legi s'au nevoitu consistoriulu archidiecesanu sa-i faca indestulire, compunendu si edându pentru scólele nóstre confessionali populari acele cârti, care lipsescu din cârtile nóstre scolare, dara suntu prescrise in amintit'a lege, precum suntu : fisic'a si istori'a naturale, geografi'a si istori'a patriei, scurta cunóscere despre drepturile si datorintiele civile. Si totodata s'au amplificatu instructiunea pentru dascali in a. 1869 cu privire la studiele nóue din legea amintita.

Consistoriulu archidiecesanu crede, ca cu istorisirea acést'a, ceea ce au facut'o despre treb'a scolare din vechime pâna astadi, si au implinitu o datorintia mare fatia cu inaltulu ministeriu de invetiamentu, si totodata au deslusitu stadiulu, in care se afla astadi instructiunea publica in scólele nóstre confessionali.

Acum vine consistoriulu archidiecesanu, sa respunda la inalt'a harthia ministeriala, ceea ce amu atinsu la inceputulu acestui articulu, si fatia cu cuprinsulu ei a se rugá, cá Excelsulu ministeriu de invetiamentu sa binevoiasca a se convinge din cele mai susu cumca consistoriulu acest'a ca stapanirea legale a scóleloru nóstre confessionali au satisfacutu problemei sale in tote si cu deosebire au satisfacutu si cerintiei §-fului 133 din legea XXXVIII din anulu 1868, pentru ca inca dela a. 1862, au introdusu conferintiele anuale invetiatoresci fâra deosebirea dascaliloru, cari au invetiatu, si cari n'au invetiatu cursulu pedagogicu in institutulu nostru spre a loru perfectionare, si ca consistoriulu le sustiene aceste conferintie in urm'á §-fului 130 din statutulu organicu alu Metropolici nóstre, si câci precându §-fulu 133 din legea amintita prescrie : „ca acei invetiatori, cari nu suntu provediuti cu diplome; si cari la publicarea acestei legi voru fi deja aplicati se lasa in statiuníle loru, suntu insa indatorati asi probá esperinti'a si pracs'a loru de instructiune inaintea superiorei auctoritatii“, pre atunci prin §-fulu 11 din laudat'a lege se da auctoritâtiloru confessionale scolare dreptulu a pune dascali, a defige cârtile de instructiune, sistema si metoda de instructiune, prin urmare a dispune tóte, care ducu la ajungerea si la inaintarea trebei scolare confessionale, si asiá si a institui prelegeri in timpulu ferieloru pentru invetiatorii confessionali.

Aceste conferintie séu prelegeri stau in legatura naturale si armonica cu metod'a, care se preda in institulu nostru pedagogicu, precum si cu cârtile scolare, care suntu compuse dupa principiele aceleiasi metode; fara aceste recerintie nu póte avea cursulu pedagogicu nici unu resultatu doritu; asiá dara pentru dascalii nostrii mai putinu cualificati numai conferintiele aceste invetiatoresci dupa metod'a lui Bellu—Lancastru suntu folositóre, si aducatóre de róde bune.

Si ca avemu inca si astadi dascali mai putinu cualificati, este urmare naturale a stârei helote, sub care au gemutu natiunea romana de relegea gr. resariteana pana la a. 1848 si sub care geme si astadi unu numeru mare sub numire de jeleri. Fatia cu atatea calamitâti seculari, câror'a au fostu si este natiunea romana de religiunea gr. resariténa inca si astadi espusa, nu este mirare, ca tréb'a loru scolaria totu mai este in stadiulu unei epoce, unde numai despre elementele ei prime póte fi vorba. Dar acum, dupa ce prin statutulu organicu alu Mitropoliei nóstre in §-fii 122—131, si prin legea XXXVIII din a. 1868. s'au regulatu, avemu speranti'a deplina, ca tréb'a instructiunei publice va spori din timpu in timpu, si se va aduce la o stare, carea sa corespunda inaltimei ideii de crestinismu, si a unui statu civilisatu, care de scopulu seu are cultivarea si luminarea omenimei.

Din acestea urmeadia prea firesce, ca consistoriulu archidiecesanu au trebuitu sa depreceze pre ministeriu, câci nu póte trimite pre dascalii nostrii confessionali la acelu cursu pedagogicu fâra cá sa piérda din vedere dreptulu seu din §-fulu 11, in urm'a cârui consistoriului, cá stapanirei legale a scóleloru nóstre confessionali i compete a defige sistem'a si metod'a pentru scólele nóstre confessionali.

Si asiá protopresbiteriloru cá inspectoriloru districtuali de scóle, li s'au demandatu, cá la tempulu seu sa tiena dupa prescrisele normative conferintie dascalesci, si sa tiena sub disciplina seriósa atâtu pre dascali, câtu si pre parinti, cá sa triméta regulatu pre copiii loru la scóla, câci negligerea acestei datorintie de parinti le va aduce loru rusîne si pedépsa“.

Aci ne incumetâmu atâtu numai a mai adaoge din partene, ca amu vrea sa scimu, ce au datu ministeriului ansa la acésta dispusetiune? care cuprinde in sine numai atâtu, ca unu cursu pedagogicu de 6 septemâni se va tiené in cutare si in cutare locuri,

dara nu se scie, dupa ce manualu se va predá studiulu acest'a acolo? si prin cine? si óre organele ministeriali nu cunoscu conferintiele dascalesci in organismulu trebei nóstre scolare? nu cunoscu institutulu nostru pedagogicu? ori ca tóte acestea nu vreau sa le recunósca, câci nu suntu plasmuirile Dloru?

Evenemінte politice.

Cercularіulu cabinetului austro-ungurescu câtra agentii sei lânga puterile streine spune ca Austri'a va padî stricta neutralitate, inse dupa esemplulu altoru staturi va grigí si de esistinti'a sea.

Unu cor. din Munichu scrie lucruri interesante la „Cor. slave“. Dupa acel'a decisiunea luata de Bavari'a spre a intrá in lupta contr'a Franciei a aternatu in mare parte dela eventualea atitudine a Ungariei in resbelulu de fatia. Atitudinea acést'a aru fi in favórea Prussiei.

In scurtu dara ne vomu convinge in câtu a avutu dreptu corespundietorii nostri politici.

Principele Latour d' Auvergne, ambasadorele Franciei la curtea de Vien'a, a sositu in 23 Iulie preste Itali'a dela Parisu. Se dice, ca principele Latour a adusu o scrisóre autografa dela Napoleonu, prin care provóca pre imperatorele Austriei a procede cu Franci'a contr'a staturiloru de Sudu, indata ce acestea voru violá pactulu dela Prag'a. Faim'a acést'a nu e verossimila, de óre ce principele Latour a parasitu Mercuri Parisulu, si asiá trebuiá sá se scia in Parisu in diu'a aceea, ca staturile de Sudu au recunoscutu casus foederis. Intr'aceea s'a decisu in Vien'a a se observá o neutralitate stricta.

Telegramele private ale „Cor. Slave“ infatisiéza Itali'a, cá cându aru fi gat'a de a intrá in lupta in tempulu celu mai scurtu. Dupa unele Garibaldi si Menotti e in Florenti'a si celu dintâiu a avutu o conversatiune lunga cu regele, Victoru. Resplat'a aliantiei va fi Rom'a, dorit'a capitala a regatului.

Parisulu e mai cu totulu desiertatu de trupe. Se mai afla acolo înca cateva trupe de garda si africanii (soldati din Algieru) cari implinescu serviciele de santinela, dintre care inse partea cea mai mare s'au parasitu. In dilele prossime va ocupá gard'a natiunale mobila casarmele, carea apoi mai târdiu se va tramite in castrele dela Chalons, si de acolo catra oriente, spre a implini servicie in fortaretie. Cu totulu se voru concentrá de o cam data in Chalons 45=pana la 50,000, carî voru fi condusi de generalulu V i n o y. Se vorbesce si de formarea unei legiuni de streini in Besancon din 4000 insi. Intre gardistii natiunati mobili se afla o multime de ómeni cu posturi la ocupatiile si administratiunile cele mari ale Parisului. Banc'a Franciei da dintre amploiatii sei 87. Directorele bancei, Rouland, vení in cérta cu ei; densulu adeca le negase de ici incolo tragerea lefeloru, sub pretestu, ca nu este cu dreptu a trage dóue lefe, adeca léf'a dela banca si unu sou pre dî cá gardistu mobile. De óre ce insa Rouland insusi trage léfa dupla, se atîtiara amploiatii fórte si se adresara la imperatorele Napoleonu, care sa fi vituperatu cu asprime procederea lui Rouland.

Speditiunea de trupe câtra orientu curge in continuu. Dupa foile parisiene suntu acolo concentrati aprópe la 300,000; ceea ce inse nu e cu sigurantia constatatu. Imperatorele va plecá in 212 l. c. la armata. Ce se tiene de faimele pacinice de unadi, ele au si amutitu. Se dice ca imperatorele au respunsu la tóte imbiarile, care i s'au facutu, ca suntu prea tardîe. Denumirea unei regentie s'au lasatu. Pre cum se vede, voru conduce ministrii trebile. Mai multi deputati sa fi petitiunatu dupa comande in armata, intre cari si Duqué de la Fauconnerie si Ierome David. Clementu Duvernois (deputatu) a petitiunatu, cá sa lu alature statului majoru cá oficieriu de ordonantia. Deputatulu Gustave Fould care vorbesce limb'a germâna va insoti armat'a cá interpretu. Mac Mahon n'a sositu inca din Algieru. Trupele africane se voru dirige preste Lyon si Besancon câtra resaritu. In Toulon se arméza bateriele notante. Infanteri'a de marina da corpului, care sa opereze in marea de Nordu si Ostu, 2000 soldati. — Administratiunea telegrafica mai nu mai primesce depesie adresate in Germani'a. — Drumulu de feru Lyon=Marseille transportéza numai trupe. Trasurele de marfe si persóne s'au sistatu.

Cu ocasiunea primirei membriloru corpului legislativu respunse imperatorele Napoleon la vorbirea presiedintelui Schneider in urmatoriulu modu:

„Simtu o deosebita placere a ve poté multiumí nainte de placerea mea la armata pentru sprijinulu celu patrioticu, care l'ati datu regimului meu.

Unu resbelu e legitimu, déca se pórta cu consimtiementulu tierei si aprobarea representantiloru ei. Domni'a Vóstra aveati dreptu a aminti cuvintele lui Montesquieu: Adeveratulu autoriu alu resbelului nu e acel'a, care lu dechiara, ci acel'a, care lu impune.

Noi amu intreprinsu tóte câte ne a fostu cu potintia pentru de alu evitá si ve potu spune ca natiunea intréga ne dictéza otarirea nóstra in insufletirea sea.

Plecandu eu ve incredintiezu, pre imperatésa carea ve va covocá in giurulu seu, cându impregiurârile o voru recere. E a v a s c i a s i i m p l n í c u c u r a g i u d a t o r i n t i 'a, c a r e i - o i m p u n e p o s i t i u n e a. P r e f i i u l u m e u l u i a u c u m i n e, i n m i d i l o c u l u a r m a t e i v a i n v é t i á a s e r v í t i e r e i s e l e.

S u m d e c i s u, a u r m a r í e n e r g i c e m i s s i u n e a c e a m a r e, c a r e e s t e i n c r e d i n t i a t a m i e; am incredere in resultatulu armeloru nóstre, câci sum convinsu, ca Franci'a sta ridicata dupa mene si ca Domnedieu o va protege.“

Vorbirea imperatorelui fu primita cu aplause frenetice. La departarea membriloru dîse Napoleonu: „Domniloru, fiesce-cârui'a dintre D-vóstra i-asiu strenge mân'a, inse strengerea cea adeverata a unirei, care esista intre noi, este amórea câtra patria, care ne insufletiesce.“

„Société internationale de recours aux blessés des armées de terre et de mer“ publica in foile parisiene o provocare câtra medici, cari voiescu a se ingagiá cá medici la servicie de campania. Provocarea e subscrisa de contele Flavigny cá presiedinte si de br. Rothschild cá casariu. O deputatiune a asociatiunei acestei'a capetà in dilele trecute la imperatés'a in Saint=Cloud audientia si i impartasí ca asociatiunea va infiintiá unu serviciu campestru de medici sub presidiulu doctorelui Nelaton. Personalulu mediciloru s'a recrutatu dintre voluntari. Imperatés'a a datu la dispositiunea asociatiunei respective comitetului permanentu apartementele imperatorelui in palatiulu industrialu din 1855, si acolo suntu de a se indreptá tóte donurile spre ajutorarea si curarea vulneratiloru. S'au anunciatu dejá unu numeru insemnatu de medici, studinti de medicina din cursurile superióre, profesori etc. la serviciulu voluntariu de campania.

Pre cându tóte scirile din Danemarc'a suna intr'acolo, ca regimulu s'a decisu, la cererea Russiei si Angliei, a observá o neutralitate deplina, dice o fóia parisiana: „Nimenea nu se indoiesce in Danemarc'a, ca ea trebuie sa ia parte la resbelu“ si „ca a sositu momentulu unde Danemarc'a, insocindu-se cu tóte puterile sele cu inimiculu inmiculai seu si va eluptá dreptele sele pretensiuni; Danemarc'a sta dejá cu o trupa de 10,000 soldati bine eserciati in castre la Hald in apropierea Viborgului, a câroru batalióne si artileria e completa si gat'a de batalia si in cinci dîle va putea cu 30,000 atacá.“

Danemarc'a posede inventiunea unui ingineriu francesu. E vorb'a iérasi de unu instrumentu de daremare; si consta dintr'o materia stropitória, ce are cualitatea, a se aprinde in aeru si apa. Ea are, dupa cum se dice, potere de 300 de ori mai mare decâtu pravulu de pusca si nu e periculosa a amblá cu ea. Pusa in focu nu arde cu mai mare vnetu de câtu hârthi'a. Din o cercare facuta de unedî in Parisu, a resultatu, ca unu glontiu implutu cu dóue grame din aceea masa e in stare a cufundá o naia de marime insemnata. Inventiunea s'a semnalisatu deja in anulu trecutu, remase inse secreta. Nu de multu s'a vorbitu in legislativa despre ea si s'au informatu ambii deputati, Tillancourt si Granier de Cassagnac. Incurcarea de fatia a adusu in inventiunea iéra-si pre tapetu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 18 Iuliu a casei representantiloru se continua dupa finirea formalieloru, desbaterea despre § 1. din legea municipale.

K. T i s z a dîce intr'altele, ca e o pressiune atâtu de nemorala, câtu si neiertata, déca regimulu presinta unu proiectu de lege reu si apoi pretinde acceptarea lui, din causa ca momentulu celu criticu nu sufere neintielegeri. Vorbitoriulu dechiara mai departe, ca si densulu e pentru neutralitatea neconditiunata a monarchiei si ca e convinsu, ca legislativ'a intréga o doresce; totu pasiulu, care, l'aru face regimulu in astufeliu de impregriurâri contr'a neutralitâtiei, aru fi mai multu decâtu o eróre, aru fi o crima.

I. K u b a votéza pentru testulu comitetului centralu si amendamentulu lui Wahrmann.

D. I r á n y i dice ca legea propusa de Wahrmann aduce orasiulu Pest'a cu totulu in dependinti'a regimului, densulu inse voiesce, ca tiér'a si orasiele sa fia libere mai nainte de tóte inse, cá capital'a sa fia libera.

Fr. H a s z m a n n aru dorí, cá comitatele sa se fi consideratu si tratatu simplu cá corporatiuni, care conducu administratiunea nici de cum inse, cá corporatiuni politice. Densulu tiene de necesaria o lege deosebita prentru orasiele principale si din acést'a causa votéza cu Wahrmann.

P. N y á r y indrépta cas'a la legislativ'a din din 1848. Acést'a a asecuratu orasieloru autonomi'a in 4 renduri; regimulu magiaru presentu nu numai ca nu e asiá de liberalu cá celu din 1848 dara sta in privinti'a acést'a mai giosu chiaru si decâtu regimulu reactiunariu. Regimulu a ochitu pre furisiu tóte mijlócele cele diferite, cu succesu si asiá voiesce acum'a a desbiná poporulu in caste, spre a potea apoi suprime fia-care casta in deosebi; pre lânga acestea si uita ca i suntu necesarie tóte poterile contr'a unui inimicu comunu, care, póte, nici ca e departe.

Dupa o desbatere mai lunga trece cas'a la votisare despre deosebitele pârti ale § 2.

Aline'a 1 se primesce la votisarea nominala cu 173 contr'a 120 voturi.

Propunerile de adausu ale lui Wahrmann si Pulszky inca se primescu cu majoritate.

Aline'a 2 se acceptéza in editiunea propusa de comitetulu centralu.

§ 2. e asiá dara acceptatu.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

In siedinti'a din 19 Iuliu a casei deputatiloru anuncia presiedintele dupa finirea formalieloru unele petitiuni.

V. B o g d a n u interpeléza pre ministrulu pentru aperarea tierei in privinti'a institutului militarescu numitu Ludoviceum,

Kol. T i s z a interpelézapre ministeriulu intregu in privinti'a observârei unei neutralitâti neconditiunate fatia cu resbelulu eruptu intre Franci'a si Prussi'a.

Ambele interpelatiuni se voru predá regimului.

Referentulu comitetului de imunitate, P H o f f m a n n reportéza ca comitetulu a aprobatu rogarea procurorelui generalu de a intentá procesu de presa contr'a deputatului Dr. Sv. Miletics.

Raportulu se va tiparí.

Dupa acestea se continua desbaterea speciala despre poiectulu de lege municipale; §§. 4—20 se acceptéza fâra modificare.

La §§. 17 si 20, celu dintâiu tratéza despre dreptulu de remonstratiune alu comitateloru si municipieloru, alu doilea despre voturile virile, se incinge o desbatere lunga si viua la care iau parte ministrulu K e r k á p o l y, P u l s z k y, T i s z á, M e d n y a n s k y, P. S z o n t a g h, ministrulu de culte E ö t v ö s, A. A l m á s s y, K o r i z m i c s si L. T i s z a.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

(urmare)

Plauen . . . . . .

Prin miculu tablou, ce m'amu incercatu a Ti-lu face pâna aci despre starea scóleloru poporale si institutiunile loru in Saxoni'a, credu ca Te vei fi potutu convinge despre grigea cea mare, ce o pórta intrég'a tiéra pentru cultivarea tinerimei si pentru indiestrarea acestei'a cu cunoscintie folositóre si cu o crescere buna, morala, — si acést'a nu in modu superficialu, mechanicu, ci in modulu celu mai corespundietoriu naturei copiiloru, si mai folositoriu pentru viati'a urmatóre a loru.

Pentru cá insa institutiunile cele frumóse scolare sa aiba succesulu doritu atâtu in privinti'a

educatiunei copiiloru incredintiati scólei, câtu sî in privinti'a desvoltârei pre base solide sî rationale a mintiei loru sî indiestrarei cu cunoscintie, de cari voru avea copiii lipsa in ori ce stare a vietiei loru, — e neaperatu de lipsa, cá tréb'a instructiunei sî educatiunei sa fia incredintiata astorfeliu de ómeni, cari suntu conscii de insemnatatea cea mare a educatiunei sî ingrigirei celui mai scumpu tesauru alu omului, adeca ale copiilóru celoru fragedi sî acceptibili, cari pre lânga acést'a sa aiba bunavointia sî iubire câtra chiamarea onorifica de invetiatoriu sî totoduata sî sciintie de ajunsu teoretice sî practice, ca sa scie c u m sî c e sa predée copiiloru incredintiati lui, cá ei sa devina ómeni adeverati, cugetâtori, folositori loru-si sî societâtiei, iéra nu nisce masine, nisce automati si cari in fine sa aiba o astfeliu de viatia, in câtu sa fia tuturoru de modelu.

Astfeliu de ómeni pentru astfeliu de tréba insemnata nu se potu luá numai asiá de p'aci incol'o, de pre ulitia, cum amu dice, ci ei trebuie pregatiti anume, sî pregatiti cu atât'a mai mare ingrigire, cu câtu este chiamarea loru, un'a din cele mai insemnate, ba potemu chiara dice, cea mai insemnata pentru viati'a sî viitoriului unui poporu.

Acésta pregatire sî formare pentru starea de invetiatoriu poporalu, se face in seminariele invetiatoresci.

Fia-mi dara permisu, stimate colega, inainte de a-mi inchieiá impartasîrile despre scolele din Saxoni'a, — a espune in scurtu sî ceva despre seminariele acestea sî despre organisarea loru.

Unu astfeliu de seminariu invetiatorescu amu cercetatu aici in Plauen in Vogtland, sî cele dise despre acest'a, se potu dice dî despre celelalte vro 9—10 seminarie invetiatoresci din Saxoni'a, câci ele tóte, cu esceptiune de 2, cari suntu intretienute séu fundate de privati, suntu institute de ale statului, suntu totu pre aceeasi basa organisate sî stau sub nemidilocit'a priveghiére a ministeriului instructiunei publice sî alu culteloru, care denumesce sî pre invetiatorii seminariali. —

Seminariele invetiatoresci au sistem'a de 6 clase, cu 6 cursuri anuali; cele 2 clase d'antâiu (VI-a, V-a, cele mai de josu) se numescu proseminariu, iér celelalte 4 din urma: seminariu.

Cá elevi se priimescu tineri de aceia, cari au absolvitu cursulu de 8 ani alu scólei poporale cu succesu bunu, asiá dara cari suntu confirmati respective, trecuti de 14 ani.

Elevii celoru 4 clase din urma au locuinti'a loru in internatulu seminariului. sî au sa observe strictu ordinea casei statorita de colegiulu profesoralu.

Inspectiunea in genere o are directorulu, care si-are locuinti'a sea in edificiulu seminarialu; elu este ajutatu in acést'a prin celalalti invetiatori, cari afara de órele de prelegere, trebuie sa mai iá asupr'a-si sî 1—2 óre de inspectiune pre dî.

Elevii proseminariului suntu esterni. Sî ei stau insa sub control'a directorelui sî a corpului profesoralu.

Fia-care elevu esternu are a instiintiá pre directorulu despre aceea, ca unde sî la cine locuiesce; asemenea sî despre ori-ce schimbare a cuartirului avutu pâna ací, pentru cá acel'a sa póta trage informatiuni despre portarea elevului afara de órele de prelegere. Gazdele au datorinti'a a aretá ori ce neregularitate in portarea eleviloru concrediuti ingrigirei loru, directorelui. Déca gazd'a nu face acést'a, sî vine din alta parte la cunosciinti'a directorelui, ca supr'a veghiarea elevului nu e destulu de corespundietóre, atunci i se demanda elevului asi cautá altu cuartiru mai corespundiatoriu.

Eleviloru seminariali, atâtu interni câtu sî esterni le este fórte strictu opritu: cercetarea cafeneleloru, birturiloru, petreceriloru publice de dansu amblarea pre strade dupa 9 óre sér'a etc. sî f u m a t u l u.

Din acestea se vede ca elevii seminarieloru acestor'a invetiatoresci se tienu fórte strictu, mai pré strictu, mai monastericesce, ceea ce póte avea urmâri nu pré favorabile pentru fiitorii invetiatori. Din acésta causa internatele suntu fórte multu atacate din parte mare a invetiatoriloru pre de alta parte iérasi trebuie datu dreptu sî acelor'a cari motivéza sî argumentéza necesitatea internateloru, cá a reului celui mai micu dintre cele dóue rele, celu pucinu sub impregiurârile tempului de facia.

Dar sa trecu acum'a la desvoltarea sî formarea eleviloru scientifica in genere sî in specie la desvoltarea sî formarea necesaria pentru conditi'a séu starea de invetiatoriu.

Aci vinu mai antâiu de a se considerá objectele de invetiamentu..

Spre mai buna orientare Ti impartasiescu aici in scurtu planulu de invetiamentu alu seminarului reg. pentru invetiatorii din Plauen.

A. I Religia.

C l a s' a VI. si V-a, Anulu I u.

1. Catechismu, taerea I si II-a 3 óre

2. Geografi'a Palestinei. Istori'a legei vechi impreunata cu cetire de capete alese mai cu séma din cartile istorice. 3. óre.

Anulu II lea.

1. Repetitiune taierei II. Esplicarea taierei III, IV, V, 3 óre.

2. Repetitia scurta a isto. legei vechi. Privire preste cartile T-V.-Cetire de capete alese profetice (1 u Sem.)-Viati'a lui Christosu cu privire deosebita a evangelielorn sinoptice (2 lea Sem). 3 óre.

C l a s' a I V sî III-a Anulu I-a.

1. Catechismu taierea I-a si II-a 3 óre.

2. Privire preste cartile T. N. Faptele Ap. (1 u sem)- Istor. bis. pana la reformati'a lui Luther. (2 sem) 2 óre.

Anulu 2 lea.

1. Catechismu. Repetiti'a art. III. Esplicarea a III. IV. V. taieri. 3 óre.

2. Istor. reformatiei. Esplicarea confes. augsb. (1 u sem).- Esplicarea epistoliei catra Galateni, sî a S. Iacobu (2 lea sem.) 2 óre.

C l a s' a II si I-a, Anulu I u.

1. Despre credinti'a- 4 óre.

2. Esplicarea psalmiloru (1 u sem). a evang. Ioanu (2 sem). 2 óre.

Anulu 2 lea

1. Contiunare despre credintia,

2. Esplicarea epist. catra Romani (1 u sem) catra Efeseni si epistolieloru pastorale (2 sem)2 óre.

II Limb'a germana.

VI Clasa. 6 óre. Cetire in esercitii verb. sî script. Reproductiuni, verb. sî script. despre cele esplicate, cetite, petrecute ect. Cateodata o epistola. Pe luna 2-3 lucruri scripturistice. Declamatiuni.

Gramatic'a se iá p ebasa cârtiei de cetire: Constructiunea simpla sî simpla amplificata dimpreuna cu cunóscerea cuvinteloru sî a formeloru. Ortografia sî interpunctiunea se esercéza prin dictate scurte.

V Clasa. 6 óre. Lectur'a ca in cl VI. In gram. totu pe bas'a cartiei de cetire: constructiunea compusa. Esercitii stil. scripturistice, istorióre, descrieri, mutari din poesia in prosa, ceea ce se pregatesce cu mare bagare de séma. Epistole etc. Pre luna 2-3 teme. Declamatiuni, dictate.

IV C l a s a 5 óre. Lectur'a cá mai susu. — Pertractare scientifica a gram. incepe. Esercitii stilistice script. cá mai susu; 1 tema la 3 septemani — declamatiuni. Inceperele de predâri liberi (peroratiuni) despre obiecte istorice, geografice etc. 4. óre.

III C l a s a 5 óre. Lectur'a: carte de cetire sî Wilhelmu Tell. Prosodie sî metrica. Scurte beiografii de poeti. — Despre constructii. — Descrieri, asemenâri, pertractâri etc. pre anu 15 teme.— Peroratiuni, mai cu séma despre obj. istor. 4 óre.

II C l a s a 6 óre. Istor. literaturei. (comb. cu cl. I-a) 1 óra.

Lectura: Vergiu'a d' Orleans Maria Stuart. Nathan. Götz v. Berlichingen 2 óre. Peroratiuni, declamatiuni, 1 óra. Stilistic'a, retoric'a 1 óra. — Pre anu 12 teme script.

Clas'a I-a 5 óre. Lectura: Wallenstein, Egmont, Iphigeni'a. — Metric'a sî poetic'a — Peroratiuni, declamatiuni, — Pre anu 10 teme script.

III Computulu.

VI Clas'a 4 óre. Cele 4 specie cu num. de un'a sî de mai multe numiri.

V Clasa 3 óre. Frangerile comune sî decimale.

IV Clasa 3 óre. Regul'a de tri, a societâtiei, socotirea intereseloru, procenteloru, terminului, amestecârei.

III Clasa 3 óre. Potentiele sî radacinile. Algebr'a.

II Clasa 2 óre. Proportiuni, progresiuni, ecuatiuni de gradulu 1-u cu un'a necunoscuta.

I-a Clasa 2 óre. Ecuatiuni de gr. I-u cu mai multe necunoscute. Ecuatiunile cuadratice.

IV Geometri'a.

V Clasa 1 óra. Linii, unghiuri, planuri, corpuri.

IV Clasa 2 óre. Planimetri'a.

III Clasa 2 óre. Planimetri'a. Asemenarea continutului ariei figureloru de linii óble.

II Clasa 2 óre. Proportionalitatea linieloru óble sî asemenarea figureloru linii óble.

I-a Clasa 2 óre. Elementele stereometriei.

V Geografi'a.

VI Cl. 2 óre. Geogr. tinutului, sî apoi a patriei. Cele mai necesarii lucruri din geogr. matematica.

V Cl. 2 óre Privire preste cele 5 parti ale pamentului.

IV Clasa 2 óre. Geografi'a speciala a Europei.

III Clas'a 2 óre Gergr. speciala a Germaniei.

II Clasa 2 óre. Celelalte 4 pârti ale pamentului.

I Clasa 2 óre. Geografi'a generala.

VI Istori'a.

VI Cl. 2 óre. Istori'a Saxoniei.

V Cl. 2 óre. Istori'a germâna.

IV Cl. 2 óre. Istori'a vechimei.

III Cl. 2 óre. Istor. evului mediu.

II Cl. { 2 óre. dela reformatiune pâna in tem-
I Cl. { comb. rile mai nóue.

VII Istor. naturala.

VI Cl. 2 óre. Var'a: botanic'a (cunóscerea de plante singuratece, sî a pârtiloru loru dupa originale in natura. Impartirea planteloru analisate in grupe. — Earn'a Zoologi'a.

V Cl. 2 óre. Cá in cl. VI.

IV Cl. 2 óre. Var'a: botanic'a; earn'a; antropologi'a.

III Cl. 2 óre mineralogi'a sî geognosi'a.

Constructiunea, viati'a sî ingrigirea corpului omenescu de Bock.

VIII Fisic'a.

II. Cl. 2 óre. Elementele fisicei dupa Koppe. Cap. I—V.

I Cl. 2 óre. continuare cap. V—X.

IX Desemnulu.

VI sî V-a cl. câte 2 óre. Desemnulu linearu.

IV Cl 2 óre. Desemn. dupa orig. pre harthia.

III Cl. 2 óre. Pespectiv'a dupa corpuri.

II Cl. 1 óra. Perspectiv'a sî umbrele dupa corpuri.

I Cl. 1 óra. Desemnulu dupa originale pre harthia.

X Scrierea.

In tóte clasele: cursivu latin'a sî germ., fracturu.

XI Gimnastic'a.

Tóte clasele comb. câte 2 óre pre septemâna in sal'a de gimnastica a institutului.

B. XII Music'a.

In tóte clasele music'a vocala; apoi pre forte piano pre organe pre violina, sî in fine General bass.

C. XIII. Pedagogi'a.

Cl. II 2 óre. Psichologi'a sî didactic'a.

Cl. I 2 óue. Continuare din didactica. Despre educatiune.

Cl. II sî I comb. cursu bienalu, 1 óra istori'a pedagogiei. Espunere generala a ped. vechimei, mai specialu apoi a evului mediu sî a tempului nou; despoltarea sî fasele scólei poporale germâne.

XIV Catechetic'a.

Cl. III 1 óra. Esercitii catechetice. Notiunile pregatitóre sî form'a erotematica. Esercitii la esemple verb. sî script.

Cl. II 1 óra. Aplicarea celoru de mai susu la procederea analitica sî sintetica; descompunere sî desfasiurare etc. dimpreuna cu esercitii in catechese esaminatória descompunatóre si desfasiuratrre.

Cl. I 1 óra. Continuare in invetiatura despre materi'a catechetica. Privire istorica sî cuprindere prindere sistematica cu repetitia generala.

Din acestea vei vedea ca pentru religia sa intrebuintiéza cu deesebire multu tempu, pre de alta parte iéra-si pentru objectele reale mai pucinu, sî cu deosebire pentru pedagogia fórte pucinu; acésta din urma insa, din causa ca seminariului din Plauen i mai lipsescu inca vr'o câti-va profesori.

(Va urmá.)

Suntemu recercati a publicá urmatoriula:

Reportu generalu,

despre activitatea directiunei natiunale din Aradu, pentru cultur'a poporului românu, pre anulu 1869/70.

(Capetu)

Adunarea generala din anulu trecutu au fostu dispusu inlocuirea colectantiloru negligenti prin alti

barbati mai zelosi; dara directiunea n'a potutu realisá acést'a din acelu motivu câci espeditiunile mai recinte se fecera numai in lun'a lui Martiu, a. c. sî asiá considerându miscârile multilaterale de interesu natiunale sî bisericescu, ce se intemplara de atunci incóci — considerându ca la acestea mai toti barbatii inteligînti, prin urmare acei domni colectanti erau angagiati, sî considerându: ca sî timpulu a fostu parte nefavorabilu, parte pré scurtu pentru incasarea baniloru — s'a crediutu ca acei respectivi dd. colectanti voru suplini scaderile vediendu apropiarea acestei adunâri generali, ceea ce inse nu s'a intemplatu.

Dreptu aceea onorat'a adunare generala in privinti'a acést'a este rogata a dispune celea ce le va aflá de bine.

4. Pre temeiulu preliminariului aplacidatu in anulu trecutu, directiunea a prenumeratu urmatóriele diuarie pentru cabinetulu de lectura, sî anume: „Albin'a", „Federatiunea", „Gazet'a Transilvaniei", „Telegrafulu Romanu", „Famili'a", „Gur'a Satului", sî „Transilvani'a", iéra dintre cele streine s'au prenumeratu numai pre ½ de anu fói'a germâna „Reform". „Der Osten", „Arader Zeitung", sî "Alföld"; afara de aceste au venitu gratis „Romanulu" din Bucuresci, sî din Pest'a „Magyar Ujság".

5. Cu combinarea unui planu pentru câstigarea unei case ca proprietatea a asociatiunei, conformu decisului adunârei generali, de sub nr. 12. fiindu ea impreunata cu multe greutâti sî in privinti'a modalitâtiloru sî medilóceloru, directiunea nu s'au potutu deprinde, sî asiá acésta causa remâne a se recomendá atentiunei mai departe a directiunei.

Pentru esoperarea modificârei § 10. alu statuteloru relativu la tienerea adunâriloru generali ambulante conformu determinatiunei de sub nr. 14 — directiunea a facutu o representatiune la guvernulu tierei, — adresându-se deosebi câtra toti deputatii dietali români cu rogarea, cá sa o spriginésca.

Substernerea inse s'a intârdiatu prin aceea, ca a fostu retramisa pentru traducere in limb'a magiara, — traducerea s'a facutu.

Intr'aceea s'a escatu dubietate déca este trebuintia intre impregiurârile constitutiunei de astadi de astu-feliu de petitiune sî incuviintiare guverniala ? ?

Directiunea supune de nou desbaterei onorabilei adunâri generale.

Facându-se propunere la adunarea de anu, s'a dispusu, a se elaborá din partea directiunei unu proiectu de modalitate pentru latirea industriei si a comerciului intre poporulu romanu si asiá incredintiandu-se cu acésta causa o comisiune din sinulu directiunei, a facutu unu elaboratu adoptatu sî de directiune, — carele se alatura sub C. sî se recomenda binevoitórei atentiuni a onoratei adunâri generali.

8. Espirându timpulu contractualu de arenda a localitâtiei asociatiunei, ce au fostu inchiriata pre trei ani, sî din caus'a concurintiei mari ce domnesce aicea pentru cortele, iéra de alta parte din causa ca pentru asociatiune, nu s'a potutu de feliu aflá alta localitate acomodata, sî mai eftina, directiunea a fostu constrinsa a renoí contractulu mai pre unu anu; dara cu unu pretiu mai mare, adeca cu 400 fl. pre anu; inse cu adausulu mai unei chilii, sî altoru apartinentie cari se voru inchiriá spre usiorarea arendei; dreptu aceea onorat'a adunare generala este rogata cá sa binevoiésca a incuviintiá acésta dispusetinne a directiunei, — conformu decisului de sub nr. 34 sî 35. a protocolului siedintiei.

9. Dupa cum se vede din protocolulu siedintiei de sub Nr. 39. reposat'a locuitória Andea Borcea din Micalaca au facutu unu legatu de 100 fl. pre sém'a asociatiunei, care s'au acceptatu sî de câtra ceialalti coeredi la publicarea testamentului — dara nefiindu pâna acum pertractatu lasamentulu, asociatiunea inca n'a devenitu in posesiunea acestui legatu, — sî asiá directiunea a insarcinatu pre fiscalulu asociatiunei cá la tempulu seu sa participe la pertractare sî se apere interesele asociatiunei. —

10. Directiunea n'au intrelasatu a tiené sî in anulu acest'a indatinatulu parastasu pentru eternisarea memoriei fericitului Georgiu Pop'a, membru fundatoriu alu asociatiunei, sî fostu comite supremu, care parastasu s'a serbatu cu tóta solenitatea de câtra Ilust. Sa Dlu Episcopu, in biseric'a catedrala de aicia, — dupa cum ve vede din protocolulu siedintiei directiunale sub nr. 66.

Asisderea s'a tienutu parastasulu pentru binefacâtoriulu asociatiunei Jov'a Cresticiu in opidulu Siri'a, prin dlu parochu sî administratoru protopopescu Nicolau Beldea dupa cum se vede din protocolulu siedintiei de sub nr. 67.

11. Cu scopu de a sa esoperá pre partea fondului asociatiunei unu câstigu de bani; directiunea a dispusu conformu decisului de sub nr. 88. la oferirea dlui Petru Popoviciu invetiatoriu in Timisiór'a, productiunea de piese teatrale ce se va esecutá cu ocasiunea acestei adunâri de câtra societatea de diletanti din Temisiór'a in teatrulu de aici. —

In acompanire cu acésta productiune se va produce sî corulu vocalo-musicalu alu plugariloru din Chiseteu. —

Mai departe s'au dispusu arangiarea petrecerei de saltu nationalu la otelulu crucea alba ce se va tiené mâne sér'a conformu avisului publicatu in foile nationale, — alu câror'a venitu curatu este asisderea menitu fondului asociatiunei. —

12 Din incidentulu esperiintiei: cumca sororile asociatiuni din Transilvaoia si Bucovina sunt ajutorate din bugetulu destinatu spre scopulu culturei natiunale romane, de catre ministeriulu Romaniei pentru culte si instructiunea publica; —

Directiunea la propuneree directoriului secundariu a dispusu prin decisulu seu de sub Nr. 97 a se face o adresa catra acelu ministeriu alu Romaniei, in privinti'a acést'a, cerendu-se asemenea ajutoriu cu atât'a mai virtosu; deórece asociatiunea nóstra marginita in poterile sale materiale are mare necesitate de unu asemene spriginu spre inaintarea scopuriloru sale de cultura natiunala.

13. Dupa cum se vede din reportulu perceptoratului alaturatu sub D) starea cassei, si respective resultatulu incassarei oferteloru: apoi erogatiunile din anulu acest'a, suntu urmatóriele: incependu de la adunarea generala trecuta pana la incheierea diurnalului, de perceptiune.

Ratiociuniulu perceptorului este provediutu cu tóte documintele recerute, si censurandu-se prin esactoru dupa cum sa vede din reportulu acestui'a, tóta administratiunea perceptorala s'a aflatu in cea mai buna ordine, si nu ocure nici o dificultate. —

Mai departe din reportulu esactorelui alaturatu sub E) se vede urmatoriulu resultatu despre statulu membriloru asociatiuni. —

14. Bibliotecariulu asociatiunei, — aréta prin reportulu seu alaturatu sub F.) starea bibliotecei de presinte. —

15. Fundulu instructu alu asociatiunei, s'a sporitu in anulu acest'a cu un'a lampa donata, — dupa cum aréta economulu asociatiunei prin reportulu seu alaturatu sub G.) totu odata face cunoscuta necesitatea reparatiuniloru de mobile ce s'au stricatu, propunendu a sa preliminá o suma corespundiatória acestui scopu.

Despre agendele fiscalatului se alatura reportulu sub H, din câre se vede ca trebile asociatiunei nóstre au avutu si in anulu acest'a lipsa de intrevenirea fiscalului. —

17. In fine se alatura reportulu notariului sub I,) din care se vede ca tóte espeditiunile pana la cele din siedinti'a ultima, efeptuite, si cà archivulu asociatiunei, tóte protocólele si scriptele se afla in ordine. —

Deci cu acestea incheiendu-si subscris'a directiune activitatea din anulu acest'a, róga, ca onorata adunare generala sa binevoiésca a o absólve de responsabilitatea ulterióra.

Aradu 5 Iuniu nou 1870.

Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului romanu.

Antoniu Mocioni m. p.
Directoru primariu.

Petru Petroviciu mp.
Notariu.

Varietâti.

(†) P. **Georgiu Tamasiu** protopresbiterulu Ternavei de josu a reposatu in Domnulu in 7 Iuliu a. c. fiindu in etate de 61 ani, lasându dupa sine o jalnica vedua, pre fiulu reposatului preotului Daniilu Tamasiu dimpreuea cu famili'a acestui din urma, sî s'a immormentatu in 9 Iuliu a. c. La acésta trista festivitate a asistatu preotîmea nóstra tractuale sî multu poporu. Fiai reposatului tierin'a usióra sî amintirea eterna !

Insciintiare: Conferinti'a generala, carea o anuntiasemu, ca se va tienea in 19, 20, 21 Iuliu a. c. la Avrigu se amâna deocam data, din caus'a impregiurâriloru ivite. La timpulu seu se voru dá informatiunile necesarie pre calea publicitâtiei.

Brasiovu 11 Iuliu 1870.

Dr. V. Glodariu.
Prof. la gimn. romanescu
din Brasiovu.

Nr. 76 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-orientale din comun'a Hertiegani sî Crisciori, comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumentele impreunate cu fia-care din aceste dóue posturi invetiatoresci suntu in bani gat'a 200 fl. v. a. ce se solvescu in rate trilunarie anticipative; cuartiru liberu, lemne de focu sî gradina de legumi.

Competitorii voru avea a-si instruá concursele loru: a) cu atestatu de botezu, ca suntu români de relegea gr-orientale; b) atestatu despre purtarea loru morala de pân'acum; c) cu atestatu, ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu celu clericalu in institutulu archidiecesanu românu gr-or. din Sabiiu; d) ca scie cantârile bisericesci sî tipiculu; sî e) ca afara de limb'a materna mai cunoscu sî cea magiara séu germâna.

Concursele suntu de a se adresá subscrisulu inspectoralu scolare romanu gr. orientale.

Bradu 10. Iuliu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru romane gr. orientale din protopopiatulu Zarandului.

(37 — 1)

Nr. 77 1870.

Concursu.

La scól'a confessionala gr. or. din orasiulu Sabesiu au devenitu statiunea de Invetiatoriu pentru Clasa a II-a vacanta cu léfa de 300 fl. v. a. sî cea nou infiintiata de fetitie cu léfa de 150 fl. v. a. pentru cari se escrie acestu concursu, cá doritorii de a imbracisiá vre-un'a din anumitele statiuni sa-si asterna cererile sale scaunului protopresbiterale in S. Sebesiu pâna la 15 Augustu 1870 st. v. provediute cu urmatórele documinte.

a) testimoniu ca au facutu celu pucinu IV clase gymnasiale sî cursulu pedagogicu.
b) testimoniu ge botezu sî moralitate sî
c) testimoniu ca s'au esaminatu de comissiunea alésa de consistorinlu scolasticu, sî cumca e deprinsu in tipicu sî cantârile bisericesci.

Sabesiu in 12 Iuliu 1870.

38—1 Comitetulu parochialu gr. or.

Nr. 78 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la clasa 2 a a scólei gr. or. din Tientiariu, se escrie prn acést'a concursu cu terminu pana la 15. Augustu a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. prelanga cuartiru de locuintia, gradina sí 6, orgii de lemne.

Ceice doresc a concurá pentru acésta statiune invetiatorésca au pâna la terminulu prefiptu a tramite in Brasiovu la prea onoatulu d. protop. I alu Brasiovului Iosifu Baracu, pre lânga petitiunile loru:

1. Testimonii scolastice, ca au absolvatu cu sporiu bunu sî purtare morala frumósa celu pucinu gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu séu pedagogico-teologicu.

2) Atestatu de botezu, ca suntu de religi'a gr-orientale.

3. Atestatu de purtare buna politica.

Tientiariu 7 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale din Tientiariu.
Ioanu Eft. Popoviciu.
(39—1) Parochu.

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Iuliu 1870.

Metalicele 5%	50	25	Act. de creditu	204	50
Imprumut. nat. 5%	59	20	Argintulu	133	25
Actiile de banca	642		Galbinulu	6	25

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 57. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 19/31 Iuliu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 17 Iuliu.

Terenulu scolasticu este adi acelu ce merita atentiunea nóstra, pre lânga totu sgomotulu armeloru, in o mesura câtu se póte de mare. Elu este acel'a, care ne resare, ne cresce viitoriulu nostru din generatiunile cele fragede a le copiiloru si copileloru de scóla. Eata motivu de ajunsu, cá déca ne amu ocupatu in nrulu trecutu de acte privitórie la afaceri de scóla, sa urmâmu si astadi a ne ocupá totu de densele.

Senatulu scolasticu alu statului din comitatulu Dobâcei, dupa cum aflâmu, a recviratu pre consistoriulu archidiecesanu cá sa insarcinéze pre invetiatorii nostri confessionali din acele pârti, a asterne judiloru comunali, la finea fia-cârei luni, liste de acei copii si copile de scóla, cari au absentatu dela órele de invetiementu, pentru cá sa se esecutéze mulcte (pedepse in bani) dela parintii loru.

Precum vedemu aici e cestiune de competintia administrativa, inse ea taie aduncu in viati'a scolaria si déca meditâmu mai departe asupr'a lucrului venimu la consecintie fórte departe ducetórie.

A le urmarí pre tóte aceste consecintie nu e scopulu nostru de astadata, se póte ca cu alta ocasiune. Acum inse ne restringemu mai multu a inregistrá cele ce le audîmu ca le a urmatu ven. consistoriu archidiecesanu fatia cu recuisitiunea mai susu amintita.

Consistoriulu, dupa cum amu pututu audí, a negatu simplu implinirea acestei recuisitiuni inse pre motive si adeca pre motive aduse din legile positive esistente.

Mesur'a acést'a, ni se spune, ca dîce consistoriulu, e generale si de aceea trebuie sa se asiedie de autoritatea competenta de a aduce astfeliu de mesuri. Mesur'a acést'a sta in contradîcere cu §-lu 4 art. XXXVIII ex 1868, carele nu iérta cá parintii, tutorii si domnii (stapânii), cari nu tramitu pre copii regulatu la scóla, sa se pedepsésca numai de câtu cu mulcte, la aretârile odióse ale invetiatoriloru, ci §-lu prescrie, cá parintii etc. de acest'a (judi) sa se faca seriosu atenti la implinirea acestei datorintie, si déca mijlócele morali spre acestu scopu aru remané fâra succesu si obligatii aru fi detienuti si mai departe dela cercetarea scólei: parintele, tutorulu séu stapânulu, carele nu implinesce datorinti'a acést'a, sa fia pedepsitu in favórea cassei scolarie.

Consistoriulu face cunoscutu senatului comitatensu scolasticu, ca acel'a indata dupa radicarea iobagimei celei grele in Ardealu, nu au perdutu din vedere imbunetatîrea invetiamentului popolariu, asiediandu unu institutu pedagogicu, ingrigindu-se de cârtile necesarie, compunendu si instructiuni pentru directorii scolari districtuali, locali si pentru invetiatori si inca la 1862; la 1869 dându alta instructiune cu privire la singuraticele objecte de invetiamentu conformu §-lui 11 punctu 3 din legea de instructiunea publica din a. 1868; prin urmare consistoriulu nu au lipsitu a imbarbatá si a convinge pre parintii copiiloru apti de scóla pentru cá sa tramita pre cesti din urma spre a se luminá in scóla. Si asiá in privinti'a acést'a, adeca, cá parintii sa tramita pre copii loru la scóla consistoriulu nu a aflatu de consultu a pune in lucrare tóta asprimea §-lui 4 din acea lege.

Consistoriului i vine a afirmá, cá ins'asi laudat'a lege aproba cercumspectiunea de a nu grabi cu mijlóce drastice asupr'a parintiloru cari negligu tramiterea copiiloru loru la scóla, de óre ce susu atinsulu § 4. prescrie, ca parintii numai dupa ce mijlócele morali nu au avutu efectulu loru — sa se pedepsésca cu bani; dara cons. archidiecesanu nu póte pierde din vedere ca legea scolara din 1868 s'a sanctionatu in 5 Decembre 1868 si s'a promulgatu in 5 si 6 Decembre 1868, si ca dela tempulu acest'a pâna astadi este numai unu anu si siése luni, prin urmare nici ca a fostu tempu fisicu pâna acum cá sa se faca parintii, curatorii si stapanii incorigibili intru tramiterea copiiloru la scóla atenti in modu seriosu, necum sa se pedepsésca dupa tóta rigórea legei.

Nu afirma consistoriulu archidiecesanu acést'a cu scopu de a desvinovatí pre parintii culpabili, ci cu intentiunea aceea, cá sa nu faca invetiamentului popolariu atunci stricare, cându va sa i faca inaintare; consistoriulu nu póte perde din vedere la punctulu acest'a nici acelu adeveru mare, ca citat'a lege scolare din 1868 este cea dintâi'a, carea in patri'a nóstra s'a adusu in tréb'a instructiunei publice. Mai nainte regimulu numai constrinsu de impregiurâri octroiase la 1786, 1816, 1823 si 1840 unele ordinatiuni privitórie la instructiunea publica si adeca: 1) a se dá locu pentru scóla in fia-care parochia; 2) a se escinde din locurile comunali, séu a recuirá pre proprietariulu localu a dá locu pentru scóla; 3) unde in tipulu acest'a nu s'aru putea mijlocí unu locu pentru scóla acolo sa se faca scóla in cemeteriu; 4) a se distinge comunele acele, ce voru infiintiá scoli; a incredintiá cantoriloru bisericesci postulu dascalescu si altele. In stadiulu acest'a deplorabilu a aflatu legea din 1868 scólele nóstre, cu deosebire cele din comitatulu Dobâcei; la care mai vinu a se considerá si tristele urmâri si apasâri ale jobagiei grele, ce au remasu pre poporu dupa stergerea iobagiei si anii cei nerodítori si bólele de vite dela 1848 si pâna astadi. Si prelânga tóte acéste fatalitâti consistoriulu archidiecesanu s'a nevoitu a inaintá instructiunea poporale si asiá in decurgerea celoru 20 de ani din urma a infiintiatu cu sacrificiele preotimei si a poporului românu gr. or. scoli si a stabilitu dascali cu lefi bunisióre firesce nu in comitatulu Dobâcei, unde o partida a lucratu pentru infiintiarea de scóle fâra caracteru confessionalu cu scopu de a inainta, nu instructiunea publica, ci intunerecului proselitismului; dara fâra succesu, câci consistoriulu nu a incetatu a impugná acestu fenomenu stricaciosu si i a succesu a nimici nisuinti'a acelor'a, cari voiau scoli fâra caracteru confessionalu. Partid'a acést'a acum se póte intemplá ca vrendu sa impedece instructiunea poporala sa afle unu mijlocu banu spre scopuri proselitistice chiaru in pedeps'a in bani pentru netramiterea copiiloru la scóla; pentru ca proselitistii acesti'a aflându pre vre unu parinte mahnitu pentru ca e pedepsitu cu 4 fl. din caus'a negligerei de a tramite copii la scóla, i promite scapare de acésta pedépsa deca se face greco-catolicu.

Unu esemplu viu si próspetu ni lu ofere comun'a Chechisiu, unde archidiaconulu (protopopulu) gr. cat. au facutu desbinare religiósa intre crestinii nostri sub cuventu, ca românii gr. or. pentru aceea nu potu capetá imprumutulu loru de statu dela comitatu, pentru ca sunt gr. orientali, si l'aru scóte indata déca aru trece la greco catolicismu.

Acum fatia cu acestea si cu altele consistoriulu archidiecesanu intréba pre inclitulu senatu scolariu din comitatulu Dobâcei, ca ce garantia póte dá, ca proselitistii acesti'a nu voru esploatá si pedepsele de bani puse pre parintii gr. orientali spre ai seduce la greco-catolicismu, cu promissiuni ca voru mantuí de pedepse in bani pre cei ce voru trece la greco-catolicismu? precum o facuse archidiaconulu mentiunatu cu imprumutulu de statu.

Pre lânga acést'a consistoriulu e de firm'a convictiune ca a dispune in afacerea tienetória strinsu de instructiunea popularia unu ce, ce nu este dupa liter'a si spiritulu legei si a trece cu vederea impregiurârile faptice ale trecutului si presentului espuse mai susu, aru insemná a nu voi inaintarea instructiunei publice si a disgustá si instreiná pre poporulu nostru de imbratisiarea crescerei copiiloru sei spre pagub'a invederata a loru si a patriei. Acést'a o afirma consistoriulu si pentru aceea, câci dupa sunetulu § 11 din legea susu-citata, nu póte recunósce alta autoritate de câtu a statului, de suprem'a inspectiune preste scólele nóstre confessiunali si ca prin urmare dreptulu de suprem'a inspectiune si dreptulu de a aduce dispusetiuni immediate nu-lu póte recunósce senatului scolariu comitatensu asupr'a scóleloru nóstre confessiunali; totu asiá nici indatorirea, in urm'a cârei consistoriulu archidiecesanu cá stapanire legale scolaria aru fi deoblegatu a primí si efeptui mesurile aduse unilateralminte si in tipu de octroiare invederata din partea senatului scolariu comitatensu.

Apretiându noi mesur'a luata de ven. consistoriu archidiecesanu in cestiunea desvalita pre largu inaintea cetitoriloru nostri trebuie sa mai scimu ca consistoriulu a recuiratu pre senatulu scolariu comitatensu a remanea intre marginile §-loru 14, 128 si 130 din legea scolaria.

Consistoriulu archidiecesanu a lucratu, dupa parerea nóstra corecta, atâtu in ceea ce privesce legile positive, câtu si trebuintiele poporului celui neglesu de regimele patriei nóstre din trecutu. Elu (consistoriulu), carele e organulu esecutivu alu bisericei autonome, recunoscute de legile tierei si carele prin congrese si sinóde si reguléza afacerile sele scolarie este in dreptulu seu cându respinge ingerintiele unilaterali ale autoritâtiloru, a câroru sfera de activitate este cu totulu alt'a dupa normele depuse in legile cele mai recente.

Biseric'a intréga credemu, ca va procede pre calea acést'a in ori ce casu de natur'a acest'a, fiindu gelósa de autonomi'a ei, fiindu gelósa de interesele cele mari si vitale ale credinciosiloru ce i suntu ei incredintiati.

Evenemінte politice.

Despre ministrulu Andrassy se dîcea ca nu numai are sa petréca mai multu tempu la Vien'a, dara ca si-a si arangiatu acolo unu burou. Evenemintele cele grele, ce preocupa Europ'a, suntu caus'a acestei petreceri in form'a acést'a a ministrului presiedinte din Ungari'a in Vien'a. Unu telegramu de adi inse sositu dela Pest'a ne spune ca min. Andrassy au spusu in cas'a deputatiloru, ca neutralitatea Austro-Ungariei nu are nimic'a provocatoriu. Eri a venitu inaintea sectiuniloru dietali unu creditu suplementariu de 5 milióne pentru apararea tierei si concederea de a sa luá recrutii din estu anu mai curendu cá de alta data.

Representantiele imperiului se afla in sessiune parlamentaria numai dincóce de Lait'a. Despre diet'a Ungariei se afirma ca formalu nu va fi prorogata, ci deputatii se voru duce simplu pre acasa si voru fi la casu de lipsa convocati de presiedintele prin telegrame. Dincolo de Lait'a are sa se adune senatulu imperialu in finea lunei lui Augustu si delegatiunile prela 8 Septembre a. c.

Ostilitâtile intre puterile beligerante nu s'au inceputu inca in mesura mai mare. Telegramele cele rari spunu pâna acum numai de unele nenorociri pre drumulu de feru si de unele intalniri de anteposturi. Buletinele prussiane sémena pâna acum cu cele rusesci din anii 1854—5.

Tóte semnele arata ca Italia preste scurtu tempu se va dechiará de aliat'a Franciei. Diurnalele oficiale francese afirma evacuarea Romei de trupele francese.

In Francia entusiasmulu pentru resbelu e inca mare. 140,000 s'au inrolatu pâna acum cá voluntari in armata; iéra subscriptiunile pentru victimile resbelului suntu apretuite pâna acum la dóue milióne. Rothschild a subscrisu 500,000 franci.

O nota lunga a generalului Fleury anuncia din Petersburg ca guvernamentulu de acolo este inclinatu spre Franci'a sî o mare majoritate a opiniunei publice, in Russi'a, e absolutu simpathica causei Franciei. „Birzevyja Vedomosti“ spune „cor. sl.“ ca protestéza energicu contr'a unei aliantie intre Prussi'a si Russi'a. Rumori suntu destule cari vorbescu pentru aliantia intre numitele puteri nordice, inse se dice ca Russi'a inca nu aru voí ca Prussi'a mâne poimâne sai reclame partile dela Baltic'a, locuite de nemti. De altmintrea resbelulu de fatia are multa mistificatiune in sine si asiá intr'o dî ne potemu tredì cu lucruri de cari nici nu amu visatu.

Revista diuaristica.

„Presa“ din Bucuresci dela 8 Iuliu publica unu articulu, din care estragemu dupa „Romanulu“ urmatóriele pasagie :

„Cata dara sa fimu franci si leali neutri, adica sa nu participâmu intru nimicu la resbelulu actualu, nu numai acum cându e departe de noi, dara chiaru cându amu presupune ca s'aru propiá.

„In acésta insa din urma ipotesa, sa presupunemu ca unulu din beligeranti, séu unulu din aliatii loru, aru cere dela noi cá sa tréca oscirile sele prin teritoriulu nostru, spre a atacá pre aliatulu celei-lalte pârti. Aru trebui noi românii sa permitemu acést'a ?

„Nu, îi vomu respunde noi, si respunsulu nostru se afla spriginitu de cei mai insemnati publicesti.

. . . . . .

Asiá dara detori'a nóstra de neutri ne impune, nu numai de a nu dá noi insîne nici unu ajutoriu beligerantiloru, nici unu feliu de servitiu chiaru, dara nici macaru a permite ca unulu din ei sa faca a trece armat'a sea prin teritoriulu nostru, câci prin acést'a s'aru violá inca neutralitatea ce in-s'a-si Europ'a ne-a creat'o.

„In politica, in relatiunile internationale, nu este permisu sentimentalismulu. Ele se regulézа dupa nisce precepte fixe si positive; cându o natiune se departéza de densele, risca adesea chiaru esistinti'a sea. In asemenea grave cestiuni natiunile nu se conducu nici dupa inspiratiunile de anima, nici dupa afectiunile de origine, nici dupa simpatiele de rudenia : ratiunea nu mai are sa ne arete care este dreptulu, si cându prin ratiune vomu practicá dreptulu, interesulu va fi aparatu.

„Noi marturisimu ca amu vediutu cu mirare pre unii din deputati, in siedintiele trecute, recunoscendu ca noi trebuie sa fimu neutri, si totu de o data declarându ca noi trebuie sa urmâmu politi'a occidentale. In materia de neutralitate nu póte fi simpatii séu antipitipatii ; câci s'aru putea impartí in mai multe taberi. Negresitu ca afectiunile nóstre de inima suntu si voru fi pentru occidentu. Dara nu se vorbesce de afectiuni iérasi, cându este vorb'a de aplicarea unui principiu positivu.

. . . . . .

„Cându dara vre-unulu din vecinii nostri, ori eare aru fi elu, aru voí se intre pre teritoriulu nostru, séu sub cuventu cá sa aiba o simpla trecere pentru a merge in altu statu, séu sub cuventu de a-si aperá fruntariele séu sub ori ce feliu de cuventu, dreptulu si detori'a nóstra este cá sa respingemu o asemenea violatiune, sa protestâmu, cum dice d. Hautefeuile, si protestarea nóstra trebuie sa se faca cu armele in mâni.

„Voru putea fi acei vecini ai nostri mai tari de câtu noi, voru putea sdrobí micele nóstre puteri ? Nu face nimicu ; noi trebuie sa respingemu fortí'a prin fortia : armat'a româna cata sa apere teritoriulu patriei sele : si onórea nationale va fi salvata.

„Astu-feliu voru aflá toti ca Romani'a nu mai este o tiéra care se o póta ocupá nepedepsitu de celu intâiu care aru navali intr'însa ! Astu-feliu se va vedé ca, precum suntemu sinceri si leali intru implinirea detorieloru nóstre de statu neutru, totu astu-feliu suntemu decisi a muri cu arm'a in mana luptându-ne contr'a acelor'a ce ne aru atacá dreptulu nostru de statu liberu si autonomu !

„Neutralitatea dara romana va fi perfecta si corecta, insa demna si armata.

„Astu-feliu numai o intielegemu noi; si astu-feliu o intielegu toti românii.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 20 Iuliu a casei deputatiloru interpeléza dupa finirea formalieloru conte A. Forgách pre ministrulu de comunicatiune in privinti'a miosiorârei pretiuriloru de trasportu pre drumurile magiare de feru.

Trecundu-se la ordinea dilei, se continua desbaterea speciala despre legea municipala.

I. Olgyay vorbesce pentru, L. Gonda contr'a proiectului de lege. Ambi vorbescu naintea scauneloru góle.

I. Várady aru dorí dreptulu voturiloru virile estinsu si asupr'a honvediloru si armatei comune, incâtu ei suntu posesori.

I. Schwarz voiesce a organisá comitetele comitatense pre bas'a votului universalu si votizarei secrete.

I. Paczolay pledéza pentru proiectu. Ghyczy s'a provocatu la Angli'a, inse in Ang'i'a nu esista comitate, care voiescu a decide despre afaceri de ale tierei. Regimulu trebuie asiá dara sa se nisuiasca a incorporá elementele moderate corpului administrativu. Voturile virile nu suntu basate pre legile austriace, dupa cum afirma steng'a ci din contra pre legile magiare din 1848.

In siedinti'a de astadi mai iau parte la desbatere G. Varády, conte St. Keményy, L. Salamon, E. Horn, P. Hoffman, I. Beniczky si M. Uermény.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

In siedinti'a din 21 Iuliu a casei represetantiloru se celesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Deputatulu Ciotto indrépta câtra ministrulu de comerciu o interpelatiune in privinti'a unei contielegeri internatiunali cu scopu de a aduce in vigóre si in resbelulu de fatia modificatiunile liberale ale declaratiunei din Parisu stipulate in anulu 1866 intre cele trei poteri interesate.

Trecundu la ordinea dilei se continua desbaterea despre proiectulu de lege municipale.

K. Stoll vorbesce pentru, St. Eder, B. Halasz, D. Szakacsy, M. Tancsics A. Szilágy si G. Kapp contr'a.

L. Berzenczey face legislativ'a atenta, ca dupa sistemulu voturiloru virile nu va ajunge in Transilvani'a nici unu românu in comitetulu comitatensu. Vorbitoriulu tiene de necesariu a aduce aminte parlamentului acésta impregiurare, cá ur'a româniloru, pre care o va suscitá acésta dispositiune sa nu se indrepte contr'a natiunei magiare ci contr'a regimului.

Siedinti'a se incheie la 1 óra.

In siedinti'a din 22 Iuliu a casei representantiloru o celesce si autentica protocolulu siedintiei trecute.

Dupa acestea indrépta deputatulu Horn câtra ministrulu de comerciu o interpelatiune in privinti'a negotiâriloru regimului magiaru cu banc'a natiunala de Vien'a.

Se continua desbaterea despre legea municipala si se primescu §§. 21—43 fâra modificatiune.

§. 43 tratéza despre cerculu de activitate alu congregatiunei generali.

N. Ghyczy voiesce a largí cerculu de activitate alu congregatiuniloru si presinta relativu la acésta o propunere a cârei desbatere s'a amânatu pana pre siedinti'a de mane.

Desbaterea despre §. 44. si 45 asemenea se amâna, de óre ce stau in legatura cu § 43.

Paragrafii 46 si 47 se primescu fâra modificatiuni insemnate.

§. 48 tratéza despre cerculu de activitate alu comitiloru supremi; de óre ce inse si acestu § sta in legatura cu § 43 se amâna si desbaterea lui si asiá la ½ 1 óra se si incheie siedinti'a

In siedinti'a din 23 Iuliu a casei representantiloru se autentica mai iutâiu protocolulu, si apoi se continua desbaterea despre § 43 din legea municipale.

Pentru disulu § pledéza ministrulu de comerciu Szlávy si Fr. Eitel.

Kol. Tisza polemiséza contr'a lui Eitel.

§. 43 se primesce dupa aceea de majoritatea camerei ; asemenea se acceptéza nemodificati paragrefii 44, 45, 52, 54 si 55.

Incheierea siedintiei la 2 óre.

„Journal Officiel“ publica proclamatiunea imperatului Napoleonu câtra poporulu francesu :

Francesi ! In viati'a popóreloru suntu astufeliu de momente solemne, in cari onórea nationale, agitata de fortia, se râdica cu un'a potere neresistibila, predomnesce tóte interesele si manuduce singuru numai sórtea patriei.

Pentru Franci'a a sositu unulu dintre aceste momente decidietóre. — Prussi'a, facia de care amu aretatu cele mai pacifice sentiemente in decursulu si dupa resbelulu din 1866, — n'a voitu sa iá in considerare bun'a nóstra vointia si lung'a nóstra rabdare. — Apucându pre calea invasiuniloru fortiate, ea a escitatu pretotindenea neincredere, pretotindenea a silitu la un'a armare preste mesura si asiá a facutu din Europ'a nisce castre, in cari domnesce nesiguranti'a, si celu mai imminentu periclu. Unu incidentu din urma a descoperitu fatal'a situatiune a referintieloru nationali si a aretatu tóta seriositatea impregiurâriloru. Plangerile nóstre facia cu nóuele pretensiuni ale Prussiei s'au auditu, ea inse nu le-a tienutu demne de o mai mare consideratiune.

Petri'a nóstra a sentitu prin acést'a un'a mare amaretiune, si indata resunà unu strigâtu de resbelu din tóte anghiurile Franciei. Nu ni mai remane alta, de câtu a ne incredintiá sórtea decisiunei armeloru. Noi nu portâmu resbelu contr'a Germaniei, a cârei independintia o respectamu. Noi dorimu, cá popórele, cari forméza marea natiune germana, sa dispuna liberu de sórtea loru. Ce se atinge de noi : noi pretindemu a sa stabilí un'a astufeliu de stare a lucruriloru, carea sa ne garantéze securanti'a si sa ne asecure viitoriulu. Noi voimu a câstigá un'a pace durabila, basata pre adeveratele interese ale popóreloru si a face sa inceteze odata aceea stare a lucruriloru, care fortieza tóte natiunile a si intrebuintiá mediulócele numai spre a se inarmá un'a contr'a altei-a.

Stendardulu gloriosu, pre care-lu desfasiurâmu inca un'a data inaintea acelor'a, cari ne provóca, este totu acelu-'a si pre care ideele civilisatórie l'au portatu prin Europ'a in tempulu marei revolutiuni. Francesi ! elu regresinta acelea-si principie si inspira acelu-a-si sacrificiu. Eu me punu in fruntea acestei brave armate, inanimata de iubirea si detorinti'a de patria. Ea scie de ce este démna, pentru-ca ea vediù ca victori'a i insocì pasii sei prin patru parti ale lumei. Eu mi-iau fetiorulu cu mine, de-si este inca fórte tineru. Elu scie ce detorintie i impune numele ce lu pórta si este mandru a luá parte la periclele acelor'a cari se lupta pentru patria. Ddieu sa ne binecuvinte nisuintiele !

Unu poporu mare, care apera un'a causa justa, este neinvincibile. Napoleonu.

Resbelulu.

Franci'a, afara de enorm'a cantitate de arme de cari dispune dejá, a comandatu in diu'a de 17 Iuliu 80,000 de pusci la Birmingham.

Arsenalurile francese desvólta o activitate straordinarie. Se scie ca in resbelulu din Crimea a fostu preste putintia Franciei d'a creá o a trei'a scadra. Adi insa se asicura ca se voru formá patru scadre, cari voru intrá in Baltic'a, sub ordinile amiralelui ministru alu marinei, ale câroi talente si servitie inspira cea mai mare incredere marinei. De-o-camdata insa flot'a francesa, care a esitu din porturi in diminéti'a de 18 Iuliu, este impartita in trei scadre. Cea dintâiu a plecatu spre Baltic'a suptu ordinile amiralelui Bouet-Villaumez, cu vice amiralele La Rouciére le Noury, in capulu intâei divisiuni ; a dóu'a scadra operéza in Oceanu suptu ordinile amiralelui Jurien de la Graviére ; a trei'a operéza in Mediteranea.

La portulu Cherbourg se stabilesce o a dóu'a zona de torpilie la capetulu iezeturei. Totu de odata epistole de la Toulonu anuntia construirea unoru torpilie de cea mai mare dimensiune. Afara de acést'a, marin'a francesa posede machinele splosibile pre cari amiralebe Chabannes le a esperimentatu cu unu succesu fulgeratoriu. Se lucréza dara cu cea mai mare activitate in usinele de la Indret, Creuzot, Seyne, si marin'a francese este aprópe de a se ridicá la naltimea unei mari lupte de ginti.

Chalupele canoniere francese pentru navigarea pre Renu compunu o flota intréga. In numeru de 500 si armate câte cu unulu séu dóue tunuri, fia-care are unu echipagiu de 15 ómeni suptu comand'a unui capitanu s'a unui locoteninte.

d. „Rom.“

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

(urmare)

Plauen . . . . . .

Metodulu in genere, e totu acel'a, care se urméza si in scól'a poporala, adeca celu basatu pre principiulu intuitiunei, sî apoi a pasîrei de ací la abstractu etc. cá elevii sa nu invetie numai m e c a n i c e lucruri, pre cari déca iésa din scóla nu le mai scie, ci asiá sa sî le inautiésca incâtu sa devina unu isvoru de cunoscintie folositóre sî vii pentru viati'a sî conditiunea loru de invetiatori.

Dara pentru fiitoriulu invetiatoriu nu e de ajunsa sa fia numai indiestratu cu cunoscintie scientifice, ci elu trebue totu odata sa scie, ca c u m are sa predee copiiloru, ceea ce scie elu; sî „c u m“ acest'a, sa-lu scie nu numai dupa si in teoria, ci cu deosebire in pracsa.

Pentru de a aretá asiá dara eleviloru seminariali, cum au ei sa puna in pracsa sciintiele privitóre la propunerea objecteloru de invetiamentu sî la disciplina, câstigate in didactica, pre l â n g a f i a - c a r e s e m i n a r i u s e a f l a s î o s c ó l a p o p o r a l a, in care elevii seminariali au sa faca esercitii practice. Aceste scóle au numelo de scóle de esercitiu (Uebungsschule), si suntu in generalu totu asiá organisate, cá si celelalte scóle poporale publice.

Esercitiele aceste practice in scól'a poporala se incepu pentru elevii seminariali in clas'a III-a.

La inceputulu semestrului tienu invetiatorii seminariali nisce conferintie cu elevii seminaristi, — cari au sa instrueze in scól'a de esercitiu, — pentru de a statorí calea sî metodulu, ce este de a se urmá in predarea resp. objecte in scóla.

In decursulu semestrului invetiatoriulu seminarialu designéza apoi pre seminaristii, cari au sa instrueze, in objectulu seu, cu o septemâna mai nainte, spunendui totu odata ca ce au sa propuna la rendulu loru in scól'a de esercitiu. De regula suntu 2, cei designati.

Acesti'a au sa faca apoi pentru fiacare lectiune o dispositiune, pentru lectiunea de religia o catechesa completa in scrisu, cari se predau profesorului resp. care propune acelu objectu sî in seminariu, sî pre care lu conduce sî in scól'a de esercitiu, spre revisiune.

Dupa acést'a apoi si tiene seminaristulu lectiunea sea cu copiii clasei anumite. La aceste lectiuni ale seminaristiloru, asista totude un'a profesorulu resp. seminarialu sî cei'a-lalti seminaristi a aceleea-si clase.

Déca seminaristulu invetiatoriu au facutu vr'o gresiéla in esplicare séu in deducere séu in punerea intrebârei, profesorulu seminarialu incérca a indreptá erórea, fâra de a vatemá autoritatea seminaristului inaintea copiiloru.

Dupa fia-care astfeliu de lectiune, (in tempulu liberu de scóla) urméza apoi o conferintia in care se iá la critica din partea celoru-lalti seminaristi ascultatori sî din partea profesorului, modulu sî abilitatea de a propune a seminaristului invetiatoriu.

Afara de aceste conferintie, mai suntu sî conferintie lunari, cari le tienu profesorii cu elevii, in cari se desbatu, chiarifica sî indrépta esperintiele facute pâna ací.

Despre aceste conferintie ducu seminaristii pre rondu protocolu; protocólele acestea apoi se asternu cu raportu din partea unui seminaristu la finea semestrului, directorului.

In conferintiele acestea, arata profesorulu, dupa ce s'au desbatutu lucrulu bine, ca cum aru fi trebuitu sa se faca, sî cum ar fi fostu mai bine facutu cutare lucru, si cum sa se eviteze astfeliu de gresieli in viitoriu.

Cu acestea lectiuni a le seminaristiloru, se schimba din candu in candu lectiunile de modelu tinute de profesorii seminariali in presanti'a clasei intregi.

Cate 2 elevi seminariali din cl II sî I, au sa tîna inspectiune preste scól'a de esercitiu, se pórte de grige de portarea scolariloru in scóla, sai ocupe cu jocuri si esercitii gimnastice in pausele dintre óre se insemne pre cei absenti etc, sî sa astérna la finea lunei raportu la directorulu despre portarea oficiului loru.

Elevulu instruitoru are se insemne la finea orei objectulu pertractatu de densulu, in unu protocolu anumitu, (Lectionsbuch) Acestu protocolu se revede la finea septemanei de catra profesorii resp. seminariali.

Esamenele semestra'e cu elevii scólei de esercitiu le facu seminaristii.

In modulu acest'a se pregatescu ei pentru chiamarea cea grea, dara sî frumósa de invetiatoriu, sî cându iésa din seminariu sî se aplica in o scóla poporala atuncí ei sciu cum se apuce lucrulu, nu stau lipsiti de sfatu sî de ajutoriu, nesciindu incatro se apuce, cum se intempla asiá de multe ori la noi cari nu avemu astfeliu de scóla de esercitiu, care este, amu potea dice, sufletulu seminariului, déca elu vrea sa-si implinésca intr'adeveru chiamarea sea de a formá i n v e t i a t o r i! —

Pre la pasci se tienu totudeun'a esamenele.

Abiturientii se esaminéza strictu din d feritele obiecte, sî cu deosebire din didactic'a teoretica sî practica sî déca esamenulu au fostu bunu, priimescu atestatu, pre bas'a câruia potu sa se aplice ca adjunctu (Hilfslehrer).

Dupa 1—2 ani de servitiu cá adjuncti, au sa depuna, déca vréu sa fia denumiti definitivu de invetiatori inca unu esamenu de cualificatiune, sî in urm'a acestui'a apoi capeta atestatu de admisibilitate.

Fiindu odata invetiatori in functiune le sta o literatura vasta pedagogica spre dispositia, studiare sî in cualificarea loru mai departe.

Pre lânga acést'a mai vinu asociatiunile numeróse de invetiatori, cari au de scopu apropierea sî imprietinirea membriloru loru sî desvoltarea mai departe pre terenulu pedagogicu, prin desertatiuni sî desbateri despre obiecte pedagogice, ce se pertracta in siedintiele lunarie.

Aceste asociatiuni suntu de fórte mare folosu pentru desvoltarea invetiatoriloru sî chiar sî pentru starea loru economica, fiindu ca multe din trensele au pre lânga scopulu scientificu, sî scopulu de a formá fonduri, din care sa se ajute membrii loru, la casuri de bóla, seu sa-li se dée unu feliu de pensiune, déca au devenitu nepotinciosu. —

Cu acestea, iubite colega! mi-incheiu impartasîrile mele despre scólele poporale si despre instructiunea puhlica din Saxoni'a. Unu comentariu mai detaiatu la densele, credu ca nu este de lipsa.

Déca le vei fi cetitu cu atentiune, vei fi aflatu mai multe lucruri de interesu; despre altele, care eu numai le-am amintitu pre scurtu, vei meditá insuti mai departe, déca vei voí sa le pui in pracsa.

La totu casulu, eu me aflu multiumitu déca prin aceste impartasiri din strainatate Ti-am atrasu atentiunea asupr'a stârei scóleloru poporale la noi, sî déca Te am induplecatu a cugetá mai departe la modulu, cum s'ar potea reorganisá sî la noi scólele poporale, câci reorganisate trebuiescu la totu casulu, atâtu scólele poporale, câtu sî scól'a nóstra de pregatire pentru invetiatori.

La acésta reorganisare avemu sî noi invetiatorii sa concurgemu in parte mare, sî anume in privinti'a organisârei interne a scólei, cá cându tempulu si impregiurârile voru ertá sî o reorganisarea esterna, sa fia lucrulu initiatu sî de diumetate facutu.

La lucru dara cu totii, câci lucrulu acest'a este pentru asigurarea esistintiei nóstre nationale, bisericesci sî individuale atâtu in presentu, câtu si in viitoriu.

La lucru cu totii pentru scóla, câci fâra scóla adéca fâra invetiatura, nu va fi mentuire pentru noi deci incolo!

Alu Teu etc.

D. Popoviciu Barcianu,
Direc. la scol. norm. din Resînari.

D o b r 'a 8 Iuliu 1870. (E s a m e n e l e a n u a l e i n t r a c t u l u D o b r e i, c o n f e r i n t i e i n v e t i a t o r e s c i.)

In 16 Maiu adunându-se scaunulu protopopescu, preotîmea au aflatu cu scopu, ca sa se tiena esamenele anuale sub presidiulu unoru preoti, — alegendu se 3 preoti, fia-care in un'a parte din tractu. Prea on. d. protppu. voindu a cercetá scólele, sî a fi de fatia la tóte esamenele, sa se convinga despre progresulu fia-cârui invetiatoriu, ce lu face cu pruncii lui incredintiati, despre cualificatiunea, metodulu celu adoptéza, redicà acelu conclusu din 16 Maiu, sî determina tienerea esameneloru sub presidiulu pr. on. d sele, — in 30 Iuniu au fostu esamenu la scól'a cap. din Dobr'a, — in 1, 2, 3, sî 4, Iuliu s'au tienutu in tractu, — resultatulu esameneloru anuale unde invetiatoriulu e petrunsu de chiamarea sea, acolo au fostu indestulatoriu — unde insa, invetiatoriulu au avutu ocasiune de negligere, si necontrolatu, unulu cá acel'a, — nici nu au aretatu sporiu, respunsurile pruncilloru au dovediti óre care negligere. La intrebarea ca ce e caus'a? escusati'a erá; „c a n u a u c e r c e t a t u p r u n c i i s c ó l ' a“ — sî acestu reu e— latîtu fórte, — provenitu din mai multe cause, — sî adeca:

a) din inceperea scóleloru cu lunele Novembre sî Decembre in tempu de iarna, precându partea cea mai mare a pruncilloru suntu goli desculti, — iéra pruncilloru incepatori de scóla in acestu tempu nefavoritu, cum i va fi placuta scól'a,? — nu-lu faci sa vina la scóla nici cu colaci, — nu e corespunndietóre;

b) cei mai mari umblându preste iérna, cum vine lucrulu câmpului in lun'a lui Maiu parasescu scól'a, — si invetiatoriulu are in scóla din 20, 30 prunci de abiá 9—10.

Acestu reu desbatându-se in conferintiele nóstre din anulu 1868, s'au aflatu ca aru fi bine pentru scólele poporale (a se incungiurá multele zelogituri sî pedepsiri pentru negligarea scólei in tempu de lucru) a se tienea esamenele cu finea lunei lui Maiu, — iéra inceperea scóleloru sa fie cu 1 Septembre, in care tempu sî cei incepatori bucurosu vinu la scóla fiindu tempu placutu, potu vení desculti, sî pâna in Novembre Decembre nu li streina scól'a, — prin acést'a nu amu perde nimicu, — ba folosimu fórte multu, câci sî parinti nu au cuventu a se vaerá, ca in tempulu lucrului, pre cei mai mari frunci i potu avea de folosu la economia, — iéra pentru cei incepatori nu potu a se escusá ca nu-i potu trimite la scóla; ca suntu desculti ori goli. — Incâtu pentru unele defecte ce s'au observatu la unii invetiatori, acele se voru aduce inainte in conferintiele anuale.

Venindu la conferintiele invetiatoresci, debuie sa descoperu sî in acésta causa unu lucru streinu pentru noi invetiatorii confessiunali.

Dela anulu 1863 de cându prea bunulu nostru Archipastoriu cá inspectoru supremu scolariu, ne-au deschisu calea prin tienerea conferintieleru anuale, in care conf. ne consultâmu intru afacerile nostre scolare, intru inlesnire cu propunerea invetiatoriloru câtu si pentru sórtea nóstra, — din aceste conferintie s'au nascutu ideea de a infiintiá r e u n i u n i i n v e t i a t o r e s c i f u n d a t i u n a l e. Miculu corpu invetiatorescu din tractulu Dobrei, au purcesu cu esemplulu acest'a, li-au urmatu invetiatorii din tractulu Lipovei, — iéra spre laud'a invetiatoriloru din dieces'a Caransebesiului, acolo esista una reuniune inv. diecesana. — Debilulu nostru e c h o nu au petrunsu pre colegii nostrii din Ardealu, spre infiintiarea reuniuneloru tractuale, sî in fine un'a fondatiune invetiatorésca din intrég'a archidiecesa; la carea fondatiune se contribue fia-care inv. dupre salariulu seu % anuale. Acestu e c h o s'au respanditu in pustie, nu au pututu strebate audiulu nimenui, — aru fi tempulu sa fimu odata compacti, sa ne respectâmu positi'a nóstra, cá sî altii sa o respecteze.

Suntemu in ajunulu altei epoce scolare. Este sciutu ca noi invetiatorii confesiunali, avemu superioritatea nóstra iéra-si confesiunala dela cari ne vinu ordinatiunile scolare etc. etc. sî totu-si ne vine un'a ordinatiune comitatensa dto Deva 8 Iuliu nr. 687, prin jud le cercualu, — carele sa insârcineze pre invetiatori a luá parte la unu metodu nou ce se va propune din partea inspectorului scolariu comitatensu, care va durá 6 septemâni, sî invetiatoriulu ce va luá parte va primí pre di 50 xr. — Dlu jude cercualu si-au implinitu datori'a fatia cu acésta ordinatiune, chiamându pre rendu invetiatorii spunendu-le sa mérga la Deva. Replicându unu invetiatoriu dlui jude cercualu, ca o asemenea ordinatiune aru fi asceptatu dela superiorii scóleloru nóstre, fiindu noi invetiatori confesiunali, ci ca in urm'a acestei ordinatiuni nu va luá parte câci nu póte serví la doi domni, i s'a respunsu: „d e n u v e - t i m e r g e i n a c e s t u a n u d e v o i a b u n a, l a a l t u a n u v e - t i m e r g e e x o f f o, — a d e c a c u f o r t i a.

Nu ne-aru prinde mirarea cându aceste cuvinte le-aru fi rostitu unu amploiatu politicu neromânu, — cí dorerea nóstra e, ca e românu sî totusi nu simte cu interesele nóstre religionare de care suntu legate sî cele nationale, — avendu unicului scutu nationalu adeca biseric'a a cârei fica e scól'a.

Nu voiu sa profetezu, — dara fórte me temu ca sórtea scóleloru nóstre precum e in presentu poporulu nostru ne petrunsu inca de folosulu scóleloru, prin apostoli mincinosi, ce neincetatu cauta ruinarea scóleloru nóstre, usioru se seduce, — si este mai aplicabilu a-si derimá scól'a, de câtu a o repará ori edificá.

Celu ce are interesulu de scóle, va poté observá acést'a in totu loculu, sî mai alesu de esemplu la scól'a capitala a tractului Dobrei se póte vedé interesulu celu au câtra dens'a cei chiamati spre administrare. A sustienea acésta scóla la demnitatea ce-i compete, va constá, lupte, sacrifice pre par. protop. Ioane P a p i u pâna o va ridicá la culmea s'a, cá pre unic'a scóla capitala in marele cttu alu Hunedórei, ce-i va serví spre onórea pr. on. Dséle, bisericei si natiunei.

De a ci vine intrebarea cum, sî in ce positie ne aflâmu noi invetiatorii dela scólele confessionale? Avemu noi datoria a ne supune sî ordinatiuniloru Inspectorului cttensu?—Eu credu ca numai ordinatiuniloru organeloru nóstre confessionale, sî déca Ilustr. Sea d. Inspectoru scolariu cttensu au doritu a ne cualificá prin metodulu nou ce voiesce alu propune sa se fie pusu in contielegere cu pré maritulu consistoriu ori senatulu nostru scolariu, sî aprobându acést'a, — prin ordinatiune consistoriala sa ne fi indatoratu a luá parte la acelu m e t o d u. Atunci invetiatorii confessionali aru fi luatu parte, — asiá insa credu ca fórte putini se voru indulci din acelu metodu, câci noi acelu metodu deja lu avemu sî ni de prisosu pre cându avemu conferintiele nóstre in totu anulu. —

In fine acelu amploiatu politicu, ce doresce a ne duce la acea conferintia in Dev'a exoffo: sa-si puna poft'a in cuiu. — +. +.

Varietâti.

*** D e s p r e p o t e r e a a r m a t a c o m p l e t a a A u s t r o - U n g a r i e i, dupa legea de armare din anulu 1868, sî dupa natiunalitâti.

Se comunica reformei dlui Schuselka din Vien'a urmatóriele date fórte interesante:

a) Armat'a stabile, cu marin'a	800.000.	
b) Granicerii	54.000.	
c) Militi'a de tiéra	200.000.	
	Impreuna	1,054.000 feciori.

Dupa natiunalitâti:

Nemti	274,000	impreuna:
Slavi	489 000	
Români	108.000	
Magiari	155.000	
Alte diverse	28.000	1,054,000

*** B u c u r e s c i, 6 Iuliu. M. M. L Domnulu sî Dómn'a, neputendu asistá estimpu la esamenele scóleloru statului din capitala, au bine-voitu a intrunî Duminec'a trecuta, la Cotroceni, pre membrii corpului profesorale sî pre toti elevii sî elevele premiati ai tuturoru scóleloru secundarie sî ai scólei primarie de fete.

La órele 4 dupa médiadî intr'unu alesiu umbrosu alu parcului resiedintiei de véra s'a servitu o colatiune la care au luatu parte toti invitatii, in numeru mai bine de 150 persóne.

M. M. L. L. au facutu onorurile acestei serbâri cu cea mai misicatória amabilitate, asistati intr'acést'a de domnulu sî de dómn'a Davil'a sî de domnisiórele Cretiulescu, sî au bine-voitu a convorbí in modulu celu mai afabile cu toti profesorii sî elevii.

D. ministru secretariu de statu la departamentulu culteloru a presintatu M. Dómnei pre dnii profesori sî dómnele profesóre. Blândeti'a ce distinge pre suveran'a nóstra se resfrângea asupr'a acestei serbâri ce oferiá imaginea celei mai frumóse sî pure veselii.

M. S. Dómn'a a cerutu apoi sa i se presinte de câtra dnii profesori sî dómnele profesóre elevii premiati in parte, adresându fia-cârui'a cuvinte gratióse sî impartîndu-le atlante, esemplarie luxosu legate din Oratoriulu, cârti sî altele. Asemenea dnii profesori sî dómnele profesóre primira câte unu suveniru cu ocasiunea acestei frumóse serbâri.

MM. LL. au onoratu astfeliu in persón'a profesoriloru, si a eleviloru distinsi de ambele secse, grogresulu instructiunei in care se radima speranti'a sî fericitulu viitoriu alu tierei.

„Monit. of.“

*** Dupa „Szab. Egyház“, organulu clericale, mai de unadi, cându se infatisiá deputatiunea celoru 80 de membri ai conciliului, ce se dechiarasera cu „non placet“, contra dogmei de infalibilitate, cá sa-si presente pontificelui protestulu opositiunei in scrisu, ponteficele agraì pre Simor, primatele Ungariei, conducatoriulu deputatiunei, astfeliu; „Tu Primas Hungariae bene incipisti, sed male finivisti. Diabolus te cribavit et devoravit.“ adeca pre romanesce: Tu Primate alu Ungariei, ai inceputu bine, dara ai finitu reu. Te-a apucatu diavolulu sî te-a inghititu! — Primatele respunse „Sssime Pater! Ecce, adsum; ergo diabolus nec me cribavit, nec me devoravit?“ Adeca: pré sânte parinte! Eacame aici; prin urmare diavolulu nici m'a apucatu, nici m'a mâncatu! —

Nr. 40 1870.

Edictu.

Georgiu Ioanu Pisteu, carele aprópe de doi ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Cojocariu, ambi din Cristhianu, se citeadia prin acésta, cá in terminu de unu anu, dela datalu de fatia — sa se presentédie inaintea subscrisululuì scaunu protopopescu, câci la din contra — procesulu divortialu incaminatu de socia sea se va pertractá, sî decide, sî in absenti'a lui, — in sentulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti in 20 Iuniu 1870.

Ioanu Metianu.
(40—1) Protopopu·

Nr. 35 1870.

E d i c t u.

Mari'a lui Moise Sisea din Palosiu comitatulu Albei superióre, carea de trei ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Nicolau Torsa totu din Palosiu, se citéza prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia fâra amenare sa se infatiosiedie la subscrisulu foru matrimonialu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Forulu matrimonialu gr-or. alu protopopiatului Palosiului.

H a s f a l a u 1 Iuliu 1870.

Ioanu G h e a j a
32—2 Adm. prot.

Nr. 36. 1870.

E d i c t u.

Rachir'a Tom'a Nederu din Palosiu comitatulu Albei superióre, carea de mai multu tempu cu necredintia au parasito pre legiuitulu ei barbatu Georgiu Ardelea totu din Palosiu, se citéza prin acést'a, in terminu de 6 luni dela datulu de fatia, fâra amenare a sa infatiosiá la subscrisulu foru matrimonialu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Sc. protop. gr-or. alu tractului Palosiului cá foru matrimonialu.

H a s f a l a u 1 Iuliu 1870.

Ioanu G h e a j a
33—2 Adm. prot.

Nr. 440 1970.

Concursu.

Pentru ocuparea a dóue posturi invetiatoresci resp. a postului de directoru la scól'a capitala normala din opidulu Resinari, se escrie prin acést'a din partea subscrisei eforii concursu:

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invetiatoriu, 450 fl. v. a. pentru postulu de directoru, relutu de lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá amintitele posturi invetiatoresci — instruindu petitiunile loru cu documentele prescrise, precum: Estrasulu de botezu, atestatu despre absolvirea celoru 4 clase gimnasiale, atestatu despre absolvirea cursului pedagogico-teologicu, atestatu despre cualificatiune — suntu avisati ale trimete subscrisei eforii scolare pâna in 20 Augustu st. n.

R e s i n a r i 20 Iuliu 1870.

Oficiulu comunalu cá
34—2 Eforia scolara.

Nr. 76 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-orientale din comun'a Hertiegani sî Crisciori, comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumentele impreunate cu fia-care din aceste dóue posturi invetiatoresci suntu in bani gat'a 200 fl. v. a. ce se solvescu in rate trilunarie anticipative; cuartiru liberu, lemne de focu sî gradina de legumi.

Competitorii voru avea a-si instruá concursele loru: a) cu atestatu de botezu, ca suntu români de relegea gr-orientale; b) atestatu despre purtarea loru morala de pân'acum; c) cu atestatu, ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu celu clericalu in institutulu archidiecesanu românu gr-or. din Sabiiu; d) ca scie cantârile bisericesci sî tipiculu; sî e) ca afara de limb'a materna mai cunoscu sî cea magiara séu germâna.

Concursele suntu de a se adresá subscrisulu inspectoralu scolare romanu gr. orientale.

Bradu 10. Iuliu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru romane gr. orientale din protopopiatulu Zarandului.

(37 — 2)

Nr. 77 1870.

Concursu.

La scól'a confessionala gr. or. din orasiulu Sabesiu au devenitu statiunea de Invetiatoriu pentru Clasa a II-a vacanta cu léfa de 300 fl v. a. sî cea nou infiintiata de fetitie cu léfa de 150 fl. v. a. pentru cari se escrie acestu concursu, cá doritorii de a imbracisiá vre-un'a din anumitele statiuni sa-si asterna cererile sale scaunului protopresbiterale in S. Sebesiu pâna la 15 Augustu 1870 st. v. provediute cu urmatórele documinte.

a) testimoniu ca au facutu celu pucinu IV clase gymnasiale sî cursulu pedagogicu.
b) testimoniu de botezu sî moralitate sî
c) testimoniu ca s'au esaminatu de comissiunea alésa de consistoriulu scolasticu, sî cumca e deprinsu in tipicu sî cantârile bisericesci.

Sabesiu in 12 Iuliu 1870.

38—2 Comitetulu parochialu gr. or.

Nr. 78 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la clasa 2 a a scólei gr. or. din Tientiariu, se escrie prn acést'a concursu cu terminu pana la 15. Augustu a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. prelanga cuartiru de locuintia, gradina sî 6, orgiî de lemne.

Ceice dorescu a concurá pentru acésta statiune invetiatorésca au pâna la terminulu prefiptu a tramite in Brasiovu la prea onoratulu d. protop. I alu Brasiovului Iosifu Baracu, pre lânga petitiunile loru:

1. Testimonii scolastice, ca au absolvatu cu sporiu bunu sî purtare morala frumósa celu pucinu gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu séu pedagogico-teologicu.

2) Atestatu de botezu, ca suntu de religi'a gr-orientale.

3. Atestatu de purtare buna politica.

T i e n t i a r i u 7 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale din Tientiariu.
Ioanu Eft. Popoviciu.
(39—2) Parochu.

Anunciu.

Subscrisulu priimesce baieti in etate de 14 ani, sa scie celi sî scrie, de invetiacei la meseria.

Lazaru Rittivoiu,
lacatariu în Sabiiu, Valea-mare
36—2 (Schiffbäumel) nr. 881.

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Iuliu 1870.

Metalicele 5%	51	75	Act. de creditu	213	50
Imprumut. nat. 5%	59	90	Argintulu	131	
Actiile de banca	645		Galbinulu	6	13

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 58. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 23 Iuliu (4 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 5. c. p.

Publicatiune.

Se aduce la cunoscintia publica, ca consistoriulu plenariu alu diecesei dreptmaritóre resaritene române a Caransebesiului in siedinti'a sea de astadi a alesu pre secretariulu episcopescu de pâna acum Ioanu Bartolomeiu de secretariu consistorialu, pre advocatulu din Lugosiu si ases. cons Constantinu Radulescu de fiscu actualu consistorialu iéra pre advocatulu din Jebelu si ases. cons. Vicentiu Popu de fiscu consistorialu onorariu. De defensonu matrimonialu s'a denumitu totu fisculu consistorialu actualu Constantinu Radulescu.

Caransebesiu 9 Iuliu 1870.

Consistoriulu diecesanu plenariu.

Nr. 91. scol.

Publicatiune.

Pentru esaminarea aceloru individi, carii voru aspirá la ocuparea vre-unui postu invetiatorescu in scólele nóstre capitale si poporale confesionale din dieces'a Caransebesiului s'a alesu comissiunea provediuta prin § 122 punctu 7 si 8 din stat. org. bis. sub presidiulu prea santiei sele dlui Episcopu diecesanu in persónele asesoriloru senatului scolasticu : Nicolau Andreevicin, Michailu Valcénu, Vasiliu Nicolescu si Vicentiu Gurgutu. Totu deodata s'a decisu, ca esamenele de cualificatiune, depuse de invetiatori inainte de publicarea si intrarea in viatia a statutului org. bis., suntu de a se privi de valide ; iéra acei invetiatori dela scólele nóstre confessionale, carii inca nu au depusu esamenulu rigorosu de cualificatiune, suntu indatorati a depune mentionatulu esamenu de cualificatiune, déca densii voru dorí a concurge si ocupá alta statiune invetiatorésca la scólele nóstre confessionale.

Celelalte dispusetiuni, cuprinse in circulariulu consistorialu scolariu din 11 Septembre 1869 nr. 181 scol. si privitóre la esaminarea aspirantiloru la posturi invetiatoresci, remânu in deplina putere.

Ceea ce se aduce la cunoscinti'a clerului, invetiatoriloru si poporului diecesanu spre sciinti'a si orientare.

Caransebesiu din siedinti'a consistoriului scolasticu tienutu in 9 Iuliu 1870.

Consistoriulu diecesanu.

Din viati'a bisericésca.

Deia punerea in lucrare a statutului organicu in cóce se ivescu prin diuarie, se ivescu si in viati'a de tóte dîlele impregiurâri, care merita a le considerá. In representantiele mai mari a le bisericei, dara in unu modu mai espresu in congresulu nostru natiunalu bisericescu s'au statoritu doue principie, ce voru contribuí fórte multu la inaintarea poporului nostru din provinci'a nóstra metropolitana déca voru fi puse conscientiosu in lucrare. Acéste principie suntu : „Protopreviterulu trebuie sa locuiasca in acelu locu alu protopresviteratului, care este mai indemâna comuneloru bisericesci din protopresviteratu“ (Stat. org. c. 2 § 29.) si reducerea parochieloru.

Pentru acum sa cautâmu pucinu la principiulu amintitu mai intâiu ; adeca, carele representa ide'a de a avé protopresviterulu, locuinti'a in mijloculu tractului protopresviterale. Conceptulu acestei idei este indigitatu de ratiune si este fórte justu. Protopresbiterulu e pentru poporulu din tractulu seu, nu numai unu barbatu alu chivernisirei séu guvernârei bisericesci si scolastice, ci in multe privintie elu e sfatuitoriulu poporului in afaceri mai grele, mai incurcate. Elu e inse si acelu dregatoriu carele din propri'a sea initiativa are datoria sa alerge unde se intempla vre unu neajunsu amenintiatoriu pentru biserica si scóla. Si unele si altele din cele atinse atunci suntu satisfacute cându ajutoriulu de lipsa este mai la indemâna si nu cându, séu poporulu are sa alerge drumu de dile intregi séu vice versa, pâna sa se póta ajunge scopulu pentru care are cine-va o dregatoria si pentru care e pusu cine-va dregatoriu.

Va se dîca, justiti'a normata in §-lu citatu alu statutului organicu sta cá o stânca neclatita si nu póte fi combatuta de nimenea.

Presentulu inse, carele este in mediuin'a unui trecutu bogatu de abnormitâti provenite din o viatia abnorma politica de seculi, care viatia politica pâna de curendu pare ca speculá numai la disordine, a lasatu chiaru si in privinti'a materiei atinse in acestu articulu o mostenire abundanta de abnormitâti. Suntu mai multi protopresviteri cari constrinsi de lips'a de locuintie si alte emolumente necesarie stau afara de cerculu tractului protopresviterale respectivu.

Acum déca principiulu e pronunciatu, ba déca a capetatu forma de lege, nu e nimic'a mai justu de câtu sa se urmeze conformu legei.

Audîmu pretensiunea acést'a facendu-se in archidiecesa, audîmu ca se staruiesce pre lânga dens'a rigurosu in eparhiele Metropoliei nóstre. Dara cu durere trebuie sa mârturisimu, ca audîmu totu odata si aceea, ca suntu protopresviteri, cari nu potu asculta nici astadi de vocea §-lui 29 din statutulu organicu.

Statutulu organicu cându pretinde ca protopresviterulu sa locuiasca in sinulu tractului, spune mai departe si **indatoririle** ce le are protopresviterulu. Elu este adeca antistele mai multoru comune bisericesci intrunite, in trebile bisericesci scolari si fundationali. Inse credemu ca se intielege de sine, ca celu putienu elu va trebuí, cá bateru unu acoperisiu sa aiba unde sa-si plece capulu si sub care sa póta indeplini indetoririle sele. Mai departe e omu si protopresviterulu, póte are si famili'a sea. Elu si acest'a trebuie sa traiésca. Trebuie dara ca fatia cu aceste indatoriri a protopresviterului are si protopresviteratulu indatorirea, si adeca aceea, cá pentru protopresviterulu seu sa se ingrigeasca de casa, parochia si portiune canonica, cum este in eparchi'a Caransebesiului, in multe pârti ale eparchiei Aradului, abstragendu locuinti'a, carea si pre acolo pre câtu scimu lipsesce. Dela implinirea datorintiei acestei'a din partea protopresviteratului sa conditionéza si implinirea datorintiei protopresviterului de a siedé in mijloculu districtului seu.

De aceea intrebâmu ca sa ingrigescu tracturile respective de tóte cele de lipsa pentru o locuintia corespundietória, pentru unu venitu corespundietoriu, incâtu sa póta asceptá cu dreptu cuventu, cá antistele comuneloru bisericesci a unui tractu, protopresviterulu loru, sa fia in sinulu tractului, dupa cum lu pretinde si oficiulu ?

Déca se aru ingrigí, atunci de siguru ca nu s'aru aflá nici unu protopresviteru, carele sa nu asculte de vócea poporului tractuale.

Tracturile respective dara cu o dî mai curendu aru fi bine sa se ingrigiasca de tóte cele atinse mai susu si dupa ce voru fi acestea implinite amu vedé cine aru fi omulu acel'a fâra de cunosciintia, carele nu aru urmá vocei legei si vocei esprese de lipsele unui poporu din unu tractu protopresviterale.

Eri erá sa se constituie diet'a Ungariei de nou pentru cá sa aléga delegatiunea. — Doue patente imp. se publicara in 1. Aug. in W. Z. un'a pentru disolvirea dietei Boemici si escrierea de alegeri nóue, alt'a pentru convocarea dieteloru cislaitane pre 20 si a Boemici pre 27 Augustu, si cea a Triestului pre 2 Septemvre.

Senatulu imperialu se va convocá pre 5 Septemvre.

Despre resbelu.

Din isvoru francesu se spune ca in 2 Augustu n. la 11 óre inainte de amédi trupele francese au luatu ofensiv'a, au trecutu fruntariele pre pamentu nemtiescu si pre lânga tóta tari'a pusetiunei inimice, fura de ajunsu vre-o câte-va bataliuni pentru de a luá inaltimile, ce dominéza Saarbrücken. Artileri'a francesa a alungatu iute pre inimicu din cetate. Actiunea s'a terminatu intr'o óra. Ataculu trupeloru francese a fostu asiá de veementu, incâtu a avutu numai perderi usióre. Imperatulu si principele imperiale a asistatu la operatiune, dara la 4 óre dupa amédi s'au intorsu la Metz. —

Scirile prussiene dela Renu, in care puscile cu acu totude-un'a intrecu pre chassepots si in care o mâna de prussieni respingu câte-ve regimente francese spre a câroru aperare mai stau in apropiere inca acum dóue divisiuni acum 100,000, — aceste sciri au scopulu laudabilu, de a insuflá curagiu cetatieniloru prussieni si cu deosebire acelor'a, cari inca nu s'au urnitu câtra câmpulu de lupta. Insa ei mai ca facu, dupa cum se dice, din dóue nóue. Nimenea nu ne va potea convinge ca francesii de odata au devenitu de nemic'a si ca chassepotulu tocmai cá o códa de matura nu se póte intrebuintiá. — E in interesulu oficioseloru, prussieni, a se moderá. In Berlinu so pare, amesuratu caracterului popularu de acolo, ca fanfaronad'a si ingâmfarea nu cunoscu margini, pre cându dupa cum s'au scrisu mai de unedi din Breslau, silesienii, oficieri câtu si cei mai de josu, aréta o seriositate moderata, carea cu multu mai multu de câtu vorb'a multa incracanota a presei nationale-liberali din Berlinu, e o promissiune de victoria. Nimicu in nume de reu! — câci e vorb'a de caus'a Germaniei, carea prea usioru s'aru discreditá prin acelea donranudotade.

Cumpetu, aru fi cu atât'a mai multu la locu, cu câtu tocmai ieri mârturisise, publice fâra voia, buroulu telegraficu Wolfianu, ca pregatirile prusiene de resbelu stau departe inderetu de cele francese. Regimentulu de infanteria, câruí'a i s'a intemplatu nenorocirea la Wallhausen prin lunecarea masinei, e alu 26; asiá dara celu dintâiu din Magdeburg, care se tiene de a 13 brigada. Va se dîca, Prussi'a nu si-a potutu trage la Renu nici regimentele din Magdeburg, cu atât'a mai putienu cele din Pommern, Posen, Prussi'a si Silesi'a; pre cându Franci'a de multu si are trupele sele din Afric'a in Strassburg.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 23 Iuliu a casei representantiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Deputatulu Bobory róga cas'a a pune la ordinea dîlei proiectulu lui de conclusu presintatu inca in 16 Novembre a. t. relativu la incompatibilitatea deputatiloru.

Cas'a decide a desbate propunerea lui Bobory intr'un'a din cele mai aprópe siedintie.

Ministrulu de comerciu Szlávy respunde la interpelatiunea lui Ciotta si consorti in privinti'a adepostirei navigatiunei in resbelulu de fatia, ca ambasadorii monarchiei austro-unguresci din Berolinu si Parisu suntu dejá avisati a face pasii necesari in intielesulu interpelantiloru.

Cas'a ia respunsulu la interpelatiune spre sciintia si trece apoi la ordinea dilei, la care sta con-

tinuarea desbaterei speciale despre proiectulu de lege municipale.

§§. urmatori se primescu parte fâra parte cu mici modificatiuni asiá incâtu la 1 óra se incheie atâtu desbaterea despre legea municipale câtu sî siedinti'a insu-si.

In siedinti'a din 26 Iuliu a casei deputatiloru interpeléza dupa finirea formalieloru A. Csiky pre ministrulu de interne, ca din ce caus'a nu a respunsu la interpelatiunea lui, privitória la contele Fr. Haller sî ca are de cugetu a respunde sî cându ?

Interpelatiunea se va comunicá ministrului respectivu.

La ordinea dilei stau proiectele de lege despre creditele supletórie cerute de ministrii de interne sî instructiune.

Creditulu supletoriu pentru ministrulu de interne in suma de 162,000 fl. se votéza.

Creditulu supletoriu cerutu de ministrulu de instructiune da inse ansa la o desbatere mai lunga. Ministrulu adeca a cerutu la inceputu aprobarea unei sume de 1.013,114 fl. Comitetulu financialu recomanda inse votarea numai a 637,057 fl.

K. Tisza pretinde ca sum'a acést'a sa se transpuna in preliminariele pentru a. 1871 de óre ce in anulu acest'a totu nu se mai póte ajunge unu resultatu practicu.

Dupa ce vorbescu in afacerea acést'a ministrulu de instructiune Eötvös, Schwarz sî altii se insârcinéza comitetulu financialu a referí de nou despre tréb'a acést'a.

Se cetesce raportulu comissiunei economice sî se acceptéza ; dupa acestea sa cetesce a trei'a óra legea municipala.

20 deputati din steng'a estrema ceru de nou votarea nominala, ceea ce se sî primesce. 150 votara pentru, 101 contr'a legei sî asiá se primesce sî in a trei'a cetire.

Incheierea la 1 óra.

Siedinti'a de astadi a casei magnatiloru se deschide la 1 óra de vice presiedintele conte I. Cziráky.

Dupa finirea formalieloru presinta notariulu casei representantiloru spre promulgare legile, sanctiunate de regele, despre cladirea drumului de feru Essegy=Siszek, Battaszek,-Dombovar, St. Petru=Fiume, mai departe legile despre regularea canalului Franciscu, sî despre cladirea edificiului postale in Pest'a.

Dupa cetirea legiloru acestor'a, anuncia presiedintele petitiunea deputatului I. Dietrich, care se róga de incuviintiare, a potea intentá procesu de presa contr'a membrului casei magnatiloru, comite supremu, N. Perczel.

Petitiunea se va transpune in siedinti'a viitória unei comissiuni de 7 spre aprobare.

Notariulu casei representantiloru presinta legea municipale primita in a trei'a cetire, carea se transpune comissiunei judiciale spre aprobare.

Siedinti'a se incheie la 2 óre.

In siedinti'a din 27 a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute.

Cas'a trece dupa acést'a la ordinea dilei. Se cetesce raportulu comissiunei petitiunarie.

Petitiunile incurse se transpunu respectiveloru ministerie.

Presiedintele ministriloru conte I. Andrássy face cunoscutu, ca mâne se va tienea pre lânga siedinti'a publica sî un'a secreta.

Cas'a decide a tienea mai intâiu siedinti'a secreta sî apoi cea publica.

Raportulu comissiunei petitionarie despre petitiunile incurse se cetesce mai departe sî se primesce mai fâra observâri.

Urméza cetirea raportului comissiunei bibliotecarie.

In raportulu comissiunei se propune comperarea successiva de cârti sî se cere spre acelu scopu o suma lunaria de 500 fl.

La ½ 2re se incheie siedinti'a.

In 28 Iuliu s'a tienutu, conformu decisului de ieri o siedintia secreta. Intr'aceea a dechiaratu presiedintele ministriloru conte I. Andrássy, ca regimulu nu se póte lipsí in astufeliu de impregiurâri de asistinti'a legislativei sî ca in legatura cu acést'a sessiunea de facia se va incheiá pro forma, nemidilocíta inse se va deschide cea nóua. Objectulu capitalu alu acestei sessiuni va fi unu proiectu de lege relativu la unu creditu supletoriu pentru completarea armarei honvediloru.

In siedinti'a publica de astadi respunde, dupa finirea formalieloru, presiedintele ministriloru la o interpelatiune a lui K. Tisza câtu sî a lui Madarász indreptata de unadi câtra densulu in privinti'a conduitei Austro-Ungariei facia cu resbelulu ce a ruptu intre Franci'a sî Prussi'a. Presiedintele dice intre altele :

In 20 Iuliu, dîu'a in carc s'a notificatu resbelulu oficielu, a indreptatu ministeriulu comunu de esterne o nota câtra toti representantii monarchiei in Europ'a intréga, prin carea s'a pronunciatu neutralitatea Austro-Ungariei evidentu. Prin acést'a nota nu s'a dechiaratu inse, ca neutralitatea suspinde pre regimu de datorintia, de a luá acele mesuri care suntu necesarie pentru securitatea monarchiei.

Presiedintele min. presinta dóue proiecte de lege spre grabnica desbatere ;

Proiectele acestea suntu: Proiectu de lege despre unu creditu supletoriu de 5 millióne, votandu ministeriului pentru aperarea tierei sî proiectu de lege despre convocarea recrutiloru inrolati pentru anulu 1870.

Ambe acestea proiecte se voru tiparí sî transpune sectiuniloru sî comitetului centralu spre desbatere.

Incheierea siedintiei la ½ 1 óra.

Aliantiele.

Prussi'a sî Americ'a.

Se cetesce in „Americanu Register“ :

Aflâmu ca se produce o miscare intre junii cetatieni americani ce se afla astadi la Parisu cá sa se inroleze unu corpu cu numele de legiunea americana din Pârisu. In casu cându cea mai mare parte a armatei francese aru fi chiamata pre theatrulu resboiului, acestu corpu aru fi gat'a sa se puna la dispositiunea militara francesa. Aplaudâmu din tóta inim'a la acésta miscare, sî cu tóte ca moralmente suntemu siguri ca fortiele francese suntu la inaltimea missiunei loru, aprobâmu cu taria simtiementulu de gratitudine ce a inspiratu pre junií Americei acésta idee.

De alta parte depesie privite ne informa ca noutatea conflctului franco-prussianu a facutu sa isbutésca in congresulu ce se tiene acum la Washington marturirile cele mai pucinu ecuivoce de simpathie pentru Franci'a.

Alta noutate pre care ne-o comunica agenti'a Havas, sî care probéza câtu de pucini amici are guvernulu prussianu dincolo de Atlantic'a :

La 12 ale curentei, d. de Bismark a pusu sa se intrébe generalu Grant déca aru consimti sa lase a remorcá sub pavilionulu americanu corâbiele de comerciu ale Confederatiunei de Nord. Presiedindintele respunse mai intâiu afirmativu, insa sub reserv'a sa comunice acést'a congresului. Deci, senatulu sî adunarea representantitoru au refusatu formale sa acórde acésta favóre.

Bunii republicani ai Statalorn-Unite ce se numescu puri, se spariá de multu, vediendu cotropirea pangermanismului sî se temu de ideele sele ; ceea ce se petrece este prob'a despre dispositiuni celu pucinu fórte indiferente, cá sa nu dicemu mai multu.

Prussi'a sî Statele anecsate.

Amu semnalatu reorganisarea legiunei hanovrese ; in Hanovr'a chiaru agitatiunea este considerabile sî trupele prussiene stau necontenitu descepte. Scrisori particulare sosite de câte-va dile semnaléza o miscare profunda in spirite; se crede ca Prussi'a va caden ; se ascépta a se vedé flot'a francesa punendu picioru aprópe de marginile Hanovrei ; revansi'a pentru 1866 este dorita de toti.

La Francfort agitatiunea nu este mai mica ; populatiunea acestui orasiu resimte inca fórte viu injuriele ce au suferitu in urm'a resboiului. Ea se astépta din nou utragie. Banchierii sî au luatu

FOISIÓRA.

Inventiunea Dreyse sî Chassepot.

In anticitate decidea resboiulu tari'a bratieloru, mai tardiu perfidi'a sî dupa acestea architectur'a, astadi, afara de talentulu ducelui, care a fostu indispensabilu in toti tempii, lu decide industri'a.

In resbelulu amenintiatoriu dintre Franci'a sî Prussi'a se voru incercá dóue sisteme de arme : Dreyse sî Chassepot. Sa comparâmu dara aceste dóue sisteme dupa regul'a artei militare :

Rapiditatea. Pusc'a Chassepot, care de altmintrelea nu e alt-ceva, câtu imbunatatírea acelei a lui Dreyse, din caus'a constructiunei mai simple, da pre minutu 10—12 focuri, pre cându cu a lui Dreyse nu se potu dá in acestu intervalu de tempu de câtu numai 6—7 focuri. Sî inca sî acestea numai unu soldatu bine esersatu, iéra mai multe nici elu; in armata, si cându pericolulu eminentu face ilusoria liniscea sî punctualitatea necesaria la umplatura, nu se potu numerá mai multe focuri pre minutu, de câtu 8 la sistema Chassepot sî 5 la cea a lui Dreyse. De altmintrea sistem'a francesa are sî acelu inconvenientu fatia cu cea germâna, din caus'a cârtusieloru prea complicate, ca trebuesce curatitu tubulu de pârticelele de hârtie remase in interiorn la fia-cari 12 focurî ; acest'a este celu mai mare defectu alu puscei Chassepot.

Directiunea. De óre ce glontiulu din Chassepot la inceputu merge 1328 de urme pre secunda, pre cându acelu din sistem'a prussiana numai 908 urme, de unde urmédia ca directiunea celei precedente este mai neteda sî nemerirea din departare mai verisimila. Avantaginlu imensu alu soldatului francesu este, ca e mai siguru la distantie de câtu celu prussianu.

Siguranti'a. In acésta privintia are avantagiu celu prusianu asupr'a acelui francesu de óre ce sistem'a francesa produce o comotiune mai mare de câtu cea prussiana, din causa ca ia in considerare mai multa iérba. Afara de acestea, a lui Dreyse este mai sigura la distantie mici sî numai la distantie mari o intrece cea francesa.

Calibru. In câtu privesce acést'a pusica prussiana este fórte indaratu, de óre ce calibrulu ei este de 7 linii, pre cându alu celei francese este numai de 5. De unde urmédia ca cartusiele francese suntu mai usióre dâ câtu cele prussiene, sî soldatulu francesu póte purtá mai multe cartusie cu acei'a-si tarie, de câtu celu prussianu, sî este mai pucinu espusu la aceea ca i sa voru gatá, ceea ce este unu avantagiu fórte mare. Déca de esemplu vomu stabilí de regula, ca unu soldatu póte purtá umplaturi pâna la greutate de 5 punti, atunci cadu la soldatulu francesu 93 de cartusie, pre cându la celu prussianu numai 70. Mai incolo pusic'a prussiana este mai lunga sî mai grea de câtu cea francesa : ad. are lungime de 73 de policari impreuna cu baionet'a sî 9 ½ punti greutate pre cându cea francesa e impreuna cu baionet'a numai de 70 policari sî grea de 8 punti.

Pre lânga tóte acestea unii dîcu ca pre lânga mârile avantagie ale sistemei Chassepot trebuie sa avemu in vedere ca e arma nóua in mân'a soldatului francesu, sî ca unii dintre soldatii ce au a se bate nici colórea nu i-au mai vadiut'o, ca in fine n'a statu la proba afara de Mentana sî ca n'a trecutu prin focuri rapede precum nici prin sistem'a actuala de bataia, care e basata pre intrebuintiarea teritoriului, n'a trecutu intr'atât'a in sângele soldatiloru francesi, precum, e la cei prussieni, cari suntu soldati bine esersati, sî sciu a se intrebuintiá fórte bine de impregiurâri. In acésta privintia armata prussiana, care a facutu o buna esperientia sî la 1866 are avantagiu, déca cumva nu-lu va nimicí pre acést'a impregiurarea, câci atunci avéu de a face cu vechile arme ale Austriei. . .

Tunulu Mitrailleur.

Dupa triumfulu giganticu reportatu la 1866 pre câmpii Boemiei cu inventiunea lui Nicolau Dreyse puterile europene siau datu tóta solicitudinea spre a-si transformá armele vechi dupa sistem'a cea nóua. Nesuinti'a loru erá nu numai de a-si improvisá armat'a cu arme cari dau in scurtu tempu focuri mai multe ci sî de ale perfectioná.

Astadi, — déca stau fatia in fatia egali factori sub conducere egale, buna séu rea, — triumfulu suride acelei pârti, care pune in activitate mai multe arme — cu unu cuventu, — care póte aruncá glóntie mai multe.

Acést'a a servitu de norma mariloru puteri la transformarea armeloru. Insa pre lânga darea focuriloru repede au avutu atentiune deosebita la descoperirea unoru instruminte, cari sa corespundia principiului, cá intr'unu tempu scurtu sa se póta

precautiuni; ei sciu ca prussianulu in campania ia banii de unde i gasesce.

Câtu pentru ducatele Elbei, fâra masele de trupe adunate in acésta parte, aru fi sî datu strigatulu de independintia.

Ni se scrie asemenea din Sacsoni'a ca betrânulu rege n'aru avé se dica de câtu unu cuventu cá sa ridice poporulu sî armat'a contr'a Prussiei. Isi aducu aminte la Dresd'a ca in 1815 Prussi'a voiá sa stérga cu totulu Saxoni'a, sî ca déca n'a facut'o in 1866 este pentru ca mantienerea independintiei séle a fostu un'a din conditiunile stipulate de câtra Franci'a pre cându se punéu preliminarele din Nicholsburg.

Prussi'a si Austri'a.

Cine se póte indoí despre simtiemintele Austriei in privinti'a Prussiei? Nu s'a uitatu la Vien'a umilinti'a din Sadov'a, cele 200 de tunuri luate armatei austriace espuse la Berlinu in ochii totor'a la preumblare Unter den Linden. Si déca Austri'a n'aru avé sa pastréze óre care menagiamente ca putere germana s'aru fi pronunciatu pâna acum contr'a Prussiei.

Noi credemu ca negotiatiurile incepute de câtra guvernulu nostru cu Austri'a suntu pre cale buna. Care alt'a de câtu acésta putere póte esoperá cu noi pentru desrobirea Germaniei apesate de câtra Prussi'a?

Simpathie ardiente pentru Franci'a se manifesta in Ungari'a: „fie ce victoria a Franciei, se dice dela Pest'a, va fi o victoria pentru Austri'a.“

Prussi'a si Itali'a.

Itali'a nu póte stá la chibzuri. Trebuiesce óre sa lase a se intari preste Alpi acestu imperiu germanu care a apesat'o atâti'a secoli? Totulu este de prefacutu pentru dens'a déca scaunulu imperiului se stramuta din loculu seu.

Nu s'a uitatu la Florenti'a grossulanele atacuri ale statu-majorelui prussianu, scriindu istori'a campaniei din 1866 sî tratându cu despretiu pre acei soldati dela Custoz'a pre cari fortun'a a potutu sa-i tradeze, déra cari s'au luptatu atâtu de voinicesce.

Neutralitatea Italiei este asigurata. Guvernulu a decisu cá armat'a sa stea pre picioru de pace. (S'a schimbatu tréb'a. Red. „T. R.“)

Nu se uita de cealalta parte victoriele de la Magent'a, Palestro sî Solferino.

Este mai pucinu de o luna de cându s'a inauguratu in presenti'a representantiloru Franciei sî ai Austriei osemintele de la Solforino contienendu remasietiele a 7000 francesi morti intr'o singura di la Solferino.

Alianti'a nóstra cu Itali'a datéza din acea di. Este indisolibile.

Prussi'a sî Turci'a.

Priimimu din Vien'a urmatórea depesie. Ea are o importantia ce nu va scapá nimenui:

Indata dupa declaratiunea ducelui de Grmont, marele Vizir a datu ordinu telegraficu lui Gemil-Pasi'a sa informeze pre cabinetulu Tuilerieloru ca va pune la dispositiunea Franciei armat'a sî marin'a otomana.

Alianti'a Scandinava sî importanti'a sea.

In presenti'a resboiului intre Franci'a sî Prussi'a, Danemarc'a a conceputu naturalmente speranti'a a se ridicá in fine din desastrele sele de la 1864; a-si revindecá celu mai pucinu articululu 5 alu tractatului din Prag'a ce i garantá in principiu retrocedarea unei pârti a Schleswigului.

Prin interesele séle actuali, cá sî prin simpathiele séle de multu tempu, sî a câroru victima a fostu ea de mai multe ori, natiunea danesa este in marele conflictu ce se prepara, aliat'a naturale sî designata a Franciei. Nu numai acésta aliantia nu este de netienutu in séma, dara inca ea devine importanta sî pretiósa prin positiunea Danimarcei in tóta partea de Nord a Germaniei, intre marea Nordului sî Baltic'a, prin bravur'a necomperabile a soldatiloru sei cari nu s'au incovoiatu de câtu sub greutatea numerului; in fine, prin recursele de resbelu intrege ce acésta tiéra, a cârei istoria este asiá de mare, presenta inca dupa fatal'a sea micsiorare.

Iata tabloulu, câtu se póte mai precisu, alu armatei sî alu flotei séle:

Armata. — Picioru de resboiu 64.000, adeca infanteria, 18,000; cavaleria, 2300; artileria, 4,260; geniu, 640; ambulantii 2,600; reserva, 36,000.

Marina. — O corabia de linia de 64 tunuri; 4 fregate cu aburi de 900 cai sî de 120 tunuri; 3 alte armate cu 41 de tunuri; 2 scoonere ferecate sî o bateria flotanta, acésta armata cu 4 tunuri mari; 7 canoniere de fieru fie care cu 2 tunuri; 4 obusiere; in fine 6 bateluri armate cu 38 de tunuri sî cu forti'a totale de 1060 de cai. In flot'a cu pânza cata sa numimu celu pucinu 2 corabie de linia armate impreuna cu 48 de tunuri, o fregata de 48, o corveta de 20, unu brigu de 16, apoi unu numeru mare de yole, sialupe bombarde sî vase de transportu. In totalu 120 vase de tóte mânele, representându-o fortia de 5415 cai sî armata cu 758 tunuri de totu calibrulu.

Personalulu maritimu se descompune astfeliu; 120 oficieri sî 200 soldati in tempu de resboiu apoi 11,000 mateloti sî o reserva de 30,000.

Precum se vede, concursulu Danimarcei n'aru fi atâtu de neinsemnetoriu, precum sî-lu inchipuiescu unii, dupa cifr'a populatiunei séle.

Inse Danemarc'a n'aru fi singura cá sa faca causa comuna cu noi, câci totu viitoriulu popóreloru scandinave se afla intr'unu chipu virtuosamente, intr'o lupta decisiva intre Prussi'a sî Franci'a. Monarchi'a Svedo-Norvegiana trebuie sa fi avendu la inima, cá si vecin'a sea, sa faca neputinciosa séu celu mai pucinu sa amâne indefinitu supremati'a Prussiei in Baltic'a, supremati'a ce se prepara cu mari chieltuiele in acelu portu de Kiel ce trebuie sa se restituie Danimarcei, séu sa se neutraliseze déca nime nu voiesce cá acest'a sa paraliseze intr'o dî cu totulu Kopenhaga, Kolskrona sî Kronstadt sî sa devina cá inexpugnabilulu Gibraltariu alu Talasocratiei resboinice sî comerciale a Prussiei.

Chiaru de la 1864 Svedi'a voise sa intervina, sî déca ocidentulu i aru fi permisu ca aru fi potutu, aruncându in cumpena spad'a sea cea vitezésca, sa oprésca, nedrépt'a desmembrare a Danemarcei. Astadi simpathiele sî interesele séle suntu mai libere sî este mai multu de câtu totudeaun'a urgentu pentru dens'a sa cedeze acestor'a cu cavalerescul seu elanu sî antic'a sea energia.

Regatulu Svedo-Norvegianu presenta fortiele urmatóre:

Armat'a. — Picioru de resboiu 124,000; preste acést'a 15,700 tragatori voluntari.

Svedia.

Marina. — 2 monitóre armate cu 2 tunuri de 460; 1 corabia cu 70 tunuri; 1 fregata cu 22 tunuri; 3 corvete; 12 canoniere dintre cari un'a in placa de arama; 5 corabie cu pânze de 60 pâna la 72 tunuri; 2 fragate; 5 corvete; 5 bricuri; 14 trasporturi: 58 sialupe canoniere sî 92 yole pentru cóste, 38,000 mateloti picioru de resboiu.

Norvegi'a.

Armata. — Picioru de resboiu, 18,000.

Armata. — 2 fregate cu helice de 56 pâna la 82 tunuri; 1 fregata cu pânze sî 5 corvete cu aburi, armate cu 23 de tunuri mari sî mice, osebitu 68 canoniere; 5 yole bombarde; 30 yole canoniere; 15,000 mateloti.

Nesce asemene fortie suntu destule pentru cá ele singure sa tiena in esiecu in amendóue mârile marin'a confederatiunei de Nordu. Póte cineva induce ca ele voru nimicí sî caus'a cósteloru prussiane cele mai mari pagube, déca escadr'a francesa se va nuí cu dens'a.

Sî acum pentru ca sórtea ne-a aruncatu aci, dea Domnulu cá colorile Franciei sa se amestece curendu, in eroismu sî victoria, cu ale Scandinaviei sub invocarea gloriósa a lui Christianu IV, a lui Gustav Adolf sî a lui Napoleon.

Reserv'a Russiei se esplica. Ea primea, suntu acum câte-va dile, pre archiducele Albert, invingatoriulu de la Custoza, in asiá chipu cá Prussi'a sa póta vedé in priimirea sea unu feliu de blamu adresatu regelui Guilomu de câtra Czarulu.

Totu de o data cestiunea Orientului este aci cá sa oblige pre Russi'a a pestrá inca o atitudine aspectanta.

Purtarea ce va avé Austri'a vis a vis de Franci'a va calauzi de buna séma pre Russi'a.

---

mai multe glóntie, cari nu atâtu sa omóra, câtu sa faca pre soldatu incapabilu de a mai luptá.

Resultatulu acestoru incercâri este tunulu numitu mitrailleur, inventiune francesa, care pre la inceputu erá fórte multu laudatu, sî se credea ca are unu avantagiu fórte simtîtu sî asupr'a armeloru de inventiunea cea nóua, sî ca atâtu la aparare câtu sî la atacu varsa o adevarata plóe de glóntie asupr'a inimicului.

Cele-lalte puteri inca n'au remasu indiferente câtra acésta inventiune, carea in armat'a francesa i se atribuiéu atâtea calitâti escelente, ci sî-au câstigatu celu pucinu cá modelu. Marea cantitate a armeloru prefectionate in lupt'a dela 1866 erá multu mai escitatória, de câtu sa nu sî le câstige veri-ce statu in pace, care erá gelosu de puterea sea; sî cu atâtu mai multu Austri'a, pre pelea carei'a s'au facutu primele esperimente.

Astufeliu s'a intemplatu ca si Kuhn ministrulu de resbelu alu Austriei a cerutu dela delegati o anumita suma pentru procurarea acestei arme, care s'a sî votatu.

De atunci comissiunea de artileria din armat'a austro-ungara a facutu mai multe încercâri cu ea, in care privintia o fóia periodica ne spune urmatóriele:

La 11 Iuniu (st. n.) a. c. s'au facutu incercari pre câmpulu dela Simmering cu unu tunu lungu de 7 urme sî cu unu mitrailleur de sistem'a Montigny, la distantia de 600 arme.

Mitrailleurulu avea 37 tuburi, cari se slobozéu tóte in acel'a-si tempu cu cartusie de ale lui Wilburger.

S'au datu repede focuri cu câte 9 umplaturi la minutu la distantia de 300 urme; sî au nimeritu 152 de glóntie. La distantia de 600 urme, câte 11 umplaturi la minutu, au nimeritu 159; la 900 urme in acelea-si proportiuni, 90; sî 1200 urme 11.

Defectulu acestui instrumentu este aglomerarea glóntieloru in aceea-si directiune, astufeliu ca la distantia de 900 urme, distanti'a intre glóntiele ce au nemeritu erá asiá de mica, in câtu mai multe glóntie ce au ajunsu in acel'a-si locu nu se puteau considerá decâtu numai cá unu; ceea ce a paralisatu sperantiele ce avéu in elu de óre ce in resboiu e totu un'a daca soldatulu este lovitu de unu s'au de mai multe glóntie. Unu glontiu face serviciu cá sî o suta, lu omóra sî unulu, s'au lu face incapabilu de a se mai luptá.

In generalu resbóiele din tempii mai noi incepu a fi mai umanitarie. Lectorii nostri sî potu aduce aminte de acea conventia a mariloru puteri prin care au renunciatu de a se mai usitá cu glóntiele de materii virulenté. Scopulu resbelului in presinte nu este a omorî pre luptaciu, ci mai multu de a-lu schilodí. Si apoi luându in considerare scurtulu tempu in care se termina acum resbóiele, avantagiulu unei parti este atâtu mai mare, cu câtu ace in partea contraria mai multi individi incapabili pentru lupta. Nu e indispensabilu a ucide soldatulu; nu e necesariu a unge glostiulu, care probalminte si asiá este letiferu, cu materii virulente. Sî apoi in generalu numerulu ranitiloru este cu multu mai incovenientu pentru mobilisarea armatei cá celu alu cadiutiloru, — cari nu mai solicita ingrigire.

Puterea armeloru consista in cantitatea punturiloru nimerite. O suta de glóntie aruncate in acel'a-si punctu suntu inutile.

Incercârile cu mitrailleurulu ne arata acestu mare defectu, care nu este inlaturatu nici la distantie mai mari. La distantia de 120 urme de si glóntiele i suntu mai imprasciate, insa au o putere asiá de mica incâtu abiá potu face pre cine-va incapabilu pentru lupta.

Comunicatoriulu acestoru incercâri dîce ca la 300 urme numai 10 glóntie au nimeritu; la 600, 15, la 900 16. Din care causa prefera pre celu alu lui Mortary, care la 600 urme numera 16 nimerituri; observându ca prin glóntiele vide ale lui Schrapnell, s'aru putea inca gradá acestu numeru.

Iudiciulu asupr'a acestui'a este: ca infanteri'a nu-lu póte usá, din causa ca o impedeca in miscâri, iéra cei dela artileria producu unu efectu mai simtitoriu cu acele numite Schrapnell, sî in fine cavaleri'a remâne mai bucurosu pre lânga tunurile cele vechi.

Acést'a e parerea in armat'a austro-ungara despre nóu'a inventia, insa adeverulu sa va aratá in resbelulu acest'a, in care Franci'a se va usitá de 144 de tunuri de sistemulu acest'a.

„Inf. b.“

Noi ingagiâmu pre guvernulu francesu la multa prudentia in relatiunile sele cu Austri'a.

Pentru ce sa se grabésca? N'aru fi mai bine sa ascepte inainte de a se hotari la unu feliu? Succesulu póte sa faca inutile o aliantia prea deschisa.

Gândésca-sa bine Imperatorulu inainte de a hotarì ceva definitivu. Credemu ca i dâmu unu consiliu patrioticu tienendui acestu limbagiu.

Vomu revení asupr'a acestui subiectu de indata ce prudenti'a ne va permite sa fimu mai precisi. (La Libertate.)

Onorata Redactiune! Sum in positiune placuta de a face onoratului publicu cunoscutu, ca in luna acést'a, fiindu la baile din Tusinadu, amu socotitu a arangiá unu balu in folosulu biserecei nóstre de aici, insa n'amu potutu esoperá, cá venitulu intregu sa fia alu bisericei nóstre, ci numai asiá mi s'au concesu facerea balului, déca venitulu jumetate va fi pentru infrumsetiarea Tusinadului; ce erá sa facu? mai bine pucinu de câtu nimicu; m'amu apucatu de lucru sî in 24 a l. c. nou tienendu-se balu au sî reusitu splendidu, incâtu banî intrati au facutu 104 fl. v. a. Subtragendu-se din acésti'a spesele balului sî adeca pentru musica 28 fl. v. a., — pentru sala 10 fl. — sî spese pentru infrumsetiareá sî iluminarea salei 9 fl. 30 xr. v. a. la olalta 47 fl. 30 xr. v. a. au remasu venitu curatu 56 fl. 70 xr, din cari, impartasindu-se in dóue parti, pentru biseric'a nóstra au venitu 28 fl. 35 xr. v, a. adeca dâuedieci sî optu florini sî 35 xr, v' a. Fiindu-ca D. Lajos au datu deadreptulu pentru biseric'a nóstra 1 fl. sî adaogenduse sî acést'a la ei 28 fl. 35 xr. v. a., sum'a face 2 fl. 35 xr. v. a. — Balulu firesce au fostu in tonu românescu, sî pentru acést'a le multiemescu fratiloru de dincóce sî de dincolo de Carpati, ca au binevoitu cu totii a ajutorá cu denariulu loru reusirea balului sî prin aceea ajutoriulu susatinsu pentru biseric'a nóstra, carea are inca lipsa multa de ajutoriu spre a o reedificá — Planulu bisericei cu espunerea speseloru ei este dejá gatitu de ingineriulu d. Gaertner, carele fu asiá de marinimosu, de 25 fl. v. a. din spesele planului au daruitu bisericei nóstre, adeca au ertatu 25 fl. v. a. din spesele totale pentru care fapta nobila sî se aduce multiamita publica.

Sepszi-sent.-Görgiu 26/7 1870. A. O.

Varietâti.

*** Esamenele orali publice la gimnasiulu de statu din Sabiiu s'au tienutu in 23, 25, 26, sî 27 Iuliu iéra esamenele de maturitate orali s'au tienutu in 28 sî 29 sub presidiulu consiliariului regescu sî inspectoru generale de scóle pentru Tranni'a dlui Alesandru Páll, la care s'au supusu 17 studenti sî anume 14 ordinari sî 3 privatisti, dintre cari 6 au raportatu calculi cu destingere iéra 11 cu prim'a.

Numerulu studintiloru, cari frecuentéza acestu gimnasiu se urca la 306. Intre acesti'a suntu 152 români, 27 germani sî 124 magiari. — Abiturientii români suntu urmatorii: Almasianu Veniaminu, Bolog'a P. Valeriu, Calefariu Nicolau, Comsi'a Demetriu (privatistu), Danu Ioane (privatistu), Mihailu Basiliu, Reu Ioane (privatistu) sî Vulcanu Mateiu. —

Nr. cons. Epitr. 18. 1870.

Concursu.

Devenindu vacante mai multe stipendii sî anume.

A) Din fundatiune Franciscu Iosefianu

a) unu stipendiu de 200 fl. v. a. menitu pentru unu juristu, care voiesce a-si face studiile sele la vre-o universitate

b) dóue stipendii a 100. fl. v. a. pentru juristi, cari voiescu a-si face studiile la vre-o academia in patria

c) unu stipendiu de 50 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.

B) Din fundatiunea mogaiana sistemisate s preliminate prin conclusulu sinodului archidiecesanu din a. c.

a) dóue stipendii a 200 fl. v. a. menite pentru teneri, cari voru dorí a-si face la vr'o universitate studii séu filosofice, séu juridice, séu technice séu agronomice;

b) dóue stipendii a 100 fl. v. a. pentru juristi la vre-o academia in patria sî in fine

c) patru stipendii a 50 fl. v. a. menite pentru gimnasisti sî studentii din scólele reale in patria.

Doritorii de a concurge la vre-unulu din aceste stipendii au de a-si ascerne la consistoriulu archidiecesanu gr. orient. in Sabiiu suplicele loru pâna la terminulu ultimu fixatu pre 1 Septembre stilulu vechiu sî voru aveu a corespunde urmatóreloru conditiuni:

1) a documentá prin atestate, ca suntu români de religiunea greco-orientale;

2) ca au o purtare morale deplinu corespundiatória sî ca facu sporiu bunu in studiile loru;

3) ca suntu lipsiti de mijlóce.

Cu privire la stipendiele cele de sub B, conformu unei clausule fondationale, acei carii voru documentá, ca stau in vre-o relatiune de rudenia cu repausatulu in Domnulu episcopu Vasiliu Moga — avendu dealtmintrea susu amintitele conditiuni voru fi preferiti.

Din siedinti'a consistoriale tienute in 18 Iuliu 1870. (41—1)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara popolare, gr. or. din preurbiulu Brasîovului „pe Tocile“ se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 225 fl. v. a. pe langa 15 fl. v. a. bani de cuartiru sî unu stanginu de lemne.

Doritorii de a ocupá aceast'a statiune irvetiatoréscá, sa documentedîe pelanga studiile ce au invetiatu, ca suntu de religi'a gr. or., teologi séu pedagogi absoluti, sî ca a avutu pâna acuma o portare morala buna sî nepatata. —

Petitiunile insocite de documentele necesari au a se adresá câtra P. O. P. Protopopu Iosifu Baracu in Brasîovu celu multu pana in 20 Aug. a. c.

Brasiovu 4 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale alu bisericei S. Treimi din Preurbiulu Brasiovului „pre Tocile.“

(41—1)

Nr. 40 1870.

Edictu.

Georgiu Ioanu Pistea, carele aprópe de doi ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Cojocariu, ambi din Cristhianu, se citeadia prin acésta, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia — sa se presentédie inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra — procesulu divortialu incaminatu de socia sea se va pertractá, sî decide, sî in absenti'a lui, — in sentulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti in 20 Iuniu 1870.

Ioanu Metianu.
Protopopu·

(40—2)

Nr. 35 1870.

Edictu.

Mari'a lui Moise Sisea din Palosiu comitatulu Albei superióre, carea de trei ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Nicolau Torsa totu din Palosiu, se citéza prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia fâra amenare sa se infatiosiedie la subscrisulu foru matrimonialu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Forulu matrimonialu gr-or. alu protopopiatului Palosiului.

Hasfalau 1 Iuliu 1870.

Ioanu Gheaja
Adm. prot.

32—3

Nr. 440 1970.

Concursu.

Pentru ocuparea a dóue posturi invetiatoresci resp. a postului de directoru la scól'a capitala normala din opidulu Resinari, se escrie prin acést'a din partea subscrisei eforii concursu:

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invetiatoriu, 450 fl. v. a. pentru postulu de directoru, relutu de lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá amintitele posturi invetiatoresci — instruindu petitiunile loru cu documentele prescrise, precum: Estrasulu de botezu, atestatu despre absolvirea celoru 4 clase gimnasiale, atestatu despre absolvirea cursului pedagogico-teologicu, atestatu despre cualificatiune — suntu avisati ale trimete subscrisei eforii scolare pâna in 20 Augustu st. n.

Resinari 20 Iuliu 1870.

Oficiulu comunalu cá
Eforia scolara.

34—3

Nr. 77 1870.

Concursu.

La scól'a confessionala gr. or. din orasiulu Sabesiu au devenitu statiunea de Invetiatoriu pentru Clasa a II-a vacanta cu léfa de 300 fl v. a. sî cea nou infiintiata de fetitie cu léfa de 150 fl. v. a. pentru cari se escrie acestu concursu, cá doritorii de a imbracisiá vre-un'a din anumitele statiuni sa-si asterna cererile sale scaunului protopresbiterale in S. Sebesiu pâna la 15 Augustu 1870 st. v. provediute cu urmatórele documinte.

a) testimoniu ca au facutu celu pucinu IV clase gymnasiale sî cursulu pedagogicu.
b) testimoniu de botezu sî moralitate sî
c) testimoniu ca s'au esaminatu de comissiunea alésa de consistoriulu scolasticu, sî cumca e deprinsu in tipicu sî cantârile bisericesci.

Sabesiu in 12 Iuliu 1870.

38—3 Comitetulu parochialu gr. or.

Nr. 78 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la clasa 2 a a scólei gr. or. din Tientiariu, se escrie prn acést'a concursu cu terminu pana la 15. Augustu a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. prelanga cuartiru de locuintia, gradina sî 6, orgii de lemne.

Ceice dorescu a concurá pentru acésta statiune invetiatorésca au pâna la terminulu prefiptu a tramite in Brasiovu la prea onoratulu d. protop. I alu Brasiovului Iosifu Baracu, pre lânga petitiunile loru:

1. Testimonii scolastice, ca au absolvatu cu sporiu bunu sî purtare morala frumósa celu pucinu gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu séu pedagogico-teolegicu.

2) Atestatu de botezu, ca suntu de religi'a gr-orientale.

3. Atestatu de purtare buna politica.

Tientiariu 7 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale din Tientiariu.
Ioanu Eft. Popoviciu.
Parochu.

(39—3)

Incunosciintiare.

Subscrisulu aduce la cunoscinti'a p. t. publicu ca cu pretiurile **cele mai moderate** cuprinde **ori ce lucru de lacatariu** precum: incuietori, alte lucruri de lipsa la case, masine, orológe de turnu, scocurí de alama (pleu) s. a. recomendândume increderei p. t. acelui'a-si publicu cu tóta onórea. Sabiiu pre Valea mare (Schiffbäumel) nr. 881.

35—2 **Lazaru Rittivoiu**

Anunciu.

Subscrisulu priimesce baieti in etate de 14 ani, sa scie ceti sî scrie, de invetiacei la meseria.

Lazaru Rittivoiu,
lacatariu în Sabiiu, Valea-mare
(Schiffbäumel) nr. 881.

36—3

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Iuliu (2 Aug.) 1870.

Metalicele 5%	52	60	Act. de creditu	212	75
Imprumut. nat. 5%	60	90	Argintulu	129	75
Actiile de banca	650		Galbinulu	6	09

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 59. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 26 Iuliu (7 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'ia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. cons. 620. ex 1870.

Prea cinstitiloru parinti protopopi, si administratori protopopesci, cinstitei preotimi, si poporului credinciosu din archidieces'a nóstra româna greco-res. a Ardealului!

Dupa ce Parochiele, Protopresbiteratele sî Eparchiele nóstre ortodocse romane din Mitropolia nóstra nationale romana de Relegea gr. res. in Transilvani'a sî Ungari'a s'au organisatu in intielesulu Statutului organicu, urméza acum organisare a insesi Mitropoliei, spre care scopu are a se convocá congresulu nationalu bisericescu pre 1-lea Octobre 1870. a caruia problema va fi 1, promulgarea Statutului organicu sanctionatu de catra Maiestâtea Sea cesarea, sî regio-apostolica; 2, ingrijirea pentru sustienerea libertatiei religionarie sî a autonomiei bisericei romane ortodocse; 3, regularea sî conducerea trebiloru bisericesci, scolari sî fundationali §-fu 154, 4, a alege pe membrii consistoriului metropolitanu, care se imparte in trei senate, sî adeca a) in senatulu strînsu bisericescu; b) in senatulu scolariu, sî c) in senatulu epitropalu §-fu 160.

Congresulu nationalu romanu bisericescu are sà constee din 30 representanti din Cleru sî din 60 representanti mireni; prin urmare fie care eparchia va trimite la Congresu câte diece deputati clericali, sî dóuedieci deputati mireni. Dintre deputatii mireni ai Eparchieei Caransebesiului 10 cadu pre Confiniulu militariu § 146. Asisiderea Mitropolitulu sî Episcopii sufragani cá atari suntu membrii Congresului §-fu 146. Presiedintele Congresului este Mitropolitulu, ear la casu de impedecarea acestuia, presidiulu Congresului 'lu conduce Episcopulu celu mai batrânu in functiune §-fii 146—147. Apoi in sensulu §-fului 148 fiecare Eparchia se imparte in 20 cercuri electorali, sî fiecare cercu electoralu alege unu deputatu mirénu, ear preotimea din dóue cercuri electorali impreunate intr'unu colegiu alege unu deputatu din cleru, urmânduse modalitatile prescrise pentru alegerea deputatiloru Sinodului eparchialu (§-fu 91).

Deci pre baz'a acestoru prescrise din Statutulu organicu alu Mitropoliei nóstre escriu convocarea Congresului nostru nationalu romanu de relegea gr. resariténa, sî alegerea deputatiloru clericali sî civili in Archidieces'a nóstra Ardeleana.In privinti'a alegeriloru de diece deputati clericali in urm'a §-fului 91, punctu c) se randuescu aceste diece cercuri cu Comisari.

I-lea cercu de alegere; opidulu Resinariu, Comisariu Parintele Protopopu Ioannu Hania. Preotii Protopresbiteratului Sabiiului I. sî II.

II-lea cercu de alegere; Heghigu, Comisariu Parintele Protopopu Ioannu Petricu. Preotii Protopresbiteratului: Brasiovului I. sî II. Treiscauneloru, Higighigului, Palosiului, Cohalmului.

III-lea cercu de alegere; opidulu Fagarasiu, Comisariu Parintele Protopopu Ioannu Metianu. Preotii din Protopresbiteratelo: Branului, Fagarasiu. I. sî II.

IV-lea cercu de alegere; opidulu Mediasiu, Comisariu Parintele Protosingelu sî Vicariu archieppescu Nicolau Pope'a. Preotii din Protopresbiteratele: Nocrichului, Cinculu-mare, Mediasiu, Sighisióra, Târnav'a de susu sî de josu.

V-lea cercu de alegere; opidulu Sabesiu, Comisariu Parintele Protopopu Ioannu Tipeiu. Preotii din Protopresbiteratele: Miercurea, Sas-Sebesiu, Belgradu.

VI-lea cercu de alegere; opidulu Câmpeni, Comisariu Parintele Protopopu Ioannu Patitia. Preotii din Protopresbiteratele: Zlatna de susu sî de josu, Zarandu, Lupsi'a.

VII-lea cercu de alegere; Iabeniti'a, Comisariu Parintele Protopopu Parteniu Trombitasiu. Preotii din Protopresbiteratele: Osiorheiu, Giurgiu, Muresiu, Turd'a, Bistriti'a.

VIII-lea cercu de alegere; opidulu Dev'a, Comisariu Parintele Protopopu Ioannu Ratiu. Preotii din Protopresbiteratele: Hatiegu, Dev'a, Ili'a.

IX-lea cercu de alegere; Sioimusiu, Comisariu Parintele Protopopu Vasiliu Piposiu. Preotii din Protopresbiteratele: Ioaju I. sî II. Orescia, Dobr'a.

X-lea cercu de alegere; Olpretu, Comisariu Parintele Protopopu Petru Rosic'a. Preotii din Protopresbiteratele : Chioru, Solnocu I. sî II. Clusiulu de susu sî josu Ungurasiu, Secu.

Cele dóuedieci de cercuri pentru alegerea deputatiloru mireni, sî pentru scrutiniulu alegeriloru facute in sinódele parochiali a deputatiloru mireni, precum sî denumirea Comisariloru mireni, este precum urmédia:

I-lea Cercu in opidulu Selisce, consta din protopopiatulu Sabiiului I-lea, sî alu Miercurei partea cea din Scaunulu Miercurei; Comisariu: Dlu Ilie Macelariu cons. gub. pens.

II-lea Cercu in opidulu Resinariu consta din protopopiatulu II-lea alu Sabiiului, sî din alu Miercurei partea cea din Comitatulu Albei inferiori; Comisariu Dlu Iacobu Bologa Cons. aul. pens.

III-lea Cercu in opidulu Sabesiu consta din protopopiatulu Sabesiului; Comisariu Ioannu Paraschivu Secretariu magistr.

IV-lea Cercu in opidulu Agnita, consta din protopopiatulu Nocrichului, Cincului mare, sî alu Palosiului; Comisariu: Dlu Ioannu Codru Dragosianu Vice-Capitanu Distr. Fagarasiu.

V-lea Cercu in opidulu Sighisióra, consta din protopopiatulu Sighisiórei, Mediasiului, sî Cohalmului; Comisariu Dlu Ioannu Siandru Archivaru magist.

VI-lea Cercu in opidulu Fagarasiu, consta din protopopiatulu I-lea sî II-lea alu Fagarasiului; Comisariu Dlu Ioannu Branu de Lemeni Capit. supr. pens.

VII-lea Cercu in Boianu, consta din protopopiatele: Osiorcheliului, Târnavii de susu sî de josu; Comisariu Dlu Ioannu Pinciu, Jude primariu in comitatulu Cetatii de balta.

VIII-lea Cercu in opidulu Bradu. consta din protopopiatulu Zarandului, Comisariu Dlu Dr. Hodosiu Vice-comite alu Cottului Zarandu.

IX-lea Cercu in Galatiu lânga Teac'a, consta din protopopiate'e Bistritiei, sî Giurgiului; Comisariu Dlu Mihailu Orbonasiu Advocatu.

X-lea Cercu in opidulu Hondolu, consta din protopopiatulu Joajului I-lea sî II-lea; Comisariu Dlu Petru Demianu Jude proces.

XI-lea Cercu in Secele lanqa Brasiovu, consta din protopopiatulu I-lea sî alu II-lea alu Brasiovului; Comisariu Dlu Damianu Datco Perceptoru fin. pens.

XII-lea Cercu in Eliopatacu, consta din pptele Branului, Treiscauneloru, sî Higveghului; Comisariu Dlu Nicolau Strevoiu Advocatu.

XIII-lea Cercu in opidulu Abrudu, consta din pptulu Zlatnei de susu sî de josu, Comisariu Dlu Mihailu Andreica, proprietariu în Câmpeni.

XIV-lea Cercu in opidulu Turda, consta din pptele Turdei, Secului, sî Lupsiei; Comisariu Dlu Ioanu Filipescu perceptoru de dare.

XV-lea Cercu in opidulu Hatiegu, consta din pptulu Hatiegului; Comisariu Dlu. Ioannu Petroviciu Primariulu orasiului Hatiegu.

XVI-lea Cercu in Clusiu, consta din pptele Clusiului de susu sî de josu, sî alu Ungurasiului; Comisariu Dlu Petru Nemesiu, Secretariu in Ministeriu internu.

XVII-lea Cercu in Rohia, consta din pptele Solnocului I-lea sî II-lea sî alu Chioarei; Comisariu Dlu. Buzura, Jude procesualu.

XVIII-lea Cercu in opidulu Ili'a, consta din pptele Dobr'a sî Illi'a; Comisariu Dlu Ioannu Piposiu Comite Supr. pens.

XIX-lea Cercu in Orasiulu Orascia, conste din pptele Devei sî alu Oresciei; Comisariu Dlu Dimitriu Moldovanu, Consil. aul. pens.

XX-lea Cercu in Orasiulu Belgradu, consta diu pptele Belgradului sî alu Muresiului; Comisariu Dlu Nicolau Gaietanu Asesoru pens. dela tabla regeasca.

Dîu'a alegerii a deputatiloru clericali se prefige in 10-lea Septembre a. c. dupa calendariulu nostru; sî au toti preotii respectivi a se coaduná, sî sub presiedinti'a Comisariului consistorialu, alegendusi doi dintre confratii loru, cá barbati de incredere, sî unu notariu, numai decâtu purcedu la alegere prin votare publica, séu la cererea unei tertialitati â preotimei, prin votare secreta. Acela, care au intrunitu maioritatea voturiloru, se prochiama de deputatu, se provede cu credentionalulu subscrisu prin Comisariu, doi barbati de incredere, sî notariu, ear despre actulu alegerei se compune unu protocolu, sî subscrisu de acum mentionatii se asterne Consistoriului.

Ear dîu'a alegerii a deputatiloru mireni in Sinódele parochiali se prefige in 6-lea Septembre a. c. cal. nostru, unde adeca sà se adune Sinódele parochiali cá sàsi aléga câte unu deputatu, sî actulu alegerii dinpreuna cu protocolulu de alegere sà le trimeata spre 13 Sept. a. c. calen. nostru prin doi barbati de incredere la loculu scrutiniului alu cercului loru, unde se va arata din scrutiniu, ca cine au intrunitu pluralitatea voteloru, sî acela va fi deputatu la Congresu pre trei ani §-fu 150 are a fi provediutu cu plenipotintia subscrisa de Comisariulu consistorialu, de doi barbati de incredere sî de notariulu dela scrutiniu.

In fine comisarii clericali sî mireni au a reportá Consistoriului archidiecesanu neamanatu despre resultatu cu substernerea protocolului.

Ve recomându Iubitiloru, cá cu prilegiulu tinendeloru sinóde parochiali pentru alegerea de deputatu congresualu, se va sfatuiti sî asupra unei Colecte dela voi sî din ladile Bisericiloru vóstre spre intimpinarea chieltueleloru pe seama deputatiloru congresuali, sî banii incasati sài predati Parintiloru vostrii Protopopi pana la 15-lea Septembre a. c. spre ai inaintá la Consistoriulu nostru archidiecesanu.

Bucurate Iubite Cleru sî poporu credinciosu dinpreuna cu mine, caci zidirea cea sânta sî canonica se sevarsiesce prin lucrarea Congresului, ce se va tienea in 1-lea Octobre a. c. sî prin aceea se va sevarsi organisarea Mitropoliei nóstre nationale romane de relegea greco-resariteana in tóte pârtile ei constitutive; sî totu odata sà multiamimu lui Dumnedieu, ca neau ajutoratu a ajunge acést'a, sî cucerindune inaintea Indurarii Sale, sà 'lu rugâmu, cá sà ne stea in ajutoriu spre a duce sî conduce dupa statutulu organicu trebile nóstre bisericesci, scolari sî fundationali spre marirea Numelui seu preainaltu, spre vaza Bisericei nóstre, sî spre binele nostru obscescu, sî spre cultivarea sî luminarea clerului sî poporului nostru credintiosu.

Datu din Siedinti'a consistoriale archidiecesana tienuta in Sabiiu in 22. Iuliu 1870.

Evenemінte politice.

Scirile telegrafice sosite din câmpulu de lupta nu facu alt'a decâtu constatéza cea adusa sî de noi in nrulu trecutu. Trupele, ce au statu fatia in fatia, se dice ca au fostu 12,000 francesi sî 30,000 prussiani. Lupt'a acést'a nu a fostu decidietória pentru de a puté legá de dens'a consecintie politice. Ea are numai natur'a unui preambulu alu unei loviri cu multu mai mari sî cu multu mai sângeróse. O lovire de feliulu acest'a va avé consecintie politice. Pentru ca se dice ca Angli'a dimpreuna cu Austri'a sî Russi'a voru intreveni atunci sa mijlocesca pace cându se va fi intemplatu o batalie decidietória. Resbelulu atunci se aru terminá sî nu s'aru estinde mai departe.

Despre atitudinea atinsa ce aru avé sa ia Austro-Ungari'a in situatiunea de fatia se vorbesce pré putienu. Organele prin care póte se transpara câte ceva din intentiunile diplomatiloru nostri ne spunu numai de o stricta n e u t r a l i t a t e ce

trebuie sa o observeze statulu nostru si neutralitatea acést'a, pentru cá sa aiba insemnatate, va fi **inarmata**.

Despre Franci'a se dice, cu tóte cele de mai susu, ca cauta aliati. Unii asigura ca Itali'a, Dani'a si Oland'a aru fi, si ca Austri'a va devení aliatele Franciei. Déca va fi adeverata asigurarea acést'a in form'a acést'a nu putemu sci, dara suntu semne ca tóte aceste precum si Angli'a ba chiaru Russi'a voru stá departe de actiune. Resbelulu atunci va fi localisatu intre cele dóue puteri beligerante si armele loru voru decide unu congresu, unde sa se reguléze cestiuni ce sa fia capaci de a redá liniscea si pacea Europei.

Despre resbelu.

Din isvoru prussianu se anuncia o lupta victoriósa a prussianiloru asupr'a francesiloru la **Weissenburg**. Francesii, parasindu-si lagarulu in mânile prussianiloru, fura respinsi. Generalulu Douai mortu, 500 francesi prinsi si unu tunu perdutu. Grenadirii regali pruss. au suferitu perderi mari.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 29 Iuliu a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia resultatulu alegerei unei comissiuni spre determinarea insemneloru magiare; se alesera **E. Henszlmann, M. Horvath, H. Rónay, K. P. Szathmary**, si **Fr. Pulszky**; domnii acesti'a forméza asiá dara comissiunea amintita.

Contele **I. Bethlen sen.** preda o petitiune care se transpune comissiunei petitiunarie.

Referentulu comitetului centralu, **P. Kiraly** relatéza urmatoriulu „raportu despre proiectulu de lege privitoriu la convocarea recrutiloru asentati pentru a. 1870.

Comitetulu centralu recomenda primirea proiectului.

Referentulu comitetului financialu **I. Kautz** relatéza in privinti'a proiectului de lege despre creditulu suplementariu de 5 milióne votându ministeriului pentru apararea tierei.

Comitetulu centralu recomenda domniloru deputati primirea proiectului.

Presiedintele invita pre deputati a se impârti in sectiuni si a luá reportulu comitetului centralu la desbatere. Déca sectiunile voru fi pâna la 12 óre gat'a, se póte compune si comitetulu centralu si asiá la 1 óra s'aru mai potea tienea inca o siedintia.

Presiedintele incheie siedinti'a la ¼ 11 óre.

La 1 óra o redeschide. In siedinti'a postmeridiana se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Deputatulu **Berzenczey** presinta o petitiune, care indata se transpune, comissiunei petitiunarie.

L. Tisza interpeléza pre ministrulu de comerciu, are cunosciintia, ca telegramele sosescu in 40—50 óre dela Pest'a la Clusiu, va se dica mai tardiu decâtu epistole si luat'a dispusetiuni pentru delaturarea reului?

Referentulu comitetului centralu Lad. **Szögyényi** reportéza, ca proiectulu de lege despre creditulu suplementariu pentru ministeriulu pentru aperarea tierei s'a primitu.

Referentulu **P. Szontágh** reportéza din partea comitetului centralu, ca a primitu proiectulu de lege despre creditulu suplementariu alu ministrului de instructiune in editiunea cea nóua a comitetului financialu.

Ambele repórte se voru tiparí si pune in siedinti'a de mâne la ordinea dilei.

Incheierea la ¼ 2 óre.

In siedinti'a din 30 Iuliu a casei magnatiloru se autentica protocolulu siedintiei precedinte.

Conte **I. Cziráky** presinta raportulu comissiunei judiciale despre lege municipale.

Se incinge o desbatere mai lunga, la care iau parte: conte **I. Szapáry**, comitele supr. Lad. **Szörgyényi**, br. **B. Wenkheim, T. Návay**, br. **I. Fiáth, N. Perczel**. conte **A. Haller** si br. **L. Vay** in urm'a cârui'a cas'a primesce legea municipala atâtu in desbaterea generala câtu si in cea speciala.

La 4 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 30 Iuliu a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei precedinte.

Virgil **Szilágyi** reportéza din partea comissiunei centrali, ca nu a primitu modificatiunile propuse de cas'a magnatiloru la legea relativa la abrogarea pedepsei corporali.

Raportulu se va tiparí si pune la tempulu seu la ordinea dilei.

La ordinea dilei stau legile despre convocarea, recrutiloru asentati pentru 1870, inainte de Octobre a. c. si despre creditulu de 5 milióne pentru armarea honvediloru.

La desbaterea ce se incinge despre legea prima, iau parte contele **B. Keglevich, Fr. Deák, D. Irányi**, contele **Andrássy, E. Iváncs'a K. Tisza** si **Pulszky**.

La votisare se ridica, afara de 12 membri ai stengei estreme, cas'a intréga pentru primirea proiectului de lege.

La desbaterea proiectului alu doilea de lege iau parte numai **E. Horn** si ministrulu de finantie **Kerkápolyi**.

Proiectulu se primira nemodificatu.

Siedinti'a se incheie la ½ 1 óra.

Siedinti'a din 31 Iuliu a casei magnatiloru se deschide prin presiedintele **Majlath** la 1 óra.

Contele **G. Károlyi** presinta raportulu comissiunei verificatóre despre petitiunea redactorelui diuariului casei, care a cerutu sporirea lefei sele. Comissiunea propune a sa sporí léf'a redactorelui cu 300 fl. Cas'a acceptéza propunerea comissiunei.

Presiedintele sistéza siedinti'a pre ½ óra

Dupa decurgerea acestui intervalu se suscepe siedinti'a iéra-si.

Notariulu casei representantiloru Kol. **Széll** presinta proiectele de lege acceptate de cas'a deputatiloru in a trei'a cetire: despre convocarea recrutiloru inrolati pentru anulu 1870 despre creditulu suplementariu alu ministrului de instructiune si despre creditele suplementariu ale ministriloru pentru aperarea tierei si de interne. Celu dintâiu proiectu se transpune comissiunei de 3, cele-lalte comissiunei financiali.

Incheierea siedintiei la ¾ 2 óre.

In siedinti'a din 31 Iuliu a casei deputatiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintiei precedinte. Deputatulu croatu Lad. **Vukotinovics** se róga pentru unu concediu, ceea ce i se incuviintiéza. Presiedintele anuncia unele petitiuni, care se transpunu comissiunei petitiunarie.

La ordinea dilei sta a trei'a cetire a proiecteloru desbatute ieri, care se cetescu si primescu definitivu, Se tramitu casei magnatiloru.

Notariulu casei magnatiloru, br. **I. Nyáry** face cunoscutu, ca proiectulu de lege despre organisatiunea municipieloru s'a primitu fâra modificâri.

Siedinti'a se incheie la ¾ 2 óre.

Dela Clusiu primiramu unu documentu laudabilu despre valórea constitutiunalismului bisericei nóstre. Credemu ca nu avemu nimic'a de disu mai departe decâtu a pune sub ochii cetitoriloru acestu documentu si a lasá sa judece fia-caro déca avemu dreptu séu nu in apretiarea nóstra. Amu dorí cá sa vedemu totu documente de aceste din tóte pârtile, unde s'a pusu viati'a constiunale bisericésca in pracsa.

Protocolulu

Sinodului protopresbiterale gr-or. pentru tractulu Clusiului, convocatu cu cercularlulu prot. din 5 Fauru 1870 nr. 13 et 14 si tienutu la Clusiu in 27 Fauru 1870 sub presidiulu par. protopresviteriu Vasiliu Rosiescu, la care s'au infatiosiatu urmatorii membri sinodali:

Din partea preotîmei.

Ioane Prodanu, Ioane Todorutiu, Ioanu Condoru, Ioanu Moldovanu, Ioanu Stanu, Ilie Rosc'a, Nic. Veresiu, Vasiliu Lapusteanu si Gavrilu Condoru.

Din partea mireniloru:

Victoru Piposiu, Petru Nemesiu, Simeonu Ciobanu, Mironu Moldovanu, Ioanu Checichesiu, Irimie Rusu, Vasiliu Marcu, Demetriu Iancu, Simeonu Munteanu, Ioanu Barasiu, Gavrilu Purcelu, Teodoru Bobesiu si Antoniu Schiau.

Dupa o cuventare corespondietória a dlui presiedinte, prin care desfasiura pre scurtu scopulu sinodului si insemnatatea agendeloru, cu care va avea a se ocupá, multiamindu mai departe membriloru sinodali, cari n'au crutiatu ostenél'a a urmá chiamârei loru bisericesci si a se infatiosiá la acestu sinodu, si esprimându-si in urma parerea de reu pentru acei membri, carii cu tóte ca circulariulu convocatoriu a sositu in tempulu prescrisu si destulu de timpuriu in tóte pârtile tractului, nu s'au infatiosiatu, ba nici ca s'a escusatu vre unulu,—sinodulu s'a dechiaratu de deschisu.

1. Dlu presiedinte face cunoscutu, ca in loculu membrului sinodalu Ioanu Badila, care din caus'a mutârei sele cu oficiulu, a recesu, s'a alesu din partea comunei bisericesci Maguri de membru la sinodulu prot. Antoniu Schiau.

Sa iá la cunosciintia.

2. Dupa aceea dlu presiedinte invita sinodulu a-si alege pentru portarea protocolului si lucrârile scripturistice unu notariu ad hoc.

Se alege de notariu membrulu sinodului Antoniu Schiau.

3. Fiindu ca loculu de notariu pentru comitetulu si scaunulu protopresbiteralu asemenea e vacantu, se invita sinodulu a pasi si la alegerea acést'a.

Se alege Antoniu Schiau si de notariu pentru comitetulu si scaunulu protopresbiteralu.

4. Se cetesce inalt'a ordinatiune consistoriale din 6 Nov. 1869 nr. 1221, prin care protocolulu sinodului nostru prot. din 15 Sept. 1869 se intaresce.

Primindu acésta ordinatiune la placut'a cunoscientia, sinodulu de nou si esprima cea mai cordiale fiésca multiamita si recunoscientia Escelentiei Sele prea sântitului si prea bunului nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de **Singuna**, urendu-i sa ni-lu tiena D-dieu la multi ani in potere spre binele si fericirea bisericei nóstre dreptucredincióse.

5. Vine la cetire protocolulu sinodului prot. din 15/9 1869.

la Nro 9 acelui protocolu.

Fiindu ca si la sinodulu acest'a prot. membri s'au presentatu in numeru tare micu si abia preste jumetate din numerulu membriloru alesi, si déca nu ne vomu implini cu mai mare zelu chiamarea si datori'a nóstra câtra sânt'a nóstra biserica, iéra in casu de lipsa déca nu vomu luá mesuri cuviincióse in interesulu implinirei obligamenteloru, se póte intemplá, ca siedintiele venitórie voru fi cercetate mai putienu. — deci spre delaturarea atâtoru inconvenientie se aduce urmatoriulu

Conclusu unanimu:

Ca pedepsele prescrise in nr. 9 din protocolulu sinodulu prot. pentru absentarea dela siedintiele scaunului protopresbiteralu sa se estinda si asupr'a sinodului si comitetului protopresbiteralu, ca adeca membri numiteloru corporatiuni bisericesci suntu deobligati, e se presentá la tóte siedintiele, iéra in casu de absentare fâra de a se fi escusatu temeinice celu multu in timpu de 8 dile dupa siedinti'a respectiva, fia-care membru absentu va solví in casulu primu un'a pedépsa banale de 1 fl. (unu fiorinu) v. a. in cas'a scaunului protopresbiterale, iéra in casuri repetíte pedéps'a antemergatórie se va indoí.

Rectificârile absentâriloru se voru face la protopresviteriulu, care apoi in siedinti'a viitórie va raportá.

Totu la acelu Nr. 9 membrulu sinodalu Antoniu Schiau raportéza, ca aflându-se de lipsa a se statorí tacsele in cause de contraverse matrimoniali scaunulu prot. a alesu spre acestu scopu un'a comissiune, care consultânduse la acestu obiectu a pregatitu urmatoriulu elaboratu:

„Pâna la alta dispusetiune definitiva se statorescu tacsele in cause de contraverse matrimoniali in modu provisoriu dupa cum urmédia:

Tacsele in cause de contraverse matrimoniali se voru solví anticipative de câtra partea actrice remanendu-i eventualmente in intielesulu dicisiunei finali dreptulu de regresu in contr'a consotiului seu litigantu.

Nefiindu inse actorulu dupa starea sea materiale capace la solvire si aflându-se inctulu de vina la ridicarea jalbei, atunci va fi inctulu deoblegatu la solvirea tacseloru.

Tacsele acestea suntu:

A. La incercârile de impaciuire facute in parochii

1. la incercarea prima si a dóu'a se va solví resp. parochu câte 30 xr. (trei dieci cruceri) v. a.

2. la a trei'a incercare facutu inaintea comitetului parochialu sî luata la protocolu se va depune pentru parochulu presiedinte 50 xr. (cinci dieci cruceri), iéra pentru fia-care membru alu comitetului, fâra privire, ca suntu toti membri de fatia séu bá, precum si pentru sfâtulu (servitoriulu) bisericei câte 20 cr. (dóuedieci cruceri) v. a.

Competinti'a membriloru absenti se va transpune in lad'a bisericei locale spre scopuri bisericesci si scolare.

3. pentru estrasulu protocolariu despre incercârile facute se va solví 20 cr. v a.

4. in casu de paupertate, in parochi'a resp. de comunu cunoscuta, tacsele enumerate sub 1, 2, sî 3 se voru iertá cu totulu, sî parochulu precum sî comitetulu e conformu oficiului sî chiamarei sale datoriu, a face acelea servitiuri in daru.

B. La incercârile de impaciuire facute de câtra protopresbiterulu

5. pentru fie-care incercare de impaciuire se va solví protopresbiterului 1 fl. (unu fiorinu) v. a.

6. in casu de paupertate constatata in intielesulu punctului 4 si competinti'a protopresbiterului se va iertá.

C. La pertractarea meritica a procesului divortialu :

7. déca s'a orenduitu investigare la fati'a locului se va prestá comisarului esmisu carausi'a séu in natura, séu in bani câte 50 xr. (cinci dieci cruceri) v. a. pre milu, precum sî diurnele cu 2 fl. (doi fiorini) totu aceluiasi, éra pentru asistenti câte 1 fl. (unu fiorinu) sî pentru servitoriulu intrebuintiatu 20 xr. (dóuadieci de cruceri) v. a, —

Déca in casu de renitentia, ce se póte intemplá mai alesu cu marturiile, s'aru cere sî alta asistintia civila, pentru asistinti'a acést'a va plati renitentulu câte 20 xr v. a.

8. pentru pertractarea causei in scaunulu protopresbiterale se voru solví 20 fl. (dóuedieci fiorini) v. a, care suma dupa starea materiala a partideloru procesuante sî dupa importanti'a causei se póte urcá sî pâna la 40 fl. patrudieci fior. v. a.

Sumele acestea voru incurge in cas'a scaunului protopresbiteralu

9. Fiindu caus'a de despartire ingreunatórie sî evidentu in contr'a institutiuniloru sî canóneloru santei nóstre biserici, se voru puté impune celoru vinovati sî alte pedepse banale pentru infiintiarea unui fondu alu protopresbiteratului.

10. Sum'a tacsei din punctulu 8 sî a pedepseloru din punctulu 9 se va statorí dupa dreptiunile aretate pentru fie-care casu in siedinti'a scaunului protopresbiteralu.

11. Tacsele de sub punctulu 7 sî 8 se voru iertá din motivulu paupertâtici numai atunci, déca paupertatatea se va adeverí cu unu atestatu de incredere alu oficiului comunale coramisatu de câtra resp. parochu locale.

In acestu casu pedepsele banale din punctulu 9 se voru straformá in alte pedepse bisericesci. —

12. Membrii scaunului prot. se voru remunerá din cas'a scaunului prot. pentru fie-care siedintia, sî anume presiedintele cu 4 fl. (patru fiorini) defensorele matrimonialu, sî notariulu cu câte 3 (trei) fiorini, iara ceilalti membrii cu câte 2 (doi) fiorini v. a.

Afara de aceea referintele sî notariulu pentru afacerile scripturistice va capetá pentru fie care inca 50 xr. (cincidieci cruceri) v. a.

13. Caletori'a membriloru scaunului protop in departare de dóue miluri nu se remunera.

Pentru caletorii mai departe se voru solví pentru fie-care milu, care trece preste cele dóue miluri dintâiu, câte 50 xr. (cincidieci cruceri) v. a.

Milulu se computa numai intregu, asiá dara pârti de miluri nu se voru considerá.

14. La casu, déca in cas'a scaunului prot. n'aru fi bani de ajunsu pentru remunecârile supra-insemnate, membri scaunului prot. se voru remunerá proportionalminte dupa starea cassei iara déca nu voru fi bani de feliu, nu se voru remunerá. —

15. Prin dispusetiunea de facia ordinatiunea consistoriale, dupa care pentru fia-care deliberatu suntu de a se solví 15 fl. 30 cr. v. a., — nu se atinge.“

Conclusu unanimu:

Sinodulu primesce acestu normativu provisoriu in totu cuprinsulu lui cu aceea, ca mai inainte de a se pune in lucrare sa se astérna maritului nostru Consistoriu arch. spre aprobare sî aprobânduse sa se publice in tóte comunele bisericei a protopresbiteratu. —

6. Nascênduse intrebarea, ca nu s'aru aflá mijlóce spre a remunerá sî pre deputatii sinodului protopresbiteralu? dupa un'a discusiune scurta sinodulu decide :

Ca de óre ce n'avemu fondu séu alte isvóre spre acestu scopu, atari remunerari nu se potu prestá. Sinodulu insa nu e in contra, déca parochiele respective voru indiestrá pre deputatii loru cu nesce diurne moderate.

Dara sî fâra aceea, fiindu ca sinodulu prot. sa tiene de regula numai odata in anu, membri suntu obligati a se presentá, câci chiamarea loru cá atari e o chiamare de onóre, de a servi lui Ddieu sî santei nóstre biserici, pentru care se astépta ca voru aduce atât'a jertfa.

7. Parochulu Gavrilu Condoru aduce la cunosciintia, ca deputatulu din Calat'a mare Georgiu Carligu sa multiamesce de datu sî cere voia, de a se alege in loculu densului altu membru sinodalu.

Conclusu.

Demissionea acést'a se primesce sî se demânda parintelui Condoru cá sa faca pasi cuviinciosi pentru alegerea altui membru sinodalu cu mai mare zelu câtra biserica si scopurile ei sânte.

(Va urmá.)

Onorata Redactiune! Sumu iéra-si in placut'a pusetiune de a ve impartasî, ca in 20 Iul. 1 Aug. 1870 facându-se unu balu din partea mea sî a preotului nostru de aici — in Elöpatak (Valcele) s'au adunatu in folosulu bisericei nóstre unu venitu curatu de 130 fl. v. a. sî unu galbinu. Prin acést'a facu multiamita publica tuturoru acelor'a binevotori crestini români de preste Carpati, cari nu si-au retrasu denariulu de pre altariulu bisericei ; in specie amu sa amintescu zelulu sî generositatea domniloru Cotiofenescu, Grigorescu, Iatropolu sî dómn'a Ecaterin'a Babol'a, carii s'au distinsu cu câte 5 fl., respective cu câte 10 fl sî cu 1 galbenu.

Aru fi potutu contribrí sî alti domni boieri bogati pentru biserica, ca se ese unu venitu mai mare, dara nu se indura a dá 1 fl. baremu pentru biserica, perdu insa cu sutele pentru rolina sî alte nimicuri.

Amu de a amintí si aceea, ca sî tiechiulu timariloru de aici in urm'a unei cereri din partea eclesiei nóstre s'au induratu a daruí 50 fl. v. a. pentru biserica.

Deci i s'aduce multiamita publica pentru acést'a fapta generósa. —

Sepszi-Szét.-György in 4 Aug. 1870

A. O.

Corespundintie. Metz, 18 Iuliu 6 óre sér'a.

Dóue dîle in urm'a telegramei, ce amu primitu din parte-ve, eramu pre drumu spre fruntari'a de la est sî amu sositu eri-diminétia la Metz sanatosu, bucurosu dara nu fâra greutate sî fâra ostenéla.

Amu facutu drumulu din Epern'a la Nancy printr'o favóre cu totulu speciale, intr'unu convoiu, ce ducea trupe francese sî Chase otele loru, de cari ei suntu nerabdatori sa faca intrebuintiare contr'a Prussiei. Compartimentulu vagonului in care me aflamu erá ocupatu de câtra oficieri din alu siése-diecelea de linia care intâlnea corpulu loru la Nancy. Conversatiunea acestoru domni erá cu totulu despre resboiu, nu mai incape indoiala, sî intusiasmulu luminá tóte acéstea figure martiali alu câroru ochiu se aprindeau la strigatele resboinice ce scoteau soldatii pre cându trenulu sosea la veri o statiune.

Pre totu precursulu populatiunea se indesá la gara cá sa salute in trecere pre voinicii fii ai betrânei Galie. Traiasca Franci'a! traiasca armat'a! trâiasca lini'a! Music'a asiediata intr'unu vagonu de clas'a III, execută câte-va strofe din Marseilles'a. Multimea se gramadesce la usiele trasureloru cá -a aducu recoritori, flori, sa stringa mân'a, sa dica unu adio. Apoi locomotiv'a de unu fluieru petrunlietoriu preste sunetele ce se da cantându imnu'u revolutionariu, câti-va ochi se móie in lacrime ; uralele se indoiescu de o partesi ; d'alt'a ; batistele se agita sî aburii adjutându aceeasi scena se repeta diece leghe mai departe in intervalu de o óra séu dóue. Locuitorii de la tiéra n'au venitu cei din urma sa aclame trecerea loru. La Chalons unde machin'a a luatu apa, ceea ce ne a procuratu unu cartu de óra de poprire, amu vediutu unu betrânu, sfarâmatura inca fórte verde a companieloru primului imperiu, care perorá cu animatiune in mijloculu unei grupe de tierani câror'a le povestea miscriele invasiuniloru din 1814 sî aretandu lânga densulu o betrâna robusta, cu figur'a tóta sbârcita dara espresiva sî energica femei'a sea : „Ea dedea odata loviture de focu, Mariór'a ; dicea elu ; sî inca mai avemu vechiele nóstre pusce la tiéra Vina ei acolo ; totu mai putemu sa târâmu pre dupa garou sî sa sfaramamu câti-va dintre acesti talhari. „Ve puteti inchipuí cum a fostu primita acésta haranga. Lacrimile au fostu in ochi sî pentru unu nimicu asiu fi imbratisiatu pre acesti doi betrâni eroici ; mamu marginitu a dice bravului omu ; „nu te nelinisci ; „nenorocirile tristei epoce ce amintesci nu se voru „mai iví ; Franci'a de astadi este destulu de pu„ternica sî de forte spre a mai avé asemenea ingrigiri“. Sa te audia Dumnedieu mi respunse tieranulu, câruia' i strensciu mân'a, intineritu mai multu de câtu ori cându póte pentru unu omu ce a sa asiste la nisce amestecature titanice. Insa intardiu a ve narâ episodele voiagiului ; uitâmu ca tempulu grabesce si ca noutâti despre resbelu ve intereséza mai multu. Din nenorocire suntu pucine séu mai nici de cum pâna acum noutatite resboinice adeca afara de alarma din Sierk de la 16 n'aru avea cinev'a sa inregistreze inca nici unu faptu mai seriosu de ofensiva.

Eata mai cu séma, la ce se reduce incidentulu din Sierk, care unu momentu a facutu atât'a sgomotu. In diminéti'a de la 16 o patrula compusa de cinci calereti prussieni sî unu brigadieriu intra de buna séma fâra cunosciintia despre acést'a pre teritoriulu francesu, sî petrunse pâna in ulitiele Sierkului; micu centru alu tergusioriului arondismentului de hionvile. Indata alarm'a sa dede, sî gendarmeri'a din Sierk, 11 ómeni comandati de unu sub oficieriu se gatí sa priimésca dupa cuviintia pre acesti visitatori neintielepti. Insa calaretii prussiani se grabira a se sustrage de la venatórea ce erá sa li se faca, in galopulu celu mai mare.

Permiteti-mi acum sa vorbescu despre Metz; aci sa facu cele mai mari concentrâri de trupe cari suntu imediatu dirigiate la frutarie. Ulitiele orasiului suntu pline de soldati de tóte armele! se duce sî vinu de colo pâna colo, sî cine aru putea sa vedia, in câte-va minute, uniform'a de tóte colorile sî de tóte formele.

Domnesce unu intusiasmu nesfersîtu; inrolârile voluntarie se presenta in massa si autoritâtile militare abiá potu prididí. Unu maretiu corpu de franc tragetori s'a organisatu ; gard'a nationale suprimata dela 1852 s'a reformatu de sine; unu jurnalu din localitate, dorinti'a nationale, a oferitu jurnalului Decain in numele populatiunei intrege, cu adjutoriulu totoru ómeniloru validi ai orasiului pentru apararea si pentru lucrârile de armare ale piecei; in scurtu, n'a-siu mai terminá déca a-siu voi sa ve dau numai o slaba idea despre patriotismulu valorosu de care da proba mândra cetate a Moselei care in 1814 avù atâtea suferintie din trecerea Prussianiloru.

Eri au sositu diece baterie de mitralliose, care preste nópte, au plecatu cu alu optudieci sî unulea, cincidieci sî unulea, nóuedieci sî cincilea de linia sî alu optuspredieceleа batalionu in directiunea dela Forbach.

Se ascépta pre mâne unu atacu pre unu punctu alu fruntariei.

Elevii scólei de aplicatiune a geniului sî artileriei intra toti in rondurile armatei, incorporati fia-care dupa aptitudinile sele.

In momentulu de a terminá mi vení scirea ca podulu dela Sareguenines pre Bira, a fostu sferamatu de câtra Sapeurii prussieni.

Berlinu 21 Iuliu. 1870.

O mare agitatiune domnesce in orasiu. Pâna in cele mai inaintate ceasuri din nópte o scire succede altei'a sî toti sî povestescu cu cea mai buna credintia din lume, intre alte mistificatiuni, ca trupele prussiene au sî pasîtu frontaria sî au batutu pre francesi.

Comerciulu este intreruptu sî negustorii din Berlinu, obicinuitu fórte laboriosi cutreere orasiulu cautându noutâti. Gar'a este napadita de diminéti'a pâna sér'a sî se intréba toti, fâra sa póta obtiene unu respunsu positivu, care o destinaciunea acestoru trenuri pline de trupe de lini'a sî de reserva

M'amu dusu sî eu la drumulu de feru unde amu pututu sa me convingu ca trupele sî auume ale landverului suntu departe d'a fi asiá de bine dispuse dupa cum se striga in tóte jurnalele. Gar'a este tóta diu'a teatrulu dureróseloru adio.

Pre ulitie este totu astfeliu. Trupele de voluntari suntu salutate prin urale sî „inainte la Parisu.“ Acésta din urma frasa pare ca place cu totulu buniloru berlinesi, cari suntu cu desevarsîre convinsi ca, in mai pucinu de o luna drapelulu negru sî albu va fâlfâí pre palatulu Tuillerieloru. O multime de gogomani se inghesuescu mereu pre dinaintea castelului regale cá sa védia trecendu pre regele séu generalii Moltke, Faltkestein sî Hervart cându intra séu cându esu. Conferintie s'au tienutu nóptea sî diu'a in palatulu regelui. Generali sî curieri se succedu unii pre altii sî dau resiedintiei unu caracteru de agitare febrile.

Suveranii in miniatura precum: printii de Schaumburg Lippe, de Meklemburg-Sverin, ducele de Sacse coborg-Gota au dobanditu, gratia acestoru miscâri, o importantia pre care n'au avut'o nici odata pâna astadi. E greu de explicatu resónele pentru cari acesti mititei suverani cari nu gândescu, cu tóte acestea, de câtu sa-si conserve positiunea loru actuale, sa aliaza in Prussi'a.

In casulu cându acést'a i aru luá cu dens'a in lupt'a ce se ingagiadia este positivu ca fi va tratá dupa cum a mai tratatu resboiulu din 1866 pre regele Honovrei sîpre ducele de Hesse. Déca din contra Franci'a repórta victori'a ea se va ferí sa marésca, dupa cum aru fi facutu in alte conditiuni, statele suveraniloru ce voru fi luatu armele contr'a ei.

Astadi a fostu cea din urma siedinti'a Reichsratului. In scurta sea sessiune s'au desbatulu legea asupr'a creditului, legea asupr'a organisârei caseloru de imprumutu; afara de acést'a s'a luatu decisiunea importanta cá tóte procesele civili in cari se afla incurcati militarii convocati sa se suspende.

Esîndu din camer'a deputatiloru deschiseiu vorb'a cu câti-va prussieni. Opiniunea ce au acesti'a despre regele loru, despre d. de Bismark sî despre sinele intrece tóte marginele obrasniciei. Ei suntu convinsi ca imperatulu francesiloru se caesce acum ca a declaratu resboiu Pussiei, ca regele va terminá oper'a ce a inceputu in 1866 sî ca, precum atunci a umilitu pre Austria, acum a venitu rondulu Franciei.

Cu tóta increderea acést'a superba guvernulu prussianu uséza cu o extrema strajnicia in privinti'a individiloru pre cari i presupune, cu cuvendu séu fâra cuventu seriotu, ca suntu spioni. Ori cine n'are pasiaportu in regula este imediatu arestatu.

Se vede ca cea mai mare agitare domnesce la Berlinu, se gândescu dumnealoru la victoria la viitórea fortia a Germaniei, insa nime nu se intréba ce se va intemplá Prussiei in casu cându Franci'a aru invinge.

Acésta incredere órba in propriele sele fortie, care a fostu asiá de fatale Austriei, in 1859, aru putea avea acel'asi râsultatu pentru Prussi'a.

„Tromp. Carp.“

Varietâti.

*** (In consiliulu ministerialu dela 30 Iul.,) la care au partecipatu sî Fr. Deák sî presiedintele camerei, Paul Somssich, s'a discutatu modulu cum aru trebuí sa sè procéda la inchieierea sessiunei presiedinte sî la deschiderea sessiunei a dóu'a a camerei. Pre cum se aude, inchieierea e defipta pre 3 Augustu (Mercuri), iéra Joi, in 4 Augustu, va urmá redeschiderea sessiunei celei nóue. Indata dupa redeschidere, camer'a va procede la alegerea a doi vicepresiedinti, la a notariloru, comissiunei financiarie, censoriloru diuariului, comissiunei economice la a delegatiunei, ceea ce aru dorá dóue dile, asiá câtu in 7 Augustu ca va poté prolungá. Duputatii croati au sositu mai toti aici. E verosimilu, ca pâna la intrunirea delegatiuniloru nu sa va tienea niei un'a siedintia, inse pre la mijloculu lui Septembre (déca senatulu imperialu se va conchiamá sî va potea procede pâna atunci la alegerea delegatiunei), Camer'a Ungariei se va intrunî in un'a siedintia scurta, pentru ca ministrulu financieloru sa-i póta presintá bugetulu pentru an. 1871, in urm'a cârei'a se va amená pâna la finea lui Octombre, cându apoi se va incepe adeverat'a sessiune. „Fed.“

*** (Russi'a posiede) actualmente 566,400 pusce nóue séu straformate. Comandele facute la manufacturele de arme ale statului sî ale industriei private au fostu calculate astufeliu, ca la tómn'a venitória totu armamentulu armatei rusesci sa fia terminatu. Fabric'a de cartusie, stabilita in St. Petrupole, avea la 20 Martiu trecutu confectiunate 15,500,000 de cartusie; acést'a fabrica confectiunéza 500 000 cartusie pre dî. „Rom.“

*** Dóue corabii de subtu bandier'a prussiana, incarcata cu producte, au fostu descarcate indaratu ne putendu travers'a marea. S'aru fi priimitu ordine, cá pentru unu tempu de 10 dile, sa nu se mai incarce corabii de subtu bandierele francese sî prussiane.

*** Caderea lui Loib Cahann din Iasi, calculata acum precisu pentru cifr'a de 500,000 galbini, aflâmu ca au trasu dupa sine sî pre alti in volbura, intre care sî pre unu banchieriu din Vien'a, anume Abelu Finkilstein, care asemene au declaratu falimentu. Banc'a Romaniei inca figurédia intre creditorii dlui Cahann cu sum'a de 50,000 galbeni, din care cu 20,000 galbeni este deschisa pentru a intrá la masa.

*** La 26 Iuniu, pre la órele 4 dupa amédia in catunulu Capotsci, din judetiulu Falciu, trasnetulu a vulneratu prin crescetulu capului pre o fata in etate de 20 ani, dupa care, trecându prin feréstr'a unei case sî aprindind'o, a atinsu pre obrazu unu copilu de 5 ani, ce se aflá in intru, remanendu ambii morti la momentu; iéra cas'a a fostu stinsa indata.

Concursu

Deschisu dupa inalt'a decissiune archiepiscopésca din 22 Ianuariu a. c. nr. cons. 15 pentru ocuparea parochiei vacante din Bundorfu scaunulu Sighisiórei, protop. acel'a-si gr. or., cu care suntu impreunate veniturile parochiale:

1. Pre lânga o particica bunisióra de pamentu aratoriu sî de cositu, cuartiru corespundiatoriu, lemne pentru incalditu de ajunsu.

2. Simbri'a anuala, dela români un'a ferdela bucate, grâu séu cucuruzu uscatu, dela cigani pe jumetate.

3. Stol'a obicinuita dela 70 case romanesci sî 40 ciganesci.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a de parochu sa se infatîsieze in persóna la dis'a parochia cu petitiunea scrisa de mân'a loru propria, documentata dupa prescrisele statutului organicu, avendu sî cunoscinti'a limbiloru patriei, pâna in sfersîtulu lui Septembre a. c.

Sighistor'a 20 Iuliu 1870.

Comitetulu parochialu alu comunei bis. din Bundorfu, prin

Zach. Boiu
Protopopu.

(43—1)

Nr. 60 1870.

Concursu.

Devenindu statiunea de protopresviteru alu tractului Nocrichului sî Cinculi-mare ortodocsu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu, suntu competentiele protopopesci obicinuite, fâra de vre-unu salariu ficsu.

Doritorii de a concurge la postulu acest'a, au de a fi, desine intielegundu-se de religiunea nóstra, barbati apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolasticu; iéra concursele loru bine intruite sî le voru asterne la scaunulu protopopescu ortodocsu alu Nocrichiului in Sabiiu.

Sabiiu in 18 Iuliu 1870.

Comitetulu sinodului protopopescu alu tractului Nocrichiului sî Cinculi-mare.

(42—1)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara popolare, gr. or. din preurbiulu Brasîovului „pe Tocile“ se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 225 fl. v. a· pe langa 15 fl. v. a. bani de cuartiru sî unu stanginu de lemne.

Doritorii de a ocupá aceast'a statiune irvetiatoréscá, sa documentedie pelanga studiile ce au invetiatu, ca suntu de religi'a gr. or., teologi séu pedagogi absoluti, sî ca a avutu pâna acuma o portare morala buna sî nepatata. —

Petitiunile insocite de documentele necesari au a se adresá câtra P. O. P. Protopopu Iosifu Baracu in Brasîovu celu multu pana in 20 Aug. a. c.

Brasiovu 4 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale alu bisericei S. Treimi din Preurbiulu Brasiovului „pre Tocile.“

(41—2)

Nr. cons. Epitr. 18. 1870.

Concursu.

Devenindu vacante mai multe stipendii sî anume.

A) Din fundatiune Franciscu Iosefianu

a) unu stipendiu de 200 fl. v. a. menitu pentru unu juristu, care voiesce a-si face studiile sele la vre-o universitate

b) dóue stipendii a 100. fl. v. a. pentru juristi, cari voiescu a-si face studiile la vre-o academia in patria

c) unu stipendiu de 50 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.

B) Din fundatiunea mogaiana sistemisate s preliminate prin conclusulu sinodului archidiecesanu din a. c.

a) dóue stipendii a 200 fl. v. a. menite pentru teneri, cari voru dorí a-si face la vr'o universitate studii séu filosofice, séu juridice, séu technice séu agronomice;

b) dóue stipendii a 100 fl. v. a. pentru juristi la vre-o academia in patria sî in fine

c) patru stipendii a 50 fl. v. a. menite pentru gimnasisti sî studentii din scólele reale in patria.

Doritorii de a concurge la vre-unulu din aceste stipendii au de a-si ascerne la consistoriulu archidiecesanu gr. orient. in Sabiiu suplicele loru pâna la terminulu ultimu ficsatu pre 1 Septembre stilulu vechiu sî voru avea a corespunde urmatóreloru conditiuni:

1) a documentá prin atestate, ca suntu români de religiunea greco-orientale;

2) ca au o purtare morale deplinu corespundiatória sî ca facu sporiu bunu in studiile loru;

3) ca suntu lipsiti de mijlóce.

Cu privire la stipendiele cele de sub B, conformu unei clausule fondationale, acei carii voru documentá, ca stau in vre-o relatiune de rudenia cu repausatulu in Domnulu episcopu Vasiliu Moga — avendu dealtmintrea susu amintitele conditiuni voru fi preferiti.

Din siedinti'a consistoriale tienute in 18 Iuliu 1870. (41—2)

Nr. 76 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-orientale din comun'a Hertiegani sî Crisciori, comitatulu Zarandului, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumentele impreunate cu fia-care din aceste dóue posturi invetiatoresci suntu in bani gat'a 200 fl. v. a. ce se solvescu in rate trilunarie anticipative; cuartiru liberu, lemne de focu sî gradina de legumi.

Competitorii voru avea a-si instruá concursele loru: a) cu atestatu de botezu, ca suntu români de relegea gr-orientale; b) atestatu despre purtarea loru morala de pân'acum; c) cu atestatu, ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu celu clericalu in institutulu archidiecesanu românu gr-or. din Sabiiu; d) ca scie cantârile bisericesci sî tipiculu; sî e) ca afara de limb'a materna mai cunoscu sî cea magiara séu germâna.

Concursele suntu de a se adresá subscrisulu inspectoralu scolare romanu gr. orientale.

Bradu 10. Iuliu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru romane gr. orientale din protopopiatulu Zarandului.

(37 — 3)

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Iuliu (5 Aug.) 1870.

Metalicele 5%	52 70	Act. de creditu	218
Imprumut. nat. 5%	61 70	Argintulu	129 50
Actiile de banca	656	Galbinulu	6 07

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 60. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 30 Iuliu (11 Augustu) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Telegramu.

Comitetulu centralu pentru serbarea la mormentulu lui Stefanu celu mare a decisu, latia cu situatiunea critica actuala amenarea festivitatiei pre 15/27 1871.

Presiedintele Teclu.

Eveneminte politice.

Scirile ce le dâmu sub rubric'a „Dela resbelu“ suntu de mare insemnatate. Francesii au fostu in 6 si 7 Aug. mai pre tóta lini'a respinsi. Acést'a o constatéza chiaru si telegramele semnate de Napoleonu si espedate la Parisu. Datele numerice despre armate, publicate mai nainte se dovedescu de neesacte, pentru ca vedemu ca preste totu loculu prus sianii desfasiura puteri cari intrecu numerice pre cele ale francesiloru si acesti'a suntu siliti a se retrage. Resbelulu decurge acum pre pamentu francesu. Totulu mai depinde dela o lovire generala intre Metz si Thionville. Déca se perde si acést'a atunci póte la portile Parisului sa se mai intemple un'a séu sa se faca pacea. Acést'a e o surprindere pentru Europ'a.

Parisulu a fostu totude-un'a anim'a Franciei. Aci bate pulsulu ei principale si manifestatiunile de aci ne potu orientá despre dispusetiunea natiunei francese dupa calamitâtile avute. Telegramele cunoscute pâna acum spunu ca Parisulu s'a necajitu, Sâmbeta, numai pre acei ce imprascie sciri false (despre victorii) si pentru aceea s'a adunatu pre piati'a Vendome o multime considerabile si a cerutu dela ministrulu de justitia ca se aresteze pre respanditoriulu de sciri de aceste. Ministrulu a promisu ca regimulu ingrigesce cá sa spuna lucrurile dupa cum s'au intemplatu; numai miscarea trupeloru o va retacé, cá sa nu folosésca cu acést'a inimicului. Respanditoriulu de sciri false este arestatu, numele i lu va publicá dupa ce se va finí cercetarea. — Corpurile legiuitórie suntu convocate.

Lânga aceste de mai susu sa adaugemu ca se respandise sciri positive despre inarmare si inlaintrulu monarchiei nóstre, ba si despre miscâri de trupe despre fortificâri etc. „N. Fr. bl.“ de Luni ne spune inse ca la somatiunile facute de tramisulu Franciei la Vien'a sa se dechiare Austri'a déca primesce a intrá in aliantia cu Franci'a i s'a respunsu negativu. In consiliulu ministriloru de Dumineca dice aceea-si fóia, s'a declaratu archiducele Albrecht ca si densulu erá pentru actiune, acum inse numai este din causa ca Austri'a e tare inapoiata cu armarea. Aru urmá ca pregatirile sa incetéze, ceea ce pâna acum nu se vede.

Principele Gorciacoff caletoresce in missiuni momentuóse la Mainz, unde se afla regele Prussiei. Se sioptesce si de o coalitiune nóua contr'a lui Napoleonu. — Europ'a póte mai are inca pâna sa scape de terórea resbeleloru.

Prussianii si in unele pârti si nemtii altoru regate séu tieri, serbéza victori'a.

Caletori cari vinu din Russi'a enareza ca in fatia Galitiei in trei locuri se concentréza trupe. Se mai vobesce si de fortificarea Chievului.

Cele din laintru se nabusiescu de cele esterne si asiá de asta data inregistrâmu uumai redicarea concordatului, publicatu oficialu dincolo de Laita, si ca din Boemi'a se aude ca trecu multi la biseric'a ortodocsa resariteana.

Despre resbelu.

Scirile de Dumineca in cóce ne arata ca evenemintele mai mari se urmédia acum unulu dupa altulu. Detaiurile despre lupt'a dela Weissenburg arata ca francesii au fostu surprinsi nu de 30,000 ci de unu corpu intregu de armata prussiana (250,000) Cu tóte acéstea francesii au doveditu atât'a presentia, in câtu principele de coróna prussianu a fostu silitu a telegrafá dupa invingere: „Victoria sângerósa si deplorabile“. Brigad'a Pellé carea campiá la Weissenburgu au fostu surprinsa in cóste si in centru de prussiani si a fostu luata intre focuri concentrice de artileria; vre-o câte-va companii de turcos (africani) cari spalau caldarile de campu fora prinsi. Puscile loru cari stau puse in piramide au fostu luate de câtra prussiani. Turcii acesti'a numiti in genere turcos s'au aperatu cu cutitele in unu modu inforatoriu. Generalulu Pellé a datu navala, pedestru, in fruntea unui regimentu de zuavi, asupr'a masseloru inimicului, carele ocupasa deja piramidele de pusci si corturile avantgardei. Divisiunariulu Douay se rapede cu bataliunea 10 de venatori intre prussiani si a imbulzitu cavaleri'a prussiana preste infanteri'a prussiana, carea constá din nóue brigade, si cari indata au deschisu focu de tóte pârtile. Generalu Douay a tienutu in locu o óra pre inimiculu celu asiá de numerosu, stricându-lu amaru cu focula din puscile chassepot si din dóue baterii. Telegrafulu de câmpu a alarmatu armat'a intréga si Mac-Mahon a venitu inca destulu de tempuriu spre a scapá divisiunea Douay, carea a resistatu si nu s'a retrasu de inaintea la 60 de tunuri. Douay a cadiutu lovitu de mai multe glóntie. Divisiunea s'a retrasu apoi totusi pre „Col du pigennier, care dominá lini'a Bitche. Francesii au perdutu unu tunu a cârui cai si ómeni erau morti si lafetele stricate si 500 ómeni prinsi. Dupa scirile prussiene, de partea nemtésca au cadiutu in lupta 7000.

Scirile (din isvóre prussiane) dupa intemplarea acést'a spunu de o lovire la Wörth (6 Aug. n.), unde a fostu Mac-Mahon batutu si respinsu pâna la Bitche. Lovirea acést'a trebuie sa fia fostu mare, pentru ca a fostu contrase si divisiuni din corpurile Failly si Canrobert. Francesii au perdutu 2 vulturi, 6 mitrailleuse, preste 30 de tunuri si 4000 au cadiutu prinsi. Depesi'a prussiana adauge: „De ambe pârtile perderi mari.“ Alta depesia prussiana spune, ca posetiunile cele tari ce le ocupasera francesii la Saarbrücken le au luatu prussianii inapoi cu asaltu. Lupt'a o a terminatu nóptea. Francesii si-au acoperitu retragerea prin unu focu grósnicu de tunuri. Si de aici se spune de perderi mari de ambe pârtile, iéra din partea prussiana se spune ca cu deosebire oficieri cadiura multi.

Dupa luptele aceste perdute, constatate si de depesie din Parisu, trupele francese se concentréza la Metz.

Depesie din Parisu de la 7 Augustu spunu ca imparatés'a prin o prochiamatiune provóca pre francesi la apararea Franciei. — Unu decretu convóca corpurile legislative si altele insira pre toti barbatii capaci de a purtá arme (de la 30 pâna la 40 ani) in gard'a natiunale. Cei ce suntu sub 30 de ani intra in gard'a mobila.

Din Metz se telegraféza ca trei corpuri intacte, va se dica, cari nu au fostu de locu in focu au finitu retragerea. Generalulu Coffinière organiséza apararea. Se vorbesce ca cuarterulu generale se va stramutá la Chalons. Batai'a generala va fi la Metz. Cortelulu generalu alu lui Mac-Mahon e in Saverne, Siefulu statului majoru alu corpului Mac Mahon, generalulu Colson, e mortu, generalulu Rault nu se scie unde se afla. Artileri'a a suferitu multu. Fiindu de lipsa, gard'a natiunale va aperá Parisulu.

Detaiuri mai de aprópe despre perderile in lupt'a dela Wörth suntu dupa sciri prussiane: din partea francesa celu putienu 5000 morti si vulnerati, intre cari multi oficieri, 6000 prinsi; prussiani 3000 pâna in 4000 morti si vulnerati.

Din Metz se telegrafá marti: corpulu de armata Failly s'a impreunatu cu armat'a, Mac Mahon a condusu miscârile prescrise. Armat'a (francesa) in cea mai mare parte e concentrata inaintea fortaretiei Metz; lui Bazaine i s'a incredintu conducerea operatiuniloru; corpulu Frossard se retrage in ordine buna la Metz. Perderile inimicului i impedeca urmarirea.

Epistola deschisa a generalului Türr câtra Bismarck.

De câudu au inceputu frecârile intre Franci'a si Prussi'a decurge o lupta diplomatica pre lânga cea militaria. Bismarck a inceputu a publicá in „Times“, diuariu englesu, documente (?) prin cari voiea sa dovedésca ca Franci'a inca pre la 1865 facea pretensiuni asupr'a Luxemburgului si a Belgiului si oferea Prussiei pentru acésta acuisitiune eventuale ajutoriu contr'a Austriei cu 300,000 ostasi si concederea cá Prussi'a sa se estinda in Germani'a de sudu. Publicarea cea dintâiu a documenteloru de feliulu acest'a atât'a a surprinsu, incâtu lumea stá sa condamne pre diplomati'a francesa, cá pre cea mai intriguanta. Benedetti ambasadorele francesu la Berlinu, carele jóca o rola principale in afacerea acést'a, face din parte-si alte descoperiri, din cari se vede, ca Bismarck a facutu propusetiunile aceste, pentru cá sa se asigure din partea Franciei, pre tempulu câudu avea sa combata pre Austri'a. Cért'a acést'a a decursu indelungu. Póte inse ca se va terminá prin epistol'a lui Türr câtra Bismarck ce o publicâmu si noi: odata, pentru ca e de interesu generalu politicu, câci descopere tiesaturi de planuri secrete cari nu strabatura in publicu, de alta parte, pentru ca gasimu intr'ens'a lucruri de influintia si asupr'a politicei interne.

Epistol'a e urmatórea:

„Escelentia!

De siguru ti mai aduci aminte de dilele din 10 si 11 Iuniu 1866, in cari vorbiramu despre eventualitatea unui resbelu intre Prussi'a si Austri'a. De cumva aducerea aminte te aru fi parasitu in câtu-va, mi permitu a veni intr'ajutoriulu memoriei Dtale, provocându-me la unele detaiuri privitórie la locuri in cari s'au intemplatu acele convorbiri. Facultatea aducerei aminte asiá se trediesce de tare prin detaiuri esterióre, in câtu nu arare ori, prin numirea unei localitâti, se imprószpata in modu admirabile unu sîru intregu de idei, cu tóte ca localitatea de multe ori a venitu numai cá din intemplare in legatura.

In 10 Iuniu sér'a amu avutu onórea a vorbí cu Escelenti'a tea in cabinetulu de afaceri; in 11 amu petrecutu o óra cu Dtea sub unu arbore in gradin'a Dtale. Escelenti'a ta erai fórte ingrigitu de esitulu resbulului, ce erá ca tocm'a sa se incépa. Dtea ai disu câtra mine: „Numai déca aru voi imperatulu Napoleonu, resbelulu ni aru fi nóue facilu. Elu si aru puté luá usioru Belgiulu, ba chiaru Luxemburgulu si aru puté regulá marginile Franciei. Tóte acestea le amu propusu imperatului, elu inse nu se au invoitu nici decum. Déca te vei duce la Parisu, spune, te rogu, tóte aceste inaltimei sele principelui Napoleonu.“

Aceste mi le ai descoperitu Escelenti'a ta mie in dilele din 10 si 11 Iuniu 1866. Dupa resbelu in Februariu 1867, reintornându-me dela o missiune din orientu iéra amu vorbitu cu Dta. Eu eramu de parere ca unitatea Germaniei numai atunci se póte face, déca se va decide Prussi'a, a urmá esemplulu lui Carolu Albertu, carele la 1843 a parasitu flamurá Savoiei si a desfasieratu pre cea natiunala a Italiei, iera tierei sele i a datu o constitutiune liberale. Noi vedemu insa, amu adausu, ca Prussi'a desfasiura in tóte pârtile flamurile prussiane si da

federatiunei o constitutiune mai putienu liberale, cá ori ce constitutiune a ori cârei din tierile nemtiesci. Escelenti'a ta ai respunsu, ca tóte aceste suntu adeverate sî ca tentindiele de a prussificá, tendintie ce destingu pre regimulu lui Wilhelm, suntu deplorabile, dara Escelenti'a ta nu ai puterea de a indreptá ce a facutu regele si partid'a prussiana-mare.

Vorbindu despre Austri'a, amu disu, ca puterea acést'a dóra va face concessiuni unguriloru si inca concessiuni de acele, cari sa corespuda dorintieloru tierei. Escelenti'a ta mi-ai respunsu, ca te indoiesci despre acést'a sî ai adausu: „Austri'a lucra totu-de-un'a pentru Prussi'a. Priviti numai la tratatulu de Gastein sî de Nicoloburg. Austri'a a parasitu pre aliatii sei si mi a oferitu mie ocasiunea de a incheiá alianti'a cu ei. Fii convinsu, ca déca concessiunile din partea Austriei nu voru fi indestulitórie, voiu face totu ce mi sta prin putintia, sa ajutu patriei D-tele, sa-si capete independintia deplina, ba voi favorí chiaru sî estinderea spre orientu.

Mia-mu permisu a ti respunde, ca Ungari'a nu are tendintie cuceritórie, pentru securitatea ei are inse lipsa de restaurarea Poloniei sî ca spre acestu sfersitu sî Prussi'a trebuie sa satisfaca pre acésta t i é r a n o b i l e. Escelenti'a ta ai respunsu: „Prussi'a este gat'a a face multu pentru Ungari'a sî pentru tierile dela Dunarea de josu, de Poloni'a inse nu póte fi vorb'a, din causa ca Prussi'a nu se póte privá de amiciti'a Russiei.“

In decursulu convorbirei Escel. t. ai ajunsu sa vorbesci despre veementi'a diurnaleloru francese asupr'a câroru te plangeai sî apoi ai adausu: „Cu Franci'a voiescu sa traiescu in amicitia, nu voiescu nici decum sa intru in resbelu cu francesii. Succesulu armeloru nóstre in 1866 avemu sa lu multiamimu cu deosebire imperatului Napoleonu. Imperatulu prin neutralitatea sea sî prin purtarea lo-iala, p e n t r u c a r e a e l u n u a c e r u t u n i c i o d e s p a g u b i r e, a usiuratu planulu nostru de resbelu, pentru aceea eu sum gat'a a ajutá pre Franci'a intru tóte. Aici in Berlinu trebuie lucratu cu precautiune, pentru ca nu e bine sa se turbure regele nostru. Daca aru voi imperatulu Napoleonu sa sî esprime vre-o dorintia in scrisu, garantezu a i o implini in vre-o câteva luni de dile. Déca aru voi elu d. e. sa unecteze Luxemburgulu, sa si faca o partida francesa acolo carea sa doresca uniunea cu Franci'a. Nici ca asiu cercetá, ca majoritatea populatiunei doresce uniunea, ci asiu tacea sî a-siu privi lucrulu de fapta implinita. Ce se atinge de Belgiu, amu dis'o de multe ori sî o mai repetiescu o data, imperatulu Napoleonu sa ia Belgiulu, sî déca vre-unu regimu aru aratá vre o nemultiamire, i asiu intóree baionetele nóstre“.

Escelenti'a ta scii, ca eu amu spusu cuvintele acestea imperatului Napoleonu, de óre ce tiamu scrisu in privinti'a acést'a sub adrés'a, carea Esc. ta cu propriati mana mi o ati scrisu in portfoiulu meu sî carea eu o pastrezu cu tóta scumpatatea. In scrisórea acést'a amu atrasu atentiunea Esc. t. asupr'a impregiurârei, ca déca voiesce Prussi'a sa aiba amici in Franci'a, sa dea dovedi prin purtarea sea, ca scopulu politicei sele este o Germania libera sî nici decum militarismulu prussianu.

Concessiunile facute de Austri'a Ungariei, au fostu considerabile, majoritatea cea mare le au primitu cu bucuria, sî cându, dupa unu esilu de dóuedieci ani in mediuloculu lui Septemvre 1867 mi amu vediutu iérasi patri'a, me amu convinsu, ca majoritatea cea mare a unguriloru este impacata sinceru cu monarchulu seu. Nu multu dupa acést'a me dusei la Constantinopole sî de aci la Belgradu. In cetatea acést'a din urma amu aflatu la consululu Italiei, la cavalerulu Slovasso, pre consululu Prussiei, dlu Lobareau si pre presiedintele senatului serbescu Marinovici. Ei vorbeau despre afaceri politice. In decursulu conversatiunei consululu prussianu, intorcânduse câtra dlu Marinovici a disu, ca Serbi'a se arméze barbatesce, pentru cá la cea dintâiu ocasiune sa tréca preste Sav'a, sa ia Croati'a, Bacica sî B a n a t u l u sî asiá sa vina prussianiloru intr'ajutoriu, cari preste Boemi'a voru merge la Vien'a pre cându de alta parte voru intrá rusii.

Observaiu din parte-mi dlui Lobareanu, ca cuvintele sele punu pre gânduri, sî ca se pare, ca in Berlinu s'a schimbatu programulu dela 1866 cu totulu. Consululu prussianu s'a incercatu ce e drептu a dá alta esplicatiune cuvinteloru sele, se incurca inse totu mai tare. Fiindu mai tardiu singuru cu presiedintele senatului serbescu, m'a incredintiatu dlu Marinovici, ca Serbi'a nu se va lasá nici odata a fi terita de impinteniri prusssiene la intreprinderi cutezate, cu atâtu mai vertosu cu câtu Serbi'a are interesu mare de a traí in amicitia cu Ungari'a.

Observaiu dupa aceea, ca interesulu ambeloru tieri, Ungariei sî Serbiei, receru a traí in cea mai mare armonia sî ca eu me fericitezu de intemplarea acést'a, care mi a descoperitu o bucata din planurile prussesci, ce suntu in stare de a me instreiná cu totulu de tóte simpathiele mele prussiane.

Dupa intornarea mea din orientu in Octobre 1867 enaraiu mai multoru compatrioti intemplarea acést'a inscrisa, dupa obiceiulu meu, in cartea de notitie.

Nu amu voitu sa vorbescu despre aceste publicului. De óre ce vedu inse, ca Esc. t. prin descoperirile esîte din parte-ti sî cu deosebire cu publicarea tratatului lui Benedetti voiesci sa te arati lumei nevinovatu; aflu de unu lucru onorificu de a-ti revocá in memoria aceste suveniri mici pre aceea-si cale a publicitâtiei, la care ai apelatu Escelenti'a tea. etc. Stefanu Türr.

Diet'a Ungariei.

Presiedintele casei magnatiloru, M a j l á t h, deschide siedinti'a din 1 Augustu la 11 óre. Membrii casei se infatiosiara astadi in numeru mai insemnatu de câtu de alte ori.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei de ieri presinta contele I. C z i r á k y raportulu comissiunei de 3 despre proiectulu de lege privitoriu la convocarea recrutiloru din 1870.

Ministrulu de financie K e r k á p o l y i dechiara casei, ca regimulu e decisu a observá fatia cu resbelulu eruptu intre Franci'a sî Prussi'a o neutralitate stricta sî are sperantia a potea sî padí acést'a neutralitate.

Acést'a sirguintia a facutu necesaria acele dispositiuni, pre care regimulu voiesce ale realisá prin proiectulu de lege propusu. Vorbitoriulu e de convingere, ca cas'a va tienea observarea neutralitâtiei totu asiá de necesaria ca sî regimulu, sî din ast'a caus'a recomenda acceptarea proiectulu de lege. (Aplause).

Contele I. C z i r á k y accentua solidaritatea, ce esista intre Cis=sî Translaitani'a in privinti'a aperârei tierei. Solidaritatea acestoru interese ne impune a face celeilalte parti a monarchiei cunoscutu, ce are de a asteptá de la noi in casu de nevoia. Vorbitoriulu aminteste evenemintele cele mai próspete sî impregiurârile cele triste, care a impinsu regimele celoru dóue mai mari puteri la ultima ratio rerum, la resbelu, pentru de a delaturá popórele o cérta de care nici câtu e mai pucinu nu suntu interesante.

Se adeverescu si de asta data cuvintele poetului: Quidquid deliriant reges, plectuntur Achivi! Densulu e pre deplinu liniscitu prin dispositiunile, care lea luatu regimulu pentru sustienerea neutralitatiei; e convinsu, ca ragimulu a facutu totu ce ia fostu cu putintia, pentru de asi ajunge scopulu, spre care tienstesce, si are sperantia ca acés'a i va sî succede.

Vorbitoriulu e mai departe convinsu ca ori care u n g u r u aru jertfí totu ce posiede pentru de a paralisá vre unu atacu contr'a monarchiei, in casu cându esistinti'a acestei'a aru fi periclitata. Densulu primesce proiectul de lege.

C. A. S z é c s e n vorbesce in intielesul lui C z i r á k y; presiedintele face cunoscutu ca de óre ce nici o voce nu s'au ridicatu contra proiectului de lege, e primitu de basa pentru desbaterea speciala.

Cas'a primesce proiectulu fâra observâri sî in desbaterea speciala.

Conte G. K a r o l y i presinta dupa aceste raportulu comitetului financialu despre proiectele de lege privitórie la creditulu suplementariu alu ministrului de financie, la creditulu suplementariu alu ministrului de interne sî pentru aperarea tierei.

Proiectele acestea se cetescu sî primescu.

Presiedintele sistéza siedinti'a pre 20 minute. Dupa decurgerea acestui intorvalu se autentica protocolulu sî la 12 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 1 Augustu a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai intaiu protocolulu siedintiei precedinte. Dupa acetea se deschide desbaterea proiectului de lege despre modificarea legei pentru drumulu de feru de Ostu, la care iau parte: L. B e r z e n c z e y, L. D e á k y, B. H a l á s z, L. C s e r n á t o n y, E. H u s z á r, A. C s i k y, br. G. K e m é n y, I. S z a p l o n c z a y conte T. C s á k y.

Votisare nominale se va face in siedinti'a de mâne. Incheierea siedintiei la ½ 3 óre.

In siedinti'a din 2 Augustu a casei representiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei tracute. Presiedintele anuncia ca presiedintele ministriloru conte I. A n d r á s s y ia adresatu o epistola cu datulu Vien'a 1 Augustu, pentru de a o publicá casei deputatiloru, prin care aréta ca M. Sea adenumitu la susternerea regimului magiaru pre vicepresiedintele camerei, S. G a j z á g ó de presiedinte alu curtiei supreme de comptabilitate.

(Eljenuri la drépt'a) Pesiedintele se imputernicesce a orenduí alegere noua in cerculu representatu pâna acum prin Gajzágó.

L. B e r z e n c z e y presinta o petitiune care se transpune comissiunei petitionarie.

A. K ö r m e n d y interpeléza pre ministrulu de instructiune ca nu are de cugetu a propune odata, in intielesulu §. 148 din art. de legea 3 : 1868, unu conspectu despre stadiulu, in care se afla instructiunea publica in Ungari'a.

Interpelatiunea se va comunicá ministrului.

Ministrulu G o r o v e presinta articululu de lege, sanctiunatu de M. Sea, despre organisatiunea municipieloru, care se va publicá si tramite casei magnatiloru spre acelasi scopu.

La ordinea dilei sta bugetulu camerei pre lun'a Augustu. Se votéza fâra observari 84,088 fl.

Urméza votarea despre proiectulu de lege privitoriu la modificarea art. de l. 75 1848.

Proiectulu se primesce de basa pentru desbaterea speciala; asemenea se primsce proiectulu si in desbaterea speciala. A treia cetire va urmá mane.

Siedinti'a se incheie la 11 óre.

In siedinti'a din 3 Augustu a casei representantiloru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Ministrulu de financie K e r k á p o l y i presinta legile sanctiunate de regele, despre creditulu suplementariu alu ministrului de culte, pentru aperarea tierei sî despre convocarea recrutiloru.

Proiectulu de lege despre modificarea legei pentru drumulu de feru de Ostu se primesce in a trei'a cetire.

Ministrulu de financie K e r k á p o l y i presinta rescriptulu prea'naltu relativu la incheierea primei sessiuni si la deschiderea celei nóue, spre cetire si tramitere la cas'a magnatiloru.

Presiedintele S o m s s i c h ia cuventulu dupa acestea sî aruncându o reprivire asupr'a sessiunei intregi resuma activitatea casei representantiloru in urmatórele: S'au presentatu: 31 propuneri, concluse 64, interpelatiuni 228, proiecte de lege 130, petitiuni 1859 si in fine nuntie de ale casei magnatiloru 87.

Spre sanctiunare s'au susternutu M. S. 75 proiecte de lege.

Dintre acestea s'au sanctiunatu 26 in anulu 1869 si 46 in anulu 1870.

Siedinti'a se incheie la 11 óre.

Protocolulu

Sinodului protopresbiterale gr-or. pentru tractulu Clusiului, convocatu cu cercularlulu prot. din 5 Fauru 1870 nr. 13 et 14 sî tienutu la Clusiu in 27 Fauru 1870 sub presidiulu par. protopresviteriu Vasiliu Rosiescu, la care s'au infatiosiatu urmatorii membri sinodali:

(Capetu.)

8. La nr. 10 sî 11 alu protocolului din 15/9 1869 membrulu sinodalu Petru Nemesiu raportédia ca comissiunea alésa in causele bisericesci si scolore consultându-se s'a unitu intr'acolo, cá:

1, in privinti'a scoliloru nóstre confesionale

fiindu-ca acestea partea cea mai mare se afla in stare deplorabila, ba in unele comune nici ca esista scóla regulata, sa se esmita 2 cumissiuni care sa caletorésca din comuna in comuna, sa se convinga despre starea scóleloru la fati'a locului, sa intreprinda tóte cele necesarie spre ridicarea de scóle, unde nu se afla, spre a ingrigí mai incolo pentru statorirea unui salariu anualu acomodatu pentru invetiatoriulu, sa se consultédie cu comitetele parochiale cum si pre ce cale s'aru potea infiintiá

in fie-care comuna bisericêsca unu fondu scolariu din bani, séu pamenturi, câci numai atunci potemu sperá la unu progresu in cultur'a poporului nostru déca ne vomu ridicá scólele nóstre, déca acelea voru fi conformu cerintieloru, inzestrate sî dotate, déca scolile voru avé unu fondu siguru spre sustinere, — cându va fi ingrigitu sî pentru un'a plata fixa pre sém'a invetiatoriloru sî acest'a va fi de ajunsu cualificatu spre instructiunea popularia.

Comissiunile apoi implinindusi missiunea, sa raportédie la sinodulu viitoriu despre cele dispuse pre lânga asternerea opiniuniloru in privinti'a mesuriloru sî pasiloru, ce voru fi sa se mai intreprindia.

II. In privinti'a inbunatâtirei stârei bisericeloru nóstre comissiunea nu afla mijlocu mai bunu de câtu infiintiarea unui fondu protopresbiteralu.

Fondulu acest'a s'aru potea infiintiá din colecte sî daruri pie facute pentru densulu, — din pedepsele impuse de câtra scaunulu prot. in cause matrimoniale, — apoi din pedepsele, care se voru impune membriloru din partea scaunului, comitetulu sî sinodulu protopresbiteralu pentru absentarea loru dela siedintie, mai departe pedepsele dictate de câtra respectivele corporatiuni bisericesci preotiloru sî invetiatoriloru pentru negligarea oficiului sî necorespunderea chiamârei loru, ori demandâriloru oficióse, asemenea sî care se voru dictá de câtra protopresbiterulu insu-i.

Mai incolo s'aru potea introdûce in favorulu acestui fondu, ca la cununii sa solvésca mirii un'a taxa de 20 xr., sî fiindu mirii dupa ordinatiunile sustatórie datori a scí rugaciunile, pentru nescienti'a acestor'a sa se pedepsésca in folosulu fondului protopresbiteralu cu celu potienu 1 fl, care dupa starea loru materiale sa se póta urcá sî mai susu.

Rugaciunile aru fi sa le d'ca mirii la incredintiare (logodna) inaintea parochului respectivu sî in fiinti'a de fatia la 2 martori.

Capitalulu fondului acestui'a sa nu se atinga, pâna ce nu va ajunge sum'a de 1000 fl.

Destinulu fondului va fi ajutorirea bisericiloru sî scoliloru lipsite din protopresbiteratu.

III. Privitoriu la imbunatatîrea stârei preotiloru deocamdata din lips'a mijlóceloru nu se póte face nimic'a. — De mare inse necesitate aru fi ingrigirea pentru sórtea veduveloru sî orfaniloru a preotiloru sî invetiatoriloru.

Spre acestu scopu aru fi sa se infiintieze un'a reuniune de preoti sî invetiatori spre ajutorirea imprumutata, spre formarea acestei reuniuni sa se compuna nesce statute prin o comissiune din sinulu sinodului protopresbiteralu de 7 membri substernendu elaboratulu seu la sinodulu viitoriu.

Sinodulu primesce tóte aceste propuneri ale comissiunei sî se alegu in caus'a scolara de membri ai comissiunei propuse d. d. presiedinte sî prot. Vasiliu Rosiescu, Gavrilu Condoru sî Ioanu Prodanu din partea preotimei, apoi Petru Nemesiu sî Victoru Piposiu din partea mireniloru, — iéra pentru compunerea statuteloru reuniunei de preoti sî invetiatori presiedintele Vas. Rosiescu, Ioanu Prodanu, Gavrilu Condoru, Vasiliu Lupusteanu, Victoru Piposiu, Petru Nemesiu sî Antoniu Schiau.

Totu odata otaresce, ca sî acestu conclusu, mai 'nainte de a-lu pune in lucrare, sa se astérna maritului consistoriu archidiecesanu spre aprobare sî ca urmându acést'a, intreprinderea caletoriei comissiuniloru din comuna in comuna in caus'a scolara sa se faca sî oficiolatului comitatensu, cá autoritate politica, cunoscutu.

9. Parochulu Ioane Prodanu presentéza 8 tabele alfabetice compose de Stefanu Prodanu, fostu invetiatoriu la scól'a confessionale gr-or. din Lon'a sasésca sî acum teologu in Sabiiu, pentru instruirea primaria a invetiaceiloru, rogându-se ca aflându sinodulu aceste tabele de corespundietórie scopului sa mijlocésca tiparirea sî introducerea loru in scólele nóstre din totu protopresbiteratulu.

Luându-si cuventu p. protopresbiteru sî presiedinte aréta, cu ce iubire sî zelu a imbratiosiatu respectivulu invetiatoriu functiunea sea, cum sî-a datu densulu tóta silinti'a pentru instructiunea tenerimei scolare, — cum densulu pentru inlesnirea acesti'a, sî indeosebi cu privire sî la acei invetiacei, care din caus'a paupertatiei parintiloru nu-si potu procurá cârtile prescrise, cu isu-sî mân'a sî a compusu acele tabele, de pre care a invetiatu copii scolari, cum in urma scól'a nóstra gr-or. din Lon'a sasésca se afla intr'o stare infloritórie, la care multu a contribuitu numitulu invetiatoriu.

Deci dara propune, a i se esprime pomenitului invetiatori protocolarminte multiamita sî recomânda acele tabele fiindu practice, spre considerare.

Sinodulu esprimendu-si prin acést'a multiamit'a pentru staruintiele fostului invetiatoriu Stefanu Prodanu, sî considerându de o parte inlesnirea cea mare, care s'aru face cu cestionatele tabele in invetiatur'a pruncutiloru incepatori la scóla, afighendu-se acele pre parete, iéra de alta parte paupertatea generale, in care se afla parochianii nostri din protopresbiteratu, din care causa nu suntu in stare a provedea copii loru numai decâtu cu cârti, sî ca din aceste incepatorii la scóla nu tragu acelu folosu, care l'aru avea invetiându in scóla din asemenea tabele alfabetice afise pre parete, aflându tabelele propuse de bune sî corespundietórie, decide, cá sa se astérna aceste maritului consistoriu archidiecesanu cu rogarea, cá in contielegere cu senatulu scolariu aflându aceste tabele de bune sa binevoiasca ale introduce in scolile nóstre sî spre acestu scopu sa mijlocésca tiparirea loru.

Cu acéstea finindu-se obiectele de desbatere presiedintele dechiara sessiunea sinodului de inchisa, iéra protocolulu se incheie sî subscrie la 2 óre d. a.

Antoniu S c h i a u
Notariu.

Votarea si proclamarea de infalibilitate in Rom'a

ni o descrie unu marture oculatu fórte pre largu, iéra noi estragemu pentru cetitorii nostri partiele sî fetiele cele mai interesante sî memorabili, precum urmédia :

A fostu in 15 Iuliu la média dî. In aul'a cea mare se adunasera toti prelatii, câti se mai aflau in Rom'a, fiindu-ca cu o dîua mai nainte 114 cari nu voiau se partecipe si se fia martori celui mai mare scandalu din secluln XIX parasisera Rom'a. Afara de cei remasi 533 de membri ai conciliului, mai — intrara in aula cá la vr'o 3000 de popi, calugari, iesuiti in civilu si in rasa, sî inca câti-va putini patrici. Ceriulu incepuse a se inourá sî preste tóte spaciele aulei se raspandiá o intunecime misteriósa. Pap'a imbracatu in rosiu, cu multu auru, siedea nemiscatu in tronulu seu, cá sî unulu carele de ani a invetiatu a-si bate jocu cu nepasare de omenime, cá sî cându aru fi fostu meditându in sufletulu seu: „Celu mai mare pre acésta lume este, celu ce scie sî cutédia sa faca cele mai mari nebunii, dara le face astu-feliu, in câtu ele sa vina la socotél'a tuturoru blastematiloru mici sî mari! Pre mine — vedu ca n'o sa me intréca nimenea: astadi punu temeiu nemoririi mele! — — — O se intrecu pre piticulu de Erostrate, — cum intréce Cimboraso pre musiuróiele de cartitia“. Sî se pusera la votare; ceriulu totu mai multu se 'ntunecá; abiá se vedeau unii pre altii santii par; totusi secretariulu li strigá numele, ei respundeau resolutu: „placet“! Abia inse votara vr'o 20, candu d'odata unu fulgeru ominosu luminá tóta spaciele, casi candu degetulu lui Ddieu s'ar fi ivitu ca se li dee preste nasu siloru parinti. Dar santiloru parinti nici ca li pasá!? „Placet! placet!“ — Sî mi-ti incepura trasnetele, dara ce trasnete! ca sî cându vocea lui Ddieu, plina de indignatiune aru fi vrutu sa li dica sântiloru parinti, aceea ce va fi disu Tatalu Savaotu angeriloru resculati, cându i-a trantitu din ceriu in infernulu celu mai afundu: „Voi creature, miserabile sî ticalóse, ale mele voi pulberea picióreloru mele, voi ve incumetati a ve insusí atribute, pre care nici nu le poteti cuprinde cu mintea vóstra, atribute pre cari nu vi le am datu, nu vi le am potutu dá, fiindu ca nici insumi nu le am! Sî insumi am gresitu — nu o data; am gresitu anume cându am facutu slugi mie pre acei angeri, ce pentru iubirea mea câtra ei, se rescolara asupr'a mea, sî am gresitu sî cându v'am facutu pre voi; am vrutu sa facu ómeni, pentru infrumsetiarea si perfectionarea lumei, sî — iata am facutu fiintia degradatórie a genului omenescu. — Sa stati cu bine, sa stati cu frica!“

Indesierto, sântii parinti — de-si cu vóce tremuranda, totu continuara a pronunciá pre ominosulu „placet“! Numai doi, unu italianu sî unu americanu, votara cu „non placet“ fára ca prin acést'a sa vré conturbá câtu mai putienu armoni'a intre cei'a-lalti. Sântulu papa pre tronulu seu par ca amurtise, astfeliu siedea nemiscatu. In fine votarea se termina; daru nu sî tresnetele, sî intunecimea devenise chiaru de nópte paru ca sórele si-aru fi intorsu fati'a de câtra acést'a adunare de cei mai temerari ómeni din lume. Bietulu parinte „infalibile“ cu ajutoriulu servitoriloru sei se sculà sî cu o voce, pre care abiá puteau s'o priecépa cei mai aprópe de elu, pronunciá conclusulu. Ce luceru de compatimitu! Bietulu omu betrânu sî slabanogu sa se incumete a pronunciá despre sine unu neadeveru atâtu de mare, se incumeta a prochiamá ca este infalibile! — Eata cum cei mari sî puternici devinu victim'a, jucaréu'a supusiloru sei. Fia-care dintre cei cinci sute sî treidieci sî trei, ce decretara pre pap'a infalibile, in inim'a sea trebuie sa fia convinsu, ca ce a votatu elu, — nu este adeveratu, dara sântulu parinte doresce sa fia insielatu, apoi de sa-lu insielâmu! — Inse, sântiloru parinti, pre Ddieu sî spiritulu eternu alu dreptatei sî adeverului nu-lu ve-ti insielá; in cele din urma totu voi ve-ti fi cei — pacaliti sî pedepsiti! — Astfeliu s'a intemplatu prochiamarea de infalibilitate

„Albin'a“.

Varietâti.

*** (R e l a t i v u l a T o f a l e n i i) din Transilvani'a, maltratâti sî scosi din vetrele loru in tómn'a anului trecutu de câtra ungurulu Apor, „Romanulu“ de la 11 Iuliu st. v. publica un'a mica dare de séma a comitetului infiintiatu pentru ajutorarea sî protegiarea aceloru nenorociti. Din acea dare de séma aflâmu, ca pâna la 10 Iuniu st. n. au incursu de la subscriitorii din Ostrunguri'a 3112 fl. 99 xr. v. a., iéra din Romani'a libera 22,471 franci 21 centime in auru. Totu din Romani'a au mai incursu 366 lei vechi, de la comun'a Iasi 5000 franci, de la diuariulu „Traianu“ 560 lei noui sî de la Botosiani 29 galbeni. Din restulu considerabilu ce a remasu, dupa ce s'au impartitu un'a suma óre-care intre nenorociti, s'a decisu, cá sa se cumpere o mosiia, pre care sa se asiédia sermanii Tofaleni, sî acelu satu nou, sa fia unu dreptu monumentu pentru iubirea sî ajutarea fratiésca. „Fed.“

*** („F r e i e r O r i e n t“) este titlu unuî nou diurnalu care apare la Bucuresci in limb'a germana, dara care sente romanesce. „I n f o r m a t i u n i b u c u r e s c e n e“ ne recomenda numitulu diuariu germanu cu atâtu mai multu, câci nu este subventiunatu de Diu Beust séu Andrássy, ci si a propusu unu scopu nobilu, combaterea calumnieloru respandite de mercenariele fóie ale acestor'a.

*** (T o u t c o m m e c h e z n o u s.) Diuar. „Presse“ din Vien'a scrie urmatóriele: Unu numeru mare dintre cetitori, cuprinsi de un'a curiositate panica, nu potu asceptá momentulu, in care va aparé raportulu despre prim'a lupta mare. „Diuariele prusesci sî francese vorbescu pre tóta diu'a despre atâtea sî atâtea victorie iéra in Vien'a nu se póte cetí altu ceva, de câtu ca Saarbrücken e un'a cetate mica si altele — cine naib'a mai póte suferí acést'a!“ — eschiama unulu. Totu resbelulu si-a perdutu pentru mine voluptatea noutâtiei!“ dice in modu flegmaticu alu doilea. Unu alu treilea se pune la més'a de scrisu, pentru a tramite redactiunei un'a epistola cam de urmatoriulu cuprinsu: „Die Redactoru! Cu ce dreptu pretindi D-ta inainte un'a prenumeratiune pre diumetate de anu, daca nu ni raportezi despre luptele, cari ni vinu la audiu? — Lasa un'a-data sa se misce armatele sî nu tainuí sângerósele bataie, daca voiescu sa remânu sî pre venitoriu alu D-tale pré aplecatu abonante.“ La aceste sî asemenea provocâri urginte, dice numitulu diuariu, nu potemu respunde alt'a ce, decâtu ca, la tóta intemplarea, dnii L e b o e u f s i M o l t k e si-gatescu trebele reu din punctu de vedere alu diurnalisticei, se potu inse escusá in atât'a, incâtu de presinte ei lucra numai pentru paginele cele mari ale istoriei sî, prin urmare, se ingrigescu prea putienu de diuarie. Inse spune acést'a impatientiloru, câror'a li trebuescu la degiunu 20,000 morti sî pre lânga apetîtu celu putienu unu marsiu fortiatu, sî ei te voru ride in fatia. Flamândulu a mâncatu dejá din asiete tóte ciocnirile avangardeloru sî acum'a i trebuie ca Pièce de Resistance un'a „lupt'a terbila.“ In zadaru lu indruméza redactorulu politicu la telegramele diuariului oficialu francesu, cari spunu „ca nu esiste nimic'a nou de pre câmpulu resbelului“, câci trebuie sa curga sânge, fie acelui'a chiaru sî pre harthia! Déca potu fi armate pre harthia, atunci trebuie produse, pre acea cale, sî bataie. Pré de timpuriu s'a trasu perdeu'a de pre teatrulu celu mare alu resbeluiui, sî galeriele in publiculu cetitoriu batu cu piciórele sî mânile, cá sa se incépa una data joculu. Noi credemu,

continua susu mentiunatu diuariu, ca teribil'a miseria se va estinde inca destulu de timpuriu preste mii sî mii de ómeni, sî diuariele sî voru implini destulu de timpuriu detorinti'a de a depinge cetatieniloru loru marile maceluri de popóre. Lasa créda unele foi, ca corespundu detorintieloru publicului loru, publicându dupa un'a depesia mincinósa alt'a sî mai incornurata, inse un'a fóia seriósa trebuie sa despretiuiasca asemenea procederi. De altmintrea numerulu minciuniloru tiparite cresce pre dî ce merge in intru sî afara de Germani'a sî, preste putienu, celu mai adeveratu sî fidelu telegramu de sensatiune de pre campulu resbelului va trebui sa contiena: De astâdi diminétia se mintiesce pre intrég'a linia Detaiurile lipsescu inca.

*** Turci'a pune pre picioru de resbelu armat'a, de cându s'a incredintiatu despre dispositiunile putinu binevoitóre ale Russiei in privinti'a sea sî totalulu puterei séle de uscatu este de patru sute de mii ómeni cu reservele, iéra alu puterei séle de mare se urca la preste siése-dieci nave de resbelu.

Dupa unu articulu de „La France en Oriento„ guvernulu inaltei Porti aru fi descoperitu ca intre Kedivulu Egiptului sî Russi'a aru esistá o aliantia secreta spre vatemarea Franciei sî in consecuinti'a acestei descoperiri fói'a francesa lasa a se intielege ca guvernulu M. Séle Sultanului séu aru fi opritu séu ca aru fi dispusu sa oprésca in Constantinopole pre vice rege, ne avendu incredere in sinceritatea intentiuniloru séle sî in loculu séu aru fi sa tramita unu generalu cá sa ridice trupele egiptene sî sa le aduca dimpreuna cu materialulu de resbelu alu Kedivului.

*** Dreptatea din Iasi ne spune, ca falimentulu s'au mai bine banerut'a data de d. Leib Cahan, spum'a bancheriatului jidovescu, este o bancruta fraudolósa, sî care au adusu ruin'a a o multime de familii române sî au datu o struncinare de cele mai mari la o multime de capitalisti români.

Iata persónale mai principale, care aru fi devenitu victim'a fraudei acelui bancheriu:

„Costica Sutiu cu 18,000 galbini, Vasilie Adamachi cu 12,000 galbini, C. Polizu cu 2,400 galbini, Colonelulu Varnavu cu 9,000 galbeni, Meleghi sî Vuluti'a impreuna 7000 galbeni, Scorticscu 12,000 galbini, Baronzi cu 3000 napoleoni, Prajescu cu 9,000 galbeni, N. Drosu cu 1500 galbeni colonelulu Mironescu cu 3000 galbeni, sî atâti alti cetatieni români, suntu jertfele sfruntatei relei credintie a aeestui judanu.“

Concursu.

Devenindu statiunea de protopresviteru alu tractului alu II-lea alu Sabiiului gr-or. vacantia, se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu competintiele protopopesci obicinuite.

Dela doritorii de a concurge la acestu postu se cere:

1. Ca sa fia barbati apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolasticu, sa fia absoluti de teologie sî indiestrati cu sciintiele filosofice dela vre un'a universitate din afara.

2. Ca, alesu sî intaritu fiindu, sa locuiésca in resiedinti'a acestui scaunu protopresviterale care e Sabiiulu, ca locu mai indemâna alu acestui tractu in sensulu §-lui 29 alu stat. organicu.

Doritorii de a concurge la postulu acest'a voru avea de a-si trimite concursele loru bine instruite la scaunulu protopopescu ortodocsu alu tractului alu II-lea in Sabiiu pâna la terminulu defiptu.

Sabiiu in 26 Iuliu 1870.

Comitetulu sinodului protopopescu alu tractului alu II-lea alu Sabiiului gr-or.

(44—1)

Concursu.

In comun'a Lancramu protopresviteratulu gr-or alu Sabesiului au devenitu a II-a statiune de parochu vacanta, cu emolumintele urmatóre: 14 jugere pamentu aratoriu sî fenatiu, dela 170 familii 2 ferdele cucuruzu nesfarmatu, câte un'a dî de lucru sî usitatele venite stolare; — pentru ocuparea acestei'a se escrie concursulu de fatia, ca doritorii de a imbratiosiá amintitulu oficiu se sî astérna petitiunile provediute cu documente despre deplin'a sea cualificatiune conformu prescrisiloru §§. 13 sî 121 din statutulu organicu pâna la 14 Septembre 1870 st. v. scaunului protopopescu concerninte. —

Lancramu in 26 Iuliu 1870.

Pentru poporulu vacantu parochu.

I. Tipeiu

(45—1) Protop

Nu. 60 1870.

Concursu.

Dnvenindu statiunea de protopresviteru alu tractului Nocrichului sî Cinculi-mare ortodocsu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu, suntu competentiele protopopesci obicinuite, fâra de vre-unu salariu ficsu.

Doritorii de a concurge la postulu acest'a, au de a fi, desine intielegundu-se de religiunea nóstra, barbati apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolasticu; iéra concursele loru bine intruite sî le voru esterne la scaunulu protopopescu ortodocsu alu Nocrichiului in Sabiiu.

Sabiiu in 18 Iuliu 1870.

Comitetulu sinodului protopopescu alu tractului Nocrichiului sî Cinculi-mare.

(42—2)

Concursu

Deschisu dupa inalt'a decissiune archiepiscopésca din 22 Ianuariu a. c. nr. cons. 15 pentru ocuparea parochiei vacante din Bundorfu scaunulu Sighisiórei, protop. acel'a-si gr. or., cu care suntu impreunate veniturile parochiale:

1. Pre lânga o particica bunisióra de pamentu aratoriu sî de cositu, cuartiru corespundiatoriu, lemne pentru incalditu de ajunsu.

2. Simbri'a anuala, dela români un'a ferdela bucate, grâu séu cucuruzu uscatu, dela cigani pe jumetate.

3. Stol'a obicinuita dela 70 case romanesci sî 40 ciganesci.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a de parochu sa se infatîsieze in persóna la dis'a parochia cu petitiunea scrisa de mân'a loru propria, documentata dupa prescrisele statutului organicu, avendu sî cunoscinti'a limbiloru patriei, pâna in sfersîtulu lui Septembre a. c.

Sighisior'a 20 Iuliu 1870.

Comitetulu parochialu alu ccmunei bis. din Bundorfu, prin

Zach. Boiu

(43—2) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara popolare, gr. or. din preurbiulu Brasîovului „pe Tocile“ se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 225 fl. v. a· pe langa 15 fl. v. a. bani de cuartiru sî unu stanginu de lemne.

Doritorii de a ocupá aceast'a statîune invetiatoréscá, sa documentedîe pelanga studiile ce au invetîatu, ca suntu de religi'a gr. or., teologi séu pedagogi absoluti, sî ca a avutu pâna acuma o portare morala buna sî nepatata. —

Petitiunile insocite de documentele necesari au a se adresá câtra P. O. P. Protopopu Iosifu Baracu in Brasîovu celu multu pana in 20 Aug. a. c.

Brasiovu 4 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale alu bisericei S. Treimi din Preurbiulu Brasiovului „pre Tocile.“

(41—3)

Nr. cons. Epitr. 18. 1870.

Concursu.

Devenindu vacante mai multe stipendii sî anume.

A) Din fundatiune Franciscu Iosefianu

a) unu stipendiu de 200 fl. v. a. menitu pentru unu juristu, care voiesce a-si face studiile sele la vre-o universitate

b) dóue stipendii a 100. fl. v. a. pentru juristi, cari voiescu a-si face studiile la vre-o academia in patria

c) unu stipendiu de 50 fl. v. a. pentru unu gimnasistu.

B) Din fundatiunea mogaiana sistemisate sî preliminate prin conclusulu sinodului archidiecesanu din a. c.

a) dóue stipendii a 200 fl v. a. menite pentru teneri, cari voru dorí a-si face la vr'o universitate studii séu filosofice, séu juridice, séu technice séu agronomice;

b) dóue stipendii a 100 fl. v. a. pentru juristi la vre-o academia in patria sî in fine

c) patru stipendii a 50 fl. v. a. menite pentru gimnasisti sî studentii din scólele reale in patria.

Doritorii de a concurge la vre-unulu din aceste stipendii au de a-si ascerne la consistoriulu archidiecesanu gr. orient. in Sabiiu suplicele loru pâna la terminulu ultimu ficsatu pre 1 Septembre stilulu vechiu sî voru avea a corespunde urmatóreloru conditiuni:

1) a documentá prin atestate, ca suntu români de religiunea greco-orientale;

2) ca au o purtare morale deplinu corespundiatória sî ca facu sporiu bunu in studiile loru;

3) ca suntu lipsiti de mijlóce.

Cu privire la stipendiele cele de sub B, conformu unei clausule fondationale, acei carii voru documentá, ca stau in vre-o relatiune de rudenia cu repausatulu in Domnulu episcopu Vasiliu Moga — avendu dealtmintrea susu amintitele conditiuni voru fi preferiti.

Din siedinti'a consistoriale tienute in 18 Iuliu 1870. (41—3)

Nr. 36 1870.

Edictu.

Rachir'a Tom'a Nederu din Palosiu comitatulu Albei superióre, carea de mai multu tempu cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Georgiu Ardelea totu din Palosiu, se citéza prin acést'a, in terminu de 6 luni dela datulu de fatia, fâra amenare a sa infatiosiá la subscrisulu foru matrimonialu, pentru ca la din contra, sî in absenti'a ei se voru otarí cele de lege prescrise.

Sc. protop. gr-or. alu tractului Palosiului cá foru matrimonialu.

Hasfalau 1 Iuliu 1870.

Ioanu Gheaja

33—3 Adm. prot.

Nr. 40 1870.

Edictu.

Georgiu Ioanu Pistea, carele aprópe de doi ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Cojocariu, ambi din Cristhianu, se citeadia prin acésta, cá in terminu de unu anu, dela datulu de fatia — sa se presentédie inaintea subscrisulului scaunu protopopescu, câci la din contra — procesulu divortialu incaminatu de socia sea se va pertractá, sî decide, sî in absenti'a lui, — in sentulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or. — Dela scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti in 20 Iuniu 1870.

Ioanu Metianu.

(40—3) Protopopu·

Incunosciintiare.

Subscrisulu aduce la cunoscinti'a p. t. publicu ca cu pretiurile **cele mai moderate** cuprinde **ori ce lucru de lacatariu** precum: incuietori, alte lucruri de lipsa la case, masine, orológe de turnu, scocurí de alama (pleu) s. a. recomendându-dume increderei p. t. acelui'a-si publicu cu tóta onórea. Sabiiu pre Valea mare (Schiffbäumel) nr. 881.

35—3 **Lazaru Rittivoiu**

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Iuliu (10 Aug.) 1870.

Metalicele 5%	54 25	Act. de creditu	242 50
Imprumut. nat. 5%	64 10	Argintulu	125 75
Actiile de banca	671	Galbinulu	6

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 61. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 2/14 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 po 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 88 si 89 scol. ex. 1870.

PUBLICATIUNE.

Conformu determinatiunei §-lui 130 din statutulu org. bis. si pre bas'a decisiunei sinodului eparchialu din 23 Aprilie a. c. Nr. prot. 80, consistoriulu scolasticu alu diecesei gr. or. române a Caransebesiului, cá inspectoratu supremu alu scoleloru confessionale gr. or. din acésta diecesa, a dispusu, cá in feriele anului scol. curentu sa se tiena conferintie invetiatoresci, avendu acestea de a sa introduce si in frontari'a militaria.

In urm'a acestei dispuneri suntu denumiti de comisari scolari:

1. Stefanu Lipovanu; invet. la scól'a cap. conf. din Lugosiu, pentru districtulu scolariu alu protopresbiteratului provincialu alu Caransebesiului cu loculu de conferintia Zagujeni.

2. Ioanu Oprea, invet. la scól'a elem. popor. conf. din Ezerisiu, pentru distr. scol. alu protteratului Lugosiului cu loculu de conferintia orasiulu Lugosiu;

3. Pavelu Gaitoviciu, invet. la scól'a elem. popor. confes. din Mircovatiu pentru distr. scol. alu Fagetului cu loculu de conferintia Fagetu;

4. Iosifu Novacu, invet. la scól'a elem. popor. confes. din Oraviti'a-montana, pentru distr. scol. alu Jebelului cu loculu de conferintia Buziasiu;

5. Ilie Istvanu, invet, la scól'a elem. popor. confes. din Sipetu, pentru distr. scol. alu protopresbiteratului Ciacovei cu loculu de conferintia Ghiladu;

6. Aureliu Draganu, invet. la scól,a elem. pop. conf. din Ghiladu, pentru distr. scol. alu protteratului Versietiului cu loculu de conferintia Costeiu séu Retisioru; pentru posibil'a absintia a comisariului Aureliu Draganu este denumitu de comisariu substitutu invet. din Boccea-rom. Dionisiu Petri.

7. Martinu Tiapu, invet. la scól'a popor. confes. din Fizesiu, pentru distr. scol. alu protteratului Bisericei-albe cu loculu de conferintia Vraniutiu.

8. Vasiliu Niculescu, invet. la scól'a cap. confes. din Lugosiu si presiedinte alu reuniunei invetiatoresci, pentru distr. scol. alu protteratului Oravitiei cu loculu de conferintia Oraviti'a-montana.

Iéra cu privire la frontari'a militaria, in care conferintiele invet. se introducu acumu pentru prim'a data, pre cându in pârtile provinciale ale episcopiei densele esista din anulu 1866, pentru de a face cunoscuti pre invetiatorii din frontari'a militaria cu institutiunea introduseloru conferintie invet. s'au denumitu pre lânga comisarii permanenti si comisari introducatori si anume:

9. Pavelu Chinezu, invet. la scól'a elem. popor. confes. din Govasdi'a de comisariu introducatoriu, iéra capelanulu din Petrovaselo si catichetulu rom. din Panciov'a Petru Murgu de comisariu permanentu pentru distr. scol. militariu alu protteratului Caransebesiului cu loculu de conferintia orasiulu Caransebesiu.

10. Ferdinandu Chiriti'a, invet. la scól'a cap. confes. din Lugosiu de comisariu introducatoriu, iéra Ilie Sus'a invet. la scól'a elem. confes. din comun'a militara Nicolintiu, de comisariu permanentu pentru distr. scol. alu protteratului Mehadiei cu loculu de conferintia Mehadi'a.

11. Vicentiu Gurgutu, invet. la scól'a elem. confes. din Mercin'a, de comisariu introducatoriu, iéru Petru Stepanescu, invet. in Cornerev'a de comisariu permanentu pentru distr. scolariu alu protteratului Panciovei cu loculu de conferintia Petrovaselo.

Comisarii scol. au de a sa infatiosiá la inspectoratulu supremu scol. in Caransebesiu la conferintiele tienende cu densii in 23, 24 si 26 Aug. cal. v. a. c. spre a primí instructiunile si informatiunile necesârie. Conferintiele cu invetiatorii in deosebitele districte scolare au sa se tiena in 30, 31 Augustu 1 si 2 Septembre cal. v. 1870, la care suntu provocati toti invetiatorii confes. a luá parte.

Caransebesiu 9 Iuliu 1870.

Consistoriulu scolasticu.

Evenemінte politice.

Perderile francesiloru, cunoscute dejá, au influintia mare asupr'a Europei. Faimele ce intretienеau continuu pre publicu despre aliantiele cutare si cutare au amutitu, fâra a se realisá, facendu escepțiune cele de care sa vorbea mai putienu, dara cari erau prevedinte prin tratate inca din Augustu 1866, intre Germani'a de nordu si de sudu. O ádeverata satira fatia cu articululu V din pacea dela Prag'a. Póte ca faimele despre aliantiele respandite in lume au avutu scopulu de a umbrí pre cele adeverate. „Tagespresse“ dicea in dilele acestea : „Joculu aliantieloru se face pre sub ascunsu, dara elu decurge fâra indoiala si nu lipsesce alt'a decâtu cá un'a séu alt'a din puterile cari nu participa de a dreptulu la resbelu sa ese din neutrali. Atunci conflagratiunea européna este provocata. Nelinisce si spaima a cuprinsu continentulu intregu si cu iutiéla pricipitata tindu tóte staturile dupa mijlóce de scutintia, spre a intempiná eventualitâtile amenintiatórie si pentru cá la possibil'a schimbare totala a cartei europene sa nu le umble prea reu. Nimenea nu mai scie incatrau sa se indrepte cu simpathiele sele, sa poftesca francesiloru séu prussianilora victoria, pentru ca in tóte casurile e de a se asceptá nimicirea ecuilibrului européu, prin urmare defavoruri mari staturiloru ce stau acum neutrale. Pretiurile de arthie, de cari este Europ'a nundata, de si momentanu inca susu-tienute, se cobóra totu mai josu pre scar'a burseloru. Industria si negotiu se impedeca, póte cá preste curendu sa stagneze de totu si buna starea poporului sângeréza dejá din ranele ei, avendu, trebuintia de ani spre ale puté vindecá. Pre scurtu, ne aflâmu in o stare fâra de consolatiune, in o stare de spaima fatia cu viitoriulu. In acésta stare si afla ómenii tóta usiurarea numai in blastemarea acelor'a, carii suntu de vina la aprinderea acestui resbelu deplorabilu.“

Acésta eschiamare a citatului diuariu e moderata. Ea se facù cându inca nu erau cunoscute perderile ce se urmasera mai in urma. De atunci in cóce vedemu opiniunea diuaristica facendu o intorsatura. O parte din ea a ajunsu a si bate jocu de francesi si a ironisa mesurile ce se intreprindu in Franci'a in situatiunea desperata. Ba ele spunu pre fatia ca diplomatii nu aru fi ómeni, déca nu aru fi cuprinsi de indoieli, dupa ce se vede noroculu armeloru nemtiesci. Chiaru Itali'a despre carea se presupunea ca va intrá numai de câtu in actiune se dice ca e „consternata“ de victoriele nemtiesci. Tóte foile italiane vorbescu pentru neutralitate si se escusa cu aceea ca ajutoriulu cu carele aru puté intrevení Itali'a in privinti'a tempului, aru fi prea tardiu. Despre Austri'a scimu cum s'a dechiaratu in consiliulu ministriloru in Duminec'a trecuta si entusiasmûlu danesiloru se pare in momentulu acest'a a fi recitu cu totulu.

Franci'a dara se afla astadi isolata cum nu a fostu de multu. Ea insa nu a desperatu. Scirile de acolo ne spunu ca poporulu se imbia a luá arme. Corpulu legislativu adunatu, la propunerea dep. Duvernois, carele dicea ca in momentele aceste critice sa se concrédia guvernulu unui cabinetu, carele sa fia resolutu si capace de a aparâ patri'a, a insarcinatu pre generalulu conte Palicao cu formarea unui cabinetu nou, carele s'a si compusu in urmatoriulu modu: Palicao ministru de resbelu, Chevreau de interne, Magne de finantie, Duvernois de comerciu, Rigault de marina, David de afaceri, Latour d'Auvergne de esterne, Brisson presiedinte alu consiliului de statu, Grandperet justitia si instructiune.

Armarea ordinata de corpulu legislativu este fórte estinsa : toti soldatii demisi se conchiama; barbati, cetatiani, necasatoriti si fâra copii dela 25—35 ani se conchiama. Tóte partidele, afara dóra de unulu doi estremisti, suntu pentru aperarea patriei cu ori ce pretiu.

Creditulu pentru ajutorarea familieloru celoru din gardele mobile s'a urcatu dela 4 la 20 milióne.

Corpulu legislativu recunósce portarea cea brava a armatei, pre lânga tóta superioritatea numerica a inimicului si votéza armatei multiamita pentru meritele ei.

Despre inarmârile Austro-Ungariei dâmu mai la vale o dare de séma dupa Wiener-Abendpost cu unu adausu. Lânga acestea inregistrâmu apoi scirea telegrafica a lui „Wanderer“ sosita dela Petersburgu, carea dice : ca diurnalele rusesci afirma, ca Austri'a nu e inimica Russiei.

Despre resbelu.

Mai repetîmu odata unele din scirile dajá aduse de noi, dupa alte diuarie si in unele privintie ceva mai esactu si adeca in urmatóriele depesie scóse din diuariele Romaniei:

Berlinu, 6 Augustu. O telegrama oficiale a principelui regale, de pre câmpulu de batalia dela Woerth, la 4 si jumetate óre sér'a, dice : Avuramu o batalia victoriósa lânga Woerth, Mac-Mahon a fostu cu deseversire batutu si aruncatu spre Bitsch de cea mai mare parte a armatei mele.

Berlinu, 7 Augustu. — Sciri oficiale dela Mayenza. — Sâmbeta sér'a generalulu Kamecke a luatu cu asaltu positiunile tari ocupate de generariulu Frossard la Ostu de Saarbrucken; mai multe sute de prisoniari. Francesii si protegiara retragerea prin canonada.

Principele regale face cunoscutu ca Mac-Mahon a fostu intaritu ieri de divisiuni din corpurile maresialiloru Failly si Canrobert.

In batali'a dela 6 curinte, prussianii au luatu 6 mitraileuse, 30 de tunuri, 2 drapele si 4000 de prisonieri.

Perderile au fostu mari din ambele pârti.

Mayenza, 7 Augustu. Siése óre sér'a. O depesia oficiale spune ca, dupa desiertarea orasiului Saarbrucken, tóta armat'a francesa a facutu o miscare inapoi spre interiorulu Franciei.

Parisu, 7 Augustu. Scirile oficiale confirma ca Mac-Mahon a perdutu batali'a si se retrage spre lini'a Nancy. Si corpulu lui Frossard operéza retragerea in buna ordine. Cele-lalte corpuri de armata n'au combatutu inca. Tóta armat'a se concentréza spre Metz.

O proclamare a consiliului de ministri declara departamentulu Seinei in stare de asediu si convóca camerele pentru diu'a de 11 Augustu.

O proclamare a ministrului de interne face unu apelu energicu tuturoru francesiloru, in fati'a sciriloru grave ce vinu. Ministrulu se rapórta la resursele imense ale Franciei.

O depesia a imperatului dice: „Nu este perduta nici sângele rece, nici increderea.“

Parisu, 8 Augustu. Armat'a francesa se concentréza pentru a inaintá asupr'a muntiloru Vosges. Unu raportu alu ministrului de resbelu enumera mesurile luate pentru aperarea Parisului si indeplinirea goluriloru facute in armata. Ministrulu de resbelu spune ca tóta armat'a francesa, impreuna cu gard'a nationale va dá Franciei dóue milióne de aparatori.

Deputatii stângei reclama imediat'a armare a tuturoru cetatianiloru.

Metz, 8 Augustu. Corpulu Failly comunica cu corpulu Mac-Mahon.

Vien'a, 8 Augustu. Mannhaim. Armat'a germana ormaresce in marsiuri fortiate pre francesii spre Metz si Nancy. — Batali'a principale se ascépta in câte-va dile. — Cetetea Hagenau arde. — Armat'a Germaniei de Sud a trecutu Rhinulu in trei puncte (in susu de Rastatt) si impedeca pre Bazaine de a se impreuna cu celelalte trupe francese. Seltiu a fostu bombardatu.

Vien'a, 9 Augustu. Linz. Numerosii lucratori francesi ocupati cu constructiuni de poduri au primitu scirea cum ca la prim'a miscare revolutionara sa se reintórca la caminele loru.

Mayenza, 6 Augustu, 9 óre sér'a. (Sorginte oficiale din Berlinu). — Capetele colóneloru prussiane s'au apropiatu la 5 Augustu de Saar. Astadi de diminétia, generalulu Kameck intelnindu pre inimicu la Uest de Saarbruken, unde ocupá o tare positiune pre inaltimile ce suntu aprópe de Speicheren, a inceputu indata ataculu. Dupa sgomotulu tunuriloru, datu din partea divisiuniloru, comandate de Burnekow si Stülpnagel, sosindu generalulu Goeben, luá comand'a si in urm'a unei lupte fórte violinti asupr'a positiunei ocupate de generalu Frossard, o luà cu asaltu. Unu generalu francesu si colonelulu Rutter au fostu raniti.

Mayenza, 7 Augustu, 6 óre diminéti'a. Generalulu Goeben comunica ca, in lupt'a de la Uest de la Saarbrücken, au facutu mai multe sute de prisoniari din corpurile lui Frossard. Dupa raporturile prisonariloru, in faci'a nóstra a fostu 4 divisiuni. Lupt'a n'a incetatu de câtu nóptea. Inimiculu s'a retrasu sub protectiunea unui focu viu de artileria.

Generalulu Steinmetz, sosindu sér'a a luatu comand'a. Unu generalu francesu, mortu. Perderi fórte mari din ambele parti, mai cu séma dintre oficiari.

Din Karlsruhe este o depesie dela 11 Aug. n. in carea se spune ca fortareti'a Strassburgu e incungiurata de tóte partile de trupe prussiane. Provocarea din partea generalului Beyer fu respinsa de câtra comandantulu fortaretiei.

Din St. Avold se telegrafà (12 Aug.) ca armat'a francesa a parasitu pusetiunea de pre riulu Nied si s'a retrasu de ceea parte de riulu Mosel. Cavaleri'a prussiana a ajunsu dinaintea fortaretiei Metz, Pont=Mousson si Nancy.

Pregatiri militarie in Austri'a.

„Wr. Abendpost“ publica urmatórea nota oficiósa:

Evenemintele politice din septeman'a trecuta au impusu precum celoru lalte poteri neutre asiá si monarchiei austro-ungare necesitatea imperativa, cu scopu de aperare, de a pune armat'a intr'o stare care concede a asteptá ori si ce eventualitate cu linisce. Noi nu stangimu, de a enumerá mesurile care s'au luatu spre acelasi scopu.

Prin decisele regimului c. r. nu s'a dispusu pana de facia alt'a, decâtu cumperarea fara amenare de cái spre asigurarea trebuintieloru pentru cavaleria, artileria si corpulu de trasuraria, necesarie pentru prima mobilisare a reserveloru de pre picioru deplinu de pace. In legatura cu acést'a sta convocarea ordinata, a unoru trupe de cavaleria si canoniri de transportu care e neaperatu delipsa pentru grigi'a si padi'a numerului sporitu de cái, completarea cadreloru de artileria prin 15 suboficieri la regimentu si in fine acoperirea recerintieloru de feraritu inmultite prin numerulu sporitu de cái. La acéstea se reducu tóte dispositiunile de pregatire, luate pana acum'a. Ele caracteriséza pre deplinu precautiunea si crutiarea, care o urméza regimulu si nu trecu nici decum marginile, politicei mercate prin depesi'a circularia a cancelariului de statu cu datulu 20 l. t. st. si adeca marginile unei neutralitati stricte sí nearmate. Ce se tiene de faimele unoru diurnale, de repetite ori imprasciate, despre intarituri si fortificatiuni, care sa se fi susceputu in mai multe parti ale monarchiei, este adeveratu, ca esista atari proiecte vechi, ce de nou au capetatu valóre, pentru de a sa esecutá, dovedinduse de necesarie si utile, inse acestea parte nu au trecutu stadiulu cercarei, parte abia s'au introdusu pregatirile informatórie la ele.

Intr'altele convingerea nóstra firma in cestiunea acést'a e, ca de siguru numai acele proiecte cestionate se voru esecutá care se voru aretá de neaperatu de lipsa pentru completarea intregului sistemu de aperare a monarchiei austro-ungare.

Anunciurile urmatóre despre inarmari nu stau in contradicere cu not'a de mai susu:

1. Toti congedialii de la artileria, cavalaria, dela brangi'a sanitaria si ingrigitória si dela trasurari'a militaria suntu convocati.

Concediatii de la aceste corpuri, ce se afla in Vien'a au câtu mai ingraba a sa infaciosiá la oficiolatulu de conscriptiune alu magistratului.

2. In poterea unui rescriptu esmisu ieri din partea ministrului de resbelu, s'au disolvatu tóte scólele de suboficieri, cadeti si cele de divisiune.

Si scól'a de suboficieri a trasurariei s'a disolvatu, si dintre amintitulu corpu se voru pune pre picioru de resbelu 36 escadróne de câmpu; o atare escadróna numera pre picioru de resbelu 500 cái, din care causa asentarea de cái duréza neintreruptu —

Suboficierii carii suntu comandati la adjutanturile séu cancelariele despartiamenteloru principale s'au juratu, ca voru tienea secrete tóte actele referitóre la inarmarea pentru resbelu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 5 Augustu a camerei se autentica protocolulu. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care de odata cu cele ale deputatiloru St. Huszár, E. Huszár si Th. Matkovich se transpunu comissiunei petitiunarie.

Se publica resultatulu alegeriloru de ieri.

Pentru alegerea comitetului financialu s'au datu 229 voturi. Sau alesu: Kol. Ghyczy cu 227, voturi, Ed. Zsedényi cu 225, M. Wahrmann 222, Ant. Csengery 221, conte H. Khuen 220, Kol. Széll 216, St. Bittó 205, G. Szontagh (Csanad) 204, I. Kautz 198, Fr. Pulszky 193, P. Ordody 191, Lod. Bezerédi 190, A. Trefort 137, B. Mariássy cu 136 si Fr. Harkányi cu 129 voturi.

Pentru alegerea delegatiunei s'au datu 176 voturi si s'au alesu: St. Bittó, A. Bujanovics, Fr. Házman, P. Ordody, Kol. Széll cu câte 175 voturi, Ed. Zsedényi cu 174. conte Ferd. Zichy cu 173, I. Ciotta, Cl. Ernuszt cu câte 172, M. Szögyényi, M. Urményi, Fr. Wächter cu câte 171, I. Bánó, br. G Keményi, br. Alb. Wodianer cu câte 170, conte Fr. Szirmay 169, Ferd. Eber 166, A. Trefort, M. Wahrmann cu câte 153, D. Lázár 152, conte Ios. Zichy sen. 151 br. I. Budics 150, conte P. Kálnoky 149, S. Tury 148, S. Bohus, Achaz Petrovay si Fr. Pulszky cu câte 146, conte V. Zichy-Feraris 149, Edm. Szeniszey 143, D. Ionescu si M Tormássy cu câte 141, B. Szitányi

---

FOISIÓRA.

Puscile cu acu in armatele europene.

Dupa ce amu vorbitu intr'unu foiletonu despre pusc'a cu acu a prussieniloru, numita Dreyse dupa inventatoriulu ei, si despre cea francesa numita Chassepotu, sa vedemu si celelalte diferite sisteme, mai multu séu mai pucinu adoptate de câtra puterile europene, si anume sistemele: Snider, Wänzl, Werndl, Karte, Berdan, Gileti si Terri. Aceste dise, sa incepemu cu statulu celu mai avutu alu Europei.

Angli'a in totudeun'a a avutu mare solicitudine pentru armata, si n'a crutiatu nici unu sacrificiu spre a putea fi egala cu celelalte state. Pentru interesele periclitate ale domnínatiunei sele maritime au fostu gat'a totudeun'a a scóte spad'a, care i a fostu celu mai puternicu sprijinu pâna acum in mantienerea ecuilibrului europénu. Ea nu voiesce sa jóce roluri insemnate prin armat'a sea, insa câudu simte pericolu pentru comerciulu ei maritimu, e gat'a a se pune pre picioru de resbelu totudeun'a si in totu lóculu.

In batali'a de la Crimea armat'a angleza a fostu provedíuta cu arme fórte bune, insa indata ce s'a aretatu in resbelulu danezu superioritatea armei prussiene usupr'a celei daneze, guvernulu s'a ganditu seriosu cá sa introduca acésta sistema. Angli'a a fostu prim'a, care a recunoscutu preponderanti'a acestoru arme. Transformarea armeloru vechi dupa planulu lui Snider, erá otarita inca inainte de resbelulu austro prussianu din 1866. Si dupa ce resbelulu de 7 dile din câmpii Boemiei a incoronatu pusele cu acu, Angli'a s'a grabitu inca si mai multu cu transformarea armeloru; intr'unu anu s'au impartitu 200,000 pusci cu acu in armata.

La pusc'a angleza Snider se ceru cinci apucaturi spre a fi gat'a de focu, ridicarea cocosiului, deschiderea, si impingerea in deretu a incuetórei, spre a se scóte umplatur'a vechia din tubu, introducerea umplaturei nóue si inchiderea.

De aici se póte vedea ca si la acésta sistema inconvenientulu e identicu cu acelu de la sistem'a Wänzl si la alte sisteme cu acu, ca adeca umplatur'a intrebuintiata nu iésa afara de odata cu deschiderea, cá la pusc'a de sistem'a lui Werndl. Si apoi acésta consuma tempu multu, asiá in câtu cu arm'a Snider in impregiurârile cele mai favorabile nu se potu dá mai multu de 15 focuri intr'unu minutu. Unu soldatu esersatu bine da pre minutu 10—12 focuri, iéru celu pucinu esersutu nici atâtea.

Pedestrimea armatei angleze are arme transformate dupa sistem'a lui Snider, insa guvernulu nu este multiamitu cu resultatele obicinuite prin acestea, si de aceea le a impertitu numai provisoriu in armata, adeca pâna cându se va convinge despre sistem'a cea mai nimerita si dupa acésta apoi transformarea merge repede prin puternic'a industria a fabriceloru.

Russi'a are dóue sisteme de arme cu acu, cele transformate dupa sistem'a lui Karle, si o sistema nóua a lui Berdanu. Russi'a de si nu are industria de arme, pre lânga acésta insa ea a avutu atentiunea incordata câtra acelu progresu, ce se facea in diferite state cu armele de inventiune nóua.

Urmându scopuri diferite; tindiendu la suprematie, desvoltarea puterei militare a fostu prim'a ei nasuintia.

Inca pre la 1849 o neliniscea acea scire ca, Prussi'a are o arma nóua perfectionata. Insa de óre-ce guvernulu prussianu tienea secretu planulu puscei cu acu, Russi'a a chiamatu unu fabricantu prussianu de pusci care i-a fabricatu 24 la incercare insa tóte s'au dovediu inutile.

Dupa batali'a de la Crimea, Russi'a a incetatu cu precipitatiunile de a devení in possesiunea armeloru nóue, câci in acestu resbelu a ajunsu la convingere fatia cu armele francese ca nu focurile repede decidu victori'a, ci siguranti'a si efectulu glontiului. Astu-feliu la 1857 fabricá mereu arme vechi cu tuburi plane pentru pedestrime.

Pre lânga tóte acestea n'a incetatu de totu cu fabricarea celoru cu acu. Mai inainte 'si straformá armele dupa sistem'a cu dóue glóntie a lui Gilet, mai târdiu dupa a lui Terri, insa nici acum nu avé mare sperantia in focurile repede, câci sistem'a Terri sta din dóue parti deosebite; umplatura si capsa, ceea ce impedeca darea focuriloru repede.

Batali'a din 66 a Prussiei i-a datu acelu invetiamentu, ca superioritatea pusciloru cu acu este faptu; si de óre ce fabricantii de pusci din Russi'a nu erau pre deplinu lamuriti, guvernulu s'a adresatu la Prussi'a sa-i dée câte-va pusci cu acu. Prussi'a i-a trimisu 50 dintre cele mai bune. Si apoi guvernulu rusescu in conformitate cu acestea modele cu pucina abatere si-a transformatu la 1857 pusc'a ordinara in pusca cu acu dupa sistem'a lui Karle.

Sa vorbimu dara mai inainte despre sistema.

Acésta arma are greutate de 8 ¼ punti fâra bajoneta, prin urmare e ceva mai usióra de câtu cea de sistem'a lui Dreyse, insa mai grea de câtu a lui Chassepot. Spre a fi gat'a de focu are necessitate de 6 apucaturi, adeca chiaru atâtea câte se ceru si la Chassepot, insa cu un'a mai pucinu de câtu la pusc'a prussiana cu acu; la sistem'a lui Karle este superflua impingerea cilindrului.

Intre impregiurârile cele mai favorabile se potu dá cu pusc'a transformata dupa sistem'a lui Karle

137, I. Kuba 135, M. Daniel 98 si P. Királyi cu 96, croatii St. Icucsó, St. Vucovics, conte Lad. Pejacsevics si Em. Suhaj cu câte 174 voturi. De substituti s'au alesu: conte I. Eszterházy, D. Török cu câte 174, V. Bogdán cu 172, E. Urbonovszky cu 153, A. Barcsay si conte A. Buttler cu câte 150. B. Jurka cu 148 K Fabriczius cu 146, I. Késmárky cu 113, croatulu Hugu Anker inse cu 175 voturi

Notariulu casei magnatiloru, br. I. Nyáry presenta nuntiulu, prin care aréta cas'a magnatiloru ca a acceptatu proiectului de lege despre modificatiunea articolului de lege 45: 1868. Proiectulu se va substerne regelui spre sanctionare.

Urméza sortitur'a sectiuniloru. In sectiunea prima si a dóu'a se repartu câte 45, in celelalte câte 44 unguri, in a 3 si 4 câte 4 sî in celelalte câte 3 croati.

List'a sectiuniloru se va tiparí sî imparti.

D. Irányi constatéza ca Unguri'a se afla intr'o stare fórte trista. Armat'a nóstra e dependinte si nóua insusi ne lipsesce tóte celelalte atribute de independintia. Regimulu a promisu o neutralitate stricta; trebuie sa-si implinésca promissiunea. Noi asteptamu de la regimu ca va procede conformu dorintiei unanime a casei sî va pandí ocasiunea, in care sa póta finí resbelulu acest'a prin o pace cuviinciósa. Pre presiedintele lu provóca vorbitoriulu, a convocá cas'a indata ce va vedea ca regimulu voiesce a luá dispositiuni ilegali.

Presiedintele promite a-si implini datorintiele care i le prascrie legea sî regulamentulu. (Aplause)

Protocululu de astadi se cetesce sî autentica.

Dupa acestea incheie presiedintele siedinti'a sî anuncia, ca siedinti'a prossima o va convocá prin diornale.

Puplicatiune.

Adunarea generala a reuniunei invetiatoriloru din dieces'a ortodossa a Caransebesiului, in urmarea decisiunei comitetului, se va tiené in 9, 10 si 11 Augustu st. v. adeca Domineca, Luni sî Marti nainte de Sânta-Mari'a-mare a. c. in Oraviti'a-montana — dupa urmatoriulu

Programu:

A.) Domineca:

I. Diminéti'a la 8 óre se va tiené o conferintia premergatória, in scól'a dlui invetiatoriu I. Novacu, la carea totu membrulu, va avé a sa infaciosiá.

II. Toti membrii voru participá la sânt'a liturgia in biseric'a gr. or. româna unde dupa finirea misei se va tiené invocarea Spiritului sântu.

III. Adunarea 'si va continuá lucrârile in biserica, sî anume: dlu presiedinte va rostí cuventulu de deschidere sî amesuratu §-lui 13 alu statuteloru va reportá despre activitatea comitetului.

B.) Luni diminéti'a.

IV. Intrunirea va fi la 9 óre. Adunarea alege o comissiune, la carea acei domni cari dorescu a tiené vre-o disertatiune sî n'au facutu de scire comitetului, voru avé sa-si presinte elaboratele séu celu putienu sa faca cunoscuta tem'a despre care doresce a graí.

V. Comitetulu va prelege urmatóriele:

a.) „Liniamintele instructiunei“ de Ferdinandu Chiriti'a, invetiatoriu la scól'a capitala din Logosiu;

b.) „Cari suntu medilócele d'a propagá cultur'a la poporu“, de Ioanu Opr'a invetiatoriu in Ezerisiu;

c.) „Agricultur'a sî orticultur'a“ de Crin'a, invetiatoriu in Colnicu;

d.) „Matasaritulu“ de Vicentiu Gurgutu. invetiatoriu in Mercin'a.

e.) „Despre atentiune“ de Ioanu Marcu, invetiatoriu in Boccea montana;

f.) „Educatiunea sî instructiunea,“ de Ioanu Simu, invetiatoriu in Lugosiu.

C.) Luni sér'a:

Intrunirea va fi la 3 óre. Se voru continuá disertatiunile remase de inainte de médiadi sî voru diserlá sî domnii ce se voru fi insinuatu.

D.) Marti diminéti'a:

VI. Intrunirea va fi la 9 óre. Adunarea va esaminá socotile din anulu trecutu sî

VII. Se voru face socotile preliminarie pre anulu venitoru.

E.) Marti sér'a.

VIII. Intrunirea va fi la 3 óre. Se voru primí si face membri. —

IX. Déca va fi de fatia numerulu membriloru prescrisu de § 25 alu statuteloru, se voru modificá statutele in punctele necesarie.

X. Se voru alege functionarii sî comitetulu si se va detiermuri loculu pentru adunarea generale pre anulu venitoriu.

Lugosiu in 19 Iuliu 1870 st. v.

Stefanu Lipovanu m. p, presiedintele comissiunei In absenti'a dlui C. Tom'a Ferdinandu Chiriti'a m. p., substitutu Vasilie Nicolescu m. p, presiedintele reuniunei, Ioanu Simu m. p membru comissiunei sî notariu substitutu alu comitetului.

AVISU.

P. T. Dnii invetiatori, barbati de scóla si toti partinitorii de invetiamentu, cari voru dori sa partecipe la adurarea generala a „Reuniunei invetiatoriloru români din dieces'a Caransebesiului,“ ce se va tiené la 9/21 Augustu a. c. in Oraviti'a-montana in câtu aru avé lipsa de cortelu pentru durat'a adunârei, — sa bine voiasca indata la sosire a sa adresá in privinti'a acést'a câtra subscrisulu.

Iosifu Novacu m. p.
invetiatoriu in Oraviti'a-montana.

Varietâti.

*** Aici va sosí preste scurtu tempu inspectorele generalu alu cavalerici LMC. Edelsheim-Gyulai.

*** Bataliunea de honvedi se afla din 6 l. c. dislocata la Boitia, Talmaciu, Porcesci etc. dupa cum audimu din causa ca nu au locu in Sabiu. Totu din acestu motivu se dice ca se voru face sî alte dislocatiuni in comunele vecine si cu alte trupe.

*** Astadi se incepe, cu solemnitate, cea din tâiu lucrare la curtea drumului de feru de aici.

*** (In resbelulu presinte) iéu mai multi ómeni parte, decâtu in ori care altu resbelu din acestu seculu. Acum stau fatia in fatia 800,000 feciori. — La Marengo, in 1800 au fostu de un'a parte 28,000 francesi, de alta parte 30,000 austriaci; la olalta 58,000 ficiori — La Austerlitz au fostu 90,000 francesi, 80.000 austriaci sî rusi; la olalta 170,000; dintre cari au cadiutu sî s'au ranitu 23,000 ficiori. — La Jen'a; 100,000 francesi, 100,000 prusi; la olalta 200,000; cadiuti si raniti 34.000 ficiori. — La Wagram 150,000 francesi, 130,000 austr.; la olalta 280,000; au cadiutu si s'au ranitu 24,000 ficiori. — La Borodino: 125,000 fr., 125,000 rusi; la olalta 250,000; au cadiutu sî s'a ranitu 80,000 ficiori. — La Lipsc'a: 150,000 fr., 280.000 nemti; la olalta 430,000; au cadiutu sî s'au ranitu 50,000. — La Waterloo 68,000 fr, 67,000 englesi; la olalta 136,000; au cadiutu sî s'au ranitu 14,000 ficiori. — La Solferino 135,000 fr. si italiani, 136,000 aust; la olalta 271,000; au cadiutu sî s'au ranitu 27,000 ficiori. — La Königsgrätz 200.000 prusi, 200,000 austr; la olalta 400,000; au cadiutu sî s'au ranitu 28,000 ficiori. („Fed.“)

*** (Tunuri nóue.) Se vorbesce multu de esperinti'a ce s'ar fi facutu, dilele trecute, pelânga Paris, cu tunuri de unu nou modelu incarcându-se pre din deretu sî tragendu patru-dieci de lovituri

---

10—12, focuri, iéra unu puscatoriu mai pucinu esersatu nu póte mai multe de 7—8 focuri. Prin urmare nu póte concurá cu armele de sistem'a Werndl, ma in câtu-va o intrece sî cea a lui Wänzl, de sî acést'a din urma nu se póte numí prefecta.

Pre lânga acestea arme transformate, Russi'a mai are sî altele dupa sistem'a lui Berdanu. Principalulu defectu insa alu acestor'a este aculu, pre care pâna acum nu l'au sciutu acomodá pre de plinu. Da 8-10 focuri la minutu.

In 1869 Russi'a a comandatu 800,000 arme de acésta sistema in fabric'a din Americ'a cu firm'a Colt; insa fabric'a pre lânga tóte nisuintiele ce s'a datu, n'a pututu sa le predee, astfeliu armat'a rusesca este de o camdata prevadiuta cu arme de sistem'a lu Karle. Este eronata prin urmare faim'a divulgata de unii, ca, adeca din armat'a Russiei numai o parte aru avea arme cu acu.

Franci'a si a provisionatu armat'a cu pusci cu acu de sistem'a Chassepot. Ea asemenea se ocupa de multu cu perfectionarea armeloru. La 1838 sî aici s'au facutu incercâri cu arme cu acu, insa fara vreunu altu resultatu seriosu, de câtu ca a inceputu a-si reparâ puscile dupa sistemele Delvigne, Thuvenin si Minié sî dintre acestea armele de sistem'a Minié au fostu acelea cari au atrasu asupra-le si atentiunea celor'a-lalte state europene.

La 1864 a observatu sî Franci'a ca nu'i mai este permisa amenarea introducerei armeloru cu acu in armata. Imperatulu a ordonatu ca aprovisionarea armatei cu pusci cu acu sa fia discutata si studiata intr'unu modu câtu se póte de seriosu. Insa mirare, câci nici proiectele primeloru autoritâti militare nu recomendau introducerea acestoru arme in armat'a francesa. Dupa unu comunicatu alu ministrului de resbelu pusc'a cu acu a prussieniloru a fostu esaminata, insa atâtu imperatulu câtu sî maresialii au ajunsu la acea convingere, ca acésta specie de arme nu este pentru armat'a francesa.

Se mai póte cineva mirá apoi, déca dupa acestea apreciâri ce domnéu in cercurile militare francese nu atribuea ceva estraordinariu nici Austri'a pusceloru cu acu, nici atunci cându efectulu acestor'a putea fi prea bine studiatu in Schleswig sî Holstein contr'a Daniei.

Cercurile militare francese s'au esprimatu pre lânga mantienerea puscei, ce se umple pre dnainte, s'au invoitu insa la o nóua perfectionare a acestea, sî dupa cum ne spune Spectateur militaire, daca n'aru fi reportatu la 1866 puscile cu acu invingere asiá de infricosiata, acestea aru fi fostu armele pedestrimei francese.

Insa câ-du a vediutu Franci'a invingerile reportate la la 1866 pre câmpii Boemiei cu acestea arme, pre data lucrá din resputeri pentru introducerea armeloru Chassepot. Puscele de acésta sistema la inceputu erau cu capsa, prin urmare nu dau multe focuri; insa Ghassepot indata a primitu acu in locu capsei la arm'a sea, facându-o prin acést'a cu mai multe focuri.

La armele Chassepot cá sî la cele de sistem'a lui Dreyse cartusiele suntu de hartie. Fâra bajoneta are greutate de 7 ¼ punti, cu bajonet'a impreuna e prea apta pentru taere sî strapungere.

Este usióra, rapedîta atinge mai tare, da focuri repede. Focurile la Chassepot sî Dreyse stau in proportiune cá 4—3.

Ceva obstacolu causéza incurcarea masînei, pre care soldatulu greu lu póte inlaturá, de sî e necesariu sa-si cunósca arm'a ori ce soldatu pâna la cea mai mica bucata. Acésta masîna complicata, déca i lipsesce cea mai mica parte arm'a devine neusitabila.

In Elveti'a suntu 3 sisteme de arme cu acu, Milbank-Amster, Peabody sî Winchester..

Mic'a republica totude-un'a a avutu mare ingrigire pentru armat'a sea, sî acea nasuintia de siguru merita recunoscintia, ca din câtu a pututu a introdusu sistemele cele mai usióre, si prin acést'a a servitu de modelu si pentru cele-lalte state europene.

La 1865 confederatiunea din Elveti'a a publicatu concursu in privinti'a diferiteloru sisteme, cu cari aru fi de a se provisioná armat'a. O comissiune s'a constituitu pentru esaminarea acestor'a, care a urmatu asiá de consciinciosu in câtu merita tóta atentiunea. Ea a opinatu ca sistem'a Milbank-Amsler sa fia transformata in pusca cu acu. Numai tardiu — 1868 — s'a introdusu sistem'a Peabody precum sî acea a lui Winchester.

Pusc'a M. Amsler are trebuintia de trei apucaturi sî da pre minutu 8—10 focuri. Gentatea i de 8 punti.

Mai inainte avea unu mare defectu acésta arma, fiindu i inchidiatória prea debila, din care causa prea lesne putea face esplosiune, insa in presinte acestu reu este inlaturatu.

Pusc'a americana de sistem'a Peabody e cea mai buna dintre tóte armele cô acu. Masîn'a e tare sî sigura; da 12—15 focuri la minutu, sî acést'a are trebuinti'a de 4 apucaturi.

Mai mare atentiune merita sistem'a lui Winchester, care contiene la unu locu lânga tubu cá la 15 umplaturi. Greutatea e de 8 punti, e tare sî sigura, sî afara de acestea nu sguduescu cá celelalte arme.

Elveti'a are meritulu de a fi introdusu primadata acésta arma, dupa esperientiele ce a dobenditu in resbelulu americanu, Cele-lalte state n'au imitatu pre Elveti'a, de sî este in generalu cunoscutu ca nici cu o alta sistema de arme nu s'au pututu obtienea resultate egale cu resultatele obtienute cu pusc'a Peabody. „I. b.“

de odata. Este sistem'a pistóleloru revolvere, aplicata bucatiloru de artilerie, cu acésta mare diferintia insa ca proiectele nu urméza o linie ci forméza din contra o jumetate de cercu; se intielege de câtu folosu potu fi nesce asemenea arme in o bataie asiediata in renduri. Aceste tunuri se impartu in patru parti, din cari fie care se póte purtá de câte unu omu. Nu trebuie mai multu de trei s'au patru minute pentru a le impreuná. Prussienii au sî densii, dupa cum se pare, tunuri revolvere. Aceste masine de resbelu au fostu incercate in secretu. Loculu unde se faceau esperientiele erá incogiuratu de unu cordonu de trupe, avendu ordinele cele mai severe pentru a departá pre cei curiosi de a vedea.

(La France.)

*** (Mitraileuse.) Trei dieci si siése de baterie de mitraileuse insocescu armat'a francesa ce-a ce face in totalu 216 bucati de asemenea unelte de destrugere, cari batu la o mie cinci sute metr. Efectele acestei unelte suntu fulgeratórie. Ele au redusu in adeverata scama o multime de cai la cari s'a trasu pentru a se incercá. Aspectulu interioru alu mitraileusei nu se deosebesce de aspectulu cerolulalte piese de artilerie de câtu printr'o manivela asiediata la fudulu tunului ; acésta manivela are unu maneru de aprópe treidieci centimetre sî o largime, in diametru, de 40 centimetre.

*** (Reflecteur.) Acest'a este numele unei nóue inventiuni. Este o inventiune fórte insemnata : ea disólve ceati'a. Cu deosebire la batalíile marine acésta inventiune face unu servitiu fórte mare, de óre ce fâra reflecteur conducatorii nu s'aru putea orientá prin ceatia, corabiile s'aru ciocni un'a de alt'a, sî aru potea sa peara fâra nici unu resbelu. Acestu reflecteur este o puternica lumina electrica, care petrunde sî prin ceati'a cea mai grósa, sî se póte indreptá dupa placu, fâra ca ea sa póta fi observata de câtra partea inimica.

*** (Caracterisarea francesiloru.) Göben generalulu celu tacutu din Prussi'a, aflându-se dilele trecute la Köln, a disu : „Francesii au obiceiulu, ca pentru inceputulu bataliiloru sa aléga — dreptu scena — câte unu locu romanticu. Istori'a ne arata, ca cele mai multe batalii francese s'au inseputu in locuri poetice, intocmai precum are sa fia sî acum'a.“

*** (Netolerantia) dóra nici cu ocasiunea resbeleloru cruciate n'a dusu unu rolu atâtu de insemnatu câ-si acum'a. Napoleonu sî Bismark intru atât'a au sciutu sa inebunésca pre cele dóue popóre a loru, incâtu nemtii au inceputu sa urasca pre francesi sî francesii pre nemti intr'unu modu ne mai pomenitu, purtându unii contr'a altor'a cele mai inversiunate lupte de nationalitate. — Dilele trecute intr'unu vagonu pre teritoriulu germânu calatorea unu francesu cu famili'a sea. Vis-a-vis de ei siedeau 3 nemti. Acesti din urma pretinsera dela francesi cá sa conversedie numai decâtu in limb'a germâna sî sa nu mai pronuntie nici unu cuventu francesu. Dara fiindu ca francesi nu voira sa'i asculte, nemtii navalira asupr'a loru, sî'i maltratara. Acésta familia francesa consta dintr'unu barbatu, o femea, unu betrânu sî unu copilu. Putienu a lipsitu ca nu fura aruncati afara din vagonu de câtra nemtii cei turbati.

*** (O gluma a lui Bismark) circula acum prin foi. Se dice, ca intr'unu consiliu de ministri, in Berlinu, regele s'aru fi adresatu câtra Bismark cu urmatórele cuvinte : „Ori cum aru fi sa se intemple, acestu resbelu va trebuí sa cóste o suma insemnata de bani.“ „Eu — respunse Bismark — sperú ca nu va costá mai multu decâtu doi — Napoleoni. (?)

*** (Georgiu, episcopulu Parisului) a emisu câtra preoti unu circulariu lungu, in care, vorbindu despre resbelulu presinte cu unu entusiasmu cavalerescu, ordona rugaciuni sî mise (liturgie) generali pentru noroculu armeloru francese, inse nu numai pentru un'a dî precum au facutu prussii, ci pentru totu decursulu resbelului. Afara de rugaciuni a mai ordonatu a se face pentru raniti colecte generali in tóte bisericele.

*** (Un'a scire electrica spune), ca in golfulu dela Corint a avutu locu unu cutremuru de pamentu. Cetâtile Amfiss'a, Galaxidi sî mai multe sate fura devastate ; mai multe persóne fura parte ucise, parte ranite.

*** (O neplacere.) Doi anglesi sî unu corespundinte alu diuariului „Times“ dilele trecute se aflau intr'o cracima din Metz. Totu acolo mai erá sî unu soldatu francesu, se intielege, care satirizá pre prussiani. Anglesii incepura a lu tractá cu beutura sî conversau cu densulu. Dupa aceea se dusera acasa la locuinti'a loru; daru preste câte-va minute iéta se presinta la densii unu comisariu de politie francesu, care indata ii sî prinde pre toti trei, sub cuventu ca suntu spioni prussiani cari au imbatatu pre unu soldatu francesu pentru cá sa póta descoperí prin trensulu nescari secrete militare. Din norocire insa, densii avéu nisce harthii, prin care se legitimara, ca suntu anglesi ; acést'a insa totusi avù resultatulu, ca toti trei fusera dati afara din tiéra sî escortati cu jandarmi pâna la granitia.

(*** Numerulu totalu alu foiloru) din Statele unite ale Americei de Nordu este 5319. Dintre acestea 282 suntu umoristice sî religióse. Foile devotate instructiunei publice se tiparescu in 1,400,000 esemplare. Foi agricole suntu 101, care au unu venitu de 28 milióne de dolari. Foile comerciale sî financiare suntu 158, afara de acestea mai fia-care ramura de industrie sî are fóia sea. Cele mai multe foi suntu redigiate in limb'a anglesa, iéra germâne suntu 258, francese 18, svede 15, italiane 4, spaniole 10, boeme 2. Capitalulu pusu in foi este de vre-o 96 milióne dolari. Numerulu redactoriloru sî alu colaboratoriloru trece preste 11 milióne, iéra acelu alu culegatoriloru preste 20 mii.

*** (Modulu de construire) in Americ'a este admirabilu : acolo in 12 óre suntu gat'a 12 odâi mari tóte mobilate. Bisericele sî casele pentru colonii nóue in Cicago se facu la fabrica sî se trimitu de acolo in provintie. „Rom.“

*** (O fapta cavalerésca din tineretiele lui Napoleonu (III.) Pre la finele iernei anului 1828 spre 1829, Louis Napoleonu se aflá in visita la matusi'a sea, archiduces'a Stefania de Baden in Mannheim. Intr'o dî elu merse in preumblare cu matusi'a sea, cu princesele Iosefin'a sî Mari'a de Baden sî inca cu vre-o câtev'a persóne de curte. Conversarea loru se oprí din intemplare la galanteri'a francesa din timpurile trecute, sî princes'a Mari'a fantazá, dupa datin'a sea vivace, picanta sî originala, despre timpurile cavalerismului; ea laudá preste tóta mesur'a inclinatiunea aceloru galanti, a câroru devisa erá : „D-dieu, regele sî dam'a !“ sî cari pastrau acestu moto in tóte impregiurârile, chiaru sî in cele mai vitrege. Cá contrastu la aceésta imagine de virtuti din unu timpu trecutu, arata vitiiele sî egoismulu timpului mai nou. Louis Napoleonu luà desbaterea cu totu focului sî curagiulu celoru 20 ani, câre ii avea atunci sî afirmà ca francesii, câtu pentru curagiu sî galanteria, n'au esitu inca din moda. Cu acestu discursu ajunsera la rip'a Rinului, unde se varsá riulu Necaru in Rinu, ceea ce in acestu anotimpu ofera o privire fórte pictorésca. Scopulu preumblârei n'a fostu altulu, de câtu a se desfetá in acésta privire. Treeendu societate preste o stavila a Necarului, o suflare de ventu repede smulse o flóre din perulu princesei Mari'a sî o aruncà in undele fluviului esundatu. — „Privesce, vere !“ — strigà princés'a, aretându cu degetulu flórea purtata de unde, — „acést'a aru fi fostu o ocasiune minunata pentru unu cavaleriu din timpurile vechi.“ — „Ah, verisióra ! acést'a este asiá dara o provocare ? Bine, o primescu !“ — respunse Louis Napoleonu sî sârí indata incaltiatu, imbracatu, cum erá, in undele furibunde. Ori cine sî póte imaginá spaim'a sî iritarea archi-ducesei, a feteloru ei si a tuturoru celoru de fatia. Princés'a Mari'a incepù a se tângui, iéra cei-lalti a tiipá sî a strigá ajutoriu. Intre acestea, principele; cá notatoru bunu sî voinicu ce erá, despicà undele cu bratiele ; ací se ascundea sub apa, ací esiá afara, sa luptá din tóte puterile sî, in fine, dupa o lupta aspra, ajunse iéra-si la tiermuri, sanetosu, insa sgriburindu de frigu cî cu funest'a flóre in mâna. — „Eata-o verisióra, primesce-o ! dîse elu ridiendu sî uitându-se la vestmintele sele ude, — dara sa nu'mi mai vorbesci despre cavaleriile sî galantiile d-tale din vechiului timpu de auru !“

„C. de Iasi.“

Nr. 87. 1870.

Concursu.

In Clasele de fetitie dela scól'a principala normala de relegea gr. or. diu Brasiovu a devenitu vacantu unu postu de Invetiatoriu cu salariu anuale de 400fl.v. a.

Doritorii de a ocupa acestu postu invetiatorescu sa'si tramîta pana la 20. Augustu a. c. st. vechiu la subscrisa Eforia:

a) Atestatu de botezu ca este romanu de relegea gr. orientala.

b) Testimoniile scolastice ca a absolvatu gimnasiulu mare séu celu putienu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu séu celu clericalu cu succesu bunu.

c) Atestatu despre portarea morale sî politica dela deregatori'a comunale respectiva.

Tóte aceste charthii dinpreuna cu petitiunea se fia timbrate sî francate.

Concurentulu celu mai aptu va avea preferintia.

Brasiovu 27/7 1870 st. vechiu.

Efori'a scóleloru centrale române ortodocse resaritene.

Damianu Datcu
Presiedinte

50—1

Concursu.

Devenindu statiunea de protopresviteru alu tractului alu II-lea alu Sabiiului gr-or. vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu competintiele protopopesci obicinuite.

Dela doritorii de a concurge la acestu postu se cere :

1. Ca sa fia barbati apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolasticu, sa fia absoluti de teologie sî indiestrati cu sciintiele filosofice dela vre un'a universitate din afara.

2. Ca, alesu sî intaritu fiindu, sa locuiésca in resiedinti'a acestui scaunu protopresviterale care e Sabiiulu, ca locu mai indemâna alu acestui tractu in sensulu §-lui 29 alu stat. organicu.

Doritorii de a concurge la postulu acest'a voru avea de a-si trimite concursele loru bine instruite la scaunulu protopopescu ortodocsu alu tractului alu II-lea in Sabiiu pâna la terminulu defiptu.

Sabiiu in 26 Iuliu 1870.

Comitetulu sinodului protopopescu alu tractului alu II-lea alu Sabiiului gr-or. (44—2)

Concursu.

In comun'a Lancramu protopresviteratulu gr-or alu Sabesiului au devenitu a II-a statiune de parochu vacanta, cu emolumintele urmatóre: 14 jugere pamentu aratoriu sî fenatiu, dela 170 familii 2 ferdele cucuruzu nesfarmatu, câte unu'a dî de lucru sî usitatele venite stolare; — pentru ocuparea acestei'a se escrie concursulu de fatia, ca doritorii de a imbratiosiá amintitulu oficiu se sî astérna petitiunile provediute cu documente despre deplin'a sea cualificatiune conformu prescrisiloru §§. 13 sî 121 din statutulu organicu pâna la 14 Septembre 1870 st. v. scaunului protopopescu concerninte. —

Lancramu in 26 Iuliu 1870.

Pentru poporulu vacantei parochii.

I. Tipeiu
Protop.

(45—2)

Nn. 60 1870.

Concursu.

Devenindu statiunea de protopresviteru alu tractului Nocrichului sî Cinculi-mare ortodocsu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu, suntu competentiele protopopesci obicinuite, fâra de vre-unu salariu ficsu.

Doritorii de a concurge la postulu acest'a, au de a fi, desine intielegundu-se de religiunea nóstra, barbati apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu sî scolasticu; iéra concursele loru bine instruite sî le voru asterne la scaunulu protopopescu ortodocsu alu Nocrichiului in Sabiiu.

Sabiiu in 18 Iuliu 1870.

Comitetulu sinodului protopopescu alu tractului Nocrichiului sî Cinculu-mare. (42—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Augustu. 1870.

Metalicele 5%	54	15	Act. de creditu	244	
Imprumut. nat. 5%	64	20	Argintulu	124	25
Actiile de banca	670		Galbinulu	6	02

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 62. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 6/18 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Copi'a circulariului episcopescu

de datulu 23. Iuliu vechiu 1870, nr. $\frac{792.}{plen.}$ — câtra toti protopresviterii respective sinódele parochiali din districtulu consistoriului aradanu, in privint'a alegerei deputatiloru la congresulu natiunalu bisericescu, convocatu pre 1 Octombre carend. vechiu a. c. la Sabiiu.

Conformu inscientiârei Escelentiei Sele, Preasântitului Domnu Archiepiscopu si Mitropolitu alu nostru Andreiu Barone de S i a g u n 'a de datulu 20 Iuliu a. c. nr. mitrop. 78 congresulu nationalu bisericescu pentru organisarea mitropoliei nóstre, este convocatu pre 1 Octobre calend. vechiu a. c. la scaunulu mitropoliei in Sabiiu.

Avendu numai de câtu de a sa face dispusetiunile necesarie pentru efeptuirea alegerei de deputati la acestu congresu, consistoriulu nostru cu privire la scurtimea timpului au aflatu de neevitabila necesitate : a adoptá spre acestu scopu impartirea cercuriloru electorali facuta cu ocasiunea alegerei de deputati la sinodulu eparchiale tienutu in anulu curinte.

Dupa acést'a impartire, si amesuratu §. 148. alu statutului organicu, dieces'a aradana va fi representata in congresu prin deputatii aloru 20 de cercuri electorali, si anume : prin 10 deputati din cleru, si prin 20 deputati din statulu civilu, a câror'a alegere are sa se efeptuésca dupa modalitatea prescrisa in §. 91. ca-si la alegerea deputatiloru sinodali.

Inse din districtulu acestui consistoriu, — cu privire la nóu'a organisare a diecesei, — voru fi de a se alege de totu 14 deputati mireni, si 7 preotiescu, adeca : din cele 8 cercuri ale pârtiloru Arado-Zarandane si cele 6 cercuri ale pârtiloru banatice se alege in fiesce-care cercu câte unu deputatu din mireni; iéra preotîmea impreunându-se in dóue cercuri si intr'unu colegiu, alege câte unu deputatu din cleru, fiindu la fiesce care cercu denumitu câte unu comisariu consistoriale din mireni, si unulu din cleru la dóue cercuri imbinate, pentru conducerea si respective scrutinarea alegeriloru.

Pentru efeptuirea alegerei in modulu espusu, are de a deserví spre orientare impartîrea sumaria a cercuriloru electorali ce se alatura la acestu circularia sub ·/. pre lânga anumirea comisariloru consistoriali, si a loculoi centrale de alegere; iéra cu privire la singuraticele comune apartienende la cele 14 cercuri are sa remâna distribuirea facuta cu ocasiunea alegerei deputatiloru sinodali, si comunicata protopresviteriloru sub datulu de 19 Februariu a. c. nr 163, pentru directiunea loru.

S'a facutu inse acea modificare cu referintia la impartîrea cercuriloru : ca comunitatea Socodoru sa apartiena cercului electorale alu Giulei (Chitiház) iéra comunele Tornea Batani'a, H.-M.-Vásárhely, si Szentes, la cerculu Aradului din consideratiunea indepartârei locuriloru de centrulu alegerei.

Fiindu terminulu tienerei congresului atâtu de scurtu, incâtu abia sa se póta observá cu precisiune terminulu provediutu in statutulu organicu pentru efeptuirea alegeriloru in singuraticile sinóde parochiale, si celu pentru scrutiniu, — cu privire la alegerea deputatiloru congresuali, suntu de a sa observá urmatóriele :

1. Protopresviterii cu tóta grabirea voru publicá circulariulu acest'a alu Nostru, si voru notá la fiesce-care comunitate cerculu electorale, de care aceea se tiene.

2. Preotîmea parochiale indata dupa primirea acestui circulariu in Dumineca cea mai deaprópe va pune si va publicá in biserica unu terminu pentru tienerea sinodului parochiale estraordinariu, in care voru sa se aléga membrii mireni ai congresului natiunale. — Terminulu acestui sinodu parochiale nu póte fi mai ameritatu decâtu pâna in 16 Augustu a. c. calend. vechiu ; dara trebuie sa fia publicatu mai nainte de tienerea lui celu putienu cu 8 dîle, adeca mai multu pâna in 8 Augustu calend. vechiu.

3. La terminulu defiptu si publicatu dupa punctulu 2. in fiesce-care comunitate se aduna unu sinodu parochialu estraordinariu pentru insusi actulu alegerei, unde cá alegatori au locu toti acei'a, cari dupa § 6. alu statutului organicu suntu cualificati de membri ai sinodului parochiale. — Sinodulu acest'a se constitue astfelu : ca alegatorii si-alegu unu presiedinte, doi barbati de incredere si unu notariu.

4 Purcediendu, sinodulu la alegere, fiesce care alegatoriu votéza pentru unu deputatu mirénu pre care lu socóte a fi mai aptu de membru alu congresului nationalu, fie acel'a din comun'a locale ori din alte locuri, — Votisarea acést'a e publica adeca cu graiu viu; déca inse poftescu 20 de alegatori, póte fi secreta, adeca prin siedule; inse aclamarea nici decumu nu are locu, pentru ca resultatulu vine de a se combiná dupa numeru cu voturile celoru-lalte sinóde, ce se tienu de acelasi cercu.

5. Despre alegerea intemplata in fiasce care sinodu parochiale se face protocolu, in care se scriu tóte voturile dearendulu cu numele votisantiloru ; iéra déca votisarea au fostu secreta : la protocolu se alatura siedulele, cari contienu voturile

6. Terminandu-se alegerea in sinodulu parochiale, actulu se incheie, resultatulu se constatéza si se publica in fiinti'a de fatia a alegatoriloru ; apoi actulu se subscrie prin presiedinte, prin barbatii de incredere si prin notariu; se sigiléza cu sigilulu parochiale séu cu alu presiedintelui ori a vre-unuia dintre barbatii de incredere, si dupa tóte acéste se preda barbatiloru de incredere, ca la timpulu seu sa-lu duca la comisariulu consistoriale.

7. Indata dupa efeptuit'a alegere in sinódele parochiali si mai multu pâna in 31 Augustu calend. vechiu, toti barbatii de incredere ai sinódeloru parochiali se voru aduná la loculu centrale alu cercului electorale, aducându cu sine protocólele electorali sigilate precum s'au spusu mai susu. Acolo apoi sub presiedinti'a comisariului consistoriale mirénu voru formá unu colegiu de scrutiniu, si voru alege unu notariu pentru ducerea protocolului.

8. La actulu scrutiniului in presenti'a tuturoru membriloru de incredere se desfacu prin comisariu protocólele electorali; se citescu acele cu voce inalta, numeranduse voturile si inscriinduse in protocolu.

9. Acelu individu care au capetatu mai multe voturi numai de câtu se prochiama de deputatu si se provede cu credentionalu, — In casu insa cându doi séu mai multi au asemene voturi in maioritate fatia cu altii : intre densii decide sórtea, esecutata de locu in fati'a loculoi.

10 Atâtu protocolulu colegiului de scrutiniu câtu si credentionalele se subscriu prin comisariulu consistoriale si prin toti ceilalti membri.

11. La terminulu atinsu in punctulu 8, adeca in 31. Augustu vechiu, a. c. toti preotii unui cercu electorale se aduna la loculu centralu alu cercului respective alu colegiului impreunatu din cele dóue cercuri si acolo sub presiedinti'a comisariului consistoriale preotiescu si alegu doi barbati de incredere si unu notariu; apoi numai de câtu purcedu la alegere, care se efectuiesce séu prin votisare publica séu la cererea unei tertialitâti a alegâtoriloru, prin votisare secreta. — Acel'a care au intrunitu maioritatea voturiloru se prochiama de deputatu, si se provede cu credentionale subscrise prin comisariu, prin barbatii de incredere si prin notariu. Despre actulu alegerei se face protocolu subscrisu ca-si credentionalele.

13. La casulu impedecârei vre-unui'a comisariu consistoriale, de cumva de aici nu se va fi facutu alta provisiune, — respectivii alegatori, séu barbatii de incredere mireni suntu autorisati a alege dintre sine unu locutiinte alu comisariului consistoriale, care, va indeplini tóte cele ce se tienu de provinci'a unui comisariu consistoriale.

14. Dupa incheierea scrutiniului in fiesce care cercu electorale, si estradarea credentionaleloru, toti deputatii alesi din cleru si din statulu civilu pentru congresulu natiunalu au a-si intocmí caletori'a loru asiá : ca inca in 30 Septembre vechiu a. c. negresitu sa se afle la loculu congresului in Sabiiu, spre a luá parte la solenitatea deschiderei congresului, si a se pregatí pentru partecipare de mai multe dile la agendele ce se voru pertractá in congresu.

15. Câtu pentru acoperirea, si modulu de incasare a diurneloru si speseloru de caletoria ale deputatiloru congresuali, consistoriulu a aflatu de bine a dispune : ca aceste — din lips'a unui fondu anumitu, — sa se anticipe si de asta-data pâna la o regulare definitiva si mijlocirea unei electâri corespundietórie, — dela bisericile singuraticiloru comune dupa modalitatea si repartitiunea facuta la ocasiunea congresului nostru natiunalu din anulu 1868, si conformu dispusetiuniloru de atunci facute.

Deci Pr. Ta esci insarcinatu, dispusetiunile aceste prin curentare a le face cunoscute cu tóta repedinea tuturoru sinódeloru parochiali submanuate, — si a staruí cá aceste sa se efectuésca cu tóta punctualitatea si acuratéti'a.

Deodata Pr. Ta nu vei amená a incasá dela singuraticile biserici sumele rotunde in proportiunea celoru contribuite la anulu 1868, pre bas'a specificatiunei alaturate sub ²/. *) avendu negresitu a ni le administrá pâna la 20 Septembre carend. vechiu. a. c.

Datu din siedinti'a consistoriale tienuta in Aradu, in 23 Iuliu vechiu, 1870.

Procopiu I v a c i c o v i c i u m. p.
Episcopulu Aradului.

Evenemínte politice.

Lumea nu se intereséza astadi de nimic'a asiá de tare, cá de evenementulu celu dela Metz. Acolo su indreptate tóte privirile. Cum voru cadea sortile acolo asiá are sa se indrepte sórtea popóreloru din Europ'a.

Scirile de pre câmpulu de lupta suntu infundate. Lupt'a cea decisiva lânga riulu Moselu nu putemu judecá déca este seversîta séu nu. Caus'a e, ca scirile despre lovirea din 14 Augustu n. se incrucisiéza. Din Berlinu adeca se telegraféza ca prussienii au p e r s i s t a t u o lovire victoriósa lânga Metz. Limbagiulu nemtiescu e fórte variu. Elu are multi termini prin cari si esprima cugetârile sele, dara persistarea (bestehen) nu amu vediut'o intrebuintiata dela inceputulu celu seriosu alu ostilitâtiloru incóce. Nu scimu dara déca victoriós'a lupta e numai persistata si necastigata séu amendóue, adeca si persistata si castigata. Indoiél'a acést'a ni o insufla alta depesia din Parisu, carea dice : ca „la trecerea preste Moselu au fostu respinsi prussianii dupa o lupta de patru óre“

Depesi'a din isvorulu francesu e stilisata mai chiaru, inse mai are alte adause cari iéra lasa pre omu la indoiéla despre resultatulu definitivu.

Asiá intr'unu locu ne spune ca prussianii stau lânga Moselu si Vigneulle ; iéra intr'altulu se dice ca imperatulu si principele imperiale au parasitu Metzulu si s'a retrasu la Verdun.

---

*) Lipsindune spatiulu, nu amu potu alaturá Conspectulu sumariu; in nr. viitoriu lu vomu publicá. R.

La tóta intemplarea asceptâmu sa capetâmu astadi sciri mai detaiate, va se dîca, mai respicate despre decursulu evenementului dela acésta linia insemnata carea se radîma pre lini'a cercuita a fortaretieloru Strassburgu, fortificatiunea dela Bitche, Metz sî Thionville, care din urma e in marginea Luxemburgului.

Déca aici se va rentórce noroculu armeloru francese, atunci evenemintele voru urmá a ne aduce in carendu unu congresu de pace, déca perderile se continua atunci ne putemu asceptá inca la Chalons la un'a, sî la Parisu inca la alta lupta sî dupa multele presemne sî la o esbucnire republicana in Parisu. Ce va urmá acestoru evoneminte mintea omenésca, fia sî a diplomatiloru, nu póte scí.

Prussienii dupa alta depesia au inaintatu pâna in apropiarea cetâtiei Toul (dincolo de Nancy.) Ei au cerutu prin unu parlamentariu predarea cetâtiei, inse au capetatu respunsu negativu.

In Metropolea Franciei, in Parisu, nu stau lucrurile tocmai bine. Miscâri revolutiunarie se arata continuu. Sî gamenii vorbescu pre strade de republica. Adunâri de pre strade, in cari se discuta despre schimbarea formei de regimu a adusu starea de asediu preste despartiementulu Seinei intregi. Dara cu tóta starea de asediu, situatiunea devine totu mai seriósa sî arestârile se continua.

Acestea, se vede, ca nu suntu numai imaginatiuni, pentru ca se spune ca cetatienii parisiani au inceputu a aduná aurulu sî a se aretá cu neincredere câtra banii de arthia. Se mai culporteza sî scirea ca imperatulu are de cugetu a fugí cu imperatés'a in Franci'a de média dî, sî — asiediarea unei r e g e n t i e. Ba despre Thiers se vorbesce ca s'a esprimatu, ca i m p e r i u l u nici nu se mai afla in combinatiune, pentru ca imperatu nu mai esista, prin ûrmare nici imperatésa; urmatoriulu e — r e p u b l i c a.

Ce facu aliatii Franciei?

Despre ei dîce unu dînariu, ca facu ca siórecii de naie, cându naiea va sa se afunde in apa, o parasescu cu toti, sî nu se afla nici unulu care se intrevina baremu pentru o pace acceptabila, sî cari póte cându noroculu se aru aratá numai intr'o lupta favoritoriu armeloru Franciei nu s'aru sfii intru nimica asi manifestá amiciti'a, ba cându nu aru mai fi de lipsa sî ajutoriulu loru.

Acést'a e moral'a diplomatiei.

Ceea ce ne interesèza mai tare este ca déca va invinge un'a séu alta parte va urmá ceva mai multiamitoriu pentru popóre? Pân' acum suntu prospecte prea putiene pentru a puté spune ceva positivu in privinti'a acést'a. Diurnalele audu numai despre cele ce au sa urmèza dupa d-vingerea francesiloru sî adeca: pentru francesi are sa urmèza republica (?); óre cari schimbâri a cartei tieriloru sî in genere, in Prussi'a sî in alte pârti r e a c t i u n e.

Câtu pentru urmarea prima, s'a atinsu deja ceva mai nainte; câtu pentru a dóu'a, lucru curiosu cetimu in o corespundintia tramisa diuariului „N. Fr. bl.," din Frankfurtu de lânga Mainu. Ea in prim'a linia privesce pre Austri'a. In cercuri prussiane se vorbesce cu predilectiune despre eventualea trecere a tieriloru boemice (Boemi'a sî Moravi'a) d'impreuna cu Silesi'a austriaca sub umbrirea flamurei prussiane, iéra partea lunului sî Galiti'a pâna la Vistul'a sa-si „schimbe domnulu". Sî déca nu e de a se luá aceste tóte in bani buni, totusi ele caracteriséza de minune situatiunea.

Câtu pentru cea din urma consecuintia a resbelului purtatu cu succesu favoritoriu de câtra armele prussiane aru fi cu greu cá intr'unu locu sa nasca libertate mai perfecta (in Franci'a) sî in tiér'a celoru ce au eluptat'o (precum sî in alte pârti) sa intre reactiunea (absolutistica). Europ'a aru do bandî o pace fórte provisoria.

In laintrulu monarchiei nóstre sî cu deosebire, dincolo de Lait'a se pregatesce deschiderea dieteloru sî a senatului imperiale. Nu putemu trece preste impregiurarea imbucuratória ce primimu din Bucovin'a. Acést'a se cuprinde intru scirea, ca membrulu casei de susu a senatului imperiale, V a s i l c o, se va denumí capitanu alu tierei sî archimandritulu B e n d e l a locutitoriulu seu. Sî mai imbucuratória inse cându ni spunu diurnalele streine ca acesti doi se tienu de partid'a ultra româna. Noi pricepemu bine ce va se dica ultra romanismulu in gur'a nemtiloru.

P a r i s u in 11 Aug. 1870.

Credu ca lectorii „Telegrafului" mi voru conservá multu timpu raucuna pentru ca pâna in acestu momentu nu-le mai comunicai n'mic'a din cele ce se petrecu in prim'a capitala din lume!

Situatiunea interna este asiá de iritata, in câtu numai cu o mare dificultate potu a-me decide a abordá tristulu objectu alu acestei nenorocite corespundintie. Hesitu . . . Ce? Mai poti hesitá unu singuru momentu, cându trebuie sa am firm'a confedintia, ca nu e departe momentulu, unde voiu putea totu aci inregistrá resbunarea infamului ultragiu adusu onórei natiunale prin o tradare a órbei fortune?

Resbelulu declaratu, francesii isi concentrara trudele pre tiermuri R nului dela Strassbourgu pâna la fruntariele Luxenburgului, stabilindusi corteiulu generalu la Metz. Ostilitâtile le deschisera francesii prin ocuparea unei mici cetâti prussiane Saarbrü k. Aci reportara francesii cea dintâiu victoria in 2 Augustu, luându prussieniloru 39 de prisonieri. Acésta victoria a fostu castigata de generalulu Frossard. Victori'a, amesuratu circumstantieloru in cari a fostu castigata avù o importantia cu multu mai mica, de câtu, ca poporululu parisianu, atâtu de confiientu in eroismulu fiioru sei, sa o priimésca cu entûriasmu freneticu. Totulu erá bunu auguru, cându de o data micilu entusiasmu fù surprinsu prin nisce triste nuvele. Pre cându, francesii, dupa ocuparea Saarbrückului voiau sa plece spre Saarlouis. sî de aci la Trier (Trèves) fortarétia de a 4 ordine, situata la fruntari'a de ostu a Luxenburgului, prussienii, a câroru devingere la Saarbrück, a fostu numai o manopera a loru, prin care dejucara planulu francesu, intrara pre teritoriulu francesu aprópe de Wissemburg in 4 Augustu. Aci surprinsera in bivuacu o divisiune din corpulu maresialului Mac-Mahon, comandata de generalulu Douay. Cu tóte ca numerulu acestei divisiuni nu se suia nice la 10,000 de ómeni, pre cându armat'a prussiana, consta din mai multe corpuri, comandate de principele regale, Friderich Guilaume — mai multu de 45,000 —, totusi priimí ataculu inimiculu. Lupt'a a fostu pre câtu de sângerósa, pre atâtu de brilanta. A sustiené in decursu de 6 óre o lupta in proportiune de unulu la 5 nu este óre unu curagiu domnu de luptatorii dela Thermopyle. In fine cedându immensului numeru alu inimicului, francesii fura siliti a-se retrage, lasandu in manile prussieniloru unu tunu sî 500 de prisonieri (prinsi). Numerulu mortiloru pre partea prussieniloru a fostu cu multu mai mare, de câtu pre alu francesiloru. Curagiulu sublimu alu francesiloru la Wissembourg, a fostu recunoscutu de insusi principele regalu, de óre ce, cându defilára pre dinaintea sea prisionerii, nu se putu contiené a nu isi esprime admiratiunea sa adresandu corpului seu de statu majoru cuvintele: „Salutati dloru pre acesti eroi tradati de fortuna. eroi cá cari inca n'amu vediutu in vieti'a mea"! Am uitatu ceva: In lupt'a dela Wissembourg, unu regimentu din gard'a regale fu nimicitu cu totulu, pre lânga alte perderi imense. Generalulu Douay, remase pre câmpulu de bataia.

Scirea despre acestu desastru Parisulu o aflá numai in sér'a de Vineri (5 Aug.), pre cându, Londr'a, o aflase de Joi sér'a. Atitudinea poporului parisianu in faci'a acestui desastru a fostu pre câtu de calma pre atâtu sî de nobile: o atitudine propria numai unui poporu, cá celu francesu. Indata ce ajunse scirea la cortelulu generalu la Metz, despre positiunea in care se afla, generalulu Douay, Mac-Mahon numai decâtu porní in ajutoriu cu restulu corpului seu — dar prea tardiu!

. . . . Permite-mi, iubite lectore a face o mica degressiune, semnalandu unu regretabilu in cidentu.

Mai nainte de a face istoriculu acestui incidentu mi pare a propos a semnalá o obraznicia prussiana. In sér'a de vineri precându populatiunea, calma sî linistita discuta resultatulu luptei dela Wissembourg, unu banchiariu - prussianu - nu se sfii a tiené in faci'a unei grupe ce se aflá inantea comtoriului seu, propunerea: „Ah! C'est prim fait pour fous (vous) autres francais, nous afons au moins la refanche te Saarbrück" Cine este acel'a, care aru putea pretinde, ca poporulu parisianu aru fi trebuitu sa lasa nepedepsite o astfeliu de obraznicia nemtiésca?! Esista vre-o injuria mai mare adusa orgoliului natiunalu in nisce cercumstantie atâtu de dureróse!? Nenorocirea, ca acestu poporu este prea nobilu sî generosu. Generositatea lui in aste circunstantie merge pâna a se multiumi numai cu inchiderea comptoriului sî cu placardarea unui biletu pre usia: „Fermè par ordre du peuple jusqu'à la prise de Berlin!*) —, Sa venimu la altu incidentu: Sambata in 6 nisce infami jucatori de bursa nu se sfiira a se folosí de unu inobilu mediu pentru a se inavutí, atunci cându, patri'a este amenintiata de celu mai mare periculu, atunci cându inimiculu de mórte este la portile capitalei —Acesti infami, dicu, placatara pre paretii bursei o nuvela — quasi oficiala — dupa care, Mac-Mahon sosise la timpu in ajutoriu lui Douay; reluare positiunea perduta, nimicire cu totulu armat'a principelui Friedrich séu mai bine Fritz luase 25,000 de prisonieri intre cari sî pre Herr Fritz, sî 40 de tunuri! Ori cine póte intielege reactiunea placuta ce esercità asupr'a spiriteloru acésta nuvela. Unu momentu sî totu Parisulu se straforma in o adeverata serbatóre sî entusiasmu, flamur'a natiunale, falfaia pre tóte ferestrile . . . Insa infamia . . . Mi este imposibile a descrie indignatiunea ce reocupa loculu entusiasmului de adineaori, cându se constata oficialmente, ca poporulu, cadiuse jertfa unei inobile sî infame mistificatiuni . . Flamurile disparu, totulu ia doliulu . . . . . Populatiunea in massea de mii se duce numai de câtu la bursa vociferându contr'a autoriloru acestei mistificatiuni. In spiritulu unor'a indignatiunea erá aprópe sa ia demensiuni exagerate, voindu a pune focu bursei . . . Burs'a fù constrinsa sa-se inchida. Del'a bursa, populatiunea indignata mai multu sî prin lips'a totala de nuvele de pre campulu de bataia, vociferandu cu tóta forti'a ce o da indignatiunea legitima in astuleliu de circomstantie". Ollivier! Ollivier! des nouvelles, des nouvelles! . . se dirige câtra ministeriulu de justitia ce se afla in piati'a Vendome. Sosita inaintea ministeriului vociferatiunile iau o dimensiune sî mai mare:" Strigatele predomnitóre suntu: Ollivier au balcon! Fermez la bourse! Famosulu ministru este obligatu a esi pre balconu, pentru cá sa asigure acésta populatiune indignata pâna la extremitate: léta-lu! Vorbesce: „Novel'a placardata pre murii bursei astadi este cu totulu falsa; autoriulu ei fu arestatu. Pre viitoriu guvernulu va luá tóte mesurile necesarii cá acest'a sa nu se mai intemple — sermanulu ministru crede ca va domni câtu lumea — „Tóte nuvelele vi se voru comunicá imediatu, inse numai atunci cându guvernulu va avé nuvele sigure.

Cându scirile voru fi bune guvernulu vi le va comunicá cu bucuria, cându voru fi rele vi le va comunicá cu confidintia in patriotismulu sî pacienti'a d-vóstra." Ce se atinge de inchiderea bursei, Ollivier, respunde, ca nu póte luá asupra-si o mesura atâtu de grava. Densulu nu póte promite nimic'a fâra sa póta implini cele promise, sî nu póte luá acésta mesura de câtu in acordu cu guvernulu. Totu ce se face sî se dîce acî se repetéza in tóta Franci'a, eu amu confientia in d-vóstra pentru ca d-vostra aveti confientia in noi. Aideti sa ne separâmu strigându: Traiasca patri'a! repetati la toti ce i veti intalní, ceea ce audirati.

Dupa acestu discursu populatiunea se risipesce.

Unu momentu, sî iéra-si in o massa compacta de mai bine de 3 mii de ómeni ocupa piati'a de dinaintea ministeriului de justitia, reclamându aparitiunea lui Ollivier pre balconu, intre diversele vociferatiuni se destingu mai multu acelea, ce reclama numele autoriului nuvelei dela Bursa.

Eata M. Ollivier pre balconu: „Tóte nuvelele, ce mi voru sosí, vi se voru aduce numai decâtu la cunoscintia publica. Cu tóte acestea suntu unele nuvele, ce nu vile vomu spune, adeca nuvelele, ce privescu miscarea trupeloru, câci cunoscute in Parisu, aru fi comunicate numai decâtu veciniloru nostri, astfeliu acest'a n'aru servi, de câtu spre detrimentulu armeloru nóstre. Ce se atinge de autoriulu nuvelei, este arestatu. Nu-i scim numele. Inse, chiaru de l'a-siu scí, nu vi l'a-siu spune mai inainte de a i se dovedí culpabilitatea. Déca o asemene agitatiune s'aru repetá dara, si'aru da o mare victoria Prussiei sî o trista ideia despre patriotismulu nostru. Risipiti-Ve! Acestu consilu n'au fostu de locu urmatu de populatinne, carea incepù pre urma cu vociferatiuni ostile gnvernului. Eata unu regretabilu incidentu in nisce circumstantie atâtu de grave. Cine l'au causatu? Cine? Bismark?! Nisce asemene procederi nu potu de câtu a dovedí, ca gintea teutonica nu este capabile de a deverat'a civilisatiune.

Dara sa ne intórcemu pre câmpulu de batalia. Ce se intempla cu Mac-Mahon? Eata o telegrama a imperatului dela Metz din 7 Aug. Maresialulu Mac=Mahon a perdutu o batalia la Reichshoffen, generalula Frossard asemene a fostu batutu lânga riulu Sarre. Mac-Mahon sî concentréza trupele la Nancy.

Sciu, ca te vei mirá, iubite lectore, ca fran-

*) Incuiatu prin ordinu poporului pâna la luarea Berlinului!

cesii fura batuti de atâte ori! Lucrulu este regretabilu; inse pre atâtu de admirabilu. Prussienii si au jucatu de minune manoperile. A evitatu câtu le au fostu in putintia lupt'a la siesu. Stându ascunsi prin paduri, erau surprinsi pre neasteptate de armate formidabile. Asiá maresialulu Mac-Mahon la Reichshoffen se lupta cu o armata de 33,000 contra unei armate de 140,000. Este óre posibilu ací victori'a. Asemene generalulu Frossard, care ocupara Saarbruculu fu silitu sa parasésca acésta cetate, retragendu-se la Forbach, unde fu batutu. Forbachulu fu arsu in parte mare. Prussienii mersera pâna atacá chiaru ambulantiele!

Lucrulu este seriosu, o singura victoria, póte repará totulu. Dela acésta victoria, care credu, cându acésta correspondintia va fi ajunsu, va fi decisa, va depinde déca voru veni prussienii la Parisu séu voru merge francesii la Berlinu! —

Camerele fura convocate, in urm'a insistintiei deputatiloru din stâng'a, pentru a-si puté luá mesurile necesarie pentru aperarea patriei inundate de inimicu. Spiritele suntu fórte agitate, si ingrigite; populatiunea cere arme, cá sa mérga singura sa respinga, pre inimicu de pre sacrulu rolu alu patriei.

Camer'a convocata, se reuni Marti in 9 Aug. numai de câtu decretá armarea gardei natiunale pre totu teritoriulu Franciei. Siedinti'a de Mercuri fu o siedintia oragiósa, fórte oragiósa, o siedintia pregatitóre pentru o revolutiune. Caus'a oragiului a fostu ca ministeriulu in fati'a crisei are o atitudine cu totulu nedecisa, nu scia sa ia mesuri pentru aperarea patriei in periculu. Lucrulu merse pâna la bataia.

Unu deputatu din centrulu stengu, a palmuitu pre ministrulu de interne. Camer'a este impresurata de putere armata, palatulu imperialu asemene este padîtu de armata. Parisulu e pusu in stare de asediu. Mi e impossibile a descrie, cele ce se petrecu. Cá sa-ti poti face o ideia, iubite lectore, ti punu ací inaintea ochiloru unele fragmente din discutiunile camerei din 10 Aug. cari adusera caderea lui Ollivier.

Jules Favre, membru alu stângei republicane:

Noi nu ne preocupâmu toti decâtu de aperarea patriei pentru aceea fára discursu, amu onóre a propune camerei dóue resolutiuni.

Cea dintâiu este relativa la armarea Parisului si la organisarea gardei natiunale. A dóu'a relativa la aperarea Franciei. Le formulezu cum urméza:

Considerându, ca inimiculu a invadatu solulu Franciei, ca déca armat'a nóstra este totude-un'a in picióre si gat'a a-lu respinge, datori'a fia-cârui cetatienu a-si uní fortiele sele cu acele ale soldatiloru si ca dreptulu seu este de a avé arme,

Considerându, ca dupa cum o mârturisesce ministrulu de resbelu, strainulu naintéza asupr'a Parisului, si ca vr'o astfeliu de situatiune aru fi o crima a refusá fia-cârui'a locuitoriu din Parisu pusc'a, ce o reclama pentru a-si aperá focariulu seu (miscâri diverse.),

Considerându, ca intrég'a populatiune trebuie sa fia armata, ca trebue a organisá gard'a natiunale dându-i dreptulu a-si alege oficerii sei,

Camer'a decide, ca se voru dá immediatu arme la toti cetatienii validi si ca gard'a natiunale se va organisá in tóta Franci'a dupa legea din 1851. (Vii aprobatiuni in steng'a si pre alte bânci.)

Toti francesii pâna la unulu suntu dispusi a muri pentru a se respinge invasiunea streina (Da! Da!), inse atâtu nu e de ajunsu. Vi s'a disu, cá ór'a de discursuri a trecutu. Dá, iuse a trecutu si ór'a manageamenteloru ce perdu adunârile si imperiile.

Veritatea este, ca sortea patriei este compromisa, si ca acést'a este vin'a acelor'a ce dirigu operatiunile militari, si insufficientiei absolute a comandantelui Chefu (Comandantele Chefu este imperatulu coresp.) (Totu bine in steng'a; sgomotu in drépta) suntemu in fati'a unoru evenimente, ce exigu nu numai tóte fortiele nóstre, dara si tóta intieleptiunea nóstra. Este de lipsa, ca tóte fortiele nóstre militari sa fia concentrate in mânile unui singuru omu, inse ca acestu omu sa nu fia imperatulu (Aprobatiuni in steng'a).

Imperatulu a fostu nenorocitu, trebuie sa revina!

Acést'a este totulu: Déca camer'a voiesce sa mântuiasca tiér'a, ea trebuie sa iá puterea in mânile sele. (Aplause in steng'a — Rumore in drépt'a.)

Deci amu onóre a depune o propositiune dupa terminii cârei'a se va organisá o comissiune de 15 membrii, alesi din sinulu camerei, cu carea va respinge invasiunea streina. (Aplause in steng'a — Sgomotu prelungitu).

Presiedintele Schneider: O astfeliu de propositiune are unu caracteru cu totulu ne constitutiunalu (Interuptiuni violente in steng'a). Voiu dîce, revolutiunariu, déca voiti (fórte bine, fórte bine pre unu mare numeru de bânci). Bine, nice camer'a nice presiedintele séu nu voru primí nisce mesuri cu unu astfeliu de caracteru (Nóue miscâri de aprobatiune.)

Keratry. Cerù urgenti'a pentru propositiunea dlui I. Favre. Graniu de Cassagnac. Eu nu viu a face unu discursu in circumstantiele actuale, inse câdu unui imperiosu comandamentu alu consecintiei mele protestându cá cetatienu si cá deputatu contr'a unei asemene propositiuni.

Acestu actu este inceputulu unei revolutiuni.

Dlu Cassagnac termina cu urmatóriele:

Daca asiu ave onóre a pre pre bancele guvernului, toti ati fi dati asta séra pre mânile unui Consiliu de resbelu (Esclematiuni in stang'a, pre urma totu in stang'a aplecare iromice amestecate cu strigate, auplaudâri la ordine.)

Jul. Simon pasindu in mijloculu hemicyclului: Suntem gat'a impuscati-ne? . .

E. Picard: Nu voiu sa dicu nice unu cuventu, ce ar putea contraria armat'a nóstr'a si a provocá semtimente de iritatiune. Inca este o centiune importante de decisu.

Ca deputatulu alu Parirului sciu fórte bine celea-ce se petrecu. Eh! bine vedu ca pentru a conservá unele ministere a trebuintia de regimente, ce ar putea fi intrebuintiate multu mai bine la frontiare (fórte bine in steng'a.)

In ochii poporatiunei din Parisu alu careia sentiminte le impartasimu, a nu organisá gard'a nationale câdu prusienii naintéza spre Parisu, este o crima. Ministrii nu-ne dau decâtu vorbe banale . . . Déca Dvóstra, membrii ai maioritatii, sunteti de o opiniune contraria, declarati-o si noi vomu communicá respunsulu Dvóstre acelor'a câror'a suntemu in dreptu alu comunicá.

(Agitetiune violenta)

Br. I. David: dle Picard, ve somezu sa va esplicati.

D. Picard: Salutea publica, in numele cârei'a s'au comisu atâte crime, autoriséza infractiunile in legi, si eu aflu camer'a fórte scrupulósa, ce se atinge de constitutiune, déca striga, câdu audu, ca in unu momentu ca, acést'a ceremu, ca o comissiune sa intervina pentru aperarea solului. Déca camer'a, ceea ce n'o credu, acórda confienti'a sea, ministriloru, déca en refusa arme cetatieniloru, opiniunea este, ca populatiunea va trebui a-si procurá arme prin tóte mijlócele possibile.

(Eclamatiuni.)

Eu acceptu responsabilitatea cuvinteloru mele, in fati'a opiniunei publice, inse nu unoru ilussiuni, cari au insielatu prea multu timpu tiér'a. Declarati daca aveti confientia in acestu ministeriu. Voimu mai inainte de tóte unu respunsu la acésta intrebare. Pentru mine, care nu voiu de câtu deliberarea patriei mele pretindu cá sa se ia unu omu capabilu ori din care rangu care s'o póta scapá

D. Iules Favre. Imperatulu sa revina la Parisu si unu omu capabilu sa fia pusu in capulu armatei.

Cronic'a resbelului.

Retragerea francesiloru se intinde dealungulu riului Mosel; foile parisiene afirma ca acolo se va mai cercá inca odata noroculu.

Dupa cum ne spune „Journal des Debats“ se voru concentrá la Mosel sub comand'a maresialului Bazaine celu pucinu 130,000 soldati, 50,000 dela corpulu maresialului insusi, 30,000 dela corpulu Ladmirault, 25,000 dela corpulu Frossard, si 25.000 garda. In direptiunea câtra Zabern se voru aflá sub comand'a lui Mac Mahon, care póte ca s'a impreunatu cu Failly, 50,000, si in Nancy corpulu lui Conrobert de 50,000, asiá incâtu cu totulu aru stá la dispositiune 230,000 soldati, cari pucinu séu mai de locu n'au luatu parte la lupta. Schimbârile in cortelulu generalu nu se marginescu numai la denumirea lui Bazaine si departarea lui Lebeuf, ci Bazaine, dupa cum ne spune „Temps“ si'a alesu de siefu alu stabului pre generalulu Trochu. Alegerea acést'a se tiene de comunu de fórte meritu. Trochu e in Franci'a cunoscutu de unulu dintre cei mai apti si cualificati generali. Renumele si-la câstigatu cu deosibire prin opuri scientifice. Acum'a dintâi'a-si data i s'a datu ocasiune de a-si probá sciintiele sele teoretice.

Telegrame private din Basel anunciara cernarea Siraszburgului, ceea ce insa nu se adeverésce. Unu corespundinte din contra ne asigura ca drumulu dela Basel preste Schlettstadt la Strassburgu e deschisu si asiá dara comunicatiunea fortaretiei cu Sudulu libera.

In Saarbrücken s'a escatu, dupa cum se scrie fóiei „Ndd. Allg“ din isvoru demnu de credintia, o lipsa fórte simtitóre de merinde. Trupele trecatóre prin acestu locu patimescu intr'atât'a de acést'a lipsa, incâtu nu le e cu putintia a-si procurá insusi midilóce.

Lui „N. Fr. Bl. se scrie cu datulu 7 Aug. din Parisu din partea unui corespondinte militariu francesu urmatóriele:

E fâra de potintia a descrie fidelu atietiarea, ce domnesce aicea, de câdu scantei'a electrica ne anuncia o scire mai seriósa si mai trista de câtu alt'a din cortelulu principalu imparatescu. Parisulu e Franci'a si cine acést'a inca nu o au sciutu, s'a potutu astadi aici convinge. Mii de intrebâri din tóte departementele jacu inca ne espedate in buroulele cele multe de telegrafu din causa ca telegrafisti suntu preocupati in Parisu cu afaceri oficiale. Noi francesii trebuie sa invidiamu ras'a germana pentru temperamentulu ei celu liniscitu si barbatescu, câci noi n'avemu pre nimenea astadi in Parisu, de la maresialu si ministru injosu pâna la strengari, care sasi póta vedea de ocupatiunea sea obicinuita séu destragere. Griset'a sta cu cele mai onorofice dame pre strada in cea mai intima conversare, soldati singulari si cu deosebire oficieri si amploiati de statu se intreba, ca ce mangaiere potu dá laiciloru, cá barbati competenti.

Unu capitanu betrânu acoperitu cu sgance, se suie sucindu-si barb'a sea alba si martiale, pre banc'a unui precupetiu de póme in strad'a suburbiei du Temple (arondissemantu democraticu) si róga cu o voce puternica si resbelica „damele si domnii“ pentru linisce pre o secunda. Indata stau femei si barbati, se arunca pre o tribuna improvisata prin bance resturnate, barbatii impartiescu ghiolduri pentru de a restaurá liniscea; totu mai tare cresce multimea ómeniloru impregiurulu vorbitoriului, care prin rogâri nenumerate d'abiá a potutu capetá ascultare. Soldatulu batrenu incepe asiá:

„Francesiloru! (Bravo! si aplause.)

Biruitoriulu dela Magenta, eroii dela Sebastopolu si Solferino isolati, fura atacati la arép'a drépta estrema de inimicu cu potere indiecita preponderanta si in locu d'a se dá in mân'a loru, se luptara cu aceea bravura, pre care noi cei mai buni soldati ai lumei nici câdu nu o amu parasitu, se luptara si in contr'a prussieniloru dóue dile si dóue nopti, câror'a voira ale aretá prin perderea loru de 20,000 morti si vulnerati (aplause detunatóre) ce e in stare Chassepotula si mitrailleus'a. Armat'a cea mare n'a luatu parte la lupta, afara dóra la unele hâratiri neinsemnate, deci sperantia, baetii acést'a doctrina sângerósa va amarí mitieloru prussesci avansarea. Déca ei vinu mai aprópe, armat'a nóstra, o jumetate de milionu soldati, îi va asceptá pregatita intre fortaretiele cele infricosiate, pentru de a delungá din tiéra pre acesti obradinici streini si ai infugá pâna dupa Berlinu. In anulu 1814 a vediutu Europ'a etapele ingrozitóre ale unei armate gigantice europene contr'a eroiloru lui Napoleonu I, etape, care aru fi cruciatu pre de ajunsu marsiulu prussieniloru câtra Parisulu fortificatu prin sute de bastióne, pentru de a inarmá natiunea intréga.“

Astufeliu de scene se intempla pre tóta óra. Cine cunósce aceste elemente popularie, nu póte negá, cá onórea armatei, onórea natiunei câtu si onórea singurateciloru, suntu indentice pentru fia care. Aici amutiescu tóte partidele cându patri'a e incredintiata armatei pentru aperare. Bonapartisti si orleanisti, republicanisti si monarchisti, toti suntu un'a cându e vorb'a de sustienerea gloriei Franciei cu puterea armeloru.

Acéstá o documentéza epistolele rodactoriloru incarcerati ai „Marsellaisei“, cari, desi pre Napoleonu lu urasce pre mórte, totusi deplangu pre fii patriei, caci nu au norocu inaintea inimicului. Perderile dela Wörth si Forbach-Saargemund erau necesarie. Ele voru domoli trufia francesiloru si armat'a va procede de ici incolo infocu naintea inimicului cu aceea precautiune si respectu, cura va

fi fotu deodata o asigurantia ca ori si care perdere a nóstra, va fi si pentru contrariu o victoria alui Pyrrhus.

La casu, ca armat'a sa se póta concentrá pana la 12 Augustu la Thionville, Metz, Nancy, cu Frossard, de Feilly si Mac-Mahon, catu si cu Trochu dela Dünkirchen si cu reservele dela Chalons, atauci voru potea procede celu pucinu 380,000 soldati cá armata agressiva. Straszburgu cu 45,000, trupe de depotu, cavéza, ca armat'a imimica dela arip'a stenga nu se va cutéza asiá afundu in Franci'a, caci cavalari'a din Straszburg, Schlettstadt Belfort, Montbeilard, Besancon, Salis, Dijon si Langres aru inpedecá prin escursiunile sele cu totulu proviantarea unei armate inimice in departementele dela Ostu. Dupa cum ne spune o depesia din Metz de astadî, armata se va concentrá cu 8 corpuri de armata si cu garda sub Bourbaki (grecu dupa nascere) intre Thionville-Mogenvice si St. Avold si Saar-Union va servi in dilele prossime deja de basa pentru loviturile ofensive ale inimicului.

Amant'a prussiana isi va indreptá lovitur'a sea ofensiva catra Pont à Musson si intre Metz si Toul 'si si voru afla mormentulu.

B r a d u (Zarandu) 4 Iuliu 1870.

Onorata Redactiune! Romanii din acestu comitatu avura nisce dile de bucuria, câci ajunsera a-si vedé fruptele ostenelorn loru de câti-va ani; iéra acésta bucuria, rogu On. Redactiune, ami permite sa o impartasiescu romanimei intregi.

Se scie ca de vre-o diece ani, intieleginti'a româna a acestui comitatu si—a propusu cá in acestu comitatu românu sa infiintieze unu gimnasiu si spre a-si realisá acestu propusu sântu si salutariu, nu crutià, fatia de colosalele pedece, ce se puneau din tóte partile, nici unu sacrificiu; fiindu convinsa ca va vení unu tempu, cându incântati de resultatulu ostenelelorn loru, voru dá tóte uitarei. Iéca tempulu!

Conformu programei staverite de corpulu profesoralu in 14, 15 si 16 c. st. v., se tienura esamenele cu elevii claseloru gimnasiali si normali. Intre numerosii óspeti ascultâtori vediui s factorii principali ai acestui institutu, pre dd. Dr. I. Hodosiu si Amosu Francu, II-lea vice-comite a nostru, carele celu din urma, eschiamà dupa finitulu esamaneloru „ast'a am doritu sa o vedu“. Resultatulu esameneloru a fostu preste asteptare indestulitoriu in tóte clasele; spre a lu caracterisá mai bine me servescu de espresiunea unui preotu onestu: Esamenele fura spre folosulu eleviloru, mangaiérea parintiloru si a fundatoriloru gimnasiului si spre onórea profesoriloru

Joi in 16 se tienù in s. biserica rugatiune de multiamita, se promovara elevii si se impartira premii la cei mai destinşi. Din promovarea eleviloru s'a vediutu ca: in tóte clasele fura 102 elevi in acestu anu si in fia-care clasa repetéza numai 2—4 insi. Cu anulu viitoriu scolariu, care se incepe in 1. Sept. st. v., se va deschide a III-a clasa gimnasiala. Dee ceriulu cá in totu anulu sa potu relatá astfeliu de progresu la acestu institutu. B.

H a s f a l e u 14/1 Augustu 1 70.

Domnule Redactoru! Fiindu pâna acum'a ocupatu cu lucruri oficióse despre o parte, iéra despre alta cu stringerea recolteloru de véra, va sa dica cu economi'a, fâra de care preotimea nóstra parochiala impresurata cu familia, numai cu cartea in mâna nu póte subsistá; abia mi potu luá ceva tempu, cá se potu face câtev'a observatiuni la respunsulu dlui corespundinte „U.“ publicatu in jurnalulu nostru „Tel. Rom. nr. 52. sub rubric'a: „Din viati'a comitatului Albei-superióre.“

Mai intâiu rogu pre dlu cor. „U.“ sa cetésca mai bine chiarificati'a mea dto· 18/6 lunie a. c. publicata in jurnalulu acest'a nr. 48 si se va convinge deplinu, ca eu nu m'amu escusatu, nefiindu acusatu, pentru ca nice nu avuse cu ce me acusá. Si ca nice l'amu provocatu sa-mi spuna verde, cine a fostu acelu administratoru protopopescu a câruia cârutia a umblatu, cum i place dlui a se esprimá, cordescadoluindu. Ci fiindu ca mi-au fostu adusu persón'a in suspitiune, l'amu fostu provocatu sa fie mai precisu in espresionile sele la asemenea ocasiuni—si sa spuna adeveratu déca a fostu câruti'a aceea a mea? Pentru ca si mie, cá la toti ómenii de ómenia mi place onórea si caracterulu ne patatu. Apoi intielegându eu figur'a retorica a câruției n'amu afirmatu, cu atâtu mai pntienu mi-amu inchipuitu, ca in câruti'a administratorului aru fi musai — sa fia totude-un'a si administratorulu si sa mâne cáii . . . si ca dóra nu potu merge si altii in caruti'a sea.

In fine dlu cor. „U“ si amice! cá sa nu-ti inchipuiesci nici dumniat'a ca admnist. Gheaj'a aru fi asiá de naivu sa gândésca, ca numai singuru e administ. protop., si nu aru vrea sa cunósca pre altii in cottulu Albei superióre, sati spunu ca elu pre parintele Petricu cape Protopopulu tract. II-ea alu Brasiovului, carele ca atare administréza si tractulu veduvitu alu Heghigului. Cunósce pre rev. par. N. Popea de Protosincelu si de Vicariu archiepiscopescu, precumu si de Protopopu alu Nocrîchiului, carele ca atare are anecsate la tractulu séu si vr'o catev'a comune din cottulu acest'a. Par. Chendi din Siarosiu ca admin. tract. Mediasiului inca administréza vre-o dóue comune de acestea. Par. Iosifu adm. tract. Cohalmului nu are nimic'a in comitatu. Mai suntu inca si alti doi PP. Protopopi care administréza câte un'a comuna din acest'a si nu i ai sciutu ca sa i fi denumitu de administratori. Macaru nice unulu dintre acesti prea stimati domni dupa parerea mea nu figuréza cá administratori in cottulu Albei-superióre, ci fiesce-carele cá protopopu, séu admin. alu tractului seu. Dara au figuratu acum'a aprópe la 80 ani cá protopopi in cottulu Albei-superióre, si s'au bucuratu de increderea superioriloru sei, a clerului si poporului tractualu, totu barbati din famili'a Gheaj'a. Barbati tari in credinti'a stramosiasca, carii au paditu tractulu curatu, n'au lasatu a prinde radacini proselitismulu streinu, carii in cele tempuri vitrege inca si oru avutu meritulu in lupta pentru interesele bisericei si a poporului tractualu, marturisesce archivulu protopopescu, vino si vedi! Acum'a si eu mai miculu, de 8 ani me bucuru de aceea-si incredere si voiu figurá pâna cându Ddieu au renduitu cá administratoru, in acestu tractu, a câruí'a istoria se datéza deodata cu a comitatului, care au fostu compusu din cotulu intregu, si se intitulá de protopopiatulu Albei superióre, numai de eri alalta-eri s'au intitulatu de tractu Palosiului. Acuma dara dle cor. „U“ nu-ti cada cu greu pentru ca amu fostu disu in chiarificati'a mea ca in comitatulu Albei-superióre este numai unu adm. protop. si acel'a sumu eu, pentru ca tractulu Bargesiului s'au desvoltatu si anecsatu la alte protopopiate, alu Heghigului se administréze de parint. protopopu alu tract. alu II-lea alu Brasiovului, numai alu nostru alu Palosiului cá centru si vétr'a cea betrana mai sta inca pâna óre cându sermanulu.

Nu potu incheiá cá sa nu amintescu inca io trista observatiune: Ca multi dintre domnii nostru tineri, câtu apuca la ceva 'si uita de concursulu preotimei fâra de care nu sciu unde voru ajunge — si incepu a suspitiuná si a insultá aceea preotime, câre'a potu multiumí aceea ce suntu, si carea le au pastratu credinti'a stramosiasca curata, si prin acésta o natiune frumósa si vergura.*) —

Ioanu Gheaj'a
administratoru protopopescu.

---

*) Lucrulu a devenitu prea particulariu de câtu sa se póta purtá acestu procesu publicu si mai departe. Un'a escusa e de ajunsu, dara dóue? R.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a Gavosidi'a, protopresbiteratulu Lugosiului, cu care suntu impreunate urmatórele emoluminte: 25 jugere pamentu de aratura, 4 jugere livada, 15 oche cucurudiu de un'a casa, dela 90 numere si venitulu stolariu. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia, suntu avisati a-si tramite recursele instruite dupa prescrisele „statutului organicu“ si adresate câtra sinodulu parochialu, — pâna in 8 Septembre vechiu a. c. la d. protopresbiteriu G. Pestenu in Lugosiu.—

G a v o s i d i 'a 4 lunie 1870.

Comitetulu parochialu.

52—1

Concursu.

Nn. 60 1870·

Pentru postulu de invetiatoriu in clas'a II-a a scólei normale capitale gr. or. in Saliste cu simbria anuala de 200 fl. v. a. —

Aceia, cari voescu se ocupe acestu postu, aru de a ascerne suplicile loru pâna la finea lunei lui Augustu a. c. cal. vechiu aici.

S a l i s t e in 29 Iuliu 1870.

Efori'a scolara.

51—1

Concursu

Deschisu dupa inalt'a decissiune archiepiscopésca din 22 Ianuariu a. c. nr. cons. 15 pentru ocuparea parochiei vacante din B u n d o r f u scaunulu Sighisiórei, protop. acel'a-si gr. or., cu care suntu impreunate veniturile parochiale:

1. Pre lânga o particica bunisióra de pamentu aratoriu si de cositu, cuartiru corespundiatoriu, lemne pentru incalditu de ajunsu.

2. Simbri'a anuala, dela români un'a ferdela bucate, grâu séu cucuruzu uscatu, dela cigani pe jumetate.

3. Stol'a obicinuita dela 70 case romanesci si 40 ciganesci.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a de parochu sa se infatîsieze in persóna la dis'a parochia cu petitiunea scrisa de mân'a loru propria, documentata dupa prescrisele statutului organicu, avendu si cunoscinti'a limbiloru patriei, pâna in sfersîtulu lui Septembre a. c.

S i g h i s i o r 'a 20 Iuliu 1870.

Comitetulu parochialu alu comunei bis. din Bundorfu, prin

Zach. B o i u
(43—3) Protopopu.

Nr. 87. 1870.

Concursu.

In Clasele de fetitie dela scól'a principala normala de relegea gr or. diu Brasiovu a devenitu vacantu unu postu de Invetiatoriu cu salariu anuale de 400fl.v. a.

Doritorii de a ocupa acestu postu invetiatorescu sa'si tramîta pana la 20. Augustu a. c. st. vechiu la subscrisa Eforia:

a) Atestatu de botezu ca este romanu de relegea gr. orientala.

b) Testimoniile scolastice ca a absolvatu gimnasiulu mare séu celu putienu gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu séu celu clericalu cu succesu bunu.

c) Atestatu despre portarea morale si politica dela deregatori'a comunale respectiva.

Tóte aceste charthii dinpreuna cu petitiunea se fia timbrate si francate.

Concurentulu celu mai aptu va avea preferintia.

B r a s i o v u 27/7 1870 st. vechiu.

Efori'a scóleloru centrale române ortodocse resaritene.

Damianu D a t c u
50—2 Presiedinte

Concursu.

Devenindu statiunea de protopresviteru alu tractului alu II-lea alu Sabiiului gr-or. vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu competintiele protopopesci obicinuite.

Dela doritorii de a concurge la acestu postu se cere:

1. Ca sa fia barbati apti si bine meritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, sa fia absoluti de teologie si indiestrati cu sciintiele filosofice dela vre un'a universitate din afara.

2. Ca, alesu si intaritu fiindu, sa locuiésca in resiedinti'a acestui scaunu protopresviterale care e Sabiiulu, ca locu mai indemâna alu acestui tractu in sensulu §-lui 29 alu stat. organicu.

Doritorii de a concurge la postulu acest'a voru avea de a-si trimite concursele loru bine instruite la scaunulu protopopescu ortodocsu alu tractului alu II-lea in Sabiiu pâna la terminulu defiptu.

S a b i i u in 26 Iuliu 1870.

Comitetulu sinodului protopopescu alu tractului alu II-lea alu Sabiiului gr-or.

(44—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Augustu. 1870.

Metalicele 5%	55	20	Act. de creditu	252	
Imprumut. nat. 5%	64	40	Argintulu	123	25
Actiile de banca	678		Galbinulu	6	96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 63. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 9/21 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/, anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diu'a nascerei Majestatiei Sele Imperatului si Regelui.

Joi, in 6 Augustu, pre la cinci óre dimineati'a 101 bubuituri de tunuri ne anunciá inceperea dilei festive, diu'a nascerei Majestátiei Sele Imperatului sî Regelui **Francisciu Iosifu I.** In acel'a-si tempu revighiare a (reveille) cu musica trecea prin unele strade principali a le cetâtiei.

La 9 óre se celebrà in biseric'a nóstra din cetate sant'a Liturgia, de Escelenti'a Sea Presantitulu. P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siaguna cu o asistintia potrivita preotiésca sî diaconésca. Escelenti'a Sea Pre Santitulu P. Achiepiscopu sî Metropolitu in decursulu s. liturghie a cetitu ecteniile prin care se cerù dela Ddieu tóte cele bune sî de folosu pentru inaltiatulu nostru Monarchu sî pentru tóta stapanirea lui, iéra la finea liturghiei ceti o rugaciune fórte evlaviósa sî corespundietórie unei solemnitati, prin carea se cerù ajutoriulu ceresc cá sa vina, sa lumineze sî sa intarésca pre acelu ce conduce sortea milióneloru incredintiate de provedintia conducerei sele.

Indata dupa rugaciune Reuniunea sodaliloru romani intonà si cu dens'a toti crestinii din Biserica, imnulu imperatescu, dupa care se terminà servitiulu dumnedieescu.

Si la alte biserici de alte confessiuni s'a seversitu servitiu ddieescu. Inaintea bisericei romanocatolice a statu in parada deplina infanteri'a garnisonei de aici, carea la unele momente dedù salvele obicinuite

Dupa amédi a fostu prândiu festivu la Escelenti'a Sea Presantitulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a. si la locutiitoriulu comandantelui militariu generalu majorulu cavaleru de Raichhetzer.

Nr. 774.
Epit. 25.

Circulariu,

câtra tóte sinódele, comitetele, sî epitropiele parochiale, din districtulu Consistoriului greco-orientalu alu Aradului.

(.In privinti'a administrârei sî controlarei averiloru bisericesci, a manipulariei baniloru, a faceri sî esaminarici ratiocinieloru bisericesci.

Dupa esperintiele facute in timpulu mai recinte au devenitu la cunoscinti'a acestui Consistoriu aceea impregiurare : cumca din partea subalterneloru organe bisericesci incredintiate cu administrarea averiloru, cu manipularea baniloru, sî cu manuducerea ratiocinieloru — socotiloru — bisericesci, dispusetiunile provediute in statutulu organicu, nu se efeptuescu cu acurateti'a sî esactitatea receruta, sî nu se urméza procedur'a prin statutulu organicu prescrisa in acésta privintia.

Acést'a impregiurare au indreptatitu pre acestu consistoriu la aceea presupunere sî ingrigire : cá respectivile organe bisericesci nefiindu bine informate despre chiamarea sî datorinti'a ce li-o impune statutulu organicu ; sî mai departe, neavendu deplina cunoscintia despre procedur'a prescrisa in afacerile bisericesci sî mai alesu cu privire la agendele de natura de mai susu espusa, — usioru potu causá in administrarea averei bisericesci confusiuni sî urmari daunose sî impedecatóre progresului doritu.

Din care incidinte consistoriulu, in urmarea detorintiei de inspectiune sî controlare, au aflatu de neincungiurabila necesitate, in siedinti'a plenaria tienuta in 25 Iuniu a. c.—a dispune : cá si pâna cându in privinti'a acést'a se va face o regulare sî norma definitiva, sa stabileze in modu provisoriu o procedura uniforma practica sî deobligatóre pre partea tuturoru respectiveloru organe bisericesci submanuate acestui consistoriu.

Care procedura prin esplicatiunea dispusetiuniloru speciali din statutulu organicu, cu privire la art. I., II. sî III. §§. 7., 23 si 27 se cuprinde in urmatórele puncte sî anume :

1. Fiesce care comitetu parochiale are detorintia : a compune in 3 esemplare unu Inventariu despre tóta averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei, scólei, sî a fondeloru, — din care unulu la pastréza in archivu, alu doilea lu preda epitropiei parochiale ; sî alu treilea esemplariu se subscerne Consistoriului prin concernentulu protopresviteru.

Acestu inventariu este de a se compune dupa formulariulu stabilitu, sî alaturatu aci sub **A.)** cu tóta esactitatea sî cu observarea instructiunei ce se cuprinde in testulu formulariului; avendu a fi cu desclinita atentiune la intrebârile puse cumca :

a) in ce stare se afla realitâtile comunei bisericesci ?

b) de ce clasa sî cualitate este sesiunea parochiale, sî pamentulu scólei ?

c) cum, sî sub ce titlu se afla induse — tóte acestea — in cartea funduaria ?

Iéra cu privire la capitalele imprumutate suntu de a se espune specifice :

a) cele asigurate prin intabulatiune hipotecaria :

b) interesele acestor'a ;

c) cele neasigurate sî neintabulate ;

d) interesele acestor'a.

2. Epitropi'a parochiale primindu dela comitetu pre lânga astufeliu de inventariu averile comunei bisericesci spre ch vernisire sî manipulare conscienliósa sî fidela, — este indetorata : a portá unu jurnalu despre percepte sî erogate (diurnalulu de cass») ce se facu sub ori ce titlu, — dupa formulariulu provediutu cu esemple sub **B.)**

3. Acestu diurnalu de casa se duce regulatu in tóta lun'a, sî la finea fiesce-cârei'a lune se incheia ; iéra cu începutulu lunei urmatóre se continua dupa modalitatea espusa in testulu formulariului.

4. Pre bas'a acestui diurnalu, — la incheierea santului solariu, se compune ratiociniulu bisericescu (socota) dupa formulariulu ce se alatura sub **C.)** care ratiociniu instructu cu tóte documintele provocate despre perceptiunile sî erogatiunile facute in decursulu anului, se depune comitetului parochiale pentru esaminare.

5. Comitetulu parochialu are detorintia : in decursulu anului, adeca din timpu in timpu a controlá sî inspectiuná activitatea sî lucrârile epitropiei parochiale ; a scontrá cass'a bisericésca, sî a se convinge despre acurat'a procedura a epitropiei in administrarea averiei bisericesci, sî despre corect'a manipulare a baniloru.

6. Iéra in casu de lipsa, va sa dîca : déca cu ocasiunea controlariei sî scontrariei cassei, se voru descoperí neregularitâti in admiristratiune, ori abusuri in manipularea baniloru bisericesci — din partea epitropiei, — atunci comitetulu parochialu sub greomentulu respunderei personali, este indetoratu : a face aratare sinodului parochialu, — si prin acést'a consistoriului.

7. In asemene modu este respundiatoriu sinodulu parochialu pentru tóte eventualitâtile de asemene natura provenitória prin negliginti'a sî lasitatea sea, — avendu detorintia a fi cu deosebita bagare de séma la aceea : ca comitetulu parochiale sa corespunda in deplina mesura si cu tóta sirguinti'a chiamarei sale.

8. Déca sinodulu parochialu va observá contrariulu, adeca in câtu séu prin comitetu, séu pre alta cale va fi informatu despre neregularitâti sî abusuri obvenitórie in administratiunea averiei sî manipularea baniloru bisericesci : atunci este indetoratu, indata a face dispusetiuni corespundietórie pentru delaturarea acelorasi ; —avendu despre cele intemplate sî dispuse, — pre calea concernentelui protopresviteru, — a face indata aratare la consistoriu.

9. Cu referintia la esaminarea ratiocinieloru bisericesci mai susamintite (punctulu 4.) — se dispune : cá dupa ce epitropi'a parochiale la finitulu anului sî a incheiatu ratiociniulu, sî l'au depusu comitetului, acest'a convóca siedinti'a ; esamina ratiociniulu ; sî lu presinta sinodului parochiale.

10. Sinodulu parochiale are apoi detorintia : in terminu de 15 dîle, ratiociniulu subscernutu prin comitetu alu supune esaminariei sî din partea sea, — si cu privire la perceptiuni sî erogatiuni, a se convinge despre autenticitatea sî esactitatea documinteloru provocate, avendu despre actulu esaminarei a portá protocolulu formale.

11. Déca cu ocasiunea esaminârei, ratiociniulu se afla corectu, sî nu subverséza dificultâti —sinodulu parochialu lu apróba in urmatórea forma :

„Raciotiniulu presinte, pre anulu solariu 1870. depusu prin epitropi'a parochiala, sî revediutu prin comitetulu parochialu, in diu'a de astadi esaminându-se paintea sinodulni parochialu, s'a publicatu din positia in positia, sî conferendu-se cu tóte documintele provocate s'au aflatu in ordine, — corectu, sî nu subverséza nici o dificultate ; prin urmare se apróba, si cu acést'a epitropiei se da absolutariu.“

Datu din siedinti'a Sinodului parochiale tienuta in (diu'a) (lun'a) sî (anulu).

12. Dupa efeptuit'a esaminare si aprobare, ratiociniulu se restitue comitetului parochiale spre pastrare in archivu, iéra o copia completa si autenticata prin presiedintele si notariulu comitetului parochiale, este de a se subscerne totu déun'a, — prin concernentulu protopresviteru — la consistoriu spre luarea la cunoscintia, si definitiva aprobare.

13. Acelea ratiocinii, in privinti'a caror'a cu ocasiunea esaminarei se voru constatá scaderi si dificultati, — sinodulu parochiale si face observatiunile, si mai antaiu le restitue comitetului spre dilucidarea dificultatiloru séu reintregirea scaderiloru descoperite, si causate din partea epitropiei parochiale.

14. Dupace epitropi'a va dá din partea sea deslucirile recerute, sî va suplini scaderile ocurinti, — comitetulu substerne iérasi ratiociniulu reintregitu sinodului parochiale, care apoi procede analogu regulei dispuse la alinea 11. a instructiunei presinte.

15. In privinti'a ratiocinieloru dificultate, si prin epitropi'a parochiale dilucidate ; sinodulu parochiale dupa efeptuit'a censurare, aduce decisu in meritu ; care decisu, din preuna cu totu actulu, anume: cu ratiociniulu provediutu cu tóte documintele si observarile séu deslucirile date, se transpune la consistoriu — pre calea concernentului protopresviteriu, — spre definitiv'a decidere.

16. Epitropiei parochiale i va stá in d·eptu: a si insinuá recursulu in conti'a decisiunei aduse din partea sinodului parochialu, — in privinti'a dificultatiloru constatate in ratiociniu, care recursu in restimpulu prefiptu de 15 dile, lu va ascerne consistoriului,totu pre calea concernentului protopresviteru; se face inse observare : ca recursele intrate dupa espirarea terminului preclusu nu se voru luá nici intr'o consideratiune, ci caus'a se va supune deciderei ulteriore din partea acestui consistoriu.

17. Ce se atinge apoi de ratiociniele despre venitulu tasuriloru, sî anume: alu II-lea clericalu, sî alu III-lea preparandialu, — avendu aceste osebit'a loru destinatiune, suntu sî mai departe a se

portá in evidintia separata, sî a se manipulá conformu procedurei de pâna acum'a.

Aceste dispusetiuni normative spre cinosura sî acomodare suntu numai decâtu a se comunicá submanuateloru sinóde,—prin midilocirea concernentiloru domni protopresbiteri, — câror'a li se pune in cea mai strinsa detorintia: ca in interesulu consolidârei sî alu progresului averiloru nóstre bisericesci, dara mai vertosu spre evitarea neregularitâtiloru sî a abusuriloru, — sa conlucre cu totu zelulu sî tóta energi'a la punctual'a efeptuire a acestoru mesuri avendu despre resultatu din câudu in câudu a face reporturi acestui consistoriu.

In fine se face observare: ca ratiociniele (socotile) bisericesci restante din anii trecuti, adeca cele din 1869, voru fi de a se face dupa form'a sî procedur'a de pâna acum usitata, fiindu insârcinati respectivi protopresviteri, a solicitá subscernerea acestoru socoti restante din partea comuneloru bisericesci; iéra despre efeptuit'a publicare a circulariului presinte, se ascépta reportu in terminu de 15 dile.

Datu din siedinti'a consistoriale tienuta in Aradu, in 9 Iuliu 1870.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopulu Aradului.

La nr. 792.
plen.

Conspectulu sumariu,

alu cercuriloru electorali din districtulu consistoriului aradanu pentru alegerea deputatiloru la congresulu natiunalu bisericescu convocatu pre 1 Oct. calend. vechiu 1870 la scaunulu mitropoliei in Sabiiu.

Nrul	Numele cercului	Loculu centrale de alegere sî de scrutiniu	Cerculu se compune din Protopresviteratulu	Comune	Suflete	Comisariu Consistoriale Preotiescu	Mirénu
		A) In pârtile Arado-Zarandane: (Cercuri 8; comune 185; suflete 216,853.)					
1.	**Aradu**	Aradu	Aradu	10	27,306	Ioanu Ratiu Protopresviterulu Aradului	Vice-comitele comit. Sigism. Popoviciu
			Aradu	4	6,667		
2.	**Radn'a** Berzava		Totvaradi'a	25	21.661		Advocatulu Ioaru Popoviciu-Deseanu.
			de totu	29	28,328		
			Aradu	4	4,032		
3.	**Giula** Otlaca		Chisineu	11	21,633	Petru Chirilescu Protopvesviterulu Chisineului.	Judele cercuale Davidu Nicór'a.
			de totu	15	25,665		
4.	**Chisineu**	Chisineu.		17	28,983		Advocatulu Alesiu Popoviciu.
5.	**Vilagosiu** (Siri'a.)	Vilagosiu		16	27,078		Asesorulu trib. comit. Emanuilu Missiciu
			Chisineu	2	3,174	Administratorulu protopresviterulu Nicolau Beldea.	
			Vilagosiu	8	13,121		
6.	**Borosineu**		Borosineu	3	4,373		Advocatulu Demetriu Bonciu
			Buteni	10	7,403		
			de totu	23	28,071		
			Borosineu	25	14,020		
7.	**Buteni**		Buteni	16	14.952	Ioane Groza Protopresviteriulu Halmagiului	Jude cercuale Teodoru Halicu.
			de totu	41	28,972		
8.	**Halmagiu**	Halmagiu		34	22,450		Substit. vice-comite Ioanu Motiu.
		B) In pârtile Banatice: (Cercuri 6; comune 125; suflete 144,052.)					
9.	**Temisiór'a**	Temisiór'a		20	25,847	Miletiu Dregiciu Protopresviterulu Temisiór'a.	Asesorulu consist. Dr. Paulu Vasiciu.
10.	**B.-Comlosiu**	B.-Comlosiu		10	23,915		Ioane Sierbanu oficiantu dominale.
			Temisiór'a	10	12,005		
			B.-Comlosiu	2	4,593		
			Lipov'a	5	6,072		Fiscalulu consist. Atanasiu Ratiu.
11.	**Ving'a**		Monastirea				
			Hodosiu	1	868	Ioane Tieranu Protopresviterulu Lipovei.	
			de totu	18	23,538		
12.	**Lipov'a**	Lipov'a		24	23,915		Advocatulu Georgiu Fogarasi.
			Temisiór'a	3	4,559		
13.	**Chiseteu**		Hassiasiu	16	19,408	Vicentiu Schelegianu parochu in Aliosiu asesorn consist.	Notariulu com. Dionisiu Cadariu.
			de totu	19	23,967		
			Lipov'a	19	15.298		Proprietariulu de Capelnasiu Dr. Ales. Mocioni.
14.	**Birchisiu**		Hassiasiu	15	9,046		
			de totu	34	24,344		

(Sum'a totale; cercuri 14; comune 310; suflete 360,805.)

Aradu, 23 Iuliu 1870.

Consistoriulu aradanu.

Cronic'a resbelului.

Retragerea armatei francese pâna dupa Marne séu pâna la Parisu devine din ce in ce mai probabila. Ni se pare cu atât'a mai fâra indoiala, ca francesii au scopulu amintitu, cu câtu depesiele cele mai próspete afirma, ca ei au paresitu dejá Nancy sî ca Pont a Mousson e ocupatu de germâni. In astufeliu de impregiurâri nu se póte asceptá o lovitura decisiva inca multu tempu, chiaru câudu germânii aru inaintá cu tóta poterea.

Este mai nainte de tóte in interesulu militariu alu francesiloru, a traganá lucrulu, pentru cá efectulu moralu alu victorieloru germâne sa se domolésca, pentru de a supliní lacunele sî de a sosí pre câmpulu de batalia poteri nóue. Acestea le profita francesii prin delungare sî-si usiuréza totu de odata fórte (proviantarea sî inarmarea, déca se retragu mai afundu sî se voru ingagiá la o lovitura decisiva in locu de, dupa Mosel, — la Maas séu pre câmpulu de Chalons la Marne. Cu totu pasiulu, care lu facu francesii inapoi, se intaresc, pre câudu inimiculu in aceea-si séu mai mare mesura se slabesce, cu totu pasiulu celu face inainte. Elu trebuie, sa-si asigureze comunicatiunea cu Germani'a, sa asiedie in locuri de etape garnisóne, sa oserve fortaretie sî trebuie sa-si procure recerintiele din departare din ce in ce crescenda. Paresirea radimârei pre Metz n'aru fi in casulu acest'a pentru francesi paguba mare, de óre ce din partea germâniloru s'aru recere spre oservarea acestei fortaretie o trupa cu multu mai mare decâtu din partea francesiloru spre ocuparea ei. Déca luâmu de alta parte in consideratiune referintiele politice apoi trebuie sa mârturisimu, ca se recere dela Napoleonu unu sacrificiu fórte mare, a urmá prin acésta retragere esemplului, ce l'a datu rusii la anulu 1812, aliatii la 1813 dupa lupt'a dela Bautzen sî mai tardiu austriacii sub Radetzky.

Aceea-si parere 'sî da sî o fóia specialu militaria, care e de opiniunea, ca mântuirea Franciei se póte efeptui numai prin o retragere pâna la Parisu.

Déca aru succede corpuriloru francese, imprasciate a trece riulu Mosel, — ceea ce dupa cum aflamu din isvóre prussiane, s'a si intemplatu, — apoi nu mai póte fi vorb'a, de a sili pre francesi a se retrage cu prip'a Patru septemani séu si mai multu se potu opri prussii in mersulu loru catra capitala, déca cele trei armate inimice, progressinte in fronta intinsu, se voru silí de francesi mereu a se concentrá pentru o lovitura decisiva, care dupa parere li se imbia prin positiuni bine alese pentru Arrièregard'a, care maschéza retragerea armatei sî a se imprasciá apoi iéra-si in forma de 3 radie centrifugale pentru de a merge mai departe.

In patria nu va fi cu greu a capetá sciri acurate despre inimicu, dela poporulu, care e fanatisatu contr'a prussieniloru, sî folosindu fia-care ocasiune favoritória a atacá acusi un'a alt'a parte isolata a armatei sî ai causá in modulu acest'a o perdere dupa alt'a. Fia-care pasiu indaretu, fia-care ór contribue la restaurarea ecuilibrului intre ambele armate.

Din Bohemi'a.

Unu corespundinte alu „N. Fr. Blatt“ face urmatórele meditatiuni despre dsolverea dietei boheme: In situatiunea cea seriósa a momentului presinte nu ne indémna nici o mangaiere, a revení mai de aprópe la cele interne, la patria, pre care fia-care cive o aru vedea bucurosu mare sî puternica. Austri'a nu e numai din afara periclitata, ci chiaru in intru afundu sguduita. Cine cutéza a afirmá, ca acestu statu mandru va avea unu viitoriu séu ca se va sfermá in caletoria sea de piscurile care in cea mai mare parte insusi sî-léu intemeiatu? Increderea órba in viitoriu, unu midilocu, care in fapta de multe ori nu a esitu reu la capetu, nu statornicesce esistinti'a; numai bas'a realitatei mai póte decide despre esistinti'a Austriei. Aceea legatura, care impreuna tóte natiunalitâtile sî fractiunile Austriei intr'o idea de statu, e destramata. Necapacitatea de a conduce trebile a estinsu sî intaritu pretensiunile natiunale parte din ne'ntielegere parte din adinsu, barbatii de statu au crescutu sî nutritu elementele, care despica statûlu, sistemulu lui Schmerling s'a maturatu de ferbint'a anarchia natiunala, cá câudu naru fi esistatu.

Destramarea statului se incepù cu impartirea lui in dóue prin dualismu. Atunci inse s'a speratu a infugá ból'a consumatórie prin acésta operatinne periculósa. Credinti'a, ca fia care parte a imperiului s'a intaritu sî intineritu, incepù a se desceptá.

Acést'a credintia se alimentara, prin resultatele cele liberale, care constitutiunea din Decembre sî a dobanditu pasiu de pasiu luptandu-se, condusa fiindu de ómeni buni, blandi si protegiata de coróna sî care s'a nisuitu intr'unu modu pacinicu, a reinpreuná cu sine tóte firele, care le a inceputu dejá ale tórce opositiunea natiunale preste confiniile imperiului.

Imperiulu prin acést'a inca nu s'a mantuitu, inse pacea incepù a suride in perspectiva pre calea pornita, care de securu s'aru fi cascigatu in fine. Austriacii, carii nu apartieneau amagirei de natiunalitâti ci consciintiei de statu, priveau in constitutiunea din Decembre singur'a radia de scapare.

Acel'a barbatu de statu alu Austriei, óre cându poternicu, care avuse sublim'a problema de a mântuí imperiulu de abisu, care l'a desbinatu in dóue pârti spre bine seu reu sî nea datu sî inradecinatu constitutiunea din Decembre, se pare a-si poftí siesi insu-si rar'a ursita, dupa ce a implinitu fapte cu resultate laudavere, de a aruncá Austri'a in braciele anarchíei nationale sî de ai causá disólverea directa séu de a o predá absolutismului, care absurditate in dîu'a de astadi nu mai póte avea durata. Acel'a barbatu de statu si-a propusu acum'a cu o usiorintia fâra asemenare, a deremá, ceea ce insu-si a creatu ; si spre acest'a intrebuintiéza mijlóce, care pentru totudeun'a voru fi sî remanea condamnate. Deremarea se incepe. Contele Beust a ridicatu constitutiunea din Decembre din incheieturile sele, elu a disolvatu diet'a bohema fara de a fi lipsa si prin acést'a nunumai ca a iritatu opositiunea natiunale din adinsu mai tare ci a invapaiatu totu de odata elemente care se paréu deja esilate. Elu nu nu mai ca a aruncatu constitutiunea nóstra Sloveniloru si Poloniloru pentru de a o sfasiá ci a invitatu si pre barbatii cei negri si pre feudali, ca cu atâtâ mai securu sa se dereme ide'a, care-si cauta esistintia sea in unire in libertate. Elu intinde unu velu negru preste situtiunea interna a Austriei, care e intretiesutu cu tristele naluci ale reactiunei. Cum voru decurge lucrurile, mai invinge-va partit'a constitutiunala, mai succede-i-va, asi desvoltá ide'a sea in deplina splendóre, nu potemu sci: Atâtâ numai e securu, ca increderea in activitatea contelui Beust a disparutu si nu credemu ca va mai aparea óre candu.

Domnulu romaniloru.

Foile semi-oficiale din Pest'a cauta totudeun'a causa a se acatiá de Români'a.

Intr'unu articlu din „Pester-Lloyd“ cetimu urmatórele: „Dilele Hohenzollernului suntu dejá numerate.“ Dupa cum ne-amu informatu din fonte demne de credieméntu, sî dupa cum scimu sî noi, domnii din Pest'a au idea cu totulu sinistra despre situatiunea Românieí ; câci Inaltimea Sea **Carolu I**, Domnitoriulu Românîloru posede tóta increderea Portii, de la care a recâstigatu chiaru sî dreptulu de a bate moneda de auru sî de argintu.

Elu este alesulu poporului, sustiene constituti'a si nu s'au opusu simpathieloru ce a aretatu poporulu românu pentru Franci'a; prin urmare nu esista nici o causa pentru o schimbare de tronu in Romani'a, afara déca cumva „Lloydul de Pest'a“ nu poftesce o republica, cá asiá tulburându-se ap'a sa póta pescuí mai bine. Déca este asiá ; incerce „Lloydul de Pest'a“, a formá din Ungari'a o republica; atunci voru vedea ei, ca edificiulu acestei'a este ridicatu pre nesipu. Numai statele monarchice dara constitutionale posedu adeverat'a taria sî libertate!

Unii inse se temu d'o invasiune rusésca in Romani'a; dara fâra de a potea sustiene acésta asertiune cu nu singuru argumentu. Pâna cându Romani'a va sustienea ordinea, conformu conventiunei de la Parisu din 1856, nici o putere nu póte ocupá Romani'a — sî cându s'aru face in contielegere cu puterile garante. Afara de acést'a are sî Romani'a cuventulu seu, contr'a intrârei unei puteri armate pre teritoriu ei.

Romani'a scie sustienea ordinea in interiorulu seu, sî va fi in stare a-si aperá pacea sî in afara.

„Inform. Bucur.“

Armat'a Russiei.

Traimu intr'o epoca resboinica; sa ne uitamu dar in tiér'a vecinului cum si câta e acea putere pre care e in starea a-o aruncá in cumpana, déca prin conflictulu franco-prusianu dupa limb'a neteda a diplomatiei rusesci, aru fi periclitate interesele Russiei. Viitoriulu e in mân'a lui d-dieu, sî se póte prea lesne ca acestu resbelu pre lânga totu zelulu ce-si dau unele puteri, sa nu se póta localizá.

Este dar necesariu a cunósce acei factori cu cari voru avea de a se luptá unele popóre.

La formarea drepturiloru precum si la introducerea reformeloru interne, suntemu amenintiati de catra Russi'a, ma chiar si altoru popóre candu ceru drepturi precum si candu li se iau, li se descrie acestu nordicu monstru în colorile cele mai înspaimântatóre, si apoi si la noi au jucatu unu rolu descuragiatoriu acestu statu, tinendu in manile sale o parte din teritoriulu aparatu cu sângele stramosiescu, de si istori'a ne arata ca romanulu n'a fostu lasiu nici odata. Puterea militaria a Russiei la totu casulu e asiá, in câtu apasa multu in cumpana atâtu cá amica câtu si cá inimica. Insa noi nu apartinemu acelor'a cari credu ca victori'a depinde de la marimea numerului; ci din contra punemu mare ponderositate pre calitatile morale, — pasiunea, furi'a, dorinti'a de resbunare, vointi'a de a trai si desperarea, caci in momente decisive acestea facu minuni. Lumea a privitu nu a rare-ori lupt'a puteriloru singulare, si amu veduitu adesea ca in casurí supreme unu individiu valorá sute. Simpati'a séu ur'a acestea suntu factorii puterniei in luptele popóreloru si adi. Si Russi'a are mai multe popóre cari 'su inimice de mórte, dintre cari primii suntu polinii.

Insa inainte de a vorbi de organisarea actuala a armatei rusesci, trebuie sa aruncamu o privire asupra starei armatei mai de 'nainte. A dá unu tablou fidelu despre acést'a este fórte dificilu, findu-ca Rusi'a s'a ingrigitu ca prin nóele sciri literarie sa se sustie si respândésca credinti'a falsa care domnesce în Europa despre puterea sea. Pre autorii rusesci séu pre scriitorii platiti ai acestor'a nu 'i putemu urmá, de óre-ce ei esageréza pré multu. Datele despre fost'a si actual'a stare a armatei rusesci le vomu estrage dintr'o brosiura nu de multu esita in Berlinu (Die Heresmacht Ruslands, ihre Neugestaltung und politische Bedeutung, von***). Care de si nu e cu totulu desbracata de partialitate ma e si lingusitóre pentru armat'a rusésca, pre lânga tóte astea merita mai multa atentiune de catu scrierile autoriloru rusi.

Impulsiunea organisârei armatei rusesci a dat'o batali'a dela Crimea. A fostu insemnata acésta batalia, câci a imprasciatu superstitiunile de cari erá cuprinsa pâna atunci lumea despre modulu de aperare alu Russiei. Reminiscintiele lui Napoleonu I erau cu multu mai vii intre popóre de cum se créda ca Russi'a va fi frânta pre propriulu ei teritoriu

Mari sî multe sacrificii a luatu in considerare acestu resboiu, inse resultatulu este, ca Russi'a a fostu clatinata in puterea ei fabulósa. Dupa acestu resboiu care a aratatu sî actele armatei sele, Russi'a si-a datu tóte silintiele pentru reorganisarea armatei. Sî acésta organisare, a cârei base au fostu depuse atunci, nici adi nu este indeplinita, ma adi trebuie sa aiba in vedere sî nóuele pretensiuni ale modului de a luptá. Istoriculu aniloru mai recenti, — luându in considerare totu ce s'a facutu in Russi'a pentru aprovisionarea sî deprinderea armatei pentru resboiu, — francesii l'au caracterisatu in modulu celu mai fidelu : la Rusie se recueille.

La 1854 armat'a Russiei stá din dóue pârti : armat'a regulata sî reserv'a mobila. Armat'a regulata sta din 8 corpuri, (gard'a granadiri sî 6 corpuri comune,) la cari se mai adauge armat'a din Caucazu, dupa acestea cea din Finland'a, Orenburg sî trupele din Siberi'a.

Fia-care corpu sta din 3 divisiuni pedestre, cu 4 regimente, avendu unu regimentu 3 batalióne prdestrii sî 1-2 de venatori, cari dau 297 de batalióne cu o mie de ómeni pre picioru de resbelu, este dara pedestrimea Russiei de 297,000 de ómeni

Cavaleri'a sta din 54 regimente, afara de acestea au fostu 3 corpuri de cavaleria cu 8 regimente fia-care, totalu 230 batalióne cavaleria, unu cu câte 150 ómeni :-33,000

La fia-care regimentu o divisiune de artileria din 3 batalióne pedestre sî unu calare. Artileri'a numera prin urmare 856 de tunuri.

Sum'a totala a armatei regulate este dara :

Pedestrii	297,000	de ómeni
Cavaleria . . .	33,000	„ „
Artileria	22,000	„ „
Geniu	9,000	„ „

Totalu 361,000 de ómeni, sî 856 tunuri.

(Va urmá.)

Varietâti.

†

Georgiu Nica

cetatiénu sî negutiatoriu, fostu inspectoru alu primei scóle normale române din cetate, sî unulu dintre membrii fundatori ai gimnasiului românu, fostu mai multi ani centumviru municipalu etc.

In urm'a unei bóle indelungate provenita din slabiciunea betranetieloru, dupa impartasirea cu SS Taine, a incetatu din viétia astadi la 11 óre de nópte in versta de 79 ani.

Adormitulu in Domnulu lasa in doliu profundu pre multu iubit'a socia Paraschiv'a nascuta Bombanu dupa o convietuire fericita de 35 ani, pre fratele Constantinu sî pre sor'a auna'a, pre fiic'a Zoe maritata Teodoru Ciurcu, pre fiiulu Georgiu dinpreuna cu soci'a sea Caterin'a, pre fiiulu Constantinu (Dr. Nica) dinpreuna cu soci'a sea Mari'a veduvita Secarianu, pre fiiulu Teodoru (doctorantulu) precum sî pre numerosi nepoti, nepóte, stranepoti sî stranepóte.

Remasitiele pamentesci ale reposatului se voru inmormentá Luni in 3 Augustu st. v. la 3 óre d. am. in cimiteriulu bisericei St. Nicolae.

Brasiovu 1 Augustu 1870.

*** Reuniunea sodaliloru romani avù joi sér'a o cina colegiale, la care au luatu parte mai multi membri ordinari si putini din cei ajutatori. Toaste sî cantece s'a schimbatu unele pre altele. Petrecerea a fostu solida si placuta. S'a tienutu in localulu reuneunei.

*** Garniso n'a de aici a avutu in dîu'a de l. c. o petrecere in Dumbrava

*** Unu francesu, dupa declaratiunea resbelului, calatorea cu feme'a sî unu copilu pre calea ferata dela Köln la Koblenz. In vagonu cu elu erau mai multi nemti, cari audîndu limb'a francesa i oprira de a mai vorbí, dîcendu-le ca daca vréu sa vorbésca nemtiesce, câci altmintrelea i arunca josu; francesulu care intielegeá putienu limb'a nemtiésca s'a supusu, insa copilulu de frica a inceputu a tipá in limb'a francesa. Nemtii audîndu nesupunere din partea inocentului, se infuriéza; deschidu usi'a vagonului sî dau josu pre bietulu francesu cu famili'a, cându trenulu mergea c'o repedîciune fórte mare. Civilisatiune! Foile francese suntu pline de astfeliu de fapte, pre cari cu dreptu cuventu le numescu barbare.

*** Nu se póte dîce ca proclamatiunea Aux armes, a fostu mazere aruncata in parete La armat'a francesa — dupa Lib, — S'au presintatu nóuedieci sî siepte de mii voluntari. Astfeliu e francesulu. — Generalulu Foy a disu odata: „Atingeti cu piciórele pamentulu Franciei, sî voru esí din elu ostiri inarmate.“ Iéra despre generalulu Lamarque s'a insemnatu acésta frasa : „Dati-mi unu stindardu in mâna, lânga mine unu tobosieriu, sî in 24 de óre voiu aduná 100,000 de ómeni.“

*** Nu e nimicu mai uritu de câtu soldatulu locuace, sî mai frumosu decâtu ordinulu de dî scurtu. Admiralulu flotei francese, Bonet Willaumez, a datu urmatoriulu ordinu de dî: „De adi inainte amu onóre a ve comandá. Facu apelu la activitatea, la puterea sî la patriotismulu vostru ! Traiasca Franci'a ! Traiasca imperatulu !“

*** La plecarea soldatiloru de comunu s'a aduna multe femei. Sunetulu musicei, splendórea uniformei séu mustéti'a rasucita le atrage ? sa nu cercetâmu. La o ast-feliu de ocasiune se distingeau multe femei in Parisu. Un'a cam betrâna impartiá la fia-care soldatu câte unu medalionu alu Mariei, cá talismanu, iéra o alta femeia tinera impartiá ciocolata. Spre cea dintâiu aruncá fia-care soldatu o cautatura compatimitóre, insa totu primeau medali'a, nevrendu a o vatemá. Dara cea tinera le-a nimeritu prea bine dorinti'a. Inse unu soldatu nu s'a multiamitu numai cu ciocolat'a, ci a cerutu sî o sarutare dela nevast'a frumusica, sî i-a datu. Apoi a cerutu si unu altu. Si-a capetatu sî acel'a. Apoi alu treilea, alu patrulea : asiá ca in fine numai cu mare greu au pututu scóte pre beata femeia din mânile soldatiloru.

„Inf. b.“

Telegramu.

Berlinu 19/7 Aug. Telegram'a regelui câtra regin'a

Bivoacu la Resonville (póte Hasonoille) **in 18/6 Iuliu la 9 óre sér'a, Trupele fran-**

cese au luatu pusetiune tare. Dupa o lupta de 9 óre totalu batute. Desbinate de Parisu, aruncate inapoi spre Metz.

Nr. 103 1870.

Concursu.

La scól'a romêna gr. or, in comun'a Tilisc'a, scaunulu Seliscei, suntu dóue statiuni invetiatoresci de ocupatu, fia-carea cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cuarteriu naturale sî lemne de focu.

Doritorii, dela cari se cere 1. sa fia de religi'a gr. res. 2. celu putienu se fia absolvatu gimnasiulu inferioru séu scól'a reala, studiele clericale séu pedagogice cu succesu bunu, sî sa fia cântareti buni, concursele loru, scrise cu man'a propria sî instruite cu documentele necesari: cu atestatu de cualificatiune din partea comissiunei esaminatóre archidiecesana sî déca au mai fostu pana acumu in servitiu — atestatu de moralitate sî aplicaveritate sa le inaintéze pâna in 15 Sept. a. c. la comitetulu subscrisu prin parintele protopopu alu Sabiiului I. Telisc'a 3. Augustu 1870.

54—1 Comitetulu parochialu gr. orientale.

Ad. nr. pp. 93 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale vacante române gr-or. din Opidulu Cosiocn'a, cu care statiune constatatóre din 800 suflete suntu impreunate, pre lânga usuatulu venitu stolare dela 180 familii, urmatóriele emolumente: a) 2 jugere pamentu aratoriu, b) usufruptulu din cimeteriulu in giurulu bisericei, c) un'a dî de lucru cu palm'a (claca) dela 140 familii, — prin acést'a sa escrie concursu pâna in 29 Augustu 1870 st. v.

Doritorii de a ocupá acésta statiune parochiale vacanta voru avea a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate dupa prescripte, cu

1. atestatu de botediu;
2. atestatu despre frecuentarea claseloru inainte de a intrá la teologia
3. atestatu despre absolvarea teologiei;
4. atestatu despre ocupaciunea de pâna acum;
5. atestatu despre portarea religiósa-morale avuta dupa absolvirea teologiei—sî in fine
6. atestatu de cualificatiune dela maritulu consistoriu in sensulu § 13 a statutului organicu congresuale, sî astufeliu instruate sî stilisate câtra sinodulu parochiale, le voru substerne par. prot. V. Rosiescu in Clusiu.

Cosiocn'a 22 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale.
cu scirea sî invoirea mea
55—1 V. Rosiescu
Prot. gr-or.

Nr. 6481 ex 1870.

Concursu.

pentru vinderea pre cale comissionaria a cârbuniloru de piétra scosi din bâile erariului din valea Jilului.

Vinderea in micu a cârbuniloru scosi din bâile erariului din valea Jilului precum sî edificarea de magazinele necesari spre acestu scopu se concedu comissionâriloru pre lânga urmatórele conditiuni:

Erariulu da comissionariloru o cantitate de cârbuni de piétra pentru o luna pre conto iéra pentru celelalte numai pre lânga tramiterea pretiului in bani gat'a.

Pretiulu vinderei cârbuniloru de piétra lu va otart erariulu, o parte din acelu pretiu o concede comissionariloru pentru ostenelele sî cheltuelele loru.

Erariulu se deobliga, ca totu in acelu locu nici singuru nu va deschide altu magazinu, nici altor'a nu va concede a deschide.

Comissionariulu e datoriu a depune o cautiune séu in bani gat'a séu in hârthii unguresci de statu dupa cursulu loru — corespundietória pretiului, cu care se va vinde cârbunii intr'o luna.

Comissionariulu e datoriu a primí cârbunii, ce se voru espedá lui pre drumulu feratu, a platí carausi'a precum sî alte cheltueli provenitóre din espedare, a-i transpune in magazinulu seu sî apoi ai vinde cu pretiulu otaritu de erariu.

Comisionariulu e datoriu a avea totude-un'a in magazinulu seu celu putienu atâti cârbuni, câti sa fia de ajunsu celu pucinu pre o jumetate de luna, sî totude-un'a sa-si renduiasca de timpuriu cârbuni dela oficiulu bâiloru din valea Jilului, asiá incâtu sa-i sosésca cârbunii mai nainte de a se fi vendutu toti cei avuti in magazinu.

Toti acei'a, cari doresc u a luá asupra-le vinderea cârbuniloru din bâile erariului din valea Jilului pre cale comissionaria pre lânga conditiunile de susu, se provóca prin acést'a, a-si tramite recomendârile loru pâna 31 Augustu a. c. la oficiulu de bái erariale din valea Jilului in Petrojeni (Petrozsény) post'a ultima Vulcanu (Vulkán). In recomendârile loru sa insemneze cu deosebire:

1. acelu orasiu séu comuna, unde doresce respectivulu a vinde cârbunii,
2. cantitatea proximativa de cârbuni pre o luna,
3. pretiulu, cu care speréza a vinde acolo maj'a de cârbuni,
4. statiunea cea mai aprópe a drumului feratu,
5. indepartarea magazinului de statiunea drumului feratu;
6. pretiulu de carausia dela Petrojéni pâna la respectiv'a statiune a drumului feratu, resp. distanti'a drumului feratu sî chiri'a carausîei suntu de a se computá dupa tarif'a primului drumu feratu alu Transilvaniei; —
7. pretiulu de transportare dela statiunea drumului feratu pâna la magazinu,
8. pretiulu, ce voiesce respectivulu alu pretinde pentru pestrarea cârbuniloru in magazinu.
9. cualitatea sî cantitatea cautiunei, ce o va depune respectivulu.

Totodata sa se insemneze in recomendare, ca respectivulu primesce conditiunile de susu sî va suportá tóte cheltuielele de lipsa pentru incheierea contractului; afara de acestea mai are a alaturá 10 % din oferend'a cautiune cá vinculu, care suma in casu, cându nu s'aru primí ofertulu lui, i se va retramite, iéra in casu de primire i se va inapoiá dupa depunerea cautiunei.

Clusiu, 13 Augustu 1870.

Directiunea bâiloru ung. reg.

53—1

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scólele române gr-or. din comunele Câmpeni, Sohodolu, Sacatur'a, Albacu, Aradu, sî Certesiu, din protopopiatulu Zlathn'a de susu, sa escrie prin acést'a concursu pâna la 12 Septembre st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu aceate posturi invetiatoresci suntu, in bani gat'a, pentru Câmpeni 250 fl. v. a. cuartiru liberu si 5 stengini de lemne, pentru cele 4 posturi, pentru fia-care câte 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne de focu, iéra pentru Certegie 50 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Competitorii voru avea a-si instruá concursele loru a) cu atestatu de botezu ca suntu români gr. or. b) atestatu despre purtarea loru morala, c) cu atestatu ca au absolvatu cursulu pedagogicu, séu celu clericalu in institutulu archidiecesanu gr-or. din Sabiiu d) ca scie cantârile bisericesci deplinu, e) ca afara de limb'a materna mai sciu sî cea magiara séu germâna.

Concursele au de a se adresá Subscrisului inspectoratu scolariu românu gr-or.

Câmpeni 4 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru române gr-or. din protopopiatulu Zlathn'a de susu.

(54—1)

Nr. 114 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, de clas'a II-a respective a III-a la scól'a greco-orientala, din comun'a Betlen districtulu Fogarasiului, se deschide prin acést'a concursu. Cu terminu pâna la 28 Augustu st. v. a. c.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu acest'a este 250 fl. v. a. cortelu liberu, cu o pivnitia, o gradina de legumi, cum sî lemnele trebuincióse de focu.

Doritorii de a ocupá statiunea invetiatorésca; au sa documentedie, ca au absolvatu celu putienu — patru clase gimnasiali, sî cursulu teologico-pedagogicu, si ca pre lânga limb'a materna, au sî cunoscinti'a limbeloru germâna, sî magiara.

Petitiunile insotite de documentele necesârii, au a se asterne scaunului protopresbiterialu gr-or. alu tractului I, alu Fagarasiului, pâna la terminulu susuaratatu.

Fagarasiu 22 Iuliu 1870.

Petru Popescu
55—1 Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a Gavosidi'a, protopresbiteratulu Lugosiului, cu care suntu impreunate urmatórele emoluminte: 25 jugere pamentu de aratura, 4 jugere livada, 15 oche cucurudiu de un'a casa, dela 90 numere sî venitulu stolariu. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia, suntu avisati a-si tramite recursele instruite dupa prescrisele „statutului organicu“ sî adresate câtra sinodulu parochialu, — pâna in 8 Septembre vechiu a. c. la d. protopresbiteriu G. Pestenu in Lugosiu.—

Gavosidi'a 4 Iunie 1870

Comitetulu parochialu.

52—2

Concursu.

No. 60 1870.

Pentru postulu de invetiatoriu in clas'a II-a a scólei normale capitale gr. or. in Saliste cu simbria anuala de 200 fl. v. a. —

Aceia, cari voescu se ocupe acestu postu, aru de a ascerne suplicile loru pâna la finea lunei lui Augustu a. c. cal. vechiu aici.

Saliste in 29 Iuliu 1870.

Efori'a scolara.

51—2

Nr. 87. 1870.

Concursu.

In Clasele de fetitte dela scól'a principala normala de relegea gr. or. diu Brasiovu a devenitu vacantu unu postu de Invetiatoriu cu salariu anuale de 400fl.v. a.

Doritorii de a ocupa acestu postu invetiatorescu sa'si tramîta pana la 20. Augustu a. c. st. vechiu la subscrisa Eforia:

a) Atestatu de botezu ca este romanu de relegea gr. orientala.
b) Testimoniile scolastice ca a absolvatu gimnasiulu mare séu celu putienu gimnasiolu micu sî cursulu pedagogicu séu celu clericalu cu succesu bunu.
c) Atestatu despre portarea morale sî politica dela deregatori'a comunale respectiva.

Tóte aceste charthii dinpreuna cu petitiunea se fia timbrate si francate.

Concurentulu celu mai aptu va avea preferintia.

Brasiovu 27/7 1870 st. vechiu.

Efori'a scóleloru centrale române ortodocse resaritene.

Damianu Datcu
50—3 Presiedinte

Concursu.

In comun'a Lancramu protopresviteratulu gr-or alu Sabesiului au devenitu a II-a statiune de parochu vacanta, cu emolumintele urmatóre: 14 jugere pamentu aratoriu sî fenatiu, dela 170 familii 2 ferdele cucuruzu nesfarmatu, câte un'a dî de lucru sî usitatele venite stolare; — pentru ocuparea acestei'a se escrie concursulu de fatia, ca doritorii de a imbratiosiá amintitulu oficiu se sî astérna petitiunile provediute cu documente despre deplin'a sea cualificatiune conformu prescrisiloru §§. 13 sî 121 din statutulu organicu pâna la 14 Septembre 1870 st. v. scaunului protopopescu concerninte. —

Lancramu in 26 Iuliu 1870.

Pentru poporulu vacantei parochii.

I. Tipeiu
(45—2) Protop.

Burs'a de Vien'a.

Din 8/20 Augustu. 1870.

Metalicele 5%	57	50	Act. de creditu	255
Imprumut. nat. 5%	67	50	Argintulu	122
Actiile de banca	699		Galbinulu	5 85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.

Nru 64. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 13/25 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

In 20 Augustu n. s'au deschisu in partea de dincolo de Lait'a 14 diete din 17. Diet'a Dalmatiei, care erá sa se deschida in aceea-si dî, se deschide astadi, diet'a Bohemiei se va deschide Sâmbata sî a Triestului in 2 Septembre nou. Mesagiulu imperatescu prin care se deschidu siedintiele acestoru diete, accentuéza indata la inceputu evenemintele cele pline de urmâri, a câroru teatru este Europ'a astadi. Acestea suntu si motivulu principale, pentru care guvernulu si-au tienutu de datoria strinsa a convocá tóte dietele regateloru sî tieriloru representate in senatulu imperialu. Mai departe facendu-se amintire de momentele cele serióse esprima monarculu prin mesagiu multiumirea sea, vediendu pre representantii tieriloru insufletiti de patriotismulu doveditu de atâtea ori.

Cu privire la diet'a galitiana se esprima mesagiulu, ca suntu multe afaceri interne, ce-si ascépta deslegarea loru. Diferinti'a de opiniuni in privinti'a deslegârei acestoru cestiuni, sa se deslege pre cale constitutiunale sî lipsele simtite de tiéra formulate in proiecte sa se astérna senatului imperialu, cá acestea pre lânga observarea unitâtiei imperiului sî consideratiunea referintieloru politice, pre câtu va fi cu potintia, sa se duca in deplinire.

Cu privire la diet'a Tirolului apeléza la esemplar'a fidelitate a acestei tieri, dovedita in tóte tempurile intr'unu modu splenditu, sî precum câtra cele-lalte diete osiá si câtra acést'a dice, ca in momintele acestea nu póte fi vorb'a, de câtu de interesele cele mai inalte, a câroru comunitate este consacrata de o istoria gloriósa sî a cârei inaintare este conditiunea poterei sî védiei imperiului.

Pentru diet'a galitiana se mai afla unu pasagiu deosebitu la fine, in carele se eprima asceptarea inaintârei amintite cu atâtu mai cu mare incredere, cu câtu simtieminte sî interese, ce léga tiér'a de coróna se manifestara in anii din urma mai poternicu sî mai pre facia.

Incheierea se face cu o provocare indreptata câtra tóte dietele, cá fâra amenare sa se faca alegerile pentru senatulu imperialu „pentru cá sa potemu aduná impregiurulu Nostru pre representantii legali ai monarchiei, a câroru conlucrare constitutiunale este fórte urginta.“

Amenarea deschiderei dietei dalmatine o ascriu mai multi schimbâriloru, ce au sa se faca cu capeteniile acestei tieri. Baronulu Rodich, comandante militariu din Transilvani'a, va devení locutiitoriu alu Dalmatiei. Diuariele germanistice suntu esacerbate asupr'a acestei mesuri sî nu afla in tr'ens'a, de câtu proclamarea preponderantiei slavice de inse-si regimulu.

Batali'a cea mare din 18 Augustu n. intre Metz sî Verdun pare pre lânga tóte combinârile a fi adusu lucrurile la stadiulu unei decideri.

Scirile despre batali'a acést'a suntu impartite. Cele din isvóre prussiene infatisiaza perderea francesiloru cá definitiva. Cele francese demintiescu scirile prussiene. Contele Palicao anuncia in siedinti'a corpului legislativu tienuta in 20 Augustu ca scirile respandite de prussieni despre batai'a din 18 suntu neadeverate. „Eu constatezu, dice Palicao, ca prussienii, cari au atacatu pre maresialulu Bazaine, din contra, fura aruncati in bâile de pétra dela Jaumont. Intr'un'a suntu de acordu mai tóte scirile, sî adeca ca Napoleonu si-a terminatu rolulu seu. Anumitu despre densulu spunu unele foi, ca este fórte neliniscitu sî ca in neliniscea lui nu vorbesce de alte, de câtu de tradare.

Dóue impregiurâri caracteristice, dara cari trebuie inca sa se constateze, suntu : ca Ollivier a paresitu Franci'a sî ca maresialulu Lebeuf aru fi arestatu.

Parisulu lucra din tóte poterile la fortificâri. Generariulu Trochu (orleanistu) conduce aperarea capitalei francese. Acestu generariu erá in disgrati'a curtiei imperatesci sî denumirea lui de conducatoriu alu aperarei Parisului se esplica de cei mai multi, ca Franci'a nu se mai lupta pentru dinastia ci pentru patria. Napoleonu, dîcu acesti'a, au incetatu de sine prin logic'a fapteloru, de a fi imperatu.

In diuarele prussiene vorbescu de unu tempu incóci de reincorporarea Elsasului sî Lotaringiei la Germani'a, a cârei unitate sî pentru aceea trebuie sa se realiséze câtu mai curendu, pentru ca prin acést'a sa se puna odata pentru totu déun'a capetu poftei de a mai cucerí pârti de ale Germaniei pentru Franci'a sî in tipulu acest'a sa se ajunga odata pacea definitiva.

In Itali'a se intempla lucruri insemnate. Mazzini, capulu partitei republicane, este arestatu. Unele foi asigura, ca arestarea acést'a pre diumetate s'a intemplatu cu voi'a (?) arestatului; altele iérasi sustienu ca arestarea acést'a va avea urmâri neplacute pentru regimulu italianu. Regimulu italianu pare a se aflá in ajunulu intrarei in capital'a sea naturala, in Rom'a. Se asigura de o conventiune intre pap'a sî Itali'a. Dupa conventiunea acést'a trupele italiene vorn ocupá teritoriulu romanu, afara de Rom'a. Rom'a va fi o cetate neutrala sî capital'a morale a Italiei. Moralitatea acést'a insa a nevoia va retienea pre italieni de a intrá sî in Rom'a dupa ce voru fi ajunsu odata pâna la portile ei.

Pre cându lumea sta acum tintita cu privirea spre occidentu, unde se macelarescu dóue natiuni cu diecile, cu sutele de mii, eata ca mai intâiu telegrafulu dupa áceea d uariele bucurescene ne anuntia lucruri cari nu suntu de a le trece nu mai asiá cu vederea.

Telegrafulu spune ca Sambata s'a facutu in Ploiesti o incercare de a prochiamá unu guvernu provisoriu, carele sa constea din generariulu Nicolau Golescu, Ioanu Ghica sî Ioanu Brateanu.

„Romanulu“ ce ne a venitu eri diminétia constatá ca in Bucuresci cerculau sciri de aceste Sambata sî nu se indoiesce de possibilitate din causa ca autoritatile au batutu pre unu june granicieriu sî ca au opritu (suspendatu) esercitiele militieloru pâna la 1. Septemvre. Iéta cum descrie „Romanulu“ mesurile luate in Bucuresci sî ce sciri are densulu despre intemplarea din Ploiesci anunciata de telegrafu :

„4 óre sér'a. Procurorele sî judecatorele de instructiune cauta pre d. Carada la redactiunea „Romanului“; mandate de infatisiare séu arestare suntu aruncate asupr'a mai mu toru cetatieni ; d. Cornilie Lapati e arestatu. . .

Ce ne mai ascépta óre ?

6 óre sér'a. Perchisitiune de câtra procurore, judecatore instructore sî tistu de serginti, escortati de serginti de orasiu, in tipografi'a sî in biurourile redactiunei „Românului.“

Ce-o mai fi sî asta !

7 óre sér'a. Arestâri in masa in Bucuresci : Aflâmu ca dd. Goemgiopolu, Vasile Popp, Caludescu, Marinescu etc. comercianti insemnati, suntu la puscaria, Maiorulu Radu Mihaiu, Maiorulu Pilatu, capitanulu Melinescu, arestati ; Hajdeu, etc. arestati.

Nu numai atâtu : Prin ospeluri, toti pasagerii de prin orasiele Ploiesci, Pitesci, Craiov'a suntu arestati.

Ce avemu sa mai vedemu !

Regime ! mari suntu minunile tale !

7 óre jumetate sér'a. Unu caletoriu trecându prin Ploiesci sî sosindu in acestu momentu in Bucuresci, ne face urmatórea narare asupr'a celoru petrecute la Ploiesci:

Astadi la 3 óre diminéti'a, toti cetatienii erau in picióre, tocsinulu facea se vibrese aerulu tacutu alu noptiei, prin resunetele séle infioratórie.

Mare adunare de poporu pre strade sî pre piatiele principali.

Poporulu proclama . . . .

. . . . . .

nu cutezamu a spune cea-a ce ni se raportà, de atât'a mare greavitate ni se pare.

Acestu poporu, cuprinsu, ni se dice, d'unu intusiasmu freneticu, n'are arme pentru a se aper'a de unu atacu eventuale. Pentru a sî le procurá elu navalesce in casarm'a dorobantiloru, cari nu se apara, sî sa arméza cu armele loru.

Prefectulu este arestatu.

D. Candianu, in capulu miscarei cu alti cetatiani isemnati, este proclamatu prefectu.

In acestu momentu, oscirea tramisa din Bucuresci trebuie sa fi sositu in orasiulu care a proclamatu o nóua stare de lucruri in Romani'a.

Ce se petrece óre ? . . . . .

. . . . . .

8 óre trei carturi sér'a. In acestu momentu aflâmu ca sî d-nii Ioanu Ghica, colonelu Cretiulescu, Iorgu Ghic'a, Dimitriu Calinescu, I. Fundescu, M. Rahtivanu si altii, ale câroru nume le amu uitatu, suntu arestati, séu urmariti prin mandate de arestare.

Justitia cautându pre d. Carada la domiciliulu seu, sî negasindu-lu, a deschisu usi'a cu ajutoriulu unui lacatusiu, sî facendu o minutiósa perchisitiune, descoperí aceea ce descoperise sî la tipografi'a sî la redactiunea „Romanului ! . . . n i m i c u !

Miediulu noptii. Unu aginte subalternu alu politiei vine la tipografia sî da ordine verbala, cu amenintiare de dare in judecata, de a nu se trage de ací nainte nici „Românulu“, nici ori ce alta publicare, fâra sa se dea mai intâiu o corectura dlui prefectu.

Dupa multe silintie, parvenimu a face sa se lase libertatea presei, celu putienu inca pentru asta nópte. Emil. Costinescu.“

Depesi'a spune in fine ca liniscea e stabilita stabilita. Golescu sî Candianu suntu arestati. Brateanu inse nu.

Situatiunea pre campulu resbelului.

In legatura cu cele anunciate prin telegram'a din nrulu nostru trecutu, unu colaboratoru militariu alu diuariului „N. Fr. Blatt“ da urmatórea deslucire despre situatiunea pre câmpulu resbelului :

Nici acum nu se póte scí, care este situatiunea adeverata. Telegramulu regelui Prussiei, carele aru fi aptu, sa verse o lumina mai chiara asupr'a referintieloru celoru dóue armate, perde multu din insemnatatea sea, asemanându-lu cu scirile de victoria de mai nainte. Telegramulu acest'a din bivuaculu din Ronzeville spune, c a a r m a t 'a f r a n c e s a a f o s t u t a i a t a i n 1 3 l. c. d e c â t r a P a r i s u sî a r u n c a t a s p r e M e t z. Totu acést'a scire inse o adusese altu telegramu din 17 Augustu dupa lupt'a urmata in 16. Consideratiunile fatia cu raportulu acest'a si scirile francese ne au dusu la conclusiunea ca descrierea luptei este esagerata de prussieni, sî asiá laud'a cu victoria dupa o lupta de 12 óre publicata in 17 Augustu este lipsita de adeveru. Telegramulu regelui din 18 Augustu confirma parerea nóstra de atunci. Déca armat'a francesa erá inca in 16 aruncata spre Metz atunci in 18 nu potea fi batuta de nou dela Metz spre apusu, pentru ca armat'a prussiana poté prea usioru tienea pre armat'a francesa sub Bazaine inchisa in Metz si nu aru fi lasatu cá Bazaine sa-si desvólte iéra-si sîrurile, pentru cá prussieni salu atace a dóu'a óra. De

une-dile telegramele francese ne au facutu possibila conclussiunea acést'a, acum ca ne lipsescu sciri din partea francesa nu suntemu in stare sa controlâmu pre cele prussiene. Inse de óre ce luptele impregiurulu fortaretiei Metz au o insemnetate asiá de mare, incâtu concentréza interesarea comuna, vomu cercá, chiaru cu risiculu de a fi desmintiti de evenemintele fiitóre, a aretá, cari suntu chancele causei francese, chiaru sî daca depesiele prussiene suntu adeverate.

La casu, ca armat'a lui Bazaine va fi inchisa in Metz, sî inca cu efectu, prussienii voru fi siliti sa-i padiasca cu o potere, carea sa intréca pre cea francesa cam cu 150,000 pâna la 200,000 Acum fia armat'a prussiana câtu de mare pentru câmpu totu nu se póte pretiuí mai susu de 500,000. Suie óstea lui Bazaine la 180,000, atunci pentru incuierea Metzului trebuiescu 350,000 prussieni, déca voru sa se asigure contr'a tuturoru eventualitâtiloru (aici e de a se considerá caracterulu energicu a lui Bazaine, bravur'a trupeloru francese, situatiunea cea favorabila a fortaretiei). Aru mai remanea dara 150,000 prussieni, va sa dîca armat'a principelui de coróna, de carea aru potea dispune in câmpu sî cu carea aru potea prussienii sa inainteze spre Chalons sî Parisu. Déca se póte admite, ca armat'a de reserva dela Chalons numera 80,000 de trupe bine instruite, atunci triumfulu armatei prussiene in faci'a acestoru referintie nu e inca asiá mare, incâtu sa fimu indreptatiti a anunciá de acum finea resbelului. Pentru ca armat'a acést'a de reserva séu ca aru potea mari binisioru numerulu trupeloru de operare din Parisu, séu ca aru potea operá afara de capital'a francesa, la spatele armatei principelui de coróna. Cum ca cei 150,000 ai principelui de coróna voru cucerí asiá in graba Parisulu, nu voru crede nici cei mai sângvinici adoratori ai prussieniloru. Intre astfeliu de impregiurâri, cari departéza prospectulu la o deslegare curenda a conflictului sângerosu, terminarea ulterióre a luptei aru potea urmá numai prin influintie, astadi inca neprevediute, sî prin urmare necalculabile. O impregiurare insa va avea la tóta intemplarea mare influintia asupr'a cursului de eveneminte, impregiurarea carea se vede ca din partea prussieniloru este neconsiderata. Acésta este presumtiv'a participare la resbelu a gardeloru mobile sî eventualu a populatiunei. Ce e dreptu din scirile cele rari din Franci'a inca nu potemu judecá, câtu de pregatite suntu gardele mobile; insa judecându dupa activitatea, cu carea poporulu francesu insufletitu de patriotismu lucra in tóte partile, la totu ce privesce apararea patriei, potemu cu dreptu deduce, ca regimului (francesu) presentu impregiurarea acést'a nu ia scapatu din vedere. Punendu gardele mobile pre picioru de resbelu, armat'a francesa capeta o sucrescere de celu pucinu 200,000. Acestea ori sî cum restabilescu sî proportiunea numerica intre amendóne armatele, insa acést'a e sî unu castigu pentru Franci'a.

Inchidiedu prussienii pre armat'a francesa in Metz, problem'a armatei prussiene inca e departe de a fi deslegata. Problem'a prussieniloru abiá se usióra ceva, dara de alta parte deslegarea ei se amâna. Sî acést'a Prussi'a va simti-o cu multu mai tare, de câtu Franci'a. Nu ca dóra noi amu desconsiderá reulu, ce-lu aduce cu sine o invassiune durabila, dara de alta parte scotereá poteriloru lucratóre dintr'o tiéra este cu multu mai simtitóre, cá perderea midilóceloru de traiu sî de proprietate mobila.

Ce avemu de asceptatu de la campulu resbelului in tempulu celu mai de aprópe, se intielege ca nu potemu sci. Armat'a principelui de coróna despre a cârei pusetiune nu suntu date sigure va face cá in curendu sa audîmu ceva despre ea; tient'a ei se vede a fi Parisulu. Nu potemu sci déca va luá calea spre Chalons sî va atacá armat'a de reserva de acolo, resistea ca va si cést'a din urma séu se va retrage la Parisu. Déca se intempla acést'a din urma, atunci resbelulu se concentréza in dóue punete, la Metz sî Parisu sî se va portá fâra de armata de campu. Acést'a aru fi unu adausu classicu la cestiunea despre pretiulu forteretieloru sî a castreloru siantiuite. Despre armat'a lui Bazaine n'are sa ascepte nimenea ca ea se va pune pre unu dolce far niente. Mai ca e contrariulu mai probabilu sî atunci pre armat'a principelui de coróna o mai ascépta inca mari esamene.

Viitoriulu celu mai de aprópe ne va chiarificá.

Din Parisu.

Tienut'a populatiunei parisiene vis-à-vis de scirile infiucuratóre de pre câmpulu de batalia din 14 sî 15 l. c. a fostu corespundiatóre. „Bucuri'a pentru resultatele dobendite contr'a inimicului se intielege nu si-o potea ascunde, inse se temea a urmá esemplului lui „Petit Journal officiel“ care strigá din gur'a mare Victori'a. Buletinulu se esaminara cu consciositate, totu cuventulu lu precugetara sî aflara in fine ca intalnirea dela 14 Augustu a avutu insemnetatea numai unui resultatu negativu, unei nefericiri delaturate. Armat'a sî póte continuá retragerea sea pâna la Chalons, inse numai retragerea. Comentarie la buletinulu imperatescu, care a sositu mai intâiu sî s'a publicatu, inca nu lipseau. Din ce causa nu anunciá maresialulu Bazaine victori'a? se intrebau. Cum de capetamu scire despre densulu printr'o depesia privata a imperatului câtra imperatés'a? Defectulu ascunsu, ce l'a imputatu depesi'a acést'a generalului en chef in privinti'a serviciului luatu cu usiurintia stragiei, lu observara indata sî lu tienura de dreptu.

Pre lânga totu resultatulu acest'a 15 Augustu decurse in linisce. Nici bateru unu tricolore nu falfaiá de pre vre-unu edificiu ne oficialu in onórea dilei numelui imperatului.

Nizz'a se afla in stare de asediu, din causa ca, de câudu steau'a Napoleonidiloru a inceputu a se palí, simpathiile italiene se descepta.

Intr'altele se citéza unu cuventu alui Ollivier care inlumina situatiunea intr'unu modu aprigu.

Intrebandulu adeca óre cine, ce l'a potutu seduce a aruncá Franci'a intr'o aventura asiá de teribila, sa fi respunsu: „Ce voiesci dt'a? Nea umblatu asiá de bine!“

„Le peuple francais“ scrie: Avemu inainte ne o epistola a subcolonelului Colognieu dela turcos dela Weissenburg, care ne da despre mórtea generariului Abel D o u a y deslueiri chiare. Lupt'a se apropiá de sfersitu, de vre-o câte-va ori deja s'a datu signalu de retragere. Turcos insa nu voiau sa céda, ci suferiau mai bine masacrare pre tunurile cucerite de ei.

Lui D o u a y i se rupea inim'a la cugetulu, de a paresí pre acesti bravi soldati, cari se aflau intr'o plóia de glóntie; deci se apropià de ei sî le strigà: Trageti ve indaretu, baeti, trageti-ve! Turcos nu voira alu bagá in séma pre acel'a, pre care in momentulu, câudu a mai strigatu od'ta: Trageti-ve baeti! o glóntia l'a aruncatu de pre calu intre morti.

Armat'a Russiei.

(Capetu.)

Lânga armat'a regulata erá reserv'a, care a fostu mai egala in taria cu armat'a regulata. Insa in tempu de pace acést'a mai nu esista, sî regimentele inca staü numai din câte unu batalionu. Dupa ce s'a ordonatu mobilisarea, acestu cadru s'a lârgitu infinitu, parte prin recrute, parte prin reservele chiamate

Reserv'a mobilisata sta prin urmare:

246,000	ómeni	Pedestri,
22,000	„	Cavaleria,
16.000	„	Artileria,
6,000	„	Geniu

Totalu 290,000 ómeni, sî 640 tunuri.

Intrég'a putere armata a Russiei este asiá dara: 651,000 ómeni sî 1496 tunuri. Insa acést'a sta numai pre hârthie, de sî s'a parutu economica divisarea reserveloru in cadre mai slabe; Russi'a pre lânga tóte astea n'a fostu in stare a pune pre picioru numerulu de mai susu. Caus'a suntu relatiunile speciale, cari nu iau concesu de câtu cu mare dificultate, sî fórte tardiu ale aduná, sî atunci inca nu in numerulu completu. Conchiamarea, improvisarea, esersarea, sî tramiterea la loculu necesariu s'a intemplatu sî se intempla sî adi asiá de incetu in câtu acésta putere numai in corpuri mici o póte duce la câmpulu de bataia.

Acést'a a fostu caus'a, ca in batali'a dela Crimea n'a pututu pasi nici odata cu destula fortia sî de óre ce acestea impedimente nu suntu nici adi inlaturate, dezastrulu pentru Russi'a adi, — câudu dupa cum au aretatu la 1866 puscile cu acu, in 7 dilele se termina o batalia—e mai mare.

Dupa nóu'a organisare, pre tempu de pace in Russi'a numai suntu corpuri de armata. Unitatea suprema atâtu tactica, câtu sî administrativa este divisiunea. Acést'a este unu defectu alu organisârei, pre langa tóte ca este scusabila acést'a din caus'a dificultâtiloru geografice, sî acelei abnormitâti ce esista intre locuitorii diferiteloru provincie.

Inse organisarea primeloru state militare ne arata cum ca devisarea puterei militare este indispensabila. Corpurile de armata formeza unu adeveratu ordre de bataille care póte fi intrebuintiatu mai repede sî mai lesne la locurile amenintiate. Esersarea trupeloru in corpuri mai mari, sî asiá pregatirea loru pentru scopuri resboinice se ajunge mai lesne fiindu prin acést'a inlesnita sî concentrarea in orasie mari.

In generalu se cere astadi dela o unitate cu tactu, cá mai inainte de tóte sa scie desvoltá o defensiva puternica, pre care fâra îndoiéla o póte face sî o divisiune de 10,000 ómeni. Acést'a póte primí ataculu, ma e in stare alu continuá pâna câudu vinu ajutóre. Inse daca dela batalionu, care mai inainte a fostu unitate tactica, trebuie sa mergemu la divisiune adi câudu resbelele sa facu cu puteri mai mari, divisare in corpuri este indispensabila, atâtu pentru operatiuni mici, câtu pentru facilitarea celoru mari.

Armat'a francesa cá sî cea prussiana este divisata in corpuri sî in tempu de pace. Acést'a apoi facilita prea multu mobilisarea. Divisarea in corpuri insa mai are sî alte avantage, cari numai in momente decisive se arata. Este astufeliu posibila esersarea multimei. Intre trupele asiedate intr'unu corpu se desvólta mai multu simtiementu de a tiené la olalta, se cunoscu uni pre alti, sî acést'a e primulu gradu pentru intarirea increderei. Daru mai mare avantagiu e acel'a ca trupele 'si cunoscu comandantii, iéra acesti'a avendu de a jucá unu rolu mai insemnatu in batae, sî cari adesea potu reportá cu corpulu loru singuru victori'a isi cunoscu soldatii; intre comandantu, oficeriu sî soldatu cresce incrderea sî simpati'a. Nu trebuie sa lasamu fâra atentiune nici aceea ca manevrele in tempu de pace in corpu d'au o direptiune pentru cunóscerea capacitâtiei a aceloru generali, cari mai terdiu au sa jóce roluri mai mari in batalii.

Din contra formarea unui corpu din trupele mai de indemâna, cea ce se intempla in momente decisive, este desestrósa. Trupele atunci nu se cunoscu un'a cu alt'a, ma póte nu se unescu nici in caracteru. Sî dupa cum s'au culesu in graba de ici colea, sî au fostu amestecate, priimescu de o data comendantu streinu, pre care nu lu cunoscu sî in care n'au nici incredere. Comandantulu va avea trebuinti'a de tempu cá sa-si cunósca soldatii sî asemenea acesti'a cá se descepte in ei incredcrea câtra comandantu.

Asiá dara la unu casu de resbelu divisiunile puterei defensive ale Russiei, voru fi adunate din tóte partile spre a formá unu corpu. Sî acestea corpuri voru trebuí a se luptá sub comandantii necunoscuti, de óre ce — dupa cum amu disu — acolo cea mai mare unitate tactica este divisiunea.

In totalu Russi'a are 47 regimente de pedestrii (3 de garda, 4 granadiri, 40 de linia) dintre cari unude gard'a sî 5 de linie stau in Caucazu.

In armat'a rusésca nu servesce de basa batalionulu. Batalionulu — cá unitate tactica nici ca esista. Fie-care divisiune sta din 4 regimente, cu 3 batalióne de regimentu, 5 companii de batalionu cu 1000 de ómeni pre picioru de resbelu.

Asiá dara cele 41 de divisiuni pedestre cari suntu in Russi'a européna, stau din 492 mii de pedestrii. Afara de acestea mai suntu 30 batalióne de venatori, 4 la garda, 4 la granadiri sî 21 la armat'a de linia. Numerându intr'unu batalionu 500 de ómeni, puterea venetóe a Russiei este de 20,000 de ómeni.

Cavaleri'a sta din 4 regimente greu inarmate, 16 cu suliti 16 de husari si 20 de dragoni. La acestea se mai potu adaogá inca dóue regimente de cozaci.

Aceste 58 regimente de cavaleria suntu alocate in 10 divisiuni. Numerându 220 de soldati intr'unu batalionu pre picioru de resbelu, puterea cavalerésca a Russiei este de 33,000 de ómeni.

Artileri'a sta din 47 batalióne pedestre sî 8 calari. In fie-care corpu de bataie este impartitu câte unu batalionu de artileria cu câte 3 baterii, de bateria câte 8 tunuri. Sta prin urmare artileria din 141 de baterii cu 1128 de tunuri sî 28,000 de soldati.

Cei de la geniu forméza 5 batalióne, iéra puterea totala a acestor'a este de 11500 de soldati.

Sta prin urmare armat'a regulata din Europ'a a Russiei din urmatórele elemente:

Pedestrii	492,000
Venatori	20,000

Cavaleria	33,000
Artilaria	28,000
Ingineri	11,500

Totalu 584,500 de soldati cu 1,128 de tunuri.

Sa nu uitamu insa ca o parte din acésta considerabila armata este numai pre harthie, iéra in lupte afara de teritoriulu rusescu nu se potu scóte mai multu de câtu 300,000 — generalulu rusiescu Fadajeff dice 250,000, iéru restulu remâne de garnisóna. „Inf. b.“

Patriotismulu jidovescu.

Mare sgomotu a facutu in Franci'a surprinderea mai multoru banchieri Jidovi, cari, in impregiurârile de fatia, expedau saci cu auru destinatu a veni in ajutorinlu ostiriloru inimice Franciei.

Se scie ca, atâtu din caus'a organisâriei militaresci a statului prussianu, resboiulu actuale a facutu sa se suspinda in Prussi'a viati'a economica, sa se inchida ateliere, sa se intrerumpa justiti'a pentru ca nici industriasi lucratori, nici functionari, nici ori-ce feliu de alti profesionisti n'au potutu fi ingaduiti sa-si védia de ocupatiunile loru, ci s'au luatu toti spre a mari numerulu trupeloru de operatiune contr'a armatei francese; se scie ca statulu din acésta causa, câtu sî din caus'a lipsei de debusieu pentru comerciulu celu mare germanu, care, intr'o situatiune cá acést'a urméza sa stea inchisu in configuratiunea centrale a teritoriului nemtiescu, banii au desparutu cu totulu in Prussi'a sî in tóta Germani'a; sî ca, cu câtu se va prelungi resboiulu actuale, cu atâtu, din dî in dî, Prussi'a cá sî Germani'a, se voru miscá fórte cu anevoia, sleindu-se treptatu-treptatu resursele stateloru loru, ce si fâra acésta stagnatiune comerciale nu prea suntu stralucitóre.

Sî noi amu dîs'o ca póte sî acést'a va fi intrându in planulu de resbelu, contr'a Prussiei, alu imperatului Napoleonu, pentru cá, ori cum aru esi Prussi'a din acestu resbelu, invingatóre, séu, ce este mai siguru, invinsa, sa iesa cu tóte fortiele sele sleite. Nemtii déra prussieni, sî cei din ambele confederatiuni, suferu greu penuri'a ce se intinde rapede preste totu statulu; sî negresitu, d. de Bismark urmá sa se gândésca la mesurele cum sa póta purtá celu pucinu chieltuelile resbelului pâna in sfersitu, invetiatu dumnealui cu sistem'a sea d'a se despagubi la urma, in casu de triumfu, prin jafuirea banchieriloru sî prin impunere de grele contributiuni locuitoriloru pre unde armatele sele invingatóre au trecutu cá calamitatea, precum a facutu in Francfort, in Hanovr'a, etc. dupa victori'a dela Sadov'a.

Déra unde sa gasésca bani? câci pretutindene suntu trebuinciosi astadi; unde altu sa-i gasésca de câtu in Franci'a, care, cu tóte necessitâtile ei in resboiulu actuale, totu are indestulu auru, pre care i-lu procura sî terenulu ei fertile, sî inteligenti'a meseriasiloru ei sî spiritulu de speculatiune alu comerciantiloru ei, spre a mai imprumuta sî altor'a? Ei bine, ací a sî cautatu d. de Bismark mijlócele de care are lipsa, in Franci'a a cautatu dumnealui mijlócele cá sa póta combate pre Franci'a, sî a mari formidabile Prussi'a. Sî spre acést'a a trebuitu sa bata la usi'a bancheriloru jidovi, coreligionarii dlui Levy, alu câroru patriotismu pentru Franci'a, atâtu de ventatu pre la noi de câtra d. Levy sî frati'a Brateanu, nu se asémena de locu cu patriotismulu cetatianului francesu, la a cârui usia putea sa bata catu i-aru fi placutu d. de Bismark, cá sa-i procure mijlóce cu care sa combata Franci'a, âra sa le pótâ dobendi.

Jidovii sî in Franci'a cá sî la noi, cá sî pretutindenea, suntu totudeaun'a aceiasi: instrumente ale vrasimasiloru cari, negresitu, le promite mai bune ghesieturi de câtu ghesieftiulu pre care-lu potu face in statulu unde s'au stabilitu.

Jidovii deci, au fostu prinsi de câtra guvernulu francesu ca espediau gropuri sî saci de bani, in mare cantitate, destinati prussieniloru. „Tr C..“

Varietâti.

*** (Sescrie diuar. „Osten“) din Bucuresci: Tóte simpathiele poporatiunei suntu pentru Franci'a, sî acést'a se validéza aici in mesura atâtu de mare, in câtu principele Carolu, déca aru voi sa se opuna acestei manifestatiuni, aru gatá numai de câtu cu domnirea sea. Romani'a e gat'a a cooperá cu veri care potere, carea se postéza pre partea Franciei, cu Austri'a sî eventualu chiaru si cu Turci'a. Poterea armata, despre carea dispune Romani'a, face celu putienu 45,000 militari infanteristi, 20,000 granicieri, 16,000 dorobanti, 3 regimente de cavaleria sî 2 de altileria. Afara de acést'a stau spre dispusetiune 50,000 pusce bune, cari se implu pre din deretru.

*** („Le Siècle,“ diuariulu republicaniloru moderati din Paris, publica de la unu colaboratore alu seu urmatoriulu

Apelu catra tierani.

Tierani de Franci'a, susu! De voia séu de nevoia susu! Nu numai poporatiunea orasieloru cu armat'a nóstra va suportá greutatea acestei invasiuni oribile.

Acésta patria ce se calca in picióre sî se desvasta de dusimanu, e mam'a nóstra; acésta opera de sange — e a vóstra. Susu dara, juni, betrani toti cu totii, susu la arme!

Voi aveti in adeveru naintea vóstra asta data dusmanii familiei sî a proprietatei vóstre.

Puneti urechi'a la pamentu sî ii veti audí venindu cu sutele de mii.

Casele vóstre, proprietatile vóstre, fameile sî ficele vóstre, animalele vóstre, totu ce vi a fostu bucuri'a sî speranti'a vóstra, e in periclu.

Nu cu lacreme de temere, nu cu rugatiunea celoru desperati, se apere tiér'a satulu, colib'a argintnlu cetatiénului, ci cu adacia, cu focu sî cu blumbu.

Primari sî consiliari municipali, la loculu vostru de batalia.

Voi detoriti esemplu de resolutiune barbatésca. Lasativa de discurse, de esitatiuni, de proclamatiuni sterile; sunati alarma de campane, sunati diu'a sî nóptea, cá sî cându aru arde casele vóstre. Campanile vechiloru vóstre biserici vorbescu, si ele respundu.

Campan'a alarmatória, acést'a e chiamarea lugubra a tieraniloru, acést'a e versulu de batalia — in timpulu in care suntemu, acést'a e semnalulu maririloru prepastii.

Fiiloru mici ai gigantiloru de la 1792, sculative.

P. Joignaux.

„Alb.“

*** (Un'a cale subterana in Afric'a centrale.) I. A. Grant, renumitulu caletoriu africanu, face in „Ateneu“ unu raportu interesantu despre o cale subterana in Rua, carea precum dice Dr. Livingstone in epistolele sele, aru fi de 30 mile englese (mai bine de siese mile germâne) lunga, sî in carea s'aru aflá case de locuitu pentru negrii de acolo. Ru'a este unulu dintre cele mai estreme puncte de nordu alu Africei centrale. Unu riuletiu rapede, despre care indigenii dîcu ca este facutu de Ddieu, curge dea-lungulu subteranei; pre unele petre se afla figure de animale séu alte hieroglife. Grant adauge mai departe, ca a aflatu dela unu indigenu espertu, cu numele Manua, ca intre Lobemb'a sî Marungu, aprópe de laculu Tanganyic'a, inca aru esiste o asemenea subterana lunga. — Nu póte fi de altminterea nici o indoiéla despre esistinti'a unoru asemenea subterane, de óre ce este lucru fórte naturalu, ca bietii locuitori ai Africei, espusi asiá de tare arsîtiei sórelui, voiu fi venitu la ide'a de a-si cautá refugiulu in sinulu pamentului. „Fed.“

*** (Activitatea vulcanica pre insul'a Santorinu.) Un'a scrisóre tramisa capitanului c. r. de navigatiune, Hugo Pogatschnigg sî impartasîta de acestu-a institutului imperialu de geologia, comunica scirea interesanta, ca activitatea vulcanica de pre insul'a Santorinu, carea parea a se terminá deja cu finea anului 1869, a fostu inca in deplina potere pâna la 8 Iuliu a. c., sî ca crescerea pamentului din apropierea capului osticu alu insulei Georgiu I. s'a totu continuatu. Noulu pamentu a fostu ajunsu deja un'a inaltime de 326 urme preste nivolu mârei. In 22 Iuniu, la 7 óre diminéti'a, a avutu locu un'a esplosiune fórte mare cá sî carea nu s'a mai observatu pâna acum'a; pietrile aruncate au cadiutu in departare mare. Lânga ruinele de mai nainte, descoperite in Tarafi'a, s'au descoperitu, in tempulu din urma, altele in apropiarea satului Aerostiri pre insul'a Santorinu, cari, cá si cele din Terafi'a, jacu in un'a aduncime de 25 metri sub un'a crusta de aspa (unu soiu de pamentu.) S'a descoperitu o casa cu o gradinutia sî cu muri colorati, a câroru colóre se vede inca bine; s'au mai descoperitu inca sî unu ferestreu (firediu) gatititu din metalu, unu inelu de auru, mai multe óle, iucrate frumosu sî decorate, asiá in câtu nu stau in deretrulu celoru grecesi.

Sciri din urma.

Cea mai nóua scire din câmpulu resbelului spune ca fortaretiele Metz sî Thionville suntu incungiurate de trupe prussiane. Din aceste vre-o câte-va cuvinte se vede, ca lupt'a cea de cinci dîle in giurulu fortaretiei Metz nu a avutu alte resultate decâtu perderile cele mari de ambe pârtile. Prussianii le dau pre ale loru in cifr'a de 40,000 sî pre ale fraecesiloru 50,000. Isvóre ce nu au caracteru oficiale prussianu afirma ca perderile francesiloru nu suntu asiá mari cá ale prussianiloru, din causa ca cei dintâiu erau scutiti in siantiuri sî de alta parte se adauge ca puscile chassepot au facutu minuni. Mai ca putemu crede ca francesiloru le-au succesu a se trage spre Verdun. Palikao intaresce in corpulu legislativu, sî depesie din 22 Aug. spunu sî detaiuri despre retragerea acést'a. Ladmirault, Bourbaki sî Canrobert cu corpurile loru ajunsese de luni la Verdun asemenea sî Bazaine cu o parte din corpulu lui Decaen; Decaen generalulu sî Frossard s'au retrasu in Metz. Urmarirea din partea prussianiloru abiá va fi cu putintia, de óre ce Bazaine a nimicitu jumetate din armat'a principelui Fridericu Carolu. Principele de coróna, carele avea sa ajunga la Chalons sî Parisu a fostu respinsu de Mac-Mahon la S. Dizier. Cele mai tari fortaretie suntu inca in mânile francesiloru sî se mai vorbesce de organisarea guerilei. Armat'a nóua (francesa) de 120,000 afara de gard'a mobile se dice ca aru fi organisata. Va se dica resbelulu inca nu e gat'a, victimile inca au sa se aduca furiei nesatiabile a resbelului, lânga carea se mai adauge acum sî lângórea (typhus).

Despre Napoleonu III se vorbesce in Parisu sî in Franci'a totu mai putienu sî câtu se vorbesce este nefavoritoriu.

Diuariului „Temps“ i-a tramisu generalulu Trochu, comandantele Parisului, o epistol'a, carea se dîce ca e scrisa cu consimtiementulu lui Napoleonu III. Epistol'a core abdicerea de regimulu personale pentru totude-un'a sî sub ori ce forma.

Principele Napoleonu a ajunsu in Florenti'a sî a fostu primitu numai decâtu de regele. — Italianii suntu aprópe sa intre in statulu bisericescu.

Telegramu.

Ld. M. C. Rodich denumitu Locutiitoriu alu Dalmatiei.

Parisu 24. Diuariele spunu ca Prussianii au vatematu neutralitatea Belgiului. Regimulu francesu cumpera 40,000 pusci.

Infanteri'a badensa a luatu curtea drumului de feru dela Strassburgu.

Regimulu prussianu deminte vatemarea neutralitâtiei Belgiului.

Concursu.

La scól'a principale-normale gr-or. din Satulungu se afla unu postu vacante de invetiatoriu cu salariu anuale de 226 fl. v. a. sî cu prospectu de inmultírea salariului.

Doritorii de a ocupá acésta statinne invetiatorésca sa-si tramitia pâna la 30 Augustu a. c. st. v. la preaonoratulu domnu protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu in Brasiovu pre lânga petitiunile loru:

1. Atestatu de botezu ca suntu de relegea gr. or.

2. Testimonii scolastice ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogico-teologicu cu succesu bunu.

3. Atestatu despre portarea loru morale sî politica dela diregatori'a comunale respectiva.

Concurintelui celui mai aptu i se va dá preferintia.

Satulungu 7 Augustu 1870.

Efori'a scólei capitale-normale ort. res. din Satulungu.

Radu Popi'a sî Irimie Verzea
Parochi

56—1

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a gr-or. Birn'a protopopiatulu Fagetului, cu care suntu impreunate urmatórele emolumente: 32 jugere pamentu, birule dela 69 de case cu stól'a usuata

Doritorii de a ocupá acésta parochia, suntu avisati a-si tramite recursele dupa prescrisele „statutului organicu“ sî adresate câtra sinodulu parochialu — pâna in 20 Augustu a. c. st. vechiu la d. protopresbiteru in Fagetu.

B î r n 'a 21 Iuliu 1870.

Dupa avut'a intielegere cu dlu prot.
Atanasiu I o a n o v i c i u.

57—1 Comitetulu parochialu.

Concursu.

La scól'a populare elementara gr-or. din Helchiu a devenitu vacaute postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 168 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a se adresá celu multu pâna in 28 Augustu a. c. cu concursurile loru inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — câtra preaonoratulu domnu protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu in Brasiovu.

H e l c h i u 7 Augustu 1870.

Comitetulu pacochiale gr-or. din Helchiu.

Ioane Craioveanu
58—1 Parochu sî presiedinte.

Nr. 114 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, de clas'a II-a respective a III-a la scól'a greco-orientala, din comun'a Betlen districtulu Fogarasiului, se deschide prin acést'a concursu. Cu terminu pâna la 28 Augustu st. v. a. c.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu acest'a este 250 fl. v. a. cortelu liberu, cu o pivnitia, o gradina de legumi, cum sî lemnele trebuincióse de focu.

Doritorii de a ocupá statiunea invetiatorésca ; au sa documentedie, ca au absolvatu celu putienu — patru clase gimnasiali, sî cursulu teologico-pedagogicu, sî ca pre lânga limb'a materna, au sî cunosciuti'a limbeloru germâna, sî magiara.

Petitiunile insotite de documentele necesârii, au a se asterne scaunului protopresbiterialu gr-or. alu tractului I, alu Fagarasiului, pâna la terminulu susuaratatu.

F a g a r a s i u 22 Iuliu 1870.

Petru P o p e s c u
55—2 Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scólele române gr-or. din comunele Câmpeni, Sohodolui Sacatur'a, Albacu, Aradu, sî Certesiu, din protopopiatulu Zlathn'a de susu, sa escrie prin acést'a concursu pâna la 12 Septembre st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu aceste posturi invetiatoresci suntu, in bani gat'a, pentru Câmpeni 250 fl. v. a. cuartiru liberu sî 5 stengini de lemne, pentru cele 4 posturi, pentru fia-care câte 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne de focu, iéra pentru Certegie 50 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Competitorii voru avea a-si instruá concursele loru a) cu atestatu de botezu ca suntu români gr. or. b) atestatu despre purtarea loru morala, c) cu atestatu ca au absolvatu cursulu pedagogicu, séu celu clericalu in institutulu archidiecesanu gr-or. din Sabiiu d) ca scie cantârile bisericesci deplinu, e) ca afara de limb'a materna mai sciu sî cea magiara séu germâna.

Concursele au de a se adresá Subscrisului inspectoratu scolariu românu gr-or.

C â m p e n i 4 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru române gr-or. din protopopiatulu Zlathn'a de susu.

(54—2)

Nr. 103 1870.

Concursu.

La scól'a româna gr. or., in comun'a Tilisc'a, scaunulu Seliscei, suntu dóue statiuni invetiatoresci de ocupatu, fia-carea cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cuarteriu naturale sî lemne de focu.

Doritorii, dela cari se cere 1. sa fia de religi'a gr. res. 2. celu putienu se fia absolvatu gimnasiulu inferioru séu scól'a reala, studiele clericale séu pedagogice cu succesu bunu, sî sa fia cântareti buni, concursele loru, scrise cu man'a propria sî instruite cu documentele necesari : cu atestatu de cualificatiune din partea comissiunei esaminatóre archidiecesana sî déca au mai fostu pana acumu in servitiu — atestatu de moralitate sî aplicaveritate sa le inaintéze pâna in 15 Sept. a. c. la comitetulu subscrisu prin parintele protopopu alu Sabiiului I. Telisc'a 3. Augustu 1870.

54—2 Comitetulu parochialu gr. orientale.

Ad. nr. pp. 93 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale vacante române gr-or. din Opidulu Cosiocn'a, cu care statiune constatatóre din 800 suflete suntu impreunate, pre lânga usuatulu venitu stolare dela 180 familii, urmatóriele emolumente : a) 2 jugere pamentu aratoriu, b) usufruptulu din cimeteriulu in giurulu bisericei, c) un'a dî de lucru cu palm'a (claca) dela 140 familii, — prin acést'a sa escrie concursu pâna in 29 Augustu 1870 st. v.

Doritorii de a ocupá acésta statiune parochiale vacanta voru avea a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate dupa prescripte, cu

1. atestatu de botediu ;
2. atestatu despre frecuentarea claseloru inainte de a intrá la teologia
3. atestatu despre absolvarea teologiei ;
4. atestatu despre ocupaciunea de pâna acum;
5. atestatu despre portarea religiósa-morale avuta dupa absolvirea teologiei—sî in fine
6. atestatu de cualificatiune dela maritulu consistoriu in sensulu § 13 a statutului organicu congresuale, sî astufeliu instruate sî stilisate câtra sinodulu parochiale, le voru substerne par. prot. V. Rosiescu in Clusiu.

Cosiocn'a 22 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale.
cu scirea sî invoirea mea
55—2 V. R o s i e s c u
Prot. gr-or.

Nr. 6481 ex 1870.

Concursu.

pentru vinderea pre cale comissionaria a cârbuniloru de piétra scosi din bâile erariului din valea Jilului.

Vinderea in micu a cârbuniloru scosi din bâile erariului din valea Jilului precum sî edificarea de magazinele necesari spre acestu scopu se concedu comissionâriloru pre lânga urmatórele conditiuni :

Erariulu da comissionariloru o cantitate de cârbuni de piétra pentru o luna pre conto iéra pentru celelalte numai pre lânga tramiterea pretiului in bani gat'a.

Pretiulu vinderei cârbuniloru de piétra lu va otart erariulu, o parte din acelu pretiu o concede comissionariloru pentru ostenelele sî cheltuelele loru.

Erariulu se deobliga, ca totu in acelu locu nici singuru nu va deschide altu magazinu, nici altor'a nu va concede a deschide.

Comissionariulu e datoriu a depune o cautiune séu in bani gat'a séu in hârthii ungaresci de statu dupa cursulu loru — corespundietória pretiului, cu care se va vinde cârbunii intr'o luna.

Comissionariulu e datoriu a primí cârbunii, ce se voru espedá lui pre drumulu feratu, a platí carausi'a precum sî alte cheltueli provenitóre din espedare, a-i transpune in magazinulu seu sî apoi ai vinde cu pretiulu otaritu de erariu.

Comisionariulu e datoriu a avea totude-un'a in magazinulu seu celu putienu atâti cârbuni, câti sa fia de ajunsu celu pucinu pre o jumetate de luna, sî totude-un'a sa-si renduiasca de timpuriu cârbuni dela oficiulu bâiloru din valea Jilului, asiá incâtu sa-i sosésca cârbunii mai nainte de a se fi vendutu toti cei avuti in magazinu.

Toti acei'a, cari doresc a luá asupra-le vinderea cârbuniloru din bâile erariului din valea Jilului pre cale comissionaria pre lânga conditiunile de susu, se provóca prin acést'a, a-si tramite recomendârile loru pâna 31 Augustu a. c. la oficiulu de bái erariale din valea Jilului in Petrojeni (Petrozsény) post'a ultima Vulcanu (Vulkán). In recomendârile loru sa insemneze cu deosebire :

1. acelu orasiu séu comuna, unde doresce respectivulu a vinde cârbunii,
2. cantitatea proximativa de cârbuni pre o luna,
3. pretiulu, cu care speréza a vinde acolo maj'a de cârbuni,
4. statiunea cea mai aprópe a drumului feratu,
5. indepartarea magazinului de statiunea drumului feratu ;
6. pretiulu de carausîa dela Petrojéni pâna la respectiv'a statiune a drumului feratu, resp. distanti'a drumului feratu sî chiri'a carausiei suntu de a se computá dupa tarif'a primului drumu feratu alu Transilvaniei ; —
7. pretiulu de transportare dela statiunea drumului feratu pâna la magazinu,
8. pretiulu, ce voiesce respectivulu alu pretinde pentru pestrarea cârbuniloru in magazinu.
9. cualitatea sî cantitatea cautiunei, ce o va depune respectivulu.

Totodata sa se insemneze in recomendare, ca respectivulu primesce conditiunile de susu sî va suportá tóte cheltuielele de lipsa pentru incheierea contractului; afara de acestea mai are a alaturá 10 % din oferend'a cautiune cá vinculu, care suma in casu, cându nu s'aru primí ofertulu lui, i se va retramite, iéra in casu de primire i se va inapoiá dupa depunerea cautiunei.

C l u s i u, 13 Augustu 1870.

Directiunea bâiloru ung. reg.

53—2

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a Gavosidi'a, protopresbiteratulu Lugosiului, cu care suntu impreunate urmatórele emoluminte : 25 jugere pamentu de aratura, 4 jugere livada, 15 orche cucurudiu de un'a casa, dela 90 numere sî venitulu stolariu. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia, suntu avisati a-si tramite recursele instruite dupa prescrisele „statutului organicu“ sî adresate câtra sinodulu parochialu, — pâna in 8 Septembre vechiu a. c. la d. protopresbiteriu G. Pestonu in Lugosiu.—

G a v o s i d i 'a 4 Iunie 1870.

Comitetulu parochialu.

52—3

Concursu.

In comun'a Lancramu protopresviteratulu gr-o. alu Sabesiului au devenitu a II-a statiune de parrochu vacanta, cu emolumintele urmatóre: 14 jugere pamentu aratoriu sî fenatiu, dela 170 familii 2 ferdele cucuruzu nesfarmatu, câte uu'a dî de lucru sî usitatele venite stolare; — pentru ocuparea acestei'a se escrie concursulu de fatia, ca doritorii de a imbratiosiá amintitulu oficiu se sî astérna petitiunile provediute cu documente despre deplin'a sea cualificatiune conformu prescrisiloru §§. 13 sî 121 din statutulu organicu pâna la 14 Septembre 1870 st. v. scaunului protopopescu concerninte. —

Lancramu in 26 Iuliu 1870.

Pentru poporulu vacantei parochii.

I. T i p e i u
(45—3) Protop.

Concursu.

Nn. 60 1870.

Pentru postulu de invetiatoriu in clas'a II-a a scólei normale capitale gr. or. in Saliste cu simbria anuala de 200 fl. v. a. —

Aceia, cari voescu se ocupe acestu postu, aru de a ascerne suplicile loru pâna la finea lunei lui Augustu a. c. cal. vechiu aici.

S a l i s t e in 29 Iuliu 1870.

Efori'a scolara.

51—3

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Augustu. 1870.

Metalicele 5%	55	Act. de creditu	242 75
Imprumut. nat. 5%	64 50	Argintulu	124 50
Actiile de banca	681	Galbinulu	6

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 65. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 16/28 Augustu 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

La situatiune.

Precum au pututu observá cetitorii nostrii amu fostu de multu tempu iéra-si numai spectatorii evenemînteloru. Nu avemu ansa inca de a nu fi sî de ací incolo totu numai spectatori, cu atâtu mai vertosu cu câtu evenemintele ce preocupa Europ'a astadi suntu sî se desfasiura afara de cercului ori cârei influintie a nóstre. Cu tóte acestea, spectacolulu celu infioratoriu, carele a macelaritu in buna voia pâna acum sute de mii de ómeni sî a pustiitu averi de milióne, va avé urmâri mari pentru viitoriulu locuitoriloru Europei. Acestu viitoriu nu ne póte lasá indiferinti. Prin urmare va fi necesariu, déca nu a intrevení in afacerile Europei, ceea ce dela noi nu se astépta, de a ne gandí la pusetiunea nóstra viitória sî la ceea ce avemu de facutu pentru a ne face pusetiunea un'a din cele mai bune.

Cum se va terminá resbelulu inceputu nu putemu scí, acést'a nu o potu scí nici cei celu pórta, nici chiaru invingatorii de pâna acum. Probabilitatea este pâna acum pre partea nemtiasca, celu putienu jurnalele nemtiesci ne face s'o simtimu acést'a in tóta puterea intielesului. Poporulu acestu pretinsu filosofu 'sî inaltia crést'a de mai da de norii ceriului. Odata a avutu norocu sî elu de a câstigatu ceva, cu mari greutâti sî s'fla in tóte trâmbitiele, ca lumea e a lui. De sî avemu totu respectulu de insusîrile cele bune ale poporului pruso-nemtiescu, totusi elu ne face prin espectoratiuni ca cele : „ca frontariele nemtiesci se estindu pâna unde se aude limb'a nemtiésca“, sî „sa se care risipiturile de nationalitâti“ . . . impressiunea aceloru fricosi, cari suntu fórte de omenia pâna sciu frica de cineva ; suntu inse iadu sî focu de iadu indata ce se simtu in ceva putere. Câudu aru fi acest'a numai asiá o gluma, aru trece pre ací incolo, dara acei ce au avutun norocire de a cunósce germanismulu acést'a sî din partea acést'a, potu sa s'astepte la mari sbuciumâri, in Europ'a, indata ce sórtea aru remané favorabile armeloru loru.

Sa caute omulu in istoria inapoi dela aparitiunea loru in lumea cunoscuta sî va dá totu de acele-si urme de caracteru adeca de subjugare sî de stirpirea altoru némuri. A traí lânga altu poporu in pace sî linistitu, multiamindu-se cu aceea ce e alu seu, acest'a nu se póte. Urmele cele multe ale slaviloru, cari erau luati in sabia in seculii trecuti sciu se spuna câtu sânge omenescu au trebuitu sa curga in pârtile resaritene ale Germaniei pâna au devenitu nemtiesci. In procesu pipaibile se afla ducatulu Posen, in carele poporulu slavu nu are de a-si alege alt'a de câtu de a se germanisá séu de a luá lumea in capu. Sî nu avemu noi esemplulu celu mai manifestu, ca unde asiá ceva nu se póte, elementulu acest'a in o atitudine separata cu legi estraordinarie sî subjugatóre, celu putienu in privintie de administratiune sî nu ne arata procederile cele multe ale lui, nisuinti'a de a despoiá pre acei ce nu suntu de o natiune cu ei chiaru sî de tóta proprietatea ?

Ajunsu odata dara elementulu pruso-germanu la putere aru fi teribilu, aru provocá revolte sî frecâri continue, Europ'a s'aru preface in unu câmpu de lupta generala iéra pre unde aru ajunge regimulu seu nu aru fi decâtu politia, gendarmi sî arestanti.

Acestea nu suntu esageratiuni, aceste suntu parte marturisiri de ale diuaristicei nemtiesci, carea inca nu au luatu pretiulu celui nepretiuitu, va se dica, inca nu si-au vendutu consciinti'a pentru argentii fariseiloru ce suntu totu cu „dreptulu celu bunu“ *) (sî nemtiescu) in gura. Aceste suntu esperinti'a nemtiloru insisi dupe resbelele batjocorite ale libertâtiei, din 1813, prin cari se fransese puterea democratiei inviate la 1789, acelei democratie ce mai inainte ajutase americaniloru la libertate, acelei democratie, carea, pre lânga tóte ferorile comise au redatu csistintia sî libertate multoru popóre sî natiuni in Europ'a sî pre aiurea.

Noi, ni se pare ca stamu departe de periculii aretati; inse trebuie sa ne aducemu aminte, ca ochii nemtiloru suntu de multu indreptati spre sudu-ostulu Europei. Ei vorbescu de multu de unu Reich der Mitte dela marea nordica pâna la marea négra sî Constantinopole s. a. m. d. Ba ei in adunari publice prelegu, ca popórele cele „lenesie“ sî „semibarbare“ trebuiescu casate sî facutu locu ómeniloru industriosi, cari sciu mai bine folosí pamenturile cele bune din orientu.

Cá sî cum nu aru sci la ce necasuri au fostu espuse aceste popóre, cá sî cum nu aru sci ca langedirea unei bóle politice sociale, fia sî nationale, nu se vindeca in dóue trei dile. Egoismulu nemtiescu pâna inca nu cutezá a vorbí asiá aspru, ci mai incetinelu, facea sentinti'a „semibarbariloru“ din orientu din cari cei mai buni se afla in subgermanische cultur (cultura subgermana), in locu de a dîce sa ajutâmu aceloru ce au fostu mai nenorocosi de câtu noi, sî cari au scapatu de sub multele invasiuni barbare.

Sa nu asceptâmu ajutoriulu nimenui dara sa fimu cu indoita priveghiare asupr'a viitoriului nostru. Torentului ce aru voi sa ne invasioneze, câudu patri'a ne aru chiamá, i amu opune sî pepturile nóstre, pâna atunci inse sa ne desvoltâmu puterile nóstre intelectuali sî sa cautâmu cu totu adinsulu a ocupá unu terenu câtu se póte de mare sî firmu pre terenulu materialu.

Aceste ne voru aparâ mai tare in contr'a unei invasiuni prussiane sub firma nemtiésca sî vice versa.

*) Nemtii au sî drepturi rele.

Evenemînte politice.

Evenemintele de dincolo de Lait'a, cu privintia la impacarea intereseloru celoru diverginte, ce se afla acolo, atragu atentiunea cercuriloru mai inalte din capital'a partiei de dincóci de Leit'a „Pesti Napló“ este numai o espressiune a acestoru cercuri câudu dîce : Austri'a nu trebuie sa mai esperimenteze. Regimulu trebuie sa cugete ca déca referintiele europene lu ajuta in câtu-va astadi remâne totusi amenintiându sî intrebandu diu'a de mâne. Polonii voru pricepe ca ori care incercare a loru indreptata contr'a Austriei, amenintia natiunea loru propria. Poporulu bohemu, celu bine organisatu, capace, dara totu odata sî cerbiciosu, va intielege dór' acum'a, ca trebuie sa merga cu Austri'a, dara ca sî cu dens'a trebuie sa cada. Ce se atinge de nemtii din Austri'a, aru fi o nebunia, sa voiasca cine-va a li dá ocasiune la vaitâri politice; fâra de nemti nu se póte cugetá o reorganisatiune in Austri'a; nemtii inse sa cugete, care organisatiunea Austriei trebuie sa se faca.“ Acestea aru fi totudeodata sî o instructiune data celoru de dincolo de Lait'a.

Pre câudu „Pesti Napló“ este asiá de instructivu, cele-lalte foi unguresci vorbescu ca in cercuri respective in Vien'a se arata o recéla, déca nu mai multu, câtra desvoltarea institutului de honvedi. „W. Abendpost“ arata ca scirie foiloru unguresci in asta privintia suntu tendentióse sî ca cu ocasiunea delegatiuniloru, ce voru urmá in curendu, se va vedea ca ministrulu de resbelu au ingrigitu de arme, munitiune, monturi ,sî alte trebuintie in mesur'a aceea, in carea i-au fostu aplacidate mijlócele financiale. Ceea ce privesce scirea ca ministrulu de resbelu s'aru fi inpotrivitu crearei de artileria sî trupe technice pentru honved constatéza „W. Apost.“ ca despre astfeliu de lucruri inca nici vorba n'a fostu nici odata. Ministrulu a trebuitu sî trebuie sa se tiena de cele ce prescrie legea de inarmare.

Dietele de dincolo de Lait'a, abiá incepute sî au datu de greutâti, asiá incâtu nu se mai ascunde temerea, ca cea din Tirolu va trebuie sa fia tramisa acasa. Deputatulu dietei tirolene Greuter, cunoscutu din senatulu imperialu, de impreuna cu alti deputati s'au opusu juramentului séu apromissiunei ce trebuie sa faca fia-care deputatu la intrarea sea in dieta. Totu asiá se vorbesce ca au de cugetu se faca sî slovenii.

Pentru diet'a Bohemiei abiá voru fi alegerile finite. Ministeriulu negotiaza inca cu capii partiteloru cechice. Feudalii promitu ca voru intrá in dieta. Ce voru face dupa alegeri sî chiaru dupa intrarea in dieta, nu se scie. Intr'aceea unu corespondinte alu unei foi, ce apare in Moravi'a, scrie din Vien'a, ca ací se pregatesce o crisa ministeriala. Dupa corespondinte aci nu aru fi vorb'a numai de o reparatiune a ministeriului, acomodata senatului imperialu intr'unitu, ci de o schimbare totale. Se vorbesce de contele Meran séu archiducele Rajner, unulu din acesti doi are sa fia presiedinte ministeriului austriacu. Cancelariulu, contele Beust va trebuí sa iese din postu, dupa combinatiunea acést'a. Suplinitoriulu seu, dîce corespondintele, se afla aprópe de densulu, dara póte ca Beust nici nu viséza ca acelu magnatu unguresc, cu carele converséza adese sî bucurosu, are de jumetate portofoiulu afaceriloru esterne in mânile sele.—Scirea intréga, câtu privesce schimbarea ministeriala pórta caracterulu unei sciri, ce trebuie luata cu tóta reserv'a.

Dupa lupt'a din 5/18 l. c. carea de si au fostu sangerósa, nu au fostu decisatóre vinu sciri diverse. Cu catu vinu scirile mai próspete, cu atatu transpare mai multu inpregiurarea, ca Bazaine nu este inchisu la Metz, ci ca s'a strecuratu spre a se intruní, fia la Chalons fia la Parisu, cu cea lalta armata. Cu tóte acestea vreo cate-va dîle credemu ca nu vomu avea a registrá intemplâri nóue mai marcate despre resbelu. Ambe partile suntu obosite, prussieni mai multu decatu francesii. Cei dintâiu speréza multu in anarchi'a, ce credu ca se va produce prin o revolutiune in Parisu. Tóte depesiele inse, care sósescu din Parisu demunstra ca perderile de pana acum intaresc si maresc patriotismulu francesu. Francesii dîcu, ca mai bine sa péra cu totii, decâtu sa traiasca cu rusîne. Intielegerea cea buna ce se vede intre partite, arata, ca tóte certele de partita au disparutu. Astadi nu esista in Franci'a decatu francesi. Prusi'a are inaintea sea o natiune resoluta la ori si ce. Din despartieminte (districte) scrie in Siècle Enricu Martinu ca in Picardie si in Nordulu Franciei. batalionele pare ca crescu din pamentu; suntu mai multi juni decâtu pusci; resbelulu se vede dar', ca abia este la finitulu iuceputului seu.

Poterile neutrale, de care se vorbea, ca au intrevenitu la poterile beligerante, inse fara succesu, ni se pare ca nu au ajunsu inca asia de parte. Ele abia au grigitu pana acum de sine si adeca, ca consecintiele resbelului sa nu le fia stricatióse.

Din diarele, ce amu ptimitu din Romani'a vedemu ca e departe de a se aratá adeverate depesiele pestane despre repetirea unei revolutiuni in Bucuresci; din contra si cea dela Ploiesci publicata in lume ca atata aplombu se reduce la o intreprindere puerila. Astfeliu este cualificata chiaru de unu barbatu, despre care se dîcea ca aste amestecatu in pretins'a revolutiune.

Epistol'a lui Trochu.

Generariulu Trochu a adresatu diurnalului „Temps“ urmatórea scrisóre :

Parisu in 19 Augustu.

Criticându actulu, prin care in nópte'a reintórcerei mele dela armata m'amu pusu in legatura ca

populatiunea Parisului, cu o bunavointia, pentru care trebuie sa ve multiumescu, pareti a dori desluciri despre urmatoriulu pasu alu proclamatiunei mele:

„Apelezu la toti barbatii de tóte partitele si a. Ve rogu a tienea in frenu prin autoritate morale pre capetele aprinse, care insesi nu se potu stapaní, ci esercéza justitia cu manile loru proprie la acei ómeni, cari nu se tienu de nici o partita si cari privescu in nefericirea publica o ocasiune potrivita a-si implini poftele loru cele netrebnice.“

In tóta viati'a mea amu fostu unu barbatu, care a iubitu discussiunea libera si asia voiu si acum a adauge la deslucirile, ce le doriti, tóta confessiunea mea. Retacirea tuturoru regimeloru, pre care eu le-amu cunoscutu, a fostu aceea, a considerá potestatea de u l t i m a ratio a domniei. Tóte priveau adeverat'a potere de secundara in grade diferite, singur'a, care e in totu tempulu activa, singura, care e decisiva, déca e vorb'a, de a deslegá problemele cele grele, cu care se ocupa civilisatiunea: Poterea morala. Tóte au fostu regime personale in grade deferite, caci nu recunosceau ca regimulu nepersonalu, care se considera numai de o delegatiune a poporului, care proiectéza si lucra numai in interesulu poporului, nici cându in interesulu seu propriu, care se supune tuturoru controleloru, ce poporulu voiesce a aternà preste elu si care vede in aceste controle arm'a sea de aperare, care onestu si fidelu infocatu pentru binele comunu e pentru publicitate unu modelu de onestitate si care singuru posiede aceea potere morala a carei taria tocmai o definaiu.

In intielesulu acest'á amu vorbitu câtra populatiunea Parisului; in convingerea acést'a amu traitu si amu conbatutu pre câtu mi-a concesu poteri e si positiunea mea, ratacirile, care a cufundatu tier'a in starea cea trista, in care se afla de facia. Amu rogatu pre barbatii tuturoru partiteloru pentru asistinti'a loru, presentandule a mea fâra egoismu, fara reserva si dupa cum amu disu, de óre ce nu potu dice mai multu, din totu sufletulu meu. Acést'a asistintia de totu morale, o amu priceputu insa dupa cum urméza.

Ide'a, a sustienea ordinea, in Parisulu acest'a care e espusu celoru mai rectificate temeri si atietiari, prin bajoneta si sabia, me imple de spaime si ingretiosiare. Ide'a inse, a sustienea ordinea in Parisu, prin importanti'a, patriotismului liberu pronuntiatu, onórei si cunosciintiei pericolului evidentu me imple cu incredere si sperantia.

Problem'a inse e grea: eu singuru nu o potu deslegá. O potu deslegá cu asistinti'a tuturoru acelor'a, cari suntu de convingerea si credinti'a, ce tocmai amu marturisitu-o. Acést'a amu numitu „asistinti'a morala“.

Inse póte sosí momentulu, in care Parisulu, in tóta estensiunea sea periclitatu si espusu esamenului unei imblocari, sa fia espusu acelei clase deosebite de ómeni de nimic'a, cari priveseu in nefericirea obstésca numai ocasiunea asi implini poftele loru cele netrebnice“. Acesti'a retacescu, dupa cum se scie, prin orasiulu confusu, strigandu: „tradare!“ intra in casa si o despoia. Acesti'a voiamu si recomendá ómeniloru onesti, cá in absenti'a poterei inarmate, ocupate pre valulu forteretiei, sa-i apuce de gâtu—si acést'a a fostu totulu.

Fiti siguri, dle redactoru, de deosebit'a mea stima.

Generalu T r o c h u.

S a b e s i u 15/8 1870.

In 12 l. c. la ½ 2 óre d. p. se intunecase ceriulu intregu cu nuori negri si grei; unu viforu inspaimentatoriu sueră prin aeru, clatiná arborii din radacinile loru si ne anunciá un'a tempestate ingrozitória. Acésta tienù pâna la 2 óre si umplù ómenii cu frica mare; cându de odata, dupre putiene tunete, se descarcara nourii cei amenintiatori si dimpreuna cu viforulu, cadea si sloi de ghiatia de 3 pâna 8 loti, cu o celeritate nemesurata, pre orasiulu nostru pre otaru si gradini. Si acést'a tienù o jumetate de óra, pausându de trei ori cam câte dóua minute. Betrânii nostrii dicu, ca de fórte multu tempu nu au mai pomenitu atare tempestate. —

Pamentulu erá albu de sloiurile de ghiatia ingramadite, si pre lânga tóta plói'a numai decâtu urmata dupa tempestate si continuata si in cealalta dî, totu se mai poteau vedea, alesu in iérba, gramedi de ghiatia. —

Consecintiele acestei tempestâti, se pricepe ca au fostu fórte triste si descuragiatórie. O multime fórte mare de edificia despoiate de acoperemintele si ferestrele loru; gradinele devastate; partea cea mai mare a malaiului (cucuruzeloru) prosternutu la pamentu si imblatitu, viniele ridiende, nimicite; pre strade si gradine paseri, prin curti gaini gâsce etc. ucise, chiaru si viati'a ómeniloru de pre afara a fostu tare periclitata. Daun'a se urca la multe mii de floreni. Ajutoriu fórte putienu au primitu.

Si mai reu a patit'o comun'a rom. invecinata L a n c r a m u; apoi au mai suferitu comunele P i a n u l u si V i n t i u l u i n f e r i o r u. Mai póte cineva fi indiferentu intre intrebuintiarea multeloru si diferiteloru asecurantie?!

Altu ceva de pre aici nu mai amu de a ve scrie, decâtu, ca românii gr-or. si-au acoperitu turnulu bisericei nóue cu coperisiu de pleu in stilu frumosu. Pentru ridicarea institutului elementariu rom. si pune modest'a nóstra inteligentia tóta nisuinti'a, prin diferite intreprinderi laudabile — aru si fi timpulu.

Deputatiunea „Privilegiatiloru“ dela noi in cestiunea comitetului nostru opidanu, s'a re'utorsu dela Pest'a cu nimeritulu respunsu: M e i n e H e r r n d i e Z e i t e n s i n d v o r ü b e r.

Alta-data mai multe si sperezu mai mângaitórie; pân'atuncea remânu

I. N. B.

R o m a n i 'a.

M i s c a r e a d e l a P l o i e s c i.

Cetimu in „Monitoriulu dela 9 Augustu curinte:

Cetatieni!

O tentativa atâtu de nebuna câtu si criminale a fostu incercata in Ploiesci. Autoritâtile constituite au fostu atacate de Candiano-Popescu cu o banda de turbaratori decisi, se vede, a aduce peirea patriei loru. Asemenea fapte criminali, si mai multe de câtu ori cându in asemenea momente, suntu o tradare câtra natiune. — Din nenorocire, guvernulu, care veghiá de multu, este in mesura de a infrená pre turburatori, si miscarea va fi inabusîta. Criminalii voru dá sém'a justitiei de faptele loru.

Români, strângeti-ve cu totii impregiurulu tronului care in acestu momentu, mai multu de câtu ori cându, este simbolulu liniscei, prosperitâtiei, esistintiei chiaru a statului.

Români, comptâmu pre patriotismulu, pre intielepciunea vóstra.

Suntemu decisi a ne face detori'a.

Afara de acésta miscare partiale, liniscea domnesce in tóta tiér'a.

Ministrii: M. Kostachi, C. Gradisteanu G. Gr. Cantacuzinu, G. Manu, P. Carp, Al. Lachovari.

La 12 din nópte, guvernulu a primitu scire ca ordinea in Ploiesci a fostu cu desaversire restabilita, autoritâtile reintegrate, cea mai mare parte din perturbatori arestati, iéra cei cari au fugitu urmariti si se spera a se prinde in curendu. Armat'a si a indeplinitu cu energia si devotamentu detori'a. (Comunicatu).

In momentulu de a pune suptu presa aflâmu ca d. Al. Candiano Popescu si d. Comiano au fostu prinsi la Buzeu si arestati.

D l u i R e d a c t o r u a l u d i u a r i u l u i „R o m a n u l u.“

Domnule Redactore! Ve rogu sa dati publicitâtiei urmatórea declaratiune:

Amu facutu si facu parte din acea partita nationale are cârei credintie pentru independinti'a tierei mele, pentru libertâtile cele mai intinse, si pentru o Romani'a mare si puternica, unita cu fratii sei din accea-si familia, le amu impartasîtu totudeun'a, fâra a deviá unu momentu din calea detoriei, fia in lupta si primejdia, fia in succesu; déra nu amu luatu si nu voiu luá parte nici odata in actiuni care in unele impregiurâri mi paru culpabile chiaru câtra natiune, a cârei esistentia se pune in pericolu de câtra o persóna ale cârei principie nici purtare nu le aprobu, si pre cere n'amu autorisat'o si nu voiu autorisá pre nimeni a se servi cu numele meu in uneltiri puerile.

Fâr' a condemná intentiunile nimenui, declaru ca n'amu nici o parte, si nici o solidaritate in cele petrecute la Ploiesci; le deploru si respingu ori ce respunsabilitate, fia cá individu, fia cá membru alu unei partide.

Primiti, ve rogu, domnule Redactore, incredintiarea prea osebitei mele stime si consideratiuni.

10—22 Augustu, 1870.

Nicolau G o l e s c u.

Varietâti.

*** Contele Szapary, secretariu ministerialu, e denumitu secretariu de statu in ministeriulu de comunicatiune. —

FOISIÓRA.

Ce spiritu domnesce adi in Franci'a.

Perderile grósnice ale francesiloru, aru crede omulu ca a produsu o descuragiare generale. Noi la acestu locu reproducemu dupa „Romanulu“ unu articulu caracteristicu din „Paris-Journal“, care ne dovedesce ce credu francesii despre viitoriulu celu mai de aprópe si mai departatu alu loru, cum nu-si aterna sórtea de nisce fatalitâti séu de unu omu, ci de unu poporu de 40 milióne.

Dara la ce sa mai vorbimu noi? sa lasâmu sa vorbésca unu francesu, pre Marc-Fournier. Eaca ce dice elu in „Paris-Journal“ intr'unu articlu intitulatu „**1815** séu **1792**?“ in care pune pre cetatiani se aléga intre invasiunea care a urmatu invingerea dela Waterlloo, si invasiunea oprita la 1792 de voluntari desculti, nemâncati, neimbracati, nearmati, neinstruiti.

Sa ascultâmu:

„Nici odata 1815, nu este asiá?

„Sa bine-cuventâmu dara batai'a perduta; in ea sta salutea nóstra,

„O bataia perduta astadi, va sa dica patri'a salvata mâne.

„Avemu sa stergemu din moravurile, din animele nóstre, dóue-dieci ani de discuragiare culpabila, de uitare de noi insine.

„Avemu sa otielimu sufletele nóstre, scaldându-le in amorulu celu mai viu, in amorulu celu mai insanetositoriu: in amorulu de patria.

„Ór'a grava succéda óreloru de nebunia: atâtu mai bine!

„Entusiasmulu profundu succéda spiritului de corruptiune.

„Credinti'a inlocuiesce ironi'a.

„Ve luase somnulu, ateniani ai decadintiei, desceptati-ve români ai Romei betrâne, români ai lui Scipione.

„Ateniani, nu mai vremu!

„Ne trebuiescu voluntari dela 92.

„Franci'a dela 92.

„Libertatea dela 92.

„Generali dela 92.

„Ne trebuiescu cele patru-sprediece armate ale nóstre.

„Cetatiani, nu palavragii.

„Ministri cu ocheari, pretinsi liberali, séu pseudo-parlamentari.

„Aidea de. Dispuneu fâra noi despre resbelu si pace!

„Resbelu, fia! — Daru ajunge!

„Sa bagâmu bine de séma nu cum-va sa se faca pacea prea rapede!

„De acea sa prevenimu tóte evenementele, sa dejucâmu tóte intrigile, sa fimu gat'a sa trecemu preste tóte slabiciunile; sa nu dâmu nimenui fia chiaru celu d'antâiu constitutionalmente, timpulu de a cugetá si de a sa lasá consili'a.

„Daca pâna in trei dile, fia-care din noi, n'are o pusca in mâna, pâna in trei dile! va fi prea tardîu.

„Daru sa se scóle lumea la timpu si Prussi'a si Europ'a au sa védia ce n'au mai vediutu!

„Ce a facutu Prussi'a?

„Ea a jucatu totu pentru totu.

„Si-a degarnitu cu curagiu orasiele si satele, fâra a se ocupá de reserve, si si a disu: D'a, voi perí, séu îi voiu invinge prin numeru.“

„Acést'a e vechiulu instinctu barbaru re'nviatu.“

„A aruncatu dara 900 mii ómeni pre Rinu, pre cându noi nu aveamu nici pre jumetate.

„Si cu hórdele ei numeróse n'a avutu sa faca de câtu trei pasi spre a câstigá trei batai, daru a in tiér'a nóstra!

Deputatulu Militics, redactorulu foiei serbesci „Zastova“ e judecatu de juri la inchisóre de unu anu.

*** (Balulu) precedatu de piesa teatrale, esecutata de diletanti, in favorulu „Alumneului natiunalu românu din Timisiór'a“, are sa se tiena in 5 Sept. 24 Aug. a. c., in sal'a otelului „Tigru“, suburbiulu Fabricu. — Scopulu acestui balu este nobilu. Sperâmu, ca intreprinderea comitetului va fi incoronata de cele mai bune resultate in favorulu Alumneului românu din Timisiór'a.

*** (Starea instructiunei publice in Romani'a). Etragemu din unu raportu substernutu in acésta privintia ministrului de culte sî instructiune publica urmatóriele date: Afara de scólele comunali, — alu câror'a numeru este omisu din acestu raportu, — Romani'a posiede astadi 115 scóle private cetatienesci pentru copii; aceste scóle, in anulu scolasticu espiratu, fura frecuentate de 20,554 scolari; scóle primarie cetatienesci pentru fete suntu 98 cu 8,555 de eleve; apoi dóue scóle reali (in Buzeu sî Tirgu-Jiu); 11 gimnasie de statu cu unu numeru preste 1000 studenti afara de acestea, câte unu gimnasiu in Brail'a, Giurgiu sî P.étr'a, sustienute de aceste urbi; mai departe 6 licee cu 1445 studenti; — 8 seminarie cu 1415 alumin. o scóla medicinale cu 131 stud. o scóla macedo-româna cu 24 scolari; 5 scóle secundarie pentru fete cu 529 eleve; 2 scóle comerciali (in Bucuresci sî Galati) cu 179 frecuentanti; 2 institûte pedagogice cu 179 ascultatori; 2 universitâti; 2 institute pentru belle arte sî sciintie cu 62 elevi; sî 2 scóle de musica cu 238 frecuentanti.

*** (Societatea acedemica.) Sessiunea anuala a societatiei academice s'a deschisu dupa cum aflamu din diurnalele din Romania in 1/13 Augustu. Dintre membrii secietatiei s'au adunatu pana in diu'a amintita numai 7 insi. Unii dintre membrii acestei societati au promisu in scrisu ca se voru grabi a se infaciosiá, iéru altii, precum dnulu vice-presiedinte Cipariu si dnulu Al. Hurmuzechi, suntu prin morbu inpedecati a luá parte la siedintiele sessiunei acesteia. — Presidiulu l'a luatu, in lips'a de presiedinte, care a demissionatu in iérn'a trecuta, dnulu Lauriianu. Membrii de facia, terminandu unele afaceri curente, se ocupa de aceea parte a dictiunariului etimologicu si glosariului de cuvente steire, care in cursulu anului trecutu s'a elaboratu de doi membri ai sectiunei filologice, de dnii Lauriauu si Maesimu. Cinci cóle formutu 8° din acestu dictiunariu s'a si tiparitu.

*** Congresulu archeologicu. Se scie ca congresulu de archeologie preistoricu avé in acestu anu sa tiena siedintiele sale in Bologni'a (Itali'a). Eaca o comunicatiune ce a trimisu comitetulu congresului, presiedintele d. conte Gozzadini sî secretariulu generalu profesoru d. Capelini câtra membrii corespundinti sî aderenti ai congresului din Romani'a.

Dniloru corespondenti sî aderenti ai congresului internationalu de antropologia si archeologia preistorica.

„Dupa program'a care avurâmu onóre de a ve trimite in lun'a lui Martie, deschiderea sesiunei a 5-a a congresului internationalu de antropologie preistorica erá hotarita pentru 1 Oct. viitoriu.

Numerósele adesiuai ce primiramu din tóte partile lumei, espositiunea italiana preistorica decretata de guvernu spre a da ajutoriu congresului, subventiuni obtinute de orasiulu sî provinci'a Boloni'a, dimpreuna cu concursulu municipalitâtiloru din Moden'a sî Raven'a ne faceau sa sperâmu ca reuniunea nóstra avea sa fia numerósa, sî ostenealele nóstre erau sa fia coronate de unu briliantu succesu.

„Din nenorocire a isbucnitu pre neasceptate resbelulu in inim'a Europei, sî prin urmare a turburatu oper'a nóstra de pace, sî multe din somitâtile sciintifice care se intereséza la reusit'a reuniunei nóstre, ne-au invitatu d'a-lu amână pâna la anulu viitoriu.

„Comitetulu de lorganisatiune luându in consideratiune dorinti'a esprimata de multi dintre confratii nostri, in presenti'a circomstantiei atâtu de desfavorabila pentru unu congresu internationalu, a decisu cá a 5-a sesiune va avea locu la 1 Octombre 1871.

„Comitetulu de organisatiune remane in functiune sî program'a dejá publicata este mentienuta.

„Acei cari au solvitu dejá cotisatiunea loru pentru anulu viitoriu, au dreptu de a-si reluá banii prin o cerere speciala câtra secretariulu comitetului cu tramiterea adeverintiei.

„Membrii cari aru voi sa ne continue simpathi'a loru, suntu rugati d'a tiene adeverinti'a, scritórea de invitatiune sî list'a membriloru de corespondenti pâna la anulu viitoriu.

„D. Conte A. Guidelli, casieriu alu comitetului fiindu demisionariu, dnii membrii cari aru voi sa platésca cotisatiunea pre anulu 1871 suntu rugati d'a sa adresá câtra secretariulu comitetului.

„Sperâmu, dlu meu, ca sî d'acum inainte veti bine-voi a ne continuá buna-vointi'a d-vóstra sî la anulu viitoriu congresulu internationalu de antropologia si de archeologi'a preistorica la Bologni'a, va fi onorata cu presenti'a d-vóstra.

„Primiti, dle, asigurarea prea distinsei nóstre consideratiuni.

„Presiedinte, I. Cozzadini.
Secretariu generalu, I. Capelini“

*** D. baronu Duecker din Neurode a comunicatu dlui Urechia pre lânga o epistola, o pretiósa dare de séma despre descoperirile sele in pârtile din Westfali'a, facute in 1867. Brosiur'a e intitulata „Vorgeschichtliche Spuren des Menschen in Westfalien, beobachtet durch F F. Freiherrn von Duecker. Auszug aus den Verhandlungen des Natur historischen Vereines zu Bonn. Bericht über die General Versamlung von 1869.

Eaca sî câte-va sciri din epistola:

„In acestu momentu ti adresezu o mica notitia asupr'a cercetâriloru ce amu facutu in 1867 in Grotele din Westfali'a. Anulu trecutu, dupa frumosulu nostru congresu dela Copenhaga amu continuatu aceste cercetâri sî amu aflatu in o crapatura de stinca o mare catatime de osu de Renu provenindu din mâna de omu. In Hohle Stein amu gasitu resturi de Rinocerosi sî de Ursus Spelacus cu poterie primitiva sî cutite de Silex In câmpiile Silesiei amu gasitu de curendu siesuri intinse coperite cu cenusie, cu poterieolarie primitiva oseminte sî ustensile din epoc'a petrei poliite. Nu aveti Köckenmödding de speci'e acést'a in Romani'a? Mi place a credo ca trebuie sa esiste dealungulu riuriloru.“

*** Diu'a onomastica a M. Sele Napoleonu III serbata in Bucuresci, la 3/15 Aug.

„Monitoriulu oficialu“ alu Romaniei comunica urmatóriele detalie despre numit'a serbatória:

„Astadi strad'a ce conduce la biseric'a catolica erá indesata de poporu din tóte stârile societâtiei, cá nici o data, care se grabiá a inaintá spre intrarea bisericei, unde la diece óre se cântà unu Te Deum in onórea Maestatiei Sale Napoleonu III, Imperatorele Francesiloru, cu ocasiunea aniversârei dilei sale onomastice.

De ambele laturi ale stradei erau insîruite o divisiune de garda sî unu batalionu din armat'a de linia, in mare tienuta.

In intrulu bisericei, multimea erá atâtu de compacta, in câtu cerculatiunea se facea cu mare anevointia. In fati'a altariului, de o parte asistau dnii ministrí, iéra de cealalta se aflá dnulu Melinet consululu generalu alu Franciei, insotitu de functionarii agentiei.

Oficieri de tóte gradele, atâtu din guard'a civica, câtu sî din armata, precum sî functionari civili sî militari, dnulu Poumay, ex-consulu alu Belgiei, unu numerosu publicu sî tóta coloni'a francesa din Bucuresci erau facia la acesta serbare, facundu urârile cele mai calduróse pentru Majestatea Sea Imperatorele Franciei, cârui-a poporulu romanu pastrédia o eterna recunoscintia pentru protectiunea binevoitória ce n'a incetatu a dá Romaniei in diferite ocasiuni.

Dupa terminarea serviciului divinu guard'a natiunale sî armat'a defilaru, in piati'a Santului George, pre dinaintea dlui consulu generale sî a dloru mininistri.

La finele defilâriei, strigate entusiaste: „Traiasca Franci'a! traiésca Napoleonu III“, resunara de mai multe ori.

Pre la ór'a 1 sî jumetate p. m., dnulu ministru de Esterne, insotitu sî de unu adjutantu domnescu, merse intr'un'a din trasurele de gala ale curtiei la otelulu agentiei sî consulatului generale alu Franciei cu ceremonialulu usitatu, spre a felicitá din partea I. S. Domnului pre represintantele Franciei, pentru aniversarea acestei dile.“ „Inf. b.“

*** Imperatés'a Eugeni'a este fórte retrasa, nu primesce mai pre nimenea. In tempulu din urma a dispusu ca la Compiegne sî in gradin'a Tuillierieloru sa se faca locu pentru ambulantie. — Despre depunerea maresialului Baraguey d' Hilliers din comand'a cetatiei Parisului se dice ca a fostu causata de o conversatiune ce o avura ambii despre situatiunea Parisului. Maresialulu asigurà pre imperatésa ca pacea sî liniscea va fi in Parisu completa. „Dara noi“ reflecta imperatés'a „dinasti'a?“ „La acést'a numai cugeta nimenea“ a respunsu maresialulu. „Franci'a cugeta numai cum se alunge pre prussiani; celelalte voru urmá

„E la noi lignita, suflându, sî perdiendusi totu sângele.

„La rendulu nostru!

„Ea e la noi, déru nu va esi de la noi!

Sî voi sunteti tristi? Sî voi nu intonati imnuri de triumfu?

„Ea e la noi! O tienemu in manile nóstre! Eac'o in fine, nu numai in fati'a braviloru nostri, dara in fati'a a dóua milióne de cetatieni, cari voru sa móra séu sa omóra.

„Prussi'a a cadiutu déra in curs'a provedintiei. Dumnedieu singuru a fostu adevaratulu tacticianu in tóta acésta afacere.

„Prussi'a incalà pamentulu nostru francesu, daru nu pamentulu nostru slabanogu de la 1814 — Ea calca tieren'a unei natii pre cari cincidieci ani de pace au facut'o sa nu mai aiba lipsa nici de feru, nici de auru nici de sânge.

„Cugetatu'ati la tóte acéstea?

„D'a, nu asiá, sî ati intielesu? — Sî in locu de a ve teme de ori ce, voi rîdeti, dati din umere sî va pregatiti sa gustati voluptâtile macelului!

„D'a, nu e asiá? aveti sa rasbunati pre batrânii de la 1814, femeile violate, parintii impuscati, copilasii spintecati, Franci'a intréga muritóre sî plina de sânge, lasata dreptu mórta sub calcâiele barbariloru!

„Acest'a va fi ultimulu sânge versatu? Prea bine! Dara celu pucinu sa fia versatu sîróie, cu divin'a furia a potopului!

„Sî inainte de tóte nu ne trebuie pace!

„Celu dintâiu care va pronunciá acestu cuventu infamu, sa fia prinsu cá unu tradatoriu sî impuscatu cá unu câne.

„Pacea! O vomu face in Prussi'a.

„Iéra Europ'a sa taca!

„Sa se pazésca!

„Câci sub fia-care din trenurile ei, putemu se'i asverlimu câte unu butoiu de picratu de potasa cu etichet'a:

„REPUBLIC'A.

„Asiá daru, sursum cord'a; sî inainte!

„Cei'a ce ne advine, e unu câstigu mare la lotaria.

„Tunulu Prussianu va desceptatu. Iéca-ve scapati de visurile rele.

„Ati visatu ca sunteti in 1870. — Ce eróre — Erati in Septembre 1792.

„Mergeti la Pont-Neuf de ve inscrieti, strigându: Traiasca Franci'a.“

Cei sceptici voru crede póte ca acéstea suntu vorbe de gazetariu. Sa trecemu dara la lucruri positive: Statistica sî fapte.

Celu din urma recensementu, a constatu in Franci'a, 3,760,000 ómeni de la 20 pâna la treidieci ani, sî 3,128,000 ómeni de la tredieci pâna la patru-dieci ani. Afara de acestea Franci'a posede astadi in arsenale 3,000,000 pusci noi sî in banca aprópe 2,000,000,000 de franci.

In acestu momentu toti cetatienii de la 20 pâna la 40 ani se inscriu la primârii sî suntu armati indata. Eaca déra o mândra óste, sî inteliginte de 3 milióne luptatori.

Apoi pre fie care septamâna sa confectiónéza trei-dieci de mii pusci cu acu; asiá dara pre fiecare luna natiunea isi va vedea puterile marite cu preste 130,000 ostasi.

Resbelulu acest'a, are sa fia unu duelu de mórte. Câudu toti ómenii dela 20 la 40 ani voru fi peritu, atunci va veni rendulu betrâniloru, femeiloru, copiiloru! Barbarii cari vinu in Franci'a se culéga lauri sî avutii, séu voru muri toti, séu voru culege numai cenusi'a mortiloru sî fómetea. C.

de sine.“ Imperatés'a se manià sî maresialulu este depusu.

*** Recuisitiuni. Prussanii facu sî in Franci'a precum faceau in Austri'a la 1866 recuisitiuni mari. Asiá dupa batai'a dela Wörth ajungu in unu orasielu de 6000 locuitori numitu Saverne 18 ulani prussiani sî indata ceru 20,000 pâni séu o suta de mii de franci. Acést'a a fostu insa numai frica bagata. in óse. Adóu'a dî insa cându sosesce corpulu alu 11, intendenti'a militara face urmatórea recuisitiune: 10,000 pani, 60 boi taiati, 8000 chilograme de urezu, 1250 chilos cafea arsa 750 chilos sare, 500 tabacu séu 180,000 cigâri pentru soldati, 75,000 cigâri fine pentru oficieri, 15,000 litre de vinu sî adeca 10,000 litre de vinu de tiéra pentru soldati, 3000 litre vinu de Bordeaux sî 2000 litre de vinu de Burgundu sî pre lânga acestea 200 sticle de champagnu, 100 chilos zacharu pentru ambulantie, 25 chilos estractu de carne, 60,000 chilosu de ovesu 25.000 chilos de fenu sî totu atâtea paie. In fine unu magazinu sa se faca unde sa se adune tote aceste. Bieti membri ca autoritâtiei comunale spunu ca de cându esista Saverne nu au fostu in trens'a 3000 de litre vinu de Bordeaux nici 2000 de litre vinu de Burgunde. Audiendu acést'a intendentii au mai stersu câte o nula dela numerii acesti doi sî cele 200 sticle de champagnu cu totulu, celelalte inse au trebuitu câstigate numai decâtu.

*** (Un'a descoperire pretiósa.) In 7 Maiu a. c. s'a aflatu in bibliotec'a bisericei Petro-Paulin'a din Liegnitz unu esemplariu manuscrisu din Liviu, care aru contienea sî decad'a a patr'a aprópe completa. — Manuscrisulu n'a fostu insemnatu in catalogulu bibliotecei. Acést'a descoperire a facutu o profesorulu gimnasialu Dr. Krafft, cu ajutoriulu bibliotecariului. Acésta descoperire va fi de mare pretiu pentru sciintia. Vechiulu sî celebrulu istoricu Liviu are sa jóce inca un'a rola insemnata in lumea culta din diumetatea a dó'a a seclului XIX. „Fed.“

Nr. 440. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea a doue posturi invatiatoresci resp. a postului de Directoru lâ scól'a capitala normala din Opidulu Rasinari se escrie prin acest'a din partea subscrisei Eforie concursu!

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invatiatoriu, 450 fl. v. a. pentru postulu de Directoru, relutu de lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupa amintitele posturi invatietoresci — insrtuindu petiunile loru cu documentele prescrise. precum: Estrasulu de botezu, atestatu despre absolvarea celoru 4 clase gimnasiale, atestatu despre absolvarea cursului petagogicu-teologicu, atestatu despre cualificatiune-suntu avisati ale trimite subscrisei Eforie scolara pana in 25 Augustu st. v.

Resinari 20 Iuliu 1870.

Oficiulu Comunalu ca Eforia scolara.

Concursu.

La scól'a principale-normale gr-or. din Satulungu se afla unu postu vacante de invetiatoriu cu salariu anuale de 226 fl. v. a. sî cu prospectu de inmultirea salariului.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca sa-si tramitia pâna la 30 Augustu a. c. st. v. la preaonoratulu domnu protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu in Brasiovu pre lânga petitiunile loru:

1. Atestatu de botezu ca suntu de relegea gr. or.

2. Testimonii scolastice ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogico-teologicu cu succesu bunu.

3. Atestatu despre purtarea loru morale sî politica dela diregatori'a comunale respectiva.

Concurintelui celui mai aptu i se va dá preferintia.

Satulungu 7 Augustu 1870.

Efori'a scólei capitale-normale ort. res. din Satulungu.

Radu Popi'a sî Irimie Verzea
56—2 Parochi.

Nr. 6481 ex 1870.

Concursu.

pentru vinderea pre cale comissionaria a cârbuniloru de piétra scosi din bâile erariului din valea Jilului.

Vinderea in micu a cârbuniloru scosi din bâile erariului din valea Jilului precum sî edificarea de magazinele necesari spre acestu scopu se concedu comissionâriloru pre lânga urmatórele conditiuni:

Erariulu da comissionariloru o cantitate de cârbuni de piétra pentru o luna pre conto iéra pentru celelalte numai pre lânga tramiterea pretiului in bani gat'a.

Pretiulu vinderei cârbuniloru de piétra lu va otart erariulu, o parte din acelu pretiu o concede comissionariloru pentru ostenelele sî cheltuelele loru.

Erariulu se deobliga, ca totu in acelu locu nici singuru nu va deschide altu magazinu, nici altor'a nu va concede a deschide.

Comissionariulu e datoriu a depune o cautiune séu in bani gat'a séu in hârthii ungaresci de statu dupa cursulu loru — corespundietória pretiului, cu care se va vinde cârbunii intr'o luna.

Comissionariulu e datoriu a primí cârbunii, ce se voru espedá lui pre drumulu feratu, a platí carausi'a precum sî alte cheltueli provenitóre din espedare, a-i transpune in magazinulu seu sî apoi ai vinde cu pretiulu otaritu de erariu.

Comisionariulu e datoriu a avea totude-un'a in magazinulu seu celu putienu atâti cârbuni, câti sa fia de ajunsu celu pucinu pre o jumetate de luna, sî totude-un'a sa-si renduiasca de timpuriu cârbuni dela oficiulu bâiloru din valea Jilului, asiá incâtu sa-i sosésca cârbunii mai nainte de a se fi vendutu toti cei avuti in magazinu.

Toti acei'a, cari dorescu a luá asupra-le vinderea cârbuniloru din bâile erariului din valea Jilului pre cale comissionaria pre lânga conditiunile de susu, se provóca prin acést'a, a-si tramite recomendârile loru pâna 31 Augustu a. c. la oficiulu de bái erariale din valea Jilului in Petrojeni (Petrozsény) post'a ultima Vulcanu (Vulkán). In recomendârile loru sa insemneze cu deosebire:

1. acelu orasiu séu comuna, unde doresce respectivulu a vinde cârbunii,

2. cantitatea proximativa de cârbuni pre o luna,

3, pretiulu, cu care speréza a vinde acolo maj'a de cârbuni,

4. statiunea cea mai aprópe a drumului feratu,

5. indepartarea magazinului de statiunea drumului feratu;

6. pretiulu de carausia dela Petrojéni pâna la respectiv'a statiune a drumului feratu, resp. distanti'a drumului feratu sî chiri'a carausiei suntu de a se computá dupa tarif'a primului drumu feratu alu Transilvaniei; —

7. pretiulu de transportare dela statiunea drumului feratu pâna la magazinu,

8. pretiulu, ce voiesce respectivulu alu pretinde pentru pestrarea cârbuniloru in magazinu.

9. cualitatea sî cantitatea cautiunei, ce o va depune respectivulu.

Totodata sa se insemneze in recomendare, ca respectivulu primesce conditiunile de susu sî va suportá tóte cheltuielele de lipsa pentru incheierea contractului; afara de acestea mai are a alaturá 10 % din oferend'a cautiune cá vinculu, care suma in casu, cându nu s'aru primí ofertulu lui, i se va retramite, iéra in casu de primire i se va inapoiá dupa depunerea cautiunei.

Clusiu, 13 Augustu 1870.

Directiunea bâiloru ung. reg.

53—3

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scólele române gr-or. din comunele Câmpeni, Sohodolui Sacatur'a, Albacu, Aradu, sî Certesiu, din protopopiatulu Zlathn'a de susu, sa escrie prin acést'a concursu pâna la 12 Septembre st. vechiu a. c.

Emolumentele impreunate cu aceste posturi invetiatoresci suntu, in bani gat'a, pentru Câmpen 250 fl. v. a. cuartiru liberu sî 5 stengini de lemne, pentru cele 4 posturi, pentru fia-care câte 200 fl. v. a. cuartiru liberu, sî lemne de focu, iéra pentru Certegie 50 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Competitorii voru avea a-si instruá concursele loru a) cu atestatu de botezu ca suntu români gr. or. b) atestatu despre purtarea loru morala, c) cu atestatu ca au absolvatu cursulu pedagogicu, séu celu clericalu in institutulu archidiecesanu gr-or. din Sabiiu d) ca scie cantârile bisericesci deplinu, e) ca afara de limb'a materna mai sciu sî cea magiara séu germâna.

Concursele au de a se adresá Subscrisului inspectoratu scolariu românu gr-or.

Câmpeni 4 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru române gr-or. din protopopiatulu Zlathn'a de susu.

(54—3)

Nr. 103 1870.

Concursu.

La scól'a româna gr. or., in comun'a Tilisc'a, scaunulu Seliscei, suntu dóue statiuni invetiatoresci de ocupatu, fia-carea cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cuarteriu naturale sî lemne de focu.

Doritorii, dela cari se cere 1. sa fia de religi'a gr. res. 2. celu putienu se fia absolvatu gimnasiulu inferioru séu scól'a reala, studiele clericale séu pedagogice cu succesu bunu, sî sa fia cântareti buni, concursele loru, scrise cu man'a propria sî instruite cu documentele necesari: cu atestatu de cualificatiune din partea comissiunei esaminatóre archidiecesana sî déca au mai fostu pana acumu in servitiu — atestatu de moralitate sî aplicaveritate sa le inaintéze pâna in 15 Sept. a. c. la comitetulu subscrisu prin parintele protopopu alu Sabiiului I. Telisc'a 3. Augustu 1870.

54—3 Comitetulu parochialu gr. orientale.

Ad. nr. pp. 93 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale vacante române gr-or. din Opidulu Cosiocn'a, cu care statiune constatatóre din 800 suflete suntu impreunate, pre lânga usuatulu venitu stolare dela 180 familii, urmatórele emolumente: a) 2 jugere pamentu aratoriu, b) usufruptulu din cimeteriulu in giurulu bisericei, c) un'a dî de lucru cu palm'a (claca) dela 140 familii, — prin acést'a sa escrie concursu pâna in 29 Augustu 1870 st. v.

Doritorii de a ocupá acésta statiune parochiale vacanta voru avea a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate dupa prescripte, cu

1. atestatu de botediu;

2 atestatu despre frecuentarea claseloru inainte de a intrá la teologia

3. atestatu despre absolvarea teologiei;

4. atestatu despre ocupaciunea de pâna acum;

5. atestatu despre portarea religiósa-morale avuta dupa absolvirea teologiei—sî in fine

6. atestatu de cualificatiune dela maritulu consistoriu in sensulu § 13 a statutului organicu congresuale, sî astufeliu instruate sî stilisate câtra sinodulu parochiale, le voru substerne par. prot. V. Rosiescu in Clusiu.

Cosiocn'a 22 Iuliu 1870.

Comitetulu parochiale.
cu scirea sî invoirea mea
55—9 V. Rosiescu
Prot. gr-or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a gr-or. Birn'a protopopiatulu Fagetului, cu care suntu impreunate urmatórele emolumente: 32 jugere pamentu, birule dela 69 de case cu stól'a usuata

Doritorii de a ocupá acésta parochia, suntu avisati a-si tramite recursele dupa prescrisele „statutului organicu“ sî adresate câtra sinodulu parochialu — pâna in 20 Augustu a. c. st. vechiu la d. protopresbiteru in Fagetu.

Bîrn'a 21 Iuliu 1870.

Dupa avut'a intielegere cu dlu prot.
Atanasiu Ioanoviciu.
57—2 Comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Augustu. 1870.

Metalicele 5%	55 35	Act. de creditu	246 50
Imprumut. nat. 5%	64 10	Argintulu	124 50
Actiile de banca	687	Galbinulu	5 98 5/10

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 66. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 20 Augustu (1 Sept.) 1870.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. siirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 639 cons.'

IOANU,

din indurarea lui Dumnedieu Episcopulu bisericei dreptu maritório rasaritene romane in eparchi'a Caransebesiului.

Onorata preotime parochiala, Iubitiloru mei credinciosi!

Daru, binecuventare si pace de la Tatalu nostru, carele este in ceriuri!

Escelenti'a Sea Pré sântitulu Domnu Archiepiscopu si Metropolitu alu nostru Andreiu, prin parintiésc'a sea ordinatiune din 20 Iuliu 1870 nr. metr. 78, a binevoitu a convocá congresulu nostru nationalu românu bisericescu la Sabiiu in Transilvani'a pre 1/13 Octobre a. c. si a me provocá cá sa iéu dispusetiunile necesarie pentru alegerea deputatiloru congresuali in dieces'a concrediuta archipastoriei mele.

Congresulu nationalu românu bisericescu, convocatu acum intâi'a óra pre bas'a statutului organicu alu Miiropoliei ortodocse române din Ungari'a si Transilvani'a sanctionatu de Maiestatea Sea cesaria si regia-apostolica cu pré inalt'a resolutiune regésca din 18 Maiu 1870, acestu congresu are sa constee din 30 representanti din cleru si 60 representanti mireni, tramitiendu fia-care eparchia câte 10 deputati din cleru si 20 deputati mireni. Eparchi'a nóstra a Caransebesiului are prin urmare sa tramita la congresu 10 deputati preoti si 20 mireni, dintre cari inse, conformu §-lui 146 din sta. org. bis. diece au sa fia alesi in frunteri'a militara. Câtra acestea Metropolitulu si Episcopii sufragani cá atari suntu membri naturali ai congresului, alu câroi'a presiedinte in poterea §-lui 114 este Metropolitulu iéra la casu de impedecare, episcopulu celu mai betrânu in functiune.

Spre scopulu alegerei de deputati la congresu fia-care eparchia vine a se impartí in 20 de cercuri electorali, conformu §-lui 148 din statutulu org. iéra in privinti'a modalitâtiei alegerei suntu de a se observá totu acelea, ce s'au prescrisu pentru alegerea deputatiloru sinodului eparchialu. (§-lu 91.)

De competinti'a congresului nationalu bisericesco românu se tiene preste totu, conformu §-lui 154: 1. Ingrigirea pentru sustienérea libertâtiei religionarie si a autonomiei bisericei române ortodocse; 2. Regularea si conducerea toturoru trebiloru bisericesci, scolare si fundationale privitórie la intrég'a provincia metropolitana; 3. alegerea asesoriloru Consistoriului metropolitanu, ce consta din trei senate: a) din senatulu strensu bisericescu, b) din senatulu scolariu si c) din senatulu epitropescu.

Deci pre cându Vi aduce acéstea tóte la imbucuratóre cunoscintia, Vi descoperu totu de odata, ca in privinti'a impartirei dieceseï Caransebesiului in statoritele 10 cercuri electorale pentru alegerea deputatiloru preotiesci, si in cele 20 cercuri pentru alegerea deputatiloru mireni, precum si in privinti'a denumirei comisariloru consistoriali pentru aceste cercuri, Consistoriulu nostru plenariu in siedinti'a s'a din 9 Iuniu 1870 a luatu, amesuratu §-lui 140 din stat. org. bisericescu, urmatóriele dispusetiuni:

A. Cele 10 cercuri electorale pentru cei 10 deputati preotiesci:

I. Cercu de alegre: orasiulu Caransebesiu; Comissariu consistorialu: parintele protopresviteru Nicolae Andreeviciu. In acestu cercu alegu preotii protopresbiteratului Caransebesiu.

II. Cercu de alegere: orasiulu Lugosiu; Comissariulu consistorialu: parintele protopresbiteru Georgiu Pesteanu. Preotii protopresbiteratului Lugosiului.

III. Cercu de alegere; opidulu Fagetu; Comissariu consistorialu: parintele protopresbiteru Atanasiu Joanoviciu Preotii protopresbiteratului Fagetului.

IV. Cercu de alegere: opidulu Jebelu; Comissariu consistorialu: parintele protopresbiteru Alesandru Ioanoviciu. Preotii protopresbiteratului Jebelului.

V. Cercu de alegere: Ghiladu; Cemissariu consistorialu: parintele protopresbeteru I. P. Seimanu Preotii protopresbiteratului Ciacovei.

VI. Cercu de alegere: Retisioru; Comisariu consistorialu: parintele protopresbiteru Ioanu Popoviciu. Preotii protopresbiteratului Versietiului.

VII. Cercu de alegere: Jamu; Comissariu consistorialu: parintele protopresbiteru Iosifu Popoviciu. Preotii protopresbiteratului Bisericei-albe.

VIII. Cercu de alegere: opidulu Oraviti'a montana; Comisariu consistoriale: parintele protopresviteru Iacobu Popoviciu. Preotii protopresbiteriului Oravitiei.

IX. Cercu de alegere: opidulu Mechadi'a; Comisariu consistoriale: parintele protopresbiteriu D. Iacobescu, preotii protopresb. Mehadiei.

X. Cercu de alegere: Petrovoselo; Comisariu consistoriale: parintele protopresbiteru Simeonu Dimitrieviciu. Preotii protopresbiteratului Panciovei.

B. Cele 20 de cercuri electorale pentru alegerea celoru 20 de deputati mireni, cu loculu de scrutiniu alu alegeriloru intreprinse in sinódele parochiale, precum si designarea comissariloru consistoriali mireni.

a) In comitate.

I. Cercu, cu loculu de scrutiniu Prisac'a, consta din tóte comunile bisericesci nemilitarie ale protopresbiteratului Caransebesiu, ce se afla petrecute in pastoral'a mea din 19 Fauru 1870 Nr. 211, emisa pentru alegerile deputatiloru eparchiali. Comisariu consisterialu: Dlu perceptoru generalu comitatensu Iulianu Ianculescu.

II. Cercu, cu loculu de scrutiniu Lugosiu, consta din tóte comunele bisericesci ale protopresbiteratului Lugosiu. Comissariu consist. Dlu advocatu Constantinu Radulescu;

III. Cercu, cu loculu de scrutiniu Fagetu, consta din tóte comunele bisericesci ale protopresbiteratului Fagetu. Comisariu consist. Dlu protejude cercualu Andreiu Stolojanu;

IV. Cercu, cu loculu de scrutiniu Jebelu consta din tóte comunitâtile bisericesci ale protopresbiteratului Jebelului. Comisariu consist. Dlu advocatu Vicentiu Popu;

V. Cercu, cu loculu de scrutiniu Ghiladu, consta din tóte comunitâtile bisericesci ale protopresbiteratului Ciacov'a. Comisariu consist. Dlu advocatu Ioanu Misiciu.

VI. Cercu, cu loculu de scrutiniu Retisioru, consta din tóte comunele bisericesci ale protopresbiteratului Versietiu. Comisariu consistorialu: Dlu advocatu Simeonu Mangiuc'a;

VII. Cercu, cu loculu de scrutiniu Jamu, consta din comunitatile bisericesci ale protopresbiteratului Bisericei-albe: Jamu, Ciorda Vraniu, Jertofu, Vraniutiu, Petrila, Ciuchiciu, Nicolintiu, Rusova-nóa, Berlisce, Mircovetiu, Recasdi'a si Rusov'a-vechia. Comisariu consit: Dlu jude corcualu Petru Vuia.

VIII. Cercu, cu loculu de scrutiniu Sascamontana, consta din cele lalte comunitati bisericesci ale protopresbiteratului Bisericei-albe: Sasc'a montana, Sasc'a-romana, Macovisce, Ciclova-montana, si romana, Iladi'a, Socolariu, Potocu, Slatina, Bogodintiu, Padina-manteiu, Bosnécu si Carbunariu. Comisariu consist: Dlu asesoru de trib: comitatensu Traianu Miescu.

IX. Cercu, cu loculu de scrutiniu Oraviti'a montana consta din comunitatile bisericesci ale protopresbiteratului Oravitiei: Oravitia-montana si romana, Brosceni, Greovatiu, Mercin'a, Varadi'a, Dacov'a, Rachitov'a, Tievanulu-micu, Agadiciu, Maidanu, Forotiou, Comorisce, Calin'a, Carnesce, Secasiu si Ciudanovitia. Comisariu consist: Dlu asesoru de trib. comit: Atanasiu M. Marienescu:

X. Cercu, cu loculu de scrutiniu Boccea-romana consta din cele lalte comunitati bisericesci ale protopresbiteratului Oravitiei: Boccea-romana si montana, Vasiova, Resitia romana si montana, Moniomu, Calnicu, Tierov'a, Domanu, Cuptóre, Valiugu, Gherlisce, Gorui'a, Giurgiova, Jitini, Dognecea, Ocn'a de feru, Surducu, Docleni, si Binisiu. Comisariu consist: Dlu protojude cercualu Stefanu Antonescu.

b) In fruntaria militara.

Protopresviteratulu Caransebesiului.

XI. Cercu, cu loculu de scrutiniu Caransebesiu, consta din tóte comunitatile bisericesci titórie de cuprinsulu companiei Caransebesiului. Comisariu consist: Dlu negutiatoriu Joanu Posta;

XII. Cercu, cu loculu de scrutiniu Ohababistra, consta din tóte comunitatile bisericesci tiitóre de cuprinsulu cempaniei Ohababistra Comisariu consist: Dlu capitanu c. r. Teodoru Seracinu;

XIII. Cercu, cu loculu de scrutiniu Armenisiu, consta din tóte comunitatile bisericesci tiitórie de cuprinsulu companiei Slatin'a. Comisariu consist. Dlu supr'alocuteninte Spiridonu Russu.

XIV. Cercu, cu loculu de scrutiniu Teregov'a; consta din tóte comunitâtile bisericesci tiitórie de cuprinsulu companiei Teregov'a. Comisariu consist. dlu Gavriilu Bersescu.

Protopresviteratulu Mehadiei.

XV. Cercu, cu loculu de scrutiniu Cornea, consta din tóte comunitâtile bisericesci tiitórie de cuprinsulu companieloru Cornea si Cornereva. Comisariu consist. dlu serginte Teodoru Hralescu;

XVI. Cercu, cu loculu de scrutiniu Mehadi'a, consta din tóte comunitâtile bisericesci tiitórie de cuprinsulu companieloru Mehadi'a si Orsiov'a. Comisariu consist. dlu capitanu c. r. pensionatu Georgiu Trapsi'a;

XVII. Cercu, cu loculu de scrutiniu Prigoru, consta din tóte comunitâtile bisericesci tiitórie de cuprinsulu companieloru Prigoru si Petnicu. Comisariu consist. dlu Danilu Pervulescu, negutiatoriu;

XVIII. Cercu, cu loculu de scrutiniu Bozoviciu, consta din tóte comunitâtile bisericesci tiitórie de cuprinsulu companieloru Bozoviciu si Dalbosietiu. Comisariu consist. dlu negotiatoriu Ilie Ruv'a senioru.

Protopresviteratulu Panciovei.

XIX. Cercu, cu loculu de scrutiniu Petrovaselo, consta din comunele militare: Petrovaselo, Glogonu, Ofcea, Uzdinu, Seleusiu si Jabuc'a. Comisariu consistoriale: Dlu supr'alocoteninte c. r. in pensiune Ioanu Balnosianu;

Comune militare din protteratele bisericei Alb'a si Versietiu si cele-lalte din pptulu Panciovei.

XX. Carcu, cu loculu ee scrutiniu orasiulu Biseric'a alba, consta din comunele militare:

Biseric'a alba, St. Mihaiu, Nicolintiu Coronini, Gornea-Iiubcov'a, Bersasc'a, Sichevti'a Straj'a si Grebenatiu. Comisariu consistoriale: Dlu presiedinte alu comitetului parochialu din biseric'a Alba Cusmanu Cioloc'a.

De di pentru alegerea deputatiloru preotiesci

se defige Joi'a din 10 Septembre a. c. cal. nostru vechiu. In acést'a di au a se aduná toti preotii din susamintitele cercuri de alegere la locurile destinate, apoi sub presiedinti'a comisariului consistorialu au mai nainte de tóte a-si alege din sinulu loru doi barbati de incredere sî unu notariu, dupa acést'a au sa pasiésca indata la actulu alegerei prin votare nominale, séu la cererea unei tertialitâti a preotiloru alegatori presenti, prin votare secreta. Acel'a, care a intrunitu majoritatea voturiloru se proclama de deputatu congresualu pre trei ani, sî se inzestréza cu credentionalulu subscrisu de comisariu, de barbatii de incredere sî de notariu. Despre actulu alegerei sa duce protocolu, care subscrisu de comisariu, barbatii de incredere sî notariu sa substerne fâra cea mai mica amenare consistoriului diecesanŭ.

Iéra pentru alegerea deputatiloru mireni in sinódele parochiale din fia-care comunitate bisericésca sa defige Dominec'a din 6 Septembre a. c. cal. nostru vechiu. In acésta dî, dupa ce o voru publicá preotii poporului cu 8 dile inainte, au a se aduná sinódele parochiale in siedintie estraordinarie, sî alegendu-si inainte de tóte unu presiedinte, 2 barbati de incredere si unu notariu, au a pasî indata la alegerea unui deputatu la congresulu nationalu bisericescu românu. Votisarea este nominale, carea la cererea de 20 alegatori póte fi secreta, prin siedule. Alegerile cu aclamatiune nu suntu permise, pentru ca la scrutinare suntu de a se combiná voturile singulare din tóte sinódele parochiale ale fiia-cârui'a cercu. Despre actulu alegerei sa va compune protocolu, amesuratu §-lui 91 punctele f. sî g. din statut. org. bis. urmându-se intocm'a asiá, precum s'a prescrisu pentru alegerile deputatiloru sînodului eparchialu.

Acestu protocolu, predându-se la 2 barbati de incredere, acesti'a lu voru aduce in Duminec'a din 13 Septembre a. c. cal. nostru vechiu la loculu de scrutiniu sî -lu voru predá comisariului consistorialu denumitu, carele deschidiendu aceste protocóle in presinti'a tuturoru barbatiloru de incredere, va numerá voturile sî acel'a, care va fi intrunitu majoritatea voturiloru date de deosebitele sinóde parochiale, sa proclama de deputatu congresualu pre 3 ani, sî se inzestréza cu credentionalele trebuincióse subscrise de comisariulu sonsisrorialu sî de toti membrii de incredere sî de notariulu dela scrutiniu, precum s'a urmatu sî cu ocasiunea alegerei deputatiloru eparchiali.

Este de observatu, ca, déca 2 séu mai multi insi aru capetá unu numeru asemenea de voturi, între densii decide sórtea pusa in lucrare numai de câtu in faci'a locului prin colegiulu scrutinatoriu. Mai departe toti comisarii consistoriali suntu indetorati a relationá consistoriului diecesanu resultatulu scrutiniului, tramitiendu totu odata sî protocolulu de scrutinare impreuna cu protocólele de alegere ale sinódeloru parochiale.

Fia-care deputatu, preotu séu mirénu, alesu pentru sessiunea viitória a congresului, dupa ce v'a fi inzestratu cu credentionalele cuviincióse, va avea a-si intocmí caletori'a sea asiá, ca la 30 Sept. a. a. c. cal. nostru sa se afle nesmintitu la loculu tienerei congresului la Sabiiu, in Transilvani'a.

In fine aflu de lipsa a dá in cunoncinti'a tuturoru, ca pentru acoperirea speseloru, ce vinu a se face cu deputatii congresuali, Consistorulu diecesanu a insarcinatu pe purintii protopresbiteri, de a radicá de ocamdata bani din ladile singuraticeloru biserici dupa o specificatiune loru impartesita, inse asia, ca acesti bani imprumutati, se se reintórca fora scadere bisericeloru la timpulu seu, cum s'a urmatu in privinti'a acást'u cu ocasiunea congresului nationalu bisericescu romanu din anulu 1868.

Caransebesiu, din siedinti'a consistoriala, tienuta in 30 Iuliu v. 1870.

Alu tuturoru

de bine voitoriu
Ioanu Popasu m. p.
Episcopu.

Sabiiu 16 Augustu. Consistoriulu nostru archidiecesanu in siedinti'a sea din 7 Augustu Nr. cons. 647 1870 au aflatu de bine a impartasí preotimei din Archidiecesa urmatorii §-fi din articlulu de lege 53 din anulu 1868 despre reciprocitatea confesiuniloru religionarie crestine legalminte recunoscute, spre sciintia sî orientare; sî adeca :

§ 9. La casatoriele miste obveniende din impreunarea individiloru de confesiuni crestine diferite, parochulŭ ambeloru parti este a se provocá pentru efeptuirea vestirei intemplande de 3 ori.

Déca parochulu óre carei parti aru denegá acést'a, pre langa testimoniulu scutitu de timbru datu din partea duoru martori despre aceea, cumca parochulu acel'a fú provocatu pentru vestirea, este suficienta vestirea sî a parochului unei parti.

§ 10. Déca vestirea s'a intemplatu de trei ori, iér' parochulu ori carei parti n'aru voi sa edee documentulu de demitere, infatiosînduse la elu doi martori din partea partiloru casatorindi, voru cere edarea documentului de demitere, in casulu denegarei acestui documentu unulu dintre martori indrépta catra parochulu intrebarea aceea, cumca in contr'a impreunarei propuse insinuatusau óre care impedecamentu séu ba? martorii dau despre respunsulu datu séu denegatu din partea parochului la intrebarea aceast'a unu testimoniu scutitu de timbru, care inlocuesce pre deplinu documentulu de demitere.

Parochulu e a se pedepsí pentru tienerea in secretu a impedecamentului cumv'a insinuatu afara de pedéps'a dictavera lui din partea jurisdictiunei sale proprie bisericesci, cu una mulpta banale pâna la 500 fl. sî cu arestu estindiveru pana la o jumatate de anu.

§ 11. Casatoriele miste se potu incheiá cu valore inaintea parochului ori carei parti.

Deci in intielesulu acestoru §-fi de lege in casu de casatorie mestecate parochulu fiacarei parti este a se provocá de a implini vestirile obicinuite, sî in casu, candu vre unu parochu n'aru dá ascultare acestei provocari sî n'aru implini vestirile prescrise, atunci suntu deajunsu sî numai vestirile seversite de unu parochu, déca dóue marturii voru documentá prin o adeverintia in scrisu fara timbru, cumca parochulu acel'a au fostu provocatu pentru efeptuirea vestiriloru.

Déca ambii parochi au implinitu vestirile prescrise, inse unulu dintre ei nu voesce sa dea adeverintia in scrisu despre acést'a, atunci doi martori din partea partiloru nupturienti infatiosinduse la parochulu renitentu, i ceru acea adeverintia, sî in casu de denegare unulu dintre martori intréba pre parochulu: cà ivitus'au vre-o pedeca incontr'a casatoriei infiintiende séu ba? sî despre respunsulu séu nerespunsulu lui, adeca a parochului renitentu, dau ambii martori o adeverintia in scrisu fara timbru.

Parochulu, care aru ascunde vre-o pedeca ivita in contr'a casatoriei, se va pedepsí pana 500 fl. v. a. sî arestu de o jumatate de anu, afara de canonulu ce lu vâ dictá lui jurisdictiunea bisericésca.

Casatoriele aceste mestecate se potu seversi de catra parochulu ori carei parti, sî asiá nu se cere, cá sà se seversiasca numai de parochulu miresei, cá mai inainte.

Acestea se aducu la cunoscinti'a preotimei archidiecesane cu acea observare, cá preotimea sa studieze legea aceast'a nu numai dupa liter'a ei, ci sî dupa intielesulu ei dinlauntru, sî asiá sa se porte, cá nici o preotime de alta confesiune sa nu abuseze cu §-fulu 11 alu legei, câci §-fulu acest'a nu sustiene prerogativele, care leau avutu mai nainte vreo confesiune, ci lasa nupturientiloru in voia libera, ca ei sà se cunune prin acelu preotu, prin care ei voru voi; prin urmare ordinatiunea de mai nainte a Consistoriului nostru nu mai are valóre, prin care s'au râuduitu, cá parochulu cununatoriu are sà fia parochulu miresei.

Dela resbelu.

Berlinu, 25 Aug. „Prov. Corr." resumându casurile resbelului, dice, ca preste putienu tempu se va incepe assiediárea fortarétiei Metz; avangardele principelui de coróna au ajunsu pâna la fluviulu Marne la Aube; trupele principelui de coróna, nu preste multu tempu, voru cautá pre inemicu inaintea Parisului. — Intre cei cadiuti in lupt'a din 18 l. c. sa numera sî principele Felice de Salm, fostulu ajutante alu fericitului imperatu Maximilianu. — Litoralele de nordu sî fostu nu mai suntu amenintiate de nice unu periclu; archi-ducele de Mecklenburg, fostu comandante alu armatei litorale, a calatoritu in cartirulu principalu alu regelui.

Berolinu, in 25 Aug. (8 óre diminéti'a. Oficialu.) Bar le Duc. 24 Aug. (9 óra sér'a.) Inimiculu a parasitu Châlonulu, armat'a merge necontenitu inainte; avangard'a a trecutu deja preste Châlons.

Basel, 25 Aug. Armat'a francesa se retrage de la Chânlons la Parisu. Lini'a ferata Basel-Parisu este intrerupta la Langres de avangard'a prussésca. — Trupele helvetiane dimpreuna cu statulu majoru s'au concediatu.

Parisu, 25 Augustu. Despartieminte tari de cavaleria prussésca ocupara Douleventulu in Haut-Marne sî giuru. 150 cavaleristi sosira in Chalonsu dar' iute se reintórsera inapoi. Dóue batalióne de guard'a mobile, cari se afla de garnisóna in Toul, causara inimicului prin un'a escursiune perderi mari. Trup'a, carea a assiediatu cetatea Toul se retrage spre Nancy. Cetatea Toul se apera cu mare eroismu, assiediatorii au avutu mari perderi. Montpayroux au propusu in camera dssolvarea gardei mobile sî impartirea ei in armat'a activa. Urginti'a acestei propuneri s'a primitu.

Karlsruhe, 25 Aug. La Strassburg a duratu ieri tóta diu'a sî pâna astadi diminéti'a la 5 óre o lupta de artilaria. Prrtea drépta a cetadelei sî arsenalulu s'au dearsu; in cetate s'a vediutu incendiu. In Kehl arsera de nou 20 de case.

Parisu, 25 Aug.: Ostirea francesa s'a retrasu de la Chalonsu, dandu focu taberei. Prussii au inceputu a bombard'a Tolulu, dara acest'a se apare cu energia. —

Brüssel, 26 Aug. Intréga ostirea franca din Algir a ajunsu la Marsili'a sî se repediesce spre Parisu. —

Parisu, 27 Aug. Ostirile nemtiesci nainta de câtra Nancy spre Chalons sî Joinville. Prussii numai bombarda Toul, recunoscendu ca este indesiertu. — Starea armatei francese este deplinu multiamitóre; mersulu prussiloru spre Parisu a suferitu mari impedecari, la Pfalzburg prussii perdura 15,000 de ómeni.

Karlsruhe, 26 Aug. Strassburgulu este incunjuratu de nemti sî de alaltaieri se bombardéza de patru parti. Se observara mari focuri in cetate dara sî de acolo respundu 200 de tunuri. —

De pre campulu resbelului.

Vien'a, 22 Augustu.

Evenemintele septemanei trecute din apropierea Metzului atragu atentiunea eschissivu la acést'a fortarétia mare, câci situatiunea e in gradulu supremu incordata sî silesce pre maresialulu Bazaine la lupte sî intelniri nóue, pentru de a eliberá armat'a francesa inchisa sî a dá resbelului o direptiune mai favorabila.

In momentu se concetréza tóta resistinti'a francesiloru la punctele Metz sî Parisu. Cris'a politica sî militara, in care a cadiutu Franci'a, e dejá delaturata. Parisulu nu s'a revoltatu, Napoleonu e impinsu la o parte, partitele 'si uita de certele loru sî se aduna impregiurulu drapelului patriei periclitate. Dupa lamuririle ministrului de resbelu, Palicao, comandantelui de Parisu, sî generariului Trochu, se ridica natiunea intréga, cá unulu, pentru de a respinge invasiunea. Luptele sî intalnirile de pâna acum'a n'au raritu numai armat'a francesa ci mai multu mass'a invingetóre a inimicului.

Déca calculamu perderile prussiloru la Weissenburgu la 3000, la Wörth 8000, la Saarbrücken 7000, la Metz 4000 la Mars la Tour 15,000, la Rezonville sî Gravelotte 15,000: resulta o perdere de 52,000 soldati. Sa socotimu pre lânga acést'a perdere 50—60,000 bolnavi, care e neevitabile in anotempolu de facia sî armat'a intréga prussiana se aratá redusa cu celu pucinu 100,000 soldati. Francesi voru avé aceeasi scadere, macaru de armat'a loru s'a potutu pre pamentu propriu mai bine grigi de câtu cea contraria.

Déca sosesce ajutoriu pentru armat'a francesa pre capulu de operatiune in aceea mesura, care e possibila pre lânga o conducere capabila sî energica a afaceriloru de resbelu, pentru de a repará totalu perderea de pâna acum, ecuilibrulu poteriloru va fi restabilitu la Marne. Resultatulu va depinde atunci dela energi'a sî insufletírea Franciei, câtu sî dela capabilitatea sî energi'a, care o voru desvoltá comandantii la operatiunile viitóre.

Problem'a prima sî mai insemnata e eliberarea Metzului de inimicu; Parisu nu e deocamdata periclitatu, câci armat'a printiului de coróna e prea mica, pentru de a potea intreprinde ceva in contr'a capitalei.

Asiá dara lui Mac-Mahon i e câmpulu deschisu de a suscepe cu reserv'a dela Chalons operatiunile necesarie pentru liberarea Metzului. Maresialulu Bazaine inca nu va tienea mânile in sinu ci va cautá a largí cerculu, ce 'lu impresóra, lu va sparge cându va simtí apropierea lui Mac-Mahou sî se va impreuná cu elu.

Unele sciri ne spunu ca sî la Strassburgu se incepe lucrulu.

Cetitoriloru nostrii e cunoscutu, ca Strassburg s'a impresoratu nemijlocitu dupa batali'a dela Wörth de trupe prussiene sî badense sub comand'a generalului Beyer.

Deocam data nu póte fi vorb'a decâtu de o blocada a acestui locu spatiosu, de-si dupa scirile cele mai próspete s'a susceputu bombardarea uneloru pârti, cu deosebire a citadelei.

O ocupare formala a Strasburgului nu va incercá inimiculu de óre ce corpulu acest'a de armate e prea micu, ci se va nisuí a causá caderea fortaretiei prin o blocada ingusta.

In 19 l. c. la 7 óre diminéti'a s'a inceputu bombardarea Strassburgului de câtra Kehl, a duratu pâna 12 óre, la 2 óre s'a continatu iéra-si. Francesii au repetîtu focului sî au casiunatu Kehlului daune insemnate.

Generalulu Beyer, care s'a bolnavitu, e inlocuitu prin generalulu Werder.

Despre flot'a francesa avemu a inregistrá ca a blocatu porturile germâne dela Nordu.

In Berlinu domnea in 19 l. c. pre lânga tóte depesiele cu sciri victorióse o dispusetiune trista. Perderile prussiloru suntu, dupa impartasîri oficiale, imense. Mars-la Tour i-a costatu 15,000 morti sî vulnerati, Spicheren a patr'a parte din armat'a, ce a fostu in bataia si cele din urma lupte sa-i fi costatu mai multu de 50,000 morti sî vulnerati.

Batali'a dela Mars la Tour a fostu dupa cum afirma unele diurnale, preste mesura sângerósa. Divisiunea a 5-a (branderburgiana) a fostu silita prin tradarea unoru agricoli francesi a tienea lupt'a singura 6 óre. Regimentulu alu 35 perdù dela o compagnia toti oficierii, dintre soldati a mai remasu numai 50 insi. Unu regimentu de cürasieri s'a nimicitu mai cu totulu.

Berlinu 22 Augustu. In lupt'a din 18 au patimitu fórte regimentele de garda.

Parisu, 22 Augustu. O depesia din Alesandri'a anuncia, ca nai francese au prinsu fregat'a prussiana „Hertha“.

Baselu, 24 Augustu Bombardamentulu Strasburgului duréza in continuu.

Florenz'á, 23 Augustu Tocmai a sositu din Parisu aici o telegrama, care anuncia, ca lui Bazaine i-a succesu a scapá din Metz. Densulu conduce armat'a pre cale segura spre Montmédy. Comunicatiunea cu Parisulu e dintr'a 19 a restabilita.

Vien'a, 24 Augustu. Pâna in ór'a de facia nu ne-au sositu sciri nóue de pre câmpulu bataliei, numai despre numerulu celu inspaimantatoriu alu mortiloru sî blesatiloru ne facu foile parisiene impartesîri, care inse nu le potemu primí de autentice. Atât'a numai e constatatu ca perderile suntu grozave sî ca Prussiei, déca mai câstiga un'a séu dóue atari victorie, nu-i va mai remanea bateru ünu soldatu, care sa duca la Berlinu „scirea imbucuratóre despre victoria.“ Nenumeratele transporturi de soldati din patria d'abiá voru ajunge pentru de a amplea lacunele causate pin glontiu sî bóla sî din ce lupt'a se trage mai afundu in Franci'a, dintr'aceea devine positi'a prussieniloru mai critica.

„P. Ll.“ scie: Où est Lambert? Unde e Bazaine? Astadi ni se relatéza din Baselu retragerea isbutita a lui Bazaine, care ni se anunciase ieri din Florenti'a sî iéra-si se demintise. Telegram'a din 23 Augustu dîce: Din Troyes se anuncia in 22, sér'a, ca aventgard'a prussiana, care urmaresce armat'a francesa sub Bazaine se afla in apropiere de Fresnes sî Etain Bazaine si-a retrasu trupele in cea mai buna ordine, parte pre drumulu catra Verdun parte prin ocolirea acestui locu sî se afla de facia 3 óre departe de Clermont spre Nordu. Se afirma cu securitate ca trupele francese, pre langa tóta ostenél'a sî strapatie leau intrecutu prin mersuri forciate pre trupele prussiene cu o distantia de dóue dîle sî ca ne impedecati 'sî potu continuá retragerea. Arriéregard'a francesiloru consta din cavaleriu si ostileria sî se comandéza de maresialulu Carobert. 130,000 suntu urniti dela Chelons inainte. Generalulu Mac Mahon se afla cu trupele sele la Vitry si astépta pre tóta ór'a impreunarea cu armat'a moresielului Baziane.“

Maresiulelu Mac-Mahon a adresatu primului corpu d'armata urmatórea proclamatiune:

„Soldati!

„In dîu'a de 6 Augustu noroçulu v'a incelatu curagiulu, déra nu v'a-ti perdutu positiunile de câtu dupa o eroica resistintia, care n'a tienutu mai putienu de nóue óre. Erati 35,000 luptatori in contr'a a 140,000, si a-ti fostu imuiati prin numeru.

„In aceste conditiuni, o perdere este gloriósa, si istori'a va spune ca in batai'a dela Froschweiller francesii au desveluitu cea mai mare valóre.

„A-ti suferitu perderi simtibile; dara acelea ale inimicului suntu sî mai considerabile. Déca n'a-ti fostu urmariti, cautati caus'a in reulu ce îi a-ti facutu. Imperatulu e multiamitu de voi sî tiér'a intréga ve e recunoscatóre c'a-ti sustienutu asiá de demnu onórea drapelului.

„Foramu supusi la nesce aspre incercâri, pre care trebuie se le uitâmu. Celu dintâiu corpu are se se reconstituie, sî cu ajutoriulu lui Dumnedieu, vomu dobendí in curendu o stralucita revansia.

Maresialulu comandante alu primului corpu de armata.

(Semnatu) Mac-Mahon.

Dela comitetulu centralu pentru serbarea la mormentulu lui Stefanu celu mare

Câtra onoratulu publicu romanu! *)

Considerându grav'a situatiune in care se afla de presentu intréga Europ'a;

considerându ca atâtu conseciintiele, câtu si dimensiunile ce póte luá inca acestu resbelu angajatu la tiermurii Rinului, suntu neprecalculabile;

considerându, in fine, ca atâtu parten cea mai mare a junimei române academice, subtu impregiurârile de fatia, este impiedecata, câtu sî ca publiculu nu se afla in dispositia de a potea participá in numerulu doritu la serbatórea proiectata:

Comitetulu centralu, cu parere de reu, se vede necesitatu a aduce la cunosciuti'a onor. publicu românu ca, conformu dicisiunei sele aduse in siedintia din 4 Augustu a. c. a amânatu serbarea pre anulu viitoriu adeca pre 15 Aug. st. v. 1871.

Usându-se de acésta ocasiune, comit. centr. 'si esprima profund'a sea recunoscintia atâtu pentru simpatic'a sî caldurós'a imbratiosiare ce o au manifestatu publicului românu fatia cu acésta intreprindere, câtu sî pentru marinimósele oferte transmise pâna acum spre realisarea unui scopu atâtu de nationalu sî solemnu.

Pentru cá onor. publicu sa póta controlá, atâtu activitatea ce o au desvoltatu comit. centr. pâna acum'a, câtu sî starea sî intrebuintiarea capitalului deja incursu, comit. centralu pune in vederea publicului urmatoriulu conspectu despre venitulu sî spesele avute: (urméza consp. alaturatu subtu nr. 2)

Toti acei p. t. domni cari voru fi facutu colecte sî inca nu au tramisu banii, suntu rugati, a o face câtu mai curendu pentru cá comit. centr. sa póta capitalisá sî acele sume.

Vien'a 10 Augustu 1870.

In numele comit. centr.

Presiedintele: Nic teclu. — p. Casieriu St. Ciurcu. — Secretariu: Ironimu G. Baritiu.

Controloru

A. Venituri:

Prin d. B. G. Popoviciu com. in Vien'a 40 fl. Dela junimea acad. rom. din Zürich fr. 220 = 108 fl. 57 xr. Dela junimea acad. rom din Parisu fr. 1300 = 640 fl 29 xr. Dela junimea acad. rom. din Berlinu tal. 94 = 171 fl. 08 xr. Dela teologi din Blasiu 10 fl. Dela teologi din Cernautiu 100 fl. Dela teologi din Gherl'a 20 fl. Dela teologi din Sabiiu 14 fl. Dela junimea acad. rom. din Pest'a 32 fl. Dela junimea acad. rom. din Turinu 6 fl. Dela junimea acad. rom. rom. din Vien'a (deocamdata) 65 fl 10 xr. Dela d. G. cav. de Popoviciu (Bucovin'a) 200 fl. Dela d. A. cav. de Popoviciu (Bucovin'a) 200 fl. Dela d. Nic. b. Mustaza (Bucovin'a) 50 fl. Dela d. Const. Mîrza # 5 = 29 fl. 10 xr. Dela d. Roscowky Nap. 1 sî 5 fl. = 14 fl 83 xr. Dela d. cav. Stamatti 10 fl. Dela d. Stef. Voranc'a Nap. 3 = 28 fl. 89 xr. Prin d. Dem. Seleschi 7 fl. Prin d. Dem. Seleschi # 5 = 34 fl. 32 xr. Prin d. Rusu dela Halmagiu 15 fl. 20 xr. Prin d. D. Popoviciu Barcianu (Resinari) 31 fl. Prin d. Ios. Popu in Cluju 23 fl. Prin rev. d. I. Popescu in Sabiiu 15 fl. Prin d. M. Piteiu (Bucovin'a) 20 fl. Prin N. N. 5 fl. Prin d. Caifescu in Bucuresci 15 fl. Prin d. G. cav. Flondoru, Bucovin'a 100 fl. Prin d. cav. Czerniewsky Bucovin'a 50 fl. Prin d. D. P. Ungari'a tal. 4 = 7 fl. 39 xr. Prin d. G. cav. de Hormusaki 310 fl. Dela junimea acad. rom. din Iasi fr. 400=200 fl. Dela junimea rom. din Bucuresti fr. 600 = 329 fl. 40 xr. Prin d. Têtu dela deputati din Bucuresci Nap. 20½. Dela Societatea „Rumanismulu“ Nap. 5. Prin d. generalu Adrianu Nap. 3¼. Dela dómn'a Elen'a Istrate, Iasi Nap 2¼ si 17 #. Dela dómn'a Elen'a Mocioni 100 fl. Dela d. Ant. Mocioni 100 fl. Dela d. Ales. Mocioni 50 fl. Dela d. Eug. Mocioni 50 fl. Dela d. V. Babesiu 10 fl. Prin d. Radulescu, Lugosiu 7 fl. Dela rev. d. T. Vrasmasiu, Borgo-Prundu 17 fl. Dela d. Ales. br. Vasilco 250 fl. Dela d. Stanescu, Bucuresci fr. 184 = 90 fl. 10 xr.

Sum'a: Nap. 31 # 17 sî 3648 fl. 24 xr.

B. Spesele:

Pentru primirea baniloru 10 fl. 37 xr. Pentru litografarea apelului 9 fl. Pentru espeditu'a apeluriloru sî spesele administrative ale comit. centr. pentru corespondintia 41 fl. 52 xr. Delegatiunei, care pornise la Putn'a pentru preparativele serbarei proiectate 100 fl. Spesele pentru telegrame tramise din partea com. centr. 27 fl. Spesele biroului pentru charthie, cuverte, timbre etc. 24 fl. 67 xr.

Sum'a: fl. v. a. 212 56 xr.

C. Conspectu generalu:

Venituri 31 Nap. 17 # sî 3648 fl. 24 xr
Spesele 212 fl. 56 xr.

Remâne restulu de fl. v. a. 3435 68 xr. 31 Nap. sî 17 #.

Vien'a 1870.

Presiedintele Nic Teclu — Casieriulu Petru Pitey — Secretariulu Ier. G. Baritiu.

*) Tóte celelalte p. t. organe ale publicistici române, suntu rogate, a reproduce acestu anuntiu.

Despre afacerea din Ploiesci.

nu avemu alte versiuni, de câtu un'a a guvernului sî alt'a a diariului „Romanulu“, pre care ambe in nrulu precedinte alu foiei nóstre le amu publicatu. Inse nici ca ne trebuiescu mai multe pentru de a vedea, ca fapt'a ploiesceniloru din 8 Augustu e fórte gresîta. E cunoscutu ca temperamentulu fratiloru nostri de preste Carpati e cam de obsce sangvinicu, ploescenii dupa cum se vede inca nu facu esceptiune dintr'acesti'a.

Inse pre lânge tóte acestea nu potemu sa nu reprobâmu ma chiar condamnamu astfeliu de umblare câci pâna cându totu asiá? pâna cându totu incordarea acést'a de spirite?

Durere ca avemu de a deplânge sî procedere guvernului, care in locu de a molcomí tiér'a, mai multu de câtu afacerea dela Ploiesci, o neliniscesce prin arestârile cele fâra de mesura sî prin declararea ca o fapta isolata cá cea de la Ploesci (?!), ajunge pentru cá sa compromita esistinti'a nationale (! !). Guvernulu aru fi facutu bine cându comotiunea dela Ploiesci, in locu de ai dá o insemnatate asiá de grea o aru fi timbrata simplu de cea ce au fostu adeca de puerila, dupa cum sî in nrulu trecutu o amu numitu sî ceea ce se dovedesce din relatiunile ministeriului de interne, pre care aicea le publicâmu:

Relatiuni

Asupr'a evenemintelor petrecute la Ploiesci in diu'a de 8 Augustu.

De la unu timpu incóce din mai multe judetie de dincóce de Milcovu precumu sî din capitala, guvernulu avea informatiuni asupr'a agitatiuniloru ce se pregateau in acelea localitâti sî mai cu séma in Romani'a mica, pre unde, de câtra agentii ce se portau din locu in locu, se respandeau sgomote cum ca in curendu starea de lucruri actuale urméza a fi resturnata. Guvernulu insa, care a voitu a se ferí de ori ce mesura violenta, n'a incetatu de a recomendá administratiuniloru locali cea mai descépta preveghiere, de a evitá ori ce provocare, dara de a reprim'a totu odata, cu cea mai mare energia ori-ce incercare de desordine. — Guvernulu in cunoscinti'a respunsabilitâtiei ce lu privea, mai cu séma in fati'a evenemineloru politice ce se petrecu astadi afara din tiéra, nu in zadaru facuse apelu la patriotismulu sî la devotamentulu functionariloru civili sî militari.“

Câtu pentru orasiulu Ploiesci, guvernulu avea dreptu a fi mai putienu ingrijatu, fiindu ca, in urm'a neorenduieliloru câror'a le au slujitu de pretestu alegerile din lun'a Iuniu, se desarmese pre de o parte guard'a nationala, iéra pre de alt'a Adunarea legislativa regulase trimiterea unei anchete parlamentare pentru a esaminá causele diseloru neorenduieli ce

au avutu locu cu ocas'unea alegeriloru; astu-feliu o mica garnisóna stationá in acelu orasiu.

De sî o fóie ce se publica in Ploiesci, usându sî abusându de libertatea nemarginita ce s'a lasatu presei in genere, nu incetá de a face apelu la resturnâri, totusi guvernulu fidelu progrmei sale, n'a usatu sî nu va usá nici de acumu inainte de nici o mesura preventiva, ci sî-a reservatu numai dreptulu de a si indeplini, in momentulu oportunu, datori'a ce 'lu incumba inaintea tierei sî a tronului, datori'a de a intervení cu tóta rigórea legiloru in momentulu cându vorbele se voru traduce in fapte.

Iéta ce resulta din informatiunile ce guvernulu a primitu pâna acumu de la agentii sei:

Pre la 3 óre sî jumetate dupa miediulu noptiei in diu'a de 7 spre 8 Augustu curentu, o band'a numerósa, avendu in capu pre Candiano Popescu, Grigorescu, amendoi deputati; Matake Nicolau, fostu deputatu sî primariu sî Ghitia Ionescu, au pusu mân'a pre telegrafu sî pre prefectura, amenitiandu cu revolverulu pre amploiatii in functiune au ve stitu caderea domnului, numirea unei regintie in capulu câreia s'aru gasí generalu N. Golescu, sî intre ministrii D. Ioanu Bratianu, iéra d. Candiano-Popescu s'a instalatu cá prefectu.

Acea aglomeratiune, luându din momentu in momentu proportii mai insemnate, pâna la unn numeru de trei mii de ómeni, avendu in capu, pre lânga individii de mai susu, sî pre consiliulu comunale, unu preotu in vestminte, pre unu locotenentu in nectivitate Comiano, imbracatu cu uniforma sî insotiti de pompieri armati sî guardisti municipali, avendu sî unu stindardu, au surprinsu casarm'a dorobantiloru, care nefiindu aparata de câtu de siete dorobanti sî unu numeru ne insemnatu de recruti, i au desarmatu sî au pusu mân'a pre armele ce se aflau in casarma. Pre la órele 6 au voitu a atacá sî casarm'a trupei de linia. Majorulu Polizu care aflându-se acolo cá oficieriu recrutaru sî pre care rebelii nu reusisera a lu arestá, se puse in capulu companiei sî nevoindu a dá crediementu unei depesie ce i s'a presentatu cá din partea ministrului de resbelu, subscrisa: „Ioanu Bratianu“ la apelulu ce fi facuse de infratirea ostirei cu rebeliunea, i a respunsu cu bojonet'a in mâna, aperându casarm'a contr'a nevelitoriloru. Dela casarme au mersu la temnitia unde au liberatu unu numeru de arestanti. Candiano, in calitatea sea de prefectu improvisatu, si instituise autoritâti in orasiu sî in judetiu, sî a datu ordinu de concentrare tuturoru dorobantiloru sî a granicieriloru din judetiu, sî spre acestu sfersitu, pre la 10 óre dîu'a, s'a adresatu sî la comandatulu granicieriloru dela Predélu.

Cu acésta ocasie, pre la 11 óre dîu'a, prin siefulu statiei telegrafice dela Predealu, a primitu guvernulu cele d'anteiu sciri despre cele petrecute la Ploiesci, comunicându-se o telegrama adresata câtra comandirulu graniceriloru dela Predealu sî o alta depesia câtra diuariulu „Albin'a din Pest'a prin care asemenea sa anuncia detronarea Domnitoriului sî instituirea unui guvernu provisoriu, amendóue aceste depesie au fostu oprite la Predealu sî nedate la destinati'a loru.

Guvernulu a luatu de indata mesurile necesârii sî pre la 2 óre nóptea, a primitu sciinti'a ca resbelii au fostu prinsi, ordinea restabilita sî autoritâtile reintegrate.

Cu acésta ocasie, guvernulu a pusu in positiune de a se face câte va arestâri atâtu in Bucuresci precum sî intr'unu micu numeru de judetie, a unoru persóne asupr'a câror'a esista o banuiéla de complicitate cu miscarea dela Ploiesci.

Instructiunea se urméza cu tóta activitatea.

Se mai adaoga ca de sî perturbatorii s'au incercatu a pune mân'a pre casieri'a biuroului postale, insa siefulu oficiului respectivu a fugitu cu cheile dela lad'a de feru. Asemenea s'a urmatu sî cu casieri'a judetiului.

Guvernulu, cu acésta ocasiune, a avutu satisfactiunea de a constatá zelulu sî activitatea de care au datu probe siefii ostirei cari au luatu parte la restabilirea ordinei, sî mai cu deosebire dnii majori Polizu sî Gorjanu, precum sî devotamentulu trupei.

Asemenea sa adreséza multiamiri corpului telegrafiicu sî in speciale dlui siefu dela Predealu, Iuliu Filipescu sî amploiatiloru dela Ploiesci, dnii Iorgulescu sî Constantinescu; s'a ordonatu directiunei de a fi inaintá pentru acést'a devotata sî intielegenta purtare.

Se publica acum unu numeru de depie sî e sî osebite acte emanate dela Candiano in cualitatea sea de representante alu guvernului previsoriu:

Domnului capitanu Grigorescu, capitanulu punctului Predealu:

Principele Carolu, resturnatu, guvernulu provisoriu instalatu, avendu de capu pre generalulu N. Golescu cá regentu, suntu prefectulu districtului, numitu de guvernulu provisoriu, concentrati imediatu granicerii, sî in 24 óre, déca se póte se fiti in Ploiesci. Asteptu dela patriotismulu d-vóstra si dela energi'a d-vóstéa acestu serviciu.

Candiano Popescu

Diuariului Albin'a, la Pest'a:

Principele Carolu este resturnatu, guvernulu provisoriu sub titlulu de regentia. In Ploiesci mare entusiasmu.

Candiano Popescu.

Domnului sergentu insarcinatu cu darea armeloru:

Sunteti invitatu cá pedata, puscele ce aveti in pastrarea d-vóstra, sa le impartiti la poporu.

Prefectulu judetiului Prahova, Candiano Popescu.

Depesi'a data de Candiano dlui majoru Polizu, a cârei originalu se afla la parquetulu judecatoriului de instructiune din Ploiesci.

Bucuresci, 8 Augustu, 7 óre 10 m. d.

Dlui majoru Polizu la Ploiesci.

Ve facu cunoscutu ca printiulu Carolu I, s'a detronatu asta nópte de câtra poporu. In numele guvernului provisoriu ve ordonu a luá comand'a garnisónei sî pre data a supune armat'a la juramentu pentru noulu guvernu. Totodata va veti pune la ordinile prefectului Alexandru Candiano Popescu, ve-ti mantienea ordinea, iéra de urmare ve-ti raportá pre data.

Ministru de resbelu ad-interimu, I. Bratianu.

Detaliurile ce voru mai vení se voru publicá treptatu.

Ministru de interne, M. Kostache.

Varietâti.

*** Prisoniarii prussiani; condusi de gendarmi defilau pre dinaintea cafenelei turcesci, cându unu conductoru de trasuri de rechisitiune, stationându pre piati'a regale, mare sî fórte indrasnetiu, ca de vre-o 30 de ani, trece prin multimea, sî punendu marea sea mâna pre caschet'a unui prisonieriu prussianu, îi dîce: „Ei bine, Bismark!“ Prisoniarulu se intórce cu iutiéla sî ripostéza printr'o vigurósa lovitura de picioru. Multimea striga: „Bravo! Prussianule!“ Colosulu tieranu se grabí a se aruncá asupr'a lui, cându unu soldatu din garda lu opresce: "Esti unu miserabilu sî unu lasiu, déca insulti unu soldatu prisoniaru!“

Multimea aplauda din nou. Atunci unu agentu de politie apuca de guleru pre tieranulu care sa lupta cu putere; dara ajutatu chiaru de soldatu sî de unu altu marturu alu scenei, agintele lu conduce la mosie, in mijloculu strigateloru de aprobatiune ale multimei, pre autorulu acestei selbatice injurii aduse prisoniarului.“

(Curieriulu de Mosela).

*** Unu filosofu francesu intre pungasii din Londonu. Dnulu A. H. doctoru in filosofia dela facultatea din Parisu, se afla cá reclamantu dinaintea politiei dela Greenwich sî narà spre veseli'a tuturoru celoru presinti istori'a suferintieloru sele. Erà póte de trei septemâni in Engliter'a. Intr'o séra elu mergea la preamblare in parculu din Greenvich unde intra in conversatie cu doi domni nnulu din ei îi spuse intre altele ca a mostenitu averea unchiului seu, care lu insarcina prin testamentu a distribuí sum'a de 5000 de funti sterlingi intre seracii din Engliter'a sî de pre continentu.— Câtu pentru acesti din urma, se bucura, dîce, a fi intalnitu pre d. H. care póte se-lu ajute cu consiliele sele. Filosofulu nostru din orasiulu inteligentiei declara ca este gat'a a-i serví pre câtu îi va stá prin putintia; Englesulu insa îi dîse ca nu se multiamesce cu vorbe. H. sa-i dovedésca inainte de tóte ca are incredere intr'ensulu, pentru cá sî elu (acusatulu) sa se póta increde in H. Acést'a urmase intre acestea celoru doi englezi intr'o restauratie, unde se discutá asupr'a detailuriloru proiectului de binefacere. Venindu apoi rendulu cestiei de „incredere,“ „moscenitoriulu“ rugà pre francesu sa'î dea portofoiulu seu plinu de note de banca sî sa ascepte pâna cându sa va reintórce cu celalaltu domnu, Francesulu, usioru cá totudé-un'a, nu se gândí nici unu momentu de a incredintiá filantropiloru banii sei sî de a asceptá pâna cându se voru reintórce. Elu ascépta cinci minute, diece minute, o óra, dóue, dara in cele din urma lucrulu i se parù camu ciudatu, sî presupunendu de abiá o hotie elu insciintià politi'a, care reusî a prinde pre unulu din acesti filantropi. Istori'a n'aru fi de crediutu déca ea nu s'aru fi aflatu dinaintea unui tribunalu publicu. Nu scimu déca d. H. a fostu despagupitu, dara atât'a sa intielege ca pre lânga pagub'a, sermânulu filosofu a mai trebuitu se sufere sî a fi luatu in risu de publiculu care imple totudé-un'a salile tribunaleloru.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-or. din comun'a Bongardu Scaunulu Sabiiului, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acésta statiune suntu in bani gata 90 fl. v. a., unu pamencioru de agru in marime ca de un'a galeata, gradina de legumi, cuartiru liberu sî lemne de focu.

Concurentii voru avea de a-si instruá concursele loru: a) cu atestatu de botezu ca suntu de religiunea gr-or. b) atestatu despre portarea morala sî cualificatiune, c) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in institutulu Archidiecesanu gr-or. din Sabiiu, sî ca scin cantârile bisericesci sî tipiculu.

Concursele suntu de a se adresá prin Scaunulu protopopului II-lea alu Sabiiului, comitetului parochiale locale pâna la terminulu prefiptu.

Bongardu in 17 Augustu 1870.

Comitetulu parochiale gr-or.
Teodore Necsi'a
56—1 Preotulu locale cá presiedinte.
Toma Ciora Ioanu Dorde.
membri ai comitetului.

Nr. 440. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea a doue posturí invatiatoresci resp. a postului de Directoru lâ scól'a capitala normala din Opidulu Rasinarí se escrie prin acest'a din partea subscrisei Eforie concursu!

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invatiatoriu, 450 fl. v. a. pentru postulu de Directoru, relutu de lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupa amintitele posturi invatietoresci — insrtuindu petiunile loru cu documentele prescrise. precum: Estrasulu de botezu, atestatu despre absolvarea celoru 4 clase gimnasiale, atestatu despre absolvarea cursului pelagogicu teologicu, atestatu despre cualificatiune-suntu avisati ale trimite subscrisei Eforie scolara pana in 25 Augustu st. v.

Resinari 20 Iuliu 1870.

Oficiulu Comunalu ca Eforia scolara.

(57—5)

Concursu

La scól'a populare elementara gr-or. din Helchiu a devenitu vacaute postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 168 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a se adresá celu multu pâna in 28 Augustu a. c. cu concursurile loru inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — câtra preaonoratulu domnu protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu in Brasiovu.

Helchiu 7 Augustu 1870.

Comitetulu pacochiale gr-or. din Helchiu.
Ioane Craioveanu
58—2 Parochu sî presiedinte.

Indreptare: La concursulu pentru ocuparea statiunei parochiale din **Cojocn'a** publicatu in 3 numeri e de a se adauge in sîrulu emolumenteloru: d) **un'a mertia mare de cucuruzu sfarmatu dela 180 familie.**

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Augustu. 1870.

Metalicele 5%	55	90	Act. de creditu	250	25
Imprumut. nat. 5%	65	10	Argintulu	124	
Actiile de banca	688		Galbinulu	5	95

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 67. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 23 Augustu (4 Sept.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

In 30 Aug. n. s'a deschisu in fine diet'a Boemiei. Mesagiulu imperatescu amintesce sî dietei boeme de momentele serióse in cari se afla Europ'a sî cu privire la atitudinea natiunei cechice accentuéza lips'a cea mare, acum mai multu cá ori cându alta data, a tuturoru popóreloru. Mai departe dîce, ca obiectulu unei consideratiuni consciintióse sa fia dorintiele unei pârti mari a poporatiunei regatului sî adeca revisiunea referintieloru regatului câtra imperiulu intregu constitutionale. Regimulu, din partesi, promite a se interesá de a multiamí acele dorintie, aducendule in armonia cu recerintiele monarchiei pre base constitutionale, fiindu ecuitabilu in amendóue pârtile. In fine apeléza la simtiulu patrioticu sî speréza ca cestiunile interne nu voru impedecá problemele cele de interesu comunu ale patriei. Cu provocarea de a tramite deputati la senatulu imperiale se incheie mesagiulu.

La deschidere au fostu representantii tuturoru partideloru in dieta, pâna sî corifeulu celu mare alu cechiloru, P a l a c z k y. Dintre feudali avea contele C l a m - M a r t i n i t z rol'a cea mai insemnata.

Cum se voru desvoltá desbaterile ni le voru aretá siedintiele viitórie. Pâna acum se vorbesce in cercurile nemtiesci, ca cechii se voru opune alegerei de deputati in senatulu imperialu, pentrn ca dorescu multu, cá sa tramita numai d e l e g a t i, asiá dupa cum tramite diet'a Ungariei. Dupa deschiderea dietei au urmatu presentarea duoru proteste séu mai bine reservatiuni, un'a din partea nobilimei sî alt'a din partea natiuniloru.

In amendóue se afla depuse reserve prin cari sa se incungiure ori ce prejudetiu vatametoriu pentru dreptulu de statu alu Boemiei respective a natiunei boemice *), dedusu din participarea la diet'a presenta.

Evenemintele din F r a n c i 'a sî urmârile loru preocupa inca in mesur'a cea mai mare sî astadi spiritele in tóte clasele societatiei omenesci. Resultatele cele neasceptate a le resbelului a pusu in uimire pre tóta lumea. Despre acelea vorbimu mai pre largu la rubric'a respectiva aici sa petrecemu putienu la cele ce se vorbescu ca au sa urméze pre cale diplomatica. Se scrie din mai multe pârti (dara e anevoia de crediutu) ca negotiârile de pace voru avé locu câtu mai curendu la intrevenirea puteriloru neutrali.

Principele Napoleonu se dîce mai departe, ca nici n'a caletoritu pentru altu ceva la Florenti'a decâtu pentru de a induplecá pre cabinetulu de acolo sa mijlocésca o pace. Dupa scirile aceste Napoleonu III aru fi mai ingrigitu de sine adeca de dinastia, decâtu de Franci'a sî aru dorí o pace sî cu umilirea acestei'a numai sa i se asicure densului tronulu. Spre a puté esecutá asiá ceva imperatulu cauta sa stabilésca mai intâiu o dominatiune soldatiésca sî apoi intorcendu-se la Parisu sa faca o lovire de statu, facendu mai intâiu impossibile pre partitele oposetiunale. Dupa tóte aceste apoi sa urmeze tocmelile pentru incheiarea pâcei. Déca s'aru adeverí aceste Franci'a aru fi statulu celu mai demnu de compatimire.

Depesiele cari espunu miscârile cele mai recente ale trupeloru francese nu lasa pre omu a crede in cele espuse mai susu. Lui Mac-Mahon i a succesu, se vede, a face o preumblare in giurulu frontului tuturoru armateloru prussiane, cari crediendu ca elu se retrage la Parisu s'au sî miscatu tóte intr'acolo. Acum ne tredîmu ca elu manevréza in arip'a drépta a trupeloru prussiane sî este aprópe a dá mân'a cu Bazaine, carele din urma róga pre ministerin se nu-lu silésca a dá sciri despre densulu, ci sa lu mai lase putienu timpu in pace. Aceste sî entusiasmulu celu mare cu care alérga francesii la arme sî gramadirea trupeloru din tóte pârtile la Parisu, incâtu se dice ca Parisulu nu le mai póte cuprinde, nu sunt semne de negotiâri de pace, cí de inceperea unui actu nou in dram'a cea sangerósa sî ne mai pomenita.

Verosimilitatea séu probabilitatea acestoru apretiuiri ni o intaresce sî superarea cea mare ce a cuprinsu pre capital'a invingatorei Prussie sî poterea de trupe nóue (pana la etatea de 42 ani) cari alerga in mersuri fortiate spre Franci'a. Polikao dicea in dilele trecute : cându asiu spune cum sta tréb'a cu Bazaine totu Parisulu aru iluminá.

Prussi'a mai organiseza trei armate. Un'a se va asiediá la Rinu, alt'a langa B e r l i n u sî a trei'a la G l o g a u. Cesta din urma a neliniscitu pre Austri'a sî se vede ca s'a facutu intrebare la Berlinu, ca ce insemnatate are, la ce s'a sî respunsu ca numai din privintie sanitare s'a alesu loculu acest'a, de óre ce gramadirea prea mare de trupe in aerulu sî de altmentrea infectatu de campulu resbelului, este fórte stricaciósa sanatatiei soldatiloru.

Scirile telegrafice de eri spunu sciri rele pentru francesi. Napoleonu III sa fia prinsu.

De pre campulu resbelului.

(Dela unu corespundinte militariu alu foiei „N. Fr. Blatt.“)

Depesiele de pre câmpulu resbelului nu intarescu scirile, care le amu amintitu in nrulu trecutu ca adeca Mac Mahon se afla aprópe de Montmédy. Cu tóte acestea n'a sositu nici o scire care sa contradica acelei'a sî impregiurarea, ca prussienii au numai presupuneri despre positi'a de facia alui Mac Mahon, intinde unu velu misteriosu preste armat'a maresialului, despre care se crede ca va implini vre-o fapta mai insemnata.

Sî in fapta se indrépta privirea tuturoru asupr'a lui Mac Mahonu, se intielege ca pana acum'a inca inzadaru. Dupa unele foi berlinese sa se fi trasu spre Soissons; tóte planurile sî proiectele posibile se facu pentru elu, ca se va opune armatei printiului de coróna din Sacsonia pre lini'a Epernay=Paris séu se va retrage la Paris, séu, pentru de a impedecá inaintarea prussiloru câtra Paris, se va cercá unu midilocu desperatu sî adeca se vá cercá a luá vre o positia la arép'a drépta a armatei inaintande (4-a) si altele. Ca midiloculu cestu din urma aru fi tocmai asìa de desperatu, facia cu impregiurarea ca Mac Mahon dispune de 70=pana la 80,000, nu ne potemu pricepe. Nóue din contr'a ni se pare, ca situatiunea printiului de Sacsonia aru fi desperata, cându Mac Mahon aru fi intreprinsu asi'a ceva.

Din acést'a causa nu potemu créde nici de cum in detacharea printiului de Sacsoni'a cu atât'a mai pucinu, cu catu armat'a sea e formata din corpulu alu 4-a, 12-a sî corpulu de garda, care, cu deosebire cele dóue din urma, au avutu, dupa cum se scie, in batilia din 18 l. c. perderi enorme. Armat'a printiului de Sacsoni'a va fi multiamita déca nu va veni in positi'a neplacuta de a fi silita a se bate cu Mac Mahon caci atunci se va intemplá, de proporti'a numeric va fi egal'a, ceea ce prusieni nu aru avea causa a dorí, dupa tóte câte amu vediutu pana acum'a.

Asemenea are sî armat'a francesa causa a nu dorí o intalnire cu armat'a a 4-a germâna, câci o aru costá perderi, pre care acum inainte de o intelnire cu Fridericu Carolu mai bine le aru evitá. Déca sa adeveresce inse, ca Mac-Mahon se afla la Montmédy séu sî numai in Sedan (dupa cum a anunciatu unu telegramu) apoi afara de aceea nu mai e probabila o intelnire.

Mai remâne deci sa cugetâmu la chancele, care póte avea indeplinirea acestei manevre geniale si cutezatóre. Déca succede lui Lac-Mahon a se pune in contielegere cu Bazaine, nu incape nici o indoiala ca Bazaine in momentulu cându armat'a printiului Fridericu Carl va face semnu a se aruncá asupr'a armatei francese, care sa apropia, va intreprinde o escursiune, sî va atacá dupa impregiurâri séu aceea parte a armatei, care a remasu spre observarea fortaretiei, i va taiá impreunarea cu armat'a sî o va sfermá séu ca va preferí a atacá armat'a insa-si care are de cugetu a merge in contr'a lui Mac-Mahon sî asiá o va impedecá.

Tienut'a lui Bazaine va formá atunci premisele prentru procederea lui Mac-Mahon. Déca Bazaine e angagiatu numai cu aceea parte a armatei care a remasu spre observare, atunci armat'a mersa contra lui Mac-Mahon va fi prea mica, pentru de alu bate sî perderea ei e in casulu acest'a identica cu nimicire totala, din causa ca-i e taiatu drumulu de retragere: ataca inse Bazaine armat'a intréga prussiana, atunci Mac-Mahon o apuca dela spate, sî déca cugetâmu la lupt'a din 18 in care armat'a acést'a a fostu cu dóue corpuri mai tare, apoi ne potemu inchipuí resultatulu unei atari lupte. Cu tóte acestea, ne aru parea mai bine in interesulu securitâtiei manevrei lui Mac-Mahon, cá densulu sa-si iá drumulu de alungulu confinieloru belgico=luxemburgiane câtra Thionville, sa tréca Mosula sî apoi de ci sa nisuiasca a se impreuná cu Bazaine. Drumulu acest'a e mai lungu cu câte-va mile, inse cu multu mai securu sî din ast'a causa, câci pre rîp'a drépta a Moselei se afla numai pucine poteri prussien sî câci unu sucursu alu acestor'a s'aru intardiá prin Mosul'a binisioru.

Resbelulu.

B a t a l i 'a d e l a M e t z.

Depesi'a urmatóre a fostu afisiata la Metz :

Dumineca, 14 Augustu, 8 óre, 30 minute sér'a.

Focului erá aprópe sfirsitu. Liniele prussiane aveau trei leghe de intindere. Câstigându teremu pretutindeni.

Armat'a francesa, care de mai multe dîle acoperiá orasiulu Metz, incepea miscarea sea de retragere, coborându inaltîmele tiermului dreptu alu Moselei, trecendu riulu pre poduri plutitóre. De pre inaltîmea esplanadei dela Metz se putea vedé infanteri'a, cavaleri'a sî artileri'a defilându pre valea, pre câmpi'a Saint Simforien, sî trecendu in insul'a Souley, nouri de pulbere se radicau pre drumulu care conduce la Verdun. De pre inaltîmea positiuniloru séle, inamiculu putea sa diarésca acésta miscare sî sa crédia intr'o retragere completa. Déra ceea ce elu nu vediù, este ca armat'a francesa, in locu d'a se intórce spre stâng'a pentru a apucá spre Verdun, se indrépta, printr'o miscare de conversiune la drépt'a, spre insul'a Cambière, pentru a retrece pre tiermulu dreptu la Saint-Julien.

Spre patru óre s'audî o canonada puternica. Inemiculu dându in cursa, se rapediá asupr'a trupeloru remase pre tiermulu dreptu, le siliá sa se retraga sî le aru fi aruncatu in Mosull'a, fâra miscarea de ocolire a francesiloru, pre care amu aretat'o mai susu. Prussianii dejá sicuri de victoria, se afla d'o data incaierati de puteri pre care le credeau dejá fórte departe, pre calea spre Verdun. La rendulu loru suntu respinsi.

De pre zîdurile orasiului, aperate de gard'a nationale, se putea urmarí mersulu generale alu luptei; se vedea tóta intinderea, intre padurile dela Saint-Julien sî dela Queuleu, sierpuite de fulgere,

---

*) Déca amu intielesu bine, espressiunea „natiune boemica“ are sa fia o analogia dela „natiunea ungurésca.

inflacarate. Sa urmariá c'o neliniste greu de intielesu miscarea de inaintare a trupeloru nóstre, cari respingeau pre inimicu dela Saint-Julien spre fortulu dela Queuleu. Spre siepte óre, tunurile din acestu de pre urma fortu venira de luara parte in acestu spaimentatoriu concertu. Detunârile urmau fâra incetare. Cu vocea puterica a tunului, se mestecá vuietulu mitrailleusei, care sa póte asemená cu focului de renduri alu infanteriei.

Spre optu óre, séu optu sî-unu cartu, totulu erá sfirsîtu. Nóptea despartiá pre luptatori: nópte care venise fórte fâra timpu, câci cu dóue óre mai tardiu, inemiculu aru fi fostu pre deplinu frîntu.

Acésta batalia, pre care fâra cuventu póte amu numit'o batali'a dela Metz, a avutu in realitate cá câmpu alu luptei podisiulu dela nordu de Metz sî pre care este ferm'a sî castelulu Grimont, comunele Vantoux, Mey, Colombey, Noisseville, Sainte-Barbe, etc. Puterile inemicului, socotite la o suta de mii de ómeni, comandate dupa câtu se crede de principele de Manteuffel, sî facendu parte din armat'a principelu Fredericu Carolu ocupau trei leghe de intindere.

Din parte-ne numai corpulu alu 3-lea sî-alu 4-lea au luatu parte la lupta; gard'a erá in rereserva. Regimentele. cari au fostu la focu, suntu, déca suntemu bine informati, alu 11-lea de venatori pre josu, alu, 44-lea, 60 lea, 80-lea, 69-lea sî 90-lea de linie, alu 15-lea de venatori pre josu, alu 33-lea, 54-lea sî 65-lea de linie, a 8-a, a 9-a si-a diecea bateria din regimentulu 1-a de artileria.

Déca vomu crede, unui medicu militariu, care a asistatu la lupta, perderile nóstre potu fi socotite la 2,500 ómeni morti séu raniti, sî perderile inemiciloru la 10 séu 12,000 ómeni.

Se pare ca mitrailleusele au facutu unu reu imensu inemicului. Bataliónele prussiane, cari se urmau necurmatu, au fostu in adeveru pisate d'acésta ingrozitóre unélta. In óre cari locuri cadavrele formau adeverate ziduri, cari opriau pre artileria d'a inaintá. Fiindu ca vorbimu despre artileri'a francesa ne grabimu a'i face omagiele ce merita. Toti militarii, cari au luatu parte la lupta, suntu uniti a dîce ca tunarii nostrii au avutu unu sânge rece admirabile sî ca suntu unu focu teribile, tragerea loru erá regulata cá la poligonu. Câtu despre infanteri'a nóstra lumea intréga scie dejá ce valoréza.

Cându a inceputu a inoptá, cei d'antâiu raniti intrara in orasiu: poporatiunea care a stătu in picióre tóta nóptea, i-a incongiuratu sî 'i a ingrigitu c'o grabire admirabile. Femeiele mai cu séma s'au distinsu: pretutindeni, in tóte ambulantiele, ele s'au pusu la dispositiunea mediciloru pentru a spalá ranile si-a operá primele legaturi.

Printre raniti, sa cîéza generariulu de divisiune Decaen, comandantele corpului alu 3-le, sî generarii Castagnet sî Duplessis. Generalulu Decaen, ranitu la genuchiu, dinaintea fortului de Grimont, a remasu, ni se spune, trei carturi de óra calare, cu tóta ran'a lui. Dupa acést'a, calulu fiindu ucisu suptu densulu, ajutantii fura siliti a'lu departá de puterea luptei. Ran'a bravului generariu nu este insa prea grava, sî in curendu elu va fi redatu stimei sî iubirei soldatiloru lui.

Lânga generariulu Decaen, doi oficeri de statu maioru au fostu raniti la gamba. Regimentulu alu 44-lea de linie a perdutu pre bravulu seu colonelu, Fournier, care fu lovitu d'unu glontiu la capu, dupa ce avusese doi cai ucisi suptu densulu. Colonelulu regimentului alu 3-le de venatori calâri a fostu ranitu.

Nararea de mai susu a bataliei dela Metz, pre care a facut'o „Curierulu de [illegible] completata prin amenuntele urmatóre, publicate in 16 Augustu de independinti'a de Mosella:

De trei dîle armat'a maresialelui Bazaine, concentrata in giurulu ziduriloru orasiului Metz, oferiá in desiertu batali'a inamicului, care, dupa tactic'a lui, se ascunde in padurile de prin pregiuru. Ieri se dede ordine de plecare sî de diminétia trupele incepeau o miscare de retragere pre drumulu Verdunului, cá sa mérga a intrerupe pre prusiani pre drumu in spre Parisu.

Bagagiele trecusera in vederea tuturoru prin totu orasiulu; la dóue óre, principele Napoleonu sî unu mare numeru de generali parasiau Metzulu, prin pórt'a Franciei, urmati de trasurile casei imperatului. Ieri, la nóue óre de diminétia, imperatulu sî principele imperiale fusesera la liturgia sî 'si luasera adio dela episcopulu din Metz; la trei óre esiau in trasura prin pórt'a Thionville, in midiloculu celoru o suta de gardi sî urmati de siepte generali sî de trupe. In acel'a-si timpu pre dóue poduri de lemnu, aruncate pre Mosella, lânga Saint-Simforien defilá cavaleri'a sî infanteri'a. Imperatorulu se opri la Longevine la colonelulu Hennopue, unde a trebuitu sa petréca nóptea.

Câtra 4 óre fâra unu cuartu, indata ce inimiculu vediú regimentulu celu mai inaintatu ca isi incepe miscarea de retragere, esî din din padure la Columbey, sî dete cu tunurile in avant-posturile care erau multu inaintea trupei. Alu 41-lea regimentu de linie sa retrasa usioru, apoi sa desfacù in tragetori; alu 17-lea sî alu 44-lea de linie, alu 15-lea de venatori de fera baterie de artiieria sî sa stabilira astu-feliu in câtu mitraileusele secerara Prussiani, de óri câte ori incercau sa se formeze in bataliuni patrate. Fura respinsi cu perderi considerabile la Columbey, la Noisseville sî fura nevoiti sa faca o miscare inapoi.

Inimiculu respinsu de câtra 1-a brigada Castagnet sî a dóu'a Duplessis, din a 2-'a divisiune voí atunci sa se arunce asupr'a stângei nóstre, la Servigny-les-Barbe sî la Poix, cá sa tréca Mosell'a la Saint-Iulianu. Corpulu Ladmirault, care paresise positiunile séle, îi priimí sî respinse colónele inimice, care se ratrasera puindu focu sateloru Servigny-les Raville sî Mey, care arsera tóta nóptea.

Prussianii fura asemenea scosi din ascundietori la Mercy-le-Hautu sî la Mercy-lès-Metz sî fù o indelunga schimbare de lovituri de tunu intre bateriele inamice sî ale fortului Queuleu.

Generalii Decaen sî Castagnet au fostu fórte usioru raniti. Avemu sa deplangemu perderea bravului colonelu Fournier, din alu 44-lea regimentu, batalionulu alu 15-lea de venatori a fostu fórte incercatu.

Alu 85-lea regimentu, care a datu intregu, n'are de câtu trei oficiari atinsi de rani de putiena gravitate.

Perderile inamicului suntu considerabile: mitreilleusele l'au dieciutu.

Adi diminétia tunulu detuna din nou, sî noi trupe suntu gat'a a dá.

Dumineca, 8 óre 10 m. sér'a.

Focului aprópe s'a sfersitu; liniele prussiane avéu trei leghe in intindere, terenu câstigatu pretutindinea.

FOISIÓRA.

Se publica conferinti'a pronuntiata in sér'a din 29 Martie anulu 1870 de Iorosolimitulu Hagi Karolu comite de Rosseti marele orat. alu tron. Apost. ecumen. ortod. alu resaritului, asupr'a ideei „despre Ddieu sî despre principalele forme ce a investitu acésta idea la diferitele popóre.“

Precuventare.

Urcându-me pre acésta tribuna, celu diutâiu simtiementu ce cérca sufletulu meu intr'acestu momentu, este o mare bucurie.

Domniloru sî Dómneloru!

Multimea persóneloru, ce au venitu sa asculte conferinti'a, ce in numele Ateneului nostru românu cá membru alu seu amu avutu onóre a anuntiá pentru acésta séra, sî care va tratá despre Dumnedieu sî despre principalele forme ce a investitu acésta idea la diferile popóre, multimea persóneloru dicu, ce a venitu sa asculte acésta conferintia 'mi pricinuiesce o mare bucuria, o fala chiaru, sî iéta pentru ce:

Poporulu românu eminamente piosu, eminamente religiosu, n'a apucatu se audia, ca se anutia o conferintia, care sa trateze despre Dumnedieu sî despre raporturile, ce esista intre Dumnedieu sî omu, sî iéta'lu ca a alergatu cu glóta.

Déca prea sântitii nostri prelati cei de fatia se esepta, exceptis ecipiendis dice latinulu, au uitatu sacr'a loru missiune porunc'a ce capulu sântei nóstre religiuni le au datu:

„Mergeti a disu Mantuitoriulu nostru Iisusu Hristosu apostoliloru sei, mergeti sî invatiati poporulu in numele meu;“ déca dicu unii din prea sântitii nostri prelati a uitatu acésta sacra a loru misiune.

Poporulu românu insa n'a perdutu pâna acum, pastrédia inca slav'a Domnului, dorinti'a ce a avutu in totu de un'a de a audí vorbindu-se despre inaltulu Dumnedieu, dorinti'a de a audí bun'a cuventare din gur'a ori cârui'a, fie vocea lui câtu de slaba, fie macaru cá sî a mea.

Pâna cându dara seminariele sî scólele nóstre de teologia voru produce mai cu indestulare persóne demne de asemenea inalta misiune din tineri ce astadi se ocupa cu ardore de acésta inalta sî sacra sciintia.

Ateneulu nostru românu, acestu micu la inceputu, fórte micu sî inperceptibilu graunte de mustariu in marele cadru alu natiunei, graunte, care dejá a datu câteva spicuri bine inflorite, ateneulu nostrŭ, acésta semintia cadiuta intr'unu pamentu rodnicu sî binecuventatu cá alu nostru, sî care va dá fâra indoiala, dupa cum dîce sânt'a scriptura, care la anulu treidieci, care la anulu siése dieci, care la anulu un'a suta.

Pân'atunci dîcemu, ateneulu nostru va indeplini sî acésta sarcina sî acèsta trebuintia; sî prin conferintiele sale, va indemná, va sili, chiaru de-i va stá prin putintia, nu numai pre cei lenesi, dera sî chiaru pre cei indaratnici a se intórce la misiunea loru.

Câtra voi mai cu séma me indreptediu juni seminaristi sî alti tineri pre cari ii vadu cu placere grupati pre bancele ateneului nostru.

Voi sî unii sî altii semântiariu, resadnicu scintiei, speranti'a sî viitoriulu natiunei.

Voi prea iubitii mei fii sî concetatieni, nu va leneviti veniti, câtu de desu la conferintiele ateneului nostru.

Veniti sa ascultati povetiele profesoriloru sî batraniloru vostri.

Povetile unoru barbâti, a câroru sciintia sî esperintia trecute mai prin tóte fasele societâtiei, neaperatu sî fâra cea mai mica indoiéla, ca trebuie sa fie multu mai mare de câtu ale vóstre.

Nu ve dati lenei, veniti sî veti audi, din cându in cându, sî graiurile mele, rostirile unui barbatu, carele cu câtu este de mai betrânu sî mai in varsta, cu atâtu este sî mai indreptu sî in datorie a se pune in fruntea vóstra sî a ve aratá legi sî adeveruri, universale, perpetue, nemuritóre: adeveruri sî legi, pre care le a intimpinatu la tóte pasurile sale, in tóte treptele societâtiei, amestecate in tóte actele vietiei omului, cá niste necesitâti neaperate, inesorabile putemu dice, insa cu totulu salutarie sî deseversitu mantuitórie.

Ascultati rosturile unui betrânu, care acumu nu mai are alta dorintia de oâtu se descepte in junele vóstre inimi simtiemente nobile sî generóse iéra mai nainte de tóte, acelu sublimu simtiementu pre care creatoriulu l'a insuflatu de a dreptulu in in inim'a creatinnei sale, sî care trebuie sa priimésca inaintea tuturoru celoru-lalte.

In fine veniti sa ve aratu calea adeverului calea adeveretei credintie, numai pre care de veti pasí, veti putea devení deseversitu fericiti, veti face onóre vóue insive, familiei vóstre, sî natiunei intregi.

INTRODUCTIUNE.

Domniloru sî Dómneloru!

Datoriu a luá cuventulu sî a vorbí inaintea domniei vóstre, despre Dumnedieu sî despre principalele forme, ce á investitu acésta idea la diferitele popóre, dupa obligatiunea ce amu fostu luatu mai inainte, eu nu'mi voiu propune a tratá obiectulu ce mi-amu alesu, unu obiectu atâtu de vastu sî atâtu de seriu, nu-mi voi propune dicu alu tratá cu tóte desvoltarile, ce elu supórta intr'un'a sî singura conferintia; aceea de asta séra.

Studiulu, ce ve presintu, asta data, 'lu consideru mai multu cá introductiune, unu peristilu a unui vastu templu, unde se ascundu cestiunile cele mai grave sî cele mai fundamentale, ce au ocupatu, au apitatu, sî fórte desu au tulburatu spiritulu omenirei.

De aceea intru acést'a conferintia vomu esaminá numai ide'a de Dumnedieu, considerata in sine intr'unu modu abstractu, filosoficu sî religiosu.

Déca provedinti'a va permite a me mai aflá câtu-va tempu in mijloculu Domniei vóstre, sî nu mi va curmá o esistintia, pre care nu o mai con-

Generalele comendante superioru alu 7piecei Metzului. Coffinieres.

Cetirea acestei depesie a fostu viu aclamata de totu orasiulu.

BATALI'A din MARS-LA-TOUR.

Se scrie dela Metz, 17 Augustu, diuariului „Francesulu:“

Mergemu spre Verdunu. Lânga acestu orasiu sa afla nesce positiuni formidabile, prussienii sperau se le ocupe inaintea nóstra; comtau se le ocupe intru adeveru fâra activitatea maresialului Bazaine. Renuntiându la sperantia de a intrece in iutiala, sa decisera in diminéti'a din 16 a ne atacá convoirile cu bagage sî câte-va escadróne de venetori, care se intorceau de la adapatóre.

Pre la toti cei ce conduceau aceste trasuri surprinse, acesti cavaleri incurcati de cai, ii coprinsa o frica ingrozitóre. Trâmbitiele sunâ, ómenii isi aruncá sacii sî cele dóue divisiuni Verge sî Bataille, din corpulu Frossard, intarite d'o brigada din corpulu Failly, ce li se aduse de la Forbach, se arunca asupr'a inimicului. Prussienii suntu dejá tare asiediati; bravele nóstre regimente, dieciuite la Forbach, batute de tunu la Rezonvile, se slabescu. La câti-va pasi de aci sa afla generalulu Breuilu cu brigad'a sea de curiasieri din garda sî de carabinieri. „Descârcati!“ dice maresialulu, sî cele dóue regimente sa rapedu cu o tromba viia. Acesti ómeni de feru alergu la o mórte sicura, o grindina de glóntie, de bómbe, de obusuri ii ucide; caii cadu in prafu, terându cu ei pre cavaleri. Sirurile sa raresecu, déra colón'a cea rapede inaintéza mereu. Prussienii sa inspaimenta de atât'a bravura, stau la indoiala, sa ratragu, corpulu Frossard a scapatu! Mitrailleusele nóstre au avutu tempu sa sosésca sî ulanii, cari urmareau pre ai nostrii, la rendulu loru fura sdrobiti.

Afara de acést'a, maresialulu Bazaine e pretutindenea, escort'a lui se arata la posturile cele mai periculóse; unu minutu despare in midilocnlu husariloru din Brunswick, cari suntu luati cá calauze; maresialulu nu se mai vede. . . . E ore prisoniaru?. . . . Buorbaki dirige batai'a. Sî elu asemenea e unu capitanu vitézu. Déra Bazaine reapare, rece sî linistitu cá totu de un'a. Aripile prussiene suntu sdrobite de nou, Canrobertu mai cu séma are se sustiena o lupta eroica, 140 tunuri îl trasnia corpulu de armata sî elu nu le póte opune de câtu o a patr'a parte din numerulu loru. Atunci infanteri'a seversiesce minuni de audacie sî de valóre, ajunge a face perderi egale, facendu sa incetéze focului baterieloru prussiene. In midilocnlu canonadei, unu adjutantu francesu remâne singuru langa bateri'a lui: oficieri, servitori, cai, toti fusese ucisi. Elu ia putieni cai cari scapasera, singuru i inhamá sî isi scapa tunurile. Dragonii iéu, pentr'o stralucita descarcatura, trei tunuri cari ne fusesera rapite; aduceau sî unu alu patrulea, care erá de la inimicu.

Steinmetz sî Frederic-Carol fura aruncati in padurile loru. Suntu siepte óre . . . obusurile plóua mereu la piciórele nóstre; dara cu ochianele diarimu pre Prusienii care se batu retragendu-se. Focului e mai putienu viu, mitraileusele totu isi indeplinescu teribil'u misiune, de asta data asupr'a batalióneloru fugitive. Nóptea inveluie cu imenselei umbre acestea câmpii sângerânde. dupa „Rom.“

Insciintiare. *)

Prelegerile la gimnasiulu gr. orientalu d'aici pe a scol. 1870/71 se incepe cu 1 Sept. a. c. stilulu vechiu; inscrierile inse in 24 Augustu si voru tiené pana in 3 Sept. ac. st. vechiu. Acésta se aduce la cunoscinti'a publica.

Bradu 17|29 Aug. 1870.

Directiunea gimnasiului gr or. din Bradu comit. Zarandului.

Varietâti.

*** (Napoleon I, acestu magistru mare de bataie, a scrisu, in anulu 1804, unui generalu alu seu urmatórele: „Nici o data sa nu dai uitarei aceste trei lucruri: intrunirea puteriloru, activitatea si resolutiunea firma de a muri cu gloria. Acestea“ suntu cele trei principii mari ale sciintielorn militare, care m'au insotitu tot-d'auna cu norocu la lucrarile mele.“ Se pare ca francesii au uitatu multu din aceste invetiaturi, cari de almintrelea suntu inca chiar si astadi regula si principiulu batailoru. Operatiunile resbelice de astadi ale francesiloru arata ca comandantii supremi francesi nu au fostu fideli urmatóreloru dóue principii deciatóre: „conlucrarea unitara si activitate.“ Câudu s'aru sculá din mormentu eroulu de la Austerlitz, de siguru s'ar rusiná de tactic'a de resbelu á nepotului seu.

*** (Noutate buna.) — Berea Dreher a gasitu unu drumu cá sa vina din Vien'a la Parisu. Acestu drumu este prin Elveti'a. Unulu din stabilimentele Dreher a scrisu pre usi'a sea: — Beti bere de Vien'a; a sa o platésca Prussi'a. — In sanetatea Austriei!“

*** (Istori'a unui „oui.“) Badenienii dejá intrasera in Hagenau, câudu deodata sosí la statiunea telegrafica de acolo urmatórea intrebare dela Strassbourg: „Sunteti in buna regula? Póte se plece militi'a?“ Biuroulu fiindu ocupatu dejá de militarii germâni inarmati, indata respunse: „oui.“ Preste putienu apoi si sosira dóne vagóne de militari francesi, carii insa spre marea loru surprindere fura primiti de câtra o ceata inimica cu puscile tintite asupr'a loru.

(Conduit'a lui Mac-Mahon) in batali'a dela Wörth eata cum o descrie unu militariu in „Progres de Lyon:“ „Amu fostu scapati! Acele batalióne, cari prin unu atacu desperatu tocmai acum'a scapara de nimicire séu de rusinea prinsórei — aveau in fruntea loru pre Mac-Mahon. Elu 'si tienea manunchiulu sabiei sî cu pintenii ne'ncetatu 'si atingea calulu plinu de spume, care in acésta dî erá dejá alu treilea. Jachetulu seu erá numai o sdréntia, legatórea dela gâtu si-a fostu perdut'o, sî camesi'a lui deschiata lasá sa i se vadia pieptulu gólu. Oficerii 'lu incongiurara indata tienându-i fraulu calului, léra soldatii 'lu salutau cu urâri entusiastice sî elu intre acestea cu piciórele radiematu in scaritie 'si tienea privirile tintite asupr'a câmpului de resbelu, aprindiendu-si sigar'a sî planisându-si admirabil'a retragere. Pre la 7 óre dejá eramu in positiuni tari. Ací Mac-Mahon, care din diori de diua pâna atunci statuse calare intre dóue focuri sî care in decursu de 13 óre vediu pre oficerii sei cadiendu unii dupa altii, ací — dicu — acestu barbatu admirabilu, c'unu sânge rece ne mai pomenitu, 'si aprinse din nou — sigar'a, etc.“

*) Celelalte on. redactiuni a le foiloru romane suntu rugate, ca se binevoiasca a primi in stimatele loru colóne aceasta insciintiare.

---

sacru astadi, de câtu in cercetarea adeverului, apoi mi propunu, promitu printr'o serie de mai multe conferintie, a desvoltá in parte fie-care din gravele cestiuni, ce nu voiu face asta séra, de câtu a atinge.

Vomu espune pre rendu formele numeróse, cele mai principale, ce acésta idea a investitu la diferitele popóre, sî vomu studi'a impreuna mai intâiu raveismu, pre care ilu vomu urmá in diferitele sale sransformari.

Vomu cercetá apoi aceea forma degradatóre ce ide'a de Dumnedieu a investitu sub numirea de Fetisismu, sî tóte aberatiunile, la care ea a condusu spiritulu omenescu.

Vomu abordá dupa acést'a doctrinele streine intr'acelasi tempu mistice sî grosolane, ale Budismului sî Bramismului.

Pagânismulu sî Idolatri'a va ocupá unu locu insemnatu in studiulu nostru, sî doctrinile filosofice grece, ne voru serví mai departe de transatiune la studiulu crestinismului, alu cârui isvoru, ilu vomu gasi in studiulu Mosaismului.

Mohametanismulu, care dupa dis'a unui mare prelatu alu Franciei, n'aru fi decâtu o ramura a Crestinismului, va ocupá cea din urma treapta a acestei scari ideale, cu care se va sî terminá studiulu nostru, cá sa putemu apoi espune adeverat'a sî sânt'a religiune a Crestinismului, sî a aruncá o privire asupr'a influintiei sociale de bine-facatóre a acestei sacre institutiuni sî asupr'a imensului ei viitoriu, a câreia tendintie nu suntu altele, de câtu infratirea sî emanciparea popóreloru spre a ajunge a devení, sî a fi o turma, adeverata turma cuventatóre evangelica, sî unu pastoriu, adevnretulu pastoriu, cuventulu, verbulu, (o logosu,) Hristosu.

Nu vomu cautá dara, a insistá inaintea unui auditoriu atâtu de inteligiute, cá auditoriulu Ateneului asupr'a locului imensu, ce dens'a a ocupatu in diversele fase de desvoltare, prin care a trecutu omenirea, sî asupr'a locului, ce ea ocupa chiaru sî astadi, in mijloculu secolului scepticu in care traimu.

Observatoriulu atentivu sî seriosu care scie sa se ridice pre deasupr'a fapteloru accidentale sî transitórie, va gasí cestiunea religiósa in fundulu tuturoru mâriloru, cestiuni sociale sî politice, ce agita lumea moderna.

Voiu intrá dara de a dreptulu in subjectu sî fâra altu preambulu, voiu abordá acésta grava cestiune.

DESPRE DUMNEDIEU
sî despre principalele forme.

Ce e investitu aeésta idea la difertele popóre.

DESPRE DUMNEDIEU
PARTEA I.

Ceriurile spunu marirea lui Dumnedieu sî facerea mâniloru lui o vesteste tari'a
Daridu.

Cautati in susu cu ochii vostri, sî vedeti cine a facutu tóte acestea.
Isai'a.

Unu faptu domniloru ce apare cu evidentia observatoriului, celui mai superficialu, este fâra indoiala universalitatea simtimentului religiosu, celu intalnimu la tóte popórele, la tóte rasele umane, la tóte epocele, la tóte gradele de civilisatiune.

Nu s'a gasitu pre surfati'a pamentului poporatiune câtu de barbara, stérpa câtu de selbatica care sa nu aiba in sine unu instinctu, ce relevá intr'ensulu sintimentulu religiosu.

Ori unde s'a aflatu ómeni pre fati'a pamentului ne dîce, Leonu Mellas, nu numai intemplâri, dara sî in mijloculu paduriloru, pre verfulu muntiloru, in fondulu vâiloru séu pre tiermurile mâriloru, s'a observatu ca pretutindenea ei adóra unu Dumnedieu.

Abiá esîtu din mân'a creatorinlui omulu, ne dîce Edgar Quinet, tinde câtra Dumnedieu prin tóte legamintele sufletului sî trupului seu.

Leulu dîce elu, nascându-se, trage câtra desiertu.

Vulturulu sbóra câtra verfulu muntiloru.

Omulu merge dreptu câtra societate, câtra umanitate, câtra Dumnedieu.

Acést'a este unu faptu universalu alu umanitâtiei, este caracterulu indelebilu sî celu mai distinctivu alu speciei omului.

Sî chiaru in diversile stâri ale vietiei nóstre individuale, sentimentulu religiosu se ivesce necontenitu in inim'a nâstra.

Fericitu séu nenorocitu, stapânu séu sclavu, in esaltatiunea dragostei, in elanulu, in transportulu bucuriei, séu in descuragiarea, abaterea intristârei, incercâmu mai multu séu mai putienu, vi'a trebuintia de a ne transportá cu cugetulu mai pre dincolo de marginile acestei lumi.

In sinulu fericirei, ne dice Beniaminu Constant, in mijloculu isbânditoru sî triumfuriloru sele, omulu nu se simte cu desaversîre fericitu.

Nici acestu universu, ce l'a subjugatu, nici acele organisatiuni sociale ce a stabilitu, nici legile ce au proclamatu, nici satisfacerea cu indestulare a trebuintieloru sele, precum nici varierea cu profusiune a placeriloru sele, nu'i suntu de ajunsu.

O dorintia se inaltia ne'ncetatu in sufletulu seu, si'i mai cere cev'a-si, elu a cercetatu a parcuratu a subjugatu sfer'a omenésca, si-a impodobitu locuinti'a, in care petrece, cu cea mai stralucita abondentia, sî cu tóte aceste privirile sele se indreptéza neincetatu câtra o alta sfera.

Elu a ajunsu sa fia stapânu alu naturei visibile sî mârginite, sî este setosu de o natura invisibila sî fâra margini.

Ide'a despre esistenti'a lui Dumnedieu ne dîce, Ernest Luturd, are radacinele ei adâncu intiparite in natur'a nóstra, intre noi sî Dumnedieu este, esista unu legamântu de rudenie nascutu chiaru in natur'a nóstra; precum legamentulu asocierei, unirei, intre ómeni este glasulu sângelui, asemenea legamentulu intre noi cu Dumnedieu este tendinti'a aceea, ce atrage necontenitu sufletulu nostru câtra creatorulu seu, câtra Dumnedieu.

Notiunea despre Dumnedieu ne dîce Barthelemi Saint Hilaire, mai multu séu mai putienu simtita, eclantata, o gasimu in totudé-un'a la tóte popórele, la tóte gradurile de civilisatiune, dela celu mai infimu pâna la celu mai inaltu.

(Va urmá.)

*** (Cu manusi albe.) Unu amicu alu nostru care sosesce din Mulchouse ne relatéza acést'a: La gar'a dela Verneuil in timpulu unei opriri de 10 minute vorbeamu cu unu june locotenentu din gard'a mobile care privea cu interesu unu micu cartonu misteriosu ce avea in mâna: Ce este acést'a? — intrebaiu pre junele meu companionu de voiagiu. — Suntu nisce manusi. — Manusi. — Manusi de pele de cerbu? — Asi! manusi de pele de cara — Nu cumva ai sa pui manusi glase cá sa bati pre prussieni? — Nu, ci spre a face sa dantiese prussiencele la Berlinu. Ori suntemu francesi ori nu mai suntemu.

*** (Despre principii de Orleans) unu diariu francesu publica unu dialogu, care avù locu in anulu trecutu intre unulu din ei si unu diaristu francesu. „Monseigneur—dise diaristulu—a fostu odata unu uriesu, care voiá sa vada lumea, deci plecà in calatorie. Dupa ce elu umblà tóta diu'a, trase la o crâsma, dar nu se putù culca, caci patulu era prea scurtu. In alta di obositu plecà mai departe dara seara earasi o pati ca'n dioa bin náinte. Sa ne ducemu iér' acolo, de unde plecaramu!—isi dise atunci elu.—Eu suntu prea mare pentru tiér'a acést'a.“ Si elu se rentórse, mangainduse cu ide'a marimei sale. Acestu uriasu esti d-ta, Monseigneure; ce e dreptu, este unu patu in Franci'a, in care te-ai putea culcá si Serenitatea ta, insa acel'a deja e ocupatu. Celelalte paturi nu convinu taliei Sereniatatiei tale!“ — Principele respunse suridindu: „Se póte!“

Nr. 245. 1870.

Concursu.

Amesuratu conclusului adunarei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu; tienute in 8-10 Augustu c. n. a. c. la Nasaudu p. XIV. cum sî decisiunei Comit. Asoc. trne aduse in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a concursu la urmatórielo stipendie si ajutórie.

1. la unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu technicu, usuatu pana acum'a de Nicolae Galu, carele pâna acum'a n'a satisfacutu conditiunei de a se legitimá la comitetu despre progresulu in studie pre anulu scol. 1869/70.

2. la dóue stipendii de câte 50 fl. pentru doi gimnasisti.

3. la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu studente la scóla reale.

4. la dóue ajutórie de câte 50 fl. v. a. pentru doi sodali, carii au ajunsu a se face maiestri sî in urm'a

5. la patru ajutória de câte 25 fl. v. a. pentru invetiaceii de meseria, carii au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului pentru stipendiulu de sub posit. 1. se defige pre 20 Septembre c. n. a. c. iér' pentru stipendiele sî ajutoriele de sub posit. 2. 3. 4. sî 5 se defige pre 1-a Octobre c. n. a c.

Concorentii la stipendiele de sub posis. 12. si 3. au de a asterne la subscrisulu comitetu pâna la terminii mai susu indigitati:

a) testimoniu de botezu,

b) teetimoniu scolasticu de pre an. scol. 1869 si 70.

c) testimoniu de paupertate.

Dela concurenti la ajutoriele de sub pos. 4, pre langa atestatulu de botezu se cere sa se legitimeze cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei mesarie asia, cá s'o póta purtá de sene, precum sî despre concesiunea la aceea.

Iér' dela concurentii la ajutoriele de sub pos. 5. pre langa atestatu de botezu se cére adeverinti'a dela maestru respectivu despre desteritatea in meseri'a, cu care s'au ocupatu sî despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu odata se aduce la cunoscinti'a celoralalti stipendiati ai Asociatiunei tne. sî anume: Ionu Marcusiu, Petru Em. Prodanu, Stefanu Chirila sî Nicolae Fogarasiu, carii au documentatu deja progresulu in studie, pre anulu scol. trecutu, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendieloru si pre anulu scolasticu 1870/71. cá la tempulu seu, sa documentéza la Comitetu inmatricularea loru la respectivele institute, câci din contr'a stipendiele loru se voru considerá de vacante. *)

Sabiiu in 31 Augustu 1870. c. n.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu.

(59—1).

Nr. Asoc. 245—1870:

Concursu.

Amesuratu conclusului adunârei generale a Asociatiunei trne. tienute la Naseudu in 8—10 Augustu c. n. a. c. p. XIV. cum sî decisiunei comitetului aduse in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a concursu la dóue premie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru aceli'a, carii voru dovedi, ca au presitu celu putienu 200 altoi prinsi. Terminulu concursului sa defige pre 1-'a Octobre c. n. 1870.

Concurentii respectivi au de asi tramite la subscrisulu comitetu pâna la terminulu mai susu insemnatu, concursele loru provediute cu documentele recerute sî anume: cu adeverinti'a din partea parochului locale sî a protopopului respectivu despre presirea cu succesu a aceloru altoi. Sî déca protopopulu respectivu din intemplare, n'aru fi membru alu Asociatiunei, atunci se aréte adeverinti'a, afara din partea parochului locale sî dela protopopulu celu de mai aprópe, carele este membru alu asociationei.

S a b i i u in 31 Augustu c. n. 1870.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

(58—1)

Nr. 98. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-orientale din Luncoiu de josu cu Scrof'a se deschide prin acést'a concursu pâna la 14 Septembre a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu e in bani gat'a 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu sa documenteze studiile percurse, ca suntu români de religiunea gr-orientale, teologi séu pedagogi absoluti din institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, sî ca pân' acum au avutu purtare morale buna sî nepatata.

Concursele instruite cu documentele necesarii suntu de a se adresá pâna la terminulu indicatu inspectoratului scolariu districtuale.

B r a d u 14 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru romane gr. orientale din Protopresbiteratulu Zarandului.

(60—1)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-or. din comun'a Bongardu Scaunulu Sabiiului, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acésta statiune suntu in bani gata 90 fl. v. a., unu pamencioru de agru in marime ca de un'a galeata, gradina de legumi, cuartiru liberu sî lemne de focu.

Concurentii voru avea de a-si instruá concursele loru: a) cu atestatu de botezu ca suntu de religiunea gr-or. b) atestatu despre portarea morala sî cualificatiune, c) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in institutulu Archidiecesanu gr-or. din Sabiiu, sî ca sciu cantârile bisericesci sî tipiculu.

Concursele suntu de a se adresá prin Scaunulu protopopului II-lea alu Sabiiului, comitetului parochiale locale pâna la terminulu prefiptu.

B o n g a r d u in 17 Augustu 1870.

Comitetulu parochiale gr-or.
Teodore N e c s i 'a
56—2 Preotulu locale cá presiedinte.
Toma Ciora Ioanu Dorde.
membri ai comitetului.

Nr. 440. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea a doue posturí invatiatoresci resp. a postului de Directoru lâ scól'a capitala normala a Orâdiului Rasinarí se escrie prin acest'a din partea subscrisei Eforie concursu!

Emolumintele suntu 350 fl. v. a. pentru invatiatoriu, 450 fl. v. a. pentru postulu de Directoru, relutu de lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupa amintitele posturi invatietoresci — insrtuindu petiunile loru cu documentele prescrise precum: Estrasulu de botezu, atestatu despre absolvarea celoru 4 clase gimnasiale, atestatu despre absolvarea cursului petagogicu teologicu, atestatu despre cualificatiune-suntu avisati ale trimite subscrisei Eforie scolara pana in 25 Augustu st. v.

Resinari 20 Iuliu 1870.

Oficiulu Comunalu ca Eforia scolara.

(57—3)

Concursu.

La scól'a populare elementara gr-or. din Helchiu a devenitu vacaute postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 168 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a se adresá celu multu pâna in 28 Augustu a. c. cu concursurile loru inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — câtra preaonoratulu domnu protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu in Brasiovu.

H e l c h i u 7 Augustu 1870.

Comitetulu pacochiale gr-or. din Helchiu.
Ioane Craioveanu
58—3 Parochu sî presiedinte.

Nr. 114 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu, de clas'a II a respective a III-a la scól'a greco-orientala, din comun'a Betlen districtulu Fogarasiului, se deschide prin acést'a concursu. Cu terminu pâna la 28 Augustu st. v. a. c.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu acest'a este 250 fl. v. a. cortelu liberu, cu o pivnitia, o gradina de legumi, cum sî lemnele trebûincióse de focu.

Doritorii de a ocupá statiunea invetiatorésca; au sa documentedie, ca au absolvatu celu putienu — patru clase gimnasiali, sî cursulu teologico-pedagogicu, sî ca pre lânga limb'a materna, au sî cunoscinti'a limbeloru germâna, sî magiara.

Petitiunile insotite de documentele necesârii, au a se asterne scaunului protopresbiterialu gr-or. alu tractului I, alu Fagarasiului, pâna la terminulu susuaratatu.

F a g a r a s i u 22 Iuliu 1870.

Petru P o p e s c u
55—3 Protopopu.

Concursu.

La scól'a principale-normale gr-or. din Satulungu se afla unu postu vacante de invetiatoriu cu alariu anuale de 226 fl. v. a. sî cu prospectu de nmultírea salariului.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca sa-si tramitia pâna la 30 Augustu a. c. st. v. la preaonoratulu domnu protopopu I alu Brasiovului Iosifu Baracu in Brasiovu pre lânga petitiunile loru:

1. Atestatu de botezu ca suntu de relegea gr. or.

2. Testimonii scolastice ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogico-teologicu cu succesu bunu.

3. Atestatu despre purtarea loru morale sî politica dela diregatori'a comunale respectiva.

Concurintelui celui mai aptu i se va dá preferintia.

S a t u l u n g u 7 Augustu 1870.

Efori'a scólei capitale-normale ort. res. din Satulungu.

Radu Popi'a sî Irimie Verzea
56—3 Parochi.

Burs'a de Vien'a.

Din 22 Augustu (3 Sept.) 1870.

Metalicele 5%	56 85	Act. de creditu	257 25
Imprumut. nat. 5%	66 35	Argintulu	122 50
Actiile de banca	700	Galbinulu	5 88

*) Celelalte diuare romane inca suntu rogate a reproduce acestu concursu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. eer pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 68. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 27 Augustu (8 Sept.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. siirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Copi'a circulariului consistoriale de datulu Oradea-mare, 12. Augustu vechiu, 1870. Nr 150/21 Pl.

Escelenti'a Sea, présântitulu domnu archiepiscopu sî metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, cu scopu de a se implini organisarea intregei nóstre metropolie, au binevoitu prin literele Sele de datulu 20. Iuliu a. c. Nr. Metr. 78 a convocá congresulu nationalu bisericescu alu românilor greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a la metropoli'a in Sabiiu, pre diu'a 1. Octomvre a. c. caled. vechiu.

In urmarea acestei convocâri, subsemnatulu consistoriu, pentru efectuirea alegeriloru de deputati la congresulu natiunalu bisericescu, dupa contielegerea avuta cu consistoriulu eparchiale din Aradu, pre bas'a dispusetiuniloru din statutulu organicu (§§. 145—154.) dispune urmatórele:

1. Districtulu oradanu, statatoriu sub jurisdictiunea acestui consistoriu, formêza siése cercuri electorali, pentru a se alege in acele de totu siése deputati dintre mireni sî trei din cleru, preste totu dara nóue deputati la congresulu natiunale bisericescu; remanendu alte 14. cercuri de deputati in suma de 21. pentru partile eparchiei, ce stau sub consistoriulu din Aradu.

2. Cercurile electorali ale acestui districtu, pâna la o dispusitiune finale din partea congresului natinnale bisericescu, se constitue asiá, precum au fostu arondate prin cercurariulu episcopescu din 19 Februariu a. c. Nr. 193. pentru alegerea deputatiloru la sinodulu eparchiale, sî sunt: 1. Oradea-mare I. (partea de susu): 2. Pestesiu; 3. Oradea-mare II. (partea de josu); 4. Tinc'a; 5 Beiusiu 6. Vasceu.

3. Alegerile deputatiloru congresuali se facu pre tempu de trei ani, sî adeca; in fiesce-care cercu electorale sa alege câte unu deputatu mirénu prin singuratecele sinóde parochiali, dupa modalitatea ce se va espune mai josu; iéra pentru alegerea deputatiloru din cleru preotimea câte din dóue cercuri electorali se va intruní intr'unu colegiu electorale, avendu a alege fiesce-care colegiu câte unu deputatu din cleru; spre care scopu cele siése cercuri electorali sa contragu in trei colegie preotiesci, sî adeca: 1. Oradea-mare I. (partea de susu) cu Pestisiu; 2. Oradea-mare II. (partea de josu) cu Tinc'a; 3. Beiusiu cu Vasconu.

4. Votisarea pentru daputatii mireni nu sa intempla intr'un'a la loculu centrale alu cercului, ci separatu in singuraticele sinóde parochiali, ale câror'a voturi apoi sa aduna la unu scrutiniu generale in loculu centralu alu cercului, sub conducerea unui comisariu consistoriale mirénu; — iéra alegerea deputatiloru din cleru se intempla la olalta in loculu centrale desemnatu pentru fiesce-care colegiu electorale preotiescu, sub conducerea unui comisariu consistoriale din cleru.

5. Pentru alegerea deputatiloru mireni in specialu voru fi de a se observá esactu urmatóriele:

a) Preotimea parochiale dupa priimirea ordinatiunei acestei'a, in Duminec'a séu serbatórea cea mai de aprópe va defige sî va publicá in biserica unu terminu acomodatu pentru tienerea sinodului parochiale estraordinariu, in care sa se faca votisarea pentru unu deputatu congresuale mirénu. Publicarea acést'a trebuie sa se intemple celu putienu cu 8 dile inainte de sinodulu parochiale, dara negresîtu pâna inclusivu Dumineca in 30 Augustu vechiu a. c. cá apoi insusi sinodulu parochiale pretotindene sa se póta tiené pâna inclusivu Dumineca in 6 Septemvre vechiu, a. c.

b) La terminulu publicatu dupa punctulu a) in fiesce-care comunitate bisericésca se va intruní sinodulu parochiale pentru votisare pre unu deputatu congresuale mirénu. — Cá alegatori au votu toti acei'a, cari dupa § 6. alu statutului organicu suntu cualificati a fi membri la sinodulu parochiale — Alegatorii din locurile filiale participa la votisare intr'o unire cu alegatorii din parochi'a matre. — Sinodulu intr'unitu spre scopulu votisârei sa constitue asiá: ca alegatorii sî-alegu unu presiedinte, apoi doi barbati de incredere sî unu notariu.

c) La votisare fiesce-care alegatoriu, fâra a se restringe la vre-o candidare, póte dá votulu seu acelui'a, pre care densulu socóte a fi mai bunu de deputatu congresuale, fie acel'a cu locuinti'a ori de unde, numai sa fia din statulu mireniloru. — Votisarea e publica, adeca cu graiu viu; dara póte fi sî secreta, adeca prin siedule, déca acést'a o poftiescu 20 de alegatori; insa nici decum prin aclamare, pentru ca alegerea deputatului depinde dela numerarea voturiloru singuratice, ce se voru aduná din tóte sinódele parochiali ale unui'a cercu elector le; pentru aceea:

d) Despre actulu votisârei in singuraticele sinóde parochiali se face unu protocolu, in care se scrie dupa nume fiesce-care alegatoriu, care au participatu la votisare, sî déca votisarea e publica: alaturea cu numele votisantiloru se insémna sî votulu fiesce-câruia; iéra deca votisarea e prin siedule secrete: trebuie bagatu de séma; ca numerulu siedu'eloru sa fie asemenea ca numerulu alegatoriloru. — In casulu votisârei secrete, siedulele sa pastréza alaturate la protocolu.

e) Fiindu terminata votisarea in sinodulu parochiale, actulu votisârei sa incheie; voturile se numera; sumariulu loru sa constatéza sî se publi'a in presenti'a alegatoriloru; iéra protocolulu de votisare incheindu-se, se subscrie prin presiedinte prin barbatii de incredere, sî prin notariu; apoi se pune sub sigilulu parochiale séu alu presiedintelui ori a vre-unui'a din barbatii de incredere spre acelu scopu: cá la tempulu defiptu in punctulu urmatoriu sa-lu ducu la comisariulu consistoriale.

f) Marti in 15 Septemvre a. c. c. vechiu, la 9 óre nainte de médiadî toti barbatii de incredere ai singurateciloru sinóde parochiale se voru aduná a loculu centrale, alu cercului electorale sî anume in localitatea, ceva fîl desemnata prin comisariulu consistoriale, ducându cu sine protocólele electorali (de votisare) sigilate precum s'au spusu mai susu; acolo apoi sub presiedinti'a comisariului consistoriale mirénu voru formá unu colegiu de scrutinare, alegându-si mai nainte unu notariu pentru ducerea protocolului.

g) La actulu scrutinarei in presenti'a membriloru de incredere comisariulu desface dearondulu tóte protocólele electorali a le sinódeloru parochiali; dispune a se citi acele cu voce inalta sî a se numerá sî scrie la protocolu.

h) Terminându-se scrutiniulu, acelu individu, care au intrunitu mai multe voturi, sa prochiama indata de deputatu congresuale sî se provéde cu credintiunale; iéra deca doi séu mai multi aru avé in asemenea numeru cele mai multe voturi: intre densii decide sórtea, esecutata numai decutu in fati'a locului.

i) Protocolulu colegiului de scrutiniu precum sî credentiunalele se subscriu prin comisariulu consistoriale sî prin toti ceilalti membri, adeca prin barbatii de incredere; apoi credentiunale se predau ori se transpunu pre cale sigura la deputatulu alesu, iéra protocolulu cu tóte actele electorali se substerne la consistoriulu acest'a fâra intardiere, sî adeca mai multu pâna in 18. Septembre vechiu a. c.

6. Pentru alegerea deputatiloru din cleru, preotii, cari se tienu de unulu-acelasi colegiu electorale compusu dupa punctulu 3. se voru aduná Marti in 15. Septembre vechiu a. c. la 9 óre inainte de amédi la loculu centrale alu colegiului, sî anume in localitatea, ce se va desemná spre acestu scopu prin comisariulu consistoriale; acolo apoi sub presiedinti'a comisariului consistoriale preotiescu mai inainte voru alege doi barbati de incredere sî unu notariu; dupa aceea voru purcede numai decâtu la alegerea unui deputatu congresuale din cleru, carea se va efeptuí séu prin votisare publica, séu la cererea unei tertialitâti din alegatori, prin votisare secreta. — Celu ce au intrunitu majoritatea voturiloru, se va prochiamá de deputatu congresuale, sî se va provedé cu credentiunale subscrise prin comisariu, prin barbatii de incredere sî prin notariulu colegiului. — Despre actulu alegerei se va face protocolu subscrisu asemene ca credentiunalele, care in fine prin comisariu se va substerne consistoriului acestui'a fâra intârdiare, dara celu multu pâna in 18 Septembre a. c. cal. vechiu.

7. La casulu impedecârei vre-unui comisariu consistoriale, déca de aici nu se va fi facutu alta provisiune, alegatorii sî respective barbatii de incredere sunlu autorisati a-si alege unu locutieninte alu comisariului, care apoi va indeplini tóte acele, ce se tienu de chiamarea unui comisariu consistoriale. — La astu-feliu de inlocuiri e de observatu: ca la preoti numai preotu, iéra la mireni numai mirénu póte fi aplicatu de comisariu.

8. Deputatii alesi pentru congresu au a se acomodá cu caletori'a loru asiá: ca inca in 30. Septembre vechiu a. c. sa se afle in Sabiiu, sî sa se presinte la presidiulu congresului, de unde voru primí ordine pentru solenitatea deschiderei congresului, fiindu toti pregatiti pentru o remanere de mai multe dîle in agendele congresuali.

Spre completarea acestoru dispusetiuni, prea onoratei Domniei Tale se tramite subimpartirea districtului oradanu in siése cercuri electorali, cu desemnarea locuriloru centrali de scrutinare sî de alegere, precum sî a comisariloru consistoriali din cleru si dintre mireni; iéra sub impartirea specifica a singraticeloru comune bisericpesci in cele siés cercri electorali, — avendu prea onorata Dumineo' Ta a publicá cu tóta posibil'a grabire ordinatiunea acést'a in protopresviteratulu submanuatu, pre lânga reflectarea singuraticeloru comune la impartire, la locurile centrali sî la comisarii consistoriali.

Câtu pentru spesele de caletoria sî diurnele deputatiloru congresuali: pentru periodulu congresuale de trei ani, adeca: 1870. 1871 sî 1872. e primita ciectarea, ce s'au facutu la ocasiunea congresului din anulu 1868; prin urmare précnorata domni'a Ta esci insarcinatu, a pune in detorintia comunitâtiloru bisericesci din protopresviteratulu submanuatu: ca pâna in 16 Septembre vechiu a. c. sa administréze la préonorata domni'a Ta pre anii susu numiti sumele, cari dupa consemnarea de sub ·///. obvinu sub nume de spese congresuali, despre cari se va dá computu publicu, dreptu garantia pentru manipularea credinciósa a contribuiriloru.

La incasarea speseloru acestor'a se voru folosí cuitantiele sî contra-cuitantiele alaturate, cu acea bagare de séma: ca fiindu cuitantiele aceste provedinte cu subscrierea propria a presiedintelui, sî cu sigilulu consistoriale, — préonorata domni'a Ta cuitantiele singuratice le vei estradá numai la platirea sumeloru obveniente, sî despre resultatulu incasârei pre lânga administrarea baniloru sî a cuitantieloru, cari nu cum va voru fi remasu nerescumperate, vei face reportu la presiedintele consistoriale negresîtu pâna in 20 Septembre vechiu a. c.; iéra blanchetele de contr'a-cuitantie le vei impartí deodata cu ordinatiunea de fatia pentru usulu respectiveloru comune, fiindu acele de a se alaturá la sumele incasate, sî a se substerne aici deodata cu acele.

Oradea-mare, 12 Augustu vechiu, 1870. Con.

sistoriulu greco-orientale oradanu. Presiedinte: M i r o n u R o m a n u l u m. p. vicariu episcopescu. Secretariu: N i c o l a u Z i g r e, m. p.

Noutatea cea mai mare

este, de sî au trecutu vre-o câte-va dîle, de cându ni o adusu telegrafulu, ca in 2 Septemvre n. arma t'a lui Mac-Mahon, unde se afla sî Napoleonu III, in numeru de 85,000 a capitulatu inaintea prussieniloru sî ca Napoleonu s'a predatu pre sine regelui Prussiei Wilhelmu. Déca s'a incheiatu cu acest'a catastrof'a cea sangerósa séu numai vre o câte-va acte din trens'a, nu putemu inca sci, pentru ca scirile ce vinu din Parisu nu ne lasu a ne formá o parere positiva in privinti'a acést'a. Nici judecata asupr'a bunetâtiei séu reutâtiei evenemînteloru celoru mari nu putemu sa ni o facemu, pentru ca ele au venitu prea cu mare repediciune sî ni s'au pusu in o marime pré colosale dinaintea nóstra sî nu le putemu cuprinde in intregimea loru. Astadi ne vomu multiamí cu judecat'a ce o aflamu, ca si-a dat'o unu preotu englezu asupra-i, unu capelanu de ai reginei din Angli'a. Istori'a inse va dîce sentinti'a cea din urma sî va aretá, déca este nimerita acésta judecata, sî anume:

Stopford Brooks, capelanulu reginei din Angli'a a tienutu in capel'a St. James o cuventare asupr'a declarârei de resbelu din partea Franciei, care a aparutu sî in tipariu sî in jurnale. Acestei cuventâri „Südd. Pr.“ i atribuie o insemnetate politica nedisputavera. Intre altele astfeliu se vorbesce in cuventare:

„Mare pecatu au comisu in contr'a omenimei sî asiá in contr'a Dumnedieirei;“ — asiá incepe oratorulu — „iérasi pasiesce omulu cá inimicu in contr'a confratelui seu; sî din ce causa? c á s a a s i g u r e z e p o s i t i u n e a u n i c u l u i o m u, sî sa multiamésca ambitiunea unui omu.

Fórte mare e pecatulu acelor'a, cari se angasiedia acum'a, cá sa prefaca in prafu edificiulu ridicatu de civilisatiune in decursulu multoru ani, incependu resbelu pentru scopuri mârsiave.

Lumea nu cunósce unu alu doilea pecatosu mai mare, cá pre unu domnitoriu, care intr'o dî nimicesce prin natiunea sea resultatele cele încetu câstigate cu ostenéla ale pacei la alte natiuni, nu spre altu scopu, decâtu spre a-si sustienea tronulu seu celu slabu sî a duce cugetele supusiloru sei dela nisuinti'a câtra libertatea nationale pre altu terenu.

Ingrozitoriu lucru este, ca in mijloculu Europei suntemu siliti a trai in societatea unei astfeliu de natiuni, carea in urm'a unei indelungate sugrumari sî impedecâri a puteriloru sale mai nobile au devenitu a fi sabi'a lui Democle asupr'a partiei nóstre de lume.

Lumea n'au vediutu inca nici odata unu pecatu mai negru, de cum este acest'a. Slugitoriulu religiunei lui Christosu are datorinti'a a espune ómeniloru spre gratia astfeliu de marsiavii.

Nu este asiá o nobila natiune, care onórea sea o baséza spre insusiri civilisate, care nu s'aru putea seduce prin unu astfeliu de resbelu fâra frica lui Ddieu, sî obtrudatu omenimei cu atât'a obradinicia.

Pentru noi impregiurarea acést'a, ca ne aflâmu fatia cu astfeliu de pacate, formédia unu punctu de schimbare, sî au facutu aceea impresiune, ca p r u d e n t i 'a d i p l o m a t i c a a f a c u t u l o c u v a t a m a t u l u i s i m t i u d e m o r a l i t e.

Acei'a, cari representa pre poporulu anglesu, aru trebuí sa-si esprime just'a loru desplacere sî nu fric'a, déca aru fi pasitu cu trezvia, sî cu seriositate in caus'a legalitâtiei, dreptatiei sî a omenimei vatamate, sî trebuiá sa vorbésca in numele consciintiei natiunei englese.

Sî speramu, ca aceea se va putea inca intemplá. Pentru ca nu tienemu de posibilu, cá in Angli'a sa fi muritu simtiulu de dreptu sî dreptate, sî simtiulu in unu Ddieu, — ca n'amu mai avea caventu a dejudecá nedreptatea sî a validitá influinti'a nóstra in contr'a facatoriului de reu. Sa ceremu dela Ddieu, cá sa ne dea pace sî sa ni-o tiena, insa sa nu cumperâmu pacea pre pretiulu apropârei reului.

Pentru ca déca tóte celelalte mijlóce suntu eludate, déca in zadaru ne provocâmu la dreptate, déca vocea natiuniloru, cari se pléca inaintea fortiei usurpatóre, resuna tare in urechile nóstre, atunci sa ne implinimu datorinti'a, care ne chiama, sa pasimu pentru caus'a lui Ddieu sî a omenimei.

D é c a a t u n c i n e v o r u d á i n m â n i l e n ó s t r e a r m e, sa ne punemu viati'a cu tóta seriositatea solemna pentru Ddieu, sa consacramu cugetarile nostre, rugaciunile sî virtutea nóstra resboinica nu intereseloru marginite ale Angliei, ci interéseloru intregei omenimi.

Sî numai atuncea vomu pune sabi'a josu, dupa ce ne vomu implini datorinti'a nóstra câtra omenime cu aceea rugaciune de tóte dîlele, cá sa vina timpulu, cându sa se implinésca cântarea ingeriloru la nascerea Mântuitoriului:

„Pre pamentu pace sî intre ómeni bunavoire.“

Eveneminte politice.

Intemplarea dela Sedan au adusu o pausa in lupt'a pre câmpulu resbelului. Privirile dara suntu astadi indreptate in alta parte, sî cu deosebire asupr'a celoru ce se petrecu in Parisu. Catastrof'a dela Sedan au facutu o impressiune deprimatóre asupr'a francesiloru. Informatiunile mai multoru dîuarie mari afirma insa, ca de pace inca nu póte fi vorba.

In Parisu se iau tóte mesurile pentru aperare. Pre lânga acéstea in corpulu legislativu Jules Favre aduce in siedinti'a din 4 Septembre o propunere, in urm'a cârei imperatulu si dinasti'a este privata de tóte drepturile constitutionali, sî in urm'a cârei sa se denumeasca o comissiune din sînulu corpului legislativu, provediuta cu tóte drepturile de regintia, carea sa aiba missiunea de a alungá pre inimicu de pre pamentulu francesu. In propunere se mai cuprinde sî sustienerea generalului Trochu de guvernatoru generalulu alu Parisului. Propunerea acést'a s'a sî primitu cu tacere profunda.

Depesie mai nóua vorbescu despre prochiemarea republicei, disolvarei corpului legislativu sî dimisionarea senatului; amnestiarea criminaliloru politici sî libertatea absoluta de fabricarea armeloru sî de comerciu cu arme.

Regimulu provisoriu apelésa la armata sî la eroismulu soldatiloru. Timbrulu de pre jurnale este casatu si functiunarii statului dispensati de juramentulu politicu.

Ambasadorii din Londr'a, Vien'a sî Petersburg suntu rechiamati.

Cronic'a resbelului.

Unu telegramu alu regelui prussiloru câtra regin'a, sositu in 1 Septembre n. anuncia o victoria castigata in 29 Augustu asupr'a lui Mac Mahon. In telegramulu acest'a lipsesce caracteristiconulu adeveratu alu unui buletinu prussianu de victoria: nu s'a ordinatu impuscâturile de victoria. Cându armat'a lui Mac Mahon aru fi fostu batuta asiá, dupa cum ne arata telegramulu regelui, aru fi armat'a francesa aruncata spre Maas sî dupa tóte, câte ne demonstréza istori'a resbeleloru sî ratiunea umana despre positiuni atari, nu putemu pre lânga tóta bunavointi'a dá crediementu telegramului regelui. Câci cându o armata, dupa cum e a lui Mac Mahon, care abstrahandu detacharile, avantgardele sî altele, e celu putienu de 80,000, se ataca in spate sî arunca spre vre-unu rîu, pre care nu-lu poti trece cu piciórele, atunci nu se respinge numai spre rîu, ci se incurca intr'o catastrofa, care e identica cu o nimicire totala. Déca ne inchipuimu o massa de 80.000, care mai are cu sine unu numeru insemnatu de cara de totu feliulu, de munitiune, de proviantu, tunuri etc., sî se impusca contr'a acestei masse, de ómeni sî materialu, ghemuite la vre-unu podu sî atacate la spate, putemu prea usioru vedea, ca o armata, in o atare positiune, trebuie sa se invinga decisivu, sî asiá berlintesii aru puté impuscá vre-o câti-va ponti de prafu in onórea acestei victorie. Intre altele o armata in o atare positiune nu „se arunca preste Maas“ ci se disólve in atomele sele fâra de a fi aruncata preste rîu.

Acést'a nici decum nu s'au intemplatu cu armat'a lui Mac Mahon. E fórte probabilu ca armat'a principelui ereditariu de Sacsoni'a a invinsu numai arrieregard'a lui Mac Mahon, ceea ce nici noi nu despretiuimu. Armat'a lui Mac Mahon s'a micsioratu prin acést'a cu vre-o câte-va mii, care in lupt'a ce i sta inainte cu armat'a dela Metz i

FOISIÓRA.

(urmare.)

Ea este in óre care chipu o pecetia, o marca indelebila, nestérsa, pre care Creatoriulu a pus'o asupr'a creatiunei sale, semnulu, marc'a originei nóstre, este secretulu destinatiunei nóstre.

Câudu batrânéti'a, trist'a betrânétia pornesce câtra noi, dîce Benjamin Constant, epoc'a posomorâta, solena insa, in care tóte obiectele inaintea nóstre incepu a se intunecá.

Câudu lumin'a pare ca se retrage de la noi.

Câudu unu nu sciu ce rece, sî ternu, se respandeste asupr'a totului, ce ne impresóre.

Unde óre cautâmu noi, sî unde gasimu o adeverata consolatiune, o adeverata mangaiere?

Unde altu de câtu in religiune, in credinti'a intr'unu Dumnedieu?

Câudu lumea ne parasesce, noi cercâmu sa facemu o aliantia cu o alta lume.

Câudu in fine vedemu, ca ilusiunile nóstre se nimicescu un'a câte un'a, ilusiunile nóstre cele mai scumpe: J u s t i t i 'a, L i b e r t a t e a sî P a t r i 'a? nu ne mângaiemu noi óre ca esista unde-va o fiintia, care ne va tienea in séma, ca amu fostu credinciosi chiaru in secolulu scepticu de astadi; credinciosi J u s t i t i e i, L i b e r t â t i e i sî P a t r i e i?

Fi-voru óre suflete, dice Guizot, care sa póta tagaduí, ca in cursulu vietiei loru in óre care momente, in óre care impregiurari, n'au simtitu in celu mai adâncu fundu a fiintiei loru, o actiune, o impulsiune, ce nu-i vine nici de la elu insusi, nici de la ceei'a ce'lu impresóra, sî pre care n'a pututu talmaci alt-feliu, de câtu raportându-se la unu principiu, la unu isvoru la o putere superióra.

Este, adaoga elu, unu adevaru primitu de filosofia, ca in spiritulu omului suntu principuri universale sî necesarie, pre care nici impresiunile ce le priimesce din afara nu le producu, nici elu insusi nu le creaza, câci suntu inerente in natur'a sea, sî care vinu dintr'unu altu isvoru, iéra nu din sensatiunile lui séu din inventiunea propriei sale gândiri.

Acést'a este unu faptu psihologicu, care dupa adâncile studii ale scólei spiritualiste de la Platonu pâna la Cousin, ea a fostu nevoita sa-lu admita.

Suntu, ne dîce Alfons Carr, suntu lucruri in universu, pre care cele mai mari genuri nu le-au pututu intielege, sî cu tóte acestea ele nu le-au pututu tagaduí de locu.

Déca, ne dîce Benjamin Constant, in inim'a omului se afla unu sentimentu pre care nu lu are nici un'a din celelalte vietiuitóre. Care se reproduce in totu de un'a sî ne incetatu, ori care aru fi positiunea, in care se afla, omului, nu este óre de crediutu, ca acelu simtiementu este o lege fundamentala a naturei sale?

Asemenea este simtiementulu religiosu; órde selbatice, semintii barbare, natiunale cele mai ajunse in tóta puterea starei sociale, pre cum sî acelea care lingorescu in decrepitudinea, in garbovirea civilisatiunei, tóte suntu supuse acestui nelagaduitu sî nedestructibilu sentimentu.

Elu triumfa in contr'a tuturoru intereseloru.

Selbaticulu, câruí'a pescari'a séu venatórea nu i a datu, de câtu o subsistintia nesuficienta, consacra cu tóte acestea chiaru sî elu fetisului, idolului seu o particica din acésta precarie subsistintia.

Popórele bilicóse depunu armele giosu spre a se aduná inaintea unui altariu.

Natiunile libere sî independinte intrerumpu deliberatiunile loru spre a invocá pre Dumnedieu. Sî despotii acórda sclaviloru loru dîle de rapaosu.

Ori care, ne dîce Franciscu Perrene, ori care va fi epoc'a la care ne vomu intórce, parcurendu analele diferiteloru popóre, ce au acoperitu surfati'a pamentului, vomu gasí neaparatu esistinti'a unui cultu religiosu.

Omenii tuturoru tempuriloru au simtitu trebuinti'a de a se aduná impreuna la óre care dile, spre a adora divinitatea.

Instinctele si sentiementele umane, ne dîce Guizot, nu suntu cuvinte, nu suntu intr'adeveru ratiuni destoinice a formá o convictiune scientifica, nici dovedi de ajunsu in spriginulu cutârui'a séu cutârui'a sistemu.

Credinti'a instinctiva a némului omenescu in puteri surnaturale, nu dovedesce indestulu realitatea surnaturalului, sî aspiratiunea sufletului omenescu la o viétia dincolo de viétia terestra, nu dovedesce rationalminte imortalitatea lui.

Se póte aflá eróre in instinctele sî sentimentele omului, cá sî in ideile lui.

lipsescu. E inse presupunerea, ca numai arriere-gard'a lui Mac Mahon a luatu parte la lupta sî Mac Mahon si-a continuatu in decurgerea acestei lupte, mersulu seu câtra Thionville, adeveratu, atunci a profitatu, prin jertf'a acést'a de vre-o câte-va mii, unu avantagiu, care precumpane celu putienu perderea acést'a, armat'a adeca a intrecutu in mersu pre inimicu cu o di. De-sî hipotes'a acést'a contradice unui telegramu a lui „Independence Belge“, dupa care Mac Mahon s'aru fi retrasu dupa lupt'a din 31 Augustu la Sedan, totusi avemu mai multe cause a tiené acestu telegramu a lui „Independence“ de o minciuna góla. Câci déca armat'a lui Mac Mahon aru fi ocupatu inaltimile dela Vaux, dupa cum afirma acestu telegramu, nu aru fi fostu armatei prussiene de siguru prea usioru, a trece preste Maas sî a respinge pre francesi de pre aceste inaltimi.

Trebuie sa luâmu sém'a, ca armat'a lui Mac Mahon a avutu cu sine, dupa cum amu amintitu mai susu, fórte multe tunuri, ca si-a perdutu numai 12 dintr'acestea, dupa cum buletinulu regelui insusi spune sî ca prin urmare francesii au pututu de pre inaltimile dela Vaux ajunge trecatórele Maasului cu unu asiá focu vehementu, incâtu o trecere a nemtiloru preste riu aru fi fostu impossibila. Noi amu amintitu dejá odata, ca telegramele despre resbelulu de fatia contienu atâtea contradiceri incâtu in cele mai multe casuri e fórte cu greu a le planá. Telegramele din Brüssel inse, care anunciara, ca cortelulu generalu alu lui Mac Mahon se aflá in 30 in Montmedy, le putemu pune in acordu numai cu o lupta de arrièregarde in 29 la Monzon sî Beaumont, nu insa cu o intalnire la Carignan, pre care ni-o anuncia „Independance“.

Scirea despre o intalnire avuta in 30 la Nouart inca e o atare absurditate, dupa cum fórte adese le aflâmu in depesie prussiene. Intelnirea acést'a sa se fi intemplatu in 30 dupa amédi la Nouart, se anuncia inse in acecasi dî la ½3 óre dupa amédi dela Varennes. Nouart e 3½ mile departe de Varennes sî de telegrafu de siguru ca nu s'a pututu folosí pentru scirea acést'a. Intemplatu-s'a intelnirea acést'a inse in 29, ceea ce e sî mai probabilu, atunci a pututu fi cu arrièregard'a lui Mac Mahon, carea avea a cotoyá armat'a la arép'a drépta. Si intelnirea dela Bouzy, unu satu micu in departare de 4 mile spre nordu-vestu de Grandpré ni o putemu esplicá numai cu fórte mare greutate. Se accentua, ca satulu acest'a jace susu sî are positia tare sî ca fu aparatu de infanteria, cu deosebire de turcos. Dóue escadróne de prussi, fâra cái sa fi atacatu sî asaltatu acestu locu sî prinsu pre francesi. Loculu acest'a a fostu póte situatu asiá, câtu aru trebuí ocupatu pentru aperarea vre-unui pasu sî fu ocupatu póte numai din eróre. Séu apoi s'au intardiatu turcos acesti'a, 3—4 insi, si au intreprinsu dupa aceea ei de sine apararea satului.

Din telegramulu regelui se potu deduce unele indreptâri la datele de mai inainte. Corpulu primu bavarezu de armata, care pâna acum a facutu parte din armat'a principelui ereditariu prussianu, nu se mai afla in acést'a, ci in a principelui ereditariu de Sacsoni'a, dupa cum din telegramulu regelui se vede. Mai departe se pare, ca armat'a generalului Steinmetz, care dupa „B. Börsenzeitung“ a paresitu Metzulu pentru de a inaintá spre Parisu, nu a facutu miscarea acést'a, câci altcum de siguru ea s'aru fi insarcinatu, cá cea mai de aprópe, a urmarí armat'a lui Mac Mahon.

Din contra armat'a lui Steinmetz se pare a nu fi parasitu Metz, celu putienu a fostu hotaritu corpulu primu alu ei sub comand'a generalului Manteuffel, dimpreuna cu divisiunea de militia Kummer sî o divisiune de cavaleria, a cerná Metzulu pre malulu dreptu alu Mosulei sî trupele aceste au bivuacatu in 21 Augustu pre tempu mai lungu cam 3000 pasi inaintea fortului Iulien.

Din partea francesiloru se continua pregatirile pentru apararea Parisului. Se ingrigescu de proviantu, pitarii trebuie sa procure merinde pentru 40 dile, in Bois de Boulogne suntu 150,000 oi sî unu numeru potrivitu de boi si vitei. Din Brest, Cherbourg sî alte locuri sosescu pre tóta ór'a de dî sî de nópte tunuri sî munitiune. Politi'a a aflatu pâna acu dejá 10,000 ómeni netrebnici, pre carii ia sî dereptatu din Parisu. Se forméza mai departe la regimentele de cavaleria sî escadrón'a a 6-a si din escadrónele de depote regimente nóue.

Strassburg e assediatu, paralel'a prima are dejá 24 tunuri.

S a b i i u 24 Augustu. In nrulu 83. alu Federatiunei, in 73 alu Albinei sî in 65 alu Gazetei Transilvaniei vedemu ca s'a publicatu din partea Inspectoratului scolarasticu reg. ungurescu pentru comitatele Uniadórei sî Zarandului o incunosciintiare despre deschiderea cursului I la preparandi'a de statu pentru docenti. Federatiunea sî Gazeta o comitéza cu câte o observare din partele, in cari se esprima ca mesur'a acést'a este magiarisatória. Noi inca amu fostu recercati din partea aceluiasi onoratu inspectoratu a primí in colónele nóstre aceea publicare. Insa fiinduca nu avemu, ca fóia independenta, nici unu obligamentu de a insirá publicatiunile nimenui, din consideratiune ca principiele din cari e amanata aceea publicatiune suntu opuse autonomiei nóstre bisericesci sî scolare, garantate prin lege sî depuse in statutulu organicu alu bisericei nóstre, noi nu amu aflatu de lipsa a publicá in colónele nóstre incunosciintiarea susu memorata, ci amu incunosciintiatu pre on. Inspectoratu simplu pre calea carea ni a venitu incunosciintiarea, despre aceea ce tienemu noi despre dens'a.

D i n c o m i t a t u l u D o b â c e i, Aug.

(Cursulu pedagogicu de siese septamâni.) Nu credu ca va fi de prisosu printre turbulenti'a cea politica, ce distrage astadi atentiunea publicului cetitoriu a scrie ce-va despre cele ce mi au fostu cu putintia a aflá despre cursulu pedagogicu de siése septamâni infiintiatu in G h e r l 'a din partea statului.

Conducatorii séu profesorii la acestu cursu suntu doi sî anume, pentru invetiatorii de românu este D u m b r a v a Laslo, fostulu invetiatoriu la scól'a româna din Hatiegu, iéra in presentu invetiatoriu la institutulu corectoriu de aici; iéra pentru invetiatorii de unguru este S z o n t a g h Cristof, profesore la gimnasiulu rom. cat. din locu.

Cursulu acest'a nici decum in modulu conferintieloru nóstre invetiatoresci, ci in forma de prelegeri. Profesorulu le desfasiura dupa metod'a sea, cum are sa se propuna cutare séu cutare studiu, ori unulu séu altulu obiectu din studiu sî invetiatorii suntu provocati, cum au priceputu cele propuse, fâra cá sa se ia la vre-o desbatere parerea loru sî sa se radice la conclusu. Dara nici nu-sî da nimenea dintre ei vre-o parere, ci asculta sî respundu cându suntu intrebati, cá sî elevii in scóla.

Precum se vede suntu priviti cu multu mai minoreni in cualificarea pedagogica, decâtu cá sa tiena cu ei conferintie in sensulu strictu alu cuventului.

Prelegiri se tienu in fie-care dî 4 óre: 2 inainte sî 2 dupa amédi.

Invetiatori unguri se afla la acestu cursu 16; iéra români 26, dintre cari numai 4 suntu de religiunea gr. or. sî anume 2 din protopresbiteratulu Lupsiei. La inceputu au fostu mai multi, dara unii dintrensii au intrebatu de barbati de ai nostri, ca óre bine va fi sa remâna la „conferintie“ séu sa mérga a casa, pentru ca venisera numai la provocarea I n s p e c t o r a t u l u i s c o l a s t i c u, fâra scirea Protopresbiterului respectivu.

Audiendu densii cum suna cercularíulu consis'orialu, pre care me miru cum de nu lu sciura, câci acel'a pre câtu sciu s'au impertîtu pre la PP. Protopresbiteri sî pentru invetiatori, — s'au dusu pre acasa. Acesti'a au foslu cu deosebire din tractulu P. Prot. B o d e a; cei din protopresbiteratulu Ungurasiului spuneau c a P. Prot. R o s c 'a l i a r u f i d e m a n d a t u s a v i n a a c i.

Studiele ce se propunu la acestu cursu sunt totu acelea, cari au sa se propuna in scólele poporale.

Conducatorii séu profesorii dela cursulu din cestiune nu au capetatu nici o instructiune deosebita, cum, sî dupa ce metoda sa propuna; inse pentru u n e l e studie au capetatu totusi manuale dupa care se urméza propunerea s'a sî anume:

1) pentru matematica: „Vezérkönyv az elemi számtanitásban, néptanitok számára“ de Arvag, Sarospatak 1868,“ 2 tomuri.

2) pentru invetiarea cetirei: „Vezérkönyv magyar ABC és Elemiolvasokönyv tanitashoz; tanitók számara“ de Gonczy Pál. Budán 1869.

3) pentru deprinderi in vorbirea corecta:

Cându insa acele sentimente sî acele instincte suntu universale.

Cându suntu permanente indestructibile.

Cându ele se gasescu in tóte tierile, in tóte secolele sî la tóte popórele.

Cându ele resista in contr'a tuturoru atacuriloru.

Cându tóte indoelile, tóte rationamentele, tóte scientiele nu se potu face sa dispara.

Atunci fâra cea mai mica indoiéla.

Atunci acestea suntu fapte considorabile, adeveruri, pre care spiritulu omenescu nu se póte apera de a recunósce sî a respectá.

PARTEA. II.

De unde daru vinu acestea instincte, acestea sentiemente inascute in inim'a omului.

Cine a insuflatu, cine a revelatu celoru dintâiu ómeni, acésta lumina divina: i d e 'a r e l i g i ó s a?

Cine?

Dumnedieu! insusi,

D u m n e d i e u

Iéta celu mai inaltu sî celu mai stralucitu cuventu, ce póte sa rostésca orî-ce fiintia cuventatóre.

D u m n e d i e u!

Iata cea mai sublima idea, ce a potutu sa concépa sî sa intieléga, intielepciunea umana.

D u m n e d i e u

Acel'a pre care Ariasi lu numeau Verun'a.

Egiptenii, Elim.

Chinesii, Tien.

Persii, Abur'a-Masd'a.

Indienii, Brahm'a séu Buddah.

Evreii, Iehovach.

Grecii, Zeus.

Latinii Iupiter.

In fine acel'a, pre care pictorii mediului evu l'au pusu pre unu tronu in verfulu ceriuriloru.

Acel'a care a disu lui Moise ego Iehovah, eu suntu, care suntu, acest'a este numele meu vecinicu.

Acel'a despre care psalmistulu a disu: „Vei schimbá ceriulu sî pamentulu, Doamne, cum intoarcemu unu vesmentu, dara tu vei fi a pururea totu acel'a, fâra nimic'a sa se schimbe in tine.

Dumnedieu

Unulu singuru, spiritu curatu eternu, imensu, atotu puternicu, inmuabilu, incompreensibilu, sî inefabilu, care guberna toate prin provideti'a sea.

Uniculu isvoru de ori ce lumina, de ori ce inteligentia, creatoriu sî ocârmuitoriu alû universului, resplatitoriu, pedepsitoriu crimei sî remuneratoriu virtutiei.

Acel'a ce in mijlocnlu luminiloru unei flacari curate au pusu tronulu seu inebranlabilu inaintea tuturoru tempuriloru.

Acel'a pre care evreii 'lu numea fiinti'a cea mai osebita, care esista prin sine insasi.

Acel'a despre care Egiptenii diceau, ca este architectulu lumei.

Despre care Platonu a disu: Dumnedieu este geometru deapururea in lucrare.

Acel'a la care dupa sântulu Ioanu Chrisostomulu, sântulu Chiprianu, sî apostolulu Pavelu dicu ca Atenei se inchinau la densulu sub numire de Dumnedieu necunoscutu.

Acel'a pre care sântulu Ioanu 'lu numea: Celu ce este, a fostu sî va fi.

Pre care Aristotelu 'lu numea Veculu care a fostu din veci.

Despre care Leibnitz dice, ca pretutindenea in lucrârile lui a gasitu metafisic'a, geometria, sî moral'a.

Despre care Coranulu dice, ca intieleptulu la la toate pasurile sale gasesce in universu, urm'a tiparita a lui Dumnedieu.

Acel'a despre care dice Zamblic, ca a esistatu, singuru inaintea tuturoru fiintielern intâiu principiu din sine insusi, perceptibilu numai cu ochii inteligentiei.

Despre care moral'a ebraica ne dice, asupr'a vóstre este unu ochiu care vede tóte, o urechia care aude tóte, sî care resplatesce fia-cârui'a dupa faptele sele.

Acel'a despre care dupa dis'a lui Plutarcu erá in scrisu in fruntea templului lui Sais, acésta inscriptiune:

„Eu suntu ori ce a fostu, ce este astadi, sî ori-ce va fi, si valulu, ce me ascunde nici unu muritoriu nu'lu va putea radicá.“

Acel'a in fine despre care Ierofantii strigau necontenitu:

Veniti, priviti pre regile lumei! Elu este unulu alu seu insusi, din elu s'au nascutu tóte fiintiele, elu este in trensele sî pre deasupr'a loru, elu are ochiulu lui asupr'a tuturoru muritoriloru, sî nici unulu din muritori nu'lu póte vedea.

(Va urmá.)

„Vezérkönyv a beszéd es ertelem gyakorlatok tanitasban. A nepiskolák elsö és második osztály szamara“ de Nagy László. Budán 1869.

La fine, spunu conducatorii respective profesorii, ca au sa provéda pre fia-care invetiatoriu cu decretu despre cualificatiunea castigata la acestu cursu.

Invetiatorii romări gr. catolici, cei presenti suntu toti din archidieces'a Blasiului, unde spunu ca li aru fi demandatu Consistoriulu sa se folosésca de cursulu acest'a; iéra din dieces'a Ghierlei nu e nici unulu, câci aci consistoriulu a opritu a merge la cursulu pedagogicu alu statului sî au silitu pre toti invetiatorii, de au cercetatu cursulu pedagogicu de 6 septemâni, ce l'au infiiutiatu in vér'a acést'a consistoriulu din Gherl'a aci in locu in tocm'a dupa modulu celui alu statului, ba inca l'au intrecutu.

Credu ca nu voiu gresí, déca voi aminti sî acea apucatura ungurésca, ca adeca, dupa cum spunu invetiatorii, Inspectorulu scolastecu din acestu comitatu, la primirea loru s'au portatu fatia cu ei de totu pretinesce*) poftindui sa siéda lânga densulu pre sof'a sî oferindule anticipative câte 10 fl. v. a., la fia-care, carele aru avé trebuintia, asiá incâtu invetiatorii vorbescu cu entusiasmu despre bunatatea domnului inspectoru ungurescu.

Diurnele le primescu invetiatorii, cându poftescu câte 50 xr. v. a. pre dî. Iéra profesorii dela cursulu acest'a au fia-care o remuneratiune de 100 fl. pentru cele 6 septamâni.

*) O cere sî bun'a cuviintia. R

Publicatiune.

Pentru formarea sî constituirea societâtiei cu scopu de a creá unu fondu spre a infiintiá unu teatru natiunalu românu, se va tiené adunare in dilele de 4 sî 5 Octombre 1870 st. n. in Deva.

Lucrârile acestei adunâri voru fi:

In diu'a de 4 Octombre:

1) Se va alege unu presiedinte ad hoc sî doi secretari.

2) Comitetulu alesu de inteleginti'a din Pest'a, va face reportu despre totu ce s'a facutu in cestiunea fondului de teatru natiunalu românu pâna la adunare; elu va comunicá proiectulu de statute spre a fi studiatu sî a se puté desbate in siedinti'a urmatória.

3) Se va alege o comisiune de trei membri, la care se voru inscrie toti acei'a cari voru voi a fi membrii societâtiei; ea va incassá ofertele séu tacsele ce acesti'a aru depune.

4) Se voru luá sî alte conclusiuni ce s'aru vedé necesarie.

In diu'a de 5 Octobre.

1) Comisiunea numita in diu'a precedente va presentá sî ceti list'a celoru ce se voru fi inscrisu spre a fi membrii societâtiei.

2) Acesti'a, sî cei ce voru fi contribuitu séu se voru fi inscrisu la comitetulu din Pest'a, voru formá adunarea constituanta, sî voru luá in desbatere proiectulu de statutele societâtiei.

3) Dupa desbaterea sî adoptarea statuteloru, se va constituí societatea in intielesulu acestor'a, sî se voru alege organele ce se voru fi prevediutu in statute.

4) Se voru luá sî alte conclusiuni ce s'aru vedé necesarie.

Aducemu acestu programu la cunoscinti'a publica, sî facemu apelu la toti patriotii români, invitându-i a luá parte, câtu se póte mai numerosi, la adunarea, alu cârei scopu este, a pune basele unui institutu atâtu de simtitu pentru cultur'a sî instructiunea poporului romanu.

Bucuresci, 25/13 Augustu 1870.

In numele comitetului:
Dr. Iosifu Hodosiu.
„Alb.“ presiedinte.

la Nr. 150/21. Pl.

Conspectulu

cercuriloru electorali infiintiate in districtulu oradanu pentru alegerea deputatiloru la congresulu natiunale bisericescu.

Nrulu Cercului:	Numele Comu.	Numerulu sufleteloru loru	Pentru mireni Loculu scrutiniului	Pentru mireni Comisariu consist.	Pentru preoti Loculu alegerei	Pentru preoti Comisariu consist.
1.	Oradea-mare I. (de susu)	61.	30,589	Oradea-mare	Ignatiu Stup'a, ases.	Oradea-mare,
2.	Pestesiu . . .	50.	32,103	Alesdu	Paulu Fassie, jur.	Gavr. Neteu protop.
3.	Oradea-mare II (de josu)	36.	30,622	V. Velentie	Georgiu Pop'a, ases.	Tinc'a,
4.	Tinc'a . . .	47.	32,769	Tinc'a	Georgiu Rozvanu as.	Iosifu Marchisiu, prot.
5.	Beiusiu . . .	50.	31,173	Beiusiu	Georgiu Borh'a, ases.	Beiusiu
6.	Vascou . . .	50.	28,990	Vascou	Parteniu Cosm'a ases.	Geor. Vasilievicin, prot.

Consistoriulu gr. or. aradanu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a popolara gr. or. din comun'a Aciliu se deschide prin acest'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru sî lemnele trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa-si ascérna petitiunile sale insotite de documentele necesari celu meltu pâna in 30 Septembre, comitetului parochiale din locu.

Aciliu in 25 Augustu 1870.

Comitetulu parochialu alu bisericei gr. or. din comun'a Aciliu, protopresbiteratulu Mercurea.

(59—1

Nr. 245. 1870.

Concursu.

Amesuratu conclusului adunarei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu; tienute in 8-10 Augustu c. n. a. c. la Nasaudu p. XIV. cum sî decisiunei Comit. Asoc. trne aduse in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendie si ajutórie.

1. la unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu technicu, usuatu pana acum'a de Nicolae Galu, carele pâna acum'a n'a satisfacutu conditiunei de a se legitimá la comitetu despre progresulu in studie pre anulu scol. 1869/70.

2. la dóue stipendii de câte 50 fl. pentru doi gimnasisti.

3. la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu studente la scóla reale.

4. la dóue ajutórie de câte 50 fl. v. a. pentru doi sodali, carii au ajunsu a se face maiestri sî in urm'a

5. la patru ajutória de câte 25 fl. v. a. pentru invetiaceii de meseria, carii au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului pentru stipendiulu de sub posit. 1. se defige pre 20 Septembre c. n. a. c. iér' pentru stipendiele sî ajutoriele de sub posit 2. 3. 4. sî 5 se defige pre 1-a Octobre c. n. a c.

Concorentii la stipendiele de sub posis. 12. sî 3. au de a asterne la subscrisulu comitetu pâna la terminii mai susu indigitati:

a) testimoniu de botezu,

b) teetimoniu scolasticu de pre an. scol. 1869 sî 70.

c) testimoniu de paupertate.

Dela concurenti la ajutoriele de sub pos. 4, pre langa atestatulu de botezu se cere sa se legitimeze cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei mesarie asia, cá s'o póta purtá de sene, precum sî despre concesiunea la aceea.

Iér' dela concurentii la ajutoriele de sub pos. 5. pre langa atestatu de botezu se cére adeverinti'a dela maestru respectivu despre desteritatea in meseri'a, cu care s'au ocupatu sî despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu odata se aduce la cunoscinti'a celoralalti stipendiati ai Asociatiunei tne. sî anume: Ionu Marcusiu, Petru Em. Prodanu, Stefanu Chirila sî Nicolae Fogarasiu, carii au documentatu deja progresulu in studie, pre anulu scol. trecutu, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendieloru si pre anulu scolasticu 1870/71. cá la tempulu seu, sa documentéza la Comitetu inmatricularea loru la respectivele institute, câci din contr'a stipendiele loru se voru considerá de vacante. *)

Sabiiu in 31 Augustu 1870. c. n.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu. (59—2).

Nr. Asoc. 245—1870:

Concursu.

Amesuratu conclusului adunârei generale a Asociatiunei trne. tienute la Naseudu in 8—10 Augustu c. n. a. c. p. XIV. cum sî decisiunei comitetului aduse in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a concursu la dóue premie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru aceli'a, carii voru dovedi, ca au presitu celu putienu 200 altoi prinsi. Terminulu concursului sa defige pre 1-'a Oct. c. n. 1870.

Concurentii respectivi au de asi tramite la subscrisulu comitetu pâna la terminulu mai susu insemnatu, concursele loru provediute cu documentele recerute sî anume: cu adeverinti'a din partea parochului locale si a protopopului respectivu despre presirea cu succesu a aceloru altoi. Sî déca protopopulu respectivu din intemplare, n'aru fi membru alu Asociatiunei, atunci se aréte adeverinti'a, afara din partea parochului locale sî dela protopopulu celu de mai aprópe, carele este membru alu asociatiunei.

Sabiiu in 31 Augustu c. n. 1870.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului romanu.

(58—2)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-or. din comun'a Bongardu Scaunulu Sabiiului, se escrie prin acést'a concursu pâna la 15 Septembre a. c. st. v.

Emolumintele impreunate cu acésta statiune suntu in bani gata 90 fl. v. a., unu pamencioru de agru in marime ca de un'a galeata, gradina de legumi, cuartiru liberu sî lemne de focu.

Concurentii voru avea de a-si instruá concursele loru: a) cu atestatu de botezu ca suntu de religiunea gr-or. b) atestatu despre portarea morala sî cualificatiune, c) ca au absolvatu cursulu pedagogicu in institutulu Archidiecesanu gr-or. din Sabiiu, sî ca sciu cantârile bisericesci sî tipiculu.

Concursele suntu de a se adresá prin Scaunulu protopopului II-lea alu Sabiiului, comitetului parochiale locale pâna la terminulu prefiptu.

Bongardu in 17 Augustu 1870.

Comitetulu parochiale gr-or.
Teodore Necsi'a
56—3 Preotulu locale cá presiedinte.
Toma Ciora Ioanu Dorde.
membri ai comitetului.

Nr. 98. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-orientale din Luncoiu de josu cu Scrof'a se deschide prin acést'a concursu pâna la 14 Septembre a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu e in bani gat'a 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu sa documenteze studiile percurse, ca suntu români de religiunea gr-orientale, teologi séu pedagogi absoluti din institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, sî ca pân' acum au avutu purtare morale buna sî nepatata.

Concursele instruite cu documentele necesarii suntu de a se adresá pâna la terminulu indicatu inspectoratului scolariu districtuale.

Bradu 14 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru romane gr. orientale din Protopresbiteratulu Zarandului.

(60—2)

*) Celelalte diuare romane inca suntu rogate a reproduce acestu concursu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 69. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 30 Augustu (11 Sept.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 6 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Evenemintele se urmédia astadi cu o repeditiune asiá de mare, incâtu si urmarirea loru este cu anevoia. Abea amu vediutu caderea imperialismului francesu la Sedan, renascerea republicei in Franci'a si iéta ca audîmu de prochiamarea republicei in Spani'a sî de intempinarea republicei in Itali'a cu entusiasmu. Scirile dela Florenti'a inca nu suntu in stare de a ne spune, ca republic'a in Itali'a este unu faptu implinitu, ne spunu insa, ca cele intemplate in Parisu au avutu o inriurintia atâtu de mare, incâtu siedintiele ministeriului din Florenti'a, cu regele in frunte, pentru unu tempu mai nici nóptea nu fusera intreruple. Diuaristic'a italiana salta de bucuria sî cânta imnuri republicane. Chiaru sî purtarea diuaristicei are influintia asupr'a organeloru gubernului.

Guvernulu italianu se silesce a-si mântuí esistinti'a sea prin o intreprinde e nationale, prin ocuparea Romei. O depesia dela 6 Septembre spune, ca generalulu Cadorn'a au intratu in statulu papei. Entusiasmu in tóte pârtile. Itali'a intréga serbéza evenementulu acest'a. Militi'a papale, carea padiá fruntarile, se retrage in cea mai mare graba spre Rom'a Generalulu Ferrero comandéza avantgard'a.

Cadorna a facutu dispositiuni, pre apa sî pre uscatu, cá pap'a sa nu póta fugí din Itali'a. Nâi italienesci crucescu diuaintea Civit'a-Vechiei.

Cá sa ne intórcemu la cele ce privesce pre F r a n c i 'a, pregatirile de aperare se urméza neincetatu, o scire mai recenta asigura, ca proviantarea Parisului este completa. 2 milióne de ómeni potu trai asiediati 2 luni de dile.

O ordinatiune a prefectului de politia sî introduce unu corpu nou de paditori ai pâcei. „Journal officiel“ publica o epistola a ambasadorelui americanu Washburn, in carea dechiara, ca e insârcinatu a recunósce r e g i m u l u f r a n c e s i l o r u sî alu felicitá in numele regimului sî poporului Americei de nordu, cari au intielesu cu bucuria entusiastica prochiamarea republicei.

Cronic'a resbelului.

In 4 Sept. ne aduse telegrafulu scirea, despre o nefericire grea, care a lovitu natiunca francesa : „armat'a lui Mac-Mahon a depusu naintea inimiculu armele“

Acést'a este finea unei tragedie sângeróse. Nimenea nu credea, ca se va decide asiá repede, asiá durabilu.

Diu'a del'a Sedan va fi in istori'a Germaniei o dî de bucuria, o dî de intristare in Franci'a.

Imperatorele prisonieriu ! Istori'a Franciei ne spune mai multe esemple despre domnitori prisonieri. Regele Franciscu I a trebuitu sa dea sabi'a sea imperatului Carolu V ; Napoleonu I a fostu silitu a se tradá neconditiunatu Angliei. Alu treilea in colegiulu acestor'a este Napoleonu III.; Napoleonu III nu s'a prinsu inse cá Franciscu I., cu sabi'a in mâna, nu cá soldatu, ci cá omu privatu, care numai are a dice nimic'a. Ce deosebire intre Villafranc'a sî Sedan !

Beliducele vulneratu ! Mac-Mahon a trebuitu ca s'a luptatu cá unu leu, pâna s'a tradatu. Nemtii se paru a se fi apropiatu de elu cu fortuna sî alu fi apucatu in cea mai teribila stremtóre. Planulu seu a fostu aventuriosu sî audece. Cându i-aru fi succesu, lumea intréga l'aru fi admiratu, francesii l'aru fi indieitu. Planulu nu se potea inse efeptuí indata ce prussii prin spionagiulu loru celu admirabilu au datu de urm'a armatei francese s'au carii trasu intracolo si au atacatu pre inamicu cu potere coversitóre.

Armat'a batuta ! Acést'a e pentru francesi cea mai mai mare amaretiune, cea mai mare inspaimatare. Armat'a intréga dela Chalons, ultimulu spriginu alu Franciei, e daramata ; inchisa intr'o forterétia, ce nu se potea tienea, a trebuitu sa capituleze. Capitulare ! Ce durere cuprinde acestu cuventu pentru inim'a unui soldatu bravu sî luptaciosu. A capitulá o armat'a intréga, de 100,000 insi, e cea mai infricosiata nefericire, ce a potutu lovî Franci'a.

Urmârile dilei de 2 Septemvre nu voru intardiá. Evenemintele voru erumpe in forma de catastrofa. Franciei i s'a rapitu singur'a armata de câmpu sî pre terenu deschisu nu se mai póte luptá. Apararea sea se reduce la Metz, la Strassbourg sî Paris. Dara nici Metz, nici Strassburg, nici Paris nu mai suntu luceaferi plini de sperantia. Bazaine care afara de aceea se afla in cea mai mare stremtóre va fi silitu, de óre ce nu mai e sperantia de ajutoriu, a urmá lui Mac-Mahon. Póte ca se va incercá a maí face vre-o escursiune, pentru de a si salvá onórea militaria, insa de o scaparenu mai póte fi vorb'a. O capitulare va fi consecinti'a deploribila a evenemintelorn precedinti, ea nu va fi insa ne onesta. Strassburg, si déca se tiene numai póte avé influintia asupr'a cursului operatiuniloru urmatóre ; mai remane asiá dara Parisu.

Capital'a, suntemu siguri, nu se va dá de buna voia inamicului. Paris se va apará eroicesce Séu se va proclamá republic'a, séu va remanea in frunte unu provisoriu sub dictatur'a lui Trochu, francesii 'si voru probá ierasi eroismulu stramosiescu si forti'a batranésca pre siantiurile Parisului. Va fi unu esemplu inspiratoriu cându armat'a acést'a de cetatieni se va lupiá cu trupele germane, bine inarmate, bine desciplinate. La unu resultatu finale insa nu mai potu comptá — 'si voru câstigá respectulu lumei, intrarea prussiloru in Paris inse abiá o mai potu oprí.

Ursit'a tragica, care se apropia de aceea ce francesii pâna acum inca nu au perdutu, de renumele nepatatu alu armeloru loru, acésta ursita va desceptá o bucuria sî o uimire apriga in adoratorii resultatului, cari inghenunche plini de sperantia la treptele tronului imperatescu fiitoriu. Se voru bucurá de cunun'a de lauri care se impletecesce in giurulu capului caruntu a regelui prusescu.

Batali'a dela Rozonville.

Detaiiiurile ce gasimu in corespondintiele „Gazetei de Coloni'a“ asupr'a bataliei dela Rezonville :

Gravelotte, 19 Augustu.

„Trupele nóstre plecara de ací pentru a atacá inaltimele ocupate de inamicu. Dela inceputu lupt'a fostu fórte aprinsa. Dinaintea fermei dela Sain-Hubert, situata putienu la vestu in susu de Gravelote, dincolo d'o rîpa, francesii asiediasera mai multe baterii de mitrailleuse cari facura o perdere teribile printre ai nostri, indata ce esîra din satulu Gravellote.

„In acésta parte primulu atacu s'a facutu, dupa câtu amu pututu distinge, cu a 28 sî a 30-a brigada (60-lea, 33-lea, 67-lea, sî 28-lea regimente); e 29-lea brigada ocupá arip'a drépta a colónei de atacu, care avea, pre lânga acést'a trei baterii din a 8-a brigada sî alu 7-lea regimentu de husari.

„Trupele nóstre dedera unu focu teribile, cându traversara rîp'a; ele suira inaltimea din dóue pârti ale sioselei de sî erá tufisiu, sî luara positiune aci, cu tóte ca unu focu omoratoriu facea cele mai mari devastatiuni. Soldatii nostri nu zariau unu singuru inamicu, sî cu tóte acestea din tóte pârtile projectilele ploau asupr'a loru. De trei ori se incereara a luá cu asaltu ferm'a dela Saint-Hubert, de trei ori fura respinsi. Alu 28-lea regimentu ataca din nou; elu a avutu asemenea a suferí sî inainte sî in laturi focului celu mai viu.

„Bateri'a care erá asiediata in arip'a cea drépta a nóstra distruse ferm'a prin lovituri de ghiulele, sî inaintà apoi; déra ea a fostu mai cu totulu demontata, sî, dupa o óra si jumetate, a fostu constrinsa a se retrage vis-a-vis de intariturele inamice, contr'a câroru nimicu nu o aperá.

Alu 4-lea regimente de ulani a facutu mai multe incercâri ; déra a fostu totu d'aun'a primitu pre sioséu'a ascendinte prin unu focu inspaimentatoriu, sî au trebuitu a se retrage. Focului de artileria durà pâna sér'a !

„In centru combatea alu 8-lea corpu de armata ; la drépt'a, alu 7-lea si, credu, alu 2-lea; la stâng'a alu 9-lea sî alu 12-lea, precum sî gard'a.

„A fostu o munca gigantica de a luá aceste inaltimi, aceste intariturî, câci focului luá inaintea nóstra o desvoltare din ce in ce mai mare.

„Pre la 4 óre, lupt'a erá ingagiata impregiurulu fermei de la Leipzig, situata inainte de Saint-Hubert in partea Metzului.

„Asupr'a aripei nóstre stânge, de la primulu momentu, lupt'a nu erá visibile de câtu din loculu in care me aflamu.

Ai nostrii inaintau sî audiamu in departare artileri'a inimica. Mi au fostu imposibile asemenea de a sci ce se petrecea asupr'a aripei nóstre drepte; terenulu erá fórte nepotrivitu, sî nu se putea vedea de departe.

„Se parea ca spre nópte inimiculu erá strinsu asiá de aprópe de arip'a nóstra stânga, in câtu se gasiá amenintiatu de a fi inchisu. Ast feliu a facutu indata unu atacu vigurosu asupr'a satului Gravelotte.

„Obusurile ploau asupr'a acestui satu, care nu erá de câtu unu veritabilu spitalu sî care erá plinu de medici sî de ómeni cari duceau pre bolnavi. In acelasi tempu, patru cai de ulani fâra calareti se precipitara cu burt'a pre pamentu prin midiloculu unicei strade a satului, jumetate barati de trasuri de ambulantia sî resturnara totu ce intâlneau inaintea loru.

„Plói'a de obuse, sgomotulu mitraileuseloru, caii despre cari vorbescu, tóte acestea aruncara cea mai mare confusiune in satu. Totu parculu trasuriloru se porni pre fuga, câci, in obscuritate nimeni nu sciá justu ceea ce se petrecuse. Câti-va ómeni reusira a oprí acésta fuga nebuna sî fâra ordine.

„Batai'a durà pâna nóptea ; inimiculu fù aruncatu in intariturile séle

„Regele aparù dupa prândiu inaintea trupeloru cari lu primira prin strigate entusiaste.

„Perderile nóstre suntu considerabile. Inimiculu a avutu timpulu de a se fortificá pre inaltimi. Bateriile de mitrailleuse, care se gasiau la prândiu la Saint-Hubert, parura a fi transportatu câtra séra mai multu la stâng'a, sî mai târdiu inca ele facura multu reu centrului nostru.

„Sa crede ca batai'a se va incepe diminétia déra aflu ca va fi repausu astadi, dupa crâncen'a lupta de ieri, déca inimiculu insu-si nu ne va atacá.

Din comitatulu Hunedórei.

(C u r s u p r e p a r a n d i a l u d e s t a t u). Inaltulu ministeriu reg. ung. a aflatu de bine a instituí aici in comitatulu nostru unu cursu preparandiale de 6 septemani. Pentru cá publiculu cetitoriu sa aiba o idea despre acésta institutiune me voiu adoperá a dá unele date despre dens'a.

Cursulu este condusu de invetiatoriulu sî di-

rectorulu institutului Koos Ferencz, fostu parochu reformatu in Bucuresci si scie Ddieu prin ce discrimina rerum alungatu de sórte de acolo. Alu doilea conducetoriu este dlu Petrii. Celu dintâiu cá magiaru de natiune propune ungaresce celoru de natiune magiara iéra celu din urma cá romanu romanesce, celoru ce suntu romani.

Invetiatorii magiari din districtulu scolariu, in carele se cuprinde acestu comitatu dimpreuna cu comitatulu Zarandului, participa cu totii fâra deosebire de confessiune. Asémenea participa toti invetiatorii de confessiunea gr. catolica, cei gr. orientali nu participa de câtu vre-o doi trei din tracturile mai departate si mai multi din celu alu Orestiei. Greco-catolici de si pasivi incarnati (?) in cele politice au primitu ordinu, dupa cum se vede, in prejudetiulu atonomiei bisericei gr. or., dela Vicariulu prin protopopii loru sa ia parte. Impregiurarea ca din tracturile protopresbiterali ale Devei si Dobrei pre cum suntemu informati, a facutu, cá Prea on. D. Prot. Ioanu Papiu, unu barbatu stimatu de toti ómenii cu minte, fâra deosebire de natiunalitate si confessiune sa fia notatu de ajutoriu (!) contr'a ordinatiunei ministeriali carea regolà cursulu susu amintitu. Sa ni se permita a ne esprime aci credinti'a cea firma ce o pastrâmu noi Par. Prot. Papiu ca acést'a chiaru sa se fi intemplatu nu lu va clatiná intru nimic'a in convingerile si datorintiele sele ca barbatu alu natiunei si bisericei nóstre natiunale.

Dara ce póte fi datu ansa, (nu intrebâmu de causa, câci acésta unde iesuitismulu este câtu de putinu in jocu se póte sci indata) la acésta insinuatiune contr'a desu-mentiunatului Protopresbiteru Papiu. De siguru sfatulu, carele dupa cum ne amu informatu dela invetiatori gr. or. la datu dlu Prot. dicendu: ca sila nu este cá sa participe la cestiunatulu cursu, si punerea in anima cá la totu casulu sa nu neglige invetiatorii nostri conferintiele invetiatoriloru, prescrise de Inspectoratulu supremu scolasticu. E possibile ca guri slabe si inimi slabe voru fi facutu apoi dintr'unu tientiariu unu armasariu si asiá e probabilu ca va fi ajunsu dlu Prot. pre list'a cea négra.

Dara sa revinu la obiectu. Cursulu cuprinde in propunerile sele metodulu, gramatic'a, dupa ce autori nu sciu, sciu insa ca computulu se propune dupa manualulu Dlui prof, de teologia dela Institutulu nostru archidiecesanu teologicu-pedagogicu, Ioanu Popescu. Pre lânga acestea invetiatoriu se geprindu si cu gimnastic'a.

Acést'a e pre scurtu tabelulu cursului preparandialu de 6 septemâni.

Conferintiele invetiatoresci generali

din protopopiatulu II alu Brasiovului, alu III Scauneloru si alu Hidvegului.

1. Conferintiele invetiatoresci din protopopiatulu II alu Brasiovului, alu III Scauneloru si alu Hidvegului amesuratu decisiunei conferintiei generali din a tr. s'au tienutu estempu in Feldiór'a in 11 si 12 l. c. sub presidiulu rev. dd. protopopu tractualu I. Petricu.

2 Este o mare placere pentru celu ce simtiesce bucuria, cându are ocasiune a privi chiaru la punerea umerului intru a ajutá promovarea câtra fericire a poporului nostru; cu atâtu mai mare póte fi o atare placere vediendu cum insu-si cultivatoriulu si educatoriulu tinerimei poporului nostru se sbate a-si latí, a 'si amplificá cunoscintiele sele pedagogice nu numai singuraticu prin esperiintie proprie, ci si comunicându pre ale sele altor'a si pentru cele impartasite imbogatíndu-se cu nesce esperiintie atâtu in respectulu didacticu, câtu si metodicu, primite dela colegii sei, la cari elu singuru póte ca fórte cu anevoia ori nici de cum nu aru fi pututu ajunge vre-odata. Óre sa se fi mai aflându la scólele nóstre confesiunali si niscari-va inv. atâtu de nepasatori, cari sa póta urî cultur'a pâna intru atât'a, in câtu chiaru conferintieloru inv. sa le arate dosulu fâra mustrare de cugetu? — — Dintre 39 de invetiatori ai acestoru protopopiate abiá lipsiá trei insi, dara si acesti'a póte ca fiindu atasiati pentru esercitie feriali la comande militaresci mai din departare; cei de sub comand'a militarésca a honvediloru din Brasiovu fura lasati de câtra autoritâtile militaresci respective, la provocarea din partea rev. dd. prot. I. Petricu, de au luatu parte la aceste conf. inv. in numeru de vre siepte insi— este bine in tempu de ferii a se eserce si invetiatorii in artea militare atâtu de salutaria ori cârui poporu din diu'a de adi, numai déca comand'a militarésca aru si privi in barbatulu inteligintе pre inteligintele.

3. La aceste conferintie au luatu parte si dd. profesoru Ioanu Popescu porf. din Sabiu, Stefanu Iosifu prof. din Brasiovu, Georg Streidfert prof. din Feldiór'a, Lorentz Scharcanier notariu din Feldiór'a Dr scóleloru normale Georgiu Belisimus din Brasiovu, inv. Simionu Murtz din Ohaba, prof. cursului preparandialu Lazarici, si vre-o câti-va invetiatori unguri dela cursulu preparandialu din Hidvegu precum si alti multi sateni, sub inspectoru la senatulu scolariu Ilie Gog'a din Hidvegu, rectoru scólei luterane Iekel din Feldiór'a.

Inv. Soltanu Miclos din Hogizu.
„ Megyo Deres din Dapca.
„ Tanok Szamuel din Zizinu.
„ Bibo Laszlo.
„ Cargö Zsigmond.

Conferinti'a I, tienuta in 11 l. c. inainte de amédi dela 9 — 12 óre.

Dupa servitiulu D-dieescu cu chiamarea Duh. Sfântu, rev. dd. protopopu tractualu, I. Petricu deschide conferintiele prin o cuventare in cuvinte parintesci si dulci, cam de coprinsulu urmatoriu:

Mai intâiu salutedin conferinti'a, cá pre a nóu'a, de cându se datédia adeca acestea prin intielépt'a ingrigire aEsc. Sele P. Arch. si Metr. Andreiu Barone de Siagun'a spre ridicarea invetiamentului in scólelele nóstre populari la unu aventu mai felicitoriu, pentru a petrunde mai cu temeiu si a sa improprietarí in mai mare estensiune intre poporulu nostru.

Influinti'a acestoru conferintie s'au si documentatu prin resultatele, ce le dau de atunci incóce scólele nóstre confesionali. Prin aceste conferintie s'a incheiatu o legatura de colegialitate intre invetiatori, de se cunoscu ca nu suntu nisce lucratori isolati, parasiti ci formédia o corporatiune unite prin interese identice si prin sublim'a aspiratiune de a lucrá impreuna la marea operei a culturei poporului nostru Acestu simtiu are sa se consolideze si mai multu spre a intarí pre singuartici invetiatori intru a implini cu sporiu, frumós'a si gréu'a missiune ce o au luatu asupra-si. Conf. inv. dau unu inpulsu fórte puternicu pentru inainf. tarea invetiatoriloru in cultura, carea sa cere sa o aiba, cá sa póta corespunde chiamârei loru cu demnitata. Adunându-se ómenii de ori ce specialitate si comunicându-si recipróce cunoscintiele si esperintiele dobandite, esercendu-si carier'a loru, prin acést'a se luminédia multu mai bine si mai multu, cá numaiprin cetirea din cârti. Aceste conferintie suntu inca in stare a luminá pre inv. si preoti si

---

FOISIÓRA.

(urmare.)

Si cu tóte acestea dice Socratu:

Déca Dumnedieu ne-a ascunsu natur'a sea, n'a permisu inteligintiei nóstre a cunósce chipulu fiintiei sale, elu a manifestatu esistinti'a, intielepciunea, puternici'a si bunatatea sea, prin tóte operile si prin tóte lucrurile mâniloru sale.

PARTEA. II.

Pentru tóte dara popórele vechi si nóue care credu in revelatiune, sânt'a revelatiune despre care Montesquieu dice, ca este celu mai mare daru, ce Dumnedieu a facutu ómeniloru, pentru noi mai cu séma cei ce ne-amu invrednicitu a vedea realisendu-se in tóta revelatiunea primitiva a vechiului testamentu, precum si pre cea a noului testamentu, revelatiune pre care Platonu, o numesce cea mai mare facere de bine, ce a facutu Dumnedieu omului, câci lu-a facutu sa cunósca pre Creatoriulu, pre Dumnedieulu seu.

Pentru noi dicemu:

Ide'a unui Dumnedieu, si credinti'a intr'ensulu este fórte lesne de intielesu, n'avemu de câtu sa deschidemu cartea cârtiloru, bibli'a, si vomu vedea ca „Dumnedieu au facutu ceriulu si pamentulu“ si ca luându tierina din acestu pamentu, a facutu pre omu, si a suflatu in fati'a lui suflare de viatia.

Ca creându pre omu dupa chipulu si asemenarea lui i-a relevatu, ca elu este creatoriulu lumei si in particulariu Creatoriulu omului, si la invetiatu chipulu cum voiesce a fi adoratu, consacrându a siéptea dî in cultulu seu.

Iéra câtu pentru cei ce s'au departatu, abatutu de la Sânt'a revelatiune (si acesti'a suntu fórte putini, nesce individulitâti numai) noi cá sa'i aducemu la ide'a lui Dumnedieu, nu vomu consultá cârtile docte a le filosofiloru, nu le vomu espune argumentele transcedentale ale unei filosofie superbe dara obscure, asupr'a absolutului, asupr'a fiintiei si nefiintiei asupr'a finitului si infinitului, asupr'a necesariului si inconditiunalului si celelalte; vomu consultá numai o singura carte, cartea cea mai mare a naturei, cartea aceea ce Rochefaucod ne spune ca din tóte cârtile vorbesce mai chiaru despre esistenti'a lui Dumnedieu, natur'a imensa si incomensurabila, cartea care esista dela inceputulu secoliloru deschisa tuturoru priviriloru, accesibi a tuturoru inteligintiloru, si in care probele esistintiei lui Dumnedieu suntu scrise cu caractere ce este imposibila de a nu recunósue.

Rationamentele metafisice nu potu fi intielese de toti, simpla numai privirea frumusetieloru naturei si a armoniei loru ofera o complecta demonstratiune a esistentiei autorului ei.

Banele ipotese ale filosofiloru ne dice Samile Flamanarionu, séu mai bine adeca acele aberatiuni ale spiritului, pre care ei le degisaja câte odata sub numele de sciintia suntu respinse, lepadate de adeverat'a sciintia.

Naturalistii nu potu de locu crede intrensele.

N'are decâtu sa patrunda ori cine, sa intre intr'un'a din retragerile, cuiburile unde se ascunde cea mai slaba insecta, cá sa auda fórte distinctu vócea provedintiei, dictându fiiloru sei regulele conduitei loru jurnaliere.

In tóta epoc'a vietiei adauge elu, mân'a creatoriului inteligintе si provadiatoriu apare la ochii celoru ce vedu dreptu, si cându indoiela aru veni sa tulbure sufletulu nostru, nimicu altu n'amu putea ce mai bine, de câtu a studiá cu atentiune natar'a, câci pentru ómenii ce au in sine sentiementulu frumosului si alu adeverului, spectacolulu splendidu alu creatiunei va respândí indata norii indoielei si va reduce lumin'a adeverului.

Cându audu pre filosofii sistematici ne dice Iamin, resonându asupr'a aranjamentului partiloru ce compunu universulu, mi se pare ca audu pre selbaticii din Canad'a discutându asupr'a orologiului.

Resorurile cari punu in miscare masin'a cea imensa a lumei, suntu totu atâtu de ascunse aceloru filospfi speculatori, câtu potu fi cunoscute resorurile unui orologiu, acéloru selbatici ce nici odata n'au mai vediutu orologiu.

Unoru asemenea individualitâti vomu dice dara impreuna cu densulu.

Filosofi, taceti cu totii, eu pre voi nu ve voiu intrebá de locu, natur'a prin tacerea sea mai elocinta, de câtu tóte academiile vóstre, cu resonamentile loru, 'mi va respunde in locu-ve. Ceruri, vorbiti voi, mari corpuri admirabile, ce ve rostogoliti asupr'a capeteloru nóstre, paseri cari sburati in aeri, pesci cari inotati in mare, dobitóce care umblati séu ve tiriti pre pamentu, arbori, plante, care vegetati, sesóne, cari urmati unulu dupa altulu cu atât'a regalaritate; di si nópte cari un'a dupa alt'a dati placutului séu tristului spectacolu alu luminei séu alu intunereculu, respundeti voi!

Ve audu pre toti strigându intr'unu admirabilu concertu:

Muritori! este unu Dumnedieu, acel'a ce ne a creatu.

„Totius mundi una vox, Deus est.“

Universulu intregu striga cu unu glasu, este unu Dumnedieu!

Ide'a despre Dumnedieu, adeca ide'a unei fiintie, care esista in sine si prin sine, ne dice Bartelemi Saint Hilaire, o fiintia eterna si infinita este esentiala, neaperata inteligentiei omului, elu nu o póte tagadui, fâra a se tagadui pre sine insu-si.

Ide'a de unu Dumnedieu este chei'a edificiului socialu, dice Ferrier.

Nimeai cá invetiatulu scrutatoriu alu lumei fisice. Wersted n'a esprimatu mai judetiosamente raporturile lui Dumnedieu cu natur'a.

Elu a disu:

Lumea este guvernata de o ratiune eterna, care ne manifesta efectele sele prin legile inamovibile ale naturei.

Suntu mii de ani de cându sânt'a nóstra scrip-

intru a intielege, câtu de multu au sa pretiuésca scólele confesiunali, sî sa lucredie dimpreuna cu betrânii poporului nostru, a le ridicá la inaltimea tempului de adi. Infiintiându Esc. Sea P. Metrop. conferintiele inv., prin acést'a ne au datu unu mijlocu puternicu, de a se aperá si sustiené scólele nóstre confesiunali la inaltimea misiunei loru.

Provóca apoi pre inv. a face, ca conferintiele acestea, cá sî pâna acum, sa aibe totu acele resultate binecuventate, care sa ascépta dela ele! Mai incolo arata, ca adi se cere mai multa cultura dela poporulu nostru sî asiá dela invetiatorii nostrii, cá pâna acum, nu numai din respectu câtra binefacerile ei cele salutarie, ci apoi si pentru ca traimu cu de cei ce inaintédia si un multu dupa acést'a sî cu de cei ce suntu bine inaintati. — Toti inaintédia in cultura noi inca sa nu stâmu pre locu ci sa ne silimu din resputeri a inaintá in cultura si educatiune. Dara cultura cere prin lege sî in. regimu, cá scólele sa fia bine organisate, si scól'a póte devení sî astfeliu numai, déca i va fi invetiatorinlu cualificatu.“

Invetiatoriulu este sufletulu scólei. Cum este inv. asiá va fi si scól'a. Inv. bunu face scóla buna. Astfeliu suntu parerile pedagogiloru sî altoru barbati de scóla despre invetiatori.

Provóca apoi pre inv. presenti sa puna la inima aceste adeveruri si sa urmedie loru spre binele loru sî alu poporului nostru, spre a secerá multiamita din parte tuturor'a, si resplat'a dela celu prea dreptu, cá nisce adeverati luminatori ai poporului! Cu care dechiara conferintiele de deschise.

Rev. dd. protopopu provóca apoi pre inv. pres. sa-si aléga unu conducatoriu si unu notariu, ad hoc. Se alege de conducatoriu dlu inv. din Breticu Constantinu D a m i a n u sî notariu dlu inv. din Feldiór'a Iosifu M o r a r i u.

5. Conducatoriulu incepe desbaterile asupr'a temeloru conferentiali.

„Invetiamentulu religiunei in scól'a populara.“ La desbatere au luatu parte cu interesu invetiatorii presinti, si s'au distinsu cei din tractulu alu II Brasiovului si din tractulu Trei Scauneloru.

La punctulu :

a) Care este insemnetatea invetiamentului religiunei in scól'a popularia ?

Conferinti'a recunósce ca : religiunea intaresce pre omu in credintia in Ddieu, prin poterea dragostei i indreptéza vointi'a intru — a-si implini datorintiele sele câtra D-dieu si câtra deaprópele cá câtra sine insu-si; fiindu dara ca religiunea prin principiele sele singura póte induplecá vointi'a omului intru a face binele, pentru ca este bine : urmédia ca studiulu religiunei coversiesce cu materialulu seu si influinti'a sea ori ce altu objectu de invetiamentu in scól'a popolara. Numai impartesîndu-se omulu din copilari'a sea de o adeverata educatiune morala, religiósa, póte devení folositoriu siesi, familiei sele, némulu seu, bisericei sî statului.

b) Ce locu se cuvine invetiamentului religiunei intre celelalte obiecte de invetiamentu ale scólei popolarie ?

Invetiamentului religiunei se cuvine loculu celu mai dintâiu intre obiecte ; in planulu de prelegeri sa se puna órele pentru religiune inainte de amédi câudu este sufletulu invetiatoriului sî alu eleviloru mai seninu.

(Va urmá)

I b a n e s t i in Augustu 1870.

Onorate Dle Red. ! Cu o viua satisfacere si multiamire vinu a ve scrie aceste sîre, sperandu ca ele voru potea serví de unu motoriu amenu, de unu micu esemplu instructiveru chiaru sî pentru altii in asta privintia, dupa dictorulu latinu : verba movent, exempla trahunt. Nece o data n'amu avutu mai mare lipsa de esemple cá acumu. Sa ne properâmu din tóte partile a aduce sacrificiele potentióse pre altariulu mumei nóstre comune â natiunei române, cá apoi cu fortie unite sa potemu pasí si noi pre bin'a universului, la loculu ce ni compete in concertulu celoru alalte popóre. Mâna in mâna sî umeru la umeru sa ne grupâmu la olalte, sa bravâmu tóte pedecele, ce ni s'aru opune, si cu sperantia in atotupoterniculu, sa mergemu nainte cu fruntea deschisa si cu curagiu in inima, atunci tóte le vomu superá. Chi s' ajuta Iddio l'ajuta, adeca ajitate sî-ti va ajutá si Ddieu. Numai cu poteri unite sî risignatiune vomu poté ajunge, ceea ce dorimu. Conducatori ai natiunei! nu incetati cu consiliele vóstre ; avutiloru ! nu crutiati denariulu vostru, distribuitive camesile, cá sa fiti binecuventati de succesorii vostri iéra tu tinerime! fa-te démna de strabunii tei. . .

Faptele bune sa le postâmu totu de un'a inaintea ochiloru nostrii, ca privindu spre ele, cá in fr'unu spectoru, sa nu se reflecte fetulu neactivitatiei indiferentismului séu malitiei nóstre. —

Erá adeca diu'a de s. Maria. Unu numeru insemnatu de preoti si poporu din satele din impregiuru, in frunte cu domnulu protopopu tractule Iosifu B r a n c o v e a n u acurse, cá sa asiste la solemnitatea sântirei turnului pomposu sî a clopotului bisericei nóstre greco-orientale ce avé sa urmédie in acést'a dî in comun'a Hodacu din tractulu Idicelului. Pre la órele 8 diminéti'a se incepù s. liturgia, la care pontificà d. protopopu, carele de si cuprinsu de morbu, totusi n'a lipsitu dela acésta festivitate, dovedindu sî de asta-data amorea sea parintésca, câtra fii sei cei spirituali, dandu probe invederate catu de multu doresce progresarea sî desvoltarea turmei sîesi increditiate.

Dupa seversîrea s. liturgie, se facura naintea bisericei rugaciunile cuvenite pentru santîrea turnului si a clopotului. Teologulu abs. Chirilu F u l e a tiné o cuventare amesurata acestei solemnitâti, desfasiurendu pre largu, cá acest'a e tesaurulu pre core furii nu-lu fura viermii nu lu rodu iér' rugin'a nu lu strica. In urm'a acesti'a, o bucuriía generale se póte ceti pre faciele tuturor'a.

Apoi d protopopu sî esprima bucuri'a sî multiamirea sea vediendu zelulu celu mare a credinciosiloru sei, lauda diliginti'a sî ostenelele loru la asta intreprindere atâtu de salutaria, frumósa sî placuta lui Dumnedieu, ii indémna a pasí sî mai departe pre calea susceputa cu incredere in Ddieu, cu ajutoriulu câruí'a voru terminá cu succesu opulu inceputu. Suatuirile intielepte ale venerabilului parinte, nu remasera fâra resultatu, echulu loru fura 250 fl. a. a. ce se adunara numai decâtu dela cei presenti dupa terminarea festivitatiei.

Intr'adeveru! cine sa nu-si dee obolulu seu pentru sanctuariulu devinu, sanctuariulu natiunale, carele prin martirii, cari au induratu maltratâri sî batâi pâna la sânge, espusi prin piatie publice, nu spre approbriulu loru, ci a celoru, ce-i marturis'au, a conservatu sî conservédia céle mai sacre tesaure ale unei natiuni cercate de repetîte ori de vitregitâtile timpiloru, — carele ne-a pestratu religiunea, limb'a si natiunalitatea, elemente fâra cari viati'a, trecutulu unui poporu suntu numai intunecimi chimerice, cari impedeca sî intuneca ori ce radia de lumina, de progresu. Biserica, acestu asilu alu poporului nostru a fostu uniculu locu de consolare pentru strabunii nostri, unde poteau con-

---

tura prin gur'a prorocului imperatu ne striga necontenitu :

Ceriurile ne spunu marirea lui Dumnedieu, si facerea mâniloru lui o vesteste tari'a.

PARTEA IV.

Uitându-me in josu, dice sântului Augustinu, amu vediutu marea sî adâncimele ei, abisulu intregu sî tóte cele cuprinse intr'ensulu, si l'amu intrebatu: tu esci Dumnedieu ? Si elu mi-au respunsu nu.

U tându-me alaturi amu vediutu pamentulu sî cu tóte câte vietiuescu in sînulu seu, si'lu amu intrebatu : tu esti Dumnedieu ? si elu mi-au respunsu nu nu.

Uitându-me in atmosfera, sî vediendu tóte câte vietiuescu in aeru, am intrebatu : o tu esti Dumnedieu ? sî ea 'mi-a respunsu aseminea, — nu, cauta mai susu.

Radicându-mi privirile mai susu, sî vadiendu sórele, lun'a, multimea lucéferiloru sî miliardele de stele, le-amu intrebatu : voi sunteti Dumnedieu ? sî 'mi-a respunsu — nu, nici noi nu suntemu Dumnedieu, pre care tu'lu cauti.

Apoi intrebându pre toti sa 'mi dea o sciintia despre Dumnedieu, toti si tóte impreuna intr'o armonia perfecta 'mi-a respunsu, sî au cuventatu :

Acel'a ce numai cu gândirea sea, cu simpl'a sea vointia ne-a creatu, sî ne-a prescrisu ordinea sî armoni'a nepreschimbata sî neprescriptibila, in care ne rostogolimu si petrecemu : acel'a este adeveratulu Dumnedieu.

In fati'a spectacolului vietiei terestre, ne dice Samille Flamarionu, in mijloculu naturei stralucitóre, sub lumin'a sórelui, pre tiermurile mâriloru infuriate, séu ale limpediloru si linistiloru fantâni, pintre peisagele tómnei, séu pintre dumbrâvele lui Aprilie sî pre tempulu noptiloru, stelate noi amu cautatu pre Dumnedieu.

Natur'a talmacita prin sciintia ni l'a aretatu intr'unu caracteru particulariu.

Elu este colo, visibilu in forti'a intima a ori câruí lucru, noi am consideratu in natura raporturile armonice, cari constitue frumseti'a reala a lumei, sî in estetic'a lucruriloru amu gasitu gloriós'a manifestatiune a gândirei supreme.

Nici o poesia umana nu ni s'a parutu comparabila cu veritatea naturala, si chiaru in lucrurile cele mai modeste ale naturei, verbulu eternu, cuventulu (o logos) ne-a vorbitu cu mai multa elocintia; de câtu omulu in cantârile sele cele mai pompóse.

Dumnedieu se manifesta visibilu ce lui ce sa intréba pre sine-si precum sî celui ce arunca o simpla bagare de séma séu óre cari priviri asupr'a universului.

Opiniunile mele, dîce Goethe, acele pre care le-amu scrisu séu manifestatu in totudé-un'a iéta in ce se resuma :

Dumnedieu este ne'ntielesu sî ne petrunsu, sî omulu n'are, nu póte avea despre Dumnedieu de câtu o idea aprosimativa, vaga.

Inse cu tóte acestea natur'a intréga, sî noi ómenii suntemu intr'atât'a petrunsi de divinitate, incâtu ea ne sustiene, intr'ins'a traimu, suntemu, intr'ins'a suferimu si intr'ins'a ne bucurâmu dupa legile eterne, in fati'a câror'a jucâmu o rola de odata activa sî pasiva.

Ce scimu noi óre despre Dumnedieu, sî indifinitivu ce insemnéza strâmpt'a inchipuire ce ne-amu facutu despre fiinti'a suprema.

Sî chiaru câudu amu desemná pre Dumnedieu cá Turcii prin o sutime de nume, iéra-si amu remané infinitamente mai josu de câtu adeverulu.

Atâtu de multu atributiunile lui suntu numeróse.

August'a fiintia pre care noi o numimu divinitate, dupa chipulu cu care se manifesta nu nuin omu, dara inca sî in sinulu unei naturi inbelsugate, precum sî in marele evenimente ale lumei, ide'a ce ne facemu despre dens'a dupa calitâtile omenesci, este fórte inperfecta sî nedestoinica.

Fenelonu ne dîce : nu potu se deschidu ochii fâra sa admiru art'a care stralucesce in tóta natur'a.

Cea mai mica clina de ochi este destula, cá sa diarimu mân'a, care face totu mân'a lui Dumnedieu.

Ómenii cei mai putini deprinsi cu rationamente, sî cei mai multi dati la prejudecâti simtibile, potu cu o singura cautatura descoperí pre acel'a, care se zugravesce pre sine in tóte operile sele.

Intielepciunea sî puterea, ce elu a insemnatu in tóte in câte a facutu, face pre cei ce nu-lu potu contemplá, sa-lu vadia cá printr'o oglinda.

Acést'a este o filosofia simtibila sî populara, de care ori ce omu fara pasiune, si fâra prejudetiu este capabilu.

Impresiunile pre care ceriulu, impodobitu de planete si de stele, face asupr'a fia-câruí'a omu, acâruí'a spiritu este dreptu sî inim'a curata, este netagaduita, incâtu nu ne putemu oprí de a strigá impreuna cu proroculu ce dîce :

Acést'a este cetatea marelui imperatu, cetatea Domnului puteriloru, Dumnedieului nostru, — a trebuitu o mâna industrióse si puternica sa pue in lucrare o ordine atâtu de miroculóse, in câtu nu ne putemu oprí, dîce Baruch, d'a strigá impreuna cu sânt'a scriptura :

Ca fia-care stea se grabesce sa mérga acolo unde Dumnedieu o trimite, sî câudu elu vorbesce, stelele tremurându respundu : ad sumus, eata-ne de fatia.

Astrele anuncia nemarginit'a lui putere, dice Wolf; oceanulu îi publica mensitatea, podób'a câmpului desémna frumseti'a lui, sî feconditatea pamentûlui lauda providenti'a lui. Esistenti'a chiaru aceloru rei, dovedesce in favorulu indelungei rabdâri sî misericordiei lui.

(Va urmá.)

veni, pentru cá in taina sa tramita rogaciuni pie câtra atotupotintele cá sa se indure sî se le melioreze sórtea de multe fórte detestabile. — Acest'a dara, cá palladiulu natiunei nóstre trebuie avuta totu de un'a in vedere.

Cam pre la o óra dupa amédi se tienù sî unu prandiu la care se ridicara mai multe toaste, intâiulu de câtra d. protopopu in onórea Escelentiei Sale prea bunului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu baronu de Siaguna, carele cu atât'a prudintia sî intieleptiune, prin midiloculu valuriloru furtunóse, scie conduce nai'a natiunei la limanulu dorirei; alu doilea pentru bravulu sî zelosulu nostru parinte domnu protop. I. Brancoveanu, pentru natiunea româna sî altele.

Nu potu trece cu vederea concordi'a esemplaria se domnesce intre ambii parochi locali gr. or. Arone Lupu sî gr. cat. Leone Lupu, cari se ajuta reciprocu la tóte afacerile loru bisericesci (? R.) ceea-ce contribuie mai multu la dusvoltarea sî moralisarea poporeniloru. —

Cá coróna la acést'a festivitate se facù o alta fapta morale.

Parochulu L. Lupu descopere d. prot. ca in comuna s'aru aflá unu copilu Flórea Albu orfanu de mama sî iu stare de totu misera, carele aréta talente frumóse, diligintia sî zelu de studiu, din care causa fâraneceunu ajutoriu parentescu a frecuentatu doi ani la scólele din S.-Regenu unde sî estu anu a esitu primulu in a II. norma la sasi. Parintele protopopu se adreséza sî-lu recomenda, parochiloru comunei cari se sî promisera a lu ajutá din lad'a si poporeniloru comunei pre câtu voru poté pre-cum sî prin colecte. Alegenduse pres. par. protopopu, cassariu parochulu Leone Lupu, sî notariu ad hoc teol. Chirila Fulea, se sî face o colecta de 12 fl. dela urmatorii: dmn. protopopu Iosifu Brancoveanun 1 fl., Ales. Butnariu par. in Gurghiu, 1 fl., Dimitriu Cornea par. gr. or. in Ibanesci 1 fl. Ioane Cornea capelanu in Urissiulu de susu 1 fl., Leone Lupu par. gr. cat. in Hodacu 1 fl., Nicolau Petru teol. abs. in Gurghiu 1 fl., Chirila Fulea teol. abs. 1 fl. Ioane Succeav'a docente 1 fl., Ioane Petru teol. 1 fl., Gavriela Ciob'a teol. 1 fl., ceneva 1 fl., Vasiliu Mer'a stud. 1 fl., cari prin acésta primésca multiamita publica pentru marinimosi'a aretata facia cu acelu copilu de buna sperantia.

Petrescu.
teologu.

Varietâti.

*** Ioanu Olteanu, fostu secretariu alu diecesei gr. cat. din Lugosiu e denumitu Episcopu.

Concursu.

La scól'a confessionala gr-or. din comun'a Vale au devenitu statiunea de invetiatoriu pentru clas'a II vacanta cu léfa de 200 fl. v. a. sî pentru clas'a I cu 120 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia, sî pentru fia-care clasa 2 orgi de lemne, pentru cari se escrie acestu concursu, cá doritorii de a imbratisiá vre-un'a din anumitele statiuni sa-sî ascérna cererile sele comitetului parochialu gr-or. in com. Vale pâna la Inaltiarea S. Cruci, (14 Sept. a. c.) provediute cu urmatóriele documinte:

a) testimoniu de betezu sî moralitate sî
b) testmoniu ca au absolvatu cursulu pedagogicu séu teologicu in Institut. nostru archidiecesanu.
c) testimeniu ca s'au esaminatu de comissiunea alésa de consistoriulu scolasticu, sî cumca e deprinsu in tipicu si cântarile bisericesci.

Vale 27 Augustu 1870.

(62—1) Comitetulu parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a Vurperu — comitatulu Albei de josu, protopr. Sabesiului se escrie concursu pâna la 14 Oct. 1870 st. vechiu.

Emolumentele suntu:

a) dela 240 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermitu
b) venitele stolare obicinuite, sî
c) cuartiru liberu in cas'a parochiale impreuna cu gradiniti'a de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu avisati a-si trimite concursele sî documintele despre deplin'a cualificatiune amesuratu prescriseloru statutului organicu §§. 13. sî 121. scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu — cu alu cârui'a consimtiementu se publica concursulu, — pâna la terminulu de susu.

Vurperu 26 Aug. 1870.

Comitetulu parochiale.

(62—1)

Concursu

La scól'a populara româna gr. or. din comun.a Fenesiu protopresbiteratulu Zlatnei de josu, este de ocupatu statiunea invetiatorésca, care-i impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru, sî lemnele debuincióse pentru incaldîtu.

Doritorii de a concurge la statiunea invetiatorésca susu amintita, voru avea a-si trimite concursele loru instruate dupa prescrisele „Statutului organicu“ subscrisei eforie prin rev. d. protopopu Ioanu Gallu celu multu pâna in 20 Septembre a. c. st. v.

Fenesiu in 16 Augustu 1870 v.

61—1 Efori'a scolara

Concursu.

Devenindu vacante posturile de invetiatori, la urmatórele scóle parochiali din protopresviteratulu Dobrei:

1. Lapusiu superioru cu salariu anualu de 210 fl. v a.
2. Tissa cu 110 fl. v. a. 84 m. bucate.
3. Parcu Seliste cu 100 fl. v. a. 50 m. bucate cuartiru naturalu sî lemne de incaldîtu la tóte sa deschide prin acést'a concursu pâna la 14 Septembre st. v. a. c.

Concursele provediute cu atestatu de botezu ca suntu români de relegea gr-or., atestatu de moralitate, sî de absolvirea studieloru pedagogice suntu a se adresá comiteteloru parochiali respective pre calea subscrisului inspectoratu districtualu scolariu pâna la terminulu indicatu.

Deva 28 Augustu 1870.

Inspectoratu districtualu alu scóleloru gr-or din protopresviteratulu Dobrei.

(63—1)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a popolara gr. or. din comun'a Aciliu se deschide prin acest'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru sî lemnele trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa-si ascérna petitiunile sale insotite de documentele necesari celu meltu pâna in 30 Septembre, comitetului parochiale din locu.

Aciliu in 25 Augustu 1870.

Comitetulu parochialu alu bisericei gr. or. din comun'a Aciliu, protopresbiteratulu Mercurea.

(59—2

Nr. Asoc. 245—1870:

Concursu.

Amesuratu conclusului adunârei generale a Asociatiunei trne. tienute la Naseudu in 8—10 Augustu c. n. a. c. p. XIV. cum sî decisiunei comitetului aduse in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a concursu la dóue premie de câte 25 fl. v. a. destinate pentru aceli'a, carii voru dovedi, ca au presitu celu putienu 200 altoi prinsi. Terminulu concursului sa defige pre 1-'a Oct. c. n. 1870.

Concurentii respectivi au de asi tramite la subscrisulu comitetu pâna la terminulu mai susu insemnatu, concursele loru provediute cu documentele recerute sî anume: cu adeverinti'a din partea parochului locale sî a protopopului respectivu despre presirea cu succesu a aceloru altoi. Sî déca protopopulu respectivu din intemplare, n'aru fi membru alu Asociatiunei, atunci se aréte adeverinti'a, afara din partea parochului locale sî dela protopopulu celu de mai aprópe, carele este membru alu asociationei.

Sabiiu in 31 Augustu c. n. 1870.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu.

(58—3)

Nr. 245. 1870.

Concursu.

Amesuratu conclusului adunarei generale a Asociatiunei trans. pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu; tienute in 8-10 Augustu c. n. a. c. la Nasaudu p. XIV. cum sî decisiunei Comit. Asoc. trne aduse in siedinti'a de astadi, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendie si ajutórie.

1. la unu stipendiu de 300 fl. v. a. pentru unu technicu, usuatu pana acum'a de Nicolae Galu, carele pâna acum'a n'a satisfacutu conditiunei de a se legitimá la comitetu despre progresulu in studie pre anulu scol. 1869/70.
2. la dóue stipendii de câte 50 fl. pentru doi gimnasisti.
3. la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu studente la scóla reale.
4. la dóue ajutórie de câte 50 fl. v. a. pentru doi sodali, carii au ajunsu a se face maiestri sî in urm'a
5. la patru ajutória de câte 25 fl. v. a. pentru invetiaceii de meseria, carii au ajunsu a se face sodali.

Terminulu concursului pentru stipendiulu de sub posit. 1. se defige pre 20 Septembre c. n. a. c. iér' pentru stipendiele sî ajutoriele de sub posit. 2. 3. 4. sî 5 se defige pre 1-a Octobre c. n. a c.

Concorentii la stipendiele de sub posis. 12. sî 3. au de a asterne la subscrisulu comitetu pâna la terminii mai susu indigitati:

a) testimoniu de botezu,
b) teetimoniu scolasticu de pre an. scol. 1869 sî 70
c) testimoniu de paupertate.

Dela concurenti la ajutoriele de sub pos. 4, pre langa atestatulu de botezu se cere sa se legitimeze cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei mesarie asia, cá s'o póta purtá de sene, precum sî despre concesiunea la aceea.

Iér' dela concurentîi la ajutoriele de sub pos. 5. pre langa atestatu de botezu se cére adeverinti'a dela maestru respectivu despre desteritatea in meseri'a, cu care s'au ocupatu sî despre harnici'a de a se face sodalu.

Totu odata se aduce la cunoscinti'a celoralalti stipendiati ai Asociatiunei tne. sî anume: Ionu Marcusiu, Petru Em. Prodanu, Stefanu Chirila sî Nicolae Fogarasiu, carii au documentatu deja progresulu in studie, pre anulu scol. trecutu, dupa care au meritatu a fi sustienuti in usuarea stipendieloru si pre anulu scolasticu 1870/71. cá la tempulu seu, sa documentéza la Comitetu inmatricularea loru la respectivele institute, câci din contr'a stipendiele loru se voru considerá de vacante. *)

Sabiiu in 31 Augustu 1870. c. n.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu. (59—2).

Nr. 98. 1870.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a româna gr-orientale din Luncoiu de josu cu Scróf'a se deschide prin acést'a concursu pâna la 14 Septembre a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu e in bani gat'a 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu sa documenteze studiile percurse, ca suntu români de religiunea gr-orientale, teologi séu pedagogi absoluti din institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, sî ca pân' acum au avutu purtare morale bune sî nepatata.

Concursele instruite cu documentele necesarii suntu de a se adresá pâna la terminulu indicatu inspectoratului scolariu districtuale.

Bradu 14 Augustu 1870.

Inspectoratulu districtuale alu scóleloru romane gr. orientale din Protopresbiteratulu Zarandului.

(60—3)

*) Celelalte diuare romane inca suntu rogate a reproduce acestu concursu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 70. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 3/15 Septembre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Evenemintele interne suntu de o marime prea neinsemnata fatia cu cele esterne.

Causa destula, cá desbaterea adresei in diet'a din Prag'a sî desbaterile celei din Insbrucu sa nu atraga decâtu fórte putienu interesulu barbatiloru politici.

Capitulatiunea dela Sedanu sî cu consecintiele ei umplu de grige pre barbatii de statu chiaru sî in cele mai indepartate locuri de teatrulu resbelului.

Inainte de tóte crescerea cea repede a Prussiei insufla temerea de sosirea acelui tempu, in carele puterea acést'a sa amenintie sî intregitatea monarchiei nóstre.

Se discuta sî impregiurarea aceea, ca Prussi'a in legatura cu Russi'a, voru provocá cu tempulu fatalitatea aceea asupr'a monarchiei austro-ungaresci, care o provocasa orecandu asupra Poloniei.

Republic'a francesa a aflatu simpathii, afara de cele amintite pana acum in Elvetia, in Belgiu sî déca potemu comptá pre opiniunile esprese si in cercuri anumite din patri'a nóstra, si la noi in patria.

In Itali'a se seversiesce oper'a nationala. Trupele regale (italiene), dupa putiena resistintia au ocupatu Viterbo, Frosinone, Corneto sî Civita Castelana sî inaintédia totodata spre Rom'a.

Dela resbelu.

Prussienii se apropie de Parisu. O depesîa din 13. l. c. spune ca Trochu au facutu o revista de trupe si a aruncatu in aeru podulu de preste Lacreilu. Fortareatia Toulu se tiene eroicesce. Sambat'a trecuta au fostu Prusienii respinsi de acolo cu perd ri mari.

Ministrulu de esterne, Jules Favre a emisu cu datulu 6 Sept. urmatórea scrisóre câtra representantii Franciei din streinetate : „Domniloru ! Evenemintele, ca tocmai s'a petrecutu in Parisu se esplica prin logic'a esacta a fapteloru asiá de bine, incâtu nu e oportunu, a se ocupá mai lungu tempu cu intielesulu sî insemnetatea loru. Cedându unui avantagiu prea lungu tempu retienutu sî neresistabile a urmatu populatiunea Parisului unei necesitâti mai inalte, necesitâtiei propriei sele prosperitâti. Ea nu a voitu a perí cu potestatea regimului criminalu, care pregatise ruinarea Franciei ; ea nu a pronuntiatu depunerea lui Napoleonu III sî a dinastiei lui, ei o a inregistratu in numele dreptului, dreptâtiei sî a prosperitâtiei publice.

Sî acésta sentintia e inainte prin consciintia asiá de ratificata, incâtu nici unu lu dintre cei mai infocati aparatori ai regimului cadiutu nu s'a ridicatu, pentru de alu spriginí. Elu a cadiutu de sine sub greutatea pecateloru sele, spre cea mai mare bucuria a unui poporu imensu, fâra de a se fi versatu o singura picatura de sange, fara de a se fi rapitu bateru unei singure porsóne libertatea. Sî cetatieni se poteau vedea—unu lucru ne mai auditu in istoria—câror'a vocea poporului lea incredintiatu mandatulu celu periculosu de a se luptá si invinge, cari nu si aducea aminte bateru unu momentu de contrariulu, pre care o dî mai nainte ii amerintiau cu esecutiuni militarie, prin aceea, ca lea refusatu onórea óre câre aparâri sî-au constatatu orbirea sî nepotinti'a loru. Ordinea nu s'a conturbatu bateru unu momentu. Increderea nóstra in intieleptiunea sî patriotismulu gardei natiunale sî a intregei populatiunei concede a afirmá ca nici nu se va tulburá

„Seapatí de rusinea sî periclulu unui regimu tradatoriu de tóte datorintiele sele, pricepe fiesce cine, ca actulu primu alu suveranitâtiei natiunale recastigate e a se stapaní pre sine insusi sî a cautá poterea éi in respectulu dreptului.

Intre altele tempulu urgéza, inimiculu e inaintea portiloru nóstre, noi toti avemu numai unu cugetu, alu respinge de pre teritoriulu nostru. Inse acést'a datorintia, pre care o accéptâmu determinatu nu o amu impusu noi Franciei ; ea nu o aru suferí acum, déca vocea nóstra s'aru fi ascultatu. Noi amu aparatu chiaru cu pretiulu popularitâtiei nistre politic'a pacei sî vomu remanea cu o convietiune d n ce in ce crescendu pre lânga acést'a. Inim'a nóstra ni se rumpe la spetacolulu acestoru macelarii de ómeni, la care dispare flórea duoru natiuni, pre care le ai fi pututu ferí cu pucina socotintía sanetósa sî multa libertate de acéste catastrofe teribile.

Nu avemu espresiuni, cari aru potea representá admiratiunea pentru armat'a nóstra eroica, care s'a sacrificatu prin nedestoinici'a comandei supreme sî care totusi e mai mare prin perderea sea de câtu prin cele mai spelendide victorie; câci prelanga cunoscinti'a erórei, care o a periclitatu s'a sacrificatu marétia fatia cu mórte sigura sî a rescumperatu onórea Franciei din macularea regimului seu. Onóre tie ! Natiunea i deschide sinulu seu ! Regimulu imperatescu a voitu a o desbiná.

Nefericirile sî datorintiele ne contopescu intr'o imbratiosiare solena. Tumbrati prin patriotismu si libertate ne face alianti'a acést'a neinvingibili ; Pregatiti spre tóte, privimu cu linisce starea, in care suntemu aruncati Acésta stare cu o precisezu prin pucine cuvinte, o asternu sentintiei tierei mele sî Europei.

Noi amu condemnatu resbelulu sî afirmându respectulu nostru câtra dreptulu altoru popóre amu pretinsu cá sa se recunósca Germaniei dreptulu de a dispune de sine. Noi voiamu cá libertatea sa fia legatur'a si totu deo-data scutulu nostru comunu. Eramu convinsi ca poterile aceste morale voru asigurá pentru totude-un'a sustienerea pâcei. Cá sanctiune amu pretinsu inse o arma pentru fe-care cetatianu, o organisatiune a cetatieniloru cu siefi alesi; atunci vomu remanea neinvingibili pre pamentulu nostru. Regimulu imperatescu care de tempu indelungatu si-a d sfacutu interesele sele de ale tierei, a respinsu acésta politica. Noi o acceptâmu iéra-si cu speranti'a, ca Franci'a, prin esperiintia indrumata, va avea intielepciunea a o esercitá.“

Regele Prussiei a dechiaratu la tempulu séu ca nu pórta resbelu contr'a Franciei, ci contr'a dinastiei imperatesci Dinasti'a a cadiutu, Franci'a libera se ridica. Voiesce regele Prussiei a continuá o lupta necuviósa, care pentru elu inca va fi celu pucinu asiá de reutatiosa cá pentru noi ? Voiesce elu a dá secolului alu 19 spectacolu teribilu a duoru natiuni, care se darâme reciproce sî care, uitându-si de umanitate, ratiune sî sciintia gramadescu ruine sî cadavre ? Are voia a luá asupra-si responsabilitatea acést'a naintea lumei sî a istoriei. Déca acést'a e o provocare, noi o primimu.

Noi nu vomu dá nici o palma din pamentulu nostru natiunalu, nici o pétra din forteretiele vóstre.

O pace rusinósa aru fi unu resbelu de stirpire totala, ce scurtu tempu aru durá. Noi vomu negotiá numai pentru o pace durabila. Acést'a e interesulu nostru, alu Europei intregi sî avemu causa a sperá, ca, scapati de ingrigiri dinastice ceştiunea se va pune in cabinete in intielesulu acest'a. Sî chiaru, câudu noi amu remanea isolati, nu ne vomu osteni. Avemu o armata energica, forteretie bine poviantate sî cu deosebire 300,000 combatanti, cari sunta decisi a invinge séu a morí. Sî déca voru trece, pentru de a depune plini de iubire la picióre le statuei din Strassburg cunune, nu urméza nu mai unui simtiu de admiratiune entusiastica ci ei urméza devisei eroice, ei se jura, a fi demni de fratii din Elsasu sî a morí cá acesti'a. Dupa forteretie vinu sianctiunile, dupa santiuri baricadele !

Parisulu se póte tienea trei luni sî invinge ; déca va cadea, Franci'a i ascépta apelulu sî lu va resbuná. Ea va continuá resbelulu sî inimiculu va peri. Acést'a, Domnule, sa scia Europ'a. Noi nu amu primitu potestatea regimului spre altu sfersitu sî nu o amu tienea nici unu minutu, déca nu amu vedea ca populatlunea Parisului sî Franci'a intréga e decisa a consimti cu decisele nóstre. Eu le resumu aceste intr'unu cuventu. Pre Ddieu, care ne aude, pre posteritate, care va judecá de faptele nóstre noi nu voimu altu ceva decâtu pacea déca insa se continua in contra nóstra resbelulu reutaciosu, pre care noi l'amu condemnatu, ne vomu face datorinti'a pana la sfersitu sî eu am firm'a incredere, ca caus'a nóstra care e a dreptului sî dreptatiei in fine va triumfá.

Ve invitu a esplicá in intielesulu acest'a dlui ministru a curtiei, pre langa care sunteti intariti starea si ai inmanuá o copia de pre acestu actu.

Subsemnatu: Iules Favre.“

Limb'a romana si instructiunea legei scolastice in Ungari'a.

Idealismulu culturei némului omenescu abstrage dela omu dóue insusîri, cari a preocupatu, preocupa sî va preocupá dupa parerea mea totud'a un'a individualitatea fia-cârui omu in deosebi sî a omenimei intregi in genere. Aceste dóue insusîri, cele denéga filosofi'a sî idealismulu culturei omenesci, suntu simtiulu de nationalitate sî aplicarea religiósa câtra vre-o confessiune subsistinta. Nu voiu cu acésta ocasiune a intrá mai departe in esplicarea acestei teorii, ci voiu a o aplicá numai decâtu la impregiurârile sociali sî politice ale nóstre.

Se póte ca câudu s'a adusu legea de natiunalitate sî legea scolastica in 1868 si cu deosebire instructiunea la legea scolastica de ministrulu cultului Eötvös, legislatorii, intrebându-i cineva, ca de ce nu iau privire la nationalitâtile cele numeróse din tiéra, va fi disu, ca de óre ce cultur'a este un'a sî aceea-si ori in ce limba sa va esprimá, asiá pentru uniformitate sî pentru inlesnire e bine cá sa se predee cultur'a numai in un'a limba in limb'a cea mai culta a tierei adeca in limb'a regimului actualu; sî asiá dnii ministri radimându-se pre idealulu culturei generale au cugetatu ca suntu dispensati a luá in privire nationalitâtile conlocuitóre sî póte ca vreau chiaru sa se falésca cu productulu loru, pre care-lu punu inaintea lumei cá unu eflucsu alu inaltîmei culturei ce domnesce in Ungari'a.

Precum mai din tóte legile ce se aducu de presentu se zaresce óre-si care egoismu (sî nisuinti'a de magiarisare), asiá se intempla cu deosebire cu instructiunea legei scolare ce vedemu cá projectu de lege figurandu mai prin tóte jurnalele din patria. Strigatulu nostru de nemultiamire prin astfeliu de procedere despretiuitóre mai ca numai afla resunetu de óre ce d'atâtea ori fu repetatu prin jurnalistica atâtu, câtu sî pre cale privata. Insa câudu suntemu siliti a întimpiná mai la totu pasulu neplaceri si desconsiderare haide sa strigâmu sî sa ne esprimâmu durerea ori sî in ce modu sî sa nu perdemu speranti'a, ca dîu'a aceea nu va mai vení, in care glasulu nostru se va ascultá. Sa avemu credinti'a in dreptatea causei sî pretensiunei nóstre sî sum convinsu, ca aceea in sfersîtu totu trebuie sa triumfeze.

Projectulu de lege alu instructiúnei scolare dîce ca atâtu in scolile gimnasiali si reali precum sî in scolele comerciali, civice, preparandiale etc. unde limb'a propunetive nu e cea magiara, acolo va fi studiu obligatu limb'a magiara sî germâna, iéra unde limb'a propunetiva va fi cea magiara, atuncea stu-

diu obligatu va fi dintre limbi numai cea germâna sî cea mai departe, inaltulu ministeriu se ingrigesce in scoli eschisivu numai pentru unguri de care lu dóre sî pentru nemti, de care i frica, iéra celelalte natiunalitâti, vadia ele ce voru face, câstige-si hran'a, vietiei déca le trebuie, séu déca nu-si potu sustienea singuri scólele loru atuncea concurga la regimu sî va mijloci acel'a, cá se-si capete scóle amesuratu legei cu dóue limbi streine pentru invetiamentu, fiindu ca cea natiunale respectiva nu e de lipsa, câci o vorbescu numai ómenii cei prosti.

Pâna cându sî pâna unde vomu fi siliti a ascultá astfeliu de comande ? Unde-i fratietatea, unde-i dreptate sî egalitatea in patri'a nóstra comuna. ?

Adeveratu ca cele citate suntu lucruri mici sî neinsemnate, pre lânga neindreptatírile sî inapoierile, ce avemu sa le suferimu mereu, insa e cunoscutu ca acele: adeca formularea legei scolastice se póte privi de fundamentu, pre care avemu sa ne mai asteptâmu la inapoieri cu atât'a mai multe. Sî tocmai din caus'a acést'a, cá sa nu ne perdemu terenulu celu siguru de sub picióre, e datorinti'a cea mai urginta, ca pentru pastrarea limbei nóstre natiunale, pentru pastrarea autonomiei scolastice, sa ne alipimu cu tóta energi'a de biserica, care au scutitu in atâti'a seculi vitrigi natiunea româna in intregitatea sea, nelasându-o sa péra in luptele cele cotropitóre.

Scól'a este basea culturei sî basea vietiei unui poporu, prin urmare e de lipsa, cá spre a-si potea sustienea unu poporu viéti'a sea, sa se ingrigrigésca cu tóta puterea sî cu tóta virtutea sea pentru sustienerea scóleloru. Statulu nostru recunoscându acést'a, luându de esemplu sî alte state, a sî inceputu a fi cu cea mai mare atentiune asupr'a scóleloru sî din caus'a acést'a au adusu legi, sî ordinatiuni prin cari scólele sa se reformeze dupa calapodulu seu sî cu incetulu incependu reformare dela tinerimea poporului selu reformeze sî pre acest'a intregu pentru ca cu atât'a mai lesne sa-si póta implini intentiunea cea secreta de magiarisare a tuturoru natiuniloru de sub corón'a ungurésca la ce i-au facutu atenti renumitulu patriotu magiaru Szecsenyi, cum ca natiunea magiara nu mai asiá se va potea sustienea déca 'si va asimiliá pre natiunile conlocuitóre.

Cum ca planulu celu finu a lui Szecsenyi nu s'a potutu realisá au fostu Kosut de vina, care prin o lovitura au avutu sa metamorfedie pre toti ómeni in magiari.

Cum ca planulu lui Szecenyi nu s'au datu uitârei, ci s'au susceputu din partea regimului de fatia care voesce a se sustienea pre contulu celoru-lalte natiuni, ne dovedescu tóte legile ce s'au creatu in Pest'a de 3 ani incóce, ce au avutu óre-si-cari referintia la viati'a natiunale. Dara planulu magiarisârei ni-lu dovedescu sî mai invederatu legile ce s'au creatu in tempi ante martiali, cându adeca regimulu numai tienea contu de opiniunea publica sî tóta siati'a sî aspiratiunile de libertatate erá incatusiate in feudalismulu evului mediu.

(Va urmá)

Conferintiele invetiatoresci generali

din protopopiatulu II alu Brasiovului, alu III Scauneloru sî alu Hidvegului.

(Capetu.)

c) Pre care trépta a desvoltârei copilului sa se incépa propunerea sî impartasîrea invetiamentului religiunei sî pâna la care trépta are sa se urmedie ?

Sa se incépa in clas'a I sî sa se urmedie in tóte clasele.

d) Destulu este numai a desceptá in elevu idei religióse sî simtiuri de pietate séu se cere ai sî insufletí la fapte bune ?

Nu este destulu a desceptá numai in elevi simtiuri, ci se cere cá invetiatoriulu sa sî insufletiasca pre elevi la fapte bune prin faptele sele.

6. Dupa ispravirea acestoru puncte la 12 óre se incheiara convorbirile acestei conferintie.

Conferinti'a a II tienuta dupu amédi dela 3—6 óre.

7. In acést'a conferintia s'au continuatu desbaterile asupr'a temeloru :

e) Care este materialulu invetiam. religiunei de impartesîtu eleviloru ?

La care conferinti'a a recunoscutu ca materialulu de impartesîtu eleviloru e : a) rugaciunile b) istori'a biblica, c) catehismulu religiunei crestinesci.

f) Aducu eleviloru din clas'a I folosu istorióre din testamentulutu v. ? Rugaciuni ? — cari ?

S'au enumeratu rugaciunile cele mai indatinate de diminéti'a, sér'a, inainte sî dupa masa, pre care sa le memorisedie elevii; la aceste nu se cere multa esplicatiune; — s'au esplicatu T a t a l u nostru. Din istori'a biblica s'au hotaritu a se propune eleviloru incepatori cá icóne istorióre in trasuri scurte fâra alte esplicatiuni decâtu intielesulu cuvinteloru : despre facerea lumei, pecatulu stramosiescu sî a.

g) Sa se mai repetiasca in vre-o clasa istorióre din Testam. v. ? in care clasa sa se incépa din celu nou ? care istorióre mai alesu ?

In clas'a II sa le repetiésca mai amplificate pre cele propuse in clas'a I, sa alature sî alte. Din Testam. n. despre bun'a vestire, nascere botediu, minunile, marirea sî a.

Unde este o scóla cu mai multe clase, sî elevii au a se promová, déca iérta tempulu a se lua óra deosebita din ist. bibl. sî alt'a din catehismu, sa se propuna istorióriele biblice numai cá ilustratiuni la esplicatiunile din catehismu, altucum sa se ia in anulu urmatoriu pre lânga catehismulu, pre care elevii lu repetiescu, ist. bibl. in óra deosebita.

h) In care clasa sa ia inainte din catehismulu micu ?

In clas'a a II. Unde se afla numai o clasa singura, acolo sa se ia firesce cu repetentii din a. II-lea sî póte ca sî din alu III-lea.

Cu acést'a s'au incheiatu conferinti'a a II-a.

Conferinti'a a III-a tienuta in 12 nainte de amédi.

8. In acést'a conferintia s'au continuatu desbaterile sî adeca asupr'a punctului :

i) Are sa se pazésca rendu la propunerea istorióreloru din Testamente ? la catehismu ?

Déca se propunu istoriórele bibl. numai cá ilustratiuni la catehismu, atunci nu trebuiesce pazitu rendulu, ci dupa cum ceru propunerile, iéra déca se iau in óra deosebita, atunci sa se pazésca sîrulu cronologicu; la catehismu are a padi sîrulu din manualu.

Déca in clasele inferióre s'au propusu din ist. bibl. sî cat. afara de sîru, atunci in clas'a superióra sa se asiedie dupa rendu, cá sa formedie unu intregu.

FOISIÓRA.

(Capetu.)

Frumseti'a naturei, ne dice Cicerone, ordine maestósa a corpuriloru ceresti ne sileste a mâturisí, ca esista o fiintia eterna, ne sileste a o cunósce, sî a o admirá.

Sî acum óre tóte acestea aru putea esistá, daca n'aru fi unu principiu o causa guvernatrice anterióra tuturoru causeloru.

Daca Dumnedieu aru parasí ingrigirea universului dice Boese, daca aru incetá unu momentu d'a contiene fiintiele in cercurile ce le-au prescrisu, tóte s'aru distruge intr'acelu momentu, sî aru intrá iéra-si in noeanulu din care au esitu, inse singur'a lui vointia, singur'a lui cugetare contiene tóte sî totulu.

Newtonu dupa ce si-a petrecutu tóta viati'a cautându caus'a causeloru, iéta cum au fostu nevoitu sa resume sciinti'a :

Daca, dice elu, in universu, in natura puterile centrifuge sî centripete aru fi egale, aru distruge movimentu, miscarea cerésca ; daca aru fi igenale aru produce haosu.

Trebuie dara neaperatu sa avemu refugiu la unu Dumnedieu.

Newton dîcea ca stelele ce impedobescu firmamentulu, in adânc'a tacere a noptii îi povestise glori'a celui prea inaltu.

Este cu putintia, ne spune Cicerone, de a considerá totalitatea pârtiloru, de care se compune universulu, fâra a vedea pâna la cea mai mare evidentia, ca elu este guvernatu de o suprema sî divina inteligintia.

Ómenii, adaoge Plutarch, au inceputu a recunósce unu Dumnedieu, cându au facutu atentiune la frumsetile sî regularitatea astreloru, la minunat'a armonie, ce domnesce in universu, la revolutiunea constanta a dilei sî noptii la rasaritulu sî apunerea astreloru.

Unu asiá vastu sî admirabilu edificiu, póte óre sa fia facutu prin elu insu-si ?

Sî intr'adeveru, domniloru, simpl'a privire a frumsetieloru sî armoniei naturei, ofera o perfecta demonstratiune a esistentiei autorului seu.

Asi oprí cinev'a privirile asupr'a universului, asupr'a aceloru milióne de globuri ceresti, care se ratacescu necontenitu in imensitatea spatiului, asupr'a admirabilei armonii, ce esista intre densele, asupr'a legiloru, dupa care se cârmuiescu, asupr'a elementeloru, din care suntu compuse, revolutiuniloru ce in mijloculu unei imense varietâti pastréza o admirabila unitate, asupr'a acestoru multimi de minuni, despre care geniulu lui Pliniu, Nevtonu, Galileu, sî alti n'au pututu sa ne dea, de câtu o fórte slaba sî palida idea, o fórte slaba stiintia ; a'sî oprí cinevasi privirea asupr'a tuturoru acestor'a este a se ridicá inevitabilu câtra idea unei autore sublimu, câtra ide'a unui creatoriu, câtra ideá de Dumnedieu.

Singurulu dara spectacolu alu naturei confunda prin acestu simplu argumentu, tóte objectiunile ateismului.

Sî care omu póte fi, ne spunu actele Sântiloru Apostoli, care póte fi omulu desbracatu atâtu de ratiune, care uitându-se câtra ceriu sa ne intieléga, ca esista unu Ddieu.

Uitativa in susu, ne dîce proroculu Isai'a, uitativa in susu cu ochii vostri sî veti vedea cine au facutu tóte acestea.

Nevton erá atâtu de convinsu de esistinti'a lui Dumnedieu, incâtu ori de câte ori pronuntiá numele lui isi descoperea capulu, intocmai dupa dupa cum au facutu sî facu sî astadi musulmanii, care nu pronuntia nici o data numele lui Ddieu fâra a râdicá mân'a in susu, sî fâra se'lu insotiasca de cuventulu Tall'a, care insemnéza bine-cuventatu maritu, inaltiatu fie numele lui.

Chiaru sî acei'a ce au petrecutu in lume cá spirite tari, sî cá increduli, sî acei'a chiaru cându s'au aflatu fatia in fatia cu cugetele loru, nu au potutu domoli acestu instinctu alu simtiementului religiosu, ce s'au manifestatu apururea in inimile loru.

Iéta cum sa esprima L o r d B y r o n unulu dintr'acesti'a :

Entusiastulu religiosu, cá sî cându n'aru trai pre pamentu, in ravisementulu lui, dîlele sî universulu trecu pre lânga densulu nebagate in séma.

Sufletulu lui este in ceriu mai inainte de a acoperí pamentulu mormentulu lui.

Sî Lamennais, celebrulu scriitoriu alu timpuriloru nóstre din urma, Lamennais, celu ce s'au bucuratu de o mare intr'adeveru, inca trista celebritate, Lamennais, celu ce au cercatu sa profane religiunea, lucrá cu atâtu mai straniu, cu câtu elu erá sî ministru alu religiunei, abatele Lamennais, la acârui'a inmormentare ne amu vediutu cu marea nóstra satisfactiune, intristarea sî indignatiunea ce acoperea fati'a poporului, vadiendu pre abatele incredului condusu la grópa fâra nici unu preotu, dupa cererea lui, Lamennais dicemu, in momentele lui lucide iéta cum se esprima :

Religiunea, dîce elu, este asiá de naturala omului, incâtu nu se afla intr'ensulu altu semtimentu mai indestructibilu, sî chiaru cându spiritulu lui o respinge, totu se mai afla in fundulu inimei sele ceva-si, ce o reclama inapoi, sî unu asemenea sentimentu religiosu îlu gasimu in inim'a tuturoru ómeniloru de o potriva.

Insu-si Voltaire, unulu din cele mai mari geniuri, ce a produsu Franti'a, Voltaire, ce a trecutu de incredulu pâna la impietate, iéta cum se esprima asupr'a acestei idei :

Tout annonce d'unu dieux l'eternelle existence
On ne peut le conprendre, on ne peut l'exprimer
La voix de l'univer annonce sa présense
El la voix de nos coeurs dit qu 'il faut l'adorer

Sa ne fiá permisu a traduce aceste versuri sî in limb'a nóstra :

Totu anuncia esistenti'a unui eternu Dumnedieu
Fâra alu putea intielege, fâra alu putea ecsprimá
A universului voce, presenti'a sea ne vestesce
Iéra a inimiloru vóce ne dîce alu adorá.

PARTEA. V.

Daca dela spectacolulu universului sî a minuniloru sele ne vomu indreptá privirile nóstre câtra noi insine, adica câtra omu, care dupa cum se esprima cei vechi, este lumea cea mica (o micros cosmos) apoi câte minuni, ce admirabila sciintia, sî intielepciune nu vomu intalní in structur'a sî organisarea lui, cu ce pompa, cu ce bogatie de es-

l) Cum are sa se propuna materialutu din ist. biblica.

Istoriór'a bibl. are invetiatoriulu a o propune singuru intréga in propositiuni scurte. Apoi pune sî pre elevi sa o spuna. In ór'a urmatóre o repetiesce sî apoi trece la alt'a.

m) Destulu este, cá elevulu numai sa o audia ori sa o sî citésca ? sa invetie istoriór'a de rostu?

Nu este destulu sa o audia numai, ci sa o sî cetésca cá sa se deprinda cu limbagiulu biblicu.

De rostu sa se invétie citatele din s. scriptura care vinu inainte in aceea istoriora.

n) Destulu este cá invetiatoriulu se impartasiésca eleviloru materialulu din catechismu numai prin graiu, séu se cere alu si memorizá elevii ? Se póte convinge elevii despre adeverurile religiunei n mai memorizându materialulu catechismului?

Materialulu din catechismu dupa ce l'a esplicatu invetiatoriulu astfeliu cá sa lu póta elevii intielépa lu memoréza elevii, atâtu pentru cultivarea memoriei câtu sî pentru mai temeinic'a patrundere aceloru cuprinse din tecstu, apoi sî pentru desele citate din s. scriptura. De altmintrea meterialulu din catehismu sa nu fia siliti elevii alu memoriza fâra de alu intielége; fiindu cá crestinu bunu se póte face omulu numai dupa ce au intielesu bunatâile cre tinatâtiei sî adeverurile ei.

o) Cu ce tonu sa se esprime invetiatoriulu la importasirea ideiloru religióse ? Cum au sa se esprime elevii câudu respundu din catehismu ?

Invetiatoriulu sa fia consciintiosu de cele ce face ; pusetur'a lui sa fia smerita, tonulu doiosu, sî esprimându adeverata pietate; propunerea sa-i fia piosu seriósa. Elevii câudu esplica ori memoriséza din studiulu religiului inca sa fia smeriti sî sa pronuntie cu totu respectulu.

Conferinti'a a IV. dupa amédi dela 3—6 ½ óre.

9. In acésta conferintia s'a esplicatu din instructiunea scolara emisa de Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a in anulu 1869 §§ 20—27 despre datorintiele sî purtarea catehetiloru.

Conferinti'a a recunoscutu, ca de óre ce la confessiuni nepapiste din lumea crestina s'a concesu din partea Escel. Sale Par. Metropolitu alu nostru propunerea invetiamentului religiunei sî invetiatoriloru miréni, sa pazésca dar' acesti'a tóte cele prescrise in susu laudatii §§ pentru preotii catecheti. —

10. Apoi au cantatu cântâri bisericesci invetiatorii presenti in parte sî choru in acestu modu sî piese lumesci natiunale.

11. Cunoscendu invetiatorii greutatea, ce o au cu obiectele de invetiamentu, ce au ale propune dupa sistem'a de instructiune cea nóua s'au hotaritu a rogá pre Prea Santitolu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a, supremulu inspectoru alu scóleloru nóstre confesiunale sa se indure prea gratiosu a denumí pre feriile anului scolasticu viitoriu unu comissariu scolariu care sa-le esplice in prelegeri formali celu pucinu in cursu de 2 septemani dela 15—30 Augustu in orasiulu Feldiór'a materialu objecteloru de invetiamentu, metodulu de a le propune apoi densîi eleviloru loru. léra pentru remunerarea comisariului sî pentru nesce diurne pentru densii sa se faca dispusetiuni pâna atunci din lad'a bisericei a comuneloru respective.

12. Dupa cum se intielesera din anulu trecutu invetiatorii din Feldiór'a, S'anpentru, Hermanu sî Presimeru a tienea impreuna conferintie treilunarie, conferinti'a generala a primitu de bunu sî a intaritu acestu principiu cu adausulu ca nu numai invetiatorii numiteloru comune, ci din trustele protopopiatele sa se intrunésca a) la conferintie treilunarie b) la frecuentarea esameneloru publice cu elevii scóleloru acestoru cercuri. Conferintiele sa se adune in urmatórele 6 cercuri conferentiali :

1. Cerculu conferentialu Bodu. 2. Cerculu conferentialu Sepsi Sz. György, 3. Cerculu conf. Breticu, 4. Cerc. conf. Feldiór'a, 5 Cerc. conf. Sita Buzeu, 6. Cerc. conf. Teliu.

Conferintiele treilunarie se voru tienea dearendulu in fia-care comuna din cerculu respectivu. Conferinti'a sî va alege pre unu anu de dile unu conducatoriu sî 2 notari.

Protocolulu conf. tr. lunarie se va asterne conferintiei generali.

13. Dupa acestea rev. D. Protopopu I. Petricu multiamindu Esc. Sale P. Archiepiscopu sî Metropolitu pentru parintésca ingrigire provóca pre invetiatori ca sa se silésca a corespunde sî pre viitoriu cu demnitate missiunei loru celei atâtu de insemnate.

Conferintiele generali ale anului viitoriu se voru tienea la Poian'a Sarata.

Feldióra in 12 Augustu 1870. I. M.

Din viati'a comitului Albei superióre.

Domnule Redactoru ! Precumu politic'a cea inalta pre terenulu seu se schimba mereu, asiá se schimba intemplamintele va se dica evenemintele sî in comitatulu nostru, necontenitu. Nu trece mai nici o luna cá sa nu avemu cev'a nou ; insa acum'a venindu cu nou denumitulu comite supremu sî comitatulu incâtva iérasi in starea lui normale speru ca se voru mai linisci spiritele iritate spre incriminare de personalitâti.

Nou denumitulu comite supremu Ugron Lazar din Szombothfalva scaunulu Odorheiului sosi in 6 Sept. ser'a in loculu sedrialu Elisabetopole ocolindu tóta pomp'a de primire, ce avea sa se pregatésca pentru diu'a urmatóre pre candu era sá fie asteptatu.

In diu'a urmatóre adeca in 7 Sept. 'si serba in anstalatiune prin unu banchetu diplomaticu, la care ocasiune firesce toastele nu lipsira. Fiindu salutatu prin unu toastu sî din partea românîloru : comitele primí precum se esprimà ocasiunea acést'a cu bucuria si respondiendu la toastulu ridicatu prin batranulu membru alu comitetului comitatensu Ioanu Oprisiu dice, cumca cunósce ca in patri'a comuna traiescu trei natiuni, densulu insa nu va insiste pentru d'a protegia o natiune mai multu cá pre cealalta, ci facendusi de devisa dreptatea va nizuí cá aceea sa se practisédia, incâtu sa indestulésca dreptele pretensiuni a le tuturoru natiunalitâtiloru din comitatulu, carele i s'a incredintiatu spre ocârmuire.

Purtarea cea fina sî cu multa consideratiune a nou denumitului comite supremu ne lasa se speramu cumca cuvintele esprimate nu voru fi numai vorbe góle ci intru adeveru le va sî practisá. — Déo Dumnedieu cá se fie esceptiune la regul'a patriotiloru D-séle, sî fie asiguratu ca pretensiunile nóstre ale romaniloru nu vomu trece marginile dreptatiei. P.

Onorata Redactiune ! Cetindu concursulu datu prin scaunulu protopopescu alu Sighisiórei pentru statiunea parochiala vacanta din comun'a Bundorfu

---

pressiuni, cei mai ilustri barbati sî filosofi n'au celebratu mehanismului prodigiosu, ce se observa intr'insulu.

Cartesius Wills, Halles sî atîtia altii 'lu admira cu transportu.

Cicerone ne dice, ca Dumnedieu a facutu pre omu de totu intr'altu feliu decâtu pre cele-lalte dobitóce. L'a facutu dreptu sî cu capulu insusu ! cá sa se ocupe de ceea ce este d'asupr'a lui.

Ovidu in metamorfosele sele ne spune asemenea, ca pre câudu cele-lalte dobitóce suntu plecate câtra pamentu, elu, Dumnedieu, a datu omului sa aiba fati'a lui câtra ceriu, sî i-a ordonatu sa pórte privirile sele câtra stele.

Fontenelu facendu o dare de séma despre lucrârile invetiatiloru membri ai doctei academii de sciintia, mârturisesce ca ei n'au facutu de câtu sa ingâne asupr'a minuniloru ce compunu pre omu, dintre care cele mai multe scapa la cunoscinti'a sî admiratiunea nóstra.

Tolius a cunoscutu legile cele mai savante, ale Geometriei , ale Statisticei, sî cele-lalte esecutate cu cea mai spaimântatóre perfectiune.

Galien unulu din cei mai ilustri doctori ai anticitâtiei grece, in capulu operiloru sele asupr'a medicinei iéta cum se esprima :

Scriindu acésta opera, compunu unu admirabilu, unu adeveratu imnu in onóres celui ce ne-au creatu.

Sî Boerhave, Hipocratulu modernu termina oper'a disectiuniloru sele anatomice prin acésta strigare :

O ! miracelu, o incomparabila intielepciune a degetului divinu !.

Bosuet in meditatiunile sele sublime, inaltîndu-se prin imaginatiune pre verfulu muntiloru cá Moisi, se dobóra cá sa strige impreuna cu toti parintii bisericei nóstre, ca este totu atâtu de imposibilu de a negá pre Dumnedieu pre câtu este de imposibilu de alu concepe, sî de alu intielege, sî ca numai elu singuru se cunósce pre sine.

Ca n'are altu principiu, de câtu esistenti'a sea de câtu necesitatea de a fi.

N'are altu nume, de câtu Dumnedieu, câci a dîce Dumnedieu este a dîce unu Oceanu infinitu de tóte perfectiunile, sî fie-care dintr'ensele eate unu alesu intregu.

Esistenti'a dara a lui Dumnedieu este unu faptu, originea, valórea terminului tuturoru fapteloru.

Ratiunea deci impreuna cu credinti'a, filosofi'a impreuna cu religiunea a culesu cu recunoscintia rasele, cari strabatu norii inpenetrabili, unde elu repausa.

Domniloru !

Popórele Orientului in caldurós'a loru pietate sî imaginatiune, au gasitu sî au datu lui Ddieu 99 de nume, de epitete, prin cari recunoscu esistenti'a lui; Numerulu greunteloru de matanii (tespihu), pre care le pórta apururea in mâni, sî repetéza neincetatu in mai multe renduri la rugele loru de dî sî de nópte.

Noi déca amu voi sa enumerâmu dovediele esistintiei lui Dumnedieu sî numele celoru ce au scrisu in acést'a materia, nu diece limbi sî de guri de amu avea, totu nu ne aru fi indestulu, ci sî glasu ne aru trebuí neintreruptu sî peptulu sî polmonii de arama, câci in fie-care fiintia de la cea mai mare sî mai stralucita, pâna la cea mai obscura sî minima, de la sóre sî pâna la furnica, pâna la cea mai mica frundia de iérba, in esistinti'a fia câri'a dintre acestea, gasimu o dovada netagaduita a intielepciunei lui Dumnedieu.

Imitatiunea lui Iisusu Christosu ne dice :

Ca nu este creatura câtu de mica, sî câtu de prósta, care se nu dovedésca invederatu esistinti'a intielepciunei sî bunatâti lui Dumnedieu.

Numai orbii de buna voia a dîsu Seneca nu voru putea vedé sî cunósce pre Dumnedieu ; câci elu se manifesta, sa póta vedea intr'atâiea diferite objecte, ori câti individi sa gasescu in natura.

Coranulu ne spune ca Orientulu sî Ocidentulu apartinu lui Dumnedieu, sî ca ori in care parte ne amu intórce privirile nóstre vomu intimpiná fati'a lui

Elu umple universulu de imensitatea sî stiinti'a lui.

Sî Elu-Nabí Mochamed ne adauge fórte ingeniosu sî fórte dreptu, ca déca toti copacii de pre fati'a pamentului aru fi calemuri, pene condeie de scrisu, sî déca cele siepte Oceane, aru rostogolí valuri, torente de cernéla, iérasi aceste tóte nu aru fi de ajunsu a descrie minunile acelui préa inaltu, celu prea puternicu.

De aceea sî socotimu ca de o cam data nu am putea terminá mai bine acésta intâi'a parte a conferintieloru nóstre, despre ideá de Dumnedieu, asupr'a cârei'a vomu mai reveni adeca, de câtu repetându aceea ce Archiepiscopulu Parisului au dîsu nu de multu.

Ide'a de Dumnedieu, a dîsu elu, este unu faptu fórte contempuranu aceloru dintâiu ómeni, unu faptu presentu alu tuturoru secleloru, in totu deun'a dominându sî a pururea in vigóre, de sî nu in totudeun'a intr'acelasi gradu pretutindene.

Siatre patriarchale, sinagogi ebrei, constiintie simple sî drepte, legislatori, sî proroci trimisi de Dumnedieu intr'adinsu, chiaru Dumnedieu omu facenduse preceptore sî modelu alu creatureloru sale n'a lipsitu nici odata glasuri in lume, cá se aminteasca ómeniloru adeverurile religiose, sî umanitatea n'a fostu nici odata atâtu de imperfecta, in câtu sa nu respunda la acestea inalte lectiuni, cu mai multu séu mai pucina fervóre, intr'adeveru, inca in totu-deun'a cu o adeverata sî gratiósa credintia.

N'amu putea dîcemu, terminá mai bine acésta conferintia, de câtu ascultându pre divinulu Platon, care ne dîce :

Dumnedieu este celu mai inaltu sî celu mai perfectu bine, cunostinti'a dara a acestui bine, sî imitarea lui, va fi pentru omu apururea cea mai mare fericire, ce elu'si póte inchipuí.

Sî intr'adeveru Domniloru !

A cunósce pre Dumnediu sî alu ador'a este fâra cea mai mica indoiéla a aruncá ancor'a mântuirei in oceanulu celu fâra margine alu adeverului.

Aminu.

din partea comitetului de acolo am observatu cu mirare, ca de sî in § 87 punctulu a) din Actele Sinodului nostru archidiecesanu din Ardealu tienutu in 1870 s'au adusu la conclusu cá emolumentele de ori ce natura ce au fostu impreunata cu posturile preotiesci pâna la actual'a organisatiune a parochieloru din archidiecesa, nu se potu micsorá nici prin contractu, nici prin concluse, parochiale, sî micsiorarile incercate séu efeptuite se dechiara nulificate ; din contra acelea emolumente suntu dupa impregiurâri sî dupa putintia a se mârí in fie care parochia, aducându-se in proportiune drépta cu cerintiele tempului presente. Totusi concursulu amintitu pentru parochi'a Bundorfu s'au facutu cu scarirea emulumenteloru impreunate pâna acum'a cu acestu postu parochialu. Sî acést'a s'au intemplatu asiá ca concursulu amintesce de tóta gazd'a numai câte o ferdela de bucate, iéra câte o ferdela de ofesu de tóta gazd'a s'au lasatu afara. Apoi de sî gazdele de tigani au platitu pâna acumu câte o ferdela de bucate in concursu s'au pusu numai câte $^1/_2$ ferdela. Amu observatu in fine sî acést'a, ca in concursu se amintesce numai de 70 gazde români 40 tigani din Bundorfu, iéra despre filia Rondesiu unde inca se afla 24 de gasde romani sî 16 tigani, nu se amintesce nimic'a, sî acést'a inca s'au facutu cu scopu reu de a se separá acést'a filia cá parte intregitóre dela Mater'a sea. Acést'a aducându-le la cunoscinti'a publica ne aflâmu indemnati a sperá cá Maritulu Consistoriu archidiecesanu câtu mai curendu va hotari casarea acestui concursu ilegalu sî va indrumá pre respectivii la respectarea legiloru bisericesci aduse prin sinodulu archidiecesanu.

Mai multi preoti din scaunulu Sighisiórei.

Publicatiune.

Pentru formarea sî constituirea societâtiei cu scopu de a creá unu fondu spre a infiinti'a unu teatru natiunalu romanu, se va tiené adunare in dilele de 4 si 5 Octombre 1870 st. n. in Dev'a.

Lucrârile acestei adunâri voru fi:

In diu'a de 4 Octombre:

1. Se va alége unu presiedinte ad hoc sî doi secretari.

2. Comitetulu alesu de inteleginti'a din Pest'a va face reportu despre totu ce s'a facutu in cestiunea fondului de teatru natiunalu romanu pâna la adunare; elu va comunicá proiectulu de statute spre a fi studiatu sî a se potea desbate in siedinti'a urmatóre.

3. Se va alege o comissiune de trei membri la care se voru inscrie toti acei'a, cari voru voí a fi membrii societâtii ; ea va incasá ofertele séu tacsele ce acesti'a aru depune.

4. Se voru luá sî alte conclusiuni ce s'aru vedé necesarie.

In diu'a de 5 Octombre.

1. Comissiunea numita in diu'a precedente va presentá sî celí list'a celoru ce se voru fi inscrisu spre a fi membrii societâtitii.

2. Acesti'a, sî cei ce voru fi contribuitu séu se voru fi inscrisu la comitetulu din Pest'a voru alege organele ce se voru fi prevediutu in statute.

4. Se voru luá sî alte conclusiuni ce s'aru vedea necesari.

Aducemu acestu programu la cunoscintia publica, sî facemu apelu la toti patriotii români, invitându-i a luá parte, câtu se póte mai numerosi, la adunarea alu cârei scopu este, a pune basele unui institutu atâtu de simtitu pentru cultur'a sî instructiunea poporului românu.

Bucuresci 25/13 Augustu 1870.

In numele comitetului :

Dr. Iosifu Hodosiu
presiedinte.

Varietâti.

*** Adiecea programa. Din program'a gimnasiului romanu din Brasiovu se vede ca numerulu gimnasistiloru in anulu scol. 1869/70 a fostu 223, dupa natiunalitate toti romani, dupa religiune 212 gr. or. 11 gr. cat. Scól'a normala (patru clase pentru baeti si patru pentru baete) au avutu 301 baeti si 81 baete, preste totu 382. Scóla comerciala si reala, care ambele s'a deschisu cu câte o clasa la incepulu anului scolasticu 1869/70 au cea din tâiu 6, a dou'a 17 scolari. La scólele centrale rom. gr. or. din Brasiovu s'au aflatu asia dara in anulu scol. 1869/70 608 scolari. In anulu 1868/9 au maturisatu acolo 16 insi; an. a scol. 1869/70 8, intre cari trei au fostu privatisti.

*** Togmai a esitu de sub tipariu **Elemente de Istoria si Geografia**, pentru clasele gimnasiale si reale inferióre de Dr. **Nicolau Popu**, profesoru la gimnasiulu romanu din Brasiovu. Evulu vechiu. Acestu manualu, a carui materialu e tractatu dupa metod'a aforistica, care o recomandata in planulu de invetiamentu se recomenda elu pre elu insusi.

*** Starea invetiamentului poporalu in tiér'a rusésca sî in alte tieri Fói'a periodica „Unsere Zeit," ce aparе in Lipsc'a, in numerulu seu celu mai próspetu ocupându-se de caus'a instructiunei publice din imperiulu rusescu dîce intre altele : „In imperiulu rusescu din Europ'a afara de Poloni'a sî Fini'a, unde invetiamentulu poporalu sta cu cev'a mai binisioru, suntu aprópe la 61 milióne de locuitori cu 9 milióne de copii harnici de scóla. Luându câte 50 de copii pentru o scóla — de óre ce casele sî satele suntu indepartate unele de altele — aru trebui sa fia 180,000 de scoli popurale ; — suntu inse in totu imperiulu rusescu curatu numai 31,000, ba anca luându afara pârtile locuite de nerusi d. e. de poloni, suntu numai 21,000 de scoli poporali. In proportiune cu acestea chiaru sî in imperiulu turcescu sta caus'a instructiunei publice mai bine. Sa facemu numai o privire preste celelalte tieri europene. Déca vomu luá copiii cari suntu indatorati a cercetá scól'a, intre 6—13 ani, atunci dintre 100 de copii harnici de scóla umbla in Prussi'a, Sacsoni'a sî Vürtemberg 96—99 la scóla ; in Helveti'a 95—96; in Bavari'a sî Dani'a 89; in Franci'a 78; in Holandi'a, Angli'a, Belgium 76—77; in Meclemburg 64 ; Austri'a 51 ; Spani'a 46; in Poloni'a sî Itali'a 35; in Greci'a 29; Portugali'a 14; Turci'a 11; Russi'a 6. Va sa dica : in Russi'a invetiamentulu publicu sta mai reu, cá in tóte celelalte tieri europene.

In gimnasiulu realu reformatu din Békés (Ungari'a) care are siese clase, dupa program'a din anulu scolasticu trecutu au fostu 110 elevi. Intre acesti'a au fostu: reformati 51; gr-orientali 17; rom. cath. 17; luterani 1 sî israeliti 24. In clas'a prima au fostu de toti 51 ; intr'a siesea insa numai 7.

Concursu.

Pentru ocupare a dóue posturi invetiatoresci, respective a postului de directoru la scól'a capitala normala gr-or. a Tractului Dobrei se escrie prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu : 300 fl. v. a. pentru invetiatoriu 400 fl. v. a. pentru directoru.

Doritorii de a ocupá amintitele posturi, voru avea a-si instruí petitiunile loru :

a) cu atestate de botezu ca suntu români de relegea gr-or.

b) atestatu de portarea loru morala de pân'acum.

c) atestatu ca a absolvitu cursulu pedagogico-teologicu, afara de acést'a, invetiatoriulu 4 clase, iéra directorulu 8 clase gimnasiali.

Concursele timbrate sî francate suntu a se adresá la presidiulu subscrisului comitetu protopresviteralu in Deva pâna la 25 Septembre a. c. st. vechiu.

Comitetulu protopresviteralu alu Tractului gr. or. alu Dobrei prin

Ioanu Papiu
Protopr.

63—1

Concursu.

La scól'a confessionala gr-or. din comun'a Vale au devenitu statiunea de invetiatoriu pentru clas'a II vacanta cu léfa de 200 fl. v. a. sî pentru clas'a I cu 120 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia, sî pentru fia-care clasa 2 orgi de lemne, pentru cari se escrie acestu concursu, cá doritorii de a imbratisiá vre-un'a din anumitele statiuni sa-si ascérna cererile sele comitetului parochialu gr-or. in com. Vale pâna la Inaltiarea S. Cruci, (14 Sept. a. c.) provediute cu urmatóriele documinte :

a) testimoniu de botezu sî moralitate sî
b) testmoniu ca au absolvatu cursulu pedagogicu séu teologicu in Institut. nostru archidiecesanu.
c) testimeniu ca s'au esaminatu de comissiunea alésa de consistoriulu scolasticu, sî cumca e deprinsu in tipicu si cântarile bisericesci.

Vale 27 Augustu 1870.

(62—2) Comitetulu parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a Vurperu — comitatulu Albei de josu, protopr. Sabesiului se escrie concursu pâna la 14 Oct. 1870 st. vechiu.

Emolumentele suntu :

a) dela 240 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermitu
b) venitele stolare obicinuite, sî
c) cuartiru liberu in cas'a parochiale impreuna cu gradiniti'a de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu avisati a-si trimite concursele sî documintele despre deplin'a cualificatiune amesuratu prescriseloru statutului organicu §§. 13. sî 121. scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu — cu alu cârui'a consimtiementu se publica concursulu, — pâna la terminulu de susu.

Vurperu 26 Aug. 1870.

Comitetulu parochiale.

(62—2)

Concursu

La scól'a populara româna gr. or. din comun.a Fenesiu protopresbiteratulu Zlatnei de josu, este de ocupatu statiunea invetiatorésca, care-i impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru, sî lemnele debuincióse pentru incaldîtu.

Doritorii de a concurge la statiunea invetiatorésca susu amintita, voru avea a-si trimite concursele loru instruate dupa prescrisele „Statutului organicu" subscrisei eforie prin rev. d. protopopu Ioanu Gallu celu multu pâna in 20 Septembre a. c. st. v.

Fenesiu in 16 Augustu 1870 v.

61—2 Efori'a scolara

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a popolara gr. or. din comun'a Aciliu se deschide prin acest'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru sî lemnele trebuincióse.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa-si ascérna petitiunile sale insotite de documentele necesari celu meltu pâna in 30 Septembre, comitetului parochiale din locu.

Aciliu in 25 Augustu 1870.

Comitetulu parochialu alu bisericei gr. or. din comun'a Aciliu, protopresbiteratulu Mercurea.

(59—3

ANUNCIU.

Subscrisulu amu onóre a incunosciintiá pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembre (Sântu Mihaiu) 1870 incolo carcelari'a mea advocatiala nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heiligleichnahms gasse) nr. 111 in cas'a fosta mai inainte a dlui G. Frighetoriu."

N. Strevoiu.

64—1 Advocatu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 71. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 6/18 Septembre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Limb'a romana si instructiunea legei scolastice in Ungari'a.

(Capetu.)

Cum ca incercârile de desnationalisare in tempulu de fatia suntu ilusorie, nu incape nici o idoiala, dara cumca prin legea de fatia scolastica natiuniloru nemagiare, sî cu deosebire natiunei române, a cârei limba in lege nu se respectéza de feliu, li se causéza o dauna mare in progresarea loru spirituala sî chiaru sî materiale asemenea este afara de tóta indoial'a. Pentru ca fâra d'a mai citá legile sî ordinatiunile cele nóue privitóre la viati'a scolastica si a culturei poporului, in care limb'a romana nu e obligata de feliu; ba nu e chiaru nici atât'a respectata in patri'a sea, de câtu o limba mórta antica séu un'a streina (vedi §§ d'a rendulu din legea sî instructiunea la legea scolastica din 1868=1870) i-se da prin acele legi regimului poterea, ca instreinându scol'a, ce erá pâna acum'a proprietatea poporului românu, dela densulu sa o prefaca dintr'unu institutu natiunalu, unu institutu anti-nationalu, care asemenea sa fie sustinutu sî inca cu mai mari jertfe prin sudórea sea. Cumca unu astfeliu de institutu, carele fiindu scóla romanésca natiunale devenindu in mânile regimului cá scóla comunale se preface in unu institutu anti-nationalu mi esplicu eu asiá, ca de sî suntu comune in Transilvani'a sî Banatu etc. ce suntu locuite numai curatu de români, totusi cele mai multe suntu amestecate sî cu alte natiunalitâti conlocuitóre in patria parte in mai mare, parte in mai mica mesura.

In astfeliu de comune deci, de óre ce nu voiu se presupunu ca regimulu aru pune in comune curatu romanesci invetiatori de nationalitate streina, se póte fórte lesne intemplá, cá ministeriulu de instructiune, precum nu au respectatu limb'a româna in legea scolastica, asiá sa nu respecteze nici scól'a natiunale, ce e predata in mânile sele, sî se inlocuescu posturile invetiatoresci cu unguri, sî inca cu de acei'a, cari fâra de nici o cunoscintia, risipindu-si cu lucsulu averile nemesiesci suntu peitori de fóme, sî in desperare se arunca in bratiele regimului loru patrioticu, care le va intinde câte o felie de pâne cu statiuni invetiatoresci prin scólele comunale.*)

Cumca acést'a va fi pracs'a la ocuparea posturiloru invetiatoresci ne documentéza pre deplinu viti'a constitutional-absolutistica de prin municipiile comitatense, unde sub cuventulu de segitsünk rajty se implu posturile de amploati cu ómeni cum se gasescu.

Acesti'a apoi perdiendu-si deodata cu averea sî consciinti'a suntu instrumente órbe a regimului, sub a cârui protectiune impiléza pre bietulu poporu din tóte pârtile.

Cine ne garantéza nóue apoi, ca déca voru veni scólele nóstre in mân'a regimului, ca nu voru intrá sî in ele astfelu de ómeni? Ori legea scolastica séu esamenele pedagogice sî preparandiale? O! aceste suntu formalitâti, cari se trecu fórte lesne cu vederea : esceptiunile cu multimea loru de multe ori intrecu sî intuneca regul'a, de mai nu se mai cunósce, nu se mai pomenesce. Si apoi venindu astfeliu de ómeni in scóla, cari de o parte fiindu de natiunalitate streini, de alt'a neavendu invetiatura sî fiindu instrumente órbe, pentru cá sa se póta sustienea, in grati'a mai mariloru loru, ce progresu voru face astfeliu de individi cu tinerimea romana? Pre lânga negligerea spirituale i voru dá o crescere sinistra, o va departá dela biseric'a sî dela natiunea sea, i voru stricá soliditatea vietiei sî demoralisându-o astfeliu cu incetulu voru aduce pre poporulu intregu in prepasti'a perirei. Ori ni-amu uitatu de incercârile cele multe de desnatiunalisare ce incependu de prin seclulu alu 16-lea sub principii ardeleni cari falsifica cârtile române bisericesci sî scolare cu invetiaturi streine, voiau cu fortia sî sub cele mai crunte amenintiâri sa desnationalisedie pre români.

Incercârile aceste n'au incetatu, ci se practisédia sî se voru mai practisá, numai sub alta masca. Sî déca se voru concede scólele nóstre in mânile regimului, atunci biseric'a sî natiunea si-a perdutu celu din urma rad mu, pre care-si proptea cu succesu esistinti'a sea. Cine voiesce a stirpí o natiune, iéi sî scól'a din mâna, unde generatianile tinere 'si capeta crescerea loru sî-i va luá totu.

Câci n'au peritu românulu in secului cei de trista aducere aminte sub apesârile tiranice, e de multiamitu bisericei, ce tienea poporulu in legatura spirituale sî-i nutrea viati'a de esistintia. Biseric'a îi erá scól'a lui, celu conducea pre calea moralitâtiei. Acum'a, insa s'a schimbatu lumea. Omenii prin lumin'a, ce au primitu in seclulu acest'a alu luminârei au primitu totu odata sî o inclinatiune mai mare spre demoralisare sî asiá scól'a trebuie sa incurga intru ajutoriu la crescerea sî formarea caracterului poporului si precum va fi scól'a asiá va fi sî poporulu.

Din aceste se vede, ca ce influintia mare are scól'a asupr'a vietiei unei natiuni sî din aceste consideratiuni trebuie sa apelâmu la individii acei'a, ce stau in contactu nemijlocitu cu poporulu, la preoti, invetiatori sî la toti acei barbati ci natiunei, ce au óre si cari influintia asupr'a poporului, ca se staruésca din tóte puterile intre marginile legei pentru d'a tienea scólele sub administratiunea persóneloru bisericesci, cari au condusu natiunea printre fortunele cele mai amenintiatóre. Mai bine invetiatura mai putiena, dara natiunale, decâtu invetiatura multa antinatiunale, sî demoralisatóre.

Se aude din multe pârti ca unii invetiatori d'ai nostri putienu precepatori, staruescu din puteri, ca scólele unde suntu ei aplicati sa se faca scoli comunale sî sa vina in mân'a regimului sub cuventu, ca atuncea voru capeta lefa mai mare. Acesti sirmani putienu pricepatori 'si uita de nutritórea loru naturale de scóla natiunale sî nu sciu ca devenindu scólele in mân'a regimului, in acelea scoli nu voru mai fi invetiatoriu, ci si voru perde sî putienulu acel'a celu au „Celui ce nare, sî ce i se pare ca are, inca, i se va luá," si in loculu loru voru veni alti domni nemesuti, cari inca vreau sa traiasca — sî apoi scól'a le va fi unu isvoru de venitu, si va rebonificá pentru averile perdute in desfrânari.

Aceste urmâri triste, ce potu intimpiná pre natiunea româna, sî inca altele sî mri triste suntu consideratiunile, ce trebuie se indemne pre fia-care românu binesimtitoriu a lucrá din tóte puterile pentru sustienerea caracterului scóleloru nóstre; nu negu, ca voru fi intre români sî individi de acei'a care din oficiu voru pleda de si nu in publicu pentru reformarea scóleloru nóstre confesionale in scóla comunale sub deosebite preteste. Unii cá acesti'a insa fiindu impiegati deai statului trebuie sa asculte sî se implinésca cuventulu, celui ce-i hranesce. Ei numai suntu ai poporului representându interese streine sî pentru aceea e de lipsa cá influinti'a ómeniloru independenti sa fie puterniculu radimu alu natiunei in vieisitudinile ce e silita ale suferí. — P.

*) Ori câtu de pessimisti sa fimu, tocm'a atât'a nu putemu presupune de regimu. Vomu vedé. Red.

Pâna la ce gradu a ajunsu furi'a francesiloru asupr'a veninenósei purtâri a nemtiloru vomu ceti din urmatórele :

Strassburgulu.

D'a, cum a disu fórte bine ieri onorabilulu deputatu alu Marsiliei, d. Leon Gambet'a, cata cá publiculu sa cunósca acésta odiósa istoria, „pentru cá sa se radice unu tîpetu de durere sî de demnatiune in tóta Franci'a!"

Cata sa scia acesti barbari, cari n'au pututu luá intaririle, cum prindu femeile sî copii pentru cá sa silésca pre osteni a capitulá.

Barbari sî asasini!

Horde de lupi urmati de puii loru, cari se numescu Hesieni, Badesi, Bavaresi, Wurtenbergesi! Pedéps'a sosesce, venatórea are sa incépa!

Nu mai sunteti demni de glóntiele care omoru pre câmpulu de bataia.

Cu plumbu, cu cóse, cu cutite ve vomu esterminá cum se estermina fiarele selbatice.

Nu pre câmpulu de onóre ve-ti fi atacati ci in paduri, in crânguri, in raristi, dupa tufisiuri.

Nu puteti fi tratati cá ómenii.

A-ti perdutu ori ce dreptu inaintea celoru ce portu acestu nume.

Si pentru cá sa vorbimu limbagiulu misticu alu acelui'a pre cale 'lu numiti Regele vostru :

Maledictiunea divina va cadea asupr'a vóstra cu tóta greutatea sea teribile!

Ea ve isbesce dejá in corpurile vóstre acoperindu-le cu maladiile cele mai funeste pre care le rodu sî le omóra.

Ea ve va isbi in familie vóstre, respandindu ie ele desolatiuni si mórte.

Ucideti prin bombe femei sî copii, déra muriti cu rusîne pre câmpii, prin parae, sî duceti in mormentu ecsecratiunea Europei civilisate.

A! poftiti Alsaci'a nóstra francesa!

Si iéta mijlócele vóstre de reusita!

Stupidi navalitori!

Sdrobiti pre vergin'a din Marienthal, patron'a Alsaciei, dupa ce a-ti insultat'o cu injuriile vóstre soldatesci, dupa ce a-ti stravestit'o grosiermente.

Pentru cá sa nu vi se lase nici unu pretestu de incelare, au iluminatu in fia ce nópte catedral'a Srassburgului, sî cu tóte astea bombele vóstre au devastat'o!

Bateriile aceloru nerusînati vasali, cari sa numescu „Badesi" au dirigiatu bombele sî obusurile loru contr'a edificiului metropolitanu, sî acést'a cu o asiá turbare, in câtu fati'a sea este gravu ruinata astadi.

Afara de distrugerea balustradei dela platforma, pre care stá famosulu turnu, o parte din altarulu edificiului s'a derimatu, sî in caderea loru materialele au distrusu celebrulu orologiu astronomicu, capo-d'opera a mecanicului Schwilgue, care a consacratu tóta viéti'a sea la conceperea sî la costruirea acestei minuni.

Iéta cea mai gloriósa parte a stralucirei armeloru vóstre in fati'a Strasburgului!

Distrugeti capo-d'operile nóstre!

Luati sém'a sa nu ne amintimu de numele Berlinului.

Scimu ca esista la Münhen colectiuni de pictura sî de sculptura care facu parte din domenulu statului si alu corónei.

Scimu bine, asemenea cá sî voi, avutiile ce contienu colectiunile vóstre din Stuttgard, din Carlsruhe, din Coloni'a si din Weimar....

Persistati a tractá cá pre banditi, pre acei patrioti tragetori carii sa radica pentra cá sa 'si apere patri'a navalita?

Persistati a violá tóte conventiunile, sî aperati de braciadele vóstre albe cu cruce rosia, sa strecurati convoiuril vóstre de provisiuni, de munitiuni, sî sa favorisati jafuirea ranitiloru sî a mortiloru pre câmpurile nóstre de bataie?

Continuati, fii ai Hunilorn sî ai barbarieloru !

Dara dati repede, pentru ca ór'a funebra incepe a sună pentru voi.

Bravulu generalu Uhrich v'a spus'o : Srassburgulu nu se va predá.

Fiulu acestei cetâti eroice v'a jurat'o; sî juramentulu seu este sacru, pentru ca este alu unui tata ce are de resbunatu mórtea fiului seu ucisu de voi la Woerth !

Dati rapede ! câci cimitirele Alsaciei, Lorenei sî a Campaniei suntu gat'a a inghití pre acei'a dintra voi, cari n'au fostu inecati in apele Moselei, Meusei sî Niedului !

Leonce Detroyat.

(La Liberté dela 2 Septembre).

Manifestulu lui Victoru Hugo câtra nemti.

Nemtiloru ! Cel'a ce ve vorbesce vóue aici este unu amicu. Inainte cu trei ani, pre tempulu espusetiunei generale din 1867 v'amu dîsu din aduncululu-mi esilului meu unu „bine ati venitu“ in cetatea vóstra.

In care cetate ? In Parisu !

Pentru ca Parisulu nu e numai alu nostru. Parisulu este alu vostru intocm'a cá sî alu nostru. Berlinulu, Vien'a, Munichulu, Dresd'a, Stutgartulu suntu capitalele vóstre. Parisulu e centrulu vostru. In Parisu se simte pulsulu inimei Europei. Parisulu e cetatea cetâtiloru. Parisulu e cetatea omenimei. A fostu o Atena, a fostu o Roma, este unu Parisu.

Parisulu nu e altu ceva decâtu ospitalitatea fâra margini.

Voi veniti astadi iéra-si la Parisu.

Dara cum ? Cá frati, precum inainte cu trei ani?

Nu. Cá inimici!

Pentru ce ?

Ce neintielegere posomorita este acést'a ?

Dóue natiuni au facutu Europ'a. Aceste dóue natiuni suntu Franci'a sî Germani'a. Germani'a e pentru apusu, ce e Indi'a pentru resaritu, unu feliu de mama buna. Noi o adorâmu.

Dara ce se intempla ? Sî ce au sa dîca tóte acestea ? Astadi Europ'a, pre carea Germani'a prin estensiunea ei sî Franci'a prin reversarea radieloru sele, a construit'o, sa fia nimicita de Germani'a.

Se póte acest'a ? Germani'a va distruge pre Europ'a, mutilându pre Franci'a. Germani'a va nimicí, pre Europ'a, distrugendu Parisulu. Cugetati asupr'a acestei impregiurâri.

Pentru ce acésta invasiune ? Pentru ce opintirea acést'a selbateca contr'a unui poporu frate ?

Ce v'amu facutu noi ?

Noi amu provocatu resbelulu acest'a ? Imperiulu l'a voitu ; imperiulu l'a facutu. Elu e mortu. Bine i este.

Nu avemu nimic'a comunu cu cadavrulu acest'a. Elu e trecutulu, noi suntemu viitoriulu. Elu e ur'a, noi suntemu simpathi'a. Elu e tradarea, noi suntemu fidelitatea. Elu e Capu'a sî Gomorrh'a, noi suntemu Franci'a.

Noi suntemu republic'a francesa ; noi avemu devis'a : libertate, egalitate, fratietate; noi scriemu pre stindardele nóstre: Statele confederate a le Europei. Noi suntemu acel'a-si poporu cá sî voi. Noi amu avutu pre Vercingetorix, cá sî voi pre Hermanu. Aceea-si radia fratiésca, o trasura de unitate sublima imple inim'a nemtiasca sî sufletulu francesului.

Acest'a atât'a e de adeveratu, de ve dîcemu : Déca din nenorocire retacirea vóstra ve aru duce la violentiele cele mai infioratórie, déca veniti voi sa ne atacati in cetatea acésta marétia, carea e órecum incredintiata de Europ'a Franciei, déca voiti sa asaltati Parisulu, atunci ne vomu apará pâna la estremu, ne vomu luptá din tóte puterile nóstre contr'a vóstra; ve dechiarâmu inse, ca nu vomu incetá de a fi fratii vostri; sî pre vulneratii vostri sciti unde'i vomu asiedià ? In palatulu natiunei. Noi desemnâmu inca inainte Tuilleriele de spitalu pentru vulneratii prussiani. Acolo va fi ambulanti'a viteziloru vostri soldati captivi. Acolo voru merge femeile nóstre sa grigésca de densii, sa le ajute. Vulneratii voru fi ospetii nostri i vomu tratá regesce sî Parisulu ii va primí in Luvrulu seu.

Cu fratietatea acést'a in inima vomu primí noi resbelulu vostru.

Dara nemtiloru, ce intielesu are resbelulu acest'a ? Elu e terminatu, pentru ca imperiulu si-a aflatu sfersîtulu. Voi a-ti omoritu pre inimiculu vostru, care erá sî alu nostru.

Ce voiti mai multu ?

Voi voiti sa luati Parisulu cu poterea. Insa noi v'amu primitu totude-un'a cu iubire. Nu lasati cá sa inchida portile unu poporu, carele v'au deschisu bratiele in tóte tempurile. Nu fiti in retacire despre Parisu.

Parisulu ve iubesce, dara ve va combate. Parisulu ve va combate cu intrég'a sea majestate infricosiata a gloriei sele sî a tristetiei sele. Parisulu amenintiatu de o siluire brutala póte se devina teribilu.

Jules Favre v'a spusu dejá sî noi v'o repetâmu : fiti gat'a la o resistintia infricosiata.

Voi ve-ti luá fortareti'a, ve-ti aflá brîulu; ve-ti luá brîulu, ve-ti dá de baricade: ve-ti luá baricadele sî atunci póte, cine scia ce va persvadá patriotismulu unui poporu desperatu ? ve-ti aflá eloacele subminate sî strade intregi voru fi aruncate in aeru. Voi ve-ti tribuí sa primiti asupra-ve de a luá Parisulu piétra de piétra, sa sugrumati Europ'a acolo, sa omoriti Franci'a bucata de bucata, in fia-care strada, in fia-care casa ; sî acésta mare lumina, ve-ti tribuí sa o stingeti sufletu de sufletu. Stati pre locu !

Nemtiloru Parisulu e teribilu.

Cugetati inaintea Parisului. Tóte schimbârile cu densulu suntu possibile. Molesi'a lui ve da mesur'a energiei sele; se pare ca dórme sî se radica ; trage ide'a din téca cá o sabia, sî cetatea acést'a, care erá eri Sybaris, póte devení mâne Saragoss'a.

Dicemu noi acést'a, pentru cá sa ve intimidâmu? nu, de siguru nu !

Nemtiloru, nu ve intimidédia nimenea. Voi a-ti avutu pre Galgacus contr'a Romei sî pre Körner contr'a lui Napoleonu. Noi suntemu poporulu Marselesei, dara voi sunteti poporulu Sonettei Chiurasate sî a Swert=liedului. Voi sunteti natiunea cugetatoriloru, ce in tempu de lipsa devine o legiune de eroi. Soldatii vostrii suntu demni de ai nostri; ai nostrii suntu bravur'a seriósa, ai vostrii suntu liniscea neintimidata.

Ascultati dara, voi aveti generali vicleni sî desteri; noi amu avutu conducatori nedesteri; voi a-ti portatu unu resbelu mai multu cu desteritate decâtu splendidu; generalii vostrii au preferitu utilulu grandiosului, erau in dreptulu loru; voi ne a-ti surprinsu, a-ti venitu 10 contr'a unui'a; soldatii nostrii au suferitu cu stoicismu, cá sa fia macelariti de voi, cari aveati tóte siansele pre partea vóstra, sî le a-ti folositu intieleptiesce, asiá incâtu in resbelulu acest'a teribilu Prussiei i a remasu victori'a, Franciei insa glori'a. Sî acum, cugetati la acést'a, credeti voi sa dati lovirea cea din urma ; tabariti asupr'a Parisului sî vreti sa trageti folosu din impregiurarea, ca armat'a nóstra admirabila este insielata sî tradata, sî n ór'a acést'a mórta mai intréga, jace pre câmpulu i resbelului. Cu cele 700.000 de soldati ale vóstre, cu tóte masînile de resbelu, cu mitraileusele vóstre, cu tunurile de otielu, cu glóntiele lui Crupu, puscile lui Dreyse, cu nenumerat'a vóstra cavaleria, infricosiat'a vóstra artileria, voiti se ve aruncati asupr'a a 300,000 cetatieni, carii stau afara pre siantiuri, asupr'a parintiloru, cari-si apera vétr'a loru, asupr'a unei cetâti pline de familii tremuratórie, unde suntu muieri, sorori, mame sî unde in ór'a acést'a, in care vorbescu eu câtra voi am doi nepoti, dintre cari unulu este la pieptulu mamei sele. Asupr'a cetatiei acesti'a, care este nevinovata la resbelulu acest'a, asupr'a cetâtii acesti'a, care nu va facutu nimic'a, sî carea numai va datu lumina, asupr'a acestei isolate, superbe, si desperate cetati navaliti voi, cu marea cea fatala de sânge sî de batâi ! Ast'a este rol'a vóstra vîtezi barbati, soldati mari, sî splendida armata a Germaniei ! — Cugetati !

Secolulu alu 19-lea va vedea acésta minune infricosiata : o natiune culta, care a devenitu selbateca, distruge cetatea cea minunata ; Germani'a nimicesce Parisulu; Germani'a radica securea contra Galliei ! Voi urmatoriloru ai cavaleriloru nemtiesci veti portá unu resbelu infidelu, veti stirpi o grupa de ómeni sî de idei, de care lumea are lipsa, veti nimici cetatea organica, veti renoiá pre Attil'a sî sî Allarich, re'nnoí, dupa Omar, arderea bibliotecei omenesci, veti derimá otelulu de Ville, cum a derimatu Hunii capitoliulu, veti bombardá Notre-Dame cum a impuscatu turcii Partenonulu ; voi veti oferí lumei acestu spetacolu : Nemtii, cari iérasi a devenitu barbari sî voi veti fi barbari'a, carea decapitéza civilisatiunea. —

Nu, nu, nu ! —

Sciti voi ce aru insemná victori'a acést'a pentru voi ? desonorarea.

De siguru niminea nu póte cugetá sa va sparia pre voi, armata marétia nemtiésca, poporu curagiosu. Inse va póte invetiá ; voi, de siguru nu cautati rusinea ! inse rusîne este, care veti afla-o, sî eu, unu europeanu, va sa dîca unu amicu alu Parisului, eu, unu Parisianu, va sa dica unu amicu alu popóreloru, eu ve admonezu de pericululu câtra care mergeti, fratii mei nemti, pentru ca eu ve admiru sî onorediu, pentru ca sciu, ca, déca ve póte induplecá ceva cá se ve retrageti, acést'a nu este fric'a, ci rusînea. —

Ah ! soldati nobili ! ce feliu de intórcere la vetrele vóstre ! voi ve-ti fi invingetori cu capulu plecatu ; sî ce voru dîce vóue muierile vóstre ? mórtea Parisului, ce jale ! uciderea Parisului, ce crima ! Lumea va avea doliu sî voi crim'a ! Nu luati responsabilitatea acést'a teribila asupr'a vóstra ! Stati pre locu !

Sî acum cuventulu celu din urma ! Parisulu adusu la estremu, Parisulu, spriginitu de Franci'a intréga, carea se radica, póte invinge sî va invinge; sî voi ve-ti fi calcatu in zadaru pre calea unei fapte, pre care lumea vi-o a trasu de sub picióre. In ori ce casu stergeti in graba dintre sîrurile acestea cuvintele distrugere, nimicire, mórte. Nu, Parisulu nu se derîma. Succede, ce abeá e cu putintia, a fi distrusu materialicesce, moralicesce va fi cu atâtu mai mare. Ruinându Parisulu, se va sacrá. Resipirea petriloru aru fi resipirea ideiloru. Resipiti cenusi'a Parisului in tóte pârtile sî fia-care pârticica a cenusiei acestei'a se va preface in sementi'a venitoriului. Mormentulu acest'a va strigá : Libertate, Egalitate, Fratietate.

Parisulu e cetate, dara Parisulu este sî sufletu, ardeti edificiele nóstre, acestea voru fi osemintele nóstre ; Fumulu loru va luá forma, va fi fruptiferu sî viu, va aretá spre ceriu, sî se va vedea totude-un'a pre orisontulu popóreloru, désupr'a nóstru, désupr'a vóstra, désupr'a tuturoru sî a tóte, glori'a nóstra, rusînea vóstra, acésta stafia mare, facuta din umbr'a sî lumin'a Parisului.

Acum amu vorbitu, Nemtiloru, déca totu-si remaneti pre lânga decisiunea vóstra, fia; admoniti sunteti, faceti acum'a ce sciti, mergeti, atacati murii Parisului. Sub bombele sî tunurile vóstre se va aperá. Ce se atinge de mine, de betrânulu, voiu fi sî eu de fatia, fâra arme. Sa cuvine sa stau lânga popórele, cari moru; deploru, ca voi sunteti cu regii carii omóra !

Parisu 9 Septembre 1870.

Victoru Hugo.

(Batali'a dela 18 Aug.) O scrisóre adresata de la Verdun, in 19 Aug., dîuariului francesu „Figaro“ da cele dintâiu amenunte asupr'a bataei de la 18 Augustu. Iéta-le :

„Inca o lupta de giganti, lupta turbata, uciditóre ; oribile macelaria care a tienutu nóue óre sî jumetate !

„Se scie ca lupt'a din 16 Augustu avù de conseciintia impedecarea unirei corpului archiducelui Frideric-Carol cu alu maresialului Steinmetz. Avangard'a maresialelui fusese respinsa de la Doncourt ; pre câudu armat'a intréga a principelui fusesa silita a trece dincolo de Gravelotte, Vionville sî Mars-la Tour.

„Dara in acésta afacere corpulu principelui singuru suferise perderi insemnate. Corpulu lui Steinmetz mai ca nici nu se incaerase.

„Maresialele Bazaine luase sî densulu mesurile cele mai intielepte cá sa observe cele mai mici miscâri ale periculosului inimicu.

„Fâra a parasí intinsulu siesu ilustratu de victori'a sea din 16 ale curentei, elu puse sa naintéza in spre nordu, din partea despre Briex, o parte din armat'a sea.

„Atunci soldatii nostri se putura bucurá de

acestu streinu spectaclu pre care l'amu mai vediutu sî la Forbach. . .

„Pre cându ei ocupau cu arm'a la picioru inaltimele Saint-Privat sî Saint-Marie-aux-Chenes, nevediendu nimicu inaintea loru decâtu unu feliu de vale alu cârei'a clinu, care le stá in fatia, erá incoronatu de arbori stufosi pre o intindere de mai bine de o lunca, — soldati nostrii zarira numai decâtu unu feliu de misiuire sub frundîsiu. Bas'a arboriloru deveni sî mai négra, apoi mii de mii de puncte stralucitóre aparura. . . .

„Erá inimiculu, care petrecuse dóue dîle sî dóue nopti in padurea Moyeuvers, sî care asiá de-o data din trens'a.

„Dara maresialele Bazaine, care pare ca cunósce asemenea viclenii de resbelu totu esiá de bine cá sî insisi prussienii se pusese in positiune tocmai la tempu.

„La 11 óre ficse, de ambele parti liniele se acoperiau de focu. Tunuri, mitraileuse, pusci totulu detuná. Obusurile prussiane ne plouau causându nisce inspeimentâtóre perderi. Mitraileusele nóstre insa culcau sî ele pre soldatii inimici câte unu sirégu intregu, cá la Borny.

„Cei vii luau loculu celoru morti. Mai multu de câtu unu regimentu sî-au arsu tóte cartusiele, mai multu de câtu o baterie sî-au consumatu tóte munitiunile. Nici odata nu s'au vediutu ucidere cu o asemenea furia. Numai singura nóptea, négra nópte a intreruptu impuscaturile sî canonad'a.

„Dara noi nu perdurâmu o unghia macaru de terenu in acésta bataia la distantia, pre cându inca de la 7 óre inimiculu nu se mai gâciá unde e. Se retrasese, mereu in tacere sî incruntatu, in padurea Moveuvres.

„Inca o victoria, dara perderile suntu insemnate de amendóue partile!

„Adi diminétia, la 5 óre, soldatii nostri, mereu asiediati pre aceleasi positiuni dela Saint-Marie des Chénes pâna la Privat, sondau padurea cu lovituri de tunuri; dara inimiculu nu raspundea.

Iéta marea noutate care s'aduse asta-séra la Verdun, de unu omu absolutu demnu de credintia — m'asicura autoritâtile.

„Amu aflatu aceste amenunte din gur'a lui, amu desemnatu inaintea lui positiunile, cu cartea in mâna. Pentru mine ori ce indoiala este preste putintia.

„Statulu majore sciá ca fusese unde-va bataia; dara ii erá preste putintia d'a ghîci loculu. Raporturi de ale gardiloru, jandarmiloru, ómeniloru de incredere afirmau acésta lupta, dara telegrafulu stá mutu.

„Dara aflâmu ca de siguru prussienii au tacutu telegrafulu la Etain, singurulu punctu de corespondintia cu tiér'a Briey, unde se aflá locasiele Santului Privatu sî Santei-Marie, adi deramate de canonada.

(Batali'a de la Metz) a produsu cumplite pagube in armat'a prussésca. Iéta o mica relatare, cumpusa dupa isvoru germanu. In alu sieptelea corpu de armata, din alu 13-lea regimentu de infanteria au remasu 18 gregari sî unu oficieriu; din alu 73-lea, 44 gregari sî trei oficieri; din alu 27-lea 8 gregari; din alu 7-lea 19 gregari sî 2 oficieri; in primulu corpu de armata din alu 10-lea regimentu de dragoni a remasu 18 gregari sî 4 oficieri; din alu 44-lea regimentu de infanteria 32 gregari; in alu 10-lea corpu din regimentulu alu 10-lea de infanteria au remasu numai 8 ómeni, insa nici unu oficieriu.

Barbatii regimului provisoriu din Franci'a,

In 4 Septembre n. s'a proclamatu in Parisu in decursu de 77 ani a trei'a óra republica; unu decemviratu a luatu frenele regimului in mânile sele: unu soldatu (ceea ce resbelulu aduce cu sine) sî nóue deputati dintre cari 7 apartienu stengei radicale séu republicane, iéra doi stengei constitutionale, formata de vre-o dóue luni de dîle. Publiculu se va interesá a cunósce viati'a de pâna acum a acestoru barbati.

Generalu Louis Jules Trochu, guvernatore alu Parisului sî presiedinte alu regimului provisoriu s'a nascutu la 12 Maiu 1815 in Palais in departementulu Morbihan (Bretagne). Elu cercetá dela 15 Novembre 1835 scól'a militaria, apoi scól'a de aplicatiune a stabului generalu sî devení la anulu 1840 locotenentu. Inlocata regimentului 6 de infanteria in Afric'a atrase tenerulu oficieru acolo dejá atentiunea asupr'a sea, se intielege in cercu ingustu. Densulu luà parte ca campani'a din Tegdamvt, apoi la ocuparea Mascarei sî cá adjutante alui Lamoricière la campani'a de ierna din anulu 1841. A asistatu sî la campaniele contr'a revolutiunei cei mari din 1845—1846 (cá adjutante alu maresialului Bujeaud). 1851 a devenitu dejá de subcolonelu. Dupa aceea lu aflâmu cá siefu de cabinetu alu ministrului de resbelu in Franci'a. In resbelulu dela Crimea figurá sî numele lui. Câtu-va tempu dupa batali'a dela Alm'a, la care sî elu a luatu parte, urmá denumirea lui de generalu sî comandante alu unei brigade. In fruntea acestei trupe capeta (in 8 Sept. 1855) la atacarea masîneloru urnite inaintea Sebastopolului prin o granata o rana grea. In resbelulu italianu din 1859 implinì ca generalu de divisiune, cu deosebire la Solferino servicie insemnate. Sî cá autorú s'a distinsu prin opulu seu intitulatu: Spiritulu institutiuniloru militarie.

Gambetta jóca, dupa cum scimu, numai de unu anu de dîle rola. Densu'u e inca unu omu tineru, câci e nascutu la 30 Octombre 1838 in Cahors sî asiá inca nu e trecutu de 32 ani. A studiatu drepturile sî s'a insinuatu la a. 1859 cá advocatu in Parisu.

Apararea subscribentiloru pentru unu monumentu lui Baudin (Decembre 1868) i-a intemeiatu renumele. Cugetarea cea afunda sî elocenti'a care o desvóltà in dîu'a aceea i a câstigatu la alegerile comune din 1869 unn locu in camer'a deputatiloru (S'a alesu in dóue locuri, in Parisu sî Marseile, sî s'a decisu pentru mandatulu loculoi ulterioru). Durere, starea lui sanitaria e fórte destructa.

Iules Simon, Pelletan sî Favre, asemenea Picard, Crémieux sî Grévy suntu de multu tempu cunoscuti. Iules Simon s'a nascutu in 31 Decembre 1814 in Lorient, Eugen Pelletan in 29 Octombre 1813 in Royan, Iules Favre in 31 Martiu 1809 in Lyon, Ernest Picard in 24 Decembre 1821 in Paris, Adolf Crémeiux 10 Aprilie 1769 in Nimes sî Iules Grévy 15 Aug. 1813 in Mont=sous=Vaudrez (Iura). Iules Simon Pelletan sî Grévy suntu deputati din 1863, Favre sî Picard (doi dintre „opositiunea de cinci“ de óre cându) din 1857, Crémieuy din 1869, din causa ca a refuratu pâna atunci de pune juramentulu. Iules Simon sî Pelletau suntu cunoscuti prin scrierile loru. Celu dintâiu a scrisu intre altele opurile: „Religiunea naturei“ sî Libertatea consciintiei celu din urma „Babelulu nou“ sî Le Termite.“ Favre, Picard, Grévy sî Crémieu suntu renumiti cá advocati. Cestu din urma dupa etate presiedintele membriloru regimului provisoriu, a fostu la anulu 1848 deja membru alu regimului provisoriu. Densulu e, dupa cum dejá e cunoscutu jidanu sî presiedinte alu aliantiei israelite.

Mai suntu inca de amintitu Iules Ferry sî Kératry, ambi barbati tineri, ambi de scurtu tempu cunoscuti publicului.

Iules Ferry representa in regimulu provisoriu elementulu jurnalisticu; elu a fostu — intre altele sî advocatu — mai multu tempu colaboratoru la „Gazette des Tribunaux“ sî 1865 pâna 1869 redactoru la „Temps“. Densulu e nascutu in 5 Aprilie 1832 in St. Dié in departamentulu Vogesiloru, ocupatu acum'a de prussi. Elu e representantele Parisului.

Conte Emil Kératry in aprópe de o etate cu Terry; elu s'a nascutu e 20 Martiu 1832 in Paris. Densulu 'sî trage originea dela unu nému vechiu sl nobilu din Bretagne sî se aplicá, dupa finirea studieloru classice, la carier'a militaria. Elu a intratu in 30 Septempre 1854 cá voluntiru in regimentulu primu de Chasseuri d'Africue sî a luatu parte sî la resbelulu de la Crimea; mai tardiu servise la Saphis sî Cürassiri sî in 31 Oct. 1859 devení de sublocoteninte la Lancieri. 1862—1855 a luatu parte la resbelu de Mexico, mai intâiu cá comandante alu unei escadróne sî dupe aceea cá oficieriu de ordonantie alu maresialului Bazaine. In 29 Ian. 1865 abdîse carierei militarie. Rentorsu in Franci'a a datu in „Revue Contemporaine“ desluciri interesante despre starea lucruriloru in Mexico. Descoperirile acéstea devenira de o arma puternica a opositiunei contr'a regimului sî maresialulu Bazaine. Kératry representa din anulu trecutu Brest in camera.

Varietâti.

*** Imperatulu Napoleonu petrece sî se afla bine in Wilhelmshöhe. Regele Prussiei i-a tramisu pre celu anteiu bucatariu alu seu.

*** Carte de corespundintia se potu intrebuintá sî in afaceri cu ómeni din federatiunea nordica germana, din Bavari'a, Würtembergu, Baden sî Luxemburgu, pre lânga o tacsa de 5 xr. Pâna se voru face anumite se potu intrebuintiá cele destinate pentru corespundintia din laintru mai adaugendu o marca de 3 xr. pre carta. Cele adresate in alte staturi nu se priimescu.

*** Marce nóue pentru epistole sî pentru timbre se voru fabrică in tipografi'a cea nóua de statu a Ungariei. Ele voru purtá insemnele Ungariei, sî preste densele va fi facutu busta Maiestâtiei Sele. Cele pentru diuarie voru purtá o róta cu aripi sî unu cornu de postilionu.

*** Lini'a drumului de feru Bucuresti-Ploiesti preste scurtu tempu se va dá comunicatiunei publice.

*** In 7 Septembre nou s'a deschisu lini'a drumului de feru Oradea — Clusiu, fâra festivitate.

*** Dela Saliste. Luni in 31 Augustu a. c. pre la 5 óre dupa amédi se adunara membrii comitetului parochiale, intre cari se afla doi preoti sî doi invetiatori, cá sa aléga invetiatoriu pre statiunea devenita vacanta la scól'a nor. cap. rom. gr. or. din opidulu Salisce. — Concurenti a fostu 2 indivizi, unulu cu 4 clase gimnasiale sî absolutu de teologia sî altulu cu 3 clase normale sî fostu dascalu in comun'a Sasciori. Dupa un'a seriósa desbatere se alésa celu din urma cu majoritate de voturi minus 1. sî sî acest'a 'lu dadù unu membru politicosu numai din politica inalta. Cei ce se silescu de multi ani a dá sboru invetiamentului poporalu bine voiésca a ingrigi sî de persóne capace celu putienu la scólele capitale sî sa nu ingaduie cá prin as feliu de alegeri sa se faca scadere invetiamentului. Unu binevoitoriu.

*** Generalulu Grivicic si-a finitu septeman'a trecuta viati'a prin unu glontiu in Graz. Pretotindeni se aude intrebarea, ca ce lu va fi fostu silitu a se sinucide? si multi credu a aflá respunsulu la acésta intrebare in durerile ce i causau ranele cele multe capetate in batalii. Adeverulu nu-lu vomu afla indata; inse se pare, ca nu numai dureri fisice au fostu causa sinuciderei. Grivicic a fostu unu barbatu, a carui ambitia neobicnuita nu cunoscea margini. Erá in anulu 1865 in Verona, candu intro di la raportulu de diminéti'a i se descoperi, ca unu oficieriu a unui regimentu (reg. printiului de coróna Rudolf Nr. 19.) a furatu din casino militaria dóue sabii dimpreuna cu portepeele. Asupr'a acestei sciri, care compromitase fórte regimentulu seu s'a indignatu Crivicic asiá incatu indata 'si rupse portepeulu seu dela sabia, lu arunca intr'unu unghiu sî inchidienduse in odai'a sea, nici n'a mancatu nici n'a beutu in decursu de 24 óre. Si candu a descoperitu in diu'a urmatóre furtulu acest'a comandantelui Benedek, a observatu Grivicic fórte iritatu ca déca casulu acest'a se mai repetesce se va impuscá. Din casulu acesta se vede ce a tienutu Grivicic de onórea militaria. Grivicic s'a impuscatu cu unu revolveru micu, adjutantele seu a intratu indata dupa seversirea faptei in odai'a generalului si a aflatu testamentulu inca udu pre masa naintea cadavrului. In acel'a dechiara generalulu pre unicului seu frate de crede universalu; servitoriului seu i darui 500 fl. catu si tóte vestmintele sele; caii si bibliotec'a o darui amicului seu intimu Murgic, colonelu la stabulu generalu. Testamentulu a fostu scrisu cu mana sigura sî trasuri adunce, ceea ce dovedesce, ca nici decum nu se temea de mórte. Benedek dicea despre Grivicic: ca e celu mai bravu soldatu alu armatei austriace. Fiai tierin'a usióra!

* Pap'a, pre lânga tóta infalibilitatea sea, nu scie ce sa se faca: sa siéda a casa séu sa plece inainte de a sosí soldatii anatematisatului rege salu „scutésca.“ Dara unde sa plece? Sa vorbesce ca Pap'a doresce a vení sî petrece séu in Insbruck séu in Salzburgu. Odinióra sî duceau nemtii pecatele la Rom'a; acum se potu intórce pecatele Romei la nemti.

*** Romani'a, inca 27 Aug. a capatatu o princéssa. Acestu evenementu a fostu vestitu Bucuresciloru de pre delulu Spirei cu 21 salve de tunuri. Majest. Sea Imp. Austro-Ungariei a insarcinatu pre consululu seu generale din Bucuresci

felicitá pre parintii noui nascutei, pre Domnitoriu sî Domnitória pentru acestu evenementu.

*** Dupa putiene dîle serine sî cu sóre, avemu acum dela inceputulu lui Septembre timpu inouratu, ventosu sî rece. Cucuruzulu sî strugurii patimescu fórte.

*** Gazet'a polonesa din Posen „Dziennik Poznanski“ ne spune tactic'a ce au intrebuintiat'o francesii, in urm'a cârei'a s'a datu batai'a cea mare din 18 Augustu.

„Diminéti'a, imperatulu cu tóta suit'a sea au asistatu la liturghia in catedral'a Metzului; in urma trasurele de plecare fiindu gat'a, a disu ultimulu adio locuitoriloru din Metz sî cu graba a plecatu la Verdun, de unde in vagonu de clasa a III s'a dusu la Chalons. Armat'a francesa a plecatu sî ea din Metz, sî a trecutu Mosel'a pre podu de pontóne. Inamicii au observatu din positiunile loru asta miscare, sî dupa spusele spioniloru au crediutu in retragerea loru; nu au vediutu insa ca ei in locu sa apuce spre Verdun, s'a intorsu la drépt'a in ostrovulu Chambierres spre a trece inapoi Mosel'a la St. Julien. Prussienii s'au rapedîtu in urm'a francesiloru sî dupa ce au trecutu parte Mosela, li s'au intreruptu comunicati'a si au fostu prinsi intre focurile concentrice a artileriei francese.

(Comun'a.)

*** In privinti'a stârei de prisonieru a imperatului Napoleonu III cetimu in „Journal de Bucarest“ urmatóriele:

„Intrevederea intre regele Prussiei sî imperatulu Napoleonu a fostu scurta. Regele a scrisu reginei ca infacisiarea ilustrului seu prisonieriu erá abatuta, déra démna. Imperatulu a dîsu ca se lasa in sórtea sea cea rea.

Resiedinti'a insemnata Imperatului este castelulu de Wilhemshöhe, lânga Casselu. Acestu castelu este in departare de o óra de orasiulu Cassel, vechi'a capitala a electoratului de Hesse-Cassel pre Fuld'a, la 760 chilometri N. E. de la Paris. In acestu orasiu este unu cartieru care se numesce „cartierulu Francesu,“ pentru ca a fostu fundatu de câtra protestantii isgoniti din Franci'a prin revocarea edictului din Nantes. De la 1856 pâna la 1863 elu au fostu ocupatu de Francesi câror'a ilu sî cedase principele de Orange.

„De la 1806—1813, elu servî de capitala regatului de Westphali'a, fundatu in favórea lui Jerome Bonaparte, fratele lui Napoleonu I.

„Castelulu de Wilhemshöhe este, precum se aréta din numele seu, asiediatu pre o inaltime. Elu este incungiuratu de unu parcu maretiu. Lânga florarie, se vede o cascade care sa arunca de pre o naltime de 130 picióre sî larga de 50. Drumulu la elu este pre câi intortochiate taiate in stânca De acolo se pôte urcá cineva la templulu lui Mercuriu, sî apoi la palatulu uriasiloru, numitu sî palatulu octogonu. Acestu palatu domina tóta tiér'a invecinata la o inaltime de 1312 picióre mai presusu de Fuld'a. Acolo se vede o columna calarita de o statua de bronzu, sî care nu e de câtu o copia a lui Hercule Farnèse. Acést'a e o statua colosale, sî se asigura, ca nóue persóne potu incapea in cuprinsulu ei.

„In apropiere se afla castelulu de Lörenbourg, ziditu in 1794 de principele Guillaume I, care este acolo inmormentatu, sî unu lacu fórte pitorescu, numitu, „laculu celu mare.“

„Minunea de la Wilhelmshöhe, spunu germanii, este fontân'a cea mare, care arunca ap'a la o inaltime de 190 picióre. Acést'a e cea mai inalta aruncâtóre de apa ce se afla in Europ'a.“

*** Victoru Hugo. Despre marele poetu, care se pregatesce a intrá cá luptatoriu in gard'a nationale, iéta ce se scrie din Bruxelu cu dat'a 21 Augustu. „Alalta-eri a sositu aici Victoru Hugo din Guernisey sî indata s'a dusu in palatulu ambasadei francese, unde fu primitu de câtra secretariulu Laboulaye, autorulu renumitului opu „Pince Canibe“. — Numele meu este Victoru Hugo, dîse renumitulu refugiatu, sî ceru unu pasaportu, pentru cá sa me potu reintórce in Franci'a; mai nainte de tóte inse ve rogu a luá procesu verbale despre protestatiunea mea, prin care declariu ca pentru aperarea patriei sî pentru implinirea dorintiei mele sum nevoitu a recurge la ambasad'a unui guvernu, a cârui legalitate o negu cu desaversire.“ Laboulaye respunse liniscitu, ca elu primesce acésta protestatiune asiá cá si cum nici n'aru fi audît'o, si'apoi avisà indata pre conducatorulu afaceriloru, care numai de câtu se grabí a salutá pre Hugo cu urmatórele cuvinte: „Mai nainte de tóte sa-mi permita celu mai mare poetu alu secolului presinte cá sa-i exprimu admiratiunile mele sî salu salutu!“ Victoru Hugo desarmatu prin acésta neasceptata salutare n'a mai insistatu a se luá procesu verbale despre protestatiunea sea, sî primindu-si pasaportulu a plecatu numai decâtu spre Parisu.

*** Dóue diuarie englezesci spunu ca in 4 Sept. nou, s'au adunatu inaintea caseloru lui Bismark unu numeru mare de muieri sî copii. Dupa ce strigatulu sî tumultulu se facú mai simtitoriu, intreba óre cine de susu de pre balconu, ca ce vreau? Pâne! pâne! perimu de fóme! Nutritorii nostri suntu dusi in bataia, cadiuti sî raniti.“ Celu ce erá pre balconu a fostu asiá de fâra tactu de a indreptatu pre tumultuanti la Parisu sa-si aduca pâne de acolo. Muierile copiii sî poporulu ce se adunase inca intr'aceea dinaintea caseloru s'a amaritu asiá de multu asupr'a batjocurei acesteia incâtu a sfermatu usi, feresti etc. ale casei lui Bismarck. Numai bratiului inarmatu i a succesu a imprasciá multimea turbata.

Concursu.

Devenindu vacante posturile de invetiatori, la urmatórele scóle parochiali din protopresviteratulu Dobrei:

1. Lapusiu superioru cu salariu anualu de 210 fl. v a.

2: Tisa cu 110 fl v. a. 84 m. bucate.

3, Parcu Seliste cu 100 fl. v. a. 50 m. bucate cuartiru naturalu sî lemne de incaldîtu la tóte sa deschide prin acést'a concursu pâna la 14 Septembre st. v. a. c.

Concursele provediute cu atestatu de botezu ca suntu români de relegea gr-or., atestatu de moralitate, sî de absolvirea studieloru pedagogice suntu a se adresá comiteteloru parochiali respective pre calea subscrisului inspectoratu districtualu scolariu pâna la terminulu indicatu.

Deva 28 Augustu 1870.

Inspectoratu districtualu alu scóleloru gr-or din protopresviteratulu Dobrei.

(63—2)

Concursu.

Pentru ocupare a dóue posturi invetiatoresci, respective a postului de directoru la scól'a capitala normala gr-or. a Tractului Dobrei se escrie prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu: 300 fl. v. a. pentru invetiatoriu 400 fl. v. a. pentru directoru.

Doritorii de a ocupá amintitele posturi, voru avea a-si instruí petitiunile loru:

a) cu atestate de botezu ca suntu români de relegea gr-or.

b) atestatu de portarea loru morala de pân'acum.

c) atestatu ca a absolvitu cursulu pedagogico-teologicu, afara de acést'a, invetiatoriulu 4 clase, iéra directorulu 8 clase gimnasiali.

Concursele timbrate sî francate suntu a se adresá la presidiulu subscrisului comitetu protopresviteralu in Deva pâna la 25 Septembre a. c. st. vechiu.

Comitetulu protopresviteralu alu Tractului gr. or. alu Dobrei prin

Ioanu Papiu
Protopr.

63—2

Concursu.

La scól'a confessionala gr-or. din comun'a Vale au devenitu statiunea de invetiatoriu pentru clas'a II vacanta cu léfa de 200 fl. v. a. sî pentru clas'a I cu 120 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia, sî pentru fia-care clasa 2 orgi de lemne pentru cari se escrie acestu concursu, cá doritorii de a imbratisiá vre-un'a din anumitele statiuni sa-si ascérna cererile sele comitetului parochialu gr-or. in com. Vale pâna la Inaltiarea S. Crucei, (14 Sept. a. c) provediute cu urmatóriele documinte:

a) testimoniu de botezu sî moralitate sî
b) testmoniu ca au absolvatu cursulu pedagogicu séu teologicu in Institut. nostru archidiecesanu.
c) testimoniu ca s'au esaminatu de comissiunea alésa de consistoriulu scolasticu, sî cumca e deprinsu in tipicu sî cântarile bisericesci.

Vale 27 Augustu 1870.

(62—3) Comitetulu parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comun'a Vurperu — comitatulu Albei de josu, protopr. Sabesiului se escrie concursu pâna la 14 Oct. 1870 st. vechiu.

Emolumentele suntu:

a) dela 240 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermitu.
b) venitele stolare obicinuite, sî
c) cuartiru liberu in cas'a parochiale impreuna cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu avisati a-si trimite concursele sî documintele despre deplin'a cualificatiune amesuratu prescrisceloru statutului organicu §§. 13. sî 121. scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu — cu alu cârui'a consimtiementu se publica concursulu, — pâna la terminulu de susu.

Vurperu 26 Aug. 1870.

Comitetulu parochiale.

(62—3)

Concursu

La scól'a populara româna gr. or. din comun.a Fenesiu protopresbiteratulu Zlatnei de josu, este de ocupatu statiunea invetiatorésca, care-i impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru, sî lemnele debuincióse pentru incaldîtu.

Doritorii de a concurge la statiunea invetiatorésca susu amintita, voru avea a-si trimite concursele loru instruate dupa prescrisele „Statutului organicu“ subscrisei eforie prin rev. d. protopopu Ioanu Gallu celu multu pâna in 20 Septembre a. c. st. v.

Fenesiu in 16 Augustu 1870 v.

61—3 Efori'a scolara

ANUNCIU.

Subscrisulu amu onóre a incunosciintiá pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembre (Sântu Mihaiu) 1870 incolo cancelari'a mea advocatiala nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heiligleichnahms gasse) nr. 111 in cas'a fosta mai inainte a dlui G. Frighetoriu.“

Brasiovu Septembre. 1870.

N. Strevoiu.

64—2 Advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Septembre 1870.

Metalicele 5%	56	85	Act. de creditu	254	50
Imprumut. nat. 5%	66	60	Argintulu	122	85
Actiile de banca	695		Galbinulu	5	88

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 72. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 10/22 Septembre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Sambat'a trecuta s'a deschisu senatulu imperiale. Cuventulu de tronu, ce lu vomu publicá si noi cá pre unu actu momentuosu accentuéza participarea Boemiei la desbaterile senatului.— Dumineca a primitu Maj. S. in audenti'a o deputatiune de boemi, câroru le a vorbitu in acel'asi intielesu.

Prussianii stau dinaintea Parisului, inse durere de picióre la trupele de infanteria, tyfus, lipsa de nutrementu si de vestminte de iarna ingreuéza in tempulu acestu rece si ploiosu inaintarea operatiuniloru loru. Dealta parte Parisulu e transformatu in unu arsenalu, padurile si satele impregiuru arse cá sa nu dea inimicului adapostu.— Póte ca impregiurârile aceste sa aduca pacea mai ingraba si póte sa intarésca scirea ca Jules F a v r e se va intalní cu B i s m a r k.

Italianii au intratu in 20 l. c., dupa o lupta scurta in Rom'a.

Câtra Dómnele române.

Natiunea româna, carea cu deosebire de dóue dieci de ani incóce lucra neobositu spre asi eluptá unu locu demnu intre celelalte natiuni, ne a imbratisiatu caldurosu, candu noi junimea industriasia româna, amu datu celu anteiu semnu de viatia.

Ne a imbratiosiatu, de si purtâmu numai arme de viatia in mânile nóstre; nu de acele, cari aducu gloria numai in dile triste, numai pre campiile unde se seversiescu tragedie. Voimu cá bunastarea materiale sa devina si proprietatea românului, dorimu cá cultur'a cu totu framii sei sa fia adeveratu domenu alu românului, insetâmu sa vedemu odata alungata posomorirea si vaieratulu si din clasele inferióre a le societâtiei nóstre; vietate, activitate, bucuria sa fia aerulu sociale, care sa adia prin societatea româna de josu pâna susu si de susu pâna josu.

Dómne române! Ideile aceste ne au reunitu pre industriasii români din Sabiiu in cea dinteiu Reuniune româna de industriasi. Dara noi trebuie sa avemu si unu simbolu alu legaturei nóstre, unu simbolu, care sa ne incuragiéze totude-un'a de alu tienea pre elu si ide'a simbolisata intr'ensulu, industri'a, in ónóre, ónóre, carea sa reverse o radia dulce asupr'a natiunei nóstre.

Avemu dejá simbolulu nostru, unu stindardu, carele in scurtu se va radicá solemnu de Reuniune si se va sânti.

Dómne române! Femei'a e chiamata sa impletésca rose de paradisu in cunun'a vietiei pamentene. Dara ea mai e chiamata sa spriginésca si sa radice curagiulu intreprinderiloru barbatesci, pentru ca numai asiá devine cunun'a vietiei perfecta.

Ne oprimu — — — si óre sa dubitâmu ca acésta descoperire a nóstra nu va aflá inimi adeveratu femeiesci si inimi adeverate române, care sa ne ajute, sa decoréze simbolulu, stindardulu nostru, spre a ne aduce aminte, ca femei'a româna scie apretiuí missiunea ei in tóte impregiurârile? spre a spune si urmasiloru nostri ca cine a fostu femeile nóstre de presentu?

Serbatórea, ce dorimu a o serbá in (4) Octombre a. c. sperâmu ca va fi o martura marétia de intinderea delicatei mâni de ajutoriu a femeei române le intreprinderea nóstra si pre lânga stindardulu paci ficu voru falfaí si semnele in curagiârei de catra femeile române.

Românele de astadi voru pune o rosa próspata in cunun'a vietiei natiunali. Ele voru cautá cu mandria in viitoriu, câci urmasiele loru voru dice de densele:

Mamele, Bunele si Strabunele nóstre au fostu adeverate femei, adeverate române! sa le urmâmu!

Sabiiu 6 Septemvre 1870.

Reuninea sodaliloru români *).

Cronic'a resbelului.

Capital'a Franciei a capetatu prin diferitele tebere detasiate inauntru siantiuriloru ei unu chipu de totu caracteristicu. Pre aleulu Vicennes au taberitu tiereni din Franche Comté cari au venitu cu carâle loru la Parisu si si-au improvisatu unu cortu circa doi chilometri lungu pre câlile laterale ale aleului acestui'a. Pre esplanad'a palatiului invalidiloru campéza gard'a mobila in baracele care straforméza in carnevalu bulevardele si pre trocodero intr'unu tergu de tiéra. In avenuele dela grande Armée si Neuilly câmpéza cei 37,000 soldati ai generalului Vinoy.

In momentulu acest'a se forméza in Parisu inca unu corpu din paditori de nópte, totu barbati in versta, cari voru avé problem'a, a incunosciintiá incendiele causate prin focului inimicului.

Trei fabrice de arme s'au cladit in Parisu si St. Etienne ,in care suntu ocupati 100,000 insi. 20,000 ómeni lucra neincetatu la intemeierea forlului dela Montrelout, care in 2 dile va fi ispravita. Diurnalulu, din care luamu aceste date e din 9 l. c. prin urmare fortulu e deja gata.

Despre tinerea energica a Strasburgului ne mai vinu inca urmatórele sciri:

Organele prusiene afirma, dupa cum e cunoscutu, ca cetâtienii Strassburgului apara cetatea numai in urm'a terorismului celui mare, care se esecuta din partea generalului Uhrich. Foi'a oficiala „Carlsruher Zeitung“, unu organu de totu nesiguru, scrie inca ca cetatienii voiau a inpuscá pre Uhrich, déca nu va capitulá. Contr'a acestei afirmari se scrie din Appenweier cu datulu 11 l. c. fóiei „Francfurter Ztg“: Ieri s'au datu drumulu la vre-o 27 prisonieri civili nemti din Strassburg. Celu mai intieliginte dintre ei, care se duce astadi la Carlsruhe, pentru de a presintá ambosadorului seu unu memorialu despre cele ce au patimitu, ne spune urmatóriele:

Generalulu Uhrich, care e vulneratu la umeru si la piciorn, a demandatu de unedi cetatieniloru din Strassburgu, a votisá, ca voiescu capitularea séu nu si majoritatea dintre cetatieni au respunsu negativu! Conformu acestui votu remânu de ici incolo toti barbatii capaci de a se luptá in Strassburgu parte de voia buna, parte in urm'a ordinului esmisu in urm'a votisâreí. Numai betrânii, femeile si copiii se mai potu departá din cetatea asiediata. Se crede de comunu ca nemtii voru incercá in scurtu tempu unu asaltu. Artileria würtembergiana multa a pornitu ieri câtra Strassburgu. In nóptea acést'a va urmá munitiunea. Trupele aceste suntu determinate a sprigini operatiunile infanteriei asaltatóre.

D o b r'a 1 Septemvre 1870.

Permitetimi Dle Redactoru in colónele stimatului diuariu „T. R.“ a incunosciintiá pre onoratulu publicu despre conferintiele invetiatoresci din acestu anu. Conferintiele au fostu conchiemate de Rev. D. protopopu Ioann Papiu pre 3. si 4. Augustu. a. c. Obiectele de pertractatu au fostu:

a) Necesitatea inomisa a instruarei pruncilor in religiune din momentulu pasirei loru in scóla;— modulu si mediulócele de observatu;
b) desbateri asupra elementeloru din Istori'a naturala, istori'a universala,—geografi'a si cartici de lectura dupa prof: Zaharie Boiu;
c) repetirea temeloru capitali din instructiunile edate de Inspectoratulu Supremu scolaru;
d) modulu in carele si mediulócele prin cari invetiatorii potu conlucrá, cá scólele sa remana cu caracterulu loru confessionalu, in contr'a tendintiei din pârti cunoscute;
e) modulu in carele si mediulócele prin cari invetiatorii cá confessionali sa 'si capete salarie'e loru prin epitropii parochiali, si nu prin judii comunali, emancipanduse de sub tutel'a comunei politice;
f) desbaterea asupr'a impartirei tempului de ferii prescrisu in legea scolara pre anu,—cu privire la ocupatiunea locuitoriloru— si dupa aceste propuneri din partea invetiatoriloru.

Conferintiele s'au inceputu conformu ordinatiunei inspectorului supremu seolaru cu servitiulu divinu.—La 9 óre adunânduse invetiatorii si mai toti preotii din tractu, s'au alesu din preoti si invetiatori o cómissiune pentru de a invitá pre Rev: D. Protopopu— carele ingraba s'au si infatiosiatu; dupa aceste adunarea au cantatu „Imperate ceresca“. Prot. ocupandu loculu presidialu, in urm'a ordinatiunei, propune a se alege unu conducatoriu si unu notariu,—care s'au si alesu in persón'a invetiatoriului Petru Fogarasiu de conducatoriu iéra inv: Sofronie Furca de notariu;— conferinti'a fiindu astfeliu constituita,—prea onor: D. Protopopu tiene o cuventare plina de invetiaturi morale,—acentuéza missiunea cea grea a invetiatoriloru, carea insa prin o acomodare si energia se póte duce cu inlesnire spre salutea publica,—la care cuventare conducatoriu'u respunde, ca intru adeveru missiunea invetiatorésca e grea, dara greutatea acést'a celu ce doresce a portá numele celu mare de I n v e t i a t o r i u nu o póte privi grea,—cu atatu mai vertosu acumu, câci in urm'a statutului organicu, avendu barbati alesi in conitete parochiale si protopresviterale, acei'a voru tinde mana de ajutoriu invetiatoriloru in casuri provenite asupr'a scólei si invetiatoriului,—cuventa apoi despre intieleptiunea cea 'nalta a Ecs: Sale Parintelui Mitropolitu, carele au scintu lips'a conferintieloru inv: 'nainte de acést'a cu 8 ani prin cari se desvólta fiecare, — si a pusu in lucrare totu ce este spre folosu invetiamentului in scóla. Dupa acést'a s'au purcesu la conscrierea invetiatoriloru,— absenti 2. invetiatori, fiindu inrolati la militia.

Venindu la ordine punctulu primu de desbatere, carele ne fiindu precisu intielesu din partea conferintiei,—pana candu Rev: Domnu Protopp I. P. au deslusitu punctulu acest'a prin aceea ca unii pedagogi renumiti suntu de parere ca religiunea nu este de lipsa ase propune pruncilor cu intrarea loru in scóla, iéra altii p e n t r u— intréba asiá dara conferinti'a, de care parere este?—dupa o desbatere seriósa conferinti'a e p e n t r u—la care Par: Protopp doresce a se desfasiurá si motivele, cá sa nu devenimu prin acést'a de altii judecati, ca noi o facemu din interesu egoisticu, fiindu scólele nóstre confessionale. La aceste conducatoriulu ia cuventulu si motivéza,—ca unu omu carele nu au primitu religiunea din fragedimea etâtiei lui, si in carele nu s'au in radacinatu din pruncia,—devenindu barbatu, nu are cunoscintia de datori'a sea fatia cu religiunea, unulu ca acel'a nu are nici o credintia,—si celu ce nu are nici o credintia, e periculosu societâtiei, totu deodata natiunei, religiunei si statului, — prin urmare, religiunea cu moralulu debuescu inradacinate in prunci inca in bratiele mamei loru, cu câtu mai vertosu dara in scóla,—câci si Christosu mantuitoriulu lumei au disu: „Lasati pruncii sa vina la mine ca unoru ca acestor'a este imperatia ceriului“ deci religiunea este de lipsa a se propune pruncilor cu intrarea loru in scóla.

Pr. Onor. D. fiindu cu deslusirea acést'a si altoru de feliulu acest'a multiamitu, pune intrebarea,

*) Celelalte diuarie natiunale suntu rugate a reproduce acestu apelu.

care ar fi contr'a acesteia deslusiri—ne fiindu nime —s'au constata de conferinti'a intréga vorbirea conducatoriului de aprobata.

Asupr'a punctului de sub lit b) inca s'au incinsu o desbatere seriósa, sî mai alesu asupr'a istoriei universale—combinàndu acést'a cu istori'a biblica,—la care Rv: D. Protopp. vediendu ca desbaterea au mersu prea departe,—au esplicatu istori'a universala, si sî istoria biblica.—Ce atinge desbaterea asupr'a istoriei universale, pentru noi romanii, este de interesu a cunósce originea nóstra, a cunósce istoria romaniloru din vechime pana in presentu. Recomanda dara tuturoru a studiá istori'a romaniloru, ca asiá sî sase planteze o viétia nóua intre romani, a cunósce originea loru strabuna, totu cu istori'a in legatura se póte esplicá sî geografi'a,—iéra in deosebi geografi'a sa se propuna in scóla precum s'au statoritu in conferintiele din anulu trecutu, sî in adunarea luv. din 15 Novembre 1869.

Istori'a naturala, ne avendu in scólele nóstre figurele necesarie sa se esplice sî elevii sa istoriseze despre cele cunoscute; istori'a naturala se póte face cunoscuta prunciloru cu istori'a biblica dela inceputu, despre facerea lumei.—

Din partea conducatoriului se cetesce punctulu de sub lit c) dupa care aduce la cunoscintia intregului corpu invetiatoreseu usiurinti'a, urmandu sî tienenduse strensu de instructiune, prin care, celu ce se intereséza de progresu póte cascigá din instructiune unu materialu bogatu de cunoscintie s. a. s.—Nici acestu punctu nu au remasu fara esplicare din partea Rv: Dnu Protpp.

Urméza desbaterea asupr'a puncteloru de sub lit. d) sî e). Asupr'a punctului d) s'au facutu unu discursu formalu intre unu invetiatoriu sî intre unu tieranu care dorea a fi scólele comunale nu confesionale; pe tieranu lau representatu invetiatoriulu Iosifu Petrimanu, iéra pre invetiatoriu preotulu Tom'a Cristea.—La acestu discursu au luatu parte sî altii, cari pentru unulu, cari pentru altulu,— argumentele preotului Tom'a Cristea invinsera partid'a invetiatoriului ce erau contra scóleloru confesionale,—sî s'au doveditu pre deplinu lips'a pentru roi romanii a ne tinea scólele confesionale. Iéra asupr'a punctului e) conducatoriulu au motivatu ca fiindu scólele confessiunale, invetiatorii debue sa capete salariile loru prin organele besericesci; asupr'a acestei propuneri fiindu sî in conferinti'a din anulu trecutu desbatere s'au decisu ca salariile invetiatoresci (ne avendu altu isvoru) a se scóte din participarea crestiniloru prin primarii e de parere conducatoriulu, ca acésta sa se aduca la cunoscintia crestiniloru prin sinóde parochiale—a se preliminá tóte spesele pre anu pentru scóla sî asiá a se face repartitiune pre fiecare numeru de casa sî acésta odata ori de dóue ori a se scóte dela fiecare—despre care la finea anului epitropulu primariu sasi dea ratiotinulu comitetului sî comitetulu sinodului parochialu.—O parte din invetiatori sciindu câtu necadiu au cu scóterea salariului, erau de parere ca avendu judele comunalu mai multa potere esecutiva in comuna mai ingraba voru primí salariile prin acesti'a de câtu prin epitropi, dara constatându-se necesitatea emancipârei de sub tutel'a politica, fiindu sî preotii de fatia au primitu respunsabilitatea asupr'a dloru pentru ducerea in plinire a acestei propuneri. Debue sa amintescu ca intru acést'a au documentatu multa cunoscintia preotii Aronu Ilie parochu in Teiu sî Georgiu Furdui capelanu in Brisnicu.

Iéra punctulu de sub lit. f. s'au statoritu, ca tempulu feriiloru la scólele poporale dupa lege este a fi de 4 luni. — unii erau de parere cá aceste 4 luni sa se imparta in mai multe renduri dupa ocupaciunea locuitoriloru, — acésta parere fù combatuta din partea conducatoriului, cunoscundu situatiunea locuriloru, sî totudeo-data ocupaciunea locuitoriloru, fiindu toti tierani, parintii au lipsa de pruncii loru numai la lucrulu câmpului, lunile de lucru la câmpu suntu Iuniu, Iuliu, Augustu. sî Septembre,—sî asiá s'au primitu cá aceste 4 luni sa fia pentru feriile anului scolariu, sî cu 1 Octombre sa se incépa prelegerile pretutindenea sî voru tienea neintreruptu pâna in lun'a lui Iuniu.

In fine invetiatoriulu Iosifu Petrimanu doresce cá conclusele conferintieloru sa se puna in lucrare câci multe dintre ele s'au desbatutu, aprobatu, sî de alta-data sî putiene s'au respectatu.

Conferintiele din acestu anu au fostu splendide; rev. dnu prot. prin tactic'a, blândetiele, intielepciunea sî sciintiele pedagogice au mângaiatu pre fia-care ascultatoriu,—desfasiurându fia-care objectu pre deplinu. —

Connferintiele s'au incheiatu cu ceremoniile indatinate spre multiemirea tuturoru.

Cu parere de reu debuie sa mârturisescu o impregiurare ne placuta provenita din partea notariului conferintieloru, invetiatoriului din Roscaniu Sofroniu Fure'a, — carele dupa finea conferintieloru luându protocolulu cu sine, ne venindu spre purisare, numai dupa admonare l'au asternutu rev. d. protop. cu multe defecte sî schimbâri, nu precum au decursu conferintiele, — . retrimitindu-se protocolulu conducatoriului spre indreptare sî subscriere, — conducatoriulu au poftitu pre notariu cu protocolulu originalu spre purisare; — notariulu inse au negatu protocolulu originalu, sî cu espressiuni vetamatóre ce nu corespundu unui invetiatoriu s'au dechiaratu ca nu scrie altu protocolu s. a. Aceste tóte dupa parere mea nu le face dela sine insu-si, — iéra déca suntu ale sele proprii, va respunde pentru falsificarea protocolului. Durera, ca sî in véculu luminârei se afla in societatea invetiatoriloru a unui Tractu individi invidiosi, ambitiosi sî egoisti, — voindu a ascunde, a negá, a nu arátá la lnmina publicului pre acei ce in conferintie au doveditu activitate in chiamarea loru.

In nrulu 69 a „Tel. Rom.“ unu corespundinte din tractulu Hunedórei amintiesce despre impregiurarea, ce invetiatorii din tractalu Devei sî Dobrei nu au participatu la cursulu preparandialu de 6 septemâni din Dev'a, ca d. protopopu Ioanu Papiu aru fi notatu de agitatoru contr'a ordinatiunei ministeriale, — acést'a o dîce corespondintele dupa informatiune, — mai departe afirma ca déca aru fi sî facutu par. protopopu acést'a; nu 'lu va clatiná nimicu in convingerile sele cá barbatu alu natiunei sî bisericei.

Cela-laltu punctu alu corespondintiei este pre de plinu adeveratu ca par. protopopu au sfatuitu pre invetiatorii subordinati a merge la acelu cursui totu deodata le-au pusu la inim'a fia-cârui sa cetésca circulariulu consistorialu de sub nrulu 62 ex 1870 c. 4 sî in urm'a acelui'a dupa convingere sa faca fia-care ce va voí.

Cá invetiatoriu, debuie sa mârturisescu ca par. protopopu Ioanu Papiu nu au agitatu nimicu contr'a acelei ordinatiuni ministeriale, celu putienu nóue invetiatoriloru din Tractulu Dobrei, sî credu ca nici celoru din Tractulu Devei nu ni e nimic'a cunoscutu, fi cugetatu asiá ceva, au prin urmare cei ce voru gresîtu amaru. — Neparticiparea invetiatoriloiu la acelu cursu de 6 septemâni, s'au amintitu in acestu stimatu diuariu in nru 57 a. c. in corespondinti'a din Dobr'a.

Interesându-me despre institutulu nou infiintiatu, sî mai alesu pentru cunósce pre d. profesoru Petrii, cu ocasiune bine venita, amu mersu la localulu destinatu, care erá plinu de ascultatori, — dnulu profesoru intrebá din gramatica, — sî ce erá intrebarea din gramatica ? despre substantivu ! — m'amu nimitu câudu amu auditu ca sa afla invetiatori cari nu sciu ce e substantivulu ! ! — dnulu prof. prin propunerea sea aratá modulu cum are a purcede fia-care invetiatoriu in scóla cu elevii sei, precum amu observatu 'sî da multa ostanéla, — inse amu dis'o sî o dicu, ca unoru ce erau de fatia in zadaru le va bate tóc'a la urechi.

In diu'a urmatóre inca amu cercetatu prelegerea, — sî potu spune ca cei ce nu au cunoscintia despre propunerea invetiamentului in scóla, sî voescu a fi invetiatori, au lipsa de metodulu dlui profesoru, carele in tóta formalitatea este dupa manuducerea la ABCdariulu dlui profesoru Boiu sî computulu dupa dnulu prof. Ioanu Popescu; — in gramatica precum amu observatu se folosesce mai multu de a rev. d. Timoteiu Cipariu.

De aici dara se vede apriatu ca inv.; gr. or. de aceea nu particîpa la cursulu de 6 ser. pentru ca: partea cea mai mare suntu toti pedagogi ori clerici din institutulu gr-res. din Sabiiu, in care se propunu tóte aeele studii care prescriu cum au a pasi invetiatorii cu elevii in scóla, — iéra cei ce nu suntu pedagogi cu teoretica, in cursu de mai multi multi ani practisându, luându parte la conferintiele nóstre dela 1863 in totu anulu au potutu fia-care invetiatoriu zelosu a culege atât'a sciintia, câtu sa póta propune invetiaturile in scóla dupa intructiunile supremului inspectoru scolariu, cari nu suntu cu nimicu mai putienu cá acele ce se propunu in institutulu de statu, — pentru aceea nu se póte imputá nici par. protopopu nici invetiatoriloru cari nu au participatu la acelu cursu, — avendu noi, invetiatorii gr-or. conferintiele nóstre in totu anulu. —

Nu sciu cei gr-cat. fiindu avutu vre un'a-data conferintie; de aceea loru le e mai de lipsa si au si luatu dintre ei mai multi, parte — a primí invetiatur'a nu e nici pecatu, fâra e pacatu ca unii au mersu acolo numai pentru a primí 50 xr. pre di, — iéra altii déca voru fi lipsiti din posturile loru, — voru primí dela statu 300 ori 400 fl. asiá viséza in speranti'a loru. Vomu vedea !. +. +.

SEDAN.*)

Mac-Mahon, dupa ce a parasitu pre deplinu positiunile sele dela Chalons sî se indreptà spre nordu, lasându liberu drumulu Parisului armatei principelui regale, intreprinse, indata ce acest'a parù ca incepe a merge pre densulu, sa ajunga pre maresialele Bazaine sî se taie pre inamicu dela fruntarie: manopera cutezatóre sî decisiva care, de s'aru fi pututu implini, aru fi adusu fâra indoiéla o schimbare completa in cursulu evenimînteloru. Prussianii, prinsi intre Parisu sî indoit'a armata francesa, amenintiati spre nordu, nesicuri de urmele loru, intrerupti in comunicatiuni, aru fi trebuitu, cá sa nu fia cu dasaversîre inschisi sî prinsi intre dóue focuri, sa se oprésca din mersulu loru sî sa dea o mare bataie in conditiuni fórte nefavorabile, bataie care, in casu de perdere, aru fi devenitu unu desastru iremediabile, fiindu data de positiunea in care s'aru fi gasitu atunci sî de aprinderea ce o victoria aru fi inspiratu soldatiloru sî locuitoriloru de prin departamentele ocupate.

Aceste consecintie se impuneau asiá de lamuritu spiritului fia-cârui'a, in câtu a fostu ceva sicuru pentru tóta lumea chiaru dela 23 Augustu, ca armat'a prussiana nu va merge mai inainte fâra a dá cu Mac-Mahon o bataia decisiva. Vedemu, in adeveru, indata pre principele regale abatându-se iute din drumu sî mergendu, in marsiu fortiatu, sa intalnésca pre generalulu francesu.

Din parte-le Mac-Mahon sî Bazaine trebuiau sa se silésca intr'unu modu ne mai pomenitu cá sa se unésca mai nainte de ce armat'a prussiana aru fi pututu ajunge sa iea positiune intre ei: unulu scapata in incercârile sele de scaparea sî remâne incongiuratu in Metz, celu altu, incurcatu sî intârdiatu de trupe noi care nu se mai potu espune unoru mari oboseli, e silitu sa 'si micsioredie mersulu si e intrecutu de prussiani mai nainte d'a fi sositu la Montmédy. Acesti'a gramadescu o parte din fortiele loru in padurile Montdieŭ, ocupa intrârile Argonei sî ascépta armat'a francesa cá s'o sdrobésca in trecerea ei. Acésta manopera se face cu atât'a iutiéla sî secretu, incâtu generalii francesi urméza a naintá in directiunea Stenay, fâr'a le trece prin minte periclulu care 'i amenintia. Vouziers e paresitu de densii sî numai de câtu ocupatu de trupe inamice. Mac-Mahon campéza la Raucourt, in 28 Augustu; diferitele corpuri ale armatei sele se intindu intre Stonne sî Yonck sî poimâne se pregatescu sa mârga in nainte, câudu s'o luminá de diua.

Sér'a, unu colonelu din alu 5-lea corpu, care a inaintatu spre Estu, semnaléza siefului seu—generalele Failly—presinti'a unui despartiamentu de ulani pre inaltimile vecine, „Nu e nimicu“, i se respunse.

In diu'a de 29 Augustu, se intalnescu prussianii. Unu escadronu de lanceri francesi, plecatu inainte, e primitu c'o grindina de glóntie; se intórce culcându-se pre pamentu sî se da alarma; infanteri'a, care se desfasiura inainte de Bois-des Dames, sustiene cu barbatie ataculu . . . Sa batu dela amédi pâna la siese óre, fâra cá prussianii se póta ingagiá o incaierare generale. Diu'a va fi buna: puterea armatei francese, prevenita prin acésta lupta de anteposturi, nu se va incaierá. Inamiculu pré si-a grabitu ataculu.

Déra drumulu e taiatu. Trebuie graba cá sa se suie spre nordu. Se va puté luá o positiune tare intre Sedan, Meus'a sî fruntari'a belgica, séu sa se incongióre inamiculu; póte ca totu mai e timpu: celu putienu va puté fi atacatu in nesce conditiuni favorabile sî voru ajunge la Montmédy trecendu prin Carignan. Pléca de cu nóptea, lasându focurile aprinse; o mare parte din trupe trecu Meus'a la Monzonu; cortelulu generale e transportatu la Vaux; alu 5-lea corpu si o parte din alu 6-lea campéza pre tiermulu stângu alu Meusei pre inaltimile dela Beaumont.

Suntu unsprediece óre. Imperatulu a dejunatu

*) Din nebagare de séma s'a smintitu dela loculu unde se cuvinea acestei rubrici. R.

la ferm'a dela Blan-Champagne ; s'a dusu la Bréville. Din parte'i, generalele Failly, statulu lui majore sî unu mare numeru de oficiari suntu pre cale d'a-si luá prândiulu prin casele din satu ; ómenii de artileria sî trenarii dau furagie cailoru, armele suntu puse josu. Numai de câtu impuscatur'a incepe din marginea padurei, sî obusurile cadu in mijloculu soldatiloru desarmati ; mai multi dintre densii suntu raniti fâr'a apucá sa dea focu macaru unei cartusie. Inamiculu — care nu e de cei care sa se lase la nesce vicleníi atâtu de copilaresci cá cele de care se serviau generalii francesi lasându focurile aprinse cá sa'lu incele in intentiunile sele, ne urmarise prin cercetatori sei abiá la câte-va mii de metri sî, pre cându ne asiediâmu pre inaltimile cari mârginescu acésta parte a Meusei, ocupa tóte padurile de prin pregiuru si ne mai luá anca odata fâra veste. Numai o parte din artileri'a lui, pusa in dîu'a trecuta pre colinele Argonei, n'a pututu ajunge asiá iute puterea cea mare a armatei prin aceste câi muntóse sî dificile, fâra de care macelarirea aru fi fostu sî mai teribile. Alu 5-lea corpu, surprinsu sî desorganisatu, nu mai potù tienea multu ataculu sî fu aruncatu spre Monzonu sî, dupa mai multe óre de eroice lupte, fu nevoitu sa tréca Meus'a inapoi.

In timpulu acest'a, artileri'a prussiana sosiá sî luá positiune pre inaltimile. pre cari francesii le parasiau : Monzonu fu indata in flacari si arip'a drépta a armatei francese, grozavu de decimata, fu silita sa se retraga d'a lungu de Chiers.

Lupt'a tienù pâna nópten ; diu'a fusese ucidietóre. La nóue óre sér'a tunulu totu babuiá. Armat'a lui Mac-Mahonu, respinsa pre tóta lini'a, se retragea spre Sedan.

Soldatii francesi nu mâncasera de patrudieci sî optu de óre. Erau lesinati, sfersîti !

Totu mai mersera tóta nóptea. Sa asiediara inaintea Sedanului, cu arip'a drépta spre Meus'a, cu arip'a stânga in spre fruntari'a belgica pâna la Carignan, sî formându unu anghiu ascutitu cu fluviulu.

La patru óre de diminéti'a lupt'a reincepù.

O parte din armat'a prussiana, trecuse Meus'a in timpulu noptiei; tóte colinele de pre rip'a stânga erau coronate tunuri pâna in fati'a Bazeillei. S'assceptau la unu atacu din acésta parte; podulu care erá in fati'a cetâtiei erá minatu. Incâierarea incepù pre tiermulu dreptu in fati'a de Carignan ; infanteri'a francese se tienù admirabile in cursu de mai multe óre; spre amédi, luata prela spate de artileri'a inamica, care tragea cu mitraileusele in ea de pre dealuri, se retrase incetu sî in buna ordine in directiunea Francheval, depertându-se de lini'a riului sî luându o positiune perpendiculara cu fruntari'a belgica. Prussianii 'si ropedira indata cavaleri'a spre centrutu armatei francese cá sa-i taie arip'a stânga sî s'o respinga in Belgi'a. Câte-va regimente de linie, care remasesera in urma, fura resipite sî infundate in padurile dela Francheval, dara manoper'a nu obtienù resultatulu ce inamiculu asceptá. O divisiune din cavaleri'a francese se disvalí pre colina sî incepu sî ea lupt'a. Prussianii, dejá fórte maltratati de focului infanteriei, trebuira sa se retraga cu perderi insemnate.

Fu singur'a incaierare seriósa a cavaleriei pre care o avù in acésta bataia sî succesului ei aréta totu ce s'aru fi pututu asceptá de la cavaleri'a francese, d'aru fi fostu intrebuintiata cum trebuie, in locu d'a o masacrá cu focului tunuriloru.

La arip'a drépta incaierarea nu fusese mai putienu ferbinte.

Prussianii bombardasera Bazeilles sî sustienusera mai multe óre o via impuscatura fâra resultatu decisivu.

Câtra o óra trecura podulu.

Locuitorii din satu — séu celu putienu unii din tr'ensii, câci celu mai mare numeru scapasera in orasiu — asceptau sa fuga cá podulu sa sara in aeru. Nu se scie pentru ce podulu nu sarí. Inamiculu trecù, satulu fù pustiitu sî mai multi locuitori perira.

Lupt'a incetà cându se intunecá. Acésta dî nu fusese o perdere pentru armat'a francesa, care-si pastrase cele mai importante positiuni ale sele; perderile inamicului erau mari. Nimicu nu erá inca de desperatu.

Mac-Mahonu nu-si schimbà mai de locu dispositiune frontului seu de bataie, in timpulu acestoru câte-va óre.

E bine totud'o-data sa se precisedie bine positiunea sea, cá sa se póta intielege miscârile ce prussianii esecutara in timpulu noptiei, miscâri cari, sa scie, nu se oprira decâtu a trei'a dî cu cuprinderea pre deplinu a armatei francese.

Drépt'a acestei armate urmà dara a se aperá cu Meus'a, in fatia de Bazeilles, inainte cu Balan; centrulu se aperá cu Givonna sî arip'a stânga, trecendu pre dinainte de La Chapelle, se indoí in spre fruntari'a belgiana. Lini'a de bataie nu mai formá dara cu fluviulu unu anghiu ascutitu, ci unu anghiu obtusu, din ale cârei laturi un'a se departá fórte multu la nordu.

Prussianii gramadisera de acésta parte tóte fortiele loru cele mari. Armat'a francesa, din contra, erá mai alesu padîta din partea aripei sele celei drepte.

Erá la 1 Septembre.

Cea d'antâiu lovitura de tunu fu trasa mai nainte de trei óre de diminétia. Se facea iéra nópte. Canonad'a bubuí fâr'a mai incetá, in timpu de mai multe óre, in fatia de Bazeilles sî in directiunea Donzy. Drépt'a sî centrulu resistau.

In timpulu acest'a, trupele prussiane, gramadite pre inaltimele dela Francheval sî improspetate nóptea cu soldati, care in dîu'a trecuta nu se luptasera, atacau arip'a stânga. Ea se tiene bine pre câtu timpu n'are in fatia de câtu infanteri'a inamica. Dara cându trei baterii prussiane incepura focului de pre inaltîmea colinei, soldatii francesi, puindu-si tóte fortiele sî totu coragiulu, dupa aceste patru dile de lupta — in decursulu câror'a n'avusesera nici repausu, nici nutrimentu, — cedara inaintea numerului sî rupsera sîrurile. La unspredece óre, tóta arip'a stânga erá inapoi sî resipita in paduri, unde cavaleri'a prussiana urmá a trage cu pusc'a in fugarí. Unu numeru dintrensii, aruncându-si armele, trecura fruntari'a belgiana.

Dupa óra la Chapelle aparata numai d'o batalióne de liberi tragatori, erá in puterea inamicului.

Villers-Cernay sî Bazeilles erau in flacari. Arip'a drépta a armatei prusiane mergea inainte, cuprindiandu din ce in ce centrulu armatei lui Mac-Mahon, care se luptá mereu. Maresialele, ranitu diminétia chiaru de la inceputulu incaierarii printr'o spargere d'obus, trebuise sa cedeze comandamentulu generalelului Wimpffen.

De odata s'aude tunulu in urma armatei francese, in directiunea Sedanului. Prusianii au trecutu Meusa in susulu acestui orasiu sî iau pe francesi de la spate.

Atunci fu o manopera admirabile: o parte din trupele cari compuneau arip'a drépta sî se bateau de la aurora se intórsera iéra spre Sedan, trecura orasiulu in pasiu de fuga sî cadiura asupr'a prusianiloru cari, surprinsi de violinti'a acestui atacu, se retrasera sî unu momentu fura bagati in Meusa in care unu fórte mare numeru dintre ei perira. Dara indata, intrecuti iarasi prin numeru, slabiti de acestu din urma atacu, francesii se retrageau si ei la rendulu loru sî erau respinsi in Sedan.

De aci inainte batai'a se sfârsi. Arip'a drépta a armatei prusiane, urmandusî miscarea, aru fi datu mana cu trupele, cari trecusera Meusa, sî mergeau s'o intalnésca. Tóta armata francesa era fâncta. Trebui sa se precipite in orasiu, pe care glóntiele inamice 'lu bateau deja.

Fu unu momentu de disperaje poscmorîta intre toti acesti luptatori sfarsiti. Generalele Wimpffen 'si afisia proclamatiunea. Nu mai aveau nici nutrimentu nici munitiuni, trebuiá ori sa se dea ori se móra. Soldatii erau demoralisati. Capitulara ! . . .

Cu tóte acestea, cându unu colonelu francesu se sui pe diduri, cu steagula albu in mâna ca se céra a vorbi 'n numele armatei, unu simtiementu de rusine sî de mania trecù prin anim'a soldatiloru, sî unii din ei trasera focuri asuprai, dar' nulu nemerira.

Bombardarea totu mai tînu dóue óre, macelarindu in strade pre soldati sî pe locuitori.

Astfelu generalele Guyot de Lespars fu ucisu d'unu obusu, care dupa ce trecu printre piciârele unui oficiariu fâra alu rani, se sparse din aininte 'i, culcându la pamentu patru persóne.

La optu óre focului incéta.

Imperatulu 'si tramise sabi'a la cartirulu generalu prusianu, cu unu mesagiu in care dîcea, ca „neputendu muri in capulu armatei sele, cere se trateze cu nesce conditiuni onorabile.“

A treia dî, la cinci óre de diminétia, unu generale francesu merse de vestí comitetului Bismark ca Imperatulu l'ascepta la óre care distantia in trasura. Ascepta dóue óre dupa care comitele de Bismark sosindu, 'i dede se 'ntieléga ca, fiindu prisoniaru de resbelu n'avea se trateze nici se propue conditiuni. Imperatulu intielese in adeveru sî se dede.

Inainte de plecarea sea, vediù trecendui de dinainte cá prisoniari siepte-dieci de mii de Francesi, desi de densulu la desastru. Acestu spectaclu pare ca nu la impresionatu asiá multu. Calésca, valetii 'i imbracati in verde, trasurile sî adjutantii cu livrea, 'lu asceptau in curte. Cu tóte acestea nu mergea iute.

Sfarsitulu acestei istorie se scie care fu, nu mai mergu inainte! L. B.

(Independintia belgica). trad. Rom.

Multu Onorate Domnule Redactoru !

In Nr. 68 a „Telegrafului Romanu“, sub rubric'a din Comitatulu Dobacei

Se afla una corespondintie (fara nume) in care se scrie; ca la cursulu de 6 septamani, in institutulu pedagogicu de statu din opidulu Gherl'a, se afla si romani 26, intre carii 4 suntu gr. or. sî anume 2 din protopopiatulu Lupsei iéra 2 din Protopp. Ungurasiului s. a.

Acést'a scire, subscrisului ia venitu cu totulu ne asceptata: de ore ce din circulariulu Ven: Cons: Archidiecesanu de dato 1. Iulie a. c. Nr. cons. 62 privitoriu la institutele pedagogice de statu (care de tempuriu s'au comunicatu preotimei, sî docentiloru tractuali) s'au potutu convinge fie care, ca pentru scóleloru nóstre confesionale suntu de ajunsu cenferintiele învatietoresci, numai ca docentii sele cercetedie regulatu, sî sa fie cu atentiune la desbaterile a celora, in privinti'a metódei de invetiamentu.

Apoi, ca din partea scaunului protopopescu gr. or. a Lupsei s'au recomendatu 2. individi prin de deto 3 Augustu a. c. Nr. 115 sî anume Nicolau Pantia, sî Macaveiu Borsianu catra Ven: cons: Archidiecesanu; spre ase primi la institutulu de statu agronomicu din Altenburg conformu publicârei din Nr. 54 din Telegrafulu Romanu, sî ca dela Ven Cons. au primitu respunsu prin de deto 8 Augustu a. c. Nr. cons. 95 ca cei 2 individi recomendati s'au intardiatu de a se primi in institutulu agronomicu din Altenburg.—

Iéra pentru insitutulu pedagogicu de statu din Gerl'a: Scaunulu Prot. gr. or. a Lupsei nau recomandatu pre nimenea; nici scie-cine sa fie acei 2. individi gr. or. din tractulu Lupsei?

Iéra déca in adeveru se afla 2 individi, sî din tractulu Lupsei, la institutulu pedagogicu de statu din Gherla; póte ca la indemnulu inspectoriloru comitatensi (de scole) sa se fia induplecatu a cei 2 individi, de care memoriséza acesa corespondintia de care Sc. Prot. nu scie nimic'a.—

Acésta declaratiune te rogu multu On. D. Redactoru ! sa ai bunatate a o publicá in pretiuitulu diurnalu Telegrafulu Romanu.

Offenbaia 4 Septembrie 1870.

Alu pré On. Diivóstre

multu stimatoriu

Nicolau Fodoreanu

Ad. Prt. gr. or. a Tractului Lupsei

Domnule Redactoru ! Cetiiu in „Telegrafulu Romanu“ nr. 68-lea despre cursulu pedagogicu de 6 septemâni din Gherl'a in comitatulu Dobacei — unde domnulu datatoriu de acestu articulu — intre altii enumera si pre invetiatorii din Tractulu prot. gr-or. alu Ungurasiului — cu esprimerea : „cei din protopresviteratulu Ungurasiului spuneau ca par. prot. Rosic'a le-aru fi demandatu sa vina ací.

Cá invetiatoriu din acel'a-si tractu carele sum in subordinatiunee par. prot. Rosic'a, sî carele intr'unu tipu cu ceialalti invetiatori amu primitu sî cetitu ordinulu protopresviteralu, sum datoriu fatia cu esprimerea de mai susu a descoperí adeverulu :

Par. prot. Rosic'a primindu oficiós'a provocare dela inspectorulu Iosifu Kethely, acést'a o au facutu cunoscuta invetiatoriloru respectivi cu adausulu cá sa se pregatésca — cá trebuindu sa mérga sa fia gat'a. — Totu atuncia insa alaturându pome-

nit'a hartie inspectorala, consistoriului archidiecesanu, au cerutu indreptare cá sa participe au nu invetiatorii nostri la mentionatulu cursu? de unde i s'au respunsu — ca de nu au primitu inca, va primí circulariulu consistorialu din 1 Iuliu a. c. nru 62 sî dupa acel'a sa se acomodeze.

Sosindu terminulu de inceperea cursului invetiatorii au fostu opriti prin Par. Protopresviteru a asceptá respunşulu—carele priminduse sî privatu sî prin cercularíu amintitu— a remasu invetiatorii pre a casa—impunendulise a se pregati pentru conferintiele nóstre invatiatoresci.

Invatiatorii Gavriilu Pusicasiu, Ioann Morariu sî Gratianu Triffu, trei prelanga susaratatele dispositii protopresviterali—neintrebandu de nimenea— siau luatu calea catra Gherla — inca in 7 sept. St n. au siedíutu acolo in 8 sî in 9 Septemvrie s'au reintorsu acasa. Acestia dupa parerea mea, sau dusu la Gherl'a, cá sa se faca cunoscuti a colo mai cu seama inspectorului, ca fiindu ca vre unulu dintre noi au fostu remuneratu din partea Statului — preste anului curentu cu 80 fl.—si dóra déca voru fi cei dintaiu intre noi la preparandia, cu preferintia voru fi remunerati pe viitoriu; insa fórte curendu au ispravitu cursulu.—

Noi suntemu 16 Invatiatori — dintre noi dara au participatu la cursu 3. — Sî numai o dîcu: asiá nu-mi póte vení la cale esprimarea domnului corespondinte.*)

Ce sa atinge de persón'a multu pretiuitului nostru domnu parinte protopresviteru Rosic'a, invetiatorii nostri toti i aducemu cea mai cordiala multiamita — pentru tactulu celu intieleptu — cu care s'au purtatu in tréb'a acést'a — câai cu nerespingerea in despretiu a arthii domnului inspectoru — totusi au urmatu — ordinatiuniloru inspectorului nostru supremu de scólele nóstre confesiunali.

F. St. Petru 4 Sept. 1870.

Vasiliu Petrulea
Invetiatoriu gr. or.

Varietâti.

⁂ **Calendariulu pre anulu 1871** a aparutu dejá in tipografi'a nóstra archidiecesana pentru anulu alu dóuedieciilea. Elu cuprinde pre lânga chronologi'a usitata, paschali'a, serbatorile schimbatórie de preste anu, lunile insemnate dupa calendariulu vechiu sî nou cu serbatorile loru, patrariele luniloru pre anulu 1871, genealogi'a casei domnitórie, o suma de alte orientâri pentru trebuintiele fia-cârui omu cu afaceri câtu de simple. Calindariulu acest'a este o carte a poporului in tota privinti'a. Pentru ca afara de cele de mai susu amintite, ne da prin siematismulu bisericei gr-orientale din Transilvani'a, Banatu sî Ungari'a o icóna despre deregatoriele nóstre bisericesci scolari sî fundatiunali; despre institule nóstre de invetiamentu sî despre personalulu tuturoru acestor'a; ne da cunoscintie agronomice, ne desfatéza cu poesii folositórie dela poeti de ai nostri natiunali; in fine are sî unu cuventu in privinti'a Asociatinnei transilvane române pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, cá sa tacemu despre comunicatiunea postale, ce e de lipsa sa o scie totu insulu si de terguri. (Pre foile ce servescu de table se afla tiparita list'a de eârtile de vendiare in tipografi'a nóstra archidiecesana.)

Limbagiulu e celu popularu sî literile inca suntu retienute cele bisericesci asiá incâtu toti, va se dica, sî cei betrâni, cari au remasu pre lânga cunoscinti'a aestor'a sa se póta folosi de densulu.

Pretiulu este: legatu 25 xr, nelegatu 23 xr. in valuta austriaca.

⁂ Despre tergulu Sabiiului din lips'a spatiului, vreo cateva cuvinte in nr. viitoriu.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Percosova protopresviteratulu gr-or. românu alu Versietiului dieces'a Caransebesiului.

Emolumentele suntu un'a sessiune de pamentu birulu sî stól'a dela 90 de case sî casa parochiala.

Doritorii de a ocupá acésta parochia prevediendu-si recurseloru sele cu estrasulu de botediu, testimoniu despre absolvirea teologiei sî testimoniu de cualificatiune sa se tramita subscrisului in Mercin'a post'a ultima Varadi'a pâna in 27 Septembre a. c.

In contielegere cu comit. parochialu.

M e r c i 'a in 4/9 1870.

Ioanu P o p o v i c i u
66—1 Protopresviteru.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla romana confesionale gr. orientale din comuna Vinetia inferióra districtulu Fagarasiului se scrie prin acésta concursu pana in 20 Septembre a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 130 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne de incalditu. Cei ce doresc u a concurá pentru acésta statiune invetiatorésca, au pana la terminulu prefeptu a trimite in Fagarasiu la prea onoratulu d Protopopu Petru Popescu I-lea alu Fagarasiului—prelanga petitiunile loru:

I Testemoniu scolasticu ca au absolvatu celu putinu gimnasiulu micu, sî cursulu pedagogicu — séu teologicu. —

II Atestatu de botediu, ca suntu de religia gr. orientale.

III Atestatu de moralitate, sî ca este deprinsu in cantârile bisericesti

Veneti'a inf. in 2 Septembrie 1870.

Comitetulu parochiale
G. C e m a n i c i u
65—1 Parochu gr. or. sî Dr.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Srediscea mica protopresviteratulu or. românu alu Versietiului dieces'a Caransebesiului.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu sî stól'a dela 130 de case.

Doritorii de a ocupá acésta parochia prevediendu-si recursele sele cu estrasu de botediu, testimoniu despre absolvirea teologiei sî testimoniu de cualificatiune sa se tramita subscrisului in Mercin'a post'a ultima Varadi'a pâna in 20 Septembre a. c. Cu intielegerea comitetului parochialu.

M e r c i n 'a in 4/9 1870.

Ioane P o p o v i c i u
67—1 Protopresbiteru.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu in comun'a Cacov'a lânga Seliste se deschide concursu pâna la 30 Ssptembre 1870 st. v. pre lânga urmatórele emoluminte:

1. Cortelu liberu corespundietoriu.
2. Salariu anuale de 150 fl. v. a.
3. Lemnele trebuincióse.

Dela concurenti la acestu postu sa recere se fia de confessiunea greco-orientale, absolutu pedagogu, ori teologu sî cu portare morala buna.

Documentele concurentiloru sa voru asterne la Efori'a scolastica in Cacov'a per Secelu (post'a ultima.)

C a c o v 'a 3 Septembre 1870 st. v.

Ioanu Hanzu
Parochu.
69—1 sî directoru scolariu

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a parochiala confesionala din comuna Trapoldu, Protopopiatulu Tractului Sighisiórei gr. orientalu.

Lef'a invetiatorésca anuala este 80 fl. v. a. Quartiru, si lemne de focu deajunsu.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au sasi astearna petitiunele de mana loru scrise cu Documintele necesarie pana in 10 Octombrie a. c. la acestu scaunu protopopescu Tractualu.

Sighisiór'a 4 Septemvrie 1870.

Zacharie B o i u
68—1 Protop. gr. or.

Concursu

Mai demultu timpu fiindu vacanta de parochu statiunea gr. or. din opidulu Cohalmu, se escrie concursu pana in 22 Septembre s. v. a. c.

Venituri annuale impreunate cu acestu postu suntu: dela 129 familii gr. or. de fie'care familie cate o ferdela grau, apoi venituri ne ter. inate dupa impregiurari dela patrafiru etc. sî lemne de incalditu de ajunsu, ca la unu parochu de alta confesiune colacuitóre in Cohalmu, din padurea comunale.

Doritoriloru de a putea ocupa acestu postu lise cere ca prelenga testimoniulu ca suntu absoluti clerici, a produce inca testimoniu despre sciintiele care le au de moralitate, sî a csuntu gr. or. acelea documente pane la terminulu prefiptu sale asterna scaonului Protopopescu gr. or. alu Cohalmului in Draosu.

Datu din 4 Septe. 1870.

Comitetulu Parochialu gr. or. alu Cohalmului
Ioann I o s i f u.
69—1 Ad. Protopopescu

Concursu.

Devenindu vacante posturile de invetiatori, la urmatórele scóle parochiali din protopresviteratulu Dobrei:

1. Lapusiu superioru cu salariu annalu de 210 fl. v a.

2: Tissa cu 110 fl v. a. 84 m. bucate.

3, Parcu Seliste cu 100 fl. v. a. 50 m. bucate cuartiru naturalu sî lemne de incalditu la tóte sa deschide prin acést'a concursu pâna la 14 Septembre st. v. a. c.

Concursele prevediute cu atestatu de botezu ca suntu români de relegea gr-or., atestatu de moralitate, sî de absolvirea studieloru pedagogice suntu a se adresá comiteteloru parochiali respective pre calea subscrisului inspectoratu districtualu scolariu pâna la terminulu indicatu.

D e v a 28 Augustu 1870.

Inspectoratu districtualu alu scóleloru gr-or din protopresviteratulu Dobrei.

(63—3)

Concursu.

Pentru ocupare a dóue posturi invetiatoresci, respective a postului de directoru la scól'a capitala normala gr-or. a Tractului Dobrei se escrie prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu: 300 fl. v. a. pentru invetiatoriu 400 fl. v. a. pentru directoru.

Doritorii de a ocupá amintitele posturi, voru avea a-si instruí petitiunile loru:

a) cu atestate de botezu ca suntu români de relegea gr-or.
b) atestatu de portarea loru morala de pân'acum.
c) atestatu ca a absolvitu cursulu pedagogico-teologicu, afara de acést'a, invetiatoriulu 4 clase, iéra directorulu 8 clase gimnasiali.

Concursele timbrate sî francate suntu a se adresá la presidiulu subscrisului comitetu protopresviteralu in Deva pâna la 25 Septembre a. c. st. vechiu.

Comitetulu protopresviteralu alu Tractului gr. or. alu Dobrei prin

Ioanu P a p i u
63—3 Protopr.

Edictu.

Elie Iacobu din Comuna Lazu protopresviteratulu Sabesiului de 11 ani si-au paresitu legiuit'a sea muere Salomia nascuta Ioanu Morariu inpreuna cu doi prunci, si umbla pribegindu din locu in locu fara a se putea sci unde se tiene, se citeaza prin acésta, ca pana la 9. Martiu 1871. se se infaciesieze naintea forului matrimoniale subsemnatu, caci altfeliu si in absentia lui se va decide procesulu incaminatu de sociea lui in intielesulu canóneloru s. nóstre Biserici. —

Din siedintia forului matrimoniale tienutu la scannulu protopres: gr. or. in Sabesiu la 27. Aug. 1870.

I. Tipeiu
70—1 Prot.

*) Dóue pasage ce urmrza nu le amu pututu aflá intielesulu sî de aceea le amu omisu. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editor'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 73. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 13/25 Septembre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. siruln, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre — Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trani'a si Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 3 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa s'a alesu:

in cerculu alu II-lea unanimu par. Vicariu archiepiscopescu protos. Nicolau Pope'a si pentru casulu cându nu aru puté representá cerculu, par protopr. Ioanu Petricu;

in cerculu I s'a alesu p. protopr. Ioanu Hani'a;

in cerculu IV. s'a alesu par. Vicariu archiepiscopescu protos. Nicolau Pope'a.

in cerculu III. s'a alesu p. prot. Ioanu Metianu.

in cerculu VII s'a alesu p. protopresbiteru si prof. la institutulu teologicu pedagogicu Ioanu Popescu.

Sabiiu 7 Septembre 1870.

Cetitorii fóiei nóstre si voru aduce aminte de cele impartasite de noi in nrulu 57 sub rubric'a Sabiiu 17 Iuliu a. c. despre mesurile luate de consistoriulu nostru archidiecesanu fatia cu o decisiune a senatului scolasticu comitatensu din comitatulu Dobâcei, prin carea recuirase pre consistoriu sa insârcineze pre invetiatorii nostri confessiunali din acele pârti a asterne judiloru comunali, la finea fia-cârei luni, liste de acei copii si copile de scóla, cari au absentatu dela órele de invetiamentu, pentru çá sa se esecuteze mulcte dela parintii loru.

Unu corespundinte alu „Federatiunei“ in nr. 88 din anulu acest'a arata ca ordinariatulu metropolitanu din Blasiu, in cestiunea amintita a respunsu senatului din comitatulu Dobâcei, ca acest'a sa se puna in contielegere cu senatele scolastice gr. cat.; sa mira inse, ca ordinariatulu archidiecesanu gr-or. staruiesce asiá de tare pre lânga scóle confessionali, este neconsolabilu cându ajunge sa spuna ca ordinariatulu metropolitanu gr-or. din Sabiiu nu si-a luatu palari'a dinaintea senatului scolasticu din comitatulu mai susu numitu, si este si mai nemangaiatu, cându véde ca ordinariatulu archidiecesei gr-or. are cutezanti'a de a dovedí cu fapte din timpulu celu mai próspetu, ca se tolosescu si lucrurile cele mai nevinovate spre a face proselitismu pentru biseric'a gr. cat., si cere garantii dela senatulu scol. comit. ca cu mulctele ce aru avé sa le platéscs parintii nu se voru face abusuri in favórea proselitismului.

Presupunendu cunoscutu respunsulu ce l'a datu consistoriulu nostru, de óre ce, precum amu amintitu, daspre acést'a amu scrisu mai pre largu in nr. 57 alu foiei nóstre, trecemu numai decâtu la pârtile cele mai esentiali, atinse de corespundintele, nu pentru a face polemii, ci, in scurte cuvinte a descurcá unele idei depuse in corespundinti'a amintita, cari pre unii i potu face sa le iá de bani buni.

La gr. or. este din vechime principiulu de scóle confessiunali, principiu, precum este si confessiunea loru principiala si cu caracteru marcatu si otaritu, dara nu unu mijlocu de pressiune asupr'e regimului cu care sa treci puntea cá celu din poveste. Acést'a si-a luatu siesi de indreptariu si congresulu nostru din 1868 p. 84. Românii gr. orientali nu au lipsa sa-si nege caracterulu loru confessiunalu nici in cele scolastice, precum nu si lu néga nici in cele bisericesci si fundatiunali. Viati'a loru e intréga nestirbita si intocmita pentru tóte eventualitâtile séu cá sa intrebuintiâmu cuvintele scripturei pentru tóte vécurile. Sufletulu acestui intregu e moralitatea si moralitatea ne trebuie nu numai sub regimulu presentu, ci sub tóte regimele.

Dealtmintrea corespundintele „Feder.“ si aduce aminte câtu de bine le veni gr. catoliciloru cându, in urm'a aparârei principiului confessiunalu cu atât'a consecintia si sagacitate de câtra consistoriulu nostru, au scapatu de inspectiunea episcopului rom. cat. din Alb'a Iuli'a si de cea a consiliariului romano-catolicu. Totu asiá cându le au succesu a esperá sub regimulu provisoriu ardeleanu, unu consiliariu anume pentru confessiunea gr. catolica, provocânduse la consiliariulu gr-or. de scóla.

Imputarea ce se face ordinariatului nostru, ca si-a uitatu de o datorintia mare, este nefundata. Abstragendu dela alte metechne câte se faurisera la infiintiarea scólei din Lapusiu, la care face alusiune corespondintele „Fed.“ presentulu, cá si trecutulu, ne arata ca aceea scóla fâra caracteru confessiunale astadi aru fi in ventu séu nu romanésca. Si apoi nu scimu cu totii, ca si gimnasiulu dela Naseudu, carele la inceputu erá fâra caracteru confessiunalu acum e cu caracteru confessiunalu?

Un'a ne aduce in uimire in afacerea de fatia. Proselitismulu nu se néga pentru ca nu se póte negá, dara totusi se acopere cu nisce frase góle. Acest'a e semnu tristu, pentru ca reulu in tipulu acest'a nu se vindeca

Consistoriulu nostru archidiecesanu, in fati'a intemplârei dela Chechisiu, unde archidiaconulu gr. cat. Szilasi dice câtra crestinii gr. or., ca ei pentru aceea nu potu capatá imprumutulu de statu dela comitatu, pentru ca suntu gr. orientali, si l'aru scóte indata déca aru trece la greco-catolicismu, — nu are in catrâu de câtu cu dreptu cuventu a presupune, ca si mulctele ce voru fi de a se esecuá dela crestinii nostri voru fi trase in abusâri de aceste. Si cu ocasiunea acestor'a se voru aflá ómeni, care voru dice faceveti nniti si indata scapati de platirea pedepseloru.

Cându suntu fapte asiá de evidente, si celu atinsu mai susu nu sta isolatu, ci e numai unulu din cele mai de curendu cunoscute, acei domni, carii la fia care ocasiune de felinlu acestor'a se espectoréza ca voiescu binele natiunalu, aru face mai bine déca aru staruí cá lucruri de aceste pagubitóre pentru cultur'a nóstra natiunale sa nu se mai intemple si sa le combata in radacin'a loru. Netediendule cu vre-o câte-va vorbe dulci, insemnéza a le aprobá, si aprobarea acést'a este veninulu celu mai tare si mai periculosu.

Astadi in 12 Sept. Dlu Ioanu Popescu, profesoru de teologia si pedagogia s'au hirotesitu de Protopresviteru prin Par. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu, dupa ce au fostu unanimu alesu de Protopresviteru prin sinodulu inmultitu alu protopresviteratului Sabiiului II, si prin consistoriulu archidiecesanu au fostu intarita acésta alegere.

Evenemintе politice.

In partea resariténa a imperiului austro-ungurescu este linisce politica. Convocarea dietei pre 30 Septembre, esercitiele honvediloru concentrati la puncte diferite si cojecturile diuarieloru din Pest'a asupr'a situatiunei cu privire la resbelulu intre Franci'a, póte si reintórcerea lui Kossuth in Ungari'a — eata scirile mai insemnate. Dincolo de Lait'a? Acolo e frementatur'a mai mare, pre lânga mici resultate, pentru ca e problematicu déca boemii, déca polonii, voru esperá ceva. Locutiitoriulu din Tirolu, Moravi'a si presiedintele tierei din Silczi'a suntu pensiunati. Caus'a sa dîce a fi, pentru ca in senatulu imperiale au votatu si ei pre lânga amenarea alegerei presiedintelui pentru senatu precându doi ministri au votatu contr'a.

Scirile despre pace se immultiescu, speranti'a de a se realisá pacea in curendu inse e fórte subtire. Intrevederea lui Favre cu Bismarck nu au folositu multu. Pretensiunile din partea prussieniloru suntu inca pré mari.

Rom'a a cadiutu. Ea sa afla in mânile italianiloru. Regimulu si parlamentulu italianu se voru stramutá acolo preste putienu, pentru cá sa iá in posessiune nóu'a si natural'a capitala a regatului italianu.

Informatiunile din Bucuresci vorbescu acum a dóu'a óra despre o aliantia intre Austri'a si Russi'a.

Din Treiscaune.

Onorata Redactiune! Nu-e destulu, ca norulu greu politicu ne apasa esistinti'a nationala, nu-e destulu, ca politic'a Europei e incurcata, incâtu in totu momentulu póte atacá esistinti'a imperiului constitutiunalu, ci inca in tempuri asiá grave ni se ataca si autonomi'a bisericei pre câi suterane, ni se amenintia prin legea scolastica inchiderea scólei confessiunale din S. Szt. György, carea ce e dreptu nu corespunde intru tóte legei scolastice, pentru ca domnii de inainte de 48 nu neau lasatu sa facemu scoli, nici neau lasatu in stare cá sa potemu si noi redicá scoli mai bune corespundietóre legei scolastice. Pentru aceea nu urméza, cá sa ni se inchida scól'a nici nu-e iertatu, cá pre unii dintre poporenii nostrii nepriceputi sa-i seduca la depunerea juramentului pentru scól'a comunala, fâra de a li se spune, ca au de a platí si 5 procente urcatura de dare pentru sustienerea acelei scoli, si inca fâra de a li se impartasi mai antâiu formul'a juramentului; ci stapânii situatiunei de adi védia-si de tréb'a loru si nu se amestece in treburile nóstre scolarie. De altmintrea le-o spunemu francu, ca din partea loru nu suferimu nici unu amestecu in autonomi'a bisericei nóstre, de care se tiene strictu si caus'a scolastica; noi n'avemu lipsa de tutoratu in treburile scolastice spre a ne rapí cu tempu limb'a natiunala!

Togm'a septemân'a trecuta avuramu si noi rar'a norocire de a fi preotulu nostru Alecsiu Popoviciu provocatu din partea inspectoratului scolasticu alu regimului spre a-si dá invoirea sea la compunerea unei scoli comunale, câci fâra de aceea scól'a nóstra confessiunala nu póte sa esiste si cu tempu tre-

buie sa se inchida; la scól'a comunala insa preotulu cá catechetu va aveá plata buna etc. Eata! pre ce cale vreau sa ne surpe scól'a confessiunala! cum se venéza prin amagiri dupa preotii nostrii! Insa preotulu avú curagiulu sî simtiulu romanescu de a respinge propunerea sî a denegatu invoirea sea la facerea unei scoli comunale!

In respectulu scólei nóstre confessiunale, carea niei unu fondu n'au avutu, neamu adunatu cu totii in 6 Septembre c. v. 1870 sî ne-amu sfatuitu cu crestinii nostrii, ca fatia cu atacarea autonomîei bisericei nóstre ce avemu de facutu? sî amu decisu unanimu, ca cu ori ce pretiu scól'a confessionala o sustienemu, protestâmu in contr'a inchiderei scólei nóstre sî ca pre ravasiulu nostru scóla comunala sa nu se faca; cá inse acést'a sa se póta intemplá, trebuie sa compunemu unu fondu anumitu pentru a puté redicá o scóla mai mare sî corespundietóre legei scolastice, la care fondu rebuie totu satulu crestinu sa contribuie dupa putinti'a sea; dara cându e vorb'a de contribuitu, apoi greu se pricepu bietii secuitii nostri români, d'abia poti scóte dela ei câte 2 fl., câte 1 fl.*), sî totu-si numai dela 10 persóne s'au adunatu 42 fl. v. a., fiindu ca altii au promisu, ca voru dá, sî iéra altii nefiindu de fatia n'au potutu contribuí, insa list'a circuléza, sî pâna mi-a veni iéra-si la mâna, ve voiu impartasí resultatulu; dara mari sperantie n'amu, m'a-siu bucurá déca s'aru suí pâna la 100 fl. v. a., câci de un'a parte saraci'a e mare, de alta parte necultur'a unor'a nu indémna spre sacrificare!

Scól'a confessiunala inse ne trebuie — cu ori ce pretiu! Ce e dara de facutu, cá numai 1500 fl. v. a., sa se póta aduná pâna in primavér'a viitóre, care suma se recere pentru edificarea unei scoli de tréba, cá nu cumv'a sa patîmu rusinea aceea, sa ni se inchida scól'a! Nu ne remâne alta cale, decâtu a atrage atentiunea onoratului publicu asupr'a acestei cause importante eminentu nationale aici in Sangeorgiu in centru Treiscauneloru! 11,000 de suflete române mai de totu magiarisate a Treiscauneloru suntu in periclu de a se perde cu totulu, déca nu li se spriginesce cu ajutoriu materialu caus'a acestei scoli. Numai biseric'a ii léga inca de natiunea nóstra! Sa-i legâmu sî mai strinsu de ea prin redicarea acestei scoli.

Ne rogâmu de Escelenti'a Sea Domnulu Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru, asemenea de ceilalti Episcopi ai nostri, asemenea de maritulu consiseriu alu nostru sî nu mai pucinu de congresulu bisericescu, care se va aduná in 1 Octombre in Sabiiu, sî mai in urma de totu mecenatulu românu, sa se indure cu filerulu loru a ajutá acést'a scóla, acestu poporu orfanu, acésta veduva saraca; carea preste multe fortune au trecutu, inse religiunea strabuna inca nu nu si-a parasit'o. Ajutati! ajutati! ca Dumnedieu va resplatí insutîtu sacrificiulu, sî stranepotii acestui cercu ve voru binecuventa numele vostru.

Spre orientare acestu orasiu in sine cuprinde 640 suflete române—orfane.

Sepsisantgeorgiu in 8/20 Sept 1870.

O.

PS. In caus'a redificârei bisericei nóstre amu de a impartasí onoratului publicu, ca dupa balulu de asta véra in Elöpatak au mai intratu sî acum'a de curendu dela Majestâtile Sele Regele sî Regin'a, 200 fl. v. a. dela unu domnu din Romani'a 8 fl. v. a.; despre care prin acést'a se face socóta publica. O.

*) De aru dá toti asiá din tóte pârtile!

Red.

O cuventare a lui Iacoby.

Avemu naintene-ne o cuventare a neobositului anteluptatoriu pentru caus'a libertâtiei, a celebrului democratu Ioane Iacoby, despre cestiunea Elsaszului sî Lotaringiei. In 14 l. c. s'a intrunitu partit'a poporului intr'o convenire in Königsberg sub presidiulu negutiatoriului Herbig, in care s'a asceptatu dechiaratiunea umatóre:

Membrii partitei poporului intruniti aici 'si esprima convictiunea, ca

nici din dechiaratiunea de resbelu a lui Napoleonu nici din resultatele armeloru germane nu resulta dreptulu a dispune de sórtea politica a locuitoriloru Elsaszului sî Lotaringiei.

Ei protestédia, pre bas'a dreptului popóreloru de a dispune de sine, in intereselu libartâtiei sî pâcei contr'a ori cârei anecsâri fortiate de teritoriu francez.

Intre vorbitorii pentru acésta dechiaratiune se afla Ioane Iacoby, care dise:

Domniloru!

In 25 Augustu 1866 a pronunciatu contele Bismark — in comisiunea de anecsiune a casei deputatiloru prussiane cuvintele momentóse: „sa ne apucâmu, Domniloru! repede de lucru, ceea „ce se refusa pre o minuta, nici cându nu se va poté recâstigá.

Nu puneti pedeci regimului in legea de anecsiune; aidemu sa fimu mai bine satosi de unitate nationala sî potere, fâra de a mai disputá multu cumu sa ni se servésca maacarea!“

Patru ani au trecutu de atuncea, — sî in acestu tempu scurtu au facutu liberalii nostrii nationali asiá mari progrese, in câtu mai ca invetiaceii intrecu pre maestru. Departe de a pune regimului pedeci, din contra domniavóstra insusi sunteti, cari neincetatu urgesti la anecsiuni nóue: asiá sunteti de satosi de unitate nationala sî potere in câtu regimulu nu ve póte anecsá destulu.

D'abia au strabatutu dela Berlinu parol'a sî sî vedemu noi, precumu tóta lumea — ridicându-duse in pressa in conveniri in adrese unu choru inmiitu, care pretintinde anecsarea Elsaszului sî Lotarangiei.

Cu putiene dîle inainte de acést'a a fostu unu resbelu de aparare, de care ne temému, o lupta santa pentru patri'a iubita, sî astadi — dupa cum ni infatiosiadia jurnale — e unu resbelu de cucerire, e lupta pentru egemoni'a rasei germane in Europ'a!

Nu voiu ventila cestiunea, ce urmâri va produce anecsiunea. Dvóstra sciti ca liberalii nostrii natiunali speréza dela ea munti de auru. Inse macaru ce voru dice acesti Domni in favórea anecsiunei, ori cum se va serví fómei loru nationale mancarea, — totusi e o absurditate politicu blanca a crede ca, din nedreptate sî fortia va potea rasâri poporeloru vre unu bine. Cestiunea capitale care e de a se resolví in afacerea acésta, e:

Are Prussi'a séu Germani'a dreptulu de asi anecsá Elsaszulu sî Lotaringi'a?

Ni se dice: Elsaszulu sî Lotaringi'a s'au tienutu mai naite de tiér'a nemtiésca. Franci'a si-a insusitu tierile acestea prin ghibucia sî fortia. Acumu, invingendu pre francesi, e dreptu sî cuviinciosu a le realungá prad'a, a ne recere proprietatea nóstra rapita.

Domniloru! nu ve lasati sa ve duca in ispita prin cuvinte frumóse. Chiaru câudu ve aru imbia imperatiile lumei; nu ve lasati a ve seduce, a ve inchiná idoliloru puterei. Esamenati aceea frasa frumósa — sî veti aflá ca nui altu ceva, decâtu dreptulu celu vechiu barbaru alu tunului, mascatu.

Elsaszulu sî Lotaringi'a—dicu ei—a fostu „proprietate“ germâna sî trebuie sa devina iéra-si germâna! Ce feliu—intrebu — Elsaszulu sî Lotaringi'a n'are locuitori? Séu dór' lucuitorii acestoru tieri suntu unu objectu fâra vointia, pre care fâra d'a mai intrebá, ti-o poti improprietarí, de care poti dispune dupa placu? Séu si-au perdutu prin resbelu totu dreptulu — au devenitu sclavi, despre acâroru sórte invingetoriulu póte dispune dupa placu? Chiaru sî celu mai zelosu, incarnatu anecsiunistu concede, ca locuitorii Elsaszului sî Loteringiei suntu francesi cu trupu sî cu sufletu si voru a remanea francesi. Macaru cum aru fi pacatuitu ei fatia cu noi — aru fi in contr'a ori câruí dreptu umanu, câudu noi amu voí ai germanisá fâra voi'a loru, câudu i-amu anecsá contr'a vointiei loru Prussiei séu altui statu germânu. Domniloru! Esista unu proverbu germânu vechiu, care din caus'a adeverului, ce contiene — a devenitu de comunu de o lege morala:

„Ce tie nu-ti place,
Altui'a nu face!“

FOISIÓRA.

I.

In memori'a reposatului directoru G. Munteanu.

Eheu fugaces Postume labuntur anni, nec pietas moram rugis et instanti senectae afferet indomitaeque morti.

Hor Od. XIV. libr. II.

Despre adeverulu acestoru versuri frumóse sî pline de intieleptiune filosofica se vede ca a fostu adâncu petrunsu reposatulu directoru sî profesoru gimnasialu G. Munteanu cându in anii din urma ai activitâtiei sale literare lucrá cu atât'a incordare la edarea cu note a celui mai eminentu daru sî celui mai greu de intielesu poetu latinu. Asiá este, anii fugu, fruntea sî fati'a pórta semne invederate a dîleloru trecute, pietatea nu retiene betrânétia nici nu opresce mórtea neinvingibila! Dara déca de-o parte acestu adeveru deprima sufletulu moritoriului 'lu inaltia de alta parte dîs'a celebrului poetu „non omnis moriar parsque melior mei vitabit Libitinam.“ Faptele sî opurile barbatiloru, cari in viatia-le sî-au implinitu cu conscientiositate chiamarea, nu pieru si nu potu pierí in veci. Inse cu tóte acestea datori'a posteritâtiei e, a conservá cu pietate eriditatea lasata ei dela antecesori de gloriósa memoria. Istori'a literaturei române va inregistrá dupa meritu sî la loculu seu opurile literare ale alesiloru natiunei; dar sî pâna atunci credu, ca seversiescu nu numai unu actu de pietate, ci de o datoria indispensabila incercându-me a desvoltá in modu biograficu activitatea cu deosebire literara sî pedagogica a neobositului de eterna memoria Munteanu. Intre manuscriptele reposatului, câte mi stau la dispusatiune s'a conservatu sî o biografia scrisa de mân'a sea propria. Acest'a mi va serví de basa sî indretariu la deslegarea problemei, ce mi-am propusu. Din acésta biografia vedemu, ca G. Munteanu s'a nascutu in satulu Vingardu, comitatulu Albei-inferióre din parinti români de legea ortodocsa, tata-so dascalu sî mosiu-so paternu preotu. Anulu nascerei sale e 1812 lun'a Februariu, epoch'a acést'a, de-sî nu de totu obscura, dar destulu de sterila de a produce sî cresce barbati, cari cu rara abnegare de sene sa-si faca de devisa a vietiei luminarea neamului românescu impilatu sî degradatu. Elementele limbei române, cetitulu sî scrisulu le-a invetiatu sub manuducerea tata-so cu atât'a sporiu incâtu in etate de 6 ani citiá Apostolulu, in cea de 10 ani sî Casani'a in biserica (ipsisimis verbis). La anulu 1823 intrá in scól'a normale de 3 clasi din Alb'a-Iuli'a, o terminá cu calculu de eminentia. Promovatu in gimnasiu finí asemenea cu progresu eminentu in anii 1826, 1827 sî 1828 clasele I., II. sî III. dîse gramaticali; iéra in 1829 sî 1830 pre cele umaniori poesi'a sî retoric'a. In anii 1831 pâna la 1834 absolvà studiele filosofice sî juridice in liceulu din Clusiu.

In Octombre 1834 nefiindu dupa legile de atuncí ale patriei alta perspectiva de aplicare pentru românii de legea orientala decâtu preoti'a fâra erlesia — sesiune de pamentu destinata pentru intretienerea preotului — advocatur'a fâra clienti, in etate de 22 ani trecù in Romani'a. Aci deocamdata fù aplecatu cá prefectu de studia (maître des études) in convictulu séu cum 'i dicu pensionatulu statului dela st. Sav'a in Bucuresci.

Conformu legiuirei prevediute prin regulamentulu organicu, cá la metropoli'a din Bucuresci sî pre la fie-care din cele trei episcopie: la Rmnicu, Buzeu sî Ardesiu sa se deschidia câte unu seminariu, fu chiamatu in 1 Iuliu 1836 de renumitulu pentru patriotismulu seu episcopu Cesariu la Buzeu, cá in calitate de inspectoru sî profesoru sa deschisa aci seminariulu. In 15 Augustu amentionatu cu ocasiunea deschiderei debutá pentru primá data in publicu cu o cuventare inaugurale, reprodusa de diariulu redigatu de Poenariu, Aaronu s. a. In seminariulu din Buzeu a propusu in cursu de 8 ani adeca pâna la 1 Sept. 1844 obiectele de invetiatura prescrise de regulamentu pentru unu seminariu de 4 clase dirigându totudeodata acestu institutu spre deplin'a satisfacere a episcopului. Dovada la acést'a laudatoriulu ce se pastréza intre harthiile reposatului.

Caus'a principale, ce l'a facutu cá la 1 Sept. 1844 sa-si dea demisiunea intre altele fu, ca cu ocasiunea unei intrevorbiri, ce o avù cu mitropolitulu U.-Vlachiei Neofitu, cându acest'a se dechiarase

Ce amu dice noi, ce liberalii nostri natiunali, cându polonii vre-o deta invingetori aru recere, pre bas'a dreptului tunului, provinciele Posen sî West-prussi'a sî aru voí alea anecsá ? Sî totusi suntu acelea-si base, care voiti ale produce acumu pentru vre-o anecsiune a Elsaszului si Lataringiei.

Nu, domniloru ! E datorinti'a nóstra a pasí in contr'a ataroru tendintie, contr'a egoismului notiunalu. Sa tienemu cu fermitate de basele dreptului — precum in viatia privata, asiá sî in viati'a publica !

Sa pronuntiâmu convictiunea nóstra profunda ca fia-care anecsare de teritoriu streinu contr'a vointiei locuitoriloru lui e vatemarea dreptului popóreloru de a dispune de sine insu-si—sî de aceea asiá de evitatu precum de reutaciósa.

Negenati de tumultulu momentanu alu victotorieloru sa protestâmu in contr'a ori cârei fortie, ce aru voí a esecutá contr'a locuitoriloru Elsaszului sî Lotaringiei.

Numai cine respetéza libertatea altor'a, e demnu de libertate.“

SEDAN.

Sub acel'a-si titlu publicaramu in nrulu trecutu naratiunea faptului desastrosu dela Sedan. Publicându sî urmatórea versiune, n'o facemu decâtu spre a se ve veritatea faptului.

E anevoia d'a 'si dá cine-va sém'a de unu evenimentu atâtu de estraordinariu cá celu care avû locu sub zidurile Sedanului, unde o armata, intr'unu locu tare, fu silitu sa se dea, fâra cá sa cunósca diferitele impregiurâri cari au adusu acést'a.

Sa espunemu aceste impregiurâri.

Dupa batali'a dela Mars-la-Tour, maresialele Bazaine, de sî remasese stapânu pre terenu, fusese silitu sa se retraga spre Metz ca sa se mai aprovisioneze de nutrimentu sî de munitiuni ; dara armat'a prussiana, intarita prin trupe numeróse, sa intorsese spre densulu sî, dupa multe lupte glorióse pentru armat'a francesa, amenitiá sa-i taie retragerea :

Maresialele Mac Mahon, a cârui'a armata se formá pre câmpi'a Chalonului, hotarî atunci sa mérgin ajutoru maresialelui Bazaine, sî de sî simtí tóta temeritatea acestei incercâri, in fati'a fortieloru cona siderabile care mergeau spre Parisu sub ordin le principelui regale sî care 'lu putea luá d'a laturi, pre cându cele ce erau in fati'a Metzului puteau in mare parte sa vie la lupta in frunte, hotarî sa mérga in ajutoriulu armatei dela Metz. Se indrépta deci dela Reims si dela Rethel spre Stenay.

Ajungendu la Chene le Populeux afla ca antegard'a principelui regale se zarise sî dejá capetele colóneloru sele se ciocnisera cu corpurile Douay si Failly.

Indata ordina o miscare de retragere spre Mezières, câci, taiatu d'acestu orasiu, nu-si mai putea reinviorá armat'a. Acésta miscare dejá incepuse, cându o depesia, venita din Parisu nóptea, u sileá sa staruiésca intr'unu mersu care crá saifia fatale.

Armat'a francesa urmá d'a naintá : dejá trecuse in câtu-va Meusa la Monzon, cându corpurile generaliloru Failly sî Douay, care remasesera pre tiermulu stângu, fura viu atacate sî se retrasera in desordine, dupa ce au sustienutu o destulu de indelungata lupta.

Maresialele Mac-Mahon recunoscù atunci pentru a dóu'a óra estrem'a dificultate d'a ajunge la Metz sî simtì nevoi'a d'a renuntiá la proiectulu seu. Dede indata ordine d'a se intórce inapoi spre Sedan, sî, de-si sdrobiti de oboséla, trupele mersera o parte din nóptea din 30 sî 31 Augustu.

Ajungendu lânga Sedan, alu 12-lea corpu avù se sustiena o incaierare in care totu folosulu fu din partea sea ; dara, in timpulu acest'a, armat'a prussiana îsi completá trecerea preste Meus'a in susu sî in josu de Sedan, sî incepea sa cuprinda tóte inaltimele care domniau orasiulu. Nu e fâra interesu sa spunemu ací ca Sedan este unu locu fórte dominatu de dealuri sî imposibile d'a se opune nóuei artilerie. Câile nu suntu aperate prin lucrâri séu prin forturi naintate, cá la Metz sî in multe alte locuri; pre d'alta parte armarea crá fórte necompleta sî aprovionârile de nutrimentu sî de munitiuni fórte restrense.

In diu'a de 1 Septembre, la 5 óre de diminétia, armat'a francesa fu atacata din drépt'a sî din stâng'a de odata. In drépt'a positiunea crá ocupata de corpurile Ducrot sî Lebrun, stâng'a de corpurile Wimpffen sî Douay.

Maresialele Mac-Mahon se suí indata pre calu sî se duse in fruntea cea mai inaintata a atacului, cá sa recunósca positiunile. Imperatulu, pre care-lu vestise, erá sî elu calare, sî esiá din orasiu, cându intalní pre maresialulu, care erá dusu intr'unu furgonu de ambulantia, ranitu la sioldulu stângu d'o spargere d'obus. Comandamentulu fusese luatu de generalele Wimpffen, cá unulu care erá mai vechiu.

Lupt'a se sustienù cu energie mai multe óre; déra, spre dóue óre dup'amédí, trupele fura respinse sî mersera pâna in orasiu, ale cârui'a strade fura indata pline de carâ, de trasuri de artileria, de ómeni din infanteria sî de cavaleria, totulu in cea mai mare confusiune.

Din caus'a acestoru incurcaturi, imperatulu trebuí sa stea pre locu, pre cându obusurile plouau in orasiu, aprindiendu mai multe incendiuri, isbindu pre raniti in case sî semenându mórtea in strade, cadiendu pre gramedi mari de ómeni unii preste altii : generalele Guyot de Lespart fu ucisu in acelu momentu pre strada.

Silitu sa stea in orasiu, imperatulu sa instalà la sub-prefectura, care sa afla in centrulu aceslei ploi de focu.

Mai multe obusuri sa sparsera d'asupr'a casei sî in curtea acestei resiedintie, unde sosira indata comandantii diferiteloru corpuri anuntiându ca resistinti'a devenea impossibile.

Soldatii, dupa ce s'au batutu vitezesce mai tóta diu'a atacati din tóte pârtile, mersera spre orasiu sî dau unii preste ultii prin strade sî prin siantiuri. Confusiunea fu indata pretutindenea sî ori ce miscare devení imposibile.

Obusurile prusiane cadeau in acestu oceanu de ómeni, aducendu mórtea la fia-care lovitura, sî zidurile cetâtiei, departe d'a serví cá adapostire acestei armate, incepeau sa devina caus'a perderei sele.

Recunoscedu atunci impossibilitatea unei resistintie folositóre, fura nevoiti sa céra a negotiá, sî unu drapelu alba fu radicatu in verfulu fortaretiei, spre cinci óre séra.

In acestu momentu armat'a prussiana, tare de mai multu de 250,000 ómeni, 'si restrinsese cerculu; o formidabile artileria ocupa tóte naltimele care domniau orasiulu si infanteri'a putuse naintá pâna subtu orasiu.

Regele Prussiei tramise atunci unu adjutante la imperatulu, cá sa céra predarea locului sî capitulatiunea armatei.

Imperatulu nu voí de locu sa respundia pentru armata, sî lasa acésta grige generalelui Wimpfen, care avea comand'a suprema ; dara facù cunoscutu regelui Prussiei ca se va dá lui in persóna.

Regele cerù sa se numésca plenipotentiari pentru cá sa cunósca propunerile relative la armata. Generalele Wimpfen se duse la o conferintia cu comitele de Moltke sî veni sa supuie unui consiliu de resbelu, compusu de toti generalii armatei, conditiunile care 'i se facusera.

Intr'acésta intrunire, sa recunoscù in unanimitate ca armat'a, fâra nutrimentu, fâua munitiuni, gramadita prin stradele orasiului, dejá in desordine, erá in impossibilitate sa faca vr'o miscare, sî ca nu mai putea sperá sa 'si mai deschida vr'o trecere printre sîrurile inimice. Prin urmare deveneá inutile d'a mai prelungí ór'a impotrivirei, alu cârui singuru resultatu aru fi fostu d'a se macelarí soldatii, sî toti fura constrinsi sa primésca capitularea.

Generalele Wimpfen facú cunoscutu imperatului resultatului acestei deliberâri sî 'i spuse ca numai densulu putea dobendí nesce conditiuni mai bune pentru armata.

Intr'adeveru, regele oferise imperatului o intrevedere, care avú locu spre siepte óre sér'a intr'unu castelu lânga Sedan.

De sî se dîse ca, déca conditiunile nu eraŭ primite in 9 óre, ostilitâtile voru incepe din nou,

---

ca cugeta a reorganisá din fundu seminariului centralu metropolitanu, sî ca spre acestu scopu chiamà in calitate de inspectoru sî profesoru pre I. Popasu din Brasiovu sî pre I. Maiorescu, inspectoru scólei centrali din Craiov'a pre atunci, fù sî densulu invitatu a ocupá o catedra. Intr'aceea metropolitulu 'si mutà cugetulu din considerationi necunoscute, chiama pre profesorulu de judetiu din Buzeu, pre ierodiaconulu Dion. Romano ; acest'a atrase pre P. Penescu, iéra densulu fù trimisu cá sa organiséze seminariulu dela episcopi'a din Rimnicu, cea ce fundu veduvita de episcopu stà totu sub nemeditata iurisdictiune a metropolitului Neofitu. Aci functiunà susu numitulu in calitate de inspectoru sî profesoru pâna la finitulu lui Sept. 1848, cându in urm'a evenemînteloru de atunci i cautà sa se reintórca in Ardealu dinaintea torentelui de ura aprinsa prin calumnii malitióse asupr'a capeteloru ardeleniloru.

In acésta perioda a vietiei sale ni se spune in biografia, ca Munteanulu a lucratu dela 1839—1840 in societate cu prof. Dionisiu Romano la o foia periodica, ce tractá mai cu séma materie bisericesci si scolastice, intitulata : „Vestitoriulu bisesicescu ;“ iera fructulu asiduitâtiei sale private au fostu opulu culesu sî prelucratu de densulu dupa autori francesi sî germani : Meditatii religióse in 2 tom. La anulu 1842 sî 1843 a tradusu din nemtiesce : „Suferintiele junelui Verter“ de Göthe, iéra din latin'a opulu intitulatu : „Urmarea lui Cristu.“

Precisiunea, cu care s'a silitu autoriulu a redá testulu originalu alu acestoru opuri intr'unu limbagiu pre câtu de corectu pre atât'a sî de frumosu e dovada de ajunsu pâna la ce gradu dominá elu inca pre atunci limb'a româna.

Dara sa reapucâmu ierasi firulu biograficu, cu ceea ce vomu inaugurá a dóu'a perioda a vietiei. Aci ni se spune in biografia ca venindu Munteanulu in Ardealu a functionatu cá membru atâtu alu comitetului românu câtu sî alu comissiunei de apararea tierei, ambele cu resiedinti'a in Sabiiu, pâna la prim'a ocupare a Sabiiului de Bem, comandantele unguriloru revoltati, cându fù constrinsu a fugi in Romani'a lasându prada cuceritoriloru totu fructulu economisârei sale facute in cursu de 14 ani constatatoriu din o suma considerabila de bani in argintu, vestminte pretiósa, argintarie s. a.

La 1849 reintornându-se in Ardealu nemediatu pre urm'a intrârei armatei imperatesci se asiadià in Sabiiu, de unde se puse in corespundintia cu redactiunea renumitei gazete „Bucovin'a.“ Articolii marcati cu semnulu cumpenei din acést'a fói'a au esitu din pén'a sea, contribuindu fórte multu prin acést'a la desmarcarea acelui machiavelismu spurcatu, ce tindea, nici mai multu, nici mai putienu, decâtu a scóte sî a reduce tóte misicarea romaniloru dela 1848 pentru apararea nationalitâtiei loru sî a causei imperatiei statatória in legatura un'a cu alt'a, — la unu simplu brigandagiu, — a prinde sî a perde pre toti ba batii romani, câti au luatu parte activa mai insemnata in acea drama trista. Sciutu este ca unii se prinsera deja sî ca cu altii se facuse cercare spre ai prinde.

La 185$^0/_1$ cá sa nu se numere in acelu timpu de suspiciuni sî denuntiari intre renitenti cerù unu postu administrativu, ceea ce denegându-ise, priimí in urm'a unei intielageri cu câtiva barbati romani tari in credintia spre a se efeptuí unu altariu câtu de micu, unde sa se nutrésca focului simtiului nationalu pentru timpuri mai bune, a face inceputu la infiintiarea unui gimnasiu românu in Brasiovu. Propunendu tóte optu obiectele de invetiatura prescrisa pentrn gimn. infer. trecù cu elevii sei dela $185^0/_1$—$186^3/_4$ prin tuspatru clasele. In 29 Aprie 1853 fù insarcinatu cu directiunea gimnasiului, in care calitate functionà pâna la anulu 1868, cându fâra de a renunti'a la postulu seu, fù nevoitu a merge la Vien'a spre intregirea sanatâtiei sale sdruncinate. Dara parca o sórte sinistra se conjurase asupra-i de alu gonì mereu ; câci de-si se reintórse prin Decembre asiá dicându sanatosu la postulu sî chiamarea sea, totusi nu mei vediù multe dile bune, ci dupa ce petrecú inca intre cei vii unu anu in suferintie parte spirituale parte corporale cadiú sub greutatea unei bóle pline de suferintie amare prada morti in 17 Dec. 1869 s. v

(Va urmá.)

intrevederea se intardiá pâna cându conditiunile capitulârei fusesera primite de generalele Wimpfen.

Astufeliu e naratiunea esacta a acestei catastrofe, care va implé de durere ori-ce anima de soldatu.

Primirâmu urmatórele sire interesante cu deosebire pentru barbatii de scóla:

Ploesci 1 Iuniu a. 1870.

Onorate Domnule Redactore! Educatiunea sî instructiunea suntu incontestabilu, aspiratiunile cele mai supreme ale secolului presinte, ambitiunea cea mai legitima a ómeniloru de bunu simtiu. Acést'a se constata prin sacrificiele de totu feliulu, ce se facu pentru aceste diitâti mantuitóre sî bine facatóre, prin precautiunile sincere sî perseverante cu care ne silimu a stabilí pre base singure, Altariulu loru.

Un'a din acele tendintie a fostu sî darea la lumina, cu aprobatiunea onorabilului Ministeriu alu Instructiunei publice sî alu culteloru, a opului seu, Elemente de Pedagogia sî Methodologia, editatu anulu trecutu cu spesele sale in un'a mia esemplare sî destinatu a facilitá atâtu parintiloru, câtu sî invetiatoriloru, dificil'a loru missiune de educatori sî instructori ai juneloru lastrare, ce Dumnedieu sî Soceitatea le au confiatu.

In vedere insa, ca acésta editiune minima, care s'a epuisatu in câte-va luni numai a fostu departea de a fi pututu satisface tóte trebuintiele Romanici; in vederea cereriloru ce-i vinu de mai multe pârti, fâra a le putea satisface, subscrisulu s'a decisu a face o a dóu'a editiune insa intr'unu numeru mai mare, spre a putea efectuá tóte cererile sî reduce considerabilu pretiulu ei.

Acésta opera, cá sî prim'a editiune, va cuprinde patru pârti, insa mai desvoltate sî mai corectate:

I. Pedagogi'a, séu cursulu educativu; ací se gasescu indicile cele mai nimerite sî acreditate pentru intemeierea unei reale sî vere educatiuni, in jun'a generatiune;

II. Invetiatoriulu sî scól'a, unde se prescriu tóte datoriile invetiatoriloru câtra scóle, scolari, concetatieni, colegi, autoritâti, etc.;

III. Methodologi'a generale, care indica modurile generale ale invetiamentului, sî recomanda pre cele mai bune;

IV. Methodologi'a speciala; acést'a pune la dispositiunea dloru invetiatori, methodele cele mai recomandabile sî-i conduce cu siguranti'a câtra scopulu marei dloru missiuni.

Spre a reusí dara in scopulu ce sî a propusu facendu posibilu respândirea acestei opere in tóte familiele sî scólele, subscrisulu a credutu cuviinciosu, a face acésta a dóu'a editiune prin abonamentu, sî a ficsá pretiulu unui esemplariu pentru Domnii abonati, numai la lei noi 3.

Basându-se pre amórea de progresu sî simtiemintele D-vóstre patriotice, sî cunoscendu interesulu realu sî activu ce purtati, pentru totu ce tinde la cultur'a intelectuala sî morala a poporului Românu, subscrisulu isi permite Domnule Redactore a apel'a la bunavointi'a D-vóstre a va rugá respectuosu, cá sa binevoiti a-i dá binevoitoriulu sî energiculu Dvóstra concursu, luându mesurile ce veti crede mai eficaci, spe respândirea acestei opere sî in cerculu Dvóstre sî facerea prin urmare a unui numeru considerabilu de abonati.

Pretiulu abonamentului se platesce de o data cu subscrierea; iéra listele de abonati, dimpreuna cu sum'a baniloru incasati, se voru inaintá subscrisului celu multu pâna la finele lui Septembre venitoriu, spre a putea sî densulu decide la timpu sum'a esemplareloru de imprimatu. — Impartirea séu inaintarea loru pre la Dnii abonati, se va face apoi negresitu in lun'a Noemvre st. v.

Magulitu cu cele mai frumóse sperantie, amu onórea Domnale Redactore a ve oferí cu acésta ocasiune asigurarea stimei sî consideratiunei ce ve conservu.

I. P. Eliade.
Revisore scolariu.

P. S. Pentru perderi intemplatóre sî spese mici accidentale, subscrisulu recunósce Dloru corespondinti, cari voru face preste 10 abonati, unu rabatu de 10 la %, asupr'a tutoru abonamenteloru acute. I. P. E.

Varietâti.

*** Bar. Iosifu Ringelsheim fostu comandantu alu a II-ei divisiuni de trupe in Vien'a, este denumitu comandantu la a XVI. divisiune de trupe sî comandantu militariu in Sabiiu.

*** Sâmbet'a trecuta, la 29|10 Septembre, s'au deschisu lini'a drumului de feru, dela Galatz la Bucau, sî indata dupa repararea podului de pre riulu Moldova, — unde din causa caderei malului s'au stricatu, — se dice ca neaperatu se va legá cu lini'a Offenheim, ce incepe dela Roman.

Vineri la 28/9 Septembre, aflâmu ca s'au deschisu sî lini'a câiei ferate Bucuresci-Ploesci, sî preste 2 septemâni se va deschide sî acea dela Braila-Ploesci (sectiunea Barbosi).

Ast feliu nu târdîu, — gratia activitâtiei companiei Strusberg, — retielele acceleratei câi ferate, ne voru pune in legatura sî comunicatiune cu tóte punctele principale din tiéra sî din streinetate, cei'a ce va favorisá multu comerciulu sî industri'a portului nostru.

O femeie, a unui cantonistu la Buzeu, s'au pusu in curmedisiu, pre sine, inadinsu spre a trece locomotiv'a preste dens'a!.. Luându insa de scire masinistrulu, au opritu trenulu, iau datu câte-va betie sî au alongat'o, scapându-i viati'a de pericolu iminentu.

*** Foile de ieri ne spunu, ca Dr. Iacoby e dejá arestatu pentru vorbirea sea. Acést'a e o dovéda nóua, incâtu suntu nemtii indreptatiti a sperá ca dupa unitatea natiunala indeplinita se va incepe pentru ei o era nóua, er'a libertâtiei!

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu in comun'a Cacov'a lânga Seliste se deschide concursu pâna la 30 Ssptembre 1870 st. v. pre lânga urmatórele emoluminte:

1. Cortelu liberu corespundietoriu.
2. Salariu anuale de 150 fl. v. a.
3. Lemnele trebuincióse.

Dela concurenti la acestu postu sa recere se fia de confessiunea greco-orientale, absolutu pedagogu, ori teologu sî cu portare morala buna.

Documentele concurentiloru sa voru asterne la Efori'a scolastica in Cacov'a per Secelu (post'a ultima.)

Cacov'a 3 Septembre 1870 st. v.

Ioanu Hanzu
Parochu.
69—1 sî directoru scolariu

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Srediscea mica protopresviteratulu or. românu alu Versietiului dieces'a Caransebesiului.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu sî stól'a dela 130 de case.

Doritorii de a ocupá acésta parochia provediendu-si recursele sele cu estrasu de botediu, testimoniu despre absolvirea teologiei sî testimoniu de cualificatiune sa se tramita subscrisului in Mercin'a post'a ultima Varadi'a pâna in 20 Septembre a. c. Cu intielegerea comitetului parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioane Popoviciu
67—2 Protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla romana confesionale gr. orientale din comuna Vinetia inferióra districtulu Fagarasiului se scrie prin acésta concursu pana in 20 Septembre a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 130 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne de incalditu. Cei ce doresc a concurá pentru acésta statiune invetiatorésca, au pana la terminulu prefeptu a trimitu in Fagarasiu la prea onoratulu d Protopopu Petre Popescu I-lea alu Fagarasiului — prelanga petitiunile loru:

I Testemoniu scolasticu ca au absolvatu celu putinu gimnasiulu micu, sî cursulu pedagogicu — séu teologicu.—

II Atestatu de botediu, ca suntu de religia gr. orientale.

III Atestatu de moralitate, sî ca este deprinsu in cantârile bisericesti

Veneti'a inf. in 2 Septembrie 1870.

Comitetulu parochiale
G. Cemaniciu
65—2 Parochu gr. or. sî Dr.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Percosova protopresviteratulu gr-or. românu alu Versietiului dieces'a Caransebesiului.

Emolumentele suntu un'a sessiune de pamentu birulu sî stól'a dela 90 de case sî casa parochiala.

Doritorii de a ocupá acésta parochia provediendu-si recurseloru sele cu estrasulu de botediu, testimoniu despre absolvirea teologiei sî testimoniu de cualificatiune sa se tramita subscrisului in Mercin'a post'a ultima Varadi'a pâna in 27 Septembre a. c.

In contielegere cu comit. parochialu.

Merci'a in 4/9 1870.

Ioanu Popoviciu
66—2 Protopresviteru.

Edictu.

Elie Iacobu din Comuna Lazu protopresviteratulu Sabesiului de 11 ani si-au paresitu legiuit'a sea muere Salomia nascuta Ioanu Morariu inpreuna cu doi prunci, si umbla pribegindu din locu in locu fara a se putea sci unde se tiene, se citeaza prin acésta, ca pana la 9. Martiu 1871. se se infaciesieze naintea forului matrimoniale subsemnatu, caci altfeliu si in absentia lui se va decide procesulu incaminatu de sociea lui in intielesulu canóneloru s. nóstre Biserici. —

Din siedintia forului matrimoniale tienutu la scannulu protopres: gr. or. in Sabesiu la 27. Aug. 1870.

I. Tipeiu
70—2 Prot.

Edictu.

Mari'a Christea muierea lui Dumitru Mailatu ambi greco-orientali din Sasu-chizu dupa unu traiu reu in casatori'a loru, parasindusi barbatulu de 8 luni de dîle s'au facutu pierduta de nu se scie de ia nimicu, se citéza prin acésta ca in terminu de siése luni dela datulu de mai josu sa se infacisieze la subscrisulu scaunu protopopescu cá foru matrimoniale, câci la din contra actiunea barbatului ei sî in absenti'a ei se va pertractá sî otârî dupa legi.

Sighisiór'a in 9 Septembre 1870.

Forulu scaunului protopopescu greco-orientalu.
a Sighisiórei.

Zachari'a Boiu
(71—1) protop. greco-orientalu.

ANUNCIU.

Subscrisulu amu onóre a incunosciintiá pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembre (Sântu Mihaiu) 1870 incolo cancelari'a mea advocatiala nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heiligleichnahms gasse) nr. 111 in cas'a fosta mai inainte a dlui G. Frighetoriu.“

Brasiovu Septembre. 1870.

N. Strevoiu.
64—3 Advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Septembre 1870.

Metalicele 5%	67	50	Act. de creditu	258	
Imprumut. nat. 5%	66	60	Argintulu	122	25
Actiile de banca	715		Galbinulu	5	84

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Nru 74. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 17/29 Septembre 1870.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre — Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trani'a si Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 3 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa s'a alesu :

in cerculu I (miren.) s'a alesu ; dlu Ilie Macelariu cons. gub. in pensiune

in cerculu II (mir.) dlu Iacobu Bolog'a cons. aul. in pensiune.

Eveneminte politice.

Mai multe diuarie se adoperau in dilele trecute a semnalá esirea contelui Beust din postulu seu si investirea ministrului presiedinte Andrassy cu acestu postu. Sciri mai prospete, din Pest'a demintiescu acésta faima respandita, dicendu, ca nu are (scirea) nici o basa faptica. —

Vien'a erá sa devina in dilele acestea unu punctu insemnatu in istori'a resbelului dintre Franci'a si Germani'a. Thiers, insarcinatulu regimului provisoriu din Franci'a, sosise dela Londonu aci. In Londonu nu a capatatu asigurâri incuragietóre si aici, adeca 'n Vien'a cerculéza scirea, ca si contele Beust a fostu fórte cu reserva câtra Thiers. Nici la propunerea unei conferintie europene nu a potutu primí insarcinatulu francesu macaru unu responsu. Thiers a calatoritu mai departe la Petersburgu fâra de a se fi seversîtu in Vien'a o bucata de istori'a universale.

Portarea lui Beust se póte esplicá din portarea unoru foi ale regimului, cari se ocupa de óre câtu-va tempu cu cestiunea unei apropieri a Austriei de Prussi'a séu Germani'a. —

Intalnirea lui Jules Favre cu Bismark a remasu, fâra de resultatu.

Mai bine se vede acést'a din o proclamatiune a regimului francesu din Thours, indreptata câtra Franci'a.

Intr'acést'a spune regimulu, ca Prussi'a voiesce se continue resbelulu, sa degradéze pre Franci'a la statu de rangulu alu doilea, sa iá Elsaszulu si Lotaringi'a pâna la Metz, in poterea dreptului de cucerire; pentru unu armistitiu cere Prussi'a Strassburgulu si fortulu Mont=Valerien. Parisulu mai bine voesce a fi ingropatu sub derimaturile sele. Lupt'a va fi data pâna la estremu. —

In 23 Sept. a cadiutu fortaréti'a Toul in mânile prussieniloru. Acest'a a deschisu drumulu de feru spre Parisu si transportarea tunuriloru mai mari pentru asediarea Parisului este inlesnita. Multe lupte, se scrie, s'a intemplatu in dilele din urma in giurulu Parisului, prussienii tacu despre densele, francesii spunu ca a fostu favorabile pentru densii.

Din Itali'a se scrie, ca prin unu plebiscitu fostulu statu papalu se va incorporá in regatulu italianu.

Din Orientu sémana scirile cu prevestirea unei incaierâri intre Russi'a si Turci'a. Rol'a Turciei ni se infacisieza de unele diuare cá cea a mielului din fabula. Intrebându unu barbatu de statu turcescu pre representantele ragimului russescu din Constantinopole de caus'a concentrâriloru de trupe russesci la Prutu, a responsu cestu din urma, ca caus'a suntu pregatirile militarie ale Turciei, carea a adunatu 150,000 la Siuml'a, de si acest'a dice, ca numai dupa ce a aflatu despre pregatirile militarie ale Russiei a luatu mesuri de aparare, cá sa nu fia surprinsa.

Cuventulu de tronu.

cu care deschise Maj. Sea sessiunea senatului imp. in 17 Sept. in Vien'a :

„Onorati domni ai ambeloru case ale senatului imperiale!

In momente serióse v'amu chiamatu la implinirea importanteloru dvóstre probleme.

In tempu ce o lupta sangerósa si latiesce efectele sale cele stirpitóre preste teritórie departate ale Europei, imperiulu acest'a se bucura de binecuventârile pâcei, si pacea esterióra, care ne a remasu pastrata, inainte de tóte sa ne sierbésca a asecurá temelie tari institutiuniloru constitutionali ale statului.

Câtra finea sesiunei precedente procederea regulata in consultârile casei deputatiloru suferí turburâri. Spre a le intimpiná pre aceste, si totudeodata spre a dá ocasiune tuturoru partiloru a-si esprime de nou dorintiele sale, mi amu tienutu de oblegamentea mea de regentu, a ordiná nóue alegeri.

Cu deosebita multiumire ve vedu acum adunati in giurulu meu si ve intimpinu cu unu caldurosu bine ati venitu domnii mei membri ai casei domniloru, cari inainte de tóte suntu chiamati a dá espresiune ideei inaintatórie de prosperitatea si pusetiunea imperiului, si dv. domnii mei din cas'a deputatiloru, cari tramisi din regate si tiere se voru adoperá a incopcia dorintiele partiali cu necesitâtile totului.

Pre dvóstre de ambe parti, eu sciu, ca ve inspira acelu simtiu in adeveru patrioticu si consciinti'a austriaca, care au intr'unitu popórele mele in giurulu strabuniloru mei, spre a implini cele mai supreme probleme ale statului.

Nu voiu a imputá unei lipse de aceste simtiri, ca me lipsescu astadi in sirurile dv. de representantii regatului meu Boemi'a. Inse trebuie cu atât'a mai profundu sa mi pare reu de acesta, cându mi punu inaintea ochíloru evenemintele cele grave si pline de urmâri ale timpului presentu, incordârile neintrerupte ale regimului meu spre a aduce pre renitenti pre câmpulu comunu alu activitatei constitutionale, cându mi infacisiediu urgent'a necesitate a duce la unu capetu priitoriu formarea intrerna a imperiului.

Problem'a regimului va fi a aplicá tóte mijlócele legale pentru cá sa asigure câtu de curendu si regatului acestui'a impartasîrea la importantele lucrâri ale acestei sessiuni.

Problem'a dv. domnii mei va fi, cá purtati de spiritulu moderatiunei si alu dreptâtiei sa consultati mesurele, cari voru fi potrivite a securá terenulu in constitutiune, pre care sa se garanteze necessitâtiloru singurite ale fia-cârei tierei si natiuni (Volksstamm) multiumirea intrunibile cu poterea monarchiei. Intre problemele, ce le asteptati in sessiunea eminenente, sta in prim'a linia tramiterea deputatiloru in delegatiune.

Ve-ti face acésta alegere, pentru cá sa lucrati cu priintia la olalta cu deputatii tieriloru corónei ungaresci spre a pertractá obiectele, care sub impregiurârile presente ve stau inainte cu o deosebita importantia. Altu obiectu, care ve va ocupá atentiunea in mesura mai inalta e ordinea unui sieru de relatiuni intre biseric'a catolica si potestatea statului, care s'a facutu necesaria prin desfacerea conventiunei ce se afla incheiata cu s. scaunu.

Regimele meu ve va face despre acést'a propunerile corespundietórie.

Asteptu cu securitate, cumca incordâriloru dv. va succede a aduce la capetu lucrârile, ce plutescu de lungu timpu, pentru a asiediá o nóua legislatiune pre terenulu procesului civile, alu dreptului penale materialu si alu procedurei penale.

Resolvirea fericita a problemei acestei'a va fi unu pasu nou plinu de importantia pre calea desvoltârei nóstre.

S'a aretatu cá trebuinti'a din ce in ce totu mai simtitória o reforma corespundietória stârei presente a sciintieloru si a invetiamentului publicu, a regulârei universitâtiloru.

Regimele meu ve va pune inainte unu proiectu de lege indreptatu spre scopulu acest'a.

Dv., domnii mei, ve-ti supune unei deaprópe ecsaminâri bugetele pentru anulu viitoriu si, pre basea propuneriloru regimelui meu, ve-ti resolví cu profunditate acele cestiuni de economia popularia, care o cere garanti'a continuului progresu pre terenulu materiale alu prosperitatei.

In fine vi se voru propune spre pertractare constitutionale acele mesure, cari trebuira sa se ia pre calea ordinatiuniloru din caus'a urgentiei obiectului. Ddieu sa ve binecuvinte ostenelile.

Plinu de increderea, cu care ve provocaiu, ve vedu, ca pasîti la inceputulu activitâtiei dv.

Cuvintele dv. voru fi unu testimoniu departe oserbatu alu credintiei si alu amórei de patria, si faptele paciuite ale dv. — despre acést'a suntu securu — voru aduce fructe imbelsiugate pentru prosperitatea interna a imperiului, cá si pentru védi'a si pusetiunea lui de potere.

Fia, cá puterea si potestatea aceea, pre care le da concordia, sa se latiésca din mijloculu dv. asupr'a tuturoru popóreloru Austriei si sa le conduca pline de binecuventare pre câlile acele, pre care inflorescu unui fia-cârui particulariu, fia-cârui poporu si tiéra si intregului imperiu libertatea cea adeverata, prosperitatea si onórea loru.“ —

Revista diuaristica.

Cetimu in „Coresp. Sl.“ :

„Rom'a a cadiutu si Itali'a triumféza!

„Ce ironia a sortiei!

„Rom'a, betrân'a regin'a a lumei, Rom'a scaunulu celui ce, din inaltimea Vaticanului tramitea fulgerile de anateme, facendu sa tremure cei mai puterici monarchi din Europ'a, acésta Roma cade astadi si trupele ce au cuprins'o au 8 morti si 23 vulnerati.

„Ea cade, si caderea ei abiá e luata in séma de Europ'a, a cârei atentiune este indreptata intréga in alta parte, asupr'a altei cetâti.

Caus'a acestei impregiurâri e, ca nimenea nu necunósce, ca sórtea libertâtiei si a civilisatiunei nu

e in jocu in cetatea, ce sî da pomposulu nume de cetatea eterna.

„Ce ironia a sortiei! Aru putea omulu numerá inca dilele ce au trecutu dela ór'a, in carea domnitoriulu din Rom'a s'a prochiamatu pre sine jumetate dumnedieu, prin dogm'a infalibilitâtiei, sî acum puterea sea temporala se derima asiá de siguru sî asiá de in tacere, incâtu aru crede cine-va, ca ceriulu insu-si a voitu sa pedepsésca blasfemi'a cea sumétia.

„Itali'a triumféza. Visulu ei e realisatu. Drapelulu italianu fâlfaia deasupr'a capitolului romanu.

In decursulu celoru unsprediece ani din urma Itali'a a cascigatu independinti'a sea mai multu profitându de evenemintele ce s'au produsu in Europ'a decâtu prin activitatea sea propria. Compatriotii lui Macchiavelu s'au aratatu demni discipuli de maestrulu loru.

„Itali'a triumféza; o cestiune mare inse se radica, in momentulu acest'a: monarchi'a italiana triumfava sî ea cu Itali'a?

„Câtu pentru noi dubitâmu.

„Din ruinele tronului Ispaniei se radica republic'a francesa; din ruinele cesarismului napoleonianu se va radicá republic'a italiana.

„Caderea Romei e primulu pasu câtra federatiunea republiceloru romane unite, sî ide'a de „Staturi unite a le Europei,“ basata pre pace sî libertate, póte fi mai aprópe de realisatu, decâtu s'aru incumetá a presupune politicii asiá disi positivisti.“

Cronic'a resbelului.

Fói'a „Pr. Staatsanzeiger“ ne face urmatórele impartasîri (oficiale) despre evenemintele de pre câmpulu resbelului ale dileloru ultime:

Dupa miscârile pregatitóre ale dileloru precedinti, dintr'a 19 l. c. capital'a francesa in urm'a unei inaintâri generale a armatei germâne spre Parisu e impresurata din tóte pârtile, va sa dica, incâtu impresurarea e necesarie strategiei nemtiesci. Inaintârile necesarie spre esecutarea inchiderei au decursu fâra conturbare; numai in Sud se incercâ inimiculu a suscepe apararea capitalei prin unu atacu naintea siantiuriloru, in câmpu liberu. Positiunea celoru trei forturi din Sudu sî terenulu naintea loru au fostu in fapta de cea mai mare insemnetate pentru aparare, de óre ce intr'unu inceputu se asceptá vre unu atacu dela Nord-ostu, crediendu-se in Sudu asecurati prin Seine, care curge pre dinainte sî asiá dara se ingrigira de partea acést'a numai de curendu prin intarituri provisorie. Partea dela Sudu a Parisului e pâna acum cea mai debila a intariturei intregi impregiorulu capitalei; numai asiá se potu esplicá incordârile generalului Trochu — de a se opune aici inimicului energice prin intarituri nóue sî prin tramiterea trupeloru regulare tocmai la punctulu acest'a, care insa s'a spartu indata, alungându-se divisiunile lui Vinoy in 20 sî cucerinduse unu siantiu cu 7 tunuri prin regimente bavarese, prussiene sî silesiene.

Lupt'a dilei amintite se suscepù pre inaltimile dela Sceaux dupa ce o parte din armat'a nóstra a trei'a trecù Seine la Villeneuve sî St. Georges; inaltimile suntu aici asiá aprópe de siantiulu capitalu alu intâriturelorn incâtu dominéza forturile ce jacu parte pre coline, parte pre siesu, o impregiurare, care la intemeierea fortificatiuniloru vis a vis de efectulu tunuriloru de mai nainte, mai ca nu se bagá in séma, astadi inse suntu espuse comunele sî pârtile orasiului, ce jacu dupa fortificatiunile dela Sudu, intregei puteri a artileriei inimicului postate pre inaltimile aceste.

Siantiulu luatu in 20 dejá e o intaritura, care s'a intemeiatu de curendu sî jace intre fortificatiunile dela Charenton si dela Vicêtre: luarea acestei fortificatiuni va avea in urmare atacarea ambeloru celoru-lalte séu paresirea celui dintâiu, de óre ce se pare impossibilu a se potea tienea intre focurile acelor'a séu a sa scutí. Fortificatiunea dela Charenton, care dominéza peninsul'a dintre Seine sî Marne e unu pentagonu (cinci-unghiu) bastiunatu cu o latore de 300 pasi, care sa aiba in curtin'a basei dóue casemate la ambele pârti ale intrârei, in curtinele flanceloru invecinate câte un'a cu pórte, in ambele latore de dinainte unspredece casemate, fia-care cu trei Créneaux (ferestrutie pentru de a putea impuscá) sî inauntru 4 casarme cu ziduri tari, de nu le pasa de bómbe, unu asemenea pavilonu pentru oficieri sî unu lazaretu. Siantiuri are fortulu aprópe dóuedieci, zidurile de escarpa suntu de 30 urme inalte. Fortulu de Vicêtre in apropierea riului Biévre are mai aceea-si forma cu celu descrisu, e inse mai mare cá elu, de óre ce lungimea latureloru suntu mai asemenea cu ale fortului de Charenton, basea insa cam de vre-o 300 pasi. Positur'a acestei fortificatiuni corespunde de minune terenului; bastionulu de dinainte e celu mai mare, cele dóue fronturi de dinafara au curtine cu casemate, zidurile suntu preste 15 urme inalte; fortificatiunea are inauntru mai multe casarme.

Paresirea positiunei inamicului la Pierrefitte spre Nordu dela St. Denis, ne indreptatiesce a crede ca se voru apará cu atât'a mai mare energia la fortificatiunea acést'a, decumva adeca prussienii au de cugetu a atacá acést'a positia de totu tare, ceea ce inca nu se póte prevedea, de óre ce dela St. Denis se póte procede contr'a intariturei capitale a Parisului, din caus'a fortificatiuniloru dealungulu inaltimiloru asemenea numite numai prin o asediare regulata.

Din Florenti'a.

(corespondintia originala a fóiei „N. Fr.=Blatt.“)

21 Septembre.

Unu strigâtu de bucuria resuna dela unu capu alu peninsulei italiene pâna la altulu sî unu poporu ferice salta, vediendusi recâstigata capital'a naturala sî indeplinita unitatea italiana.

Ieri diminétia la 9½ óre strabatù divisiunea prima italiana de armata printr'o spartura in zidu intre Pórta-Pia sî Porta-Salara in orasiu sî dupa ce sî divisiunea Bixio asaltara Vil'a Pamfili sî Porta San Pancrazio, desvalira soldatii Papei standardulu albu sî capitulara, de ieri inca se ocupara punctele cele mai insemnate ale orasiului prin trupe italiene.

Perderea e de ambele pârti relativu fórte neinsemnata, de óre ce trupele Papei abdisera planului loru, de a se defendá pâna la unulu sî capitulara indata ce italienii le atacara ceva seriosu.

La 2 óre dupa amédi sosira aici scirea despe luarea Romei, care produse o asiá de mare bucuria incâtu unulu, care nu a fostu de fatia, nu sî-o póte inchipuí; a fostu unu spectacolu grandiosu sî maretiu, pentru toti, carii i-au asistatu, neuitaveru.

Indata ce tricolorulu italianu se ridicase pre turnulu celu vechiu alu palatiului dela Signoria resunà din mii de gure strigatulu „sa traiasca regele!“ In adeveru Florentinii dovedira ieri regelui loru, intemeiatoriului unitâtiei italiene, intr'unu modu frumosu amóre sî multiumire, concentrându-si intrég'a loru bucuria sî incântare asupr'a evenementului imbucuratoriu intr'unu singuru strigatu — in strigatulu „sa traiasca regele!“ Torentele giganticu se trase dupa aceea spre Palazo Pitti, unde indata ce regele aparù pre balconu, resunà iérasi aerulu de strigate entusiastice inmiite, sî regele se vediù silitu a se aratá de vre-o 6—8 ori poporului.

De acolo merse multimea vesela prin stradele ornate serbatoresce ale orasiului sî sér'a se oferí regelui o nóua ovatiune. Cantare sî musica resuna

FOISIÓRA.

I.

In memori'a reposatului directoru G. Munteanu.

(Capetu.)

De vomu luá la cercetare viati'a sî activitatea lui Munteanu publica, literara sî pedagogica in acésta a dóua perioda a sea, ne vomu convinge ca densulu s'a incordatu a tiené contu de totu ce se petrecea intre romani, sî a contribuí cu multa abnegare de sine la opulu renascerei iubitei sale natiuni. Astfeliu vedemu, ca in anii 1850—1851 figuréza intre colaboratorii „Gazetei Transilvaniei“ sî totu cam pre timpulu acest'a conlucra cu mai multi barbati devotati binelui nationalu la infiintiarea Reuniunei femeiloru române sî functionéza mai multu tempu cá actuarulu gratuitu alu acesteia. La anulu 1860 fù sî densulu unulu dintre cei mai chiamati membrii ai comissiunei filologice intrunite pre cale oficiósa in Sabiiu pentru statorirea unei ortografie intre români austriaci. La 1863 figuréza cá regalistu la diet'a (camera) tierei conchiamata la Sabiiu. Lânga aceste la sinóde sî alte intruniri nationale sî bisericesci luà parte activa cu svatulu sî cu pén'a. La 1887 cá barbatu bine meritatu de literatur'a româna fu denumitu membru alu academiei române de sciintie din Bucuresci. Insa cea ce ne strapune in uimire sî ne stórce profundu respectu este neobosit'a sea activitate curatu literara sî anume in sver'a didactica. Pre lânga implinirea dregatoriei sale de directoru sî profesoru cu cea mai mare scrupulositate, bá uneori cu predanterie putinu suportabila, a lucratu dela 1854—1867 la urmatórele opuri:

1. Manualu de geografia, opu tradusu dupa Bellingeru pentru delaturarea unei greutâti destulu de simtite in instructiune.

2. Geografi'a biblica, opu originalu lucratu cu deplina cunoscintia de lucru.

3. Dictionariu germano-romanu, lucratu in societatea cu J. G. Baritiu.

4. Carte de lectura româna pentru gimnasiulu infer. in 2 tomuri. Unu manualu indispensabilu la instruirea limbei române compusu cu multa desteritate didactica.

5. Agricol'a lui Tacitu testu, sî traducere parte mare bine nimerita.

6. Gramatic'a româna, part. I. sî II., manualu introdusu cá carte didactica in mai multe gimnasie ceea ce atestéza valórea acestei opu retiparitu de mai multe ori.

7. Svetoniu, vietile celoru 12 Cesari in traducere pre câtu de corecta pre atât'a de alésa dupa natur'a sî geniului limbei române, opu primiatu de C. Rosetti din Bucuresci.

8. Germani'a lui Tacitu cá preambulu la traducerea completa alu acestui autoru latinu greu. Acestu propusu l'a sî indeplinitu, câci Tacitu intregu se afla cá manuscriptu tradusu sî scrisu in curatu intre scriptele reposatului Munteanu.

9. Gramatic'a latina in 2 tomuri pentru cl. I. sî II. a gimnasiului, manualu introdusu in gimnasiulu nostru cá carte didactica.

10. Horatiu edatu cu note dupa cei mai renumiti esplicâtori ai acestui poetu filosoficu. Despre acésta lucrare a sea punemu sî aci in vedere insasi parerea autorului desfasiurata la calcâiulu precuventârei lui Horatiu: „Pâna incâtu me voiu fi apropiatu de adeveratulu sensu alu poetului, sî pâna la ce mesura mi s'a fi nimeritu a esplicá pre acestu poetu latinu greu in limb'a româna, se va pronunciá critic'a, ce-o sî asteptu sa vina din partea celoru competenti, speru, câtu de drépta atâtu sî de binevoitória câtra cercâri de atare natura.“ Iéra din partea ne fie de ajunsu a dice atât'a, ca incordarea sî iutial'a, cu care s'a adoperatu autoriulu a satisface acestei sarcine grele intr'o etate înaintata voru fi dupa cuviintia apretiuite la facerea criticei acestei cârti. De altmintrea acestei juste asteptâri s'a satisfacutu din partea d. Cintescu, convorbiri literare anulu II. Nr. 8.

Lânga aceste opuri complete, cu care se inavuti mic'a literatura româna si-a depusu C. M. in o multime de programe scolastice vederile sî ideile sale pedagogico-didactice, ca totu atâtea imbolduri pentru cercetâri ulterióre de ast'a natura, precum sî in unele cuventâri ocasionali publicate prin diare si brosiuri. Un'a din atinsele cuventâri merita atentiune particulara din caus'a valórei ei scientifice, intielegu cuventarea sea rostita in 17 Sept. 1851 cu ocasiunea punerei petrei fundamentale la gimnasiulu nostru publicata sî in lepturariulu d. A. Pumnulu tom. IV. part. II. Tem'a copiósa pusa de autorulu in cuvintele: „Insemnatatea sî neaperaver'a trebuintia a asiediaminteloru de invetietura“ s'a desfasiuratu cu multa eruditiune sî sericsitate sî in nisce termini scurti sî pregnanti, ce potu servî de totu atâtea axiome de viatia adoptate de totu românulu binesimtitoriu.

Cá sa me potu apropiá celu putienu pâna la óre care gradu de adeverulu acsiomei: „de mortuis nihil nisi verum„ voiu incercá in urmatórele a desemná in trasaturi generale caracterulu lui G. Munteanu cá omu avisatu a trai in societate cu ómenii. Dupa cum mi se afirma din mai multe pârti G. Munteanu inca cá copilu erá dela natura tacutu sî maditativu. Acésta facultate fundamentale a suflе-

prin totu orasiulu, inse se aude aceea-si sî iéra-si aceea melodia, adeca „Fanfarea regale“.

Din tóte partile tierei sosescu telegrame de bucuria sî descriu desfatarea sî entusiasmulu, ce a produsu in Itali'a intréga recâstigarea capitalei naturale.

Voluntarii.

Franci'a se ridica de la unu capetu pâna la celu altu alu teritoriului seu. Gard'a mobila e in picióre in tóte pârtile. Pretutindeni se organiséza societati de liberi-tragetori sî de corpuri libere. Pretotindenea voluntari se ridica sî iau drumulu spre Paris.

In Yonne iéta ce apelu s'a facutu:

„Companii mobile au sa se organiséze in totu departamentulu pentru apararea teritoriului.

„Republic'a face apelu la ómeni de bunavointia. Avisu buniloru cetatieni; timpulu grabesce, o óra perduta póte costá viéti'a Parisului si mântuirea patriei.“

Iéta unu estractu dintr'o proclamatiune facuta la Grenoble:

„Curagiu! vitezi Dauphinesi, sa ne inrolamu in legiunea liberiloru — tragetori; acésta brava ligiune sa si iea numele de: legiunea liberiloru tragetori Dauphinesi ai mortiei!

„Fie-care comuna, fie-care câtunu de-si dea contingentulu la acésta sublima chiamare“.

In unele orasie se formésa legiuni de Veterani.

Multi tineri au trecutu preste etatea conscriptiunei

Diarele din Angers publica unu apelu câtra junimea francesa:

„Guvernulu apararei natiunale a disu: ridicese intrég'á natiune, sî e scapata.

„Toti ómenii de la 20 pâna la 60 ani au respunsu la acestu apelu.

„E rendulu nostru, tineri dela 17 pâna la 20 de ani, sa ne radicâmu sî noi! Noi putemu, cu tóta junéti'a nóstra sa mai damu câte-va servitie patriei.“

Inrolarile in armata totu urméza.

La Bordeaux, intr'o alocutiune adresata de unu cetatianu, din tind'a teatrului celui mare se dise ca

„Vomu incepe sa ne inscriemu cá voluntari ai natiunei; ne vomu pune la dispositiunea autoritâtiloru cari voru presiede la organisatiunea nóstra.“

La Lyon s'a instalatu ieri, in câmpu, birouri de inrolare voluntara, ca in 1792.

Unu drapelu pre care e scrisu vorbele: Patri'a e in periculu! Traiésca Republic'a! falfae lânga fie-care birou. Unu tobosiaru bate sî unu trâmbitiasiu cânta la fie-care inrolare. Registrulu in care se scriu voluntarii e depusu p'o mésa impregiurulu cârei-a stau câti-va secretari. Acésta lucrare e solemna iñ republicana 'i simplicitate.

Multimea aplauda pre voluntarii cari vinu sa se inscrie. Numerulu acestoru inscrieri e considerabilu: la unu singuru birou, acel'a de la Terreaux, erau 300 intr'o diminétia din septemân'a trecuta; sî biroulu a functionatu pâna la 10 óre sér'a.

De sicuru ca ingagiamentele voru fi fostu cu miile.

La Marsili'a asemenea s'au instalatu birouri de inrolare.

In cea d'intâiu dî numerulu voluntariloru a fostu de 3,500.

Tóte acestea puteri la unu locu, adaogate pre lânga cele ce dejá s'au constituitu, voru dá in curendu de capu inimiciloru, cari n'au avutu pâna adi in contra-ne de câtu meritulu numerului.

La Marsili'a, dice revist'a dîuariului l' Avenir natiunalu din 11 Septembre, de dóue dile se numera dejá 17,000 voluntari inscrisi. In tóta partea despre média di aceea-si ardóre se manifesta. In vest, in centru se organiséza resistinti'a. Mai nainte chiaru de 15 dîle 500,000 voluntari voru fi in picióre.

Iéta ce a produsu diu'a de 4 Septembre!

Republic'a, dându Francesiloru libertatea, le a datu sî forti'a: totu ea le va dá sî succesulu.

Parisulu.

Sindicatulu constructoriloru mecanici din Parisu sî societatea ingineriloru civili au oferitu guvernului republicei francese sa fabrice mitraileuse.

Aceste teribile arme de resbelu aru putea fi, dupa cum se pare, fabricate de câtra industria privata cu o mare iutiéla.

Guvernulu a datu constructoriloru sî mecaniciloru tóte autorisatiunile necesare. Modelurile sî inse-si mitraileuse li s'au tramisu numai de câtu.

Totu resbelulu Crimei depindea dela sórtea campaniei dela Sevastopole, care nu tienù asiá multu, pentru ca aliatii nu putura atacá de tóte pârtile sî astufeliu sa intrerupa ajungerea alimenteloru sî nouiloru trupe la asediati.

Esemplulu dela Sevastopole este acel'a care se potrivesce mai bine in casulu de fatia, pentru ca intinderea orasiului fortificatu erá mai mare de câtu in ori-care din casurile trecute. Déra Parisulu e multu mei intinsu de câtu Sevastopole. Interiorulu forturiloru are 24 mile séu 36 kilometre. Lucrârile in sine suntu nesce modeluri de feliulu acest'a. Suntu de cea mai mare simplicitate: unu centru de ziduri fâra chiaru o singura diemi-luna in fati'a ascundietoriloru. Forturile suntu in cea mai mare parte, nesce patrate séu nesce pentagóne zidite in anghiu fâra nici o demi-luna ori alte lucrâri naintate. Ici sî colo câte o intarire in forma de cornu séu de coróna cá sa acopere o intarire de teremu radicatu Suntu construite mai putienu pentru aperarea pasiva de câtu pentru cea ofensiva.

Se ascépta ca garnisón'a Parisului sa iésa la câmpie siesa, sa intrebuintieze forturile cá nesce puncte de adapostire pentru aripele sele sî, prin esîri constante p'o vasta scara, sa faca impossibile o impresurare regulata a dóue séu trei forturi.

Astufeliu, pre cându forturile apara garnisón'a orasiului de apropiárea inamicului, garnisón'a trebuie sa apere forturile in contr'a baterieloru de asediare. Va avea sa se ocupe numai sî numai cu distrugerea lucrâriloru ce voru face asediatorii. S'adaugemu ca departarea intre forturile sî ziduri face impossibile o bombardare eficace in orasiu, celu putienu mai inainte de luarea a dóue séu trei forturi. Sa adaugemu asemenea ca positiunea confluintelui riului Sen'a sî Marn'a, care amendóue au o curgere fórte incolacita, sî c'unu tare sîru de déluri pre cóst'a cea mai espusa — nord-ostulu ofera nesce mari avantage naturale, din care s'a trasu celu mai mare folosu facenduse planulu lucrâriloru.

Parisulu insa trebuie sa aiba pentru apararea sea o armata regulata. Ací erá idei'a fundamentale a celoru cari au facutu planulu fortificatiuniloru: o armata francesa batuta, odata incapabile d'a tiené campani'a, avea sa se retraga in Parisu sî sa iá parte la aperarea capitalei, fia indirectu, cá o garnisona destulu de tare cá sa oprésca, prin esîrile sele, o asediare regulata, fia directu, luându positiuni pre Loir'a, reparându-si ací fortiele sî apoi, dupa ocasiune, cadiendu asupr'a punteloru slabe, pre cari asediatorii, in imens'a loru linie de incongiurare, n'aru fi lipsitu sa le presinte.

Apararea activa a Parisului implica miscâri de

---

tului seu, a cârei origine afle-o fisiologii sî psichologii unde voru voi, in decursulu timpului sub greutâti, esperiintie sî suferintie, la care este omulu espusu, sî de care n'a fostu nici densulu necum necercetatu, ci uneori chiaru coplesitu prin forti'a neinduratoloru ursitóre, s'a desvoltatu pâna la gradulu de susceptibilitate sî neincredere, ce adese ori si in multe casuri este isvorulu multoru suferintie, ce sî le casiuná siesi insu si sufletulu agitatu. Se póte ca aplecarea acést'a genuina pentru singuratate s'a nutritu sî desvoltatu cu atât'a taria din causa ca elu a traitu in o parte considerabile a vietiei sele in manastiri sî intre calugari; se póte ca neincrederea a fostu resultatulu unoru deceptiuni amare, a câroru origine sî desvoltare nu ni suntu cunoscute. Fia ori cum va fi, timpulu sî impregiurârile 'si revindecara sî in casulu de fatia dreptulu loru nealienabilu, câci avisatu a trai in societate sî familia, acelu defectu pâna intrat'a se paralisase in period'a a dóu'a a vietiei sele, incâtu in anii din urma, afara de starea anormale, mai ca nu i se mai cunoscea urmele. Déca dara de o parte acést'a se póte caracterisá de scadiementu alu totalitâtiei caracterului seu, ne satisfacu de alta parte cu imbelsugare virtutile lui cá omu publicu, cá pedagogu sî cá sotiu de casatorie. Virtutile lui cá omu publicu, directoru sî profesoru pre lânga cele atinse mai susu se potu reasumá in acestea: o infatisiare sî purtare demna de chiamarea sea, acuratetia impreunata cu tactu finu in afacerile sele de ori ce natura; maniére fine impreunate cu seriositate. Cá pedapogu: severu dara indulgentu cá unu tata iubitoriu; tint'a sî aspiratiunile lui erau: a formá din junii români incredintiati conducerei sele, caractere tari cá stâncile fatia cu vijeliile, la care suntemu noi românii espusi; a sadí in inimile cele fragede ale junimei, modestia virginale, reverintia câtra cele sânte, respectu din convictiune câtra legi sî mai mari; amóre sî devotamentu pentru totu ce e bunu si frumosu, nobilu sî adeveratu; in fine ferindu-o de câile alunecóse ale vitiului sî decadintiei morale, se nevoiá a desceptá sî nutrí in inimele loru acele mari simtieminte de patriotismu nationalitate sî mândrie nationala, ce caracterisau atâtu de frumosu pre strabunii nostri, sî suntu unele din conditiunile de viatia pentru ori care poporu liberu! Aceste nobile staruintie au fostu incununate de resultate destulu de frumóse. Eata ce dice Munteanulu insu-si despre sine in biografi'a desmentionata scrisa la 1862:

„Astfeliu in cursu de 28 ani cu putiena intrerupere ocupa ingrata dregatoria de invetiatoriu — cu ce remunerare: cu vre-unu castigu de avere pentru dile negre? Toti scimu ca dascali'a sî averea suntu dóue concepte opuse, ce se redicu unulu pre altulu; cu vre-o perspectiva macaru de pensiune pentru dile de betranetie? Nici acést'a nu! Ce dara? Multiamirea sufletésca, acea multiamire, ce o simte in consciinti'a sea totu barbatulu, carele face totu ce póte in sfer'a activitâtiei sele fia câtu de mârginita pentru progresulu si binele fratiloru sei de unu sânge sî de o relege, acea mângaere in fine ce trebuie sa o aiba, ca sementi'a doctrinei sele sî a moralei aruncata in acestu cursu de timpu destulu de lungu, n'a cadiutu tóta pre pamentu sterpu avendu dincóci sî dincolo de Carpati numerosi díscipuli, intre cari unii se bucura de unu renume bunu intre români.“

D'a, asiá este! Singur'a multiamire sufletésca de care vorbesce l'a facutu a aduce jertfe pre altariulu institutului, carele s'a infiintiatu sî consolidatu sub intielépt'a sea conducere respingendu oferte stralucite, ce in decursulu timpului petrecerei sele in Brasiovu, i s'au facutu din partea ministeriului culteloru din Moldov'a! Câudu scriu aceste sa nu desceptu cumv'a susceptibilitatea cuiva cá sî câudu s'aru putea cetí printre sîruri imputarea, ca Brasiovenii, celoru ce li se compete, nu s'aru fi ingrigitu cá barbatii loru de scóla deveniti la slabiciune sî betranetie sa nu piara pre ulitie, cá unu Sincaí sî altii de trista memoria. Nu! Desi mediele pecuniare de a asigurá scólele romane din Brasiovu suntu unele precarie iara altele abia suficiente, totusi efori'a scóleloru la staruinti'a Escelentiei sale parintelui metropolitu Andreiu, inspectorului supremu de scóle, dispusese' cá dir. G. Munteanu pana la finea vietiei sale sa se bucure de intregulu seu salariu sî de alte emolumente impreunate cu dregatori'a directoriala! De istu favoru provenitu din recunoscinti'a meriteloru se folosi M. numai dela Iuliu 1869 pâna in Dec. 17. a. a., candu dupa cum s'a disu, apuse dintre cei vii.

In fine inainte de a incheia aceste siruri fiemi permisu a observá ca G. Munteanulu cá sotiu de casatorie — elu a fostu de 2 ori insuratu — serviá de modelu contimpuraniloru sei.

Cu aceste incheiu acésta biografia in convictiunea de a fi contribuitu dupa putintia la eternisarea memoriei directorului Gavrile Munteanu, a cârui virtuti pedagogico-didactice voru servi de mustra invetiatoriloru români; a cârui rabdare sî spiritu de conciliatiune in indulgintia fratiesca fia busol'a, dupa care sa se orienteze urmasii sei in misiunea cea marétia dara grea sî nemultiamitória de institutori sî pedagogi!

Brasiovu in Iuliu 1870.

Stefanu Iosifu,
Profesoru gimnasialu.

mase mari in câmpu siesu, batâi regulate la distantia, inalte sî dupa forturi, lovituri cá sa se rupa lini'a asediatoriloru séu sa impedice formarea ei, pentru aceste loviri, in cari trebuie graba sî indrasnéla, garnisón'a Parisului fi-va óre la inaltîmea misiunei sele? Eata ceea ce e greu de prevediutu.

Déra sa mai dâmu câte-va relatiuni despre intariri.

Interiorulu Parisului se intinde, cu cele nóuedieci sî patru de zidiri anghiulare, intr'unu cercu aprópe regulatu de 36 kilometre de circumferintia. Lini'a ce s'aru trage din centrulu fia cârui'a din cele siesesprediece forturi despartite, care apera ininteriorulu, n'are mai putienu de 105 pâna la 106 kilometre de intindere. Aceste singure cifre suntu d'ajunsu cá s'arete ca asediarea Parisului e ceva cu totulu mai greu de câtu atacu'u unui orasiu ordinaru.

O asediare in regula trebuie sa incépa prin impresurarea completa a cetâtiei. Déra pentru Parisu acésta impresurara cere o armata de 700,000 pâna la 800,000 ómeni, sî póte sî mai multu, pentru ca, cu tóte incolaciturile ce riurile Sen'a sî Marn'a descriu in jurulu Parisului, stabilirea asediârei va fi de buna séma mai anevoia de catu dé'aru fi vorb'a d'unu orasiu care aru fi pusu p'o apa c'o curgere drépta. Cu tóta imensitatea numerului soldatiloru ce prussianii au pututu pune sub arme cá prin farmecu sî carele singuru le a asecuratu succesele dela inceputulu campaniei, aru fi absurdu sa créda cine-va ca totu le-a mai remasu destula armata cá sa póta incongiurá Parisulu, cu atâtu mai multu cu câtu suntu nevoiti sa lase celu putienu 200,000 ómeni pre urma cá sa le padiésca comunicatiunile cu fruntariele sî inca sî mai multu cá sa incongiure fortaretiele.

Pela Poitiers sa scrie Gazetei de Franci'a ca municipalitatea acelui orasiu a adoptatu urmatórea declaratiune:

„In casulu câudu orasiulu Parisu aru fi silitu sa capituleze, tóte departamentele cele-lalte, afara d'alu Seinei, declara mai dinainte ca nu recunosou nici unei poteri dreptulu d'a le coprinde in capitulatiune. Ele afirma ca voru sa-si conserve libertatea de actiune, spre a aparâ cu hotarire pamentulu patriei.“

Noutâtile ce sosira in 10 Septembre st. n. dela Parisu dîuarieloru streine sî pre cari le rapórta „Corespondinti'a slava“ spunu ca prussianii, in acea dî, au atacatu de mai multe ori cetatea Toul, sî c'au fostu respinsi. Tóte bateriile inamice au fostu sdrobite si-au suferitu o perdere de 10,000 ómeni, cari nu mai suntu in stare d'a se luptá.

Verdunulu a refusatu d'a se predá, dupa ce a fostu somatu de dóue ori.

Montmédy a respinsu unu nou atacu.

Prussianii au ajunsu dinaintea Parisului.

d. „R.“

Multamita pubica. — Subscrisulu comitetu vine prin acést'a a-si implini o sacra detorintia sî a multiamí publice onorateloru Redactiuni, cari au binevoitu a onorá reuniunea sodaliloru români cu câte unu esemplariu din stimatele loru foi sî adeca Onorateloru Redactiuni: a „Telegrafului Romanu,“ „Gazetei Transilvaniei,“ „Albinei,“ „Federatiunei,“ „Mercantilului,“ „Gazetei medico=chirurgice,“ „Informatiuniloru,“ „Typografului Românu,“ sî a „Ghimpelui,“ dela cari reuniunea primesce sî astadi numitele foi. Multiamesce totudeodata inse sî aceloru Onorate Redactiuni, cari au binevoitu a tramite mai multi numeri in urm'a apelului, din pretiuitele loru foi, sî adeca: Onorateloru Redactiuni a „Familiei,“ „Ecoului musicale,“ „Transilvaniei,“ „Curieriului de Iassi,“ „Amicului scólei,“ sî „Gurei Satului.“

Sabiiu 14 Septembre 1870.

Comitetulu Reuniunei Sodaliloru Romani. —

Invitare.

Românii din comitetulu Aradului, coadunându-se la o adunare generale, ce se tienù in 2 Maiu st. nou a. c. decretara cu unanimitale: „desolvarea custatei partite politico-natiunali,“ sî in loculu acelei'a indata a se infiintiá o alta insotire adeca: „Reuniunea politico-natiunala a tuturoru Românîloru din acestu comitatu.

Prin acestu actu momentosu, avendu de a incetá esistinti'a diferiteloru partite eterogene, — sperâmu ca sî solidaritatea in afacerile nóstre natiunale va fi restaurata amesuratu scopului doritu!

Reuniunea acest'a constituindu-se prin alegerea presiedintiloru sî notariloru, apoi a unui comitetu statatoriu din 15 membri, si-a esprimatu dorinti'a ca sa fie representata prin o corporatiune din 100 de membri alegendi din sinulu ei, dintre cari apoi sa se compuna comitete particulari in diferite pârti ale comitatului.

Acestu comitetu de 15, fiindu insarcinatu cu combinarea unui proiectu de organisare definitiva atâtu a comitetului centrale, câtu sî a celoru particularie, — in siedinti'a sea spre acestu scopu tienuta in 9, l. c. nou, sî-a terminatu elaboratulu, sî au aflatu de lipsa, a defige terminulu de convocare a unei adunâri generale a acestei Reuniuni, pre 2 Octobre a. c. st. n. ce cade tocmai in dîu'a premergatória a comitetului comitatense.

Acésta adunare generala va pune numai de câtu la cale deplin'a organisare a Reuniunei carea intre impregiurârile actuali este cu atâtu mai neamanaveru de lipsa, cu câtu evenemintele ce ni stau din nainte, de securu voru sa fie aduncu taietórie in interesele nóstre cele mai vitali natiunali sî locali!

Trebuie dara sa nisuimu inca de timpuriu: ca astufeliu de evenminte sa ne afle organisati sî pregatiti spre a fi in pusetiune de a intreprinde tóte mesurile necesarie pentru desvoltarea unei activitâti energióse intru aperarea sî inaintarea intereseloru nóstre natiunali, sî preste totu pentru consolidarea sî intarirea trebiloru nóstre comune natiunali din acestu comitatu!

In adunarea nóstra generala, — se voru pertractá urmatórele obiecte, sî a nume:

1. Proiectulu de organisare — alu comitetului de 15, — relativu la completarea comitetului compusu din 100 de membri ai Reuninei pre bas'a listei compuse.

2. Propunerea comitetului, referitória la infiintiarea comiteteloru particularie in diferite pârti ale comitatului ce se voru creá din sinulu comitetului amentitu in punctulu precedinte.

3. Stabilirea unui Regulamentu pentru agendele ce cadu in sfer'a de activitate a siedintieloru adunarei generali ai Reuniunei, sî pentru cele ale comitetului; respective normarea corelatiuniloru intre comitetele particulari sî intre comitetulu centralu, — fatia de reuniune.

4. Desbaterea motiuniloru sî altoru propuneri de sine statatórie, ce se voru face din partea membriloru Reuniunei, sî care se voru tiené de competinti'a adunârei generali. —

Deci avendu in vedere aceste afaceri intetitórie sî de mare ponderositate pentru interesele nóstre comune natiunali, vinu din insarcinarea comitetului, — a indicá siedinti'a adunârei generali pre terminulu mai susu definitu in localitatea indatinata a Institutului clericalu de aicea, la 3 óre dupa média dî, la care speru: ca p. t. membri ai Reuniunei nu voru pregetá a concurge sî a imbratisiá cu cunoscutulu loru zelu sî viua interesare lucrârile insocirei nóstre.

Aradu, 22 Septembre nou 1870.

Demetriu Bonciu.

vice-presiedintele Reuniunei politico-natiunali-române, din comitatulu Aradului.

Concursu

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din protopresviteratulu gr. or. Zlatn'a de josu, se deschide concursu pâna la 24 Septembre, a. c. in urmatóriele comune:

1. Buciumu Satu, impreunatu cu salariu de 160 fl. v. a. cortelu si lemne,

2. Buciumu-Cierbu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu sî lemne.

3. Buciumu-Muntariu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu sî lemne,

4. Rosi'a de munte, cu salariu de 120 fl. v. a. cortelu sî lemne, sî in

5. Ciuruleas'a, cu salariu de 80 fl. v. a. cortelu sî lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din acestea posturi, au de a-si instruá petitiunile, cu documintele, a) ca suntu români de religi'a gr. or. b) ca au absolvatu cursulu pedagogicu, séu clericalu, c) ca sciu cantârile bisericesci, sî au portare morala esemplara.

Concursele, suntu de a se substerne subscrisului inspectoratu scolariu. pâna la tempulu mai susu prefiptu.

Abrudu in 8 Septembre 1870.

Inspectoratulu districtualu, alu scóleloru române gr. or. din protopresbiteratulu Zlatnei de josu.

72—1

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a parochiala confesienala din comuna Trapoldu, Protopopiatulu Tractului Sighisiórei gr. orientalu.

Lef'a invetiatorésca anuala este 80 fl. v. a. Quartiru, si lemne de focu deajunsu.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au sasi astearna petitiunele de mana loru scrise cu Documintele necesarie pana in 10 Octombrie a. c. la acestu scaunu protopopescu Tractualu.

Sighisiór'a 4 Septemvrie 1870.

Zacharie Boiu

68—2 Protop. gr. or.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu in comun'a Cacov'a lânga Seliste se deschide concursu pâna la 30 Ssptembre 1870 st. v. pre lânga urmatórele emoluminte:

1. Cortelu liberu corespundietoriu.
2. Salariu anuale de 150 fl. v. a.
3. Lemnele trebuincióse.

Dela concurenti la acestu postu sa recere se fia de confessiunea greco-orientale, absolutu pedagogu, ori teologu sî cu portare morala buna.

Documentele concurentiloru sa voru asterne la Efori'a scolastica in Cacov'a per Secelu (post'a ultima.)

Cacov'a 3 Septembre 1870 st. v.

Ioanu Hanzu
Parochu.

69—3 sî directoru scolariu

Edictu.

Mari'a Christea muierea lui Dumitru Mailatu ambi greco-orientali din Sasu-chizu dupa unu traiu reu in casatori'a loru, parasindusi barbatulu de 8 luni de dîle s'au facutu pierduta de nu se scie de ia nimicu, se citéza prin acésta ca in terminu de siése luni dela datulu de mai josu sa se infacisieze la subscrisulu scaunu protopopescu cá foru matrimoniale, câci la din contra actiunea barbatului ei sî in absenti'a ei se va pertractá sî otârî dupa legi.

Sighisiór'a in 9 Septembre 1870.

Forulu scaunului protopopescu greco-orientalu. a Sighisiórei.

Zachari'a Boiu
(71—2) protop. greco-orientalu.

Edictu.

Elie Iacobu din Comuna Lazu protopresviteratulu Sabesiului de 11 ani si-au paresitu legiuit'a sea muere Salomia nascuta Ioanu Morariu inpreuna cu doi prunci, si umbla pribegindu din locu in locu fara a se putea sci unde se tiene, se citeaza prin acésta, ca pena la 9. Martiu 1871. se se infaciesieze naintea forului matrimoniale subsemnatu, caci altfeliu si in absentia lui se va decide procesulu incaminatu de sociea lui in intielesulu canóneloru s. nóstre Biserici. —

Din siedintia forului matrimoniale tienutu la scannulu protopres: gr. or. in Sabesiu la 27. Aug. 1870.

I. Tipciu
70—3 Prot.

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Septembre 1870.

Metalicele 5%	57 30	Act. de creditu	258 50
Imprumut. nat. 5%	66 70	Argintulu	122 75
Actiile de banca	715	Galbinulu	5 90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face în Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 75. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 20 Septembre (2 Oct.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre — Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trani'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 3 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa s'a alesu:

in cerculu XII Il. sea dlu Ioanu cav. de Aduleanu septemviru.

in cerculu VI Ioanu Gallu prot. Zlatnei de josu

in cerculu V Ioanu Tipeiu protopr.

in cerculu III (mir.) Ioanu Paraschivu secretariu magistratuale.

in cerculu XIII (mir.) Gerasimu Candrea asesoru la tribunalulu din comitatulu Zarandului.

Din Sud-Ostulu Transilvaniei Augustu 1870.

Reputatiunea dela aceea ce amu facutu mai nainte ne va inchide séu deschide portile pre viitoriu.

Aplicându acésta maxima la meritele clerului românu gr-or. din Transilvani'a sî Ungari'a, aru urmá a i se tienea unu contu bunu pre viitoriu, fiindu ca déca avemu ceva, clerului avemu mai multu a recunósce meritele la aceea. — Aplicându apoi totu acésta maxima la dnii deputati, carii au representatu clerulu pâna acum in congresu sî sinóde, trebuie sa recunóscemu sî sa esprimâmu multiemirea Présântiloru sele presiedintiloru, óre cârei minoritâti a deputatiloru clericali sî majoritâtiei deputatiloru mireni. Majoritatea deputatiloru clericali sî mai alesu cei din archidiecesa, putienu s'a interesatu de viitoriulu clerului (?). Acest'a se aude in conversatiuni cá obiectu de critica. *)

Sî in adeveru, ca cetitorii, carii au percursu cu atentiune pertractârile din congresu sî din sinódele trecute ale archidiecesei, séu carii au cetitu cu atentiune protocólele acestor'a, de siguru au observatu, ca numai câti-va din dnii deputati clericali au fostu activi, cei-lalti au fostu numai ascultatori sî pentru a-si dá votulu loru. **)

Au venitu inainte atingeri dogmatice, cestiuni provediute in canónele bisericei sî colisiuni pre cari numai aceste canóne le au lamuritu, dara n'amu auditu sî n'amu cetitu lamuriri esprese de clericali de pre câmpulu eclesiastica canonicu sî istoricu. Pré Sântiile sale presiedintii, dnulu Vicariu sî inca vr'o trei protopopi sî profesori amu cetitu noi, ca au luminatu acele cestiuni.

Domnii deputati mireni suntu in majoritate indoíta; clericalii cá in minoritate au sa pórte lumin'a, fiindu ca desbaterile curgu mai multu pre terenulu specialitâtiei domnialoru. Déca din pertractârile trecute sî din protocólele sinódaloru au remasu atari lamuriri afara, ne rugâmu de dnii deputati clericali ale dá publicitâtiei, cá sa cetimu sî noi. Sî déca in adeveru nu a fostu de acestea, fiindu ca dnii deputati, cari au statu pasiv au fostu comodi, atunci noi clericalii avemu totu dreptulu a ne ingrigí, fiindu ca comoditatea séu sî genarea dloru ne va lasá urmâri triste; ne va inchide pre viitoriu portile la multe afaceri cá unor'a, carii nu corespundemu. — Se audu sunete cari ne inculpa de comodi sî indiferenti, se audu intre domnii mireni atari espressiuni chiaru asupr'a dloru deputati clericali. — Se atribuie acestea in urm'a tacerei, comoditâtiei séu lipsei studiului specialu in causele ce au venitu inainte séu pentru ca s'a feritu de espunere, cá nu cumv'a prin esprimâri sî pareri sa cada dela renumele de filosofi séu póte din alte cause noi nu scimu. Ceea ce scimu este, ca tacerea dloru ne pré ingrigesce din urmatórele temeiuri:

Clerulu nostru pre viitoriu are a-sî sustiené védi'a, câci fara acést'a cuventulu n'are trecere. Védi'a nu se va tienea numai cu ajutoriulu sântieniei, ci prin puterile spirituali.

Cându dovedescu deputatii clericali acést'a inaintea inteligintiei mireniloru, clerulu va avea védia înaintea atotu poporulu seu.

Sinódele, congresele, adunârile comune, ne dau ocasiune a ne dovedi puterile luminei, a ne aretá principiile sî ideile sî prin acestea a ne legá intimu de inteligint'a miréna sî asiá de poporu. Fiindu acést'a, nu se va dîce, ca clerulu conduce fâra a corespunde, ci va fi urmatu de turma, iéra cându tacemu mergemu dupa turma sî altii mergu inainte, fiindu ca n'avemu puteri d'a merge noi. Tacerea dara sî neactivitatea dovedesce, ca trebuiesci a fi condusu, trebuiesci a fi delaturatu dela multe.

N'amu asceptatu noi cuventâri cu paivitâti sî absurditâti, ci activitate sî participare la desbateri.

Cari clericali au adusu inainte proiecte despre imbunatetîrea stârei preotîmei, ca au fostu la ordine? cari au adusu proiecte pentru poporulu ce se perde in Treiseaune? cari au propusu organisarea scólei de Dumineca a catichisatiunei, care adi in cele mai multe pârti e numai o batjocura sî rapórte neadeverate. Cine cauta la acésta scóla de Dumineca a sasiloru afla ca face mai multu cá cea populara. La ei nu potu a se casatorí pâna ce nu sciu ceti sî scrie sî pâna ce nu cunoscu religiunea pre deplinu sî pâna ce nu cunoscu chiemarea in societate; acést'a face ca sasii câtu suntu de simpli la sate pre atâtu de regulati sî cu sistema in tóte ale vietiei.

In fine, cá sa fimu de ajunsu intielesi ce voimu cu acestea citâmu de esemplu clerulu sasiloru, in ce vedia cu ce puteri sî la ce conduceri lu vedemu pre acest'a prin tóte adunârile inteligintiei sasesci *) Pre adese cetimu cum sa alâtura majoritatea acestor'a lânga parerile clericaliloru. Acei literati sasi primescu parerile clericaliloru loru, fiindu ca unu scopu au toti, desvoltarea loru sî findu ca pentru acést'a erau basate sî documentate.— Ei se alatura, câci nu suntu esaltati nu voescu a calcá principiile bisericei loru.

Voru cugeta careva, ca clericalii sasiloru suntu inzestrati cu mai multa cultura. Noi sa n'avemu o lamura de 10 barbati cá ai loru in clerulu nostru? Noi vedemu cu multu mai multi.

La incheere sa cautâmu, ca neromânii urmarescu ageru desvoltarea bisericei nóstre, fiindu ca d'ací conchidu cultur'a poporului nostru; de ací vomu aflá sî noi pre viitoriu portile deschise la drepturile ce ni sa cuvinu. X. y.

*) La p. 86 din protocol. congr din 1868 vedemu ca protopr. Ioanu Ratiu din Hatiegu facù motiunea pentru înfiintiarea unui fondu in favórea preoteseloru veduve si orfaniloru remasi de preoti. R.

**) Nu voimu sa escusâmu pre nimenea, dara trebuie sa nu uitâmu, ca din trei pârti numai un'a suntu representanti de ai clerului. Red.

*) Dara sî de ce mijlóce frumóse dispune! unu parochu sasescu e dotatu cá unu episcopu de ai nostri. R.

Revista diuaristica.

„Ellenör“ sî „Ung. Lloyd“ se ocupa in nrulu din 22 Septembre cu propunerea stengei estreme relativa la conchiamarea parlamentului.

„Ellenör“ dice intre altele: Singur'a causa intielépta pentru convocarea dietei póte fi cestiunea bugetaria; inse decumva regimulu inca nu a elaboratu bugetulu, crede cine-va, ca se va ispraví mai ingraba, déca parlamentulu va fi intrunitu? Noi credemu contrariulu. Ce se tiene mai departe de simpathiele pentru republic'a francesa sî vorbirile cele frumóse, care sa se cuventeze in privinti'a acést'a, voimu, déca altucum nu se póte, ale ascultá sî pre acelea, insa din ce causa tocmai acum'a? Le-amu potea sî ce-va mai tardîu ascultá, apoi afara de aceea ne-aru surprinde intr'unu modu fórte neplacutu déca cineva aru face vre-o propunere in privinti'a acést'a, care aru remanea in minoritate sî asiá ne aru compromite pre noi insine.

Sa scia inse acei'a, continua „Ellenör“, carii credu, ca nu se póte lasá, fâra cá parlamentulu magiaru sa se pronuntie in cestiunea acést'a, ca parlamentulu anglesu in momentu inca nu e intrunitu sî dupa cum se scie, cuventulu acestei corporatiuni are óre care influintia, care la totu casulu are asemenare cu cea a parlamentului unguresc. In fine noi toti amu pretinsu unanimu dela inceputulu resbelului o neutralitate stricta sî prin acést'a amu intaritu binisioru positi'a regimului nostru fatia cu camaril'a vienesa, care dorea resbelulu. Regimulu a aparatu parerea nóstra cu sirguintia sî resultatu, asiá dara ce va sa dîca demonstratiunile resbelice? Noi amu pretinsu neutralitatea, din causa ca avemu lipsa de ea, in ori sî ce feliu de impregiurâri, macaru cine va conduce trebile in Parisu sî Berlinu, sî acelea-si cause, care ne a indemnatu atunci a pretinde neutralitatea, sustau sî astadi sî de aceea nu potemu presimtí nici câtu e mai pucinu scopulu demonstratiunei pretinse.

„Ung. Lloyd“ scrie: Trebuie sa marturisimu ca ne pare lucru fórte curiosu, ca domnii dela stenga estrema se sirguiescu cu asia mare sgomotu cá sa véda parlamentulu intrunitu cu cinci dile mai nainte decatu afara de aceea elu s'aru intruní. I. Madarasz s'a liniscitu la dechiararea dlui Somssich ca va sosí numai in 30 l. c. in Pest'a sî ca numai atunci se va potea ingrigí de cele necesarie. Sa presupunemu ca presiedintele va prefige terminulu pentru siedintia câtu se póte mai curendu, totusi va trebuí sa-lu prefiga asiá cá sa fia fia-cârui deputatu cu potintia a se infaciosiá la terminulu prefiptu. Epistoleloru, respective diurnaleloru le trebuiescu 5 dile pentru de a ajunge la locurile destinate in Transilvani'a, acel'asi tempu trebuiesce deputatiloru pentru de a sosí aici; unu intervalu de 4 dile trebuie sa se ingaduie deputatiloru dela primirea invitatiunei pâna la pornire; sî asiá dara siedinti'a propusa cu atât'a caldura a dlui Madarasz cu greu se va potea intruní nainte de 15 Octombre. Cumca parlamentulu inse se va intruní in 20 Octombre deja, e siguru.

Cum s'au amanatu interpelatiunile — o tarifa întréga de mancâri ascépta — pâna la 15 Octombre, se voru potea sî pâna la 20. Déca inse se calca in picióre regulamentulu sî se acentuéza: „Car tel est notre plaisir“, voimu a o suferí de astadata, voimu inse déca se va intruní parlamentulu a pretinde cá sa se modifice regulamentulu, cá asiá sa se taie post'a fia-cârui'a de asi mai concede in viitoriu astfeliu de glume.

„Reform“ consacra in nrulu de astadi denumirei eventuale a contelui Andrassy de ministru comunu alu esterneloru unu articolu mai lungu, alu cârui cuprinsu e cam urmatoriulu: 4 cause se potu produce pentru denumirea pretinsa sî adeca: 1. necapacitatea contelui Beust de a conduce diplomati'a, 2. destoinici'a mai mare in privinti'a acést'a a contelui Andrassy, 3. interesulu ung. sî 4. consideratiunea ca poterearu contele Andrassy indeplini mai bune servicie patriei sele in Vien'a decâtu in Pest'a? Celoru dóue cause prime „Reform“ nu le póte atribui insemnatate mare, de óre ce dupa parerea ei, nedestoinici'a contelui Beust in politic'a sea impaciuitóre s'a doveditu pre deplinu si acést'a fu aprobata si spriginita din partea contelui Andrassy. Cu privinti'a inse la interesulu ung. denumirea lui e intr'adeveru de doritu. In Vestu sia gatatu monarchi'a rol'a sea, ea se póte intórce celu multu spre Ostu. Aci suntu mai nainte de tóte interesele Ungariei periclitate, si aceste s'aru potea la totu casulu mai bine prin unu unguru apará. Ce se tiene in fine de cestiunea a patr'a crede „Reform“ ca punctulu de gravitatiune alu activitâtiei presiedintelui ministriloru jace de unu anu deja in Vien'a nu in Pest'a, si activitatea lui in Vien'a a prinsu totu de una bine si lui sî si nóue.

In „Hon“ ne impartasiesce unu serbu, cá documentu alu concordiei, ce esista in partea aceea a locului intre natiunalitâtile diferite, ca toti serbii au votatu la alegerea de deputati in Canij'a véchia pentru Ludovicu Kossuth si ca au mersu cu steaguri la locu de alegere pre care erá scrisu: „Sa traiasca Ludovicu Kossuth! sa traiasca concordi'a!“

Din Rom'a.

22. Septembre.

Rom'a serbéza inca — entusiasmulu din care sareau alalta-ieri, cându intrasemu pre Via di Porta Pia, primele schintei, astadî au eruptu in flacare. Iluminatiunea de buna voia a stradei Corso si a multoru altor'a a fostu ieri mai fromósa decâtu alalta-ieri. O multime grozava de ómeni se miscá printre casele amestecatu iluminate; ici si colo se regulau cete cu steaguri sî faclie si mergeau in tactu cantandu cantece patriotice séu strigandu la tonurile vre unei guitarre **Si si si**. Acestu **Si** (o anticipatiune a plebiscitului ce va urmá) lu portau cei mai multi si pre palarii in litere mari. Tóte acestea demonstratiuni cuprindu in sine ceva copilarescu, inse si insufletitoriu. Ieri diminétia candu a intratu partea cea mai mare a armatei fu nu nu mai statulu generalu salutatu cu cea mai espresa bucuria ci fia care regimentu, fia care oficieru calare, si fia care standardu. „**Evviva** l'Italia! evviva l'esercito! — evviva il quarrantesimo! i lancieri d'Aosta!“ si altele. „Ecco i nostri liberatori! ecco i nostri angioli! si alte strigate de feliulu acestor'a resonau din tóte pârtile. Desi cumva a fostu alalta ieri entusiasmulu ceva cu sfiala, astadî si ieri la totu casulu n'a fostu nici decum prefacutu. Amu vediutu o céta si de raniti venindu in cetate. Carale cu ei fura indata impresorate de domni si dómne din clase mai alese; le vorbeau cuvinte gingasie si-ii acopereau cu flori. Bietii soldati surideau. Poporulu de rendu se pare indiferentu. Preoti si calugari nu amu vadiutu in 48 óre 5—6, ce insemnéza acést'a, scie fia cine, care cunósce Rom'a.

Insa sa vinu la cea mai momentósa scire, care e astadi de anunciatu. Pap'a a demandatu a se provocá generalulu Cadorna, ca sa se tramita straji la Vaticanu. Generalulu respunse: ca instructiunea i prescrie espresu, a nu ocupá Vaticanulu si impregiurimea lui, ca pre langa tóte acestea voiesce a indeplini cererea Papei, cu reserv'a inse a-si retrage trupele indata ce locuinti'a Papei va fi asigurata prin strájile sele de palatiu. Regimulu italianu nu voiesce a intreprinde in orasiulu leonianu nici unu actu care s'aru potea interpretá de o luare in posessiune. Din caus'a acésta n'a facuta nici unulu dintre generalii italieni Papei vediuta oficiala. Diplomatii accreditati la scaunulu papalu observa ce mai mare reserva si s'au dechiaratu, ca se voru ocupá numai cu grigi'a pentru securitatea compatriotiloru loru.

Conditiunile esentiale de capitulatiune a armatei papale sun'u urmatórele: Armatei papale se voru aratá prin trupele italiane onorurile militari; dupa aceea va depune armele. Streinii se voru conduce pâna la confinie, de unde au a sa duce in patri'a loru Trupele indigene se voru disólve. Oficieriloru indigeni li sa recunósce anciennetatea dupa gradulu loru de pâna acum si tempulu ce au servitu in armat'a papala spre trecerea in armat'a italiana. Conformu acestei capitulatiuni se postà armat'a papale ieri dupa amédi dealungulu drumului ce duce la Civitavechia, naintea giatiei S Pancrazio sî defilà naintea unei brigade italiene. Dupa delasarea armeloru sî câiloru mersera la statiunea mai aprópe a drumului de feru sî se duse deci la Civita-vech'a.

Trupeloru italiene nu le prea place, ca s'au incuviintiatu onorurile militarie armatei papale; ei dîcu ca armat'a Papei nu au aparatu Rom'a destulu de bravu, pentru de a fi indreptatîta la o tratare asiá de blânda.

Purtarea prussianiloru in Franci'a.

Cá sa cunósca on. p. cetitoriu, ce portare umana are „óstea temetóre de Ddieu“ pre teritoriulu francesu, vomu reproduce aici o corespondintia cu datulu Sedan 13, tramisa diuariului englezu „P. M. G.“, a cârei cuprinsu e urmatoriulu:

„In acestu unghiu devastatu alu Franciei, spre mai marea nóstra bucuria, cu câti-va medici angli, amu datu de o fóia engleza, in carea ne-a f r a p a t u numai de câtu unu articlu, in care se inaltiá pâna la ceriu tienut'a marinimósa sî „admirabile“ a trupeloru. Se dicea adeca ca „stim'a de dreptulu personale“ sî „umanitatea“ destingu trupele aceste de tóte altele. Cum e adeverulu, póte ca va avé ocasiune Angli'a a esperiá, de nu cum va republic'a Franciei va implini missiunea, sa curetie, adeca, tiér'a de aceste órde, sî sa le nimicésca pâna la unulu. Intr'aceea eu 'mi facu detorinti'a relatându ceea ce vedu sî audu. Me provocu sî la martori englesi, cá aderintii d. Bismark, sa nu-si póta face nece o escusa. E superfluu sa amintescu ce a comisu trupele „cele pline de respectu umanu“ in Bazeilles. Cenusi'a sî ruinele, cari ocupa tienuturile, ce cu pucinu inainte de acest'a erau atâtu de inflorite, s'au descrisu dejá prin diuariele englese. Fia-cine scie de cadavrele de barbati, femei, sî copii, cari jacu arse mestecate cu ale viteloru si sî cailoru; e cunoscutu sî aceea, ca soldatii prussiani, siedu, mânca sî dormu in giurulu remasitieloru omenesci fumegande, cá pre lânga unu focu de bivoacu. Care a fostu caus'a macelârei, cu sânge rece, a atâtoru sute de familie? Se dîcea ca dintr'o casa aru fi puscatu asupr'a trupeloru. Cas'a fu asaltata, locuitorii casei, o femeia de 50 sî unu barbatu de 60 ani, fura prinsi, legati, tariti prin satu sî apoi impuscati. Aceea-si sórte avù sî unu preotu, pentru ca circulá o faima neadeverita, ca s'aru fi puscatu asupr'a trupeloru din biserica.

Sa cautâmu numai ce sea templa in cerculu Ardeniloru, care sa afla intregu in mânile prussiloru. In cornurile stradeloru anunciá o proclamatiune oficiósa ca soldatii au dreptu numai la cortelu liberu altu ceva nu e de lipsa sa le dée locuitorii. ast'a se sî urmeza, câci locuitorii n'au sa dée altu ceva nimicu. Tóte vitele pâna si vitielulu celu din urma suntu rapite de barbatii „umanitâtiei.“ Pre unde au trecutu acesti'a nu se afla nice unu grauntiu de bucate. Asemenea nice vinu, nice bere. Celarielе suntu sparte, transportate. Provocu de marturi pre toti cei ce au calatoritu dîlele aceste dela Sedan la Carignan, sa spuna ce se afla mai multu lânga strade, cadavre, coifuri, arme ori sticle sparte. Mârturisescu ca mai copióse se aflau sticlele. Si acest'a s'aru poté scusá. Dara apoi jafuirea sî pradarea bunului privatu, care nu e de nici unu folosu ostasiului? De-a lungulu stradei din Sedan câtra Carignan, nu e o casa sa nu fia rapita sî predata din celariu pâna la coperisiu. Orologe, vestmente femeesci, rufe albe, perdele, ba chiaru mobile tóte 'su jafuite. Acest'a s'a intemplatu nu numai de maroderi singurateci, ci de despartieminte de trupe sub comand'a oficieriloru. Chiaru oficierii cautau scule de argintu, juvaere sî altele. Asiá mi-au spusu trei posesori mari cu cari avui cunoscintia mai nainte, cari acum suntu ruinati de totu, sî cari adausera: „Omeni de ai d-vóstra din Angli'a vinu multi pre aici, canta bombe sî alte relicuie de bataia. Intreba numai pre cine vei vrea.“

Intr'adeveru medicii nostri englesi cu cari convinu aici, nu-mi spunu ceva mai favoritoriu despre prussi. Unu medicu teneru jurà ca a auditu pre mai multi prussi falindu-se a fi facutu fortia (sila) femeiloru francese, ca oficieri superiori ar' fi voitu sa duca din cai, sî ca aru fi usatu de beuturile recreatorie menite pentru morbosi. Dr. Frank sî Dr. Blewitt, atestéza, ca in Balan au avutu sub cur'a loru francesi raniti, cari pre totu corpulu aveau urme de contusiuni de pusca, câci, nu putura merge destulu de iute din caus'a raneloru loru. Dr. Sims sî Dr. Mac Cormac marturisescu ca in o casarma in Sedan, pre care falfaiau mai multe stindarde albe cu crucea rosia, trebuira se operéze trei óre intregi sub o plóia de bómbe, de-si casarm'a erá pre unu locu ridicatu sî se potea vedé de tóte pârtile. Inca nu e totulu. Prussianii lasa pre captivii loru se móra de fóme. Dela Sedann vinu pre fie-caro di cete de captivi, cari asiá suntu de flamândi si ostenîti in câtu cadu la pamentu. In ambulanti'a engleza la Douzy se allá unu zuávu, care a scapatu chiaru de mórte de fóme; dóue dómne engleze din ambulantia voiau sa-i tinda ceva de mancatu, cându veni unu capitanu bavaresu sî incepù cu furia a-le insultá pentru acést'a. Dr. Chater si d. Beanclerc potu documentá asta fapta. — — Si cum va fi finitulu? Déca invingu prussii, atunci in venitoriu, nu vomu potea subsiste nicairi, unde voru fi numai siese prussi. De voru suferí inse o devingere sub murii Parisului, atunci se red ca toti locuitorii in spatele loru, femei sî copii voru aprecá cutitele, sî invingatorii de astadi sa aiba de grigia. Acésta o spunu tierenii fia-cârui, despre care suntu convinsi ca nu e prussu.

Strasburgulu.

Poporatiunea inofensiva a acestui eroicu orasiu — dupa relatiunile date d'o scrisóre chiaru dintr'ensulu — a suferitu cu unu curagiu admirabile siederea sea in pimnitie glaciale séu in gauri, pre cându palatulu justitiei sî o cantitate de edificie séu de ospeluri erau 'n flacâri.

léta cum se esplica impregiurarea, anuntiata prin telegrafu, a celoru diece mii de badensi ucisi séu raniti.

Se lasase deschisa o pórta a Strasburgului, cá si cum aru fi voitu sa se incerce o esire imediata.

Badensii s'au precipitatu cu gramad'a si au fostu coprinsi intre o indoita bateria de mitrailleuse, care i-a trasnitu la momentu.

Totu ce a fostu prinsu intr'acésta dibacia cursa a peritu.

Strasburgulu la 10 Septembre totu erá fórte bine aprovisionatu, cea-a ce face mai putienu amara noutate prinderei convoiului de munitiuni, destinatu pentru acesti asediati.

Situatiunea orasiului e teribile; e preste putintia se tréca cine-va pre ulitie fâra a fi in periculu sa fie ucisu.

Alimentele 'ncepu a se cam ispraví.

Multi ómeni suntu cu totulu fâra recurse; altii — sî suntu fórte numerosi — au perdutu totu ce posedau.

Nu mai e cestiune de resbelu.

Carnea de bou, porcu, vitielu, a ajunsu la pretiuri colosale sî ómenii cu dare de mâna, insîsi sî ei, se credu fórte fericiti cându gasescu câte putina carne de calu.

Guvernatoriulu sî prefectulu s'au refugiatu in pimnitiele Prefecturei.

In d'u'a de 3 Septembre, la 10 óre diminéti'a, tunurile incetasera o óra.

Unu armistitiu s'a incordatu orasiului ca sa 'si îngrópe mortii.

Gradin'a planteloru e cimitiru: saraculu sî bogatulu suntu ingropati unulu lânga altulu in lungi siruri.

In diminéti'a de 3 Septembre a fostu o mica lupta de avangarda mai putienu importanta de câtu cea din diu'a trecuta. Au fostu 8 raniti sî nici unu mortu. O ronda de nóptea a ajunsu pâna la ziduri unde a facutu câti-va prisionari.

A dóu'a paralela s'a terminatu.

Apele riûlui III suntu abatute astfeliu in câtu nu mai potu umplea siantiurile fortarétiei de câtu

cu mare greutate. Alte dispositiuni, cari au acelasi scopu, fura luate la o distantia multu mai apropiata de lucrârile inaintate.

La Schittigheim, afara de monastire, care are aerulu unui castelu transformatu in ambulantia militara, sî de câte-va casutie, nici o alta construcțiune n'a remasu nedirimata. Sermanele familii resipite prin orasiu sî prin locurile vecine nu traiescu de câtu din caritatea soldatiloru.

La 2 Septembre, 15 trasuri, cari contineau 30 de familii, au potutu esî din orasiu. Alte 30 familii au esitu la 3 Septembre sér'a. Suburbea nationale, Herstrasse sî alte strade au arsu de curendu.

Scheidecker, Prefectur'a, Primari'a, Gimnasiulu protestantu, totu a fostu arsu, nimicitu, devastatu.

Teatrulu a luatu sî elu focu; de dóue ori a reesîtu a se stinge acestu focu, déra perderile suntu mari. Piati'a Catedralei e incungiurata de ruine, de drematuri de totufeliulu, de statue rupte de colóne, sî de turnisióre care jacu pre pamentu.

Catedral'a a suferitu cribilu; fâr'a mai vorbi de stricaciunile de pre din afara, org'a, orologiulu astronomicu, renumitu in tóta lumea, altariulu celu mare nu mai suntu de câtu o gramada de cenusia.

Asemenea a suferitu stricaciuni sî clopotniti'a.

Lucru estraordinariu!.. singur'a casa, care n'a fostu atinsa, e acea micutia coliba reu zidita aprópe sa cadia, sî care se vede pre tóte fotografiele ce represinta catedral'a.

Unu visitiu, care de dóue ori s'a periclitatu sa mérga se iea câti-va fugari din intru, declara ca nici o putere omenésca nu-lu va mai puté face se mai intre 'n orasiu, atâtu de mare e gróz'a ce te coprinde la acestu sinistru aspectu.

Asediarea cetâtiei Montmedy.

Diuariulu „Echo de Bruxelles“ publica, in nrlu seu de la 8 Septembre, urmatórele date, despre bombardarea cetâtiei Montmedy:

„Vinerea din urma a venitu cá perlamentariu unu oficieriu de dragonieri, sî Sambata a sositu altulu, provocându ambii cetatea cá sa capituleze. Comandantele cetâtiei, Róboul, le respunse prin o refusare resoluta. Diu'a de Dumineca fù liniscita.

„Se vedeau avangarde de ulani numai in siesu. Ieri inainte de média-dî, la 9 óre sî jumetate, bateriele postate in padure, fâra cá trupele sa fi sciutu ce-va despre ele, au inceputu unu focu teribilu, care se continuà pâna la 11 óre sî jumetate. Pre timpulu acest'a, cetatea ardea in mai multe puncte. La média-dî, primariulu unei comune din apropiare dusese comandantelui unu biletu de la principele Hohenlohe, prin care provóca pre cetatieni sa se predée pre lânga conditiunile favorabile; totu odata 'i incunoscintià ca le-a datu unu terminu de o óra, pentru a se decide, sî ca la din contra va reincepe bombardarea. Insa comandantele cetâtiei nu l'a tienutu demnu de respunsu, sî asiá la 1 óra, bombele incepura din nou a plouá asupr'a pórtiei nevatemate inca a cetâtiei. Garnisón'a, constatatóre din 2000 soldati respunse focului cu energia. Numerulu impuscatureloru, indreptate contr'a cetâtiei, se specifica la 2500. Asediatii perdura 3 morti sî 15 raniti incapabili de batalia. La 3 óre fu linisce, sî asediatorii se retrageau in colóne. Se pare ca glóntiele din cetate au cadiutu in carâle loru cu prafu de pusca, dintre cari au esplodatu trei. Ómenii de prin pregiuru asicura ca au vediutu trei cara cu morti prusesci sî o multime de raniti. A trei'a parte din cetate e prefacuta in cenusia.“

Sub titlulu: „Perderile in bataliile de alta data sî in cele de astadi“ Gazet'a de Magdeburg publica urmatórea statistica:

„Déca cine-va 'si figuréza, sub impresiunea combateriloru sângeróse dela Metz, ca bataliile au devenitu mai omoritóre de cându cu cele din urma perfectionâri ale armeloru, de cându cu inventiunea pusceloru cu acu sî a chasepotului, a mitraileuseloru sî a tunuriloru incarcându-se pre dinapoi, sa insiéla straniu. Din contra, o comparatiune a listeloru de perderi in resbelulu de siepte ani sî in resbelele dela inceputulu secolului cu cele ale recenteloru batalii, da resultatulu insemnatoriu ca, cu tóte perfectiunarile aduse in machinele de resbelu numerulu mortiloru sî ranitiloru este astadi in proportie mai micu de câtu odinióra.

„Acést'a resulta din impregiurarea ca cu inventiunea armeloru ucigatóre, tactic'a trupeloru, art'a de a combate sî de a profitá de accidentele de terenu s'au perfectionatu egalminte. Déca considerâmu ca câile ferate permitu concentrarea trupeloru intr'unu scurtu tempu sî inlesnescu multu aprovisonarea, ca ele presinta asemenea mari avantagii pentru servitiulu sanitariu (pre cându chirurgi'a sî medicin'a au facutu sî ele mari progrese), se póte afirmá cu certitudine ca desastrele resbeleloru moderne nu suntu de camparatu cu cele ale resbeleloru din vechime.

„Gazet'a de Colonia“ a datu dejá tabloulu comparativu alu perderiloru suferite in resbele din 1813 sî 1814. Sa mai aruncâmu dara asupr'a resbelului de siepte ani sî asupr'a anului 1815. La batali'a sângerósa de lânga Prag'a (6 Maiu 1757) cându a trebuitu sa se ia cu asaltu positiunile altu-feliu intârite ale inimiculu, Fredericu-celu Mare, care avea 64,000 de ómeni sub ordinile sale, perdù 16,500 morti sî raniti; adeca 1 la 4. Nu vorbimu de nefericitele combateri de lânga Callin sî Kunersdorf in cari perderile fura multu mai considerabile. Dara chiaru in batali'a gloriósa de lânga Leuten, câstigata asiá de repede prin brilant'a nóstra strategia, Prussienii, cari eráu in numeru de 32,000 de ómeni, avura 5,000 morti sî raniti, adeca 1 la 6; sî in teribil'a macelarie de la Zondorf armat'a prussiana, care sî de asta data numerá 33,000 de ómeni, suferí o perdere de 11,000 de ómeni, mai multu de o a trei'a parte; in batali'a de lânga Torgau (1760) armat'a compusa de 44,000 de soldati perdù in o jumetate de óra 5,500 sî in tóta diu'a 14,000 morti sî raniti; adeca iérasi 1 la 3.

Sa trecemu acum la cele trei s'au patru dîle ale campaniei din 1815. La batali'a de lânga Ligny sî in combaterile de ariera-garda ale dîlei precedente, maresialulu Blücher perdù 12,500 morti sî raniti din o armata de 83,000 de ómeni; adeca 1 la 7. La Waterloo, Welington a perdutu a 5-a parte a armatei sale (13,000 din 67,000) sî corpulu prussianu, care veni in ajutoriu, suferí perderi analoge (6,700 din 30,000 ómeni). Armatele lui Blüchar sî Welington, cari numerau impreuna 200,000 de soldati, perdura pre cele patru câmpuri de bataia de la Ligny, Quatre-Bras, Waterloo sî Wavre in patru dile 39,075 de ómeni; adeca 1 la 5. Iéca perderile ingrozitóre ale scurtei sî gloriósei campanii din 1815.

„Sa comparamu cu aceste cifre perderile ce amu facutu la Wissemburg sî la Wörth sî chiaru acele de la Spricheren, dela Courcelles, Mars-La-Tour sî Gravelotte. In impregiurulu orasiului Metz se aflau 9 corpuri de armata de 270,000—300,000 de ómeni. Inimiculu erá acoperitu prin siantiuri, prin forturile cetatiei sî trebuea sa se isgonésca de pre nisce inaltimi rîpóse sî fortificate.

„Cu tóte acestea este invederatu ca numerulu mortiloru sî ranitiloru nu este de câtu de 1 la 10 sî ca jumetate din cei raniti n'au de câtu lovituri de mica importantia. Scimu fórte bine ca acestea comparatiuni nu voru alinâ in nici unu modu durerea celoru cari plângu rudele sî amicii loru; dara ele potu sa ne luminéze asupr'a situatiunei sî sa ne preserve de erórea fórte respândita ca amu facutu mai mari sacrificii de câtu parintii nostrii. Nu, sacrificiele nóstre suntu mai mici, câtu de inspaimentatóre se paru; dar folosulu pentru patrie va fi mare.“

Dóue nume de cunoscutu.

La 1 Septembre doi parlamentari cu ochii legati, intrau in Sedan cá sa tractéze despre armistare.

Unu alu treilea parlamentariu introdusu mai apoi, fâra sa fie legatu la ochi, putù sa-si deá socotél'a esacta despre starea de jale in care se aflá orasiulu Sedanu; elu dede comptu regelui Goilomu despre acést'a, sî atunci se pronuncia cuventulu ce capitulatiune; sî ce capitulatiune!

Ori-cum generalulu Wimpffen odata imperatulu prisionieru, intruní unu consiliu de resbelu, compusu din toti generalii ce se aflau facia la Sedan, cá sa scie de trebuie sa cate a petrunde printre liniele prussiene, séu déca trebuie sa priimésca capitulatiunea.

Toti generalii fura de parere sa o priimésca afara de doi, alu câroru nume trebuie sa se cunósca de tóta Franci'a.

Acesti doi generali suntu:

Pellè sî Carre de Bellemare.

Acestu Generalu Pellè luà comand'a la Wissemburg, mai pre la inceputulu afacerei, sî fâra instructiunile predecesorului seu, generalulu Abèlu Douay, crediendu ca trebuie sa se apere pâna in cele din urma omóra siepte mii prussieni. Ni se reportéza ca in urm'a capitulatiunei, cându prussienii îi oferira libertatea de se va ingagea sa nu mai cumbata, elu aru fi datu acestu respunsu demnu sî energicu:

„Amu fostu totudeun'a in focu in fruntea soldatiloru mei; nu-i voiu parasí nici cându îi predà. Me voru vedea iérasi in fruntea loru spre a bravá pre inimicu in robia sî in exilu.“

In fine iéta o scrisóre a Generalului Pellé câtra femea sea. sî pre care o publica „Monitoriulu Universale:“

Sedan, 3 Septembre 1870.

„Sum prisionieriu de resbelu cu tota armat'a. Nici unu poporu n'a patitu veri o data asiá rusine. Spune fratelui ca de va cetí convocarea sî intrunirea consiliului de resbelu tienutu pentru predarea armatei, va vedea ca doi Generali n'au impartasîtu parerea de a se predá; nu i a numitu cine suntu.

Spune-i sa scrie cá sa o scia bine tóta lumea ca cei doi Generali cari n'au adheratu suntu Generalulu Pellè sî generalulu Carré de Bellemare.“

Semnatu: Generalulu de divisiune, Pellè.“

Varietâti.

*** Maltratare de vite. In caletori'a mea facuta nu demultu preste Mediasiu la M. Osiorheiu, vediui 2 cai pascendu in hotarulu comunei sasesci Siarosiu aprópe de Elisabetopole, asiá de slabi, câtu se potea numerá ósele pre ei, sî se parea ca unu ventu numai îi póte trentí de pamentu. Mergendu inainte 30—40 de pasi ajunseiu la loculu de adunare pentru lucratorii la calea ferata, unde — fiindu domineca — erau mai multi lucratori; totu acolo erau sî 2 cai, cari stateau pre picióre, slabi sî periti asemenea celoru 2 descrisi, alti 2 cai jaceau morti sî intinsi pre fati'a pamentului. Mai aprópe de satulu memoratu amu vediutu vr'o 7 cai sciletici asemenea celoru descrisi, de aceea ajungendu in satu, amu intrebatu pre 3 sasi locuitori de acolo, cari stau in strada, ca a cui suntu caii acei'a? sî iéca respunsu ce mi se dede: „suntu a unui jidovu. Unu jidovu a luatu asupra-si un'a parte de cale ferata, are 14 cai, cu cari pórta pamentu la umplaturi sî atât'a îi mana, pâna cadu josu de fóme, sî de ostenéla sî crépa.“

Eu nu-mi aducu aminte sa fiu vediutu cai asiá sciletici neci la tîgani cându-va, sî intr'adeveru, ca privindu la aceste animale, omulu cu sentiri numai incâtu-va bune sî nu póte remané nepetrunsu de durere pâna in profundulu animei. Este unu ce de miratu, ca vitele tragetóre de povara, in mânile jidaniloru in genere suntu espuse negrigei, fómei sî chinului!

Este sciutu ca animalele nu suntu create din lemnu séu din pétra, ci sî ele suntu fiintie cu viatia, suferu de fóme, sete, sentiescu ostenél'a sî batai'a le causéza sî loru dorere cá fiintieloru rationale — ómeniloru. Prin urmare tractarea ómeniloru fatia cu vitele fiindu-le ele inca sî de folosu, trebuie sa fia insocita de mila. De aceea 'mi iéu voia a atrage atentiunea oficiolatului competentu din Elisabetopole, despre care nu presupuneamu ca i este cunoscuta chinuirea viteloru amintite din partea proprietariului loru, cá sa intrevina in directiunea ast'a demandându jidanului un'a tractare mai omenésca sî mai crestinésca, iéra nu tiranica, cu vitele lui. —

Alt'a cá cea de susu. Erá o séra a unei nopti din cele mai geróse ale celoru 14 dile din iérn'a trecuta, cându pre la 8 óre cadiù unu bou a unui jidovu de Muresiu Osiorheiu in midiloculu ulitiei getióse in piatiu sî inaintea casei lui. Servitoriulu cu ajutoriulu trecatoriloru pre acolo, intre cari eramu sî eu, probara tóte spre a pune boulu pre picióre insa fâra efectu. Proprietariulu boului erá a casa, nu esi insa sa vedia de vit'a lui! ba incunosciintiatu de servitoriu ca boulu pre corcii s'aru potea duce in curte, prefere alu lasá in gerulu celu mai mare acolo pâna in deminéti'a dilei urmatóre, cându apoi se trase pre corcii in curte, in mirarea ómeniloru ca nu au inghetiatu preste nópte.

Acum sa-si faca omulu o idea despre alta

omu cu anim'a impetrita, care a potutu dormí in casa calda, sciindu ca vit'a lui jace inbrâncita in mijolocu ulitiei in gerulu celu mai cumplitu!

Tabacariu.

*** (Procesulu principelui Carageorgeviciu.) In siedinti'a dela 19 Sept. a tribunalului penalu, s'a decisu definitivu, ca procesulu contr'a exprincipelui serbescu Carageorgeviciu, ni cârui'a complicí suntu Paulu Trifkovits sî Filipu Stankovits, are sa se reincépa in 29 Sept, la 9 óre deminéti'a. Acusatii suntu invitati pre 3. Octemvre a asiste la publicarea sentintiei. Se crede, ca acestu procesu monstruosu, care contiene 3000 cóle de chartia, se va potea referá pâna atunci.

*** „Der Patriot". Este o nóua fóia care va apare in Vien'a sî alu cârei numeru specimenu cuprinde intre altele pasagiulu urmatoriu:

„Purtarea neaustriaca a celoru mai multe jurnale vienese, prosternute in pulbere dinaintea unui succesu momentanu alu pretorianismului celui fâra consciintia (ad. prus.), care vîra discordia cu scopu intre popórele austriace ne-a invitatu a fundá unu jurnalu nou mare politicu care va luptá pentru Austri'a cu tóta resolutiunea sî va fi organu alu totoru patriotiloru austriaci. Se róga toti bunii patrioti alu spriginí, pentru ca caus'a Austriei e caus'a adeveratei libertâti a popóreloru, fatia cu despotismulu militaru, care 'si radica capulu in Europ'a. Capii politici cei mai insemnati se afla ingagiati la conlucrare sî va servi cu totu ce-i interesantu. Red. jurn. „Osten" ne asigura de tendenti'a „Patriotului." — Redact. si admin. sa afla: Praterstrasse nr. 50, unde sa adreséza scrisorile.

Pretiulu e 18 fl. pre anu, 4 fl. 50 xr. pre ¼ 1 fl. 50 xr pre luna. Provocarea incheie asiá: Patriotiloru! conciviloru! Unu austriacu bunu, patriotu adeveratu nu va abonâ pre alta fóia vienesa, de câtu pre acést'a, la a cârei edare s'au intrunitu: „Mai multi patrioti austriaci."

*** (Unu corespuudinte din Petrupole) alu diuariulu „Narodni Listy" comunica, ca unu oficieru rusescu a inventatu unu feliu nou de iérba de pusca, alu cârei'a efectu este de trei ori mai mare, cá alu celei de pâna acum. Punendu-se insa la proba, s'a vediutu, ca puscele, ce suntu de presinte in usu, nu potu suferí multu timpu efectulu seu; pentru tunuri de unu calibru mai greu este potrivitu; se spera insa, ca se va face practicabile sî pentru armele mai usióre. — Totu acelu corespundinte spune, ca s'a inventatu sî un'a mitrailesa nóua, carea are unu avantagiu multu mai mare, cá cea francesa. Resultatulu primeloru probe este urmatoriulu: 4 mitraileuse dedera, in timpu de o minuta, 960 puscature, dintre cari 450 lovira tient'a in departare de 700 urme; la incercarea a dóu'a s'a pusu o departare de 700 stangeni sî in timpu de un'a jumetate minuta, fecera 780 puscature, dintre cari 483 nimerira; in fine, la prob'a a trei'a, din departare de 250 stângini, tient'a fù nimicita cu totulu.

*** (Comunicatiunea telegrafica) cu Parisulu s'a intreruptu. De acum inainte numai acele sciri voru ajunge la noi, cari se strecora prin cortelulu generalu prusescu, daca scirile private nu voru potea strabate cum-va prin vre-o alta cale de comunicatiune directa.

*** **Concertu umanitariu** „Gazet'a Tr." ne spune ca in Brasiovu s'a datu din partea româniloru unu concertu, cu scopu, cá venitulu curatu sa se tramita pentru veduvile si orfanii celoru cadiuti in resbelulu franceso-nemtiescu. Venitulu curatu face 170 fl. Fatia cu atitudinea cea ostila ce o iau nemtii câtra popórele române in tóte tempurile sî in totu loculu, dara mai vertosu purtandu-se mai reu de câtu turcii sî tatarii, séu vandalii sî avarii, in Franci'a, in fine sî din punctu de vedere umanitoriu, fiindu-ca imbuibatii prussiani, cari culegu prádi de prin tóte pârtile, de pre unde ajungu prin Europ'a (vedi Boemi'a, Moravi'a din 1866) sî respingu cu despretiu orgoliosu ofertele mici ce li se facu de pre aiurea: trebuea cá din venitulu curatu alu concertului nici unu filerin sa nu se dea pentru acesti barbari moderni. Destui pui de nopârca se au nutritu sî se nutrescu din asudóre româna pentru cá mai târdiu sa declare facetoriloru loru de bine, carii i-au primitu lânga sine in casa sî i-au incalditu sî ospetatu, ca ei, facetorii de bine, nu au inimica, fâra numai ce le voru lasá ospetii din gratia, cá iobagiloru loru.

*** Alu treilea de Zuavi la Sedan. — Capitulatiunea din Sedan a provocatu protestâri eroice pre cari istori'a le va inregistrá in onórea atâtoru bravi soldati, amagiti de norocu insa gloriosi cu ori ce pretiu.

Pre lânga exemplele date pâna acum admiratiunei Europei, sa citâmu, dupa Voluntarulu, pre alu regimentului alu 3-lea de Zuavi care n'a voitu sa primésca capitulatiunea. A refusatu sa depuna armele.

In momentulu supremu, 'si-a strensu rondurile pre cari o batalia de trei dîle le prea desfacuse; cornulu suna descarcarea sî cu o impetuositate de elanu iresistibile, regimentulu se precipita asupr'a maseloru profunde ale prussieniloru in cari a facutu o gaura sî si-a deschisu o trecere sângerósa. Toti acesti bravi soldati voiau se móra unii unulu nu voí sa se predea.

Trei sute au scapatu de massele cari îi inveluiau.

Alu 3-lea regimentu de zuavi a bine-meritatu dela patria. Asemenea ómeni sciu ce pretiuesce onórea numelui francesu.

*** In impregiurârile actuali cestiunea nóueloru unelte de resboiu nu trebuie sa se neglige. Fabricarea mitralleseloru câtu mai cu séma sa se urmarésca fâra stare.

Scimu ca comitetulu artileriei a luatu in esaminare mai multe tipuri nóue din aceste tiribili arme, intre altele sî o mitralliosa care póte sa arunce de la 12 pâna la 1400 ghiulele pre minutu cá o inlaturare de 70 metri la distanti'a de preste 1200 metri; sî permitându afara de acést'a o tragere continua.

Acésta spaimentatóre sî pretiósa machina de resboiu este cu totulu terminaat.

Inventatoriulu ascépta cá o comissiune speciale sa bine voiasca a o incercá. Indata ce mitrales'a se va fi asceptata, este in putintia a pune sa se construe cu rapediune atâtea câte aru esige trebuintiele resboiului.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu din Comuna Branyieska se escrie concursu pana la 25 l. c.

Emolumintele acestei statiuni suntu:

a) 100 fl. in bani gata; b) 70 mesurí (ferdele) bucate, jumetate grâu; c) 2 mesuri mazare; d) cuartiru liberu cu o cradina frumósa si lemne pentru incalditulu scólei.

Doritorii au de asi asterne cererile loru instruite cu atestate de botezu si despre absolvarea cursului pedag. in Sibiiu, la comitetulu parochialu din susu numit'a comuna.

Branyeska 14 Septemvre 1870.

Nicolau Murariu,
antiste comunalu in numele comitetului parochiale.

72—1

Concursu

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din protopresviteratulu gr. or. Zlatn'a de josu, se deschide concursu pâna la 24 Septembre, a. c. in urmatóriele comune:

1. Buciumu Satu, impreunatu cu salariu de 160 fl. v. a. cortelu si lemne,

2. Buciumu-Cierbu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu sî lemne.

3. Buciumu-Muntariu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu sî lemne,

4. Rosi'a de munte, cu salariu de 120 fl. v. a. cortelu sî lemne, sî in

5. Ciuruleas'a, cu salariu de 80 fl. v. a. cortelu sî lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din acestea posturi, au de a-si instruá petitiunile, cu documintele, a) ca suntu români de religi'a gr. or. b) ca au absolvatu cursulu pedagogicu, séu clericalu, c) ca sciu cantârile bisericesci, sî au portare morala esemplara.

Concursele, suntu de a se substerne subscrisului inspectoratu scolariu. pâna la tempulu mai susu prefiptu.

Abrudu in 8 Septembre 1870.

Inspectoratulu districtualu, alu scóleloru române gr. or. din protopresbiteratulu Zlatnei de josu.

72—2

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a parochiala confesienala din comuna Trapoldu, Protopopiatulu Tractului Sighisiórei gr. orientalu.

Lé'a invetiatorésca anuala este 80 fl. v. a. Quartiru, si lemne de focu deajunsu.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au sasi astearna petitiunele de mana loru scrise cu Documintele necesarie pana in 10 Octombrie a. c. la acestu scaunu protopopescu Tractualu.

Sighisiór'a 4 Septemvrie 1870.

Zacharie Boiu
68—3 Protop. gr. or.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Srediscea mica protopresviteratulu or. românu alu Versietiului diecesa Caransebesiului.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu sî stól'a dela 130 de case.

Doritorii de a ocupá acésta parochia provediendu-si recursele sele cu estrasu de botediu, testimoniu despre absolvirea teologiei sî testimoniu de cualificatiune sa se tramita subscrisului in Mercin'a post'a ultima Varadi'a pâna in 20 Septembre a. c. Cu intielegerea comitetului parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioane Popoviciu
67—3 Protopresbiteru.

Concursu

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla romana confesionale gr. orientale din comuna Vinetia inferióra districtulu Fagarasiului se scrie prin acésta concursu pana in 20 Septembre a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 130 fl. v. a. cuartiru liberu sî lemne de incalditu. Cei ce dorescu a concurá pentru acésta statiune invetiatorésca, au pana la terminulu prefiptu a trimitu in Fagarasiu la prea onoratulu d Protopopu Petre Popescu I-lea alu Fagarasiului — prelanga petitiunile loru:

I Testemoniu scolasticu ca au absolvatu celu putinu gimnasiulu micu, sî cursulu pedagogicu — séu teologicu. —

II Atestatu de botediu, ca suntu de religia gr. orientale.

III Atestatu de moralitate, sî ca este deprinsu in cantârile bisericesti

Veneti'a inf. in 2 Septembrie 1870.

Comitetulu parochiale
G. Cemaniciu
65—3 Parochu gr. or. sî Dr.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Percosova protopresviteratulu gr-or. românu alu Versietiului diecesa Caransebesiului.

Emolumentele suntu un'a sessiune de pamentu birulu sî stól'a dela 90 de case sî casa parochiala.

Doritorii de a ocupá acésta parochia provediendu-si recurseloru sele cu estrasulu de botediu, testimoniu despre absolvirea teologiei si testimoniu de cualificatione sa se tramita subscrisului in Mercin'a post'a ultima Varadi'a pâna in 27 Septembre a. c.

In contielegere cu comit. parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioanu Popoviciu
66—3 Protopresviteru.

Edictu.

Mari'a Christea muierea lui Dumitru Mailatu ambi greco-orientali din Sasu-chizu dupa unu traiu reu in casatori'a loru, parasindusi barbatulu de 8 luni de dîle s'au facutu pierduta de nu se scie de ia nimicu, se citéza prin acésta ca in terminu de siése luni dela datulu de mai josu sa se infacisieze la subscrisulu scaunu protopopescu cá foru matrimoniale, câci la din contra actiunea barbatului ei sî in absenti'a ei se va pertractá sî otârî dupa legi.

Sighisiór'a in 9 Septembre 1870.

Forulu scaunului protopopescu greco-orientalu.
a Sighisiórei.

Zachari'a Boiu
(71—3) protop. greco-orientalu.

Burs'a de Vien'a.

Din 19 Septembre (1 Oct.) 1870.

Metalicele 5%	56	75	Act. de creditu	254	50
Imprumut. nat. 5%	66	30	Argintulu	122	25
Actiile de banca	711		Galbinulu	5	92

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparialu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 76. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 24 Septembre (6 Oct.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p° 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Programu.

pentru congresulu natiunalu bisericescu românu, de religiunea ortodosa, conchiamatu pre 1-'a Octombre a. c. la Sabiiu.

1. In 30 Septembre st. v. la 10 óre diminéti'a se va tiené servitiulu ddieescu cu chiamarea s. Duchu in biseric'a din cetate.

2. A dóu'a dî — 1-'a Octombre — diminéti'a la 9 óre, se voru aduná toti membrii congresuali in biseric'a numita, localulu congresului, incunosciintiându-se metropolitulu presiedinte.

3. Sosindu metropolitulu, sî ocupandusi membri congresuali locurile pregatite, se va constitui biroulu interimalu.

4. Metropolitulu presiedinte va deschide congresulu, prin o cuventare solena.

5. Indata dupa deschiderea congresului, acest'a va trece la verificarea membriloru congresuali.

6. Membrii congresuali suntu avisati a-si predá credentionalele la presidiu.

Dela presidiulu congresului natiunalu bisericescu românu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa s'a alesu :

in cerculu IV (mir.) Moise B r a n i s c e actuariu ;

in cerculu VII (mir.) Ioanu P i n c i u jude primariu comit. ;

in cerculu XI (mir.) I. T P o p o v i c i u comerciante.

Eveneminte politice.

Dincolo de Leit'a s'au seversitu in s ptamân'a trecuta o bucata din istori'a monarchiei austro-unguresci. Scimu de mai nainte de deschiderea senatului imperiale sî de deschiderea dietei Boemiei. Amendóue, cu deosebire cea din urma, aveau chiamarea de a oblí diferinti'a ce duréza acum de ani intre natiunea cechica sî constitutiunea aceptata de senatulu imperiale cislaitanu. Partit'a nationala si cea feudala cechica insa dela deschiderea dietei incóce, pre lânga staruintia la pretensiunile dreptului de statu sî de incoronare alu Boemiei, a impedecatu si tramiterea de deputati in senatulu imperiale acum cându se cereá mai cu intetire.

Foile „amice constitutiunei“ suntu pline de bucuria, pentru ca unu rescriptu imperatescu indreptatu câtra diet'a Bohemiei, pare a pune capetu diferintiei mai susu atinse. Rescriptulu repróba in termini accentuati esitarea dietei pentru a tramite deputati la senatu ; asigura de alta parte, ca Majestatea Sea este decisa a asigurá Boemiei neimpârtibilitatea sî nealienarea pentru tóte tempurile sî precum antecesorii asiá si Maj. Sea se va incoroná cu corón'a Boemiei, pentru de a esprime si mai tare unitatea, ce esista intre coróna sî poporu.

Unele diuarie vienese aducu sciri din Prag'a, ca clubulu cechiloru este aplecatu a nu dá ascultare rescriptului.

Durerile acestea constitutionale de dincolo de Leit'a incepu a fi resemtite si in Ungari'a. Lloydulu pestanu sî varsa necadiulu inainte de tóte asupr'a r e g i m u l u i, o alusiune acést'a, prin carea da de priceputu Contelui Beust. Suntu multi sî dincolo si dincóce de Leit'a, cari tóte incurcaturile constitutionale din Cislaitani'a le ascriu cancelariului imperiale.

Lloydulu pestanu, purcediendu dela rescriptulu imperatescu deschide o perspectiva, prin carea vede o muitime de possibilitâti, in urm'a câror'a diferinti'a intre diet'a boema si regimu nu aru mai luá finitu. Impregiurarea acést'a va amaná delegatiunile ad calendas graecas sî nu se va mai potea votá budgetulu. Lloydulu pestanu amenintia in fine, pentru eventualitâti de acestea cu §. 41 din legea de complanare. Conformu acestui § diet'a Ungariei póte aduce unu conclusu prin care sa indrumédie pre ministrulu de financia ungurescu a nu dá pentru budgetulu comunu nici unu cruceriu, pâna cându budgetulu comunu nu s'a statoritu pre cale constitutionala de delegatiuni. Dupa ce Lloydulu pestanu le amintesce nemtiloru de dincolo acestea, le mai trage atentiunea, ca urmârile ulterióre ale procederei celei dubia sî clatinatória le voru portá acei'a, cari voru face, cá masîn'a comuna a Statului sa sté pre locu.

Telegramu.

D e v a 4 Oct. Adunare numerósa. Hodosiu presiedinte. Hodosiu, Vulcanu tienura discursuri. Subscrierile de membri sî oferte urméza.

S a b i i u 23 Septembre. Eri s'a serbatu bisericesce onomastic'a Majestâtiei Sele a imperatului sî Regelui nostru F r a n c i s c u I o s i f u l sî in biseric'a nóstra din cetate. Elevii institutului cu corpulu profesoriloru in frunte a asistatu la cultulu d-dieescu ; iéra dlu directoru seminarialu I. H a n n i 'a sî cu o parte din corpulu profesoralu au celebratu sânt'a liturghia, la care susu amintitulu domnu a cetitu rugaciunea din genunchi pentru indelung'a sî fericit'a viatia a Majestâtiei Sele.

Conferintiele invetiatoresci
din protopopiatulu I alu B r a s i o v u l u i.

Conformu decissiunei conf. inv. din a. tr. s'au tienutu conf. inv. din acestu protopopiatu estempu in 24, 25 sî 26 Augustu la Turchesiu sub presidiulu rev. dd. protopopu I alu Brasiovului Iosifu B a r a c u.

La aceste conf. au luatu parte toti invetiatorii din protopopiatu, precum sî urmatorii óspeti : dd. R. Pope'a, E. Verz'a sî I. Danu parochi in Satulungu, T. Barsénu p. la Darste, I. E. Popoviciu sî I. Popescu parochi la Cinciari, B. Pittisiu, G. Persienariu si N. Mihaltianu parochi la Brasiovu, I. Odoru sî I. Pasiu p. in Turchesiu, P. Carstoci'a p. in Bacifalau, I. Verz'a p. Cernatu, G. Marde p. in Tarlungeni ; I. Scurtu prof. in Brasiovu ; câti-va dintre membrii com. par. la Turchesiu sî alti poporeni.

Dupa servitiulu dumnedieescu cu chiamarea Duchului Sântu rev. dd. prot. I. Baracu au deschisu conf. prin o cuventare amesurata scopului de cuprinsulu urmatoriu :

Mai intâiu salutéza pre inv. presenti, aratându-si totudeodata placerea, ca dupre cum la conf. de pâna acum'a, asiá sî la acestea cu zelu sî tactica sa staruiésca a reusî cu unu resultatu imbucuratoriu.

Vorbesce apoi despre folosulu, celu aduce poporului scói'a, sî despre ceea ce sa cere dela crestinulu, care a invetiatu la scóla.

Omulu este cea mai sublima creatura a lui Dumnedieu pre acestu pamentu ; totu-si, cându se nasce, este asiá debilu, incâtu nu se póte ajutorí pre sine. Cautându la animale dela celu mai micu pâna la celu mai mare, vedemu, ca, indata ce a aparutu pre pamentu, se póte ajutorí pre sine intru a se sustiené. Instinctulu indruméza pre animale, sa-si caute nutrimentu, sa-si zidésca locuintie, sa-si caute sî afle locuintiele pâna sî in tierile cele de dincolo de mare. Nu sta inse lucrulu asiá sî cu poterile sufletesci ale omului ; acestea 'i stau ascunse in subiectulu sufletului seu, dupre cum metalele cele nobile infasiurate in deoscbite alte minerali in sinulu pamentului. Dupre cum se cauta metalele cele nobile, asiá sî facultâtile spirituali in copilu trebuescu cautate, desceptate, nutrite, luminate sî desvoltate; iéra acésta lucrare mare sî grea, dara totudeodata fórte nobile sî de cea mai mare insemnetate suntu chiamati a o seversî inv., sî o potu aduce la indeplinire numai inv. harnici in scóle.

Copilulu se descépta intre semenii sei, curiositatea, care o vedesce elu mai anteiu, lu motivéza, a cercetá dela cei ce 'lu incungióra despre deosebite obiecte, de cari intimpina in totu pasulu ; dela societatea, in care se afla elu, primesce multe deslusîri ; totusi chiaritate si lumina edeverata in spiritulu seu, blândetie sî amóre statornica in anim'a sea cu desaversîre are sa-i aduca scól'a. Fâra de scóla n'aru poté fi societatea omenésca decâtu o glota de ignoranti, brutali, varvari, cotropitori crudi; adeverulu acest'a lu constatéza destulu de lamuritu istori'a omenimei. Cautându adeca la viéti'a popóreloru dela inceputu sî pâna in diu'a de adi, vomu aflá, ca ori-care poporu in aceea-si mesura a fostu fericitu in laintru sî puternicu in afara, dupre cum 'i au fostu scólele de organisate sî dotate cu invetiatori. Aten'a si apoi Rom'a prin scólele loru au ajunsu la cea mai inalta stare ; clasici loru serveseu inca sî celoru mai cultivate popóre moderne, cá nesce isvóre nesecate de lumina sî fericire.

Din contra, popórele cele fâra de scóla sî adi numai catu vegetéza, déca nu ingenunchia sub jugulu, déca nu gemu cumva in lantiurile sclaviei.

Prea fericite se potu face dara popórele, care nesuiescu la fericire prin cultura sî educatiune.

Poporulu nostru se va fericí neincetându, a contribuí din resputeri la inmultirea sî sustienerea in buna stare a scóteloru nóstre confesionali, prin cari sa isi lumineze sî inobilitéze tinerimea, razimulu betranetieloru sele. Esc. Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu A n d r e i u B a r o n u de S i a g u n 'a, au descoperitu acésta idea salutaria, sî conformu spiritului tempului domnitoriu din diu'a de adî, se silesce a dá resultatulu doritu in tóte comunele de confessiunea dreptu-credinciósa din dulcea nóstra patria. Deci scólele nóstre confessionali sporescu, inaintéza, sî se inainteze cu pasi gigantici la culmea missiunei loru, spre a ne gatí unu viitoriu mai bunu, mai fericitu. Escelenti'a Sea urendu, cá inv. din archidiecesa sa se desvoltéze totu mai bine sî mai multu, ca asiá sa póta corespunde chiemarei loru cu tóta demnitatea, dandule pentru acést'a instructiuni salutarie, au orenduitu a se tiené conf. inv. in fie-care anu in tóte protopopiatele, sî se vede din anu in anu la inv. nostri mai mare desteritate in propunere, impartire, in tratarea cu elevii loru.

Mai incolo isi esprima parerea de reu pentru atâtea talente, câte au remasu perdute prin lips'a de cultura sî educatiune. Avendu insa acum scólele nóstre conf. prin cari ne potemu scapá de ori ce nefericire, recomenda invetiatoriloru zelu sî abnegare de sene in implinirea chiamarei loru ; îi face inse atenti, cá sa nu fia unilaterali ; sa nu cultiveze adeca numai mintea in copilu, lasendui anim'a impetrita sî voinți'a nedeprinsa a face binele ; fiindu ca unu omu, carele are numai mintea indopata cu multe cunosciintie, insa inim'a îi este séca de educatiune morala religiósa, ne respectandu adeca adeverulu, dreptatea sî bun'a cuviintia, departe de a-si

potea indupleca voinți'a, sa faca vre-o fapta umana unu atare omu devine mai curendu ori mai târdiu periculosu lui insusi, familiei sele, bisericei sole neamului seu sî statului.

Omulu cultivatu sî educatu nu se abate nece odata de pre cararea virtutiei. In tóte schimbârile naturei descopere poterea lui Dumnedieu, sî istori'a afla mân'a lui Ddieu, conducendu sórtea ómeniloru in tratarea cu de aprópele, da de poruncile lui Ddieu cari ilu indreptéza sa-si respecteze pre mai mari sei, biseric'a sî statulu sî sa lucreze pentru binele comunu; pentru care, spre a se vedé capabilu, cá crestinu, róga pre Ddieu in tóte dilele: „Sa vina imperati'a Ta!“ —

Dupa care incheindu cuventarea, dechiara conferintiele de deschise.

Rev. dd. protopopu propune invetiatoriloru presenti, sa si aléga unu conducatoriu sî unu notariu; s'au alesu cu unanimitate de conducatoriu dlu directoru alu scólei capitali din Brasiovu, G. C. B e l i s i m u s u, iéra de notariu dlu invetiatoriu la scól'a cap. din Brasiovu, I. D o b r e a n u l u.

(Va urmá.)

Cronic'a resbelului.

„Independance Belge“ a publicatu in nruln seu din 29 Septembre trei corespondintie din Franci'a, pre care voimu ale reproduce sî noi in estrasu. Cea dintâiu e din Parisu, a dóu'a din Lyon, a trei'a din Tours. Corespondinti'a din Parisu e scrisa de renumitulu aeronautu Nadar sî a ajunsu la Brusel'a dela Parisu prin unu aerostatu.

Partea cea mai momentósa a corespondintiei e:

Parisu.

22 Septembre, 1 ½ óra diminéti'a.

Desi in graba mare, totusi nu a-siu lasá o ocasiune, cá acést'a, fâra de a ve incunosciintiá despre noi. Astadi diminéti'a adeca dereptu la porunc'a regimului primulu meu balonu de depesie, sî cunoscu prea bine pre acel'a dintre Ecuipierii mei (Duruof), care lu conduce, pentru de a nu scí mai nainte, ca acést'a epistola va ajunge la mân'a dvóstra.

Amice! D-vóstra nu a-ti mai cunósce Parisulu. Eu sum destulu de betrânu, pentru de a-mi revocá in minte cele mai diferinte fisiognomii ale acestui Parisu multiferu. Mi aducu aminte la 1830, amu fostu la anulu 1848 aici, amu vediutu dilele de Iunie, amu fostu de fatia la infricosiatulu 2 Decembre, insa nici odata nu amu vediutu, ce vediu acum. Cá prin farmecu s'a schimbatu acésta capitala a voluptatiloru. Fia-care omu e inarmatu, tóte stradele liniscite, tóte pravaliele inchise. In fiacare unghiu alu piatieloru, pre tóte bulevardele pre tóte trotoärele se vedu din diaritulu dîuei pâna nóptea numai garde mobile sî natiunale, ocupându-se cu eserciarea in arme. Mueri nu se mai vedu nici chiaru dîu'a, nimicu alt'a, decâtu civi, seriosi, tacuti cu arm'a pre umeru. Batalióncle, care, cu straiele pre spate, se ducu necontenitu pre siantîuri, se intalnescu cu altele care de acolo se rentorcu Sî in totu poporulu u n u s i n g u r u c u g e t u, o s i n g u r a s u f l a r e: acel'a, de a-si resbuná.

Amu scapatu de unu pericolu teribilu: de armistitiulu cerutu de regimulu nostru sî refusatu din partea prusieniloru. Acestu armistitiu aru fi causatu resboiu civilu si plebea n'a fostu nici intr'o epoca a istoriei asiá de comunu sî de infricosiatu inarmata! Teribil'a cingatóre a Faubourgiloru avea sa faca numai o miscare, pentru de a imbratiosiá centrulu sî alu sdrobí.

Refusarea dlui de Bismack, pentru care Ddieu sa-lu miluiasca, ne-a usiuratu respirarea, sî indata ce venimu iérasi la minte, vedemu ca acestu pasiu periculosu alu regimului nostru aduce dreptulu bunu pre care noi nu-lu avému, cându amu intreprinsu acésta lupta reutaciósa, pre partea nóstra.“

Restulu epistolei sunlu unele reflecsiuni la situatiunea de mai nainte sî de facia a Franciei.

Lyonu

A dóu'a scrisóre ne da desluciri interesante despre situatiunea Lyonului, unde pâna câte va dîle nainte a domnitu revolutiune.

„Lyonu, 23. Septembre.

Dupa fortunele dîleloru ultime a capatatu orasiulu nostru iérasi o mina relativu liniscita.

Potestatea, carea se numea pre sine, „Comune de Lyon“ sî transpuse interesele asiá de multu sî fâra de scopu in spaima, câtu sî causése o emigrare insemnata, a facutu locu fâr' d'a se opune, consiliului municipale alesu. Caracterulu votului universalu (a cârui activitate cá vehiculu constitutiunalu normalu se póte combate) e tocmai ca e unu midiulocu suveranu spre resolvirea criseloru mari sociale. Opositiune nu sufere, atare lucru e naintea lui revólta. Elu singuru confirma potestatile publice sî le câstiga autoritate neresistabila. E o adeverata lovitura de statu din partea poporului.

Cu tóte aceste sa nu ne amagimu. „Cemune de Lyon“ a fostu formata mai multu din barbati socialisti de câtu din barbati politici; cei dintâiu au totu deun'a pucinu respectu naintea deciseloru votului universalu, de óre ce ei dîcu ca acele suntu produse prin orbire sî nesciintia. Ei cedu la inceputu, pentru de a nu atîtiá prea tare dispusetiunea, conspirésa inse in secretu. Acesti eretici au o influintia mare la o parte a populatiunei Lyonului. In Croix-Rousse au aflatu capetele tuturoru secteloru esilate sî uitate asilu, disciplina sî ajutoriu, acolo se afla Icarieni, Fourrieristi, Egaliteri, Comunisti sî alti. Cându sosí scirea despre capitulatiunea dela Sedan, erupse focului de suptu cenusia. Iritatiunea a fostu imensa. Socialismulu din Lyon nu pordù tempulu: elu se instalà sub titul'a republicei in otelulu de Ville si-si ridicà standardulu celu rosiu.

Alegerile municipale, la cari au reesitu republic'a moderata cu majoritate enorma, intimidara tare capetele republicei rosie, cari credeau, ca li se va lasá loculu liberu la alegere séu de frica séu de sistemu. Inse ei totu nu se dau inca invinsi sî se incérca a sterní neincredere in inim'a poporului. Celu mai micu actu de cumpetare se perhorescéza de ei de atentatu contr'a republicei, de care ei celu mai pucinu se intereséza. In intielesulu acest'a predara ei liberarea functiunariloru regimului precedinte dispusa de consiliulu municipale, cari dupa parerea loru, rosiloru, s'aru fi cuvenitu ai acusá singuru din causa, ca a fostu functiunari publici.

Tóte aceste fapte atitia pre civii inarmati sî asiá orasiulu e intr'unu feliu impertitu in dóua castre; in acel'a alu partiloru de diosu ale orasiului, care represinta republic'a moderata, sî in La Croix-Rousse, care a devenitu de Mons Aventinus alu Socialismului din Lyon.

Intr'aceea Lyonulu in privinti'a patriotismului inca nu remâne indereirulu altor'a. Numerulu voluntariloru e insemnatu, se lucra cu energia la intarири sî la organisatiunea de corpuri libere. Intre cele din urma e cea mai insemnata legiunea franceso-polona, a cârei organisatori suntu dóue capete de partita din rescól'a ultima polona, colonelii Dombrowski sî Wolowski. Legiunea are de cugetu a esmite o proplamatiune câtra corpulu prussianu de armata ce sa intregesce din Posen. Comand'a altui corpu de voluntiri se va incredintiá famosului generalu Cluseret. (Acest'a intr'aceea s'a arestatu dupa cum ne spune o telegrama mai de curendu.)

Tours.

Corespondinti'a din Tours anuncia:

Tours, 24 Septembre.

Cu privintia la rumperea negotiâriloru de pace sî la sistarea alegeriloru pentru constituanta e dispusetiunea apasata. Deci avemu a portá resbelulu pâna la un'a — organisatiunea lui e singur'a ocupaciune a regimului.

Scirea despre capitularea Toulului a sositu ieri sér'a sî a intunecatu mai tare situatiunea.

Din Strassburgu avemu sciri mai bune. Prefectulu denumitu de republica, Valentiu, a sositu in 19 notându in cetate. Cetatea se tiene inca, insa ajutoriu i-aru fi de lipsa.

Regimulu a decisu a luá dela tóte jurnalele fâra deosebire — interne sî esterne — o contributia de 4 centime per numeru.“

Iarasi Neutri.

Spiritulu politicu s'a retrasu elu óre din lumea nóstra européna? Ai crede acést'a vediendu lentórea

FOISIÓRA.

Serbarea de 400 ani dela santirea monastirei Putn'a.

(In 15/27 Augustu 1870.)

Celu mai sacru monumentu din timpulu stralucirei nationale, sî loculu celu mai scumpu pentru fia-care anima romana este fâra indoiala monastirea Putnei (in Bucovin'a), dedicata maicei Domnului de câtra eroulu S t e f a n u celu mare in anulu 1470. Acestu lacasiu ocupá odinióra primulu rangu intre tóte monastirile vechiei Moldove, indiestrata fiindu cu cele mai intinse privilegii; — din sinulu ei se recrutau in vechime metropolitii Sucevei, — in acestu locu sacru diacu osamintile eroului, care a dîditu acést'a monastire, ale eroului, care este simbolulu virtutiei, relegiositâtiei, eroismului sî alu unitâtiei romanismului.

Dupa caderea Bucovinei la Austri'a fù Putn'a un'a din cele trei monastiri ale tierisiórei nóstre, cari avura fericire de a nu fi secularisate. Inse cá alte monumente de glori'a strabuna (cetatiuea Sucevei, Moldoviti'a etc. etc.) fù neglesa sistematicu, spre a se dá pre incetu uitârei; astfeliu inainte de 48 nu mai poporulu nu scapá din vedere acestu locu memorabilu, venerându cu inim'a sfasiata, dara cu sperantia, in viitoriu, memori'a parintelui patriei sî alu poporului, a lui S t e f a n u c e l u b u n u sî s â n t u, dupa cum lu numesce elu sî in dîu'a de astadi.

In deceniulu din urma mai cu séma incepù sî clerulu sî inteligiuti'a nóstra a se ingrigí mai bine de loculu mormentului celui mai mare binefacatoriu alu bisericei, alu tierei sî alu natiunei. Celu mai mare meritu in asta privintia lu are nesmintitu actualulu prioru alu acestei st. monastiri, pré venerabilulu d. Arcadie Ciupérca, sub a cârei'a conducere intielépta nu numai ca inflorésce disciplin'a monastica, dara alu cârui'a esemplu viu sî patrioticu insufla ori si cui interesu sî pietate câtra aceste locuri sânte: tóta tendinti'a lui este de a redicá monastirea sî pretiosulu monumentu la insemnetatea ce i se cuvine, — sî in acést'a tendintia nobila este sprijinitu de unu cuventu ce maritu tóta laud'a. O dovada fórte eclatanta despre acést'a este si serbarea de 400 ani dela sântirea monastirei, carea o facù pre spesele sele sî alu conventualiloru in dîlele de 15, 16 sî 17 Augustu st. v. a. c.

Este cunoscutu onor. publicu, ca tinerimea româna academica avea sa arangeze astfeliu de serbare cu o pompa deosebita, sî ca s'au fostu adunatu spre acestu scopu bani din tóte pârtile. Insa pentru situatiunea politica de astadi, comitetulu centralu din Vien'a a amenatu serbarea pâna la altu anu sî acést'a in timpulu celu mai de pre urma. Ceea ce nu s'a increditu a o indeplini comitetulu centralu cu tóte pregatirile, a facut'o in parte priorulu sî conventulu Putnei in modu admirabilu fâra pregatire.

Inca din dîu'a de 14 Augustu incepura a curge poporu sî inteligentia din tóte pârtile, incâtu câtra séra erau pline de óspeti tóte incaperile, precum sî curtea din laintru sî de afara a monastirei. La 8 óre sér'a vestira trei tunuri inceperea festivitâtiei. Intr'unu momentu sa iluminara tóte locuintiele monastiresci sî biseric'a, iéra in curte pre lânga biserica precum sî pre plaiurile romantice din giurulu monastirei se aprinsera vasuri mari cu resîna. In ferestrele locuintiei priorului erau esiedate trei trausparente: in mijocu monumentulu lui Stefanu, calare, incungiuratu cu rami de lauri sî cu inscriptiuni patriotice in litere tricolori; de a drépt'a emblem'a monastirésca cu inscriptiuni religióse; in stâng'a pajor'a austriaca cu bicolorulu Bucovinei. Aspectulu intregului erá petrundietoriu.

La 8½ dete clopotulu semnalulu la cina, la care fura ospetati toti fâra diferintia. La 9½ óre incepura a suná clopotele sî a bubuí tunurile, ca-ci priveghiarea cea mare -si luase inceputulu. Ea fù condusa de prioru cu asistintia numerósa sî durà pâna la 2 óre dupa mediulu noptiei. Biseric'a remase iluminata tóta nóptea.

A dóu'a dî (15 Aug.) desu de diminétia fù decoratu mormentulu lui Stefanu cu guirlande sî cu cununi de flori sî stejaru de câtra damele presente intre cari cu deosebire dómn'a sî domnisiórele P i t e y (consiliariu de tribunalu din Cernauti), dómn'a sî domnisiór'a M e l i n t i din Romanu sî altele. Liturgi'a incepù la 10 óre sî fù celebrata cu cea mai mare pompa. Predic'a o tienù parintele prioru alegându-si o tema fórte nimerita (crescerea relegiósa-morala in genere sî in deosebi a tineriloru), cari legându de viétia sî faptele lui Stefanu, o

óre câroru neutri care jóca o partita mai terbila da câtu a nóstra.

Nu vorbimu de Engliter'a care este egoismulu incarnatu sî care se crede protegéta de mari.

Daru Russi'a, cari s'a facutu cu atât'a ostenéla unu imperiu pre Baltica, sî care a construitu St. Petersburgulu precisamente spre a domină in nordu, ce ascépta ea?

Puté-va ea, trebuie ea sa spere ca Prussi'a i va las'a influinti'a sî dominatiunea?

Nu este locu in Baltica sî in nordu pentru trei puteri. Engliter'a séu Russi'a voru fi pré multu déca Prussi'a va fi victoriósa.

En vedeti in marile cari depindu de Europ'a septantrionale trei imense flote in concurentia: flot'a englesa, flot'a russa, flot'a prussiana? Acést'a nu aru mai fi revalitate, ci indesuire; asiá daru un'a din trei aru perî negresîtu. Déra déca Engliter'a sî Russi'a suntu nebune de a ezitá atât'a, ce sa dîci de Austri'a?

Acésta putere, dupa cea ce scriá nu de multu corespondintiele lui Siècle are mai multu de cinci sute de mii soldati de diferite origine. Cu dóue sute de mii numai ea aru fi la Berlinu in câte-va septemâni, si drumulu e deschisu. Nici odata ea n'aru putea gasí o asemenea ocasiune de a se resbuná de Sadov'a.

Vomu trece in silenciu regatele scandinave, cari d'acum inainte voru fi nadusîte intre influinti'a prussiana sî influinti'a russa. Slabiciunea loru, justifica inactiunea loru.

Déru la ce gândesce Turci'a? Unde suntu acei cari in viitoriu, aru mai putea sprigini regeneratiunea sea?

Unde va gasí ea bani pentru imprumutele sale sî flote in totu deaun'a dispuse a coperí Bosforulu déca marea putere mediterana, déca Franci'a cade intr'o lupta cu Germani'a?

Voinți'a este putinti'a. Neutrii sa nu escipese de situatiuea loru. Aceea pre cari aru avea dupre resbelu, déca Franci'a e invinsa, are se fie deplansu Creditu europénu nu va fi, echilibru nu va fi base solide pentru negociatiunea comuna nu voru fi, sinceru pentru operatiuni generale. Fie care va fi la placu celui mai tare. Acel'a va luá ce va voi.

Sî nu credeti la vre-o pace durabila.

Nu este pace durabila de câtu cu interese câtu sî de putinu satisfacute. Germani'a care nici odata nu s'a intielesu cu ea singura, nu se va intielege cu nime cându va fi béta de triumfulu pretinsei sale unitati. Ea va amenintiá din espansiunea sea totu ce'i este vecinu séu aprópe, Olandi'a, Belgi'a, Elveti'a, Franci'a, Itali'a, Ungari'a, Romani'a, Russi'a. I'i va trebuí unu spatiu enormu, drumuri sî deschidieturi in tóte partile. Sa ne amitimu vechiulu imperiu Germanu, opresiunea sî ambitiunea incarnata, sî ca a trebuitu secoli spre alu distruge: ast-feliu va fi imperiulu germanu alu Hohenzolerniloru!

Atunci inzadaru statele Europei aru incercá sa se unésca. Aru fi pré târdiu. Aru avea in midiloculu loru unu carcu armatu de cinci-dieci la siese-dieci milióne de ómeni incuragiati de impunitatea concisteloru.

Atunci adio sî la ori ce feliu de libertate. Se póte vedea din scrisorile regelui de Prussi'a ca crede a avé o misiune. Carea? Elu inca nu o numesce; dara se póte conjectură pré bine, ca nu e pré departe de aceea ei o atribuiéu suveraniei coalisate contr'a revolutiunei.

Ce sórte deci ascépta Europ'a?

In loculu acestui tristu aveniru, victori'a séu mai bine salutulu Franciei — câci nu mai suntemu la victorie — aru fi o nóua era de progresu.

Franci'a nu amenintia pre nime, nu are trebuintia de nime. Ea nu viséza conciste. Ea cunósce mijlócele de a fi mare in pace. Ea a probato. Ea a probatu ca in arte, industrie, sciintie, ea póte regasí unu terenu demnu de ea, sî ca sporirea teritoriale nu-i este de necesitate spre a putea fi utila umanitatei.

Jurnalele din Prussi'a dîcu, ca ea n'a statu de a turburá Europ'a. Ea a turburat'o negresitu câte odata, dara numai atunci cându a fostu rapita dupa ei de ómeni cu ecsceptiune posedaiu de glori'a armeloru. Dara ce sa dîci de Prussi'a in celalaltu secolu sî de vr'o diece ani incóce? Nime nu póte scí unde, béta de succesele ei, se va oprí politic'a absorbata alu dlui de Bismark.

Cele de pre urma porturi ale Danemarcei, cele nóue milióne de germâni din Austri'a, locuri de comerciu pre Adriatica, Colonii, o mare marina de resbelu, iéta numai de câtu ceea ce va voí noulu imperiu germânu, parvenitii suntu grabiti de a se bucurá de tóte.

Astadi prusii multiamescu Saxoniei atâtu de uitatóre câtra noi, Bavari'a, Badulu pre care l'amu imbogatitu pré multu, Wurtembergulu, Meklemburgulu sî cele-lalte mici satelite ale astrului Hohenzollern.

Dara cându prussii nu voru mai avea trebuintia de ele li se va face ceea ce s'a facutu poporului germânu in anulu 1815.

Acestui'a se promisese libertatea, i s'a datu sclavagiulu. Principiloru cualisati li sa promite crescerea teritoriului; nu voru fi de câtu umilí feudatori! (Siècle).

Academi'a româna.

A dóu'a siedintia publica a societâtiei academice române, avù locu Luni la 14 ale curentei; sub presiedinti'a I. Sele Domnitoriului presiedinte de onóre alu societâtiei Publiculu erá putienu numerosu: studenti din tóte facultâtile sî din licee erau acei'a cari alergara pre acelu tempu cu plóe, pucini profesori ocupau pre ici colé câte unu locu in sal'a senatului printre cari prestritiá câte unu functionariu séu altu membru din societatea nóstra.

Siedinti'a se deschide la 1 sî ½ óra dupa amédi cându sosí I. Sea Domnitoriulu. D. presiedinte alu societâtiei tienu urmatoriulu discursu:

Prea inaltiate Dómne,

„Membrii societâtiei academice române suntu adâncu miscati de distins'a onóre ce li se face prin presenti'a M. Tele, augustulu patronu sub ale cârui auspice s'a infiintiatu acestu institutu eminaminte nationale, ei vedu intr'acestu actu de viu interesu pentru lucrârile societâtiei o garantia dintre cele mai tari pentru prosperarea ei, si saluta din anima venirea Mariei Tele in mijloculu loru.“

„Sa traesci Mari'a Ta?“

Mari'a Sea Domnulu a respunsu;

Domniloru,

„Me gesescu totud'a-un'a cu o nóua placere intre d-vóstra. Chiamati a fi paditorii thesauriloru intelectuali ale Romaniei, sunteti meniti a desvoltá, departe de agitatiunile febrile unoru aspiratiuni necópte, adevaratele fortie ale natiunei sî a respandí in poporu, prin exemplulu ce dati, convictiunea ca in tempurile moderne o munca consciinciósa sî cugetâri serióse suntu singure in stare de a dá unui Statu putere sî vietia.“

„Este dreptu ca greutâtile ce inceputurile oricârei intreprinderi intalnescu, au fostu caus'a ca lucrârile d-vóstre nu au ajunsu la numerulu de opuri folositóre ce, altufeliu, aru fi fostu produse; viitoriulu insa va probá ca increderea ce tiér'a a pusu in luminele sî activitatea d-vóstra a fostu basata nu numai pre sperantie, ci pre o adeverata apreciatiune a insusîriloru ce ve distingu.“

Publiculu aplauda acestu discursu, dându-se cuventulu apoi d. Macsimu cetí raportulu despre mersulu sî starea societâtiei in acesti trei ani Din acestu raportu se vede cu câte dificultâti a avutu de a se luptá societatea, marindu-i-se acestea sî prin dimisionarea aloru doi membrii sî a unui'a din presiedinti'a societâtiei, care nici ca se presinta la vre o siedintia in estu anu. Fia sî acést'a cá o proba dinaintea tutoru românîloru despre usiurintia cu care se au uni ómeni la noi fatia cu cele mai vitali cestiuni nationale, usiurintia pre care natiunea la nici unu casu n'o póte uitá.

Pre lânga acestea sa mai acumulara absentârile fâra motivu a unor'a. D. canonicu Cipariu ni se spune ca estu anu a fostu impedecatu de gravu morbu, membrii din Bucovin'a a fostu impedecatu de Camera, iéra d. Nicolau Ionescu, pre lânga cele dóue depesie ce a trimisu Academiei, anunciându-o ca va vení totu-si nu s'a presintatu. D. Ionescu dela siedintiele parlamentare scimu câ nu-lu póte

---

ecsecuta cu dibacie sî cu unu talentu oratoricu raru. Dupa predica urmà o scena pietósa cu totulu patrundietóre. In semnu de multiumire sî amintire depuse conventului in corpore unu candelabru cu 12 lampióne tricolori pre mormentulu marelui erou. Erá unu momentu din cele mai doióse vediendu pre venerabilii parinti incungiurându mormentulu cu lacrimi in ochi sî murmurându rugaciuni pentru sufletulu aceluia, câruia i datorescu tóte sî totulu. Finindu liturgi'a urmà sânti'rea apei, sî ocolirea de trei ori a bisericei. Apoi se dete unu prandiu generalu in refectoriulu monastirei; la acésta mésa precum sî la tóte cele urmatórie fù partiei'parea nerestrinsa dupa datin'a vechia. Se tienura cuvenari sî toaste numeróse sî fórte potrivite.

Câtra séra se presentà inaintea priorului intregu conventulu, aducundui omagiale sale pentru aranglarea sî bun'a dregere a festivitatiei. Cà unu adeveratu parinte le respunse priorulu imbarbatându-i in positiunea loru cea grea, sî amintindule de seriós'a sî insemnat'a loru chiamare in loculu unde diacu osamintele celui mai mare erou alu natiunei sî celui mai mare binefacatoriu alu bisericei. Apoi incepura rugaciunile de sér'a pentru S t e f a n u c e l u m a r e.

La 9 óre urmà cin'a, la care se tienura mai multe toaste sî cuventari cu teme din viéti'a lui Stefanu. Intre multi alti escelà la asta ocasiune domnisiór'a Sofi'a Pitey prin declamarea poesiei „Strain'a“ (domnisiór'a este din mam'a germana, dar' cu simtiemintele cele mai nobile romane), carea o ecsecutà cu tactulu celu mai finu sî cu insufletirea cea mai gingasia: aplausulu celu mai entusiasticu lu secera jun'a declamatória prin declamarea, la care fù provocata prin unu toastu din partea unui tenoru adusu in onórea sî inalt'a chiamare a dameloru române, facundu alusiune la scen'a dela portile Neamtiului intre domn'a Mari'a sî Stefanu celu mare.

Celu mai insemnatu momentu alu serbarei fù in 16 Augustu la liturgi'a sî parastasulu pentru Stefanu. Parastasulu se facù dupa liturgia in foisiorulu bisericei, unde se aflá mormentulu. Erá asiediatu lânga mormentu unu pomu giganticu (colivia, colaci, ramuri de stafide, vinu etc.) sî pre lânga densulu in semicercu unu sîru de 24 preuti in ornate de doliu. Preotii sî publiculu aveau in mâni câte o luminare. Cantarile falnice sî doióse, ale ceremoniei te patrundeau pâna la sufletu, dar' inca sî mai tare vediendu cum isi depunea la mormentu poporulu sacrificiale sale pietóse sî modeste: luminâri, flori sî tamâie aprinsa. La rugaciunea de deslegare, carea o ascultau toti in genunchi 'ti storcea lacrimi gtasulu usioru alu poporului: „Dumnedieu sa lu odihnésca la drépt'a sea, ca dreptu sî bunu domnu a fostu“ atâtu de via traiesce in poporu amintirea marelui Stefanu! Seriositatea momentului se inaltià inca prin sunetulu jalnicu alu clopoteloru. — „Dormi in pace umbra marétia.“

Dupa parastasu urmà prandiulu imbinatu cu panachid'a (prasnicu) dupa datin'a strabuna: fiacare participatoriu capetà spre amintire câte unu colacu sî o luminare. De asupr'a mesei stralucea portretulu lui Stefanu, decoratu de dame cu giurlande sî cunune de flori. La acestu prandiu decursera tóte in cea mai mare seriositate.

Dupa prândiu incepù petrecerea vesela sî cordiala atâtu in localitâtile preotului câtu sî in chiliele calugariloru, geniulu democraticu alu lui Stefanu parea, ca a cuprinsu tóte animile, câci disparuse ori sî ce diferintia de stare sî conduita; toti se miscau cá fiii unui parinte, in amóre, fratietate sî insufletire. Spre acést'a precum sî spre tóte cele petrecute inainte contribuí fórte multu amabilitatea, ospitalitatea sî tactulu celu raru de conducere alu parintelui prioru. Abiá luni in 17 Aug. incepura a se strecurá óspetii pre a casa, sî puteai observá pre facia fia-cârui'a câtu de greu i venieu ór'a de despartire.

Se despartira toti cu anim'a grea, dara cu sufletulu plinu de multiamire sî insufletire, sî cu sperantia via, cumca in anulu viitoriu va ajutá ceriulu, cá se póta cântá in acelasi locu sacru cu laudatulu poetu alu natiunei, V. Alecsandri:

Pre timpulu vijeliiloru,
Cuprinsu de unu sacru doru,
Visai unirea Daciei
Cu-o turma sî-unu pastoriu. . . .
O! mare umbra-eroica
Privesce ti visulu teu:
Uniti suntemu in cugete
Uniti in Dumnedieu!

G. B. „Albin'a.“

nimicu impedecá, chiaru postulu de profesoru celu ocupa la Iasi sî-lu suplinesce prin alta parsóna numai sî numai cá se si póta face datori'a de representantu alu natiunei: combatendu cu foculu care lu caracterisa, ministeriele, séu sustienendu-le, dupa cum a facutu estu anu cu ministeriulu dlui Epurénu.

Dupa atingerea acestor'a de câtra d. Macsimu d-sea vorbí despre imultírea fonduríloru societâtiei sî despre dictionariu care, impartîndu-se intre membrii dupa litera va aparea mai curendu. Dupa d. Macsimû urmà la tribuna eruditulu Baritiu vordindu despre importanti'a istoriei la Români, sî mai vertosu asupr'a istoriei românîloru. Istori'a aniloru celoru mai recenti sî plinu de invetiamentu, istori'a aniloru 48—49 n'o avemu, care este o mare lipsa in literatur'a nóstra. Pentru acestu scopu s'a instituitu o comissiune din sinulu societâ'iei, cu scopu de a aduná actele relative la acést'a si-a o compune. Au fostu unii, dupa cum dice d. Baritiu, cari erau gat'a de a publicá unu astufelu de opu, insa i-a impedecatu persónele cari au jucatu roluri triste in in acele tempuri, sî cari traescu inca; spre a nu atinge pre unii cá acesti'a in viatia s'a amenatu publicarea acestei istorii.*)

Siedinti'a se radica la 3 óre postmeridiane. In. Sea Domnitoriulu, dupa aceea bine-voí a convorbí cu mai multi insî dintre membrii Academiei.

„Inform.“

De lânga Rupea 10 Sept. 1870.

Adeverulu celu mare, ca cultur'a cea adeverata intelectuale sî morale este primulu postulatu, ce se recere dela omenime, sî fâra de care cultura nice ca sa póte imaginá esistinti'a unui poporu — séu a unei natiuni; despre acelu adeveru, credu, ca nu va fi nime in dubietate. — Iéra apoi, ca respânditorii unei atare culture suntu in intielesu mai strânsu preotii sî invetiatorii poporului, acestu asertu iéra-si credu, ca cuprinde in sine totu adeverulu. Sî pentru cá sa 'mi intarescu mai tare asertulu, voiu aduce inainte o fapta implinita, care pre lânga aceea, ca e mai intâiu fapta morala crestinésca, cuprinde in sine totu-odata sî vointia de a progresá in cultura.

Inca in lun'a Februariu a. c. parintele Nicolau D. Mircea, parochu gr-or. in Merchiasi'a, scaunulu Cohalmului, din impregiurârile, ce se voru aratá mai josu, s'a hotaritu, a dá istructiune privata la 2 elevi gimnasisti din Draosu scaunulu Cohalmului. Acesti elevi au frecuentatu clasc'a I-a sî semestrulu 1-iu din clas'a a 2-a gim. la gimnasiulu rom. or. ort. din Brasiovu, insa erumperea unui focu infricosiatu in satulu Draosu, acum suntu doi ani, carele n'a scutitu pre nici unu bietu românu, sî in urm'a cârui'a bietiloru români nu le-a remasu alt'a, decâtu tristele ramasitie cenusiarie; o asemenea intemplare, aducatóre de saracie, a silitu pre parintii eleviloru amintiti a-i intrerupe de a mai umblá la scóla, ceea ce sî intemplându-se in iérn'a trecuta parintele resp. susu amintitu, din interesulu inaintârei in cultura, a aflatu de bine a dá instructiune privata eleviloru, ca in tempulu acesta sa nu se strice elevi sî de a nu fi apti pentru scóla previitoriu.

Astfeliu in urm'a unei instruâri de vr'o câte-va luni merse parintele N. D. Mircea in dîlele trecute cu elevii sei la Brasiovu, pentru de a face cu acesti'a esamenile din studiile obligate. Si asiá unulu facù esamenu din studiile prescrise pentru a 2-a cl. gim., iéra cela-laltu astufeliu fu pregatitu in decursu de 7 luni de parintele desu amintiu, incâtu cu succesu bunu, facù esamenile pentru sem. II-lea din cl. a 2-a si sî pentru amendóue semestrele din clas'a a 3-a gim., promovendu-se deodata in cl. 4-a gimn. — Fâra de a mai vorbí multe, credu, ca fiesce cine, carele se va interesá de progresarea poporului seu in cultura, va afirmá sinceru, ca d. parinte Mircea pre lânga inplinirea oficiului seu de parochu ceea, ce e o povara destulu de mare precum sî a altoru trebuintie ale sele, — prin nobil'a fapta din cestiune, a aratatu sî documentatu destulu de invederatu interesulu sî zelulu, ce are de a invetiá românii cu totu deadinsulu la scóla, dara nu de a se stricá dela scóla. M. R.

Varietâti.

*** Famili'a luându notitia despre apelulu Reuniunei sodaliloru români i sa pare ca e bombasticu sî neintielesu. incâtu pentru partea dintâiu a acestei severe recensiuni nu aru trebuí sa se sparie „Famili'a, ca Reuniunea are sa-i strice miseri'a, pentru ca a scrisu odata avendu trebuintia sî cine sci cându i se mai da ocasiunea pre cându „Famili'a bombastéza pre tóta septemân'a cu pré-intielesele, dara de multe ori neesplicaverale sî necualificaverile conversatiuni cu cetitorele. Destulu acum de va fi lipsa mai multu.

Unu amicu alu „Fam.“ sî Reun.

*) Ce modestia! cine aru fi crediutu atât'a abnegatiune de celu ce scriea câte tóte pre la 1865—1866? R. „T. R.“

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre — Decembre) alu anului 1870. — Pretiulu abonamentului pre ¼ anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trani'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate 3 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdîiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu in comun'a Siur'a-mare lânga Sabiiu, sa deschide concursu pâna in 10 Sept st. v. pre lânga urmatórele emoluminte:

1. Cortelu liberu
2. Salariu anualu 100 fl. v. a. sî dela individulu cu fii de scóla un'a Pita.
3. Lemne trebuinciósa.

Dela concurentii la acestu postu, sa cere sa fia gr. or. absolutu pedagogu, ori teologu sî cu purtâri morale bune.

Documentele concurentiloru sa se astérna la sc. protopresviteralu a tract. II gr-or. a Sabiiului.

Sabiiu in 20 Septembre 1870.

I. Popescu
Protopresviteru

73—1

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr-or. din Nocrichiu vacanta sa escrie concursu.

Léfa impreunata cu acésta statiune este:

1. in bani gat'a din lad'a bisericésca 80 fl. cu sperantia de a se marí pâna la 100 fl. v. a. pentru prunci de locu iéra pentru alti dupa cum se va stipula de invetiatoriu.
2. Cuarti u liberu in localitâtîle scólei.
3, Lemne de ajunsu.
4. Pamentu de legumi in gradin'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa-si astérna recursele la comitetulu parochiale din Nocrich pâna in 20 Octombre a. c.

Aretêndu
purtarea religiósa sî morala — zelulu spre inaintarea invetiaceiloru, -- ca suntu de releg. gr-or. pedagogi absoluti si versati in cantârile bisericesci,

Cari voru avea testimoniu despre absolvarea gimnasiului inf. voru avea in tactate.

Nocrich 20 Sept. 1870.

74-1 Comitetulu parochiale.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu din comun'a Apoldulu-mare sa escrie concursu pâna in 14 Octombre a. c. c. v.

Emolumintele acestei statiuni suntu:

80 mesuri (ferdele) grâu, cortelu bunu, sî lemne de ajunsu.

Doritorii au de a-si asterne cererile loru instruite cu atestatu de botezu sî despre absolvarea cursului ped. in Sabiiu la comitetulu parochialu din susu numit'a comuna.

Apoldulu-mare 20 Sept. 1870

Ioanu Craciunu
Parochu gr-or.

75-1

Concursu.

La scól'a populare elementara gr or. din Darstele Brasiovului a devenitu vacante postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia si lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá recursurile loru, inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — pâna in 12 Octobre a. c. st. v. sa le astérna preonoratului domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Darste 19 Septembre 1870.

Comitetulu parochiale gr-or. din Darstele Brasiovului
Tom'a Bersanu
76-1 Parochu sî presiedinte.

Concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea reposatului Episcopu Vasiliu Mog'a. sî adeca:

unu stipendiu de 200 fl. v. a. menitu pentru studenti la vre-o Universitate séu la vre-unu politechnicu afara de patria — care s'a fostu conferitu gimnasistului absolutu V. Michaila, dar' capatându altu stipendiu mai mare, i s'au detrasu,

dóue stipendii a 50 fl. v. a. menite pentru gimnasisti sî studenti la scólele reale, — se scrie prin acést'a concursu.

Dorítorii de a concurge la aceste stipendii au de a 'si ascerne la consistoriulu archidiecesanu gr. or. in Sabiiu pâna in patru septemâni dela datulu de fatia suplicele loru provediute cu urmatórele atestate, sî anume:

1. ca suntu români de religiunea gr-resariteana;
2. ca au o purtare morale deplinu corespundietóre sî ca facu sporiu bunu in studiele loru;
3. ca suntu lipsiti de mijlóce, sî ca nu mai au din vre-o alta fundatiune nici unu stipendiu.

Acei'a, cari voru documentá, ca stau in vre-o relatiune de rudenia cu reposatulu in domnulu episcopu Vasiliu Mog'a — conformu unei clausule fondationale — avendu de altmintrenea susu-amintitele conditiuni, voru fi preferiti.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriala tienuta in 19 Septembre 1870.

(77—1)

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu din Comuna Branyieska se escrie concursu pana la 25 l. c.

Emolumintele acestei statiuni suntu:

a) 100 fl. in bani gata; b) 70 mesurí (ferdele) bucate, jumetate grâu; c) 2 mesuri mazare; d) cuartiru liberu cu o cradina frumósa si lemne pentru incalditulu scólei.

Doritorii au de asi asterne cererile loru instruite cu atestate de botezu si despre absolvarea cursului pedag. in Sibiiu, la comitetulu parochialu din susu numit'a comuna.

Branyeska 14 Septemvre 1870.

Nicolau Murariu.
antiste comunalu in numele comitetului parochiale.

72—2

Concursu

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci din protopresviteratulu gr. or. Zlatn'a de josu, se deschide concursu pâna la 24 Septembre, a. c. in urmatóriele comune:

1. Buciumu Satu, impreunatu cu salariu de 160 fl. v. a. cortelu si lemne,
2. Buciumu-Cierbu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu sî lemne.
3. Buciumu-Muntariu, cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu sî lemne,
4. Rosi'a de munte, cu salariu de 120 fl. v. a. cortelu sî lemne, sî in
5. Ciuruleas'a, cu salariu de 80 fl. v. a. cortelu sî lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din acestea posturi, au de a-si instruá petitiunile, cu documintele, a) ca suntu români de religi'a gr. or. b) ca au absolvatu cursulu pedagogicu, séu clericalu, c) ca sciu cantârile bisericesci, sî au portare morala esemplara.

Concursele, suntu de a se substerne subscrisului inspectoratu scolariu. pâna la tempulu mai susu prefiptu.

Abrudu in 8 Septembre 1870.

Inspectoratulu districtualu, alu scóleloru române gr. or. din protopresbiteratulu Zlatnei de josu.

72—3

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Septembre (5 Oct.) 1870.

Metalicele 5%	56	75	Act. de creditu	256	25
Imprumut. nat. 5%	66	25	Argintulu	122	25
Actiile de banca	715		Galbinulu	5	94

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 77. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 27 Septembre (9 Oct.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Programu,

pentru congresulu natiunalu bisericescu românu, de religiunea ortodosa, conchiamatu pre 1-'a Octombre a. c. la Sabiiu.

1. In 30 Septembre st. v. la 10 óre diminéti'a se va tiené servitiulu ddieescu cu chiamarea s. Duchu in biseric'a din cetate.

2. A dóu'a dî — 1-'a Octombre — diminéti'a la 9 óre, se voru aduná toti membrii congresuali in biseric'a numita, localulu congresului, incunosciintiându-se metropolitulu presiedinte.

3. Sosindu metropolitulu, sî ocupandusi membri congresuali locurile pregatite, se va constitui biroulu interimalu.

4. Metropolitulu presiedinte va deschide congresulu, prin o cuventare solena.

5. Indata dupa deschiderea congresului, acest'a va trece la verificarea membriloru congresuali.

6. Membrii congresuali suntu avisati a-si predá credentionalele la presidiu.

Dela presidiulu congresului natiunalu bisericescu românu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa s'au mai alesu :

In cerculu alu VIII-lea par. prot Ioanu P a p i u.

In cerculu alu X-lea p. prot. V. R o s i e s c u;

in cerculu alu V (mireanu) d. I. P o p 'a, advocatu;

in cerculu VIII. d. Dr Iosifu H o d o s i u;

in cerculu X. d. asesoru la tabl'a reg. in Osiorheiu Petru P i p o s i u;

in cerculu XV. d. Noacu de Hunyad majoru c. r. in pensiune;

in cerculu XVI. d Petru N e m e s i u, secretariu in ministeriulu de interne,

in cerculu XVII. d. B u z u r a, jude procesualu;

in cerculu XIX. Ilust. Sea d. Dimitriu M o l d o v a n u, cons. aul.

Eveneminte politice.

Fói'a oficiósa din Vien'a aduce scirea, cumca senatulu imperialu s'a amanatu pâna pre 7 Noemvre a. c. in urm'a unui patentu imparatescu. Totu aceea fóia cu datulu din 6 Octobre comunica unu patentu imparatescu din 5 Octobre, care provocându-se la punctulu alu 7-lea din legile cardinali rendueiesce alegerile directe in Boemi'a pentru senatulu imperialu.

Dupa unele sciri mai próspete delegatiunile se voru conchiamá pre 21 Noiemvre in Pest'a.

Din campulu resbelului ne vinu sciri favoritóre pentru francesi. Asiá generalulu Reyant a inaintatu cu trei brigade câtra Tourry silindu pre inimiculu la retragere sî luându 147 de boi si 52 de oi. Dela Tourry i-au persecutatu pre prussi inca cale de 4 óre, dara fiindu ostirile francese prea ostenite s'au retrasu in ordinea cea mai buna.

„Times“ fóia englesa, despre care se scie ca sta in relatiuni fórte amicabile cu curtea dela Berlinu, in nrulu seu celu mai recentu aduce despre armatele nemtiesci nisce sciri fórte importante.

Dupa acésta fóia principele Fridericu Carolu comandantele armatei dela Metiu zace bolnavu. In cele mai multe sate din jurulu Metiului domnesce coler'a intr'unu modu ingrozitoriu.

Venindu a vorbí acésta fóie sî de Parisu dice : Capital'a Franciei e gat'a a se apará pâna la cea din urma picatura de sânge ; si déca se va putea sustienea celu putienu dóue luni de dile, atunci starea armateloru nemtiesci va devení de desperatu, de óre ce chiaru si astadi ducu mare lipsa de proviantu.

Din Rom'a se scrie, ca in Vaticanu domnesce o agitatiune fórte mare. S'a respanditu vestea, ca pap'a are da cugetu a merge la Salzburg. Cardinalii sub totu timpulu ocuparei Romei de câtra italieni au purtatu haine de doliu. In adeveru! multu timpu voru trebuí sa le pórte.

Cronic'a resbelului.

Multe dîuarie afirma ca apararea Parisului merge inderetru, mai nainte de a ajunge la vre-o seriositate. Trupele francese, ce atacara in 30 Septembre pre inimicu, se retrasera cá si in 19 in cea mai mare neordine. Resultatulu momentuosu alu armeloru germane din 19 cu deosebire nu se póte combate. O singura cautatura pre campulu intaritu de batalia dela Paris ne arata, ca frontulu dela Sudu cu forturile Issy, Vanvres, Montrouge, Bicetre sî Jvry e celu mai debilu, de óre ce cele trei forturi intâiu numite, care jacu la pólele marginei stenge a luncei Senei suntu asiá situate incâtu le dominéza platoulu, ce se ridica la 500' preste faci'a Senei spre Sudu dela Clamart si Chatillon sî suntu espuse focului inimicului. Pentru delaturarea jigniri s'a susceputu inca de vre-o luna de dile ridicarea unei intâriri, care s'a mai seversîtu prin poteri sî midilóce enorme pâna la diu'a sosirei inimicului inaintea capitalei, 8 tunuri deja au fostu asiedate in acestu fortu provisoriu.

Lupt'a din 19 a câstigatu germ. acestu fortu insemnatu. Platoulu intregu, numitu in depesiele oficiale „inaltimile dela Sceuna“ a cadiutu in posesiunea prussieniloru De ici se póte prevedea ca invingatoriulu va etablisá baterii gigantice pre inaltimile cucerite contr'a forturiloru Issy, Vanvres si Montrouge. Indata ce i va succede a luá cu asaltu vre unulu dintr'aceste forturi, e o parte mare a Parisului espusu bombardarei.

Ataculu din 30 Septembre a decursu tocmai asiá de nefericitu cá si celu din 19. Corpulu alu 6 prussianu a respinsu ataculu capitale alu francesiloru. Dupa perderea din 19 a trebuitu trupeloru parisiene 10 dile pentru de a potea incercá iéra-si unu atacu. Acum va durá paus'a sî mai multu. Dupa cum de repetite ori s'a dîsu, apararea Parisului n'are prospecte fâra ofensive puternice. Numai prin coversîrea elementului ofensivu a fostu cu putintia o aperare asiá de brilanta cá a Sebastopolului. Parisu insa, care trebuie sa se privésca mai multu de câtu altu locu de unu campu intaritu de batalia e avisatu mai nainte de tóte la ofensiva. Déca astadi dejá nu póte o armata de 300,000 insi esecutá la vre-unu punctu o lovitura activa contr'a armatei ce impresóra Parisulu intr'unu cercu de 10 mile, cum póte cineva crede si sperá ca Parisulu va devení de Saragósa, ca dupa asaltare ultimei bresie se va continuá lupt'a pre baricade ? Inca vre-o câte-va escursiuni cá cele din 19 si 30 Septembre si printr'aceste câte-va emotiuni in launtru cá in 24 si 25 — sî dilele regimului provisoriu cu programulu lui eroicescu voru fi numerate.

Sî descuragiarea regimului republicâmu din Parisu se simte. Se afirma de unele pârti ca in 1 l. c. aru fi sositu preste Londonu din Parisu in cuartirulu principale germanu o insciintiare cu o intimpinare mai mare de a negotiá pentru unu armistitiu, care insa cá neoportuna s'a respinsu din partea lui Bismarck. Proclamatiunea mai próspeta a delegatiunei regimului din Tours inca numai e asiá de incracanatu cá cele de mai nainte. Se vede ca multi din Franci'a au venitu la convingerea ca nu este consultu a mai portá resbelu in astufeliu de impregiurâri, ci a incheiá pace sub conditiunile, care inca mai suntu possibile. Din rapórtele lui Iules Favre despre convenirea sea cu Bismark in 19 sî 20 Septembre se vede, ca pretensiunea prussieniloru de a predá Strassburgulu a indemnatu pre ministrulu francesu a rumpe negotiarile in mare iritatiune. „La cuvintele aceste, (ale lui Bismark) naréza I. Favre, sarîi de durere in susu sî strigaiu : „Ve seuitati, domnule conte, ca vorbiti cu unu francesu. Aru fi o lasitate a jertfí o garnisóna eroua, care de noi sî de tóta lumea se admiréza sî ca nu ve potu promite ca voiu vorbí de vre-o conditiune. Contele mi respunse, ca nu a voitu a me vatemá, elu va purcede conformu legiloru de resbelu. Intr'aceea se póte modificá articolulu acest'a, déca regele se invoiesce. Dupa unu patrariu de óra se reintórse contele sî mi impârtesî ca regele se invoiesce cu combinatiunea privitóre la Toul, pretinde insa cá garnisón'a din Strassburg sa devina prisoniaria.“ Pucine dile dupa aceste (in 27) capitalà Strassburgu. Sî J. Favre a prevediutu fâra indoiala sórtea acestei cetâti, n'a cutezatu insa a esprimá cuventulu obligatoriu. Asiá 'sî asverle unulu altui'a responsabilitatea. Imperatulu prisonieriu regimulu provisoriu, acest'a constituantei. Cu aceste se intardia inchieierea pacei intr'unu modu tristu; in fine inse totu va silí pre ambele pârti necesitatea de a o incheiá pacea.

Diurnalele filofrancese din 4 Octombre afirma ca situatiunea francesa nu e asia de desperata, dupa cum ni-o arata unii publicisti, celu pucinu nu e speranti'a perduta de a mentui Parisulu de impresorare. O armata la Loire, un'a in Lyon si un'a la Lille esista in fapta, desi in momentu nu suntu gata de lupta. De aru succede trupeloru din Parisu a indelungá asediarea se póte inca intemplá cá trupele germane sa se atace din Nordu sî Sudu deodata si asia sa li se deschida asediatiloru drumulu. Armat'a dela Loire, care sta sub comand'a generalului Lamollerouge, se va formá din 60,000 insi. 30,000 stau completu inarmati la Tours. Cavaleri'a sî artileri'a acestor'a suntu dupa marturisirea celoru, cari o au vediutu, trupe fórte bune si si facu impresiune buna. Partea cea mai mare suntu soldati obsitari sub conducerea de suboficieri harnici E sperantia ca acést'a armata se va urca in pucine dile la 40,000 sî atunci va suscepe operatiunile sele contr'a armatei principelui ereditaiu, care se afla in Sudu dela Parisu. Nici armat'a din Lyon nu e fictiune ci se dice ca ea sa fia inca si mai numerósa cá armat'a dela Loire. In Lille se formeza o armata de 80,000, tóte despartementele din Sudu si Vestu se inarmézo, asia incatu aceste armate in continuu voru cresce. Din tóte aceste se vede ca chancele resultatului pentru Franci'a nu voru mai fi asia de nefavoritórie cá pana acum'a, déca se va mai continuà resbelulu.

Trebuie inse sa constatâmu, cá sî din partea prussieniloru se facu cele mai mare pregatiri pentru continuarea resbelului. Unii de prin Elsasz vréu a scí ca armat'a germâna determinata de a operá contr'a Belfortului va porní intr'acolo Marti in 11 Octombre. O parte a armatei asediatórie dela Strassburgu inca va naintá pre partea stenga a Rinului, voru impresorá Schlettstadt sî Breisach nou sî la Muhlhausen se voru impreuná cu armat'a venita de pre partea stenga a Rinului. Armat'a germâna sa nainteze apoi séu contr'a Belfortului séu sa caute armat'a francesa de 20,000 ce se afla pre „Câmpulu boiloru“ sî sa o bata, la casu ca acesti'a nu s'au retrasu in Belfort. Armat'a prussiana dimpreuna cu armat'a asediatóre dela Strassburgu sa con-

stea din 120,000. Dintr'acesti'a remânu 20,000 in Strassburgu, 40,000 voru ocupá Elsaszulu, cei'alalti voru asediá Belfortulu si Besanconu si voru tienea totudeo-data si armat'a din Lyonu in siachu.

Capitularea Strasburgului.

29. Septembre.

Dram'a acésta s'á finitu si vechi'a cetate germana se afla iérasi in posessinnea germaniloru. Dilele ultime ale asediarei au oferitu trupeloru destula ocasiune de a seversi fapte eroice si bombardarea ambeloru lunette va form'a o parte memorabila a resbelului presinte. In dilele ultime nu mai potea cetatea respunde dupa cuviintia bombardarei germaniloru. Impuscari de totu feliulu tiuiau, inse poterea interne si fermitatea le lipsá; aruncaturile nu mai contineau prafu si cadeau ca nisce saci de plumbu la pamentu. In Marti'a trecuta desvalira trupele francese iérasi o activitate energica si poternica si aruncaturele loru nimereau bine, inse a fostu ultim'a respirare a poterei espiratóre, carea secá dupa amédi batetoriu la ochi precandu inimiculu suscepuse cu poteri reculese iárasi lupt'a. Catra 5 óre dupa amédi se vede de odata flag'a alba parlamentaria radicanduse atat'a in orasiu catu in cetate; La Pórta de Pétra aparù unu parlamentariu; In scurtu tempu tacura tunurile. Parlamentariulu se aviséza la deregatori'a militaria respectiva. Negotiarile s'au facutu in Mundolsheim. La 8 óre se tramite proiectulu de capitulare pre cale telegrafica in cuartirulu generalu spre aprobare, inse se intielege, cu unu respunsu grabnicu nu se potea sperá, de óre ce comunicatiunea e fórte defectuósa. Capitulatiunea ratificata sosi d'abea dupa média nópte si numai catra 2 óre s'a subscrisu. Diminéti'a la 8 óre se suscepù esecutarea capitulatiunei,

Ducandume cu soldatii pre o óra in orasiu pentru de a vede si a ingrigi necesarie amu vediutu stradele pline de Chassepóte si alte arme sparte, chiaru si tunuri sa fia fostu ruinate. Garnisón'a va fi consistatu cam din 5000 de linia din regimente diferite dela 25—30 din resipiti dela Wörth, remasitie din unu regimentu de artileria, garde mobile si natiunile, care au patimitu crancenu din caus'a lipsei.

Unu corespundínte din Kork din 28 l. tr. dice ca numerulu prisonieriloru din Strassburgu e: 450 oficieri si 17,000 soldati. Prad'a sa fia imensa; se vorbesce ca s'aru fi aflatu unu numeru fórte mare de tunuri, chassepóte si deposite mari de metale si altele. Totunu sa fi arsu in pretiu de diece milióne franci.

Comandantulu Uhrich (pronuntie Uhrici) caruia i s'a datu drumulu cu cuventu de onóre ca nu va mai portá arme contr'a Germaniei, a trecutu in 29 prin Freiburg, pentru de a se rentórce prin Swezia in Franci'a.

Indata dupa intrarea prussieniloru in Strassburg a esmisu generalulu Mertens o ordinatiune de cuprinsulu urmatoriu; Articolulu primu face cetatieniloru cunoscutu ca cu ocuparea cetatiei inca n'a incetatu starea esceptiunala si ca tóte delictele si crimele se voru tratá dupa dreptulu statariu. Alu doilea articolu provóca pre cetatieni a tradá ingraba tóte armele si dispune, ca in casu sa se afle case fâra posesori, deregatoriele municipale sa faca revisiune cu cea mai mare acuratetia. Articolulu trei suprime tóte diurnalele, proclamatiunile, preste totu imprimeturile, cu esceptia acele care suntu autorisate de comand'a suprema. Articolulu patru face cunoscutu ca déca trupele germane se voru insultá din vre-unu edificiu séu altu locu cu arme, trupele suntu auterisate a intrá in acelu edificiu si a macelarí fâra amenare tóte persónele de parte barbatésca din acelu edificiu. Articolulu cinci arata cetatieniloru, ca trupele suntu strictu avisate a crutiá averea privata si recuisitiuni se potu face numai cu aprobarea comandantelui. Articolulu siésa prefige ór'a de repaosu. Tóte localitâtile trebuie sa se inchida la 9 óre sér'a si fiacare persóna, cu esceptia oficierii si medicii civili, care se afla dupa 9 óre pre strada, se va arestá. Articolulu 8 reguléza pasagiulu prin porti. Numai femeile si copii potu passá liberi nainte de 10 óre, barbatii numai pre bas'a unei adeverintie. Articolulu 9 anuncia ca trupele se voru proviantá pâna la alta dispositiune din magazine, cetatienii au a se ingrigí numai de incortelarea si proviantarea a 8000 soldati, cari voru sosí in dilele prossime.

O telegrama oficiala datata din 3. Oct. din Berolinu ne spune ca perdile francesiloru in luptá din 30 Septembre cuprindu 1200 morti si raniti, intre cari si generalulu de brigada Guilhelm. 300 prisonieri. Perderile prussieniloru 80 morti si 120 raniti. Intre morti se afla 8 oficieri.

In armat'a prussiana dela Metz grasséza lingórea intr'unu modu ingrozitoriu. Mai multi de 10,000 s'au dislocatu din caus'a bólei si s'au transportatu in spitalele orasieloru germane.

Conferintiele invetiatoresci
din protopopiatulu Ilalu Brasiovului.

(Urmare.)

Materialulu conferentialu fù cunoscîintiele fisice in scól'a populara, specificatu in urmatóriele puncte:

I. Insusiri generali ale corpuriloru.

1, corpu: volumulu, mass'a, form'a, dimensiunile lui. 2, nepatrundîmea — 3, porositatea — 4 despertiveritatea — 5, legamentulu corpului. 6, numirile, prin carii se insemnéza deosebitele grade ale cohesiunei. 7, elasticitatea. 8, greutatea: absoluta, specifica. 9, caderea.

II. Miscarea corpuriloru: fluide, aeróse. 1, miscarea séu ecuilibrulu corpuriloru solide: planulu pizisiu, pendelulu, balansulu, scripetiulu, rótele de móra. 2, observâri la corpurile fluide: superfaci'a fluiditâtiei, vasele cu comunicatione, — afundarea corpuriloru solide in fluiditâti. 3, fenomenele miscârei la corpuri aeróse: elasticitatea, apasarea aerului.

III. Sunetulu: inaintarea, reflesulu lui.

IV. Caldur'a: esarea, efectele principali ale ei, inaintarea ei prin conducatori.

V. Lumin'a: inaintarea, reflesulu, refractiunea ei, instrumente aptice, colori.

VI. Fenomene magnetice.

VII. Fenomene electrice.

Resultatulu.

Conducatoriulu espune folósele cunosciintieloru fisice, cam in modulu urmatoriu: pasîndu scól'a a cultivá in tenerimea sie-si incredintiata penru acést'a, puterile intelectuali, simtiurile animei si vointi'a, mai anteiu propune si impartasiesce preste totu cunosciintie concrete si abstracte. Anevoie póte omulu, cu atât'a mai vertosu tenerimea, cuprinde si intielege abstractiuni: concepte, ipotese, coniecturi. Greutatea intru a cuprinde nu atrage pre tinerimea la invetiatura. Lips'a atractiunei de acestu feliu inca a contribuitu fórte multu la defectuós'a cercetare a scóleloru nóstre populari de câtra tinerimea nóstra. Insa cu mare placere privesce omulu la obiectele, ce 'lu incungiura; nesuesce a cunósce firea, insusîrile, prefacerea loru; cercetéza despre causele deosebiteloru fenomene, pre care le póte cuprinde cu semtîrea sea cea din afara. Curiositatea inca face pre copilu sa intrebe despre asiá ceva. Afllându deci copilulu, ca in scóla i le descopere invetiatorii tóte acestea; ba inca punendulu in stare chiaru a dirige vre o causa, sa produca efectulu necesariu prin esperimentulu intreprinsu: — cine aru mai poté fi acum in stare sa lu oprésca cumva acasa dela cercetarea scólei? Déca intuitiunea, representatiunile chiare singure suntu in stare a induplecá vointi'a elevului intru a se silí, sa 'si câstige cunosciintie folositórie in scóla; atrasu fiindu de cele concrete, va primì elevulu bucurosu sa fia atentu si la esplicâri despre abstractiuni. Eata dara ca prin acést'a prindu a 'i se cultivá: simtiulu de adeveru si dreptate, simtiulu frumosului si cetu moralu-religiosu. Eata-lu veselindu-se stimându si iubindu natur'a cu productele ei si — legile lui Dumnedieu, puse in natura, apoi asia si

---

FOISIÓRA.

RELATIUNE PRESENTATA

de

A. PAPIU ILARIANU,

in siedinti'a plenaria a societâtiei academice române din 9 Septembre 1870, despre manuscriptele lui Ioane Budai-Deleanu, aflatóre in bibliotec'a centrale din Bucuresci.

Domnii mei!

Amu onóre a ve spune o scurta relatiune despre Ioane Budai-Deleanu si operele lui.

Acestu Românu invetiatu, demnu contimporanu alu mariloru nostri literati, Clain, Sincai, Maioru, Vacarescu s. a, pâna astadi de abiá erá cunoscutu de nume. Operele lui nu erau si nu suntu inca cunoscute de locu.

In tómn'a anului trecutu, cautându indesiertu in bibliotec'a centrale dupa o cópia a cronicei lui Sincai, detei din intemplare preste manuscriptele lui Budai. Bibliotecariulu imi-arata o adresa simpla a ministeriului de culte si de instructiunea publica, pre lânga care se inaintasera manuscriptele bibliotecei spre pastrare, impreuna cu o lista a loru, facuta cumu s'a potutu. De abiá vre dóue trei din manuscripte erau legate; cele nelegate se aflau amestecate fâra privire la materia de care tratau, asiá precum se tramisera de la ministeriu.

Nici adres'a ministeriale, nici bibliotecariulu, nu-mi putura dá vre-o deslusîre, de unde si cumu se procurara aceste pretióse manuscripte. De abiá acum mai de curendu aflai ca si acésta scumpa aquisitiune o detoramu ministeriului Golescu, ministru de instructiunea publica fiindu d. Demetriu Gusti, care pre la 1868, le cumperà din Leopoli in Galiti'a, unde zaceau inmormentate de aprópe o jumetate seclu. Cumperarea se facù prin midilocirea si staruinti'a repausatului Georgiu Asachi din Iasi, care celu dintâiu aflase despre scrierile lui Budai.

Amu petrecutu cu deamenuntulu aceste manuscripte, si cele nelegate, cu voi'a dlui bibliotecariu le amu regulatu dupa putintia, asiediându-le in volumeni sepârate dupa materie. Voiu staruí cá sa se alege, pentru mai bun'a si mai sigur'a loru pastrare.

Operile Budaiane suntu parte limbistice, parte istorice, parte statistice si juridico-politice, parte poetice, epice-umoristice, satirice si dramatice.

Iéta pre scurtu, titlulu si cuprinsulu fia-cârui'a din acestea manuscripte:

I.

Lecsiconu romanescu-nemtiescu si nemtiescu romanescu alcatuitu de I. Budai cesaro-craiesculu fetnicu la judetiulu nemesiloru in Liovu. Tomu I ce cuprinde in sine Lecsiconulu românescu-nemtiesu. — Românicsh oder Wallachisch-deutsches und deutsch wallachisches Wörterbuch. verfasst von Iohann Buday k. k. Landrath zu Lemberg. I. Band enthaltend das wallachisch-deutsche Wörterbuch.

Pre fói'a titularia, in josulu titlului, sta si voi'a de a se inprime, Imprimatur, din 14 Aprile 1818*)

Din acestu imprimaturu se vede ca esemplariulu nostru, originale, erá gat'a de tipariu, déra autorulu nu gasí editoru.

Mstulu e de 518 si jum. cóle in 4°, legate intr'unu singure volume fórte mare.

La inceputu are o prefatia de cinci foi, in limb'a nemtiésca: An den deutschen Leser. Urméza o prefatia, numai romanesce, cu litere ciriliane de 67 pagine, unde, intre altele, dice: ca avea de gându se scótia lesiconulu in 10 tomi, adeca: românu-latinu si latinu-românu; românu-elinu si elinu-românu; românu-italianu si italianu-românu francesu-romanu si românu-francesu; românu-germanu si germânu-românu. In urma se marginí la patru tomi: românu-germânu si germânu-românu; românu latinu si latinu-românu.

Dupa acésta prefatia vine o introducere istoricésca. Historische Einleitung, romanesce si nemtiesce, de 190 pagine, in trei curmisiuri (Abschnitte), fórte importante.

Urméza apoi, in 34 foi, XIV tabele de cuvinte române, clasificate dupa divers'a loru origine.

Apoi 10½ foi in limb'a nemtiésca, despre literile române si pronunci'a loru [1])

---

*) Imprimatur; nach vollendetem Drucke sind drei gratis Exemplare hier abzugeben. Lemberg den 14 April 1818. Von k. k. Bucher-Revisions-Amte. Winiwarter m. p.

[1]) Anhang über die römänischen Buchstaben und ihre Aussprache.

pre cele puse in sufletulu omului. Eata-lu scapatu de superstitione, cautându caus'a, respectându legea si supunendu-se din totu sufletulu seu bunetâtiei si vointiei lui Dumnedieu, carele este caus'a tuturoru causeloru din lumea in trécga.

Dara óre in viati'a practica aducu cunosciintiele fisice omului vr'unu folosu? — Dara 'si aducu folóse nespusu de mari! Omulu vede, aude, mirosesce, gusta, pipaesce, simtiesce in totu corpulu seu, cunoscinttele fisice spunu pentru ce, cum si prin ce vede, aude si póte simti lucrurile, ce 'lu incungiura. Omulu resufla, mânca beá, muncesce; cun. fis. arata, cum si incâtu 'i aventéza si conservéza tóte acestea virtutea, sanetatea si as á sustienerea. Omulu cumpera ceva; cun. fis. lu punu in stare sa nu se incele — 'si cladesce o casa; cun. f. 'lu punu in stare sa o faca trainica, caldurósa, frumósa si preste totu buna — 'si plantéza gradin'a, 'si sémena hold'a; conf. f. 'lu punu in stare sa-si imbunetatiésca, sa-si multiésca productele. Cun. fis. lu punu stare sa si adape campiile si dealurile, cele seci, cu apa recoritória, adusa acolo cu usiurintia; lu ajuta, sa-si duca carulu incarcatu pre drumuri preste dealuri cu pucina casna; a redicá, a coborí, a transportá povere mari si grele, aplicâudu la acést'a o potere destulu de moderata, cu spese neinsemnate s. a. s. a.

Cu mare multiamita este dara detoriu poporulu acestor'a, cari au adusu in planulu scólei populari si cunosciintiele fisice, cá obiectu de invetiamentu inainte!

Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, prin instructiunea sea emisa la a. 1869 pre basea legei in. ministeriu r. u. de cultu si invetiamentu pentru cultur'a si educatiune poporului n'au lipsitu, a impartasi si scól'a nóstra popularasi prin ea pre poporulu nostru de binefacerile cunosciintieloru fisice,

Noi sa ne silimu, a implini cu scumpetate missiunea nóstra si fatia cu acestea!

Prin o comissiune, alésa din sinulu seu in persónele dd. N. Soiu, G. Bellissimus, I. Dori'a D. Ciuflecu, A. Verz'a, I. Petricu si A. Barsanu, au impertitu conferinti'a materialulu fisicalu dupre clasi (=trepte).

Asupr'a desfasiurârei invetiamentului fisicei in scól'a poporala au decisu conferinti'a urmatórele:

a) Sa se observéza metodulu, pre care l'au recunoscutu conf. gen. in a. 1868 la propunerea e s e r c i t i e l o r u i n t u i t i v e.

b) Esplicatiunea asupr'a unui fenomenu sa fia pre câtu se póte, insotita si de esperimentu.

Propunerea se fia populare, pre scurtu, insa chiara si esacta. La repetitiunea pre o trépta mai inalta se póte amplificá esplicatiunea.

c) Calculele matematice, care cadu in sfer'a fisicei, sa lipsésca aici, nu inse si d. e. numerarea pendiloru la barlartu, si alte de feliulu acest'a.

Conferinti'a provóca pre conducatoriulu, sa arete mai intâiu, cum a propusu domni'a sea cunosciintiele fisice in scól'a poporala. Acest'a primindu insarcinarea au esplicatu in termini scurti dupre sîrulu programei conferintiali, cum a propusu densulu eleviloru din scól'a populare cunoscintiele cerute despre grupele deosebiteloru fenomene fisice.

Esplicatiunile aduse inainte asupr'a teseloru conferentiali din partea conducâtoriului si a invetiatoriloru presenti le a primitu conferinti'a de bune.

E s e m p l e.

Clas'a prima.

I. C o r p u r i l e si c a l i t â t i l e l o r u: a) v o l u m u l u, b) m a s s 'a, c) f o r m 'a, d) d i m e n s i u n i l e, e) d e s p ' a r t î v e r i t a t e a, f) n u m e r i l e i n s e m n a t ó r i e d e g r a d e l e c o c h e s i u n e i, g) g r e u t a t e a (7).

Dupa ce au aratatu inv. eleviloru sei, ca fia care lucru cuprinde unu locu, se numesce corpu, ii pune se aréte si ei lucruri din scóla si de cari isi aducu aminte, ca le au vediutu si le cunoscu. Cugeta si numescu deosebite lucruri (corpuri): a) dupre v o l u m u l u l o r u: mari, mici, b) dupre m a s s 'a l o r u: din lemnu, piétra, feru s. a. c) dupre f o r m 'a l o r u: rotunde, rotate, încoltiurate s. a. d) dupre d i m e n s i u n i l e l o r u: lungi, late, inalte,. Parechiulu este lungu, latu si inaltu: nu i potemu vedea de o data tóte supr'a faci'a; îi vedemu intâiu faci'a dinainte s. a. — numera fesele lui s. a.

e) D e s p a r t i v e r i t a t e a. Cadiendu diosu o bucata de creta se rupe; calcându-o cu pitiorulu se sfarimesce. Aschiá de bradu apasându-o in mâni se frange. Fierulu arsu ciocanitu pre nicolvana se intinde. Ol'a lovindu-o se sparge s. a.

f) Numerile insemnatórie de gradele cohesiuni. Lucrurile (corpurile), care se potu sfermá, se numescu sfarimitiósa — cret'a este sfermitiósa care se potu frânge, se dicu frangâtióse, apoi incovoitióse intindiatióse, lopitóre a. a. — Dupa ce au aratatu inv. eleviloru lucruri sfarmitióse s. a. si au pusu sa esperimentéze cu ele, îi pune sa cugete si sa numésca si ei si alte lucruri de soiulu acel'a. — Li se esplica si lucrârile, prin cari se face despartirea corpuriloru in pârtile loru: taiere, cioplire, frangere, ci ocarire, pisare s. a.

g) Greutatea. Punendu o piétra in palma, iti apasa mân'a, pentru ca o trage pamentulu. Lucrurile, care apasa tare asupr'a loculu, pre care jacu se numescu grele, care nu apasa tare, se numescu usióre. Elevii dupa ce au facutu asperimente de acestu feliu, cugeta si numescu si alte lucruri grele, usióre. Câtu este de grea d. e. o bucata de zacharu, cunóscemu, déca o punemu in o coveta a cumpeniei, iér' in ceealalta punemu atâti'a loti, pâna ce vine limb'a cumpenei dreptu intre clescele ei. — Câti loti s'au cerutu pentru acest'a, de atâti'a este, si bucat'a de zaharu de grea. Unu lotu de pane este dara totu atâtu de greu, cá unu lotu de fieru.

C l a s e a a d ó u 'a.

A. R e p e t i r e a c e l o r u a d u s e i n a i n t e i n c l. 1, a p o i c o n t i n u a t i n e: h, n e p a t r u n d î m e a, i, p o r o s i t a t e a, l, l e g a m e n t u l u, m, e l a s t i c i t a t e a, n, c a d e r e a.

B. II. C â l d u r 'a: a, e s c a r e a, b, e f e c t e l e p r i n c i p a l i, c, i n a i n t a r e a c a l d u r e i p r i n c o n d u c t o r i (7).

Unu lotu de calti trage totu atâti'a cá unu lotu de feru; insa iéta, ca lotulu de calti cuprinde mai multu locu cá celu de feru. Déca punemu aceste dóue cuburi de lemnu de bradu in cumpene, ambe suntu unu feliu de grele, dara si unu feliu de mari (de unu policariu). Punemu acumu unulu de bradu si altulu de stejariu; cu tóte ca ambe suntu mari de unu policariu, totusi celu de stejaru trage mai multu, pentru ca stejarulu este mai tare si asiá mai greu cá bradulu. Eacu esperimente si cu cuburi din deosebite metale de marimea unui policariu. Mesur'a si in cuburi de tiniché de câte unu policariu: argintu viu, apa, untu de lemnu s. a. — Si punendu-le tóte acestea intr'unu paharu: argintulu viu 'si ia, cá mai greu, loculu dedesuptu, ap'a la mijlocu, untulu de lemnulu deasupr'a. Dupre soiulu (speci'a) ei nu este o materia asiá de grea cá ceea-l lta.

h) Nepatrundîmea, Cartea acést'a jace pre mésa; loculu, pre care sa afla ea, nulu póte cuprinde deo-data si calimarulu. Acésta tieva de péna de gâsca este la capetulu de joso netaiata; de ai apasá sululu acest'a in ea câtu de tare, nu póte intrá pâna la fundulu ei, fiindu ca nu póte strabate prin aerulu, care este inchisu in ea. Si prin ap'a inchisa in peritate nu póte strabate sululu. Dumnedieu au pusu o lege in natura, cá d. e. calamarulu sa nu póta strabate prin carte, nece sululu de lemnu prin aerulu inchisu in péna. Si acésta lege nu o póte schimbá nimenea!

i) P o r o s i t a t e a. Buretele de tabla are multe

Dupa tóte acestea, vine apoi Lecsiconulu pâna la fine. Fia-care vorba e scrisa mai intâiu cu ciriliane, apoi cu litere latine, dupa ortografi'a autoriului.

In prefaciune, Budai spune ca inca cá studente se apucase a aduná cuvinte pentru dictionariulu românu Dupa aceea, asiediându-se in tiéra streina, departatu de români si de limb'a româna, si intr'unu postu streinu cu totulu lucrâriloru lesicografice, mai bine de 30 de ani lucra la dictionariu. Sincai inca pre la 1805 scie despre dictionariulu lui Budai. Déra Budai numai pre la 1818 credea ca-lu va puté tiparí cu bani luati pre cameta. Nu isbuti insa nici asta-data, si fructulu atâtoru osteneli remase ascunsu luminei publice pâna in diu'a de astadi.

In curmisiulu (sectiunea) I a „introducerei istorice," Budai trateza despre purcederea si numirea româniloru. Cea mai interesanta disertatiune româna ce avemu pân'acum asupr'a numirei de Vlach. Mai alesu importanta e desbaterea asupr'a faimosiloru Volochi ai lui Nestoru.

In curmisiulu II gasimu desfasiurate idei si fapte asupr'a petrecerei româniloru in Daci'a, dupa retragerea legiuniloru sub Aurelianu, in totu cursulu evului mediu, idei si fapte cari de abiá se atingu la Maioru si la Sincai.

In curmisiulu III trateza de limb'a româna. E interesanta analisea ce face elementeloru streine ce s'au veritu in limb'a româna.

In vre-o patrusprediece tabele imparte aceste cuvinte streine, si anume:

1. Cuvinte slavice incetatianite la români.

2. Cuvinte române, de origine latina, cari in italiana si francesa nu se gasescu.

3. Cuvinte române cari se gasescu la Italiani nu la Latini.

4. Cuvinte române cari se gasescu la francesi.

5. Cuvinte române cari se gasescu la spanioli.

6. Cuvinte române de origine latina cari alta semnificatiunde au la români, si alt'a la latini s italiani.

7. Cuvinte române, cari nici la latinii clasici, nici la italiani se gasescu, totusi suntu latine.

8. Cuvinte române impreunate dela greci.

9. Cuvinte române cari sa gasescu si la unguri.

10. Cuvinte române de origime gothica.

11. Cuvinte române cari se gasescu si la albanesi.

12. Cuvinte române de origine incerta.

13. Cuvinte din latinitatea evului mediu, usitate la români.

Aceste tabele se afla si in dictionariu si in gramatic'a româna cea scrisa latinesce. Eu le insemnai aci in ordinea in care sa afla in gramatica. In dictionariu mai figuréza inca dóue tabele, un'a de cuvinte ce cu tóta probabilitatea ungurii le-au imprumutatu dela români, alt'a de cuvinte unguresci si romanesci imprumutate dela slavi.

Acésta analisa a elementeloru streine din limb'a româna, a fostu si va fi totudé-un'a de mare importantia, nu numai pentru istori'a limbei, déra in genere pentru istori'a natiunei române. Aceste cuvinte streine potu pre bine a se eliminá cu incetulu din limba, ele insa voru remané de a pururea ca adeverate documinte istorice despre feluritele vechi si nóue ginti cu cari veniramu in atingere in cursulu seculiloru. Precum in timpulu mai nou germanismii de preste Carpati si rusismii din regulamentulu organicu, asiá pentru trecutu, cuvintele gothice si slavice suntu monumente ale relatiuniloru nóstre cu aceste popóre. Societatea nóstra academica inca a simtitu necesitatea unui glosariu de cuvinte streine, vechi si nóue, usitate la români.

Nu va trece multu, si vomu fi nevoiti a completá interesantele tabele incepute de Budai-Deleanu.

Eaca acum si câte-va cârti Mspte mai vechi din cari Budai culese cuvinte pentru Lesiconulu seu: Bibli'a Critilu si Andronie. Dositheu metropolitulu Suciavei. Diplome séu Chrisóve. Césorniculu domniloru. Iliodoru Ms. Slatinianu Achilevs in Schiro. Sofronimu o poveste tiparita. Odiseia. Psaltire. Simeonu Dascalulu Cronica Ms.

II.

Se gasescu sute de cóle inca neregulate, din lesiconulu românu-latinu-germânu si francesu, in care cuvintele române suntu scrise la inceputu cu ortografia latina.

(Va urmá)

gaurele, cari se numescu pori, sî prin ele trage apa in sine. Lemnulu scosu din apa remâne udu, pentru cà a intratu ap'a in porii lui. Pelea omului inca are pori, sî prin ei iese sudóre din corpu. Metalele au pori mai mici, cá lemnulu sî a. — Prin harthia trece ap'a mai lesne, cá prîn ,lemnu sî prin piétra prin sticla insa nice de cum, sticl'a are dara pori nespusu de mici.

l) L e g a m e n t u l u. Bucat'a de creta s'a sfarimatu, déca ai lovit'o cu ciocanulu. Poti asiedià farimiturile cretei un'a lânga alt'a, sa aibi iéra bucat'a de creta intréga ? Ba nu ! fiindu ca nu le mai poti apropiá asiá bine un'a de alt'a, cá sa se póta tiené lipite un'a de alt'a, cá mai inainte. In bucat'a de creta tóte pârtile se tienu strinsu un'a de alt'a, au intre sine unu legamentu. Metalele au unu legamentu mai tare, cá pietrele, lemnulu s. a.

m) E l a s t i c i t a t e a. Déca apesi cu degetulu in lutu umedu, remâne grópa; déca apesi o mincia de gutaperch'a, nu remâne turtita, ci pârticelele ei cele apesate se radica iéra in susu, cá mai inainte. Gutaperch'a se numesce pentru ecést'a elastica ; otielulu s. a. nu suntu elastice.

Arculu cu sagét'a se baséza pre elasticitate ; asiá sî arcurile dela carutie, penele de otielu puse la lacate, la bricege la pusci s. a. — prin acele pene (= fasi de otielu) elastice se inchidu sî deschidu lacatele, bricegele, se slobóde cocosiulu pusceloru s. a.

n) Caderea. Déca lasi o piétra din mâna, cade josu. Déca lasi deo-data sa cada o piétra sî o péna ajunge mai iute la pamentu cá pén'a, fiindu ca pétr'a este mai gré. O tigla cadiendu de pre coperisiulu casei, vine mai iute in josu sî lovesce mai tare. Piétr'a, tigl'a a cadiutu la pamentu, fiindu ca le a trasu pamentulu spre elu; cu câtu cade unu corpu mai de susu cu atât'a sa repediesce mai iute sî lovesce mai tare. — Sa ve feriti de atari lovituri.

II. C a l d u r 'a :

o) Lunrea caldurei. Caldur'a vine dela radiele sórelui sî dela focu ; déca freci unu nasture pre mésa, inca se incaldiesce. Ómenii ungu rótele carului, cá sa nu se frece de osie pré tare, sa se aprinda.

b) Efectele principali ale caldurei. Prin caldura se estindu corpurile. Déca este ól'a plina cu apa la focu, dupa ce s'a inferbentatu, se vérsa ap'a din ea, pentru ca o a intinsu caldur'a preste buzele ei. La focu cér'a, plumbulu s. a. sa topescu; ap'a férta sa preface in aburi; aburii se impartia in aeru.

c) Inaintarea caldurei prin conductori. Déca pui vatrariulu in focu i se inferbenta capetulu atinsu de flacara ; caldur'a trece in totu corpulu lui, incâtu te arde, de 'lu vei apucá cu mân'a. Prin metale trece caldur'a usioru. prin lemne, paie, lâna sî altele trece mai anevoie. De aceea ne apara hainele de frigu ; paiele puse iérn'a pre stratele cu flori s. a le apera de inghiatiare.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** L a s c ó l 'a g r a t u i t a d e D u m i n e c 'a, deschisa in Brasiovu acum de doi ani pentru individi dela 15 ani in susu, romàni sî române, cari nu sciu carte, s'a tienutu in an. tr. esamenu cu 26 elevi sub conducerea P. Baiuleseu inaintea dloru protopresviteri din locu sî a altoru domni. Toti a laudatu sporiulu eleviloru sî zelulu P. Baiulescu. Cei mai seraci s'au premiatu cu haine sî cu bani. Acésta scóla o continuà P. Baiulescu sî in anulu acest'a. Pâna acum insa are numai 12 elevi. De doritu aru fi, cá fatia cu numerulu celu mare a celoru ce nu sciu carte in preurbiele Brasiovului, scól'a acést'a gratuita sa fia apretiuita dupa valórea folosului ce produce. De aceea cei ce vinu mai tare sî mai adeseori cu poporulu in atingere sa indemne pre respectivii spre a o folosí. Prelegerile se tienu Duminec'a sî serbatórea dupa prandiu dela 2—4 óre. Se invatia cetirea sî scrierea, computulu. Se mai dau eleviloru sî cunoscintie elementarie din viati'a sociale sî morale, suntu ajutati sî spriginiti, cá sa se aplice la professiuni, cu cari sa-si póta câstigá pânea mai demnu sî mai usioru, voru fi ajutati a-si procurá cârti. Unu binefacetoriu a daruitu 10 fl. v. a. spre acestu scopu.

Deci nu lipsesce alta decâtu convingerea de folosulu celu mare sî asiá de usioru de dobanditu alu celoru ce nu scin carte.

*** Reims. Armat'a prussiana, care sta la Reims sî care face parte din corpulu regelui, a predatu totu.

Intr'o nópte locustele n'au facutu nici ele mai putienu de câtu prussianii.

Acestu orasiu dara, nu de multu atâtu de industriosu, atâtu de bogatu, e redusu la o adânca seracia.

Autoritâtile prussiane, sosintu la Reims, cerura dóuesprediece milióne cá despagubire.

Dupa unele intrevorbiri, despagubirea fu redusa la 3 milióne.

Locuitorii trebuira apoi sa procure de 35,000 de franci cisme in cinci dile.

Nu mai vorbimu de recuisitiuni in natura, luate la inceputu, platite mai in urma.

Pe la 25 Septemvre nu se gasea in totu orasiulu Reims unu firu de tutunu, unu dramu de cafea séu o bucata de zaharu.

La tiara tierenii cari avéu ovesu pre câmpu fura siliti se lu cosésca sî se lu dea, impreuna cu animalele ce aveau.

*** (Unu Zuavu). Unu Zuavu a scapatu dintr'unulu din convoiurile de prisioniari dela Sedanu ; escort'a n'a observatu fug'a lui, de câtu atunciá, câudu se departase ca vre-o siese sute metri, sî in momentulu câudu inhatiá o pusca sî unu patrontasiu din campulu de bataie. Descarcara o multime de focuri asupr'a lui, daru nu lu atinse, sî, pre câudu ajungea in fug'a mare rárisiulu unei paduri, trup'a de ulani se aruncà dupa elu. Elu se ascunde in desisiu, trage sî culca unu cavaleru. Ulanii intaritati descalecu sî mergu cá sa lu scóta ; daru pâna se ajunga la densulu elu mai ucide inca optu

Restulu inspaimentatu incalecà sî plecà in galopu spre convoiu. Acestu diavolu de soldatu care a meritatu crucea de onóre a isbutitu se schimbe in aceea dî, nu sciu cumu, uniform'a lui de Zuavu pre o blusa, unu pantalonu sî o palarie de tieranu sî a dóu'a dî ajunse la Fleigneux, unde 'lu amu intelnitu sî de unde erá se plece la Parisu

---

Nr. 159. et 1870.

Concursu.

Sistemisându-se in urmá ordinatiunei consistoriului din Caransebesiu dto 3 Sept. a. c. Nr. 688 postulu de capelanu in comun'a Giulveziu din tractulu Ciacovei, asiá se escrie concursu pentru ocuparea acestui postu de capelann.

Doritorii de a ocupá acestu postu, cari potu fi numai clerici absoluti, au de a se infatiosiá pre 11 Octom. a. c. cl. vecbiu in s. biserica a Giulveziului prevediuti cu documintele necesari conformu §-fului 7 punt. 2 § 13. 23 punt. 5 sî §. 121 punt. 8.

In Giulvezu 11 Sept. 1870.

In cointielegere cu dlu Protopresbitern

In numele comitetului gr. or. din Giulveziu

Teodoru Andrasi.

(78—1) Lazaru Stoiauu.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu in comun'a Siur'amare lânga Sabiiu, sa deschide concursu pâna in 10 Sept st. v. pre lânga urmatórele emoluminte :

1. Cortelu liberu

2. Salariu anualu 100 fl. v. a. sî dela individulu cu fii de scóla un'a Pita.

3. Lemne trebuinciósa.

Dela concurentii la acestu postu, sa cere sa fia gr. or. absolutu pedagogu, ori teologu sî cu purtâri morale bune.

Documentele concurentiloru sa se astérna la sc. protopresviteralu a tract. II gr-or. a Sabiiului.

Sabiiu in 20 Septembre 1870.

I. Popescu

73—2 Protopresviteru

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr-or. din Nocrichiu vacanta sa escrie concursu.

Léfa impreunata cu acésta statiune este:

1. in bani gat'a din lad'a bisericésca 80 fl. cu sperantia de a se mari pâna la 100 fl. v. a. pentru prunci de locu iéra pentru alti dupa cum se va stipula de invetiatoriu.

2. Cuartiu liberu in localitâtile scólei.

3, Lemne de ajunsu.

4. Pamentu de legumi in gradin'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa-si astérna recursele la comitetulu parochiale din Nocrich pâna in 20 Octombre a. c.

Aretêndu

purtarea religiósa sî morala — zelulu spre inaintarea invetiaceiloru, — ca suntu de releg. gr-or. pedagogi absoluti si versati in cantârile bisericesci,

Cari voru avea testimoniu despre absolvarea gimnasiului inf. voru avea in tactate.

Nocrich 20 Sept. 1870.

74-2 Comitetulu parochiale.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu din comun'a Apoldulu-mare sa escrie concursu pâna in 14 Octombre a. c. c. v.

Emolumintele acestei statiuni suntu :

80 mesuri (ferdele) grâu, cortelu bunu, sî lemne de ajunsu.

Doritorii au de a-si asterne cererile loru instruite cu atestatu de botezu sî despre absolvarea cursului ped. in Sabiiu la comitetulu parochialu din susu numit'a comuna.

Apoldulu-mare 20 Sept. 1870

Ioanu Craciunu

75-2 Parochu gr-or.

Concursu.

La scól'a populare elementara gr or. din Darstele Brasiovului a devenitu vacante postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia si lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá recursurile loru, inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica —pâna in 12 Octobre a. c. st. v. sa le astérna préonoratului domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Darste 19 Septembre 1870.

Comitetulu parochiale gr-or. din Darstele Brasiovului

Tom'a Bersanu

76-2 Parochu sî presiedinte.

Concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea reposatului Episcopu Vasiliu Mog'a. sî adeca:

unu stipendiu de 200 fl. v. a. menitu pentrn studenti la vre-o Universitate séu la vre-unu politechnicu afara de patria — care s'a fostu conferitu gimnasistului absolutu V. Michaila, dar' capatându altu stipendiu mai mare, i s'au detrasu,

dóue stipendii a 50 fl. v. a. menite pentru gimnasisti sî studenti la scólele reale, — se scrie prin acést'a concursu.

Dorîtorii de a concurge la aceste stipendii au de a 'si ascerne la consistoriulu archidiecesanu gr. or. in Sabiiu pâna in patru septemâni dela datulu de fatia suplicele loru prevediute cu urmatórele atestate, sî anume:

1. ca suntu români de religiunea gr-resariteana;

2. ca au o purtare morale deplinu corespundietóre sî ca facu sporiu bunu in studiele loru;

3. ca suntu lipsiti de mijlóce, sî ca nu mai au din vre-o alta fundatiune nici unu stipendiu.

Acei'a, cari voru documentá, ca stau in vre-o relatiune de rudenia cu reposatulu in domnulu episcopu Vasiliu Mog'a — conformu unei clausule fondationale — avendu de altmintrenea susu-amintitele conditiuni, voru fi preferiti.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriala tienuta in 19 Septembre 1870.

(77—2)

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu din Comuna Branyieska se escrie concursu pana la 25 l. c.

Emolumintele acestei statiuni suntu :

a) 100 fl. in bani gata; b) 70 mesurí (ferdele) bucate, jumetate grâu; c) 2 mesuri mazare ; d) cuartiru liberu cu o cradina frumósa si lemne pentru incalditulu scólei.

Doritorii au de asi asterne cererile loru instruite cu atestate de botezu si despre absolvarea cursului pedag. in Sibiiu, la comitetulu parochialu din susu numit'a comuna.

Branyeska 14 Septemvre 1870.

Nicolau Murariu.

antiste comunalu in numele comitetului parochiale.

72—3

INDREPTARE foisiór'a din numerii 73 sî 74 e luata din a 10-'a programa a Gimnasiului gr. or. romanu din Brasivu.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Septembre (8 Oct.) 1870.

Metalicele 5%	56	55	Act. de creditu	254	70
Imprumut. nat. 5%	66	26	Argintulu	122	25
Actiile de banca	710		Galbinulu	5	96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchía pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 78. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 1/13 Octombre 1870.

Programu,

pentru congresulu natiunalu bisericescu românu, de religiunea ortodosa, conchiamatu pre 1-'a Octombre a. c. la Sabiiu.

1. In 30 Septembre st. v. la 10 óre diminéti'a se va tiené servitiulu ddieescu cu chiamarea s. Duchu in biseric'a din cetate.

2. A dóu'a dî — 1-'a Octombre — diminéti'a la 9 óre, se voru aduná toti membrii congresuali in biseric'a numita, localulu congresului, incunosciintiându-se metropolitulu presiedinte.

3. Sosindu metropolitulu, sî ocupandusi membri congresuali locurile pregatite, se va constituí biroulu interimalu.

4. Metropolitulu presiedinte va deschide congresulu, prin o cuventare solena.

5. Indata dupa deschiderea congresului, acest'a va trece la verificarea membriloru congresuali.

6. Membrii congresuali suntu avisati a-si predá credentionalele la presidiu.

Dela presidiulu congresului natiunalu bisericescu românu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa s'au mai alesu :

in c2rculu IX par. prot V. P i p o s i u

in cerculu XIV (mir.) dlu Ioanu F i l i p e s c u perceptoru

in cerculu IX (mirénu) Vasiliu B u s d u g u.

Pré sântiele Sele P. P. Procopiu I v a c i c o v i c i u Episcopulu Aradului sî Ioanu P o p a s u Episcopulu Caransebesiului au sositu alaltaeri in mijloculu nostru.

Deschiderea congresului.

Conformu programului publicatu in fói'a nóstra, eri la 10 óre s'a seversîtu in biseric'a din cetate chiamarea sântului Duhu, premergendu acestei'a sta. Liturgia. Escelenti'a Sea Présântitulu Metropolitu A n d r e i u Bar. de S i a g u n 'a asistatu de mai multi preoti a celebratu sânt'a liturgia sî chiamarea S D. De fatia a fostu Présântiele Sele P.P. Episcopi din diecesele Aradului sî Caransebesiului sî unu numeru frumosu de deputati preotiesci sî mirenesci. — Astadi la 9 óre s'au adunatu membri in biserica sî dupa ce s'a alesu o deputatiune din sinulu membriloru adunati, acést'a s'a dusu in resiedinti'a metropolitana spre a invitá pre Prés. Metropolitu. Dupa acést'a urmara cele anunciate prin programu.

Deputatii alesi pentru congresulu natiunalu, in dieces'a Caransebesiului

In cerculu Prisac'a : Ant. Mocioni ; in Lugosiu : Dr. Ales. Mocioni ; totu aci din cleru : protopopulu G. Pesteanu.

In cerculu Fagetu : Victore Mocioni ; din cleru protopopulu ; Atan. Ioanoviciu.

In cerculu Iebelu : Georg. Ardeleanu ; d. cleru protppulu Aless. Ioanoviciu.

In cerculu Ghiladu : Ioane Lengeru ; d. cl. ptpp. I. P. Seimanu.

In cerculu Sasc'a : N. Vui'a ;

In cerculu Jamu : I. Fauru ; d. cleru protop. Iosifu Popoviciu.

In cerculu Oraviti'a : Tim. Miclea ; d. cler. prtopp. Jac. Popoviciu.

In cerculu Boecea : Georgiu Ioanoviciu.

In cerculu Caransebesiu : maiorulu Jos. Seracinu ; d. cleru ptppulu Nicol Andreeviciu.

In cerculu Ohab'a-bistra : capitanulu Teod. Seracinu.

In cerculu Armenisiu : Supratenințe Spiridonu Busu.

In cerculu Teregov'a : capit. I. Popoviciu abdicendu, s'a ordinatu nóua alegere.

In cerculu Cornea : docintele Teodoru Serbu.

In cerculu Mehadi'a : proprietariulu Vasilie Popoviciu : . el. ptppulu Dim. Iacobescu.

In cerculu Prigoru : sergintele Michaiu Bus'a.

In cerculu Bozoviciu : docintele diaconu Nic. Brinzeiu.

In cerculu Petrovoselo : supr'a-ten. Ioane Balnosianu ; din cleru ptppopulu Sim. Dimitrieviciu.

In cerculu Biseric'a-alb'a, dupa renunciarea majorului Megelesiu : Cusm. Cioloc'a. —

Deputati congresuali.

La congresulu nationalu din Sabiiu, prin alegere suntu acreditati din districtulu consistoriului oradanu :

Din cerculu Oradea de susu : Nicolae Zsig'a jun. ; din cerc. Pestesiu : Pavelu Fasie ; ambii mireni ; iéra din ambele cercuri, preotu : Mironu Romanulu.

Din cerc. Oradea de josu : Ioann Fasie, din cerc. Tinc'a : Georgiu Dringou, mireni ; iéra din ambele cercuri, preotu : Petru Suciu.

Din cerc. Beiusiu : Parteniu Cosm'a.*) din cerc. Vascou : Georgiu Pop'a, mireni iéra ambele cercuri, preotu : Georgiu Vasilieviciu.

Conferintiele invetiatoresci

din p r o t o p o p i a t u l u I a l u B r a s i o v u l u i.

(Urmare.)

C l a s e a a t r e i 'a.

A Repetirea celoru propuse in cl. 2.

B. III. Miscarea corpuriloru solide, fluide, aeróse.

I. Miscarea séu ecuilibrulu corpuriloru solide: a) Planulu pizisiu. b) Pendululu. c) Balansulu. d) Scripetiulu. e) Rotele de mâna (7).

O besîca impluta cu aeru se imfla mai tare, déca o incaldiesci, pentru ca aerulu se intinde in ea prin caldura. Argintu viu inca se intinde prin câldura sî se stringe prin frigu in termometru. Termometrulu este unu instrumentu, prin carele mesurâmu caldur'a (urméza descrierea termometrului.)

Aerulu incalditu este mai usioru, celu rece este mai greu; acest'a cadiendu asupr'a celui caldu, lu redica in susu ; miscarea aerului se numesce ventu. Déca deschidi usi'a, cându este frigu afara, caldu in odaie, te isbesce ventu in fatia.

Cá sa se prefaca ap'a in aburi, se cere caldura. Déca stropesci vér'a in odaie, ap'a prin caldura se prefice in aburi ; caldura multa a trecutu in aburi; aburii se imprâstia in aeru; odai'a remâne recorita. Aburii imbulditi sî reciti se prefacu in sudóre pre ferestre, róua, bruma, plóie, zapada, grindina. Déca ferbi ap'a la focu cu spirtu intr'o sticla astupata cu dopu, aburii, redicându-se multi in susu, arunca dopulu din gur'a sticlei ; pre acésta insusîre a aburiloru se baséza miscarea masîneloru prin aburi (vapóre.)

a) P l a n u l u p i z i s i u. Cartea jace pre mésa déca pui pre ea unu globuletiu de lemnu, remâne nemisicatu, numai câtu apasa asupr'a cârtii. Ridici cartea la unu capetu, ai unu planu pizisiu. Pui acum pre ea globuletiulu, se rotogolesce in diosu, fiindu ca prin ridicarea cârtii i ai inlesnitu apropiarea sea de pamentu (= caderea). Cu câtu va fi capetulu de susu alu cârtii mai ridicatu, séu cu câtu vei pune globulu pre cartea pizisia mai insusu cu atât'a se va rotogolí mai iute in diosu.

Bagi o sfóra prin gaur'a globului, tragi de sfóra globulu pre mésa, ilu vei terâí usioru : ilu tragi pre planulu pizisiu in susu, va merge mai greu ; pre planulu mai ridicatu lu vei trage insusu sî mai greu. Carausiulu trage téncuri grele in caru pre scar'a de povere ; fiindu scar'a mai lunga sî asiá mai pucinu pizisia, va suí téncului mai usioru. Pre locu siesu tragu doi cai unu caru cu povara ; la unu drumu pizisiu se ceru pentru aceea-si povéra patru cai, cá sa póta suì carulu la dealu. Cá sa usiuréze suirea povereloru pre déluri, facu ómenii drumulu pro cóst'a dealului sucindulu in mai multe planuri pucinu pizisie.

b) P e n d u l u l u (= plumbulu). Unu glontiu aternendu de unu firu de sfóra nu póte cadé la pamentu, ca lu opresce f rulu ; pamentulu inse lu trage in josu ; glontiulu intinde dara pro firulu in directiune verticale. Glontiulu aternandu de capetulu unui firu se numesce simplu plumbu (siesu bolobocu). Acestu instrumentu se intrebuintiéza de lemnariu, sa planteze dupa directiunea lui stalpi in pamentu verticalu. Zidariulu potrivesce dupre bolobocu directiunea verticale a zidului.

Tini in stâng'a capetulu firului dela blumbu, cu drépt'a ridici glontiulu in susu sî lu lasi sa cada ; pamentulu lu trage in josu ; firulu ilu opresce de a cadé la pamentu ; glontiulu pusu in miscare rapede se 'nlepteza in partea opusa in susu. Unu glontiu prinsu de unu firu inceptându-se in drépt'a sî in stâng'a se numesce pendulu. Pendululu se intrebuintiéza la orologiele de parete, spre a le regulá miscarea.

c) B a l a n s u l u. Unu batiu spriginitu la midilocu pre degetu (ori pre cuiulu unui postamentu), in câtu nu aterna de o parte mai multu, ca de alt'a (= se pune in ecuilibru), se numesce balansu. Partea balansului din drépt'a dela puntulu spriginirei se numesce bratiulu dreptu, ceealalta bratiulu stângu. Balansulu cu dóue bratie se intrebuintiéza la compene.

Déca spriginimu balansulu la unu puntu aprópe de capetulu seu s. c. din stâng'a, avemu unu balansu cu unu braciu scurtu sî unulu lungu.

Déca pui pre capetulu lui celu scurtu o povéra s. e. de 6 Pf., pre celu lungu aplica o potere numai de ½ pf. sî lu va pune in ecuilibru. Balansulu acest'a se intrebuintiéza la cantariu. Lastariulu, cu care aplicându omulu o putere mica, redica dela pamentu povere mari sî grele, sî baséza pre balansulu cu unu braciu scurtu sî unulu lungu.

Déca spriginesci balansulu la unu capetu, iér' de ceealalta parte dela puntulu spriginirei pui pover'a apoi aplici sî poterea, vei avé balansu cu unu braciu. Cu câtu va fi povér'a mai aprópe de puntulu spriginirei, cu atât'a se cere mai pucina potere, a o redicá. Redicarea sî portarea povereloru cu rób'a se baséza pre balansulu cu unu braciu.

d) S c r i p e t i u l u. O rotitia, a cârei'a osia se póte invertí intre nesce clesce cu carligu, sî pre vagasiulu din giurulu ei se póte imbuca o sfóra, se numesce scripetiu. Se afla scripetie sî cu mai multe rotitie acelea-si clesce ; acestea se numescu scripetie comune.

Prin midilocirea scripetieloru comune, fiindu ca acestea se baséza pre balantiulu cu unu braciu, ridica omenii la locuri inalte povere fórte mari pre lânga o potere aplecata destulu de neinsemnata.

e) Rótele de móra se 'nvertescu, fiindu ca apasa ap'a cadiuda prin greutatea sea asupr'a loru.

*) a refusatu mandatulu din caus'a unoru scaderi in procedur'a scrutinâriei, sî e probabilu ca va fi alegere nóua spre destula dosadire a poporului.

Valea micutia, care curge pre munte in josu cu repediciune, apasa de asupr'a rótei de móra.

Iér' o vale mare póte invertí rót'a mórei apasându lopetile ei pre dedesuptu. Rótele puse prin apa in miscare invertescu pétr'a morii, carea prin miscarea sî greutatea ei sfermesce grauntiele, de le face faina.

Clasea a patr'a.

A. Repetirea celoru propuse in cl. 3.

B. Observâri la corpurile fluide: a) surfaci'a apei, b) vasele cu comunicatiune, c) afundarea corpuriloru solide in fluiditâti.

Fenomenele miscârei la corpuri aeróse:

a) elasticitatea, b) apesarea aerului.

IV. Sunetulu: a) inaintarea, b) reflesulu lui.

V. Lumin'a: a) inaintarea, b) reflesulu, c) refractiunea luminei, d) instrumente optice, e) colori.

VI. Fenomene magnetice, electrice

Obs. la c. f. — a, Surfati'a apei. Déca torni apa intr'unu paharu, surfati'a ei se misca cu neastemperu; curentu inse se asiédia particelele ei cele saltande, fiindu ca le ingreuéza redicarea loru poterea atragatória a pamentului; surfati'a apei liniscite forméza unu planu orizontalu.

b) Vasele cu comunicatiune. Déca torni apa in dóue tievi de sticla, impreunate josu prin o tieva de tiniché, afli, ca acea apa ajunge in ambele tievi la o asemenea inaltîme. Déca tiev'a a dóu'a este tare scurta, sî gur'a ei bine ingustata, atunci ap'a din tiev'a d'anteiu apasându-se spre fundu ajunge la gur'a cea ingusta a tievei cei scurte, se inieptéza sî sare in susu.

In dóue vase cu comunicatiune ajunge dara surfati'a unei fluiditâti la o asemenea inaltîme. Pre acésta lege se baséza funten'a saritóre. Dela acésta lege se abate redisarea fluiditâtiei pre marginea vasului sî in tievile capilari — prin preliagere (adhesiune).

c) Afundarea corpuriloru solide in fluiditâti. Lemnulu este mai usioru ca ap'a, póte dara plutí asupr'a apei; ferulu este mai greu cá ap'a, prin urmare unu cuiu de feru se cufunda in apa. Déca iai inse o coveta de tiniche (= feru s. oitu cu cositoriu), o pui i cumpena, afli ca trage de unu lotu; o impli cu apa, atunci trage cinci loti; prin urmare ap'a cuprinsa in coveta este de cinci ori mai grea, cá covet'a. Puindu dara covet'a in apa, va plutí d'asupr'a apei, fiindu ca ea in estinderea sea apasa mai multa apa, cá câtu este ea (= covet'a) de grea. Ori ce corpu póte plutí pre apa, déca este mai usioru, cá catatîmea apei, pre care o apasa; iéra de este mai greu, se cufunda.

Fenom. misc. la corp. aer. a) Elasticitatea aerului. Déca apesi in pusc'a de péna, astupata la unu capetu cu unu dopu de cój'a de cartofu, sululu mai tare, indata va sarí dopulu din ea sî inca cu pocnetu. Aerulu inchisu in pena si apasatu de sulu s'a opusu acelei apasâri prin elasticitatea sea, sî asiá a impinsu dopulu afara, pentru ca acest'a nu 'i se opuneá. Cu câtu va fi apasatu intr'unu locu inchisu mai multu aeru, pre atâtu cu mai mare potere prinde elu a se estinde. Pre acésta lege se baséza sticl'a improscatória (alui Heronu) s. a.

b) Apasarea aerului. Déca bagi o tieva de sticla subtîée in apa, se imple cu apa; o apesi cu degetulu asupr'a capetului de susu sî apoi o scoti din apa, asiá nu póte esî din ea pre la capetulu de josu nice o picatura. Impli unu paharu cu apa pâna in ochiu; apesi d'asupr'a lui cu mân'a stenga o bucata de hârthia mai mare cá gur'a lui; lu intorci cu fundu in susu; astfeliu ap'a nu se va versá din elu. Ap'a nu póte curge in casulu acest'a nici din paharu, nece din tievisióra, fiindu ca o apasa aerulu. Aerulu adeca celu mai de josu, in carele traimu noi, fiindu ca este apesatu de mass'a aerului de d'asupr'a nóstra, apasa asiá dara sî elu pre de tóte laturele obiectele de pre pamentu cu mare potere. Pre apesarea aerului se baséza resuflarea, sugerea, apoi foile de suflatu in focu, pump'a sî tulumb'a. Apesarea aerului se mesora cu barometrulu.

IV. Sunetulu. Déca prindi unu firu de atia de coltiulu mesei, 'lu apuci de celalaltu capetu cu mân'a stânga sî lu intindi, apoi lu smucesci cu degetele dreptei, va produce unu tonu. Cu câtu este firulu mai intinsu (séu córd'a de lauta), cu atât'a da unu tonu mai inaltu. Sunetulu se nasce dara prin miscarea vibranda a unui corpu.

a) Inaintarea sunetului. Sunetulu inaintéza prin aeru la urechile nóstre. Din departare vedemu d. e. mai anteiu securea taiatoriului de lemne ajunse pre blana, apoi audîmu pocnetulu, pentru ca pâna sa ajunga acelu sonu la urechile nóstre prin aeru, se cere zabava (tempu).

b) Reflesulu suntului. Vibratiunile sonului inaintându prin aeru sî ajungendu d. e. in o padure pâna la dealu, isbescu de elu, sî aerulu prin elasticitatea sea le inieptéza in apoi, de le mai audîmu odata. Unu sunetu asiá respinsu (= reflectatu) se numesce resunetu (= echo).

(Va urmá.)

Cronic'a resbelului.

Din impartasîrile foiloru atâtu filo-catu in antifrancese se vede ca resistinti'a Franciei cresce din momentu in momentu. Prussienii cunoscu situatiunea seriósa, ce li se preparésa prin aceea sî care din ce in ce devine totu mai grava. Armat'a dela Loire, 40—60,000, se concentréza intre Bourges sî Nevers sî va suscepe operatiunile sele spre Orleans; déca sî altu ceva nu-i succede totusi va dá de lucru de ajunsu celoru dóue corpuri de armata, corpulu primu bravaresu sî alu 5 de prussianu, postate la Versailes. Armat'a din Lyon se concentréza intre Laupres sî Belfort, naintata adeca spre Epinal. Ea consta de o camdata numai din 20,000 inse sucursele de trupe in directiunea acést'a curgu neincetatu. Problem'a acestei armate e, a se opune trupeloru, ce naintéza spre Sudu.

Previantarea trupeloru germane, ce impresóra Parisulu intimpina greutati neinvingibile, de óre ce drumulu de feru din Germani'a câtra Westu e in mai multe locuri intreruptu. Birointi'a Toulului inca n'a reparatu in privinti'a acést'a totu. Neintreruptu comunica drumulu de feru numai pâna la Nancy. Dupa orasiulu acest'a se afla unu tunelu, care s'a daramatu din partea francesiloru asiá incâtu repararea lui va recere, dupa parerea specialistiloru prussieni, celu pucinu trei luni de dîle. Vagónele trebuie asiá dara acolo sa se descarce cu mare zabovéla. Dupa tunelu se póte folosí iérasi drumulu de feru, inse numai pâna la Chateau Thierry, (departarea de 15 mile dela Paris) de óre ce de ci incolo suntu tóte podurile neraparabilu ruinate; Preste totu daramarea sî pustiirea e totu mai mare din ce loculu e mai aprópe de Parisu.

Astadi avemu nainte-ne impârtesîre despre situatiunea din sî impregiurulu Parisului sî din sorginte francesu, Scirile aceste au sositu prin aerostatu parte in Brusel'a parte in Tours. Ele contradîcu pre deplinu dateloru prussiene sî accentuéza, cá intalnire din 23 Septembre, negata din partea prussieniloru, s'a intemplatu sî ca a reesîtu pentru francesi fórte favorabila. Sî alte date contradicu directu tuturoru scriloru, care ne-au venitu dela prussiani. Relativu la cestiunea interna in genere luatu nu e nimicu de temutu; relativu la resbelu avemu de a inregistrá, ca afara de gloriós'a lupta, din 23 la Villejuif, séu mai intemplatu vre-o câte-va intalniri mai mici in favórea francesiloru, intre care un'a mai seriósa la Pierrefitte. Gardele mobile se intarescu si implinescu servicie, care nici câudu nu s'aru fi asteptatu dela ele. Gard'a natiunala inca are batalióne, care resolutu pretindu a luá parte la escursiuni. Flotil'a de pre Seine a avutu atacuri serióse cu prussienii incuibati in parculu dela St. Cloudu, ea a resistatu inimicului sî a culcatu multi dintre ei la pamentu, recâstigându totudeo-data sî positi'a loru la insul'a dela Bilancourtu. In pucine dile vomu avea a inregistrá angagemente mai mari.

In Strassburgu au devenitu de prisionieri afara de 17,000, trupe sanetóse, sî 2100 raniti. Intre prisionieri se afla 7000 insi garda natiunala; care numai s'a desarmatu nu s'a transferatu in Germani'a, 1843 câi, preste 1200 tunuri sî nenumerate pusci au cadiutu in man'a prussieniloru.

Sciri din diferite parti documentéza, ca cavaleria prussiana angagiata la Toury au fostu in numeru de 4—5000, nu 500.

Generalulu Uhrich, despre care anunciasemu in nrulu precedinte alu foiei nóstre ca s'a re'ntorsu prin Suezi'a in Franci'a, a sî sositu in Tours. Despre primirea lui acolo ni se relatéza cu datulu 2 Octombre, din care relatia scótemu urmatórele: Elu a sositu in diu'a numita la 6 óre diminéti'a dela Bourges; regimulu l'a asceptatu, inse nu la óra anumita sî publiculu nu sciá nimic'a despre sosirea generalului sî asiá s'a intemplatu, de nimenea n'a asceptatu spre primirea lui la curtea

FOISIÓRA.

RELATIUNE PRESENTATA

de

A. PAPIU ILARIANU

in siedinti'a plenaria a societâtiei academice române, din 9 Septembre 1870, despre manuscriptele lui Ioane Budai-Deleanu, aflatóre in bibliotec'a centrale din Bucuresci.

(Urmare)

III.

Temeiurile gramaticei romanesci, 45 cóle in 4°.
Altu esemplaru, 18 cóle in 4°.

Vorbindu despre ortografi'a româna, Budai dîce: „Cercat'amu in totu chipulu, déra prin ispi„tire delungata amu remasu incredintiatu, ca nu este „putintia de a aduce limb'a romanésca la regule „gramaticesci, de o vomu scrie cu litere slovenesci „... In urmu, vediendu ca dupa ortografia cu li„tere latine se desléga tóte indoelile ce s'au ivitu „pân'acum la gramaticele romanesci, ba asiá se „potu asiediá regule, incâtu pare ca acésta orto„grafia este un'a hotarita din fire pentru limb'a „romanésca, m'amu indemnatu a talmací temeiurile „gramaticei mele cu slove latinesci ... déra nimeni „nu au coversîtu pân'acum tóte regulele ei: erá „sî cu anevoia fâra de Lexiconu a sevîrsí unu lu„cru cá acést'a, déra cu prilegiulu Lexiconului s'au „pututu face cu multu mai lesne, câci acolo se afla „tóte cuvintele ... Improliv'a acelor'a ce dóra aru „cârtí asupr'a sloveloru latinesci, déca aru fi locu „aci, multe fórte a-siu avé se respundu. Dove„dîrea-siu ca slovele care le dîcemu noi slovenesci, „tocm'a asiá se lovescu cu firea sî faptur'a din „launtru a limbei rom. cá sî cele turcesci. Primirea „sloveloru slovenesci a fostu o templare destulu de „jelnica pentru limba ... Avut'au românii unu feliu „de scrisóre mai nainte de a primí literile sove„nesci, sî ce feliu? de buna séma nu putemu ho„tarí, fiindu ca nu avemu nici o dovéda la mâna; „deci, in zadaru dîcu unii cum ca pâna in dilele „lui Alexandrescu-Voda celu bunu, aru fi tienutu „românii slovele stramosiloru sei, adeca cele lati„nesci: câci nearetându-se macaru câtu de mica „scrisóre de pre acele vremi, nu suntemu detori „se credemu ... eu voiu scrie gramatic'a depreuna „sî cu slove latinesci, sî vrendu se aretu neajun„gerea scrisorei slovenesci la limb'a rom., voiu „aduce la locurile sele neresbatute dovedi.“

Ortografi'a cu litere latine ce propune Budai, e etimologica fórte inaintata. Elu scrie o in locu de u, in dico, inclinacione, in locu de: dîcu inclinatiune. Elu pastréza pre l muiatu in calli, molli, filiu, inclido etc. „Se póte cu adeveratu, dîce Budai, „scrie sî cu alta ortografia, déra ca atâtea re„gule vei trebuí sa dai câte nume suntu.“ „Sa se „iea, dîce, a mâna gramatic'a lui Molnar, sî vei „perde totu gustulu de a invetiá gramatica.“ „Acesti „vrednici barbati (Molnar sî Tempea) s'au silitu „câtu au pututu a desvolbí limb'a romanésca, sî „pentru acestu cugetu alu loru cauta sa le remâna „laud'a intréga. Atât'a numai suntu de vina, ca „rapiti cu óre-si care rivna asupr'a altoru patrioti „ai loru*), n'au vrutu sa calce in urmele loru, sî „se mai curatiésca cararea care au aflat'o aceea-si „spre a nimerirea la adeverat'a ortografia a limbei „române, temendu-se dóra cá prin aceea sa nu se „prindia de densii ceva-si imatiune de unie ... „Acesti vrednici barbati déca s'au sfiitu a indreptá „limb'a sea dupa isvorulu adeveratu, adeca dupa „limb'a latinésca, temendu-se cá sa nu se faca pa„pistasi! incai trebuia se aléga acea ortografia cu „care sa se póta mai lesne tâlmací tóte regulele „gramaticesci.“ Prin acésta din urma ortografia, Budai intielege o ortografia ciriliana simplificata, despre care mai josu.

drumului de feru, bravulu aparatoriu alu Strassburgului a fostu asiadara silitu a migrá cá unu simplu muritoriu dela otelu la otelu, pentru de a-si aflá o adapostire. Intr'aceea s'a aflatu indata sosirea lui sî fu condusu in paleulu archiepiscopescu unde locuiescu sî ministrii Crémieux. Glais=Bizoin sî Fourichon. Sosirea lui Uhrich in Tours s'a asceptatu cu atât'a mai mare nerebdare cu câtu se sperá, ca capitulatiunea Strassburgului i va concede óre cum a primí iéra-si servicie in resbelulu de fatia ; la casulu acest'a i s'aru fi incredintiatu postulu admiralului Fourichon (ministru de resbelu.) De óre ce inse speranti'a acést'a nu s'a implinitu, se alesera intr'unulu de succesore alu admiralului generalulu Lefort, in momentulu ultimu se abatusera inse dela alegerea acést'a sî se incredintiá interimalu lui Crémieux portofoiulu ministeriului de resbelu.

Sér'a la 5 óre se adusera ovatiuni generalului Uhrich. Tinerimea din Tours, mairulu, consiliulu minicipale in fronte se dusera in paleulu archiepiscopescu, pentru dea salutá pre generalulu. Uhrich primí manifestatiunea in curtea palatului sî respunse la strigatele: „Vive Uhrich vive l' Alsace vive la France!“ cu pucine cuvinte patriotice in care accentuéza ca representa acolo bietulu, nefericitulu Elszasu, care e sî va remanea francesu Dupa acestea luá Cremieux cuventulu sî tienù o vorbire, care a fostu o circumscriere a devisei regimului provisoriu : „Nici unu policariu din teritoriulu nostru, nici o pétra din fortaretiele nóstre nu cedemu“! Multimea se imprascià dupa acesa intre strigate entusiastice.

Fói'a „Constitutionel“ publica, in unulu din nrii sei mai próspeti unu articolu, scrisu de Girardin, intitulatu „Cuventulu situatiunei“. Autorulu dice, incependu dela raportulu lui Fav e despre convenirea sea cu Bismark, ca Franci'a s'a convinsu din acelu raportu durerosu, ca i va fi mai usioru a dictá pacea decâtu a o acceptá. De accea sa o dictéze. Midiloculu spre acésta lu vede Girardin in procederea cu planu sî unitate, care astadi se urmaresce, sî in contragerea grabnica a poteriloru desbinate pâna acum intr'unu modu neresponsabilu, in dóue armate, in armat'a de Nordu (Loire=) sî de Sudu (Rhône=) care, in numeru de câte 150,000 suntu determinate a mentuí Parisulu sî Metiulu de asediu séu a nelinisci sî ostení in continuu celu pucinu pre asediatori. Elu enumera erorile, ce le a comisu pâna acumu regimulu provisoriu sî dice ca din ele provine numai nedisciplina betia, despretiulu armatei sî ruin'a Franciei. Elu sî esprimá mai departe temerea ca déca regimulu nu va lucrá conformu suatului datu, Franci'a va fi perduta, sî prussienii voru naintá in tiéra pâna la Pirenei sî mare. „Cuventulu situatiunei“ e basatu pre o scire din Parisu cu datu 25 Sept. sosita in Tours prin balonu in care se dice ca „trei dintre epistolele aflate la prussieni esprima descuragiare profunda.“ Déca departementele acumu aru tramite pre toti barbati, cari i au, bine séu reu inarmati, in pucine dile tóte aru fi ispravite. Prussienii atacati intre Paris sî departemente, s'aru contropi cu totulu.

Lupt'a de la Longjumeau.

Incaierarea care avù locu lânga Longjumeau, sî despre care depesiele agintiei Haves au vorbitu dejá, pare c'a avutu o importantia multu mai mare de câtu omu fi crediutu la inceputu.

Dupa informatiunile particulare ale „Corespondintiei sleve,“ lupt'a acést'a a tienutu o mare parte din dî.

Inimicii prussiani, in numeru de 10,000 ómeni, se stabilisera pre podisiulu de la Longjumeau, intre Dourdonu sî lini'a Orsay.

Francesii erau cá la dóue miluri, comandati d'unu colonelu, alu cârui nume, din nenorocire, nu se cunósce.

Ataculu prussianiloru a inceputulu la siese óre diminéti'a.

Sefulu statiunei telegrafului de la Rambouillet organisase inca de la cele dintâiu lovituri da tunu unu curinte de noutati pre lini'a Bretagne, sî astufeliu mai multi caletori au potutu cunósce óre-care detalie ale acestei lupte.

Inimiculu, fórte bine informatu, sciá cu ce micu numeru de luptatori avea a face.

Astu-feliu, dupa canonada bine sustinuta sî care nu facù putinu reu a loru nostru prussienii s'aruncara cu gramad'a asupr'a micului corpu francesu, tactica fórte cunoscuta, cu multu succesu.

Aci 'i aseceptá colonelulu.

De la 16—26 mitraileuse, fórte rapede descarcate, luá corpulu prussianu in resperu.

In mai putienu de 20 minute, colón'a inimica taiata in dóue trunchiuri, incepù a se bate in retragere, incercându d'a se reformá de mai multe ori.

Déra artileri'a francesa, cu dibacia condusa, isi incepù lucrarea sî sfersî prin a provocá o completa invalmasiéla intre prussiani.

Dupa Gazet'a Franciei, trei tunuri de otielu au fostu luate de soldatii nostrii.

Au inceputu a se gasí fugari prussiani in tóte tierile vecine cu câmpulu de bataia, sî pâna la nesce distantie considerabile.

Ni se afirma ca noutatea despre acestu succosu, cunoscuta la Parisu sér'a, a produsu unu adeveratu intusiasmu sî s'a indoitu, déca e cu putintia, incred rea aperatoriloru capitalei.

Re'ntórcerea flotei francese.

Escadr'a cuirasata, pre care o comandá admiralele Fourichon, a reintratu la Cherbourg, sî s'anuntia ca ceea-lalta parte a flotei de sub ordinele admiralelui Bouest-Willaumez are sa desierte sî ea porturile.

Baltic'a sî murea nordului suntu déra libere sî asediârile de pâna ací au incetatu.

Hamburgu, Kiel, Jahdé, Stralsund, tóte punctele amenintiate nu mai au de ce se teme sî porturile de comerciu germâne, câror'a presinti'a pavilionului francesu causá atâtea suferintie, au se-si póta reluá miscarea de pâna ací.

Caus'a acestei retrageri a escadei care sa fia? E fórte simpla. Marin'a francesa, surprinsa, cá sî armat'a, de rapedea incepere a ostilitâtiloru, a trebuitu se pérda in preparative, ori câta activitate aru fi pusu, timpulu ce aru fi trebuitu sa consecre pentru incaierare, sî, cându sosí in apele inamice, prussianii avusesera timpu sa sémene pretutindeni torpile sî unelte distrugetóre, care faceau aprópe imposibile aprupiarea flotei.

De buna-séma scadr'a francesa aru fi pututu, cu tóte astea, sa intre cu fortia pre rîulu Weser sî in unele porturi, cá sa bombardeze stabilimentele sî orasiele pre cari Germani'a tienea sa le apere mai multu Cu periculu d'a vedé câte-va vase sdrobite, resultatulu se putea dobendí. Déra óre justifica dens'a unu asemenea sacrificiu sî distrugerea Hamburgului, spre esemplu, aru fi compensatu perderea bastimenteloru cuirasate ?

Alte consideratiuni aternau apoi greu in balantia. Prin nenorocit'a intórcere ce au luatu evenimentele, prussianii actualminte ocupa o parte din Franci'a sî suntu stapâni pre unu óre-care numeru de orasie deschise sî importante. Incendiulu porturiloru de comerciu déra n'aru fi provocatu jafuiri sî devastâri desastróse, in tienuturile pre cari le ocupa densii ?

In sfersîtu, stagiunea care naintéza, siliá sî ea pre flota se plece din Baltica. In Acestu timpu de tómna, mârile nordului suntu pline de cétia, care face fórte periculósa miscarea unei flote, sî, inca dela inceputulu lunei lui Octombre, celu mai d'antâiu frigu putea face intórcerea dificile.

Trebuiá déra sa se reintórca.

Déra, reintrându in porturi, marin'a francesa nu si a sfersitu insârcinarea ce are.

Afara c'o parte din echipage remâne pre tiermu pentru servitiulu flotei sî protegerea litoralului, ceea-lalta parte, intrebuintiata pentru apararea nationale intaresce garnisón'a forturiloru Parisului sî armat'a generalelui Trochu sub murii capitalei.

Se scie ce stralucitu rolu a jucatu in ultimele batâi infanteri'a marinei. Soldatii sî marinarii escadreloru nu se voru aretá nedemni de acestu gloriosu esemplu. din „Rom.“

Productiune sî sântire de stégu.

Sâmbata sér'a la 7 ½ óre va fi o productiune arangiata de Reuniunea sodaliloru români din Sabiiu. Productiunea, din bunetatea unoru domnisióre sî domni, va cuprinde pre lânga cantâri sî declamatiuni sî unele piese esecutate pre piano sî pre alte instrumente musicali. La acést'a suntu invitati toti binevoitorii Reuniunei. Biletele de invitare cari suntu sî de intrare totu-odata se voru aflá la localu Reuniunei. — Dumineca in 4 Octobre se va sântí **primulu stégu** alu unei Reuniuni de sodali români. Detaiurile productiunei sî ale sântirei stégului se voru vedé din programele ce se voru impartí la intrarea la productiune.

Pentru orientarea aceloru domni la a câ-

Spune mai incolo Budai cum, vediendu ca cu slove nu se póte scrie gramatica româna elu a aretatu o alta ortografia cu litere latine. „Nu vreu „eu (dîce) prin acést'a se facu vre-o innoire la „lege, câci slovele acestea serbesci potu remânea „totu de un'a la cârtile bisericesci neatinse, numai „câtu scopulu meu a fostu, cá la Lexiconu se „talmacescu cuvintele cele românesci sî cu slove latinesci, pentru hatârulu strainiloru ce aru dorí „sa invétie acésta limba. Sî socotindu asupr'a „lucrului acestui lunga vreme, adeca cu ce feliu „de ortografia aru puté sa se scria mai bine ro„mânesce, amu aflatu acestu chipu. Vediendu in „urma ca cu acestu feliu de scrisóre, limb'a nó„stra ce mai nainte fiindu scrisa cu slove serbesci „nu se cunosce dintru alte limbi varvare, se arata „adeverat'a fii'a limbei latinesci: amu socotitu de „ecolo ca aru fi bine cá némulu nostru de acumu „inainte sa primésca acésta scrisória latinésca la „limb'a cea invetiata, intru care voru scrie pentru „scîintie sî invetiaturi, mai vertosu ca sî alte né„muri de multu acumu au facutu asisderea, insusi „Muscalli séu Russianii au lepadatu de multu scrisoria „bisericésca, la cartile loru politicesci, sî la scri„sorile private fâra a face prin acést'a vre o smin„téla la credinti'a sea ; deci aru fi tocmaiiérta o des„temere despre acésta parte, . . . Cu tóte acéstea „cându sa nu voiésca némulu séu cei invetiati sî „luminati a némului a primí acestu feliu de scrisória „atunci nu le pociu dá altu sfatu, numai cá sa-si „mute ortografi'a care au pazitu pâna acumu, sî „mai intâiu de tóte, sa scótia din alfabetu sî se „lapede incai slovele urmatóre: ѡ, ѱ, ia, iѣ, ѧ, „ѡ, и, оу, ѕ; puindu in locu de ѡ, slovo c cu oa „coditia intórsa c de desuptu, iéra in locu de ѱ, „сц; in locu de ѣ, é; in locu de ѧ, ia; in locu „de i-ѣ, iѣ; in locu de ѧ, în; in locu de ѡ, o; „in locu de и, i; in locu de оу, ѹ: in locu de ѕ, „ѕ, precumu cere firea limbei.“

Dine acestea se vede cu ce dificultâti sî prejudetie aveau sa lupte literatii nostri pre la inceputulu secolului, nu numai pentru introducerea literelor latine, dara pâna sî pentru simplificarea ortografiei ciriliane. [1])

IV.

Dáscalulu românescu pentru temeiurile gramaticei romanesci, tom. I., 14 cóle în 4°. E unu dialogu intre Dascalulu sî Diaculu asupr'a temeiuriloru gramaticei romanesci.

*) Budai intielege aci pre Klein sî Sincai cari publicasera gramatic'a româna cu litere latine la 1780, inainte de Molnar sî Tempea.

V.

Temeiurile gramaticei limbei românesci, scrise in limb'a latina, in Leopoli, la 1812. 2) Ms. legatu de 198 foi in 4°. Potu dice, un'a din cele mai bune lucrari gramatice ce posedemu pâna astadi. La inceputu, are o prefatiune de 9 foi, unde pre Români îi numesce Bomaeni; tratéza pre largu despre numirea Vlach; despre originea limbei române din limb'a vulgara a vechiloru Români, sî despre coruptiunile ei; vine apoi la gramatici români. Sî anume, despre Vacarescului, pre care fórte lu lauda sî despre toti câti au cercatu a stabilí regulele gramaticei române scriindu cu litere ciriliane, dice ca oleum et operam perdiderunt. Iéra Klein, introducendu ortografi'a latina a deschisu calea adeveratei culture a limbei române. Acésta prefatiune tramitiendu-o eu dlui Canonicu Cipariu, d-sea o publica in Archivulu pentru filologia sî istoria, Nr. XXXVI sî XXXVII din acestu anu. La capetulu Gramaticei se afla tablele diferiteloru elemente straine din limb'a româna. [3]) (Va urmá)

[1]) Vedi sî cele dise in „Vieti'a lui Sincai,“ pag. 51.
[2]) Fundamenta Gramatices linguae Romaenicae seu ita dictae Valachicae usui tam domesticorum, quam extraneorum accomodata. Leopoli anno 1812.
[3]) Vedi despre aceste tabele mai susu Nr. 1.

roru cunoscintia nu a strabatutu in desvoltarea acestei Reuniuni dâmu urmatorele date orientatóre. In 1870 s'a infiintiatu sub patronatulu Escelentiei Sele a Archiepiscopului sî Metropolitului nostru A n d r e i u Bar. de S i a g u n' a sî s'a autorisatu de guvernulu provinciale, fiindu de atunci pâna acum presiedinte sî conducatoriu alu Reuniunei redactorele foiei acestei'a. In Septembre 1869 Reuniunea, carea sî ocupteá convenirile in o sala a seminariului gr-or. sî-a luatu localu propriu pre lânga o chiria de 96 fl. pre anu. Audiendu-se din mai multe pârti dorinti'a espresa de a avé Reuniunea unu localu mai potrivitu de conveniri, in câtu sa póta participá sî membri, ajutatori, dupa cumu se intempla acést'a sî la alte reuniuni, in Aprile a. c. a deschisu localulu din strad'a Urezului nr. 391 pre lânga o chiria de 400 fl. pre anu. Scopulu conveniriloru e depusu in statutele reuniunei, carele, déca nu s'a ajunsu pre deplinu, sperâmu ca cu incetulu cu incetulu se va ajunge.

Reuniunea sî are adi standartulu doritu, pre care credemu ca nu-lu va lasá sa cada ci lu va tiené la inaltîmea ce i se cuvine.

D e v 'a 27 Septembre 1870.

In legatura cu raportulu, ce facusemu inainte de adunarea tienuta la Dev'a in caus'a teatrului, vinu a completá istoriculu acelei'a dupa decurgerea ei ; in diu'a inainte de adunare de dupa numerulu micu ce intrase in orasiu, se parea ca adunarea nu va fi numerósa, insa in deminéti'a dilei numite pentru deschidere, numerulu crescù intr'atât'a, incâtu temerea de unu numeru micu disparù. — Siedinti'a s'a deschisu prin presiedintele comitetului de 5. Dr. Hodosiu care s'au sî proclamatu de presiedinte alu adunârei constituante, sî dupa constituirea adunârei, secretariulu ei Iosifu Vulcanu tienù o disertatiune bine lucrata, despre teatru in genere, apoi in specia la români — dupa acést'a Hodosiu facù istoriculu teatrului românu din Romani'a, sî Moldov'a, cu aceste s'au terminatu siedinti'a intâi'a avisandu-se membrii adunârei a se inscrie la comissiunea alésa pentru primirea membriloru in societate — sér'a au fostu concertu, la care au participatu multime de straini, precum sî in adunare

A dóu'a dî cetindu-se numele membriloru intrati in societate, adunarea s'au declaratu de capabila a pasî la agendele indicate in progamu, sî asiá numai decâtu s'au procesu la desbaterea proiectului de statute, carele s'au sî primitu cu unele modificâri ; in decursulu desbateriloru s'au observatu celu mai bunu rendu, incâtu de straini au fostu admirata, la acést'a au contribuitu multu tactic'a presiedintelui bine initiatu in parlamentarismu.

Dupa votarea statuteloru, s'au procesu la alegerea presiedintelui, vicepresiedintelui sî a comitetului, alegendu-se in unanitate de presiedinte Dr. Hodosiu, de vice presiedinte Dr. Iosifu Galu sî Iosifu Vulcanu, iér' de membrii in comitetu Alesandru Romanu sî Petru Mihali — cu aceste dupa mai multe cuventâri de multiumire pentru diferite persóne, sî corporatiuni, ce au inlesnitu tienerea adunârei, siedinti'a s'au inchisu defigându-se terminulu viitórei adunâri 1 Iuniu 1871 in orasiulu Satumare. — Sér'a balulu asemene au fostu cercetatu de straini, cari s'au aretatu fórte loiali in totu decursulu tempului, câtu au statu in mijloculu loru óspetii veniti din diferite pârti. — Resultatulu materialu privitu dupa impregiurârile de fatia, nu se póte numí tocmai descuragiatoriu, urcându-se intregu capitalulu la 8000 fl. in obligatiuni, sî bani gat'a. — Acést'a aru fi icón'a adunârei tienute la Dev'a.

V a r i e t â t i.

*** Diuariulu francesu le „Constitutionel" a primitu dela Parisu prin balonu, biletulu urmatoriu :

Suntemu cu totulu impresurati.

Post'a se face cu balonulu.

Vomu tramite pre fia-care septemâna câte unulu.

Gardii mobili dau fórte.

Déca admiralele aru organisá o armata, care aru veni se faca pre inamicu sa se desparta, aru fi ceva enormu.

Suntemu toti bine.

Nici o afacere seriósa.

*** Se scrie din cartirulu generale dela Metz diuariului „Times" urmatórile :

Din inaltîmea observatoriului prussiane, se constată ca orasiulu asediatu totu mai e inca intr'o situatiune escelinte.

Se vedu in elu mase mari de vite pre pietie, sî copiii se jóca in linisce prin gradini.

Deci fortareti'a fiindu recunoscuta cá impossibile de luatu, ea póte, déca e bine aprovisionata se mai tie inca multu timpu.

*** Unele diuarie vorbescu despre tramiterea unui giganticu tunu, care s'a fabricatu in stabilimentulu d'armârei alu alu dlui Voruz, din Nantes.

Eata amenuntele ce putemu dá despre acést'a teribile arma :

D. Voruz, siefulu acestui intinsu stabilimentu industriale a oferitu, pentru apararea Parisului, acestu tunu formidabile, care, incarcându-se cu 35 chilograme de iérba de pusca, bate in departare de 8 chilometre sî asverle 240,000 glóntie.

Se dice c'acestu tunu este unu modelu perfectu de fabricatiune perfectionata, care n'a constatu mai putienu de câtu 120,000 franci. E d'o astufeliu de marime, in câtu trei ómeni cu mare anevointia abiá potu cuprinde in bratie partea cea mai grósa a lui.

E destinatu pentru apararea fortului Ivry.

*** Cu multa intreprinditate, cu multu sânge rece, cu multa perseverantia d Baratti, june oficiaru din alu 99 lea regimentu de linia, a scapatu gloriosulu drapelu alu regimentului seu.

Sosindu la Parisu dupa mii de pericule, mii de suferintie fisice sî morale, d. Baratti se presinta la ministeriulu de resbelu fâr'a perde timpulu se manânce sî se 'si schimbe hainele cá se-si dea comptu despre curagiós'ai missiune.

D. Baratti fu decoratu numai decâtu.

Aflâmu ca acestu june oficiaru a fostu din nou prinsu de prussieni si eata cum :

Ne dorindu altu decâtu sa se afle din nou in fatia cu inamiculu, eroiculu locoteninte, dupa ordinea ministerului de resbelu, parasí Parisulu cá sa se duca la postulu care i se dedese Dejá colónele prussiane inpresurau in parte capital'a sî curierii regelui Vilhelm cutreierau tiér'a din tóte pârtile.

D. Baratti, stravestitu cá lucratoru, mergea intre Versailles sî Rambouillet, cându cadiù in mijloculu unei despartiri de ulani Fiindu opritu fu intrebatu de câtra unu oficiaru prusssianu. Respunsurile sele nu parura satisfacatóre, fâra indoiéla, câci, fu inchisu intr'o camera sî priveghiatu.

Abiá erá ací de o jumetate óra, blestemându-si róu'a sórte sî catându unu nou mijlocu d'a scapá din acestu tristu pasu; îi sî venise idei'a ca, dupa ce va fi descoperitu, prussianii póte ca fâra nici unu scrupulu îlu voru impuscá, cându audí unu usioru sgomotu in urma.

Se intórse rapede.

— Sstt ! dîse o voce.

Sî d. Baratti zarí p'unu tieranu care'i deschidea o usia necunoscuta.

— „Iea acestu costumu, dîse curagiosulu omu, intindiendu-i o legatura de trentie, imbracate cu ele. In camer'a in care suntu se afla o feréstra cu vergi de feru, un'a din ele e scósa. In spre acea parte nu e nici unu paditoru. La 100 metre e o padure. Semne bune."

D. Baratti erá liberu preste 10 minute sî sosí ieri la Tours, unde narà delegatului ministeriului de resbelu nóu'a 'i odisea.

Aru trebuí sa se cunósca numele acelui tieranu spre a-si putea aduce aminte de densulu, cându va sosí ór'a recompensârei.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii a Darlosului comitatulu Cetâtiei de bálta Protopopiatulu Tarnavei de Susu, cu care suntu inpreunate, urmatórele emolumente.

15. jugere de pamantu.

100. feldere de cucurudiu.

Venitulu stolariu precum este in Protopopiatu, dela tóta gazda una dî de lucru cu palma, — doritorii de a ocupá aciasta parochie suntu avisati de asî trimite recursele sale pâna iu 14 Octohre. a. c. la sc: Protopopescu alu Tarnavei da sus in Alm'a.

D a r l o s u in 25/10 1870.

(79—1) Comitelu parochialu a Darlosului.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu in Avrigu, devenitu vacantu, cu carele este impreunatu unu salariu de 420 fl. v. a. se escrie concursu pana la 22 octobre a. c. st. n. Concurentii suntu provocati sa si astérna suplicele loru deplinu instruite la inspectoratulu cercualu.

Sabiiu 30 Octobre 1870.

Inspectoratulu cercualu.

Nr. 159. et 1870.

Concursu.

Sistemisându-se in urmá ordinatiunei consistoriului din Caransebesiu dto 3 Sept. a. c. Nr. 688 postulu de capelanu in comun'a Giulveziu din tractulu Ciacovei, asiá se escrie concursu pentru ocuparea acestui postu de capelann.

Doritorii de a ocupá acestu postu, cari potu fi numai clerici absoluti, au de a se infatiosiá pre 11 Octom. a. c. cl. vecbiu in s. biserica a Giulveziului provediuti cu documintele necesari conformu §-fului 7 punt. 2 § 13. 23 punt. 5 sî §. 121 punt. 8.

In G i u l v e z u 11 Sept. 1870.

In cointielegere cu dlu Protopresbitern
In numele comitetului gr. or. din Giulveziu
Teodoru Andrasi.
(78—2) Lazaru Stoiauu.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu in comun'a Siur'amare lânga Sabiiu vacanta, se deschide concursu pâna in 10 Oct st. v. pre lânga urmatórele emolumente :

1. Cortelu liberu

2. Salariu anualu 100 fl. v. a. sî dela fie-care individu cu fii de scóla câte un'a pâne.

3. Lemne trebuincióse.

Dela concurentii la acestu postu, se cere sa fia de rel. gr. or. absoluti pedagogi ori teologi, sî cu purtâri morale bune.

Documentele concurentiloru sa se astérna la sc. protopresviteralu a tract. II gr-or. alu Sabiiului.

S a b i i u in 20 Septembre 1870.

I. P o p e s c u
73—3 Protopresviteru

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr-or. din Nocrichiu vacanta sa escrie concursu.

Léfa impreunata cu acésta statiune este :

1. in bani gat'a din lad'a bisericésca 80 fl. cu sperantia de a se marí pâna la 100 fl. v. a. pentru prunci de locu iéra pentru alti dupa cum se va stipula de invetiatoriu.

2. Cuartiru liberu in localitâtile scólei.

3, Lemne de ajunsu.

4. Pamentu de legumi in gradin'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa-si astérna recursele la comitetulu parochiale din Nocrich pâna in 20 Octombre a. c.

Aretêndu
purtarea religiósa sî morala — zelulu spre inaintarea invetiaceiloru, -- ca suntu de releg. gr-or. pedagogi absoluti si versati in cantârile bisericesci,

Cari voru avea testimoniu despre absolvarea gimnasiului inf. voru avea in tactate.

N o c r i c h 20 Sept. 1870.
74-3 Comitetulu parochiale.

Concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea reposatului Episcopu Vasiliu Mog'a. sî adeca :

unu stipendiu de 200 fl. v. a. menitu pentrn studenti la vre-o Universitate séu la vre-unu politechnicu afara de patria — care s'a fostu conferitu gimnasistului absolutu V. Michaila, dar' capatându altu stipendiu mai mare, i s'au detrasu,

dóue stipendii a 50 fl. v. a. menite pentru gimnasisti sî studenti la scólele reale, — se scrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a concurge la aceste stipendii au de a 'si ascerne la consistoriulu archidiecesanu gr. or. in Sabiiu pâna in patru septemâni dela datulu de fatia suplicele loru provediute cu urmatórele atestate, sî anume :

1. ca suntu români de religiunea gr-resariteana;

2. ca au o purtare morale deplinu corespundietóre sî ca facu sporiu bunu in studiele loru;

3. ca suntu lipsiti de mijlóce, sî ca nu mai au din vre-o alta fundatiune nici unu stipendiu.

Acei'a, cari voru documentá, ca stau in vre-o relatiune de rudenia cu reposatulu in domnulu episcopu Vasiliu Mog'a — conformu unei clausule fondationale — avendu de altmintrenea susu-amintitele conditiuni, voru fi preferiti.

S a b i i u, din siedinti'a consistoriala tienuta in 19 Septembre 1870.
(77—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Septembre (11 Oct.) 1870.

Metalicele 5%	56	70	Act. de creditu	254	50
Imprumut. nat. 5%	66	30	Argintulu	122	15
Actiile de banca	709		Galbinulu	5	96

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 79. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 4/17 Octombre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cuventu

de deschiderea congresului nationalu de rel. gr. ort.

Domniloru si fratiloru !

In faptele Apostoliloru Capu IX. se dice : „ca cându erau crestinii goniti in Damascu si Ierusalimu, atunci bisericile din Iudea, Galile'a si Samari'a aveau pace, zidindu-se si umblându in fric'a lui D-dieu, si se ampleau de mângaierea Duhului sântu“.

Eu, aruncându o privire fugitiva asupr'a stârei bisericiloru nóstre din tóta lumea, aflu, ca unele dintre ele suntu persecutate, altele suntu lipsite de libertatea consciintiei si altele suntu nadusîte in viati'a loru bisericésca si pentru aceea suntu in stare abnorma; iéra in fine aflu eu, ca bisericile din metropoli'a nóstra nationala româna in Transilvani'a, Ungari'a si Banatu suntu in pace, zidindu-se si umblându in fric'a lui D-dieu, si se umplu de mângaierea Duhului Sântu.

Eu acést'a cutediu se o afirmu, câci eu astadi nu cunoscu si nu sciu in biseric'a nóstra ecumenica, ca vre-o parte a ei aru fi organisata si regulata cu observare stricta a institutiuniloru biblice si a canóneloru bisericesci, precum este Metropoli'a nóstra nationala româna cu pârtile ei constitutive organisata si regulata; — câci eu astadi nu cunoscu si nu sciu in biseric'a nóstra ecumenica, ca vre-o parte a ei pre basea organismului seu bisericescu aru putea dice clerului si poporului credinciosu, precum Mitropoli'a nóstra in urm'a statutului organicu póte sa dica clerului si poporului seu credinciosu : Nu mai sunteti streini si nemernici, ci concetatieni cu sântii si deaprópe ai lui Dumnedieu, ziditi fiindu pre temeli'a Apostoliloru si a Profetiloru, fiindu piétr'a cea din capulu unghiului singuru Iisusu Christosu, intru care tóta zidirea s'a facutu si se desvólta intr'o biserica sânta in Domnulu spre locasiu lui Ddieu in Duhulu.“ Efes. II. 22. — Nu cunoscu si nu sciu nici o parte a bisericei nóstre ecumenice, carea cá Metropoli'a nóstra in sensulu statutului seu organicu aru inaltiá pre clerulu si poporulu seu credinciosu la acea demnitate individuale si sociale, cá sa le póta dice : „toti suntemu impreuna lucratori ai lui Ddieu, toti suntemu zidirea lui, si cas'a lui si Duhulu lui Ddieu locuiesce intru noi, si de va stricá cine-va cas'a lui Ddieu, lu va stricá si Ddieu pre acel'a, câci cas'a lui Ddieu este sânta, carea sunteti voi.“(·) — Nu cunoscu in nici o parte a bisericei nóstre ecumenice, unde elementele organice bisericesci aru fi asiá regulate, cá in Metropoli'a nóstra, pentru ca nu aflu in nici o parte a bisericei nóstre ecumenice, ca s'aru recunócse demnitatea reciproca a elementeloru bisericesci si acelea s'aru lasá a functioná dupa pusetiunea, ce o ocupa in organismulu bisericescu, cá la Mitropoli'a nóstra, carea si-a luatu de indreptariu invetiatur'a biblica (:), care asiá suna : „Trupulu nu este unu madulariu, ci multe ; ca de aru dice piciorulu, ca sum mâna, si nu sumu din trupu, au dóra pentru aceea nu este din trupu ? si de aru dice urechi'a : ca nu sumu ochiu si nu sumu din trupu, au dóra pentru aceea nu este din trupu ? ca de aru fi totu trupulu ochiu, unde aru fi audiulu ? si de aru fi totu trupulu audiu, unde aru fi mirosulu ? Inse Ddieu au pusu in trupu madulârile asiá, precum au voitu; ca de aru fi tóte unu madulariu, unde aru fi trupulu ? iéra acum cu adeveratu suntu multe madulâri, inse unu trupu, si ochiulu nu póte dice mânei, n'amu lipsa de tine, séu capulu picióreloru, n'amu lipsa de voi, ci cu multu mai vertosu madulârile trupului, cari se socotescu a fi mai slabe, suntu mai de lipsa, si asiá sa nu fia desbinare in trupu, ci sa se grigésca madularele intre sine unulu de altulu; — iéra voi sunteti trupulu lui Christosu si madulari fia-care dupa partea sea. — Eu in nici o parte a bisericei nóstre ecumenice nu potu aflá, ca elementele organice bisericesci aru fi in ordinea biblica, precum aflu eu, ca acelea suntu in ordinea biblica la Mitropoli'a nóstra, pentru ca eu asiá sciu, ca nicairi in biseric'a nóstra ecumenica demnitatea si pusetiunea elementeloru organice bisericesci adeca a clerului si poporului credinciosu nu se recunósce si nu se lasa a functioná in treburi bisericesci, scolari si fundationali, cá in Metropoli'a nóstra, carea spre recunóscerea demnitâtiei clerului si poporului credinciosu si a pusetiunei loru in organismulu bisericescu purcede din invetiatur'a biblica a marelui apostolu Pavelu (:), ceea ce suna in urmatoriulu chipu : „Fratiloru, nu voiescu, cá sa nu sciti voi despre cele duhovnicesci, ca sciti, ca nime nu póte numí Domnu pre Iisusu Christosu, fâra numai in Duhulu Sântu; si suntu osebiri daruriloru, iérasi acelasi Duchu, si suntu osebiri slujbeloru, iérasi acelasi Domnu, si suntu osebiri lucruriloru, iérasi acelasi Dumnedieu, carele luminédia tóte intru toti si fiesce cârui'a se da aratarea Duchului spre folosu, — — — si tóte acestea le lucréza Duhulu, impartasîndu fiesce-cârui'a deosebi, precum voiesce“. — In fine nu cunoscu nici o parte a bisericei nóstre ecumenice, carea aru fi pre calea desvoltârei spirituali si intelectuali a clerului si poporului seu credinciosu precumu este Metropoli'a nóstra pre calea desvoltârei spirituali si intelectuali a clerului si poporului seu credinciosu, prin urmare, nu cunoscu nici o parte a Bisericei nóstre ecumenice, unde cu atât'a caldura, cu atât'a predilectiune si cu atât'a consecintia rationala aru imbratiosiá vre-o natia si nationalitate a crestiniloru ortodocsi, precumu in Metropoli'a nóstra se imbratiosiéza nati'a si nationalitatea nóstra româna si de aceea ea se numesce pre dreptu mitropolia nationala de relegea greco-resarit. a Romaniloru din Ungari'a si Transilvani'a, si congresulu acest'a bisericescu se numesce representatiunea intregei provincie metropolitane a Romaniloru de relegea greco-resariténa din Ungari'a si Transilvani'a, ear' statutulu organicu, prin care trebile bisericesci, scolari si fundationali ale tuturoru pârtiloru organice din Metropoli'a acést'a se reguléza si se conducu dupa form'a representativa, se numesce statutu organicu alu Bisericei ortodose române din Ungari'a si Transilvani'a.

Si togm'a pentru acestea adeveruri, Metropoli'a nóstra cu tóte Bisericele ei are pace, zidinduse si umblându in fric'a Domnului si se umple de mângaierea Duhului Sântu. —

Candu mi infatiosiediu, ca tóte parochiele din Metropoli'a nóstra nationala româna au tienutu in anulu acest'a in ordinea cea mai buna sinóde parochiali, si intrensele au constituitu si regulatu trebile sale bisericesci, scolari si fundationali, avendu de indreptariu statutulu organicu elaboratu si prescrisu de Congresulu nostru bisericescu din anulu 1868, si sanctionatu de câtra Majestatea S'a Regele nostru in anulu 1869, si acestu Statutu organicu este efusulu sinopticu alu Bibliei si alu canoneloru bisericesci, óre nu afirmu unu adeveru constatatu, ca Bisericele din Metropoli'a nostra au pace, zidinduse si umblandu in fric'a lui Ddieu si se umplu de mangaierea Duhului sântu ? —

Câudu mi infatisiediu, ca tóte protopresbiteratele din Mitropoli'a nostra au tienutu in anulu acest'a in ordinea cea mai buna Sinóde protopresbiterale si intr'ensele au constituitu si regulatu trebile bisericesci, scolari si fundationali ale protopresbiterateloru loru, óre nu afirmu unu adeveru constatatu, ca Bisericele din Metropoli'a nationala româna de relegea ortodosa din Ardélu si Ungari'a au pace, zidinduse si umblându in fric'a lui Ddieu si se umplu de mângaierea Duhului Sântu ? —

Câudu mi infaciosiediu, ca tustrele eparchiile sufragane ale Mitropoliei nóstre au tienutu in ordinea cea mai buna in primaver'a anului acestu'a la Dumineo'a Tomei sinóde eparchiali, pre baz'a aceluia-si Statutu organicu alu Metropoliei nóstre si intrensele fia-care independentu s'a constituitu si au regulatu trebile sale eparchiali bisericesci, scolari si fundationali cu asiediarea ocârmuirei eparchiali administrative si judiciarie, óre nu afirmu unu adeveru nedisputaveru, ca Bisericele din Metropoli'a nóstra au pace, zidinduse si umblându in fric'a lui Ddieu, si se umplu de mangaierea Duhului Santu ? —

Câudu in fine mi infaciosiediu, ca congresulu acest'a nationalu românu bisericescu, care este representanti'a intregei provincie metropolitane a Romaniloru de relegea gr. orientale din Transilvani'a si Ungari'a, s'a compusu de barbati de incredere in urm'a alegeriloru directe din partea clerului si poporului credinciosu spre acelu scopu, cá edificiulu spiritualu alu Metropoliei nóstre sa'lu seversiésca si sa-lu coversiésca prin punerea pietrei de inchiaere, adeca prin alegerea membriloru clericali si mireni la consistoriulu metropolitanu, care are sa fia organulu supremu administrativu si judiciariu pentru trebile bisericesci, scolari si fundationali din Metropoli'a nóstra intréga, óre nu afirmu eu unu adeveru nedisputaveru, ca tóte bisericile din Metropoli'a nóstra au pace, zidinduse si umblandu in fric'a lui Dumnedieu si se umplu de mangaierea Duhului Sântu ? —

Intre astu-feliu de impregiurâri interne bisericesci, pline de mangaere sufletésca, salutu eu pre Fratiele Vóstre cá pre deputatii si representantii intregului cleru si poporu credinciosu din metropoli'a nóstra nationale româna, dicându-Ve cu Apostolulu Pavelu (4) : „cele ce suntu ale pâcei si cele ce suntu spre zidirea unui altui'a, acelea sa urmati, cá Dumnedieulu pâcei sa fia cu voi cu toti !

Eu cându amu spusu, ca bisericile nóstre au pace, amu intielesu acea pace, carea este urmare a multiumirei clerului si poporului nostru credinciosu cu statutulu organicu ; asiá dara amu intielesu acésta pace, dara n'amu intielesu pacea, carea o da lumea. Christosu inca au cunoscutu lumea, si sciá ce pace da lumea, pentru aceea la inaltiarea sea la ceriu au disu apostoliloru sei : „pace lasu vóue, pacea mea dau vóue, nu precum lumea da, dau eu vóue pace (5).“ — Câtu de mare valóre au pusu Mântuitoriulu pre pace, si pre facatorii de pace, se vede de acolo, ca elu pre facatorii de pace i numesce de fericiti si de fiii lui Ddieu, dîcendu : „fericiti cei facatori de pace, ca acei'a fii lui Dumnedieu se voru chiamá.“ (6). Asiá dara si sub cuvintele, cu cari v'amu salutatu pre Fratiele vóstre, dîcendu-ve : cá cele ce suntu ale pâcei, si cele ce suntu spre zidirea unui altui'a, acelea sa urmati, cá Ddieulu pâcei sa fia cu voi cu toti, amu intielesu si intielegu eu si acum, nu pacea, ceea ce o da lumea, ci acea pace, ceea ce se descépta in inimile clerului si poporului credinciosu din multiumirea cu statutulu organicu alu Mitropoliei nóstre, adeca pacea spre zidirea unui altui'a, ca asiá Ddieulu pâcei sa fia cu noi cu toti, cei ce suntemu aci adunati in congresu, si cu cei

(.) I. Colos. cap. I. v. 9. 16: 17.

(:) I. Trim. Corint. cap. XII, v. 14--27.

(:) I. Trim. Cor. cap. XII. v. 1 — 11. —

(5) Ioanu XIV, v. 27. — (6) Mateiu V. v. 9.

ce-i representâmu ací, sî astadi indrépta privirile loru spre noi din departare.

Problem'a congresului este : 1 ingrigirea pentru sustienerea libertâtiei religionarie sî a autonomiei bisericei române ortodose. 2, regularea sî conducerea tuturoru trebiloru bisericesci, scolari sî fundationali; 3, alegerea asesoriloru consistoriului metropolitanu.

Aceste afaceri congresuali se voru deslegá spre multiumirea pâcei spirituali a intregului cleru sî poporu din Mitropoli'a nóstra, déca se voru tractá dupa liter'a sî in spiritulu statutului organicu, care cuprinde in sine simburele unoru adeveruri luate din cartea vietiei — din convingeri civilisatóre — din convingeri scientifice, prin urmare din convingeri, care stau pre inaltimea unei culturi defacate adeca purificate, sî asiá stau mai pre susu de ori ce esperimente, care ducu pre terenu nesiguru sî alunecosu.

Deci Fratiloru pasîti cu fric'a lui Ddieu, care este inceputulu intielepciunei, pasîti cu credintia sî cu dragoste la deslegarea norocósa a afaceriloru congresuali, sî prin aceea dati documentu evidentu, ca sunteti sarea Metropoliei nóstre, ca sunteti lumin'a mitropoliei nóstre sî ca sunteti cá sî cetatea aceea, carea stându pre verfulu dealului, se vede din indepartare, sî carea nici ceati'a, nici negur'a cea mai intunecósa nu o póte intunecá dinaintea ochiloru omenesci !

Pre lânga care congresu'u nationalu bisericescu a româniloru de relegea greco resariténa din Ungari'a sî Ardealu, conchiamatu dupa sunetulu §-lui 152 alu statutului organicu pre 1/13 Octobre 1870, 'lu dechiaru prin acést'a de deschisu.

Aminu.

Dela Congresu.

O sarcina fórte grea ni s'a luatu de pre umerii nostri prin cuventarea publicata mai susu. Desvoltarea institutiunei celei mari, intemeiate de adeveratulu mantuitoriu alu lumei, este depinsa fidelu acolo, incâtu reflessiunile nóstre asupr'a celoru ce vedemu ca se desfasiura dinaintea ochiloru nostri aru fí numai nisce palide repetitiuni. Totalitatea cea marétia a institutiuniloru bisericei nóstre constringe pre ori ce omu cu ratiunea neatacata a recunósce adeverurile depuse in cuventarea de deschidere sî pentru aceea noi cându o publicâmu, ne permitemu a mai atrage atentiunea cetitoriloru inca odata asuprai, bá póte ai sî rugá cá dupa ce o au cetitu odata sa si ia ostenél'a sî sa o mai cetésca sî a dóu'a sî a trei'a óra. Ne pare reu ca referintiele nóstre câtra cuventatoriu ne oprescu a petrece mai multu la objectulu acest'a alu agendeloru congresului de fatia. Este insa o necessitate, pentru ca pre cându vedemu icón'a maretiului a totu ce constitue viati'a bisericei ortodocse române depinsa asiá de fidelu, vedemu de alta parte, in sî afara de biseric'a nóstra, ca suntu ómeni, cari la veri ce ocasiune punu mai pre susu parerile individuale, lucru, care nu stirbesce marimea bisericei, insa o intuneca, precum intuneca unu nouru, câtu de micu, lumin'a cea mai mare ce locuiesce asupr'a globului nostru, pre carea o numimu sóre. Sa luâmu bine aminte ca dicendu aceste, avemu inainte activitatea intréga a clerului sî poporului nostru din Motropoli'a intréga, avemu chiaru sî a celoru dóue siedintie din congresu cu cele ce se petrecu printre siedintie cu totu. Apretuimu binele, dara nu putemu trece cu vederea sî partea cea umbrósa a lucruriloru sî dorimu, cá atâtu in congresu, in sinódele de tóta categori'a sa domnésca numai ide'a binelui comunu.

Premitiendu aceste trecemu la s i e d i n t i 'a p r i m a.

Inca in diu'a precedenta se seversí chiamarea Sântului Duchu. A dóu'a dî in 1 Octobre se adunara membrii presenti in biseric'a nóstra din cetate sî alesera o deputatiune in fruntea câreí se aflá Ilustritatea Sea Presantitulu P. P r o c o p i u I v a c i c o v i c i Episcopulu Aradului, carea invitá pre Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Bar. de S i a g u n 'a cá presiedintele congresului la siedintie. Intrandu acest'a in biserica fu intempinatu cu aclamatiuni de „sa traiasca“. Dupa acést'a se constituí biroulu provisoriu in persónele pp. Andreevicin, Popescu si Suciu din partea clerului sî Dr. Atanasiu Marienescu, P. Nemesiu, M Branisce, Lenger, sî G Pop'a din partea mirenésca !

Presiedintele se indrépta apoi câtra congresu cu cuventulu de mai susu, la a cârui fine congresulu se scóla cu pietate si striga de trei ori „sa traiasca.“

Dupa acestea urméza predarea credentionaleloru sî strapunerea acestor'a spre verificare sî adesa la propunerea dep. Besanu asiá ca deputatii din archidiecesa sa verifice pre cei din dieces'a aradana, cei din dieces'a aradana pre cei din dieces'a Caransebesiului sî cei din dieces'a acést'a pre cei din archidiecesa. Siedinti'a se suspende sî comissiunile séu sectiunile insârcinate cu verificarea se separéza cá sa cerceteze credentiunalele. Dupa unu restempu de dóue óre siedinti'a se continua sî se verifica deputatii presenti cu potiene esceptiuni. Se constatéza presenti'a a 51 deputati. Presidiulu propune alegerea biroului definitivu sî congresulu alege pre cei alesi provisoriu.

Se alege apoi o comissiune verificatória de nóue membrii in persónele : I. Petricu, Tieranu sî Pesteanu, Orbonasiu, Buzdugu, Serbu, Fasia, Cermena sî Rusu.

Besanu propune trei adause la regulamentu, Lengeru pentru revisiunea regul. sî a statutului. Discussiunea merge intr'acolo cá sa se aléga o comissiune in privinti'a acestoru revisiuni, presiedintele inse da deslusîri cari arata ca unii din propunatori mergu pré departe sî ca concluse aduse nu se potu discutá, Babesiu crede ca e de lipsa. Hani'a pune intrebarea este cá sa se faca revisiune.

Presiedintele informéza pre congresu ca are sa dea raporturi asupr'a mai multoru puncte asupr'a câroru e insârcinatu a raportá de congresulu trecutu. Dupa ce se va face acest'a se va scí déca e de lipsa sa se aléga comissiuni sî ce feliu de comissiuni.

Macelariu inca e pentru alegerea unei comissiuni, dara dupa ce aude informatiunea data de presidiu sî revóca propunerea.

Pope'a afla de prisosu alegerea unei comissiuni pâne se voru cetí rapórtele anunciate de presidiu.

Marienescu cere unu conspectu despre lucrârile congresului ; ceea ce presidiulu o arata de cu neputintia pentru ca nu póte scí inainte cu ce propuneri se voru infatisiá deputatii in decursulu siedintieloru, Babesiu staruiesce pre lânga alegerea unei comissiuni. Pope'a mai arata odata ca acesti suntu inca de prisosu. G. Ioanoviciu inca e pentru o comissiune. Borlea e in contr'a propunerei lui sî aceea ce dîsese Pope'a o formuléza in propunere ce se sî primesce.

Presidiulu raportéza mai anteiu despre sanctiunarea statutului si alte din congresulu din 1868 sî

FOISIÓRA.

RELATIUNE PRESENTATA

de

A. PAPIU ILARIANU

in siedinti'a plenaria a societâtiei academice române, din 9 Septembre 1870, despre manuscriptele lui Ioane Budai-Deleanu, aflatóre in bibliotec'a centrale din Bucuresci.

(Urmare)

VI.

Scurte observatiuni asupr'a Bucovinei. [1]) Ms. in limb'a germana, de 28 jumetati cóle in 4°. Autorulu e totu Budai; lucrarea e de pre la finea seclului trecutu. E o descriere istorica, politica, administrativa, sociale, statistica etc. a Bucovinei, dupa ce ajunsese sub mânile Austriei. Póte unic'a descriere de acésta natura, ce posedemu pâna astadi. Fiindu astadi la ordinea dîlei cestiunea jidovésca, ne marginimu a pune aici in traducere observatiunile lui Budai asupr'a Jidoviloru de atunci din Bucovin'a. „Jidovii din Bucovin'a (dice) suntu „toti emigrati din Poloni'a. In câtu tempu Buco„vin'a este sub administratiunea militara, Jidovii erau tienuti de scurtu, sî mai multu de o suta „familii nu erau suferite in tiéra ; déra de indata „ce Bucovin'a se incorporâ cu Galiti'a sî se intro„duse administratiunea civile, tóta tiér'a se acoperí „de aceste lipitori ale Statului, adeverata plaga a „tierei, parte din nepesare, parte din poft'a de câ„stigu a unoru diregatori publici. Cu carticic'a de „contributiune a Jidoviloru se facù unu negotiu care inflorésce inca sî astadi. Cu atât'a maestria sciu ei se scape de conscriptiune, in câtu, cu me„todulu nostru de astadi, nici odata nu se va puté „aflá starea cea adeverata a populatiunei loru, mai „alesu ca pare a fi un'a din invetiaturile loru cele „ascunse, de a se pazí in totu modulu posibile, „nu cumv'a sa se afle vr'o data adeveratulu loru „numeru.

Jidovii de aici jóca acelasi rolu cá sî in Ga„liti'a. Ei cérca a trage totulu la sine. Ei suntu „samsari universali ; carnea, bucatele, beuturele, sî „totu negotiulu depinde de mânile loru cele usura„rie. Ei suntu arendari, contrabandieri, gasde de „telhari sî de alti ómeni de nimicu, corumptori de „servitori, complici sî conducatori de lotrii sî furi; „amagitori publici ai tieraniloru ; totu ei suntu mijlocitorii cei siguri pentru corumperea deregatori„loru publici ; in scurtu : suntu inimici ascunsi a tóte staturile. Poti se remasiesci o suta la un'a „ca in Bucovin'a suntu de dóue ori pre atâti'a câti „paru a fi dupa conscriptiune. Astadi fia-care „mazilu are, curatu dupa datin'a polona, câte unu „jidovu de curte, mân'a cea drépta pentru apasarea „tieranului. Pâna sî deregatorii administrativi ce„saro-regesci, tienu pre lânga sine astu-feliu de „miserabili. Se sioptesce la urechia ca proiectulu „din urma pentru administratiunea bunuriloru era„riali din Bucovin'a, inca este planulu unui asnme„nea factoru alu óre cârui deregatoriu superioru. „Multi jidovi s'au inscrisu pentru agricultura, nu„mai spre a fi tolerati in Bucovin'a, inse cine nu „scie ca nimeni dintrensii nu lucréza pamentulu; ei „facu câsciguri usurarie cu tieranii, cari apoi le lu„créza pamentulu pre nimicu, de óre ce Jidovulu „seo cupa cu ferberea rachiului sî cu arend'a cârciumeloru (sa intielege ca sub nume strainu), sî „apoi aduna in giuru si cu incetulu multime de rude „sî alti coreligionari serontoci de prin Galiti'a unde „totulu geme de aceste givine, sî actu-feliu se la„tiescu in tóta tiér'a. Vai de tiér'a in care se „imultiescu jidovii !“

VII.

Despre originile popóreloru Transilvaniei, comentatiune cu note sî oservatiuni istorico-critice Volume de 52 sî jumetate cóle in folio, in limb'a latina. Lucrarea e impertîta in parti sî capete. Are lacune. Incepe de la creatiune. Tratéza de Agathirsi, de Geti, Daci, Sciti, Huni, Fenni. De Slavi. Daci'a inainte sî dupa Trainu ; sub Huni, Avari, Longobardi, Gepidi, sub Unguri, pâna la a. 1699.

Budai, cá sî Klein, Maioru, Sincai, sî inainte de acesti'a, Cantemir, nu intielege istori'a unei provincie române, fâra istori'a tuturoru celorulalte la unu locu Eata cu ce cuvinte incepe elu acésta lucrare istorica : „Voindu a cercetá originile popóre„loru ce locuiescu astadi Transilvani'a, amu gasitu cu „cale de a vorbí mai intâiu despre vechi locuitori ai „acestei provincie, sî cu acésta ocasiune, a-mi „intinde vorbirea sî la regiunile invecinate, sî anu„me la Ungari'a orientale de dincóce de This'a, „precumu sî la Români'a sî Moldavi'a pentru ca de „o parte, aceste provincie formau Daci'a cea vechia „iéra de alt'a, asiá se asémenu ele intre sine sî in „alte respecte, in câtu pare ca forméza un'a sin„gura tiéra, sî ca su menite pentru unu singuru „poporu sî o singura domnia. Ce e mai multu, „ele dintru inceputu fura locuite de aceleasi popóra „sî supuse dupa aceea acelorasi schimbari ([1]).“

Cei ce se ocupa cu cercetâri filologice-istorice, credu ca nu voru cetí fâra de interesu not'a ce lesâmu se urmeze ací de desuptu despre originea numirei Ardélului [2])

Se trecemu la alte volumeni istorice.

Unulu de 24 cóle in folio, e intitulatu : Despre originile popóreloru Daciei. 3) Despre Traci, Daci, Geti sî Slaveni. Pre Daci 'i crede de origine slavica ; opiniune combatuta astadi sî de slavistulu Schafarik. — Despre originea Secuiloru. Despre originea Sasiloru, unde combate cu multa eruditiune autenticitatea privilegiului Andreanu

Altu volume de 15 cóle in folio : Despre originea româniloru. (De origine Valachorum).

Altu volume de 23 cóle in folio, cuprinde capu I cela diluviu pâna la espeditiunea lui Dariu

---

1) De originibus populoru Transilvaniae commentatio cum notis et observationibus historico-criticis.

congresulu"statoresce pre dîu'a urmatóre cetirea statutului sanctiunatu.

Siedinti'a a dóu'a si a treiía se ocupa cu verificâri si cu alegerea de comissiuni.

Conferintiele invetiatoresci

din protopopiatulu Ialu Brasiovului.

(Capetu.)

V. Lumin'a. Duprecum caldur'a, asiá sî lumin'a vine la noi dela sóre, apoi sî del'a flacar'a de focu.

a) Inaintarea luminei. Déca punemu unu batiu radicatu in fati'a sórelui, cându se afla la resaritu; atunci bate umbr'a batiului (= locului neajunsu de lumina) Dreptu spre apusu; fiindu sórele la apusu, va cadé umbr'a batiului dreptu spre resaritu s. a. — pentru ca lumin'a inaintéza in lini'a drépta.

b) Reflesulu luminei. Déca pui o oglinditia orizontalu în fati'a sórelui, vedi pre parete ori pre tavaru unu locu tare luminatu, carele mai inainte erá intunecatu. Lumin'a dela sóre nu batea pre acelu locu, ci pre oglinda; oglind'a a rerpinsu (= reflectatu) asupr'a pareteretelui (ori tovarului (lumin'a dela sóre, de l'au luminatu asiá tare. Obiectele cu surfati'a lucia (mai alesu metalele) reflectéza fórte tare lumin'a ivita asupr'a loru. Aparatoriulu de lampa reflectéza lumin'a lampei pre mésa in josu. Lun'a reflectéza pre pamentu — lumin'a venita asupr'a ei dela sóre.

c) Refractiunea luminei. Noi vedemu d. e. méss'a, fiindu ca lumin'a ajunsa pre ea, resfrângendu-se, vine sî bate asupr'a ochiloru nostrii. Déca bagâmu cenus'a pre jumetate intr'unu paharu cu apa sî o tienemu pizsiu, ni se pare. ca aru fi frânta acolo, unde este ea coplesita cu apa. Radiele luminei, pre cari le resfrânge partea cenusei cea din apa, mai anteiu trecu prin apa sî din apa dau in aeru, sî asiá indata ce ajungu din o materia stravediatória in alt'a isi schimba directiunea loru din linia drépta intr'un'a franta; radiele luminei adeca se frângu. Prin nefractiunea luminei ni se arata partea din apa a cenusei mai radicata, cá cea din afara. Acele limpedi ni se paru asiá dara la vedere mai pucinu adenci, cá cum suntu ele in adeveru; pescii in apa ni se paru a fi mai aprópe de surfati'a apei, cá cum se afla ei in adeveru.

d) Instrumente optice suntu ochelarii, microscopulu, ochianulu s. a.

Dupre cum 'si schimba radiele luminei directiunea loru, cându ajungu din apa in aeru, tocmai asiá 'si iau ele alta directiune, sî cându trecu printr'unu ochiu de sticla grosu (= bortosu de ambe laturele). Printr'unu ochiu de sticla in form'a lintii nise arata obiectele ceva-si mai mari. Prin ochelari vedemu d. e. literele mai mari, de cum suntu ele in adeveru. Prin microscropu vedemu in o picatura de apa statuta mii de vietati, numite infusorii, pre cari cu ochii liberi nece ca le potemu zarí. Prin ochianu ni se arata lucrurile din departare, cá cum aru fi chiaru lânga noi s. a.

e) Colori. Déca te uiti prin o sticla grósa si cioplita (prisma), vedi la marginile ei colori deosebite, cá la curcubeu, precum liliachia, vineta, albastra, verde, galbina, portocalia, rosia Stropí de póie inca frângu si desfacu radi'a sórelui in colorile ei de ni se arata curcubeulu.

Fia-care lucru din lume are câte o colóre propria, fâra inse cá sa o fi câstigatu dela radi'a sórelui prin frangere; ci colórea, sub care ni se infacisiéza, o reflectéza, iar' pre celelalte din radi'a sórelui ce bate asupr'a lui, le trage in sine (= le absórbe). Viorén'a reflectéza din radi'a sórelui numai colórea cea vineta, iéra pre celelalte le absórbe. Cret'a reflectéza tóte colorile radiei sórelui, de aceea este alba. Grafitulu le absórbe tóte, sî pentru aceea ni se arata negru.

VI a) Fenomene magnetice. Se afla in pamentu nesce pietre cu fieru, câci au in sene o potere, de tragu la sene ace ori sfarimituri de fieru, sî se numescu magnete. O bucatica de otielu, déca o fréca cineva cu unu magnetu de mai multe ori dela midilocu spre capete, inca primesce in sene potere magnetica. Astfeliu suntu preparate sî unele atare.

O undré magnetisata aternendu de unu firu de atia inda'a ce a ajunsu in linisce, se indrépta cu unu capetu spre nordu, iar' cu cu celaltu spre sudu. Corabierii se indreptéza in drumulu loru pre apa dupre computulu cu acu magneticu,

b) Fenomene electrice. Déca freca de postavu o sticlutia séu o bucata de céra rosia, sî apoi o apropii de nesce bucatiele-marunte de charthia, le trage spre ea. Pote, rea atragatoria, ivita in sticlutia prin frecarei se numesce electricitate. Electricitatea da sî schintei, face sî pocnete. Fulgerulu este o schinteia electrica mare, ivita prin frecarea nouriloru unulu de altulu, carea isbindu aerulu sî aceet'a openendu-i-se prin elasticitatea sea, produce tunetu.

Déca pui o undré pre gur'a paharului, sî nisce bucatiele de harthia pre o carte ridicata pâña aprópe de unu capetu alu nadrelei; freci cér'a rosîa bine de postavu, o lipesci de celalaltu capetu alu nadrelei; atunci nadréu'a trage la sene bucatielele de harthia de pre carte. Undréu'a de fiera ori de arama este dara unu conducatoriu bunu alu electricitâtiei; sticl'a, matasea suntu conducatorii sei. Electricitatea se intrebuintiéza la telegrafu.

Conformu punctului din urma alu programei conferentiali luandose inainte cartea dlui profes. Z. Boiu, cuprindintória in sene: cunoscintiele fisice in scól'a populare, o recunósce conferinti'a de corespondiatoria dreptu carte de cetire in clasile, pentru cari este ea menita.

Dupa care, Rev. d. prot. I. Baracu multiamindu Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, pentru afacerile, ce le revérsa asupr'a nóstra in tóta privinti'a, apoi asupr'a invetiatoriloru sî prin aducerea in viétia a conferintieloru invetiatoresci (se priimì cu: „Sa traiasca!“) multiamindu dloru onoratiori pentru bun'a vointia, ce o au pentru caus'a scolare; aratându-si multiamire sî cu resultatulu acestoru conferintie s. a. — incheia siedinti'a din urma.

Dlu parochu din Tuschesiu I. Odoru multiamesce Rev. DD. Protopopu sî membriloru conferentiali pentru onórea, ce au aratat'o acestei comune cu tienérea conferintieloru; pentru ca audiendu poporulu tratânduse despre invetiementu, capeta mai mare placere, a si tramite copii la scóla s. a.

Dlu parochu din Turchesiu N. Soiu multiamesce Rev DD. protopopu pentru dragostea sî zelulu dd. Domniei Sele intru inaintarea cau-

---

asupr'a Scythiloru, in trei esemplare cu multe variante; totu latinesce.

Altu velume despre originea unguriloru (De origine Hungarorum). 25½ cóle in folio. Arata afinitatea limbei unguresci cu finica.

1. In origines populorum qui nostra aetate Transilvaniam incolunt disquisituros, non abs re putavi quaedam de vetustioribus huius provinciae habitatoribus breviter summatimque praemittere: utpue hoc pacto ad finitimas quopue regiones, utpote Hungariam orientalem cistybiscanam, Valachiam et Moldaviam, narrationem extendere; cum ideo, quod ex his provinciis olim Dacia constiterit; tum vero, quod caetera quoque ita sibi conveniant, ut unum quodam modo solum constituere, uni populo, unique dominationi destinatae esse videantur. quid quod iisdem feregentibus ab intio habitatas, iisdemque postea mutationibus obnoxias fuisse compertum sit

2. Si fides est Josepho Gorionidi, Regiones hae (Transilvania, Valachia et Moldavia) antiquissimo tempore „Postinak“ dictae fuere. vocabulum hoc verosimiliter a Thracibus originem ducit apud quos solitudinem indicabat. Hinc Slavorum „Pustynok-Pustynia“ quod aepue desertum denotat; atque Celtico Hete; Getae-Heide, ex quo nomen Geta ortum est. sed de his uberius suo loco. Caeterum Dacia, posquam Romani eam derelinquissent, nomina mentionata singula tulit. Nunc vero partes ejus, Valachia seu Vlachia a populo eam incolente, Moldavia a Moldava fluvio, qui partem Bucovinae (montana olim Moldaviae, nunc Austriae regio) rigat, atque in Serethum se se effundit, ideo fors appellata, quod ibi primae Moldavorum sedes fuerint. Transylvaniam quod attinet, principalem illam regionem in pua Regia Dacorum erat, hoc nomen recentius est, et solum Latinis ita adit, indigenae illam, et quidem Valachi „Ardel,“Hungari „Erdély“, Germani Siebenbuergen apellant. Antea Latinis et Hungaricis Scriptoribus etiam „Ultransilvania“ dicebatur; Graecis vero „Panno-dacia“ et „Ardelium.“ Quidam hodie nomen „Ardel“ (ita namque pronunciari debet) a quo Hungari suum „Erdély“ sumsere: ab hungarica radice derivatum volunt, utpote ab „erdoelve“ (initium sylvae), vel ab „erdo-hely“ (locus silvae), sed irrito, mea opinione, conatu: nam certum est Hungaros, hoc nomen a Valachis, Transilvaniae aut quis incolis, mutuasse: praeterea cuilibet linguae hungaricae perito, suaple maximum hoc inter „erdo elve.“ „erdohely“ et „Erdély“ discrimen in oculos incurrere debet, observato insuper eo ipsa compositio vocabuli atque significatio, rei accommoda haud sit. Anne Hungari primum ac solum in Transilvania initium et locum sylvae invenerunt ut provinciam hoc nomine ab omnibus a liis distinguerent? Sed frustra sunt illi quoque qui vocabulum „Ardélu“ a Valachicis vocibus „are-deal“ (cabet montes) con,latum esse autumant, tum ideo quod talis denominatio cuilibet montosae próvinciae conveniat; cum etiam quod extra indolem ac usum linguae Valachicae sit, ex diversis duobus vocabilis unum conflare. Quod me attinet, opinor nomen tale a Dacis ad Valachos promanasse. Quis enim nescit Dacos, Thracum et Mysorum sobolem fluisse. in illirico porro „Ardium“ montem „Ardiacos“ populos extitisse; imo in ipsa Dacia Ardys fluvium (Herodoto Ordyssus) hodiedum reperiri. Praeterea regem Gepidarum „Ardadicum“, regulum vero Slavinorum in Valchiae parte ro minantem „Ardagastum“ (Theophani) appellatos. Unde arguere licet „ard arda“ in eorum lingua aliquid significasse, quod huic provinciae conveniret. Vereor nihilominus ne „Ardel“ corruptum ac detortum sit ex „Alatyr“ seu „Alater“ quod Thraces seu Theuros Alutenses interpraetari licet. Conjecturae huic ansam praebent Agathyrsi. Etenim lo certum est hanc provinciam ab Agathyrsis primum ante omnes alios habitatam fuisse. 2o hos Agathyrsos alia pronunciatione Alathyros vocari aeque compertum est iis qui nationum Scythicarum pronunciandi rationem norunt, utpote qui „Albanos“ Aghaenos dixerint, qua pronunciandi methodo („g“ loco „l“) hodierni quoqe Armeniae incolae utuntur, atque pro Lucus „Gucas“, pro Solomon „Soghomon“ dicunt. (Confer Reinig Intinerarium). 30 Herodotus Agathirsos ponit in Transilvania; sed Solinus posterior eosdem suo tempore dicit habitasse in Septentrione ultra Genolos, ac fere eo loco ubi hodie „Alatyr“ civitas est, vede licet cis Volgam superiorem: et a Sicubirsk versus occidentem; quid igitur mirum, si a Dacis vel ipsis postea Romanis Colonis loco Alatyr „altyr“ et postea „Artyl ardyl“ nuncupati fuerint, cum ejusmodi nominum corruptiones quotidie eveniat. Caeterum Valachi Transilvani Valachiam „tierra romanésca“ (terra Romanicam), Moldavi autem „terra muntenésca“ (terra montanam) appellant, incolas autem „Muntenos“, a quibus scriptores Poloni nomina mutuantes, vitiose transcripsere: „Multaniam“ provinciam et „multanos“ incolas somniantes quod vitium errori occasionem praebuit ut putarent „Multanos“ ihos a „multitudine“ ita vocari (Sarnicius). Caeterum de extensione Daciae communem secutus sum sententiam, neque eo respectu atque de variarum ejus partiumque ad illam spectantium nomenclaturis cum ullo controversia mihi fuerit.

3. De eriginibus populorum Daciae.

Mai suntu alte vre-o 87 cóle in folio, tractându totu aceste materie istorice despre popórele Daciei; tóte latinesce.

VIII.

Despre unirea celoru trei natiuni ale Transilvaniei, in limb'a latina. 1).

IX.

O disertatiune intitulata: Hungaros ita describerem. (Eata cum a-siu descrie pre unguri.) Ací se tratéza sî despre Secui sî despre Sasi.

V.

Ungurii n'au cuprinsu Transilvani'a cu puterea armeloru; in limb'a latinâ 2).

Aceste din urma disertatiuni suntu in parte incomplete. Intr'ensele autorulu apela Supplicem Libellum; bate pre Eder.

XI.

O scrisória, probabilmente câtra Engel, impreuna cu o traducere in latinesce din Simeonu Dascalulu. (Finea va urmá).

---

1) De Unione trium Nationum Transilvaniae.
2) Hungari vi armorum Transylvaniam non occuparunt.

sei scóleloru nóstre confesionali din protopopiatu; arata apoi multiamita conducatoriului si inaltiatoriloru presenti s. a.

Dlu Directoru alu scólei capitale din Satulungu. Dori'a cuvintéza totu in acestu intielesu; poftesce apoi invetiatoriloru presenti s. a. a se revedé sanetosi la conferintiele anului, cari se voru tiené in cici ani.

Turchesiu, 26 Augustu, 1870.

— u — u —

Cronic'a resbelului.

Precandu impregiurulu Parisului a urmatu o pausa, atentiunea lumei e indreptata catra ambele armate ale Franciei, capece de a operá, câtra armat'a dela Loire si armat'a din Lyon. Ambele inse inca nu au debutatu cu succesu. Armat'a din Lyon fu resfranta in 6 l. c. la Raon si armat'a dela Loire avù in 10 aceea-si sórte. Dupa telegrame — din sorginte francesu si prussianu — e constatatu ca o parte a armatei dela Loire fura in 10 la Artenay, spre Nordu dala Orleans, atacata si respinsa de unu corpu germanu combinatu. Bavaresii, cari inca au luatu parte la acésta incaerare facura 2000 francesi prisonieri si cucerira trei tunuri. Precandu insa buleti nulu germanu dîce ca francesi s'au retrasu „in cea mai mare neordine“ asigura comandantele francesu, ca a ocupatu padurea de dupa Artenay si ca cu totu pretiulu o va tienea ocupata. De ici se vede ca in partea aceea a locului se va mai intemplá si a dóu'a intalnire, care séu va deschide nemtiloru drumulu spre Orleans si Tours séu i va respinge in cantonementele loru de dinnaintea Parisului.

Lupt'a dela St. Remi.

Luneville, 7. Octobre. Caderea Strassburgului a facutu possibile o lovitura decisiva si contr'a Franc=Tireuriloru, cari cu deosebire partile aceste le faceau nesigure. In dîlele din urma ei se concentrara in Raon langa Meurthe in numeru de 6000 si avura de cugetu a se strabate sub comand'a unui generalu de ici la Pfalzburg. Batalionulu sasescu, care le stá nainte a fostu silitu a se retrage ieri dela Baccarat la St. Clement si Luneville, unde se aflá numai unu batalionu din regim 31, erá in totu momentulu in pericolu a fi asediatu din parte liberiloru tregatori inamici. La tempu potrivitu naintara inse o brigada dela Strassburg prin Vogesi, se aruncara totu de odata si preste Saarburg vre-o cate-va regimente naintea inimicului. Ieri sér'a se incaierara la Raon, care incaierara se fini cu distrugerea totala a corpului. 4000 devenira prisonieri cei'a lalti remasera séu morti séu raniti pre câmpulu luptei.

Bitsch, Thionville, Metz.

Cum se apara cetâtile francese.

Luâmu intr'adinsu tóte amenuntele de mai la vale din diuarie germâne, dupa traducerile diuariului „Federatiunea,“ pentru a se convinge mai bine ori cine de eroismulu aperatoriloru Franciei:

Diuariulu „Pfalzische Volksztg“ scrie, cu privire la operatiunile dela Bitsch, urmatórele: „Ieri s'au transportatu pre aici dela Bitsch spre Germersheim 16 tunuri si 4 piue, cari nu se mai potu intrebuintiá spre nimicu. Se receru arme mai mari si mai grele spre a puté cugetá la unu resultatu favoritoriu. In nóptea de 20 Septembre, Marti spre Mercuri, se audira din fortaretia bubuiture de tunu tari. Se pare ca se pregatesce o actiune mare, carea inse numai atunci va devení seriósa, dupa ce voru fi sosite alte tunuri mai grele. Se dice ca comandantele fortaretiei a oferitu predarea, inse cu conditiunea cá garnisónei sa i se lase drumu liberu a se departá, fâra a depune armele; comandantele bavaresu alu corpului de asediu a respinsu o asemenea predare.

In privinti'a asediârei fortaretiei Thioville, „Krigsztg“ scrie urmatórele:

Lupt'a inaintea Thionvilului este fórte incordata. Intre husarii nostri si dragonii inamicului domnesce o lupta continua. Trupele nóstre, constrinse de positiunea locului, jacu tocmai in gur'a tunuriloru din fortaretia. Granatele inamicului ajungu pâna preste grosulu armatei nóstre. Contr'a acestoru granate n'avemu mijóce de aparare. Aceste granate se arunca din Thionville nu namai asupr'a corpuriloru mai mari de soldati, ci in locuri anume, chiaru si asupr'a singuraticiloru individi, calareti séu pedestrii. Escursiuni mai mari nu s'au intemplatu, inamiculu se marginesce la espeditiuni si esîri mai mice, care nu trecu mai departe de câtu unde batu tunurile sele. Afara de acestea, inamiculu ne tramite in tóta diu'a, diminéti'a si sér'a salutâri de granate, ese la esercitiu, impusca in tinta, pune music'a se cânte, etc., ceea ce escita cu osebire furi'a infanteriei nóstre. Afara de aceste vesatiuni, trupele nóstre se afla bine inaintea Thionvillei, câci nu ducu lipsa de proviantu si furagiu, si aerulu inca este curatu si sanetosu.

Raporturile mai nóue ale fóiei „Elb. Ztg.“ aducu din castrele dela Metz diferite detaiuri interesante despre fasele din urma ale asediului; reproducemu pre scurtu urmatórele:

— 24 Sept. Cu câta placere tia-siu fi telegrafatu ca Metzulu s'a predatu, déra, durere, pare ca nu cugeta la asiá ceva; câci, dupa scirile ultime din cartiarulu principale Metzulu este provisatu cu provisie inca pre mai multe septemâne. — O bombardare mai mare nu se intempla, inse indata ce se ivescu corpuri mai mari de armata, tunurile din fortaretia incepu a lucrá contr'a loru

— 28. Sept. Diminéti'a. Negotiatiunile cu Bazaine me retienura ací cu o dî mai multu: eramu fórte incordatu, si speramu ca voiu ajunge momentulu, in care se potu intrá dimpreuna cu trupele nóstre in Metzulu predatu, dera m'amu incelatu; negotiatiunile n'au avutu nici unu resultatu, Bazaine a respinsu, in modu resolutu, tóte propositiunile, ce i s'a facutu Cu ocuparea Metzului amu fi câstigatu mai multu de câtu cu tóte fortaretiele câstigate pâna acum. — Metzulu ne tiene in siacu o armata de preste 200,000 ómeni. — Ocuparea Metzului aru face asupr'a natiunei francese o impresiune mai mare, de câtu capitularea dela Sedan, — . Metzulu este loculu principalu de arme si de resbelu alu Francesiloru si caderea lui aru fi caderea tuturoru fortaretieloru din Franci'a de ostu.

Alte sciri din cartiarulu de la Cherisey, totu de la 28 Septembre ne spunu ca generalulu Bazaine a facutu in 27 Septembre o erumpere dupla, adecá in unulu si acela-asi timpu a eruptu spre nordulu si sudulu Metzului. Din raporturile relative la acést'a erumpere estragemu urmatórele pasagie; „Francesi facura ieri desu de diminétia o lovire geniale. Ei trasportara in vagóne vre câteva mii de soldati pe linia Metz-Remilly pâna la avangardele loru de la statiunea Peltre, si astu-feliu atacara avangardele nóstre pe neasceptate. Brigad'a de infantaria 26, care s'a aruncatu indata in contr'a inimicului, a perdutu, câtu se scie pâna acumu, 200 soldati, cari au dvenitu aprópe toti prisoniari. Lupt'a a duratu 3 — 4 óre, in fine insa Francesii fura respinsi. Se pare ca scopulu principalu alu acestoru erumperi dese este castigarea de proviantu, ceea ce au si reesitu a face Francesii de mai multe ori.

Ne vine a crede ca ei au pre cine-va care'i instruéza câudu se apropia de vre o colóna mai mare.

Situatiunea Metzului.

Se scrie din Elveti'a diariului „S. pl.“ de la Lyonu:

Impregiurulu Metiului, tiér'a presinta tabloulu desolarei si ruinei. E ceva lugubru. Pamentulu e golu, ciurnitu de giulele, batatoritu de tunuri si de cái. Nu mai e nici unu maraciune, nici unu arbore, nici o brasda de iérba In dîlele de plóia e o pustia de noroiu. Prussianii, cari nu mai au corturi. suferu grozavu si bólele li deciméza.

Maresialele Lebeuf in batali'a de la 16 si 18 si a catatu in vanu mórtea. Mai nainte de lupta s'a pusu tóte decoratiunile, si in mare uniforma a vrutu sa mérga celu dintâiu in focu. Glóntiele plouau su jurulu lui, oficierii sa bateau alaturi cu densulu numai elu n'avu macaru o sgarietura. Elu marturi in gur'a mare ca nu cutezase se spuie imperatului ca nu erá gat'a.

PARISULU.

Adi e sicuru ca numerulu ómeniloru armati din Parisu se ridica la 600,000 ómeni.

Mai multe baricade din Parisu suntu dejá armate cu pompe de petroliu si nuóa unelte de celu mai teribile efectu.

Acelu balonu, prin care comisarele guvernului Lutz reesi a'si indeplini misiunea, a fostu condusi de d. Gabriel Mauginu aeronautu de la Paris.

Balonulu purtá numele de La Ville de Florence.

Sighisiór'a in 28 Septembre. Astadi immormentaramu aici cu solenitate frumósa si jale mare pre invetiatoriulu primariu alu scólei nóstre române greco-orientali Ioanu Ciceiu, carele a portatu oficiulu invetiatorescu preste totu 15, iéra in speciale la noi 12 ani. Poporulu nostru, cu tóte ca erá tempulu celu mai intetitoriu alu lucrului de campu, acursese in mare numeru, spre a dá onórea din urma iubitului invetiatoriu alu tinerimei sele; dar ceea-ce ne surprinse in modulu celu mai placutu, fu concursulu celu numerosu alu concetatieniloru nostri neromâni, alu clerului evangelico-luteranu si romano-catolicu, alu membriloru magistratului si ai comunitâtiei, alu professorimei dela gimnasiulu si normele evang. de aici, si preste totu alu cetatieniloru de tóta starea. Cu deosebire trebuie sa amintescu, ca Rev. Sea dlu parochu evang. Schuller dispusese gratuitu tragerea tuturoru clopoteloru si asistinti'a capelei musicali a seminaristiloru de aici.

Functiunile preotiesci dupa ritulu nostru greco-resariteanu le seversî p. adm. protopr. Ioanu Gheaj'a din Hasfaleu, cu asistinti'a a patru preoti, incoronandu-le cu unu petrundiatoriu cuventu funebrale, iéra cantârile de ingropaciune le esecutà colg'a reposatului, Michailu Pacala, cu tinerimea scolara.

Reposatulu relasà o veduva, Mari'a, fiic'a p. protopresviteru locale Zachari'a Boiu, si doi prunci orfani.

Fia-i tieran'a usióra, amintirea binecuventata.

Concursu

In protopresviteratulu gr. or. alu Ioagiului I. suntu de a sa ocupa urmatórele statiuni invetiatoresci:

1. Barsau, cu salariu de 100 ff. v. a.

10. mesuri de grau, — 10 mesuri de cucuruzu, cortelu cu gradina de legumi si lemne.

2 Magura cu salariu de 120. fl. v. a. cortelu cu gradina de legumi si lemne.

3. Dealumare cu salariu de 80. v. a. cortelu si lemne.

4. Valesióra cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu si lemne.

Concureutii au de a-si ascerne petitiunile subscrisului inspesctoratu scolariu pana la 20-lea Octobre a. c. instruate cu urmatórele documente:

a, ca suntu ramani de religiunea gr. Or.

b, ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu clericalu.

Hondolu in 28-a Sept. 1870.

Inspecstoratulu scolariu districtualn gr. or. alu Ioagiului I.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci se deschide concursu pâna la 20 Octobre a. c. din urmatórele comune. —

1-0 Balomiru cu salariu anualu 80 fl. v. a. — din cas'a alodiale cortelu si lemne. —

2. Romosielu cu salariu anualu 80 fl. v. a. din cas'a alodiale cortelu si lemne —

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi au de a-si asterne petitiunile si documentele necesarie pâna la numitulu terminu la acestu scaunu protopopescu.

Orestie 29 Septembre 1870.

Nicolau Popoviciu
(81—1) Protopopu greco-resariténu

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii a Darlosului comitatulu Cetâtiei de bálta Protopopiatulu Tarnavei de Susu, cu care suntu inpreunate, urmatórele emolumente.

15. jugere de pamantu.

100. feldere de cucurudiu.

Venitulu stolariu precum este in Protopopiatu, dela tóta gazda una dî de lucru cu palma, — doritorii de a ocupá aciasta parochie suntu avisati de asî trimite recurselc sale pâna iu 14 Octohre. a. c. la sc: Protopopescu alu Tarnavei da sus in Alm'a.

Darlosu in 25/10 1870.

(79—1) Comitelu parochialu a Darlosului.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Septembre (11 Oct.) 1870.

Metalicele 5%	56	75	Act. de creditu	254	90
Imprumut. nat. 5%	66	15	Argintulu	122	15
Actiile de banca	709		Galbinulu	5	95

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 80. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 8 20 Octombre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela Congresu.

Siedinti'a a II-a tienuta in 2 Octombre s'a deschîsu la 10½ óre inainte de amédi. Dupa cetirea si utenticarea protocolului presiedintele presentéza credentionalele deputatiloru Ioanu Branu de Lemeny, maioru Ioanu Noacu de Hunyady, Ioanu Papiu, Ioanu Tipeiu, Iosifu Popoviciu, Dimitriu Iacobescu, Vasiliu Popoviciu si Stefanu Antonescu. Tóte acestea se transpunu comissiunei verificatórie.

Dupa acestea presentéza presidiulu actele si corespondintiele referitórie la fondatiunea Gozsduiana. Congresulu, luându la cunoscintia aceste acte si corespondintie, decide a se esmite o comissiune in privinti'a loru, care comissiune la tempuiu seu, dupa ce le au esaminatu, sa faca raportu asupr'a loru.

Cu ocasiunea raportârei din partea comissiunei verificatórie, se nasce o desbatere mai lunga la verificarea deputatului clericalu Ioanu Gallu. In urm'a alegerei acestui deputatu doispredîece preoti dedera unu protestu, in carele se cere constringerea deputatului numitu a abdîce de mandatu, din causa, ca, dupa afirmarea protestatoriloru, in primavér'a trecuta s'a fostu facutu unu pactu intre alesulu si protopresviterulu Ioanne Patitia, in urm'a cârui pactu cestu din urma aru fi trebuitu sa fia deputatulu congresualu. La acésta cestiune se impartîra parerile astufeliu, ca pactulu nu póte fi consideratu, de óre ce alesulu a capetatu majoritatea voturiloru. De alta parte inse se dîceá, ca déca au fostu asemenea pactu, acest'a are potere morala, carea inca trebuia respectata. Congresulu inse ne aflându motivele protestatoriloru de ajunsu, verifica pre deputatulu Ioanu Gallu.

La verificarea deputatului Gerasimu Candrea s'a vediutu ca protestulu ivitu din partea unoru crestini nu este de acei, ce au partecipatu la sinódele parochiali si asiá si acestu protestu s'a respinsu si deputatulu s'a verificatu. Si mai interesanta a fostu desbaterea in privinti'a deputatului Nicolau Branzeiu, carele de-si diaconu, va sa dîca clericu, a fostu alesu de unu cercu de alegere mirenescu. Din desbatere s'a vediutu, ca acestu deputatu posede increderea poporului intr'atât'a, incâtu cu tóte ca e clericu, lu a alesu de representante alu mireniloru. Congresulu din considerationi formale nu lu aru fi verificatu, déra fiindu ca proteste nu au fostu in contr'a densului, si de alta parte fiindu ca alesulu este totu deodata si invetiatoriu si alegatorii au crediutu, ca in cualitatea acést'a póte sa-i representeze, fâra de a prejudecá in venitoriu, lu a verificatu. —

La ordinea dîlei erá cetirea statutului organicu, precum s'a sanctionatu de Maj. Sea. — La propunerea deputatului Macelariu, de a se privi statutulu cá cetitu, si la propunerea deputatului Nemesiu, carele cere cetirea introducerei si a clausulei sanctionârei dimpreuna cu emisulu ministeriale, statutulu, cá atare, se decide a nu se mai cetí si asiá congresulu alege o comissiune de nóue membrii, cu insârcinarea de a asterne unu raportu asupr'a statutului, a sanctionârei si a modificâriloru ce s'au facutu in statutu la ocasiunea sanctionârei.

Membrii acestei comissiuni suntu : Nicolau Pope'a, Mironu Romanu, Vasiliu Popoviciu, Dimitriu Iacobescu, Georgiu Ioanoviciu, Iacobu Bolog'a, Demetriu Moldovanu, Vincentiu Babesiu si Sigismundu Borlea.

Acésta comissiune se mai insârcinéza a raportá asupr'a efectului, ce lu a avutu remonstratiunea congresului trecutu, facuta prin intrevenirea presidiului in contr'a projectului de lege alu dietei diu Pest'a, privitoriu la instructiunea publica.

Dupa acest'a se alege o comissiune, pentru facerea unui proiectu, cu privire la raportulu presidiului despre infiintiarea Episcopiei dela Oradeamare. Comissiunea acést'a consta din urmatorii membrii : Nicolae Pope'a, Atanasiu Ioanoviciu, Georgiu Vasilievîciu, I. Balnosianu, Petru Nemesiu N. Zsig'a, Ioanu Fasie, V. Babesiu si I. Ardelénu.

Dup'aceea se alege o comissiune pentru elaborarea unei proceduri disciplinarie si matrimoniale din urmatorii membrii : I. Hanni'a, M. Romanu, N. Pope'a, I. Aldulénu, I. Macelariu, V. Babesiu, Dr. A. Marienescu, Dr. Al. Mocioni si Stefanu Antonescu.

O comissiune se alege pentru regularea parochieloru, carea consta din urmatorii membrii : At. Ioanoviciu, I. Metianu, I. Popoviciu, I. Tieranu, I. Branu de Lemeny, Ant. Mocioni, M. Besanu, M. Missiciu, Florianu Varg'a.

Pentru organisarea scóleloru se alege o comissiune din urmatorii membrii : I. Popescu, N. Gaietanu, P. Nemesiu, G. Vasilieviciu, Dr. Vasiciu, G. Pop'a, I. Popoviciu, I. Lengeru, St. Antonescu.

Pentru facerea budgetului se alege o comissiune din membrii : I. T. Popoviciu, Al. Ioanoviciu, P. Fasie, I. Filipescu, Fl. Varg'a, I. Pinciu.

In fine se alege o comissiune pentru modificârile necesarie in regulamentulu afaceriloru interne ale congresului din urmatorii membrii : M. Besanu, I. Aldulénu, Sig. Borlea, I. Groz'a, I. Petricu, Maiorulu Noacu de Hunyade.

Siedinti'a urmatória se anuncia, pre dîu'a de mâne la 12 óre.

Siedinti'a a III-a 3 Oct. sub presidiulu Pré Sântiei Sele P. episcopu Procopiu Ivacicoviciu se autentica protocolulu siedintiei premergatóre, vinu apoi unele proteste, contr'a alegeriloru unoru deputati cari se predáu comissiunei respective verificatóre ; fiindu-ca au incursu din mai multe pârti petitiuni, anumitu invetiatoresci, altele de despartîre a uneloru comune bisericesci române de câtra ierarchi'a serbésca din confiniele militare, presentate de dep. Balnosianu, se alege un'a comissiune petitiunare in persónele dd. deputati : Ioane Papiu, Branisce, Ioane Pinciu, Georgiu Petroviciu, I. Deseanu, I. Popoviciu, Ioane Fauru, Lazaru Ionescu si Tim. Miclea.

Orbonasiu reportatorulu comissiunei verificatóre recomanda a se verificá deputatii. I. Tipeiu, I. Papiu, Dimitrie Iacobescu si Ios. Popoviciu, cari se si verificara.

Dr. Marienescu propune alegerea unei comissiuni pentru regularea sidocsiei episcopesci si protopresviterali, precum si edarea unui schematismu pentru tustrele diecesele, ceea-ce se si primesce. Cu aste siedinti'a se ridica. —

Siedinti'a a IV in 5 Oct s'a ocupatu cu modificarea unoru §§. din regulamentulu internu alu congresului.

In siedinti'a a 6 Oct. V dupa autenticarea protocolului si anunciarea din partea presidiului a mai multoru incurse, precum si dupa verificarea dep. Paraschivu, Popa si Gaetanu, se pune la ordinea dîlei raportulu comissiunei pentru regularea parochieloru. Macelariu propune cu privintia la importanti'a cestiunei amanarea desbaterei in siedintia publica. Dar se cetesce raportulu comissiunei.

Siedinti'a devine interesanta prin deslusirile ce le da presidiulu asupra punctului ce privesce introducerea de capelani in biseric'a nóstra, dupa cum sunt sistemisati in proiectulu comissiunei.

Biseric'a prin introducerea unui parochu in ori ce comuna, fia aceea câtu de mare, si mai multi capelani subordinati, se aru abate dela pracs'a ei cea vechia usuata pana acum. Raportorulu (Metianu) si altii au avutu in vedere purtarea agendeloru parochiali si responsabilitatea pentru densele. Desbaterea generale se amâna pre dîu'a urmatória.

In siedinti'a a VI 7 Oct. dupa autenticarea protocolului si asternerea credentiunaleloru dep. Bartolomeiu, Dringâu, Ioanoviciu si Ionescu, P. vicariu episcopescu M. Romanu asterne unu proiectu de resolutiuue, prin care se esplica mai multi §§. din statutu. Branisce propune sa se predea votulu separatu a 6 membri din sinodulu archidiecesanu contr'a unoru alegeri in consistoriulu archidiecesanu. Inse fiindu ca pres. arata, ca sinodulu archid. nu a adusu unu astfeliu de conclusu propunetoriulu si retrage propunerea.

Dupa unele afaceri mai merunte, venindu regularea parochieloru la ordinea dîlei asterne Hani'a unu proiectu nou pentru regularea parochieloru. Borlea cere amanarea desbaterei acestei cestiuni. In fine in desbaterea generale se primesce proiectulu comissiunei de base la desbaterea speciale. La punctele ce privesce introducerea capelaniloru s'a incinsu o desbatere lunga carea in fine se intrerupse si se amanà pre dîu'a urmatória.

Regularea parochieloru.

Dintre obiectele cele multe si insemnate, ce se voru pune nesmintitu la ordinea dîlei in congresulu presinte, amu poté dîce, cá obiectulu celu mai importantu este invetiamentulu si regularea parochieloru, câci in adeveru, ambele suntu fundamentulu, pre care trebue sa ne basâmu tóte lucrârile ulteriore, déca voimu, ca intrég'a nóstra metropolia se aiba zidire solida si unu viitoriu siguru.

Déca va succede congresului a nimerí o organisare sanetósa si corespundietore referintieloru nostre, atuncia negresitu va fi asigurata nu numai esistinti'a bisericei nóstre, ci totodata si propasirea intregului cleru si poporu in cultur'a natiunala ; câci nu ni este permisu a perde din vedere nici odata, ca biseric'a nóstra este nu numai autonoma ci si nationala, si ca déca vomu fi capaci a esploatá tóte folósele statutului nostru organicu, si pre bas'a acestui'a vomu face mai departe statutele nóstre, — atuncea fâra indoiéla, prin aceste ni vomu câstigá o garantia cu multu mai sigura pentru desvoltarea grabnica a culturei poporale, si a simtiului de natiunalitate, de câtu prin ori ce lege minunata de natiunalitate. Ori câtu sa fie de liberala o lege de natiunalitate, noi nu o potemu intrebuintiá spre folosulu nostru, déca ne lipsesce unu poporu cultivatu, care sa si cunósca nu numai datorintiele ci si drepturile sale in statulu civilu. Nu este casu pâna acumá, ca singuru o lege de natiunalitate, ori câtu de liberala, se fie facutu cultu si fericitu pre unu poporu !

Asiá dara, déca ne trebuie cultura, si libertate, — sa ne folosimu cu puteri intrunite de midiulócele, ce le avemu in posessiunea si in apropiarea nóstra, si sa esploatâmu spre binele nostru tóte folósele statutului organicu adeca a constitutiunei nóstre bisericesci, carea si asiá este atâtu de liberala, câtu aceea in adeveru nu sta departe de sufragiulu universalu.

Unu astfeliu de midiulocu poternicu spre desvoltarea nóstra spirituala si materiala este organisarea si regularea parochieloru, ce statutulu organicu ni o-a lasatu in liber'a voia.

Trebue sa avemu mai nainte de tóte preoti culti spre luminarea poporului, si ca sa i avemu astfelu, trebuie sa-i si dotâmu, adeca pentru luminatorii poporului trebuie sa creâmu o astufeliu de stare materiala, câtu preotii nostri sa nu se mai ocupe cu sép'a si cu plugulu cá pâna acum'a, ci sa se sacrifice curatu numai misiunei sale celei inalte.

Dar' cine, cum, si de unde sa reguleze parochiele? o intrebare, ce trebuie sa fie deslegata spre multiumire comuna si in intielesulu statutului organicu, care garantéza autonomi'a singuratecelorn sinóde de josu pâna susu.

Congresulu nesmintitu va trebuí so respecteze acésta autonomia in câtu se póte mai estinsu, dara totusi organisarea parochieloru nu o póte concrede cu totulu si fâra nici unu iudreptariu sinódeloru eparchiale, ci combinandu autonomi'a singuratecelorn sinóde cu drepturile si detorintiele forului celui mai inaltu, adeca cu ale congresului, va trebuí sa staverésca unele principii generale chiaru si pentru uniformitatea lucrâriloru, in a câroru cadru apoi sinódele eparchiale, ascultandu firesce si parerea sinódeloru parochiale, sa puna in lucrare organisarea definitiva si detaiata pâna la parochi'a cea mai mica.

Mai multu congresulu nu póte face, câci déca organisarea parochieloru aru si compete deadreptulu numai congresului, totusi o organisare fundamentala si detaiata, f â r a d a t e l e a u t e n t i c e despre numerulu sufleteloru, a preotiloru, a dotarei de astadi etc. ce i lipsescu, — in sesiunea presinte n'aru potea duce la indeplinire odata nimic'a. I remane dara a staverí numai liniamentele principale ale regulârei parochieloru.

Dara vine intrebarea: cari sa fie acele principii generale?

Multi se voru fi ocupatu pâna acum'a cu cestiunea parochieloru, daru durere, o-amu studiatu cu totii numai superficialu, si nu atâtu din datorintia, câtu numai din acelu indemnu, ca multu putienu ne a interesatu caus'a bisericei nóstre dreptu credincióse, si asiá findu acést'a cestiune pentru congresu nóua, si nedesbatuta in publicitate, — . in lips'a unui indreptariu séu proiectu chiaru si principiile generale ale organisârei parochieloru suntemu siliti numai ale pipaí si a le cautá giuru impregiuru din tóte pârtile.

Dupa parerea mea, congresulu nationalu, va stabilí unu principiu, déca va enuntiá, ca i n t r ' o c o m u n a b i s e r i c é s c a n u p o t u f i m a i m u l t i p a r o c h i d e c â t u n u m a i u n u l u;

Scimu ca pâna acum'a intr'o comuna bisericésca cu o populatiune mai marisióra, erau doi, trei, pâna chiara si siepte preoti, si fie-care avendu parochi'a sea separata, erá respundietoriu numai pentru cerculu seu propriu din aceea-si comuna bisericésca, si asiá lucrârile loru d. e. la facerea conscriptiuniloru, la sevarsirea santeloru slujbe, intr'un'a si aceea-si comuna bisericésca erau de atâtea feliuri, câti erau „parochii“ si precum erau densii in stare a-si pricepe datorintiele. Spre evitarea anomalieloru, este de lipsa a se enuntiá, ca in fie-care comuna bisericésca numai u n u p a r o c h u sa póta fi aplecatu, care apoi sa fie respundiatoriu fatia cu superioritâtile sale pentru intrég'a comuna bisericésca.

Inse pre lânga tóte acéste déca intr'o comuna bisericésca interesulu bisericei nóstre dreptucredincióse aru cere immultirea personalului bisericescu, si déca comun'a bisericésca, este in stare a garantá o dotare potrivita pentru mai multi preoti: acolo afara de preotulu ordinariu (p a r o c h u) sa mai póte aplicá dupa impregiurâri unulu séu m a i m u l t i p r e o t i (administratoru, capelanu.)

Iéca alu doilea principiu generalu, despre care asemenea potemu meditá destulu precum d. e. unde este linea demarcatiunala intre drepturile si datorintiele parochiloru, administratoriloru, capelaniloru unulu câtra altulu, câtra protopresviteratu etc.

Alu treilea principiu aru fi: déca in atare comuna bisericésca astadi se afla mai multi preoti fâra de a fi provediuti cu dotare potrivita: acolo are sa se faca in viitoriu r e d u c e r e a succesiva a numerului preotiloru.

Despre reducere s'aru poté vorbí si mai multu de câtu despre celelalte principii inse de óre ce sinódele nóstre si au autonomi'a loru, — atâtu dotarea potrivita a preotiloru, câtu si punerea in lucrare a reducerei parochieloru remâne afacerea sinódeloru eparchiale, si aceste sinóde apoi voru avé datorintia de a face o regulare detaiata a parochieloru.

Firesce, pentru de a se face o regulare câtu se póte de uniforma, — aru fi de lipsa, cá congresulu sa recomende sinódeloru eparchiale unele instructiuni generale spre urmare, precumu d. e. sa se recomende, ca plat'a unui parochu in parochiele cele slabe in bani, naturale si pamentu, sa nu póta fi mai putiena, de câtu 400—500 fl. v. a.

Daca congresulu va lucrá in astufeliu de directiune, credu ca va satisface pre deplinu pretensiuniloru autonomiei sinódeloru eparchiale fâra de a-si dechiará prin acésta activitatea sea de nula si in urma, déca s'aru aflá de lipsa, proiectele de regularea parochieloru se potu apoi subscerne congresului celui mai de a própe spre censurare si aducere in consunantia a proiecteloru si dispusetiuniloru de principii contrarie.

Atât'a este totu, dupa pererea mea, ce aru poté face congresulu, in sesiunea presinte; dara cumca trebue sa faca ceva — nu incape indoiala.

M i c h. B e s a n u.

Cronic'a resbelului.

Din cartiarulu generalu prusescu se scrie lui „Staatsanzeiger“ cu datulu Versailles 5 Octombre urmatórele:

Din partea St. Cloudului se audiá astadi diminéti'a la 8 óre bubuire tare de tunuri. Francesii se incercara a daramá prin aceea intariturile nóstre in direptiunea Sévreului si St. Cloudului. Acést'a incercare a fostu prim'a ofensiva decisiva, care s'a facutu din celu mai tare fortu (Mont St. Valerien) alu Parisului contr'a armatei asediatóre. Comitetulu pentru aparare demandà a se observá dintr'unu aerostatu efectulu canonadei. Se va fi convinsu ca acést'a canonada n'a produsu nici unu resultatu. Granatele inamice n'au avutu afara de daramarea in parte a unei câsi cladite pentru observatiuni nici unu efectu; nici trupele (prusiane) n'au avutu perderi nici siantiurile nu s'au daramatu. Inimiculu o fi observanda venitatea osteneleloru sele câci a incetatu cu bombardare, care in ór'a prima a fostu fórte vehementa, indata dupa 10 óre. Din partea nóstra se sciá, ca francesii voru sprigini bombardarea loru prin o escursiune din forturile ce suntu aprópe de Sèvres, precum Issy séu Vanves. Printiulu ereditariu a datu deci indata ordre, cá sa se alarmeze corpulu alu doilea bavaresu. Avantugardele nóstre inse nu s'au neliniscitu nici in Mendon nici pre inaltimea siantiului dela La Tour.

Din Florenti'a.

Unu corespondinte alu fóiei „N. Fr. Bl.“ scrie cu datulu 10 Octombre din capital'a Italiei urmatórele:

Dóue dîle de serbatóre, dupa cum mai frumóse Itali'a inca nu le-a vediutu, s'au petrecutu ieri in Florenti'a si populatiunea dovedì prin portarea sea ca intielege insemnetatea evenementului inbucuratoriu pentru Itali'a si pentru civilisatiune, care ieri si alalta ieri s'a indeplinitu. Alalta ieri dupa amédi la 3 ½ óre adeca sosí aici deputatiunea romana, care presentá regelui resultatulu plebiscitului si care depuse in numele concetatieniloru loru juramentulu. Orasiulu intregu si cu deosebire stradele numeróse si piatiele, prin care trecura deputatii dela locuinti'a loru pâna la palatiulu regale erá straformatu intr'o gradina de flori si Florenti'a a facutu onóre numelui seu de orasiulu floriloru. Florenti'a intréga erá pre picióre pentru de a salutá deputatiunea si in tóta viati'a nóstra inca nu amu vediutu o multime asiá de mare de cele mai frumóse copilitie si femei strense la unu locu. Ne credeamu transpusi intr'unu paradisu pamenteanu.

FOISIÓRA.

RELATIUNE PRESENTATA

de

A. PAPIU ILARIANU

in siedinti'a plenaria a societâtiei academice române, din 9 Septembre 1870, despre manuscriptele lui Ioane Budai-Deleanu, aflatóre in bibliotec'a centrale din Bucuresci.

(Capetu.)

XII.

O scrisória de 11 cóle in folio, cu litere latine, fâra indoiala câtra P. Maioru. Eata cum incepe scrisória:

„Scrisória pré Sântiei tale amu primitu cu „multa bucuria, si intielegându dintr'ens'a ca nu te „va superá corespondinti'a cu mine in lucrurile literarie, mi-au parutu ca m'amu nascutu de nou, si „cá câudu a-siu fire in mijloculu patriotiloru mei; credi-me séu bá amice, ca din acelu césu nu me „mai ingreunéza strainetatea, câci avendu unu amicu „asemene insufletitu spre procopsirea némului, me „socotescu mai fericitu a imprumutare cu densulu „scrisori, de câtu a dare prelectíi in Blasiu, si a „fire onoratu séu cuceritu de tóta eparchi'a Ar„délului; dara sa lasâmu acestea la unu altu prilegiu, „câci amu mai de trebuiatia lucruri a descoperire“ 1) etc. Urméza apoi a tractá despre ortografia; desfasiura cu eruditiune tóte ideele, tóte parerile despre ortografi'a româna cu litere latine: cercetéza cum e mai bine: mama, mamaa, mam'a, au mamâ; ómenii au ómenî, etc. etc.

1) Noi nu urmarâmu aci ortografi'a autorului.

XIII.

Alta scrisória, probabilmente totu câtra P. Maioru, cu unu estractu din Gramatica. Eata inceputulu scrisórei:

„Pré cinstite parinte! Scrisória pré c. Sântiei „tale din 13 Maiu an. cur. cu dragoste amu pri„mitu, bucurându-me ca amu aflatu in urma unu „sociu a necazuriloru, cu asemene taria de sufletu! „. . . Sciu eu fórte bine, ca tóte acele urgii purcedu „din culcusiulu nevredniciloru de numele romanescu „ce s'a incuibatu la Blasiu. Mai multu de trei„dieci de ani domnescu acesti ethnoctoni, si cá „sa-si vecinésca stapani'a prodescu binele de obsce „a poporului, facendu-se organu vrâjmasiloru, spre „avilirea lui. Cunoscutu-i-amu eu atunci fórte bine, „câudu i-amu parasitu, si fugindu, mai bine amu „alesu nemernicia decâtu sembra cu densii, inse ve„niva vreme si dóra nu e departe, câudu voru esí „la lumina tóte resfaciatele rusinâri a Hierusali„mului cestui nou. — Fiindu cuprinsu cu Lexico„nulu, si alte ostenele pentru de obscele folosu, „n'amu pututu sa me indeletnicescu cu alt'a dara „câtu mai curendu voiu se tragu de prefati'a obra„zariulu violénu a acestei mamile, si sa le aretu „adeverat'a fisiognomia! — pentru aceste deslulu, „cu altu prilegiu mai multe; deci pasîndu la pricea „nóstra ortograficésca“ etc. — De ací nainte incepe „discussiunea ortografica, si estractulu din Gra„matica, intitulatu: Theori'a ortografiei romanesci „cu slove latinesci.

XIV.

Tiganiad'a séu tabar'a tiganiloru. Poemation iroicomico-satiricu; — alcatuitu in dóuesprediece cântece de maestrulu cântaretiu Leonachi Dianeu, imbogatitu cu multe insemnâri si bagâri de séma: — critice, filosofice, istorice, filologice teologice de câtra Mitru Perea; — si s'au datu afara la piramida. —

Volume in 4-o de vre-o 278 foi; dóue esemplare cu multe variante. E vorb'a de tigani pre timpulu lui Vladu Cepesiu. Dianeu si Perea suntu pseudonime. Autorulu e totu Budai. Multimea de note suntu interesante pentru datinele si superstitiunele religióse ale româniloru.

XV.

Trei viteji (totu tigani), poemu in versuri; sta in legatura cu tiganiad'a.

XVI.

Menetmii s'au fratii gemeni, bucata teatrale.

Acestea suntu operele manuscripte ale lui Budai-Deleanu, ce se afla in bibliotec'a centrale din Bucuresci.

Nu potu terminá fâra a multiami dlui bibliotecariu pentru inlesnirile ce mi-a facutu la studiulu acestoru manuscripte.

Cine erá acestu Budai-Deleanu?

Mentionéza de densulu Sincai in prefatiunea gramaticei séle de la 1805 dicându ca Budai, consiliariulu, avea compusu unu dictionariu românu, latinu etc. [1]) D. Cipariu posede o scrisóra a lui Budai câtra P. Maioru, care cuprinde unu estractu de ortografia din gramatic'a sea româna-latina de la 1821. Totu D. Cipariu ne spune ca Budai, pre la 1821, avea de cugetu se scótia unu diariu românescu in Leopoli. Diuariulu nu pare a fi esîtu. D. Cipariu avea, inainte de revolutiunea de la 1848, unu esemplariu din prospectulu acelui diuariu, ti-

[1]) Magnificus et Cl. D. Ioannes Budai alias De Ioan Consiliarius Fori Nobilium de Regno Galliciae composuit Dictionarium Valachicum, Latinum etc. sed ad quem perfectionis gradum deduxerit, necdum mihi constat.

Sindiculu sî municipalitatea, ministrii, unu adjutantu generalu, unu maestru superioru de ceremonii sî mai multi oficieri de ordonantia ai regelui, deputatiuni de ale senatului sî camerei asceptau deputatiunea la curtea drumului de feru sî cându sosí trenulu, care îi aduse, in curte, cutremurá bucuri'a espresa aerulu prin strigate care nu mai voiau a incetá.

Caruntulu conducatoriu alu deputatiunei, principele Sermoneta, unu betrânu respectabilu, orbu, care se suí spriginindu-se de mân'a Sindicului in cales'a de gala, a fostu asiá de afundu miscata, incâtu lacrimele i curgeau parae preste fatia-i palida, in publicu insa-si domniá o bucuria asiá de mare incâtu ómeni necunoscuti se inbratisiau, impreunându-si bucuri'a in strigatulu : Eviva Itali'a, eviva Rom'a capitale.“

Deputatiunea se duse dupa aceea prin stradele serbatoresce ornate la locuinti'a sea, in hotelulu „New=Zork“ unde a trebuitu urmându strigateloru multimei sa apare pre balconu de repetîte ori. La 6 óre îi asceptá la pórt'a hotelului calesele de gala, pentru de ai duce preste Luug Arno in capine unde s'a datu in onórea loru unu banchetu, la care se intielege toastele inca nu au lipsitu. Sér'a eraui capinele fermecatoresce iluminate sî deputatiunea a fostu silita a se aretá de repetîte ori poporului. Unu membru alu ei, printiulu Ruspoli, le tienù o cuventare potrivita, prin care provóca pre italieni la concordia fratiasca pentru binele patriei, care cuventare se intielege s'a primitu cu entusiasmu saltatoriu.

Ieri la 11 óre se duse deputatiunea in calés'a regala de gala sî escortata de cavaleria la pa'atiulu regale Pitti, unde o primí la trepte adjutantele generalu sî prefectulu palatiului regale conte de Savry, cari o condose apoi in odâile regale. In sal'a de tronu primí regele deputatiunea, fiindu de fatia princés'a Margaret'a, printiulu Humbert, Amadeus sî Eugen de Savoyen, Carignan, ministrii sî alti dignitari inalti, cavaleri a ordinului Anunciat'a, deputatiuni de ale senatului sî camerei sî acceptá din mânile ei resultatulu plebiscitului.

De multimea convenita in piatia aclamatu tumultuosu trebuí sa se arate regele, princes'a ereditaria — care se pare a fi favorit'a florentiniloru, princii sî deputatiunea de repetite ori poporului, care nu se ostení á-si resuflá entusiasmulu intr'unu modu inimatu.

Mai tardîu asistà deputatiunea punerei solene a petrei de aducere aminte, care sa anuncia posteritâtiei resultatulu plebiscitului românu sî care s'a depusu sub Loggia. Sér'a s'a datu banchetu de gala la curte sî orasiulu intregu erá iluminatu.

Astadi face sî primesce deputatiunea vediute, deséra e Théâtre paré sî mâne va porní preste Mediloanu la Turinu, pentru de a depune pre mormentulu lui Cavour medalionulu dedicatu de români memoriei lai. Serbarea acést'a frumósa va fi tuturoru, cari i-au asistatu, neuitavera.

Resbelulu.

Estragemu urmatórele depesi, cu data de 27 sî 28 Septembre, pre cari le publica „Monitoriulu universale“ dela 30, depesie care dau amenunte esacte despre atacurile dintre prussiani sî liberii tragetori francesi, cum sî despre demoralisarea armateloru de invasiune :

Mezieres, 27 Septembre, 10 óre sér'a.

Unu parlamentaru prussianu a venitu sa céra renoirea armistitiului, spre a se puté transportá cârbunii trebuinciosi pentru alimentarea usineloru dela Reims sî spre a se puté sfersí evacuarea de raniti francesi, cari se afla inca in mare numeru la Sedan sî in locurile de prin pregiuru.

Depesia dela Fontainebleau câtra ministrulu de justitia la Tours.

27 Septembre, 3 óre.

Inamiculu a evacuatu pre deplinu Fontainebleau, adi diminétia orasiulu n'a fostu isbitu de nici o contributiune de resbelu, cu totulu din contr'a de cele ce s'au disu, dóra a trebuitu sa sufere nesce grele rechisitiuni in alimente, furagie sî forniturí de totu feliulu.

Puterile inamice, in numeru d'aprópe 5000 ómeni, cari au trecutu sî ocupatu Fontainebleau, facu parte din corpulu principelui Albert. Acést'a din urma pare c'a trecutu, indreptânduse spre Malesherbes, unde o parte din trupe l'au urmatu, pre cându restulu a luatu directiunea spre Parisu prin Charlly.

Unu postu prussianu, stabilitu la Chapelle-la-Reine, cá se intrarupe comunicatiunile, a fostu atacatu in nóptea de 26 de câtra liberii tragetori, cari au ucisu unu soldatu si-au facutu doi prisoniari.

La Ferté, 28 Septembre, 1870.

Dupa relatiunile date de prefectura, prussianii, in locu sa intre in Orleans, aru fi facutu o miscare de retragere. Unu prisoniaru scapatu a raportatu ca, in momentulu cându principele Albert se pregateá se intre in Orleans, aru fi primitu o depesia care i-aru fi modificatu dispositiunile.

Reintrâmu in Orleans.

27 Septembre, 4 óre sér'a.

Depesi'a din Souppes câtra ministrulu de ieterne la Tours.

Diverse persóne din Fontainebleau, care nu se cunosceau intre densele sî sî care suntu demne de incredere, asecurau adi diminétia ca descuragiarea sî demoralisarea s'au manifestatu in celu mai veditu modu, de dóue dile, intre oficiarii sî trupele prussiane, sî c'au plecatu in graba adi diminétia. prussianii, dupa unele marturii, aru fi suferitu perderi enorme sub fortulu Bicêtre sî sub unu micu fortuletiu, radicatu de curendu in acele lacovisti.

Unu proprietariu industriale d'aici spune ca unu omu, care a fostu in servitiulu seu sî incapabile se invente dela sine asiá ceva, i-a declaratu c'a fostu luatu cu sila o dî si o nópte la Bicetre, cá s'ajute la ingroparea unui insemnatu numeru de prussiani.

Souppes, 27 Septembre.

Prefectulu de Seine-et-Marne câtra delegatulu de interne.

Primescu depesi'a urmatóre :

400 prussiani suntu la spitalulu Coulommiers bolnavi de tifus.

Resursele orasiului Coulommiers suntu sleite de rechisitiuni.

O lupta fórte importante a avutu locu lânga Versailles. Prussianii au suferitu perderi considerabile sî trei din regimentele loru de cavalerie aru fi fostu nimicite.

Versailles aru fi fostu reluatu de francesi.

Fontainebleau s'a desiertatu de inamicu.

Se socotesce ca la 10,000 ómeni, 10 tunuri sî 2 mitraileuse perderile prussianiloru in aceste din urma dile.

Republicanii din Madridu se ocupa cu formarea unei legiuni, cá se vie in ajutoriulu francesiloru.

O fórte viia detunatura s'a auditu septemân'a trecuta la Gisors de câra mai multe persóne. Adi avemu — dîce diuariulu „le Vexin“ — esplicarea acestui faptu dela unu curieru din Pierrefitte, care a raportatu urmatórele : Nesce soldati francesi erau asiediati d'asupr'a cariereloru dela Pierrefitte, dintre Montmorency sî Saint-Denis, cându fura atacati de prussiani. Indata se dede ordine armatei francese sa se retraga; déra, in momentulu cându prussianii petrundeau d'asupr'a inaltimeloru carierei, o formidabile detunatiune s'audi, carierile minate de mai nainte sariau in aeru, distrugendu mii de soldati prusiani.

Dupa spusele acestoru ómeni, perderea prussianiloru aru fi fostu multu mai mare, déca nu s'aru fi grabitu cu darea de focu ierbarei cu care erá minata carier'a, câci corpulu armatei inamice nu erá totu gramaditu pre aceste cariere.

Comitele d'Aquila fratele defonctului rege Ferdinand de Neapole, a facutu unu daru de 300,000 franci pentru ranitii francesi.

Unu diuariu naréza episodulu intemplatu dupa intrarea prussianiloru in Provins. Ei luara tóte armele sî le sfarimara pre piati'a publica, afara de puscile de venatóre pre care sî-le apropiara.

Principele Albert siedea la d. Arnoux, vechiu siefu de posta.

Unu calu erá inhamatu la o cabrioleta. Fiindu c'asiá 'i vine gustu, puse de 'lu deshama sî 'lu puse in tiépa. Apoi dede proprietarului unu bonu dn 400 franci, dîcendu-i :

— Ti se va platí cându regele Prussiei va trece p'aici.

Calulu consta cá la 1,500 franci.

Cetimu in „Diariulu oficiale“ din 22 Septembre :

Admirarele de Chaillè, comandante preste alu 9-lea sectoru, a tramisu guvernatorelui Parisului unu copilu de 15½ ani, junele Gabriel Vinety, strad'a Vosges, 18, care purtá casc'a sî pusc'a unui soldatu prussianu pre care l'a trantitu sî ucisu adi diminétia pre câmpu, lânga Villejuif.

Guvernatorele Parisului a felicitatu p'acestu copilu de curagiulu lui sî 'i-a datu lui pusc'a si casc'a pre care pusese cu curagiu mân'a.

Diuariulu din Vien'a „Nóu'a Presa“ libera rapórta ca atunci cându — dupa bataile date in faci'a Metzului — puterile neutre, care avusera dejá cunoscintia despre conditiunile prussiane, au vrutu se intervie in favórea Franciei, de la cartiarulu generale alu regelui Wilhelm lî s'a respunsu :

---

paritu in 4-o, cu litere ciriliane, in Liovu (Leopoli). [2])

Ioanu Budai erá Românu din Transilvani'a, fiiu alu popei din satalu Cicmâu in comitatulu Huniadórei. Elu erá frate cu secretariulu guberniale Aronu Budai, care, de sî erá unitu, inca de pre la 1798 pâna la esirea-i din viétia la 1847 functionà sî ca notariu alu consistoriului episcopiei române din Sabiiu. [3]) Unu alu treile frate ocupà o deregatoria la oficiulu de saline in Oradea-mare ; trei copii ai acestui'a, Carolu, Iosifu sî Mari'a, traiescu inca. [4]) Ioanu Budai pare a fi avutu o fiica maritata in Galiti'a dupa Lewandovski, in a cârei posesiune remânendu manuscriptele dupa mórtea sea le cumperà apoi G. Asachi la 1868 din insarcinarea ministrului de atunci D. Gusti. [1])

Nu cunóscemu visicitudinile vietiei lui Ioane Budai. Elu póte se fi fostu unulu din clerici intorsi din institutulu teologicu din Leopoli ; dara de abiá se asiédia in Blasiu cá profesoru, sî preste pucinu se vede a fi cadiutu sî densulu la neintielegeri cu superiorii sei, sî anume cu episcopulu Bobu, despre care numai incape indoiéla ca erá mai despotu sî de câtu unu episcopu grecu séu latinu; astfeliu, Budai fu nevoitu a-si parasí patri'a sî a se asiediá pentru totu de a un'a in strainatate in Leopoli'a Galitiei. [2]) Dara mintea sî inim'a lui erau pururea in midiloculu Românilorn. In prefatiunea Lecsionului dupa ce arata ca inca cá studinte in strainatate se ocupá adunându cuvinte pentru dictionariu, cu scopu cá intorcându-se a casa, sa se intieléga cu altii mai procopsiti, elu adauge: „Insa altmintrea au hotarîtu ursit'a : câci, precumu „negutiatoriulu, ce plutindu de preste mari, togmá „câudu va se abata la malu, rapitu fiindu de nepras„nic'a vijelia sî venturi nesilnice, se trezesce arun„catu inapoi cu multe sute de miluri, la nisce „ostróve necunoscute : asiá sî eu ! abiá câlcai stra„mosiesculu pamentu, cându intimpinându-me tóte „improtivélele, fui silitu iérasi a merge de voia „buna in urgia, fui silitu in urma a me instrainá ; „ba cá cumu asiu dîce a me asiediá in tiera stra„ina, intru care nemernicitu me aflu pâna acumá.“ Asiá plângea Budai-Deleanu pre la 1818, colegu in sciintia sî in suferintia alu lui Clain, Sincai, Maioru s. a.

Cându Românii, guvernu sî natiune, se voru petrunde de marele adeveru ca sciinti'a este puterea ; cându macaru sectiunea filologica sî cea istorica a societatei academice române voru fi pre deplinu organisate, sî mai cu séma, cându voru dispune de fondurile necesarie: un'a din primele loru detorie va fi, de a eternisá sî memori'a acestui literatu, publicându-i operele pentru folosulu comune. Iéra pâna atunci (câci astadi, oh rusine ! sectiunea istorica a Academiei române nu dispune de unu singuru bunu), pâna atunci, dîcu nu ne remâne de câtu a studi'a cu asiduitate sî a contemplá cu admiratiune aceste sî alte asemeni tesaure nationali. Amu disu.

---

[2]) Cipariu, Principia, p. 322—325.

[3]) Vedi atestatulu consistoriului din Sabiiu. din 22 Aprile 1798. datu in favórca lui Sam. Clain, sî subscrisi sî de Aronu Budai cá notariu, publicatu in Archivu pentru filologia sî istoria Nr. 37, 1870.

[4]) D. Ilie Macelariu, de la care amu aflatu acestea promite a ne dá preste pucinn mai multe sciintie asupr'a Budaiesciloru, cá unulu ce a fostu crescutu in cas'a lui Aronu Budai in Sabiiu.

[5]) Vedi scrisorile lui Asachi dela 1868 câtra ministrulu Gusti, aflatórie in archivulu ministeriului instructiunei publice, sî publicate in aceste dîle in „informatiuni.“

[6]) Asta presupunere o amu dela d. Baritiu. Ea se potrivesce cu scrisorile lui Budai câtra Maioru, citatemai susu

„Nu lasamu nici un'a din conditiunile nóstre chiaru d'aru fi se ne batemu in contr'a intregei Europe.“

Acestu respunsu, pre care avemu temeiu se lu credemu de autenticu, da mesur'a insolietiei si-a indârjirei acestoru invingatori, pre cari succesulu îi imbéta sî i orbesce sî cari n'au sciutu repurtá cea mai dificile sî mai gloriósa din victorie a se invinge pre sine insusi.

Intre acestea Franci'a se ridica in mésa sî organisata pentru lupt'a suprema, isi rescumpera perderile.

Putemu constatá ca opiniunea publica din Europ'a se pronuntia cu energia crescenda in contr'a procederiloru prussiane sî veleitâtiloru cuceritóre alu regelui Wilhelm sî consiliariloru sei.

Liberii tragatori din Nicia cari au sositu in 27 Septembre la Tours, produsera mare sensatiune. Acesti'a suntu nesce ómeni tineri, bine formati, distinsi in purtarile loru, cu privire viia sî intrepida, daru mai cu séma echipati sî inarmati de minune. Uniform'a loru e cá frântur'a ferului, cu vipusca verde, quetre de pele sî pelerii tiroliane.

Suntu inarmati cu carabine de cea mai dintâiu calitate.

Noulu diuariu prussianu publica, la 2 Octobre unu articlu privitoriu la incoronarea regelui Wilhelm in calitate de Imperatu alu Germaniei.

Acésta fóia da se intieléga aliatiloru Prussiei ca aru trebuí ei insii se proclame de imperatu pre eroiculu betrânu!

Nisce noutâti, respândite la Berlinu sî sosite de pre câmpulu de bataie, anuntia ca Francesii au facutu, la 27 Septembre, o esîre in partea despre Colombey sî ca cu acésta ocasiune mai multe mii de Germani au remasu pre câmpulu de bataie. Garnisón'a fortului Saint-Julien a luatu o parte activa la acésta esîre.

Dupa o stralucita bataie, care tienuse trei óre Fracesii reintrara in Metz, cu unu mare numeru de prisioniari.

O depesia din Tours, cu dat'a de 1 Octobre publicata in „Corespundinti'a Slava“ pe la 4 Octombre dice ca guvernulu, printr'o depesia, comunica ca Tournon e plinu de raniti prussiani, cari aru prevení dintr'unu atacu infructuosu alu inimicului asupr'a Charentonului.

Tours, 1 Octombre.

Cetimu intr'o scrisóre din Paris de la 27 Octombre:

„Prussienii urmédia a se tiené in departare, ceea ce escita nerebdarea aperatoriloru Parisului. Toti, mai cu séma gardii mobili, ceru esîri pre o scara intinsa.

„Generalulu Trochu desvaluia multa activitate, Guvernulu a primitu informatiuni din afara, cari constatá marele efectu pre care la produsu circularea dlui Jules-Favre.

„Ieri unu balonu, care veniá de la Laon, a cádiutu in Paris. Aduse unu pachetu de scrisori.

De la Neufchateau, in 3 Octombre, se scrie „Corespundintiei Slave“ ca circula sgomotulu cum ca personagiulu omorîtu alu cârui cosciugu a trecutu pre la Toul, aru fi generalele Moltke.

„Independinti'a“ de la 9 Octombre ne spune ca vitézulu prefectu, care a aparatu pre baricade in fruntea poporului orasiului deschisu Saint-Quentin, este unu diuaristu cunoscutu, d. Anatole de la Forge, redactore la diuariulu „le Siècle.“

O depesia din Tours, publicata de „Corespundinti'a Slava“ de la 4 Octombre, spune ca guvernulu a primitu scire de la o persóna, care veniá din Metz, ca maresialele Bazaine a repurtatu mari avantagie asupr'a prussianiioru la 31 Augustu: alte incâierari favorabile Francesiloru au avutu locu la 23 sî la 27 Septembre.

Generalulu Bourbaki a facutu, la 27 Septembre, o magnifica esire, in care a gonitu pre Prussiani pâna la Briey.

Metzulu e pre deplinu ingrijitu de aprovisiuni sî de munitiuni.

Bazaine are o armata de 100,000 ómeni; sanatatea le e perfecta.

Gard'a natiunale se ingagiéza se apere orasiulu déca Bazaine va reesi se sî deschida unu drumu printre Prussiani.

„Gazet'a Pall-Mall“ publica mai multe declaratiuni, sémnate de numerosi generali sî oficiari de statu majore, dintre cari cea mai mare parte suntu captivi intre mânile Prussianiloru.

Dupa acestea daclaratiuni, predarea de la Sedan n'aru fi fostu adusa de o absoluta necesitate, ci d'o lasitate, cari asémena fórte multu unei tradari.

Siése tierani dintr'unu satu, d'aprópe de Versailles, au trasu cu puscile intr'unu soldatu.

„Uniunea liberala“ diuariu care apare in acelu orasiu, relata ca fiindu condemnati la mórte, ei au fostu gratiati printr'unu ordinu superioru sî ca populatiunea recunósce acestu actu de clementia.

Cu tóte acestea nu se póte negá ca participarea la resbelu a unoru elemente nemilitare ale populatiunei incepe de câtu-va timpu a se marí intr'unu modu simtibilu sî ca va trage necesitatea unoru vexatiuni cu atâtu mai aspre, cu câtu insocintii le voru suferí cá nesce culpabili.

Urmatórea comunicatiune oficiale a fostu facuta de autoritate prussiana comisariului de politie din Sedan:

Sedan, 29 Septembre 1870

„Amu aflatu ca la Crucea de auru sî la alte ospele se imparte afisiulu alaturatu, cá sa se contribuie in favórea saraciloru din Bazeilles.

„Vadiu in acestu actu unu blamu sî o falsa interpretare data la Senten ceexécutée in conlr'a acestui satu, in puterea drepturiloru de resbelu.

„Acést'a nu se póte tolerá, mai cu séma din partea strainiloru 1) care isi permitu a judecá modulu d'a lucrá a trupeloru germane sî cari, apoi punu si adi sa se fabrice arme sî munitiuni in contr'a nóstra.“

Acesti pungasi (grosschenputzer) sa lucreze astfeliu in tiér'a loru, cum intielegu ei; déru credu ca este in interesulu nostru, sa i oprimu sî sa i trimitemu acasa“.

Richard Goelch.

„Comisariulu de politia va veghiá cá nici o subscriptiune se nu se faca in orasiu, fára autorisatiunea dlui comandante alu cetatiei.

„Moncele alaturate pre lânga acést'a trebuiescu tramise, numai decâtu. in apoi, cu o chitantia a dlui comisariu politienescu, prin care sa se constate cá luatu cunoscintia de acést'a.

Comisariu civile

„Streugé.“

Judece fie-care acestu modu de interdictiune!

d. „Rom.“

Invitatiune.

Adunarea constituanta a despartiementului Clusiu, alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a rom sî cultur'a poporului rom. tienuta la Clusiu in 11 Iuliu a. c., a decisu tienerea primei adunâri generale ordinarie a despartiamentului la Morlac'a, cerculu Uedimelui sî a concrediutu comitetulu cu defigerea dilei pentru tienerea acestei adunâri.

In urm'a acestei incredintiâri comitetulu despartiamentului diu'a spre tienerea mentiunatei adunâri generalu a despartiamentului, a defipt'o la Morlac'a pre 24 Oct. (5 Nov.) a. c., adica pre sâmbet'a inaintea serbatórei Stului Dumitru, sî are onórea, a invitá prin acést'a pre toti membrii susu numitei asociatiuni, precum sî pre toti românii din comitatulu Clusiului spre participarea la asta adunare.

Din siedinti'a comitetului despartiamentului.

Clusiu 26 Septembre 1870.

Iosifu Popu
Secret.

Dela Reuniunea sodaliloru romani.

Sabiiu 7 Octombre. Cu acésta ocasiune aducemu la cunoscintia publica ca Sambata sér'a a fostu o productiune splendida data de reuniunea sodaliloru romani din Sabiiu, a cârei detaiuri cugetâmu ca le va da comitetulu Reuniunei pre numerulu venitoriu. Atât'a putemu dice ca domnisiórele An'a Bolog'a sî Mart'a Nedelcovici cu productiunile Dloru pre pianu a surprinsu pre publiculu celu numerosu sî alesu ceea ce s'au pututu vedé din aplausele cele entusiastice a le publicului. Totu asiá dicemu sî despre Domnii C. Nedelcovici Tr. Costande sî Is. Blaga, sî amu gresí cându nu amu amintí cu recunoscintia de corulu ajutatu de mai multi membri ai chorului clericalu de aici. O suprindere de totu placuta sî cu mare efectu ni a facutu tineruti'a Domnisióra, Mari'a Bolog'a declamandu poesi'a „Limb'a romanésca“ sî la provocarea cea entusiastica a publicului, poesi'a „Unu visu in nóptea de anulu nou.“— Venitulu din aceea séra pre discu a fostu 191 fl. sî 2 doidieceri.

A dóu'a dî se sânti steagulu susu amintitei Reuniuni, la care festivitate asistà cá nasiu pré on. p. Nicolau Popea vicariu archiepiscopescu. O deosebita norocire putemu inregistrá ca la ceremoni'a sântirei sî baterei cuieloru luara parte sî Présântiele Sele Episcopii Aradului sî Caransebesiului si unu publicu numerosu. Cu ocasiunea acést'a incursera 64 fl. v. a. pentru Reuniune. — La 1 óra fu prândiu comunu in gradin'a gerlitiana la care nasiulu rostí unu toastu fórte instructivu pentuu membri reuniunei si edificatoriu pentrn cei presenti.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu in Avrigu, devenitu vacantu, cu carele este impreunatu unu salariu de 420 fl. v. a. se escrie concursu pana la 22 octobre a. c. st. n. Concurentii suntu provocati sa si astérna suplicele loru deplinu instruite la inspectoratulu cercualu.

Sabiiu 3 Octobre 1870.

Inspectoratulu cercualu.

Concursu

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din Topliti'a româna se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu - 1, in bani 300 fl. v. a., — 2, cuartiru gratuitu sî lemne câte are invetiatoriulu lipsa; — un'a gradinutia pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a documentá, ca: au absolvitu teologi'a séu celu pucinu pedagogi'a intr'unu institutu publicu gr-or., ca suntu de relegea gr-or. sî ca au avutu o purtare morale buna. Concursele suntu a se tramite pâna in 15 Octombre a. c. la subscrisulu inspectoratu scolaru.

Inspectoratulu scol. distr. gr-or. alu Turdei superióre.

Iliceiu in 28 Septembre 1870,

Iosifu Brancovanu.
82—1 Prot. sî inspectoru distr. scol.

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr. or. Lancremu, Protopresviteratulu S. Sabesiu vacanta, se escrie concursu pâna in 20 Oct. 1870 st. v.

Léf'a impreunata cu acést'a statiune este 120 fl. v. a. pre semestrulu de 8 luni, cari in luni decursive se scotu din alodiulu comunalu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a asterne suplicile loru pâna la terminulu amintitu comitetului parochialu din Lancremu, in cari au tutu odata a dovedí: ca suntu de religiunea gr. or. ca suntu pedagogi séu teologi absoluti.

Lancremu în 6 Octombre 1870.

In numele comitetului
Ioanu Lasiu
(84—1) Parochu presiedinte.

Nr. 159. et 1870.

Concursu.

Sistemisându-se in urmá ordinatiunei consistoriului din Caransebesiu dto 3 Sept. a. c. Nr. 688 postulu de capelanu in comun'a Giulveziu din tractulu Ciacovei, asiá se escrie concursu pentru ocuparea acestui postu de capelann.

Doritorii de a ocupá acestu postu, cari potu fi numai clerici absoluti, au de a se infatiosiá pre 11 Octom. a. c. cl. vecbiu in s. biserica a Giulveziului provediuti cu documintele necesari conformu §-fului 7 punt. 2 § 13. 23 punt. 5 sî §. 121 punt. 8.

In Giulvezu 11 Sept. 1870.

In cointielegere cu dlu Protopresbitern
In numele comitetului gr. or. din Giulveziu
Teodoru Andrasi.
(78—2) Lazaru Stoiauu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci se deschide concursu pâna la 20 Octobre a. c. din urmatórele comune. —

1-0 Balomiru cu salariu anualu 80 fl. v. a. — din cas'a alodiale cortelu sî lemne. —

2. Romosielu cu salariu anualu 80 fl. v. a. din cas'a alodiale cortelu sî lemne —

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi au de a-sî asterne petitiunile sî documentele necesarie pâna la numitulu terminu la acestu scaunu protopopescu.

Orestie 29 Septembre 1870.

Nicolau Popoviciu
(81—2) Protopopu greco-resariténu

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 81. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 11/23 Octombre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela Congresu.

Siedinti'a a VI-a s'a tienutu in 7 Octombre sub presidiulu ordinariu. Dupa autenticarea protocolului se ascerne pre més'a congresului credentionalele deputatiloru Ioanu Bartolomeiu, Dringâu, Ioanoviciu si Lazaru Ionescu. Acestea se transpunu comissiunei verificatórie.

Par. protosincelu si vicariu episcopescu M. Romanu face urmatórea propunere :

Proiectu de conclusu.

Pentru a se precaveá unele dubietâti, ce se potu nasce la aplicarea dispusetiuniloru statutului organicu bisericescu — congresulu nationalu decreta urmatórele esplicatiuni la unii §§ ai statutului organicu si adeca :

1. La § 4. — Dispusetiunea pentru primirea streiniloru in sinulu vre-unei parochie, se referesce numai la streinii, cari fiindu si mai nainte de relig. greco orientala, se muta cu locuinti'a dintr'o comunitate parochiale intr'alta; dara nu si la aceia, cari de la alte religiuni trecu in sinulu bisericei nóstre, — pentru-ca acesti din urma dupa implinirea conditiuniloru prescrise in lege, se potu primí de locu, fára a se asteptá siese septemane dela documentarea trecerei.

II-la § 7. Decisiunile sinódeloru parochiale in agendele enumerate la acestu § sub punctele 2. 3. 4. 5. depindu dela aproparea consistoriului eparchiale, care dupa natur'a jurisdictiunei sele e chiamatu a controlá si a tienea in evindintia manipularea averiloru parochiale.

III. La § 13. Déca in privinti'a individiloru, cari aru fi de a se candidá la posturi preotiesci ori scolastice, nu s'aru potea intemplá cointielegere intre protopresviteru si comitetulu parochiale : tréb'a se substerne numai decâtu la consistoriu pentru decidere.

IV. La § 16. Recursulu datu in terminulu presc'risu contr'a vre-unui decisu alu sinodului parochialu, déca acel'a provine dela parte interesata si e insinuata la sinodulu par. impedeca esecutarea decisului pâna la o deslegare finala din partea consistoriului.

V. La § 21. Inventariulu averiloru parochiali unde se intielegu si cele strensu ale bisericei, apoi ratiociniulu anualu si proiectulu de bucate, dupa ce voru fi esaminate si aprobate de câtra sinodulu parochialu, se substernu consistoriului pentru notificare finala (conf. § 7., §. 23. p. 1. 15).

VI La § 23 p. 5. Escrierea concursului pentru ocuparea vre-unui postu de parochu, capelanu diaconu, profesoru si invetiatoriu numai atunci are locu : déca respectivulu postu e dechiaratu prin consistoriu de vacante, spre care scopu tóte stramutarile, ce se intempla in personalulu preotiescu séu scolasticu prin mórte séu si altcum, suntu de a se notificá de locu protopresviterului respective inspectorului scolaru, si de acolo consistoriului.

VII. La § 23 p. 12, Cualificatiunea cantoriloru bisericesci cuprinde in sine portarea buna morale, cetirea fluida si corecta in cârtile bisericesci si deprinderea esacta in tipicula si câutarile rituali.

VIII. La § 33 p. 3. Scaunele protopresbiterali dupa ce au esaminatu alegerile de parochu, capelanu séu diaconu, au a le substerne acele consistoriului pentru dispusetiuni ulterióre, si anume pentru a procurá investirea respectivului cu jurisdictiunea spirituale, ce . . compete.

IX. La § 37. Restimpulu de 14 dile pentru apelatiunile dela scaunulu protopresviterale se computa dela diu'a, in care s'a publicatu partiei apelate sententi'a scaunului protopresviterale.

X. La § 55. Membrii alesi ai scaunului protopresviterale se asternu prin consistoriulu eppului eparchiale pentru intârire. (cont. § 50 p. 2 anal., § 116).

XI. La § 140. De competinti'a consistoriului plenariu se mai tiene a decide cele ce privescu la manipularea interna a afaceriloru consistoriale, precum si intrebârile si causele de competentia dubia. —

XII. La § 142. Consistoriulu din Oradea-mare e in tóte coordinatu consistoriului din Aradu, si cá atare esercéza jurisdictiunea eparchiale in pârtile pentru care e constituitu. — . Unitatea eparchiale intre aceste dóue consistore se sustiene prin eppulu si sinodulu comunu eparchialu.

propusa de dep.
Mironu Romanulu.

Babesiu propune cá proiectulu acest'a sa se transpuna comissiunei pentru modificârile regulamentului si din aceea causa pentru ca acést'a este gat'a cu operatulu seu si asiá nu are nimicu de lucru. Congresulu se invoiesce cu propunerea acést'a.

Branisce cere dela presidiu cá sa se puna pre més'a congresului votulu separatu subscrisu de siése membrii si ascernutu sinodului archidiecesanu in sessiunea trecuta, privitoriu la unele alegeri in consistoriulu archidiecesanu, cari alegeri se afla in contradicere cu statutulu organicu. Presiedintele arata ca déca aru fi insârcinatu de câtra sinodulu archidiecesanu a ascerne acestu votu, bucurosu o aru face, inse fiindu ca in protocolulu sinodului archidiecesanu nu se afla nici unu punctu, care sa lu insârcinedie pre presidiulu a satisface cererei deputatului Branisce, asiá densulu sa si retraga propunerea.

Macelariu este in contr'a modalitâtiei observate la pretensiunea ce o face deputatulu Branisce

FOISIÓRA.

Despre valórea

si

Intrebuintiarea focuriloru pre câmpulu de batalia.

O frumósa traditiune cetimu in „Revist'a militara.“

Credemu ca facemu placere reproducendu o parte dintr'ens'a care da idea despre modulu intrebuintiârei armeloru :

Focuri de voia séu de dóue ronduri. — Focurile acestea dedeau aprópe trei lovituri pentru fiacare arma si pre minutu, cu arm'a nerigata, si cându formatiunea erá pre trei ronduri; o singura lovitura, cu arm'a rigata din acesti din urma timpi, din caus'a necessitâtiei de a rumpe cartusi'a, de a o intórce.

Déca ne amu gândí apoi, ca trajectori'a armei acesti'a este multu mai pucinu intinsa de câtu aceea a armei nerigate, si batai'a sea drépta inferióra, vomu recunósce ca arm'a acést'a construita mai cu séma pentru necessitâtile resbóieloru nóstre din Afric'a, arm'a acést'a putea sa fia o arma mai buna pentru tirraliori de câtu acea pre care o inlocuiá, déra neaperatu fi erá inferióra cá arma de linia. Nu voiu cautá alta proba de câtu pucin'a intrebuintiare ce au facutu dintr'ens'a soldatii nostri in Itali'a, preferându in tóte impregiurârile baionett'a.

Afara de acést'a, este lesne sa póta cine-va apretiá cu aproximatiune perderile probabili ce suferea o colóna plecându la atacu. Sa suposâmu o positiune ocupata de unu batalionu tare de 720 ómeni. Colón'a parcurá aprópe 200 metri sub focului aperârei adica, dóue minute de cursa stá sub acestu focu; in timpulu acest'a se trageau intr'ens'a celu multu 1500 de focuri, din care 10 la % abiá lovea in carne; cadeau déra celu multu 150 ómeni morti séu raniti. Déca acum amu supusá colón'a acést'a de o fortia egale cu trupele de aperare, 600 de ómeni aprópe ajungeau la atacu, avendu cu densii superioritatea elanului si acea a ecitatiunei; tóte sanse'e erau pentru densii.

Cu arm'a cea nóua, colóna de atacu nu póte porní in atacu de câtu celu multu la 400 metri, in acelea-si conditiuni de ordine si de conservare; aru fi nevoita déra sa stea patru minute sub focului aperatoriloru, ceri calcu latu pre 6 lovituri de omu si pre minutu celu pucinu, are sa dea 17,280 projectile. Suposându si aici ca numai 10 la % suntu eficace, amu gasí ca colón'a de atacu aru trebuí sa pérda 1728 ómeni, adica ea aru fi distrusa in anteiulu minutu.

Ori si cari aru fi ipotesele ce se potu face asupr'a efecteloru materiali séu morali produse de prepararea atacului, n'a-siu putea admite succesulu, pre câtu timpu câti-va ómeni aru mai putea stá in picióre. Sa nu remâna de câtu 100; déca ei suntu decisi, in patru minute dau 2400 de focuri, si suntu prin urmare in stare sa respinga ce aru mai remanea din batalionulu care ataca.

Déra déca focului de voia poseda puterea acést'a teribile cându o trupa este in defensiva, se intielege ca nu póte fi totu astfeliu si pentru cea ofensiva. Amu disu mai susu ca dincolo de 400 metri felulu acest'a de focuri n'aru mai avea valóre; pre de alta parte este greu de admisu cá o trupa sa póta ajunge fâra cea mai mica perdere la 300 séu 400 metri, sa iá positiune in fati'a altei'a, cá d'acolo se incépa unu focu rapede. De siguru ca a trebuitu sa primésca câte-va salve in timpulu inaintârei séu marsiului seu care i-e causatu perderi insemnate inainte de a intrá in lupta in momentulu atacului, numai dispositiunea de terenu esceptionale aru putea ecuilibrá siansele intre dens'a i aperare.

Focului altileriei. — Nu voiu intreprinde ecsaminarea detaliata a focuriloru de artileria, câci aru trebuí sa esu din limitele restrinse ce mi-amu trasu. Voescu sa amintescu numai ca artileri'a se bucura astadi de o mobilitate care are s'o faca mai indrasnétia de câtu in trecutu, si ca batai'a sa fi permita a se asiedia la distantie ce o asigura in contr'a ori-cârei surprinze. Calitâtile acestea chiaru au sa-i permita o tactica cu totulu diferita de acea intrebuintiata de artileri'a cea vechia.

Nevoita a fi fórte circumspecta, totud'a-un'a espusa la iruptiunile cavaleriei, séu chiaru la asalturile infanteriei, artileri'a nerigata nu combatea de câtu in defensiva, afara numai déca razemându-se pre trupe ofensive, pre cari si le sustienea, n'aru fi incercatu sa faca se descrésca resistenti'a, contrabatendu artileri'a inamica.

Artileri'a actuale dispune de unu tiru cu obuse, are intre 1600 si 3000 metri este superiorulu tirului cu ghiulele si cu obuse a tunuriloru nerigate intre 500 si 1000 metri. Tirulu seu cu obuse incarcate cu glóntie, da pâna la 1300 metri unu tiru de mitralia, ecuivalentu cá acel'a alu cutieloru cu glóntie, trase la 200 metri din obusierele de 15 centimetre, si de 4 ori mai superioru acelui alu tunuriloru de 8 nerigatu la aceea-si distantia. Artileri'a actuale a conservatu tirulu cu mitralia pentru distantiele cele mici, si in curendu are sa se adauge si efectele mitraliatriceloru.

Se póte déra asiedia la positiune cu tóta siguranti'a, afara din batai'a puscei de infanteria; póte deschide focuri asupr'a acesti'a de o precisiune si de o eficacitate teribile, sa lucreze intr'unu cuventu cá arma defensiva asupr'a trupeloru, pre cându ar-

presidiului, pentru ca densulu e de convingere ca presidiulu nu póte fi detoriu a asterne votulu separatu alu sinodului archidiecesanu congresului, si asiá deputatulu Branisce trebuiá sa faca o motiune de sine statatória.

Branisce cu consideratiune la deslusîrea data de presidiu, si retrage propunerea.

Lengeru e de parere, cá sa se statorésca titlulu la regulamentulu celu nou si sa se deá la tipariu.

M a c e l a r i u nu afla de lipsa statorirea acést'a, de óre ce titlulu remâne celu vechiu.

Al. M o c i o n i observându ca s'a trecutu pré in graba preste cestiunea sulevata de Branisce arata ca insinuându-se la cuventu, au vrutu sa reflecteze la dens'a numai atât'a, ca parerea lui M a c e l a r i u, prin carea afirma ca presidiulu nu aru fi datoriu a asterne congresului votulu separatu nu e corecta, dara parerea deslusitória, data de presidiu, este corecta.

G. I o a n o v i c i u dice, ca propunerea facuta de B r a n i s c e trebuie sa vina la protocolu.

G a i e t a n u e de parere, ca esplicarea §-lui 117 din statutulu organicu aru poté veni sub discussiune, nu inse si alegerea combatuta in votulu separatu.

Comissiunea verificatória recomenda spre verificare pre deputatulu Pinciu.

La ordinea dilei e proiectulu urmatoriu:

Proiectu

pentru regularea parochieloru.

Avendu in vedere, ca tóte institutiunile nóstre bisericesci au de scopu binele si fericirea poporului nostru romanu,

avendu in vedere, ca poporulu nostru numai prin luminarea sea póte ajunge, acelu binc si aceea fericire,

avendu in vedere, ca luminarea si cultur'a poporului nostru, nu se póte ajunge de câtu iérasi numai prin organe luminate, si ca de asemenea organe vinu a se considerá in I-a linia preotii nostri, cá urmatorii acelor'a, câror'a Mântuitoriulu lumei a dîsu: „mergendu invetiati tóte némurile“,

avendu in vedere ca unu preotu luminatu numai atunci se póte devotá missionei sale cei grele cu revna si succesu, cându esistinti'a lui din partea bisericei va fi asigurata prin dotarea corespundetóre a parochiei,

avendu in vedere acestu congresu bis. ca dotarea parochieloru dupa tienórea § 7, p. 5 din stat. org. alu bisericei nóstre, in I-a linia, cade in competinti'a sinódeloru eparchiali si numai in a 2 si a 3-a in acea a sinódeloru parochiali si a congresului nostru nationalu bisericescu,

Avendu in vedere inse acestu congresu bisericescu, ca precum au sinódele parochiali dreptulu de alegerea parochului, capelanului si aceluialaltu personalu bis. totu asemenea au si detorintia a dotá pre alesii sei bisericesci, despre o parte ca densii si mai vertosu preotulu, se póta subsiste amesuratu pusetiunei sale, iéra de alta parte si ca se si póte implini chiamarea sea cea grea si inalta cu tóta acurateti'a, si in fine,

avendu in vedere acestu congresu bis. ca reducerea numerului preotiloru este unu midilocu eficace la inlesnirea dotatiunei loru din aceste motive comissiunea esmisa pentru regularea si dotarea preotiloru, propune a se decide urmatórele:

1. In viitoriu intr'o comuna bis. nu potu f mai multi parochi de câtu numai unulu carele este responsabilu pentru tóte agendele si detorintiele oficiului parochialu.

2. Déca in vre-o comuna bis mai impopulata si latîta, interesulu bisericei aru cere inmultirea personalului preotiescu, si déca atare comuna bisericésca este in stare a garantá o dotare corespundietóre pentru mai multi preoti, acolo afara de parochulu se mai póte aplicá, dupre imprejurâri, unu séu mai multi capelani.

3. Déca intr'o comuna bisericésca fâra conditiunile mai susu atinse se afla astadi mai multi preoti, acolo are a se face reducere indata ce unu postu vine in vacantia.

4. Alâtu dotarea preotiloru, câtu si punerea in lucrare a reduceriloru, este afacerea Sinódeloru eparchiale.

5. Pentru cá totu-si regularea si dotarea parochieloru, in viitoriu, se fie in câtu se póte uniforma in intrég'a provincia nóstra Metropolitana, se recomenda Sinódeloru nóstre eparchiali a luá de cinosura urmatórele:

a) Venitulu anualu alu preotiloru sa se reguléze dupa anumite clase in tóte eparchiele in modu corespundietoriu.

Clasificarea venitului o voru face sinódele eparchiali dupa imprejurâri,

b) Reducerea provediuta in p. 3 sa se puna in lucrare astfeliu, cá intr'o comuna bis. unde astadi suntu mai multi parochi, acele indata ce devinu vacante sa se impucineze.

c) La bisericele si comunele ce au preste 1500 suflete, si nu suntu fórte respandite se póte aplica cu dotatiune cuvenita câtra parochu inca unulu, la cele unde suntu preste 3000 sufl. se potu aplicá inca doi, si in loculu preste 4000 sufl potu fi lânga parochu inca 3 preoti; casuri de natura estraordinara remanu incredintiate consideratiunei consistorieloru concerninte.

d) Consistoriele eparchiali sa compuna pentru fia-care protopresbiteratu, câte o comissiune constatatóre din protopresbiterulu cerninte si din câte doi membri mireni, comissiunea acést'a va avé sa mérga din comuna in comuna si in contielegere cu sinodulu parochialu alu fia-cârei comune bis. a face unu proiectu despre numerulu si dotati'a preotiloru amesuratu impregiurâriloru.

e) Acestu proiectu de dotatiune de impreuna cu tóte datele necesarie, si mai vertosu numerulu preotiloru din comun'a respectiva, cu nrulu sufleteloru, cu venitulu tuturoru emolumenteloru tienetória de parochia si cu propunere din partea sea pre lânga parere despre clasificarea parochieloru si dotatiunea loru, si preste totu cumu s'aru póté meliorá sórtea unei s'au altei parochii mai slabe, si in fine si cu observârile respectivei comune bisericesci sa se substérna, câtu mai curendu sinódeloru eparchiali spre ulteriór'a decidere.

f) Sinódele eparchiali facendu din tóte unu conspectu generale lu voru substerne apoi de impreuna cu unu proiectu despre tacsele stolare celui mai de aprópe congresu nationalu bisericescu. In fine pentru acele comune bis. in care nu s'aru poté efectuí o dotare corespundietóre, se recomenda sinódeloru eparchiali câstigarea unoru midilóce, si intemeiarea unoru fonduri spre ajutorirea preotiloru acelor'a. —

Sabiiu 5 Octombre 1870.

Proiectulu comissiunei.

H a n n i 'a, cu privire la cestiunea regulârei parochieloru asterne congresului urmatorulu proiectu:

Proiectu pentru organisarea si dotarea preotiloru in prov. metrop. gr. res. rom. din Ungari'a si Tranni'a.

P a r t e a g e n e r a l e:

I. Numerulu parochieloru este a se reduce si a se aduce la proportiuni corespundietóre cerintieloru rationali si adeverate ale lpseloru dictate de institutele bisericei nóstre ortodoxe si evlaviei credinciosiloru, carea totu-odata sa faca possivera o dotatiune mai corespundietóre statului preotiescu.

II. Intréga averea bis. miscatóre si nemiscatóre a bisericiloru parochiali din iintrégr'a provincia metropolitana, precum: edificiele bis cu apertinentiele loru intra si estravilane capitale, fundatiuni, sessiuni parochiali, cari se afla astadi in posessiunea bisericeloru, respective parochiloru din provinci'a

---

tileri'a de operare se va vedea sa nevoita in contr'a principiului admisu pâna acum, contrabata artileri'a atacului, lasându propriei sele infanterie grigi'a de a se protegiá pin focurile sele, déca aru fi atacata de infanteri'a inamica.

Din ceea ce precede, resulta ca atacului dispune astadi de focurile de artileria si de focurile de tiraliori, iéra aperarea dispune de acelea-si focuri, afara de focurile generali ale infanteriei dupa comanda, pentru distantiele mari, si de voia pentru lupt'a de aperare.

In ordinea acést'a de idea, me voiu incercá sa schitiesu astfeliu cum o intielegu, teori'a rationale a luptei, in presenti'a armeloru celoru nóue.

III

T e o r i 'a l u p t e l o r u.

Sa luâmu d'o parte si de alt'a o divisiune, si sa presupunemu ca ele facu parte din lini'a de bataia; vomu avea astfeliu intrebuintiarea celoru trei arme in lupta paralela, si cestiunea are sa se presente din punctulu de vedere celu mai generale.

Voiu adoptá pentru examinarea diverseloru fase ale actiunei, diferitele momente séu perióde ale divisiunei.

A n t e i u l u m o m e n t u.

Defensiva. Divisiunea a luatu positiunea ce i prescrie ordinea sea de batalia pre unu terenu óre care, si asupr'a cârui'a voesce sa primésca pre inamicu. Brigad'a antei'a desfasiurata intréga, acopere o creta militara; urmându-i conturulu batalionele, suntu dispuse astfeliu in câtu sa presente pre câtu se póte flancamente asupr'a totoru puncteloru. Plutónele nesotiu, din fia-care batalionu mergu inainte: fia-care dintr'ensulu desfasiura o sectiune in tirailori, care se asiédia la distantia necesaria dela antei'a linia, pentru a o garantá de focurile tirailioriloru inamici. Sectiunea ceea-lalta, sta grupata si adapostita, destulu de aprópe de tiraliorii desfasiurati, spre a putea sa-i intarésca séu sa-i schimbe la timpulu necesariu, si in acela-si timpu sa-i lege cu batalionulu dela care depindu.

Artileri'a se distribue intre centru si aripi, asiediându-se astfeliu in câtu se póta contrabate indata punctele unde s'aru putea pune artileri'a inamica. Oficiârii se ocupa in tóte pârtile sa apretieze distantiele in tóte directiunile, si sa insemneze din ochiu câte-va puncte de cari au sa se servésca in apretiarea acést'a.

Brigad'a a dóu'a se forméza inapoi'a celei d'antâiu, la o departare astfeliu in câtu sa fia in afara zonei eficace a artileriei opuse, si mai cu séma inaintea séu inapoi'a puncteloru de cadere a ricosieteloru sele. Ea este o bataia pre batalióne in glóte cu intervale de desfasiurare, si dispune alinierea sea astfeliu cá sa formeze o a dóu'a linia de aperare déca aru cere necessitatea. Sa acopere pre câtu va putea mai multu de sinuositâtile terenului.

Batalionulu de venatori da o compania de escorta la fia-care bateria montata a divisiunei, celelalte patru remânu la dispositiunea generalului de divisiune, cá reserva partiale.

Regimentulu de cavaleria cauta unu adapostu in urm'a aripiloru liniei a 2^e; da unu escadronu bateriei calaretie, care sta gat'a a porni asupr'a puncteloru unde actiunea sea póte sa fia folositóre in timpulu luptei.

Ofensiva. Divisiunea ese in colóna pre terenulu ce a alesu inamiculu cá câmpu de bataia. Cavaleri'a care mergea in capu, a aflatu unde este inamiculu, si a insciintiatu pre generalu; ea esploréza rapede terenulu si se intórce spre a se intruní cu regimentulu si sa-si faca raportulu seu.

Artileri'a trecendu inainte cu venatorii sei de excorta, se indreptéza câtra punctele cari i se paru mai favorabili pentru a bate positiunile inamice.

Antei'a brigada se desfasiura rapede, si tramite inainte tirailiorii si reservele loru; a dóu'a se forméza in colóna pre divisióne in glóte, intocmai cum amu dîsu pentru aperare.

Divisiunea merge in ordinea acést'a, tirailiorii ingrigindu a se adaposti câtu se póte mai multu, esplorându câtu se póte mai multu fundulu loru.

Cavaleri'a sta sub mân'a generalului de divisiune, si se aréta câtu se póte mai pucinu.

A l u d o i l e a m o m e n t u.

Actiunea se ingagiaza: artileri'a de atacu, dupa o lupta prealabile cu aceea a aperârei îsi pune tóte silintiele a acoperí de projectile punctulu câtra care au sa tindia tóte silintiele atacului, spre a pune liniele inamice in imposibilitate de a mai resistá.

Artileri'a aperârei, lasându infanteri'a de a se protediá singura de intreprinderi maseloru atacânde, prin focurile sele se selesce sa paraliseze focului artileriei opuse.

Tiraliorii atacului iéu dreptu tienta a se apropiá câtu se póte mai multu de positiuni spre a potea trage intr'ensele, si sa fia gat'a sa le ocupe indata ce elu s'aru retrage; acei ai aperârei cauta câtu se póte mai multu a se opune proiecteloru loru, si cata si densii a respinge pre adversarii loru.

Antei'a linia a aperârei resista focuriloru atacului, alimentéza cu ómeni si cu cartusie tirailiorii cari se lupta inaitea ei, si dirigéza salve de focuri asupr'a ori-cârei trupe ce s'aru apropiá la 500,800 si chiaru 900 metri.

Antei'a linia a atacului sa subordinéza miscâriloru tirailioriloru, îi sustiene si îi schimba la timpulu oportunu: sta gat'a a inaintá indata ce tira-

motrop. se dechiara de avere nedisputavera sî inalienavera a bis. parochiali gr-res. sî cá parte intregitóre inalienavera a averei bisericei eparchiali gr-res. din provinci'a metropolitana.

III. Parochiele se impartu in matere sî filie. Acestea séu suntu afiliate la o parochia, matere si compunu la olalta un'a parochia séu suntu de sine statatóre. Fia-care parochia matere cu filiale, deve inzestrate cu cas'a sî sessiune parochiale (portiune canonica) completa de 32 jug. (custa) séu in pamentu dupa cualitatea locului, séu in relutu corespundietoriu in bani din averea comunale séu dela singuratecii parochieni, pre lânga competinti'a stolara.

IV. Parochiele filiali de sine statatóre pre lânga cas'a parochiale se fia provediute su $^1/_2$ sessiune, ad. 16 jug., afara de competinti'a stolara.

Partea speciale.

I. Fia-care comuna bis. pâna la 1500 suflete constitue séu un'a parochia cu unu séu mai mult parochi séu dupa positiunea lucului mai multe parochii de sine statatóre. Parochiele se provedu cu unu parochu; dela 1500—3000, cu doi; pâna la 5000 suflete, cu trei; pâna la 8 mii cu paruti pâna la 10 mii cu cinci parochi, toti dotati dupaIII.;

II. Comunia bis. pâna la 100 suflete, déca nu suntu in stare a corespunde detorintiei sub IV indigitatu, se afiliéza parochiei matere mai de aprópe, iéra corespundiendu acelei'a se dechiara de sine statatatóre, sî se provedu cu unu preotu sub nume de administratoru.

III. Institutulu capelanieloru este incompativeru cu institutiunele bisericei nóstre.

IV. Parochiele dispusetiunali sub I, vinu a se reduce asiá, ca devenindu acele vacante sa nu se mai reintregésca.

V. Din sessiunile parochiali, devenite in modulu acest'a vacante cu $^1/_2$ sessiuni sa se imbunetatiésca subsistinti'a parochului, respective parochiloru sistemisati, iéra ceea-lalta $^1/_2$ cu casa parochiale sa se folosésca spre formarea unui fondu parochialu bisericescu.

VI. Datori'a, resp. esoperarea sessiuniloru parochiali de la locurile competenti sî reducerea parochieloru, amesuratu principieloru aici statorite este afacerea sinódeloru, iér casurile sî impregiurârile straordinarí remânu lasate consideratiunei consistorieloru eparchiali. Celelalte din proiectulu comissiunei, sî adeca consistoriele eparchiali se compunu pentru fia-care protopopiatu etc.

6/18 Nctombre 1870.

Hani'a.

Borlea vorbindu mai pre largu despre obiectele cele mai importante cu cari aru avea congresulu sa se ocupe in prim'a linia, dintre cari regularea parochieloru, imbunetatirea starei materiali a clerului sî regularea afaceriloru scolari, desfasiura greutatea resolverei cestiunei privitóre la regularea parochieloru. Din care causa densulu afla de necesse amenarea deslegârei sî studiarea cestiunei mai cu temeiu. Propune dara amenarea.

Babesiu in o espusetiune mai pre larga sî descopere convingerea ca cestiunea regulârei parochieloru e ventilata prin publicistic'a nóstra nationala, sî desbatuta prin urmare sî matura de a se aduce conclusu asupra-i. Deci densulu respinge propunerea lui Borlea sî cere intrarea in desbatere.

Macelariu e de parere cá amenarea sa fia numai pâna in diu'a urmatória pentru cá in conferinti'a de sér'a sa se mai consulte membrii congresului asupr'a cestiunei.

Al. Mocioni cere a se decide mai anteiu, déca se primesce propunerea lui Borlea.

Pope'a revine asupr'a importantiei cestiuneloru atinse de Borlea sî e de convingere, ca resolvarea cestiunei pusa pre tapetu nu trebuie grabita pentru ca taia adencu in viitoriulu bisericei sî natiunei române. Este dar' pentru amenare, inse nu pentru o amenare indelungata.

G. Ioanoviciu partinesce parerea lui Babesiu.

Propunerea lui Borlea se pune la votu sî cade.

Presiedintele da deslusíri, ca congresulu este chiamatu in prim'a linia a luá cestiunea la pertractare. Atrage atentiunea congresului asupr'a celoru dîse de presiedinte sî cu alte ocasiuni cu privire la obiectulu din cestiune.

Babesiu luându cuventulu supune unei critice proiectulu comissiunei sî proiectulu lui Hanni'a facendu o paralela intre amendóue, resultatulu criticei este primirea proiectului comissiunei din parte-si sî respingerea celui alu lui Hanni'a.

Besanu e pentru proiectulu comissiunei.

Branu de Lemeny cere intrarea in desbaterea speciale.

Georgiu Pop'a e pentru proiectulu lui Hanni'a.

Georgiu Ioanoviciu observa ca nu s'a trecutu formalu inca in desbaterea speciala sî asiá nu scie déca desbaterea e generale seu speciale.

Macelariu este pentru proiectulu comissiunei in combinatiune cu alu lui Hanni'a.

Hanni'a cá propunetoriu avendu cuventulu din urma, sî recomenda inca odata proiectulu seu.

Inchieindu-se desbaterea generale, congresulu trece la cea speciale. Punctulu 1 se primesce cá unu proiectu, punctulu 2 sî 3 dau ansa la o desbatere indelungata, carea se continua in siedinti'a urmatória.

Din siedinti'a a VII tienuta in 8 Octombre espunemu de o camdata se verifica cu dep. Fauru sî apoi sa continuà desbaterea speciale a proiectului pentru regularea parochieloru. Precum vedemu din siedintia precedenta discussiunea cea mai indelunga s'a invertitu in giorulu §§, 2 sî 3 ai proiectului. Acesti'a au datu ansa la ivirea unui numeru mare de pareri, in câtu in locu de dóue propuneri, a comissiunei sî a lui Hani'a se ivira mai atâtea, câti deputati luara cuventulu cá sa vorbésca la densele. Fórte buna fú dupa judecat'a nóstra observarea dep. Fauru carele aratà ca cum e cestiunea pusa e o reforma, carea de sî i place, dupa ce audí scrupulii barbatiloru bisericesci vede ca cestiunea e abatuta dela terenulu pre care trebuie sa fia. Asemenea sî alte pareri precum a lui Branu de Lemeny carele doresce ca cestiunea sa se réstringa numai la reducere, iéra ce nu trebuie redusu (adeca parochii) se remana facea ce au fostu sî pâna aci.

In siedinti'a a VIII tienuta in 9 Oct. Hanni'a interpeléza déca dep. Mediasiului Pop'a absentéza cu scirea presiediului. La ce i se respunde ca nu cu scirea presidiului.

Se verifica dep. Bartolomeiu, sî absentii: Hodosiu, Buzdugu, Eugeniu Mocioni, Popu Desseanu, Sig Popoviciu sî Brancoviciu. Hodosiu, Buzdugu sî Brancoviciu ceru concediu, sî li se da.

Vasilieviciu asterne unu proiectu pentru edarea unei foi oficióse bisericesci, carea sa apara la Metropolia. In privinti'a acést'a se alege o comissiune. Se mai alege o comissiune pentru fipsarea unoru principie ce se voru observá la alegerea consistoriului Metropolitanu. In fine trece congresulu la ordinea dîlei (fundatiunea gozduiana.) De ací impartasîmu acum, ca averea activa a fundatiunei face 443,406 fl. sî passiva 131,546 fl.

In sied. a IX tienuta in 10 Oct. se continua desbaterea asupr'a fundatiunei Gozduiane sî se termina. Dupa acést'a se pune raportulu comissiunei petitiunarie la ordinea dîlei. Objectulu celu mai interesantu este petitiunea comuneloru bis. din cetatea Brasiovulni dela St. Treime sî din suburbiulu Schei dela St. Nicolae, carea se resolva in intielesulu legamentului comuneloru facutu la 1852.

Considerându, ca atâtu estinderea teritoriala câtu sî numerulu sufleteloru in protopresviteratele dieceseloru metropoliei nóstre nu este asemenea, prin urmare nici administratiunea protopresviteratoloru nu póte fi pretutindenea asemenea prompta, grabnica sî corespundiatóre statutului organicu,

---

iliorii aru petrunde in positiunile neamice sî a se pune intr'ensele in defensiva: déra este neaperatu pentru securitatea sea sa pastreze totud'a-un'a ordinea desfasiurata, sa nu inainteze de câtu adapostita, precautiuni fâra de cari aru deveni o prada usióra atâtu pentru artileria sî câtu sî pentru infanteri'a apetâri. Trebuie sa se petrundia de acésta idea, ca ori-câtu terenu aru câstigá inainte este bine câstigatu, sî ca reintórcerile ofensive ale colóneloru inamîce, n'aru putea sai faca sa retrogradeze.

Alu treilea momentu.

Aperarea n'au potutu resistá focuriloru combinate a altilerici sî tirailioriloru atacului; s'a retrasu in urm'a liniei séle a 2°, care devine acamá intâiu. Tirailiorii atacului, dupa o luare in posesione prealabile, au fostu adjunsi de intâi'a loru linia; lini'a a dóu'a a urmatu miscarea, sî a luatu o nóua positiune la o buna distantia. Positiunea este luata, trebuie acum s'o mantina dupa regulele defensivei, séu sa se intreprindia o nóua ofensiune asupr'a liniei a dóu'a inamice.

Dara actiunea artileriei, tentativele tirailioriloru n'au sdruncinatu tari'a aperatoriloru, positiunea este totu ocupata. Indrasnescu sa afirmu ca a se tramite colóne de atacu, n'aru mai fi unu midilocu decisivu, sî ca acést'a n'aru servi la altu de câtu se adauge gratuitamente la desordinea sî perderile dejá facute. Trebuie lasata lini'a a dóu'a sa incerce unu atacu, séu sa sustiena retragerea sî sa dea la casu de trebuintia o lectiune unui inamicu ce s'aru pune in positiune sa fia urmaritu.

Câtu despre actiunea cavaleriei, cá isbire in contr'a unei trupe care resista, este o cestiune judecata mai dinainte. Cavaleri'a se pare a nu trebuí sa faca altu decâtu sa urmarésca trupe batute sa faca demonstratiuni mari pre flancurile séu inapoiá armatei inamice, iá póte inca gratiá armei celei nóue cu care este astadi inarmata, sa jóce rolulu unei infanterii volante trecându inaintea inamicului la veri-unu defileu, unu podu, o gara, se-lu tiena sub foculu unei pârti din ómenii sei, combatându pre josu pâna la sosirea batalióneloru de sustienere.

Remâne bine intielesu ca detaiurile desvalite aici, nu escludu in nimicu principiele cele mari ale tacticei generale. Atacurile false, miscarile de intórcere mai cu séma ni se paru mai multu de câtu ori cându utile. Se póte in adevaru, cá o trupa isbita in facia cu focuri omorítóre, se iá de multe ori aperatiunea inofensiva a unei trupe inamice la flanculu seu, dreptu pretestu la sfersitulu unei resistintie devenita ostenitóre.

IV.

In resumatu initiativ'a actiunei, piripetiele luptei apartienu esclusivamente artileriei sî tirailoru loru. Rolulu lineiloru este cu totulu espectativu; subordonate succeseloru sî reverseloru tirailioriloru loru, posessiunea efectiva a punctului asupr'a cârei'a s'aru putea tiené cu totu foculu inamicului.

Cavaleri'a nu concura la lupta; arma cu totulu ausiliara de acum inainte, ea presidéza la preliminârile bataiei; spre a nu se mai aretá de câtu cându afacerea este decisa, cá se asigure in tóta intinderea loru consecuentiele unei victorie.

Din punctulu de vedere luatu aci, o bataia nu este numai intâlnirea intemplatóre séu brutale a maseleru asverlite unele in contr'a altor'a, prin óre-cari vointie dirigente. Actiunea cresce sî se ridica, in acelasiu timpu cá sa sub-imparte notiunea telului, initiativ'a mijlóceloru sintiementulu responsabilitâtiei, pâna la cele mai mici invidualitâti. Inteligenti'a, sângele rege, ochiulu nu numai a siefiloru, déra sî chiaru a celoru din urma soldati, au o parte predominata in resultate. Trebuie sa ne felicitâmu susu sî tare, ca ras'a nóstra francesa posiede mai multu de câtu ori-care alt'a elanulu, amorulu-propriu, inteligenti'a individuale a luptei care caracterisa pre tirailiorulu perfectu.

Déra increderea acésta patriotica, sî chiaru legitima credu, n'aru putea impedecá multe cestiuni de a se pune prin sinele, cá corolare obligate a opiniuniloru ce emiseiu.

Nu este nimicu de modificatu in modulu instructiunei date trupeloru nóstre in tempu de pace?

Nu este nimicu de facutu in privinti'a tienuteloru de campania, saculu loru, amendóua atâtu de nefavorabile agilitâtiei sî supletiei necesarie tirailioriloru.

N'aru fi óre bine sa esaminâmu déca cum s'a dîsu de mai multe ori, calitatea ómeniloru n'aru fi preferabile cantitâtiei loru, sî déca n'aru fi mai avantagiosu se aiba in cadrele séle multi soldati adeverati, sî mai pucina umplutura; intr'unu cuventu, déca companiei compuse din 100 ómeni bine dresati, n'aru face mai multu sub mân'a Capitanului loru, de câtu bande de 200 de recruti, greu de manuitu, indata ce s'aru respandí in tirailiori.

Nu voi abordá cestiunile acestea a câroru studiu seriosu aru cere o lucrare indelungata, sî me temu sa nu me fi intinsu prea multu asupr'a unui faptu, care amu vediutu totudeun'a cu mirare cum nu se impune de sinesi tuturoru spiritelor in presenti'a armeloru celoru nóue.

Neputinti'a isbirei, sî supremaţiunea focului.

(Le Spectateur Militaire). R. T.

considerându, ca agendele oficióse ale protopresviteriloru in intrég'a nóstra metropolia suntu asemenea, totu-si dotarea loru chiaru in un'a si aceea-si diecesa este fórte diferitóre,

considerându, ca in congresulu presinte s'au si luatu mesurile possibile pentru regularea parochieloru si imbunetatirea stârei materiale a preotiloru fâra de a fi fostu cu privire si la protopresviteri, cari atâtu dupa chiamare câtu si dupa oficiulu loru in organismulu bisericei nóstre imbraca unu postu mai inaltu decâtu parochii, —

Dreptu aceea 'mi iau libertate a propune urmatoriulu proiectu de conclusu :

1. Congresulu natiunalu bisericascu constata necessitatea intetitóre pentru de a se arondá in tóte diecesele teritoriulu protopresviterateloru dupa numerulu proportionatu alu sufleteloru si dupa referintiele teritoriale, mai departe a se regulá si asigurá dotare corespundietóre, incâtu se póte egala, pentru toti protopresviterii din un'a si aceea-si diecesa ;

2. Sinódele eparchiale suntu avisate a face câte unu proiectu detaiatu in acést'a privintia, proiectulu apoi alu subscerne celui mai de aprópe congresu natiunalu spre ulteriór'a dispunere.

Sabiiu 22/10 Octombre 1870.

Mich. Besanu
Deputatu mirénu din cerculu Chisceteului.

Cronic'a resbelului.

Fói'a prussiana „Staatsanzeiger“ ne face urmatórele impartesiri oficiale despre intemplârile ultime naintea Metzului.

Dela prim'a Septembre a domnitu in decursu de trei septemâni linisce absoluta intre asediati si asediatorii. Decì incóci intrerupse inimiculu liniscea si navalira de repetite ori contr'a ai nostrii, prin cari nevaliri inse nu avea altu ceva de cugetu decâtu a-si procurá furagiu din satele de prin pregiuru. Inimicului lipsesce fenulu si paele pentru cái, i lipsesce inse si sarea. Lipsea de sare causéza scorbutu si contr'a acestui morbu suntu picioicile unu mediu bunu. Tóte aceste le cautau francesii in satele, care erau ocupate de avantugardele nóstre. Inamiculu naintéza in masse concentrate in contr'a acestor'a, cari la casuri de aceste au instructiunea espresa a se retrage in positiunile fortificate. Se incinge apoi o incaerare, mai multu séu mai pucinu vehementa, unoru sate se da focu. Succede inimicului a-si ajunge scopulu, atunci se retrage, scutiti fiindu de vre-o urmarire din partea trupeloru germâne prin foculu tunuriloru din forturi, câtra séra suntu cam da obsce positiunile avantgardeloru iéra-si in mânele nóstre. De caracterulu acestor'a au fostu si incaerarea din 22 si 23 Septembre la Peltre si in 27 la Mercy-le-Haut. In ambe dîlele au fostu atacurile aceste indreptate contr'a corpului alu 7-lea (condusu de Goeben) si contr'a corpului primu (de Manteuffel), afer'a dela Peltre au fostu mai neinsemnate; cea din 27 contr'a corpului 7 si 1, avù unu caracteru seriosu, câci indata dupa ataculu contr'a corpului 7 si 1 urmara atacuri contr'a trupeloru corpului 10 pe partea stenga a Mosulei la Maxe.

Perderile nóstre in dîlele aceste au fostu insemnate : 1 oficieru, 30 soldati morti, 9 oficieri si 65 sold. raniti, 157 nu se scie de ei. Perderile inimicului suntu inse mai mari.

Din Treiscaune.

Onorata Redactiune ! In legatura cu promissiunea mea facuta in nrii 73 alu „Telegrafului Romanu“ in caus'a scólei natiunale de aici fondulu scolasticu in urm'a listei mie revenite se urca la sum'a considerabila de 112 fl. 40 xr. v. a. — la care, spre onóre sa le fia disu, au participalu si 2 români de confessiunea gr. cat. cu câte 10 fl. v. a., si anume d. Georgiu Morariu si Andreiu Morariu despre care ve incunosciintiezu spre orientare a acelui Onoratu publicu, câtra carem'amu fostu adresatu cu acea umilita rugare, se grabésca cu denariulu seu a ajntorá acést'a scóla, carea fâra ajutoriulu natiunei sele nu se póte infiintiá, nu póte subsiste. Acum'a repetiescu rugarea mea, pentru ca „Hanibal ante portas“, si totu minutulu perdutu e periclu, de unu deceniu perdutu in viéti'a natiunala ! — Adeca adi au cercetatu inspectorulu scolariu alu regimului prim'a data scoluti'a nóstra, care intru adeveru nu corespunde intru tóte legei scolastice, si aflându-o in stare deplorabila au de chiaratu, ca o atare scóla nu póte suferí si este silitu a o inchide despre care mai târdiu ne va impartesi decisiunea. Firesce Inspectorulu s'au silitu din tóte puterile a capacitá pre preotulu nostru zelosu, cá se-si dea invoial'a la facerea scólei comunale si la inchiderea scolutiei nóstre confesionale, dara Inspectorulu si-au aflatu omulu, câci preotulu i-au respinsu capacitarea prin urmare si invoial'a antinationala ! — Totuodata preotulu au cerutu unu restimpu de unu anu, pâna se póte infiintiá scól'a cea nóua corespundietóre legei, adeca pâna atunci'a sa nu ne conturbe cu inchiderea scólei, inzadaru fù tóta rugarea ; noi insa care scimu pretiui autonomi'a bisericei nóstre nu vomu suferí inchiderea scolutiei nóstre din partea altor'a, nici amesteculu loru in treburile nóstre bisericesci. Cá se potemu inse reusí cu planulu nostru, ne rugâmu in degraba de toti Mecenatii nostrii, in specie de Meritulu congresu acumu in Sabiiu activu de a sprigini câtu mai ingraba acésta scóla eminentu natiunala si pentru Românii din Treiscaune multu promitiatóre. Ajutati cu totii, si inca de graba. Mai bine se damu denariulu nostru pentru scoli natiunale, decâtu pentru unu teatru, carele numai la 40 de ani se potu infiintiá, pâna atunci'a insa avemu lipsa de cultur'a poporului nostru in limb'a natiunala, care cultura fâra scóla natiunala in tóta comun'a infiintiata nu se póte ajunge. —

Sepsisântgeorgiu in 6/18 Octombre 1870.

x + y.

Brasiovu 18 Oct. 1870.

† Ieri invescuti in doliulu inimei petrecurâmu la cas'a eternitatei pre solidulu barbatu si vechiulu profesoru alu gimnasiului nostru românescu de aici

Vasiliu Oroianu,

membru alu comitetului parochialu dela St. Nicolae, alu sinodului protopopescu, alu consiliului scolasticu districtuale, alu deputatiunei scolarie la gimnasiulu romanescu, precum si representantu alu districtului, care dupa unu morbu indelungatu impartasitu cu santele taine -si terminà viéti'a cea esemplaria si activa in 3/15 Octombre la 3 óre de diminétia, in alu 48-lea anu alu vietiei si 12-lea alu casatoriei, aruncându in doliu de jale pre aduncu intristat'a sea socia Elis'a nasc. Katonai, pre nemangaiat'a sea muma Elen'a, frate Stefanu si sor'a Cornea pre colegiulu profesoralu, in care erá unulu din cei mai solidi membri si cu deosebire pre tinerimea scolastica, intru a cârui luminare dupa principiale cele mai solide pedagogice si-a sacrificatu 25 ani ai activitatei sale cá profesoru gimnasiale de aici, implindu de tristeti'a adânca pre toti amicii si cunoscutii sei de aprópe si din departare.

Unu convoiu din cele mai numerósa si mai alese, intre o pompa funebrala démna de viéti'a cea esemplaria, de caracterulu celu solidu si feritu de patimile perfidiei omenesci, purtatu de corpulu profesoralu pâna la mormentu, precesu de junimea gimnasiale cu flamurile invescute in doliu si incungiuratu cu emblem'a activitâtiei sale, pentru a latí lumin'a de unu sîru lungu de juni scolastici cu tortie dede rapausatului onórea cea de pre urma In biseric'a Si. Nicolae dupa cele divine i, s'au celebratu faptele si virtutile prin oratiuni funebrale, un'a din catredra tienuta de d. prot prim. Iosifu Baracu, in care ei descrise cu penelele cele mai adeverate viéti'a lui cea solida si ferita de ori-ce patima siereata, cu seriositatea si sinceritatea propria numai caractereloru celoru tari. Cu alta cuventare doliósa si pipaita se predicà viéti'a si activitatea repausatului si din partea colegiului profesoralu prin d, prof. Stefanu Iosifu, la ale cârui cuvinte imbracate in doliu se asociá simtiulu tristetiei a intregu publicului si a corpuriloru profesorale, care ei dedera onórea cea mai de pre urma, si prin elu cá organu ultimulu si dorerosulu adio ! Pre tiermulu mormentului junimea gimnasiale prin unu octavanu bravu inca si dede espresiunea cea mai doliósa si mai recunoscatória de binefacerea ce li o lasà de ereditate prin latirea luminei si darea consilialoru parintesci, cu cari o imbratiosiá totudeun'a fâra a o intempiná vre-odata cu respingere indolenta. Odihnesce in pace amice alu vertutiloru, si alu luminei cu corpulu in momentu, ca-ce sufletulu teu celu sinceru si neprefacutu va planá indelungu preste invetiaceii tei ! Fiati memori'a eterna si sementi'a ce o aruncai in peptulu tinerimei câtu de fructifera ! Moliter ossa cubent ! —

„G. Tr.“

ad Nr. 299—1870.

Concursu.*)

Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sodalu de meseria, din lips'a de concurenti, aflându-se inca vacante, pentru conferirea aceluia, confermu conclusului adusu in siedinti'a de astadi a comitetului Asociatiunei transilvane, se publica prin acést'a, concursu cu terminulu pâna in 1 Decembre cn. 1870.

Concurentii la numitulu ajutoriu au a-si asterne la acestu comitetu, pâna la terminnlu susu — indigitatu concursele respective, provediute cu atestatu, de botezu, cum si cu atestatu demnu de credintia, despre invetiarea respectivei meserie, asiá, câtu se o póta purtá de sine.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la

Sabiiu in 14 Octombre 1870.

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr. or. Lancremu, Protopresviteratulu S. Sabesiu vacanta, se escrie concursu pâna in 20 Oct. 1870 st. v.

Léf'a impreunata cu acést'a statiume este 120 fl. v. a. pre semestrulu de 8 luni, cari in luni decursive se scotu din alodiulu comunalu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a asterne suplicile loru pâna la terminulu amintitu comitetului parochialu din Lancremu, in cari au tutu odata a dovedí: ca suntu de religiunea gr. or. ca suntu pedagogi séu teologi absoluti.

Lancremu in 6 Octombre 1870.

In numele comitetului
Ioanu Lasiu
(84—2) Parochu presiedinte.

Concursu

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din Topliti'a româna se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu - 1, in bani 300 fl. v. a., — 2, cuartiru gratuitu si lemne câte are invetiatoriulu lipsa; — un'a gradinutia pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a documentá, ca : au absolvitu teologi'a séu celu pucinu pedagogi'a intr'unu institutu publicu gr.-or., ca suntu de relegea gr-or. si ca au avutu o purtare morale buna. Concursele suntu a se tramite pâna in 15 Octombre a. c. la subscrisulu inspectoratu scolaru.

Inspectoratulu scol. distr. gr-or. alu Turdei superióre.

Idicelu in 28 Septembre 1870,

Iosifu Brancovanu.
82—2 Prot. si inspectoru distr. scol.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu in Avrigu, devenitu vacantu, cu carele este impreunatu unu salariu de 420 fl. v. a. se escrie concursu pana la 22 octobre a. c. st. n. Concurentii suntu provocati sa si astérna suplicele loru deplinu instruite la inspectoratulu cercualu.

Sabiiu 3 Octobre 1870.

Inspectoratulu cercualu.

Concursu

In protopresviteratulu gr. or. alu Ioagiului I. suntu de a sa ocupa urmatórele statiuni invetiatoresci :

1. Barsau, cu salariu de 100 ff. v. a.

10. mesuri de grau, — 10 mesuri de cucuruzu, cortelu cu gradina de legumi si lemne.

2 Magura cu salariu de 120. fl. v. a. cortelu cu gradina de legumi si lemne.

3. Dealumare cu salariu de 80. v. a. cortelu si lemne

4. Valesióra cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu si lemne.

Concurentii au de a-si ascerne petitiunile subscrisului inspesctoratu scolariu pana la 20-lea Octobre a. c. instruate cu urmatórele documente:

a, ca suntu romani de religiunea gr. or.

b, ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu clericalu.

Hondolu in 28-a Sept. 1870.

Inspecstoratulu scolariu districtualn gr. or. alu Ioagiului I.

80- -2

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii a Darlosului comitatulu Cetâtiei de bálta Protopopiatulu Tarnavei de Susu, cu care suntu inpreunate, urmatórele emolumente.

15. jugere de pamantu.

100. feldere de cucurudiu.

Venitulu stolariu precum este in Protopopiatu, dela tóta gazda una dî de lucru cu palma, — doritorii de a ocupá aciasta parochie suntu avisati de asî trimite recurselc sale pâna iu 14 Octohre. a. c. la sc: Protopopescu alu Tarnavei da sus in Alm'a.

Darlosu in 25/10 1870.

(79—3) Comitetulu parochialu a Darlosului.

*) Celealalte diuarie române inca suntu rogate a reproduce in colónele sale, acestu concursu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 82. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 15/27 Octombre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dela Congresu.

In numerulu trecutu amu datu numai o scurta referata despre siedinti'a a VII-a si urmatóriele, reservându-ne dreptulu de a reveni asupr'a acestei siedintie cu ocasiunea acést'a si a o espune mai pre largu in nrulu presentu. Deci, dupa presentarea credentionaleloru mai multoru deputati, care se transpunu comissiunei verificatórie, inregistrâmu numai decâtu presentarea din partea presidiului a unei rogâri indreptate câtra congresu de câtra mai multi crestini din Biseric'a alba. Prin acést'a ceru acei crestini reducerea parochieloru si concederea parochiloru de a pasí la a dóu'a casatoria.

Presidiulu presenta mai departe o rogare a deputatului Balnosianu, prin carea se cere infiintiarea mai multoru scóle romanesci in comune amestecate cu serbi. Lânga acésta rogare se afla cá aclusu unu conspectu despre numerulu româniloru in comunele cestiunate. Ambe rogârile se predau comissiunei petitionarie. Deputatulu Branisce face propuneri cu scopu de a servi de esplicâri mai multoru §§. din statutulu organicu. Dupa o desbatere mai indelunga asupr'a acestoru propuneri, la carea iau parte deputatii : G. Ioanoviciu, Borlea, Romanu Pré sânti'a sea par. eppu. Ioane P o p a s u—la contra-propunerea deputatului Borlea, se respingu.

Deputatulu Vasilieviciu propune, cá congresulu sa enuncia necessitatea unei foi oficiali, pentru biseric'a si pentru scólele din intrég'a provincia metropolitana. La cererea deputatului Macelariu presidiulu anuncia ca propunerea acést'a o va pune la ordinea dîlei, dupa ce va fi presentata in scrisu.

Deputatulu Vasiliu Popoviciu róga pre presidiu a dá desluciri despre esoperatulu deputatiunei insârcinate cu câscigarea averei ce compete româniloru din fondurile comune cu serbii. G. Ioanoviciu arata ca in deputatiunea respectiva a luatu parte cá delegatu Présânti'a sea parintele eppu. alu Aradului Procopiu I v a c i c o v i c i u. De altu mintrelea comissiunea alésa din congresulu presenta cu privire la afacerea acést'a va referá la tempulu seu.

Deputatulu Hanni'a propune alegerea unei comissiuni, carea sa faca propunerile necesarie pentru alegerea consistoriului metropolitanu. Cu ocasiunea acést'a presiedintele da desluciri privitórie la alegerea consistoriului metropolitanu si descopere congresului greutâtile ce le a intempinatu in Archidiecesa cu consistoriele alese in primavér'a trecuta, din causa, ca numai cu greu si auneorea nici decum nu a potutu tienea siedintie. Pentru ca s'au contestatu dreptulu de a substituí pre asesorii cari din un'a séu alta causa nu potura luá parte la siedintie, si asiá se afla cu deosebire la senatulu strinsu bisericescu acte de insemnetate neresolvate. Recomenda dara unei serióse considerâri propunerea de mai susu.

Alegerea comissiunei se pune la ordinea dilei pre siedinti'a cea mai de aprópe.

Deputatulu Marienescu face urmatórea propunere :

Considerându, ca plat'a invetiatoriloru preste totu e mica, si si acést'a sta din bani si mai multe feliuri de emoluimente ; considerându ca acestea nu se dau regulatu invetiatoriloru, ci in multe locuri numai cu florini si tardîu; considerându ca emolumentele si anume grâu, cucuruzu, lemne, sare, lumini, in cele mai multe comune nu se dau in natura, ci in bani, fâra privire la pretiulu de tergu, pentru ca notarii la facerea preliminariului, apoi judii cercuali si esactorii comitatensi asiá influentia iau asupr'a plâtii invetiatoriloru, in câtu si in casulu candu comun'a e invoita cu pretiulu de emolumente mai bune pentru invetiatoriu le scadu din adinsu si le facu mai mici decum suntu pretiurile de tergu; considerându casurile mai nóue ca salariulu invetiatorescu a inceputu a se lasá afara din preliminariulu comunitâtiei dicendu-se ca comitetulu parochialu are de a se ingrigí si fiindu scopulu ca scólele confessionale, si prin acestu modu sa se darime, si cá sa nu crésca unu reu mai generálu cu câtu articululu de lege scolara 38 din 5 Decembre 1868 prin §. 10 dà dreptu de scólele confesionale si prin §. 11 lasa usulu de pâna acum pentru provederea loru, prin urmare a remasu usulu cá comunitatea politica sa incaseze.

s e p r o p u n e

cá presidiulu congresului sa se imputerésca, de a face o representare câtra ministeriu, in carea sa céra spriginirea si anume :

1, sa nu ierte de a se scadea plat'a invetiatoriloru confessionali dela sum'a cea mai mare ce a fostu pâna acum'a in atare comuna.

2. cá plat'a, socotindu ací si banii de pre emolumente, sa se platésca regulatu in tóta lun'a, iéra emolumentele date in natura sa se dea cate pre trei luni inainte.

3. pretiulu emoluimenteloru nu póte sa fia mai micu decâtu pretiulu, dupa cum e in loculu targului celui mai de aprópe de comun'a respectiva in tumpulu platirei.

4. pentru venitoriu comun'a politica incaséza si preda sum'a la episcopia cu carea platesce pre invetiatoriulu. Presiedintele atrage atentiunea congresului, ca trebuiá bine marcatu si de osebita cerculu de activitate alu comunei bisericesci si alu comunei politice. Totu deodata si esprima temerea, ca amestecându-se budgetulu scolariu in budgetulu comunei politice, sa perde caracterulu confesionalu alu scólei. Budgetulu scolariu sa lu faca comitetulu parochialu si incasarea baniloru sa o esecute comun'a bisericésca. Poporulu trebuie capacitatu, cá sa intieléga insemnetatea acestei dispositiuni.

Parintele Episcopu Ivacicoviciu arata ca comun'a bisericésca nu e in acea stare favorabile de a poté incasá si de aceea ea determina budgetulu scolariu si lu da spre incasare comunei politice. Propunerea se transpune comissiunei scolare. —

In siedinti'a acést'a se verifica deputatii : Lazaru Ionescu, G. Dringâu si I. Fauru. —

Precedendu acestea, se continua desbaterea speciale a proiectului pentru regularea parochieloru La desbatere se iéu punctu 1 si 2, fiindu-ca stau in strinsa legatura. —

Prea sânti'a S'a Par. Eppu Ioanu Popasu, cu provocare la deslucirile date din partesi in siedinti'a precedenta, propune cu punctulu 1 din proiectulu comissiunei, sa se inlocuiésca cu urmatoriulu : „la o comuna bisericésca se póte aplicá unulu séu mai multi parochi dupa numerulu sufleteloru si deca nu voru fi provediuti cu dotatiunea corespundietória determinânda“. —

Babesiu propune cá punctu 1 si 2 sa fia „In viitoriu intr'o comuna bisericésca de regula este numai unu parochu, carele este responsabile pentru tóte agendele si datorintiele oficiului parochialu. —

Déca intr'o comuna bisericésca mai impopulata si latita, interesulu bisericei aru cere imultirea personalului bisericescu, si déca o atare comuna bisericésca este in stare a garantá o dotare corespondietórie pentru mai multi preoti, acolo se póte sporí nrulu preotiloru, a câroru corelatiune se va regulá prin sinódele eparchiali“. —

Popea nu e multiamitu cu nomenclaturele propuse pâna acum (capelanu, administratoru, preotu) ci recomenda numirea parochu si face urmatoriulu adausu la punctu 1 : „parochulu celu mai betranu representa oficiulu parochialu inafara de parochia, si ingrigesce pentru tóte agendele oficióse cu ajutoriulu celorulalti parochi. fiindu singuru respundietoriu.“

Presiedintele arata ca intr'o comuna bisericésca potu fi mai multe parochii déca comun'a e numerósa si de aceea recomenda punctulu 1 din proiectulu deputatului Hani'a.

Gaetanu este pentru propunerea deputatului Babesiu. —

Fauru propune a se marginí congresulu numai la reducerea parochieloru, iéra celelalte parti ale organisârei sa remâna de asta data. —

M. Romanu este la punctu 1 pentru propunerea lui Babesiu, ér' la punctulu 2 propune modificarea : „se mai póte aplicá dupa impregiurâri unulu séu mai multi administratori parochiali, cari atâtu in privinti'á dotatiunei, câtu si a functiuniloru parochiali stau in corelatiune de subordinare facia cu parochulu ; iéra acésta corelatiune se va regulá prin dispusetiuni separate. Administratorii parochiali se alegu cu dreptulu de a fi promoviti la postulu parochialu in respectiv'a comuna fâra nóu'a alegere. Unde suntu mai multi administratori parochiali, promovirea loru se intempla in modulu seriului. Suntu esehisi dela promovire cei ce au conduitu neindestulitórie.“

Branu de Leményi este pentru parochi si de parere, cá congresulu se remana pre lânga reducerea parochieloru. Mai multi deputati suntu pentru Babesiu, Bolog'a inca e de parerea lui Babesiu iusa cu modificatiunea urmatória : —

„Intr'o parochia mai impopulata are sa se faca a II-a si a 3 a parochia. Prea Santi'a Sea Par. Eppu Ivacicoviciu, cere cá la punctulu 2 sa se dica celu mai betrânu este responsabilu pentru oficiu, si ca ceilalti preoti suntu coordinati cu parochulu. —

Presiedintele arata ca prin numirea preotu inca nu se spune ca ce functiune are preotulu, ci se esprima numai ius ad rem, iéra nu ius in re, cá la parochu ; prin acestu cuventu se esprima numai santieni'a primita dara nu si oficiulu legatu de dens'a. Punendu-se propunerile la votu, se primesce a lui Babesiu. —

Punctele 3 si 4 se primescu fâra schimbare ; totu asiá punctulu 5, lit. a; la lit. b. se stergu cuvintele „pâna la un'a“ ; la lit. c : la bisericele si comunele ce au preste 1500 suflete si nu suntu fórte respandite se potu aplicá cu dotatiune cuvenita 2 preoti ; la cele unde suntu preste 3000 de suflete se póte aplicá 3 preoti, iéra in locuri preste 4000 de suflete potu fi 4 preoti. Casuri de natura estraordinara remanu lasate consideratiunei consistoriului concernentu“. —

Lit. d, e, si f, se primescu fâra modificatiune.

Cu acestea siedinti'a se incheie.

Din siedinti'a X, XI si XII atingemu de o camdata trei lucruri mai momentóse si adeca : representatiunea câtra Majest. in privinti'a modificârei unoru §§ din stat. org. cu ocasiunea sanctiunarei ; propunerea lui Macelariu pentru nerestrins'a casatoria a preotiloru si alegerea consistoriului Metropolitanu.

Despre cea din urma impartasimu resultatulu urmatoriu :

S e n a t u l u b i s e r i c e s c u

M e m b r i o r d i n a r i : Metianu, Sav'a Popoviciu, Vasilieviciu, Dragiciu, Iacob Popovicui M. Velcianu.

Suplenti Tipciu, Bogsianu, Cristea, Baracu, Anc'a, Puscariu.

Senatulu scolariu:

Membri ord. Popescu, Belesiu, Dr. Vaseciu, Dr. Mesiota, Babesiu Lenger.

Suplenti Boiu, St. Iosifu, Dr. Racuciu, Papiu, D. Almasianu, Dr. N. Popu.

Senatulu epitropescu:

Membri ord. Jig'a N. Ant. Mocioni, Trombitasiu, Branu de Lemeny, I. Popoviciu, Ianculescu.

Supl. Baiulescu, I. T. Popoviciu, T. Miclea. Bechnitiu, Dr. Brote, Ioanu Galu.

Diet'a Ungariei.

Dela 22 Octom. n. s'au redeschisu diet'a dupa o intrerupere mai de dóue luni sî jumetate. Indata la inceputu s'au presentatu mai multe petitiuni, cari au incursu in decursulu prorogârei siedintieloru. Tóte s'au transpusu comissiunei de petitiuni. Mai multi deputati si au depusu mandatulu. Se dispunu alegeri nóue. Intre deputatii alesi de nou se afla sî Antoniu Laszlofy, fostu regalistu la diet'a din Sabiiu din 1863/4. Cas'a magnatiloru tramite casei deputatiloru list'a membriloru alesi in delegatiuni, cari de legatiuni, dupa espunerea ministrului presiedinte, suntu convocate pre 21 Nov. in Pest'a.

Mai insemnatu objectu in siedinti'a acést'a a fostu protocolulu procesului deputatului Dr. Svetozaru Miletici, sî sentinti'a curtiei de casatiune. Mai departe se arata casei ca sentinti'a asupr'a deput. s'a sî esecutatu.

Irányi cere cetirea acteloru procesului. Ministrulu de justitia e contra. Propunerea de a se liberá Miletici se respinge.

Cronic'a resbelului.

Despre trupele regularie care stau la dispositiune pentru aperarea Parisului ne da „Correspondance Havas“ din 1 Octombre urmatórele desluciri: De presinte se afla in Parisu trupe de linia: corpulu alu 13 sî 14 de armata, fiesce-care de câte trei divisiuni. Corpulu alu 13 sub comand'a generalului Vinoy consta din divisiunile Mandhuy, Blanchard, d'Exea; corpulu alu 14 sub comand'a generalului Renault contiene divisiunile Manssion, d'Hughessi Caussade. Fia-care divisiune e compusa din 8=9000 luptaci, deci resulta, ca ambele corpuri de armata contienu in numeru rotundu 50,000. — Trupe de depote, rucrutati de nou din ani diferiti, volontari se afla atâti'a, incâtu din acesti'a se mai póte formá unu corpu de 25,000. Cu totulu va sa dica suntu 75,000 infanteria, la care trebuie sa mai adaogemu 4=5000 cavaleria, asiá incâtu in Parisu se voru aflá preste totu 80,000 trupe regulario. Gard'a mobila va numerá celu pucinu 100,000. Mai suntu de socotitu sî 10,000 infanteria de marina. Cu totulu 190,000. Gard'a natiunale, care indeplinesce servitiulu internu (nu ofensive) e asiá de numerósa, incâtu mai remânu prin ea din 190,000 cam 150,000 la dispositia; ceilalti 40,000 voru formá reserv'a fratiloru loru carii se voru luptá in câmpu liberu. Batalióne nóue de garda nationale suntu 194, vechi 60: preste totu 254 batalióne militia. In acesti 400,000 jace simburele unei nóue armate mobile, care in trei septemâni póte fi organisata.

Corpulu generalului Werder, care intr'unu inceputu a fostu determinatu a inaintá spre Parisu se pare a se delasá de propusulu seu sî a luá positia in vestulu Vogesiloru din caus'a evenemînteloru serióse, ce se pregatescu acolo. Armat'a francesa, despre care din partea prussiloru de unadi se scriá ca s'a darematu in batali'a dela Orleans, esista in fapta, chiaru sî dupa mârturisirea nemtiloru, sî inca in numeru de 80,000, care impregiurare e sî caus'a, de generalulu Tann s'a retrasu iéra-si din Orleans.

Naintea Parisului nemic'a mai insemnatu. In 14 sî 15 sî 17 incaierâri mici. Mai momentóse de câtu aceste intalniri a fostu ataculu care l'a facutu franctireurii in 17 ia Chateau-Thierry contr'a unui transportu de prisonieri, prin care la-a succesu a eliberá 500 garde mobile. Chateau-Tierry e intr'o departare de 5—6 mile de positi'a armatei asediatóre a Parisului, trebuie dara ca e binisioru ocupatu de trupe germâne; ataculu franctireuriloru e prin urmare in astufeliu de impregiurâri o dovéda invederata a curagiului loru.

Armat'a de reserva, care s'a formatu in sî impregiurulu orasiului Glogau va merge la câmpulu de batalia. Foile ce aparu in acestu orasiu ne anuncia in privinti'a acést'a: Tuturoru batalióneloru de infanteria ce apartienu armatei de reserva, le-a venitu ordinulu a se tienea pr gatite de marsiu. Cavaleri'a sî artileri'a a pornitu de tempu indelungatu dejá spre Freiborg.“

Generalulu polonesu Bosak-Hauke a pornitu la invitarea telegrafica a lui Garibaldi spre cartirulu lui generalu la Dole.

Generalulu Bourbaki a primitu comand'a armatei francese de nordu sî se va duce la Lille.

Dupa o impartesîre din Parisu facuta fóiei „Correspondance Havas“ se afla acolo unu artileristu din Elsasz cu numele Christmanu care din caus'a indeletnicirei sele estraordinarie de a tintí cu tunurile, totude-un'a se provocá a esecutá vre-o operatiune, la care se recerea nimerire esacta; elu migréza asiá dicendu deta fortu la fortu sî e totude-un'n objectulu celoru mai calduróse manifestatiuni. Din 25 impuscaturi care le indrépta Christmann, nimeresu 23 tint'á; elu sa fi impedecatu prussienii a sepá siantiuri la Montretout.

Despre o invingere a francesiloru, amintita sî in proclamatiunea lui Gambetta, prin care le a succesu a respinge pre prussii din positiele loru ocupate in decursu de 3 septemâni ne vinu preste Munchen urmatórele detaiuri:

Din relatiunea generalului Hartmann despre evenemintele mai próspete dela Parisu sosita aici in 14 l. c. se vede ca atât'a arip'a drépta a armatei 4. câtu sî arip'a stenga a armatei 3. s'a respinsu prin francesi intr'o positia, care nu se póte tienea. Francesii surprinse cu poteri mari avantu gardele nóstre sî le respinse pre lânga tóta energi'a din positiele loru, se asiediara in ele, navalira decî spre tóte punctele, postara dupa aceea bateriele sî mitrelesele loru acolo sî incepura a dá unu focu ingrozitoriu, cârui'a trupele nóstre nu mai putura sa resiste. Tóte atacurile cu bajonet'a se respinsera, spriginiti fiinpu de mitrelese. Trei baterii asiediate in cele mai insemnate positiuni se demontara sî fura in fine dupa atacuri repetite luate de francesi. Trupele nemtiesci „se aperara cá leii“ fura inse silite a cede poterei coversitóre.

Granatele au causatu pagube enorme in locurile ocupate de noi cu deosebire in St. Cloud, unde au fostu cea mai tare positia a armatei nóstre sî unde s'a aflatu sî comand'a suprema in decursulu luptei.

Positiele cucerite le ocupara francesii sî le inarmara cu tunuri. Perderile suntu fórte mari, mei multu de 5000 morti sî raniti, ceea ce se concede sî din partea stabului generalu. Tunuri s'au perdutu: trei baterii de positia sî 5 tunuri de bateria prelânga o ½ bateria de mortacie. In St. Cloud au arsu 2 magazine cu proviantu in pretiu de 80,000 taleri.

RESBELULU.

Septemân'a trecuta dice „Independinti'a Belgica“ dela 12 Octombre, — intr'o corespunditia din Rouen — poporatiunea au fostu miscata d'o vese-

FOISIÓRA.

Ortografi'a româna

de P. —

Spune-mi sî tu musa! cum se scrie bine
Limb'a romanésca 'n litere latine?
Scimu ca limb'a nóstra la ortografia
Bas'a sea o are 'n etimologia;
Ear' liter'a care schimba sonulu seu,
E supusa legei, ce voiu spune eu.

Limb'a romanésca fiindu musicale,
Multu se moduléza prin a ei vocale;
Dela loculu, care vocal'a-lu cuprinde
Sunetulu silabei fórte multu depinde.
Apoi tóta vorb'a are partea sea,
Pre care s'asiedia silab'a cea grea.

Trei spicie scalare, de care s'atinge
Ori care vocala, avemu d'a distinge:
Vocal'a e semi, plina, duplicata,
Apoi câte-o data sî accentuata
Atunci, cându cuventulu asemene scrisu
In semnificare trebuie precisu. [1])

Greulu pre silab'a penultima vine,
Cele-lalte in prosa-su scurte sî mai line;
Ultim'a contrasa face esceptiune
Câci pre ea atuncea accentulu se pune;
Antepenultimei tonu accentuatu
Scurtele suficse inca i-au lasatu. [2])

Asta facultate si-a limbei natura
Literatii cei vechi bine-o cunoscura,
Cându la totu cuventulu, unde-i intonare
Pusera sî semnulu celu d'accentuare; [3])
Sî déca d'acestea ne-amu tiené sî noi
Amu scapá de multe pedeci sî nevoi.

Dar' fiindu ca lumea tiene multu la moda,
Sî la cârturarii din salonu la Voda,
Trebuie se cedemu din cele strabune,
Sî celoru moderne capulu a supune;
Numai unde mod'a ne va superá
Vomu pretinde tare d'a ne mancipá.

A. cându e se incépa vorb'a, ori cându vine
La intonare, face sonuri genuine;
Ear' in cele lalte scurtu — obtusu resuna;
Dara de-i lungu obtusulu, semnu obtusu se puna:
La prim'a persóna in presentulu pluralu,
La a trei'a trecuta in numeru singularu. [4])

Semnu obtusu **à**, cere sî la feminine
Cându in declinare **i**, li se cuvine, [5])
La pronume care prin **ui** se declina,
Déca **a**, precede in penultim'a plina; [6])
La monosilabe inca s'a mai pusu,
Dara cu cele dise e destulu obtusu.

Semnu acutu **á**, cere fâra refusare
La infinitivulu celu cu prescurtare;
La imperativulu celu ce tie-ti néga;
Cându a trei'a sola imperfectulu léga. [7]),
Apoi mai distingemu conjunctivulu **cá**
De causalulu **cà**, sî alte cam **asiá.** [8])

E. cându sta inainte iea o aventare
Cá sî cum aru face printr'unu **i**, intrare
Sub silaba lunga, decum-va-i urméza
In cealalta scurta **a**, ori **ia**, forméza
Sunetu ce s'aude cá diftongulu **ea**,
Pentru care cându-va sî accentu se punea. [9])
Regulatu acum'a semnu acutu mai vede
Modulu infinitu sî ce din elu purcede; [10])
Ear' déca in silab'a procsima **u**, vine
E. Celu precedente sonu obtusu contiene. [11])
Suficsului **énu**, semnulu celu acutu [12])
Sè. celei junctivo obtusu i-a placutu, [13])
Vulgulu sî poetulu face **e**, finale —
Cându acesta-i scurtu — lui semi-i egale,
Asiá in verbulu **e**, sî in vorbe feminine
Cându la declinare **e**, li se cuvine.
Déca semi-**e** semi-**i** va fi,
La regentia sórtea astui va patí. [14])
I. In silab'a scurta, — déca sta la fine,
Ori déc'o vocala dupa densulu vine,
Semi-i se chiama sî d'abiá se aude,
Sî déca inainte stau dentale nude,
Le stramuta indata in tonu siueratoriu, [15])
Altu cum **plinu** remâne sî nu-i moiatoriu. [16])
Ear' lungu, — déca in midilocu va inmoiá dentala,
Fâra se-i urmeze vecin'a vocala —,
Duplicatu se dice sî punctu duplu cere,
Semnu cum ca vocal'a consótia nu pere; [17])
Altii iau pusu siéu'a, dara l'au insielatu,
Câci cavaleri'a nasului o amu datu. [18])

---

[1]) *laturi* — *laturi* (pronuncia latùri), *mèsura* - *mesura* (pron. mesúra), *búlgaru* — *bulgaru* (pron. bulgáru: etc.

[2]) amá*bile*, dú*sera*, pép*ine* etc.

[3]) Vedi cartile bisericesci. —

[4]) *Cantàmu* - *cantamu* (pron. cantámu), *cantà* — *cantá* etc.

[5]) *mare* — *màri* — *mari* (pron. mári), *cài* — *cai* (pron. cái), *indreptàri* — *indreptari*, *in cetàti* — *in cetati* etc. —

[6]) *càrui*, a *tàrui*, *cutàrui* etc.

[7]) *a cautá*, *nu çautà*, *ellu cautà* etc.

[8]) *abià*, *dejà* etc.

[9]) *lega*, *vietia*, etc.

[10]) *a vedé*, *nu sièdé*, *tiené* - *voiu* etc.

[11]) *vedu*, *siedu*, *seu* etc.

[12]) *saténu*, *munténu* (sateni,-munteni:)

[13]) *sè* spre distingere de pronumele *se*.

[14]) *casa* - *case* - *càsi*, *plasa* - *plase* - *plàsi* etc.

[15]) *credi*, *frumosi*, *frati*, *asiedia*, *siedintia* etc.

[16]) *asinu*, *sinu*, *tina*, *tipu*, *tiranu*, *titula*, *diplomaticu*, *constitutivu*, *distinge*, *diversitate*, *sing. lativu*, etc.—

lia mare vediendu ca sosiesce pre piati'a primariei o parte dintr'unu convoiu cu alimente, luatu cu dibacie din mân'a unoru certatori prussiani de câtra femeiele unei comune de lânga Clermont (Oise.) Li s'a facutu o adeverata ovatiune.

Tours, Luni, 10 Octombre.

Bellfort; 9 — Inamiculu a evacuatu Mulhouse, indreptându-se spre Neuf Brisach sî Schelestadt.

Cetimu in „Independinti'a Belgica“ urmatórea depesia atâtu de laconica:

Berlin, Luni, 10 Octombre.

Regin'a pléca asta séra la Hombourg.

Ce se caute regin'a la Hombourg, acumu in ajunulu iernei?

Sî de ce nu se face o data lumina in privinti'a mortiloru misterióse de la Reims?

Sarrebruck, 8 Octombre.

Vineri, garnisón'a din Metz a facutu nesce mari esiri.

Bazaine pa ea ca se incérca a-si deschide o trecere spre a ajunge la Luxembourg, prin Thionville. Atacnlu a avutu locu de la Ludon, Champs-Grandes, Petites-Dappes sî alte sate de Nord de fortulu St. Eloi.

Prussiani si-au perdutu cele dintâiu linie ale loru. Dóue regimente de landverhra au fostu teribile secerate. Satele au fostu apoi cuprinse cu batai'a tunului. Dóue atacuri tari au fostu lipsite de efectu.

Eráu patru-dieci de mii de Francesi in lupta.

Perderea Prussianiloru este aprópe cá dóua miia ómeni, iéru a Francesiloru se ridica la o cifra indoita.

Saarebruck, 9 Octombre.

Bazaine a facutu o esîre in contr'a divisiunei lui Kummer. Prussianii au fostu respinsi. Kummer a reluatu ofensiv'a, ajutatu de alu 10-lea corpu de armata: Francesii s'au retrasu in Metz. Perderile suntu mari din ambele pârti.

Generalele prussianu Vogel de Falkenstein, guvernatorele provincieloru de nord, a publicatu unu decretu prin care aréta ca s'a opritu intrunirile populare ale partitei democratice, ca insarcinéza gre politie de a priveghiá pre persónele care, prin manifestatiuni publice, aru incuragiá pre Franci'a in resistinti'a sea sî aru face cu acést'a nasce servitie inamicului in pagub'a actiunei militare a patriei. Elu recomenda a se pune individiei cari s'aru gasí in aceste conditiuni, in positiune d'a nu mai fi vatematori in totu timpulu resbelului.

Unu corpu compusu de tineri de arondismentu, sub numele de juni voluntari ai Republicei, sî sub comand'a capitanului Précheur, a dobânditu onórea d'a aperá redut'á Steivern-Kreuzbrucke, care fusese dejá aparata de parintii loru in 1814 sî 1815, sî impedecasera luarea Schlestadtului.

Acesti tineri suntu in etate de 16 pâna la 19 ani.

Au vrutu se scóta din Schelestadt pre femei sî pre copii. Déra eroicele Alsaciane au refusatu d'a-si parasí barbatii.

Generalele Ducrot se dice cá sositu la Tours, dupa esemplulu lui Gambett'a, parasindu Parisulu pre calea aeriana, pentru cá se vie se iea aci comand'a suprema a fortieloru nationale.

Din nesce amenunte publicate de câtra politi'a secreta imperiale, resulta ca tóte comploturile, afara d'alui Orsini sî Pianori sî cea din urma miscare La Villette, s'au organisatu de Pietri, Lagangre, Jules Ballot, Guerin, Beaury. Bernier a facutu aceste marturisiri

Actualminte esiste disponibile in departamentele necoprinse de câtra Prussiani: 36 baterii de câmpu, tunuri ghintuite de câte 12, 8 sî 4 tievi; unu numeru considerabile de tunuri de câte 4, ghintuite la tievi sî la guri, sî numeróse materialuri. Febricarea cortusieloru se ridica de la patru pâna la cinci milióne pre septemana.

Londr'a 10 Octombre.

O depesia a dlui Bernstorf câtra lordulu Granville, cu dat'á de 8 Octombre, mantiene ca Angliter'a observá o neutralitate partiale câtra Franci'a. De la 30 Septembre, 16,000 pusci s'au esportatu din manufacturele de arme din Birmingham sî din Londr'a, care lucréza dî sî nópte.

Impiegatii vamiloru lasa totulu se tréca.

In Angliter'a e unu mare arsenalu pentru Franci'a: Germani'a nu crede ca Angleter'a doresce pacea, pentru ca ea da inamicului mijlóce dea prelungi resbelulu.

Déca acést'a stare de lucruri urméza, nu s'aru puté rediemá cine-va de câtu pre vechile semne de simpatie ale Angleterei, care aru puté sterge reulu efectu produsu in Germani'a.

Se scrie din Lagay diuariului „Pressa“ din Vien'a ca mai multe trasuri de posta, espediate dela cartiarulu generale alu principelui regale alu Prussiei la cartierulu regelui Vilhelm, carele se afla totu la Ferrieres au fostu prinse de câtra liberii-tragetori francesi.

Aceste trasuri avéu intr'ensele nesce corespondintie cari cuprindeau unele comunicâri fórte importante ale principelui regale.

Mai aveau in ele sî o óre care suma de bani.

Impiegatii prussiani cari le insociau, unii au fostu ucisi, altii facuti prisoniari.

S'asicura ca prussiani au datu drumulu din Versailles la unu balonu armatu, care se urmarésca pre unu balonu d'alu francesiloru.

In vanu!..,

Dejá a inceputu a circulá o telegrama a imperatului Aalesandru alu Russiei, adresata regelui Wilhelm, in termenii acesti'a:

„Scumpulu meu unchiu,

„Pare-mi-se c'a venitu momentulu d'a face pace. Gândesce-te ca trei sute de mii de soldati rusi v'ascépta respunsulu.“

Ori câtu de prematura aru fi, acésta telegrama n'are nimicu estraordinariu. Nu'i lipsesce de câtu o data sicura.

O armata de reserva, desemnata cá unu alu treilea corpu, erá in formatiune la Berlinu la 25 Septembre, cu ordine d'a se pune pre cale in spre teatrulu resbelului.

Cifr'a oficiale a germaniloru goniti din Parisu este de 102,000.

O telegrama din Berlinu, cu data dela 28 Septembre, spune ca:

Ordinea s'au datu la Petersburg d'a se pregatí, pre liniele dela vestu sî sudu, drumurile de feru ruse cu vagóne de munitiuni pentru imediata plecare.

Siese corpuri de telegrafi de campanie s'au formatu la Sant-Petersburgu, fia-care din ele e capabile d'a pune câte trei-dieci sî cinci de poste la firuri de telegrafu pre dî.

Diuariela din Sant-Petersburgu anuntia, fâr'a fi desmintite oficiale séu semi-oficiale, ca dela 27 Septembre, patruspredioce trenuri militare s'au espediatu pre fia-care dî pre lini'a Moscua-Koursk.

Orleans, 2 Octombre.

Unu corpu d'armata de 10,000 ómeni campa la Toury (Eure-et-Loire). Acestu corpu d'armata, comandatu de principele Albert, pare a fi la Toury pentru cá se intarésca trupele de lânga Parisu.

S'asicura ca mai suntu sî 40,000 mii sî mai multe mii de boi sî vaci in orasiulu Toury. Aceste vite aru fi productulu rechisitiunilou facute in totu tienutulu Beauce de prussiani.

Ear' câudu **i**, la fine in sunetu lungu se pune,
Se accentuéza dreptu contractiune:
La infinitive ce-su abreviate,
Sî la cele ce din elu suntu derivate;
La a trei'a sola 'n timpulu ce perí.
La câte o particla cum vedemu **ací**.

O. Initiante bucurosu se iniepta,
C'ale lui **u**, aripi pâna ce se indrépta.
Dupo **o**, lungu déca **a**, **e**, **ia**, scurtu vine,
Sunetulu deschide, dara nu-lu mai retiene,
Câtu alta vocala se va invecinâ,
Câci **o**, indata-si sunetu primitivu va dá. [19])

U. Finale suna d'abiá jumetate,
Mut'a cu licuid'a mai tare-lu strabate.
Dara avemu sî casuri, câudu lui **u**, la fine
Cu tóta dreptatea accentu se cuvine.
La a trei'a sola in timpulu ce **trecù**,
La câte o particla, sî câudu striga **dù**!

E. Sî **l**. mai imóia sî pre guturale [20])
Déca nu intrece de **h**, spirante in cale [21])

Sce sî **sci** de dinte bucurosu s'atinge,
Cu alte vocale ceriulu gurei linge. [22])
— **Ci**, scurtu cu vocala ieá sunetu dentalu [23])
— **Tiosu**, sî **tiune**, in contr'a celu palatinalu. [24])

N. Sî substitutii dau voce nasala [25])
Multu pucinu la tóta premis'a vocala;
A. Nasalu mai tare sunetulu obtunde,
Sî nu-lu iérta nice câudu **n**, se ascunde. [26])
Dara in casulu ast'a se va decorá
Cu cavaleri'a ordului de sie'a.
Astu insemnu sî-aróga sî alte nasuróse
Cum e: **riulu**, **gâtulu**, sî alte câzcalóse;
Ear altele cari suntu mai democrate —
E. In **i**, **o**, in **u**, — trecu emancipate. [27])
Chiaru sî **a**, la nume propriu e curâtu [28])
Sî déca latinii **n**, au duplicatu. [29])

Nu fâra de causa scriptur'a latina
Unele consone duplu le combina;
Fâr de resonare nici a nóstra limba
Acea sanetósa norma nu pré schimba:
La Compuse sî la multe cu doi **l**.
La pronume sî la ce e maruntielu. [30])

Pentru ca intre alte **l**, dupa s'elide
Mai alesu câudu intre **e**, sî **a**, se inchide,
Sî in articulare **u'a**, vré se resune;
Mai pere sî atuncea câudu i se postpune,
Pentru care unii totud'a-un'a-lu scriu;
Pre câudu **l**, celu simplu ori sî câudu e viu.

Trem'a sî apostrofulu inca-su usitate,
Cela la compuse cest'a la lasate,
Cele neologe sî cele streine
In a loru costume scrie-le mai bine,
Unde norm'a stricta nu va conformá,
Usulu sî analogulu te voru indreptá.

Asiá-dara academia romana din Bucuresci a comisu o mare gresiela, câudu a enunciatu principiulu, cumca dentalele *d. s. t.* inaintea lui *i.* totu d'aun'a trecu in ʒ. ш. ц. sî eumca unde tiene sonulu inaintea lui *i*, acest'a sè se substitue prin *e*. Dupa atare norma aru trebui cuvintele mai susu insîrate ori sè le cetimu asiá: ашіне, шіне цінz, цінѕ, ціранѕ, цітѕлаѕ, діпломаціѕѕ, конецітѕціѕѕ, діецінцере, діѕешітате шінгѕлаціѕѕ etc., ori se le scriemu asiá: *asenu, senu, tenu, tepu, teranu, tetula, deplomaticu, constetutevú, destengere deversitate, singulatevu* etc. Ce limba aru fi acést'a? apoi ce amu face cu infinitivele *ire* la verbele: *scutire, sadire, clatire, sosire, folosire* etc.

Speràmu, ca academi'a romana va patrunde mai afundu in analis'a vocalei *i.* decum a facutu acést'a la prim'a pruductiune, sî va vení la convingere, ca numai-i semi-i inmoia dentalele. —

a) ori amendoi i suntu scurte (semii-i) precumu *fratii masii, eredii* etc.

b) ori pruna e curta sî a dóu'a e lunga, d. e. *a infratii, mosii, eredii* etc. —

In ambele casuri se immóia dentalele, fiindu urmate nemidilocitu de semi-i.

c) ori prim'a e lunga sî secund'a scurta, sî prin urmare nu immoia dentalele, d. e. *harthía, cutía, platii, folosii* etc.

d) potu concurge sî trei i finali, cari se reguléze analogu celoru doi, d. e. *fratiii, curatii séu contrasu curatii, fratii*, ori *curatii, fratii*. etc. —

Sè nu ne confunde compositele, sî mai cu séma articli la dejudecarea finalului *i.* d. e. *parinti-loru.*

Elu nu-si perde natur'a de i finale.

---

[17]) la *i* duplu potu veni urmatórele variatiuni:

[18]) s'a usitatu d'a se contrage i duplu sub circumflecsulu (î), care se intrebuintiéza sî semnalisarea tonului nasalu. Eu — sî cu mine mai multi — sum de parere cá sa se deosibésca acéste dóue semne de intonare, punendu-se d'asupr'a lui i duplicatu dóue puncte, inse numai la midiloculu cuventului, d. e. *rusïne, multïme, curatïi* (in locu de *curatiii*) etc. iéra la fine nice decum, pentru ca ací concurgu mai multe feliuri de formatiuni sî flecsiuni, ca trebue distinse, d. e masculinile plurali cu articlu; *fratii* etc., infinitivele abreviate: *infratii* etc., preteritele: *eu platii, elu curatï*, etc. care tóte multu pucienu diferu sî in pronunciare un'a de alt'a. Apoi déca deosebimu i dentale, de vocala contrasa a infinitivului d. e. la *invetiá*, de ce sa nu o deosebimu sî a: *immultiá* etc. —

[19]) *totu-tota, mortu-morta, sociu-socia* etc.

[20]) *placu-place-placi, plangu-plange-plangi* etc.

[21]) *chiama, ghicia* etc.

[22]) *crescu-cresce-cresci, Bucuresci etc.*

[23]) *acia, facia, ghiacia, puciena* etc.

[24]) *neputinciosu, intielepciune* etc.

[25]) substitutii lui *n* suntu *sub mp. campu* etc.

[26]) *grâu* (granu), *atâtu* (tautum) *câtu* (quantum) *capetâiu* (capetaniu) etc.

[27]) *venire-vine, ponte-punte, natiune* etc.

[28]) *Traianu, Africanu* etc.

[29]) *annu, cana, manna* (nu mana) etc.

[30]) *siea, stea catiellu,* acellu etc.

Socóta sî multiamita publica! Fondu scolasticu natiunalu de 112 fl. 40 xr. v. a. din Sepsisantgeorgiu au crescutu cu 10 fl. v. a. prin contribuirea generosului barbatu domnu Nicolau Sándoru de Vistea supralocotenente c. r. in pensiune sî proprietariu in Órd'a! Acésta fapta nobila nu astépta lauda, ci ea se lauda pre sine! Cându natiunea nóstra in sinulu seu are atare barbati, atuncia neci secuitii nostri români nu voru fi perduti pentru natiunea nóstra, neci scól'a natiunala nu va remanec neinfiintiata! Dumnedieu se-lu tiena la melti ani, pre acestu barbatu generosu cá se póta dá sî celoru seraci ajutoriulu de lipsa! Dumnedieu se-i binecuvinte tóte pasiurile vietiei sele! Celelalte jurnale sântu rugate a publicá acésta socóta sî multiamita publica in pretiuitele loru colóne.

Sepsisântgeorgiu in 10/22 Octombre 1870.

Comitetulu parochialu gr-or.

Varietâti.

*** Bombardarea Strassburgului a fostu o operatiune fórte custatória. Spesele se suie la 2 milióne taleri. Fia-care impuscatura din tunuri de calibru greu a custatu 12 taleri.

*** Se aude ca prisonieriului din Wilhelmshöhe i se va prefige altu locu de locuintia, de óre ce Wilhelmshöhe nu e potrivitu pentru iarna.

Concursu.

Devenindu in urm'a emisului ministeriale dto 4 Octombre a. c. Nr. 21986. unu ajutoriu anualu de 100 fl. v. a. din fundatiunea Baronului Simeonu Sin'a pentru inveiatorii populari, — vacantu, se escrie prin acést'a concursu.

Toti acei invetiaiori, cari doresc a se impartasí cu acestu ajutoriu, au a-si ascerne concursele loru provediute cu documintele necesarie in terminu de 4. septemani dela datulu de fatia la Consistoriulu gr. or. archidiecesanu in Sabiiu.

Sabiiu 11/23 Octombre 1870.

ad Nr. 299—1870.

Concursu.*)

Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sodalu de meseria, din lips'a de concurenti, aflându-se inca vacante, pentru conferirea aceluia, confermu conclusului adusu in siedinti'a de astadi a comitetului Asociatiunei transilvane, se publica prin acést'a, concursu cu terminulu pâna in 1 Decembre cn. 1870.

Concurentii la numitulu ajutoriu au a-si asterne la acestu comitetu, pâna la terminnlu susu — indigitatu cursele respective, provediute cu atestatu, de botezu, cum sî cu atestatu demnu de credintia, despre invetiarea respectivei meserie, asiá, câtu se o póta purtá de sine.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetulului Asociatiunei transilvane tienuta la

Sabiiu in 14 Octombre 1870.

86—2

Concursu.

Pentru ocuparea postului de notariu in Avrigu, devenitu vacantu, cu carele este impreunatu unu salariu de 420 fl. v. a. se escrie concursu pana la 22 octobre a. c. st. n. Concurentii suntu provocati sa si astérna suplicele loru deplinu instruite la inspectoratulu cercualu.

Sabiiu 3 Octobre 1870.

Inspectoratulu cercualu.

85—4

Concursu

In protopresviteratulu gr. or. alu Ioagiului I. suntu de a sa ocupa urmatórele statiuni invetiatoresci:

1. Barsau, cu salariu de 100 ff. v. a.

10. mesuri de grâu, — 10 mesuri de cucuruzu, cortelu cu gradina de legumi si lemne.

2 Magura cu salariu de 120. fl. v. a. cortelu cu gradina de legumi si lemne.

3. Dealumare cu salariu de 80. v. a. cortelu si lemne

4. Valesióra cu salariu de 100 fl. v. a. cortelu si lemne

Concurentii au de a-si ascerne petitiunile subscrisului inspesctoratu scolariu pana la 20-lea Octobre a. c. instruate cu urmatórele documente:

a, ca suntu romani de religiunea gr. or.

b, ca au absolvitu cursulu pedagogicu séu clericalu.

Hondolu in 28-a Sept. 1870.

Inspecstoratulu scolariu districtualn gr. or. alu Ioagiului I.

80—3

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a reproduce in colónele sale, acestu concursu.

Maestatea Sea i. si r. Apostolica

a binevoitu a incuviintiá prin prea inalt'a decisiune din 17 Maiu 1869 esecutarea de loterii

spre scopuri comune de binefacere pentru militari

si prin prea inalte decisiune din 22 Iuliu 1869 a binevoitu a dispune prea gratiosu, ca intregulu venitu curatu alu

I. Loterie de statu

sa se dedice

spre scopuri comune de binefacere pentru militari

sî anume

cu dóue treine spre

infiintirea de stipendii pentru fiice serace de oficieri, diregatori militari sî pârti militarie c. r., ce au sustatu mai nainte, precumu sî spre urzirea de locuri libere pentru fiice orfane ale atâroru militari la manastiri de calugaritie sî la institute de crescere, sî cu o treina spre scopuri comune de fundatiune.

Conformu astui mandatu prea naltu deschide directiunea i. r. a veniturilorn de lotarie

I. Loteria de statu spre scopuri comune de binefacere pentru militari,

Loteri'a acést'a prea bine dotata contiene 1311 nimeritori, si anume:

1	nimeritoriu	de	fronte	cu	. . . . .						**40 000**	fl.
2	nimeritori	„	„	câte	cu	20,000	fl.	la	olalta	. . .	**40.000**	„
3	„	„	„	„	„	10,000	„	„	„	. . .	**30 000**	„
4	„	„	„	„	„	5.000	„	„	„	. . .	**20.000**	„
5	nimeritorii			„	„	3,000	„	„	„	. . .	**15.000**	„
6	„			„	„	2.000	„	„	„	. . .	**12.000**	„
8	„			„	„	1.000	„	„	„	. . .	**8.000**	„
10	„			„	„	500	„	„	„	. . .	**5.000**	„
20	„			„	„	200	„	„	„	. . .	**4.000**	„
50	„			„	„	100	„	„	„	. . .	**5.000**	„
80	„			„	„	60	„	„	„	. . .	**4 800**	„
100	„			„	„	40	„	„	„	. . .	**4.000**	„
1 000	„			„	„	10	„	„	„	. . .	**10.000**	„
22 nimeritori premergatori sî urmatori in bilete de premie ale imprumutului din anulu 1864 . . .				„	„	100	„	„	„	. . .	**2.200**	„

in suma totala de:

200.000 florini valuta austriaca.

Sortirea urméza nesmintitu sî nerevocabilu in 29 Decembre 1870.

Sortiulu custa **2** fl. **50** xr. v. a.

Intreprinderea acést'a mijlociesce asiá dara ocasiune nu numai simtiului de binefacere, de a putea contribuí la ajungerea scopuriloru celoru nobile, ce le a desemnatu prea gratiosu Maiestatea Sea i. sî r. Apostolica, ci ea procura jucatoriului totu odata sî putinti'a, cá prin dobândirea câstiguriloru celoru insemnate se indreptéze de ajunsu sî durabilu pusetiunea proprie precumu sî a familei séle. Dreptu aceea se sî magulesce directiunea i. r. a veniturilorn de loterie cu credinti'a cea firma, ca impartasîrea la acésta loterie va fi fórte vie.

Dela directiunea i. r. a veniturilorn de loterie.

Vien'a, 20 Iuliu 1870.

Atari sorti se potu capetá in Vien'a la despartiementulu loteriiloru de statu pentru scopuri filantropice aflâtoriu in edificiulu directiunei i. r. a veniturilorn de loterie in urbe, Salzgries Nr. 20 sî anume atâtu câte unu, câtu sî in parti, séu sî prin serisori pre lânga alaturarea sumei decadiatórie. Asemenea se potu capetá in Vien'a: la toti colectantii de loto; in tierile i. r. sî r. ale Ungariei: la tóte oficiele de loto sî la toti colectantii de loto, chiaru sî in multe locuri la oficiele de dare sî de posta, la traficantii de tabacu, la oficiele staciuniloru câiloru ferate sî ale naigaciunii de vaporu, precum sî la celelalte organe de vendiare sortiloru, ce suntu asiediate in urbile sî locurile cele mai insemnate ale imperiului.

Concursu.

La scól'a populare elementara gr or. din Darstele Brasiovului a devenitu vacante postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia si lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti, cá recursurile loru, inzestrate cu documentele inaltu prescrise despre cualificatiunea sî purtarea loru morale sî politica — pâna in 12 Octobre a. c. st. v. sa le astérna preonoratului domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Darste 19 Septembre 1870.

Comitetulu parochiale gr-or. din Darstele Brasiovului

Tom'a Bersanu

76-3 Parochu sî presiedinte.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din Topliti'a româna se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu - 1, in bani 300 fl. v. a., — 2, cuartiru gratuitu sî lemne câte are invetiatoriulu lipsa; — un'a gradinutia pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a documentá, ca: au absolvitu teologi'a séu celu pucinu pedagogi'a intr'unu institutu publicu gr.-or., ca suntu de relegea gr-or. sî ca au avutu o purtare morale buna. Concursele suntu a se tramite pâna in 15 Octombre a. c. la subscrisulu inspectoratu scolaru.

Inspectoratulu scol. distr. gr-or. alu Turdei superióre.

Idicelu in 28 Septembre 1870,

Iosifu Brancovanu.

82—3 Prot. sî inspectoru distr. scol.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu din comun'a Apoldulu-mare sa escrie concursu pâna in 14 Octombre a. c. c. v.

Emolumintele acestei statiuni suntu:

80 mesuri (ferdele) grâu, cortelu bunu, sî lemne de ajunsu.

Doritorii au de a-si asterne cererile loru instruite cu atestatu de botezu sî despre absolvarea cursului ped. in Sabiiu la comitetulu parochialu din susu numit'a comuna.

Apoldulu-mare 20 Sept. 1870

Ioanu Craciunu

75-3 Parochu gr-or.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparinlu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 83. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 1830 Octombre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Telegramu.

Din Berlinu a sositu ieri o telegrama a regelui cu datulu 27. care anuncia: Astadi diminétia a capitulatu armat'a lui Bazaine dimpreuna cu garnisón'a Metzului; 150.000 prisonieri inclusive 20.000 bolnavi si raniti Dupa amédi va depune armat'a si garnisón'a armele.

Dela Congresu.

Eata-ne dejá la finitulu siedintieloru congresului, din cari precâtu amu putu u amu referatu pre largu si pre scurtu cetitoriloru nostri si din cari vomu mai impartasí si cu ocasiunea cea mai deaprópe detaiurile, ce timpulu inca nu ne a permisu ale pune inaintea cetitoriloru nostri. Cele dóue siedintie din urma nu ne oferescu lucruri de totu insemnate. Mai multu curentiile forméza materialutu desbateriloru, printre cari vre-o câte-va propuneri mai multu séu mai putienu interesante in gradu mai mare, remanendu afacerile cele mai grele de deslegatu pentru sessiunea viitória. Impregiurarea acést'a sa nu instraineze pre nimenea. Este unu lucru pré cunoscutu ce miscamentu greoiu au tóte desbaterile de representantie, chiaru si unde aceste desbateri suntu intrate in sucu si sânge; ce sa dicemu noi inse, unde la noi viati'a parlamentaria e asiá de juna si ce se dicemu, câudu cugetâmu ca terenulu bisericescu, in urm'a opressiunei din trecutu acum abiá incepe a ne fi si in partea cea datatória de legi mai cunoscutu. Acést'a o amu simtitu si in stedinti'a din urma, câudu audiramu cetindu-se proiectulu comissiunei pentru o instructiune provisória in afaceri disciplinarie. Operatulu ori cum aru fi fostu lucratu, fiindu ca nu purcedea din spiritulu canonicu alu bisericei, i simticau membrii golatatea lui. Si acést'a dupa noi e unu progresu. Alu doilea pasu dela acest'a va fi ca barbatii nostrii din cleru si mireni se voru ocupá, mai multu cu isvórele vietiei nóstre bisericesci le voru studiá si atunci nu numai ca voru confunde si notiunile cele mai usióre de deschilinitu, dara voru fi in stare a creá lucruri cari sa corespundia trebuintieloru crestiniloru nostri spre a se puté susu-tiené in moralitatea si ordinea cea buna spre binele loru tempuralu si eternu si spre marirea lui Ddieu a intemeietoriului crestinatatiei.

Deci ori cum vomu luá lucrârile congresului incheiatu alalta eri, o sementia este pentru venitoriu. Impregiurarea acést'a ne imbunéza inim'a si ne consoléza pentru acele cestiuni, care au remasu nedeslegate.

Cum-ca speranti'a acést'a nu este o vanitate séu ilusiune ni a dovedito si sessiunea de fatia cu afacerile ce privescu modificarea statutului organicu, cestiunea scóleloru si biseric'a St. Treime din cetatea Brasiovului. Pasii faculi de congresu in privinti'a acestoru cestiuni, de si in urm'a pre multului zelu a unoru deputati, in decursulu desbaterei erá sa ia o fatia mai multu provocatória si putienu promitiatória de resultatu, totusi voru avé efectulu doritu pentru ca este espressiunea unei corporatiuni ce representa atâtea milióne de cetatieni ai statului, cari au legi si norme autonome radimate si pre legea positiva a statului. Fiindu de astfeliu de natura activitatea bisericei nóstre efectele in presentu si viitoriu nu potu sa fie mici, numai precum amu mai disu sa invatiamu a le cunósce dupa natur'a loru si apoi zelulu nostru sa se modereze numai si numai pre lânga inaintarea intereseloru bisericesci, nici de-câtu inse sa tinda la vre unu feliu de sumetia séu incredere preste mesura. „Tóte cu intielepciune si cu cuviintia sa se faca".

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 22 Octombre luá dupa ce ministrulu de justitia Horváth 'si fini cuventarea Dr. St Paplovits cuventulu pentru de a pledá pentru primirea propunerei lui Irányi.

Fr. Deák dechiara, ca dupa regulamentulu casei trebuie sa se presinte fia care propunere in scrisu mai nainte de a se potea discutá. Elu se provóca deci la regulamentu, cerendu cá Irányi sa-si presinte propunerea in scrisu, si dupa aceea se va potea desbate propunerea meritorice.

P. Szontagh se alatura pre lânga dechiararea lui Deák si doresce cá o cestia asiá de insemnata sa nu se trateze nu mai per tagentem. Densulu face rogarea a se prefige diu'a, in care propunerea lui Irányi sa se puna la ordinea dilei.

E. Simony doresce cá pâna câudu se va decide despre propunerea lui Irányi, sa se libereze Miletics.

L. Csernatony dîce ca potestatea si autoritatea casei pretinde, cá sa nu se interneze nime dintre membrii sei pâna ce nu va avea cunosciintia despre ea. Densulu e pentru parerea lui Simonyi, pâna ce nu se va decide meritulu cestiunei E. Hodossy se pronuntia in intielesu contrariu.

I. Madarasz apostroféza drépta, a nu-si concede pré multu pre socotél'a majoritâtiei. De curendu a dovéditu esemplulu unei natiuni mari, ca o minoritate a devenitu in pucine dîle de majoritate enorma! (Aplausu la steng'a) Elu votéza pentru propunerea lui Irányi resp. Simonyi.

St. Patay: Miletics s'a internatu fâra de scirea presiedintelui camerei. Eu intrebu ca fi aru fi fostu in ordine, déca s'aru fi incarceratu celu din urma scriba alu ministrului de justitia fâra de scirea acestui'a? Si unu representante se internéza, fâra de a se anunciá presiedintelui! Eu pretindu, cá Miletics ingraba sa se libereze. (Ilaritate mare.)

Irányi si-a presintatu intr'aceea propunerea in scrisu, care e formalata: „De óre ce representantele Miletics s'a incârceratu cu vatemarea imunitâtiei, sa-si esprime cas'a reprobarea acestei'a. Pâna cas'a inse va decide in afacerea acést'a, sa se libereze indata deputatulu Miletics."

Camer'a decide a pune propunerea pre Lunea prossima la ordinea dilei.

E. Simonyi cere, cá sa se decida indata liberarea lui Miletics; despre form'a in care are sa se primésca séu sa se respinga o atare propunere vorbescu M. Urmenyi, Ed. Zsedényi, B. Keglevich, Guti si Patay.

K. Ghyczy: Ministrulu de justitia dîce ca regimulu a estinsu imunitatea delegatiuniloru si asupr'a nóstra. Asiá dara noi avemu imunitatea nóstra de la regimu!? (Aplausu la steng'a) Ce se tiene de obiectu, e cu totulu alta cestiune, ca primimu séu nu propunerea lui Iranyi si ca liberamu séu nu pre Miletics pâna la resolvirea acestei propuneri. Eu propunu liberarea.

Ministrulu Horvath se apera in contr'a unei atari interpretari a cuvinteloru sele.

In caus'a lui Miletics mai vorbescu Alb. Nemeth, E. Hodossy si M. Iokay.

Ministrulu de comunicatiune Gorove presinta articolele de lege, sanctiunate de M. Sea, despre modificarea articolului de lege 4: 1868. Acést'a se publica si tramite casei magnatiloru spre acelasi scopu.

Ed. Zsedenyi interpeléza pre ministrulu de financie ca are cunosciintia despre imprumutulu de 15 milióne fl., care l'a facutu ministrulu de finantie comunu spre acoperirea unoru spese ale ministeriului comunu de resbelu si déca are datu si-a invoirea la operatiunea acést'a de creditu a ministrului comunu de financie; in ce modu voiesce a aduce in consonantia procederea acést'a cu dispositiunea legei? (Aplause viue la steng'a)

Dupa ce Körthy a presintatu o petitiune, ascerne E. Simonyi unu proiectu de conclusu, in urm'a câruia cas'a sa-si esprime simpathi'a cu lupt'a natiunei francese, care se mârginesce pre lânga conservarea libertâtiei si intregitâtiei teritoriale si provóca regimulu cá in contielegere cu cele lalte poteri neutrale sa faca totu ce e cu potintia pentru finirea acestui resbelu condamnatu de umanitate, civilisatiune si interesele comune europene.

Siedinti'a se incheie la ¾ 1 óra.

In siedinti'a din 24 Octobre se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedente. Presiedintele anuncia raportulu comissiunei spre controlarea datoriei de statu si totu-deodata bugetulu ei. Se va tiparí si impartì. Deputatulu br I. Wesselényi cere unu concediu de 6 Septemâni; i se incuviintiéza. Representantii Dr. St. Paplovits si St. Makezinovits predau petitiuni, care se referescu la liberarea deput. Miletics; se transpunu comissiunei petitionarie.

Ministrulu de justitia Horvath face casei cunoscute agendele (programulu)dela diferitele ministerie care au a se resolvi de parlamentu.

K. Tisza presinta unu proiectu de conclusu prin care cas'a sa esprime ca de óre ce conservarea siguritatiei e garantata numai prin o armata regulata, de care sa dispuna numai monarchulu cu scirea ministeriului magiaru insarcinéza cas'a regimulu a propune camerei câtu mai curendu unu proiectu de lege relativu la aceea.

Se decide a se tiparí acestu proiectu de conclusu si a se pune pre Lunea viitória la ordinea dilei.

Cronic'a resbelului.

O telegrama din 22 Octombre ne anuncia autentice ca Angli'a a suatuitu oficialu beligerantiloru incheierea unui armistitiu, pentru convocarea adunantiei natiunale francese. Regimulu austro-magiaru s'a alaturatu pre lânga pasii Angliei.

O depesie oficialu din Berlinu cu datulu 22 Octombre anuncia ca: 12 batalióne cu 40 tunuri au facutu ieri din fortulu Mont Valérien o esîre si ca fura respinsi dupa o lupta de 3 óre. Versailles intregu a fostu alarmatu; francosii perdura 100 prisonieri; si 2 tunuri perderea nóstra proportiunata.

Alt'a depesia a ministeriului cu datulu Tours, 22 Octombre spune ca: In 14 l. c. a facutu maresialu Bazaine o escursiune cu 80,000, a nimicitu 26. batalióne si 2 regimente de cavaleria si ca a luatu prussianiloru 193 vagóne cu proviantu si munitiune. Trupele prussiane se schimbara de mai multe ori, din causa ca eráu ostenite prin atacuri prefacute. Bazaine tiene pre prussieni necontenitu in miscare prin alarmare si bombardare.

Activitatea lui Garibaldi pre pamentulu Franciei a produsu resultate, câci dupa o telegrama cu datulu Genua 23 Octombre, elu a formatu deja cadrele armatei din Vogesi, primele trei brigade suntu formate, cea dintaiu e sub comand'a generalului Bosak, a dóu'a sub com. colonelului Morie, a trei'a sub Menotti Garibaldi.

Intr'aceea se face din partea poteriloru neutrali incercari de a midilocí intre beligeranti incheerea unui armistitiu. Angli'a, dupa cum ne spune o telegrama cu datulu Tours, 23 Octombre

a propusu Vineri aici câtu sî in Berlinu preliminariele de negotiare. Negotiarile potu ave resultate bune.

Din Romani'a.

Cetimu ca Joi in 1 Octobre v. se serbase cu mare solemnitate botezulu fiicei Altetiei Sale domnitoriului. seversînduse tain'a botezului dupe ritulu bisericei române prin mitropolitulu primatu, asistendu 4 archierei sî alti preoti, sî cându se afundà in apa 21 salve de tunuri au anunciatu seversîrea botezului Altetiei Sale mica princésa „Mari'a". Nasia fura A. Sn. regale principesa de Hohenzollern, prin. de Wied, de Bade nasc. Leuchtenberg, comites'a de Flandr'a, princ. Mari'a a Olandiei, fiindu representate de metropolitulu Moldovei sî Sucevei. De atunci unu numeru mare de gratulatiuni primesce domnitoriulu atâtu din intru câtu sî din afara. —

F a c u l t a t e a d e m e d i c i n a

se infiintiéza cu 5 ani sî cu deplina organisare. Dupa reportulu minist. instr. publice Nr. 9359 sî intarirea domnésca din 3 Oct. 1870, Nr. 1393. léca, ca o facultate mai imbogatí pre universitatea româna, fia in eternu priintiósa!

Se escrisera sî concursele pentru sintacsea gramaticei române sî traducerea lui Iuliu Cesare de belo civili. Pentru gramatica se escrie premiulu Zappa de 400 de galbeni, iér' pentru Iuliu Cesare 150 premiu Alesandru loane I., cum urméza:

„Ministeriulu instructiunei publice sî alu culteloru. **Delegatiunea** societâtiei academice rom.

P r e m i u l u Z a p p a.

Conformu decisiunei luata de societate in siedinti'a sea din 13 Septemvre 1869, se publica concursulu pentru lucrarea partiei sintactice de gramatic'a limbei române, care va cuprinde:

1. O introductiune, in care se voru stabilí diversele relatiuni, in cari se potu pune conceptele spre anunciarea cugetariloru, stabilindu totudéun'a data sî terminologi'a sintactica cea mai buna ce s'aru puté dá dupa cele mai nóue lucrâri gramaticali.

2. Venindu apoi la sintacs'a speciale a limbei române, va desvoltá in detaliu tóte modurile de espresiune a fia-carea din relatiunile stabilite in introductiune; cautânduse pentru fia-care modu de espresiune esemple numerósa, atâtu din limb'a popularia câtu sî din cârtile nóstre cele mai bune, vechi sî noi, producundu la fia-care relatiunile sî idiotismii limbei sî alaturându fia-care modu de espresiune cu cele analóge din alte limbi mai alesu romanesci, sî cautându pre de o parte se aléga pre cele mai corecte espresiuni, ier' pre de atta sa puna in vedere solacismii sî frasele neadmisibili in limb'a nóstra.

3 Va dá topic'a românésca, stabilindu pre de o parte, care este constructiunea nóstra comuna iéra pre de alt'a aratându abaterile dela dens'a sî ideile ce se esprimu prin aceste inversiuni.

Va dá regulele detaliate de ortografia, in cari sa se cuprinda sî punctatiunea.

5. Aru fi de doritu cá autoriulu sa termine cu unu conspectu istoricu despre diversele fase, prin cari a trecutu limb'a romana in sintactic'a ei; cautându a trage din acést'a, cá conclusiuni, calitatile generali ale constructiunei limbei române.

Coditiunile concursului suntu:

a) Marimea opului sa fia dela 20 cóle in susu, tiparite in octavu mare cu litere numite garmondu.

b) terminulu pâna cându manuscrisele autoriloru concurenti au se fia tramise delegatiunei societâtiei este pâna la 15 Iuliu 1871.

c) Premiulu este de 400 galbeni imperiali;

b) Manuscrisele se ceru se fia scrise curatu, legibile sî de mâna streina, iéra nu a autorului, formatulu 4 séu folio sî paginatu.

e) In fruntea manuscrisului va fi scrisa o devisa (motto) in ori care limba sî totu cu mân'a streina.

f) Pre lânga manuscrisu se da alaturata sî o scrisóre inchisa in plicu sigilatu, fâra initialele autoriului sî adresata câtra societatea academica, purtându pre adres'a din afara sî devis'a manussrisului, scrisa iéra-si de mân'a streina. In intrulu scrisórei autorulu se va numí pre sine.

g) Manuscrisele se voru censurá sî judecá prin sectiunea filologica, care va propune societâtiei in siedinti'a plenaria, premiarea acelui'a dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

h) Manuscrisele nepremiate se voru pestrá in archivele societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câror'a nume remânu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

P r e m i u l u A l e c s a n d r u I o a n u I.

Traducerea comentarieloru de Bello Gallico impreuna cu cartea VIII, se va premiá din fondulu lui Alecsandru Ioanu I. cu 150 galbeni.

Conditiunile acestei lucrâri suntu:

Traducerea se va face intr'o limba romanésca curata sî sî eleganta; cautându-se a se reproduce calitâtile originalului.

Se lasa in vederea autorului a aretá intr'o prefatia calitatea autorului in comparatiune cu alti istorici latini, cum sî a dá in note critic'a diferiteloru lectiuni asupr'a locuriloru obscure ale tecstului.

Terminulu concursulni, pâna cându manuscrisele au sa vina in cancelari'a societâtiei academice române, este 15 Iuliu 1871. Cele venite mai târdiu nu se voru luá in consideratiune.

Manuscrisele se ceru se fia scrise curatu, legibile sî cu mâna streina, iéra nu cu a autorului, formatu 4 séu folio sî paginatu.

In fruntea manuscrisului va fi scrisa o devisa (motto) in ori ce limba sî totu de mâna streina.

Prelânga manuscrise se va alaturá si o scrisóre inchisa in plicu, sigilata fâra initialele autorului sî adresata câtra societatea academica, purtându pre adres'a din afara si devis'a manuscrisului scrisa iéra-si de mâna streina. In intrulu scrisorei autorulu se va numí pre sine.

Manuscrisele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica, care va propune societâtiei in siedinti'a plenaria premiarea acelui'a dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

Manuscrisele nepremiate se voru pestrá in archivele societâtiei pâna ce se voru reclama de autorii loru, a e câroru nume remânu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Presiedinte A. Treb. L a u r i a n u.
„Mon." Secretariu gen. I. C. M a c s i m u."

Latinitatea nu este francesismulu.

Marele principiu alu Latinitâtiei a fostu pusu in evidentia mai alesu prin victoriile rapide repurtate de Prussi in contr'a Francesiloru. Aceste victorii au inspiratu unoru ómeni insemnati din ras'a latina, dorinti'a de a vedea constituinduse pre nisce base mai solide, diversele Staturi latine, pentru cá se póta la unu momentu datu, opune o stavila puternica invasiuniloru Germane. Acestu principiu este bunu, modulu insa prin care póte sa fia realisatu, difera fórte multu de elucubratiunile unoru capete seci, care nu ceru nimicu mai pucinu de câtu concentrarea imediata a tuturoru sforcieloru latine in mân'a Franciei.

Acésta centralisatiune este puru sî simplu o imposibilitate, sî prin acést'a chiaru suntemu departe de resultatele desastróse pre care ea le aru produce, déca prin imposibilu, amu imagina-o realisata. Desastrele centralisatiunei suntu visibile astadi in Franci'a, care de dóue luni se sbuciuma fâra de resultatu sensibilu in bratiele de feru ale Prussiei, fâra se póta organisá o resistintia eficace. Caus'a este ca fortiele individuale au fostu sdrobite, sî asta-di cându poterea centrala lipsesce, patriotismulu incontestabilu a poporului francesu nu póte dá locu de câtu la incercâri partiale de resistintia a câroru efactu se póte considerá cá nulu in contr'a puteriloru concentrate a le Prussiloru.

Latinitatea este compusa din mai multe state independente, din care cele multe au o esistintia seculara. O lunga istoria de fapte glorióse in limitele naturale bine determinate, separa pre fie-care dintre densele; Fie-care din aceste staturi, are dreptulu a-si desfasiurá in viitoriu fortiele séle individuale in deplin'a independintia de tóte celelalte staturi neolatine. Ce ratiune aru fi cá Itali'a, se plece capulu seu incoronatu cu trei mii de ani, de laure neperitóre dinaintea Franciei, Rom'a nu este ea o rivala Parisului? Itali'a a datu lectiuni Spaniei, Franciei sî chiaru intregei Europe in evulu mediu, geniulu seu nu este inferioru geniului francesu. Spani'a inca mai gloriósa, isi aduce aminte, cându armele sele incingeau literalminte globulu, Escurialulu a datu lectii Versaillului, sî literatur'a spaniola este mam'a educatóre a literaturei francese. Déca aceste dóue tieri suntu astadi cu unu gradu mai napoiate, óre nu este vin'a insusi a Franciei. Regii sei cei ambitiosi au insingeratu de mai multe ori pamentulu sacru alu Italiei sî alu Spaniei pâna sî Portugali'a conserva suveniri nesterse a le ambitiunei loru nemasurate.

Dara, isolamentulu in care este abandonata Franci'a de vecinele sele latine este bine meritatu. Óre daca aceste state aru fi alergatu pentru a-si pune puterile loru in mân'a Franciei, Franci'a nu aru fi fostu cea d'anteiu care se abuseze de densele? Tóta lumea cunósce spiritulu celu egoistu alu francesiloru, si dispretiulu profundu care ei nutreau pâna mai eri in contr'a tuturoru natioueloru sî mai alesu aceloru latine. Acésta presumtie i-au impinsu in prapastia in care se afla astadi, câci de altfelu nu aru fi declaratu cu atât'a usiuratate resbelulu in contr'a germâniloru, mai alesu dupa lectiunele dela Sadova. Franci'a eliberata prin concursulu natiuneloru neolatine, aru fi fostu cea dinteiu cá se abusese de supremati'a câstigata sî aru fi cautatu cá se le esploateze in avantagiulu seu propriu.

Câtu pentru noi românii isolati in Orientu in mijlocu de rase nelatine, n'amu fi culesu nici unu fructu din acésta organisatiune viciósa a latinismului, ba inca amu fi perdutu. Le place pré multu unor'â, a trompetá cuventulu de panlatinismu, fâra cá sa gândésca ca acestui cuventu se respunde de pre alocurea pangermanismu sî panslavismu, cuvinte care nu suntu nici cum de natura a placé urechiloru româniloru. Sa fimu români mai intein de câtu tóte, in tiér'a nóstra sî sa cautâmu a ne salvá independinti'a nóstra pre tiermurile Danubiului, fâra a ne ocupá pré multu, cu destinulu care le va placea se sî-lu aléga staturile latine ale occidentului. Ele îsi intielegu interesele de altfelu precum le intielegemu noi, sî puterea de a le indreptá spre mai bine daca suntu gresite, nu este nici de cum in mânile nóstre. Dupa „Secol."

O epistola adresata diuariului englesu „Daily Telegraph" pre care o traduce „Monitorulu", spune intre altele despre asediarea Metzului urmatórele:

Regretu de a avea a spune ca ból'a sî mai alesu tifuosulu mergu crescendu ací.

Francesii, séu ca li s'a urîtu cu inactiunea loru, séu ca facu dupa ordinile maresialului Bazaine, dupa care o copie gasita asupr'a unui prisonieru a cadiutu in mânile nóstre, si-a propusu de a neodihní pre prussiani prin atacuri continue in tóte directiunile. Pân'acum ne au atacatu in intâriturele nóstre sî mai alesu Mercy-le-Haut. Déra acum s'a descoperitu bateri despre cari noi n'avemu nici o cunoscintia, sî idei'a ca francesii nu prea mai au munitiuni este cu totulu falsia. Ei au demascatu unu numeru óre care de tunuri, cari producu in totu momentulu efectulu loru printre liniile prussiane. Nu este indoiéla ca maresiélulu Bazaine gasesce timpulu lungu si cum soldatulu francesu sufere mai multu de urîtu de câtu de ori ce, crede ca celu mai bunu mijlocu de a nimicí acestu reu este de a'i tiené neincetatu ocupati.

O epistola adresata „Gazetei de Augsburg" confirma ca esîrea esecutata de maresialulu Bazaine in 28 Septembre, a ocasionatu perderi simtibili prussianiloru: dóue companii din alu 10 lea batalionu de venatori au fostu taiate sî luate cá prisoniere Fâra ajutoriulu unei baterii de artileria, totu batalionulu aru fi avutu aceea-si sórte. Francesii se apropiasera in tacere, ascunsi in o padure sî incongiurasera fâra veste batalionulu prussianu.

Unu raportu din cuartiarulu-generale alu principelui regale, la Versailles, publicatu in „Monitorulu" prussiana sî purtânda dat'a de 30 Septembre constata ca garnisón'a din Parisu tiene mereu in neodihna pre impresuratori.

M o b i l i i B r e t o n i.

Eata ce s'a intemplatu acum câte-va dîle pre inaltimile dela Chatillonu, dice „le Petit journal" dela 28 Septembre:

„O bataliune de gardi mobili bretoni ascépta cá lupt'a se incépa.

„Acesti tineri nu mai vediusera nici odata focului.

„De odata glóntiele prussiane incepura a siuierá.

„Atunci trâmbitiasiulu, cu pelari'a in mâna, se intórse câtra preotulu bataliunei :

— „Domnule rectore, i dise, crediu c'a venitu momentulu rugaciunei.

„Toti se pusera in genunchie.

„Preotulu singuru remase in picióre, cu mânila radicate.

— „Dómne, dise densulu, sórtea armeloru e in mân'a ta. In acestu momentu superioru i-ti recomendâmu sufletele nóstre. Aminu !

„Soldatii se radicara, sî se audî comand'a :

„Focu ! . . . .

Citimu in „Pall-Mall-gazete“ :

„Disperarea e mare in contr'a regelui Wilhelm sî a aliatiloru sei, sî o fóia intitulata „Lupta,“ publicata de d. Feilx Pyat, a deschisu o subscriptiune spre a se cumpera o pusca in onórea celui ce va ucide dintr'o lovitura pre regele.

„Figaro“ publica o scrisóre privitóre la o compania americana, gat'a a se formá. déca guvernulu aru dá capitalulu, cu misiune d'a ridicá pre d. Bismark, mortu séu viu ; de va fi luatu viu, compani'a cere privilegiulu de alu pune intr'o colivie.

Cetimu in diuriulu „Patri'a“ din Paris :

Ceea ce trebuie Franciei e o vointia militara misca, pre care nimicu sa n'o oprésca sî pre care unicu sa n'o turbure, nici superiori, nici colegi, nici comitate.

Elementulu civile trebuie sa dispara cu totulu in acestu mementu supremu ; tiér'a nu vrea sî nu reclama de câtu soldati sî generali.

Guvernulu din Tours védia cum lucréza guvernulu din Parisu. Ore la Parisu nu generalele Trochu e presiedinte alu consiliului, stapânu absolutu pre orasiu, pre populatiune cá sî pre armata ? Óre inaintea lui d. Jules-Favre nu s'a plecatu incontestabila'i autoritate de omu politicu, d. Gambetta stralucita'i aprindere de tribuna, d. Garnier-Pages — vechiulu colegu alu dlui Cremieux — suvenirile unei intrege vietie de lupta sî de probitate ? Au intielesu ei cei din Parisu, ca nu eramu — din nefericire — in 1848 sî ca unu june colonelu aru face mai multu adi de câtu unu presiedinte alu consiliului, de câtu venerabilele Dupont de l' Eure.

Imitati déra voi, cei de la Tours, imitati iute esemplulu Parisului. Luati unu generale sî, cu câtu elu va fi mai june, mai energicu, mai ardinte cu atâtu mai bine va fi.

Cine scie ce póte esî in acestu momentu din capulu unui oficieriu superioru, chiaru necunoscutu.

Iéta o anecdota din Russi'a, care aréta sub o nóua facia pretensiunile prussiane :

In cea din urma conferintia care avù locu intre principele Gortschakof sî Bismarck, acést'a stracurase vorb'a ca venise timpulu, dupa parerea sea, de a incetá sa se seversiasca, in relatiunile diplomatice, cu limb'a francesa. S'o sponemu aci pentru aceia din cetitori cari din intemplare n'aru sci-o, ca de multu limb'a francese a fostu adoptata 1-o pentru cá trebuiá o limba comuna sî 2-o pentru ca limb'a francese e cea mai limpede sî cea mâi putienu supusa la ecivocitati.

Gortschakof respunse ca elu gasise stabilitu acestu usu cându a intratu in carier'a diplomatica cu pentru densulu avea temeiu s'o mantie sî ca nu vedea importanti'a d'a o schimbá, cea-ce in fondu îi erá totu un'a ; apoi ca nici nu se gândia la acést'a.

Déra, dupa câtu-va timpu, primí de la Berlin o lunga depesia in limb'a . . . germana. Gortschakof, dupa instigarea, se crede, a principelui mostenitoriu respunse printr'o depesia sî mai lunga, in limb'a . . . rusa.

Bismarck, desarmatu, fù nevoitu sa se intórca iéru la limb'a francese.

Estrasu din apelulu dlui Félix Pyat, din care reproducemu numai o parte ce ne pare mai interesanta, din caus'a lipsei de spaciu :

Catra fratii nostri de rasa latina.

Fratiloru din Itali'a sî Spani'a !

Ras'a, limb'a, dreptulu, tóte ne suntu comune, pâna la sórte, Sa ne sculamu ! sa ne ajutamu !

Cestiune de viétia, de mórte, pentru toti. Unire s'au peire ! Ór'a e suprema. Astadi oru nici odata Italieniloru, Spanioliloru sî Francesiloru, ce suntemu noi in lume ? Ras'a simtiementului, ras'a sociala, principiulu de egalitate de uniformitate umana colectivismulu in sensulu seu generalu sî generosu, democrati'a.

Ce suntu ceialalti, acesti prussieni ? Ras'a egoista, ras'a calcului, principiulu de individualitate de feudalitate, protestantismulu in sensulu seu partialu sî particulariu, aristocratia.

Privilegiu s'au dreptu !

Resbelu sântu ! Lumea fi-va ea a popóreloru séu a principiloru ? Scopulu e unu resbelu cruciatu. Nu e vorb'a d'unu dumnedieu mortu, e vorb'a de mântuirea genului omenescu.

Inimiculu Franciei e alu vostru. Cine ne ataca pre noi ve amenintia pre voi ! Daca cade frati'a, se clatina Spani'a sî Itali'a. Prussi'a vrea sa ne stérga de pre fati'a pamentului. Acést'a nu e invasiune a nordului, e unu torinte de barbari, unu opu de esterminatiune ! Fratiloru de la Magent'a sî Trafalgaru, se ne ajutamu !

Fi-vomu noi óre espropriati din Europ'a, omorâti cu totulu desbinati cá Poloni'a, in nimic'a.

Vedeti unde e ras'a nóstra sî dreptulu ei in ór'a acést'a !

Noi amu perdutu dejá marea ! Se mai perdemu sî pamentulu ! Veneti'a, Sevill'a sî Marsili'a, suntu ruine mai multu colonie ! Itali'a nu e un'a ! Spani'a e pucina ! Franci'a nu mai e ! Dóra nu voimu sa perdemu chiaru sî patri'a pamentulu, binele natalu, dreptulu d'a trai, d'a fi sub sóre ?

Pangermanismulu vrea sa nimicésca latinismulu. Elu domnesce dejá preste Francesi la Jersey, preste Spanioli la Gibraltar, preste Români la Bucuresci. Elu stapânea tóta Itali'a ; elu mergea sa stapânésca sî Spani'a. Elu ocupa Franci'a sî principii sei domnescu pretutindenea.

Belgi'a are de rege unu némtiu ; Oland'a unu némtiu ; Russi'a, unu tiaru de némtiu ; Angli'a asemenea are o regina germana. Spani'a a fostu se aiba unu Hohenzollern. Cine scie déca nu lu va avé Franci'a. Se invetiamu nemtiesce s'au se impuscamu pre navalitori.

Vedeti numerulu loru, puterea loru, scopulu loru. Noi cademu ei se inaltia. Noi cademu, ei pretindu starea sî averea nóstra. Trebuie se le lasamu loru loculu, totu ce e scumpu omului, case, morminte, zidurile nóstre, sórtea nóstra in ceriu sî pre pamentu, dreptulu sî patri'a nóstra, scopulu nostru de umanitate, tóte dogmele revolutiuniloru, sî a civilisatiunei nóstre !

O posta selbateca ! Ei promitu Parisulu fómei pre patru dile.

Ei vinu cu unu pasu fatalu, cu o precisiune astronomica, fl mândi, setosi nesatiabili, ací cá in totu loculu, in sudu cá in nordu, pretindiendu Franci'a, Oceanulu, marea baltica, slavii sî celtica, pre toti 'i inghitu ei !

Insa-si propri'a loru Germani'a, ea va fi Prussi'a. Partea va inghite intregulu.

La noi nu mai e imperatulu ! Dusimanulu seu, e astadi aliatulu seu ! . . .

Acést'a e ur'a republicei, revolutiunei, acestei revolutiuni care l'a facutu se fuga in 1848, — resbunarea e voi'a regiloru cá a lui dumnedieu.

Sa ne ajutâmu ! Acést'a e legea naturei. Franci'a care a ajutatu Italiei contr'a Germaniei la Magent'a, Greciei contr'a Turciei la Navarin, Belgiei contr'a Ollandiloru la Anves sî Americei contr'a Angliei la Boston, Franci'a, atâtu de generósa fatia cu alti, in óre ce e tradata in ór'a de pericolu, striga câtra aceia pre cari 'i-a mântuitu ea : Ajutati-mi mie !

Fratiloru, audîti strigatulu unui cetatianu francesu ce are onórea d'a fi unu cetatianu de Barcelon'a dela 48, unu cetatianu de Rom'a dela 49, care in 13 luniu 'si'a jertfitu dreptulu patriei sî a patimitu 20 de ani esilu pentru a afirmá dreptulu patriei altor'a ! Ascultati o voce amicabila, o voce omenésca ! Acést'a nu e o pretentiune, o datorintia ce reclama ea ; este interesulu, salutea ce proclama ea. E vorb'a de esistinti'a tutor'a !

Eu ve dicu : Acést'a e mórtea unei rase, finea unei civilisatiuni, a nóstra, murindu cu noi. Gloriós'a civilisatiune a lui Galilei sî Garibaldi, a lui Juarez sî a lui Cervantes, a lui Voltaire sî Danton, este astadi unu pietismu augustinu, unu cesarismu periculosu.

Sculati-ve dara toti cá leii ! Timpulu a sositu ! Daca audîti, daca respundeti, daca republic'a nóstra triumfa, triumfa si-a vóstra !

Ras'a latina e mântuita, democrati'a victoriósa Europ'a republicana, lumea salvata viétia pretutindenea !

Daca nu, atunci tóte 'su perdute ! Acést'a e contra-relatiune pretutindene, abolitiunea, estirpatiunea anului 1789 sî a principieloru sele : Libertatea, egalitatea, fratietatea ! Acést'a e restauratiunea universala : Itali'a disolvata, predata regiloru sei mici sî duciloru mari ai sei ; Spani'a iéra-si va avea o regina denaturata. Daca Burbonii reintra in Parisu dupa prussii ingânfati, ei voru reintrá pretutindenea : la Madridu cá la Neapole, sî fâra a socoti pre Pap'a de Rom'a ! Mórtea pretutindenea. Viétia ori mórte alegeti !

Dela Reuninnea sodaliloru romani.

Sabiiu 5 Octobre *) Ieri sî alalta ieri avuramu norocire de a vedé petrecându se dinaintea ochiloru nostri dóue intemplâri cari ni au causatu nóue sî cari trebuie sa causeze fia-cârui romanu placere. Conformu unei invitâri impartite de câtra unii membri ai Reuniunei la 7½ sér'a eramu in sal'a dela „Imperatulu romaniloru“, unde se adunase unu publicu alesu sî numerosu. Abiá trecura vre-o câteva minute preste timpulu amintitu sî corulu Reuniunei incepù pies'a prima din urmatoriulu programu :

Program'a

productiunei, ce se va face din partea reuniunei Sodaliloru romani din Sabiiu Sambata in 3 Octobre a. c. in Sal'a la „Imperatulu romaniloru.“

1. Cantarea : „Nu te teme turma mica“ esecut. de chorulu Reuniuei.
2. „Fantasie élégante“ pe fortepianu pentru 4 mâni de I. Leybach. esect. de Domnisiórele *Ann'a Bolog'a* sî *Mart'a Nedelcoviciu.*
3. „La Melancholie“ de Hellmesberger. esect pe violina de D. *Traianu Costande* sî acompaniata pe pianu de D. *C. Nedelcovici.*
4. „Glasulu viitoriului“ declm. de *I. Necsia Pop'a.*
5. „Cantare de siediatoria“ (Spinulied) de Henry Lytoeff. esect. pe pianu prin D. *C. Nedelcoviciu.*
6. Cantarea „Frumosu e omulu dómne“, esecutata de choru.
7. „Carnevalu de Bucuresci“ de F. Lorenzo esect. pe pianu de Dsiór'a *Ann'a Bolog'a.*
8. „Fantasie Brilante“ din oper. Lucrecia Borgia de G. Buccialdi esect. pe flauta de D. *Isid. Blaga* sî acompaniata pe pianu de D. *C. Nedelcovici.*
9. „Limb'a romana“ declamata de *M. Bolo'a.*
10. „Marche nationale Maxicaine“ pe piano pentru 4 mâni de Henri Herz. esect. de Domnisióra *Marta* sî Dom. *C. Nedelcoviciu.*
11. Cantarea : „Pe campia Turdei“ esecutata de choru

Din acestu programu se vede ca pre lânga impregiurare, ca junii meseriasi se sustienu prin desvoltare natiunale in cultur'a natiunei ; ca inteliginti'a de tóte clasele spriginesce cu caldura ori ce intreprindere, sî alta impregiurare sî adeca ca junele Domnisióre An'a Bolog'a sî Mart'a Nedelcoviu au fostu atâtu de insufletite de zelulu loru natiunalu incâtu au ilustrata cu activitatea dloru productiunea cu multiamirea sî celoru deprinsi cu music'a clasica alesa. Ne pare reu ca nu suntemu mai iniciati in maestria de a dá recensiuni esecutâriloru musicali, pre piano pentru ca dupa judecat'a ómeniloru de specialitate, sentinti'a aru fi la totu casulu favorabile.

Totu asiá trebuie sa dîcemu sî despre dd. Costande, Nedelcoviciu sî Blag'a. Celu dintâiu cá arculu alu doilea pre piano sî alu treilea cu flaut'a au delectatu pre publicu in unu modu fórte multiamitoriu.

Alta impregiurare este ca dorinti'a Reuniunei, esprese de ani inainte chiaru sî prin diuarie, de a avé unu stégu este implinita. Eri dupa servitiulu dumnedieescu seversîtu in biseric'a din cetate, sî dupa rugaciunea amvonului se cetira asupr'a stégului rugaciuni potrivite, se stropí cu apa sântîta sî

---

*) Din caus'a tempului intardiata.

apoi pasí par. protosincelu sî vicariu archiepiscopescu Nicolau P o p e 'a cá nasiu sî batù celu dintâiu cuiu dupa obiceiu, dupa densulu urmara Présântiele Loru Episcopii de fatia la congresu.

Infatiosiarea stégnlui e frumósa. Elu e de pândia albastra (moir antique) brodatu cu galbinu sî rosiu in mijlocu suntu de o parte artele representate prin o figura (minerva ?) in giurulu cârei suntu semne dela mai tóte meseriele Pre alta parte e o cununa de lauri auriti sî in mijloculu cercuitului e inscriptiunea : „Cultur'a e viatia“. Marimea, nu i o putemu scí din simpl'a vedere esactu, atât'a putemu inse sa dicemu ca e mai mare decâtu celu alu altoru reuniuni din locu.

Reuniunea sodaliloru asiá dara acum avendu spriginulu inteligintiei române doveditu sî cu acésta ocasiune sî avendu sî stindartulu seu, cá ori care alta, sa caute se prospereze sî sa se indeplinésca chiamarea ce sio a propusu singura, pentru ca este o chiamare onorifica sî salutaria nunumai pentru reuniune dara pentru poporulu din a cârui sînu a esîtu.

Raportu

despre conferintiele invetiatoresci din protopopiatulu gr. or. alu Orastiei tienuta in 22—23 Augustu st. n. 1870.

Luni inainte da amédi,

cá in 22 Augustu a. c. adunându-se invetiatorii tractului Orastiei in numeru de 10 insi in odai'a scólei conf. gr-or. de aici reverendulu d. protopopu Nicolau Popoviciu dechiara conferinti'a de deschisa. Dupa aceea se alese unu conducatoriu sí notariu. De atare se alese domnulu Nicolau Barsanu invetiatoriu sî preotu in Orastia. Acest'a cuprindiendu-si loculu, tienù o cuventare potrivita despre insemnetatea scólei sî cu deosebire a conferintieloru invetiatoresci, esprimendu-si totu-odata si parea de reu pentru absentarea unoru invetiatori fâra causa rationabila, ba neci cerundu dispensarea dela inspectoratulu scol. district.

Dintre invetiatori a fostu de fatia :

Ioanu Vaideianu din Romosu, Ioanu Francu din Sibotu, Lazaru Popoviciu din Pischintiu, Ioanu Mog'a din Bentiantiu, Nicolau Barsanu din Orastia, Nicolau Cataniciu din Castau, Ioanu Popoviciu din Beriiu, Ioanu Vladu din Pricazu, Ioanu Bez'a din Dencu mare, Ifraftu Costescu din Tamasias'a, invetiatoriulu Ioanu Basaraba totu-odata sî parochulu unor'a conferintie numai pâna la amédi, mai multu nu-lu vediuramu.

Inceputulu conferintieloru s'a inceputu conformu §§. 6, 7, 8 si 9, din instructiunea din 1863.

Obiectele de discutatu a fostu urmatóriele : 1. Metodulu de a introduce elevii in scriere si cetire, 2, cetirea frumósa, 3, esplicatiunea verbala, 4. observâri la cetirea cuvinteloru, 5, silabele flesivere, 6, scrierea literiloru de pre tabla, apoi dictate, 7, descrierea formeloru din Abcdariu.

Dupa amédi

s'a luatu esercitiile celoru 4 specii de aritmetica dupa manualulu d. profesoru Ioanu Popescu. Acést'a conferintiae dură mai pâna la 7 óre.

Marti inainte de prândiu

s'a luatu in desbatere cele 4 cârti intocmite pentru scólele populari de dlu Zachari'a Boiu, s'a cetitu din trensele cele mai interesante lectiuni, pre care le a esplicatu conducatoriulu pre largu, cum au ase propune sî eleviloru in scóla. Inse dorere ca din invetiatorii tractului acestui'a multi invetiatori nece pâna adi nu sî le-a procuratu, precum e celu din Pischintiu care e de altmintrenea binisioru salarisatu, cu câtu mai multu sa se folosésca de ele in scóla séu pentru sine. Conducatoriulu inse i-a sfatuitu cá câtu mai curendu sa si le procure fiacare ; déca nu póte din salariulu seu, din cas'a bisericei séu a scólei ori din alodiu sî atunci se remâna proprietate a scólei; numai invetiatoriulu se-si traga folosu din ele, pentru sine sî pentra elevii lui.

Dupa prândiu,

a fostu dicussiune sî asupr'a urmatóriloru obiecte :

1. Care suntu medilócele, prin care-si póte implini scól'a populare chiamarea s'a ? —

2. Ce are de a observá invetiatoriulu cu deosebire la lectiunile ce le da eleviloru sei ? —

3. Ce scopu au remuneratiunile, sî ce are a observá invetiatoriulu la aplicarea loru ? –

4. Cându e silitu invetiatoriulu a intrebuintiá pedépsa, sî ce are de a observá ? —

5. Cum va puté starní invetiatoriulu in elevii sei, sî cu deosebire in parentii loru, aplecarea câtra meserii ? —

6. Ce sa faca invetiatoriulu cá sa inaintéze in cultur'a sea propria ? —

Nesciindu invetiatorii despre programulu conferintiei nu-si putura esplicá punctele acestea dar' le a esplicatu conducatoriulu, mai adaugandu ca aru fi pentru insii consultu a se aduná preste anu mai adese ori la conferintia ; sî adeca celu pucinu la unu patrariu de anu odata, la carea invetiatorii s'au sî invoitu.

Apoi aduse multiamita neobositului nostru archipastoriu, pentru staruinti'a cea mare, ce pune intru luminarea natiunei nóstre, la alu cârui'a nume au resunatu unu treitu „sa traiésca“; dupa aceea conferintiele s'au incheiatu jérasi conformu instructiunei din 1863.

Pentru conferintiele din anulu venitoriu a decisu invetiatorii presenti a rogá pre Rev. D. protopopu tractualu cá inspectore scol. district. a le compune unu programu sî cu un'a luna inaintea conferintieloru alu impartasí fia-cârui'a invetiatoriu spre a se potea pregatí pentru conferintia.

Cá conducatoriu sî notariu alu conferintiei susu mentionate.

Unu amicu alu
D. u. s. invetiatoriloru

Varietâti.

*** **Insciintiare**. Adunarea generala a reuniunei femeiloru române in Brasiovu se va tiené in anulu acest'a, cá sî de alta data in 7/19 Nov. a. c. la dîu'a onomastica a M. S. Imperatesei Elisabet'a, Inalt'a patróna a Reuniunei. — Dupa participarea la serviciulu ddiecescu celebratu în biseric'a S. Nicolae din Scheiu, on. membre ale reuniunei se voru aduná la 9 óre a. pr. in sal'a cea mare a gimnasiului romanescu.

Ací se va reportá despre lucrârile comitetului din decursulu anului acestui'a sî despre starea actuala a fondului reuniunei, se voru luá in desbatere propunerile aduse etc. sî se va alege comitetulu de 12 pentro urmatorii trei ani.

On. Membre ale acestei reuniuni suntu dara poftite, a participá in numeru câtu se póte de mare la adunarea generala.

Totodata suntu rogate on. dómne, care au facutu colecte in folosulu fondului reuniunei, a tramite contributiunile incasate, spre a se considerá in bilantiulu generalu.

Brasiovu in 14/26 Octombre 1870.

Comitetulu reuniunei fem. române.

*** Eata cuvintele, ce le adresà Garibaldi unei multimi, care saltându de bucuria i aducea ovatiuni pre strada : Dloru, d-vóstra sunteti republicani (da! da !). Deci unu poetu a disu, ca supusii unei monarchie suntu copii, republicanii suntu barbati. Avemu sa aretâmu Europei, ca nu mai suntemu copii, ci ca suntemu demni a fi republicani.“ Cu alta ocasiune dechiara Garibaldi, ca sucursulu volontiriloru italieni nu va lipsí sî ca la primulu s i g n a l u i se v o r u p u n e 15,000 l a d i s p o s i t i u n e.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din inspectoratulu districtualu gr. or. II-lea alu Geoaginlui, se publica concursu pâna la 31 Octombre a. c.

1. Almasiulu mare cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

2. Bacaintiu cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

3. Balsia cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne. Salariele acestea se platescu pre anulu scolasticu de 9 luni.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din acestea statiuni au de a-si asterne petitiunile cu documentele necesarie la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Secarâmbu 12 Octombre 1870.

Sabinu P i s o
87—1 Prot. gr-or. sî inspectoru Scolariu distr.

Concursu.

Devenindn vacanta statiunea invetiatorésca in comun'a Scarisiór'a, se deschide concursu pâna in 24 Octombre 1870 st. v. pre lânga urmatóriele emoluminte.

Salariulu anualu 200 fl. v. a. Cuartiru sî lemne câte voru fi de lipsa.

Cei ce doresc u a concurá pentru acestu postu au a tramite pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu prelânga petitiunile loru, ca au absolvatu teologi'a, s'au pedagogi'a atestatu de botezu, sî moralitate sî ca scie cântârile bisericesci.

Scarisiór'a 28 Septembre 1870.

Comitetulu parochialu.
prin
88—1 Ioanu P a t i t i a
Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci se deschide concursu pâna la 20 Octobre a. c. din urmatórele comune. —

1-0 Balomiru cu salariu anualu 80 fl. v. a. — din cas'a alodiale cortelu sî lemne. —

2. Romosielu cu salariu anualu 80 fl. v. a. din cas'a alodiale cortelu sî lemne —

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi au de a-si asterne petitiunile sî documentele necesarie pâna la numitulu terminu la acestu scaunu protopopescu.

Orestie 29 Septembre 1870.

Nicolau Popoviciu
Protopopu greco-resariténu
(81—3)

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr. or. Lancremu, Protopresviteratulu S. Sabesiu vacanta, se escrie concursu pâna in 20 Oct. 1870 st. v.

Léf'a impreunata cu acést'a statiune este 120 fl. v. a. pre semestrulu de 8 luni, cari in luni decursive se scotu din alodiulu comunalu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a asterne suplicile loru pâna la terminulu amintitu comitetului parochialu din Lancremu, in cari au tutu odata a dovedí: ca suntu de religiunea gr. or. ca suntu pedagogi séu teologi absoluti.

Lancremu în 6 Octombre 1870.

In numele comitetului
Ioanu Lasiu
(84—3) Parochu presiedinte.

Concursu.

Devenindu in urm'a emisului ministeriale dto 4 Octombre a. c. Nr. 21986. unu ajutoriu anualu de 100 fi. v. a. din fundatiunea Baronului Simeonu Sin'a pentru invetiatorii populari, — vacantu, se escrie prin acést'a concursu.

Toti acei invetiaiori, cari dorescu a se impartasí cu acestu ajutoriu, au a-si ascerne concursele loru provediute cu documintele necesarie in terminu de 4. septemani dela datulu de fatia la Consistoriulu gr. or. archidiecesanu in Sabiiu.

Sabiiu 11/23 Octombre 1870.

---

ad Nr. 299—1870.

Concursu. *)

Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sodalu de meseria, din lips'a de concurenti, aflându-se inca vacante, pentru conferirea aceluia, confermu conclusului adusu in siedinti'a de astadi a comitetului Asociatiunnei transilvane, se publica prin acést'a, concursu cu terminulu pâna in 1 Decembre cn. 1870.

Concurentii la numitulu ajutoriu au a-si asterne la acestu comitetu, pâna la terminnlu susu — indigitatu concursele respective, provediute cu atestatu, de botezu, cum sî cu atestatu demnu de credintia, despre invetiarea respectivei meserie, asiá, câtu se o póta purtá de sine.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la

Sabiiu in 14 Octombre 1870.

86—3

*) Celealalte dîuarie române inca suntu rogate a reproduce in co únele sale, acestu concursu.

Burs'a de Vien'a.

Din 17/29 Octombre. 1870.

Metalicele 5%	57	35	Act. de creditu	255	40
Imprumut. nat. 5%	66	90	Argintulu	121	25
Actiile de banca	715		Galbinulu	5	84

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen.. ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. siruln, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nru 84. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 22 Octombre (3 Noev.) 1870.

Dela Congresu.

Trecemu preste detaiurile unoru siedintie pentruca deoparte esentialulu loru s'a atiusu pre de alta parte ni s'a promisu articuli cari sa desbata cestiuni sulevate, dara nedeslegate intrensele si cu ocasiunea acea vomu aminti iearasi mai prelargu cele intemplate in siedintiele respective

In siedinti'a a XI-a tienuta in 13/25 Oct. 1870. sub Presidiulu ordinariu se autentica mai intâiu protocolulu sied. premergatóre, dupa care presiedintele presentéza protocolulu de alegere din cerculu XII, dieces'a Caransebesiului, in care fu alesu cu pluralitate de voturi capitanulu Teodoru Seracinu, actele se transpunu la comissiunea verificatórie ; apoi o susuplica a tractului Halmagiu, in care se arata, ca decisulu sinodului eparchiale de a se primí in institutulu Aradanu numai teneri absoluti de 8 classe gim.. cu calculi indestulitoriu, nu se pune in lucrare, — acest'a se preda comissiunnei petitiunare. Se incuviintiéza dupa aceea concediulu cerutu de dep. Zsiga, in urm'a unui telegramu, ce anunciase ca tatalu seu aru fi bolnavu de mórte.

Dep. I. Pop'a din motivulu, ca in sinodulu archidiecesanu a. c. s'a alesu in consist. archidiecesanu in senatulu epitropale Hani'a si P. Rosc'a, pre cându socrii loru suntu alesi in senatulu strinsu bisericescu, a câroru alegere e contr'a alinei a 2-a §. 112 stat. org., si de óre ce in senatulu scolare fu alesu N. Gaetanu, fâra a intrunî recerintiele §. 117 a stat. org., — face propunerea : sa decida congresulu. in casurile acestea urmatu-a corectu consistoriulu archidiecesanu séu ba ? acésta intrebare, la propunerea dep. Babesiu, se amena, ea se va pune la ordinea dilei, dupa finirea altoru obiecte mai momentóse.

Deputatulu Pesteanu face urmatórea propunere carea se si preda comissiunei pentru regularea protopresviterateloru :

Prin conclusulu congresuale din siedinti'a tienuta in 8 Oct. a. c. s'au facutu dispusetiuni generali pentru imbunetatîrea starei preotîmei parochiale, cari dispusetiuni dau sperantia de influintia salutaria asupr'a factorului primu alu organismului nostru bisericescu; acum urméza : cá maritulu congresu natiunalu bisericescu, sa-si indrepteze privirea si asupr'a factorului alu 2-lea, adeca asupr'a scaunului protopresvit. a cârui provedere cu subsistintiele materiale necesarie, este o conditiune de viétia pentru organismulu bisericei nóstre, tocm'a asiá de ardietória si urginte, cá si cea pentru factorulu primu mai susu mentiunatu.

Dreptu aceea, petrunsu de acestu adeveru nedisputaveru, de o parte sciendu ca biseric'a nóstra este indrumata a se sustienea numai cu propriele sele mijlóce : — subscrisulu si iá libertate a recomendá maritului congresu urmatórea :

propunere de conclusu

cá maritulu congresu nat. bis. sa bine-voiasca a decide .

1. cá capitalulu activu alu bisericeloru nóstre din fia-care eparcia, pre viitoriu, si anumitu dupa facerea socoteleloru bisericesci pre an. 1870, incependu dela 1 Ian. 1871, sa se dea crestiniloru nostri imprumutu, prelânga asecurare ipotecara cu interesu de 10% — din care 6% se remâna cá si pâna acum in interesulu bisericeloru respective, iéra 4% sa se administreze de câtra epitropiele parochiele, la epitropiele protopresbiterale, si de câtra aceste cu finea fia-cârui anu la epitropiele eparchiale.

2. dispusetiuni speciale mai de aprópe cu aceste 4% si provederea din tr'ensele a scauneloru protopresbiterale, dupa cuprinsulu suplicei substernute la sinodulu eparchiale alu Caransebesiului sub nr. 41, din acestu anu, sa aiba a face respectivele sinóde eparchiale, cu acea mai departe indatorire, cá din plusulu restante sa se formeze unu fondu bisericescu, din carele, credu ca se voru poté salarisá celu putienu referentii senateloru consistoriale, si a se dá ajutóre la edificarea si la repararea bisericeloru serace.

Sabiiu 12 Oct. 1870.

G. Pesteanu
protopr. Lugosiului.

Dupa acést'a, dep. G. Vasilieviciu ascerne pre més'a congresului urmatórea propunere :

La a 1841, cându amu studiatu la liceulu de confessiunea augustana din Pozson, m'amu convinsu ca la acelu institutu este facuta o fondatiune pentru tenerimea gr-or. fâra distingere de natiunalitate, ce aru frecuentá cursulu scolasticu acolo, capetându si insumi unu stipendiu de 36 fl si aceea este fondatiunea Balaiana erigata de pia memoria Bal'a.

Mai departe amu intielesu pre calea publicitâtiei diuaristicei nóstre si dela alti barbati demni de tóta credinti'a, ca acelu fondatoriu a erigatu afara de Pozson asemenea fundatiuni de câte o suta mii fl. si la liceulu din Sarospatak, colegiulu din Debreczen si universitatea din Pest'a.

Câti teneri români de relig. nóstra se impârtasiescu din fundatiunea amentita ? nu sciu !

Dara cá poporulu ortodocsu, din metropoli'a nóstra sa aiba cunoscintia si tinerimea nóstra sa se folosésca de acea fondatiune, propunu inaltului congresu, cá sa binevoiasca a enunciá aceste :

1. Congresulu ia notitia si se dechiara a se interesá de fondatiunea Balaiana din Pozson, Sarospatak, Debreczen si Pest'a, facuta de pia memoria a lui Bal'a pentru tenerimea studiósa la acele locuri.

2. In. presidiu congresuale e rogatu a culege datele necesarie reducatóre la acele fondatiuni.

3. Totu acelu in. presidiu, datele culese le va comunicá cu delegatiunea nóstra emisa in caus'a nóstra cu serbii.

4. Delegatiunea acést'a, pre basea conclusului congresuale de sub nr., si a literiloru fundatiunale de Bal'a, va cautá a face in favórea bisericei nóstre gr-or. române, tóte acele, ce-i va fi cu potintia. Iéra in fine

5. Despre tóta fondatiunea si cele facute prin delegatiune in acestu obiectu, presidiulu va raportá la sessi'a prossima congresuale.

Sabiiu 13 Oct. 1870.

Georgiu Vasilieviciu
Protopr. Beiusiului.

La acést'a presidiulu dându unele desluciri cu privire la starea fundatiunei acestei'a, dice ; ca in a. 1865 a primitu dela ministrulu de cultu si instr. testamentulu fericitului Bala, precum si parerea pârtiei serbesci, cari densulu nu l'au multiamitu, mai departe dice ca de óre ce la directiunea scolara din Bud'a-Pest'a, care au aministratu fondulu Balaianu, se afla parte mare serbi, de aceea acesti'a au lucratu mai multu in interesulu loru, si ca densulu, adeca Esc. Sea, aru fi respunsu ministeriului, iéra actele referitóre la acestu obiectu le-a transpusu delegatiunei congresului nostru. La propunerea dep. Babesiu se decide a se recomendá fondatiunile Balaiane ingrigirei delegatiunei esmise in causele controverse cu serbii.

Dep. Babesiu vrea sa cetésca opiniunea comissiunei esmise pentru a-si dá parerea asupr'a modificatiuniloru facute in statutu din partea guvernului ; Beseanu e contr'a cetirei, dara unpa ve Dr. Al. Mocioni partinesce pre d. Babesiu, acest'a da cetire raportului comissiunei, de impreuna cu votulu minoritatiei, carele asiá suna :

Comissiunea esmisa in caus'a modificatiuniloru facute in statulu organicu cu ocasiunea sanctionârei lui — si in caus'a legei scolarie, constituindu-se subu presidiulu membrului seu Iacobu Bolog'a, vine a raportá prin subscrisulu seu referinte, precum urméza :

a) cum-ca in caus'a amentiteloru modificatiuni a aflatu cu cale a propune congresului, primirea unei representatiuni câtra Maj. Sa, a cârei conceptu se alatura ;

b) cum ca prin cuprinsulu representatiunei proieptate, se resolvesce si caus'a séu gravaminulu pentru legea scolaria.

Mai departe acésta comissiune a gasitu cu cale a propune, cá in câtu se tiene de ingerintiele sî influinti'a daunósa a autoritâtiloru politice sî militari din fruntari'a militari'a, actele referitóre la acestu obiectu tóte sa se restitue sî sa se ceda consistoriulu din Caransebesiu, cu acea inviatiune cá acel'a pentru tóte causele speciali obveninti sa faca la tóta ocasiunea aratârî sî plânsori speciali câtra c. r. Ministeriu imperialu de resbelu, atragendu i atentiunea asupr'a inconvenientelui, sî mare stricaciunei ce causéza acele adause nedefinite, ce s'au facutu statutului nostru organicu sî astufelu acelu consistoriu prin date speciali sa spigésca gravaminele nóstre cuprinse in representatiunea proiepptata.

Acestu proiectu se pune la ordinea dilei dupa obiectulu, ce este acumu la rondu.

Dep. Bartolomeiu cetesce propunerea comissiunei pentru infiintiarea consistoriului metropolitanu (vedi la finea siedintiei)

Acestea se priimesce de basea desbateriloru speciali. Punctulu 1. 2 si 3. se primescu neschimbate ; la p. 4, doresce presidiulu a se precisá casulu cându e de a se conchiemá consist. metr. strinsu bisericescu, scolare si epitropale ; Babesiu inse propune a se lasá plenului consistorialu carele va fi in stare a lua in consideratiune si necesitate practica, dep. Dr. Mocioni inca e de parere, ca nu se póte normá conchiamarea, astufelu se primescu si p. 4 et 5 nestramutate. Punctulu 6 remânu a fara, si se adopta propunerea dlui G. Ivanoviciu, completata de Gaetanu, ca alegerile sa se faca odata, pre sidiule separate, pentru fie-care senatu.

La ordinea dîlei vine raportulu comissiunei pentru opinarea asupr'a „proiectului de concluse“ a lui M. Romanulu, in privinti'a unoru esplicâri de §§. din statutulu organicu, care comissiunea din considerantele.

Considerandu ca propunatoriulu acestui „pr. de concl.“ nu produce nici unu casu concretu si in aplicarea dubia, prin care s'ar' aratá lips'a, ca legislatiunea, congresulu nostru, sa dee esplicatiune cutârui § din sat. org.

considerând iu cantre astufeliu de impregiurâri

in „proiectulu de conclusu“ se cere o esplicatiune pentru casuri, ce numai ar' poté obvení in viitoriu ceea-ce nu este consultu, in urma

considerându, ca unii dintre citatii §§ au unu intielesu fórte chiaru, ér' prin altii se tientesce straformarea radicala sî nu esplicarea stat. org., ceea-ce asta data nu e la tempulu seu, —

opiniunéza delaturarea acelui proiectu de conclusu.

Fiindu dejá 12½ óre siedinti'a se amana pâna la 4 óre dupa amédi, cându fie-care deputatu va avé a se presentá cu trei siedule de votare pentru alegerea membriloru in consistoriulu metropolitanu ;

Dupa ce s'a constituitu iéra siedinti'a, se numera mai intâiu membrii cari se afla 74 apoi in serie alfabetica sî d'an fie-care voturile in urne deosebite, dupa ce se constata ca numerulu sieduleloru convine cu alu membriloru, se face scrutinarea, sî se afla ca voturile pentru cei 6 asesori in senatulu strinsu bis. s'au impartitu intre 24 candidati sî au capetatu :

1.	Ioanu Metianu	59	vot.
2.	Nicolau Pope'a	57	„
3.	Dragiciu	45	„
4.	G. Vasilieviciu	53	„

acesti'a cu maioritate, iér' cu pluralitate de voturi au esîtu :

5.	Iacobu Popoviciu	36	vot.
6.	Velchianu	34	„
7.	Mir. Romanu	24	„
8.	G. Pesteanu	23	„
9.	At. Ivanoviciu	19	„

altii mai pucine.

Pentru asesorii supl. on. s'au impartitu voturile astufeliu cu majoritate :

1.	Ioanu Tipeiu	69	vot.
2.	Nicolau Cristea	41	„
3.	Bocsianu	61	„

cu pluralitate de vot :

4.	Velcianu	26	„
5.	Dr. Puscariu	26	„
6.	P. Anc'a	33	„
7.	I. Baracu	19	„
8.	S. Popoviciu	20	„
9.	I. Papíu	20	„
10.	Nicolau Popoviu	16	„

celelalte s'au impatitu intre altii.

Resultatulu scrutiniului se pune la ordine pre mâne. Siedinti'a se ridica.

Comissiunea esmisa pentru facerea propuneriloru necesarii referitóre la infiintiarea consistoriului metropolitanu a recomendá Venerabilului Congresu, sa binevoiasca a decide urmatórele :

Dispusetiuni pentru infiintiarea consistoriului metropolitanu :

1. Susutienendu in generalu principiulu de necompatibilitate pentru casuri de necesitate esceptionalminte se admite alegerea de membri la consistoriulu metropolitann sî membrii consistorieloru eparchiali, inse cu acea restingere, ca nice unu membru nu póte luá parte la deciderea vreunei cause in forulu superioru, déca elu a luatu parte la deciderea ei la vre unu foru inferioru.

2. Susutienendu-se principiulu de paritate intre diecese se propune a se alege la consistoriulu metropolitanu sî anume :

a) pentru senatulu strensu bis. a, din archidieces'a — — — 2 preoti
b) din dieces'a Caransebesiului 2 preoti
c) din dieces'a Aradului 2 preoti

B. pentru senatulu scolariu

a) din archidiecesa 1 preotu } 2 asesori.
„ „ 1 mirénu }
b) din dieces'a Aradului cu privire la partile ci in cele dela Oradea-mare 1 preotu } 3 Ases.
sî 2 mireni }
c) din dieces'a Caransebesiului — 1 mirénu — 1 as.

preste totu 6 asesori

2 ases. din cleru sî 4 mireni.

C. Totu acésta modalitate are sa se observédia sî la alegerea senatului epitropescu cu acea singura modificatiune, cá alu 2-le asesoriu preotiescu sî 2 asesori epitropesci se fie alesi din dieces'a Caransebesiului. sî

D. fiindu-ca numerulu de membri ordinari defiptu in statutulu organicu, restrinsu cum este, adese póte se impedece completarea senateloru particulari pentru casuri de necesitate sa se mai aléga inca atâti membri suplenti pentru fie-care senatu fâra restringere la diecese din întrég'a provincia metropolitana, cari la provocarea presidiului sa completéze consistoriulu metropolitanu.

3. Episcopii sufragani cá atari suntu membri naturali ai consistoriulu metropolitanu sî participarea loru la veri care senatu substa numai restringerei de subu punctulu 1, care restringere se estinde sî asupr'a Metropolitului presiedinte.

4. Consistoriulu metropolitanu sî va regulá tienerea siedintieloru conformu necesitati, sî va publicá de timpuriu dîlele de intrunire atâtu pentru plenulu seu, câtu sî pentru senatele speciali.

5. Asesoriloru, cari nu suntu din loculu resiedintiei metropolitane li compete rebonificarea speseloru de caletoria, ce voru fi avutu sî o din urma de 4 fl. pre care le va limpedî senatulu epitropescu. Consistoriulu metropolitanu va ingrgí pentru formarea unui fondu spre acoperirea speseloru sale parte din taosele causeloru ce va decide, parte din contribuiri ale Epachieloru, parte din alte isvóre corespodiatóre.

6. Dispusetiune transitorie.

Alegerea asesoriloru Consistoriului metropolitanu se indeplinésce asiá cá, déca la prim'a scrutinare nu voru intruni-o persóne majoritatea absoluta a voturiloru congresuali presentí, in acestu casu are sa se faca alegere nóua restrinsa numai intre acele persóne, càre a intrunitu majoritatea relativa a voturiloru.

In siedinti'a a XII tienuta in 14 Oct. Nainte de cetirea protocolului din sied. de eri se esmitu dóue comissiuni pentru scrutinarea voturiloru, adunate in privinti'a senatului scolare sî a celui epitropescu dela consistoriulu metropolitanu, constatatóre din notarii : Ioanu Lengeru, P. Nemesiu, P. Suciu, sî I. Popescu, asistati de deput. congr. Em. Missiciu sî Ioane Pinciu.

Presidiulu enuncia ca protocolulu siedintiei de eri, din cause impedecatóre nu se póte autenticá astadi.

Presidiulu referéza ca d. eppu alu Budei Arseniu Stoianoviciu, cá administratoru alu patriarchatului serbescu, prin arthi'a sea din 5 Oct. a. c. nr. 396, respunde la arthi'a presidiale a congresului nostru natiunalu românu, din 7/19 Oct. a. 1868, ca congresulu serbescu natiunalu in siedinti'a sea a 51 a. c. au alesu sî imputeritu pre membrii delegatiunei congresului nat. Serbescu, de a se pune in intielegere cu membrii delegatiunei congresului nat. românu pentru a cercá impacaciunea in comunele miste bisericesci, in privinti'a despartirei loru ierarchice ; — mai departe poftesce a se incunoscíntiá tempuriu despre diu'a intelnirei delegatiunei, române cu cea serbésca, ceea ce dupa parerea sea ar' fi se cada in a dóu'a jumetate a lunei lui Nov. a. a. In fine recuire, cá precum serbii au sistatu lucrulu comuneloru mestecate, asiá sa sisteze sî românii lucrulu comuneloru miste.

Dep. Babesiu crede ca acésta arthia nu póte dá altu indemnu, de câtu sa se iá la cunoscintia, sî actulu se trece la delegatiunea esmisa in afacerile controverse cu serbii pentru acomodare, avendu presidiulu se incunosciintieze despre acést'a pre administratulu patriarchatului serbescu Se primesce.

Presidiulu presentéza petitiunea dep. Ioane Filipescu, din cerculu elect. Turd'a, Lapusiu sî Sec d'n Archidiecesa, prin carea se escusa de ce n'a potutu participá la congresu, sî se róga a i se incuviintiá unu concediu de mai multe dile.

Se iá la cunosciintia.

Comun'a gr-or. din Maere suburbiulu Timisiórei, róga congresulu a mijlocí prin Inaltulu ministeriu de cultu sî instr. la magistratulu Timisiórei sustienerea scólei, prin adunarea celoru 5% sî a sumei aruncate de sinodulu eparchiale pre poporulu românu gr-or. din acésta comuna.

Presidiulu presentéza :

a) remonstratiunea mai multoru parochiani a parochiei din comun'a bis. Slatu'a, contr'a petitiunei data de unii poporeni din parochi'a a 2-a de acolo.

b) Lazaru Lazarescu din Basesti, protop. Fagetului, se plânge contr'a protop. At. Ioanoviciu pentru o asuprire de 40 fl., ce a pretinsu cá tacsa pentru cununia.

c) Mai multi poporeni din protop. Fagetului se plângu contr'a protop. At. Ioanoviciu pentru nelegiuirile sî esactiele, ce le comite contr'a poporeniloru sei, sî se róga pentru vindecarea reului acestui'a. — Tóte se transpunu comissiunei petitionarie.

Presidiulu presentéza actulu alegerei a II-a a dep. mirénu din cerc. elect. alu Beiusiului, dieces'a Aradului, in care s'a alesu de deputatu Parteniu Cosm'a.

Se preda comissiunei petitiunarie spre esaminare.

Dep. Babesiu ascerne petitiunea invetiatoriloru români din pârtile banatice apartienetóre diecesei Aradane, pentru emanciparea scóleloru sî invetiamentului poporalu din catusiele de pâna acum, cuprindiendu indegetâri speciali in acésta privintia sî propune a se predá comissiunei scolare.

Amendóue aceste petitiuni se transpunu comissiunei scolare spre darea opiniunei.

Presidiulu face cunoscutu, ca a primitu o arthia dela n. ministeriu ung. de cultu sî instructiune, prin care se incunosciintiéza 1-a cum ca congresulu serbescu a esmisu din sinulu séu o comissiune, carea sa se puna in atingere cu comissiunea alésa de congresulu românu, pentru a mijlocí o impacaciune amicabile, —2-a cum ca congresulu serbescu din cele 26,447 fl. 44 xr., ce au remasu din dotatiunea votata de diet'a tierei la 1868 sî destinate pentru ajutorarea comuneloru miste, carii dorescu a se despartí, sî din lips'a baniloru nu se potu despartí, — cere pre temeiulu principiului de egalitate a se dá jumetate ad. 13,223 fl. 74 xr. numai decâtu fondului serbescu din Carlovitiu spre administrare sî folosire in causele de trebuintia, pre lânga aretare la tempulu seu câtra guvernu. Deci ministrulu pâna va decide asupr'a acestei cereri, intréba in ce modu aru fi a se primí sî a se administrá ceea-lalta jumetate de 13,223 fl. 72 xr. ce cade pre partea diecesei Aradului sî a Caransebesiului.

In privinti'a acést'a se decide : a se respunde, respective observá inaltului ministeriu de cultu, ca congresulu românu pururea recunoscatoriu de principiulu egalitâtiei, bucurosu, lu primesce sî in casulu presente, dara aru dorí cá fratii serbi sa-lu recunósca in privinti'a tuturoru intereseloru materiale comune, câci altmentrea congresulu românu aru fi constrinsu a constatá ca considarându numerulu cu multu mai mare alu româniloru sî preste totu, sî anume in comunele miste, sî considerându lips'a, cu multu mai mare de veri ce fonduri ajutatóre a româniloru, impartirea in dóue pârti egali a sumei din cestiune aru fi chiaru nedrépta pentru români: In câtu pentru primirea sî manipularea sumei, ce se va vení pentru eparchiele din Aradu sî Caransebesiu, fiindu pentru tóte afacerile de despartîre deplinu impoterita delegatiunea cogresului, sî representându aceea pre ambele eparchii, congresulu doresce, cá aceea suma sa se dee in mânile acelei delegutiuni sub acele conditiuni, sub care se va resignâ ceea-lalta parte a eparchiei serbesci.

Presidiulu pune la ordinea dilei referatulu comissiunei bugetare

Referintele Paulu Fasie, raportéza cum ca conformu decretului adusu sub nr. 30 din siedinti'a a 2-a, comissiunea esmisa in meritulu constatârei bugetului congresului natiunalu bisericescu, formându-se sub presidiulu dep. Florianu Varg'a a decisu urmatórele :

avendu in vedere ca pentru acoperirea diurneloru sî a speseloru de caletoria nu esiste vr'unu fondu comunu, ci acele suntu a se suportá in particulariu prin eparchiele respective, comissiunea provocata n'a aflatu cu scopu a se face asta-data unu bugetu detaiatu pentru membrii singurateci congresuali, cí propune a se propune in genarale urmatórele :

Spesele de caletoria a deputatiloru congresuali se rebonifica dela mila cu (unu) — 1 fl. pentru venire, sî totu cu atât'a pentru reinturnare, fâra diferintia, déca caletori'a se face pre cale ferata séu pre cale de tiéra; dara la tóta intemplarea considerandu ca ori-ce legislatiune, prin urmare sî congresulu nostru natiunalu bisericescu, numai atunci este chiamatu a esplicá atare dispusetiune a legei, cându esecutivele adeca tribunalele un'a sî aceeasi dispusetiune a legei in asemenea casuri, o esplica si o decidu in deosebite directiuni.

de cinosura sa iá calea cea mai scurta postale, carea se afls intre Sabiiu sî intre loculu de locuintia alu membriloru singuratici.

2. Diurnulu unui deputatu congresuale pentru

sesiunea presente, se constatéza in 4 fl. pre dî, sî se computa dela dîu'a deschiderei congresului; er' pentru cei ce s'au presentatu mai târdîu, — dela dîu'a presentarei pâna la incheiarea sesiunei presinte, respective, pâna la dîu'a indepartarei celoru ce se voru fi dusu mai curendu.

Pre dîlele de concediu, dupa regulamentulu afaceriloru, diurnu nu compete.

3. Biroulu congresuale e incredîntiatu a tiené in evidintia dîlele, in cari membri singuratici congresuali, au participatu la agendele congres.; er' la incheiérea sesiunei presinte a tramite consistorieloru respective unu conspectu esactu despre membrii respectivi; dupa o formula anumita.

4 Eruarea distantiei de locuintia sî liquidarea speseloru de calatoria precum sî a diurneloru pentru singuraticii membri congresuali se concrede consistorieloru respective pre basea acestoru deputatiuni sî a dateloru autentice despre distanti'a locuintiei sî despre dîlele petrecute la congresu. Avendu a asterne despre acést'a presidiele respectiveloru consistorie ratiocinie congresului de mai aprópe.

Pentru acoperirea speseloru biroului congresuale fie-care deputatu ofera sî depune la presidiulu câte 2 fl., iér' presidiulu e rogatu a dá congresului ratiociniu in asta privintia la sesiunea venitória.

Punendu-se decisiunile comissiuuei acesteia la desbatere generale, dep. Besianu dîce ca nu e de parerea comissiunei, cá sa se dée unu florinu de milu, cá spese de caletoria; fâra osebire de drumulu feratu, motivându ca déca calatoresce unu deputatu dela Pest'a la Sabiiu, pre drumulu feratu platesce numai 35 fl., pre cându dupa mile i-se vine vre-o suta de florini, propune asiá dara, cá pentru deputatii drumului feratu, de carea s'au folositu deputatii sa se iá numai 50 xr. pre mila.

Macelariu spriginesce acést'a, cerendu, cá fie care deputatu se esplice insusi, de unde sî pâna unde, sî câtu au spesatu pre drmu in pvinti'a calatoriei, cârei pâreri se alatura sî dep. A. Marienescu.

Babesiu spunendu ca specificarea propria a deputatiloru in privinti'a speseloru de drumu aru cere mare controla din partea congresului, ceea ce e greu a se poté efectuí, asiá dara pârtinesce propunerea comissiunei.

Presidiulu pune la votu parerea comissiunei sî a dep. Macelariu, sî se primesce cea de antâi'a.

La desbaterea speciale p. 1, 2 et 3, alu comissiunei se primescu; iéra la p. 4 face Babesiu propunerea: Limpedîrea sî respunderea diurneloru sî viatecului dupa mesur'a staverita mai susu se face prin fia-care d eppu., respective prin Appulu cu câte unulu din secretarii congresuáli, sî despre acést'a se face aretare atâtu congresului câtu sî sinódeloru eparchiali concerninti. Se primesce cu unanimitate.

Presidiulu pune la ordinea dîlei continuarea scrutiniului in privinti'a alegeriloru de asesoru la consist. metr.

Marienescu, cá notariu generale, rapordéza despre resultatulu scrutiníului, sî adecá ca in senatulu strinsu bis. s'au elesu cu majoritate absoluta cá membri ore.: N. Pope'a cu 57 v., I. Metiánu cu 59, G. Vasilieviciu cu 53, sî Medie Dragiciu cu 46, ci cá supl.: I. Tipeiu cu 69, N. Cristea cu 41; sî Moise Bocsianu cu 61 voturi.

Pope'a, cá alesu in senatulu strinsu bis. multiumesce pentru increderea pusa in elu sî se dechiara ca nu póte primí alegerea, si aduce cá motivu, ca constituirea de fatia a consist. metr. dupa convingerea sea individuale nu corespunde nici de cum recerintieloru unui organu supremu administrativu sî judecatorescu, pentru intréga provinci'a metr. prin urmare nu corespunde stat. org.

Dr. Mocioni cere trecerea la ordinea dîlei. Fauru e de parere sa se deslege resignarea dep. Pope'a. Dep. Pope'a dice ca n'are altu motivu decâtu convingerea sea propria, carea ajunge cá congresulu se bine-voiésca a primí resignarea.

Presidiulu anuncia ca Pope'a remâne nestramutatu pre lânga parerea sea deci vine a se alege altulu. Hane'a se róga cá nici pre densulu se nu-lu puna in combinare la alegere.

Babesiu obsérva, ca e greu de priceputu, cum unu membru care a intrunitu mai tóte voturile póte vení a se retrage sî a respinge increderea; dice cu lu dóre vediendu, cum unulu dintre cei de frunte ai bisericei denéga conlucrarea din capulu loculai in consist. metr. pre lânga unu motivu neadmisibile, adeca ca nu are incredere in alesulu consistoriu. Deci róga pre dep. Pope'a se primésca alegerea.

Dep. Popea reflectéza, cá nece o data nu s'a retrasu dela greutâtile bisericei nóstre; ci s'a luptatu totu de una pentru interesele cele sânte ale ei, deci nu se retrage nece o data dela o conlucrare sincera spre adoveratulu interesu bis., sî i pare reu déca Babesiu socotesce ca desconsidera increderea congresului, rogandu pre congresu, se nu socotésca ca elu ar' dorí se abuseze de increderea data, elu face acést'a nu pentru sine, cí pentru sustienerea principíului cuprinsu in statutu.

Dep. Mecelariu dice ca dep. Hanea nu primesce alegerea numai din caus'a rudeniei facia cu cei alalti asesori ai contist. metr., sî cere ase pune la desbatere propunerea dep. I. Pop'a de ieri.

Dep. Marienescu amentesce ca repasîndu sî Hanea remane a se face alegere in senat. strinsu bis. intre Iac. Popoviciu, Mich. Velceanu, Georgiu Pesteanu Mich. Popoviciu sî At. Ioanoviciu. — Deci sa anuncia alesu, cá membri ord.: Ioane Metianu, Mel. Dragiciu, Georgiu Vasilieviciu,; er' ca suplenti: I. Tipeiu, Nic. Cristea sî Moise Bocsianu.

(Va urmá.)

Eveneminte politice.

Congresulu nostru bisericescu ni-a absorbitu parte mare atentiunea si ne a destras'o de câtra evenemintele mai departate. Nu amu pututu urmarí tóte fasele certeloru de dincolo de Lait'a, de altmintrea nu tocm'a interesante sî momentuóse sî amu atinsu numai momentele cele mai insemnate ale politicei europene sî a le resbelului actuale. Pre câtu putemu astadi dispune de materialu de evenemínte, espunemu, ca partea cea mai insemnata o formëza sî astadi caderea fortaretiei Metzului. Conjecturile cele-lalte despre aceea ca se va face séu nu se va face pace, cu seu fâra pretiulu renunciârei dela dóue séu trei provincie nu ne intereséza. Dara ne va interesá dóra ca se lucra astadi de o reforma a fetiei Europei in principii sî in esterioru. Franci'a apare acum batuta sî culcata la pamentu, o parte din trens'a pustiita; la 1789 inca a trecutu prin o catastrofa mare; a datu Europei inse principie mari sî in fine s'a regeneratu sî pre sine. Sî acum se póte intemplá asiá ceva, déca ne sî suntu inca necunoscute personele acelea ce au sa prinda stindardele ideiloru celoru nóue regeneratorie. Séu ca stâmu la pórtá unei reactiuni in care are se recada Europ'a cá la 1815? Abiá e de a se crede.

Diet'a Ungariei.

(suplimentu la siedinti'a din 24)

S. Papu presinta urmatoriulu proiectu de conclusu: „Cas'a sa alége o comissiune constatatóre din 27 membri, in care sa fia fia care regiune sî natiunalitate representata; comissiunea acést'a sa prefiga numerulu sî resiedinti'a judecatorieloru infiintiande de prim'a instantia cu conlucrarea ministrului de justitia. Ea are pre lânga aceea a considerá obiceiulu secularu, desimea populatiunei, date statistice, esistinti'a de edificie comit. apte sî in Tranni'a sî referintiele limbistice. Comissiunea sa — sî presinte câtu mai curendu elaboratulu. Pâna atunci inse sa resólve sectiunile proiectulu de lege municipale.“

Proiectulu se va imprimá sî impartí.

M. Tancsics accentua insemnetatea abrogârei regalieloru pentru tierani sî face presiedintelui o interpelatiune in privinti'a acést'a.

Dupa aceste se alege comissiunea diariului, sî comissiunea economica.

La ordinea dîlei e propunerea lui Iranyi privitórie la afacerea lui Miletics. Propunatoriulu 'si motivéza prin o cuventare lunga propunerea. Elu voiesce a protegiá prin tóte medilócele pre deputatu de ilegalitatile potestatiei. Nicâirea nu este acést'a mai necesaria cá la noi, unde tribunalele adese suntu compuse din individi, cari nu s'au sfiitu a serví regimului absolutisticu; dela cari deci nu se póte asteptá o sentintia justa sî constitutionala cu deosebire in cestiuni politice. Intre altele déca corón'a are dreptulu a amnesti'a, trebuia sa aiba sî parlamentulu acestu dreptu celu pucinu pentru membrii sei. Vorbitoriulu sî recomenda inca odata propunerea.

P. Hoffmann observa intre altele ca Irànyi e fórte nejustu a atacá in parlamentu pre membrii tribunalului.

Perlamentulu are primo loco datorinti'a a sustienea demnitatea judiloru; prin acuse sî atacuri inse a cá ale lui Irányi se sugruma autoritatea loru si cá patriotu sî deputatu sî tiene de datorintia a protestá contr'a unei atari procederi.

E. Simonyi spriginesce propunerea lui Irányi K. Tisza! S'a provocatu óre cine in decursulu desbaterei la Angli'a unde deputatulu inca trabuie sa se supuna sentintiei. Déca in Ungaria inca aru esistá cá in Angli'a atâtea garantii pentru independinti'a judiloru, pentru siguranti'a deputatiloru si sensulu constitutionalu alu regimului, vorbitoriulu inca nu o aru luá asia seriosu cu immunitatea, de vreme ce inse tóte aceste astadi in Ungari'a nu esista se vede constrinsu a pretinde cá parlamentulu sa conserve, cu tóte midilócele ce i stau la dispositiune, independinti'a si siguranti'a membriloru sei. Elu votéza pentru Irányi.

In intielesulu acest'a se pronuntia I. Madarasz sî I. Paulovics.

In caus'a lui Miletics mai vorbescu inca E. Hodossy, Alb. Nemeth sî ministrulu de justitia Horvath; cestu din urma combate argumintele opositiunei. 20 deputati ceru votarea nominala, care se va face in siedidti'a de mâne.

Incheerea siedintiei dupa 2 óre.

In siedinti'a din 25 Octobre se cetesce sî autentica mai intaiu protocolulu siedintiei prrcedinte. Deputatulu Nagy cere unu concediu pre 6 septemani care i se incuviintiaza. Presiedintele presinta bugetulu casei pre lun'a Septembre sî Octobre. Se va pune in siedinti'a de mâne la ordinea dilei. Notariulu A. Bujanovics ascerne protocolulu de alegere alu deputatului I. Zsambokréty, din cercului de alegere Zsambokréty; se transpune comitetului verificatoriu. Deputatiii Pr. L. Simonyi sî I. Vidats predau petitiuni, care se transpunu comissiunei petitiunarie.

M. Tancsics ascerne in scrisu cá proiectu de conclusu dorinti'a sea pronuntiata ieri verbalu, cá cas'a sa abróge regaliele. Se va tipari.

Dupa aceste se publica resultatulu alegeriloru de ieri pentru comissiunea diariului sî economica.

Ministrulu de justitia Horváth espune in cuvinte pucine insemnetatea organisatiunei judecatorieloru de prim'a instantia, proiectulu respectivu nu mai póte mai multu remanea neresolvitu. Atâtu sectiunile catu sî comitetulu centralu erau de parere ca numerulu sî resiedinti'a judecatorieloru sa se prefiga prin o lege propria; se stersera deci capitolulu respectivu din proiectulu de lege sî se adusera unu paragrafu nou care e: „numerulu sî resiedinti'a judecatorieloru se voru normá prin o lege propria.

Vorbitoriulu ascerne, tienendu comptu de parerea sectiuniloru, unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a cas'a sa esmita o comissiune de 20 membri, care sa prefiga numerulu sî resiedinti'a judecatoriloru de prim'a instantia sî sa presinte elaboratulu seu in 15 dile.

La propunerea lui Ghyczy se decide a se tipari proiectulu acest'a sî ase pune pre mane la ordinea dilei.

La ordinea dîlei sta votarea nominala despre propunerea lui Irányi privitórie la liberarea deputatului Miletics, care se respinge cu-o majoritate de 37 voturi.

Siedinti'a se incheie la 3/4 12 óre

In siedinti'a din 26 Octobre se autentica protocolulu; dupa aceea se cetesce proiectulu de lege alu ministrului de justitia despre resiedinti'a judecatorieleloru de prim'a instantia, care dupa o scurta desbatere se primesce.

Dupa aceste ia ministrulu de financie Kerkápolyi cuventulu. Elu ascene bugetulu pro 1871., da unele desluciri despre socotelile finali din 1869 sî revocându in mente cuvintele antecesorelui seu, care recomandase parlamentulni in prim'a linia crutiare observa, ca parlamentulu a inmultitu spesele prin incuviintiarea diferiteloru credite suplementarie, de alta parte insa a micsioratu venitele prin eliberarea edificieloru numeróse de contributiunile obicinuite, mai departe sî delaturarea unoru vâmi sî abrogarea timbreloru de diurnale.

La desbatere vinu modificatiunile propuse de cas'a magnatiloru la proiectulu de lege despre abrogarea pedepsei corporali. Modificatiunile acestea

se respingu ananimu; ceea ce se va face casei magnatiloru cunoscutu in siedinti'a prossima.

Se suscepu dupa aceste alegerile pentru diferitele comissiuni.

Partit'a lui Deák alese in comissiunea de imunitate pre V. Bogdanu, P. Hoffmann E. Hodossy, I. Iusth, Leonhard, Ar. Matyus, L. Simonyi, D. Török, I. Tomasics, G. Urhazy.

In comissiunea pentru drumulu de feru: P. Danielu Fr. Haszmann, L. Koriznics, G. Keméy, R. Latinak, P. Madocsányi, A. Muzstay, I. Paczolay, Fr. Podmaniczky, L. Pejacsevics, Ac. Petrovay, L. Röth, E. Szeniczey, Fer. Zichy.

In comissiunea pentru socotele: M. Kroylevics, G. Madocsányi, L. Plachy, V. Szilagyi.

In comissiunea pentru petitiuni: A. Barcsay, Fr. Bay Al. Bogyo L Brezovay, L. Császar I. Dienes, Fr. Eitel, K. Fabritius Fr. Fillenbaum, I. Haydu, M. Orasz, Philipovics, L. Szögyényi, K. Stoll si M. Uerményi.

Incheierea siedintiei la 2 óre. Siedinti'a prossima mâne la 10 óre.

Din Treiscaune.

Onorata Redactiune! Cu nerabdare asteptu totu numeru alu „Telegrafului“ si cu atentiunea cea mai mare percurgu colónele sele de maritulu nostru congresu atingatóre si potu spune, ca mi s'au implutu anim'a de bucuria, vediendu, ca congresulu nostru au cuprinsu inaltîmea missiunei sele, câci au luatu la pertractare dotarea preotiloru si docentiloru, cari suntu chiamati prim'a linia a sustienea natiunalitatea nóstra si a latí cultur'a natiunala si carii asiá dara au lipsa de sprigión'a cea mai mare materiala, cá se-si póta neconturbatu de lupt'a de a-si procurá celea necesarie de traitu — continuá marea missiune natiunala. Deocam-data nu voiu se cernu modalitatea aceea, ca pre care cale s'aru putea mai bine câstigá veniturile acelea pentru dotatiunea susnumita, óre pre calea aceea, carea s'au ventilatu in congresu, séu si pre alta cale — pentru metropoli'a intréga, ci me restringu numai la aceea, ca in Treiscaune nu se póte dotá dupa macsim'a aceea, ca respectivii crestini de aici se contribuie la unu anumitu fondu de dotatiune séu deadreptu la marirea stólei séu plâtii a preotiloru si docentiloru din Treiscaune, pentru ca deoparte saraci'a, de alta parte desnatiunalisarea româniloru de ací li impedeca de a potea platire si stóla micutia, incâtu unii ómeni suntu si de 6 ani in restantia cu platirea stólei preotiesei si de docente, si daca aru cutezá preotulu séu docentele a-i silí la platirea acelei stóle, atuncea s'aru tredí cu putiene suflete, trecendu la alta religiune, preotulu si docentele inse suntu asiá de buni si nu silescu ómenii, mai bine se lasa restrinsi in venitulu loru; dara, de óre ce si ei trebuie se traiésca, cu atât'a mai tare suntu siliti a-si neglige oficiulu loru câstigându-si pre alta cale — póte oficiului loru necorespundietóre — nutrementulu necesariu. Cá acést'a sa nu se intemple, trebuie sa ne ingrigimu de unu atare izvoru, care in comunele acelea, unde românii nostrii suntu magiarisati séu unde nu suntu in stare de a potea dotá pre preotu si pre docentele loru, pre preotii si pre docentii se-i doteze in intielesulu statutului din partea sinodului compunendu. Dupa parerea mea izvorulu acel'a aru fi contribuirea tuturoru crestiniloru de stare mai buna din Archidieces'a intréga pentru infiintiarea unui fondu spre susatinsulu scopu, din care fondu apoi sa se platésca respectivii preoti si docenti — decum din averea metropoliei intregi nu s'aru potea infiintiá unu fondu separatu spre acestu scopu.

Cu platirea preotului si a docentelui inse nu ne-amu ajunsu scopu deplinu, trebe sa ne ingrigimu si de scóla, adeca de unu edificiu corespundietoriu pentru scóla aici in Treiscaune si in specie in Sepsisântgeorgiu. In respectulu acestei scoli s'au si facutu pasiuri din partea comitetului parochiale prin asternerea unei rugâri adresate Maritului Consistoriu archidiecesanu cu acelu scopu de a o impartasí si maritului congresu actu in Sabiiu adunatu pentru ecsoperarea unu ajutoriu materialu. — Dara precum vedu, objectulu acest'a specialu nu s'au ventilatu inca in congresu, de si dupa celea de mine in 73 si 81 alu „Telegrafului“ subu rubric'a „Din Treiscaune“ premise caus'a mai urgente si — pâna congresulu e in lucrare neamanavera ca edificarea acestei scóle nu este. Deci atragu inca odata atentiunea stimatoloru membrii ai congresului, cá acésta cestiune se nu o tréca cu vederea si pre calea susatinsa sa grabésca cu ajutoriulu necesariu, câci de a fostu vre-o data si este amenintiata natiunea in esistinti'a sea, atuncia aicea e amenintiata si din ce se va amaná edificarea acestei scoli, din ce pericululu e mai mare pentru natiunea nóstra! — In specie atragu atentiunea deputatului nostru II. D. Cavaleru de Alduleanu a sprigini cerere susatinsa a comitetului parochiale!*) x + y.

Situatiunea in Germani'a.

Starea spiriteloru in Bavari'a a devenitu din nou ceea ce erá in inceputulu resbelului: poporulu mai cu séma poporatiunea de la tiéra, nu mai vrea s'audia vorbindu-se de Prussi'a, pentru ca le-e frica de imposite si de dominatiunea militara.

De la Munichu, la 16 Octobre, se scrie ca la aceea data erau pregatiri pentru espedierea a 70,000 de camesi de flanela, destinate a fi impartite intre soldatii germani isbiti de cholera.

Medulu de a lucrá, intrebuintiatu de câtra guvernulu prussianu in privinti'a armatei bavarese, care totu de un'a e insarcinata cu espeditiunile cele mai periculóse, causéza o justa indignare in populatiunea din Munichu, serie unu corespondinte locale alu diuariului „Corospondence Slave“.

Incepu toti a intielege ca d. de Bismark vrea curatu si simplu sa nimicésca trupele bavarese pentru cá Bavari'a sa fia pre deplinu dupa poft'a sea.

Dupa bataia de la Orleans, in care Bavarasii au suferitu perderi enorme, locuitorii din Munichu, departe de a face iluminatiuni si de a impodobi cu covóre casele loru, s'aretara petrunsi de cea mai mare intristare.

Servitie funebre avura in tóte biserisele si drapele negre falfaiau p'unu mare numeru de eladiri.

Intusiasmulu artificiale, cu care agintii prusiani au speratu unu momentu se orbésca poporatiunea bavarese, cadu 'ndata si de sicuru nu va 'ntardiá se faca locu unei ure, ale cârei efecte voru fi desastróse pentru autocratulu prusianu si afiliatii sei.

Perderile prussianiloru.

O corespondintia particulara a diuariului „Corespondinti'a Slava,“ cu data de 16 Octombre, contiene intre altele urmatórele:

Nontâli sosite dela Parisu ne spunu ca esîri, fórte nefavorabile pentru prussiani, au locu pre fiacare dî. Gardii mobili, liberii-tragetori, forturile si asprimea temperaturei causéza mari desastruri in sîrurile armatei germâne.

Apoi miseri'a cea mai grozava secera in Prussi'a orientale, unde guvernulu tramite comissionari insârcinati cu vindecarea pre câtu se póte a acestei triste stâri de lucruri.

In Wesfali'a 11,817 veduve si 22,723 copii, d'ai soldatiloru morti pre câmpulu de bataia, au cerutu ajutoriu la autoritâtile guvernamentale in totu cursulu lunei lui Septembre.

In Prussi'a renana 14,312 veduve si 29,610 copii ds militari au ajunsu a cersitori.

Lazaretele suntu pline de bolnavi atacati de friguri tifoide, cari suntu in lipsa de tóte.

Soldatii din landvehra suntu in cea mai mare descuragiare.

Liberii tragetori inspira o gróza ne mai pomenita eroiloru germâni, cari au ordine se spândiure pre ori-care liberu tragetoriu, ce le-aru cadé in mâna.

Acésta ordine s'a esecutatu de mai multe ori, dara in schimbu a dóu'a dî o patrula intréga prussiana se da in léganu de cracile arboriloru de pre marginea drumuriloru.

Dupa nisce sciri particulare, positiunea prussianiloru, ceri incongióra Metzulu, e din cele mai critice si multu mai periculósa de câtu a francesiloru asediati. (A fostu numai vorb'a Metzulu a cadiutu. R. „T. R.“)

*) Art. ne a sositu tardiu. R.

Varietâti.

*** („Pianulu“ imperatesei Eugeni'a.) Unu germanu fugariu din Parisu, naréza urmatórea istoria interesanta: Erá 4 Sept. intre 5 si 6 óre séra; dupa ce se audi despre captivitatea imperatului se proclamá republic'a si poporulu cu standarte fluturatóre alergá la Tuilerii. — Indesiertu se incercara gardisti si alti civili a le inpedecá intrarea, torentele mergea inainte, io si am culu meu inca amu fostu rapiti impreuna. Trecura prin mai multe odai, pâna in urma ajunsera in camer'a imparatesei, caleva vestminte femeiesci se rapira numai de catu; intre chiote si strigari imbracandu-le mersera mai departe, câudu o data strigá o vace: „unu piano, pianulu imperatesei.“ Umi voiau sa se arunce a supra-i si se-lu demoleze. Atunci pasi nainte unu teneru elegantu, carele cá si mine, fara voi'a, fu dusu de multime in laintru, respinse pre doi d'intre cei mai robusti, cari pusera mauile la piano; multimea striga: „ce vrea? e bonapartistu! spionu. Diosu cu elu!“ Tenerulu stá cu maiestate, fara a se miscá ceva, si voiá multimea a se aruncá asupra-i, redicá coperisiulu dela pionu si incepù cu unu accordu poternicu a cantá pre elu. Tacere generale. Toti erau surpinsi; dupa pucine variatiuni tenerulu incepù „Marseiles'a“ cu atâta spiritu incatu multimea inca incepu alu acompania si a cauta cu turbare. Toti se inbuldieau in giurulu tenerului se-lu cunósca; Atunci veni unu teneru de 20 ani si strigà: acesta-i „Gounod“, trebue se-lu cunoscu, io suntu chelu Claqu-ei in oper'a cea mare si acumu strigara toti: „vive Gounod!“ Da! io sum, respunse componistulu, dara ve rogu iubiti civi, crutiati acestu instrumentu pomposu, sa nu se dica cá voi ati pradatu cá vandalii“. Multimea se departà strigandu: „vive Gounod! vive la Republique!“

*** (Masacrare). Nu de multu se incuartirà in unu satu francesu, Ablis, una scadróna de husari prussiani; locuitorii i primira fórte amicabilu, asiediudu-i pre câtu s'a potutu cate unulu in cuartiru. Nóptea la unu semnu anumitu, tragatorii liberi navalescu asupr'a husariloru si facu unu macelu infricosiatu. Abi'a scapara 20 insi cu 33 cai.

*** In biseric'a din comun'a Rodu suplinesce fiica preotului M., in eta de 18—19 ani in stran'a drepta pre cantorulu la seversirea serviciului Ddieescu; acésta inpregiurare, afara de aceea ca si din punctu de vedere canonicu s'aru potea combate, póte — conturbá pre chrestini in devotiunea loru; de aceea sapienti satis. I.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna la 30 Oct. a. c. si anume:

1. Heghigu cu salariu 200 fl. v. a. cuartiru liberu si 2 orgii lemne.
2. Vam'a-Buzeului cu 80 fl. v. a. si cuartiru.
3. Doberleu cu 80 fl. v. a. si cuartiru.
4. Ozunu cu 80 fl. v. a. si cuartiru.
5. Magerusiu cu salariu 100 fl. v. a. si cuartiru.
6. Apati'a cu salariu 60 fl. v. a. si cuartiru.

Doritorii de a ocupá acestea statiuni sa si tramita suplicele, cu atestatele scolare, ca au absolvatu cursulu pedag. séu celu putienu gimnasiulu inferioru.

Brasiovu in 15 Octobre 1870.

Ioanu Petricu.
(89—1) protopopu. si Inspectoru scol. district.

Concursu.

La scól'a populara româna gr. or. din comun'a Hasiufaleu, protopresbiteratulu Palosiului, este de ocupatu statinnea invetiatorésca, impreunata cu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. care se scóte prin rapartitie de la poporu, cu cuartiru liberu in localitatile scólei, si gradina pentru legumi de ajunsu. Din care salariu va avé invetiatoriulu a-si cumperá lemnele trebuincióse de incalditu, si a purtá servitiulu de cantoru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa fie clerici, séu pedagogi absoluti, si a si trimite concursele loru instruate dupa prescrisele „Statutului Organicu“ Par. Adm. protop. Ioanu Gheaj'a ca parochului localu pâna la 29 Octobre a. c. st. v.

Hasiufalau 13 Octobre 1870.
(90—1) Comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Oct. (2 Nov. 1870.

Metalicele 5%	57	55	Act. de creditu	254	30
Imprumut. nat. 5%	67	20	Argintulu	120	
Actiile de banca	715		Galbinulu	5	78

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 85. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 25 Octombre (6 Noev.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare

la prenumeratiune pentru protocolulu congresului natiunalu bisericescu alu romàniloru de religiunea gr. or. din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a tienutu in 1 Octobre sî urmatóriele dile ale anului 1870. Pretiulu unui esemplariu e 1 fl. val. austr.

Timpulu prenumeratiunei dura pâna la 1-lea Ianuariu 1871, si colectantii suntu rugati a inaintá banii de prenumeratiune pâna la soroculu prefiptu, càci altcumu nu se voru socotí de bani de prenumeratiune.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Dela Congresu.

Siedinti'a a XII (continuare).

Presidiulu pune acumu la ordinea dilei raportulu comissiunei 1-me.

Babesiu, cá referintele comissiunei esplicându motivele, pentru care comissiunea a aflatu cu cale a propune congresului representatiunea proiectata càtra Maj. Sea, sî aratendu diferinti'a intre parerea majoritatiei sî minoritatiei din comissiune, recomenda proiectulu spre primire de basa pentru desbaterea speciale.

Besianu recunoscundu in principiu punctele de manecare ale propunerei comissiunale, sî dechierându-se ca elu inca privesce partea ce se refere la modificatiunile facute pentru fruntari'a militara, aceea o primesce sî elu preste totu ; iér' in casu se tiene de partea prima referitória la modificârile facute pentru provincialu, in privinti'a acelor'a face urmatórea contr'apropunere.

„Maiestate c. r. apostolica,
prea indurate Dómne !

Grati'a, cu carea M. Vóstra, — v'a-ti induratu a fericí biseric'a nóstra, nici odata n'a fostu mai imbucuratóre pentru credinciosulu cleru sî poporu gr. or. românu din Ungari'a sî Tranni'a, cá atunci càndu Maj, Vóstra la finea anului 1864 a-ti binevoitu a implini dorinti'a nóstra cea mai ferbinte prin reinfintiarea vechiei nóstre metropolie din Transilvani'a.

1. Bucuri'a sî mângaierea nóstra a fostu sî mai mare, càndu amu vediutu, ca din ingrigirea parintésca a M. Vóstre, Metropoli'a nóstra româna in a. 1868 s'a inarticulatu intre legile patriei, sî s'a provediutu cu prea inalt'a santiunare, prin carea garatându-se autonomi'a bisericei nóstre, ni s'a datu dreptulu in adunârile nóstre bisericesti a regulá administre sî conduce intre marginile legei independinte tóte afacrile nóstre bisericesci scolare sî fundatiunale.

2. Tóte aceste, de o parte ne-au datu destula dovada despre parintésc'a ingrigire sî intentiunea cea buna a Maj. Vóstre càtra noi, iér' de alta parte ni a oferitu ocasiunea de multu dorita a ne aduná intr'unu congresu nationalu bisericescu in a. 1868 pentru compunerea unui statutu organicu, care Maj. Vóstre in 28 Maiu 1869 V'ati induratu pré gratiosu alu sî sanctioná.

3. Considerându tóte aceste, congresulu presinte coadunatu pentru prim'a óra pre basea statutului organica sanctionatu prin Maj. Vóstra, cà representate adeveratu sî legatu alu clerului sî poporului credinciosu din intreg'a metropolia româna de relig. gr. or. se simte indetoratu cu supunerea omagiale a-si esprime cea mai profunda multiumita sî recunoscintia, cu atât mai multu, càci aceste suntu tetu atâte fapte epocale in istori'a bisericei nóstre.

4. Dara càndu ni luâmu indrasnéla cu alipire filiasca a descoperí bucuri'a, multiamit'a sî recunoscinti'a nóstra nemarginita pentru ingrigirea parintésca, sî pentru grati'a Maj. Vóstre, — indemnati de acésta gratia nu potemu retecea temerile nóstre provenite din aceea impregiurare ca in statutulu nostru org. cu ocasiunea prea inaltei sanctiunâri s'au petrecutu unele modificâri fâra conlucrarea congresului nostru.

5. De sî acele modificâri suntu de o natura din carea nu potemu deduce intentiunea de a se vetemá interesele bisericei nóstre, — de sî credemu ca introducerea unilaterale a modificâriloru provine numai de acolo, ca congresulu nostru din 1868 s'a disolvatu de sine inainte de prea inalt'a santionare a stat. org. si ásiá lipsea acelu organu, carui'a s'aru fi potutu comunicá, modificârile intentiunate. — de sî voimu a presupune, ca acele modificâri suntu facute numai cu intetiunea buna de a se pune câtu mai curendu in lucrare acelu statutu organicu — totusi fiindu-ca acést'a s'a intemplatu unilateralu, fâra conlucrarea nóstra, temendu-ne nu cum-va acestu casu se prejudece viitoriulu — cu supunere omagiale, venimu a rogá pre Maj. Vóstra, cá se Ve indurati pré gratiosu a ni asigurá sî a ne dá garantia ca astfeliu de casuri in viitoriu nu ne voru intimpiná sî ca din acestu casu nu se va formá nece càndu unu precedinte prejudeciosu autonomiei bisericei nóstre.

6. In câtu pentru meritulu modificâriloru din cestiune desi unele dintre ele strinsu luate, apartienu de afacerile nóstre interne bis., totu-si fiindu ca ele nu impedeca propasîrea nóstra, suntemu aplicati de asta-data a le priimí reservându-ne dreptulu cu ocasiunea eventualei revisiuni a statut. org. a le luá in mai de aprópe considerare.

7. Iér' pentru viitoriu, de óre ce acum ne aflâmu pre o cale legale sî suntemu fericiti a gustá fruptele sanetóse ale autonomiei nóstre bis., nu potemu intrelasá a nu rogá pre Maj Vóstra c. r. ap. cu cea mai profunda umilintia, ca tóte straformarile, ori câtu de mici, neesentiale sî grabnice ce s'aru aflá de lipsa a se face in statutulu nostru org. sa nu se intemple nici odata, fâra conlucrarea nóstra, càci altcumu tóte drepturile nóstre autonome garantate prin Maj. Vóstra, aru devení illusorie, aru periclitá interesulu sî autonomi'a bisericei nóstre, ceea-ce n'a potutu fi intentiunea Maj. Vóstre, — càndu V-ati induratu a sanctioná acestu statutu organicu. —"

sî o recomenda congresului spre primire.

Macelariu propune incheerea desbaterei generale, sî trecerea ia desbatere speciale. Dep. Borlea nu consente cu propunerea dep. Besianu, bá inca cere ca si la desbaterea speciale sa se ia de basa propunerea minoritâtiei din comissiune.

G. Ioanoviciu cere cá referintele sa spuna, care este votulu minoritâtiei, cá sa lu cunóscemû.

Referintela da in acésta privintia deslucire adaogându, ca in cestiunea principale contrapropunerea dep. Besianu esprima votulu minoritâtiei din comissiune, pre care minoritate au formatu in acésta privintia dep. Ioanoviciu sî Moldovanu

Macelariu róga pre referintele sa spuna, ca votulu minoritâtiei de care a amintitu dep. Borlea : este obiectu de desbatere generale séu speciale ? sî déca este de desbatere speciale, atunci sa se inchee desbaterea generale, sî sa se faca votare mai intâiu asupr'a contr'a proiectului dep. Besianu.

Presidiulu dice : bine a observatu referintele ca suntemu intr'o cetate, care amu facut'o noi, dara mai adauge ca au avutu sî alta influintia a ajutá la facerea cetatiei acestei'a anume statulu, sî atunci s'a facutu totu de o data o gaura in cetatea nóstra, dupa principiulu dominatoriu alu stateloru moderne ; care dreptu lu vedemu numai de câtu in legea, ce re garantéza metropoli'a, unde se dice ca este autonoma in tóte afacerile, inse intre marginile, ce se atinge de schimbârile facute in statutu din partea regimului, presidiulu analisându-le un'a câte un'a, sî esprima opiniunea sî recomenda, cá congresulu se róge pre M j. Sea. prescurtu, sa demande regimului a recede dela modificatiunile facute.

Presidiulu pune acum la votisare contra-propunerea dep. Besianu prin sculare sî sculându-se pucini pentru ea, acésta propunere nu se primesce.

Deci se trece la desbaterea speciale asupr'a proiectului comissiunei, se cetesce proiectulu de representatiune din punctu in punctu, care pâna la punctulu 4 se primesce fâra desbatere cu unic'a observatiune ca in locu de „legea tierei" sa se dica „legea patriei".

La p. 4 care definesce dreptulu de supraveghiare alu statului lu deosebesce prin acésta definire de dreptulu absolutu, de tutela, presidiulu face observarea, ca acestu punctu e unu pleonasmu, sî cere a se sterge cu atâtu mai vertosu, càci prin definitiuni de aceste nu ispravimu nimicu.

Dep. G. Pop'a, cere a se sterge amentirea ca Majest. Sea este patronulu bis. nóstre, sî adaogendu ca canónele bisericei nóstre nu recunósce patronati'a, ceea ce afirmându-se din mai multe pârti, referentele se invoiesce a sterge.

Dep. Besianu e de parere ca aru trebuí sa dâmu multiamita Majest. Sele pentru sanctionarea statutului org. sî inarticularea metropoliei, ce aru fi sa se alature cá alinea a 3-a la punctulu din cestiune, sî face urmatórea propunere (vedi p. 3 din contr'a propunerea lui Besianu.)

Dep. Babesiu privesce propunerea antevorbitoriului cá de sine singura statatóre, carea nu are locu aicea.

Dep. Macelariu, este pentru considerarea adaosului propusu de dep. Besianu.

Dep. Dr. Mocioni spriginesce pasagiulu din cestiune din proiectu dîcendu, ca este neaperata trebuintia de elu; in câtu pentru propunerea dep. Besianu, crede ca aceea nu se póte respectá la acestu locu, sî este sî de prisosu.

Dep. M. Romanu crede ca amintirea de moralitatea publica in dreptulu de suprema inspectiune, nu aru fi a se face, pentru ca tocmai bis. este carea ingrigesce de moralitatea publica.

Dep. I. Ioanoviciu, din motivulu ca nu e cu cuviintia, cá congresulu fatia cu M. S. sa privésca modificatiunile facute in statutu de propositiune pârtinesce propunerea dep. Besianu.

Dep. Pope'a dîce, ca nu e contr'a pasagiului comissiunei, ci crede ca propunerea dep. Besianu inca are locu, fiindu ca odata s'au multiamitu M. Sele, pentru restaurarea Metropoliei, iéra acum'a vomu a multiamí pentru sanctionarea statutului organicu.

Dep. Borlea e de parere ca propunerea pentru multiamire póte din cuviintia sa se faca de osebi, càci unde ne plângemu, nu e locu a sî multiami.

Dep. G. Pop'a, este de parerea antevorbitoriului, càci fâra de aceea se afla la inceputulu representatiunei, multiamirea sî fericirea poporului ortodoxu romanu din Ungari'a sî Tranni'a espresu.

Referintele reflectéza, ca comissiunea esmisa, au avutu a se ocupá numai de modificârile facute in statutulu org , sî ca acum'a numai de acestea este vorb'a, iéra deputatulu Besianu déca vrea sa vorbésca de multiamita, atunci sa propuna alta comissiune speciala, carea sa se ocupe numai cu compunerea adresei de multiamita.

Presidiulu pune la votu

Punctele urmatóre din adresa, se primescu fâra combatere pâna la alu 7-lea, prin carele se da

espressiunea parerei de reu, pentru modificatiunile facute unilateralminte, si pentru cá ele sa nu póta servi nici odata sub nici unu cuventu de prejudetiu, se róga M. S. a permite. cá se fia privite modificârile acestea sî pertractate numai cá propositiuni ale corónei.

Dep. G. Ioanoviciu propune, cá acestu pasagiu sa se esmite, motivandu, ca nu este nici o necessitate de a pronuntiá aceea.

Dep. Borlea, arata ca este absoluta necessitatea de a se primí pasagiulu comissiunei, câci numai prin acel'a se justifica pasîrea sî judecat'a mai departe asupr'a modificatiuniloru.

Dep. Macelariu, nu afla necessitatea pasagiului acestui'a, deci partinesce propunerea dep. G. Ioanoviciu.

Referintele deslucesce, ca pasagiulu dupa argumentele premerse cuprindu in sine aceea, cá in viitoriu sa nu se mai faca modificâri unilaterale in statutu, ci modificârile, sa se consideredie, cá propusetiuni pré gratióse, câci altufeliu ne-amu luatu basea de sub picióre.

Presidiulu dîce, ca se intielege de sine, cum ca suntemu siliti a rogá pre M: S. sa demânde regimului, cá un'a séu alt'a modificare sa o lase afara, si asiá cele-lalte arguminte suntu numai nesce pleonasmi.

Punendu-se lasarea afara a pasagiului la votisare, prin sculare, sî incependu presidiulu a numerí voturile, pâna se inchee, — dep. Babesiu spriginitu de d. Macelariu, cere votizare nominala, pre temeiulu unei liste subscrise de 21 membri.

In urm'a acést'a facendu-se votare nominala resulta 33 voturi cu n u , sî 29 vot. cu d á !

Prin urmare se sterge pasagiulu cestionatu, si se primesce testulu originalu.

Pasîndu la punctulu alu 8-lea despre cualitatea modificatiuniloru facute, referintele esplica diferinti'a intre parerea majoritâtiei, sî minoritâtiei comissiunei, dintre care cea din urma consta din membrii ei : Babesiu, Borlea, sî Vasiliu Popoviciu.

Dep. Pope'a, spriginesce votulu maioritâtiei fiindu ca este deplinu corespundiatoriu.

Dep. Borlea, spriginesce votulu minoritâtiei, cá unulu ce normédia multu mai bine categoriele modificatiuniloru.

Punendu-se la votu propunerea minoritâtiei la acestu punctu, majoritatea se ridica, sî presidiulu dechiara votulu minoritâtiei de primitu.

In urm'a acestei decissiuni punctele mai departe urmatóre, se primescu fâra desbatere, anume se primesce in privinti'a modificatiuniloru facute la prim'a dispusetiune generala la §. 105 sî 157, la § 151 sî 156, in fine la a 9-a dispusetione generale propunerea majoritâtiei comissionale; iéra in privintí'a modificatiuniloru la § 6, § 116, sî 162 propunerea minoritâtiei.

Dupa acést'a referintele cetesce mai departe punctele despre modificatiunile facute sub c, pentru § 13, 15, sî 122, in privinti'a sóleloru, sî cea facuta sub g, pentru § 175 in privinti'a limbei, sî esplicându-le mai de aprópe recomenda primirea.

Dep. G. Ioanoviciu, dîce, ca déca congresulu aru voí se-si faca representatiunea contr'a celoru dóue legi despre scoli si natiunalitate, acésta-i sta fâra indoiala in dreptu de a-si face, insa nu e corespundiatoriu scopului, cá acést'a sa se faca aicea „per tangentem“ ci deosebi, propune dara ca partea representatiunei privitóre la cestiunea acést'a sa se lase afara.

Presidiulu punendu intrebarea, ca primesce-se propunerea dep. Ioanoviciu, pentru esmiterea punctelorn din cestiune, se radica numai o minoritate, sî astfeliu propunerea cade; iéra tecstulu representatiunei, se dechiara de primitu.

In fine referintele da cetire celoru-lalte puncte ale representatiunei ce se referu la modificatiunile facute pentru frntari'a militara.

Dupa acést'a punendu-se la votu, se primesce tecstulu intregu alu representatiunei.

Dep. Bolog'a cere a se decide inca in siedinti'a de astadi pre ce cale sa se trimita adres'a câtra Maj, Sea.

Dupa schimbarea mai multoru pareri s'a primitu cu majoritate, cá representatiunea congresului prin presidiu sa se subscérna M. Sele.

Referintele amintesce ca in raportulu comissiunei se propune cum ca prin cuprinsulu representatiunei proiectate se resólva sî caus'a séu gravamenulu pentru legea scolara.

Sn iá la cunoscintia.

Mai departe amintesce referintele cum ca comissiunea au aflatu cu cale a propune, cá incâtu se tiene de ingerintiele sî inflinti'a daunós'a a autoritâtiloru politice sî militare din fruntari'a militara, actele referitóre la acestu obiectu tóte sa se restitue, sî respective sa se céda consistoriului din Caransebesiu cu aceea invisciune, cá acel'a pentru tóte cansele speciali obvenindi sa faca la tóta ocasiunea aratari sî plânsori speciali câtra c. r. ministeriu imperialu de resbelu atragendu-i atentiunea asupr'a încoveniintelui sî marei stricaciuni ce causédia acele adause nedefinite, ce s'au facutu statutului nostru org. sî astfeliu acelu consistoriu prin date speciali sa spriginésca gravaminele nóstre cuprinse in representantia primita, sî cu acést'a se resólva sî propunerea deputatiloru Vas. Popoviciu si I. Balnosianu.

Se primesce.

Presidiulu pune mai departe la ordinea dilei resultatulu scrutiniului facutu pentru senatulu scolariu sî epitropescu.

Dep. I. Lengeru, cá referintele comissiunei esmise pentru scrutinarea voturiloru dela senatulu scolariu, reportédia, ca cu majoritate absoluta de voturi s'au alesu in senatulu scolariu de membri ord. dep. I. Popescu cu 70 voturi, M. Babesiu cu 63, Ioane Lengeru cu 61, sî Ios. Belesiu cu 49 vot. iéra suplenti Dr. A. M. Marienescu cu 43, Dr. Racuciu cu 43, sî Ioane Papiu cu 38 voturi; prin urmare suntu a se alege inca 2 membri ordinari.

Dep. Ioanu Popescu, cá referintele comissiunei esmise pentru scrutinarea voturiloru dela senatulu epitropescu, reportéza, cum ca cu majoritate absoluta a voturiloru, s'au alesu de membrii ord ai senat. epitropescu urmatorii : Nicolau Isiga cu 73 voturi, Antonu Mocioni cu 69 ; Parteniu Trombitasiu cu 62; Bran de Lemeny cu 58 ; Ioane Popoviciu prot. cu 55 ; Iulianu Ianculescu cu 53 vot., — iéra cá membrii suplenti : Cartolomeiu Baiulescu cu 60 vot., I. T. Popoviciu cu 54; Timot. Miclea cu 53; Antonu Bechnitiu cu 52, sî Dr. Aur. Brote cu 46 voturi.

Dep. Borlea cere cá de óre ce intre cei alesi din senatulu scolariu sî epitropescu, Dr. Brote sta in rudenie cu Dr. Marienescu, unulu sa cuvine se resigneze. Dep. Marienescu se dechiara in urmarea acestei'a repasîtu dela Senatulu scolariu la insu-si invoirea sea.

Dep. Fauru propune ca vine acum'a a se votisá pentru senatulu bis. 3 membri ordinari sî 3 suplenti ; — la senatulu scolariu 2 membrii ord. sî 1 suplentu ; iéra la celu epitropescu 1 membru suplenitoriu.

Presidiulu cere ca acei'a, cari au intrunitu majoritatea voturiloru sa se privésca de alesi.

Cu acestea se anuntia din partea congresului cei anumiti din senatulu scolariu sî epitropescu cá alesi.

Fiindu tempulu fórte inaintatu siedinti'a se inchee sî presidiulu enuntia pre dupa amédi la 4 óre continuarea votisârei sî a scrutiniului despre alegerea membriloru ordinari sî suplenti ce mai lipsescu in cele 3 senate ale consistoriului metropolitanu.

Dupa amédi.

Redeschidiendu-se siedinti'a la 4 óre sub presid. Illustr. Sele dep. eppu. Procopiu Ivacicoviciu,

Presied. presentéza suplic'a dep. Mich. Besianu prin care se róga a i se dá concediu din cause grave familiare.

Congresulu incuviintiéza concediulu cerutu.

Dep. Ioane Popoviciu prot. cá membru alesu la senatulu epitropescu dechiara, ca nu póte primí alegerea din cause binecuventate.

Presidiulu punendu la votisare, resignarea dep. Ioanu Popoviciu nu se primesce.

Presidiulu pune la ordinea dilei completarea alegeriloru pentru tóte trei senatele, sî incependu cu adunarea voturiloru, dupa rendulu alfabeticu, in fia-care se afla 67 de siedule cu voturi.

Cu privire la cele trei senate s'a esmisu acum 3 comissiuni pentru scrutinare.

Fiindu comissiunile esmise gat'a cu scrutiniulu, referintele Ardeleanu, referédia ca pentru senatulu strinsu bisericescu, majoritatea voturiloru au intrunitu. Mich. Velceanu 39, Iacobu Popoviciu 61, Sav'a Popoviciu Barcianu 61 cá ordinariu ; iéra Petru Anc'a cu 63 vot. Iosifu Baracu cu 59 sî Dr. Puscariu cu 57; cá suplentu.

Pentru senatulu scolariu se reportéza prin referintele I. Lengeru, ca majoritatea voturiloru au intrunit'o cá ordinariu; Dr. Ioanu Mesiot'a cu 65 vot. Dr. Paulu Vasiciu cu 56 vot., iéra cá suplenti Davidu Almasianu cu 67 voturi sî Nic. Popu cu 56 voturi.

La senatulu epitropescu se reportédia prin referintele P. Suciu, ca majoritatea voturiloru au intrunit'o cá suplentu Ioane Galu cu 59 voturi.

Presidiulu provóca congresulu a enuntiá pre cei anumiti de alesi.

Congresulu 'i anuntia pre toti acesti'a din partea sea de alesi.

Dep. Ioane Popoviciu, cá membru alesu in senatulu epitropescu dechiara ca sta in rudenia de aprópe cu protop. Iacobu Popoviciu, cá membru alesu in senatulu strinsu bis din care causa se vede nevoitu a resignâ dela alegere.

Dep. Macelariu face urmatórea propunere : Congresulu dechiara a se prorogá pâna la 1 Iuniu 1871, insarcinându comissiunile, cari nu siau gatitu elaboratele pâna la dîu'a numita ale finí.

Atâtu propunerea acést'a câtu sî dechiaratiunea dep. Ioane Popoviciu, se va pune in siedinti'a de mâne spre decidere.

Cu aceste se inchee siedinti'a, sî cea urmatóre se énuncia pre dîu'a de mâne la 10 óre.

Diuaristic'a.

Traimu in unu periodu, care pre lânga nenumerate avantagiuri cuprinde in sine sî multe scaderi. Aru crede cine-va, ca ceste suntu conditiunate de celelalte, sî nu e asiá. Scaderile unde se afla, arata o stare morbósa a societâtiei, sî déca nu se voru sterpí curendu societatea aceea in carea se afla ele va dá de mari fatalitâti.

Cându meditâmu asupr'a scaderiloru, le aflâmu in cele mai diverse forme, legate de cele mai diverse obiecte. Cá publicisti inse nu ni se va luá in nume de reu déca cugetâmu mai anteiu la cele legate de diuaristica.

Diuaristic'a e unu mijlocu de comunicatiune, nu numai de intemplâri, cí sî de idei. Ea este canalulu prin care se potu respandí ideile mai tare sî in o estindere insemnata. Cu câtu ideile suntu mai varie, cu atâtu sî escitârile de nóue idei sî lucruri suntu mai inlesnite.

La nemti, la francesi, la englesi etc., unde se urméza cu diuristic'a astfeliu, vedemu o viatia desvoltata in nenumerati rami, vedemu ca chiaru diuaristic'a a trebuitu sa se ramifice in atâtea foi speciali, numai pentru-cá sa póta satisface lipsei celei mari de a se comunicá idei despre politica, despre sciintie, despre economia sî in fine despre tóte afacerile, cu cari se ocupa ómenii.

In adeveru, câtu e de bine, cându fie-care omu, fie elu lucratoriu de dî, agricultoru, gradinariu, economu de vite. meseriasiu de ori ce meseria, negutiatoriu, amploiatu, preotu, invetiatoriu,—o lume, pre carea elu cu ochii fisici nu o póte avé tóta dinaintea sea, o are deschisa in imaginatiunea câstigata prin lectura. Fie-care din acesti enumerati mai susu e mai indemanatecu la ori ce intreprindere, din causa ca lectur'a de foi diverse nu lu lasa cá elu sa fia streinu de lucrurile, pre cari esperinti'a cea tiermurita nu lu lasa sa vina cu ele in atingere.

Dara nu numai atâtu, fie care are cea mai buna ocasiune de a-si probá si bunetatea cugetâriloru sele sî a le apretiuí valórea finale depunendule in vre-o fóia, in aren'a publica, unde se potu discutá, se potu cerne sî lamurí.

Fatia cu impregiurârile aceste aru crede cineva ca diuaristic'a este o bunetate nespusa pentru omenime sî cá atare e imbratisiata de toti fâra nici o distingere.

Fiindu-ca amu atinsu indata la inceputu de scaderi, sî in cele din urma, de scaderile diuaristicei, trebuie sa aflâmu cu durere, ca o parte din diuaristica este unu veninu ascunsu pentru cetitori, intocma precum suntu acele beuturi spirtuóse vitriolate, cari pre din afara pórta firma de mijlóce de recrearea puteriloru fisice trupesci.

Unii ómenigonescu scopuri egoistice, fie acele din

privintia câtra castigu de avere, fia din privintia câtra câstigu de popularitate séu alte vanitâti omenesci. Acesti'a cumpara organe de a le publicitâtiei sî pre ómenii ce au sa scrie intrensele. Comunicatiunea ideiloru ese atunci din o fabrica de cugetâri infectate de ból'a aviditâtiei séu ambitiunei vanitóse sî vai de acelu bietu cetitoriu, carele nu se va sci orientá sî nu va sci alege reulu din bine, pentru ca este perdutu pentru prosperarea comuna! Unu esemplu mai insemnatu amu avutu de curendu in fói'a cunoscuta in multe cercuri sî de ale nóstre, „Gartenlaube.“ Acést'a erá pâna de curendu un'a din foile cele mai bune beletristice. Contele Bismarck a aflat'o de unu organu fórte aptu de a si respandí prin tr'ens'a ideile sele franceso-fage sî ideile de glorificarea casei domnitóre din Berlinu. Din acelu momentu ce condeiele scrietorie in acea foia au fostu vendute unui scopu ambitiosu, bietii cetitori nemtiesci au alunecatu pre ghiati'a, carea au cerutu victimele de sute de mii de nemti morti sî raniti pre pamentu streinu, carea cere astadi inca morti, raniti, bolnavi in totu modulu sî sume enorme de bani sî carea in fine inca cine scie ce rele politice sî sociali mai pote aduce atâtu pentru nemti câtu sî pentru Europ'a. Ce se dîcemu de diuariele cele multe ce le sustienu, séu subventiunéza jidanii, sî jesuitii, cari tóte cu frase mari de libertate sî liberalitate sémana pre fatia discordia sî alte rele intre ómeni, pentru cá acei'a se póta trage folóse fie-care in partea loru.

Voru fi póte sî intre foile din diuaristic'a nóstra româna din Romanimea intréga de aceste? nu voimu sa dîcemu. Deplângemu sî vomu deplânge totu-de-un'a o injosire de feliulu acest'a, déca vomu afla-o ca esista unde-va. Pâna un'a alta insa noi simtimu o alta durere.

Ori câtu de folositórie amu vediutu ca este diuaristic'a pentru ómeni, sî cu tóte ca noi nu pré ne aflâmu in pusetiune de a nu poté mai curendu séu mai târdiu aflá sî cunósce, déca unulu séu altu organu de publicitate este vilu sî-sî vinde convingerile sele pre bani séu pentru scopuri vanitóse,— aflâmu ca diuaristic'a faptice este putienu apretiuita, Vre-o dóuespredîece milióne de suflete, nici o suta de foi, —e o proportiune de spariatu.

Scaderea cea mai generale la noi e dara in prim'a linia putienulu interesu de publicitate.

Amu meditatu de multe ori asupr'a objectului acestui'a, cu foile nóstre a mâna, cá sa aflâmu de suntemu in ratacire cu asertiunea ce ni se imbiia mereu, sî totude-un'a amu sositu la resultatulu de a ne pune intrebarea ca óre numai atâtea idei sa esiste in capetele româniloru, câte suntu depuse in diuariele nóstre? Sî amorulu propriu, sî inca nu ne lasa a presupune asiá ceva. Dara trebuiea sa ne punemu numai decâtu alta intrebare, sî adeca, déca intre barbatii româniloru numai atâti sciu sa-si comunice tesaurii ideiloru loru in publicu, pre câti îi vedemu facendu-o acest'a in diuariele nóstre nationali?

Déca ne numerâmu numai inteliginti'a de aici din locu, unde suntu atâti Dri in drepturi sî de alte facultâti, déca luâmu sum'a profesoriloru, advocatisî amploiatiloru, cá se tacemu de preotîme, in Brasiovu s. a. m. aflâmu ca nu suntemu putieni la numeru, déra suferimu de scaderea, ca nu ne aretâmu multi in publicu *) Mai cu séma din Brasiovu ni se oferesce, suntemu ispititi a dîce, o sterilitate relativu mare. Sa nu créda cine-va ca cei de acolo nu suntu clientii nostri, cum avù óre cine bunetate a ne spune; dara realitatea ni arata sterilitatea esista; bietulu direct. gimnas. de acolo are necasuri mari sî multe numai pâna sî vede programulu gimnasiului tiparitu, necum sa se póta asceptá de acolo ceva sî pentru altu soiu de publicitate **)

Ori cum amu intorsu fói'a, ori unde-amu alergatu sa ne probâmu asertiunea nóstra amu datu de nepasare generale, carea pretinde cá redactorii foiloru nóstre se fia: isvoru de noutâti de totu feliulu, isvoru de ideile cele mai diferite din toti ramii vietiei, cu unu cuventu ei sa fia o comóra din carea se ese totu ce ne trebuie spre inavutírea materiale sî intelectuale.

Apretuimu esceptiunile sî le va apretuí si bunulu cetitoriu alu nostru, inse scaderea atinsa in cele de mai susu incâtu privesce diuaristic'a nóstra nu o va poté negá nimenea. Sî noi nu o amu rescolí, pentru ca scimu câtu de neplacuta e córd'a ce atingemu, dara simtimu o datoria de a atinge acésta córda, pentru cá sa nu ne tredîmu in o dî ca amu amurtîtu in mijloculu unei lumi, carea iubesce vati'a sî carea se nisuesce a o imbogatí cu fapte ce o documentéza.

Cá sa fimu justi câtra noi insine aru trebuí sa acurgemu cu feliu de feliu de cestiuni la foile nóstre, foile aceste prin acést'a se ese din monotoni'a ce le amenintia, publiculu sa se electriseze de interesu adeveratu sî sa cetésca. Atunci tóta fisionomi'a natiunei nóstre aru fi alt'a, pentru ca nu amu fi straini uni de altii, sî nu de lumea cu carea suntemu constrinsi de astadi a traí, si nu amu avé tempu sa stâmu sa ascultâmu cu septemânile cum d. e. câte o es . . . . face probe de stilu pentru ca cutare idea n'a esitu din luminat'a sî demn'a sea ratiune, cá Minerv'a din capulu lui Joie.

*) Unu cor. alu „Albinei“ in unulu din nrii trecuti in indolenti'a sea a mersu pâna la impertinenti'a de a pretinde ca redactorulu acestei foi („T. R“.) sa fia de scrisu festivitatea st. Sofii, fiindu ca a fostu pre tempulu acel'a in Brasiovu in afaceri private.

**) Szolj igazot s betörik a f . . .

Evenemінte politice.

De dincolo de Lait'a spunu diuariele vienese ca e crisa ministeriale. Suntu aceste numai nisce dorintie ale partideloru ce represinta foile ce imprâscie sciri de acestea, séu suntu fumulu unui adeveru ce are sa se realiseze mâne poimâne, vomu vedé preste putienu. Nemtii nu potu mistuí pre baronulu Petrino, carele siede in ministeriu sî asiá dorinti'a cea mai mare a loru e, cu crisa séu fâra crisa ministeriale, sa lu vada datu odata afara.

Mai insemnatu evenementu este celu anunciatu joi prin o telegrama din Versailles, in carea se dîce ca Bismarck a oferitu lui Thiers unu armistitiu de dóuedieci sî cinci de dîle, pentru cá in acestu tempu sa se póta face alegerile la o constituanta. Armistitiulu are a se face pre basea statului quo militariu din diu'a subscrierei. Asiá dara rugaciunea cea comuna ce erá sa se seversiasca in castrele prussianiloru, cá sa le ajute Ddieu sa pustiésca Parisulu remâne neseversîta sî prussianii mai amâna ocuparea capitalei francese, pre carea o credeau cá lauta pâna la 15 Nov. c. n.

Unu telegramu de ieri din Londonu, spune ca armistitiulu e facutu. In tempulu acestui armistitiu, Parisulu se va provedé cu nutriminte. Constituant'a e convocata pre 15 Novembre. — In Parisu s'a intemplau o demonstratiune inarmata contra incheerei armistitiului. Gard'a natiunale a restabilitu ordinea.

„Daily news“ facù descoperiri interesante in privinti'a purtârei, imperatesei Eugeni'a. Ele dîcu ca imperatés'a este departe de ori ce intriga in defavórea séu desonórea Franciei, din contra dens'a este de acordu cu regimulu din Tours in ceea ce privesce concederea vre-unei pârti de teritoriu alu Franciei Prussiei.

Ba imperatés'a nu a sciutu nimic'a nici de missiunea lui Boyer, negotiatoriulu intre cortelulu generalu alu prussianiloru sî intre Bazaine, nici de manifestulu imperatului, carele sî de altumintrea se dice ca e apocrifu.

Imperatés'a, se dîce in numit'a fóia, va pasî iéra-si activa, inse atunci cându va fi sositu timpulu potrivitu de actiune.

Thiers carele a umblatu pre la tóte curtile europene de a representatu pre Franci'a se dîce ca a scrisu papei o epistola, in urm'a cârei pap'a speréza ca pâna la craciunu va fi mantuitu de italiani. In casulu acest'a francesii aru incepe de nou a se face slugile absolutismului celui mai obscuru pre cându in afara pórta liberalismulu celu mai esemplaru. Purtarea acést'a dubia ii va resturná pâna in fine de totu sî pentru totu deun'a. —

In Spani'a, Prim a propusu curtiloru candidatur'a la tronu a ducelui de Aosta (alu doilea fiiu alu regelui Victoru Emanuelu). Alegerea regelui se pune la ordinea dilei.

In Romani'a suntu camerile convocate.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 26 Octobre a casei magnatiloru, prim'a in sessiunea acést'a, s'a deschisu prin presiedintele Majláth la 1 óra. La acésta siedintia participara sî multi prelati, cari, dela deschiderea conciliului românu, au fostu absinti.

Notariulu casei ablegatiloru, G. Ivacskovits presinta articolulu de lege despre modificatiunea art. de l. IV.: 1868, sanctiunate de M. Sea. Se va publicá sî depune in archivu.

Se cetesce dupa aceea o scrisóre a notariulu conte I. Szapáry, prin care arata ca se retrage din postulu seu de notariu. Se va face alegere nóua.

O cerere a presiedintelui tablei r. pentru unu esemplariu alu acteloru casei in favórea bibliotecei fondate de elu pentru amploiatii tablei r. se incuviintiéza fa recomendarea presiedintelui Majláth.

Inchiderea siedintiei la ½ 2 óre. Dîu'a tienerei siedintiei prossime se va face cunoscutta pre calea obicinuita.

In siedinti'a din 27 Octombre a casei deputatiloru se autentica protocolulu siedintiei de ieri.

Mai multi representanti predau petitiuni care se transpunu comissiunei de petitiuni.

Se publica resultatulu alegeriloru de ieri. In comissiunea de immunitate s'au alesu Bogdanu cu 119 voturi, P. Hoffmann 119, I. Iusth 177, Leonhardt 119, br. L. Simonyi 194, Tomassich 119, D. Török 119, G. Urhazy cu 119, Em. Hodossy 119 sî A. Matyus 119 vot.

In comissiunea de petitiuni Fr. Bay cu 120: voturi, A. Barcsay 120, A. Bogyó 120, Hajdu 197, Eitel 120, Orosz 120, Filipovics 120, Stoll 119, L. Szögyényi 420, sî M. Urményi cu 119 voturi.

In comissiunea pentru drumulu de feru se alesa Daniel cu 127 vot., Hézman, Korizmics, Röth sî Geniczei cu 122, Reményi 190, Latinak 198, P. Muzslay 196, conte L. Pejacsevics 195, I. Poczolay sî A. Petrovay cu 119, E. Simonyi 121 sî conte Ferd. Zichy cu 120 vot.

In comissiunea pentru revisiunea socotelilor: P. Madocsányi cu 99, M. Krolgevics 99, L. Plachy sî V. Szilagyi cu 99 sî St. Dezsö 100 voturi.

Presiedintele provóca atâtu comissiunile câtu sî sectiunile a se constituí câtu mai ingraba.

La ordinea dilei e desbaterea despre proiectulu de conclusu alui E. Simonyi, de altu cum cunoscutu cetitoriului. Proiectulu se cetesce.

E. Simonyi sî esprima dorinti'a, ca de óre ce presiedintele ministriloru, care póte dá desluciri apriate despre politic'a esterna, nu e de fatia, sa se amâne desbaterea ceea ce se sî incuviintiéza.

Referentulu comitetului verificatoriu, Paul Ordódy anuncia ca deputatii I. Helfy, Th. Vécsey, conte A. Vay, A. Lászlóffy sî I. Zambokréthy suntu verificati definitivu, A. Degré inse cu reserv'a terminului de 30 pentru ascernerea vre-unui protestu.

Mâne nu se va tienea siedintia, ci sectiunile voru convení pentru de a desbate unele proiecte.

Incheerea la ¾ 12 óre.

In siedinti'a din 29 Octombre se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte; dupa aceea anuncia presiedintele mai multe petitiuni, care se transpunu comissiunei respective.

I. Helfi intréba pre presiedintele ministriloru ca facut'a regimulu magiaru vre-unu pasiu cu privire la evenementulu ca Rom'a sî teritoriulu românu s'a impreunatu cu regatulu Italiei in urm'a votului populatiunei lui?, recunoscut'a regimulu unirea? sî déca a recunoscutu, care dispositiuni a luatu séu are de cugetu a luá cu privire la ambasadorulu austro-ungurescu in Rom'a?

D. Irányi ascerne unu proiectu de conclusú in urm'a cârui'a, cas'a sa insârcineze ministeriulu a presintá unu proiectu de lege privitoriu la regularea referintieloru imperiului magiaru cu Cislaitani'a pre basea uniunei personale sî pre lânga abrogarea articolului de lege XII: 1867.

Presiedintele dispune ca acestu proiectu de conclusu sa se puna dimpreuna cu propunerea lui Tisza la ordinea dilei pre Lunea viitóre.

La ordinea dilei e alegerea comitetului pentru prefigerea numerului sî resiedintieloru judecatorieloru de prim'a instantia.

Resultatulu alegerei se va publicá in siedinti'a prossima.

Incheerea la 11 óre. Siedinti'a pr.: Luni la 10 óre.

ADUNAREA SOCIETATIEI TRANSILVANI'A.

PROCESU-VERBALU.

Siedinti'a 1-a Dumineca, 11 Octobre, la 7 s jumetate óre sér'a in localulu societatiei de arme

Presiedinti'a dlui A. Papiu Ilarianu.

I.

D. Presiedintele deschide siedinti'a adunârei prin urmatórea dare de séma, atâtu trimestrale, câtu sî anuale, facute in numele comitatului societatiei.

Onorabila adunare,

Cu acésta adunare anuala intramu in alu patrulea anu alu „Societatiei Transilvani'a“.

Avemu a ve dá séma despre starea societatei atâtu pre cele din urma trimestre, incependu de la Ianuariu pâna la finele lui Septembre a. c. câtu sî pre anulu intregu, incependu dela 1 Iuliu 1869, pâna la finele lui Septembre a. c.

Dupa statute, adunarea trebuiá a fi convocata pre lun'a trecuta Aprile, insa pregatirile necesare pentru serbarea dilei de 3/15 Maiu ne pusera in imposibilitate de a tiené adunarea in Aprile; iéra in lun'a Iuliu erá preste putintia a tiené adunare, lipsindu pre atunci o mare parte din membrii.

1. Iéta déru acum darea de séma atâtu pre cele din urma trei trimestre, câtu sî pre anulu intregu.

a) Sum'a totala a baniloru intrati in aceste din urma 9 luni, parte cá tase sî donatiuni de la 74 membrii, parte cá subventiuni din bugetulu Statului pre anii 1869 sî 1870, de la consiliulu municipale din Craiov'a pre anulu 1868 sî de la celu de la Galati pre jumetatea anului curentu, parte cá procente, sî in fine, cá estraordinarie, face lei noi. . . 6,602 79

Iéru chieltuelele facute parte in trebuintiele societatiei, parte cu trimiterea stipendieloru, suntu. . . 6,775 19

Scadiendu chietuielile din primiri remâne o diferintia in minus. 172 40

Dupa verificarea facuta la adunarea din Ianuariu anulu curentu, banii remasi in cas'a societatiei, in bonuri sî in numerariu, erá . . 80,285 37

Din care scadiendu diferinti'a de susu. 172 40

Se constata ca averea societatiei de la infiintiarea ei pâna la finele lui Septembre anulu curentu, face in totala. 80,112 97

Asiá dara banii intrati in cursulu celoru din urma trimestre nu au potutu acoperí tóte spesele sî pentru prim'a data de la intemeerea societatiei, acoperirâmu diferinti'a de 172 40 din interesele capitalului.

Se insemnamu insa ca sî asta diferintia vine de acolo ca stipendistulu nostru de la Turinu sî a primitu dejá partea ce i se cuvine pre quadriluniulu Octobre Ianuariu, in sum'a de lei 587, de asemenea servitoriulu societatiei léf'a sea de lei 59; câci altu-mintrelea sî asta-data amu avé unu plus de lei 474 10.

Sa mai afla inca in cas'a societatiei o suma de 259 lei sî 82 cá depositu, in bonu de tesauru. Asta suma se considera cá depositu pâna la sosirea listeloru, cari se ascépta inca de la unu dnu colectoru, precumu amu mentionatu sî in adunarea trecuta.

Inelulu sî cerceii donati de d-n'a Gr. Alesandrescu nu s'au potutu inca desface.

In aceste din urma luni, numai d. colonelu Gigârtu si-a câstigatu dreptulu de membru alu adunarei cu sum'a de lei 200.

D. Nicolae Opranu a tramisu societatiei si a trei'a rata de 25 galbini din sum'a de cinci sute (Nr. 500) galbeni ce a donatu societatiei.

D. Grigorie Bratianu a tramisu societatiei sum'a de 140 lei noi.

b) Iéta acum, dloru, sî starea anuala a societâtiei incependu de la 1 Iulie anulu trecutu pâna la finea lui Septembre anulu curentu, in adeveru unu anu sî trei luni.

In cursulu acestui anu, alu treilea alu societâtiei, se formara 150 membri.

Din acesti'a suntu membri ai adunarei.

S'au incasatu preste totu anulu tacse, donatiuni, subventiuni, procente, estra-ordinari. . . . 17,598 76

S'au chieltuitu preste totu anulu 12 360 39

Au remasu venitu curatu . . 5,238 37

La care adaogându-se venitulu curatu alu anului trecutu . . . 74,870 60

Astadi averea sucietatiei face 80,112 97

Asta avere consiste.

1. In dóue bonuri de tesauru, care impreuna represinta sum'a 76,371 26

2. In numerariu . . 3,741 61

80,112 97

2. Cartea societâtiei in acestu anu n'a fostu unde sa se tiparésca gratis, déra tóte sumele s'au publicatu in „Romanulu.“

Tóte posturile dela comitetu se indeplinescu gratis. Ne va trebuí inse unu casieru comptabilu cu garantie.

Domniloru, amu disu ca in numerariu se afla in cas'a societâtiei lei noi 3,741 61, insa, in realitate, din acésta suma, lei noi 629 61 se gasescu intr'o obligatiune a unui'a din membrii societâtiei, alu cârui'a nume sa-mi dati voia alu tacea in asta siedinti'a publica; de asemenea nu voiu spune asta-data modulu cum se afla acésta suma la densulu, sub titlu de impromutu, dintr'unu timpu câudu eu lipsiamu din tiéra sî comitetulu erá representatu prin o delegatiune. Comissiunea d-vóstra va primí tóte deslusîrile necesarie. De altmintrea speru ca banii se voru restituí.

Studentii intretinuti de noi se pórta toti trei destulu de bine dupa sciintiele ce avemu pâna acum.

D Dragescu, dela Turin, va terminá cu finea lui Augustu anulu viitoriu.

Póte ca atunci vomu fi in stare a tramite doi insi.

Societatea de sî nu incaséza cá in anii trecuti, déra esistinti'a ei este asicurata, sî considerându impregiurârile in care ne aflâmu, putemu dice ca stâmu destulu de bine.

Comitetulu d-vóstra a facutu sî in acestu anu câtu a potutu dupa impregiurâri, sî cu acést'a are onóre a-si depune mandatulu.

II.

Dupa acésta dare de séma d. presiedinte conformu art. 24 din statute propune alegerea de secretari din sinulu adunârei.

Facendu-se alegerea, se proclama de secretari dnii I. Stoianu sî G. Orasanu.

III.

In virtutea art. 19 lit. c. din statute se proclama de membru alu adunârei d. Colonelu Gigartu. (Aplause).

IV.

Se procede la alegerea comisiunei pentru esaminarea socoteliloru trimestrale sî anuale sî se proclama de membrii ai comissiunei dnii Iarca, Siscu, I. Alesiu, Frumosu, Stravolca, Borosiu sî G. Comsi'a.

V.

Se decide cá siedinti'a viitóre se fia Dumineca la 18 Octombre 7 sî jumetate óre sér'a in acela-si localu, sî cu acést'a siedinti'a se radica la ór'a 9 si jumetate.

Presiedinte, A. Papiu Ilarianu.

Secretari, G. Orasianu, I. I. Stoianu.

d. „Rom“.

In cestiunea serbarei de la mormentulu lui „Stefanu celu mare“.

Publiculu cetitoriu este deja informatu despre causele care au facutu sa se amâne proiectat'a serbare de la mormentulu lui „Stefanu celu mare.“ Cu tote aceste insa, credemu ca nu va fi fâra valóre pentru cei interesati epistol'a de la vale, pre care o primiramu dilele trecute de la Comitetulu din Vien'a, cá respunsu la o scrisóre adresata din partea Redactiunei nóstre. Iéta-o:

Vien'a in 7 Oct. 1870

Comitetulu centralu pentru serbarea intru amintirea lui „Stefanu celu Mare.“

Domnule Redactore!

Pretiós'a dv. epistola din lun'a lui Iulie, amu primit'o, sî ni pare reu de a nu ve fi potutu respunde pâna in presentu; cerându-ve deci scus'a pentru acést'a regretabila impregiurare, venimu totu odata a ve aratá sî causele acestei traganari.

In tempulu din urma ocupatiunea comitetului centralu erá atâtu de mare, incâtu acest'a pre lânga tóta bun'a sea vointia nu potù respunde indata directu la tóte corespondintiele intrate carele curgeau in adeveru cá ploi'a din tóte partile, cá dreptu dovada vie despre marele interesu, — ce avea onoratulu publicu românu pentru realisarea acestei maretie serbari nationale.

Pre lânga aceste se mai facemu cunoscutu, ca fórte multi membri ai comitetului centralu plecara din Vien'a preste ferii, sî prin urmare sarcin'a celoru remasi deveni sî mai grea.

Acesti putieni facura ce putura.

Ei profitara de diuaristica româna spre a respunde celu putienu indirectu multu onoratiloru se-i corespundenti, sî a i informá in acestu modu despre pasii facuti in caus'a serbarei.

Acumu trecându la pretiós'a dv. epistola simtimu o mare multiumiare indeplinindu-ne un'a din cele mai frumóse indatoriri, déca profitamu de acésta ocasiune spre a ve esprimá sincer'a nóstra recunoscintia pentru spriginulu ce ati binevoitu a lu dá ideei anuntiate de junimea româna academica. Pasii ce ati bine-voitu a i face, merita tóta recunoscinti'a junimei academice.

Iera câtu privesce celelalte informatiuni, ce doriti a le primí de la noi, avemu onóre a ve spune:

Precumu ve este dejá cunoscutu, serbarea s'a amanatu pâna la anulu viitoriu, insa numai din caus'a resbelului actualu. Guvernulu Romaniei „sa ne impedece“ nu póté fi nici vorba, iéra guvernulu austriacu este dejá informatu sî interpelându-se nu ni-a pusu nici o pedica, sî nici nu póte, fiindca noi ne intrunimu pra bas'a legei de intrunire.

Program'a este in genere totu aceea a comitetului provisoriu publicata dejá prin diare.

Pentru incortelare va ingriji comitetulu centralu, iéra pentru mancare sî beutura numai intru atât'a, incâtu va angajá la loculu serbarei unu ospetariu de la carele onoratii ospeti voru fi pusi in positiune a sî procurá aceste cu pretiuri moderate.

Banii dejá adunati, sî ce i veti mai aduná, déca ni i trimiteti nóue, bine-voiti a dispune de ei precum sciti. Cu cea mai alésa stima.

Nic. Teclu
Presiedinte.

Ioanu Bumbacu.
Secretariu.

„Cnr. de I.“

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din inspectoratulu districtualu gr. or. II-lea alu Geoaginlui, se publica concursu pâna la 31 Octombre a. c.

1. Almasiulu mare cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

2. Bacaintiu cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

3. Balsia cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne.

Salariele acestea se platescu pre anulu scolasticu de 9 luni.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din acestea statiuni au de a-si asterne petitiunile cu documentele necesarie la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Secarâmbu 12 Octombre 1870.

Sabinu Piso
Prot. gr-or. sî inspectoru Scolariu distr.

87--2

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca in comun'a Scarisiór'a, se deschide concursu pâna in 24 Octombre 1870 st. v. pre lânga urmatóriele emoluminte.

Salariulu anualu 200 fl. v. a. Cuartiru sî lemne câte voru fi de lipsa.

Cei ce dorescu a concurá pentru acestu postu au a tramite pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu prelânga petitiunile loru, ca au absolvatu teologi'a, s'au pedagogi'a atestatu de botezu, sî moralitate sî ca scie cântârile bisericesci.

Scarisiór'a 28 Septembre 1870.

Comitetulu parochialu.
prin
Ioanu Patitia
Protopopu.

88—2

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Oct. (5 Nov. 1870.

Metalicele 5%	57 65	Act. de creditu	255 40
Imprumut. nat. 5%	67 45	Argintulu	120 25
Actiile de banca	721	Galbinulu	5 78 5/10

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a s'i Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori franeate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 86. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 29 Octombre (10 Noemv.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare

la prenumeratiune pentru protocolulu congresului natiunalu bisericescu alu romàniloru de religiunea gr. or. din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a tienutu in 1 Octobre si urmatóriele dile ale anului 1870. Pretiulu unui esemplariu e 1 fl val. austr.

Timpulu prenumeratiunei dura pàna la 1-lea Ianuariu 1871, si colectantii suntu rugati a inaintá banii de prenumeratiune pàna la soroculu prefiptu, càci altcumu nu se voru socotí de bani de prenumeratiune.

Directiunea tipografiei archidiecesane

☞ **Domniloru prenumeranti se apromite dupa dónedieci de prenumeranti càte unu esemplariu gratis.**

Dela Congresu.

In siedinti'a a XIII dupa cetirea si autenticarea protocolului siedintiei a XII Presidiulu presentéza renunciarea in scrisu a parintelui Zachari'a Boiu dela oficiulu de membru suplinitoriu alu senatului scolasticu metropolitanu.

Deputatulu Vincentiu Babesiu amintesce, ca deputatulu Ioanu Popoviciu inca a renunciatu, dela oficiulu de membru alu senatului epitropescu metropolitanu, si-a motivatu insa rununciarea, iéra a parintelui Zachari'a Boiu nu e motivata, deci propune cá acea renunciare sa nu se primésca.

Propunerea acést'a e spriginita de deputatulu Sigismundu Borlea si Nicolau Gaetanu si Alexandru Mocioni. Contr'a propunerei vorbescu deputatii Nicolau Pope'a si Lazaru Ionescu.

Punendu-se la votu propunerea amintita se primesce. Iéra in loculu deputatului Ioanu Popoviciu alesu in senatulu epitropescu, constatata fiindu rudeni'a densului cu dep. Iacobu Popoviciu alesu in senatulu strinsu bisericescu, se decide a se face alegere nóua.

Presidiulu presentéza mai multe plânsori asupr'a protopresbiterului si deputatului congresualu din dieces'a Caransebesiului Ioanu P. Seimanu, si anume: din partea a doi locuitori din Macedoni'a, a mai multoru locuitori din Ohaba, a doi locuitori (epitropi) din Petromanu, a doi locuitori din Cebz'a si din partea mai multoru preoti din protopopiatulu Ciacovei.

Se transpunu la comissiunea petitionaria.

Deputatulu Ioanu Lengeru face urmatórea propunere :

Luându in consideratiune, ca feliulu ritualului bisericescu in nici o comuna nu este uniformu, ci ca intr'o comuna se esecutéza mai cu pompa, decâtu in cecalalta,

Luându in consideratiune, ca si acestu momentu este calificatu de a scadea vadi'a preotîmei in acele comune unde se esecutéza cu mai pucina pompa :

Subscrisulu róga pre inaltulu presidiu de a asterne acést'a propunere sinodului episcopescu spre regulare.

P. Episcopu Ioanu Popasu e de parerea, ca de óre ce nu se aduce nici unu casu specialu spre spriginirea acestei propuneri, aceea sa nu se primésca. Deputatulu Ioanu Branu de Lemeni inca e de acést'a parere. Presidiulu face observarea ca preotii suntu obligati toti a seversi servitiele dumnedieesci dupa „liturgiconu“, care fiindu o norma generale, nu se mai potu dá instructiuni speciale. In urma punendu-se la votu propunerea se respinge.

Deputatulu Ioanu Lengeru propune :

Luându in consideratiune, ca portulu preotimei in reverenda este o impregiurare, menita de a sterní respectu in inimile crestiniloru; luându in consideratiune, ca feliulu de ocupaciune, a preotimei nóstre, precum si starea materiala a densei nu-i concedu a considerá prescrierea bisericésca de a se portá totude-un'a in reverenda, asiá cá se nu vateme demnitatea bisericei si chiaru a individualitâtiei sele cá preotu; subscrisulu róga pre inaltulu sinodu episcopescu a regulá portulu reverendiloru, asiá cá preotîmea, numai càndu este in servitiu, se fia indetorata a se infatisiá in reverende, iéra la din contra sa-i fia concesu a se purtá civilu.

Deputatulu Branu de Lemeni e de parere ca de óre ce propunerea acést'a invólva o cestiune de disciplina, congresulu sa nu o ia in pertractare si sa se tréca la ordinea dilei. Deputatulu Elia Macelariu sustiene ca, déca preotîmea nóstra aru fi intr'o stare materiala mai favorabila in adeveru aru fi de doritu cá preotii sa umble totu in reverendi; insa din consideratiunea starei actuale in care se afla preotîmea nóstra, e pentru propunere. Deputatulu Vincentiu Babesiu asemenea e pentru propunere. Presidiulu arata ca venindu in Transilvani'a a fostu din mai multe pârti provocatu de a staruí cá preotîmea sa se pórte imbracata mai cuviinciosu, si prin sfaturi cu graiulu si in scrisu, i-a succesu a face in privinti'a acést'a atât'a, incâtu astadi prea pucini suntu intre preoti cari la infatiosiâri ofici6se si in oficiu preste totu sa nu amble in reverendi. Arata mai departe ca ordinaciunile esmise in privinti'a acést'a nu indetoréza pre preoti a merge si la lucru in reverendi. Deputatulu Georgiu Ioanoviciu pârtinesce propunerea deputatului Branu de Lemeni a se trece la ordinea dilei, ceea ce se si intempla.

Deputatulu Iacobu Popoviciu face urmatórea propunere :

Considerându, cum ca spre mare dauna a bisericei nóstre, unitii, in contr'a legiloru sustatóre a patriei din anulu 1848, au ocupatu mai multe sessiuni, biserice si scóle dela biseric'a nóstra, i-mi iau libertate a face urmatórea propunere de conclusu :

1. sa bine-voiésca maritulu congresu a decide, a recomendá sinódeloru eparchiale, cá compunendu o consignatiune despre tóte realitâtile ocupate de uniti dela biseric'a nóstra, sa substérna acést'a consignatiune celui mai deaprópe congresu nationalu bisericescu, carele apoi sa mijlocésca la inaltele locuri a recâstigá aceste realitâti ale bisericei nóstre,

2. pentru evitarea periculului de a poté si mai departe streinii a ocupá bunurile bisericei nóstre, sa mijlocésca maritulu congresu, cá tóte realitâtile bisericei nóstre sa se preserie in cartea funduara cá realitâti bisericesci, iéra nu parochiale.

In privinti'a acestei propuneri se decide ca se va pune la timpulu seu la ordinea dilei.

Deputatulu Vasilie Popoviciu face o propunere, carea se transpune la comissiunea, pentru regularea parochieloru.

Deputatulu Georgiu Pop'a da cetire referatului comisstunei scolastice constatoriu din 80 §.

Presidiulu dupa cetirea acestui referatu pune intrebarea : déca acestu referatu e sa se iá acum séu alta-data in desbatere? Deputatulu Vincentiu Babesiu e pentru de a se pune acum la ordinea dîle. Presidiulu asemenea sustiene a se luá acum inainte operatulu acest'a, si dechiarându-se congresulu in directiunea acést'a se deschide desbatere generale asupr'a acestui operatu. Referintele Georgiu Pop'a raportéza ca operatulu ce s'a fostu elaboratu la congresulu din 1868 si care s'a transpusu comissiunei, acést'a neaflându-lu corespundietoriu impregiurâriloru de astadi, ce s'au modificatu prin legea de instructiune publica facuta in diet'a tierei la anulu 1 68, nu l'a potutu luá de basea pentru desbaterile sele. Adauge mai departe ca comissiunea la elaborarea acestui operatu a fostu cá si constrinsa prin relatiunile esterne create prin legislatiunea tierei. Incâtu pentru cuprinsulu operatului, acel'a se estinde numai asupr'a pârtiei administrative a scóleloru —, remanendu a se face instructiunile in sinódele eparchiale.

Deputatulu Vincentiu Babesin recunósce necesitatea si e de parere ca, in acestu operatu facendu-se unele modificâri, sa se primésca fâra desbatere speciala; nu aru vrea insa a se introduce de aci cá lege ci sa se recomende numai cá instructiune pentru sinódele eparchiali si dupa ce se va desbate acolo sa se pertracteze definitivu in congresulu celu mai deaprópe. Deputatulu Elia Macelariu e de parere ca, de óre ce lipsesce acum timpulu de a se luá in desbatere, operatulu comissiunei sa se primésca en bloc cá lege provisorica pentru intrég'a metropolia. Deputatulu Georgiu Ioanoviciu face observarea, ca déca acestu operatu s'aru primí si cá lege provisoria, va trebuí sa se substérna regimului spre intarire; dintr'alte e de parerea deputatului Vincentiu Babesiu. Deputatulu Nicolau Gaetanu inca pârtinesce propunerea acést'a. Parintele eppu Ioanu Popasu face observare ca nu se póte impune consistorieloru de a pune in lucrare acestu operatu, de óre ce elu contiene lucruri cari depindu in parte si dela comun'a autonoma. Deputatulu Vincentiu Babesiu i-si formuléza propunerea in modulu urmatoriu : congresulu avendu in vedere restringerile ce i le impune in acestu obiectu legea tierei; si in angustulu acestoru restringeri, considerându proiectulu propusu de comisiune de unicu posibilu, cá pre atare din indemnulu necessitâtei pré urginte 'lu primesce spre a-lu recomendá sinódeloru eparchiale, cá sa-lu introduca conformu impregiurâriloru din fia-care eparchia; iéra votarea unei legi definitive in acésta materia o sustienu pentre impregiurâri mai favorabile.

Dându-se cuventulu din urma referintelui, acest'a sustiene ca aru fi bine cá proiectulu sa nu se mai indrepte dela sinodu la altulu, ci sa se puna provisoriu in lucrare. Presidiulu face urmatórea propunere : Congresulu primesce provisoriu proiectulu comisionalu despre unu regulamentu in privinti'a regulârei invetiamentului si 'lu recomenda sinódeloru eparchiali spre a-lu pune in lucrare si a referá apoi congresului despre vitalitatea acestui proiectu.

Punendu-se la votu mai intâiu propunerea deputatului Vincentiu Babesiu, aceea se respinge. Apoi se pune la votu propunerea presidiului, carea se primesce.

Dupa acestea se primesce proiectulu oomissiunei fâra desbatere speciale. Totu asiá s'a primitu proiectulu pentru arondarea protopresbiterateloru. In fine se continua referatulu comis. petitiunarie.

Dupa unele amenunte propune Macelariu prorogarea siedintieloru congresuali. G. Ioanoviciu sa dechiara pentru incheerea sessiunei, din consideratiunea, ca déca se va aretá vre-o necesitate congresulu se póte convocá iérasi. Dupa o desbatere mai indelunga se primesce incheerea siedintieloru. Se alege unu membru ord. din cleru pentru senat. epitropescu in persón'a dep. Nicol. Andreevici. Cu acest'a siedintia se termina.

Sa cetimu cu totii.

Lucrulu câmpului si sesonulu bâiloru s'a terminatu. Noptile cele lungi au sositu. Ce e de facutu? In cetâti si orasie se voru incepe seratele séu soirelele, dupa

terminulu francesu, séu alte petreceri, la tiéra, adeca pre sate se voru incepe siediatorile pentru generatiunea viitoriului. Ceia-lalta parte mai intréga siede fâra soirele sî fâra siediatori, dara siede sî petrece tempulu facendu — nimic'a, in credintia, ca de aceea a intunecatu Ddieu asiá de multu din cele 24 óre, pentru cá sa le dormimu.

Nu suntemu contr'a petreceriloru, precâtu ele suntu o recreare a puteriloru spirituali, dara nu ne multiamesce nici decum cându vedemu ca recrearea acést'a merge in infinitu sî devine unu periculu pentru intelectualitatea nóstra. Nu suntemu contr'a recreariloru corporali, numai acele sa fia mesurate de asiá incâtu sa nu devina o langedire letargiósa, cârei sa urmeze amortire.

Recreatiunea dealtmintrea nu se face numai prin petreceri de cari sa ne scóta, pre vre-o câte-va momente, din sîrulu grigiloru casnice, familiarie, de afaceri etc. sî sa ne puna in sinulu lumei celei fâra de margini, a nimic'a-cugetârei; ci ea se póte face sî déca convenimu spre a aduná materialu nou de cunoscintie pentru afacerile nóstre de ori ce natura.

Iutiél'a aburului sî a electricitâtiei a iutîtu sî viati'a ómeniloru in ceeà ce privesce desvoltarea loru. Desvoltarea nu se póte face fâra de a tiené pasu la totu ce se intempla pre terenurile diferitiloru rami ai vietiei sociali. Nu va fi unu pecatu dara, cându urechile nóstre, in cetâti, voru fi ocupate numai cu sunetele musicei sî a melodieloru risipitórie de grigi, ochii nostri se voru delectá numai la tioletele cele placute, sî cerulu gurei nóstre se va udá de o bere buna, vinu bunu?

La tiera? Ací sa cautâmu sa nu se nepustésca tinerimea nóstra sî de aci incolo cá in trecutu, incâtu partea femeiasca sa sî petréca serile cu ocupatiune, la parere seriósa sî de câstigu pentru casa, in adeveru insa plina de periculu pentru moralitatea sî viitoriulu familieloru poporului; iéra junimea barbatesca sa umble din siediatórie in siediatórea ajutându-se cu ceealalta imprumutatu la dedarea cu fapte nemorali, din cari urméza in fine inceputurile crimeloru, precum: furtu, adulteriu etc.

Din impregiurârile aceste atinse numai cá in trécatu va vedea ori cine, ca avemu lipsa a face unele indreptâri in viati'a nóstra sociale. O! déca ne voru audí tribunii plebei, cari apera asiá de cu focu pre poporulu „insultatu“, voru radicá de siguru o piatra sî asupr'a nóstra. Dara acésta e grea de aflatu, de radicatu sî de aruncatu; ea in urm'a greutâtiei sele aru putea cadé asuprale sî i-aru vatemá. E mai usioru dara o mâna de tierina aruncata in ochi aceloru ce aru trebuí sa véda sî alta de tina asupr'a insultatoriloru cá se remâna maculati. Acésta o cere spiritulu de popularitate moderna.

Autoritâtile nóstre bisericesci sî scolare au facutu dispusetiuni, cá afara de tempulu servitiului Ddieescu in dumineci sî serbatori sa se tiena catechisâri sî afara de órele de scóla de preste sepmâna se fia óre de scóla de repetitiune sî de dumineca. Prin aceste e dejá indigitatu ceea ce vremu noi sa dicemu. Cu durere trebuie sa marturisimu cá pre putiene locuri sa urméza dupa cum dispunu autoritâtile nóstre bisericesci sî scolarie. Sî noi pre lânga aceste mai avemu inca sî alte lipse!

Cari? In alte tieri sî acum la noi in tiéra alte natiuni, nu se mai ajungu nici cu scolile de repetitiune sî de dumineca. Alte natiuni au literaturi mai mari, literaturi, cari cuprindu totu feliulu de miscamentu pre terenu scientificu, artisticu, industrialu, economicu sî pre lânga aceste totu mai afla de lipsa inca a se aduná sî a ascultá prelegeri despre diferite objecte.

E mare minune! Altii nu se ajungu cu institutele loru cele multe. Noue, celu putienu unor'a ne paru sî din cele putiene, unele de prisosu.

Sî prin prelegeri de aceste s'aru supliní pentru uni ceea ce s'a neglesu din vin'a loru séu a parintiloru loru, pentru altii iéra si aru mai fi o sternire de interesu, câtra totu ce cuprinde poporulu prin cuventulu carte sî s'aru sporí individii cari sa scie cetí. Inainte de tóte, ceea ce se scrie, multu putienu, sî in literatur'a nóstra sî de barbatii nostri, folositoriu pentru poporu, aru venî la cunoscinti'a multimei, incâtu amu puté dice cu óre-si care cuventu ca cetimu cu totii.

Avantagiurile procederei acestei'a aru fi mari in tóte privintiele.*)

Evenemінte politice.

Lupt'a pentru complanare, este purtata de câtra partidele din Ungari'a cu aceea-si vietate, cu carea se purtá decâtra partide cu ani inainte. Tisza au facutu propunere, carea tintesce la erigerea unei armate unguresci independinte. Din propunerea acést'a, carea dealtmintrea a aparutu in forma de articulu sî in „Ellenör“, se temu unii ómeni ca momentulu este ací, cându steng'a va incepe a combate pactulu ce léga astadi jumetâtile imperiului.

In septemân'a trecuta s'a desvalitu monumentulu celoru executati la 1849. Cu ocasiunea acést'a Vidaci; carele are sianse de a devení primariu in Pest'a, au vorbitu despre libertate egalitate sî fratietate, dara nu sî a uitatu a rapedí sî vr'o câte-va lovituri aspre sî asupr'a pactului dualisticu intre Ungari'a si Cislaitani'a.

Incheerea cuventârei fu unu apelu la spiritulu protectoru alui Koszuth.

„La garde meurt, mais ne rend pas“, (Gard'a móre, inse nu se da) asiá dicea gard'a lui Napoleonu I, cea a lui Napoleonu III se vede ca a socotitu sa faca altu feliu, sî la Metz, de sî in numeru de 150 mii cu mii de tunuri sî in fortareti'a cea mai tare din lume s'a predatu, o calamitate mare prr francesi pentru ca dupa ce perdu tóte intariturile un'a dupa alt'á sî inca dupa cum se dice prin tradâri, partidele ingreuna pregatirea mai de parte spre aperare.

*) Intrerupemu de a ne desfasiurá ideile in privinti'a acést'a mai departe pentru ca amu intielesu ca aici la noi s'a facutu unu inceputu in privinti'a acést'a din partea unui Domnu.

Oradea-mare 25 Octombre.

(†) **Nicolau Jig'a,** negutiatoriu acolo in locu. Ctitoru alu mai multoru Biserici ortodose, cetatienu alesu, fundatoriu alu Alumneului, ce pórta numele lui, sî decoratu cu crucea de auru pentru merite, — repausà la 12 óre nóptea. Fiai tierin'a usióra sî memori'a eterna. — Ne rugâmu a ni se impartâsí biografi'a acestui barbatu raru in natiunea sî biseric'a nóstra.

Diet'a Ungariei.

Presiedintele Somssich redeschide siedinti'a casei ablegatiloru din 31 Octombre la 10 óre. De fatia au fostu ministrii: Andrássy, Kerkapoly, Eötvös, Horváth, Gorové, Szlavy.

Protocolulu siedintiei trecute se autentica. Presiedintele anuncia ca deputatii Ac. Kalay sî M. Kemény si-au presintatu mandatele. Se transpunu comissiunei verificatóre. Deputatulu Dr. Gustav Lindner si-a depusu mandatulu pentru denumirea sea de directore alu Academiei de drepturi din Sabiiu. Se va face alegere nóue.

Mai multi deputati ascernu petitiuni, care se transpunu comissiunei respective.

Notariulu publica resultatulu alegerei facute in siedinti'a trecuta pentru comissiunea de 25 spre prefigerea numerului sî resiedintieloru judecatorieloru de prim'a instantia. Se alesera deputatii, cari steng'a sî drépt'a in contielegere ia pusu pre list'a candidatiloru.

Ministrulu de financie Kerbapoly ascerne socotél'a finala pentru 1868.

Amintimu aici numai atâtu ca socotél'a finala ne descopere unu prisosu de 5,600,000 fl.

La ordinea dîlei sta proiectulu de conclusu alui E. Simonyi, privitoriu la politic'a monarchiei facia cu beligerantii. Proiectulu se cetesce.

E. Simonyi sî motivéza proiectulu prin o cuventare lunga sî dice intre altele, ca speréza ca cas'a sî regimulu nu va considerá proiectulu din punctu de vedere de partita. Dupa aceea face reflessiuni la erumperea resbelului. Elu e convinsu, ca nu candidatur'a corónei spaniole a fostu caus'a resbelului. Caus'a resbelului a fostu cu totulu alt'a. Domnirea imperatului Napoleonu, pre care vorbitoriulu o descrie in cele mai negre colori, a in-

---

FOISIÓRA.*)

Unu visu ciudatu.

Erá intr'un'a din acele nopti de trude, de cari au trecutu atâtea, de trei luni incóce, toti cei ce prefera imperiului sabiei sî alu tunului, domnirea pâciei sî a artiloru.

Dupa ce mi-amu scursu tóte lacrimile din ochi sî din anima, asupr'a celui mai mare desastru ce a lovitu veri o data pre unu poporu ilustru sî gloriosu intre tóte, dormitamu intristatu, sî simtiému ca mi apésa pre pleope unulu din acele somnuri grele pre cari le infióra visiunile apocaliptice.

Intr'adeveru, indata me crediui transportatu in veifulu unei cathedrale, inalta cá o piramida, sî de pre a cârei culme privirea imbracisiá unu horisontu imensu. Lun'a desparea la Occidentu cá o corabia in flacâri care se afunda; stelele palide séu sângeróse pareau ca-sî preumbla spre pamentu priviri amortîte. Ici sî colo, pre nesce nuori sinistri, se desemná tablouri fuginde, séu apareau sî despareu cu repedîciune de verteju figurile cele mai fantastice.

Erau legiuni fâra numeru ce se rostogoleau unele preste altele in midiloculu unui ocianu de fulgere cu nesce formidabile scomote de trasnite; apoi ploau resboinici ale câroru membre risipite pareau ca alergu unele dupre altele printre spatiu. Nisce odori gretióse de sânge infectá aerulu.... Mi lasaiu ochii in josu, sî vediiu pre o câmpia fâra margini ce se intindea inainte-mi paraie largi rosie, cari se perdeau in rîuri, ale câroru valuri unulu preste altulu aduceau pluta cadavre.... Chiar sî campi'a erá acoperita tóta, aci de morti sî de murindii, aci de resboinici furiosi ce se luptau corpu la corpu; stringendu-se cu desperare, séu cavaleri cari calari pre cai, ale câroru picióre parea ca abiá atingu pamentulu, d'au tîrcóle prin cercuri de focu invertindu in mâne crâmpee de sabie. Din inaltimile dealuriloru porneau neintreruptu, cá din nesce cratere nesfersîte, mii de trasnite cari mergeau de departe spre a inmultî terórea sî macelulu.

Sî gemetele, sughitiurile, blastemele, strigârile de mania sî de triumfu ce esiau din acésta tempesta infernale, faceau in spaciu unu concertu capabile sa inspaimente pre chiaru angelulu spaimei. Acést'a durà numai câte-va minute póte; insa mi se paru lungu cá eternitatea, atâtu imi erá de apesatu peptulu de truda! In fine scen'a se schimbà sî vediui sîruri lungi de soldati desarmati, terându-se cu capulu in josu, doborîti de ostenéla sî de fóme, pre drumuri necunoscute sub baionetele altoru soldati ce insultau nenorocirea loru sî îi lovéu fâra mila, cându cadéu de sfersiéla si de oboséla. Cu tóte acéstea de cealalta parte a acestei lamentabile scene, unu coróna-pórta, a cârui diadima jace in noroiu, îsi predà cu neomenia spad'a, in locu de a se servî cu dens'a pentru cá sa móra séu sa scape! Sî pamentulu celu tiené tresârea de rusîne la acésta vedere, sî curtenii ce-i mai remanea se consultau din ochi spre a soi déca trebuie sa pedepsésca la minutu acést'a nemai pomenita lasitate.

Sî o mare figura, intocmai cá imaginea unei mari natiuni care urmase cu o privire fiorósa tóte peripetielele acestei drame terebile, se acoperí din crescetu pâna in talpe cu unu imensu velu negru sî se impletei pre picióre, scotiendu unu asiá durerosu gematu, in câtu pamentulu, sî aerulu, sî ceriulu se miscara, sî trud'a me desceptà.

O sudóre rece îmi coprinsese tóte membrele; dintii mi clentianea, mi se facuse parulu maciuca, lacreme ardietóre imi curgeau din ochi, respiratiunea 'mi erá oprita in sughitiuri, sî inim'a mea batea sa-mi sparga peptulu. Voi sa strigu, déra limb'a imi erá legata, sî nu putuiu articulá nici unu sunetu. Me simtiu amortitu sî me aflamu in aceea stare ciudata, cându puterea magnetica cufunda pre aceia pre cari îi inveluie in miraculosulu seu fluidu.

O nóua scena sî mai prodigiósa decâtu cea mai dintâiu se oferí ochiloru mei, câror'a o putere necunoscuta le dedea facultatea vederei fâra obstaculu printre spatiuri fâra margine.

Mi se parea ca amu aripe sî ca planámu in-t'runu aeru de o transparentia luminósa. Unu orasiu, pre care lu recunoscuiu indata dreptu regin'a cetâtiloru, cetatea sânta a artiloru sî a minuneloru loru, se radica de parte, cu totulu stralucinda de

*) D. A. Roques ne tramite urmatoriulu articulu cârui ne grabimu a-i face locu in colónele nóstre.
Red. „Tr. Carp.“

giositu natiunea francesa. Deci vediendu imperatulu ca si-a perdutu tóta increderea natiunei si ca nu mai póte mai departe subjugá spiritele, voiá sa detraga atintiunea tierei dela afacerile interne si spre acestu scopu sa servésca unu resbelu. A fostu politic'a imperiului cá Franci'a sa fia incungiurata numai de state mici, nepoternice. De aceea voiá sa impedece unitatea germana si a provocatu Germani'a la resbelu. Provocarea acést'a e si remâne o crima. Vorbitoriulu e convinsu, ca déca in Ungari'a cercurile competinte aru fi fostu pentru resbelu, Ungari'a aru fi intrevenitu pentru dreptulu atacatu alu Germaniei si nu pentru Franci'a. De óre ce inse poterile ambiloru contrari a fostu egale, a preferitu Ungari'a a observá neutralitatea. Simpathiele Ungariei au fostu la inceputulu resbelului pentru Germani'a. Erá cu nepotintia a nu simpathisá cu o natiune, cârei'a s'a impusu resbelulu si a cârui rege a dechiaratu prin o proclamatiune solena ca nu se va luptá contr'a natiunei francese ci contr'a imperatului si regimului ei.

Inse regele n'a lucratu conformu acestei proclamatiuni. Astadi se pórta resbelu numai contr'a natiunei. Dilele dela Saarbruck, Wörth, Weisenburgu, Rezonville, Gravelotte, Mars-la-Tours, Sedan, capitulatiunea Strassburgului si Metzului a implinitu ori ce dorintia, care póte avea o natiune beligeranta. Astadi Prussi'a dechiara francu ca voiesce a cucerí, deremá, ca voiesce anecsare Elsaszului si Lotaringiei.

In secolulu suveranitâtiei popóreloru inse nu este iertatu a anesá unu teritoriu fâra invoirea locuitoriloru lui. Prussi'a nu voiesce a tienea comtu de invoirea locuitoriloru anecsandi.

Prin acést'a se restauréza unu principiu, care produce cei mai mari pericoli pentru libertatea si severanitatea popóreloru. Vorbitoriulu aru impedecá acést'a si doresce deci interventiunea poteriloru neutrale. Densulu róga inca odata cas'a pentru primirea proiectului seu de conclusu de óre ce prin elu e garantata in modu egalu atât'a unitatea germana câtu si integritatea Franciei.

Dupa ce contele **Andrassy** prin o vorbire dechiara ca nu este causa a esí din neutralitate se pune cestiunea la votu si se respinge cu majoritate mare.

La ordinea dilei urméza proiectulu de conclusu a lui **Tisza**, relativu la desfacerea armatei unguresci din armat'a austro-ungurésca. Dupa o scurta desbatere se respinge si proiectulu lui Tisza cu o majoritate de 57 voturi.

Urméza proiectulu de conclusu a lui **Irany** i privitoriu la abrogarea legiloru din 1867.

Cas'a respinge si desbaterea acestui proiectu; pentru primire votara stenga intréga.

Incheerea siedintiei la 1½ óre.

Se cetesce in fói'a „Auror'a“ Craiovei :

Politic'a rusésca a jurnalului „Secolulu“

Déra ce sa dîcemu? Póte in loculu acelui rîu Lethe, se fia altu rîu locitoru cu unde de auru, in care sa se móie patriotii, cá sa pérdia memori'a tortureloru tierei loru: Póte fi rîulu pactolulu!

S'a bagatu de séma ca jurnalulu „Secolulu“ mirósa a muscalu, si putemu dice ca nu numai mirósa a muscalu, déra este organu muscalescu. Prin articululu Situatiunea, din nr. 31, dice ca opiniunea sea in privinti'a Russiei difera de a bârbatiloru celoru mai luminati ai Romaniei, pre câtu difera albulu de negru; ca in politic'a imperatorelui Nicolae nu vede nici o tendentia de cucerire in privinti'a Orientului, si ca politic'a lui Alexandru este liberale, nedându nici unu semnu in politic'a marelui imperatu, ca elu voesce sa cucerésca in Orientu, si afirma, onorabilulu jurnalu, ca acésta politica a lui Alesandru este sincera. Pre urma ne spune marii politici, marii patrioti, marii români dela acelu jurnalu, ca prin caderea Franciei, factorii continentali, remanendu Germani'a si Russi'a: si factorii maritimi Englitar'a si Americ'a. Factorii continentali se voru mântiene unulu pre altulu in juste limite; ca Germani'a, neavendu fortie sufficiente va dá mân'a cu Austri'a, si ca o strensa legatura a Austriei cu Germani'a este dejá faptu implinitu; ca prin urmare Russiei nu-i remâne decâtu o actiune: actiunea fratiloru ei din Orientu; a protegeá pre Serbi'a, a-si atrage pre Romani'a, si a face sa lucésca o radia de sperantia greciloru; ca pre acestu terimu Russi'a este neinvinsa, si ea va sdrobí si puterile multiple ale Germaniei, si lacomi'a brutale a unguriloru, si tirani'a impotenta a turciloru. In fine, ilustrii români si marii patrioti resuma ast-feliu: „Politic'a tienuta de Alesandru II, ne face sa credemu ca elu a intielesu adeverat'a situatiune a lucruriloru, si datori'a ce-i impune atâtu necessitâtile interne ale Russiei, câtu si nobil'a tendinti'a ce elu nutresce póte de a eliberá Orientulu.“

Iéta déra pentru ce emiserâmu opiniunea nóstra, ca jurnalulu acest'a este organu rusescu, fiindu ca insa-si spune ca politic'a sea nu este româna, dicendu: „ca ea difera de a celoru mai luminati barbati ai Romaniei, in tocmai cum difera negrulu din albu.“

Noi felicitâmu pre cei dela acelu jurnalu ca ne spunu netedu, ca politic'a si credintiele dumnealoru nu suntu ale româniloru. Déra de unde si pâna unde tocmai astadi vine „Secolulu“ a ne spune ca Alesandu este liberale, si voesce a eliberá pre fratii sei din Orientu? Nu cum-va, cá sa calmeze pre români si pre Europ'a despre inarmârile intetite ale Russiei, pre cari le denuncie jurnalistic'a si despre cari „Auror'a“ s'a ocupatu adesea? Articululu mentionatului jurnalu „Secululu“, este destulu de elocuentu cá sa faca pre români a intielege, cine suntu, de unde vinu si a cui tréba facu cei dela acelu jurnalu. Noi n'avemu decâtu sa le multiamimu pentru sinceritate cu cari ne spunu, „ca politic'a si credintiele dumnealoru, nu suntu ale româniloru.“

A dice, a propagá si a afirmá jurnalulu „Secululu“, ca Imperatorele Nicolae, n'a avutu nici o intentiune de cucerire, a uitá jurnalulu „Secolulu“ espatriarea mitropolitului Grigorie si altoru români patrioti, cari s'au improtivitu la aditionarea proiectului ce ne luá autonomi'a; a uitá „Secolulu“, ca Imperatorele Nicolae, in anulu 1849, desarmà pre totu românulu din Romani'a, si tóte armele poporului adunându-le din tiéra le facù piramida si le dede focu, a uitá „Secolulu“ ca dupa ce ne desarma in loculu armeloru distruse prin focu ne dede férele, inchisorile si ecsilulu prin Russi'a ortodosa, iéra in loculu acelei frumóse constitutiuni ne dede pactulu celu negru de la Balt'a-Limanu; a uitá „Secolulu“ ca in a. 1853 ne degradá pâna la dobitóce luându-ne zalogu cá pre nesce obiecte neinsufletîte; a uitá „Secolulu“ tóte acestea noi nu putemu crede. Scimu asemenea ca riulu Lethe in care se scaldau in antichitate cei nenorociti de lasau memori'a acolo, de uitau tóte torturile si nenorocirile trecute, acelu rîu numai esista, si prin urmare, Românii tienu minte totu ce li s'a intemplatu. Déra ce sa dicemu? póte in loculu acelui rîu Lethe, sa fie altu rîu lucitoriu cu unde de auru, in care sa se immóie patriotii cá sa piérdia memori'a tortureloru tierei loru! Póte fi riulu Pactolulu.

Dice „Secolulu“: „Alesandru este liberale, nedându nici unu semnu de cucerire in politic'a sea. La acést'a, pre lânga cele ce s'a cetitu in jurnalistica, si din care amu reprodusu si noi in mai multe numere, si in Nr. 24; trecemu aci urmatoriulu pasagiu din impartialulu jurnalulu „Semanatoriulu:

„Jurnalele streine ne-au adusu scirea ca in urm'a unei depesie telegrafice a consulului generale russiesci din Bucuresti, prin cari anuncia guvernatoriulu Odesei scirea respandita despre o concentrare de trupe russesci la hotarele nóstre, guvernatoriulu Odesei desminte oficiale un'a cá acést'a. Pre de alta parte insa persóne sosite de le Galati spunu ca pre marginea russésca a pârtiei de Basarabi'a, inapoiata nóua prin tractulu din 1856, se vedu sporiri insemnate de trupe, si ca lumea pro acolo se socotea spre dîu'a unei invasiuni eminente!

„Se pretinde apoi ca chiaru in tiéra aru fi veniti agenti cari culegu diverse informatiuni despre cantitatea recolteloru de sacara, orzu, ovesu, finu, s, c. l.“

Desnatiunalisarea Bucovinei.

Unu germânu, carele fusese nainte de câti-va ani directoriu la gimnasiulu din Cernauti, dise odata

---

glori'a monumenteloru sele; insa in vast'a sea cingatóre, sgomotulu armeloru inlocuise sgomotulu serbatoriloru. Imnurile resboiului faceau sa resune cu accentele loru bârbatesci boltele aceloru sute de teatre, in cari nu mai resunasera de multu de câtu versurile immortali ale poetiloru, si voluptósele melodii ale unei musice ceresci. Totu acestu poporu de artisti se transformase intr'unu poporu de eroi. Athen'a se facuse Spart'a. Nu mai dormea nimene intrens'a, nu mai lucrá nimene la alt-ceva, decâtu la o singura arta, la art'a armeloru. Betrânii, femeile, copii chiaru erau armati. Aru fi dîsu cine-va ca este serbatórea paloseloru si a tunuriloru. In giurulu marei cetâti se gramadeau amenintiatóre acelea-si horde victorióse pre cari le vediusemu in visulu meu d'anteiu, inghesuindu-se unele pre altele cá nisce numeróse turme de ursi, de lupi si de siacali flamândi, in giurulu cosiareloru si stauleloru.

La semnele unui omu, pre care l'aru fi lustu cineva dreptu statu'a lui Mephiotopheles, séu dreptu insu-si Mephistopheles, si la celu mai micu gestu, la care toti pareau ca se supunu, nuori din aceste horde se despartiéu de gramada, alergau prin satele din préjma calâri pre nisce cai iuti sa semene in patru pârti devastatiunea si desolatiunea, incendiulu si mortea.

La apropierea loru orasiele, satele si catunele se schimbau in lacuri de flacare, cari dupa ce se stingeau nu mai lasau in urma decâtu mormane de cenusie, printre cari ése de ómeni. Cu tóte acestea, hordele incendiare, implinindu-si barbar'a loru missiune, se intorcéu la cartierulu generale, impingendu inainte-le turmele de boi si de berbeci pre cari le rapisera, si cari la sosirea loru, se imolau cu miile pentru festinele omerice ale taberei noiloru Attil'a.

Si mi se parea ca cerculu ravagieloru si alu incendieloru se lârgeá neincetatu, ca festinele succedau festineloru, in vreme ce nóu'a Sparta asediata lucrá di si nópte a-si imultí mijlócele de aperare, cerendu toloru orisóneloru ajutórele pre cari le asceptá.

De odata, din câte patru punctele cardinali, vediuiu inaintându cá unu colosalu fluxiu incarcatu cu ómeni armati, ce soséu, cantându imnulu victoriei. La acestu semnalu toti locuitorii eroicei cetâti aparura pre remparturi, repetându in choru cânteculu celoru ce veneau sa-i mântue. Indata o suta de porti, pré de multu inchise, versara resboinici cetatieni cu sutele de mii. O batalia, precum n'au mai vediutu ochii, tunete cum n'au mai auditu urechile, masacru precum n'au mai facutu uneltele de destructiune, facura sa se cutremure pamentulu pâna in fundamentele sele .... Numai D-dieu aru putea spune câtu durà acestu uraganu fâra asemenea; insa dupa ce se restabili calmulu, cetatea cea mare nu mai erá asediata decâtu de morti si de muribndi, si pre cându imnele de multiamire resunau in templele sele, câte-va remasitie sângerate din legiónele cotropitoriloru fugeau spre Septentrione strigându, cuprinsi de teróre:

„Vai nóue! ambitiunea omului fatale ne-a perduta!“

Si acel'a, pre care-lu numeau omulu fatale, luându-le inainte la fuga, petrundea intr'unu castelu la pragulu cârui'a se revediù fatia in fatia cu coróna-pórta pre care inchisese elu ací. „Ei bine, li dise, cu risulu seu mephistophelicu, rót'a norocului s'a intorsu. Unu poporu de Marius a datu legiónele nóstre pamentului pre care pusesemu ochii, si care le va pestrá intrensulu in eternitate. S'a sfersîtu cu sistemele de ómeniacá mine si ca d-ta. Noi amu fostu intunereculu, si lumina s'a facutu. Machevialismulu nostru s'a veditu. Popórele au ajunsu in verstnicia. Fii liberu; adio. Ceva nou se va intemplá in tóta lumea.“

M'amu desceptatu. Primele radie ale dilei splendide se jucau pre perdele, si mi se parù ca audu, cá nisce ecouri departate ale unui cântecu de victoria si de mântuire!

. . . . . .

Iéta visulu! visulu este adesea complicele intusiastu alu idealului; insa realitatea se ronduesce de partea positivului, de partea acelor'a cari cutédia sa dica: „forti'a priméza dreptulu.“

Acést'a a fostu, acést'a este, acést'a va fi .. pre câtu timpu va fi pre placulu acelui'a dela care purcedà tóte imperiele, si care scie, cându li place, sa dea arbitriloru lumei, mari si teribile lectiuni.

Et nunc erudimini, qui judicatis terram! . . .

A. R.

Dupa „Tromp.“

in publicu: „limb'a germana debe sa sune de la laculu nordicu (Nordsee) pâna la marea négra.“ Acestu germanisatoriu, carele nu facea nici unu secretu din misiunea sea si interitá poporatiunea contr'a sea, fù dechiaratu de germani de neaptu pentru misiunea ce i se incredintià si tramisu din tiéra. In loculu acestui'a adusera ei pre altulu, carele posiede siretia de lupu. Dsa se chiama Wolf, e insa cunoscutu in tiéra si sub numele de „Gorgia,“ chiaru din caus'a siretiei lui. In timpulu mai nou insa incepe si densulu a se aratá in publicu cându si cându si fâra masca. Asiá se facù cu stâruinti'a directorului Wolf in societate, cu directoriulu Korn, inspectoriulu Marek si fostulu siefu alu tierei Myrbach, demonstratiunea contr'a grecoorientaliloru ai Bucovinei cu ocasiunea sântîrei unui stégu pentru scól'a gr. or. reala din Cernauti. Directoriulu Wolf intra chiaru si in comitetulu Nemtiloru pentru alegerile de dieta si desvólta activitatea cea mai mare contr'a Romaniloru. Elu staruí ca profesoralu Limberger, spre a aprobarea antipatiei lui ce o aratá elu pururia contr'a Romaniloru, se facù, cu ajutoriulu fostului siefu de tiér'a Myrbach, inspecturiu scolariu tienutalu, si apoi, spre a-i largí cerculu activitâtiei sale si a-lu indiestrá cu o inriurintia mai mare, directoriu la gimnasiulu românu din Sucév'a. Nu numai ca Limberger nu pricepe nici o silaba romanesce, ci elu posiede si o arta deosebita de pedagogia pentru desnatiunalisare. Unu esemplu: odata intrebà elu pre unu studinte din clás'a a dóu'a gimnasiala „de ce natiune e elu?“ Baetulu respunse ca e românu. Limberger cautà inse se-i demustre din numele lui, carele se finesce pre — viciu, cumca nu e românu pentru ca numele ce se finescu pre — viciu nu suntu române. Baetulu veniudu a casa, istorisì cu indestulare demonstratiunea ce i-o facù profesoriulu seu. Deci unu omu cu o pedagogia ca acést'a e fórte bunu de directoriu la gimnasiulu românu din Sucév'a si de inspectoriu pentru scoli de tiéra.

Debe se ne miramu cum de nu se facù directoriu, inspectoriu séu consiliariu de scóla si profesoriulu de la gimnasiulu din Cernauti, carele in a. 1868 propunendu in clas'a a opt'a statistic'a imperiului austriacu si venindu la pierderea provinceloru italiane, dise ca „Austri'a se va desdaunà prin o alta tiéra totu asiá de fructuósa cá si cele perdute câci tiér'a in vecinetatea nóstra (a Bucovinei) are unu pamentu fórte grasu, carele inca nu e slabitu prin cultura si viitoriulu Austriei e in Oriente“ fára sa cugete ca are inaintea sea si auditori români si li violédia simtiementulu. Dara multiemit'a ostenelei fostului siefu alu Bucovinei Myrbach, consiliele nóstre scolarie posiedu nume si persóne asemeni de cminóse, spre esemplu: Alt, Woinarowicz, Limberger, Wolf, Fedkowicz, Horodinski, Mitkievicz, Rakwicz, Klauser.

(Va urmá.)

Onorata Redactiune! Tilisc'a este un'a dintre cele mai de frunte si mai inpopulate comune din Transilvani'a. Acésta comuna numera aprópe la 3000 suflete, in fruntea câror'a stau 3 preoti si unulu dintre cei mai meritati notari comunali. Locuitorii acestei comune, dupa ce din indemnulu loru propriu si-au cladit un'a dintru cele mai pompóse scóle in Tranni'a, au recunoscutu in fine si necesitatea imbunatatirei salarieloru invetiatoresci.

In urm'a unui conclusu adusu din partea comunei, in cointielegere cu comitetulu parochiale conformu § 23 p. 2. din statut. org. se escrie unu concursu in colónele „Tel. Rom.“ reprodusu si in „Siebenb. Boten“, pentru doi invetiatori cu câte unu salariu anuale de 300 fl. v. a. cuartiru liberu si lemne. Dupa espirarea acestui concursu adunându-se in dîlele trecute tocmá cá si in Selisce, comitetulu parochiale, dara nu sinodalu, conformu § 7 p. 2. spre alegerea invetiatoriloru, cu care ocasiune, s'au aratatu destulu de invederatu, precum ca stat. org. inca si pâna in dîu'a de astadi este la multi si dintre preoti numai pre hârthia, nesciindu densi nici chiaru atât'a, sa arete comitetului parochiale, cum ca competinti'a alegerei invetiatoresci nu sta in poterea comitetului parochiale, ci a sinodului. Insa obstrahendu dela acésta nesciintia, nu-mi potu intipuí cum si din cari motive a potutu veni comitetulu la aceea nefericita ideia de a micsiorá tocmá in diu'a alegerei, in contr'a conclusului comunei si in contr'a concursului escrisu dupa tóte formalitâtile unu salariu dela 300 la 200 fl. v. a.? Au dóra s'a temutu cine-va ca nefacându-se acést'a nu va putea reusí fiiulu unui preotu de acolo cá invetiatoriu?

Asemenea nu sciu cum si pentru ce cu salariulu remasu nemicsioratu de 300 fl. v. a. nu s'a alesu unu clericu si gimnasistu absolutu, fostu invetiatoriu la scóle normale, si de presinte alesu si intaritu si din partea Venerabilului consistoriu archidiecesanu de directoru totu la astfeliu de scóle, cá invetiatoriu dirigente; ci pre lânga tóta staruinti'a unoru dintre membrii comitetului, dar' nu si a preotimei, se alege in loculu acestui'a cá invetiatoriu dirigente unu clericu numai cu 4 clase, ne mai fiindu nici chiaru invetiatoriu pâna in estimu. —

Onóre preotimei din Tilisc'a pentru zelulu celu arata pentru inaintarea culturei poporului, carele cu puteri unite a staruitu la cladirea unui astufeliu de edificiu maretiu (scóle) pre cum e celu din Tilisc'a, si la imbunatatirea salarieloru invetiatoresci. —

Pre lânga tóte acestea insa fia crestinii nostri Tiliscani incredintiatu precum-ca zelulu ce l'au aretatu pentru crescerea tinerimei va fi recunoscuta si din partea Venerabilului consistoriu archidiecesanu, si ca inaltu acelasi nu va admite intarirea licitatiunei facute prin micsorarea unui salariu dela 300 la 200 v. a. precum nici alegerile facute pentru óre-si care interese private in contr'a statutului organicu.

Mai multe si mai dataiate din tienutulu Selisccei cu alta ocasiune.

Unu marginénu.

Varietâti.

*** (Mutliamita publica). Subscrisulu me aflu in placuta pusetiune a-mi esprimá multiamit'a publica pré stimatiloru domni membri congresuali, precum si domniloru inteligenti din Orestia, carii bine-voira a sucurge cu obolulu patrioticu a d-loru spre ajutorarea mea intru continuarea studiiloru gimnasiale. — Dnulu Ales. de Mocioni 1 fl., dlu Ioanu Fauru 1 fl., G. Ioanoviciu 1 fl., St. Antonescu 1 fl., d. Candrea 1 fl., d. Andreeviciu 50 xr., d. Ardelénu 50 xr., d. Pinciu 1 fl., d. n. Romanu; d. Ioanu Fasie 1 fl., d. Dringo 1 fl., d. N. Pope'a 1 fl., d. Hanea 1 fl., d. Vasilieviciu 1 fl. d. Dr. Marienescu 1 fl., d. Georgiu Pop'a 1 fl.

Sum'a 15 fl.,

pré stimabiloru domni in Orestia: d. prot. N. Popoviciu 2 fl., d. prot. Pet. Valénu 1 fl., d. adv. Ig. Romy 2 fl., d. sen. I. Balomiri 1. fl., d. Ioanu Oros 1 fl., d. Mich. de Dobo 1 fl., d Claud. Vladu 1 fl., P. Corpade 1 fl., d. par. S. Trifonu 50 xr.

Avramu Arménu.

Concursu.

La scól'a populara româna gr. or. din comun'a Hasiufaleu, protopresbiteratulu Palosiului, este de ocupatu statinnea invetiatorésca, impreunata cu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. care se scóte prin rapartitie de la poporu, cu cuartiru liberu in localitatile scólei, si gradina pentru legumi de ajunsu. Din care salariu va avé invetiatoriulu a-si cumperá lemnele trebuincióse de incalditu, si a purtá servitiulu de cantoru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa fie clerici, séu pedagogi absoluti, si a-si trimite concursele loru instruate dupa prescrisele „Statutului Organicu“ Par. Adm. protop. Ioanu Gheaj'a ca parochului localu pâna la 29 Octobre a. c. st. v.

Hasiufalau 13 Octobre 1870.

(90—2) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna la 30 Oct. a c. si anume:

1. Heghigu cu salariu 200 fl. v. a. cuartiru liberu si 2 orgii lemne.
2. Vam'a-Bnzeulni cu 80 fl. v. a. si cuartiru.
3. Doberleu cu 80 fl. v. a. si cuartiru.
4. Ozunu cu 80 fl. v. a. si cuartiru.
5. Magerusiu cu salariu 100 fl. v. a. si cuartiru.
6. Apati'a cu salariu 60 fl. v. a. si cuartiru.

Doritorii de a ocupá acestea statiuni sa si tramita suplicele, cu atestatele scolare, ca au absolvatu cursulu pedag. séu celu putienu gimnasiulu inferioru.

Brasiovu in 15 Octobre 1870.

Ioanu Petricu.

(89—2) protopopu. si Inspectoru scol. district.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din inspectoratulu districtualu gr. or. II-lea alu Geoagiului, se publica concursu pâna la 31 Octombre a. c.

1. Almasiulu mare cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru si lemne.

2. Bacaintiu cu salariu 120 fl v. a. cuartiru si lemne.

3. Balsia cu salariu 120 fl. v. a. cuartiru si lemne. Salariele acestea se platescu pre anulu scolasticu de 9 luni.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din acestea statiuni au de a-si asterne petitiunile cu documentele necesarie la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Secarâmbu 12 Octombre 1870.

Sabinu Piso

87—3 Prot. gr-or. si inspectoru Scolariu distr.

Concursu.

Devenindn vacanta statiunea invetiatorésca in comun'a Scarisiór'a, se deschide concursu pâna in 24 Octombre 1870 st. v. pre lânga urmatóriele emoluminte.

Salariulu anualu 200 fl. v. a. Cuartiru si lemne câte voru fi de lipsa.

Cei ce dorescu a concurá pentru acestu postu au a tramite pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu prelânga petitiunile loru, ca au absolvatu teologi'a, s'au pedagogi'a atestatu de botezu, si moralitate si ca scie cântârile bisericesci.

Scarisiór'a 28 Septembre 1870.

Comitetulu parochialu.

prin

88—3 Ioanu Patitia Protopopu.

Nr. 2442
civ.

Edictu.

Judecatori'a districtuale a Fogarasiului cá foru reale a concesu cu resolutiunea dtn 19, Septembre a. c. Nr. 2442|civ. vendiarea esecutiva a realitâtiloru lui Georgiu Helsdörfer, constatatóre din unu fenatiu si pasiune sub Nr. topg. 5445, 5446. si 5447 comasáte, cu o suprafacia de 1 jugaru 44 □° trase dejá in esecutiune, si pretiuite cu 120 fl. v. a. si ale lui Martinu Roth constatatóre din un'a casa sub Nr. c. 268 si pamentu lânga aceea sub nrii topg. 5624, 5625, 5626, asemenea comasate cu superfacia de 490 □° pretiuite judecatoresce cu 280 fl. v. a. tóte aflatóre pre teritoriulu Brannului in comun'a Moeciulu inferióre pentru acoperirea pretensiunei lui Nicolau Steriu din Brasiovu per 252 fl. v. a. s. c., — ceea ce se aduce prin acést'a din partea subscrisului la cunoscintia publica, cu adaugere, ca spre scopulu acest'a se defige dóue termine pre 10-lea Decembre a. c. si pre 10-lea Ianuariu 1871 c. n., totu de un'a diminéti'a la 10 óre, la faci'a loculi in comun'a Moeciulu inferióre, la cari se voru licitá realitatile descrise sub urmatórele conditiuni:

1. Mai intâiu se voru vinde realitâtile lui Georgiu Helsdörfer strigându-se la olalta cu valórea pretiului de 120 fl. v. a. si neacoperinduse pretensiunea, se va pasí si la vendiarea realitâtiloru lui Martinu Roth cari asemenea se voru strigá la olalta cu pretiulu estimarei de 280 fl. v. a.

2. Realitâtile numite se voru vinde la terminulu intâiu cu valórea de pretiuire, iéra la alu doilea terminu si sub pretiu.

3. Fie-care licitante are a depune ca vadiu 10% din pretiulu strigarei la mân'a comisariului judecatorescu.

4. Pretiulu compararei are a se depune pre diumetate indata dupa finitulu licitârei la mân'a comisariului judecâtorescu iará ceealalta diumetate in 14 dîle.

Conditiunile mai de aprópe se potu vedé la judecatori'a sengulara in Zernesci.

Totu de odata se provoca toti acei'a, cari credu a avé vre-unu dreptu de proprietate ori altu dreptu, séu drepturi de prioritate asupr'a acestoru realitâti, cá se-si presentéze actiunile loru de reclamatiune in 15 dîle dela diu'a din urma a publicârei edictului la subscrisulu, ca la din contra neimpedecându acele cursulu esecutiunei se voru avisá numai la superplesulu ce va remâne din sum'a de vendiare.

Zernesci in 29 Octombre 1870.

Penciu

(91—1) Jude sing. cá comis. judecat.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Oct. (7 Nov. 1870.

Metalicele 5%	59	Act. de creditu	255 70
Imprumut. nat. 5%	67 60	Argintulu	120
Actiile de banca	729	Galbinulu	5 78

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 87. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 1/13 Noemvre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela Congresu.

In siedinti'a a XIV dupa autentiearea protocolului presidiulu presentéza actele de alegere ale cap tanului Teodoru Seracinu. Dupa aceea la propunerea comissiunei verificatórie, se verifica: Parteniu Cosm'a, Ioanu Filipescu si T. Seracinu.

La ordinea dilei e desbaterea asupr'a petitiunei cetatieniloru români din Brasiovu, prin carea se róga de congresu sa sustiena autonomi'a bisericei nóstre si in deosebi sa pasiasca in contr'a ingerintiei guvernului in afacerea comunei bisericesci dela Sta Treime din cetatea Brasiovului. Dupa o desbatere scurta se primesce propunerea comissiunei petitiunarie de a se face o representatiune câtra ministeriulu de culte, pentru cá sa se sustiena in deplina valóre conclusulu consistoriului archidiecesanu din 1868 de sub nrulu 85 precum si altu conclusu din 1869 si pâna atunci sa se esecuteze ordinatiunea min. de sub 9561 din 1869. Dep. I. T. Popoviciu adauge ca e multiamitu cu propunerea comissiunei numa sa nu servésca acestu casu de casu de precedentia.

Dupa acést'a urméza mai multe petitiuni fâra de insemnetate. Ceea ce a datu ansa la o desbatere mai indelungata a fostu petitiunea unoru crestini din Fagetu pentru delaturarea protopresbiterului At. Ioanoviciu. Comissiunea propunerea acteloru la consistoriulu respectivu acest'a sa raporteze consist. metropolitanu si acest'a congresului dupa o desbatere mai indelunga se transpune consistoriului eparchialu alu Caransebesiului spre pertractare si dejudecare,

Intre celelalte mai vine inainte un'a din partea unoru preoti contr'a Protopresbiteriului I. Popoviciu Seimanu. Apoi alta prin carea poporenii si preotii din partile Halmagiului ceru a fi dispensati de decisulu consistoriului oradanu prin care se dice ca numai tineri absoluti de 8 cl. gimnasiali potu fi primiti in cursulu teologicu din causa ca parochiele pre acolo sunt fórte serace. Comissiunea e de parere ca acestu lucru se tiene de consistoriulu aradanu dar la organisarea generale a institutelor teologice din Metropolia se va luá in consideratiune si petitiunea acésta.

Dep. Marienescu cá referintele comissiune pentru procedur'a matrimoniale si disciplinaria reportéza ca pentru astadata ce privesce pre cea dintâiu com. recomenda compendiulu de dreptulu canonicu alu Escel. Sele Metropolitului Andreiu Br. pe Siagun'a iéra ce se atinge de cea de a dóu'a comiss. cu unele modificâri asterne pre cea stabilita la 1868 si acést'a cá o instructiune provisoria pâna ce timpulu va aduce cu sine cá sa se póta elaborá o procedura definitiva. Se cetesce operatulu si dupa o desbatere mai lunga la propunerea dep. Branu de Lemeny se decide a se transpune sinódeloru eparchiali pentru cá sa-si póta dá parere asupra-i la congresulu urmatoriu.

Georgiu Pop'a referéza asupr'a infiintiârei foiei oficiali bis. si dice ca com. á facutu dóue proiecte, unulu pentru o fóia mare politica carea sa ese in tóta diu'a, altulu pentru un'a bis., sa eso odata pre septemâna.

Se primesce amanarea deciderei pâna la congresulu urmatoriu.

Se decide apoi la propunerea lui I. Popoviciu sa se intereséze sinódele eparchiale de conscrierea sessiuniloru ocupate de uniti. Se mai pertratéza nisce petitiuni de a le invetiatoriloru si apoi propunerea dep. Macelariu pentru a dou'a casatoria a preotiloru veduvi; se amana pâna la congresulu urmatoriu. La intrebarea pusa de dep. I. Pop'a despre alegerea prot. Hani'a si senat. Rosc'a in consistoriulu archidiecesanu congresulu dechiara ca sinodulu ar hidiecesanu s'a abatutu dela § 112 din statutu; câtu pentru alegerea adv. Gaetanu, nu privesce pre congresu.

Regularea parochieloru se amâna pâna la congresulu fiitoriu.

Deputatulu Sigismundu Popoviciu comunica congresului, ca erariulu regescu unguresc pretinde dela fondulu scolariu de relegea gr. or. din Pest'a o suma de 32,000 de fl. v. a. bani, cari erariulu i-aru fi datu numai inprumutu sub titlulu de anticipatiune acum circa 50 de ani.

Considerându, ca acesti bani statulu i-a cheltuitu pentru diregatori pusi de elu insusi infunctiune, statulu, care afara de acésta nu a contribuitu cu nimicá la infiintiarea acestui fondu, a fostu datoriu a-i si platí pre diregatorii sei. D. Sig. Popoviciu propune asiá dara, cá congresulu sa faca o rugare câtra ministrulu culteloru, in care sa céra, dela numitulu ministru se mijlocésca, ca ministrulu de finantia reg. ung. se incete a mai face acésta pretensiune dela fondulu scolariu gr. or.

Se primesce.

Mai departe: Considerându ca prin casierii de atunci ai fondului scolariu greco-orient. s'au facutu din acelu fondu o defraudatiune de parte preste 50,000 fl. v. a.

Considerându, ca statulu a pusu in functiune pre acei diregatori.

Considerându ca acei diregatori aveau sa dea statului socotéla despre manipularea acelui fondu.

Considerându in fine, ca déca s'a facutu acea defraudare, vin'a este numai a statului, pentru ca supraveghiérea n'a fostu destulu de acurata si conscientiósa dep. Sig. Popoviciu propune a se face alta rogare deosebita câtra ministrulu culteloru, in care sa se céra de mijlocirea inaltu aceluiasi sa se faca dispusetiunile necesarii din partea ministrului de finantia, ca daun'a casiunatu prin defraudatiune de finantia, sa se rebonifice fondului scolariu gr. or. din cas'a erariala.

Se primesce si onoratulu presidiu e rogatu a adresá in numele congresului aceste dóue rugâri câtra ministrulu de culte.

Nemai fiindu altu obiectu la ordinea dilei se alege o comissiune pentru verificarea protocolului de astadi, carea sub presidiulu Ilustritâtiei Sele parintelui eptscopu Procopiu se compune din notariatulu intregu si din urmatorii deputati: Iacobu Bolog'a, Ioane Hani'a, Nicolau Pope'a. Ilie Macelariu, Georgiu Ioanoviciu, Ioane Fauru, Sig. Popoviciu si Dr Vasiciu.

In fine Escelenti'a Sea se adreséza cu cuvinte adeveratu parintesci câtra deputatii congresului, poftindule a ajunge sanatosi in mijloculu la ai loru ai turoru, cârora le da binecuventarea sea archierésca. Escelenti'a Sea intre entusiastice strigâri de „sa traiasca“ paresesce sal'a siedintieloru, si astfeliu congresulu de anulu acest'a si inchee cursulu activitâtiei sale.

Representatiunea congresului natiunalu.*)

alu bisericei rom. ortodoxe din Ungari'a si Transilvani'a câtra M Sea Imperatulu si Regele apostolicu, pentru modificatiunile decretate unilaterali in statutulu org.

Majestatea Vóstra,

Pré gratióse Dómne!

Fericirea si bucuri'a nemarginita a româniloru de confessiunea ortodoxa din Ungari'a si Transilvani'a, pentru marinimosulu actu alu M. Vóstre prin carele la finea anului 1864 v'ati indoratu a restaveri metropoli'a loru stravechia si a-i emancipá de sub strein'a ierarchia din Carlovetiu, s'a manifestatu atunci in tóte pârtile locuite de ei, si s'a esprimatu cu adunca multiamire si la pólele prénaltiatului Tronu alu M. Vóstre in modu atâtu de generale si solenu, incâtu vócea ei a resunatu departe preste estinsele margini ale monarchiei.

Legea patriei art. IX din 1868, prin care aceea-si metropolia si autonomi'a ei s'au inarticulatu si garantatu in forma constitutiunale, de-si ea cuprindea unele dispusetiuni nedorite de români, n'a fostu totu-si in stare a li turbura fericirea si bucuri'a— mai vertosu pentru aceea, câci acea lege dá autonomiei garantate o definitiune destulu de bine lamurita.

In acea lege, §. 3 suna respicatu, ca biseric'a româna ortodoxa din Ungari'a si Transilvani'a, pre lânga dreptulu M. Vóstre de suprema inspectiune, intre marginile legei insa-si in tóte pârtile si factorii ei nedependinte 'si reguléza si administra afacerile sele bisericesci, scolarie si fundatiunali.

Dupa acésta positiva dispusetiune a legei, credinciosii nostri se credeau indreptatiti a asteptá, ca potestatea politica de statu intru liber'a si nedependintea regulare si administrare a afaceriloru loru bisericesci scolari si fundatiunali, nici odata, nici intr'unu modu, nu va veni sa i mârginésca si impedece.

Ei, crestinii români ortodoxi, si cu ei noi representantii loru legali, autonomi'a bisericésca ce ni se garantá atâtu de respicatu, nu poteamu s'o tienemu supusa altei influintie, controle si restringeri, de câtu curatu numai dreptului de supraveghiare alu Majestatei Vóstre; iéra acelui de noi pururea si cu tóta reverinti'a recunoscutu si aduncu stimatu dreptu, noi, dupa unic'a sea ratiunabile definitiune, nu poteamu se-i atribuimu si recunóscemu altu intielesu, de câtu ca prin trensulu in activitatea si desvoltarea nóstra pre terenulu bisericescu si scolariu sa se póta impedecá veri-ce directiune contraria legiloru, contraria statului. Nici cându insa n'amu crediutu si nu poteamu se supunemu, ca acelu dreptu sa se esplice si afirme cá o tutela preste totu si intru tóte, o tutela ce din capulu locului se póta paralisá si impedecá ceea-ce ni s'a garantatu prin lege, libertatea si autonomi'a bisericei si scólei nóstre.

Cu profunda durere insa curendu ne convinseramu, ca guverniele M. Vóstre tocmai o esplicatiune si aplicatiune de acestu din urma intielesu dedera garantatei nóstre autonomie si libertati.

Congresulu nostru natiunale bisericescu din anulu 1868, conformu legei mai susu citate votându unu statutu organicu regulatoriu pentru intregu corpulu si tóte pârtile constitutive ale ierarchiei nóstre, lu substernù cu umilintia M. vóstre spre prénalta intarire.

Cu câta scrupulositate, cu câtu respectu câtra lege si statu si pentru moral'a publica a urmatu congresulu nostru la compunerea acelui statutu organicu, acést'a se invederéza deplinu prin acea impregiurare, ca ale M. Vóstre guvernie n'au fostu in stare a gasí si corege intr'ensulu nici macaru unu punctu, chiaru nici unu cuventu de natura d'a violá legea, statulu, moral'a publica. Va se dica, autonomi'a nóstra dela primulu momentu alu intrarei ei in viétia, s'a feritu cu tóta solicitudinea d'a dá celu mai putienu indemnu macaru la celu mai micu conflictu cu potestatea de statu.

Dara inaltele Regime ale M. Vóstre nu se mârginira a esaminá testulu statutului nostru organicu numai din amintitulu, dupa a nóstra credintia

*) Vedi nr. 85 alu „T. R.“ Sied. congr. XI.

unicu legalu sî justificabilu punctu de vedere, ci ele aflara de bine a propune M Vóstre mai multe modificatiuni sî adausuri — de diferita natura si importantia, sî pre acele, fâra a le fi comunicatu mai anteiu congresului nostru spre pertractare, unilateralminte a ni le decretá de oblegatórie.

Astfeliu, Majestate, autonomi'a ce ni se garantá, indata la prim'a ei intrare in viatia violându-se in esinti'a ei, cu o cale s'a formatu unu prejudetiu dupa care sa se póta ea violá sî in viitoriu.

Deci acésta pasîre a guvernului M. Vóstre chiaru fiindu ca ea lovesce greu in dreptulu de autonomi'a ce ni s'a garantatu sî fiindu ca ea este calificata d'a formá celu mai periculosu precedinte pentru viitoriu, considerându mai departe ca o atare pasîre unilaterale, pre câtu timpu autonomi'a bisericei nóstre este seriósa sî reale, nici intr'unu casu sî sub nici unu cuventu nu póte se fia admisibile, — a trebuitu se destepte in inimele nóstre cea mai viua dorere sí cea mai adenca parere de reu totu odata impunendu-ne detorinti de a ne plânge M. Vóste pentru dens'a. Si apoi cá acésta pasîre unilaterale fatia de autonomi'a nóst'a nici odata sa nu póta serví de prejudetiu, noi intru interesulu celui mai pretiosu sî sacru dreptu alu bisericei nóstre, cu tóta umilinti'a cutesâmu a ne rogá M. Vóstre, se binevoiti a ni concede, sa considerâmu acele modificatiuni asta data de aceea ce ele din capulu locului trebuiá sa fia, adeca de pré gratióse propusetiuni ale M. Vóstre sî se le pertractâmu cu cuvenitulu respectu din acestu puntu de vedere.

Astfeliu privindu specialu sî mai de aprópe cestiunatele madificatiuni, aflâmu ca ele dupa natur'a loru cadu in trei categorii : unele adeca, cari fâra tóta indoiél'a se tienu de competinti'a supremei inspectiuni sî sî in sine luate nu cuprindu nemicu daunosu pentru biseric'a sî autonomi'a nóstra; altele, cari fâra tóta indoial'a forméza unu dreptu internu sî prin urmare o competintia eschisiva a bisericei sî autonomiei nóstre; sî mai altele cari de-si din punctulu de vedere alu competintiei nu se potu contestá regimului de statu, insa dupa cuprinsulu séu prin consecintiele loru taie afundu in viati'a nóstra bisericésca sî ni reducu aprópe la nimic'a esercitiulu autonomiei nóstre in cele mai esentiali afaceri bisericesci sî scolarie. Conformu acestei insemnetâti a loru, cauta se fia sî votulu nostru asupra-le.

De prim'a categoria suntu modificatiunile facute :

la I. dispusetiune generale, in privinti'a sustienerei esprese a dreptului pré inaltu de supraveghiare ;

la §§. 105 sî 157, in privinti'a depunerei unui juramentu de fidelitate prin nou alesii episcopi si nou alesulu metropolitu ;

la §§. 151 sî 156, in privinti'a convocarei congresului natiunalu pre lânga previ'a aretare catra M.Vóstra, conformu legei.

Aceste modificatiuni, respective propuneri congresulu nostru reconoscendu-le in sine de indreptate, fara cea mai putiena esitare le primesce in testulu statutului org. la locurile loru, intocmai precum s'a propusu ele.

Pasindu la modificatinnile de a dâu'a categoria, ni permitemu a observá urmatóriele:

Modificatiunea la a IX. dispusetiunea generale, prin carea i se prescrie ca constituirea unui sinodu episcopescu comunu spre sustienerea unitatei dogmatice si canonice intre metropoli'e romana sî cea serbésca, precum sî spre aperarea interesoloru comune ale religiunei ortodocse, sa se faca prin contielegere imprutata cu congresulu serbescu, — cuprinde sî atinge unu obiectu, o cestiune de natura eminentaminte bisericésca sî curatu de compentinti'a sinódeloru episcopesci, unu obiectu si o cestiune asupr'a caroru ambeloru congresе, celui serbescu sî romanescu, abiá póte sa compéta altu dreptu, de câtu a li recunósce si pronunciá necesitatea pentru biserica; ér constituirea sî regularea acelui sinodu episcopescu comunu, de carea espresu se dispune in amintitulu punct, dupa firea lucrului este o afacere de competintia curatu numai a ambeloru sinóde episcopesci particularia. De unde urmédia, ca modificatiunea, respective propunerea facuta de guverniulu MVóstre, alterandu ea adeveratulu intielesu alu testului originalu, fiindu ea calificata d'a impedecá realisarea ideei cuprinse in punctulu concerninte, trebue s'o consideramu de ne'ndreptatita si se adaugamu pré umilit'a rogare, ca in acésta privintia Mvóstra se ve indurati a incuviintiá dispusetiunea intréga din testulu originalu a statutului nostru organicu ! —

Intocmai modificatiunea facuta la §. 6. unde capacitatea de a participá la viéti'a constitutiunale bisericésca se conditiunédia printr'o etate de 24 ani, o restingere pre care biséric'a nóstra nu o recunósce de necesaria si pre care statulu politicu nu póte avé nici unu interesu, asiá nici motivu sî nici o competintia a o propune, de órece acea calificatiune nu-lu privésce ;

Mai de parte modificatiunile facute la §. 116, alineatulu ultimu si la §. 162, unde alegerea asesoriloru pentru senatele scolari sî epitropescu ale consistorieloru nóstre se restringe pre tempulu unui periodu de numai trei-ani, o restringere din verice punctu de vedere privata, fâra totu adeveratulu motivu, fâra totu folosulu sî dreptulu, o restringere carea cu atâtu mai vertosu trebuie sa ne destepte mirarea, cându recugetamu : a) ca totu acele corpuri representative pre membrii senateloru bisericesci in asemenea conditiuni ii alegu pre viétia ; b) ca principiulu de stabilitate, ce in Monarchia intréga, pentru intréga viéti'a publica s'a recunoscutu sî introdusu prin lege, la noi, in viéti'a nóstra bisericésca, unde necesitatea lui nu este mai putienu sentita, se cere a fi eschisu; c) ca cestiunea acést'a de feliu nu atinge pre regimulu statului, de feliu nu taie in legile statului, si astufaliu cu totulu se subtrage competintiei guvernieloru de statu.

Din aceste consideratiuni noi cu fiésca aplecatiune rogâmu cá MVóstra sî in câtu se tiene de aceste puncturi de eschisiva competintia a autonomiei nóstre, a incuviintiá intregu testulu statutului nostru organicu astufeliu precum a fostu elu votatu de congresulu nostru constituitoriu.

Modificatiunile facute sub C. pentru §§. 13, 55 sî 122, in privinti'a scóleloru sî invetiamentului mai departe cele prescrise sub G pentru §. 175 in privinti'a limbei, — sunt pentru conessitatea loru de o importantia fórte dorerósa pentru noi, sî numai din acésta causa nu potemu se le trecemu cu vederea.

Aceste modificatiuni, referindu-se espresu la legi custatatórie sî obligatórie, departe este de noi d'a li trage la indoiéla indreptatirea sî d'a le privi in sine de cause de gravamine. Din contra, recunóscemu ca ele s'au facutu cu destulu temeiu, din care cause nici nu le atacâmu. Inse, Maiestate, pre lânga tóta acést'a sincera sî loiala recunoscere nu potemu a nu ne plânge pentru restringerile, sî n mare parte nemicirea drepturiloru ai libertatiloru óstre prin cuprinsulu legiloru, la cari se provóca ele, provocarea insusi oferindu-ne numai ocasiunea de a ne plânge.

Maiestate ! Legea de tiéra, art. IX. din 1868, in §. 3 ni-a garantatu cu cuvente chiaru sî respicate dreptulu d'a ni regulá sî administrá noi insine, independinte, scólele nóstre confessiunali : iér legea de tiéra, cevasi mai terdia, adeca art. XXXVIII din acelasi anu care lege o provóca sî introducu

---

FOISIÓRA.*)

Ortografi'a romana

de. P. —

Spune-mi sî tu Musa : cum se serie bine
Limb'a romanesca 'n litere latine ?
Scimu cà limb'a nóstra la ortografia
Bas'a sea o are 'n etimologia ;

Er' liter'a care schimba sonulu seu,
E suppusa legei, ce voiu spune eu.

Limb'a romanesca, fiindu musicale,
Multu se moduléza prin a ei vocale ;
Dela locnlu, care vocal'a-lu cuprinde
Sunetulu silabei forte multu depinde;

Apoi tota vorb'a are partea sea,
Pre care s'asiedia silab'a cea grea.

Trei spicie scalare, de care s'atinge
Ori-care vocala, avemu d'a distinge :
Vocal'a e semi, plina, duplicata,
Apoi câte-o data sî accentuata;

Atunci, cându cuventulu asemene scrisu
In semnificare trebue precisu. [1])

Greulu pre silab'a penultima vine,
Celle-l'alte in prosa-su scurte sî mai line;
Ultim'a contrasa face esceptiune
Câci pre ea atuncea accentulu se pune ;

Antepenultimei tonu accentuatu
Scurtele suficse inca i-au lasatu. [2])

Asta facultate si-a limbei natura
Literatii cei vechi bine-o cunoscura,

Cându la totu cuventulu, unde-i intonare
Pusera sî semnulu cellu d'accentuare; [3])

Sî déca d'acestea ne-amu tiené si noi
Amu scapá de multe pedeci si nevoi.

Dar' fiindu-ca lumea tiene multu la moda,
Si la carturarii din salonu la Voda,
Trebue sè cedemu din celle strabune,
Si celloru moderne capulu a suppune,

Numai unde mod'a ne va superá
Vomu pretinde tare d'a ne 'mancipá.

A. candu e sè 'ncepa vorb'a, ori cându vine;
La 'ntonare, face sonuri genuine;
Er' in celle l'alte scurtu-obtusu resuna;
Dar' de-i lungu obtusulu, semnu obtusu sè puna:

La prim'a persona 'n presentulu pluralu ;
L'atrei'a trecuta 'n numeru singularu. [4])

Semnu obtusu **à**, cere sî la feminine
Cându in declinare **i**, li se cuvine, [5])
La pronume care prin **ui** se declina,
Deca **a**, precede 'n penultim'a plina ; [6])

La monosilabe inca s'a mai pusu,
Dar' cu celle dise e destulu obtusu.

Semnu acutu **á**, cere fora refusare
La infinitivulu cellu cu prescurtare;
La imperativulu cellu ce tie-ti nega;
Cându a trei'a sola imperfectulu lega. [7])

Apoi mai distingemu conjunctivulu **cá**
De causalulu **cà**, si-alte cam **asia**. [8])

E. candu sta inainte iea o aventare
Cá sî cum aru face printr'unu **i**. intrare.
Sub silaba lunga, de cum-va-i urmeza
In ceal'alta scurta **a**, ori **ia**, formeza

Sunetu ce s'aude cá diftongulu **ea**,
Pentru care cându-vá si-accentu se punea [9])

Regulatu acum'a semnu acutu mai vede
Modulu infinitu sî ce din ellu purcede; [10])
Er' deca 'n silab'a procsima **u**, vine
E. Cellu precedente sonu obtusu contiene. [11])

Suficsulu **énu**, semnulu celu acutu [12])
Sè, cellei junctive obtusu i-a placutu. [13])

Vulgulu sî poetulu face **e**, finale —
Candu acest'a-i scurtu — lui semi-i egale,
Asiá 'n verbulu **e**, si 'n vorbe feminine
Candu la declinare **e**, li se cuvine.

Deca semi-**e**, semi-**i** vá fi,
La regentia sortea àstui vá patí. [14])

I. 'n silab'a scurta,— deca sta la fine,
Ori déc'o vocale dupa dinsulu vine,—
Semi-i se chiama sî d'abiá s'aude,
Si deca 'nainte stau dentale nude,

Le stramuta 'ndata in tonu siueratoriu, [15])
Altu-cum **plinu** remane sî nu'i moiatoriu. [16])

---

[1]) *láturi — laturi* (pronuncia latúri), *mèsura-mesura* (pron. mesúra), *bálgaru—bulgaru* (pron. bulgáru etc.

[2]) amá*bile* dúse*ra*, pépi*ne*, etc.

[3]) Vedi cartile bisericesci. —

[4]) *Cantàmu — cantamu* (pron. cantámu), *cantà—cautá*, etc.

[5]) *mare — màri — mari* (pron. mári), *cài — cai* (pron. cái), *indreptàri — indreptari, in cetàti — incetati* etc. —

[6]) *càrui, atàrui, cutàrui* etc.

[7]) *a cautá, nu cautá, ellu cautà* etc.

[8]) *abià, dejá* etc.

[9]) *lega, vietia*, etc.

[10]) *a vedé, nu sièdé, tiené-voiu* etc.

[11]) *vedu, siedu, seu* etc.

[12]) *saténu, munténu* (sateni,-munteni:)

[13]) *sè* spre distingere de pronumele *se.*

[14]) *casa-case - càsi, plasa-plase - plàsi* etc.

[15]) *credi, frumosi, frati, asicdia, siedintia* etc.

[16]) *asinu, sinu, tina, tipu, tiranu, titula, piplomaticu, constitutivu, distinge, diversitate, singu lativu*, etc.—

Asiá-dara academia romana din Bucuresci a comisn o mare gresiela, cându a enunciatu principiulu, cumca dentalele *d. s. t.* inaintea lui *i.* totu d'aun'a trecu in *z. ш. ц.* sî cumca unde tiene sonulu inaintea lui *i*, acest'a sè se substitue prin *e*. Dupa atare norma aru trebui cuvintele mai susu insîrate ori sè le cetimu asiá : аминте, минте,

in statutulu nostru org. modificatiunile mai susu amintite, acelu dreptu ni-lu restringe sî reduce preste tóta mesur'a.

Facia de acea lege scolaria, autonomi'a nóstra in cele scolaria devenitu mai fâra tóta insemnetatea nu numai ca nu este permisu a ni regulá sî administrá noi insine scólele confessionali sî invetiamentulu într'ensele — dupa alu nostru propriu interesu sî dupa a nóstra buna pricepere ; nu numai ca intru administrarea scóleloru nóstre confesionali nu potemu contá la nici un'a spriginire din partea statului, nu suntemu indreptâtiti a cere sucursulu regimului de statu sî a organeloru lui : ci tocmá din contra, regimulu de statu s'a pusu — prin acea lege cu autoritatea sea sî cu insesi medilóccle nóstre, in lupta sî frecare fórte daunósa cu noi ; o lupta sî frecare ce — in locu se impaciuiésca sî multiumésca, neliniscescu s iritele, sî in locu se promovéze, ingreuna sî impedeca cultur'a !

Staruintiele Congresului nostru din anulu 1868, pasii intreprinsi la guverniulu MVóstre pentru d'a impedecá crearea unei legi de acésta fatale natura, a remasu fâra efectu, sî astufeliu ne magulimu cu speranti'a ca MVóstra nu ni veti luá in nume de reu, déca la acésta ocasiune venimu a ne plânge MVóstre.

Asémenea trebuie se ne dóra adâncu constringerea cuprinsa in art. 44 a legei din anulu 1868 in privinti'a limbei de corespondintia cu autoritâtile de statu sî chiaru cu autoritâtile bisericesti de alta natiunalitate, prin care constringere, liberulu usu de limba ni se vatema fâra nici o necesitate, nici unu adeveratu motivu sî adeveratu folosu pentru patria. Este adâncu vatematoriu sî chiaru umilitoriu, Majestate, pentru autonomia sî unu poporu liberu, impunerea, ca autorilâtile lui bisericesti sî scolari intr'o directiune, se fie silite a scrie in dóue limbe, intr'alta directiune se fie constrinse a scrie o limba anumita, carea nu este nici a loru, nici a pârtiei cârei se adreséza.

Din aceste consideratiuni, cum credemu de cea mai mare importantia sî de natura urginte, noi cu tóta plecatiunea cutezâmu a substerne MVóstre préumilit'a rogare: Se Ve indurati prégratiosu a face legislativei patriei propunerile necesarie pentru modificarea sî respective indreptarea amintiteloru legi astfeliu, ca ele se satisfaca dreptului nostru de autonomia sî sa ni restitua libertatea usului de limba intru tóte afacerile nóstre bisericesti sî scolari !

In fine, Maiestate, cele mai aspre, mai fatali loviri a suferitu statutulu nostru organicu prin modificatiunile, respective adausele, ce i s'a facutu din partea imperatescului ministeriu de resbelu, pentru credinciosii nostri de fruntari'a militara. Aceste modificatiuni, sî anume cele adause la §. 7 punctulu 9 la §. 23, punctulu 19, la §. 27 p. 9 sî la §. 28 p. 5, prin cari autoritâtiloru politice din fruntariu li se reservà cerculu de activitate sî influintia de mai nainte in tóte afacerile bisericei si scóleloru nóstre, precum sî intru administrarea averei bisericeloru nóstre in comune, — paralisédza tóta desvoltarea autonomiei sî facu mai preste totu imposibile viéti'a bisericésca constitutiunale.

La totu pasulu, la tóta miscarea ce incérca comunele nóstre pentru a se constitui sî administrá in afacerile bisericesti, scolarie sî fundatiunali, conformu statutului org. ele suntu impedecate prin intrevenirea arbitraria a autoritâtiloru politice sî militarie. Reservatele citate, cuprindiendu in sine unu dreptu nedefinitu, absolutu, ele suntu chiaru negatiunea autonomiei garantate prin statutulu org. sî resultatulu in fapta este, ca in pârfile fruntariei militarie viéti'a bisericesca constitutiunale nu s'a introdusu, sî pre câtu timpu sustau acele fatali reservate, nici nu se va poté introduce !

Maiestate ! Sinodulu eparchialu de estu timpu din dieces'a Caransebesiului in acésta privintia a substernutu o speciale aretare congresului nostru bisericescu natiunale, pre care sub ./ in copia autentica ni luâmu voi'a a o alaturá acì, in carea se insira conflictele escate in fapta din atinsele modificatiuni sî se dechiara limpede, ca acéstea modificatiuni „paralisédia cu totulu autonomi'a bisericei nóstre in fruntaria ; afara de acést'a o multime de plânsori parteculari s'au redicatu naintea acestuia-si congresu, prin cari se dovedesce, ca ingerinti'a sî influinti'a autoritâtiloru politice sî militari in afacerile bisericesci si scolari ale credinciosiloru nostri — adeca nu cunoscu margini ; acele autoritâti une ori mergu pâna a decretá scólele nóstre de comunali sî a le contestá caracterulu confesiunalu, pâna a controlá sî impedecá mesurele sinódeloru sî consistoriului, sî pâna a censurá sî prescrie calificatiunea sî disciplin'a personalului bisericescu sî scolariu !

Deci, Majestate, fiindu congresulu nostru convinsu, ca M. Vóstra cându a-ti bine-voitu a sanctiunà statutulu nostru organicu, alu cârui esistintia sî intregu cuprinsu este acordarea sî garantarea unei adeverate autonomie, unei vieti constitutiunali in biserica sî scóla, nu a-ti potutu avé intentiunea d'a face acésta autonomia sî viétia constitutiunale ilusoria sî impossibile prin suscitatele adausuri, pre temeiulu câror'a insa ea intr'adevaru este devenita ilusoria sî impossibile: noi intru interesulu adevorului sî dreptatei, intru interesulu bisericei nóstre in generalu, sî alu coreligiunariloru sî conatiloru nostri din fruntari'a militaria in specialu, cu cea mai adunca plecatiune venimu a Ve rogá : sa ve indurati prégratiosu a dispune, ca amintitele reservate, nedefinite sî absolute, cari in esistinti'a loru alteréza sî de multe ori chiaru nimicescu statutulu nostru organicu, cu atâtu mai vertosu sa se stérga câci ele prin natur'a loru generale sî absoluta, pre lânga aceea ca loresecu de mórte autonomi'a poporului nostru in afacerile sele bisericesci sî scolari, eschidu séu celu putienu facu ilusoriu chiaru sî dreptulu M. Vóstre de supraveghiare !

Pre cele-lalte mai mici sî mai neinsemnate modificatiuni esite dela ministeriulu M. Vóstre de resbelu, potendu-le clasificá in categori'a celoru de buna competintia a guvernului, pré bucurosu le trecemu cu vederea. —

Cu tóta cea mai profunda devotiune remanendu.

Ai Majestatei Vóstre imperatesci si rege apostolice.

Din siedinti'a congresului natiunalu bisericescu, tienuta in Sabiiu in 14/26 Oct. 1870.

Cei mai aplecati sî credinciosi supusi.

Guizot despre situatiunea din Franci'a.

Betranulu antagonistu alui Thiers, astadi fâra indoiala nu numai Nestorulu diplomatiei francese ci sî europene, Franciscu Guizot, s'a profitatu de ocasiune, de a se pronunciá asupr'a situatiunei presinte a Franciei. Pronunciarea acést'a e cu atât'a mai momentósa cu câtu ea n'a fostu menita pentru publicitate : ea e depusa intr'o scrisóre confidentiale, care o a adresatu ex ministrulu lui Ludowigu Philipu câtra o princésa russésca, cu care a statu in restempu de mai multi ani in cele mai amicabile referintie. Actulu acest'a, a cârui autenticitate se garantéza din isvoru fórte demnu de crediementu, circuléza in St. Ptrupole in câte-va copie sî suna :

Ambi mi scriu, ca Parisulu se va defendá energice, ca e in positiune a o face sî ca voiesce. Multi dintre amicii mei, carii mai nainte se indoiau, credu acum acést'a, cá sî fii mei. Ieri capetasemu din Parisu o epistola prin balonu, dela unu asediatu cu datulu 24 l. c. Acest'a mi scrie : „Parisulu nostru, intiepenitu de bajonete, are o fatia pompóse. Or-

---

Er' lungu,—deca 'nmidi-locu va inmoiá dentala—
Fora sè-i urmeze vecina vocala —,
Duplicatu se dice sî punctu duplu cere,
Semnu cum-ca vocal'a consocia nu pere; [17])
Altii iau pusu sieu'a, dar' l'au insiellatu,
Càci cavalleri'a nasului o-amu datu. [18])

цінz, цінs, ціранs, цѣтѣлz, діпломатікѣ, конеціттѣцікѣ, діѣцінцере, дікеціітате шінгѣлаціке etc., ori se le scriemu asiá : *asenu, senu, tenu, tepu, teranu, tetula, deplomatecu, constetutevú, destengere deversetate singulatevu* etc. Ce limba aru fi acést'a ? apoi ce amu face cu infinitivele *ire* la verbele : *scutire, sadire, platire, sosire, folosire* etc.

Speràmu, ca academi'a romana va patrunde mai afundu in analis'a vocalei *i*. decum a facutu acést'a la prim'a productiune, sî va vení la convingere, ca numai semi-i inmoia dentalele. —

[17]) la *i* duplu potu veni urmatórele variatiuni :

a) ori amendoi i suntu scurte (semii-i) precumu *fratii mosii, eredii* etc.

b) ori primà e scurta sî a dóu'a e lunga, d. e. *o infratii, mosii, eredii* etc. —

In ambele casuri se immóia dentalele, fiindu urmate nemidilocitu de semi-i.

c) ori prim'a e lunga sî secund'a scurta, sî prin urmare nu immoia dentalele, d. e. *hartia, cutia, platii, folosii* etc.

d) potu concurge sî trei i finali, cari se reguléza ana logu celoru doi, d. e. *fratiii, curatii séu contrasu curatîi, fratîi,* ori *curatîì, fratîì.* etc. —

[18]) s'a usitatu d'a se contrage i duplu sub circumflecsulu (î), caro se intrebuintieza sî pentru semnalisarea tonului nasalu. Eu—sî cu mine mai multi—sum de parere, cá se se deosibesca aceste doue semne de intonare, punendu-se d'asupr'a lui i duplicatu doue puncte, inse numai la midiloculu cuventului, d. e. *rusïne, multïme, curatïi* (in locu de *curatiii*) etc. iera la fine nice decum, pentru cà ací concurgu mai multe feliuri de formatiuni sî flecsiuni, ce trebue distinse, d. e. masculinele plurali cu articlu ; *fratii* etc., infinitivele abreviate : *infratii* etc. preteritele : *cu platii, elu curatîì,* etc. care tote multu pucienu diferru si in pronunciare un'a de alt'a. Apoi déca deosebimu i dentale, de vocala contrasa a infinitivului d. e. la *invetiá,* de ce sè nu o deosebimu si la: *immultii.* etc. —

Sè nu ne confunde compositele, sî mai cu séma articli la dejudecarea finalului *i.* d. e. *parinti-loru.*

Elu nu-si perde natur'a de i finale.

Er' cându **i**, la fine 'n sunetu lungu se pune,
Se accentueza dreptu contractiune :
La infinitive ce-su abbreviate,
Si la celle ce din ellu suntu derivate;
La a trei'a sola 'n timpulu ce perì,
La câte-o particla cum vedemu **ací.**

O. initiante bucurosu se 'niepta
P'alle lui **u**, aripi pana ce se indrépta.
Dupa **o**, lungu deca **a, e, ia**, scurtu vine,
Sunetulu deschide; dar' nu-lu mai retiene,
Câtu alta vocala se vá 'nvecinà,
Cà-ci **o**, 'ndata-si sunetu primitivu va dá [19])

U. finalè suna d'abiá diumetate,
Mut'a cu licuid'a mai tare-lu strabate
Dar' avemu sî casuri, cându lui **u**, la fine
Cu tota dreptatea accentu se cuvine :
La a trei'a sola 'n timpulu ce **trecù**,
La câte-o particla, si candu striga **dù** !

E. sî **I.** mai 'moia sî pre gutturale [20])
Deca nu 'ntrecede **h**, spirante 'n calle, [21])
Sce, si **sci** de dinte bucurosu s'attinge,
Cu alte vocale ceriulu gurei linge. [22])
—**Ci**, scurtu cu vocala ieà sunetu dentalu [23])
Tiosu, sî **tiune**, 'n cortr'a cellu palatinalu. [24])

[19]) *totu-tota, mortu-morta, sociu-socia* etc.

[20]) *placu-place-placi, plangu-plange-plangi* etc.

[21]) *chiama, ghicia* etc.

[22]) *crescu-cresce-cresci, Bucuresci etc.*

[23]) *acia, facia, ghiacia, puciena* etc.

[24]) *neputinciosu, intieleptiune* etc.

N. si substitutii dau voce nasala [25])
Multu-pucienu la tóta premisa vocala;
A nasalu mai tare sunetulu obtun de,
Si nu-lu ierta nici candu **n**, se ascunde. [26])
Dar' in casulu ast'a se va decorá
Cu cavaleri'a ordului de sie'a.
Astu insemnu si-aroga si alte nasurose
Cum e: **riulu. gutulu**, si alte cârcalóse
Er' altele cari sunt mai democrate —
E. in **i.**, **o** in **u.** — trecu emancipate. [27])
Chiaru si **a.** la nume proprii e curatu, [28])
Si deca latinii **n.** au duplicatu. [29])
Nu fora de causa scriptur'a latina
Unele consone duplu le combina ;
For' de resonare nici a nóstra limba
Acea sanatosa norma nu pré schimba :
La compuse si la multe cu doi **l.**
La pronume si la ce e maruntiellu. [30])
Pentru cà 'ntre alte **l.** duplu s' ellide
Mai allesu candu intre **e.** si **a.** se 'nchide,
Si 'n articulare **u'a.** vré sè resune ;
Mai pere sî-atuncea candu **i.** se postpune,
Pentru care unii totu d'aun'a-lu scriu ;
Pre candu **l.** cellu simplu ori sî candu e víu.
Trem'a si apostrofulu inca-su usitate,
Cell'a la compuse, cest'a la lasate.
Celle neologe sî celle straine
In a loru costume scríe-le mai bine.
Unde norm'a stricta nu vá conformá,
Usulu si-analogulu te voru indreptá.*)

[25]) substitutii lui *n* suntu *mb. mp. campu* etc.

[26]) *grâu* (granu), *atâtu* (tantum) *câtu* (quantum) *capetâiu* (capetaniu) etc.

[27]) *venire-vine, ponte-punte, natiune* etc.

[28]) *Traianu, Africanu* etc.

[29]) *annu, cana, manna* (nu mana) etc.

[30]) *siea, stea catiellu,* acellu etc.

*) Tiparimu a dóu'a óra din causa ca la cea dintâiu nu s'a observatu ortografi'a autorelui, carea este necesaria.

dinea e esemplara ; patriotismulu infocatu ; sî toti suntu decisi a se defendá pâna la un'a.

Nerusinatulu respunsu alu contelui Bismark câtra Jules Favre a revoltatu sî electrisatu tóte spiritele. Prussienii se voru pocaí amaru pentru erórea loru, a ne fi osenditu la eroismu séu la desperare. Diu'a de astadî a avutu resultate favorabile, la dóue puncte (Villejuif sî Saint-Denis) amu atacatu sî batutu pre prussieni."

Nu sciu, déca curagiulu sî increderea e tocma asia, dupa cum le descrie ; eu amu citatu cuvintele de mai susu numai cá unu simtomu despre starea spiriteloru in Parisu in a sieptea dî a asediarei. S'au luptatu inaintea forteretieloru Parisului. Dupa aceea se voru luptá pre valuri in fine pre strade. Trupele de linie, gardele mobile, gardele natiunali ; sî déca vine lucrulu pâna la lupt'a de baricade, va luá si mobulu parisianu parte la lupta, sî eiu se lupta bine, nu numai pentru ca e inteligintе sî plinu de entusiasmu, ci pentru ca se si amuséze pre lânga aceea.

Câtu va durá acésta aperare a Parisului nu sciu, sî nici nu vreau sa prorocescu? Sciu inse dupa sciri, carii mi vinu din tóte pârtile ca aperarea va durá tempu destulu de lungu pentru de a desceptá sî escitá in tóte pârtlie tierei zelulu patrioticu sî resbelicu. Franci'a nu este impopulata de eroi ; va devení inse, sî de facia se afla deja destui, pentru de a o tiené in stare intetita sî a transpune in urm'a acestei'a Europ'a intr'o stare neliniscita, cu o pace adeverata neimpreunavera.

In astfeliu de impregiurâri intielegu, cumu de poterile, care au pròclamatu neutralitatea stau pre locu sî in linisce, pâna cându voru vedea Franci'a, Parisulu in fruntea ei, luptanduse cu patima sî tenacitate. Inse eu nu potu pricepe cum de poterile n'au esîtu din neutralitate, dupa ce zululu francesiloru de a se aperá e odata constatatu, pentru de a fini acestu duelu intre cele dóue natiuni mari sî civilisate, care in tempulu presinte e de compatimitu, gentru viitoriu ingroditoriu. Mie mi place a afirmá, ca aru potea intervení, fâr' a se compromitá seriosu. Déca interventiunea loru aru fi necesaria prin potere inarmata, resultatulu aru fi de siguru grabnicu, insa o atare nu este sî nu póte fi necesaria; poterile neutrale suntu cu multu mai poternice decâtu, póte, credu ele; poterea loru morala ajunge pre diplinu, pentru de a garantá interventiunei loru resultatulu. Ele se-si dechiare reprobarea cu vatemarea integritatiei teritoriale a Franciei sî sa dechiare mai depatre, spriginite pre acésta reprobare, ca nu voru recunósce schimbâri in referintiele teritoriale europene, care li se paru neimpreunavere cu pacea durabila a Europei.

Eu sum pre deplinu conviusu, ca acésta aru ajunge pentru de a fini duelulu, la care privescu cu nepasare sî pentru de a infrená politic'a ambitiunei sî setei de cucerire, fâra de care pacea européna nu se va potea restaurá.

Trebuie se compatimimu profundu multe intórceri ale politicei comune europene dela 1815. S'au comisu multe erori, de care pré usioru se poteau ferí. Inse preste tóte aceste erori, cari s'au comisu de domnitori séu popóre, diplomati séu parlamente, s'au sustienutu domnirea unei fapte mari sî nóue mai de multu tempu decâtu de o jumetate de secolu. De resbele de ambitiune sî cucerire n'a mai fostu vorb'a. Nici unu statu n'a facutu incercarea, a cresce pre socotél'a altui'a prin potere; respectulu dreptului popóreloru sî pacei a devenitu de o maxima seriósa a politicei internatiunale. Schimbâri teritoriale efectuite prin revolutiuni interne in vre-unu statu s'au recunoscutu politicesce numai dupa consemtiementulu Europei intrege. Belgi'a sî Greci'a capetara rangulu stateloru europene numai dupa ce câstigase acestu consemtiementu sî dupa ce imprâsciase tóte veleitâtile ambitióse ale Franciei, Russiei sî Angliei. Acést'a e cea mai mare sî cea mai salubra fapta, care caracteriséza jumetatea prima a secolului acestui'a. Fapt'a acést'a a contribuitu mai eficace decâtu ori si care alt'a: a dá iéra-si valóre principieloru de dreptu si dreptate in referintiele intre popóre sî regime, a prosperá fericirea diferiteloru natiuni sî progresulu civilisatiunei in lume. Fapt'a acést'a, principiulu acest'a, recunoscutu sî protegiatoriu, e periclitatu. Ce dicu ? elu e in modu evidentu ignoratu sî atacatu prin pretensiunile prussiene de a desfasiá Franci'a. Nu voiu a me lasá in detaiuri ; câci me rusinezu a cugetá la fapt'a acést'a. Aru fi de compatimitu sî demnu de osenda, câudu politic'a respectului dreptului popóreloru sî pacei durabile, care domnesce in Europ'a de o jumetate de secolu, aru cadea prada primei reinfatiosiâri a politicei de ambitiune sî cucerire fâra resistintia.

Franci'a e in prob'a acést'a periculósa sî aspra, in care se afla in momentulu de facia, poternica prin cugetulu, ca s'a scapatu de unu regimu, care o compromitea in tóta diu'a, acusi prin scopurile cele secrete, acusi prin nestatornici'a sî sî slabiciunea sea, sî ca urméza acum o politica, care consemte pre deplinu cu politic'a européna in respectulu câtra dreptulu popóreloru sî câtra pace. Franci'a apera astadi, aperânduse pre sine insusi, politic'a européna. Nu-i voiu dá incurendu poterile neutrale ajutoriu, care sa o sustiana sî incuragieze in acésta lupta crancena ? Chiaru sî eroii trebuie sa fia insufletiti de sperantia. Nu pentru de a staruí in zelulu loru pentru caus'a loru, cí pentru de a câstigá acestei'a resultatulu.

Franci'a va face, ce siesi sî datoresce. Poterile neutrale suntu oblegate, a implini, ce datoresc missiunei pacinice sî liniscei europene.

Princésa ! eu amu vorbitu, dupa cum mi-a dictatu inim'a. Epistola a esitu mai lunga, decum cugetamu, Asiu mai ave inca multe de disu, inse me retienu. Doresc sinceru, ca cuvintele mele sa ve impla de convingerea care eu nutrescu. Câudu cineva e in etate de 83 ani, mai are numai o dorintia : A potea contá pre resultatulu casei mari, careia nu se mai póte consacrá.

Pâimiti cet.

Guizot.

Desnatiunalisarea Bucovinei.

(Capetu)

Aceste suntu cucuveicele nopturne, ce compunu feliuritele consilie scolarie la noi; aceste suntu numele menite spre cotropirea sî sterpirea semtiului natiunalu in poporatiunea Bucovinei ; ómeni indiestrati cu dóue insusîri : a) cum ca nu cunoscu limb'a tierei, b) cum ca suntu dusimani dechiarati ai Romanismului sî cá atari cunoscuti in tiéra. Visitându unulu séu altulu din ei (ce inse raru se intempla) scólele dela tiéra, vorbesce câtra copii sî poporu in o limba necunoscuta, violédia datinele vechie sí nutresce astfeliu in poporu antipathia câtra scóla. De aici vine stagnarea scóleloru nóstre poporale, daremându-se sî inmormentându-se viitoriulu tierei. Acesti streini suntu piedec'a culturei Bucovinei, suntu pedéps'a, nefericirea, cium'a ei. Din caracteriulu tendintieloru acestoru barbati ni putemu dechiará, de ce chiaru satele române se opunu mai vertosu introducerei scóleloru, d. e. in tienutulu Cernautiloru, satulu „Voloc'a."! Poporulu românu cunósce pré bine ca scólele in mânile inimiciloru sei i suntu capcan'a cea mai secura prin carea nadusiá streinulu datinele stramosiesci sî-i instreinédia românului copilulu seu. De aici vine de Voloc'a sufere to'u feliulu de pedepse, dara scóle desnatiunalisatórie, scóle in cari nu se aude nimic'a din istori'a tierei, nimic'a despre datinele române, scóle in cari invetie baetulu, spre a se germanisá, limb'a nemtiésca uitându-si-o pre a sea, nu voiesce se primésca.

Cultur'a adusa din Germani'a e streina elementului românu sî nu se póte introduce la poporulu nostru, câci nu se invoesce cu individualitatea sî spiritulu lui.

Pâna nu se va indepartá din scólele nóstre totu strainismulu sî nu se va introduce unu modu de invetiementu, alu cârui'a caracteriu sa-si aiba radecinele sale in natur'a sî spiretulu poporului nostru, in caracterulu poporalu individualu alu tierei, pâna atunci'a voru stá scólele nóstre balta, precum stau ele astadi spre indestularea persóneloru susucitate. Dar', pentru ca sa se póta reorganisá scólele nóstre poporale pre bas'a spiretului sî a insusîriloru individuale ale poporului nostru, trebe mai intâiu sa se substitue strainii din consiliele scolarie prin Bucovineni, cari cunoscu insusietâtile individuali ale poporului bucovinénu, pre cumu sî au dibacia sî vointia; de a le desvoltá aceste insusitâti individuale sî a le ridicá la o trépta mai inalta ; sî numai atunci'a va prosperá cultur'a in tiéra, câci ea nu va fi unu streinismu, ce sta in contrastu cu individualitatea poporului, ci ea va fi fruptulu facultâtiloru ce a semenatu natur'a in sinulu poporului insusi, cultivatu sî redicatu la o trépta mai inalta. Strainii nostri sciu pré bine, ca cultur'a germana sta de totulu in contrastu cu individualitatea poporului bucovinénu, sî de aici vine ostenirea loru de a sterpí mai intâiu acea individualitate poporala in locuitoriulu Bucovinénu sî apoi a-lu germanisá. Mai repetimu: Pentru cá cultur'a unui poporu se nu fie numai o politura esterióra, debe sa-si aiba ea radacinele sale in individualitatea poporului insusi : cultur'a unui poporu custa numai in desvolarea sî redicarea la o trépta mai inalta a facultâtiloru individuale a le poporului. Josu dara cu strainismulu sî cu strainii reu voitori !

Cosmini, in 29 Oct. st. n.

„Albin'a." St Scavinschi.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la scól'a confessiunala romana greco-orientale din Heturu, protopresbiteratulu Sighisiórei, cu carea suntu impreunate urmatórele emoluminte :

1. Salariu anuale de 100 fi v. a.
2. Cuartiru bunu sî comodu in noulu edificiu scolasticu,
3. Lemne de focu de ajunsu,
4. O gradina de legume,
5. Unu locsioru de cucuruzu, ce se va ará, semenà sî sapá din partea comunei bisericesci,

se deschide prin acést'a concursu cu terminulu 20 Novembre c. v. cu aceea, ca competîtorii, avendu cualificatîunea receruta pentru scóla sî biserica, se-si indrepte concursele, instruite cu atestatu de botezu, de cualificatîune sî eventualminte de serviciele portate pàna acum, la P. Protopresbiteru locale Zacharia Boiu in Sighisiór'a.

Heturu 1 Novembre 1870.

Comitetuln parochialu gr-orient.

Zacharia Boiu m. p.
Parochu sî Presiedinte.

(92—1)

Nr. 2442
civ.

Edictu.

Judecatori'a districtuale a Fogarasiului cá foru reale a concesu cu resolutiunea dtn 19, Septembre a. c. Nr. 2442|civ. vendiarea esecutiva a realitâtiloru lui Georgiu Helsdörfer, constatatóre din unu fenatiu sî pasiune sub Nr. topg. 5445, 5446. si 5447 comasáte, cu o suprafacia de 1 jugaru 44°□ trase dejá in esecutiune, sî pretiuite cu 120 fl. v. a. si ale lui Martinu Roth constatatóre din un'a casa sub Nr. c. 268 sî pamentu lânga aceea sub nrii topg. 5624, 5625, 5626, asemenea comasate cu superfacia de 490 °□ pretiuite judecatoresce cu 280 fl. v. a. tóte aflatóre pre teritoriulu Brannului in comun'a Moeciulu inferióre pentru acoperirea pretensiunei lui Nicolau Steriu din Brasiovu per 252 fl. v. a. s. c., — ceea ce se aduce prin acést'a din partea subscrisului la cunoscintia publica, cu adaugere, ca spre scopulu acest'a se defige dóue termine pre 10-lea Decembre a. c. sî pre 10-lea Ianuariu 1871 c. n., totu de un'a diminéti'a la 10 óre, la faci'a locului in comun'a Moeciulu inferióre, la cari se voru licitá realitatile descrise sub urmatórele conditiuni:

1. Mai intâiu se voru vinde realitâtile lui Georgiu Helsdörfer strigându-se la olalta cu valórea pretiului de 120 fl. v. a. si neacoperinduse pretensiunea, se va pasí sî la vendiarea realitâtiloru lui Martinu Roth cari asemenea se voru strigá la olalta cu pretiulu estimarei de 280 fl. v. a.

2. Realitâtile numite se voru vinde la terminulu intâiu cu valórea de pretiuire, iéra la alu doilea terminu sî sub pretiu.

3. Fie-care licitante are a depune ca vadiu 10% din pretiulu strigarei la mân'a comisariului judecatorescu.

4. Pretiulu compararei are a se depune pre diumetate indata dupa finitulu licitârei la mân'a comisariului judecâtorescu ierá ceealalta diumetate in 14 dîle.

Conditiunile mai de aprópe se potu vedé la judecatori'a sengulara in Zernesci.

Totu de odata se provoca toti acei'a, cari credu a avé vre-unu dreptu de proprietate ori altu dreptu, séu drepturi de prioritate asupr'a acestoru realitâti, cá se-si presentéze actiunile loru de reclamatiune in 15 dîle dela diu'a din urma a publicârei edictului la subscrisulu, ca la din contra neimpedecându acele cursulu esecutiunei se voru avisá numai la superplesulu ce va remâne din sum'a de vendiare.

Zernesci in 29 Octombre 1870.

Penciu
Jude sing. cá comis. judecat.

(91—2)

Burs'a de Vien'a.

Din 31 Octomvre (12 Nov.) 1870.

Metalicele 5%	56	50	Act. de creditu	245	50
Imprumut. nat. 5%	66		Argintulu	122	25
Actiile de banca	722		Galbinulu	5	93

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen..

Nru 88. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 5/17 Noemvre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Burs'a s'a miscatu din liniscea sea in septemân'a acést'a si pâna acum inca nu si-a venitu in ori. Asta-data nu a fostu resultatele de pre câmpulu resbelului, ci o nota a cabinetului ruseseu prin carea Russi'a descopere lumei, ca numai póte suportá sarcinile ce i le a impusu tratatele dela 1856. Not'a e dealtmintrea in esteriorulu seu neinsemnata. Ea se restringe la dreptulu de navigare pre marea négra, inse burs'a si cu dens'a si diplomati'a vede in procederea Russiei, unu casu de resbelu, pentru ca poterea nordica se dechiara puru si simplu ca obligamentulu impusu prin tratate lu privesce de nevalidu. Cancelariulu rusescu a alesu bine momentulu. Franci'a astadi nu póte intreprinde in afara nimic'a, Prussi'a póte ca comsimte si Angli'a si Austri'a cine sci déca le da mân'n astadi a se opune intentiuniloru rusesci.

Delegatiunile convocate la Pest'a pre 21 se voru aduná preste putienu timpu. Diet'a Ungariei, se ocupa cu legea comunale. Diet'a Croatiei s'a inceputu in 12 Novembre.

Din afara ocupa loculu celu d'intâiu adunarea principiloru nemtiesci la Versailles, unde sub influinti'a victorieloru reportate de armat'a nemtiésca se va desbate sórtea viitoria a Germaniei. Tratatulu dela Prag'a din 1866 incâtu privesce Germani'a de sudu va fi deslegatu in adunarea acést'a fâra de a intrebá si pre Austri'a. Au fostu vre-o câteva momente, in cari se vorbea de convocarea Reichstagului Germaniei de nordu la Versailles. Regele Prussiei aru fi pututu cugetá in momentele deschiderei mentiunatului perlamentu, ca este Regele seu imperatulu nemtiloru si alu francesiloru. Ide'a acést'a a aflatu desplacere insa in tóte pârtile si asiá Reichstagulu se va convocá cá si alte dâti la Berlinu.

Regele Italiei are sa intre in 1 Decembre serbatoresce in Rom'a. Unu palatu s'a cumperatu dejá pentru resiedintia. Press'a clericale din tóte pârtile combate cu armele ei obicinuite intrarea regelui in Rom'a; regimulu italianu insa a inceputu a persecutá press'a ostila statului italianu spre a o face mai blanda.

Turci'a are de cugetu a se opune pretensiuniloru rusesci in marea négra, cerendu lips'a, chiaru si cu putere inarmata.

Revista diuaristica.

Europ'a intréga dice „Impartialulu“ priimí cu uimire desastrulu de la Sedan, nu trecù o luna si Strasburgulu capitulà; dóue-dieci de dile in urma Metzulu deschidea portile séle de feru inimicului, si totu motorii acestoru desastri si capitulariloru a strigá „Tradare“.

Déca esaminamu cu sânge rece aceste grave cestiuni, ce punu pre nenorocit'a Franci'a intr'o asiá de cruda positiune, vomu descoperí ca „Tradarea“ n'a emanatu de la conducatorii d'atunci a destinateloru poporului, ci din contra tóte relele au decursu din partea acelor'a care au voitu cu ori ce pretiu a se debaresá de Regimulu domnitóre.

Napoleone predându sabi'a sea regelui, n'a predatu de câtu pre persón'a sea, fiindu ca generalele Trochu asigurase pre regent'a de liniscea ce domniá in Parisu. Inteiulu pasu alu tradarei a emanatu chiaru din partea acelui'a care avé comandamentulu superioru alu armatei din Parisu. Napoleone comptându pre onorabilitatea generalului seu, nu voi a compromitá pre Franci'a, si trimise pre invingatoriulu seu a se intielege cu Regenti'a. Toti cunóscemu urmarile acestei missiuni regesci, si cum o mana de ómeni silira atâtu pre Regenti'a a parasí Parisulu, câtu si pre Camer'a a se imprastiá, protestându de violarea comisa.

Jules Favres, Gambetta, Cremieux si altii prin acésta manopera neaudita pusera mân'a pre puterea, si se proclamara stapâni situatiunei, promisera convocarea constituantei, revocara ordinulu, decretara iérasi alegerea mandatariloru, abrogara si acést'a nóua mesura, si totu ei remasera in capulu guvernului creatu prin ei in Parisu, déra care nu inspira nici o incredere intregei populatiuni.

Necapacitatea politica a acestoru noi veniti in circonstantiele critice in care se afla Franci'a, le facù a comite gresieli, silindu chiaru pre ministru de resbelu, care erá alu loru, a demisioná, si o minune, inlocuirea fù data ebreului Crémieux???!!! Cine suntu tradatorii?

Avocatulu Crémieux, ministru de resbelu! ce deridere, ce asasinatu, ce crima! Sarman'a Francia, fii tei care dîcu ca te iubescu si ca dorescu marirea ta, chiaru ei ti-au infiptu pumnalulu in sinulu teu celu generosu, celu aristocraticu, celu amorosu. Generalii incepura a vedea ca onórea armatei este espusa: prefecti si sub prefecti dedeau ordini militariloru, acesti veterani nu votra a se supune anarchiei, si cerura a i se lasá comand'a, nimicu nu potù decide pre acesti generali improvisati a cedá drepturile loru, si atunci cuventulu de mefietia incepù a se pronunciá. Generalii fura banniti, armat'a vediendu-se pusa la dispositiunea pechiniloru incepù a murmura, ea fù huiduita, descuragiata, Cine suntu tradatori?

Generalulu Ulrich se batù cá unu leu, impuscà pre primarele care indrasnise a i pomeni de capitularea, Parisulu depunea cununi la piciórele statuei Strasburgului, guvernulu aperârei trimise asediatului „bastonulu de maresiale“ Veteranulu continuá a se bate, nimene nu merge in ajutoriulu seu, orasiulu darematu si arsu se vede silitu a capitulá, tóte se uita, si deputitori coroneloru aruncá cuventulu de tradatoru asupr'a acelui'a pre care lumea l'admirase. Cine suntu tradatorii?

Bazaine, cá maresialu alu Franciei, se bate, respinge pre inamiculu, i ia provisiuni, munitiuni, i nimicesce batalióne si regimente intregi, guvernulu aperârei se falesce de aceste victorie, maresialulu comunica victoriele sele, ajutorulu de nicaeri nu sosesce, elu totu tiene lupte in contr'a prussianiloru, déra o di vede ca espune nu numai armat'a ci pre orasieni a mori de fóme, necomptându pre acestu guvernamentu, capitulédia, si a dóu'a di este acusatu de inalt'a tradare si de complice a lui Napoleone!?

Ce contrastu! Cine suntu tradatorii?

Eac'a situatiunea, cine din toti, mân'a pre consciintia, a tradatu tiér'a lui. Acei care au trimisu pre suveranulu loru la granitia, si dupa unu desastru, au pusu pre o mâna de ómeni a i proclamá de siefii ai statului, s'au acesti bravi, care s'au luptatu cu atâte sacrificie, trude si privatiuni, sciindu-se lipsiti de ori ce spriginu, de ori ce comunicatiune si de ori ce sperantia de a fi usiurati, in positiunea cea teribila in care ei s'aflau? Cine suntu tradatorii?

Mac-Mahon ranitu lipsesce de tóte, incredintiédia comand'a altor'a, Napoleone lipsitu de ori ce comanda, Ulrich se bate cá unu leu, Bazaine se lupta cum nu s'a mai vediutu si toti acesti'a parasiti de toti, lipsiti de tóte, resistá inamicului cu unu pumnu de ómeni si dupa atât'a abnegatiune, devotamentu, si curagiu vediendu ca nici o sperantia de remediare nu esista, plecau capulu, si predau sabiele loru, óre este dreptu cá totu acei care i au pusu in acésta cruda positiune se i numésca tradatorii?

Noi nu putemu admite acestu cuventu, elu si'napoiedia acelor'a care au espusu pre nenorocit'a loru patria, la asemine incercâri; noi, pentru unu minutu, primimu ca Napoleone a fostu unu talharu, óre timpulu erá propice pentru resturnarea sea?

Anunciulu rusescu prín care se desface de tratatulu din 1856 a sternitu grigi si in Ungari'a; diuariele cele mai de frunte, precum „Pesti Naplo“, „Reform“, si „Hon“ se ocupa cu acestu evenementu nu de despretiuitu.

Celu dintâiu e de credintia ca Rusi'a redimata pre ajutoriulu prussianu a aruncatu bomb'a diplomatica cu tratatulu din 1856. Dice inse mai departe ca e curiosu lucru, ca tocma acum de curendu circulau sciri despre o aliantia intre Germani'a si Austri'a.

„Reform“ crede ca Russi'a ascépta pâna va fi sdrobita Franci'a de totu, pentru ca Prussi'a e aplecata spre planurile celei dintâiu. Parerea acestui diuariu este, ca regimulu austro-ungurescu aru trebuí sa pasiasca acum seriosu si energicu si sa nu mai veleieze cá pâna acum. In fine recomenda retragerea lui Beust din postulu seu si inlocuirea lui prin contele Andrassy.

„Hon“ inca recomanda pre Andrassy la carm'a diplomatica a statului austroungurescu, speréza inse in sustienerea pâcei.—

Cu privire la afacerile cislaitane esprima „Reform“ temerea ca centralistii schmerlinghiani voru ajunge iérasi la putere. Temerea acést'a póte sa fia fundata, dara „Reform“ si cele-lalte foi ungaresci aru trebuí sa caute inapoi pre er'a constitutiunale si sa véda cum a multiamitu pre popórele Ungariei si déca le-a entusiasmatu pentru constitutiunalismulu de fatia, cá sa fia indiferente pentru altulu in viitoriu?

Dela resbelu.

Unu telegramu de Vineri din Tours anunciá cea dintaiu invingere a armeloru francese asupr'a armeloru nemtiesti. Corpulu de armata alu generalului Tann au fostu nu numai batutu dara si silitu sa lase Orleanulu in manile francesiloru. Generalulu Tann s'au retrasu in Toury si a capatatu unu sucursu de trupe noue cu cari armata lui numara acum 80,000 feciori. Armat'a francesa de Loire inca este camu asiá de tare, cá cea nemtiasca si asiá e de asteptatu, ca in dîlele acestea se voru intempla lupte sangeróse, ce voru avea influintia si asupr'a asediarei Parisului. Nemtii au mai avutu si alta nenorocire in dilele trecute; din Kaiserslautern se telegraféza la „Fr. Journal“: In Nautenil langa Parisu s'a surpatu in 7 a ac. diminéti'a la 9 ore tunelulu drumului de feru ce erá togmagat'a, fâra de a se fi nenorocitu si vre unu omu. S'au descoperitu mine de pulvere de pusca. Proviantarea armatei s'a ingreuiatu prin acést'a fórte tare.

Tours, 10 Noembre. Fói'a „Journal Officiell“ publica in nrulu seu din 8 l. c. unu circulariu a lui I. Favre câtra ambasadorii francesi la curtile europere, prin care lamuresce ca Prussi'a a documentatu de nou prin respingerea armistitiului, ca continua resbelulu numai si numai pentru scopuri personale, fâr' de a cugetá la interesulu adeveratu alu supusiloru sei, cu deosebire alu némtiloru, pre cari i tiene in alaiulu seu.

„Prussi'a“, continua mai departe, „afirma, a fi silita a portá resbelu prin refusarea nóstra, de a cede dóue provincie, pre care noi nici nu voimu nici nu potemu a le cede. Ea voiesce in realitate a ne ruiná, pentru de a satisface ambitiei unoru barbati, cari

dorescu cá regimulu sa sacrifice natiunea francesa, acést'a e necesaria pentru sustienerea potestatiei loru sî o indeplinescu cu nepasare, mirandu-se ca noi refusamu, a fi impreuna vinovatii loru sî a ne predá impotentiei, la care ne osendesce diplomati'a loru."

Favre resfira dupa aceea ttenut'a Prussiei, care refusase dupa caderea imperatului armistitiului sî observa :

„De 50 dîle asedia armatele prussiene Parisulu ; populatiunea nu sî a perdutu increderea in sine. O incercare revoltatóre a concesu poporului din Parisu, a legitimá prin unu votu imposantu regimulu, care a susceputu negotiari pentru unu armistitiu, care sa concéda alegerile deputatiloru pre teritoriulu intregu alu republicei, chiaru sî pre celu ocupatu de inamicu, pre unu restempu de 25 dîle cu o aproviantare proportionata pentru acestu tempu. Prussi'a n'a combatutu ambele conditiuni prime, desi dispositiunile privitórie la Elsaszu sî Lotaringi'a le a priimitu sub óre care reserva pre care aici nu voimu a o esaminá mai de aprópe, de óre ce refusarea absoluta, de a concede aproviantarea, a facutu ori sî care discussiune inutila.

Favre dovedesce dupa aceste, ca aproviantarea e o consecintia necesaria a armistitiului.

„Unu armistitiu fara aproviantare," dîce elu, „aru fi o capitulatiune pre unu terminu prefiptu fara onóre sî fara sperantia. Prin refusarea aproviantârei refusa prin urmare Prussi'a armistitiulu. Nu e numai armat'a ci natiunea francesa, pre care Prussi'a pretinde a o ruiná, vrendu a ispití Parisulu cu terorismulu fómei. Europ'a pretinde dela Franci'a, cá sa-si coadune representantii sei pentru de a se consuatuí despre pace. Prussi'a au respinsu representanti'a acést'a, atarnându-o de la conditiunea amintita, contr'a dreptului comunu. Ce se tiene de acus'a prussiana, ca regimulu francesu constrenge Prussi'a, a supune Parisulu prin fóme, Europ'a va sci apretiuí adeverulu ataroru presupuneri. Ea este trasur'a ultima a acestei politice, care a inceputu cu : a ipoticá cuventulu unui suveranu in favórea natiunei francesa, sî a finitu cu respingerea diplomatica fia-cârei combinatiuni, care aru potea concede Franciei, a-si pronuntiá voinți'a sea.

Noi nu scimu, ce voru cugetá poterile neutrale despre proiectele respinse cu atât'a superbia. Póte ca voru aflá in fine ce le a reservatu Prussi'a, care a devenitu prin victoria pre deplinu de domnu alu scopuriloru loru. Ce se tiene de noi, noi urmamu unei datorintie imperative sî simple, déca remanemu pre lânga aceea de a sustienea proiectele loru de armistitiu cá singurulu midilocu, pentru de a resolví priu o asemblea cestiunile grave care crimele regimului imperialu a concesu inamicului a ne pune. Prussi'a, care semte ureciunea respingerei sele, o ascunde sub o masca, care pre nimenea nu póte insielá. A ne luá nóua nutrementulu pentru o luna insemnédia atât'a câtu a ne cere armele, pre care noi le amu apucatu resoluti sî nu le vomu depune fâr' a ne luptá. Noi amu facutu, totu ce a fostu possibilu, cá barbati de onóre, pentru de a finí acésta lupta. Ni s'a taiatu drumulu. Noi nu mai avemu pre nimenea de la care sa ceremu suatu, de câtu de la curaginlu nostru, asverlindu totu de o data sî responsabilitatea pentru sângele versatu pre acei'a, cari respingu sistematice ori sî care complanare.

Ambitiunei loru personale se potu jertfí inca mii de ómeni sî cându Europ'a miscata voiesce a oprí pre beligeranti la marginea campului de macelu pentru de a convocá representantii natiunei, care sa faca o incercare de a incheiá pace, ei dicu : d'a, inse cu conditiunea, cá populatiunea acést'a, care patimesce, cá femeile aceste, copiii sî betrânii, acéste sacrificie nevinovate alu resbelului, sa nu primésca nici unu feliu de ajutoriu, cá, cându armistitiulu va fi espiratu, sa fia aperatoriloru loru impossibile, a se mai luptá in contr'a nóstra fâra de ai lasá sa móra de fóme.

Acést'a e, ceea ce siefii prussieni nu se temu a respunde la propunerile celoru 4 poteri. Noi apelâmu la dreptu sî dreptate cá martorii contr'a loru sî suntemu convinsi, ca, déca natiunea sî armat'a loru inca aru potea votá, ei aru condamná acést'a politica neumana. E pre deplinu prefiptu ca regimulu aperarei natiunale, ocupatu cu interesele imense lui incredintiate, va face totu pâna in ór'a ultima, pentru de a incheiá o pace, inse o pace démna. Regimului i s'a refusatu mijlócele, de a intrebá Franci'a : elu a intrebatu Parisulu, sî Parisulu intregu s'a ridicatu in arme, pentru de a arotá tierei sî lumei, ce póte unu poporu mare, cându sî operá onórea, vatr'a sea sî independinti'a patriei.

Nu ve va cadea cu greu, a i convinge despre acestu adeveru evidentu sî alu face de foculatiu alu observatiuniloru dvóstre, cându vi se va iví vre o ocasiune.

Cetimu in „Gazet'a de Colonia", diuariu germânu sî sustiitoriu alu invasiunei :

Dup'o relatiune facuta de curendu la ministeriulu de resbelu prussianu, numerulu soldatiloru germâni, cari se afla acum pre pamentulu Franciei, se radica la cifr'a de 856,000 ómeni, dintre cari 740,000 apartienendu Prussiei sî celoru alte state din confederatiunea de nordu.

Se facu dejá preparative pentru cartiarele de iérna pentu trupele care suntu in giurulu Parisului.

Intre altele s'au inceputu pentru aceste trupe facerea a 60,000 cojóce de pele de óia dupa cum anuntia „Militaer=Wochenblatt" intr'unulu din numerile sele.

Imperiulu Germanu.

Resistinti'a Parisului ; Luptele din Vosges.

Cetimu in urmatórele apretiâri asupr'a viitoriului imperiu germanu, asupr'a resistintiei Parisului sî asupr'a lupteloru din Vosges, intr'o corespundintia din Munich, cu dat'a de 30 Octombre st. n. sî publicata de diariulu „Corespondintia Slava" :

Ministrii Bavariei, cari au plecatu la Versailes spre a luá parte la desbaterile privitóre la nóu'a constitutiune a Germaniei, fura autorisati de regele sa tréca preste conditiunile puse prealabilu, care condusera neintielegeri intre Prussi'a sî Bavari'a.

E o septemana de cându ministrii, d. comite Bray sî d. de Pruckh, au plecatu.

Se dîce ca conferintiele de la Versailles corespundu in totulu dorintieloru dlui de Bismark, care intrebuintiéza totulu, pentru asecurarea celei mai mari puteri Prussiei.

Cându lingusirile séle diplomatice n'au nici unu efectu, elu are recursu la amenintiari pentru a si convinge pre colegii sei germani.

Câtu pentru proclamatiunea imperiului germane sub sceptrulu regelui Wilhelm, se dîce ca s'a primitu de câtra trei ministrii sî suverani din Germani'a.

Nu s'aru mai asceptá de câtu capitulatiunea

FOISIÓRA.

Fapte din Metz.

„La o óra, (in 28), armat'a francesa trebuiá sa depuna armele. Insa claus'a acést'a a fostu intardiata cu 24 de óre din caus'a neputintiei autoritâtiloru francese in presenti'a desordineloru interiori.

„Ieri la diece óre diminéti'a, artileri'a corpului alu 7-lea a intratu in posessiunea forturiloru. La o óra, divisiunea a 3-a care trebuiá sa plece la 5, spre sud-vest, a fostu trecuta in revista de câtra principele pre drumulu din Metz la Nancy, lânga Tournebride. Apoi gard'a imperiale, elit'a armatei francese, a esîtu din Metz cu armele ei, pre care le depunea la Frescati, defilându naintea principelui. Acésta onóre nu s'a acordatu de câtu gardei imperiale : totu restulu trupeloru, depunendu-si armele in arsenalele din Metz, a esîtu spre a se duce in cantonementele esteriori, unde voru asceptá pornirea loru in Germani'a. Gard'a imperiale a fostu priimita de câtra trupele prussiane cu o demnitate respectuósa, sî nici ca s'a auditu vre o vorba insultatóre, nici nu sa vediutu vre-o bucuria necuviinciósa. Insa la revista, care precedase esîrea ei din Metz, aplausele fusera scomotósa sî prelungite.

„In diminéti'a din 29, cinci soldati au muritu de fóme la Montigny pre cându statu-majorulu se asiediá totu la prandiuri splendide, sî s'a distribuitu in diminéti'a acestei dile de mâncare pre patru dile armatei intrege, care numai priimise de dóue dile intrege de mancare. De o septemâna nu mai putea avea nime cu nici-unu pretiu nici carne de bou, nici de porcu, insa in diminéti'a din 29 inainte de a fi petrunsu ceva in orasiu, pravaliele erau incarcate de carne. Se privesce cá o proba a veritâtiei acusatiuniloru ce circulau in orasiu, ca speculatorii si apropiasera mare parte din provisiuni, sî ca, déca din vreme s'aru fi introdusu sistem'a distributiunei combinata cu recuisitiuni fortiate, pre cari le facéu in cele din urma diece dîle, saru fi crutiatu multa hotia sî s'aru fi pusu politi'a in stare sa resiste o luna mai multu. La incepulu, officiârii isi hraneau caii cu pâne. De curendu, pretiurile ajunsera la maximum urmatoriu : zaharulu, 30 franci livra ; sarea, 15 franci ; siunca, 300 franci ; unu cartofu, 45 centime ; o cépa, 60 centime. Unu purcelu luatu de la Gravelotte s'a vendutu, se dîce 748 franci.

„In cursulu celoru cinci septemâni din urma se faceau ampotatiunile fâra chloroformu séu etheru, sî ranele se legau fâra accidu carbonicu.

„Suntu preste nóue-sprediece mii de raniti sî bolnavi, sî trei-dieci sî cinci de mii persóne, numai in orasiu, au muritu pre timpulu asediului, cea mai mare parte din causa lipsei de ingrijiri. Bólele dominate suntu versatulu, tifosulu sî disenteri'a. Scorbutulu n'a fostu violentu, cu tóte ca chiaru bolnavi au priimitu, in cursu de mai bine de trei septemâne bucat'a loru de calu fâra sare. Descoperirea anunciata la Sânt-Julien a unei stânce de sare erá o poveste spre a incuragiá armat'a. Spre a face sa se crédia acést'a se aruncase sare intr'unu isvoru.

„Cându se cunoscù predarea poporulu se infurià. Gard'a nationale refusà d'a pune josu armele sî, la 29 dupa amédi unu capitanu de dragoni aparù in capulu unui corpu de trupe, jurându ca mai bine va murí de câtu sa cedeze : în vreme ce Albert Collignon, redactorulu unei foi quotidiane ultra-democratica, „Diurnalu de Metz," galopá pre unu calu albu tragendu focuri din pistolu sî indemnendu trupele sa iésa sî sa caute mórtea séu victori'a, spre a evitá rusînea ce le asceptá. Erá urmatu de o dama ce cântá Marsiliesa, ceea ce produse o agitare teribile. Se imbranci pórt'a cathedralei sî mai tóta nóptea se suna tocsinulu.

„Cându aparù generalulu Coffinieres spre a-i impaciuí, i trasera trei lovituri din pistolu. In fine cu ajutoriulu a dóua regimente de linia, imprastia in linisce multimea. Insa tóta nóptea se audí strigate de mânia, de indignare sî de teróre. Femeile respectabili cutrierau ulitiele smulgendu-si perii sî calcându-si in picióre palariele sî dentelele, sî strigându cu voce tare : „Ce voru devení copiii nostri ?" Soldati beti séu nu, alergau incóci sî incolo, in grupe neregulate, cu capulu golu sî cu sabiele sfarmate, strigându, plângându. „O ! sirmane Metz ! alta-data celu mai mândru dintre orasie ! Ce nenorocire ! Ce catastrofa ne asceptata ! Amu fostu venduti ! Totulu este perdutu. S'a sfersîtu de Franci'a !" sî multe altele. Functionarii civili se intrebau dintr'o ulitia intr'alt'a : „Cine ne va fi stapânu ? Cine ne va guverná ? Unde sa ne ducemu cá sa nu vedem ruin'a natiunei nóstre ?"

„Ieri, amu statu inchisu dóue óre cu primarulu sî cu consiliulu municipale, in care timpu m'a tienutu acolo cá pre primulu streinu intratu in orasiu. In agitatiunea loru, in nesiguranti'a sî in spaim'a loru, îmi faceau multime de cestiuni. Ce voru face prussienii ? Cum se voru arangiá ? Cum va trebuí sa-i primimu ? intrebau, déca voru pretinde inca, din bucatariele loru góle hrana, pentru trupe, sî de voru fi personalu maltractati, in casu cându nu le aru fi cu putintia se procure obiectele cerute.

„Fusera asigurati immediatu aflându ca o miie de vagóne se aflau la Courcelles, gat'a a aduce provisiuni ací, sî ca erau la Londr'a fonduri spre a le venî intr'ajutoriu cá respunsu la apelurile caseloru din Briey sî alte comune, publicate acum câte-va septemâne in jurnalele englese sî americane. Armat'a asediatóre intréga a datu de buna-voi'a sea ratiunea ei de pâne spre a hrani pre prisonieri. Acestu faptu a atinsu profundu populatiunea din Metz sî a fostu de ajunsu spre a imprâstiá temerile.

„La amédi unu inspectoru alu drumuriloru de feru prussiane a facutu percursulu din Ars la statiunea Unirei, situatata o mila la sud din Metz, in vagonu, sî astadi comunicatiunea exista desaversîtu pre drumulu de feru intre Saarebruck, Metz sî Nancy. Calea suferise prea pucinu.

„Nu s'au gasitu de câtu prea pucini prisonieri nemti la Metz. Francesii nu-i padieau de locu

Parisului, pentru a se impopotiá unu imperatu Germaniei.

Parisulu fù somatu dilele acestea sa se predea mai nainte de 1 Novembre, in casulu contrariu, fù amenintiatu cu bombardarea de tóte partile. Nu credemu cá acést'a sa imóie pre Parisieni.

E interesantu sa se scie ca toti suveranii sî toti ómenii ilustrii din Germani'a au fostu invitati la Versailles spre a se bucurá de spetaclulu ce va oferí bombardarea Parisului.

Spectaclu grandiosu sî care merita d'a fi vediutu!... léta pâna unde merge civilisatiunea germana!

Cea din urma scire dela generalele Werder se acordá a anuntiá ca e in retragere. Corpulu seu de 30—40 mii ómeni aru fi suferitu mai multe perderi. Cea din urma bataie ce de-de lânga Besacionu l'opri in mersulu seu spre sud.

In spre Vosges Garibaldi si indreptéza operatiunile sî nu in departamentele Jur'a.

In acestu din urma isi concentra numai corpolu seu spre a ocupá apoi Vosges cu puteri mai considerabile.

Valea Saonei sî Loirei va fi puntutu de unire pentru corpurile de voluntari, cari curgu mereu mai alesu din Elveti'a sî din Itali'a.

Cea mai mare parte dintre densii suntu inarmati cu arme escelente.

Câtu despre bani, au banii loru proprii séu li s'au datu de câtra comitatele italiane, care s'au formatu mai cu séma la Genev'a, la Milan sî la Bâle pentru chiparea voluntariloru sî pentru organisarea plecârei loru in Franci'a.

Perderile considerabile ce armat'a bavareze a suferitu nabusîra bucuri'a provocata de capitularea Metzului.

Unu mare numeru de persóne se aretâra in doliu pre stradele din Munich. „Rom."

„L' Indépendant dela Moselle" mai da inca o scriere despre Bazaine, a unui oficiâru care prevedea evenimentele actuali:

„Déca a-siu putea sa-ti iau socotéla, iéta din parte-mi cestiunile ce-ti a-siu adresá:

„Pentru ce, la 26 Augustu, dupa ce-ti ai gradmitu pre unu singuru drumu tóta armat'a dumitéle inaintea fortului Saint-Julien, n'ai intratu in bataia pretestându ca e timpulu reu? Óre plói'a nu erá si pentru prussieni precum erá pentru noi? Sciai de buna-sému, sî nu puteai sa nu scii, ca armat'a lui Mac-Mahonu se apropiá pre la Nordu, sî crediu ca atunci ai fi reesîtu sa-i dai mân'a; inamiculu n'avea inca acele teribili baterie de positiune cari au inceputu sa ne incuie dupa câte-va dile.

„Pentru ce, la 31 Augustu, n'ai urmaritu, in cursulu noptiei chiaru, avantagele pre cari le obtienuse armat'a, sî n'ai pestratu positiunile pre cari le câstigase ea cu pretiulu sângelui seu?

„Pentru ce de atunci inca n'ai intrunitu pre unu punctu datu tóta artileri'a dumitale, tóte fortiele dumitéle spre a face o gaura? De ai fi facutu cá taurulu care, instrimtoratu, se arunca aplecându-si in josu córnele, ai fi pututu trece.

„Pentru ce, dupa ce ai luatu Maxes, nu le ai ocupatu pâna ce s'aru fi adusu la Metz imensele aprovisionâri ce erau acolo? In locu de acést'a, te ai retrasu, dupa ce ai luatu pentru stat-majoruri câti-va saci cu grâu, câte-va manuchie de paie prussienii au venitu apoi nóptea sî au aprinsu acelu imendiu incendiu pre care-lu amu vediutu cu toti. Nici o casa nu a scapatu.

„Sî acum, cu brusketie, cându ne mai remnea pre a dóu'a di, ni se vestesce ca nu mai avemu nimic'a, de totu nimic'a spre hran'a cailoru. Din neingrigire este acést'a? din neprevedere? Do alta causa este? Dupa cai voru veni ómenii. Sî totu mai ascepti?

„Ce s'a dusu sa faca generalulu Bourbaki? Unde s'a dusu? Ce s'a facutu?

„N'amu terminatu. Alte intrebâri:

„Pentru ce, la 7 Octobre, ai atu o batalia mare in câmpi'a dela Thionville? Ce voiai se faci? Sa te aprovisionezi din nou, se dice. Insa. ai ingagiatu cá totud'a-un'a lupt'a u o prea mare inferioritate la numeru a trupelor, ai opusu pucine tunuri nenumerateloru bateie ale inamicului. Cu tóte acestea, gramadindu-ti artileri'a pre punctulu atacatu, facendu ceea ce o facutu prussienii, cari au trebuitu sa te invetiece se faci, ai fi pututu face negresîtu sa taca tunurile inamicului; in locu se ingagezi câte-va regimente numai, trebuia unu corpu de armata, sî la trebuintia sî dóue. Chiaru asiá, soldatii au reesîtu prin bravur'a loru sa puna mân'a pre Grandes Tappes, unde se aflau granare bine aprovisionate. Insa succesulu nu-lu voiai; ara putea celu pucinu sa crédia cine-va astfeliu pentru ca, dupa ce l'ai obtienutu, cu sângele a o miie de soldati de ai dumitale, retragerea a fostu ordonata. Amu vediutu lucrulu sî-lu declaru infamu.

„Ce insemnéza acele consilie de resboiu pre cari le tieni cu capii de corpuri ai armatei sî cu generalii? Se dice ca intr'unulu din aceste consilie s'a discutatu capitularea. Adeveratu este? o póte cine-va crede, pentru ca, astadi chiaru, cineva care 'ti esre fórte de aprópe a respunsu la afirmatiunea unui oficiâru din gard'a mobile, care spunea la cafenéu'a parisiana ca a-ti votat'o cu unanimitate. Ve insielati, domnule, numai a trei'a parte au votat'o."

„In fine, iéta cestiunea cea mai seriósa: Pentru ce n'ai obositu, hârtiuitu, pre fia-care óra, armata inamica de blocare, prin esiri cu fortie pre câte unu punctu? 'Ti erá usioru acést'a, pentru ca, ocupându cerculu centrului de impresurare, putai pre fia-care di, in fia-care óra, déca nu se aibi succese decisive, celu putienu se faci se sufere armát'a asediatore perderi cari pucinu câte pucinu, aru fi sleit'o, aru fi desmoralisat'o. Celu mai pucinu 'ti ai fi pututu asigurá aprovisionarea din nou din spinarea inamicului.

„N'ai facutu nimic'a, sî de asta di preste câte-va dile nu vei mai avea nici unu mijlocu a mai combate.

„Chiaru asiá nu comptá pre noi, nu ne vei vinde cá pre o turma de miei. Dumneata sî acolitii dumitele, veti fi judecati intr'o di. Dea Dumnedieu sa ve puteti aperá!

Metz, 12 Octombre, 1870. d. „Tromp."

Varietâti.

*** Bibliograficu. Dóue opsióre mici dupa esteriorulu loru au immultitu literatur'a nóstra natiunale. Dlu Dr. P. Vasiciu a tiparitu in anulu acest'a: Catechismulu sanetâtiei (igiena dietetica) cu intrebâri sî cu respunsuri in unu stilu popularin preceputu mai de ori ce românu. Fotu asiá este celalaltu: Catechis-

---

cându puteau sa le dea drumulu. Ieri sér'a, paresindu Metzulu, amu insemnatu in figur'a soldatiloru nemti unu aeru evidentu de satisfactiune, sî nimicu mai multu. Oficiârii sî soldatii cari erau preste mesura in tóte pârtile piecei, toti, chiaru cei ce erau beti, ceea ce erá cu totulu raru, aveau expressiunea de profunda intristare sî privirea unei sfidari orgolióse. Acésta din urma expressiune erá rara cu tóte acestea, sî nu se vedea decâtu la oficiârii cei mai tineri.

„Aflu ca perderile francesîloru in morti in diversele afaceri de la 18 Augustu, adunati la mortii din orasiu din causa de bóla, suntu de 42,000 ómeni. Bazaine a refusatu generós'a positiune a lasá tóte trupele sa depuna armele in afara de lucrâri dinaintea invingatoriului, in locu de a le lasá in arsenalu. A declaratu ca nu póte garantá despre purtarea loru in acestu casu. Gard'a imperiale singura sî a mantinutu disciplin'a cá sa póta fi judecata demna d'a se trece in reviste sub arme. Locuitorii n'au incetatu de locu d'a sperá pâna in fine ca va sosì armat'a lui Bourbaki, din Lille, insa trupele, de câte-va septemâne nu mai puteau fi insielate, pentru ca avéu mai bune informatiuni de la ante-posturile nemtiesci. De ací venea demoralisarea, datorita principalmente fómetei, de care se plângeau in gur'a mare sî amaru oficiârii loru.

„Ieri, la 4 óre dupa amédi, Bazaine a traversatu Ars in drumulu despre Wilhelmshohe, intr'o trasura inchisa, insemnata cu numele seu sî escortata de mai multi oficiâri din statu-majorulu seu calari. Femeile din satu aflasera despre sosirea lui sî l'au primitu cu strigate de: „Tradatorule! Lasiule! Siérpe! Hotiule! etc. „Unde ne suntu barbatii pre cari i ai tradatu? Da ne inapoi copii pre cari ni i ai vendutu!" Au atacatu chiaru trasur'a, i au spartu chiaru giamurile cu pumnii sî i aru fi facutu urîta partita fâra intervenire gendarmiloru prussiani.

Acum trei dile cânda v'amu tramsu intâi'a nuvela a capitulârei, vorbému cu fie-care in drumulu meu despre realitatea de mirare pre care o luasara pâna ací dreptu scomote fâra consistentia. Oficierii nemti me tienu astadi i densii contr'a placerei mele, câci me grabescu pre cându poporulu francesu blastema pre acei brigadi. Suntu inca multi ómeni cari nu voiesc sa créda in aceea ce s'a intemplatu. Ei sunt convinsi ca Metz trebuiá sa aiba provisiuni pentu diece cinci-spre-diece sî chiar dóue-dieci de ani. Cu tóte acestea ratiunea civililoru erá de 400grame de pâne pre di sî a soldatiloru de 150 âna la 200 grame de pâne cu 75 grame de calu. Impresiunea generale actuale in tiéra este ca Franci'a nu mai esista. Se crede ca Parisulu va resistá sî mai pucinu de câtu Metzulu; cei ce se gadescu mai multu credu ca resboiulu nu se va fersí prin luarea Parisului. (Corespondintia prin. „Daily News").

Mórtea orfanei.

Eséra sî velulu pre vale se intinde
Sfirulu sioptesce prin suavele flori
Sî nóptea lumine pre ceriu 'si aprinde
Sî varsa din ochi mereu lacrimiori.

Spre stâna pastoriulu cu turm'a grabesce
Sî glasulu de flueru ne spune alu seu doru,
Din valea profunda unu eco vorbesce
Sî tonulu se pierde in codri usioru.

Drumasiu se opresce din câli peregrine
Sî 'si pléca a sea frunte p'a câmpului crimu,
Sî totulu adorme in visale line;
In nópte repausa a dilei suspinu.

O voce se aude plângendu pre o stânca
Sî tonulu vibreza, prin codru perdutu,
Versându in a noptiei tacere adânca
O gele profunda de unu omu abatutu.

Sî cine se plânge in gelnice siopte
Cându nimene turbura a noptiei misteru?
E geniulu ce plânge in mediulu de nópte
Virtutea ce trista a mersu câtra ceru?

Prin noori plutesce a noptiei regina
La foculu ei palidu in giuru-mi privescu,
Vedu stându o copila p'o verde colina;
Din ochii de lacrimi torinti isvorescu.

Deasupra-i o ramura verde se lasa
Cu frundia bogata pre unu vescedu mormentu.
Spaimenta tacerea, copilei nui pasa,
Ea varsa 'n plângeri alu seu sentiamentu:

O muta colina, in lacrimi scaldata,
Ce acoperí sub glia totu traiulu meu linu,
Sub tine repausa acei ce odata
In lume m'a strinsu lânga dulcele sinu.

Ah! muma sî tata! sublime cuvinte
Gravate in sinu-mi de unu tristu suveniru!
In nópte, in diua-p'a vóstre morminte
Me intimpin' Auror'a sî a serei sefiru.

Varsu rîuri de lacrimi pre gli'a tacuta
Sî jun'a mea fatia se usca mereu,
Se 'nclina viatia-mi de viscoli batuta
Cá crimulu ce cade in subventulu celu greu!

Sî nimene 'mi sterge din palida-mi fatia
O lacrima numai din câte amu plânsu,
Vai sinulu teu mama acum'a e ghietia
Iubirea-'ti ferbinte in grópa s'au stinsu.

Sî lun'a din eteru cu corulu ele
Privesce gelinda la mine in josu.
Sî eculu respunde suspine-le-mgrele,
Dara ómenii-si uita de traiu-mi dulosu.

Umblai abatuta in lumea tirana,
Câci nu me primesce pre sinui streinu,
Primesce tu muma pre fat'a 'ti orfana
N'audi cum se frânge in doru sî suspinu.

Ah anima-mi geme, amaru se isbesco
Durerea funesta in sinu m'a lovitu;
Deschidete grópa sî in sinu me primesce
Sî-mi curma alu dileloru cursu retacitu!

De odata tacere tacere domnesce 'n vale
Sî lun'a s'ascunde sub velulu noptosu,
Unu eco mai tremura glasulu de giale
Sî tonulu espira in codrulu frundiosu.

Copil'a orfana espira a se vietia
O stéua-'n cadere 'si stenge alu seu focu
Sî lumei arata a dilei rosetia
Arata'n dorere funestulu ei locu.

Avr. Arménu.

mulu antropologicu carele, precum sî celu dintâiu e tiparitu in tipografi'a lui Steger in Temisiór'a. Ambe se afla de vendiare la autorulu in Temisiór'a sî pretiulu unui este 25 cruceri. Lips'a de a respandí cunoscintiele atâtu de momentuóse pentru starea sanitaria a poporului, care este avisatu, in cea mai mare parte la ajutoriulu seu, ne indémna a recomandá aceste cârti, ce contienu o multime de reguli, cari invétia pre omu cum sa-si pastreze sanetatea. Le recomandamu sî pentru aceea pentru ca elo deschidu cetitoriului ochii spre a vedé sî cându e momentulu de a chiamá ajutoriulu médicului sî gonesce prejudetiulu ce lu are poporulu câtra medici. Amu dorí cá sa putemu vorbí sî mai specialu despre amendóue opurile aceste.

*** Locomotivulu „Cibiniu“ a inceputu eri a face servitii la cladirea drumului de feru intre Sabiiu sî Ogn'a.

*** (Imprumutulu ungurescu pentru drumuri ferate,) pre care det'a acù trei ani ilu votà astfeliu, ca elu se realiseie pentru tiéra in argintu 60 de milióne fl. cu 6%, — dupa cum arata dlu Horn in „N. Fr. Lloyd“ cu date oficiali, s'a realisatu astfeliu, in câtu elu apésa tiér'a cu efeptive 85,101,160 fl. in argintu, iér' cu agiulu, computendu acést'a numai cu 20 la suta, acelu imprumutu face 102,121,920 fl. v. a. Deci prin operatiunea guverniului, tiér'a dupa acelu imprumutu, despre carele la tempulu seu se buciná in lume ca are se fie fórte eftinu, are unu deficitu, o dauna de 25,016,244 fl. 40 xr. in capitalu; iér interese platesce preste siese milióne, sî cu amortisatiunea preste siepte milióne! —

*** (Premiu pentru o novéla.) Redactiunea „Familiei“ publica premiu de siese galbeni pentru cea mai buna novéla originala. Terminulu concursului e 28 Decemvre c. n. Novelele istorice séu cele poporale voru avé preferintia.

*** (Despre aplicare femeiloru.) Fói'a oficiale din 11 Nov. publica urmatóriele date relative la aplicarea femeiloru in oficiele postali sî telegrafice: „Pâna acum'a se numiau femeile de magistre postale numai pre bas'a unoru drepturi vechi, strinsu legate de statiunea postale, cu indetorirea inse, ca oficiulu postalu se-lu administreze prin espeditori postali esaminati sî jurati. In timpulu mai nou inse, s'a delaturatu acésta conditiune restrinsa, incâtu femeile potu acum inse-si in persóna ocupá si conduce oficiulu postalu, déca voru fi depusu esamenulu relativu la acésta specialitate. Cá adjuncte potu funciuná fâra acestu esamenu, déca se tienu de famili'a magistrului postalu. Pre basea acestui sistemu nou se afla astadi la postele din Ungari'a 52 femei aplicate in functiune publica. Cá telegrafiste s'au calificatu pâna acum 7 eleve, din cari un'a este dejá denumita.

*** O convorbire curiósa, se dice ca aru fi avutu locu intre unu românu tieranu sî altulu orasianu cu ocasiunea ultimei visite a M. S. Domnitorului, Carolu I, la Tecuciu.

Tieranii in mare numeru fiindu adunati intru intimpinarea M. Sele, dupa obiceiu, unulu dintre ei dupa o asceptare in desiertu de a fi cercetati sî ei, aru fi intrebatu, se dice: Adeveratu este, jupâne, ca aru fi venitu M. Domnitorulu? asiá este; tieranulu: te rogu, spunemi care erá M. S.? i s'aru fi respunsu: M. S. erá acelu teneru frumosu cu peptulu plinu de ordini sî cavalerie; nu te potu crede, respunse tieranulu: „M. Sea cându veniá, noi asiá scimu de alte-dâti de cându alti Domnitori, avea obiceiu a ne intrebá sî pre noi: déca suntemu sanetosi noi, sî chiaru vitele nóstre, déca avemu pâne, déca anulu a fostu bunu in róde, déca nu avemu nedreptatîri din partea deregatoriloru, déca nu suntemu pré incarcati cu birurile, déca nu suntemu asupriti in alte feliuri de câtra cei mai puternici. Póte amu fi avutu sî noi a ne plânge de câte ceva.“ Tieranulu crediendu-se totu amagitu, mai intrebà, déra vediendu ca i se respunse totu asiá, a remasu in tacere .... facendu unu semnu posomoritu de mirare!!!

*** Uneltele teribile din Parisu. Amu vorbitu dejá de unele din inventiunile, care au — dupa spus'a inventatoriloru sî reclamele facute — sa scape Parisulu sî sa inlocuiésca cu avantagiu armat'a.

Iéta, dupa diuariulu „Poporulu francese“, list'a completa a uneltelorn d'acestu feliu, supuse pâna acum comissiunei de geniu civile, cu resiedinti'a la conservatoriulu de arte sî meserii:

Mitraileus'a Montigny, care arunca 481 glóntie pre minutu — mitraileus'a dîse de Meudonu nu arunca de câtu 155. Acésta mitraileusa fu adoptata sî in acestu momentu se fabrica unu mare numeru dintrensele.

Mitraileus'a Marklerberg, o mitraileusa portativa care arunca 250 glóntie pre minutu.

Mitreileus'a Durându — inca in stare de esperimentare. — Prafulu de pusca e inlocuitu cu vapóre sî póte aruncá la distantia de 400 metrii 60 glóntie pre secunda adica 3,700 pre minutu.

Bombele Monestrol, obusuri perfectionate, dintre care fia-care póte pune o mia de inamici in stare d'a nu se mai poté bate.

Bombele incendiare ale dlui Gaudin, destinate a fi áruncate de balóne speciale: ele aru avé de efectu distrugerea aprovisionâriloru sî careloru inamice.

Bombele asfisiante: au curiósa proprietate d'a nabusi, in cursu de mai multe óre, intr'o circumferintia destulu de intinsa, pre persónele pre care nu le au ucisu. Au fostu adoptate de comissiunea de geniu civile.

Aprindietórea Satan, care póte pune in flacari unu corpu intregu d'armata, la departare de 4—5 chilometre.

Focului gregicu alu dlui Beaume: bombe incendiare, care ardu sî pustiescu totu ce intalnescu, fâra s fia cu putintia a le mai stinge. Se potu aruncá la fórte mare distantia.

Minele esplosibile ale lui Dieheim, care potu face se sara in aeru in mare departare regimente intregi.

Torpilte subterane, caro 'si asverla proiectilele in modu oblicu, la naltime d'unu statu de omu, sî potu in câteva secunde se nimicésca bataliuni.

Lipsescu din acésta nomenclatura cutiele cu mitralie fabricate de casa Cail sî cu care s'aru puté pré bine serví in locu de proiectilele pentru incârcarea unoru tunuri.

Mai lipsesce nc'o unelta fórte ucidietóre, de inventiune american, care a fostu esperimentata de curendu la poligonu Vincenes, in presinti'a generalului Vinoy sî a unei comissiuni sciintifice.

*** **Insciintiare.** Adunarea generala a reuniunei femeiloru române in Brasiovu se va tiené in anulu acest'a, cá sî o alta data in 7/19 Nov. a. c. la diu'a onomastica M. S. Imperatesei Elisabet'a. Inalt'a persóna a Reuniunei. — Dupa participarea la serviciulu ddieesc celebratu in biseric'a S. Nicolae din Scheiu, on. membre ale reuniunei se voru aduná la 9 óre a. pr. in sal'a cea mare a gimnasiului romanescu.

Ací se va reportá despre lucrârile comitetului din decursulu anului acestui'a sî despre starea actuala a fondului reuniunei, se vor luá in desbatere propunerile aduse etc. sî se va alege comitetulu de 12 pentru urmatorii trei ani.

On. Membre ale acestei reuniuni suntu dara poftite, a participá in numeru câtu se póte de mare la adunarea generala.

Totodata suntu rogate on. dómne, are au facutu colecte in folosulu fondului reuniunei, a tramite contributiunile incasate, spre a se considerá in bilantiulu generalu.

Brasiovu in 14/26 Octombre 1870.

Comitetulu reuniunei fem. române.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la scól'a confessiunala romana greco-orientale din Heturu, protopresbiteratu Sighisiórei, cu carea suntu impreunate urmatórele emolumínte:

1. Salariu anuale de 100 fi v. a.
2. Cuartiru bunu sî comodu in noulu edificiu scolasticu,
3. Lemne de focu de ajunsu,
4. O gradina de legume,
5. Unu locsioru de cucuruzu, ce se va ará, semená sî sapá din partea comunei bisericesci,

se deschide prin acést'a concursu cu terminulu 20 Novembre c. v. cu aceea, ca competîtorii, avendu cualificatîunea receruta pentru scóla sî biserica, se-si indrepte concursele, instruite cu atestatu de botezu, de cualificatîune sî eventualminte de serviciele portate pàna acum, la P. Protopresbiteru locale Zacharia Boiu in Sighisiór'a.

Heturu 1 Novembre 1870.

Comitetuln parochialu gr-orient.

Zacharia Boiu m. p.
(92—2) Parochu sî Presiedinte.

Concursu.

La scól'a populara româna gr.-or. din comun'a Hasiufaleu, protopresbiteratulu Balosiului, este de ocupatu statinnea invetiatorésca, impreunata cu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. care se scóte prin rapartitie de la poporu, cu cuartiru liberu in localitatile scólei, sî gradina pentru legumi de ajunsu. Din care salariu va avé invetiatoriulu a-si cumperá lemnele trebuincióse de incalditu, sî a purtá servitiulu de cantoru.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa fie clerici, séu pedagogi absoluti, sî a-si trimite concursele loru instruate dupa prescrisele „Statutului Organicu“ Par. Adm. protop. Ioanu Gheaj'a ca parochului localu pâna la 29 Octobre a. c. st. v.

Hasiufalau 13 Octobre 1870.

(90—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din urmatórele comune, se escrie concursu pâna la 30 Oct. a. c. sî anume:

1. Heghigu cu salariu 200 fl. v. a. cuartiru liberu sî 2 orgii lemne.
2. Vam'a-Bnzeulni cu 80 fl. v. a. sî cuartiru.
3. Doberleu cu 80 fl. v. a. sî cuartiru.
4. Ozunu cu 80 fl. v. a. sî cuartiru.
5. Magerusiu cu salariu 100 fl. v. a. sî cuartiru.
6. Apati'a cu salariu 60 fl. v. a. sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá acestea statiuni sa si tramita suplicele, cu atestatele scolare, ca au absolvatu cursulu pedag. séu celu putienu gimnasiulu inferioru.

Brasiovu in 15 Octobre 1870.

Ioanu Petricu.
(89—3) protopopu. sî Inspectoru scol. district.

Nr. 2442
civ.

Edictu.

Judecatori'a districtuale a Fogarasiului cá foru reale a concesu cu resolutiunea dtn 19, Septembre a. c. Nr. 2442|civ. vendiarea esecutiva a realitâtiloru lui Georgiu Helsdörfer, constatatóre din unu fenatiu sî pasiune sub Nr. topg. 5445, 5446. si 5447 comasáte, cu o suprafacia de 1 jugaru 44□° trase dejá in esecutiune, si pretiuite cu 120 fl. v. a. si ale lui Martinu Roth constatatóre din un'a casa sub Nr. c. 268 sî pamentu lânga aceea sub nrii topg. 5624, 5625, 5626, asemenea comasate cu superfacia de 490 □° pretiuite judecatoresce cu 280 fl. v. a. tóte aflatóre pre teritoriulu Brannului in comun'a Moeciulu inferióre pentru acoperirea pretensiunei lui Nicolau Steriu din Brasiovu per 252 fl. v. a. s. c., — ceea ce se aduce prin acést'a din partea subscrisului la cunoscintia publica, cu adaugere, ca spre scopulu acest'a se defige dóue termine pre 10-lea Decembre a. c. sî pre 10-lea Ianuariu 1871 c. n., totu de un'a diminéti'a la 10 óre, la faci'a locului in comun'a Moeciulu inferióre, la cari se voru licitá realitatile descrise sub urmatórele conditiuni:

1. Mai intâiu se voru vinde realitâtile lui Georgiu Helsdörfer strigându-se la olalta cu valórea pretiului de 120 fl. v. a. si neacoperinduse pretensiunea, se va pasí sî la vendiarea realitâtiloru lui Martinu Roth cari asemenea se voru strigá la olalta cu pretiulu estimarei de 280 fl. v. a.

2. Realitâtile numite se voru vinde la terminulu intâiu cu valórea de pretiuire, iéra la alu doilea terminu sî sub pretiu.

3. Fie-care licitante are a depune ca vadiu 10% din pretiulu strigarei la mân'a comisariului judecatorescu.

4. Pretiulu compararei are a se depune pre diumetate indata dupa finitulu licitârei la mân'a comisariului judecâtorescu ierá ceealalta diumetate in 14 dîle.

Conditiunile mai de aprópe se potu vedé la judecatori'a sengulara in Zernesci.

Totu de odata se provoca toti acei'a, cari credu a avé vre-unu dreptu de proprietate ori altu dreptu, séu drepturi de prioritate asupr'a acestoru realitâti, cá se-si presentéze actiunile loru de reclamatiune in 15 dîle dela diu'a din urma a publicârei edictului la subscrisulu, ca a din contra neimpedecându acele cursulu esecutiunei se oru avisá numai la superplesulu ce va remâne din sum'a de vendiare.

Zernesci in 29 Octombre 1870.

Penciu
(9—3) Jude sing. cá comis. judecat.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Noemvre 1870.

Metalicele 5%	55	65	Act. de creditu	244	80
Imprumut. nat. 5%	65	40	Argintulu	122	75
Actiile de banca	719		Galbinulu	5	99

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 89. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 8/20 Noemvre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Festivitate

bisericésca pentru diu'a onomastica Majestâtiei Sele Imperatesei si Reginei **Elisabet'a** s'a seversitu ieri in biseric'a nóstra din cetate.

Sa cetimu cu totii.

Acum credu ca suntemu indreptatiti a vorbí in cestiunea acést'a mai departe fâra vre-unu scrupulu ca ne folosimu de o idea adusa de altii pre tapetu. Si fiindu ca lucrulu este asiá de maturu incâtu preste optu dile are sa intre in viétia, vestimu cu bucuria publicului de aici din locu mai intâiu si apoi celui din afara, ca aici in Sabiiu dupa trecerea a optu dile se va deschide unu ciclu de prelegeri publice. Despre resultatulu prelegeriloru in tóte pârtile sele séu ramii sei nu avemu dreptu sa vorbimu acum positivu nimic'a. Atât'a scimu inse ca acest'a este unu modu fórte corespundietoriu de a accelerá latirea cunoscintieloru mai iute si mai usioru. Unulu cetesce mai multe opuri despre óresi-care rami ai sciintieloru si cunoscintieloru reali si cu esenti'a lecturei séu cetirei sele se presentéza unui publicu óre-care. Cu acést'a inlesnesce pre toti ascultatorii a scí si a cunósce ce e mai de lipsa de sciutu si cunoscutu si cu prelegatoriulu au cetitu cu totii materi'a prelesa. Ce bine aru fi cându amu audí ca in iérn'a acést'a se facu prelegeri de aceste in tóte cetâtile si orasielele.

Dar la tiéra ? Ací barbatii potriviti de a prelege in modulu acest'a suntu mai putieni si aru fi ingreunatoriu pentru unulu séu doi sa culéga din opuri mari si diverse materialu pentru tratarea vreunei teme de feliulu celoru amintite mai susu si din caus'a, ca opurile de lipsa nu suntu asiá la indemâna. Cu tóte aceste si la tiéra se póte face ce-va. Avemu vre-o câte-va foi periodice avemu cârti opuri. Acele si aceste, câtu de câtu, dara totusi coprindu objecte de cetitu si preotulu, invetiatoriulu si carturarii cei-lalti de cari suntu acum multiamita Dlui in fia-care satu câte câti-va se cetésca si esplice ómeniloru din trensele.

Poporulu nu va primí póte la inceputu bine feliulu acest'a de petrecere alu noptiloru celoru lungi de iérna. Ai ce-si voru luá ostenél'a sa procéda asiá nici unu caute cá de indata sa vina comun'a intréga in giuru-le si sa asculte cetirea foiloru periodice, ci sa caute cá vre-o câti-va ómeni statornici cu unu gustu desvoltatu spre ce e bunu si folositoriu sa castige pentru ide'a lecturei. Acesti'a prin cunoscintiele ce le voru comunicá ei mai departe voru devení propagatori celoru-lalti. Acesti'a ceilalti voru incepe a se interesá si ei, si voru asculta cu placere si mai bucurosu unu lucru folositoriu pentru densii, decâtu cá sa siéda, sa pipe si sa petréca tempulu in vorbe zadarnice, ce nu aducu nimenui nici unu folosu, decâtu paguba morale. In tipulu acest'a tóte adunârile de iérna s'aru preface in nisce cassini rurali unde se potu cetí si foi si cârti folositórie.

Procederea acést'a, aflându intrare la tiéra in societatea poporului nostru aru imputiná fórte multu reulu ce provine de acolo, ca regimele din trecutu nu s'au interesatu de locu de cultur'a poporului românu, ba a cautatu din puteri a o impedecá. Cei multi, cari nu sciu carte si prin urmare nu sciu cetí nu aru fi cu totulu straini de ceea ce se scrie in foi si cârti. Ideile loru aru capetá alta directiune, altu câmpu mai largu si mai variu, si cu aceste ori-ce intreprindere salutaria aru prosperá mai curendu: pentru ca aru prosperá poporulu, fâra de carele in cele din urma nu se póte face nimic'a, unde se cere unu ajutoriu mai mare si mai intensivu. Sa cetimu dara poporului, câci cetindu-i cetesce si elu cu noi, si asiá **cetimu cu totii***)

*) Vedi si Sabiiu etc.

Sabiiu 6 Novembre. (Scolasticu). Consistoriulu nostru archidiecesanu a emisu câtra inspectorii districtuali si locali de scóle confessiouale unu circulariu de urmatoriulu cuprinsu :

Inaltulu Ministeriu reg. ung de instructiune prin decretulu seu ddto. 24. Septembre a. c. Nr. 21.555 incunosciintiéza pe Consistoriulu nostru archidiecesanu, ca au insarcinatu pe inspectorii reg. de scóle, a se ingrijí de infiintiarea de scoli pentru tinerii adulti (inaintati in versta), cari sà invetie cetirea, scrierea si computulu, promitienduse invetiatoriloru din asemenea scoli o remuneratiune din vistieri'a statului, si recuira totodatu pe acestu Consistoriu, ai dá ajutoriu la intreprinderea acést'a. Consistoriulu nostru archidiecesanu, pre câtu scie apretiá cri[illegible] pasiu, ce se face in interesulu invetiamen[illegible] populariu, pe atâtu nu póte aprobá nisce dispositiuni, cari se facu unilateralminte, si asiá dicându se octroiaza cu vatamarea autonomiei de scóle confesionali.

Consistoriulu nostru archidiecesanu precum in tóte afacerile sale, asiá si in acést'a nu póte parasí, chiar' in interesulu invetiamentului poporalu, terenulu seu legalu, ci pe bas'a concluseloru sinodali si congresuali aduse in caus'a instructiunei preste totu, dar si in intielesulu legei 38 din a. 1868 §-fu 11. voiesce se pasiasca si in afacerea acést'a prea momentuósa.

Din aceste puncte de vedere Consistoriulu nostru archidiecesanu, aducându dispositiunile susamintite ale Inaltului Ministeriu reg. ung. de invetiamentu la cunoscinti'a Inspectoriloru districtuali si locali de scólele nóstre confesionali, Ve provóca, cá fara intardiare punânduve in co'ntielegere cu preotimea, cu invetiatorii si inteleginti'a nóstra din fiacare comuna, sà ve sfatuiti si sa staruiti prin tóte mijlócele, de care dispuneti, cá in fiacare comuna tinerimea inaintata in ani (de sexulu barbatescu si femeescu) de religiunea nóstra, carea n'au invetiatu in prunci'a loru, sà se adune la anumite dile—in dumineci si in serbatori — séu si in tóte serile de érna la unu locu potrivitu, d. e. in scól'a nóstra, unde invetiatorii nostrii seu chiar' si preotii voru fi indatorati a le propune cetirea, scrierea si computulu. Pentru acoperirea speseloru, ce se voru face cu aceste prelegeri, precum si pentru remuneratiunea invetiatoriloru sà se faca colectiuni de bani, séu in naturale intre crestinii nostrii, si Consistoriulu e convinsu, ca fiacare crestinu bucurosu va dá unu cruceriu séu doi in interesulu invetiamentului; de alta parte éra i place a crede, ca fiacare invetiatoriu, preotu séu altu carev'a, care s'aru ostení in afacerea acést'a, 'si va afla cea mai mare remuneratiune in multiumirea aceea sufletésca, ce o vá simtí, vediendu pe coreligionarii si conatiunalii sei cetindu si scriindu.

Cumca poporulu nostru este petrunsu de insemnatatea invetiamentului, si cumca scie, ca caus'a principale a seraciei si inapoierei lui intelectuale au fostu si este lips'a de invetiatura, despre acést'a numai incape nici o indoiala, acést'a o dovedescu proverbele lui despre puterea sciintiei,—si cumca are capacitate si inclinare spre invetiatura, aceea si strainii au recunoscut'o, numai ocasiune sà i se dee.

Rendulu este dar' la noi, la preotime si preste totu la inteleginti'a nationale, cá sà ne facemu datorinti'a, tóte se cercamu, tóte mijlócele sa le intrebuintiamu spre a inlesni poporului nostru luminarea spiritului seu.

In fine Inspectorii districtuati si locali de scólele nóstre confesionali suntu insarcinati cu ducerea in deplinire a celoru cuprinse in acestu circulariu, si pana in lun'a lui Martie 1871 suntu provocati a referá acestui Consistoriu despre resultatele acestei intreprinderi, si anume: in câte comune s'au tienutu prelegeri cu tinerii adulti? câti tineri au frecuentatu prelegerile acestea ? si care invetiatoriu séu preotu au escelatu in acésta privintia ? precum si care dintre inteligentii nostrii au îmbratisiatu acestu lucru ?

Evenemінte politice.

Situatiunea a devenitu in urm'a pretensiuniloru russesci de totu seriósa, Mirarea care si-o a esprimatu Bismark, póte fi numai prefacutu; câci cu greu se póte presupune ca cancelariulu confederatiunei nordice, care altu cum e consacratu in întregile viitoriului cá actoru principale séu si cá regissore superioru, nu aru fi avutu informatiuni despre scopurile Russiei, in câtu acelea sa lu fi surprinse; intre altele diplomati'a russésca nu va fi asiá de naiva, a crede, ca va legá ochii cartiarului principale nemtiescu cu câte-va orduri si titule de maiesiali. Afirmarea acést'a nu se nimicesce prin nimic'a, ca cabinetulu din Petrupole s'aru fi ivitu cu pretensiunile sele, fâra de a se fi intielesu mai nainte cu Prussi'a, asiá, dupa cum acést'a o a facutu. Intre altele noi vomu fi cei dintâiu care ne vomu bucurá sinceru, déca Prussi'a nu va remanea pre lânga „mirarea“ simpla, ci va ajutá a scapá Europ'a de unu resbelu, prin o insocire a sea cu cele-lalte poteri garantatóre.

Dupa cum stau lucrurile acum'a, trebuie sa considerâmu si casulu, in care Austro-Ungari'a aru fi silita, a intrá in actiune.

Déca acéstia nu — s'aru potea evitá, amu avea a face o propunere simpla, basati pre esperintiele facute in carier'a nóstra publicistica, regimului din Bud'a-Pest'a. Tóte câte s'au semnificatu in foile guvernamentele de necesarie, s'au combatutu prin foile opositiunale cu zelu neobositu cá pre deplinu supenflue. Ce s'a aperatu acolo cá adeveru, trebuiá sa se perhoresceze aicea chiaru si din caus'a metodei de neadeveru. Daca e regimulu magiaru pre deplinu convinsu, ca fâra de resbelu nu póte trece, sa combata simplu in foile sale necessitatea de a nu luá parte la resbelu si noi ne potemu remasí, ca foilo opesitiunale va perhorescá asiá ceva de frica, infamia si tradare. Proverbulu parva sapientia regitur mundus nu si a perdutu tóta indreptatirea, macar' de in tempurile mai nóue se recere, pentru de a potea câstigá resultate, pre lânga pucintica intielepciune si o dosa mare de viclenia excuisata.

Contele Beust s'a reintorsu din München in 13. Intre Vien'a, Londr'a si Kostantinopole jóca telegrafulu necontenitu si cu deosebire se pare Turci'a a fi resoluta a pasi energice contr'a pretensiuniloru russesci. Ea a facutu in 13, in Vien'a pasi de totu momentosi, spre a câroru mai buna intielegere voimu a reproduce aici câteva acte referitórie la cestiune. A dóu'a aclusa a contractului, pre care Russi'a nu o mai tiene de obligatóre suna :

Art. 1. Inaltele poteri contrahende (Russi'a si Turci'a) se oblége reciproce, a nu intretienea in marea négra alte nai de resbelu, de câtu acele, a câroru numeru si marime e prefiptu aici mai in josu.

Art. 2. Inaltele poteri contrahende si reserva dreptulu a intretienea fia-care in marea numita 6 vapóra de 50 metri lungi si de celu-mai multu 800 poloboci si pantru vapóre mici séu nai de vantrele fia care de 200 poloboci.

Art. 3. Invoial'a de facia, care e o aclusa a contractului capitale incheiendu astadi in Paris, se va ratificá si ratificatinnile se voru schimbá in restempu de 4 septemani, déca nu mai curendu.

Documentulu acest'a l'a subscrisu plenipotentiatii respectivi sî provediutu cu sigilulu insemnieloru loru.

Paris, 30. Martie 1856.

Orloff. Brunnow. Aali. Mehemmed Djemil.

Despre acestu contractu adausu se dice deci in art. 14 alu contractului principale:

Art. 14. De óre ce Majestâtile Sele imperatulu tuturoru russiloru sî sultanulu au incheiata o conventiune privitóre la prefigerea numerului sî marimei aceloru nai mici, care se receru spre seversîrea serviciului ripalu, a câroru intretienere ei sî reservu, se alatura acésta conventiune contractului presinte sî acést'a conventiune va avea potere sî valóre, cá cându aru fi o parte intregritóre a acestui contractu. Deci ea nu se póte abrogá sî modificá fâra consemtiementulu poteriloru, ce subscriu contractulu de facia.

Spre deplin'a sigurantia a Turciei au incheiatu dupa aceea Franci'a, Angli'a sî Austri'a in 15 Aprile 1856 urmatórea conventiune:

M. Sea regin'a regatului unitu, Angli'a sî Irlandi'a, M. Sea imperatulu Austriei sî M. Sea imperatulu francesiloru — insufletiti de dorinti'a de a regulá intre sine pasii comuni, cari aru trebuí sa-i faca, cându pactulu parisianu s'aru sparge, au denumitu spre acestu scopu plenipotentiatii loru etc. earii dupa schimbarea plenipotentieloru loru au decisu urmatorii articoli:

Art. 1. Inaltele pârti contrahende garantéza particulariu sî comunu independinti'a sî inviolarea imperiului otomanu, ceea ce e amintitu sî in contractulu incheiatu in 30 Martie 1856 in Paris.

Art. 2. Fia-care violare a dispusetiuniloru contractului numitu se va considerá din partea poteriloru subscrise in contractulu de facia de casus belli. Acestea se voru pune in intielegere cu Inalt'a Pórta despre mesurele care voru fi necesarie sî voru dispune ea-menatu folosirea puteriloru loru pre uscatu sî mare.

Art. 3. Pactulu de fatia se va ratificá sî ratificatiunile sa se schimbe, in restempu de 14 dile, déca nu se póte mai curendu, in Parisu.

Parisu, in 15 Aprile 1856.

(Urméza subscrierile.)

De óre ce deci Russi'a a desfiintiatu arbitrariu acel'a contractu aclusu, care in poterea art. 14 a contractului princ. e de a se considerá de egalu celui din urma sî de óre ce in poterea art. 2. alu conventiunei susatinse din 15 Aprile 1856, unu atare pasiu trebuie sa lu considere Austri'a, Franci'a sî Angli'a de casus belli, s'au adresatu Inalt'a Pórta catra aceste trei poteri cu intrebarea, ca considera ele acea conventiune inca de sustatóre sî abligatóre si in casu ca nu, ce au de cugetu a intreprinde in intielesulu art. 2., cu privintia la folosirea poteriloru pre uscatu si mare spre sustienerea contractului. Prin acést'a a intratu cestiunea intr'unu stadiu decisivu si respunsulu aceloru trei poteri caro nu póte zabovi multu tempu, ne va deschide o perspectiva destulu de chiara in viitoriulu prossimu.

Alianti'ain Orientu.

Cetimu in „Inform." sub acestu titlu urmatórele:

Amu fostu primii a semnalá miscârile sî diplomatice sî de ostiri din spre Prutu.

Guvernulu nostru a intrebatu pre Consululu rusescu de suntu adeverate scirile ce dedesemu noi sî alti confrati ai nostri; onor. Consulu s'a grabitu d'a respunde naivului guvernu ca tóte scirile in cestiune erau numai simple scornituri!

Sî cuventulu Consulului, se scie, dadù ocasiune guvernului sa dee prin „Monitoriu" unu comunicatu mai multu reasigurându tiér'a despre pericolele ce minutele estravagante prevedeau....

Amu tacutu multu tempu, dupa comunicatu.

Amu fostu otariti se tacemu, pâna ce nu numai informatiunile nóstre particulare din Basarabi'a, dara si faptele voru vorbí.

Ultimele sciri din aceste dóue septemâni, nu suntu de natura a ne mai tienea in tacerea-ne obstinata!

In adeveru, daca Russi'a este pentru noi mielusielulu lui Dumnedieu, de ce óre se prepara Turci'a la aperare de invasiune? Daca Russiei nici prin capu nu-i trece cugetulu de a incercá din nou esecutiunea vechiului seu planu in Orientu, de ce Angli'a impinge pre Greci'a la aliantia cu Turci'a?

Aliantia in contr'a cui?

Aliantia intre Turci'a sî Greci'a!!

Pericolulu trebuie sa fia fórte eminentu, cà de o asemenea aliantia se póta fi macaru vorb'a!

Sî ce ne trebuie se cercetâmu aliantiele ce se projectéza ori facu in Orientu, spre a ne intari in convingerea nóstra trista, ca venitoriulu nostru e amenintiatu?

Jurnalele rusesci nu incetéza, cu o franchetia, ce le onora, sa ne tiena bine informati de aspiratiunile sî pretentiunile guvernului loru.

Diuariulu rusescu „Golos" din 28 Septembre scrie urmatórele:

„Thiers fu primitu in Petropolea fâra indoiala alt-felu de câtu in Anglia s'au Austria; inse ce amu putea noi face in interesulu pacei fara de a radicá sabi'a? Bismark a declarat'o categoricu, ca nu va tolera nici unu amestecu streinu. Au fostu tempuri, candu nu se facea in Europ'a nici macaru o impuscatura, fâra consimtementulu Rusiei; dar acésta s'a schimbatu cu totulu dupa resbelulu de la Crimeea si in urm'a tratului dela Parisu. Franci'a a lucratu totu-d'una contra intereseloru nóstre sî ne-a impedecatu desvoltarea. Insusi Thiers, a glorificatu acésta politica. Franci'a inse nu scie ca urmarile resbelului dela Crimeea o se-i aduca mai multe stricaciuni, decatu nóue. Efectulu resbelului dela Crimeea a fostu mai nainte catastrof'a dela Sadov'a sî acuma capitularea dela Sedan."

„Asediarea Sebastopolului a produsu acum asediarea Parisului, sî déca Franci'a va perde Alsati'a sî Loren'a, acést'a va fi numai o consecintia a perderei Basarabiei occidentale din partea Russiei. Dar' cu tóte ca Parisulu a fostu [illegible]atu cu ocasiunea caderei turnului Malacoff, Petropolea nu va iluminá cându prussienii voru intrá in Parisu. Noi nu facemu acésta amintire indemnati de o bucuriá malitiósa, din contra vomu dá totu ajutoriulu nostru posibilu; dar déca noi cu tóte aceste nu vomu puté salvá Franci'a, nu vomu fi de vina ci insasi Franci'a care ne a pusu in imposibilitate de a-i dá mâna de ajutoriu in momentulu decisivu."

Mai cetimu in diuariulu „Moskovkija Vjedomosti „intr'unu articulu intitulatu „Dela unu cetatiénu rusu":

„Russi'a s'a convinsu din esperintiele de pâna acum, ca n'are necesitate de aliantie, câci n'a adusu Russiei decâtu stricaciuni. Russi'a este singura, câci tóte guvernele o urascu, incependu dela celu francesu in josu pâna la celu prussianu; pentra acést'a ea trebuie sa stee inarmata sî sa nu se incréda decâtu in sine insasi. O putere tare nu are necesitate de a cautá aliantie."

„Pester Lloyd" afirma de repetite ori, ca cabinetulu din Petropolea nu se sperie unu momentu de nici o ostenéla, pentru a sustiené in curentu projectulu seu, de a se face revisiunea pâcei dela 1856 sî de a prepará totulu pentru radicarea acelui proiectu la valóre diplomatica."

Eata acte cari respundu in loculu nostru naivitâtiei comunicatului guvernului ca Consululu Russiei ia spusu cumca Russi'a nu inarméza nici nu va agitá cestiunea orientala! E.

Bismarck Italiei.

Diuariulu „Luzerner Ztg." ce sta in relatiune cu nuntiulu papale, publica not'a lui Bismarck adresata agentelui seu diplomaticu din Florenti'a, sî menita d'a spune guverniului lui Victore Emanuilu nemultiumirea prussului cu portarea Italiei. Acea nota suna:

Domnule conte! Majestatea sea, domnulu sî Regele nostru, vré sa faca cunoscuta regimului Majestâtiei Sele Emanuelu schimbarea ce a intrevenitu in unele relatiuni reciproce, in privinti'a câror'a de atât'a timpu domniá cea mai intima sî mai buna intielegere. E fórte suprindietori ca Majestatea Sea a neglesu sustienerea aceloru legi, cari fia-care potestate le sustiene cu referintia la acei supusi ai sei, cari procurându arme sî soldati, de-si numai pre ascunsu, provóca dusimani'a facia de o potere streina. Astufelu de procedura nejustificabila, mai ca ne silesce a crede, ca regimulu Florentinu vré sa desconsidere neutralitatea, pre care la prorumperea resbelului ni a fostu promis'o.

Sî in adeveru, daca socotimu ca dupa ce ni a datu cele mai magulitórie promissiuni, a oferitu unui principe din cas'a domnitória belegerante refugiu sî ajutoriu, sî-lu mai ajutora sî astadi in tóte staruintiele lui la curtile europene, cá se ni faca greutâti, — acésta procedura nu póte fi pentru a ne linisci sî nu póte sa destepte incredere in noi fatia de portarea viitória a cabinetului florentinu Prussi'a cu fidelitate si-a tienutu promissiunea, ce a dat'o in 1866, sî prin aceea si-a potutu marí tiér'a Victore Emanuelu.

Daca nu aprobamu procedur'a urmata in privinti'a stateloru bisericesci si simtiementele ce de unu timpu incóce au nutritu demogogii Italiei sî pre cari, precum se vede, le nutresce sî cabinetulu florentinu, acést'a se intempla numai in interesulu Italiei sî a regelui Victoru Emanuilu. Multi supusi prussi apartienu la biseric'a catolica, Majestatea Sea trebuie sa apere interesele acelor'a ori unde aru fi ele, sî sa apere drepturile loru, ce este detoriati'a veri câruí regimu civilisatu, déca acesti supusi de buna voia, prin deosebite tractate — cari suntu formulate conformu legiloru acelui regimu ce le-a ratificatu — s'au deobligatu poteriloru streine; — nu potemu pricepe, cum de unu regimu, prin lege inca nerecunoscutu, pentru introducerea nóueloru legi ale sele nu le aru recunósce. Multi emisari au staruitu cu energia cá sa câstige pre peninsul'a iberica credinciosi principelui Amadeo; Majestatea Sea facia de acésta procedura nu póte fi indiferinte pentru ca nu putienu timpu mai nainte influinti'a prussésca a supr'a Spaniei a parutu suspiciósa in privinti'a ecuilibriului europénu. Totu acésta suspiciune o póte provocá sî influinti'a Italiei, cu atatu mai vertosu, pentru ca famili'a regésca prin consangenitatea este legata cu Portugali'a sî Spani'a. Fa atentu, domnule conte, regimulu regelui Victoru Emanuelu, la cele dise sî lasa ministrului o copia de pre acésta nota. — Diuarie insemnate afirma ca not'a acést'a e o simpla scornitura.

Causele caderei imperiului.

„Daily News" vosbesce despre o brosiura publicata de câtra unu oficiáru de statumajoru alu lui Napoleonu III asupr'a causeloru cari au adusu invingerile succesive ale armatei francese sî caderea imperiului.

Acestu jurnalu ne da urmatoriulu resumatu analiticu alu acestei brosiure:

„Napoleonu III avea mai anteiu intentiunea sa tréca Rhinulu intre Rastadt sî Germersheim pentru cá se desparte Germani'a de sudu de confederatiunea Nordului, sî sa atraga prin cea d'anteiu isbânda pre Austri'a sî pre Itali'a dupa Franci'a. Elu sciá ca Franci'a nu póte opune de câtu 300,000 ómeni la o jumetate de milionu nemti, insa sperá ca repediunea miscâriloru armatei francase aru neutralisá efectulu superioritâtiei numerice a inamicului. Déra in momentulu actiunei s'a intemplatu, ca acésta rapediune de miscâri se fia impossibile sî ca armat'a francesa dinaintea Metzului sa nu fia de câtu de 100 mii luptatori in locu de 150 mii, cea din Strassburgu de 40 mii in locu de 100 mii sî corpulu lui Canrobert. care trebuiá sa formeze o reserva de 50 mii ómeni la Chalons se aibe o divisiune a sea la Parisu sî alt'a la Soissons.

„Afara de acést'a nici unulu dintre corpurile de armata nu-si avea ecuipamentulu complectu; ministerulu de resboiu se aratá incapabile d'a grabí organisarea trupeloru sî d'a profitá de inlesnirile ce-i oferea drumurile de feru spre a le concentrá. In acést'a stare de organisare, necomplecta, corpurile lui Mac-Mahon sî Frossard suferira invingerile dela Wört sî din Forbach.

Prin initiativ'a indemanatica a nemtiloru, dice brosiur'a, fuseramu surprinsi in momentulu formatiunei. Profundu descuragiatu imperatulu, voiá sa se traga spre Chalons; insa d. Ollivier facendu-lu sa pricépa ca miscarea acést'a aru produce fórte urîtu efectu la Parisu, isi abandonà proiectulu. Asupr'a acestoru intrefaceri Canrobert sosí la Metz cu dóue divisiuni sî cu reserva. Armat'a se urcà atunci la 140 mii ómeni, sî se hotarí sa cadia asupr'a unei'a dintre armatele prussiane spre ai impedecá impreunarea cu ceea-lalta.

„Din nenorocire, tocmai armát'a prussiana cadiù asupr'a francesiloru.

„Actiunea imperatului se paralisase prin ignorenti'a absoluta in care se aflá totud'a-un'a in privinti'a positiunei sî operatiuniloru inamicului, ignorentia pre care silintiele cele mai preste mesura nu o putura risipí.

„Opiniunea publica in Franci'a fiindu interitata prin aceste desastre continue, imperatulu hotarí sa se intórca la Parisu sî sa incredintieze comand'a armatei maresialului Bazaine.

Insa in capitala ministrii apucasera sa convóce camerele, sî, dela acésta epoca, patriotismulu majoritâtiei sî tactic'a guvernului se impedecara prin

totu felulu de obstacule. Ministrii abiá indrasneau sa pronuncie numele imperatului care, renunciându la comand'a militara cá sa reica frâuele guvernului, se afla fârá positiune.

Napoleonu se transportà in taber'a de la Châlons, sî, intr'unu consiliu de resboiu, se hotarí cá Mac Mahon sa se traga sub zidurile Parísului cu armat'a sea sî imperatulu sa-lu insocésca. Acésta resolutiune fù combatutà de câtra ministri la Paris; dupa densii armat'a din Châlons trebuiá sa mérga câtu mai curendu cá sa desbloceze Metzulu.

Mac Mahon protestá cu energia contr'a planului strategicu alu ministriloru, sî declarà formale ca trupele sale erau incapabili sa resiste cu succesu inamicului alt-unde-va de câtu sub tunurile fortului Parisului.

Insa limbagiulu ratiunei nu se intielese la Paris, sî Mac-Mahon priimí dela consiliulu ministriloru ordinulu celu mai categoricu sa se diriga spre Metz. Maresialulu eră omu alu datoriei sî in câtu pentru Imperatulu elu nu se credea autorisatu sa se opune parerei guvernului sî imperatesei regente; catastrof'a din Sedan fù resultatulu acestei condescendentie.

Va fi interesantu sa revenimu dîce „Le Nord“ dupa ce reproduce pasagele de mai susu dupa „Daily News,“ asupr'a acestei brosiure care imprastia tóte ilusiunile in privinti'a initiativei personale a Imperatului in afacerile militarie sî guvernamentali, sî care-lu representa balotatu, cá o corabia fâra pândia, printre valurile opiniuniloru sî intereseloru ce ar fi trebuitu sa le domine.

Pâna un'a alt'a, nu se póte oprí cineva, cetindu aceste estracte sa nu fie isbitu de naivitatea unoru marturii, sî de starea de desorganisare sî de neingrijire ce descopere in armat'a francesa.

Energi'a parisieniloru.

Estragemu dintr'o scrisóre din cartierulu generale prussianu câtra „Times“ pasagiele urmatóre cari confirma energi'a ce punu parisienii in aperare:

Americanii cari parasira Parisulu in numeru mare lauda cu totii atitudinea poporului. Ei adaugu ca se voru bate pâna la cea din urma extremitate. De siguru ca cea ce i a determinatu sa parasésca orasiulu este ca suntu convinsi ca némtii spre alu luá, voru recurge la o bombardoare. Midilócele de a esecutá acésta teribile mesura mergu unulu dupa altulu. Foile nemtiesci se insiéla câte o-data, in câtu pentru purtarea parcuriloru loru de artileria. Cu tóte acestea câte-va dintre tunurile loru au in realitate o potere formidabile. Vediu cu anxietate resultatele mortareloru loru ghintuite monstre, aruncandu bombe 200 livre cu 70 livre de prafu de pusca. Tóte tunurile de asediu pre cari le-amu vediutu suntu ghintuite sî se incarca pre la fundu cu esceptiune de câte-va obusuiere de calibru mare destinate a operá la mica distantie séu a trage in sireagu.

Nu m'asiu mirá cu tóte acestea, cá câte-va forturi sa dea de lucru baterieloru nemtiesci de indata ce le descopere frontea. Francesii se ocupa cu mare activitate a-si intârí lucrârile cele vechie, precum sî a ridicá altele nóue, mai cu séma la Villejuif, Charenton sî Vincennes. Sub ochii mei amu vediutu marindu-se pre tóta dîu'a spre partea occidentale a montelui Valerien o bateria care probabilemente este destinata sa iea in sîru bateriele prussiane de lânga Saint Cloud, sî sa oprésca constructiunea paduriloru pre Sen'a lânga Reuil.

Tours, 11 Novembre. — Armat'a de la Loir'a, sub comand'a generalului Aureles de Paladine, a luatu ieri Orleanulu, dupa o lupta de dóue dîle.

Perderile francesiloru, ucisi sî raniti, nu suntu preste 2000 ómeni: ale inamiculâi sunte sî mai considerabile.

Francesii au facutu mai multu d'o miia de prisoniari. Numerulu loru cresce necontenitu prin gón'a ce se da inamicului.

Francesii au luatu prussianiloru dóue tunuri, mai multu de 20 chesóne cu munitiuni sî o mare multime de furgóne sî de care, incarcate cu provisiuni.

Principal'a batalia s'a datu in juru de Conlommiers

In dîu'a de 9 Novembre, aventulu trupeloru a fostu insemnatu, cu tóte ca tempulu erá reu.

Iéta ordinulu de dî alu generalului comandnte.

„Oficiari sî soldati ai armatei de la Loir'a!

„Dîu'a de ieri au fostu fericita pentru armat'a nóstra.

„Tóte positiunile au fostu luate cu vigóre: inamiculu se afla in retragere.

„Guvernulu fiindu insciintiatu prin mine de purtarea vóstra, me insarcinéza a ve adresá multiamiri.

„In mijloculu nenorociriloru séle, Franci'a are ochii atintiti asupr'a vóstra. Ea comptéza pre curagiulu vostru.

„Sa punemu tóte silintiele pentru cá acésta sperantia se nu fia amagita!“

Datu in marele cartiariu generale, in 10 Novembre 1870.

Aurelles de Paladine.
Generale, comandate siefu.

PROCLAMATIUNE.

Generalele Bossak câtra soldatii sei.

Cetatieni, oficiari sî soldati din 1-a brigada!

Generalele Garibaldi, comandantele supremu alu armatei din Vosges, cu ordinu'i de dî din 19 Octombre m'a numitu comandantele vostru.

Cetatieni!

In acestu momentu asiá de onorabile pentru mine, sî unulu din cele mai solemne din carier'a mea de soldatu alu libertâtiei sî democratiei, tienu din inima se ve spunu câteva vorbe.

Se dîce ca aveti lipsa de oficiâri superiori sî comandanti.

Ei bine, nu!

Ii aveti printre voi sî in sîrurile vóstre. Cea ce ve lipsesce, e posibilitatea sî ocasiunea d'a-i produce,

Acésta posibilitate, acésta ocasiune o aveti din momentulu cându guvernulu Republicei a chiamatu in capulu vostru pre Garibaldi, generalele supremu celu mai ilustru alu democratiei europene, omulu de barbatia sî de curagiu invincibile.

Din parte 'i, generalele Garibaldi, in virtutea puteriloru ce a primitu de la Republica, a chiamatu fâra deosebire de nationalitate pre ómenii democratiei insemnate, cari au datu nescari-va probe.

Eu suntu unulu din acestu numeru.

Altii ve voru spune déca amu dreptulu la increderea vóstra. Eu me marginescu su ve spunu ca, colonelu alu armatei regulate, amu fostu generale supremu a trei palatinate inca din cea din urma radicare armata a Poloniei din 1863 sî 1864.

Adi suntu numitu comandante alu celei dintâiu brigade de Vosges.

Cetatieni, oficiari sî soldati, nu me indoiescu ca noi toti, din intâi'a brigada, vomu se ne facemu demni de generalulu nostru siefu.

Potu dar', chiaru din acestu momentu, sa strigu: Traiésca intâi'a brigada! Traiésca armat'a din Vosges! Traiésca Republie'a!

Dupa „Rom.“ Generalele Bossak-Hauké,
Comandantele 1-ei brigade

Onorata Redactinne! De sî unu corespondinte alu „T R.“ dela marginime promite in urm'a referadei sele despre alegerile invetiatoriloru din comun'a Tilisc'a impartesîrea mai multoru sî mai detaiate lucruri din tienutulu Saliscei; totusi provocatu din partea mai multoru locuitori din acestu tienutu mi iau licentia a rogá pre onorat'a Red, a „T. R.“ sa bine voiasca a dá locu in pretiuitele colóne ale acestei foi, sî corespondintiei urmatóre.

In nainte de tóte nu potu trece cu vederea a numi esprime cea mai mare bucuria, vediendu cum in acestu tienutu se radica de unu tempu in cóce din anu in anu cele mai frumóse cladiri de scóle cu câte dóue trei sale de prelegeri sî totu atâtea sî mai multe incaperi pentru locuinti'a invetiatoriloru, cum in esemenea mesura si proportiune se ridica prin tóte comunele case pentru cancelarii comunali, dimpreuna cu salariele invetiatorerci sî notariale. Lauda sî stima poporului românu sî conducatoriloru lui din acestu tienutu pentru astfeliu de sacrificie sî fapte glorióse! Precum insa nici o padure, fia ea câtu de bine pastrata sî cultivata, nu e scutita cu totulu de uscaturi, astfeliu nici comunele din tienutulu Saliscei, de sî in fruntea loru cu pucina esceptiune se afla preoti, judi sî notari comunali intru tóte corespundietori misiunei loru; totusi nu suntu nici acestea pre deplinu scutite de inganfarea sî indiferentismulu unoru individi inundati de tendintiele intereseloru natiunali care se incérca cu tóte poterile a subordiná interese comune, intereseloru private, de sî chiar' densii suntu in prim'a linia chiamati sî indatorati a portá stendardulu religiunei sî alu moralitâtiei, a imbarbatá poporulu la viatia, ai premerge cu esemple sî a plantá in anim'a lui simtiulu de onóre, simtiulu de dreptate.

In reserva de o cam data, cu date mai speciali nu potu trece cu vederea procedur'a unoru preoti din acestu tienutu in administrarea oficiului loru, prin carea sinceru marturisindu, ca nu numai se produce in poporu celu mai mare scandalu sî se ataca védi'a intregei preotimi din acestu tienutu, ci e temere ca prin astfeliu de indiferentismu facia cu oficiulu loru preotiescu nici cându nu va potea devení preotimea pre lânga nesuinti'a intielegintiei sî bun'a voirea poporului la o dotare corespundietóre.

Cu dreptu cuventu m'aru poté numí ori sî cine celu mai mare inamicu alu preotimei, cându nu a-siu recunósce zelulu, pietatea sî acurateti'a, cu cari 'si implinesce partea cea mai mare a preotîmei din acestu tienutu datorintiele loru facia cu poporulu, cu biseric'a sî scól'a; inse departe fiindu de mine intentiunea de a calumniá pre cine-va, nu-mi potu imaginá cum totu si câte unu preotu se póte demite pâna intr'atât'a, incâtu sa nu mai cugete sî sa nu mai puna nici unu pretiu pre demnitatea sea de preotu, ocupându-se atâtu cu macelari'a incâtu abiá sa-si mai póta luá tempu Dominec'a diminéti'a, câci de vecernia mai de multe ori nu e vorb'a a merge pâna la biserica, sî de acolo spre recreare, pâna la câte o pomana séu nunta, pre câte trei patru, une-ori sî 6—7 óre, de unde apoi esîndu dupa atât'a tempu, nu e nici o mirare, déca lu vedi recreatu, cadiendu si rumpându-si nasulu sî bratiele, de nu póte serví in sânt'a biserica dóue—trei septemâni; aseminea nici cându lu vedi dela pomana mergendu câtra casa cadiendu in tina, cu molitfelniculu sî epatrafirulu sub-suóra. Recunoscendu acestu preotu impreuna cu poporulu necessitatea de a ni se mai dá unu preotu lânga densulu i s'a sî datu unu ginere. Mâne, poimâne, se vorbesce, ca i se va dá sî alu doilea ajutoriu, fiiulu seu. Avemu tóta speranti'a, ca dóra atunci tatalu, ginerile sî fiulu voru potea portá macelari'a cu mai mare usiuretate sî ca atunci voru potea taiá pre dî in locu de 20 oi, 60, sî totu le va mai remanea tempu sî pentru oficiulu, la care suntu chiamati, sî ca dóra atunci trustrei voru potea aduce poporulu mai lesne la acea convingere, ca cu venitulu stolariu, dela vr'o 400 familie nu voru poté trai trei preoti, ci e de lipsa, sa le faca si câte o dotatiune corespondietória, celu pucinu de câte 400—500 fl., dintr'altele sî venitele anuali diu acea comuna suntu atâtu de mari, incâtu betii crestini pre lânga contributiunea statului mai suntu siliti a mai dá de fia-care casa pentru acoperirea speseloru comunei sî câte 3—4 fl. aruncatura.

Totu in apropierea acestei comune se mai afla unulu dintre cei mai avuti preoti, carele se plânge, ca din caus'a betranetieloru nu-si mai póte vedea cum se cuvine de mori, piue, jógeru etc. sî asiá de-si se mai afla in aceea comuna unu preotu destulu de aptu chiamârei sele, totu-si cauta in tóte pârtile dupa unu clericu, carele casatorindu-se cu nepót'a sea, sa-i dea ajutoriu atâtu cá preotu, câtu si cá negutiatoriu.

Se astépta cu nerabdare terminarea cursului clericale a doi tineri, din o comuna, in cari suntu acum numai cinci preoti sî a siés'a statiune vacanta ca ocupase-va acésta statiune numai de câtu, séu dupa cum se da cu socotéla, fiindu unu preotu fórte betrânu sa se amâne lucrulu pâna dupa mórtea acestui'a si apoi, cá sa nu se faca óre-si cari turburâri in poporu sa se ocupe de odata ambe statiunile, séu ca, ceea ce e mai probabiln, se voru reduce in intielesulu statutului organicu.

Multe a-siu avea de impartasîtu, totu din un'a dintre mentiunatele comune, despre lucruri ce se intempla in biserica sî cu deosebire in s. altariu unde preotîmea cu unii mai vediuti din comuna pre tempulu cetirei apostolului sî a s. evangelii sî cu deosebire in tempulu predicei, in a cârei decurgere preotulu de rendu miruie séu botéza, se aduna cá intr'o sala de conversare, spre a-si impartesî unulu altui'a cele vediute, audite sî patite in septemân'a trecuta.

Se da cu socotél'a, cavoindu Dumnedieu inca in decurgerea anului acestui'a se va constituí sî protopresviteratulu I alu Sabiiului, ai cârui membri sinodali din

partea clerului suntu dejá cu vr'o câte-va dile inainte de congresu alesi, sî finindu-se si alegerile membriloru din partea mireniloru, cându va aflá cu cale presiedintele acestui tractu, va conchiamá sinodulu spre constituire. Sperâmu ca sinodulu sî cu deosebire membrii alegendi ai scaunului sí comitetului protopresbiterale voru luá la tóte aceste (!) cu seriositate initiativ'a.

Unu bine-voitoriu alu clerului.

Varietâti.

*** Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune ddto. 22. Septembre a. c. Nr. 19.686 aratandu, ca dupa incunosciinstiarea ministeriului de finantie s'au ivitu adeseori casuri, unde murindu vre o persóna militare, care avea pensiune séu vre unu ajutoriu dela erariu, nu s'au incunosciintiatu dregatoriele respective despre mórtea loru indata, pentru sistarea pensiuniloru, respective ajutóreloru loru, asiá spre incungiurarea astorufeliu de nerenduéli recuira pe Consistoriulu nostru archidiecesanu, a improspetá in memori'a preotimei nóstre ordinatiunea Cancelariei aulice transilvane din 23. Iuliu 1834 Nr. 25710. despre incunosciintiarea dregatorieloru politice totdeaun'a si fara amanare, cându móre vre o persóna militara pensionata, precum sî cându se marita vre o veduva séu vre unu orfanu de astfeliu de persóne militare, cari tragu pensiuni regulate dela erariu, cari dregatorii apoi va incunosciintiá sî pe respectivele dregatorii militare despre aceste imprejurari.

*** Cetimu in „Neue Freie Presse“ despre junele I Ardeleanu care de 2 ani se afla studiindu in Vien'a cu mediile ce i le procura ilustrulu sî bine-facatorulu românu baronu Sina:

Lai a dóu'a serata data de societatea „Immergrün“ a avutu locu pré fericitulu debutu alu unui devotatu cantulu baritonulu I. Ardeleanu, care printr'o deosebita voce simpatica sî unu adeveratu jocu dramaticu a sciutu sa smulga publicului imense aplause“

*** In nóptea de 26 spre 27 Octombre st. n. locuitorii Vienesi se pomenira in mijloculu unui ingrozitoru uraganu (ventu teribilu). Totu ce parea a fi tientuitu sî batutu, fù miscatu din locu. Intre órele 1 sî 3 spectacolulu a fostu celu mai teribilu; in fia-care momentu se temea ca ventulu va rupe ferestrile sî va trântí in mijloculu camerei câte o jumetate de caminu. O preumblare prin partea aceea a orasiului pre unde uraganulu dominase mai tare, representà unu tablou de devastare. Arborii din Ringstrasse, din gradinile publice sî din Prater au suferitu terîbilu. Intre baracele târgului anuale care se tiene acum in Vien'a, Michaeli, uraganulu a produsu o devastare enorma. Ací, colea, se vedea câte o pinza, câte unu stâlpu, ba sî câte o baraca intréga trântita in mijloculu drumului, causându ast-feliu unu caosu, pentru a cărui descurcare va trebuí mai multe mâne de ómeni. Despre o regulata cuntinuare a tergului nici mai póte fi vorb'a astadi. Se intielege de sine ca acestu uraganu nu a lipsitu a causá sî mai multe nenorociri. Mai multe case au suferitu fórte multu; la unele din cele aflate in constructia li s'a luatu acoperisiulu, la altele câte unu parete, altele faciad'a sî asiá mai inainte. Pagubele causate suntu enorme, inse detailuri in acésta privintia nu avemu inca.

*** (Glótele.) Duminec'a trecuta a inceputu, in urm'a unui ordinu, a se aduná ómenii de prin plase, indatorati a face esercitii militare sub numirea de „glóte.“ Noi scimu ca legea privitóre la aceste esercitii, impune ómeniloru de a face serviciile loru numai in timpuri favorabile sî cându nu mai au nici o tréba la câmpuri. Asta data insa trebuie se costatâmu cu parere de reu, ca atâtu timpulu câtu sî munc'a agricola neterminata inca — nu suntu nici decum opurtune pentru asemenea esercitii. dupa „Cur.“

*** Societatea de transporturi aeriane, representata de d. Barker adresà diarieloru urmatoriulu anuntiu:

„Avemu onóre a ve informá ca vomu porní balónele Apararea nationale, Lata-kie sî Cercetatoriulu, din trei in trei dile, cu inceperea de la 1 Noembre.

„Cercetatoriulu fiindu unu balonu cu elice, aeronantulu d. Smitter spera se intre in Paris cu unu transportu din afara.

Aste balóne, dintre care unulu e terminatu sî cele-alte pre cale d'a se sfersí, voru duce obiecte pentru Franci'a sî pentru strainetate, precum sî caletori, cari voru avé permissiunea guvernatoriului Parisului.

*** Lumin'a electrica in Paris. Estragemu dintr'o corespundintia a diariului „Sémaphore“ de la 18 Octombre urmatórele amenunte despre efectulu luminei electrice ce intrebuintiéza asiediatii din Paris: „Dinaintea punctului St. Denis tóte baricadele formidabile, ridicate de noi, suntu provedinte cu tunuri. Scopulu acestoru piese este de a demontá bateriele prussiane, situate de naintea nóstra la o mica distantia. Din nefericire, céti'a este asiá de désa in câtu nu se potu vedea positiele neamiciloru; de odata se arunca inainte din spre Mont-Martre sî Saint Ouen dóue radie viguróse de lumina electrica sî luminédia positiunile neamice, asiá in câtu se puteau vedé pâna la cele mai mici amenunte. Distanti'a reala ce potu strabate aceste radie luminóse este imensa, nu se póte apreciá cu esactitate, insa la 2,500 chiaru la 3,000 de metri terenulu este luminatu cá sî diu'a in amédia mare“.

„Rom.“

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la scól'a confessiunala romana greco-orientale din Heturu, protopresbiteratulu Sighisiórei, cu carea suntu impreunate urmatórele emoluminte:

1. Salariu anuale de 100 fi v. a.
2. Cuartiru bunu sî comodu in noulu edificiu scolasticu,
3. Lemne de focu de ajunsu,
4. O gradina de legume,
5. Unu locsioru de cucuruzu, ce se va ará, semenà sî sapá din partea comunei bisericesci,

se deschide prin acést'a concursu cu terminulu 20 Novembre c. v. cu aceea, ca competîtorii, avendu cualificatîunea receruta pentru scóla sî biserica, se-si indrepte concursele, instruite cu atestatu de botezu, de cualificatîune sî eventualminte de serviciele portate pàna acum, la P. Protopresbiteru locale Zacharia Boiu in Sighisiór'a.

Heturu 1 Novembre 1870.

Comitetuln parochialu gr-orient.
Zacharia Boiu m. p.
(92—3) Parochu sî Presiedinte.

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Noemvre 1870.

Metalicele 5%	54 80	Act. de creditu	240 50
Imprumut. nat. 5%	64	Argintulu	124 25
Actiile de banca	711	Galbinulu	6 02

Maestatea Sea i. si r. Apostolica

a binevoitu a incuviintiá prin prea inalt'a decisiune din 17 Maiu 1869 esecutarea de loterii

spre scopuri comune de binefacere pentru militari

si prin prea inalte decisiune din 22 Iuliu 1869 a binevoitu a dispune prea gratiosu, ca intregulu venitu curatu alu

I. Loterie de statu

sa se dedice

spre scopuri comune de binefacere pentru militari

sî anume

cu dóue treine spre

infiintirea de stipendii pentru fiice serace de oficieri, diregatori militari sî pârti militarie c. r., ce au sustatu mai nainte, precumu sî spre urzirea de locuri libere pentru fiice orfane ale atâroru militari la manastiri de calugaritie sî la institute de crescere, sî cu o treina spre scopuri comune de fundatiune.

Conformu astui mandatu prea naltu deschide directiunea i. r. a veniturilorU de lotarie

I. Loteria de statu spre scopuri comune de binefacere pentru militari,

Loteri'a acést'a prea bine dotata contiene 1311 nimeritori, si anume:

1	nimeritoriu	de	fronte	cu	. . . . .			40.000 fl.
2	nimeritori	„	„	câte	cu	20,000	fl. la olalta . . .	40.000 „
3	„	„	„	„	„	10,000	„ „ „ . . .	30 000 „
4	„	„	„	„	„	5,000	„ „ „ . . .	20.000 „
5	nimeritorii			„	„	3,000	„ „ „ . . .	15.000 „
6	„			„	„	2.000	„ „ „ . . .	12.000 „
8	„			„	„	1.000	„ „ „ . . .	8.000 „
10	„			„	„	500	„ „ „ . . .	5.000 „
20	„			„	„	200	„ „ „ . . .	4.000 „
50	„			„	„	100	„ „ „ . . .	5.000 „
80	„			„	„	60	„ „ „ . . .	4 800 „
100	„			„	„	40	„ „ „ . . .	4.000 „
1.000	„			„	„	10	„ „ „ . . .	10.000 „
22	nimeritori premergatori sî urmatori in bilete de premie ale imprumutului din anulu 1864 . . .			„	„	100	„ „ „ . . .	2.200 „

in suma totala de:

200.000 florini valuta austriaca.

Sortirea urméza nesmintitu sî nerevocabilu in 29 Decembre 1870.

Sortiulu custa **2** fl. **50** xr. v. a.

Intreprinderea acést'a mijlociesce asiá dara ocasiune nu numai simtiului de binefacere, de a putea contribuí la ajungerea scopuriloru celoru nobile, ce le a desemnatu prea gratiosu Maiestatea Sea i. sî r. Apostolica, ci ea procura jucatoriului totu odata sî putinti'a, cá prin dobândirea câstiguriloru celoru insemnate se indreptéze de ajunsu sî durabilu pusetiunea proprie precumu sî a familei séle. Dreptu aceea se sî magulesce directiunea i. r. a veniturilorU de loterie cu credinti'a cea firma, ca impartasîrea la acésta loterie va fi fórte vie.

Dela directiunea i. r. a veniturilorU de loterie.

Vien'a, 20 Iuliu 1870.

Atari sorti se potu capetá in Vien'a la despartiementulu loteriiloru de statu pentru scopuri filantropice aflâtoriu in edificiulu directiunei i. r. a veniturilorU de loterie in urbe, Salzgries Nr. 20 sî anume atâtu câte unu, câtu sî in parti, séu si prin scrisori pre lânga alaturarea sumei decadietórie. Asemenea se potu capetá in Vien'a: la toti colectantii de loto; in tierile i. r. sî r. ale Ungariei: la tóte oficiele de loto sî la toti colectantii de loto, chiaru sî in multe locuri la oficiele de dare sî de posta, la traficantii de tabacu, la oficiele staciuniloru câiloru ferate sî ale naigaciunii de vaporu, precum sî la celelalte organe de vendiare sortiloru, ce suntu asiediate in urbile sî locurile cele mai insemnate ale imperiului.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a s'a Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 90. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 12/24 Noemvre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 po 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

La situatiune.

Reproducemu mai la vale unu articulu dupa „Pressa“ din Bucuresci*), carele in specialu se ocupa cu situatiunea Romaniei, atinge inse si cestiunea cea momentuósa astadi a Orientului. Intre Evenemintele politice din fói'a nóstra au pututu vedé cetitorii, ca lumea s'a alarmatu cá prin unu transnitu din seninu de not'a cancelariului rusescu, cu carea face lumei cunoscutu, ca Russi'a numai póte sa se privésca obligata de tratatulu dela 1856. Diuariele vienese au inceputu de vre-o câte-va dile a fi mai liniscite, a se indoí de posibilitatea unui resbelu din acestu incidentu, inse nu néga nici unele absolutu possibilitatea lui. Ba diuariele unguresci din Pest'a pare ca lu dorescu, pentru ca acum afla tempulu celu mai oportunu de densulu. Tóte aceste suntu semne ca are sa fia ceva.

Englesii cá ómeni practici, de si li privesce afacerea din cele mai insemnate puncte de vedere, mai de aprópe, aru fi pré bucurosi, cându pre lânga Turci'a s'aru maialaturá Austro-Ungari'a, cá sa pasiasca mai intâiu agressivu contr'a Russiei si apoi sa urméze si ei. Asia dara resbelulu voiescu si ei, numai sa nu cada greutatea cea mai mare asupra-le.

Resbelulu acest'a de nu se va incepe acum se va amená pre de alta-data; este inse neevitabile. Russi'a nisuiesce, conformu programului seu, spre Orientu, Russi'a se estinde in Asi'a spre posessiunile engleze din Indi'a, Russi'a vediendu ocasiunea bine-venita va cercá a devení domnitória a lumei.

Si Europ'a astadi va avea mare nevoia de a poté pune unu veto contr'a acestoru tendintie, mai alesu fiindu ocupata, cum e de e. astadi, in centrulu Europei. Si mai anevoia va pune vete, déca interesele cele multe crucisie curmedîsie a staturiloru mici si mari din centrulu resariteanu alu Europei voru urmá a fi obiectu de invrajbire continua intre densele dupa cum erau pre tempulu lui Sinan pasi'a.

Este inca o alta cestiune, si adeca ce atitudine ia Prussi'a fatia cu cestiunea orientale, elevata prin not'a cancelariului Gorciacoff? Regele-imperatu din Versailles, ce umblá eri alalta eri cu idea de a convocá parlamentulu federatiunalu alu Germaniei de Nord in Franci'a, póte sa vina si la ide'a aceea de a domní occidentulu europeanu, si in asociatiunea acestei vine pré usioru o impartire a Europei séu a domnirei in orientu si occidentu intre Russi'a si Prussi'a. Atunci césta din urma esindu invingatória asupr'a Franciei nu se va opune sotiei sele. Domnirea acést'a sa nu ni o intipuimu deodata, nici de a dreptulu, ci succesiva si la inceputu cá cea din statele confederate ale Germaniei de nordu.

Europ'a asiá dara, déca voiesce sustienerea ecuilibrului recerutu pentru latirea si sustienerea ideiloru constitutiunali, nu o va face acést'a cu frase diuaristice nici cu note, cari se depunu in archivele diplomatiei, ci prin respectarea dreptâtiei in tóte pârtile. Acést'a intaresce staturi, acést'a asigura salutea ómeniloru in tóte impregiurârile.

Cá unu semnu nefericitu vedemu o insinuatiune indirecta in diuarie si adeca insinuatiunea ca românii simpatiséza cu russii si li dorescu. Impregiurarea acést'a ne face sa ne tememu, ca nutrindu-se suspiciunea, din insinuatiuni de aceste potu sa se nasca ostilitâti mai amare de câtu in trecutu, si sa faca cá istori'a sa se mai imbogatiésca de catastrofe provenite din neintielegeri, producte a le unei rivalitâti de condamnatu.

Evenemінte politice.

In Cislaitani'a se pare ca reichsratulu n'are alta problema mai seriósa, decâtu surparea ministeriului; acést'a s'a doveditu in dilele de 16 si urmatórele l. c. unde opositiunisti si-a folositu tóta elocinti'a loru pentru de a trage care din care lovituri mai aspre regimului si cu deosebire lui Petrino, care jace nemtiloru cá o pétra la iaima. Atacurile aceste contr'a activitâtiei regimului isi ajunse culmea in o vorbire a contelui Auersperg, care pronunciase intre altele cuvintele momentóse :

„Precându Europ'a intréga se cutremura de pasii cei tari ai acelui fabulosu imperatu germânu reinviatu, citéza nisce Bosci prin positiuni artificióse de oglindi fantom'a stlui Wenzelu si o punu cá contrariu la granitia spre aperare. Pre cându parintele doctrinei si discordiei de natiunalitâti se pedepsesce in Elsaszu si Lotaringi'a prin alu seu principiu si-si resbuna in contr'a lui, voiesu unii barbati sa descompuna imperati'a Meriei Theresi'a si lui Iosifu in particelele sele dupa natiunalitâti.

Precându tierile vecine mari se contopescu in flacari vulcanice in un'a se cauta la noi in 17 camere de anticitâti dupa palerii de duci, dupa coróne de regi, coróne de conti etc. care totu nu potu avea locu de odata pre unulu si acel'a-si capu. (Bravo) Cine nu va privi cu indignare la incercârile de a cautá punctele de imbinare pentru desvoltarea nóstra intr'unu trecutu inmormentatu de secoli ; cine sa nu-si aduca aminte cuventulu unui istoricu si barbatu de statu, care suna : „Desvoltarea istorica a unui edificiu vechiu e daremarea lui.“

Despre alegerea delegatiuniloru se pronuncia foile din Cislaitani'a cam in unulu si acel'a-si intielesu; in specie inse dice „N. Fr. Bl.“:

Pre lânga desbaterile reichsratului merita si alegerea delegatiuniloru in camer'a deputatiloru unu interesu deosebitu. Cine privesce lucru fâra patima, trebuie sa marturisésca, ce prin o amenare de siese dîle a deschiderei delegatiuniloru nu s'aru perde nimicu, facia cu câstigulu celu mare, care s'aru profitá, câci amu potea creá in cas'a nóstra propria referintie solide si pline de incredere. Situatiunea e eminentu seriosa si delegatiunile voru pretinde dela poporu sacrificie mari fisice si materiali, déca voru voí a dá vocei loru poterea cuviinciósa. Cum se va cere insa dela poporu prevenire vesela si sacrificiu volnicu déca referintiele interne producu asiá pucina insufletîre patriotica. Partisanii contelui Beust se intielege ca aru sustienea delegatiunile si se póte ca nice nu intielegu, ca, spriginindu pre Beust, apera in fapta caus'a lui Petrino si Taaffe. Noi suntemu multiamiti a potea citá pentru parerea nóstra cuvintele unui jurnalu, câruia nici cumu nu-i s'a potutu imputá simpathii centralistice si care totu de un'a si-a sciutu pastrá renumele de foi'a liberale si in deosebi prevenitóre Ungariei. Noi opinamu fói'a „Wanderer“ si atribuimu mare insemnatate impregiurârei ca si acést'a fóia cá si noi, vede pericolulu, care s'aru causá cându camer'a deputatiloru s'aru ocupá neconditionatu cu alegerile delegatiuniloru nainte de desbaterea adresei.“

Cu privire la conflictulu intre Russi'a si Turci'a impartasisemu in nrulu trecutu ca poterile respective decisera a respunde Russiei prin o nota indentica. Astadi avemu a inregistrá fapt'a ca poterile au abatsu acestei idei, si ca din contra, voru respunde la circulariulu russescu fia care prin o nota separata. Cointielegerea intre Prussi'a si Russi'a se pare fâr' ndoiala. Din unele pârti se si afirme ca Bismark a promisu Russiei aceeasi neutralitate, care a pastrat'o Russi'a in resbelulu francesogermanu ; organe, care stau in óre care relatiune cu cabinetulu din Berlinu dechiara ca regimulu prussianu „nu se va interesá de stipulatiunile din 1856 asiá de multu, pentru de a luá parte la pasii contr'a Russiei si a compromite prin aceea reformele cele amicabile cu regimulu imperatului Alesandru“. „Köln. Ztg.“ nu póte considerá lucrulu de asiá momentosu, desi combate form'a depesiei russesci. Ea dice intre altele: Noi nu potemu privi articolulu XIV de celu mai insemnatu alu pactului parisianu. Resultatulu principale alu resbelului din Crimea a fostu, ca s'a spartu egemoni'a si suveranitatea Russiei preste Europ'a si ca fù silita a abdice pretensiuniloru sele asupr'a Turciei si a delasá principatele dunarene. Dispositiunile despre neutralitatea marei negre le amu consideratu totu de-un'a de pucinu momentóse si chiaru si „cartea rosia austriaca“ le semnalà de ilusorie. Russi'a nu s'a tienutu de ele si nimenea n'a avutu voia a face ceva in contr'a acestei impregiurâri; contele Beust insu-si a inceputu a sulevá acésta cestiune, voindu a liberá Russi'a de aceste catene, care in fapta suprimau mai multu onóreea decâtu poterea Russiei.

*) luatu din „Tr. Carp.“

Romani'a facia cu Europ'a.

Evenemintele cele mari cari se petrecu in Europ'a Occidentale, au sa esercitéze o insemnata influintia asupr'a tuturoru celorlalte state europene, asupr'a raporturiloru dintre densele, asupr'a viitoriului loru.

Ponder'a ecuilibrului politicu europénu, asiá cum lu crease tractatele de la 1815 si revolutiuniloru dela 1848 pâna la 1852 s'au schimbatu. Acésta schimbare are sa eserciteze influinti'a sea naturale asupr'a intregului ecuilibru prin o nóua fasa, are sa tréca acestu ecuilibru indata dupa incheerea pâcei; nóue relatiuni politice au sa se creeze intre diferite staturi europene.

Europ'a Orientale nu va fi uitata in aste nóue combinatiuni, putemu fi siguri. Puterile europene odata esite din perturbatiunea in care le a aruncatu resbelulu actuale, voru cautá cum sa asigure mai bine o pace durabile si solida, si cum sa se evite pre viitoriu ori ce nóua causa de conflicte, de nóue scuduiri in ecuilibrulu generale. Europ'a Orientale va fi unu obiectu speciale alu acestei preocupatiuni ; si Romani'a va fi probabile, pusa pre celu dintâiu rangu.

Cugetat'amu óre la aceste importante eventualitâti? Care aru fi actiunea nóstra in faci'a unui viitoriu congresu, in faci'a solutiuniloru diverse, ce s'aru propune spre a resolvá dificultâtile ce esista in Orientu? Care este viitoriulu probabile ce s'aru reservá Romaniei, si cum aru trebuí sa lucrâmu si noi spre a ne prepará unu bunu viitoriu?

Iéta cestiuni cari trebuie sa ne preocupe, si cari merita a absorbí tóta inteligenti'a, tóta activitatea nóstra. Cugetat'a vre odata la densele guvernulu? Nu o credemu.

Sa cugetâmu dara noi, sa cugetâmu cu totii ; sa cugete toti românii,

Traimu intr'o epoca importanta. Eveneminte mari au avutu locu: consecuintie si mai mari au ele sa produca. Care este datori'a nóstra, care va fi actiunea nóstra, in midiloculu acestoru mari eveneminte?

Neutralitatea ce natiunea a observatu in timpulu resbelului actuale, ne a asiguratu o positiune corecta in facia cu ambii beligeranti. Periculele la cari ne aru fi espusu violarea astei neutralitâti, s'au inlaturatu, din norocire, cu tóte gresialele partiali si individuali ce s'au potutu comite.

Déra acést'a este numai pentru trecutu si pentru presentu.

Care póte fi insa viitoriulu nostru? Iéta sin-

gur'a sî marea cestinne ce trebuie necontenitu sa ne punemn de acum inainte.

Sa esaminâmu care este scopulu, ce poterile voru voí sa atinga prin ordinea de lucruri ce aru creá in Orientu, sî nu ne va fi anevoia de a intrevedea sî viitoriulu nostru.

Amu disu dela inceputu: indata ce resbelulu va incetá in Occidentu, poterile voru cautá a face sa se secе ori ce alta nóua sorginte de nóue complicatiuni. Afara de conditiunile pâcei, cari voru privi mai alesu pre ambii beligeranti, este probabile ca viitoriulu congresu europeanu are sa se ocupe de cestiunea Romei, de aceea a Danemarcei, de cestiunea Holandei cu Luxemburgulu, de cestinnea unitâtiei Germaniei, sî neaperatu, in óre cari privintie, sî de cestiunea Orientului.

Acést'a din urma ne interesёza mai speciale. Nu avemu nevoia sa esaminâmu sub ce raporturi diplomati'a are sa sonsidere cestiunea Orientului; este probabile ca ea se va ocupá mai alesu a garantá mai bine conditiunile de ordine sî stabilitate in imperiulu Otomanu, sî de desvoltarea populatiuniloru chrestine din acestu imperiu. Ceea ce insa putemu sci, cu mai multa certitudine, este ca Romani'a va jucá unu insemnatu rolu in preocupatiunile diplomatiuniloru cari se voru ocupá de Orientu.

Aceste preocupatiuni nu potu fi in detrimentul Românieí. Puterile garante nu potu de câtu sa continue oper'a loru din 1856, spre a o perfectoná Ele voru cautá sa fondeze, la portile Orientului, o stare de lucruri sî mai forte, sî mai stabile, de câtu in trecutu, sî sa puna aceste populatiuni, atâtu de apte pentru civilisatiune, in positiune si mai avantagiósa, spre a se desvoltá sî prosperá.

Prin ce midilocu insa diplomati'a aru putea reesî sa adauge acestu scopu?

Acestu midilocu este unulu, unu singuru: Este a face din Romani'a in Orientu, aceea ce este Belgi'a in Occidentu;

Este a face din Romani'a unu regatu independente, sub dinasti'a lui Carol de Hohenzollern, sî garanti'a puteriloru celoru mari din Europ'a.

Noi discutâmu cestiunea lamuritu, fâra siovairi fâra cotiri: Independinti'a Romaniei, a ambeloru Principate actuali sub forma de regatu, este singur'a solutiune posibile, prin care se satisfacu tóte interesele, interese de ecuilibru, interese de siguritate pentru imperiulu Ottomanu, interese de chrestinatate, interese civilisatóre.

Nu esista o a dóu'a solutione; ori-ce alta solutiune aru tinde sa creeze unu ce provisoriu, efemeru, slabu, nedurabile: sî nu acésta mai póte fi scopulu puteriloru, dupa tóte esperintiele ce au facutu.

Cându noi vorbimu de independinti'a Romaniei cându noi facemu din asta idea unu simbolu alu convictiuniloru nóstre sî unu drapelu alu credintiei nóstre, nimeni nu ne póte tacsá nici de demagogi nici de ilusionari, nici de tulburatori ai Orientului. Din contra, ori cine intielege ca noi consiliamu sî sustienemu acésta singura solutiune realisabile, in interesulu chiaru alu puteriloru celoru mai conservatóre, in interesulu principiului de ordine in interesulu ecuilibrului din Orientu, in interesulu in fine, nu numai alu Romaniei, déra sî alu imperiului Ottomanu.

Tóte aceste interese se satisfacu prin independenti'a Remaniei, sî de aceea credemu ca acésta solutiune este posibile sî realisabile.

Europ'a a voitu la 1856 sa creeze din Romani'a unu bulevardu la portile Orientului, o linia intermediara, unu teritoriu neutru intre mai multe imperie diverse, ce s'aru pute ciocní. Déra acestu scopu este pre jumetate atinsu, pre câtu timpu Romani'a va avea actual'a sea semi independentia, va fi unu statu semi-suveranu, cum lu numescu publicistii. Cându unu conflictu s'aru nasce intre vecini, teritoriulu Romaniei risica de a nu fi respectatu, câci sublim'a Pórta tiene un'a, ca Romani'a face parte integranta din imperiulu seu; déra cându acestu imperiu este in resbelu cu cine-va, Romani'a nu póte fi teritoriu neutru, de vreme ce nu este absolutu independentu. Unde mai este atunci lini'a neutra ce Europ'a crediuse ca posese la portile Orientului?

Déca Belgi'a nu erá independenta, déca facea sî ea parte intreganta din Prussi'a séu din Franci'a, teritoriulu seu aru fi fostu óre respectatu, sî aru fi pututu dá atâtea servicie ambiloru beligeranti?

Numai prin independenti'a Romaniei se va putea atinge pre deplinu scopulu ce puterile 'si au propusu, cându au garantatu autonomi'a româna.

Romani'a, creata regatu, independenta cá sî Belgi'a, aru devení unu statu egaln utile pentru toti vecinii. Acestu regatu, pusu sub garanti'a colectiva a puteriloru celoru mari, va avea o existentia asigurata cá si Belgi'a, sî toti voru fi datori a lu respectá.

Turci'a va aflá multu mai conformu cu interesele sele a avea inaintea sea unu paravanu, unu statu cu adeveratu neutru, preste care nu va putea nime se tréca spre a o atacá, Russi'a nu-si va potea desmintí politic'a sea traditionale, de a ajutá tóte aspiratiunile legitime ale crestiniloru din Orientu. Austri'a sî Ungari'a voru aflá mai avantagiosu pentru siguranti'a loru de a se creá unu statu neutru intre dînsele sî cele-lalte dóue imperie. Angli'a va contribuí totud'a-un'a a ajutá totu ce póte garantá pacea in Orientu. Franci'a, Italii'a, Prussi'a voru continuá a ne fi totu atâtu de favorabili cá sî in trecutu.

Cine déra s'aru putea rationale opune la realisarea acestei mari idee? Nime, credemu; câci nici unu interesu legitimu nu s'aru vatemá.

Iéra Romani'a aru esî din o stare anormale, falsia sî nesigura. Va câstigá prin desvoltarea toturu resurseloru sele. Va devení forte prin scutulu neutralitâtiei sele sî prin puterea ce i va dá prestigiulu nóuei sele positiuni.

Asceptâmu déra cu incredere cá, in viitorulu congresu europénu, se vedemu realisându-se acésta importanta conditiune a ecuilibrului in Orientu. Iéra românii voru putea vedea indeplinita cea mai mare, cea mai unanima a loru dorintia, cea din urma forma a desvoltârei nationalitâtiei loru.

Epoc'a este cea mai favorabile. Nici unu altu suveranu alu Romaniei, cá Domnitorulu Carolu, nu a pututu fi in mai buna positiune spre a concepe o asiá mare idea, sî spre a contribuí la realisarea ei.

Câreí alte dinastie aru fi pututu Europ'a incredintiá mai bine noulu regatu ce ea aru creá, déca nu actualii dinastiei care se cobóra din o familia atâtu de ilustre, atâtu de putinta?

Sa avemu déra credintia. Tóte operantiele nóstre, tóte animele românilоru sa fie indreptate câtra Carolu I. Epoc'a este mare sî fructele ei potu fi sî mai mari. Nici unu drapelu nu póte fi mai nobile, nici o causa mai sacra, déra sî aperatoriulu e demnu de unu asemenea drapelu, de o asemenea causa!

Suveranulu nostru, atâtu de iubitu de natiune, simte pulsatiunile ei, intielege aspiratiunile ei legitime: elu este identificatu cu dîns'a, sî scie a-i purtá drapelulu.

Credintia déra in Domnitoriu! Elu nu póte sa nu cunósca cea mai mare sî mai nobile aspiratiune a natiunei sele! Cându, prin cooperatiunea sea, prin prestigiulu numelui familiei sele, asta aspiratiune se va realisá intr'o dî vomu dîce cu totii: „a fostu scrisu cá independinti'a Romaniei sa se realiseze sub ilustr'a dinastia a lui Carolu I!“; sî amórea nóstra se va uní cu unu nou sentimentu de recunoscintia; sî vomu fi mândri de a avea unu asemenea suveranu, sî suveranulu nostru va putea fi mândru de patri'a sea adoptiva!..

La lucru déra români! Sa nu uitâmu marele viitoriu ce ne ascépta! Sa ne tienemu strinsi, prin amóre sî credintia impregiurulu Suveranului nostru! Sa aretâmu totor'a prin cuvinte sî prin fapte, ca suntemu demni a avea o patria prospera o patria forte . . . o patria independenta!

Dela resbelu.

De pre câmpulu resbelului nu suntu decâtu sciri mai nóue sî adeca, fortulu Mezières este eliberatu de asiediatorii prussiani sî dupe alta scire din Brusel'a, 1000 de prussiani fura respinsi pre pamentulu belgianu sî desarmati. Lânga aceste mai adaugemu alte dóue: inceperea bombardamentului asupr'a fortaretiei Thionville sî aruncarea unui magazinu de munitiune in ventu la Plappeville lânga Metz.

Din Parisu vîne scirea ca este provedîutu cu nutrimentu din destulu. Impregiurarea acést'a sî scirea despre lupt'a câstigata de armele francese la Orleans in 16 Nov. a facutu sa crésca increderea s' bucuri'a in toti cei ce se afla in cetatea asiediata.

Nisce depesi din Versailles indreptate la Berlinu despre o lovire la Dreux facea pre lume sa créda ca o armat'a francesa de la Loire fu intréga batuta de prussiani. Scirile mai din urma arata ca lovirea acésta nu are insemnetatea atribuita ei de câtra prussiani. Fusera numai nisce bataliuni de garda mobila, cari se ingagiasera a nelinisci arip'a drépta a armatei nemtiesci. Acele fura usioru respinse, pentru ca se retrasera sî ele dupa sondarea ce a facutu inamicului. Dara nici nu se scie siguru fostau bataliunile aceste din armat'a dela Loire, séu din cea a lui Keratry organisata in partea de médianópte a Franciei.

Esta dara probabilu ca in dilele aceste vomu audî de batalia decidiatória. Unele foi susutienu, ca armat'a dela Loire nu are de cugetu a inaintá deadreptulu spre Parisu sî ca lovirea din 16 nu a avutu alta intentiune, decâtu de a respinge pre inimicu, pentru cá armat'a dela Loire sa póta face o intorsatura in steng'a spre a se uní cu armat'a cea de nordu sî apoi sa pasiésca ofensivu contr'a trupeloru asediatórie. Totu pre atunci are sa erumpa puterea armata din Parisu.

Din Lyon au plecatu 4000 de gardisti natiunali spre Tours, câroru urméza inca trei regimente de infanteria.

RESBELULU.

RAPORTU MILITARU.

28 Octombre, 7 óre sér'a.

Adi diminétia, inainte d'a se luminá de dîua, generalele Bellemare a pusu sa se esecute o suprindere asupr'a satului Bourget de câtra liberii-tragetori ai presei.

Dup'o 'mpuscatura d'o jumetate óra inamiculu fu gonitu din satu sî alungatu dincolo de rîulu Morée, in s.re podulu Iblon.

In aceea-si dî trei-dieci de tunuri sî nisce poteri considerabile de infanteria inamica se scoborira din Gonesse sî d'Ecouen. Foculu loru nu putura face pre soldatii nostrii sa parasésca Bourget — ajutati de dóue bataliuni — sî, dupa o canonada de mai multe óre, cea mai mare parte din corpulu inamicu se retrase spre nord. Venatorii nostrii remasera la posturi inainte de satu, la naltîmea drumului Nr. 20, care vine de la Dugny pre celu despre Lille.

Forti'a trupeloru nóstre remâne in satulu Bourget, pre care au sa'lu puna in stare de aperare.

Drancy e asemenea ocupatu, fâra cá inamiculu sa se fi incercatu a lu mai aperá. A lasatu in mânile nóstre câti-va prisoniari, saci sî arme.

Tóte scrisorile gasite la raniti prussiani suntu unanime asupr'a acestui punctu: ca inamiculu (Prussianii) a remasu fórte inspaimentatu de resistinti'a Francesiloru, si reflesiunile ce le inspirá acésta resistintia pórta urmele unei melancolii care camu sémana a descuragiare.

Iéta cum conchide generalele de Bellemare in raportulu de care vorbimu, in acestu capitulu, mai susu:

„Luarea satului Bourget, atacatu cu cutezantia, tienutu cu vigóre, cu tóta numerós'a artileria a inamicului, este o operatiune putienu importanta in sine insa-si, déru ea da proba ca, chiaru fâra artileria, junele nóstre trupe potu sî trebuie sa stea sub foculu celu mai ingrozitoriu sî in adeveru uciditoriu alu inamicului. Ea largesce cerculu ocupatiunei nóstre dincolo de forturi, da incredere soldatiloru nostrii sî maresce recursele de legume pentru poporatiunea parisiana. Perderile nóstre, pre care nu le cunoscu esactu, suntu — minune — celu multu cá la 20 raniti sî 4 séu 5 ucisi. — Amu facutu câti-va prisoniari.

P. S. 29 Octombre, 6 óre diminéti'a — Ieri, la 7 sî jumetate óre, inamiculu incercá unu atacu cu baionet'a la partea stânga a satului. Fiindu primitu d'o compania din alu 14-lea de mobili, fugí la celu dintâiu atacu, lasandu doi raniti in mânile nóstre. Protegiatu de nópte, putù se'si iea sî cei alti raniti sî morti, printre cari s'asicura ca se aflá sî unu oficiaru. Acestu atacu ne a constatu 2 ucisi sî 7 raniti. Ranitii prisoniari au declaratu c'avému inaintea nóstra, ieri, dóue regimente din garda sî patru baterii de artileria. Nóptea a fostu linistita.

29 Octombre, 7 óre diminéti'a. Dupa raportulu adresatu, generalele Belemare a tramisu spre amédi urmatórea depesia:

„Focului urméza intrerupta, cá ieri. Nici unu atacu de infanteria. Suntemu intr'o fórte buna positiune: ne tienemu sî stâmu bine. Resultatele luptei de ieri séra au fostu importante. Terenulu din naintea venatoriloru e acoperitu cu cadavre prussiane; unulu din oficiârii inamici, ranitu, a remasu prisoniaru.“

In atacu, focului baterieloru a incetatu sî inamiculu s'a retrasu spre Gonesse.

Epistola sosita cu balonulu.

Despre starea loviriloru din Parisu ne impartasiesce o epistola cu datulu 25 Oct. urmatórele:

Avemu, v'o spunu, pâne pentru mai multu de siese luni. Carnea se proportiunéza, ce e dreptu, déra portiunea ce ni se da trebuie sa ne fia d'ajunsu. Orezulu e in ambundantia sî in tóte familiele se prepara o mancare placuta sî câtu se póte de nutritóre din orezu cu ciocalata. Prejuditiulu privitoriu la carnea de calu a disparutu. E fórte buna acésta carne. Acum câte-va dîle amu facutu la unu amicu unu somtuosu prândîu, alu cârui coprinsu iéta'lu: supa de verdetiuri; carne de calu; mâncare de calu cu sosu; friptura de catâru garnitu cu madera; magarusiu friptu; orediu cu ciocolata. Magarusiulu e o mâncare cu deosebire delicata.

Unii foiletonisti ceru redeschiderea teatreloru. Acésta idea, sustienuta de dîuarie cá d'alde „Figaro“ sî „le Gaulois,“ gasesce fórte numerosi adversari sî eu suntu dintr'acesti'a. Bravii nostrii mobili sî gardi nationali, cari inghétia sî suntu imuiati de plóia d'a lungulu zidururiloru, aru avé cuventu se gasésca nepotrivitu cá altii se-si petréca pre bulevarde séu aiurea la drânganitulu unei orchestre, pre cându dincolo de ziduri bubuie music'a tunuriloru sî cându aperatorii tierei aru cadé raniti séu morti. Sî-apoi nenorocitii cari n'au cele de tóte dilele n'aru avé óre sî ei unu cuventu se céra dela cei bogati banii pre cari i-aru cheltuí în placeri? Intielegu conferintie in profitulu ranitiloru, déra piese cu costumu, sér'a, dupa mésa, cá alta data, dupa espressiunea lui Sarcey, aru fi o infamia in aceste dile de doliu.

Apoi aru veni cuartisanii vitiuriloru, cá alta data, si tóte vitiele cari aru sî enervá, cá alta data, o populatiune resoluta adi a'si implini detori'a care Sarcey sî altii corupti aru vré se fia uitata.

Toti aici, tineri sî betrâni, suntemu d'o energia care de sicuru ca va fi admirata cându ne-amu mai liniscí. Ori cine este soldatu. Parisulu e bine aprovisionatu, bine fortificatu, sî fia-care e decisu a se ingropá suptu murii acestei capitale in care toti streinii au venitu in timpii cei mai linisciti sa iea parte la enervâri sibaritice.

Déra e necesariu cá provinci'a sa nu dórma, nici cá sî sa ne vie in ajutoriu, câci n'aru fi cu dreptu ca, de n'aru fi opriti, se nu vie se ne faca o visita.

In tóte dîlele tunulu bubuie sî adi diminétia iéra-si n'a incetatu.

Prussianii voru sa ne bombardeze si sa ne constringa prin fóme, suntemu gat'a a primí; mai cu séma Iosefin'a — tunulu monstru dela sectorulu Saint Ouen — nu are de câtu se vorbésca, câci e fórte palavragióica; déra are o judecata asiá de drépta, incâtu face onóre sexului seu. Astufeliu, cându vorbesce — sî ast'a i-se intempla fórte desu — tóta lumea alérga spre dens'a silindu-se sa intieléga de departe rationamentele'i care suntu admirabile sî sa'i faca complimentu.

Curagiu sî paciintia avemu un'a sî alt'a, sî vomu duce-o, ori ce aru dîce prussianii in diuariele loru impudinte. Nu credeti in nici unu scomotu pre care dîuariulu oficiale nu 'lu are imprimatu. Cu porumbeii sî balónele nóstre ve vomu tramite mereu sciri. Déra multu ne vine greu cá n'avemu sî noi sciri de pre la voi! Se dîce ca inamiculu aru fi dându drumulu la sioimi cá se sfasie balónele aeriane. Ei bine, fie! vomu face venatóre de sioimi.

In colo — ve repetu — totulu merge bine.

Facemu la tunuri sî la chasepote cu gramad'a

Onorata Redactiune! Cu durere vedu, ca congresulu nostru si-au incheiatu sessiunea pre anulu acest'a, fâra macaru de a fi atinsu caus'a d'n Treiscaune secuierci sî in specie a acelei din Sepsisântgeorgiu. Nu-mi potu esplicá caus'a nepasârei a congresului frtia cu scól'a susuatinsa, despre carea mai adese ori amu scrisu in „Tel. Rom.“, ca in care stadiu au ajunsu acea scóla; nu-mi potu esplicá tacerea unoru protopopi in caus'a acést'a, carii au fostu impartasíti specifice despre infiintiarea acelei scoli; cu atât'a mai pucinu mi potu esplicá tacerea consistoriului nostru, carele anume au fostu din partea comitetului parochiale de aici rugatu spre impartasîrea acestei cause importante, congresului nostru! Séu dóra eu suntu pétr'a impedecârei? Déca persón'a mea face óre-si cuiva pedeca, eu bucurosu me retragu sî concedu altui mai desteru caus'a acést'a, numai se sciu, ca va conenuce la unu resultatu favoritoriu!

Se fia inse ori si care caus'a stagnârei a acestei scoli. tacerea mai departe sî amenarea ei este crima in contr'a natiunei nóstre, in contr'a acelor'a, carii voru se fia români, inse nu li se da ajutoriu diu partea aceloru frati români, carii suntu in stare a ajutá acésta scóla, numai se voiasca. Ómenii nostrii depre aici suntu sonsternati cu totulu ca congresulu au trecutu fâra de a ne dá ajutoriu sî ca nici consistoriulu nostru nu ne mângaia cu vre-unu respunsu, ca pre care cale va se resólve acésta causa neamenavera; ma cei mai multi s'oru dechiaratu, ca ce oru promisu, nu voru platí, daca ómenii cei de frunte sî românii cei bogati din alte cercuri nu ne voru dá ajutoriu; pentru ca cu cei 120—130 fl. ce s'aru aduná p'aici spesele de 1500 fl. v. a. a scólei nu se potu acoperí. Pre lânga acést'a persecuarea nóstra din partea mai mariloru din Sepsisântgeorgiu inca nu ne insufla incuragiare spre infiintiarea acestei scóle, déca din afara sprigióna nu capetâmu. Ma ce e mai multu senatulu scolasticu au orenduitu in 5-a Novembre c. n. a. c. unu Doctoru, care se investigheze starea sanetâtiei a scóiei sî acest'a facându-si raportu si-au datu parerea intr'acelo, c e e d i f i c i u l u d e s c ó l a d i n p u n c t u d e v e d e r e a s a n e t â t i e i n u e a c o m o d a t u d e s c ó l a. In urm'a acestui raportu magistratulu din Sepsisântgeorgiu cu datu 12-a Novembre a. c. sub nr. 1627 au provocatu Eclesi'a nóstra, cá, de óre ce pre basea raportului susuatinsu nu se póte concede instruarea copiiloru, se ne ingrigimu de altu edificiu si inca in scurtu tempu, pentru ca copii nu potu remanea fâra instructiune. Iéta! de o parte amestecu altor'a in autonomi'a bisericei nóstre, iéta! de alta parte neputinti'a nóstra! Simtimu, ca totu minutu perdutu ne amerintia inchiderea scólei nóstre spre bucuri'a inamiciloru nostrii, seculari, sî nu este cine sa ne ajute! Stapânii dîleloru nóstre nu vreau se ne ajute interesele nóstre, cí numai ale loru; déca nici noi de noi nu ne interesamu sî ne purtâmu facia cu scól'a nóstra autonoma cu nepasare, apoi se nu ne miramu, déca natiunea nóstra cu incetu in unele cercuri se va contopí in alte natiuni. Cá acést'a sa nu se intemple inca un'a data sî mai in urma provocu pre toti acei mecenati, sarí suntu in stare buna sî potu ajutorá, asemenea pre Maritolu Consistoriu sî nu mai pucinu pre D. Protopopi Metianu sî Baracu se grabésca cu contribuirile loru sî sî cu realisarea apromissiuniloru de a face in cercuri contribuirile recerute.

De cumva sî acést'a a mea rugare va remanea fâra resultatu, apoi vin'a mea se nu fia pentru urmarile susat'nse triste. Eu detori'a mi amu inplinit'o!

M e r o g u s î d e c e l e l a l t e f o i n a t i u n a l e a t â t u d e d i n c ó c e c â t u s î d e d i n c o l o d e C a r p a t i a l u á i n c o n s i d e r a t i u n e a c é s t ' a r u g a r e s î a o c o m u n i c u p u b l i c u l u i s e u c e t i t o r i u.

S. Szt. György 20/11 1870. x X y

R o m a n i 'a.

(Concentrarea militianiloru din districtulu Dol-Jiu.)

Unulu din momentele cele mai pretióse sî interesante alu unui poporu, este acel'a cându elu, poporulu, prin guvernantii sei, ia dispusetiuni cá fie-care cetatiénu sa fia instruitu, cá ast-feliu la ori ce ocasiune sa se póta apará sistematicu, adeca a i se dá o instructiune militara. Prin legea militiiloru, o asemenea mesura este luata sî in tiér'a nóstra, ast-feliu ca in câti-va ani fie care cetatiénu românu va fi in positiune a se aperá sistemeticu in contr'a ori-cârui atacu.

Spre a se putea atinge sî mai usioru acestu scopu guvernulu a luatu dispositiuni cá in fie-care anu sa se faca la câte-va districte din tiéra o concentrare numita estra-ordinara, pentru care se adunâ din fie-care comuna rurala sî urbana unu numeru óre-care de militiani, cari se aduna in resiedinti'a districtului, sî in cursu de cinci-spre-diece dile suntu instruiti dupa tóte regulile militare.

Intre districtele concentrate in anulu acest'a, care este prim'a concentrare estr'a ordinara a militianiloru in tiér'a nóstra, este sî districtulu nostru Dol-jiu.

Vomu descrie déra lectoriloru nostri atâtu inaugurarea acestei concentrâri, câtu sî ceea ce amu pututu culege din gur'a unui militianu din comun'a nóstra Craiov'a, in privinti'a mersului instructiunei.

Luni la 26 corentu, diu'a destinata pentru inceperea concentrarei, siepte companii compuse din militianii a siépte plasi ale districtului nostru se aflau in curtea cancelariei batalionului de militiani. Dupa apelulu nominale facutu de fie-care siefu de companie, tóte siepte companiele cu siefii loru in frunte, au pornitu spre casarm'a militara, unde îi asceptau preotulu regimentului Nr. 4 de infanterie, investmintatu cu hainele sacerdotale din naintea icónei sântiloru apostoli Pentru sî Pavelu, patronii acestui regimentu, impreuna cu celelalte grade sî cu music'a regimentului.

Aci dupa câteva cuvinte bine simtite, pronuntiate de câtra sânti'a s'a preotulu, — intre care nu a uitatu a adaogá ca pâna ce lumea nu va ajunge la acelu gradu de civilisatiune de a nu se mai aperá cu arm'a, fie-care cetatiénu care îsi iubesce patri'a sî religi'a este datoriu sa ia parte la aceste institutiuni — militianii au primitu armele sî au pornitu cu totii, cu music'a regimentului in fruntе spre loculu de esersiciu, piéti'a fi cântariului de piatra.

Ajunsi aci, instructorii militianiloru compusi dintre militiani cari au servitu in armata sî din câti-va instructori luati din garnisóna, au inceputu instruirea fâra arme, care a duratu patru óre (dela 12 pâna la 4.) Dupa acést'a militianii s'au adunatu iérasi pre companii, pornindu spre casarm'a destinata anume pentru concentrare, (localulu espositiunei din gradin'a publica.)

Ast-feliu s'a terminatu diu'a intâi'a a concentrarei militianiloru.

De aci inainte s'a urmatu sî se urmédia regulatu in fie-care dî dela 10 óre diminéti'a pâna la 4 óre dupa amédi cu esercitiele pre câmpu sî dela 6 pâna la 7 óre sér'a teoria, adeca se citesce de câtra unulu din siefii cari apartienu de batalionu legile sî reglementele militiiloru, comentându-le astfeliu cá sa fie mai bine intielese de câtra toti militianii.

Multiumita marei activitati ce se depune din partea tuturoru superioriloru, in capulu câror'a se afla D. Majoru Macedonski, militianii aceia cari n'au fostu inca in armata, in primele trei dile au invetiatu tóte miscarile unui soldatu fâra arme asiá de bine incâtu in diu'a a patr'a, la inspectiunea ce s'a facutu de câtra Colonelulu regimentului Nr. 4 d. Cerchezu, a remasu fórte multiumitu, ceea ce a sî provocatu cá D. Cerchezu sa pronuntie o multiumire generale tuturoru militianiloru. Militianiloru de orasiu, d. Colonelu a avutu bun'a vointia a adresá mai fie-cârui'a in parte câteva cuvinte incuragiatóre. Ast-feliu primului militianu de orasiu de care s'a apropiatu i-a disu urmatórele cuvinte: „Imi pare bine ca vedu sî unu surtucu intre militiani, sî ve felicitediu pentru esactitatea D-v. la acestu serviciu utilu fia-cârui cetatiénu in parte.“

Esercitiulu cu arm'a a inceputu asemenea cu unu mare zelu, astfeliu ca in aceste cinci-spre-diece dile militianii voru invetiá o buna parte din scól'a soldatului.

Totu ce aru fi de doritu este cá in urmá acestei concentrâri, instruirile sa se reguledie astfeliu cá fie-care militianu sa incépa a se dedá cu regulile sî instructiele militare.

Asiá déra acésta institutiune nóua in tiér'a nóstra merge bine sî preste putienu vomu culege fructele cele mai folositóre. (cor. a „Mercantilulu“)

V a r i e t â t i.

† **Stefanu Sotiru**, banquier, censoru de Filial'a c. r. priv. Bancei nationale, casieriulu gremiului românu de com. levantinu etc. etc. a incetatu astadi diminéti'a la 9 óre in urm'a unei sufe-rintie indelungate dupa impartasîrea cu santele taine in etate de 52 ani din viati'a sea activa.

Despre acestu tristu evenementu incunosciin-

tiédia jalnicu soci'a reposatului Elen'a nascuta Ghermanu cu anim'a sfasiata de durere in numele densei sî alu copiiloru Helen'a maritata Theodoru C. Mantsu, Mari'a, Eugeni'a, Hareti, Constantinu sî Elvira, precum sî in numele cumnatiloru Ioanu sî Mihalache Sotiru sî ginerelui Teodoru C. Mantsu, pre tóte rudeniile, amici sî cunoscuti.

Remasitiele multu iubitului repausatu se voru imormentá luni la 9/21 corr. la 3 óre p. m. din cas'a sea tergu cailoru Nr. 39 in cimiterulu dela biseric'a St. Nicolae din sub urbea Schei.

Brasiovu 7/19 Novembre 1870.

Acestu negutatoriu erá unu nationalistu zelosu, elu a spriginitu ridicarea institutelor nórtre scolare de aici intr'unu modu esemplariu, la tóte contribuirile nationali, erá unulu dintre cei dinteiu. La imormentare dupa dorinti'a lui in ból'a cea indelungata au lasatu famili'a la fondulu gim. rom. o miie de fiorini v. a., la fondulu negutiatoriloru, gremiulu rom. cinci sute de fiorini, la fondulu catedralei mitop, din Sabiiu trei sute fl., la fondulu reuniunei fem. române dóue sute de fiorini v. a. la spitale 200 fiorini, la scól'a cea nóua din Brasiovulu vechiu 200 fiorini v. a., la fondulu paroch. 200 fiorini v. a. Perderea lui sî mai alesu de odata cu ból'a lui spirituala a semtit'o fórte tare corpulu negutietorescu. De acést'a inimormentarea lui s'au seversîtu destulu de pomposu. Corpulu profesoralu cu tenerimea scolare, corpulunegutietorescu sî deosebitii cetatieni de deosebite brance i au facutu petrecerea din urma. Fiei tierîn'a usióra!

† Sabin'a nascuta Greguss, veduv'a lui Petru Frusia in numele seu sî alu fiieloru mastehe: Julian'a Sandoru nasc. Frusi'a Anna Frusi'a, Mari'a Kadar nasc. Frusi'a, precum sî in alu nepotiloru, nepóteloru alu stranepotiloru, fratelui Milutinu Frusi'a, sî in alu numeróseloru nemotenii cu inima frânta insciintiéza mórtea fiertatului

Petru Frusi'a, fostu representante alu lib. reg. orasiu Aradu, sî asesoru din partea negutiatorimei la judetiulu cambialu din locu, — neseuitatului seu sociu, respective tata, mosiu stramosiu sî frate, in urm'a unei indelungate suferintie, intemplata in $^{5}/_{17}$ l. c. sér'a la 9 óre, in anulu 67 alu vietiei sele multu ostenitória, sî alu 12-le de casatoria.

Osemintele reposatului se voru astrucá in $^{8}/_{20}$ l. c., la $^{1}/_{2}$ pre 3 óre dupa amédi in cintirimulu comunu gr. res.

Fiei tieren'a usióra!

Aradu in $^{6}/_{18}$ Novembre 1870.

*** Unu metodu bunu de procuratu cârti scolastice. Invetiatoriulu Pavelu Gavrilete din opidulu Beliu in Ungari'a sî totu odata sî comisariu scol., vediendu nepracticabilitatea de a-si procurá cârti per Nachnhame la ocasiunea unei conferintie s'a intielesu cu invetiatorii presenti, ca conformu scarei pretiului aratatu in calendariulu ce se tiparesce in fia-care anu in tipografi'a archidiecesana, sa-si aréte fia-care sum'a sî feliulu cartiloru ce are sa si procure pentru scóla sî apoi dupa ce sosescu cârtile, dupa notele ce suntu saldate deosebi, dupa cum adeca a fostu trebuinti'a fia-cârui invetiatoriu, sa se imparta acestora-si. Prin metodulu acest'a cârtile sosescu nes. mintitu in celu mai scurtu tempu, numai suntu neplaceri cu posta sî cu nimenea, ci semplu lucru cârtile se impartu intre invetiatori sî acesti'a le dau mai departe. Aru fi bine câudu esemplulu acest'a aru fi imitatu in multe pârti, câudu invetiatorii aru formá in privinti'a acést'u o corporatiune, pentru ca atunci s'aru crutiá sî unu numeru de corespondintia zadarnica sî retramiteri sî aru fi o usiuratate sî pentru tipografi'a nóstra, carea nu are interese de câstigu, ci scopuri filantropice in tóte privintiele.

*** Drumu de feru. Lucrarea pre liniele dela Alb'a Iuli'a in cóce ale drumului de feru s'a sistatu. Causele se adscriu la diferite impregiurâri. Unii voru se scie ca intreprinderea lui Acatiu Barcsai au facutu pressiune asupr'a englesiloru, cari sî vedeau din partea acést'a periclitata intreprinderea. Altii credu ca influintie politice au causatu sistarea.

*** Scól'a de mosîtu. Cetitorii foiei nóstre si voru aduce aminte ca in unulu din numerii nostri trecuti amu intrevenitu pentru scól'a de mositu de aici din Sabiiu, in carea sa se predea instructiunea in limb'a româna sî germâna. Din isvoru siguru amu aflatu, ca ministeriulu de culte sî instructiunea publica este decisu a instituí sî o casa pentru nasceri pentru cá scól'a de mositu sa prosperedie mai tare. Ministeriulu e decisu mai departe a ingrigí sî de spesele institutului ce se va creá pentru nasceri pre lunga immultirea personalului de instructiune prin unu adjunctu. Numai localitatea remane cá sa ingrigiasca comun'a de dens'a. Ne pare bine ca ministeriulu nu a datu uitârei institutulu mentiunatu sî credemu ca la votarea bugetului va fi spriginitu de dieta; iéra cetatea Sabiiului va ingrigí de o localitate corespundietórie. Amu audîtu ca suntu pareri intre membri comunei ca spre infiintiarea institutului de nasceri sa se cede din partea comunei spitalulu pentru bóle sifilitice. Acésta nu, sî din privintia ca e la unu locu pré espusu sgomotului. Cu multu mai acomodate aru fi casele unde au fostu óre câudu cancelari'a silvanale (Strassburg?)

*** Pepeni mari. Cetimu ca in Bras'ovu s'a pututu vedé in dîlele aceste unu pepenu de 99½ punti. Despre altulu la Bucuresci se spune ca e de 166 punti. Ambi suntu productu bulgaru. —

*** (Un'a epistola de amoru despretiuitu) Cu ocasiunea imormentârei bine-meritatului românu Nicolau Zsig'a, proprietariu in Oradea-mare, un'a dama tinera, carea inca se aflá in conductulu funebralu, observà ca i s'a furatu portfoiulu din pusunariu; nu multu dupa acei'a lu-aflà iéra-si la loculu seu, fâra cá se scia, ca prin ce minune a esitu sî a venitu iéra, sî inca insocitu de urmatórele sîre: „Gratiósa domnisióra Scusame pentru spaim'a ce ti-am causat'o, câci m'amu insielatu amaru. Ce cautu sî ce-mi trebuie mie nu suntu amanete de amoru, ci bani. Inca odata, te rogu iertare! N. N.“ — In portfoiu adeca nu s'a aflatu altu ceva decâtu unu biletu de amoru sî fotografi'a unui june.

*** (Cumperare de cai pentru guvernulu turcescu.) Numai in Pest'a s'au cumperatu, prin comisari turcesci, 4000 cai, tari sî grei, meniti pentru artileria, cu pretiuri dela 200 fl. pâna la 300 fl.

*** (Marcele republicei francese.) Epistolele ce viau cu post'a aerostatica din Parisu pórta de vre-o câte-va dîle incóce marce nóue. Acestea se deosebescu de marcele vechie prin inscriptiunea: „Republique Francaise,“ in locu de: „Empire Francais,“ sî in locu de capulu lui Napoleonu III, pórta unu capu de femea, care este ornatu cu un'a cununa de spice, frundie de viia, struguri sî cu vre-o câte-va frundie de olivi. Aceste marce suntu inca pâna acum tare rari. „Fed.“

„Multiamita publica.“ In momentele presente, lovitu adencu de sagét'a miseriei, anim'a mea se scalda in laculu bucuriei, vediendu generositatea unoru barbati iubitori de prosperare. Reverendissimulu domnu protopopu românu Iosifu Brancoveanu, carele pururea s'a ingrigitu de filii sei nenorociti, cá unu adeveratu pastoriu spirituelu, vediendu greutâtile ce le intimpinu pre carier'a inceputa, sî-a inmultîtu cununi'a faptelu virtuóse prin deschiderea unei colecte in favorulu unui tenera lovitu amaru de calamitâti.

Onóre Tie prea demne pastoriu! Multiumit'a sî recunoscinti'a ce Vi-o detorescu nu sumu in stare a o esprime!

Nu potu trece cu vedere fâra a rostí unu „per multos annos vivas“ prea on. domnu preotu românu Galathionu Siageu, carele insârcinatu de reverendissimulu domnu Prota, ne luânda in consideratiune tempulu celu nefavoritoriu, a alergatu pre la mai multi barbati marinimosi sî i-a regatu se-mi tenda ajutoriu dupa poteri! Semne invederate cà ambii suntu barbati ali fapteloru mari.

Cu tóta onórea viu se rostescu un'a „via multiumita publica“ toturoru generosiloru domni si dómne, cari pre lânga tóte calamitâtile anului presente, me onorara cu ajutoriulu loru!!!

Fiti securi bravii mei compatrioti ca ajutoriulu de 58 fl. v. a. (cincidieci si optu fl. v. a.), cu care a-ti bine-voitu a-mi usiurá carier'a, mi va aduná poteri cá odata sa Ve potu multiumí dupa cuvenintia! Prea bunulu imperatu alu lumei tramita asupra-Ve nemârginitulu seu daru!!!

Pentru eternisarea marinimosiloru contribuenti sî pentru justificarea prea on. domnu colectante, iéta ací urméza numele toturoru binevoitoriloru, dimpreuna cu locuinti'a si ajutoriulu conferitu:

Rvrd. d. Iosifu Brancovénu prota Idicelu 5 fl. P. o. d. Galathionu Siageu not. protop. Idicelu 2 fl. Da. Rafil'a Brancovénu veduva Idicelu 2 fl. Dn'a Mari'a Siageu n. Siandoru preutésa Idicelu 2 fl. O. d. Teodoru Siandoru preotu rom. gr-or. Cuesdiu 5 fl. O. d. Chirilu Fulea cand. de preotu rom. gr-or. Filea 2 fl. D. Teodoru Cristea curatore gr. or. Topliti'a româna 2 fl. D. Georgiu Popescu preotu rom. gr-or. Topliti'a româna 2 fl. D. Teodoru Popoviciu preotu rom. gr-or. Topliti'a româna 1 fl. D. Nechit'a Cristea june rom. Topliti'a româna 1 fl. Antalu Ioanu a Palagiei econ Topliti'a româna 1 fl. D. Ioanu Popescu invetiatoriu interim Topliti'a româna 1 fl. D. Gregoriu Ujic'a preot. rom. gr-or. Mesterhaza 2 fl. D. Demetriu Ujica inv. rom. gr-or. Mesterhaza 1 fl. D. Petru Cadaru curatore gr-or. Mesterhaza 3 fl. D. Andone Ujica sub cur. gr-or Mesterhaza 1 fl. Zbanc'a Costantinu economu Mesterhaza 1 fl. Fanasia Zbanc'a econ. 1 fl. Ioanu Ujic'a economu Mesterhaza 1 fl. Iacobu Croitoriu economu Mesterhaza 1 fl. Vasiliu Zbanc'a economu Mesterhaza 1 fl. D. Danila Stefanu notariu com. Deda 1 fl. O. d. Ioane Popescu preotu rom. gr-or. Deda 2. fl. Chirila Ghidiu economu Ded'a 1 fl. Biseric'a româna gr-or. Ded'a 5 fl. Gregoriu Vindereu economu Ded'a 1 fl. Nechiforu Pascanu economu Ded'a 1 fl. Iacobutiu Pascanu economu Ded'a 50 xr. Vasiliu Óncea economu Ded'a 50 xr. Michailu Pascanu economu Ded'a 1 fl. Zaharie Sav'a economu Cuesdiu 1 fl. Zahari'a Siandoru economu Buesdiu 1 fl. Georgiu Damianu curat. gr-or. Cuesdiu 1 fl. Andreiu Mircea economu Cuesdiu 1 fl. Demetriu Horga econ Cuesdiu 1 fl. Georgiu Demianu l. Chiforu econ. Cuesdiu 1 fl. Ioane Branea preotu rom. gr-or. Maereu 1 fl.

Sum'a totala 58 fl. v. a.

In fine repetiendu multiumit'a-mi sincera toturoru acestoru bine-meritati români, remânu pentru pururea recunoscatoriu.

Graz 18|11 1870.

Teodoru Ceontea
Ascultatoriu de filosofia.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Sant-andresiu cu filia Santuhalmu, protopresviteratulu Devei in comitatulu Huniadórei se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu: Dela 150 numeri de case câte dóue iér' dela 100 câte trei mesuri de cucuruzu ne sfarmatu sî dela cei cu plugu sî caru inca câte un'a mesura de grâu, sî stól'a dela 250 de case pre lânga dóue cemeterie inca 4—5 juguri semenatura sî fenatiu.

Recursele instruite in sensulu statutului organicu bisericescu, sa se astérna acestui scaunu protopopescu in Dev'a pâna in 25 Novembre a. c.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Dev'a 24 Octobre 1870.

In numele Comitetului parochiale.
Ioanu Papiu
(94—1) Protopopu.

Concursu.

A devenitu vacantu postulu de parochu in parochi'a gr. or. din Vurperu, protopresbiteratulu Sabiiului alu doilea.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu parochialu suntu pre lânga venitulu stolariu, 14 jugere pamentu, parte de semanatu, parte de cositu.

Doritorii de a ocupá susu numitulu postu parochialu sa dovedésca prin documente valide, ca au absolvitu cursulu teologicu. Cei ce voru poté produce atestate bune, despre servitie prestate deja bisericei séu scólei, voru avé preferintia.

Suplic'a dimpreuna cu documentele e de a se indreptá câtra presidiulu scaunului protopresbiteralu alu tractulu II alu Sabiiului in Sabiiu, celu multu pâna la 4 Decembre a. c.

Vurperu 7 Novembre 1870.

Comitetulu parochialu gr. or. din Vurperu.
(95—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Noemvre 1870.

Metalicele 5%	55	90	Act. de creditu	246	75
Imprumut. nat. 5%	65	15	Argintulu	123	
Actiile de banca	725		Galbinulu	5	97

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 91. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 15/27 Noemvre 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

In pertea de dincolo de Lait'a se vorbesce de o crisa ministeriale. Cris'a nu se restringe numai la ministeriulu curatu cislaitanu ci si la celu comunu si adeca la celu de esterne. Iéra se vorbesce ca contele Beust are se faca locu lui Andrassy. Scirea acést'a sî acum a fostu desmintita de biroulu de corespondintia in favórea dlui de Beust. Desmintirea se baséza pre impartesirea ca in cercurile oficiali nici vorba nu este de cris'a desu mentiunata. Se scie inse ca cercurile oficiali cându au sciintia despre crisa se sî pune in lucrare séu este deja esecutata.

Alta crisa este cea orientale russésca. Acest'a dupa semnele esterióre pare a se depaná spre pace.

In Germani'a de nordu s'a deschisu parlamentulu federatiunalu, unde se desbate constitutiunea germana.

Bombardarea Parisului inca nu s'a incepotu. Din tóte se vede ca Franci'a se opintesce a pune armate nóue in picióre care potu inca dá evenemintelorn pana la incheiarea pacei cu totulu alta directiune de cum se asceptá dupa caderea dela Sedanu sî Metzu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 17 Novembre se deschide la 10 óre prin presiedintele P. Somssich.

Dintre ministrii au fostu de fatia : K e r k á p o l y i, S z l á v y, H o r v á t h sî B e d e c o v i c s.

Mai intâiu se autentica protocolulu siedintiei precedinte. Dupa aceea ascerne presiedintele registrulu interpelatiuniloru, propuneriloru sî proiecteloru de lege presintate in lun'a trecuta. Se va tiparí sî distribuí. Deputatii Fr. Kuhinka sî Rd. Ocskai ceru concediu din caus'a sanetâtiei. Li se incuviintiéza. Petitiuni numeróse se anuncia, care se transpunu comissiunei petitiunarie. Presiedintele impartesiesce, ca terminulu de 30 dile reservatu pentru ascernerea vre-unui protestu contr'a alegerei deputatului A. Degré a espiratu sî prin urmare acest'a e definitivu verificatu. Deputatulu D. Fittler sî presinta protocolulu de alegere, care se transpune comitetului verificatoriu.

Mai multi deputati ascernu petitiuni relative la infiintiarea judecatorieloru de prim'a instantia. Se transpunu comissiunei de 25.

E. H o r n ascerne 40 petitiuni in caus'a organisârei independinte a afacerei de creditu unguresca. Aceste petitiuni câtu sî ale deputatiloru Fr. Deák Ar. Mattyus G. Varady, L, Papu, K. Tisza sî Max Uerményi se transpunu comissiunei de petitiuni.

E. Z s e d é n y i ascerne o petitiune a liberului orasiu r. Kaesmark, prin care se arata necessitatea infiintiârei unei judecatorie de prim'a instantia in tienutulu acestui orasiu. Se transpune comissiunei de 25.

I. K i s s indrépta câtra ministrulu de comunicatiune o interpelatiune in afacerea drumului de feru Debreczin=Szathmar=Sziget, care nu s'a deschisu la terminule prefiptu prin lege.

E. H o r n: O corespondintia locale de aici a adusu, nu de multu tempu, scirea, ca toti acei juni cari au venitu la recrutare in cei din urma trei ani sî s'au liberatu din óre care cause, se voru visitá de nou, sî la casu ca se voru aflá apti, se voru inrolá in armata. Foile n'au tienutu scirea acést'a de démna de publicare, de óre ce o credeau netemeinica, inse in dîlele din urma au sositu epistole din provincia care arata, ca comissiunea supr'a-recrutatóre si-a inceputu dejá activitatea. In urm'a acestei'a indreptu câtra dnulu ministru pentru apererea tierei urmatórea interpelatiune : Considerându, ca in legea de aperare nu e nicairea vorb'a de o supr'a recrutare estraordinaria a juniloru déjá eliberati de militia ; considerându, ca intr'unu statu constitutiunalu numai acelea datorintie se potu impune cetatiénului, care le prefige legea; considerându in fine, ca de-si regimulu are dreptulu in viitoriu, a delaturá abusuri, nu inse a ordiná mesuri cu potere retrograda, intrebu :

1. Are dnulu ministru cunosciintia de esistinti'a sî chiamarea acelei comissiuni estraordinarie suprarecrutatóre ?

2. Déca are cunoscintia despre acea comissiune séu chiaru insu-si o a esmisu, din ce causa nu s'a aretatu acésta masura in fói'a oficiale sî din ce causa nu s'a publicatu instructiunea, conformu cârei'a are se procéda comissiunea, sî pre ce lege e basata esmiterea acelei comissiuni ? (Aplause viue)

E. Simonyi indrépta câtre presiedintele ministriloru interpelatiunea:

1. Are dnulu presiedinte alu ministriloru cunosciintia, ca ministrulu englesu s'a esprimatu : Politic'a Angliei e, ca doresce unitatea Germaniei, inse trebuie sa se opuna unei prea mari dejosiri a Franciei.

2. Voiesce regimulu a se insoci acestei politice a Angliei sî a merge mâna in mâna cu statulu acest'a in cestiunea amintita ?

3 Ce a facutu regimulu dela erumperea resbelului intre Franci'a sî Germani'a pentru restaurarea pacei ? (Aplause vine la steng'a).

E S i m o n y i indrépta câtra regimu si o a dóu'a interpelatiune privitóre la conflictulu intre Russi'a sî Turci'a.

1. Adeveratu e ca regimulu imperatescu russescu a dechiaratu prin o nota circularia, ca nu mai póte considerá de obligatoriu acela punctu alu tratatului parisianu, care prefige numerulu sî marimea nailoru de resbelu, ce póte intretienea Russi'a in marea négra sî ca a facutu acést'a cunoscutu tuturoru poteriloru signatare ?

2. Consemte regimulu austro-ungurescu cu disolverea tractatului parisianu intr'unu atare modu sî déca nu, voiesce cá punctele tractatului indigitate de Russi'a ca daunacióse intereseloru ei sa se modifice prin unu congresu europénu ?

3. Are regimulu sperantia ca poterile garante a tratatului parisianu voru procede in cestiunea acést'a in contielegere reciproca facia cu Russi'a.

Interpelatiunile se voru predá ministriloru respectivi. Va urmá.

Dela resbelu.

Déca putemu comptá pre scirile, ce sosescu din Franci'a de vre-o optu dile in cóce, acolo se intempla lucruri, ce dau evenemintelorn sangeróse, ce se petrecu pre pamentulu acelei nefericite tieri, o directiune mai favoritórie pentru francesi. Despre lupte mai serióse in 9, 16 sî 19 Novembre n. amu amintitu sî noi. Lânga aceste adaugemu acum ca guerill'a, adeca resbelulu in cete mici in diverse locuri, ia demensiuni totu mai mari, la apusu sî média nópte dela Parisu, precum sî in Burgundulu superioru. La Dreux, Chateauneuf sî la Evreux au statu divisiuni intregi de prussiani in fati'a gardeloru mobile francese de câte ori câte mii sî prussianii nu au reportatu victorie preste totu locului. La Evreux prussianii au trebuitu sa se retraga. In Chatillon fura surprinsi sî prinsi vre-o câteva sute de prussiani din corpulu principelui Friderica Carolu de garibaldini. Prussianii in numeru de 25,000 au desiertatu Dijonulu. Ei au esitu pre tóte portile cetatiei pentru cá sa sî ascunda mersulu loru spre Troyes. Asiá fu desiertata sî cetatea Dole.

Armat'a generalelui Aurelles de Paladine se vede ca in adeveru a intreprinsu unu mersu, carele sa mijlocésca impreunarea sea cu Keratry sî Bourbaki in partea de media nópte a Parisului. Orleanulu e ocupatu de legiunea de straini din Alegeria sî de zuavii fosti ai papei. Gambetta a ordinatu formarea de optusprediece regimente de infanteria, unulu de zuavii sî siese bataliuni de venatori pedestri

Despre suprinderea, ce a facutu Ricciotti Garibaldi la Chatillon se spune : „S'a formatu o brigada noua sub comand'a lui Ricciotti Garibaldi din vre o câteva bataliuni de tragetori liberi sî voluntari. Acést'a a plecatu prin neau'a ce ninsese eri pentru o operatiune noua.

Periculu supremu.

Asiá sî intituléza „Romanulu“ din Bucuresci unu articulu in care la inceputu spune despre tocmelile Prussiei sî Russiei la Ems in vér'a trecuta sî despre procederea Russiei mâna in mâna cu Prussi'a. Apoi vine asupr'a victorieloru nemtiesci din Franci'a sî arata ca aceste incuragiara pre Russi'a a pasí cu not'a cunoscuta sî citéza cuvintele unui diplomatu russescu publicate in diuariulu „le Nordu“ in care se dîce urmatórele :

„Russi'a sî Germani'a se vorn intalní, pre basea intereseloru loru positive si reciproce, cari nu voru fi câtu-si de putienu intunecate séu complicate d'acele eleminte pasionate, streine adeveratei politici sî care o desnaturéza. In aceste conditiuni, Russi'a sî Germani'a voru ajunge la o intielegere care le va fi conforma intereseloru oriintelui sî Europei.“

Ce va devení atunci Romani'a, ea, atâtu de mica, fâra putera, abiá renascenda, de ras'a latina, urita prin urmare de toti acei'a cari au in vinele loru sânge teutonu séu moscovitu ?

Suntu unii ómeni naivi — nu vorbimu de cei de ras'a latina — cari au crediutu inca dela incepotulu resbelului, ca Romani'a este salvata, pentru ca are pre tronulu ei unu Hohenzolern. Acést'a erá póte ceva in timpu de pace, in timpu de resbelu e nimicu séu póte chiaru o primejdia.

Nu ne indoimu de locu de bunele intentiuni ale principelui Carl ; inse, in politic'a positiva, in care este vorb'a pentru Prussi'a d'a-si dobendí tóta Germani'a cu ajutoriulu si alianti'a Prussiei, se póte óre crede seriosu ca Russi'a chiaru aru sfarimá acésta aliantia pentru a salvá... ce ? Acestu poporu, pre care 'lu urasce, cá pre unulu ce e de ras'a latina, de ras'a pre care voiesce s'o sdrobésca ?

Din punctulu de vedere alu Marei-Prussie, noi nu putemu considerá unu Hohenzolern in Romani'a de câtu cá unu pionu din Siah, in mânele unui jucatoru dibaciu, cum este d. de Bismark.

Periculu supremu silesce pre Romani'a d'a se ocupá de ea insa-si, spre a cautá cum trebuie sa-si salveze nationalitatea, pentru a nu devení teutona séu moscovita.

Romani'a a fostu aperata de puterile occidentali de indata ce imperiulu otomanu a fostu atacatu sî esistinti'a'i pusa in periculu.

Legaturile seculare dintre sultani si Romani'a autonoma le garantá esistinti'a reciproca in contr'a ambitiunei unoru vecini cutezatori.

Astadi acel'a-si periclu amenintia ambele state: Russi'a va navalí in Romani'a cu sute de mii de soldati !

Romani'a este óre adi in stare d'a resiste singura, ea, o tiéra deschisa, cu cea mai mare parte câmpii fâra fluvii mari, fâra fortaretie? Unde'i suntu militiele, esercitate sî dedate cu focului, unde 'i suntu armele indestulatóre, cându poporulu aru voí sa se scóle?

Romani'a are astadi o armata de 20—24 mii soldati. Óre acésta mâna de ómeni trebuie sa se espuna la celu dintâiu atacu a sute de mii de rusi? Séu trebuie sa stea cu mânile incrucisiate, pentru a probá Europei ca face causa comuna cu Russi'a sî ca e pré nepasatóre de sórtea, ce i se va hotarí in diu'a refuirei? Séu in fine trebuie sa se inroleze in rendulu rusiloru sî a combate cu densii contr'a turciloru, cari au fostu salvarea loru politica?

In acést'a alternativa de slabiciune séu de culpabilitate, pentru cá Romani'a sa merite a-si avé de dreptu partea in marea di de justitia, nu 'i remâne de câtu a fi credinciósa totudé un'a datiniloru stramosiloru ei, cari si'au sciutu pestrá nationalitatea, legându-se in cele din urma pâna sî cu turcii.

Tóta armat'a româna trebuie déra sa se retraga dincolo de Dunare sî se apere, alâturi cu armatele otomane, drepturile loru reciproce. Nu in Romani'a voru fi date bataliele, ci dincolo de Dunare, la strimtorile Balaniloru sórtea Romaniei si-a Turciei se va decide.

Russi'a, aliata cu Prussi'a, a aruncatu manusi'a Europei intregi, sî manusi'a fu radicata, dupa cum ne anuncia telegrafulu.

Déca cu tóte acestea Russi'a si va incercá inc'o data norocului, armat'a româna trebuie sa se ferésca de cea dintâiu lovitura sî s'ascepte pre inamicu pre singurulu terenu favorabile aperârei, unita cu aliat'a sea naturale. G.

Tratatulu dela Pariu sfasiatu.

Asiá daru, cu tóte asigurârile consulului russescu, cu tóte naivele comunicate ale ministrului nostru de esterne, totu avura dreptate prevederile nóstre: Russi'a a reinceputu cestiunea Orientului denunciându tratatulu dela Paris!

De siguru denunciarea nu póte fi urmata la momentu de ostiri invadatóre;

De siguru denunciarea urmá sa fie in form'a cea mai blânda sî provisoriu limitata la cutare punctu, care aru putea parea puteriloru europene mai pucinu daunatoriu Turciei . . .

Dar' aceste suntu numai chichitie diplomatice.

Faptulu este ca tratatulu dela 1856 fu denunciatu sî ca Russi'a cere puteriloru altu tratatu!

Admite, dice ea, principiile generali din 1856; doresce, adaoge, conservarea pâcei . . :

Dar aceste suntu vorbe sî vorbe diplomatice, cari principii generali le admite?

In ce modu se póte, de esemplu, asigurá, cá principiu generalu, integritatea Turciei, déca Russi'a reface flot'a sea din Marea-Négra?

I trebuie Marea-Négra Russiei? apoi Baserabi'a nu este ea riverana Marei-Négre?

Trebuie, in adeveru, multa buna-vointia d'a nu intielege, pentru cá sa nu intielága cine-va, ca denunciarea de câtra Russi'a a tratatului din 1856, este unu faptu de natura fórte grava pentru noi românii.

Á! dara Russi'a ne mângâe cu independinti'a: Éa ne acórda o coróna regala, carea noi o avemu din stravechimi.

„Pres'a“ de daunadi ne asigura ca o sa avemu mari onoruri, mari avantagii . . .

Mai multu de câtu veri-cându ne tememu, ne ingrozimu de cându pricepurâmu, cetindu „Pres'a,“ ca mrejile Russiei suntu dejá intinse pretutindenea, ca dejá barbatii Romaniei, amici guvernului, póte chiaru sî guvernulu au datu in acele mreje aurite!

„Timeo danaos et dona ferentes“

Numai atunci amu putea crede ca vecin'a nóstra imparatia nu ne momesce cu promissiunile de regatu sî independintia, spre a ne face sa nu protestamu, bá se infrângemu sî noi insîne, tratatulu din 1856, care ne e scându'r'a ultima de salute — numai atunci amu putea crede ca Russi'a intielese ca avantagele ei proprii, suntu a fi in amicia cu noi, cându ne-aru inapoiá Basarabi'a tóta! O! atunci, póte amu fi imprudenti, daru marturisimu ca n'amu putea resiste primei miscari, aceea d'a nu ne indoí de bunele intentiuni ale M. S. russesci.

Pâna atunci insa, fie-ne permisu a fi cu precautiune;

Pâna atunci nu vomu impletí cununa de serbatóre, cu vecin'a fóia, pentru ca ni s'aru platí pre aurulu celu puru alu tratatului din 1856, cá negutiatoriu in tierile barbare, poleituri regale, independintî efemere . . .

Sî déca guvernulu nostru s'aru fi permisu a intrá in negociari de asemenea natura, in locu d'a apelá cu ingrijire sî fâra perdere de timpu, la puterile garante, in fatia cu denunciarea tratatului din 1856 de câtra Russi'a, noi amu osindí cu cea mai aspra pedépsa pre unu asemenea guvernu sî 24 de óre nu i-amu mai permite sa compromita adeverat'a esistintia sî independintia sî coróna a tierei române!

Negresitu preste putiene dile Camer'a aducendu in sinulu seu, agitatiunea legitima ce produse in tiéra, not'a dlui Gorceacof din 19 Octombre, nu va intârdiá se-si dica cuventulu seu, maturu, prevedietoru, nationalu.

Deocamdata noi cu aceste siruri, apelamu la tóte partidele, sa fimu cu veghiare mare. Sa nu ne lasamu a fi mominte cu vane promisiuni. Pentru dumnedieu la o parte luptele dintre noi macaru pre câmpulu acest'a in care avemu fatia cu toti unu ingrozitoriu neamicu comunu din afara!

„Iuform.“

Domnule Redactoru! Sunteti rogati a publicá in colónele prea pretiuitului diariu, ce redigeti, urmatórele ronduri.

Mai nainte de tóte aducu multiamita dlui corespondinte necunoscutu din scaunulu Saliscei, care prin corespondinti'a sea din nrulu 89 alu „T. R,“ câtu sî prin alt'a de mai nainte m'a indemnatu sî pre mene a scrie — iérasi dimpregiurulu Saliscei sî adeca din comun'a Poian'a — despre lucruri respective pecate analoge cu cele impartasite de d-sea. Amu disu pecate, sî póte cu totu dreptulu câci eu credu, ca nu fapte laudabile au indemnatu pre dlu corespondinte asiá de multu a esí in publicu; faptele laudabile nu au lipsa asiá mare de lustrulu, care credu unii a-li-lu dá, publicându-le: cí multu mai multu abusurile, nelegiuirile — cu unu cuventu pecatele, care se comitu asiá adese ori sî inca din partea unoru persóne, care primo loco suntu chiamate a „luminá, a indreptá, a sustienea legea. Me prinde mirare, ca tocmá aici in marginimea nóstra, in apropierea prea maritului consistoriu in tienutulu foculariului Metropoliei nóstre cu deosebire se intempla atari lucruri dejositóre. — Care e caus'a? nu cumva indulginti'a superioriloru, care fórte de multe ori trece marginile bunei cuviintie. E tempulu, cá superiorii nostrii sa câstige odata convingerea, ca nu indulginti'a, — ci numai sî numai o stricta sî consciintiósa tienere de legile statóre, prosperéza binele nationalu sî comunu.*)

Daunele care le causéza atari fapte dejositóre suntu multe, spirituali sî materiali; ele atingu societatea câtu sî biseric'a, sî din ce persón'a, care le comite, e mai vediuta din aceea producu efectu mai reutatiosu sî mai intensivu.

Sa-mi ierte cetitoriulu, ca m'amu abatutu dela tem'a mea, care e: a scrie despre lucruri dimpregiurulu Saliscei sî in specie din comun'a

Poian'a e un'a dintre cele mai mari comune din tóta Transilvani'a; locuitorii ei, toti români gr. or., pórta in parte economia de oi. Acum cu 10—12 ani nainte stau materialicesce fórte bine; de atunci incóci merge comun'a nóstra cu pasi rapidi spre ruin'a sea. Causele suntu diferite: impregiurari locali sî neocultura cele principali. — Edificiulu unei biserici din Poiana e renumitu de pomposu in tóta Archidieces'a; scóla? — — — cu scól'a nu stamu briliantu — de asta data nu me potu lasá in detaiuri despre scóla, cu siguritate inse voiu pune la proba rabdarea cetitoriloru, in scurtu tempu, cu o referada despre ea. Déca mi aducu bine aminte, unu corespondinte alu „Albinei“ a scrisu ceva asta primavéra despre scól'a din Poiana; in trécatu amintescu, ca acelu dnu corespondinte a aruncatu tóta vin'a, de scól'a nóstra e fórte slaba, reverendissimului dnu protopopu, dicându ca „dela capu se 'mpute pescele.“ Intru atât'a, incâtu sî r. dnu protopopu e chiamatu a se interesá de scóla — insemne rogu a precugetá ca domni'a sea a avutu sî are a se luptá necontenitu cu comun'a intréga, respective cu conducatorii comunei cei renitenti in gradulu supremu. E adeveratu, ca bietii ómeni ceru scóla — insa in Poiana avemu „betranii satului“ séu mai bine disu privilegiatii, aristocrati'a, care conduce sî e singura consacrata in tóte afacerile. Acesti'a nu voiescu a sci de scóla. —

Avemu in frontea poporului patru preoti, pre carii fi-amu potea asemená cu patru facle; insa facliele acestea (cu o singura esceptiune) nu imprascia lumin'a ci intunerecu lu; ei de siguru nu suntu sarea Poienei, dupa cum s'aru cuveni conformu s. scripturi. Chiamarea dloru e, dupa a loru parere, numai a seversí servitiulu Ddieescu, — adese inspirati — inse de beuturi spirituóse, a merge la pomene, nunte etc. sî a petrece acolo cu satenii in povesti sî beutura câte 4—5—6 óre. Acést'a place ómeniloru nostrii — sî cum nu — a avea lânga sene — la bune sî rele — o persóna sântita, sî din asta causa preotii nostrii se indémna unulu din altulu, care din care sa petréca mai multu cu ómenii la astfeliu de ocasiuni; deci care petrece mai multu, câstiga iubirea unoru ómeni, cârii apoi apera pre respectivulu de tóte calamitatile, care l'aru potea lovi de susu. Acést'a se intempla cu preotulu, pre carele lu voiu citá mai 'njosu. — Date despre cele susuatinse amu nenumerate — unu registru intregu. Ori sî cine se póte convinge, luându-si ostenél'a a petrece 3—4 dile in satulu nostru. Cá sa ilustrezu afirmârile mele, citezu pre p. N. D . . . ta, viati'a dlui de óre cându, de cându se punea in frontea fecioriloru satului sî tragea o hora din Romani'a, de cându 'si petrecuse in curtea lui I. T. tóta nóptea — —. Acestu preotu in dilele mai recinti n'a voitu a ingropá pre fiulu unui poporénu alu seu din ura personala câtra tatalu baétului, ci a trebuitu sa se ingrópe fâra preotu. In urm'a acestei nelegiuiri s'a acusatu acestu preotu la prea maritulu consistoriu. Speru, cu totu dreptulu, ca prea venerabilulu consistoriu va ventilá cuviinciosu acésta cestiune, va lua tóta viati'a acusatului in consideratiune sî in fine i va dá ocasiune a se pocaí de tóte cele comise pâna acum — sî a nu mai comite de nou. — In zadaru ai curtisatu, credu eu, parinte N. D., in 21 l. c. prin Sabiiu pre la unii anumiti domni—nici deusi nu Ve voru potea séu nu voru voi a Ve scapá de belea. La casu inse, cá totusi sa Ve fi succesu ceva prin caletori'a din 21 la Sabiiu, me voiu vedea silitu a publicá totu — totu registrulu, care lu amu inaintemi.

Incheiu corespondinti'a mea cu o rogare fratiasca câtra tóta inteligînti'a din marginime, câtra toti cei onesti sî iubitori de inaintarea natiunala: a nu mai trece cu vederea faradelegile unoru ómeni, ci ale sbiciui dupa cum se cuvine prin publicare sî prin comunicare la prea 'naltele locuri. Atunci potemu fi siguri ca prea maritulu Consistoriu prin a sea intrevenire eficace ne va mantuí de ómeni, prin carii in locu de a progresá biseric'a, sî natiunea — regreséza. I.

Onorate Dle redactoru! Capelanulu bisericei gr-orintale din Boholtiu scaunulu Cinculi-mare, Silvestru Joant'a fostu manípulantu la tipografi'a archidiecesana in decurgerea a 2 ani de dile; preotu blându sî intieleptu, dupa o bóla indelungata aprópe de unu anu de dile parasindu cele temporale au trecutu la cele eterne, preotiendu numai unu anu sanatosu, lasându dupa sine pre iubitii sei parinti preotulu Ioanu Joant'a sî preotés'a, betrâni, precum sî pre soci'a sea preotésa Mari'a Grecu din Ruj'a dimpreuna cu un'a fica. — Durere insa ca preotés'a Mari'a l'au parasitu de multu tempu, necercetându pre bietulu ei barbatu sî preotu in ból'a sea; bá ce e mai multu nici la petrecerea osementeloru lui n'au luatu parte de feliu.

Osementele s'au petrecutu cu o ceremónia frumósa, la care au luatu parte 8 preoti, dintre cari par. Ignatie Mendoci'a au tienutu o cuventare funebrala fórte potrivita.

„Fiei tierân'a usiór'a“ ! !

Boholtiu 8 Noemvre. 1870.

Unu cunoscutu alu mortului.

---

*) Precâtu ne suntu de neplacute lucrurile ce se publica in corespundintie de feliulu acestei, pre atâtu ne pare reu cându vedemu ca autoritâtile bisericesci se acusa, precându noi din esperintia scimu ca multi nu se folosescu de drepturile ce le da constitutiunea bisericei nóstre. Red.

Din marginea Câmpiei in Noemvre 1870.

Cându se arata vre-o epidemia — bóla lipicióse — de e. choler'a etc., in óre-care provincia a unui séu altui statu, organele guvernului respectivu se misca cá furnicile in unu furnicariu preste care óre cine trage cu vergéua, — si iéu tóte mesurile ce li se paru necesârie si folositóre spre a oprí latirea acelei nefericiri; si ast'a o facu parte din detorinti'a oficiului, celu pórta, parte temendu-se ca inaintându ból'a, din care nici unu individu nu póte asteptá ceva profitu, potu cadea si ei sacrificiu acelei'a. Fómetea inca este unu morbu impreunatu cu o nenorocire fórte apasatóre, si mórtea, ce o causéza fómetea este dupa parerea mea cu multu mai chinuitóre decâtu mórtea d. e. de fóme, câci ast'a din urma vine cu cós'a ascutíta si taie curendu firulu vietiei, pre cându mórtea de fóme vine cu cós'a tempita si taie cu incetu tempu mai indelungatu pâna cându petrunde acelu firu ; sub care tempu chinulu cresce totu mai cumplitu.

Se scie ca fómetea din anulu 1817 au rapitu in tiér'a nóstra mii de mii vieti omenesci. Si iéc'a fómetea amerintie de nou populatiunea Câmpiei, unde ea inainte de ast'a cu 5 ani a domnitu cu atât'a asprime, câtu a constrinsu pre multi locuitori din intrég'a Câmpia sa 'si vinda averea mobile adeca animale de casa, ba chiaru si pementielele cari le mai aveau, si astea din urma cu un'a suma bagatela de 15—20 fl. v. a. per jugeru, cându unii posessori cu bani si câte unu jidanu se sciura folosí de nenorocirea ast'a, cumperându in modulu descrisu pamenturi dela tierani de si-au facutu bunuri intregi. Cu anima infrânta si lapedau bietii tierani pamenturile, dara fómetea 'i stringea la ast'a, si iéca acum suntu de nou amerintiati de acelu periclu !

Ploile incepura in tómn'a anului 1869 in scaunulu muresiului si mai cu séma in intrég'a câmpia prea de timpuriu, si tienura continuu pâna târdiu in iérna 1869/70 asiá câtu cele mai multe pamenturi fiindu inca nesemanate la inceperea ploiloru si remasera nesemanate.

In primavér'a a. c. incepura ploile iéra prea de timpuriu — precum este sciutu — si au tienutu neintreruptu câtu chiaru aici in Scaunulu muresiului, dar' anumitu in Campia cele mai multe semintie de primevéra s'au potutu pune in pamentu numai aprópe de Rusalii cându cucuruzulu trebuiá sapatu de a dóu'a óra, apoi este mai incolo de comunu cunoscutu si aceea, ca preste vér'a intréga, dar' anumitu in lun'a Septembre si Octombre au cursu ploile mereu, câtu cucuruzele nu s'au potutu cóce, ba si cele incâtu-va cópte, nu s'au potutu la tempu si uscate portá acasa, câci pamentulu erá si este astadi acoperitu cu lacuri, si umblarea cu carulu pre câmpu impossibila.

Acum sa 'si intipuiasca totu omulu bine sentitoriu ca ce sórte astépta pre populatiunea numerósa din Câmpia, stórsa inainte de ast'a cu 5 ani de avere mobile si imobile, si se convinge de locu, ca se cere luarea de dispositiuni din partea inaltului guvernu, pentru ca fómetea ce sta la usia pentru acésta populatiune sa se tiena intre marginile unui gradu câtu de câtu mai usioru de suferitu.

Deci se nasce intrebarea ca ce mijlóce aru stá guvernului la dispositiune spre a potea vení multimei de ómeni amenintiati de fóme intr'ajutoriu? Noi lasâmu sa urmeze respunsu : oprirea ferberei de vinarsu din bucate. Se scie ca vinarseriile consume pre fiecare di cuantitâti mari de bucate, se scie ca pretiulu bucateloru s'au urcatu in piatie pâna la nimire, se scie ca umblarea tempului din caus'a ploiloru a fostu in anulu ast'a si in alte pârti a tierei, ba potemu dice ca in tiér'a intréga nefavorabilu, numai in ceva mesura mai mica cá pre Campia si in giurulu ei, si cucuruzulu nu au fostu nici in alte pârti de rodire de mijlocu macaru. Si iéca iérn'a ne sta in spate, si ca tieraniloru nu le da nici unu modu de a câstigá cruceri. Vér'a au fostu vitriga in mesur'a cea mai mare, câci ea au tienutu pre tieranii cu pamenturi proprii si pre cei ce lucra pamenturi si usca fenuri dela posessori in parte, a casa, cá sa duca lucrulu câmpului in deplinire, nepermitiendu le inse tempulu a lucrá continuu, si apoi a mai poté câstigá si cu palmele cá lucratori de di la altii nesce cruceri, si in urma precum scimu sudórea loru nu li-o au recompesatul.

Ne oprinduse ferberea vinarsului din bucate, lucru naturalu, ca pretiurile bucateloru se voru sui cu repediune si tieranii de pre câmpia, dintre cari acum cei mai multi nu mai au pamenturi de a vende ca in 1866/7 suntu espusi perirei de fóme câci este mare deosebire pentru unu omu seracu intre pretiulu de 1 fl. 50 xr. si intre celu de 3—4 fl. a unei ferdela de bucate, care cuantitate la o casa unde suntu 5—6 si la unele si mai multi copii, se mânca in 3 dile.

Scimu noi ca in tempu de fómete unii ómeni cari posedu cuantitâti mai mari de bucate se bucura de asemenea nenorocire, care le vine intr'ajutoriu de a-si poté vinde bucatele câtu se póte mai scumpe si a se umplea de bani, necugetându ei la cei flamenzi, la miile de stomacuri tinere a fiintieloru inocente — a copiiloru — cari macina mai bine si sufere mai cumplitu de fóme : inse pentru unu numeru micu de asemenea impetriti, cari, precum si vinarsarii nu peru de fóme, inaltulu guvernu nu trebuie se lase si nu va lasá multimea se péra de fóme. Speranti'a ce ne nutresce in privinti'a ast'a o punemu in Escel. Sea domnulu comisariu regescu conte Emanuelu Pechi, care a datu prin participarea cu benefaceri banali la casuri de nenorociri de cându se afla intre noi, punendu-se in fruntea listeloru de colecte totudé-un'a cu sume insemnate, proba de cea mai mare marinimositate, nici odata cautându la acei'a, ca lipsitii suntu de cutare séu cutare nationalitate, ci ca suntu ómeni, — va ordiná fâra intardiare oprirea ferberei de vinarsu pentru tempu de unu anu in Transilvani'a.

On. dle redactoru ! Cu referinti'a la corespundinti'a aparuta in nr. 86 alu „T. R.“ asupr'a alegerei de invetiatoriu in comun'a Tilisc'a, fia mi permisu a face unele observâri si intregiri in interesulu adeverului si spre chiarificarea si orientarea on. publicu cetitoriu.

Anume dupa abdicerea fostului inv. direginte de acolo a tienutu comitetulu comunale siedintia, in carea s'a adusu conclusulu, ca la scól'a loru face trebuintia de 2 invetiatori bine cualificati si apti, câroru sa li sa faca salariu de câte 300 fl. Tienendu-si comitetulu bisericescu siedintia a facutu unulu dintre preoti propunerea ca nu e de lipsa a se ridicá salariele asiá susu, ci unulu sa se fipseze cu 300 fl., inse cela-laltu numai cu 210 — presupunendu ca cu astufeliu de remunerare nu se va aflá altu individu mai aptu de cum este fiulu seu, care tocmai pre atunci remasese fâra postu. Asertiunea sea acést'a si-o motivà in modulu pedagogico-didacticu : ca in clas'a prima nu s'aru cere dela invetiatoriu atât'a eruditiune, (sic !) Unu feliu de recompensa pentru intrepunerea si mijlocirea par. protopopu cu ocasiunea formârei comitetului bisericescu, de a vârf si pre preoti in comitetu ! !

Parte din membrii comitetului cu durere disu totu-si s'au lasatu a se seduce prin astfeliu de sofisme; inse onóre rverendiss. dlui inspectoru districtuale, ca la escrierea concursului a luatu de basea protocololu comitetului comunale si nu acelui bisericescu !

Au concursu unu absolutu de gimnasiu si teologia, si 2 cu câte 4 clase si teologi'a, intre cari si fiiu acelui preotu, carele altu-cum nu numai ca nu a produsu, cá cela-laltu, atestatu de cualificatiune dela comissiunea esaminatóre, dara nici dela direction'a, unde a functionatu mai nainte.

Vine dîu'a alegerei. Se citescu documintele dimpreuna cu recomendatiunea protopresviterului respectivu. Celu dintâiu, maturisantulu, nu se alege; nefiindu recomendatu din parte par. protopopu; alu doilea se alege cu majoritate absoluta; pre alu treilea se invoiescu a'lu alege numai sub conditiunea cá sa se tocmésca de nou cu elu; inse la propri'a dechiarare a parintelui seu ca va mai lasá din salariulu escrisu in concursu, se alese.

Si astu modu se finí actulu alegerei — prin comitetu, si suntu convinsu ca si sinodulu totu asiá ar' fi procesu. Esamencle voru documentá, in câtu a fostu corecta séu nu alegerea.

S'aru mai poté insirá multe incidentie nefavoritóre inaintarei spirituali si materiali din comun'a aceea, cari provinu de acolo, ca cei aprópe cu locuitu (indigeni) suntu departe de spiritulu progresistu alu timpului, séu suntu prea petrunsi de egoismu, care ambe suntu plage si calamitâti : impedecaminte ale progresului. Altii iéra-si se lasa a fi instruminte in mân'a celoru particularminte interesati, pre cându densii aru putea pâsí independinte sine ira et studio , atunci de siguru aru folosí mai multu binelui comunu.

Cându inse asiu anumerá numai pârtile umbróse ale comunei acelcia, asiu cadé in suspitiunea de a fi referatoru partialu si nedreptu.

Suntu si barbati demni de tóta stim'a. Si chiaru cându aru fi comisu óre-cine dintre acei'a o mica eróre, nu trebuie judecatu lateralminte.

Meritulu câstigatu in decursulu multoru ani nu trebuie acoperitu prin o simpla frasa.

In anii 186$^{4}/_{5}$ s'a ridicatu edificiulu scolasticu in desnumit'a comuna, care aru face onóre ori si cârui orasiu, dându impul. si comuneloru invecinate a imitá esemplulu acestu frumosu alu Tiliscaniloru asiá in câtu adi in intregu protopopiatulu rvds. I. Hani'a lucescu scólele cá facliile prin comune, ajutându si senguru densulu la efeptuire atâtu moralicesce câtu póte si materialminte.

Ací a mersu preotimea din Tilisc'a mana in mâna cu deregatoria cea activa de pre atunci. In anii mai recinti s'a provediutu scól'a cu multe mobile, aparate folositóre si inlesnitóre invetiamentului, ací directiunea scolara cu invetiatorii au documentatu zelu. Astadi posiede scól'a de acolo unu fondu, de si neinsemnatu, circa 100 fl. v a. totusi privinduse de aluatu póte cresce la o suma respectabila, pentru ca midilóce aru fi prin cari se aru poté imulti. Intemeietoriulu acelui'a este par. P. Jug'a zelosulu directore localu. S'a mai infiintiatu in anulu scolasticu dejá espiratu si o biblioteca scolastica, se mai aude, ca comunitatea aru fi aplicata a desemná scólei si unu locu pentru gradina de pomaritu, ceea-ce facia cu directiunea tempului presinte spre realitate e tare de doritu etc.

Asemenea propasindu pre terenulu scolaru succesive cu incetulu macaru totu vomu ajunge departe. Numai ceva se recere : concordia, energía si subordinatiunea intereseloru private celoru comune, si atunci vomu inaintá. Cu aceste virtuti trebuie insa la totu casulu sa premérga preotimea, documentându prin aceea ca poporulu nu se insiala déca i privesce pre preoti de conducatori ai sei. — Suum cuique.

unu altu marginénu.

Varietâti.

*** (Prelegeri publice.) Mai multi domni români din Sabiiu s'au intrunitu, spre a tiné in decursulu iernei 1870/1 unu ciclu de prelegeri publice.

Prelegerile acestea, incependu-se Joi in 19 Nov. (1 Dec.) a. c., se voru tiné de regula totu la dóue septemâni, Joi'a, séra precisu la 7 óre, in localitâtile Associatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu (Strad'a Cisnadiei, cas'a archidiecesei greco-orientali Nr. 177).

Spre a se acoperí spesele subversante, se fixéza pretiulu unui biletu pentru ciclulu intregu de prelegeri (pâna acum insinuate 10,) cu 1 fl, iéar alu unui biletu pentru o singura prelegere cu 10 x. v. a.

Biletele se afla la dispositiunea on. publicu in tipografi'a archidiecesana, iéar in serile dileloru de prelegeri si la cassa.

Inceputulu prelegeriloru lu face Joi in 19 Novembre (1 Decembre) a. c. P. Z. Boiu cu tractatulu seu: Viéti'a familiare in paganismu, iudaismu si christianismu, iér' numele dd. prelegatori urmatori impreuna cu titulii tractateloru Dloru se voru anunciá totdeun'a atâtu in prelegerea premergatóre, câtu si in colónele acestei foi.

*** (Literariu.) Numerulu 6 alu foiei societâtiei „Romanismalu“ contiene urmatóriele materie: I. Literatura: Poesi'a populare a romanilonu, de Gr. G. Tocilescu; Mires'a la mormentu, drama in cinci acte, de N. V. Scurtescu; Dunarea si Romani'a, de G. Misailu. II. Istoria: Doue crisóve din 1437 ale lui Vladu III., Draculu, cu note din colectiunea lui Gr. G. Tocilescu. III, Acte oficiale ale societâtiei.— Dare de sema din partea comitetului despre starea si progresulu societâtiei, conformu art. XIII din statute, câtra membrii societâtiei, cetita de presiedinte in siedinti'a generale de la 13 Septemvre 1869. — Foi'a sociatâtiei „Romanismului“, redactata de o comisiune de cinci membri, alesi din sinulu societâtiei, in unire cu presiedintele ei, B. P. Hasdeu, apare odata pre fia-care luna, in formatu 8-o mare si in marime de la 40—80 cole pre anu.— Pretiulu abonamemtului, care se póte face in Bucuresci, calea Mogosioiei, Nr. 81, este pre unu anu 20 lei, pre siese luni 12 l., pre trei luni 7 l.; unu esemplariu costa 2 lei 80 bani. — Acésta foia este dintre cele mai interesante si mai bine redactate foie periodice literarie si, prin tractarea

si publicarea materieloru alese si curatu romanesci, se recomenda celei mai calduróse imbracisiari.

*** Nu sciu romanesce! „Românulu“ si „Revist'a militara“ suntu coprinse de just'a indignare ca din Moldov'a vinu recruti, din judetiulu Romanu, cari nu sciu romanesce.

Este a atinge o cestiune mare numai de o latura. Nu ne indignâmu noi ca suntu recruti cari nu sciu romanesce, dara ne indignâmu ca esista unu guvernu românu si ca nu face nimicu spre a pune stavila dîlnicei maghiarisâri ce se face in judetiele Némtiu, Bacâu, Romanu, Husi, sub auspiciele atâtoru societâti dela Pest'a si sub mant'a religiunei catolice.

Noi scimu ca atâtu inainte de 1861, sub ministeriulu Cogalnicénu, câtu si dupa unire, fiindu ministrulu culteloru onor. d. Cretiulescu, s'au facutu pasi seriosi de guvernu spre a pune capetu desnationalisârei ce bântue atâtea sate din aretatele judetie.

Sub ministeriulu Cogalnicénu s'au fostu inceputu tratative cu scaunulu papalu prin care guvernulu românu si'a revindecatu dreptulu de a numí episcopulu catolicu. Importa redobendirea acestui dreptu cu care se voru puté impedecá propagandele desnationalisatóre ale preotiloru ce vinu din Ungari'a prin satele române, si cari mergu cu intrigele pâna ca satenii sa nu-si mai tramita copii la scólele române publice din satu.

Sub ministeriulu dlui Cretiulescu, ministeru fecundu in imbunetatíri scolastice si nationali, se otarîse infiintiarea unui seminariu catolicu, alu Statului, cá sa se crésca in elu clerulu ce necessitá numerósele sate catolice din Moldov'a, spre a se evita pre venitoriu macaru aducerea de preoti unguri.

Multa larma facù atunci o stupida opositiune si projectulu seminariului cadiù . . .

Acum nu mai incape mirare ca recrutii nu mai sciu romanesce si de vomu merge totu astu feliu, apoi pâna in câti-va ani nu va fi de mirare nici ca câte va sute de mii sateni din Moldov'a se voru declará pre sine-si unguri, si Statu in Statu!

„Infor.“

*** (Iosifu Papp-Szilágyi), episcopulu diecesei române de Oradea-Mare, adresà tuturoru preotiloru din acésta diecesa urmatoriulu cercularin dto 21 Oct. 1870, Nr. 675, pre care lu supunemu judecâtiei cetitoriloru nostri: „Nu e necunoscutu, cum-ca a ingreunatu mân'a lui Dumnedieu spre lumea cea pecatósa, pentru-ca in dilele nóstre mai ca s'a implinitu dis'a Profetului: „Toti s'au abatutu dela câile Domnului; impreuna netrebnici s'au facutu; nu este celu ce face bunetate, nu este pâna la unulu.“ (Ps. 13 v. 3) Puntru aceea Dumnediu a lasatu pre ómenii orbiei sale: s'a scolatu limba, spre limba, imperatia spre imperatia; resculari, bataie, versare de sânge, fómete si bóle, despre cari audîmu si cetimu, suntu pedéps'a pecateloru, ca-si cum nu aru fi departe diu'a Domnului cea mare a judecâtiei. Orbi'a omenésca pâna acolo a ajunsu, câtu insa si Sânt'a cetate a Romei o au cuprinsu varvarii; si Santulu Parinte, Patriarchulu Romei, se afla incungiuratu de vresmasi, cá si óre cându S. Petru in robi'a paganiloru, asiá câtu graiulu lui nu mai póte sosì la noi sa ne luminédie, sa ne mangaie, sa ne binecuvente si sa ne interésca. Intru aceste impregiurâri nu avemu altu locu, decâtu cá se ne intórcemu la Domnedieu sa ne pocaimu si sa strigâmu din adenculu inimei: Dómne mantuesce-ne; nu ne lasá a perí; lucrulu mâniloru Tale suntemu; nu intórce faci'a Ta de catra noi; fii induratu nóue, pacatosiloru! Si, precum crestinii cei de antâiu, fiindu. Petru in lantiuri, se rogau pentru mantuirea lui: asia si noi, pentru mântuirea urmatoriului acelui-a, Patriarchulu Romei, d'in man'a vresmasiloru, cari voiescu a duce pre ómeni la paginatate: sa facemu rugatiuni ferbinti fâra incetare, Pentru aceea renduimu, cá sa se faca rugaciuni in tóte bisericile, si anume: rugaciunile dela litia; cu Tropariulu „Celu ce Te-ai nascutu din Fecióra“ de la ór'a IX., „Tatalu nostru“ si „Nascatóri'a“, si sa se indemne poporulu prin invetiaturile preotiloru la pocaintia, la viétia crestinésca bine placuta lui Domnedieu, cá sa se imblandiasca Domnedieu, sa dée iéra-si lumei pace si sufleteloru nóstre mare indurare.“— Santi'a Sea parintele episcopu ni spune dara in acestu circulariu, ca unitatea Italiei este unu lucru barbaru; ca libertatea si independinti'a natiuniloru nu suntu placute lui Domnedien: ca Ddieu tramite ómeniloru bataiele, versârile de sange, bólele si alte calamitâti nenumerate; ca italianii, inimici patriarcului Romei, voiescu se duca pre ómeni la paganitate (Auditi numai!), etc. Dieu, Santi'a Sea aru avea sa implinésca alte datorintie câtra natiunea sea si clerulu seu, si sa nu vina a emite nisce idee din evulu intunercului, cari nu mai au nice un'a trecere la ómenii iubitori de lumina si de adeveru. Nu Ddieu, la care nu incape nice ur'a nice reutatea, ci tiranii si despotii poporeloru facu resbelele si casiuna versarile de sange omenescu, prin infamiele loru.

*** Daco Romani'a si reporturile sele cu germanismulu de Badevitz, (in limb'a germâna, Leipzig, H. Masthes, 16 pag. pretiulu 1 si jumetate diecer). Acésta brosiura coprinde totu feliulu de planuri interesante in privinti'a schimbâriloru ce au sa se faca in Orientulu Europei. Ea doresce lârgirea teritoriului Romaniei si fratietate basata pre libertate cu Serbii, Bulgarii si celelalte popóre din imperiulu otomanu. Raporturile Romaniei câtra Germani'a, se vedu a fi produse numai prin marele simpathii pentru cei doi Hohenzollerni pre tronurile din Berlinu si Bucuresci.

Acésta brosiura uresce pre Austri'a, se bucura de desastrele din 1866 si doresce rumperea Ungariei de ea. Russi'a si tentativele ei in Sudu, inse gasesce o justa aprobare. Darimarea Turciei s'aru putea incungiurá prin intinerirea acestui Statu pre o cale civilisatóre — opinéza autoriulu — de si elu se pronuntia mai multu pentru darimarea ei.

*** Curiositate. Cá curiositate in secululu in care traimu, reproducemu urmatoriulu documentu dupa „Opiniunea nationale“: Citatiune, In numele umanitatiei injuriate, in numele libertâtiei conscintei apesate, in numele dreptului infruntatu si alu justitiei dispretiuite, fratii Wilhelm I-iu, regele Prussiei, si Friedericu-Wilhelm-Nicolas-Karl de Prussi'a, principe ereditariu alu corónei, suntu citati in persóna séu printr'unu representante, care sa poséda unu titlu francmaconicu, a se preesentá Sâmbata, 29 Octobre 1870, in logi'a francmaconiloru din strad'a Jean-Iaques Rousseau, 25, la 7 óre séra, spre a respunde la acusatiunea de violatiune si juramântului, adusa 'n contra-le de francmaconeri'a parisiana De nu se voru presentá séu nu voru fi representati, in puterea citatiunei de facia, li se va numi unu aparatoriu, apoi se va procede 'naite, conformu usuriloru fracmaconice.

„Oriintele Parisului, 21 Octobre 1870.“

(Urméza semnaturile venerabililoru si delegatiloru logei.)

*** O scrisóre privata dela Versailles asigura ca in ospitalele din acelu orasiu moru la 400 soldati pre dî.

*** Victoru Hugo a cumperatu unu tunu mare cu pretiu de 15,500 fr si l'a donatu guvernului aperârei nationale. Tunulu pórta numele de Chatimentu, de óre ce este cumperatu cu banii câstigati dintr'o conferintia tienuta sub acestu nume.

*** Epistolele cu sigilu negru in totudé-un'a suntu isbitóre pentru mume, cându vinu dela fii loru, mai cu séma déca acesti'a suntu la resboiu. Astfeliu de epistola primí o mama din Bonn'a, dela fiulu seu, care se luptá intre franctirori. Simtitórea muma pre data ce vediù sigilulu negru cadiù la pamentu lesinata si nici ca se mai scolà. Mam'a credea ca fiulu ei e mortu, pre cându elu i facea cunoscutu in epistola ca a fostu in mai multe batalii din cari au esitu sanetosu, si ca in acele lupte s'a portatu vitejesce asiá incâtu e inaintatu la gradulu de oficeriu. Esplicá asemenea de ce pune sigilu negru. Cá dupa cum dice elu astfelu, se fia mai sigura de desfacerile cari suntu fórte dese, fiindu ca sigilulu negru i face ori si cum se aiba respectu.

*** Belfort. Insusi „Munitoriulu prussianu“ da urmatórele amenunte, privitóre la tarea fortarétia Belfort: din ele se vedu câta importantia pune inamiculu pre posesiunea acestei cetati si câtu de insemnata e positiunea sea, aprópe inespugnabile.

Dupa mai multe lupte, mereu favorabile trupeloru germane, acéstea fura impinse acum pâna aprópe la fortaréti'a Belfort, care e 'mpresurata dela 3 Noemvre. Posesiunea Belfortului e din cele mai importante pentru comunicatiunile cu sud-estulu Franciei; in aceste ultime vremi valórea sea s'a maritu inca si mai multu in urm'a construirei a trei linii ferate, care au aici puntulu loru de intrunire, Déru in acestu momentu Belfort câstiga o insemnetate cu totulu esceptionale, câci partea meridionala din Alsaci'a nu va fi pre deplinu garantata Germaniei, de câtu prin posederea acestei fortaretie.

La Belfort se incrucisiéza liniele ferate care se 'ndreptéza la estu spre Bâle, trecându prin Altkirek si Mulhouse, la ostu spre Paris prin Vesoul si la sud-ostu spre Besancon prin valea dela Doubs: aceste trei linii intretienu comunicatiunile cu Elveti'a si cu média-dî si sud-estulu Franciei.

Acésta fortarétia de primulu rangu — nu de alu doilea, cum unele diuarie au disu fâra cuventu — estu situata pre Savaureuse, intr'o lunca unde se ridica mai multe grupe de inaltimi, la pólele muntiloru calcari, alu cârui verfu Miotte, 'naltu de 1500 picióre si muntele Justice, inaltu de 1300 picióre suntu cei mai importanti.

Belfort apara trecerea intre Vosges si Jur'a, inchide drumurile ce ducu la Basse-Alsace in valea Doubs si acopere mai cu séma drumulu cunoscutu sub numele de „Spartur'a de Belfort.“

Orasiulu este dominatu d'o citadela, construita de Vauban, si care, zidita p'o stânca coltiorata, este impresurata d'unu zidu bastionatu, care lu desparte de dóue suburbe importante.

Afara de acéste fortificâri ale „stâncei Belfort,“ alu cârui puntu celu mai ridicatu trece cu mai multe picióre nivelulu apei Savoureuse, Belfort e neintreruptu aparatu de siesulu permaninte Vallon, care póte coprinde aprópe 20,000 ómeni si care e protegiatu de forturile puternice Miotte si Justice, precumu si prin lucrârile cele mai moderne de Barres si Hautes-Perches.

Orasiulu e unulu din cele mai importante localitâti ale departamentului Rhinulu de susu; numera 8400 de locuitori, este resiedinti'a diferiteloru autoritâti civile si militare, posiede câte-va monumente insemnate, precumu spitalulu, teatrulu, etc. si aci se face unu trasnitu fórte importante.

Concursu.

A devenitu vacantu postulu de parochu in parochi'a gr. or. din Vurperu, protopresbiteratulu Sabiiului alu doilea.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu parochialu suntu pre lânga venitulu stolariu, 14 jugere pamentu, parte de semanatu, parte de cositu.

Doritorii de a ocupá susu numitulu postu parochialu sa dovedésca prin documente valide, ca au absolvitu cursulu teologicu. Cei ce voru poté produce atestate bune, despre servitie prestate deja bisericei séu scólei, voru avé preferintia.

Suplic'a dimpreuna cu documentele e de a se indreptá câtra presidiulu scaunului protopresbiteralu alu tractulu II alu Sabiiului in Sabiiu, celu multu pâna la 4 Decembre a. c.

Vurperu 7 Novembre 1870.

Comitetulu parochialu gr. or. din Vurperu.

(95—1)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Sant-andresiu cu filia Santuhalmu, protopresviteratulu Devei in comitatulu Huniadórei se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu: Dela 150 numeri de case câte dóue iér' dela 100 câte trei mesuri de cucuruzu ne sfarmatu si dela cei cu plugu si caru inca câte un'a mesura de grâu, si stól'a dela 250 de case pre lânga dóue cemeterie inca 4—5 juguri semenatura si fenatiu.

Recursele instruite in sensulu statutului organicu bisericescu, sa se astérna acestui scaunu protopopescu in Dev'a pâna in 25 Novembre a. c.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Dev'a 24 Octobre 1870.

In numele Comitetului parochiale.

Ioanu Papiu

(94—1) Protopopu.

Edictu.

Ioanu N. Porumbariu, — care de 5 ani si 6 luni a paresitu cu necredinta pre legiuit'a sea socia Elen'a, nata Ioanu Tom'a Log'a, (ambii din Brasiovu, de legea gr. or.), si pribegesce in lume fâra a se poté sci loculu ubicatiunei lui, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu si o dî dela datulu presinte, sa se infatisiedie inaintea snbsemnatului scaunu protopopescu, cá la forulu matrimoniale respectivu, câci la dincontra, si in absenti'a densului se va decide pro basea SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. — procesulu divortiale incaminatu de socia lui.

Brasiovu 22 Octobre 1870.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu

93—1 Protopopu

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 92. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 19 Noemvre (1 Dec.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. 1/, anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'ia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/, cr. v. a.

Invitare

la prenumeratiune pentru protocolulu congresului natiunalu bisericescu alu românilorn de religiunea gr. or. din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a tienutu in 1 Octobre si urmatóriele dile ale anului 1870. Pretiulu unui esemplariu e 1 fl. val. austr.

Timpulu prenumeratiunei dura pâna la 1-lea Ianuariu 1871, si colectantii suntu rugati a inaintá banii de prenumeratiune pâna la soroculu prefiptu, câci altcumu nu se voru socotí de bani de prenumeratiune.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

Domniloru prenumeranti se apromite dupa dóuedieci de prenumeranti câte unu esemplariu gratis.

Eveneminte politice.

Delegatiunile formeza astadi centrulu in giurulu cârui se invertescu cestiunile cele mai insemnate politice din imperiulu intregu. Punctulu celu mai esentiale suntu financiele. Recerinti'a pentru ambe pârtile este de 100379, 568 fl. De insemnatate politica mai mare sunt interpelatiunile facute cancelariului Beust in privinti'a notei lui Gorciacoff. Cancelariulu imperiale respunde la densele intre altele ca in situatiunea de fatia nu e bine a vorbí de resbelu, pentru ca elu aru poté veni pré usioru candu nu l'aru dorí nimenea, dara nu e de parere ca sa se vorbésca multu nici de pace, pentruca ea se póte intórce in alta parte dela calea jumatate.

In delegatiunea ungurésca presiedintele Bitto arata ca situatiunea e amenintiatória si recere inarmarea imperiului.

Despre conflictulu orientalu ni se asigura mereu ca nu va degenerá in resbelu, cele ce se petrecu in delegatiuni si corespundinti'a intre diplomati arata ca cestiunea e inca in cursu si nu e deslegata

Diet'a Ungariei.

(Siedinti'a din 17 Noemv. suplim.)

I. Madarász combate parerea lui Simonyi, ca ordinea regulamentului aru oferí casei si regimului possibilitatea a se pronuntiá in afaceri esterne, respective a dá desluciri. (Aplausu la steng'a)

I. Györffy face, considerându inpractibilitatea legei de industria presintate de Gorové, ceea ce s'a recunoscutu din tóte pârtile, propunerea :

Cas'a se aléga o comissiune de 15, care sa compuna dupa intrebarea specialistiloru o nóua lege de industria si sa o asterna casei.

Mai multi deputati facu observatiuni reprobatóra despre proiectulu de lege relativu la colonisarea dominieloru de statu; altii intrebu din ce causa nu s'a luatu pâna acum la desbatere.

Ministrulu de financie Kerkápoly respunde ca caus'a intârdierei desbateriloru a fostu proiectulu despre colonisti presintatu de antecesorele seu. Acésta pedeca crede a o delaturá, imputernicitu fiindu a retrage acestu proiectu.

P. Téry cetesce raportulu comissiunei economice, care prefige bugetulu casei pentru Noevre cu 76,700 fl., raportululu se va tiparí si asterne ingraba casei spre aprobare.

Ministrulu de financie Kerkápolyi respunde dupa aceea la o interpelatiune facuta de óre cându de E. Zsedényi cu privintia la imprumutulu de 15, care l'a facutu ministrulu comunu (Lonyay) de finuncie fâra de a intrebá diet'a. Ministrulu dice intr'altele ca regimulu aru fi fostu silitu a portá grige de securitatea statului si a trebuitu prin urmare a anteprinde inarmârile necesarie. De óre ce inse delegatiunile pre tempulu acel'a nu erau convenite si nici nu se poteau convocá, s'a vediutu regimulu necessitatu séu a si procurá fâra intrebarea parlamentului sumele recerute, séu a periclitá securitatea tierei. Regimulu s'a decisu, cá responsabilu tierei, pentru cea dintâiu.

E. Huszar provóca comissiunea verificatórie a reportá mâne nainte de votizare despre protocólele de alegere transpuse ei, cá deputatii de nou alesi se póta votisá.

Se trece la ordinea dilei va se dica la desbaterile despre contractele de comerciu cu Chin'a, Siam si Iapan, se primescu nemodificate.

Br. L. Simonyi intréba pre ministrulu de comerciu, ca ingrigitus'a regimulu cá influinti'a sea sa fia representatu in tieri esterne prin fiii patriei ? si capeta ungurii carii se adreséza la consulatele unguresci, scutintia cuviinciósa.

K. Ghiczy intréba, din ce causa nu se traducu contractele tocmai desbatute conformu usului in limb'a francesa séu anglesa, ci in cea germâna ?

Ministrulu de comerciu Szlávy respunde lui Simonyi ca regimulu denumesce mai bucurosu unguri pentru consulate si ca li prefere altor'a ; lui Ghyczy i respunde ca testulu originalu e in limb'a chinesésca, traducerea inse in cea anglesésca.

Cu acéste se incheie siedinti'a la 1 óra. Siedinti'a prossima mâne la 10 óre.

Siedinti'a din 18 Noemvre o deschide presiedintele Somsich la 10 óre.

Dintre ministrii au fostu de facia : Kerkápolyi, Gorové, Szlávy, Eötvös, Bedekovics si Horváth.

L. Berzenczey enaréza, ca tocmai vine din Tranni'a; „cestiune turcésca“ l'a adusu la Pest'a si a venitu cu scopu, de a interpelá regimulu in afacerea acést'a. De óre ce insa a interpelatu ieri dnulu Simonyi, voiesce a aceptá cu intrebârile sele, pâna ce regimulu va respunde la interpelatiunea lui Simonyi. (Ilaritate mare).

A. Csernatony: Amu a indreptá câtra dlu presiedinte alu ministriloru o interpelatiune. (Sa audimu, sa audimu!)

Tóta lumea scie, ca aerulu e ingreuiatu ca faime despre crise ministeriali si schimbâri personali si ca se vorbesce cu deosebire despre denumirea de diferite personalitâti de ministru alu esterneloru. Acum'a e a dóu'a óra de se petrecu atari crise, fâra cá perlamentulu, spriginulu unui ministru constitutionalu, sa scie sev'a despre ea.

Nainte de acést'a cu dóue luni de dile se afirmá de comunu, tocmai cá si astadi, ca e o crisa ministeriala ; noi, din parlamentu, n'amu auditu si nu audimu nici acum nimic'a despre ea. Ministrii, barbatii increderei maioritâtiei, se comandéza la postolu acest'a si cel'a, aici si colo, fâra cá influinti'a nóstra sa-si aiba valórea cuviintiósa.

De óre ce insa acést'a s'a intemplatu de repetite ori dejá, tienu de necesariu a interpelá in caus'a acést'a. Crise ministeriale suntu in state constitutiunale numai intr'unu casu possibile : adeca câudu se schimba maioritatea. Aicea acést'a nu s'a intemplatu si totusi s'au ivitu crise si s'au facutu schimbâri. Acésta impregiurare e caracteristica pentru referintiele nóstre constitutiunale. Unulu dintre cele mai insemnate departamente ale regimului, ministeriulu esterneloru, nu e nici câtu e mai putienu subordinatu controlei nóstre ; positiunea carmuitoriului acestu ministeriu se schimba sub nu sciu a cui influintia; asiá positiunea dlui Beust astâdi e firma, mane dubia si poimâne iéra mai asecurata, si noi n'avemu despre tóte aceste nici o cunoscinia autentica. Tóte aceste suntu unu scandalu constitutiunalu si cá pre viitoriu sa se evite intrebu pre dnulu presiedinte alu ministriloru :

1. Are regimulu ungurescu cunosciintia despre vre o crisa, care se referesce la administrarea ministeriului de esterne si care se aduce in legatura cu persón'a presiedintelui ministriloru unguresci.

2. Déca d'a, nu-si tiene regimulu de datorinti'a sea constitutiunala, a face casei fâr' intârdiare cunoscute aceste combinatiuni si schimbâri ?

Interpelatiunea acést'a se va predá presiedintelui ministriloru.

La ordinea dilei e votisarea despre cestiunea ca ia cas'a respunsulu ministrului de financie la inierpelatiunea lui Zsedényi spre cunosciintia séu nu.

Ministrulu de financie se redica si voiesce a luá cuventulu. Sgomotu mare. Strigâri dela stâng'a : nu are cuventu !

Dupa 10 minute se asiédia tumultulu si ministrulu si incepe cuventarea care finesce cu : ca densulu doresce, cá cestiunea sulevata prin respunsulu la interpelatiunea lui Zsedényi sa se desbata in deosebi. (Aplause prelungite si viue la drépt'a).

Presiedintele: Voiesce cas'a a luá respunsulu ministrului de financie la interpelatiunea lui Zzedenyi spre cunosciintia séu nu ?

Votisarea numinala dá urmatoriulu resultatu: Dintre 430 deputati verificati votiséza 245 cu nu, 3 cu d'a, presiedintele nu votéza, 181 suntu absenti.

Presiedintele : Respunsulu ministrului de financie nu se ia dara numai simplu spre cunosciintia ci se va pune spre o deosebita desbatere la ordinea dilei.

Contractele de comerciu cu Chin'a, Siam si Iapan se primescu definitivu in a trei'a cetire si se voru tramite casei magnatiloru.

Siedinti'a prossima dupa 12 óre.

Revista diuaristica.

„Trompet'a Carpatiloru“ revine, in unu articulu de fondu asupr'a celui alu „Presei“, reprodusu si de noi, despre independint'a Romaniei. Angustimea spatiului ne constringe a luá numai unele pârti din articululu „Trompetei,“ care combate „Press'a“. Iéta dara pasagele cele mai insemnate :

„Nu intielegemu cum noi, românii, amu potea sa venimu sa ajutâmu, directu séu indirectu, unu interesu panslavicu, diametralmente opusu interesului latinu !

Rivniti, domniloru dela „Press'a“, la independenti'a Crimeei, rivniti la fericirea Basarabiei, desiertata de români spre a se risipí acesti'a pre vâiele Caucasului ? ! si in care Basarabia nu este permisu se fia o scóla romanésca; nu este permisu se intre o gazeta romanésca, o carte tiparita de rugaciuni romanésca !

Spuneti, in consciintia, mai cunósceti d-vóstra ca partea din Basarabi'a, pre care a luat'o cu sabi'a imperatulu Napoleonu si ne a intors'o nóue, mai cunósceti d-vóstra ca acésta Basarabia a fostu mai nainte Romania locuita de români ?

Negru pecatu comite acel'a, domniloru dela „Pressa“, care admite unu momentu, intr'unu casu

câtu de figuratu, ca unu bine póte sa ascepte românii, rasa latina, insula in paslavismu, dela acea putere uriasiu absoluta care si pune glori'a sî patriotismulu in a face din panslavismu unu pelagu fâra insule!

Floricelele sî polielele cu cari se illuminéza acésta tentativa la existenti'a Statului nostru, spre a se flatá amorulu propriu sî orgoliulu românilorn cu scurta vedere, accesorie sî nu intuneca de locu fondulu articulului, care resare printre tóte hidosu spriginitoru alu notei Russiei dupa ingenunchiarea Franciei.

Nu, iubiti cetitori; acést'a politica de independentia a Statuletiului nostru, siabredu precum se afla astadi, este peirea nóstra cea mai sigura sî cea mai in scurtu timpu.

Intru ce óre impedica suzeranitatea Portiei desvoltarea sî intarirea Statului nostru, cându mai vîrtosu anexulu nemuritorului statutu din 2 Maiu, recunoscutu de tóte puterile mari ale Europei ne permite sa facemu totu ceea ce vomu crede ca este bine, sa facemu pentru desvoltarea sî intarirea Statului nostru?

Ce amu voitu se facemu sî n'amu pututu s'o facemu din caus'a suzeranitatiei Portiei, cârei'a facemu unu micu daru anuale, sî acel'a in realitate numai dela 11 Februariu incóce, pentru ca sub Voda -Cuz'a remasese acestu daru numai nominale?

Ce garantia inse are Statulu nostru sub acésta mare egida sub care se umbresce, sî care nu se póte strabate de câtu numai cându tóte puterile se voru intruní spre a deslegá cestiunea Orientului, cu Franci'a impreuna.

Déra cum este cu putintia cá ómeni inteligenti, cu sciintia de carte sî pâna ieri tari in politic'a occidentale atâtu de priinciósa nóua, d'o-data, din chiaru seninu, sa pronuncie vorb'a independentia astadi, cându Franci'a lipsesce, cându muscalii voru se reiá ce au perdutu cu resboiulu Crimeei, sî sî mai sî, negresîtu?

Noi nu potemu pune mai josu acésta fapta a „Pressei" de fapt'a cu bandele bulgare sî cu luarea Trarsilvaniei a „Românului."

Pentru ce, adeca, pre cându rosii, agenti muscalesci, vorbeau de independentia, sî chiaru de luarea Transilvaniei, prin puterea sî fortiele rusesci, noi strigámu, impreuna cu cei dela „Pressa": „Tradare; agentii platiti ai Russii facu scandaluri spre provocarea resbelului Orientului!"

Spera ca prin acestu congresu se va obligá Russi'a sa ne dea Basarab'a pâna in Nistru, Bassarabi'a care in cursu de 60 ani numai, s'a desiertatu de români transfeati sî risipiti pre vâiele Caucasului? Spera iéra-si ca Austro-Ungari'a a se ne dea pârtile române pâm in Tisza, impreunându-dune Maramuresiulu cu Bucovin'a in Pocuti'a, in câtu Daci'a intréga sa forneze unu regatu românu respectabile care sa-si gasésca fortiele sî resursele lui in elu insu-si intre Tiss'a intre Nistru, intre marea-Négra pâna la mrulu Traianu sî intre Dunare?

A sperá un'a cá acést'a dela unu congresu curatu pangermânu sî paslavu, aru fi séu o copilaria séu o perfidia; câci a cere o independentia cá aceea a Crimeei aru fi o sfruntata tradare!

Ce feliu! dîcu domnii dela „Pressa", ca neutralitatea nóstra prin independenti'a Statuletiului nostru cum se afla astadi, aru fi mai garantate de precum este astadi prin alipirea ei de cestiunea cea mare a Orientului. Garantata cum? prin fagaduiél'a Russiei? De ce nu se pronuncie? Déra ce dîcemu ca nu se pronuncie? „Press'a" se pronuncie cá in câmpulu Baraganului: ea spune curatu ca acésta garantia a se ne o dea Russi'a, pre care o punu la filotimie dibacii diplomati dela „Pressa"; demonstrându-i cu tóte argumentatiunile si cu tóte considerantele, ca este interesulu ei legatu de independenti'a nóstra! care independentia n'aru opri-o negresîtu de a merge pre amendóue laturele Dunarei pâna la riulu Savu, pâna la Semlinu sî Belgradu, cá sa-si póta vedea némurile ratecite prin Slavoni'a sî Illiri'a!

Sa ingrigimu de instructiunea publica nationale, domniloru dela „Pressa" sî de armarea tierei, infundatu sî pre tacute; pentru cá sa fie ceva de noi cându vomu cere independenti'a, cându va fi timpulu sa ne luámu independenti'a. Pre cându insa poporulu românu nu are nici-o idea despre partea fortieloru astfeliu precum ne aflâmu; pre cându totu poporulu românu confunda nationalismulu lui in pravoslavi'a sî are cosciinti'a slabiciunei lui, nu póte fi o primejdia mai mare a romanismului de câtu in independentia.

Suveranulu românilorn, care tiene in mânile sele kivotulu cu pactulu nostru fundamentale, vede, mai bine de catu ori-cine, din inaltimea positiunei sele, din catro póte vení primejdi'a.

Avemu déra tóta liniscit'a incredere in conservarea intacta a pactului ce i-au incredintiatu românii: **Alipiti de cestiunea Orientului, cu anexulu statutului.**"

„La Reforma" din Florenti'a intr'unu articlu de fondu, analisându conduit'a Russiei, se esprima astfeliu: „Inca din lun'a lui Augustu, indata dupa primele invingeri ale prussianilorn din Franci'a, se vorbiá despre inarmarea Russiei, despre intentiunea czarului de a rupe legaturele ce i se impuse in urm'a campaniei din Crimeea.

„Neutralisarea marei negre fu stipulata in Parisu. Cadiutu Sebastopolu, distrusa flot'a russa, s'a stabilitu cá pre litoratulu acelei mari in viitoriu sa nu mai fia nici arsenale maritime, nici stabilimente militari. Puterile occidentale, cari in 1854—1856 se batura pentru integritatea imperiului otomanu, crediura ca prin aceste dispositiuni au asicuratu autoritatea sultanului in Constantinopole. Nu cugetara ca acést'a nu erá o solutiune, sî ca acumu ori mai târdiu cestiunea orientale se va ridicá! Russi'a, de care se temu, sî pentru a cârei invingere se spesara câte-va sute mii de milióne de lei sî se ucisera o jumetate milionu de ómeni s'a reculuesu, sî a asceptatu prim'a ocasiune cá sa si póta resbuná injuri'a ce o lovea. Ocasiunea i vine acum. Astadi cându Franci'a e sfasiata si sângera, cându Germani'a e slabita prin lupta, cine va poté impiedecá invasiunea russa in Turci'a?

„Angli'a se póte superá, póte protestá, banchierii 'si potu imprumutá Pórt'a otomana, déra acést'a nu e de ajunsu, de óre ce i lipsesce bataliunile batute la Sedan sî Metz. Imperiulu austro-ungurescu e combatutu de certele interne. Itali'a astépta unu guvernu care se i dea fortia sî putere.

Vorbindu astfeliu, nu avemu de scopu a descuragiá, nici a crede imposibile unu sfortiu spre a oprî aquilele moscovite in mersulu loru; cí voimu a aretá numai câtu suntu de mari greutâtile astadi, sî cumu fura de neeficace remediele din 1856.

„Cadiendu imperiulu francese, stergânduse papatulu sî recunoscându-li-se Italiei si Germaniei dreptulu de a se constitui sî fi autonome, trebuie sa cada sî imperiulu otomanu sî turcii sa se reintórca in Asi'a, fiindu-ca presinti'a loru in Europ'a e incompatibile cu civilisatiunea moderna. Napoleon

---

FOISIÓRA.

Manuscrise inedite.

Publicâmu astadi in foisióra unu estrasu dintr'unu manuscrisu istoricu alu repausatului ingineru hotarnicu Popovici.

Sî déca nu altu interesu, déra celu pucinu are pre acel'a acestu manuscrisu ca este singurulu de feliulu seu, singura lucrare care mi a intratu mie pâna acum in mâna, in care sa se gasésca o parte pronunciatu archeologica.

Geografi'a comparata a nóstra va gasí mari avantagie in acestu estrasu, pentru ca reposatulu Popoviciu nu citéza numai, nu readuce ce au spusu altii numai, ci indica ceea ce a vediutu sî a pipaitu insusi.

Acést'a póte serví sî archeologiloru, cari voru urmarí, cá dupa unu itinerariu, punctele de esplorâri.

Mai are apoi sî altu meritu acésta lucrare: pre acel'a de a grupá descoperirile sele pre judetie sî mai alesu pre cursulu apeloru.

N'amu anotatu nimic'a, pentru cá testulu sa remâna astfeliu precum a esîtu din mânile autoriului seu.

Vomu dá sî alte lucruri interesante, inedite, in colónele „Trompetei," sî mai anume patru chronicari inediti, dintre cari unulu numai a fostu citatu sî reprodusu sî in particele, de repausatulu Nicolae Balacescu, sî pre care manuscrisu lu amu eu intregu in intenderea de 300 sî mai bine pagini in quarto, scrisu maruntu.

Acést'a este manuscrisulu lui Constantinu Capitanu.

Celelalte suntu:

1° Alu logofatului Ioan Sioimescu scrisu la 1792 in 716 pagini in quarto.

2° Alu lui Stefanu Logofatu scrisu la 1782 in 450 pagini in folio, in cari merge autoriulu in paralelu cu istori'a Vlachiei sî a Moldovei.

3° Alu logofatului Nicolae Roset.

Cu aceste mai anume patru chronice inedite vomu formá foiol'a „Trompetei Carpatiloru" pre anulu 1871, pre alu nóuelea anu alu vietiei sele.

Bolliacu.

Numire de orasie ce a gasitu Imperatulu Trajann in Daci'a.

Marele Imperatu Trajanu a gasitu Daci'a infrumsetiata cu cetati, orasie sî sate, numai ca atunci avea alte numiri, sî potu sa dîcu, ca sî norodu erá mai multu de câtu astadi intr'aceste dóue provintiuri se afla. Cu tóte ca istoriculu Christianu Engel sî cu alti istorici s'au muncitu mai tóte ale pune in Bulgari'a, in Transilvani'a sî Poloni'a. Déru istoriele cele vechie, cum sî chart'a geografului Ptolomeu, care au traitu in a dóu'a suta de ani dupa Christosu, multe din ele pune in patri'a nóstra ca au fostu. Eu nu lipsescu pre tóte ale numí dupa cum le amu gasitu sî eu scrise de altii. M'amu indemnatu a aretá si eu locuri de cetâti, care eu singuru le amu gasitu sî le amu doveditu in pamentulu acest'a. Cei mai multi din autori le punu cu gresiéla dincolo de Dunare. Asiá amu gasitu cu cale ale aretá numele sî a lasá locu deschisu pentru toti acei'a cari voru scí in urm'a mea ale dovedí, sî istori'a neamului a o imbogatí, cu marturie sî dovedi, care mie unulu prea cu greu au a fostu a le stringe.

Ruconium, póte fi unde sta Rucarulu astadi, din-susu de Câmpulungu, fiindu-ca la orâtii se afla pâna astadi zidurile cetatiei.

Stepenium, care se afla din josu de Câmpulungu din drépt'a riului Tergului, unde stau pâna astadi monumenturile cetâtiei Jidovii, la plaiulu Temesiului, séu cum numescu românii la Predealu; care suntu remasieti de cetate. — La Predelusi, Stenot'a séu Urlati, se afla alta remasîtia de cetate. — Uralt este cuventu nemtiescu sî s'a prefacutu in Urlati, sî nu inchipuiesce alt'a fâra de câtu unu lucru prea vechiu si se intielege ca dela Goti, cari in a trei'a suta de ani au stapanitu pre aici, au remasu acésta numire.

Alu treilea Santi séu cetatea-vechia in poian'a Fratelui, altii îi dîcu Siantiulu lui Ianosi, Siantiulu Tatarului, altii Siantiulu Buzeului, fiindu-ca dela Valeni suie plaiulu dreptu la densulu. Plaiulu Timesiului sî alu Oituzului suntu in Moldov'a, sî nu voi lipsí a face aretare sî pentru densele, fiindu-ca pre acestea plaiuri se suie Românii la tiér'a Oltului, unde preste munti, dincolo erá dritulu tierei Romanesci si a Moldovei, fiindu ca hotarele Daciei asiá s'au tienutu sî s'au pastratu de la Traianu pâna la Stefanu-Voda vitézulu, care prin puterea armeloru a ruptu din tiér'a Romanésca tienutulu Putnei.

Acmoni'a, Dotirav'a, Tiriacum, Singidav'a, Tiurobar'a, Litizis, Tiaigm'a dîcu unii din istorici ca aru fi Romniculu, fiidu-ca la satulu Antin, aprópe de Romnicu, s'au gasitu zidiri sî siantiuri, — numirea de Romnicu este nume românu, de la Rîm séu Rom'a sî Antin este nume romanescu, fiindu ca multe cetâti se gasescu cu acestu nume.

Saline séu Satin'a este orasiulu Slatin'a, de lânga Oltu, fiindu ca craiulu românescu Simeonu aici 'si a avutu resiedinti'a; sî mai de la vale de densulu a fostu episcopi'a Milcovului.

Detitov'a, Drufegis, Apulum, Tieridav'a, Tibiscum, Sandov'a, Utidav'a, Ramidav'a dupa letopisitiulu vorniculu Urechie sî a lui Miron Costin, numescu ei acésta cetate Amindrov'a, altii îi dîcu Buridav'a, sî dîcu ca au fostu d'a stâng'a apei Siretului, în dreptulu Romanului.

Pir, Tias, Bersovi'a, (Brasiovulu) ca de ce sa mutâmu acestu orasiu in Banatu.

Tientum Butae, erá bâiele de auru ale Daciloru, de la Focsiani in susu pre ap'a Putnei.

Beliogonum póte ca este Orsiova.

Turis literata, ori ca este Severinulu, ori Turnulu din dreptulu Nicopolei.

Pelendova, póte ca este Palanc'a séu Lomu.

Castra-nov'a sî Romul'a le aréta cart'a lui Vanghel pre ap'a Oltului in susu.

Colegia-Aurariarum séu Roconium se prepune

in vechiulu contininte represintá violinti'a, papatulu erá negatiunea ratiunii civile, Sultanulu represinta absurdulu, sî justiti'a cere cá sî elu sa dispara.

„Russi'a nu trebuie sa remâna intr'unu statu perpatuu de neincredere, observata sî suspicionata, pentru cá sa nu abuse de forti'a sea. Turci'a sî populatiunile ce le tiene subjugate in Europ'a nu potu, sî nu trebuie sa remâna in conditiuni pupilare, sub tutel'a unoru puteri rivali, cari impedica progresulu. Nu ajunge atât'a: trebuie sa emancipâmu sî sa facemu domni pre doctrinele sele populatiunile orientale. Acest'a e uniculu modu de a luá tiarului ori ce pretestu de a coprinde Constantinopolulu. Acést'a trebuiá sa o fi facutu puterile occidentale in 1866, astufeliu astadi nu aru avé a se teme de reintórcerea unei batalie, care atunci putea fi decisa: sa se lase Greci'a cá sa-si reintregésca teritoriulu pâna la Alpii orientali sî insulele Archipelagului, sa se dea româniloru, albanesiloru, bulgariloru sî serbiloru complet'a autonomia, cu o confederatiune acestoru ginti legate prin unu guvernu centrale in Constantinopole: cestiunea orientale aru fi de legata.“ d. „Rom.“

Dela resbelu.

Telegramele din Berlinu sî din Tours confirma lumea in presupunerea ca noroculu armeloru a inceputu a suride francesiloru. Depesie dela 21 sî 22 Nov. spunu despre o lovire la Bretoncelles 6 mile dela Chartres. Depesiele nemtiesci spunu ca francesii (garde mobile) s'au retrasu dara nu sciu spune unde s'au retrasu, déca au fostu multi sî câti. Prussianii se vede ca nu le au mai datu de urma, pentru ca in Nogent le Retrou nu au aflatu nici o resistintia. Unû corespuudinte la o fóia nemtiésca crede ca gardistii mobili despre cari e vorb'a au facutu o manopera, prin carea se mai subtisa mass'a puterei inimiculu. Subtiarea acést'a trebuie ca e mare pâna acum, de unde se esplica tragerea trupeloru de lânga fortaretiele Mazieres sî Montmedy la Parisu.

Trupele francese crescu acum deodata asiá de tare la numeru, in câtu nemtii se vedu siliti a-si concentrá tóte puterile la unu locu, in apropiarea Parisului.

Garnisón'a din Parisu sî largesce cerculu de aperare spre media dî. Prussianii au tunatu in partea acést'a in desiertu mai dóue dile, caci parisienii nu fura impedecati in lucrârile loru de lârgire.

Unu decretu alu regimului din Tours a ordinatu contruirea a diece castre mari dintre cari trei pentru câte 250,000, celelalte de câte 60,000.

Totu teritoriulu Ungariei dimpreuna cu Ardélulu se propune a se impartí in privinti'a judetieloru in V. districte.

1. Districtulu din cóci de Dunare, cu 23 de tribunale colegiale sî 93 de judetie cercuali. Locurile trbunaleloru suntu: 1. Pest'a, 2. Bud'a, 3. Kecskemét, 4. Kalocea, 5. B.-Gyarmata, 6. Neusohliu, 7. Siemnitiulu, 8. Ipolyság, 9. Srigoniu, 10. Ar-Maróth, séu Levencz, 11. Neur'a, 12. Verbó, 13. Posionulu, 14. Tyrnavi'a, 15. Trencsin, 16. Szillein, 17. Thurócz-san-Martinu, 18. Cubinulu de josu, 19. Liptó-san-Miklos, 20. Theresiopel, 21. Bai'a, 22. Neoplant'a, 23. Zombor.

II. Districtulu din cóci de Tisza cu 16 tribunale sî 93 de judetie cercuali. Locurile tribunaleloru suntu: 1. Leutschau, 2. Rimaszombat, 3. Rosenau, 4. Agri'a, 5. Szolnok, 6. Jászberény, 7. Karczag, 8. Miskolcz, 9. Kasiovi'a, 10. Torn'a, 11. Eperies, 12. S.-A.-Ujhely, 13. Homonna, 14. Ungvár, 15. Beregszász, 16. Nagy-Szöllös.

III. Districtulu din colo de Tisza'a cu 24 de tribunale sî 88 de judetie cercuali. 1. Dobritinu cu judetie de cercu lânga elu in: Debreczin, Szoboszló, Derecske, B.-Ujfalu, Margitta, Székelyhid; Oradea-Mare, cu judetie de cercu in Beiusiu, Vasicau, Oradea-mare, Élesd, Szalonta, M.-Keresztes sî Tinc'a; 3. Marmoros Sziget, cu judetie de cercu in M.-Szigeth, F.-Vissó, Jóod, A.-Kahó, Sugatag; 4. Huszt, cu judetie de cercu in Huszt, Técsö, Ökörmezö; 5. Szatmár-német, cu judetie de cercu in Sz. Németi, Feh.-Gyarmat, Sziny-Váralja, Erdöd, Mátészalka, Carei-mari; 6. Baia-mare, cu unu judetiiu de cercu totu acolo; 7. Siomcut'a-mare, cu judetie de cercu in Siomcuta sî in Káp-Monostor; Zilau, cu judetie ee cercu in Szilágy-cseh, Zilau sî Tasnád; 9. Silágy-simleu, cu judetie de cercu in Kraszna sî Simlea; 10. Nyiregyháza, cu judetie de cerou in N.-Kálló, Ny.-Bátor, Nyiregyháza; Bognan, Kisvárda: 11. H,-Böszörmény, cu judetie de cercu in Böszörmény, Hadház, Nánás séu Dorog; 12. Békés-Giula, cu judetie de cercu in Sarkad, Szarvas, Szeghalom, Békés-Gyula, B.-Csaba, Oroshaza; 13. Makau, cu judetie de cercu in Makau, Batonya; 14. Szegedin, cu judetie de cercu in Csongrád, Szegedin; 15. Holdmezö-Vásárhely, cu judetie de cercu in Szantes, H.-M.-Vásárhely; 16. Aradu, cu judetie de cercu in Aradu; Pécsca, Radna, Világo (Siria), Boros-Ineu, Kis-Ineu, Buteni; 17. Halmagiulu-mare, cu judetie de cercu in Baia de Crisiu sî Halmagiu; 18. Lugosiu, cu judetie de cercu in Lugosiu, Fagetu, sî Zorlentiulu-mare; 18. Oraviti'a, cu judetie de cercu in Oraviti'a, Bogsi'a, Racasdi'a séu Nicolinti; 20. Timisiór'a, cu judetie de cercu in Timisiór'a, Buziasiu, Ving'a, Lipov'a, Aradulu-nou. 21. Versietiu, cu judetie de cercu in Versietiu, Ciacov'a, Detta, 22. Becichereculu-mare, cu judetie de cercu in Becichereculu-mare, Beceiuiu-turcescu, Modosiu, Pardani; 23. Chichinda-mare, cu judetie de cercu in Chichinda-mare, Kaniszaturcésca, Hatzfeld (Gimbolea), 24. Snu-Nicolaulu-mare, cu judetie de cercu in Snu-Nicol-mare sî Billetu.

IV. Districtulu din colo de Dunare, cu 13 tribunale sî 96 de judetie cercuali.

1. Ung. Altenburg. 2. Oedenburg, (Soproniulu). 3. Raaba (Jaurinulu.) 4. Comaromulu, 5. Alba-regia, 6. Zalaegerszeg, 7. Nagy-Kanizsa, 8. Veszprin, 9. Steinamanger, 10. Szent-Gotthard, 11. Kaposvár, 12. Szegszárd, 13. Peciulu.

V. Ardélu, cu 20 de tribunale sî 81 de judetie de cercu: 1. Clusiu, cu judetie de cercu in Hidalmás, Bánfy-Hunyad, Clusiu, Kolozs, Móciu, 2. Turd'a, cu judetie de cercu in Maros-Ludas, Turd'a, Felvincz, 3. Aiudulu, cu judetie de cercu in Maros-Ujvár, Aiudulu-mare, Blasiulu; 4. Alb'a-Iulia, cu judetie de cercu in Zalatn'a, Alb'a-Iuli'a, Algzógy, Orastia; 5. Abrud-baia, cu judetie de cercu in Topanfalva, Abrud-baia, Ofenbaia; 6. Dev'a, cu judetie de cercu Vajda-Huniadora, Hatiegu, Puiu, Maros, Ilie, Rápolt, Dev'a sî Dobr'a; 7. Sabiiu, cu judetie de cercu in Mercuri'a, Vizakna. Orlatu, Si-

---

a fi Rîurenii de astadi pre ap'a Oltului, jumetate de césu de Ocnele-mari, unde se vedu pâna astadi urme de cetate.

Istori'a Procopie si mai aduce aminte de dóue cetâti, un'a se numea Pontes, alt'a Caputbovis. Pre vremea ocârmuitorului Mundus, sî a lui Justinianu imperatu, la anulu 535, care avea resiedinti'a sea intre Dunare sî Oltu intre cele multe cetâti a intaritu Justinianu sî cetatea Pontes.

Tivisculu erá asîjderea orasiu mare. La im preunarea apei. Vedea in Dunare iéra-si a fostu cetate: numele i s'a perdutu.

Sandava, este monastire in judetiulu Romanatiloru; a statu unde sta Simniti'a astadi.

Napuc'a, dîcu unii ca aru fi fostu unde este orasiulu Buzeu, déra n'au nimeritu, ca orasiulu Buzeu sî in a diecea suta de ani Buzeu séu Buzograd s'a numitu.

Sergidav'a, se prepune a fi intr'unu ostrovu ce face Oltulu din susu de Romnicu, unde suntu urme de cetetiuie.

Ramidava póte ca a statu lânga rîulu Râmnicu-Saratu. Insa nu pricepu pentru ce unii din geografi punu Ziridav'a cum ca aru fi statu unde suntu astadi risipiturile orasiulu de Floci fiindu ca acestu orasiu inca la anulu 1084 l'au numitu Istoricii Oleci; iéra nu orasiulu de Flote.

Frateri'a, iéra-si o cetate, care dîcu unii prin chipzuéla cum ca aru fi Fratescii!

Tiern'a, Cern'a séu Cernetiulu; déca nu cumv'a a fostu vre-o cetate séu orasiu pre valea Cernatesciloru, insa nu e.

Chalchorchii, — vreau unii a dovedí ca aru fi Bai'a-de-arama. Déra cu adeveratu nu se scie. Argidav'a séu Argidar'a a statu acolo unde stau astadi Pitescii.

Pynum unde stau astadi Bucurescii,

Artin'a sî Prelari se afla in judetiulu Teleormanu pre mosî'a Orbésca. Tiasum, ori ca suntu Focsianii facuti pre densulu, séu ca acestu orasiu n'a fostu departe de ei.

Sornum lânga Prahov'a unde sta Gherghiti'a astadi.

In tienutulu Doljiului au statu Pelendov'a Castranova sî Romul'a.

Orasie din Moldov'a.

Pyrum, Ramidav'a, Comidav'a, Sandov'a, Tusidav'a, Augusti'a, Arcobadar'a, Trifulum, Petrodav'a, Carsidav'a, Palod'a, Unidav'a, Tiambar'a, Morisanum.

August'a Pretrori'a intre muntii Carpatiei la obîrsiele apei Oltului.

La Dorohoiu in Moldov'a, iéra-si s'au gasitu urme de orasiu vechiu.

Aretare sî de locurile altoru multoru orasie in pamentulu tierei romanesci, de care nici unu istoricu nu scie ca stau aici, sî a câror'a numeru de acum inainte au a se cercetá.

Baghibarii dupa Const. Porphirogenitulu Terigav'a séu Berigav'a se sfla trei poste din susulu Orsîovei intre munti.

Orasie cetâti pre ap'a Jiiului.

1° La Resboieni pre hotaru din susulu satului Porcenii din drépt'a Jiiului, susu câtra Transilvani'a, se afla pâna astadi o cetatiuie.

2° Alta cetatiuie se aflu din josulu satului Barlescii din a stâng'a apei.

3° In dreptulu satului Bradescii d'a steng'a Jiiului alta cetate.

4° Dupa aceea vine Curtisiór'e, astadi unu satu prostu, iéra in vremile cele vechio scaunu domnescu.

5° La Cas'a-alba lânga Caciulatesci d'a steng'a apei Jiiului, se afla multe mâgure sî risipiture de cetate, cautându-le pre drumulu ce merge.

6° Pre ap'a Jiiului, mai in josu de unde da Jalesiu in Jiiu a própe de satulu Birtiei, se afla risipiture de cetate.

7° La satulu Cremenea sudu Gorjiu d'a drépt'a Jiiului, lânga apsiór'a Rasiov'a se gasese risipiture de cetate.

8° Istoriculu Sultzer incredintiéza ca la unu satu, dupa cum elu lu numesce, Trupin'a, patru césuri cale susulu Craiovei unde da Lucovetulu in Oltu, a gasitu zidiri de cetate sî siantiuri mari.

9° La Muiereni, intre rîulu Oltetiulu si Amaradi'a, la obirsiele apsiórei Amaratiui, iéra-si suntu siantiuri sî risipiture de cetâti. Românii fi dicu cetatea Muierii.

10° Unu siantiu mare se afla d'a steng'a Jiiulut, la satulu Racarii, din josulu Tintiareniloru, sî nu departe de satulu Birlescii, aprópe de Valea-rea.

11° La vale Bradescii, séu la Abrad, iéra-si suntu siantiuri umplute sî ziduri vechie.

12° Orasiulu Putai'a se afla lânga monastirea Tismenii.

13° Orasiulu Topolniti'a, pre valea Motrului satulu Corcov'a, sî Valerie. Acestu nume ne da dovéda unde a fostu tienutulu celu mare cu nume de Valerie.

14° Strechai'a, astadi se afla o monastire pre loculu orasiului.

14° ½ Preajb'a dela Craiov'a la vale d'a steng'a Jiiului, a lui Stan Jianu; se gasescu trei zidiri de caremide mari. Prin satu cura pareulu Cârci.

15° La vale din Craiov'a se afla orasiulu celu vechiu, sî in istoria vestitu, Tirnov'a, cu cetate lânga densulu, lânga reulu Desnatii; in orasiulu acest'a au priimitu mucenic'a Sânt'a. . . . . a cârei móste se afla in monastirea Curtii de Argesiu.

16° Iéra ce cetate séu orasiu a statu la gur'a Jiiului, unde da in Dunare improtiva Orievii, n'amu pututu astadi dovedí, de nu cumva a fostu Acrid'a.

(Va urmá.)

biu, Leschkirch; 8. **Fagarasiu**, cu judetiele de cercu in Freck, Fagarasiu, Siarkai'a si Zernesti, 9. **Brasiovu**, cu judetie de cercu Marienburg Langendorf, Brasiovu; 10. **Szepsi-Snu-Georg**, cu judetie pe cercu in Sepsi-Snu-Georg, Baróth, Bereczk, Kovászna, Kezdi-Vásárhely; 11. **Csik-Szereda**, cu judetie de cercu in Csik-Szereda, Sz.-Márton, Gyergyó-Sz.-Miklós, Ditró 12. **Bistritia**, cu judetie de cercu in Lichnitiu, Teckendorf, Bistriti'a; 13. Naseudu, cu jud. de cercu in Borgó-Ó-Randa, Naseudu; 14. **Dées**, cu judetie de cercu Bethlen, M.-Lápos, Semesnye, Dées; 15. **Szamos-Ujvar**, (Gherl'a,) cu judetie de cercu in Szamos-Ujvár, Valaszut; 16 **Maros-Vásárhely**, cu judetiele de cercu in Mozö-Band, Maros-Vásárhely, Nagy-Szereda, Erdö Snt,-György, Szász -Régen, Görgény-Sz.-Imre, Vajda-Sz.-Iván; 17. **Székely-Udvarhely**, cu judetie de cercu in Szék'ly-Keresztur, Szekely Udvarhely, Etéd seu Okland, 18. **Schäszburg**, cu judetie de cercu in Reps, Schäszburg Grosz-Schenk, Agnethlen; 19. **Mediasch**, Bolkács, 20. **Elisabetopole**, cu judetie de cercu in Dicsö-Snu-Mártiu, Elisabetopole, si Radnoi.

d. „Alb."

Cugetu, ca déca vorbescu adeverulu, nu gresiescu! —

In caletori'a mea dela Vien'a me abatui prin Orastia unde voiu a cercetá pre d. Dr. Tincu, dar' nu fui norocosu, ca densulu se aflá in Sebesiu. Voiu a cercetá pre domnulu protopopu, voindu a intrá in curte intelniiu pre unu baiatu cá de vre-o 10—11 ani pre carele intrebaiu de e domnulu protopopu acasa? acest'a inse nu-mi respunse nimic'a, nu sciu au nu m'au intielesu s'au n'a voitu sa-mi spuna si asiá me intorseiu si merseiu la scól'a româna. Ací aflaiu pre invetiatoriulu in scól'a carea e tocm'a in drumulu tierei, frumosu cladita, pre alátu erá si inlontru curatita si in rondu bunu si ocupându-se cu vre-o 40 scolari, ascultaiu cum propune eleviloru temele. Erá tocm'a cu Gramatic'a româna. Vrù a intrerupe, cá se vorbésca cu mine — dara lu rugai se continue; câci 'mi placea metodulu dupa care propunea. Potu dice ca m'amu uimitu cându audiiu nesce copii cá de vre-o 10 ani si mai mici impartiti in 3 clase irtrecundu-se cu respunsurile din gramatica declinau, analisau cele dictate etc. de ací pasi la limb'a germána si magiara, sa fi auditu cum ceteau de fluentu si traducundu pre romania. Batu 11 óre si la demandarea invetiatoriului se sculara cu toti si disera rugaciunile indatinate si i demisera acasa, spunându-le ca cu ce au sa se pregatésca pre dupa amédi. Avea unu planu — facutu de densulu, fórte bine impartite studiile, asiá ca toti elevi suntu ocupati. Dupa aceea me potí in locuinti'a sea, ací inca mi placù, vediundu-i locuinti'a frumosu mobilata. Me miscá inse si mai tare vediundu o mésa de scrisu cu o teca incarcata de cârti, tóte frumosu legate cá vre-o 170 de bucâti, totu cârti didactice române si germânesci, mi spune ca scie si pomologi'a, mi aréta feliurite cârti pomologice, de Prag'a, Frankfurtu si altele. Vediundu tóte acestea cugetai ca trebuie se aibe o plata tare buna, mai alesu vediundulu onestu imbracatu, asemenea soci'a si copii densului de si cam numerosi pentru densulu; — inse me insielai câci mi spuse ca are numai 200 fl. v. a. mi arata si contractulu. — Mi dede de cetiiu si o suplica pre cari voiesce a o ascerne maritului consistoriu pentru unu ajutu — in care voiesce a aretá de cându servesce cá invetiatoriu, si inca 3 ani fára plata, 3 ani numai cu 20 fl. 2 ani cu 40 fl. si pâna in 1859 cu o suta florini si totu-si bietulu si a procuratu feliurite cârti, a studiatu privatu pomologi'a, stupari'a si matasaritulu, a purtatu jurnale, pórta si adi „Tel. Rom." Are „amiculu scólei" intregu, „sionulu romanescu" si unele si nemtiesci. Mi luaiu indrasnéla a-lu intrebá, ca déca au avutu si are léfa pucina cum si póte sustiené famili'a asiá onestu, si cum si póte procurá cârti si jurnale? mi a respunsu ca a datu, si da óre private la privati si a fostu câte-va luni si scriitoriu la advocatulu Dr Tincu, si lucra si adi la privati. —

Batù 12 óre, si bunulu invetiatoriu si preotu me invita la mésa, dupa prândiu 'lu rugai se me conduca in biserica, dar' ne-avendu chieile nu puturamu intrá in biserica; ci incunjurarâmu polgradi'a care asiá me desfatà vediendu-o inchisa cu muru giuru imprejuru, iéra câ'ra drumu provediuta cu o pórta mare de fieru si dóue usi laterale de fieru fórte frumóse cá care cu nu amu vediutu nici la 3 beserici de ale nóstre in tóta Transilvani'a, mi spune invetiatoriulu ca aceste porti le a fi procuratu curatorele de adi dlu Ilie Popu si cu consotii densului de tiechulu pielariloru din Orastia. Despre acestu domnu curatoru mi a povestitu fórte multe bune, adeca ca prin energia desului s'aru fi cladit si edificiele cele frumóse a le scólei, si ca aru fi planisatu si curtea besericei, care mai nainte erá fórte gropóse. Amu vediutu ca acest'a si-a datu silintia multa pentru frumsetiarea bisericei, daru in zadaru câci i sta totusi cam reu, nefiindu curatita si de scaetii cei mulí, câci o aratá cá pustia. —

Me necâgi insa mai multu vediendu acolo si o turma cá de 30 di porci, cari unii pasteau cá in tiarina iéra altii râmu cá cându aru voi se scóta pre cei morti — cá seafla locu celoru vii — inzadaru suntu acolo nesce cuci de feliurite marmore cu inscriptiuni aurite iéra mormintele loru tóte râmate de porci, inbalegate de cai, boi, bibolietc. cá cându aceea si curte a bisericei aru fi fostu zacatóre de vite. M'amu miratu si me miru cum de sufere astfeliu remasietiele repsatiloru, séu chiaru preotimea de acolo. Pre lânga aceea neorenduiéla — mai vediui si 2 usi de emnu afara de cele de fieru, cu tóte facu 5 usi a sengur'a biserica, cá cându pre cele 3 de feru dela drumu nu aru puté intrá si esi poporenii? Intrebai ca pentru ce acele dóue usi de lemnu? pentru intrarea viteloru séu pentru cine? câci mai cu fala potu umblá crestinii carii voiescu a cercetá s. biserica pre usile cele de feru de câtra drumu, si pentru ce nu se incasédia acélea, fiindu de prisosu, „mi respunse ca nu voiescu unii crestini, cu pretestu ca asiá soru pomenitu. Pre lânga acéstea tóte, turnulu biscricei cei frumóse sa apropia de ruinatu, fára de a se interesá preotimea de elu, ci lu lasa in voi'a tatalui. —

De aci me dusei si la ingropatórea ordinaria —dar ací mi-se sburli parulu cându o vediui deschisa — nisce porti séu usi de bradu trântite josu, polgradi'a séu ingropatórea mai plina de pomi selbateci, spini tufisiu la care privire disei invetiatoriului ca densulu cá pomologu pentru ce nu curatia si sa oltoiasca selbataciunile? mi respuse ca pentru ce? câci densulu nu trage folosulu din ea, adeca earb'a, apoi fára de aceea vitele le aru stricá, acést'a e asia. —

Acolo iéra erau nesce mormente cu cruci frumóse de piétra cu feliurite inscriptiuni, ba inca dóue erau acoperite cu pleu dara rupte de vite, mormentele cá si dincóci, tóte râmate pline de gunoiu de vite. Pre cându a popistasiloru care numai palanculu o desparte cá o gradina de flori, bine conservata, frumosu impodobita cu feliurite fleri; ba chiaru mormentele suntu in locu de straturi de flori. Mi aducu aminte ca Es. Sea pre bunulu nostru Archiepiscopu si metropolitu cá unu bunu parinte ingrigitoriu pentru imfrumsetiarea locuriloru sânte a slobodiu unu cercularíu in 1858 prin care poruncise aspru preotiloru si protopopiloru cá sa ingrigiésca cu tóta scumpatatea pentru inchiderea ingropatóreloru si a curtiloru bisericesci, cá vitele sa nu póta strabate in trensele, — dara cum vediui prin Orestia nu a ajunsu acelu cercularíu, séu déca a ajunsu nu s'a interesatu nime de densulu ci l'au pusu ad — acta — Ce voru fi dicându óre catolicii din Orestia cându se voru uitá din ingropatórea loru cea frumósa preste palancu care e singura mediuina la a nóstra cea râmata si inbalegata de vite — voru ride — —

Venindu tempulu de ami continuá calatoria câtra Sabesiu mi luai dîua buna dela invetiatoriulu si totu odata si preotu Barsanu fára de ai spune séu descoperí numele mieu pre care dorea a sci cu cine vorbesce, decâta i spusei ca suntu Românu — si adio, sfatuindulu a fi constantu si neclatinitu in oficiulu seu, si bisericei sub carea s'a chirotonitu. —

Unu caletoriu romanu.

Varietâti.

*** Adunarea scaunale in scaunulu Sabiiului este conchiamata pre 6 Decembre c. n., objectele de pertratatu suntu 1 regulamentulu de afaceri, 2 spese de administratiune, 3. afacerea casei de corectiune din cetate, 4. curentie.

*** Bar. **Ringelsheim** comandantele trupeloru din Transilvani'a a fostu acum de curendu la Brasiovu spre a inspectioná trupe. In 26 Nov. a fostu esercitie mari de trupe la Ghimbavu.

Americ'a a liferatu francesiloru pâna acum 400,000 pusci, 50 milióne patróne 50 tunuri, 5 mitralese-gatting si 20,000 revolvere.

*** (**Unu colonelu seriosu.**) De mai multu de dóue luni diariele suntu pline cu amenunte sfasiitóre, privitóre la nedesciplin'a armatei si la imperiós'a necesitate de a i se pune unu terminu.

In acésta privintia ni se spune unu incidinte caracteristicu si curiosu, care nu mai are nevoia de vre unu comentariu.

Unu colonelu acum câte-va dile — spune diarulu „le Francais" — erá 'n corpulu unui regimentu care se formá 'ntr'unu orasiu din prejuru de Nevérs, déca suntemu bine informati. Oficiarii destulu de rari d'altmintelea, si petreceau timpulu la cafenea, soldatii se duceau la cârcima si in mai rele locuri inca. Se intoreeau cându vréu, avendu putiena griija de sunetulu trambitiei, Esercitie nu se faceau decâtu putiene séu de locu.

„Ast'a nu póte tienea multu" dise noulu siefu. Si pentru a dóu'a di ordina unu lungu esercitiu pre care'lu comandá elu insusi.

O plímbare militara ocupa soldatiloru timpulu de dupa amédi. Diu'a urmatóre incepe printr'unu lungu marsiu, si dupa supa soldatulu e chiamatu la esercitiu.

Indata nisce surde murmure circula printre siruri:

— „Cine e acestu venitu de curendu? . . . Trebuie sa'lu damu afara.

— Nu; nu e destulu, trebuie sa i sdrobimu falcile."

Erau gat'a sa se revólte.

Siefulu fu informatu despre totu.

A trei'a di dup'unu lungu si anevoiosu esercitiu, colonelulu sosesce singuru in curtea casarmei. Unu betrânu soldatu, care vorbise multu si care beuse mai cu séma si mai multu la cârcima, vede pre siefu trecându, alérga dupa elu sa i spue neajunsurile regimentului si 'i vorbesce amenintiandu'lu cu degetulu.

Cu recéla, fára mania, colonelulu scóte unu pistolu din posunariu si sdrobesce crierii insolintelui revoltatu, apoi ordina sa se cânte adunarea soldatiloru, si singuru, lânga cadavru, dice soldatiloru: „me poteti asasiná, dar veti ucide p'unu omu de anima, care pedepsi pre unu tradatoriu."

Toti respunsera prin strigatulu: „traiésca colonelulu!"

Si din acestu timpu ordinea si discipin'a reintrara in regimentu, care se esercita in fia-care di si care avù sa tie peptu inamicului. — Diece regimente cá acelea nu se voru dá napoi in fati'a a 15 regimente prussiane!

Concursu.

Devenindu la scól'a elementara gr. or. din Brasiovechiu vacantu postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia si 2 stângeni lemne de focu. — se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna in 10 Decembre a. c.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a'si tramite la P. On. D. Protopopu alu Brasiovului Iosifu Baracu, in Brasiovu — petitiunile loru inzestrate: cu carte de botezu, ca suntu de raligiunea greco-orientale, cu testimoniu scolasticu ca au absolvatu celu pucinu 4 clase gimnasiale, cu documentu despre purtarea loru morale si politica, si cu atestatu dela Maritulu Consistoriu scolariu archidiecesanu, ca suntu apti de a fi invetiatori.

Brasiovu 10 Novembre 1870.

Comitetulu parochiale gr. or din Brasio-vechiu.

Parochulu Georgiu Persinaru
cá presiedinte aln Comitetului.

(96—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 17/29 Noemvre 1870.

Metalicele 5%	55	80	Act. de creditu	247	57
Imprumut. nat. 5%	65	10	Argintulu	122	25
Actiile de banca	725		Galbinulu	5	90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparitulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 93. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 22 Noemvre (4 Dec) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

In 26 Nov. a primitu Maj. Sea Imperatulu pre membrii delegatiuniloru, adunate, dupa cum e deja cunoscutu publicului, pentru asta-data in Pest'a. Maj. Sea respundiendu la o alocutiune din partea presiedintiloru a disu: Circumstantiele intre cari suntu convocate delegatiunile nu au perdutu nimic'a din importanti'a loru; din contra evenemintele cele nóue fórte serióse au venitu spre ale intarí si mai multu. Maj. Sea spera ca delegatiunile voru face aceea ce pretinde patriotismulu adeveratu si interesele inseparabile a le celoru dóue pârti a le imperiului.

In rendulu trecutu amu facutu cunoscutu câtu se recere in bugetulu celu nou comunu. Din siedinti'a delegatiuniloru din 28 Nov. se vede ca deficitulu anului venitoriu pentru Cislaitani'a nu va fi mai mare cá de 80 milióne. Ministrulu de financie dice, ce e dreptu, ca are de unde sa acopere vre-o 22 milióne; mai remâne inse unu deficitu destulu de mare si atunci, cu tóte ca mai vine a se pune intrebarea, ca óre are de unde sa acopere si cele 22 milióne.

Ministrulu Potocki si cu elu cabinetulu cislaitanu intregu si-a datu demissiunea inca cându erá in Pest'a. Demissiunea inca nu se scie déca e primita, atât'a numai se scie, ca cabinetulu acest'a va mai functiuná inca si mai departe pâna cându se va vedé possibilitatea constituirei celui-laltu. „Pester Lloyd“ a aflatu, ca mai multi deputati au fostu provocati sa primésca portfoiuri, inse aru fi conditionatu intrarea loru in ministeriu dela retragerea contelui Beust.

Cestiunea cea mai momentuósa este si astadi cestiunea russo turcesca. Stadiulu in care se afla ea acum nu se póte determiná. Din cele ce se vedu pre deasupr'a se pare ca o conferintia a puteriloru va fi in stare a obli cestiunea si Europ'a aru fi crutiata atunci de a dóu'a calamitate in orientе, dupa cum nu putù fi crutiata in occidentulu ei. Nu se scie inca unde se va tiené conferinti'a si cu atâtu mai putienu ce va aduce dens'a la lumin'a dilei. Cum-ca nici poterile nu sciu ce resultatu va avé conferinti'a se vede si de acolo, ca arméza si se pregatescu mereu.

In Franci'a i-au lucrur ile alta facia de cându s'au ivitu cele trei armate nóue pre câmpulu de lupta. Se póte sa le succéda acestor'a sa insufle unu spiritu nou de viatia in francesi si resbelulu sa se termine in favór'a loru. Atunci Europ'a aru avé sa véda o aratare nóua, o sguduire generale in tóte pârtile ei. Daru si in casulu cându prussianii aru remané invingatori, impregiurarea ca francesii dovedescu atât'a potere de viatia, incâtu si dupa perderi asia de mari mai suntu in stare a pune armate nóue in picióre, aru avé o influintia usiuratórie fatia cu greutatea pacei, ce le aru dictá invingatoriulu.

In R o m a n i 'a s'au deschisu camerele. Cuventulu de tronu, séu mesagiulu, dupa cum se numesce acolo, lu publicámu si noi mai la vale.

Cartea rosia.

Contele Beust, cá ministru de esterne, a asternutu delegatiuniloru convenite in Pest'a, iérasi o „carte rosia“, care ne da unele desluciri despre actiunea diplomatica, ce cancelariulu de statu a desvoltatu in tempulu dela Augustu 1869 pâna de facia. Contele Beust póte pretinde sie-si meritulu, ca e celu dintâiu ministru austriacu de esterne, care recunoscura necessitatea si utilitatea, a ascerne representatiunei cetrale a imperiului o colectiune de acte, din care se póte informá in modu autenticu despre metod'a administrârei afaceriloru nóstre esterne. Cartea acést'a rosia e a patr'a deja si intrece pre cele de mai naite in privinti'a materialului cuprinsu, ceea ce e cu atât'a mai naturale, cu câtu de multu tempu n'a mai fostu vre unu anu asiá miscatu, ca celu presinte. „Carte rosia“ se numesce numai dupa legatura; tocmai dupa cum se numescu si colectiunile acteloru diplomatice, care se ascernu parlamentului francesu, „carte albastra, fiindu ca legatur'a e albastra.

In cartea rosia presenta premerge o intruductiune si dupa aceea urméza apoi depesiele singuratice. Introductiunea acést'a e fórte interesante si vomu citá deci câteva pasagie din ea.

Despre indrumarea de referintie amicabile in tóte pârtile si despre caletori'a archiduciloru Albrecht si Carolu Ludwig spre acelu scopu se dice in acea carte:

Regimulu c. r. s'a interesatu, dupa incheierea desbateriloru delegatiuniloru, fórte multu de problem'a sea, de a intretienea, in tóte partile, referintie pacinice, de a o deplini cu serguintia indoita, o sirguintia, câreia. i-a datu unu nou sboru diferite indemnuri urmate in decursulu desbateriloru delegatiuniloru.

Acestea sirguintie n'au remasu fâra resultatu. Unei corespundintie neplacute cu cabinetulu din Berlinu urmá in tempu scurtu restaurarea de referintie afabile, câror'a le dase o consacrare radicata vediut'a inaltimei sele regele, principelui ereditariu din Prussi'a, la curtea c. r., câtu si contr'a — vediut'a inaltimei séle imperiale, archiducelui Carolu Ludovigu la curtea r. prussiana.

In acel'a-si modu s'a indrumatu o apropiere mai mare de Russi'a prin intalnirea ministrului comunu de esterne cu cancelariulu russescu de statu si cu deosebire prin missiunea decisa de M. Sea c. r. ap. a archiducelui Albrecht la Warsiovia si prin primirea onorabila, cu care la intimpinatu M. Sea imperatulu Russiei. Referintiele amicabile midilocite in modulu acest'a nu s'au mai conturbatu de atuncea, referintie, care suntu otarite, a formá relatiunile esterne ale imperiului in modu pacinicu, fara de a atinge in vre-unu modu relatiunile interne.

Si in alte parti nu s'a negleau nimicu pentru de a asicurá o contielegere confidentiale. In privinti'a acést'a avemu a amintí cu deosebire efectulu favorabilu, ce a produsu infaciosiarea M. Sele c. r. ap. in Constantinopolea; si ministrului de esterne i s'a oferitu ocasiunea a confirmá positiunea, cea afara de aceea buna, facia cu Itali'a in modu inaintabilu prin missiunea lui incredintiata de M. Sea.

Despre positiunea Monarchiei facia cu resbelulu franceso-prussianu dice introductiunea „cârtiei rosie“ urmatórele:

De óre ce referintiele facia cu Franci'a si Angli'a nainte de aceste dejá au fostu fórte multiamitóre, se aflá monarchi'a in positiunea placuta, de a potea privi spre tóte partile cu deplina linisce. De odata loví cá unu fulgeru din ceriulu seninu cestiunea candidaturei hohenzolerniane la tronulu spaniolu in constelatiunea pacinica. Ca regimulu c. r. s'a surprinsu prin aceea, nu va voi niminea a i face imputari serióse, de óre ce nimenea nu se va tienea indreptatitu a afirmá, ca candidatur'a aceea aru fi fostu apta, a trage dupa sine acele grele urmari, care le a provocatu numai o incurcatura neprevedivera de impregiurari.

Se pare necesariu, a accentuá, ca regimulu c. r., departe de a seduce regimulu francesu, siesi impretenitu, a anteprinde rasbelulu, care i-a devenitu pré stricaciosu, nu a lipsitu a indreptá admoniari, ca, departe de a desceptá sperantia la ajutoriulu lui, nu a lasatu Franci'a, in indoiala despre positiunea imperiósa, si ca prin pastrarea neutralitâtiei nu contradice obligaminteloru incheiate.

Dupa ce a eruptu resbelutu, n'a potutu cabinetulu vienesu face alt'a decâtu a lucrá in cea mai deplina possibila contielegere cu cele-lalte poteri neutrale contr'a unei estinderi mai mari a resbelului, si a asteptá momentulu, cându aru potea contribuí influinti'a si importanti'a morala a neutraliloru a la restaurarea pacei.

Mai multe poteri neutrale au voitu a se confirmá reciproce in tienut'a loru prin aceea, ca s'au obligatu, a nu paresí neutralitatea, fâra de a impartesí acelor'a, cari au luatu parte la acésta contielegere, motivele unei atari resolutiuni. Regimulu c. r. a luatu bucurosu parte la acést'a invoiala. I s'au parutu inse consultu a adauge espresu conditiunea, ca la casu, cá sa se faca din partea altor'a, cari au luatu parte la contielegerea cestiunata, proiecte mijlocilóre unilateralminte, fâra sciinti'a si voi'a lui, i se da prin aceea deplina libertate in lucrârile, ce aru voí a intreprinde.

Cu acésta cerere regimulu c. r. au avutu in vedere dorinti'a indreptatíta, cá acea contielegere sa nu pastreze numai pretiulu negativu alu retienerei, ci sa câstige si caracterulu productivu alu unei actiuni comune de pace, si temerea cá afara de aceea asiá numit'a liga a neutraliloru mai indata va contribuí, a prelungí resbelulu, de câtu alu scurtá, si-a aflatu dovedirrea temeinica in eveneminte.

De óre ce inse nu tóte poterile, care au luatu parte la conventiune, doreau o atare clausula, care aru fi eschisu vre-o incercare unilaterala de midilocire, nu remase nici cabinetulu vienesu statornicu pre lânga acea, de óre ce si afara de aceea conditiune espresa depesiele schimbate nu-lu privá de libertatea necesaria spre pastrarea niscari-va interese periclitate.

Cu tóte aceste regimulu c. r. n'a perdutu nici pre unu momentu din vedere scopulu care i-se parea a fi si problem'a poteriloru neutrale.

Cunoscendu bine, ca o pasire unilaterale din partea lui, nu póte prosperá scopulu acel'a, câci trebuiá sa se témá, ca va micsiorá de o parte aplicarea la o convenire pacnica, de alta parte va incuragiá la o resistintia infinita, pândí ocasiunea, cá la tempu potrivitu indata ce restaurarea pacei se va manifestá in tóte partile Europei cá o trebuintia simtita eminentu si profundu, Europ'á intréga sa-si radice vocea sea prin organulu mariloru cabinete si mai nainte de tóte prin acelu alu celoru in deosebi chiamate curti din Londr'a si Petrupole, cá sa se usiuréze prin o intrevenire drépta si binevoitóre, portata de opíniunea publica, atâtu invingetoriului moderatiunea câtu si invinsului suportarea sortiei lui.

Regimulu c. r. crede a nu fi lucratu in direptiunea acést'a fâra resultatu si nu se va obosí a lucrá si de ici incolo.

Dorientíei regimului r. a Angliei de a i-se câstigá garaantie positive, ca neutralitatea regatului Belgi'a, garantata de Europ'a nu se va periclitá prin resbelulu dintre cele dóue mari poteri vecine, i-a recunoscutu regimulu c. r. o inalta indreptatire politica. Fâra de a ingreuiá monarchi'a austro-ungurésca cu obligaminte nóue s'a invoitu bucurosu a aprobá contractele Angliei incheiate cu fia care din poterile beligerante spre scopulu amintitu si a se alaturá pre lânga scopulu loru.

Cu privintia la Montenegro dice:

In decursulu revóltei in cerculu Cattaro, carea a implutu anim'a M. Sele cu profunda tristétia, a fostu tienut'a principelui din Muntenegru, care a

sciutu tieneá teritoriulu seu invecinatu departe de ori si care participare la lupta spre deplin'a multiamita a regimului c. r. si a facutu posibila o stricta mârginire a operatiuniloru militare pre teritoriulu austriacu.

Usufructulu dreptului de pasiune pre doi munti in Albani'a a fostu de mai multi ani de price intre locuitorii comuneloru turcesci dimpregiuru si intre Nahie montenegrina invecinata, si a provocatu in anulu trecutu unu schimbu de depesie intre principele Nicolau si marele viziru, fâra cá punctele de vedere ale partiteloru certande sa se fi apropiatu prin espunerea reciproca a dreptului loru.

Din contra capetase dispositiunea cu incetulu unu caracteru asiá de acutu, incâtu pericolulu, ca voru erumpe ostilitâti, nu erá departe. Cá statu vecinu interesatu nemijlocitu de sustienerea neconturbata a pacei in imperiulu otomanu, n'a lipsitu regimulu austro-ungurescu a se serguí emininte, pentru de a mijlocí o contielegere pacinica si i-a succesu in fapta, in contielegere cu cele-lalte cabinete, a câstigá invoirea Inaltei Porti cu compunerea unei comissiuni mixte in Scutâri, carea dimpreuna cu agentii poteriloru mari europene sa ventileze cuviinciosu acésta cestiune si sa-si dee parerea, cum s'aru potea resolví in modulu celu mai aptu.

Comissiunea a si resolvitu problem'a ei, si representantii consulari in Scurtari proiectara o invoiala, constatatóre in o rescumperare a pretensiuniloru montenegrine in bani din partea regimului turcescu. Inalt'a Pórta, condusa fiindu de unu simtiementu impaciuitoriu a aprobatu dejá acestu proieclu si se póte sperá, cá si Montenegro se va invoí a finí acésta pricina indelungata in modulu aretatu si deplinu acceptaveru.

(Va urmá.)

Dela resbelu.

In 27 Nov. a fostu o batalia seriósa la Villers=Bretoneux spre médiadi dela Amiens. Din partea prussianiloru a comandatu generalulu Manteuffel, dupa cum se da cu socotéla, dóue corpuri de armata. Din partea francesiloru a comandatu generalu Faidherbs armat'a cea nóua de nordu organisata de B o u r b a k i. La inceputulu luptei victori'a paré ca va fi pre partea francesiloru, in cele din urma acestia totusi au fostu constrinsi a se retrage in castrele loru siantiuite la Amiens.

Dupa testarea facuta de câtra prusiani trupele aceste noue au dovidetu virtute militara si ca suntu bine inarmate. Prussianii in depesiele loru marturisescu ca perderile loru nu suntu n e i n s e m n a t e. Mai tardiu a venitu scirea ca 70,000 prussiani au ocupatu cetatea Amiens dimpreuna cu citadal'a; césta din urma dupa o lupta scurta. Incercarea cea din tâiu nu a succesu, precum a succesu armatei dela Loire, carea a ocupatu Orleanulu, dara prussianii pentru acest'a totusi sunt ingrigiati, pentruca de o parte au simtitu puternic'a isbitura ce le a datu armata de la Loire si de alta parte mai suntu inca armatá apusena si tragatorii liberi si patriotismulu francesiloru cari neliniscescu corterulu generale din Versailles si preste totu pre prussiani.

Trupele din Parisu au inceputu a face eruptiuni (evasiuni). Si despre acestea spunu prussianii ca au fostu asiá de puternice de i-au scosu din pusetiuni, pre cari le au reocupatu iérasi. Aceste au fostu in 30 Noemvre. Totu in acea di s'a intemplatu evasiunea la St Denis, despre a cârei resultatu tace depesi'a prussiana. —

In batali'a dela Amiens spunu prussianii ca au perdutu 74 ofieri si 1300 feciori.

Togmai cetimu unu telegr. despre o lupta din 1 Decembre a armatei dela Loire. Alu 16 corpu francesu a datu, la o miscare combinata a armatei, preste trupe prussiane. Francesii dupa o lupta aprige de siése óre a luatu cu baionet'a satele Villepot, Bonneville si Faverolles. Au cadiutu multi prinsi, raniti si morti din prussiani, cari au fostu respinsi la Loigny si Chateau — Cambray.

Civilisatiunea prussiana.

Cetimu in „Monitorulu francese :"

Batai'a dela Coulmiers a avutu dreptu efectu silirea inamicului d'a se retrage spre nordu. De adi in colo circularea s'a restabilitu dela Tours pâna la Orleans. Unu trenu speciale, care a plecatu dela Tours ieri, la 9 óre, a dusu la cartiarulu generale dela armat'a de Loire pre d. ministru de resbelu, cârui'a trebuie se'i fi statu pre anima d'a duce generalelui Aurelles si soldatiloru sei felicitârile guvernului si multiamirile Franciei.

Calea pâna la Beaugency nu ofere nimicu particularu, cu esceptiune de numeróse semne de copite, care atesta trecerea de curendu a corpuriloru de cavaleria.

Bela Beaugency pâna la Orleans urmele de devastare se dau din ce in ce mai multu pre facia. Stâlpii de telegrafu suntu resturnati, firele stau respandite si rupte : din distantia in distantia unu zidu derimatu séu o casa sdrobita dovedescu puterea redutabile a artileriei moderne.

Prussianii au facutu se sara in aeru cea din urma arcada a magnificului viaductu dela Beaugency, déra in dóue dile ingenierii au aruncatu nesce scóbe de feru cari permitu a se asiediá sînele, si circulatiunea s'a pututu reincepe dupa câte-va óre.

Gar'a dela Orleans a suferitu putienu; stricaciunile constau mai cu séma in geamuri sparte. Inamiculu, inca din primele dile, facus' din bufetu si din salele d'asceptare ambulantie de raniti si fâra indoiala acést'a a mai potolitu furi'a de distrugere, de care pare a fi posedatu.

Pretutindeni prussianii se pórta mai multu cá nesce Vandali de câtu cá unu poporu civilisatu. La ei civilisatiunea nu le-a atinsu de câtu epiderm'a, déra in fundu nu suntu de câtu nesce barbari crudi si jafuitori. La Chateaudun, cu despretiulu dr ptului gintiloru, cu dispretiulu legiloru divine si umane, au asverlitu pre ferestre pre nesce nenorociti soldati raniti, Cá nesce bestii feróce cu fati'a umana, ei si'au facutu o placere d'a petrunde prin case si d'a luá de prin ele care de capu, care de picióre, pre murindi, pre cei câroru li se taiasera membrele si cari stau in paturile locuitoriloru, apoi — dupa ce le au datu câte o lovitura, — i-au aruncatu din inaltimea ferestreloru pre pavagiulu din strade.

La Villeneuve-d'ingre au facutu unu jafu de trei óre, pentru a pedepsí acésta localitate, fiindu ca trupele se retrasesera intr'ens'a spre a resiste atacuriloru loru.

La Bacon, cându satulu fu sleitu si voi se le refuse procurarea de rechisitiuni enorme, cu care lu isbisera, prussianii terîra pre betrâni de prin case si'i batura cu nuiele indoite pâna cându locuitorii, spaimentati, le detera pâna la cea din urma bucatica.

Pre ori unde au trecutu, au furatu si jafuitu cu cutezantia si ceea ce nu puteau luá cu ei, au distrusu într'adinsu pentru placerea d'a distruge.

FOISIÓRA.

Manuscrise inedite.

(Capetu)

Orasie si cetâti vestite de pre lânga Oltu.

1° Cetatea cea risipita d'a drépt'a Oltului in Transilvani'a, din susu de Boiti'a, care astadi se nomesce Talmaciu, séu ca aici a fostu Sabiiulu celu vechiu, nu potu scí.

2° Dela hotarulu Transilvaniei de astadi pre ap'a Oltului, in josu, stau inca zidurile Portiei lui Traianu imperatu, cu unu turnu inaltu care din vechime s'a numitu Turnu-Rosiu, pentru ca muntii care îi desparte Oltulu suntu rosii asiá de o parte cá si alt'a.

3° In dreptulu Caneniloru a fostu Aravil'a séu Aurari'a, fiindu ca Oltulu are mai multu nisipu de auru de câtu Motrulu si Dâmboviti'a.

4° Mai dela vale, d'a stâng'a Oltului, este, unu satu ce-i dîcu astadi Turnu, unde iéra-si a fostu cetate, facendu românii pâna aici drumulu celu ascernutu cu pétra.

5° Perisam, siantiu si cetatfuie, pre drumulu ce merge dela Radacinesci spre Caneni.

6° Ostrovenii iéra-si au fostu cetate, mai alesu unde da ap'a Botogului in Oltu, mai in susu de acésta cetate este Flamând'a.

6½ Pre mosi'a lui Hagi-Ienusi se afla o cetatiuie, ce-i dîcu astadi Berc'a, aprópe de ap'a Desnatiui.

7° Litere, — se afla din susulu Dragasianiloru d'a drépt'a Oltului.

8° Zevedinu este astadi unu satu moscenescu.

9° Kelsi este pre mosi'a schitului ot Romanati, si stau d'a steng'a Oltului dimprotiv'a Jighertului in judetiulu Slatinei.

10° Dealulu Caramideloru se afla lânga apa Cern'a d'a drépt'a Oltului, iéra-si dela Dragasiani in susu, unde suntu urme de orasiu si cetate, si pentru caramidele cele multe a capetatu numele mai susu disu.

11° Caracalu, orasiu vechiu românu, iéra cum s'a numitu pre vremea Daciloru nu se scie.

12° Cetatea Antinii 1) unde se desparte ap'a Tesluiului printre dealurile cele d'a drépt'a ale Oltului; se afla pâna astadi ale ei zidiri. Dealulu d'a steng'a Tesluiulu este 128½ stengini inaltu, si la acésta inaltîme totu-si a mai remasu unu isvoru de apa, care au adusu mesterii români pre acestu dealu.

Totu românii au adusu si pre din a drépt'a apei Tesluiului altu canalu cu apa, care au luat'o dela satulu Frasinetulu, fiindu ca de aici si pâna la cetate s'au gasitu olane puse in pamentu.

Fiindu eu tramisu de dumnealui Banulu Grigorie Brancovanu la mosi'a dumnealui Frasinetulu se radicu planu, si vediendu remasîtiuri de acésta minunata si mare cetate, m'amu indemnatu si amu radicatu planu pre câte amu vediutu cu ochii, fiindu ca in acestu orasiu s'au impreunatu drumurile cele ascernute cu pétra, unulu ce vine dela Celeiu unde erá Podulu Dunarii, si altulu dela Turnu, cari drumuri se vedu pâna astadi.

Schitulu Hotâranii este aprópe de cetate ; pre lunc'a Oltului, la Balt'a-Judelui, au fostu caramidariele româniloru, fiindu ca aici amu gasitu cuptórele loru; — mai suntu dóue rîuri cari dau in Oltu, unui'a îi dîcu Jietiu, iéra altui'a Marviti'a.

De cetatea Antinei voiu scrie la loculu cuviinciosu, ca la Schitulu Hotaranii, Prazniculu archanghelului Michailu se afla o caramida cu slove latinesci I. S. P. si este acestu schitu innoitu de Mitrea Vornicu la leatulu 7095, si a dóu'a óra innoitu de Matheiu Fâlcoianu 7216.

13° La satulu Gustavetii de astadi si la satulu Slovenii d'a drépt'a Oltului se afla trei cetatiue de rondu.

Pre mosi'a lui Dumitrake Bengescu se afla trei siantiuri adunce impregiurulu cetâtiei, aici s'a gasitu unu glugu de auru, unu sierpe de auru, antice si alte lucruri multe.

14° Cetatea Nicopolea (Nicopoli) s'a numitu din vechime Nicovi, dupa incredintiarea lui Manert.

15° Sistovu, — Sandav'a, — insa n'a statu pre loculu acest'a, ci unde da Vedea in Dunare, fiindu ca aici amu gasitu cetate si ziduri vechie si siantiuri de cetate.

16° Rusciucului au disu Securisc'a.

17° Giurgiuvului i au disu Teodorapolis dându-i acestu de pre urma nume Justinianu imperatu.

Pre ap'a Vedii amu istorisitu ce amu gasitu : adica unu siantiu mare d'a drépt'a acestei ape si pre mosi'a Mavrodinu cetatea Orezu.

Pre Neajlovu—(apa)—dela vale de satulu Crevedi'a despre apusu, improtiv'a unui catunu de satu ce-i dîcu Rotiti'a, s'a gasitu o zidire mare risipita, ce-i dîcu românii Cetatea Fetei. Caramidele suntu de dóue palme domnesci; unu santiu merge cu lungime de trece Drâmbovniculu pâna in Dumbrâvile Baciului; s'a gasitu si intr'o radecina mare de copaciu unu toporu cu urechie.

1° Ap'a Argesiului in plaiulu Arîfului lânga acestu rîu. Pâna astadi suntu zidirile de cetate, si se prepunu a lui Neagoe-Voda.

2° Curtea-de-Argesiu, orasiu si cetate prea vechia, de care pomenesce istori'a in mai multe locuri.

3° Cum ca Podlogii d'a steng'a apei Argesiului au fostu orasiu vechiu si vestitu, ne da dovéda cum ca in dreptulu Carpenisiului dela vale de satulu Podlogii, pre din josulu morei lui Iamandi Carpenisianu, se vede unu zidu de caremide in malulu Restócei, si de acolo spre apusu se ivesce totu acelu zidu in malulu Argesiului, spre din josu de podulu Brancovanului. Asiá se prepune, ca aici aru fi fostu orasiulu Amurgium.

1) S'a numitu si Antivari, la anulu 1073, pre vremea Craiului Bodin. Coconu Mihalake Ghic'a la Iuliu 20 a lasatu sa sape si au gasitu dóue mormenturi. (not'a autorului).

Un'a din marele loru distractiuni consta in a dá cepu la bultile închise prin pivnitiele tieranilor si a lasá vinulu sa curga pre pamentu. Ori ce mobile, ori ce arme au fostu sdrobite de totu; oficiarii carii au statu in locuintie particulare au avutu totude-un'a grige d'a saraci pre ómenii, care'i gasduiau: ciasornice, rufaria, cusaturi, obiecte de gatire, totu le-a trebuitu; au luatu pâna si umbrelele, cismulitiele si rochiele femeieloru. Plecându, lasau pretutindenea cele mai infecte murdarii: mobilele, tapiseriele, covórele si tapetele, ce n'au pututu luá cu densi, fura implute de escremente.

Unulu din chesónele d'artileria luatu la batai'a de la Bacon erá indesatu cu dentele, sialuri, rochii de matase, pre cari acesti jafuitori le luasera din castelurile de prin pregiuru de Orleans: unu altulu nu cuprindea mai putienu de 40 ceasornice. Regele Wilhelm cutezá-va sa dica c'a batu la spete pre betrâni, a lasá sa móra de fóme copiii, a torturá pre raniti, a furá, este unu lucru totu d'o data placutu lui Ddieu si demnu d'unu poporu civilisatu? Astfeliu protege densulu pre locuitori inofensivi ai unei tieri, câreia'i fi anuntiase ca nu i vrea nici unu reu? léta déra resbelulu pre care nu vrea sa lu faca asiá dîcându de câtu lui Napoleon III si soldatiloru lui.

Preotulu din satulu Ormes naréza cu lacrimele in ochi celoru ce voru sa lu audia, ca a trebuitu sa grigiasca, spre a le indulci ultemile suferintie, pre doi nenorociti locuitori, cari au fostu impuscati numai si numai pentru ca au fostu banuiti c'au lucratu la santiurile facute pentru a pune departamentulu Loiret in stare d'aperare, cea-a ce de altminterea erá falsiu.

Printr'o rafinare de crudime, démna de soldatii lui Atil'a modernu, acesti doui inocinti fura, cu tóte disculpârile si lacrimele loru, fura legati spate la spate si impuscati in acésta situatiune, astufeliu in câtu glóntiele strabatura capulu unui'a mai intâiu d'a putea petrunde in corpulu celui altu.

Acésta barbara procedere aduce aminte pre a lui Vitellius, care punea sa se lege prisoniarii de cadavre putrede. Memori'a tiraniloru imperatori Romani s'a datu esecratiunei lumei si cu tóte astea in deplinulu secolu alu 19-lea, unu suveranu europénu cutéza a se glorificá, ca a reinoitu maretiele loru fapte, si printr'o strania smintéla a simtiului morale si religiosu, cutésa a multiamí lui Dumnedieu pentru ca i a datu sa faca, sa comita asemenea atrocitati."

d. „Rom." L. de Langre.

Discursulu tronului.

Domniloru senatori,

Domniloru deputati,

Me simtu ferice de a me gasí de nou in midiloculu d-vóstre. Frumós'a missiune de controlu, ce aveti a indeplini, asupr'a acteloru guvernului meu, este nu numai o legitima satisfactiune data tierei, déru si unu midilocu de intarire pentru unu guvernu onestu si devotatu institutiuniloru publice.

Sesiunea, pentru care sunteti convocati, se deschide in midiloculu unei crise europene creata de marele resbelu, carele s'a incinsu in Occidentu. In faci'a acestei lupte uriasie intre dóue natiuni puternice, lini'a de purtare a guvernului meu erá claru indicata. Credinciosu conventiuniloru internationale, care garantéza esistinti'a nóstra politica, elu s'a silitu pre de o parte a mantiene ordinea din nauntru, iéru pre de alt'a a intretiené relatiuni de buna intielegere cu Inalt'a Pórta si puterile garante. Tienuti la respectulu tratateloru, care asecura autonomi'a nóstra, suntemu convinsi ca, pastrându si de aci inainte sincer'a atitudine ce amu avutu, vomu putea comptá din partea Europei pre aceeasi buna vointia cá si in trecutu.

Suntu fericitu, ca potu si acum constatá in faci'a tierei, ca relatiunile nóstre esterióre suntu de cele mai amicale. Astfeliu guvernulu imperiale si regescu alu Austro-Ungariei a anunciatu, in modu oficiale, guvernului meu, ca consimte la desfiintiarea atâtu de dorita a Starostieloru si ca este gat'a a incheiá o conventiune in cestiunea jurisdictiunei consulare, pentru o reforma completa a raporturiloru judiciare si administrative dintre ambele tieri.

Aceste probe ne buna vointia ne face a privi viitoriulu cu incredere. Remane numai cá intielepciunea si moderati'a tuturoru sa inlesnésca mantienerea ordinei in nauntru si sa nu atragemu asupr'a nóstra imputarea ca amu esitu din reserv'a ce se cuvine sa pastramu in impregiurârile de facia.

Recunoscinti'a pentru o natiune, care a datu Romaniei in atâtea ronduri puterniculu séu spriginu legitiméza simpatiele nóstre pentru dens'a. In espresiunea loru sa ne ferimu insa de a amestecá fâra cuventu atacuri nedrepte séu zadarnice acitiari.

Sa nu uitamu consideratiunea ce se cuvine sa avemu pentru tóte puterile, care garantéza astadi positiunea nóstra politica. Astfeliu numai vomu asicurá viitoriulu tierei in contr'a ori-câroru eventualitâti compromitetóre.

Guvernulu meu a avutu o tientire neclintita asupr'a situatiunei financiare.

Cunósceti, dloru senatori si dloru deputati, ca bugetulu anului trecutu s'a incheiatu cu unu deficitu de 17 milióne, precumu vi se va aretá mai cu amenuntulu in espunerea situatiunei financiare, si ca o detoria flotanta de 46 milióne, provenita din deficitele acumulate ale aniloru trecuti, apésa situatiunea tesauriului publicu.

Guvernulu a luatu angagiamentulu câtra dvóstre de a miesiorá acelu deficitu si de a nu sporí detori'a flotanta; si, cu tóte ca evenemintele politice au produsu o crisa financiara fâra precedentu, cu tóta stagnatiunea comerciului nostru agricole, guvernulu a indeplinitu acestu ingagiamentu, si dvóstre sunteti pusi in positiune de a constatá acést'a in faci'a tierei, chiaru de la inceputulu sesiunei legislative.

Asemenea pentru creditele estra-ordinare si suplimentare, guvernulu s'a tienutu strictu in limitele fondului de 2 milióne ce a fostu acordate, afectându chiaru o parte din acestu fondu penrtru servitiele din urma.

Déca inse reulu nu s'a agravatu, aru fi unu periclu pentru prosperitatea publica de a nu lu vindecá cu o óra mai inainte.

Bugetulu ce vi se va presintá de câtra guvernu, insocitu si de legile financiare indispansabile, s'a ecilibratu.

Unu deosebitu proiectu vi se va presintá pentru stingerea datoriei flotante. Prin elu se va pune totu o data pentru viitoriu o limita la contractarea unoru asemenea datorii, si sanctiunea lui va stá in aplicarea principiului salutariu alu responsabilitatiei ministeriale.

Din datori'a flotanta, 11 milióne apartienu casei de Consemnatiuni si ea, reintrându in capitalulu ei, va potea participá, in sensulu legei sele organice, cu o mare parte dintr'ensulu la crearea unui

---

Calea Bainlui, pre d'a steng'a Argesiului, vine dela munte si pâna la Dunare, pre la Tântav'a, Brazói'a, Bolintinulu si altele. Sate ce da in calea Baiului — Tialapestii, Pilesciu lui Mihaiu-Voda, Tantav'a, Socotenii, s. a.

Teleormanu, — vestiri dela Ciucerulu Serbanescu.

Troianu, — l'a gasitu inginerulu Ot, pre mosi'a Stoenescii sud. Vlasc'a a stolnicului Petrake, Troianulu are lungimea spre resaritu.

Cetatea care a gasit'o este pre mosi'a Orbésca a Mariei Sele Domniei Efrosinei, lânga Telormanu si Teleormanelu, d'a drépt'a apei. Romanii îi dîcu — la cetatiui'a facuta de pre vremea Iatariloru.

Alta cetate mai este totu sud Teleormanu, trei ceasuri mai in susu lânga ap'a Tinós'a pre mosi'a Cojorénca.

Mosi'a Dobrenei ai Mariei Séle lui Voda — are chrisovulu lui Constantinu-Voda asupr'a soborrului ce au facutu pentru Dvorniculu ..... Popseiu, — care s'au fostu unitu cu Turcii si au taiatu famili'a Cantacuzinesciloru.

Pre la mosi'a dlui doftoru Arsiake, pre malulu Dunarei, d'a stâng'a din susu de satulu Parai pâna la stânjeni 2540 se afla pre dealu o cetâtiue fâra nume.

7105 Martiu 4. Chrisovulu lui Constantinu Brancovanu pre numele boerului Radu Golescu pentru mosi'a Godenii sub Muscelu. D'a drépt'a de ap'a Bughet se afla iérasi Troianulu, ca pomenesce de densulu.

Pre pereulu Dómnei la satulu Domnescii suntu zidiri de curti domnesci, si dicu Românii ca o-dinióra aru fi fostu scaunulu aici.

Ialomniti'a i Prahov'a.

1° Intre Dâmboviti'a si Ialomiti'a sta orasiulu Tergovistea, care a fostu cetate vechia, si scaunulu Crailoru Romaniei, numindu-se Ternobum, si toti autorii gresiescu ca-lu punu lânga muntele Emulu.

Christianu Enghel, fil'a 154, la anulu 1360 si pâna la 1373 pomenesce de cetatea Domloic'a, unde au batu pre voevodulu Nicolae.

Cetatea Tieuric, Castrum, Terhrosinov si Landti Korn — la Talmaci lânga Sabiiu, care la anulu 1453 o aru fi stricatu. Dupa ce s'au facutu Turnu-Rosiu?

Unde a statu cetatea Tieuric (Averic, Castrum, Terk).

Sud Ialomiti'a.

Pre mosi'a Rasi — d'a drépt'a Ialomitiei se afla santiuri de pamentu, cari aréta urmele unei cetâti române, fiindu in patru coltiuri unu parete dealungu de 75 pasi.

In dreptulu satului Coconii, din susulu Calarasiului in partea Baltiei, se vedu zidurile si boldurile unui podu, fiindu legatu cu fieru; — se prepune a fi de Michaiu-Voda facutu.

Buzeu — Romnicu — Rimn'a si Milcovulu.

1. Are cetatiue Berc'a.

2. Siantiulu celu mare románu si cu cetate pre mosi'a Frigurós'a.

Mai in susu de temnitia se afla o cetatiuie de pétra d'a stâng'a Dunarei — româna; — temeliele suntu de facia.

D'a drépt'a Dunarei la 1000 stângeni mai josu de câtu Zimnicea cea turcésca, se afla temeiurile unei cetati romane; este de stângeni 75, paretele in 4 coltiuri. Turcii o numescu Tiegle caramide scrise cu slove latinesci.

La satulu Strechai'a in ap'a Motrulul s'au gasitu 12 feliuri de bani. Dintr'acésta moneta are si Escelenti'a Sea Spatarulu C. Ghic'a, dupa dis'a directorului dela Calarasi, Constantinu Isvoranu.

La gur'a Siretului, unde da in Dunare, a fostu unu schitu cu hramu St. Ioanu-mergatoriulu inainte si se numesce astadi la Baltica, iéra C. L. lui Galli aréta ca aru fi statu aici Oriopoli (de nu cum-va la gur'a Argesiului).

Putn'a, Trotusiu, Bistriti'a, Moldov'a i Siretulu.

Sud Vlasic'a cându amu mesuratu mosi'a Frasinulu lânga Giurgiuvu. — 1836 Maiu 2.

(In dreptulu gurei Camasi) di camasci, care se rupe din Dunare si intra in tiéra, si umple lunc'a Dunarei cu apa si cu pesce. D'a drépt'a Dunarei pre unu malu inaltu este alta cetatiue mai mare, dinsusu de satulu turcescu Tabanulu, care cetatiue dupa positi'a locului aperá Dunarea de trecerea noródeloru streine; si improtiv'a ei cá la stânjeni 1500 in tiéra pre unu grindu inaltu, se afla alta cetatiuie mai mica cu nume Marotinu susu pre malulu d'a stâng'a alu Comasci.

Alte dóue cetatiele suntu numai cu stângeni 8000 de la vale la Giurgiu.

Dela satulu Flamând'a mai dela vale pre mosi'a Prundulu d'a drépt'a Dunarei, iéra pre malu, se vede zidurile unei cetati vechie, (pre care Românii astadi o numescu cetatea Feti), care cetate s'a stapanitu de turci pana la resmiriti'a cea vechie a Muscaliloru, pre care cetate au stricat'o Muscalii. Pétr'a si caramid'a se cunósce ca e din vremea Ramaniloru.

O cetatiue pomenita si in chrisióvele domnesci se afla in midiloculu satului Gostinului, intre mosi'a Petrile, a monastirei Cotroceniloru si a mosiei Banessei, la unu locu frumosu si inaltu, despre 'namédiadi aperatu de Dunare, despre média-nópte de Baltile. Acésta cetatiue este de Dunare cu departare de stangeni 1280 si facuta lânga Dunariti'a,— adeca o gârla mica din Dunare, care acum amu gasit'o astupata si séca. In acestu satu Gostinulu locuiescu 90 de familii române, — suntu pescari, — facu si rogojine. Usiele caseloru loru suntu si de papura facute.

La monastirea Coman'a, unde da in Argesiu Neajlovulu, este cetate facuta inaintea Bâltiei. Numele ei dovedesce ca aperá Valerie orasc'a.

Tiér'a Rughiriloru, lânga Dunare, a fostu lânga Vien'a. „Tr. Carp."

institutu de creditu fonciaru, fiindu-ca esperinti'a ne-a doveditu ca sumele ce se depunu anualminte coversiescu cu multu cererile de inapoiare.

Asemenea vi se va infacisiá unu altu proiectu de lege, care va inlocuí impositulu personale sî de siosele, pentru a cârui'a constatare sî perceptiune vomu revení la sistemulu intrebuintiatu in trecutu prin fisarea lui in perióde de 5 in 5 ani, lasându perceperea in sarcin'a comuneloru sî suprimandu complicatulu sî impoveratulu sistemu de constatare, de perceptiune sî de controlare, astadi in vigóre.

Ast-felu simplificându mecanismulu de astadi, vomu realisá o adeverata bine-facere mai cu séma pentru locuitorii comuneloru rurali, scapându-i de unu numerosu personalu de aginti fiscali sî de sistemulu de amendi, care pâna acumu nu a datu locu de câtu la abusuri, fâra cá regularitatea percepti-unei sa faca vru'unu progresu.

Ori care inse aru fi modificarea introdusa in sistemulu de perceptiune pentru contributiunile câtra Statu, n'aru corespunde cu deplinatate la resultatele ce aru poté produce, déca in acel'a-si timpu nu vomu pune sî o margine variateloru sî numeróseloru contributiuni, la cari suntu supusi locuitorii comuneloru rurale, pentru nisce servitie ce corespundu cu sacrificiele facute, cându nu suntu cu totulu neproductive Spre a curmá sî aci isvorulu de abusuri, vi se va propune suprimerea de ori ce dare directa sî indirecta, astadi esistinte in comunele rurali, lasându-li-se numai facultatea de a prelevá diecimi aditionali, pre lânga darea generale ce va inlocuí contributiunea personale sî cea de siosele.

Prin proiectulu de budgetu s'a prevediutu si plat'a anuitâtiloru drumului de feru. Lini'a Roman-Sucéva-Iesi se afla de acum pusa in circulatiune, In curendu, speru, se voru putea deschide sî liniele Roman-Galati-Bucuresci : astufeliu se va aflá in esploatare o lungime totale de preste 700 kilometri cale ferata.

Acésta mare opera de pace sî de civilisatiune s'a continuatu in mijloculu crisei generale, produsa prin resbelulu din Occidinte. Ea se póte privi cá unu faptu indeplinitu pentru Romani'a-Mare sî Moldov'a. Remâne numai cá cu acei'a-si activitate sa urmeze lucrârile in Romani'a-Mica, ale cârei interese mai reclama sî jonctiunea linieloru sele cu Austri'a sî Ungari'a.

Pre lânga legatur'a ce are a se face la punctulu Vêriorov'a, studii se urméza pentru a uní directu Craiov'a cu punctulu Petrosiani prin valea Jiului. Acésta linia este de unu interesu capitale, atâtu pentru acésta parte a tierei câtu sî pentru transitulu internationale.

Este de o importantia capitale cá resoulu drumuriloru nóstre ferate sa se termine câtu mai curendu, pentru cá tiér'a, prin esperiinti'a inlesniriloru ce voru procurá, sa ajunga la cunoscinti'a deplina a numeróseloru folosuri ce decurgu din acoste mijlóce perfectionate de comunicatiune pentru desvoltarea ei viitóre.

In privinti'a acestoru concessiuni, guvernulu a cautatu a se conduce cu acea bunacredintia, ce trebuíe sa fia lini'a de purtare a ori-cârei administratiuni oneste. Elu crede ca si-a indeplinitu acésta detoria.

Guvernulu Meu ve va supune proiectulu unei alte intreprinderi de mare utilitate publica, primita dejá cu multiamire pentru partea ce'i apartiene de câtra guvernulu Otomanu, acel'a alu unui podu statatoriu pre Dunare dela Giurgiu la Rusciucu.

Infiintiare drumuriloru judetiene s'a continuatu anulu acest'a cu o mare activitate, pre lânga o constructiune multu mâi ingrigita.

Câile nationale, de sî n'au participatu in acel'a-si gradu la acést'a impulsiune, din caus'a mijlóceloru restrinse, afectate in bugetulu anului curentu, totu-si s'au continuatu esecutarea contracteloru incheiate in limitele bugetare.

In aplicarea legei de espropriatiune pentru cause de utilitate publica, recunoscendu-se óre-cari lacune regretabile, guvernulu a simtitu imperiós'a necessitate de a ve supune unu proiectu de lege, prin care, fâra a se sacrificá nimicu din principiulu respectului proprietâtiei, se va asicurá fisarea indemnitâtiloru pre nisce base ecitabile.

Mai multe proiecte de legi militare, propuse inca din sessiunea trecuta, astépta deliberarea d-vóstre, spre a complectá oper'a organisârei armatei nóstre.

Punerea in lucrare in tóta intinderea loru a legiloru esistinte, mai cu séma adunareu militieloru sî concentrarea repetita a graniceriloru si a dorobantiloru, a intaritu in anulu acest'a instructiunea militara a Romaniei.

In privinti'a intructionei publice, este de doritu, domniloru senatori sî domniloru deputati, cá prin intieleptulu d-vóstre concursu, invetiamentulu sa fia indreptatu mai multu câtra carierile productive sî studiile fecunde, in vreme ce pâna acum elu a fostu mai esclusivu dirigeatu câtra functiunile Statului.

Totud'o-data atragu seriós'a d-vóstre atentiune asupr'a resultateloru cu totulu minime, ce dau seminariele. De si Statulu intretiene cu mari sacrificie 750 de interni, totusi aprópe de o mie de biserici, adica mai o a trei'a parte a cifrei totale a comuneloru rurali, stau astadi in parasire din lips'a de preoti.

Guvernulu meu ve va mai presintá unu proiectu de creatiunea unui stabilimentu de bâi la Slanicu, dupa o intielegere ce a avutu cu asiediamentulu sântului Spiridonu din Iasi.

Terminându, dloru senatori sî dloru deputati, suntu convinsu ca situatiunea financiara sî ecilibrulu bugetaru voru tiené celu d'antâiu locu in deliberatiunile dvóstre. Pre terenulu unoru discussiuni serióse, inspirate de o sincera iubire pentru binele publicu, poteti fi sicuri ca ne vomu gasi totudéun'a impreuna sî ca unu deplinu acorde va domní intre toti.

De asemenea mi place a crede, dloru senatori sî dloru deputati, ca, in urm'a eveneminteloru intemplate, pre care tiér'a le cunósce, veti chibzuí cele mai intielepte mesuri spre inlaturarea in viitoriu a unoru fapte, care au compromisu esistenti'a unoru natiuni mai vechi sî mai puternice de câtu a nóstra. Credu ca sî dvóstra sunteti petrunsi de adânc'a cugetare a lui Montesquieu, ca : „unu statu liberu, adeca pururea agitatu, nu póte sa se mantiena, déca elu prin propriele sele legi, nu este capabile de indreptare.“

Dumnedieu sa bine-cuvinteze lucrârile dloru vóstre.

CAROLU.

(Urméza semnaturile dloru ministri)

Bucuresci, 15 Nov 1870. Nr. 1587.

ROGARE

câtra intieleginti'a româna.

In nrulu 8 sî 15 alu fóiei „Transilvani'a“ din anulu 1869 amu aretatu pre largu necessitatea pentru latîrea câtu s'aru poté mai tare a cunoscintiei fisiologice sî igieinistice intre poporulu nostru. — Cá acésta necesaria latire recunoscuta, precum nu me indoiescu, de tóta intieleginti'a româna, sa devina sî posibila, m'amu datu tóta ostenél'a a in tocmí sî dóue brosiure, in o forma câtu se póte de usióra, un'a : Catechismulu antropologicu, care tractédia despre pârtile constitutive ale corpului nostru dela celu mai departe elementu pâna la celu mai aprópe aparatu, sî despre functiunile (lucrârile) acestor'a; alt'a : Catechismulu sanetâtiei, care tractédia despre totu, ce lucra priinciosu ori daunaciosu asupr'a corpului, respective asupr'a sanetâtiei nóstre.

Ambe aceste cârti, precâtu suntu de mici pre atât'a potu fi — dupa modest'a mea parere — in mân'a preotiloru, invetiatoriloru, eleviloru, cu unu cuventu in mân'a intielegintiei nóstre, de celu mai mare folosu. Dorere, ca trebuindu se mergu la congresulu natiunalu bisericescu in Sabiiu, au intratu in Catechismulu antropologicu si unele eróre de tiparin mai grele, cari insa s'au indreptatu la finea cârtiei sî ací tragu atentiunea cetitoriloru.

Fia-care carticica brosiurata (de 5 sî 4 cóle) consta 25 xr. v. a. sî se voru tramite la toti DD. protopopi, parochi, invetiatori sî alti barbati, cari voru bine-voí a me spriginí in acésta intreprindere cercata nu fâra putiene sacrificie, numai din zelu curatu a pote folosí poporului nostru, si mai cu séma tenerimei ce se desvólta.

Rogu dara pre tóta intieliginti'a româna sî pre toti binevoitorii poporului a latí, câtu se póte, aceste cârticele, sî a face cunoscutu poporului folosulu celu póte trage din cetirea sî invetiarea loru, cu atât'a mai multu cu câtu dela caldurós'a imbratisiare a acestor'a, va depinde edarea celor'a-lalte.

Domnii, cari doresc o cuantitate mai mare a acestoru cârticele, se binevoiésca a se adresá prin carta de corespondintia câtra subscrisulu in Timitiór'a sî de locu i se va tramite.

Se afla de vendiare la DD. protopopi Ioane Petricu in Brasiovu, Ioane Metianu in Zernesci, Ioane Papiu in Deva, in tipografi'a archidiecesana in Sabiiu, la d. secretariu episcopescu Ioane Bartolomeiu in Caransebesiu, la subscrisulu si in librari'a lui Steger in Timisiór'a.

Timisiór'a in 8/20 Novembre 1870.

Dr. Vasiciu.

Onoratele Redactiuni ale celor'a-lalte diuarie suntu rogate a primí sî in colónele diuarieloru dumeloru acésta rogare.

Raportulu despre prelegerea tienuta de dlu Z. Boiu joi sér'a in nrulu viitoriu.

Cuncursu *)

Nr. 1195/scol.

Catedr'a de limb'a sî literatur'a româna, incopciata cu indetorirea de propunere a religiunei greco-orientale române la gimnasiulu superioru din Timisiór'a, sî provediuta cu salariu anualu de 700 fl. v. a. — devenindu vacanta : in urmarea intimatului Inaltului Ministeriu reg. ung. de cultu sî instructiune publica de datulu 21 Noemvre st. nou, a. c. Nr. 25326 — pentru implinirea ei se escrie concursu din partea senatului scolariu alu Consistoriului gr. or. românu din Aradu, cu terminu pâna la finea lunei lui Noemvre stil. vechiu a. c.

Concurentii pentru acestu postu, suntu avisati a susterne acestui senatu scolariu pân' la terminulu susu aretatu, recursele loru provediute cu testimoniu de maturitate, sî cu testimoniu despre absolvirea teologiei gr. or. romane, sî adresate câtra Inaltulu Ministeriu reg, ung. de cultu sî instructiune publica.

Aradu in 13 Noemvre 1870.

Senatulu scolariu aln Consistoriului eparchialu gr. or. românu din Aradu.

(97—1)

Edictu.

Ioanu N. Porumbariu, — care de 5 ani sî 6 luni a paresitu cu necredinta pre legiuit'a sea socia Elen'a, nata Ioanu Tom'a Log'a, (ambii din Brasiovu, de legea gr. or.), sî pribegesce in lume fâra a se poté scí loculu ubicatiunei lui, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu presinte, sa se infatisiedie inaintea snbsemnatului scaunu protopopescu, cá la forulu matrimoniale respectivu, câci la dincontra, si in absenti'a densului se va decide pre basea SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Brasiovu 22 Octobre 1870.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu
Protopopu

93—2

Concursu.

A devenitu vacantu postulu de parochu in parochi'a gr. or. din Vurperu, protopresbiteratulu Sabiiului alu doilea.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu parochialu suntu pre lânga venitulu stolariu, 14 jugere pamentu, parte de semanatu, parte de cositu.

Doritorii de a ocupá susu numitulu postu parochialu sa dovedésca prin documente valide, ca au absolvitu cursulu teologicu. Cei ce voru poté produce atestate bune, despre servitie prestate deja bisericei séu scólei, voru avé preferintia.

Suplic'a dimpreuna cu documentele e de a se indreptá câtra presidiulu scaunului protopresbiteralu alu tractulu II alu Sabiiului in Sabiiu, celu multu pâna la 4 Decembre a. c.

Vurperu 7 Novembre 1870.

Comitetulu parochialu gr. or. din Vurperu.

(95—3)

---

*) Intru interesu publicu, tóte foile natiunale din patria suntu rogate a reproduce in colónele loru acestu concursu, cu acelu adausu, ca fiindu terminulu pâna la finea tui Noemvre vechiu cam scurtu, suplicile de concursu se voru primí sî inca 14 dile dupa acelu terminu.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Noemvre (2 Dec.) 1870.

Metalicele 5%	55	85	Act. de creditu	248	75
Imprumut. nat. 5%	65	40	Argintulu	122	
Actiile de banca	728		Galbinulu	5	87

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 94. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 26 Noemvre (8 Dec.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Din Pest'a, unde se tienu siedintiele delegatiuniloru, aflâmu, ca in comissiunea bugetaria pentru armata a delegatiunei ungaresci, cancelariulu imperiale a datu disluciri, cari au facutu sensatiune in membri. Elu a si provocatu pre membri delegatiunei cá sa nu lu crutie cu nimic'a, pentru ca voiesce sa dea desluciri in tóte privintiele. Discursulu se vede ca s'a invertitu in giurulu evenemînteloru esterne.

Delegatii nemtiesci suntu fórte rigurosi facia cu bugetulu comunu. Impregiurarea acést'a se dice ca provine din aversiunea câtra persónele regimului, câtra ministri, in deosebi câtra cancelariulu, Beust. Rigorositatea acést'a da ansa diuarieloru ungaresci a se espectorá in contr'a purtârei delegatiloru din Cislaitani'a, acusându-i, ca ei cu aspiratiunile loru gravitéza in afara. Opusetiunea nemtiloru inse póte fi fâra de efectu, pentru ca la casu, cându ea nu aru voi sa voteze bugetulu, delegatiunile pasiescu in siedintia comuna si membri delegatiunei ungaresci, cu polonii din cea nemtiésca, facu majoritate si li majoriséza pre cei dintâiu.

In cestiunea orientale au inaintatu lucrurile asiá departe in câtu deslegarea are sa se faca in o conferintia in Londonu. In Constantinopole se da cu socotél'a ca conferinti'a va constá din trei siedintie. Acést'a aru fi unu semnu ca greutâti mari nu voru fi de invinsu.

Din Franci'a vinu sciri fórte importante. Dela 27 Nov. c. n. au fostu dî de dî, lupte intre francesi si nemti. Scirile cele din urma spunu ca nemtii au inaintatu spre Orleanu pâna in cetate ; de alta parte in giurulu Parisului s'a intemplatu unu ce avantagiosu pentru francesi. Dupa scirile mai multoru diuarie, francesii au petrunsu prin linî'a de nemti ce incongiurá, pâna o a spartu si ca o armata de 150,000 s'a postatu la spatele prussianiloru din cóce de Parisu. Acesti'a s'au retrasu iéra in cetate, de siguru, dupa ce voru fi aflatu despre invingerile nemtiloru la Loire.

In Reichstagulu din Berlinu s'a intemplatu óre cari scene, ce dovedescu ca libertatea vorbirei nu e ornamentulu celu neaperatu alu parlamentarismului prusso-nemtiescu. Doi deputati au demustratu ca cu Sedanulu s'a incheiatu resbelulu contr'a lui Napoleonu si a soldatiloru lui, dupa cum se dîcea in cuventulu de tronu alu regelui Prussiei la inceputulu resbelului. De atunci incóce inse resbelulu se portá contra poporului francesu, carele dupa cuventulu de tronu, este chiamatu a inaintá interesele culturei si moralitâtiei, alâturea cu puporulu germânu. Totu acesti'a au demustratu ca Germani'a nu au fostu debila mai nainte din caus'a francesiloru, ci din caus'a principiloru germâni, cari au tradatu interesele natiunei nemtiesci. Pentru asemenea demustratiuni au fostu opriti de a vorbí mai departe, si cei-lalti au votatu credite nóue de bani pentru purtarea resbelului contr'a Franciei si mai incolo.

Cartea rosia.

(Capetu)

Cu privintia la S e r b i 'a dîce :

Constitutiunea cea nóua a tierei, care s'a decisu in anulu trecutu de representanti'a natiunala a Serbiei, in poterea autonomiei, acestui principatu, concesa prin fermanele Inaltei Porti si garantata prin contractulu parisianu, a datu regimului c. r. ocasiune bine venita, a face acestei tieri vecine, de care e incopciatu prin legaturi intime de interese si simpathii vecinesci, unu serviciu de amicitia, dandu francu espresiune parerei lui atâtu in Constantinopole câtu si la poterile garante despre legitimitatea procederei regimului serbescu la acel'a actu alu legislatiunei interne. In aceea-si direptiune se nisuescu ambele ministerie ale tieriloru M. Sele a incuviintiá competintieloru acestui principatu si dorintieloru barbatiloru ilustri, ce conducu sórtea acestei tieri, ori si care inlesnire possibila, pretotindeni unde regimulu c. r. a aflatu ansa in cele multe referintie reciproce ale monarchiei si Serbiei.

Afacerile R o m a n i e i se tratéza mai detaiatu :

In primele lune alu anului curinte suscitá situatiunea in principatele unite Moldov'a si Valachi'a temeri serióse in Europ'a. In mai multe pârti ale tierei se aretara urme de sternire adenca, mai multe orasie fura teatrulu de revolte ; erá tamerea, ca aceste intemplâri se voru generalisá si voru periclitá in unu modu greu liniscea publica. Cumca Austro-Ungari'a a trebuitu sa se intereseze mai mâltu de câtu alta potere de sustienerea liniscei in teritoriulu Dunarei de josu, nu mai are lipsa de nici unu comentariu. Acelea semne de turburare provocara deci pre cabinetulu c. r. la priveghiare indoita ; elu a fostu in prim'a linia si chiamatu a se ocupá de tempuriu cu urmarile unei crise ce s'aru fi ivitu in principatele unite si a se contielege cu cei-lalti subsemnati ai contracteloru din 1856 si 1858 despre mesurile ce aru devení necesarie prin ivirea unei atari eventualitâti. Principiele, care le recunoscuse cabinetulu c. r. credintiosu contielegeriloru internatiunale sustatatóre de prevalente pentru tienut'a Europei, aflara spre cea mai viua multiumire a lui, consemtiementu pretotindeni. Intr'aceea au luatu lucrurile in aceea tiéra, multiamita conducerei precaute si frme a barbatiloru de statu, ce stau astadi la carma, o direptiune, de care se potu bucurá sinceu amicii ordinei legali.

Cabinetulu c. r., fiindu gat'a a documentá prin fapte regimului principelui Carolu la tóta ocasiunea semtiemintele sele continuu bine-voitóre s'a intrepusu pentru indeplinirea unei dorintie grabnice a regimului lui, influintiânda pre de o parte la Inalt'a Pórta, pre de alt'a la curtile garante, cá sa se introduca numirea „Romani'a“ in loculu celei acceptate pâna acum in contracte si usulu diplomaticu. Pasii cabinetului c. r. si produsera pretotindeni o dispositiune favoritóre realisârei acestei dorintie si déca numirea cea nóua inca n'a câstigatu pâna in ór'a de facia intarirea internatiunala, este a se ascrie greutâtiloru, de care a datu regularea acestoru afaceri in urm'a ivirei d'apoi a unei divergintia de opiniuni intre regimulu Inaltei Porti si alu Romaniei in privinti'a intipariturei a monetei celei nóue a tierei.

Asemenea a luatu in consideratiune regimulu c. r., dela anulu 1867 incóci regularea fundamentala a mai multoru competintie administrative si judiciale, a câroru prefigere pre base nóue a devenitu neincungiurabile prin positiunea schimbata a principateloru.

Spre acestu scopu au avutu locu in sinulu ministeriloru interesante desbateri detaiate, care in scurtu tempu se voru fini si a câroru resultatu e menitu a oferí materi'a pentru — negotiatiunile ce se voru deschide cu regimulu principateloru unite. Se póte deci asteptá in curendu realisarea unei contielegeri indestulitóre pentru ambele pârti, carea se garanteze intereseloru numerosiloru sudditi ai Monarchiei in acea tiéra uniformitatea tratarei.

Despre desbaterile cu curi'a papala si despre cestiunea Romana se facu in introductiunea cârtiei rosie urmatóriele observatiuni :

Regimulu c. r. a ajunsu in referintiele sele cu curi'a papala, in epoc'a trecuta, la o otarire momentósa. In urm'a deciseloru conciliului vaticanu s'a dechiaratu, ca nu mai póte recunósce de obligatoriu concordatulu incheiatu sub alte premise. Actele care se referescu la acésta otarire, suntu, in parte dejá cunoscute, totu-si inse nu potu lipsí din caus'a deplinatâtiei nici din colectiunea acést'a. Ministeriulu de esterne nu are a mai adauge motiveloru espuse esplicâri mai detaiata. Necessitatea revindicatiunei deplinei libertâti a legislatiunei interne s'a ivitutu de multu tempu in modu asiá decisivu si acést'a s'a aretatu cu deosebire facia cu intemplârile din conciliu cu pât'a pripa, incâtu lips'a rectificârei innoite a dechierâ ai nepotintiei concordatului nu se póte pune inainte. Fia inse ministeriului comunu, care a facutu acestu pasiu momentosu, concesu, a dá la acestu locu convingerei sele firme espressiune, ca cu tóte acelea interesele religióse ale popóreloru Monarchiei voru fi in cea mai deplina mesura respectate, asecurate si protegiate.

Unu altu evenementu plinu de urmâri, intemplatu nu de multu tempu, a schimbatu positiunea istorica a papismului.

Domnirea lumésca a papei in Rom'a si in teritoriulu romanu fù repusa, dupa retragerea garnisóneloru francese, armeloru regelui Victoru Emanuilu in numele dorintieloru natiunale ale Italiei.

Inaltele delegatiuni au deplina dreptate a intrebá, ce tienuta a observatu regimulu Austro-Ungariei facia cu acésta catastrofa, care atinge interese asiá momentósa si a cârei urmâri nu se potu provedea. Documintele urmatóre dau despre aceste deslucire destulu de chiara si revenindu la ele se marginesce a recapitulá inca odata in scurtu punctele de manecare, care au otaritu actiunile sele.

Regimulu c. r. au avutu, dimpreuna cu celelalte poteri câtu si cu conservativii tutoru partiteloru, dorinti'a, cá sa se reserve conflictului intre potestatea lumésca a papei si tendintiele natiunale ale Italiei o resolvere impaciuitóre prin influinti'a tempului si prin midilóce pacinice. De câte ori a crediutu, ca s'aru putea face inceputulu unei atari impaciuiri, i s'a parutu de datorintia a se interesá pentru scopulu acest'a. Cabinetulu c. r. a facutu acést'a si in momentulu, cându se vêdise, ca obligamintele Italiei facia cu imperiulu francesu 'si perdose in tóte direptiunile insemnetatea loru. Elu a deplânsu profundu impregiurârile de totu independinti de voi'a lui, care au produsu in fine o resolvire fortiata a marei probleme morale a tempului presinte. Inse regimulu c. r. n'a potutu cugetá in impregiurârile tempului nostru nici cându a face, ce Piu IX. insusi n'a pretinsu, a inlocuí batalionele francese prin austro-unguresci, pentru de a sustienea prin poterea armeloru, ceea ce elu mai bucurosu nu aru fi vediutu derematu prin fortia. Regimulu papalu si a esprimatu numai dorinti'a, ca regimulu M. Sele c. r. sa impartasiasca, ca reprobéza invasiunea in teritoriulu romanu.

Regimulu nostru a respinsu si acésta dorintia din causa ca nu s'a tienutu chiamatu a imputá unui regimu streinu, care a crediutu a tienea comtu de necessitâtile positiunei lui si a periclitá totu odata prin unu pasiu, precumu se vedea, fâra resultatu, propria-i auctoritate si formarea imbucuratóre a referintieloru facia cu Itali'a.

Ocupatiunea Romei n'a resolvitu cestiunile, care tienu in incordare statele si societatea in Europ'a, cu privire la positiunea din viitoriu a s. parinte, cu privire la formularea internatiunale a dreptului lui de suveranitate. Cestiunile aceste astepta regularea,

sî monarchiei austro-ungaresci nu i se va putea denegá o participare morale deosebita, conformu ponderositatiei obstesci a vocei ei, conformu referintieloru ei speciali facia cu desvoltarea bisericei catolice sî nu in ultim'a linia conformu relatiuniloru amicabile neconturbatu conservate de facia cu regimulu italianu. Regimulu c. r. spera a aflá in inaltele delegatiuni aprobarea direptiuniloru politice, de care s'a tienutu in cestiunea ocupatiuuei Romei. Elu 'si este consciu a nu fi perdutu din vedere nici pre unu momentu interesulu monarchiei sî a fi representatu dupa putintia in consonantia sî cu interesulu confessionalu alu populatiunei catolice din Austro-Ungari'a. Se va incercá a conservá cu tóta ingrigirea sî pre viitoriu acésta consonantia sî crede a potea comptá pre consemtiementulu tuturoru, déca e resolutu pre lânga aceea a garantá momentuositatiei politice a Austro-Ungariei, deplin'a autoritate, ce i compete.

Sa trecemu deci la cele dóue depesie, ce le-a esmisu contele Beust in afacerea conflictului russo-turcescu. Ambe aceste depesie suntu datate din 16 Noemvre sî adresate ambasadorelui austro-ungurescu in Petropolea. In prim'a depesia scrie contele Beust:

Ambasadorele russescu mi-a inmanuatu, nainte de acést'a cu câte-va dile, copi'a unei depesie, care ve o alaturu aici. Eu m'amu grabitu a o presintá M. Sele imperatului sî regelui, prea inaltului nostru domnu, sî la demand'a M. Sele ve avisezu a aduce la cunoscinti'a principelui Gortschiacoff urmatórele observatiuni.

Art. 14 alu tractatului parisianu din 30 Martie 1856 suna: „M. Sea imperatulu tuturoru russiloru sî sultanulu incheia o conventiune, pentru de a prefige numerulu sî marimea nailoru de resbelu, care ei au decisu a intretienea pre marea-négra. Acésta conventiune e coordinata tractatului de facia sî are aceea-si potere sî valóre, cá cându ar formá o parte integritóre din acelu tractatu. Ea nu se póte deci nici modificá, nici anulá fâra consimtiementulu subsemnatiloru tractatului de facia.

Paragrafulu ultimu alu acestui art. capta o insemnetate deosebita prin espressiunile sele positive, adaugendu espresu sî esceptiunalmite o stipulatiune, care s'a respectatu totu d'aun'a in tóte transactiunile internatiunale. Noi nu potemu deci admite o indoiala despre valórea absoluta a acestui angagiamentu reciprocu, chiaru cându un'a séu alt'a parte contrahenda s'aru crede pusa in positiunea, a produce reflessiuni basate contr'a sustienerei vreunei dispositiuni a tractatului acestui'a, despre care a priori s'au contielesu, ca nici cându nu se póte anulá séu modificá, fâra consimtiementulu poteriloru care l'au subsemnatu,

Nu se tiene de noi, a discutá originea séu pretiulu unui arangiamentu, care nu s'a incheiatu intre Russi'a sî noi, ci care este tuturoru poteriloru mari comunu — —. Causele, care le produce rrgimulu russescu, pentru de a-si rectificá pasiulu seu unilateralu, suntu departe departe, de a dovedí tienut'a acést'a, ci suntu din contra, apte a confirmá temeinici'a consideratiuniloru, care i se opunu. Max m'a, care i-a placutu a o adotá, compromite nu numai contractele sustatatóre ci sî cele din viitoriu — —. Regimulu M. Sele c. r. ap. potù deci intielege numai cu compatimire durerósa resolutiunea, carea ni o anunciase depesi'a principelui Gortschiacoff sî cu care regimulu imperatescu russescu ia asupr'a-si o grea responsabilitate. E imposibilu a ne detacea mirarea nóstra profunda sî a nu pretinde atentiunea seriósa a cabinetului imperatescu pentru consecintiele unei procedure, care nu numai ca ignoreza unu actu internatiunalu, pre care l'a subscrisu tóte poterile mari, ci inca se sî ridica in impregiurâri, in care Europ'a are lipsa mai multu de câtu de alta data de garantie, care le póte oferí spiritulu contracteloru pentru pacea sî viitoriulu seu.

In a dóu'a depesia se pronuncia contele Beust despre obiectulu acest'a in modulu urmatoriu:

Nainte de ce mi impartesise ambasadorele russescu circulariulu din 19/31 Octombre a. c. la care respunsemu prin depesi'a suspomenita, mi aretase o depesia a cabinetului seu, care tratéza, despre acel'a — sî obiectu, sî care posede inse unu caracteru mai multu confidentialu.

In acestu actu apeléza principele Gortschacoff la semtiemintele nóstre de amicétia pentru curtea russésca, sî-si esprima speranti'a, ca vomu fi aplicati la o dnjudecare favorabila a resolutiunei lui, a abdice stipulatiuniloru, care reguléza neutralitatea marei negre, cu atât'a mai multu, cu câtu regimulu c. r. a luatu insu-si initiativ'a, in lun'a Ianuariu 1867, la o propunere, cârei resultatu aru fi fostu, a liberá Russi'a de restringerile, ce i le impune aceste stipulatiuni.

Eu reflectasemu dlui Novicow, ca noi totudeun'a amu dóveditu fâra indoiala cea mai viua dorintia a consolidá referintiele nóstre facia cu curtea russésca, sî ca initiativ'a, la care se provóca principele Gortchacoff, se póte priví de cea mai eclatanta espressiune a acestei vointie bune din partea nóstra, ca nu mi potu inse ascunde simtiementulu de compatimire, cându mi aducu aminte de pasiulu, despre care e vorb'a sî de primirea cea mai multu de câtu rece, care a intempinatu tocmai la acei'a, carii sa-lu fi acceptatu cu cea mai mare bucuria. Dnulu cancelariu nu-si va fi uitându, ca acésta propunere, in locu de a fi aflatu la densulu unu eco simpaticu, a produsu din partea sea numai critice sî observatiuni imputatóre, pre care noi la acestu locu nu le amu asteptatu. —

In fine facusemu dlui Novicow observatiunea, ca propunerea facuta de cabinetulu c. r. nici decum n'a potutu avea acelea consecuintie periculóse, care póte avea pasiulu cabinetului din Petrupolea.

Câci cându Russi'a aru fi câstigatu cu consemtiementulu Europei suspinderea oprirei, care-i impedeca desvoltarea poteriloru sele maritime pre marea négra, aru fi reprofitatu o positiune, ce i se cuvine, fâra de a provocá nelinisciri. Astadi inse lucrurile nu mai stau asiá. Pasiulu facutu de Russi'a va produce cele mai serióse atitiâri. In Europ'a de Vestu a efeptuitu dejá o intetire a spiriteloru, care e fórte dannaciósa pacei. In Orientu inse se va consideró, fâra indoiala, incercarea Russiei, a-si face insu-si dreptu, de o dovéda, ca poterea acést'a crede momentulu venitu, pentru de a luá in mânile sele resolvirea cestiunei, care se obicinuesce a se numí cestiunea orientala. Intipuirile ardiende ale popóreloru acestoru tieri voru privi in aceea cea mai viua inpintenire. Esemplulu surprindietoriu alu unui statu, a cârui prestiga e asiá de mare in ochii loru, le va concede, noi credemu, a tienea de indreptatîte tóte agitatiunile sî violentiele. Sa nu se mire cancelariulu russescu ca noi considerâmu surprinderea, care o a facutu lunei politice, de fórte seriósa. Noi privimu in tienut'a cabinetului din Petrupolea, de si nu o amerintiare directa a Europei, dara totu-si caus'a unei nelinisciri serióse, care periclitéza liniscea sî securitatea pârtiei nóstre de lume.

Cetimu in „Roman.“:

Suntu abiá trei dile de cându amu spusu, ca „Prussianiloru incepe ale merge reu“ sî amu adausu ca, déca Parisulu are provisiuni, dupa cum se asîcura, inca pentru trei luni, Prussiani voru fi batuti chiar' fâra ajutoriulu din departamente. Sî un'a sî alt'a din previsiunile nóstre mergu pre cale de realisare. Tóte depesiele ce ne venira d'atunci, nu ne anuntia de câtu avantagie ale Francesiloru; sî marea tactica a Prussianiloru, totu de-un'a resita pân'acumu, d'a ocolí sî de a luá pre la spate trupele inamice, a fostu in fine dejucata la Segris. Déca batali'a mare pre Loir'a, care se ascépta, va fi câstigata de Francesi, efectulu va fi decisivu, sî prussianii nu voru mai avé de câtu sa incépa retragerea in tóta grabá, deblocându Parisulu. Déca insa sî de asta data numerulu trupeloru sî superiorttatea sî numerulu artileriei voru supune curagiulu eroicu alu aperatoriloru Franciei, resultatulu nu va fi de locu decisivu pentru prussiani, câci Parisulu este o fortarétia neabordabile, care contiene puteri formidabile; sî ele isbucnindu la timpu, potu inca

---

FOISIÓRA.

Viéti'a familiare in paganismu, evreismu sî crestinismu.

(Prelegere publica de Z. Boiu.)

Cetita de autorele in 19 Nov. (1 Dec.) 1870.

Dómneloru ! Domniloru !

Insemnatatea vietiei familiari pentru viéti'a universale a unui poporu este atâtu de mare, incâtu dupa analogi'a cunoscutului proverbiu: „Spune-mi, cu cine te 'nsotiesci, sî ti voiu spune, cine esti !“ se póte afirmá: „Spune-mi, ce viétia ducu in generale familiele unui poporu, sî ti voiu spune, cum este viéti'a poporului insusi !“

Lucru prea naturale. Câci, ce este unu poporu alt'a, decâtu complexulu unei multimi de familii de aceea-si origine, de aceea-si limba, de acele si datine, de acele-si aspiratiuni ? Sî astfelu precum lumea cea mica a ochiului cuprinde in sine admirabilea potere, de a oglindá intr'unu spatiu câtu unu firu de linte lumea cea immensa materiale: asiá famili'a sî viéti'a familiare are facultatea de a reflectá in sine vieti'a unui poporu intregu cu tóte virtutile séu vitiele, cu tóte bunele séu relele lui.

Dar' me ducu cu unu pasiu si mai departe, sî largindu perspectiv'a, ce amu deschisu dinaintea ochiloru D-vóstre prin cele de mai susu, afirmu, ca precum se represinta viéti'a unui poporu prin viéti'a familieloru lui, asiá sî omenimea intréga, carea e te complexulu tuturoru popóreloru de pre pamentu, pórta mai multu séu mai putienu caracterulu, timbrulu, ce i lu imprima milliónele ei de familii sî sutele ei de popóre. Eata dar', Dómneloru sî Domniloru, câtu o departe se estinde influinti'a vietiei familiari ! Eat spiritulu familiei, unu factoru atâtu de insemnatu in viéti'a omenimei, incâtu potemu dice, ca tóta omenimea cu cele 1300 millióne suflete ale ei — câc eam atâti-a suntemu, cari ne incaldîmu astadi la radiele sórelui pe pamentu — se conduce in parte mare de spiritulu, ce respira prin pârtile sî particele cele mici, cari le numimu familii. Pentru aceea omulu, voindu a devení unu membru folositoriu alu poporului seu, alu societâtiei omenesci, va gresí fórte tare, déca va scapá din vedere viéti'a, ce se desvólta in sinulu familieloru; ba celu-ce se simte chiamatu, a conlucrá sî elu la radicarea omenimei pe o trépta mai inalta a desvoltârei ei, are datorintia sânta, a predicá necontenitu: „Indreptati familiele vóstre, sî se va indreptá lumea intréga !“

Acestea, dloru, amu crediutu a suntu de lipsa a le premite, spre a mi dá séma inaintea Dloru Vóstre despre obiectulu, ce amu avsu a lu pertractá la imbucuratórea nóstra intalnire de astadi in localitâtile acestea procurate prin sudórea parintiloru sî mosiloru nostri sî destinate pentru cultur'a poporului nostru, sî spre a ve chiamá sî cu acésta ocasiune atentiunea asupr'a insemnatâtiei celei norme, ce vedemu ca are in lume viéti'a familiare.

Famili'a, Dloru, este atâtu de vechia, cá neamulu omenescu insusi; câci prototipulu ei lu aflamu chiaru in parechi'a aceea de ómeni, pre cari i numimu stramosii nostri, sî pre cari i vedemu in raiu cá barbatu sî femeia sî dupa aceea cá tata sî mama ai fiiloru loru. Viéti'a familiare dar, cá insusi omulu, are originea sea dela Domnedieu, câci cea d'antâiu santire a casatoriei, carea este prim'a conditiune a vietiei familiari, se afla in cuvintele Creatoriului dela facerea lumei: „Cresceti sî ve immultiti sî umpleti pamentulu sî lu stapaniti pre densulu !“ (Facere 1, 28.) Aru crede cine-va, ca dupa ce Creatoriulu insusi a aretatu prin cuventu sî fapta atâtu destinatîunea omului („Se facemu omu dupa tipulu sî asemenarea nóstra“), câtu sî drépt'a referintia intre barbatu sî femee („Se facemu lui ajutoriu asemenea lui !“), din acést'a se va desvoltá naturalminte mai departe acésta drépta referintia sî se va estinde sî asupr'a referintiei parintiloru câtra prunci, precum sî a pruncilor câtra parinti. Insa nu este asiá. Ci precum in generale prototipulu omului lu vedemu intunecandu-se sî deformandu-se prin pecatu — dupa cum dicu teologii — séu, déca ne mai place asiá, prin predomnirea reului asupr'a binelui; asiá vedemu stricandu-se sî desfiguradu-se prin nepriceperea sî patimele omenesci sî frumseti'a sî nobilitatea vietiei familiari. Voiu cercá, Dloru, in cele urmatóre, a dovedí cu istori'a in mâna adeverulu acest'a.

Tóte popórele stravechi, afara de unulu, despre carele voiu vorbí deosebitu, le vedemu orbecandu in erórea cea mare, cardinale a necunoscintiei adeveratului Domnedieu, de unde apoi a urmatu naturalminte, ca ele au perdutu sî cunoscinti'a adeveratei referintie intre omu sî Domnedieu. De aceea ele privescu in omu numai unu instrumentu, o unélta pentru ajungerea óre-câroru scopuri mai multu séu mai putienu egoistice, materiali. De ací au urmatu apoi alte dóue rele mari, ce cá dóue lantiuri potérce au impedecatu desvoltarea libera, conforma ordinului domnedieescu, a némului omenescu: unulu sclavi'a, prin carea unu omu devine unélt'a

singure sa invinga pre Prussiani; apoi sutele de mii de ostiri, cari se ridica pretutindeni in Franci'a voru formá in curendu nóue sî teribile armate, contr'a câror'a este imposibile sa póta resiste trufi'a dejá obosita sî satula a hordeloru regelui Wilhelm. Se confirma din ce in ce mai multu ca Parisulu este aprovisionatu pre mai multe luni: inca o data, déca acést'a este adeveratu, victori'a terebile, victori'a nimicitóre, este sicura.

Constatamu cu mândria sî fericire partea frumósa sî gloriósa, ce o iau unu mare numeru de Români in resbelulu eliberarei din Occidente. Mai toti studintii Români din Paris, intre cari fii domniloru Grig. Arghiropolu sî Laurianu impartu cu fericire sórtea luptatoriloru francesi. Acesti juni se potu numerá cu sutele, fâra socoti voluntarii ce pre tóta diu'a pléca c'o modest'a admirabile, fâra a face cea mai mica parada de frumós'a loru decisiune. Astfeliu unu calatoriu ne spune c'a intelnitu pre Mediteranea plutindu spre Marsilli'a, p'unu fostu pompiaru Românu, unulu din gloriosii luptatori de la Dealulu Spirei la 1848, anume Stanciu Chitioiu. Statur'a sî tienut'a acestui bravu Românu erá admirabile, parea, ne dice caletoriulu, care s'a in hitia o mia de Prussieni de o data. Mai multi Români cunoscuti prin positiunea loru sociale mai presusu de comunu au fostu primiti cu grade inalte chiaru. D. Constantinu Pilat a fostu primitu cá comandante de escadronu la statulu maioru, în corpulu alu 18-le, comandatu de generariulu Bourbaki

Despre bravulu Titus Dunka nimeni n'a uitatu, de ce coragiu a datu probe în aperarea Orleanului sî c'acumu este oficieru alu generalului Keratry.

D. Valentinénu este dejá inrolatu, modestu sî laudabile, cá simplu soldatu in armat'a dela Vosges.

Déru acel'a de care avemu mai multu dreptu d'a ne mândrí, atâtu din caus'a fragedei lui verste, câtu sî din caus'a suferinticloru glorióse ce, le-a gasitu pre câmpulu de batalia, este junele Moruzi Zvorasténu.

Suferindu de trei rani, unu glontiu care i-a trecutu prin braciulu dreptu, o bucata de obusu care l'a ranitu usioru la cóps'a drépta, si o lovitura de baioneta la gamb'a drépta, dovedescu ca elu a cadiutu ranitu, luptendu-se mereu cá unu erou, presintându necontenitu inimicului peptu'i man'a'i drépta armata.

In curendu acestu bravu june va fi vindecatu sî parintele seu sî Romani'a voru mai avea inca ocasiunea de a se mândrí de acestu copilu alu loru.

Varietâti.

*** (Prelegeri publice). Dupa cum anunciarâmu Joi in 19 Noemvre au deschisu P. asesoru consistorialu Zacharia Boiu ciclulu de prelegeri publice. Despre prelegere ins'asi suntemu scutiti de a vorbí din impregiurarea, ca in numerulu de astâdi amu sî inceputu in Foisióra publicarea ei. Notamu cu placere intimpinarea cea caldurósa ce vediurâmu ca se facù din partea publicului nostru românu din Sabiiu prelegeriloru, carele, de sî tempulu erá din caus'a unei ninsori fórte nefavoritoriu, totusi a alergatu din tóte pârtile sî cu interesu au ascultatu dela inceputu pâna la finitu. Suntemu convinsi ca interesulu acest'a se va manifestá in totu decursulu ciclului, cu atâtu mai vertosu cu câtu scimu ca s'au ingagiatu unu numeru frumosu de domni, carii au de cugetu a prelege teme diverse dara tóte de interesu pentru impregiurârile nóstre sociali si natiunali. Precâtu amu pututu aflá mai multe se voru ocupá cu economi'a politica, unu ramu carele e de doritu sa devina câtu mai cunoscutu in sinulu natiunei nóstre. De adi intr'o septemâna va prelege dlu prof. sî protopresviteru Ioanu Popescu

*** Adunarea scaunale fù oficialu convocata pre alcltaeri. Suntemu multiumiti de atitudinea româniloru in acésta adunare, totuodata amu fi doritu sa fimu sî de a sasi-loru, cari se provóca de atâtea ori la drepturi sî dreptate.

*** Lucrârile la drumulu de feru ni se spune ca s'au reinceputu.

*** (Numerulu românilor u) din Transilvani'a, Banatu sî Ungari'a, dupa catagrafi'a din 1857 sî dupa datele statistice din 1857 ale lui Alesiu Fényes, din cari se va vedé, in cari comitate, districte sî scaune, care natiunalitate se afla in maioritate. De sî nu garantâmu despre esactitatea acestoru date, totu-si le publicâmu de astadata cu atâtu mai vertosu, ca domnii unguri n'au voitu a dá locu, in tabelele catagrafiei mai nóue, rubricei de natiunalitate. De óre-ce dara acumu, sub constitutiunalismulu magiaru, nu mai este natiune româna in Transilvani'a, Banatu sî Ungari'a, — câci astfeliu dîce legea, — se vedemu dupa datele lui A. Fényes câta erá natiunea româna vub absolutismulu nemtiescu sî in ce comitate, districte sî scaune formá ea atunci maioritatea: 1) cottulu Timisiórei cu 314,163 locnitori, dintre cari 156,346 rom.; 2) cottulu Carasiului cu 226,796 loc., dintre cari 180,017 rom.; 3) com. Aradului cu 254,314 loc., dintre cari 171,607 rom. 4) com. Albei-inferióre cu 203,400 loc., dintre cari 173,314 rom.; 5) com. Huniadórei cu 172,839 loc., dintre cari 163,031 rom.; 6) com. Clusiului cu 166,151 loc, dintre cari 106,751 rom.; 7) com. Turdei cu 135,257 loc., dintre cari 91,416 rom.; 8) com. Solnocuui-de-mediu-locu cu 119,208 loc., dintre cari 92,052 rom.; 9) com. Dobocei cu 98,569 loc., dintre cari 76,140 rom.; 10) com. Zarandului cu 47,413 loc.i dintre cari 44,925 rom.; 11) Scaunulu Sabiiulu, cu 88,151 loc., dintre cari 58,933 rom.; 12) distr. Fagarasiului cu 82,025 loc., dintre cari 77,482 rom.; 13) com. Cetâtii-de-Balta cu 79,621 locu dintre cari 49,900 rom.; 14) distr. Nasaudului c., 42,099 loc., dintre cari 41,221 rom; 15) distr. Cetâtii-de-Pétra cu 40,314 loc., dintre cari 35,186 rom.; 16) scaunulu Orasciei cu 20,961 loc., dintre cari 17,236 rom.; 17) scaun. Sebesiului cu 17,593 loc. dintre cari 13,793 rom. 18) scaun. Mercurei cu 15,074 loc., dintre cari 11,612 rom; 19) scaun. Nocrigului cu 11.457 loc., dintre cari 7653 români. In minoritate se afla românii: in scaun. Mediasiului 15,070, in distr. Bistritiei 3180, in scaun. Sighisiórei 8432, in scaunulu Cincului-Mare 10,373, in scaunu. Rupei (Cohalmului) 8987, in com. Maramuresiului 53,329, in com. Torontalului (in Banatu 35,697, in distr. Brasiovului 36,000, in com. Bihariei 003,053, in com. Cianadului 9,950, in com. Ugocei 5734, in com. Satu-Marelui 65,008, in com. Bichisiului 18,378, in com. Albei-Super. 23,579, in com. Crasnei 22,007, in scaun. Argesiului 5688. Cu toti la olalta facu 2 milióne sî camu dóue sute mii suflete, afara de confiniulu militariu, Bucovin'a sî alte tienuturi, unde se va fi aflându inca vre-unu milionu de români. Catagrafi'a din 1857 n'a aflatu in scaunulu Muresiului, Cunculai, Osiorheiului sî Trei-Scaune nice unu sufletu de românu; bar. Aporu inse a aflatu in an. 1869 sate intrege; afara de acést'a românii nu tienu sistemulu de doi copii cá sasii, ci se sporescu din anu in anu; prin urmare ei n'au scadiutu ci s'au immultitu, incâtu astadi potemu dîce, nu cu tóta verosimilitatea, ci cu tóta siguretatea, ca sub sceptrulu habsburgicu se afla preste 3½ milióne români, cari si-reclama drepturile loru eterne sî cari voiescu, cu un'a voce, dreptate, libertate sî fratietate. Fia-câru'a ce-i compete sî ce este alu seu: nimene domni sî nimene slavu. Asiá numai va fi pace intre natiunea româna sî cea magiara. „Fed.“

*** (Societate româna de lectura in strainetate.) Tinerimea româna studiósa la institutulu politechnicu din Zürich a formatu o societate de lectura, sub numele „Junimea“. Scopulu acestei societati e câstigarea de cunoscintie atâtu despre limb'a, câtu sî despre literatur'a româna. Spre realisarea acestui scopu se voru tienea prelegeri scientifice sî literarie in limb'a româna. Se va intemeiá sî o bibioteca. Societatea va tiené in fia-care luna dóue siedintie. In casu de disolvere, banii societâtiei remânu la „Asociatiunea transilvana pentru cultur'a sî literatur'a poporului românu“ iéra bibliotec'a se va dá cutârei societâti de unu asemene caracteru, precum este alu „Junimei.“ — Salutare tineriloru sî braviloru nostri conatiunali, cari in departare si indeplinescu atâtu de frumosu missiunea loru!

„Famili'a.“

*** (Procesulu de presa alu „Federatiunei“,) intentatu in contr'a dlui Ioanu Porutiu, pentru ar-

---

altui omu, sî celalaltu poligami'a, tienerea mai multoru femei, prin carea femeea devine unélt'a, sclav'a barbatului, asiá incâtu un'a parte a némului omenescu se face serva celei-lalte pârti. Ambe stau in legatura deaprópe cu viéti'a familiare, ba cea din urma este chiaru unu factoru alu acelei-a. Poterea precumpanitóre fisica, tari'a bruta, face pre barbatulu a se sumetí in poterea sea sî a subjugá pre femei'a pâna a o face sclava voiei séu volnicíei sele. Sî'n adeveru la tóte popórele vechi: Chinezi, Indieni, Vaviloneni, Egipteni, Persi, femei'a este sclav'a barbatului, ba nici chiaru atât'a, ci numai impreuna—sclav'a, un'a din sclavele lui; câci la tóte aceste popóre domnesce pe lânga sclavia inca sî poligami'a. Barbatulu cumpera o femeia cu bani séu o rapesce cu poterea, se bucura unu tempu de frumsetîle séu istetîmile ei, apoi o schimba cu alt'a, pre acést'a cu a trei'a si asiá mai departe; sî chiaru sî femeea aceea, carea possede pentru o luna de Maiu iubirea barbatului seu eschisivaminte, este numai o sclava ce-va mai privilegiata decâtu celelalte sclave; si ea pórta lantiulu de servitóre a barbatului seu, sî deosebirea intre lantiulu ei sî ale celor-lalte sótie ale sclaviei ei este numai aceea, ca lantiulu ei — cá se dicu asiá — e de argintu, pe cându ale celor-lalte suntu de feru. Cu unu cuventu la nici unu poporu din vechime, afara de unulu, nu aflâmu barbatu sî femeia, sotiu sî sotia dupa conceptulu nostru crestinescu, ci numai domnu sî serva, tiranu sî sclava. De ací urméza apoi, ca sî referintiele intre parinti sî copii sî preste totu intréga viéti'a familiara pórta unu caracteru nedemnu de sublim'a destinatiune a omului, ci este incatusiata, oprimata, innadusita. (Va urmá.)

Dorinti'a Poetului

Nimicu nu s'aude, adânca tacere
Ci numai eu singuru, suspinu in veghere
Sî plangu ne'ncetatu!

Câei cautai in lume, prin a mea cântare
S'aducu la durere, prin cântu usiurare
Nu fui ascultatu!

Cautat-amu la ómeni, sa desceptu iubire
Sî omulu sa caute, ci ce suferire
Elu a linistí!

S'ajute de póte, s' d'are avere
Pre cela ce n'are sî plânge-n durere
Dorindu a nurí.

S'ajute p'orfanulu, ce, tare suspina
Sî care cá florea, d'unu ventu se inclina
N'avendu ajutoru!

Sî care studiadia, n'avendu chiaru vestminte
Sî studiulu urmédia cu lacremi ardînte
Ca plânsu ardiatoru!

Cautai eu in lume, sa 'nspiru pietate
Saracilu sî avutulu, egala dreptate
Sa póta aflá!

Vai ce neferice, de sî aste tóte
Spunu fâra 'ncetare, daru vedu nu se póte
Eu a le 'infiiatiá!

Voescu mai multu inca, cei din nobilime
Egali ca sa fia cu marea multime
Ce popolu numimu.

Câudu acum poporulu, vedemu ca studiédia
Sa nu avemu ura, câudu se luminédia
Cá frati sa'lu iubimu!..

Sî nici elu atuncea, sa nu ne urésca
Unirea-'n totu loculu, doresou sa domnésca
O! de s'aru putea!

S'aducu fericire, prin a mea cântare
Sa sfarîmu sclavi'a, sa dau liberare
Anim'a-mi dorea!

Ah! vai inse Dómne, n'au luatu implinire
Visulu meu poeticu, visu de fericire
Vai nu se-'nplini!

Câci multi din junime, rusinosi in lume
Patédia sermani, pré multu alu loru nume
Fâr-a se gândí!

Ca patri'a loru dulce, fiindu amenintiata
Veri-care a ei fiintie, de ea e chiamata
Spre a se luptá.

Dara vai inse Dómne, a nóstra junime
In locu sa se lupte voru fi o multime
Ce o voru tradá!

Eu cântu daru acum'a, si-a mea scumpa Lira
Câudu este pericolu, eternu se inspira
C'unu cântu nencetatu!

Prin care poporulu, chiamatu sa se lupte
Sdrobi-va streinulu, prin marea-i virtute
Va fi sfarematu!

Si'atuncea o Dómne, va luá implinire
Visulu meu poeticu, visu de fericire
Câudu va triumfá

Poporulu! prin densulu, aflá-vomu dreptate
Saracilu si-avutulu, cu egalitate
Se voru judecá!

Vien'a 3 Decembre 1870 st. nou.

M. A. Macedonski.

---

*) Politisch Lied ein schlechtes Lied. Göthe (?)

ticolulu de fondu din nr. 72 alu acelui diuariu, s'a pertractatu Marti in 29 Novembre la curtea juratiloru din Pest'a, inaintea unui publicu numerosu, care se compunea mai alesu din junimea studiósa la universitatea de aice. Pertractarea se incepù la 9 óre sî jumetate, sî durà pâna dupa miédia-di la o óra. Acusatulu se aperà pre sine insu-si, mai avendu de aperatoriu sî pre dlu deputatu E. B. Stanescu. In fine se enuncià urmatoriulu verdictu: siepte voturi in contr'a, cinci votara pentru condamnarea acusatului, in urmarea acestei'a tribunalulu de presa aduse numai decâtu sentinti'a, de dupa care dlu Ioanu Porutiu fu condamnatu la inchisóre de diece luni, la pedéps'a pecuinaria de 500 fl. si solvirea speseloru procesuale de 48 fl. Condamnatulu insinuà numai decâtu plansóre de nulitate, sî fu lasatu liberu sub garanti'a dloru Stanescu sî Iosifu Vulcanu. — Alu doile procesu alu „Federatiunei“ se va pertractá in septemân'a viitória.

(Unu artistu românu.) Artea musicala este un'a din cea mai incântatória pentru anim'a umana sî din cele mai bine sentite sî gustate in epoc'a nóstra. Music'a, prin facilitatea cu care ea petrunde in cele mai profunde adencuri ale inimei, desteptendu-i sentimintele cele mai secrete sî mai sublime; face pasi repedi in viati'a societatiloru moderne sî devine din ce in ce mai multu pentru inima panea sea de dî. Music'a a mersu, prin facilitatea emotiuniloru ce produce sî infinitatea variatiuniloru sale, sa cutropésca chiar parte din terenulu poesiei sî sa-i discute insusi primulu ei rangu intre arti. —

Nu voimu sa vorbimu insa ací de geniele musicali, cari prin operele loru au datu ocasiune atâtoru artisti cantanti sa se ilustrédie prin esecutarea aceloru opere. Déca fâra acele genii music'a n'aru esiste de locu, apoi totu astufelin potemu dice ca fâra artistii cântatori, acele opere aru remanea numai pre harthia sî fâra viétia. E tara vócea umana cultivata prin studiu indelungatu, vócea cea mai dulce sî mai potinte din tóte câte dà viatia artei musicale sî o representa cu sublimitatea espressiunei sale.

Music'a innobiléza inim'a, sî cei ce o cutiva cu pasiune sî cu succesu, suntu din favoritii naturei sî ai museloru.

Noi nu ne bucuramu ori cându audîmu ca Românii se desvoltéza artiloru sî probéza lumei ca densii suntu apti pentru densele, cá sî pentru cultulu sciintieloru.

Unulu dintre Românii nostri, unu june din Bucuresci, a nume G. G. Bratianu fiiulu protopopului de la Batiste, sentindu-se dotatu de natura cu unu daru naturalu, o voce inalta sî o inima simtibila cum trebuie unui artistu s'a devotatu culturei talentului seu musicalu sî dupa unu studiu de mai multi ani la Milano, a pervenitu in fine sa fie unu basso din cei mai distinsi, se culéga aplause sî lauri pre scenele celoru mai bune teatre din Itali'a. Mai multe diuarie italiane cuotidiane precum sî din cele speciale pentru musica sî teatre, au recunoscutu talentulu numitului artistu Românu. In Octombre espiratu anulu curinte D. Bratianu a representatu pre scen'a unui'a din cele mai mari teatre din Turinu, teatralu „Vittorio Emanuele“, rolulu lui „Attilla“ in pies'a cu acestu nume a melodiosului Verdi. Acestu rolu este din cele mai dificile sî music'a sea nu mai putienu. Cu óte aceste artistulu a meritatu aplausele pre cari le dau publicitatiei mai multe diarie. Asiá „Gazet'a Pitesemon“ dîce in revist'a sea teatrala, vorbindu de representarea lui Attil'a, „ca basulu Bratianu, dotatu de o frumósa vóce fù unu fórte bunu „flagelum Dei“ primindu o mare parte din aplause.“

Unu altu diariu intr'alta séra „recünósce talentulu artistului nostru sî spune ca a fostu aplaudatu, ca are o buna scóla sî ca e unu artistu adeveratu, care dupa ce se va deprinde mai bine cu scen'a sî va departá óre-care timóre, naturala debutantiloru va devení unu artistulu raru.“

„L' Amico degli artisti“ din 6 Octombre spune ca a fostu aplaudatu sî invitatu se repete unu duetu.

„Gazet'a din Torino“ de la 2 Octombre spune asemenea, ca a fostu aplaudatu artistu Bratianu.

In fine „Torino musicale,“ altu diariu specialu spune ca totu in rolulu de „Attil'a“ duetulu dintre „Atil'a“ sî „Egio“, cântatu de Bratianu, Torriani, suscità aplause entusiastice.

Iéta dar' unu artistu Românu aplaudatu in teatrele patriei musicei. Daca acolo e atâtu de bine gustatu, câtu de bine primitu aru fi pre scen'a teatrului din Bucuresci! „Press'a.“

*** (Si-a dormitu libertatea.) Unu corespondinte alu diuariului anglesu „Standard“ comunica din Tours urmatorea istorióra, intemplata cu ocasiunea reocuparei Orleanului prin armat'a francesa: Unu capitanu bavaresu, care erá incuartiratu la unu cetatianu din Orleans, avuse preste dî unu servitiu lungu sî obositoriu, sî, voindu a se culcá, demanda servitoriului seu, cá sa nu-lu tradiésca din somnu sub nice un'a impregiurare. In cealalta dî, diminéti'a, servitoriului audî tobele regimenteloru nemtiesci, cari se retrageau din cetate, inse, fidelu ordinatiunei primite, lasa pre domnulu seu sa dorma mai departe. Putienu dupa aceea resunara rompetele francese, sî proprietariulu casei intra in chili'a (odai'a) oficieriului nostru, merse la elu sî, trediendulu, i dise: „Capitane! ieri mi-ai fostu óspele meu, inse astadi francesii au reocupatu cetatea, sî asiá acum'a esti prisonierulu meu.“ „Ah, intr'adeveru?“ intrebà bavaresulu, cascarindu sî intindiendu-se, incâtu resuná patulu sub elu. „Da intr'adeveru“, replica proprietariulu.“ Sî nu esiste nici o sperantia pentru resistintia?“ „Nici un'a!“ fu respunsulu laconicu alu francesului. „Fritz“ — dise oficieriulu câtra servitoriulu seu, care ascultà liniscitu la cele petrecute — „preda domnului sabiele nóstre, câci suntemu prisonieri.“ Sî, dîcându acestea, eroulu capitanu se intórse pre cealalta latura, pentru a-si continuá somnulu intreruptu.

*** (Unu anglesu speculatoriu.) Diuariulu „Bonner Zeitung“ scrie urmatórea istoria interesanta despre caracterulu speculativu alu anglesiloru: „Unu anglesu, care inainte de resbelulu franceso-germanu locuiá in Bonn, insa indata dupa dechiararea resbelului a fostu aflatu de bine a-si luá catrafusele in patri'a sea, scrise mai adeunadî unui locuitoriu de acolo cu tóta seriositatea, ca a cetitu, cumca Germani'a voiesce sa céra desdaunarea de la Franci'a pentru nemtii alungati de pre teritoriulu francesu; deci fiindu-ca sî elu fù constrinsu prin resbelu a-sî schimbá locuinti'a de la Renu la fluviulu Themse, se róga, cá sa nu i se tréca cu vederea nici pretensiunile lui legali: spesele avute cu mutatulu facu aprópe 1500 taleri; deci pretinde, cá acelea sa i se dée inderetru.“ Daca aru fi pasîtu cu acésta pretensiune unu omu de alta natiunalitate, l'amu compatimí, ca sî-au pedutu mintile; inse de óre ce pretendentulu e unu anglesu, n'avemu alt'a-ce d'a face, de câtu sa ridemu.

*** (Omoru de parinti.) „Gazet'a Trans.“ da publicitatiei urmatoriulu casu oribilu: Fiiulu lui Kelemen Samu din satulu Gachea aprópe de Covasn'a, venindu in nóptea de 26 Oct. st. v. tardiu la cas'a parintésca, omorì mai intâiu pre muma-sea, dupa aceea se apropià de tatalu-seu cu lumin'a aprinsa sî i cerù banii, sermanulu betrânu, cugetându, ca cu aceea si-va scumpá viéti'a, deschise iute lad'a, unde avea strinsa sudórea sea sî o predede fiului seu; cu tóte acestea nu scapà, câci la momentu fu omoritu sî elu. O mica copila de 13—14 ani, nepóta a betrâniloru, dormiá intr'unu coltiu alu casei, unde erá betrâni, dara la larm'a ce s'a produsu, se desceptà sî ea, sî vediendu cele petrecute cu buna-sea, de teróre se trase sub patu in cea mai mare tacere, de aici apoi vediù cum fiulu sî omóra pre tatalu, nu dise inse nici unu singuru cuventu, ci asceptà pâna ce infamulu se departà. Dupa câte-va minute dela tele intemplate copil'a alergà in siura, unde dormiau patru imblatitori, cari desceptându-se mersera in casa sî vediura scen'a cea infieratória; unii alergara la judecatori'a satului, alti la gendarmeria sî, câte-va minute dupa aceea, infamulu efeptuitoriu se aflá in mânile gendarmiloru. Se dîce, ca s'aru fi aflatu la dînsulu sî banii parintelui seu in suma de 16,000 fl. ca aru fi fostu functiunatu cá notariu, sî ca aru fi numai de doi ani insoratu. In 28 Oct. s'a transportatu la San-Georgiu.

*** Gazetele de Vien'a aducu o scire trista pentru noi adeca, despre disparerea unui românu, comerciante in Vien'a. Asceptâmu demintirea acestei sciri.

*** Barbarii civilisati. Nici unulu din popórele barbare, cari au pustiitu imperiulu romanu, nu sciá citi sî scrie. Barbarii, cari pustiescu astadi Franci'a, sciu toti scrie sî cetí, lucru cu care se lauda in tóte dîlele prin diarele loru. Unulu din colonelii loru, printr'o scrisóre devenita celebre, a declaratu chiaru ca, facandu resbelu Franciei, Germani'a si propunea mai nainte de tóte de a o invetiá se scrie sî se citésca.

Sî cu tóte acestea germânii, dintre cari unu mare numeru suntu doctori, inaintéza in Franci'a ne lasându in urm'a loru de câtu ruin'a si jafulu, ardiendu totu, chiaru bibliotecele si lucrurile de arta. Se mai intielege cá unu Omaru sa incendieze bibliotec'a din Alesandria: acelu barbaru nu sciá nici citi, nu cunnscea marea valóre a obiecteloru ce distrugea, sî nu sciá nici ce face. Déru doct'a Germani'a scie ce face, cându se pregatesce a aruncá bombele sele asupr'a monumenteloru Parisului. De sicuru barbarii anticitâtiei au fostu unu adeveratu flagelu pentru umanitate, déru aveau celu putienu cá scusa ignoranti'a. Barbarii, cari ataca astadi capital'a civilisatiunei n'au nici o scusa, suntu barbari savanti!

Si acesti barbari suntu mai rei de câtu cei din vechime: profitu de tóte progresele sciintiei pentru a distruge si ruiná. Nu este de ajunsu deru pentru a fi civilisatu, se scie cine-va a citi, se fia chiaru doctoru: trebuie se iubésca justiti'a si libertatea. Ce este o iustructiune, care nu face pre omu mai umanu? Déca Europ'a nu se amesteca, déca lasa pre Germani'a se distruga si se incendieze, nu va intardiá a perde tóte fructele silintieloru facute de mai multi secoli pentru a es' din barbari'a evului mediu. Este timpu déru cá Europ'a sa se radice si se dica barbariloru literati, cari s'au inversiunatu a devastá tiér'a cea mai civilisata din lume: nu veti pasí mai departe!..

(Romanulu.) Stefanu G. Beceanu.

Concursu.

Statiunea a 2-a de parochu in comu'a Vinerea (Felkenyér) fiindu mai demultu in vacantia — cu acést'a se deschide concursu pâna la 13 Decembre a. c.

Emolumentele suntu

1, venitulu stolariu dela 200 familii — sî prospectu de salariu anualu dela 200—400 fl. v. a. din cass'a alodiale — care numai dupa intregirea statiunei se va defige.

2, un'a parte de lemne de focu — din padurea comunale.

3. cortelu naturalu.

Doritorii de a concurge pentru parochi'a acést'a — au a-si tramite recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bisericescu la scaunulu protopopescu in Orestia pâna la susu scrisulu terminu.

Orestia 17 Novembre 1870.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Nicolau Popoviciu
Protopopu.

96—1

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Sant-andresiu cu filia Santuhalmu, protopresviteratulu Devei in comitatulu Huniadórei se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu: Dela 150 numeri de case câte dóue iér' dela 100 câte trei mesuri de cucuruzu ne sfarmatu sî dela cei cu plugu sî caru inca câte un'a mesura de grâu, sî stól'a dela 250 de case pre lânga dóue cemeterie inca 4--5 juguri semenatura sî fenatiu.

Recursele instruite in sensulu statutului organicu bisericescu, sa se astérna acestui scaunu protopopescu in Dev'a pâna in 25 Novembre a. c.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Dev'a 24 Octobre 1870.

In numele Comitetului parochiale.
Ioanu Papiu
Protopopu.

(94—3)

Edictu.

Ioanu N. Porumbariu, — care de 5 ani sî 6 luni a paresitu cu necredinta pre legiuit'a sea socia Elen'a, nata Ioanu Tom'a Log'a, (ambii din Brasiovu, de legea gr. or.), sî pribegesce in lume fâra a se poté scí loculu ubicatiunei lui, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî dela datulu presinte, sa se infatisiedie inaintea snbsemnatului scaunu protopopescu, cá la forulu matrimoniale respectivu, câci la dincontra, si in absenti'a densului se va decide pro basea SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. — procesulu divortiale incaminatu de soci'a lui.

Brasiovu 22 Octobre 1870.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului.
Iosifu Baracu
Protopopu

93—2

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Noemvre (7 Dec.) 1870.

Metalicele 5%	56	05	Act. de creditu	248	20
Imprumut. nat. 5%	65	30	Argintulu	121	75
Actiile de banca	725		Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 95. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 29 Noemvre (11 Dec.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Delegatiunile au votatu ministrului de resbelu unu credito suplementariu de patru milióne pentru 1870. Delegatiunea nemtiésca, ce e dreptu, la inceputu nu s'a aratatu tocm'a afabila procederei acestei neconstitutionale cu credite suplementarie, in fine inse s'a mai domesticitu si ea si a votatu.

Diuariele aducu tecstulu unei epistole a regelui Bavariei adresata câtra celelalte capete coronate a le Germaniei prin carea se propune sa provóce pre regele Prussiei sa pórte titulu de „Imperatu nemtiescu“ cá presiedinte alu federatiunei. Germani'a daru preste scurtu tempu si va avé pre noulu imperatu alu seu.

Conferinti'a in caus'a russo-turcésca se va aduná in Londonu pre la mijloculu lui Decembre.

O deputatiune din Spani'a a venitu la Florenti'a spre a oferí formalu corón'a Spaniei. Principele Amadeo a primitu pre deputati in unu modu solemnelu si s'a esprimatu ca primesce corón'a oferita.

In Berlinu desbaterile reichstagului producu oratiuni, cari nu voru fi pre gastulu putericiloru dilei. In desbaterile aceste vine vorb'a si de republica nemtiésca.

In Americ'a de nordu s'au deschisu congresulu. Mesagiulu presiedintelui spune ca regimulu a recunoscutu republic'a francesa; mai departe insa nu a aflatu cu cale a se amestecá in afacerile Frunciei, de óre-ce se tiene Americ'a strinsu de principiulu: a se ferí de ingerinti'a sea in afacerile europene.

Dela resbelu.

In sirulu lupteloru din Franci'a dela 27 Nov. incependu, cea dela 30 Nov. dinaintea Parisului a fostu cea mai sângerósa, inse-si raportele nemtiesci constatéza acésta impregiurare trista pentru starea culturei europeniloru nostri. Diu'a urmatória a intrebuintiatu francesii spre a-si legá si asiedá vulneratii si a ingropá mortii. Prussianii o putura face acest'a numai in parte, pentru ca pre cei cadiuti morti si raniti la Champigny iau lasatu in parte mare pre câmpu. Rapórtele nemtiesci si favoritórie nemtiloru spunu ca francesii au aruncatu 8000 bómbe in fortificatiunile nemtiesci. Despre luptele dela Champigny si Villers spunu ca au fostu forte sângeróse si ca evasiunea facuta din partea francesiloru cu trei corpuri de trupe de linia a fostu respinsa; la ocasiunea acést'a nemtii au prinsu vre-o câte-va sute de francesi, intre cari si unu oficieru mai inaltu. Totu nemtii spunu ca au prinsu dela francesi si dóue tunuri, pre cari inse au trebuitu sa le lasa iéra-si in mânile francesiloru. Din tóte se vede ca nemtii departe de a fi ocupatu Champigny si Brie, au fostu multiamiti ca au pututu tiené Villers, unu satu, carele e cu multu mai departe spre sud-ostu decâtu satele mai susu numite. La francesii cei prinsi s'a aflatu proviantu pentru siese dile. Din repórtele francese se vede ca prussianii au avutu de Mercuri pâna Vineri (din 30 Nov. pâna in 2 Decembre n.) o perdere de 15,000 pâna la 20,000. In 3 Decembre francesii fára de a fi atacati s'au retrasu preste Marne. O telegrama din Tours dela 5 Decembre aduce sciri din Parisu dela 4 Dec., din cari se vede ca generalelui Renault i s'a amputatu unu picioru, ca generalulu Lacharrière a mortu si generalii Paturel si Bossonet suntu vulnerati. Despre armat'a ce sta inca afara de Parisu raportéza generalulu francesu Schmitz ca se afla scutita de ori ce atacu din partea nemtiloru si ca se recreaza dupa strapatiele cele mari ce le a avutu si in scurtu tempu iéra-si va revení la puteri nóue.

Din unu raportu alu generalului Trochu datatu de pre siesulu dintre Champigny si Villers (2 Dec. 1 óra 45 m. dupa amédi) se vede ca in diu'a aceea au atacatu prussianii, in facutul dilei, pusetiunile francesiloru cu puteri reinnoite. Lupt'a a duratu preste 7 óre. In momentu cându Trochu si seriea raportulu, prussianii se retrasera pre linia intréga. Pre la 5 óre dupa amédi raportéza acel'a-si generalu ca au luatu pusetiunile inimicului si bivuachiaza pre ele. — Generalulu Ducrot a petrecutu nóptea spre 3 Decembre in padurile dela Vincennes si in decursulu dei a trecutu riulu Marne cu scopu de a se concentrá pentru operatiuni nóue.

Despre armat'a dela Loire aflâmu ca ea a avutu mari fatalitâti, cari sémena multu cu fatalitâtile celoru-lalte armate francese, preste cari au venitu rusinósele catastrofe nemai pomenite in istori'a resbeleloru. Dupa lupte cu óre-si care norocu, purtate in 2 si 3 Decembre, cari facura insemnate daune nemtiloru, generalulu Aurelles cunósce deodata ca situatiunea armatei este insuflatória de grigi. In nóptea dela 3 spre 4 Decembre signaliséza generalulu Aurelles necessitatea de a desiertá Orleanulu si de a se retrage pre partea stânga a riului Loire. Elu avea o armata de 200,000 cu vre-o 500 tunuri pósi mai multe. Impregiurârile armatei pareau favoritórie pentru de a face o resistintia, dara cu tóte aceste generalulu persistá pre lânga planulu de a se retrage. Regimulu din Tours si da in fine consimtiementulu la retragere, sub cuvenu, ca generalulu, carele e in fati'a loculni, pricepe mai bine ce trebuie facutu. Generalulu Aurelles si schimba planulu si depesiéza la Tours ca organiséza resistinti'a in Orleans. Mai tardiu inse capeta ministrulu de resbelu, carele plecase spre Orleans dara din caus'a prussianiloru nu mai potù ajunge pâna acolo, unu altu telegramu, in care Aurelles dice ca pâna in momentulu din urma a speratu ca va puté evitá desiertarea Orleanului, dara acum, vediendu ca tóte suntu in zadaru, parasesce cetatea. Regimulu da ordini ca retragerea sa se faca in ordine buna. Ministrulu se intórce la Tours si afla urmatórele depesie:

FOISIÓRA.

Viéti'a familiare in paganismu, evreismu si crestinismu.

(Prelegere publica de Z. Boiu.)

Cetita de autorele in 19 Nov. (1 Dec.) 1870.

Dómneloru! Domniloru!

(Urmare.)

Chinezii d. e., câror'a le place a se numí celu mai vechiu, mai mare, mai cultu si mai de frunte poporu in lume, precum in vechime asiá pâna chiaru si in tempurile nóstre, privescu pre femeile numai cá pre sclavele, celu multu cá pre económele loru, si nu lasa pre fetele loru se invetie, fâr'a ferbe, a cóse, a tiese si alte lucruri femeesci, bunaóra cá pre nisce animale de casa, spre a trage folosu dela ele, dar fórte arareori, si si aceea numai in tempulu mai nou, a cetí, a scrie, a manuí unu instrumentu musicale séu alte lucruri de acestea folositóre si cultivatóre de spiritu; apoi dela anulu alu diecelea alu vietiei le tienu incuiate in case si curti, incâtu nici a umblá pre strata nu le este iertatu; dupa aceea la tempulu seu le marita, séu cu licitatiune suitóre: Cine da mai multu? séu cu licitatiune pogoritóre: Cine cere mai putienu? — dupa impregiurâri; ear pre copiii in deobsce i pretiuescu atâtu de putienu, incâtu, cá sa nu se immultiésca prea tare, i omóra pre totu anulu cu sutele, si in tempurile vechi nici ca erá lege, carea se i oprésca dela acést'a. Missiunariulu Huc, carele a petrecutu multi ani in Chin'a, descrie pre largu naravurile Chineziloru; noi scótemu din descrierile lui numai câte-va date privitóre la obiectulu nostru. Femeea chineza, dice elu, are sa sufere nespusu de multu dela nascere pâna la mórte si e o fiintia in adeveru miserabile. Chiaru si nascerea unei fete o privesce Chinezulu cá o rusine, cá o nenorocire. De multe ori copilele indata la nascere se omóra prin innadusire; si si déca remânu vine, tractarea loru este de totu neumana, parintii le lasa de zacu pe pamentu, stau góle séu le invaluiescu numai in trentie, nu le dau de mancare câtu le trebuiesce, si preste totu tractéza cu ele mai numai cá cu nisce animale. Crescerea feteloru este de totu neglésa; la scóla nu umbla, acasa suntu in loculu servitóre loru, chiaru si fatia cu fratii loru. Ba ce e mai multu, nici dupace se marita, sórtea loru nu se imbunatatiesce. Chinez'a nu manânca la mésa cu sotiulu seu, ci pâna cându manânca acest'a, ea sta tacendu la spatele lui, i aduce bucatele, i pune apa séu alta beutura in pacharu, i aprinde sugar'a. Chiaru si prunciloru sei de partea barbatésca mam'a le este servitóre; baietii siedu cu tat'a la mésa, mam'a cu baietele servescu, apoi dupace se satura cei-lalti, manânca si ele, dar nu la mésa, ci intr'unu unghiu, si nici chiaru ce a remasu dela mésa, ci bucate mai simple, mai rele. Pe lânga aceea barbatulu póte bate pre femeea sea, o póte omorí cu fómea, o póte vinde, ba-citezu aici chiaru cuvintele lui Huc — o póte chiaru si esarendá. Mai vine apoi lânga tóte acestea si poligami'a. Déca nu i mai place barbatului de ea, si-ia inca o femee in casa, carea apoi ameresce pe deplinu viéti'a nefericitei sclave, asiá incâtu fórte multe femei, nepotendu suferí miseri'a loru, se sinucidu. Chinezulu impetritu insa, care din capu pâna 'n talpe este numai speculantu, numai mamonistu, se intristéza pentru unu asemene evenimentu numai pentru aceea, câci ingroparea sotiei i face spese, si câci trebuie sa-si cumpere apoi alta femeia. Nu potu in fine a nu amintí si caus'a acestei injosiri, revoltatóre de totu simtiulu omenescu, a femeei in Chin'a, care causa se va intielege dintr'o istorióra. Huc spune, ca odata calatorindu prin tiéra inca cu unu preotu missiunariu si cu unu amploiatu chinezu, ce li se deduse din partea guvernului, intr'o strata a unui orasiu le esîra inainte mai multe femei chineze crestine — câci crestinismulu a 'nceputu dejá a prinde radacini si pre acolo — si-facura cruce si ingenunchiara lânga drumu, cerendu-le binecuventarea. Amploiatulu inlemní de mirare, vediendu femei pe strata, dar si mai multu se mirá, câudu audí, ca acelea suntu crestine. „Bine, dloru, le dise, amu auditu, ca unii din Chinezi se facu crestini pentru mantuirea sufletului; dar femeile pentru ce sa se faca?“ „Totu pentru acést'a si ele, cá si barbatii,“ respunsera preotii crestini. „Ei bine, reflectà Chinezulu, incrucisiându-si mânile pe peptu si facendu unu pasu indereptu, d'apoi femeile n'au sufletu; cum poteti face crestine din ele?“ si 'ncepù a ride cu hohotu. Missiunarii i esplicara acum pe largu invetiatur'a crestinésca in acestu punctu, si in fine dise Chinezulu, clatindu cu capulu: „Ast'a trebuie s'o spunu la soti'a mea, dupa ce me voiu intórce acasa; cum se va mirá ea, câudu va audí, ca si ea are sufletu!“ — Asiá dar opiniunea comuna a Chineziloru se pare a fi, ca femeile n'au sufletu, nu suntu fiintie omenesci cá barbatii. Amu zebovitu insa prea multu la Chinezi, la acelu poporu, pre care unu istoriografu lu numesce unu ramu uscatu in pomulu omenimei; si asiá dorindu din inima: „Vina, Dómne si aici imperati'a Ta!“ mergemu inainte.

Orleans 5 Decembre (Médianópte). Generalulu Palliers câtra ministrulu de resbelu : inimiculu propune sa desiertâmu la 11½ óre nóptea Orleanulu, amenintiându altu feliu cu bombardarea cetâtiei. De óre ce noi aveamu sa parasimu asta nópte cetatea, amu primitu (desiertarea) in numele generalului superioru. Bateriele de marina le amu batutu cu cuie sî munitiunea amu stricat'o.

Orleans 5 Decembre. Secretariulu generale câtra ministrulu de interne. Inimiculu a ocupatu Orleamlu pre la médianópte. Se vorbesce, ca prussianii au intratu maí fâra munitiune sî nu au luatu nic unu prinsu. Acum mai multi siefi de corpuri anuncia, ca retragerea e in ordine buna ; nu suntu ase sciri dela generalulu Aurelles, carele nu a facutu nimic'a mai departe cunoscutu regimului. — In fin s'a renduitu o comissiune sa cerceteze causele desiertârei Orleanului.*)

Situatiunea Romaniei.

I.

Numai câte-va dile ne desparta de 15 Novembre, terminulu fatalu alu deschiderei camerilor române.

De multi ani, ba putemu dîce, nici odata in durat'a vietiei nóstre parlamentarie, n'amu avutu o sesiune legislativa mai importanta, decâtu sesiunea in ajunulu cârei'a ne aflâmu.

Mandatarii natiunei au a se afle in fati'a unei situatiuni indoitu grava, indoitu inspaimentatória.

Dar', grava sî inspaimentatórie situatiune.

In din afara temeliele esistentiei politice, ale Romaniei, precum ele s'au asternutu sî s'au garantatu de tractatulu din Parisu din 1856, suntu sguduite sî amenintiate prin cererea Russiei de a se supune acelu tractatu unei revisiuni europene. In launtru reactiunea, si-a radicatu capulu ca nici odata ; tóte interesele vitale ale poporului suntu negrijite sî principiele democratice, la triumfulu cârora a lucratu generatiunea, care astadi calca pre ragulu betrânetieloru, mai ca nici mai figura pre drumulu vre-unui partidu ; chiaru libertâtile politice au fi ajunulu unei lovituri de statu. Dara ce mai vediesce lovitur'a de statu, in fati'a crudimiloru sî turpitudiniloru a totu puterniciloru nostri, in fati'a resbunâriloru, care formeza singurulu programu alu

*) Sciri din isvóre nemtiesci spunu ca cu ocuparea Orleanului au câstigatu nemtii 77 tunuri, nenumerate ecuipagiuri militarie, 4 vapóre inarmate sî 10,000 prinsi; iéra armat'a se dîce ca e imprasciata in tóte pârtile.

ministeriului Iepureanu, câudu cei intâiu cetatieni ai tierei se arunca sî se torturéza in temnitia fâra altu cuventu, decâtu numai spre a se dovedí lui Voda ca sî ei se potu pune in temnitia — ne servimu de propriele cuvinte ale dlui primu ministru — mai putemu dîce ca suntemu in regimu constitutiunalu?

Sa esaminâmu mai cu deameruntulu situatiuni'a Romaniei sî din afara sî din launtru.

Sa incepemu cu situatiunea din afara. Unu grozavu resbelu a isbucnitu intre dóue puteri subscriitórie ale tractatului de Parisu sî totu odata natiunile cele mai energice sî mai civilisate din Europ'a : Franci'a sî Germani'a. Acestu resbelu a pusu in cestiune pacea sî sórt'a lumei, sî câudu tóte staturile sî chiaru cele mai tari se ingrijescu de consecintiele acestui resbelu sî de prefacerile ce potu se aduca, in cart'a Europei, cum sa nu se ingrijésca de viitoriulu seu sî Romani'a, astadi fâra celu mai micu sprijinu in congresulu europeanu ? Franci'a cea frumósa sî vitéza, Franci'a cea mai alésa intre fiicele latinei natiuni, Franci'a bine-facatórea Romaniei astadi nu se póte aperá pre ea insesi. Austri'a in lupta cu diferitele sele natiunalitâti, mergendu la ordinele magiariloru negresitu ca in privinti'a nóstra nu póte sa aiba decâtu politic'a sî pasiunile cabinetului din Pest'a, care nici odata nu va voí cá sa fia o Romania tare, ba sa traiésca chiaru. Angli'a in adeveru se ingrijesce de afacerile din orientu ; ea mai multu decâtu ori-ce alta putere se vede amenintiata in interesele sale de tóta natur'a prin ori-ce sguduitura la gurele Dunarei sî la Marea Négra ; insa Angli'a este paralisata in actiunea sea prin Americ'a, care o pandesce sî care este aliata Russiei. Itali'a nu este inca in destulu de constituita spre a puté esercitá in de afara influinti'a sea de mare Statu alu Europei ; sî apoi ea are in launtru doi puternici adversari de biruitu ; Pap'a sî Mazzini. Turci'a ; sa mai vorbimu de Turci'a ? Numai dlui Manolachi Iepureanu i este permisu sa ascepte sî sa céra ajutoriu la Turci'a, singurulu obstacolu alu emancipârei popóreloru crestine din orientu, sî prin urmare alu resolvârei pacinice a cestiunei orientului ; numai dlui M. Iepureanu i este permisu de a ambitiuná pentru tiér'a sea postulu de a fi aliata a Turciei, avendu in fatia pre serbi, pre montenegrini, pre bulgari sî pre greci.

Cetitorii nostri, suntemu sicuri, voru gasí ca drepte suntu apreciarile nóstre in privinti'a situatiunei politice a fie-cârui din puterile mai susu citate, éne dar', ne voru intrebá ei, aru mai putea sa tiena potu Russiei, sa apere Romani'a ? Nimene. Prussi'a in 1856 sî 57, sî la congresulu de Parisu sî in sinulu comissiunei internatiunale din Bucuresci a fostu in adevéru aleture cu Franci'a spre a asterne sî a protege basele natiunale sî politice ale renascerei Romaniei. Mai nainte patriotii Români vedeau n Berlinu o contr'a cumpanire a Vienei sî a Pestei. Cei carii astadi imbatrânescu, potu spune celoru tineri, ca in 1856 acordarea concesiei Bancei Moldovei, la o societate de banchieri Prussieni dà preferintia asupr'a bancei din Vien'a, erá privita cá unu apelu de protectia la Prussi'a in contr'a Austriei, carea nu de astadi aspira la dominatiunea Romaniei prin asórberea intereseloru ei materiale. Prussi'a astadi, este mai puternica decâtu in 1857, prin ultimele sêle victorii ea a devenitu arbitru Europei ; sî ea siugura nu se teme de Russi'a sî prin urmare nici are nevoia de a face usioru concesiuni Russiei. Pre de alta parte Prussi'a nu are in Orientu interese mari sî directe sî asia fiindu, nici n'are pentru ce aspirá la o dominatiune ingrigitore mai alesu pentru Romani'a. Care a fostu inse atitudinea Romaniei in facia cu Prussi'a in ultimii ani sî mai alesu in tempulu resbelului actuale ? Franci'a, câtra care Românii suntu legati prin atâtea relatiuni de sânge, de cultura sî de interese, are dreptu la tóta recunoscinti'a natiunei nóstre; nimeni, nici chiar D-dieu in ceriu n'o póte dara sa vroeasca Românilorn ca compatimescu la tóte sinistrile ce se intampla Franciei, sî ca doresc cá din conflictulu in care se afla, Franci'a sa nu iésa slaba sî umilita. Inse aceste simpatii pentru Franci'a, pre care sî alte natiuni le resimtu, pentru acestu populu generosu, pre care cu dreptu cuventu Schakspeare 'lu a numitu soldatulu lui Dumnedieu, erá permisu, erá conformu cu interesele sî cu obligatiunile nóstre internationale de a le preface in voturi legislative sî in acte guvernamentale ? Se cuvine cá in pusetiunea nóstra de neutralitate sa venimu sî sa esprimamu simpatii officiale, câudu insusi cuventulu de neutralitate insemnéza abtinere de ori ce simpatii séu antipatii pentru ori contr'a unei'a din pârtîle beligerante ? Se cuvenea mai alesu cá puterea esecutiva, mai bine cunoscetóre a imprejurariloru din afara sî prin insusi acést'a obligata a luminá pre Parlamentu despre pericolile ce voturile séla aru poté sa aduca asupr'a tierei, nu numai se aprobeze dar' inca se provóce acea declaratiune de neutralitate simpatica, declaratiune ridicula sî pentru Franci'a si pentru Romani'a ? Si Belgi'a sî Svitier'a cá state vecine cu puterile beligerante isi au simpatiile sî antipatiile loru vii sî puternice, sî aveau sî tari'a de a le putea esprimá sî sustienea ; Belgi'a sî Svitier'a insa s'au abtienutu de a esprimá alte simpatii de câtu pentru pace, sî de a face alta declaratia de câtu aceea de asi aperá neutralitatea cu arm'a in mâna. Insa Belgi'a sî Svitier'a au guverne mature sî in-

---

La **Indieni** femeea pentru sine mai nici ca esista, ci numai cá unu apendice, cá unu adausu alu barbatului seu; de aceea d. e. déca i móre barbatulu, apoi femeea nu are ce mai stá in lume, sî o datina stravechia, câtu se póte de barbara sî de absurda, i demânda, a se gatí in vestminte de serbatóre sî a se aruncá intr'unu focu mare, pregatitu anume pentru acést'a, spre a arde — in onórea iubitului seu tiranu !

Despre viéti'a morale a **Vavilonenilor** scimu numai atât'a, ca a fostu urita, sî asiá trecemu preste ea.

Egiptenii, unu poporu lucratoriu, tacutu, inchisu sî seriosu pâna la melancholia, care viéti'a pamentésca o priviá numai cá unu felu de prinsóre, care casele sele le numiá cuartire, ear grij'a cea mai mare o aveá pentru zidirea mormînteloru, dicendu, ca acestea suntu adeveratele case, se pare a fi tînutu pre femeile intr'o positiune mai buna, decâtu Chinezii sî Indienii, ba se dîce, ca femeile egiptene aru fi avutu chiaru o antaietate inaintea barbatiloru; eu insa mârturisescu, ca déca antaietatea acést'c s'a cuprinsu totu in puncte de acestea, cá d. e. femeea se mérga la câmpu, ear barbatulu se tórca sî se tiésa acasa, apoi nu potu intielege antaietatea acést'a. Dealtmintrea sclavagiulu sî poligami'a erau domnitóre sî la ei, sî uciderea de prunci se pare a nu fi fostu nici la Egipteni vre-unu ce raru séu pedepsitu cu asprime.

Mai démna de omu se pare a fi fostu referinti'a intre barbatu sî femee la **Persi**, ceea-ce se vede de acolo, ca casatori'a, macaru ca se facea sî la ei cu mai multe femei, totu si se priviá cá o legatura respectabile, ca crescerea cea d'antâiu a pruncíloru dela nascere pâna la 5 ani erá incredintiata mamei, ca un'a din virtutile cele mai de frunte, in carea se cresceau pruncii persesci, erá ascultarea de parinti, sî ca tient'a educatiunei erá manuirea armeloru in drepturi, cesti-a netiermuriti, sî iubirea adeverului.

Fiindu dar viéti'a familiare a acestoru popóre pe o trépta atâtu de afunda, ce mirare, déca viéti'a loru sotîale, precum sî cea de statu este domnita de unu despotismu infricosiatu ? Ce mirare, déca popórele acestea nu cunoscu fâr' domni sî sclavi, cesti-a netiermuriti in suferintie, in miseria ? !

Trecendu dela popórele Asiei sî Africei la cele europene, ne oprimu mai antâiu la **poporulu grecescu**. Acest'a, precum indeobste intrece tóte popórele numite pâna ací prin superiotatea spiritului seu, asiá sî viéti'a familiare o a desvoltatu intr'o forma mai inalta, mai nobile sî mai frumósa, decâtu acelea. Religiunea, carea la tóte natiunile este de cea mai mare insemnatate pentru tóta viéti'a loru materiale sî morale, sî la Greci este idololatria, cá sî la celelalte popóre; insa dieii Greciloru suntu nisce fiintie mai marcate sî preste totu mai inalte, decâtu ai gintiloru asiatice. Greculu nu mai adoréza cá Egipteanulu pre taurulu Apis cá pre representantele dieitâtiei, séu pre crocodilulu, de care se teme, séu pre pisic'a, carea Egipteanului i este unu animalu sântu; ci Greculu sî-intipuiesce pre dieii sei cá personalitâti libere, cu viétia, cu ratiune, cu simtiri, une-ori chiaru sî cu patime cari i au parte la tóte ursitele bune séu rele ale omului. Pentru aceea veneratiunea dieiloru este inca din stravechime o linia fundamentale a caracterului familiare grecescu. Minunatele poesii omerice, Iliad'a sî Odisse'a, ne dau despre acést'a dovedîle cele mai frumóse. Din ele vedemu, ca la ori ce intreprindere, la resbelu, la calatorii, chiaru sî la mésa se chiama ajutoriulu dieiloru : ei suntu remuneratorii binelui sî pedepsitorii reului dintre ómeni ; ei iubescu sî apera dreptatea sî urgisescu sî persecutéza strambatatea sî ori ce fapta rea ; ei suntu patronii seraciloru sî strainiloru : ei suntu cu unu cuventu datatorii a totu binele ; sî temerea de diei este unu simtiementu potericu, care retîne pre Elinulu anticu dela multe rele, la cari dealtmintrea l'aru duce temperamentulu lui celu iute sî infocatu. Acestu simtiementu profundu religiosu — o dovéda nerestornavera despre nobilitatea omului ! — revérsa apoi influinti'a sea binefacatóre sî asupr'a vietiei familiari. In famili'a grecésca de pre aceste tempori femeea este geniulu celu bunu alu casei, mam'a pruncíloru, representant'a ospitalitâtiei, religiositâtiei, blandetieloru sî a tuturoru virtutíloru tacute sî linîscite ; strainulu, persecutatulu, atingendu odata cu rogare umilita genunchii femeiei de casa, afla priimire sî scutintia ; rogarea cea mai intima, carea d. e. noi crestinii o facemu in numele lui Dumnedieu, Grecii antici o facu in numele sotîei sî alu pruncíloru, sî atunci chiaru sî din partea inimicului afla priimire sî ascultare. Ear' cum ca referinti'a intre sotiu sî sotîa este in multe casuri o referintia intima, cordiale, nu cá intre domnu sî sclava, cí cá intre soti, ce se iubescu cu stima reciproca, despre acést'a avemu multe esemple frumóse. Cine nu recugeta cu bucuria sî cu lacrimi la nobil'a Troiana Andromache, sotî'a eroului Hectoru, carea cu pruncutu de unu anu in bratie ese inaintea sotiului seu, sî lu róga, a nu alergá cu atât'a graba la lupta ; câci lu voru omorí Achaii navalindu cu totii asupr'a lui, sî ea, cârei-a acum Hectoru i este tata sî mama, va devení veduva, sî prunculu loru orfanu ! Séu la marinimosulu Hectoru, care depunendu-si de pre capu coifulu, de care se spariase prunculu seu, lu ia pre acest'a in bratie, lu saruta, apoi radicandu-lu spre ceru, se róga dieiloru pentru elu ; ear pre sotî'a, ce zimbesce printre lacrimi, o apuca de mâna, i netediesce fati'a sî o mângaia cu aceea, ca nimenea

tielepte, care pre câtu apara sî indestuléza interesele nationale sî materiale ale tierei, in capulu cărora se afla, pre atât'a au curagiulu de a se opune la torentulu unei opiniuni ratacite, cându consciinti'a le spune ca e te pericolu pentru natiune.

„Inf.“ (Va urmá.)

Celimu in „Rom.“

ARMAT'A BRETANIEI.

Tabar'a dela Conlie, 7—19 Noem. 1870.

Stimate cetatiene,

Din midiloculu a 80,000 — de o camu data — jun'a armata a Brataniei sub generariulu Kcratry, ti edresezu aceste lini.

Snntu aci de 12 dile, curatu fiindu mai de totu de suvenirile luate la Orleans.

Daru 80,000 asceptamu, la portile Bretaniei, pre Vandalii moderni. Isgonirea loru din Orleans, la 9 ale lunei, a demonstratu Europei ca nu avemu nevoia de vechii . . . lasi sî tradatori.

Pré multe blasteme pre capulu omului dela 2 Decembre sî dela Sedanu, pentru cá cuiva sa tréca prin ideia ca universulu intregu l'aru poté restabilí.

Apoi: chiamarea sub arme a tutoru Francesiloru dela 21 la 40 ani. Óre calculându, nu veti aflá ca pre lânga 1,300,000, ce suntu in picióre, inca 6,500.000 ómeni sub arme voru strigá: traiésca Republic'a! nu mai multu de câtu preste 20 — 25 dile?

Unu micu portretu:

Câmpulu armatei Bretaniei!

Scriu aceste linie in redut'a cuartiarului generale, incungiuratu de alte optu redute, ocupate de 24 baterii. Colea la piciórele nóstre, spre lini'a drumului de feru, voluntarii Nantesi, bataliunea de francs-tireurs ai Girondei, bataliunea a 6 din Cotes-du-Nord (mobili), bataliunea 4 a Finisterului, 30 mitraileuse, 2 baterii, 8 escadróne, venateri calari.

Dincóce spre nordu, 2 bataliuni de francs-tireurs, din Morlaix sî Rennes, 3 bataliuni Morbihanesi (mobili), 6 bataliuni gardi nationali mobilisati din Brest, Landernau, Quimper, St. Malo cu 25 mitraileuse, sî 2 baterii, 4 bataliuni din Ile-et-Vilaine (mobili) sî 3 bataliuni gardi nationali mobilisati cu 12 mitraileuse.

Spre ost: 6 bataliuni Loire-Infrrioure (mobili sî gardi mobilisati); francs-tirorii din Brest, Renes, Laval, Quimper, St. Malo, st. Nazaire etc. cu 12 mitraileuse; 2 bataliuni de geniu, 1 de pioneri, voluntari, trei baterii; spre sud ceva ca 36 bataliuni cu 6 bateri, in lungulu liniei ferate spre Mans.

Pre mâne sî poi-mâne asceptâmu 25,000.

Tabar'a e de tentes-abrie, nutrimentulu discretu, noro'u de ajunsu, temperatur'a lui Noemvre, armat'a Bretaniei câuta Marseiles'a, sî striga: Vive libres ou mourir! Vive la République!

Pentru mine suntu 8 ½ óre: servitiulu incepe.

Salutare sî fratia!

Capitanu T. Dunc'a

Celimu urmatórele in diuariulu „L'Egalité„ sub rubric'a: mórtea celoru 30 de eleni:

Treidieci de voluntari Eleni, fiindu incongiurati de o armata numerósa sî nepotendu a rasbí prin baioneta falangele germâne, au cadiutu toti. Déca aru fi avutu acesti'a o mitraileusa séu artileria din acelea care se ofera de cetatea nóstra (Marsili'a) aparatoriloru patriei, n'amu avé se deplângemu perderea acestoru 30 de eroi. Demni descendenti ai eroiloru dela Termopile, bravi stranepoti ai conluptatoriloru lui Temistocle sî lui Miltiade! Treidieci voi, ati preferatu mórtea pentru Franci'a pre cându noi furamu condamnati sa vedemu in Sedan sî Metz, sî predarea armeloru sî imprisonarea a 80,000 sî 150,000. Onóre vóue, eleniloru! Rusîne imperialistiloru!

Totu in aceeasi gazeta gasimu ca dnu Zamfiropolu sî d. Melas au oferitu democratiei câte o mitraileusa, facute cu chialtuial'a loru. Marsiliesii dreptu recunoscintia, au numitu pre un'a „La Greque“ sî pre cealalta L' Athéniene.

Anim'a nóstra tresarí de entusiasmu, vediendu pre compatriotii nostrii implinindu cu sântienia recunoscinti'a loru câtra martir'a Francia, fórte multu incercata din caus'a unei dinastii tiranice, care a cadiutu d'o cadere grósnica sî rusinósa! Déru Franci'a, crucificata dejá sî espiindusi pecatele tiraniloru sei, nu va fi sdrobita cu totulu de navalitorii Teutoni; ea se va ridicá mândra sî gloriósa, purtându cununa de spini, ce i-a impletit'o dinasti'a lui Napoleone alu III-lea. Labarulu celu sacru alu democratiei, crucea rosia, ce o pórta cu atât'a fala fiii Republicei universale va sdrobí despotismulu sî cucerismulu navalitoriloru. Dumnedieomulu Christu, acestu intemeietoriu alu democratiei umane, va reinviá in curendu acésta tiéra gloriósa, adapata sî consântita de atâtu sânge nobile alu intregei umanitâti, care simpatiséza pentru martiriulu seu. Inainte déru, eroiloru democrati! Viitoriulu este alu vostru, cându mai cu séma v'ati gândí ca pentru caderea imperiului sî ridicarea edificiului democraticu in Franci'a trebuiá se curga siróie de sânge, póte mai multu de câtu atâtu câtu se varsa acumu pentru apararea terenului patriei sî revindecarea onórei natiunale,

Th. A. Paschides.

Poian'a, in 24/11 1870.

Difficile est tacere cum doleas.

Domnule Redactoru! Cu totu respectulu sunteti rugati a dá locu in colónele pretiuitului diuariu, care-lu redegeti urmatóreloru sîruri:

In numerulu 91 alu pretiuitului diuariu „Tel. Rom“. s'a publicatu o corespundintia, carea ataca mai intâiu autoritâtile bisericesci, apoi trece la ruinarea comunei materialmente, invinovatiesce representanti'a comunale cá renitenta in gradulu supremu, adauge ca avemu in frunte — 4 — preoti, cari (afara de unulu) nu imprascie lumin'a ci intunereculu; in fine se marginesce pre lânga o specialitate, carea nici nu sta in legatura cu comun'a nóstra.*) —De ací se póte vedea reutaciós'a tendintia a dlui corespundinte sî a informatoriului seu (déca dupa colisiune nu e parentesa dintre cele patru faclii). Fia aceea ori sî cum, noi debue sa ne intórcemu acum la obiectu.

Ce se tiene de acusarea autoritâtiloru bisericesci, aceea nu o au meritatu; nu au meritatu acele autoritâti, nici invinovatîrea, despre carea amintesce mentiunat'a corespundintia, ci din contra dupa convingerea nóstra s'a nisuitu a se duce legile sustatatórie in indeplinire — (cu un'a singura esceptiune, pre carea dlu corespundinte dice ca e lumin'a Poenei). Apoi déca subordinatele organe bisericesci n'au pazitu séu s'au abatutu dela prescrisele legei, aceea n'a fostu sî nu este vin'a loru, ci a impregiurâriloru in cari se afla**); asemenea nu póte cadé responsabilitatea superioriloru, cari inca nu potu fi pretutindenea de fatia cá sî unu comandante supremu in batalia. Prin urmare nu debue acusatu nimenea, inainte de ce acusatoriulu nu e convinsu pre deplinu, ca de unde vine pedec'a, ceea ce se vede ca dlu corespundinte a trecutu marginile cuvenintiei, sî ne mirâmu cum prea onor. redactiune a primitu informatiuni de feliulu acest'a dela unu corespundinte, care s'a esprimatu mai inainte de a

*) Afirmaroa acést'a nî se asigura din partea unoru individi credibili ca nu este adeverata. R.

**) Dupa afirmarea acést'a, omulu, care fura, din caus'a miseriei nu est culpabilu, câci a fostu silitu a furá. R.

---

nu pere in lupta fâra voi'a dieiloru, — dar elu mai bine voiesce sa lu acopere pamentulu, decâtu sa véda pre soti'a sea cadiendu in sclavi'a inimicului! Unde este o scena din viéti'a familiare, carea se fia mai démna de penelulu unui pictoru, de inspiratiunea unui poetu, decâtu acést'a? Séu la nobilea Penelopei'a, carea incungiurata de petitori indrasniti, dónedieci de ani ascépta re'ntórcerea sotiului seu Odisseu sî prin tóte greutâtile sî cursele scie sei pastreze iubirea sî credinti'a sea nemaculate. Sî in câta onóre se tineá viéti'a conjugale, au nu este dovéd'a cea mai buna insusi resbelulu Troianu, care s'a portatu 10 ani, spre a resbuná rapirea din partea lui Paris a Elenei, sotiei regelui Menelau? Ear cumca sî intre fii sî parinti domniá o iubire frumósa nobile, despre acést'a ajunge a amintí de cei doi frati Bitonu sî Cleobis din traditiunea vechia, cari in lipsa viteloru se injugara insîsi la caru sî trasera pre betrân'a loru mama pâna la templu. Séu de eroii dela Troi'a, cari cu doiosîa dorerósa recugetau la betrânii parinti de acasa. Séu de betrânulu rege Priamu, carele, dupa ce Achille a omoritu in lupta pre Hectoru, fiiulu lui, sî lu tine acoperitu in cortulu seu, vine cu daruri pretióse sa rescumpere pre fiiulu seu, sî incepe rogarea sea câtra Achille cu aceea, ca sa si-aduca aminte de betrânulu seu tata Peleu, sî sei deá cadavrulu lui Hectoru, cá sa lu ingrópe, — sî eata inim'a cea de feru a lui Achille se immóia la amintirea numelui tatalui seu pâna la lacrimi. — In tempurile de mai târdîu (secululu a. —6. nainte de Christosu) istori'a Greciloru ni se presinta cu deosebire in istori'a duoru rami ai acestui poporu admirabile: in istori'a Atineiloru sî a Spartaniloru, Ambii acesti-a au avutu câte unu legislatoru renumitu: cesti-a pre Licurgu, cei-a pre Solone, sî viéti'a loru familiare se reflecta fórte bine in legile loru. Dupa legile lui Licurgu, cari tienteau mai cu séma a face din Spartani ómeni tari, robusti, indrasneti, luptaci, aspri sî iubitori de patria, casatoriele se inchaiau cu deosebita privire la sanatatea sî tari'a trupésca atâtu a tineriloru, câtu sî a feteloru, sî aceste insusîri se cereau sî dela pruncii nounascuti, sî inca cu atât'a strictetia, incâtu pruncii schilavi séu slabuti de constitutiune, dupa unu usu adeveratu barbaru, se aruncau intr'o prapastia spre perire. Preste totu la Spartani mai nu póte fi vorb'a de familia sî viétia familiare, ci numai de o crescere aspra, dar parte mare esterióra, asiá incâtu d.e. la copiii Spartaniloru a furá uu erá tocmá pecatu dar a fi aflatu cu de furatu de siguru aducea sî rusîne sî pedépsa; credinti'a intre sotiu sî sotîa se frângeá adese-ori chiaru prin lege; copiii indata dupa nascere i luá statulu sî séu i cresceá séu i omoriá, precum s'a atinsu mai susu; despre o iubire frageda, intima intre parinti sî copii nu se pomenesce, sî Sciller are dreptu, cându dice: „In Spart'a nu esistá iubire matrimoniale, nici iubire de mama, nici iubire fiiésca, nici amicia, — nu erau fâr' cetatieni, nu erá fâr' virtute cetatienésca.“ — Mai multa grija portá de viéti'a familiare legile Atinenlui Solone. Aici nu se amesteca statulu nicí pre departe atâtu de multu in referintiele familiei, cá in Spari'a. Ce e dreptu sî dupa legile lui Solone este iertatu, a se espune prunci debili; inse e unu pasu fórte insemnatu spre umanitate, ca Solone nu o demanda acést'a, cí numai o permite, sî iarasi, ca oficiulu acest'a tristu nu lu incredintiéza organeloru statului, cari l'aru fi deplinitu cu sânge rece, fâra dorere, ci lu lasa la voi'a parintiloru. Ear cumca parintii, chiaru sî cei mai seraci, nu voru fi facutu adeseori intrebuintiare de acestu dreptu, ne garantéza iubirea aceea, ce natur'a insasi o a saditu in inimele parintiloru, nu numai la ómeni, cí chiaru sî la férele selbatici; dar ne garantéza sî documintele istoriei, cari ne spunu, ca parintii la asemenea casuri puneau lânga pruncu o scrisóre, ce cuprindeá numele sî alte impregiurâri ale lui, — de unde potemu deduce, ca acést'a dar nu erá omorîre inadinsu, ci numai o espunere permisa prin lege, dupa cum dorere se intempla sî in secululu luminiloru, sî contr'a permissiunei legei. Dintr'alte copilulu atineanu remaneá in grij'a parintiloru, sî statulu numai priveghiá, cá educatiunea lui sa fia conforma legiloru, adeca cá copilulu sa sî-castige cunoscintiele de lipsa pentru inavutîrea spiritului, dar pre lânga aceea sî corpulu lui sa se intarésca prin gimnastica ratîunale corespundietóre sî astfeliu sa se desvólte in armonia poterile trupesci cu facultâtile sufletesci. Acést'a, precum se scie, a sî succesu Atineiloru atâtu de bine, in câtu ei in privinti'a acést'a au devenitu de modelu la tóte popórele lumei vechi; câci in adeveru nicairea pre fati'a pamentului nu aflâmu alu doilea locu, care pe unu spatiu atâtu de micu se fia produsu atâti-a ómeni mari: eroi, filosofi, retori, istoriografi, poeti, architecti, musicali, sculptori, pictori, s. a., ca Atin'a. Meritulu acest'a adeveratu cu vine a se atribuí parte mare institutiuniloru celoru fericite de statu; dar cumca la câstigarea lui a conlucratu intr'o asemenea mesura sî viéti'a familiare, se vede chiaru si de acolo, ca in Spart'a, unde pre cetatienii i cresceá sî i tieneá mai numai statulu, nu aflâmu nici pe departe acea desvoltare armonica, cá in Atin'a. Insa cele dóue stavile principali ale desvoltârei libere a vietiei familiari, sclavi'a si poligami'a, nu le potuse delaturá nici spiritulu celu emininte alu poporului grecescu, de-sî ambele perdusera aici ceva din asprimea loru, sî celu putienu positiunea femeei, amesuratu culturei mai inalte a Greciloru, erá cu multu mai buna aici, decâtu la popórele asiatice. (Va urmá.)

se publicá acésta corespundintia, ca va umplé — pentru vre-o câti-va cruceri storsi dela clientulu seu***)—diuariele cu astfeliu de scornitura. —

In continuarea corespondintiei dice dlu corespondinte, ca comun'a nóstra de vre-o 12 ani merge cu pasi repedi totu spre ruin'a sea. Si a ascrie acést'a impregiurariloru locale, sî deosebitu ne culturei, se insiala toti acei'a, care dau crediementu acestoru impregiurâri. Mai inainte de tóte debue s scie onor. cetitoriu sî toti acei'a, cari se intereséza de sórtea acestei comune, ca nu impregiurarile locale, nice ne-cultur'a suntu caus'a mergerei comunei materialminte in apoi, ci reocuparea campieloru din Turci'a sî Bulgari'a*)—cari pâna la 1862 au fostu folosite prin oerii nostrii — prin tatari sî cerchesi, precum sî inaintarea sî regularea agriculturei in Romani'a; apoi sî tempurile — iernile — suntu caus'a de multi economi de vite au slabitu in economi'a loru. Apoi déca in atari impregiurâri, ne favorindu tempulu bietulu tieranu e constrinsu a-si cultivá sî sustiené economi'a sea, intipuiasca-si ori sî cine unde póte sa ajunga! E sciutu inse sî aceea, ca locuitorii nostrii nu potu portá economia de vite in tienutulu hotarului comunale, de óre ce comun'a Poian'a posiede facia cu locuitorii cei numerosi ai sei unu hotaru de o estensiune mica sî caus'a e ca locuitorii comunei nóstre s'au tractatu mai inainte, numai cá colonia pre teritoriulu comunei sasesci Dobarc'a.

Urmarindu mai departe acelu articulu, dlu cor. invinuesce representanti'a comunale ca nu se intereséza de scóla sî suntu renitenti in gradulu supremu. Amu voí sa scimu ca prin ce s'au aretatu representantii comunei fatia cu Rever. Domnu Protopopu renitenti in gradulu supremu, cându insusi representanti'a comunale a menitu din pestrârele administratiunei o suma considerabile pentru radicarea unui edificiu scolasticu, sî membrii comunei câtu sî preotii locali au subsemnatu sume considerabila spre acestu scopu. Déca „privilegiatii“ satului (cum i place dlui coresp. a titulá pre representanti'a comunale) s'aru fi aretatu renitenti, atunci nu aru fi spriginitu unu scopu atâtu de maretiu sî salutariu. Comun'a nóstra nu se bucura de venite asiá mari, sî totusi pre lânga aceea, ca din causele susu atinse locuitorii in presente suntu ingrigiti fórte -are de subsistinti'a loru, prin zelulu representantiloru comunei si preotimei locale — cu esceptiunea dlui coresp. — inca in anii trecuti s'a formatu unu fondu scolasticu, care acum'a se suie preste 1200 fl. v. a. sî mai este sperare ca in tempulu celu mai scurtu, pre lânga lipsele presente, cu cari se lupta comun'a sa se marésca acestu fondu inca cu 1000 fl. sî acestea s'a facutu sî se facu la indemnulu loru propriu. Afara de aceea au aretatu o activitate cunoscuta nu numai pre terenulu scolariu ci sî pre celu bisericescu, sî déca sî alte comune voru avé asemenea conducatori credemu sî sperâmu ca mai iute vomu ajunge la limanulu doritu.

Domnulu coresp. dice ca avemu in frunte patru preoti, cari i-amu potea privi cá patru faclii, inse facliele acestea — cu un'a singura esceptiune — nu imprâscie lumin'a ci intunereculu. Amu voí se scimu ca pre ce se basaze dlu corespondinte in acésta observatiune falsa? Noi scimu sî suntemu in mediulu comunei, dara preotii nostrí — aici nu avemu lipsa a descrie calitâtile singuraticiloru preoti — nu au fostu sî nece nu suntu in contr'a luminârei sî desceptârei poporului, ci totude-una sî la tóta ocasiunea au indemnatu pre poporu la invetiatura sî cultura.

Asiá preotii nostrii au pasitu cu religiositate sî pietate inaintea turmei loru, pre carea o pascu, si asiá sî implinescu detorinti'a spre carea suntu chiamatii. Prin care fapta inse se deosebesce a patr'a faclia din cele-lalte, carea dupa dlu corespondinte singuru este lumin'a Poenei, sî in adeveru elu este togm'a contrariulu.**) Dar' despre ast'a iér' la tempulu seu vomu aretá sî date; pentru acum'a numai atât'a, ca locuitoriloru din Poian'a nu ne este cunoscuta lumin'a lui. Se póte ca densulu lucra pentru luminarea poporeniloru afara din comuna, câci noi nu scimu nimic'a, nici macaru odata nu l'amu vedintu pre Amvonu invetiându poporulu; iéra déca crede cine-va, ca a facutu mai multu decâtu colegii sei, baremu numai câtu e negru sub unghia, arete prin fapte, sî atunci ne vomu plecá capulu inaintea acestei esceptiuni si inainte dlui corespondente; iér' din contra laud'a de sine sén platita n'a progresatu din nimic'a. Ací amu mai poté enará mai multe, inse suntemu mai cu reservare cá dlu corespondinte. Precum amu mentionatu mai inainte dlu corespondintie a purcesu dela o specialitate la un'a causa comuna.

Déca parintele N. D...ta a comisu vre-o nelegiuire s'au ba! accea va aretá resultatulu cercetârei venerabilului consistoriu archidiecesanu, carea insu-si densulu o doresce. Maritulu consistoriu va scí mai bine ce sa faca sî nu-i va dobuí instructiunea dlui corespondinte sî nece nu se va margini la indreptariulu dlui corespondinte.

Amu mai avé de observatu ca dupa cumu se vede prin mai multe corespondintie in diurnalistic'a romana, unii din corespondenti sî au luatu de devisa a batjocori pre preotimea nóstra de rendu la tóta ocasiunea sî fara de a avé una causa, ci amplu foile cu câte sî mai câte calumnii ne adeverate.

Domniloru, aducetive bine aminte luptele cu cari s'au luptatu sî se lupta inca preotimea româna, sî fiti recunoscatori preotimei de rendu ca-ce numai prin ea sunteti cea ce sunteti sî pentru aceea aru fi bine se crutiati mai tare preotimea, — iara nu se aruncâmu câte sî mai câte scorniture ne fundate sî prin urmare neadeverate.

primiti! primiti!

Mai multi poenari.

---

*) Aceste nu suntu impregiurâri locali? Se vede ca, „mai multi poenari“ nu cunoscu altu modn de economia de vite, decâtu celu alu poenariloru. R.

**) Asemenea e in retacire, dupa cum se vede, cor. in privinti'a „esceptiunei.“ R.

***) „Mai multi poenari“ suntu in eróre, déca credu ca cor. de mai naintesta in vre-o relatiune de clientela, cu óre cine de acolo. R.

Varietâti.

*** (Dlu Giorgiu Craciunescu), fostulu professoru de limb'a sî literatur'a romana la gimnasiulu de Temisiór'a, fiindu alesu de membru sî referinte in senatulu scolariu alu diecesei romane de Aradu, inspectorele scolariu magiaru, Ioanu Kümmer, substitui e professoru romanu la gimnasiulu din Temisiór'a, in loculu Dlui Craciunescu, pre preotulu serbescu din loculu, care e incapabile, incâtu audîmu, d'a corespunde acestei sarcine. Asié se ingrigescu domnii magiari de desvoltarea nóstra natiunale

*** (O provocare la resitintie.) Din Parisu se scrie cu datulu 24. Nov, ca academiculu Legouvé inca se tiene de partid'a acelor'a, cari respingu cu resolutiune ori ce negotiatiune de pace, sî pledéza pentru o erumpere in masse. In o conferintia, ce a tienutu-o elu in favorulu familieloru lipsite din arondissementulu alu siese-lea, se esprima astfeliu: „Cetiti tóte cartile istorice, intrebati toti seclii sî nu veti aflá nece unu esemplu, care sa arete monstruosulu faptu, ca unu poporu se regeneréza sî nimicesce in acelasi tempu, in aceeasi óra. Umilirea Franciei nu póte fi resultatulu desvoltârei regeneratiunei sale. Ddieu nu conduce popórele pre o asemenea cale. De unde ni va vení ajutoriulu, nu sciu, dar', precum a disu barbatulu de anima, care domnesce Parisulu, trebuie sa ne incordamu poterile, trebue sa resistâmu. Pentru ce?— voru intrebá asié numitii intielepti, pentru ce sa resistamu, candu totusi trebne se cedemu? Pentru ca lucrurile neprevediute potu fi partea numai a aceluia, care persevereza si resiste; pentru ca inimiculu concede ceva numai celui, care resiste; pentru ca onórea este numai a acelui'a, care persevereza. Asi salvá onórea, insemna asi salvá viitoriulu. Bine! Daca Parisulu, dupa ce a intaritu siantiuri de 17 óre lungi, dupa ce a armatu 10 forturi, a ridicatu 300,000 feciori, a fabricatu 200,000 pusce, a versatu 600 tunuri, a organisatu trei armate complete; déca Parisulu, dicu, se va aruncá in bratiele inimicului sî se va predá pre viétia séu mórte, atunci Parisulu va devení ridiculu. Se nu uitamu, ca singur'a nóstra gloria, in decursulu acestoru lune funeste din urma, a fostu sperarea Parisului. Cine ni-a datu poteri nóue, cine nea radicatu in ochii inimicului? Cine a invinsu indiferentismulu, séu inimicitiele Europei?— Aperarea Parisului? Cine ne-aru fi potutu procurá, in fine, o pace onorifica, déna nu aperarea Parisului? Se dîce, cà perspectiv'a Parisului devine pre dî ce merge mai trista. Mie nu mi se pare astufeliu. Mie metropoli'a, inchisa, incongiurata de bastione, fâra teatru, fâra gazu si rapita, prin sine insasi, de padurile ce o incongiurau, cá o veduva carea, spre semnu de doliu; nusi crutia nici chiaru ornamentulu perului, — mi se pare de o miie de ori mai splendida, decâtu in cele mai frumóse dile de serbatórie, . . . mai splendida, decâtu chiaru in tempulu espusetiunei generale, candu dede o ospitalitate asia de frumósa loiale sî de cordiale acelor'a, cari in momentulu acest'a o oprima sî sugruma. Parisulu si espuse atunci numai geniulu, asta-di inse sî espune inaintea ochiloru lumei unu ce cu multu mai pretiosu, decâtu tóte minunile industriei, ale sciintiei sî artei: si espune sufletulu.“

*** Uraganulu in Havana. Unu uraganu teribile a isbunitu la 12 ale acestei luni in insul'a Havana. Efectele lui au fostu mai desastróse la Mozanzas. Riulu a inundatu unu fobargu alu acestui orasiu, terendu cu sine totu ce intalnire in calea sea. Se dice ca 2000 persóne au peritu, déru lipseseu detaieri esacte.

Portulu Cayo-Hueso asemenea a suferitu.

La Cordenas au fostu putieni morti, déru pagubile suntu considerabile. Magasiele din portu au fostu distruse sî o mare parte din nave au pnritu.

Concursu.

Nr 476 1870.

Spre ocuparea postului de notariu comunalu in Cacov'a cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a. bani gat'a cuartiru naturalu sî 50 fl. v. a. r bonificare pentru lemne de focu se prelungesce terminulu pâna in 31 Decembre curente stilulu nou.

Concurentii au de a-si predá concursele loru bine instruate inspectoratului cercualu.

Inspectoratulu cercualu Selisce,

Sabiiu in 8 Decembre 1870.

97—1

Citatiune edictala.

Dobr'a Micu nascuta Stefanutia din Resinari de religiunea orientala ortodocsa, carea a paresitu de doi ani pre legiuitulu ei barbatu Oprea Micu sî astadi nu se scie unde se afla, se provóca prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu in terminu de unu anu sî o dî, câci din contra se va luá in pertractare actiunea barbatului ei prin carea cere divortiu sî se va decide in intielesulu canóneloru sântei nóstre biserice.

Sabiiu 22 Noemvre 1870.

Scaunulu protopresb. gr-or. alu tract. II alu Sabiiului.

Ioanu Popescu
Protopopu.

98—1

Concursu.

Statiunea a 2-a de parochu in comu'a Vinerea (Felkenyér) fiindu mai demultu in vacantia — cu acést'a se deschide concursu pâna la 13 Decembre a. c.

Emolumentele suntu

1, venitulu stolariu dela 200 familii — sî prospectu de salariu anualu dela 200—400 fl. v. a. din cass'a alodiale — care numai dupa intregirea statiunei se va defige

2, un'a parte de lemne de focu — din padurea comunale.

3. cortelu naturalu.

Doritorii de a concurge pentru parochi'a acést'a — au a-si tramite recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bisericescu la scaunulu protopopescu in Orestia pâna la susu scrisulu terminu.

Orestia 17 Novembre 1870.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Nicolau Popoviciu
Protopopu.

96—1

Concursu.

Devenindu la scól'a elementara gr. or. din Brasiovechiu vacantu postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia sî 2 stângeni lemne de focu. — se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna in 10 Decembre a. c.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a'si tramite la P. On. D. Protopopu alu Brasiovului Iosifu Baracu, in Brasiovu — petitiunile loru inzestrate: cu carte de botezu, ca suntu de religiunea greco-orientale, cu testimoniu scolasticu ca au absolvatu celu pucinu 4 clase gimnasiale, cu documentu despre purtarea loru morale sî politica, sî cu atestatu dela Maritulu Consistoriu scolariu archidiecesanu, ca suntu apti de a fi invetiatori.

Brasiovu 10 Novembre 1870.

Comitetulu parochiale gr. or. din Brasio-vechiu.

Parochulu Georgiu Persinaru
cá presiedinte alu Comitetului.

(96—2)

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Noemvre (9 Dec.) 1870.

Metalicele 5%	56	29	Act. de creditu	123	15
Imprumut. nat. 5%	65	30	Argintulu	121	50
Actiile de banca	249	25	Galbinulu	5	85

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 96. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 3/15 Decemvrie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p. 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá sí pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a sí Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sí Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sí straine-tate, pe anu 12 fl, pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sí epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Serbatórea S. Andreiu.

Sabiiu 30 Noemvre.

Intre impregiurâri, cum suntu ale nóstre astadi, cându temerile lucra asupr'a inimiloru de tóte pârtile comprimându, diu'a de o serbatóre, de care suntu legate reminiscintie dulci vine deodata sí ne incaldiesce inimile sí ne luminéza spre orientare nóua in privinti'a viitoriului Astfeliu diu'a de S. Andreiu. Acestu apostolu alu crestinatâtiei, carele au dusu in tieri departate lumin'a crestinismului, prin câte necasuri nu a trebuitu sa tréca; vedemu insa ca adeverulu propagatu de densulu a esîtu d'asupr'a acestor'a; invetiaturile lui suntu lumin'a, carea luminéza bisericei nóstre sí acést'a i serbéza pomenirea de seculi sí o va serbá câtu va stá biseric'a. Dara diu'a acést'a e pentru noi sí in altu tipu o di carea are insusîrea de a ne deslegá de temeri. Ea este o di, carea in parte e a istoriei nóstre bisericesei sí natiunali, pentru ca de dens'a este legatu numele archipastoriului nostru prévenerat **Andreiu**, carele in cele mai critice tempuri a aparutu, si a traitu, sí traiesce, a lucratu sí lucra neobositu in mijloculu nostru. Diu'a de adi nunumai ca ne amintesce acésta salvifica impregiurare, dara ne aduce aminte ca individii sí natiunile nici odata nu au dreptulu de a se crede invinsi de temeri, fia ele de ce natura aru fi, pentru ca ideile mari, adeverurile neresturnabili, aiba ele tóta lumea in contra-le, in fine totu triumfézá; diu'a de adi ne spune, ca de idei salutarie de adeveruri neresturnabili radiemându-se cine-va a câstigatu seguranti'a cea mai firma pentru intreprinderea sea. Ea ne sioptesce, déca nu ne spune, ca dela noi aterna cá sa vedemu ori ce temeri vomu avé delaturate, sí dreptatea sa o vedemu triumfatória.

De asemenea idei credemu ca a trebuitu sa fia toti cei ce au serbatu aici sí dupa cum audimu cei ce a serbatu in departare diu'a de 30 Noemvre.

Cá sa véda publiculu nostru cetitoriu din departare, ca asiá au trebuitu sa fia petrunsi românii de aici, vomu referá simplu despre cele petrecute in acestu anu cu ocasiunea acestei dile.

In presera la 4 óre s'a seversîtu servitiulu Ddieescu de séra la tóte bisericile gr-or.; in cetate insa, unde erá adunata in biserica junimea clericale sí pedagogica sí credinciosi din tóte clasele societâtiei nóstre, s'a seversîtu acestu serviciu cu deosebita solemnitate, luându parte la seversirea lui P. Vicariu archiepiscopescu, protosincelulu Nicolau Pop e'a sí dintre asesorii consistoriali sí professorii institutului archidiecesanu pedagogicu teologicu. Acést'a in biseric'a din cetate. Mai tardîu la 7 óre in sal'a cea mare a seminariului, care astadata a fostu pré mica, in fati'a unui publicu numerosu de ambe secsele, junimea nóstra clericale pedagogica s'a produsu cu cantâri corali o cuventare festiva sí declamatiuni*). Cuventarea a fostu insufletitória; cu deosebire inse a inaltiatu splendórea serbatorei chorulu, carele avù dispusetiunea cea mai buna sí de aceea armoni'a cantâriloru esecutate de densulu a fostu intréga.

In diu'a de 30 Noemvre s'a saversîtu serviciulu ddieescu de diminéti'a impreunatu cu St'a liturgia solemnu cá sí servitiulu ddieescu din preséra, asistându pre lânga junimea nóstra unu publicu numerosu.

Suntu simple trasurile acestei descrieri. Dara ele suntu in stare sa esprime simtiemintele aceloru ce au participatu la densele. Simtiemintele aceste suntu unu ce, ce se sustragu condeiului descrietoriu. Ele se infatisiéza mai bine cându dicemu ca precându chorulu ce a cântatu tóta liturgi'a, a cântatu armoniosulu imnu „Pre stapânulu sí archiereulu nostru Andreiu“, poporulu a petrecutu cu anim'a sí cu gur'a acésta cântare.

Brasiovu 30 Noemvre. Serbarea S. Andreiu s'a seversîtu in tóte bisericile nóstre de aici. Poporu a fostu in tóte fórte numerosu. Festivitatea ce mai frumósa a fostu in biseric'a din Scheiu de S. Nicolae unde servitiulu Ddieescu s'a seversîtu de mai multi preoti, la care au asistatu tinerimea din tóte scólele nóstre greco-orientali de aici cu corpulu profesoriloru in frunte, negutiatorimea nóstra sí multu poporu. Dupa servitiulu Ddieescu corpulu profesoriloru cu dlu directoru Dr Mesiota in frunte, efori'a scolaria cu presiedin'e seu in frunte si negutiatori in numeru mare s'a presentara la Préonoratulu Domnu Protopresbiteru unde se depusera cá si in alti ani felicitarile de dreptate câira Escelenti'a Sea Présântitulu Parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu. Cu acést'a se fini festivitatea cea atâta de placuta pentru noi brasiovenii, credinciosi fii ai Metropoliei nóstre mane si in specie ai archidiecesei a acestei Metropolie.

Evenemintepolitice.

Centrulu vietiei polítice din monarchi'a austro-ungurésca este astadi Pest'a. Aci suntu delegatiunile, representati'a imperiului, dara aci are sa se decida astadi sí sórte cabinetului ministeriale din Cislaitani'a. Ministerulu Potocki si-a datu demultu dimissiunea sí demisiunea acést'a a si fostu primita. Nemtii de dincolo suntu nemultiamiti si cu sórtea care a adusu lucrurile acolo incâtu sa vina ei la Pest'a sa desbata despre cestiuni vitale de a le imperiului si nai putienu le vine inse la socotéla ca Potocki a caletoritu la Pest'a spre a demissiuná sí ca acolo are sa decida ce cabinetu sa capete Cislaitani'a. „Constitutionalii“ de acolo dau espressiune acestui necasu in foile loru sí espressiunea acést'a semana adese ori unei manifestatiuni carea are mai se dica ca suntu satui de cele ce se petrecu in monarchia sí aru dorí o schimbare radicale. Ceea ce facu „constitutionalii“ cu óre care genare junimea mai naiva o da pre fatia in demustratiunile ei germanistice. Ea merge pre calea tierteloru diametrale orbisiu, sí cá sa íntrebuintiâmu cuvintele rep. Dr. Berger citate de diuariulu „Der Osten“ in nrulu 50 lucra la disolutiune.

Unu altu evenementu demnu de inregistratu e „Promemori'a“ natiunaliloru dà Boemi'a catra cancelariulu Beust, in care facu espusetiune despre situatiunea politica. Promemoria acést'a o motivésa respectivii prin impregurarea ca ei nu au alta ocasiune de a-si aduce dorintiele loru la cunoscintia. Ei persistu de a-si regulá afacerile loru cá natiune cu monarchul lorn legitimu sí arata simpathiele loru câtra Franci'a, sí in fine recomenda cá Austri'a sa nu si puna in jucu esistinti'a sea prin o opusetiune fatia cu intentiunile Russiei in cestiunea orientului respective a mârei negre. Nu intielegemu ce representatiuni a celoru lalte natiuni intielegu natiunalii din Boemi'a, cându vorbescu de ele sí nu scimu inca cugetele loru suntu infiintiarea unui trialismu cu representantie in Vien'a, Prag'a sí Pest'a.

Imperiul germanu e gat'a. Parlamentulu federatiunalu in Berlinu a votatu numirea de „imperiu“ pentru federatiune si de „imperatu“ pentru presiedintele federatiunei, carele e regele Prussiei.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 23 Noemvre o redeschide presiintele Somssich la 10 óre.

Dintre ministri au fostu de facia : Andrássy, Lónyös, Gorove, Horvath, Kerkápoly sí Szlavy.

Dupa finirea formalieloru trece cas'a la ordinea dilei; la care sta continuarea desbaterei despre propunerea lui Zsedényi. In siedinti'a de astadi ia parte la desbaterea acést'a K. Ghyczy, Fr. Deak, K. Tisza sí Hoffmann. Ministru presiedinte Aandrássy vorbindu mai antâiu la objectu se intórna contr'a opositiunei si o ataca intr'unu tonu vatematoriu. Ar. Máttyus protestéza contr'a tonului suveranu sí vatematoriu, in care a vorbitu presiedintele ministriloru. Acus'a lui contr'a opositiunei aru fi nebasatu sí vorbitoriulu trebuie sa o respinga cu indignatiune. Dupa aceste vorbescu S. Vukovich si E. Madarász. In siedinti'a de mâne se va face votare nominale. Incheierea siedintiei la 3 óre.

In 24 Noemvre tienù cas'a deputatiloru o siedintia scurta, in care se respinse, votisanduse, propunerea lui Zsedenyi cu majoritate mare. In siedinti'a acést'a se mai resolvi unele cestiuni de interesu secundariu sí dupa accea se incheia la 12 óre.

Siedinti'a din 29 Noemvre o deschide presiedintele Somssich la 12 óre. Pre fotoliele ministriloru: Andrássy, Horváth, Festetics sí Eötvös.

Mai antâiu se autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia, ca deputatii conte. I. Szapáry si I. Farkas si-au presintatu mandatele. Mandatele se transpunu comissiuei verificatóre. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni cari dimpreuna cu ale deputatilorn G. Szüllö, I. Madarász, G. Klapka sí Aar. Szilady se transpunu comissiunei de petitiune.

M. Uerményi indrépta catra ministrulu de cultu sí instuctiune o interpelatiune, privitóre la cumpararea galeriei Eszterhaz-iana. Referentulu comitetului de petitiuni M. Uerményi ascerne programele numerulu 26, 27 28 a petitiuniloru resolvite si reportéza totu odata sí despre 2 petitiuni preferente, privitóre la incuviintarea unei concesiuni

*) Ceste din urma au fostu bine esecutate, dara dupa parerea nóstra nu destulu de potrivitu alese.

spre regularea unui fluviu la dóue cumune transilvanene.

Cas'a incuviintiéza.

La ordinea dilei sta alegerea unui membru in delegatiuni si a unui notariu.

Resultatulu alegerei se va publicá in siedinti'a prossima, care se va tienea mâne la o óra.

Incheierea la $^1/_4$ 2 óre.

In siedinti'a din 29 Noemvre se alese in loculu deputatului croatu Anker, care demissiunase, in delegatiune A. Parcsevits.

Siedinti'a din 30 • deschide presiedintele Somssich la o óra. Dintre ministri; Horváth si Kerkapolyi.

Se autentica protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia ca deputatulu D. M. Falk si-a presinatu mandatulu; se va transpune comissiunei verificatóre.

Mai mult deputati ascernu petitiuni care tóte se tramitu comssiunei de petitiuni.

Referentele comitetului financialu Kol-Széll reportéza in numle acestui comitetu despre proiectele de lege de contributiune ascernute de ministrulu de financie si recomanda primirea loru. Raportutu se va tipari si transpune sectiuniloru.

Referentele comisiunei verificatóre anuncia ca deputatii I. Farcas si conte I. Szapáry s'au verificatu pre langa resev'a de 30 dile pentru ascernerea vre unui protes contr'a alegerei loru.

Incheierea la 2 óre. Diu'a si ór'a siedintiei prossime se va publicá.

Din adunarea scaunala a Sabiiului.

Sabiiu 6. Decembre.

Siedinti'a representantiei scaunale a Sabiiului se potù deschide de presedintele, primariulu Gibel, d'abia la 10 óre, din caus'a intardierei unoru membri. Presiedintele nuncia in o scurta vorbire de deschidere, ca comitetulu, alesu de adunarea scaunale constituanta in 28. apr. a. c. in intielesulu § 10. a statutului provisoriu a facutu impartasire despre acea, ca materialu inescutu parte mare e desbatutu si prelucratu spre ascnere; prin urmare adunarea presinte e conchiamatu pentru de a desbate despre objectele aceste; intre re, se intielege, loculu primu lu ocupa prefigerea regulamentului, fâra de care in genere nici o co. poratiune mai mare nu-si potu urmá desbaterile sele.

Dupa aceste cetesce notariulu Fleischer protocolulu siedintiei din 28 Apr. a. c. Se incuviintiéza fara observatiuni.

La invitarea presiedintelui reportéza referintele Fr. Gebbel despre objectulu primu alu siedintei de astadi propusu de comitetu la ordinea dilei, privitoriu la proiectulu unui regulamentu. — Referentulu accentua, ca elaboratulu comitetului se baséza pre conclusulu adunarei scaunale precedinte si pre dispositiunile respective ale statutului provisoricu. Comitetulu s'a sirguitu din tóte poterile a corespunde problemei sele.

La propunerea Dr. Zekeli, deóre ce proiectulu se afla de mai multe dile in mânile membriloru, se trece indata preste cetirea prima la desbaterea speciale.

Din caus'a perderei de tempulu se transpune corectur'a stilistica a tecstului romanu, despre o propunere facuta de M. Bekessi si intregita de referentele, comitetului.

In decursulu desbaterei speciale despre regulamentu, care in fine s'a primitu tocma dupa cum s'a propusu de comitetu, luara de repetite ori cuventulu membrii Ciurianu, C. Schneider, adv. Preda Dr. Zekeli, M. Bekéssi, Dr. Borcia, Prof. Schuller-Libloy, Not. Mutiu, Prof. Klein si altii.

Dupa primirea proiectului amintitu ascerne referentulu Gebbel urmatórele dóue propuneri ale comitetului; 1. Regulamentulu sa capete indata valóre, 2. Adunarea scaunala sa-si aléga inca in decurgerea sessiunei aceste cei 6 notari. Ambele propuneri se primescu unanimu.

Presiedintele comunica, ca cei doi representanti din Boiti'a si-au depusu mandatulu si ca in loculu loru s'au alesu dnii Elie Macelariu si protopresb. Ioane Hanea. Protocólele de alegere ale acestoru doi dnii se transpunu comissiunei verificatóre.

Presiedintele amintesce de objectele numeróse, care ascépta o resolvire urginte si intréba adunarea, ca aplecata e a tinea si dupa amédi o siedintia?

Redeschiderea siedintiei se decide la 4 óre.

Dupa aceea se predau siedulele pentru alegerea celoru 6 notari si la 1 óra se incheie siedinti'a.

Dupa redeschiderea siedintiei, care in urm'a impregiurarei, ca comissiunea insarcinata cu numerarea voturiloru nu si-a potutu implini lucrulu, s'a facutu numai la 5 óre, se publica resultatulu alegerei. Se alesera; Dr. Borcia, adv. Preda, Dr. Conradt, Not. Mutiu, Stenzel si adv. Fr. Schneider.

Presiedintele invita pre alesii asi ocupá locurile in burou si comunica ca cá membru alu comissiunei pentru esamenele de statu trebuie sa ia parte la o atare comissiune si ca aru incredintiá presidiulu presiedintelui comitetului, H. Kästner, invita inse adunarea scaunale a-si pronuntiá parerea despre substituirea acést'a.

Fr. Gebbel documentéza cu statutulu prov. in mana, ca designarea-loctiitoriului se tiene de competinti'a presidiului.

Kästner ocupa presidiulu si impartasiesce intre altele ca comissiunea verificatóre face propunerea, considerându alinea a 2-a a §. 7 din statululu prov. in poterea cârui'a la casu cá unu postu de deputatu sa devina in vre-unu modu in vacantia, are a pasi in loculu acest'a acel'a (fâra alegere) care a intrunitu la alegerea dintâiu voturile cele mai multe dupa fostulu alesu si considerânda mai departe, ca dupa statutulu prov. alegeri se potu face numai cu interventiunea siefului de jurisdictiune séu locotienetoriulu lui, prin urmare alegerea in Boiti'a adusa la cunosciintia in siedinti'a antimeridiana nu e legale, a nu verificá pre dnii Hanea si Mccelariu si a rogá presidiulu, a luá mesurele necesarie, cá acei'a sa inlocuiasca locurile vacante, cari au intrunitu mai multe voturi dupa fosti deputati.

Dr. Borcea face contr'a propunerea.

Dupa o scurta desbatere se respinge contr'a propunerea acést'a si se primesce propunerea comitetului verificatoriu.

La propunerea comitetului se verifica representatii din Mohu, Ioane Slovescu si Simeone Iancu.

Dr W. Zekeli referéza in numele comitetului despre afacerea casei orasienesci din strad'a Turnului sub nr. 955, care s'a folositu cá carcere. Ministeriulu ungurescu a impusu municipiului a se ingrigí de o localitate apta pentru criminalisti câtu si de spesele impreunate cu ei. Comitetulu face deci in privinti'a acést'a trei propuneri pre care si noi le vomu reproduce aici in scurtu: 1. Adunarea scaunale se róga, pre lânga ascernerea unui protestu la diet'a Ungariei contr'a acelei mesure a ministeriului ung., magistratulu, cá sa erueze deocamdata pâna la regularea referintieloru municipale pre teritoriulu sasescu, unu localu aptu si sa lu inchiri-

---

FOISIÓRA.

Viéti'a familiare in paganismu, evreismu si crestinismu.

(Prelegere publica de Z. Boiu.)

Cetita de autorele in 19 Nov. (1 Dec.) 1870.*)

(Urmare.)

Venimu acum la Romani. Poporulu romanu este in istoria representantele poterei, alu demnitâtiei, alu intielepciunei, alu dreptului si alu dreptâtiei, precum este celu grecescu representantele frumosului, alu gustului esteticu. Cu bucuria vedemu si marturisimu cu deosebire noi Românii despre marii nostri strabuni, ca nici unu poporu paganescu inainte de Christosu n'a cunoscutu atâtu de bine si n'a sustînutu la atât'a inaltîme demnitatea vietiei familiari, cá Romanii. In adeveru dóue obiecte suntu legate cu legaturi nedeslegabili de sufletulu vechiului Romanu: patri'a, statulu — respublica, si cas'a,—familia, domus; cést'a i erá loculu de pregatire pentru serviciulu acelei-a, precum aceea eráaperatórea si scutitórea cestei-a. La Romani cas'a in adeveru aveá valórea unui sanctuariu, alu cârui preotu erá tatalu — pater familias —, alu cârui geniu scutitoriu si fericitoriu erá mam'a, —mater familias. Pentruca la Romani singuri din tóte popórele pagâne ale vechimei femei'a nu erá sclava, cí dómn'a casei. In tempurile mai vechi ale Romei nici ca erá concessa poligami'a, dar si mai tardiu caracterulu celu tare si simtiulu celu sanatosu alu Romaniloru sustinù monogami'a, si inca intr'o astfelu de intregitate si curatîme, precum nu o mai gasimu nicairea in lumea vechia, cu unic'a esceptîune dóra Evreiloru. Barbatulu romanu vedeá idealulu seu in serviciulu statului si asiá parte mare absentá de acasa, petrecendu cu afaceri publice in foru, in capitoliu, la tribunale, in adunârile poporului. Acasa insa veá pre soti'a credinciósa, a cârei onóre si bucurerá crescerea pruncilorn si administratiunea casi. Acolo steteá femeea romana in cas'a familiei numita atriu, impreuna cu pruncii sei, impregiuru ei servele torcendu si tiesendu, ear prin scrine pretióse prin pareti steteau statuele dieiloru si prin ne frumóse se pastrá cenusi'a reposatiloru parinti si rudenii; acolo femeea romana cá unu intieleptu cârmaciu conduceá lucrurile si — ceea ce este fórte insemnatu! — vorbirile tuturoru. Pentru-ca femeea romana a aceloru tempuri de auru nu erá numai ascatórea pruncilorn sei, precum dorere vedemu in tempurile de mai tardiu, si precum si mai dorem esperiàmu nu arareori si la unele din stranepótele seu, mai cu séma dintre Dunare si Carpati, cí erá mam'a loru in tóta poterea cuventului. Intr'o scriere classica latina de pre tempulu lui Christosu su si de mai tardiu se dice despre acést'a: „Indata dela inceputu fiiulu Romanului, nascutu dintr'o casta, nu se cresceá in chili'a unei doice plat e cu bani, cí in pól'a si la sinulu mamei, si glori'a cea mai inalta a acestei-a erá, a portá grija de cas'a ea si a servi pruncilorn sei. Totdeodata se alegeá o matróna inrudita, si naravuriloru celoru probate si repetate ale acestei-a se incredintiau tóte mladitiele familiei, si se priviá cá pecatu, a vorbí in presenti'a loru cuvinte triviali séu a face lucruri necuviincióse. Si nu numai lucrurile si ocupatiunile serióse, cí charu si recreatiunile si jocurile baietiloru le conduceá acésta matróna cu óre-care santitate si sfiéla pia.“ Seriositatea Romanului, cârui-a nimicu nu i erá mai uritu decâtu petrecerea tempului cu nimicuri, aduceá cu sine, cá si educatiunea pruncilorn se i fia o afacere câtu se póte de seriósa; de aceea cunoscendu elu influinti'a cea mare, ce au cuvintele si esemplele celoru crescuti asupr'a fragedeloru inime ale copiiloru, se feriá cu totdeadinsulu, a dá pruncilorn sei vreunu esemplu reu, si se siliá din contra, a face pre fiii sei martori virtutîloru parintesci. Din acésta tendintia intielépta se nascura proverbiele cele frumóse si pline de adeveru pedagogicu: „Maxima debetur puero reverentia!“ adeca: Copilului se cuvine cea mai mare reverintia!“ si iérasi: „Peccaturo tibi obstet filius infans!“ va se dica: „Fiindu aprópe a pecatui, se te retina dela acést'a pruncutiulu teu!“ si iarasi: „Nil dictu foedum visuque haec limita tangat, intra quae puer est!“ adeca: „Nimicu, ce e uritu la vederc si la audire, se nu tréca preste pragulu usiloru, unde suntu copii!“ Lucrandu astfelu tatalu si mam'a in armonia, cu seriositate si cugetu curatu la educatiunea pruncilorn loru, ce mirare, déca vedemu resarindu din cas'a romana, cá dintr'unu stratu binecultivatu, cele mai frumóse virtuti: veneratiunea dieiloru, onorarea parintîloru si a celoru betrâni, respectarea legiloru si institutiuniloru patriei, apoi castitatea, simplitatea, laboriositatea, dreptatea, iubirea adeverului, curagiulu barbatescu si iubirea cea ferbinte de patria si de libertate! Romanii au inventatu si cuventulu „pietate“, care dór nici unu poporu din lume nu lu mai are, si prin care se intielege respectulu, iubirea, multiemit'a si tóte simtiemintele cele bune ale fiiloru câtra parinti. Romanii au inventatu si maxim'a aceea pedagogica, carea s'a facutu renumita in tóta lumea: „Mens sana in corpore sano!“ — adeca: Minte sanatósa in corpu sanatosu! Din asemenea case romane a esitu eroulu Coriolanu, carele mai bine a suferitu insusi mórte, decâtu se implante pumnariulu radicatu dejá in inim'a mamei sele Rom'a. Din asemenea case a esitu Fabriciu, pre carele nici aurulu, nici amenintiârile regelui Pyrrhu nu lu potura induplecá a se face tradatoriu de patri'a sea. Asemenea Cincinnatu acel'a, pre carele cautandu-lu Romanii, cá se lu faca intr'unu tempu de periculu mare dictatoru, lu aflara la câmpu arandu cu mânile sele unu locsioru mostenitu dela parinti, si care lasá córnele plugului, spre a incinge sabi'a de beliduce, si dupa ce delaturà periculului, iér acatiá sabi'a in cuiu si se apucà de plugulu seu. Asemenea si Curiu Dentatulu, pre carele cautandu-lu solii imperiului samniticu, cá se incheie pace cu Romanii, lu aflara intr'o cascióra modesta, gatindu-si cu mânile sele o bucata simpla

*) In nr. 95. pag. 379 a se ceti „(secululu 9—6 naiute de Christosu.)

eze in numele municipiului pre lânga o chiria moderata; 2. magistratulu sa efepluiasca, déca nu va aflá altu localu, cá comunitatea orasienésca sa lase localulu de pâna acum'a inse pre lânga chiriu sî sa incheie contractulu de inchiriare in numele municipiului; 3. spesele le va portá pre jumetate comun'a orasienésca, pre jumetate comunele scaunale sî se voru repartí in proportiunea contributiuniloru directe.

Dr. Borcia e contr'a unei desbateri deosebite a propuneriloru acestor'a sî doresce, cá sa se desbata deodata cu cestiunea contribuirei la spesele administrârei.

Contr'a Dr. Borcia vosbescu prof. Klein sî referintele; respingendu-se acésta propunere se trece la desbaterea despre propunerile facute de comitetu.

Pre cându adv. Pred'a pledéza pertru acceptarea primei pârti a propunerei 1. privitóre la tramiterea unei representatiuni la diet'a ungurésca, iéra altu representante alu unei comune scaunale propune respingerea propunerei 1. intrege — apera referentulu, apoi Schochterus sî preot. Malmar propunerea 1.

Votanduse se respingu contr'a — propunerile sî se primesce propunerea 1. a comitetului, asemenea sî propunerea a 2. dupa o scurta desbatere.

La propunerea 3. a comitetului vorbescu Malmer sî C. de Hannenheim, care propunere se radica la conclusu.

Contr'a acestui conclusu anuncia Ciucianu votu separatu.

Referentulu cetesce dupa aceea proiectulu relativu la representatiunea decisa cu primirea propunerei 1. a comitetului.

Proiectulu se primesce, dupa ce vorbescu mai intâiu preot. Malmer, preot. Fusz, Mutiu sî referentulu.

In fine face preotulu Fusz, considerându starea decadiuta sî misera a drumuriloru districtului o propunere in urm'a câreia sa se róge adunarea sc. de magistratu cá sa ascerna in graba unu proiectu relativu la o reperetîre nóua, justa sî corespnndietóre poteriloru particulari a drumuriloru districtuali.

Acésta propunere se transpune comitetului spre desbatere.

Situatiunea Romaniei.

Din nenorocire Romani'a n'a avutu unu asemenea guvernu. Cându camer'a deputatiloru a emisu acelu votu mai multu de câtu imprudentu, pre bancile guvernului nu erá nici patriotismu, nici intieligintia; erá unu omu nascutu, crescutu sî imb trenitu in cinismulu politicu, carele nici odata n'a sciutu nici de unde purcede nici unde are s'ajunga unu omu care precumu sî-a risu de conventîunea din 1858 asemenea 'si ride astadi de constitutiunea din 1866, unu omu carele cá sa se mântîe la putere a pactisatu sî a insielatu tóte partidele si carele dupa ce astadi se radiema pre d. Nicolae Ioanescu cá se mai aiba dile, mâne neaperatu se va radiemá pre d Ionu Manu, trecendu asiá de la centrulu lui Boerescu sî lui Costaforu la jun'a drépta, de la jun'a drépta la o parte din fractiune; sî de la fractiune la batrân'a drépta, spre a se inecá apoi intr'o lovitura de statu fâra scopu sî fâra resultatu. Sa mai vorbimu de junii sei colegi, facendu pre banc'a ministeriale teme de colegienu? Unulu declarându ca guvernulu vá urmá o politica de rassa, totu elu in tempulu Ministeriului Braténu luându in derisiune pâna sî cuventulu de romanismu; unu altulu perorându ca acolo unde va fâlfâi drapelulu Franciei, va fâlfâí sî drapelulu Romaniei. Sermana Francia sî sermana Romania! Dar déca aceste declaratiuni câtu de imprudente, aru fi fostu macaru sincere! Insa totu in aceea dî ómenii carîi si-au intardiatu preumblarea la sloséu'a Chiselefu au pututu intr' amurgulu vedea pre aceiasi ministri, unulu dupa altulu, intrându in casele repausatului Filipescu Vulpachi, pre frontispiciulu câror'a atârna armele confederatiunei germanice de Nordu, sî facendu escuse ca n'au avutu ce face.

Sî déca ne-aru fi permisu sa aruncâmu o ochire indiscreta in portfoiulu comitelui de Bismark póte ca amu gasí mai multu de câtu o nota din Bucuresci cuprindiendu regrete, scuse sî ce este mai gravu, invinovatîri asupr'a natiunei române, care este neguvernabila sî care spre a fi vindecatu de ból'a francesomaniei are nevoia de o cura radicala. Ministrii nostri in curendu ne voru aretá in ce consta acésta cura, pre cine are sa vindece sî pre cine are sa omóre. Mai trebuie sa mai vorbimu de voiajulu misteriosu ce de curendu a facutu D. prim. Ministru lipsitu de la postu mai multe dile dupa dicerea „Monitorului"? Sî dupa ce amu aretatu purtarea neromanésca a ministerului in facia cu positiunea nóstra internationala, cu Germani'a sî cu regulele prudentiei celei mai elementare, ne permitemu a atinge sî conduit'a putienu intielépta a opositiunei din Bucuresi, fie alba, fia rosie. Ce insemnédia sî ce profitu realu sî practicu potu aduce pentru Romani'a injuriile pre care in tóta diu'a sî neintreruptu le arunca pressa albarosie in contr'a natiunei germane in generalu sî in deosebi in contr'a regelui Prussiei, a barbatiloru de statu sî a soldatiloru Germaniei? Socotescu oposantii rosi sî albi ca prin acést'a isi arata devotamentulu loru câtra Franci'a. Dar' Voda-Cuz'a a urmatu pururea o politica francesa sî in periodulu dela 1856—1866 Franci'a a aparatu drepturile sî interesele Romaniei cu totulu altfeliu de cum le a aparatu de la 1866 sî pâna la 1870. Ei bine, cine mai multu de câtu albii injurau pre atuncea pre Napoleonu sî Franci'a? Asemenea in timpulu ministeriului Golescu Brateanu, nu ne prea aducemu aminte ca pres'a rosia sa fi fostu o mare aparatóre a Franciei a politicei sele. Nu suntemu dara in dreptu a dice ca tóte acele manifestatiuni in favórea Francei, pre de o parte si tóte acelea injuri pre care pre de alta parte pes'a oposanta le adreséza in contr'a Germaniei nu suntu de câtu aplicati'a proverbului romanescu, proverbu trivialu dara de multe ori adeveratu: ple siao'a sa intieléga iap'a? Esaltâmu pre Franci'a cá sa scapamu de dinasti'a prussiana pre care totu noi la 1866 o declararamu de dinastie latino — occidentala. Injurâmu pre regele Prussiei a sa lovimu pre Carolu de Hohenzollernu.

Cu pasiunile, cu urle sî cu slabiciunile nóstre noi nu servimu pre Franci'a nici pre Romani'a; pregatimu numai grozve furtuni din mijloculu câror'a ne póte salvá numai provedinti'a séu noroculu Romaniei, déca nu cumva sî acést'a s'a obositu de noi. Sî ce trebuí sa gândimu, sî câtu trebuie sa ne ingrijimu, câ.u vedemu ca la acestu concertu de injurii in contr'a Germaniei, ia parte sî pres'a subventionata! Sî in asemene casu fâra sa voimu nu se cuvine a ne face intrebarea: Qui trompe-t-on? (cine este insielatu).

Facendu-ne acésta intrebare, venimu la tristulu resultatu, ca in de'nafara suntemu reu, fórte reu, si ca in viitoriulu congresu sî biruitorii sî biruitii voru fi in contr'a Romaniei, câci unii nu voru putea sî alti nu voru voi a ne ajutá.

Ne avendu spriginu intre marele puteri a le Europei, guvernulu nostru gânditu-s'a elu macaru la o mpreuna iutielegere cu guvernele sî cu popórele orientale frati cu românii, de durere in trecutu sî

---

tieranésca, carele inse cu tóte acestea refusà cu demnitate aurulu, ce i lu oferira acei-a,— sî multi altii, ale câroru nume nu ajunge tempulu a le insîrá aici. Asiu fi inse nedreptu, déca, amintindu de acesti barbati gloriosi, nu asiu pune o cununa de lauru sî pre capetele femeiloru romane de pre acele tempuri, cari emulau cu barbatii in marimea spiritului sî a inimei. Cine nu si-aduce aminte de Lucreti'a, carea deonestata prin forti'a brutale a fiiului regelui Tarquiniu, si-infipse cu mân'a sea pumnariulu in peptu, provocandu prin juramentu solenu pre sotiulu sî rudeniile sele la resbunare infricosiata! Cine n'a admiratu pre Virgini'a, carea rapita de decemvirulu Appiu Claudiu, spre a devení victim'a unei cupidine spurcate, a priimitu mai bucurosu junghiare chiaru de mân'a tatalui seu, decâtu a se face sclava rusînei! Fâra indoiéla este unu testimoniu de lauda pentru poporulu romanu, ca elu a tinutu atâtu de multu la onórea sî santitatea vietiei familiari, incâtu pentru aceste fâradelegi, intentate asupr'a duoru femei romane, s'a rescolatu intregu, a prinsu armele in mâna sî nu le a depusu, pâna candu n'a facutu resbunare sangerósa, la cea d'antâiu alungandu din Rom'a pre regele cu fiii sei, iér' la a dóu'a trantindu la pamentu institutiunea decemviriloru. Apoi numele Corneliei, alu mamei Grachiloru, cui nu i este cunoscutu? Alu acelei Cornelie, carea amicei vane sî infumurate, ce doriá se i véda argintariile sî aurariile, i puse inainte pre cei doi fii ai sei, Tiberiu sî Caiu, dîcendu-i: „Eata pretiósele mele!" sî carea in adeveru asiá educà pre fiii sei, incâtu amendoi au devenitu ómeni mari, cu numeni nemoritóre in istori'a Romaniloru, câci amendoi au traitu sî au moritu pentru patri'a loru, pentru poporulu loru. Cu dreptu cuventu dar „virtus romana" de pre aceste tempuri erá laudata in tóta lumea.

Insa cu crescerea cea colossale a imperiului incepù a scadé acésta virtute; resbelele cele necurmate selbatacira inim'a Romanului, invingerile cele multe lu sumetîra, prâdile cele bogate, ce curgeau la Rom'a din tóte pârtile pamentului, inavutîra pre multi preste mesura, sî resfetiurile de totu felulu ale orientului i stricara naravurile cele curate. De ací se nascè turburarea fericirei casnice, de ací urmara molciunea sî luxulu, care din urma mergeá adesori pâna la nebunia. Femeile d. e., pre lânga nenumeratele parfumuri, rumeneli sî alti articuli de toaleta, platiti cu sume de bani, pe lânga hainele cele preste mesura scumpe, ce li le carau negotiatori avari din tóta lumea, pre lânga scaldele cele sumptuóse, pre lânga multimea cea cu totulu de prisosu a serviloru sî serveloru, si-presarau nesipu de auru pre capu, cá se sî prefaca perulu celu frumosu negru, ce sî astadi lu admirâmu la Italieni, in blondu séu galbinu, parendu-li-se acest'a mai frumosu, pentruca erá ce-va deosebitu. Lucullu, care câudu voiá se prandiésca stralucitu, dîceá bucatariloru sei, ca astadi Lucullu va se prandiésca la Lucullu, fù cercetatu odata la tiéra de Pompeiu si Cesare, sî indata le gatì o cinisióra pretinésca, ce costà dupa banii nostri 15,000 florini. Sull'a tractà odata mai multe dile Rom'a intréga — 1 milionu de ómeni — cu bucatele cele mai alese sî cu vinurile cele mai scumpe, sî sumeti'a lui asiá fu de mare, incâtu totu, ce remaneá dela mese, demandá a se aruncá preste nópte in riulu Tiberu, cá sa nu se para cum-va, ca pune pre mese remasitiele din diu'a de mainainte. Cesaru dispuse, cá teatrele, ce cuprindeau dieci de mi de ómeni, sî cari pâna atunci erau deschise deasupr'a, sa se acopere cu tapete de porfira, cá se nu strabata sórele, ear pentru recreatiunea privitoriloru facù a se stracurá prin masine maiestrite asupr'a loru o ploitia merunta de ape mirositóre. Hirtiu spesá numai pentru intretînerea pesciloru sei in lacuri câte $^1/_2$ milionu florini pe anu. Au nu aveá dreptu dar betrânulu Catone, câudu strigá, ca o cetate, unde e mai scumpu unu pesce decâtu unu bou, trebuie se péra! Acestea despre luxu; ear câtu pentru selbatacirea naravuriloru ajunge a amintí despre crudel'a tractare a sclaviloru. Acesti-a in tempurile din urma trebuiau sa se lupte in circuri sî sa se ucida unii pre altli pentru desfetarea poporului demoralisatu, ba de multe ori trebuiau sa se lupte cu férele cele mai crude, ce se slobodiau flamende asupr'a loru, sî séu se'nvinga séu se péra. Viéti'a acestoru nefericiti atâtu de putînu erá considerata, incâtu Pollione odata pentru o gresiéla mica demandà, a se ucide o multîme de sclavi de ai sei, a se taiá in bucâti mici sî a se aruncá in lacuri spre ingrasiarea pesciloru. Ear despre moliciune me marginescu a amintí numai o singura impregiurare. Pe câudu in tempurile cele d'antâiu ale Romei, câudu acést'a erá incungiurata de óstea regelui Porsenn'a, junimea romana salvà patri'a de perire, conjurandu-se intr'o federatiune cu devis'a: „Invingere au mórte!" pre atunci in tempurile din urma ale republicei Cesare invinse pre contrariulu seu Pompeiu la Farsalu (la a. 48. n. de Christosu) tocmai din caus'a moliciunei armatei acestui-a, ce constá parte mare din tineri romani de familii inalte. Câci de-sî armat'a lui Pompeiu erá de dóue ori asiá mare, Cesare sciindu ca aceea constà parte mare din coconasi molicei, demandà — se dîce — duriloru sei soldati, se lovésca totu in fetiele inimiciloru, fiindu convinsu, ca acesti-a mai bine voru fugí decâtu se sufere a fi slutiti la fatia sî astfelu se sî pérda frumseti'a corporala. Sî asiá s'a sî intemplatu: sîrurile cocoasîtoru, vediendu ca soldatii lui Cesare nu sciu de gluma, o luara la sanatós'a, sî Cesare castigà o invingere stralucita decidiatóre. Cum va fi fostu viéti'a familiare in asemenea împregiurâri, ne potemu intipuí. Rom'a devenise unu arbore giganticu, insa rosu la radacina sî putreditu; aveá se vina unu ventu, sî elu trebuiá se cada. Ventulu a venitu in form'a popóreloru barbare dela medianópte, sî Rom'a cadiù, — nu prin poterea ventului, ci in urm'a putrejunei sele dinlauntru. Câci este o lege eterna in istori'a omenimei, ca virtutea inaltia unu poporu, ear vitiulu lu surpu la pamentu; virtutea insa sî vitiulu ambe au radacinile loru cele mai afunde in straturile familiei!—

(Va urmá.)

---

de aceea-si sórte in viitoriu? Guvernulu care in casu de invasiune rusésca, a cerutu ajutoriulu Turciloru, gânditu-s'au macaru sa ia bunulu esemplu ce turcii ni'lu au datu de curendu incheiendu in faci'a pericolului ce-i amenintia o aliantia strinsa intre tóte guvernele sî popórele care cunoscu religiunea lui Mohametu. Pres'a européna n'a observatu indestulu importanti'a tratatiuniloru de unire ce s'au urmatu in anulu acest'a intre cabinetele de Constantinopole, Alexandri'a sî Teheran. In dîlele aceste s'a petrecutu in lumea musulmana unu factu, acârui'a consecinti politice se voru desvoltá mai tarziu. Acest'a este voiagiulu ce de curendu Siahulu Persiei a facutu la Bagdatu, sî unde elu a fostu primitu cu o ospitalitate imperiale din partea Sultanului Abdul-Azis. Bagdatulu odata orasiulu principalu alu Persiei, pre care politicii, istoriografii sî poetii persani si astadi elu citéza sî elu cânta cá orasiulu sacru alu Persiei, dela cucerirea sea de câtra Turci, intemplata acum suntu sute de ani, pentru prim'a óra in anulu acest'a a vediutu in zidurile sele pre unu siahu alu Persiei. Turcii punu o mare insemnate, sî cu dreptu cuventu, la acestu voiaju; ei vedu in acést'a celu intâiu actu alu realisârei planului óreniloru loru de statu celoru mai inteligenti, care est fondarea confederatiunei staturiloru musulmane. Iar' noi românii gânditu-ne-amu óre ca sî nóue ne apartiene dreptulu sî datori'a de a ne uní cu Serbii, u Muntenegrenii, cu Grecii in fine cu tóte popórele crestine din Orientu, carii suntu locuitorii tieriloru reseritene sî câror'a singuri le vine dreptulu de deslegá cestiunea orientului? Insa atuncea am face o politica orientala, sî ací trebuie sa ne ducemu aminte cum unulu din ministri actuali cualificá acésta politica sub ministerulu Braténu.

Asiá dar' lipsa de ori ce spiginu din partea puteriloru garante pentru Romani, in faci'a otarârei Russiei de a sfarmá tractatul de Parisu din 1856, lipsa de ori ce intielegere intima sî cu scopu determinatu cu popórele crestine din orientu, lipsa la cârm'a tierei de unu guvernu, care s nu fia nici francesu, nici prussianu ci romanescu, care sa primésca inspiratiunile sele numai din inteligenti'a, patriotismulu sî interesele natiunei române. Eata situatiunea din afara in fati'a câri'a camerele nóstre au sa se gasasca in cate-va dile.

In nrulu viitoriu vomu esaminá daca situatiunea nóstra din launtru nu este totu atâtu de rea.

„Iufor."

Alu doilea imperiu din Franci'a, judecatu de unu Anglesu.

Diuariulu „Secolulu" reproduce, dupa unulu din ultimele numere ale diuariului anglese „Dily News" unu elocinte sî spiritualu articlu despre coruptiele celui de alu doilea imperiu sî despre ciniemulu sustiitoriloru acestui regime pentru totu déuna detestatu. Autorulu acestei fórte juste satire este unulu din ómenii cei mai de consideratiune din Anglitera, este unu vechiu membru alu parlamentului britanicu, care a voitu sa stea la Parisu câtu va tiné impresurarea; corespondintiele sele catra „Daily News" suntu fórte insemnate sî trecu, in faci'a cunoscatoriloru, cá modelu alu geniului umoristicu.

Secolulu recomanda aceste corespondintie vechiloru organe bonapartistice:

„Publicarea chartieloru gasite la Tuileries a despoiatu despotismulu de falsele sele straluciri sî a lasatu in goliciune umilitele si miserabilele artificiuri prin ajutoriulu câror'a o mare natiune a fostu redusa la sclavia.

„Guvernulu lui Napoleonu, cum dîcea d. Gladstone despre guvernulu lui Bomb'a, erá negatiunea lui Dumnedieu pre pamentu; consiliarii sei au fostu in totdeun'a nisce ómeni nerusînati, astutiosi, adâncu corupti, cari conspirau mereu intre densii, sî negasinduse uniti de câtu in idei'a de a se imbogati in sarcin'a patriei loru. Creverunt in exilio patriae. Curtea sea fù unu Eldorad alu ómeniloru de facemu treburi, alu speculantiloru asupr'a fonduriloru publice, alu curtesaniloru teretori, alu parasitiloru de tóte felurile, in totu timpulu celoru 18 ani lungi câtu tienù o putere obtienuta prin sprejuru sî prin asasinatu.

„Sub acestu regime enervatu, femeile francese cantau esclusivamente a se intrece unele pre altele prin lusu sî prin chialtuieli esagerate, pre cându barbatii perdeau curagiulu, care in alti timpi a inlocuitu asiá de multu sfiiciunea. Se aflau in totdeun'a, este adeveratu, cetatieni onesti, cari protestau contr'a satiunaleloru reului sî ale vitiului triumfatoriu déra nici avertismentele loru, nici protestarile loru nu fura ascultate, Publicului vulgaru si batea jocu de densii, sî fura intemnitiati séu esilati de câtra ministri sî de câtra magistratii venduti curtici.

„Totu ce erá bunu, liberu si generosu in natiune se vestejia in acésta admosfera impestata. — Limb'a lui Pascalu sî a lui Cornelie devenea unu instrumentu pentru a corupe sufletulu a mii de Francesi. Evenimentele dilei erau cându o actrice gasiá unu nou procedeu pentru a lovi onestitatea, cându o comidia punea pre unu piedestalu p'o femeia adultera séu o prostituata.

„Parisulu devenise bâlciulu lumei intregi, sî intrunea in sinulu seu pre toti lenesii sî pre toti vanitosii veniti din tóte coltiurile globului.

„Erá indestulu cá unu omu se fie bogatu, cá o femeia se fie protegiata de câtra unu functionaru óre care, pentru cá sa fie priimiti in societatea cea mai buna: marginile cari separau vitiulu de virtute fura sterse; marea dama a curtiei suridea curtisanei sî o priimiá cá companiona.

„Acést'a facea omagie, incercânduse sa imiteze toalet'a sea sî alurele sêle estravagante, speculanti, pungasi, aventurieri avidi se bucurau de consideratiunea lumei oficiale. Acel'a care prin nesce chialtueli fâra margini séu unu lusu de Sibaritu, potea se insulte muncá modesta sî onesta, nu s'a intrebatu nici odata de unde are sursele acestoru midilóce. Onórea sî probitatea erau privite cá prejuditii nefolositóre.

Dara ustadi, care suntu consecintiele.

„Armatele Franciei suntu imprasciate in cele patru punturi ale orizontului. Imperatulu, care n'a sciutu sa móra cá unu Cesare, este prisoniaru. Creaturile séle se bucura intr'ascunsu de bogatiile loru câstigate intr'unu modu nobilu, ne avendu nici chiaru sa se bata pentru tiéra pre care au tradat'o sî multimea cosmopolita, care facea tergu bunu e risipita. Déru nu credu cá Parisianii sa fi cadiutu atât'a de josu in câtu se-si fi perdutu simtiementulu de onóre pâna intr'atât'a, in câtu sa consimta pentru totudeun'a a priimí cu titlulu de suveranu pre omulu dela Decembre sî dela Sedan. Cá sî in visulu „unei nopti de véra" a lui Shakespeare, Titani'a, care pre cându isi intindea cursele gasiá ca grosulu Bottom, pendiarulu, posedá cele mai adorabile calitâti, o data ce sî-a venitu in fire, strigá: „O! ce reu îmi face ochiloru uriciunea ta," sifeliu dupa esemplulu reginei feieloru. Parisulu in acésta óra respinge pre Napoleonu, sub ori ce forma i s'aru presintá.

Varietâti.

*** Prelegeri. Dlu prof. sî protopresbiteru Ioanu Popescu va prelege astadi de séra la 7 óre: „Despre importanti'a culturei sî despre producerea sî respandirea ei."

*** Caractere francese. Diuariele din Lyon ne aducu epistol'a urmatóre, scrisa de dn'a de Mac-Mahonu câtra un'a din amicele sele care locuiesce in acestu orasiu, sî care o rugase cá sa faca pre d. Duce de Magent'a a intervení pre lânga ministrulu de resbelu dela Berlinu, in favórea fiiului ei prisonieru:

Scump'a mea amica,

Suntu desolata de a nu poté face nimicu in afacerea care te preocupa; déru intielegi lesne ca dn'a de Mac-Mahonu nu póte sa céra o gratia prusieaniloru, ori de ce natura aru fi ea. Pentru ati spune pâna unde merge scrupululu ei in acésta srivintia, trebuie se adaugu ca, cu tóte insistentiele pru, Mauriciu n'a voitu sa-si aléga o resiedintia sî voiesce sa sufere pedéps'a sea, séu mai bine asiliulu seu, fâra sa faca cea mai mica alegere care loru semaná cu o favóre acceptata de densulu.

Suntu desolata ca nu póte se iésa, in acésta impregiurare, din reserv'a sea absoluta.

Mauriciu merge câtu se póte de bine, sî crede se plece in Prussi'a dintr'unu momentu in altulu.

Elisabet'a

(Din „La France")

*** (O aventura intemplata pre calea ferata.) La statiunea Bally Stream, ce jace pre lini'a ferata South-Side, o femea tenara, imbracata in dolin, sî tienendu in bracie unu copilu infasiatu, se suí in vagonu sî ocupá locu lânga unu fecioru teneru din New-Jersey. Nu multu dupa aceea, se escà intre ei unu discursuri sub decursulu cârui-a tener'a dama spuse ca cum inainte cu vre-o câte-va dile sî a imormentatu barbatulu, sî acum'a merge in Filadelfi'a, unde voiesce a petreee preste iérna; la statiunea Sprinfield va convení cu unchiulu seu, care apoi o va petrece mai departe. In decursulu caletoriei, dam'a se apléca de mai multe ori asupr'a tenerului, — care se sentiá fórte fericitu, — pentru a se uitá dupa statiune, In fine sosindu trenulu la Sprinfield, tener'a dama salutâdu cu mân'a in afara, eschiama: A! iéta bunulu meu unchiu! Trebuie sa me ducu, se-lu salutu sî sa-lu aducu aice". Sî, intorcându-se câtra teneru, cu rogatiunea cá sa grigeasca de copilu pâna ce se va reintórce cu unchiulu seu, i predede mic'a papusîtia. Tenerulu, plinu de fericire, incepù numai decâtu a leganá copilulu concredintu grigei sale. Putienu dupa aceea trenulu se puse in miscare — sî mam'a, cu unchiulu, nu se mai reintórsera. Acum'a tenerulu nostru devine impacientu, sî cérca in busunarie. Inse ce surprindere neplacuta! Orologiulu si portfoiulu cu banii au disparutu. In irritatiunea cea marea, tenerulu cavaleriu arunca copilulu dela sine, iéra pasiagerii alergara din tóte pârtile intru ajutoriulu micului verme, pre care i-cuprinse o frica panica, vediendu ca copilulu nu da nici unu semnu de viétia. Inse surprinderea fù sî mai mare cându, desfasiurându-se copilulu, se iví unu capu de papusia. Tinerulu insielatu estu-modu a juratu a nu mai lasá nici odata sa fie sedusu sî farmecatu prin ochi frumosi, sî a numai siedé nici odata lânga vre-o veduva cu copilu micu; iéra capulu papusiei l'a luatu de suvenire.

*** Intunecime solara. — La 22 Decembre anulu curinte st. n. va avea locu o intunecime solara, a cârei zona totale va taea vârfurile de sudu ale Spaniei, Afric'a de nordu, sud-ostulu Siciliei sî Tesali'a. Spre a face posibile astronomiloru italieni observarea acestui fenomenu in Sicili'a, guvernulu italianu a acordatu sum'a de fr. 30,000; asemenea se va pune la dispositiunea astronomiloru anglesi unu batelu de resbelu anglese, care li va conduce in Spani'a; ba chiaru din Americ'a voru porní preste putienu timpu trei espeditiuni, cari voru ocupá locuri nedecise inca pâna acum in Spani'a, Itali'a sî Tesali'a. Sî marin'a de resbelu austriaca are de gându, se dîce, a tramite unu batelu la porturile din Albani'a sî Tunis, pentru observarea acestei intunecimi.

Dlui I. Dumitru, parochu in Tecusiulu rom. Reclamatiune nu amu primitu. De aici se espedéza nrii regulatu.

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu la biseric'a gr. or. din satulu Tarlungeni, in districtulu Brasiovului, prelânga cinstiea sea neputinciosulu parochu Georgiu Manole, — se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 15 Ianuariu 1871.

Doritorii de a concurá la aces'u postu, sa documentedie ca suntu clerici absoluti, si ca au purtari morali potrivite chiamarei preotiesci; iara snplic'a cu doccumentele loru sa la tramitia Preaonoratului Domnu Protopopu alu Brasiovului Iosifu Barucu in Brasiovu.

Brasiovu 28 Novembre 1870.

Comitetulu parochiale gr. or. din Tarlungeni.

Concursu.

Devenindu la scól'a elementara gr. or. din Brasiovechiu vacantu postulu invetiatorescu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. pre lânga cuartiru de locuintia sî 2 stângeni lemne de focu. — se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna in 10 Decembre a. c.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a'si tramite la P. On. D. Protopopu alu Brasiovului Iosifu Baracu, in Brasiovu — petitiunile loru inzestrate: cu carte de botezu, ca suntu de raligiunea greco-orientale, cu testimoniu scolasticu ca au absolvatu celu pucinu 4 clase gimnasiale, cu documentu despre purtarea loru morale sî politica, sî cu atestatu dela Maritulu Consistoriu scolariu archidiecesanu, ca suntu apti de a fi invetiatori.

Brasiovu 10 Novembre 1870.

Comitetulu parochiale gr. or. din Brasio-vechiu.

Parochulu Georgiu Persinaru
cá presiedinte alu Comitetului.

(96—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 2 Noemvre (14 Dec.) 1870.

Metalicele 5%	56 20	Act. de creditu	247 25
Imprumut. nat. 5%	65 25	Argintulu	122
Actiile de banca	732	Galbinulu	5 88

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 97. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 6/18 Decemvrie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intâia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a sî Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî straine-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sî epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Romanii in adunarea scaunale.

Sabiiu 1 Decembre 1870.

Precum singuraticulu are datorintia cu intrebuintiarea rationale a puteriloru sale, a nesuí spre implinirea destinului seu — spre perfectionare : asiá ratiunea sanatósa impune unei natiuni, unei societâti o datorintia sânta, cá spre ajungerea scopuriloru sele, sa aléga mediloce potrivite sî sa creedie acei factori personali, cari in consonantia reciproca sî la tempulu seu vréu, sciu, sî potu conlucrá spre binele comunu.

Adeverulu acest'a ne invétia esperinti'a in tóte dilele.

Avendu acésta directiva de judecare inaintea ochiloru, sa tienemu acumu o revista scurta asupr'a purtârei membriloru români din ultim'a adunare municipale a scaunului Sabiiului.

Ce resultatu ?

Pâna cându de o parte observâmu, ca fratii nostri concetatieni, — sasii, sî-au tramisu in adunarea scaunale estractulu inteligintiei loru, — totu atâti luptatori perfecti, — ca in mediloculu loru domniá unu indemnu, de a lucrá, o conlucrare precisa sî consunante, o disciplina rigorósa sî o esemalaria cunoscintia a legiloru sî obiecteloru puse la ordinea dilei : aflâmu pre partea romanésca voia destula, de a dori, cá interesele române sa se intemeiédie sî sa inflorésca, dar' fapte nimerite nu,— aflâmu representanti, dar' durere, nu atâti, câti ni competu, — in cea mai mare parte nu de aceia, cá ai sasiloru, — aflâmu unu studiu neglesu a legiloru municipali sî a obiecteloru pertractande, necunoscintia-, lips'a rutinei parlamentarie, unilateralitate, nepregatire, disciplina numai din instinctu — neprecugetata, sî in urma lips'a insusîrei, carea aru face, cá românii intre sine sî vis-avis de sasi sa se unésca celu pucinu in acele afaceri, care privescu la interesulu comunu alu tuturoru.

Grave cuvinte acéstea. Puna insa fie care mân'a sea pre cugetu sî sa se intrebe, ca nu-su intemeiate ?

Românulu cu românu, sî toti cu sasii la olalta trebuie sa traimu, ca, despârtiti, sa nu murimu.

Tempulu va aduce cu sine, insa déca vom conlucrá sî noi, cá românii pre dreptu sa fie pretutindenea representati. Nimenea nu, lase, cá 7 pâni se-i se iéie pre usioru.

Erórea, care s'a facutu la alegerea deputatiloru, — detragendose unii dela vétre sî ocupatiunile loru sociali, unde mai mare folsu facu pentru sine sî binele nationale, — se v sî trebuie a se emendá prin alegerea unoru barbti, carii sa fia calificati cá sî deputatii sasesci; pâna pâna atunci dorimu, cá cei harnici sa lucre din puteri, studiendu cu amóre obiectele privitóre, sî formându-si opiniunea asupr'a loru inainte — cu veghiare neintrerupta, in consonantia, disciplina solidaria, circumspectiune rationale, cu jertfe pentru binele comunu sî cu apretiarea drépta a intereseloru celorlalti frati concetatienî.

Déca proiectulu d regulamentu pentru afaceri nu a priitu intereselo române aru fi trebuitu cá minoritatea româna din comissiunea depusa sa faca altu proiectu ; acel'a statoritu fiindu in sinulu dep. romani —, e-lu aduca la desbatere in siedinti'a municipal.

Déca vre-unu deputatu românu a demissionatu s'au va demissioná : alegerea nóua sa nu se pripésca ci sa se fac in intielesulu statuteloru, câci atunci verificarea deputatului nou nu se va putea denegá. Pre barbat binemeritati DD. Hani'a sî Macelariu ii vomu alutá totudeun'a bucurosi ca membri corpului municipalu.

Administratiunea politica sî judiciarea se tiene de afibutele statului : spesele ei are dara iérasi statul a le purtá. Acést'a trebuie sa aiba valóre inaintea nóstra sî vis-avis de sasi.

Déca municipiele nóstre au o avere comuna, p este consultu a o oferí spre acoperirea trebuinteloru statului, pâna cându statulu are fondulu de contributiune, sî pâna cându noi acasa avemu destule lipse.

Censorius.

FOISIÓRA.

Viéti'a familiare in paganismu, evreismu sî crestinismu.

(Prelegere publica de Z. Boiu.)

Cetita de autorele in 19 Nov. (1 Dec.) 1870.

(Urmare.)

Amu amintitu mai de multe ori in decursulu acestui tractatu despre unu populu, a cârui viétia familiare se deosebesce de a tuturoru popóreloru numite pâna ací. Acestu poporu este celu evreescu. Tóta viéti'a acestei semintii estraordinarie este unu ce estraordinariu, sî caus'a principale a acestui fenomenu este religiunea acelei-a. Câci pre cându tóte cele-lalte ginti ale vechimei suntu politeiste, adeca se inchina la mai multi diei, pre atunci poporulu evreescu singuru a ajunsu a cunósce, cumca este unu Domnedieu spirituale, facatoriulu sî sustînatoriulu sî indreptatoriulu tuturoru lucruriloru. „Intru inceputu,“ asiá invétia cârtile cele sânte ale Iudeiloru „a facutu Domnedieu cerulu sî pamentulu“, va se dica, lumea nu s'a facutu de sine, ci originea primitiva, caus'a causeloru ei sî a tuturoru lucruriloru dintr'ens'a este Domnedieu. Sî fiindu-ca religiunea stà in cea mai de aprópe legatura cu viéti'a materiale sî morale a unui poporu cá sî a unui individu, — pentruca precum cunóscemu pre Domnedieu, asiá lu sî adorâmu prin faptele nóstre —; sî fiindu ca cele d'antâiu fiintie, asupr'a câror-a se estinde activitatea materiale sî morale a vietiei nóstre, suntu membrii familiei nóstre : pentru aceea cea d'antâiu manifestatiune a vietiei nóstre religióse trebuie sa se estinda asupr'a familiei, asiá incâtu dela viéti'a religiósa-morale potemu face o conclusiune sigura asupr'a vietiei familiari. Sî asiá este in adeveru sî in evreismu : viéti'a familiare a Evreului este o oglinda credinciósa a vietiei lui religióse. Potoparintele acestui poporu, precum se scie, este Avraamu; dar acel'a, care a adusu ideile in religiunarie la desvoltare sî chiaritate, sî prin acést'a s'a facutu generatoriulu spirituale alu poporului evreescu, este Moise, fâra indoiéla unulu din cei mai remarcabili sî mai mari barbati ai vechimei. Legislatiunea lui Moise fatia cu alte legislatiuni din vechime este atâtu de inalta sî de nobile, incâtu fâra reserva trebuie se i asignâmu intre tóte loculu celu d'antâiu. Câci déca d. e. legislatiunile Greciloru sî Romaniloru porcedu dela principiulu supremu alu binelui statului, sî individulu numai cá unu membru alu statului are valóre, apoi legislatiunea lui Moise s'a inaltiatu dejá la ideea cea inalta, cumca omulu, ziditu dupa tipulu sî asemenarea lui Domnedieu, are o viétia personale libera, are o valóre interna, independinte de referintiele lui din afara; cumca omulu este o fiintia ratiunale sî morale, ce are se represente in lume dupa mesur'a poteriloru sele pre fiinti'a cea mai inalta; cumca principiulu supremu, din care se deducu datorintiele lui in lume, este vointi'a cea sânta nestramutavera a lui Domnedieu. „Eu sum sântu !“—dice Domnulu—sî voi se fiti sânti ! (3 Moise 11, 44 s. a.) Dar sî in ceea ce privesce referinti'a ómeniloru intre sine legislatiunea lui Moise este mai inalta, decâtu chiaru sî ale Greciloru séu Romaniloru. Legislatoriloru pagâni d. e. filantropi'a, adeca facerea de bine câtra cei lipsiti, le este straina, pre cându legislatiunea mosaica demânda fórte frumosu, cá se nu se faca asuprire veduveloru séu orfaniloru séu seraciloru, cá 'n anulu alu sieptelea sa nu se semene câmpii, sî ce voru produce de sine se fia a seraciloru, cá seceratorii la secerisiu se lase inadinsu spice, spre a aduná seracii pe urma, cá robulu in anulu alu sieptelea se fia libera s. a.. Ba chiaru sî de animale se ingrijesce acésta legislatiune in adeveru venerabile. Ear câtu anume pentru familia, apoi legislatiunea lui Moise i dà insemnatatea cea mai mare, câci i dà valórea unei institutiuni sânte. Sî déca chiaru sî inainte de lege ne surprinde in modulu celu mai placutu viéti'a familiare d. e. intre Avraamu sî Sarr'a, Iacobu sî Rachill'a, Iosifu sî Asinet'a s. a., apoi dupa lege acésta referintia ni se presinta intr'o lumina sî mai chiara, sî mai favoritóre. Temeiulu, pre care stà viéti'a familiare a Judeiloru, este monogami'a, — unu barbatu sî un'a femee ! —, ear principiulu, ce conduce tóta viéti'a, este fric'a Domnului. Evreulu vede in casatoria o legatura sânta, incheiata pentru tóta viéti'a, sî cá unic'a causa a desfacerei casatoriei recunósce numai necredinti'a, prin carea legatur'a acést'a incetéza de sine; insa necredinti'a conjugale i este o crima, ce trage dupa sine mórtea. Multîmea prunciloru, in contrastu fórte favoritoriu fatia cu pagânii, Evreulu o priimesce cu multiemita cá unu daru dela Domnedieu („Fericiti cei ce se temu de Domnulu, cari umbla in câlile lui. . Muierea ta cá o viia rodita in laturile casei tale, fiii tei cá nisce tinere odrasle de maslinu impregiurulu mesei tale ! Psalmu 127. sî multe alte pasagie de asemenea cuprinsu,) pe cându sterpiciunea se socotesce cá o nenorocire sî este la soti obiectu de multa intristare, precum vedemu din esemplulu Annei, mamei profetului Samuilu, séu dintr'alu Zachariei sî Elisavetei, parintiloru Botezatoriului. Fatia cu acésta opiniune ratiunale sî naturale, despre unu dreptu alu parintiloru de a omorí pruncii loru séu sî numai de a i espune, la Evrei nu póte fi vorb'a. Din-

Eveneminte politice.

Ministrulu Potocki iéra este chiamatu la curte in Bud'a. Chiamarea acést'a insemna ca va i insarcinatu de nou cu formarea unui ministeriu. Unele diuarie din Vien'a voru sa scie de acum program'a ministeriului celui nou sî adeca „esecutare stricta a legiloru sî tienuta conciliatoria in tóte pârtile“. Acésta programa este buna pentru ori ce ministeriu.

In delegatiunea ungurésca contele Apponyi a interpelatu pre ministrulu de resbelu câtu de preparata este armat'a pentru eventualitatea unui resbelu. Generalulu Benedek promite a respunde (In unu venitoriu vomu publicá sî interpelatiunéa sî respunsulu).

Contele Bismark a mai provocatu o cestiune, cea a Luxemburgului, imputându ducatului cestui din urma ca nu a paditu destulu de bine neutralitatea. Dupa cum se vede sî Luxemburgulu va intrá in imperati'a cea nóua nemtiésca.

In Roma, capital'a cea nóua a Italiei, a fostu in 8 Decembe o miscare, carea a trebuitu suprimatu cu arm'a sî carea a cerutu vre o 8 raniti si unu mortu drept victime.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a din 3 Decembre a casei magnatiloru o deschide presiedintele M a j l á t h la ½ 1 óra. Din partea regimului suntu de fatia S z l a v y sî F e s t e t i c s, cá notari fungéza dnii I. C s á k y, A. A p p o n y sî B. M i k e.

Mai intâiu se autentica protocolulu siedintiei trecute; dupa aceea preda notariulu casei deputatiloru St. M a j l á t h contractele de comerciu incheiende cu Siam, Iapan, sî Chin'a, de cas'a deputatiloru dejá primite. Se cetesu sî transpunu comissiunei de 3 spre reportare.

Contele I C z i r á k y ascere raportulu comitetului de inmunitate despre petitiunea deputatului Ign. D i e t r i c h, care a cerutu licentia a potea intentá procesu de presa contr'a membrului casei magnatiloru, N. P e r c z e l. Raportu contiene tóte fasele, prin care au trecutu afacére acést'a sî finesce cu dechiaratiunea prin care comitetulu de imunitate desrecomenda casei, a concede intentarea procesului. Raportulu se va transpune comissiunei de 3 spre referare, se va tiparí sî pune in un'a din prossimele siedintie la ordinea dilei.

Incheierea la ½ 2 óre.

Siedinti'a din 5 Dec. a casei magnatiloru o deschide presiedintele M a i l á t h la 11 óre. Din partea regimului : ministrulu de comerciu Szlavy.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei de Sâmbeta se trece la alegerea unui notariu. Membrii casei predau siedulele, care se voru numerá, resultatulu alegerei se va publicá la finea siedintiei.

Se trece la ordinea dilei.

Contele I. C z i r a k y preda raportulu comissiunei de 3. despre contractele incheiende cu Siamu, Iapan sî Chin'a. Comissiunea recomenda acceptarea contracteloru. Cas'a le primesce fâra modificare.

Desbaterea petitiunei lui Dietrich se pune pre siedinti'a prossima la ordinea dilei.

De notariu se alese cu 40 voturi conte A. A p p o n y.

Incheierea siedintiei la 1 óra,

Siedinti'a din 5 Decembre a casei deputatiloru o desehide presiedintele S o m s s i c h la 1 óra. Dintre ministri au luatu parte la siedintia : G o r o v é sî H o r v á t h.

Mai intâiu se autentica protocolulu siedintiei precedinte, Presiedintele ascerne programulu interpelatiuniloru, propuneriloru sî proiecteloru de lege presintate inca in lun'a trecuta, care au remasu neresolvite. Se va tiparí sî distribuí.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care dimpreuna cu cele ale deputatiloru D. G r o m o n, Fr. C s a n á d y sî Ig. H a j d u se transpunu parte comissiunei de petitiuni, parte comitetului de 25.

Presiedintele comunica, ca terminulu de 30 dile pentru ascernerea de proteste contr'a alegerei deputatiloru G. V e n d é g h y sî Dion. F i t t l e r a espiratu, acesti representanti suntu prin urmare verificati.

N o t a r i u l u casei magnatiloru, br. I. N y á r y preda unu nuntiu, prin care cas'a mag. impartesiesce, ca a primitu fâra modificare proiectele de lege despre contractele de comerciu cu Chin'a, Iapanu, sî Siamu. Proiectele aceste de lege se voru ascerne corónei spre sanctiunare.

Referentulu comissiunei verificatóre K. H e r t e l a n d y relatéza, ca comitelulu acesta a verificatu pre langa reserv'a terminului de 30 dile spre ascernerea vre-unui protestu contr'a alegerei, pre deputatulu Dr. F a l k (eljenuri viue la drépt'a).

Referentulu comitetului centralu, G. M i h á l y i reportéza, ca comitetulu aceet'a a acceptatu proiectele de lege ale ministrului de financie.

Raportulu acest'a, catu sî votulu separatu, care l'a ascernutu I. G y ö r f f y i in numele sectiunei β., privitoriu la unulu dintre proictele aceste de lege se voru tipari si pune in siedinti'a de Vineri la ordinea dilei.

Incheierea siedintiei la ½ 2 óre.

Siedinti'a din 7 Decembre a casei representantiloru o deschide presiedintele S o m s s i c h la 1 óra. Pre fotoliele ministriloru : F e s t e t i c s, K e r k a p o l y i sî H o r v á t h.

Protocolulu siedintiei precedinte se autentica. Ant. C s e n g e r y preda petitiunea reuniunei ung. de industria in afacerea legei de industria. Se transpune comissiunei de petitiuni.

G. S z ü l l ö trage atentiunea la defectulu legei de aperare din 1868 care de-si a introdusu indetorirea generale de a serví in armata sî dispune, cu acel'a, care se detrage acestei indetoriri, câtu sî acel'a care lu spriginesce, se voru pedepsí, inse nu otaresce precisu ce pedépsa, ce procedura sa se urmeze sî care oficiolatu e insârcinatu cu competinti'a asecutârei. Dreptu aceea interpeléza pre ministrulu pentru aperarea tierei, ca are de cugetu, a presintá unu proiectu de lege, care, spre delaturarea in viitoriu a abusuriloru, ce s'au facutu la recrutârile de mai nainte, sa prefiga precisu procedur'a sî pedepsele pentru acei individi, carii se detragu indetorirei acelei'a sî pentru acei'a, cari-i spriginescu indetragere ?

Interpelatiunea se va tramite ministrului respectivu.

Deputatii I. K i s s, Al. D e g r é sî P. I á m b o r ascernu petitiuni, care se transpunu comissiunei respective.

D. I r á n y i renoesce proiectulu de conclusu ascernutu inca in sessiunea trecuta, in urm'a cârui'a regimulu sa fia oblegatu a presintá dietei pre totu anulu o espunere precisa despre situatiunea statului.

Se va imprime sî distribuí.

Referentele comitetului centralu K. S z e l l relatéza ca comitetulu acest'a a primitu proiectele de lege ascernute de ministrulu de financie despre prelungirea valórei legei, privitóre la contributiunile indirecte.

Presiedintele róga sectiunile a desbate in graba proiectele aceste de lege. Incheierea la ½ 2 óre.

Siedinti'a casêi deputatiloru din 9 Decemvre se deschide prin presiedintele S o m s s i c h la 10 óre.

Dintre ministri au fostu de facia F e s t e t i c s, H o r v á t h, K e r k a p o l y i sî S z l a v y.

Dupa finirea formalieloru obicinuite ascerne P. M o r i t z dupa o scurta motivare urmatoriulu proectulu de conclusu :

---

contra se forméza intre parintii si fii, frati sî sorori o referintia intima, carea se apropia fórte multu de cea crestinésca. Cu viua placere petrecemu d. e. la Iosifu, carele in Egiptu, incungiuratu de stralucirea tronului imperatescu, recunósce, imbratisiéza sî saruta dupa o lunga despartîre pre fratii sei, cari l'au vendutu, i intréba de betrânulu seu tata, mijlocesce la imperatulu, a li se dá pamentulu Ghezenu spre locuintia, apoi câudu betrânulu, „intendiendu piciórele sele pe patu,“ móre, atunci lu jelesce 70 dîle, ba merge — dupa cuventulu Scripturei — cu multîme de óste la Canaanu, cá se lu ingrópe, si in fine la mórtoa sea dispune, cá si osemintele lui se fia dusc in tiér'a parintiloru lui sî se se ingrópe sî elu lânga parintii sei. Cu bucuria privimu la Davidu, carele pre fiiulu seu Avisalomu, ce se revoltase asupr'a tatalui seu, perindu in bataia lu iérta de tóte sî lu plânge cu amaru.—Cumca insa iubirea parintiloru evreesci câtra fii loru nu erá numai unu simtiementu vagu, instinctivu, ci erá impreunata cu o lucrare fórte seriósa sî consciintiósa educativa, se vede din numerósele invetiaturi, ce ne suntu pastrate in scrierîle sânte despre acést'a, unde parintiloru li se pune la inima, a cresce pruncii loru in fric'a lui Domnedieu, in cunóscerea sî pazírea legei, in onorarea sî ascultarea parintiloru prin cuventu sî fapta, in castitate, in iubire de adeveru sî dreptate, in diliginti'a la lucru, in pastrare sî in tóte cele bune, de care felu de invetiaturi suntu pline scrierile prorociloru sî intieleptiloru lui Israilu. Dar pe câudu tatalu este representantele asprimei sî alu strictetiei fatia cu fiii sei, sî nu crutia nici decâtu nueau'a pe spinarea copiiloru, pe atunci mam'a este simvolulu blandetiei sî alu iubirei ; sî proroculu Isai'a numesce iubirea mamei spre prunculu seu cea mai inalta iubire din lume, preste carea nu mai este, decâtu iubirea Parintelui cerescu câtra fii sei. Insa nu voiu cercá eu a face laud'a femeei celei adeverate evreesci, câudu Solomonu imperatulu in cartea pildeloru sele o descrie atâtu de frumosu, incâtu cu bucuria cetimu sî recetimu de o suta de ori acelu panegiricu in adeveru classicu. Eata ce dice elu : „Muiere muncitóre cine va aflá, mai scumpa este un'a cá acést'a decâtu petrile cele de multu pretiu. — Nadajduesce sîre dens'a inim'a barbatului ei, un'a cá acést'a nu se va lipsí de bune agonisele. — Ca lucréza barbatului seu lucruri bune in tóta viéti'a. — Agonisindu lâna sî inu, au facutu cu mânile sele lucruri de trébа. — Fost'au cá o corabia, ce face negotiatoria: departe stringe avutî'a sea. — Sî s'au sculatu de nópte, sî au datu bucate casei, sî lucruri slujniceloru. Vediendu mosîa au cumperatu, sî din rodulu mâniloru sele a saditu viia. Incingendu-si mijloculu seu cu taria, si-au intaritu bratiulu seu la lucru. — Gustat'au ca bine este a lucrá, sî nu se stinge luminarea ei tóta nóptea. Mânile sele intinde spre cele de folosu, sî cotele sele le intaresce la fusu. — Mânile sele le-au deschisu seracului, sî róda au intinsu celui lipsitu.— Nu pórta grija de cele din casa barbatulu ei, câudu se zebovesce unde-va, ca toti ai ei suntu imbracati. — Câte dóue haine au facutu barbatului seu, sî siesi imbracaminte de vissonu sî de porfira. — Sî cinstitu este in porti barbatulu ei, ori câudu merge întru adunare cu cei betrâni sî cu locuitorii pamentului.—Cearsiafuri (covóre) au facutu, sî le-au vendutu Fenicieniloru, sî cingatori Cananeiloru. Intru taria sî intru buna podóba s'au imbracatu, sî s'au veselitu in dîlele cele de pe urma. Gur'a sea si-au deschisu cu socotéla sî dupa lege, sî renduiéla au facutu limbei sele. — Cu potere sî cu frumsetia s'au imbracatu, sî s'au veselitu in dîlele cele de apoi. — Strimte suntu carârile casei ei, sî s'au imbogatîtu, sî n'au mâncatu bucatele sele cu lene.— Au deschisu gur'a sea intieleptiesce sî dupa lege.— Sî indurarea ei au radicatu pre fiii ei, sî barbatulu ei e-a laudatu pe ea. — Multe fete au agonisitu bogatîa, multe fete au facutu potere, eara tu le ai intrecutu sî le-ai ceversîtu pre tóte. Placeri mincinóse si frumuseti desierte muieresci nu suntu intru tine; ca muierea cu minte se va binecuventá, eara ea sa laude fric'a Domnului. — Dati ei din rodurile mâniloru ei, sî sa se laude in porti barbatulu ei!“ (Pildele lui Solomonu capu 31, versu 10 pâna in fine.) Ce s'aru mai poté adauge lânga aceste cavinte de auru decâtu : F e r i c e p o p o r u l u, c a r e l e a r e m u l t e a s e m e n e a f e m e i i n s i n u l u s e u!

Poporulu evreescu dar fusese uniculu in tóta lumea vechia, carele prin negurele gaciturîloru politeistice, ce umpleau pamentulu, aflase lumin'a cunoscintiei de Domnedieu, sî pentru adorarea Lui prin cuventu sî fapta si-formase o religiune, carea este glori'a lui pentru toti tempii. Insa ori câtu de inalta fusese intipuirea Evreului despre Domnedieu, totusi elu nu se potuse desbracá de unu particularismu óre-care, ce steteá cá unu zidu intre elu sî alte popóre, asiá incâtu acestor-a le erá de totu ingreuiata chiaru sî intielegerea acestei religiuni sî imprietinirea cu dens'a. Din caus'a acést'a iudaismulu nici câudu n'aru fi potutu devení o religiune generale, universale pentru tóta omenimea ; câci fiindu istori'a sî fiinti'a acestei religiuni un'a cu istori'a sî fiinti'a poporului evreescu, trebuiá se fia cine-va Evreu din mosi sî stramosi, pentru de a o intielege pe deplinu. Domnedieu dupa intipuirea Evreului este mai multu unu Dumnedieu alu

In poterea conclusului parlamentului din 22 Iuniu 1868 a fostu ministrulu de financie oblegatu a presintá unu proiectu de lege despre abrogarea monopolului de tabacu.

De óre ce inse dnulu ministru n'a corespunsu pâna de facia detorintiei, sa binevoiasca cas'a a esmite din sinulu seu o comissiune, care sa desbata cestiunea sî sa ascérna casei raportulu seu dimpreune cu unu proiectu de lege relativu la acea câtu mai ingraba.

Propunerea acést'a se va imprime si pune la ordinea dîlei.

La ordinee dilei sta proiectulu de lege despre prelungirea contributiunei de saharu pentru anulu 1871.

La desbatere iau parte ministrulu Kerkápolyi, I. Madarasz sî E. Horn Cestu din urma votéza pentru proiectu de si nu-lu afla de bunu. Motivarea votului séu e scurta si finesce: La noi nu se cercetéza socotelile finali, spesele se votéza sî numai dupa aceea se prefigu. Acést'a e in contr'a mintei sanetóse. Din causele aceste nu aflu de bunu proictulu si intrég'a precedere a regimului, sî déca pre lânga aceea totusi votezu pentru proiectulu din cestiune, o facu, pentru ca nu voiescu a impedecá masîn'a statului, nu inse din causa ca suntu aplicatu a aprobá politic'a financiale a regimului.

De trei ani incheie vorbitoriulu, esista o Ungaria independintia sî avemu deja o detoria de aprópe 1000 millióne fl, acest'a este unu progresu care neaperatu trbuie sa duca Ungaria in prepastia sî in contr'a unui atari procederi deci voiescu prin acést'a a protesta in numele meu sî alu consortiloru mei de partita.

Proiectulu de lege se primesce dupa aceea atatu in desbaterea generala câtu sî in cea speciala, asemenea se primescu sî cele-lalte proiecte ale ministrului de financie fara modificari.

Finea siedintiei la 2 óre.

Dela resbelu.

Cetimu in corespond. sl.“:

„Armat'a de nordu (francesa. R.) da semnu noue de viéti'a. Unu telegramu din Lille anuncia de ocuparea cetâtiei Ham sî St. Quentin. Ham e situata pre lini'a dela Amiens la Fére sî déca francesii potu mantiné cetatea, comunicatiunea generalelui Mannteufel cu ostulu este intrerupta. E adeveratu ca prin urmare ocuptiunea cetâtiei Rouen sî Evreux, basea operatiuniloru lui Manteufel, se afla redusa la Versailles sî la Parisu.“

Despre armat'a dela Loire au fostu in dîlele din urma scirile cele mai contradicatórie. Telegramele prussiane anunciau victorie preste victorie asupr'a acestei armate si in fine imprascierea ei in tóte pârtile. Cu aceste in legatura s'a dîsu ca cortelulu generalu a oferatu comandantelui Parisului, generalului Trochu salvu conductu cá sa póta merge si sa se convinga despre derepanarea totala a armatei de la Loire sî sa predea Parisulu. Trochu se dice ca a refusatu acestu ofertu, dara guvernulu francesu a decisu a se stramutá dela Tours la Bordeaux. Intr'aceea telegramele anuncia loviri noue intre nemti sî francesi si inca totu cu armat'a dela Loire. Lovirile aceste se vede a fi fostu asía de tari incâtu ducele de Meklenburg sî generalulu bavaresu v. der Tann s'au vediutu sîliti a reintórce la Orleans pentru cá sa nu fia taiati decatra ceealalta armata prusso-nemtiasca.

Candu scriemu aceste nu avemu alte sciri noue de pre câmpulu resbelului, decâtu ca armat'a cea „batuta“ si „imprasciata“ a francesiloru, pre trei laturi iéra se apropia de Parisu. Francesii se vede ca tienu multu la parol'a loru: „Gard'a móre, dara nu se da“.

(Presér'a sî diu'a de santulu Andreiu.)

Din o corespundintia, ce ni se trimite cu datulu Fagarasiu 2 Decemvre 1870 pentru angustimea spatiului estragemu urmatórele:

....Dupa aceste permise, premite-mi d. redactoru! a ve scrie sî de pre la noi cum amu serbatu presér'a sî diu'a de sântulu Andreiu. La 3 óre in presér'a dîlei bubuitulu trescuriloru sî sunetulu tócei sî clopoteloru ne anuncia incepatulu rugaciunei de sér'a. Tinerimea scolaria din tóte 4 clasele cu directorele scol. sî intregu corpulu prof. in frunte pornesce dupa stégu dela scóla la sânt'a biserica pentru d'a ascultá rogaciunei de sér'a. Duqa finea rugaciunei de sér'a intrég'a tinerime scol. se intórce inapoi. Ajungendu la scóla se incepe festivitatea intr'o sala anume gatita spre acestu scopu. Dupa programa inceputulu vestivitâtiei s'a facutu la órele 5 precisu. Publiculu din urbe representându bine tóte clasele societâtiei erá dejá adunatu. Raru amu mai vediutu eu aici in urbea nóstra atâta intieligintia, unu publicu atâtu de numerosu, cá la acésta festivitate, ou tóte ca erá tempu nefavoritoriu. Venisera si saténi de prin Galati, chiaru sî din Berivoii de lânga munte. Corulu tinerimei, condusu de directorulu institutului numai de câtu intonéza „Troparîulu Sântului Andreiu.“ Dupa aceea prea onor. Domni'a sea par. prot Petru Popescu, deschide festivitatea prin o cuventare ocasionala bine acomodata accentuendu intre altele sî aceea, ca de cându in fruntea clerului sta unu barbatu mare, biseric'a sî scól'a sî prin acestea natiunea merge cu pasi gigantici pre calea progresului sî a inflorirei. Cu cea mai viua satisfactiune impartasiesce onor. publicu, ca Escelenti'a Sea s'a facutu membru fundatoru alu scolei Radu-Negru daruindune 600 fl. v. a. La urma sî incheia cuventulu, rogandu pre Domnedieu sa-lu tiena la multi ani pentru binele bisericei sî alu natiunei séle! Publiculu respunse apoi „sa traiasca“ entusiastice sî necurmate pentru Escelenti'a Sea pré bunulu nostru Metropolitu. Corulu tinerimei indata intonéza in duetu „Nu te teme turma mica“. De aici urméza conformu unei programe cuventâri sî desertatiuni dupa care se termina festivitatea de sér'a. *)

Inca ceva: Prea on. d. Ioanu Codru Draguslanulu, vicecapitanulu tierei Oltului, incantatu de progresele, ce le a facutu tinerimea intr'unu tempu asiá scurtu a impartitu o suma frumósa de bani intre scolari, care s'a mai maritu cu banii ce i-a datu totu spre acestu scopu d. Vasiliu Popu proprietariu in urbe. Atâtu in presér'a dîlei, iéra diu'a de s. Andreiu s'a serbatu cu mare evlavia, curgendu crestinii nostri in numeru frumosu desu de diminétia la servitiulu divinu. S'au facutu rogaciuni pentru fericit'a viétia a pré bunului nostru Mitropolitu. Sî noi rogâmu pre bunulu Ddieu sa lu tiena la multi ani pentru binele bisericei sî alu natiunei sele.

Bubuitulu trescuriloru atâtu la vecernia, câtu sî la utrenia sî la liturgia n'a mai incetatu. Asiá amu serbatu, d. red. pre séra sî diu'a s. Andreiu.

Sî dela Cinculu-mare ni vení o corespondintia mai lunga despre festivitatea din 30 Noemvre sî pre séra. In momentele cându scriemu aceste ne mai sosescu inca sî alte corespondintie, pre cari tempulu sî spatiulu nu ne permite a le publicá in estinderea loru. Vomu priimí bucurosu cuventârile, ce póte ca le amu intrebuintiá in Foisióra

Romani'a.

Proiectu de adresa.

Proiectulu de adresa spre respunsu la discursulu tronului s'a cetitu in siedinti'a de Vineri a camerei sî s'a datu indata la tipariu. Astadi Sâmbata s'a distribuitu la toti deputatii spre alu studiá. Lu damu sî noi lectoriloru nostrii dupa „Monitoriu“ spre a avea cunoscintia de ceea ce se cuprinde intr'ensulu.

Mari'a Ta!

Tiér'a simtiá o legitima nerabdare, mai alesu in impregirârile de facia, de a vedea pre representantii ei strinsi in giurulu tronului cu o óra mai

*) disertatiunile speramu ca ni se voru comunicá si nóue. R.

---

lui natiunale, decâtu universale; Evreulu este iubitu de Domnedieu, ear celelalte popóre suntu urgisite; elu este fiiulu imperatîei, ear celelalte neamuri suntu nisce straini, ce stau afara pe la usi, câci nu au locu in cas'a Tatalui cerescu. Acestu particularismu restringatoriu sî pagubitoriu incetà prin christianismu. Christosu ne invetià, a cunósce pre Domnedieu cá pre tatalu tuturoru ómeniloru fâra distinctiune de origine sî limba, de patria, de modulu vietiuirei sî alte esterioritâti, si cá principiulu celu mai inaltu, cá arteri'a de viétia a esistintiei spirituali omenesci puse in fruntea invetiaturei sele iubirea lui Domnedieu sî a omenimei. „Se iubesci pre Domnulu Domnedieulu teu din tóta inim'a ta sî din totu sufletulu teu sî din tóta virtutea ta sî din totu cugetulu teu, sî pre deaprópele teu cá pre tine insuti.“ - eata invetiatur'a cardinale sî pétr'a fundamentale a christianismului, eata insa totdeodata sî stindardulu celu sublimu, sub care se potu aduná tóte popórele pamentului! Prin poterea cea minunata a acestui cuventu a trebuitu se dispara nóptea idololatriei, dar au trebuitu se cada sî cele dóue stavile mari ale desvoltârei vietiei familiari, — mi-vine a dîce: cele dóue sabii de focu, ce opriau neamului omenescu intrarea in raiulu fericirei pamentesci, — sclavi'a sî poligami'a. Câci mai antâiu fiindu Domnedieu Tatalu nostru, adeca alu tuturoru ómeniloru, ear acesti-a iubindu-se cá frati unii pre altii, nu mai poteá fi unulu o unélta a celuilaltu, sî asiá sclavi'a a trebuitu se dispara. Adeveratu ca nu erá nici cu potíntia, nici consultu, a se rumpe lantiulu sclaviei dintr'odata, cu violintia. Dincontra in scrierile Apostoliloru aflâmu mai de multe ori dandu-se robiloru ordinu, cá se remâna in starea, in carea se afla. „Robu esti chiamatu?“ scrie Apost. Pavelu Corinteniloru— „Nu te grijí; cí de-sî poti fi slobodu, mai multu te supune. Câci celu ce este chiamatu in Domnulu robu, slobodu Domnului este; asemenea sî celu ce este chiamatu slobodu, robu este lui Christosu. Cu pretiu sunteti rescumperati, nu ve faceti robi ómeniloru!“ Cor. capu 7, v. 21—23. Ear câci christianismulu nu a desfiintiatu dintr'odata sclavi'a, cí a datu numai impulsulu, lasandu tempului desvoltarea ulterióre a lucrului, nu este spre reprobarea, cí dincontra spre laud'a lui; câci vedesce intielepciunea superióre a Apostoliloru, de a nu incercá cu invetiatur'a evangelica sarituri pericolóse, cí a o pune pe calea desvoltârei naturali, pre carea se inainteze cu pasu liniscitu, dar siguru. Ear dupa aceea, dandu christinismulu semnalulu pentru stergerea sclaviei, apoi inainte de ori-ce alta sclavia trebuiá sa se stérga sclavi'a in familia. Sî 'n adeveru asiá s'a sî intemplatu. Femei'a, pruncii, chiamati cá sî barbatulu, a fí impreuna - cetatieni cu sântii, impreuna mosteni ai imperatîei lui Domnedieiu, nu mai poteau remané in starea cea trista, umilita, neindreptatîta, mai multu séu mai putinu sclavésca, in carea sa aflau, cí aveau se ajunga sî ei la stadiulu libertâtiei christiane, unde „nu este Iudeu, nici Elinu, nu este robu, nici slobodu, nu este parte barbatésca, nici muierésca, cí toti unulu suntu intru Christouu Iisusu,“ (Galat. 3, 28.) séu intr'altu locu „unde nu este Elinu, nici Iudeu, taiare impregiuru sî netaiare impregiuru, barbaru, schitu, robu sî slobodu, cí tóte sî intru tóte Christosu. (Coloss. 3. 11) Urmarea cea naturale de aci erá, carea o sî vedemu realisandu-se, cá legatur'a casatoriei se devina o legatura sânta, materiale sî spirituale, nedeslegabile pentru tóta viéti'a, intre unu barbatu sî un'a femee. Astfeliu vedemu dar in crestinismu reintorcendu-se omulu dupa o retacire de mii de ani iar laren- duiél'a primitiva a lui Domnedieu, carele a creatu pre omulu liberu („dupa tipulu sî asemenarea sea“), carele a voitu a fí ambe sexele de o potriva (se. facemu lui ajutoriu asemenea lui“), carele a facutu pre omulu unu barbatu sî un'a femee („barbatu sî muiere i-a facutu pre ei.“) Ba in crestinismu legatur'a casatoriei atât'a e de sânta, incâtu nici diferinti'a religiunaria a sotiloru in biseric'a apostolésca nu este motivu pentru desfacerea ei. Acelu christianismu, carele cunosceá paganismulu in tóta golatatea sî in tóta infricosiat'a lui instrainare dela Domnedieu, sî carele pentru binele omenimei aveá datorintia sânta a lu combate necontenitu, acelu christianismu fatia cu famili'a atât'a este de crutiatoriu, incâtu Apostolulu Pavelu demanda: „De are vreunu frate muiere necredinciósa (adeca pagâna), sî acesa va voí se vietiuiésca cu elu, sa nu o lase pre ea. Sî muierea de are barbatu necredinciosu, sî acel'a va voí se vietiuiésca cu dens'a, se nu lu lase pre elu. Ca se santiesce barbatulu necredinciosu prin muierea credinciósa, sî se santiesce muierea necredinciósa prin barbatulu credinciosu.“ Ear causele ulteriori ale acestei mesure preaintielepte le aréta mai injosu, sî adeca un'a, cá prin convietiuirea liniscita a sotiloru se se santiésca pruncii nascuti din aceste casatorii, a dóu'a, câci Domnedieu-dîce-ne a chiamatu pre noi spre pace, sî a trei'a, câci e cu potintia, cá prin sotiulu credinciosu se se mantuiésca cu tempulu sî sotiulu necredinciosu.

(Va urmá.)

nainte. Adunarea, intrunita cu grabire, este gat'a a esercitá acelu controlu salutariu, care este unu midilocu de intarire pentru Statulu românu sî de desvoltarea institutiuniloru sele democratice sî liberali.

In faci'a crisei europene creata prin marele resbelu din Occidentu, lini'a de purtare a ministeriului Mariei Tale erá cu atâtu mai lesne, cu câtu ea erà claru indicata prin tractatele, ce garentéza esistinti'a nóstra cá natiune autonoma, sî de unu votu espresu alu adunârei. Unu altu conflictu pare a amenintiá pacea Europei in Orientu; mai multu cá totudeaun'a suntemu convinsi ca inspirati de politic'a nóstra traditionale, si printr'o stricta observatiune a tratateloru in fiintia, vomu meritá sî de aci inainte solicitudinea mariloru poteri ce s'au interesatu mai cu deosebire la intarirea sî prosperitatoa natiunei române.

Cá sî Mari'a Ta, nu vomu uitá nici odata adânc'a recunoscintia, ce suntemu datori a pastrá pentru o natiune nobila si generósa care a versatu sângele fiiloru sei pentru emanciparea Romaniei, sî care prin legaturele sele de ginte are unu titlu mai multu la simpatiele nóstre (aplause). Representantii natiunei insa, adâncu petrunsi de diferinti'a, ce se cuvine sa aiba pentru tóte puterile, cari garantéza astadi positiunea nóstra politica, au satisfactiunea intima de a sci ca nu au facutu nimicu spre a demeritá de densele. Adunarea a vediutu cu multiamire, anunciându-se prin mesagiulu Mariei Tele desfintiarea din partea guvernului Austro-Ungariei a jurisdictiunei consulare. Acestu tristu vestigiu alu unoru timpi de ingenunchiari sî slabiciune, este o stare de lucruri incompatibilu cu dreptulu de autonomia alu tierei nóstre, sî cu institutiunile inaintate, de cari ne bucurâmu.

Cestiunile financiare voru tienea celu dintâiu locu in deliberatiunile nóstre. Insuflati de spiritulu de economia sî de dorinti'a de a vedea pusa odata ordinea in financie, vomu cercetá cu scumpetate tóte legile relative la acésta materia sî care aru tinde a ameliorá situatiunea, restituindu unu adeveratu ecuilibru budgetaru.

Adunarea impartasiesce sî ea dorinti'a legitima a Mariei Tele, de a vedea imbunatatita sórtea comuneloru, sî este convinsa ca prosperitatea loru nu se póte asigurá de câtu prin respectulu autonomiei comunale sî prin traducerea in legi, principiului salutaru de descentralisare consacratu prin constitutiune. (aplause.)

Natiunea, Mari'a Ta, a fostu sî este pre deplinu petrunsa de folósele, ce câile ferate suntu menite a aduce unei tiere. In privinti'a concessiuniloru acordate dejá, adunarea, printr'unu controlu severu, va cautá cá resultatele sa corespundia sacrificieloru ce si-a impusu. Acestu sacrificiu îi impune pre de alta parte datori'a de a asceptá sa védia mai intâiu terminate lucrârile pre cale de esecutiune sî situatiunea ei financiara, inainte de a contractá nóue ingagiamente.

Vomu luá in d'aprópe cercetare proiectulu de lege relativu la expropriare, pre care-lu anuncia ministeriulu Mariei-Tele. Nu ne putemu oprí insa de a declará chiaru de pre acum, ca, experienti'a inca nu presenta acestei camere date de natura a motivá o modificare a acestei legi. (Aplause).

Asceptâmu cu nerabdare proiectele de legi menite a complectá oper'a multu dorita a reorganisatiunei armatei nóstre. Sperâmu ca de acum inainte celu pucinu se va aplicá cu strictetie, sî int'unu modu prudentu nóu'a lege de armare a sistemei militieloru, câci numai astfelu acésta institutiune salutaria va prinde radecine in poporu, sî se voru feri totudeo-data sî interesele economice ale tierei.

Desvoltarea instructiunei professionale va fi, Mari'a Ta, obiectulu solicitudinei adunârei. Acest'u insa nu ne va face sa perdemu din vedere instructiunea liberale, cautându cá aceea ce se va face pentru un'a, sa nu fia in detrimentulu celei-lalte. Caus'a immultîrei postulantiloru, trebuie sa se caute airea iéra nu in desvoltarea invetiamentului liberale.

Evenimentele dela Ploesci, nu a pututu Mari'a Ta, de câtu sa ne intristeze; remediulu insa este in aplicarea strictu a legiloru sî in respectulu loru.

Fii siguru, Mari'a Ta, ca pre terîmulu constitutiunei, tronulu va putea comptá totud'a-un'a pre unu deplinu devotamentu sî pre concursulu representatiunei nationale.

Sa traesci Mari'a Ta.

Sa traésca Romani'a.

Reproducemu dupa „Monitoru“ liniele urmatórie:

Diuariulu „Tages-Presse“ aretându ce esemplu de nepadîrea tractateloru a fostu datu mai nainte de Prussi'a, se esprimá astfeliu:

„Cestiunea principala este cea urmatóre: Russi'a sî Prussi'a suntu óre, in fati'a tuturoru eventualitâtiloru, tare aliate pentru a esecutá impreuna projecte mari, avendu de scopu impartîrea lumei séu nu? totu depinde de solutiunea acestei cestiuni, totu viitorulu Austriei se légana pre versulu acestei alternative. In casulu dintâiu pericolu pentru noi este fórte mare; in casulu d'alu doilea va fi cu putintia de alu evitá.

„Ceea ce Russi'a cere mai intâiu nu este ceva estraordinaru, nici ceva care se nu „se póta implini.“ Déca ea se multiumesce de acest'a, sî daca garantédia ca unirea sea cu Prussi'a nu este indisolubile, aru trebuí cá Angli'a, Austri'a, Pórt'a sî Itali'a sa profite de acésta ocasiune pentru a pedepsí pre Prussi'a sî a salvá ecilebrulu europénu. Daca din contra este adeveratu ca Russi'a sî Prussi'a impreuna au in vedere perderea imperiului austriacu sî a tuturoru altoru tieri ale Europei, atunci remâne séu de a tolerá esecutarea sentintiei de mórte. s'au de a face unu efortu supremu de scapare impreuna cu tóte statele mari sî miciale acestei pârti ale lumei. Libertatea, dreptulu sî civilisatiunea aru fi a nóstra“ — —

Dupa noi aceste linii sî claritatea notei lui Gorcsakoff luminédia cestiunea sulevata astadi de Russi'a, sî români cata a o intielege de urgenti'a: ca cestiunea este mórtea popóreloru mici, imediatu a Romaniei, pentru a intrá in oceanulu Pansiavistu séu Pangermanistu: c a r e e s t e s c a p a r e a n ó s t r a?

Diuariulu „Românulu“ care in anulu 1868, pre cându Franci'a dictá Europei, sustienea Russo-Prussa contr'a Turciei sî prepará armarea bandeloru bulgare ad-hoc, cu arme din Russi'a, astadi pre cându Franci'a este ruinata, umilita ne dice sa combatemu cu Turci'a pre câmpulu resbelului contr'a Russiei, care precum se dîce este aliata cu Prussi'a, a impartí continentulu Europei.

Lasâmu pre fia-care in opiniunile s'au inventiunile sele. Suntemu de comunu ca manusi'a aruncata de Russi'a este pentru mórtea popóreloru. In câtu despre atitudinea nóstra, credemu ca sa stâmu descepti sî bîne inarmati, priveghindu câci or'a suprema a ispitei distinului nostru se apropia!!!“

Auror'a Craiovei.

Varietâti.

*** Joi sér'a a prelesu dlu prof. sî protopresbiteru Ioanu P o p e s c u disertatiunea anunciata in nrulu precedentu. Unu publicu numerosu a fostu intrunitu sî cu ocasiunea acést'a. Precum Dlu asessoru Z. Boiu a avutu bunetate, la cerere, a ne comunicá spre publicare elaboratulu seu asiá sperâmu ca, rugandulu, va face sî dlu prelegatoriu susu amintitu sî cetitorii nostri se voru bucurá a avé atunci sub ochii loru prelegerea intréga.

*** (I n 7 D e c e m b r e, p r e l a 5 ó r e d i m i n é t i 'a), indata dupa plecarea trenului de diminétia, s'a aprinsu gar'a dela Alb'a-Iuli'a sî în scurtu timpu fù prefacuta in cenusia tóta arip'a stânga. Arip'a drépta, precum sî mârfurile gramadite in apropiare nemediulocita fura scapate de furi'a flacâriloru. Daun'a se póte urcá la 8—9000 fl.

*** (P r o d u c t i u n e a a n u a l e d e l â n a i n E u r o p 'a) se socotesce, dupa starea actuale a oiloru din singuraticele tiere, la 560 pâna la 570,000,000 pundi, asiá incâtu pre fia-care locuitoriu cadu numai doi pundi de lâua; prin urmare tóta ceea-lalta cantitate, ce se recere pentru fabricatiunea de postavuri sî a altoru materie sî mârfuri de lâna, trebuie sa se aduca din tierele transmarine. Tierele europene, cari producu mai multa lâna suntu: Britani'a sî Irland'a cu 860,000 cent., Peussi'a sî cele-lalte staturi germâne cu 760,000 cent., Russi'a cu 1,120,000 cent., Franci'a cu 760,000 cent., Austri'a cu 720,000 cent., Ispani'a cu 551,000 cent., Itali'a cu 276,000 cent., Romani'a cu 125,000 cent., Svedi'a sî Norvegi'a cu 83,000 cent., Portugali'a cu 64,300 cent., Danimarc'a cu 46,800 cent., Greci'a cu 44,400 cent. Cantitea lânei, carea se preluera in Europ'a in decursu de unu anu se póte pune pre sum'a rotunda de 950 milióne, asiá incâtu pentru completarea acestei cantitâti trebuie sa se mai aduca 380 milióne pundi din tierele transmarine. Intre tierele transmarine suntu cu osebire de insemnatu: Australi'a, statele La Plat'a sî coloni'a Capu. Transporturile de lâna, ce se facu pentru Europ'a din aceste tiere, au crescutu in anii din urma necontenitu, asiá incâtu in decursu de siese ani dela 1863 — 1868, s'au duplicatu, ba cele din statele La Plat'a s'au chiaru intreitu; afara de acést'a sî statele unite ale Americei de nordu inca au primitu de acolo cantitâti mari da lâna, de óre-ce productiunea propria (cam 150—160 milióne pundi), nu este de ajunsu pentru recerintiele industriei presinte. Câtu de tare s'a urcatu productiunea lanei in tierile fructifere ale colonieloru occeanice, se póte vedea din impregiurarea, ca Australi'a a espedatu in a. 1810 primulu transportu de 140 pundi lâna in Europ'a; in a. 1820 100,000 pundi, in anulu 1867 113 milióne pundi, in 1866 se transportara 135 milióne pundi. „Fed.“

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr or. Boianu protopresviteratutu Ternavei de josu vacanta, se escrie concursu pâna in 26 Decembre 1870 st. v.

Lél'a impreunata cu acésta statiune este 60 fl. v. sî 100 mesuri (feldere) de cucurudiu, cortelu sî lemne de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne petitiunile cu documintele necesarie la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

D e a g 22 Novembre 1870.

Daniilu T a m a s i u
99—1 Adm. prot. gr. or.

Concursu.

Nr 476 1870.

Spre ocuparea postului de notariu comunalu in Cacov'a cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a. bani gat'a cuartiru naturalu sî 50 fl. v. a. rebonificare pentru lemne de focu se prelungesce terminulu pâna in 31 Decembre curente stilulu vechiu.

Concurentii au de a-si predá concursele loru bine instruate inspectoratului cercualu.

Inspectoratulu cercualu Selisce,
S a b i i u in 8 Decembre 1870.
97—2

Citatiune edictala.

Dobr'a Micu nascuta Stefanutia din Resinari de religiunea orientala ortodocsa, carea a paresitu de doi ani pre legiuitulu ei barbatu Oprea Micu sî astadi nu se scie unde se afla, se provóca prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu in terminu de unu anu sî o dî, câci din contra se va luá in pertractare actiunea barbatului ei prin carea cere divortiu sî se va decide in intielesulu canóneloru sântei nóstre biserice.

S a b i i u 22 Noemvre 1870.

Scaunulu protopresb. gr-or. alu tract. II alu Sabiiului.

Ioanu P o p e s c u
98—2 Protopopu.

Concursu.

Statiunea a 2-a de parochu in comu'a Vinerea (Felkenyér) fiindu mai demultu in vacantia — cu acést'a se deschide concursu pâna la 13 Decembre a. c.

Emolumentele suntu

1, venitulu stolariu dela 200 familii — sî prospectu de salariu anualu dela 200—400 fl. v. a. din cass'a alodiale — care numai dupa intregirea statiunei se va defige.

2, un'a parte de lemne de focu — din padurea comunale.

3. cortelu naturalu.

Doritorii de a concurge pentru parochi'a acést'a — au a-si tramite recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bisericescu la scaunulu protopopescu in Orestia pâna la susu scrisulu terminu.

O r e s t i a 17 Novembre 1870.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Nicolau P o p o v i c i u
96—2 Protopopu.

Edictu.

172 — 1870.

Oprea Tempenariu din Selisce. carele de unu sîru de ani au parasitu patri'a sî pre legiuit'a sea socia Mari'a D. Hertî'a totu din Selisce, fâra a se sci loculu, aflârei sî modulu petrecerei lui, neci déca se mai afla intre cei vii, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna la S. Nicolae 1871. sa se presenteze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru ca la din potriva, procesulu divortiale intentatu asupr'a lui sî in absenti'a lui se va otarí dupa presele canonice ale s. nóstre biserici gr. res.

S a b i i u 28 Noemvre 1870.

Scaonuli protop. gr. res. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

99—1

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Decemvre 1870.

Metalicele 5%	56 05	Act. de creditu	246 50
Imprumut. nat. 5%	65 15	Argintulu	112 50
Actiile de banca	727	Galbinulu	5 90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 98. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 10/22 Decemvrie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe anu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu".

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu", va esí cá si pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a si Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 10 Dec. a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se transpunu comissiunei respective. Deputatulu I. Nagy cere din caus'a sanetatiei unu concediu de 6 septemani; i se incuviintiéza. Representantii Benj. Guthy si Tal. Beniczky ascernu petitiuni, care inca se transpunu comissiunei petitiunarie.

E. Huszar face o interpelatiune câtra ministrulu de comunicatiune si G. Stratimirovits ascerne unu proiectu de conclusu, ambi in privinti'a cladirei drumului de feru Kikinda mare=Becskerek=Belgrad.

La ordinea dilei sta proiectulu de lege despre modificatiunea mai multoru dispusetiuni a art. de lege XXI: 1868, privitóre la asigurarea si strengerea contributiuniloru de statu.

La desbaterea cea lunga, carea se incinge asupr'a obiectului acestui'a, iau parte intre altii deputatulu Horn, mn. Kerkapolyi si Tisza; in fine se primesce proiectulu in editiunea sectiunei centrale cu o modificatiunea la §. 1. propusa de Horn.

Siedinti'a din 11 Decembre a casei representantiloru o deschide presiedintele la 1 óra. Dintre ministri nu e nici unulu de facia. Protocolulu siedintiei precedinte se autentica. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care deodata cu cele presintate de deputatii M. Wahrmann si Ed. Beniczky se transpunu comissiunei de petitiuni.

Referentulu comitetului economicu, P. Fareyi ascerne budgetulu casei pentru lun'a Decembre. Se va imprime si pune la ordinea dilei.

Referentulu comitetului centralu, P. Királyi ascerne raportulu acestui comitetu despre proiectulu de lege relativu la organisatiunea comuneloru.

Incheierea siedintiei la 1/4 2 óre.

Siedinti'a casei representantiloru din 12 Decembre. Presiedinte: Somssich. Dintre ministri: Szlavy.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei precedinte anuncia presiedintele, ca reuniunea profesoriloru a ascernutu casei unu memorandu spre introducerea unei legi pentru reorganisarea scóleloru medie; ca deputatulu Alb. Németh au cerutu din causa sanitaria concediu pre tempu ne otaritu; i se incuviintiéza. Petitiunile numeróse ascernute se transpunu comissiunei de petitiuni.

Iulius Benedek interpeléza pre ministrulu de instructiune in afacerea scólei civice rom. cat. din Fagarasiu, care de-si s'a fondatu de Mari'a Teresi'a si si trage spesele de intretienere de la comand'a militaria din Sabiiu, nici cându n'a avutu caracterulu unui institutu militariu. Limb'a de propunere in institutulu acest'a a fostu pâna acum'a totu d'aun'a cea magiara si acumu a demandatu comand'a militara din Sabiiu a introduce limb'a germana cá limb'a de propunere. Interpelantele intréba, ca are ministrulu cunosciintia despre tréb'a acést'a si ca cum are de cugetu a resolví cestiunea acést'a.

Interpelatiunea se va tramite ministrului de instructiune.

Ministrulu de comerciu ascerne unu proiectu de lege despre unu contractu relativu la drumurile de feru cu Bohemi'a si Sacsoni'a. Se va tiparí si transpune sectiuniloru.

Urméza a trei'a cetire a legiloru de contributiune desbatute in septemân'a trecuta. Se voru tramite casei magnatiloru.

Cu aceste se incheie siedinti'a la 1/2 11.

Dela resbelu.

Scirile de pre câmpulu de lupta din Franci'a se reducu: la sgomotulu, ca Trochu aru fi spartu lini'a de asediare in partea nordica a Parisului; ca armat'a francesa de nordu sub Faidherbe aru inaintá spre Parisu; ca Maunteuffel a parasitu Dippe si urmaresce pre Faidherbe in fine ca pre Manteufel lu urmaresce Moignard cu o trupa francesa de 30,000. Despre armat'a de la Loire nu se vorbesce nimic'a.

Cuventarea contelui Appóny, tienuta in siedinti'a din 12 Dec. a delegatiuniloru unguresci, suna:

Onorata comissiune! Sub — comitetulu militariu, a cârui membru are onóre a fi si nimici'a mea, a castigatu convingerea in decursulu desbateriloru sele zelóse si detaiate, ca e o necessitate neincungiuravera a cunósce si cercetá precisu toti factorii relativi la poterea de aperare a monarchiei, câtu si calitatea si cantitatea loru, cá sa póta fi in positiune, de a face propuneri drepte, relative la bugetulu pentru anulu 1871, comissiunei onorate, care l'a esmisu. Purcediendu din punctulu acest'a de vedere, subcomitetulu a compusu acele cestiuni, a câroru resolvire i suntu neaperatu de lipsa pentru continuarea cu resultatu a desbateriloru sele, in form'a unei interpelatiuni, si mie mi se oferí onórea a ascerne interpelatiunea acést'a onoratei comissiuni (S'audimu! s'audimu!) Mai nainte insa de ce voiu incepe a seversí problem'a, cu care sum insarcinatu, concéda-mi onorat'a comissiune, cá sa-mi esprimu in pucine cuvinte parerea mea individuala despre objectulu acest'a. (S'audimu) Esaminarea stricta a bugetului ne e fâra indoiala impusa urginte atâtu prin detorinti'a câtu si prin dreptulu si privirea la referintiele nóstre financiale. Se intielege de sine ca esaminarea necesaria nu póte eschide consideratiunea la starea politica; câci priceperea drépta séu nerespectarea gresîta a acestoru consideratiuni adese decide de sórtea unui statu. Legislatorele are deci, dupa parerea mea, o problema dupla: a prefige pre de o parte recerintiele neincungiuravere ale statului si midilócele necesarie pentru acoperirea acestoru recerintie; pre de alta parte insa a cercetá, ca e organisatiunea statului asiá, incâtu midilócele incuviintiate la totu casulu sa se póta intrebuintiá bine pentru de a face possibila ajungerea tientei propuse, inca a si asigurá. Purcediendu din punctulu acest'a de vedere, trebuie mai intâiu sa se cerceteze la esaminarea bugetului militariu necessitatea politica si sa se dorésca mai departe cea mai stricta controla in tóte pârtile si ramurile. Se póte ca multi voru priví numai consideratiunile financiale la esaminarea bugetului de momentóse si voru acordá consideratiuniloru politice mai pucina insemnetate de câtu mene; cu tóte aceste inse aru fi in eróre acel'a care aru voí a presupune ca eu amu pofta de resbelu, din causa ca sum aplicatu a precugetá seriosu si dreptu despre referintiele européne; câci de-si nu sum unu partisanu alu pâcei cu totu pretiulu, totu — si eu consideru, pre lânga sustienerea demnitâtiei si integritatiei imperiului, sustienerea pâcei oneste de problem'a unei politice drepte.

Evenemintele dîleloru mai recinti vorbescu mai multu decatu altu-ceva pentru o atare politica. Cu durere adanca privimu la lupt'a din occidentu, la acea lupta far' indurare, care pare a deremá preteritulu inlustru si insemnatatea istorica a unei natiuni nobile, precandu lacramile si sângele a mii de nefericiti uda laurii invingatoriului. Tóte aceste dovedescu ca adi nu póte tienea in frenu nici poterea nobilitatóre a civilisatiunei, nici prosperarea materiala comuna, si celu mai potienu contracte solenele si pacte intarite prin juramentu, paum'a naturale in nisuintiele ei. Trebuie sa marturisimu ca adi decide de interesele cele mai sacre ale popóreloru mai pucinu dreptulu bunu decâtu sabia.

Deci e evidentu, ca integritatea, demnitate si independinti'a, catu si pacea stateloru depinde in prim'a lini'a dela poterea militaria, care veri-cine e in stare a o desvoltá. Prin urmare déca voiescu a intari armat'a, a-i asigurá facultatea de a se lupt'a, o facu tocma in interesulu pacei, si din causa ca eu privescu garanti'a pacei in virtutea armatei. Inse precum tienu pre de o parte de lipsa respectarea acestoru consideratiuni, tocm'a asia aflu pre de alta parte, ca trebuie ca se pretinda cea mai stricta controla in tóte ramurile administratiunei, caci facendu bucurosi jertfele cele mari, care se pretindu dela noi, trebuie sa castigamu convingerea, ca prin acelea, in catu au fostu cu potintia, amu asiguratu interesele monarchiei si sustienerea pacei. Precum deci consideru cea mai neinsemnata suma accordata far' de a fi fostu de lips'a, de risipa, tocma asia nu aru potea consoná cu datorinti'a mea patriotica, candu asiu refusá vre-unu sacrificiu, care ne-aru fi necesariu spre ajungerea scopului amintitu.

Dupa aceste observatiuni, dupa cum amintisemu, curatu individuale, mi iau libertatee a ascerne interpelatiune. (Vorbitoriulu cetesce):

Interpelatiune

catra ministeriulu comunu de resbelu.

Considerandu pre de o parte sumele care s'au accordatu deja pentru inarmarea dupa cuviintia a armatei in anii 1868, 1869, si 1870;

Cosiderandu mai departe acele sume insemnate, care pentru 1871 spre acelasi scopu de nou se pretindu;

Considerându pre de alta parte situatiunea politica cea seriósa, facia cu care integritatea monarchiei austro-unguresci, câtu si sustienerea influintiei ei politice e conditiunata de poterea de aperare indestulitore si in buna stare.

Delegatiunile dietei unguresci nu se potu abtienea, de óre ce se provocatu de nou a incuviintiá sacrificie, de a nu se folosí de dreptulu loru

nedubiu, a se convinge pre deplinu despre midilócele recerute pentru cá armat'a sa fia gat'a de batalia.

In urm'a acesti'a se provóca dnulu ministru comunu de resbelu.

1. A dá o dechiaratiune, incâtu s'a ajunsu scopulu susu atinsu prin bani dejá accordati spre aceea, séu apoi incâtu se va ajunge prin sumele de nou pretinse?

2. Ministrulu sa procure ingraba delegatiunei dietei unguresci pentru esecutarea dreptului, ce i compete conformu chiamârei sî pentru implinirea detorintiei ei, midilóce sî ocasiune, cá delegatiunea sa-si póta câstigá cunosciintia indestuli óre si convingere nemidilocita despre starea, calitatea sî cantitatea diferiteloru munitiuni de resbelu, câtu sî despre defectele sustatóre.

Generalulu B e n e d e k respunse in numele ministrului de resbelu la interpelatiunea lui Apponyi. Cuprinsulu esentialu alu vorbirei lui e urmatoriulu: Starea armatei e de facia cu multu mai buna, de câtu acum doi ani. Armat'a numera 864,849 soldati trupe regularie sî 187,527 landveru, la olalta 1,052,376 soldati, va sa d. 341,000 soldati mai multi cá în anulu 1867. Asemenea s'a immultîtu numerulu tunuriloru cu 378, insa va fi silitu a cere inca bani pentru procurarea de tunuri. Pusci cu acu posede armat'a comuna 899,279 darabe, mai departe posede landverulu austriacu 57,227 sî celu unguresc 80,000 pusci de sistemulu lui Werndl, la olalta 1,034,000 pusci. Ministrulu va proiectá procurarea inca a 150,000 darabe. Trasurari'a, parculu de arme, trupele sanitarie sî technice suntu binisioru immultite sî meliorate. Starea cavaleriei asemenea e meliorata sî de facia avemu 8900 câi mai multi cá in anulu 1868, monture nóue inse voru fi necesarie.

In fine propune ministrulu esmiterea unei comissiuni din 6 membri, carea sa se convinga despre starea armatei. Appónyi pretinde in numele comissiunei militarie o espunere detaiata sî se invoiesce cu esmiterea unei comissiuni.

Bugetulu Ungariei pre 1871.

A) R e c e r i n t i e l e s t r a o r d i n a r i e.

1. Pentru minist. de interne:

Comisariatulu regiu in Transilvani'a, Direc. . . .	
tiunea fondului obli- . .	
gatiuniloru rurali, sî . .	
comissiunile verifica- . .	
tiunali	114,324 fl.
Comitateloru pentru in-	
detoriri restante d. . . .	
an. 1869 sî pentru . . .	
cladiri	200,000 fl
Gendarmeri'a in Transilvani'a	400,000 fl.
Tipografiei universitâtiei	
pentru tiparitur'a efep- . .	
tuata pre sém'a foste- . .	
loru autoritâti admi- . .	
nistrative	24,650 fl.
Spesele brachiale pentru autoritâti pre cei . .	
din urma 4 ani	30,000 fl.

In suma: **768,974.**

2. Pentru minist. finantieloru:

Restauratiunea cetatiuei Uniadór'a	50,000 fl.
Tipografii'a statului in Bud'a	43,000 fl.
Edificatiuni in Gödölö	50,000 fl.
Edificarea oficiului vamale in Pest'a	700,000 fl.
Edificiu pentru directiunea finant. in Aradu . .	70,000 fl.
Adoptarea casei pentru directiunea finantiala in Peciu	40,000 fl.
Adaugementu la palatulu guvernialu din Bud'a .	200,000 fl.
Legatur'a Siemnitiului cu drumulu feratu . . .	300,000 fl.
Drumulu feratu montanisticu in Maros-Ujvár . .	422,000 fl.
O aripa de drumu feratu sî unu pod i la Maros-Ujvár	200.000 fl.
Calea ferata dela Miscolti la Dios-Ghör . . .	150,000 fl.
Cale ferata muntenistica la Govosdi'a	367,900 fl.
Lini'a dela Tisa-Zelernic, prim'a jumetate din tertialitatea ce cade pre statu .	154,200 fl.
Subventiunea de statu pentru aceeasi intreprindere pre acestu anu	250,000 fl.
Lini'a Tisa-Ronitz pentru acestu anu	502,500 fl.
Subventiunea pentru cladirea drumului feratu Bánréve-Dobsiau pentru acestu anu	300,000 fl.
Antecipatiuni pre garantii de camete dupa imprum. drumul. de feru . .	5,000,000 fl.
Construirea unei pompe cu vaporu pentru min'a „imperatulu Iosifu“	60,000 fl.
Pregatirea de esplotare a mineloru de arama pentru acestu anu	25,000 fl.
Instruirea mineloru de carbuni in valea Jiului . .	222,500 fl.
La cuptórele de feru de lânga Uniadór'a pentru cladirea unoru case . . .	40,000 fl.
Instruirea acelorasi cuptóra de feru	200,000 fl.
Cumperarea unei case pentru directiunea montanistica in Clusiu	60,000 fl.
Prelungirea edificiului cancelariei directiunale in Sigetulu Marmatiei . . .	16,000 fl.
Construirea de locuintie pentru lucratori in Turi'a-Semete	7,000 fl.
Antecipatiune fondului de hutaria	76,900 fl.
Pentru edificâri la masînele de feraria in Rhonitz	90,000 fl.
Pentru construiri la fereriele din Theisholz . .	9,500 fl.
Totu asemenea in Libeteu	5,200 fl.
Totu asemenea in Poinic.	1,000 fl.
Totu asemenea in Fehértaka	3,953 fl.
Pentru cladiri sî masine la oficiulu montanu din Windschacht	148,000 fl.
Cladirea masîneloru de pive in Rosi'a	10,826 fl.
Apaductului in Keresztlegy	30.000 fl.
Construirea de pive in Capnicu	4,683 fl.
Pentru bâile de auru sî argintu in Sacarambu .	13,900 fl.
Pentru cumperarea de particele între proprietâtile erariului	300,000 fl.
Cladiri la bai'a d. Viste-Várhegy	6,000 fl.
Construirea bâii la isvorulu mineralu Suliguli .	3,675 fl.
Acaretarea bâii Werlein la Sóvár	10,000 fl.
Lârgirea ospetariei Maros-Ujvár	2000 fl.
Investitiuni silvanistici: in valea Claculi . . .	70,000 fl.
Lânga Kroncioc . .	24,000 fl.
Lânga Schmölitz . .	6,000 fl.
Lânga Sigetulu-Marmatiei	725,600 fl.
In Transilvani'a intréga	1,072,800 fl.
Mutarea directiunei financ. din Ungvar la Beregszász	10,000 fl.

FOISIÓRA.

Viéti'a familiare in paganismu, evreismu sî crestinismu.

(P r e l e g e r e p u b l i c a de Z. Boiu.)

Cetita de autorele in 19 Nov. (1 Dec.) 1870.

(Capetu.)

Referinti'a acést'a intre sotiu sî sotîa o descrie Pavelu fórte frumosu in epistoli'a sea câtra Efeseni, unde legatur'a casatoriei crestinesci asiá o onoréza sî o inaltia, incâtu o asémena cu legatur'a, ce esista intre Christosu sî biserica. Sî déca Pavelu sî aici subordinéza pre muierea barbatului, dicendu, ca muierea se se téma de barbatu, apoi acést'a nu este temerea aceea fisica, carea pre muiere se o faca servitóre barbatului seu, ci este recunóscerea cea de buna voia a superioritâtiei spirituali a barbatului, este stim'a aceea libera, fâra de carea viéti'a familiare nu póte prosperá, este respectulu acel'a din iubire, care face laud'a femeei virtuóse. Câci, Domniloru si cu deosebire Dómneloru, de-sî tocmai crestinismulu este, carele a proclamatu emanciparea femeei, precum sî a omului in generale, totusi elu prin emanciparea femeei nu intielege aceea, ce pretindu modernii reformatori ai lumei, mai cu seama Americanii cei seraci de femei: cá femeea se iá parte la tóte adunârile publice, se vorbésca intr'ensele, se se imbrace cum i place, s umble cum voiesce, sî unde voiesce, cu unu cuventu se se desbrace de vestmentulu celu minunatu de frumosu alu pudicitiei sî modestiei femeesci,—cí intielege aceea, ca femeea sa se misce liberu inlauntrulu cercului acelui-a, ce i l'a presemnatu Domnedieu prin natur'a, carea i o-a datu dela inceputulu neamului omenescu. Crestinismulu prin emanciparea femeei nu intielege aceea, cá femeea se devina barbatu, câci consecinti'a naturale de aici aru fi, cá apoi barbatulu se devina femee, — cí voiesce, cá femei'a se fia emancipata din lantiulu sclaviei trupesci, sî intru asemenea de alu sclaviei spirituali, carea este ignoranti'a, nesciinti'a; elu voiesce, cà femeea se se bucure de o potriva cu barbatulu de totu, ce a produsu spiritulu omenescu frumosu sî bunu, voiesce, de mi este iertatu a vorbí iara intr'o asemenare, cá barbatulu se fia capulu, ear femeea inim'a casei, càci aici vede prosperarea, aici cunósce fericirea familiei. — Recunoscendu-se insa odata fia-care omu de faptura a lui Domnedieu, facuta dupa tipulu sî asemanarea Lui, de fiiu alu imperatîei lui Domnedieu, urmá de sine, ca sotii crestinesci se fia cu deosebita grija pentru crescerea prunciloru. Câci prunculu dupa notiunea crestinésca nu este proprietatea parintiloru sei, precum d. e. la Chinezi, cá se lu póta vinde séu omorí, nici proprietatea statului, precum d. e. la Spartani, cá statulu indata dupa nascerea lui se lu póta smulge din bratiele mamei sî se lu predeá unui chranitoriu — dîcu inadinsu chranitoriu, sî nu crescatoriu séu educatoriu — cí indata dela naserea sea este proprietatea lui Domnedieu, incredintiatu parintiloru sei spre a lu educá càtre sublim'a tient'a comune a omenimei: „Fiti deseversîtu, precum sî Tatalu vostru celu din ceruri deseversîtu este!“ Dá, Domniloru! santieni'a naturei copilaresci o a doveditu insusi intemeiatoriulu religiunei nóstre, cându a invetiatu pre invetiaceii sei, ca de nu se voru intórce sa se faca cá pruncii (adeca fâra violenia, fâra reutate), nu voru intrá in imperati'a cerului, cându celoru ce lu intrebara: cine este mai mare intru imperat'a cerului? le puse inainte unu prunc, sî cându dîse invetiaceiloru sei, cari opriau pre parintii de a aduce pruncii loru la Densulu: „Lasati pruncii se vina la mine, ca unor-a cá acestor-a este imperati'a cerului.“ Sî fiindca pruncii dupa notiunea crestinésca suntu tesaure incredintiate dela Domnedieu parintîloru spre administrare sî fruptificare, pentru aceea parintii voru avé se deá seama inaintea lui Domnedieu despre educatiunea loru. Pentru aceea Christosu demanda, a nu dá esemple rele prunciloru, a nu face smintéla unui-a dintre cei mai mici; ear apostolii invétia in multe locuri pre parintii, cum se crésca pruncii sei. „Voi parinti — dîce Pavelu câtra Efeseni — „nu interitati pre fiii nostri spre mania, cí i cresceti pre ei intru invetiatur'a sî certarea Domnului.“ Si iarasi câtra Colosseni: „Parinti, nu ve interitati pre fiii vostri, cá se nu se indereptnicésca.“ Ear iubitului seu Timoteiu scrie: „De are vre-o veduva feciori séu nepoti, se se invetie antâiu a si chivernisí cas'a sea intru buna crestinatate, sî se deá resplatiri parintiloru, ca acést'a este buna sî priimita inaintea lui

Intórcerea de cautiuni	26,000 fl.
Procurarea de sare reserva	100,000 fl.
Prefacerea unoru sararii in Maros-Ujvár, Vizokna si Varaid	12,500 fl.
Pentru provisoriulu dariloru fundoali	30,000 fl.
Spesele de manipulatiune a detoriei flotante comune .	118,650 fl.
Respundei comunei Orastia pentru alpii Cugiru .	80,000 fl.
Rescumperarea paduriloru dela Horvath-Toldy si Barcsay lânga Sebesiu . .	100.000 fl.
La olalta:	**12,521,287** fl.

3. Pentrn minist. de comunicatiuni:

Gonstruiri de siosele .	1,335,500 fl.
Construiri hidraulice .	2,478 500 fl.
Conservarea porturiloru maritime	141,300 fl.
Erogatiuni diverse . .	23.000 fl.
Impreuna:	**3.978,300** fl.

4. Pentru minist. de agricultura, comerciu si industria:

Ultimile spese de organisatiune a camereloru industriali , ...	1,000 fl.
Pentru institutele agronomice din Colosiu-Monostoru si Altenburgulu-ung. . .	27,000 fl.
Erghelele statului . .	151,000 fl.
Scól'a veterinar. din Pest'a	16,900 fl.
Telegrafulu	300,000 fl.
Edificarea palatului pentru posta si telegrafu a dóu'a rata	250,000 fl.
La olalta:	**745,900** fl.

5. Pentru minist. cultului si instructiunei:

Pre sém'a confesiuniloru speciali	310,000 fl.
Directiunea de studia .	5.030 fl.
Pre sém'a unoru institute scolari . . .	27,000 fl.
Inavutîrea colectiuniloru in Museulu nat.	41,000 fl.
La olalta:	**383,430** fl.

6. Ministeriulu justitiei:

Pentru lucrârile de codificare	50,000 fl.

7. Ministeriulu pentru aperarea tierei: .

Pentru casarme . .	200,000 fl.
Pentru edificarea unei magasine centrali de monture	100,000 fl.
La olalta:	**300,000** fl.
Pentru cladiri de drumuri de feru	22,402,120 fl.
Sum'a totala a recerintieloru straordinarie: . .	40,870,011 fl. v.a.
Ordinariele si straordinariele impreuna:	**181,577,859** fl.

NB! Dar ací lipsescu spesele comune, ce apartienu la delegatiuni, asemenea lipsescu creditele suplementarie. La acestea inca vomu reveni, dupa ce vomu fi insîratu mai antâiu preliminariulu acopeririloru.

C) Acoperirea ordinaria.

1. Minist. la curtea MSele, are venitu din chiri'a de casa	540 fl.
2. Minist. de interne:	
Dupa casele de smintiti	27,619 fl.
Alte perceptiuni . .	8.000 fl.
La olalta:	**35,690** fl.

3. Minist. de finantie:

Darea de pamentu .	34,177,000 fl.
Darea de case . . .	6,368,000 fl.
Darea de venitu . .	8.490,000 fl.
Darea de cascigu pers	7,515,000 fl.
Interes. dupa restantie	820,000 fl.
Tacs'a p. incasarea darei	208,000 fl.
Darea de spirtu . .	6,700,000 fl.
Darea d. consum. d. vinu	2,411.000 fl.
Darea d. consum. d. carne	1,856,000 fl.
Darea d. censum. d. bere	1,220,000 fl.
Darea dupa zaharu .	1,051,000 fl.
Timbrulu	4,000,000 fl.
Competintiele dupa actele justitiarie	8,571,500 fl.
Tacse diverse . . .	338,500 fl.
Probarea arg. si aur.	26,300 fl.
Nauliulu	2,450 fl.
Venitulu d. tabacu .	25,578,200 fl.
Venitulu d. Lotiria .	2,739,350 fl.
Venitulu d. sare . .	14,708,000 fl.
Venitulu mosîeloru d. statu	24,564,171 fl.
Alte diverse . . .	163,725 fl.
La olalta:	**151,508,196** fl.

4. Ministr. de comunicatiune: . . . .

Contab. garantieloru si inspectiunea drum. ferate .	25,330 fl.
Oficiele cladir. publice	52,000 fl.
Din conservarea sioseleloru	4,000 fl.
Din constr. hidraulice	150 fl.
La olalta:	**81,580** fl.

Minist. pentru agricultura, industria si comerciu: . . .

Dela instit. d. economia	49,300 fl.
Dela ergeliele statului	1,610,740 fl.
Dela scol. veterin, din Pest'a	10,400 fl.
Post'a	4,170,000 fl.
Telegrafulu . . .	1,112,000 fl.
Carantin'a	12,700 fl.
Cas'a de pemnuri in Pest'a	137,000 fl.
Din diverse venituri .	27,010 fl.
La olalta:	**7,170,150** fl.

6. Minist. culteloru instruct. publ. .

In centru venitu . .	41,785 fl.
Institutele de invetiam.	231,285 fl.
Diverse altele . . .	24,490 fl.
La olalta:	**297,560** fl.

Minist. justitiei. .

In centru venitu . .	2,000 fl.
In casele detentiunale	40,820 fl.
La olalta:	**42,820** fl.
Acoperirea ord. intréga:	**159,135,536** fl.

D) Acoperirea straordinaria.

1. Minist. d. finantie.

Din vindiarea d. mos. d. statu	949,303 fl.
Din monetarie câscigu la prefacerea monetei de arg.	250,000 fl.
Economisare in regiulu vam.	98,600 fl.
Din dâri restante . .	2,500,000 fl.
Din restantiele prov. d. dare	3,000 fl.
Din fondulu de garantii	5,550,000 fl.
Rat'a de rescump. a districtului de Tisza . .	185,714 fl.
Din rescump. dieciuelei de vinu in Buda-vechia .	51,561 fl.
La olalta:	**9,588,178** fl.

2. Ministr. de comunicatiuni.

Compens. inspectiunei drumuriloru de feru . . .	150,000 fl.

3. Minist. d. agricultura, industria si comerciu.

Din vendiarea unei mori in Kisbér	10,000 fl.
Total'a acoperire straordinaria:	9,748,178.

Ddieu.“ Si totu acolo: „Cine nu pórta grija de ai sei, si mai vertosu de ai casei sele, de credintia s'a lepedatu si este mai reu de câtu celu necredinciosu.“ Déca insa crestinismulu de o parte indatoréza pre parinti, a fi cu cea mai mare grija pentru crescerea prunciloru loru, apoi nu mai putînu indatoréza pre fiii, a fi cu ascultare si supunere càtra parintii loru. Cá in tóte cele bune si inalte si domnedieesci, asiá intemeiatoriulu religiunei crestine si aici premerge cu cuventulu si cu esemplulu seu, si totu in acestu spiritu invétia apostolii; si numerósele loru invetiaturi asupr'a acestui punctu, cari numai pentru scurtimea tempului nu le citezu anume, ne dovedescu preafrumosu, cu ce simtieminte voiesce chistianismulu se fia fiii càtra parintii loru. Si asiá ni se aréta famili'a christiana indata dela inceputulu ei cá locuintl'a religiositàtiei din inima, a libertàtiei personali, a adeverului, a dreptàtiei, a simplitàtiei si modestiei — aceste dóue le impune Ap. Pavelu in modu deosebitu femeiloru crestine! — a iubirei patriei si a poporului seu si a omenimei intregi, si preste totu a tóta fapt'a buna; ni se aréta famili'a crestina cá unu aluatu sànto, care a prefacutu credintiele si naravurile cele selbatacite ale pagàniloru in pàne dulce, gustósa si nutritóre. Si cumca acestea nu suntu laude vane ale familiei christiane, cí suntu fapte, despre acest'a Istori'a bisericésca ne dà esemple nenumerate, pestrate nu numai de crestini, ci chiaru de scriitori pagàni, cari de multe ori erau uimiti de frumseti'a si santitatea naravuriloru, ce domniau in familiele crestine, asiá, incàtu este mai greu a alege, decâtu a culege esemple de acestea. Me voiu marginí dar pe lànga a amintí cn lauda numai câte-va nume de femei crestine din seculii d'antàiu, cari au datu probe admirabili despre profund'a loru religiositate, moralitete si intielepciune de mame. Ce venerabile a Antus'a, mam'a S. Ioanu Gura-de-auru, carea remanendu veduva tinera din familia stralucita, nu se mai casatorì, cá se se póta consacrá totalminte educatiunei fiiului seu! Ce laude merita Nonn'a, mam'a S. Grigoriu Teologului, carea intórce pre sotiulu seu dela paganismu si cresce pre fiiulu seu spre a devení unu margaritoriu alu bisericei crestine! Si cum nu amu amintí de Emmeli'a si de Macrin'a, ceea mam'a, cést'a bun'a S. Vasiliu celu Mare, cari si-concentrara tóte poterile sufletesci, spre a aduce lui Christosu in fiiulu si nepotulu loru unu Apostolu petrunsu de iubirea lui Domnedieu si a omenimei! In fine cum trebuie se glorificàmu pre Monic'a, mam'a S. Augustinu, carea cautàndu pre fiiulu seu celu perdutu spiritualminte, trece plangondu Marea mediterana, vine din Afric'a in Europ'a, si luandu dela venerabilele Episcopu Ambrosiu promissiunea cea mangaitóre, ca Domnedieu va preface lacrimele ei de intristare in lacrimi de bucuria, nu se odichnesce, panacandu nu afla pre fiiulu seu si lu readuce la Christosu, si apoi móre mangaiata, càci a mantuitu sufletulu lui. Si inca multe si multe esemple de virtuti familiari crestinesci asiu citá, déca tempulu inaintatu nu mi aru aduce aminte, ca dór si pàna ací amu ostenitu prea multu atentiunea Dvóstre. Nu potu insa, a nu constatá, ca latîrea si intarirea crestinatàtiei, si prin acést'a a civilisatiunei, a umanitàtiei, incependu dela Juli'a Mame'a, mam'a imp. Alexandru Severu, si dela S. Elen'a, mam'a imp. Constantinu celu Mare, pàna astadi, in parte fórte mare avemu se o multiemimu familieloru si in speciale femeiloru crestine; si aru fi o opera fórte rentabile pentru unu istoricu, a adunâ datele de lipsa si a aretá lumei adeverulu acest'a in tóta frumseti'a lui.

Facendu dar o reprivire generale asupr'a vietiei familiari, dupacum aceea s'a desvoltatu la popórele antice pagàne, apoi in iudaismu si pre urma in christianismu, vedemu, ca ideea acést'a, cá tóte, càte au agitatu omenimea, a facutu si ea unu cursu graduatu, din trépta in trépta, panacându a ajunsu in christianismu la inaltîmea si curatîmea aceea, in carea o vedemu astadi. Si asiá nu mi remàne, decâtu a enunciá intr'unu cuventu de incheiare ferbintea dorintia, cá santieni'a, curatîmea, dulcéti'a si fericirea vietiei familiari, precum ni o infatisiéza religiunea nóstra crestina, se cuprinda totu mai multu terenu si in mijlocului nostru, cá astfelu devenindu familiele nóstre resadnitie a totu ce este bunu si nobile, se contribuiésca si ele, a pregati poporului nostru unu venitoriu pre atâtu de dulce, precâtu de amaru i a fostu trecutulu, si a meritá pentru noi si urmatorii nostri binecuventarea omenimei!

Acoperirea ord. si straord. Impreuna: **168,884,624** fl.

Asemenându totulu recerintieloru de 181,577,859 fl. cu totalul'a acoperire, de 168.884,624 fl. se aréta ací unu deficitu de: = **12,693,235** fl. v. a. —

PRELIMINARIULU

de spese sî de recurse comune in monarchi'a Austro-Ungurésca pre anulu 1871.

Recerintiele.

1. Pentru ministeriulu de esterne:

a) ordinari	4,257,682 fl.
b) straordinari . . .	76,105 fl.
In totalu:	**4,343,787** fl.

2. Pentru minist. de resbelu:

a) ordinariulu armatei	78,644,439 fl.
b) straordinariu . .	6,800,724 fl.
Impreuna:	**85,445.163** fl.
c) Ordinariulu marinei	8,351,000 fl.
d) straordinariu . .	3,882,700 fl.
Impreuna:	**12,233,700** fl.

Poterea armata intréga, cu recerintiele ordinari sî straordinari in totalu: **97,978,863** fl.

3. Pentru minist. comunu de finantie:

a) recerinti'a ordinaria	140,010 fl.
b) pensiuni, sî anume: pentru ministeriulu de esterne ord. sî straordin. impreuna	264,200 fl.
c) pensiuni militari .	1,210,000 fl.
d) pensiuni pentru marina	225,000 fl.
e) pensiuni contabil. militar.	134,200 fl.
f) pensiuni proprie .	1,100 fl.
g) pensiuni pentru suprem'a contab. comuna .	6,800 fl.
In totalu:	**1,783,810** fl.

Control'a contabilitâtiei 104,095 fl. v. a.

Sum'a principala a recerintieloru;

Cea ordinaria . . .	93,149,976 fl.
Cea straordinaria . .	10,760.519 fl.
Totalulu:	**103,909,495** fl.

Veniturile proprie ale celoru trei ministerie facu sum'a de — 3,530,987 fl. acésta suma substragendu-o din totalulu recerintieloru, remâne sum'a curata de recerintie — 100,378,508 fl.

Venitele din vâmi la fruntariele pârtiloru cislaitane se prelimina cu 15,664,000 fl. iéra cele de la fruntariele unguresci — 2,885,700 fl. impreuna: 18,549,700 fl. spesele de manipulatiune a vameloru din ambele pârti se punu in preliminariu cu — 1,850,000 fl. Astfeliu se aréta unu prisosu bunu de — 16,699,700 fl.

Din acestu venitu vamale subtragendu pentru pârtile cislaitane o restituire a darei de consumu de 3,000,000, iéra pentru pârtile ungarice — de 1,500,000 fl. impreuna 4,500,000 fl. — remâne unu prisosu curatu de venitu vamalu de 12,199,700 fl.

Astfeliu prin dotatiune va trebuí acoperita o suma ordinaria de 77,419,289 fl; iéra straordinaria de 10,760,579 fl; impreuna: **88,179,868 fl.**

Din acésta suma cadu pre tierile representate in senatulu imperiale, dupa proportiunea de 70%=54,193,502 fl. 30 cr. ordinari, 7,532,405 fl. 30 cr. straordinari impreuna: 61,725,907 fl. 60 cr., iér pre tierile unguresci, dupa proportiunea de 30 %, 23,225,786 fl. 70 cr. ordenari, sî — 3,225,173 fl. 70 cr. straordenari. Adeca Ungari'a are sa acopere impreuna: 26,453,960 fl. 40 cr. v. a.

NB. Afara de aceste recerintie comune, Ministeriulu comunu de resbelu indata la inceputu a insinuatu trebuintie straordinarie de 60,407,833 fl. v. a. pentru completarea armeloru sî acoperirea unoru spese dejá facute.

Din acésta suma, cele 30% ce cadu asupr'a Ungariei facu 18,122,350 fl. cari trebuie acoperiti prin creditu séu imprumutu.

Astfeliu deficitulu Ungariei, cu cele 12,693,235 fl. mai susu arelate, se urca — numai dupa aceste date, la cifr'a de **30.715,585** fl. v. a.

Dupa „Alb.“

Rosi'a lânga Sabiiu 7 Decembre 1870.

La intâi'a cetire a circulariului V. Consistoriu Nr. scolariu 225 a. c. sî totu in intielesulu acestui circulariu a celui din partea Prea On. D. Protopresbiteru Nr. 129 din 9 Noemvrie 1870, in biserica crestiniloru nostri sî mai vertosu punctele ce tractédia despre scól'a de adulti, au cuprinsu pre multi mirare, sî i-si aflau numai risu, dicându: „ca pre animalulu batrenu nu lu vei mai invetiá a trage la povéra“, dara ce se vedi! dupa ce l'amu repetatu acelu laudabilu circulariu consistoriale sî pre acelu protopopescu in biserica poporului sî acasa comitetului, de cari fórte me interesamu ale pune in lucrare, au venitu cu totii la convingere, ca aru fi dara de lipsa a se cumperá din visteri'a bisericei o lampa sî gasu pentru luminarea chiliei sér'a, care e scól'a, câtu sî alte obiecte pentru cetire sî scrisu

La 29/11 sér'a a. c. s'au inceputu prelegerile cu cei dela 15 ani in susu, sî s'au adunatu, de-si aici e unu poporu numai din 60—65 familii afara de tigani, atâti'a incâtu, scól'a nu erá atât'a de spatiósa, pentru de a putea toti ocupá locu, in câtu amu trebuitu a face despartieminte, deosebite, cu cei pâna la 24 ani sî necasatoriti feciori sî fete care totu mai sciu cev'a din scóla inca. Acesti'a se aduna Sambat'a sî sî Duminec'a sér'a pentru Computu; iara apoi pentru scrisu pentruca nu e potrivitu a scrie multi dela lampa, in Dumineci sî sarbatori dupa 2 óre postmeridiane. Cei dela 24 ani in susu pâna la 40—50 ani, se aduna in tóte celelalte seri, sî asiá indreptu cuventu dicu astadi ne bucurâmu de o scóla de ómeni mari, care numera cam la 20 de persóne, care de regula, ne siliti cercetéza. Sî avemu buna sperantia, ca mai tardiu se va mai sî sporí, conoscendu numai usiurinti'a ce ni o infatiosiadia metod'a cea nóua din A. B. C. a Prea V. D. Protop. sî Prof. I. Popescu la cetitu sî scriere, promitiendune inca sî alte litere singuratice in forma mare tiparite, care compunenduse in rendu un'a lânga alt'a, dupa cum esprimi cuventulu 'lu infatosiadia sî in litere, care credemu a fi iara unu midilocu fórte bunu la inceputu pentru ómeni mari.

Amu intielesu ca in mai multe parochii din Tractulu nostru alu 2-lea alu Sabiiului, s'au inceputu astfeliu de scóle, sî credemu cu siguritate ca in scurtu tempu, dupa seriósa dispunere a Pré Ven D. Protop. in asta privintia, nu va remané nici o parochia, in carea sa nu se tina astfeliu de scóla mai vertosu iu tempu de iérna.

Nu potu a numi esprime sî aceea admiratiune cu acésta ocasiune observata, adeca pacienti'a, cu care e dedatu e trâí românulu dela nascere pâna cându móre, sî pentru ce? pentru ca vedi unu tineru invetiatoriu, instruindu ómeni de 40—50 a ani celí sî scrie totu odata, deosebindu, ca unu cuventu din câte litere e compusu, câte silabe are, câte tonuri se audu in elu, apoi amestecându sî sarindu cu intrebarea, acestea tóte, ómení mari sa le scie de osebí sî numí, stându cu degetele radicate pre intrecute cá copii inaintea invetiatoriului. Acest'a e unu ce admirabilu! sî credemu, ca déca nici in astu modu nu se va sporí nimicá intru invetiatura, pre lânga alte scóle sî catichisatiuni in poporulu nostru, apoi nu sciu cându sî ce se mai credemu.

Ceea ce asiu avé de a mai observá aicea in fine aru fi, ca pre câtu au fostu nisuinti'a de mare pâna acum, a supremei inspectiuni de scóla sî bisericésca, pentru lefi mai potrivite amesuratu tempului presentu, in favórea preotiloru sî invetiatoriloru, cu privire sî la gréu'a missiune ce li se adaoge din dî in dî totu mai multu, pre atât'a s'aru cere astadi mai multa nisuintia din partea poporului in privinti'a acést'a, pentru ca elu trebuie sa pricépa, ca de unde vine lumin'a sî desvoltarea mintiei lui.

Ioanu Bândea
Parochu gr-orientalu.

Concursu.

La scól'a gr. or. din comun'a Boldoru, in protopopiatulu Lugosiului, comitatulu Carasiu. —

Emolumintele suntu: salariu anualu 94 fl. 50 cr. 15 meti de gràu, 15 meti de cucurudiu, 50 pf. de sare 12 pf. lumini, 1 maja de clisa, 8 orgii de lemne din care se incaldiesce sî scól'a, 3 jugere livéda, cortelu liberu cu gradina de 1 jugeru.

Recursele instruate cu privire la statutulu organicu, sa se adresédie: Câtra on. sinodu parochialu gr. or. din Bolduru; — la D. protop. G. Pesteanu in Lugosiu.

(102—1) Comitetulu parochialu.

Citatiune edictala.

Toresi'a Macr'a — nascuta Ciura, din Silvasiulu superioru, de religiunea gr. orientala, carea *a* parasitu cu ne credintia pre legiuitulu ei barbatu Ianosiu Macr'a totu de acolo — de religiunea gr. catolica — de 4 ani de dîle, fâra a se sci unde se afla, se citédia prin acést'a in timpu de unu anu dela datulu presinte, 'inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a ei se va decide caus'a divortiala incaminata de câtra barbatulu ei mentionatu, — in sensulu prescriseloru canóne a sântei nóstre biserici.

Hatiegu in 10 Novembre 1870.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractatului Hatiegu.

I. Ratiu
protopopu.

(103—1)

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr. or. Boianu protopresviteratutu Ternavei de josu vacanta, se escrie concursu pâna in 26 Decembre 1870 st. v.

Lél'a impreunata cu acésta statiune este 60 fl. v. sî 100 mesuri (feldere) de cucurudiu, cortelu sî lemne de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne petitiunile cu documintele necesarie la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Deag 22 Novembre 1870.

Daniilu Tamasiu
Adm. prot. gr. or.

99—2

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu la biseric'a gr. or. din satulu Tarlungeni, in districtulu Brasiovului, prelânga cinstiea sea neputinciosulu parochu Georgiu Manole, — se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 15 Ianuariu 1871.

Doritorii de a concurá la aces'u postu, sa documentedie ca suntu clerici absoluti, si ca au purtari morali potrivite chiamarei preotiesci; iara snplic'a cu doccumentele loru sa la tramitia Preaonoratului Domnu Protopopu alu Brasiovului Iosifu Barucu in Brasiovu.

Brasiovu 28 Novembre 1870.

Comitetulu parochiale gr. or. din Tarlungeni.

100—2

Citatiune edictala.

Dobr'a Micu nascuta Stefanutia din Resinari de religiunea orientala ortodocsa, carea a paresitu de doi ani pre legiuitulu ei barbatu Oprea Micu sî astadi nu se scie unde se afla, se provóca prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu in terminu de unu anu sî o dî, câci din contra se va luá in pertractare actiunea barbatului ei prin carea cere divortiu sî se va decide in intielesulu canóneloru sântei nóstre biserice.

Sabiiu 22 Noemvre 1870.

Scaunulu protopresb. gr-or. alu tract. II alu Sabiiului.

Ioanu Popescu
Protopopu.

98—3

Concursu.

Statiunea a 2-a de parochu in comu'a Vinerea (Felkenyér) fiindu mai demultu in vacantia — cu acést'a se deschide concursu pâna la 13 Decembre a. c.

Emolumentele suntu

1, venitulu stolariu dela 200 familii — sî prospectu de salariu anualu dela 200—400 fl. v. a. din cass'a alodiale — care numai dupa intregirea statiunei se va defige.

2, un'a parte de lemne de focu — din padurea comunale.

3. cortelu naturalu.

Doritorii de a concurge pentru parochi'a acést'a — au a-si tramite recursele loru instruite in sensulu statutului organicu bisericescu la scaunulu protopopescu in Orestia pâna la susu scrisulu terminu.

Orestia 17 Novembre 1870.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Nicolau Popoviciu
Protopopu.

96—3

Edictu.

172 — 1870.

Oprea Tempenariu din Selisce. carele de unu sîru de ani au parasitu patri'a sî pre legiuit'a sea socia Mari'a D. Herti'a totu din Selisce, fâra a se scí loculu, aflârei sî modulu petrecerei lui, neci déca se maí afla intre cei vii, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna la S. Nicolae 1871. sa se presenteze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru ca la din potriva, procesulu divortiale intentatu asupr'a lui sî in absenti'a lui se va otarí dupa presele canonice ale s. nóstre biserici gr. res.

Sabiiu 28 Noemvre 1870.

Scaonuli protop. gr. res. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

101—2

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Decemvre 1870.

Metalicele 5%	56	45	Act. de creditu	247	
Imprumut. nat. 5%	65	90	Argintulu	122	65
Actiile de banca	728		Galbinulu	5	90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tiparitulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 99. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 13/25 Decemvrie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá si pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a si Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. Cons. 944. 1870.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi! Cinstitiloru Par. Administratori protopopesci! Cinstita preotime! si Iubitiloru crestini din Archidieces'a romana gr. or. a Ardélului!

Crestinii nostrii din comun'a Sân-Georgiu in Treiscaune vedindu, ca biseric'a loru e atâtu de ruinósa, incâtu fâra periclitarea sanatâtiei si chiaru a vietiei nu se mai póte intrebuintiá, de asemenea scól'a loru e atâtu de mica si intunecósa, incâtu numai cu greu se potu tienea prelegeri cu copiii, au otaritu in sinodulu loru parochialu edificarea de nou atâtu a bisericei, câtu si a scólei, adunându spre scopulu acest'a dupa putintia o cuanitate órecare de materialu si o sumulitia frumósa de bani, si asternendu planurile acestoru zidiri dimpreuna cu preliminariulu speseloru consistoriului nostru spre aprobare se róga, cá acestu Consistoriu sa esopereze pre calea cea mai potrivita unu ajutoriu dela crestinii nostrii din Archidiecesa la intreprinderea acést'a.

Consistoriulu nostru archidiecesanu, pre de o parte convingându-se din relatiunile loru câtu si a Par. Protopopu respectivu despre zelulu, ce-lu au acesti crestini pentru biserica si scóla, si prin acestea pentru luminarea loru, iér' de alta parte aflându planurile acestea de bune, le-au si aprobatu, otarindu cá pentru ajutorirea loru in cele ce le mai lipsescu, sa se faca o colecta de bani in intrég'a nóstra Archidiecesa.

Scimu cu totii, Iubitiloru! intre ce impregiurâri critice au traitu confratii nostrii din tienutulu Secuimei si traiescu si pâna in diu'a de astadi. Cu totii simtiemu daunósele urme, ce le-au lasatu influintîele tempiloru de mai inainte asupr'a crestiniloru nostri din Secuime. Nicairea nu este atâtu de amenintiata natiunalitatea si confessiunea néstra cá acolo.

Sa prevenimu deci, Iubitiloru! periculului acestui'a, ce ne amenintia cu perderea unui membru insemnatu din trupulu bisericei si natiunei nóstre, dandu bucurosi filerulu nostru fratiloru, cari doresc inaintarea bisericei si scólei, dar' le lipsescu mijlócele.

Punctulu principalu in tienutulu Secuimei este opidulu Sepsi S. Georgiu. Veniti dar' cu totii pre acesti frati ai nostri sa-i ajuturâmu in nobil'a loru intreprindere, cá prin accést'a sa se imbarbateze si ceilalti crestini din Secuime spre astfeliu de intreprinderi. —

Parintii Protopopi suntu insarcinati, cá adunându din tractulu loru banisiorii, ce i voru dá crestinii nostri spre scopulu acest'a, sa-i inainteze acestui consistoriu celu multu pâna in lun'a lui Martiu 1871, de unde apoi se voru tramite comunei amintite spre a-si puté la primavér'a viitória incepe zidirile. —

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 23 Novembre 1870.

La insarcinarea Escel. Sale Parintelui Archiepiscopu.

Nicolau Pope'a,
Vicariu archiepiscopescu.

Indiferentismu.

Sabiiu 10 Decemvre.

Scimu aceea, ca representanti'a scaunului Sabiiului si-a intogmitu unu comitetu centrale din sinulu seu pentru pregatirea obiecteloru si proiecteloru, ce au a se desbate in adunarea generale a representantiei. In comitetulu acest'a suntu alesi cá membrii din partea româniloru dnii Dr. Ioanu Borcea, Vas. Ardeleanu, Bucuru Cioranu, Ioanu Rebega, Nicolau Milea, unu economu din Sadu, preotii din Sacadate si Avrigu.

Fiindca românii si asiá suntu putieni in comitetulu centrale : asiá e prefirescu lucru, ca amu presupusu, ca membrii români togm'a pentru aceea, ca suntu in numeru micu, voru frecuentá cu diligintia siedintiele comitetului. Insa ce destinu a trebuitu se ni intimpine bland'a si corect'a nóstra supositiune ?!

Comitetulu a tienutu dela infiintiarea lui pâna acum vre-o cinci siedintie, si românii totudeaun'a prin unulu s'au celu multu prin trei membrii, si si acesti'a veniau la ciasulu 11, ca domnii cei mari, dóra pentru aceea, ca plat'a e totu aceea, cá acestor'a, carii stau in brazda din diori pâna la sfintitulu sórelui!

La inceputulu siedintiei de astadi a fostu de fatia numai unulu, Nicolau Milea —, câtra prândiu apoi si parintii din Sacadate si Afric'a rectius Avrigu!

La ordinea dilei au statu urmatórele obiecte :

1. Alegerea notariloru comitetului, s'a alesu patru dintre români : Dr. Borcea si Ardeleanu, carii n'au fostu de fatia si asiá protoloculu nice s'a pututu face si in limb'a romanésca, despre care Bonfinius dice ca mai multu pentru dens'a ne luptâmu, decâtu pentru viatia —, se intielege, — pre tempulu lui si nu noi, ci mosii nostrii, de carii nóue, precum se vede, nu multu ne pasa!

2. Proiectulu privitoriu la redicandele scoli agronomice. Ce câmpu largu ací de lucrare binecuventatóre si pentru economi'a nationale a româniloru! Si ce s'a facutu din partea membriloru români pentrn interesele romanimei scaunale ? Vi spunu, nemic'a, câci nu au fostu, cine se dica o bómba. Se voru face scoli de agronomia si industria pre speselе nóstre comune, dupacum li voru prii intereseloru sasesei, si din scolile nóstre comune voru fi eschisi românii, ramurile de economia si industria, dupa care traiescu românii cu seracia si asiá scia Dumnedieu pânacându, voru fi eschisi professorii si instructorii români si scump'a nóstra limba!

3 Banii veduveloru si copiiloru seraci — orfanismulu. Unu proiectu, ca averea acést'a sa se primésca in administratiunea representantiei prin o comissiune orfanale. Mi se pare ca proiectulu acest'a l'a respinsu si comitetulu —, românii presenti abunaséma. Ómeniloru buni si cu inim'a milósa! Sasii usioru potu purtá lips'a acést'a, câci in comunele loru si asiá esista ordine in administratiunea comunale, unu tata orfanale controlatu, dar' la noi nu. Averea, banii vedoveloru si orfaniloru nostrii suntu dati in institutele pecuniari streine fâra s'au cu fructificare putiena, de multe ori espusi si periclitârei.

Cugetati, cum delaturati reulu acest'a!

Venio nunc ad fortissimum.

4. Protestulu cetâtiei Sibiiului in contr'a incorporârei scauneloru filiali Selisce si Talmaciu. Protestulu s'a acceptatu de comitetulu centrale si se recomenda adunârei generali spre acceptare cu aceea ca acel'a sa se presentedia universitâtiei dejá conchiemate prin deputatii alegendi spre inaintare la regimu.

Cu privire la protestulu acest'a se póte constatá din cele dise, ca in contr'a lui nu s'a ridicatu nice o voce din partea acestor'a, pre cari vreau sasii ai scóte pre usia afara.

Scoboriti-ve Selisteniloru si Talmacieniloru la tiéra — in arena parlamentaria si aici ve aperati dreptulile vóstre. Numai umblati cu instantie in traista pre la usile gratiei, câci a trâi din gratia e si rusine, si trâiesci numai de adi pâne mane!

Iéra membrii representatiei si ai comitetui sa fie barbati intregi si sa-si implinésca datorinti'a primita asupra-si! Censorius.

Eveneminte politice.

Delegatiunile au amanatu siedintiele plenarie pâna dupa serbatori, comissiunile inse lucra inainte si e sperantia ca in'a inainte de serbatori voru fi gat'a cu esaminarea bugetului.

In siedinti'a din 17 Decembre c. n. a dietei unguresci se votara bulevarde pentru capitala. Cu ocasiunea desbaterei objectului acestui'a s'a vediutu opiniuni diverse in sinulu partideloru. Vukovics a datu dietei sa intielége, ca Pest'a nu e cetate ungurésca nici centru natiunalu. Elu esprima temerea, ca sirurile de case ce se voru cladí de ambe pârtile „câlei radieloru“ (sugárut) inca nu voru fi unguresci cum nu suntu nici colosurile de case ce resaru pre sirulu Dunarei, si cari pórta nume nemtiesci. Tiszá reflectá la temerea acést'a, ca nu vine a se luá in consideratiune cetatienii cari vorbescu, ci cari simtu ungurésce si patriosismulu cetâtiloru sorori este cunoscutu din destulu, pentru ca sa pareze temeri cá cele a lui Vucovics. — Incidentulu acest'a lu inregistrâmu la loculu acest'a pentru ca amintesce o impregiurare a cârei procesu a trebuitu sa fia atinsu si in diet'a Ungariei pre care nioi Tisza nu-lu potù refrânge decâtu cu „patriotismulu“ unguriloru ce vorbescu nemtiesce.

Se vorbesce ca delegatii din Germani'a de sudu au staruitu pre lânga Bismark sa folosésca ocasiunea si mediatiseze pre regii si principii nemtiesce, pentru cá unitatea germâna se devina o fapta implinita. Contele Bismark a resistatu inse ispitei acestei'a ce i veniá din partea republicaniloru nemtiesci, cu scopu cá sa aiba o reserva pentru tempulu cându nemtii austriaci voru fi maturi pentru incorporarea loru in acésta unitate, ceea ce Bismark nu o mai crede asiá indepartata (?). Ceea ce e mai curiosu vine la urma. Contele Bismark nu e numai unu unitariu germânu, ci elu se fia insa si republicanu (?). Elu sa se fia esprimatu

câtra unulu, ce i aratá necessitatea de a deveni Germani'a republica in modulu urmatoriu: „Dle! eu insu-mi sum republicanu, inse pentru republica inca nu a sositu tempulu.“

Conferinti'a, ce erá sa se tiena in caus'a ruso-turcésca, inca in 14 Decembre, pare a fi inmormentata. Sciri respandite din Londonu spunu ca cabinetulu de ací, cá sa nu cada in vre-o cursa de ale lui Bismark, nu a vrutu sa emita invitârile câtra poteri. De alta parte inse afirma ca cu inceputulu (in 8) lui Ianuariu conferinti'a se va aduná, la carea din partea Russsiei sî a Turciei se va asterne unu compromisu acceptabilu de tóte puterile.

Cestiunea Luxemburgului provocata de Prussi'a sub cuventu, ca ducatulu acest'a nu a paditu neutralitatea, pare a se terminá cu aceea, ca ducatulu, déca nu la Prussi'a deadreptulu, va fi totu-si incorporatu la noulu imperiu nemtiescu. Locuitorii remonstréza, inse e intrebarea, déca remonstratiunea loru va avé vre-unu succesu, fâra de concursulu altoru eveneminte?

Lânga cestiunea Luxemburgului, ne spunu diuariele din Vien'a, ca a mai resaritu un'a, cea româna. „Presse“ scie din „isvoru bunu“ sî in cercuri financiale se vorbesce, ca principele Carolu a comunicatu agentiloru sei de pre lânga puterile, cari au subsemnatu tratatulu de Parisu, ca stipulatiunile tratatului acelui'a, incâtu privescu principatele dunarene, pre lânga tóte imbunatâtirile ce au mai urmatu mai tardiu, a pusu statulu romanescu intr'o pusetiune ermafrodita, ce impedeca desvoltarea lui. De altmintrea comunicatiunea princiaria se restringe pre lânga aceste gravamine sî se feresce de a face propuneri formulate.

Dupa tóte aceste „Presse“ ins'asi nu crede in scirea acést'a, pentru ca adauge, ca trebuie asceptata adeverirea ei. Déca s'aru adeverí scirea acést'a, continua acel'asi diuariu, atunci abdîcerea lui Gorciakoff, Bismark sî a principelui Carolu de tratate se póte considerá dreptu de unu planu comunu. Principele Carolu a aratatu puteriloru inca inainte de inceperea resbelului franco-nemtiescu ca referinti'a Romaniei (Donaufürstenthümer) câtra Pórta nu e de sustienutu. Póte ca atunci n'a aflatu audiu sî asiá sî a amânatu planurile la inceputulu resbelului, pâna cându pasulu celu bruscu a lui Gorciakoff l'a incuragiatu spre alu imitá. In Bucuresci acum iérasi apare ide'a de a staruí pre lânga puterile ce au subsemnatu pacea de Parisu, cá Romani'a (Rumänien) sa devina unu regatu independinte. Planulu acest'a este inaintatu si spriginitu de consululu generalu prussianu de acol'o, dlu Radovicz. Elu insa nu lucra de sine ci[illegible] e sprigînitu de Bismark in politic'a acést'a. Cancelariulu Germaniei de nordu, precum se vorbesce, in trecatu, a avutu de scopu a aduce dorintiele principelui Carolu in conferinti'a din Londonu.

In fine totu „Presse“ afla ca din Versailles a venitu indigitatiunea, ca principele sa astepte tempuri mai bune. — Totu canteculu citatei foi despre cestiunea româna culminéza intr'aceea, ca Austri'a sa lucre intr'acolo, ca referintiele Romaniei de astadi fatia cu Port'a (?) (póte jurisdictiunea consulara) sa remâna sî pre venitoriu in vigóre.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 14 Decembre a casei magnatiloru o deschide presiedintele Majlath la 1 óra. Dintre ministri suntu de facia presiedintele min. Andrassy, min. de financie Kerkapolyi sî Festetics. Protocolulu se cetesce sî autentica. Se anuncia unele petitiuni incurse.

Conte G. Károlyi ascerne dupa aceste raportulu comisiunei financiali despre legile de contributiune presintate spre desbatere. Comissiunea recomanda primirea neschimbata a proiecteloru sî doresce cá numai proiectulu de lege despre contributiunea consumului de vinu sî carne, sa se verifice in modulu propusu de stâng'a, la desbaterea casei deputatiloru.

Proiectulu de lege despre contributiunea de saharu se cetesce si primesce; asemenea sî cele lalte proiecte dupa o scurta desbatere.

Incheierea siedintiei la ½ 3 óre.

Siedinti'a din 14 Decemvre a casei deputatiloru o deschide presied. Somssich. Dintre ministri: Gorove, Horváth sî Andrassy.

Dupa autenticarea protocolului se transpunu unele petitiuni incurse comissiunei de petitiuni.

Benj. Guthy interpeléza pre ministrulu de financie in privinti'a repartirei contributiunei funduarie.

K. Széll ascerne raportulu comissiunei financiali despre proiectulu de lege sî planurile pentru regularea Dunarei intre Pest'a sî Bud'a; anuncia totu odata sî unu votu separatu alu dlui Wahrmann. Ambele rapórte se voru tiparí.

V. Szilágyi presinta raportulu comissiunei centrale despre construirea bulevardului.

E. Horn anuncia in numele sectiunei 8. unu votu separatu.

Se incinge dupa aceste o desbatere scurta cându sa se puna rapórtele acestea la ordinea dilei.

Majoritatea decide pre Vineri.

Ministrulu de comunicatiune ascerne unu proiectu de lege despre construirea drumului de feru Eperies-Tarnow; se transpune comissiunei pentru drumulu de feru.

Incheierea siedintiei la ¾ 2 óre.

Siedinti'a din 16 Decembre a casei ablegatiloru o deschide vice-presiedintele Bittó la 10 óre.

Dintre ministri: Gorove, Horváth, Eötvös, Szlávy sî Festetics.

Dupa finirea formalieloru se anuncia unele petitiuni incurse.

Dupa aceste ascerne referentulu P. Mihalyi raportulu comitetului centralu despre proiectele de lege privitórie la contributiunea funduaria si monopolului de tutunu.

Cu privintia la proiectulu de lege din urma I. Györffy da in numele sectiunei 5 sî 8 unu votu separatu.

Rapórtele sî voturile separate se voru tiparí sî considerându-se urginti'a objectului decide cas'a a se pune in siedinti'a de luni la ordinea dilei.

Comissiunea financiale a aprobatu in principiu proiectulu de lege ascernutu de presiedintele ministriloru, a stilisatu inse §§. 1. sî 2. mai detaintu. Comissiunea recomenda acceptarea proiectului, dechiarându deslucirile facute de ministrulu de financie despre starea imprumutului pentru infrumsetiarea Buda-Pestei de indestulitóre.

Dupa o desbatere lunga asupr'a proiectului acestui'a, la care iau parte intre altii Irányi, E. Simonyi ministrulu de com. Gorové, Lud. Csernatony, Sabb Vukovich, K. Tisza, Ign Helffy, I. Madarasz, Al. Csiky sî Berzenczey dechiara presiedintele la provocarea unoru deputati dela steng'a. ca desbaterea se va continua sî incheiá in siedinti'a de mâne.

Ministrulu de financie Kerkapolyi ascerne dupa aceste proiectulu de lege despre indemnitatea danda regimului pentra lunele prime ale anului 1871 sî róga cas'a alu transpune ingraba comissiunei financiali.

Siedinti'a se incheia la 3 óre.

Siedinti'a din 17 Decembre a casei ablegatiloru o deschide presiedintele Bittó. Dintre ministri: Andrassy, Kerkápolyi, Horvath, Slávy, Gorove, Bedecovics sî Festetics.

Se autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se transpunu comissiunei respective.

Referentulu comitetului financialu, K. Széll ascerne raportulu despre proiectulu de lege relativu la indemnitate, presintatu in siedinti'a trecuta de ministrulu de financie. Se va tiparí.

Ministrulu pentru apararea tierei conte Iul. Andrassy presinta proiectele de lege: despre inmultirea cavaleriei honvediloru cu 8 escadróne; despre organisetiunea corpului medicalu a honvediloru sî despre denumirea a 20 medici noi; despre recrutarea de mai aprópe etc. Proiectele se voru tiparí sî transpune sectiuniloru.

Se trece, la ordinea dilei, la care urméza incheierea desbaterei despre proiectulu de lege in

FOISIÓRA.

Genurile in limb'a romana de P—.*)

Cà tote 'n natura si 'n a nostra limba
Doue genuri proprie cuvintele schimba;
Dar' avemu sî lucruri de genu neutrale,
Cari 'n concordare cu partea formale —

Singulariulu lega de genu barbatescu,
Si-apoi in plurale trecu la femeiescu.

Genulu se cunósce din semnificare
Ori dela vocal'a cea de terminare. —
Masculine-su tote cá barbati facute
Numele de gente, virili atribute;

Pre langa acestea poti sè mai aduni
Si douaspredîece nume dela luni.

Er' ce'a-ce porta femeiesca fire,
Atari atribute nume, 'ntipuire,
Precum sî numirea, care se cuvine
Celloru siepte dïlle fâ-le feminine.

Celle ce d'acestea nu se voru tiené,
Mergu la terminare, precum vomu vedé.

Candu e d'a distinge din terminatiune,
Totu ce 'n **a**, finesce la femininu pune;
Numai: **tata, popa, papa**-su masculine,
Aga, pasia, Voda, si-altele straine,

Si numele proprie celle barbatesci,
Cum e: **Luca, Toma**, sè nu le gresiesci.

Cuvintele celle ce 'n **e**, termineza,
De regula genulu femininu formeza,
Mai alesu abstracte 'n — **ere**, — **ire**, — **are**,
—**ime**,—**ine**,—**une**,—**tate**,—**tute**,—**óre**:

Apoi tote câte nu le vei aflá
La cellea escepte, ce voru mai urmá

Er' candu **e**, ni-arata vre-o virilitate
Cum e: **rege, duce, principe, abate,**
Frate, nene, bade, presule, parente,
Jude, june, mire, ginere, docente,

Celibe, studente, ospetii ce vinu,
Si-alte cá acestea, dau genu masculinu.

La **e**, cellu virile se mai nimeresce:
Epure, si cane, sierpe, verme, pesce,
Ediure, berbece, altu-cum **ariete,**
Purece, peduchie, siorece, parete,

Munte si **respinte, fonte** cu **sorgenti,**
Pontele ce trece preste mari **torenti.**

Mai insïra; **ghimpe, cornice, tetiune,**
Peptene, fornace, codice, carbune.
Nu uità de: **sange, dinte, castravete,**
Pepene, si **lapte, morcove, burete,**

Si de mandrulu **sore**, cà e pré frumosu,
Punele pre tote la genulu barbosu.

Cu **e**, neutrale suntu de totu puciene,
Asia: **fole, ventre, pantece** si **bine,**
Amne, nume, carme, crime si **solame,**
Flume si **essame, regime, sistrame.**

Candu **e** celu finale trec 'n **u**, séu **a,**
Genului acestori se va con,ormá.

Masculine-su tote, celle 'n **u**, finite
Déca-su cu vietia, si-asia 'ntipuite,
Apoi; **perii, ochii, umerii, genunchii,**
Flocii, fulgii, soldii ugerii renunchii,

Creierii, grumadii, porii mânuntiei,
Nervii, muschii, cracii, sugeii cei rei.

Mai pune: **burdufii, sgarcii** si **gutlegii,**
Pasii, pumnii, mucii, siorícii si **negii.**
Multi dîcu sî: **calcaii, buricii, ficatii,**
Scuipatii, spurcatii, apoi galinatii,

Si altele asemeni câte mai gasesci,
Fia cu iertare lucruri omenesci.

Masculinulu afla sî-unele cuvinte
Ce ni 'nfacisieza omenesci vestminte;
Papucii, cipicii, calciunii, aracii,
Nastorii, cercei, bumbii, clinii, sacii,

Scutecii, ciorapii, caieri si **desagi.**
Foii, pantalonii, cioreci si **nadragi.**

Numele de **arbori** prin **u**, terminate,
Si-unele obiecte din lemne formate;
Stalpii, capriorii, grosii, si **butucii,**
Usciorii, cuierii, catusii, ulacii,

Lastarii, si **ramii, fusci** cu **manunchi,**
Bustenii, copacii, si-acestor'a **trunchi.**

Stangenii si **cotii, latii, sulinarii,**
Priponii, pocîmpii, tierusii si **parii,**
Protiapii si **scriptii, reslogii, hurlugii**
Ciucurii, ghirtocii, mugurii si **pupii,**

Strugii si **gategii, tersi** si **laturoi**
A **pomi-loru** nume, tinerii **altoi.**

*) Vedi „Tel. rom. nr. 82.

privinti'a bulevárdu'ui pestanu. La desbaterea de astadi iau parte referentulu Virg. Szilágyi. E. Horn, Lad. Berzenczey, S. Vukovics sî min. Gorove. Proiectulu se accépteza in fine; a trei'a cetire se va face mâne.

Incheierea siedintiei la 1 óra.

Dela resbelu.

Depesiele prussiane devinu din ce in ce mai modeste. Ce se fia caus'a? Pâna ieri unu micu succesu repurtatu in vecinatatea câtoru-va sate erá buciumatu prin depesie regesci sî principesci, nu cá o singura victoria, ci cá trei patru séu cinci victorie deosebite, dupa numerulu sateloru cari incongiurau loculu luptei. Astadi Prusacii se mârginescu a inregistrá puru sî simplu ocuparea orasielului Blois, parasitu de francesi. Acesti'a, intariti prin nóue trupe sosite dela Est sî dela West, apera lini'a rîului Loire dela Mans sî pâne la Vierzon. Intalniri dese, ne spune depesi'a din Berlinu, se intempla intre diferite corpuri ale ambeloru armate pre aceea linia. Cine insa este biruitoru? Gloriosulu telegrafu alu gloriosiloru sî umaniloru cotropitori ai Franciei nu ne-o spune. Putemu déru din acéste deduce ca acele loviri n'au fostu tocmai spre laud'a dloru.

Suntemu cu atâtu mai multu in dreptu a deduce acést'a câudu scimu ca depesiele loru anuntiau, dilele trecute, teribili sî repetite victorie la Orleans, la Beaugency, etc., nimicirea completa a armatei dela Loire, alu cârei materiale aru fi mai totu in mânile nemtiloru, sî câudu iéra-si depesiele loru vinu a dóu'a di a marturí ca nu pré erá adeveratu ce spuneau ieri. La aceste marturiri, sa adaugemu acî urmatóriele constatâri sicure luate din relatiuni oficiali ale guvernului dela Tours, care n'are deprinderea nici a inflá succesele séle, nici a-si disimulá reversurile.

„Retragerea armatei dela Loire s'a efectuatu fâra alte sacrificie de câtu grelele tunuri de marina ale taberei de lânga Orleans, cari au fostu tintuiti (puse in neputintia d'a servi). Nici o portiune din artileria de campaniu séu din trenu, nici o aprovisionare n'a fostu luata de inamicu."

Orleans a fostu parasitu, din caus'a tergiversâriloru generariului d'Aurelles care de sî sicuru d'a putea resiste, a esitatu d'a espune orasiulu la o bombardare inevitabile din partea inamicului.

O depesia oficiala a lui Gambett'a câtra prefecti confirma in modu sî mai positivu aceste informari. „Desmintiti, fâra esitatiune, dîce elu, scomotele alarmati asupr'a situatiunei armatei de la Loire, colportate de reu voitori spre a provocá discuragiarea sî demoralisarea. Veti fi strictu in adeveru afirmându ca armat'a este acum in positiuni fórte bune, ca materialele seu este ne atinsu séu imultita sî ca se pregatesce a reincepe lupt'a contr'a cotropitoriloru."

O corespondintia a nóstra particularia, cu data de 8 Decembre sî care o credemu fórte bine informata ne dice: „Staruiescu in speranti'a, eramu se dicu credinti'a, ca vomu invinge. Ce ni-a lipsitu este unu generariu; acumu organisarea este facuta sî esiecurile trebuie sa fia luminatu pre generari. Avemu, — se-ti spuiu lucruri positive, îti spuiu ce amu vediutu in mare parte eu insu-mi, — avemu 500,000 de ómeni bine armati sî esercitati, la Loire, in Bretani'a sî la Nord. In trei dîle aceste armate se potu uní sî combate impreuna pre inamicu ale cârui puteri — spre Loire — nu se suie la mai multe de 250 pâna la 300,000 de ómeni. Speru ca vomu fi sfersitu cu luptele in corpuri trunchiate sî ca curendu vomu aflá c'acesti 500,000 de luptatori intruniti voru fi respinsu pre Prussiani sî voru plecá spre Paris. La finile lui Decembre, vomu avé alti 300 pâna la 400,000 de luptatori bine armati. Sa sperâmu déru, se credemu ca Franci'a va esi triumfatóre."

N'avemu mai nici o scire de pre câmpulu de resbelu. Generariulu Chanzy face numai cunoscutu ca puterile inamice pre Loire nu suntu asiá formidabili cum se pretindea.

O scire de la Versailles, publicata de foile germane, ne spune apoi ca generariulu francesu Faidherbe cu 80,000 de ómeni din armat'a de la Nord inainta spre Rouen. Diferite corpuri din aceiasi armata au ocupatu dilele trecute orasiele Ham sî St. Quentin, alungându pre inamicu, cu serióse perderi.

Aceste sciri, aduse la aceea a perderiloru suferite de Germani, la Parisu sî la Loire, unde dupa chiaru raporturile prussianesci, pâna la 9 Decembre au perdutu 53,000 de ómeni morti, raniti sî prisoniari, dovedescu ca Franci'a nu e asiá lesne de redusu, precumu se credeá. Apoi chiaru acestu timpu de oprire in operatiunile militarie ale inamiciloru civilisatiunei nu dovedesce óre ca ei se afla inaintea unoru puteri mai numeróse sî mai tari de cumu îsi inchipuiau?

„Rom."

Sabiiu 8 Decembre.

Adî s'a tienutu primulu sinodu protopresbiteralu in tractulu I alu Sabiiului, precumu prescrie statutulu organicu din anii trecuti.

De membrii ai sinodolui protopr. s'a verificatu:

I, clericali: parintii Zacharî'a Boiu, Ioanu Hanzu, Petru Bach'a, Constantinu Barbesiu-Nicolau Oancea, Nicolau Racuciu, Nicolau Rechitianu, Petru Juga, Luc'a Sav'a, Daniilu Niamtiu, Alesandru Predoviciu sî Iacobu Popoviciu.

II. Mireni, din parochiele: Amnasiu, Dr. Ioanu Nemes, Valea, Nicolau Resoiu, Turnisioru, Savu Munteanu, Gusteritia, Irimie Bicha, Galesiu, Tilisc'a, Stefanu Priche, Stefanu Milea, Sin'a Nicolau Barbu, Poplac'a, Ioanu Goti'a, Vasilie Neagu Sabiiu, cetatea int. Antonu Bechnitiu, Sabiiu suburb. Iosef. Georgiu Câmpeanu, Sabiiu pórt'a turnului Iacobu Bolog'a, Secielu, Nicolau Platosiu, Selisce, Ioanu Stoflea, Dimitrie Sierbu, Dimitrie Borci'a, Dim. Vas. Pop'a, Christianu, Ioanu Dordea, Sibielu, Stefanu Paulu, Gurariului, Iacobu Arsenie, Ioanu Rebeg'a jun., Cacov'a, Alesandru Lebu.

De notari ai sinodului protopresv. s'a alesu par. Nicolau Oancea sî d. Stefanu Paulu.

Scaunulu protopopescu s'a constituitu din urmatorii membri: asessori p. p Constantinu Barbesiu, Petru Jug'a, Luc'a Sav'a, Nicolau Oancea Alesandru Predoviciu, Nicolau Rechitianu, defens. matr. Dr. Ioanu Némesiu; notariu p. Contianu.

Comitetulu protopresv. consta din: par. Daniilu Niamtiu, Nicolau Racuciu Iacobu Popoviciu, Coman Bac'a, sî din dd. Iacobu Bolog'a, Ilie Macelariu, Dr. Dim. Racuciu, Dr. Ioanu Borci'a, Alesandru Lebu, Stefanu Paulu, Dr. Ioanu Nemesiu, Stefanu Milea.

Membrii epitropiei protopresv. suntu: PP. Nicolau Cristea, Zacharia Boiu, Constantinu Stezaru, Antoniu Bechnitiu sî Grigoriu Mateiu.

Bibliografic u. „Antei'a carte de lectura" a edatu dlu prof. sî prot. Ioanu Popescu carea v. consistoriulu nostru archidiecesanu o face cunoscuta archidiecesei resp. invetiatoriloru in modulu urmatoriu:

„Parintele protopopu sî profesoru la institutulu nostru pedagogico-teologicu Ioanu Popescu au compusu sî edatu o carte de lectura pentru clasele elementari intitulata: „Intâi'a carte de lectura sî invetiatura pentru scólele populi române" sî o au asternutu consistoriului nostru archidiecesanu scolariu cu acea rugare, cá sa o aduca la cunoscinti'a invetiatoriloru nostrii, sî de se va aflá practicabila, sa o introduca pre lânga cele-lalte cârti de feliulu acest'a in scólele nóstre confesionali.

Consistoriulu nostru archidiecesanu scolariu, primindu acésta carte, au otaritu in siedinti'a sea de astadi, a o aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostrii din archidiecesa pre lânga aceea insarcinare, cá ei sa sî o procure, sa o studiedie mai antâiu bine sî din tóte punctele de vedere, sa o iee apoi cá obiectu de discusiune in conferintiele loru anuali sî sa 'si dee protocolarminte parerile loru asupr'a acestei cârti, sî cu deosebire sa se dechiare, ca potu ei invetiá dupa cartea acést'a, séu ba, sî ca are séu nu are vre-o preferintia fatia cu Abcdariulu introdusu sî usuatu pâna acum? cari pareri apoi sa se astérna consistoriului nostru archidiecesanu, cá conformu §-lui 122 p. 2. din statutulu organicu sa impartasiésca acelea Sinodului archidiecesanu spre mai departe urmare.

Deci Précinstiele Vóstre, cá inspectori districtuali de scólele nóstre confesionali, sunteti insarcinati cu esecutarea acestei otariri consistoriale, adeca a aduce la cunoscinti'a respectiviloru invetiatori circulariulu acest'a."

O recensiune sperâmu ca va urmá sî in fói'a nóstra asupr'a cârtiei celei ce dovedesce de altmintrea la totu casulu unu progresu in feliulu acest'a de literatura.

Plantele erbose, cari 'n **u** termina
Inca adopteza form'a masculina,
Apoi: **snopii, rugii, curpenii, tulenii,**
Strugurii, bobocii, simburii, cocenii,
Si legum'a care 'n **u** vá terminá
La genulu virile se vá comportà.

Neutralì suntu inse din atari bucate,
Ce se tienu de plante, fruptele arate:
Grave, ordie, meie, uredie, ovese,
Si-apoi **cucurudie** pane-su neculese.
Er' din pome numai merulu face **mere.**
Si d'acc'a genulu neutru recere.

Pre langa acestea cá se traiesci bine
Pune de mancare si-aste masculine:
Casii, cartabosii, recii, sangeretii,
Salamii, carnacii, covrigii, pesmetii'
Taietii, muietii, colacii cei moi,
Si sè aibi si **faguri,** tiene **stupi** si **roi.**

Dà la masculine si **u,** minerale,
Numele de venturi, si de ce-i astrale,
Apoi: **muntii, alpii,** partile de lume,
Fluvii si **codrii,** propriele nume
De cetàti si sate, ville ce-i aflá
Deca nu termina 'n femininulu **a.**

Stau la **u,** virile: **numii** si toti **banii**
Nunerii, terminii, calculii si **anii,**
Tempii, seclii, fastii, aborii, vaporii,
Campii, agrii, brusii, coltii, stropii
norii,
Puntii, bolovanii, si **murii** cei tari,
Catunii si **molii** luminosi **fari.**

Celle l' alte lucruri prin **u** terminate,
Câte nu le afli mai susu aratate
Punele pre tote 'n genulu neutrale;
Er' virili de-oru trece 'n neutru plurale
Sè scii cà si sensulu inca-lu voru shcimbá;
Soru, noru, manu in fine au trecutu la **a.**

Ce'a ce deríva prin diminutive
Cà si prin sufiese ce-su augmentative,
De regula porta, genulu ce se cade
Vorbei primitive, din care resade [1])
Er' adiectivale genulu si-au culesu
Dupa substantivulu, cellu subintielesu [2])

Terminului technicu, si vorbei straine,
Ori recastigate din celle latine,
Lasa genulu limbei, din care descinde,
Deca analogulu altu-cum nu pretinde.
Genulu inse celloru ce 'n plurali voru fí,
Dela 'ntipuitulu singulariu s'a scí.

Deca dupa celle pan'acì 'nsïrate
Vei aflà cuvinte necalificate,
Cauta-le si la lecsicografía,
Candu vá fí ea gat'a din academía;
Sì-apoi de vei crede cà nu-i lucru greu,
Fà-le 'n versuri tote, sè le 'nvetiu si eu.

[1]) *porcu,* purcellu, purcellandru etc.
[2]) *pluralii* (numeri), *substantive* (nume), *regate, principate* (staturi:) etc. —

Romani'a.

In senatu s'a votatu adres'a la tronu, sî Dumineca trecuta s'a sî presentatu Mariei Sele principelui in coprinderea urmatóre!

Pré Inaltiate Dómne,

Senatulu se simte sî asta-data fericitu cá totu-d'a-un'a, câudu i se presentá ocasiunea de a vorbi cu Domniforulu tierei, despre interesele sî trebuintiele ei.

Fidelu interpretu alu simtieminteloru cari domnéza natiunea româna, senatulu va dá concursulu seu guvernului Mariei Tele pentru tóte legile cari voru tinde la desvoltarea sî consolidarea institutiuniloru nóstre, la tóte mesurile cari voru avea de scopu a face cá ordinea, justiti'a sî libertatea bine intielésa, se fia garantate fia-cârui'a, sî se va silí a face cá legile tierei se fia in armonia cu miscarea societâtiei in calea progresului.

Suntemu fericiti de a constatá, ca guvernulu Mariei Tele a padîtu o stricta neutralitate vis-a vis de puterile streine cu tóte dificultâtile ce au nascutu din resbelulu crâncenu care a urmatu sî urméza inca, sî care a ingrigitu lumea intréga. In respectulu neutralitâtiei si alu drepturiloru puteri-

lorn streine consta stabilitatea existentiei nóstre politice si a drepturiloru statului nostru, facia cu cele-lalte state.

Tiér'a se felicita de bunele relatiuni in cari ne gasimu cu Inalt'a Pórta si cu cele-lalte puteri garante, si va cautá, prin faptele ei, a-si atrage pre viitoriu buna-vointi'a a totoru puteriloru garante.

Senatulu impreuna cu tiér'a se felicita pentru consimtiementulu guvernului imperiale-regale alu Austro-Ungariei, de a se desfiintiá starostiele de prin districte, si a se negotiá desfiintiarea jurisdictiunei consolare. Eré in adeveru timpulu cá Romani'a sa si complecteze iudependenti'a sea din intru, si spera ca si cele-lalte puteri voru avea acelea-si bune dispositiuni.

Simpathi'a si recunoscinti'a pentru natiunea francesa, care a contribuitu atâtu de multu la consolidarea statului românu, voru remanea nesterse in animele româniloru, fâra a uitá consideratiunea ce trebuie sa avemu si pentru cele-lalte poteri garante.

In privinti'a financieloru, senatulu se va grabí cu multiamire a cercetá proiectele de legi cari voru tinde la simplificarea sistemului nostru financiaru, câci dorinti'a tierei este de a vedea finantele statului intrebuintiate intr'unu modu eficace si cu multa economia, fâra a trece preste sumele alocate prin budgetu. Din regularitatea incasâriloru si a plâtiloru, care trebuie sa fia obiectulu preocupatiunei constante a guvernului Mariei Tele, nasce creditulu, care este arter'a principale de avutia.

Senatulu a vediutu cu o viua satisfactiune ca o parte din câile ferate fiindu terminate, s'au si pusu in circulatiune, si-'i place a crede ca in curendu, terminandu-se si cele-lalte resouri, potrivitu acteloru de concessiune, tiér'a se va bucurá de efectele loru bine-facatóre.

Senatulu a vediutu cu multiamire ca guvernulu se ocupa de crearea unui institutu de credit fonciariu, si escépta cu nerabdare cá asemenea institute de creditu sa se intinda la tóte ramurele activitâtiei nationale.

Bun'a situatiune a financeloru statului nu póte fi de câtu resultatulu unei bune situatiuni economice.

Nu trebuie sa perdemu din vedere, ca agricultur'a este principalulu isvoru alu avutiei nóstre nationale, si sperâmu ca guvernulu Mariei Tale se va ocupá cu osebita atentiune de prosperarea ei, silindu-se a nu-i sustrage de câtu capitularea si bratiele strictamente necessarie pentru serviciulu statului.

Senatulu impartasiesce in totulu intentiunea guvernului Mariei Téle, de a dá instructiunei publice o directiune mai multu câtra carierile productive, si studiele facunde de câtu câtra functiunile statului.

Datinile si istori'a acestei tiere, probéza ca poporulu românu, fiindu din natura de unu caracteru blându, este lesne de guvernatu, si sperâmu ca cu timpulu, nóuele nóstre institutiuni inradacinânduse din di in di mai multu in usurile si moravurile nóstre, si guvernulu Mariei Téle insistându cu perseverantia pentru aplicarea legiloru cu strictétia, ele voru produce si la noi efectele bine-facatóre, ce au produsu in alte tieri: si astfelu sperâmu ca nu se voru vedea fapte de natura e preocupá natiunea si guvernulu Mariei Téle.

Senatulu impreuna cu tiér'a va incongiurá cu devotamentu si iubire August'a Vóstra persóna, pentru intarirea tronului si consolidarea dinastiei.

Sa traiesci Mari'a Ta!

Sa traiésca Mari'a Sea Dómn'a!

Sa traiésca jun'a principésa Mari'a!

Sa traiésca Romani'a si a totu puterniculu Domnedieu sa aibe sub a sea sânta protectiune natiunea si alesulu ei.

Presiedinte, A. C. Plagino.

Secretari: D. Florescu, Gr. Moscu.

Cestoru, colonelu Locusteanu.

La acest'a M. Sea a respunsu:

„In impregiurârile de facia primescu cu cea mai viua multiumire promissiunile si sentimentele esprimate prin adres'a senatului cu atâtu mai vertosu, ca ele vinu din partea unui corpu eminentu conservatoriu in interesulu cârui'a sta de a sustienea, de a intarí tronulu si a luptá pentru ordine si stabilitate.

„Numai prin mantienerea prestigiului totoru institutiuniloru, vomu ajunge la acésta tienta, si sum convinsu ca respectulu legiloru de câtra guvernu si guvernanti, ne va asigurá intarirea si prosperitatea Romaniei.“

Varietâti.

*** (In conferinti'a de dominec'a trecuta) a partitei lui Deák, s'a decisu intre altele ca, in casu câudu opusetiunea aru voí sa faca vorba multa cu ocasiunea desbateriloru asupr'a projecteloru de legi relative la contributiunea de case, tabacu si cu osebire la asiá numit'a indemnitate, sa se observe facia de acést'a cea mai mare linisce, inse totu odata si cea mai mare tenacitate; siedintiele sa se tiena neintreruptu de la 10 óre diminéti'a pâna la 4 óre d. m. si déca cu tóte acéstea nu se voru deliberá tóte afacerile urginte inainte de serbatori, sa nu se tiena ferie, ci siedintiele sa se continue pâna ce se voru regulá tóte afacerile, cari nu se potu amená.

*** („Daci'a,) banca generale de asecurare si de creditu in Bucuresci. Sub acestu titlu vediuramu publicându-se in diuariele din Romani'a insciintiarea unei societâti ce s'au formatu cu scopu, de a luá initiativ'a la fondarea unui institutu natiunalu pentru afaceri de asecurare si de creditu. Salutâmu cu bucuria inceputulu facutu pentru fondarea unui asemenea stabilimentu natiunalu românu, care va fi unu factoru potinte pentru desvoltarea, prosperarea si inflorirea comerciului si a industriei române si care, prin fondarea sea va face a se oprí in tiéra miliónele de franci, cari se treceau in streinetate pre fia-care anu de câtra societâtile streine, cari singure se ocupau pâna acum de acésta ramura insemnata a creditului publicu. Afacerile bancei „Daci'a“ cuprindu in specialu urmatóriele ramuri de asecurâri: 1 Ramur'a incendiului (focului); 2. ramur'a grandinei; 3) ramur'a transportului si 4) ramur'a de asecurare pre viétia. Fia-care ramura de asecurare formézá o actiune osebita a bancei si se va manipulá in parte. Capitalulu actiuniloru se va emite deocam-data pâna la sum'a de 2,000,000 franci; elu se póte inse marí prin decisiunea actiunariloru, daca acést'a va fi necesariu. — Garanti'a materiale pentru asecurarârile preluate si pentru indetoririle ingagiate la afacerile de creditu o formézá: 1) Capitalulu actiuniloru; 2) reservele premieloru 3) venitturile premieloru curente; 4) fondulu de asecurantia. „Fed.“

*** (Incercare de corumpere.) „Cur.“ Istoriór'a ce o dâmu aici lectoriloru, s'a petrecutu dilele tr. in urbea nóstra Iasi. „Unu ovreu contrabandieru s'a presentatu inaintea dlui oficiru de pompieri: Hociungu, propuindui o remunificatie de 20 galbini pre septemâna, déca va permite cá se tréca preste barier'a prin carele pompierile unele transporturi de drosdii. D. oficiru primindu propunerea, a luatu dela ovreu 2 galbini, dreptu arvonu, dupa care indata a si denunciatu faptulu la primaria. In alta di d. oficiru, tienendu-se de cuventu, a si lasatu a se incarcá unu furgonu de fenu la Copou, permitiendu ovreului cá se ascundia intrensulu o cantitate insemnata de drosdii. Dér' mare fù surprinderea ovreului câudu audí, ca d. oficiru in locu sa se tiena de conventiunea facuta, a adusu carulu deadreptulu in ograd'a primariei, descarcandulu acolo si supunendu consiliariloru tóte obiectele contrabandate, pentru cari, dreptu recompensa, a si primitu indata 12 galbini, adica a trei'a parte din valórea totala a drosdieloru.“ — Faptulu credemu, ca este mai presusu de ori ce comentariu. — Inca câte-va fapte cá acést'a in tóte orasiele, si românii voru moralisá jidanimea. —

*** Garibaldi a adresatu in dilele trecute din Autun urmatórea scrisóre câtra Henri Quesnet in Belgi'a: „Domnulu meu, eu suntu fiiulu poporului si amiculu apararei nationali. Déca viéti'a mea actuala o comparediu cu instinctele si aspiratiunile mele, me aflu pusu in contradictiune. Eu, carele suntu contrariu pedepsei cu mórte, si carele representu intre ómeni ideea pâcei si a fraternitâtiei, acum'a iau parte la unu resbelu, care este in contradictiune cu principiile mele; dara eu suntu inimiculu banditiloru si cá atari privescu eu pre Prussi'a, pre Bonaparte si mai nainte de tóte pre Pap'a. Eu pâna la evenementulu dela Sedan, amu fostu sustiitoriulu dinastiei prussiane, câci pre acelu tempu aceea dinastie nu erá inca bandita, si ei avea omenimea sa-si datorésca scaparea de celu mai mare inimicu alu seu, de insielatoriulu din Rom'a si de sustiitorii lui. Dara acum si dinasti'a prussiana a devenitu bandita, pentru ca, in ingânfarea victoriiloru sale, calca supta picióre o natiune care a facutu atâtu de multu pentru progresulu omenirei. Eu pre nemtii îi privescu de frati ai mei si speredin, ca densii, condamnându atitudinea conducatoriloru sei, voru recâscigá pacea si salutea Europei. Armat'a lui Bonaparte este nimicita, Franci'a este umilita si toti pessimistii lumei, precum si tiranii si jesuitii o considera cá strivita pentru totudeun'a. Dara nóua nu ne este permisu a crede asiá cevá, si mai nainte de tóte nemtii aru trebui sa se convinga despre contraru. Francesii in nenorocirea loru s'au desceptatu, si astadi aici numai este nici unu barbatu capabilu de a se luptá care sa nu ridice arm'a pentru apararea patriei sale. Barbatii Germaniei stau armati pre teritoriulu francesu, daru scadiendu pre fie-care di sdruncinati de lupte si de bóle, pre câudu aparatorii Franciei cu tóte perderile ce au suferitu, se imultiescu pre di ce merge. Franci'a este inca absolutu incapabila de a si mesura puterile sale cu armat'a germana pre câmpu deschisu. Acest'a este adeverulu. Dar armat'a francesa respandita pre intregu teritoriulu Franciei, este mai putienu espusa atacuriloru inimice si prin noile sale insufletiri, este invingibila, pre câudu positiunea prussieniloru devine din di in di mai critica. Ceea ce ti-amu spusu, nu este nici decum esagerare. Eu me aflu in sirurile poporului, simtiescu palpitele lui si credu ca nu me insielu; cu unu cuventu eu marturisescu ca amu multa incredere in bun'a reusire a resbelului. G. Garibaldi.“ „Cur. d. I.“

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confesionala in comun'a Iclandul-mare, „Nagyr Ikland“ protopresbiteratulu Muresiu-Osiorheiului, se deschide concursu pâna la 1-m'a Februariu 1871.

emoluminte 130 fl. v. a. din lad'a bisericei.

Cartiru liberu si o gradina frumósa de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune pâna la dîsulu terminu. sa-si ascérna suplic'a sea provediuta cu documintele despre studiile absolvite, supunendu-se a fi nationalistu dreptu la scaonulu protopresbiteralu in Murosiu-Osiorheiu. —

Muresiu-Osiorheiu 6 Dec. 1870.

Parteniu Trombitasiu de Betlen
protopresbiteru

(104—1)

Concursu.

La scól'a gr. or. din comun'a Boldoru, in protopopiatulu Lugosiului, comitatulu Carasiu. —

Emolumintele suntu: salariu anualu 94 fl. 50 cr. 15 meti de gràu, 15 meti de cucurudiu, 50 pf. de sare 12 pf. lumini, 1 maja de clisa, 8 orgii de lemne din care se incaldiesce si scól'a, 3 jugere liveda, cortelu liberu cu gradina de 1 jugeru.

Recursele instruate cu privire la statutulu organicu, sa se adresédie: Câtra on. sinodu parochialu gr. or. din Bolduru; — la D. protop. G. Pesteanu in Lugosiu.

(102—2) Comitetulu parochialu.

Citatiune edictala.

Teresi'a Macr'a — nascuta Ciura, din Silvasiulu superioru, de religiunea gr. orientala, carea a parasitu cu ne credintia pre legiuitulu ei barbatu Ianosiu Macr'a totu de acolo — de religiunea gr. catolica — de 4 ani de dile, fâra a se sci unde se afla, se citédia prin acést'a in timpu de unu anu dela datulu presinte, 'inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra si in absenti'a ei se va decide caus'a divortiala incaminata de câtra barbatulu ei mentionatu, — in sensulu prescriseloru canóne a sântei nóstre biserici.

Hatiegu in 10 Novembre 1870.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractatului Hatiegu.

I. Ratiu
protopopu.

(103—2)

Concursu.

Nr 476 1870.

Spre ocuparea postului de notariu comunalu in Cacov'a cu unu salariu anualu de 300 fl. v. a. bani gat'a cuartiru naturalu si 50 fl. v. a. rebonificare pentru lemne de focu se prelungesce terminulu pâna in 31 Decembre curente stilulu vechiu.

Concurentii au de a-si predá concursele loru bine instruate inspectoratului cercualu.

Inspectoratulu cercualu Selisce,

Sabiiu in 8 Decembre 1870.

97—3

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Decemvre 1870.

Metalicele 5%	56	25	Act. de creditu	247	
Imprumut. nat. 5%	65	65	Argintulu	122	50
Actiile de banca	729		Galbinulu	5	90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 100. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 17/29 Decemvrie 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a treia repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá sí pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a sí Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sí Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sí straine-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sí epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu 14 Decemvre. Eri s'a seversitu in biseric'a nóstra din cetate servitiu ddieescu impreunatu cu St'a Liturgia pentru aniversarea dela renascerea Metropoliei nóste, carea s'a intemplatu in 12/24 Decemvre 1864 prin o pregratiósa si pré inalta resolutiune imperatésca sí regésca sí carea mai tardiu s'a inarticulatu in modu constitutiunalu prin articulu alu IX de lege din Iuniu 1868.

La servitiulu acest'a P. vicariu archiepiscopescu, protosincelulu Nicolau Pope'a aretându insemnetatea dilei a facutu reprivire asupr'a infiintiârei metropoliei, dara a observatu sí impregiurarea ca e de doritu cá momentulu renascerei metropoliei nóstre sa fia unu momentu de serbatóre pentru intréga biseric'a nóstra gr. or. din Transilvani'a sí Ungari'a sí pentru aceea aru fi sí bine cându biseric'a aru fipsá dîn'a menta spre acestu scopu in modu corespundetoriu. Dara sí pâna atunci noi ne implinimu acea sânta datoria crestinésca cá noi pentru unu bine asia mare sa inaltiamu rugaciuni de multiamita câtra Atotu-puterniculu Ddieu, carele prin pré-marea sea indurare a binevoitu a descatusiá paladiulu nostru Biserica de catusiele cele aspre a le trecutului injustu sí a ne vedea iéra viati'a cea corespundietórie asiediaminteloru dumnedieesci in libertatea cuvenita.

Nu este indoiala ca noi consimtimu din inima la o astufeliu de aducere aminte a unei intemplâri atâtu de epocale pentru natiunea nóstra. Sí vediendu ca biseric'a in modu spontaneu a gasitu necessitatea unei atari serbâri credemu ca fâra multa socotéla va aflá tóte modurile cuviincióse unei atari serbâri in viitoriu, moduri cari in consunantia cu marimea lucruriloru din cestiune sa nu scape din vedere sí istori'a renascerei metropoliei nóstre.

Resunetu la articolulu din 1 Decembre 1870.
„Românii in adunarea scaunale.“

Adeverulu datorintiei ce i o impune articolulu, acest'a, atâtu singuraticului, câtu sí unei natiuni unei societâti — de-si adeverulu acest'a anevoe aru fi de invetiatu chiaru din esperinti'a de tóte dilele — neci unu patriotu bunu nu 'lu va potea denegá; incâtu inse atinge modulu aplicârei datorintiei acestei'a la procederea româniloru in adunarea scaunale, sí consecintiele trase de dlu Censorius, — in privinti'a acést'a, divergeadia parerea subscrisului, multu de a dsele!

Pentru ca, de e dreptu ca: deputatii români nu au aretatu fapte nimerite, — ca nu s'au aflatu atâti representanti, câti s'aru fi cadiutu, — ca acesti'a nu au fostu cualificati cá cei sasoni, — ca românii au aretatu unu studiu neglesu alu legiloru municipali sí a obiecteloru pertractande, necunoscintia, lips'a rutinei parlamentarie, unilateralitate, nepregatire, disciplina numai din instinctu, neprecugetata, — sí in fine neunire in genere; — ce vina póte avé la acestea natiunea româna séu românii din scaunulu Sabiiului, séu in fine atare deputatu, care e convinsu ca a facutu totu câtu i-a statu in poterile sele?

Dlu Censorius va impulá comuneloru române, pentru ca nu au alesu totu deputati perfecti, dupa cum ii avemu in diet'a pestana. — Daru domni'a sea uita, ca comunele nóstre nu se potu bucurá de unu astfeliu de numeru de inteligenti adeverati sí ca cu dlu Censorius dinpreuna, nimene nu a aflatu necese ventilarea intrebârei acelei'a, la tempulu seu: de póte fi alesu veru ce indigenu in genere de deputatu scaunalu?

Ma ce e sí mai tristu, la tempulu seu in genere pucinu, — séu nu dupa cum s'aru fi cadiutu — s'a interesatu de alegere. Si astufeliu predomnindu opiniunea, — póte chiaru sí intentata — ca deputatulu debue se fia alegatoriu séu celu pucinu nascutu din comun'a respectiva, s'au alesu totu de acei'a, carii in consonantia reciproca sí la tempulu seu nu vréu, sciu sí potu conlucrá spre binele comunu!

Daca deci deputatii români nu suntu in stare de a produce fapte nimerite, — nu suntu cualificati — nu au studiu legiloru municipali — nu au cunoscintie sí rutina parlamentaria — acest'a nu e vin'a loru; câci cine póte fi mai multu, de câtu intr adeveru este? sí in pririnti'a acést'a, cu respectu la jurstarea aceea ca o abdicere generale aru suná eam cá o demonstratiune, – de care astadata nu pré avemu lipsa, — acum a trei'a dî dupa scripturi, numai e altcum de ajutatu; decâtu cá dlu Censorius prin datorinti'a ce o impune fiecârui singuraticu sa se afle sí d-sea oblegatu, a dá o instructiune si o directiva precisa deputatiloru de sub cestiune! Iar' cu ocasiunea alegerei viitóre — de vomu fi fericiti a o mai ajunge se nisueasca a se alege totu deputati dupre idei'a d-sele — la care me alaturu sí eu.

In câtu privesce de alta parte, nepregatirea pentru obiectele de pertractatu sí lips'a disciplinei intre deputatii români, relele acestea inca nu se potu imputá deputatiloru români in genere; fâra indeosebi acelor'a carii facu parte din comitetulu centralu, care preparédia objectele de discutatu — fâra de a se interesá de afacerile lui sí se credu prin provedinti'a cerésca chemati d'a esserciá dictatur'a, inse numai prin comanda de mîne!

Amplinésca-si numai fiesce care — dar' o repetu — fiesce care, datorinti'a sea, dupa chiemare sí dupre poterile sele, sí care voesce d'a sustienea disciplin'a nu-si pregete d'a sí corespunde obligatiuniloru ce le aduce pusetiunen acést'a cu sine? Sí atunci desiguru dlu Censorius nu va mai avé ocasiune, de a ne remustrá cu mintea românului de pre urma.

Sabiiu in 25/13 Decembre 1870.

Unu deputatu scaunalu

Evenemințe politice.

Evenementulu celu mai insemnatu, ce numai in parte se tiene de cele interne ale statului nostru, este not'a ambasadorului prussianu dela curtea din Vien'a. Din câte potemu vedé pân'acum, contele Bismark au cugetatu ca sí Austri'a trebuie considerata acum cându e vorb'a de nóu'a formatiune a Germaniei. Elu trece preste pacea dela Prag'a cá cându aceea nici n'aru fi fostu. O amintesce sí escusa neobservarea ei, in modulu acel'a, dupa cum s'a stipulatu sí inchieiata in 1866, dîcendu, ca Germani'a este pré entusiasmata, in urm'a succesului armeloru nemtiesci in Franci'a sí entusiasmulu acest'a nu lu póle impedecá; din contra lu saluta. Dar' Austri'a se nu aiba nici o temere, pentru ca toti partasii Federatiune celei nóue nemtiesci cu imperatulu ei in frunte suntu petrunsi de necessitatea relatiuniloru amicabile intre Federatiune sí intre statulu vecinu Austro Ungari'a. Europ'a intréga nu trebuie se aiba nici o temere de formatiunea acést'a nóua a Germanici. Austro-Ungari'a inse cu deosebire este chiamata, cá sa dé mân'a Germaniei spre inaintarea bunei stâri a amenduroru tieriloru. Press'a nemtiésca din pârtile de dincolo de Lait'a, cu privire la cele petrecute pâna pâna la 1866 manifestéza óre-si care modestia sí numai cu consideratiune la cele intemplate in anulu acest'a cugeta ca va fi bine, cá mân'a cea intinsa spre impacare a fratelui (Germani'a) sa nu se respinga. Ea dice ca Austri'a (nu Austro-Ungari'a) desí e locuita de mai multe natiuni, este sí remâne unu statu nemtiescu sí asiá aceea mâna sa nu se respinga. — Déca frati'a acést'a va fi din partea acum Germaniei resplatita cá cea dela 1864 a Prussiei, ne va spune viitoriulu.

Conferintia in cestiunea russo-turcésca, carea v'a tienea prim'a sea siedintia in 8 Ianuariu, va aveá in sinulu seu sí unu representante alu Franciei. Prin acést'a regimulu republicanu alu Franciei va fi indirecte recunoscutu.

Regele Italiei va intrá serbatoresce in Rom'a. —

Regele Spaniei Amadeu va sosí in prim'a Ianuariu n. in Aranjuez, de unde dupa constituirea curtiloru celoru nóue, se va duce la Madridu.

Din Bucuresci a sositu scirea ca ministeriulu a demissiunatu. —

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 18 Decembre a casei deputatiloru o deschide vicepresiedintele B. Perczel la 1 óra.

Dintre ministri suntu de facia: Bedecovics.

Se cetesce sí autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Presiedintele anuncia, ca deputatulu croatu I. Ielacsics sí-a presintatu mandatulu, care se transpune comissiunei verificatóre. Presiedintele anuncia unele petitiuni care se transpunu comissiunei verificatóre.

La ordinea dîlei sta a trei'a cetire a proiectului de lege despre strad'a radiala pestana. Se primesce definitivu sí se ordina tramiterea la cas'a magnatiloru.

Siedinti'a din 19 Decembre a casei deputatiloru o deschide vice-presiedintele Bittó la 10 óre. Dintre ministri au fostu de facia: Kerkapolyi, Bedecovics, Gorove, sí Andrassy.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni jurisdictiunale, care se trunspunu comissiunei petitiunarie.

La ordinea dîlei stau proiectele de lege despre contributiunile directe.

Referentele comitetului centralu, K. Széll ascerne raportulu despre proiectulu de lege relativu la indemnitate. Sectiunile V. VIII. sí IX dau votu separatu.

Raportu sî votu se va tipari.

Ministrulu de financie K e r k a p o l y preda unu proiectu de lege despre cumperarea galeriei Esterhaziana.

La ordinea dîlei e proiectulu de lege despre monopolulu de tabacu; editiunea comitetului centralu suna : Proiectu de lege despre prelungirea valórei art. de lege XIV : 1868 relativu la monop. de tabacu.

Asupr'a objectului acestui'a ce intinde o desbatere mai lunga. Sectiunea a V. sî VIII dau votu separatu.

Ed. Horn spriginesce cu date sicure votulu separatu. La desbatere mai iau parte M o r i c z, K. T i s z a sî ministrulu de financie K e r k a p o l y i. Desbaterea generale se incheie ; are a urma votarea nominale, ca primesce-se proiectulu de lege de basa pentru desbaterea speciale, 20 deputati ceru votarea nominale pre siedinti'a de mâne; se amâna deci votarea pre mâne. Intr'aceea se primescu mai fâra desbatere proiectele de lege despre contributiunea funduaria, contributiunea de case, personale ect.

Cu aceste se incheie siedinti'a la 3 óre.

In siedinti'a de astadi a casei magnatiloru pre care o deschide presiedintele M a j l a t h ascerne notariulu casei deputatiloru Ivacskovics proiectulu de lege despre construirea bulevardului Se cetesce sî transpune comissiunei spre raportare.

Dela resbelu.

Luptele intre nemti sî francesi n'au fostu intrerupte prin serbatorile craciunului (dupa cal. n.) Din Bordeaux se telegraféza ca prussianii au desiertatu tienutulu dela Rouen sî ca au parasitu marsiulu spre Tours sî se retragu spre Orleans. Generalele Faidherbe au datu in 23 Dec. o lovire prussianiloru la Pont-Novelles — Despre alte lupte dela 26 Decemvre inca n'avemu sciri lamurite. —

Despre decursulu resbelului de mai nainte reproducemu aici dupa alte diuarie cu deosebire dupa „Romanulu“ urmatóriele:

„Nuvelele din streinetate nu vorbescu de nici o lupta insemnata pre câmpulu de resbelu. Intelniri mice pre ici pre cole, hartiuri fericite date inamicului. Eaca totu ce ne spunu depesiele. Ambele pârti simtu gravitatea situatiunei sî-si concentréza puterile, pentru nesce batalie mai decisive. Asteptându daru scirile despre aceste batalii ce nu pota intardiá d'a se dá, se consemnâmu ací o informare ce o da „Neue freie Presse,“ din Vien'a, cá positiva, cá sicuru constatata. Acésta fóia ne spune ca corpulu bavarese de pre Loire care numerá 50,000 de ómeni, dupa batalia dela Beaugency nu mai avea de câtu 8,000 de ómeni. Batalionele ajunsesera companie. Sa se observe ca „Neue freie Presse“ nu este antipatica Prussiei; din contra resulta daru din acésta informatiune ca perderile Nemtiloru suntu multu mai mari de cum le marturescu raporturile oficiali dela Versailles, Déca singurii Bavaresii au perdutu 42,000 câtu trebuie se fia adeveratulu numeru alu perderilor totali ale prussianiloru, Badesiloru, Wurtembergesiloru ?“

Eata novelele amintite mai susu :

B o r d e a u x, 17 Decembre. — Gambetta se afla totu la armat'a Loirei ; nu se scie cându se va intórce.

B o r d e a u x, 17 Decempre. — Ieri a avutu locu o combatere intre generalele Chanzy sî prussiani, generalele Chanzy continua a se mantiené in positiunile sele.

Se vestesce dela Hâvre, cu data de 15 Decembre : sub-prefectulu declara ca n'a tramisu la Bordeaux o telegrama, anuntiându succesulu armatei Parisului.

B o r d e a u x, 17 Decembre. — Porturile puse in stare de blocare suntu Rouen, Fécamp, sî Dieppe, Portulu dela Hâvre este pentru acum esceptatu;

O depesia oficiale anuncia ca trupele generalelui Lecompte, cari compunu antâi'a devisiune a armatei de Nordu, au luatu intre Chauny si la Fére unu convoiu prussianu, facendu 100 de prisoniari.

Se anuntia dela Tours in 14 Decembre : Eclerorii prussiani, cari au aparutu adî diminétia la Montrichard, au disparutu cu totulu.

B o r d e a u x, 17 decembre. — Ieri, Vineri, armat'a lui Chanzy n'a fostu atacata.

Armat'a lui Bourbaki se afla in o stare materiale sî morale escelinte.

Cu tóta ocupaciunea prussiana, Alsacianii vinu de buna voia cá se participe la aperarea nationale. Aprópe 4,000 de ómeni, trecendu prin liniele prussiane, au sositu din diferite puncte. Lorianii incepu asemenea a vení.

B o r d e a u x, 17 Decembre. — Sgomotulu sosirei la Bordeaux a unui adjutantu alu lui Trochu este falsu.

O depesia ministeriale, adresata astadi prefectiloru, anuntia ca marele duce de Meclemburg a atacatu Mercuri Fréteval.

Marele duce de Meklemburg cu trupele principelui Friderie Carolu a datu o combatere inaintea orasiului Vendome, Francesii au resistatu bine. Lupt'a a duratu pân'a inoptatu. Perderile inamicului paru a fi mari.

Intre Briare sî Gien mobilii au pusu pe góna 3 batalióne bavarese, urmarindu-le pâna la Gien.

Se vestesce dela Hâvre, în 15 Decembre : Inamiculu, care s'a retrasu cu precipitare, pare a se concentrá cu fortie mai considerabili impregiurulu orasiului sî se pregatesce a asiediá unu lagaru intaritu la Yvetot.

B o r d e a u x 18 Decembre. — Nuvelele dela Tours din 17 Decembre spunu : „Monitorulu“, amintindu art. 209 din codicele militaru, care pedepsesce cu mórte pre guvernatorele séu comandantele care capitulézu fâra a fi equisatu mijlócele de aperare sî fâra a face totu ce esige onórea sî detori'a, constata ca o comissiune de ancheta are se fia constituita la Bordeaux spre a esaminá capitularea Strasburgului sî a Metzului.

O depesie a prefectului dela Tours, cu data de 14 Decembre, dice ca plecarea precipitata a generalului Sol, in 13 Decembre, a causatu panin'a sî desorganisarea, déra ordinile date, dupa aceea, pentru inapoiarea personalului sî a materiaiului, au fostu suficiente pentru ca servitiulu telegraficu sî au câiei ferate se póta continuá. Generalulu Sol, parasindu orasiulu Tors a anuntiatu, intr'unu modu necsactu, sosirea imediata a 3 corpuri germâne, pre cându eclerorii prussiani nu erau de câtu la St. Agnnn. Generalulu Chanzy anuntiându la 13 Decembre ca Prussianii nu ocupasera înca Blois si ca prin urmare densulu, Chanzy, n'a priceputu panic'a ce a avutu locu, prefectulu dela Tours a adaugatu ca o ultima depesia din 14 Decembre a anuntiatu ca prussianii inaintau spre Tours prin Loches sî ca 5,000 de germâni, avendu artilerie cu densii, se aflau in nóptea de 13 Decembre lânga Montrichard. Reproducemu inca urmatórele :

Bordeaux, 20 Decembre. Dupa o lupta inversiunata, Nuits 1) a fostu ocupatu la 18 Decembre, de Prussiani. Principele Guilelm de Baden a fostu usioru ranitu.

Sciri din Paris, 17 Decembre ne spunu ca guvernulu a decretatu urmatórele :

Pânea nu va fi rationata nici catatimea de pâne venduta pre fia-care dî impucinata, daru se va vinde numai pâne négra,

Carnea se va dá in acesi cantitate cá sî pân'acumu.

London, 20 Decembre. Bright a demissionatu pentru causa de sanetate.

„Daily-News“ dice, ca Parisulu póte se resiste pâna la Aprile.

„Telegraph“ crede ca bombardarea Parisului este acum imposibile, câci trebuie o luna numai pentru asiediarea baterieloru.

(Serviciulu privatu alu Monitoriului.)

Bordeaux, 18 Decembre. — Unu decretu din 16 Decembre a ordinatu transportarea consilieloru de resbelu sî de revisiune de la Bourges la Montandu.

„Monitoriulu“ dice ca generalele Faidherbe a ocasionatu unu esiecu Prussianiloru, la Nord.

Francesii au ocupatu de nou Nuits sî Autun.

Diarele din Bordeaux vorbescu de o tentativa de insorectiune ce aru fi avutu locu la Parisu sî in care Floures aru fi fostu ranitu sî Blagui ucisu. Dupa aceea Floures aru fi fostu intemnitiatu. Nimicu insa n'a venitu se confirme acésta nuvela.

O nóua scrisóre anuntia ca sub-prefectulu sî servitiulu administrativu de la Vendome au parasitu orasiulu in diminéti'a de 16 Decembre. Dupa plecarea loru, puntile drumului de feru au saritu in aieru.

Prussianii peru a se concentrá spre Loir'a, parasindu valea riului Cher.

Eri, Chanzy a avutu câte-va ingagiâri, déru Prussianii n'au isbutitu a impiedecá miscarea trupeloru sele.

Versailles, 18 Decembre. (Oficiale). — La 16 Decembre, alu 10-lea corpu a luatu in combaterile, in urm'a câror'a orasiulu Vendome a fostu ocupatu, 6 tunuri sî 1 mitrailesa.

Le Puiset a fostu ocupatu la 17 Decembre, dupa mici combateri. S'a facutu 270 prisoniari.

S'a gasitu châthii ale generalului Chanzy cari constata ca trupele inamice au diminuitu pre jumetate.

Lânga Dreux a avutu locu o ingagiare victoriósa in contr'a a 6 batalióne inamice. Inamiculu a perdutu 100 ómeni morti, mai multe furgóne cu provisiuni sî unu transportu de vite.

Depesiele din Bordeux, dela 18 Decembre, publicate de „Monitoriu,“ anuntia ocuparea orasieloru Autun sî Nuits de câtra Francesi. Apoi o depesia a nóstra din 20 Decembre, ne spune ca la 18 Nuits a fostu reocupatu de germani dup'o lupta crâncena, in care Guillaume de Baden a fostu ranitu.

Precumu sciu cetitorii nostrii luptele din acele pârti se urméza intre voluntarii lui Garibaldi sustienuti de legiunile mobili ale generariului Cremer, sî puterile germane. Aceste lupte au de resultatu ocuparea sî desiertarea mai cotidiana a unoru din micile localitâti apropiate de Dijon, cându de o parte cându de alt'a. Cu tóte acéstea, positiunea respetive ocupate astadi de ambele pârti ne dovedescu ca luptatorii Republicei au inaintatu multu spre Dijon, de óre ce Germanii, cari acum câtu-va timpu se aflau multu mai josu de Autun, au fostu respinsi pâna dincolo de Nuits. Reocuparea acestei localitâti de câtra densii nu este de câtu unulu din incidintii acestoru lupte de fie-care dî. Eu n'are alta importantia, din puntulu de vedere alu resultatului pentru pârtile ce combatu, de câtu aci'a a insemnateloru perderi suferite de Germani.

Totu acést'a putemu dice sî de alte dóue mici lupte dup'o depesie din Versailles aru fi fostu câstigate de prussiani. Scimu ca Francesii, abandonându tactic'a ce au urmatu pâna deunadi, isi concentréza tóte puteile in vederea unoru mari operatiuni viitóre. Urmându acestu planu, ei trebuie, firesce, sa parasésca unele localitâti, ce se ocupa apoi de inamici, cari striga victoria sî anuntia sutimele de prisoniari sî de tunuri ce pretindu c'au luatu, de prin locuri unde adesea n'au gasitu unu singuru omu care se resiste. Cele petrecute cându cu reluarea Orleanului, depesiele prussiane sî declaratiunile oficiali ale lui Moltke despre complet'a nimicire a armatei de Loire, trebuie sa ne dea mesura creditului ce se póte dá unoru asemeni sciri.

Cu tóte acéstea, chiaru de le-amu admite intru tóte adeverate, depesiele din urma nu suntu de locu de natura a ne face se ne ingrijimu despre resultatulu finale alu resbelului. Putemu dice chiaru din contra. Prussianii, prin aceste ocupatiuni, isi risipescu din ce in ce puterile, fâra se póta reusi a impiedecá miscarea generale a trupeloru generariului Chanzy. Acést'a este cestiunea importante si, judecându dupa datele ce avemu, acestu-'a este sî scopulu urmaritu de Francesi. Se asteptâmu déra se vedemu resultatele definitive la cari va duce planulu adoptatu. Sa asteptâmu c'o incredere cu atâtu mai mare, câci scirile din Parisu ne aréta ca capitalea Francici are provisiuni inca pentru multu timpu. Aci este totulu. Parisuluresistându; Franci'a va avé timpu se si organiseze sî imultiésca puterile sî victor'a iei va fi sicura sî eclatante.

„Rom.“

D i n v i a t i'a c o m i t a t u l u i A l b e i - s u p e r i ó r e.

Elisabetopole 18/6 Decembre 1870.

Domnule Redactoru ! Au trecutu câtu-va tempu, de cându nu mi s'a datu ocasiune a molestá colónele stimatului diuariu „Tel. Rom.“ cu sciri de prin comitatulu nostru celu disolatu, pentru aceea me grabescu, de sî suntu cestiuni cu multu mai importante, cari interesédia pre români sî cari aru trebuí sa fia desbatute in publicitate, a descrie in câtu-va curgerea adunârei comitetului comitatensu convocatu pre 15/3 Decembre.

Congregatiunea acést'a marcale tienendu-se sub presidiulu nou denumitului comite supremu fu un'a dintre cele mai viforóse, nu pentru importanti'a objectului, ce se desbatù, cí din caus'a atacuriloru personale, ce erá indreptate din partea degredatulu

fostu comite supremu cont. Haller Ferecz contr'a mai tuturoru persóneloru din comitatu, ce nu se tienéu de partid'a lui. — Ordinatiunile ministeriale sî propunerile putiene, ce se faceau cu privire la salutea sî buna starea comitatului se luáu in trécatu pre sciintia cu putiena desbatere sî potu afirmá cu totu dreptulu ca mai in fie-care cuventu, ce se vorbiá in adunare se subintielege sî unu atacu personalu. Trei dile tienura aceste desbateri personali sî fie-care se straduiá a atacá pre contrariulu seu mai amaru. Cercetâri criminale sî disciplinare se propunea a se insemná mai contra tuturoru amploiatiloru, bá ce sî mai ridiculosu se facura din partea cont. Haller Fer. propunerea cá sa se votisédia, de suntu comitele supremu sî presiedintele dela judecatoria apti pentru posturile cele pórta, de e comitele supremu de natura prea móle sî de are presiedintele judecatoriei insusîrile, ce se ceru dela unu presiedinte. — Propunerea acést'a pre câtu de comica sî simpla pre atâtu de ridiculósa cá sî urditorii ei, prin majoritatea de voturi se-sî luà spre desbatere sî votisare, sî putienu lipsea, de nu se denegare mentionatiloru doi individi prin majoritatea voturiloru insusirile loru personali.

Romanii cari intr'unu numeru asiá mare nu s'au fostu adunatu la congregatiune marcale de de multu tempu se purtara, bietii, condusi de aceia pentru a câroru capritie, au fostu adusi la adunare dupa natur'a lucrului, cá nesce instrumente mechanice; fâra d'a pricépe objectele ce se pertractéza ei la demandarea stapânului, pre a cârui spese a venita, se sculáu sî siedeau degradându prin acést'a manopera nu numai personalitatea loru, dar' sî demnitatea natiunale româna, inaintea publicului, ce erá binisioru representatu câci unde doi se cérta alu treilea se delectéza. (duobus certantibus tertius gaudet.)

Cu ocasiunea acést'a nu potu, cá sa nu invinovatiescu iéra pre conducatorii românii, cari uitându-si de demnitatea loru personale pentru unu cuventu lingusitoriu din partea unui magnatu magiaru ce incredîutu in avuti'a sea numai cunósce nici o margine a moderatiunei, se indémna nu numai pre sine, ci iudémna sî conducu mai chiaru cu fortia pre bietii români - membrii ai comitetului la macelulu characterului sî a demnitâtiei personali sî potu dice sî natiunalu. Nu voiu se denumescu pre acei conducatori, intre cari durere suntu sî vr'o câti-vá preoti, cari aru trebui sa-si cunósca positiunea sî sa nu se degradéza a fi intrebuintiati de unelte órbe, câci publiculu li cam cunósce, sî credu ca in opiniunea sea i va si condémna cá pre nesce gangrene stricacióse ale natiunei, pre care nu o cratia, sî pentru de a se ridicá singuri in vadi'a unui omu debilu o face servila acestei debilitâti.

Nu dîcu ca membri comitetului români, prin venirea la adunarea comitetului nu si-aru pune in pracsa dreptulu, cele compete, precum se esprima unu preotu, insa e tristu cându cine va usuédia dreptulu asiá, incâtu se degradéza pre sine insu-si sî devine objectulu de despretiuire tocmai acelor'a, câror'a le servescu prin dreptulu loru de instruminte.

Câudu acesti membri ai comitetului aru alergá asiá cu zelu la congregatiunea marcala, câudu aru venî pre tapetu o causa de interesu natiunalu românu, sî o aru sprigini-o prin conducatorii loru cu atât'a energia, cu câtu-si spriginescu servilismulu sî dehonestarea loru propria, atunci aru meritá tóta laud'a sî aru însuflá respectu sî celoru-lalte nationalitâti; insa atunci toti se tragu indereptu, pentru ca nu e grofulu cutare séu cutare, carele se le platésca carausîa sî diurne, natiunea nu le da nimic'a sî folósele de care se bucura suntu de totu nesuficiente. Atunci siedu preoti sî corifei acasa, pentru ca nui chiama nime spre servire sî apoi bietii ómeni ce suntu membri ai comitetului dupa esemplulu conducatoriloru inca facu asiá.

Mi se va reflectá póte, ca aceea procedura e in comitatulu Albei-superióre unde partidele au ajunsu la o atât'a inversiunare unu malum necesarium, deóre ce sî românii pentru d'a reesî trebuie sa se alipésca undeva lânga o partida sî din dóue rele sa-si aléga reulu celu mai micu. D'a e adeveratu, insa deóre ce in comitatu nu suntu partide, cari se procéda cu óresi-cari principie, din care apoi sa se cunósca care e mai reu séu mai bunu pentru români, ci domnescu numai personalitâti, óre nu este ridiculu in gradulu celu mai supremu sî degradatoriu in tóta privinti'a, déca cine va pentru o nimic'a tóta, 'si dà sprijinulu seu la efeptuire lucruriloru celoru mai ridiculóse, sî fatia cu persóne, cu care n'au venitu nici odata in conflictu. Alt'a e câudu cine-v'a la chiemarea patriei séu a stapanitoriului imperatu séu rege merge a se luptá contr'a inimicului cu care n'au avutu nici odata tréba. Acést'a e datorinti'a, aceea e insa abusarea frivola cu unu dreptu sântu, pre care aru trebui salu cunósca bine sî dupa importanti'a lui selu intrebuintieze in favorulu aceloru, cari iau imbracatu in dreptulu acest'a.

Acesti individi români trebuie sa-si cunósca positiunea loru sî datorint'a ce o au câtra conatiunalii loru sî cátra natiune, sa aibe inaintea ochiloru spriginirea energica a intereseloru natiunali, ce o aru poté face cu efectu prin solidaritate. Asiá aru fi demni de dreptulu celu au, si-aru face cu elu onóre loru-si si natiunei, sî nu aru poté vení in positiunea neplacuta d'a se dá pre sine sî dreptulu seu in serviciulu ce trage asupra-si dispretiulu streiniloru.

Romani'a.

Desbaterea respunsului la cuventulu de tronuo descrie „Tromp. Carp.“ in modulu urmatoriu:

Mercuri 9 Decembre 1870, sér'a.

Proiectulu de adresa spre respunsu la discursulu tronului a datu ocasiune la desbateri sî lunge sî interesante, cu tóte ca de la inceputu, dupa modulu cum a primitu acestu proiectu de adresa guvernulu, s'aru fi asceptatu cineva sa nu urmeze mai de locu desbateri.

Patru dile, Sâmbata, Luni, Marti sî astadi Mercuri, au tienutu desbaterile, pre paragrafe, séu mai corectu pre pasagiele ce compuneau proiectulu de adresa.

De aceea credemu ca trebuie sa dâmu lectoriloru nostri in estenso aceste desbateri câudu se voru publicá ele prin „Monitoriu“, neparendu ni-se de ajunsu darea de séma analitica ce facemu in fie care numeru, sî cu care urmâmu sî in acest'a.

Primulu pasagiu care a provocatu desbateri lunge sî importanti a fostu pasagiulu privitoriu la politic'a din afara, in care d. Cogalniceanu aru fi voiu sa se cuprindia sî o rafutare acusâriloru facute statului Românu, de câtra principele Gorceacoff, prin not'a sea in cestiunea mârei Négre, ca amu fi urmatu noi unu sîru de revolutiuni contrarie sî spiritului sî literei tractatului de Parisu incheiatu la 1856, sî prin urmare noi, sî puterile cari ne au toleratu sa savesîmu acele revolutiuni, amu calcatu cei dintâiu acelu tractatu, pre care voiesce sa-lu calce sî Russi'a astadi.

Fâra indoiala ca aru fi fostu bine sa se faca in adres'a la tronu o mentiune in sensu de justificare, basata pre acte, spre respingerea aceloru acusatiuni. Insa nici deputatii cari au luatu cuventulu dupa d. Cogalniceanu nu s'au ocupatu de acést'a preferindu mai bine sa mai arunce cev'a acusâri vage guvernului sî in acésta privintia — câci la gurnu se reducu tóte preocupatunile deputatiloru nostrii, dispusi alu resturná ori câudu sî ori pentru ce spre a-i luá loculu, — nici insusi d. Cogalniceanu nu a conchisu la nimic'a, nu ridigiatu unu amendamentu care sa se póta pune la votu. D. Cogalniceanu s'a marginitu numai a face o espunere despre cele urmate in conferintiele ce s'au tienutu la 1856 spre regularea positiunei vóstre politice, probându cu protocólele ce s'au incheiatu pre lânga tractatulu din Parisu, ca sî cestiunea unirei sî tóte cestiunile pre cari le amu resolvatu noi cu consimtiementulu totoru puteriloru contractante, sî pre cari not'a russésca le califica de revelutiuni contrarie spiritului sî literei tractatului din Parisu, au fostu abordate, desbatute sî sustienute in conferintie de câtra plenipotentii poteriloru afara de alu Russiei sî alu Austriei, cari insa s'au improtivitu la admiterea loru sub reserv'a numai ca nu se sciá eéca populatiunea ambeloru Principate dorea mutualminte Unirea, Principele strainu, etc. etc.

Cestiunea ce ridicase d. Cogalniceanu erá intradeveru de o inalta importantia, sî nu fâra munca a pututu aduce domni'a sea probele spre sustienere in espunere ce a facutu.

Déra ostenél'a a remasu zadarnica neconchidiendu prin propunerea unui amendamentu, sî camer'a a potutu trece preste acésta cestiune votându pasagiulu intocmai precum fusese redactatu de câtra comissiune.

Alu doilea pasagiu care a provocatu desbateri scurte, déra de cea mai mare importantia, a fostu pasagiulu din proiectulu de adresa, in care se vorbesce despre folósele regimului democraticu.

Acestu cuventu pare ca tulbura mintea celoru ce au crescutu in perceptele privilegiului de nascere, cari totu mai credu ca s'aru mai potea intórce la acei timpi condemnati pentru internitate, sî intielegendu reu dinasti'a, isi incsipuiescu ca aru fi tempulu anum câudu avemu o dinastia, sa ridice protestele loru contr'a institutiuniloru democratice.

Unulu numai intre acei pucini dintre fostii privegiati a cutediatu sa-si marturisésca simtiemintele sele retograde, sî sa se revólte contr'a pronunciârei in adressa la tronu a cuventului democratia, sî acelu unulu, d. Dimitrie Ghic'a Comanesceanu, representantu dela Bacâu, s'a potutu convinge indata, din protestârile unanime ale representatiloru natiunei, despre resunetulu ce aru putea gasí cuvinte cá ale séle in tiéra.

Suntemu sub domni'a natiunei! domnule representantu dela Bacâu; au trecutu timpii ideeloru dvóstra. Aceste idee au peritu cu secului in cari au existatu ele, sî luminile seculului in care traimu au facutu sa se recunósca ca tóte puterile in statu emana dela natiune, sub a cârei'a domnie, ne a adjutatu Dumnedieu sa ne aflâmu.

Adeveratii amici ai dinastiei, protestându cu energia contr'a acestei impietâti in numele constitutiunei, sî alu Domnitorului, ale cârui puteri emana dela natiune, au respinsu ataculu ce s'a adusu fundamentului pre care se redima dinasti'a, de câtra d. Ghic'a Comanesceanu.

Déra déca dumnealui n'a isbutîtu se deservésca dinasti'a prin impietarea contr'a democratiei, acést'a nici nu l'a desarmatu nici nu l'a descuragiatu.

Tocu cu dinasti'a dreptu arma sî totu cu cutediantia contr'a natiunei, la cetirea pasagiului din proiectulu de adresa in care se exprima simpatia Franciei, atâtu pentru binefacerile ce a primitu Romani'a dela dens'a, câtu sî pentru afinitatea de ginte, ce exista intre ea sî noi, d. Ghic'a Comanesceanu a propusu sa se stérga cuventulu de ginte, dându a se intielege ca prin acestu cuventu s'aru ofensá Mari'a sea Principele, care este de alta ginte neinrudita cu noi!

Feresce-me Dómne de amici, ca de inamici me feresc eu insu-mi, putemu dice dlui representantu dela Bacau, spre a-i probá ca déca zelulu seu la sustienerea dinastiei nu este nesinceru, este celu pucinu fórte prejuditiosu acestei dinastie.

Câte-va cuvinte bine simtite, ale dlui Georgiu Vernescu, a cârui elocuentia este indestulu de apretiata, au primitu aprobarea unanima a camerei, câudu a protestatu contr'a nóuei propuneri a dlui Ghic'a Comanesceanu, in interesulu chiaru alu respectului ce se cuvine persónei Demnitorului, care de sî esîtu dintr'o familia streina natiunei române, din momentulu insa ce a primitu corón'a domniloru nostri, a trebuitu se uite ce a fostu sî se fia ceea ce este, adica românu cu anima pentru Romani'a sî prin urmare pentru gintea latina.

Aceste cuvinte ale dlui Vernescu se voru putea gustá de câtra lectorii nostri mai bine câudu voru cetî desbaterile asupr'a adresei pre cari le vomu reproduce.

Noi regretâmu din anima asemenea incidente cá acestea pre cari le a radicatu d. representantu dela Bacau. Tronulu aru trebuí se fia crutiatu de nisce asemenea prejudecâti. Câudu Mari'a Sea Principele a declaratu românîloru ca 'si parasesce famili'a sî tiéra pentru cá sa conlucreze cu dînsii, in capulu loru, la destinatele acestei tiere, ce insemnéza óre deosebirea ce mai voiesce se faca d. representatu dela Bacau intre principe sî natiunea româna?

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Prelegeri publice. Adi de séra la 7 óre se va tiené a trei'a prelegere de dlu Dr. A. Brote sî adeca despre tem'a: „Lucrulu din punctu de vedere alu economiei nationale sî cá factoru civilisatoricu“.

*** In Bucuresci a aparutu sub redactiunea dlui Iul. Grozescu, cunoscutu prin colectiunea sea de poesii sî alte scrieri beletristice, o fóia politica sub numele „Post'a româna.“

*** In Clusiu va aparé dela anulu nou in colo unu diuariu politicu, ce va representá interesele partidei lui Deák sub numela „Kelet“ (orientu).

*** (Atragemu atentiunea te-

legrafistiloru nostri) asupr'a urmatoriulu anunciu, publicatu in diariulu „Romanulu“ din Bucuresci: „Se ceru elevi pentru servitiulu telegraficu de pre calea ferata romana, consortiulu Strusberg. Conditiunile de admitere suntu urmatórele: Cunosciinti'a intinsa de limb'a româna, testimoniu de studie si de buna conduita. Acei'a, cari cenoscu telegrafi'a, voru fi salarisati indata, dupa merite, dara acei'a, cari nu o cunoscu, se voru salarisá dupa depunerea unui esamenu de studiulu facutu asupr'a telegrafiei practice. — Posturile de telegrafistii fiindu unu inceputu de cariera, telegrafistii voru fi avansati, dupa merite, in posturi mai inalte. — Candidatii voru adresá cereri in scrisu dlui Peride, inspoctorele telegrafului, la gara, in tóte dilele.“

*** Societatea academica a primitu dela academi'a din Copenhaga o fórte pretiósa colectiune de anale, preste 50 de volumene ilustrate. Aceste volumene, a câror'a tramitere a fostu provocata de amiculu nostru d. V. A. Urechia, cu ocas unea mergerei sele la congresulu preistoricu, a fostu insocita, ni se spune, de o gentitia comunicatiune.

Delegatiunea societâtiei academice a respunsu d. Dr. Steinstrup. secretaru alu academiei de scintie in termenii urmatori:

„Societatea academica a primitu de curendu precióa'a colectiune de anale ce a'ti binevoitu ai comunicá. Colegulu nostru d. profesoru Urechia ne-o anunciase dejá la venirea d-sele dela congresulu archeologicu din Copenhaga.

„Juna, cum este si ins'a-si tiér'a sea, societatea academica româna nu aru sci domnule profesoru, se puna lâ dispositiunea ilustriei vóstre academie si cu titlu de perfect'a reciprocitate, o colectiune de cârti egala cu aceea care amu primit'o din Copenhaga.

Ne grabimu totu-si dle profesore, d'a anecsá ací... volume, lucrâri fia d'ale societâtiei fia-d'ale unor'a din membrii sei.

Daca recunoscinti'a societâtiei academice româna póte supliní la impossibilitatea in carea ne aflâmu d'a oferí ilustei vóstre corporatiuni o colectiune de lucrâri d'o mai mare valóre, subsemnatulu, si face o placere de a ve presentá despre acésta asicurare perfecta.

Cu acestu titlu, fie-ne permisu d'a sperá ca cele mai bune relatiuni voru continuá d'a se desvoltá intre ilustr'a academia dela Copenhaga si institutiunea nóstra juna.“ „Inform.“

Primiti etc.

*** (Inadunarea generale) de la 19 Decembre a societâtiei fabricei de arme Wörndl s'a constatatu ca dela inceputulu lui Augustu 1869 pâna in finea lui Iuniu 1870, s'au produsu in fabrica, preste totu, 170,300 pusce. Ministrulu comunu de resbelu a comandatu 25,000, guvernulu ungurescu 72,000, ministeriulu austriacu pentru aperarea tierei 19,500, mai departe ministeriulu comunu de resbelu 100 mitrailleuse Montigny.

*** (Calumnia si infamia.) Ur'a si furi'a prussiloru contr'a republicei francese si a barbatiloru ei au ajunsu pâna la obrasnicia. Organele mercenarie ale lui Bismark, vediendu tenacitatea poporului francesu, zelulu si energi'a ce barbatii din fruntea lui desvólta intru salvarea Franciei si-luara refugiului la calumniele cele mai degiositórie si la scorniturele cele mai infame. Un'a dintre manevrele ridicule ale mameluciloru lui Bismark este si faim'a respandita de unu corespondinte din Tours, ca Gambet'a, vediendu ca armat'a dela Loir'a nu póte salvá Franci'a, aru fi nebunitu, ar' fi inceputu a gesticulá, a sberá, a alergá, a dá ordinile cele mai absurde si a cere desluciri despre lucrurile cele mai simple. — Aceste insulte si calumnie nu numai ca suntu nefundate, dar' tradeza chiaru si fric'a si ingrigirea prussiloru, de a se vedea insielati in asceptârile si ilusiunile loru de auru. Gambetta nu numai ca n'a nebunitu, ci elu se afla si acum la armat'a de la Loir'a si, precum odinióra Carnot, asiá si elu acum'a vré se pórte resbelulu in mase, se vexeze pre inimicu din tóte pârtile pâna cându i va dá de capu.

*** (Unu prussu iscusitu.) Unu corespondinte de pre câmpulu resbelului scrie, ca in caletori'a sea de la Rezonville spre Gravelotte intâlní un'a turma de boi, pre cari i mená unu soldatu caro, pre lânga aceea ca portá ochelari aveá si ceva forma de omu invetiatu. Caletoriulu, vedindu a-si aretá pre de un'a parte simpati'a, iéra pre de alta parte, voindu a se asigurá despre iscusinti'a soldatului, i striga „Saluto victorem“ (Salutu pre invingatoriu.) „Dic potius pastorem (Dí mai bine: pre pastoriu) fu respunsulu soldatului.

*** Diariulu „Paris-journal“ spune ca in Paris se afla acum unu târgu de sióreci fórte imbulditu.

Déca inamicii Francesiloru voru citi aceste linii isi voru frecá mânile, socotindu ca suntemu cu totulu in lipsa de subsistintia, cá sa fi ajunsu de a ne hrani cu aceste mici dobitóce, dice acestu diariu.

Daru câtu de multu se incéla!

Ei nu sciu ca la Parisu totulu nu este de câtu o cestiune de moda, si voru fi fórte tare surprinsi, aflându ca nu suntu cei seraci cari manânca sióreci, ci mai multu clas'a bogata, cea mai bogata chiaru!

Unulu din birtasii cu renume a gasitu midiloculu de a face o mâncare deliciósa cu acesti rodietori: fi gatesce cu vinu de siampanie si cu cepere.

Acestu birtasiu nu póte sa satisfaca tóte comandele câte i se facu; intr'unu cuventu, celu din urma sîcu este de a mâncá sióreci.

Iéta cum sa proceoe pentru a vinde acésta marfa la cumparatori:

Sióreeii fiindu inchisi intr'o mare colivia, sa alége din tóte turm'a dobitoculu ce doresce cine-va prin midiloculu unei mici baghete. comerciantele ílu face se intre intr'o alta colivia, unde atunci se afla singuru si duga aceea se duce unu bull-d. g.

Sa clatina mic'a colivie si sióreeele scapá, déru indatata este prinsu de formidabilele boturu ale câiniloru, cari fi sfasie pantecele si agoi fi depune cu delicatetia la piciórele cumperatorilui.

Unu sióroce se platesce pâna la 60 centime. Dupa cum se vede, este unu pretiu fórte bunu.

Parisulu contine peste 20 milióne sióreci. Se potu mâncá acesti sióreci ca ráti'a cu masline.

Sciri din urma.

Depesiele dela 27 spunu ca in acèsta dî artileri'a asiediatorie a deschisu foculu asupr'a fortului Mont Avron. — In Duclair (Sen'a inferióre) a afundatu inimiculu 6 nâi neutrale englezesci si a puscatu asupr'a a trei nâi. — Din Le Mans dela 26 Decembre vine scirea ca generalulu Chanzy a protestatu contra modului celui barbaru de a purtá resbelu din partea prussianiloru si dechiara ca armat'a, frencesa este gat'a a se luptá pâna la estremu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii a Chichisiului in protopopiatulu alu II-lea alu Brasiovului, se escrie concursu pâna la 10 Ianuariu 1871.

Emolumintele suntu:

a) Venitulu stolariu dela 125 familii.

b) dela 60 familii câte un'a ferdela de grâu, si un'a ferdela ovesu, apoi 30 xr. pentru lemne.

c) dela 65 familii câte un'a ferdela sacara, séu cucuruzu si 15 xr. v. a. pentru lemne,

d) dela veduve câte 25 xr. v. a. simbria anuala.

e) Cartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu avisati de a-si tramite recursele loru, la scaunulu protopopescu in Brasiovu, pâna la terminulu aretatu.

Brasiovu in 10 Decembre 1870.

Cu intielegerea Comitetului parochialu.

Ioanu Petricu.
Protopopu.

(106—1)

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confesionala in comun'a Iclandul-mare, „Nagy Ikland“ protopresbiteratulu Muresiu-Osiorheiului, se deschide concursu pâna la 1-m'a Februariu 1871.

emoluminte 130 fl. v. a. din lad'a bisericei.

Cartiru liberu si o gradina frumósa de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune pâna la dîsulu terminu. sa-si ascérna suplic'a sea provediuta cu documintele despre studiile absolvite, supunendu-se a fi nationalistu dreptu la scaonulu protopresbiteralu in Murosiu-Osiorheiu. —

Muresiu-Osiorheiu 6 Dec. 1870.

Parteniu Trombitasiu de Betlen
protopresbiteru

(104—2)

Concursu.

Devenindu statiunea invetiatorésca in comun'a bisericésca gr or. Boianu protopresviteratutu Ternavei de josu vacanta, se escrie concursu pâna in 26 Decembre 1870 st v.

Léf'a impreunata cu acésta statiune este 60 fl. v. si 100 mesuri (feldere) de cucurudiu, cortelu si lemne de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si aserne petitiunile cu documintele necesarie la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Deag 22 Novembre 1870.

Daniilu Tamasiu
Adm. prot. gr. or.

99—3

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu la biseric'a gr. or. din satulu Tarlungeni, in districtulu Brasiovului, prelânga cinstiea sea neputinciosulu parochu Georgiu Manole, — se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 15 Ianuariu 1871.

Doritorii de a concurá la acest'u postu, sa documentedie ca suntu clerici absoluti, si ca au purtari morali potrivite chiamarei preotiesci; iara suplic'a cu doccumentele loru sa la tramitia Preaonoratului Domnu Protopopu alu Brasiovului Iosifu Barucu in Brasiovu.

Brasiovu 28 Novembre 1870.

Comitetulu parochiale gr. or. din Tarlungeni.

100—3

Concursu.

La scól'a gr. or. din comun'a Boldoru, in protopopiatulu Lugosiului, comitatulu Carasiu. —

Emolumintele suntu: salariu anualu 94 fl. 50 cr. 15 meti de gràu, 15 meti de cucurudiu, 50 pf. de sare 12 pf. lumini, 1 maja de clisa, 8 orgii de lemne din care se incaldiesce si scól'a, 3 jugere liveda, cortelu liberu cu gradina de 1 jugeru.

Recursele instruate cu privire la statutulu organicu, sa se adresédie: Câtra on. sinodu parochialu gr. or. din Bolduru; — la D. protop. G. Pesteanu in Lugosiu.

(102—3) Comitetulu parochialu.

Citatiune edictala.

Teresi'a Macr'a — nascuta Ciura, din Silvasiulu superioru, de religiunea gr. orientala, carea *a* parasitu cu ne credintia pre legiuitulu ei barbatu Ianosiu Macr'a totu de acolo — de religiunea gr. catolica — de 4 ani de dîle, fâra a se sci unde se afla, se citédia prin acést'a in timpu de unu anu dela datulu presinte, 'naintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra si in absenti'a ei se va decide caus'a divortiala incaminata de câtra barbatulu ei mentionatu, — in sensulu prescriseloru canóne a sântei nóstre bisericí.

Hatiegu in 10 Novembre 1870.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractatului Hatiegu.

I. Ratiu
protopopu.

(103—3)

Edictu.

172 — 1870.

Oprea Tempenariu din Selisce. carele de unu sîru de ani au parasitu patri'a si pre legiuit'a sea socia Mari'a D. Herti'a totu din Selisce, fâra a se sci loculu, aflârei si modulu petrecerei lui, neci déca se mai afla intre cei vii, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anumitu pâna la S. Nicolae 1871. sa se presenteze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru ca la din potriva, procesulu divortiale intentatu asupr'a lui si in absenti'a lui se va otarí dupa presele canonice ale s. nóstre biserici gr. res.

Sabiiu 28 Noemvre 1870.

Scaunulu protop. gr. res. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

101—3

Edictu.

Victori'a Angelu muerea lui Zacharia Sav'a din Cuiesdin, parasindu cu nelegiure pre barbatulu seu, far' a se sci ubicatiunea ei, se citéza pan' in timpu unu anu si un'a dî, la subscrisulu foru matrimoniale; caci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatu se va decide si in absenti'a ei.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Turdei superióre.

Idicelu in 1 Noemvrie 1870.

Iosifu Brancovanu
protopopu.

(107—1)

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Decemvre 1870.

Metalicele 5%	56	50	Act. de creditu	247	70
Imprumut. nat. 5%	65	65	Argintulu	122	25
Actiile de banca	729		Galbinulu	5	90

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 101. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 20 Decemvrie (1 Ianuarie) 1870/1.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v.a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 p° ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá sí pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a sí Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sí Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sí straine-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, sí epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. Cons. bis. 1002. 1870.

Preacinstitiloru parinti protopresbiteri, sí administratori protopresbiterali! Cinstit'a preotime parochiale!

Sinodulu nostru archidiecesanu, tînutu din 19 pâna in 29 Aprile a. c., in siedinti'a sea a X din 28 Aprile a hotaritu, cu privire la imbunatatirea sortiei preotimei nóstre, urmatórele:

a) Emolumentele de ori-ce natura, ce au fostu impreunate cu posturile preotiesci, pâna la actual'a organisatiune a parochieloru din archidiecesa, nu se potu micsiorá nici prin contracte, nici prin concluse parochiali, sí micsiorârile incercate séu efeptuite se dechiara nulificate; din contra acele emolumente suntu dupa impregiurâri sí dupa putintia a se mari in fia-care parochia, aducendu-se in proportiune drépta cu cerintiele tempului presentu.

b) Se indetoréza comitetele parochiali, cá pre lânga imbunatatîrea, ce se va puté face subsistintiei preotiloru prin concursulu crestiniloru sí din averea bisericeloru, se fia cu luare aminte a se folosí sí de otarirea legei dietale din Pest'a din anulu 1868, art. 53 § 23. — (vedi circulariulu consistoriale dto 16 Ianuariu 1869. Nr. cons. 65.); asemenea se fia cu priveghiere comitetele parochiali, cá déca se face unde-va commassare sí segregare de paduri sí de pasiunitu, sa esopereze cu ocasiunile acelea sí pentru bisericile sí scólele nóstre pârti cuviincióse, in intie lesulu patentei urbariali din 21 Iuniu 1854.

c) Cu esecutarea acestoru concluse ale Sinodului archidiecesanu se insarcinéza prin Consistoriu comitetele protopresbiterali, cari in tóte siedintiele loru au se iá in seriósa pertractare cestiunea dotatiunei preotiesci, sa se puna in contielegere cu comitetele parochiali in privinti'a acést'a sí sa deá acestor'a informatiunile necesarie pentru punerea in lucrare a celoru cuprinse in punctele a) sí b).

Totu odata se indatoréza prin acést'a comitetele protopresbiterali, a face cu finea lui Ianuariu despre resultatulu acestoru mesuri raportu detaiatu la Sinodulu archidiecesanu prin Consistoriu. Sí fiindu ca repórtele cestiunate, ce se ascépta la Sinodulu archidiecesanu viitoriu, suntu cele d'antâiu, pre lânga acelea este de a se alaturá sí câte unu conspectu, in care sa se cuprinda atâtu isvórele, din cari s'aru puté imbunatatí dupa impregiurârile locali subsistinti'a preotiloru, câtu sí tóte venitu-rile preotiesci din protopresbiteratu de pre cei cinci ani din urma, sí adeca de pre anii: 1865, 1866, 1867, 1868, 1869 sí 1870. Datele pentru aceste conspecte sa se inainteze la comitetele protopresbiterali prin comitetele parochiali celu multu pâna la 31 Dec. a. c.

d) Consistoriulu archidiecesanu sa deslusiésca printr'unu circulariu detorinti'a sí modulu de procedere, ce se staloresce prin aceste concluse pentru comitetele parochiali sí protopresviterali; éra despre resultatu se raportéza la proximulu Sinodu archidiecesanu, pre lânga rapórtele sí conspectele, ce se ascépta din partea comiteteloru mentionate.“ —

Acestea aducendu-Vi-se la cunoscintia sí recomandandu-Vi-se spre strinsa observare, Vi se tramitu totdeodata alaturatele Consemnâri sí Conspecte, cu aceea, cá Consemnârile, destinate pentru Comitetele parochiali, aceste Comitete in cointielegere cu Parochii loru sa le umple cu datele recerute in rubricele respective sí apoi sa le astérna prin PP. Protopresbiteri sí Administratori protopresbiterali, celu multu pâna la 30 Ianuariu 1871 Comiteteloru protopresbiterali, cari voru aduná datele din singuraticele consemnâri parochiali in Conspectulu protopresbiterale sí pe lânga raportulu prescrisu prin decisiunea Sinodului eparchiale de sub punctulu c) aline'a 2., voru substerne conspectulu impreuna cu consemnârile totu prin PP. Protopresbiteri sí Administratori protopresbiterali Consistoriului archidiecesanu celu multu pâna in 28 Februariu 1871.

Consistoriulu archidiecesanu ascépta cu totu dreptulu, ca Comitetele parochiali sí protopresbiterali se voru petrunde pe deplinu de insemnatatea cea mare a acestoru decisiuni sinodali, sí voru conlucrá din tóte puterile la caus'a cea momentósa a imbunatatîrei sortiei preotîmei nóstre, de care imbunatatîre atârna intr'o parte fórte mare inaintarea poporului nostru credinciosu. Ear câtu indeosebi pentru consemnârile prescrise despre veniturile parochiali, Consistoriulu provóca atâtu pre Preotimea nóstra, câtu sí pre Comitetele parochiali, a procede cu cea mai mare acuratetia sí cu celu mai curatu cugetu la marturisirile, ce au a le face, cá acelea se póta servi de base sigure la lucrulu celu momentosu, pentru care suntu destinate, sí pentru care Sinodulu nostru eparchiale a aretatu atât'a ingrijire. Ear spre a se incungiurá ori-ce diferintie, ce din privinti'a acést'a s'aru puté nasce undeva intre Preoti sí Comitetele parochiali, se dà voia amenduroru pârtiloru, a alaturá voturile loru diverginti de aretârile depuse in Consemnare, lânga Consemnarea respectiva, cu carea impreuna voru fi a se asterne priu Comitetele protopsesbiterali Consistoriului archidiecesanu.

Aducendu dar la cunoscinti'a Preotîmei parochiali aceste dispositiuni privitóre la imbunatatîrea stârei ei materiali, Consistoriulu archidiecesanu nu póte trece cu vederea sí a nu-i pune la inima sí cu acésta ocasiune, ca pe câudu Sinódele parochiali, protopresbiterali sí eparchiali cauta tóte câlile sí mijlócele legali, spre a inainta buna starea Pretîmei nóstre amesuratu recerintieloru tempului presinte, pe atunci de alta parte sí Preotîmea are datorinti'a sânta, a incordá cu innoita insufletire tóte puterile sele, spre a implini cu scumpetate datorintiele chiamârei sele pastoresci, sí astfeliu a se aretá din ce in ce totu mai démna de inalt'a sea destinatiune, carea Mantuitoriulu Christosu i o-a presemnatu atunci, cându pre Apostolii sí Invetiaceii sei i-a numitu „lumin'a lumei sí sarea pamentului.“

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, tienuta la Sabiiu in 7 Decembre 1870.

La insarcinarea Escelentiei Sele, Par. Archiepiscopu,

Nicolau Pope'a.
Vicariu archiepiscopescu.

Despre trimfulu cc se va serbá la Berlinu.

Nemtii in entusiasmulu loru pentru invingerile neasteptate contr'a francesiloru, demonstrara prin banchete, toaste, etc. bucuri'a loru, chiaru sí acolo, unde respectulu politicu pretindeá o moderatiune. Nu va prinde mirare dar' pre nimenea, déca va audí ca cetatieni d'ai Berlinului, nu numai au cugetatu la serbarea triumfului victoriosiloru din Franci'a, ci acei'a au sí invitatu pre connationali d'ai loru din alte pârti la Berlinu, cá sa asiste la serbatórea atinsa. Unulu dintre invitati, dlu Opermann, némtiu de origine, barbatu inteligentu sí cunoscutu in cercuri mai estinse sí carele traiesce in Ungari'a responde invitârei in tipulu urmatoriu:

Iubite amice!

La invitarea amicabila ce mi o faci Dt'a spre a fi de fatia la reintórcerea sí intrarea invingatoriloru laureati, voiu urmá cu placere, numai armatele ce stau dinaintea Parisului tragana pré indelungu tragedi'a cea fiorósa a loru sí pre câudu in actele cele dintâiu: Sedan, Strassbourg, Metz, fura preste totu aplaudate, privitorimea européna fiuera actele ce se urméza sí opinéza cu totu dreptulu ca dupa actulu alu 3-lea erá mai bine déca cadé cortin'a, de câtu sa se capricieze la intrarea in Parisu, cá sí unu hazardistu la nimicirea unei bance.

Acel'asiu efectu lu aru fi avutu o positiune defensiva in Elsaszu sí Lotharingi'a pre lânga ocuparea fortaretieloru de acolo, o positiune defensiva cu deosebire facia cu fruntari'a fiitórie a Franciei, va sa dica, factic'a luare in posessiune a tienuturiloru ce suntu de a se luá.

Acel'asi efectu, dîcu eu, ar fi avutu mai multu pentru sine de câtu ori sí ce pace dictata in Parisu; acel'asi aru fi sustienutu natiuniloru multe mii de ómeni in viétia sí sanatosi sí multe, multe milióne de taleri in bani gat'a s'aru fi pastratu pentru averea poporului de altmintrelea ruinata.

O astufeliu de procedere aru fi sustienutu, ce de siguru e lucru momentosu, simpathiele Europei câtra prussiani sí cei-lalti nemti partasi la lupta, cari simpathii, dupa actele din urma cauta sa se stinga in inimele multor'a din tiér'a propria nemtiésca sí pre multe mii ale altor'a sa le coprinda umbr'a acelei mai amare doreri. Acum nu se va mai bucurá nimenea de victoriele câscigate, ci de incetarea odata a sceneloru infioratórie, sí acum s'aru lipsí ori si cine de acele victorii, numai cá sa se fia potutu incongiurá scenele din urma. Aceste suntu simtieminte, ce se afla de siguru chiaru sí in inimi nemtiesci. Portarea resbelului mai departe sí dupa caderea fortaretiei Metz este dictata de o politica, ce nu e mai pucinu condamnabila de câtu aceea conformu cârei'a unchiulu celu mare a subjugatu óre câudu Germani'a, iéra nepotulu celu micu s'a produsu cu comediele de gloria. Dta scii ce a suferitu famili'a mea din partea nesuintiei subjugalória a lui Napoleone. Dta scii, ca mosiulu meu a trebuitu sa platésca cu mórte amorulu patriei sele nemtiesci pre loculu de pierdiare din Cassel, ca tatalu meu a suferitu cu anii din acelea-si motive in prinsorile cele nelocuibile de ómeni.

Acesti'a sî multi alti barbati, dintre carii eu numescu numai pre Schil, Lützoff sî Dürnberg, trecu in analele istorice de martiri ai patriei loru, pentru principii loru, pre cându numele carneficiloru loru suntu cetite de nepoti cu despretiu.

Nu negu ca sî astadi mi ferbe sângele in vine, cându cugetu ce rusine a venitu atunci preste Germani'a sî credinciosii sei; me rusinezu inse de acum, ca paginile istoriei se voru implé de rapórtele despre asemenea rusine sî despre scene infioratórie. Tragedi'a e aceea-si, numai câtu acum suntu schimbate rolele intre aceste dóue natiuni, pentru ca némtiulu s'a facutu acum carneficele acelor'a cari pre atunci aveau asupra-si aceea-si rola, in urm'a cârei strabunii sî parintii nemtiloru au sângeratu sî muritu cá martiri. Dara precum ferbe in vinele nóstre a le nepotiloru astadi sangele pentru actele de violentia a le lui Napoleonu, in urm'a câroru barbatii nemtu au cadiutu victime, astá celu putienu voru strigá isbânda dupa unu asemenea tempu nepotii francesiloru pentru victimele cadiute pentru patri'a loru; acést'a aru trebuí sa o cugete acei'a carii au provocatu oribilitâtile de acum séu acei'a carii le aru fi potutu impedecá.

Ur'a, carea aru trebuí sa se indrépte numai câtra causatorii acestoru scene infioratóre sî câtra egoistii calâi ai acelor'a, dara care in realitate va fi intre natiune sî natiune, va ingrigí cá cért'a sa nu inceteze intre popóre, cari de altmintrea aru puté se locuiasca in pace unele lânga altele.

Ce se atinge de anesiunea Elsasz-lui sî Lotharingiei, din cosideratiune ca provinciele acéstea s'au tienutu odata de Germani'a sî ca possesiunea loru este necesaria pentru intarirea 'poterei Germaniei, póte sa fie escusabila, chiaru sî atunci, cându s'aru intemplá in contr'a vointiei momentane a locuitoriloru; la tóta intemplarea inse se adeveresce cu ocasiunea acést'a asiá cum s'a adeveritu odinióra la anexiunea acestoru tieri din partea Franciei, motto partidei revolutiunarie cu dreptu cuventu despretiuita: „proprietatea este furtu“. —

Contrastulu celu mare intre pusetiunea sociale a poterniciloru anecsâtori, a protectoriloru onórei sî proprietâtiei popóreloru, a veghetoriloru asupr'a dreptului moralei sî dreptâtiei sî intre pusetiunea drojdieloru democratiloru sociali, precum ne arata istori'a necontenitu, nu impiedeca adoptarea acelui motto, nici in societatea cea intâiu amintita. Vointi'a amenduroru este un'a sî aceea-si, numai potinti'a loru este diferita sî marginita prin midilócele de cari dispunu.

In epoch'a acést'a infioratória germano-francese de fieru, sânge sî sulfure mai inteluimu unu contrastu din cele mai crase, cându vedemu sî cetimu ca cele mai mari scandale omenesci se numescu dispositiuni dumnedieesci. Ce confusiune de idei se cere pentru cá unu crestinu cugetatoriu sa póta face responsabile, pre fiinti'a, pre carea o adorâmu cá pre bunetatea cea mai mare, cá pre iubirea sî dreptatea cea mai inalta, sa o faca responsabila dicu pentru faptele infioratórie provocate de ambitiune omenésca sî nu de alte motive, cum este sî resbelulu ce se pórta sî astadi.! Ce suma de conclusiuni logice sî contemplatiuni morale potu produce asemenea eschiamâri in fiesce care crestinu adeveratu? —

Intrarea invingatoruriloru, la care Dt'a me invitézi amicabile, va fi o comedia splendida, o comedia cum se cuveneá in acelea tempuri, cându numai putini ómeni invetiase a cugetá sî erá iertatu sa cugete; astadi o astfeliu de comedia trebuiá sa latiasca rosiéti'a rusînei pre fetiele fia-cârui omu bunu sî care se afla la inatimea tempului cu cultur'a.

A-si vedé eu ce semtiemente s'aru nasce in privitori, cându in sîrurile invingetoriloru sanatosi s'aru aflá intornându-se acasa sî mortii, mutilatii sî acei pentru totudéun'a deveniti nepotentiosi, fiacare la loculu seu, cu ranele sele, cu ból'a sea, formându unu ductu, cârui logice se urmedie toti ranitii sî toti nepotentiosii inimici cá postgarda, unu ductu, in fruntea cârui sa se pórte stindarduri invascute in negru sî care sa fia aconpaniatu de o musica funebra sî de tóbe cu sunetu inchisu. Acést'a aru fi icón'a adeverului, esemplulu admonitoriu pentru tóte casurile fiitórie, dupa cum pretinde demnitatea omenésca. In locu de acestea inse la intrare se voru vedé numai cei remasi sanatosi, cari voru intrá cu musica vesela sî cu arme sclipicióse, cari voru formá o icóna insielatória, cu scopu de a incuragiá massele negânditórie pentru casuri in viitoru. Sum convinsu ca multe mii de nemti impartasiescu ideile mele; ale spune inse publice de pre catedra sî de pre tribuna, séu in pressa, nu cutéza nimenea sî tacerea acést'a e unu documentu, ce vorbesce prea tare despre acelu gradu inferioru alu moralei, pre care se afla inca mass'a cea mare in tóte straturile societâtiei. Nu numai ca multi tacu pentru ca inca nu aru fi intielesu, nu, ei tribuie sa se téma, ca voru fi risi séu chiaru persecutati.

Fia cá intrarea triumfala sa fia câtu de curendu, pentru cá macelulu celu infioratoriu de ómeni sa se sfersiésca odata, fia cá intrarea se fia splendida, dara câtu mai curendu sa fia intunecata de intrarea triumfala a mintiei, carea sa faca impossibile scenele cele infioratórie intre ómeni civilisati.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 20 Decemvre a casei representantiloru. Presiedinte: Bittó. Dintre ministri au fostu de fatia: Gorove, Szlavy Eötvös, Kerkapolyi, Bedekovics, Andrassy. Dupa finirea ceremonialului indatinatu anuncia presiedintele mai multe petitiuni care deodata cu cea a deputatului Dan. Ssakácsy se transpunu comissiunei de petitiuni.

T. Péchy interpeléza pre ministrulu de comunicatiune in afacerea calamitâtiei comunicatiunei.

Comitetulu verificatoriu relatéza despre verificarea deputatului br. Al. Bánffy.

Cas'a trece dupa aceste la ordinea dilei, la care sta votarea nominala despre proiectulu de lege privitoriu la monopolulu de tabacu.

Pentru primirea proiectului votara 186, contr'a 125, absenti 121, presiedintele nu votéza, asiá dara proiectulu de lege s'aprimitu cu o majoritate de 61 voturi, de basa pentru desbaterea speciala.

In desbaterea speciale se acceptéza proiectulu de lege nes-himbatu sî fâra observatiune.

Urmédia desbaterea despre proiectulu de lege relativu la „indemnitate“ pre lun'a Ianuariu sî Februariu 1871, presintatu de ministrulu de financie.

Proiectulu se cetesce, asemenea votulu separatu alu sectiunei 5, 8. sî 9.

Referentele sectiunei centrale K. Széll apera raportulu contr'a votului separatu sî dice intr'altele ca refusându-se banii necesari spre ocârmuirea afaceriloru statului se efeptuesce numai impedecarea masinei statului.

K. Tisza combate mai intâiu pre ante vorbitoriulu seu sî apoi proiectulu de lege, sî recomenda in fine primirea votului separatu.

Pentru acceptarea proiectului vorbescu Ed. Zsedény, Fr. Pulszky sî ministrulu de financie. Contr'a mai vorbescu Várady K. Tisza, Al. Csanády documentéza, ca regimulu n'a fostu in stare a-si câstigá pân'acum increderea tierei, din asta causa nu-i póte accordá índemnitate, câci acést'a aru insemná unu votu de incredere. L. Csernátony dice intr'altele: Numai dóue casuri suntu possibile de ce n'a ascerautu regimulu bugetulu la tempulu seu; séu ca n'au potutu séu ca n'au voitu. Acést'a va se dica: regimulu séu ca nu póte séu ca nu voiesce a ocarmuí constitutiunalu. Regimulu inse e pré patrioticu pentru casulu celu dín urma sî are facultate destula pentru de a implini casulu dintâiu, trebuie ca a fostu silitu prin positiunea, in care l'a transpusu complanarea, a fi anticonstitutiunalu. Vorbitoriulu desvólta dupa aceea pre largu ca delegatiunile suntu caus'a tuturoru intardieriloru.

E. Simonyi dîce ca meritele regimului se reducu la nula; abstragendu-se erorile comise aru mai remané unu minus de merite. Vorbitoriulu dovedesce din punctu in punctu ca regimulu n'a facutu nimic'a nici pentru reforme nici pentru positi'a tierei.

Urméza votarea.

Majoritatea primesce proiectulu de basa pentru desbaterea speciala, urméza sî acést'a sî proiectulu se primesce in editiunea comissiunei centrale. Dupa aceste urméza acceptarea legiloru de contributiune in a trei'a cetire.

Siedinti'a se incheie cu aceste.

In 21 Decemvre tienù cas'a magn. o siediutia scurta sub presidiulu lui Majláth. Dintre ministri au fostu de facia Andrassy si Kerkapolyi.

Dupa cetirea sî autenticarea protocolului siedintiei presiedinte ascerne notariulu casei deputatiloru nuntiulu, ca cas'a representantiloru a primitu proiectele de lege despre prelungirea valórei contributiunei de tabacu, de case, personale sî fundaria ect. inca pre unu anu de dile.

Nuntiulu se cetesce sî transpune comissiunei financiali.

Comissiuea financiala referéza despre proiectulu de lege privitoriu la bulevardu, sî recomenda primirea care indata sî urméza.

Ambe casele tienura in 22 Decembre siedintie scurte, ultimele in anulu acest'a.

In siedinti'a casei deputatiloru se predara sî cetirea nuntiulu casei magnatiloru relativu la proiectele de lege despre bulevardu, monopolulu de tabacu, contributiunea de case, fundarie ect. Dupa ce se ascernu unele petitiuni insarcinéza cas'a pre presiedintele a gratulá parechei domnitóre in numele tierei sî parlamentului la anulu nou.

In siedinti'a casei magnatiloru se cetesce numai proiectele susatinse sî se primescu fâra modificatiuni. Abe casele voru tienea siedintiele prossime in 10 Ianuarie 1871.

Dela resbelu.

Reproducemu dupa alte diuarie:

Scirile ce ne vinu astadi din straínatata sî cari suntu dela 22 Decembre, adeca de patru dile nu ne aducu nimicu importante sî mai alesu claru, in ce privesce luptele ce se d'au. Depesiele din Versailles sî Berlin vorbescu d'o esîre din Parisu, facuta de trei divisiuni sî care aru fi fostu respinsa. Déca acésta scire este adeverata, nu póte fi vorb'a d'o adeverata esire, ci d'o simpla recunóscere. In adeveru, cându suntu in facia nesce armate de câte 3 pâna la 400,000 de ómeni, nu este de locu probabile ca o lupta seriósa, o lupta tindiendu la nesce consecintie importanti, sa se ingageze numai cu trei divisiuni. Déca s'a ingagiatu astfeliu, ea nu póte fi, o repetimu, de câtu séu o recunóscere séu o operatiune destinata numai a mascá alt'a mai insemnata asupr'a altui punctu. Prin urmare trebuie sa asceptamu sciri mai lamurite sî mai sicure de câtu cele ce ne vinu de sorgintea prussiana. Ne aducema, in adeveru, aminte ca, la 1 Decembre, regele depesià Augustei séle ca Francesii au facutu o esîre in ajunu si-au fostu respinsi pre tóta lini'a: cu tóte acestea, dóue dîle in urma elu a fostu silitu a recunósce ca positiunile Prussianiloru fusera luate. Astadi inca cea mai mare parte din acele positiuni suntu ocupatu totu de Francesi.

Scirile despre alte dóue mice lupte lânga Langres sî lânga Tours ni se paru a fi numai repetitiunea unoru sciri anteriori, cari ne anuntiasera aceleasi fapte de arme, facia cu acelu-asi numeru de Francesi, de gardi mobili, sî la acele-asi locuri.

Singur'a scire importante prin resultatele ce póte avé, este sosirea armatei generariului Chanzy la orasiulu le Mans, adica unirea ei cu armat'a Bretauiei. Acésta scire e confirma celoru ce dicému noi despre miscarea de concentrare a francesiloru. Ei paraseau unele localitâti cari nu importau aparârei, lasau pre ici-cole nisce corpuri de armata, cari dau hartiuri inamicului séu priméu mice lupte, si-apoi se retragéu. Póte aceste mesuri tindéu a acoperí miscarea generale de junctiune, de intrunirea aceloru dóue armate. Acésta junctiune efectuata, acum ne putemu asteptá la batalii mai mari sî cari voru fi, negresitu, combinate cu esiri din Parisu. Dejá circula multime de vorbe in aésta privintia: nu ne vomu face resunetulu loru, ci vomu asceptá sciri sicure, spe a le dá cetitoriloru nostri.

Pân'atunci inse, dupa ce constataramu ajungerea lui Chanzy la Mans, sa spunemu cetitoriloru ca dupa mai multe corespondintie bine informate ale diuarieloru anglese, sî dupa declararea unoru oficiâri superiori anglesi, ce au fostu atasiati pre lânga armat'a din Parisu, Capitalea Franciei are provisiuni pentru multu timpu inca sî aperarea este asicurata. „Rom.“

Unu corespondinte din Berlinu scrie in „Breslauer Ztg.“ numerulu celu mai nou, ca problem'a germaniloru este de a cucerí cea mai mare fortarétia din lume, Parisulu, care contiene o putere de preste 400,000 ómeni inarmati. Afara de acést'a in restulu Franciei mai suntu sub arme preste 320,000 va sa dîca in totalu aprópe la 800,000 inarmati. Mai departe suntu o suma de circumstantie, care facu, cá francesii sa fie in avantagiu, fatia cu dusimanii loru, sî anume: fortificatiunile neespugnabile ale Parisului, sî situatiunea francesiloru, cari din caus'a acést'a se potu concentrá neobservati de ochii dusmanesci sî si potu uní intrég'a loru putere la ori ce punctu. Pre de alta parte tiesator'a linieloru ferate din jurulu Parisului, face posibila concentrarea francesiloru din Parisu, cu puteri superióre, ori unde aru cere trebuínti'a 'pre cându germanii imprasciati suntu marginiti la mar-

siuri pedestre. Din aceste se vede, ca in tóta istori'a, nici o armata n'a avutu o problema mai grea, de câtu aceea ce au germanii lânga Parisu.

„N. Er. Presse“ din 18 Dec. aduce o corespondentia germana din Versailles, prin care spune, ca la cartirulu generalu suntu nemultiamiti cu operatiunile lui von der Tann sî cu purtârile ducelui de Mecklenburg. Mai departe spune, ca armat'a din prejurulu Parisului este nemultiamita din caus'a neactivitâtiei urmata pâna ací sî din causa ca se totu insiala in asceptârile loru de a luá Parisulu. Totu acést'a corespondintia spune, ca scirile respandite despre disolvarea legiunei lui Garibaldi suntu cu totulu nefundate. Elu si urmédia activitatea cu multa energie. In fine autoriulu acestei corespondintie dice, ca resboiulu a luatu o nóua fatia. Tóta lumea s'a insielatu, cându a crediutu ca Prussienii nu au a face de aci inainte, decâta cu nesce resturi de armata neorganisate ; prussienii astadi au sa dée pieptu cu unu poporu intregu bine organisatu sî insufletitu.

„N. Fr. Presse“ din 15 Dec. intr'unu articolu de fondu, lauda francheti'a raportului oficialu prussianu, pentruca acel'a recunosce victori'a ce gen. Chanzy a reportatu la 1 Dec. asupr'a centrului armatei germaniloru. Totu acestu articolu spune, ca armat'a de Baden, dilele ultime a urmaritu pre Garibaldí, fâra cá sa dée preste elu sî la rentórcere s'au gasitu de odata baricadati de armat'a lui Garibaldí, care a aparutu cu artileri'a fâra veste sî fâra cá sa o póta observá de unde; atunci armat'a de Baden, luptanduse sî a taiatu calea, scapându câti au pututu sî lasandu in mânile Garibaldienilor unu numeru mare de raniti sî prisonieri.

Totu „N. Fr. Presse“ din 16 Dec. aduce unu articolu despre faptele lui Garibaldi. Acestu articolu dice ca gen. Werder de trei luni de dile se silesce de a merge contr'a Lyonului, insa de câte ori s'a incercatu a inaintá, de atâtea ori a fostu impedecatu. Mai anteiu i s'a pusu in cale Garibaldi; putemu dîce singuru, creându-si unu corpu suptu cele mai mari greutâti. Dupa formarea acestui corpu, elu a purtatu contr'a lui Werder dóue succese principale sî nenumerate succese parciale, dându mân'a suptu cele mai grave obstacole cu armat'a dela Loire ; iér' acum'a s'a reunitu inca cu unu altu corpu francezu, cu care inaintédia.. „Lumea nu se pré ocupa acum de faptela lui Garibaldi — dîce articolulu in cestiune, — insa ele suntu demne de tóta admiratiunea.“

La Ham, in 11 Dec. dupa cum spune „N. Fr. Presse“ din 15 Dec. erá unu detasiamentu de ingineri nemti pentru drumulu de feru. Francesii apropiindu-se pre nesimtite pâna la sentinele, le-au ucisu; apoi sunându marsiulu generalu prussianu in darabana, detasiamentulu indata s'a adunatu; insa mare fu mirarea cându deodata se vediura tradati sî incungiurati de armat'a francesa, care prinsa 200 ingineri sî unu tunu din nnmitulu detasiamentu.

Din Bordeaux 16 Dec. se anuntia, ca gen. Lecomte din divisiunea I a armatei francese de nordu, a luatu unu transportu prussianu sî o 100 prisonieri. Totu din Bordeaux alta depesia spune, ca francesii au reluatu Fretteval, care fusese ocupatu de nemti.

Din Brüssel'a 14 Dec. se spune ca patru prisonieri francesi, refugiati din Germani'a in Olandi'a, au fostu predati de autoritâtile olandeze in mânile germâniloru, de câtra cari toti patru fura impuscati.

Insa in siedinti'a din 16 a Camerei din Hag'a, ministrulu de justitia facându o declaratiune in privinti'a sgomoteloru despre predarea aceloru prisonieri francesi, a sustienutu, ca acele sgomote parte suntu adeveratn, dar suntu fórte esagerate, de óre ce, nu este adeveratu ca acei prisonieri s'aru fi tradatu in mânile prusieniloru sî cu atâtu mai multu nu este adeveratu, ca acei'a aru fi fostu impuscati de câtra prussieni. S'a numitu o ancheta pentru cercetarea alestui incidentu.

PRISONIARII FRANCESI
IN
GERMANI'A.

Estragemu din „Monitoriulu oficiale“ francese urmatórele amenunte asupr'a tristei stâri a prisonariloru francesi in Germani'a :

Ministrulu de resbelu a primitu de la unu oficiariu de geniu raportulu urmatoriu :

„Amu onóre a ve presintá unu raportu asupr'a suferintieloru indurate de nefericitii soldati prisoniari, dupa rusinós'a capitulatiune din 29 Octombre.

„Documentele mi-au fostu procurate de oficiarulu de geniu D . . . Elu a impartasitu in timpu de 10 dile sórtea corpului alu 4-lea : a isbutitu a scapá sî mi-a facutu istori'a torturelor, ce asceptau pre soldatii nostrii.

„Corpulu alu 4-lea a fostu condusu in sér'a de 29 Octombre pâna la satulu Saint-Privat. Acolo îi insirara pre câmpu in colóna pre plutóne de 100 de ómeni. Dóue siruri de sentinele, cu baionet'a in mâna, ocoliau colón'a. Se iucepù distributiunea mâncârei la 9 óre sér'a prin capulu colónei ; daru ór'a fiindu inaintata, se incetà distribuirea, sî mai multu de dóue treimi in prisoniari nu primira nimicu. Soldatii nostrii au statu tóta nóptea in picióre, in noroiu pâna in glesna. Cum sa se culce p'unu asemenea pamentu ? Cu tóte acestea unii, statuti de fatiga, inghetiati de plóia, se culcara in noroiu ; a dóu'a dî fura gasiti morti. Numerulu mortiloru din acea nópte este evaluatu la $^{20}/_{1000}$, ceea ce da unu totale de patru sute pentru acelu corpu numai intr'o singura nópte.

„Trupele nóstre au petrecutu dîu'a de 30 in acelua-si locu. Sentinele prussiane nu lasau pre soldatii nostrii din linie nici cá sa bea apa ; torturati de sete, ei au trebuitu sa bea apa din noroiulu in care stau din ajunu.

„Situatiunea loru devenise nesuferîta câtra séra. Câmpulu ajunsese unu intinsu baltacu in care se cufundau pâna la genunchi Nenorocitii soldati nu putéu se mai iésa din acelu noroiu de câtu ajutându-se unulu pre altulu. Daru abiá puneau piciorulu pre unu pamentu mai bunu sî se afundau indata. Multi cercau a se culcá pre pânzele corturiloru intinse pre pamentu; daru ap'a strabaté prin ele sî preste unu minutu ele deveniau nesce vase cu apa in care ómenii se innecau. Trebuira se petréca sî a dóu'a nópte in acésta positiune. A dóu'a dî se gasîra sî mai multi morti de câtu in cea trecuta. Mai toti cei-lalti fura prinsi d'o teribila disenteria.

„In acésta stare de estenuare, prisoniarii fura uporniti la amédia, fâra se fia mâncatu nimicu. Mlti rîsi perdura pantofii in noroiu, sî trebuiá se méga cu piciórele góle : multi murira pre drumu. Colón'a avù a trece câmpi'a dinaintea castelului de Londongehamps ; acésta câmpie este strabatutu de cursuri de apa, pre cari trebuira se le tréca cu ap'a pâna la brâu. Pre la 6 óre ajunsera aprópe de Mezières : li se facù o distributiune de mâncare. Multi, mai morti de fóme, mâncara pré iute sî murira inecati.

„Statura dóue dile lânga Mezières. Mai toti lasasera pânzele corturiloru in noroiulu dela Saint-Privat, prin urmare petrecura dóue nopti totu cá cele precedinti sî in fia-care diminétia se puté numerá mortii de nóptea.

„Corpulu alu 4-lea caletorí in giurulu Metzului 9 dile, pâna ce ajunse la Boulay, 25 de kilometre de Metz. Elu merse mai totude-un'a preste câmpuri sî se culcá in locurile ocupate de prussiani inainte de capitulatiune; nu se puteau gasí locuri mai murdare pentru odina soldatiloru nostri, Colón'a erá condusa in fia-care dî d'o despartîre nóua de prusiani, câci, d'aru fi mersu totu aceea-si, muréu de ostenéla.

„Dela Boulay, soldatii nostri fura porniti spre Sarelois. D. . . scapá inainte d'a ajunge la frunteria. Elu evaluéza numerulu mortiloru corpului alu 4-le, in aceste 10 dile de mersu, cá la trei mii. Câti voru fi muritu d'atunci, de ostenéla séu de disenteria ? Este sicuru ca amu perdutu mai multi soldati dela capitulare de câtu amu fi perdutu cercându inainte o esîre. Vedi, domnule ministru, ca omulu dela Metz póte fi numitu nu numai tradatoriu, daru calâu alu armatei sele.

Romani'a.

(Capetu)

Unu altu pasagiu, care a fostu multu discutatu, a fostu pasagiulu privitoriu la militie, in care proiectulu de adresa, cuprindea fras'a ca „sperâmu ca d'acum inainte celu pucinu legea se va observá cu strictetia etc.“

In acésta frasa d. ministru de resbelu a crediutu ca se cuprinde unu blamu pentru domni'a sea, unu blamu care intr'adeveru déca aru fi fostu aru fi nimeritu, pentru ca, precum a esplicatu ministrulu, dumnealui pentru prim'a óra in anulu acesi'a a pusu in aplicare dispositiunea legei de organisarea puterei armate privitóre la militie; in vreme ce predecessorii sei n'au luatu nici o mesura spre organisarea militieloru.

Negresîtu ca a fostu fórte justa cererea ministrului d'a se sterga acésta frasa din pasagiulu privitoru la militie; sî póte ca majoritatea camerei, esceptiunea facendu de unu numeru óre-care de neimpacati, câror'a nule place nimic'a pre câtu timpu nu se mai potu bucurá de folósele puterei in mânile loru, póte ca majoritatea camerei aru fi convenitu la acést'a; inse modulu amenintiatoru cu care d. ministru de resbelu a cerutu stergerea acestoru cuvinte, adeca, amenintiarea ce a facutu camerei câ si va dá demissiunea de-i va lasá acestu blamu asupra-i, a facutu sa nu isbutésca cererea sea.

S'a deslusîtu cu tóte acestea destulu de bine ca intentiunea comissiunei n'a fostu a dá blamu prin acést'a ministrului, ci numai a constatá ca legea n'a pututu fi observata cu strictetia, precum insu-si dumnealui a mârturit'o in desvoltarea ce a facutu cererei sele cându a spusu ca a intimpinatu multe dificultâti la aplicarea stricta a legei, atâtu din caus'a lipsei de midilóce câtu sî din caus'a unoru imperfectiuni ale legei; sî camer'a dorindu cá pre viitoru sa se aplice in tóta liter'a legea in ceea ce priveste militiele, sî respingendu in modulu celu mai accentuatu intentiunea sea de a blamá pre ministru prin acea frasa, a votatu pasagiulu intocmai precum a fostu redactatu, desaprobându se intielege sî criticele neoportune ce au facutu unii oratori ministrului in privinti'a militieloru.

In asemenea cestiuni nóue ne place sa ascultâmu cuventulu eminentului sî competentului oratoru militaru din camera, generalulu Florescu, care a probatu capacitatea sea in organisarea puterei nóstre armate.

Déra generalulu Florescu n'a luatu cuventulu de câtu fórte tardîu, negresîtu sub impressiunea aberatiuniloru oratoriloru ce vorbeau in necunoscintia de causa, sî asiá rondulu inscrierei sele neadjungendu pâna la inchiderea discutiunei, a remasu sa-lu ascultâmu cându va vení cestiunea cu ocasiunea votârei budgeteloru.

A venitu in fine pasagiulu privitoru la afacerea dela Ploesci.

Ací amu observatu reserv'a complecta a ministriloru, cari n'au luatu cuventulu cá sa céra vre-o modificare.

Déra unulu din membrii comissiunei d. Constantinu Bosianu, uniculu oratoru alu camerei deputatiloru, — oratoru in adeveratulu intielesu alu cuventului, s'a sculatu spre a esplicá care a fostu preocuparea comissiunei, cându a redactatu astfeliu pasagiulu in cestiune, sî a aretatu ca din citatiunea unoru cuvinte din Montesquieu, cari se cuprindu in mesagiulu tronului, aru esí intielesulu ca dorinti'a guvernului aru fi sa se desfiintieze juriulu pentru faptulu architârei acusatiloru dela Ploesci, dorintia pre care a desaprobatu o demnulu oratoru, sustienendu ca nu printr'unu casu isolatu se justifica desfiintiaree unei institutiuni, sî a stabilitu, cu claritatea ideeloru ce esprime totud'a-un'a, unu sîru de theorie liberali sincere, la cari camer'a a datu adhesiunea sea prin aplause prelungite.

Primulu ministru a respunsu intr'unu modu asemenea demnu, emitendu insa teoriele sele.

D. Ianeu Negura a pronnaciatu câte-va cuvinte, cari nu putemu sa le calificâmu mai bine de câtu numindu-le sententie, cari aveau greutatea plumbului in accentulu deputatului, condemnându intr'unu modu gravu fapt'a dela Ploesci sî scól'a din care a esitu acésta fapta, déra gasindu-i scuse in nesatisfacerea de câtra guvernu a aspiratiuniloru poporului. D. Negura a dîsu intre altele ca, cându intr'o tiéra suntu agitatiuni spre reforme de o importantia vitale, sî guvernulu nu se ocupa sa le realiseze, nu este de mirare sa fie surprinsa societatea cu asemenea fapte, totud'a-un'afatali.

Déra de ací desbaterea a luatu o alta directiune; caracterulu seriosu ce-i dase d. Bosianu, sî pre care urmase primulu ministru, s'a prefacutu in sensu contrariu de câtra d. Nicolau Ionescu sî altii, pre cari i au scandalisatu mai multu citatiunea din Montesquieu!

Curendu acésta desbatere asupr'a paragrafului privitoriu la afacerea din Ploesci a degeneratu in disputa de procopsiti, in conferintie de Atheneu, unde asupr'a scrieriloru veri-unui autoriu mare stabilesce unulu o doctrina, pre care celalaltu o combate.

Minune aru fi fostu de nu s'aru fi intemplatu astfeliu, cându camer'a Romaniei posede unu nu-

meru de invetiati cu d. Nicolae Ionescu in capu; sî guvernulu marturimu ca n'a prea fostu prevadietoriu cându a citatu in discursulu tronului câte-va cuvinte din Montesquieu. Trebuie sa scie d. Manolaki Kostaki ca nu voru tolerá dascalii sa se impieteze asupr'a dreptului loru numai, sî ca crediendu-si fortiele loru a interpretá cu mai multa autoritate cuvinte de autori mari, dascalii n'au sa lasa sa tréca acestu pasagiu, fâra sa se acatie de densulu.

Asiá s'a sî intemplatu. D. Nicolae Ionescu, infuriatu ca ministrulu a cautatu sa le dea in capu cu o citatiune din Montesquieu in discursulu tronului, s'a incumetitu la lupta crâncena sî desperata asup'a intielesului cuvinteloru lui Montesquieu, sî s'a sculatu sa combata. Afara Crivetiulu se umfla sî voindu visculea in facia cu putere; in sal'a adunârei d. Nicolae Ionescu se umflá sî dumnealui sî dá vocei sele vuetulu Crivetiului, batendu in guvernu ca sî-a permisu sa intieléga cuvintele lui Montesquiu altu-feliu de cum lu intielegu dascalii, sî lovindu-lu in capu cu capitolulu alu optulea alu lui Montesquiu.

Erá urgi'a lui Dumnediu: intr'o óra sî mai bine a tienutu d. Nicólae Ionescu in camera echo Crivetiului care suflá infuriatu afara, sî nu s'a liniscitu de câtu dupa ce s'a convinsu ca a lasatu fâra cuventu pre guvernu, pre care-lu sî vedea ascultându cu gur'a inclestata.

Déra ce aru dîce cineva aflându ca ministrulu iustitiei, cu o temeritate nepermisa junetiei sele in faci'a maturului oratoru, n'a voitu sa se lase mai pre josu, sî a intorsu sî dumnealui pagin'a, ce urméza dupa capitolulu alu optulea, sî cu dens'a a lovitu sî dumneatui pre dascali pâna ce i a facutu martiu, sî numai asiá discutiunea a pututu sa se inchida sî sa se voteze paragrafulu in cestiune din proiectulu de adresa spre respunsu la mesagiulu tronului.

Aceste pasage au fostu mai pre largu discutate sî proiectulu de adresa s'a votatu in totale, tragendu-se la sorti sî comissinnea care sa presente Domnitoriului adres'a.

Ceea ce s'a lamuritu bine in cursulu desbateriloru, sî de repetate ori, a fostu ca adres'a la tronu nu se ocupa de câtu numai de ministri, sî ministriloru nu a avutu camer'a intentiunea a le blamá veri o fapta prin vre-unulu din pasagii acestei adrese.

Sambata, 12 Decembre 1870, sér'a.

Ministrulu Monolaki Kostaki Iepureanu, a primitu asta-séra pre la siése óre, dupa desbateri de cinci óre, unu votu de neincredere din partea camerei, care n'a voitu sa incépa inmediatu cercetarea sî votarea legiloru ce i a presentatu guvernulu spre regularea cestiunei financiare sî spre stingerea datoriei flotante.

Frumosu de totu!

Acum nou guvernu sî nóue perturbatiuni in tiéra.

Voesce asiá déra cineva, dintre representantii natiunei, cari compunu majoritatea in camer'a actuale stabilitatea in Statu sî scaparea Vistieriei de falimentulu ce o ascépta prin continuarea cheltueleloru dupa prevederile de pâna acum?

Nu; amu dîs'o sî o repetâmu sî acum: tóta preocuparea acestor'a, cari lucréza in numele natiunei române, nu a fostu sî nu este pentru binele natiunei, ci pentru a-si servî interesele loru in parte sî a-sî satisface pasiuniule.

Sî cei ce au formatu majoritatea contr'a ministeriului, s'o scie toti cetatienii alegatori din tóte pârtile tierei, suntu cei din grup'a rosia, cu cei din grup'a albiloru rositi din paraponu, sî cu cei din grup'a asiá numita fractiune libera sî independenta! cari cu totii au intrunitu la unu locu 63 voturi contr'a ministrului actuale, care n'a avutu pentru elu de câtu 49 voturi.

Acum iéta sî caus'a acestui efectu.

Presiedintele consiliului ministriloru, a venitu in siedinti'a de astadi sî a facutu o scurta, déra spaimantatóre esponere a stârei Vistieriei nóstre, care s'aru fi aflându in neputintia de la anulu nou viitoriu sa urmeze a si tienea ingagiamintele sêle in Europ'a sî chiaru in tiéra, sî, intemeiatu pre acésta penibile stare financiara, a cerutu sa se inlature interpelatiunile pre unu timpu óre care, pâna ce mai intâiu camer'a se va ocupá sî va terminá cu regularea cestiunei financiare, declârându categoricu ca déca camer'a nu va consimti la acést'a; guvernulu va considera-o cá o lipsa de incredere intr'ensulu, sî va fi silitu sa se traga spre a cedá loculu seu altoru persóne ce voru avea increderea majoritâtiei camerei, pentru ca de disolvatu nu voiesce sa disólve camer'a in asemenea casu.

Acésta declaratiune facuta sî repetata in cursulu desbateriloru de câtra ministeru, in locu sa gasésca pre majoritatea camerei dispusa a vení in ajutorulu tesaurului publicu a radicatu din contra energice protestatiuni sî acusâri contr'a guvernului ca nu este sinceru, ca nu este leale, ca voesce sa puna camer'a in impasu prin o abilitate necavalerésca, pentru cá sa se póta scapá elu de judecat'a ce-lu ascépta prin interpelatiunile la ordinea dilei.

Sub asemenea preteste, camer'a n'a voitu sa iá in consideratiune propunerea guvernului pentru regularea financeloru.

Astufeliu este faptulu; sa lu judecâmu, deci in dóue cuvinte sî cu grab'a ce pretinde tipografulu dela noi.

Sa dicemu sî noi, cum au sustienutu acusatorii guvernului, ca elu nu a fostu sinceru, leale sî cavaleru, ci a fostu din contra reu-voitoru abile, cu cugetu reu, a pune camer'a intr'unu impasu; acésta camera insa a fostu óre sincera, leale sî animata de folósele natiunei câudu a respinsu propunerea facuta de câtra guvernu in interesulu tesaurului publicu?

Déca propunerea ministriloru nu erá altu ceva de câtu spre a pune camer'a in impasu sî sa scape elu de a dá socotéla de faptele sele neconforme cu constitutiunea, pentru ce camer'a n'a voitu sa profite de acestu momentu de nesinceritate a ministriloru sî sa intre indata in cercetarea legiloru financiare? Interpelârile anunciate avéu óre unu caracteru mai gravu de câtu cestiunea financiara?

Sî erá destulu numai sa se arunce banuiél'a asupr'a intentiunei, cu care au propusu ministrii regularea immediatu a financeloru cá sa se scape majoritatea de respunderea sea pentru amanarea acestei cestiuni?

Asemenea subterfugie vedescu intr'adeveru réu'a-vointia a acelor'a, câro'a au incredintiatu alegatorii sórtea tierei.

Ce se mai spunemu? vomu dá in extense desbaterile ce s'au urmatu in siedinti'a de adî, in cari s'au fotografiatu trasurile caracteristice ale acestei majoritâti formate contr'a ministerului, sî putemu dice cont'a intereseloru celoru mai vitali ale statului românu, delabratu prin atâtea schimbâri nejustificate.

Sa nu uitâmu insa a spune ca dintre toti deputatii cari s'au inscrisu a vorbí in cestiunea radicata de câtra ministeru, singuru numai d. Bolliacu a voitu sa orbésca pentru luarea in consideratiune a propunerei d'a se regulá cestiunea financiara, déra majoritatea, decisa spre resturnare cu ori ce pretiu, i-a inchisu gur'a, votându inchiderea discutiunei tocmai cându venise rondulu seu se vorbésca.

Cris'a ministeriale s'a pronunciatu in fine. Vomu vedea ce sórte mai ascépta tiér'a! N. B.

Dupa „Tromp.“

Varietâti.

*** S'a perdutu resp. s'a **furatu** de aici din locu unu vesmentu preotiescu blanitu cu vulpe, pretiu de 150 fl. Acei ce s'aru intemplá sa dea de objectulu perdutu resp. furatu séu de urm'a lui, sa faca acést'a cunoscutu la redactiunea acestei foi, pentru ce voru primí unu colacu bunu.

(Unu miliardu de franci). Atât'a despagubire de resbelu pretindu nemtii dela francesi. Unu diurnalu italianu, spre a face possibila inchipuirei catalîmea acestei sume, face urmatoriulu calculu: Unu miliardu de auru cântaresce 322,280 de chilograme; volumulu seu e de 16¾ metre cubice, séu unu cubu de 3.56 metre de laturi, séu o sfera de 301 metri de diametru. Unu miliardu de auru batutu cu ciocanulu sî facutu serma aru dá unu firu de ¾ miliametre de diametru, destulu de lungu pentru a poté incurgiurá cu elu pamentulu. — Peutru a poté transportá unu miliardu de franci in auru, trebuescu 63 de vagóne de 5,000 de chilograme, ceea ce aru formá pre calea ferata o linia de 400 metre. — Calculându, ca unu soldatu are unu volumu de ¾ dintr'unu metru cubicu, dintr'unu miliardu s'aru poté face 22 de soldati de auru masivu. Unu miliardu de argintu cântaresce 5,000,000 de chilograme; volumulu seu e de 477 de metri cubici, séu unu cubu de 7,82 de laturi sî o sfera de 970 de metri de diametru. — Intinsu in serma unu miliardu de argintu aru dá unu firu de 4 miliametri de diametru, cu care s'aru poté infasiurá globulu pamentului. Pentru a transportá unu miliardu de argintu aru trebuí 1000 de vagóne, cari aru ocupá unu spatiu de 6 chilometre pre strada; cu unu miliardu de argintu s'aru potea face 636 soldati dd argintu masivu. — Pentru de a ridicá o gramada de unu miliardu de franci, aru trebuí 6,000 de ómeni; pentru de a poté purtá in busunariu sum'a de unu miliardu de franci in auru, aru trebuí 20,000 de ómeni, socotindu de fie-care omu 16 chilometre, iéra fiindu acésta suma in argintu, aru trebuí 300,000 de ómeni, socotindu de fie-care persóna 17 chilograme. — Unu miliardu in napolioni de auru, asiediati in linia drépta, aru ocupá o lungime de 1,050 de chilometri. O gramada de napolioni pusi unulu d'a supr'a altuia, s'aru urcá pâna la inaltime de 35,000 de metri, adeca de optu ori mai inaltu de câtu Mont-Blanc.

Citatiune edictala.

Fostulu parochu in Sacadate, Simeonu Barbu, carele de 6 ani a parasitu pre sotî'a sea Mari'a, nascuta Filipu, lasându-o cu trei orfani, sî despre care, dupa cum se arata in actiunea presentata in contra-i la 16 decembre a. c. nu se scie nimicu unde se afla, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatisieze inaintea subsemnatului foru matrimonialu! câci din contra, dupa espirarea acestui terminu, se va procede cu actiunea astfeliu intimata intru intielesulu canóneloru s. nóstre biserici.

Sabiiu 19 decembre 1870.

Scaunulu protopresb, alu tract. II alu Sabiiului.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confesionala in comun'a Iclandul-mare, „Nagy Ikland“ protopresbiteratulu Muresiu-Osiorheiului, se deschide concursu pâna la 1-m'a Februariu 1871.

emoluminte 130 fl. v. a. din lad'a bisericei.

Cartiru liberu sî o gradina frumósa de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune pâna la dîsulu terminu, sa-si ascérna suplic'a sea provediuta cu documintele despre studiile absolvite, supunendu-se a fi nationalistu dreptu la scaonulu protopresbiteralu in Murosiu-Osiorheiu. —

Muresiu-Osiorheiu 6 Dec. 1870.

Parteniu Trombitasiu de Betlen
protopresbiteru

(104—3)

Edictu.

Victori'a Angelu muerea lui Zacharia Sav'a din Cuiesdin, parasindu cu nelegiure pre barbatulu seu, far' a se sci ubicatiunea ei, se citéza pan' in timpu unu anu sî un'a dî, la subscrisulu foru matrimoniale; caci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatu se va decide sî in absenti'a ei.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Turdei superióre.

Idicelu in 1 Noemvrie 1870.

Iosifu Brancovanu
protopopu.

(107—2)

Banc'a generala de asecuratinne reciproca „Transilvani'a.“

II-a adunare generala ordinara.

Dumineca in 29 Ianuariu 1871 d. p. 3 óre in sal'a magistratului de aici.

Obiecte de pertractare.

1. Darea de séma.
2. Computele incheiate pre anulu decursu.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului pentru revisiunea computeloru pre anulu 1871.
5. Alte propuneri incurse.

A se infatiosiá la adunarea acést'a generala sî esercitá conformu statuteloru dreptulu de votare e indreptatîtu fia-care membru.

Propuneri din partea membriloru suntu de a se substerne 14 dîle inaintea adunârei generale directiunei nóstre generale, cá sa se póta pune le ordinea dilei.

Sabiiu in 29 Decembre 1870.

Consiliulu administrativu
a bancei gen. de asecuratiune reciproca
„Transilvani'a“.

Burs'a de Vien'a.

Din 19/31 Decemvre 1870.

Metalicele 5%	56	45	Act. de creditu	246	30
Imprumut. nat. 5%	65	45	Argintulu	122	75
Actiile de banca	729	50	Galbinulu	5	98

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana : joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nr. 102. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 24 Decemvrie (4 Ianuarie) 1870/1.

ru provinciele din Monarchia pe anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intaia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Din caus'a SS. serbatori a le Nascerei Domnului, duminec'a viitória nu apare fói'a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“.

Cu inceputulu anului 1871, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esí cá si pâna acum de dóue ori pre septamana Duminec'a si Joi'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a si Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si straine-tate, pe anu 12 fl, pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intârdiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresându-le deadreptulu la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Dela resbelu.

Scirile detaiate dela campulu de lupta suntu fórte rari si câte suntu mai totu in dóue feluri, dupa cum e si isvorulu de unde vinu. Din tóte câte se aude si se telegraféza resulta, ca suntu armate nóue francese, cari de câtra média nópte, apusu si média di nisuiescu a ajunge la Parisu. Despre Mannteuffel scimu ca a trebuitu sa se retraga din causa ca Faidherbe, generariulu francesu sa nu ajungamai curendu decâtu elu inaintea Parisului. Armat'a nemtiésca ce a vrutu sa urmarésca pre cea francesa, numita de la Loire, a trebuitu sa se retraga la Orleans, pentru cá sa fia la casu de lipsa de ajutoriu celei nemtiesci ce incungiura Parisulu. Acum scimu ca s'a retrasu si Werder generalulu prussianu, ce opera spre média di, iéra spre Parisu. Tóte aceste si marturisirile din partea nemtiloru, ca corpurile loru de armate se topescu (celu Bavarezu mai numera numai 8000) mereu si impregiurarea ca barbatii buni de arme se cara continuu si acum din Germani'a in Franci'a, suntu semne, ca nemtiloru nu le mai merge dupa cum au crediutu, ca le va merge pâna in fine. Ai crede pre nemti deja cá batuti aru fi o fantasteria, dara a recunósce ca greutâtile pentru nemti crescu, este invederatu. Si acum mai vine si altu ceva. Se dice ca Bourbaki cu armat'a de médiadi nici ca cauta a veni la Parisu, cí voiesce sa se arunce in pârtile resariténe a le Franciei, si a taiá comunicatiunea armateloru nemtiesci in Germani'a. Spre ajungerea acestui scopu se facu incercâri de resculare in Elsasz si Lotaringia, lucruri ce se potu efeptui pre lânga purtarea cea brutala a nemtiloru.

Resultate faptice vedemu pâna acum manoperele generaliloru francesi, cari in privintie tactice de multe ori in defavore, au apucaturi strategice bune pentru caus'a francesiloru. Dijonulu, ce erá ocupatu de nemti fu desiertatu si ocupatu de garibaldini.

Despre operatiunile din apusu dice „N. Fr. Pr.“, ca numai e nici o indoiala câtu de fâra capu a condusu Marele duce de Mecklenburg armat'a sea, incâtu a ruinat'o de totu. Nu numai corpulu bavarezu a trebuitu retrasu din lini'a de lupta, ci si brigad'a hanseata, cari trebuiescu reorganisate. Principele Fridericu Carolu sta la Gien, inse nu e in pusetiune de a face inaintâri mari pentru temerea de a nu cadé in vre-o cursa a francesiloru. Luptele cele din partea de média nópte ostenescu in desiertu pre nemti fâra de a puté raportá câstiguri decidietórie.

De lânga Parisu se telegraféza ca nemtii au ocupatu muntele Avronu, un'a dintre intariturile cele mai departate spre resaritu dela Parisu. Ocupatiunea s'a facutu dupa ce acésta intaritura o au parasitu francesii. Acésta intaritura se afla espusa focului dela trei séu patru forturi si numai cu mare greutate va fi mantienuta de nemti.

„Romanulu“ scrie totu despre acestu objectu :

Scirile telegrafice din strainatate ne dovedescu ca prussienii suntu in completa si generale misicare spre Parisu: ei parasescu mai tóte localitâtile ce le luasera cu mare greutate si versare de sânge pân'aci. Depesie mai próspete spunu ca ei au evacuatu Dijon, care a fostu indata ocupatu de trupele lui Garibaldi. La nordu depesiele lui Feidherbe si depesiele din Bordeaux, cu dat'a dela 28 Decembre constata ca succesele lui Mannteuffel nu suntu de câtu imaginare si ca francesii continua a se mantiené in positiunile ocupate inca dela 21 Decembre.

Lânga Parisu, de si n'avamu nici o scire despre nóue lupte, ce s'aru fi datu dilele acestea, totusi, atâtu din depesiele oficiali din Versailles câtu si din cele de la Bordeaux, resulta ca a trebuitu sa fia óre-cari lupte serióse. In adeveru, vedemu ca francesii au inaintatu ocupându nóue positiuni, din cari prussienii se cérca a-i alungá prin bombardare. In resumatu déra scirile suntu din ce in ce mai bune. Venindu a respunde la asceptârile nóstre, ele voru ridicá curagiulu acelor'a cari se indoiau de succesulu armeloru libertâtiei si ale civilisatiunei.

Din adunarea scaunala a scau. Sabiiulni.

Siedinti'a tienuta in 30 Decembre.

Cetirea protocolului siedintiei trecute in ambele limbe (germana si româna) recerura nu mai pucinu de câtu 2 óre pline. Din acésta causa nu s'a potutu procede la ordinea dilei dupa autentica-

FOISIÓRA.

Transactiunea genuriloru.

de P —.*)

De regula secsulu vorbei masculine
Se manifesteza prin **u** cellu de fine;
Er' allu femininei cu **a** se compate,
Schimbandu elle genulu reciprocu mutate;

Asiá **domnu** cu **domna** se vá comportá,
Si cu **servitoria servitoriu** vá stá.

Dar' ermafroditulu **e**, candu marginesce,
Pentru ambe secse bucurosu servesce;
Insa candu vré si ellu cá lumea sè faca
Din prosopopeia 'n **u** si 'n **a** se 'mbraca;

Asiá din **vulture vulturu**, dupa placu,
Amantu si **amanta** din **amante** facu.

Candu barbatulu cede a sea demnitate
Muierei consocie, cá sè se arate
Cà atare, pentru **a** simplu din fine
Form'a de onore — **essa** i se vine:

Asià '**mparatéssa** dela **imperatu**,
Preutéssa dela **preutu** i s'a datu.

Cându femeia este 'n propria actiune,
Pentru barbatesculu — **toriu** adesea pune
In locu de **a** simplu formul'a de — **trice**:
Asia '**mperatori'a** e **imperatrice**.

Pentru — **riu** si form'a — **ritia** s'a mai dïsu,
Uade pentru — **essa** nui de totu decisu.

Pentru animale cu nume comune,
D'a distinge secsulu dese-ori se pune
— **oniu** seu **oiu** suficse 'n form'a masculina,
— **onia, oia, oica** 'n partea feminina:

Asia dela **vulpe, volpoia vulpoiu**,
Dela **sierpe** ese **sierpoica, sierpou**.

Formul'a **ellu, ella**, de si diminuta,
La distingeri pentru genuri multu ajuta,
Dar **ll** singulare 'n secsulu de muiere,
Si 'n plurale pentru masculine pere:

Asia **vita** face **vitiellu** si **vitiea**.
Purceii si **purcelle** la **porci** vomu vedé.

Mai distinge secsulu si formul'a — **ina**,
Asia **gallu — gaiina** si **rege — regina**.
Alte trecu cu forma de totu stramutata,
Cum e: **patre — matre** seu **mama** si **tata**

Maritu si **ussore, muiere — barbatu**,
Pisica seu **mitia** cu **catoiu** seu catu.

Pentru **viru** si **masculu** — cuvinte strabune
Femina — femeia dupa placu se pune;
Dar la porci acestea candu suntu se i aplice,
Mascuru-ieru si **scrofa** vulgulu nostru dice

Tauru-bou si **vaca juninca-juncanu**,
Oie si **berbece, miora-carlanu**.

Nene sta cu **lele** si **frate** cu **sora**
Er' **unchiasiu** cu **baba, ginere** cu **nora**,
Unchiu cu **tataisia** respectivu **matusia**,
Juvene—virgine, cocosiu—gaiinusia,

Cerbu—ciuta, tiapu—capra, cane si **catiea**,
Armasari — cai — iepe si alte asemenea.

Masculinii arbori muta **u** din fine
In **a** cá sè faca frupte feminine:
Precum **Pomulu—poma, prunulu** ni da **pruna**,
Perulu—pera si-alte totu asia consuna.
Dar' **merulu—meru** neutru, si de ce me miru,
Cerrulu apoi **fagulu** dau **ghinda** si **giru**.

Alte forme cari facu la genu schimbare,
Le pastràmu la norm'a pentru derivare.
Er' celle ce schimba genulu pluralminte,
Candu tractàmu de numeri, le-omu luá 'nainte.
Deca pan' atuncea nu vrei sè ascepti,
Dau-ti libertate ací sè le 'ndrepti.

Lucrulu din punctu de vedere alu economiei nationale si cá factoru civilisatoricu.

(Prelegere publica de dlu Dr. A. Brote, tienuta in 17 Decembre 1870.)

Dómneloru si domniloru!

Dintre tóte fiintiele animate numai omulu singuru are facultatea de-a inmultí mereu trebuintiele sele si de a gasí midilócele sa indestulésca aceste trebuintie. Pre cându animalulu cunósce numai trebuintie dictate de natura si prin urmare aceste nu crescu in privinti'a calitâtiei, e omulu capace de o largire imensa a cercului trebuintieloru lui.

Sufletulu omenescu, cum se manifesta din léganu pâna la mormentu, este unu isvoru nesecabilu de dorintie, fia-care omu cauta a-si indestuli trebuintiele séu a respinge osteneli, chinuri, adeca fia-carele are tendintia câtra bunastare.

rea protocolului sî cetirea votului separatu anunciatu inca in siedinti'a trecuta de membrii Ciucianu sî Dr. Borci'a, pâna la 11 óre.

Dr. Borci'a interpelésa presidiulu din ce causa nu s'a ordinatu alegeri nóue in Boitia? — Primariulu respunde ca, de óre ce toti barbatii de reserva din acea comuna s'au retrasu, in statutulu provisoricu insa nu este provediutu pentru unu casu cá acest'a, a fostu in indoiala ca sa ordine séu nu alegeri nóue — deci s'a ascernutu afacerea dela presidiu la comitiatu, sî dela acest'a la ministeriu spre resolvire.

Trecându-se la ordinea dilei se cetesce scrisórea de convocare a comitelui natiunei sasesci cá basa pentru susceperea alegerei a trei deputati la conflucsulu natiunalu prin adunarea scaunala.

Fr. Gebbel propune, sa se ia la desbatere propunerea unei representatiuni la universitatea sasésca naintea alegerei.

Dr. Borci'a sî Dr. Racuciu vorbesce pentru ti nerea ordinei sistemisate. Baronulu Bedeus se dechiara pentru propunerea lui Gebbel, care la votare se sî primesce.

Gebbel desvólta dupa aceste cá referinte alu comitetului o espunere cronologica sî pragmatica a urmâriloru statutului pruvisoricu, trece apoi la ordinatiunea ministeriala, in urm'a cârei'a s'au incorporatu câteva comune la scaunulu Sabiiului sî la districtrictulu Brasiovului, la protestele radicate in contr'a acelei intemplâri, sî recomanda in fine primirea proiectului comitetului, de a tramite o representantia la universitatea natiunei sasesci, carea sa esprime asteptârile, parerile sî convingerile adunârei scaunale cu privintia la regularea cestiunei municipale pre teritoriulu sasescu.

Dr. Borci'a privesce in representanti'a acést'a o instructiune pentru deputatii conflucsului alegendi sî propune a nici nu luá proiectulu respectivu la desbatere. Contr'a Dr. Borci'a propune advocatulu Schneider primirea en bloc a proiectului resp.

Dr. Racuciu propune, provocându-se la §. 25. a regulamentului, amenarea, resp. tiparirea sî distribuirea proiectului intre membri.

W. Bruckner recomanda primirea propunerei lui Schneider.

Dr. Borci'a doresce, cá, la casu, sa se deschida desbaterea meritorica, sa se incépa sî desbaterea speciala.

Se incinge dupa aceste o desbatere mei lunga, care in partea cea mai mare trece pre teritoriulu politicei de natiunalitâti, sî la care paticipa Dr. Racuciu, Bruckner. prof. Schuler-Libloy sî referintele.

Dr. Racuciu propune, cá, la casu, sa se primésca proiectulu, sa se stérga punct. 7. relativu la protestarea contr'a incorporârei unoru comune.

Prof. Schuler acceptéza propunerea lui Racuciu la casu ca opositiunea se dechiara contielésa cu cela-laltu cuprinsu alu representatiunei.

Votându-se se respingu propunerile lui Dr. Borci'a sî Dr. Racuciu, sî se ridica la conclusu propunerea lui Schneider.

Dupa aseste se preda siedulele pentru alegerea deputatiloru confl., core sied. se transpunu de presidiu unei comissiuni spre numerare.

Din caus'a tempului bine inaintatu se suspinde siedinti'a la 1 ½ óra pre 1½ óra.

Dupa redeschiderea siedintiei se publica resultatulu numerârei siedulelor. Alesi suntu: preot. Henr. Wittstock, W. Bruckner sî Dr. W. Zekeli.

Dr. Borci'a interpeléza presidiulu, are cunosciintia, ca padurarii dominiului 7 scauneloru oprescu pre carbunarii din Porcesti pre drumu sî aici in tergu le iau carbunii?

Mai departe interpeléza I. Bradu, din ce causa da magistratulu Sabiiului contr'a dispusetiuniloru resp. a legei, resolutiuni nemtiesci la petitiuni romanesci sî tramite ordinatiuni germâne pre sate romanesci?

La ambele interpelatiuni se va respunde la tempulu seu.

Preotulu Malmer reportéza in numele comitetului despre afacerea scólei agronomice infiintiande in Sabiiu sî propune a se indreptá o provocare in limb'a germâna sî româna câtra comunele scaunale, sî sa se invite a urmá esemplulu comunitâtiei orasienesci Sabiiului, deoblegânpu-se la contribuiri anuali sistemisate pentru scól'a agronomica, a câroru sum'a totale inse sa nu fia mai mica de 1000 fl. pre anu.

D. Borci'a consemte cu propunerea acést'a, propune inse, sa se esprime universitâtiei natiunei sasesci dorinti'a, cá in institutulu amintitu sa se admita sî limb'a româna cá limba de instructiune.

Dupa o desbatere lunga, la care iau parte de repetite ori advoc. Pred'a, Dr. Racuciu, C. Schneider, Schochterus, prof. Clein, preot. Fusz sî altii, se primesce propunerea comitetului dimpreuna cu adausulu propusu de Dr. Borci'a sî se decide totu odata, a amintí sî despre dorinti'a aprobata, privitóre la admiterea limbei române cá limba de propunere, in provocarea câtra comunele scaunale.

Alte propuneri ale acelui'a si referinte relative la scutirea culturei pamentului contr'a insecteloru, la regularea economiei silvane in dominiulu dela Talmaciu sî la infiintiarea unui inspectoratu silvanu pentru fundulu r. intrego, se primescu fâra desbatere.

Asemenea se aprobéza sî radica la conclusu propunerile facute de referintele prof. Kast pre basa unui raportu detaiatu sî lamuritu, privitóre la distribuirea contribuiriloru acordate de universitatea nat. sasesci pentru ajutorirea scóleloru tecnice sî industriali.

Cu aceste se incheia siedinti'a.

Dupa acestu raportu mai adaugemu urmatória impartasire:

„Adunarea scaunale din 18 Dec. 1870 ni-a redatu convingerea, ca in sinulu ei totu mai esista barbati români, câci majoritatea sasésca a inovinsu pre români: asiá dara românii s'au luptatu. Luptati numai neincetatu cu armele adeverului, cu argumintele ratiunei, câci in contr'a loru nu esista resistinti'a duratóre. Li-a spusu acést'a sasiloru Dr. Racuciu sî Dr. Borci'a. Membrii români au fostu numerosi de fatia sî mai ca totî si-a facutu datorinti'a la tempulu seu. Siedinti'a a tienuta inainte sî dupa amédi.

Placentele universitâtiei s'au inceputu a se cóce inaintea amediei, inse inca nu se putea scí pentru cine? pentru aceea dupa amédi a vorbitu in contra proiecteloru. majoritâtiei cu unu deputatu scaunalu (românu) mai multi. In zadaru sasu este inca totu stapânulu românului! quo usque?

De deputati s'au alesu: Wittstock, Bruckner, Zekeli.

Cens.

Serbarea filantropica.

Brasiovu 21 Decembre.

Ieri s'a serbatu in sal'a gimnasiului nostru de aici impartirea de vestminte intre scolarii seraci. Cei ce se impartasira de binefacerea acést'a numera la o suta de scolari. Ceremoni'a impartirei s'a inceputu prin o cuventare acomodata intemplârei rostita de dlu Directoru Dr. Ioanu Mesiota.

Cu ceea ce au contribuitu b s r c'a S'lui Nicolae trecù sum'a contribuiriloru, preste 300 fl. v. a.

Faptulu acest'a nobilu, inceputu in anulu trecutu s'a desvoltatu asiá de frumosu, incâtu a datu resultatale espuse sî cari implu de mangaiere orl co inima simtitoria.

Dlu comerciante Diamandi I. Manole dede espressiune unei vii multiamite contribuitoriloru in numele comitetului constituitu spre acestu sfersîtu sî cu acést'a s'a terminatu serbarea filantropica, carea face cá participatorii de binefacerea ei inca sa serbeze mai cu tignéla diu'a nascerei Mântuitoriului nostru Is. Chsu.

De pre Somesiu Dec.

O meditatiune a unui fiu alu bisericei ortodocse.

Biseric'a nóstra ortodossa, (de care s'au tie-

Acésta tendintia este esentiala sufletului; totu ce póte voi asupr'a ei vointi'a ómeniloru este numai de a dirige mai multu asupr'a unoru satisfactiuni, de cátu asupr'a altor'a.

Trebuintiele nóstre insa nu suntu nici odata fipsate ci suntu schimbatóre sî in genere progresive.

Pretiulu, care li se atribue obiecteloru acelor'a cari servescu spre indestulirea trebuintieloru omenesci, adeca aceloru obiecte, cari li se atribuie utilitatea de a indestulí trebuintiele nóstre, e relativu. Cu schimbarea trebuintieloru, naravuriloru nóstre se schimba sî pretiulu obiecteloru acelor'a, adeca a avutieloru omenesci.

Asiá d. e. au esistatu de siguru plant'a tutunului cu mii de ani inainte, dar' unu obiectu cu valóre s'au facutu numai de cându s'au cnnoscutu folosulu ei spre fumare, tragere in nasu s. m. d.

Asiá se spune, ca unu arabu ar' fi ajutatu a jefuí o caravana, apucându o lada cu margele. Tienendu-le de urezu le dadù femeii sele sa le fiérba, ne mai muiindu-se insa le svarlì.

De alta parte iar' au perdutu midilócele de vrajitorii, relicui asiá numite sante din pretiulu loru, convingându-se lumea din ce in ce de nefolosulu loru.

Dar' in ce modu póte omulu sa-si satisfaca trebuintiele sale?

Respunsulu la intrebarea acést'a nu ne va fi cu greu.

Privindu numai la natura, câtu de putienu póte ea satisface trebuintiele omenesci! nimicu nu este mai miserabile sî mai precariu, de câtu esistinti'a popóreloru selbatice, cari lasa naturei principal'a ingrijire de a regulá esistinti'a loru. In regiunile in cari omulu nu se lupta cu natur'a, acést'a domine totu. Pamenturile cele mai fertile se acoperu de paduri fórte frumóse negresîtu altfeliu, dara in cari e cu neputintia de a petrunde de câtu cu securea sî unde ferele selbatice sî reptilele veninóse domnescu cá nesce suverani. In vâi unde s'a gramaditu pamentulu vegetalu, respandescu riurile, apele loru sî balti séu lacuri pestilentiale acoperu pamentulu bunu ce aru putea sa dea cele mai avute recólte. Riurile vermuiescu de pesci, dar aici malurile inalte, mancate de apa nu permitu a se apropiá cineva de densele; mai colò animale pagubitóre facu periculósa apropierea. Avutiile minerale suntu inmormentate, jacu ascunse in sinulu pamentului.

Asiá o populatiune barbara sta saraca sî miserabila in midiloculu unei tieri pré favorisata de ceriu, pentru ca nu cunósce legile naturale.

Natur'a dar' vine numai in ajutoriu omului. Pre de o parte ea da cu abundantia materi'a, care consista in substantie animale, vegetale sî minerale punendu-le la suprafaci'a pamentului; iér' pre de alta parte cooperéza prin puterile sale cá celdur'a sórelui, care desvólta sî cóce vegetalele, ploile, ce le fecundéza, cursurile de apa, cari punu in miscare rótele moriloru, venturile, cari impingu vasele pre mare, séu cari facu sa se invertésca aripele unei mori de ventu; marea, lacurile sî rîurile, privite cá cai navigabile, greutatea corpuriloru electricitatea puterea de contractiune séu de espansiune a metaleloru, elasticitatea gazeloru sî a aburului, puterea vegetativa, energia muschiulara a viteloru s. m. d.

Aceste puteri naturale insa nu vinu fâra ingerinti'a omului lui in ajutoriu. Câci creatiunea n'a voitu cá aceste elemente, materie séu puteri sa se presinte omului fâra ostenél'a lui spre servitiu. Cauta dupa espresiunea bibliei, ca omulu se-si manânce pânea in sudórea fruntei sale.

Omulu trebuie asiadara cá sa-si satisfaca trebuintiele, sa sape, sa are, sa samine, sa recólte, sa venedie sî sa taie arbori in paduri; sa pescuiésca pre mari sî in riuri; sa tórca, tiese, sa cósa, sa impletésca, sa cérna sî sa cóca sî altele multe inca Cu unu cuventu omulu trebue sa lucre.

Omenii suntu dar' siliti a lucrá, pentru ca lucrulu este isvorulu tuturoru avutieloru, fara lucru sta materi'a fâra nici unu folosu pentru noi. Sa punemu unu omu pre marginea unei fantâni séu in midiloculu unei gradini cu pomi, elu va murí fâra indoiala de sete séu de fóme déca prin silintiele industriei sale nu aduce apa la buze séu nu smulge fructele din pomulu, care le a produsu. Dar in cele mai multe casuri lucrulu e trebuinciosu nu numai spre a apropiá materi'a, ci sî spre a o transportá dintr'unu locu intr'altulu sî a o supune la acést'a modificatiune particulara, fâra care ea ar' remanea cu totulu nefolositóre sî nu aru fi in stare de a servî la trebuintiele séu placerile nóstre. Petrile, din care se face varulu séu cari servescu la cladirea caseloru sî la pavatulu stradeloru stau ingropate in pamentu séu risipite pre prundurile ri- riuriloru sî prin urmare fâra nici o valór- câtu verarii sî petrarii nu le-au estrasu séu nu le-au adunatu de pre prunduri adusu in stare sa fia folosite. Di-

nutu strabunii nostri români veniti in Deci'a cá colonisti, sí in carea sî prin carea s'a crestinitu natiunea româna,) infloresce totu mai tare pre basa institutiuniloru ei celoru antice sî neschimonosite.

Sî cum nu va inflorí o biserica, in care fia care este unu adeveratu membru alu ei, avendu-si fia-care nu numai indatoririle sele ci sî drepturile sele, ce le da spiritulu celu adeveratu constitutiunalu alu invetiaturiloru lui Christosu, cá sa fia fia-care fiu unu membru nu numai passivu ci sî activu in vi'a Domnului.

Cine au petrecutu cu atentiune decurgerea sinódeloru sî congreseloru bisericei nóstre, va fi convinsu despre rolulu sî activitatea cea mare, ce a desvoltatu aceste adunâri mari, cá representatiuni legali ale bisericei ortodocse.

Pre cându trebuie sa recunóscemu acést'a cu multiamire, nu trebuie sa trecemu cu vederea nici aceea neplacuta impregiurarea, ca inca nu suntemu petrunsi toti de insemnetatea drepturiloru, ce ni le da constitutiunea bisericei nóstre, ci egoismulu unor'a trece, câte odata nu numai marginile bunei cuviintie, ci sî dreptatea causei celei sânte, cu vederea.

So póte audî adeseori, cum lamentéza preotîmea in viati'a sociale, ca drepturile constitutiunei bisericesci suntu bune, dara poporulu nu le scí folosí, ba uneori abuséza de ele, ceea-ce se vede intre altele sî la alegerea persóneloru bisericesci séu scolarie, unde adese ori resultatulu este revoltatoriu de simtiulu dreptâtiei. Dara óre trebuie sa se mire omulu de acést'a, cându vede, ca insu-si preotîmea din unele locuri nu s'au pututu desbracá de interese egoistice la asemenea ocasiuni. sî nu au sciutu séu nu au vrutu se folosésca bine aceste drepturi.

Despre acestu adeveru tristu s'au pututu convinge ori sí cine din resultatulu alegeriloru la sinóde sî mai bine la congresu, unde detorinti'a fiacârui'a erá, sa lucre sî sa capaciteze pre fia-care alegatoriu cá se lucre intr'acolo, incâtu sa recasa de deputati alesi din flórea intelegintiei atâtu mirene câtu sî preotiesci.

Cum ca au fostu sî dintre mireni membrii de acei'a, cari au purtatu numai indesiertu numele de deputatu, de care suntu legate atâtea detorintie sublime, nu va putea negá nime, celu ce au fostu fericitu a-i cunósce.

Scimu insa pré bine, cum au jucatu rolulu in unele locuri — de-si in putiene, multiamita lui Ddieu! — ambitiunea personale tocmai sî a câte unui par. protopopu la astfeliu de alegeri, incâtu (tiresce in urm'a dispositiiloru sele premerse) au reesitu densulu. sî nu alti barbati literati ai bisericei nóstre, la cari privesce cu fala biseric'a nóstra, cari ni au datu documente vii despre sciinti'a sî zelulu loru, — cari aru fi fostu la culmea missiunei loru cá membri ai sinodului seu congresuali, pre cându densulu de sî corespundietoriu pentru agende protopresbiterali, mai putienu indemanatecu in ceea ce se dice parlamentarismu, incâtu póte din „da“ séu „ba“ incolo nu i au auditu nimene glasulu. R o s i e s c u —, cându presupunu ca la o asiá mare ambitiune va fi contribuitu egoismulu vanu! Unde este cunóscerea de sine insu-si sî modesti'a, ce trebuie nescine se o predice, sî care trebuie sa-i infrumsetiedie viati'a preotiasca?

Dara nu numai acésta, ci trebuie sa ne aducemu aminte fia carele, ca dela purtarea si activitatea astoru feliu de adunâri depinde fericirea sî prosperarea Bisericei, sî ca dela purtarea sî activitatea membriloru eclesiastici, cari au sa represinte biseric'a, judeca streinii, judeca lumea tóta, sî va judecá posteritatea puterea spirituale a preotîmei preste totu.

Fatia cu acestea consideratiuni trebuie se dispara egoismulu celu vanu de a fi numai membru sinodale séu c o n g r e s u a l e, aducându-ne aminte, ca o astfeliu de demnitate nu sta in aceea, cá sa mi se introduca numele golu in protocolu, sa me preumblu prin Sabiiu, sa papu la banisiori din diurne sî inca sa aducu sî acasa ceva din ei, iéra cându e vorb'a de activitate, vorbésca, lucre altii! eu voiu aretá cum sciu tacé, séu voiu aprobá sî desaprobá clatindu cu capulu. Prin o astfeliu de purtare a debilitâtiei individuale se compromite omulu pre sine insu-si, compromite caus'a cea sânta. Pentru tóte acestea îlu judeca generatiunea presinte sî lu va judecá posteritatea.

Ne apropiâmu incetu-incetu de sessiunea sinodale din primavéra s i a c e s t ' a a f o s t u c e a dintâiu i d e a a s u p r a - i. P r e r o n d u v o i u s o s í sî la alte.

Dobr'a-lun'a lui Decembre 1870.

Domnule redactoru!

In 30 Novembre a. c. s'au tienutu adunarea ordinaria a reuniunei invetiatoriloru din tractulu Dobrei, — care adunare aru fi debuitu a se tiené in lun'a lui Augustu dupa conferintiele anuale, dar' din causa ca casierulu reuniunni A. N a n d r ' a erá inrolatu la militi'a patriei (honvedi) in acelu tempu spre invetiarea esercitiului militaru, iéra dupa sosire acasa nu s'au potutu tiené — câci cá nici odata multele amovâri ale invetiatoriloru din acestu tractu, au facutu impossibile pâna la statorirea loru, — sî asiá s'au fipsatu diu'a de 30 Novembre, — in carea di cu pompa amu serbatu sî diu'a onomastica a Escelentiei Sele bunului nostru archipastoriu A n d r e i u Br. de S i a g u n ' a cu celebrarea sântei liturgii fiindu toti invetiatorii de fatia, sî crestini din Dobr'a. Dupa sânt'a liturghia elevii din scól'a normala din locu intonara „lata diu'a cea dorita“.

Adunarea reuniunei s'au conchiamatu prin o. presiedintele ei Petru F o g a r a s i u sî ne potendu par. protopopu luá parte sî la siedintie, s'a tienutu sub presidiulu v. pr. carele in cuventarea sea de deschidere au descoperitu caus'a netienerei acestei adunâri la tempulu seu, descoperì parerea de reu ca in tractu in multe comune s'au ivitu cu fratii sei colegi neplaceri, amovâri ca nici odata pâna acum, caus'a a lasá altor'a de a o judecá; recomenda fratiloru sei colegí pre noii invetiatori dela scól'a din Dobr'a pre Dimitrie I o s o f u sî Iosifu H e r b e i u dechiarându siedinti'a deschisa.

Alegendu-se de notariu in loculu D. Alesiu N e m e s i u invetiatoriulu Dimitriu I o s o f u, carele ocupându-si loculu, saluta reuniunea cá nou membru alu acestei'a, se bucura ca póte fi membrulu acestei u n i c e reuniuni din intrég'a Archidiecesa, promite ca va conlucrá in armonia fratiésca spre ajungerea scopului maretiu alu acestei reuniuni, dechiarându ca numai prin poteri consolidate morale se póte naintá.

Sosindu parintele parochu Romulu de C r a i n i c u v. presiedinte recomenda adunârei pre noulu parochu alu Dobrei, spereza in acestu vlastariu alu neuitatului parinte sî protopopu Nicolau de C r a i n i c u, ca precum fruptele repausatului par. protop. au fostu salutarie pentru biserica sî scóla asiá si vlastariulu va aduce asemenea frupte, — adunarea lu felicitéza cu „sa traiésca“.

Parintele Romulu de C r a i n i c u, multiamesce adunârei pentru simpathiile ce vede ca le nutresce câtra repausatulu seu parinte, multiamesce adunârei pentru felicitare, promite incâtu i voru iertá poterile sele materiale sî intelectuale, nu va remanea cu nimicu indereptulu bunului seu parinte, se bucura ca invetiatorii tractului acestui'a au infiintiatu acésta reuniune la care va lucrá sî densulu in armonie cu invetiatorii, câci numai asiá se póte dovedí amórea, cându preotulu sî invetiatoriulu vietuiescu in armonie sî intielegere spre ecsemplulu crestiniloru.

Lucrârile acestei reuniuni au fostu.

a) Contribuirea $^0/_0$ loru pro $^1/_2$ anu.
b) Cetirea protocolului din conferintiele anului curentu.
c) Revederea computului sî starea fondatiunei.

La punctulu de sub a s'au ivitu o desbatere seriósa, dechiarându intrég'a adunare ca nu va mai participá nici cu unu cruceru in fondatiune, câci unii de sî e finea lunei lui Noemvre totusi nu scie remanevoru invetiatoriu ori ba. S'a aflatu necesitatea a se face o rogare câtra Esc. par. Metropolitu, in carea sa se descopere doririle acestei reuniuni, — sî ca invetiatorii se fia stabili, sî pâna nu se va statorí o lege carea se garanteze statornici'a invetiatoriloru in postulu loru nu voru mai

---

produse ale domenieloru animale, vegetale sî minerale, cari formeza cea d'antâiu materia a nutrimentului sî imbracamintei nóstre, nici unulu la inceputu nu putea fi folositoriu sî cele mai multe dintr'ensele erau cu totulu pagubitóre. Lucrulu omului le-a dotatu cu utilitatea; lucrulu a supusu cualitâtile loru pagubitóre sî le-au adusu in stare de a indestulí trebuintiele nóstre sî de a contribuí la placerile nóstre la bunulu traiu alu nostru.

Tóta avuti'a din lume a fostu cumparata la inceputu cu pretiulu lucrului, cârui'a omulu datoresce totu obiectulu ce are valóre.

Acel'a, care nu lucra astadi póte fâra indoiala sa se duca la preumblare séu sa stea la sóre sa se incaldiasca, daca e saracu elu nu va avea de-a dóu'a dî ce se mai mance. Placerea de-a putea sa se sature mane este de siguru mai mare decâtu aceea de-a se preumblá astadi. Ostenél'a de astadi este invederatu mai putienu durerósa, decâtu fóme de mane, fâra indoiala omulu avutu póte sa se preumble mai desu decâtu celu saracu. Dar' trebuie se ni aducemu aminte ca, spre a deveni avutu elu séu parintii sei au datoritu se lucre multu. Cu tóte aceste, daca va totu sta fâra sa lucre, averea sea nu va intardiá de a se perde.

De aru incetá de o data totu lucrulu, este usioru de intielesu ca fómea sî miseri'a voru veni in cas'a avutuloi sî saracului. De mâne n'aru mai fi pâne, carne, legumi próspete, câci brutariulu, ma-riulu, gradinarulu aru stá cu mânile in sinu, ce aru asteptá in zadaru dejunulu, prândiulu, câci n'aru avé cine sa le prepare. In-ea, vesmintele nóstre odata folosite aru remané trentie sî n'aru fi inlocuite de altele noue, câci incaltiamintea sî vestumintele nu resaru din pamentu cá ciupercile.

Acést'a s'aru intemplá la tóta lumea. Mosiile, casele, banii avutiloru nu le-aru servì la nimicu, câci fâra lucru agrele nu producu fructe.

Fâra lucru ómenii aru fi espusi la cele mai mari turburâri. Ghind'a stejariloru sî fruptele p duretie, totu ce produce pamentulu n'aru fi de ajunsu nici chiaru pentru vre o câte-va dîle a le anului fómea aru sili pre ómeni sa se manânce intre sine, cum facu inca unii dintre selbateci.

Dupa tóte acestea e fâra indoiéla, ca omulu e silitu a lucrá cá se-si satisfaca trebuintiele numeróse.

Destulu e inse cá omulu sa-si satisfaca numai trebuintiele imediate?

Se presupunemu doi ómeni intr'o insula pustia, anulu pescaru altulu venatoru. Pescarulu posede virtutea prevederei pre care celalaltu n'o are. Venatorulu consuma din dî in âi venatulu, ce au ucisu séu pescele, care l'au dobanditu in schimbu dela pescaru, sî lunile curgu pentru densulu fâra a i se imbunalatí sórtea sî fâra a-si pune ce-va indereptu pentru timpuri mai grele d. e. pentru casulu unui morbu. Pescarulu din contra face dóue pârti din pescele seu séu din venatulu ce primesce in schimbulu pescelui seu sî mânca di cu dî spre a se nutrí.

Dara pre lânga aceea elu pastréza o parte, mare séu mica, cum póte, o sara séu o afuma, face cu o vorba p r o v i s s i u n i, cari dintru intâiu li asigura snbsistinti'a sea daca s'aru intemplá sei lipsésca pescele sî cari la urma îi permite a intrebuintiá dile intregi a face unditie, a-si cladí o coliba s. m. d. Acestea provissiuni se acumula sub forme diverse adeca cá instruminte, vestuminte, mobile, locuintia etc. Acestu proprietaru se 'naltia preste putienu la o positiune fórte superióra aceleí'a a venatorului; devine relativu mai avutu, datorându crutiârei acestu avantagiu. Nu numai ca se bucura de o comoditate mai mare dara inca avendu unelte mai multe sî mai bune face de ací inainte o pescuire mai lucrativa decâtu venatulu vecinului seu.

Acestu esemplu este o imagine fapteloru, ce se petrecu fâra intrerumpere sî sub formele cele mai diverse in starea socîala.

N'ajunge dar' ca trebuintiele omului imediate se fia indestulite numai pentru diu'a de astadi ci trebuie sî prevediute trebuintiele fiitóre.

Chiaru selbaticulu cu minte nu arunca, nu lapeda, dupa cum amu aretatu, prisosulu; esperiinti'a l'a invetiatu, ca potu veni timpuri mai grele sî prin urmare postréza ceea ce are mai multu cá o reserva in contr'a unui viitoriu mai nefavorabilu. Esperiinti'a i-a demonstratu ca fâra unu fondu de provisiuni nu póte intrá intr'o intreprindere óre care ori câtu de productiva aru stá ea se fia in fine, daca este de trebuintia de unu timpu indelungatu, spre a-si reintórce cheltuelile.

Cu unu cuventu unu omu, care aru lucrá dara naru avé virtutea crutiarei aru fi mereu nevoitu sa reincépa aceea-si opera fâra a face macaru unu pasu inainte.

(Va urmá)

participá in fondatiune, — carea rogare se alatura spre publicare.

Cetirea protocolului de sub b nu s'au potutu, câci e asternutu la maritulu consistoriu, v. presiedintele au descoperitu prin graiu adunârei defectele, ce au comisu notariulu conferintieloru Sofroniu F u r c a, carele sî cu vorbe nepotrivite au vatematu pre conducatoriulu conferintieloru la provocarea acestui'a se indrepte protocolulu. — Totu acestu Sofroniu Furc'a, sî in altu tipu au trecutu preste marginile bunei cuviinte, fatia cu coleg'a séu sî v. presiedintele reuniunei care v. pres. multiamesce adunârei de increderea data pâna acum abdice de v. pres. sî pretinde ca Sofroniu Furc'a, acusele cu care l'au acusatu in scrisu sa le sî dovedésca, — dovedindu-le cu fapte adeverate, atunci nu numai ca au renunciatu de increderea data, ci va renunciá sî de postulu seu de invetiatoriu, ca déca e adeveratu ce au subscrisu Sofronie Furc'a atunci nu merita a portá numele celu fromosu de invetiatoriu. Sofronie Furc'a cunósce ca au subscrisu contr'a v. presiedintele sî dechiara ca acést'a nu o au facutu ca i n v e t i a t o r i u ci cá membru alu s i n o d u l u i p r o t o p o p e s c u (ascultati acolo! nu cá invetiatoriu ci cá membru alu sinodului) ca invetiatoriu cunósce meritele v. presiedintelu ce le are pentru scóla, dar' cá membru alu sinodului au t r e b u i t u s a l u c r e contr'a c o n v i n g e r e i s e l e.

Adunarea nu primesce renunciarea v. presiedintelui, sî déca in adevern Sofronie Furc'a au comisu acea fapta, v. presiedintele sa arete la alta udunare in scrisu, ceea ce v. presiedintele promite, insa remâne consecinte renuncierei sele.

Pentru censurarea socotelei sî stabilirea unei rogâri, câtra Esc. Sea s'au alesu o comissiune, carea s'au intrunitu in 5 Decemvre in Dobr'a aflându socót'a in chiaru, sî au compusu rogarea mai susu citata. In fine Dimitriu I o s o f u propune adunârei cá din banii fondatiunei se preliminieze o sumulitia, din carea sa sa procure unele cârti instructive, cari cârti sa se pastreze la reuniune, ori sa se fondeze o biblioteca invetiatoaésca tractuala pre lânga reuniune, câci numai asiá ne-amu potea cualificá sî s'aru corespunde punctului 1. din statutulu reuniunei, — la care propunere unu colega obiectéza, ca e de prisosu cârti romanesci, ori foi romanesci pentru invetiatorii români, ci mai bine crucerii acei'a cei dau pre cârti romanesci, sa i sacrifice pentru unu jurnalu nemtiescu, din care aru potea invetiá sî politic'a (!).—Audi minunea minuniloru, unu invet. românu, néga cârtile române*) ca aru fi de folosu invetiatoriloru români sî recomenda fói'a nemtiésca, ce suntu dirigiate de jidani (cum e Arader Zeitung) Dómne! Dómne!! departe ajunge natiunea cu astfeliu de dascali.

Sî astfeliu propunerea se amâna fiindu sî tempulu pré naintatu.

Dobr'a 16 Decemvre 1870.

Petru F o g a r a s i u.

B r a n u Decembre.

Un'a necesitate imperativa bate astadi la usile tuturoru scóleloru, un'a voce fulminatóre striga astadi la urechile tuturoru invetiatoriloru sî barbatiloru de scóla, forulu consciintiei fie-cârui omu cu judecata sanatósa sî bine semtietoriu striga astadi cu Ap.: „Este ceasulu sa ne desceptâmu din somnu, „ca nóptea au trecutu iéra diu'a séu apropiatu. sa „lepadamu déra lucrurile intunereculai sî sa ne „imbracâmu in arm'a luminei.“ rom. c. 13. v. 11—12.

Parte fórte mare dintre noi dormimu inca, suntemu cufundati in somnu adencu sî umblâmu inca sî astadi intru lucrurile intunereculai;

Deci desceptare! desceptare! tresvia sî activitate!! câci spiritulu tempului presente, cându mii de voci desfacendu atmosfer'a striga: Invetiatura! invetiatura! cultura! cultura! desceptare! zelu sî enerigia in afacerile bisericesci-scolari, nu ne permite mai multu a remané nici unu momentu in l e t a r g i 'a sî stagnatiunea, in care petrecuramu pâna acum'a cea mai mare parte dintre noi.

Art'a de a scì educá, intru intielesulu celu adeveratu, tinerimea care este semburile poporului un este o a r t a de o asiá putiena insemnatate sî de unu asiá micu pretiu precum o considera poporulu mai intregu, ba chiaru sî unii dintre preoti sî invetiatori; déra nu este nici numai un'a dintre cele mai bune, — folositóre, frumóse, nobile sî maretie arti, precum iéra-si afirmiaza un'a parte insemnata din inteligintia, nu! ci a r t 'a de a s c í e d u c á i n t r u i n t i e l e s u l u c e l u a d e v e r a t u este singura predomnitore in gradulu superlativu preste tóte artile sî sciintiele.

Sî totusi, pre lânga tóte eminentisimile ei insusiri Ea este de câtu tóte altele mai nebagata in séma, cu ea se face erorile cele mai nesuferivere.

Biseric'a sî cól'a, care suntu mam'a lumei culte, fiic'a fericirei, tesaurulu tuturoru bunuriloru omenesci, Ele inca sî pâna astadi pre fórte multe locuri suntu despretiuite sî nerespectate, ba chiaru sî atacate.—Dar' ce? cui i este d. e. scól'a incredintiata? in ale cui mâni este ea pusa? cine face scól'a sî cine are detorintia a o r i d i c á la deplin'a ei insemnatate sî potere?

N o i! noi! noi invetiatorii in prim'a linia sî apoi cu totii, alti barbati de scóle.

Scól'a este corpu, iéra noi suntemu organele ei principale. Noi ca madulârii sî organele acestui corpu avemu sa lucrâmu in concordi'a cea mai buna sî in armoni'a cea mai frumósa, spre alu potea sustienea totu-déun'a in intregitate, sanatosu sî tare; spre a ajunge acestea avemu mare lipsa de contielegeri, comunicatiuni, sî consultâri intre olalta cá sa potemu veni pâna la 'atât'a, avemu de neaparata trebuintia edarea unei f o i p e d a g o g i c e septemanarie ori dóueseptemanaria, care esindu in brosiuri, sa se ocupe separatu sî curatu numai cu lucrâri tienatóre de scóla; in care apoi ni sa va dá cea mai buna ocasiune de a ne contielege despre — conferintie — sotietâti — reuniuni bá chiaru sî despre congrese invetiatoresci; sî acést'a o vomu sî ajunge de siguru; acésteа tóte sî altele fórte multe voru fi resultatulu edârei de un'a „F ó i a p e d a g o g i c a“ pentru care apele din la toti barbatii de scóla, a o pune in lucrare acést'a câtu mai grabnicu.

Noi insa de tóte pârtile vomu dá sucursurile nóstre in tóta provinci'a, numai sî numai cá sa potemu ajunge sublimulu scopu alu educatiunei adeverate, alu infiintiarei conferintieloru, societâtiloru sî reuniuniloru in tóte pârtile patriei nóstre, iéra dupa tóte acésteа ne vomu potea intrunì usioru s in congrese invetiatoresci. Nu mai putiena lipsa se se simte in partea cecalalta a educatiunei poporului, carea se tiene de preoti de o fói'a. Deci noi carii avemu o biserica-poporale-natiunale amu puté pré bine impreuná aceste dóue lipse in o fói'a. Atunci vomu potea strigá cu apost. Pavelu —: „unulu fieste carele din noi: —

„Lupta buna me amu luptatu, curgerea amu „implinitu sî credinti'a amu padietu“. 1 timot. c. 4 v. 7.

Teodoru Papu
invetiatoriu primariu.

R o m a n i 'a.

Cetimu in „Romanulu„:

B u c u r e s i, 17/29 Indrea.

Aflâmu ca ministeriulu s'a compusu in modulu urmatoriu:

D. Ionu Ghic'a, presiedinte sî interne.
— Dumitru Sturz'a, financie.
— Dumitru Cariagdí, justitia,
— Nicolau Racovitia, culte sî instructiune publica.
— Calamachí Catargiu, esterne.
— Col. Pencovici, resbelu,
Dum. Berendeiu, lucrâri publice.

In intrunirile ce au precesu formarea noului ministeriu, majoritatea opositiunei a lasatu dlui I. Ghic'a cea mai intinsa latitudine in alegerea persóneloru: astfeliu d-sea a pututu formá unu cabinetu pre deplinu omogenu, si cu care va puté, prin urmare, fâra greutate, a urmá o cale politica bine definita.

Formarea unui ministeriu din opositiunea parlamentaria are precumu amu mai disu, importanti'a unei reintrâri in constitutiune, in legalitate. Din acestu puntu de vedere, amu salutatu-o sî o salutâmu cá auror'a unoru dile mai bune pentru tiéra, de câtu acele ce le-a trecutu de doi ani de dile. Câtu pentru persónele ce compunu noulu guvernu, le vomu dá concursulu nostru, pre câtu tempu voru realisá promisiunile ce se facu implicite prin modulu venirei loru la putere. Pre teremulu constitutionale sî legale, pre calea libertatiei si nationalitâtiei, potu fi sicuri ca ne vom gasí totdeun'a alaturi.

V a r i e t â t i.

*** Diuariulu „Federatiunea“,) din caus'a arestârei dlui Ioanu Porutiu, acum'a apare sub redactiunea dlui dr. Iosifu Hodosiu. Dlu Alesandru Romanu va terminá prinsórea sea in 18 Ianuariu, cându apoi iéra-si va reapucá conducerea diuariului seu atâtu de multu incarcatu cu procese de presa.

*** (Teatrulu natiunalu dela Bucuresci.) Cetimu in „Post'a Româna“ urmatórele sire: Ieri Domineca s'a representatu: „Mercade“,' drama clasica in 3 acte de Balzac, tradusa de M. Millo. Dnulu M. a representatu cu deplinu sucesu pre eroulu piesei, unu speculantu intreprindietoriu pentru de a face detorie, sî pre creditori i amagesce cu mofturi, pâna cându in fine vine catastrof'a sî speculantulu mofturénu se da de golu, ca n'are bani sî ca e — unu miserabilu, dar atunci vine Godeau, unu fostu casieru alu seu din Indi'a cu avere imensa sî i plateste datoriele, asiá apoi miserabilulu — iéra devine omu onestu. Cortin'a cade sî publiculu numerosu erumpe in aplause frenetice, dlu Millo se ivesce iéra pre scena sî adâncu miscatu multiamesce pentru aplause, totu de odata anunciându, ca acést'a a fostu ultim'a sea representatinne, de óre ce in desiertu s'a ostenitu cá Mercade, pentru cá sa póta plati detoriele sele fatia cu trup'a sea, catastrof'a a venitu, fâra cá se-i vina sî unu — Godeau, carele se-lu scóta din perplessitate. — Asiá dara va fi silitu se parasésca capital'a pentru cá sa-si cerce noroculu prin — provincia. Cine are urechi se audia!

*** (Unu batalionu de români in Franci'a.) Dupa o epistola din Lyon, datata din 20 Decembre, reproducemu urmatóriele: „Unu numeru fórte mare de români sosî in Lyon, pentru cá sa lupte pentru Franci'a intre ei e sî dlu Valentinénu directorulu foiei democratice „Reform'a.“ Acestii români voru formá unu batalionu, care va operá in resbelu dimpreuna cu Garibaldi.

*** (16,000 de boi pentru Parisu.) Trecura luni, de cându se anunciá din cuartirulu generalu germânu, ca Parisulu nu preste multu va capitulá, neavendu victualele necesarie. Unu cive germânu, socotindu ca dupa luarea Parisului va poté face unu „Geschäft“ bunu intre locuitorii de acolo, — cumperà 16,000 de boi, spre a-i duce dupa óstea invingatória germâna in Parisu, se-i vindia cu unu pretiu indiecitu. Dar trecura septemâni preste septemâni sî Parisulu inca totu nu capitulá. Speculantulu germânu sî-vinde acum in tóta septemân'a câte o parte din ciurd'a sea de boi, pentru cá sa cumpere cu banii acesti'a fenu pentru ceilalti, sî déca parisienii voru mai continuá glom'a, sermanulu Michel se va tredí cu boulu ultimu, care va fi unu martoru alu — speculatiunei sele intielepte.

Dupa „Fam.„

*** (Femei studióse la universitatea din Edinburg) Consiliulu universitâtiei din Edinburg decise in anulu trecutu, cá sî femeile sa póta invetiá studiele medicinale. In urmarea acestei'a se a presintara cinci ascultatórie, supunendu-se esamenului de primire, sî apucându-se cu zelu de studiu. Inse — cu dorere de locu se dovedí, ca darulu acest'a a fostu pentru dinsele darulu danaidu, sî csî suntemu inca departe de aceea, ca sî femeile sa se bucure de acele-si drepturi cu barbatii. Un'a dintre ele dobandí unu premiu in chemia, inse premiulu nu lu-au capetatu, ci s'a datu unui tineru, dara numai pentru aceea, ca femeile nu potéu câstigá — premiuri. Mai erá inca o greutate pentru dinsele. Multi dintre profesori nu voiau se propue fisiologi'a sî anatomi'a inaintea ambeloru secse iéra dintre secsulu femeiescu erau pré pucine cá ei se tiena cu ele prelegari deosebite. Din caus'a acést'a se escara in consiulu universitâtiei dispute fórte infocate. O parte dintre profesori pretindea, cá femeile se aiba tóte drepturile egale cu tinerii; dara ceea-lalta parte se opunea cu inversiunare. In urma resultatulu a fostu acel'a, ca femeile fura admise la prelegeri, inse numai cu aprobatiunea profesorilonu. Totu dreptulu loru e dara numai ilusoriu.

*) Le néga pentru ca nu le cunósce. Ce ve mirati de unulu ce trece cá cânele prin apa—prin scoli sî pre la esamine. R:

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tiparîulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pe septemane : joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 103. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 31 Decemvrie (12 Ianuarie) 1870/1.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri vtraine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intr'a óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Cu numerulu acest'a se incheia abonamentulu pre anulu 1870.

La incheiarea anului.

De multu nu a inscrisu istori'a in paginele sele unu anu atâtu de avutu de evenemінte si fatalitâti cum a fostu celu espiratu. Si óre victimele cele mari ce s'au sacrificatu cu atât'a largitudine voru aduce vre-unu bine pentru omenime? Sementi'a resbeleloru a fostu decându le cunósce lumea funesta pentru omenime; pacea a fostu binefacatori'a carea a adusu bunetâtile pre pamentu, si de aceea si angerii, cari vesteau pastoriloru venirea mântuitoriului lumei pre pamentu, in cântarea loru laudaupacea, fiic'a invetiaturiloru mântuitórie, ce aveau sa se inlocuiasca pre pamentu.

Unu resbelu necalculatu si necalculabilu s'a escatu pre la mijloculu anului, din care mai avemu numai putiene momente inca. Unu resbelu intre cele dintâiu natiuni a le pamentului, si acelu resbelu se continua preste pragulu anului in care vomu intrá. Elu a devastatu Franci'a in mare parte de ómeni si de avere, a sfermatu sate, orasie si cetâti tari si e in ajunu de a cuceri pre cetatea lumei, dupa cum o numescu unii, Parisulu; dara acestu resbelu nu mai putienu a dusu sutele de mii din flórea barbatiloru germâni pre câmpulu de lupta, unde aceste bratie, ce puteau folosí omenimei, ocupându-se cu lucrâri de alo pâcei, sângera si moru de râni, de bóle, de strapatie, in detrimentulu societâtiei intregi; dara averea cea multa ce o consuma resbelulu si carea aru puté fi mai bine, mai cu succesu, folosita spre desvoltarea civilisatórie, unde e socotita? pentru ca negresîtu e o parte considerabila, carea cá mijlóce spre inaintarea industriei si a scientieloru putea fi intrebuintiata acasa, dara nu in strainetate spre destructiune.

Unu resultatu, ni se prorocesce, ca va nasce acestu saturnu de anu mâncatoriu de ómeni si de atâtea lucruri omenesci, si acest'a este o Germani'a mare cu unu i m p e r a t u in frunte.

Anulu espiratu a consumatu si puterea lumésca a papei din Rom'a, a resturnatu, va sa dica, unu regatu, care ocrotea si scutea obscurantismulu.

In loculu acestui tronu condamnatu de tóta lumea se cladesce celu alu Italiei, carea dupa multe sbuciumâri secularie si-a ajunsu odata unitatea sea.

In vecinetatea acestui regatu consolidatu, celu alu Spaniei se chinue spre a-si ajunge odata stabilitatea. Dupa multe cercâri in tóte pârtile si dupa ce a aprinsu resbelulu intre Franci'a si Prussi'a, Spani'a si a gasitu in principele A m a d e u, alu doilea fiiu a lui Victoru Emanuelu, unu rege. O parte din spanioli insa a pregatitu o intimpinare din cele mai funeste noului rege, ucidiendu pre generalulu Prim, pre acel'a despre care se dice ca erá celu dintâiu barbatu de statu in Spani'a, si despre carele se mai dice, ca erá sa fia radimulu junelui rege. Nóu'a dinastia in Spani'a are o problema grea de deslegatu, si e intrebarea déca cas'a Savoi'a va fi asiá de norocósa la consolidarea statului spaniolu cum a fostu de norocosa la consolidarea celui piemontezu si in fine la realisarea unitâtiei italiane.

In coltiulu Europei de mediadi-resaritu nu suntu eveneminte asiá marcate cá cele amintite pâna aci. Cestiunea escata intre Constantinopole si Petersburg, pentru navigatiunea pre marea négra, dupa presemne, va fi deslegata fâra sgomotu. Ceealalta cestiune ventilata de óre câte organe, cestiunea româna, dîcu astadi totu acele orgâne ca e terminata. Asiá sa fia, dara schimbarea ministeriului in Romani'a si compusetiunea cea nóua, dar si mai multu, ingrigirea cea mare ce o manifestéza o parte insemnata a diuaristicei, ne face sa credemu cu inca nu s'a inceputu acea cestiune, ci esista numai o temere, cum a esistatu la 1857, la 1859, la 1864 si la 1866. cându d. e. s'a suitu unu Hohenzollern pre tronulu romanescu. Tóte miscârile Romaniei din anii citati au privitu afacerile ei intnrne. Asiá si acum. De aceea supositiunile cele multe ale diuarieloru suntu gresite si suntemu in dreptu a crede ca — din acésta parte anului celui nou nu i se va nasce vre-unu conflictu nou, fâra póte la succederea unoru intrigi esterne, mâna in mâna cu imprudentî'a unoru barbati politici, cu putienu tactu politicu.

Unu lucru insemnatu a mai produsu acestu anu trecutu, insemnatu in possibilele sele urmari mai multu decâtu in esentialulu seu propriu — acest'a e conferinti a din Londonu. Care voru fi urmârile acestei'a, care ale celoru lalte cestiuni nascute in anulu trecutu?

Respunsulu e fórte scurtu. A trecutu mai bine de unu seculu si Europ'a nu s'a pututu omogená in privinti'a pareriloru sele despre dreptu si detorintie. Popórele ei inca nu au doveditu ca suntu de plinu petrunse de drepturile si datorintiele loru. Dovad'a ni arata invederatu despotismulu si autocratismulu, pre unde s'a pututu sustiené si incelatorismulu unoru ómeni, cari s'au folositu de ele spre a orbí si seduce popóre.

Si aici jace respunsulu : conóscerea drepturiloru si datorintieloru in adeveratulu sensu. Atunci despotii si insielatorii nu mai potu avé trecere, equilibrulu sociale nu se mai vatema si conferintiele diplomatice si resbelele sângeróse voru fi inlocuite prin tratate industriale, prin espusetiuni de totu feliulu si prin respectarea fratiasca a natiuniloru.

De amu fi asiá de norocosi cá viitoriulu sa le destepte pre popóre si sa le puna in posessiunea acestor'a pre densele! Er'a cea vechia si deplorabila va incetá in mare inse si in partiala, si totu sufletulu se va bucurá de o esistintia tignita.

Dela resbelu.

In nordulu Franciei nu s'a intemplatu din 23, cându a fostu batalia la Hallue, nimic'a mai insemnatu.

Din depesiele prussiene cele pré pucinu consciintióse nu ne este cu putintia a scóte starea cea adeverata cu privintia la batai'a acést'a. Impartesîrile lui Mannteuffel despre numerulu inimicului (60,000) s'a aretatu in urma de defectuósa séu de falsa, câci armat'a francesa intréga de nordu constatatóre din 5 divissiuni, nu ajunge numerulu acest'a si la batai'a dela Amiens au luatu parte numai 4 divisiuni francese. Asemenea se mârginescu datele prussiene asupr'a perderiloru armatei lui Mannteuffel la unu telegramu alu regelui la regin'a, dupa care corpulu alu 8 au perdutu 1 oficieru mortu si 28 raniti, dintre soldati 78 morti si 598 raniti. Din datele aceste inse nu potemu aflá perderea intréga a nemtiloru, de óre ce la lupt'a aceea au luatu parte si corpulu I-iu intregu si despre perderea acestui corpu nu s'a impartasitu inca nimic'a. Armat'a prussiana au fostu, de si cu pucinu, prevalenta celei francese si Mannteuffel credea pre inimicu cu 20=25,000 mai tare de cum a fostu.

Dupa retragerea armatei generalului Faidherbe intre fortaretiele Arras, Douai si Cambrai capetase armat'a acést'a sucurse nóue din diferite orasie ale nordului, precându Lille se inarmá cu energia mare spre aperare. Generalulu Faidherbe, a cârui cartiru generalu se aflá in 28. le Vitry, se decise a incepe cu armat'a intarita de nou ofensiv'a.

In 3. l. c. se intalni la Bapaume cu inimiculu si lupt'a, care ingraba se incinse durà dela 8 óre antimeridiane pâna la 8 óre postmeridiane, si in care prussienii fura respinsi din tóte positiunile loru. Datele prussiene despre lupt'a acest'a anuncia din contra o victoria a prussieniloru. La unu lucru potemu conchide cu siguritate din situatiunea schitiata a starei referintieloru in nordu si adeca ca si aici se apropia decisitiunea.

In sudulu Parisului aflâmu iéra-si o straformare fórte interesanta a referintieloru militarie si cu deosebire strategice. Aici sta principele Fridericu Carolu cu armat'a sea pre o estindere, care se prefige prin punctele Blois, Vendome, Chateaudun, Etampes, Gien, Briare si Orleans. Vis-a-vis cu elu sta armat'a generalului Chanzy la Le Mans, si la dealu pre Loire armat'a generalelui Bourbaki la Nevers séu Bourges. La parere deci armat'a principelui Fr. Carolu se afla intr'o positiune de totu favorabile. Ea este in positiune a opune atacului unei'a séu celei lalte armate francese cea mai mare parte a poteriloru sele si a amagí pre ceealalta parte prin poteri mai mici. Asiá ea este in stare a tiené in siacu dóue armate, care ambe i suntu egale in privinti'a poteriloru. Si in fapta positiunea acést'a e cea mai buna, dintre care si-a potutu alege in impregiurârile impartesîte. Inse se nu ne insialâmu din asta causa despre preferintiele acestei positiuni. Mai nainte de tóte trebe sa amintimu, ca principele Fr. Carolu a fostu silitu prin o perdere strategica a luá positiunea acést'a.

Dupa reocuparea Orleanului din 4 Decembre, urmara intalnirile din 7 pâna 10 Dec. la puncte, care jacu in periferi'a estinderei de fatia a armatei. Asiá dara armat'a n'a inaintatu dupa aceste lupte, despre care se afirmá ca au fostu favorabile, nici câtu e mai pucinu. Ce au folositu deci aceste lupte? Au dóra au deschisu armatei nemtiesci drumulu spre Tours séu Anger? din ce causa nu inaintéza pre drumulu, care ie deschisu? Séu déca are de cugetu a daremá armat'a inamica, cum de nu pléca principele Fr. Carolu spre Le Mans unde se afla de facia armat'a lui Chanzy? Strategi'a francesa le-a facutu tocm'a ambe impossibile, luptele si victoriele dela Beaugency, Meung si Marchenoir au fostu fâra de folosu, numai perderile care le au avutu armat'a nemtiasca remânu simtibile. Acésta victoria strategica a francesiloru, dupa cum se póte numí mesur'a generalului Chanzy, concentrându-si armat'a la Le Mans, a dictatu principelui Fr. Carolu positiunea multu admirata. Armat'a francesa condusa de Chanzy a potutu dupa despartirea de a lui Bourbaki capetá sucursu insemnatu prin trupele din castrele dela Conlie, unu asemenea sucursu potù capetá armat'a lui Bourbaki din sudulu Franciei. Prin aceea despartire se amagira armat'a prussiana in privinti'a tarimei armateloru inamice.

Dupa date anglese armat'a lui Bourbaki sa fia cam de 100,000—120,000, a lui Chanzy de 120,000 pâna la 150,000 Déca abstragemu din aceste numere, 30 procente, voru cam fi fia-care armata egale celei nemtiesci. Prin atacuri combinate s'aru potea deci asteptá óre care resultate. De óre ce se asigura din partea unoru barbati demni de credicmentu, ca proviantulu, in Parisu inca nu se apropia de fine, nu aru insemná nici o nereusîre vre-unei operatiuni, dupa cum s'a descrisu mai susu, nimicirea totala a Franciei.

P e s t'a 26 Decembre.

(† Scire trista.) In ajunulu ss. serbatori a Nascerei Domnului s'a immormentatu aici in mormentii civili P. Ioanu D u m b r a v a, capelanu de óste si fostu parochu in Brasiovulu-vechiu. Morbulu de care a patimitu a fostu fistula.

Fiai tierin'a usióra!

Lucrulu din punctu de vedere alu economiei nationale si cá factoru civilisatoricu.*)

(Prelegere publica de dlu Dr. A. Brote, tienuta in 17 Decembre 1870.)

(Capetu.)

Aplicându-se diselе acestea dela unu individu la unu poporu intregu urméza ca industri'a lui va cresce nu numai in proportiune drépta cu crescerea provissiuniloru adeca a capitalului, daru inca prin ajutoriulu acestui'a se desvólta lucrulu, instruminte nóue sî mai puternice se inventéza.

Tieranulu nu póte lucrá pamentulu fâra plugulu séu sap'a sea. Nu póte folosí fructele recoltei sele fâra a posede cara sî carutie, vite de trasu, granare, mlacii, cu unu cuventu totu materialulu alu unei esploatatiuni rurale, faurulu nu fauresce fâra necovana, fâra ciocanulu sî fâra clestele sele, sî i mai trebuie inca foi, carbuni, feru s. m. d. Unu pandiaru nu póte tiese fâra unu resboiu fire s. m. i. Tuturoru le trebuie óre care aprovisionare, o reserva mai mare séu mai mica, care sa le permita a vietui pâna sa póta realisá pretiulu lucrului loru.

Este dar unu adeveru, ca capitalulu este pâna intr'atâtu companionnlu, ajutatorulu obligatu alu lucrului incátu putemu dice, ca fâra capitalu nu este lucru.

Necessitatea lucrului, fiindu daru demonstrata, fia-mi concesu a trece la desvoltarea, care au luatu acest'a in lume.

Cu câtu e unu arbore mai mare, cu atâtu mai multe ramuri sî crace are. Cu câtu e mai perfectu unu genu de animali, cu atâtu mai multe organe are spre deosebite lucrâri.

Asiá s'au desvoltatu prin cultur'a crescenda divisiunea lucrului. Pre cându Robinson trebuiá sa-si satisfaca tóte trebuintiele singuru, aflâmu ca la familiile indiane, cele mai barbare, barbatii au luatu asupra-si pescuitulu sî venatulu, lucrarea armeloru; femeile trebuescu din contra sa fiérba, sa aduca lemne, sa spele s. m. d. Din astufeliu de afaceri casnice se facu cu timpu meserii deosebite, cari apoi se subimpartu totu in mai multe.

Recunoscendu omulu ca póte avé la dispusetiunea sea o catîme mai mare de lucruri, pre cari le privesce cá folositóre séu de doritu, aplecându-se cu preferinti'a la o ramura óre care de industria, elu concentra tóta atentiunea sea asupr'a acestui micu ramu. Cu câtu societatea inaintéza acést'a divisiune se intinde de tóte pârtile. Unu omu devine tabacariu, altulu fauru, altulu cismariu, unu alu patrulea mesariu s. m. i.; unu individu iá sarcin'a aperârei societâtiei, unu altulu sta in servitiulu justitiei.

Pâna au avutu insa locu divisiunea lucrului, cum o vedemu in diu'a de astadi, au trebuitu sa tréca timpu indelungatu.

Din istori'a românilоru si greciloru ne sunto cunoscute femeile! Lucreti'a sî Penelope la resboiu, Nausicaa cá spalatorésa sî o regina a Macedoniei cá bucatarésa; Odysseu cá mesariu.

In evulu mediu inca avé divisiunea lucrului putienu de insemnatu. Pre unu rege 'lu puteau consultá camerarii lui la insurare din causa „ca altmintrelea nu-i voru vení rufele rupte nici odata in ordine“. Dar' in dîlele nóstre nu vedemu pre aici pre strada in fia-care dî tierani, a câroru imbracaminte e din capu pâna in picióre asiá numitu productu de casa? o trista dovada, câtu de putienu au intratu intre noi românii divisiunea lucrului sî nu potu se nu amintiescu aici inca, ca acei'a retacescu, cari vedu intr'o astufeliu de industria primitiva unu lucru folositoriu.

Ce contrastu fatia cu divisiunea lucrului in tierile civilisate, mai cu séma in Angli'a, unde d. e. meseri'a césornicariloru se impartiesce in 102 de ramuri, cari trebuiescu invetiate separatu. Acolo au luatu astufeliu de perfectiune divisiunea incâtu se póte intemplá in fabrici mari, cá unu sodalu de lacatusiu dupa 10 ani de servitiu sa nu scia face o cheia, din causa ca au pilatu numai.

D-Vostra veti intrebá insa, ca de lipsa e divisiunea lucrului sî folositóre e?

Unu esemplu ne va dá responsulu mai bunu. Daca o singura persón'a aru fi silita sa scria o carte, s'o tiparésca sî s'o lege, sa fabriceze chartia, cartea nu s'aru gatá, câci nici odata viéti'a unui omu n'aru fi asiá de lunga spre a invetiá tóte artele neaperatu trebuintióse pentru acestu finitu. Totu ce aru puté face unu omu este sa scrie o carte pre pei de animale cum se facea in vechime, pentru cei se voiau se aiba cârti. O carte astufeliu gatita n'aru fi asiá de frumósa cá cea tiparita sî aru costá unu pretiu, incâtu la pré putine persóne le aru dá mân'a s'o cumpere sî din caus'a acést'a cunoscintiele, ce aru cuprinde s'aru respinde fórte incetu.

Folósele divisiunei lucrului suntu nenumerate si voiu amintí numai unele;

1. Lucratorii dobendescu o agerime mai mare. Câci facându mereu acela-si feliu de lucru ei 'si castiga unu feliu de virtuositate. D. e. unu fauru, care se ocupa eschisivu cu fabricatiunea cuieloru póte gatí pâna 2300 cuie pre dî, unulu care se ocupa numai din timpu in tempu cu ramalu acest'a 800—1000; fauri insa, cari n'au cercatu nici cându a face cuie, numai 2—300.

2. Se potu intrebuintiá in productiune persóne cu diverse ocupatiuni, fia-care dupa pnterea sî talentele sele. Dara sî copii sî betrânii sî potu aflá loculu loru, d. e. intr'o fabrica de tieseturi. Copii scarmana sî dépena, ce cere atentiune mediocra sî pre putiene osteneli muschiulare, femeile urdiescu. Barbatii prepara urdiél'a, repara uneltele, intretienu cuptoriulu ce preface ap'a in aburu s. m. d.

3. Se economiséza timpu sî osteneli. Cându unu lucrâtoriu are de a face mai multe operatiuni se perde prin schimbarea uneltelоru multu timpu, considerându mai cu séma imprejurarea ca totudeun'a pâna vine lucrulu in cursu inca trece câtu-va timpu. Cine schimba de multe ori se lenevesce mai usioru. In fine suntu o multime de operatiuni cari se potu aplicá mai cu aceeasi ostenéla la multe obiecte cá sî la unulu numai. Totu aceeasi ostenéla sa cere la transportarea unei epistole, cá câtu se pune din partea postei la transportarea la o mila; sî viéti'a unui negutiatoriu séu banchiaru mare n'aru ajunge de a aduce atâtea epistole la adres'a loru, cá câte scrie acum intr'o dî

4. Divisiunea lucrului impintenéza spiritulu industriale sî face sa dispara apati'a sî langórea ce caracteriséza o societate necivilisata, câci producatorii se intrecu a imulti sî perfectiuná catatîmea, varietatea sî calitatea produseloru, pre cari le d'au in schimbu, fâra divisiunea lucrului, care eftinesce produsele n'aru fi nici o impintenare pentru sporirea productiunei, chiaru schimbulu n'aru esistá.

Divisiunea lucrului se stabilesce cu anevoia in tierile necivilisatu sî in aceelea, in cari populatiunea e inca rara. Totusi potemu gasí sî in acestea tieri actiunea sea sî resultatele séle. Din caus'a aceea se pórta la sate, in orasie mici multe afaceri sî negótie de o persóna, cari se impartu in cetâti mari intre mai multe persóne. Pre cându trebue acolo sa fia barbierulu totu odata sî medicu, suntu aici dentisti deosebiti, medici de ochi, operatori chirurgici; pre cându e acolo cârcimarulu sî negutietoriu de marfuri de speceria sî de postavu, suntu aici negutiatori, cari se ocupa numai cu negotiu de teiu, cigari s. m. d.

Divisiunea lucrului ia demensiuni sî mai mari in câtu diversele natiuni nu producu acelesi lucruri sî precum este in favórea cismariului de a-si cumperá mobilele dela vecinulu seu tapeseriu, iér' nu a le face insusi sî reciprocaminte pentru tapeseru de a luá incaltiaminte dela vecinulu seu cismaru. Totu asiá noi in tiér'a nóstra n'omu voi sa tiesemu bumbacârii nici Angli'a d. e. a face vinu, câci acestea tieri ar' lucrá in contr'a intereseloru loru. In adeveru déca unu locuitoriu din tiér'a nóstra lucra 2 dîle spre a-si produce o ferdela de grâu séu o védra de vinu pre care le póte dá in schimbu pre patru coti de tiesatura de bumbacu, produsulu a 2 dîle de lucru unui Anglu, nu aru fi o nebunia ca tieranulu nostru sa se silésca a produce cotii de tiesatura de bumbacu, la a câroru fabricatiune aru intrebuintiá 5 dîle? n'aru fi fostu asemenea sî pentru anglu?

Diversitatea industriiloru in diversele tieri nu provine numai din diferinti'a pamentului sî climei ci sî din trecutulu, din legile, din datinile unui poporu. Déca ne intrebâmu pre noi, ca la ce ne aplicâmu noi Romanii, trebue sa ne damu tristulu respunsu ca este — séu multiumita luí Dumnedieu au fostu o pornire generala spre functionarismu. Sa sperâmu ca se va intórce la mai bine.

Divisiunea lucrului insa trebnie sa corespunda odata sî asociatiunea séu cooperatiunea lucrului, ce suntu esentialminte numai dóue pârti a le lucrului. Tieranulu, care produce numai vinu sî acel'a care produce d. e. numai cânepa aru trebuí sa móra de fóme, daca n'aru potea contá cu siguritate pre acel'a care produce grâu sî cucurozu; lucratoriulu intr'o fabrica de bumbarie, care face numai capetele trebue sa póta contá de siguru pre colegulu seu, care gatesce numai verfurile, déca nu voesce sa lucre in zadaru; lucrulu negutiatoriului e imposibilu fâra acel'a alu producatoriloru deosebiti, intre care midilocesce.

Pre resultatele divisiunei lucrului sî a asociatiunei se baséza avantagiulu intreprinderiloru mari, care este insa mai micu in agricultura cá in industria. Intreprindietoriloru mici li se póte, cá se câstige avantagiele intreprinderiloru mari prin asociatiune. —

Tierile, in cari au luatu lucrulu o astfeliu de desvoltare se bucura de base solide sî concedeti-mi acum numai a ve trage atentiunea sî la diferitele ramuri ale lucrului, cum au urmatu unulu dupa altulu.

In societatile primitive venetori'a sî pescuirea eráu industriile principale. Cu câtu societâtile au inaintatu pre calea civilisatiunei cu atâtu industriile acestea au perdutu din importanti'a loru si nici nu voescu sa vorbescu mai multu despre ele, câci Romanulu dice: „In traist'a venatoriului sî pescariului locuiesce saraci'a.“

Starea civilisatiunei, la care a ajunsu omenirea in unele tieri o datoresce agriculturei. Cu inradacinarea agriculturei au potutu vietui ómenii pre unu locu mai restrinsu, cea ce mai nainte nu erá cu putintia de óre ce venatorii se estirpau unulu pre altulu daca se intâlnéu. Totu asia erá sî cu economi'a pastorala cându o alta semantia venia cu turmele ei sa pasiunéze pre hotarele unui altu poporu, acest'a erá obligatu a respinge pre cotropitori. Bibli'a ne spune ca Avraamu s'au certatu cu nepotulu seu Loth din caus'a pastoriloru loru. In economi'a rurala, trebuindu unu locu mai restrinsu spre a vetiuí, acést'a au concesu cu ómenii sa se apropia unii de altii.

Si fiindu-ca recolt'a nu se face pre data dupa semanaturi, cauta sa nu fia devastate campurile intra acestea dóue epoce; interesulu reciprocu poporatiuniloru aplecate la agricultura le facu sa stea in pace, luptele devinu unu lucru anormalu. Ómenii concesera din caus'a acést'a déca nu proprietatea, cum o intielegemu astadi, celu putienu unu feliu de posesiune, basata pre ocupatiune.

Agricultur'a a pusu capetu barbarii primitive si a datu civilisatiunei singurele base pre cari au potutu sa se asiedie si sa se consolidéide. Câci in loculu veniturilоru nesigure sî precarii si totuodata sî neindestulitóre, ea au datu ómeniloru venituri regulate, castigate ca timpuri anumite. Ómenii, a câroru esistintia fu acum asigurata, bucurându-se de o abundantia pân' ací necunoscuta, avura repausa de consacratu la feliurite lucruri; ei adunara cunosciintie sî spiritulu loru se luminá. Ei putura se-si cladésca locuintie, a-si fabricá vestuminte, a schimba intra densii produse diferiteloru industrii: divisiunea ocupatiuniloru incepú si pre catu descoperiri din ce in ce mai numeróse venira ai pune in stare se-si perfectioneza lucrurile si se deschida activitatii loru câi nóue, pre atâtu avuti'a sî sciinti'a inlocuira miseri'a sî ignoranti'a originala.

Industri'a manufacturaria se desvólta fórte terdiu cu artele cari o comitéza, de aceea se nasce in urm'a primeloru progrese ale civilisatiunei sî pre cându populatiunea dejá numerósa incepe a trece trebuintiele culturei pamentului.

Despartirea lucrâriloru manufacturarie de lucrârile agricole arata primi pasii ai civilisatiunei pentru ca in copilari'a societatiloru nu suntu, dupa cum am avutu deja ocasiune a aratá, despartite ci formeza lucrârile manufacturarie numai accesorulu celoru agricole; ele se esecuta de mânile acelor'a, cari cultiva pamentulu sî in intervalele de repaosu ce le lasa lucrulu câmpului.

La noi d. e. nu e raritate ca torsulu sî tiesutulu cânepei, inului se face la tiéra in casele tieranului sî continua a formá unu feliu de apendice alu culturei. Acést'a nu se mai vede in tierile civilisate, unde operatiunile manufacturarie se estindu din ce in ce mai multu, mai cu sema dela inventiunea masineloru, sî lasa câmpiile spre a se concentrá in orasie.

Indata ce se concentréza ómenii, cari se aplica la meserii, in orasie, ei au o alta facia. Potendu sa se véda in tóte dîlele ei intra in comunicatiune de idei sî fia-care profita de cunoscintiele comune. Intre aceste arte, astufeliu apropiate si concentrate se stabilescu cu timpulu clasificatiuni. Lucrulu se imparte; fia-care alege o specialitate.

*) Fiindu ca incheiâmu cu numerulu acest'a, amu fosttu siliti a scóte acestu articulu din foisiór'a. R.

Industri'a manufacturaria se desvólta mai multu in tierile cu poporatiune numerósa. Pre câtu timpu populatiunea e risipita pre spatiuri mari, pre atâtu ea are tendinti'a natiunâla de a se ocupá mai bucurosu cu agricultur'a. Dovéda despre acést'a avemu aici le noi. Locuitorii din launtrulu tierei sî din vaile fertile se ocupa numai cu cultur'a pamentului, pre cându locuitorii din margine au diferite alte ocupatiuni, fiindu ca cultur'a pamentului nu e de ajunsu a ocupá totu timpulu loru.

Desvoltarea meseriiloru sî in genere a arteloru manufacturarie sporesce marirea sî puterea civilisatiunei unui statu. Prin comunicatiunile neintrerupte, cari se stabilescu intre ómeni ele favorisézа progresulu cunoscientieloru de totu feliulu sî contribue prin acést'a fórte multu la perfectiunarea industriei agricole, cârei'a i se paru a fi streine. Loru sî comerciului, care le ajuta, datorescu cea mai mare parte a lucrâriloru de folosu publicu, siósele, canale, câi ferate, porturi, opere de architectura s. m. d. cari se esecuta intr'o tiéra.

Pre lânga acésta concentratiunea in orasie a unui sistemu intinsu manufacturariu este celu mai bunu garantu alu pacei, securitâtiei, libertâtiei sateloru. Meseriile nutrescu sî dau viétia agriculturei, câci absórbe produsele ei. Pre lânga acést'a populatiunile aglomerate in cetâti sunu in privinti'a celoru de pre sate, cá nesce paditori, corpuri inaintate, cari le apera. Populatiunile dela tiéra datorescu regularitatea lucrului loru sî pacea esistintiei loru populatiuniloru urbane, cari le au deschisu in atâtea directiuni calea civilisatiunei sî a progresului.

Acest'a e tabloulu imbucuratoriu, care ni-lu arata o tiéra, in care s'au desvoltatu lucrulu in dimensiunile descrise, dara cu atâtu mai tristu aversulu medailei séu referintiele unei tieri in care aflâmu contrariulu.

Pre gradurile cele mai de josu ale culturei dominéza indolinti'a sî lips'a trebuintieloru. Daca suntu indestulite lipsele cele mai primitive ale vietiei se privesce lucrulu, care trece preste acestea de dejositoru sî trândavi'a de placerea cea mai mare. Pigrum et iners videtur sudore adquirere quod posses sanquine parare. Sclavi'a sî iobagi'a au fostu urmârile principiului acest'a sî intunerecului domnea in timpurile acele.

Sub astufeliu de impregiurâri o divisiune a lucrului n'are locu sî numai pamentulu sî cultivarea lui potu se aduca cele de lipsa spre nutrimentu. Ce sa faca insa acel'a care nu posede pamentu intr'unu timpu, in care acest'a are pentru aceea pretiu, ca esista siguritatea, ca i se lucra prin sclavi séu iobagi. Din aceste e de intielesu ca popórele tocmai in timpulu acel'a in care au pamentu relativu mai multu suntu mai sarace.

In loculu mul eloru feliuri de impintenari a lucratoriului liberu ; grigi'a pentru viitoriu, pentru famili'a sea, dorinti'a dupa onóre sî comfortu, cunósce sclavulu sî iobagiulu numai fric'a de domnulu seu sî in contr'a acest'a se face in scurtu timpu nesimtitoriu. In referintiele acestea timpulu n'are nici o valóre, ce se póte vedea de acolo ca ómenii fâra nici unu feliu de cultura nu sciu multi de câti ani suntu sî ca in Russi'a d. e. ba sî prin pârtile nóstre n'au tóte bisericile orologiuri, pre cându in Angli'a unu orologiu se tiene pâna la clasele poporului celui mai de josu sî pâna la etatea cea mai fragéda de imbracaminte. Anglulu dice : timpulu e banu.

Grea este trecerea din starea iobagiei la starea libera, fia-care, domnulu sî servulu, aru voi sa scape de incomoditâtile starei de mai nainte, daru a se bucurá totuodata de tóte avantagele nóue. Tieranulu se póte ridicá greu la o stare mai inalta din caus'a dificultâtiloru la regularea posessiunei pamentului sî nepotendu-se emancipá de influintia sî dependint'a fostiloru domni. Daca mai vine si o legislatiune asupritóre la mijlocu, cum o avemu noi a deplorá, se immultiescu dificultâtile. — Ignorantia poporului eredita din timpii trecuti e inca celu mai mare obstaculu la imbunatatirea sortiei lui. Prejudetiulu celu vechiu ca lucrulu e dejositoriu nu s'au perdutu inca sî ómenii intra pré usioru in directiuni false. Unu esemplu viu ne e Spani'a.

Ea au remasu sub impregiurârile cele mai favorabile din lume saraca, din causa ca au atribuitu servitieloru personale preponderantia. Meseriasii umblau se castige numai atâtu câtu se póta trai din interesele capitalului ; se duceau apoi mai bucurosu intr'alta provincia séu intr'o manastire. Inca in anulu 1781 au aflatu academi'a sciintifica din Madridu de lipsa a escrie unu concursu pentru deslegarea temei „ca meseriile folositóre nu suntu desonestatóre". Dorinti'a natiunei intregi in secolulu splendórei celei mai mari a fostu a fi pentru Europ'a, ce suntu oficerii, amploiati sî preotii pentru unu singuru poporu. Parol'a dilei erá : Cine voiesce se-si faca noroculu se caute biseric'a, marea séu cas'a regelui.

Sub Filipu III. erau in Spani'a 988 manastiri de calugheritie sî 32000 de calughari. Numerulu manastiriloru se intrei intre anii 1574 sî 1624 sî numerulu calugheriloru se imulti sî mai tare. Unu numeru mare de meseriesi, negutietori erau straini ba si arindile cele mai mari erau in mânile strainiloru. Inca in anulu 1787 mai erau 188,625 popi de totu soiulu. 280,092 servitori, 480,589 nobili sî numai 310,739 meseriasi.

Nu voiescu sa tragu o paralela, dar nu aflati ca descrierea acest'a are o asemanare inspaimantatóre cu starea presenta a unei tieri nóue scumpa prin legaturi de sânge ? Nu suntu inca in di'a de astadi inca mii sî mii de mâni, cari aru potea monci in modu folositoriu, dar diace in pólele locuitoriloru aceloru locasie dedicate fiintiei supreme sî dejósite prin ómeni la cuiburi de trandavia? Nu inundéza strainismulu cu glótele frumósele câmpii ale acelei tieri ? Nu strabate undele acestei sî la noi? Ce póte face o astufeliu de imigrare, avemu destule esemple : in partea Poloniei ocupata de Prussi'a, in Silesia s. m. d.

E timputu dar cá sî românulu sa-si indrepte seriosu atentiunea la resultatele, cari le produce lucrulu. Astadi populii se lupta pre lânga sabia, pusca sî tunuri inca sî intr'altu modu sî triumfulu nu este alu acelui'a, care dispune de mai multe averi, ci alu acelui'a ale cârui clase lucratóre adeca masele au mai multa ordine, inteligint'a sî scinti'a.

Natiunile, cari astadi nu lucra, suntu fiintie nefolositóre, nu merita se ocupe o parte a pamentului. Ele disparu subjugate, nu de sabia, ci de activitatea sî inteligint'a celoru-lalte. Este o lege naturala, ca fiintiele superióre isi asimila, mistuescu pre fiintiele inferióre, numai lucrulu sî in urmarea aceea sî bunastarea a claseloru lucratóre produce o stare infloritóre a unui poporu. Cându lucrulu are valóre adeca se platesce bine e dovada ca productivitatea e mare, de alta parte iéra aduce pre numerulu celu mai mare a poporulu, care trebuie sa se sustiena cu lucrulu, intr'o pusetiune démna de omu, in care 'si póte cresce copii onestu, se póte bucurá de presentu sî ingrigí de viitoriu. Egalitatea inaintea legei, tóta participarea la trebile publice pentru numerulu celu mai mare a poporului e o frasa pre chartia, daca lucrulu nu-si ocupa rangulu care i se cuvine, fâra indestulirea claseloru de josu nu póte fi asecurata nici libertatea claseloru de midilocu nici domnirea claseloru innalte.

Sî nu potu se incheiu mai bine, cá cu vorbele unui literatu pre câmpulu economiei nationale care dice :

Industriei este datóre lumea, prin urmare fiacare statu, totu ce este folositoriu sî placutu vietiei, rumperea marginiloru, in cari le inchidea o barbaria grósa sî respingatóre ; industriei datoresce genulu omenescu acésta instructiune asiá de pretiósa, acésta moralitate, aceste perfectionâri ale sufletului ce ne inaltia mai pre susu de o materia bruta.

Sfortieloru industriei trebuie s'atribuimu inventiunea sî perfectiunea tuturoru acestoru arti ce civilisa viéti'a omenésca si cari sporescu in lume comoditati, ornamente sî frumseti nenumerate.

Tóte aceste opere pline de gratia, de majestate, de placeri sî de folosu pre cari le contemplâmu cu placere, séu de cari ne desfatâmu cu multlamire, industri'a le-a conceputu, industri'a le-a creatu,

Industri'a a ridicatu acele case comóde ; ea a creatu acele tablouri sî statue de o perfectiune asiá de mare ; ea a ridicatu acele siosele atâtu de folositóre, acele poduri, acele apaducturi ; ea a acoperitu acele frumóse gradini cu flori sî cu fructe ea a semanatu pre acele agre grâu; ea a constroitu acele nave, brasdându marile spre a ne aduce produsele tieriloru straine.

Ea a supusu tóte creaturile dominatiunei nóstre, spre a ne servi ; ea ne a adusu de a subjuga pre cele mai selbatice, de a face speciile mai blande mai tractabile sî folositóre trebuintieloru nóstre. Ea ne-a invetiatu se tiesemu cu lân'a óei, cu parulu caprei, cu produsulu lucrului vermelui de matasa aceste vestminte ce ne servescu a ne incaldi. Ea ne a ajutatu a scóte din sînulu pamentului diversele instrumente sî unelte necesarii. Ea a adunatu pre ómeni in cetâti, i a unitu in societâti regulare, sî a conceputu legile salutarie, sub padi'a câror'a ne bucurâmu de securitate sî de pace, de avutia sî de abundantia, de binefacerile unei protectiuni sî asistintie reciproce sî de relatiuni placute.

Prin meditatiunile sale industri'a a descoperitu tóte acestea sciintie, ce a inavutitu sî invetiatu spiritulu nostru, ce a rafinatu sî poleitu naravurile nóstre sî au fostu pentru noi unu isvoru de avantage. Este vre-unu lucru pre care sa-lu admirâmu séu de care sa ne bucurâmu, care place spiritului nostru, séu satisface trebuintiele nóstre, pre care se nu-lu datorimu industriei ? fia-care tiéra inflorinda prin avuti'a, marirea sî prosperitatea sea, tóte aceste trebue atribuite industriei locuitoriloru sei. Cându lenea se introduce, tóte lucrurile se corumpu se declina, atunci statulu cade in disordine, saracia sî intr'o situatiune deplorabila."

Domnule Redactoru ! Cetindu multu pretiuitulu dvóstra diurnalu „Tel. Rom." nr. 91 a. c. amu aflatu cu datulu : Buholtiu 8 Noemvre 1870 descrierea inmormentârei capelanului Silivestru Jónt'a de acolo, — sî cu acést'a si descrierea despre portarea subscrisei, cá preoteas'a sî soci'a reposatului.

Onoratulu publicu cetitoriu va crede ceea ce se dice acolo : „Dorere insa ca preotés'a Mari'a l'a parasitu de multu tempu, etc." — Anonimulu séu scriitoriulu aceloru sîre n'are dreptu, — câci traindu noi bine sî frumosu la olalta mai multu tempu, — sî fiindu eu aprópe de nascerea primului pruncu, m'amu intielesu cu sotiulu, cá eu sa me ducu la parintii mei pâna ce voin nasce, câci parintii reposatului meu sotiu, se aratau fatia cu mine sî fiulu loru preotulu Silivestru, ómeni grei sî nepasatorii. Asiá eu amu venitu la parintii mei, unde, dupa ce amu nascutu pruncului, a venitu sî sotiulu meu, reposatulu preotu Silivestru Jónt'a la parintii mei in Ruj'a sî amu locuitu mai multu tempu aici, de óre ce sî densului îi mai placea cu parintii mei in Ruj'a decâtu cu ai sei in Buholtiu. Insa cadiendu intr'o bóla gré sî indelungata sotiulu meu, preotulu S. J. nu s'a dusu la parintii sei in Buholtiu, — ci totu la parintii mei in Ruj'a a jacutu in tempulu bólei sele, avendu destulu necasu cu densulu, sî necrutiendu nici unu mijlocu pentru re'nsanatosiarea sea; sî de multe ori mi poté veni sî vr'unu pericolu, câci devenindu sotiulu meu, in bolnavirea sea ,dupa câtu-va tempu sî in alterarea mintiei de multe ori navaliá asupra-mi.

Dara eu sî cu parintii mei tóte le-amu rabdatu, sî l'amu grijitu cum amu pututu, sî cum amu sciutu mai bine, in timpu de 14 septemâni ; sî cându densulu inca sî-au cunoscutu slabiciunea, nepotinti'a, sî ca nu va mai potea sa mai scape cu viétia din bóla sea, dîse câtra mine sî câtra parintii mei : Ca la casu din trecerea sea din viétia, — sa-lu inmormentâmu aici la noi in Ruj'a sî sa nu lu stramutâmu la Buholtiu. Insa audindu acést'a parintii reposatului au venitu sî l'au luatu cu sil'a dela noi sî l'au dusu in Buholtiu unde dupa putienu tempu a sî reposatu in Domnulu ; sî ca parintii reposatului pre mine nu i au lasatu inim'a a me instiintiá despre mórtea sotiului meu, asiá eu inca n'am potutu luá parte la inmormentarea sotiului meu, nefiindu incunosciintiata de casulu acest'a.

Togmai in diu'a cându a reposatu sotiulu meu preotulu S. J., fratele seu cu mine sî taica-meu amu avutu intalnire unii cu altii in Cinculu mare, sî cá sa vedi, ca fratele reposatului nu s'a indurat u a spune nóue, ca sotiulu meu a reposatu, de sî intrebai de densulu, ci numai dupa ce l'a inmormentatu amu auditu, ba ce e mai multu dîcea : ca e totu asiá precum sciu sî eu ca a fostu pâna acum'a. Acest'a este adeverulu, sî se póte documentá, — daca va veni cine-va se caute — cu sute de marturii. Acestea nusu minciuni, scrise cá ale anonimului, carele de unde a potutu sci viéti'a nóstra in Ruj'a ? Sî acumu mincinosulu spune in publicu, ca eu n'asiu fi cercetatu pre sotiulu meu, sî l'asiu fi parasitu ? ! Unde erá sa lu cercetezu, câci erá in cas'a parintiloru mei ? — Apoi déca Dlu anonimu scie, ca scrie nesce adeveruri, pentru ce nu se aréta in publicu cu numele ? — Cu de acestea dlu meu nu-ti câstigi nici unu meritu, ci mai bine faceai de nu-ti tindei lingur'a aicea unde nuti ferbe ól'a ! —

Ruj'a in 28 Decembre 1870.

Mari'a Grecu m. p.

Romani'a.

De la caderea ministeriului Iepureanu camer'a deputatiloru n'a mai tienutu siedintia publica de catu Vineri 18 Decembre candu s'a cetitu de catra noulu ministeriu Ion Ghica decretulu de numirea acestui ministeriu si program'a cu care se presentà elu in coprinderea urmatóre:

Domniloru deputati, Maria Sea Domnitoriulu in urm'a demissiunei minister. de la 20 Aprilie, si a cuvinteloru ce a rostitu cu ocasiunea primirei respunsului la mesagiulu tronului, a bine-voitu a ne chiama la guvernulu tierei.

Amu primitu acésta sarcina grea si spinósa, cu devotamentulu celu mai nemarginitu pentru tiéra si pentru tronu, si cu credintia ferma ca vomu avea sprijinulu sinceru si eficace alu representantiuni nationale.

Nu vomu devia unu singuru momentu de la principiele in numele carora suntemu adusi la putere. Vomu fi nu guvernu francamente constitutionale si parlamentariu.

Nu vomu uita nici o data ca unu guvernu constitutionale, nu póte fi tare, nu póte lucrá cu folosu de câtu atunci candu are concursulu representantiuni nationale, si cându exista o completa armonia intre puterile Statului.

Nu ne ascundemu catusi de putinu gravitatea situationei si greutatea insarcinarei, ce luámu asupra-ne; déra speramu ca patriotismulu d-vóstra va fi atatu de luatu, in câtu vomu putea isbuti cu concursu d-vóstre realu a inlaturá dificultati cu cari vomu avea a lupta.

Indata dupa acésta, siedinti'a s'a radicatu dupa cererea presiedintelui cabinetului si s'a amânatu pentru trei dile, timpulu ce s'a credutu necesariu spre a putea studia ministrii cei noi proiectele de de legi financiare pre cari le presentase fostulu guvernu, si a declará pre cari dintrensele voesce se le sustiena, si pre cari nu voesce.

Luni apoi la 21 Decembre, camer'a a reincepotu siedintiele sele publice, si a luatu in desbatere proiectulu de lege pentru modificarea legei de vendiarea bonuriloru rurali ale visteriei, cari trebuinde dupa acea lege, se fia vendute cu 99 lei sut'a celu pucinu, ministerulu nu le poté preface in bani spre intimpinarea diferiteloru necessitâti, din causa ca evenimentele actuali au facutu se scadia cursulu acestoru bonuri rurali in piécia, cá si cursulu totoru efecteloru publice. Proiectulu de lege cerea cá ministrulu financeloru se póta pune in licitatiune bonurile rurali pre pretiu ce va indicá cursulu de dî alu loru.

Intrég'a siedintia de luni s'a petrecutu in desbateri asupr'a acestui proiectu de lege, oratorii fiindu de pareri diverse in privinti'a modului d'a se obtiene pretiulu celu mai avantagiosu la licitatiunea pentru vendiarea bonuriloru rurali; si proiectulu de lege nu s'a potutu votá in intregulu seu, mai remanendu pre a dóu'a dî unu artîculu finale de votatu.

A dóu'a dî insa, la inceputulu siedintiei s'a presentatu o propunere sustienuta de câtra majoritatea ministeriale, prin care s'a cerutu prorogarea camerei pâna dupa serbatori, adeca pâna la 9 Ianuariu inclusivu, incependu de Joi 24 Decembre, si acésta propunere, pusa in desbateri, se vedea a nu fi impartasitu de câtra o mare parte din deputati, cari au si cerutu cuventulu spre a o combate.

D. Nicolae Ionescu a luatu celu dintâiu cuventulu cá sa o sustîna, si dupa unu lungu siru de frase ale dumnealui, majoritatea elementeloru eterogene coalisate, nevoindu sa permita si minoritâtiei a-si esprimá si ea parerea asupr'a propunerei de amenare, s'a grabitu sa inchidia discutiunea, fâra a fi permisu macaru unui'a dintre membrii minoritâtiei sa arete motivele ce aveau spre a cere sa nu se amâne camer'a de serbatori.

Acésta procedere ne a suprinsu cu atâtu mai multu, cu câtu ea venea din partea aceloru membrii ai adunârei mai cu séma, cari se numescu liberi si independinti, printre cari nu s'a gasitu unulu sa ridice vocea pentru libertatea discutiunei, in vreme ce chiaru printre Rosii s'a vediutu doi trei cari pareau dispusi a asculta vocea lealitâtiei si a votá sa nu se inchidia discutiunea.

O asemenea proba de liberalismu nu o dedese pâna acum nicí acea majoritate arbitraria a camerei de clapisti, si a fostu reservatu asiá disei fractiuni libere si independinte sa dea primulu esemplu!

Este buna lectiunea.

Liberalismulu Rosiiloru, despre care n'aru fi avutu multi curagiulu a se indoí alta-data fâra a fi apostrofatu cá calomniatoru, s'a aretatu ca este in timpulu guvernului Rosetto-Bratianu, dupa ce se mai aratase odata cu ocasiunea alegeriloru pentru acea dîsa constituanta adusa prin torture; liberalismulu asiá disei fractiuni libere si independente sa demonstra ce este si ce póte fi acum cându acésta fractiune a devenitu maioritate guvernamentale!

Óre numai deceptiuni suntemu condemnati sa avemu, si n'a sa ne putemu nici odata bucurá pâna in fine a vedea consecuenti'a in principiile ce afisiéza diferitele partite politice la noi!

Nu ne vine sa credemu inca acésta procedere din partea fractiunei, de câtu cu o aberatiune de momentu, fórte primejdiósa pentru reputatiunea partiteloru politice si pentru prestigiulu credintieloru ce marturescu ele in consciinti'a poporului care le asculta; si de aceea stâmu la chibzuiri pâna sa condemnâmu cá pre Rosii, sub acusatiunea de falsi liberali, pre cei din fractiunea dîsa libera si independenta.

Inchidiendu-se discutienea in modulu arbitrariu ce aretaremu, propunerea de amenare a pututu trece cu mare majoritate.

Ca propunerea de amenarea camerei nu a fostu nimerita s'a probatu indata, pentru ca unulu dintre deputati, punendu intrebâri capului cabinetului, prin ce midilóce crede sa faca facia la necesitâtile thesaurului de anulu nou, déca odata camer'a nu mai lucréza spre a putea regulá situatiunea financiara, dumnélui, d. prim ministru, n'a pututu respunde altu de câtu: vomu vedea! ne vom mai chibzuí!

S'a terminatu apoi votarea proiectului de lege pentru vendiarea bonuriloru rurali mai intocmai dupa cum a fostu propusu de fostulu guvernu; si in fine s'a votatu si unu proiectu de lege in temeiulu câruí'a minesterulu sa póta aduná veniturile si sa faca cheltuelele conformu budgetului anului trecutu pre lun'a Ianuariu viitoriu. — N.B.

Dupa „Tromp.“

Varietâti.

*** Prelegeri publice. Deséra la 7 óre va prelege dlu I. Macsimu, despre industri'a femeiloru române.

(Insciintiare.) In localitâtile Societâtiei pentru cultur'a si literatur'a româna din Bucovin'a se voru tiené, conformu statuteloru ei, urmatóriele prelegeri publice: 1. „Despre teritoriulu locuitu de Români in diu'a de astadi“, de dlu I. Sbier'a. Domineca intr'a 20 Decembre 1870, 1 Ianuarie 1871, 2. „Despre istori'a fondului religionariu gr-or. din Bucovin'a“, de dlu S. Andrieviciu Domineca, intr'a 3/15 Ianuariu 1871. 3. „Despre chipulu cum póte invetiatoriulu desceptá si inaintá dragostea câtra natiune“, de diu I Drogli. Domineca, intr'a 10/12 Ianuariu 1871. 4. „Despre originea poporului românu“, de I. Sbier'a. Domineca intr'a 17/29 Ianuariu 1871, 5. „Despre increstinarea Romanloru“, de dlu M. Calinescu Domineca, intr'a 24 Ianuariu, 5 fauru 1871. Aceste prelegeri suntu gratuite, dara din caus'a spatiului restrinsu alu localitâtiloru se voru impârtî bilete de intrare, pre cari doritorii si le potu procurá dela secretariulu Societâtiei cu o dî nainte de tienérea fia-cârei prelegeri, dela 2 pân' la 6 óre d. a.

*** (Armatele republicei francese.) Déca aruncâmu o privire asupr'a chartei teatrului de resbelu, situatiunea Franciei ni se presinta in modulu urmatorin: In centru jace Parisulu fortificatu si cu o armata poternica, in carea suntu celu pucinu 100,000 fetiori capabili pentru erumpere si operatiuni campestre. Generalulu Faidherbe comandéza in nordu o armata aprópe de 50,000 fetiori; genialulu generalu Chanzy statiunéza cu armat'a sea, constatatória celu pucinu din 100,000 fetiori, la cetatea Le Mans, in vestulu Franciei. In sudu, si anumitu in triangululu Bourges-Nevers-Gien vedemu pre generalulu Bourbaki cu o armata de 50,000 fetiori; in drépt'a lui vedemu pre generalulu Cremer operându cu o armata aprópe de 15,000 fetiori, cârui'a i s'a mai tramisu din Lyon o colóna de 20,000 fetiori; câtra acestea puteri armate ale francesiloru trebue sa mai adaugemu si pre veteranulu si neobositulu generalu Garibaldi cu cei 6000—7000 voluntari ai sei din Autun si Langres. Asiá dara in sudulu si sudu-ostulu Parisului vedemu o potere armata constatatória din 90,000 fetiori. Toti generalii francesi insirati mai susu paru a-si fi luatu de macsima generala, de a-si retrage de timpuriu armatele loru din veri-ce pusetiune amenintiata, si fia-cine trebuie sa recunósca, ca ei si-sciura esecutá in timpulu din urma planulu loru cu o desteritate admirabila.

*** (A supr'a caracterului generariului Chancy) scrie „Diar. d. G“ urmatóriele amenunte:

„Generariulu Chanzy are soliditate si energi'a ce caracteriséza pre generariulu Ducrot. Cá-si densulu este ardiente, audaciosu si indomptabilu. Depesiele sale câtra generarii si colonelii pusi sub ordinile sale suntu cá nesce luviture pre pinteni cari nu permitu nici inertia, nici lenevire d. e..

Unu capu de corpu, care primise ordinea d'a dá concursulu seu la actiune de nópte, i scrie: „Trupele mele ostenite au neaparata trebuintia d'o repausa de 48 óre.“ Generariulu Chanzy i respunde: „trupele d-tale suntu facute totu din carne cá si trupele prussiane: prussianii nu se repauséza; trupele d-tale nu trebuie sa repauseze.“ — Unu altu comandante i facea óre cari observâri asupr'a unui postu periculosu. „Nu suntemu la balu, i respunse Chanzy. Bae-te intâiu, si apoi vei glumi“. — Chanzy a avutu a luptá cu cele mai bune trupe ale principelui Frideric Carolu. Le-a opritu adeseori si le-a causatu sperderi simtietórie. Totu de un'a le-a tienutu peptu. —

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu la biseric'a gr. or. din Sebesielu, Protopr. Sebesiului, pre lânga neputinciosulu parochu Ilie Hinti'a, se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 20 Fevruariu anulu 1871.

Doritorii de a concurá la acestu Postu au de a-si tramite suplicele loru provediute cu documente:

a) ca suntu clerici absoluti, si ca au depusu esamenulu de cualificatiune conformu Statutului organicu.

b.) ca au purtari morali potrivite chiamarei preotiesci — la Scaunulu Protopopescu alu Sebesiului cu alu carui-a consensu s'a escrisu concursulu. —

Sebisielu in 20 Decemvre 1870.

Comitetulu Parochialu gr. or.

Fenu de vendutu.

In comitatulu Hunadórei in comun'a Hondolu dóue óre departate de statiunea calei ferate Dev'a, se afla unu Quantum mare de fenu, din care si cu clai'a se vinde.— Speculanti de fenu, séu proprietari de oi au a se adresá câtra d. Lazaru Piposiu in Zalathn'a.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii a Chichisiului in protopopiatulu alu II-lea alu Brasiovului, se escrie concursu pâna la 10 Ianuariu 1871.

Emolumintele suntu:

a) Venitulu stolariu dela 125 familii.

b) dela 60 familii câte un'a ferdela de grâu, si un'a ferdela ovesu, apoi 30 xr. pentru lemne.

c) dela 65 familii câte un'a ferdela sacara, séu cucuruzu si 15 xr. v. a. pentru lemne,

d) dela veduve câte 25 xr. v. a. simbria anuala.

e) Cartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu avisati de a-si tramite recursele loru, la scaunulu protopopescu in Brasiovu, pâna la terminulu aretatu.

Brasiovu in 10 Decembre 1870.

Cu intielegerea Comitetului parochialu.

Ioanu Petricu.
Protopopu.

(106—2)

Citatiune edictala.

Fostulu parochu in Sacadate, Simeonu Barbu, carele de 6 ani a parasitu pre sotî'a sea Mari'a, nascuta Filipu, lasându-o cu trei orfani, si despre care, dupa cum se arata in actiunea presentata in contra-i la 16 decembre a. c. nu se scie nimicu unde se afla, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî sa se infatisieze inaintea subsemnatului foru matrimonialu! câci din contra, dupa espirarea acestui terminu, se va procede cu actiunea ast feliu intimata intru intielesulu canóneloru s. nóstre biserici

Sabiiu 19 decembre 1870.

Scaunulu protopresb. alu tract. II alu Sabiiului.

Burs'a de Vien'a.

Din 30 Decemvre (11 Ian.) 1870.

Metalicele 5%	57	35	Act. de credit	247	90
Imprumut. nat. 5%	66	40	Argintulu	121	50
Actiile de banca	738		Galbinulu	5	86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ